Joannis Francisci Burane Veronensis inter-pretatio fidissima/necnon exactissima Ex-positio in Priores Aristotelis Reso-lutorios nuper accuratius recogni-ta. Cum indice copiosissimo/in quo oia annotatu dignio-ra/questionesq; oẽs hu-ius voluminis pre-monstrantur.

Hieronymi Bagolini Veronensis in eosdem Libros Annotationes quasdam quas non ingratas fore Lecturis pu-tauimus, quãquam ipse nimia lectionum molestia vexatus, il-las breui suppressas inuitus perstrinxerit.

Venetiis M. D. XXXVI.

¶ Octauianus Scotus Secundus/ Studiosis Dialecticis .S.

Quáuis alias Francisci Buranę scripta in Priora Resolutoria Aristotelis, vnde ma-
xima dialectices studiosis vtilitas allata est, in vulgus ediderimus, in quo q-
dem vt quam emendate impressa prodirent, non parum elaborauimus: visum est tamen ite-
rum (vt semper aliquid amplius vtilitatis, & commodi studiosis addatur) ea imprimenda
curare. Atq; id quidem qua maxima potuit diligentia prestitimus, nõnulla enim loca, quę
in priori impressione non fuerant animaduersa, (quis enim omnia videret?) correximus.
Quum autem vna cum his scriptis media Auerrois commentatio quam appellant ab eo-
dem Burana translata, tunc impressa fuisset, ea tantũ gratia vt in lucem proferretur, idem sequi consiliũ
in presentia noluimus. Sed ipsam commentationem ab his scriptis separare decreuimus. Quum enim no
bis in animo sit Auerrois opera imprimere, neq; quidem nescij sumus, ꝙ omnibus est manifestum,
quantum ipsa hęc commentatio omnibus alijs antecellat, vt quę summa fide, & doctrina, quę in eiusmo-
di re maxima esse potest, versa a doctissimo viro in latinum sit: quum decreuerimus inquã Auer. ope-
ra imprimere, hanc commentationem cum alijs ipsius Auer. scriptis veluti in suis locis, illa alia trāsla-
tione veteri reiecta, reponere decreuimus. Quod autem ad te curiose Lector attinet Buranę scripta in
Priora Aristotelis in presenti quam emendatissima accipe, nostroq; negotio, & labore per maximum
ocium tuũ fruere. Mediam autem ipsam commentationem, quam diximus alijs Auer. scriptis insertã, pro
pediẽ quoq; accuratissime (vt spero) elaboratam expectato. Vale.

Index

¶ Hoc indice copiosissimo dicta omnia annotatu digniora, questionesq; omnes demonstrantur/que totius huius voluminis ambitu continentur.

¶ Index eoꝝ que cap. z. continentur.

Index

Index eorum que secũdo Priorum Resolutoriorũ volumine continentur. Et primo in primo secto.

Index eorum quae 2° secto scdi priorum 2tinentur.

¶ Index eorum quę in tertio secto secundi Priorum continentur.

FINIS.

¶ Joannis Francisci Buranę Veronēsis in primum Prior. Resolutoriorum Aristotelis. Expositio per q̄ utilis ex visceribus Illustrium Peripateticorum collecta.

Haud ab re greci enarratores mihi fecisse videnť, quũ in cuiusq; voluminis primordio octo illa, quę προλεγόμενα appellātur considerari debere pcepiunt, sunt eniz tāti momenti, vt nemo enucleate, quę in libro aliquo dicuntur cognoscere possit, nisi hec prius ad ipsos statim, vt dicitur fores, pdidicerit, et ne pluribus agam, quo est queso qui Librũ Prior. queat intelligere, nisi quę ipsi⁹ intētio sit, exacte precognouerit. Similes inquit Afrodisiēsis Alexāder sunt, qui libri intētionē ignorāt his, qui iter faciūt, et quo tendāt nescientes in malos, et meādros, et labyrinthos intercidunt, sed porro nec qui intētionē cognoscit, enixe librũ perlegit, ni quid sibi inde vtilitatis accedat, animaduerterit. ¶ Est itaq; primũ libri intētio, mox et vtilitas pmonstrāda, et vt breuib⁹ agā, quod inquit Pyndarus operis facies atq; principiũ splēdidissimũ faciēdum est, ex vtilitate enim admiratio sequiť, ex admiratione inquisitio, ex inquisitiōe cognitio. Ceterũ nec adhuc animus noster quiescere potest, ni prius auctorē de quo agimus ppriũ esse volumen cognoscamus, qd postq̄ sciuerimus, tā ad ipsũ perlegendũ debemus nos accingere, deq; lectionis ordine primo querēdũ est, mox de inscriptionis causa, quādoquidē et ipsa quoq; intētionē quodāmō aperit, subinde et pportione quā greci συντομίας καὶ ἀναφορὰν vocitāt, hec eniz pmōstrare videť cui maxime phie parti liber iste videať conferre. De diuisione aūt ac doctrinę mō ad finē dicendũ censeo.

Inprimordio cuiusq; libri octo cōsiderāda.

Intētio libri et vtilitas.

Intētio libri priorum.

¶ Intentio itaq; huc in libro ea est, quam in ipso statim exordio dicit Aristo. de demonstratione inquā et demonstratiua disciplina, vbi cōfessio constare videť, priorũ ac posteriorũ volumina in vnum redigi librũ, eaq; analytica inscribi, presertim quũ ad calcē fcdi posteriorũ pphemio huic correspōdentia promisisse videať, vbi ait. De syllo igiť et demōstratione qd vtrūq; sit, et quō fit manifestũ est. Dicimus itaq; in toto analyticorũ libro intētionē esse de demōstratione, ceterũ quia demōstratio ois syllus est, et de syllo in priorib⁹ analyticis, de demōstratiōe in posterioribus agiť, ob id in hoc prior. volumine intētionē eē dicimus de syllo partibusq; ac passionibus sylli ptractare. ¶ Quas ob res et syllm voluminis huius subiectũ asserimus, nec vt nōnulli male allucinanť argumentationem. ¶ Quod aūt ad vtilitatē attinet, mirũ est, quāta sit libri huius vtilitas, in hoc enim vt ferũt totā Aristo. logicen geometrisauit, nec quisq; nō solũ demōstrationis volumen sed ne phię quidē librũ aliquē poterit accurate intelligere, ni prius disciplina in istā magnifice edoct⁹ fuerit, hic n. de sylli pricipiis, hic de eiusdē structura et simplici et permixta, hic de medij inuentione, hic deniq; de oibus, quę ad aliqd arguendũ pertinent diligentissime pertractať, age itaq; postea q̄ tanta est voluminis hui⁹ vtilitas. An Aristotelis ppriũ sit dubitationem. ¶ Prior. itaq; volumē nemo vnq̄ Aristotelis stagirite nō esse dixit, tum pter stili grauitatē solitāq; elocutionis breuitatē, tum et q, locis cōpluribus hoc in volumine alios suos de qb⁹ nulla dubitatio est, citat libros, Accedit et Laertij aliorũq; grauissimorũ Phorũ haud aspernandũ testimoniũ, qui ipm non duo tñ, sed et nouē prior. analyticorũ volumina scripsisse dicũt. ¶ Ordo aūt lectionis est, vt posteaq̄ simplices voces didicimus, et ex simplicibus enuntiationē cōstruximus, mox et de syllo agamus, q ex enũtiationib⁹ ppositionibusq; constituitur, sequiť itaq; priorum volumen nō immerito de interpretatione librũ, quē pdicamenta tāq̄ quę de simplicib⁹ pertractent vocibus antecedũt. ¶ Inscribitur autem volumen hoc priora analytica seu vt latine pferam resolutoria ἀναλύειν nāq; grece latine resoluere est. ¶ Resoluere aūt multifariam vt inquit Alexāder in pphemio h⁹ libri dr, naz ois cōpositi in ea ex quib⁹ cōponiť reductio, resolutio vocatur, e cōuerso eniz se hñt cōpositio atq; resolutio. Cōpositio via est a principijs in ea quę ex pncipijs. Resolutio autē retrocessio a fine in pncipia. Geometre nāq; resoluere dnr, qñ a conclusione icipiētes fm eorũ ordinē, quę assumpta sunt in cōclusionis demōstrationē ad pncipia et primũ redeunt problema, quē resoluēdi modũ definiēs Themistius. Resoluere inquit voco vera cōclone posita, ppōnes ex quib⁹ cōfecta sit, exquirere. Ceterũ resoluere et dicunť, qui corpora mista in simplicia reducũt elemēta, sz et qui orōnes in ptes oratiōis, quiq; has in syllas, et syllas in lrās retroagũt, resoluere nũcupať, verũ ij pprie dicunť resoluere, q cōpositos syllos in simplices redigunt, quiq; imperfectos ad perfectos, maleq; dispositos ad proprias figuras reuocant, et fm hāc resolutionis significationē inquit Alexāder liber iste resolutorius inscribiť, de hac eni ad calcem primi prior. mentionem facit, lz et alibi quō sylli in ppōnes resoluanť et cōpositi in simplices diligētissime declaret. ¶ Ait quoq; Jo. Gram. triplicē esse resolutionē nālē que cōpositũ i simpliciora resoluit, vt corp⁹ in q̄tuor hũores, humores in elemēta, elementa in materiā ac formā. Logicaz quũ ppositũ syllm ad ppriā reducimus figuram, mathematicā, qñ quesitũ, vt cōfessum accipimus, mox descēdentes ad cōfessum illud, vñ tale quesitum venari possimus, quēadmodũ si dixerim, quia anima est imortalis, ideo sūt bonorũ malorũq; iudicia, si hec, est et iudicāns aliqs et pastor et prouidentia, ad hoc igiť deuenimus, qd passim conceditur, eo supposito tāq̄ cōcesso, qd tñ ab oibus nō cōcediť. Hac vero facta resolutione possumus indidem pedē referre, quo deueneramus, iterũ cōponendo, si est prouidentia et iudex, est aliqd iudicio subiectũ, si hoc aīa est imortalis. ¶ Sz occurrit non inutilis sane dubitatio qua de cā, quũ vt in pluribus de cōpositione hoc in libro pertractet, non cōpositiua magis inscriptus sit, q̄ resolutoria. ¶ Dicimus a digniori Phm inscriptionē aucupatum. Resolutio nāq; compositiōe et antiquior et dignior, qui eniz resoluere scit, scit et cōponere, qui vero cōpositionē nō ignorat, nō ob id et resolutionē callet, his accedit, q resolonē dicēs et cōpositionē notat, nō autē e cōuerso, possunt eniz, quę nō resoluta fuere cōponi, nō tñ quę nō composita resolui, qd eniz resoluiť prius cōpositũ fuisse necesse est, vt itaq; vnico vbo vtrũq; comprehenderet, resolutoria inscripsit et nō cōpositiua. Priora vero nuncupantur ob id, q de syllogismo simpliciter, qui fm naturam demonstratione prior est, hic pertractať. ¶ De proportione autē quā scietia hec logices ad alias habeat artes maxima et apud antiquissimos Phos extitit dubitatio. ¶ Stoici nāq;, qui circa istā maxie versati sunt, logicē partem esse volebāt phie, hāc etenim Zeno Citieus tria

Ordo libri priorum.

De inscriptione libri.

Resolo qt modis dicať.

Dubitatio.

Solutio.

Syllm eē libri por. subiectũ nō autē argumentationē. Vtilitas libri por. maxia.

Librũ por. esse Aristotelis ppriũ.

Proportio libri por. ad totā phiaz. et an logica sit phie pars vel instrumentũ. Stoicorũ op.

in partes secabat, in nālem, moralem, ac rōnalem, asserebatqȝ phiaȝ animāti esse persimile, nā logicen seu rōnalem ossa atqȝ neruos imitari, moralē carnis inuolucruȝ, nālem vero animā, et ita voluit Zeno primū in phia locum logicen obtinere, lȝ Diogenes hanc morali ascriberet, et Panetius nāli. Ad hec aūt qdē ipsi rōnē quādaȝ addebāt quā et Alexāder et Philoponus recitāt talē. Illud circa qd versatur ars aliq̄ vl scia, nisi ad aliā artē vel sciam tāq̄ ps vel pticula referatur eius pars est vel particula, sed circa logicen phia versatur, que ad aliaȝ sciam neqȝ vt pars neqȝ vt particula refertur, igitur phie pars est vel particula, vbi p partem, partem primariā intelligere debemus, per particulaȝ partē partis, logica itaqȝ pars est phie, quū particula esse non possit, nam neqȝ sub actiua, neqȝ sub speculatiua phie parte collocari pōt, qdqȝ nō sub actiua constat cōfesso, sed neqȝ sub speculatiua, huius enī mā circa quā versatur sunt res diuine, finis vero cōsideratio circa diuina, quoȝ neutri' pticeps est logica. Dactenus stoici. ❡ Achademici vero et Plato et instrm et partez phie esse posse asserebāt, eaȝ nāqȝ bifariā cōsiderari, et vt nulli applicita est materiei, veluti quuȝ docemus, q ex duab' affirmatiuis in prima figura vlis cōcludatur affirmatiua, et talē considerat in Parmenide Plato, talēqȝ instrumentuȝ esse phie assertabāt, ptē aūt volebāt eē, quuȝ alicui phice mäe adhibebatur vt de ea et in Phedro et in Phedone diuus agit Plato, et hoc est vt dicere Aluidius Ros. in alpha minori post nālia, artē enī logicaȝ et ille duplicē asserit vlēȝ et pticularē, vlem que oībus cōueniat sciētijs, particularē, que vni, et hoc idē in phemio nālis auditus sensisse vi, vbi logicen inter artes quasi speculatiuas cōnumerat.

❡ Ceterū peripatetici et in primis Alexāder ac Joānes grāmaticus in priora analytica et Ammonius in qnque voces Porphyrij logicen phie tm̄ instrumentuȝ eē velle videntur, quoȝ snie accesserunt et Moses maimonis capite vltimo. Expositionis logicoȝ nominuȝ et Albumaçar Alpharabius in prohemio sue logices, qui enixissime ipsaȝ instrumentū solūmō phie esse cōtēdūt, et ne hoc sine aliqua pbatione pferamus, adducaȝ quas Alexander atqȝ Philoponus in mediū attulere rōnes, ois inquiunt ars, que alijs instrumēta suppetit vilior ignobiliorqȝ est his, quaruȝ instrumēta machinatur. Ceterū logica et oratorie et alijs quoqȝ artibus, que cum phia nullū hnt cōmerciuȝ, instrumenta exhibet, illis itaqȝ multo est vilior, qd sane p absurduȝ foret, si logica pars esset phie. Preterea ptes sublate totū auferunt, sed logica sublata nō aufertur phia, nō itaqȝ pars est phie, minorē mūstro, nam ante Platonem, qui logices inuentor extitisse dicitur, multe phie ptes exercebant vt nālis a Thalete et Anaximandro alijsqȝ cōpluribus et itidem a Socrate moralis, que tm̄ sine logices adminiculo habebātur. Veri itaqȝ isti non solum qd intendunt firmis corroborant rōnibus, sed et stoicoȝ argumēto respondent hūc in modū dicentes, maiorē illam haud recte se hre, veruȝ ita esse pferenduȝ, illud circa qd ars aliq̄ vel scia versatur, nisi ad aliā artē vel sciam tāq̄ pars vel particula vel instrumētuȝ referatur, aut pars illi' aut particula est, sed manifestuȝ, q logica ad alias artes sciasqȝ tāq̄ instrm refertur. ❡ Verū enī vero nō ignobilis auctor Simplici' in pditoȝ enarratiōe qd et Galen' cōfirmat i li' de phica historia ipsaȝ vult ptē eē phie, nec solū phiaȝ i speculatiuū, actiuūqȝ gen' diuidit, sȝ et tertiā ptez addit instrumētariā, atqȝ logicen instrumētariā parteȝ sibi totū vendicare, Qd si qs auctorē asserat Arist. qui in L. post naturalia phiam in Theoricā tm̄ ac practicā diuidit, respondere possumus, diuisionē illā realis nō simpliciter phie factam esse, et ad priorē in oppositū rationē dicimus maiorē falsaȝ esse, nā ferraria malleos ceteraqȝ instrumenta sibi fabrefacit, nec tm̄ idcirco seipsa est ignobilior. Ad reliquā vero respōdemus nō oēm partē totum auferre, sed quātitatis tm̄ partes ea astringi lege, veruȝ et si hāc cōcedamus, nō ob id tm̄ assentiendū est, phiaȝ posse agi sine logica, est eniȝ instrm ad oēm sciētiā necessariū, et ob huius defectū antiq phi diuerterūt in viā quandā aliam. ❡ Seqtur voluminis huius diuisio, secantur itaqȝ priora analytica primum in duo volumina, et q̄q̄ Laertius nouē prioȝ analyticoȝ volumina cōscripsisse phm testatur, q fortasse ob eam cām accidit, quā et Philopon' recitat, ait enī quadraginta resolutionis volumina, que Aristoteli ascribebantur adinuēta fuisse, sed hec tm̄ que apud nos sunt, Aristotelica esse. Duo itaqȝ sunt prioȝ volumina, quoȝ prius tres in partes, que greci τμήματα nos secta possumus nūcupare, scinditur, in primo etenim agit de sylli structura, in scdo de ppōnuȝ abūdātia, mediqȝ inuentione. In tertio autē de resolutione in syllm. Possemus et vlteriorez persequi diuisionē, sed absurdū existimo singulas quasqȝ psequi minutias. ❡ Doctrine itaqȝ moduȝ aggrediemur, qd vltimo loco supererat, quuȝ igitur q̄tuor sint docendi modi, diuidēdi, definiēdi, demonstrandi, ac resoluēdi, his oībus hoc in volumine vtitur, naȝ et diuidit plerūqȝ et definitiones multas ponit et nōnunq̄ syllogisticas affert rōnes, et interdū etiā resoluēdo pcedit. ❡ Dactenus igitur que ante voluminis atqȝ cōtextus enarrationem pertractari cōsueuere diximus, intētionē inquā, vtilitatem, pprietatē, seu auctoris nomen, ordinem lectionis, inscriptionis causam, pportionē, diuisionē ac deniqȝ doctrine modum, qd quuȝ ita sit, tēpus iam est, vt ad contextum ipsum enarrandum auspicato procedamus.

Primum dicere circa quid et cuius sit consideratio, quoniam circa demonstrationez et scientię demonstratiue.

Quoniam inqt Leui Gersonis res ois ppter aliquez finē ad opus deducitur, et pncipiū in libris addit Alexander est tāq̄ cuius gratia in rebus, opepreciuȝ fuit inqt Aluidius Ros. intētionē finēqȝ in principio pponere, sed et hoc nihil ad attentionē cōparandam facit, nisi quę ex eo fine emergat vtilitas, pcognouerimus, vult itaqȝ Phs primuȝ intētionē finēqȝ mox et vtilitatem, que ex fine puenit premonstrare, et quoniaȝ inqt Albertus intētio duplex est primaria scdariaqȝ, ideo de primaria prius agit, subinde et de scdaria, et ait primariaȝ intētionē esse de demonstratione, scdariam de his in quę resoluitur demonstratio, ppōne inquā atqȝ termino deqȝ syllo ac principijs sylli, sensus igitur est vt ad cōtextū ipm iam descendamus. [Primū dicere.] Subaudiēduȝ opȝ, est eniȝ ex attica dictū cōsuetudine, nā ij maxime ea vtuntur figura, que ἔλλειψις hoc est defectus nūcupatur, quēadmodū si diceremus, breui ad te veniā, hoc etenim atticum est, deficit enim tēpore. Primū inquā opȝ dicere circa quid tāq̄ circa subm primo intentū et finē ipsum. Dicit nāqȝ hec ppositio circa inqt Albertus motū circūspicientis rationis et nihil omittentis, et cuius, vȝ. vtilitatis ex hoc puenientis fine, exponit Aluidius Rosadis. Quoniam circa demonstrationē, redditio eius, q dixerat circa qd, est enim intentio et finis negocij huius circa demōstratiōes, vbi significat, ait Alexāder, q pricipale opus totius syllogistice est demōstratio, et hoc facit ex cōsuetudine sua, nāqȝ et in Nicomachijs, quū intētionē dixisset esse de republ. ac ciuili potētia de ea, demū agit post libros decē, tāq̄ prius necessariuȝ fuisset de moribus bonuȝ pertractare.

re. Et scie demrãtiue. Scribunt nõnulli ait Alexãder (et sciaꝫ demõstratiuã) et qui ita scribũt, volũt hoc totũ intẽtionẽ solã significare, ideꝗ; afferũt eẽ demõstrationẽ ac demõstratiuã sciaꝫ et ipm Aristotelẽ adducẽtes testem, q in fine 2ˡ posterioꝝ inqᵗ. De syllo igiᵗ et demonstratione qd vnũqdqꝫ sit et quõ sit manifestum est, sil' aũt et de scia demõstratiua, idẽ enĩ est. Cęterũ antiqor vt puto lectio est vt scie demõstratiue legamus ita ꝙ per hoc nõ intentionẽ finẽue fingeret sꝫ vtilitatẽ ex eo puenientẽ. Dicẽdũ ingens circa qd, qꝛ circa demrãtionẽ, et cuius vtilitatis qꝛ scie demõstratiue. Differũt enĩ inqᵗ Philoponus demõstratio ac scia demonstratiua, eo ꝙ demõstratiua disciplina habitus est aĩe, demõstratio ꝟo actus, q ex habitu puenit, quẽadmodũ sensus et sentire, sensum eteni habemus et in somno et in vigilia, sentimus ꝟo nõ nisi vigiles. Sꝫ diceret aliqs, cur Arist. dixit hęc ambo idẽ eẽ. Rñdemus ita id eẽ itelligẽdũ, ꝙ idẽ est scire demrãtionẽ et habere sciẽtiam demõstratiuam, non tamen ꝙ ideꝫ sit demonstratio et scientia demonstratiua.

Postea determinare qd est ppõ et qd terminus et qd sylls et qualis pfectus et qualis imperfectus, post hęc autem et quid in toto esse aut non esse hoc in hoc, et quid dicimus de omni aut nullo pdicari.

Inquit Diuus Albus secũdariã intẽtionẽ hãc esse, definire inquã qd sit ppõ, nã et definitio terminus appellatur, vnde et determiare definire. Sꝫ ait Philopon⁹ cui et Aluidus Ros. astipulaᵗ. Declarata inquit intentione et vtilitate, vult pn⁹ scie hui⁹ ponere tãqꝫ φιλογεωμέτρης. nã et Geometre in initijs semp p⁹ ponũt pncipia, dignitates inquã suppõnes ac definitiones, mox ꝟo negotiũ aggrediunᵗ, definit itaqꝫ pmũ qd sit ppõ, qꝛ in ipsaꝫ resoluiᵗ imediate sylls, mox et qd termin⁹, qꝛ in termios ppõ resoluiᵗ, deinde qd sit ratiocinatio seu syllo, qꝫ idẽ est et qꝛ vt inqᵗ Arist. in pmo de aia, accñtia cõferunt magnã partem ad cognoscẽdũ qd est res aliqua. Idcirco videndũ etiã erit de ppꝛijs accñtibus syllo, q̃lis inquã pfectus et qualis imperfectus, ac demũ exponere principia sylli, inquantum syllogismus est, quid. vꝫ. sit eẽ in toto aut nullo, et quid de omni aut nullo pdicari.

Aristoteles geometras imitatur.

Tex. c. 11.

Propositio igiᵗ est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo, hęc aũt aut vlis aut in parte aut idefinita. Dico autẽ vlẽ quidem omni aut nulli inesse, in parte ꝟo alicui aut non alicui, aut nõ omni inesse, sed indefinitam inesse aut non inesse sine vniuersali aut ꝭm partem, vt cõtrarioruꝫ vnam esse sciẽtiaꝫ aut voluptatem non esse bonum.

Ordine quo pposuerat pmũ definit ppõnem, deinde terminũ, postea syllm. Qꝫ quare factum fuerit haud mediocri dubitatione ambigiᵗ, aut eni cõponẽdo aut resoluẽdo pcedẽdũ fuit. i. aut a simpliciorib⁹ aut a cõpositioribus incohoandũ, si a simpliciorib⁹ cur nõ pus terminũ ꝺfiniuit, si a cõpositiorib⁹ cur nõ syllꝫ. Diceret forsan fortasse Albertus vt supius etiã diximus voluisse Aristotelem duplicẽ significare intẽtionẽ pmariã atqꝫ secũdariã, primariãqꝫ fuisse agere de demõstratiõe et demonstratiua scia, secũdariã de resolõne sylli, et qꝛ prius in ppõnes resoluiᵗ deinde in terminos, ideo pmũ ppõneꝫ definiuisse. Sꝫ q̃re dicet merito aliqs nõ pus ꝺfiniuit syllꝫ. Dico definitionẽ sylli nõ exprimere intẽtionẽ secũdariã, quę vt

Dubõpl-chu

Solo Albti

Alia dubõ. Solo.

diximus est agere de resolõne, qñqdẽ nullã notat resolutionẽ, sed definitionẽ sylli iam inter pmos hui⁹ artis pricipia cõnumerari, et qꝛ vult Phs pmo intẽtionẽ signare, postea et pma principia ponere, ideo preposuit non iniuria definitionem ppõnis, mox et pma pncipia ponit. Alij ꝟo inquiunt voluisse Phm ꝭm doctrine ordinẽ pcedere, qui vt inqᵗ Simplici⁹ est, quũ a nobis notiorib⁹ inchoamus, et qꝛ ppõ notissimuꝫ hoꝝ olim erat, quũ de hac et in libro de interptatiõe tractatum fuisset, idcirco primeꝫ ppõnis definitioneꝫ ꝯstituisse, quũ aliogn et hoc ppõnis nomẽ nõ solũ apud Phos, sꝫ et oratores alioſqꝫ cõplures artifices in vsu sit, termini ꝟo nomen ipse omniũ pmus adinuenerit. Cęterũ optima vt existimo oium solonũ existit, quã et Philoponus approbat, ordinẽ. vꝫ. doctrine Aristotelẽ obseruasse, semp enĩ definiẽtia debẽt notiora esse ꝺfinito, qꝛ itaqꝫ in termini sylliqꝫ rõne ponit ppõ; termini quũ eni, terminũ voco in quẽ dissoluiᵗ ppõ, sylli quũ inqᵗ positis qbusdã, iõ pus ppõnẽ definire opꝛꝫ fuit. Uerũ anteqꝫ definitionẽ istã enarrem⁹, sciu dignũ ꝙ ppõ, pblema, instãtia, ꝯclo, atqꝫ enũtiatio, re atqꝫ subiecto idẽ sunt, rõne aũt sola atqꝫ habitudine differũt. Si enim hãc assumamus ad syllm ꝯstituẽdũ tãqꝫ illius ptẽ, ppõ nũcupaᵗ, quũ ꝟo alteri vt eaꝫ mõstret, pponimus, pblema seu ppoⁿ, vt si dicamus, argue si aia est imortalis, sin autẽ ad destruẽdaꝫ cuipiam, aut affirmationẽ, aut negationẽ ipsam in mediũ afferamus, instãtia nũcupaᵗ, vt si aliquo afferente aiam oẽm imortalem esse, dicamus hoc eẽ falsuꝫ, qꝛ hois aia nõ imortalis sit, ꝙ si ipsoꝫ pmissis ppõnib⁹ cõcludamus, ꝯclo nũcupabiᵗ, vt quũ dicimus, qꝫ per se moueᵗ semp moueᵗ, qꝫ semp mouetur imortale, aia itaqꝫ imortalis. Uerũ enuntiatio appellaᵗ, quũ simplr aliqd de aliquo enũtiam⁹. Distiguunᵗ itaqꝫ enuntiatio atqꝫ ppõ, vt inqᵗ Albertus eo ꝙ enũtiatio ad designatam referᵗ rem, ppõ aũt vt pncipij rõnẽ hꝫ, ac si diceremus p alio positio. Ut ꝟo Alexãder distinguunᵗ, qꝛ ꝭm ꝙ vera ẽ aut falsa enũtiatio diciᵗ, ꝭm autẽ ꝙ affirmatiua aut negatiua ppõ, aut alr enuntiatio eẽ hꝫ in eo, ꝙ vera ẽ aut falsa, ppõ in eo, ꝙ ita et ita vera aut falsa ẽ, ob hoc igiᵗ aliã hoc in loco ppõnis definitioneꝫ posuit, quã sit ea, quã in libro de interptatiõe hẽmus, quũ diciᵗ enũtiatio est oĩo, in qua verũ vel falsuꝫ est, põt etenĩ fieri, vt aliq̃ ꝯcedẽ sint orationes, non tñ ꝯcedeꝫ ppõnes. Est itaqꝫ ppõ oĩo affirmatiua. Qm̃ inqᵗ Alexander ppositio nõ est genus affirmationis et negationis, neqꝫ nã aliq̃ cõis alia a suis spẽbus, qñqdeꝫ in his et prius et posterius daᵗ, vñ et in libro de interptatiõe dĩ, ꝙ pma est oĩo enuntiatiua affirmatio, postea negatio, ideo pponẽ definit duas species seu ptes suas definit. i. affirmationẽ negationẽqꝫ, cuius persiste fecit et in libro περὶ ἑρμηνείας, vbi inqᵗ, est aũt simplex enuntiatio, vox significatiua de eo, ꝙ est inesse aliqd aut nõ inesse, et in posteriorib⁹, enũtiationis altera pars vnũ de vno, qdqꝫ ꝺ ita se habeat testẽ quoqꝫ addit Theophrastũ, q in li⁰ de affirmatione ipsaꝫ nõ definit ppõnẽ, sed affirmationẽ tñ atqꝫ negationẽ. Joãnes ꝟo grãmaticus lõgo sermone digrediᵗ cõtra Alexãdrũ, et vt rei istꝫ difficultas aliq̃tulũ cõplaneᵗ, ego quoqꝫ plixiorib⁹ agã bona legẽtiũ venia, et pmo ad ptes Alexãdri arguo. Ois definitionis ptes in plus debent se hẽre q̃ totũ, sed partes huius definitiõis nõ in plus, imo in min⁹ se hñt. q nõ est vera definitio ppõnis. P. In omni definitione dꝫ esse aliqꝫ genus, sꝫ oĩo nõ est genus affirmationis negationisqꝫ, ista itaqꝫ nõ est vera definitio, mior arguiᵗ, nulla spẽs prior est reliqua, sed affirmatio prior est negatione, nõ sunt igitur orationis spẽs. P. Nullũ iferi⁹ poniᵗ in definitione sui superioris, sed a. q neqꝫ affir-

Solo alioꝝ.

In plogo Physico.

Solo optia.

Notandum.

Propositio. Problema. Conclusio. Instantia. Enuntiatio et quo se hẽant inter se.

Lib. i. ca. 4.

Jo. grãmaticus.

Rõnes p opinione Alex. ꝙ ppõ definiaᵗ p suas spẽs et nõ sit vera definitio.

Solo Joan. grāmatici ad rōnes Alex.

matio negatioq3 legittime ꝛ in vera ꝓpōnis dīnitiōe collocabunt̃. ¶ Ad has ꝛ ꝯsiles rōnes rn̄det Joānes, ꝛ ad pmā cōcessa maiore negat ꝙ huius definitionis ptes nō se hēant in plus, ait enim ꝙ hoc qd̄ est affirmatio vel negatio, ꝛ hoc est de aliquo in plus se hn̄t quā ꝓpō, nam ꝛ de pblemate atq3 instātia pdicāt, verū ga diceret fortasse aliqs hęc rōne tn̄, nō tn̄ re vt supius declaratū est differre. Jō alr rn̄det negās maiorē, igr̃.n. multas esse ꝛ spālissimas dīas, quę cū definito cōuertant̃, quēadmodum quū circulū figurā eē planā definimus vna linea ꝯtētā, a cuius cētro ad circūferētiā oēs lineę ducte sunt ęq̄les, nāq3 ꝛ hoc qd̄ est vna linea contineri, ꝛ a cētro ad circunferētiā lineas ęq̄s deduci dīe sūt cū circulo ꝯuertibiles, nec alteri cuipiā ꝯuenientes, huic accedit ꝙ quum ꝓprys caremus dīys ad ꝓprias passiones ꝯfugimus, q̄ pculdubio cū subto definitoq3 ꝯuertunt̃, ꝯsilr ꝛ in ꝓpōnis definitione h̄, qd̄ est, alicui⁹ de aliq̄ solū idicatiuę cōpetit orationi, nā aliqd pdicatum notat, de aliq̄ aūt subtū, nec alr hoc qd̄ est affirmatiua vel negatiua cū ꝓpōne ipsa ꝯuertit̃, ꝛ ꝯiūctio vel nō pro disiūctiua accipit̃, sz p eo qd̄ est, ꝛ ecōtrū. si gs nō ita accipiat ꝯiūctionē istā, sz disiūctiuā eē ꝯtēdat, tūc alr dicim⁹, ꝙ. vz. due iste ꝑticule nō ponūtur in ꝓpōnis definitiōe tāq̄ dīnientes, sz tāq̄ diuidētes, tota eni ꝓpōnis rō hęc est, ꝙ est oīo alicui⁹ de aliq̄, verū ga ꝓpōnes nō sunt vni⁹ spēi, iō ad hāz distōnē addidit affirmatiua vel negatiua, ꝛ tūc ordo erit, ꝓpō est oīo alicuius de aliq̄ affirmatiua vel negatiua, qd̄q3 expō hęc sit pcedēte accōmodatior ex sequētib⁹ liquet, vbi ait, h̄ aūtē oīo aut vlis aut in pte, nūq̄ eteni in definitiōe disiūctiua accipit̃ ꝯiūctio, de oī eni hoie pdicat̃ ꝛ animal ꝛ rōnale ꝛ mortale, non de oī aūtē ꝓpōne dī affirmatiua ꝛ negatiua ꝛ vlis ꝛ pticularis, est igit̃ poti⁹ diuisio ꝓpōnis q̄ definitio, diuisio inquā ꝛ sm q̄litatē quū dicim⁹ affirmatiua vl' negatiua ꝛ sm quātitatē quū dicim⁹ vlis vel i pte vl' indefinita.

Dubitatio.

¶ Si gs ꝯo dicat falsuz eē dīaz cū definito ꝯuerti, quū dicat Porphyri⁹ dīaz de plib⁹ ac specie dītib⁹ in eo, ꝙ q̄le gd pdicari.

Solutio.

¶ Rn̄dem⁹ ꝙ ꝛ dīa ista de plibus ac spe dītib⁹ pdicat̃, nā ꝛ de affirmatione ꝛ negōne pdicat̃, q̄ spe dīnt.

Affirmatōez nō eē priorez negatione.

¶ Ad z^m ꝯo negat Joannes affirmationez priorē eē negōne gn̄i cōparataz, addit q3 gn̄is nām destrui si spēs in eo, ꝙ gn̄is pticipes sūt, prior vna fuerit altera, non aūt si vna p se alteri collata potior dignior q3 extiterit, nāq3 ꝛ inter aīalia hō dignissimū obtinet locū, sz hō, neq3 prius, neq3 digni⁹ aīalis sit pticeps q̄ equus, nā hō atq3 equ⁹ eo, ꝙ aīalia equa ꝛ tpe ꝛ dignitate sunt, ꝙ si gspiā instaret ingens, illud eē prius, qd̄ simplicius, illō ꝯo posterius, qd̄ cōpositius, negādus hoc autumat Joānes, multe eni ꝛ ex alys ꝯ diuisis spēb⁹ ita se hn̄t, ꝙ vna altera simplicior est, vt equus simplicius gd est q̄ hō, equus eteni solā hz irrōnalitatē pro dīa, hō ꝛ rōnalitatē ꝛ mortalitatē, quēadmodū ꝛ de oīonibus planū est, quaꝝ alie duas tm̄ ptes hn̄t, alie tres, alie omnes, vt Homerica illa πρόσ ἔμε τον δύσηνον ἔτι φρονέοντ ἐλέησον, nec tamen ob id magis oīones esse dnr. ¶ Cęteruz addit Joānes ꝙ nec recte ꝯcedit̃ affirmationē negōne simpliciorē eē, cōposita nāq3 in se simpliciū ꝯtinēt sigtionē, sed negatio nō ꝯtinet in se affirmatiōis sigtū, nō est itaq3 cōpositior sz eni vox cōpositior sit, sigtū tn̄ nō ē cōpositu⁹, nāq3 nō solā debem⁹ vocē aiaduertere, sz sigtū attēdēdū, ē eteniz simplicez vocē cōpositā hr̄e sigtionē, ꝛ cōpositaz simplicez, vt in li⁰ de interptatiōe vidim⁹. Qz si accuratius aliqs velit ispicere, negatio fortasse simplicior multo existimāda erit affirmatiōe, hęc eni subtum ꝯiūgit pdicato, negatio aūt nō inesse pdicatū subto dicit. Hactenus Joannes. Ad reliquā ꝯo rōnē iā ex supius dictis gd rn̄dēdū sit liquet. ¶ Cęterū qm̄ opio Alexādri quā ꝛ Aspasius secutus est lōge mihi antiquior eē vī, iō eā aliquātisp stabilire conabor ꝛ pseruz eas ptes defendēdo, gb⁹ vult affirmationē priorē eē negōne, nā prius vt in postpdicis dī est a quo nō cōuertit̃ subsistēdi ꝯńa, sz ita est de affirmatiōe negōneq3, nā seqt̃ negatio est. g̃ affirmatio est, nō tn̄ eꝯ, est itaq3 prior pterea te quoq3 o Joānes ꝯcedēte illō est prius, qd̄ cōponit, illud posterius, qd̄ cōponit̃, sz affirmatio nō solū quo ad ꝯoa verū ꝛ quo ad sigtionē negationē cōstituit, est itaq3 haud iniuria prior, sigtio eteniz affirmationis apposita negōne negat̃, nec posset fieri talis negatio, nisi prius pcessisset affirmatio, quū in sophisticis elēchis dicat Aristoteles, ꝙ facere in nō facere ꝛ oino i negōne dictio intelligat̃, nec solū inter se hāc hn̄t ordinē, sz ꝛ gn̄i si oīo genus dōm cōparata, naz affirmatio prius est oīo, q̄ negatio, qd̄ mōstro, nā affirmatio prius est negatione, g̃ prius hz essentiā, est itaq3 prius oīo, quū oīo affirmationis eēntiam rōnēq3 ꝯstituat. ¶ Qz si aliqs istaret dicens rōnē istā nō valere, ꝓpea ꝙ i ꝯsili nō seqt̃, Socrates prius fuit q̄ Ari. g̃ prius hūit eēntiā, g̃ prius fuit hō, igit̃ hō non pdicat̃ eq̄lr de Socrate ꝛ Platone, ꝛ ꝓpea nō est spēs. Rn̄dem⁹ quēadmodū fortasse nōnulli etiā moderniorꝝ dicerēt, ꝙ hō nō pdicat̃ equalr de Socra. ꝛ Pla. vt sunt indiuidua accidētalia, sed si de his pdicat̃, pdicat̃, vt essentiā hoīs retinēt, ꝛ ita Socra. nō dī prius neq3 eē, neq3 fuisse q̄ Plato, sz de affirmatione ꝛ negōne secus est, nāq3 affirmatio dico ēt vt ꝯtinet̃ sub oīone prius est q̄ negatio, qm̄ affirmatio ē tāq̄ ps negōnis atq3 eā ꝯstituit. ¶ Ueꝝ isthęc missa faciētes ad rē ipsaz iā redeam⁹ dicētes cū Alexandro solas h̄ affirmationē negōnēq3 dīniri, qd̄ ēt euidēti rōne cōmōstrādū, oīo eni neq3 penit⁹ vniuocū est, neq3 ęquiuocū penit⁹, sz ex eoꝝ gn̄e q̄ ab vno seu ad vnuz vocitant̃, quę definiri sm cōem nām aliquā minime pn̄t, verū si declarant̃, in cōparatiōe ꝓportioneq3 dignioris describunt̃, quēadmoduz si eas definire vellē, ad subaz respiciēdo describerē, quū itaq3 ꝓpō prius de affirmatiōe pdicet̃, opępciū fuit p affirmationis rōnē ipsaz definire, vñ dixit alicui⁹ de aliq̄ tm̄, nec pacto vllo addidit alicuius ab aliq̄, qd̄ negōnē notet, inuens ꝙ si negatio ꝓpō est respectu affirmationis ꝓpō est, sz.n. vt ingt Alexā. alicuius de aliquo in hac definitiōe solū sigt̃ pdicatū, qd̄ aut affirmatiue aut negatiue pdicat̃, prius tn̄ ꝛ cōuenientius de affirmatiōe dī quaz negōne, nec ꝓpea negamus, ꝙ simul etiā hac in definitiōe ꝓpōnis diuisionē nō innuat Aristo. tāq̄ breuitatis ꝓpetuus obseruator, ꝛ eā maxie q̄ magis de essentia formaq3 ꝓpōnis est. Ut enim inuere vī Abunasar Alpharabi⁹ in pn⁰ libri, qui de syllo inscribit̃, quū in ꝓpōne duo sint subtū atq3 pdicatū, ꝛ subtū materię, pdicatū ꝯo forme rōnē hēat, diuisio ꝓpōnis sm subtū, sm mām dicet̃, sm aūt pdicatū, sm formā, ꝛ ga signū vle pticulareue in partē cedūt subiecti, negatio aūt pdicati, hęc sm formā, sm mām illa nūcupabit̃. Definiēs itaq3 hoc in loco ꝓpōnē non oēm vt ingt Alexāder, sed eaz ꝛ simplex ꝛ cathegorica seu pdicatiua nuncupat̃, qm̄ quidē hypothetica nō in eo, ꝙ aliqd de aliquo dicat̃, sz i cōsecutione repugnātiaue veritatez hz aut falsitatez, ꝓpōnē inquā definiēs cathegoricā oīonem p gn̄e accepit, nō aūt enūtiationē, ga enūtiatio ꝓpōne cōior eē nō pt, quū idem vt diximus sm rem existat, nec addēda mea gdē sola indicatiua, quum sola hęc dicat aliqd de aliquo, rōne qua ꝯo q̄ in definitione sunt tāq̄ differētię diuisiueq3 particule posite sunt, alię q̄litatē, q̄ntitatē alię diuidētes, qd̄ tn̄ aliogn (vt ingt Aluūd⁹ Ros.) Diuisio ꝓpōnis i vlē atq3 pticularē sit ex pte for⁹, qd̄ expōnēs Leui Gersonides ex pte ingt formę, qm̄ variatis ꝓpōnib⁹ sm hęc, ꝛ syllogistice

gistica variaꝫ forma, qḋ fieri negt quū necessariam ꝓba bilēue induant māṁ.[Hęc quē aut vlis.] Hęc subaudi dio, nō dr ꝑpō, vt ex codice gręco liquet. Notatu dignuꝫ ꝙ de singulari ꝓpositione mentionez nō fecit cū ga par ticulari ęquiualet, tuꝫ ꝙ scientia nulla versatur circa sin gularia, quāobrem si in syllō ponatur non vt singularis, sed particularis collocabitur. ¶ Sꝫ diceret aliqs cur de indefinita meminit, quū ⁊ ipsa pticularē reddat. ¶ Rn̄ demus nō semp indefinitam particularis vim obtinere, qḋ qui gręcaꝫ callent dialectum dilucidius cognoscunt, quū ij articuli note duplicem huius vim demonstrent, ⁊ particularis ⁊ vlis, vnde ⁊ indefinita nūcupaꝫ, quasi in determinate sigtionis, aut idefinita ga signū non hꝫ, qḋ gręci προσδιορισμόν nos pręde finitiōez vocare possu mus. ¶ Sꝫ dubitaret nō immerito qspiā cur quū de trib⁹ mētionē fecerit ꝓpōnib⁹, idefinite solū exēplū posuerit. ¶ Rn̄demus hoc fecisse Phm solite breuitatis studio, qm̄ enim indefinita quodāmodo mā est vlis particula risqꝫ ꝓpōnis, cui si vle addaꝫ signum vlis efficiꝫ, si par ticulare particularis, ꝓpterea de hac tm̄ exēplū posuit, qm̄ vtriusqꝫ signi appōne poterāt exempla hęc deinde finita ⁊ vli ⁊ particulari propositione accōmodari.

Propō inde finita vñ dica tur.

¶ Differt aūt demōstratiua ꝓpositio a diale ctica, quoniam demonstratiua sumptio alte rius particulę contradictionis est, non enim interrogat, sed accipit demonstrans.

¶ Quāqꝫ sm̄ vle particularēqꝫ ꝓpōnis diuisio sm̄ mate riā sit, huius tn̄ cōparatione sm̄ formaꝫ potius eē diceꝫ, hęc enim vere sm̄ māꝫ est, qm̄ ⁊ variatus sm̄ has sylli ꝓ positionibus, nō tn̄ ob id syllꝰ quo ad formaꝫ mutaꝫ, vtī quaꝫ diuisio omnis generis in spēs fiat per differētias, q̄ formę sunt. Diuisio ꝓpōnis per dialecticam ⁊ demōstra tiuam gnis in spēs nullo pacto erit, sꝫ vt inquit Alexādus Ros. ꝓpositio syllogistica ad has se habeat quasi gen⁹, ga de his vtrisqꝫ vniuoce ꝑdicaꝫ sm̄ nomen dico ac de finitionē. Diuisio itaqꝫ ꝓcedēs quodāmō ꝑ ēentialis syl logismi simplr accepti fuit, hęc aūtē tāqꝫ per accidētalia ⁊ vt diuus inquit Albertus per proprietates, ostēdit itaqꝫ Phs dīam inter dialecticā ꝓpōnez demōstratiuāqꝫ ex vsu atqꝫ assumptione. Dialecticus nāqꝫ totaꝫ interrogat cōtradictionē, vt quacūqꝫ eius parte cōcessa ad inconue niens deducaꝫ respōdens. Demōstratiuus ꝟo alterā con tradictionis partē accipit quę vera fuerit, atqꝫ illaꝫ acci pit nulla pręcedēte interrogatiōe. [Alterius particule.] Nō imerito dixit particule, particula eniꝫ vt ⁊ superius diximꝰ partē significat partis, qm̄ aūt enūtiatio est vtra libet pars vt in posterioribus ingt Arist. ⁊ ꝓpositio enū tiationis altera est particula, sequiꝫ nō iniuria demōstra torez partē ptis cōtradictionis accipere.[Sed accipit.] a seipso. vꝫ. ⁊ si audiēti nō videaꝫ hoc esse veruꝫ, sicqꝫ nul lus qui audiat ꝑsens sit, accipiet enim demōstrator si cō tigerit solem terra esse maiorē, sꝫ q̄plurimis secus se hēe videaꝫ, nō quēadmoduꝫ dialecticus, qui a rn̄dēte cōces sa accipit, seu vera sint, siue falsa, vt aduersariū superet.

Diuisio ꝓpō nis i dialecti cā ⁊ dmōstra tiuā nō est ge neris i spēs.

p⁹ poste. c. 5.

¶ Dialectica ꝟo interrogatio cōtradictionis est, nihil aūt differet, quo vtriusqꝫ fiat syllꝰ, nāqꝫ ⁊ demonstrans ⁊ interrogans rōcinaꝫ accipiens aliquid de aliquo inesse aut non in esse, quare est syllogistica quideꝫ propositio simpliciter affirmatio aut negatio alicuiꝰ de aliquo sm̄ dictum modum.

¶ Aliter in primo posteriorum, dialectica inquit est quę similiter vtrālibet enūtiationis particulam accipit, ⁊ ali ter in primo topicoꝝ. Propositio dialectica interrogatio ꝓbabilis, aut omnibus, aut pluribꝰ, aut sapiētibus, ⁊ his vel omnibus vel pluribus vel maxime notis non pręter opinionē, ⁊ iterum in octauo. ꝓpositio dialectica est con tra quā sic in pluribus se hītem non est dare instantiaꝫ, ⁊ item inferius. Dialectica ꝓpositio est ad quā est respō dere sic vel non. ⁊ in libro de interpretatione interroga tio dialectica rn̄siōis est petitio vel ꝓpositionis vel alte rius partis ꝯdictiōis. Has itaqꝫ definitiōes oēs aliquan do enucleabimus, nūc ambiguitatē quādā dissoluisse suf ficiat, cur in libro περὶ ἑρμηνείας alterā ꝯdictionis ptē dialecticā interrogare asserat, nunc aūt totā ꝯdictionem. ¶ Dicimus ꝙ actu dialecticꝰ alterā ꝯdictionis ptē tm̄ in terrogat, potentia ꝟo totū, qḋ ⁊ ex his, quę hic dicuntꝫ li quet, quum dialecticum dicamus interrogare, vt vtrauis parte ꝯcessa ꝯdictionis, ꝯtra eā arguēdi ansaꝫ hēamus, ⁊ ob h ab ea, quā gręci πυσματικὴν nos percunctatoriā vocare possumus distinguitur, quę non vincendi sꝫ sciē di grā fit, ad quā nō simplici rn̄sione, sed longe plibꝰ ꝯpꝰ est. Ex aūt potētia vtrāqꝫ ꝯdictionis particula interroge tur, manifestū est ex eo, ꝙ respōdēs plerūqꝫ rn̄det iterro gationi non actu interrogate, vt si qspiaꝫ dicat, est ne oīs aīa imortalis: rn̄debit plerūqꝫ aliqa nō, nec tn̄ negatiua ꝯdictiōis ꝑs iterrogata actu fuerat.[Nihil aūt differet.] quum intendat Phs de simplr syllō ꝑtractare hoc addit innuens, qḋ quantum ad sylli formaꝫ nulla erit dīa, siue interrogata fuerit ꝓpō, siue accepta.[Ut vtriusqꝫ.] i. tam dialectici q̄ demonstratoris fiat syllꝰ, nāqꝫ ⁊ demōstrās. i. qui demōstrationē cōtexit, ⁊ interrogans. i. dialecticus [Rōcinaꝫ accipiēs aliqd de aliq̊ inesse aut non inesse.] hoc est ꝓpōnē aut affirmatiuā aut negatiuā, vbi qḋ supe rius subobscure dixerat, nūc declarauit, quaꝫ hoc qḋ est aliqd de aliquo diuisit per inesse ⁊ nō inesse.[Alicuiꝰ de aliquo.] addunt qdaꝫ alicuius ab aliquo, sed perperā, vtī ingt Alexander addidit sm̄ dictū modū innuens, ꝙ ver bum alicuius de aliquo secus accipi potest, in ꝑsentia tn̄ accipitur sm̄ modum ꝑdictum, aut aliter sm̄ dictuꝫ mo dū. i. aut vniuersaliter aut in parte aut indefinite.

Diuerse diffi nitiōes ꝓpōnis dialectice.

Dubitatio.

Solutio.

¶ Demonstratiua ꝟo si vera sit ⁊ per suppo sitiones, quę a principio sunt accepta, sꝫ diale ctica percunctandi quidē iterrogatio ꝯdictio nis, rōcinanti autē sumptio apparētis ꝓbabi lis quemadmodū in topicis dictum est.

¶ Addidit ꝑ suppōnes, qm̄ ꝓpōnē esse veram nō sufficit ad ꝯstituēdā demōstratiuā, quū ⁊ hoc dialectice cōpetat aliqn̄, sꝫ opꝫ eaꝫ ex ꝑmis ꝑncipijs corroborari ac primis suppōnibꝰ, aut eni ex ꝑncipio suppōnes vocat cōes ani mi ꝯceptiōes, q̄ qdē hē sciunꝫ ꝑ se, aut ex ꝑncipio suppo sitiōes ꝑpā vocat ꝑncipia, vltra q̄ nō licet ꝓcedere, quē admodū in geometria pūctū esse, cuiꝰ ꝑs nō est.[Percū ctanti qdem.] facit ⁊ dialectice ꝓpōnis diuisionē, aliā eē dicēs interrogātiā, q̄ in petitione ab alio ꝯsistit, q̄ nonduꝫ neqꝫ enūciatio, neqꝫ affirmatio est aut negatio, aliā ꝟo ra tiocināτiā, q̄ ⁊ sylli pars est, interrogatio nāqꝫ ꝯdictionis nō est pars sylli.[Probabilis.] Probabile ⁊ in ꝑ topico rum asserit Aristo. multifariam diciꝫ, nam ⁊ qḋ oībꝰ vi ⁊ quod pluribus ⁊ qḋ viris celebribus ꝓbabile nuncupaꝫ.

¶ Quid itaqꝫ est ꝓpō ⁊ quō differat syllogi stica ⁊ demōstratiua ⁊ dialectica cū diligen tia in sequētibus diceꝫ, ad ꝑsentem ꝟo vsum sufficiāt quę nūc a nobis determinata sunt.

¶ Breuis dictoꝝ ꝯclo, vbi notatu dignū ꝙ de sophistica

Lib. 5°.

ꝓpoſitione nulla facta eſt mẽtio, q̄ꝛ ad artem rõcinatio nis nõ multũ cõfert, imo ſi verũ fateri licet, potius artẽ hanc deſtruit, ꝗ̄ conſtruat, poſſet autẽ ⁊ iſta hunc in modum definiri, ſumptio apparentis probabilis. [In ſequẽ tibus.] Docet in primo poſterioꝝ iuxta ꝑncipiũ, ibi enĩ exactiſſimas harꝝ definitiones ponit.

¶ Terminũ autẽ voco, in quem diſſoluit̃ propoſitio, ⁊ vt prędicatũ ⁊ de quo ꝑdicat̃ aut appoſito aut diuiſo eſſe aut non eſſe.

Terminus propoſitio ſiue vox ſimplex. Nomẽ. vbũ.

¶ Poſt definitionẽ ꝓpõnis, non ab re terminum definiuit, q̄ vt ſuperius docuimus, in huius ratiõe ponit̃ ꝓpõ, ꝙ ſi ex poſterioribus priora declarant̃, haud mirũ, quũ hęc ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ vix in hac obtineãt arte, q̄bus priora dari minime poſſunt. ¶ Scitu autẽ dignum ꝙ vt inquit Philoponus terminus, dictio, quã gręci φάσιν vocant, vox ſimplex, nomen atq̃ verbum, idem ſubiecto ſunt, habitudine ꝟo ac rõne differunt. Terminus enim dr̃, vt verbum verbo effingã, q̄ꝛ vt ps ſylli accipit̃, q̄ꝛ autẽ vt ps ꝓpõnis, dictio, q̄ꝛ vt ſubiectũ in ꝓpõne, nomẽ, q̄ꝛ vt ꝑdicatũ vbũ, q̄ꝛ vt vox ſimplr̃ ſignificans, ſimplex vox, h̄ ille. ¶ Sꝫ meo periculo dixeri, nõ recte iſthęc ꝓtuliſſe Philoponũ nõ recte iꝗ̃, neq̃ his, q̄ ſcri⁹ dic̃ coſentanea, nãq̃ termin⁹ nõ ſolũ rõne ſꝫ ⁊ re ſubiectoq̃ a dictiõe, ſimplici voce, noĩe atq̃ verbo ſeiũgit̃, multe eteñ ſunt voces ſimplices quę nõ ſunt termini, vt verbũ, vt modi, vt ꝑdefinitiones oẽs, ⁊ ne multis agam, dictio oĩs, quę neq̃ ſubm neq̃ ꝑdicatũ in ꝓpõne ſit, nullo pacto terminus vocitanda eſt, vnde ⁊ Ariſtoteles in cõtextu breuitati ſolite indulgẽs, ſimulq̃ ⁊ definitionẽ ⁊ diuiſionẽ tradẽs. [Terminũ inq̄ voco in quẽ diſſoluit̃ ꝓpõ, vt ⁊ ꝑdicatum ⁊ de quo ꝑdicatur appoſito aut diuiſo eſſe aut nõ eſſe] vbi manifeſte innuit eſſe, ⁊ nõ eſſe, termios non dici, cui ⁊ Aualidus Roſ. aſtipulatur inquiens, ꝙ res, quę adduntur loco copule nõ ſunt termini, ⁊ additi ad verbum, q̄ꝛ in illas nõ reſoluitur ꝓpoſitio, ſm ꝙ ſunt partes in ea, quia iam ꝓpoſitio eſt ꝓpõ in actu, ſꝫ verbum inuenit̃ in potentia ⁊ occultatione, ſicut currit ꝯſuetudo in ea apud Arabes in ternarijs, ⁊ ſicut ſe habet res in binarijs, quod exponens ex ſnia Leui ⁊ Abumaſaris in 5° capituloꝝ vltiam dico, ꝙ Arabes maxime expoſitionẽ noſtrã ſtabiliunt, quũ ipſi in ꝓpõnibus tertij adiacẽtis verbũ eſt in vſu nõ habeant, tñ qd nos dicimus Socrates ſapiens eſt, illi contenti ſubiecto ꝑdicatoq̃ dicunt, Socrates ſapiẽs, ſignificantes copulaꝫ nõ eſſe ꝓpõnis eſſentialẽ ſed aduentitiã ptẽ. Hoc etiã voluere antiquoꝝ nõnulli, quẽadmodũ ⁊ Eretrienſes Phi ⁊ Lycophron Ariſtotelicus, qd ⁊ apud nos in ꝓpoſitionibus binarijs, hoc eſt ſecũdi adiacentis confeſſo cõſtat, quũ in his verbũ ſubſtãtiuũ potẽtia tñ comprehendat̃, quẽadmodũ quũ dicim⁹ Socrates currit. Terminus autẽ ob id dicit̃, q̄ꝛ in eũ vltima fit diſſolutio, vltima inquã apud logicos non apud grãmaticos, vñ ⁊ rõ patet, ob quã terminũ definierit, dicens in quẽ diſſoluit̃ ꝓpõ, ꝓpõnem ꝟo nõ dixerit eſſe in quã diſſoluit̃ ſylliſmus.

Quare ſic dicatur termin⁹.

¶ Terminus itaq̃ vt ⁊ Alexã. aſtipulat̃ dicit̃, q̄ hoc ꝓpoſitio terminat̃, vel vt Philoponus eo, ꝙ in hunc ſylli. diſſolutio terminat̃, hoc tñ nouitiũ eſſe vocabulũ teſtat̃ Phs quũ dixit voco, quũ etenim alicuius vocabuli primus ipſe eſt auctor nõ dicit eſt aut vocatur, ſed voco, ſit, vocet̃, ⁊ cõſimili vtit̃ dicẽdi modo, quẽadmodũ ⁊ in li° ꝺ interpretatione, at ꝟo inquit de noĩe infinito nec poſitum eſt nomen quo illud oporteat appellari, ſed ſit nomẽ infinitum. Sunt tñ qui dicũt ob id Phm voco dixiſſe, quia trãſlatitiũ ⁊ nõ ꝓpriũ eſt verbũ, ꝓpe nãq̃ termin⁹ nõ dicitur ſubm aut ꝑdicatũ ſed metaphorice. [Diſſoluit̃ legẽdum ⁊ nõ reſoluit̃, vt ex codice etiaꝫ gręco liquet, ⁊ ratio conuincit, reſolutio etenim ꝓprie eſt in partes formales, diſſolo aũt in mãles. ¶ Air Dauidus Phs, diſſolutio in, quit ſeu διάλυσις eſt omnifaria corpis corruptio. Reſolutio autẽ ſectio in partes, quũ itaq̃ terminus pars ſit ꝓpõnis mãlis, nõ iniuria diſſoluit̃ potius legẽdũ, ꝗ̄ reſoluitur. [Vt ꝑdicatũ.] Hic diuiſionẽ termini tãgit aliud ꝑdicatum eſſe dicẽs. Subm aliũ, ſola nãq̃ ꝑdicatũ atq̃ ſubm partes eẽ dicunt̃ ꝓpõnis, reliqua ꝟo quę in ꝓpoſitionem aſciſcunt̃ ligamẽtoꝝ potius vt inq̄ Philopon⁹ vim ſupplent. Definitio aũt vt idẽ aſſerit ꝑdicati eſt, terminus, qui de altero dicit̃, ſeu q̄ alteri ineſt, aut nõ ineſt, Subiectum ꝟo de quo alterũ dicit̃, vel cui alterũ ineſt. [Aut appoſito.] Hoc inq̄ Alexãder addidit, ne quis exiſtimaret, eſt, eſſe terminũ in ꝓpõne, ſed aduẽtitiũ, quum alioquin in ꝓpõnibus ſecũdi adiacẽtis terminus eſſe videatur, qd tñ falſum eſt, q̄ꝛ ⁊ ille in verbum ſubſtãtiuũ participiũq̃ diſſoluunt̃. Sed amabo ait Alexãder perabſurdum hercle videt̃ dicere appoſito aut diuiſo eſſe aut nõ eſſe, ſufficiebat enim dicere appoſito aut diuiſo eſſe. Cęterum hoc inquit addidit, vt ſignificaret, quõ diuiſio effici debeat, nam ⁊ ſi penitus auferemus eſt diuiſio dicitur, ⁊ ſi negationẽ addiderimus, diuiſio itidem nũcupat̃, vt itaq̃ diuiſiõis modũ exꝑmeret, adiũxit ẽt nõ eẽ, vel hęc dixit, vt ſignificet ꝙ non ſunt ꝓpõnis partes neq̃ termini, tñ melius inq̄ fortaſſe ſe haberet ꝯtextus hũc in modum, addito eſſe vel non eſſe aut diuiſo. Cęterum forte fortuna ait inconueniẽs eſt, ſi dicamus verbũ eſt nullo pacto ꝑdicari, quũ hoc plribus oſtẽdat rationibus Eudemus in libro περὶ λέξεως. Hec Alexãder. ¶ Vex inq̄ Philoponus expõ iſta ſimplex magis, ꝗ̄ vera eſt, quũq̃ enim affirmatio ⁊ negatio ſint oppoſita, ſi ipſas exprimere voluiſſet, oppoſitis vocibus expſſiſſet. [Appoſitio aũt ⁊ diuiſio nõ ſunt oppoſita.] Appoſitioni nãq̃ ablatio opponitur, diuiſioni ꝟo compoſitio. ¶ Diligentius itaq̃ ⁊ accuratius expoſuerit Iãblicus atq̃ alij nõnulli volentes Phm vtriuſq̃ oppoſitionis alterã tñ partẽ ob breuitatẽ ꝓtuliſſe, q̄re ſient oppõnes duę, appoſitio, ablatio, compoſitio atq̃ diuiſio, per has ꝟo omnes notauit ꝓpoſitiones q̄s in libro περὶ ἑρμηνείας recitauit. ¶ Ois enim ꝓpoſitio aut additum habet verbũ ſubſtãtiuũ, aut ablatum, aut compoſitum, aut diuiſũ, qd ex ꝓpoſitionũ ſufficienti diuiſione ita accipiamus, ꝓpoſitionũ alię cũ modo, alię ſine modo, atq̃ earum q̄ modũ non habẽt, alię potentia hñt ipſuꝫ eſt, vt Socrates ambulat, actu alię vt Socrates Phs eſt, ⁊ vtrarũq̃ alię affirmatiue alię negatiue, earũ ꝟo, quę cum mõ, quęq̃ actu verbũ hñt ſubſtãtiuũ, alię ſimplices, ex trãſpoſitione alię, ⁊ ſm vtraſq̃ alię affirmatiuę, alię negatiuę, affirmatiuę igit̃ ſine mõ potentia hñtes ipſum eſt, ablationes dicuntur pati ipſius eẽ, vt Socrates ambulat, harꝝ ꝟo negõnes, ipſi⁹ nõ eẽ ablationem hĩc dñr, vt Socrates non ambulat, affirmatiue aũt ſine modo actu hñtes ipm eſſe, additionẽ patiunt̃ ipſius eſſe, vt Socrates Phs eſt, q̄ꝛ dictio Phs ꝓpe ꝑdicatum eſſe dr̃, q̄ ꝟo duo noĩa ſine ꝟbo ſniam nõ abſoluũt, ideo additũ eſt ſubſtãtiuũ verbũ, non tãꝗ̄ ꝓpõnis pars, ſed potius ad terminos colligãdos, harũ aũt negõnes appoſitionẽ hñt ipſius nõ eẽ, vt Socrates Phs nõ eſt. Conſilr̃ ⁊ modaliũ affirmatiue ſimplices cõpõneꝫ hñt ipſius eſſe, vt Socratẽ poſſibile eſt ambulare, quę ꝟo ex trãſpoſitione exiſtit, cõpoſitionẽ hꝫ ipſi⁹ nõ eẽ, vt Socratẽ poſſibile eſt non ambulare, negatio aũt ſimplicis modalis diuiſionẽ hꝫ ipſius eẽ, vt nõ poſſe Socratẽ Phm eẽ, negatio ꝟo eius, quę ex trãſpoſitione diuiſionem hꝫ ipſi⁹ non eẽ, vt nõ poſſibile Socratẽ nõ ambulare, cõpõneꝫ autẽ dicantur

Nota hic differentiã inter diſſolutionẽ ⁊ reſolonẽ.

Subiectum ⁊ ꝑdicatum ſunt tñ ꝓpõnis ptes.

Alex. expõ.

Philopon⁹ ꝯ Alexãdri expõnem.

Iãblici expõ.

Nota diuiſionẽ vltam oĩum ꝓpõnũ de q̄b⁹ Phs agit in libro de interpretatione.

L. b. 1. ca. 3.

cantur

cunt hic affirmationes modales simplices ex träspöne ipsi' eē vel nō eē, qm ꝟbo subē ħexite i ꝓpōnib' sine mō, ipso accedēte tota cōponit ꝓpō, ꝯsilr ob eādē cām negōnes, ipsi' eē vl nō eē diuisionē hñt, sz nō ita i ꝓpōnibus sine mō. ℭ Uolēs itaqꝫ phs breuib' ꝓpōnes istas oēs sigre, in quarū gbusdā addit ipsum eē, in aliqs ipsius nō eē, in gbusdā auferunt vtreqꝫ hęc, in nōnullis ꝟo cōponunt, ꝛ in aliqs diuidunt, dixit appositō aut diuiso eē vel nō eē apponit ꝛ auferr vel i ꝓpōnib' simplicib' ac sine mō, cōponit ēt atqꝫ diuidit, vt i reliqs, modus ꝟo solus ꝛ cōponit ꝛ diuidit. Ut itaqꝫ breue dictoꝝ cōpēdiū faciam' dicim', ꝙ ꝓpōnū aliē potētia hñt ipsum est, aliē actu, ꝛ eaꝝ q̄ potētia, aliē sūt affirmatiuē ꝛ he ablatiōes hñt ipsi' eē, aliē negatiue ꝛ he ablationē hñt ipsi' nō eē, eaꝝ ꝟo q̄ actu, aliē simplices, aliē ex träspōne seu p̄dicati indefiniti, ꝛ simpliciū aliē cū mō, aliē sine mō, ꝛ ex his q̄ sine mō affirmatiue apponē hñt ipsi' eē, negatiue appōnē ipsi' nō eē, ꝛ ex his, q̄ cū mō affirmatiue cōpōnez hñt ipsi' eē, negatiue diuisionē ipsi' eē. Si ꝟo ex träspōne sint ꝓpōnes cū mō, si affirmatiue fuerint cōpōnē hñt ipsi' nō eē, si negatiue diuisionē ipsi' nō eē. Dacter' Joānes grāmatic' atqꝫ alii cōplura iterserunt, veꝝ ne i Iliadē nr̄a excresceret ōrō, q̄ min' nec̄iu eē videbāt resecuimus, nihil tn̄ omittētes, qd ad pp̄m nr̄z faceret, quū aliogn expō h̄ ꝛ pulcherrima sit, ꝛ maxīe ꝯtextui ꝯsentanea.

ℭ Syll's aūt est rō in qua positis gbusdā alterū quid a positis necesse ꝯtingere eo ꝙ hęc sint. Dico aūt eo ꝙ hęc sint, ꝓpter hęc cōtingere, ꝓpter hęc ꝟo nulli' extrinsecus termini adiumēto idigere ad nec̄iuz efficiēdū.

Syllo diuersimode accipi apō dialecticos ꝛ rhetores.

ℭ Quod nos ratiocinationez, greci syllogismum vocant, quasi vt inquit Alexander λόγον σύνθεσιν. est aūt vox hęc diuersiē ꝛ apud rhetores ꝛ apud dialecticos sigñdis. Rhetores nāqꝫ statū quendā forēsiū cāꝝ rōcinationez seu syllm appellāt. Quē definiēs Hermogenes tarsēus in libro de ꝯstitutionib', sylls inquit est rei nō scripte ad scriptā cōperatio ꝯcludēte aliquo in idē rē nō scriptā cū scripta, vt lex est ex meretricia pgnatū muliere cōtionem hre nō posse, a Lenone quendā genitū ꝓhibent nōnulli cōtionez dicere, status ort syllo, ꝛ de h̄ rhetores. ℭ Sz ꝛ apō phos dictio hęc multiplicitatē quādā hre videt, sunt eni g syllm dialectici tm̄ insl'm eē ꝯtēdūt. Quemadmodū Galen' in libello de historia phica, g definiens syllm ingt, sylls est rō datis rūsionib' a disputātib' ōnez ꝯcludēs inexpectatā, vbi ꝯfesso syllz in dialectici tm̄ ꝓcedere asseruare vr̄. ℭ Ceteruz peripatetice secte ꝑnceps Aristoteles syllm nō tm̄ dialectico, sed ꝛ demonstratori ascribit volens cōe arguēdi instrm̄ in artib' atqꝫ scientiis oib' syllz esse, de hoc itaqꝫ sm̄ ꝓpōnis ordinē ꝑtractare incipit. ℭ Uerūz qa Ephectici nolati phi, q̄rū secta ꝛ tēpus τὰ ἀπορητικὰ dicebat, syllz penitus destruebāt, aliorꝫ rōcinationib' ꝯus rñdēdū, deinceps ꝛ ad dīfinitiōez istā declarādā accedēdū est. Interrogāt g hūc in moduz dū syllm tollūt. Dicitis ne vos syllm eē aut nō: siquidez non cōmonstrātes hoc dicitis, vobis non adhibemus fidez, si ꝟo demonstrātes, syllo nimirū olio vtimini, quem iterū per syllm aliuz debebatis mōstrare, ꝛ rursus hunc per aliū, atqꝫ ita res in infinitū abibit. Sz ꝯ hos dicimus eos ꝓprijs capi rhetib', arguā eni ego quoqꝫ ꝯsilr, aut. n. demōstratis ꝙ nō est sylls aut nō, ꝛ si nō demonstratis, nō credimus vobis, si ꝟo demōstratis, demonstratione vtimini, q̄re demōstratio syllisqꝫ erit. Uñ ꝛ Plato i dialogo ꝓtua socio ad iuuenes, referēte Dauido pho dicē cō

Galen' li. 8 historie phi. de syllo.

Ephectici phi syllm destruebant.

sueuerat εἰ μὲν φιλοσοφητέον, φιλοσοφητέον, εἰ δὲ μὴ φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον q̄si inquiens, si est phia, opus est illi incubere, si ꝟo non est phia, h̄ demōstrari opz, sed demōstratio ad phiam attinet, quare ex hoc sequit phiaz esse. Ad hęc dicimus, ꝙ nō ois notitia est per syllm, sed sunt quędā, quę ꝛ per se cognoscunt, vt p̄a pn̄a, ꝛ ideo si syllm eē dicim' nō est op' ꝙ p aliū hoc monstrem' syllm. ℭ Sz vt accedamus iā ad dīfinitionē ipsaz dicim', ꝙ hęc definitio, quēadmodū ꝛ reliquę ex gñe cōstat ꝛ ꝯstitutiuis diffe, gen' gdē est ōrō vt dicūt interp̄tes oēs, ꝛ ōrō nō ois, sed vt ingt Aluidus Ros. enūtiatiua, hęc eniz vt ait Alexāder separat a remotiorib', diffe ꝟo a ꝓximiorib'. ℭ Uerūenimuero tarerē alaz phi, nūqꝫ per λόγον intelligendaz eē ōrōnē, sciūt eniz grecaꝝ lraꝝ periti nomen hoc multa sigre, nā λόγος oratio est, sz ꝛ λόγος ratio etiam vocitat, rō inquā .i. argumētatio, sz ꝛ intellius quoqꝫ vim notet, qōqꝫ λόγος pro argumentatione accipit testez ubi afferā grece dialecti accuratissimū obseruatorem Aristophanem, qui in nubium comedia inquit, εἶναι παρ' αὐτοῖς φασὶν ἀμφοτέρω τὼ λόγω ide ꝛ λόγικον rōnale dicimus, ꝛ ne ie tenea istt hęc nois sigtio in vsu frequentissimo est. Ceterū ne h̄ sine rōne ꝓferre videamur pro virili nr̄a etiam ipsum arguere conabimur, si enim λόγος pro ōrōne accipiēdū esset, ōrōnes magis q̄ ōrō dicendū fuisset, ꝙ si rñdeas, ideo ōrōnē dixisse, vt ingt Diuus Albertus, quia in vnum terminum vniuntur ꝛ ad finē vnicū tēdunt. Cōtra istabimus dicētes, ꝙ si ex h̄ sylls ōrō vna est, tota quoqꝫ Ilias vni' ōrōnis nomē sibi vendicabit, quū ad vnū finē dirigat. ℭ Itē ois oratio vna aut simplr vna aut cōiūctione, hęc aūt nullo mō, sumēdo h̄ syllm pro ꝓpōnib' tm̄ in mō ꝛ figura ꝯstitutis. ℭ Preterea aut definitio ista formaz declarat sylli, aut mām, si formā q̄ nō est ponēdū gen' ōrō, quū hęc māz poti' exprimat q̄ formā, si ꝟo dicis māz, nō igit dōm ōrō, qa ꝓpōnes nō vniunt in medio termino mālr, sz foialr, vt ꝛ idē astipulat Albert', deinde vt ingt in 6° topi° Arist. aut in ꝓximū gen' ponēdū aut oēs diffas supiori gñi addēdū, p quas determināt ꝓximū gen', sz ōrō nō est ꝓximū genus sylli, vt ligdo ꝯstat, nec ēt p ꝓprias diffas dīuit, vt p affirmatiuā negatiuāue, per vnā aut plres p indicatiuam aut nō indicatiuā, supest igit nō ōrō, sz rō locitādū eē, quū aliogn vt ꝛ diuus testat Seuerin' li° de topicis diffe 2°. Argumētatio sit ꝓximū gen' sylli, ꝛ nō ōrō, ꝙ si hęc nos somniasse dicas, accipe quę Diuus Albert' q̄si a veritate ipsa coactus dicit in topica Aristo. in hoc inquit definitione oratio est vt genus, ꝛ vt hoc ꝓximū sit sm̄ vīz nois, accipit ōrō, q̄si oris rō, hoc est ratio sermone explicata, λόγον itaqꝫ legitima de cā rōnē ꝛ nō ōrōnez trāstulim', vt sylls ꝛ p foiale gen' ꝛ p ꝓximū' definiat, ꝙ si audacius eē videor, ꝙ ꝯ oium ferme enarratoꝝ sniaz rōnem ꝛ nō ōrōnē scripserim, bonā legētiū veniā peto, hęc etenīz nō vt antiqorib' derogē, sz vt aligd vtilitatis in mediuz afferā scribo. Quibusdā. ꝓiēit ad dīffam enthymemata ꝛ eoꝝ argumētoꝝ, quę μονολήμματα nūcupāt, nos solitaꝯ rōnes appellare possim', solaz nāqꝫ accipiētes ꝓpōnē ex ea ꝯnez inferūt, vt tu spiras g viuis, altera ab audiētib' addita, g spirat viuit, neqꝫ eni si gcq̄ nec̄io sequit ob id syllogistice seq dōm est, nāqꝫ in plus se hz necessario seq q̄ syllistice, quēadmodū ingt Alex. in ꝯtrarijs ꝛ habitudinib' ꝛ ꝯtinuis ꝛ ꝯiūctis nec̄io seqt ꝯclō, nō tm̄ syllistice. Positis. Iaius pro dispositis dixit, vt notet modū figuraqꝫ sylli, aut positio, vt igt Aluidus Ro. aliqꝫ cōplures .s. ꝯcessis, in syllo gdē dialectico a rñdēte, in demōstratiōe aūt simplr. Ceterū si ita positis itelligam' definitio h̄ sylli ꝓbantis nō simpliciter sylli definitio erit,

Nota aliā oꝓiōnē ꝯ gñe sylli ꝛ ē ꝓpa auctoris.

Seuerinus Boeci' ꝙ argumētatio sit genus sylli.

Nota de ōrōnibus solicaꝯ ꝓpe.

atqꝫ ita cōuerſiones ſyllus ceteriqꝫ, ꝗ ꝑ ppōnes ꝓcedant ipoſſes, nō erūt ſylli, qḋ ꝑabſurduꝫ hercle vi. ℭ Alr Alexāder ⁊ mea qdē ſnia longe melius, poſitis īnqt nō ſoluꝫ acceptis ſigt, ſꝫ ⁊ acceptiōis modū, ꝙ. vꝫ. oporteat ppōnes cathegoricas eē. i. pdicatiuas nō hypotheticas. ℔ eſt ſuppoſitiuas, he eni ſupponi potiusq̄ꝫ poni dn̄r, q̄ꝓp̄ꝫ Algazeles nō ſoluꝫ oſtēſiuo, ſed ⁊ ſuppoſitorio volui finiti oēm iſtā accōmodari. Addūt nōnulli ꝯceſſis, quēadmodum Diuus Seuerin⁹ in 2° de diuis topicis ingens sylls eſt oro, in qua qbuſdā poſitis ⁊ ꝯceſſis ⁊ reliq̄, ſꝫ ℔ aiunt nōnulli idcirco additum eſt, ꝗ de dialectico tm̄ ſyllo ſermo erat, ꝗ ppōnū ꝯceſſionē exigit. [Alterū.] legēdū ⁊ nō aliud, quēadmoduꝫ grecus codex atteſtat̄, ⁊ rō ēt confirmat, voluit eni Phs ſigre, ꝙ lꝫ in ſyllo bine ponāt̄ ppōnes atqꝫ vna ꝯclo, ℔ tm̄ tria viꝫ obtinēt duoꝝ aſitis iquā ⁊ ꝯſitis, quēadmodū ⁊ īferi⁹ dicet, ſi ꝗs ponat a/ ppōnes. b, aūt ꝯclonē, itelligim⁹ aūt alterū ſm formā nō ſm materiā, qm̄ que mām exhibēt ꝯclonis, ea ēt ꝑs erūt materie ꝑmiſſarū. Alterū itaqꝫ dictū eſt ꝓꝓ petitionē ꝑncipij, ꝗa vt inqt Alulidus Rof. res nō accipiunt̄ in oſtēſiones ſuiipſaꝝ, ⁊ ꝓꝓ eas rōnes, q̄s greci appellāt ἀδ'ια φόρως περαίνοντας τὰδ' ἰφορουμένους, quēadmodum ſi diceret, ſi dies eſt, dies eſt, ſed dies eſt, dies ergo eſt, pōt eniꝫ inqt Alexā. figura eē ſyllogiſtica, nec tm̄ erit ſyllus, ſyllus etenīꝫ eſt inſtr̄ꝫ ⁊ alicui⁹ vtilitatꝫ grā, q̄re qḋ nō vale neqꝫ ſyllo, ꝓterea ſylls ois in aliq̄ ſpē eſt, veꝝ iſte nec demonſtratiu⁹ nec dialectic⁹ nec litigioſus, nō eſt itaqꝫ ſylls, qḋ ſi diceret aliqs falſꝫ eē, ꝙ oporteat ꝯne eē alteꝝ, qm̄ in ſyllo diuiſiuo plerūqꝫ ſit ꝯclo cū ꝑmiſſaꝝ aliq̄ eadeꝫ, vt ſi dicā, aut dies eſt aut nō eſt dies, ſꝫ nō eſt dies, ꝗ nō eſt dies, rn̄dem⁹ voce tm̄ nō vi ſigniōeqꝫ ꝯclonē cū ꝑmiſſio eandē eſſe, ꝯclo eni accipit̄ nō vt minor, ſed vt alteꝝ mēbrū ſupra ꝯ diuiſaꝝ poſitū, nāqꝫ effect⁹ ſemꝑ altera cā eſſe dꝫ, qm̄ itaqꝫ ꝯclo effect⁹ ſit ꝑmiſſaꝝ, ſeqt̄ neccio, oportere, ꝓmā a ꝑmiſſis eē diuerſam. ℭ P. Quicūqꝫ aliqd cōmōſtrare ꝯtēdit, aut manifeſtū manifeſto conſtituet, aut manifeſtū nō manifeſto, aut nō manifeſtū nō manifeſto aut nō manifeſtū manifeſto, ꝑme itaqꝫ tres ꝯiugationes nullū ꝯſtituūt ſyllm, ſm vo vltimā fiūt mōſtrationes, ſi igit̄ ꝯclo nō manifeſta eſt, ꝑmiſſe aūt manifeſte, relinquit̄ neccio oportere alterā a ꝑmiſſis eſſe ꝯnē. [Quid.] dixit. i. determinatū ꝓꝓ inqt Joānes grāmaticus iutiles ꝯiugationes, q̄ ⁊ oi ⁊ nulli īdeterminate ꝯcludūt. [Ex necitate.] nō rei ſꝫ ꝯſitie, ⁊ iḋ dixit accidit, ne ꝗs exiſtimaret necciaꝫ oportere ꝯclonēꝫ eſſe, ſed neccio ꝯſeq ex añtib⁹, ⁊ ℔ addidit ꝓꝓ exēplū atqꝫ iductionē, q̄ nullā hāt neceſſitatē, niſi forte vt inqt Leui ola accipiam⁹ ꝑ ſenſuꝫ ſingularia, ois enim ꝓbatio ꝯſtitutioqꝫ, aut ex equo equū, aut ex maiori minus, aut ex minori maius cōprobat, ⁊ ſi qdem ex equo equuꝫ, exēplū eſt, vt ille nauigās naufragiū fecit, ꝗ ⁊ tu ſi nauigabis, facies naufragiū, ſi vo ex minori maius, inductio, vt equus inferiorē mouet maxillā ⁊ hō ⁊ bos ſimileꝫ, omne itaqꝫ aial īferioreꝫ mouet maxillā, nulla igit̄ iſtaruꝫ mōſtrationū vt liqdo ꝯſtat neceſſitatē hꝫ ꝯſitie, mōſtratio aūt ſyllogiſtica ea eſt, que ex maiori min⁹ cōprobat, queqꝫ oiuꝫ iudicio neccio ꝯcludit, ob hoc igit̄ ex neccitate dictū eſt. [Eo ꝙ ℔ ſūt.] dixit ꝓꝓ nō cāꝫ vt cāꝫ ⁊ ꝓꝓ eos, q̄s antipī. Referēte Alex⁹ μονολημμάτους nūcupāt, nos facttio nole dicamus ſolicapios, hec eteni alicui⁹ extrinſeci indigent, ⁊ ꝓꝓ eas ratiōes, que a ſtoicis ἀμεθόδως περαίνοντες vocabant̄, vt ꝑm 2° maius, 2m 3°, ꝑrimū itaqꝫ 3°. Indiget enim extrinſece ppōnis, tale eſt qḋ apud Platonē i republica, ſi fuiſſet fili⁹ dei nō extitiſſet mali lucri, ſi mali lucri nō fili⁹ dei, nō igit̄ ambo, tale eſt ⁊ qḋ i Phedone dī, aīa ꝑ ſe mouet̄, qḋ ꝑ ſe mouet̄ ſemꝑ mouet̄, aīa itaqꝫ īmortalis, tale ⁊ qḋ infert⁹ ſecto 3° ponitur apō Ariſtotelē, vt nō ſubā ablata non auſertur ſubā, eius aūtē qḋ auſert̄ ⁊ ꝑtes auferunt̄, partes igit̄ ſubē ſūt ſubē, ⁊ hactn⁹ Ariſtote. ℭ Abumaſar vo capite ℔ libri de ſyllo quaſdā huic definitioni vī addidiſſe particulas. ait eni. Syllus oro eſt, in qua ponunt̄ res plēs vna, q̄ poſteaq̄ꝫ cōpoſite ſunt ſeqt̄ ex ipſis ꝑ ſe ⁊ nō per accñs res alia ab ipſis ō neccitate, q̄s ꝑticulas exponēs ⁊ Alulidus Rof. ꝑ ſe inqt, vt nō diminuat̄ aliqd, ꝑ qḋ fit ſylls, nō ꝑ accñs ꝓꝓ quaſdā figuras, q̄ ꝯcludūt in qbuſdā materijs vt ex duab⁹ affirmatiuis in 2° figura, ⁊ addit ꝙ q̄ in deffinitione hac ponunt̄ oia ſunt ꝑ ſe manifeſta ꝑter illā ꝑticulā poſitis, q̄ īferi⁹ declarabit̄, dū. vꝫ. figuraꝝ diſpōnes dclarabūt̄, ⁊ hec de ſylli dfinitiōe. Abumaſar aūt diuiſionē q̄ꝫ euſdē addit ſylloꝝ ingens aliū cathegoricū, hypothecicū aliū eē. ℭ Nos aūt ſꝫ ppōnis diuiſionē poſſemus ⁊ ſyllꝫ diuidē dicētes. Sylloꝝ aliū eē dmr̄atiuū dialecticū aliū, atqꝫ aliū litigioſuꝫ, quēadmodū ⁊ l ꝑ topic̄ tradit̄ ad ꝑn̄m, qḋqꝫ ℔ diuiſio recte ſe hēat adducemus, quā l ꝑr⁹ ſue enarratiōis rōnē adducit Joā. grāmaticus, tria eni inqt ſūt, ſꝫ q̄ ſylli diuiſio accipit̄, cognitio, cognoſcēs ⁊ cognitū, nā cognoſcēs aut itells ē aut diſcurſus aut opio aut phātaſia aut ſenſus, ſꝫ ex his itellus qdē idcq̄ꝫ diſcurſu lōge ꝑſtantior nullo pacto rōcinat̄, veꝝ neqꝫ ſenſus, qm̄ mlto ſit vilior abiectiorqꝫ diſcurſu ipo, ꝯſilr neqꝫ phātaſia, ē. n. ſtat⁹ qdā eoꝝ, q̄ ſenſui videt̄, q̄ſi φαντασία ſupſunt itaqꝫ duo, diſcurſus ꝗ διάνοια dī atqꝫ opio, ex qb⁹ opio nullo mō rōcinat̄, qm̄ ſit q̄ſi ꝯ ipi⁹ diſcurſus, ſola igit̄ διάνοια rōcinat̄. ℭ Ceteꝝ ꝗa ſylls κοινὴ συλλογισμός ops q̄ſdā res ꝓcedē, q̄ a reliqs ai ꝑtib⁹ ꝓſiciſcāt̄, ops itaqꝫ res illas vel ex intellu deduci aut ex phātaſia aut ex opione, ⁊ ſi qdē ex itellu ꝑn̄, q̄s cōes cōceptiōes vocam⁹ ſumit, ſyllꝫ facit dmr̄atiuū, ſi vo ex opinioē dialecticū, ſin aūt ex phātaſia ſophiſticū, ois etenim falſa opio a phātaſia originē ducit, ex ꝑte ēt cogniti trifariā diuidit̄ ſylls, res eni aut ſemꝑ ita ſe hn̄t, ⁊ ita fit dmōſtratio, vl nūq̄ꝫ ⁊ ita ſophiſtic⁹ ſylls, aut aliqn̄ ſic ⁊ aliqn̄ alr, ⁊ ita fit dialectic⁹. Cōſilr ⁊ ex cognitiōis ꝑte, nam cognitio aut nūq̄ꝫ errat, ⁊ ita fit demonſtratio, aut ſemper ⁊ ita ſophiſticus ſyllogiſmus, aut nunc errat, alias nō, ⁊ ita dialecticus. Et hec de ſyllogiſmo abſolute ſumpto.

ℭ Perfectū itaqꝫ voco ſyllm nullo alio indigentē ꝑ vltra aſſumpta, vt neccium appareat. Imperfectuꝫ vo indigentem, aut vnius, aut pluriū, que ſunt qdem neceſſaria per ſubiectos terminos, nō tm̄ aſſumpta ſunt ꝑ ppōnes.

ℭ Poſteaq̄ꝫ deffiniuit ſyllm, ac deffinitiōis partes ſub obſcuras dilucidas reddidit, eūdē diuidit vt ait Diuus Albertus nō ſm ſpēm, ſꝫ ſm apparētiā quo ad nos, imꝑfectus etenī nō dī imꝑfect⁹ ſm ꝙ eſt, ſꝫ ſm ꝙ bene eſt tn̄, ꝑfectus itaqꝫ ſylls eſt, ꝗ nullius extrinſeci indiget, vt cōſequētie neceſſitas appareat, imꝑfectus vo ꝗ vni⁹. i. conuerſionis, aut pluriū exponūt nōnulli ꝯuerſiōis ⁊ trāſpoſitionis ꝑmiſſarū. Joānes vo pluriū dixit. i. cōuerſionuꝫ. ℭ Sꝫ diceret nō ab re aliqs ſyllos ipfectos n̄ eē ſyllos, qm̄ alicuius extrinſeci idigeāt, qḋ eſt ꝯ ſylli finitionē vt vidim⁹. ℭ Rn̄dem⁹ eos minime ſyllos eē, ꝗ extrinſeci termini idigeāt vt neccm̄ appeat ſꝫ fiat. Ceteꝝ imperfecti ſylli nō ita ſe hn̄t, imo oēs ſuos hn̄t termios ⁊ ꝯñiꝫ neccitatē, idigēt aūt aut ꝯuerſiōis, aut ad ipoſſe deductiōis, nō vt fiat, ſꝫ vt appeat neccuꝫ. Qꝫ ſi qſpiā validi⁹ inſtaret dicēs incōgruū videri, ꝙ enthymemata, q̄ vni⁹ tm̄ indigēt ppōnis a ſylli rōne ſecludant̄, ſylli vo nōnulli, qui non

vnius

Alexādri ex pō qḋ ꝑ vnā pōſuis intelligendum ſit.

Abumaʒar addidit q̄ſdā ꝑticulas deffinitioni ſylli.

Diuiſio ſylli quā Abumaʒar fecit.

Diuiſio ſyllogiſmoꝝ ſenīc Jo. grāmatic⁹ i ꝓlogo pmi priorum.

Nota de poꝫ dianoetica ꝗ diſcurſus dicitur.

Diuiſio probationis.

Dub.

Rn̄ſio.

Obiectio

vni᷒ tm̄ ꝓpōnis, imo ⁊ sylli indigent extra sylli diffinitionē nō eliminent. Dicim᷒ ad h̄ ꝯsilr eos ꝓpōne indigere vt fiat necr̄ū, hoc ꝟo nō vt fiat, s; vt appareat, qḋ sylli rōnē nō fugit, aut aīr ꝙ ꝓpō illa sylli intētu ꝯclonē īferi, sylls ꝟo ad ipoſe nō ꝑmariā, s; lōge diuersas ꝯclonē ꝯcludit, atq; ita deductio illa ad impoſe non potentia in ꝑmissis quēadmodum conuersio continetur, sed potius ⁊ extrinsecus asciscitur, ⁊ extrinsecum ⁊ concludit quesitum.

¶ In toto autem esse alterū in altero ⁊ d̄ omni predicari alterū altero idem significat. Dicimus autem de omni predicari: quando nihil sit subiecti accipere, de quo alterum non dicitur: ac de nullo consimiliter.

Esse in toto ⁊ dici d̄ oi so la habitudie differunt.

¶ Qm̄ sylli tādē oēs ꝑ duo ista ꝑn᷒, q̄ sūt de oi ⁊ de nullo dici, vim hn̄t, quū 2ᵉ ac 3ᵉ figure ꝑ ꝑmā stabiliant, ꝑ᷒ ꝟo ꝑ h̄ ꝑn᷒. Idcirco gd hec sint supponit Arist. ingens, ꝙ in toto eē ⁊ de oi dici idē quo ad sigtionē sunt, dr̄nt aūt ingt Philopon᷒ sola hitudine, sicut a subto icipiētes in ꝑdicatū terminem᷒ i toto dr̄, sinaūt a ꝑdicato i subm, de oi, nec solū addit idē, hitudine dr̄nt, s; ⁊ alia dr̄ia, sm ꝙ id, qḋ in toto est aut minus aut eq̄le ei est, in cui᷒ toto existit, qḋ at de oi dr̄, aut in plus aut eq̄lr se h; ei, de quo dr̄, quēadmodū hō i toto est aīalis, aīal aūt de oi dr̄ hoīe, in toto autē eē sigt ingt Alexāder, ꝙ nihil cadit extra id, i cuius toto eē dr̄, neq; eni tm̄ i toto dr̄, qḋ ꝑ totū excēdit, nā ⁊ ꝑticulare in toto eē ꝯtingit, accidit eteni qḋ de oi dr̄ in plus se hēe, quēadmodū aīal longe in plus se h; q̄ hō, dicit itaq; de oi eē qn̄ nihil, i. nullo pōs subti accipi possit, de q̄ alterū, i. ꝑdicatū, qḋ 2ᵐ est in ꝓpōne nō ꝑdicet. Ulter̄ ingt Alexāder notatu dignū nō eē idē, ⁊ qḋ hec ⁊ qḋ in posterioribus traditur vlē, s; lōgo differūt, vt aliqn̄ declarabim᷒ iteruallo. Ac de nullo ꝯsilr. nō hoc dicit, ꝙ idē sint de oi ⁊ de nullo, sunt eni ꝯtrīa, s; ꝙ possim᷒ ex definitiōe de oi ⁊ ipsi᷒ definitionē aucupari dicētes, ꝙ tūc de nullo dr̄, qn̄ nihil sit cape subti, de q̄ dicat ꝑdicatū. ¶ Quū āt h̄ ita sint, videdū deicepe, qdnā vere ꝑ dictū de oi intelligēdū sit. Abumaçar eni Alpharabi᷒, quēadmodū Aluidus Rosa. illi videt iniūgēt existimauit, ꝙ dictū de oi sit, qn̄ cuicūq; attribuit subz, eidē ēt attribuit ꝑdicatū, addiditq; dr̄ias eē iter dictū de oi ⁊ vlez ꝓpōnē, ꝙ ꝓpō vlis est, in q̄ aliqd aut affirmat aut negat ab oib᷒ ꝑtib᷒ subti nil aliud dicit, ꝑter q̄ ꝙ ꝯsiderem᷒ ꝑdicatū ꝑdicari de oi eo, qḋ est subti, s; dictū de oi est, ꝙ ꝑdicatū aut affirmet aut neget a q̄lz, qḋ est ꝑs subti aut qḋ denoiat ꝑ subm. ¶ Et iterz addidit syllm posse fieri ex duab᷒ negatiuis ⁊ ex negatiua minore, ⁊ affirmatiua maiore ꝯcludēte ꝑ dictū de oi, quēadmodū si ita rōcinaremur, qḋ nō est aīal nō est hō, statua nō est aīal, g̅ statua nō est hō, ⁊ h̄ fortasse ꝑsile est cōuersiōi, quā in poꝝ 2ᵉ tradit Aristo. capite de circulari mōstratiōe, vbi ad ꝯcludēdā negatiuā sumēdū ingt, aut a nulli inest, huic h̄ oi inesse. ¶ Ceterū Aluidus Rosa. opionē hāc Alpharabii, s; ꝟe ē Alpharabij destruēs dictū de oi 2ᵉ voluit hēe sigtū, ꝑmariū atq; sc̄dariū, ꝑmariū q̄; eē, ꝙ d̄ q̄libet subti pte dicat ꝑdicatū, sc̄dariū ꝙ d̄ quolz, d̄ quo subz dr̄, ⁊ ꝑdicatū enūciet, ⁊ subdit dictū de oi binas notare ꝓpōnes vnā i actu, q̄ est vlis, alterā i po᷒ que est ꝑticularis, nullaq; ingt alia dr̄ia est iter dictū d̄ oi ac ꝓpōnē vlem, q̄ ꝙ in dicto de oi in maiore ꝓpōne īnuit minor eē i po᷒, in ꝓpōne aūt vli minime, qḋq; hoc ita se hēat ondit euidēte rōne Egidius in posteriora analytica ingēs, si ꝓpō vlis idē eēt cū dicto de oi, seq̄ret quū in oi syllo sit aliq̄ ꝓpō vlis, ꝙ sylls ois ꝯstrueret ꝑ dictū de oi, qḋ ꝑabsurdus est, ordo itaq; syllogistic᷒ denotat ꝑ

Abumaçar Alpharabi᷒ de dicto de oi ⁊ dr̄ia iter ip; ⁊ ꝓpōnē vlez

Nota de mēte Abumaçar ꝙ possit fieri syllo ex duabus negatiuis

Alia opinio Auer. ꝯ Alpharabiū de dicto de oi.

dictū de oi quē non innuit vlis ꝓpō. Sed diceret aliquis nōne ⁊ in ꝓpōne vli ꝯtinet ꝑticularis i po᷒: nulla igr vr̄ eē dr̄ia iter ꝓpōnē vlez ac dictū de oi. ¶ Rn̄dem᷒ itaq; omittēdo alioꝝ opiones ex īnia ⁊ Leui ⁊ Alexandri q̄q; ꝙ dr̄ia q̄ est iter dictū de oi ac ꝓpōnē vlez est sm cōsiderādi modū tm̄, si eni ꝯsideremus ihcrētiā solā ꝑdicati cū subto ꝓpōnē notat vlez, sinaūt dispōnē subti ⁊ ꝑtiū subiecti, dictū erit de oi, ⁊ addit Alexāder aliā quoq; dr̄iaz, ꝙ ꝓpō vlis semꝑ per totū excēdit, eē ꝟo, i toto nō, nāq; ⁊ ꝑticulare in toto eē dr̄. Uel fortasse ⁊ meli᷒ dr̄nt dictū de oi ac vlis ꝓpō, qm̄ dictum de oi binas notat ꝓpōnes vnā in actu ⁊ vlez, alteraz in po᷒ vel vlem vel in ꝑte, sed affirmatiuā ꝑ. vlis ꝟo ꝓpō duas ⁊ ipsa notat ꝓpositiōes vnā vlez in actu, alterā ꝟo in po᷒ idterminate penitus ⁊ q̄titate ⁊ q̄litate h̄ est vel vlez vel i parte vl affirmatiuā vel negatiuā. Dicimus itaq; vt breuib᷒ agam᷒, ꝙ d̄ oi dici aut i toto eē nihil aliud notat, quā ꝑᵐ illud ꝑnᵐ, qḋ in antepꝑdicamētis ponit, qn̄ alter̄ de altero predicat, vt d̄ subto, q̄cūq; de eo ꝙ ꝑdicat dr̄r, oia ēt de subto dicunt. Ut aūt breuē eoꝝ, q̄ dicta sunt enumerationē faciamus a ꝑ exoadiētes ꝑn᷒ dicim᷒ suppōnes q̄ sloc̄s enarratas eē gd inquā sit ꝓpō, ⁊ an gen᷒ affirmationis negōnis ve, an quēadmodū voluit Alexāder vni᷒ ad vnū, queq; dr̄ia sit iter ꝓpōnē atq; enūtiationē, deq; ordine cur ꝑmū definiert ꝓpōnē. Deinde ꝓpōnis oissariā diuisionē explicuimus, postea ad termin᷒ ⁊ quō a simplici voce ꝯ Philoponum differt, simulq; admirabilē expōnē eiusdē in termini definitione, mox ⁊ sylli definitionē, qḋq; rō, nō āt oro lectitādū sit, ⁊ ꝙ syllo sit ꝯtra ephecticos ꝑhos, deiceps ⁊ que sit sylli diuisio ⁊ q̄lis ꝑfecr᷒ ⁊ q̄lis ipfecr᷒, ac demum gd i toto eē, aut de oi recitat inibi ⁊ Abumaçaris ⁊ Aluidi Ros. opionibus, nūc aūt superest vt ⁊ aliud ꝑnᵐ, ꝑ qḋ sylli 2ᵉ ac 3ᵉ fig᷒ stabiliunt, i mediū afferam᷒ dicētes, quid cōuersio sit, ac quō ꝓpōnes cuiuscūq; q̄titatis ⁊ in mā q̄cūq; ꝯuertant. ¶ Postea igit q̄ declarauit Arist. ꝑnᵐ d̄ oi, ꝑ qḋ ꝑᵃ fig᷒ vi; obtinet, nō imerito ⁊ de ꝯuersiōe nunc agē icipit q̄ sc̄de ac tertie euidētiā exhibet arguēdi. ¶ Ceterū qm̄ nomē hoc ꝯuersio multiplex est, nō ab re erit, si ipsius mltiplicitatē ꝑus aperuerimus, nā ⁊ ꝯuerti dnoiationē, ⁊ ꝯuerti terminos, ⁊ ꝓpōnes, ⁊ syllos cōuerti dicimus, ⁊ denoiationē qdē ꝯuerti vocat in sc̄do topicoꝝ Aristo. vt si inest alicui aīal, erit verū cōuertētē dicere, ꝙ est aīal, ⁊ hoc mō semꝑ voluit genus definitionēq; ac ꝓpriū ꝯuerti, de accñte ꝟo hoc negauit, neq; enim sequit, mauro inest albedo, g̅ maur᷒ est alb᷒, pōt etenī; illi iesse sm qd, nō tm̄ simplr, ⁊ hec de ꝯuersione sm denoiatiōez. Cōuersio aūt s; terminos adhuc duplex, aut eni quo ad relonē ꝯuertunt, aut q̄ ad exñtiā ambituq;, de cōuersione eoꝝ, q̄ ad aliqd dictū est in ꝑdicamentoꝝ libro, nā pr̄ filij pr̄ dicit, ⁊ ꝯuertendo filius pr̄is filius, conuersione ꝟo sm existētiā ambituq; cōuerti appellant, que idē penitus significant, vt definitio atq; definitū, ⁊ subm cū ꝓpria sua passione. Sed cōuersio sylli nuncupat, quum accepta ꝯclone cū altera ꝑmissaꝝ, alteri᷒ ꝓpōnis oppositū ꝯcludimus, ⁊ de hac abūde in sc̄do poꝝ analyticoꝝ disputat. ¶ De ꝯuersiōe ꝟo in ꝓpōnib᷒ in ꝑntia agitur nec d̄ oi tm̄, quū eteni ꝯuersio circa duas ad minimū ꝟsetur ꝓpōnes ⁊ ꝓpō ois duos habeat terminos, subm ꝑdicatūq;, necesse est ꝓpōnes in qbus ꝯuersio consideratur, aut sm vtroſq; sibiinuicem cōicare, aut sm vtroſq; differre, aut sm subm differre, sm ꝟo ꝑdicatū cōmunicare, aut econuerso, quū igit q̄tuor sint coniugationes, tres qdē minime cōsistūt, q̄rta ꝟo etiā, neq; eni si in vtrisq; differūt terminis ꝯuersio sit, quū penitus ⁊ diuerse ⁊ nō cōmunicātes sint, opz nāq; que ꝯuertunt aliquo inter se

De ꝯuersiōe.

Cōuersio mltipliciter dr̄.

[illegible]

Diuisio ꝯuersionis in propositionibus

pacto ꝯuenire, ſed neqꝫ ſi altero terminoꝝ ꝯſentiāt, altero diſſonēt ꝯuerſio in his ꝑpōnibus fieri pōt, opꝫ itaqꝫ ſcḋm ambos terminos eas inter ſe ꝯuenire. ❡ Ceterū qm̄ in ꝑpōnib⁹ indē ordo quidē ⁊ qualitas terminoꝝ conſideraṫ, neceſſe eſt ꝑpōnes, quę vtriſqꝫ terminis ꝯueniūt, aut ordine ⁊ qualitate ſibiinuicē ꝯſentire, aut vtriſqꝫ differre, aut altero ꝯſentire, diſcrepare altero, ⁊ hoc bifariaꝫ aut ordine ꝯuenire, qualitate aūt differre, aut econuerſo. Ex his itaqꝫ ꝯiugationib⁹ quattuor, vna ſolūmodo nō cōſiſtit, quę vtriſqꝫ ꝯcordes haber ꝑpōnes ordine inquā ⁊ qualitate. Ita enim vna eſſet ꝑpō bis accepta, eſt autem hęc diuiſio ṗori penitus oppoſita, quę enim in hac conſiſtunt, ibi diſſident, quę ṽo ibi ꝯſiſtū, hic eſt nō ꝯſiſtens, ſi itaqꝫ ꝯuertēde ꝑpōnes terminoꝝ ordinē eundeꝫ habeant qualitatē ṽo diuerſam, huiuſcemodi ꝯuerſio contingens nūcupatur, qm̄ in ſola cōtingenti mā̄ reperitur, quēadmodū ſi dicamus, aliqs homo lauatur, aliquis homo non lauatur, ſin autem neqꝫ ordo, neqꝫ qualitas eadem ſit, talis conuerſio cum oppoſitione nuncupatur, qꝛ ſimul cū qualitate ⁊ ordine mutat, vt homo aial eſt, non aial non homo eſt, ꝙ ſi ꝑpōnum qualitas eadem ſit, ordo ṽo diuerſus, talis ꝯuerſio ſimplex vocitaṫ, qm̄ circa id, qḋ maxime ſimplex eſt i ꝑpōne .i. terminos ipſos cōuerſioneꝫ exercet, vt omnis homo aial, aliqḋ homo, ⁊ de hac in p̄ſentia ſermo habēdus eſt, quā ⁊ definientes dicimus, ꝯuerſio ſimplex eſt cōueniētis duaꝝ ꝑpoſitionū ſcḋm vtroſqꝫ terminos, qualitate eadē permanēte, ordine aūt terminoꝝ variato ſeruata veritate, addita eſt vltimo hęc particula ꝑpter eam, quę grę̄ce ἀντιστροφὴ latine euerſio dici poſſet, quēadmodū ſi dicā ois homo aial, ōe aial eſt homo. Cōueniētia ṽo duaꝝ ꝑpōnū ſcḋm vtroſqꝫ terminos loco gn̄is poniṫ, hoc enim cuicūqꝫ cōpetit conuerſioni, reliqua ṽo differētiarū vim obtinent, diximus enim qualitate eadē permanēte ad differentiā cōuerſionis cū oppoſitione, ordine aūt variato additū eſt, ꝑpter cōtingētē ꝯuerſionē, ⁊ hęc Joannes grāmaticus quaſi ad verbū ⁊ multo ēt pl͛a. ❡ Ceteꝝ qꝛ iuniores nōnulli dicā

Nota contra iuniores ð cōuerſionibus.

ęquidē in bonis lr̄is tenebriones, ꝯuerſionis rōneꝫ euertunt, nugas neſcio quas in mediū addacentes, non ab re fuerit ſi paulo lic̄tioſius euagauero, manifeſtiſſimum p̄ errorē hoꝝ deſtruēs, ſimul nominū diuerſitatē oſtendens, quę inter priſcos ⁊ modernos inueniṫ, ac deinde nonnullos alios ꝯuertēdi modos, de quib⁹ hoc in loco nihil aut pauxillūꝫ admodum diximus, accuratiſſime declarans. ❡ Scitu ḡ dignū ē, quā antiqui cōuerſionē cū oppōne iuniores per cōtrapoſitionē vocant, qḋqꝫ illi latius ſimplicē vocitabāt cōuerſionē, hi preciſius appellāt dicētes ex hac vnā eſſe, quę per accn̄s nūcupaṫ, vt quā qualitas tm̄ ꝑpōnis ſeruaṫ quātitate variata, alterā ṽo ſimpliceꝫ nōcupari, quāꝫ .vꝫ. vtraqꝫ hęc ſeruanṫ, quēadmodum ſi dicaꝫ, nullus homo lapis, nullus lapis hō, ſed ſint hęc tolerabilia, qḋ aūt vlterius addunt minime ferendū cēſeo, aiunt enim poſſe ꝯuerſionē quandā eē ⁊ eā quidē per cōtrapoſitionē vocatā, in qua cōuerſa vera ſit, ꝯuertēs aūt falſa, ⁊ ne mētiri ſine aliq̄ rōne videanṫ, exēplū i mediū afferūt, ponamus inquiūt nullā actu roſam exiſtere, ꝑfecto tūc vera hęc erit, aliqua roſa non eſt ſuba, quā tn̄ hęc ſue ꝯuertēs ſit falſa, aliqua nō ſuba nō eſt non roſa, ꝙ ex veritate contradictoriꝫ ſatis liquet, hęc enim ꝑculdubio vera eſt, ois nō ſuba eſt nō roſa, ſꝫ amabo viri boni paulo mitiou b⁹ vobiſcū agā prius cōlorib⁹ arguēs rōnibus mox ⁊ exēplū veſtrū diſſipans, agite itaqꝫ nōne ꝯuerſio vtilitatis ſyllogiſtice gr̄a adinuēta eſt, an ṽo alterius cā dicitis: nimirūꝫ ſcio rn̄debitis vtilitatis ſyllīſtice gr̄a, ꝙ ſi ita eſt, dicitis ne vos vtilitateꝫ ſyllō afferre, q̄ ſylli penitus rōnē deſtruit: nemo eſt eniꝫ qui hoc ignorat, ꝙ vi ſyllogiſtica ex vero falſum ſequi non pōt. Pręterea cur Diuus Seuerinus, ⁊ vos quoqꝫ etiā negatiuā vlēm negationē particularēqꝫ affirmationē per ꝯpoſitionē conuerti: ꝑfecto nulla alia de cā hoc euenit, niſi qꝛ vt ad ṽbuꝫ dicta Seuerini ꝑferā nō eſt ad veritatis falſitatiſue conſenſum fida cōuerſio, lꝫ enim in falſitate cōueniat, nō tn̄ inveritate cōſentit, cuius oppoſitū de particulari dicim⁹ affirmatiua, hęc eni q̄ ad ṽitatē ꝯuenit cū ꝯuertēte, q̄ ad falſitatē ṽo diſcrepat. Pręterea quę rō alia a Phō aſſignaṫ ꝙ particularis negatiua nō cōuertaṫ, niſi ꝙ conuerſa vera eſt, vt aliqḋ aial nō eſt hō, cōuertēs autē falſa, vt aliqs hō nō eſt aial. Demū nōne cogiſcunt iſti boni viri, nihil aliud eſſe per cōtrapōnē cōuerti, quā deſtructo cōſequēte ad aīis reuerti deſtruēduꝫ, vt ſi hō eſt, aial ē, ḡ ſi nō eſt aial nō eſt hō, quū itaqꝫ modus iſte arguēdi legitimus ſit, cur has ineptias ꝑferunt: Sed dicerēt fortaſſe, qd ad exēplū: ve miſeri quāta bonaꝝ lr̄aꝝ cęcitate detinentur, nōne vel minimis logicis manifeſtuꝫ eſt, ⁊ nulla roſa exn̄te iſtā falſiſſimam eſſe, aliqua roſa non eſt ſuba: qḋ ſi negas, des oppoſitū, nōne hęc ꝑ ſe ⁊ neceſſaria eſt q̄ dicit oēm roſam ſubam eſſe, ⁊ ſiue roſa exiſtat, ſiue non exiſtat, oīno veritatē ſuaꝫ obtinet. ❡ Dicamus itaqꝫ cū Abumaçare, ⁊ Aluli do Roſad. ac Diuo Seuerino, ꝙ ſi veritas nō remanet, euerſio potius q̄ cōuerſio nūcupanda eſt, ⁊ vt breuibus agaꝫ qḋ inqꝫ Diuus Seuerinus in introductione ad ſyllm cathegoricū cōuerti ꝑpōnes dicuntur, quotiēs mutato ordine terminoꝝ .i. qḋ ſubm fuerat p̄dicato, ⁊ qḋ p̄dicabaṫ, ſubto, veritatē ſimul obtinēt vel falſitateꝫ. ❡ Sꝫ ꝑculdubio ex iſtis audaculus aliqs

Dubitatio.

inſurget inquiens, quid: nōne hęc falſa eſt, omne aial eſt hō, ⁊ tn̄ hęc vera, aliqs homo eſt aial: ḡ non in falſitate cōſentiunt. ❡ Dicim⁹ ⁊ ad argutiā hāc, ita id eſſe itelligēdū, ꝙ ſeruato ſyllogiſtico ꝯſitę mō ſeruanda eſt veritas, falſitaſue .i. ꝙ ſi aīs eſt verū, ꝯn̄s ſit veꝝ, ⁊ ſi ꝯn̄s falſuꝫ, ꝙ aīs falſum exiſtat, nō aūt ſi aīs falſum, ꝑpterea vetatur, qn ꝯn̄s ſit veꝝ, quū ex falſo, vt alibi declarabiṫ, veꝝ conſequi poſſit, vn̄ ſi hęc ꝑpō, omne aial eſt hō, quę vim obtinet aīis falſa ſit, non tn̄ ob hoc ꝓhibetur, quin hęc, aliqs homo eſt aial, quę ꝯn̄tis rōnē induit, vera eſſe poſſit. Sed abunde cōtra manifeſtarios iſtos deturpatores dialectice ne dicā artiū oium inuecti fuimus. Supereſt

Solutio.

igitur vt ad rem ꝑpoſitūqꝫ noſtrū redeamus inueſtigantes ſit ne alius cōuertendi modus ⁊ quonāmō cū oppoſitione cōuerſio, de qua hoc in loco nullā Phs mētionem fecit, ſit faciēda. Dicimus itaqꝫ ꝙ ⁊ alius conuertēdi modus poniṫ ab eodē p̄oꝝ analyticoꝝ 2° capite ð circulari oſtēſione, ḡ dicto de omni Abumaçaris, ⁊ de quo ſuperius tractauimus valde eſt ſiłis, vtpute hęc ꝑpoſitio nullam b, eſt a, in hanc cōuertetur, cui a nulli ineſt, huic omni ineſt b, ⁊ de hac inibi dicēdū erit. Alium etiā conuertendi modū recēſuit inferius ſectione ſcḋa quūꝫ .vꝫ. ꝯtradictoriū in cōtradictoriū ꝯuertēdū eſſe aſſerit. Sed qm̄ de cōuerſione cū oppoſitiōe nihil hoc in loco ponit Ariſtoteles, ⁊ nos pauca admodum diximus, ideo quę ſit, ⁊ quō fieri debeat breuibus narrandū eſt. Cōuerti itaqꝫ ꝑ oppōnē vt inqꝫ Diu⁹ Seuerin⁹ ꝑpōnes dicūṫ, quū vtriſqꝫ terminorum ordine permutato vni vł vtriſqꝫ eorum negatiuū copulaṫ aduerbiū, ⁊ vt breuibus agaꝫ nihil aliud eſt qḋ etiam diximus, per oppoſitionē cōuerti, q̄ a cōſequentis oppoſito ad antecedētis oppoſitū redire, qḋ qꝛ non ſemper ita fit, ideo ⁊ ille modus enarrandus nobis eſt, accidit enim vt nō ſemꝑ hō ꝯuerſione ꝯn̄s, ſed ⁊ aīs aliqn̄ deſtruamus, maximeqꝫ hoc fieri accidit vt in pri⁹ de cęlo Simplici⁹ ⁊ in 3° de aīa Themiſtius tradit, quū

nō sit necessaria ꝯsequētis cum antecedēte connexio, tales qꝫ accipiat̃ ꝯsequēs vt τ omni τ nulli possit inesse antecedēti, quēadmodū si dicā, si Dion nauigat, ꝯtingit ipsuꝫ bene nauigare, τ si homo est, cōtingit ipsum esse grāmaticū, cōsimiliter si veniens illud animal est, contingit ipsū esse eq̄uū, vbi palā ꝙ destructo ꝯsequēte, nō ob id tñ antecedens destruit̃, neqꝫ eñi recte se hꝫ si dicamus, sed nō contingit illud esse equum, ergo non est animal, sed ꝯtrario potius modo arguendum est, vt. vꝫ. destructo añte, ꝯsño etiam destruamus, vt sed non est animal, non igitur contingit ipsum esse equum, quali arguendi modo in primo de anima volunt visuꝫ esse ꝓhm dum inquit, si est aliqđ opus animę proprium, contingit ipsam separari, sed de his alś, iā eñi tēpus est vt ad cōtextum ipsum redeam⁹.

Tex. c. 13.

DE CONVERSIONE PROPOSITIONUM INEXISTENTIUM. Cap. II.

Quoniā ꝟo oīs ppō est aut iesse: aut necessario inesse: aut ꝯtingenter iesse harū autē alię affirmatię, alię negatię ſm vnāquāqꝫ allocutionem.

Uolēs vt dixim⁹ ꝓhs exponere ꝑnᵐ, quo sylli 2ᵉ ac 3ᵉ figure, apparentiā capiunt arguendi, prius omnifariā ppōnū facit diuisionē, in qua exponēda si qđ vnq̄ ingenij in nobis fuit, id totū hercle adhibēdum est, tanta est ꝗcenim hoc in loco enarratoꝝ cōfusio, vt ad aucupandā veritatē Edipode aliquo opus nimirum eē videat̃, τ quēadmodum post multa inqt Leui Gersonis, vt verbū verbo effingam, ecce diis vehementi cōfusione cōfusa est res hęc, adeo vt iudiciū nō possimus ferre ob materias, quas i hoc nobis exhibuit Aristoteles, quę sit ipsius, quā intēdenti, intētio in his ppōnibus, hęc ille. Nō iniuria igit̃ enixissime laborādum est, τ ꝗ̄ fieri pōt breuioribus agēdū. ¶ Primū itaqꝫ quęsitu dignū, quonā in modalib⁹ duo sint, modus ac materia ipsa, an ſm modos, an ſm mās, an ꝟo ſm vtraqꝫ magis istas fecerit diuisionem, vt. vꝫ. sensus sit, ppōnū aliam esse cum modo necessitatis, aliā cuꝫ possibili, aliā cum inesse ipso, an ꝟo potius ita intelligēda est ppōnum aliquas in materia necessaria esse, alias in possibili, nōnullas aūt in ea, quę inesse nūcupat̃, an demum sensus sit, ꝙ ſm vtraqꝫ diuisio fiat, τ siquidem ſm modos tñ dixeris, inuoluti ꝓfecto nec Gordiano faciliores erūt tibi nodi exoluēdi, si ꝗ̄enim iuxta modos tñ diuisio hęc facta fuisset, sequeretur hāc eē necessariā, necesse est aliquē hoieꝫ esse albuꝫ, qđ arguit̃, nāqꝫ τ vera est, τ modū hꝫ necessitatis, igit̃ ex ꝓsuppositis sequit̃ ipsam necessariam esse, qđ si cōcesseris maius adhuc sequit̃ absurdū, in mistiōe nāqꝫ necessarij τ inexistētis nulla erit diuersitas, siue maior seu minor accipiatur necessaria, dūmodo vera sit, semꝑ enīꝫ quū ꝯclo vera sit, cū tali necessitatis modo, necessaria erit nuncupanda. ¶ Preterea qđ τ Absurdi⁹ nōne ex hac positione sequetur syllo꞉ duas istas, quas hoc in volumine tradit Aristo. arbitrarias potius esse, q̄ ſm rei nāmꝫ: non igitur modoꝝ tñ varietas ppōnum facit diuersitates. ¶ Amplius cur ꝯtingētes ppōnes in oī cōtingentis significato non eodē modo cōuertunt̃, si nulli materię determinate addicunt̃: profecto nullam quispiā rōnem aliā assignare poterit, q̄ ꝙ τ ſm materias distinctio ista sumenda est. ¶ His accedit, ꝙ ppōnes iste non sunt alr hoc in loco accipiēde, q̄ de his in libro de interpretatione pertractatum fuerit, sed vt liquido cōstat modales ibi enuntiationes materiā sibi asciscebāt determinatam: ratio itaqꝫ eadem τ hic habēda erit. ¶ Demum hoc etiā ipsius ꝓhi testimonio refutatur, qui quum sylloq inesse absoluisset, volēs de syllis ex necessarijs ppositionibus agere inqt ad verbū. Quoniā diuersum est inesse τ ex necessitate inesse, τ ꝯtingēter inesse, nam multa quidē insunt, nō tamē ex necessitate, alia ꝟo neqꝫ insunt ex necessitate, neqꝫ insunt oīno, contingit aūt inesse, manifestū ꝙ syllus vniuscuiusqꝫ horum alter erit, τ nō similr se habētibus terminis, sed hic quidem ex necessarijs, ille ꝟo ex his, quę simpliciter insunt, ille aūt ex cōtingētibus, τ quę sequuntur, ob hęc itaqꝫ τ cōsimilia, nō immerito diceret aliquis diuisionē istam penes mām magis factitatā esse q̄ modos. ¶ Cōtra quē tamē insurgēt aliq, nā si iuxta materias tñ sumit̃ ppōnum diuisio hęc, nimirum ista, homo est animal, ppositio necessaria dicēda erit, τ ista itidem contingit oēm eq̄uū hinnibilē esse, qđ perabsurdum est. Preterea si penes mām differūt ppōnes he alia nimirum erit ipsi⁹ inexistētis mā alia necessitatis mā, quare isthęc ppō aliq̄ qđ animal nō est homo inexnis nullo pacto dicet̃, quā tñ Aristoteles, vt inexistēꝫ manifestissime ponit, dum particularē negatiuam terminis cōuerti negat. Deinde nōne idem dum arguit ex maiori affirmatiua minoriqꝫ negatiua in syllis inexistētib⁹ nullā sequi cōclonē, accipit hos terminos, animal, homo, eq̄uus, ex quibus manifeste necessarię cōstruunt̃ ppōnes, qđ τ inferius paulo facit, dum hos accipit sciētia, linea, medicina. ¶ Preterea mãę ex natura ipsa propriā vim obtinent, modi aūt ex nrō proferēdi modo. Phs itaqꝫ nō ex natura, sed ex nostro proferendi modo, voluit ppōnes istas variari, quoꝫ inqt ſm vnāquāqꝫ allocutionē. Hęc itaqꝫ τ cōsimilia aio quispiam agitans, τ penes modos τ iuxta etiam mās ipsas isthanc fieri diuisionē autumabit, qđ si dixeris sequet̃ ppōnem nullā falsam esse, τ necessariā ꝓsertim, si enim in mā fuerit necessaria, τ moduꝫ habeat necessitatis, qui fieri pōt vt falsa esse dicatur. Preterea quonā ordine erunt iste reponēde, necesse est aliquē hoiem currere, ꝯtingit hoiem animal esse, quę modum hāt a materia dissonuꝫ, ꝙ si dicas nullas tales fieri ppōnes, hoc arguo, nulli enim ambiguū q̄n si vnū ꝯdictoriūm in rerū natura fuerit, τ alterum itidē reperiat̃, si igit̃ hoc ita est, cur τ huic ppositioni, ꝯtingit oēm hoiem currere vere existēs suū cōtradictoriū nō dabit̃: Mirandū ꝓfecto esset si in talibus ppōnibus nunq̄ possem⁹ oppositū assignare, qđ aliogn plerisqꝫ in locis Aristoteles factitauit. ¶ Quū hęc itaqꝫ adeo ad oēm parteꝫ ambigua sint, Dicemus nos cum Alexādro Aphrodisiensi, diuisionē istā τ iuxta modos τ penes etiā mās ipsas sumi, qđ vt planius intelligat̃, ipsum quoqꝫ Alexandrū loquētem in mediū ꝓferā, ait enīꝫ inexistētiuꝫ aliqbus, alia semꝑ insunt nōnulla aliquando insunt, aliquādo minime, si itaqꝫ semꝑ insit qđ inesse dr̄, τ sic accipiat̃ inesse, mediā talis efficitur ppositio affirmatiua vera necessaria ꝟo negatiua vera est, quę nunq̄ aptum natuꝫ alicui inesse, accipit ipsum non inesse, Sinaūt non semꝑ prędicatum subiecto insit, si quidē cum defectu insit hoc significās propositio inexistēs sit affirmatiua vera. Cōsimiliter τ inexistēs negatiua vera, quę qđ non inest, dicit non inesse, si ꝟo in pręsentia subto nō insit ꝑdicatū, possit aūt ipsi inesse, atqꝫ ita vt potens accipiat̃, contingens affirmatiua vera efficitur ppō, quę ꝟo cōtingens inesse aut qđ insit, aut qđ non insit quidem, possit autem inesse τ non inesse dicit, contingens negatiua vera, false autēꝫ, quę non sic se habentia, vt ita se habentia significant, significantes nāqꝫ inexistētiam ppositiones coꝝ, quę ab ipsis dicunt̃, quēadmodum illa in eo, ꝙ insunt se habuerint, ita τ ipse assimilate coꝝ modo, quę ab ipsis signt̃. ¶ Amplius oē qđ alicui inest, aut inseparabile ab ipso est τ per se inest, aut separabile, si qdeꝫ inseparabile, quę

Non pl'ibus diuisionē de ppōne modali.

Modi nō ex nāris ex nrō pferendi modo variant.

Qđ alicui i' est: aut sepabile aut inseparabile est.

hoc significat ppō necessaria est, si vero separabile, contingens, ex qua quę quidem pñs iam signat, inextis, quę vero separatum hoc est nondū pñs potens aūt inesse, contingens ppriē. Hęc ad verbū Alexāder, quę si diligēter inspicimus, liquidū erit sniam extitisse Alexandri vt modus materię cōformis esset. ¶ Cęterū Aluli dus Rosa. istā hanc opionē iemitatus ēt protulit ingens diuisionē istā τ esse sm rei subiectā nām, τ sm etiā nostrū cognoscendi modū, vt. vz. ppō illa nec̃ia sit, quę τ in mā existat necessaria, τ ipsā etiā necessariā eē cognoscam⁹, vt necesse est hoiez aial esse, atqꝫ eidē polez, quę τ sm nām τ sm cognitionē polis sit, ea vero inesse nūcupet, quā ignoram⁹ sit ne nec̃ia an polis quēadmodū si dicā, oēm coruuz nigrū esse, verū de his postea, sufficiat ad pñs diuisionem istā τ sm nās τ sm modos fieri, τ vt altius exordiamur dicim⁹ ppōnū alias actū, potentiā alias significare, τ si quidē actū notet aut pmutabilē aut nō, si pmutabilē ppōnē inextitē ɔstitui, si nō pmutabilē ppōnez fieri nec̃iam, si vero potētiam signet, ppōnes iure ɔtingentes nūcupari. ¶ Cęterū vt rōnib⁹ etiā in oppositū possimus facere sensus aliā faciem⁹ diuisionē, quā τ Leui Gersonis inuit, dicētes, ppōnū nec̃iaz seu polium, seu inexistētium, alias simpliciter tales eē, alias sm qd, τ quę simplr tales sunt, hēt modū hīc τ mām modo ɔueniētē, quę vero sm qd, he bifariā secant, alię nāqꝫ sm qd vocantur, qꝫ aut modum, aut mām tm̄ hīt, alię sm qd, qm̄ nō totā mām, sꝫ ipsius tm̄mō partē mō correspōdētē retinent, τ vt sigillatim agamus ea simplr nec̃ia nūcupat, quę τ modū hēt nec̃itatis, τ subm pdicatiqꝫ existētes nec̃ias τ adhuc essentialē respectū pdicati ad subz, quēadmodū si dicerē, necesse est hominē aial eē, τ hō mō nec̃ium accipiēs p posterioꝝ Arist. voluit p se necessariūqꝫ ad seinuicē ɔuerti, necessaria vero sm qd. i. sine mō, in mā aūt necessaria hęc nūcupabitur hō est aial. nec̃ia āt cū mō absqꝫ mā, vt necesse ē Socratem currere, sed nec̃ia qꝫ materię tm̄ partē hēt trifariam scindit, aut enim subm pdicatūqꝫ ɔtingētia hēt, habitudinē tm̄ pdicati ad subm nec̃iaz retinēs, vt Socrates corrūpetur, aut subm hꝫ nec̃io existēs cū eadē pdicati habitudine necessaria, pdicatū vero ɔtingens, vt hō spirat, aut econuerso, vt grāmaticū est hō, scribēs est hō. Cōsimiliter τ ɔtingētes partiemur hāc simplr ɔtingētē vociātes, ɔtingit scribens esse albū, has vero sm qd ɔtingit hoiem esse aial, cōtingit Socratē spirare, ɔtigit hoiez scribere, ɔtingit scribēs hoiez eē. ¶ Quę aūt inextites simplr, quęue sꝫ qd dicant mox pertractabimus, iaz eniz ad argumēta rōcinationesqꝫ rñdēdū est, qd itaqꝫ primo seq afferēs, nullā. vz. hoc supposito ppōnē falsam esse posse, negandū pcul dubio arbitramur, nā hęc falsa est, necesse est, nullum hoiez esse aial, τ tn̄ cum modo necessitatis τ in materia nec̃ia existit. Postea dicimus ad hęc, q diuisio ista pmaria intētione ppōnes ɔtinet simplr tales, secūdaria vero τ eas, q sm qd, tn̄ τ hęc pacto aliquo si non simpliciter, saltez sm qd nec̃ia vocitabit, necesse est hoiem currere, erit inquā sm qd necessaria, sed tn̄ falsa, atqꝫ ita vt existimo τ rōni secūde factū est satis. Verū enim vero qd iam polliciti sumus, dicendaz est, quę nāqꝫ sit ppō inextis simplr quęue sm qd, qd ne sępe ac sępius repetēdū postea sit, accurati⁹ pertractādū est. ¶ Sciendū itaqꝫ q multifarias super mā ppōnis inextitis habuerunt antiq opiones, vt enim narrauit Alpharabius recitante Aluli do Rosed. Hermi nus, Themistius ac Theophrastus, voluerunt materiā ppōnis inextitis, eam existere, quę cōprehēderet nec̃iaz atqꝫ possibilē, quęqꝫ respectu ipsaꝝ esset quasi gen⁹, sm hos etenim ppositio ois sine modo inextis nuncupabit. ¶ Alex. aūt, quēadmodū ex antedictis satis apparere pōt, lōge secius opinatus est, voluit eniz eā dici inextitez cui⁹ pdicatū nō sp subiecto inhereret, inhereret tn̄, hō est contingētē ppōnē ad actū reductā. ¶ Sꝫ Aluli dus Rosa. 3 oīum istoꝝ opionē dixit illā absolutā seu inextitez nūcupari, quę tēpori determinato non addicit, τ ęqualr scit ex re ipsius q nō sit necessaria, aut idē hoc ignoret, τ vt facilius quę sup hoc intēderit, intelligamus perstringam, q ab eode in questione de hac ppōne scriptitata sunt, ppō inquit vlis duplex est, vna in qua pdicatū toti iest subiecto actu, altera in qua nō actu, sed potentia inest, τ eius q qua pdicatū inest toti subiecto actu, qdā est, in qua semper inest pdicatū, τ est necessaria, quędā in qua non semper τ est inucta seu inextis, τ hoc bifariā est, vt in pluribus, τ ē quū subm sm suā nām nō recipit nisi vnū ɔtrioꝝ, qd vero reliquū est per accñs inuenit, quēadmoduz si dicemus, omne hās oculū videt. Alterū vero est qd nō vt in pluribus, sed aut vt in paucioribus, aut ęqualr, τ quę sm hoc efficit ppositio illa est, quę opposita suscipit, inexistens itaqꝫ ppositio tris hēbit species, vt in pluribus, vt in paucioribus τ ęqualr, τ quę vt in plurib⁹ actu est, vt in paucioribus potentia esse dicit, itaqꝫ ita ppōni inexistēti vt in plurib⁹ correspōdet possibilis vt in paucioribus, ei vero quę est inextis ęqualr, possibilis itidē ęqualr, ei aūtē quę vt paucioribus, possibilis vt in plurib⁹, quę quū ita sint addit idē, non esse inuentā quā voluit Aristoteles illā, quę est sm paucū, quēadmodū nōnulli itellexerunt ex doctrina Alexādri, sed voluit Aristoteles, vel illam, quę est sm plurimū, vel ambas simul pręterq̃ q intendit illaz quę est sꝫ plimū pmaria itētione, alias aūt scdaria, sꝫ q ɔfe rūt in aliquibus locis, vt in syllo ducēte ad impossibile. ¶ De aūt Theophrasti opinio, si vere Theophrasti est nō sit sm Phi sniam, hās idē Aluli dus Rosa. arguit rōcinationibus, Aristoteles nāqꝫ ō his agit ppositionib⁹ quę in re ipsa, τ extra intellectū reperiunt, sed tales ppōnes, quę τ poli τ necessarię cōes sunt, nō sunt extra animā, nō itaqꝫ de his agit Aristo. Pręterea falsum esset negare particularē negatiuā i terminis cōuerti, quū possibilis, quę ipsius quasi pars est, terminis ad se cōuertat. Deinde ex ipsius quoqꝫ Phi pcessu hoc pōt eē dilucidū, semp eniz τ psertim in mistione ɔtingētis τ inextitis ponit ɔtingentem inesse, ergo sequit ppōnē inextitē nil aliud significare, q̃ possibilē ad actū deductā. Pręterea inqt L. aut sic ita est, quēadmodū dicitis, aut diuisio ista erit sm rem ipsā, aut sm nrm cognoscēdi modū, non sm rē ipsaz, qꝫ gen⁹ nō venit in diuisionē cū suis spēb⁹, neqꝫ eniz ita dicim⁹, nūoꝝ alios nūos esse, alios pares, alios impares, si vero dicas sm nostrum cognoscendi modū, palā q hoc erroneum est, nō enim dum absolutaz cognoscimus necessariā possibileqꝫ cognoscimus, supest itaqꝫ nō esse intelligēdam ppōnē inextitē sm Theophrasti opinionez. ¶ Si vero dixeris sm opionē Alexādri statim insurgemus dicentes, quiaꝫ ois syllis rōcinatioqꝫ per vles fiat ppōnes raro aut nunq̃ euenire, vt inextis vlis fiat ppō, qd per absurdū est, vlis eni ppōnū istarū non esset nisi p accñs. Pręterea Aristoteles in mistione cōtingētis τ inexistentis ppositiones damnat quę sunt inexistentes, vt nunc, τ tempori determinato addicantur, sequit igitur non esse hoc modo intelligēdas propositiones inextites. ¶ His itaqꝫ τ consimilibus ratiocinationibus ambe iste refutātur opiniones, operepręcium, ergo est, vt cum Aluli do Rosed. Dicamus, Aristotelem per inexistētē ppōnes intellexisse primaria intentione, quę sint inexistens simpliciter, secūdaria vero, quę sm quid, sed vt hoc exactius intelligamus, prius nomina hęc aperienda sunt, quidue per simplr inesse, τ qd per sm qd audiēdum sit. ¶ Dicimus

Opio Auer. de ppōne necessaria.

Diuisio p[illegible] prima p[illegible] modalium de necessario

Diuerse antiquoꝝ opiniones de ppōne inexistente.

Que Auer. p d cta opinione.

Diuisio vlis ppōnis.

Opionē theophrasti de ppōne inexistēte [illegible] intelligendā.

Verā de: intellectū 6 mēte Auer. de ppōne inexistē.

itaqꝫ cum Alalido Rosadis atqꝫ eius iterprete Leui cā simplr inexistentē vocitari, quę nullam habeat modū ⁊ materiā teneat inexistētē hoc est in qua testat̄ sensus, ꝙ inuenit̄ p̄dicatū in oibus subti partib⁹ in oi tempore aut plurimo eius ⁊ p̄dicatū subiĕqꝫ inexistentia ⁊ nō necessarie sunt, vt omnis coruus est niger, ⁊ omnis nix est alba, ⁊ differentia est inter has ⁊ necessarias, quia in his p̄dicatū non habet essentialē a subto depēdentiā, ⁊ si nō re, intellectu saltē pōt ab ipso separi, in necessarijs ꝟo p̄dicatū subiecti essentiā cōstituit, aut eēntialē saltē hꝫ depēdētiā, nec me pterit alios nōnullos ⁊ magnos pfecto lōge alr sensisse. ¶ Duas nāqꝫ Albert⁹ duplicē vult eē ppōnē inexn̄tē simplr, vnā quę mixtionib⁹ necessarijs ⁊ inexn̄tis deseruiat, alterā, quę ɔtingētis ⁊ inexn̄tis, in mixtione nāqꝫ neċij ⁊ inexn̄tis vult eā a neċia non differre nisi qꝛ modū nō hꝫ, quę ꝟo in mistionē ɔtingētis ⁊ inexistētis ascisciť ea est, quę a ɔtingēti nato orta est, vnde hęc inexn̄s simplr vocitabiť, grāmaticū est aial, ⁊ hęc Albertus. ¶ Alexāder ꝟo lōge alr istbāc ppōnē deffinit, ait eni opꝫ talē inexn̄tē ppōnē accipi, cuius veritas non est determinata a ɔtingēte sibi addita, ⁊ ɔtingente vlī in eā quę inexn̄s est trāsumpta, nihil eni differt siue determinationē quādā ppōni inexn̄ti addas, vt ſm tēpus coarteť, siue talē cū ipsa ɔtingētē cōponas, quę in eam, quę inexn̄s est trāsmutata ipsam tollat, nā neqꝫ eā, quę semp inest dici, hęc enim iam neċia est, sed quę manere queat vlis affirmatiua vera, ⁊ qñ ɔtingēs affirmatiua vlis cuꝫ hac assumpta in eā, quę inexn̄s est, pmutata fuerit. Hęc Alexāder. ¶ Nos aūt quū ad locū illū deuenerim⁹ aliq̄ fortasse etiā in mediū adducemus, sufficiat igiť in pn̄tia eaꝫ simplr inexn̄tē vocitari, quā voluit Alalidus Rosa. ſm qd ꝟo bifariaꝫ scindiť, siue enim māꝫ habuerit inexn̄tē ⁊ cū modo extiterit aut eɔ̄trio modū non habuerit ⁊ in neċia aut ɔtingētī mā sit. Siue certā mutilāqꝫ inexistētis māꝫ obtinuerit, vñ iste omnes ſm qd inexistentes appellabant̄, necesse est oēm coruū esse nigrū, cōtingit oēm tunicā esse albā, hō est aial, aliqđ animal ambulat, ambulans moueť. ¶ Quum hęc itaqꝫ ita sint absurdum minime est, si ppō quępiā ⁊ ſm qd neċia ⁊ ſm quid inexn̄s sit ac de reliqs ɔsilr, nā hęc, aliqđ aial nō est hō, ⁊ inexn̄s ⁊ neċia dici pōt, ſm qd tñ, vñ si eā in cōuersiōib⁹ inexn̄tiū posuit Aristoteles haud mirꝫ. ¶ Cęterum multum pfecto iam a pposito digressi sumus. Tēpus itaqꝫ ē vt velis collectis in portū descēdamus, ⁊ qđ ex contextu superest, enarremus, ois ppositio subaudiendum inquit Alexander cathegorica aut inexn̄s .i. sine modo ⁊ in mā inexn̄te, aut neċio inesse, hoc est cū modo neccessitatis mā adhibita neċia, aut ɔtingēter in esse, hoc est in qua p̄dicatum subto nō insit, quum tñ inesse possit, mā cōtingentis apposito. ¶ Sꝫ cur dicet nō ab re aliqs, quū q̄tuor sint modi ppōnū nām variātes, de binis tm̄ mētionem fecit neċio inquā ⁊ ɔtingēter, polem impolemqꝫ modos omittēs: ¶ Dicim⁹ breuitatis studio factū hꝫ fuisse, neċio nāqꝫ ipolēꝫ, ɔtingētī ꝟo polēꝫ modū cōprehēdit, qđ eni necesse illud ipole nō eē, ⁊ qđ impole esse illud necesse non esse, ⁊ ɔsilr pole ɔtingēsqꝫ idē penitus valent, nisi ꝙ voce ac loquēdi cōi quodā vsu aliq̄tum differunt, dicimus nāqꝫ ipole p̄uātes polis, nāꝫ nō aūt icōtigēs. Quū ⁊ alij ppōnū modi sint ferme infiniti, vt bene, male ac consimiles, de his nullā fecit mētionē, qꝛ ppōnuꝫ nām nō variant. [Scđm vnamquācūqꝫ allocutionēꝫ.] Hoc est ſm vnūquēqꝫ modū, modos enīꝫ vocat allocutiones, qꝛ locutiōes quasi addite sunt, ex hoc aūt nōnulli aucupant̄. Diuisionem istam ſm modos, tm̄ fieri, vñ ⁊ Alexander quasi his, quę supius dixerat ɔ̄trius ſm vnāquāqꝫ allocutionē inquit hoc est ſꝫ vniuscuiusqꝫ appdicationis differentiā ⁊ ſm vnāquāqꝫ modi additionē significat, neqꝫ eni existimat ppōnes ab his, quę in ipsis monstrātur significātiuqꝫ necessitatē accipere ⁊ inesse ⁊ cōtingēs, veꝝ ex additione apposita ⁊ appredicata dicēte, ꝙ hoc huic ex necessitate inest, aut inesse ɔtingit. Ita enim erūt aliquę necessarię vere ⁊ falsę ɔsilr ⁊ inexn̄tes ⁊ cōtingētes, nullus nāqꝫ sermo falsus efficereť, si solus hic modus diceret̄, qui reꝝ nām significat, quiqꝫ talis esset, qualis quę significant̄, qm̄ aūt dicimus enūtiatiuā orōnē veꝝ falsumqꝫ ɔsilr suscipe. dicimus āt ⁊ affirmationē quādā verā, atqꝫ aliā quandam falsam, quę, vꝫ. asserit nō vt id se habet, ꝺ quo ipsa diciť, ita dicemus ⁊ neċiam quādā falsam, falsa etenim necessaria est quę non necessariū, necessariū asserit, oportet itaqꝫ propositionibus adiacere allocutiones ac modos, sed de his abunde supra diximus.

Marginalia (left): Opinio alui Alberti — Alexander. — Dubium — Solutio

¶ Rursus ꝟo affirmatiuaꝝ ac negatiuarum alię sunt vlīter, alię in parte, alię indefinite.

¶ His inqt Alexāder additis ppōnū diuis fiūt ppōnes oēs decē ⁊ octo, tres affirmatiue neċie, vlis, in parte atqꝫ idefinita, tresqꝫ itidē his opposite negatiue, ɔsilr ⁊ inexistētes totidē, ⁊ ɔtingētes eodē modo. Sūt itaqꝫ in sūma ppōnes oēs decē ⁊ octo, quę ex trib⁹ originē ducūt diuisionibus, quarū p̄ma cōpositionē respicit p̄dicati cum subiecto scđa p̄dicatū, subiectū tertia. ¶ Sed q̄reret haud iniuria aliqs, cur idefinitā singularemqꝫ ppōnes omiserit. ¶ De singulari qdē dixim⁹, aut qꝛ eādē cū particulari ɔuersionē hꝫ, aut poti⁹ qꝛ in artē nō venit, quū sub sensum cadat. Veꝝ nō eadē inqet aliqs ꝺ indefinita dici poterunt, ista enīꝫ ⁊ in artē asciscit̄ ⁊ syllogistica est. Respōdemus itaqꝫ ⁊ ad hoc, qꝛ particularis conuersione cōuertit̄, ꝙ si q̄ras cur de particulari potius ꝙ̄ indefinita mētionē fecit: Dicimus aut qꝛ vsitatior est, aut qꝛ indefinita satis ambigua est, quum enīꝫ nulla termineť clausera ambiguum fortasse esset, an particularis an ꝟo vlis vim obtineat, vñ ⁊ in logica sua Algazeles inqt indefinite in sensu accipiunt̄ particulariū, qm̄ pculdubio partē signt vlitas aūt in illis dubia est, ⁊ nō sunt certe, idcirco excludunt̄ a demonstratiuis. ¶ Ad hęc dubitaret merito aliquis, cur de syllo ſm formā tractaturus, mālēs accipiat diias ppōnuꝫ. ¶ Rñdemus ꝙ ideo hoc fecit, qꝛ quum sylloꝝ plimi p ɔuersionē vim accipiant rōcinādi, volēs de ɔuersione ad amussim pertractare, eas cōnumerauit ppōnes, quę varijs ɔuertunt̄ conuersionibus, atqꝫ ideo necessarias ɔtingētesqꝫ atqꝫ inexn̄tes ppōnes recensuit.

Marginalia (right): Dubitatio. — Solutio. — Dubium. — Solutio.

¶ Uniuersaliter qdē priuatiuaꝫ in eo, qđ est inesse, terminis couertere necesse est. Si nulla voluptas bonū: neqꝫ bonū nullum erit voluptas: predicatiuam autē conuertere quidē necessariū: non tñ vlīter: sed in parte: vt si ois voluptas bonum ⁊ bonū aliqđ esse voluptatem. Earū ꝟo quę in parte, p̄dicatiuā quidē conuertere necesse est ſm partem: si enim voluptas aliqua bonum, ⁊ bonum aliquod erit voluptas: priuatiuam autēꝫ non necessariū: non enim si homo non inest alicui animali: ⁊ animal non inerit alicui homini.

¶ Exponit exēpla adducēs, quo ppōnū vnaqueqꝫ ɔuertat̄, ⁊ p̄ de vli negatiua agit, qꝛ in seipam ɔuertit̄, ⁊ p hāc aliarum conuersiones arguuntur, ob id enim ꝙ vlis est particulari affirmatiue ppoiť, quę ⁊ ipsa in se cōuertiť,

Nota de ppõnibus contradictoriis

ppea ꝟo ꝙ in seipsas ꝯuertũ/vlem antefuit. Ubi notatu dignũ ꝙ cõtradictorie ppõnes cõsilez ferme cõuersiõis modũ obtinẽt, vlis nãqz negatiua pticularisqz affirmatiua in seipsas redeũt, vlis ꝟo affirmatiua, particularisqz negatiua si cõuertunt per accñs tñ vt declarabimus cõuertuntur, pticularis nãqz affirmatiua atqz vlis negatiua lz per accñs hec in particularẽ negatiuaz, illa ꝟo in vlez affirmatiuã redeãt, in se tñ etiaz ꝯuertunt. [Nõ eni si hõ nõ inest]. Particularẽ negatiuam noluit Aristoteles pacto aliquo ꝯuerti ꝛ recte. Diuus tñ Seuerin⁹ per accidẽs in vlem negatiuã cõuerti tradit, qð ita intelligẽdũ, quoniã enĩz quẽadmodũ ꝛ paulo infra dicemus particularis negatiua ita se hẽat, ꝙ aliqñ ex se, aliqñ per vlez veritatez obtineat, si ex se ꝟa fuerit nõ ꝯuertit, vt aliqð aial nõ est hõ, si ꝟo nõ ex se, sed p vlez vera existat, tunc p accñs etiã nõ ſm vlem sui nãm ꝯuertit in vlem negatiuaz.

Aut Boe⁹.

De exemplo Aristo.

[Dãnant nõnulli exẽplum Aristotelicũ, aiunt enim nõ recte exẽplũ in ppõnib⁹ inexñtibus allatũ fuisse ex mã necia, Nos aũt huic cauillo abũde superi⁹ fecim⁹ satis, ꝛ paulo etiã infra fortasse aliquã ꝑcurremus. Algaçeles tñ aliud exẽplũ posuit particularis negatiue, nec fortasse minus accõmodatũ, quũ ingt hãc esse verã, quidã hõ nõ est scriptor, falsam tñ hãc, quidã scriptor nõ est hõ. Ceterũ quũ sit hoc ppõnis gen⁹ per eam, quç oppõnis nũcupat, conuerti possit, mirũ est, cur hoc silentio Phs pterierit.

Exẽplũ Algaçelis ð ppõne particulari negatiua.

Dicimus itaqz ꝙ ideo hoc factitatũ est, qz vt ante etiam diximus, cõuersio ista nõ ppie conuersio dici dz, sed magis arguẽdi modus gdã, quũ aliogn nec de subiõ pdicatum fiat, ꝛ ecõtrario, vt eniz nõ ignoramus multo distant interstitio termin⁹ finitus, atqz infinitus, sed quomõcũqz res se hẽat quç Phs reticuit, nobis pertractanda relinquunt, qm itaqz penitus ꝯuersio ista oppõnis est a prior. h⁹ dissona, modũ etiã in ꝯuertẽdis ppõnib⁹ dissonũ obseruat, quç enim ibi cõuertebant, hic nõ retrocedũt, quç ꝟo ibi aut nõ ꝯuertebant, aut p accñs ꝯuertebant, hic penitus cõuertunt, ꝛ vt pressius agamus, vlis affirmatio simplr retroagit hoc est ꝛ qualitate ꝛ quãtitate eadẽ pmanẽte, vt ois hõ aial, omne nõ aial est nõ hõ. [Jdẽ ꝛ negatiua quoqz pticularis, vt gdã hõ non est albus, quoddam nõ albũ nõ est hõ. Ulis ꝟo negatio nõ ꝯuertit, lz enim ambe ppõnes in falsitate ꝯsentiãt, nõ tñ in veritate conueniũt, hec eniz vera est, nullus hõ lapis, hec tñ falsa, nullum nõ lapis non hõ. Cõsilr ꝛ particularis affirmatiua, q̃ q̃ etenim in veritate cõsonãt, nõ tñ in falsitate conueniunt, nã hec falsa est, quidaz hõ est lapis, ꝛ tñ hec vera, quoddã nõ lapis est non hõ, ꝛ hec atqz alia cõplura Diuus Seuerinus, sed mirũ hercle vr, cur particularem affirmatiuã cõuerti neget, quũ sempiternã obtineat veritatem, neqz eni existimo eius cũ animi excidisse, vt arbitraret, falsitatẽ sp in vtraqz ppõnũ fundã eẽ, quũ vt supi⁹ abũde diximus, possit cõuersa falsa eẽ, ꝛ tñ cõuertens veritatẽ obtinebit, quẽadmodum ꝛ de vli dicebamus affirmatiua, nã ista falsa est, oẽ aial est hõ, ꝛ tñ hec verissime pferẽ, aligs hõ est aial, non esset itaqz vt cẽseo piaculum, si ꝛ particularem affirmatiuam per oppositionem conuerti concederemus, liberum tamen hoc opinaturis relinquo, neqz enim tm mihi assumo, vt tanti viri sententiam dicitate mea contaminare contendam.

[Primũ itaqz sit priuatiua vlr /a/b/ propositio. Si enim nulli/a/ipsum eorum quç sunt b/inest: ꝛ /b/ inerit nulli eoꝝ quç /a/ naz si alicui vt/c/ non verum erit quod dicit nulli ipm/a/ eorũ quç/b/ esse/c/ eniz ex his quç/b/ sunt: est.

[Quũ nõ est satis exẽpla ꝯuertẽdaꝝ ppõnũ in mediuz attulisse, iõ vult in primis Aristo. arguere ꝯuersiões istas oẽs cũ rõne fieri ꝛ vlẽs eẽ, ac p̃⁹ ab vli negatiua eã de cã, quã supi⁹ diximus, exordiũ sumpsit, ꝛ ne q̃spiã rõne determinate mãe hoc euenire autumaret, elementis cuicunqz mãe applicabilib⁹ hoc designauit, quẽadmodũ ꝛ in expositione sua Alulidus Ros. ꝛ ante cũ Abumaçar Alpharabius cap. 10. libri de syllo, ꝛ ãn ambos Joãnes Philopon⁹ attestat [Si ꝑuatiua vlis a/b/] hoc est accipiamus vlem istã negatiuã, nullũ b/a, vbi notes Phm ſm ppriã cõsuetudinẽ pponere semp ferme pdicatũ ipsiuz, tanquã qð in ppõne maiorẽ ꝛ ꝑrogatiuã ꝛ dignitatẽ habeat. Scitu ꝟo dignũ, ꝙ (quẽadmodũ Alexãder atqz Philopon⁹ inquiunt) Theophrastus atqz Eudemus Aristo. socij planius ac dilucidius multo vlem negatiuaz terminis in seipsam cõuerti mõstrauere, si eniz inquiunt a/de nullo pdicat b/ab oibus eius partib⁹ seiũgit, qð aũt seiũgit a seiũcto seiũgit, ꝛ ipsiuz itaqz b/ab oi seiungit a/ nã hoc qð est seiunctũ ex eoꝝ numero est quç ꝛ ad aligd sunt, ꝛ ad conuertẽtia dñr. Aristo. aũt deductiõe ad icõuenientes videt vius hoc pacto, si a/nulli inest b/ꝛ b/nulli inerit a/ quod si neges, ꝯdictoriũ ꝟe pferet, aliqð a/eẽ b/qð si ita est accipiat c/ qð sub a/sit ꝛ de quo ipsiuz a/pdicet, tũc ita b/pdicat de c/ꝛ a/pdicat de c/ igit aliqð c/b/ꝛ aliqð c/est a/ sed quũ c/sit aliqð b/ponam⁹ loco c/b/ipm, seqtur ppõnẽ istã verã eẽ, aliqð b/a/ sed suppositũ fuerat nullũ b/a/eẽ, ergo duo ꝯdictoria sit ꝟa, qð absurdũ.

Notandum pulcherrim.

[Sed insurgunt hoc in loco dubitantes, g vitio vertant Aristo. p̃ ꝙ circulari vtat ostẽsione, hic eni per pticularis affirmatiue conuersionẽ, vlez negatiuã cõuerti mõstrat ꝛ infra p hui⁹ retrocessiũ particularẽ affirmatiuã ꝯuerti arguit, Deinde cur nõ mirũ fuerit arguẽdi modo ignoto adhuc, deductione inquã ad incõmodũ, de qua nullã adhuc mẽtionez fecit, abuti hic Aristotelẽ, nõ eni cõsentaneũ vt per ignotius ignotũ mõstremus.

Dubia.

[Quç quũ ita sint rñdet enarratoꝝ omnium diligẽtissim⁹ Alexãder hoc fecisse multo, sic hec inquiens, particularẽ nãqz affirmatiuã p vlez mõstrauit negatiuã, hãc ꝟo p illi⁹ ꝯuersionẽ, minime, sz p ea, quç iã dilucida facta sunt hec cõmunis, de oi inquã ac de nullo, in toto esse atqz in nullo hũc in modũ, nam si a/nulli b/ꝛ b/nulli a/ qz si nõ, opp⁹ ꝟificabit, alicui. vz. a/b/ ipsũ inesse fit aũt hoc/c/ c/itaqz i toto erit a/a/ itaqz pdicabit de oi c/ sed c/aligd fuerat ipsius b/g̃ a/pdicabit de aliquo b/sed suppositũ erat de nullo, igit ꝯdictoria sit ꝟa, qðqz dum hoc mõstrat pticularis ꝯuersiõe nõ abutat vel ex ꝯtextu ipso liquet, neqz eni dixit, si alicui a/inest b/ꝛ alicui b/inerit a/ quẽadmodũ iferius paulo de vli negatiua asserit, dũ pticularẽ mõstrat affirmatiuã ꝯuerti.

Responsiones Alexandri.

[Aut ꝛ meli⁹ dõm rõnẽ istã expositoriã hoc est p sensibilẽ mõstrationẽ fieri, q̃ arguẽdi mõ ꝛ alibi in plerisqz locis vtit Arist. quẽadmodũ ꝛ iferi⁹ planũ erit, quũ autẽ rõ ista expositoria manifeste in tertia sit figura, nõ tñ tanq̃ syllogistica hac vtit, sed tanq̃ per expõnẽ ac sensibilẽ cognẽ mõstrãte ꝙ at modus iste expositori⁹ ali⁹ a mõstratiõe p ꝯuersionẽ sit, inferi⁹ planũ erit, vbi vtraqz vtit ad maiorẽ dictorũ euidẽtiã. Est item mõstratio ista alia ab ostẽsione circulari ꝛ rõne ad ipose deducẽte syllogistice, lz etenĩz ꝛ deductio ad ipose possit accõmodari, nõ tñ eadẽ est cũ ea, quã artificiose facim⁹, lz talis, q̃li vtunt Geometre, quã ad ipose deducẽtes, hac tanq̃ p expõnẽ q̃si nota vtunt, cõfuse, quẽadmodũ ꝛ Algaçeles ingt, rõnes in mediũ afferẽtes, nec tñ ob id inficias imus, gn aliq̃ pacto ꝯuersio ista p syllm tertie figure pbari possit ita, nullũ c/a/oẽ c/b/g̃ aliqð b/nõ est a/põs tñ per p̄mã figurã ad incõmodum deduci hũc in modũ, ponat eni a/nulli b/inesse/insit enĩ

b/alicui/a/cōstruit in prima figura/φ/a/alicui/a/non inest, sed absurdum rationibus vti syllogisticis quum adhuc de syllogismo nulla facta sit mentio.

¶ Si vero omni/a/ipsum eorū/que sunt/b/ ꝛ/b/ alicui eorum/que/a/inerit: nā si nulli ꝛ/a/eorū/ que/b/nulli inerit: verum suppositum fuerat omni inesse. Consimiliter autē ꝛ si ppositio fm partem sit: si enim/a/alicui eorum/que/b/ ꝛ/b/alicui eorum que/a/necesse est inesse: nā si nulli/ ꝛ/a/nulli eorum/que/b.

¶ Sequitur fm verum ac debitum docendi ordinem, vt de vniuersalis affirmatiue conuersione agamus, que licet dignissimū inter ppōnes oēs locum habeat/secūdum tñ a negatiua locū obtinuit, φ hec nō in se, illa vero in seipsas cōuertat, quā moderniores per accñs cōuersionē appellauere, qd vt dilucidius fiat dicimus, per accñs cōuersionem bifariā nūcupari posse/vel qꝛ per alterius conuersionem cōuertat, vel qꝛ non semp/sed in materia aliqua determinata verificatā obtineat cōuersionē, priori mō vlis cōuersionē per accñs vocitabimus/tanq̄ que nō ratione sui, sed particularis grā in particularē cōuertat, nam qm ex vli sequit particularis, ꝛ que in parte est/ad seipsas retroagit, ob id ꝛ vlis in parte cōuertit. In secūdo autē sensu nō in particularē/sed ad seipsam dicemus affirmatiuā vlem retrocedere, sunt enim mãe aliqne in qbus lꝫ vlem vliter cōuertere, quēadmodū si pdicatū subiecq; equiuertibiles termini sint, vt si dicā ois hō risibile est/licet ꝛ cōuertendo, omne risibile hoiem esse dicere. Ceterū de ista nulla facta est mentio, qꝛ de cōuersione simplr pertractare proposuerat. ¶ Si enim/a/alicui/ꝫ. Eadē ratione hoc est per vlis negatiue conuersionē ostendit particularem affirmatiuā retroagi in seipsam, si vero in vlem aliquando conuertitur/hoc per accidens euenit ratione materie.

¶ Si aūt/a/alicui eoꝝ/que/b/non inest/non necesse ꝛ/b/alicui eorū/que/a/non inesse: vt si/b/ quidem est animal/a/vero hō: hō quidem enim non oi animali: animal aūt omni hoi inest.

¶ Particularē negatiuā nō cōuerti per mãm monstrauit, ad destruendū enim demoliēdūq; vnū sufficit, quare vli monstratione aut deductione ad incōmodum opus non fuit, veꝝ satis hoc fuit exemplo cōprobare, nec tñ ignorādum φ in cōtingenti mã vtplurimū in se cōuertit/ vt aliquis hō nō est albus, aliqd albū hō non est, in necīa vero in vlem retrocedit affirmatiuā/vt aliqd aial hō non est/ois hō est aial, in impoli aūt ad vlem cōuertit negatiuam/vt aliqs hō lapis nō est/nullus lapis est hō, pp̄ter itaq; fluxum variabileq; conuersionis istius modū, non ab re cōuerti eā negauit. ¶ Ceteꝝ φ ꝛ hec conuertat ratio in oppositū est, seqtur enim nullū/b/a/ergo aliqd/b/nō est/a. Iterum nullū/a/b/ergo aliqd/a/nō est/b. Tunc rōcinij gratia ponamus pmā ppōnē vocari/c/secūdā/d/tertiā/e/quartā/f/ꝛ in hunc modū arguamus particularē negatiuā terminis ad seipsam cōuerti ea discurrēdi regula/quā vocant cōmutatā cōuersionē seu pportionē ita sicut se hꝫ/c/ad/d. Ita/e/ad/f/igit sicut se hꝫ/c/ad/e/ita/d/ad/f/sed/c/ꝛ/e/conuertunt/ergo ꝛ/e/ꝛ/f/retrocedent. ¶ Huic nōnulli ꝛ magni rñdēt nō esse veꝝ si duo sint, quoꝝ alteꝝ ex altero cōsequat. φ qcqd ex cōsequente/ꝛ antecedēte etiā cōsequatur, nisi essentialis inter ꝯña atq; aīs extiterit habitudo, quāobrē fallaciā aiunt esse ꝯñtis, qmquidem particularis seqtur ex vli nōn per cōuersionē/sed ex hoc φ vniuersalis suā īfert particularē, sed hec qd ad argu̇: pfecto vt mihi vi/qōnē nō soluūt. ¶ Satius itaq; vt accñtis fallaciā hic esse dicamꝰ, quū enim/c/ad/d/ꝛ/e/ad/f/cōparas similitudinē venaris ab inferētia, quū vero/c/ad/e/pportionez facis in ꝯuersione, quū itaq; mediū rō varieť fallaciaz esse dicemus fm accidens. Sed esto concedamus ꝛ proportionē/dicamusq; aīr, φ negatiua in parte duplici de cā vera esse pōt, aut pp ea φ vlis sua vera est/aut in seipsa veritatē obtinebit. Si itaq; qd suppositis/veꝝ extiterit particularē istā negatiuā veritatē hīc a sua vli/concedimus pculdubio/ad seipsam cōuerti, φ si dixeris non ob vlez/sꝫ ex sui nā istbanc veritatē cōprobari/planū vť crassius intuenti pportionē similitudinēq; istā inter has fieri propositiones nō posse, que enim cōuertit vniuersalis negatiua fm partē tñ falsa esse poterit/vt nullū aial hō/ꝯuertēs aūt in toto falsa esse/vt nullus hō aial, quas ob res sub falsa in parte/vera particularis aliqua reperietur, sub falsa vero in toto ne vnā qdem ostendemus veritati cōsentiētē.

¶ Sed amplius que de negatiua vli dicta sunt erronea esse videnť, quū veritatē vtrobiq; cōuersio ista stabilem firmāq; nō obseruet, hec enim vera est ex supposito/nullus hō scribit/hec aūt falsa/nullū scribens hō. Itidē hec vera nullus senex erit puer/ꝛ hec mendax/nullus puer erit senex. Ceteꝝ ꝛ de particulari affirmatiua idez vī, hec vera est/aliqs ignis ē extinctus/ꝛ hec falsa/aliqd extinctū ignis, Cōsimiliter hec vera/aliqs homo est mortuus, sꝫ ista falsa est pculdubio, aliqd mortuū est homo, que quū ita sint prenotāda quepiā sunt/quo facilius dubitationibꝰ his satisfacere possimus satis, ꝛ ante oia scitu dignum φ scribens/ridens/atq; huiuscemodi reliqua eius sunt nãe vt possint ꝛ actū ꝛ potētiam significare, si actū notemus, significat propositio hec/nullus hō est scribēs, φ actꝰ scribēdi nulli iest hoi, si vero potētiā/sensus est: φ nullus hō subm potest esse actionis scribēdi, si igit in priori ppōnē istā significatiōe accipias/dicimus hanc esse verā/nullus hō est scribens, est etenī eque cū hac significatiōis/nullus hō scribit, ꝛ itidē vera hec erit/nullū scribēs est hō/idest φ sensus sit. φ nulli actu scribēti inest hō, sin aūt in scda eas significatiōe acceperis/nemini ambiguum φ vtraq; falsa est, atq; ita prime rōni fecimus satis. ¶ Sed ad hec aliud quoq; annotatione dignū, φ in qbuidā ppōnibus accidit aliquando subm pdicatūue/vt moderniores inqūt ampliari, ꝛ lꝫ multi istbūc ampliandi modū negauerint, non tñ video/ quō hoc possint cū Aristotele asseruare, nā vt reliqua missa faciam, nōne inferius/vbi agit de cōtingēti ppōnē istā cōtingit omne/b/esse/a/in duplici accipi significatiōe asserit/aut cui inest hoc/aut cui cōtingit inesse, Qd si dicas hꝫ tñ fieri posse in dictionibꝰ potētiā significātibꝰ qd, demū videbis ad ea que in sophisticoꝝ elēchoꝝ principio idē dicit, quū de equocati oē pertractat: vbi manifeste asserit ppositionē istā egrotās sanabať in duplici sensu pferri posse, aut φ ille q nūc egrotat/aut qui egrotabat prius, quare quū hec ita sint/supponamꝰ pro ꝯfesso, ppōnes preteriti/ aut futuri vbi duplicem posse sensum habere/aut subiecto presentiā significāte/aut futurū preteritūue tēpus denotante, quo circa qcqd alij dixerint/dicimus istam falsam esse/ nullus senex erit puer qñqdē significat/φ nullus extās vť futurus senex est puer, atq; itidē falsitate eaz dānari quam cōuertiť eā. Que inqt/nullus puer erit senex, vt dilucide possumus ꝯtectare. ¶ Ceteꝝ amplius quoq; annotādū φ verbū subē bifaria pdicatiōe dī/aut p se/aut p accñs, quū per se pdicať/extītā simplr notat/quū p accñs seu fm qd extītā sub pdicati rōne, vñ quū dico Homer. est homerū simpr eē significo, quū vero Homeꝝ eē poetā assero/homerū nō extistē p se/sꝫ sub hꝫ pdicato qd ē poeta annuntio, vt itaq; ad ppoᵐ accedamꝰ, dicimꝰ recta legitimaq; ꝯuersiōe

Conuersio p accñs dupl̄r dicitur.

Negatiua particularis duobꝰ modis pōt esse vera.

Nō vlis negatiua nō cōuertitur nec particularis affirmatiua.

Notandum dignum

Aliud notādū

Aliud notādū

eādē verbi nāq obseruādā esse, sed quū dico ignis est extinctus/eē p̄dico fm qd, quū xo extinctum est ignis, esse capio simplr, q si queras vn̄ istbec proueniat diuersitas, rn̄deo rōne p̄dicatoꝝ, quoꝝ alteꝝ opponē sigt i adiecto, alteꝝ xo minime. ⁋ Quū hec ita sint querendum deinceps an hec quā vocamus ꝯuersionē rōcinandi modus quidā sit, an xo alr, ꝛ p̄mo argum⁹ q ita. Omne enim id per qd ex notiori ad ignotioris dilucidatione inuenimus rōcinandi modus est, quū igit conuersio sic cōfesso se habeat/palā p̄fecto cōuersionē rōcinandi eē viā. ⁋ Amplius qōcūqꝫ ꝯclonē hꝫ discurrendi modus est, conclo nāqꝫ, vt nemini dubiuꝫ rōciniū discursumqꝫ p̄supponit, sed ita est q cōuertēs ꝓpositio ꝯclo est fm q ex conuersa infertur, quēadmodū in scdo prioꝝ ad p̄ncipiuꝫ ingt Aristoteles, relinquit itaqꝫ cōuersionē, rōcinandi esse modum. ⁋ Ad oppositas etiā partes arguimus, ois etenim rōcinādi vis vt in prioꝝ scdo asserit Aristoteles/aut a toto ad partem aut a parte ad totū/aut a parte arguit ad partē, sed cōuersio a nullo istoꝝ modoꝝ arguit. sequit itaqꝫ eam rōcinij vim nullā obtinere. Qd si dicas eā a toto ad ptē discurrere/syllmqꝫ diminutū/qd greci ἐνθύμημα vocāt/ rōnē subire. Insurgemus dicentes. Enthymema oē ad syllm remeare si ꝓpō/que in mēte detinet addita fuerit. Ceterū conuersio pacto aliquo in syllm referri non pōt, quum in duobus tm̄ terminis vt planū est/exerceatur, relinquitur itaqꝫ ꝯuersionē enthymema esse nō posse. ⁋ Qd si respōdeas in cōuersione binos esse terminos fm rem/veruꝫ rōne fieri tres, quemadmodum ꝛ in syllo ex oppositis. Contra instabimus hūc in modū, syllo ex oppositis nullaꝫ rationē rōcinij necessitatē hꝫ ꝯsequentie. Ceteꝝ si in hoc aliquid necessario cōsequitur, illud opponis gra magis cōtingit/q̄ vi syllogistica. Preterea in prima figura ratiocinatio ex oppositis nullo mō fit, ergo nec cōuersio cōsistit, qd si asseras absurdū sequit ꝯuersionē ꝯuersione perfici, ois nāqꝫ syllo scde ac tertie figure quū sit imperfectus perficitur cōuersione dum ad primā reuocat figurā. Cōuersio itaqꝫ ꝯuersiōe pficiet. ⁋ Qz si dicas absurdū nō eē ꝯuersionē ab imp̄fecto syllo sortiri necessitatē, a ꝯuersione xo syllm īsectū euidētiā hūc necessitatis. ⁋ Id refutabimus dicentes/apparentiam in syllo eius esse nature/vt necessitatē p̄supponat, prius etenim rōcinatio est q̄ est rō necessitatē huis ꝯsequētie, deinceps ꝛ euidentiā accipit ab alio necessitatis, absurdū ergo. ꝯuersionē euidētiā sibiipsi exhibere rōcinādi, quū nullā ex se necessitateꝫ habeat. Preterea p̄ncipiū p̄ncipiatūqꝫ re atqꝫ nā distincta seiunctaqꝫ a seinuicē esse debent, sꝫ nulli dubiuꝫ cōuersionē sylloꝝ secūde ac tertie figuraꝝ p̄ncipiū eē, cōuersio itaqꝫ nō tantū aliud erit a syllo. Deinde ꝯclo/vt manifestuꝫ est/aliud eē dꝫ a p̄misis, sꝫ in aliq̄ ꝯuersiōe/ꝯuersa cōuertensqꝫ idē sūt, sequit itaqꝫ ꝯuersionē ad sylli rōnem traduci nō posse. ⁋ Quū hec itaqꝫ sic se habeāt dicimus cōuersionē ꝯsequētiam esse nec tm̄ syllm/syllmue partē aliquā, sed fm omnē inferēdi nām a syllo seiunctā. ⁋ Qd si dicas cōsequētiā oēm reduci tandē ad syllm, id p̄culdubio negandū autumo, nā quēadmodū ꝛ Alexander ingt cōius cōtinētiusqꝫ est nectio cōsequi/q̄ syllogistice, in ꝯtrarijs enim habitudinibusqꝫ ꝛ cōtinuis atqꝫ coniunctis ex necessitate sequitur cōclo nec tm̄ syllogistice. Dicimus itaqꝫ ad rōnes conuersionē discurrendi modū quēpiā esse/nec tm̄ syllm seu ad syllm reduci, sed rōcinationis principiū esse, quo scde ac tertie figur sylli rōcinādi capiūt appētiā. ⁋ Qd si dicas discurrendi vim oēꝫ/aut a toto ad partē/aut ecōuerso/aut a parte esse ad partem respōdemus diuisionē illaꝫ de his fieri/que ad syllogismi vim rationēqꝫ reuocantur, quemadmodum in priorum secundo liquidum est.

Marginal notes (left column):
An cōuersio sit qdam modus rōcinādi ꝛ p̄⁹ argumus q sic.
Confirmatio
Argm̄ ī opp̄m
Solutio.
Instantia
Solutio.
Instantia cōtra solonem.
Solutio.
Instantia
Cōuersio cōsequentia est: nō aūt syllus

⁋ DE CONVERSIONE PROPOSITIONVM NECESSARIARVM. Cap. III.

Eodē tā mō se hēbit ꝛ in necessarijs ꝓpōnib⁹: vlis eni negatiua vliter ꝯuertit, affirmatiua xo vtraqꝫ fꝫ partē. Si eni necesse est/a/eoꝝ que/b/nulli inesse: necesse ꝛ /b/eoꝝ q̄/a/nulli inesse: si enim alicui ꝯtingit: ꝛ /a/eoꝝ q̄ /b/alicui contingeret.

Quāq̄ qd necessarium sempiternūqꝫ est/quēadmodū superius in libro de interpretatione dixit Aristo. nā atqꝫ ordine vniuersi p̄cedit, deinde que fluxa trāsmutabiliaqꝫ sunt merito cōsequunt. Ipsi⁹ tm̄ inesse nā tanq̄ ꝛ simplicior ꝛ dilucidior fm doctrine modū p̄m occupat locū. Deinceps ꝛ necessarie ꝓpositiōes subsequunt, quū similē cōuersionis modū obtineant cū his que inexistēs sunt, quāobrē postea q̄ huculqꝫ de conuersione ꝓpōnū inexistētiū pertractauit, non iniuria de necessarijs exordiū fecit inquiens cōsimilē necessarias conuertēdi moduꝫ obtinere, scias tm̄ velim quēadmodum ꝛ Alexander astipulatur/q de necessarijs simplr sermo in p̄sētia est/nō aūt de necessarijs cuꝫ determinatione/siue ꝛ melius de necijs simplr p̄ma intentio est/secūda ō necessarijs ex determinatione. ⁋ Si eni nece.] Vlis ingt necessaria negatiua/hoc est necia affirmatiua, in q̄ modus ō vli dicto negatiuo p̄dicat, terminis in se retrocedit, si eni nece est nullū b/esse/a/necesse ꝛ nullū/a/eē/b/qd si neges, eius ergo oppositū tibi erit cōcedendū/a/vꝫ. alicui/b/contingere, vbi animaduertas, quēadmodū ingt ꝛ Aluidus Rosad. q ꝓpōni necessarie vli negatiue/due opponunt nāe, necessaria inquam atqꝫ ꝯtingens, qd vt planius fiat dicim⁹ nos in exēplo. huic ꝓpōni/que est necesse est nullū b/esse/a/tres opponi ꝓpositiones/ꝛ hāc necesse est aliqd b/esse/a/ꝛ hanc aliqd/b/est/a/ac demū istā quoqꝫ cōtingit aliqd/b/esse/a/sed qm̄ inesse ipsiꝫ/ꝯtingētis sibi/vt supra diximus/vēdicat nām, idcirco possibilē necessariāqꝫ propositiōes tm̄ illi opponi asserem⁹. ⁋ Qz si q̄ras cur Ph̄s contingentem tm̄ opposuit. Rn̄demus fm sniām Aluidi Rosad. q istboc ea de cā factitatum est, qm̄ si necessariā accepissemus eadē cū ꝓpōne negatiua vli inexistēte mōstratio faciēda fuisset, hoc est expositione sensibili argūēda, qz ergo satis ex supradictis probatio hec manifesta erat, non imerito itaqꝫ eam silentio inuoluit de ea tm̄ mētionē faciens, que supradicte esset dissimilis. ⁋ Sed absurdū diceret q̄spiā, p̄fecto est per cōtingentis ꝯuersionem/de qua huculqꝫ nihil dictū est necessariā negatiuaꝫ cōuerti monstrare, ita enim per ignotius ignotū cōfirmari ac stabiliri accidet. ⁋ Respondet Diuus Albertus/in cuius sniam Philoponus atqꝫ Alexander pedibus ēt veniunt/mōstrationē hanc haud sanciri p cōtingentis ꝯuersionē/sed in deductione ad incōmodum totā firmari, quū etenim vt aliquantū infra cōfessum erit contingens illud sit, quo nō existi necessario, posito aūt esse propter hoc nihil erit impossibile, si ꝓpositio ista inesse ponat, ex ea merito nihil absurdi consequi necessariū erit, sed absurduꝫ, qōqꝫ esse minime pōt, sequit, nō itaqꝫ propositio illa possibilis extitit, qōqꝫ hoc ita sit, ponamus, aliqd/a/b/esse/ergo vt supra ostēdimus ꝛ aliqd/b/a/erit, qd p̄culdubio vleꝫ destruit necessariā negatiuā, si itaqꝫ ex ea ꝓpositiōe inesse posita incōueniens secutū est, non erit vtiqꝫ contingens. ⁋ Sed inquiet alius redire iteꝝ primā ambiguitatē per ignotius ignotū. vꝫ. stabiliri comprobariqꝫ, nondum eniꝫ contingens definitū erat, atqꝫ ideo ignotū. ⁋ Dicimus ꝛ ad hoc q de cōtingēti abūde quo ad hoc spectat in libro de interpretatione

Marginal notes (right column):
Nota vt Alexāder ingt de qb⁹ ꝓpōnibus in p̄sētia sit sermo,
Dubium
Solutio
Auer.
Dubium.
Responsio Alberti
Alius dubitat
Solutio.

de interp̄tatione pertractatum fuerat, ⁊ idcirco ignotiori hoc in loco nullo pacto est visa.

¶ Sin aūt ex necessitate a/omni vel alicui eorum, que b/inest, ⁊ b/alicui eorū que a necesse est inesse, si eni non necesse, neq₃ a/alicui eorum, que b, inesset vtiꝗ₃ ex necessitate.

¶ Uult hoc in loco vl̄em particulareq₃ affirmatiuas necessarios terminis conuerti declarare, ⁊ has ambas tāꝗ₃ breuitatis studiosissimus simul mōstrat. [Si enim non necesse.] Scribit īngt Philopon⁹ in nōnullis codicib⁹, [Si eni ꝯtingit nulli,] meli⁹ tñ ait est, vt legam⁹, [si enī₃ nō necesse] si ꝟo pori mō cōtextus se hēat, dicendu₃ erit p̄hm ⁊ modu₃ mō, ⁊ quantū quātio, ⁊ quale quali opposuisse. Ceterū addit ille, scripturā istħec ꝑperā se h₃, nō .n. ex suppōne ad incōmodum poterimus rōne₃ deducere, nāꝗ₃ vl̄is affirmatiua ꝯtingēs equalet vl̄i negatiue ꝯtingenti, qd̄ quū ita sit, particularis nec̄ia affirmatiua duas hēbit oppositas, vnā per se/hoc est vl̄e₃ negatiuā ꝯtingētem, per accñs aliam, hoc est vl̄e₃ ꝯtingētē affirmatiua₃, ꝙ si ex vl̄i negatiua aliqd̄ sequit̄ incōmodū, non tñ h̄ ex affirmatiua ꝯsequetur, ⁊ vt hoc dilucidius appareat dico istā nō eē bonā ꝯuersionē, necesse est aliqd̄ b/esse a. ḡ necesse est aliqd̄ a/esse b/ꝙ si q̄ras oppositu₃, damus oppositum disiūctiue, vel ꝯtingit nullu₃ a/esse b. vel ꝯtingit oē a/esse b. ⁊ quāꝗₒ fortasse ex vl̄i negatiua cōtingente posita in esse, aliquod seq̄tur incōmodū, nō tñ idē ex affirmatiua vl̄i vtiꝗₒ sequet̄, vl̄is etenim affimatiua in particularem ꝯuertebatur, vnde si oē a/erit b/⁊ aliqd̄ b/erit a. q̄ nullo pacto hāc destruit, necesse est aliqd̄ b/eē a/nam necesse aliqd̄, ⁊ ꝯtingit aliqd̄/siue inest aliqd̄, nō seinuicem perimunt, dicimus eni hāc verā esse, necesse est aliquod corp⁹ moueri/⁊ hāc, ꝯtingit aliqd̄ corp⁹ moueri itidē veritati ꝯsentire, q̄ quū ita sint/satius est, vt legamus [si enim nō nec̄e.] S₃ p̄fecto meo periculo dixerim neq₃ h̄ ēt pacto rōnis huius vim euitari posse, q̄ro enim ꝯsilr cui equalent ꝯdictoriū illud p totius negationē assignatū, ⁊ ita iterū prior redibit difficultas, idē eni est nō necesse aliqd̄ a/esse b. ac si diceremus cōtingit nullū a/esse b/vel cōtingit oē a/esse b. ⁊ quu₃ oportat ex toto opposito incōmodū sequi, ex altera tñ oppositi istius parte, vt cōfesso cōstat, incōuenient̄s sequit̄, ex vl̄i inquā contingēte negatiua incē posita. ¶ Ut itaꝗₒ rōni huic/q̄ difficillima ē faciamus satis/p̄notādū, ꝙ ois mōstratio discursusꝗₒ ex dilucidiori semꝑ ignoti⁹ stabilire cōtēdit, nunꝗₒ aūt ex ignotiori ad notioris cognitionē deuenimus, qd̄ quum ita sit, quu₃ affirmatiua ꝑpō simpl̄r/negatiua ⁊ notior ⁊ dilucidior sit, dicemus negatiuā ex affirmatiua monstrari, non autē ecōtrario, ⁊ ideo negatiua nec̄ia duas hēbit ꝑpōnes oppositas, ⁊ eā que sibi s̄m sui nā₃ opponit̄ hoc est vl̄e₃ affirmatiuā ꝯtingēte₃, ⁊ ea₃, que hac notior dilucidiorꝗₒ est, q̄a notioris dilucidiorisꝗₒ oppositu₃ reddit, vl̄em inquā ꝯtingentē negatiuā, que ideo notior clariorꝗₒ est, q̄a nec̄ie affirmatiue est opposita, que nec̄ia negatiua tāꝗₒ q̄ affirmatiua sit, ⁊ dignior ⁊ dilucidior est, s₃ necessarie affirmatiue vnicā tñ ꝯtingentē opponi dicemus. i. vl̄e₃ negatiuā ꝯtingētē, quā positā inesse conuertētes ad ꝯdictoria sermonē deducimus, atꝗₒ ita si ex hac incōmodū accidit ex toto opposito ipsum dicemus consequi.

¶ Priuatiuū ꝟo in parte, nō ꝯuertit̄ ob eādē causam, ob qua₃ ⁊ prius diximus.

¶ Particularis īngt negatiua nec̄ia non cōuertit̄ eadem de cā, que ⁊ supius in ꝑpōnib⁹ inexñtib⁹ tradita est, vbi videt̄ īngt Philoponus, quasi supius cā₃ assignasse cur p̄ticularis inexñs negatiua nō conuertat̄, qd̄ tñ secus est, sed eandē cām appellauit. i. eundē modū, eodē nāꝗₒ mō mōstrat̄ particularis nec̄ia terminis non conuerti, quo ⁊ particularis inexñs hoc est allata per exēplū ⁊ idē etiam exēplū instātia, nō eni sequit̄, necesse est aliqd̄ aial nō eē hoie₃. ergo necesse est aliquē hoiem nō eē aial. ¶ Uerū enīuero quo facili⁹ exacti⁹ꝗₒ ea sciamus dignoscamusꝗₒ que supius cōmemorata sunt, debemus aiaduertere/ꝙ l₃ quatuor tñ modi in vsu sint s̄m quos modales denominamus ꝑpōnes, plures tñ ⁊ alij reperiunt̄, q̄bus ⁊ verbi nām ⁊ p̄dicati cū subto inherentiam determinamus, sed q̄m aut raro hi veniūt in syll̄m, aut eādem cū ꝑpōnibus inexñtib⁹ ꝯuersionē obtinent, idcirco de his nulla₃ fecit mētionē, ista eni vl̄iter cōuertit̄, nullū hoie₃ esse lapide₃ est ve℞. ḡ verū est nullū lapidē esse hoie₃, ⁊ cōsilr de reliquis dicendu₃ erit, vl̄i inquā affirmatiua p̄ticularibusꝗₒ ⁊ affirmatiua ⁊ negatiue, ⁊ hoc semꝑ seruatis regulis syllogisticis, quēadmodū ⁊ superi⁹ dicebam⁹, vt si vnū cōuertibiliū est verū ⁊ reliquum, ⁊ si añs est ve℞, ⁊ ꝯñs, vñ q̄a nulla regula est, que dicat, si añs est falsum, ꝙ ꝯñs sit falsum, ideo talis ꝯuersio nulla est, oēm hoiem esse albū est falsum, igit̄ aliqd̄ albū eē hoie₃ est falsum, cōsilr non seq̄tur, hō est aial est per se primo mō. ḡ aial est hō est ꝑ se primo mō, q̄m regula nulla asserit, ꝙ si añs est ꝑ se, ꝙ ꝯñs sit ꝑ se, ⁊ hunc in modū de oib⁹ huiuscemodi ꝑpōnibus dicendu₃ erit.

Nota plures q̄ q̄tuor esse modos s₃ q̄s modales denominam⁹ ꝑpositiones.

¶ Ceteru₃ sunt q̄ cōuertendi supradictos modos destruunt, inq̄unt eni₃ quēadmodū ⁊ concedimus istanc vera₃ eē, nullus hō nec̄io est grāmaticus, hanc tñ falsitate dānari, que est, nullū grāmaticu₃ nec̄io est hō.

Nō ꝑpō negatiua vl̄is s nec̄ia nō cōuertat̄ simp̄r.

¶ Sunt q̄ vt rōni huic faciāt satis, ꝑpōnes tales distinguēdas esse autumēt, aiūt eni duplicē istarū sensu₃ eē, cōpositionis vnū, alte℞ diuisionis, adduntq₃ Aristotelicas cōuersiōes in sensu fieri cōpōnis, nō aūt diuisiōis.

Solo q̄rūdā

Solo p̄pi.

¶ Nō vt clarius dilucidiusꝗₒ sit dicimus nos ꝑpōnem istā, nullus hō nec̄io est grāmaticus duplicē sensum exp̄mere, aut eni₃ modus ille verbo cōponit̄ ⁊ a p̄dicato se⁊ūgit̄, aut a ꝟbo separat̄ ⁊ p̄dicato cōponit̄, si prius, sensum facit cōpositionis, asseritꝗₒ ipo͛e esse hoiem alique₃ grāmaticu₃ esse, si 2ᵐ, sensum h₃ diuisionis sig̃atꝗₒ, ꝙ hoc predicatum grāmaticū nō inest alicui hoi ex necessitate, quu₃ hec igit̄ ita sint aiunt isti ꝯuersiones illas veras eē in sensu cōpositionis, falsas autē in sensu diuisionis atꝗₒ ita instātias soluūt. Nos aūt ⁊ cōpositiōi ⁊ diuisiōi hasce cōuersiones applicari posse dicim⁹ dūmodo eūdē semꝑ sensum obseruēt, ita ꝙ si vna in sensu fuerit cōpositiōis, ꝙ ⁊ reliq̄ in eodē sensu accipiat̄, quāobrē dicim⁹ ⁊ ꝑpōne₃ illā ꝯuerti, si idē sensus vtrobiꝗₒ seruet̄, vñ si hec est vera in sensu diuisionis, nulli homini ex necessitate inest grāmaticū, ⁊ sua itide₃ ꝯuertēs vera erit, que īngt, ꝙ nullum nec̄io ex̄ñs grāmaticu₃ est hō. Altrinsecus ꝟo q̄a in sensu cōpositionis hec falsa est, nec̄iu₃ est nullū hoie₃ eē grāmaticū, itidē in eodem sensu hec est falsa, nec̄ium est nullū grāmaticu₃ eē hoiem, atꝗₒ ita confessum est, qd̄ isti negant, cōuersionis regulas istas, tam diuiso q̄ cōposito sensui posse accōmodari.

¶ Alij tñ alr̄ inquiūt ꝑpōnes nec̄ias bifariā scindi, vt ⁊ supius asserebamus, alias simpliciter, alias s̄m quid nec̄ias vocari, ideoꝗₒ aiūt has magnifice ꝯuerti, nullus hō necessario est grāmaticus, nullū grāmaticū nec̄io est homo, ⁊ scōa₃ istā verā eē, nāꝗₒ ve℞ est ꝙ simplici necessitate hec nullo pacto dicenda est necessario, grāmaticū est hō, sed si nec̄ia nūcupāda erit, s̄m q̄d nec̄ia dicet̄, atꝗₒ itidē p̄or intelligenda erit, quis si necessitatem s̄m q̄d dicerē ꝙ p̄culdubio vtraꝗₒ esset falsa, nāꝗₒ ista nec̄ia ē s̄m q̄d, hō ē grāmaticū, vt de supiorib⁹ liquet vtraꝗₒ ista℞ solonū bona est, antiqor tñ q̄ p̄cessit.

Alia solutio.

¶ DE CONVERSIONE PROPOSITONVM CONTINGENTIVM. CAP. IIII.

In contingētibus ꝟo/qm̄ multifariam dicit̄ ꝯtingere, etenim necessarium ꝛ non necessarium ꝛ possibile contingere dicimus.

Merito vltimū locū obtinuere ꝓpōnes, que ꝯtingentes nūcupant̄ tā̄ ꝛ cōpositionē quādā signantes ꝛ a supradictis diuersum conuersionis modum retinētes. Ceterū q̄a mā̄ hec per ꝙ̄ difficilis est, ideo attētione studioq̄ȝ nō mediocri opus erit, p̄sertim quum in hac ꝯtingētis diuisiōe diuersi diuersa senserint. ¶ Diuus nāq̄ȝ Albertus vir p̄fecto magnus longe secius diuisionē istā intellexit, ꝙ̄ ꝛ Alexāder ꝛ Philoponus ꝛ diuus Seuerinus ac ipsemet deniq̄ȝ Aristoteles acceperint, ait eniȝ. Distinctionē hāc modoꝝ potius esse ꝯtingentis ꝙ̄ spērū, quū aliogn ꝯtingens, qḋ est quasi genus necessarij nō necessarijq̄ȝ inter reliquas cōnumeret̄ diuisiōis isti⁹ p̄tes, ideo per ꝯtingēs nec̄ium illud intelligit, qḋ ꝓpōnē necessarię equā obtinet sortē, per nō nec̄iuȝ/qḋ ad vtrālibet partem flectit̄, qḋq̄ȝ ꝛ in natū ꝛ infinitū diuiditur, ꝑ possibile aūt ꝯtingēs, qḋ est quasi genus ad nec̄ium ꝛ nō nec̄iuȝ.

Diuisio Alberti de ꝓpōne ꝯtingēti.

¶ Uerū ꝙ diuisio hec nō sit idonea rōnibus satis euidētib⁹ argumus, p̄mo nāq̄ȝ absurdū si genus ꝯtra spēm distinguamus, naȝ ista diuisio aut est equoci in equocata, aut gn̄is in spēs, aut totius in partes, non equoci, quādoq̄dē ex Alberti sn̄ia s̄m eandē rōnē ꝯtingēs aliuȝ de nec̄io ꝛ nō nec̄io p̄dicat̄, nō etiā toti⁹ in partes, vt planum est, nec gn̄is etiā in spēs, qḋ monstro, genus enī non venit in diuisionē cū his, quoꝝ est genus, neq̄ȝ enī cōsueuimus dicere, ꝙ animalium alia sunt aīalia, alia hoīes ꝛ alia eq̄. Qḋ si dixeris, ideo genus īter spēs cōnumerari, q̄m isthec diuisio modorum potius sit/ꝙ̄ spērū, ꝛ multa accidant ꝯtingēti cōmuni, que nō accidant suis spēbus.

Cōtra sn̄iā Alberti d ipsa cōtingēti ꝓpōne.

Instantia.

¶ Contra instamus dicētes, ꝙ eodē mō oīa gn̄a in diuisione cuȝ suis spēbus venirēt, quū ꝛ illis multa rōne sue accidant cōitatis, q̄ spēbus suis minime cōpetunt. ¶ P̄. Ista est, quēadmoduȝ īq̄t distinctio modoꝝ non spēȝ, igit̄ aut alius a superioribus dandus erit diuidēdi modus, aut equoci in equiuocata erit diuisio, que tn̄ ambo illi negant. ¶ P̄. Nihil eiusdeȝ rōnis potest esse cōmune actui ꝛ potētię, vt planū est, nō igit̄ recte ponit̄ possibile illud altū seu cōe, ꝛ hoc idē firmat̄ auctē Diui Seuerini qui īq̄t possibilitatē cōem actui atq̄ȝ potētię equocā eē. ¶ Itē īq̄t inferius Arist. nec̄ias ꝛ nō nec̄ias negatiuas sim̄r cū ꝓpōnib⁹ inexistētib⁹ cōuerti, que ꝟo cōtingētis vt in plurib⁹ nō sim̄r, ergo nō intelligēdū per ꝯtingēs nō necessariū cōtingēs natum atq̄ȝ infinitū, quū aliogn vt cōfessuȝ est vl'is negatiua ꝯtingētis nati nullo pacto terminis conuertat̄, vt inferius perspicuū erit. ¶ P̄. Inquiūt isti nō posse ꝯtingētis alti conuersiones verificari nisi in suis spēbus, igitur nullā habet nāȝ a suis separatā suppositus, quare equocū ꝛ solo noīe cōe erit.

Solutio.

Alia opīo de ꝯuersione cōtingentis alti. Rationes ad oppositum. Prima rō.

¶ Sȝ ꝛ ad oppositas partes adducunt̄ satis efficaces rōnes, naȝ ꝯtingēs opponit̄ vt clarū est necessario, aut q̄ illud est ꝯtīgēs necessariū, aut nō nec̄iuȝ, aut natū seu īfinitū, sȝ nullū istoꝝ pōt esse totū nec̄ij ꝯdictoriū, sequit̄ itaq̄ȝ dari qḋdā ꝯtingens cōius istis, qḋ opponat̄ nec̄io, ꝙ aūt nec̄io nō ꝯdicat ꝯtingēs nec̄iuȝ, mōstro, seq̄retur enī duo ꝯdictoria eē simul falsa, qḋ absurdum, hec enī falsa est, necesse est nullū hoīem currere, ꝛ hec idē, si fuerit ꝯtingētis necessarij ꝯtingit aliquē hoīem currere, q̄a idē siḡt, ꝙ necesse est aliquē hoīem currere, qḋ absurdū, neq̄ȝ etiā ꝯtingēs nō necessariū, q̄a vel ꝑ nō necessarium intelligēdū est natum atq̄ȝ īfinitū, quēadmodū asserit Albertus, aut ꝯtingens, qḋ equiualet ꝓpōni inexn̄ti, quēadmoduȝ ꝛ Alexāder ꝛ Philoponus asseruere, siue enim p̄us siue z^m dixeris, sequit̄ incōmodū, qḋ antea deductuȝ est, duo. vȝ. ꝯdictoria eē simul falsa, nā hec falsa est, necesse est nullū hoieȝ esse aīal, ꝛ hec idē, ꝯtingit aliquē hoīem cōtingēti non nec̄io seu nato aut infinito esse aīal, quū itaq̄ȝ nullū istoꝝ contingētiū ꝯdicat nec̄io, sequit̄ aliud cōius ꝯtingēs dandū esse.

¶ Amplius Aristoteles inferius in mistione cōtingētis ꝛ inexn̄tis in p̄ma figura ex maiore inexn̄te negatiua ꝛ minore ꝯtingēte, sequitur īq̄t syll's nō eius ꝯtingētis qḋ determinatū est, sȝ nulli inesse ex necessitate, hoc eniȝ est ꝯdictio facte suppōnis, positū est enī a/ex necessitate alicui c/inesse, syll's aūt ꝑ impoīe est oppositę dictionis, si itaq̄ȝ ꝯtingens in hac ꝯclusiuȝ mistione, neq̄ȝ est nec̄ium neq̄ȝ non nec̄iuȝ, erit igit̄ aliud cōius.

Secūda rō.

¶ P̄. Inq̄t idē inferius, ꝙ ex maiore vl'i negatiua nec̄ia ꝛ minore contingēte sequitur ꝯclō inexn̄s, ꝛ addit, manifestuȝ est aūt q̄m ꝛ eius/qḋ est ꝯtingere nō inesse fit syll's, siq̄dē ꝛ nō inest, q̄re velle videt̄ ꝙ ex inexn̄te sequat̄ ꝯtingēs, q̄ dabit̄ aliqḋ cōtingens, qḋ neq̄ȝ natū seu infinitū neq̄ȝ necessariuȝ erit.

¶ Amplius ponit atq̄ȝ arguit Aristoteles regulam istā/ꝙ si an̄s est poīe, ꝙ ꝛ ꝯn̄s est poīe, ꝙ si intellexeris de ꝯtingēti nec̄io tm̄, aut cōtingēti non nec̄io manifestū concludet̄ falsuȝ, sit enī syll's iste, oē currens aīal, oīs hō currēs, oīs hō aīal, planū p̄fecto est an̄s rōcinatiōis hui⁹ contingens eē natuȝ, ꝯn̄s ꝟo nec̄ium, dādū est itaq̄ȝ aliḋ ꝯtingens cōmunius, quum aliogn ꝛ ibidem dicat Aluidus Rof. ꝙ intelligenda est regula illa de cōtingenti cōmuni, qḋ est illud, quod opponitur impossibili.

Tertia rō.

Quum hec itaq̄ȝ ad vtrālibet parteȝ valde sint ambigua dicimus nos, quuȝ possibile atq̄ȝ contingens sola vt oēs fatent̄ voce differāt, ꝙ totidem modis contingēs dicet̄, quot ꝛ possibile ip̄m, atq̄ȝ vt facilliora cognitu sint nobis isthec, aliius pauxillū exordiū censeo, vt enī ꝛ Ammonius ꝛ Diuus Seuerinus in libro de interp̄tatione referunt possibile distinguitur nō vt gen⁹, sed vt vox in ꝓpria siḡata, aliud nāq̄ȝ actu/potētia aliḋ seu aptitudine. Iterū qḋ actu diuiditur non tā̄ vox, sed veluti gen⁹, q̄m aliud rei īnatuȝ est, qḋ greci ἐνεργητικόν, hoc est specificum vocitant, aliud accessoriū, quod illi ἐπίκτητον, qḋ in natum iterū scinditur, nā aliud eternū vt celum moueri, aliud nō eternū neq̄ȝ in eternis, sȝ quo ad subta exuterint, vt quuȝ dicimus ignē istū posse calefacere, qḋ ꝟo accessoriū de potentia ad actū migrauit, vt quuȝ dicam possibile est me scribere, supposito ꝙ ita sit. Qḋ ꝟo possibile dicitur, ꝙ non sit actu sed potentia tm̄ adhuc secat̄, aut enī est in potētia nec̄ia, aut nō nec̄ia, necessaria vt possibile est soleȝ igredi p̄mas p̄tes cācri, quū sit in capricorno, nō nec̄ia ꝟo potētia aut ad actuȝ deduci pōt, aut semꝑ in potētia est. p̄mus est vt si dicam posse me ambulare, quū sedeaȝ, z^m/vt quū asserimus cōtinuuȝ posse in infinitum diuidi.

Distinctio vtilis oīuȝ ꝯtigētis significatoꝝ.

¶ Ut itaq̄ȝ diuisionē istam ꝓposito accōmodemus, dicimus per ꝯtingēs necessarium Aristo. intellexisse, ꝛ qḋ in actu nec̄io est, ꝛ qḋ in potentia necessaria, ꝑ non necessariū ꝟo, qḋ in actu nō necessario, qḋ ideȝ est cū ꝓpōne inexn̄te, per possibile aūt, qḋ in potētia est nō necessaria, qḋq̄ȝ potest esse/quū nō sit, ꝛ quuȝ fuerit pōt etiā non esse, ꝛ hoc est contingēs illud/qḋ oēm necessarij nāam destruit, quum enim necessariū duo dicat vtplurimū, ꝛ p̄dicatū inesse subto, ꝛ non posse nō inesse, hoc possibile oppositū totum asserit ꝛ p̄dicatū nō inesse subto, ꝛ posse cum insit nō inesse. Tale itaq̄ȝ contingens inferius etiaȝ definiet̄ vt videbimus, diuideturq̄ȝ in natum atq̄ȝ infinitū seu in contingens vt in pluribus, vt in

pauciozibus ꝛ equalr, qꝺ ab Ariſto.in libro de interpꝛta. vocaṫ ꝑpꝛie ὁπότερον ἔτυχεν, ꝛ quo facilius que dicū tur itelligere poſſimus dicimus ex ſentētia Ammonij/ꝙ ꝯtingētia vt in pluribꝰ ſunt, que ab arte aut nā ꝓuenīt, que ꝟo in paucioribꝰ caſu accidunt ꝛ fortuna, ꝛ que eq̄lr ſm προαίρεσιν ac voluntatē noſtrā euenīunt. Cęterū quo ꝛ qꝺni faciamus ſatis dicimus diuiſionē iſtā equoci in equiuocata eſſe, neq; pacto aliquo dari cōe cōtingens actu ꝛ potentię, ſed ſi cōtingēs aliquod cōe dicendū eſt, illud tale nūcupabiṫ qꝺ actū ſignificabit neceſſariū atq; nō neceſſariū, ſ; neq; illud ꝑpꝛie genus vocādū erit, ſed magis ab vno, nā que neceſſaria ꝑus actu ſunt, ꝙ que nō nec̄ia, ꝑius itaq; ꝯtingēs illud de nec̄io ꝑdicabiṫ ꝙ nō nec̄io.

Rñ° ad rō nes i oppōm: ꝛ ꝑmo ad ꝑ°ᵃᵐ

℄ Ad rōnes ꝟo in oppoſitū haud magna cū difficultate rñdemus, ꝛ ꝑmo dicētes, quēadmodū ꝯtingēti imediate opponiṫ per negationē aſſignatū ꝯdictorium, ſubinde ꝟo ꝛ neceſſarij diſiunctiuā, ita ꝛ nec̄io cōtradicet ꝑmo per negationē oppoſitā, ſcđo ꝛ diſiūctiua ex oībus ꝯtingētis ſignificatiōibꝰ cōſtituta, vt i ꝑpoſito huic, que eſt, neceſſe eſt nullū b/eſſe a/cōtradicit hec, cōtingit contingēti nec̄io aliqꝺ b/eſſe a/aut ꝯtingit cōtingenti nō neceſſario, aut cōtingit cōtingēti vero, neq; ob hoc, rōne

Ad 2ᵃᵐ rōnē

cōuinciṫ dari cōe aliqꝺ cōtingēs. ℄ Deinde ad ſequētē etiā dicimꝰ ꝯtingēs illud/qꝺ in ea ſequiṫ miſtione dimidium ꝯtingētis eſſe/qꝺ vt peritiores aſſerūt ꝑpōnē reddat ſm qꝺ inexiſtētē, hoc eſt ꝯtingēs nō neceſſariū, ꝛ ꝯſimilr aliq etiā argumento facimus ſatis, dicimus enim ex inexiſti ꝯtingens ſequi nō neceſſariū tāꝙ illi equaꝫ obtinens vim nō tāꝙ cōius, hec tñ infra planius declarabūtur.

Ad 3ᵃᵐ ꝛ vltimam rōnē.

℄ Ad id autē qꝺ vltimo aſſerebaṫ loco dicimus regulam illam diſiunctiue intelligēdaꝫ eſſe. v;. ſi aīs poſſibile fuerit/hoc eſt aut neceſſariū, aut nō neceſſarium, aut natū ſeu ifinitū, ꝙ ꝛ ꝯñs aut nec̄iū, aut nō nec̄iū, aut natum ſeu infinitū erit, nec ꝑpterea cogimur vt ꝯtingēs aliqꝺ cōe ponamus. Hec itaq; vera eſt ꝯtingentis atq; poſſibilis diſtinctio, ꝙ ſi Ariſtotelicū deſideras teſtimoniū/accipe/que ſectio quarto in libro περὶ ἑρμηνείας inquit Ariſto. poſſibile enī aut nō ſimplr dicit, ſed hoc quidē/qꝺ verū eſt, vt in actu exñs, vt poſſibile eſt ambulare, qm̄ ambulat iā, ꝛ oīno poſſibile eſt eſſe, qm̄ eſt iam aliquid actu, qꝺ diciṫ poſſibile, illꝺ ꝟo/qꝺ forſitan aget, vt poſſibile eſt ambulare, qm̄ ambulabit, ꝛ hec qdem in mobilibus eſt ſolis poteſtas, illa ꝟo ꝛ in imobilibus, vtrāq; aūt verū eſt dicere poſſibile ambulare, ꝛ qꝺ ambulat iam ꝛ agit, ꝛ qꝺ ambulabile eſt, hoc igiṫ ſic poſſibile nō eſt verum de nec̄io ſimplr dicere, alterꝫ autē verum eſt, quare qm̄ partē vle ſeqṫ illꝺ/qꝺ ex nec̄itate eſt ſeqṫ poſſe eſſe, ſed non oē, ꝛ hec hactenus de poſſibilis ꝯtingentiſq; diuiſione, ſupereſt iam vt ad ꝑpoſitum redeamus.

℄ In affirmatiuis quidem conſimiliter ſe habebit ſm cōuerſionem in omnibus, ſi enim a/omni vel alicui coꝝ, que b/contingit, ꝛ b/alicui coꝝ, que a/ꝯtingeret vtiq;, ſi eni nulli neq; a/nulli coꝝ, que b/oſtēſuꝫ. n. hoc prius.

℄ Quum equiuocū ſit ꝯtingens/vt ſupius mōſtrauimus, ſi ingt Ariſto. accipiamus in quacūq; velimus ſignificatione, dūmō ꝑpōnes ſint affirmatiue, eodē conuertūtur pacto, quo ꝛ neceſſarie atq; inexñtes, hoc eſt vlis in particularem, particularis ꝟo in ſeipſam, ſi enim inquit contingat a/omni vel alicui b, ꝛ b/ꝯtinget alicui a, qa ſi non/oppoſitū ſequeṫ, hoc eſt nō cōtingit b/alicui a/qꝺ equaꝫ obtinet vim cū h nec̄e ē, nullū a/eſſe b/que in ſeipſaꝫ conuertitur, ꝛ ex qua manifeſtū incōmodū ꝯcludiṫ. Cęterū quā in omni cōtingētis ſigto vnicā attulit mōſtrationē, diuidēda nobis ſunt que ꝑhs ſimul ꝑtulit, quemadmodum ꝛ Alexāder fecit, ſi enim inquit fuerit ꝯtingēs poſſibile/ſuū oppoſitū erit nec̄iū, qꝺ ſupius mōſtratū eſt cōuerti, ſi ꝟo inexñs extiterit ſuū oppoſitū itidē inexiſtens erit, qꝺ ꝯſilr ex ſuperius dictis cōuerti liquet, ſinaūt contingēs fuerit nec̄iū, oppoſitum ſuū ꝯtingēs poni in eē poterit, atq; ita incōueniēs deduci.

Dubiū difficile.

℄ Sed profunda nimirū ex hoc loco oriṫ difficultas, quonā mō monſtratio iſta vim aliquā obtineat, ſcimus etenim quēadmodū ꝛ inferius planū erit, ꝙ ꝑpōni ꝯtingēti bine opponuntur neceſſarię, affirmatiua inq̄; ac negatiua, huic itaq; q̄ eſt, contingit aliqꝺ a/eſſe b/ſi veri extiterit cōtingētis/ꝯdicēt hine he/neceſſe eſt nullū a/eſſe b/ꝛ neceſſe eſt oē a/eſſe b/ꝛ ꝙꝙ ex vli negatiua icōmodū ſequiṫ, quū ea terminis ad ſe ꝯuertaṫ, nō tñ ob id ex affirmatiua etiā vli ipoſſibile deduciṫ, hec eni neceſſe eſt oē a/eſſe b/in hanc cōuertitur/neceſſe eſt aliqꝺ b/eſſe a, que minime hanc deſtruit ꝯtingit aliqꝺ b/eſſe a, particularis nāq; affirmatiua contingens/particularis affirmatiua nec̄ia/veluti cōpoſitę vt affirmatiue ambe nullo pacto ſeinuicē ꝑimūt. Qꝺ ſi dicas, quēadmodū ꝛ Diuus ingt Albtus, ꝙ ꝑpōnes ille non qua particulares, ſed rōne māę, qm̄. v;. altera nec̄ia, altera ꝟo ſit ꝯtingens/ſibiinuicē repugnēt.

Solo de mē te Alberti. Inſtantia.

℄ Abſurdū ꝑfecto erit binas ſeinuicē pticulares deſtruere, quū alioqn in eiſdem terminis reperianṫ ꝑculdubio ſimul vere, hec etenī vera eſt, neceſſe eſt aliqꝺ corpꝰ moueri, atq; hꝫ ſtudē, cōtingit aliqꝺ corpus moueri aut nō moueri. Rurſus hec vera eſt/neceſſe aliquod albū eſſe cygnū/cōtingit aliquid albū nō eē cygnū.

Alia ſolo. Inſtantia.

℄ Qꝺ ſi rñdeas in neceſſarijs nō referre particularē aut vlē; ꝑferre. ℄ Dicas q̄ſo cur Ariſtoteles negauit particularē neceſſariā negatiuā terminis ad ſe cōuerti, quū ꝑculdubio vt dilucidū eſt vlis negatiua in ſeipſam conuertaṫ? Pręterea ſi particulares vleſq; ꝯcurrūt, ſequiṫ nullā neceſſariā vere ꝛ ex nā ꝑpōnē particularē poſſe in mediū afferri, ſed oēs poſitione particulares extiterē, ꝛ oīno meo dixerim periculo fatuū eē particularē neceſſariā vlem ſemꝑ reddere, quū alioquin multa exēpla in ꝯtrā veniāt tam in affirmatiuis ꝙ negatiuis.

Uera rñſio ꝛ pulchra.

℄ Dicimus itaq; nos omiſſis multis, q̄ ad hoc afferri cōſueuere, memoria repetētes, que ſupius dicta ſūt, ꝑpoſitioni ꝯtingēti negatiue binas opponi ꝑpōnes affirmatiuā inquā neceſſariā atq; negatiuam, affirmatiuā quidem tāꝙ imediatā ꝯdictoriā, negatiuā ꝟo tāꝙ contingētis affirmatiue oppoſitā/inquā negatiua cōuertiṫ cōtingens, tāꝙ ꝛ notioris ꝛ dignioris, ſed affirmatiue cōtingēti vnicā tñ opponi aſſerimus, negatiuā. v;. neceſſariam, nāq; affirmatiua neceſſaria ei nullo pacto pro oppoſito eſt aſſignāda, quū illa imediate ꝯtingēti opponaṫ negatiue cuius adiumento ac mōſtratione minime indiget affirmatiua quū ꝛ notior ꝛ antiquior ſit, atq; in anſam ſoluēdi dubitationē cepimus dicentes ex oppoſito ꝛ toto, qꝺ eſt vlis negatiua neceſſaria, ad manifeſtū incōmodū fieri deductionē.

Aliꝰ dubiū.

℄ Sed non iniuria aliqs inſurget dicēs hic, iſthanc eandē dubitationē ꝯtra ꝯuerſionē particularis negatiue ꝯtīgētis factā nullo pacto exolui poſſe, huic enim opponunṫ due neceſſarię, affirmatiua inquā ꝛ negatiua, affirmatiua imediate/negatiua ꝟo tāꝙ affirmatiue oppoſita, que dilucidior clariorq; eſt, ex qua negatiua tāꝙ notiori monſtratur, ſi itaq; ambe iſte illi opponanṫ ꝛ ex altera incōmodū ex altera minime ſequitur, quō ꝑ illius conuerſio mōſtrabitur?

Solo.

℄ Dicimus reſpōdētes, particularē negatiuā nullo pacto per deductionē ad impoſſibile mōſtrari, ſ; eo ꝙ in affirmatiuā per oppoſitū cōuertiṫ/quā ſuperius per impoſſibile conuenit oſtendi.

mus. Sed exẽplo etiã ostendi posse videt̃, q̃ cõtingẽtis possibilis particularis in particularẽ eiusdẽ nãq; cõuerti minime possit. Hec enim vera est, ꝯtingit aliquẽ hoiem esse grãmaticum, hec tñ falsa, cõtingit aliqđ grãmaticũ eẽ hoiem, si cõtingens pro le accipiamus. ¶ Huic diuus ridet Albertus, cõtingẽs natũ nõ semꝑ in ꝯtingẽs eiusdẽ cõuerti nature, sed in cõtingẽs aliqñ necessarium, quẽadmodũ in ꝓposito manifestũ est. Infinitum vero ad idem semꝑ infinitum ꝯtingẽs retrocedere, ⁊ addit q̃ non ꝯuertit̃ in cõtingẽs necessarium tñ in spẽm diuersam, sed tñ in ꝯtingens cõe atq; alium, qđ oĩum ꝯtingẽtis spẽrum ꝯrio est.

Reso Alber.

¶ Nos aũt in ꝯtingẽs hoc cõe negamus, tũ q̃ hoc posito eadẽ rõne vl'ẽ quoq; negatiuã ꝯtingẽtis cõuerti dicẽdũ esset, asserimus ꝯtingẽs vero siue natũ siue infinitũ in idẽ ſꝑ ꝯuerti ꝯtingẽs, ⁊ ad instantiã rñdem⁹ ꝓpõnẽ istã, ꝯtingit aliqđ grãmaticũ eẽ hoiẽ eodẽ pacto ꝯtingẽtẽ eẽ, quo ⁊ hãc ꝯtigit aliquẽ hoiẽ eẽ grãmaticũ, sigt enĩ illa, qđ aliqđ grãmaticũ nõ exñs, ꝯtingẽs aũt esse, cõtingẽter est hõ, qđ ⁊ verũ, ⁊ ita nõnulli rñdẽt. ¶ Nos aũt ſm ea, que superius diximus longe secius hãc solutiõe ambiguitatẽ asserẽtes neutrã istarũ ꝓpõnũ cõtingẽtẽ eẽ simpliciter, sed vtrãq; ⁊ ꝯtingẽtẽ ſm qđ ⁊ necessariã ſm qđ, lz eniz hec ꝯtingit aliquẽ hoiẽ eẽ grãmaticũ ꝯtingẽs sit ex habitudine p̃dicati ad subiectũ, necĩa tñ existit ex habitudine subiecti ad p̃dicatum, atq; ita etiaz hec, cõtingit aliquod grãmaticũ esse hoiem, ꝯtingens est ex habitudine subiecti ad p̃dicatum, necĩa vero ex habitudie p̃dicati ad subiectũ, vnde hoc pacto vtraq; ⁊ necĩa est ſm qđ, ⁊ contingens ſm qđ, neutra autẽ nec simplr necĩa nec simplr cõtingens, atq; hunc in modũ, mea qdem sñia, dubitatio hec magnifice soluit̃, sed iam ad reliqua transeamus.

Alia rñsio.

Propria solo.

¶ In negatiuis vero nõ silr, sed q̃cunq; qdẽ contingere dicũtur eo q̃ ex necessitate nõ insunt, aut nõ ex necessitate insunt silr, vt si q̃s homines dicat ꝯtingere nõ eẽ equũ aut albuz nulli vestimẽto inesse. Horũ eni illud qdẽ ex necessitate nõ inest, hoc autẽ nõ ex necessitate inest, ⁊ ꝯsilr cõuertit̃ ꝓpõ. Si eni ꝯtingit nulli homini equuz esse, ⁊ hoiem ꝯtingit nulli equo, ⁊ si albuz cõtingit nulli indumẽto, ⁊ indumẽtum ꝯtingit nulli albo, si eniz alicui necesse, ⁊ albũ alicui erit ex necessitate, hoc eni ostẽsuz est prius, ꝯsilr ⁊ in negatiua in parte.

¶ Affirmatiue vt diximus in oĩ contingẽtis signo consilr ꝓpõnib⁹ inexñtibus ac necĩis ꝯuertunt̃, negatiue vero nõ itidẽ, sed quũ ꝯtingẽs pro necĩo aut nõ necĩo accipiat̃ similr ꝯuertunt̃, quũ aũt ꝑ posĩ alr, vbi Albertus opionẽ atq; enarrationẽ suã peruertẽs per nõ necĩuz, cõtingẽs suũ aliuz intellexit, atq; cõtingẽs istud nõ necĩuz vocitari, eo q̃ in gñe acceptũ a necĩo dit. Sz miruz ꝑfecto, imo potius deridiculũ in duob⁹ (vt ita dicã) verbis nõ necĩu significatiõnẽ variasse, alrq; in diuisiõe accepisse, atq; alr dum diuisionis ptes exponit, satius itaq; est vt cũ Alexãdro dicamus atq; Philopono, q̃ per nõ necĩas ꝓpõnes inexñtes intellexit Aristoteles, atq; in his solu⁹ fieri nois ꝑmutationẽ, sigta aũt eadẽ esse, ꝯtigentis inquã necĩu cũ ꝓpõne necĩa, ⁊ ꝯtigentis non necĩu cum ꝓpõne inexñte. [Ut si q̃s hoiez.] Exẽpluz est ꝯtigẽtis necĩu. [Aut albuz.] Exẽplũ ꝯtingẽtis nõ necĩu, hoc est inexistẽtis, supponendum eteniz est ita esse, q̃ nulla tunica sit alba, atq; hoc supposito efficitur ꝓpositio illa ꝯtingẽtis inesse. [Si eniz alicui necesse.] Hoc dixit vt inqt Alexãder quia oportebat

Quid intellit Albertus p nõ necĩum.

Vera expõ ſm mẽtẽ Alexandri ⁊ Philoponi.

vlẽ negatiue ꝯtingẽti opponi particularẽ affirmatiuã necessariã, ista aũt que est inexñs. i. cõtingẽtis nõ necĩu, ſm dictionẽ erat ꝯtingẽs, opus itaq; fuit ⁊ ſm dictionẽ necessariam tñ oppositũ assignare, ⁊ ideo dixit, si eniz alicui necesse, ⁊ nõ simplr, si eni alicui inest, qualr tñ ꝯdictorium in ꝓpõnib⁹ inexñtibus affert̃. [Cõsilr ⁊ in negatiua in parte.] Nulla enim cõuertit̃ cũ pticulari negatiua, qñ ꝯtingens significat, aut necessarium aut inesse.

Nota i expõne h⁹ loci Alberti errorez insignem.

¶ Quecunq; vero eo q̃ vt plurimũ atq; ob id, qđ nata sunt ꝯtingere dicunt̃ ſm quez modum determinamus ꝯtingẽs, nõ silr se habebũt in priuatiuis ꝯuersionib⁹. Ceterũ vlis qdẽ ꝓpõ non ꝯuertit̃, que vero in pte ꝯuertit̃. Hoc autẽ erit manifestũ, qñ de ꝯtingenti dicemus.

¶ Supererat vltimũ cõtingẽtis significatuz, qđ possibile nũcupabat̃, diuidebaturq; in ꝯtigẽs vt in plurib⁹ eq̃lr, atq; vt in paucioribus, ⁊ qm̃ ꝯtingẽtia vt in paucis, ⁊ eq̃lr ad vsum syllogisticũ sunt inutilia, ideo his omissis de cõtingenti nato atq; vt in plurib⁹ tñ mẽtionẽ fecit tñ qđ in artẽ veniat ⁊ ad vsuz accõmodet̃ syllĩ, quẽadmodũ ⁊ ipse inferi⁹ dicet inquiẽs, disciplina aũt vel syll's demonstratiuus ex indefinitis qdez nõ est, eo q̃ inordinatũ est mediuz, ex his vero que nata sunt esse pene oẽs ⁊ cõsiderationes sunt de sic cõtingẽtib⁹. Hec ille. Solũ itaq; vt plurimũ ꝯtingẽs cõsiderauit, qđ ⁊ natũ vocitauit, eo q̃ versatur in reb⁹ maxime nãlib⁹, diximus eniz superius ⁊ ab arte ⁊ a nã ꝯtingẽs depẽdere vt in pluribus. [Quẽadmodum determinauimus ꝯtingẽs.] Hoc est quẽadmodum dicebamus pprius ꝯtingẽs in physicis aut in libro περὶ ἑρμηνείας. [Ulis quidez.] Qm̃ vt lra plani⁹ erit ⁊ vlis affirmatiua in seipsaz cõuerteret̃, cõtingẽs enim pprium in oppositaz cõuertit̃ qualitatẽ, quare si ꝯtingit nullũ b esse a, cõuerteret̃, ⁊ cõtingit oẽ b esse a, in seipsaz retrocederet. [Que vero in parte conuertit̃.] Eadez de cã, qm̃. vz. in particularẽ affirmatiuã per opp^m cõuertit̃, ⁊ illa ꝑ aul dubio terminis ad se remeat, sequit̃ itaq; q̃ ⁊ hec. [Hoc autẽ erit manifestũ.] Nos etiã quũ ad locũ illũ deuenerimus ampliã sup cõuersione vlis negatiue faciem⁹ qõnez, nãq; ⁊ de hac nõ pauce ãbiguitates negociũ facessunt.

¶ Nunc vero nobis ⁊ hoc sit p̃ter ea, que dicta sunt planũ, q̃ cõtingere nulli, aut alicui nõ inesse affirmatiuã hz figurã, ꝯtingit nãq; ad similitudinẽ ipsius est ordinat̃, ipsuz vero est in quibuscunq; p̃dicetur affirmationẽ semꝑ ⁊ oĩno facit, vt est non bonuz, aut est nõ albũ, aut simplr est non hoc, monstrabitur autẽ ⁊ hoc per sequentia, ſm vero conuersiones ad aliarũ similitudinem se habebunt.

¶ Causa inqt Aluidus Ros. cur negatiua ꝯtingens vlis nõ cõuertat̃ terminis est, q̃ negatiue in hac mã nõ sunt negatiue in veritate, sicut ostensuz est in libro p̃cedente, sz vis qdẽ earũ est vis affirmatiuarũ, hec ille. ¶ Ceteruz hoc dãnat Alexãder inquiẽs cãm hãc nõ sufficere, quandoquidẽ si ita esset, ꝯsilr ⁊ necessarie se habuissent, qđ tñ secus est, quãz necessarie vt vidimus superius in seipsas retrocedãt vl'es negatiue, qđ quũ ita sit, ex eiusdẽ ac Philoponi sñia potius dicẽdũ est, velle hoc in loco latentem ꝓbm errorẽ abigere, quispiã nãq; crassioris ingenij existimare potuisset ea veritatẽ minime continere, que in libro de interp̃tatione dictitata fuerũt, has inq̃ ꝓpõnes ⁊ affirmatiuas esse ⁊ ex trãspositione, ne itaq; in hoc quis incidas

Expõ Alui.

Expõ Alex.

incidat o ecipulū ingt Phus, has re vera affirmatiuas eē, quēadmodum superius asseruimus. Ceterū si τ Aluildi Rof. opinionem pposito aptare volueris dicas causam eē cur negatiua cōtingēs vlis terminis nō cōuertať, qm̄ hac in mā hoc est cōtingētī negatiuarū vis affirmatiuas reddit, qm̄ vt inferius videbimus, negatiue in affirmatiuas conuertunť, τ idcirco si vlis cōtingens negatiua in se ipsam cōuerteretť, eadē quoq lege vlis ꝯtingēs affirmatiua in se remearet, qḋ perabsurdū. [Semper.] In omni tēpore. [Omnino] in oī mā. [Scḋm ꝯo conuersionem.] Inquit Joānes grāmaticus sensuz cōtextus talez esse, ꝙ ppōnes iste, que negatiuā habēt imaginē sm conuertendi modum ad aliarū se habere similitudinē hoc est affirmatiuarū, ꝯuertunť nāq in parte vtreq he negatiue, vt contingit nullum vel aliqḋ b esse a. τ cōtingit aliqḋ a nō esse b. Hec Joānes Alexādri expositionem imitatus.

Epilogꝰ oīuz eoꝝ q̄ dicta sunt de cōuersionibus.

C Atq hec longiore fortasse q̄ opus erat disputatione de conuersione distulimus, equiuocationē pmo nois huius qḋ est ꝯuersio distinguētes, refutatis inibi τ Junioꝝ nugellis, q̄s de cōuersione mentiebanť, deinceps τ de ꝯuersione cū oppositione differētes, facta insuper pulcherrima qōne an diuisio ppōnis per modos fuerit an p māē an qḋ magis dixerim per vtrūq, mox τ de ppōne inexistente simplr, alia soluta ambiguitate, subinde τ ppōnes gñis cuiuscūq cōuertētes vles particularesq τ affirmatiuas τ negatiuas, τ simplici necnō cū oppōne cōuersione, soluta ibidē argutia, que monstrationē Aristotelicam infestabat, pauxillū deinde infra τ rōnes soluimus atq instātias, que q̄si tollebāt ratos stabilesq ꝯuertendi modos, pertractata inibi τ alia qōne an cōuersio rōcinū modus sit, postea τ modaliū ꝯuersiones enucleauimus, solutis ibidē maximis dubitationibꝰ, que e ꝯtextu ipso originē hēbant, queq instātias nō paucas ꝯtra datas regulas afferebāt, mox p̄cessius egimꝰ de ꝯtingētis diuisiōe, refutata Diui Alberti opīone, qua nescio qḋ aliū cōtigēs imaginabať. Simul etiā solutis ambiguitatibꝰ, que enixissime contingentiū conuersionū naturā demoliebanť. Superest itaq tot tantisq trāsactis, vt ad syllōꝝ formationes, quod p̄sentis erat negotij principijs iam omnibꝰ τ positis τ enarratis pedem feramus.

DE TRIBVS FIGVRIS EX PROPOSITIONIBVS INEXISTENTIBVS. CAP. V.

Eterminatis ꝯo his, dicamus iā p que τ qñ τ quō sit ois syllꝰ. Posterius aūt dōm de demōstratiōe, prius enim de syllogismo dicēdū q̄ de demonstratiōe eo ꝙ vlior syllꝰ est, demōstratio nāq syllogismus quidam est, syllogismus ꝯo non omnis demonstratio.

Nota in oībus q̄dā esse que nulla idigēt mōstratione τ hec q̄ druplici sunt de eis,

Quoniā de syllō rōcinationeq sermonē habituri sumus, scitu dignū, ꝙ in his q̄ sunt, nōnulla eius nāq existunt, vt monstratione aliq̄ minime indigeant, τ hec quadrifaria diuisione cōphendūtur vt in secūdo caploꝝ vlium ingt Abunasar Alpharabiꝰ τ in oratorije institutionibꝰ Fabius, nāq τ ea, que authoritate viri cuiusdā magni stabiliunť ostēsiōe nulla indigere dicimꝰ, quēadmodū moris erat apḋ Pythagoreos, qbꝰ sufficiebat ad alicuiꝰ monstrationem dicere αὐτὸς ἔφη. Iterū ad ea, que pbabilia τ vulgo cōcessa sunt, raro aut nūq̄ rōcinationē afferimus, quēadmodū reges τ viros bonos τ iustos eē oportere nūq̄ arguimus, tanq̄ qḋ nemo neget. Sensibilia etiā eius esse nāq dicimus, nullus enim tam fatue mētis est, vt arguēdū cēseat solez lucere qḋ τ de p̄mis intelligibilibus ac cōibꝰ ꝯceptionibꝰ etiam asseruimꝰ, sunt eniz apḋ oēs τ accepta τ indubitata, quēadmodū de quolibet affirmationē aut negationē veraz esse, quuz hec itaq sic se hēant. Sunt ex altera parte nōnulla, que nūq̄ mōstrari possunt, eo ꝙ ignotissima sunt, neq se nullā exhibēt euidētiaz, quēadmoꝰ stellas pares aut impares esse. C Sunt porro quepiam, que τ partim nota τ partim ignota sunt, de q̄ his syllōs ac monstrationes omnes facere ꝯsueuimus, ceterū qm̄ ex se nihil mōstrať, ex alio quopiā argumētū atq euidentiā accipit, id hoc trifariā fieri posse dicimus, aut enim ex toto partem stabilimus, τ ita syllꝰ rōcinatioq cōstruiť, aut ex parte totuz, τ ita iductio, aut ex pte ptē, qḋ exēpluz appellamꝰ.

Que pꝛīz nota τ pꝛīz ignota sūt mōstratiōe idigent.

C Sed qm̄ syllꝰ monstratio est alicuius dubij ppositi ad ostēsionē qḋ problema nuncupať. Propositū nāq in monstrationem tāq̄ ignotū, vt ingt Alexāder problema vociťť, quū itaq de pblemate aliquo ois monstratio astruať, qōq hoc est subiectum hēat ac pdicatū, qḋ ops monstrare subito inesse, tertio aliquo opus est, qḋ coniungat aut separet ambos istos a seinuicem terminos, istud igitur efficit medius terminus, qui pblema ipm duas in partes secat, τ ex ipsarum vtraq duas astruit propositiones, quarum complicatio συζυγία coniugatioq nūcupatur.

Quid sit syllꝰ.

Est enim coniugatio, referente Alexandro duarū propositionum cōmunio sm vnum terminū, qui mediꝰ appellať, differētiū nāq ppōnū alie nullo pacto inter se cōmunicant, alie cōmunicant, τ cōmunicantiū alie sm vnū terminū cōmunicāt, alie sm duos, si sm duos τ oppositionibꝰ τ cōuersionibꝰ apte sunt, si sm vnū, syllōꝝ ꝯiugationes faciunt, si eni vtrisq differāt sunt ad syllōs penitus inutiles. De his itaq ppōnū cōplicationibus, quas ꝯiugationes dicimus, sermonē habiturus Aristoteles transitionē quandā ac breuē dictoꝝ facit ἀνακεφαλαίωσιν, iquiēs. [His determinatis.] Hoc est definitis ac positis, definitionem nāq terminū consueuimus appellare. [Per que.] Quia ad minimum p duas ppōnes. [Quando.] Quia in tali vel in tali figura. [Quomodo.] Hoc est per quos modos cuiuscūq figure. [Ois syllꝰ.] Absolute dixit ingt Alex. quū aliogn de cathegoricis solis mētionem faciat, solos nāq hos pprie syllōs censet, quēadmodū τ infra planū faciet. [Posterius autē.] Hec dixit quasi occurrens tacite obiectioni, quisq̄ enim non iniuria posset querere, cur de demōstratione se dicturus pollicitus fuerit, quum tñ nullibi de ea hoc in volumine pertractet, quasi itaq respōdens ingt prius agendū eē de syllō non ob re, posterius ꝯo hoc est in posterioribus analyticis de demōstratione, qm̄ syllꝰ prior cōiorq demōstratione est, vñ quasi τ inscriptionis cām expssit, cur hec priora, illa ꝯo posteriora nuncupenť. [Demonstratio nāq.] Syllm̄ pcedere demonstrationē nā ostēdit p ea, que supra determinata sunt, illa. vz. priora eē nā, in qbus subsistendi consequentia ꝯuersim fieri negt, queq tolluntur τ non tolluntur, inferuntur τ non inferunt.

Syllꝰ nā est prior demonstratione.

FIGVRA PRIMA.

Quum itaq termini tres sic se hēant inuicem vt vltimus in toto sit medio τ medius in primo aut sit aut nō sit necesse est extremitatū esse syllm̄ pfectum.

Diximus tres terminos necessarios esse ad quēcūq decursum syllogisticū maiorē minoremq extremitates ac mediū terminū, qui has inter se colliget, quiq ideo medius nūcupatur, quia ambabus ppōnibus cōmunis est. Unde τ sm huius variam dispo-

ftionem varie etiã causant figure, aut enim vtrisqz subijcitur, aut de vtrisqz pdicatur, aut alteri subijcit, de altera vo pdicat. Si vtrisqz subijcit tertiã facit figurã, si de ambab' pdicat, 2^am^, si alteri subijciat, de altera pdicetur pmã. ℂ Qz si dixeris, queadmodũ z Aluiidus Rosa ex snia refert Galeni fieri z quartam cõplicationẽ, quaz. vz. medius terminus de maiore pdicat extremitate, minori vo subijcit, scias 2iugationez talẽ nõ esse inter Aristotelicas figuras cõnumerãdã, qñqdẽ aut ad qñtũ determinatũ referẽda est talis cõplicatio, aut ad idterminatuz, si ad determinatuz z pdicatũ quęsunt subtũ extiterit in ppõnibus, z subtũ pdicatũ, palã q nãlem ordinez nõ seruãt, si vo ad indeterminatuz, hoc est ad id, qdcũqz ex tali põt sequi cõiugatione, nemini dubiũ, quin figura hęc a pma nullo differat interstitio, neqz eniz ex eo q minor pręponatur ppõ, maior aũt postponat, ideo dicẽdũ figurã coniugationemqz variatam esse, vt imperitiores autumant. ℂ Si itaqz tres termini ita se habuerint, vt vltimus in toto sit medio, hoc est minor extremitas medio termino subijciatur affirmatiue, medius autez in pmo aut sit aut nõ sit. i. medius aut affirmatiue aut negatiue subijciatur maiori extremitati, talis cõplicatio pma vocat figura, figura gdẽ, qm vt ingt Philoponus ex mẽ Phi vbicũqz φιλογεωμέτρης vult ea, quę ad syllos attinẽt geometricis assimilare negotijs, z queadmoduz in geometria tria hęc per ordinem sunt, puncta, lineę, z figurę, z puncta qdem sunt, quę tñ terminant, nullo aũt pacto terminant. Lineę vo, quę pmã obtinẽt distãtiã atqz interuallũ fm longitudinẽ, quęqz a pũctis ipsis terminant. Deinde z figurę, quę z a lineis z pũctis terminant. Ad hoz similitudinem simplices voces, qbus in tota logica nihil simplici' punctis assimulãs terminos vocitauit, quę vo ex his construunt ppões z lineis assimilauit z interualla nuncupari voluit, quę aũt ex his efficiunt, syllogisticas cõplicationes, figuras nominauit tãqz quę iteruallis z ppõnib' terminentur, quemadmodũ z apud geometras figurę lineis constituunt. Hac itaqz de causa z terminos z interualla z figuras dixit h in volumine Aristoteles. ℂ Sed cur pmo hãc figuraz ordine collocauerit pnotandũ etiaz est, nãqz si aio agitemus dignitates oẽs, quibus syllogistica cõplicatio exornat, plurimas profecto inueniemus in hac, quaz pmã vocitãmus, ordo enim terminoz atqz positio maxime in hac nãlis existit, nã terminus medi' hac in figura nõ solũ habitudine est medius atqz cõis, sed z ordine ipso ac positione. Pręterea sylli oẽs, q in hac fiũt perfecti sunt, qui vo in alijs imperfecti oẽs, z dignitatis itaqz ordine, nõ imerito hęc pmũ obtinuit locuz. Adde z aliud q reliquę ambę 2ª inqz z tertia ab hac giant figura, secũda per maioris 2uersionẽ, tertia p minoris, z qm maior lõge dignior minore est, qa vlior, z vle plurimum ad vim confert syllogisticã, ideo nõ iniuria quę ex maioris 2uersione efficit secunda ordine est, quę vo ex minoris, tertia, pmuz itaqz z via giationis hoc est nãliter ista locũ sibi vẽdicauit. His accedit q pblemata oia in hac concludũtur figura, vlis inqz z affirmatiua, z negatiua, z particularis consilr, in alijs vo nõ etiã, in secunda nãqz affirmatiua 2clo nulla est, in tertia vo vlis nulla, z qm vt z supra diximus plus 2fert syllo vle, qz affirmatiuũ, idcirco z secũda tertiã ordine pcessit. Postea ex diuersitate qt syllog diuersitatẽ ordis figurarz aucupari possumus. ¶ Qmũ etenĩ iter syllos alij demratiui, alij dialectici, alij sophistici sint, z p' figura demõstrationi inseruiat, tãqz q vle concludat, secunda dialectico, cui destruere, qd negãtis existit, popere semper est, tertia vo sophistis, qui pticularibus atqz indeterminatis interrogationibus audiẽ

Nota d qrta figura.

Qua d cã p mo ordie p' collocata sit figura.

Ordo syllog

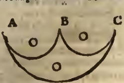
tium mẽtes obuertunt, nõ imerito ordo q in syllis est, in figuris quoqz obseruãdus fuit. ℂ His itaqz rõnibus nõ ab re istã ppofuere cõplicationẽ, quã pmaz nũcupamus figurã, sunt aũt quę necessario hanc cõsequunt 2ditiões duę, vt. vz. z maior vlis sit, sit z minor affirmatiua, harũ itaqz 2ditionum, si altera defuerit, cõiugatio illa inutilis reddit, hz enim hac in figura maior quãtitatẽ determinatam, qualitatez vo indeterminatã, z ecõuerso minor, vñ 2clo a maiore sortit qualitatẽ, a minore aũt quãtitatem. Determinat enim 2clo ex eo, qd in vtraqz indeterminatum est, z hoc argumẽto etiã cõcludi põt q 2clo in syllo sequit eo q hęc sint, z ex positis queadmodum ingt Alexãder. i. cõcessis, hęc enim pprie 2cedunt, quę nõ cõcedi etiã põt, quę vo sunt necria, z qb' ablatis tollit syllo, hęc non pprie cõcedant, vñ z passim dicit q 2clo peiori, qd in syllo est assimulat. [Necesse est extremitatuz eẽ syllm perfectũ.] Hoc est necesse est primã fieri figuraz, nãqz in sola hac syllogismus perfectus constituitur.

Conditiones pme figurę.

ℂ Uoco aũt mediũ qd z ipsuz in alio z aliud in h est, qd z positiõe fit mediũ, extremitates vo qd z ipz in alio est, z in quo aliud est.

ℂ Notatu dignũ q vlem medij termini rõnem nõ assignauit, sed eius tñ qui in prima figura medius efficit, q si z vliorem medij termini descriptionẽ afferre aius fuerit, diceremus euz esse mediũ terminũ qui bis ad 2clonem assumat, quiqz in ambab' est ppõnib', z fm quẽ cõicãt in coniugationibus ppositiones inter se. [Extremitates vo.] videtur eadem z medij termini z extremitatum descriptio esse, qd nõ secus se hz, nam medij termini descriptio collectum intelligẽda est, extremitatum vo diuisim. ℂ Notatu insuper dignum q vtilium tñ cõbinationũ pme figure dispositionẽ apposuit Aristoteles, quũ dixit, quaz itaqz termini tres sic se habeant inuicẽ, vt vltimus in toto sit medio, z medius in pmo aut sit aut non sit, maiore etenim vli existẽte z minore affirmatiua, vt supra etiã diximus semp est vtilis cõbinatio. Nec te, pręter ea, quę diximus lateat, q Arist. aliqñ ab eo, qd est eẽ in toto sermonẽ facit, nõnũqz ab eo, qd est de omni dici, quoz alterio vt nobis, altero vt naturę notiori vtit, in toto nãqz eẽ, quo ad nos noti' existit, tãqz qd subtũ z ex 2sul pticulari' notet, de oi vo nãqz euidẽtius est tãqz pdicari signum.

Nota d Aristo. vtiles tñ tenge 2iugaconẽs h loco.

ℂ Si eniz a, de omni b, z b, de omni c, necesse est a, de omni c, pręcdicari, prius enim dictuz est quomodo de omni dicimus.

ℂ Ad enarrandas iam pme figure 2iugationes se 2fert, qz tam vtiles qz inutiles quemadmodũ z Alexãder z Philoponus z Aluiidus Rosadis astipulant, ad numerum excreuere sex atqz triginta, maiore nãqz vli existẽte affirmatiua sex erũt cõiugationes, vel minore vli affirmatiua aut negatiua, vel particulari aut indefinita affirmatiua aut particulari vel indefinita negatiua, 2silr si maior vlis extiterit negatiua, rursus erũt cõbinationes totidez,

atqz

atqꝫ itidez si maior fuerit particularis aut indefinita affirmatiua, aut particularis vel indefinita negatiua, naꝫ ſm vnāquāqꝫ sex modis variaṫ, ꝙ si senarium sexies multiplices perficies sex atqꝫ triginta, ⁊ cōsimilr in aliys figuris dicendū esse arbitramur. Si ꝟo indefinitas abstuleris erūt oēs quater quatuor, hoc est sexdecim, ꝙ si ab his demas syllogisticas quatuor, supsunt inutiles duodecį, syllogistice ꝟo he nuncupanṫ, quę in mā quacūqꝫ nullo discrimine cōcludūt. Primas itaqꝫ hoc in loco Phs vles exponit cōiugationes iācꝫ ⁊ digniores ⁊ valētiores, mox ⁊ de particularib⁹ acturus, vles dico, quę ambas habēt ppōnes vles, pticulares ꝟo, quę particulares vtidē ambas aut alterā, quūcꝫ de vlibus pertractat vtiles ꝓponit inutilibus tācꝫ dignitate ꝓpollentes. ℂ Nec sniaꝫ vncꝫ approbauerim Abumaşaris Alpharabij, qui capite vndecimo libri de syllo aliū secutus est ordinez, pmo nācꝫ loco vlem affirmatiuā cōcludētez posuit, scdo particularem affirmatiuā, tertio vlem negatiuā, ac quarto tandez atcꝫ vltimo particularē negatiuā, videṫ nācꝫ hoc ordine multo pluris in syllo qualitatē facere, cꝫ quātitatez, quū 2ctiuꝫ potius faciēdaꝫ sit, quātitas nācꝫ in syllo maiorem quo ad ꝯclonē inferendā obtinet vim vt cōfessum est, cꝫ qualitas. Multo itacꝫ melius Aristoteles, vles oēs tam cōcludētes cꝫ nō ꝯcludētes ꝓposuit, ac subinde de particularib⁹ egit, vtitṫ aūt in his exponēdis elemētoꝝ notis, ea. vꝫ. de cā, quā supi⁹ recitauim⁹, ac pᵐᵃ effingit figurā p a/b/c/ scdam per m/n/x/ tertiā/per p/r/s/ vt fortasse seiunctas a seinuicē ⁊ ordīe ⁊ nā hasce eē figuras significaret.

Marginalia: Triginta sex sunt coniugationes. — Non est approbāda op. Abumaşaris Alpharabij de ordine syllogismoꝝ.

ℂ Sed qreret non iniuria aliqs, cur se ita Phs ad istas determinauerit literulas, ⁊ nō assumpserit alias ex toto alphabeto inter se ꝓximiores. ℂ Dicimus factuꝫ fuisse hoc pensiculatius, qđ his, qui grece dialecti cōsulti sunt, planius erit, Greci nācꝫ, qđ ⁊ apud hebreos in consuetudine est, numeroꝝ ordinē alphabeti elemētis signare soliti sunt, vnde apud hos Alpha vnum signat/ Beta duo/ Gāma tria/ Delta quatuor/ E/ quinque. Deide sex hac nota significāt/ ς/ Zeta septē/ η/ octo/ θ/ nouem/ ι/ decem/ κ/ viginti/ λ/ triginta/ μ/ quadraginta/ ν/ qnquaginta/ ξ/ sexaginta/ ο/ septuaginta/ π/ octoginta. Deinde signum hoc/ ϙ/ nonaginta, ac demū/ ρ/ centū, ⁊/ σ/ duccenta, vt itacꝫ perfecto atcꝫ integerrimo nūo hasce figuras absoluisse videreṫ, lras nūm signātes cētenariū accepit ab alpha incipiens vscꝫ ad/ ι/ pmācꝫ figurā pmis lris notauit/ α/ β/ γ/ mediā seu scdāꝫ mediys/ hoc est elemētis significantib⁹ qnquaginta/ qđ dimidiū cētenarij est/ μ/ ν/ ξ. vltimas ꝟo descripsit vltimis/ π/ ρ/ s. omisit aūt notas ⁊ sex ⁊ nonagīta signātes, qm ⁊ extra alphabeti ordinē sūt, ⁊ ignotiores multo existūt. Mirū pfecto est qđ vir iste suis in voluminibus excogitauit, miruꝫ incꝫ quāto artificio quātacꝫ diligētia suos codices cōposuerit, paruꝫ fuit exactissimaꝫ de rōcinandi scia editionē cōminisci ni ⁊ Geometricis ⁊ Arithmeticis ipsam ꝓportionib⁹ exornaret, adeocꝫ has appositę imaginatus est, vt si quid ex toto libro abstuleris reliquū operis tācꝫ Platonicus mundus dissipeṫ ac diruat.

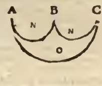
Marginalia: Dubium. — Solutio. — Sig⁹ nūeralia grecoꝝ.

Uerum ad sequētia iam trāseamus. ℂ Si ıngi binas in pma figura vles affirmatiuas ppōnes disposueris/ vlem colliges ꝯclōnē affirmatiuaꝫ, ceu si dixeris, omne/ b/ a/ oē c/ b/ cōcludes oē/ c/ a/ qđ ex posito pncipio de oī arguitur, quo pme figure cōiugationes stabiliri diximus, si eteniꝫ de omni est, qñ nihil est assumere subti, de quo pdicatuꝫ nō dicaṫ, quum dicimus omne b/ esse a/ significam⁹ nihil esse sub b/ de quo nō dicaṫ a/ quum itacꝫ c/ sub b/ sit non īmerito ⁊ de hoc a/ ipsum diceṫ, qđ fuerat cōmonstrādū, vnde quuꝫ talē ꝯditionē nāmcꝫ dictū de omni obtineat/ nemini ambiguū qn leges illas duas prime figure recte

Marginalia: Dispō pme figure.

pHi ascripserint, maiorem. vꝫ. vlem esse oportere/ minorem ꝟo affirmatiuam, nec solum affirmatiuam, sed nullam penitus includentem negationem, vnde talis complicatio nulla est, omnis homo animal, itē risibile hō, ğ itē risibile animal, nec talis, omne album corpus, omne animal preter coruum est album/ omne itaqꝫ animal pter coruum est corpus, nec talis, omne ridens homo Socrates incipit esse ridens, Socrates igitur incipit eē homo, ⁊ hoc ideo accidit, quia minor non pure est affirmatiua, sed negationem quādam includit, quemadmodum moderniores quoqꝫ p suas signant, quas exponentes vocant. ℂ Accidit itē quandoqꝫ ꝙ decursus syllogisticus perperam se habet, quum in minore ꝓpositione significamus pdicatum cuꝫ aliqua determinatione subiecto inesse/ quam in maiore non expssimus, velut si dixeris, oīs homo albus, Socrates necessario est hō, Socrates igiṫ necessario est albus. Consilr vitium additur syllo ac decursui de omni, quuꝫ terminos assumimus equocos, termini nācꝫ equiuoci rōcinationis vim destruunt.

Marginalia: Maior hs eē affirmatiua ⁊ nullā negōnē includēs. ex ꝙ ꝯdinōe soluitur syll gdaꝫ sophistica. — Nota alīā ꝯditionē seruādā in ꝯcursu syllico.

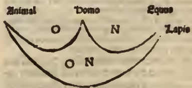

ℂ Consimilr ꝟo si a/ de nullo quidez b, b/ ꝟo de omni c/ ꝙ a/ nulli c/ inerit.

ℂ Secundam exponit coniugationem vtilem vniuersalem negatiuam concludentez, quę ideo secunda est, quia vtiles, vt supra etiam diximus/ inutilibus preponuntur, ⁊ ex vtilibus vniuersales particulares ante veniunt, ⁊ ex vniuersalibus negatiue affirmatiuas vtpote digniores subsequuntur.

Marginalia: 2ᵃ cōiugatio vtilis.

ℂ Sed si primum omne cōsequiṫ mediū, medium ꝟo nulli inest extremo/ non erit syllus extremitatuꝫ, nihil eni necessarium accidit eo ꝙ hęc sint, nācꝫ ⁊ omni ⁊ nulli cōtingit vltimo primū inesse, quare necꝫ qđ ſm ptē necꝫ ꝙ vniuersaliter sit necessarium, quū ꝟo nullum sit necessarium, per hęc non erit syllogismus. Termini omni inee/ animal/ hō equus/ nulli/ animal/ homo/ lapis.

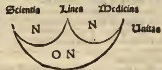

ℂ Prior ex vlem ꝯcludentibus inutilis est, quę maioreꝫ hꝫ affirmatiuā, minorē ꝟo negatiuaꝫ, quę ideo prior est, quia aliquā in qualitate dignitatē obtinet, quū alterā habeat affirmatiuam, sequens etenim cōiugatio nihil affirmatum retinet, si itaqꝫ inquit primum hoc est maior ex

Marginalia: Cōiugatio inutilis.

tremitas sequat. i. pdicetur de oi medio, mediū vo nulli insit extremo hoc est minori extremitati, nō erit syll's, nō erit inqt syll's maiore vli affirmatiua existe, minore autē negatiua vli, qūgdē altera ex cōditionib⁹ pme figure interyt, qp minor. vz. affirmatiua existat. ¶ Scito tn̄ dignū, Notandum. quēadmodū notat ꝛ Alaldus Rof. qp lz cōiugatio ista nālr nihil nc̄ rio ꝯcludat, artificiose tn̄ pticularem negatiuaz per ꝯuersionē colligit, quēadmodū in sequētib⁹ planum erit, ꝛ hoc argumēto cē pōt Phm de nālib⁹ tm̄ syllogismis sermonez habuisse. [Nāqz ꝛ oi ꝛ nulli.] Ostendit euidēti rōne cōiugationē istā inutilē eē, nāqz in qdaz inqt mā vlem ꝯcludit negatiuā, in quadaz vo affirmatiuā vlem, qd quū accidit nulla pōt determinata ꝯclo seq, nam negatiua vlis ambas perimit affirmatiuas/ vlēz pticularēqz, ꝛ affirmatiua itidem vlis negatiuas ambas, qd quum ita sit planum nihil determinati ex hac consequi complicatione, in quacūqz igit̄ coniugatione duo sequūtur contraria, ipsam inutilem nūcupabimus, nihil tn̄ idcirco prohibet, quin aliquando ꝯdictoria inutili complicatione sequi possint, quēadmodum ꝛ inferius enodabimus. Cęterū qd Aristoteles exemplo, rōne quoqz comprobat Alexander inquiens, si a/ de omni b/ dicit̄, qm̄ qd de omni dicitur pōt in plus se hr̄e, idcirco tale aliquādo accipietur, vt ꝛ totum b/ cōphendat, ꝛ adhuc aliqs habeat partes ipsum b/ transilientes. Quibus poterit c/ ipz cōphendere ꝛ non cōphendere, iuxta itaqz māz variatam contraria nonnunqz concludentur.

¶ Neqz qnādo/ neqz primū medio/ neqz mediū vltimo nulli insit, neqz sic erit syll's. Termini inesse/ scientia/ linea/ medicina/ nō inesse/

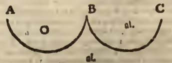
scia linea/ vnitas, vniuersalibus igitur terminis existentibus/ planū in hac figura/ qn̄ erit ꝛ quādo non erit syllus, ꝛ qp si fuerit syll's/ terminos ita se habere necesse est, vt diximus ꝛ si ita se habuerint, planum qp erit syllus.

Alia coniugatio. ¶ Alteram inutilium ꝛ vlium coniugationū exponit ambas retinentez negatiuas, quoniā nō in pmo tm̄, sed in oibus figuris regula hęc vlis traditur, qp ex ambab⁹ negatiuis nulla determinata ꝯclo seqtur, hoc aūt ꝛ ipse terminorum appositione confirmat, ratio aūt cur hęc cōplicatio inutilis sit est, quia mediū nullam hz cum extremitatibus conuenientiam. [Et qp si fuerit syll's.] Subaudiendum hoc in figura prima. Atqz ista hactenus de vlib⁹ syllogismis prime figure dicta sufficiant.

¶ Si vo hic vniuersaliter/ ille in parte ad alteram, quādo qd vniuersaliter ad maiorez extremitatē/ aut pdicatiuum/ aut priuatiuuz, qd aūt in parte ad minorē pdicatiuū/ necesse est syllm esse perfectum, quū vo ad minorē, aut aliter quodāmō termini se habuerint/ ipote.

¶ Posteaqz quę ambas hn̄t vles ppōnes/ absoluit complicatiōes, nuc de his/ quę alterā retinēt particularē sermonez habiturus est, sunt aūt hoc genus sylli in summa octo, atqz ex his vtiles duo, g supsunt sex reliq inutiles, istos itaqz oēs innuens, si hic vlr dixit, ille in parte, neqz addidit maior minorue, qp volebat ꝯcludētes ꝛ non concludētes cōplicationes orone sua cōprehēdere, neqz enim curta ait Alexander addidit ad alterā, pōt enim in vna ꝛ eadez ppōne alter terminor̄ vlr sumi, alter vo particulariter, vt subiectum vniuersaliter, prędicatū autez in parte, ob hoc itaqz dixit ad alterā, vt significaret in complicatione ppositionum vle fieri debere ac particulare. [Quādo qd vlr ad maiorez.] De ambabus vtilibus simul mentionē fecit, deqz ea, quę maiorem hz vlem affirmatiuam, minorem vo in parte itidem affirmatiuā, atqz de ea/ quę maiorem retinet negatiuaz, ac minorē affirmatiuā, seruant̄ etenī pme figure cōditiones duę, nāqz qm̄ prima figura per dictuz sancit̄ de omni binas hz leges, vt ꝛ maior vlis existat, ꝛ minor affirmatiua, qp si altera istarum fuerit abrogata, necessitas destruit̄ syllogistica, vnde inqt, quū vo ad minorem. i. quū vle ad minorē ponatur, aut quēadmodū exponit Alexāder, quādo ad minorem ponat̄ priuatiua, ita vt minor sit particularis negatiua, maior aūt vlis aut affirmatiua aut negatiua. [Aliter quodāmodo.] Inqt Philoponus/ si ambe negatiue/ aut maior affirmatiua, minor vo negatiua, ꝛ hoc bifariā, aut maiori vli, aut minori. Secus Alexāder, si maior inqt particularis ꝛ minor vniuersalis sit, aut affirmatiua, aut negatiua, ꝛ hoc semper referente Alaldo Rof. fm nālē dispōnē intelligēdū est, nāqz ꝛ maiore in pte ꝛ miore negatiua artificiosa ꝛ vtilis complicatio ꝯstruitur.

¶ Dico aūt maiorem extremitatē in qua medium est, minorem vo/ quę sub medio. In/

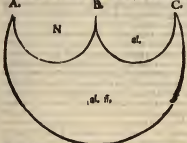

sit enim a/ omni b, b/ vo alicui c, si itaqz est de omni pdicari/ qd in principio diximus/ necesse est a/ alicui eorum quę c/ inesse.

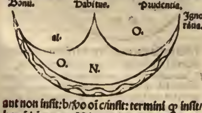
¶ Hoc est quę de medio pręd icatur, ꝛ consimiliter minorem quę sub medio. i. de qua mediuz dicitur, ꝛ ex hoc ait Philoponus dilucide possumus cognoscere idez esse de omni dici ꝛ in toto esse, sola vo habitudine differre, si. n. de omni pręd icantes syllm construemus, maiorez extremitatem, maiorēqz pręponemus ppositionez tāqz a pręd icato incipientes, cuius conditio est de alio dici, finaūt in toto subycimus, minorem/ quę subiecti rationem habet, pconstituemus fm maioris locum ascribentes, qd sępenumero ꝛ Aristoteles ꝛ Alaldus Rof. grecciqz enarratores omnes ferme factitare consueuerūt. ¶ Illō deinceps animaduertēdūz, qp definitiones he maioris minorisqz extremitatū in prima dūtaxat figura veritatē obtinent, in reliquis etenim secus est. Notandum. ¶ Cęteruz si quispiaz sciscitaretur cur tātum definitiones istas extremitatū distulerit. Dubium. ¶ Respōdemus hoc ideo factū fuisse, qp locus iste ad hoc explanandum maxime esset accōmodatus, nāqz terminis vniuersalibus existētibus, nō tātū seiūgebant, maior minorqz propositio, quantuz si altera vniuersalis Solutio.

particularis

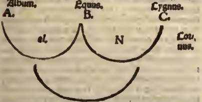
particularis altera ꝓpōnum extiterit.⌊ Insit a/omni b.⌋ Tertius modus syllogisticus ex maiori vli minoreq; particulari affirmatiuis ꝯclonem concludens particularem consimiliter affirmatiuā. Terminos inuenies/si genus speciē q; acceperis/moxq; aliud vtroq; cōmunius/deq; eo medius terminus in parte dicaf/vt aial/hō/animatū.

¶ Et si a/nulli eoꝝ/quę b/inest b/ṽo alicui c/ necesse est a/alicui c/non inesse: determinatū enim est ⁊ de nullo quō dicimus: quare erit sylls perfectus: cōsimiliter ⁊ si indefinitum sit b:c predicatiuum existēs: idē eni erit sylls/ ⁊ si indefinitū ⁊ si in parte accipiaf. Si aūt ad minorem extremitatez vliter ponatur aut predicatiuū aut priuatiuū nō erit sylls/neq; affirmatiuo/neq; negatiuo/ neq; indefinito/ neq; ꝭm partem existēte/vt si a alicui b/insit.

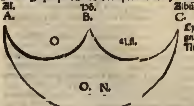
aut non insit: b/ṽo oi c/insit: termini ꝙ insit/ bonū bitus/prudētia: ꝙ nō insit bonū habit⁹/ ignorantia. Rursus si b/nulli insit c: a/ṽo ali

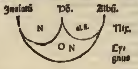
cui b/insit aut nō insit/aut non oi insit/neq; sic erit sylls: termini ꝙ omni insit/album/equus cygnus: ꝙ nulli/album/equus/coruus: iidez ⁊ si a:b indefinitum sit.

¶ Quartus modus vtilis ac perfecte concludens ex maiore vniuersali negatiua/minoreq; particulari affirmatiuis cōclusionē particularem ac negatiuā/sortif enim cōclusio/qō in vtraq; peius vtriusq; est/a maiore ꝙ negatiua sit/a minore ṽo in parte, terminos autē ad hanc inuenies coniugationē vtiles/si genus ⁊ contra diuisas spēs acceperis/posuerisq; spēs maiorē extremitatē ac mediū terminū/genus ṽo minorē extremitatē.⌊ Consimiliter ⁊ si indefinitum ⌋.Equiualet enim vt supra etiam diximus indefinita ꝓpositio particulari, nisi quēadmoduz inquit ⁊ Aluidus Ros. transcendat particularis naturam, qō videmus fieri in ꝓpositionibus necessarijs, in quibus vt plurimum indefinite particularesq; vniuersalibus etiā equantur. Ceterum non est hoc naturā particularis aut indefinite per se consequens. Erunt itaq; connumeratis ⁊ his quę minores habēt indefinitas in summa coniugationes vtiles in prima figura ꝭm naturalem discursum concludentes sex, nam qui ἀνταναχλώμενοι/hoc est refracti nuncupentur non concludunt ꝭm quęsiti naturaz/ quemadmodum infra confesso mōstrabimus.⌊ Si aūt ad minorem ⌋.Cōsentaneū fuerat, quū de particularibus inutilibus acturus esset/prius eas exponere quę maiorez habent vniuersalē aut affirmatiuā aut negatiuā/minorē ṽo particularē aut indefinitā negatiuam, sed quoniā he longiore idigent oratione quēadmodū infra planū erit, ideo faciliores prius in mediū voluit afferre, quę ex maiore constant pticulari indifferēte/minore autē vli consimiliter aut affirmatiua aut negatiua, ait ergo, ꝙ ex maiore in parte ⁊ minore vli nullo pacto coniugatio vtilis constituif/seu affirmatiue seu negatiue fuerint, ꝑmū aūt eas exponit/quę maiorē habent in parte affirmatiuā seu negatiuā minorē ṽo vlez, ⁊ ingt/ꝙ si/a/inest omni/b/vel non inest/b/aūt omni c/inutilis erit coniugatio, quū ⁊ oi concludaf ⁊ nulli inesse, ⁊ ratio inquit Alexāder est/qm̄ quum maior sit particularis, nihil prohibet medium terminum cōmuniorē esse maiore extremitate/atq; de pluribus dici/ꝙ maior dicaf, ⁊ inde poterit inesse nulli illi/ cui oi inest a/atq; ita maiore in pte ⁊ minore vli affirmatiuis, nihil ipedimēto est/gn cōclo sit ⁊ vlis ⁊ negatiua, ⁊ cōsilr de religs dicēdū erit. Hoc idē exēplo ēt arguif, nā termini qbus oi sequif sunt hi/bonū/habitus/prudētia/ aligs hitus est bon⁹/ois prudētia habitus/ois prudentia bona, qb⁹ nulli/bonū/hitus/ignorātia, vbi scias/ꝙ p ignorātiā itelligim⁹ eā q̄ dispōne aliq̄ acgrif, ignorātia etenīz negōnis hitus nullo pacto est, has autē cōiugatiōes ambas hēt maiore particulari aut affirmatiua aut negatiua/minore ṽo vli affirmatiua simul exposuit dū ait/si a/ alicui b/insit aut nō insit. Quum ṽo inquit Rursus si/b/ nulli c/eas enarrat/quę minorē hāt negatiuam vlez/maiorez ṽo particularē aut affirmatiuā aut negatiuam, vbi notes quēadmodū ⁊ Alexāder refert/ꝙ inutilitas superiorum coniugationum ob maiorem est, harum ṽo ob vtrāq;/maiorem inq̄ ac minorem, nāq; ⁊ hęc affirmatiua ⁊ illa vniuersalis esse deberet in prima figura.

¶ Neq; qn̄ qō ad maiorē extremitatez vliter

fiat aut p̄dicatiuū aut ꝑuatiuū: qḋ aūt ad minorē priuatiuū ſʒ p̄ce/nō erit ſylls: ſiue idefinitū ſiue in parte accipiat: vt ſi a/omni ineſt b: b ꝟo alicui c/non ineſt/aut non omni ieſt: cuicūqʒ eni alicui nō iſit mediū/boc ⁊ omne ⁊ nullū ipm ſequeꝛ p̄mū: ſubijciantur eniʒ termini/aial/hō/albū: poſtea ⁊ de quibus nō p̄dicaꝛ albis homo/ſumanꝛ cygnus ⁊ nix: igiꝛ aial de illo qdem p̄dicaꝛ omni/de hoc aūt nullo: quare non erit ſylls: rurſus a/qdeʒ nulli inſit b: b ꝟo alicui c/nō iſit/termini ſint/

inanimatū/homo/albū. poſtea accipiantur ḋ quibus albis non p̄dicaꝛ hō/cygn⁹ ⁊ nix: inanimatū nāqʒ ḋ hoc qdē omni/de illo aūt nullo p̄dicaꝛ. Amplius qm̄ idetermīatū ē b/ alicui c/nō ineſſe: verificaꝛ aūt ⁊ ſi nulli ineſt ⁊ ſi non omni/ꝙ alicui nō ineſt. Si ꝟo tales aſſumantur termini vt nulli inſit/nō ſit ſylls: hoc eniʒ dictū eſt prius. Planū itaqʒ qm̄ cū ꝙ termini ſic ſe hēant/non erit ſylls: eſſet eni ⁊ in his. Conſimiliter autem monſtrabitur ⁊ ſi vniuerſaliter ponatur priuatiuum.

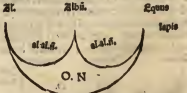
Nūc redit ad cōiugationes inutiles, quas ſuperius tanq̄ maiorꝫ indigentes negocij omiſerat, qn̄. vʒ. maior vlis aut affirmatiua aut negatiua extiterit/minor ꝟo in parte ⁊ negatiua. Ceterū q̄ facili⁹/que ſequunꝛ poſſim⁹ p̄cipere/nōnulla p̄us declarāda ſunt, vbi ſciēdū particularē ꝓpōnē quā indefinitā vocitat duplicē eē ſignificatonē loꝛtitā atqʒ nām, aliqḋ enim b/eſſe/a biſariā verificatur/ aut q2 oē b/ē a, aut q2 aliqḋ b/eſt a/⁊ aliqḋ b/nō eſt a, quē admodū ſi in mā extiterit neč͡ia/tō vera p̄ticularis vt pluri mū eſt/q2 vlis itidē ꝟa/vt aliqs hō ē aial. Sin autē in mā fuerit cōtingente ⁊ affirmatiua ⁊ negatiua particulares vere ſunt/vt aliqs hō eſt albus/⁊ aliqs hō non eſt albus, vn̄ ob hoc idefinitā eā vocat Ariſto. non ꝙ nullū habeat appoſitū ſignū, ſed potius ꝙ indeterminate atqʒ indefinite ſit veritatis, quaſobres ſi ꝑpter vlem veritatē habeat poſitione particularē, ſi ꝟo ex ſe vera extiterit ꝑ naturam vocare conſueuit Alulidas Rof. Ut itaqʒ ad propoſitū redeamus, volēs Ariſtoteles monſtrare haſce coniugationes inutiles eſſe, prius ſupponit particulares verā eſſe ſm ſe ⁊ ex natura ꝓpria/arguitqʒ per expoſitionem ⁊ omni ⁊ nulli ſequi, ſecus etenim hoc mōſtrari nō poterat, ſi eniʒ particularis minor ⁊ negatiua per naturā vera extiterit/ſua etiā ſubcōtraria veritatem obtinebit q̄ particularis affirmatiua eſt, maiore ꝟo vli aut affirmatiua aut negatiua, ⁊ minore particulari affirmatiua ſemper aliquid ſyllice concluditur, atqʒ ex neceſſitate, ⁊ ob id ad ſenſibilē expoſitioneʒ reducenda fuit particularis illa, puta quum dicimus aliqḋ album non eſt hō/aut per id/qḋ eſt aliqḋ albū intelligimus niuem/aut cygnuʒ aut

Nota duplicē ſignificatō p̄pōnis particularis.

Quare p̄ticularis indefinita vocetur ab Ariſtotele.

quippiā ſimile, atqʒ ita tali facta expoſitiōe planū erit cōiugationes iſtas inutiles eſſe. Si ꝟo non nā ſed poſitiōe vera fuerit particularis illa nemini ambiguū, quin maiore vli aut affirmatiua aut negatiua/minoreqʒ negatiua i parte ⁊ omni ⁊ nulli ſequatur/qḋ ratione tollit ſyllogiſticū, vn̄ inqt ſi ita ſe habentibus terminis non efficitur ſyllogiſmus, planū ꝙ nō eſt rōne forme vitiū, ſed materie, vnde inqt, cuicūqʒ alicui nō ineſt mediū/hoc ⁊ oē ⁊ nullum ipſum ſequeꝛ p̄mū/hoc eſt maior extremitas vlr ⁊ affirmatiue ⁊ negatiue p̄dicabiꝛ de minore extremitate cui alicui nō eſt medius terminus, poſtea hoc monſtrat per terminos exponēdo, ⁊ hec prior eſt rō, qua oſtendit cōiugationes iſtas inutiles eſſe. Poſtea quū inqt. [ampli⁹ qm̄ indeterminatū eſt.] ſubdit aliā rōnē ſupponēdo minorē particularē eſſe per nām, ⁊ inqt, ſi minore exiſtente vlī negatiua, maiore aūt vlī aut affirmatiua aut negatiua, inutiles efficiunꝛ cōplicationes/q̄ ſi minor particularis negatiua ex nā eius fuerit nāe/vt vlēm reddat negatiuā, cōſentaneū nimirū eſt/has quoqʒ coniugationes inutiles eſſe. [Cōſilr autem.] Autem inquit Alexander pro eo/quod eſt enim/vel autem pro eo/quod eſt igitur, nāqʒ eadem monſtratio vtriuſqʒ eſt.

Neqʒ aūt ſi vtraqʒ interualla ſm parteʒ extiterint/aut p̄dicatiue/aut priuatiue/aut hoc p̄dicatiue/illud priuatiue/aut indefinitum/ illud definituʒ/aut vtraqʒ indefinita/non erit

ſylls nullo pacto. Termini cōmunes oīum/ animal/albū/equus/animal/album/lapis.

Interualla eniā dixit ad imitationē Geometrarū q̄ diaſtemata hoc eſt diſtantias atqʒ interualla vocant lineas ipſas, vbiqʒ eni quēadmodū ⁊ ſup⁹ dixim⁹ ꝑhs φιλογεωμέτρης connumerat itaqʒ ſexdecim alias coniugationes inutiles/q̄ aut ex ambab⁹ p̄ticularib⁹/aut ambabus indefinitis cōſtituunꝛ, ſi eni ambe ſunt particulares/aut affirmatiue aut negatiue ſunt vtreqʒ/aut altera affirmatiua/altera ꝟo negatiua, ⁊ hec aut maior aut minor, atqʒ ita quatuor cōſtruunꝛ cōiugationes, ⁊ ꝯſilr ſi ambe indefinite extiterint, aut altera particularis/altera ꝟo indefinita erit, ⁊ ita octo alie efficiunꝛ, nam aut maior erit particularis ⁊ minor indefinita aut econuerſo/⁊ vtroqʒ modo quatuor efficiūtur, que ſuperioribus addite ſexdecim reddunt, vnico autem terminoꝝ exemplo haſce omnes refellit coniugationes oſtendens/⁊ omni ⁊ nulli ineſſe, quobrem inquit Alexander. Rationes quas ſine artificio cōcludentes vocabāt ſtoici/aut nō ſunt ſyllice/aut redarguūt Ariſtotelis ſnīam/qḋ minime dicendum eſt.

Quid p̄ interualla intelligendum ſit.

Planum igiꝛ ex dictis/quēadmoduʒ ſi fuerit hac in figura ſm partē ſylls/ꝙ neceſſe terminos ſic ſe habere/vt diximus: aliter ꝟo ſe habentibus nullo modo fit: manifeſtum autem ⁊ ꝙ ſyllogiſmi oēs in eadeʒ ꝑfecti ſunt:

omnes enim perficiũtur per ea/quę a principio sunt accepta: quodq́ʒ problemata omnia monstrantur per hanc figuram: nãq́ʒ ⁊ omni ⁊ nulli ⁊ alicui ⁊ non alicui inesse: voco ãt figuram talem primam.

℄ Recte addidit in hac figura, qm̃ in secunda minore ẽt negatiua sequit̃ ⁊ in tertia maiore pticulari. [Et q̃ ꝓblemata oia.] Uniuersalis affirmatiua negatiue particularisq́ʒ itidem aut affirmatiua aut negatiua/vnde ob hanc cãʒ maxime vocat̃ pma figura/vt inqt Alexander/siue vt Aluidus Ros. ꝙ sylli oẽs huius figure pfecti sunt, ⁊ ideo subdidit/voco aũt figurã talẽ pmã quasi innuẽs ꝙ ex supra dictis hoc tanq̃ ꝯclo sequeret̃, dixit aũt voco tãq̃ pmus ipse appellationis huiusce author. Sunt itaq́ʒ hoc in figᵃ

Nota ꝙ qnq́ʒ modis quos addidit theophrastus.

modi sylloꝝ quattuor. ℄ Il vo qnq́ʒ quos Theophrastus referẽte Alexãdro addidit neq́ʒ pfecti sunt/neq́ʒ vt ipse ait ἀναπόδεικτοι/syllos eniʒ qui imediate per dictum de oi pficiunt̃ vocant greci indemõstrabiles, quãobrẽ qui hos addunt vt inqt Aluidus Ros. intentioneʒ ignorãt Aristotelis, cuius intẽtio est syllos numerare ꝗ ẽm nãlẽ efficiunt̃ dispositionẽ.

Dubium.

℄ Sed quęrit̃ quinʒ oia problemata ꝯcludant̃ ⁊ optimo mõ ꝯcludant̃ in pma figura/cur alię figurę sint additę/quinʒ in his impfecti tm̃ sylli ꝯsiderent̃.

Solo q̃rũdã

℄ Inqũt nõnulli/ꝙ iõ hoc factũ fuit, qꝛ nõ solũ de pfectis modis pertractare/sed ⁊ de impfectis intẽtio fuerat Aristotelica.

Solo alia ⁊ melior.

℄ Nos ãt ⁊ fortasse meliᵘ dicamus/ꝙ hoc ideo fecit Aristoteles, qꝛ ꝯclonuʒ vnaqueq́ʒ vnã figurã maxime hẽt accõmodatã, nãq́ʒ vlis affirmatiua maxime ⁊ potissime i pma ꝯcludit̃ figura/negatiua vo vlis in secũda/tertia vo particularibus ambabᵘ ascribitur, affirmatiue inquã ⁊ negatiue. Si itaq́ʒ volumᵘ coniugatiões in hac figura vtiles pficere due ille cõditiones pmę figurę sunt obseruãde ⁊ ꝙ maior vlis sit ⁊ ꝙ minor affirmatiua.

Instantia

℄ Et si quispiã dicat maiore etiã pticulari minoreq́ʒ vli ꝯclonẽ necessario sequi posse, aliqs hõ est Socrates, oẽ rõnale est hõ. ꝗ aliqd rõnale est Socrates ⁊ simplr quotiescũq́ʒ maior extremitas singularis terminus extiterit.

Propõ singularis non ingredit̃ syllʒ.

℄ Sciat vir ille rõnẽ hãc nõ vi tenere syllogistica/sed expositoria ⁊ sensibili monstratione, singularis etenim ꝓpositio quẽadmodũ supra etiaʒ diximus. aut nõ ingredit̃ syllm/aut duʒ vim obtinet particularis

℄ Adhęc, obseruãdũ est in huiuscemodi modis syllogisticis/ꝙ aliqñ ponit̃ minor negatiua in pma figura pro affirmatiua tñ ex trãspositione, quẽadmodũ apud Arist.

Tex. c. 30.

in pmo posterioꝝ, omne non scintillans prope est/planete nõ scintillant. ꝗ prope sunt, planete dixit non scintillãt pro eo/qd est/sunt nõ scintillantes. Ceteꝝ scies etiam ꝙ aliqñ multe rõnes efficiunt̃/quę vident̃ formã hẽre syllogisticam/ac ꝓpõnes veras/ꝯclonem autẽ falsam, quales sunt/quę maiorẽ hñt multiplicẽ ẽm cõpositionẽ diuisioneq́ʒ, quẽadmoduʒ si dicamus/omne aial si est risibile est rõnale/ois ęquus est aial si est risibilis/ꝗ ois ęquᵘ est rõnalis, si etenim maior in sensu fuerit cõpositionis mẽdax est/qꝛ fingit ꝙ de quocũq́ʒ veruʒ est dicere/ꝙ est aial si est risibile/ꝙ illud sit rõnale, sed de oi aiali possumus vere dicere ꝙ est aial si est risibile/non tñ ꝙ sit rõnale, si aũt maior sensum habuerit diuisionis/tũc formã pdidit syllogisticã. ℄ Atq́ʒ hęc hactenus ẽ prima figura retulimus primũ quę i qõnẽ veniãt/quęque minime dubitãda sint enarrãtes/moꝝ qd sit ac quõ extruat̃ coniugatio/subinde quot sint rõcinationũ figure/cur de figura nũq̃ pdt/qõq́ʒ Phs in oibus φιλογεωμέτρης. Postea ⁊ ordo figurarum expositus/cõnumeratis ibidem cuiusq́ʒ figure potissimis dignitatibus. Deinceps ⁊ numerus cõiugationũ oiuʒ expositus/cuiq́ʒ diuersoꝝ elemẽtoꝝ notulis vnaqueq́ʒ figuraꝝ designata fuerit, solutis insuper dubitationibus dũ coniugationes exponebamus quę modos syllogisticos videbant̃ infringere. Ac demũ rõnẽ reddidimus cur pticularis ꝓpõ indefinita ⁊ sit ⁊ vocitet̃, moꝝ refutatis qnq́ʒ Theophrasti cõiugatiõib' tãq̃ q̃ ad ppᵐ nõ faciũt ⁊ artificiosaʒ hẽant cõplicationẽ. Supest itaq́ʒ vt his oibᵘ enarratis ad 2ᵉ figure expõnẽ descendamus.

℄ SECUNDA FIGURA.

Quando vo idem huic quideʒ omni illi autẽ nulli insit/aut vtriq́ʒ oi/autẽ nulli. Figurã quidẽ talem voco secũdam: mediũ vo in ipsa dicit̃/quod ẽ vtrisq́ʒ prędicatur: extrema aũt de quibᵘ dicit̃ hoc.

Nõ imerito quẽadmoduʒ ⁊ supra retulimus/figura hęc alteꝝ sortita est locũ, nãq́ʒ ⁊ dialectice ministra est/⁊ maioris conuersione a prima creat̃ ⁊ vle ꝯcludit quęsitũ. Tertia vo ⁊ quę seqt̃ sophistice deseruit ⁊ minoris a prima cõuersione gignit̃/⁊ particularẽ dũtaxat ꝯclonẽ cogit, quę oia/vti planũ est/non tãtũ i rõcinatiõe dignitatis obtinẽt. ℄ Scda itaq́ʒ figura hęc/diuo referẽte Alberto/quattuor suppositis cõditionibus semp syllogistica existit.

Cõditiões requisite ad secũdam figurã.

Prima est/maiorẽ oportere esse vlem/tum qꝛ a maiore ꝯuersa/quę semp vlis est/a prima deducit̃, tum vo qꝛ si maior pticularis foret ꝯtingeret nõnũq̃ aliquã eẽ cõplicationẽ/in qua nulla penitᵘ fieret ꝯclo/puta maiori extremo cõiori existẽti q̃ medius sit terminus, sicut in hoc, aliqd aial hõ/nullus ęquus hõ, sic enl ꝓpõnibᵘ distributis nulla penitus sequit̃ ꝯclusio, nãq́ʒ affirmatiua fieri neqt, quũ in 2ᵃ nullo mõ fiat affirmatiua, neq́ʒ itẽ negatiua/quẽadmoduʒ liquido constat. Pria itaq́ʒ ꝯditio maiorẽ exigit vleʒ. Scda alteraʒ vult negatiuã/siqdẽ ambabus affirmatiuis/nõ seqt̃ ꝯclo i 2ᵃ quẽadmodũ infra planiᵘ erit. 3ᵃ ꝯnem reqrit negatiuã. 4ᵃ cõclonẽ ẽm quãtitatẽ minori eẽ psilem/sʒ vo qualitatẽ alterutri. Hęc Albertᵘ. ℄ Ceteꝝ psiusᵘ Philoponᵘ, opʒ inqt hac i figura maiorẽ vlem eẽ/minoreq́ʒ vo a maiore figura dissimilẽ/hoc est/si maior affirmatiua fuerit minorem negatiuã existere/⁊ in oppositũ, si maior negatiua/minorẽ affirmatiuã, nãq́ʒ quẽadmodũ ⁊ Abumaçar Alpharabius capite libri de syllo qntodecimo inqt, his obseruatis semp in scda figura cõplicatio erit vtilis. Cetere vo ꝯditiones q̃s Albertus dinumerauit ex his ꝑculdubio cõsequunt̃, si etenim ꝓpõnes dissiles extiterint figuris/cui dubiũ/ꝙ altera negatiua futura est: ⁊ si altera negatiua/nimirũ ⁊ ꝯclo negatiua sequetur.

Cõplicatiões i scda figura.

℄ Sũt autẽ in hac quoq́ʒ figura/quẽadmodũ ⁊ in pma cõplicationes tã vtiles/q̃ inutiles sex atq́ʒ triginta, quas vnusq́ʒ suopte ingenio formare facillime poterit, ⁊ ex his vtiles quattuor/velut legẽtibus planũ fiet, bine vles ac totidẽ pticulares, pmũ itaq́ʒ ob vlisiᵘ exordit̃ quẽadmodũ ⁊ supra feceras ⁊ p vtiles ꝯnũeras hẽ, q̃ ꝓpõnes hñt dissiles figura igẽo. [qñ idẽ] i. medius terminᵘ huic qdẽ oi/alteri vo nulli/hẽ est de alterutra extremitatuʒ vlr ⁊ affirmatiue/de altera vo vlr ac negatiue dicat̃. [Aut vtriq́ʒ oi aut nulli]. Dic inutiles inuit vles, q̃ ambas ꝯsiles hñt figᵉ. [Figurã talẽ voco.] dixit tanq̃ primᵘ nominis istius inuẽtor.

Dubium

℄ Sed mirũ profecto cur ista exponẽs Aluidus Rosadis simpliciter dixerit/ꝙ hẽ cõpositio syllogistica est, quum ex ambabus cõsimilis figure nõ sequat̃ necessario qppiã.

Solutio.

℄ Rñdemus dicẽtes/syllogisticaʒ nõ ob id vocitari, ꝙ oẽs iste cõplicationes vtiles sint, sed ꝙ dispositio hęc terminorum apta est ad faciendas binas coniugationes.

¶ Maius vero extremū/quod ad mediū iacet: minus autē qd̄ longius a medio ponitur: mediū quidem extra extrema: sed pōne primuz.

¶ Hinc inqt Diuus Albertus sunt medij termini leges, & q̄ p̄dicādi rōne mediū sit/& q̄ positione, secundę figurę medius alterā seruauit/alteram amisit, tertię vero vtrāq3/ atq3 ideo nō iniuria, & hoc hāc causam figura hęc 2ᵐ obtinuit locū/quę vero sequit̄ vltimū. Cęterum dum mediū dico/non id volo/qd̄ in nālibus vsu venit/qd̄ inq̄ inter extrema ponit̄/atq3 ab vtrisq3 ęquali distat interstitio, sed mathematicū volo mediū intelligi, qd̄ media ipse & vnit & copulat. ¶ Cęter℞ q̄rit hoc i loco Alexāder, an ne fm rei ipsius ingeniū atq3 nām termini isti/medius/maior minorq3 extremitates discriminentur, an vero cuiusq3 arbitrio seiungant̄, quum etenim vl'is negatiua terminis in seipsam cōuertit̄/poterimus nimirū vtrālibet maiorem seu minorē facere extremitatē. ¶ Quamobrem voluit Herminus, eodē referēte/nāliter maiorē extremitatem & fieri & stabiliri in scd̄a figura. Si enim inqt ex eodem gn̄e vtraq3 sint extrema/de qbus mediū p̄dicatur/ maior extremitas ea vocitāda est/q̄ gn̄i cōi ppinquior extiterit, puta sint extrema volatile atq3 hō/ambo sub aiali cōtinent̄, & volatile aiali pximū/maioris itaq3 extremi locū sortiet̄, sinaūt vtriq3 sint a gn̄e eque distātes ₒsiderandū/q eā legē hz/vt de eo medius terminus seorsuz dicat̄, quius ei⁹ sit gen̄/vt de eo/alio mediante p̄dicet̄, deinde cōparandus is est per quez de altero dicitur ei/de quo p se enūciat̄, vt in exēplo/sint extrema ęquus atq3 homo/ ęquū brūta ab aiali iterstitiū, p̄dicet̄ autē de ipsis rōnale de ęquo negatiue/de hoīe vero affirmatiue, qm̄ rōnale nō per se negat̄ ab ęquo/sed eo q̄ irrōnalis, ipm̄ vero rōnale per se de hoīe dicit̄, irrōnāle vero ppius est aial q̄ rōnale ęquus itaq3 a quo rōnale per id q̄ irrōnalis est remouetur/maior erit extremitas. Si vero diuersoꝝ generuz extiterint/maius erit extremū/qd̄ cōiori gn̄i pximius/quemadmodū si qd de colore atq3 hoīe p̄dicet̄/maior extremitas erit color/eo q̄ magis qualitatē attingit/q̄ homo subam, hō etenim spēs est indiuidua in p̄dicamēto subę color aūt i ppria coordinatiōe mīme, sinaūt & ipsa ęq̄lr a proprijs seiūgant̄ gn̄ib⁹/redire itidē debem⁹ ad p̄dicatū & cōsiderare & q̄ ipoꝝ fm se de quoue per aliud dicat̄, & si id/per qd̄ de altero p̄dicat̄ sit gn̄i cōiori ppinquus/& B ob illud dicit̄ de alio/maior ponēda est extremitas, sint puta termini/albū atq3 hō/illud in qualitate spēs indiuidua/hoc in suba/p̄dicet̄ aūt rōnale affirmatiue quidem de hoīe/negatiue vero de albo, qm̄ de hoīe fm q̄ hō affirmat̄/ab albo aūt nō fm q̄ albū negat̄/sz eo/q̄ inaiatuz, qr inaiatū ppius est subę q̄ hō/nimirū album maior erit extremitas. ¶ Cęterū/inqt Alexander/qd̄ hęc p̄terq̄ q̄ curiosa est/veritati etiā aduersat̄, semꝑ etenim in negatiua maior erit extremitas/qd̄ tn̄ pabsurdam est, nāq3 modus scd̄us figurę istius ad affirmatiuā mai⁹ semꝑ retinet extremū, q̄ aūt id sequat̄ monstrat idez plana ac dilucida rōne, nā inqt/si fm p̄dicata maius extremum venabimur, negatiue subm̄ semꝑ maior erit extremitas/qñqdē semꝑ ęq̄le aut fm se/aut fm p̄dicata medio erit termino nā si medi⁹ ab eo romouet̄ ꝑ aliud/ꝑ sui oppositum vtiq3 remouebit̄/qd̄ ꝫ se diuidit̄, qd̄ aūt tale est/nimirū sp medio erit ęq̄le, nūq̄ vero min⁹, sed affirmatiue subm̄ ferme semꝑ i min⁹ se hēbit/raro ęq̄lr, quapropter negatiua ppō maior semꝑ cēsenda erit/quū tn̄ aliqn̄ Aristo. aliqn̄ locū istū affirmatiue ascribat. Pręterea eadē qd̄/quā in negatiuis faciēdaz habes fm p̄dicata/& in affirmatiuis fiet, q̄re rō p̄dicationis tādē reducēda erit ad coeq̄les diuisiones,

Dubitat̄ quō sint indicāda extrema & medi̅ i 2ᵃ fig̅ᵃ.

Solo Hermini q̄ extrema p̄nt simul fm nām in secunda figura

Alio rb̄dit.

atq3 ita neutrū neutro cōiori pximius erit. ¶ Dicenduz igit̄/quēadmodū & Aluidus Ros. inqt q̄ maior extremitas in 2ᵃ fig̅ᵃ credo itidē in tertia aucupanda est penes quęsitū, ita q̄ & quęsiti p̄dicatū semper maioris teneat locum extremitatis, q̄sit dico directe ₒclusi/nō aūt euersa rōcinatione. [Qd̄ ad mediū iacet.] Hoc est/qd̄ scd̄o loco ponit̄, quū potissimū in syllo ac ppōne sit eē p̄dicatuz/& medi⁹ termin⁹ hac in figura bis p̄dicet̄, ideo nō abre pᵐ sortitus est locū, maior vero extremitas qr semel p̄dicatur minori anteponet̄/q̄ nūq̄ p̄dicat̄/mediū autē sequet̄/q̄ bis de subto di. [Extra extrema.] Si mediū intra extrema iaceret pōne esset mediū, sz qm̄ pōne mediū nō est/ ideo ex̄ extrema locari di. [Pōne p̄mū.] ex B inqt Alexāder sign̄ maioris ₒuersiōe a p̄ma 2ᵃᵐ deriuare figurā.

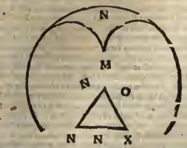
Solo de mē ac Alue.

¶ Perfectus qdez hac in figura nullo pacto est sylls: potest autē esse & vliter & non vlr. Terminis existentibus: vliter quidem existētibus terminis erit syllogismus/qm̄ medium huic quidem omni/illi vero nulli insit: & si ad vtrūnis fuerit priuatiuū. Aliter vero minime.

¶ Eo q̄ p̄mi tres ₒuersiōis idigent, q̄rtus ad incōmoduz deductiōis. [Pōt & vlr.] Hoc dicit/q̄ ex ambabus vlib⁹ fieri pōt hac in figura vtilis sylls/& nō vlibus/non qr ex ambab⁹ p̄ticularib⁹, B eni fieri negt, sed altera vli/in pte altera. [Uliter terminis extātib⁹.] Quatuor sunt hac i figura vtiles cōplicatiōes, vles duę/binęq3 itē p̄ticulares, primū locū obtinēt vles/& in his q̄ maiorē hz negatiuaz, qñqdē solius maioris ₒuersiōe ad p̄mā redit figurā/scd̄a subseqt̄ ex maiore affirmatiua minoreq3 negatiua/nāq3 duplicis indiget ₒuersionis, mox e particularib⁹ p̄orē ea locū obtinet, quę maiorē hz negatiuā, qm̄ hac sola cōuersa ad p̄mā reuocat̄ figurā, vltimū deinde locū sortita ē q̄ maiorē hz affirmatiuā/quū ₒuersiōe ad p̄mā redire nequeat, sz ad incōmodū deductiōis idigeat, q̄ multo īpfectior ē ₒuersiōe. ¶ Cōūsio nāq3 q̄situ mōstrat, d̄uctio aūt aliud a q̄sito. His accedit q̄ tres p̄cedētes e ₒuersiōe & ad incōmodum deductione ostendant̄, hęc autem sola ad impossibile monstratione stabilitur. [Aliter vero minime.] Hoc est si ambe aut affirmatiue/aut negatiue extiterint nullo pacto syllogistica efficitur complicatio.

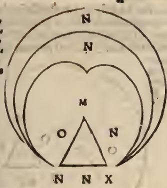
Cōuersio q̄situ: d̄uctio aliud a q̄sito monstrat.

Primus modus vna cōuersione indigens.

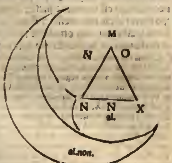
¶ Predicet̄ m/de n/qdem nullo: de x/aūt oi: quoniam itaq3 conuertit̄ priuatiuū/nulli m/ inerit n: m vero omni x/suppositum est/quare n/nulli x/hoc/enim monstratum est prius.

Secundus modus idiges cõuersiõe minoris ꝛ̃nis.

Rursus si m:n quidem omni,x:vo nulli:ꝛ x:n nulli inerit: si enim n:nulli x:ꝛ x:nulli m,m autẽ omni n:inerat,x:vo nulli ierat:n. Facta nãq; rursus est prima figura. Quoniam vo conuertit̃ priuatiuũ ꝛ n:nulli inerit x:quare idem erit syllogismus:est aũt ipsa monstra-

Deductio ad ipole.

re ꝛ ad impossibile deducentes. Q̃ d itaq; fit syll's ita se hñtibus terminis planum:verum non perfectus:nõ enim solum ex his/quę ex principio/sed ꝛ ex alijs efficitur necessariuz.

Prima ꝯiugatio ex maiore vli negatiua minoreq; vli affirmatiua vlez concludẽs negatiuã,est aũt m/medius terminus,n/maior,x/vo minor extremitas, sit m/aial n/lapis x/homo. Cõplicemus hunc in modũ syllz,nullus lapis aial/omnis homo aial/nullus hõ lapis,nãq; maiore cõuersa ad pmę z^m reducet̃ modus hoc pacto/nullum aial lapis/omnis homo aial/nullus hõ lapis. Sed dicet nõ imerito quispiam cur modus iste quom minus sit arti syllogistice necessarius/sequenti multo nimirũ necessariori anteponat̃:nãq; eadem ꝯclo,quę per hunc monstratur eadẽ penitus ꝛ per primã cõcludit̃ figuram,quod secus se hz in sequente,non eni eadẽ,sed ꝯuersa ꝯcludit̃.

Dubium.

Dicimus itaq; nõ ppter maiorẽ minoremue necessitatẽ ordinis,huiusce distributionẽ factã fuisse,sed penes

Solutio

facilliorẽ reducẽdi modũ,quẽadmodũ supra quoq; ostẽdimus. Rursus si m/n qdẽ oi. Iste alter est modus z^e figure ex maiore vli affirmatiua/minoreq; vli negatiua cõclonẽ ꝯcludẽs vlez,si igr ponam^9 ppõnes,oẽ n/m nullũ x/m sequet̃ nullũ n/x,vbi aduertas/ꝙ immediata ꝯña cõclusio nõ ẽ adducta,sed ea/quę facta ad pmã reductione ꝯcludit̃. Cõuertẽs inq̃ priorẽ,vñ ꝛ ipse ait/si m/nulli x/ꝛ x/nulli m/inerit,facta.vz.minoris cõuersione,ex qua cũ maiore sequit̃ cõclonem conuertens,quę est/nullum n/x,quare erit idẽ syllogismus,addidit/qm̃ per eundem syll'm ꝛ ꝯclo ista monstrabitur/nullũ inq̃ x/esse n, p quẽ ꝛ eius cõuersa/hoc est per z^m pme,ꝙ autẽ vlis negatiua cõcludatur pro cõfesso accepit. Est aũt ipsa mõstrare. Ad impossibile monstramus quũ opposito ꝯclonis alteram addimus ppõnem,ꝛ ex his alterius oppositũ concludimus,quẽadmodũ in pposito,sit pm^9 z^e figure syll's nullũ n/m oẽ x/m nullũ x/n,si nõ sequit̃,sequat̃ ergo suũ oppositũ qd est,aliqd x est n,cõuertaturq; in seipsum,aliqd n/est x/deinceps huic minori applicita alterius opp^m cõcludam^9 dicẽtes,oẽ x/m aliqd n/x aliqd n/m quod maiori vt planũ est penitus aduersat̃,vl' sic ꝛ meli^9, vt inqt Alexãder,nullũ n/m aliqd x/n aliqd itaq; x/non est m. Cuius oppositũ minor pois syllogismi assertabat. Eodẽ pacto ꝛ z^m huiusce figure modum monstrabimus,sit primum cõplicatio/omne n/m nullũ x/m nullum x/n,si non sequat̃ ergo oppositũ,aliqd x n/qd cum maiore minoris contradictoriũ infert,vel cũ minore facta prius in seipsz conuersione/maiorez dmolit̃. Ex itaq; fit syll's. Inquit ꝙ ita se habẽtibus in scda figura terminis syll's qdẽ efficitur nõ perfectus,ꝛ huius binas reddit cãs, alteraz/qr p conuersionẽ monstrant̃,qd innuit duz ait,nõ eni solũ ex his/quę ex pncipio,alterã vo qr ad ipole deductione arguunt̃,qd arguit dũ inqt,sz ꝛ ex alijs efficitur necessariũ.

Si autẽ m/de omni n/atq; x/pdicet̃:nõ erit syll's. Termini ꝙ insit: suba/animal/homo/ ꝙ nõ insit/suba/aial/numerus:medius suba: ꝛ qñ neq; de x/neq; de n/aliquo pdicetur m/ Termini ꝙ insit/linea/aial/hõ:ꝙ non insit/linea/aial/lapis. Manifestum itaq; si sit syll's vliter terminis existẽtibus/ necesse terminos ita se habere/vt diximus in principio: aliter eni se hñtibus non efficitur necessarium:qñ autẽ mediũ ad alterũ vliter sit qñ qdez ad maius sit vle aut pdicatiue aut priuatiue/ad minus vo ꝛ sm partẽ ꝛ opposite:dico aũt opposite/si vle priuatiuũ/qd in parte affirmatiuũz: si vo vle pdicatiuũ/qd in parte priuatiuum/ necẽium est syll'm fieri priuatiuũ sm partem.

Inutiles cõiugationes vlẽs enumerat,quaz altera ex ambabus ꝯstat affirmatiuis,altera ex negatiuis vtrisq;.

Ratio cur ex ambabus affirmatiuis in secũda figura nõ seqtur syllogismus.

Rõnẽ vo cur ex ambabus affirmatiuis nõ sequitur syll's/hãc affert Alexãder,nãq; ait,medius de vtraq; dicit̃ extremitate/in plus itaq; se hz,quare extrema ita ad seinuicẽ se habebũt,vt vna de altera pdicari vliter ꝛ affirmatiue possit,aut etiã nonnũq̃ negatiue,quãobrẽ ꝛ oi ꝛ nulli sequet̃,qd rationez destruit syllogisticã. Hęc ille.

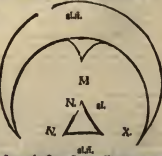
Dictũ Alex.

Sed Philoponus bonã ꝛ ipse rõnẽ in mediũ affert, merito ait ex ambabus affirmatiuis vliter i z^a nil sequitur nec̃io,nãq; si ppterea ꝙ altera ppõne ꝯuersa in primam traducit̃ figurã,ob id rõnea secũde euidentiã hñt cõcludẽdi,quũ in hac cõplicatiõe altera ꝯuersa semper

Dictũ Philoponi.

maior in parte efficiať, qđ ħmę figurę rōnem pęnitus diſturbat, non īmerito ſyl̄lica nullo pacto futura eſt, vnde quēadmodū ꝛ infra planius erit, ſi forte fortuna contigerit, ꝓpōnes iſtas ciuſ eſſe generis vt terminos habeant ęquivertētes, mirum coniugatio iſta vtilis erit, vñ cōi omniū cōſenſu dici ſolet, in ſecūda figura ex duabus affirmatiuis terminoꝝ ꝯuertibiliū ſyl̄licā fieri cōplicationē, qđ qm̄ nō ſm̄ rōcinationis formā, quā hoc in volumine cōſideremus, efficiť, ideo ꝑħs eā inutilē eſſe ꝓnūciauit. Adde ꝙ altera quoq3 lex figure iſtiꝰ deſtruiť, oportere inquaꝫ ꝓpōnes figura diſſimiles eē, ſubā, aīal, hō, mediuꝫ ſubā, puta, oē aīal ſubā, oīs hō ſubā, oīs hō aīal. [Et non inſit ſubā, aīal, numerus.] Omne aīal ſubā, oīs numerus ſubā, nullus numerus aīal. Sed melius inqt Alexāder ſi pro eo, ꝙ eſt numerus legeremus lapis, nāq3 vt vel minimo ꝑħo planū eſt, numerus nullo pacto ſubā eſt, ſed quantitas, vel igiť inqt numeꝝ poſuit ſubam eſſe, numeꝝ accipiens pro vnitate, nāq3 vnitas (vt aiūt) ſubā eſt, nā quantitas nullo modo dicēda eſt, quū neq3 diſcreta neq3 continua ſit, ſubā vo exiſtit eo ꝙ ꝯtrarioꝝ ſuſceptiua eſt, nam principiū fineq3 ꝯtria eē aſſerunt, quę ambo in vnitate ſūdanť. ℄ Sed hęc aūt ille ꝑperā dicta ſunt, nā quātitatis pars quantitas potius dicenda eſt q̄ ſubā, vnitas vo vt planū eſt numeri pars eſt, ſatius itaq3 qđ ꝛ ꝑhiloponus dicit ꝙ numeꝝ ſubam dicat ſm̄ pythagoricoꝝ ſniaꝫ, qui volebant oīa ex numeris ꝓportionibuſq3 conſtare, quēadmodū Nicomachus Geraſcus in ꝑmo ſue arithmeticę optime declarat. ꝛ Timeus platonicus qui mūdi aīaꝫ ex numeris ꝓportionibuſq3 cōſtruxit. Ceteꝝ ſi ꝛ nobis ꝗppiā audere, l3 dicamus equidē Ariſtotelē ſm̄ pythagoreos locutū, nō ob id tn̄ ꝙ illi numerū aut quātitatem ſubam eſſe vellent, hęc etenim ꝛ apud eos ſeiuncta ac diſcriminata fuerāt, quēadmodū optime in ſuis ꝑdicamentis tarētinus expoſuit Architas, veꝝ ſubam pro eſſentia accepit, animal vo atq3 numeꝝ nō pro ſenſibili aut aīali, aut numero, ſed pro ideis ac formis abſtractis, quēadmodū Nicomachi ꝑemiū atq3 eius interpretē legētibus palā eſt, ſed de his abunde. [Et qm̄ neq3 de x.] Alteram inutilē exponit ex ambabus conſtantē negatiuis, quam appoſitis terminis oſtēdit malaꝫ eē. [Ut diximꝰ in ꝓiº.] Hoc eſt vt pauloante diximus, dum vtiles cōnumerabamus cōiugationes, nō autē quēadmodū dictū eſt in ipſo ſtatim ſecūdę figurę exordio, qm̄ inibi tam vtiles, q̄ inutiles cōnumerate ſunt, atq3 hęc de vl̄ibus ſecūde rōcinationibus. [Qn̄gdē ad maius.] Ambas ſyllogiſticas complicationes, quę figura ſunt diſſimiles ꝛ maiorē hn̄t vl̄eꝫ cōnumerat, queq3 particularem concludunt negatiuaꝫ,

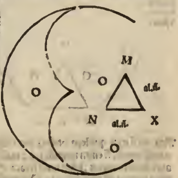
Tertius modus.

℄ Si nāq3 m/ineſt n/q̄dem nulli, x/vo alicui

necesse eſt n/ipſi x/non ineſſe. Qm̄ eni cōuertiť priuatiuā, nulli m/ineſſe n/m/ vo ſuppoſitum eſt x/alicui nō ineſſe: quare n/alicui x/nō inerit: efficiť nāq3 ſyllo per primam figuraꝫ.

Quartꝰ modꝰ q ꝑ ipoſſibile deduciť.

Rurſus ſi m/n/quidem omni: x/vo alicui m/non inſit, neceſſe eſt n/x alicui non ineſſe. Si enim omni ineſt: ꝑdiceť autē ꝛ m/de omni n/ neceſſarium eſt m/omni x/ineſſe: ſuppoſituꝫ vo fuerat alicui non ineſſe: ꝛ ſi m/n quidem omni ineſt x, vo non omni/erit ſyllogiſmus ꝙ non omni x/n, demonſtratio autē eadem.

℄ Tertius iſte modus eſt ſyllogiſticus in ſecunda figura maiorē hn̄s vl̄r negatiuā, minorēq3 affirmatiuā i parte, cōclōnē ſubinde ꝯcludēs negatiuā in parte. Tertiuꝫ vo ſortita eſt locū cōplicatio hęc ob eandeꝫ cām, quā ſupra de vl̄ibꝰ retulimus, qm̄. vꝫ. vnica cōuerſione ad primā reduciť figurā, altera vo ad incōmodū deductione idiget. Termini ad cōiugationem iſtā ſunt, genus ac ꝯ diſtincte ſpēs vt ſi dicā, nullus hō equus, aliqđ aīal equus, aliqđ aīal nō eſt hō, vbi ſi maiorē in ſeipſam ꝯuerteris q̄rtum modū ꝑꝰ figuꝰ ꝯficies, ꝛ hac vtiť mōſtratiōe Ariſto. Uerū igt Alexāder poſſet ꝑ idē oñdi ad ipoſſ deductiōe accepto ꝯntis oppꝰ cū maiore minoris oppꝰ īferēdo, rurſꝰ ſi m.

℄ Quartꝰ iſte eſt modus ſcōę figurę ſyllicꝰ ex maiore vl̄r affirmatiua minoreq3 negatiua in parte, ꝯcluſionem cōcludēs negatiuā in parte. Cuius vtilitatē nō amplius cōuerſione monſtrat Ariſtoteles, ſed ad ipoſſ deductione, ſi etenim maior verteretur eſſet inutilis oīno ſyllꝰ ex vtriſq3 in parte, minor vo ꝯuerti non pōt, quū particularis exiſtat negatiua. Termini autē erunt genus, ſpēs, ac vtriſq3 cōmunius, puta oīs hō animal, quod animatum nō eſt aīal, aliqđ animatū non eſt hō, ꝙ ſi ꝯclonis oppoſitum ſuppoſuerimus addita maiore, minoris concludemus ꝯdictoriū hunc in modū, omne animatū hō, omnis homo aīal, omne animatū aīal, cuius oppoſitum minor aſſerebat. [Et ſi m/n q̄dem omni.] Monſtrat eodem pacto futuꝝ ſyllm̄, ſi pro eo, qđ eſt alicui non, acceperimus nō omni, nā ſola quēadmodū nōnulli ferunt, locutione differunt, quales qui a iunioribus referente Alexandro ὑποσυλλογιστικοὶ vocitanť, veꝝ hi ſyllos appellitant ſolā vocē intuētes. Ariſto. vo non vocē ſolū, ſed ꝛ ſignificata reſpicit, quas ob res non idē penitus fore cenſendū eſt non omni, atq3 alicui non ineſſe. Si nāq3 accuratius

Aristotelis verba pensitare voluerimus, inveniemus ali- cui non verificari de utraque particulari, positione inde et natura, non omni autem de particulari natura tamen, quod et ratione confirmatur, quum etenim contradictorie opponatur ei, quod est omni, que vel existit affirmativa, nimirum in parte negativa erit secundum naturam, neque si positione esset non magis contradictoria, quam contraria dicenda foret, unde hoc quasi innuens Philosophus dixerat superius. Amplius quoniam indeterminatum est b, alicui c, non inesse, verificatur autem et si nulli inest, et si non omni, non omni inquit pro eo, quod est alicui non natura. ¶ Ceterum quesitu dignum quo fieri possit, ut simplices syllogismi, qui multo et notiores et dilucidiores sunt hypotheticis, ad impossibile ductione monstrentur, quum aliqua de hoc monstrandi modo nulla huiusque mentio facta sit. ¶ Inquiunt nonnulli recte se hic ostensionem istam atque ex notioribus procedere, quum deductio ad incommodum ostendam supponat complicationem, que multo notior ea est, que monstratur, addant deinceps non proprie coniugationem istam esse ad impossibile syllogismum, sed magis, convertendi syllogismum. Ceterum bona eorum venia dixerim, neque hoc pacto rationis vim tolli, quoniam neque de hoc quoque convertendi modo ulla adhuc mentio facta est. ¶ Superest itaque ut secus respondeamus, quemadmodum et supra innuimus, monstrationem istam non vi tenere syllogismi ad impossibile, qui ut inferius planum erit, per se est hypotheticarum rationum, sed primae dignitatis munimine stabiliri asserentis bina contradictoria de eodem dici non posse, quam domo quisque sibi connatam affert.

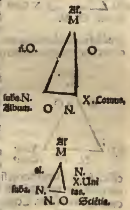
Dubium.

Solo q̄ntitas

Refutatio

Alia ratio.

¶ Si vero de x quidem omni, de n vero non omni predicetur m, non erit syllogismus. termini, animal, substantia, corvus, animal, album, corvus: neque quando de x quidem nullo de n vero aliquo. Termini quod insit animal, substantia, unitas, quod non insit, animal, substantia, scientia: quoniam itaque oppositum sit universali quod est secundum partem: dictum est, quoniam erit et quoniam non erit syllogismus.

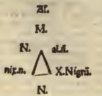
¶ Inutiles enumerat complicationes figure dissimiles, ac primam recenset, que maiorem negativam habet in parte, minorem vero universalem affirmativam ingens, quod ita terminis dispositis nullo pacto erit syllogismus, hoc autem ideo est, quoniam altera ex secunde figure conditionibus destruitur, maiorem, videlicet oportere esse universalem, namque maiore in parte existente hac in figura nunquam utilis erigitur complicatio, nisi forte ut nonnulli autumant, medium universale sumatur, veluti si dicerem, aliquod lucens supra nos est, omnis lucidissimus planeta, sol est lucidissimus planeta, sol itaque est supra nos lucens, sed coniugatio ista raro et per accidens in usum veniet, sicut enim quemadmodum alibi dicet Aristoteles predicatum universale universaliter sumatur, propositionem reddit falsam, quod si forte fortuna acciderit ut veritatem obtineat, hoc nulla alia erit de causa, nisi quia propositio illa universaliter converti poterit, quod per accidens et in determinata materia fieri tantummodo potest. Addunt iidem si medium terminus extiterit singularis, maiore itidem particulari, fieri posse complicationem

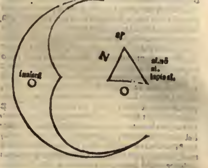
Ratio de propositione cuius maior est particularis in secunda figura.

utilem, ut si dixerim, aliquod animal est Socrates, aliquis homo Socrates, ergo aliquis homo animal. Sed quemadmodum et superius diximus, non hec non vi tenet syllogistica, verum sensibili expositione, de qua in presentia sermo non est. [Neque quando de x.] alteram explicat, quando figure dissimiles propositiones extiterint, et sit quod maior in parte et affirmativa, minore autem universale negativa consimiliter inutilis astruitur coniugatio, quodque hanc ita se habeat terminis refutat, in quibus et omni et nulli sequitur, ubi scias velim eadem de causa, qua et superius unitatem substantiam appellitasse, quocirca unitatis loco lapidem poni vult Alexander. [Quando itaque], hoc est quum propositiones et universaliter et in parte qualitate a se invicem dissentiant, puta si altera universalis extiterit affirmativa, altera vero in parte sit negativa, et econverso.

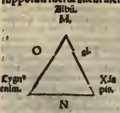
Nota

¶ Quando vero propositiones eiusdem sint figure, quemadmodum utreque privative aut affirmative, nullo pacto erit syllogismus. Sint enim primum privative, et universale adiaceat maiori extremo: ut m, n quidem nulli x, vero alicui non insit. Contingit utique n et omni et nulli eorum que sunt x inesse. Termini quod nulli insit, animal, nix, nigrum: quod vero omni insit non est capere. Si m x alicui quidem inest, alicui autem non.

Si enim n omni x, m vero nulli n, m nulli x inerit: sed suppositum fuerat alicui inesse. Sic itaque non contingit terminos capere: ex indefinito autem monstrandum: quoniam enim verificatur quod m alicui x non insit et si nulli insit: quando vero nulli inerit, non erit syllogismus: manifestum quod neque nunc. Rursus sint predicative et universale ponatur.

confimilr/vt m/n/ quidem omni,x/ꝟo alicui isit.cotingit vtiqȝ n/ꝛ oi ꝛ nulli iesse x. Termini ꝙ nulli insit album/cygnus/lapis: ꝙ ꝟo omni non est capere ob eandem causam: quã prius: sed ex indefinito monstrandum.

¶ Diximus plerũqȝ bina ꝓpria huic figure competere, ꝛ ꝙ maior vl'r ꝓferatur/ꝛ ꝙ minor figura sit a maiore dissimilis, huiusqȝ eas recẽsuit/que ꝓorez demoliebant̃ cõditionẽ, qm̃ ea erat, que maxime figuram istam stabiliebat. Nũc aũt eas enarrat, que alterã destruunt, hoc est que ambas h̃nt eiusdẽ figure/puta aut negatiuas aut affirmatiuas, ac prius eã ꝓponit, que maiorẽ h̃et vl'r negatiuã minorẽ ꝟo in pte itidẽ negatiuã, monstratqȝ hanc inutilẽ penitus. ¶ Ubi nõ immerito ambigeret q̃spiã/cur hãc pri⁹ponat q̃ eam/que ambas retinet affirmatiuas, quiaȝ aliogn affirmatiua ꝛ dignior ꝛ potior sit negatiua.

Dubium

¶ Huic dicim⁹/hoc iõ factũ fuisse, qm̃ maiorẽ de se dubitationẽ exhibet/ꝙ sit vtilis/q̃ sequẽs ipsa, quam ex dictis planũ fuerit/hac in figura ꝯclõnẽ nõ ꝯcludi affirmatiuã, ait itaqȝ ꝙ si maior vl'r extiterit negatiua/minorqȝ itidẽ in parte/inutilis ꝯstruit̃ cõplicatio/eo ꝙ ꝛ oi ꝛ nulli sequat̃, quũ hoc dixisset inquit Alexander/ostendissetqȝ nulli inesse, nõ potuit omni penitus mõstrare, quo circa quẽadmodũ/ꝛ in ꝑma figura ex particularis indeterminatione mõstrauit, nãqȝ si aliqđ x/nõ esse m/verũ eo sit/ꝙ ꝛ subꝯ̃tia veritatẽ obtineat/aliqđ. vȝ. x/esse/m, non poterimus omni inesse mõstrare, qđ Aristoteles arguit ad incõmodũ deducẽs, sit enim ingt ita/ꝙ possimus omni ostendere, sitqȝ ꝯclõ/omne x/n tunc maiore accepta, que asserebat nullũ n/esse m, ꝯcludimus, nullũ x/esse/m, cuius oppositũ supposueramus, aliqđ. vȝ. x/m esse. Si itaqȝ particularis suopte ingenio vera fuerit/nullo pacto bina ꝯ̃ria cõcluder̃ valebimus, sinaũt ideo veritatẽ obtineat, quia vl'is sua vera sit, tũc ꝓculdubio ꝛ omni ꝛ nulli inesse ifeNus, hoc eteni supra planũ factuȝ fuit, quãobrẽ indefinitã/vocauit particularem ipsaȝ tanq̃ vage atqȝ incerte significationis, ꝓpea ꝙ/ꝛ pro affirmatiua in parte ꝛ pro negatiua vl'r accipi potest. Eadeȝ monstratione vtit̃ ꝛ si ambe extiterint affirmatiue/maior vl'r/minor ꝟo i parte. Si nãqȝ nã ꝟa extiterit vtilẽ faciet complicationem, quoniã maiore vl'r affirmatiua/minoreqȝ negatiua in parte/vtilis in secũda figura erigit̃ coniugatio.

Solutio.

¶ Ceterȝ addit Alexãder hoc itidẽ posse ondi expõne/quẽadmoduȝ in ꝑma fecimus figura, puta sint termini/scia/vitiuȝ/habitus/ꝯstruaturqȝ syll's hoc pacto/nullũ vitiũ sciẽtia/aliqȝ habit⁹ nõ est scia, deinde ea assumant̃/quibus non inest/fortitudo puta ꝛ timiditas, qb⁹ acceptis poterimus cõcludere nullã fortitudinẽ vitiũ esse/ac subinde timiditatẽ oẽm vitium existere. Si ꝟo ambe sint affirmatiue/termini/habitus/scia/qualitas, deinceps q̃bus qualitatib⁹ inest habitus accipiant̃ intẽperãtia atqȝ grãmatica, vnđ scia oi inerit grãmatice, intemperãtie ꝟo nulli.

Alexander.

¶ Sed quereret non abre q̃spiã, cur hoc in loco hasce monstrationes nõ attulerit Aristo.

Dubium.

¶ Rñdet Aluidus Rosad. hoc ideo factũ fuisse/qm̃ minor itẽ ad vl'r negatiuam redit.

Solo Auct.

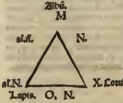
¶ Sed dicet fortasse argutulus quispiã, cur itaqȝ ambas istas mõstrationes in ꝑma faciebat figura.

Instantia Solutio.

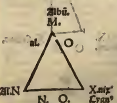
¶ Satius igit̃ dicẽdum cẽseo hãc ideo hoc in loco fuisse amissam, qm̃ quẽadmoduȝ planuȝ est expositoria ratio eius/ꝙ de omni dicit̃/vi ac ratione stabilit̃. Dictuȝ ꝟo de oi maxime locũ obtinet in ꝑma figura, hoc itaqȝ tanq̃ ibi cõuenientẽr mõstratum non imerito dimisit Aristoteles.

Opinio nõnullorum antiquorum de cõplicatione inutili.

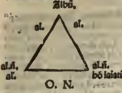
¶ Uerũ qđ nõnulli antiquorum/referẽte Alexãdro/ꝛ Herminus asserebãt existimare cõplicationẽ aliquam ob id inutilẽ esse/ꝙ bina concludat ꝯ̃dictoria sine rõne penit⁹ censeo, hoc enim non sufficit ad alicuius cõiugationis calumniã, nãqȝ si redarguere volumus cõplicationẽ quãpiam non solum ea sumere opus est/que simul esse non possunt, sed ꝛ omnia tollere/que syllogistice monstrari possunt, particularis aũt affirmatiua non destruitur nisi nulli abundemus/neqȝ negatiua in parte, nisi omni concludamus. ¶ Preterea si hoc esset verũ sequeret̃ cõplicationes aliquas vtiles existẽtes inutiles esse, qđ oppido perabsurdũ, erat etenim in prima figura cõiugatio vtilis ex maiore vl'r negatiua particularīqȝ affirmatiua minore negatiuã ꝯcludẽs in parte, ꝛ tñ in hac possum⁹ nulli ꝛ alicui cõcludere, que sunt ꝯ̃dictoria, nulli si dicã/nullus equus homo/aliquod quadrupes equus/nullum quadrupes homo, alicui/ceu si dicam/nullus cygnus nix, aliquod album cygnus/aliquod album nix, consimiliter ꝛ in aliis compluribus idem hoc inuentu facillimum erit. Quamobrem Hermini ratio nulla penitus existit.

¶ Si ꝟo vl'e ad minus est extremũ/ꝛ m/x/qdem nulli n/ꝟo alicui non inest: contingit, n/ꝛ oi ꝛ nulli inesse x. Termini ꝙ insit album/animal/coruus: ꝙ nõ insit albũ/lapis/coruus. Si autẽ predicatiue sint ꝓpõnes/termini ꝙ non insit/albuȝ/aial/nix: ꝙ ꝟo insit/album/aial/cygnus. Manifestum itaqȝ quando eiusdem figure sint ꝓpositiões ꝛ hec quidẽ vniuersaliter/illa ꝟo in pte ꝙ nl'lo mõ efficit̃ syll's.

Uerum neqȝ si alicui vtriqȝ isit aut nõ isit/aut huic qdẽ/illi ꝟo nõ/aut neutri omni/aut indefinite. Termini oium cões album/animal/hõ album animal/inanimatum.

Manifestum itaqȝ ex dictis/ꝙ ꝛ si ita se habeant termini ad seinuicem quemadmoduȝ dictuȝ est/ex necessitate fit syll's: ꝛ si syllogismus fit/necesse ẽ terminos ita se habere: planum aũt ꝙ ꝛ omnes qui in hac figura syllogismi imperfecti sunt, omnes eniȝ perficiuntur assumptis quibusdam: que vel insunt terminis ex necessitate/aut ponuntur vt suppositiones

tiones

tiões, vt quãdo per impossibile mõstremus, ꝛ q̄ non sit affirmatiuus syllogismus p̄ hãc figuram, sed omnes priuatiui ꝛ qui vniuersaliter ꝛ qui s̄m partem.

¶ Monstrat nunc eas esse inutiles quę maiorē hñt particularē, minorē vo vniuersaliter, figura cõsimiles, quas ideo postposuit, quoniam ambas secũdę figurę cõditiões demoliunt̃, ꝛ he sũt inutiles cõplicatiões ex altera vniuersali atq̃ altera in p̄te. [Uerum neq̃ si vtriq̃ alicui.] Nũc vnico exẽplo eas omnes redarguit, quę ambas habẽt in parte sexdecim numero existentes. [Neutri omni.] Dixit pro eo q̄ est vtriq̃ alicui non. [Manifestum itaq̃.] Subaudiẽdũ inquit Alexãder in secũda figura. [Insunt terminis.] Ut cõuersiões. [Ponunt̃.] Ut suppositiões.

Epilogus.

¶ Atq̃ ita totã 2ᵃᵐ figurã explicuimus addita p̄mũ ratione, cur alterum a p̄ma locũ sibi vendicauerit, ac deinde expositis ꝛ firmatis huiusce figure cõditionib⁹, enarrato insup̄ coniugationũ numero atq̃ ordine, mox ꝛ rõnes attulimus medij atq̃ extremitatũ. Refutata inibi cõmẽtatione Themistij Phi, subinde ꝛ ad icõmodũ deductiões explicuimus addito modo, quo ex ambab⁹ affirmatiuis vtilem possimus cõplicationem erigere. Postea rationes attulim⁹, p̄p̄ quã Phs numerũ subaz nũcupauerit opposita cã ob quã q̃rtus figure istius modus cõuersione monstrari non possit, soluta ibidem p̄pulchra dubitatione, quę huius monstrationẽ incessebat, allatis deinde cõiugationibus quę maiore in parte existente necessario conclusionem inferunt. Deinceps ꝛ rõ assignata est cur negatiua in parte indefinite nomen subierit, soluta ambiguitate cur quemadmodũ in prima expositoriam monstrationẽ nõ attulerit. Demum Themistij atq̃ antiquorum opinionem dissipauimus, qui duorũ cõdictoriorũ cõclusione inutilem fore cõplicationẽ monstrari posse credebant. Cęterũ his omnibus explicitis atq̃ enumeratis. Consentaneũ deinceps est, vt ad tertię nos cõferamus enarrationem ꝛc̃.

¶ TERTIA FIGVRA.

Si autem eidẽ, hoc omni, illud vo nulli insit, aut ambo omni, aut nulli. Figuram talem voco tertiã. Sꝫ medium in ipsa dico, de quo ambo prędicamus, extrema vo quę prędicantur, maius quod a medio longius, minus autem quod proximius. Ponitur vo medium extra quidem extrema, positione autem vltimũ. Perfectus itaq̃ neq̃ in hac figura syllogismus efficitur, poterit autem quum ꝛ vniuersaliter ꝛ non vniuersaliter termini ad medium extiterint.

Qua de cã 3ᵉ figure vltim⁹ assignatus sit locus.

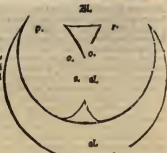
Non immerito vltimus tertię figurę locus ascript⁹ est, nã q̄ ꝛ mediũ positio hac in figura vilissimũ obtinet locũ, cũ vtriq̃ subijciatur extremo, ꝛ cõclusio nulla cõcludit̃ vniuersalis, ꝛ vilissime arti deseruiunt formulę istę, quum decipulorum ars harũ complicationibus abutat̃, adde q̄ non dignitate solũ, sed ꝛ tempore nouissima est, quemadmodum enim ꝛ supra relatum est, scda ac tertia figurę a p̄ma propositionum conuersione deriuant̃, maioris secunda, minoris vo tertia. Quasobres nõ iniuria ad vltimũ reiecta est locũ. Cęterũ, qđ nonnulli autumant, cõditiones ac leges figurę istius bine sunt, minorem inquam oportere affirmatiuam esse, ꝛ cõclusionem particularem. Qđ tñ perperam dictum asseruerim cum maximoꝝ virorum auctoritati innixus, tum vo ꝛ rationi, nãq̃ cõplicationũ leges, vt vel cuiq̃ planũ esse potest nullo pacto ad conclusionẽ referunt̃, non enim supius enũtiauimus p̄me figure legẽ esse, vt quatuor concludat problemata. Cęterũ de his tñ mentio facta est, q̃ propositiones corrigebãt, qua de re dicemus nos cũ Alexandro atq̃ Philopono figurę istius vnicam esse legem, minorem scilicet affirmatiuam esse oportere, qđ ob multas ac diuersas causas fieri debere consentaneum est. Si etenim minor esset negatiua, quẽadmodũ ꝛ Diuus refert Albertus, nec affirmatiue neq̃ negatiue posset aliquando concludi, fieri nãq̃ posset, vt extrema a seinuicem essent disperata, quare affirmatiuum concludi minime liceret, possent item ꝛ subalterna sibiuicem esse, atq̃ ita negatiuum cõcludi nullo modo poterit, quod exẽplis quoq̃ satis comprobatur, si terminos p̄sumpserimus, homo, lapis, animal, hic etenim affirmatiuũ cõcludere nullo pacto valemus, sumantur altrinsecus alij, hõ, equus, aial, nãq̃ his suppositis, affirmatiua tñ concludet̃. Aliter ꝛ meli⁹, minorẽ opus est affirmatiuam esse, qm̃ quum prima figura binis legib⁹ stabiliatur, ꝛ q̄ maior vniuersalis sit, ꝛ q̄ minor affirmatiua, quę a maiore descẽdit figura secũda, maioris legem obseruauit, q̃re oper̃ p̄cium erit est tertiam, quę a minore deducit̃, eiusdẽ lege muniri. ¶ Sola itaq̃ lex ista vtiles cõplicationes hac in figura p̄ficit, quãobrẽ ꝛ plures ratiocinationum modi in tertia sunt q̃ in quauis alia, vbi nãq̃ differentiaꝝ numerus maior subiecta pauciora existunt, puta animal paucioribus differẽtijs cõtrahit̃ q̃ homo, ꝛ ideo animalis subiecta plura sunt, q̃ hõis supposita, differẽtiaꝝ nãq̃ additamẽtũ res ipsas minuit. Quę quum ita sint, merito hac in figura cõplicationes sex comperte sunt, quum in alijs quatuor tñ existãt, quatuor inq̃ naturali ꝛ nõ artificioso discursu cõclusionẽ colligẽtes. [Sin autẽ.] Dixit, non tñ vtiles innuens cõplicationes, sed ꝛ inutiles, quãdoquidem potest ꝛ varijs cassisq̃ coniugationibus figura ipsa obseruari. [Sed medium.] est inq̃t Alexander hęc quasi ratio tertię figurę, nam tertia figura est in qua medi⁹ terminus bis subijcit̃. [Maius.] ascripsit Aristoteles primum locum maiori extremitati, quandoquidem s̄m prędicandi rationem potiorem retinet dignitatem, nãq̃ ꝛ in propositionibus ꝛ in cõclusione prędicatur, secundam deinceps sedem minor sortita est extremitas, quę quãq̃ in conclusione ꝛ q̃stio subijcitur, in propositionibus tamẽ prędicatur, extremus medio datus est locus, quoniam subijcitur semper, prędicatur nunq̃. ¶ Atq̃ ita naturalem secutus ordinem hunc in modum terminos istos disposuit Aristoteles ꝛ phs. Secus Auлidus Rosadis, ille enim non naturę, sed disciplinę ordinem secutus, quę nobis notiora existunt, pręposuit, mediũ p̄mo, minorem deinceps, ac maiorem vltimo, nãq̃ ait ad verbum, ꝛ erit ipsorum ordo in sermone, vt p̄ncipium sumamus a termino medio, postea ab ipso sequatur minor, deinde ab ipsa maior. ¶ Hic enim p̄ hoc quod est esse in toto terminos ita disposuit, ille vo ex dicto de omni ordinis rationem aucupatus est. Ponemus itaq̃ Aristotelem secuti primo maiorem, nã quẽadmodũ in secũda figura maiore conuersa medius terminus, qui sequebatur, maius antecessit extremum, ita ꝛ in tertia minoris conuersione post minorem extremitatem medius terminus ponebatur, ex quo rationem venari possumus, cur maior longius, minor vo medio proximior sit. [Nõ vniuersaliter.] Non ideo dictum est, q̄ neutra propositionum vniuersaliter sumpta vtilis fiat complicatio, sꝫ sensus est, q̄ siue ambe sint vniuersales, siue non ambe, sed altera tñ, vtilis omnino coniugatio efficitur.

Ubi nũerus dĩtarũ maior ibi pauciora subiecta sunt.

Nota q̄ aliter Arist. terminos 3ᵉ figure realr Auer. ordinauit.

Quare i hac 3ᵉ fig⁹ maior longius minor vo a medio p̄ximius sit.

primus modus p cõuersionē minoris ad primaz

¶ Uniuersaliter igitur terminis existentibus, quum ⁊ p/⁊ r/omni insit s/erit syllogismus, ꝙ alicui eoꝵ, quę sunt r/p/inerit ex necessita te. Quoniam enim conuertitur pdicatiuuz, inerit s/alicui eorum quę sunt r, quamobrem quoniaz p, omni s, s/ꝟo alicui r, necesse est p, alicui r, inesse, per primam nãqꝫ figuram syllogismus efficitur.

¶ Utitur elementis p/r/s/p/maiorē notat extremitatez/r/ minorem/s/ꝟo mediuz, ꝙ si cui mirũ videat̃ Aristoteles ita disiunctis ⁊ sine ordine elemētis vti, scire poteris hęc apud gręcos se inuicē cõsequi, quēadmodũ ⁊ in scḋa figura m/n/x. nos autē latini aliũ ordinandorũ elementoꝝ in alphabeto modũ fecimus. Poteramus in traductiõe cõsequēter hęc facere, in secũda m/n/o/in tertia p/q/r. Cęterũ qḋ supra etiã declaratũ est. Aristotelis ingeniũ demn pabat̃. Sed vt ad ꝓpositũ redeamus, explicat nũc ꝓhs vtiles cõplicationes ex ambabus vniuersalibus, merito eniꝫ quę vniuersalia sunt particularia añcedant, atqꝫ ait, ꝙ si ambe in tertia vl'es extiterint affirmatiue, ꝯclō ꝯcludet̃ affirmatiua in parte, quēadmoduꝫ si dixerim, omne s/p/oē s/r. aliqḋ igit̃ r/p. mõstrat aũt hãc Arist. trifariã p minoris conuersionez, ad incõmodum deductione, ac demuꝫ exponēdo.

Dubitatio.

¶ Sed in ipso statim vestibulo accidit dubitatio. Cur quuꝫ minore ꝯuersa, vt supra ẽt diximus, syllogismi isti a prima deducãtur, minorqꝫ quũ sit affirmatiua semper in particularez vertat̃, non semper tertię figurę minor particularis sit.

Solõ q̃rũdã

¶ Ad hoc respondent nõnulli dicentes syllogismos istos a particularibus prime deriuari, ⁊ qm̃ particularis ꝓpositio aliquãdo particularem ꝯuertet, nõnunq̃ vl'em, ideo minor ⁊ vl'iter ⁊ in parte in tertia figura assumi poterit.

Solõ melior

¶ Nos aũt secius ⁊ fortasse melius, nãqꝫ quēadmoduꝫ ⁊ supra abũde diximus particularis aliqñ nã in parte est, aliqñ positiõe, hęc syllogismos facit ex ambabus vniuersalibus, illa ex altera tñ, si nãqꝫ minor positione fuerit in pte, nil refert, seu particularem siue vniuersalem posueris.

Alia dubĩ.

¶ Sed cur dicet quispiam quuꝫ vniuersalia potior multo sit, q̃ particularis, ⁊ hęc cũ vniuersali in cõclusionē possit particularez/ ambe vniuersales nil plus concludant q̃ particularez: aut absurdum sequit̃, fieri videlicet bis in cõplicatiõib' nõ eãm ⁊ eãm.

Solutio.

¶ Respõsũ velim/binas vniuersales plus posse non quãtũ ad inferēdum ꝯclonem, sed quãtũ ad inferendi euidentiã, euidentius nãqꝫ ac dilucidius ex ambabus vniuersalib' cõclusio colligit̃ in parte, q̃ ex altera vniuersali atqꝫ altera i pte. [Oĩs.n.ꝯuertit̃.] Monstrat minore cõuersa vtilē esse cõplicationē istam, si eniꝫ quũ dicebamus, oē s/r/cõuersiꝫ ꝓferam' aliqḋ r/s/ꝑma cõstituet̃ figura. Sed inquit Alexãder ꝙ ⁊ maiore ac cõclusione versa poterat modus iste ad ꝑmã reuocari figurã, puta si dicamus aliqḋ p/s/oē s/r/aliqḋ p/r. deinceps, ⁊ aliqḋ r/p. nã particularis affirmatiua in seipsam cõuertebat̃, veruꝫ inqt, qm̃ monstratio hęc longior intricatiorqꝫ est, ideo ab hac supsedere operepciũ fuit.

Dubitatio.

¶ Sed q̃ret legitime quispiã cur in secunda figura ex amborũ cõuersione, maioris inq̃ minorisqꝫ, hinc fiebãt cõiugationes, in hac quoqꝫ nõ ita factitatũ fuerit.

Solõ Alex.

¶ Respõdet Alexãder hoc ideo extitisse, quoniã in secũda figura dissimilibus existētibus ꝓpõibus necessariũ fuit alterã determinate conuerti, hic aũt quũ ambe figura similes sint, possimus vtrãlibet. Adde ẽt ꝙ ꝯiugationes variant̃ nõ iuxta dissimiles monstrandi modos, sed penes cõplicationuꝫ differētias, cuius argumēto esse põt/ꝙ idem rõcinũ modus ⁊ conuersione, ⁊ ad incõmoduꝫ ductione, ⁊ exponendo monstrat̃, nec ob id tñ plures esse dicuntur.

¶ Possumus autem ⁊ per impossibile ⁊ exponendo demonstrationem facere. Si ambo eniꝫ omni insunt s, si quid eoꝵ, quę sunt s/accipiatur, vt n/huic ⁊ p/⁊ r/inerunt, quare alicui r, inerit p.

¶ Omisit monstrationem istam tãq̃ ex his, quę in secũda figura dicta sunt, aliquantulum notam, nos autem eã faciamus, sit coniugatio prima, omne s/p. omne s/r. dico ꝙ sequit̃, aliqḋ r/p/qḋ si negas, sequat̃ itaqꝫ contradictoriũ/nullũ r/p. cui addita minor/omne s/r/cõcludo in prima figura/nullũ s/p/qḋ maiorez prioris demolit̃ syll'i, possumus ⁊ in secunda hoc facere, sed melius ⁊ euidentius in prima. [Et exponendo.] Apponit tertiã monstrationē, quã vocat expositionez, quãqꝫ ⁊ describit ⁊ arguit/ quales fieri oporteat, ⁊ ex hoc inquit Philoponus cuiqꝫ planũ esse põt, expositorũ ostēdēdi modũ, multũ a conuersione differre, quũ etenĩ supra cõplicationez istã conuersione mõstrasset, addidit nũc ⁊ expositionē. [Si ambo enim.] Quoniã inquit p/⁊ r/insunt omni s/si pro s/accipiamus aliqd eoꝝ, quę sub s/huic inerit, ⁊ p/⁊ r/siqdeꝫ ⁊ omni s. Ita mõstrabit̃ ⁊ p/alicui r/inesse, ⁊ capit ꝑterm n. hoc eniꝫ sic se habente, ⁊ p/inquit/alicui r/inerit.

Dubiũ Alexandri.

¶ Sꝫ videt̃, ait Alexander, hũc in moduꝫ nil amplius ad monstrãdũ ꝓpositũ factũ esse, q enĩ differt quo ad rõcinũ moduꝫ accipere p/⁊ r/inesse omni s, vel eadem inesse omni n, eadem enim penitus efficitur cõiugatio.

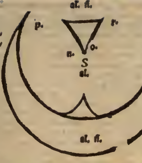
Rñsio eiusdem.

¶ Respõdet idem non esse hanc monstrationē quaꝫ facit sꝫ ostēdi h sensibili argumento, nãqꝫ expositionis modus sensu fit, quēadmoduꝫ si sub hoīe capiamus sensibilē quempiaꝫ, puta Socratem. Cuius signũ, q̃ nisi ita acciperet̃ nõ valeret monstratio. Signum pręterea, ꝙ acceperit n/pro subiecto, nõ aũt s. vñ cõuertitur r/s, nõ aũt r/n. Propria est autē monstratio hęc sensibilis figurę tertię, oꝑꝫ enim expositionem mediũ ac subiecti fieri. Termini istius cõplicatiõis sunt, genus/species, ⁊ vtrisqꝫ cõmunius, genus maior extremitas, spēs mediũ, qḋ cõmunius/minor/puta animal/substãtia/homo. Ex hoc ẽt porisma aliud ꝯtra nonnulloꝝ opinionem cõcludere possumus, vniuersalē inquaꝫ affirmatiuã s̃m sui rationem conuerti, non autez per accidens, ⁊ quia particularis conuertatur.

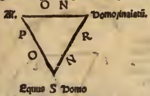
¶ Et si r, omni s, ipsum ꝟo p, nulli insit, erit syllogismus ꝙ p, alicui eorum quę sunt r,

non

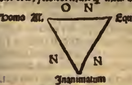
Secundus modus.

non inerit ex necessitate, erit enim idem modus demonstrationis cõuersa r/s/ ppositiõe, mon strari ῾vo posset τ per impossibile, quemad

modum in priori. Si ῾vo r/nulli s, p/῾vo omni insit s/non erit syll's/termini φ insit animal/ equus/homo/ φ non insit/animal/ inanimatum/homo. Neq3 quando ambo de nullo s/ dicanẽ erit syll's/termini φ insit/aial/equus/

inanimatum, φ non insit/homo/equus/inaiatum. Manifestum itaq3 τ in hac figura quãdo erit, τ qñ nõ erit syll's quñ termini vl'r fuerint, quãdo enim ambo termini p̃dicatiui positi sint/erit syll's, φ alicui inerit extremum extremo, quãdo aũt priuatiui/nõ erit, qñ autem hic p̃dicatiuus sit, ille ῾vo affirmatiuus, si maior qdem factus fuerit priuatiuus, alter autẽ affirmatiuus, erit syll's φ alicui non inerit extremũ extremo, si econuerso non erit.

Schõ3 explicat vtilẽ cõplicationes ex ambab⁹ vl'ib⁹, τ ait φ si maior vl'is extiterit negatiua cũ minore vl'iter affirmatiua, ɔcludeẽ negatiua in parte, puta nullum s/p, omne s/r, aliqđ igiẽ r/non est p, si nãq3 minor ɔuertatur ad quartũ p̃me reuocabiẽ. [Mõstrari autẽ posset.] Puta si nõ sequiẽ aliqđ r/nõ est p/supponaẽ suũ ɔdictoriũ, omne r/p. cui addita minore, omne s/r, cõcludiẽ oẽ s/p,

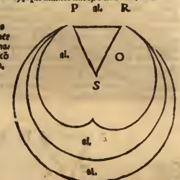
qđ est maioris ɔtriũ. Sed q̃ritur qua de cã de expõne nullã fecerit mẽtionẽ. Aiunt qdã hoc ideo fuisse, qm̃ hec ex supiorib⁹ palã facta est, τ ppterea breuitatis studio hic omissa fuit. Verũ ɔsimil'r dicet ali⁹ nõ fuisse mẽtionẽ faciẽdã de ad incõmodũ deductione, quũ supra satis fuerit elucidata. Meli⁹ nõnulli negãt nõ fuisse h̃ in loco expõnis mẽtionẽ factã, quũ eni3 dixit quẽadmodum in priori expositionem signari voluit. Sed τ alij meli⁹ multo, inquiunt de expõne nihil cõmeminisse Aristotelẽ, ppterea φ satis fuerat in p̃ma declarata figura, τ qm̃ minore cõuersa ad p̃mã reducebaẽ figurã, qđ etiã ɔñs erat, expõnis mõstratiõe stabiliebaẽ. Melius si diceremus in negatiuis nõ ita expõnẽ locũ hic, quẽadmodũ in affirmatiuis, qđ ex his, quę in 2ᵃ dicta sũt fig⁹ satis patet. Oportet aũt in hac cõiugatione terminos capere, qui supra in quarto p̃me sũt assumpti/ɔdiuise spẽs, atq3 vtriq3 cõe aliqđ, τ hoc facere minorẽ extremitatẽ, ex contradiuisis ῾vo spẽbus alterã maius extremum, alterã mediũ terminũ, puta/equ⁹/aial/hõ. [Si ῾vo r/nulli s.] Inutiles ponit ex ambab⁹ vl'ibus atq3 eã priũs quę maiorem h3 affirmatiuã, minorẽ aũt negatiuã, nãq3 inutilis est cõplicatio ista ob eandẽ cãm, quę τ supra in p̃ma figura relata fuit, τ qm̃ tertię figurę legem abrogat, oportere inq̃ minorẽ affirmatiuã esse. [Neq3 quãdo.] Secũdã hanc posuit, qm̃ magis a syllogistica ratione secedit, nãq3 non vnã tñ, sed binas demoliẽ leges/cõem alterã, ppriã alteram. Cõis nãq3 oium figurarum lex est nõ posse ambas negatiuas. Propria ῾vo tertię figurę/nõ debere minorẽ esse negatiuã. [Manifestũ itaq3.] Breuis dictoꝝ ɔclo/ greci σ ɥμπεζασμα vocãt, in qua reuocat i memoriã, quę vtiles, queue inutiles sint ex ambabus vl'iter.

Dubium Solutio.

Alia solutio.

Alia solutio τ melior.

Tertius ex conuersione maioris τ cõclusiõis.

Sed si hic quidem vl'iter sit, ille aũt in parte, terminis vtrisq3 prędicatiuis existẽtibus, necesse est fieri syll'm. Si vterlibet terminorum vl'iter sit. Si enim r/omni inest s, ipsum ῾vo p/alicui, necesse est p/alicui corum/ quę sunt r/ inesse. Quoniam enim conuertiẽ affirmatiua/ inerit s/alicui coꝝ/quę sunt p. Quare qm̃ r/quidem omni s, s/῾vo alicui eorum/quę sunt p/ τ r/alicui p/inerit, quare τ p/alicui r.

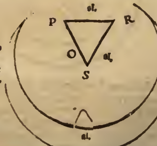
Postea q3 de vl'ibus abũde huiusq3 complicationibus disputauit, superest vt particulares quoq3 in mediũ afferat, vl'es voco nõ quę ɔclonẽ colligũt vl'em, quum sicuti

Quid p vl'es τ p̃ticulares cõplicatiões i telligẽdũ sit.

planū est nulla hac in figura ꝯclo vlr sit, sȝ eas, quę am-
bas ꝓpōnes ꝑmittūt vlr, ꝑticulareſqȝ itidē nō a ꝑticula-
ri ꝯne denomino, sȝ ab altera ꝓpōne vel ꝛ vtriſqȝ in ꝑte.
Primū itaqȝ eā exponit, q̄ maiorē hȝ in ꝑte, miorē autē
vlr affirmatiuā, mōſtratqȝ hāc ſyllogiſticam eē maioris
ꝯuerſiōe, ſit eni ingt r/oi s, ipȝ ꝟo p/alicui, ħ ē ſi talē fa-
ciam⁹ ꝯiugationes, aliqd s/p, oē s/r, dico ꝙ ſeqꝛ, aliqd r/
p. Nāqȝ maior q̄ affirmatiua eſt in ꝑte in ſeipſaȝ ꝯuertiꝛ,
aliqd p/s. Cui ſi miorē addiderimus, ſeqꝛur in ꝑma figu-
ra aliqd p/r, qua ꝯuerſa redibit q̄ſitum ꝯcludendum, ali-
qd r/p. ¶ Sed q̄ſitu dignuȝ cur ita Phs mō huic tertiū
aſcripſerit locum, quum alioquin duplicis indigeat con-
uerſionis ꝛ ad maiorē ꝛ ad ꝯclōnē ipſam, ſequēs ꝟo ad
maiorē tm̄ ꝯuertaꝛ, nāqȝ eadē rō quę ſecūdę figurę for-
mulas diſpoſuit, hic etiā obſeruāda fuit. ¶ Motus hac
rōne Theophraſtus referēte Philopono ꝛ eū ſecut⁹ Ale-
xāder, ꝛ his authoribus Abumaſar Alpharabius capite
libri de ſyllo ſextodecimo hunc in modum particulares
tertię figurę ſyllos diſpoſuere ꝑmū illi locuȝ aſcribētes,
qui maiorē hȝ vlr. minorē ꝟo in ꝑte affirmatiuas, quum
vnius tm̄ indigeat ꝯuerſiōis, 2^m aūt ei, q ecōuerſo maio-
rē in ꝑte, minorem ꝟo vlr retinet affirmatiuas, ꝙ binas
hēat ꝯuerſiones dū ad ꝑmā reuocaꝛ figurā. Deiceps ne-
gatiuos deſcripſere ita vt his ꝓcederet, q maiorē hēat ne-
gatiuā vlr, minorē aūt in ꝑte affirmatiuā, ſubſequaꝛ ille,
qui maiorē negatiuā retineat in ꝑte, minorē ꝟo vlr affir-
matiuaȝ, quū ille p⁹ ſolā minoris ꝯuerſionē ad ꝑmā redu-
caꝛ figurā, hic aūt ꝯuerſiōe reduci nō poſſit, ſed ad incō-
modum deductione mōſtretꝛ, atqȝ hęc ad ſecundę figurę
exēplū atqȝ ordinē facta fuere. ¶ Cęteꝝ multo mihi an-
tiquius eē videꝛ, ſi queȝ ꝓpoſuit Ariſto. ordinē obſerua-
bimus ꝯſentiente ēt Philopono, q ingt qm̄ in tertia figu-
ra minor ꝓpō digniorē obtinet locuȝ quū legib⁹ munia-
tur, maior exlex ꝑnitus ſit, ideo ꝑnes minoris dignita-
teȝ fuiſſe in modis his ordināđis Phm̄ diſpōnē aucupa-
tum, vbi itaqȝ minor vlr extiterit affirmatiua ꝓcedit ea,
ſubſequetur deiceps altera, ſiue ambas habuerint affir-
matiuas ſiue alterā tm̄. Sȝ de his hacten⁹. Termini ꝟo
ad cōplicationē iſtā ſunt ſpēs, genus, atqȝ vtriſqȝ cōius,
ſpēs maior ſiet, genus medius, ꝛ cōius minor huc in mo-
dū, aliqd aial hō, oē aial ſubā, aliqua ſubā homo.

Ordo ꝑticu-
larium ſyllo꞉
tertię figurę.

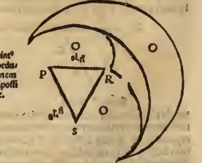
Alius ordo
ꝛ melior.

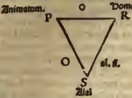
Quart⁹
ex con-
uerſiōe
minoris.

¶ Rurſus ſi r/qdeȝ alicui s, p/ꝟo omni ineſt,
neceſſe eſt p/alicui r/ineſſe. Idē enī modus
erit demōſtrationis. Eſt aūt demōſtrare ꝑ
īpoſſibile ꝛ expōne quēadmodū i priorib⁹.
¶ Quartus iſte modus eſt huius figurę ſylliſtic⁹, in quo
ecōuerſo fuere ꝓpōnes diſpoſite, nāqȝ maior vlr ē affir-
matiua, minor ꝟo in ꝑte itidē affirmatiua, opus eſt auteȝ
ſola minoris cōuerſione, vt ad ꝑmā reducaꝛ, quāobrem
voluit Alexander tertiū huic locum aſcribi. Termini ad
hāc cōiugationē ſunt, genus ꝓ maiori extremo, ſpecies ꝓ
medio, ꝛ ipſis ꝯpriū ꝑticulari⁹ qdē extīs, de alīs tn̄ etiā
ꝓdicatū, qd minoris extremi vicē ſuſtineat, puta, oīs hō
aial, aliqs hō albuȝ, aliqd albuȝ aial. [Eſt aūt demr̄. ꝛc.]
poſſumus ingt vtraſqȝ ꝑmiſſas cōplicationes per ipoſ-
ſibile monſtrare, ſit ꝑ ſyllus, aliqd s/p, oē s/r, dico ꝙ ſequiꝛ ali-
qd r/p, qd ſi non, ſeqꝛur itaqȝ ꝯdictoriū, nullum r/p, cui ſi
minoreȝ applicuero, ꝯcludā nullū s/p, qd maiorē ꝑnit⁹
tollit. Conſimilr̄ mōſtrabiꝛ ꝛ altera, oē s/p, aliqd s/r, ali-
qd r/p, ſi ħ eſt falſum, verū itaqȝ erit, nullū r/p, qd mino-
re appoſita concludit, aliqd s/nō eſt p, cuius ꝯdictorium
ſuppoſuerāmus in maiore. [Et expōne.] Quēadmoduȝ
ſi quippiam ſub ipſo s/acceperimus, cui vlr inſit, aut p/
aut r, tunc ſenſibili monſtratione concludemus, aliqd r/
eſſe p, ſicuti ꝛ ſupra plerūqȝ fecimus.

Quint⁹
ꝑ dedu-
ctionem
ad ipoſſi-
bile.

¶ Sed ſi hic qdem ſit ꝓdicatiuus, ille ꝟo pri-
uatiuus, vlr aūt ꝓdicatiuus, qn̄ minor qdem
ſit ꝓdicatiuus, erit ſylls. Si eni r/oi s, ipſum
ꝟo p/alicui nō ineſt, neceſſe eſt p/alicui r/non
ineſſe. Si eni oi/ꝛ r/oi s/ꝛ p/omni s/ineſt, ſȝ
non ineſt, mōſtratur autē ꝛ ſine deductiōe,
ſi acceptuȝ fuerit aliqd eoꝝ, quę ſunt s, cui p/
nō ineſt, qn̄ aūt maior qdē ſit ꝓdicatiuus, mi-

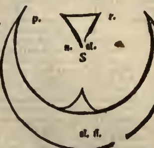
nor ꝟo ꝑticularis priuatiuus nō erit ſylls, vt
ſi p/quidē oi ineſt s, r/autē alicui s/non ineſt.
Termini ꝙ oi ineſt/aiatū/hō/aial, nulli nō eſt
accipere terminos/ſi alicui qdē ineſt s/ipſum
r, alicui aūt nō, ſi eni nulli r/ineſt p, ipm̄ ꝟo r/
alicui s/ꝛ p/alicui s/nō ineſt, ſuppoſitū autē
eſt omni

est omni inesse. Si eniꝫ oi s/inest p,r/ꝟo alicui s/ ꝛ p,alicui r/inest,suppositū autē fuerat nulli inesse,ſꝫ quēadmodū i priorib⁹ accipiēdū est,quuꝫ eteni idefinitū sit alicui nō inesse, ꝛ ꝙ nulli inest verum est dicere alicui nō inesse,quum ꝟo nulli insit,non est syll'ͦs, manifestum igitur ꝙ non erit syllogismus.

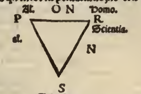
¶ Jam se ad eas ꝯfert,quę figura dulſice ꝓpōnes retinēt p eā explicāo,quę maiorē hꝫ negatiuā in pte,minorē ꝟo vl'r affirmatiuā,hui⁹ aūt mōstratio nō simpli^r fieri ꝯuersiōe pōt,nāq ꝑticularis nega^ua nō ꝯuertit̄,mior ꝟo si cōuertet̄ / i pte ꝯuertet̄,q̄ sit,vt ambe reddāt̄ ꝑticulares,ex qb⁹ ꝓculdubio nihil i q̄cūq fig^a syll'ͦtice colligit̄,mōstrat̄ itaqꝫ ꝛ ad icōmodū ᵭducēdo ꝛ sensibili expōne,p ipoſe hūc in modū,aliqd s/nō ē p,oē s/r,aliqd r/nō ē p,si nō se quit̄ .sit ḡ oē r/p,cui si miorē addo seq̄tur oē s/p,qd maiorē demolit̄ ꝓpōnē.Sꝫ expōne ośdit̄,puta si qppiā sensibile sub ipo s/accepim⁹,quēadmodū ꝛ supra factuꝫ fuit. Uerū(inqt Alex.)nō solū h̄ fit,si singulare aliqd sūpserimus,ſꝫ ꝛ si tale,de q̄ nullo ꝑdicet̄ p,puta aliqd min⁹ vl'e s/ipo s/q̄ neget̄ p/vl'r,h̄ eteni mediū locū subeūte ad 2^am fig^e isti⁹ cōplicationē remeat,sicuti ꝛ Abumasar Alpharabi⁹ voluit ꝯiugationē istā monstrari. [Qñ aūt maior.] Ecōuerso nūc ordinat ꝓpōnes,maiorē vl'r affirmatiuaꝫ, minorē ꝟo negatiuā i pte,qb⁹ ita positis inutilis simpl'r erigit̄ cōplicatio,lex eniꝫ figurę isti⁹ abrogat̄,quū minor sit negatiua.Sed ꝑ hos terminis moduꝫ istū refutat,nāq ꝛ oi ꝛ nulli seq̄t̄,oi si dicā,oē aial aiatū,aliqd aial non est hō,ois hō aiatū,nulli ꝟo mōstrare minime poterim⁹,si minorē nā ꝑticularē accepim⁹,nāq si nullū r/p/cōcludi dicam⁹,ꝛ minor fuerat aliqd s/nō eē r,ita ꝙ ꝛ aliqd s/r/ esset,ponamus itaq aliqd s/r/cū ꝑcedēte,numerū ꝯcludemus,aliqd s/nō esse p,cuius ꝯdictoriū maior assertabat. Rursus faciamus rectum syll'm,oē s/p,aliqd s/r,nāqꝫ ꝛ hęc vera erit,si minor ꝑticularis extiterit ꝑ nām,q̄ aliqd r/p,ſꝫ nulli dicebam⁹ posse cōcludi,falsuꝫ itaqꝫ h̄ est,vt ꝛ ipse inqt,suppositū aūt fuerat,nō hoc dicēs,ꝙ in ꝓpōnib⁹ eēt,nullū r/p,hoc eni volebam⁹ mōstrare non posse cōcludi,ſꝫ ꝙ si qs hoc supposuerit supponet ipoſe.[Sed quēadmodū in ꝓorib⁹ .i.debem⁹ minorē ꝑticularē accipere pōne,q̄ vleꝫ reddat,atqꝫ ita nulli ꝯcludere,puta oē aial aiatū,aliqd aial nō est lapis,nullus lapis aiatum.

el. fi.

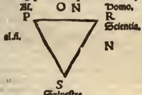
Sextus per conuersionem minoris.

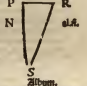
¶ Sed si priuatiuus terminoꝝ vl'r sit,q anteꝫ in pte ꝑdicatiuus,quuꝫ maior sit priuatiuus, minor ꝟo ꝑdicatiuus erit syll'ͦs,si eniꝫ p,nulli s,r/autē alicui inest s/p,r/alicui non inerit. Rursus eni erit pria figura r/s/ꝓpōne ꝯuersa.Sed qñ mior sit priuatiuus,nō erit syll'ͦs.

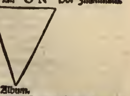
Termini ꝙ insit/aial/hō/syluestre,ꝙ nō insit/aial/scia/syluestre,mediuꝫ amboꝝ syluestre, neqꝫ qñ vtriqꝫ priuatiui positi fuerint, sit aūt

hic qdem vl'r,ille ꝟo in pte.Termini ꝙ insit quuꝫ minor sit vl'r ad mediuꝫ/aial/hō/syluestre,ꝙ nō insit/aial/scia/syluestre.Sꝫ qñ maior vl'r,minor ꝟo in parte,ꝙ nō insit/coruus/

nix/album,ꝙ autē insit non est cape/si r,alicui qdē inest s,alicui ꝟo non inest,sī eni p/oi r,r/ autē alicui s,ꝛ p/alicui s/inerit,ſꝫ fuerat suppositū nulli,cęteꝝ ex idefinito mōstrādum, neqꝫ qñ vterqꝫ alicui medio insit aut nō insit, aut hic qdē alicui,ille ꝟo non oi,aut indefinite,nō erit syll'ͦs.Termini oium cōes/ aial/hō/

album/aial/inaiatū/albū.Manifestū itaqꝫ ꝛ in hac figura,qñ erit,ꝛ qñ non erit syll'ͦs,ꝛ ꝙ

ita se habentibus terminis quemadmodũ dictum est fit ex necessitate syllogismus, ꝛ si existat syllogismus, necesse est termios ita se habere. Manifestum ꝛ ꝙ omnes imperfecti ꝛ qui hac in figura syllogismi sunt, perficiũtur nãqꝫ omnes assumptis qbusdaꝫ, ꝛ ꝙ vniuersaliter ratiocinari per hanc figuram nõ licet, neqꝫ priuatiuum, neqꝫ affirmatiuum.

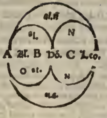
¶ Sextus iste modus syllicus est huiusce figurę ſm Aristotelicũ ordinẽ, ſm vo Theophrastũ ꝛ Asseclas, qnt̃ cẽsebit, mõstrat̃ aũt minore ꝯuersa, nãqꝫ ad quartũ fig̃ p̃e statim reuocat̃, quo fit vt cõplicatiões pticulares vtiles hac in figura q̃tuor existãt, ꝙ si pticularis loco indefinitam posuerimus, octo nimirũ efficient̃, quẽadmodũ alio aduertẽti ligdũ erit. [Sed qñ minor sit priuatiuus.] Ex maiore affirmatiua in pte, minore vo negatiua vl̃r nihil syllogistice colligit̃, qñqdẽ ꝛ oi ꝛ nulli sequit̃, vt si dicaꝫ, aliqd syluestre aĩal, puta fera, nulluꝫ syluestre hõ, ols hõ aĩal, vbi p syluestre nõ fera solũ aĩalia itelligẽda sunt, referẽte Philopono, sꝫ ꝛ plãte, quẽadmodũ apud grecorũ poetas sępenumero in vsu est, φηγοί δὲ ἀγριάδες, nulli sequet̃, aliqd syluestre aĩal, nullum syluestre scis, nulla scia aĩal. Cõsimilis mõstratio fiet, si ambe ppõnes extiterit negatiue, nõ solũ eniꝫ tertię lex figurę destruit̃, sꝫ ꝛ cõis figurarꝫ oiuꝫ ꝯditio abrogat̃. [Sꝫ quod maior.] Qñ igr maior vl̃r extiterit negatiua, minorqꝫ itideꝫ negatiua in parte nihil syll'stice colliget̃, nãqꝫ ꝛ oi ꝛ nulli sequet̃, si pticularis põne fuerit, si vo nõ extiterit non poterim᷒ oĩ capere ea de cã, q̃ supi᷒ plerũqꝫ recitata est, q̃re ex minoris indeterminatione mõstratio facienda est. [Neqꝫ qñ vtenqꝫ.] Reliquas oẽs cõnumerat inutiles, q̃ aut ex ambabus ꝯstãt in pte, aut ex indefinitis ambab᷒, aut ex altera pticulari, idefinita vo altera. [Manifestũ itaqꝫ.] Cõcludit breuibus ea, q̃ de hac fig̃ superius allata sunt. [Et ꝙ ita se habẽtib᷒.] Subaudiẽdũ iterũ ingt Alexãder in hac figura, qd eniꝫ p̃ dĩ veꝝ est simpl'r, ꝙ terminis ita se hñtibus erit syll's, qd autẽ sequr, ꝙ si est syll's necẽ ẽ terminos ita se hře, nõ est simpl'r veruꝫ, sꝫ in hac tm̃ figura. [Et ꝙ vl'r.] Quasi cãꝫ reddit cur hęc figura vltimũ locũ obtinuerit. ¶ Sed quęret non imerito qspiã, quęnaꝫ sit cã ꝙ hac in figura tm̃ pticularis cõcludat̃, cũqꝫ nulla reperiat̃, quę tm̃ vl'r ꝯnẽ colligat. ¶ Rñdet diuus Albertus medij ad extrema hitudinẽ in cã eẽ, vbi nãqꝫ hitudo istę sit ceu ptis hitudo, tũc mediũ intra extrema neqꝫ cõueniẽtiã neqꝫ dissidiũꝫ ponit nisi ſm pteꝫ, vbi vo talis hitudo sit veluti toti᷒ hitudo vel toti᷒ ac ptis sit, tunc põt ꝛ vlẽm ꝛ pticulareꝫ ꝯueniẽtiã dissidiũqꝫ cãre, quẽadmoduꝫ i p̃ma ac scda, nãqꝫ in p̃ma ex vli ꝯueniẽtia ꝯcilioqꝫ vlis colligit̃ affirmatiua, ex ꝯtia, vl'r itidem negatiua, ex pticulari vo ꝯueniẽtia affirmatiua in pte, ex dissidio aũt negatiua ꝯsil'r in pte. ¶ Et si qspiaꝫ diceret cur nõ in scũda tm̃ ꝯcludit̃ vlis. ¶ Rñdemus h iõ fieri, qa ex vli sequit̃, vti planũ est pticularis, nõ aũt in 3tiũ, quasobres in scda vtraqꝫ ꝯcludit̃ ꝛ vlis ꝛ pticularis, in tertia vo pticularis dũtaxat. Atqꝫ hęc hactenus de tertia figura.

Per syluestre non solũ animalia fera intelligẽ. ũ est: sꝫ ꝛ plante.

Solo Albe.
Dubitatio.

Dubium.
Solutio.

¶ Planum autẽ ꝛ ꝙ in omnibus figuris, qñ non fiat syllogismus, prędicatiuis aut priuatiuis vtrisqꝫ existẽtibus terminis, ꝛ in parte nihil penitus fit necessarium, prędicatiuo autẽ ꝛ priuatiuo ꝛ vniuersal'r accepto priuatiuo, semp fit syllogismus minoris extremi ad maiorem, quemadmoduꝫ si a/omni b, aut alicui, b/vo nulli c, conuersis nãqꝫ propositionib᷒ necesse est c/alicui eorum, quę sunt a/non inesse. Consimiliter ꝛ in alijs figuris, semp eni per conuersionem fit syllogismus.

¶ Qm̃ quę de trib᷒ figuris dicẽda fuere, iã ad vmbilicos deducta sunt, ꝛ ex cõplicatiõib᷒ q̃sdã inutiles eẽ diximus; q̃ tñ nõ sunt penitus reijciẽde, vult in h q̃si diuerticulo Phs expẽdere atqꝫ examinare, q̃ inutiles oino sint, q̃ve pacto aliq̃ syllogistice cẽseant̃, ꝛ ingt planũ ac dilucidũ eẽ, ꝙ cõplicatiões oẽs inutiles ex ambab᷒ figura ꝯsilib᷒, aut pticularib᷒ ppõnib᷒ ꝯstãtes, neqꝫ pposituũ mõstrent, neqꝫ ꝯuersiõe aliq̃ syll'm faciũt, q̃ vo inutiles sũt ex fig̃ dissilib᷒, negatiuã hñtes vlẽꝫ, ppositũ qdẽ nõ rõcinantur, aliõ aũt h est min᷒ extremum de maiori syll'ice colligũt. Sũt aũt in p̃ᵃ silẽs inutiles, ex ambab᷒ vl'r negatiuis ex vtrisqꝫ in pte affirmatiuis, aut etiã negatiuis. In 2ᵃ ex ambab᷒ affirmatiuis seu itideꝫ negatiuis, aut vl'r, aut i pte. In 3ᵃ ex negatiuis vtrisqꝫ siue vl'r vel in pte, ꝛ ex ambab᷒ particularib᷒ affirmatiuis aut negatiuis. Qualitate vo dissiles in p̃ᵃ ex maiore affirmatiua ꝛ minore negatiua ambab᷒ vl'r, ꝛ ex maiore in pte affirmatiua, minoreqꝫ vl'r negatiua, in 2ᵃ ex pticulari affirᵐᵃ maiore, ꝛ minore vl'r negatiua, in 3ᵃ ex maiore aut vl'r, aut in pte affirᵐᵃ ꝛ minore vl'r negatiua, nãqꝫ supra mõstrauim᷒ cõplicatiões istas inutiles eẽ, ꝛ quẽadmoduꝫ ingt Aluidus Rof. nõ posse in q̃sitũ determinatũ. Ceterũ si aut ambas ppõnes ꝯuerterimus ꝑmutatis terminis vt in p̃ma figura, aut alteraꝫ solum, quẽadmodum in subsequẽtibus duab᷒, ita vt minor maioris ac p̃dicati locuꝫ in ꝯne obtineat, poterim᷒ nimiruꝫ aliõ qppiã a pposito rõcinari ꝛ q̃sitũ idetermintuꝫ, puta accipiat̃ in p̃ma, oẽ b/a, nullũ c/b, in hac ꝯ nulla efficit̃ a/ad c, quãobrem ꝛ ad ppᵐ inutilis est. Si vo ambas ꝯuerteris ppões, nullum b/c, aliqd a/b, pculdubio minorẽ de maiore ꝯcludem᷒ aliqd a nõ eẽ c. Quare non imerito, referẽte Seuerino atqꝫ alijs cõplibus nũcupati fuere syll'i isti κατ' ἀνάκλασιν siue ἀνακλώμενοι. Refrãgunt̃ eteni quodãmõ facta ꝯuersiõe ppõnũ. Nã ꝯ cõuerti negt, quũ sit in pte negatiua. Altera p̃ᵉ fig̃ cõplicatio maiorem habet in parte affirmatiuam, minorem vo vniuersal'r negatiuam, ita dispositis terminis nihil determinate colligens syllogistice, ꝙ si ambas verterimus ppositiones, mõstrabit ꝛ ipsa c, alicui a, nõ inesse eꝯ, sumptis terminis q̃ fuere pposiiti. ¶ Vi nãqꝫ sunt modi illi duo vltimi ex his quos Theophrastus atqꝫ Eudem᷒ primę adijcientes figurę, nouem eos faciunt, qui ob id vltimũ iter eos sortiti sunt locũ, ppea ꝙ nullo pacto ppᵐ cõcludunt. De reliqs vo tribus, qui p ꝯnis ꝯuersionẽ pereãtur mentionẽ facit, ꝛ Arist. ipse in 2ᵒ libri isti᷒ voluminis ad p̃ᵐ.

ad ꝑn^m. Cōſilr ꝛ in 2ª figura inutilis erat complicatio ex maiore affirmatiua in pte ac miore vlr negatiua, nihil. n. maioris ad minorē ꝯcludit, ſꝫ ecōuerſo, vlī negatiua conuerſa, ꝛ minore locū maioris ſubeūte, his etenī ita diſpoſitis minus extremū de maiori negatiue ꝛ in pte concludimus. In 3ª quoqꝫ ꝯiugatiōes bine ꝓ pacto inutiles reperiunt̃, queqꝫ maiorē affirmatiuā ac minorē negatiuaꝫ ambas vlr retinet, ꝛ q̄ maiorē hꝫ affirmatiuā in pte, minorē vo vlr negatiuā, atqꝫ ita cōplicatiōes iſte, q̄ q̄ſitum determinatū nō ꝯcludūt, ſꝫ dūtaxat īdeterminatū in ſumma in oib⁹ figuris quinque efficiunt̃, bine ī pma, in 2ª vna tm̄, atqꝫ in 3ª iterū bine.

Quo pacto ī 2ª figura ſint duo ſylli idirecte concludentes.

Quaſobrem palā eſt, qōnē corū vanā eē, q aſſerūt quo in 2ª fig⁹ bini efficiant̃ ſylli idirecte ꝯcludētes, Ariſt. nāqꝫ de his tm̄ mētionē facit, q̄ ad ꝓpoſitū ſunt inutiles, ꝯcludūt aūt pacto aliquo q̄ſitū indeterminatū, ſed cōplicatio illa, que maiorē in ſcda figura vniuerſale hꝫ affirmatiuā minorēqꝫ negatiuaꝫ inidē vlr queſitū etiā determinatū cōcludit. Qꝫ ſi dixeris, nonne ꝛ cōuenientes ꝯclonē in hac quoqꝫ cōplicatione ꝯcludere poſſumus? pfecto etiā, nō tn̄ de hoc genus ꝯclonibus in pñtia ſermo eſt, verū he declarabunt̃ in ꝑncipio ſcdi poſterioꝝ voluminis, quēadmodum ꝛ ſupra diximus, ꝛ hec eſt intētio Aphrodiſieſis Alexādri, lꝫ qdā alij ꝛ magni alio verſum abierint, binaſqꝫ in ſcda etiaꝫ figura iſtiuſmodi complicationes fieri poſſe aſſeruerint. Unuꝫ tn̄ addit Philoponus ꝛ recte, ꝙ qui in pma ſunt figura ambab⁹ ꝯuerſis vtiles efficiunt̃, q in ſcda miore, qui vo in tertia maiore retrocedēte ad vtiles pme figure reuocant̃ complicationes. Ceterū quāꝫ res ita ſe hēat, Ariſtoteles tn̄ de modis pme tm̄ figure mētioneꝫ in exemplo facit, tūꝫ qa pma in ordine eſt, tūꝫ qa huius exēplo reliquę facillime elucidari poterāt. Uel aliter ꝛ melius dicemus Ariſtotelem nō fuiſſe exēplo ſecūdę aut tertię viſum figurę, ꝓpea ꝙ nulla facta ꝯuerſione ſola ꝓpōnū trāſpōne vtiles erāt ad queſitū ꝯcluſuꝫ, vel ne pmiſſis quoqꝫ trāſpoſitis, quū nil referat, quo ad ſylli pfectioneꝫ verū maior aut minor ordine ꝓponat̃, qō etiaꝫ ſupra innuimus, ſit itaqꝫ in ſcda figura cōnexio hec, aliqd b, a, nullū c, a. g̊ aliqd b non eſt c. Dico ſyllm huc vtileꝫ eē ꝛ tertiū ſecūdę, maiorēqꝫ eam exiſtere ꝓpōneꝫ que ſcdo loco, minoreꝫ vo, que pmo ponit̃.

Dubitatio. Solutio.

Sed dicet quipiā, ꝓpterea q̄ Phs has etiā cōplicationes in alijs figuris fieri poſſe tradidit. Rñdeo hoc ideo pmiſiſſe Phm, qm̄ oculos dirigebat ad queſituꝫ determinatū, puta ſi itētio nr̄a fuerit ꝯcludere b, de c, ꝛ ecōuerſo concludamus c, de b. tūc prior maior nuncupabit̃, ſubſequens vo minor, ꝛ ob hoc cōtentus fuit Ariſto. exēplo pme figure, qm̄ aliaruꝫ figurarū exēpla aliquā patiebant̃ inſtātiaꝫ. Et pp hec oīa crediderīꝫ eas dūtaxat que in pma efficiunt̃ figura queſituꝫ colligētes indeterminatum fuiſſe a Galeno in quartā relatas figurā, quā tn̄ Auilidus Roſ. binis demolit̃ rōnib⁹, tum qa ſi qō pdicaret̃ in ꝓpōnib⁹, in ꝯne ſubijceret̃, ſeqretur ꝓ fieri pter rei ipſius nām, qō extra Phi ꝓpoſitum eſt, tūꝫ qm̄ ſequeretur idem ſm idē, ꝛ pdicati ꝛ ſubiecti rōnem hēe, qō ideo maxime extraneū eſſe dicit, qa pmuꝫ deſtruit pncipiū, nāqꝫ ſi intentio nr̄a ſit concludere q̄ſituꝫ a, de b, quū ꝓpōnes, quēadmodū ꝛ ſupra enucleauimus, modūꝫ ꝛ denoīationem capiant a q̄ſito, ſi in ꝓpoſitiōibus a, faciam⁹ ipſi⁹ b, ſubiectū dum id medio ſubijcimus de quo b, pdicat̃ in minore reſpiciēdo ſemper ad q̄ſitum ipſum pculdubio idē a, reſpectu eiuſdē b, ſm idem q̄ſitū pdicati ſubiectiqꝫ rōneꝫ geret, qō oppoſita claudit.

Opinio Leo Gerſonis.

Unde inqt Leo Gerſonis figurā iſtā eē penitus exterminādā tāqꝫ duplici de cā nō nālr ꝯcludētē, tm̄ qa id, qō ꝑ ꝛ ꝑ ſe ex tali ſequit̃ ꝯnexiōe aliō ē a q̄ſito, tū qa ſeqret̃ binas ꝯtias ꝓias ad vnū ꝛ eūdē ſinē nālr ꝯtingere, qō ꝑabſurduꝫ oppido eſt.

Dubitatio.

Qꝫ ſi dixeris, quēadmodū inqt ꝛ Auilidus Roſ. ob id nālem cēſendā eē figurā iſtā, qa facta ꝯuerſiōe ad pmā reducit̃ figurā, que nāliſſima eſt, veluti ſcda ꝛ tertia, ꝓpea nāles exiſtimant̃, qm̄ ꝛ he factis ꝯuerſionib⁹ ad pmaꝫ remeāt.

Rñſio Auer.

Rñdebimus, ſicut ꝛ idem Auilidus, ꝯuerſiones iſtas maximo a ſeinuicē differre diſcrimine, nāqꝫ hac nāles, illa artificioſi reducunt̃ ſylli, Ariſtotelis vo intētionē nō eē de artificioſis ptractare ſyllis, qm̄ ꝛ imaginarij ſunt ꝛ ab eo qō eſt in re ipſa diuerſificant̃, ꝛ ad hoc in infinituꝫ q̄ſi pcedūt, nāqꝫ ſi nāli diſcurſu cōcludaꝫ oē aīal ſubam eē, nil erit impedimēto, qn artificioſe pleraqꝫ alia ꝛ q̄ſi infinita poſſim ꝯcludere, puta oēꝫ equū ſubaꝫ eē, oēꝫ boueꝫ, oēm camelū, Socratē, Calliā, aliquā ſubaꝫ aīal eē ꝯſilr ſube ſubta cūcta pcurrēdo, qō q̄ſi in infinituꝫ excreſcit, ꝛ ita Leo Gerſonis. Nos alr artificioſas connexiones tāqꝫ infinitas, hoc eſt indeterminatas omiſiſſe Phm dicim⁹. Sed ad rem noſtram iam redeamus.

Palā aūt ꝙ ꝛ ſi indefinituꝫ ꝓ pdicatiuo in pte ponat̃, eūdē faciet ſyllm in oib⁹ figuris.

Dubium.

Querit̃ cur dixit indefinitum pro pdicatiuo ꝛ nō addidit vel negatiuo, quū tā affirmatiua q̄ negatiua in parte ſuā ſibi coequalē retineat indefinitā.

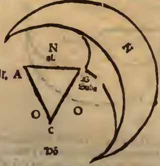
Solutio.

Rñdēt nōnulli ꝙ vel ex affirmatiua negatiuā quoqꝫ ſigt, aut eo ꝙ affirmatiua in pte multo ꝛ potior ꝛ dignior eſt negatiua, nāqꝫ cōplicationes oēs vtiles in qbus affirmatiua extiterit in parte, he aut indemonſtrabiles ſunt, aut ꝑ cōuerſionē ad indemonſtrabiles ſtatim reducunt̃, vbicūqꝫ vo pticularis fuerit negatiua, ibi per impoīe deductiōe tm̄ vtimur, ob hoc igit̃ de affirmatiua tm̄ cōmeminiſſe Phm inquiunt Alexander atqꝫ Philoponus.

Alia ſolutio melior.

Nos aūt ꝛ fortaſſe meli⁹ dicim⁹ ob id Phm de negatiua in pte nullā feciſſe mētionē, ꝓpea ꝙ nō ptractabat de vlī idefinite nā, nāqꝫ hec ſupius abūde fuit declarata, vex de ea tm̄ indefinita ſermo erat, q̄ hiſce cōplicatiōib⁹ aptabat̃, ꝛ qm̄ in his affirmatiua tm̄ ponebat̃, idō d affirmatiua ſolūmō mētiōeꝫ fecit, ꝛ quū dixit i oib⁹ figuris ſigt ſe de iſtis itelligē cōnexiōib⁹ ſiue in pª, ſiue in 2ª, ſiue in 3ª fig⁹ facte fuerint.

Manifeſtū aūt ꝛ ꝙ oēs impfecti ſylli pficiūtur per primā figurā, aut eniꝫ mōſtratiue aut per ipoſſibile ꝯcludunt̃ oēs, vtroqꝫ autē modo prima efficit̃ figura, ſiquidē monſtratiue perficiant̃, qm̄ per cōuerſionē ꝯcluduntur omnes, ꝯuerſio vo primā efficiebat figuraꝫ, ſin autē per impoſſibile monſtrant̃, qm̄ poſſ-

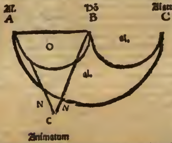

Burana ſup pora

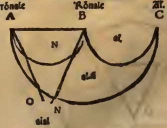
to falso syll'is efficitur per primā figurā, quē-admodū in vltima figura, si a/ ꝛ b/omni isunt c/ꝙ a/alicui b/inest, si enim a/nulli b, b/ꝟo oi c/a/nulli c, sed erat oi, ꝯsilr ꝛ in alijs.

¶ Aliud Theorema, q̄ p̄ᵐᵃ vult figᵃᵐ extollē ꝛ i hac vl'es maxie ꝯiugatiões, ꝛ ingt ꝙ sylli oēs ip̄fecti, ꝫ est z° ac 3° fig° p p̄ᵐᵃᵐ ꝑficiūt figᵃᵐ, vū ad eādē reuocāt aut mōstratiue ꝫ est p ꝯuersionē, aut ad ipoīe ōducēdo, nā z° figᵉ maiore ꝯuersa, 3° ꝟo miore ad pmā ōducit, ꝙ aūt et p ipoīe deductio in p̄° efficiat figᵉ ipse exēplū posuit de 3° in mō ꝫ, q ex ambab° ꝯstat affirmatiuis vl'r, nāqꝫ deductio ꝓ parte destruēdo fit, nullus aūt modus aptior est ꝫ, vt vl'is negatiua/q̄ maxie ōstruit/suppᵒ ꝯnis ꝫdictorio ꝯcludat, lꝫ eni terti° q̄ꝫ eādē ꝯcludat, nō tñ ita apposite, quēadmodū ꝛ īfra dilucidabim°. Alr ꝛ meli° de ꝫ p̄cipue mō mētionē fecit Arist. qm̄ nullus erat modus ac cōplicatio, q̄ totidē modis deduci ad primā posset figurā, q̄ iste nāqꝫ per maioris ꝯuersionem/per minoris, ac per deductiōeꝫ ad incōmodum perfici potest coniugatio ista.

¶ Est aūt ꝛ oēs syll'os reducē/ad vl'r syll'os, q in pria sūt figura, q̄ qdeꝫ in scd̄a sūt figura planū ꝙ p illos ꝑficiunt, p̄terq̄ ꝙ nō oēs cōsilr, sꝫ vl'es ꝑuatiuo ꝯuerso, q ꝟo i p̄te vterq̄ p deductiōeꝫ ad ipoīe, q aūt sūt i pria figura ſm p̄tē/ꝑficiūt qdē ꝛ p seipsos, veꝝ est et per

scd̄aꝫ figurā mōstrare ad ipoīe deducēdo/vt si a/omni b, b/alicui c/ꝙ a/alicui c/inerit, si eniꝫ nulli, b/ꝟo oi, nulli c/b/inerit, ꝫ eni fit p scd̄aꝫ figurā. Cōsilr āt ꝛ i priuatiuo erit demr̄atio, si

eni a/nulli b, b/ꝟo alicui c/inest a/c/alicui non inest, si eni oi, nulli aūt b/inest/nulli c/b/inerit, sed hec erat media figura. Quāobrē qm̄ oēs

q in media sunt figura sylli reducunt ad vl'es syll'os/q in pria, q ꝟo ſm p̄tē in pria ad eos/q in media. Planū ꝙ ꝛ q ſm p̄tē reducent ad vl'es syll'os/q in pria figura, q ꝟo i tertia/quū termini vl'r sunt statiꝫ ꝑficiunt p eos syll'os, q in pria figura, quū ꝟo in p̄te fuerit accepti/p syll'os in p̄te, q sunt in pria figura, isti aūt in illos redacti sunt. Quare ꝛ q in tertia figura ſm p̄tes oēs reducēt ad vl'es syll'os q i pria, qui igit inesse aut nō inesse mōstrāt sylli/dcm̄ est quō se hñt, ꝛ ſm se, q ex eadeꝫ figura, ꝛ ad seinuicem qui ex diuersis figuris.

¶ Scd̄aꝫ Theorematꝫ ꝑpo° p̄tē mōstrat, vl'es inq̄ syll'os figᵉ p̄ᵉ ꝑfectissimos eē eo/ꝙ p hos alij oēs ꝑficiant, ꝫ aūt id facit vt ex ꝯsti ostēdat q nā modi ad demr̄ationē maxime vtiles cēseri ōbeāt, sūt itaqꝫ modi oēs q ad vl'es p̄ᵉ reducunt/duodecim/q̄tuor z° /sex 3° /et p̄ᵉ p̄ticulares duo, vl'es z° facillime nega° cōuersa ad hos deducunt, p̄ticulares ꝟo bini suppᵒ ꝯnis opposito cū altera vl'i/3° i z° /4° ꝟo in p̄ᵐ redeūt p ipoīe. [Qui autēꝫ sunt in p̄°.] Mōstrat quonā pacto sylli p̄ticulares p̄ᵉ ad vl'es eiusdē deducunt, merito aūt de his posteri° ꝑtractat, quū z° mediāte ad p̄mā reuocent, aut q̄ hosce syll'os ex se qdē ꝑfectos eē, quū sint indemr̄abiles, posse tñ maiorē adhuc ꝑfectiōeꝫ assequi/si ad z° vl'es reducāt, deide his mediātib° ad p̄ᵐᵃᵐ, vn̄ nō eē cēseo ambigēdū cur cōplicatiōes p̄ᵉ figᵉ cū multo ꝑfectiores existāt/ad z° reducant, neqꝫ eni i hāc trāsferant vt q ab ea ꝑfectionem aliquā capiāt, sꝫ vt hac q̄si internūtia ad p̄ᵉ vl'es deferāt. Uel alr. [Per seipsos.] Q̄ sine reductiōe ad z°/ꝑsit imediate p ipoīe ad p̄ᵉ vl'es reuocari, puta in exēplo, nl'm b/a, aliqō c/b, aliqō c/nō ē a/ ex opposito ꝯnis cum maiore ꝯuersa/fit z° p̄ᵉ cōplicatio, vt nullum a/b, oē c/a, nullū b/c, itideꝫ ꝛ in altero p̄ticulari fiet syll'o, oē b/a, aliqō c/b, aliqō c/a, ex oppᵒ ꝯnis ꝯuerso, nullū a/c, oē b/a, nullū b/c, ꝛ hec qdē hūc i modū, si tñ recte aīaduertimus res ipsa ſm vtriusq̄ expōnē in idē recidet. Terti° itaqꝫ p̄ᵉ ad z° reducit z°. Quart° ꝟo ad p̄mū eiusdē, quēadmodū ꝛ de ꝯtextu ipo liquet. [Qui ꝟo i 3°.] Nūc eos mōstrat/q sūt in 3°/quō ad p̄ᵉ reducunt vl'es p ipoīe, ꝛ ait, ꝙ p̄mi duo statiꝫ ꝫ est nullo alio mediāte ad p̄ᵉ vl'es remeāt, prior ad z°/scd̄s ad p̄orē facta per ipoīe deductiōe, ꝫ eni ꝯuersiōe fieri minime pōt, quū hac alterā oīno p̄ticularis efficiat. [Quāꝫ ꝟo in p̄te.] Particulares ingt 3° nō ampli° statim sed mediātib° p̄ticularib° p̄ᵉ ad eiusdē reducunt vl'es, ad hos etenī alteri° ꝑpōnis cōuersiōe migrāt, subaudiēdū aūt, referēte Alexādro ꝫ in loco/q cūq̄ ex se reduci nō ꝑsit, ita ꝙ sensus sit, particulares 3° sylli, q cūqꝫ ex se reduci ad p̄ᵉ vl'es nō ꝑsit/p syll'os in p̄te q sunt in p̄°/ad eosdē reducunt, nāqꝫ terti° ꝛ q̄tus ſm ordinē Aristotelicū statiꝫ p ipoīe ad p̄ᵉ redigūt vl'es, puta aliqō c/a, oē c/b, aliqō b/a, hui° eni ꝫdcōrio suppoᵒ cū miori fit scd̄s p̄ᵉ hūc in modū, nullū b/a, oē c/b, nullū c/a. Q̄ si dicas nō debere cōplicationes istas ꝫ pacto ad p̄ᵉ vl'es reuocari, sꝫ p ꝯuersioneꝫ, q̄ ꝑfectior/dilucidiorq̄ est. Cōtra istamus dicētes, ꝙ eodē pacto ꝛ vl'es 3° reducēdi eēnt i p̄ticulares p̄ᵉ p ꝯsileꝫ ꝯuersionē, cui° tñ ꝯtrariū fecimus, merito itaq̄ additamēto illo ōis tollit ambiguitas. [ſm se] i. quō vnuslq̄sqꝫ i ꝑpa figᵉ syllogistic° fit. [Ad seinuicē.] Hoc est q̄ sit figuraꝝ diuersitas ꝛ syll'oꝝ ad seinuicē in varias figuris, qm̄ penes mediꝫ dispōnē, ꝛ eo ꝙ varie ad p̄mos p̄me reuocant, alij nāqꝫ p se, alij p aliorꝝ reductionē. Ceterū ex his q̄ dicta sūt dilucidū fit, expōnē minimē

Duodeci sūt modi q̄ reducūtur ad vl'es prime figure.

Recapitulatio eo q̄ sup' dicta sit d' sylli ex inexistentibus.

nimã arguẽdi ꝯiugatiões ptẽ sibi vẽdicaẽ, quũ hui'adin mẽto nlla vti palã ẽ reductio fiat sylloꝝ. ¶ Sz iã totũ sylloꝝ inexñtiũ negociũ expeditũ ẽ p'/2'/ad õmũ 3' fig' de q̄ dixim' cur extremũ loĩus fuerit locũ cur cõplica-tões plẽs efficiaẽ i hac q̄ĩ i aliaꝝ alterutra/dãnata ibidẽ nõnulloꝝ opione, q binas 3' fig' leges ascribebãt, deinde ꝛ termioꝝ ordie enarrato, appo'ꝛ Aluidi Rof. coaptatiõe ꝓpositerã. Mox ꝛ rõnẽ attulim' cur ex ambab' vlibus i ptẽ tñ hac i fig' sequaẽ ꝯ/curq3 quũ modus prim' vtriusq3 ꝯuersiõe ad p̄mã reduci possit figurã/nõ fuerit huiꝰ effectu mõ/quẽadmodũ in 2'. Deinceps ꝛ expositorũ mõstratiõez exposuim' addita ibidẽ rõne/cur hac in 2' huiusce fig' mõ nõ sit vsus, mox ꝛ rõ reddita cur nonnlle cõplicationũ istaꝝ vlẽs/q̄dã vo particulares nũcupenẽ, declarato subinde pticulariũ pcessu atq3 ordine, refutata sil Alexãdri opione Eudemi atq3 Alpharaby, deinceps ꝛ qrtũ figure istiusmodi mõstrationẽ exposuim' addita rõne cur nulla repiaẽ fig', i q̄ vlis tñ ꝯ fit. Demũ cõplicatiões illas enodauim'/q̄ ad pp'' sunt inutiles, q̄sq3 refractas vocabat Theophrastus, refutata ibidẽ Haleni figura quarta/ac reductione sylloꝝ oiu3 ad p̄me vlẽs duos facta. Supest ãt vt post hęc expedita/ad nec̃ias cõtingẽtesq3 ꝛ simplices ꝛ mistas pedem feramus.

¶ DE SYLLOGISMIS QVI CONSTITVVNTVR EX AMBABVS DE NECESSARIO. Cap. VI.

Quoniã vo diuersum est inesse ꝛ ex necessitate inesse ꝛ contingere inesse: multa.n.isunt qdẽ/non ex necessitate tñ, alia vo neq3 isunt oino/ꝯtingunt autẽ inesse: planum ꝙ ꝛ sylli vniuscuiusq3 horũ diuersus erit/ꝛ nõ silr se hñtibus terminis: sed hic quidem ex necessarijs/ille vo ex inexistentibus/ille autem ex contingentibus.

Posteaq̄ figuras ꝛ ꝯiugatiões oẽs inexñtes explicuit tanq̄ simpliciores/tractaturus de modalib' porrẽ nec̃ys locũ ascribit tanq̄ dignioib' ꝛ potiorib', atq3 iõ q̄si ordis huiusce rõnẽ assignãs sil ꝛ diuersitatẽ sylloꝝ ex diuersitate fieri ppõnu3 innuens inqt quasi ad vbũ, qm mãe ppõnũ inexñtiũ/nec̃iaꝝ ac ꝯtingẽtiũ/a seiuicẽ seiungunẽ, nimirũ ppõnes q̄q3 ipse diuerse erũt, ꝛ si h/sylli ẽt ex his ꝯstituti iter se magno differẽt iteruallo, q̃q3 i mã ipsa ppõnes discriminẽt, rõnez assignat dicẽs, pdicata subiis ineẽ aliqñ nõ ex nec̃itate, ꝛ ita ppõnẽ fieri inexñtẽ/aliqñ ex nec̃itate atq3 ita nec̃ia/nõnuq̄ vo neq3 ex nec̃itate inesse/neq3 oino ineẽ, ꝛ sic ppõnẽ fieri ꝯtingentẽ. ¶ Nec vnq̄ dixeris/qõ qdã autumãt ineẽ cõi' ꝛ i plus esse/q̄ ex nec̃itate, nãq3 hęc ꝛ mã ꝛ mõ seiũguẽ/quẽadmodũ supra dixim' ex opione Alul. Rof. ꝯ Theophrastũ ac Themistiũ isurgẽtis, ꝛ i priũa idẽ q̄s asserẽtis, ait eni ppõnes istas ꝛ mõ ꝛ mã a seiuicẽ differre. ¶ Sz illõ ẽt pperã verũ arbitror, ꝙ ꝯtingẽ ineẽ cõi' sit/q̄ simplr ineẽ ppea/ꝙ oẽ qõ isit/ꝯtingat ineẽ, h eni3 fieri nullo mõ pt, si Aristo. audiam' dicẽtẽ/alia nõ oino ineẽ ꝯtingẽ aut ineẽ, h eni ꝯtingens nullo pacto de eo qõ inest pdicari pt, vex si ex ineẽ ꝯtingẽs iferim'/nõ ẽ illõ/de q̄ nũc sit ẽmo, s3 ꝯtigẽs/qõ sup nõ nec̃iũ vocauit Ari. õ q̄ abũde disputauim'. ⌊Et nõ silr⌋ qdã affirmãdo legẽdũ putãt, ita vt sensus sit sylli ex ppõnib' illis diuersi cõstituũẽ/silr se hñtib' tmis, h ẽ si ãbe fuerit nec̃ie aut ꝯtingẽtes ãbe, vl si altera fuerit nec̃ia alta vo ꝯtigẽs vl ineẽ, ceteꝝ sensus iste ver' qdẽ ẽ, nõ tñ ꝯtextui accõmodatus, nãq3 si ita legẽdũ eẽt/debuisset hũc i modũ dicẽ, ꝛ silr se

Inesse nõ est magis cõe q̄ nec̃io ineẽ: ꝯ contra dicentes illi. Opio Auer. de ppõne de inesse ꝯ theophrastũ ꝛ themistium. Cõtingẽ ineẽ nõ ẽ cõius q̄ inesse.

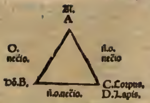
hñtib' tmis ꝛ si hic qdẽ ex nec̃ys ꝛ reliq̄. Sati' ĝ vt cum Alex' dicam' ꝙ Phs exponit, quõ diuersus efficiaẽ syllo nãq3 igi tmini nõ silr se hñt, h est sylli isti nõ ex cõsilib' cõsilo ppõnib', s3 h qdẽ ex nec̃ys, ille vo ex inexñtib'/ille aũt ex ꝯtigẽtib', ꝛ ppea i iter se mltũ diuersi. ¶ Sz q̄reret aliqs cur quũ isinti q̄si modi sint/vex puta ꝛ falsum/p se/per accñs/ipole/bñ/male, ꝛ ꝯsilia non ꝛ ex his quoq3 diuersus efficiaẽ sylls: ¶ Respõdemus ꝙ modi isti aut idẽ sunt cũ supra dictis/aut ppõnẽ inexñtez quo ad decursũ syllicũ ñ variãt, quẽadmodũ ꝛ supra retulim'.

Dubium. Solutio.

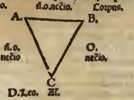
¶ In nec̃ijs itaq3 ferme ꝯsilr se h3 ꝛ in his/q̄ insũt: eodẽ.n.mõ positis termis i eo/qõ est in eẽ: ꝛ i eo qõ ẽ ex nec̃itate inesse/erit ꝛ nõ erit syllis: pterq̄ ꝙ differẽt i eo/ꝙ adiacet terminis ex nec̃itate inesse vl nõ inesse: nãq3 ꝛ priuatiuũ silr ꝯuertiẽ/ꝛ qõ est i toto eẽ ꝛ quod de oi ꝯsilr assignabim': in alijs igiẽ eodẽ pacto mõstrabiẽ p ꝯuersionẽ/ꝙ cõclusio est necessaria: quẽadmodũ in eo/quod est inesse.

¶ Queriẽ quũ Aristo. de simplr syllo ẽmonez faciat, cur ip3 coerceat ad nec̃ias aut ꝯtigẽtes ppõnes, nãq3 õ syllo ex nec̃ys/i posteriorib'/õ ꝯtigẽte i topicis abũde disputat. ¶ Rñdem' ꝙ nec̃iũ ꝯtigẽsq3 bifariã ꝯsiderari pñt/latius vt formã variant syllicã/atq3 vt nec̃iũ p quocũq3 accipiaẽ nec̃io seu simplr/seu ẽm qd/ꝛ ꝯtigẽs ꝯsilr vt ex diuerso dicto õ oi ac diuersis ꝯuertẽdi mõ diuersas facit cõplicatiões. Et psili'/vt nec̃iũ idẽ/qõ p se sigt/ꝛ ꝯtingẽs idẽ/qõ pbabile cũ timore opp'. Lati' itaq3 nec̃iũ ꝛ ꝯtingẽs h i loco accepit Aristo. vt formã. v3. sylli de q̄ in pposito ẽmo est/aliquãtisp variãt. Aut itaq3/ꝙ si ppõnes necessarię extiterint nõ addo quẽadmodũ nonnulli i sensu aut cõpõnis aut diuisiõis, nã ꝛ h supra refutatũ est in cõuersiõib', si inq̄ ppõnes tales fuerit, ferme idẽ fiũt sylli q ꝛ in his q̄ sũt inexñtes nã q̄tuor vtilẽs cõplicatiões i p' efficiunẽ/totidẽ i 2' ꝛ sex in 3', ꝛ q̄si cã3 reddidit/ob quã statiz post ꝯiugatiões inexñtes nec̃ias ordinauit, nãq3 ꝛ eo ꝙ sunt ꝯsiles, in vtrisq3 eni pdicatũ actu inest subo, ꝛ p̃n' ẽt syllica/si nõ eadẽ/ꝯsilia tñ retinent ꝯuersionẽ inq̄ ac dictũ de oi, iõ statiz post syllos inexñtes de necessarijs agẽdũ fuit. ⌊Pręterq̄ ꝙ diff.⌋ ¶ Ex h nõ imerito qspiã ansa3 capet dubitãdi ꝯ ea/q̄ sup' dicta sunt ingẽ/ppõnes modales ab his, q̄ sũt inexñtes nõ ẽ3 mã3 ꝛ modũ vt asseruim'/vex modi tñ appõne differre, nãq3 h q̄si ex cõtexm manifestũ ẽ. ¶ Dicim' quẽadmodũ ꝛ alibi Alexãder/ꝙ modoꝝ appositio i ꝯueniẽte mã facienda ẽ, ꝛ h voluisse Phm dixerim, vt. v3. differant ppõnes iste eo ꝙ illis ẽm debitas ꝛ congruẽtes mãs apponaẽ modus. ⌊Nãq3 ꝛ priuatiuũ⌋. Reddit rõnẽ nũc/cur cõplicationes necessarię similes sint his/quę sunt inexñtes/nãq3 inquit principia harũ sunt eadẽ/ergo ꝛ ꝯiugationes siles erunt, principia esse eadem ipse hunc in modũ mõstrat, cõuersio est eadẽ, vlis eni negatiua inqt eodẽ pacto ꝯuertitur, igiẽ cõuersio eadẽ est. ¶ Sed q̄reret nõ iniuria qspiam quare de vli tñ negatiua mẽtionẽ fecerit, quũ non huius dũtaxat/sed affirmatiuarum quoq3. Cõuersione scdã ac tertia ad p̄mã reducanẽ figurã. ¶ Dicim' ob id h factũ esse, qm affirmatiuę oẽs eodẽ modo conuertebantur tã inexñtẽs/q̄ necessarię aut ꝯtingentes, negatiuę vo nõ itidem, nam ꝯtingens negatiua vlis nõ ꝯuertiẽ terminis quẽadmodũ infra dilucidabim'. ⌊Et qõ est in toto esse⌋. Et dictũ de omni inquit per qõ p̄ma mõstraẽ figura idẽ vtrobiq3 est in ppõnibus dico inexistentibus ꝛ necessarys, in cõtingẽtibus vo non idem/sicut infra planũ erit.

Dubium. Solutio. Dubiũ aliud. Solutio.

¶ In media v̄o figura/qñ sit hoc q̄dē vlr affirmatiuū:hoc autē priuatiuū in parte: atq̄

iterū in tertia/quū sit hoc quidē vlr predicatiuum/illud v̄o priuatiuū in parte:nō similiter erit ꝛ demonstratio: ceterum necesse est/cui vtrūq̄ non inest de hoc facere syllm:erit enī necessariū ꝛ in his:si autē de exposito necessario est/ꝛ de illo quodā : nāq̄ expositū qd̄ illud aliquid est:fit autem vterq̄ syllogismorum in propria figura.

¶ Exponit q̄re superius dixit ferme,nāq̄ inq̄t in h̄ differūt cōplicationes necīę a cōplicationib⁹ inexistibus,q̄m quart⁹ scd̄e ꝛ q̄ntus tertie non codē pacto monstrant, in syllis enī inexistib⁹ mōstrabant ꝑ ipoīe/hic aūt ostensio talis fieri minime pōt,ſ; expōne arguunt, nā si oppositū assumpseris ꝯclonis cū altera ꝓpōnū mistionē facies ex nec̄ys ꝛ ꝯtingētib⁹,de qua adhuc nulla facta est mentio,atq̄ ita ignotiori ignotū mōstrabis,qd̄ perabsurdū, neq̄ dicas,quēadmodū nōnulli male asserunt,ꝙ q̄ mistio talis nō est ꝯgrua/iō nō pōt ꝑ ipoīe mōstrari,nanq̄ nulla est vtilis cōplicatio/q̄n ꝯuersiuo pacto aliq̄ possit mōstrari syllo,ſ; potius dixeris ob id ꝓhm monstrationē hāc negasse,q̄ de tali mistiōe/nulla adhuc mentio facta fuerat.

Dubitatio.

¶ Sed dubitaret merito aliq̄s qūo ꝯiugationes iste nō possint ꝑ ipoīe dico ēt ꝑ notiora mōstrari,superius enī dictū est/ꝙ nec̄īę ꝓpōni triplex opponit cōtingēs/nec̄ia/nō nec̄ia/ꝛ poīe,si itaq̄ ꝯdictoriū assumpserimus ꝯtingēs nec̄iū/manifestū ꝙ ex ambab⁹ nec̄ys cōplicatio astruet,atq̄ ita ex euidētiorib⁹ sylla fiet.

Solutio.

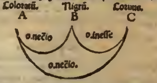
¶ Dicimus ꝙ ſ; h̄ fieri aliq̄ñ possit nō t̄n semꝑ,nā si ꝯdictoriū verificet nō pro ꝯtingēti nec̄io/sed pro nō nec̄io aut possibili,tūc planū est/ꝙ ex ignotiorib⁹ arguemus in mistione inq̄ aut nec̄y ꝛ inexistis/aut nec̄y ꝛ ꝯtingētis veri qd̄ quasi videns Aialidus Rof. inq̄t,erit igit̄ syllo ꝑmissus ex ꝓpōne nec̄ia ꝛ absoluta aut ꝯtingēte,tacuit autē nec̄iā,q̄ tūc ex notiorib⁹ ꝓcedebat deductio. [Ceterū necesse est] Uerū inq̄t si volum⁹ ꝯiugatiōes istas arguere,expositoria rōne vti debem⁹ vbi notes,quēadmodū ꝛ Alexāder refert,ꝙ modus iste exponendi longe ab eo difficilis est,ꝗ supra in tertia figura in syllis inexistib⁹ fie-

bat,ibi enī quoddā sensibile accipiebam⁹ nō egēs monstratione aliq̄,vñ ꝛ solū acceptū sufficiēs erat,hic aūt qd̄ accipit̄ nō solū sensu sufficit,ſ; ad ipsū opus est syllī facere,q̄re hoc veluti inuens intulit/de hoc facere syllm,q̄si nō sufficeret sola sensibilis mōstratio/ſ; adhuc syllo op⁹ eēt,qd̄ iteꝝ plan⁹ ondit,dū ait,nāq̄ expositū qd̄ illud aliq̄d ē,qd̄ illud enī nota essentialis ꝑdicati existit, quēadmodū ꝛ insra declarabim⁹,veꝝ ſ; hoc pacto expositoria ista monstratio ꝓcedat,nil t̄n ꝓhibet/ꝙ sensibili ēt monstratione argui possint. [In ꝓpria figura.] Hoc est syllis expositori⁹ mōstrās cōplicationē figurę secūdę/in scd̄a etiā fit/ꝛ tertię ꝯsilr in tertia,atq̄ vt hoc plan⁹ sit faciamus expōnē. Su syllis in scd̄a/necesse est oē b/esse a/necesse ē aliqd̄ c/nō eē a/ḡ nec̄e est aliqd̄ c/nō esse b/monstro hoc, accipiam⁹ enī sub ipso c/aliq̄d min⁹ cōe a quo vlr remoueat̄ a/ꝛ sit d/ꝛ ita ꝓcedamus nec̄e oē b,a/nec̄e nullū d,a ergo/nec̄e nullū d,b/ſ; d/erat aliqd̄ c/aliqd̄ igit̄ c/nec̄io nō est b. Planū itaq̄ ꝙ syllis iste expositori⁹ in eadem figura efficit̄,in qua ꝛ exposit⁹, cōsilr ꝛ de tertia dicēdū erit. ¶ Ceterū Theophrast⁹/referēte Alexādro nō ita monstrauit cōplicationes istas in ꝑ suoꝝ priorū analyticoꝝ, sed distulit horum monstrationē tanq̄ quę per impoīe fieri possit,ꝛ hęc de vniformibus necessarys,deinceps ꝺ mistis ex necessarys ꝛ inexistentibus dicendum erit.

Opio Theophrasti.

¶ MISTIO NECESSARII ET INESSE.

Ed contingit aliq̄ñ ꝛ altera ꝓpositione necessaria existente/necessariū fieri syllm/ꝑterq̄ ꝙ non vtralibet: sed quę ad maius extremum: vt si a/

quidem sumptū est/inesse ipsi/b/ex necessitate aut non inesse,b/v̄o ipsi c/inesse solum : sic enim sumptis propositionibus ex necessitate a/inerit ipsi c/aut non inerit.

Posteaq̄ ꝑtractauit de cōplicationib⁹ ex ambabus nec̄ys vult in pñtia exponeī,qūo altera nec̄ia/altera v̄o inexite seq̄tur ꝯiugatio nec̄ia,ꝛ ait ꝙ maiore necessaria/ac minore inexistēte necessariū concluditur quesitū,ecōuerso aūt dispositis ꝓpositiōib⁹/minime. ¶ Sed q̄m circa hęc infinite q̄si insurgant q̄ōnes/ac varię viroꝝ doctissimoꝝ snię,adeoq̄ locus iste difficilis iectu ē/vt vix possit extricari,nō absurdū facturus

ero/si pri⁹ diuino implorato auxilio/ad enigma hoc enodandū me cōferā, oꝫ enim numen interesse/quū dignus īciderit nodus vindice. Sit itaqꝫ inuocatio nr̄a eadē/quā: in musaꝝ hymno fecit antiq̄ssimus poetaꝝ. Orpheus.

Inuocatio.

ἀλλὰ θεαὶ καὶ ἐμεῖο πολυπτοίητον ἐρωὴν
παύσατε, καὶ νοεροῖς μετ' σοφῶν βακχεύσατε μύθοις,
μηδ' ἐμ' ἀποπλάγξητε δυσσεβέων γένος ἀνδρῶν.
ἀτραποῦ ζαθέης ἐριφεγγέος ἀγλαὸν καρπόν,
αἰεὶ δ' ἐξ ὁμάδοιο πολυπλάγκτοιο γενέθλης,
ἕλκετ' ἐμὴν ψυχὴν πανάλημονα, πρὸς φάος ἁγνόν.
ὑμετέρων, βρίθουσαν ἀεξινόων ἀπὸ σιμβλῶν,
καὶ κλέος εὐεπίης φρενοθελγέος αἰὲν ἔχουσαν.

Dicimus itaqꝫ iā a vestra vt dixi exorsi φ varie ac mlāiformes circa modū illū cōplicādi ↄnectendiqꝫ ꝓpōnes/ extiterunt ꝛ antiquoꝝ ꝛ modernioꝝ opiones, minores eni modū quēdā mea gdē s̄nia valde auersum a veritate secuti sūt. Quidā nāqꝫ eoꝝ dicūt/φ ex maiore nec̄ia i sensu diuisionis ꝛ minore inexn̄te/sequit ↄclo nec̄ia/siue minor simplr̄ siue vt nūc fuerit inexn̄s. Si vo maior in sensu cōpōnis accepta fuerit/nō valere aīūt cōiugationē istā/ni minor simplr̄ fuerit inexn̄s, definiūtqꝫ simplr̄ inexistere quū ꝑdicatū nō aliqñ subto cōpetere pōt/aliqñ nō, ſꝫ semꝑ, vt nūc aūt quū secus se habuerit. Adduntqꝫ si maior fuerit inexn̄s vt nūc/minor vo nec̄ia siue cōposita siue diuisa φ nūq̄ vtilis astruit ↄiugatio, finaūt inexistens simplr̄ sit/φ semꝑ quōcūqꝫ sumpta minore necessaria/ↄclo indē sequet nec̄ia, dicūt isuꝑ ꝓbꝫ itellexisse ō ꝓpōnib⁹ in sensu diuiso/nō aūt cōposito. Alij vo binas ponūt circa mistionē istā/reglas/vnam φ maiore nec̄ia/oēs modi valēt in ↄclonē nec̄iā i ꝑte/nō āt vlem, ꝓpea φ verificat medi⁹ de minore tm̄ ꝑ eo qd est, i ↄclone āt maior ex̄mitas nō solū ꝑ eo/qd est/ſꝫ pro eo etiam/ qd nō est/ſꝫ pōt eē. Alterā φ ex maiore inexn̄te nō seqt cōclo neqꝫ inexn̄s/neqꝫ nec̄ia/ſꝫ posse ꝑ posse cōe ꝓpriā itelligētes inexn̄ti ꝛ nec̄io, addūtqꝫ ex maiore nec̄ia ꝛ minore iexn̄te posse cōclonē nec̄iā vlr seq/cū reduplicatōe tn̄. Sꝫ qm̄ pōnes iste lōge recedūt ab Aristo^ca vitate/ꝛ si qd boni retinēt/id totū īfra declarabit, iō has omittēdas cēsco, nāqꝫ ꝑor q̄si refutata est/dū agebam⁹ ō ↄuersionib⁹/altera quoqꝫ/dū posse illō cōe destruebam⁹. Satius itaqꝫ est vt ad celebratiores opiniones veniamus.

Opio quorū dā de mistiōe nec̄ij ꝛ inesse

Opio alioꝝ

Diuus nāqꝫ Albert⁹ nulla ꝑmissa diuisione cōpōnis diuisionisqꝫ tngt/φ si maior fuerit nec̄ia/ꝛ minor iexn̄s simplr̄/semꝑ cōplicatio fiet vtilis i ↄclonē nec̄iā, finaūt maior inexn̄s fuerit vt nūc/minorqꝫ nec̄ia/ↄiugatio fiet inutilis ad cōclonē nec̄iā, atqꝫ isuꝑ dicit, φ simplr̄ iexn̄s nūcupat/quę ꝛm rē nec̄ia est/ſꝫ modū non hēat, atqꝫ ita ambiguitates oēs/quę hac in mā efficiunt/subterfugit, ꝛ qm̄ opio hęc maxime ꝓbat nr̄is tēporib⁹/ꝛ qꝫ sanctū est ꝑhonorare veritatē/eā qb⁹ potero rōnib⁹ infringam.

Opio Alba.

Primuꝫ itaqꝫ si minor eo pacto esset simplr̄ inexn̄s/ sequeret cōplicatiōes istas nihil differre ꝛm reꝫ ab his/ quę vtrāqꝫ hn̄t nec̄ias/atqꝫ ita aut mistio hęc superuacanea foret, aut cōplicationes nō re/ſꝫ nr̄o ꝓferēdi mō tm̄ mō differrēt, quoꝝ vtrūqꝫ ꝑabsurdū est, qdqꝫ 2^m falsuꝫ sit/de ꝑori eni nemo dubitat/mōstro euidēte rōne, nāqꝫ in 2^a fig^a ambab⁹ nec̄ijs in ↄiugatiōib⁹ omnib⁹/in qb⁹ ꝛ iexn̄s/vtilis erigit cōplicatio/si vo affirmatiua nec̄ia fuerit/negatiua vo inexn̄s/quēadmodū īfra planū erit inutilis erit ↄiugatio, nō mō igit solo/veꝝ ꝛ re a seinuicē differūt, eadē rō adduci posset ꝛ de alijs cōplib⁹. Pręterea quēadmodū supra ēt retulim⁹/nō ne inexn̄s dicebat/qm̄ ꝑdicatū subto inerat/poterat aūt nō inesse: Hoc eni declaratū a nobis est/ꝛ Arist. quoqꝫ innuit/quū dixit. Qm̄ diuersum est inesse/ꝛ nec̄itate inesse ꝛ reliq̄, vbi q̄si rōnē hac

Cōtra Alba.

adduxit, si ꝓpōnes re distinguunt/sylli quoqꝫ ex his cōfecti distingui debēt, ſꝫ ꝑus est/igit ꝛ 2^m nō erit itaqꝫ illa simplr̄ inexn̄s/quū inexn̄di rōnē ac nāꝫ destruat. Pręterea Aristo. ipse in ↄtextu dū tollit distruitqꝫ cōplicationē ex maiore inexn̄te ac minore nec̄ia/nonne, maiorē accipit vt nūc inexn̄tē: ꝑfecto ēt, ĝ aut refutatio ista nulla ē/ aut nō opꝫ inexistentē eiusmodi eē. Qꝫ si dicas quēadmodū ꝛ diuus ridet Albertus minoreꝫ inexn̄tē a nec̄ia astringi/vt simplr̄ sit, maiorē vo a minore minime, quū minor sub maiore/nō aūt sub minore maior cōtineatur.

Rn̄º Alba.

Cōtra. Si hoc veꝝ eēt/sequeret φ nunq̄ possemus pacto aliq̄ sub maiore nec̄ia/minorē sumere vt nūc iexistentē, qd tn̄ falsum, nāqꝫ hęc nec̄ia est/nec̄io ois hō aīal/ vt h vt nūc inexn̄s/oē currēs hō/ex qb⁹/vt planū ē nec̄ia seqt ↄclo/oē currēs nec̄io est aīal. Demū si volebat ꝓbs minorē talē eē/cur de ea nullā fecit mētionē: quēadmodū in mistione inexn̄tis ꝛ ↄtingētis: ꝑfecto nullā q̄spiaꝫ rōnē assignare poterit. Dicēdū itaqꝫ minorē posse quōcūqꝫ inexn̄teꝫ accipi. Sed adhuc insurget Aualidus Roꝫ. cū sua opinione quā ꝑlurimi fecit, ꝛ ob id credidit se solū veritatē adinuenisse, ait eni ꝑ quādam faciens distinctionē φ ꝓpōnū alia nec̄ia alia inexn̄s/ꝛ h q̄ntū ꝓp^to satisfacit, adduqꝫ vtrāqꝫ istas bifariā secari, ꝓpea φ alia ꝑ se/alia ꝑ accn̄s ꝛ nec̄ia ꝛ inexn̄s sit, ꝑ se dicunt nec̄ię/q̄ ex subto ↄsistunt/ac ꝑdicato essentiali subto/aut ex subto ꝓpriaqꝫ passione, vel vt plani⁹ dicā/q̄cūqꝫ aut in ꝑ aut in 2º sūt ꝑ se dicēdi mō, nec̄ię vo ꝑ accn̄s sunt/q̄ ↄtrē nāę inexn̄tis hn̄t/ꝑtēqꝫ nec̄ij/ceu si dicā, oē ambulās aīal, sed inexn̄s ꝑ se seu simplr̄ ea nuncupabit in qua quuꝫ subm̄ disponit aliq̄ dispōne/erit ꝑdicatū nec̄io ꝑm ↄn̄s/sicuti est oē ambulās moueri. Inexn̄s aūt ꝑ accn̄s/siue vt nunc ea dicet/quę in tpe determinato veritatē obtinet, quēadmodū/ois hō alb⁹. His ꝑmissis distōnib⁹ igt/φ si ambe ꝓpōnes fuerit nec̄ię ꝑ se, ↄclo erit ꝑ se nec̄ia: si vo maior sit ꝑ se nec̄ia ꝛ minor ꝑ accn̄s/ꝑ se aūt inexn̄s, ↄclo seq̄t ꝑ accn̄s nec̄ia iexn̄s ꝑ se, ꝛ addit dīaꝫ istā eē īter ↄclonē/q̄ ex ambab⁹ seqt ꝑ se nec̄ijs/ꝛ eā, q̄ ex altera tm̄. Veruꝫ si maiori nec̄ię ꝑ se/addat vt nūc inexn̄s aliqñ ↄcludet necessariū, aliqñ nō nec̄iū, qdqꝫ h ita se hēat termis ipse cōprobat. Si vo maior fuerit iexn̄s ꝛ minor nec̄ia nō ↄcludet cōclo nec̄ia, eo φ mioris ꝑdicatū q ē termin⁹ medi⁹ nō est de nā nec̄ij ꝛ ex ↄn̄ti maior ꝓpō erit ꝑm subiectū nec̄ia/ꝑm vo ꝑdicatū inexn̄s, modus autē nec̄itatis non subm̄/ſꝫ ꝑdicatū ↄseqt, q̄re ↄclo nō erit nec̄ia. Hęc ille.

Cōfutatio responsionis.

Opio Auer.

Sed ꝫ hāc opionē huc in modū argum⁹ ꝛ ꝑ ꝫ determinationē ꝓpōnis inexn̄tis simplr̄, nāqꝫ ea ꝑ se ꝛ ꝓprię ac simplr̄ inexn̄s dicēda est/q̄ plēs hꝫ ↄdōnes inexn̄di, q̄ q̄ pauciores, ſꝫ ista, oē ambulās mouet, pauciores hēt inexn̄di ↄdōnes q̄ hęc, oē currēs albū, ĝ hęc potius simplr̄ dicēda est inexn̄s, arguit assūptū, nāqꝫ quēadmodū plerūqꝫ recitauim⁹ leges inexn̄tis sūt, vt subm̄ sit qdem, nō ex necessitate tn̄, ꝛ ↄsilr̄ ꝑdicatū, ꝛ ad hęc φ ꝑdicatuꝫ subto insit, nō tn̄ nec̄io, ſꝫ hęc, oē currēs albū, oēs has hꝫ illa vo, ambulās mouet, alterā tm̄, nō igit dicēda ē simpliciter inesse. Pręterea te quoqꝫ alibi asserente ista erit inexn̄s simplr̄, ois coru⁹ niger, ꝛ ista itidē ois nix alba, in qb⁹ tn̄ nulla est essentialis habitudo ꝑdicati ad subm̄, neqꝫ nec̄itas aliq̄ vti manifestū est, seqt itaqꝫ illā quam ponebas nō esse verā ꝛ simplr̄ inexistētē. Pręterea denolatio ꝑ faciēda ē ab eo qd simplr̄ dicit, si igit vt asseris ↄclo q̄ ex maiore seqt nec̄ia ꝛ minore inexn̄te, ꝑ accn̄s nec̄ia ē, simplr̄ vo iexn̄s cur nō pot⁹ iexn̄s dicet q̄ nec̄ia: aut si h ē, cur minorē ↄsilis q̄ꝫ nāę exn̄tē nō pot⁹ appellabas nec̄iā q̄ iexn̄tē nō vī itaqꝫ ꝛ h opio ī totū ꝓp^to satisfacit.

Contra opionem Auerr.

Sequitur deinceps gręcoꝝ opinio, Alexādri inq̄ atqꝫ

Opio grecoꝝ

Philoponi, quam optimam omnium esse duco ex maio
re. vz. necia & minore inexiste quocuq; one seq necium, &
quoq; opinio hec inter alias est optima, quedam tn ponit, que nos
Dubia Alc.
cu rone reijcienda arbitramur. ¶ Et primu vi dubitat Ale
xander, quonam pacto minor sumenda sit, an cu tali dispone
vt pdicatu necio insit subo, an vero ex suppone quemadmo
du & ipse asserit inexistente, nos aut dicimus minore vere in
existente accipienda ee vt. vz. a necio contingenteq; seiungit, hoc
est vt subm inexiis sit ac pdicatu silr & habitudo eiusde ad
subm inexiis, addimusq; deinceps eode pacto maiorem
simplr necia accipienda esse, ac deinde concludim quelē
cuq; seq necium, vt plurimuz vero sm qd seu ex suppone
necium, lz in oibus hoc fieri Philoponus referat, dicatq;
hanc etia extitisse Alexandri opinione hoc asserentis i quoda
suo libello ac Sosigenis preceptoris sui testimoniu adduc
Declaratio opinionis grecorum.
centis, nos aut & vere necessaria seq mostrabimus. ¶ Sed
primu fundamenta opinionis istius iacienda sunt, mox et
ad rones oppositas rndendu. Primu itaq; sumit ex rone
dicti de oi, si eni quemadmodu & supra dictu est, de oi dici
& in toto ee silr designant i necijs atq; inexntibus, ppone
bus nil qr refert q ad decursu rocinandi siue inexntes, siue
necessaria assumpserimus ppones, si itaq; maior fuerit
necessaria & minor inexiis p dictu de oi indemostrabilis
fiet syllus concludens maius extremu de minori cu determi
natione maioris, & qr maius necio determinat, & quoq;
necia erit. ¶ Scdo dicimus maiore oportere accipi ver
necium, & minore consilr vere inexnte eo, que supra diximus,
mo ac coplicationes istos pmo fieri ita se hntibus ppone
bus, deinde qr oe qd per accns est, reducit ad per se tale
dicimus et qp si maior necia extiterit per accns, & minor
consilr inexiis, qp cclo valde sequet per accns & cu determi
Corolarium
natione sz qd necia, quemadmodu exponemus, & Aluidus
Ros. & nonulli modernoz quasi declarauerunt. ¶ Et
ex hoc ac supra relatis patere pot ca, qre he connexiones,
mistiones fuerint nucupate, naq; quemadmodu in naturalibus
ex mistis elementis aliud qd conficit, qd potentia elementa
est, actu vero aliud, ita & in mistionibus istis aliqd vt pluri
mu fit, qd neq; vere est necium, neq; simplr inexiis, sed
nae vtriusq; particeps. ¶ Tertio dicimus qm Ari. hoc in
libro de forma ptractat syllica, io in his coplicationibus
decursum tm rocinandi considerandu ee, quonam pacto posi
tis pponibus eo qp hec sint sequat cclo, & ob id olr i poste
rioribus, aliter hic accipi connexiones istas asserimus, ibi naq;
necie erant ppones, & non solu necie, sed & simplr necie,
& non solu tales, verum & per se necie, si per se necium, qd
nos negamus a simplr distinguit necio, & amplius opor
tebat easde cclonis cas ee. Hic vero ppones qualescuq; ne
cessarie ee poterunt, seu simplr, seu p accns, ex pncipali tn
intentione simplr necie ee debent, ex secudaria et p accns
& quale se mente feceris in pmissis pponibus, tales colli
ges in cclone. ¶ Sed qm opinio ista hec quamplurimis agi
tat conquassaturq; instantijs atq; argumentis operepreciu fa
cturus ero, si istis satis aliqua in pte fecero. ¶ Occurrunt
Rones theophrasti & Eudemi contra Ari.
itaq; in pmis Aristo. referente Alexandro, Socij Theo
phrastus atq; Eudemus, qui validis ronibus Aristotelicum
placitu conant infringere, in quoz sniam cessere, vt igr
Philoponus platonicoz quoq; nonulli, hi enim dicunt
ex ambabus qde necijs cclone colligi necium, ex altera vero
necia & inexnte altera, no necia sed inexnte seq, ppea qp
coclo sp assimilat viliori ppone, naq; videmus si alte
ra vlr sit, altera i pte, cclone seq in parte. Consilr si altera
negatiua fuerit, & altera affirmatiua, negatiuu erit qualitz,
quu itaq; inexistere vilius sit quam necium esse, pculdubio
coclone inexnte, non necium esse opz. Preterea mostra
tur alia quoq; rone, na si in minore dicimus hanc ee in
existente, oe c, b manifestu qp b, poterit no inesse ipsi c, sit
ergo ita, nunc itaq; a, maius extremu non inerit c, qr coclo
ista no erat necia oe c, a, si qde a, ab ipso c, remoueri pot.
Preterea hoc et terminis refellunt, no eni sequit, necesse
est oem hoiem ee aial, oe motuz est ho, necesse est igit oe
motu ee aial. ¶ Item, oe ambulans mouet cruribus ex
necitate, ois ho ambulat, nec tn seqt, qr necio ois ho cru
ribus mouet. ¶ Item no sequit, necesse est oe gramaticu
sciaz hre, ois ho gramaticus, igit nece est oem hoiez sciaz
hre. Preterea si maius extremu minori sest p mediu, pa
la qp eo pacto, quo mediu minori inerit, & maius de eode
in coclone dicet, sed a minori mediuz abesse pot, qr & ab
eade maius. ¶ Demu addit ex eoz snia Aluidus Rosa.
vbicuq; fuerit dictu de oi opz cu eade determinatione &
totu & pte determinari, sz si maior extiterit necia, maius
extremu, qd ronez totius hz necio determinat, qr si fieri
dz de oi pdicatio, necesse est, mediu terminu, q ptis rone
hz, in minore ppone eadem determinatione coerceri, si
itaq; minor inexiis fuerit, no sequet necia cclo p dictuz
de oi. Cofirmat, naq; si oes cuplicationes, que ex id ge
nus terminis constituit pnt, pcurramus, sp inueniemus cclone
silez minori, no aut maiori, puta, ois ho aial, oe gramaticu
ho, oe gramaticu aial, hec eni quemadmodu minor necia
est sm qd, ita & cclo, quuz alioqn maior simplr sit necia.
¶ Aiut nonulli hoc euidentius reprobari in pticularibus
hunc in modu, necesse est oem hoiem ee aial, aliqd album
ho, non tn seqtur nece est aliqd albu aial esse, qp si dicas
hanc ee necium, sequet & hanc consilr neciaz ee, aliqd aial al
bu, qd est falsum, naq; hec pculdubio veritatez obtinet,
cotingit nullu aial albu esse, que illa demolit ac destruit.
¶ Ad hec & consilia conabimur pro virili facere aliq i pte
Solo rones Theophra. & Eudemi contra Aristo.
satis, & ad pmu rndemus, quemadmodum & Aluidus Ros.
naq; inqt cclo no seqt ppone negatiua, no aut affirma
tiuam ex eo, qp negatiua vilior sit affirmatiua, sz ppea qp
ipsa negatiua est, quu alioqn si absoluta esset vilior, ipsa
esset affirmatiua, no negatiua, & confusio smonis istius palaz
est p se. Hec ille ceu si diceret, negandu ee assumptu illud
qp semp cclo viliore sequat ppone, qp si dixeris hoc esse
manifestu in rocinijs, in qbus cclo negatiua seqt, no af
firmatiua, dicimus qp hoc no fit, eo, qp negatiua vilior sit
affirmatiua, sed pp dictu de nullo, qd negatiuaz colligit
coclusione. Preterea inqt, supposito qp ita eet, quu in mi
stione necij & inexntis, minor q absoluta & inexiis e sp sit af
firmatiua nonne merito affirmatiuis, dignior cesenda eet
Instantia.
necia negatiua. ¶ Qz si dixeris ppea qp cclo seqt eo qp
hec sint, ideo qp vilissimu in vtraq; est, id etia seruari in
coclone, puta si altera negatiua fuerit vlr, altera vero affir
matiua in pte, cclone fieri negatiua i pte, consilr fieri & mi
stione hac, naq; cclone a minore modu accipe, qp sit inexi
Solo.
stens, a maiore vero qualitate qr sit negatiua. ¶ Rndemus hoc
falsuz ee, naq; no ob id, qp cclo seqt eo qp hec sint, ppea
dz seq modu ppones ignobilioris, seq eni eo qp hec sint,
codicio ac lex est dicti de oi ac de nullo, in dicto aut de oi
vel de nullo duo tm considerant, qualitas & quantitas, dico itaq;
quu tale pnciptu ide seu silr sit in pponibus & inexntibus
& necijs, qp leges ille, q in inexntibus obseruabant, eede &
hic cesent, coclone inqz seq debere vilissimu, qd in quantita
te ac qualitate extiterit, no aut i modis, qr si modu sequeret
quu modus tota ppone determinet, maxime aute pdica
tu, esset coclusio in oibus alteri ppone silis, qd perabsur
dum, naq; si altera esset negatiua, affirmatiua altera, ex
necitate coclusio colligeret negatiua. ¶ Ad altera rone
rndent nonulli negantes mediu in minore posse a subo
abesse, ppea qp partes tm subales accipiuntur medij ter
mini, atq; quasi in eoz opinione icidunt, q minore volunt

simplr inexñtẽ eẽ q̃ a neĉia nõ differat nisi modi appõ/ne,alıq ét aliter dicũ. Sz nos omissis coꝝ rñsionib⁹ hũc in modũ dicim⁹ ⁊ fortasse lõge meli⁹, quũ enī dicis, quũz maior extremitas insit minori in ꝯne ꝑ mediũ, si mediũ a minori remoueri põt, q̃ ⁊ maior ab eadẽ, nego ꝯñuam rõcinãqz, nãqz si ꝑmisse non solũ illationis, sed ⁊ existẽ tiç essent causę ꝯclõnis, ꝓculdubio veruz esset, ꝙ medio destructo, ꝯclõ aboleref, quẽadmoduz ⁊ in posteriorib⁹ arguif, sed quũ de modo tñ inferendi consideramus nõ aũt causandi, ob id dicim⁹ posse ꝯclõnẽ necessariã esse, to to aũte necessario nõ existẽte, sz altera dumtaxat parte.

Solo sl̃ ha̧ṡto rã q̃ facere sic ıı ıııcıııııó.

℄ Ad instãtias ꝓterea facillime rñdere possum⁹, negan tes minorẽ hãc, oẽ motũ est hõ verã aut inexistẽtẽ esse, imo dicimus ex necessitate aliqđ motũ nõ eẽ hoiez puta cęlũ. Et ad alterã rñdemus ẜm intentionẽ Alualidi Rof. quẽ nõnulli etiã moderrioꝝ secuti sunt, ꝙ ꝯclõ maiore exñte ẜm gd ⁊ nõ absolute neĉia, accipiẽda est cũ deter/minatione, quũ enī dicim⁹ ꝙ hõ est ambulãs, manifestũ ꝙ nil aliud volumus, nisi ꝙ hõ nõ eo ꝙ hõ, sz eo, ꝙ est subm ambulationis ambulãs eẽ dr, itaqz ⁊ in ꝯne cũ tali accipiẽdus est determinatione, nãqz si ꝓpõnes ꝑ accñs vere sunt, cur mirũ si ⁊ ꝯclõ talis: dicim⁹ itaqz ꝯclõnem istã eẽ verã, necesse est hoiem ẜm ꝙ ambulationis subz moueri, cõsilr soluif ⁊ sequens obiectio. Ad aliud ꝟo gd sit dicẽdũ iã ex suꝑiorib⁹ liquet, nõ enī veꝝ est, ꝙ eo mo do, quo mediũ minori, ⁊ maius eidẽ insit, nı forte ꝑ eãm demõstratio extiterit. ℄ Ad argu^m ꝟo Alualidi dicimus maiorem falsam esse, nõ enī si maior negatiua, ꝓpterea opz ⁊ minorẽ eẽ talẽ. Ceterũ quo ad modos istos semꝑ ꝯnez ad maioris imaginẽ enũciari in his inq̃ rõcinijs, quę ꝑ dictũ de omni arguunf, ꝙ si acciderit ꝯnẽ cõponi ad si/militudinẽ minoris quo ad ꝑdicati determinationes, di/cimus hoc fieri oppido ꝑ accñs, quẽadmodũ in modis illis, quos supra refractos nũcupauimus, ibi enī ꝯclõ nõ maioris, sed minoris qualitatẽ seqf. ℄ Ad aliud ꝓterea, qđ ad hui⁹ ꝯfirmationẽ afferf, rñdem⁹ negãtes id verum esse, si enī faciam⁹ cõplicationes istas, oĩs hõ ens, oẽ grã/maticũ hõ, g̃ oẽ grãmaticũ ens. Item oĩs hõ aĩal, oẽ cur/rẽs hõ, oẽ currẽs aĩal, hic minor est vt nunc inexñs, ꝯclõ ꝟo ꝑ accñs neĉia, ibi ꝟo minor ꝑ accñs neĉia, ꝯclõ autẽ ꝑ se, quapꝑ ꝯfesso ꝯstat, ꝯnẽ nõ minoris sz maioris nãm seq. ℄ Ad vltimã istantiã de particularib⁹ syllis dicim⁹ minorẽ illã distõne egere, quũ enī dicis aliqđ albuz hõ, aut album accipis pro subio tñ albedinis, aut formalr pro albedine tñ, aut pro subio cũ tali aptitudine, si ꝑmo e vitio mõ sequif ꝯ illa, neĉia, si scdo, quẽadmodũ ꝯclõ ẽ falsa, ita ⁊ minor.

Nota quot modis cõcre tũ accidẽtale sumitur.

℄ Ꝋz si dicas eodẽ pacto ⁊ minor ne/cessaria dicẽda erit, quũ asseris aliqđ albũ eẽ hoiez, si.n. pro subio accipiaf nil amplius notat, nisi ꝙ hõ albedini subi⁹ est hõ, ⁊ h̃ neĉiũ est. ℄ Rñdem⁹ ꝙ h̃ qđ est aliqđ albũ lz vnũ significet determinatũ atqz ab alijs seiunctũ indeterminate tñ ⁊ disiũctiue signt, quo fit vt minor inexi stens, ꝯclõ aũt neĉia esse dicaf, si eniz anteq̃ minor indu ceref, suffict aliq̃ alia ꝓpõ ꝓposita, ex qua neĉio minor illa sequeref, ꝓculdubio minor illa neĉia dicenda esset, quasobres supposito ꝙ aliqđ albuz sit hõ, ex necessitate seqf, neĉiuz eẽ, aliqđ albũ eẽ aĩal, vñ ꝯsueuerunt moder niores modũ istũ neĉitatis ꝯñtię, nõ ꝯñtis neĉiuz appel/lare, q̃re si faciam⁹ ꝯditionalẽ syllz ex maiore minoreqz cõclõnẽ poterim⁹ cũ neĉitatis mõ determinatã inferre, pu ta si ex neĉitate oĩs hõ est aĩal, ⁊ aliqđ albũ est hõ, ex neĉi tate neĉiũ ẽ aliqđ albũ aĩal eẽ. ℄ Ꝋz si ambigẽs dixeris eodẽ pacto si maior sine necessitatis mõ afferaf addita minore, poterim⁹ ꝯclõnẽ cũ neĉitatis mõ ꝯcludere. ℄ Re spõdem⁹, poteris gdẽ afferef ꝯclõnẽ neĉio seq, nõ tñ ne/cessario neĉiã, quũ talis mod⁹ ĩ neutra ꝑmissaꝝ appone/baf. ℄ Ꝋz si iteꝝ dubites ingẽs ꝙ Arist. infra modũ istuz neĉꝝ, qđ vocam⁹ ex suppõne reijcit atqz refellit. ℄ Rñ/demus ꝙ secũs ibi neĉiuz accipif ex suppõne, q̃ h̃ i lo/co, quẽadmodũ ꝓcedẽtes declarabim⁹. Uel alr ⁊ fortas/se melius dicendũ ad rõnẽ ꝑncipalẽ, ꝙ minor illa aliqđ albũ ẽ hõ nullo pacto ꝟe inexñs cẽsenda est, cũ qz ⁊ ꝑdi/catũ neĉio est, ⁊ hmõ ẽt ꝑdicati ad subm neĉia, si albuz pro albedinis supposito accipiatur.

Aristo. infra in scda figura alr sumit ex ex suppõne necessariũ.

℄ In summa igitur colligẽtes quodãmõ ea, quę supꝰ dixim⁹, enũciam⁹ Arist. sniam extitisse, vt maiore neĉia ⁊ minore inexñte cõclõ pacto aliq̃ sequaf neĉia, sicuti expoluim⁹ ꝑ decursum de oĩ, nãqz subm ꝓpõnis simplr neĉię tã de eo qđ i actu exi/stit verũ est, q̃ de eo, qđ in potentia, quo fit vt nõnulle ꝓ positiões, quas neĉias gdã arbitrãtur, nullo pacto neĉię sint vocitãde, puta, ex neĉitate nullũ albũ est nigrũ, qz.n. põt aliqđ albũ eẽ nigrũ, nõ quẽadmodũ ⁊ infra dilucidũz erit, falsa illa existit. Pręcauendũ itaqz ne has tanq̃ ne/cessarias ꝓferẽtes aliqđ ide icõmodũ iferam⁹.

Subm ꝓpõnis simplr neĉię dr tã de eo qđ actu q̃ de eo qđ potentia.

Nota hãc ꝓ põnẽ eẽ falsã ex necessitate nullũ albũ ẽ nigrũ. vt infra ꝓbabit.

℄ Ueꝝ eniuero ips iã est, vt velis collectis ad contextum expõnẽ me ꝯferã. [Sed cõtingit aliqñ.] Falsum inqt Alexãder est, qđ nõnulli asserũt Aristo. dixisse contingit aliqñdo, ob id, qz videbat cõplicationes non posse in oĩ mõ veri/ficari, non enim ob hoc contingit dixit, sed ꝓpterea ꝙ non semꝑ in tali mistiõe sequebaf cõclõ neĉia, nãqz si maior fuerit inexñs, nõ sequif talis cõclõ, si ꝟo maior extiterit neĉia, ⁊ minor inexñs, nũc syllogistice necessario sequef conclusio, quod ⁊ ipse quasi exponens inquit, pręterq̃ ꝙ non vtralibet sed quę ad maius extremum.

℄ Quoniam enim b/ipsi ex necessitate inest aut non inest/a: ipsum ꝟo c/aliquid est eorũ/ quę sunt b: manifestum ꝙ ⁊ c/ipsi ex necessi/tate erit horum alterum.

℄ Ista est mõstratio Aristotelis in his cõiugationib⁹, cui maxime innitif, quũ enī, quẽadmodũ ⁊ supra retulimus, idẽ aut sile est dictũ de oĩ in neĉijs, atqz inexñtib⁹, si ma/ior fuerit neĉia affirmatiua aut negatiua ⁊ minor inexñs affirmatiua, ꝯcludef in cõclõne maior d̃ minore, cũ ma/ioris determinatione. ℄ Ueꝝ aliq hanc eandẽ mõstrãt ꝑ ad icõmodũ deductionẽ, sit puta cõplicatio, ex neĉita/te oẽ b, a, ⁊ oẽ c, b, dico ꝙ sequif ex neĉitate oẽ c, a, q̃ si nõ, sit ergo oppositũ. ꝯtingit aliqđ c, nõ eẽ a, cũ quo ⁊ maior fit in 2ᵃ figᵃ cõiugatio ex maiore vli affirmatiua neĉia ⁊ minore ꝑticulari negatiua cõtingẽte cõcludẽs ꝑticularẽ negatiuã cõtingẽtẽ, quẽadmodũ ⁊ Theophrastus ⁊ Eu/dem⁹ volebãt, referẽte Alex.

Probatio ꝑ deductionem ad ĩpõle q̃re maiori de ne/cessario ⁊ mi nori de inesse sequat cõclõ de necessario

℄ Meli⁹ ãt ⁊ lõge euidẽti⁹ hoc fieri põt in 3ᵃ accepto opposito cõclõnis cũ minore, cõtradictoriũ maioris iferẽdo, nãqz ex maiore negatiua cõtingẽte in ꝑte, ⁊ minore vlr affirmatiua inexñte, volẽ/te ẽt Aristo. cõtingẽs cõcludif negatiua in ꝑte. Sz ⁊ alr nõnulli ꝑsuadẽt, si enī inqũt ex ambab⁹ inexñtib⁹, inexñs seqf cõclõ, nõne ex altera neĉia ⁊ altera iexñte maius ꝓ pliũ seq dz. ℄ Ad hęc gdã isurgũt dicẽtes, ꝙ eodẽ pacto mõstraf possem⁹ ⁊ inexñtẽ ⁊ cõtingẽtẽ fieri cõclõnẽ, di/co enī rõcinij grã, ꝙ sequif ex necessitate oẽ b, a, oẽ c, b, non necessario oẽ c, a, qz si non, sit ergo oppositũ, aliquod c, non est a, oẽ c, b, igif aliqđ b, non est a, quod maiorẽ de/molif.

Instãtia ꝯtra modũ ducen di ad ĩpõle.

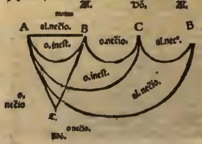
℄ Cõsilr mõstrabif ⁊ ꝯtingẽs, si enim nõ sequif, cõtingit oẽ c, esse a, sequaf itaqz oppositũ necesse est ali/qđ c, nõ eẽ a, oẽ c, est b, ergo vel ex necessitate aliqđ b, nõ est a, vel saltẽ inexistẽdo aliqđ b, non est a, quod maiorẽ diruit. Quare inquiunt isti deductio hęc ad incõmodũ op/positũ magis q̃ ꝓpositũ mõstrat.

Scda istãtia cõtra eandẽ.

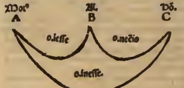
℄ Ad aliam quoqz ꝑ/suasoriã rõnẽ dicũt, si ꝓpterea ꝙ ex ambabus inexisten/

Instãtia ꝯtra rõnẽ ꝑsuaso/riam.

stibus seq̃r inexñs, id ex altera nec̃ia ⁊ altera inexñte sequi deberet nec̃ia, nos ad 3rias ptes arguemus, si eni ex am babus necessarijs necessaria sequit͛ 9clo, pfecto ex alte ra tñ aliqd minus sequi debet, sequet͛ igit͛ aut inexistẽs aut 9tingẽs 9clo. ❡ Ad hāc rōnē p̄mā nonnulli hoc pa cto rñdẽt, in quoꝝ sniam Alexāder quoq͂ cessisse videt͛, qui ait, ꝙ de qbus necessario p̄dicat͛ aliqd, de his ⁊ ines se p̄dicabit͛, nā qđ ex necessitate inest, verum est ⁊ inesse, Dicunt itaq͂ ex eo, qđ est nec̄ium inesse, sequi inesse ips, vñ recte pferri posse arbitrant͛, ex necessitate hō ē aīal ergo aīal inest hoi, ⁊ ppea inqt, ꝙ si in hac cōplicatione ad incōmodū deducentes monstrauerimus sequi neces sariū, quū ex necessaria sequat͛ inexñs, quodāmodo ⁊ p acc͞ns ostēdemus 9clonē etiā inexistentē sequi. ❡ Sed Hercule nō possum nō maxima affici admiratiōe, ꝙ vi ri isti tam 3ria supradictis ptulerint, nōne enim sup͛ius satis supq͂ arguimus, ppōnes istas a seinuicē ⁊ modo ⁊ rōnē penitus seiūgi, neq͂ vnā ex altera sequi vllo mō pos se, si enim inexñs ea est, quę p̄dicatū dicit subito iesse ita vt ⁊ nō inesse possit, quī fieri pōt, vt inexñs ex nec̄ia seq̄ tur: qđ enim nō pōt nō inesse, posse non inesse, hoc est as serere. ❡ Quasobres secius ego dixerim, ꝙ ductio illa ad incōmodū nulla penitus est, nō enim simplr inexistē tem sequi mōstrat, vex̄ s̄m qd inexñtē, quę ⁊ nec̄ia s̄m mām esse poterit, quēadmodū supra satis disputauimus ⁊ hāc 9cludi posse nos quoq͂ concedimus tanq͂ quę ex nec̄ia sequi possit, ꝙ si ⁊ illi ita intellexere nullum inter nos penitus dissidiū erit. ❡ Ad secūdam qgd alij dixe rint dicimus nos quasi ⁊ prioris rñsionē cōfirmantes, ꝙ nō sequit͛ incōmodū aut impoīe, qđ sufficiat, vt monstre mus sequi 9tingēs, nāq͂ nec̄ia negatiua particularis nō modo 9tingētē destruit vlīter affirmatiuā, sed ⁊ nec̄iam, nō enim si ista sit falsa, ex necessitate aliqđ c, non est a, p pterea ista erit vera, cōtingit omne c, esse a, sed poterit ⁊ ista, necesse omne c, esse a, vt in exēplo, si ista est falsa, ne cesse est aliquem hoiem nō eē aīal, non tñ ob hoc 3ria hęc erit, 9tingit oēm hoiem eē aīal, sed ista, necesse oēs hoies esse aīal, nō itaq͂ monstratio illa sana est, quū non magis arguat 9tingēs sequi q̄ nec̄iū, eodē pacto ⁊ ad primam rōnē possum͛ facere satis. ❡ Ad reliquā etiā possumus rñdere 9cedētes aliqd min͛ seq q̄ ex necessarijs amba bus, ppterea ꝙ ibi semper ex vtriſq͂ simplr necessarijs simplr 9cludebat͛ nec̄ium, hic aūt ex simplr nec̄ia maio re tñ, aliqñ simplr aliqñ s̄m qd seq͂t͛ nec̄ium, quēadmo dum de supradictis palā est, nō tñ ex his deduci potest, seq debere 9clonē inexñtē ⁊ nō necessariā. [Qm enim b, ipsi.] Sensus ⁊ ordo est, ex necessitate erit hoꝝ alterum ipsi c, hoc est aut affirmatiua aut negatiua vlr nec̄ia con cludet͛, qm a, inest aut nō inest ex necessitate ipsi b, ⁊ c, ē aliquid eorum, quę sunt b, hoc est, qr per dictum de oi a, pręclicat͛ ex necessitate de omni eo, quod sub b, cōtinet͛.

❡ Si nañt b, quidem non est necessarium b: c, vo necessarium non erit conclusio necessa ria: nam si est, continget a, eorum quę sunt b, alicui inesse ex necessitate, ⁊ per primam: ⁊ per tertiam figuram: sed hoc falsū. Contin git enim b, tale esse: cui nulli accidit inesse a. Pręterea ⁊ ex terminis palam: ꝙ non est cō

clusio necessaria: vt si a, esset motus b, animal in quo autem c, homo: animal nanq͂ homo ex necessitate est: verum mouetur animal nō ex necessitate: neq͂ homo. Consimiliter au tem ⁊ si priuatiuum esset a, b eadem enim demonstratio.

❡ Posteaq̄ inquit Philoponus eā exposuit, quę ex ma iore est necessaria, nūc eam elucidat, quę ecōuerso se ha bet, hoc est quę minorem habet necessariam, maiorem 2o inexistentē ⁊ inquit non necessariā, sed inexistentē se qui 9clonem, Hęc ille. ❡ Sed mea quidem snia non re cte, nāq͂ nullibi queritātes inueniemus Aristotelē asse rere 9clonem sequi inexistentem, imo qđ amplius est, si hoc diceret perperā diceret, nisi forte inexistentem non simplr, sed s̄m quid intelligeret, quēadmodum ⁊ supra relatum est, ⁊ alibi quodāmodo notat Leo Hersonis, ex altera enim necessaria ⁊ inexistēte altera nō nisi p acc͞ns sequi pōt vera ⁊ simplr inexistēs. ❡ Dicimus itaq͂ nos aliter, ꝙ Phs solum monstrat complicationem istā non esse ad necessariā vniuersalem conclusionem concludendam, ⁊ hoc bifariam, tum quia ex hoc falsū aliquid sequeret͛, tum 2o quia ex terminis refellitur, prius monstrat hunc in modū, si enim inquit ex maiore inexistente ⁊ minore necessaria, 9clo cōcluderetur necessaria, sequeretur ali quā ppositionem inexistentem esse, ⁊ tamen prędicatum ex necessitate inesse alicui subito, qđ est falsum, vbi scias inquiunt Alexander atq͂ Philoponus ꝙ falsum dixit ⁊ nō impossibile, propterea ꝙ potest ista vera esse, omne b, est a, cum hoc ꝙ ⁊ aliqd b, ex necessitate sit a. Ego autē dico si maior fuerit vere inexistens, fieri hoc non posse, nanq͂ particularis necessaria affirmatiua vniuersalem inexistentem affirmatiuā destruit ac demolit͛, ꝙ si dixe ris, cur ḡ non dixit impoīe? Rñdem͛ hoc ideo fecisse, qr maior poterat fortasse ab aliquo perperā accipi inexñs s̄m qd, cū quā nil vetat qñ ⁊ particularis necessaria vera esse possit, ⁊ insuper, qr lꝫ ppositiones istę seinuicem pe rimant, non tñ vere cōtradictorię sunt, ⁊ ex hoc liquidū inquit Alexander est, qualē Phs voluerit accipi ppōnē inexistentē, qđ tñ nonnulli aliter interpretant͛, sed d̄ his supra abunde diximus. Monstrat autē Aristoteles hoc falsum sequi ⁊ per primā ⁊ per tertiam figuras, per p̄mā hūc in modū, sit p̄mū complicatio hęc, omne b, a ex ne

Solo instan tię p̄ię d̄ mē te quorūdā ⁊ d̄ Alexādri.

Contra solo nem.

Propa solo.

Solo secūdę instantię.

Solo instan tię 3 rōnem g sua ordiem.

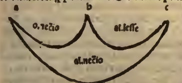
Contra expō nē Joā. grā.

Alia expō.

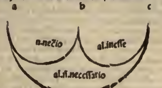
Nota de mē te Alexādri ⁊ Philopō.

cessitate omne c,b dico φ nõ sequiꝛ ex necessitate omne c,a quod si alteras/tunc ex conclusione/ꝛ minorem convertente in pma figura cõcludim⁹ ex necessitate aliqđ b,a hoc pacto ex necessitate omne c,a ex necessitate/aliqđ b,c ex necessitate aliqđ b,a verũ supra dicebamus/absolute omne b,a esse,qđ cuz superiore falsitatem ꝛ fortasse impossibile claudit.In tertia ꝟo figura sic monstrabiꝛ/ex necessitate oẽ c/a ex necessitate omne c,b.ergo ex necessitate aliqđ b,a quod falsum est ꝛ absurdũ,non autez sequiꝛ tale gppiaz si econuerso ponanꝛ ppositiones/vt cuiqz planũ fieri põt,vñ tali motus diia non imerito dixit/maiore necessaria cõclusionẽ itidem necessariã sequi minore autẽ minime.[Cõtingit aũt]. Dixit/ait Alexãder pro eo/qđ est contingit enim,nãqz superiorũ quasi rõnẽ reddit,quãobrem ꝛ nõnulli eniz pro aũt scripsere.[Preterea ꝛ ex terminis]. Possumus inquit Phs monstrare complicationem hanc ad conclusionẽ necessariaz inutilẽ esse hunc in modũ/omne animal mouetur/ex necessitate omnis homo aial,ꝛ tñ nõ seqꝛ ex necessitate omnis hõ mouetur.Mirum/inquit Alexander/quõ nõ vidit ysdẽ terminis refelli posse precedentẽ coniugationem ex maiore necessaria hunc in modũ/ex necessitate ois hõ aial,omne motum est hõ,nec tñ sequitur ex necessitate omne motũ est animal,quare ait idem/voluit fortasse φ ea sub b/acciperemus,que illi subalta sunt.aliter enim nõ semp sequiꝛ necessarius.Immo addit Philoponus/φ aut neglexit aut ex suppositiõe accepit necessariũ,nos aũt dicimus φ nullo pacto,ysdez terminis illa cõplicatio refelli põt/nãqz quẽadmodũ conclusio est falsa/ita ꝛ minor,non enim verũ est omne motũ hoiez esse,imo ex necessitate aliquod motũ nõ est homo/puta celum,quare nullo pacto minor inexistens vera esse põt.[Consilr autem]. Cõsimilr/inquit/monstrabimus,ꝛ si maior negatiua fuerit inexistens non sequi cõclusionez necessariã in pma figura hunc in modũ,sit complicatio,nullum b,a ex necessitate/omne c,b dico φ nõ sequiꝛ ex necessitate nullaz c,a φ si alteras,hac accepta cũ minorem cõuertente sequetur ex necessitate aliqđ b/non esse a,ita ex necessitate nullaz c,a ex necessitate aliqđ b,c.ergo ex necessitate aliqđ b non est a sed fuerat suppositũ hanc inexistentem esse/nullũ b,a falsum itaqz est/qđ sequiꝛ.Consimiliter ꝛ i tertia monstrationẽ facere possumus,quẽadmodũ ꝛ in precedente.Verũ/inqt Alexãder/lz monstratio hec videaꝛ deductio ad ipole,non tñ talis est,nanqz neqz oppositũ conclusionis supponiꝛ/neqz qđ sequiꝛ vere est ipole,est itaqz ostensio quedã monstrans complicationem istam non esse veram/eo φ ex ꝟo minime falsum sequitur.

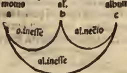
¶ In syllogismis ꝟo q sunt in parte/si vniuersale est necessarium/ꝛ conclusio erit necessaria:si autem quod ꝓm partem/non necessaria/neqz priuatiua/neqz predicatiua/existente vniuersali ꝓpositione.Sit autem primuz

vniuersale necessarium/ ꝛ a/omni/b/ insit ex necessitate b/ꝟo alicui c/solum insit: necesse vtiqz a/alicui c/inesse ex necessitate: naz c/sub b/est, b/ꝟo omni a/inerat ex necessitate. Con

similiter autem ꝛ si priuatiuus esset sylls: eadẽ eniz erit demonstratio: si ꝟo qđ est i parte nec̃iũ sit:nõ erit ꝯclo nec̃ia, nulluz eniz ipole

concidit/quẽadmodum neqz in vniuersalibus syllogismis.Consimiliter autez ꝛ in priuatiuis.Termini/motus/animal/album.

¶ Eodẽ inquit pacto mõstrabimus ꝛ particulare,nãqz si maior necessaria extiterit/conclusio itidem necessaria erit,si inextis/nõ erit necessaria.[Sit autẽ pmũ]. Monstrat quõ ex vli affirmatiua necessaria/ꝛ minore particulari inexistente cõclusio sequaꝛ affirmatiua in parte,hoc aũt ostendit per decursum dicti de oi.[Cõsimiliter aũt]. Eodẽ inquit pacto ex maiore vliter negatiua necessaria ꝛ minore inexite affirmatiua in parte,conclusio sequeꝛ/necessaria negatiua in parte.[Si ꝟo qđ est ꝓm partem.] Monstrat eam,que minorẽ hñt in parte necessariã affirmatiuam inutilem esse ad cõclonẽ necessariam,nãqz igr nullũ sequiꝛ impole,quẽadmodũ neqz in vlib⁹,hoc est velut in vniuersalibus supponentibus nobis ex maiore inexistente ꝛ minore necessaria conclusionẽ sequi inexistentẽ nihil falsi sequebaꝛ,impole eniz pro falso dixit,necessaria ꝟo supposita aliqd sequebatur.Consilr ꝛ in his,vel alr inquit Alexander,quẽadmodũ in vlibus si necessariã supponebamus conclusionez/facta ad ipole deductione/nullaz sequebaꝛ impole/sed falsum soluz,ita ꝛ qñ minor in parte fuerit necessaria,sit eniz oẽ b,a aliqđ c/ex necessitate est b.ergo aliqđ c/ex necessitate est a/si quispiã vellet hoc monstrare/sumet ipsius oppositum/contingit nullam c/esse a/cui addita minore/aliqđ c/ex necessitate est b/cõcludiꝛ in tertia,cõtingit igiꝛ aliqđ b/nõ esse a/qđ nõ est ipole,positũ nãqz fuerit oi inesse.Si ꝟo nõ vellemus nec̃iuz ostendere,sed inexistens ꝓm quid/pcederet ductio ꝛ ipole aliqd cõcluderetꝛ,sit itaqz sensus/φ quẽadmodũ in vlibus nõ erat cõclusio nec̃ia/qz nihil ipole ex deductione sequebaꝛ,ita ꝛ in particularibus,nõ exposuit aũt monstrationẽ istã/eo φ nõdũ de mixtione necessarii ꝛ contingentis facta est mentio.Vel alr inquit Alexander/põt hoc/qđ est/nihil impole contingit referri nõ in monstrationẽ/qua ostendit falsuz sequi,neqz in deductionẽ ad ipole,sed esse terminorũ testimoniũ quoddaz ita φ sensus sit,assũptis qbuscũqz terminis nil seqꝛ ipossibile,si supposuerimus cõclusionem sequi ꝓz quid inexistentez,nõ aũt necessariã,qđqz h ita sit signat/quũ terminos stati apposuit,nã mot⁹ oi iest aiali aut nlli,aial alicui

albo ex necessitate/puta cygno, ⁊ tñ motus alicui albo i- est vel nõ inest non ex necessitate. Scitu tñ dignũ q̄ ad falsum deductio nõ visa venit hoc in loco/quẽadmodũ in vniuersalibus, si enim posuerimus aliqđ c, a ex neces- sitate/verũ assumpserimus faciemus inutilem complica tionẽ, si eniꝫ minorẽ acceperimus/aliqđ c, b ex necessita te, habebim⁹ in tertia figura binas particulares. Consilr ⁊ si b, c cõuertamus in pma, si 2o assumpserimus omne b, a ⁊ aliqđ c, a ex necessitate, erit scđa ex ambabus affir- matiuis, possumus aũt ⁊ ex vlibus istas arguere, nã qñ he solo differunt pticulari/⁊ in illis posita inexñte s3 qd cõclusiõe nil sequebaṫ impole/eodẽ pacto ⁊ l his. Jdẽ dicendũ erit/si maior fuerit inexistens, fiunt eniꝫ rursus in pma aut tertia particulares ambe/vna negatiua/alte- ra affirmatiua/aut in secũda ambe negatiue, atq3 hęc ha ctenus de mixtione necessarij ⁊ inexñtis in pma figura, sequitur deinceps eiusdem mixtionis secunda.

Sed in secunda figura si priuatiua proposi tio est necessaria: ⁊ cõclusio erit necessaria: si 2o pręidicatiua/non necessaria. Sit enim pri

mum priuatiua necessaria/ ⁊ a nulli cõtingat b, ipsi 2o c solum insit: quoniã itaq3 conuer- titur priuatiuum ⁊ b/a nulli contingit, a 2o omni inest c/quare nulli c/contingit b/nanq3 c/sub a/est: consimilr autẽ ⁊ si ad c/ponatur priuatiuum: si enim a/nulli c/contingit/ ⁊ c.

nulli a/contingет, a/2o oi inest b/quare nulli b/contingit c/ sit enim prima rursus. igitur neq3 b/ipsi c/conuertitur enim similiter.

Monstrat quõ in scđa figura ex altera necessaria ⁊ al- tera inexñte fiat vtilis cõplicatio, ⁊ lquit q̄ si priuatiua sit necessaria ⁊ cõclusio itidem necessaria erit, si 2o affir- matiua sit necessaria/minime, vbi inquit Alexãder sub- audiendũ est, si priuatiua ⁊ vlis sit necessaria, tum qz de vlibus nunc sermonẽ facit/tũ qz in quarto figure istius priuatiua necessaria existẽte/nõ erigiṫ vtilis coniugatio, quẽadmodũ infra dilucidũ erit. Hoc ãt ideo fieri dz qñ complicationes iste euidentiã capiunt a secũdo pme vbi si maior necessaria extiterit ⁊ cõclusio similr se habe bit, sin autẽ minor cõclusio nõ erit necessaria, negatiua.n. secũde semper maior efficiṫ in pma, facta terminoꝝ con uersione, ⁊ ob id op3 hanc esse necessariã vt maior pme necessaria sit. [Sit enim pmũ]. Primã exponit quę ma iorẽ vlr h3 negatiuã necessariã/⁊ minorem vlr affirmati uam inexistẽtẽ, ⁊ ingt cõclusionẽ colligi necessariã, nãq3 maiore cõuersa ad 2m pme reuocaṫ, dixit autẽ a/nulli cõ- tingit b/pro eo/quod ẽ/ex necessitate nullũ b/est a. Ubi inquit Alexander nõ intelligendũ nulli contingat/vt cõ tingens, sed vt cõtingentis negatio, qđ equalet ex necessi tate nulli. Uerũ hęc haud recte, nãq3 si nulli contin- git/cõtingentis negationem significaret, nõ esset hoc vni uersaliter enunciandũ/sed in parte, huic enim contingit nulli aut cõtingit omni non cõtradicit necesse nulli/sed necesse alicui/aut alicui non. Dicimus itaq3 aliter/q̄ con tingit latius dixit pro necesse est, quẽadmodũ ⁊ supra ex posuim⁹, ⁊ hęc Aristoteles. Uerũ Philoponus iquit posse cõplicationem istam terminis refelli hũc in modũ ex necessitate nulla sanitas est egritudo/ois homo est sa- nus/nec tñ sequiṫ ex necessitate nullus hõ est eger. Jtez ex necessitate nulla virtus est vitiũ/ois ho nõ ẽ vitiosus/ nec tñ sequiṫ/q̄ nullus homo ex necessitate sit studiosus. Ceterum instantiole iste nulle sunt, nanq3 termini nõ recte exponunṫ/quemadmodum infra bene declarabit Phs, hęc enim necessaria est, nulla sanitas est egritudo, nõ autẽ ista, nullus sanus est eger, ⁊ ideo perperã minor accepta fuit/ois homo est sanus, sed dicendũ fuerat ois homo est sanitas/⁊ in cõclõne, nullus homo est egritudo ex necessitate, quoꝝ alterum falsitatem/alterum verita- tem obtinet. [Consimiliter autem]. Eã explicat/quę ma- iorem vlr habet affirmatiuam inexistentẽ, minorẽ 2o vniuersaliter negatiuam necessariam conclusionem con cludens negatiuam necessariam itidem vniuersaliter, q̄ minoris ac conclusionis conuersione facillime ad pmaꝫ reuocatur figuram. [Conuertitur enim similiter.] Simi liter dixit/hoc est si cõuersa sit necessaria/q̄ ⁊ conuertẽs itidem necessaria erit/si inexistens/inexistens/aut simili- ter in necessarijs ⁊ in his, quę inexistunt.

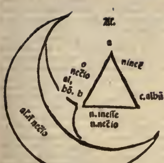
Expõ Alex.
Non Alex. i expõne hui⁹ loci dicere q̄ hunc dcõ phi cõtingit nulli simile ẽ illud dcõ sic: nõ cõtin git alicui: qđ equa et hunc necesse nulli ex quo se luit instantia quas hic facit au- thor

Instãtie phi lopom

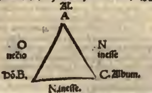
Soꝛo soluti- tum.

Si autez prędicatiua ppositio est necessa- ria/non erit conclusio necessaria: insit enim a/ oi b/ex necessitate c/2o nulli insit solum. Cõ- uerso itaq3 priuatiuo prima efficitur figura: monstratũ est aũt in prima q̄ non necessaria existẽte priuatiua/quę ad maius/neq3 conclo est necessaria: quare neq3 in his erit ex neces- sitate. Pręterea si cõclusio est necessaria/con tingit c/alicui a/nõ inesse ex necessitate: si eniꝫ b/nulli c/inest ex necessitate/ ⁊ c/nulli b/inerit

ex necessitate

ex necessitate, ipsum vero b alicui a necesse est inesse, si quidē et a oi b ex necessitate inerat, q̄re et c necesse est alicui a non inesse, verū nihil vetat a tale acceptum fuisse, cui omni c ipsum ↄtingit inesse. Preterea et terminos exponentem monstrare liceret, ꝙ ↄclusio non est simplr necessaria, sed his existētib⁹ necessarijs, vt sit a aial b, homo, c vo albū, et ppo-

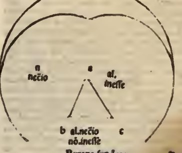

sitiones sīlr sint accepte, cōtingit enī aial nulli albo inesse, et hō vtiq̧ nulli inerit albo, vez non ex necessitate, contingit enim hominē fieri album, non tamē quousq̧ animal nulli insit albo, quare his quidem existentibus necessaria erit ↄclo, simpliciter aūt non necessaria.

℄ Monstrat inutiles cōplicationes hac in figura ex vniuersalib⁹ terminis, si eniz inqt affirmatiua necessaria fuerit, negatiua vo inexns, non erūt vtiles cōplicationes ad ↄclonē nec͞iam, nāq̧ si in p̄mā redigant figurā casse atq̧ inutiles inuenientur. [Preterea si ↄclo.] Posteaq̄ monstrauit p̄dictā cōplicationē ↄclonē colligere nō nec͞iā ex ↄuersiōe ad p̄mā figurā, idē nūc arguit facta ad incōmodum deductione, si enim supponam⁹ nec͞iaz fieri ↄclonē absurdū qd consequet, hoc est aliqḋ a ex necessitate non esse c, sit enim omne b a ex necessitate, nullū c est a, tn̄, si dixeris ↄcludi ex necessitate nullū c b, erit et nullū b c, ex necessitate, nā cōuertit, deinceps conuertat maior ex necessitate oē b est a, et dicam⁹ ex necessitate aliqḋ a b, ex quibus in p̄ma ↄcludit aliqḋ a nō est c ex necessitate, qḋ tn̄ falsum esse dicit, nl̄ enim vetat, ꝙ hec vera sit, nullū a c, ita ꝙ etiā cōtingat oē a esse c. Hec enī queadmodum et supra retulimus ↄdictio est ppōnis inexn̄tis, qn̄ igit sic accipiatur negatiua, nullū c a, vt et omni cōtingat inesse

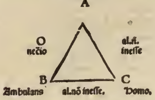
falsum erit ex necessitate, aliqḋ a nō esse c, ergo et suppositio falsa, nō enī pōt ex vero falsum sequi. ℄ Unde hoc in loco inqt Leui Gersonis opinionez Theophrasti atq̧ insup Aluli. Rof. falsas esse, ppea ꝙ volebāt cū ppōne inexnte posse ↄfiicari et nec͞iam, qḋ tn̄ penit⁹ negat phs, quapp nullo pacto ista inexns cēsenda est, oē ambulans mouet, quā nanq̧ possimus vere enūtiare, nullū ambulans mouet, quadere inqt idem, fortasse illa vere inexns censenda est, quā posuit Alexāder. Cetez de his abunde supra disputauimus. [Preterea et terminos.] nō soluz inquit vlibus rōnibus hoc possumus cōfirmare, sed et exēplis ꝙ ↄclo nō pprie cōcludit nec͞ia, vt sit a aial b hō c albuz, nāq̧ ex necessitate, ola hō aial, nullū albū animal, cōcludit simplr nullū albū hō. ℄ Uerū inqt Alexāder terminos istos nō posuit sine aliq̄ suspitione dicēs, ↄtingit enim aial nulli albo inesse, nāq̧ ex nec͞itate aliqḋ aial est albū, et aliqḋ albū nō est aial, et ppterea nō est hec vere inexns, vn̄ inqt ille possemus alios terminos accipe, puta sit a vigilare b ambulare, c aūt hō, nāq̧ ex necessitate omne ambulās vigilat, nullus hō vigilat, nō tn̄ seqt ex necessitate nullus homo ambulās, sed hi quoq̧ termini aliquā patiunt instātiam, nāq̧ maior illa nō vere est nec͞ia, queadmodū et supra relatū est, melius itaq̧ est vt hūc l modū termios accipiam⁹, ex necessitate ols hō est risibilis, nullū ambulās est risibile, nō tn̄ sequit ex necessitate, nullus ambulās est hō, nisi fortasse his suppositis, vn̄ inqt et ipse, ꝙ his existn̄b⁹ nec͞ia erit ↄclo, simplr aūt nō nec͞ia, hoc est quousq̧ nullum ambulās erit risibile, eousq̧ ex nec͞itate nullū ambulās erit hō, quapp iqt Alexāder sigt phs, ꝙ dū dixit in mistiōib⁹ nec͞iaz fieri ↄnē simplr nec͞iaz intellexit, neq̧ cū determinatione, queadmodūz nōnulli male exponētes intellexerūt dicētes nolusse Aristo. simplr nec͞iuz ↄcludi, sed cū determinatione. Hec ille. ℄ Uez quo meli⁹ hec intelligam⁹, sciēdū ꝙ alr voluerūt illi nec͞iuz ex suppōne, alr hic Arist. Illi eniz nec͞iuz vocabāt ex suppōne, in quo supp⁹ subto nec͞io illi inest p̄dicatū aut eꝝ, ceu si dicā, oē ambulās mouetur, oē scribēs est hō, sol mouet, Socrates est hō, Aristo. vo ex suppōne dixit nec͞iuz, qḋ supposita aliq̄ ppōne nec͞iū sit, de quo et in libro de interp̄tatione mentionē fecit, quā dixit, omne quod est, dum est necessario esse.

℄ Consilr se hēbit et in syllis in parte, quum enim priuatiua ppositio et vliter sit et necessaria, et ↄclo erit necessaria, quuz vo p̄dicatiua et vliter sit et nec͞ia, priuatiua aūt s̄m ptez, nō erit ↄclusio necessaria, sit primū priuatiua

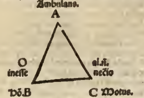

Burana sup p̄ora

⁊ vniuersalr̃ ⁊ necessaria, ⁊ a/nulli b/contingat inesse, alicui ꝟo c/insit. Quoniã itaqꝫ cõuertitur priuatiuũ, ⁊ b/nulli a/posset ꝯtingere inesse, a ꝟo alicui c/inest, quare ex necessitate b/alicui c/non inerit. Rursus sit p̄dicati-

ua vl'iter ⁊ necessaria, ⁊ ponat̃ ad b/prędicatiuum, si itaqꝫ a/omni b/ex necessitate inest, c/ꝟo alicui non inest, ꝙ itaqꝫ non inerit b/alicui c/manifestum, sed non ex necessitate, iidez nãqꝫ termini erunt ad demonstrationez, qui ⁊ in vl'ibus syll'is, sed neqꝫ si priuatiuum ne-

cessarium acceptum sit in parte, est cõclusio necessaria, per eosdem nãqꝫ terminos. Demonstratio vno solo transumpto.

¶ Inquit ꝙ ⁊ in particularib⁹ syll'is eodez pacto se habebunt cõplicationes, si eniz vl'iter negatiua sit necessaria, ⁊ ꝯclo erit necc̃ia, si ꝟo affirmatiua sit necc̃ia, siue particularis, vt in tertio modo/siue vl'is vt in quarto/nõ erit cõclusio necc̃ia. [Sit p̄mũ.] Qd̃ dicit planũ est, si enim ingt ponamus maiorẽ vl'iter necessariã, minorẽ ꝟo inexñtez in parte/ꝯclonẽ colligemus necessariã in pte, nãqꝫ clarũ hoc erit minorẽ terminis cõuertẽti facta ad p̄mã figurã reductione. [Rursus sit p̄dicatiua.] Duculqꝫ de vtilib⁹ in parte cõplicatiõibus pertractauit, ab hinc de inutilibus acturus, quę trea nũo sunt, ⁊ affirmatiua in pte necc̃ia existẽte, ⁊ vl'e affirmatiua itidẽ necc̃ia, vel negatiua in parte, ꝙ aũt maiore inexñte vl'r negatiua, ⁊ minore necc̃ia ĩ pte cassa fiat cõplicatio ad ꝯclonẽ necc̃iam tãq̃ manifestum dereliquit, mõstrat aũt reliquas, ⁊ mõstrat ꝙ quartus secũdę vtralibet necc̃ia inutilis penitus existit, ⁊ p̄mo q̃uo vl'i affirmatiua exñte necc̃ia nõ fit ꝯclo necc̃ia, hoc aũt arguit terminoꝝ appositione ⁊ ingt ꝙ per eosdẽ terminos ostendet̃ ꝯclo non necc̃ia, per quos ⁊ ea/quę ex ambabus cõstat vl'ib⁹, erãt aũt termini, aial/hõ/albũ, sꝫ quẽadmodum ⁊ supra fecimus, qa minor nõ erat vere inexñs, sed potius necc̃ia, accipiamus nos eosdẽ terminos, quos ⁊ supra accepimus. [Cz itaqꝫ nõ inerit.] Non hoc dicit, ꝙ in tali cõiugatiõe inexñs sequat̃ ꝯclo, hoc enĩ abũde supra refutatuz est, sed ꝙ falsẽ cõcludemus p̄dicatũ subto non inesse, qd̃ idẽ est, ac si diceret, ꝯclonẽ fm̃ qd fieri inexñtẽ. [Sed neqꝫ si priuatiuũ.] Monstrat ex maiore inexñte ⁊ minore necc̃ia nõ posse vtilẽ astrui cõplicationẽ, ⁊ ait hãc refelli per eosdez terminos vno solo mutato, hoc eniz in quibusdã addit̃ exẽplarib⁹, ⁊ fortasse nõ male, erũt eniz termini in vl'ibus/aial/hõ/albũ, sed ita ie hĩtibus terminis maior erit necessaria vl'is, non aũt negatiua in parte, qd̃ nũc intẽdimus, sed mediuz ponẽdũ homo/albus maior, ⁊ aial minor, puta oẽ albũ hõ, ex necessitate quoddã aial nõ est hõ, nõ tñ sequit̃ ex necessitate quoddam aial nõ est albũ. ¶ Uex ingt Alexãder neqꝫ sic vere astruũtur ꝓpõnes, nãqꝫ ista falsa est, oẽ albũ hõ, ꝓpea ꝙ aliqd̃ albũ ex necc̃itate nõ est hõ/puta cygnus ⁊ nix, huꝰ aũt cã extitit, ꝙ neqꝫ in vl'ibus ꝓpõnib⁹ veri erant termini, sumant̃ itaqꝫ termini/risibile/vigilans/aial, ita/oẽ vigilãs risibile/ex necessitate aliqd̃ aial nõ est risibile, ⁊ tñ nõ sequit̃ ex necessitate aliqd̃ aial nõ est vigilans. Possumus ⁊ alr̃ intelligere hoc/qd̃ est per eosdez terminos, vt dicamus demõstrationẽ esse per eosdẽ terminos.i.per eadẽ; hoc est per terminos ⁊ eoꝝ expõnẽ. ¶ Ceteruz nõnulli dubitãt volẽtes arguere quartuz figure istius modũ esse vtilẽ siue maiorẽ assumpserimus necessariã seu minorẽ, supposito eniz ꝯclonis ꝯdictorio ꝯtingẽti ad incõmodũ deductionẽ faciũt. Pręterea ⁊ validius sub pticulari minore accipiũt qdã particularius a quo mediũ vl'r remoueat̃, puta hũc in modũ, oẽ b/a/ex necessitate, aliqd̃ c/nõ est a/sub c, aliud pticulari⁹ accipiat̃/a quo vl'r remoueat̃ a/puta d/⁊ fiat talis cõplicatio, oẽ b/a/ex necessitate nullum d/est a, planũ est/ꝙ ex his sequit̃ ex necc̃itate, nulluz d/est b, sed d/erat aliqd̃ c/ex necessitate. igit̃ aliqd̃ c/non est b. ¶ Ad hęc ⁊ ꝯsĩlia qcquid alij dixerint nos hũc in moduz rñdemus ad p̄us/ꝙ incõmodũ nõ deducit̃ ex toto opposito, nõ enim huic/quę est/ex necessitate, aliqd̃ c/nõ est b, sola hęc opponit̃, cõtingit oẽ c/esse b, sꝫ ⁊ hęc, oẽ c/est b, ⁊ hęc, necesse est oẽ c/eẽ b, ⁊ iõ dicimus ꝙ si oppositũ accipiat̃ necc̃ium cũ maiore inexñte nõ concludi minoris ꝯdictoriũ, nãqꝫ vt supra etiaz retulimus, ex maiore inexñte ⁊ minore necc̃ia nulla determinata ꝯcludit̃ ꝯclo, vel ⁊ melius, ꝙ si oppositũ accipiat̃ ꝯtingẽs/nõ fit ꝓp ħ vtilis mistio inexñtis ac cõtingentis, quũ in tali mistiõe oporteat maiorez eẽ simpl'r inexñtẽ/hoc est in oĩ tẽpore, nõ aũt ad tẽpus determinatũ, verum in mistione necc̃ij ⁊ inexñtis non hac astringit̃ lege, sed põt quõcũqꝫ accipi inexñs, sꝫ fortasse neqꝫ hęc in integrũ satisfaciũt, qd autẽ hoc sit ifra planiꝰ fiet, quũ ad mistionẽ illã deuenerimꝰ. ¶ Ad alteruz eodẽ pacto nõnulli respõdent, nos aũt dicimus expõnẽ illã cassam atqꝫ inutilẽ esse, sꝫ verã expositionez fieri debere in ꝓpõnib⁹ ꝯsĩlibus puta aut ambabus necc̃ijs, aut ambab⁹ inexñtib⁹, ⁊ hęc cã extitit/ob quaz supra ex ambab⁹ necc̃ijs cõplicationẽ istã exponẽdo mõstrauit. Sꝫ hęc de scd̃a. Iã ad tertiã trãseamus figurã.

Argumentũ quorũdaz probãtiũ in q̃rto scd̃e seq ꝯclusionẽ necc̃iaz.

Nota nõ esse faciẽdã expõnẽ nisi in consimilibus.

SEd in tertia figura/quum termini sint vniuersaliter ad mediũ ⁊ ambe ꝓpositiones prędicatiue/si vterlibet necessarius existat ⁊ conclusio erit necessaria, si autẽ hoc prędicatiuuz, illud ꝟo priuatiuum sit, quũ priuatiuũ sit necessarium ⁊ cõclusio erit necessaria, quãdo autem prędicatiuum/non erit necessaria, sint enim primuz ambe prędicatiue ꝓpositiones ⁊ a/⁊ b/omni c/insint, necessariũ ꝟo sit a/c/quoniaz

igitur

igiť b/oí c,⁊ c/alicui b/inerit eo ꝙ vꝰ ẽm ꝑtẽ ↄuertiť,q̄re ſi oi c/ineſt a/ex neceſſitate,⁊ c/alicui b,neceſſariũ eſt a/alicui b/ineſſe,naꝫ b,ſub c/eſt. Fit igiť rurſus prima figura. Cõſimiľr mõſtrabiť ⁊ ſi b/c/eſt neceſſariũ,ↄuertiť eniꝫ

c/cum aliquo a,quare ſi omni c/b/ex neceſſitate ineſt,⁊ a/alicui b/inerit ex neceſſitate.

Tertia figura quẽadmodũ ⁊ noſtri dicũt/binas habet leges,vnam affirmatiuis deſeruientẽ,negatiuis alterã cõplicationibus,prior eſt ꝙ ambabꝰ exiſtentibus affirmatiuis,ſi vľis necĩa extiterit ⁊ ↄclo necĩa erit,ſin alr cõplicatio inutilis reddeť ad necĩaꝫ ↄclonẽ. Altera eſt ꝙ in negatiuis coniugationibus ſi ꝓpõ necĩa vľis negatiua fuerit/ↄclo colligetur necĩa,ſecius quoquo inutilis ad cõcludẽduꝫ necĩam aſtrueť cõplicatio,⁊ h̄ ẽ, qđ volebat Alalidus Roď.quã dixit in hac figura ↄneꝫ ſequi modũ ac determinationeꝫ ꝓpõnis,quę nõ ↄuertiť, nãqꝫ ea eſt quę maior efficiť,dũ ad ꝓmã tertię figurę cõplicationes reuocanť,cuius ↄriũ dicendũ fuit in ſcda,ibi enim ↄclo ad moduꝫ ꝓpõnis,quę ↄuertebať/fiebat,qm̄ illa maior in ꝓma futura erat. ¶ His vľr traditis ad ea/ quę in parte ſunt/trãſcendamus.Si itaqꝫ ambe ꝓpões vľes extiterint ⁊ affirmatiue vtralibet ſumpta necĩa,⁊ ↄ ſtidem necĩa erit,ſit primum maior necĩa ⁊ minor inexiſtens hunc in moduꝫ/ex neceſſitate,oẽ c/a,oẽ c/b,dico ꝙ ſequiť ex necĩtate aliqđ b/a,ↄuerſa eni minore ꝓma efficitur figura,qđ inuẽs dixit,nã b/ſub c/eſt quaſi in memoriam reuocans moduꝫ,quo ſupra monſtrauit ex maiore

Due regłe in 3ªfigªad concluſioẽ necĩaꝫ.

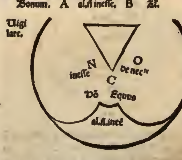
necĩa ⁊ minore inexiſte ↄclonẽ ſeq neceſſariã. [Cõſilr.] Eodẽ ingt pacto mõſtrabiť ſi minor necĩa fuerit,ꝓterqꝫ ꝙ duabꝰopus eſt cõuerſionibꝰ/maioris inqꝫ ac ↄclonis, ipſe Ꝟo omiſit ↄclonis cõuerſionẽ tãqꝫ euidentem ac dilucidã,ex his itaqꝫ,quę dicta ſunt planũ fieri põt ꝙ ꝓmꝰ tertię biſariã ad primã reduci põt figurã ⁊ maioris ⁊ minoris cõuerſiõe,quẽadmodũ ſupius ex Alexãdri ſnia retulimus,⁊ hęc hactenus Ariſtoteles. ¶ Moderniorum Ꝟo nõnulli ex maiore vľiter affirmatiua inexiſte ⁊ minore necĩa vľiter itidẽ affirmatiua negãt colligi poſſe ↄneꝫ necĩam,afferuntqꝫ inſup terminoꝝ inſtantiã hoc pacto, ois hõ albꝰ/ex neceſſitate ois hõ aial,nõ tñ ſequiť dicũs ex neceſſitate aliqđ aial albũ. ¶ Uex nos cũ Ariſtotele dicimus ſi albuꝫ pro ſubiecto accipiať iſtã eẽ neceſſariã, aliqđ albuꝫ aial,⁊ ſua etiam conuertẽs aliqđ aial album, ⁊ propterea falſum eſt,qđ illi autumãt aſſerẽtes hãc minime neceſſariam eẽ,hoc etiã infra planiꝰ erit,vbi ꝓhs ponit ꝓpõnẽ iſtã aliqđ albũ aial indubitate Ꝟitatis.

Inſtãtia ſriꝫ dã modernorum.

Solutio.

¶ Rurſuꝫ ſit a/c/ꝓuatiuũ,b c/Ꝟo affirmatiuũ, priuatiuũ aũt neceſſariũ.Qm̄ igiť ↄuertiť c/ cum aliquo b,a Ꝟo nulli c/ex neceſſitate,neqꝫ b/alicui inerit a/ex necĩtate,nã b/ſub c/ẽ,ſi Ꝟo ꝓdicatiuũ neceſſariũ nõ erit ↄclo neceſſaria, ſit eni b/c/ꝓdicatiuũ ⁊ neceſſariũ,a/c/Ꝟo priuatiuũ ⁊ nõ neceſſariũ,qm̄ igiť ↄuertiť affirmatiuũ/inerit ⁊ c/alicui b/ex neceſſitate, quare ſi a/nulli c,c/Ꝟo alicui b,a/alicui b/nõ inerit/ ſed non ex neceſſitate,monſtratum eſt eniꝫ in prima figura/ꝙ priuatiua ꝓpõne non neceſſaria exiſtente,neqꝫ ↄclo erit neceſſaria.

Amplius per terminos planum fieri posset. Sit enim a/bonū b/aial,c/vo equus, contingit igit̄ bonū nulli equo inesse,aial aūt necesse omni inesse,sed nō necesse aial q̄ppiā non esse bonū,si quidē ꝯtingit omne bonū esse. Sin autē non hoc possibile,sed vigilare aut dormire terminū ponēdū,oē nāq₃ aial horū est susceptiuū. Si igit̄ termini vl̄r ad mediū sunt,dictū est,q̄n erit ꝯclō necessaria.

¶ Eam exponit que maiorē h₃ vl̄r negatiuā necia₃ et minorē₃ vl̄r affirmatiuā inexn̄tē inquiēs ex his ꝓpōnibus ꝯclonē colligi necia₃,minore etenim versa ad p̄me quer eam reducit̄ cōplicationē ad neciam vnlē ꝯnē.[Si vo p̄dicatiuū.] Si inquit affirmatiua/que et minor est,necia extiterit,nō fiet vtilis cōplicatio ad necia₃ ꝯcludendu₃, hoc aūt ipse mōstrat facta ad p̄mā figurā reductiōe,vbi quu₃ negatiua ꝓpō hoc est maior nō necia.i.inexn̄s erat, neq₃ ꝯclō erat necia.[Amplius per terminos.] Hoc idē mōstrari posse p̄ hos ingt terminos/bonū,aial/equus,nā ꝯtingit bonu₃ nulli equo inesse,hoc est nō ex necessitate inesse,nō aūt q̄ ꝯtingēter nō iīst,et ois equus est aial,nō tn̄ ex necessitate aliq̄d aial nō est bonū,q̄d declarans dixit,si q̄dē ꝯtingit omne bonū esse,et q̄a ingunt nostri equiuocatio erat in hoc noīe bonū/nāq₃ pōt et bonu₃ moris et bonū nāe dici,et alr̄ et alr̄ accipiendo videbat̄ maior illa nō oīno esse vera,ꝓpter hoc ipse dixit,si hoc ipoīe/vigilare aut dormire terminū ponēdu₃,s₃ alr̄ Alexāder atq₃ Philoponus,q̄n inquiūt videt̄ non oē aial boni esse susceptibile,sunt enim quedā aialia,puta venenosa,que ex necessitate nō sunt bona,ideo ingt loco boni/debem⁹ ponere vigilare aut dormire,nā aliq̄d aial nō vigilat,nō tn̄ ex necessitate,q̄d et ipse declarās ingt,oē nāq₃ aial horu₃ est susceptiuū,si enim oē susceptibile,nullu₃ erit aial,cui ex necessitate non inest vigilare aut dormire.

¶ Si vo hic q̄dē vl̄r,ille autē in parte vtrisq₃ p̄dicatiuis existibus,si vl̄e sit necessariu₃ et ꝯclō erit necessaria. Demōstratio vo eadē/ que et prius,cōuertit̄ enim et p̄dicatiuum in pte. Si itaq₃ necesse est b/omni c/inesse,a/

Ambulās. A al.necio. B Al.

vo sub c/est,necesse est b/alicui a/inesse,sed si b/alicui a/ et a,alicui b/inesse necessarium, convertitur enim,similiter et si a/c/sit necessariu₃

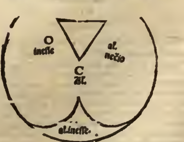
Al. A al.necio. B Ambulans.

vniuersaliter existens,nā b/sub c/est.

¶ De particularibus nūc agit cōplicationib⁹,in q̄bus si ambe extiterint affirmatiue,ꝯclō vl̄em sequit̄ ꝓpōnem, ꝓpterea q̄ du₃ ad p̄mā reuocant̄ figurā₃ vl̄is maior efficit̄, vt supra quoq₃ exposuimus,p̄mū aūt ea₃ ponit,que maiorē h₃ inexn̄tē in parte affirmatiuā,minorē₃ vo vl̄r necessaria₃ itidē affirmatiuā hūc in modu₃,aliq̄d c/est a/ex necessitate oē c/est b,sequit̄ ex necessitate aliquod b/a,s₃ ipse maiorē cōuertit reducēs hāc iam ad p̄mā₃ figuram, hoc enim est/q̄d dixit,a/vo sub c/est,nāq₃ maiore cōuersa ꝯcludit̄ in p̄ma,aliq̄d a/ex nec̄itate est b/hūc i modu₃, ex nec̄itate oē c/b,aliq̄d a/c,g̊ ex nec̄itate aliq̄d a/b,deinde et ꝯclone terminis conuersa/fiet,ex nec̄itate aliq̄d b/a, q̄d fuerat q̄situ₃.[Similr̄ et si a/c.] Cōsilr̄ inquit mōstrabit̄,et si maior vl̄r affirmatiua necia sit,differt autē hec a priore,q̄a i illa oportebat maiorē et ꝯnē ꝯuertere,hic vo minorē tm̄,celeriter nūc ostēdit cām,ob quā fiat necia ꝯ. inquiēs,nā b/sub c/est,p̄ q̄d et cōuersionē₃ minoris ostendit,que in parte erat affirmatiua inexistens.

Vigilare. A al.inesse. B Bipes.

¶ Hec figura pōt esse vtilis alteri cōiugationis per eosdē terminos et ꝓpōnes:sed tn̄ transposi tione.i. minor fiat vl̄is de inesse et maior particularis de necessario.

¶ Si vo q̄d in parte necessariū est,nō erit cōclusio necessaria,sit enim b/c/in parte et necessariu₃,a/vo omni c/insit,non tamen ex necessitate,conuerso igitur b/c/p̄ima efficitur figura,et vl̄is quidē,ꝓpositio nō necessaria , que aūt in parte necessaria,sed quā ita se habeant ꝓpōnes

ꝓpōnes/non erat concluſio neceſſaria, quare neq; in his. Amplius ꝛ ex terminis manifeſtum, ſit a/vigilatio b/bipes, in quo autem c/ aial, b/igiſ alicui c/neceſſe eſt ineſſe, a/ ꝟo ipſi c/cōtingit, ꝛ a/ipſi b/nō neceſſariū, nō eniȝ neceſſe bipes aliquod nō dormire aut vigilare. Cōſimiliter ꝛ per eoſdem terminos mōſtrabitur ꝛ ſi a/c/ſit in parte ꝛ neceſſarium.

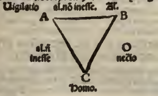
¶ Mōſtrat nūc ꝑticulares inutiles ad q̄ſituȝ nec̄iuȝ concludēdū, ꝛ iquit ꝙ ex maiore inexſīte vl̄iter affirmatiua ꝛ minore in parte nec̄ia/nō ſeqꝫ ꝯclo nec̄ia, mōſtrat aūt hoc facta ad primā figurā reductione, deinde ꝛ terminis eandeȝ refellit. ¶ Sed q̄rit Leui Gerſonis cur ſi particularis nec̄ia pōt ad vl̄em reduci ꝑ expōneȝ, nō ſequaꝫ ꝛ in hac cōplicatione ꝯclo nec̄ia: nāq; ſi minor ſit in ꝑte pōt optime ad vl̄em duci exponendo, puta ſi dicā aliqđ albū ex neceſſitate aial, ſub albo poſſuȝ accipere cygnū, de quo nec̄io ꝛ vl̄iter aial verificatur. ¶ Dicimus itaq; ad hoc, quēadmodum ꝛ ſupra reſpōdimus, ꝙ expoſitio nō pōt effici in ꝓpōnib⁹ diſſimilib⁹, ſed opus eſt ambas ꝯſilis modi eſſe. [Conſilr.] Hoc eſt ſi maior extiterit neceſſaria in ꝑte, minor ꝟo vl̄iter inexſīs eodeȝ pacto hoc eſt ꝑ reductionē ad ꝑmā figurā, verū in hoc ſolo differēt ꝙ ſuꝑior ſolius minoris ꝯuerſione ad ꝑmam remeabat, hic aūt ꝛ maiorē ꝛ ꝯclonē cōuertere neceſſe eſt. Per eoſdē ꝟo dixit terminos, nō tū ſilr diſpoſitos oportebit igitur hos variare, nā ſi eodē ponanꝫ pacto, non erūt vere ꝓpōnes, ponendū itaq; eſt in a/bipes in b/vigilationeȝ, in c/aial, ꝛ ſyllo hūc in moduȝ conſtruetur, ex neceſſitate aliquod animal bipes/omne animal vigilat, non tamen ſequitur aliqđ vigilans ex neceſſitate eſt bipes.

Dubitatio an ſub ꝑticulari nec̄ia poſſit fieri expō.

Solo ꝙ nō i diſſilibus.

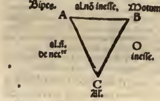
¶ Si ꝟo hic q̄dē ꝑdicatiu⁹, ille aūt priuatiu⁹ terminoꝝ, q̄ñ vl̄e priuatiuū ſit ꝛ nec̄iuȝ/ꝛ cōcluſio erit nec̄ia, ſi eniȝ a/c/nulli ꝯtingit, b/ꝟo

alicui c/ineſt, a/alicui b/nec̄e nō ineſſe, q̄ñ autē affirmatiuū neceſſariū poſituȝ ſit vniuerſaliter exiſtēs, aut in parte, aut priuatiuū ꝑm partem, nō erit ꝯcluſio neceſſaria, ſed alia quideȝ eadem/quę ꝛ in prioribus/dicemus, termini ꝟo q̄ñ ſit vniuerſale ꝑdicatiuuȝ neceſſariuȝ/ vigilatio/aial/homo, medius homo, quando

aūt in parte pędicatiuū ſit neceſſariū/vigilatio/aial/albū, neceſſe nāq; eſt aial alicui albo ineſſe, vigilatio aūt ꝯtingat nulli/ꝛ nō neceſſe alicui animali non ineſſe vigilationeȝ, ſed q̄ñ

priuatiuum in parte exiſtēs/neceſſariū ſit/bipes/motum/animal, animal medium.

¶ Ex maiore vl̄r negatiua nec̄ia/ꝛ minore inexſīte affirmatiua in ꝑte/ꝯcludiꝫ nec̄ia negatiua in ꝑte, hoc aūt ipſe breuib⁹ exponit, q̄ñ hęc ex ſuꝑioribus ſatis plana facta fuerant, dixit aūt a/nulli c/ꝯtingit pro eo/qđ eſt ex neceſſitate nulli ineſt. [Q̄ñ aūt affirmatiuuȝ.] Ex vna affirmatiua, ꝛ altera negatiua, ꝛ vna vl̄i, ꝛ altera in ꝑte q̄tuor efficiebanꝫ, quātuȝ ꝓpoſito attinet complicationes, nāq; ex maiore vl̄iter negatiua hinc ſiebant, aut enim maior neceſſaria erat aut minor, ex maiore iteȝ in parte negatiua hinc conſilr efficiebanꝫ, maior enim aut nec̄ia aut nō neceſſaria erat. Poſtea igiꝫ q̄ȝ ex his quatuor eā explicuit, quę maiorē hēbat vl̄iter negatiuā neceſſariā, minorē ꝟo affirmatiuā in ꝑte inexſītē, quę ꝛ ſola vtilis fuerit in ꝯnē neceſſariā, nūc reliquas tres exponit, quę tale quęſitū nō cōcludebāt, quū eniȝ dicit, q̄ñ affirmatiuū neceſſariū poſituȝ ſit vl̄r exſīs aut in parte binas notat cōplicatiōes, ꝛ eam quę minorē hȝ affirmatiuā neceſſariaȝ in parte cuȝ maiore vl̄iter negatiua inexſīte, ꝛ eā, quę maiorē retinet

in parte negatiuā inexīstē cū minore affirmatiua vl'iter necessaria, quū vo addit aut priuatiuū fm p̃tē, reliquas significat, quę ex maiore negatiua est in parte ꝛ nec̃ia cū minore vl'r affirmatiua inexīste. [Sed alia qdem.] Alia inqt oīa, quę de alijs inutilib⁹ dicta sunt cōplicationib⁹, de his etiā dicēda erūt, hoc est faciēda erit in ꝓpōnibus cōuersio, vt ad p̄mā reducant̄ figurā. ⁋ Sciẽu tñ dignū ꝙ nō de oībus trib⁹ istud asserit, sed de ea tm̄ quę maiorem vl'r hꝫ negatiuā inexīstē, minorē vo affirmatiuā necessariā in parte, hęc enim particulari nec̃ia ꝯuersa reuocat̄ ad quartū p̄mę figurę modū, reliquę vo duę per cōuersionē ad p̄mā nequeunt figuram remeare. [Termini vo.] Eam terminis refellit, quę minorē vl'r hꝫ nec̃iaꝫ cū maiore inexīste fm partē, puta aliqs hō nō vigilat, ex necessitate oīs hō aīal, nō tñ sequit̄ ex necessitate aliqđ animal non vigilat. [Qñ aūt in parte.] Hic terminis aliā refutat cōplicationē, quę ex maiore inexīste ꝯstat vl'r negatiua cū minore nec̃ia fm parteꝫ affirmatiua, quę ꝛ sup̃i⁹ per ꝯuersionē fuerat reputata. [Vigilatio ꝯtingit nulli.] Hoc est vigilatio inest nulli albo, nāq ꝯtingere fig̃t etiā aliqñ inexistere, quēadmodū supra quoq relatū est, fiat itaq cōplicatio, nullū albū vigilat, aliqđ albū ex necessitate est aīal, nō tñ sequit̄ aliqđ aīal ex necessitate non vigilat. [Sꝫ qñ priuatiuū.] Reliquā ex trib⁹ refellit, q̄ maiorē hꝫ negatiuā necessariā in parte, miorē vo vl'r affirmatiuā nec̃iaꝫ. [Bipes, motū, aīal.] Addit̄ inqt Alexander in qbusdā codicib⁹, mediū bipes, sed hoc scribentis vitiū extitisse asserit, non enī oportere bipes eē mediuꝫ, sꝫ aīal, qđ etiā in terminoꝝ appositiōe mōstrauit p̄hs, qui aīal vltimo loco collocauit ꝛ nō bipes, ꝯsueuit enim in hac figura vltimū locum medio ascribere, existimandū igit̄ ꝙ dixerit non bipes mediū, sed aīal mediū, nāq si bipes mediū poneret̄, fieri nō posset vt termini ad dictam cōplicationeꝫ coherērent. Hęc itaq ꝯiugatio inutilis penitus censet̄ ad nec̃iuꝫ ꝯcludendū, sꝫ nōnulli, quorū sn̄ie videt̄ accedere Alulidus Rof. ꝛ istaꝫ ꝛ eā q̄ maiorē hꝫ in parte necessariā, minorē vo vl'r inexīstem vtiles esse asserūt ad ꝯclusioneꝫ necessariā, ꝓpea ꝙ expōne monstrari h̄ posse asserūt. Cęterū ad hoc eadē penit⁹ dicenda erunt, quę de quarto scḋe supra retulimus.

⁋ Planum itaq ꝙ inexīstēdi syll's nō est, nisi vtręq sint ꝓpōnes inexīstes, sꝫ necessariū est ꝛ quū altera solū sit necessaria. In vtrisq vo ꝛ quū p̄dicatiui ꝛ quū priuatiui sylli sint, necesse alterā ꝓpōnē ꝯsilem eē ꝯclōni, dico aūt si inexīs inexīstē, si necessaria necessariaꝫ, q̄re ꝛ hoc manifestū, ꝙ nō poterit ꝯclo aut necessaria aut inexistens esse, nisi accipiatur necessaria aut inexistens propositio.

⁋ Sensus est, ex supra relatis manifestū est nō posse cōclusiōeꝫ colligi inexīstē, nisi vtraq ꝓpōnū fuerit inexīs, posse aūt necessariā lꝫ altera tm̄ nec̃ia sit. ⁋ Verum qa Alexāder videbat hoc repugnare ijs, quę superius dixerat, ꝓpea multū insudauit ad locū istū exponēdū, ait enī si hoc simpl'r ꝛ vl'iter intelligat̄, ꝙ repugnat supradictis, monstratuꝫ nāq esse in p̄ma figura ex maiore inexīste ꝛ necessaria minore ꝯclōneꝫ colligi inexīsteꝫ, ꝓpea inqt h̄ esse p̄cissius itelligendū, q. vꝫ. in tertia figura ex ambabus vl'r affirmatiuis nō poterit ꝯclo inexīs concludi, nisi ambe ꝓpositiōes fuerint inexīstes eo, ꝙ vtralibet nec̃ia, ꝯ erit necessaria, qđ nō erit in p̄ma, dū ambe ꝓpositiōes vl'r erāt affirmatiue, in scḋa vo nulla penitus fiebat conclusio ex ambab⁹ affirmatiuis, posset itaq per hęc monstrare ꝓprietateꝫ quādā tertię figurę, nāq ꝛ de hac fmones faciebat, ex duab⁹ igit̄ vl'r affirmatiuis in 3ª nō concludet̄ inexīs, nisi ambe fuerint inexīstes, nec̃ia vo ꝛ altera solum ꝛ vtralibet. Al'r inqt ideꝫ possumus itelligere per inexīsteꝫ ꝓpōnē affirmatiuā ita ꝙ sensus sit, affirmatiuā non fieri ꝯclōnē nisi vtręq sint affirmatiue, nec̃iam vo fieri ꝛ si altera sola fuerit nec̃ia, sed ꝑfecto nō parum affectata est expō hęc. ⁋ Sꝫ ꝛ aliaꝫ idē affert expōnem ingens nō ð 3ª tm̄ fig° posse hoc itelligi, sꝫ vl'iter ꝛ de oībus, nāq si ꝯclo inexīs sit, opꝫ ambas ꝓpōnes inexīstētes esse, h̄ est tales, in qb⁹ p̄dicatuꝫ insit subto, vñ si nec̃ię fuerint, erūt etiā inexīstes, nō aūt ecōuerso, quapp quum altera sit nec̃ia ꝛ altera inexīs, possum⁹ ambas nūcupare inexistentes. Addit ideꝫ fortasse meli⁹ esse vt ita itelligamus, manifestū ꝙ inexistendi nō erit syll's nisi vtręq sint inexīstes, ac si dicat manifestū esse ex dictis, ꝙ est aliqua cōplicatio syllogistica, in qua fieri nō pōt ꝯclo inexistens nisi ambe sint inexīstes, nō enī tā vl'r dictū itelligendū esse. Sunt tñ q̄daꝫ etiā ꝯiugationes, in qb⁹ nec̃iuꝫ cōcludi negt, ni ambe ꝓpōnes nec̃ię fuerint, quēadmoduꝫ quarta 2ᵉ ꝛ quinta 3ᵉ, hęc ille atq alia cōplura, ꝛ huius snīę videt̄ accessisse etiaꝫ Philoponus. ⁋ Diuus tñ Albertus ita exponit, ꝙ nō pōt imediate ꝛ p̄mū ꝯclo fieri inexīs, nisi ambe ꝓpōnes fuerint inexīstes, si enī ex altera nec̃ia ꝛ altera inexīste seqtur inexīs h̄ nō fit imediate, sed qꝛ ex nec̃ia possum⁹ inexīsteꝫ iferre. ⁋ Nos aūt multo secius hęc audienda arbitramur ꝛ fortasse multo melius, nāq dicere ex nec̃io seq inexīs p̄terq ꝙ absurduꝫ iudicamus, supius etiā refutatū est. Dicere etiā regulam istā ad solam 3ᵉ cōplicationeꝫ referri ꝛ nō simpl'r itelligendaꝫ esse multo absurdius censendū existimam⁹, quuꝫ infra quoq eadeꝫ ferme quę hic dixerat, ad vbuꝫ quasi repetat. Dicimus itaq nos non posse vllo pacto ꝯclōneꝫ vere fieri inexīsteꝫ, nisi ambe fuerint inexīstes, nāq ex altera nec̃ia ꝛ altera inexistēte, minime ꝯcludi potest inexistens verū, neqꝫ hoc vnq̄ dixit Arist. sed semꝑ asseruit ꝯclōneꝫ sequi nō necessariā, ꝛ ita censeo ambiguitates omnes, quę h̄ in loco negociuꝫ facessunt, euanescere, q̄uo aūt intelligendū sit ex altera nec̃ia ꝛ altera ꝯtingēte ꝯclōneꝫ seq inexīsteꝫ, suo loco declarabit̄. [In vtrisqꝫ.] Quū hoc dixisset, significauit in qb⁹ vtrisq, hoc est affirmatiuis ꝛ negatiuis, aut in vtrisqꝫ hoc est nec̃io ꝛ inexistenti, aut in vtrisqꝫ mistionibus, de qb⁹ nūc sermonē facit, necesse est ꝯnem silem esse alteri ꝓpōni. ⁋ Q̄uo aūt silis esse debeat ipse dicit, nāqꝫ si inexīs fuerit, opꝫ alterā ꝓpōnem inexīsteꝫ esse, si nec̃ia, necessariam, non autē si particularis extiterit ꝯclo opus erit alterā esse particularem eo, ꝙ in tertia figura, ꝛ duabus existīb⁹ vl'ib⁹, particularis fit ꝯclo, aut ꝛ tūc potētia est ꝑticularis, qđ declarat reductio ad p̄mā figurā ꝑ cōuersionē facta. ⁋ Sꝫ dubitat hoc in loco Alexāder, nāqꝫ videt̄ ꝛ neutra nec̃ia cōclusionē colligi posse necessariam, puta hūc in modū, oē ambulās risibile, oīs hō ambulās, oīs hō risibilis. ⁋ Dicimus hoc terminoꝝ gr̃a tm̄ fieri, nō aūt ex forma syllogistico, ꝛ ꝓpea dictis minime repugnare, aut al'r ꝛ meli⁹ negamus conclusiōeꝫ simpl'r esse necessariam, lꝫ enī fm materiam talis sit, non tamen modum hꝫ appositum, qđ ad simpliciter necessariam ꝓpositionem exigitur.

⁋ De necessario itaq q̄uo sit, ꝛ quā hꝫ ad inexīstēs differētiā, dictū est q̄si sufficiēter.

⁋ Diximus inqt de nec̃io quasi sufficiēter, qꝛ ꝛ infra de hoc nōnulla in mediuꝫ ꝓponent̄, q̄uo fiat, ꝛ q̄uo differat ab inexīste, puta sempiterna inexistētia ꝛ modi appōne.

⁋ Et

Marginalia:
Notandum.
Nota q̄do de mēte Alexā. itelligēdū sit dictū Ph'i: cōclōnē ð inexē nō seq nisi ex ꝓpōnibus de inesse.
Expositio dī Alberti.
Expō ꝓpa.
Hoc vl' op⁹ ei quod supra dictū ꝯclōnē ꝯsilē ꝓa solonē ex dictis.
Instātia Alexan.
Solutio.

Epilogus.

¶ Et hec hucusq; longa distulim⁹ disputatione p̄mū ex-positis ac pertractatis cōplicationibus, que ambas hñt necessarias, mox de mistione inexñtis ac nec̄ij in p̄ᵃ figura acturi, refutatis prius eoꝝ opinione, q̄ inexistere aut ꝯtingens cōius nec̄io asserebāt, ac reddita cā, cur se māc ad-dicat necessarie, quū alioqn de simplr syllo sermonē fa-ciat, cur q; statim post inexñtes cōplicationes, de nec̄ijs pertractauerit, ⁊ quare quart⁹ scd̄e ac quintus tertie modus per ipole non cōmōstrent, soluta ibidē dubitatione per-pulchra, ac declarata expositione, qua dicte arguātur cō-plicationes, assignata ibidem dña, qua differat a sensibi-li ostēsione. Deinceps mistionē nec̄ij atq; inexñtis aggressi in prima figura Junioꝝ opiones recēsuimus, addita ibi-dem diui Alberti expōne ac refutata, cui ⁊ Aluldi⁹ Rof. super mistione hac sniaꝫ adiūximus ac reiecimus, allata deinceps grecoꝝ expōne, quā neq; penitus admittendā, nec oino reijciendā diximus, iactis ibidē pōnis māc fun-damentis, solutis mox ⁊ antiquoꝝ ⁊ Junioꝝ dubitatiōi-bus, que hanc videbant̄ demoliri, q̄ ꝓpōnes quedaꝫ necessarie cēsent̄, que nullo pacto tales sūt vocitāde. Po-stea ⁊ Aristotelicas attulimus rōnes, qb⁹ positio sua fir-mari posset, solutis ibidem aduersarioꝝ ratiūculis. Qꝫ Philoponus ⁊ alij ferme oēs perperaꝫ dicant ex maiore inexñte ac minore nec̄ia ꝯclonē sequi inexñtē, q̄ non recte Alexander dixerit ijsdē terminis vtilē quoq; cōpli-cationeꝫ refelli posse. Deinde scd̄e figure ꝯiugationes ag-gressi sumus declarātes quonā modo intelligēdū sit, con-tingit nulli, ꝯtra Alexādri sniaꝫ, solutis inibi Philoponi quoq; rōnibus, firmataq; insuper Leonis opinione sup-ꝓpōne inexñte, qd ue īelligēdū per nec̄iuz ex suppōne, ⁊ quō faciēduꝫ sit satis rōnibus quartū scd̄e arguētibus. Demū ad tertie figure mistionē exponēdā nos ꝯtulim⁹, vbi moderniorꝫ opionē refellimus negātium ex maiore inexñte ac minore nec̄ia ꝯclonē seq nec̄iaꝫ, soluta ibideꝫ istātia Leonis de faciēda expōne, simulq; enarrato scri-ptoris vitio de terminoꝝ ordine ac pōne, deniq; multi-plici allata expōne, q̄ mō non possit ꝯclo fieri inexñs, ni ambe fuerint inexñte s, necessaria vo fiat ⁊ altera tm̄ ne-cessaria. Quasobres tēpus iam est vt cōtingentis defini-tionem ac diuisionem exponendas aggrediamur.

¶ DE CONTINGENTI. CAP. VII.

De cōtingēti vo post hec dicamus quando ⁊ quomodo ⁊ per que erit syllogismus. Dico aūt contingere ⁊ contingens, qd̄ quūꝫ nō sit necessariuꝫ, si ponat̄ inesse, nihil erit ꝓp hoc ipole, nāq; nec̄iuꝫ equiuoce ꝯtingere dicimus.

Posteaq̄ hucusq; ꝓpōnes ac syllos inexistētes tā q̄ simpliciores, mox ⁊ nec̄ios tā q̄ q inexistētibus magis cōsiles sint, pertractauit atq; dispo-suit. Ad tertium, qd̄ supererat negotium in p̄entis se cō-fert, hoc est ad enarrationem contingentium sylloꝝ, sed quoniā ista per q̄ difficilia sunt, nō immerito prius q̄dam preponit, que dicendoꝝ menteꝫ ac sensuꝫ adaperiūt. De-finit itaq; p̄muꝫ contingēs, qd̄ pro futuris mistionib⁹ fa-cit, deinceps hoc definitū duas in partes secat ac deniq; eiusdē ꝯtingētis dictū de omni explicat. Ait itaq; post su-pradicta enarrandū esse in qua figura ac modo ⁊ p quas ꝓpōnes in ꝯtingētibus efficiat̄ sylls. [Dico aūt ꝯtingere ⁊ cōtingēs.] Hoc in loco definitionē ꝯtigenti ascribit in-quiens dico, quasi innuēs, q̄ alij nōnulli alr accipiāt cō-tingens, quēadmoduꝫ infra legētibus planū fiet, ego aūt ait appello cōtingere seu ꝯtingēs, hoc est hunc modū acci-

Hoc sint p̄tractanda de contingenti.

pias ꝯtingētis per se, sine etiā vt determinat ꝓpōnis p̄di-catum, ꝯtingēs igit̄ s̄m Aristotelicā opionē est, qd̄ ⁊ non necessariū est, ⁊ si ponat̄ eē, ex eo nullū sequit̄ ipossibile. ¶ Ubi scias, quēadmodū ⁊ Aluldus Rof. optime no-tat, q̄ varie circa finitionē istā extitere antiquioꝝ expō-nes, quū enim quēadmoduꝫ ⁊ supra recēsuimus ꝯtigens trifariā accipiat̄ pro nec̄o, pro inexñti, ⁊ pro possibili, in quo p̄dicatū subiecto non inest, sed inesse pōt, nulli quēad-modū Abumaçar voluere, definitionē istā cōem eē poli ⁊ inexñti, ita q̄ oē illud ꝯtingēs nūcupet̄, qd̄ nō est neces-sariū, hāc igit̄ Abumaçar sniam secutus dixit finitioneꝫ istā, quēadmodū ⁊ reliqué oēs, ex gñe ac dñijs cōstitutaꝫ esse ⁊ qm̄ descriptiones maxime innotescunt per ꝓprias passiones, ob id vltimo propriam etiaꝫ passionē adiecit, s̄m itaq; opioneꝫ viri istius genus hac in definitiōe erit dictio illa qd̄, q̄ ⁊ inexñs cōprehēdit ⁊ pole, dña vo erit, qd̄ addit̄ nō nec̄iū, nāq; p hanc secludit̄ a quacūq; alia ꝓpōne, qd̄cūq; nāq; nō nec̄iuꝫ est illō est ꝯtingēs, ⁊ ecō-uerso, qd̄ vo subinde adijcit̄, quo posito inesse, vult non dñiam eē, sed ꝓpriū quoddā eius nām ꝯñs ꝯtingētis, qd̄ vere cōtingēs, qd̄q; in potētia est, nāq; nō oē ꝯtigēs hic definitū poni pōt inesse, si eni fuerint inexñs, q̄ fieri pōt vt inexistere adhuc ponat̄: ⁊ ꝓpea dixit hoc nō dñiaꝫ sed ꝓpriū qddam esse ex ꝓprijs ꝯñub⁹ ptes ꝯtingētis hic de-scripti, ⁊ quum dixit nō nec̄iuꝫ intellexit priuationē mo-doꝝ oium necessarij, hoc est necessarij simplr atq; abso-lute, quēadmodū dicimus, hoieꝫ eē aial nec̄iuꝫ vocari, ⁊ nec̄ij s̄m qd, quēadmodū illud vocam⁹ nec̄iuꝫ, qd̄ respe-ctu tpis nec̄iuꝫ dr̄ puta p̄teriti, quēadmodū, Cesar fuit di-ctator p̄ñis, vt Mathe⁹ cōponit vel Mathe⁹ est hō, fu-turi ceu si dicā, cras incipient halcyonij dies, ⁊ qa dixit si ponat̄ inesse, notat Leo q̄ nō esse trifariam dici pōt, qd̄ nullo mō est, quēadmoduꝫ chimera, aut tragelaphus, ⁊ ꝓpea hoc seclusit quūꝫ ingt, qd̄ quū nō sit nec̄iuꝫ, naꝫ chi-merā nō esse est nec̄iuꝫ, si eni ipole est esse, nec̄iuꝫ est nō esse. Scd̄o mō, illud dr̄ nō eē, qd̄ in aliquo tpe est, in aliq̄ minime, ⁊ quūꝫ est nō pōt nō eē, ⁊ quū nō est nō pōt eē, vñ si non fuerit ⁊ ponat̄ eē, ex eo sequit̄ ipole, quēadmo-duꝫ eclipsis ac defectus lune, vnde fortasse apte idē, ad-dit particulā illaꝫ ex quo nō sequit̄ ipole vt ob hoc secer-nat, istiusmodi polia, seu nō exñtia. Tertio mō nō eē di-citur, qd̄ non est qdē, in eo tñ tpe, in quo non est, si ponat̄ esse, ex eo nullū sequet̄ ipole, quēadmodū Dñicū Rhe-toreꝫ Domericā lectionē cras nō eē lecturū. ¶ Hec illi. Uerū ingt Aluldus Rof. snia optimi expositoꝝ oium inter Peripateticos, hoc est Alexādri secus se hꝫ, ait eni ille q̄si ad verbū. Tractaturus de syllis ꝯtingētib⁹ p̄muꝫ definit qd sit cōtingēs, definit aūt nō qd̄ equiuoce dicit̄, nāq; equiuoca nō definiunt̄, verū distinguēs ꝯtingēs a nec̄io ⁊ inexñti, mōstrauit eniꝫ q̄ ꝯtingēs de his dicitur, qm̄ quūꝫ ingt, si ponat̄ inee, significat, q̄ vltra hoc, q̄ nō est necessariū, nō est etiā inexñs, hoc eniꝫ ꝯtingēs est, qd̄ tertio modo dicebat̄ cōtingēs differēs a nec̄io ⁊ inexñti, est autē ꝓprie ꝯtingēs, qd̄ nō est, si vo ponat̄ esse, nulluꝫ ipole ꝯñs hꝫ, ⁊ hoc est qd̄ dicit̄, qd̄ quū nō sit, si ponatur in eē, nāq; qd̄ nō est, neq; nec̄iuꝫ est, nō tñ ecōuerso, aut ⁊ vtraq; negauit a cōtingēti ⁊ nec̄iū ⁊ inexñs, necessariū quū dixit, qd̄ quū nō sit necessariuꝫ, inexñs quū addidit, si ponat̄ in esse, necessariū etenim ⁊ de vere nec̄io p̄dica-tur ⁊ de inexñte, nā qd̄ inest alicui, nec̄iuꝫ est inesse, quo-usq; insit. ¶ Unī ⁊ Theophrastus p̄ prioꝝ analyticoruꝫ scribēs de nec̄ij significatis ita ingt. Tertiū est inexistēs, qm̄ enim inexistit, tūc non potest nō inexistere. Hec ille. ¶ Propriū itaq; erit ꝯtingētis, quū nō sit, q̄ supponat̄ eē, nāq; si qs acciperet inexñs ex eo, non sequeret̄ ipole,

Uarie opiniones circa definitionem contingentis.

Quid opinatus sit Abumazar de contingenti.

Non eē trifariam dici.

Expō Alex.

Theophrastus p̄ᵒ poꝝ.

ꝛ nõ accõmodabit̃ etiã inexñti, q̃re ꝓpꝛiũ erit ipsi⁹ cõtingẽtis nõ hoc tñ, qȯ est nõ eẽ, sed totũ istud, ꝙ qñ nõ existẽs supponat̃ existere, nihil ꝯtingat ipoſ̃e. ℂ Hactenus Alexãder q̃si ĩ sũma ꝛ cõplura alia, quãobrẽ ƒ3 viri isti⁹ expõnẽ gen⁹ erit, nõ nec̃iu3, hoc est, qȯ in actu nõ existit, nõ tñ nec̃io nõ existit, ꝛ ita erit gen⁹ ꝓpinquũ ĩ definitiõe positũ, deinde qȯ sequit̃ erit dr̃ia, qȯ si ponat̃ ĩesse ex eo nĩl seq̃t̃ ipoſ̃e, dico igit̃ ꝯtingẽs eẽ nõ nec̃iu3, q̃ si sup⁹ diximus nec̃iu3 ẽt vocari ꝯtingẽs, ħ diximus equoce, ħ est ƒm idẽ nomẽ, diuersas ꝟo rõnes, neq3 dixeris, qȯ nõnulli autumãt hoc, qȯ est posse eẽ, vnã eẽ rõnẽ ꝯtingẽtiũ oium, nã si de illis dicat̃, equoce ẽt dicet̃, quẽadmodũ supra satis monstrauimus.

Expõ alioꝝ.

ℂ Alij alr̃ exponũt, s3 ꝑperã, si ingont aliq̃t̃ ꝯtingẽtia dicim⁹ nec̃io eẽ, hoc dicim⁹ equoce, veluti quũ dicim⁹, nec̃iu3 eẽ hoie3 comedere, ꝛ oẽ qȯ est dũ est, nec̃io eẽ.

Argumẽta ꝯ expõnẽ Alc.

ℂ Sed qm̃ vtraq3 harũ expõnũ maxime authoritatis assertores h3, ꝛ validissimis p̃terea firmat̃ rõnib⁹, ideo nõ ob re facturus ero, si ad vtrãq3 ꝯtra argumẽta adducẽs paulo licẽtios⁹ euagauero. Mõstro itaq3 p̃mũ Alexãdri expõnẽ nõ recte se hẽ, nãq3 si cõtingẽs de nõ exñte tñ verificaret̃, falsu3 ꝓtulisset Phs quũ infra dicit, ꝯtingẽs eẽ nõ nec̃iu3, ꝛ nõ nec̃iu3 ꝯtingẽs, nõ nec̃iu3 eni3 nõ solũ de vero p̃dicat̃ ꝯtigẽti, s3 ẽt de inexistẽti, quẽadmodũ supra retulim⁹, q̃re si ꝯtingẽs ꝛ nõ necessariũ, cõuertunt̃, erit ẽt inexñs ꝯtingẽs. P̃terea ingt infra Aristo. ꝙ ꝯtingẽs hic definitũ ꝯuertit̃ in oppositã qualitatẽ, sit igit̃ ita ꝙ Socrates nõ currat, planũ ꝙ ista vere dicet̃ ꝯtigẽs, ꝯtigit Socratẽ currere, q̃ si ĩ oppositã vertat̃, puta ĩ hãc ꝯtigit Socratẽ nõ currere, ꝛ cõtingẽs tñ de eo dicat̃, qȯ nõ inest, s3 põt inesse, nõ ꝯtingens sed ĩexñs dicẽda erit affirmatiua ex trãspõne, p̃dicatũ eteni qȯ est nõ currere actu inest subto.

Argumẽta ꝯ Abumaçarẽ ꝓ Alexãdro

ℂ In oppositũ ꝛ ꝯtra Abumaçarẽ sunt ẽt arguťissime rõnes, ꝛ p̃mu3 q̃ nõ alr̃ hic accipiendũ est ꝯtingẽs, q̃ȝ supra, vbi de ꝯtingẽti se dicturũ pollicebat̃, sed ibi de ꝯtingẽti poſ̃i ꝑtractabat, igit̃ ꝛ hoc in loco ꝯtingẽs poſ̃e definit, qȯ potẽtiã solam dicit p̃dicati ad subtũ. P̃terea ꝯtingẽs distinguit infra in natu3 ꝛ infinitũ, sed iste partes ac spẽs sunt ꝯtingẽtis poſ̃is, nõ aũt inexñtis, seq̃t̃ itaq3 ꝯtingẽs poſ̃e tñ hic definiri. Ampli⁹ infra in mistione inexñtis ꝛ ꝯtingẽtis dum mõstrat cõplicationes illas ꝑ ipoſ̃e, iubet ꝯtingẽtes fieri inexñtes, q̃ volebat illas in potẽtia, non in actu eẽ. Adde ꝙ inferius Arist. ingt ex maiore negatiua inexñte ac minore affirmatiua ꝯtingẽte seq̃ ꝯnẽ nulli ineẽ ex nec̃itate, nõ tñ ꝯtingẽtẽ ƒm dictã determiatiõe3, s3 quẽadmodũ ĩfra elucidabim⁹ inibi seq̃it̃ ꝯ inexñs aut ꝯtingẽtis equoci, nõ igit̃ sintio hec cõp̃hẽdit inexñs s3 tñ qȯ ĩo potẽtia est. Idẽ mõstrari posset ex ijs, q̃ dicit in mistione nec̃ij ꝛ ꝯtingẽtis ex maiore nec̃ia negatiua ac minore ꝯtingente affirmatiua. Demũ nõne planũ ħ facit ipsemet, dũ ingt, qȯ qdũ nõ sit nec̃iu3 si ponat̃ ineẽ: nãq3 inexñs nullo vt liquet pacto poni põt ineẽ, quũ iã in actu3 exierit.

Solo dubij mẽ ꝙ diffiniat ꝯtigẽs ĩ po⁹. Solo pamerẽtis ĩ oppositum.

ℂ Ad dubitationẽ istã r̃ndem⁹ definiri hic ꝯtingẽs tñ in potẽtia, qȯ supius poſ̃e nũcupauit, qȯ est, quũ p̃dicatu3 subto nõ inest, s3 põt inesse. ℂ Et ad porẽ rõnẽ in oppo^m dicũt nõnulli nõ fuisse vl̃r illȯ a Phõ ꝓlatu3, ꝙ oẽ ꝯtingẽs sit nõ nec̃iu3, ꝛ oẽ nõ nec̃iu3 cõtingẽs sed factã q̃si fuisse cõuersionẽ vl̃is affirmatiue, puta oẽ ꝯtigẽs est nõ nec̃iu3, ꝛ aliqȯ nõ nec̃iu3 ꝯtigẽs, quapꝑ dixit ẽt supra q̃si ambigẽs aut eadẽ sunt aut ꝯsequũt̃ seiuicẽ, ceu si vellet nõ nec̃iu3 in plus quodãmõ se hẽ q̃ȝ ꝯtingẽs.

Cõtra solonem.

ℂ Sed ꝯ r̃sionẽ, si quatuoꝛ ꝓpõnũ sibiinuicẽ ꝯdictioꝝ due ꝯuertunt̃, reliq̃ ẽt ꝯuertent̃, veꝝ iste nõ ꝯtingẽs eẽ ꝛ nec̃e nõ eẽ, equertibiles sunt, q̃ ꝛ reliq̃ due ꝯuertent̃, ꝯtingẽs esse, ꝛ nõ nec̃e nõ eẽ, qȯ fuerat mõstrandu3.

Alia r̃sio.

ℂ Alr̃ dicũt nõnulli ꝙ necessariũ duo notat, ꝛ p̃dicatũ actu subto ineẽ, ꝛ ita ẽt ineẽ vt nõ ineẽ nequeat, q̃re ꝛ suũ opp^m nõ nec̃iu3 duo itide3 significabit ꝛ p̃dicatũ nõ ineẽ subto ꝛ qȯ quum nõ insit, possit ẽt ineẽ, ꝛ ħ a ꝯtingẽti poſ̃i nullo mõ seiungit̃, vñ si nõ nec̃iu3 lati⁹ accepis, vt. v3. de inexñti ẽt p̃dicat̃ ꝛ alterã tñ nec̃ij legẽ ac ꝯditionẽ destruit, ꝛ nõ vtrasq3, tunc ꝛ ꝯtingẽs latius accipiẽdũ erit, q̃re si p̃fius capias ꝯtigẽs, latius ꝟo nõ nec̃iu3, tũc in plus erit nõ nec̃iu3 q̃ȝ ꝯtigẽs, vñ hñ ĩfra dicet Aristo. aut eadẽ sunt, puta si eodẽ modo vtraq3 accipiant̃ aut se inuicẽ ꝯsequunt̃, si vnũ lati⁹, ꝑc̃lusius alterũ sumat̃. Ad alterã r̃ndet Alexãder inquiens, ꝛ istã vere eẽ ꝯtigẽtẽ, ꝯtigit Socratẽ nõ currere, vñ ait q̃si ad ꝟbũ nõ ꝑpea ꝙ in quo ꝯtigere eẽ verũ est, in ħ ꝛ ꝯtingere nõ eẽ ĩõ op3, qñ alterũ veꝝ ꝛ alteꝝ veꝝ eẽ, s3 vt ei⁹ ꝟbo vtar παρὰ μέρος, ħ ẽ alternatim, nõ .n. qñ nõ inest, tũc ꝯtigit nõ ineẽ, sed qñ inest, nãq3 qȯ contigit ineẽ non inexñs, hoc ꝯtingit ꝛ nõ ineẽ qñ inerit, qualobres cõuertent̃ iste in hũc sensum, ꝯtingit Socratẽ currere, q̃ non currit, ꝛ ꝯtingit eũdẽ non currere, si ponat̃ currere, ita ꝙ semꝑ supponẽdũ est p̃dicatũ nõ inesse subto, q̃re qȯ nõnulli addidere dicẽtes si ponat̃ ineẽ vel nõ ineẽ, ꝑperã addũt, sed his trãsactis iã ad reliqua trãseamus.

ℂ Qz aũt hoc est ꝯtingens, manifestũ ꝛ ex negationib⁹ ꝛ affirmationib⁹ oppositis, nã non ꝯtingit inesse, ꝛ ipoſ̃e inesse ꝛ necesse nõ inesse aut eadẽ sũt aut ꝯñtia seinuicẽ, q̃re ꝛ opposita ꝯtingit ineẽ, ꝛ nõ ipoſ̃e inesse, ꝛ nõ nec̃e nõ ineẽ, aut eadẽ sũt aut ꝯñtia seinuicẽ, de oĩ eni affirmatio aut negatio erit igitur cõtingẽs nõ necessariũ ꝛ nõ necessarium ꝯtingens.

ℂ Mõstrat p̃dictã definitionẽ recte se hẽ ꝑ regulã, quã in 2° p̃oꝝ volumine ac p̃ de cęlo exposuit, vbi ait, ꝙ q̃rũ ꝯdictionũ aliq̃ ptes seiuicẽ sequũt̃, harũ reliq̃ ptes nec̃e est seinuicẽ seq̃, qm̃ de q̃l3 dĩ altera ꝯdictiõis ps, sint exẽpli grã affirmationes due a, ꝛ b, q̃ h⁹ ꝯdicant c, ipsi a, ꝛ d, ipsi b, ꝛ sequat̃ a, affirmationẽ b, affirmatio, sequet̃ c, negationẽ d, q3 negatio, si eni nõ sit vera, vera erit affirmatio b, nã de q̃l3 dĩ altera ꝯdictiõis ps, ꝛ si ħ vera erit ꝛ a, affirmatio, nãq3 seinuice3 sequebant̃ a, ꝛ b, q̃re duo ꝯdictoria sil̃ ꝟificari ꝯtiget, qȯ fieri negt, hoc aũt monstrato veꝝ qȯ ingt Phs, si coi3 nõ ꝯtigit eẽ ꝛ impoſ̃e eẽ, ꝛ nec̃e nõ esse, aut eadẽ sunt, aut ꝯsequunt̃ seiuicẽ, quẽadmodũ oẽs cõcedũt ꝛ monstratum est in libro περὶ ἑρμηνείας, Planũ ꝙ ꝛ hoꝝ ꝯdictoria, ꝯtigit eẽ nõ ipoſ̃e eẽ, nõ nec̃e nõ esse, ꝯtigẽs igit̃ nõ ipoſ̃e esse, ꝛ nõ nec̃iu3 nõ esse.

ℂ Accidit aũt oẽs, quę ƒm ꝯtingẽs sunt ꝓpõnes, ꝯuerti iter se, dico aũt non affirmatiuas cũ negatiuis, sed quęcũq3 affirmatiuam hñt figurã ƒm oppõnẽ, vt ꝯtingere inesse cum eo qȯ est ꝯtingere nõ inesse, ꝛ oi ꝯtingere cũ eo qȯ est nulli ꝯtigere, ꝛ nõ oi ꝛ alicui cũ eo, qȯ est, alicui nõ. Eodem aũt mõ ꝛ in alijs. Qm̃ eni ꝯtingẽs nõ est nec̃iu3, nõ nec̃ium ꝟo ꝯtingit nõ ineẽ, planũ ꝙ si ꝯtingit a, ineẽ b, ꝯtingit ꝛ nõ ineẽ, ꝛ si oi ꝯtingit ineẽ, ꝛ oi cõtingit nõ ineẽ. Cõsil̃r aũt ꝛ ĩ affirmatiõib⁹ in pte, nãq3 eade3 demr̃atio, veꝝ tales ꝓpõnes affirmatiue sũt ꝛ nõ priuatiue, ꝯtigit eni ad silr̃itudinẽ ipsi⁹ eẽ ordinat̃, quẽadmodũ dictũ est prius.

ℂ De ꝯuersione

¶ De ꝯuersione ꝯtingētis q̄ in sequētibus vsurus est/nūc
ſmonē facit,est aūt ꝯuersio hęc/quēadmodū ⁊ supra re/
tulim⁹,quū idē terminorū ordo ſuat/sola q̄litate varia/
ta,sit q̄ ꝯtigētis ꝑpriū eē/vt ꝯuertaẽ. ¶ Hoc est vt seq̄n
tur seinuicē affirmatiōes ⁊ negōnes,dico ingt Alexāder
negōnes ſm ꝯtingēs/nō ꝯtingētis ipsi⁹ negōnes,dīt eniꝫ
eodē referēte negatio ꝯtingēs ⁊ ꝯtingētis negatio,quēad
modum ⁊ necessaria negatiua/⁊ necessarię negatio,nāqꝫ
hęc necesse non esse/necessaria est negatiua,hęc aūt non
necesse eē/necessarię negatio,quę proprię est negatiua,
altera ꝟo simplr quidem est affirmatio/totum ꝟo hoc
necessaria negatio.Consilr ⁊ in contingentibus,ꝑpria cō
tingētis negatio non contingit esse,contingens ꝟo nega/
tio/quę ꝑprię affirmatio est/cōtingit non esse/hoc etiam
volebat Diuus Seuerin⁹ in libro de syllo hypothetico,
accidit aūt ꝯtingētes affirmatiuas ⁊ negatiuas seinuicem
consequi ⁊ ꝯuerti inter se/puta vles affirmatiuę in nega/
tiuas vlīter/particularesqꝫ itidem affirmatiuę in negati/
uas in parte,non tñ ob hoc vles cōuertenẽ in particula/
res,lꝫ enim si ꝯtingit oēm hoiēꝫ currere/ꝯtingat ⁊ aliquē
nō currere/nō tñ retrocedūt.Cōuertenẽ itaqꝫ indefinite
inter se,puta cōtingit esse/cōtingit nō esse/⁊ vles/vt cōti/
git omni inesse,cōtingit nulli inesse/⁊ particulares/ceu si
cōtingit alicui/cōtingit nō oī vel alicui nō inesse.Hę enī
sunt/quę nō ꝑprię sunt negatiuę/sed negatiuā tñ habent
figurā.Cōuertunẽ igiẽ/contingit aliquē hoiem currere/⁊
cōtingit aliquē hoiem non currere,supposito etiaꝫ/ꝙ de
vno ⁊ eodē ꝟificenẽ,nā si de alio ⁊ alio dicerenẽ,nō solū
cōtingētes/sed ⁊ inexistētes ⁊ nečię simul verificarētur.
Uerū lꝫ hoc pacto voluerit Phs cōtingētes ꝯuerti ꝑpō
nes,hoc tñ negauit eius socius Theophrastus.Ob quaꝫ
ꝟo rōnē/inferius elucidabim⁹. ¶ Moderniorꝫ ꝟo nō/
nulli dicūt si tales cōtingētes ī sensu accipianẽ diuisiōis
ꝙ vtiqꝫ cōuertenẽ in oppositā qualitatē,sinautē in sensu
cōpositionis sumanẽ/negant talē fieri posse cōuersionē,
non enim sequiẽ sequiẽ/nullꝫ ex̄ris esse hoiem est cōtin
gens,ergo omne ex̄is esse hoiem est cōtingēs.Cęterꝫ hęc
mere sunt nugę ⁊ cassę(vt dicīẽ)glādes,nāqꝫ ⁊ in q̄cūqꝫ
sensu cōuertunẽ tales ꝑpōnes/⁊ instātię eorū pueriles ad
modum ⁊ nullius sunt momēti,quēadmodum vel ceco
clarū eē pōt.[Eodē aūt modo]. Hoc dixit quasi innuens
alias equalētes cōtingētib⁹,puta possibile esse/possibile
nō esse/nō necesse esse/non ipoīe esse.[Quā enim]. Cām
assignat/ob quā cōuertanẽ affirmatiōes negatiōib⁹, qm̄
eniꝫ cōtingēs est nō necessariū,nō nečiūꝫ ꝟo cōtingit ēt
nō eē,igiẽ qđ cōtingit eē/cōtingit ēt nō eē.[Uerū tales.]
qđ supra dixerat/nūc exponit,ꝙ nō cōuertunẽ affirmati
ue cū vere negatiuis/sed cū his/quęcūqꝫ negatiuā hñt fi/
gurā,sunt aūt ſꝫ veritatē affirmatiuę,nāqꝫ quēadmodū
in ꝑpōnib⁹ inexñtib⁹/tūc efficiebaẽ negatio/quū negaba
tur esse ipm,ita ⁊ in modalib⁹ vere tūc appellabiẽ nega/
tio,quū modus/q ipi⁹ eē vicē obtinet/negōne destruetur.
Nicephorus tñ in ꝑmo introductoꝝ cōpendij velle vī
vere eā dici negōnē,in qua negeẽ ipsuꝫ eē , ac ne multis
agā,quę ipse dicit in mediū adducā,ait enī ad verbū, vt
aūt ⁊ in ꝑpōnib⁹ cū mō/vt decet/fiat negatio/cū mō nega
tio cōstruēda est,hui⁹ enī qđ est cōtingit Socratē ambu/
lare/negatio est nō cōtingit Socratē ambulare,hoc aūt/
qđ est cōtingit Socratē nō ambulare/ex trāspōne ē affir
matio,huius āt negatio/nō cōtingit Socratē nō ābula/
re.Fit eniꝫ negatio ī huiuscemodi ꝑpōnibus ⁊ si ipsi est
applicet negatio,quū ipsuꝫ est accepimus ſm actū in ta/
libus ꝑpōnib⁹ actualr ponētes nō solū subintelligentes
ipsuꝫ,quēadmodū/qñ nō dicim⁹/poīe Socratē philoso/
phari,lꝫ quū/poīe ē Socratē philosophari,hui⁹ enī affir

Quo sint inci
ligēde negō/
nes in ꝯtinge
ti ſm Alex.

mationis negatio/⁊ quę est non poīe est Socratē phari/
⁊ quę est/poīe non est Socratēꝫ phari,satius tñ ⁊ tutius
ſm omnes negationes in ꝑpositionibus cū modo ꝑpone
re negationeꝫ modo/siue habeant/siue non habeant est
adiacens/⁊ affirmationis/quę est/possibile est Socrateꝫ
phari/negationē ponere nō possibile est Socratē phari,
⁊ in alijs aūt facere cōsimiliter. Hęc ille, verum ista ma/
gis ad librū attinent περὶ ἑρμηνείας.[Quēadmoduꝫ di
cтū est prius]. Hoc est in libro de iterpretatione , ex quo
ingt Alexander mōstrare possumus de interpretatione
librū Aristotelicū eē/nō aūt subditiuū,velati male opi/
nabaẽ Andronicus Rhodius.Aut ⁊ hoc supra dixit vbi
agebat de modaliū cōuersione ad calcem illius capitis.

Quid de lī°
ꝑiermenias.

¶ Determinatis ꝟo his rursum dicimus/ꝙ
cōtingere ſm binos diciẽ modos: vnūꝫ eo ꝙ
vtplurimū fit ⁊ deficit necessariū/vt canesce
re hoieꝫ vl augeri aut minui:aut penitus qđ
aptū natū est eē:hoc enim nō ꝯtinuū qdē hēt
necessariū:ꝑpterea ꝙ nō semꝑ est hō:atqui duꝫ
hō sit aut ex necessitate aut vtplīmū ē.Aliuꝫ/
ipsum infinitū:qđ ⁊ sit ⁊ non sit possibile: vt
ambulare animal/aut ambulante terremotū
fieri/aut oīno quod a fortuna fit:nil enim ma
gis sic aptum est natum/q̄ꝫ in contrarium.

¶ Secat nunc cōtingēs supra definitū duas in partes in
natum atqꝫ infinitum,est aūt referēte Alexādro diuisio
hęc velati generis in spēs/aut totius in partes,quas tres
facit in expōne sua Aluidus Roẽ.vt in pluribus/vt in
paucioribus/⁊ ęqualiter,has etiā supra recensuimus,sed
Aristoteles tris hęc ad duo redegit/natum atqꝫ infinitū.
Hoc autē ista de causa factitatū fuisse arbitror , ꝑpterea
ꝙ vtraqꝫ cōtingētia ⁊ vt in paucioib⁹ ⁊ ęqualr indeter/
minatā quandaꝫ nāꝫ hñt,⁊ ob id existimo fuisse ishęc
infinita vocitata,cōtingēs enim ęqualr ꝑpter hoc infini
tum atqꝫ indeterminatū diciẽ/qꝛ nō magis sic q̄ꝫ sic de/
terminaẽ,sed ad vtrāuis partē flectiẽ, vt in paucioribus
ꝟo infinituꝫ vocaẽ/qꝛ quasi sine causa fit/casu puta aut
fortuna, ⁊ qꝛ penitus infinitū est ⁊ incertū, nāqꝫ necessa/
riuꝫ illud est/qđ maxime finitū ⁊ determinatū diciẽ , se/
cundo/qđ necessario ꝑximius,hoc aūt est contingens vt
in pluribus,qđ aūt maxime distat a nečio ac determina/
to/nō iniuria infinitū atqꝫ indeterminatū vocaẽ,vt ęq̄li
ter contingens/⁊ adhuc magis/qđ in paucioribus , vnde
inquit Alexāder fingamus lineaꝫ diuidi duas in partes
inequales/ex hac sectione causabuntur duo contingētia/
vt in pluribus atqꝫ vt in paucioribus,si ꝟo eandem par
tiamur in duo ęqualia/cōtingens erit ęqualiter.[Hoc.n.
non continuū.]Causas tradit ob quas contingens vtplu/
rimum non est necessarium,⁊ inquit has binas esse/ vnā
ex parte subiecti alteram ratione prędicati,ex parte qui/
dem subiecti/velati si naturaliter debeat homo canesce/
re in senectute , accidit plerunqꝫ hoc non fieri , propte/
rea ꝙ homo anteq̄ꝫ ad senectutem deueniat prius interi/
bit,ex parte ꝟo prędicati/quoniam lꝫ ad id etiam etatis
perueniat/non tamen oriuntur cani,⁊ hoc est/quod ipse
dixit,hoc enim non continuum quidē habet necessariū,
propterea ꝙ non semꝑ est hō,si ꝟo semꝑ esset hō/nō tñ
adhuc semper canesceret in senectute/sed aut ex nečitate
aut vtplurimū canesceret,ex nečitate qdē/si tale ꝑdicatū
necessariē hēet ad subꝫ habitudinē/vtplurimū ꝟo/si nō
necessariā,quēadmodū in ꝑposito supponimus, nōnulli
ꝟo alr exponūt dicētes motū ad canitiē nečiūꝫ eē/ipsaꝫ

Diuisio ꝯtin
gētis est gñis
in species.

Quare cōtin/
gēs eq̄le ⁊ in
paucioib⁹ in
finitū vocaẽ

vo canitiē nō necīā.sed pōr expositio multo antiquior. [Alium.] Nūc alterū ɔtingēs exponit, qđ infinitū nūcupaŧ, qđq̄ bifariā dicit eq̄lr atq̄ vt in paucioribꝰ. contingēs equalr significauit, quū dixit, qđ ꝛ sit ꝛ nō sit pole, vt in paucioribꝰ dum ait, aut oino qđ a fortuna fit, ꝛ exemplo etiā vtrūq̄ notauit, equalr, quū dixit, ambulare aial vt in paucioribꝰ dū ingt aut ambulāte terremotū fieri.

¶ Conuertitur itaq̄ ƀ oppositas propōnes vtrūq̄ cōtingētiū: nō eodē tñ modo: sed qđ aptum natū est esse cum eo, qđ est, non ex necessitate inesse: sic enim cōtingit nō canescere hoiem: ipsum vo infinitū cū eo, qđ est, nihil magis sic, q̄ illo modo se habere aut habitū fre. Verū scientia ac syllogismus demonstratiuus de ipsis qdē infinitis non est, eo q̄ inordinatū est mediū: de apte vo natis est: ꝛ ferme rationes ꝛ considerationes fiunt de sic cōtingentibus: de illis autē accidit quidem fieri syllm, non tñ cōsueuerūt queri. Hec igiŧ magis determinabunŧ in sequentibus. Sed nūc dicamus quādo ꝛ quomodo ꝛ qs erit sylls ex contingentibus propositionibus.

¶ Quia superius simplr dixerat ɔtingēs ad oppositū cōuerti, nūc idē hoc precisius ꝛ in specie declarat inquiens vtrūq̄ ɔtingētiū, hoc est natū atq̄ infinitū conuerti ƀm ppōnes oppositas, differre tñ inter se, ppea q̄ ɔtingens natū nō ɔuertiŧ in natū amplius, sed in non necessariū, ceu si dicā, ɔtingit hoiem canescere in senectute vertiŧ i istā, ɔtingit hoiem nō canescere in senectute, qđ natū nō est, sed nō necessariū, vbi per non necīū itelligūt nōnulli cōtingēs in gñe, seu pole illud dictū, qđ nos supra ꝛ negauimus ꝛ demoliti sumus. ¶ Quapp secus Alexāder, cōuertiŧ ingt ꝛ ƀ oppositas ppōnes vtrūq̄ ɔtingentiū, nō eodē tñ mō, sed de eo, qđ vtplimū dī, verum est asserere, q̄ contingat nō esse, nō q̄ equalr cōtingat eē ꝛ non esse, verū qz de ɔtingēte vtplimū dicere possumꝰ, q̄ non necīo est, ɔtingēs enim nō est necessariū, vult itaq̄ in sūma Alexāder dixisse Phm ɔtingēs hoc ɔuerti in nō necessariū quasi cām reddentē cur ꝛ ipsum in oppositā cōuertaŧ q̄litatē, ceu si diceret, ɔtingēs vtplimū ad oppm vertiŧ, qm ꝛ ipsū nō est necessariū. ¶ Ceterū lz enarratio hec sit multū ingeniosa, nō tñ multū contextui adaptaŧ, nāq̄ cām cur cōtingēs ad oppositum vertaŧ satis supra retulit, quū aliogn intētio Phi hoc in loco nō sit causam reddere, ob quā cōtingēs ita vertiŧ, sed differētiā potiꝰ, qua differūt vtrorūq̄ cōtingentiū ɔuersiones. Dicimus itaq̄ nos alr, q̄ per nō necessariū hoc in loco intellexit cōtingēs vt in paucioribꝰ, q̄uis pro alio supra in ɔtingētis distinctione nō necīum acceperit. Hoc aūt ideo fecit, qz ɔtingēs istud maxime necīū vim atq̄ nām demoliŧ, necessariū nāq̄ ꝛ subto pdicatū inesse dicit ꝛ semp ineē. Cōtingēs vo in paucioribꝰ pdicatū subto non inesse asserit ꝛ rarēter inesse posse. ¶ Quadere sunt q alr itelligāt diuisionē ɔtingētis supra recitatā, volūt enī q̄ cōtingēs natū cōprehēdat cōtingēs illud, qđ nā ꝛ vtplimū fit, puta hoiem nasci cū qnq̄ digitis, ꝛ illud etiā, qđ huic opponitur, qđ ꝛ ipsum natū vocari pōt nō vt fit, sed vt nō fit, nāle enim est, vt hō nō nascaŧ sedigitus. Addūt insuper infinitū quoq̄ bifariā dici, ꝛ id qđ equalr se hz, vt hoiem ambulare, ꝛ illud ēt, qđ rarissime accidit, nō tñ nālr aut ad eē aut ad nō eē determinaŧ, sed cām hz infinitam ꝛ p accidēs. quēadmodū ambulāte hoie terremotū fieri, ꝛ ob id asserūt Aristotelē dixisse, cōtingēs natū esse, nō cōuertiŧ in cōtingēs natū esse, sed in cōtingēs natū nō esse qđ nō necessariū vocitauit, qđq̄ q̄si describens ingt, sic enī ɔtingit nō canescere hoiem, ipm vo infinitum cōuerti in idē semp infinitū, puta si fuerit infinitū equalr in infinitū equalr, si infinitū ꝛ indeterminatū ƀm cām in infinitum ac indeterminatū ƀm cām, puta fodientē thesaurū inuenire, vel fodiētē thesaurū nō inuenire, neutrū magis quo ad cām determinatū est, sz vtrūq̄ per accńs ꝛ indeterminate accidit, ꝛ fortasse huc in modū intelligebat in Beta nālis auditus Aristoteles τύχην ꝛ αὐτόματον. Sed de his alibi pertractādū relinquo, hoc itaq̄ quasi innuēs Phs subdit, ipsū vo infinitū cū eo, qđ est, nihil magis sic se hēe, aut habitū fre. ¶ Si igiŧ huc in modū cōtextū exposuerimus facillima erūt oīa, sinaūt iuniores secuti fuerimus expōnē incidet haud mediocris dubitatio, Cur Aristoteles dicat cōtingēs natū, hoc est cōtingēs vtplimū nō ɔuerti eodē pacto, ꝛ tñ hoc asserat de contingēti infinito, quū aliogn cōtingēs in paucioribꝰ, qđ sub infinito cōprehēdiŧ ꝛ ipsum nō eodem cōuertaŧ pacto, nāq̄ cōtingēs vt in paucioribꝰ cōuertiŧ in cōtingens vt plurimū puta, ambulante hoie terremotū fieri raro accidit, ꝛ ob id suū oppositū frequentius eueniet. Qđ si velimus ꝛ opionē istā pstare, dicēdū a nobis erit Aristotelē nō hoc sensisse aut pauisse de oī ɔtingēti infinito, sed de eo tñ, qđ equalr vocitaŧ, qđq̄ innuens dixit, nihil magis sic q̄ illo mō se hēe aut habitū fre, ceu si diceret, illud vo ɔtingēs infinitū, qđ neq̄ in pñti neq̄ in futuro magis determinabiŧ ad eē, q̄ ad nō esse, aut ecōuerso, hoc autē ideo fecisse vī qm ɔtingēs vt in paucis raro in monstrationē venit. [Verꝫ scia.] Occurrit quasi tacite dubitationi, posset enī qspiā nō imerito querere, si scia non est de cōtingētibꝰ infinitis cur de ipsis in pñtia sermonē faciaŧ. Rñdet ingens q̄ de ifinitis qdē scia nō est, ppea q̄ mediū h est cā est iordinata atq̄ ifinita, ops.n. sciētē, quēadmodū in posterioribꝰ dicet opinari rem p cāz ꝛ qm illiꝰ est cā, hoc est opinari cām ē cām determinatā, ob h igiŧ de ifinitis ɔtingentibꝰ nō est scia, nil tñ phibet, q̄ de illis fiat simplr sylls, ꝛ ppea quū de hoc in pñtia itendamus, nō ab re fuit, ꝛ istud in mediū pponere, de eo tñ in posterioribꝰ nō fiet mētio, q̄ñqdē q̄ri nō solet, q̄sita.n. eq̄lia ys sūt, q̄cūq̄ scimꝰ, de apte vo natis scia est, ꝛ ferme speculatiōes oēs de talibꝰ ptractāt nō dico vt ɔtingētia sunt, sz vt in suā referunŧ cām ꝛ necīa fiūt, quū cām hēant ꝛ p se ꝛ determinatā, verꝫ de his alibi ꝛ i posterioribꝰ dicemꝰ, nūc aūt enarremꝰ i q̄ sigꝰ ꝛ i quo mō sylls ex ɔtingētibus efficiaŧ, ꝛ qs pfectꝰ ꝛ qs ipfectꝰ vocitandus fit. Non itaq̄ ait Alexāder secludit pgnitꝰs tractatu isto ɔtingēs finitū, sed igt quodāmodo smonē de h facere inutile ꝛ dispēdiosum fore sit signs hēre nos, q̄ maxie vtilia sunt ꝛ pfeqꝫ amplecti, quapp ait idē ppterā faciūt moderniores, q ar guēdi modos q̄sdā inutiles i mediū pferūt, quēadmoduꝫ q διηφλούμενοι λόγοι. vel ἀδιάφορως περαίνοντες. vel ἄπειρος ὕλη. ꝛ vltiter διευτερὸν θέμα vocitātur, nāꝫ cuiusq̄ istrī mēsura est vsus, q̄re cuius nullus vsus sit, illud neq̄ istrꝫ appellari dꝫ, ascia nāq̄, qua faber nō vtiŧ nō amplꝰ ascia dicēda est, nisi fortasse equoce. Ita igiŧ ꝛ cōtingēs illō qđ i vsu ē erit amplectēdū, qđ sup natū vocauimꝰ, qđ vo ifinitū dī fugiēdū a nobis erit p virili, de hoc enim scia nulla est, quemadmoduꝫ supra retulimus. Licet fortasse veluti ꝛ Aluidasꝰ Roŧ. ingt, nōnulle artes de huiuscemodi contingētibus agant, vt de contingenti eq̄lr rhetorica, de ɔtingēti vt i paucioribꝰ diuinandi ars, atq̄ haruspicina. Sz h his hactenꝰ, iā ad reliq̄ trāseamꝰ,

Alr ƀ Ale. cōuerti cōtingēs ad oppositā qualitatē

Nota expōnē diuisionis istiꝰ cōtingentis ꝛ nati ƀm alios

Nota dubōnem in dicto Aristo. h cōuersione contingentis nati

pꝰ poste. text. cō. 5

¶ DE SYLLOGISMIS EX AMBABVS DE CONTINGENTI IN PRIMA FIGVRA. Cap.VIII.

SEd quoniā cōtingere hoc huic inee bifariā erit accipe: aut eniꝫ cui inest hoc/aut cui cōtingit ipsum inesse: a/ nāq; cōtingere de quo b/hoꝝ alterū sigñat: aut de quo dicit̄ b/aut de quo cōtingit dici: a vero de quo b/vel a/contingit oī b/nihil differt: manifestum igitur ꝙ bifariā dici posset a/contingere omni b/inesse.

Prīū de oī i ppōnib' cōtī-gentibus.

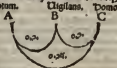
Posteaq̄ꝫ cōtingentis definitioneꝫ partitioneꝫq; explicuit, nunc/quod ꝛ supra pollicit' fuerat/vult de vniformibus contingentis agere coniugationibus, ac primū exponit atq; enarrat quale sit dictuꝫ de oī in contingentibus, est enim diuersum pacto aliquo ab eo/qd in nec̄ijs atq; inexistentibus de omni dicebat̄ subiecto, nā quū dicimus a/contingere oī b/bifariam dicimus, aut id quod est b/cōtingere esse a/aut illud quod potest esse b/posse a/esse, hoc volumus ambas ppōnes cōtingētes/illo maiorē cōtingētem/alterā vero inexistentem. ¶ Sed quęreret nō inmerito quispiā cur est/ꝙ contingētis duplex voluit eē dictum de oī/vnum vniformibus deseruiens cōplicationibus, alterū mistis: aut si multiplex esse volebat/cur non triplex asseruit/vnū ad vniformes/alterū ad mistas contingentium ꝛ inexistentiuꝫ; tertiū ad mistas cōtingentiū ac necessariaꝝ cōnectēdas cōplicandasq; coniugationes. ¶ Dicimus hoc ea de cā factū fuisse, propterea ꝙ in necessarijs atq; inexistentib' quū ambe p̄dicatum actu inesse subiecto dicant/vnicum inuenitur de oī dictum/neq; vllo modo variat̄, in cōtingentibus vero quum aliqn̄ actū dicant/aliqn̄ potentiaꝫ bifariam p̄dicatū de oī dicimus subiecto, ꝛ ob id duplex in contingentibus inuenit̄/in nec̄ijs vero ꝛ inexistentib' simplex. ¶ Quapropter non cedimus in Leonis sniam, qui videt̄ trifariam in cōtingentibus de oī p̄dicare inquiēs/ cōtingere b/esse a/significare/qd potest vel est/vel ex necessitate est b/posse a/esse, nāq; quum dicimus qd est b/ posse a/esse/latius accipimus esse, non pro simpliciter inexistente, sed pro eo/quod est p̄dicatum pacto aliquo subiecto inesse, quod commune est ꝛ simpliciter inexistenti, ꝛ necessario inexistenti quod supra s̄m quid inexistere vocitauimus. [Namq; contingere.] ꝙ a/contingere oī b/ vtrūq; horum significet monstrauit inquit Alexander trāsmutans ipsum in hoc/quod est a/contingere de quo b/tanq̄ꝫ manifestius, vnde ꝛ subdit a/vero de quo b/vl a/contingit omni b/nihil differt.

Nota dubitationem.

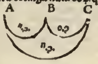
Solutio.

Cōtra opinionem Leonis

¶ Primū igit̄ dicamus/si de quo b/contingit ipsi c/ꝛ de quo a/ipsi b/quis erit ꝛ qualis syllogismus: sic enim ꝛ ppōnes vtreq; accipiūtur s̄m ꝯtingere: quū vero de quo b/inest a/cōtingat: illa qdē inexis/illa aūt ꝯtingēs. Quert ab ijs/quę ꝯsilis sunt figure incipiendūꝫ/ quēadmodum ꝛ in alijs. Quando itaq; a/omni

cōtingat b/ꝛ b/oi c/erit syllis pfect': ꝙ a/oi c/ cōtingit inesse. Hoc aūt manifestuꝫ ex definitione: cōtingere nāq; oi inesse sic dicebam'. Cōsilr ꝛ si a/cōtingit nulli coꝝ/quę sunt/b,b/

vero cōtingit oī c/ꝙ a/contingit nulli c/de quo enim b/contingit a/non contingere/hoc erat nullum omittere contingentiuꝫ/quę sub/b.

¶ Primū inquit dicēdū de vniformib', qr quēadmoduꝫ ꝛ diuus refert Albertus/sile est ante dissimile, sicut vnuꝫ ante multa, quare incipiendū ab ijs/quę cōsilis sunt figurę, quēadmodū ꝛ in alijs puta inexistētibus ac nec̄ijs. [Qū itaq;.] Primū eā ponit/quę ambas h3 vlr cōtingentes/affirmatiuas, ꝛ ingt ita se hītibus terminis perfectū fieri sylīm, planūq; hoc esse ex definitione puta dicti de oī in ppōnibus, cōtingētibus, contingere nāq; oi inesse sic dicebam', dico autē pfectū ppea qd nulla aut conuersione, aut trāspositione īdiget. [Cōsilr ꝛ si a.] eodē inquit modo ꝛ ex maiore negatiua ac miore affirmatiua ambabus vlr pfecta erigit̄ cōplicatio, qm̄ de nullo cōtingere hoc erat nullū omittere cōtingētiū/quę sub b. Vbi scias inquit Alexāder/ꝙ ordo cōtextus fuerat/posteaq̄ꝫ p̄maꝫ cōplicationē enarrauerat, ac dixerat manifestū hoc esse ex definitiōe/statiꝫ īferre, B eni erat/nullū omittere cōtingentiū/quę sub b, quapp ingt ꝛ cōtextus obscurior fuit. Nos aūt dicimus hoc ideo factū fuisse, qm̄ in ꝯtingentibus non differt de oī aut de nullo dicere, vnū etenī ꝛ idē sunt, quū negatiue affirmatiuis ꝛ econuerso/ affirmatiue negatiuis cōuertant̄, ꝛ ppea vnico vbo vtrūq; vnū ꝛ idē eē significauit/ꝛ qd etiā sic explicuit. Hęc ille. ¶ Cęterū nōnulli conant̄ istātiolis regulas Aristotelicas disturbare, aliūq; nisi corrigant̄/ꝛ nec̄iaꝫ affirmatiuā ꝛ negatiuaꝫ seq posse/puta, cōtingit nullū albū eē equū/ꝯtingit oēm hoiem eē albū/ergo nec̄e est nullū hoiem esse equū. Pręterea, cōtingit oē aial esse hoieꝫ/ꝯtingit oēꝫ equū eē aial. ergo nec̄e est nullū equū eē hoiem. Alij aliter, cōtingit oē motū eē hoiem contingit oēm equū moueri/nec tn̄ seqt̄, cōtingit oēm equū eē hoiem/imo nec̄e nullū. Iteꝝ, cōtingit oē motū eē hoiem/ꝯtingit oē rōnale moueri/nec tn̄ infert/ꝫ cōtingit oē rōnale hoieꝫ eē, imo nec̄iuꝫ est. Addūt alij/nō sequit̄, cōtingit oē grāmaticū eē albū/ ꝯtingit oē nigrū eē grāmaticū/ꝫ ꝯtingit oē nigrū eē albuꝫ. ¶ Ad h̄ ꝛ cōsilia rñdent nōnulli nō esse ppōnes istas accipiēdas in sensu cōpōnis/ꝫ debere accipi in sensu diuiso. ¶ Verū quēadmodū ꝛ supra relatū est/rñsio hęc pauci ꝑcijt' ac nullius momēti eēsenda est/quū ea pferat, quę nunq̄ꝫ Aristo. imaginat' est. ¶ Alij aliter dicūt ꝛ est Leui Hersonis, ꝙ opꝫ cōtingēs accipi ex parte pportionis p̄dicati ad subm/nō autē ex pte subti, qm̄ hoc mō sequeret̄ ꝛ necessaria negatiua ꝛ nec̄ia affirmatiua. Cęterū neq; hęc ꝓposito satisfacit, nāq; ꝛ subobscura est/ꝛ fortasse ēt aliqd falsi continet. ¶ Nos itaq; aliter dicimus, ꝙ instātię ille nulle penitus sunt, nil etenim mirum/si ex falsis ppositionibus/falsa colligit̄ cōclusio, nāq; ꝛ ista falsa est/cōtingit nullum album esse equum, si nāq; esset vera/posset ad oppositum conuerti, contingit omne album esse equum, quod perabsurdūꝫ, quum ex necessitate aliquod

Instātię ꝯtra reglas Aris.

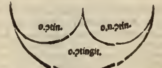
Rñ' q̄rūdā.

Cōfutatio responsionis.

Rñsio Leui Hersonis.

Rñ' ppria.

album non sit equus/puta cygnus, multo autem magis ille falsitate dānāde erunt:ɔtingit omne aial esse hoiez, contingit oēm equū esse aial,quū ex necessitate aliquod aial sit hō, ⁊ aliqđ nō sit hō, ⁊ oīs equus ex necessitate sit aial. Cōsilr ⁊ hęc falsa est,ɔtingit oē motū eē hoiez,nāqʒ ex necessitate aliqđ motum nō est hō. Demū offerimus cōclonē istā/ɔtingit oē nigrū esse albū/verā eē,lʒ eni sit hęc ipolis/nigredo est albedo,hęc tñ possibilis cēsenda est/nigrū est albū,quū significat/albedinis subiectū posse nigredinis subm esse,qđ fieri oppido potest.

Quum vo a/omni b/contingat:b/vo nulli cōtingat c:p sumptas igit̃ ppōnes nullus fit syll's. Cōuersa aūt b/c/s̃m cōtingere idē erit/ quí prius:nā qm̃ contingit b/nulli c/inesse/cō tigit ⁊ omni inesse. Hoc autē dictum est pri⁹ quaf qm̃ b/omni c,a vo omni b. Rursus idē efficietur syll's. Cōsilr ⁊ si ad vtrasqʒ propo sitiones negatio ponatur cuʒ eo/quod est cō tingere:dico autē veluti si a/nulli contingit b/ ⁊ b/nulli c/per sumptas enim ppositiones/ nullus fit syll's: conuersis vo rursus idē erit/ qui prius. Planuʒ itaqʒ/φ negatione posita ad minus extremum/vel ad vtrasqʒ propo sitiōes/aut nō fit syll's/aut fit qdē/sʒ nō perfe ctus:ex cōuersione nāqʒ concludit̃ neciuм.

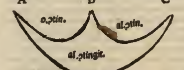
Cōnumeratis pfectis cōplicationib⁹/nūc eas enarrat, quę ideo ipfecte dicunt̃,qm̃ p cōuersionē ad pfectos re uocant̃ modos,si eni ɔtingit oē b/esse a/⁊ nullū c/esse b/ planū φ si minorē s̃m ɔtingēs verterimus/prim⁹ astrue tur figure istı⁹modus,qđ fieri nō poterat in necessarijs/ atqʒ inexñtib⁹,quū ille nō eodē ɔuertunt̃ pacto,affirma tiue.vʒ.cū negatiuis ⁊ ecōuerso.[Cōsilr ⁊ si ad vtrasqʒ.] Eodem ingt pacto ⁊ si ambe negatiue extiterint,minore nāqʒ s̃m ɔtingēs versa scđa figurę isti⁹ pfecta erigit̃ cō plicatio, vel si ambe vertant̃ s̃m cōtingēs/prior astruet̃, ⁊ pptea dixit cōuersis quasi inuens posse nos ⁊ alteraʒ ⁊ vtrasqʒ cōuertere. Scitu tñ dignū quēadmodum re fert Aphrodisiēsis Alexāder,φ si in negatiuis fuerit vt plurimū ɔtingēs,nō seruat̃ idē hoc ppōnib⁹trāspositis/ sed fit ɔtingēs vt in paucis,quę quū ita sint, efficiet̃ qdē ex ppōnibus istis syll's/non tñ vtilis, qđ fortasse ⁊ ipse ais cōuertēs ingt/aut nō fit syll's/aut fit qdē/sed nō perfe ctus Hęc ille. Cui quasi ɔsentiēs Philopon⁹hic ait/sim pliciter ⁊ tanq̄ latitudinē ɔtingētis aspiciens/hęc dicit. Quaꝓpter/referente Aulido Rosad. volebat ipse quoqʒ Themistius modos istos impfectos penitus inu tiles esse/pptea φ aut ppōnes pfecte erūt vtplimū contin gētes/aut in paucis,si vtplurimū/vertent̃ in eas/quę sūt vt in paucis,de qbus ars nō considerat,si vt in paucis ⁊ rarenter/nō cadēt in qōnem. Uerum inquit Aulidus

Nota de mē te Alexādri

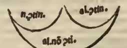
Themisti⁹ di xit modos ip fectos esse inu tiles.

Contra The mistiū Auer.

Ros.⁊ recte/dictū hoc Themistij falsum est,nāqʒ ppō nes,iste plerūqʒ apđ dialecticos in qōnē veniunt,⁊ ē ar gutie modus nō inutilis/ac latibulū bonum, si eniʒ dere pente ppōnes pducerem⁹,qb⁹quesitū intētuʒ possemus cōcludere,nimiʒ hoc negaret psentiēs aduersarius, ne igit̃ id ipse puideat/pponimus vt in paucis ɔtingentes ppōnes,q̄s quuʒ aiaduertat quesitū ɔcludere nō posse/ sine aliqu a dubitatione ɔcedit,has itaqʒ nos ab aduer sario cōcessas accipiētes in oppositū vertimus/atqʒ ex ijs/quā volebam⁹ɔclones colligimus. Ratiocinationes ergo iste pterq̄ φ ⁊ haruspicine alijsqʒ diuinādi artib⁹ deseruiūt,sunt etiā dialectico seu tentatori vtilissime.

Sin autē hęc quidem,ppōnum vliter acce pta fit/illa vo in parte/vli posita ad maius ex tremū/syll's erit perfectus:si enim a/omni cō tingit b,b/autem alicui eo/quę c/contingit:a alicui c/contingit:hoc autem manifestum ex definitione eius:quod est de omni ɔtingere.

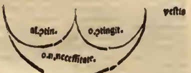
Rursus si a/contingit nulli b/sed b/alicui c/cō tingit inesse:necesse a/contingere alicui c/non inesse:demonstratio autē eadem. Si vo pro positio in pte priuatiua accepta fuerit: vlis āt affirmatiua:pōne vo consilr se hēant,puta a/ omni b/cōtingit/sʒ b/alicui c/cōtingit nō ineē: per assumptas quidē,ppōnes non fit manife stus syllogismus:verum si eam/quę in parte est/cōuerterimus/⁊ poniamus b/alicui c/con tingere inesse/eadē erit cōclusio:quę ⁊ prius quemadmodum in ijs/quę a principio.

Ad eas se ɔfert/quę alteram vliter/alteram particula riter retinēt,⁊ ingt/φ si maior vlis extiterit/minorqʒ in parte/subaudias tñ ⁊ affirmatiua,φ perfectus astruetur syllogismus,si enim minor esset negatiua/non erigerent̃ ex contingentibus perfecte cōplicationes,quū indigeāt conuersionis ad oppositū.[Hoc autem manifestū.] Hoc inquit planum est ex definitione dicti de omni in ɔtingē tibus,quēadmodū ⁊ supra exposuimus,aut ex definitiōe contingentis,erat enim contingens quod quum non sit necessarium/si ponat̃ inesse/nil erit pp̄ter hęc ipossibile, supposito enim qđ ex vli maiore ⁊ minore in parte ɔclo

sequaẽ in parte nullũ quoq̃uo variãdo sequeẽ ipoẽ,melior tñ ingt Alexãder est ꝑor expositio ac ↄtextui accommodatior.[Rursus si a/cõtingit nulli b.]Si inquit maior vlis extiterit negatiua/minor ỽo affirmatiua in parte vtreq3 ↄtingẽtes/ↄclo colligeẽ ↄtingẽs negatiua i pte, fit autẽ eadẽ demõstratio/quę ꝛ supra ꝑ dictu3.v3. de oi. Si ỽo maior affirmatiua vlr ↄtingẽs sit/minor autẽ negatiua ↄsilr ↄtingẽs ex istis gdẽ ꝓpõnib⁹nõ astrueẽ vtilis cõplicatio,neq3 manifestus hoc est indemõstrabilis ꝛ ꝑfectus sylls/minore ỽo ẽm contingens versa astruatur,quẽadmodũ ꝛ supra de vniuersalibus relatum fuit.

¶ Nõ si quę ad maius extremũ in parte sit accepta/quę ỽo ad min⁹ vlĩter: siue vtreq3 affirmatiue posite fuerint/siue priuatiue/siue nõ consĩlis figure: siue vtreq3 indefinite/aut ẽm partẽ,nullo modo erit sylls:nil enim prohibet b/trãscendere a/ꝛ nõ ꝑdicari in equis: quo aũt trãscẽdit a/accipiaẽ c/huic eni3 neq3 oi neq3 nulli/neq3 alicui/neq3 alicui non ↄtingit a/inesse,sigdẽ ↄuertunẽ ꝓpões/quę ẽm cõtingere ꝛ b/pluribus contingit q̃3 a/inesse. Amplius ꝛ ex terminis planum: ita nãq3 se habẽtibus ꝓpõnibus/primu3 vltimo ꝛ nulli cõtingit ꝛ omni inesse necessariu3. Termini

Al. Album. Homo.
A. B. C.

Album.Ambulans Cygnus.
Album.Ambulans. Coruus.
Possunt per eosdem terminos quouis modo variari coniugationes vbi maior sit particularis.

ỽo cõmunes omnium/ꝙ ex necessitate insit/aial/albũ/hõ ꝙ nõ cõtingat/aial/albũ/indumẽtum. Planum itaq3 ꝙ hoc se habẽtibus modo/nullus sit sylls/aut enim inexistẽdi/aut ex necessitate/aut contingendi omnis est syll'us: ꝙ quidẽ inexistẽdi ac necessarij nõ sit/planũ: affirmatiuus enim priuatiuo tollitur:priuatiuus autem affirmatiuo: superest igitur vt cõtingendi sit:hoc autem fieri nequit:monstratum enim est/ꝙ ita terminis se hñtibus/ꝛ oi postremo necesse est primũ ꝛ nulli cõtingit inesse:quare esse non posset cõtingendi sylls: necessarium nãq3 non erit contingens.

¶ Si ỽo ingt maior sit in parte/minor ỽo vlĩter contingẽtes ambe/aut vtreq3 in pte vel indefinite/seu vlis minor ꝛ indefinita maior/siue ↄsilis figure/siue dissilis/nõ fiet vtilis cõplicatio,hoc aũt plurib⁹cõmõstraẽ rõnib⁹. Primo qm̃ si maior quę est b,a/in parte extiterit dicendo,ↄtingit aliqđ b/esse a/puta aliqđ dormiẽs esse grãmaticũ,nil ꝓhibet,gn/b/hoc est dormiẽs trãscẽdat ipsum a/hoc est de aliqbus dicaẽ/de quibus a/nõ ꝑdiceẽ,puta de equo aut leone,huic eni neq3 omni,neq3 nlli,neq3 alicui/neq3 alicui nõ ↄtingit,si enim nulli aut alicui nõ cõtingeret grãmaticũ equo vel leoni,nimiru3 ꝛ oi ꝛ alicui inesse posset,siquidẽ ↄtingẽtes ꝓpões in oppositam vertuntur dictionẽ. Pręterea terminis quoq3 idẽ hoc arguitur, nãq3 ꝛ nulli cõtingere ꝛ oi nec̃io inesse ↄcludiẽ,puta contingit aliqđ albũ eẽ aial/ↄtingit oẽm hoiez eẽ albũ/ꝛ seqẽ necesse est oẽm hoiem esse aial. ¶ Uerũ ingt Alexãder veriores termini essent/albũ/ambulãs/cygnus,hoc autẽ ꝓpterea dictũ puto,qm̃ quẽadmodũ ꝛ Diuus refert Albertus/si de accñtali subio ꝑdicatu3 subale dicaẽ vlĩter/ꝓpõ astruiẽ falsa.Cęteꝝ sicuti idẽ subiũgit l3 hoc in vlĩbus veꝝ sit/in particularib⁹ tñ ꝓpõnib⁹ secus se hẽt,nil enim ꝓhibet ꝛ hãc verã esse/ex necessitate aliqđ album aial/ꝛ istã indẽ/ↄtingit aliqđ albũ esse aial,minime enim cõtradicũt.Quibus ỽo nec̃ia vlĩter negatiua cõcluditur termini sunt/aial/albũ/indumentũ/pro his ponit Alexãder albũ/ambulans/coruus.Quum itaq3 ꝛ affirmatiua ꝛ negatiua vlr necessarię cõcludanẽ nemini dubiu3/ꝙ vi syll'ica nulla determinata sequaẽ ↄclo,neq3 eni3 inexñs/neq3 nec̃ia/qm̃ si affirmatiua cõcluderẽ/negatiua sequi minime posset,quẽadmodu3 ꝛ supra arguebamus, neq3 etiã ↄtingẽs/quandogdem cõtingens necessario tolliẽ.

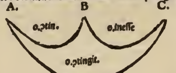
¶ Manifestũ itaq3 ꝛ ꝙ si vlĩter termini extiterint in contingẽtibus ꝓpositionibus semꝑ fit sylls in prima figura/ꝛ si pręd icatiui ꝛ si priuatiui fuerint:ꝑterq̃3 ꝙ si pręd icatiui gdẽ sint/perfectus/si ỽo priuatiui/iperfectus: accipere autẽ opus est. Contingere non quod in necessarijs: sed ẽm dictam determinationem:plerunq3 autem latet/quod tale est.

¶ Planum ingt ꝙ si ꝓpões vlĩter extiterint ↄtingẽtes/semper vtilis astrueẽ complicatio quõcũq3 varienẽ ẽm affirmationẽ negationẽue,verũ inquit hoc solo differẽt/qm̃ si minor aut vtreq3 negatiue fuerint ipfectus,sin autẽ minor aut ambe affirmatiue ꝑfectus fiet sylls.[Accipeẽ autẽ opus est]. Admonet ne ęquiuocatione decipiamur cõtingens necessariũ accipientes pro cõtingenti possibili,hoc enim ingt plerũq3 latet ꝛ in amplas ingeniu3 difficultates diuertit,vnde quẽadmodũ Alexander refert/ꝛ ipse in expositione pręd ictoꝝ terminorum animal accepit contingere alicui albo,quum tamen ex necessitate alicui insit.Uerũ hoc satis supra declarauimus/ꝙ videlicet ꝓpositiones iste possunt ambe veritatẽ obtinere contingit aliquod album esse animal/ꝛ necesse aliqđ albũ eẽ animal.¶ Sed dubitat Philoponus/cur est/ꝙ negatiuas contingentes in affirmatiuas conuertimus/non econuerso in negatiuas affirmatiuas? ¶ Dicimus hoc ideo fieri propterea/ꝙ quę obscuriora latẽtioraq3 sunt ad dilucidiora planioraq3 reuocanẽ,vnde quia affirmatio notior ac dignior negatione est non iniuria hęc in illam nõ econuerso in hanc illa reducitur. Atq3 hęc hactenus de vniformibus,iam de mistis sermo faciendus erit.

¶ MISTIO CONTINGENTIS ET INEXISTENTIS IN PRIMA FIGVRA. Cap. IX.

Sin autẽ hęc inesse/illa propositionũ accipiatur cõtingere:quũ quę ad maius est extremum contingere significet ꝛ perfecti omnes erũt sylli ꝛ cõ

tingentis ſm determinatā determinationē3: quā ſo/que ad minꝰ ⁊ ipſecti oēs/⁊ puatini ſyllī cōtingētis non ſm determinationem: ſ3 eius/quod eſt nulli aut non omni ex neceſſita te. Si enim non oi aut nulli ex neceſſitate cō tingere dicimus/⁊ nulli ⁊ nō oi ieſſe ꝯtingat

nāq3 a/omni/b,b/ſo omni c/ponaꝛ ineē: qm̄ igitur c/eſt ſub b/omni autem b/contingit a/ planum ꝙ ⁊ c/omni cōtingit: fit itaq3 perfe ctus ſyll's.cōſimiliter ⁊ ſi a,b/ꝓpoſitio exti terit priuatiua,b/c/ſo affirmatiua: ⁊ a/c/qui dem contingere/b,c/autem ineſſe accipiatur/ perfectus erit ſyllogiſmus ꝙ a/contingit nul li c/ineſſe. Quod igitur ſi inexiſtens ad mino rem ponatur extremitate3/perfecti fiant ſyllo giſmi/manifeſtum:ſed ꝙ dum econtrario ſe habeat/erunt ſyllogiſmi/per impoſſibile mō ſtrandum:ſimul autem clarum erit ⁊ ꝙ im/ perfecti:monſtratio nanq3 non eſt ex acce ptis propoſitionibus.

Prie fig^a ad vniformes.

Conſentaneum fuerat/quēadmodū in necēs poſteaq̄ pertractauerat de vniformibus ſcðę ac tertię ſe ꝯferre/mox de miſtis ptra ctare. ¶ Uex ingt Alexāder/hoc ideo factū fuit,qm̄ cō plicationes ſcðę ac tertię ad ꝑmā reuocabanꝛ figurā per alterius ꝓpōnis ꝯuerſionē,ſed nōdū declarauerat an cō tingēs vl'iter negatiua terminis in ſeipſam poſſet retroce dere,⁊ qð ampliꝰ in ſecūda figᵃ/vti planū fiet/nō aſtruiꝛ vtilis cōplicatio,ob hoc itaq3 opepreciū fore duxit cōiu gationes oēs ꝑmę figurę tam ſimplices q̄ miſtas abſol uere/deinceps ad ſcðę ac tertię ſyll'os ſe trāſferre,ait itaq3 ꝙ ex altera ꝯtingēte,⁊ inexiſte altera aſtrui poteſt legiti mus complicatio,verū differre/ꝙ ſi maior fuerit ꝯtingēs cū minore inexñte ꝯcl'o veri colligeꝛ ꝯtingētis/ ⁊ ꝑfecte fiēt cōplicationes,ꝑꝑea ꝙ nullius idigēt extrinſeci/ſ3 ex ſolo dicto de omni euidētiā capiūt ꝯcl'onis. Sin aūt econ uerſo ꝓpōnes ſe habuerint ⁊ impfecte erūt oēs ⁊ ꝑ ipoſ ſibile mōſtrabunꝛ ⁊ nō vex cōcludēt cōtingēs. ¶ Cęte rum/referēte Alexādro/Theophraſtus atq3 Eudemus Ariſtotelis ſocij ſecus ð miſtione iſta opinati ſunt,volue rūt enim viri iſti vtralibet ꝯtingēte ſemꝑ ꝯcl'onē ſeq cō tingētē eo ꝙ ꝯtingēs vilius ſit inexñti,verū hęc ꝯpio ſa tis ſupꝰ ⁊ a nobis ⁊ ab Alulido Roſ.refutata fuit,quum declarabamus nō ſemꝑ ꝯcl'onē ſeq/qð vilius eſt in ꝓpō nibus,⁊ hoc idē quaſi inueſs ingt hoc i loco/neſcio quō latuit hoc expoſitores ceu ſi dixiſſet/neſcio quō hoc prę terijt Theophraſtū atq3 Eudemū, qui quaſi Ariſtotelis expoſitores extiterunt. ¶ Uerūenimuero moderniores ēt alr ſuper miſtione hac diſſeruerunt,aiunt eniz nōnulli ꝑ mum ꝙ in miſtione ꝯtingentis ⁊ inexiſtendi nulla vtilis

Quare Ariſ. nō ꝓſequutus ſit ſyll'os vni formes de cō tingēti i ſcða figura.

Theophra.⁊ Eudemꝰ alr q̄ Ariſt.ſunt opinati ð hac miſtione.

Opio q̄rūdā modernorū.

aſtruiꝛ cōplicatio in ſcða figura/ſcðo ꝙ in nulla figurax tali facta miſtiōe ſequiꝛ ꝯcl'o inexñs. Tertio ꝙ ſi maior fuerit inexñs in ꝑma figura inutiles erūt cōplicationes. Quarto ꝙ in ꝑma figura vl'is ꝯtingens in tali miſtione nullo pacto colligi pōt. Quinto ꝙ ſi maior extiterit cōtin gens colligeꝛ cōcl'o in pte ꝯtingēs,⁊ hęc nōnulli. ¶ Alij alias ēt regulas in mediū ꝓtulerūt,aiūt eni,ſi ꝓpō ꝯtingēs in ſenſu accipiaꝛ cōpoſitionis quacūq3 facta variatione nullā ſeq ꝯnē. Si ſo accipiaꝛ in ſenſu diuiſionis/⁊ ſub3 ſumaꝛ pro ijs/quę ſunt ꝙ ſyll's aſtrueꝛ ꝑfectus,qui ex di cto mōſtrabiꝛ de omni,ſin aūt nō pro ijs/quę ſunt capia tur/ſed pro ijs/quę cōtingūt/miſtionem non valere autu mant,reliqua ſo ad Phi ſniam addūt. Cęterꝝ qm̄ nego ciū nrī eſt Ariſtotelis opionē ⁊ placita imitari ac conſeq, ⁊ ſi opiones alioꝝ refellēde eēnt/multū laboris incaſſu3 effunderemus/ac parū vtilitatis legētibꝰ afferreꝛ, ꝑꝑea ſatis fuiſſe duximꝰ eas in mediū attuliſſe/quę ſubſequun tur accuratius declarari. [Perfecti oēs.] Qm̄ vt ſupra etiā recitauimus nullius idigent extrinſeci,ſed per ſolū di ctum de oi arguunꝛ:ſm qð dicebamus oē qð eſt b/poſſe a/eſſe. [Impfecti oēs.] Propterea ꝙ mōſtranꝛ deductio ne ad incōmodū,quę ſuppōnē extrinſecus aſſumit, ⁊ ob hoc alicuius extrinſeci indigere dicunꝛ,nō eniz poſſunt hi per dcm̄ de omni mōſtrari/niſi fortaſſe,quēadmodu3 refert ⁊ Alulidus Roſ.in mā aliqua determinata/puta vbi ſubm maioris verificeꝛ tam de eo/qð eſt in actu/q̄ de eo qð eſt in potētia,veluti ſi dicerē oē motū eſt corpꝰ, ſi eniz iſtiuſmodi maior extiterit forte fortuna poterimꝰ per decurſum de oi mōſtrare tales complicationes, ſed qm̄ raro hoc euēit/ob id nō īmerito dixit Ariſtoteles ha ſce cōplicationes iꝑfectas eſſe. [Et priuatiui ſylli.] No tes Phm nunq̄ hoc ꝓferre de affirmatiuis qð nonnulli male exiſtimant,nāq3 affirmatiui verū concludunt con tingēs,negatiui ſo nō cōtingēs ſupra definiuī,ſed nulli ex neceſſitate,qð per ſolā ingt Alexāder neceſſariꝫ nega tione3 diciꝛ,ſ3 iſta infra paulo exquiſitius enarrabuntur. [Si enim nō oi.] ſenſus eſt/qð ſequiꝛ in iſtis cōplicatio nibus nō eſt verū ꝯtingēs/ſ3 aquoce ꝯtingēs/nec magis appellādū eſt ꝯtigēs,ꝑꝑea ꝙ ex necītate nulli inſit/vela ti ſi dica3/nullus hō equus,equus nāq3 ex necītate nulli ineſt hoi,q̄ ꝙ nō inſit ſimpl'r,quēadmodū ſi nullo hoie currēte dicerē/ꝯtingit nullū hoie3 currere,hoc eni quoq3 tollit veri nām ꝯtingētis,nā verū vt ſupra diſſeruimus cōtingēs id erat,qð in potētia erat/nō qð in actu,ſed hęc planiora fiēt in ſequētibus. [Cōtigat nāq3 a.] Eas expli cat cōplicationes quę maiorē hñt cōtingētē cū3 minore inexñdi aitq3 has verū ꝯcludere ꝯtingens ⁊ ꝑfectas eſſe ꝑꝑea ꝙ ſolo decurſu de oi arguunꝛ,ſi eni a,oi cōtingit b/ ineſſe/oibus itaq3 ipſius partibꝰ ꝯtingēter inerit,ſ3 c/ps erat ipſiꝰ b/oi igiꝛ c/ꝯtingit ineſſe a/termini inquit Philo ponus ſunt/diſputās/ambulās/hō,ꝯtingit eni oē ambu lās diſputare,ois hō eſt ambulās,ita eni ſupponaꝛ,ergo cōtinget oēm hoie3 diſputare. ¶ Ex hoc planū eſſe pōt eos ꝑperā dicere/q̄ iquiunt minorē oportere ſimpl'r eſſe inexñtē,nāq3 veluti liquidū eſt/minor illa,ois hō ambu lat nō ſimpl'r/ſed ad tps inexñs cēſenda eſt,non eſt itaq3 verū/ꝙ in ꝑfectis cōplicatiōibꝰ oporteat minorē ſimpl'r inexñtē eē. Uex iſta inferius ad amuſſim monſtrabunꝛ. [Cōſilr.] Eodē ingt pacto ⁊ per eoſdē terminos mōſtra biꝛ cōplicatio/quę maiorē habeat negatinā cōtingentē/ minorē ſo inexñtē affirmatinā. [Sed ꝙ du3 eꝯrio.] Q ingt ſi maior fuerit inexñs cum minore contingendi vti lis erigaꝛ cōplicatio,hoc erit ad incōmodu3 deductione arguēdū/⁊ ex h ſil manifeſtū fiat/ꝙ impfecti erunt ſylli, ſi eni ad impoſle deductiōe mōſtranꝛ/clarū ꝙ extrinſeci

Dicta alioꝝ modernoꝝ.

Nota contᵃ ꝙ minor i hac miſtiōe nō oꝫ eē ð ineē ſim pliciter.

aliculus indigent, et si hoc multo clarius q[uod] iperfecti sunt quum syllogismus imperfectus is esse dicatur, qui alicuius indiget extrinseci ad hoc, q[uod] appareat necessarium.

¶ Ceterũ primo dicendũ est: q[uonia]m si dũ a/ fuerit/ necesse est b/ esse/ et dũ possibile a/ extiterit/ possibile erit et b/ ex necẽitate. Sit eni ita se habẽtib[us] in quo qdẽ a/ possibile/ in quo autẽ b/ i/possibile: si igit[ur] possibile vtiq[ue] fieret/ impossibile vero q[uonia]m ipossibile/ fieri nequeat: simul autem si a/ pose et b/ ipose/ ɔtigeret vtiq[ue] a/ fieri posse sine b/ si vero fieri et eẽ: factũ naq[ue] q[uonia]m factũ fuit ẽ.

¶ Mõstraturus cõplicationes/ quę maiorẽ hñt inexistẽtem cũ minore cõtingenti per deductionẽ ad incõmodũ accipiens ɔclonis ɔdictoriũ minore cõtingẽte facta inexistente/ ne fortasse q[ui]spiã diceret ipose non ex ɔdictorio supposito seq[ui], sed q[uia] minor cõtingens facta fuerat inexistens. Propterea theorema quoddã ꝓponit, qd ad huius mõstrationẽ cõducit, falsum. vz. ipose non sequi ex falso posi/ et qd amplius ex posi nullo pacto cõsequi ipose ingens/ si vera est sylli rõcinationisq[ue] finito/ q[uod] dũ a/ B ẽ añs est/ ex necessitate b, idest ɔñs sit, fieri non posse/ vt antecedens sit possibile et ɔñs ipose. [Sit enim ita se hñtib[us]]. Mõstrat ꝓpositũ/ si añs pose, q[uod] ɔñs est pose et hoc mõstrat expõne sensibili ducẽs tñ ad hoc incõmodũ/ q[uod] idẽ simul eẽt et nõ esset. ¶ Dic autẽ per pose inq[ui]t Alulidus Rof. itelligere debemus pose cõe/ qd opponit[ur] impoli, qdq[ue] cõprehẽdit inexistens/ necessariũ ac possibile vex. Sz ɔtextus iste haud recte mẽs qdẽ snia se hz/ nã quemadmodũ supra relatũ est et B etiã in loco innuit Alulidus Rof. si nec[essar]iũ cõtingens dicimus/ equoce nuncupamus.

Ex falso posi non posse seq[ui] falsũ ipose.

Nota qd per pose intelligendũ sit in hac regl[a]: ex añte posi seq[ui] ɔñs possibile.

¶ Qd exponẽs Leui Bersonis planius etiã significat, ait enim ad verbũ et ob hoc erit cõclusio posis per nois ẽditatẽ, quasi id volẽs/ qd et nos supra asserebamus pose hoc disiunctim intelligẽdũ esse, si añs sit pose hoc est vel necessariũ vel inexñs aut vex contingens/ qd et ɔñs eodẽ pacto aut nec[essar]ium erit aut inexñs aut vex cõtingens/ nil enim ꝓhibet añs esse non nec[essar]ium et tñ ɔñs necessarium esse, et hoc sentiens Alulidus Rof. subdidit, exẽplũ hui[us]

» q[uod] quũ posuerimus a/ inuentũ/ erit b/ inuentũ hoc est, vbi

» sit inuentio b/ de essentia inuentionis a/ sequit[ur] q[uod] si fuerit

» inuentio ipsius a/ nec[essar]ia, q[uod] et inuentio b/ nec[essar]ia erit, et si fue

» rit inuẽtio a/ posis/ erit et b/ inuẽtio posis, hęc ille. Planũ itaq[ue] ɔtextũ hũc non recte se habere, aut si ita se habuerit, per pose cõe intelligẽdũ pose sub disiunctione, quẽadmodũ explicuimus, sed melius existimo/ si legeremus, sicuti in q[ui]busdã reperi codicibus, vbi eni alij legunt pose cõe, hic dicit[ur] pose negatũ, hoc est pose a quo sola negat[ur] impositas, qd q[ua]si sentiens Alulidus Rof. subdidit/ et illud est/ qd ipoli opponit[ur], nõ igit[ur] existimãdũ est pose aliqd cõe ꝑdicari vniuoce de nec[essar]io ac vero ɔtingẽti, hoc enim et supra refutauimus, et infra quoq[ue] melius arguet[ur]. Sed ad ꝓpositũ redeamus, Aristoteles igit[ur] monstrat q[uod] in vero coniuncto ac ɔñtia nec[essar]ia ex posi ipose nequeat inferri, si enim de necessitate ex antecedente/ sequit[ur] ɔñs, igit[ur] quotiescũq[ue] antecedens erit/ ɔñs etiam erit, si itaq[ue] añs pose erit aliq[ua]n/ ɔñs vero ipose/ nũq[uam], quare añs erit/ et ɔñs minime, sed fuerat suppositũ/ q[uod] añs eẽt/ ɔñs fore, ɔñs itaq[ue] et erit et nõ erit, qd opposita claudit, quãobrẽ inq[ui]t Alexander mõstrari posse/ q[uod] ex a/ posi/ seq[ui] nequeat b/ impose ex definitione ɔtingẽtis, si enim ɔtingens seu pose, nõ enim intelligim[us] pose a ɔtingẽti/ quẽadmodũ nõnulli male hallucinant[ur], illud est quo supposito nil accidit impose, sed a/ supposito accidit impose b/ inq[ua]m et eẽ et nõ esse, nõ itaq[ue] a/ possibile fuerat. Et hęc Aristoteles. ¶ Sed Chrysippus/ referẽte Alexãdro/ existimans ex posi cõsequi posse ipose ad mõstrationẽ quidẽ Aristotelicã nihil dicit, exẽpla aũt in oppositũ adducit, naq[ue] inq[ui]t hoc eẽ necessariũ cõiunctũ. Si Dion perijt/ iste perijt, vbi per iste idẽ mõstret[ur] Dion, et tñ añs pose est/ ɔñs vero ipose, naq[ue] Dione viuo/ hęc est possibilis Dion perijt, et tñ hęc est iposis/ perijt iste, quũ eni iste viuẽtem tñ mõstret. Dione mortuo ꝓnõ ille claudet opposita Dionẽ. vz. et viuere et mortuũ esse. Cõsilr dicẽdũ erit et de hoc exẽplo/ si nox est/ non est hęc dies, nã añs pose et ɔñs impose. ¶ Ceterũ nõ parua efficior admiratione, dum mecũ reputo, qd q[ui]dã dixere/ si apud deos dialectica esset/ nõ aliã fore q[uam] Chrysippeã nõ eni video/ q[uo]mõ rõnũculę istę in numero sint reponende, quũ et futiles et cassę penitus sint, nanq[ue] aut volumus Dionẽ ac ꝓnomen demõstratiuũ iste ad seinuicẽ conuerti, aut alterũ in plus se hẽre/ in minus alterũ, si cõuertunt[ur]/ ꝑfecto quẽadmodũ Dion de viuẽte ac mortuo per relationẽ dicit[ur], eodẽ pacto et ꝓnomen illud iste, et ita quẽadmodũ añs possibile est/ indẽ ɔñs erit pose, si vero non cõuertunt[ur]/ sed Dion in plus se habeat, nimirũ cõtextus ac ɔñtia cassa est, nulla etenim rõcinatio aut argumẽtũ bonum est, in quo añs in plus se habuerit q[uam] ɔñs. Eadez dicimus et ad aliã instãtiã. Preterea inq[ui]t Alexãder adhuc mortuo Dione/ ꝓnõ ille/ perijt iste/ s[ecundu]m stoicorum opiones/ possibilis cẽsenda est, placet enim his post crematũ mũdum oia denuo eadẽ numero factum iri, quẽadmodum Chrysippus in libro de mũdo, referẽte Alexãdro, asserit.

Aluli. Rof.

Chrysipp[us] ɔ Arist. ostẽdit q[uod] ex posi possit seq[ui] ipose per exempla.

Solo rõnũ Chrysippi.

¶ Fiunt itaq[ue] in sũma vt inquit Philoponus ex possibili atq[ue] impossibili cõiugationes octo, aut enim antecedẽte possibili/ ɔñs ẽ possibile, aut vtraq[ue] ipossibilia aut antecedens possibile et ɔñs ipose/ aut econuerso, et ita q[ua]tuor efficiuntur dũ incipimus ab antecedẽte, q[uod] si a ɔñte exordiũ sumamus quatuor alię cõstituent[ur], q[uia] aut cõsequente possibili antecedens est possibile/ aut ipoli/ ipose, aut possibili impossibile, aut ecõuerso. Uerũ ex his nõnullę fieri possunt/ alię minime, naq[ue] si añs est pose/ ꝑt imo necesse est cõsequens eẽ pose. Itẽ si añs ipose poterit ɔñs esse pose/ et si añs ipose cõsequẽs cõsilr ipose, et retrouersũ si cõsequẽs pose põt et añs eẽ pose vel ẽt ipose/ si vero consequens ipose/ añs ex nec[ess]itate ipose erit, sinautẽ añs fuerit pose/ fieri non poterit vt cõsequens sit ipose, et ecõuerso, si cõsequens ipose, nũq[uam] antecedens erit pose. ¶ Qd vero nõnulli moderniorum asserunt/ posse alicuius bone habitudinis ac cõsequẽtię añs esse sine cõsequẽte/ absurdũ ac fatuũ penitus esse duco, quũ alioq[ui]n Phs ɔtrã vbiq[ue] sentẽtiã assertare nunq[uam] desinat, nã qd illi dicunt/ ois ꝓpositio est affirmatiua/ ergo nulla negatiua/ nihil penitus est, ꝓpterea q[uod] et cõsequẽtia hęc nec[essar]ia est/ et añs nullo pacto eẽ põt sine cõsequente, q[uod] si dicas cõsequens seipsum tollet ac ꝓprijs se telis cõfodere, neutiq[uam] hoc concedẽdũ arbitramur. Dicimus naq[ue] cõsequens simplr pose eẽ/ s[ecundu]m vero quid ipose, quẽadmodũ si q[ui]spiã iuraret se esse peieratur[um] simplr iurat/ s[ecundu]m qd autem peierat, sicuti in sophisticis argutijs optime exposuit Aristoteles, sed et hęc ad locum illum reijciendã existimamus.

Ex añte et cõsequente: posi et ipoli ɔiugationes octo s[ecundu]m Philopono referente.

Qd in nulla ɔñia bõa añs possit eẽ sine ɔñte ɔtra modernos.

¶ Uerũ opz accipe pose atq[ue] ipose nõ solũ in generatione/ sed et in eo qd est verificari et inesse: et quotcũq[ue] modis alr dr pose: in oib[us] enim cõsilr se hẽbit. Amplius existẽte a / b/ eẽ nõ opz existimar[e] tanq[uam] si vnũ eẽt a/ b/ fore: nihil naq[ue] est ex nec[ess]itate vno quopiã existẽte: sed duobus minimis: sicuti quũ ꝓpõnes ita se hẽant velu

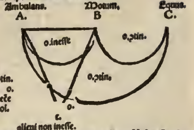
ti dem̄ ē ſm ſyllm̄:nā ſi c/de d,d/aūt de f/ ꝛ c/ de f/ex neceſſitate: ꝛ ſi vtrūqȝ poſſe ꝛ concl'o erit poſſis:ac ſi qſpiā poneret a/ ꝓpōnes b/ vo cōclonē:euenire poſſet/nō ſolū a/nec̄io exiſtē te/ſimul ꝛ b,eē nec̄iūȝ/ſed ꝛ poſſi/poſſe. Hoc aūt mōſtrato/planū ꝙ falſo ſuppoſito ꝛ non ipoſſibili/ ꝛ cōcl'o ꝓꝑ hypotheſin falſa erit ꝛ nō ipoſſibilis: veluti,ſi a/falſuȝ qdē eſt/non tn̄ ipoſſe:quū vo a/ſit,b/eſt: ꝛ b/erit falſuȝ qdeȝ/ nō tn̄ ipoſſe,qm̄ mōſtratū eſt/ꝙ a/exiſtēte b/ē/ ꝛ poſſi exiſtēte a/erit b/poſſe:ſuppoſitum aūt eſt a/poſſe eſſe: ꝛ b/erit poſſibile:ſi eni impoſſibile/ſimul poſſibile erit ꝛ impoſſibile ideȝ.

⁋ Poſteaq̄ mōſtrauit/ꝙ ſi añs eſt poſſibile/cōſequens ē poſſibile,ex his ſignificat/nō ſolū cōſequētię modū iſtū intelligēdū eſſe de vo poſſibili,qđ appellat poſſibile in ꝑſiatione,qđqȝ nōdū eſt/ſed.fieri pōt,ceterū ꝛ de poſſibili/ſm ꝙ verificaꝛ ꝛ ineſt,hoc eſt de poſſibili nec̄io ꝛ inexiſtenti,queadmodū dicere conſueuimus ſolē poſſe eē in ariete aut capricorno/aut ſcythā album eſſe. Uocauit aūt nec̄ium poſſe ſm verificationē,qm̄ quotieſcūqȝ pferꝛ tur/ſemꝑ vere enūtiaꝛ,aut poſſe voluit ſm verificationē, qđ Diodoreū nūcupaꝛ. ⁋ Diodorus nāqȝ referētib' Alexandro/Simplicio ac Joanne grāmatico id tn̄ volebat poſſibile eſſe,qđ in actū aliqñ exiret,ſi vo nunq̄ fieret ipoſſe eē arbitrabaꝛ,vñ ſi Socrates acceſſurus eſſet corinthū/volebat iſtā poſſem nūcupari,Socrates eſt corinthi ſin min',ipoſſeȝ eā vocitabat. Quū vo igt.[Et quotcūqȝ modis alr.] Nōnulli intelligūt de cōtingētibus vtplurimū/vt in paucis ꝛ ęqualr,ſed ꝑꝑrā itelligunt,nāqȝ partes he ſunt veri ac ſupra definiti cōtingentis,de quo in ꝑſentia ſmo ſit. ⁋ Sat' erit ſi de Philonio poſſi itelligamus,hic enim omne illud poſſe vocitabat, qđ aptitudinē haberet/vt eſſet,lȝ nunq̄ fortaſſe in actū trāſiret, queadmodū lignū qđ in mari eēt atlantico poſſe ꝛ cōburi ꝛ incidi,lȝ forte a qbuſdā extrinſecis ipediretꝛ. [Amplius exiſtente a,b eē] Occurrit tacite obiectioni,poſſet enim qſpiā dicere/quę hic pferunꝛ ꝯria his eē,quę ſuperius aſſerebamus,oportere inq̄ in ſyll'o plura poni/ſi nec̄ium cōſeq debeat,ideo inqt Phs non eſſe exiſtimandū/quū dicimus ſi a,eſt b,eſſe,ꝙ per a,vnicā itelligamus ꝓpōneȝ, ex vno enim nihil ſeqꝛ ſylłice,ſed per a/totū añs audiendū eſt/per b/ꝯcl'o,ad minimū nāqȝ binas opȝ in ſyll'o ꝓpoſitiones eē,quare ſi in enthymematib' aut habitudinibus dialecticis ex vno aliqd cōſequi videaꝛ,non ſit hoc niſi altera ꝑconcepta ꝓpōne[.Sicuti quū ꝓpōnes]. Accipit ꝓpōnes c,d ꝛ d,f/ꝯcl'onē vo c,f/inuens hoc itelligi de oibus figuris,elementa nāqȝ hęc figuris oibus cōia eſſe poſſunt quōcūqȝ igiꝛ ſe habuerint ꝓpōnes,eodē pacto ꝑgnit' ꝛ ꝯcl'o,vt ſi neceſſarię/nec̄ia,ſi ꝯtingentes contingens erit.[Hoc aūt moſtrato.] Nūc illud adducit in mediū/cuius gr̄a tot ſupra diximus,ꝙ ſi falſum aliquid poſſibile/ſupponaꝛ,qđ ex hoc ſeqtur falſuȝ fortaſſe erit/ non tn̄ ipoſſe,nec itellexeris ꝙ ex falſo poſſi ſemꝑ ſequaꝛ falſum poſſe,quū ex falſo veꝝ etiā ſequaꝛ,ſed ſi ex falſo poſſibili aliqd mali ſequi debet,illud non pōt eſſe amplius,q̄ falſum poſſe,queadmodū ſi Socrate ſedente dicerē/Socrates ambulat,ergo Socrates moueꝛ,vtrunqȝ enim tam antecedens q̄ ꝯñs falſum qdē eſt,nō autē impoſſibile,nāqȝ ſi ex falſo poſſibili/falſum ſequeretur impoſſibile/idem poſſibile eſſet ꝛ impoſſibile,quemadmo

Diodor' poſſibile ab euētu iudicabat.

Poſſibile Philonis.

dum ſupra etiam enucleauimus.

⁋ Determinatis vo his inſit a/oī b,b/aūt oī c/ cōtingat:neceſſe itaqȝ a/oī c/ꝯtingere ieſſe:nō enim ꝯtingat:b/ vo oī c/ponaꝛ tanq̄ inexñs: hoc falſuȝ qdē/non tn̄ ipoſſe: ſi itaqȝ a/nō cōtingit ipſi c,b/ vo oī ineſt c/a nō oī b/cōtingit: ſit enim ſyll's per tertiā figurā,verum ſuppoſitū fuerat oī contingere ineſſe:neceſſe igitur a/omni c/contingere:falſo enim ſuppoſito ꝛ nō ipoſſibili/qđ accidit eſt impoſſibile.

⁋ Reuertiꝛ tandē ad ꝓpoſitū,ꝓpoſuerat nāqȝ in precedētibus enarrare cōplicationes ex vna cōtingente ꝛ altera inexñte,ꝛ poſteaq̄ eas explicuerat,quę maiorē habētē cōtingētē cū inexiſtente minore,quas ꝛ ꝑfectas nūcupauit,acturus de impꝑfectis maiorē hñtibus inexñteȝ cum minore cōtingēte,prius nōnulla theoremata/quę ſequētiū principia erāt,elucidare opeprecīū fore duxit, quib' expoſitis ꝛ enarratis tandē nūc ad impꝑfectas miſtionis huiuſce cōplicationes enucleandas ſe accingit inquiens, accipiamus ꝓpōnes iſtas/oē b,a/contingit oē c/eē b. Dico ꝙ ſequiꝛ ex his cōtingit cōtingētia vera oē c,a/quod ſi negās ſumaꝛ oppoſitū,nō cōtingit oē c/eſſe a/hoc autē equiualet/neceſſe eſt aliqđ c/nō eſſe a/huic addaꝛ minor facta inexiſtens/oē c,b hoc aūt falſum eſt,nō autē ipoſſe, ſupra enim dicebamus poſſibilē oēm ad inexñtē poſſe transferri,ex his itaqȝ neceſſe aliqđ c,nō eſſe a,omne c,b ſequiꝛ aliqđ b,non eſt a,qđ maiorē ꝑcedentis tollit ſylłr. ⁋ Sed dicet qſpiam fieri hoc non poſſe,nā ſupra declaratū fuit in miſtione neceſſarij ꝛ inexñtis in ꝑnto tertię figurę mō non effici vtilē cōplicationē. ⁋ Dicunt nonnulli ꝙ lȝ cōiugatio iſta ſit ad neceſſariū cōcludendum inutilis,vtilis tn̄ eſt ad inexiſtentē colligendā. Uex hoc quoqȝ ſupra a nobis refutatū eſt,aſſeruimus nanqȝ cum Ariſtotele ac Leui Herſonis nō cōcludi inexñs,niſi ambe ꝓpōnes inexñtes pręmiſſe fuerint. ⁋ Rñdere poſſumus,queadmodū ꝛ antea dicebamus,ꝙ lȝ non ſequatur ſimpliciter inexñs,ſm tn̄ qd inexñtē colligemus,quę ad deſtruendā,demoliendāqȝ maiorē ſufficiēs eſt. Alaiid' tn̄ Roꝛ.videꝛ aſſertare,ꝙ ex tali cōplicatione ſequatur nec̄ia.Cuius ſniam aut amotam a veritate ac opiōe Phi dicemus eſſe,aut ſi veꝝ continet,per nec̄ium,nec̄ium ſȝ quid intellexiſſe enunciabimus,nihil enim mirū,ſi ꝛ inexiſtens ſm quid ꝛ ſm qd nec̄ia vna ꝛ eadē ꝯcl'o ſit nuncupāda,hoc eniȝ ꝛ ſupra aſſeruimus.[Si itaqȝ a,nō cōtingit ipſi c.] Deeſt inquit Alexander omni,hęc enim cōtradictoria eſt concluſionis inducte,cōtingit omne c,eē a.[A non omni b,contingit.] Dixit pro eo,quod eſt a,nō oi b,ineſt,nāqȝ ꝛ inexiſtere ſupra contingere vocabam' aut contingat ꝓmiſſe ꝛ nō inexiſtat,ꝓpterea ꝙ nō vere ſequebaꝛ

Dubium.

Solo q̄rādā

Alia ſolutio

Nota dictum Auer. qđ vi abſurdum.

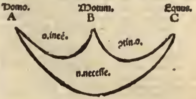
sequebaꝛ inexñs, vt supra etiaꝫ relatũ est. Cõsilr intelligendũ erit, qð inqt, verũ suppositũ fuerat omni ꝯtingere inesse ꝑ eo qð est omni inesse. [Qð accidit est ipole.] Jmpole nãqꝫ est oẽ b esse a, ꝛ aliqð b nõ esse a, nõ tñ illud impole, qð ipse videꝛ in contextu dicere, si ponaꝛ a omni b ꝯtingere, cõcludere nõ omni ꝯtingere, quũ idem possit ꝛ omni ꝛ nulli ꝯtigere, si itaqꝫ qð sequiꝛ est ipole, ergo ꝛ aliqð positũ fuerat ipole, nõ minor facta inexñs, qm hoc falsum qdem erat nõ tñ ipole, igiꝛ oppositũ conclusionis in cã erit, ꝙ si hoc ipole, ꝯclo inducta nec̃io cõ sequeꝛ, qð fuerat monstrandũ. ⸿ Sed dubitãt nõnulli referẽtib⁹ Alexãdro atqꝫ Philopono circa deductiones istã dicẽtes a alicui b inesse falsum qdẽ, nõ tñ ipole, naꝫ falsum est idẽ oi ꝛ nõ omni inee, nõ ob id tñ ipole, si eni inexñs illud est, qð ꝛ aliqñ põt nõ inee, nimirꝫ põt, qð oi inest, aliqñ ꝛ nõ omni inesse. quẽadmodũ ꝛ supra cõtingenteꝫ mutabamus ad inexñtẽ, ꝛ ꝑpea talis mutatio falsa qdẽ erat, nõ tñ ipolis. ⸿ Ad hec dicim⁹ nõ eẽ l veriusqꝫ ꝯsimilem rõnẽ, nãqꝫ si ꝯtingẽs trãsferꝛ ad inexñtem nõ amplius remanet cõtingẽs, tũc enim vtiqꝫ foret possibile eandẽ ꝑpõnẽ ꝛ cõtingentẽ esse ꝛ inexñteꝫ, sed trãsmutata est ꝑpositio a futuro in pñs tẽpus, lꝫ itaqꝫ mutatio cõtingẽtis ad inexñs falsa sit, nõ tñ est impolis. Uerum nõ eodem pacto est in deductione ad impole, nãqꝫ supposito ꝙ oẽ b sit a, cõcludimus, aliqð b nõ eẽ a, qð lꝫ fortasse in diuersis tẽporib⁹ possibile sit, in eodẽ tñ fieri nequit, vt idẽ omni ꝛ non omni insit, quare non modo falsum hoc existimandum est, sed ꝛ impossibile.

⸿ Uerum ꝛ per primaꝫ figuraꝫ lꝫ facere impossibile ponentes b inesse ipsi c. Si enim b omni c inest, a ṽo omni b cõtingit, ꝛ c omni contingeret vtiqꝫ a, sed fuerat suppositũ nõ omni contingere.

⸿ Jnquit hoc ideꝫ mõstrari posse in pma figura deducẽdo ad manifestũ absurdũ, dicimus enim nos in predicta cõplicatione seqꝫ ꝯclonẽ istã, ꝯtingit omne c eẽ a, qð hoc pacto ostẽdimus, si enim dixerimus suũ ꝯdictoriũ seqꝫ ex hoc sequeꝛ ipole, igiꝛ ꝯclo illa nec̃io ꝯcludiꝛ, arguiꝛ assumptũ maiore primo, quę inexñs erat, mutata in ꝯtingentẽ, ac minore ꝯtingẽte ad inexñtẽ trãsposita, hunc in moduꝫ, ꝯtingit omne b esse a, omne c b, sequiꝛ contingit omne c esse a, qð manifeste cõtradicit, supposito, qð fuit, ex necessitate aliqð c nõ est a, poterat ꝛ ambas facere cõtingentes, poterat ꝛ inexñtes, qð fortasse etiaꝫ multo melius hoc pacto, omne b a, omne c b, oẽ igiꝛ c a, qð hãc dixit, necesse aliqð c nõ esse a, ꝛ tũc dicẽdũ erit, ꝙ cõtingit accepit pro eo, qð est inest. Si ṽo mutationeꝫ quã supra recitauimus facere voluerimus, dicendũ quemadmodũ inquit Alexãder ꝙ hoc ꝑpea factũ fuit, qa manifesti⁹ cõcludebaꝛ ꝯdictoriũ, nã clarius iste ꝯdicunt, cõtingit oẽ c esse a, ꝛ necesse aliqð c non esse a, qꝫ hec oẽ c est a, ꝛ necesse aliqð c nõ esse a. ⸿ Nec tñ ob id crediderim rõnẽ diui Alberti ꝯ hoc aliqd facere, is enim negat penitus mutationeꝫ illã faciẽdã eẽ, ꝑpea ꝙ in tali mistione oporteat maioreꝫ esse ꝯtingẽtẽ ad vtrũlibet, verũ quũ illa, quę est inexñs simplr transferꝛ ad cõtingẽtẽ nõ potest effici ad vtrũlibet. Hec ille. ⸿ Sꝫ nr̃a qdẽ sola haud recte, si eni per cõtingens ad vtrũlibet, qð pleriqꝫ faciũt, cõtingens intelligit equalr, nimirũ falsa dicit, nõ eniꝫ solũ cõtingẽs equalr ad has mistiones asciscit, sed ꝛ natuꝫ ꝛ vt in paucis, sinaũt per ꝯtingẽs ad vtrũlibet voluerit, qð in oppositam põt mutari qualitatẽ, nimirũ ꝛ cõtingens illud ad oppositũ verti potest. Quapropter aut deductio sua, quã

ponit eadem est cum deductione Philoponi atqꝫ Alexãdri, aut si diuersa est, in idem tñ cadit, ipse eniꝫ ambas facit inexñtes ꝯnẽ colligẽs inexñteꝫ, quã postea in cõtigẽtem reuocat ꝯdictoriaꝫ. vꝫ. nec̃ię presuppositę, Scias tñ quẽadmodũ ꝛ Alexãder ꝛ Philoponus recitant, ꝙ monstratio ista nõ ꝑprie est deductio ad impole, qñqdẽ non ex opposito ꝯclonis cuꝫ altera pmissarum concludimus impossibile, sed ambe premisse accipiuntur.

⸿ Sumere ṽo opꝫ omni inesse non ꝓm tempus determinantes, puta nunc, aut in hoc tẽpore, sed simplr, nãqꝫ per has ꝑpõnes ꝛ syllogismos facimus. Quoniaꝫ si ꝑpositio ꝓm

nunc accipiaꝛ nõ erit syllᷣs, nihil enim fortasse ꝓhibet aliqñ omni moto hoiem inesse, veluti si nil aliud moueretꝛ, motũ ṽo ꝯtingeret omni equo, sed hoiem nulli equo inesse contingit. Preterea sit primuꝫ animal, medium

motum, vltimũ ṽo homo, ꝑpõnes itaqꝫ cõsimilr se habebunt, ꝯclo ṽo necessaria nõ cõtingens, ex necessitate enim homo aial. Manifestuꝫ itaqꝫ, ꝙ vle accipere oportet simpliciter, ꝛ non tempore determinantes.

⸿ Admonet nos ne forte ꝑpõnẽ haud recte capientes inexñtẽ cõplicationẽ descriptã existimem⁹ inutilẽ, qa aliqñ nec̃e nulli aliqñ nec̃e a oi ꝯcludaꝛ, ꝛ iõ inqt nõ eẽ accipiendã maiorẽ nũc inexñtẽ aut in hoc tpe, sed simplr, qm si ꝑpositio ꝓꝫ nũc accipiaꝛ, non fiet syllᷣs, quũ nulli ꝛ oi ex necessitate sequaꝛ, puta oẽ motuꝫ est hõ. Contingit oẽm equũ moueri, ꝛ tñ necesse est nullũ equũ eẽ hoiem. ⸿ Qꝫ si dixeris nõ accidere hoc, qa maior sit vt nũc inexñs, sꝫ qa falsa, falsum est eni ꝛ ipole oẽ motũ esse hoieꝫ, quũ ex necessitate aliqð motũ non sit hõ, puta cęlũ. ⸿ Rñdemus, per motũ non eẽ simplr intelligendũ omne motũ, sed oẽ aial motũ, ꝛ ꝑpea ꝑpositio, quę antea fuerat impolis efficieꝛ ad tps inexñs, ꝛ consilr in 2° exẽplo non oẽ motum absolute, sꝫ oẽ viuẽs motũ. ⸿ Rõ aũt qre non oporteat maiorẽ vt nũc inexñtẽ esse hec est, qm in his talib⁹ subm in plus se hꝫ qꝫ pdicatũ, si itaqꝫ minor ꝯtingẽs accipiaꝛ

poterit eius ꝑdicatū aliqbus inesse, qb⁹ aliqñ maior ex/tremitas nō inerit, puta in exēplo pōt motus ineē equo, cui homo neq3 inest, neq3 pōt ineē. Preterea talis cōpli/catio mōstrat eē syllica per deductiones ad ipoīe mino/re ꝯtingēte ad inexñtē trāsposita, nō aūt sil' vere vnq3 eē poterūt maior ac minor facta inexñs, s3 medi⁹ terminus ꝑm id de minori ꝑdicat extremo, quo maius supat, neq3 enim amplius poterit maior vlr accipi, sed in parte fiet, quare nō erit ad syll3 vtilis talis inexñs, cui⁹ v̄itatē dter/minat cū ipsa accepta ꝯtingēs, nā q̄usq3 hęc remanet cō/tigēs, eousq3 ea vera est, si v̄o hęc fiat inexñs, nō ampli⁹ illa veritatē obtinet, nāq3 si posuerimus oēm equū mo/ueri nō etiā vere pferemus, oē motū esse hoiē3. Hac igit de cā op3 maiorē simplr inexñtē accipi. ¶ Cęterū q̄ sit talis inexñs non pauca apud magnos viros disceptatio est. Diuus nāq3 Albertus vult eā hac in mistione vocis/ri simplr inexñtē, quę quum antea fuisset ꝯtingētis nati, deinde inexña facta est, puta hęc, ois hō est grāmaticus.

Opio Alberti qd p ppōne3 de inesse sim/pliciter sit in/telligēdū.

¶ Vcr₃ ne plurib⁹ agamus, qm̄ supius lōgā3 sup h qō/nem fecimus, falsum hoc eē pculdubio asserimus, si enī3 talis esset maior, seqret nūq3 fieri posse cōplicationē vti/le3 in tali mistione, quę ambas ppōnes veras ꝑmitteret, nam quēadmodū3 ꝛ ipse alibi refert, in quacūq3 ppōne ꝯtingēte ꝑdicat terminus subalis vlr, nimirū illa est fal/sa, sed fieri negt vt maior subtū terminū hēat subalē, qn idē in minore ꝯtigēte ꝑdicatū efficiat, nūq3 igit vera erit minor quū sit ꝯtingēs ꝛ ꝑdicatū habeat terminū subalē.

Cōtra opio/nē Alberti.

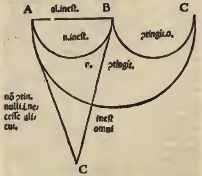
¶ Eadē rōne ꝛ Aluidi rōnem refutandā3 cēsemus, qui alicubi afferit eā esse inexñtē simplr huic vtile3 mistiōi, in qua ꝑdicatū subto insit ꝑm tria tēpora, nō tñ essentia/lem ad subtū habitudinē retineat, puta ois coruus est ni/ger, ois nix est alba ꝛ cōsilēs, nec tñ inficias imus qn iste pacto aliquo simplr inexñtes vocitētur, hoc enim ia3 su/pra asseruimus, quū subtu3 ꝑdicatūq3 inexñtia hēant ac nō necīa, habitudinēq3 ꝑdicati ad subtū ꝯsilr inexñtem, verū nō q̄cūq3 simplr supius vocitata ad pñte3 facit mi/stionem.

Cōfutat deīn Auer. cōsile dicto Alōd.

¶ Sed ea tñ quā voluit Alexā. is enī3 oēs, q̄s ego legerim, hac in mā antecelluit, quare vt planius qd hoc in loco sentiendum sit intelligamus, quę ipse retulit quasi ad verbū3 in mediū adducā, ait enim, op3 itaq3 ta/le3 sumi inexistētē, cuius veritatē non determinet, q̄ sibi addit ꝯtingēs, sed eiusmodi eē affirmatiuā vlr inexñtē, ꝯtingēte ēi vlr ad inexñtē trāsposita, nil enī differt inexi/stēti determinationē quandā adijcere, vt ipsā3 ad tps de/terminet, aut ꝯtingētē talē ipsi applicare, quę ipsam tol/lat facta inexñs, nō enim semp inexñte3 dicit, hęc enī ia3 necīa est, sed quę manere pōt vlriter inexñs affirmatiua vera, ꝛ qñ vlr affirmatiua ꝯtingēs cū hac sumpta ad in/existētē trāsmutet, sic enī in coniugatione ꝛ mōstratio p impoīe saluat, qua vsus monstrat ipsā3 syllicā esse. Pōt aūt dicere aut non oportere vlr inexistētē talē accipi, vt ipsius veritas ꝑm tempus determinari queat ab adiūcta cōtingēte ppōne, aut magis nō oportere sibi additā con/tingentē talē esse, vt inexñtis, quę ante ipsā3 fuit accepta veritate3 ꝑm tēpus determinet, qui enī dicit nō oportere ꝑm tps inexñtes veritatē determinari, videri posset qui/busdā non iuxta mām cōplicationis vtilitatē aut inutili/tatē facere, s3 magis fortasse iuxta figurā, nam ꝑm tps de/terminata, decidere maiore3 facit in ꝑma figura in nega/tiuam in parte, hoc aute3 facto inutilis efficit cōplicatio.

Nō q̄cūq3 p/positio de icē simplr ē vt f huic mistioni de ꝯtingētib3 s3 illa quā volu/it Alexāder.

¶ Hęc ille atq3 alia cōplura, inexñs itaq3 hac i mistiōe simplr vocitabat, quę cū minore ad inexistentē trāslata ppriā obseruabit veritatē, veluti si dicā, oē grāmaticum ambular, ꝯtingit oēm hoiem esse grāmaticū, siue enī3 po/natur oēm hoiem esse grāmaticū3 siue non, oino vera ea est, quę dicit, omne grāmaticū ambulat, ꝛ de his ad satie/tatem iam diximus, ad reliqua transeamus.

¶ Rursus sit priuatiua vlriter ppositio a/b/ ꝛ sumptū sit a/inesse nulli b, b/v̄o omni cōtin/gat c/inesse, his itaq3 positis, necesse est a/con/tingere nulli c/inesse, non enim cōtingat, ꝛ b/ponatur inesse c, quēadmodum prius, neces/se itaq3 a/alicui coꝝ, quę b/inesse, fit enī syllus per tertiā figuram, hoc aūt impoīe, quare cō/tingeret vtiq3 a/nulli c/inesse, falso enī3 posito impoīe qō accidit. Hic igit sylls nō est cōtin/gētis ꝑm determinationē, sed eius/qō est nul/li ex necessitate, hęc enī3 est ꝯdictio facte sup/positionis, suppositū enim est a/alicui c/inesse, sylls v̄o ad impoīe opposite est dictionis.

¶ Eam explicat atq3 arguit, quę maiorē vlr h3 negatiuā3 inexñte3 cū minore cōtingēte vlr affirmatiua, ait itaq3 si posuerimus nullū b/a/ꝯtingit oē c/eē b, q seqt syllice ꝯtingit nullū3 c/esse a, qa si nō, supponat oppositum nō ꝯtingit nullo3 c/esse a, hoc aūt ęquiualet huic, necesse est aliqō c/esse a/cu3 qua ꝛ minore facta inexñte sequitur in tertia figura, aliqō b/est a, qō maiore3 demolit. Per pri/mā v̄o figurā3 mōstrationē nō facit, quare aūt hoc sit/ife/rius planū3 fiet. Deinde subdit, q syll's iste nō est ꝯtingē/tis ꝑm supra assignata3 definitionē, sed nulli ex necessita/te, qō bifariam arguit, tum qa hoc est ꝯdictoriū facte sup/positionis, tum etiā q in quibusdā materijs huiuscemo/di cōplicatio necessaria3 colligit ꝯclonē. Ista sunt, quę in mediū3 proferunt, circa quę versant difficillime dubita/tiones.

Nota dubi/tiones arduas/surgentes.

¶ Ac ꝑmū qd sit hoc ꝯtingēs, qō ipse vocat nulli ex necessitate. Postea an hoc idē3 ꝯtingēs ꝯcludat in ꝑ^a complicatiōe superi⁹ assignata ex ambab⁹ affirmatiuis. Deinde si non seqt, quę sit ratio huiusce diuersitatis. Ac demū instāciole quepiam soluende relinquent.

¶ Circa itaq3 ꝑmū varie ac multiformes extitere celebratissimo/rum viroꝝ opiniones. Diuus nāq3 Albertus ingt, q pos/sibile vocatū nulli ex necessitate nil aliud est, q̄ possibile illud aliud, qō est cōe ꝛ necīo ꝛ vero ꝯtingenti, q̄q3 hoc ita sit videt argui posse binis rōnibus, tū qa Aristoteles in contextu mōstrat ꝛ vlem necessariā ꝛ vlem vere ꝯtin/gentē in diuersis terminis ꝯsequi, tū etiā q dicit ꝯclonē istā eius eē ꝯtingētis, qō necīo opponit, nullū aūt est cō/tingēs qō necīo ꝯdicat, qōq3 ꝛ necessariū3, ꝛ cōtingēs vē/

Opio Alberti qd Aristo. p nulli necesse intelligit.

rum

rum cōphendat, ꝙ contingens illud altum, seu cōmune, hoc igitur erit, qd in tali sequetur cōplicatione. ℂ Alulidus Ro. Ros. voluit in hac cōplicatione ꝯnē colligi possibilis equoce, nō possibilis cōis, quia hoc ipse nuꝙ posuit, sed potiꝰ sub disiūctione, hoc est necessariaꝫ negatiuā aut contingentē negatiuā, nuꝙ autē necessariā affirmatiuā, firmatur aūt ysdem rōnibus, qbus ꝛ diuus Albertus. ℂ Sed mea qdē snia neutra istaꝝ opionū ex snia pferē Aristotelis, pmo qa cōtingens illud altum seu cōe nullo pacto dari aut cōcedi pōt, ꝙq hoc ita sit mōstro rōne, qua vtitur Alulidus ad destruendā ppōnē inexntēz Theophrasti atqꝫ Themistij, nāqꝫ talis ppō nullo pacto extra aīam reperitur, sꝫ intentio Aristotelis est numerare ppōnes, quę in re ꝛ extra aīam reperiuntur, nō itaqꝫ tale aliqd cōtingens erit, quū omne qd in tali colligitur cōplicatione aut vere contingens sit, aut nečiuꝫ. Pręterea nōne vel ceco manifestū, nečiaꝫ ppōnem oēs destruere ꝯtigētes, si enī ista est vera, nečē est nullū c/eē a, neqꝫ ista pōt eē vera ꝯtigit oē c/eē a, neqꝫ hꝰ, cōtingit nullū, neqꝫ cōtigit aliqd neqꝫ cōtigit aliqd nō, qd fieri igitur potest, vt vna ꝛ eadē cōplicatio ꝛ nečiaꝫ cōcludat ꝛ vere cōtigentē. Pręterea oēm cōplicationē quācūqꝫ inutilē dicere hꝰ mō poterimus esse vtilē in ꝯnem huius possibilis, ppterea ꝙ nulla reperitur coniugatio q̄ aliquā cōclōnem nō concludat aut nečiaꝫ aut inexntē aut vere cōtigētē, ꝙ si dicas, volumus istā esse vtilē, qm tm̄mō negatiuas concludit, nūꝙ aūt affirmatiuas, o bone respōdeas queso, q̄ est alia rō ob quaꝫ quę affirmatiuas simul ac negatiuas cōcludūt existimantur inutiles, quā qa affirmatiue negatiuas ꝛ ecōuerso affirmatiuas negatiue perimūt, nōne igitur ꝛ hac de causa, quum necessaria negatiua oēs ōstruat cōtingētes, ꝛ hęc censenda erit inutilis: pfecto ēt. ℂ Dicēdū itaqꝫ censeo cū Alexādro atqꝫ Philopono in ista cōplicatione seq̄ nulli ex necessitate, qd qdā vocāt dimidiū cōtingētis ob rōnē, quā infra adducemus. Primum itaqꝫ faciamus descriptionē, quā facit Joānes grāmaticus ppōnū seinuicē cōsequētiū ac ꝯpimētiū huc l modū.

Nō necesse oī	Necesse oī	Cōtingit nulli	Nō ꝯtigit nulli
Nō nečē alicui	Necesse alicui	Cōtigit omni	Nō ꝯtigit omni
Nō nečē non oī	Necesse nō oī		

ℂ Volēs itaqꝫ Phs mōstrare, ꝙ sequitur cōtigit nulli, oppositā ipsius supposuit, quę est nō cōtigit nulli, vt si hac mōstrauerit impoēz cōcludat suā oppositaꝫ nečio seq, sed qm ostēsio fiebat in tertia figura sm mistionē inexistētis ac cōtingētis, de q̄ hucusqꝫ nihil determinatū fuerat, ob id pmutat hāc nō cōtingit nulli in suā aut equalē teꝫ, aut simul verificatā, q̄ est, necesse alicui, qua refutata cōcludit sequi hāc cōtingit nulli, nāqꝫ si hęc est falsa necesse alicui, nimirū hęc vera erit non necesse alicui, ꝛ ob hoc ista cōtingit nulli, qd fuerat mōstrādū. ℂ Verū negat istā vere cōtingētē eē, sed nulli ex necessitate significare, qm quēadmodū ifra declarabimꝰ huic, q̄ est, cōtingit nulli, bine opponuntur, vna ex se, puta necesse alicui, alia pp sibi equalētē cōtingit oī, q̄ est necesse nō oī. Quare bine necessarię pticulares vlem negatiuā cōtingēteꝫ destruūt. Verū pticularis affirmatiua nečia in oibus illi opponitur, ꝛ qualitate, ꝛ quantitate, ꝛ mō, sed quę dicit, necesse nō oī opponitur qdē imediate ei, q̄ est, cōtingit oī, qa ꝯo hęc illi, quę est contingit nulli equalet, ideo mediate quodāmō ꝛ p accñs huic etiā opponitur. Hęc itaqꝫ, nō cōtingit nulli duas quodāmodo nečias in pte cōphēdit, qd quꝫ ita sit, inuenimus ex hac, necesse alicui seq̄ īpossibile, ex altera ꝯo, quę est, necesse nō oī non etiaꝫ sequitur aliqd īpossibile, si itaqꝫ bine particulares necessarię cōprehendūtur ab hac, non cōtingit nulli, alterius ꝯo oppositū tm̄ ꝯcludit, manifestū ꝙ dimidiū ꝯtigētis illꝰ cōcludit, hꝰ est dimidiū ppōnis istꝰ, nō cōtigit nulli, sm ꝙ ꝯdicit huic nečē alicui, ex q̄ manifestū seqr̄ ipoēe, si enī alterā supponamꝰ pticularē, nečē nō oē c, eē a oē c, b, sequitur nō oē b, est a, ꝛ in maiore supra dicebamꝰ, nullū b, a, quę nullo pacto seinuicē ōstruūt. In sūma itaqꝫ qd hac in cōplicatiōe colligitur est ꝯtigit nulli, ęqualēs nulli ex nečitate, nāqꝫ nulli ex nečitate multo se hꝫ in plus ꝙ nulli ꝯtingere, si nulli cōtigere accipiatur sm supra assignatā descriptionē, qd hꝰ pacto mōstratur, nāqꝫ ei q̄ est cōtigit nulli, opponitur necesse alicui ꝛ necesse nō omni, ei ꝯo quę est, nulli ex nečitate ꝯdicit hęc tm̄, alicui ex nečitate, vbicūqꝫ ergo ista falsa fuerit, vera illa erit, quę dicit nulli ex necessitate, non tm̄ illa, quę dicit, cōtingit nulli, sed opꝫ ambas pticulares nečias falsas esse, ꝛ necesse alicui ꝛ necesse nō oī, in plus ergo se habet, nulli ex necessitate ꝙ contingit nulli. Amplius idē hoc exēplo monstratur, vera etenī hęc est, nullum animal ex necessitate ambulat, ꝛ tm̄ hęc falsa, cōtingit nullū aīal ambulare, si sm verū accipiatur ꝯtingēs, nō enim pōt in oppositā cōuerti qualitatē, ꝯtingit oē animal ambulare, reptilia nāqꝫ ex necessitate nō ambulant. ℂ Nec tm̄ crediderīs idē esse ex necessitate nulli ꝛ nulli ex necessitate, naꝫ nulli aīali inest ambulatio ex necessitate, nō tm̄ ex necessitate nullū aīal ambulat, ꝯsimiliter nullū animal ex necessitate ridet aut loquitur, ꝛ in summa nihil aliud est nulli ex nečitate, ꝙ nō nečē alicui, quū enīꝫ dicimus hꝰ pacto, ꝯtingit nullū aīal ambulare, hꝰ volumus ꝙ nō est aīal quoppiā, cui nečio insit ambulatio, seu qd necessario ambulet, lꝫ fortasse aliqua reperiantur, quę ex necessitate nō ambulent, aut nō loquantur. ℂ Sed dicet quispiam, ꝙ hoc eodē argumento possumus mōstrare in prima cōplicatione ex ambabus affirmatiuis idē hoc sequi cōtingēs, ad qd arguēdū supponamus pmo descriptiōeꝫ ppōnum, quēadmodum fecit Joānes grāmaticus.

Non necesse non omni	Necesse non omni
Non necesse alicui	Necesse alicui
Contingit omni	Non contingit omni
Contingit nulli	Non cōtingit nulli

ꝛ seipsa repugnat

pp cōtingētē repugnat

ℂ Deinde faciamus cōplicationē, oē b, est a, cōtigit oē c, eē b. ergo cōtingit oē c, esse a, si enim hoc falsum, verū erit non contingit oē c, esse a, qd ęqualet nečē nō omni, si itaqꝫ necesse est nō oē c, esse a, ꝛ oē c, est b, trāsposita ꝯtingēte ad inexistentē, sequitur ꝙ non oē b, sit a, qd maiorem diruit ac dissipat, erat enīꝫ maior, oē b, est a, falsum igitur, qd suppositum fuerat nō cōtingit oē c, esse a. ergo suum ꝯdictorium verum, cōtingit oē c, esse a, qd fuerat mōstrandū. Possumus itaqꝫ ꝛ hic mōstrare, ꝙ hęc ꝯclō non sit contingētis sm supra allatam descriptionē, sed huius dimidiū, nam quēadmodū negatiue cōtingēti, bine opponebantur particulares necessarię, vti diximus, eodē pacto ꝛ affirmatiue contingenti due opponentur necessarię, puta huic, contingit omni, bine iste, necesse alicui ꝛ necesse alicui non, vna ex seipsa, alia propter negatiuam in quam conuertitur sm oppositaꝫ qualitatē, continebit igitur nō cōtingit omni ambas particulares necessarias. ℂ Et lꝫ hac supposita, necesse non omni sequatur impossibile, nō tm̄ hac, necesse alicui, si enim necesse est aliqd c, esse a, ꝛ omne c, est b, trās-

Dicta Auer. quasi ꝯformis dicto Alberti.

Cōtra ambas opi. Auer. ꝛ Alberti.

Opīo Alex. ꝛ Philoponi.

Nota deductionē q̄ ppa ꝯtigē nulli in hac mistiōe idem significare qd nulli ex necessitate.

Nota q dimidio ꝯtingēs.

Nota quid significet nulli ex nečitate.

Nota dubiōnē arduaꝫ ꝙ ēt in mō affirmatiuo ꝯcludat cōtingēs dimidium.

Ambas cōtinet particulares de nečio ppō illa: non ꝯtigit oī ꝛ illa non cōtingit nulli.

posita minore cētingente ad inexñtem, sequit̄ in tertia fi
gura, aliqđ b, est a. erat aūt maior, omne b, est a, q̄re nul/
lum sequit̄ impoſe, si idē τ omni τ alicui inest. Solū igit̄
cōcludit̄ absurdū ex ista, necesse nō omni, quę dimidiuȝ
fuerat opposiṫ, qđ est non cōtingit omni, dimidiuȝ itaq̄ȝ
eius, quod opponitur non contingit omni est, quod con/
cluditur, quare τ in hac complicatione dimidium cōtin
gentis ꝯcludetur. ❡ Huic rationi manus dedere Diuus

Dubitāt̄ con cesser Albe. τ Alexā.

Albertus atq̄ȝ Alexāder, voluerūt enim viri isti ꝯformē
in hac ꝯc̄lone colligi cū illa, quę in sequēte cōcludit̄, τ ad
hęc quasdā afferūt ꝓpōnes cōtingētis eiusdē naturę, pu
ta ꝯtingit oē corpus nāle moueri, nāq̄ȝ ex nec̄itate aliqđ
corpus mouetur, veluti cęlum. Eodem pacto si posueri/
mus intelligentias rationales esse, hęc eiusdeȝ erit natu/
rę omne rōnale intelligit, q̄m aliqđ rōnale ex necessitate
intelligit. Addit τ Diuus Albertus terminos inueniri, in
quib⁹ sequat̄ ex necessitate omni, puta omne albuȝ colo/
ratū, cōtingit oēm hoiem esse albū, τ tñ sequit̄ ex necessi
tate, ois hō est coloratus, in quibus ꝯo sequat̄ cōtingens
termini accipiant̄, omne ambulās mouet̄, cōtingit oēm
hoiem ambulare ꝯtingit oēm hoieȝ moueri. ❡ Sȝ pace

Cōtra Albe. τ Alex.

istoꝝ dixerim nō bene, nec cū Aristotele sentiūt, vidim⁹
eni ipm supra nō solū dicentē, sed etiā clamitātē, ꝙ in ne
gatiuis tñ eiusmodi colligit̄ ꝯ, ait enim in pn̄cipio statiȝ
» istius mistionis, quiȝ ꝯo quę ad minus τ imꝑfecti oēs, τ
» priuatiui syll'i cōtingētis nō ſm determinationeȝ. Quid
clarius? nōne videmus ipm manifeste cōcedere de affir
matiuis oibus, ꝙ supra descriptum cōtingēs cōcludunt?
Pręterea si voluisset idē in affirmatiuis ꝯcludi ꝯtingēs,

Rñ° Alber.

nōne hoc idē de eadē ꝓnūtiāsset? profecto etiā. ❡ Qꝫ si di
cas, quēadmodū Diuus inq̄t Albertus, ꝙ hoc ideo fecit,
q̄a in affirmatiuis manifestius erat, sequi posse nec̄ium,
q̄a maior mediusq̄ȝ termini ita ad seinuicē dispositi erūt
vt inferior superiorq̄ȝ, ex q̄bus plane construi pōt nec̄ia
ꝓpō, in negatiua aūt termini seiuncti erūt atq̄ȝ diuersi, τ

Instantia.

ob id hoc in illis latētius erat. ❡ Cōtra, quēadmoduȝ se
habēt supius atq̄ȝ inferius ad cōstruēdā ꝓpōnē nec̄iam
affirmatiuā, ita termini a seinuicē diuersi ad negatiuā ne
cessariam cōstituēdā, ergo quēadmodū vnū manifestuȝ
ad affirmationeȝ, ita τ reliquū erit ad negationem. Pręte/
rea hoc ideȝ quoq̄ȝ dici poterit in mistione nec̄ij τ con/

Alia solutio ex Philopono.

tingētis, qđ tñ nō fit. ❡ Operępręciū itaq̄ȝ vt cum Philo
pono τ Aluido Rof. τ deniq̄ȝ cū Aristotele dicamus in
affirmatiua cōplicatione verū τ supra determinatuȝ seq
cōtingens, in negatiua aūt nulli ex necessitate. ❡ Ad rō/
nem r̄ndet hūc in modū Philoponus τ recte τ nos etiā
hoc supius aliqua in parte attigimus. Cōsequēter inq̄t fe
cit, q̄m enim quēadmodum diximus, negatiuaȝ cōtingē
tem trāsumit in affirmatiuā, affirmatiuā ꝯo nō amplius
in negatiuā, ꝓpter h̄ in negatiua q̄dē q̄m ꝯc̄lo negatiua
erit cōtingēs eo modo, quo hic accipiunt̄ negationes, vt
eo aūt ꝯtingere nulli, ꝓpter hoc inq̄ȝ binas ipsi repugnā/
tes particulares nec̄ij ꝓpōnes offendimus, vnā ex se, al/
teraȝ ꝓpter eā, quę est ꝯtingit omni, q̄m ęquiualere acci/
pimus ꝯtingit nulli ei, quę est cōtingit omni, q̄a igit̄ inue/
nimus hoc in loco binas necessarias in parte oppositas
ei, quę est, contingit nulli τ ob hoc comꝑhēdi a negatiua,
quę est, non cōtingit nulli, τ inuenimus oppositū solum
alterius particulariū ꝓponū cōcludi, ꝓpter hoc diceba/
mus dimidiuȝ tñmō cōtingētis colligi. Sed q̄m in affir
matiua complicatiōe, cōtingēs affirmatiua ꝯc̄lo est, non
trāsumit̄ affirmatio in negationē, planū ꝙ vna sola par/
ticularis nec̄ia opponet̄ ꝯc̄loni, quę est, necesse nō oi, q̄/
re, non cōtingit omni, soleȝ istā cōtinebit, sed hac posita
sequebat̄ impoſe, palā igit̄ ꝙ ipsius oppositū veꝝ erit,
qđ est nō contingētis dimidiū, sed totū, τ opposita itaq̄ȝ
nō erit dimidiū cōtingētis, nō iniuria igit̄ in affirmatiuā
cōiugatione nō dixit dimidiū sequi contingētis. Hęc ille
ad verbū, quasi dicēs, q̄m mōstratio ois per notiora effi/
ci debet, quū affirmatiua notior sit negatiua τ nō ecōuer
so, in negatiua vtriq̄ȝ supponemus oppositū, in affirma
tiua minime. ❡ Ad instantiolas ēt dicimus ꝙ lȝ tales in

Solo instantiarum.

ueniat̄ ꝓpō, non tñ ꝓpea seq poterit in tali cōplicatione.
Ad aliū dicimus haud recte maiorē accipi ꝓpōnem, naȝ
hęc, oē albuȝ est coloratū, nullo pacto inexñs simplr exi/
stimāda est, quū habitudo p̄dicati ad subiectuȝ nec̄ia sit, vt
liq̄dum est inspicienti. ❡ His expositis iam clarum esse
potest, quę sit diuersitatis rō, in affirmatiuis enim vnicū
assignamus oppositū ꝓpea ꝙ affirmatiua non eget adiu
mento negatiue, in negatiuis ꝯo duplex supponimus cō
tradictoriū, q̄m negatiua ex affirmatiue cognitione tāq̄ȝ
notioris d̄pēdet. ❡ Hęc eadē q̄si voluit Aluidus Rof.

Confirmatio ex dictis Alu.

sed multo τ obscurius τ intricatius, ait eni ꝙ ꝯc̄lo in hac
mistione aut sequitur per dictum de omni aut per dedu/
ctioneȝ ad impossibile, hoc est eniȝ, qđ ipse vocauit vni/
uersalitatē τ cōtinuationeȝ τ deductio ad impossibile ali
q̄ est ꝑfecta, puta, quum ꝓcedit ex toto opposito, aliq̄ñ
imperfecta, quaȝ nō ꝓcedit ex toto opposito, vnde in his
quę maioreȝ hñt cōtingentē cū minore inexñte visus est
vl'itate seu dicto de oi, in his ꝯo quę maiorē hñt inexñteȝ
cuȝ minore ꝯtingente, vtit̄ cōtinuatione seu cōnexo τ de
ductione ad impossibile, τ vbi ambe sint affirmatiue, q̄a
continuatio est ꝑfecta τ assumit totū oppositū, dicit veꝝ
concludi ꝯtingēs, non aūt pacto aliquo necessariuȝ, quia
quum a, reperiat̄ in c, mediāte b, sed b, cōtingenter inest
ipsi c. ergo τ a, in c, erit contingēter. Si ꝯo inq̄t accideret
cōcludi necessariā aut absolutā, hoc esset ꝑ viā vniuersa/
litatis, hoc est dicti de oi, q̄a ambe puta aut necessarię es/
sent aut inexñtes τ absolute, facta deductione ad impos/
sibile, τ q̄m intētio Phi nō est mōstrare ꝯiugatiōes istas
per dictū de oi, ideo tāq̄ȝ ꝑ accidēs cōclusas eas hic omi
sit. In ꝯiugatione ꝯo ex maiore negatiua inexñte cū mi/
nore cōtingēte. q̄a deductio ad impossibile est imꝑfecta
nō ꝓcedēs per totū oppositū, ꝓp hoc nō fuit ꝯclusuȝ ve/
rū posse. Hęc ille. ❡ Sed q̄m nō sunt pęnitus ꝯgrua su
pra enarratis, illa ꝑlecturis intelligēda relinquimus. Ex
his τ rō manifesta esse pōt, ob quā non mōstrauit scḋaȝ
complicationeȝ per p̄mā figurā, quū eniȝ illius ꝯc̄lonis
duplex eēt oppositū, nō poterat mōstratiōe illa cōclude
re aliqđ absurdū. ❡ Sȝ adhuc q̄stiūcule quędā exoluē/

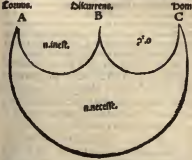
Adductio quarundā instantiarum.

de supersunt, p̄mo q̄a videt̄ fieri fallaciaȝ in huiuscemo/
di cōplicationib⁹, nāq̄ȝ medius in maiore tñ pro exñti/
bus supponit, in minore auteȝ τ pro existentibus, τ ꝑ his
quę eē possunt nō itaq̄ȝ fit recta cōplicatio. Pręterea eo
dē pacto mōstrare possum⁹ ꝑ deductionē ad incōmoduȝ
sequi inexñtem ꝯc̄lonem hunc in moduȝ oē b, a, ꝯtingit,
omne c, eē b, dico ꝙ sequit̄ omne c, est a, q̄a si nō, det̄ op
positum, aliqđ c, nō est a, cuȝ quo τ minore facta inexñte
cōcludimus in tertia figura maioris ꝯdictoriū. Amplius
conclusio silis eē debet alteri p̄missarū ꝓpōnū, sed in se/
cunda cōiugatione, neutra ꝓpōnum dimidium est cōtin
gentis, nō itaq̄ȝ recta est cōplicatio illa. ❡ Ad hęc r̄nde/

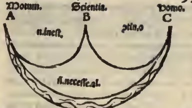
Solutio.

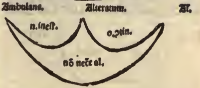
mus τ ad primuȝ dicimus non valere rōnē, medius ter/
minus supponit in minore ꝑ plurib⁹ q̄ȝ in maiore, igit̄ cō
iugatio mala, sed tñ arguit non posse complicationeȝ il/
lam monstrari per dictum de omni. Aut alr ꝙ τ in maio
re supponit pro his, quę esse possunt, quū sit simplr inexi
stens, veꝝ prior responsio melior. Ad alterū dicimus nō
sequi p̄mo τ imediate impoſe ex accepto contradictorio
ꝯc̄lonis inexñtis, sed p̄mo sequi ex necessaria ꝓpōne cō/
tradictoria

tradictoria conclonis possibilis, deinceps ꝛ ex supposita inexistēte, nāqꝫ vt supra etiā vidimus ex necīa sequitur inexīo fm qd. ❡ Uel alr, quēadmodum ꝛ diuus refert Albertus, ꝙ si acceperimus necessariā oppositū ɔclonis possibilis admittēda est trāspositio minoris posīe ad inexistē, quā ex tali trāspositione nullū nouū causaꝭ ipoīe, nāqꝫ necīuꝫ ita destruit poīe, seu ɔtingēs, quēadmodū ꝛ inexīs, si xͦo accepimus ꝑpōnez inexistē oppositū ɔnis inexistis, dicimus nō esse mioris trāspōnez faciēdā, quā ex ipsa nouū causeꝭ ipoīe, nāqꝫ hęc, aliqḋ c, nō est a, non repugnat aliquo pacto huic, poīe est oē c, eē b, supposito etiā ꝙ oē b, sit a, si xͦo miorez faciamꝰ inexistez, oē c, ē b, supposito etiā ꝙ oē b, sit a, hęc aliqḋ c, nō est a, cū istis verificari minime pōt, icōmodū igiꝭ ꝥ ꝛ absurdū causatuꝫ est ex trāspōne mioris ad inexistez, nō ex opposito accepto. ❡ Et si dicas, transpositio illa possibilis erat, sed ex possibili nō seqtur ipoīe. ❡ Rndemus ꝙ lꝫ trāspositio illa sit posīs, nō tñ cū alia ꝑpositiōe supposita posīs erit, quemadmodū lꝫ hęc sit posīs ꝑ se sumpta, Socrates sedet, ꝛ ista itidez, Socrates stat, nō tñ siī accepte posīes eē prīt, Socrates sedet, ꝛ Socrates stat. ❡ Sed forte posset aliqs dicere, si prius dicta solo ɔstaret eodez mō posset dici nō seq ɔnē de cōtingēti, qa vī ɔcludi ipoīe nō ex ɔdictorio ɔnis sꝫ ex incōpositate illiꝰ cū minori posita inesse. ❡ Rndeꝭ ꝙ ibi nulla icōpositas noua cōsurgit ꝑꝑ positionē mioris inesse ꝗ̄ ēt ꝑus nō fuerit iter oppositaꝫ ɔnis ꝛ minorez anq̄ inesse ponereꝭ hoc appet in terminis, ois hō est aial, oē albū cōtingit esse hoiez. ꝗ oē albaꝫ ɔtingit esse aial, deꝭ oppositū, nō cōtingit oē albū eē animal, hęc valet istā, necesse est aliqḋ albū nō esse aial, ista repugnat miori prius ꝗ̄ ponaꝭ inesse, nā ista repugnāt, necesse est aliqḋ albū nō eē aial, ꝛ ɔtingit oē albū eē hominē. ❡ Ad tertiū rndemus ɔnē siīez eē minori, nō enī opꝫ si ꝑpōnes simplr sunt ɔtingētes ꝛ ɔnez simplr ɔtingentē eē, sed sufficit ipsam aliquo pacto ɔtingentē eē seu simplr, seu fm qd, ꝛ hęc hactenus. Iāꝫ ad ɔtextꝰ enarrationē discēdamꝰ. [Opposite est dictiōis.] Hoc ē opposite enūtiatiōis, qḋ enī φασις grecī nos enūtiatiōez vocamꝰ.

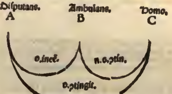

❡ Amplius ꝛ ex terminis manifestuꝫ, ꝙ non erit ɔclo cōtingens, sit enim in quo a, cornus in quo b, discurrens, in quo c, hō, nulli itaqꝫ b, a, inest, nullum enim discurrēs cornus, b, xͦo omni cōtingit c, oi eniꝫ hoi discurrere, sed a, ex necessitate nulli c, nō igiꝭ ɔclo cōtingēs, sꝫ neqꝫ necessaria semꝑ, sit enim a, motū b, scia,

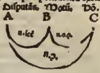

in quo aūt c, homo, a igiꝭ nulli inerit b, b, xͦo omni c, cōtingit, ꝛ non est conclusio necessaria, non enim necesse nullum moueri hominem, sed non necesse aliquem. Planuꝫ itaqꝫ ꝙ cōclusio est eius, quod est nulli ex necessitate inesse, accipiēdi xͦo melius sunt termini,

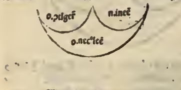

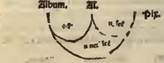
sed si priuatiuum ad minorem ponatur extremitatem contingere significans, ex ipsis quidem acceptis ꝑpōnibꝰ, nullus erit sylls. Cōuersa aūt fm cōtingere ꝑpōne, erit quemadmodum in prioribus, insit enim a, omni b, b, xͦo contingat nulli c, sic igitur se hñtibus terminis, nihil erit necessariū, si aūt ɔuertaꝭ b, c, ꝛ accipiaꝭ b, oi c, ɔtigere, fit sylls, quēadmodū priꝰ, nā cōsilr termini positiōe se habebūt, sꝫ codē mō ꝛ quū priuatiua extiterint vtraqꝫ

interualla, si a, b, quidem non insit, b, xͦo cōtingere c, nulli accidit, per ipsa quidē accepta nō

sit necessarium, sed ꝓpositione conuersa, que est ſm cōtingere erit syllogismus, accipiatur enim a quidem nulli eorum, que sunt b/inesse, b/vero cōtingat nulli c, per hec igitur/nihil necessarium, ꝙ si accipiatur b/contingere omni c/quod est verum, a/b/ autem propositio similr se habeat/rursus idem erit syll'us. Si vero nō inesse ponatur b/ipsi c/ ꝛ nō cōtingere non inesse/nō erit syll'us nullo modo neqꝫ quū priuatiua, neqꝫ quum affirmatiua fuerit a/b/ꝓpo

Sumant melius termini. in prima: Album: Ambulans: Cygnus. in secūda: Album: Ambulās: Coruus: vel vt Alexāder. in prima moueri: album: ambulans. in secūda moueri: album: stans.

sitio. Termini cōes ꝙ ex necessitate insit/ albū animal/nix/ꝙ non contingat/ album/aial/ pix. Planuꝫ itaqꝫ ꝙ si termini vl'es extiterint, ꝛ hec inexistēs/illa propositionum cōtingēs accipiatur, quādo ꝓpositio/que ad minorē extremitatē cōtingere accipiatur/semꝑ fit syll'us, preterqꝫ ꝙ aliqñ qdem ex ipsis/nonnūqꝫ vero ex cōuersa propositione, quando autem hor vtrūqꝫ ꝛ ob quam causam diximus.

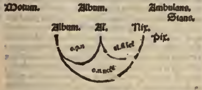
Nota expōne hoꝝ termi noꝝ noluisse Aris. ꝯcludē vl'eꝫ negatiuā necīaꝫ: sꝫ nulli ex necītate.

Obscuriorē īngt Alexāder se fecit in pōne istoꝝ terminorū, termini enim isti nō cōcludūt nulli ex necessitate, sed ex necessitate nulli, necesse etenim est, nullum hoīem coruum esse. Hoc aūt accidit ex eo/ꝙ maiorem accepit nō inexistē negatiuā sed necessariā negatiuā, ex necītate enim nullus discurrēs est coruus, nisi forsasse per discurrens itelligeremus, qđ voluit Abumaçar, referēte Aluli, do/imaginans, qđ ꝛ ipse sentiens rursus īngt Alex. alios posuit terminos, ꝑ q̄s nō ampli' necīa negatiua ꝯcluditur ꝯcl'o, sed ꝯtingēs, puta a/motuꝫ b/scia c/homo, ꝛ qñ neqꝫ in his sumpserat inexistē sed necīaꝫ, hoc ꝑsentiens dixit, accipiēdi vero melius sunt termini. Philoponus tñ in 2ᵒ exēplo nō accipit sciaꝫ/sed sciens, tūc enī que antea necīa fuerat/inexñs efficit, aptiores vero ab Alexandro termini ponunt/ambulās/quiescens, ꝛ aial. Si vero termini reperiant q̄bus verū cōcludi possit ꝯtingēs/hoc erit ꝑ accessio valde, ꝛ nō vi syllice cōplicationis, sed terminorum grā. Et nō est ꝯcl'o necīa. Hoc est in cōplicatione ista nō sequit ꝯcl'o necīa, hoc enim dictū velim vl'r de tota coniugatione, nō aūt de hoc tm exemplo, qđ ꝛ ipse quasi exposuit/quū subdit, non enim necesse nullū moueri hoīeꝫ, sed nō necesse aliquē, ac si diceret non seqꝫ ex necītate nulli, sed non ex necessitate/nulli, pro hoc enim īngt Alexāder dixit sed nō necesse aliqueꝫ. Ex q̄bꝰ claꝝ esse pōt noluisse Aristotelē in hac cōiugatione sequi vl'em necīam negatiuam, qđ tñ pleriqꝫ mole asserūt. Sed si priuatiuum ad minorē. Oēs quidē cōplicatiōes, que maiorē hñt inexistēteꝫ sunt imꝑfecte, ꝑpea ꝙ per dictū de omni monstrari nō possunt, verū que minorē hñt cōtingētē negatiuaꝫ sunt imꝑfectiores, non enim solū deductionis indigēt ad impoīe, sed ꝛ cōuersiōis ad minorē affirmatiuā ꝓpōneꝫ, ꝯsilr ꝛ si ambo interualla hoc est vtrāqꝫ propōnes extiterint negatiue, nā minore cōuersa in oppositā qualitatem ſm cōtingēs ijdē efficiunt sylli, qui ꝛ prius, hoc est si maior sit affirmatiua inexñs, ꝯcl'o vere ꝯtingēs erit, si negatiua, nulli ex necessitate. Qđ est verū. Non hoc dicit/ꝙ si cōtingēs negatiua in cōtingētē cōuertat affirmatiuaꝫ, illa ꝓpō est vera, sed ꝙ verū est negatiuaꝫ cōtingētem in affirmatiuā cōuerti posse eodē pacto ꝯtingentē. Si vero nō inesse ponat. Posteaqꝫ eas explicuit, que minorem hñt negatiuā cōtingentē, maiorē vero inexñtē aut affirmatiuā aut negatiuā, nūc eas ponit, q̄ minorē negatiuaꝫ hñt inexñtē, maiorē aūt ꝯtigētem aut affirmatiuā aut negatiuā, ꝛ īngt has inutiles eē, ꝑpea ꝙ minor q̄ est inexñs, nō pōt in affirmatiuaꝫ pacto aliq̄ cōuerti, ꝛ addit terminos, q̄bus ꝛ necessariā affirmatiuaꝫ ꝛ necīaꝫ negatiuā ꝯcludimus/necesse omni/albū/aial/nix/necesse nulli/albū/aial/pix. Verū īngt Alexāder veriores essent termini/moueri/albū/ambulās, moueri/albū/stans, sed neqꝫ in his aut simplr necessarie ꝯcl'ones efficiunt, veruꝫ cū determinatiōe, nā moueri ex necessitate inest/oī ambulāti quousqꝫ sit ambulās. Preterqꝫ ꝙ aliqñ qdem ex ipsis. Nō hoc dicit ꝙ recta ostēsiōe monstrent, oēs enī arguebant/mutata ꝯtingētē ad inexñtē ac deductione ad ipoīe, sed hoc intelligit, ꝙ seruata ꝓpria qualitate ostendebant, alij vero nō ex se, sed mutata negatiua in affirmatiuā mōstrabantur. Nam quēadmodum sylli scde ac tertie figure ex se qdem vim hñt syllogisticā iferēdi, dilucidioris tñ ꝯne grā ad ꝑmā reuocant figurā, ita ꝛ q̄ minorē hñt contingēteꝫ negatiuaꝫ ex se quidē syllogisticā, ꝯñiā retinēt, cā tñ maioris claritatis negatiuas vertunt in affirmatiuas.

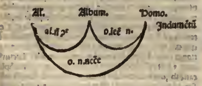
Cū si hoc vniuersalr, illud vero interuallorū accipiat in pte, qñ qđ ad maius est extremuꝫ vniuersalr ponatur ꝛ cōtingēs seu negatiuū siue affirmatiuū, qđ vero in pte affirmatiuū ꝛ inexñs/erit syll'us perfectus, quemadmodū ꝛ vniuersalr terminis existētibus, demonstratio aūt eadeꝫ, que ꝛ prius. Ceteꝝ qñ vniuersale qdem sit ad maius extremuꝫ, sed inexñs nō cōtingēs, alterū vero in parte ꝛ ꝯtingēs, seu negatiue, siue affirmatiue ponantur vtreqꝫ, siue hec negatiua, illa affirmatiua, oīno erit syllogismus imꝑfectus, ꝑterqꝫ ꝙ hi qdē ꝑ ipossibile mōstrabunt, illi vero per ꝯuersionē eius qđ est cōtingere, quemadmodū in ꝑcedentibus. Erit aūt syll'us per cōuersionē ꝛ qñ vl'is ad maius posita extremuꝫ significet inesē aut

non

non inesse, quę vero in parte priuatiua existēs, contingere accipiat, quemadmodū si a omni quidem inest b, aut non inest, b aūtē alicui c contingit non inesse, cōuersa enim b c sm cōtingere fit syllogismus, sed quandoq; sm partem ponitur non inesse accipiat non erit syllogismus. Termini q insit album animal nix.

q non insit album aial pix, per infinitū nāq; sumenda est demōstratio. Si autē vle ad minus ponatur extremū, qd vero in parte ad maius, siue priuatiuum seu affirmatiuū, vel contingens, aut inexistēs, quōcunq; nullo pacto erit syllogismus, neq; quādo in parte aut indefinite ponantur propositiones seu contingere accipientes sive inesse, aut vicissim, neq; sic erit syllogismus, demonstratio vero eadem, quę et in prioribus. Termini cōmunes q inest

sit ex necessitate animal album homo q non contingat animal albū indumentū. Planus itaq; q si vle ad maius ponat extremū semper fit syllis, si vero ad minus nullius vnq;.

Inqt q si vnū interuallo℞ hoc est ppōnū vle extiterit et ptingēs et maius, et alte℞ pticulare inexnis et minus, q inquā sylls erit pfectus in pclone ptingentē, mōstrat enim per dictū de omni, quēadmodū et in vlibus. Cęterum qñ vle qdē. Si vero inqt maior sit inexnis seu negatiua seu affirmatiua et minor ptingens itidē affirmatiua vel negatiua oino erit sylls impfectus, ppea q monstratur nō per dictū de oi, sed p impossibile, differūt aūt qñ qui minorē hnt affirmatiuā per solā deductionē arguūtur, qui vero negatiuam et sic et per conuersionem, oportet enim vt inquit Philoponus copulatiuam contextui coniunctionem addere, ita vt sic se habeat, hi quidem p impossibile monstrabuntur, illi vero et per cōuersionē eius, quod est contingere. Notes tamen q lz mōstratio in vniuersalibus ac particularibus eadē aut consimilis sit, non ob hoc tamen et conclusio, nam semper in particularibus in quacūq; coniugatione verum colligitur contingens, nūq; aūt dimidiū contingētis, nā dimidiū cōtingē

Nota in particularib' sylls leg semp cōclonē de vero ptingēti.

tis erat ppositio vlis, cuius aliquę pa rticulares erant necessarię, aliquę cōtingētes, qd iueniri nō pōt in particulari pclone, erit itaq; semp veri ptingētis pclo in particularibus syllis. Sed qñ quę sm partē ponit nō inesse. Si inquit minor fuerit pticularis negatiua inexns nō fiet syllo, ratio aūt est inqt Alexāder, qa negatiua remanet negatiua, nō enim quēadmodū contingēs in affirmatiuā cōuerti pōt. Termini q insit. Melius inqt Philoponus eēt, si hosce terminos acciperemus motū album ambulans motū albū stās. Per indefinitū nāq;. Hoc dicit qa in supra acceptis terminis minor non erat particularis per nām, sed positione, et ideo debemus aut monstrationē facere per indefinitā, hoc est per particularē negatiuā, quę indefinita est atq; ideterminata, ppea q aliqñ nā particularis est, aliqñ vli equiualet. Hęc autē supra abūde disputauimus. Si aūt vle ad minus ponatur. Si inquit maior in parte, minor autē accipiat vlr, nullo pacto efficiet sylls quōcunq; varient ppōnes, et silr si ambe extiterint particulares aut indefinite, seu ptingētes seu inexistentes, aut vicissiz, hoc est vna indefinita, altera pticularis, aut vicissim, vna inexns et altera ptingēs. Eadē demonstratio. Hoc est per appositionē termino℞, quibus cōcludimus et omni et nulli ex necessitate. Planus itaq; q si vle. Subaudiendus inqt Philoponus, quū minor sit affirmatiua, qm si maior eēt vlis et minor negatiua inexistēs nō astruet complicatio vtilis. Uerūenimuero si hoc simplr etiā vellemus intelligere, vbicūq; maior est vlis et minor particularis nā semp vtilis erigit coniugatio, vbi vero minor sit vlis et maior in parte ad nullā pnē fit vtilis sylls. Et de his hactenus. Ad mistionem necij et inexistētis in hac eadem figura iam transeundum.

MISTIO NECESSARIAE ET CONTINGENTIS IN PRIMA FIGVRA. CAP. X.

Cum vero hęc qdem ppositionum ex necessitate ineē aut nō inesse, hęc aūt contingere significet, sylls qdē erit, eodem mō se hntibus terminis et perfect', qñ ad minorē extremitatē ponat necessarium, pclo vero si termini fuerint prędicatiui erit eius quod est cōtingere, et nō eius qd est ineē, et vniuersaliter et non vlr positis, sed quū hoc qdem affirmatiuū sit, illud vero priuatiuū, qñ affirmatiuū quidē necessarium sit eius, qd est contingere et nō eius qd est nō inesse, quū vero priuatiū et eius qd est ptingere non inesse, et non inesse, et vniuersalibus et non vniuersalibus terminis existētibus. Cōtingere autem in conclusione eodē pacto accipiendum quo et in prioribus.

Confert se ad mistionem contingentis ac necessarij inquiens eodem pacto fieri posse complicationem vtilem hac in mistione quemadmodum in prę:edente. Uerum modernio℞ nōnulli multo secius arbitrati sunt hac in mistione complicationes effici, dixerunt enim q aut ambe sumantur in sensu compositiōis, vel vtrę; in sensu diuisionis, aut vicissim componendo diuidendoq;, si primo inquiunt se habuerint modo, maior necessaria, minorq; contingēs ambe affirmatiue, nō sequitur ptingentis cōclusio sed possibilis, consilr si maior negatiua extiterit colligi volūt pclonē nō ptingentē, sed possibilē, quasi ponētes diām inter posē atq; cōtin

Opio q̄rūdā moderno℞ ꝯ mistiōe necij et ptingētis.

gens, addũt pterea si maior nec̃ia extiterit in sensu cõpositionis cũ minore contingẽte in sensu diuisionis, non seq̃ ꝯclonẽ ꝯtingẽtis, sin aũt ppõnes in ꝯtriuz se habuerint, et subiectũ maioris accipiatˀ pro his, quę sunt, vel pro his, quę possunt eẽ, syllis erigetˀ perfectus euidẽtiã accipiens mõstrationis per dictum de omni, q̃ si maioris subiectũ pro his tñ accipiatˀ, quę esse pñt, inutilis fiet cõplicatio. Quũ vero maior est nec̃ia in sensu diuisionis cũ minore cõtingente in sensu cõpositionis possis, nõ aũt ꝯtigẽs sequitˀ ꝯclo, sin ecõuerso ꝯstructę fuerint ppões, mistio fiet inutilis. Ac si vtreq̃ in sensu accipiãtur diuisionis ac maior nec̃ia sit cuz minore ꝯtingẽte, nõ ꝯtingẽs, sed possis ꝯclo colligetˀ. Sin autẽ in ꝯtriũ se habuerint ppõnes, ac maioris subiectũ et pro his, quę sunt, et pro his, quę pñt esse assumatˀ, perfecta astruetˀ cõplicatio, quũ vero pro his tñ, quę sunt, accipiatˀ non erit vtilis sylls. Hęc illi. Sz qm positio ista multũ et intricata est, et fortasse etiã ab Aristotelica veritate dissona, ppea satis fuisse existimabimus, eã q̃ breuissime fieri potuit explicuisse. ¶ Quidã vero alij moderniorũ alias et fortasse multo antiquiores regulas conscripsere, dicũt enim q̃ si maior extiterit nec̃ia cũ minore ꝯtingẽte, semper colligitˀ nec̃ia ꝯclo, sin ecõuerso semp cõtingẽs ꝯcludetur. Ac si liberã sniam pferre fas eẽt, ac in nullius magistri vba iurati scriberemus, fortasse ita rem se habere fateremur, sed qm Aristotelicã põnẽ nũc interpretamur, ideo qd ipse super hac re senserit, enodemus, primũ itaq̃ inquit, si maior cõtingẽs accipiatˀ seu affirmatiua seu negatiua, cũ nec̃ia minore affirmatiuã, syllus efficietˀ perfectus ꝯclonẽ vere colligẽs cõtingẽtẽ, ꝯsilr si maior nec̃ia extiterit affirmatiua cum minore ꝯtingẽte, seu affirmatiua, seu negatiua, ꝯclo ꝯtingẽs erit sm supiorẽ determinationez. Sin autẽ maior negatiua nec̃ia fuerit cuz minore ꝯsilr se hñte sm cõtingẽs nõ supra definitũ cõcludetˀ ꝯtingens, verũ illud, qd antea nõ necessariũ dixerat idez valẽs, qd inexñs vocitatuz. Ex quo plane cõstat aliaz in affirmatiuis, in negatiuis aliã ꝯnẽ sequi, qd tñ nõnulli negabãt in mistione sm ꝯtingẽs atq̃ inexistere. ¶ Verũ qdã etiam dubitãt de ꝯclone, quę ex maiore nec̃ia negatiua cuz minore cõtingẽte affirmatiua sequitˀ, volũt eniz nõnulli q̃ sequatˀ vl syllica ꝯtingẽs illud, qd ipsi vocãt poẽ, cõe necessario, inexñti, ac vero ꝯtigẽti. Alij aũt dicũt ꝯclonẽ fieri disiũctiuã aut vere ꝯtingẽtẽ aut inexñtẽ, q̃ si aliqñ cõcluditˀ nec̃ia, hoc ex mã et terminorũ grã fieri autumant, veluti cõsueuimus dicere, q̃ in scda figura ex affirmatiuis vtrisq̃ fieri põt vtilis cõplicatio, dum termini equiuertibiles fuerint. ¶ Nos aũt cũ Alexãdro dicim⁹ atq̃ Philopono in hac ꝯiugatiõe ꝯnẽ colligi ꝯtigẽtis, qd supi⁹ vocauerat nõ nec̃iuz q̃q̃z idẽ erat inexñti. ¶ Sed tunc qd insurgit q et qua rõne fieri hoc possit, aut enim vi nõ alia seq q̃ nec̃ia, aut si alia seqtˀ ꝯtingẽtia dimidiũ sequetˀ, vl si inexñs seq dicẽdũ est, rõ in mediũ pferẽda, cur ex maiore negatiua inexñte cuz minore ꝯtingẽte dimidiũ colligatˀ cõtingẽtis, si vero maior negatiua sit nec̃ia nõ hoc sed inexñs ꝯcludatˀ. Pręterea maior silitudo est inexñtis cũ inexñti, q̃ nec̃ij cũ inexñti, sz maior nec̃ia põt inexñtem cõcludere. Cur itaq̃ potius nõ faciet hoc inexñs maior? Pręterea diximus supra ꝯnẽ nec̃io silez eẽ alteri ppõnũ, verũ si ꝯclo sequatˀ inexñs neutri pmissarũ ppõnũ silis erit, quũ altera nec̃ia, cõtingẽs sit altera, nõ itaq̃ dicem⁹ inexñtẽ colligi. Amplius mõstrari põt idez hoc euidenti rõne, faciamus enim cõplicationez istã, ex nec̃itate nullũ ambulãs quiescit, ꝯtingit oẽz hoiez ambulare, et tñ nõ sequitur, nullus hõ quiescit, si enim ppõ cõtingẽs eius est nãq̃, vt ab ipsius subiecto remoueatˀ pdicatũ, nimirũ si ista vere ꝯtingẽs est, cõtingit oẽm hoiem ambulare, ambulatio nulli inesse hoi, põt aũt inesse, qd si ita est, pfecto nõ seqtˀ q̃ nõ quiescat, sz poti⁹ oppositũ, oẽ enim non ambulãs aut quiescit aut alio aliquo mouetˀ motu. Dilucidius aũt hoc fieri posset si ꝯtria acciperentˀ imediata, puta ex nec̃itate nullũ egruz est sanuz, ꝯtingit oẽz hoiez eẽ egrũ, nec tñ sequitur, nullus hõ est sanus, imo potius ꝯcluditˀ oĩs hõ est sanus, qñqdẽ si nullus est eger, oĩs est sanus. ¶ Propterea dicunt nõnulli hac in mistiõe nõ debere accipi minorẽ vere cõtingẽtẽ, sed ꝯtingẽtẽ nõ nec̃iam, quę ꝯuertatˀ cũ inexñte, q̃ q̃z hoc ita sit mõstrant satis pbabili argumento, nãq̃ si maior accipiatˀ vere nec̃ia, (vere nec̃iam ob id dico, qm superiores nõ erãt nec̃ię vere, imo aut ꝯtingẽtes erant aut nec̃ię falsę, quũ ꝯtingat aliqd ambulãs quiescere, et aliqd egrũ sanũ eẽ) si inq̃ vere accipiatˀ nec̃ia, non põt minor vere accipi cõtingẽs, si enim vere nec̃ia maior extiterit aut et subiectũ et pdicatũ termini erũt subales, quemadmodũ in pmo per se dicendi mõ, aut subiectũ terminus erit subalis, pdicatũ vero subiecti passio, aut ecõuerso, sicuti in scdo per se dicẽdi mõ, et hoc in affirmatiuis, in negatiuis etiam ꝯsilr nec̃ia maior aut subiectũ aut pdicatũ hẽbit subale, qd quãz ita sit, nõ poterit minor vere accipi ꝯtingẽs, quũ terminũ subalẽ de accñtali vere vlr sm cõtingẽs pdicari minime possit, nãq̃ ista est falsa ꝯtingit oẽ currẽs eẽ hoiez, et ista itidẽ, cõtingit oẽ albũ eẽ hoiez, et ita sigillatiz discurrẽdo. ¶ Ac si dicas ista, ꝯtingit oẽ scribẽs eẽ hoiez, vera procul dubio erit etiã ꝯtingẽter. ¶ Rñdemus hãc nullo pacto ꝯtigentẽ eẽ, sz aut nec̃iaz aut inexñtẽ. Minor itaq̃ hac in mistiõe ꝯtingens de ꝯtigẽti nõ nec̃io accipiẽda est, et tũc si vnuz ꝯtrariorũ minori inerit extremo, alterũ ab ipso ex necessitate remouebitur, et ita ꝯ aut nec̃ia erit negatiua: aut qd meli⁹ inexñs negatiua, q̃ q̃z hoc ita sit firmãt Aristotelis quoq̃ testimonio dicẽtes, contingere aũt in ꝯclone eodẽ pacto accipiẽdũ, quo et in pdorib⁹, ac si diceret. Quũ dicimus ꝯclonẽ seq cõtigẽtẽ, cõtigẽs accipimus, quẽadmodũ supra sumpseram⁹, sed de ppõnib⁹ secus se hz, ille enim nõ eodez pacto accipiuntˀ cõtigentes. Hęc illi. ¶ Cęterũ sz pñ h veritati ꝯsentanea eẽ videatˀ qa tñ diruit aliquo mõ Phi dicta, et magnorũ virorũ alr sentiẽtiũ enarrationez dmolitˀ, ppea secius dõm arbitramur. ¶ Dicim⁹ itaq̃ et ita rez se hẽre cõfesso existimamus, q̃ in his cõplicatiõib⁹, quemadmodũ et in reliqs maior nõ simplr sed sm qd nec̃ia accipienda est, mior vero cõtingens eo pacto quo sub tali ppõne accipi põt, q̃ q̃z ex maiore sic nec̃ia, minoreq̃ in hũc modũ cõtigente ambab⁹ affirmatiuis ꝯ colligitˀ affirmatiua cõtigens, sin aũt maior negatiua extiterit, nõ cõtigens sz inexñs cõcludetˀ. ¶ Ac si rõnẽ q̃ris huiusce diuersitatis, duplicez assignabim⁹ cãm, vnaz qa in priore cõplicatiõe ex toto ꝯclonis cõtigentis opposito cõcluditˀ ipoẽ, in altera vero ex opposito ꝯtigentis nullũ deducitˀ incõmodũ, sed ex inexñtis ꝯdictorio manifestũ colligitˀ ipoẽ, alterã vero, qa negatiua nec̃ia maiorẽ nec̃itati vim hz q̃ affirmatiua, q̃ q̃z h ita sit exẽplo cõprobamus, nõ eniz tãtũ nec̃ia hęc est, oẽ currẽs mouetˀ, quãtũ ista, nullũ currẽs lapis. ¶ Ac si dicas alr debere negatiuã accipi, puta nullũ currẽs stat, aut nullũ albũ est nigrũ. ¶ Rñdem⁹ istas nullo pacto nec̃ias eẽ, veluti plerũq̃ etiã supra dixim⁹, sz poti⁹ ꝯtigentes, q̃re si ita cõplicationes erigamus, qd asserebamus, manifeste seq videbim⁹, puta ex necessitate oẽ currẽs mouetˀ, cõtingit oẽm hoiem currere, cõtingit oẽm hoiem moueri. Alr in negatiuis, ex nec̃itate nullũ currẽs lapis, ꝯtingit oẽ vigilãs currere, sequitˀ nullũ vigilãs lapis, ꝯ aut sm qd nec̃ia, aut sm quid inexñs. ¶ Sed ambiges nõ inmerito cur istã vocitemus inexñtẽ, nullũ vigilãs lapis, nõ aũt maiorẽ dicẽtẽ, nullũ currẽs lapis, aut si maiorẽ nec̃iaz appellam⁹ cur nõ et cõclusionem?

Opio aliorũ moderniorũ, magis veritati ꝯsona.

Nota diuersitatẽ opionũ de ꝯclone q̃ seqtˀ ex cõplicatiõe negatiua qñ maior est nec̃ia negatiua.

Expõ Alex. et Philopõi.

Dubiũ q̃re sequatˀ ꝯclo inexistens.

Solũ q̃rũdã.

Si maior accipiatˀ vere necessaria nõ pt minor accipi vere ꝯtigẽs.

Alia solutio et ppria.

Rõ solonis.

Dubiũ rõnal.

Solo. clusionez. ¶ Rñdemus hoc ideo fieri, qꝛ hoc in libro nõ mãm sylloꝝ cõsiderabat Aristo. sed formã, qꝛ igiť ꝑ ficbat in deductione ipoſſe accepto inexñtis conclusionis cõtradictorio, ppterea ſm formã syllicã inexñtẽ ɔnẽ colligi volebat, nõ aũt nec̃iaꝫ, ⁊ ob hoc magis vocãdã eẽ cẽ fuit ɔnẽ inexñtem, ꝗ̃ nec̃iam, quũ aliogn non magis ſit inexñs ꝗ̃ nec̃ia.

Alia dubõ. ¶ Si vo dicas quũ accepto ɔtingentis opposito idẽ deducatur incõmodũ hoc pacto, ex nec̃itate nullũ a, b, ex nec̃itate aliqđ c, a, ex necessitate aliqđ c, non est b, hoc aũt minorẽ destruit dicẽtẽ, cõtingit oẽ c, eẽ b, ſi inquã dicas quũ hoc ita ſit, cur nõ dixit ⁊ hic ɔnẽ vere ſeq cõtingẽtẽ:

Solutio. ¶ Rñdemus ipoſſe istud nõ inferri primo ex opposito cõtingẽtis hoc est ex nec̃ia ppõne, ſed ꝑ ſeq ex inexñtis ɔdictorio, ⁊ qꝛ nec̃ia ppõ ſm gđ inexñtẽ ꝑſupponit, pp hoc ⁊ ex nec̃ia ɔtingentis opposita ſcđo ⁊ nõ ex ſe incõmodũ deductum fuit, ⁊ ob hãc cãm ſi ɔtingens hac in cõplicatione ɔcludiť, nõ ex ſe ⁊ veꝝ erit cõtingens, ſed qđ inexñn ęqualet, qꝛ merito etiã oppositũ inexñtẽtis, ex ɔdictorio ɔtingẽtis ɔcludebať ipoſſe, vñ hoc quaſi inuens Phs lrã dicit, ſꝫ manifestũ ⁊ qꝛ eius, qđ ẽ cõtingere nõ ineſſe efficiť syll's, ſiqdẽ ⁊ ei⁹, qđ est nõ ineẽ.

Alia dubõ ꝙ ex affirmatiua necessaria maiore ⁊ minore ɔtingẽte ſequať cõclo necessaria. ¶ Si vo adhuc insistes dicẽdo poſſe ex maiore etiã affirmatiua nec̃ia cũ minore ɔtingẽte conclusionẽ colligi necessariã hunc in modũ, ex nec̃itate oẽ albũ est coloratum cõtingit oẽm hoiem eẽ albũ, ⁊ tñ nõ ſeqť, ɔtingit oẽꝫ hominẽ eẽ coloratũ, imo aut ex nec̃itate ols hõ est colorat⁹, aut ſm inexiſtens ols hõ est colorat⁹.

Solutio. ¶ Rñdemus conclusionẽ istã vere cõtingenẽ eẽ, significat enim ꝙ oẽ qđ põt eẽ hõ, põt eẽ coloratus, ⁊ ito accipiẽtes dicim⁹ poſſe istã in oppositũ ſm ɔtingens veꝛũ, puta, cõtingit nullũ hoiem eẽ coloratũ qꝛ cõtingit nullũ hoiem eẽ, ⁊ ex cõſequẽti nullũ hoiez eẽ coloratũ.

Expo quorũdã aliorum. ¶ Dicũt alij ſatis argute, ꝙ qꝛ necessariũ, veluti supra lõga digressione disputauimus, nõ solũ cõtingẽs destruit, ſed etiã nec̃iũ atqꝫ inexñs opposite dictiõis, puta hęc ex necessitate aliquod c, non est a, ⁊ hanc tollit, ɔtingit omne c, eẽ a, ⁊ hãc, omne c, est a, ⁊ istã itidẽ, necesse est omne c, eẽ a, ſed primo cõtingẽtẽ demolitur, vti planũ est, qꝛ inquã hoc ita ſe hẽt, ideo dicũt ꝑmo hac in cõplicatione ɔcludi cõtingens, qꝛ ex huius opposito ꝑmũ ſequiť ipoſſe, postea ſecũdo ⁊ tertio inexñs ac nec̃ium, qꝛ ⁊ ex his rõne ɔdictoriꝫ cõtingẽtis aliqđ ſequebať incõmodi, ⁊ ita in ſũma volunt isti ɔclõnes omnes concludi poſſe, cõtingentẽ, inexiſtentẽ ac nec̃iam, vi tñ syll'ica ⁊ ſm formã ⁊ primo cõtingentẽ colligi, reliquas vo ſm materiã ⁊ ꝑ accidens. Hęc fortaſſe diceret Aldus Rosadis. Nos aũt aliter volebamus, quare de his alius speculatiuꝰ ingrať.

Solo dubõnis ꝑncipalis ẽ mẽte autho ris q̃re ſequatur ɔclo inexiſtens ⁊ nõ dimidium contingentis. ¶ Ex istis itaqꝫ poſſumus qõni facere hunc in modũ ſatis. Dicim⁹ etenim hãc eẽ inter mistas ex ɔtingẽtibus ⁊ inexiſtẽtib⁹ ac mistas ex necessarijs ⁊ cõtingẽtibus dĩaꝫ qꝛ inexñs negatiua remouet tñ ea, quę ſunt, nõ aũt ea, quę eẽ poſſunt, negatiua vo nec̃ia non ea tñ, quę ſunt, ſed ⁊ ea quę poſſunt eẽ, ⁊ ob hoc in vna ſequiť inexiſtens conclo, in altera vo dimidium cõtingẽtis, ⁊ ex hoc etiã patet ratio quare quum maior ſit cõuenientia inexiſtentis cum inexiſtẽti ꝗ̃ cũ necessaria nõ tamen ſequať cõclusio inexiſtens, ſed cõtingẽtis dimidiũ, dicimus eniꝫ hoc iđ euenire qꝛ necessarię vis maior est, ꝗ̃ inexñtis. Pręterea lꝫ fortaſſe magis ɔueniant inexñs ppositio ⁊ inexiſtens cõclusio, ſi per ſe ⁊ nõ mista accipiantur, non tñ fortaſſe mista tantã habebunt similitudinẽ ac cõſonantiaꝫ. ¶ Ad aliũ rñdemus cõclõnẽ minori quo ad modũ similẽ eẽ quaꝫ vtraqꝫ cũ modo contingente accipiať, hoc enim sufficit ad propositionum similitudinẽ, quẽadmodũ ⁊ supra retulimus. Ad reliquũ dicimus rationẽ non valere propterea ꝙ non est necessariũ, ſi maioris ſubiectũ a minori remouetur extremo, qđ illi maius inſit extremum, ſicuti in exẽplo planũ est, ex necessitate nullũ currẽs lapis, cõtingit omne vigilans eẽ currens, cõtingit nullũ vigilans lapidẽ eẽ, non enim ſi ab aliquo remoueť curſus ex necessitate illi ineſt lapis. Qꝛ ſi insistes de ɔꝫ ijs imediatis, dicim⁹ ex his fieri non poſſe ppõnẽ nec̃iam isti vtilem cõplicationi, nã quẽadmodũ plerũqꝫ repetiuim⁹, hęc nullo pacto necessaria censenda est nullum ſanũ est egrum, ſꝫ cõtingens potius, cõtingit enim ſanum omne fieri egrũ, ⁊ ecõtrario, ꝙ ſi egritudinẽ accepis ⁊ ſanitatẽ ex his fiet quidem necessaria ppositio, non tñ propterea vtilis erit mistionibus istis, non enim ſub hac ppositionẽ vere contingentem accipere poterimus. Sed de his hactenus, iam ad contextum exponendum transeamus. [Quuꝫ vo hęc quidẽ ppositionum]. Expositurus cõplicationes miscentes necessarias cõtingẽtibus, tres ponit regulas obseruãdas. Primã, ꝙ ex cõtingente maiore cũ necessaria affirmatiua minore perfectus cõstruitur syll's in cõclusionez vere cõtingentẽ. Secũdam ꝙ ex maiore necessaria affirmatiua cum minore contingente verum colligitur cõtingens. Tertiam ex maiore negatiua necessaria ⁊ altera cõtingente non verum concludi cõtingens, ſed illud quod ſupra non necessariuꝫ vocauimus inexiſtenti ęquiualẽs. [Et perfectus]. Continuandum est hoc cum ſequentib⁹, perfectus inq̃ erit syllogiſmus, quãdo ad minorẽ extremitatem ponetur necessarium. [Conclusio vo.] Hoc nõ ad ſuperiora referendum est, ſed absolute ita proferri intelligendum, ꝙ vtriſqꝫ exiſtẽtibus affirmatiuis, ſiue maior necessaria extiterit, ſeu contingens verum concludetur. [Sed quum hoc quidem affirmatiuuꝫ.] Subaudias interuallum. [Quando affirmatiuum quidez necessariuꝫ ſit.] Hoc dicit propterea ꝙ non poterit necessaria affirmatiua eẽ, quin ſit aut maior aut minor, vtroqꝫ autem modo vere contingens ⁊ nõ inexiſtens colligitur conclusio. [Et contingere non ineſſe ⁊ non ineſſe.] Non hoc inquit Alexander dixit, quia contingens aliud significaret, ꝗ̃ inexiſtens, ſed magis volens oſtendere conclusionez iſtam pacto aliquo contingentem eẽ, lꝫ non vere. [Contingere autem in conclusione.] Quoniam inquit Philoponus dixerat conclusionem ſequi ⁊ contingentis nõ ineẽ ⁊ inexiſtentis, ſi maior necessaria extiterit negatiua, propter hoc ſubdit, contingere hoc in loco accipiendum non ſupra definitum, ſed quemadmodum antea accipiebamus, quod alterius vicem gerit, puta inexiſtentis, necꝫ ſimpliciter contingens ⁊ de inexiſtenti prędicať.

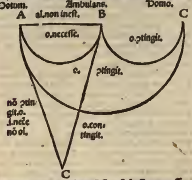
Dubõ cõtra expõnem. ¶ Sed contra inquiunt nõnulli, ꝙ de tali cõtingẽti nullibi ſupius fuit amplius disputatum, nulla enim ex ſuperiorib⁹ complicationibus contingens inexiſtenti ęquiualens concludebat.

Solo ꝑma. Instantia. ¶ Ad hoc respondent alij tale contingens fuiſſe id quod ſupra vocauerat, nulli ex necessitate. ¶ Uerum lꝫ contingens illud aliquam ſimilitudinem habeat cum necessario atqꝫ inexiſtenti, non tamen idem penitus est, quandoquidem talis est vniuersalis contingens, cuius quedam ſingulares vere ſunt contingentes, quedã vo necessarię.

Solo ſcđa. Solo tertia. ¶ Melius dicunt alij, de hoc cõtingenti ſuperius in diuiſione contingentis factã fuiſſe mentionẽ. ¶ Nonnulli tamen aliter contextum iſtum exponunt, aiũt enim ſenſum eẽ, ꝙ in conclusione accipiendũ est contingens verum, ſm ꝙ ſupra definiuimus, hoc est quandocunqꝫ dicimus conclusionem tñ contingentem ſequi de vo cõtingenti debemus intelligere, hoc dico, quoniam in propositionibus fortaſſe non ita accipitur contingens, vix enim fieri poteſt, vt in propoſitionibus verum accipiať contingens ſicuti ſupra quoqꝫ declaratum est. Uerũ hęc

quidem acutior expositio, illa autẽ verior multo est.

¶ Eius vo/qđ est ex necessitate nõ inesse/non erit syll's. Alterũ eni est nõ ex necessitate inesse ꝛ ex necessitate nõ inesse. Qđ itaq̃ si termini

affirmatiui extiterint/nõ fit cõclusio necessaria/planũ: insit nãq̃ a/oi b/ex necessitate b/cõtingit oi c/. Erit vtiq̃ syll's imperfectus q̃ a/contingit oi c/inesse: q̃ autem imperfectus ex demonstratione manifestum: nam eodẽ mõstrabitur pacto/quo ꝛ in prioribus.

¶ Quoniam hac/in mistione altera necessaria est propositionum ꝛ ob id posset aliquis existimare conclusionez sequi necessariam/propterea dubitationem istam remouet inquiens/non sequi hac in mistione necessariam conclusionẽ/propterea q̃ aliud est ex necessitate non inesse/ ꝛ aliud non ex necessitate inesse, lz enim sequatur non necessarium/nõ tñ sequitur necessariũ nõ, qm̃ hec vt supra exposuimus longo seiunguntᷣ interstitio. ¶ Sed iã q̃stio exoritᷣ an possimus dicere hac in mistione sequi nulli ex necessitate/quẽadmodũ in p̃cedẽte asserebamus. ¶ Respondemus primo seq non necessariã hoc est inexistem negatiuã s̃z q̃d eo quẽ supra diximꝰ/modo/mox ꝛ nulli ex necessitate/non tñ eo pacto quo in superiori mistione, ibi eniz quędã singulares cõtingẽtes erant/quędã nec̃ię, hic autẽ nulle singulares cõtingẽtes sunt, in plus itaq̃ se hz nulli ex necessitate/q̃z non inesse s̃m q̃d, qđ hac in cõplicatiõe colligitur. ¶ Qđ itaq̃ si termini affirmatiui ꝛ. Monstrat i mistione ex necessaria ꝛ cõtingente nõ fieri cõclõnẽ necessariã ꝛ primo in vtrisq̃ affirmatiuis, ponamus enim oẽ b, a/ex necessitate, ꝯtingit oẽ c/esse b/dico q̃ sequtur/cõtingit omne c/esse a, mõstratio aũt eadẽ est ei/quę fiebat in mistione ex inexistenti cũ cõtingenti/hoc est per deductionẽ ad incõmodum, si enim non est verum, contingit oi/verũ erit suum ꝯdictoriuz/nõ cõtingit oi, qđ ęquiualet ei/qđ est ex necessitate alicui non inesse, cũ quo ꝛ maiore concluditᷣ in secunda figura ex necessitate aliqđ c/nõ est b/quod minorẽ destruit. ¶ Aut inq̃t Alexãder ꝛ in hac mistione/nõ monstratur oi cõtingere sed qđ ꝑpriç opponitur necesse alicui non inesse, in hanc eniz mutabatᷣ, nõ contingit oi, nã q̃ si in alteraz muteᷣ/puta necesse alicui inesse, nullũ sequeᷣ impossibile, fiet enim syll's ex ambabus affirmatiuis in secũda figura qui ꝛ inutilis est ꝛ nihil cõcludit, quum igitᷣ, non cõtingit oi inesse binis ęquiualeat ꝑpositionibus ꝛ huic/necesse alicui nõ inesse, ꝛ huic etiã necesse alicui inesse, quãq̃ ex altera sequaᷣ ipoẽ ex

An i hac mistiõe possit sequi nulli ex necessitate.

Nota expõnẽ alexãdri quã seqᷣ Philoponus q̃ seq̃tur cõtingẽs oi medium.

altera minime/voluit Alexãder seq non verũ contingẽs/ sed nulli ex necessitate, in cuius sniam quasi accedens ꝛ quasi supra dictorũ oblitus inq̃t Philoponus. Planum autẽ ꝛ q̃ imperfectus est syll's iste/ꝛ q̃ dimidiũ cõtingẽtis cõcludit, si q̃dem supposito solũ ex necessitate nõ omni/ sequebatur ipossibile. ¶ Uerum pace istoꝝ dixeriz/nõ dimidiũ contingẽtis/sed supra definitum in hac cõplicatione sequi cõtingens, qđ ꝛ in ꝯtextu supra volebat Phs ꝛ a nobis ẽt declaratum fuit, qđ vo inquiũt ex altera tñ cõtradictorij parte seq impossibile, eodem soluimus mõ quo ꝛ in supra exposita mistione in affirmatiuis dicẽtes alterã tñ partẽ accipiẽdã esse/in negatiuis vtrãq̃, s̃z hęc abũde superius determinata sunt. ¶ Ceteꝝ Alexãder aliter facit deductionẽ istã/accipit enim cõclusionis oppositã/ꝛ cũ minore ad inexñs mutata/incõmodũ cõcludit, ꝛ subdit q̃ possimus mõstrare ipossibile/nõ trãsmutantes cõtingentẽ, sed qm̃ inq̃t de hac mistione cõtingẽtis ꝛ necessarij in tertia figura adhuc nulla facta est mẽtio, ꝑpterea visus fuit tali minoris trãspositiõe. Deinde addit/q̃ quãtum ad deductionẽ possemus in tertia figura mõstrare ꝛ nec̃iam ꝛ inexistentẽ seq ꝯclusionẽ, sumptis eniz vtrarũq̃ oppositus cũ altera p̃missaꝝ cõcluditᷣ ipoẽ, verum inq̃t ipse de his magis q̃sitũ est in libro, quẽ de mistionibus cõscripsimus. ¶ Ceteꝝ Aluidus Rosadis atq̃ alij assecle faterentᷣ posse etiã hac in cõiugatione nec̃iam cõcludi sed hoc dicerẽt materię grã ꝛ ex nã terminorũ esse, quũ ꝑpõnes verificarentᷣ s̃m dictũ de oi Abumaçaris ꝺ eo/qđ est in actu ꝛ de eo/qđ in potẽtia. ¶ Nos aũt aliter dicimus ex inexistentis opposito cõcludi impoẽ non q̃ inexistẽs, sed qm̃ s̃m q̃d inexñs nec̃ium ꝯsequitᷣ, ꝛ q̃cq̃d repugnat ꝯsequẽti repugnat etiam antecedenti, ꝛ propterea si ex opposito inexistẽtis colligitᷣ ipoẽ, hoc fit ex eo q̃ inexñs sequitur ex nec̃io, qđ ꝯclõni ꝯtingẽti opponitᷣ. Ex opposito autem necessarij/quod est contingens dicimus nullũ sequi ipoẽ. ¶ Quod si monstrare contendas hoc pacto/si non sequitur/ex necessitate omne c, a/supponatur oppositũ/ꝯtingit aliqđ c/nõ eẽ a/cui addatᷣ minor cõtingit oẽ c/eẽ b/ex q̃bus in tertia sequitᷣ/cõtingit aliqđ b/nõ esse a. ¶ Respõdemus hoc nõ fieri, ꝑpterea q̃ in vniformibꝰ ꝯtingẽtibꝰ maioris subm pro ijs/quę eẽ possunt debet supponere, s̃z in ꝯdictorio nec̃ij/qđ est ꝯtingens/nõ est opus eius subiectũ pro ijs/quę eẽ p̃nt supponere, imo accidet ipsum tñ verificari pro ijs/quę sunt, ꝛ ita ꝑpositio illa reddetᷣ inutilis ad cõplicationẽ extruendam ex ambabꝰ ꝯtingẽtibus, atq̃ huc in modũ nullũ ꝯcludetur impoẽ. Sed de ꝯis hactenus. Ad reliqua transeamus.

Contra expõnẽ Alexãdri ꝛ Philopõi.

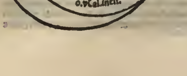
Alia deductiõ Alexandri.

Dictũ Auer. i hac mistiõe.

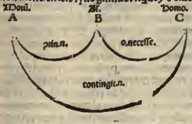
Cõtra Auer. q̃ nõ sequaᷣ cõclõ nec̃ia.

Nec̃ij mistio diligẽtius est cõsideranda: q̃ eiusc si dicamus ꝯdictoriũ nec̃ij assignari p̃r vẽꝝ cõtingere.

¶ Rursus a/contingat omni b/inesse b/vo oi c/insit ex necessitate erit vtiq̃ syllogismus q̃ a/omni contingit c/inesse: sed non q̃ inest/ꝛ perfectus: non autez iperfectus: statim nãq̃ perficitur per propositiões/quę a principio.

Si autem non consimilis figurę propositiones extiterint/sit primū priuatiua necessaria: ꝛ a/nulli contingat eoꝝ/quę b/ex necessitate: b/ꝟo oi c/contingat:necesse est a/nulli c/ineē: ponatur enim inexistens aut omni aut alicui/ b/ꝟo supponebaṫ nulli contingere:qm̄ itaqꝫ conuertiṫ priuatiuuꝫ/ ꝛ b/nulli contingit a,a/ ꝟo omni c/aut alicui poniṫ inesse:quare nulli aut non omni c/contingeret b/inesse:supponebatur autem a principio omni contingere. Sed manifestū ꝛ qm̄ eius qđ est contingere non inesse/efficiṫ syllogismus: siqdeꝫ ꝛ eius/

qđ est non inesse. Rursum sit affirmatiua ꝑpositio necessaria/ ꝛ a/contingat nulli b/inesse b/ꝟo oi c/insit ex necessitate:syll'9 itaqꝫ erit ꝑfectus:sed nō eius/qđ est nō inesse/sed ei⁹ qđ est cōtingere non inesse:nāqꝫ ꝑpositio sic accepta fuit/quę est a maiori extremo: ꝛ ad īpossibile non est ducere:si enim supponaṫ a/nulli c/inesse:positū est autē ꝛ b/nulli contingere inesse/nihil accidit ꝑpter hęc impossibile. Si ꝟo ad minus extremum ponatur priuatiuū:qn̄ cōtingere qdem significet: syll'9 erit per conuersioneꝫ/quemadmodū in priorib⁹ sed quando non contingere/non erit:neqꝫ qn̄ ambo ponantur priuatiua/non sit autem contingens/quod ad minus:termini ꝟo ijdē ei⁹/ quod est inesse/album/animal/nix: non inexistendi/album/animal/pix.

℃ Scđam explicat cōiugationē ex maiore cōtingente cū necessaria minore,ꝛ ingt ex his vere cōtingenteꝫ colligi mōstrariqꝫ ꝑ dictū de oi. ℃ Sed stati īsurgit dubitatio cur non prius de hac mētionem fecerit/q̄ de supradicta, quam ꝛ hoc superius factitauerit,ꝛ ꝑfecte vt planuꝫ est/ antecedāt īꝑfectas. ℃ Rn̄demus hoc ideo visuenisse, qm̄ quę maiorem habent necessariā magis superiorib⁹ similes sunt,q̄ ecōtrario se habētes, vt igiṫ sermonē suū cōtinuū quodāmodo faceret/de imꝑfectis prius ptractauit mox de ꝑfectis etiaꝫ complicationibus acturus. [Si autē non consimilis figure]. Posteaq̄ eas explicuit/quę ambas habent affirmatiuas/nunc de his agit/quę alteraꝫ habent negatiuā/affirmatiuā alteram/ꝛ inquit ex maiore necessaria negatiua cū minore affirmatiua contingente/cōclusionē colligi negatiuā inexistentē, puta ex necessitate nullū b/a,cōtingit oē c/esse b/dico ꝙ sequiṫ nullaꝫ c/a,si enim hoc falsum,ponaṫ ꝫdictorium/aliqđ c/a,cuꝫ quo ꝛ conuertente maiorē sequiṫ ex necessitate aliquod/ c/non esse b/quod minorē tollit. ℃ Hoc aūt ingt Philoponus accidit/si Aristotelicā sequamur positionē ex maiore necessaria cū inexistente minore cōclusionē fieri necessariā, s ꝫ ꝟo Theophrasti atqꝫ Eudemi opinionē,qui v:lunt ꝫclonē viliori ꝑpōnū assimilari/nullū fiet īpole. ℃ Verū inquiunt Philoponus atqꝫ Alexāder non solū impossibile fieri posse supposito inexistētis opposito/sꝫ ꝛ necessarij ꝛ cōtingentis,quare dicet qspiaꝫ nō tm̄ inexistentem sed ꝛ necessariā ꝛ cōtingentē cōcludi posse. Cęterū his nos sup⁹ abūde rn̄dimus. Ad reliqua trāseamus. [B/ꝟo supponebaṫ]. Hoc est maior asserebat a/ex necessitate inesse nulli b/quę terminis in seipsam cōuertiṫ/ ex necessitate nullam a,b/contingere enim accepit ꝑ necessario inesse. [Sed manifestū ꝛ qm̄.] Si inquit sequiṫ inexistens/sequiṫ etiā cōtingens,ꝑpterea ꝙ cōtingēs nō quod superius desiniuimus/sed qđ antea non necessariū vocabamus cōuertitur cū inexistēti,ꝛ ob id si inexistens sequiṫ/sequeṫ ꝛ contingens. Aliuidus tn̄ Rosadis ex his verū etiam cōtingens concludi posse velle vid:ṫ, qm̄ inquit cōtingens atqꝫ inexistens vnā atqꝫ eandē naturam obtinēt. Sed de his abūde superius disputatū est, videamus quę sequunṫ. [Rursum sit affirmatiua ꝑpositio.] Si ingt ecōuerso ponamus ꝑpōnes maiorē cōtingentē/ minore ꝟo nec̄iam/syll'9 erit ꝑfectus ex dicto de oi monstratus ꝛ veꝝ cōcludens cōtingens/nō aūt cōtingēs non necessariū,qđ planū fieri pōt binis rōnibus/ꝛ qꝛ per dictū de oi ac de nullo isthęc mōstraṫ cōplicatio,hoc enim vult quū dicit,nāqꝫ ꝑpositio sic accepta fuit/quę ē a maiori extremo,ꝛ qm̄ non possumus/quēadmodū in pręcedente mōstrare per deductionē ad incōmodum inexistētē fieri cōclusionē,ponamus eniꝫ cōtingit nullū b/esse a/ex necessitate oē c,b/dico ꝙ non possumus mōstrare sequi/ nullū c/est a/nā si huius ꝫdictorium supponamus/ aliqđ c/est a/ꝛ huic minorē necessariā addamus colligem⁹ ꝫclonē aliqđ, b,a/qđ non destruit maiorē , nihil enim ꝑhibet aliqđ b/esse a/ꝛ tn̄ contingere nullū b/esse a/aut si nō cōtradictoriū sed ꝫtrium supponamus poterimus in prima figura cōuersa nec̄ia minore facere monstrationē,quēadmodū disposuit Philoponus. Vex inquit Alexāder obscuriorem se reddidit ob nimiā breuitatē, quū enim accepisset pro cōtingenti negatiuo inexistens negatiuū vniuersaliter/volens mōstrare hoc cōcludi per deductionē ad īpossibile/non etiā accepit tuū oppositū, vt cum hoc ꝛ altera ꝑmissarum ꝑpositionū incōmodū cōcluderet, verū hoc tanq̄ planū omisit/ꝛ ꝑpōnem illā accepit cū qua nihil absurdi colligebaṫ,cōtextus igiṫ hoc pacto dirigēdus fuerat,dico ꝙ ad īpossibile nō est ducere, qm̄ si supponaṫ a/nulli c/inesse ꝛ accipiaṫ ipsi ꝫdictoriū/aliquod c/est a/ꝛ huic addaṫ,qđ in minore positū fuerat/ex necessitate oē c,b/nihil accidit ꝑpter hęc īpossibile, cōcludiṫ enim aliqđ b,a/qđ nihil absurdi facit. In qbusdaꝫ tn̄ inquit idē exēplaribus inueniṫ cōtextus hunc in modū se habens,si enim supponaṫ a,c/alicui nō inesse,veꝝ si ꝛ B pacto legam⁹/omissuꝫ adhuc erit/ꝙ a/nulli insit c/hāc enim volumus cōclusionē cōcludi,cuius ꝫdictorio supposito cum minore addita nihil incōmodi colligimus,sꝫ si maiorē etiā contingentē cōclusionis opposito addiderimus,nō fiet īpossibile,nil enim cōcludiṫ in secūda figura ex negatiua cōtingente ꝛ affirmatiua inexistente hūc in modum,contingit nullum b/esse a/aliquod c/est a/ex his enim nihil sequitur vi syllogistica,quēadmodū ꝛ infra mōstrabimus. Sin autē dixerim⁹ in hac cōplicatiōe sequi contingens ꝛ hoc voluerimus monstrare per īpos/

Hoc ꝛ nōnulli ex modernioribus ferūt: qui non solū negatiuā de inesse: sꝫ etiā negatiuā īpossibilis pp idē ferūt ad necessariū ꝛ piguisse in hac mistiōe cōcludi directe de forma rei negatiuā de inesse hoc est etiā Aristotelis. supra qui nōnulli posse concludi negatiuā nec̄iaꝫ hoc est recte si est:ꝫ nō necesse est:hoc autē nimis distant vt supra notū fuit.

Sigo autē argueret s(ecundu)m aliquos ipositio q(uod) sequitur pclō necīa q(uod) destruit pm geñl reducēdo hūc syllm tertie figure ad ꝓ(bationem) q(uod) p trāspōnē minoris cū cōuersiōe pclōis: est eni ex maiori de necīo cū minori de inest sequeret pclō de necio: vt ps sic dicēdo [illegible] de necitate est b aliqd a. est c [illegible] cōuersiōe pclōis. Addit cōuersiōe pclōis, et qb9 seqt q aliqd a/est necē tate est b ergo aliqd b/a necē tate est a/q ꝫ dicit ille: ptingit nullū b/est a. R(espo)ndet q ex quo nō pcluditur cōtradicto ria maioris pcl [illegible] syllī ꝫ cōuertēdo ipsam stat q cōuertēdo sit necīa. s. ista: aliqd a/de necessitate est b/ [illegible] cōuersa sit de inesse vel de nō cōtingēte que nō ꝫ vniuersalem negatiuā cōtingētē [illegible] terminis noris/ cōtingit nullū aial currere: hō glibet de necītate est aial/ergo cōtingit nullum hoiem currere: ꝫ non sequit q nullus hō currat. Si go ita dicat/de necītate glꝫ hō ē aial aliqd currens est hō ergo aliqd currens est aial de necītate: ꝫ q ista est necīa: cōuersa aūt nō est necīa [illegible] aliqd aial est currens/ꝫ nō [illegible] [illegible] git nullū aial currere: ꝫ quo ps argumētū ꝫ cōcludere: q ꝫ [illegible] [illegible] particulares necīa nō cōuerti i necīa/cui9 oppositū dicit Aristot. capitulo de cōuersiōib9. R(espo)ndet non dixisse Aristo. q oīno particularis necessaria cōuerteret in necessariā/ꝫ q cōuerteret in terminis ꝫ si vna vera ꝫ altera vera: vel dicit q vere necessaria cōuertitur i necessariā: sed necessaria s(ecundu)m quid non.

ssibile, poterimus vtiqꝫ hoc facere accepto conclusionis opposito cū minore. Sꝫ de his hactenus.⌊ ⁋Si vero ad minus extremum⌋. Quum superius enarrauerit quomodo ex maiore negatiua ꝫ minore affirmatiua vtiles fiant complicationes, nunc conuersum ostendit ꝫ inquit, si minor negatiua extiterit contingens cum maiore quomodocūqꝫ inexistēte/vtilem fieri cōplicationem/minore sꝫ contingens versa, nāqꝫ ꝫedem fiunt conclusiones/quę ꝫ supra/quoniā ꝫ ęedem cōiugationes. Sinautē minor necessaria fuerit negatiua, quomodocūqꝫ se habuerit maior/non fiet vtilis cōplicatio, propterea q primę figurę lex ac conditio destruit/minorem inq̄ oportere affirmatiuā esse.⌊ Album/animal/nix.⌋ Fortasse inquit Alexander satius esset/si pro animali equum poneremus, quoniā hęc veritatē non obtinet, cōtingit omne vel nullū animal eē album, quum alioquin ex necessitate aliquod animal sit album. Pro his etiā terminis alios supposuit Philoponus/albū/equus/cygnus/album/equus/coruus. Uerꝫ hęc ex superioribus tam satis plana facta sunt.

⁋Cęterum eodēꝫ pacto se habebit ꝫ in syllīs in parte: nam quum priuatiuū sit necessariuꝫ ꝫ conclusio erit eius quod est non inesse: veluti si a/nulli eorum/quę sunt b/contingit inēē necesse est a/alicui eorum/quę sunt c/non inesse: si enim omni inest/nulli vero b/contingit / ꝫ b/nulli a/contingit inesse: quare si a/qdēꝫ oi c/inest. b/vero nulli a/ipꝫ b/nulli eoꝝ/q̄ c/ꝯtingit. Aliter/quare si a/oi c/inest, b/nulli eoꝝ q̄ c/cōtingit: veꝝ suppositū fuerat alicui cōtingere.

⁋Transit ad eas quę alterā hñt vl'iter/alterā vero in parte, ꝫ breuiter ingt q ex vna particulari ꝫ altera vniuersali cōpositę cōplicationes eodē penitus modo/quo ad cōclusiones se habent, quēadmodū ꝫ vniuersales, breuitatis aūt gratia primū eā explicat/quę maiorē vl'iter hꝫ negatiuā necessariāꝫ cū minore affirmatiua cōtingente particulari ꝫ ingt cōclusionem fieri inexistentē negatiuāꝫ in parte, puta ex necessitate nullū b, a/cōtingit aliqd c/eē b/ dico q sequit aliqd c/non est a, si enim non sequit/supponat oē c, a/cui addita maiore ex necessitate nullū b/a, sequit in secūda figura in mistione necessarię ꝫ cōtingentis/ex necessitate nullū c/b/quod minorem destruit, sed si maiorē negatiuā necessariā terminis in seipsam cōuertamus/idē ipo'e cōcludemus in prima figura, ꝫ hoc est/qd ipse volebat/dum inquit, si eniꝫ omni inest, hoc est si supposuerimus cōclusionis oppositum dicentes/oē c/a, nulli vero b/cōtingit, idest a/nulli b/ex necessitate inest, ꝫ b/conuertendo nulli a/inerit ex necessitate, q̄re si a/omni inest c, b/vero nulli a/inest ex necessitate b/nulli c/inerit ex necessitate in prima figura, alij tñ cōtextus breuius hoc dicunt hunc in modum: quare si a/omni c/inest b/nulli eoꝝ quę c/contingit, idē igitur vtriusqꝫ contextus sensus est, prior tñ planior ꝫ dilucidior. Uerū ingt Alexāder possumus eodem pacto ad incōmodū deducētes mōstrare vere cōtingentē sequi cōclusionē, si enim ex altera necessaria ꝫ inexistente altera/necessariā ꝯcludimus/multo magis ex vtrisqꝫ necessarijs, sed ad hęc eadēꝫ dicenda erūt, quę ꝫ in superioribus asserebamus. ⁋Scitu tñ dignum q in his cōplicationibus particularibus eadem s(ecundu)m proportionem sequitur cōclusio, quę ꝫ in vl'ibus, non autem variant, quēadmodū in mistione inexistentis ac contingentis, erit itaqꝫ in hac cōplicatione cōclo semꝑ inexis, q̄q̄ dicit Aluidus Roladis fieri posse etiā ꝯclonē vere

contingentem, sed hęc satis superius disputata sunt.

⁋Sed quū particulare affirmatiuū/quod est in syll'o priuatiuo necessariū sit/vt b/c/aut vniuersale in p̄dicatiuo/vt a/b/nō erit eius/quod est inesse syll's. Demonstratio vero eadēꝫ quę ꝫ in prioribus. Si autē vniuersale ponat ad minus extremū aut affirmatiuū aut p̄uatiuū contingens: qd aūt in parte necessariū ad maius extremuꝫ/nō erit syll's. Termini eius/qd est inesse ex necessitate/aial/album/ homo/nō inexistendi aūt/aial/albū/indumētū: quū vero vniuersale necessariū sit: qd autē in parte/cōtingens/vniuersali existente priuatiuo. Termini eius/qd est inesse/aial/albū/coruus/non inexistendi aial/albū/pix. Si vero affirmatiuū fuerit/aial/albū/cygnus: eius vero quod est nō contingere/aial/albū/nix: neqꝫ quādo indefinite accepte fuerint ꝓpōnes/aut vtreqꝫ sꝫ partē/neqꝫ sic erit syll's: termini cōes/inexistēdi/aial/album/hō/nō inexistendi/aial/albū/ inanimatū/nāqꝫ aial alicui albo/ꝫ album inanimato alicui/ꝫ necessarium inesse ꝫ non cōtingit inesse: ꝫ in eo/quod est contingere consimiliter: quare ad omnia termini sunt vtiles.

⁋Dixit superius de cōcludentibus inexistē in parte, nūc acturus de cōplicationibus vere cōtingentē colligētib9 ꝫ inquit, q si in negatiuo syllogismo minor ꝓpositio affirmatiua necessaria in parte sit cuꝫ maiore contingente negatiua vel etiā affirmatiua vl'r/nō contingens/sed inexistens colligit cōclusio, mōstrantur autē cōplicatiōes iste/quēadmodū ꝫ vl'es per dicuꝫ de omni.⌊ Aut vniuersale in p̄dicatiuo.⌋ Consimiliter ingt si maior propositio vl'is necīa sit cū minore ꝯtingente in parte seu affirmatiua seu negatiua/nō inexns/sꝫ vere ꝯtingēs ꝯclo colliget demōstratio aūt eadē/quę ꝫ in vl'ibus syllīs, vbi ꝓpōnes cōsilr se haberent/hoc est per deductionē ad ipo'e puta oē b/a, ex necessitate/ꝯtingit aliqd c/esse b/dico q sequit cōtingit aliqd c/esse a/qꝛ si nō/sit ergo ex necessitate nullum c/a/cui addita maiore/cōcludet in secūda figura/ex necessitate nullū c, b/qd minorē destruit. ⁋Quęsitu vero dignum iquit Alexāder/quomodo nō possimus per eandem deductionem mōstrare necessariā quoqꝫ concludi posse hunc in modū/ex necessitate oē b/a, cōtingit aliqd c/esse b/dico q sequitur ex necessitate aliqd c/a, si nō/sit cōtradictoriū/cōtingit nullū c/esse a/cū quo ꝫ minore cōcludimus in tertia/ex vtrisqꝫ cōtingētibus/cōtingit aliquod b/nō esse a/quo maior destruitur. Ad hęc ꝫ cō similis dicit ille se respōdisse i tractatu de mistiōib9. ⁋Nos autem eodē videmus modo quo ꝫ in vniuersalibus supra nō cōcludi. vꝫ. hoc ipo'e ex necessario s(ecundu)m q necessarium, sed propterea q ex necessaria infertur s(ecundu)m qd inexistens, ex qua primo deducitur icōmodū. ⁋Addit etiam Philoponus ꝫ mea qdē snia male, q possumus dicere i hac cōplicatione cōtingentis dimidiū cōcludi. Hoc eniꝫ fieri i negt/nisi ea oia diruamus quę a principio supposuimus. Erit itaqꝫ cōclo cōiugationis istius semꝑ vere cōtingēs/nūq̄ āt alr pacto aliquo se hñs.⌊ Sinautē vl'e ponatur.⌋ Nūc eas explicat quę ecōtrario se hñt s(ecundu)m q̄litatē inquiēs/si maior particularis extiterit/cuꝫ minori vl'iter

Dubiū Alex.

Solo ꝓpria sactoris.

Dictū Philoponi.

qñocũqȝ varietis ꝓpõnibus/oẽs istas inutiles esse,ꝓpea ꝙ maior p° figure legẽ alterã amisit/maiorẽ inqꝫ oportere vlẽȝ esse,ꝛ in his oibus reperiunť termini in qbus ex necessitate omni cõcludiť/ꝛ in qbus ex necessitate nulli. [Et in eo qð est contingere.] Quasi dicat siue alteram cõtingentem accipias/necessariam alteram/siue ambas cõtingentes consimiliter ydem termini erunt vtiles.

℄ Planum itaqȝ ex dictis/ꝙ terminis cõsimiliter se hñtibus/ꝛ in eo/qð est inesse/ꝛ in necessarijs fit ꝛ non fit syll's. Preterqꝫ ꝙ si ꝭm inesse ponebať priuatiua ꝓpositio/ei⁹ qð est contingere/erat syll's: verũ si ꝭm necessarium priuatiua,ꝛ eius/qð est cõtingere ꝛ eius/qð est nõ inesse: manifestũ aũt ꝛ ꝙ oẽs sylli imperfecti/ꝛ ꝙ perficiunť per p̃dictas figuras.

℄ Hęc quasi ↄclo est p̃dictaꝝ mistionũ,ↄcludit enĩ exponens atqȝ enarrãs quę sit mistionũ istaꝝ conuenientia,qð ve dissidiũ inquiẽs,si eodẽ pacto ꝛ ꝭm qualitatem ꝛ ꝭm quãtitatẽ ꝛ ꝭm modũ se habuerint in vtrisqȝ mistionib⁹ cõplicatiões/eędẽ ꝓculdubio colligenť cõclones,ꝑterqꝫ ꝙ ex maiore inexñte negatiua cũ minore cõtingẽte/cõtingẽs sequebať cõclo,si ꝟo pro inexñte necessariã ponebamus nõ cõtingẽs/sed inexñs erat cõclo.

Dubiũ Alex.

℄ Sed dubitat Alexãder quõ in supiore cõiugatione ex inexñte negatiua cũ minore cõtingẽte cõtingẽs cõcludať cõclo,hꝫ enĩ supra refutatũ fuit,quũ dicebamus nõ cõcludi cõtingẽs ꝭm determinationeȝ/sed nulli ex necessitate.

Rñ° Philoponi atque Alexandri.

℄ Rñdet Philoponus ꝛ consil'r quodãmõ Alexander,ꝙ lȝ nulli ex necessitate nõ esset veꝝ cõtingẽs/erat tñ aliquo pacto cõtingẽs,quũ nulli ex necessitate particulares aliqña contingẽtes hẽat/necessarias nõnullas,quę ꝟo ex maiore necessaria cũ minore cõtingẽte seqbať conclo/nullã hẽbat particularẽ cõtingẽtẽ/sed oẽs inexñtes,ꝛ hoc mõstrabať supius per ipole/qð fieri nõ poterat in altera cõplicatione ex inexñte ꝛ cõtingẽte,aut enim in scða figura cõcludimus aliqð c/nõ esse b/qð non destruit minorẽ dicentẽ,cõtingit omne c/esse b/aut in tertia colligimus,cõtingere aliqð b/esse a/qð maiori nõ aduersať,sed ꝛ si transponamus cõtingẽtẽ minorẽ ad inexñtẽ/ꝛ cõcludam⁹ aliqð b/esse a/ↄdictoriũ maioris dicẽtis nullum b/esse a/hoc non fiet/quẽadmodũ ꝛ supra dicebamus/nisi qꝛ nec̃ia ꝓpositio/q̃ cõclonis est oppositũ inexñteȝ infert ꝭȝ qd. Si ꝟo maior ponebať nec̃ia/monstrabať aliqð c/non esse b/qð manifestũ cõcludebat ipole,ꝓpea ꝙ supra ondẽramus ex maiore nec̃ia cũ minore inexñte cõclonẽ colligi nec̃iã. Ceꝝ si Theophrasti atqȝ Eudemi sniam sequeremur/nimirũ secius dicẽdũ foret. [Oẽs sylli impfecti.] Non simpliciter oẽs,sed in qb⁹ maior aut inexñs aut nec̃ia erat,ꝑficiunť autẽ per p̃dictas figuras,qꝛ deductio ad ipole fit per aliquã supra expositarũ figurarũ.

Epilogus.

℄ Atqȝ hꝫ õ p° fig° lõga digressiõe disputauim⁹ p̊ᵐ exposita cõtingentiꝫ definitione,disputata etiam qõne inter Alexandrũ atqȝ Abumaçarẽ/mox declarantes/quot modis nõ exñs/quotqȝ itẽ nõ necessariũ dicať,deinde modum cõuertẽdi cõtingẽs enarrãtes diximus qd iter se differãt negatio cõtingens ac contingentis negatio/qꝛqꝫ Theophrastus nolebat conuersiones fieri hoc pacto/enodata subinde cõtingẽtis diuisione qd per natũ qdue per infinitum intelligẽdũ sit,ꝛ qð ex cõtingẽtibus ad demõstrationẽ ac sciam sit vtile,postea ad vniformes cõtingentiũ pedẽ ferẽtes qd in cõtingẽtib⁹ sit dictũ de omni exposuimus,assignata inibi rõne cur duplex sit ꝛ nõ triplex/curue de dicto de nullo mẽtio facta nõ fuerit/solutis ibideȝ instãtiolis qbusdã,quę cõtra Phi dicta negociũ facessere videbanť,mox ꝛ vtilitatẽ impfectaꝝ cõplicationũ in tentatiua mõstrauim⁹ dialectica cõtra Themistiuȝ atqȝ alios nõnullos,ascripta etiã rõne cur negatiue l affirmatiuas/ꝛ nõ ecõuerso/ĩ negatiuas affirmatiue cõuertanť. Deinceps ꝛ mistas ex inexñtib⁹ ac cõtingentib⁹ aggressi sniam p̊mo Theophrasti atqȝ Eudemi refutauimus volentiũ cõclonẽ semꝑ seq contingẽtẽ, adiectis moderniorũ etiã opiniõib⁹ sup hac mistione varia ꝓferentiũ/mox regula exposita ac declarata/quõ si añs est pole/cõseqñs sit pole/emẽdato ibidẽ Auliddi cõmentario male intellecto,ac refutatis stoicoꝝ ꝛ Chrysippi instantiolis volentium ex poli seq ipole,simulqȝ dãnata moderniorꝝ opinione asserentiũ añs posse esse sine cõsequẽte/deqȝ poli Diodoreo ac Philonio allata snia,subinde difficultatuȝ pelagus ingressi impfectaꝝ cõplicationuȝ ex inexñtib⁹ ꝛ cõtingentibus qd sit simplr inexñs exposuimus/quare oporteat maiorẽ sic inexñtẽ accipi/qd sit nulli ex necessitate/talẽ nõ fieri cõclonẽ in ꝑcedẽte cõplicatione/sed vere cõtingentẽ ac rõ assignata cur in hac non in illa nulli ex necessitate seu cõtingẽtis dimidiũ concludať/solute q̃ cõtra hoc faciebãt/instãtię/ac quõ termini meli⁹ sint accipiẽdi declaratũ,mox de particularibus agentes coniugationibus asseruimus in his sp veꝝ concludi cõtingẽs. Postea mistionẽ ex nec̃ia ꝛ ↄtingẽte aggressi moderniorũ sup hac opionẽ recitauim⁹,adiecta ibidẽ cã cur ex maiore negatiua nec̃ia cũ minore affirmatiua contingente/cõclo sequať inexñs/ꝛ diis assignata iter hãc ꝛ mistã ex inexñte ꝛ cõtingente simul ꝛ tres mistionis huiusce regule exposite/dãnata inibi Alexãdri ac Philoponi opinione volentiũ in p̊ma mistionis istius cõplicatione dimidiũ seq cõtingẽtis/ascripta deinde causa cur de imperfectis prius qꝫ de ꝑfectis egerit,deinde ꝛ in particularibus cõplicationib⁹ inexñs seq semꝑ monstrauimus, ac omnĩ quõ ↄclo nulli ex nec̃itate contingẽs sit vocitãda cõnem adiecimus. Quę quum ita sint. Reliquuȝ iã erit vt ad 2ᵉ figurę complicatiões enarrãdas oĩonẽ cũ deo flectam⁹.

℄ SECVNDA FIGVRA EX AMBABVS CONTINGENTIBVS. CAP. XI.

SEd in scða figura qñ contingentes vtreqȝ accipiunť propõnes/nullus erit syll's/seu p̃dicatiue/siue priuatiue ponanť/vel vniuersaliter/aut ꝭm partẽ: quũ ꝟo hęc inexistere: illa autem significet contingere/si affirmatiua quidem significat inexistere/nũqꝫ erit/sin autẽ vniuersal'r priuatiua/semꝑ. Eodẽ pacto ꝛ quũ hęc ꝓpositionũ ex necessitate/illa cõtingere accipiatur. Oportet aũt ꝛ in his accipere in ↄclonibus contingẽs/quemadmodum in prioribus.

Circa scðaȝ figurã tres inqt diuus Albertus regulas ponit,p̊mã ꝙ ex ambab⁹ cõtingẽtibus nulla vtilis erigiť cõplicatio/quoquomõ variatis ꝓpõnib⁹ ꝭm affirmationeȝ negationẽue ꝑticulare seu vle. Alterã ꝙ ex inexñte affirmatiua ꝛ negatiua contingẽte nõ fit vtilis syll's/ecõuerso aũt se hñtib⁹ ꝓpõnibus/efficienť vtiles cõplicationes. Tertiã ꝙ silr ex altera nec̃ia ꝛ cõtingẽte altera fiet ꝛ nõ fiet syll's. Ceterum ꝙ ex ambabus cõtingẽtibus in scða nulle fiant vtiles cõiugationes,tres adducunť rõnes in mediũ, p̊ma qꝛ seqreť ex ambabus affirmatiuis in scða posse vtilẽ astrui cõplicationẽ qð supra negauimus/ꝛ inferius etiam planũ fiet.

¶ Scḋa q̄ꝛ ɔiugationes iſte nec ɔuerſiōe/nec deductiōe ad ipoſſe veluti exponemus argui aut mōſtrari poſſunt. Tertia q̄ꝛ termini reperiunť in quibus ⁊ affirmatiue ⁊ negatiue vl'es nec̄iȩ ſequunť. ¶ Themiſtius tn̄ recitāte Alulido Roſ. volebat ex vtriſq; cōtingētibus vtilem in ſcḋa fieri ɔiugationē, ꝓpea ꝙ lz ɔtingens, vt in paucis, ⁊ equalr̄ nō cōuertunť terminis/ɔtingēs tn̄ vt in pluribus cōuertiť, ⁊ q̄ꝛ ſolū hoc in artē venit, ideo ex vtriſq; contingētibus in ſcḋa fient vtiles ſylli. Ceterū neq; hoc ſane dictū eſt, nā neq; vtplimū ɔtingēs pacto aliquo ſimplr̄ cōuerti pōt, nō enim ſequiť, ɔtingit nullū hoiez naſci cū quatuor digitis/ergo ɔtingit nullū naſcens cū quatuor digitis eē hoiem, quāobrē nec hec ꝓfereť ex ambabus ɔtingētibus ſyll'z effici.

Themiſtius volebat ex vtriſq; cōtingētibus vtilē in ſecunda fieri ɔiugationē.

¶ Sed dubitat Alexāder quare negatiua in affirmatiuā cōuerſa facit vtilē aut inutilē complicationē illi⁹ vicē obtinēs/nō aūt eodē pacto ⁊ affir^ua in negatiuā.

Dubō Alex.

¶ Rn̄det idē hoc iō euenire, q̄ꝛ negatiua idiget adiumēto affirmatiue/quo ſyll'ica fiat cōplicatio ⁊ negatiua in affirmatiuā tanq̄ꝫ manifeſtiorē ac digniorez cōuertiť/nō aūt econuerſo, ⁊ ex hoc ratio in ꝓōptu erit cur negamus ſcḋȩ cōiugationes vtiles eē/ꝓpea ꝙ ſequereť ex ambab⁹ affirmatiuis i ſcḋa fieri ſyllm/nō autez ꝙ ſequereť ex ambab⁹ negatiuis vtilē aſtrui complicationem. Hinc etiā palā eſt, qua de cauſa nō ſtatim poſteaq̄ꝫ de vniformibus cōtingētibus primȩ ſermonē fecerat/ad ſcḋȩ etiā vniformes orōnē flexerit, nāq; ex vtriſq; cōtingētibus in ſcḋa nō fiebat ſyll'ica cōſtructio.

Rn̄ eiuſdez.

¶ Sed ɔtra ingt Leui Herſonis facio iſtā cōplicationē addoq; hāc vtilē eſſe/ɔtingit nullū b/eſſe a/ɔtingit omne c/eſſe a/dico ꝙ ſequiť/cōtingit nullū c/eſſe b/qḋ ſi negas/faciā maiorem inexn̄tē, qua in ſeipſam verſa fiet pͥma figura ex maiore negatiua inexn̄te cū minore cōtingente dimidiū colligēs ɔtingentis, ⁊ ſi vlteriorē mōſtrationē q̄ris transferro hanc faciā inexn̄tē rurſus in cōtingētem, hoc ſupra q̄ꝫ faciebamus, ⁊ ita verū cōcludeť ɔtingēs. Hȩc ille ſoluenda dimiſit.

Leui Herſonis contra.

¶ Nos aūt hūc in modū rn̄demus, ex iſtis ꝓpoſitionib⁹ nullo pacto vtilē fieri cōplicationē, nihil tn̄ impedimēto eē, ꝗn ad vtilitatē aliquā reuocari poſſunt, nō enim hoc voluit Ariſtoteles, ſed ꝙ ex talib⁹ ꝓpōnib⁹ vt tales ſunt nō erigeť vtilis cōplicatio ob rōnes, q̄s ſupra recitauimus. [Oportet aūt.] Cōclō ingt hoc in figura in miſtione inexn̄tis ac ɔtingētis ⁊ neceſſarȷ ac cōtingētis eadē accipiēda eſt, quēadmodū in pͥma, hic inexn̄ti equiualēs/illic nll'i ex neceſſitate ſeu ɔtingētis dimidio.

Rn̄ſio ꝓpria

¶ Primū itaq; mōſtrādū/ꝙ nō ɔuertiť ɔtingēs priuatiuū/quēadmodū ſi a/cōtingit nulli coꝝ/q̄ b/non neceſſe ⁊ b/ɔtingere nulli coꝝ/q̄ a. Ponať enim hoc ⁊ ɔtingat/b/nulli a/ineē. Qm̄ itaq; cōuertunť ɔtingētes affirmatiōes cū negationibus ⁊ ɔtrarie ⁊ oppoſite: b/vero cōtingit nulli a/ineſſe: planū ꝙ ⁊ omni a/cōtingere poſſet b/ineſſe: ſed hoc falſum: nō enī ſi hoc huic oī cōtingit/⁊ hoc huic neceſſariū: quare non conuertitur priuatiuum.

¶ Quoniam mōſtrari nō poterat vniformes ɔtingentes in ſcḋa ſyll'icā cōplicationē nō cōſtruere, nī prius ɔfeſſo cōſtituiſſet vl'em negatiuā ɔtingentē terminis in ſeipſam nō retrocedere, hac de cauſa Phs prius oſtēdit ɔuerſionē iſtā fieri minime poſſe tres in mediū rōnes afferēs, primū q̄ꝛ ſequereť vl'ez affirmatiuā terminis in ſeipſam cōuerti. Scḋo q̄ꝛ in q̄buſdā ꝓpōnibus ɔuerſe veritatē obtineri inueniť, cōuertēs aūt eſt falſa. Tertio q̄ꝛ ex contradictorio ɔuertētis nō poſſumus inferre oppoſitū conuerſe, qḋ in alȷs efficiebať cōuerſionib⁹.

¶ Ceterū quo facilius quȩ ſequunť intelligi poſſint, mā̄m iſtā exactius diſcutiēdā ſuſcipiemus. Circa itaq; cōuerſionē vl'is negatiue ɔtingētis multifariȩ ⁊ moderniorū ⁊ antiquiorum opiones extitere, nōnulli nāq; iunioꝝ dicūt/vl'em negatiuam ɔtingētē/nō in ɔtingētē eiuſdē gn̄is/ſed in poſſibile illud cōe ɔuerti poſſe. Alȷ vero vt cōſueuerūt ɔponēdo diuidēdoq; ingunt, ꝙ id genus ꝓpōnis in ſenſu cōpoſitionis accepte ſi hūerint inexn̄tē ſimplr̄ ⁊ in ſeipſam conuerſam/in ſeipſas terminis eidē ɔuertunť. Sin aūt ſexiſtens ſua per accn̄s ɔuertať/ipſe nullo pacto cōuerteneť, vn̄ inquiūt ſequiť/cōtingit nullū hoiem eē albū/g̃ cōtingit nullum albū eſſe hoiem, nō aūt ſequiť ɔtingit omnē hoiem eſſe albū/ergo cōtingit aliqḋ albū eſſe hoiez. Qz ſi accipiaň in ſenſu diuiſionis ⁊ ſubm habeant terminum cōmunē aut aliqḋ includens terminū cōem diſtinguendas eſſe autumant/ꝓpterea ꝙ ſubm aut ſupponet ꝓ ȷs/quȩ ſunt/aut pro ȷs/quȩ eſſe poſſunt, ſi priore accipiatur, modo aiunt non in idē cōtingentis genus conuerti/ſz in propōnē inexn̄tē ⁊ in ꝓpōnē poſſibilem/ſubiecto iſuper cōuertētis accepto cū hac additione cōtingit eſſe, q̄ꝛ nō ſequiť, cōtingit deū eē creātē, ergo creantē cōtingit deuz eſſe, ſed ſequiť/deus cōtingēter eſt creans, ergo aliqḋ/qḋ cōtingēter eſt creans eſt deus, ⁊ hoc etiā ſequiť ipſam cōuerti in ꝓpōnē poſez, q̄ꝛ ex ꝓpōne inexn̄te iferť poſſis. Uez ſi huiuſcemodi ꝓpōnis ſubiectū accipiať pro ȷs/quȩ cōtingūt eſſe/ſic cōuertiť in idē cōtigētis genus, vnō ſequiť, cōtingit aliquē hoiez currere/ergo cōtingit aliqḋ currēs eē hoiez, ſi ſubm ſumať pro eo/qḋ cōtingit. Hȩc ⁊ alia nugamēta dicūt nōnulli moderniorū de cōtigētib⁹ ꝓpōnib⁹, quȩ q̄ꝛ inſulſa penitus ⁊ a ꝓpoſito ſūt/omittēda reȷciendaq; eſſe exiſtimamus.

Moderniorū ⁊ antiquorū opiones multifarie circa cōuerſionem vl'is negatiue cōtingentis.

¶ Sed Theophraſtus atq; Eudemus Ariſtotelis ſocȷ voluerunt cōtingētē vl'iter negatiuā ſimplr̄ in ſeipſam retrocedere, q̄ꝺq; hoc ita ſit/has afferebāt in mediū rōnes, ſi enim ingunt a/cōtingit nulli/b, planum ꝙ a/tūc ſeiūgi pōt ab ipſo b/ꝙ ſi ita eſt/⁊ b/ab ipſo a/ſeiūgi poterit, quare ɔtinget ⁊̄ nullū a, b/eſſe. Addūt pͥterea rōnē/quā perimit Ariſtoteles, ex oppoſito cōuertētis inferētes oppoſitū cōuerſe. Nos ⁊̄ firmare hoc poſſemus trāſferētes cōtigentē ad inexn̄tē, quā vertentes poſtea trāſmutare iterū poſſemus ad contingentē, veluti ſupra etiā quodāmō faciebam⁹.

Theophraſti atq; Eudemi opiniones.

¶ Uerū nō vero cū Ariſtotele ac reliquoꝝ peripateticorū ſn̄ia diſcēdū cēſeo, cōtingētē negatiuā vl'iter i ſeipſaz minime cōuerti poſſe, nō cōuerti inquā in ſeipſaz hoc eſt in cōtingentē eiuſdē gn̄is, nihil enim ꝓhibet/ꝗn ad inexn̄tem/vt ingt Alexāder/ſeu/qḋ melius eſt/ad dimidiū cōtingētis poſſit retrocedere, veluti ſi dicā cōtingit nullū hoiem eē albū/ergo cōtingit nullū albū eē hoiez, hȩc eniz dimidiū eſt cōtingētis quū aliquas ꝑticulares nec̄ias hēat/contingētes alias. Pȩterea qua rōne ſupi⁹ ex maiore negatiua inexn̄te ⁊ minore affirmatiua contingēte dicebamus dimidiū cōcludi cōtingētis/q̄ꝛ ex dimidio ɔdictoriȷ ſeq̄ba tur ipoſſe/eadē ⁊ hāc dicem⁹ in dimidiū cōuerti cōtigentē, q̄ꝛ ex dimidio oppoſiti icōmodū deduciť, ⁊ hoc eſt/qḋ volebāt etiā moderni/quū dicebāt vl'em negatiuā cōtingentē/in negatiuam vl'em poſem retrocedere.

Op. authoris

¶ Sed ɔ diceť ꝗſpiā/nō ſequiť/cōtingit nullū aīal ambulare/g̃ cōtingit nullū ambulās eſſe aīal/quȩ tn̄ vt planū eſt dimidȷ cōtingētis nā̄m obtinet.

Dubitatio.

¶ Rn̄dem⁹/velle nos ꝓpōnez vere cōtingētē vl'r negatiuā cōuerti in cōtingētis dimidiū/non aūt dimidiū contingētis in idē contingentis dimidium. Uel aliter dicimus ⁊ hanc vere conuerti ⁊ vtraſq; conuerſam conuertentemq; veritatez obtinere

Reſponſio.

si nãq̃ nullũ aial ambularet/vera hęc est/ↄtingit nullũ ambulãs esse animal, sed hęc adhuc speculatius expẽdẽ tur. ℭ Ad ratiunculas Theophrasti iam clara est respõ sio/nõ enim si qd ab alio seiungit/iam ⁊ cõtingenter se iungit, ⁊ ꝓpterea p̄ma rõ nulla erat. ℭ Ad scḋam etiaꝫ quid sit dicendũ/palã,nã qm̃ ex dimidio ↄdictorꝫ indu cit ipõle,ob id cõcedimus posse illã cõuerti in cõtingen tis dimidiũ. ℭ Ad vltimã dicimus, ꝙ hercle põt cõtin gens ad inexistentẽ trãsmutari/sed inexñtẽ ſm qd,hoc ẽ non vere nec simplr̃ inexñtẽ/quũ aliquas habeat singu lares nec̃ias,⁊ ob id negamus fieri posse ſm trãsumptio nẽ inexñtis in cõtingẽtẽ,lꝫ eniꝫ hoc cõcedat̃ de inexñte simplr̃,nõ tñ de inexñte ſm qd/⁊ ita tollit̃ ambiguitas.

[Primũ itaq̃ monstrandũ.] Hęc est prima rõ ostẽdens vl̃em negatiuã cõtingẽtẽ terminis ad seipsaꝫ nõ retroce dere,si eni īq̃t hoc esset verũ,sequeret̃ vl̃ꝫ affirmatiuã cõtingentẽ terminis in seipsam cõuerti,qḋ ⁊ absurdum ⁊ falsum est,hoc autẽ hunc in modũ deducit̃,cõtingit oẽ b/esse a/ergo cõtingit nullũ b/esse a/ergo nullũ a/esse b,B enim dicis ⁊ ex isto cõtingit nullũ a/esse b/igit̃ contingit oẽ a/esse b/ergo a primo in vltimũ/cõtingit oẽ b/eẽ a/igi tur cõtingit oẽ a/eẽ b/qḋ fieri negr̃. [Et ↄriȩ ⁊ oppositȩ.] Cõtrarias vocat vl̃es oĩ cõtingere/nulli cõtingere oppo sitas vl̃es cũ particularibus/omni contingere/nõ oĩ con tingere/nulli ⁊ alicui,nõ ꝙ vere aut ↄtrariȩ sint aut oppo site non enim simul verificarent̃,sed tanq̃ quȩ dictione ac figura tales sint,non tñ ꝓpterea dicit particulares cõ uerti cũ vniuersalibus,non enim si verũ est cõtingit ali cui/verũ ⁊ contingit nulli,sed eas dicit/quȩ vniuersalib⁹ videnṫ opponi,iste autẽ sunt particulares affirmatiua ⁊ negatiua,hȩ etenim inter se conuertunt̃,quemadmoduꝫ ⁊ in libro de interpretatione dictum fuit. Aut dicit parti culares contingentes cõuerti cũ vl̃ibus/puta,cõtingit oĩ contingit alicui non,aut contingit nulli/contingit alicui, non autẽ econuerso vniuersales cum particularibus.

ℭ Amplius nihil ꝓhibet a/cõtingere nulli b,b/ ṽo alicui eorum/quȩ sunt a/ex necessitate nõ inesse/quẽadmodũ albũ omni homini cõtin git nõ inesse ⁊ inesse:hoiem aũt nõ veꝝ dice re/ꝙ ↄtingit nulli albo:multis enim ex neces sitate nõ inest. Cȩteꝝ nec̃iuꝫ nõ erit cõtingẽs.

ℭ Inquit Alexãder, vel hoc dixit pro eo,qḋ est/nihil eniꝫ prohibet,non enim videt̃ alia mõstratio esse , sed quasi precedentis cõfirmatio. Aut inq̃t idẽ,⁊ huic assentit̃ etiã Philoponus alia mõstratio ista cẽsenda est,qm̃ per ter minos ⁊ exemplo ostendit nunc/quod superius ex natu ra contingentium propositionum monstrauerat.

ℭ Verũ neq̃ ex ipoli mõstrabit̃ cõuerti: velu ti si quis existimaret/qm̃ falsum est/b/contin gere nulli a/inesse/verum nõ cõtingere:dictio nãq̃ ⁊ negatio:si aũt hoc verũ/⁊ b/ex nec̃ita te ĩesse alicui coꝝ/quȩ a/quare ⁊ a/alicui coꝝ/ quȩ b/sed hoc ipolẽ:nõ eni si b/nõ ↄtingit nul li coꝝ/quȩ sunt a/necesse ĩesse alicui soluꝫ/sed ⁊ ex necessitate nõ oĩ:nãq̃ nõ ↄtingere nulli/ bifariam dicitur/vnum si ex necessitate alicui inest/alterum si ex necessitate alicui nõ inest.

ℭ Hęc est tertia rõ simul destruẽs argumentũ quoddam aduersarioꝝ/quo ⁊ eius socij vtebant̃/⁊ ꝓpositum etiam monstrãs,ait enim/si vl̃is negatiua cõtingens in seipsaꝫ cõuerteret̃,posset vtiq̃ hoc per impolẽ mõstrari ex op posito cõuertẽtis oppositũ īferendo cõuerse, sed hoc nõ fit,nõ itaq̃ cõuertit̃,si qs eni hoc pacto mõstraret, dico conuersionẽ istã legitimã eẽ/contingit nulluꝫ b/esse a/er go cõtingit nullũ a/esse b/q2 si non sit oppositũ non con tingit nullũ a/esse b/hoc aũt equalet huic/necesse est ali qḋ a/esse b/qḋ in hãc cõuertit̃,necesse est aliqḋ b/eẽ a/qḋ cõuersam destruit dicentẽ/ↄtingit nullũ b/esse a/si inquã quispiã hoc pacto mõstraret/nõ recte mõstraret,nõ eniꝫ si nõ cõtingit nullũ a/esse b/ꝓpterea necesse est aliqḋ a/ esse b/sꝫ fortasse aliqḋ a/ex necessitate nõ erit b/hęc eniꝫ non cõtingit nullum a/esse b/binas cõprehẽdit particu lares necessarias ⁊ hanc,necesse est aliqḋ a/esse b/⁊ hãc etiã necesse est aliqḋ a/non esse b/sꝫ ergo ex ista , necesse est aliqḋ a/esse b/sequatur impossibile/non tñ ex altera sequi potest,quoniã necessaria negatiua in parte non cõ uertitur in seipsam veluti supra quoq̃ monstratum fuit.

ℭ Qḋ enim ex necessitate alicui coꝝ/quȩ a/nõ inest/non est verum dicere ꝙ omni cõtingit non inesse:quẽadmodum neq̃ ꝙ alicui inest ex necessitate/ꝙ omni contingit inesse.

ℭ Ex ꝓpõne quadã inquit Philoponus monstrat/ꝙ hęc,nõ contingit nulli/non solũ comprehẽdit ex necessi tate alicui/sed etiã ex necessitate non omni , ac si diceret necesse alicui non continet̃ in contingit omni,quoniã qḋ contingit omni contingit etiã nulli,⁊ q2 in hac non conti net̃/nimirum in contradictoria continebitur/non contin git omni. Consimiliter ⁊ necesse non omni non continet̃ in contingit nulli,quoniam qḋ contingit nulli/contingit etiam omni,quod autẽ contingit omni/non verũ dicere/ ꝙ necesse non omni,si igitur necesse non omni non cõti net̃ in contingit nulli/necesse est comprehendi in non cõ tingit nulli. Planum itaq̃ ꝙ non contingit nulli ⁊ neces se alicui ⁊ necesse non omni continet. Dixit autem Alexã der ꝙ omni contingit non inesse accepit pro eo/quod est contingit nulli/⁊ propterea obscuriorem se fecit.

ℭ Si itaq̃ quispiã censeret ꝓpterea ꝙ nõ cõ tingit c/oĩ d/inesse/ex necessitate alicui ipsum non inesse/falso acciperet:omni enim inest:sꝫ qm̃ quibusdã ex necessitate inest/ob hoc dici mus nõ oĩ cõtingere:quare huic qḋ est cõtin gere oĩ inesse/opponit̃ ⁊ ex necessitate alicui inesse ⁊ ex necessitate alicui non inesse. Consi militer aũt ⁊ ei qḋ est nulli contingere. Mã festũ igit̃/ꝙ ad sic ↄtingẽs ⁊ nõ ↄtingẽs/quẽ admodũ in principio determinauimus/non solum ex necessitate alicui inesse:sed ⁊ ex ne cessitate alicui nõ inesse accipiẽdũ:hoc aũt ac cepto nil accidit ipolẽ:quare nõ fit syllo: mã festũ itaq̃ ex dictis/ꝙ nõ ↄuertit̃ priuatiuuꝫ.

ℭ Quod supra dixerat quodãmodo confirmat ac si dice ret/si huic/quȩ est cõtingit omni/bene opponunt̃ ⁊ neces se alicui ⁊ necesse non omni/palam/ꝙ ⁊ huic quȩ est/cõ tingit nulli/ȩedem opponentur,siquidem ad seinuicem conuertunt̃,accepit aũt c,d/terminos a superioribus diuer sos significans monstrationem istam a superiore quodã modo diuersam esse,erit ergo sensus, si quispiam existi maret has ȩquiualere/non cõtingit oẽ d/esse c/⁊ ex neces sitate aliqḋ d/non est c/falso existimaret,propterea ꝙ re perire possemus terminos cõcludentes c/inesse omni d/ sed fortasse inquit vera hęc non est cõtingit oĩ qm̃ alicui

Rñ ad ratiũculas Theophrasti.

inest ex necessitate, puta hęc est vera/ nō ɔtingit oē corp⁹ moueri nec tñ ob hoc/ ista erit vera ex necessitate aliqđ corpus non mouet, sed ista/ ex necessitate aliquod corpus mouet/ puta cęlum. [Manifestū igit.] Hoc est/ palam ꝙ affirmatiue aut negatiue vł̄r cōtingētib⁹ ſm diffinitionē supra assignatā/ nō solū ex necessitate alicui inest/ ſ3 ⁊ ex nec̄cītate nō inesse opponit, ſ3 ḡ si acceperimus ex necessitate alicui sequat ipołe/ nō tñ si acceptū fuerit ex necessitate nō oi. [Quare nō fit syll's.] Hoc est non fit cōclusio, nō enim deductio ista vere syll's est, sed pot⁹ expositoria q̄dā ac sensibilis mōstratio, quēadmodū ⁊ supra dicebam⁹, aut nō hoc referendū est ad ɔuersionē, sed potius ad syllm̄ scđę figurę/ ac si diceret, qm̄ vł̄is negatiua nō ɔuertit/ māifestū ꝙ nō fiet vtilis syll's i scđa figura.

Dubium. ℂ Sed q̄rit/ quō supius dixim⁹ affirmatiue vł̄r ɔtingēti vnā tñ nec̄iā opponi, quū volebamus ex maiore inexistēte ⁊ minore cōtingēte ve⁊ seq cōtingēs. Solutio. ℂ R̄ndem⁹ ꝙ affirmatiue q̄dē ɔtingēti bine opponunt nec̄ię in pte, nō tñ pp̄ter hoc mōstrationē faciētes/ debemus vtrāqȝ accipere, qm̄ ostēsio oīs per notiora p̄cedit, sed nūq̄ affirmatiuā ɔuertimus in negatiuā tanq̄ clariorē, sed potius econuerso, ⁊ pp̄terea lȝ hę opponant nec̄ię/ non tñ vtreqȝ sunt ad monstrationes asciscende, sed illa tñ/ quę immediate vniuersali affirmatiue contingenti opponit.

ℂ Hoc autē mōstrato/ ponat a/ nulli q̄dē b/ cōtingere c/ ꝟo oi: per conuersionem igitur nō fit syll's: dictū est enim ꝙ nō ɔuertitur talis propositio: ſ3 neqȝ per impołe: si nāqȝ ponatur b/ oi c/ ɔtingere inesse nihil accidit falsi: cōtingere enim posset a/ ipsi c/ ⁊ oi ⁊ nulli iesse: sed si oīno est syll's/ planum ꝙ eius qđ est cōtingere vtriqȝ esset: propterea/ ꝙ neutra ppositionum accepta fuit in eo/ quod est inesse.

ℂ Postq̄ ostēdit cōtingētē negatiuā vł̄em nō ɔuerti i seipsam, monstrat deinceps, qđ p̄dixit/ in scđa. s3. figura nō fieri ex ambabus ɔtingētibus syllm̄, exponit aūt primam cōplicationem ex maiore negatiua ⁊ minore affirmatiua contingentibus, ꝙ enim ex duabus affirmatiuis nil concludatur tanq̄ manifestū dereliquit, dicit aūt talē complicationem inutilē esse eo/ ꝙ neqȝ per ɔuersionē ostēdi pōt/ neqȝ per impossibile. Si eni quispiā dicat ex istis, cōtingit nullū b/ esse a/ cōtingit omne c/ esse a/ seq cōclusionē istā/ contingit nullū c/ esse b/ nunq̄ per deductionē ad incōmodū poterit hoc mōstrare, ꝙ enim non p cōuersionē/ iam planum factum est supra, sumat eni3 ipius oppositū non cōtingit nulli, ⁊ hoc Aristoteles trāsposuit in hanc/ ex necessitate omni, hoc aūt fecit euidētioris mōstrationis grā, si enim ex hac nō sequit ipossibile, multo min⁹ ex particulari sequet. Nec dixeris/ qđ nōnulli modernioꝝ male hallucinant/ accepisse Phm̄ contrarium cōclusionis/ contingens/ illud fuit possibile, hoc eni neq̄ in rerum vl̄q̄ nā reperit/ nec si inueniret ꝟo opponeretur cōtingēti, sed more suo Aristoteles contingere accepit pro eo/ qđ est ex necessitate inesse, hoc eni3 ⁊ supra factū fuit, si itaqȝ ponamus ex necessitate omne c, b/ deinde assumamus maiorem contingit nullū b/ esse a/ concludemus in prima/ contingit nullū c/ esse a/ sed in minore priā syllogismi dicebamus contingit omni, quod nullo pacto impossibile aut falsum est, ⁊ hoc voluit quū dixit/ cōtingere enim posset a/ ipsi c/ ⁊ omni ⁊ nulli inesse.

Nō Alexan. ℂ Uerum inquit Alexāder possumus intelligere hoc quod est si ponatur b/ omni c/ contingere/ conclusionē esse primo conclusam/ ⁊ tunc aut contextus erit mendosus, quum in hunc modū se habere debuisset/ si nāqȝ ponat b/ omni c/ contingere non inesse, aut affirmatiuū pro negatiuo positū erit, dixit āt nil accidit falsi/ hoc est nullū impossibile. Cęterū prior expositio multo ē melior. [Sed si oīno est syll's.] Sensus est, in scđa q̄dē figura nō cōcludit ſm formam syllogisticā cōclo aliqua, ve⁊ si cōcluderet/ contingens vtiqȝ cōcluderet, pp̄terea ꝙ nulla ppōnum accepta fuit in eo/ qđ est inesse/ hoc est nulla accepta fuit ppositio/ in qua p̄dicatū inesset subiecto. i. vel nec̄ia vel inexistens, in his enim vtriqȝ p̄dicatū subto inest, si itaqȝ neutra ppōnū aut nec̄ia aut iexńs fuerit, planū ꝙ ɔclo neqȝ nec̄ia erit/ neqȝ inexistens, quum oporteat conclusionem alterutri premissarum ppositionum consimilem esse.

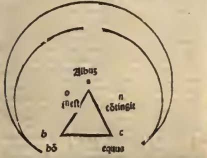
ℂ Et iste aut affirmatiuus aut priuatiu⁹: neutro aūt modo accidit: si affirmatiuus quidē ponat/ monstrabit per terminos/ ꝙ nō ɔtingit inesse: si ꝟo priuatiuus/ ꝙ cōclo nō contingens est/ sed necessaria: sit enim a/ albū, b/ hō, i quo c/ equus: a/ itaqȝ album cōtingit huic quidem oi/ illi ꝟo nulli: sed b/ ipsi c/ neqȝ inesse cōtingit neqȝ non inesse: ꝙ igit inesse nō accidit manifestū: nullus eni equus hō: cęterū neqȝ cōtingere non inesse: necesse nāqȝ est nullum equū hoiem esse: sed necessariū nō erat cōtingens: nō itaqȝ fit syll's. Itidē autē mōstrabit ⁊ si ecōuerso positū fuerit priuatiuum: ⁊ si vtraqȝ affirmatiue accepte fuerint aut priuatiue: p eosdē nāqȝ terminos erit demr̄atio: ⁊ qn̄ hęc vł̄r/ illa in pte/ aut vtreqȝ ſ3 ptē aut indefinite aut quotcūqȝ modis aliter ɔtingit trāsumere ppōnes: semp eni erit demonstratio p eosdē termios. Planū itaqȝ ꝙ si vtreqȝ ppōnes ſ3 cōtingēs ponunt/ nullus fit syll's.

ℂ Hęc est quędā dictoꝝ cōfirmatio, nāqȝ inqt/ si sequeret contingens cōclusio/ aut affirmatiua aut negatiua sequeretur, quoꝝ neutrū accidit, nāqȝ si affirmatiuū dicas possumus per terminos mōstrare/ ꝙ nō contingit inesse hoc est ex necessitate nō inesse, est enim inqt Alexander nō negatio contingens/ sed cōtingētis negatio, ꝙ si diximus negatiuā fieri cōclusionē cōtingentem, mōstrare possumus per eosdē terminos negatiuā q̄dē fieri/ nō aūt cōtingentem/ sed necessariam, nec̄ia ꝟo negatiua vtrāqȝ tollit cōtingentē ⁊ affirmatiuā ⁊ negatiuā. Nō tñ ob hoc cēsendū est in p̄dictis cōplicationibus sp cōcludi vł̄em negatiuā nec̄iam ita ꝙ nullo pacto cōtingēs colligatur. Facile etenim est terminos inuenire, q̄bus nulli cōtingere cōcludamus. [Sit enim a/ album.] Terminos ponit/ in quibus sequit ex necessitate nulli, nō aūt quēadmodū cōsueuit, nam semp monstrabat inutiles cōplicationes eo/ ꝙ ⁊ omni ⁊ nulli ex necessitate sequeret. ℂ Uerum inqt Alexāder posse alios etiam terminos inueniri, in q̄bus sequatur ex necessitate omni, hoc enim prętermisit Aristoteles tanq̄/ qui sufficienter monstrauerit non esse predictas cōplicationes vtiles pp̄terea ꝙ oportet cōtingentē fieri cōclonē in cōtingētibus ppositionibus, inuenit ꝟo vł̄is negatiua necessaria fieri, sunt autem termini quibus possumus cōcludere ex necessitate omni/ album/ hō/ grāmaticū, vel vt inqt Aualidus Ros. album/ animal/ equus.

Alexāder dicit alios terminos inueniri q̄ Aristote. posuerit.

equus. Uerum inquit Philoponus nō sic ne hęc penitus suscipienda. Opꝫ eni vtrasqꝫ ppōnes eodē tēpore verificari posse, qđ fieri nequit in prędictis terminis, eo eni tēpore quo nullus hō erit albus, fieri nō pōt vt omne grāmaticū sit albū. Pręterea hoc etiā rōne monstraƭ, si eniꝫ concluderet ex necessitate omni, opus esset, vt aut minor extremitas sub maiore contineret, aut aliquo alio pacto sub ipsa foret, ꝛ si hoc non posset postea medius terminꝰ eodeꝫ tempore a maiori remoueri extremo ac de minori affirmari, nō itaqꝫ possumus in hac cōplicatiōe, seu figura terminos inuenire, qbus ex necessitate oī cōcludamus, l Zideꝫ aūt mōstrabiƭ. J Reliqs oēs taꝫ vles q̄ pticulares huiusce figᵉ vnico ꝟbo absoluit iquiēs p eosdē terminos mōstrari posse nullā hac i figᵃ vtilē fieri cōplicationē. Atqꝫ h hactenꝰ de vniformibꝰ, ad reliq̄s trāseamus.

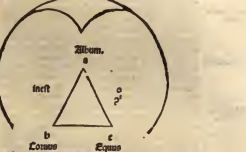
ℂ MISTIO INEXISTENTIS ET CONTINGENTIS IN SECVNDA. CAP. XII.

Si autē hęc inexistere, illa ꝟo cōtingere significet, si prędicatiua ponaƭ inexistere, priuatiua autē cōtingere, nullus erit sylls, neqꝫ duꝫ vlr, neqꝫ dum in parte termini accipiūtur, demonstratio ꝟo eadē ꝛ per eosdem terminos.

Acturus post vniformes contingentiuꝫ in scđa de mistis ex inexistente ac contingente regulam supra expositaꝫ repetit inquiens, si inexńs affirmatiua fuerit cū negatiua ꝯtingente, ꝙ nulla fiet syllogistica cōplicatio, sin ecōuerso inexńs negatiua cuꝫ affirmatiua cōtingente poterūt ꝯiugationes vtiles effici ad dimidiū cōtingētis. Hęc Aristoteles. ℂ Moderniorꝫ ꝟo nōnulli secꝰ sup hac mistiōe imagiati sūt, horꝫ eni qdaꝫ asserūt ex altera inexńte, ꝛ ꝯtigēte altera nullā penitꝰ in zᵃ cōplicationē erigi syllogisticā. ℂ Alij ꝟo cū suis distōnibꝰ pcedētes iquiūt, si cōtigēs ppō in sensu extiterit cōpōnis cū altera inexńte, qūocūqꝫ varienƭ ppōnes, ne vllā qdeꝫ syllogisticā fieri cōplicationē, sinaūt ꝯtigēs in sensu accipiaƭ diuisionis ꝛ negatiua cū iexńte affirmatiua simplr, aut affirmatiua cōtingēs cū simplr iexńte negatiua ꝯnē aiūt fieri poseꝫ. Hęc illi. ℂ Sꝫ nos cū Arist. dicamus, si ꝯtingēs extiterit negatiua cū inexńte affirmatiua, ꝙ non fit vtilis cōplicatio, ppea ꝙ velati supra differuimꝰ, vlis negatiua nō ꝯuertiƭ in seipaꝫ, vlis aūt affirᵐᵃ iexńs in pticularē retrocedit, q̄re nō pnt sylli isti ad pmā ꝯuersione aliq̄ remeare, sꝫ neqꝫ p deductionē ad icōmodū mōstrari pnt, sit eni cōplicatio h, oē b est a, ꝯtigit nullū c esse a, dico ꝙ nō possumus p ipossibile mōstrare ꝯcludi, ꝯtigit nullū c esse b, accipiaƭ eniꝫ ex nećitate, aliqđ c b, cui maior addaƭ, oē b a, cōcludiƭ, aliqđ c fm qđ est a, qđ minime alterā tollit, nō eni si ꝯtingit nullū c eē a, ppterea fieri negt, vt aliqđ c sit a. ℂ Sꝫ alr diceret diuꝰ Albtus mōstrari h posse p deductionē, puta accipiēdo oppᵐ ꝯnis cū minore facta inexńte hūc in modū, nullū c a, ex nećitate aliqđ c b, ꝯcludiƭ nāqꝫ in zᵃ, aliqđ b nō est a, qđ maiorē demoliſ dicentē, oē b a, ꝛ eodē pacto possemus ondere ꝯcludi inexńtē ꝯnē. Ad h rńdet idē nō eē admittēdum, ꝙ mior ꝯtigēs efficiaƭ iexńs, ppea ꝙ poterit eē inexńs vt nūc, ꝛ ita oppᵐ ꝯnis verificabiƭ cū minore, dū fuerit ꝯtigēs, non aūt dū fuerit ad iexńtē trāsposita. ℂ Sꝫ mea qdem snia hęc nō penitꝰ qōni satisfaciūt, nā quēadmodū ꝛ supra retulimꝰ, ppō nećia ita aduersaƭ ꝯtigēti dū remanet ꝯtingēs, veluti ꝛ duꝫ facta fuerit iexńs atqꝫ ob id nō debemꝰ nouū dicē causari ipoſe dū cōtigēteꝫ facimus inexńtem. Rńdemꝰ itaqꝫ alr cōplicationē qdē istā ita se hńtē inutilē eē, si ꝟo mior ꝯtigēs fiat inexńs, posse vtilē fieri ad ꝯneꝫ inexńtē, tūc eni ex ambabꝰ inexńtibꝰ rōcinatio efficieƭ, q̄ pculdubio syllogistica est in ꝯnē ꝯsilr inexńtē, ꝙ si q̄ras an possit in hac ꝯiugatiōe ꝯtigēs colligi, dicimꝰ, posse vtiqꝫ, sꝫ nō verꝫ ꝯtigēs, cęterū illđ, qđ inexńtis vicē pstat, veluti supra ēt disputauimus. [Per eosdē termios.] puta albū, hō, equus, ꝯcludiƭ eniꝫ nećia negatiua vlis, q̄ oēs ꝯtigētes atqꝫ iexńtes tollit, iexńtes iquā simplr ꝛ vere inexńtes, quēadmodū eni ingt Philoponꝰ, qđ ꝯtingit nulli, h ꝛ oī ꝯtigit, ita ꝛ qđ iest nulli, h ꝛ oī aliqñ iesse poterit, iexńs nāqꝫ nil aliđ est, q̄ ꝯtigēs ad actū deductū.

ℂ Sed qñ affirmatiua cōtigere, priuatiua aūt inexistere, erit sylls. Sumaƭ eni a b nulli in-

esse, c ꝟo omni cōtigere, cōuerso itaqꝫ priuatiuo b a nulli inerit, sed a omni c contingit, fit igiƭ sylls ꝙ cōtigit b nulli c per primam figuram. Cōsimilr aūt ꝛ si ad c ponaƭ priuatiuū. Qñ ꝟo vtręqꝫ sūt priuatiuę, significet autē hęc nō inesse, illa cōtingere nō inesse, per ipsa quidē assumpta nihil accidit necessariuꝫ, sed cōuersa ppōne, quę est fm cōtigere, sylls efficitur, ꝙ b nulli c cōtigit inesse, quemadmodū in prioribus, erit eni rursus prima figura. Si ꝟo vtręqꝫ ponātur pdicatiuę, non erit syllogismus, termini ꝙ inest sanitas, animal, hō, ꝙ non inest, sanitas, equus, homo.

ℂ Si inquit sumamus affirmatiuaꝫ minorē ꝛ cōtingentē cū maiore inexńte negatiua, fiet vtilis cōplicatio ad cō-

Opio modernorꝫ q̄ruidā.

Opio q̄ruidā aliorum.

Ueritas peripatetica.

cludẽdũ nulli ex neceſſitate, queadmodũ ⁊ in pᵒ efficiebat̃ figura, puta nullũ b/a, ↄtigit oẽ c/eẽ a, ↄtigit nullũ c eẽ b. [Cõſilr aũt.] eodẽ pacto inge ⁊ ſi ecõuerſo ponam' ꝓpõnes, ꝙ ẽ maiorẽ ↄtigẽtẽ vlr affirmatiuã cũ miore negaᵗᵃ ineẽte fiet ſyllᵗᶜᵒ cõplicatio, puta ↄtigit ol b/eẽ a/nullũ c/ẽ a/dico ꝙ ſeqt̃, ↄtingit nullũ c/eẽ b, nã cõuerſa minore ⁊ ↄne ad pᵃme ſcḋam reuocat̃.

Dubiũ Alex.

[Sed dubitat Alexãder quõ ſi ſuperius negauimus cõtingẽtẽ negatiuaꝫ vlr conuerti/poſſit cõiugatio hęc ad primã reduci figurã. Cõcluſio enĩ quũ ſit cõtingẽs terminis cõuerti nõ poterit, aut itaqꝫ aliud a quęſito cõcludemus, aut inutilis reddet̃ cõplicatio.

Solo eiuſdẽ

[Rñdet idem ↄnem nõ eſſe veri cõtigẽtis, ſꝫ eius qḋ cõuertit̃ cũ inexiſtẽte, ⁊ qꝛ inexñs vlr negatiua cõuertit̃, cõtingẽs etiam iſta cõuertet̃ in ſeipſaꝫ, atqꝫ ita velle videt̃ Alexãder, ꝙ cõtingẽs ſupra vocatũ nulli ex neceſſitate vel dimidiũ cõtigẽtis, nil aliud ſit, ꝙ ꝓpõ inexiſtẽs cũ mõ cõtingẽtis.

Nota de ↄtingẽti dimidio ex ſententia Alexan.

Uerũ de ꝙ ſupra aliter diſſeruimus ponentes etiã diſã inter hoc pacto cõtingẽtẽ atqꝫ inexiſtentẽ, ſed iſta ex ſuperioribᵒ repetant̃. Ex ꝙ tñ manifeſte poſſumus colligere vlem negatiuã quę eſt cõtingẽtis dimidiũ poſſe terminis cõuerti, qḋ ſupra etiam aſſerebamus. [Dubitatio tñ hęc plus valeret ↄ põneꝫ Alalidi, qui volebat hoc in cõplicatione colligi cõtingẽs ęquiuocum, ⁊ hoc egregię notauit Leui Gerſonis, tu conſidera.

Aliud dubiũ Alexandri.

[Sed iteruꝫ dubitat Alexander quõ ſit cõplicatio iſta vtilis nũcupanda, quũ in ea ⁊ nulli ⁊ omni ex neceſſitate cõcludat̃, ſequit̃ enĩ cõtingit oẽm hoieꝫ eſſe albũ, nullus equus eſt albus, ergo ex neceſſitate nullus equus eſt hõ, itẽ ↄtingit oẽm hoieꝫ eẽ albũ, nullũ grãmaticũ eſt albũ. ergo ex neceſſitate oẽ grãmaticum eſt hõ.

Solo eiuſdẽ

[Reſpõdet ideꝫ tẽpore determinari quę dicit, nullũ grãmaticũ eſt albũ, nãqꝫ ſi maior ad inexiſtenteꝫ tranſmutet̃, nõ erunt ſil poſſibiles maior minorqꝫ.

Replica Alexandri.

[Sed cõtra ait ideꝫ ſufficit nulli ex neceſſitate cõcludere ad aliquã ↄiugationẽ refutandaꝫ, nõ enĩ poterimus dicere hãc, nullus equus eſt albus tẽpore determinari, ſiue eniꝫ maior fiat inexiſtẽs ſiue maneat contingens, ſemper ſimul poſſibilis eſſe dicitur.

Solo eiuſdẽ

[Rñdet idem dõm eſſe Phm poſuiſſe tales cõplicationes ſyllogiſticas ex ſolius inexiſtẽtis ↄuerſiõe motũ, nõ etiã facientẽ ſcrutiniũ in terminis, ſi enĩ inquit gſpiaꝫ vellet nos inexiſtentẽ accipere, quę ſemꝑ eſſet vera, tunc iſte pro inexiſtẽte neĉiaꝫ accipiet, quũ aliogn nunqꝫ ipſe in talibus terminis inexiſtentẽ capiat. Hęc ille.

Snia ꝓpria authoris.

[Uerũ nos aliter, dicimus eã accipiendã eſſe ꝓpoſitioneꝫ inexiſtentẽ ſimplr, hoc eſt cũ determinationibᵒ ſuperius a nobis aſſignatis, quęqꝫ nõ ſolũ in ſcḋa figura ſit ſimplr inexiſtens, ſed etiaꝫ quũ ad pᵃmã reducta fuerit figurã, verum hęc, nullus equus eſt albus, ſꝫ fortaſſe ita ſe hñs ſit inexñs ſimplr vocitãda, nõ tñ talis erit vbi cõuerſa fuerit, puta nullũ albũ equus, ſi enĩ vere inexñs eẽt, veluti ſupra etiã diſtinximus, nil ꝓhiberet aliqñ verã eſſe/qḋ omne albũ eſſet equus, qḋ tñ fieri nequit, nãqꝫ vere inexñs nil aliud erat ꝙ cõtingens ad actũ trãſpoſita. Sed iſta alius etiaꝫ ſpeculatius cõſiderabit. [Quũ ꝟo vtręqꝫ ſint pᵃuatiue.] erit ⁊ in hac coniugatione ↄclõ nõ ↄtingẽtis ſm determinationeꝫ, ſed nulli ex neceſſitate, queadmodũ in pᵃma, qḋ ⁊ ipſe monſtrauit, quũ dixit/queadmoduꝫ in prioribus. [Si ꝟo vtręqꝫ ponant̃.] ex ambabus affirmatiuis non fit vtilis cõplicatio in ſcḋa, nõ enĩ ↄuertit inqt Philoponus affirmatiuã cõtingẽtẽ in negatiuã, vt quę antea inutilis erat, poſtea efficiat̃ vtilis, queadmodũ ſupra negatiuas ꝟterat in affirmatiuas. Rõnẽ ſupra reddidimus.

[Eodẽ pacto ſe hẽbit ⁊ in ſyllᵒis in pte, quuꝫ enĩ affirmatiuũ ſit inexñs, aut vniuerſalr, aut in pte acceptũ, nullus erit ſyllogiſmus. Hoc autẽ cõſimiliter ⁊ per eoſdẽ monſtrat̃ terminos/quibus priora, quũ ꝟo priuatiuuꝫ/erit ꝑ ↄuerſionẽ/queadmoduꝫ in prioribᵒ. Rurſus ſi ambo qdeꝫ interualla priuatiua fuerint accepta, vniuerſalr aũt/qḋ nõ inexiſtere, ex ipſis qdem ꝓpõnibus nõ erit neceſſariũ, ſed ↄuerſo eo, qḋ eſt cõtingere, queadmodũ in prioribus/erit ſyllᵒs. Si ꝟo priuatiuũ qdeꝫ inexñs ſit, ſed in parte acceptũ/nõ erit ſyllᵒs/ſiue affirmatiua, ſiue priuatiua altera fuerit ꝓpoſitio: neqꝫ qñ vtręqꝫ indefinite ſint accepte, aut negatiue/aut affirmatiue/vel ſm partẽ. Demõſtratio ꝟo eadem ⁊ per eoſdeꝫ terminos.

[Quemadmodũ inquit vles complicationes miſtionis iſtius ⁊ vtiles erant ⁊ inutiles, ita ⁊ particulares, ſi enĩ ꝓpoſitio inexiſtens ⁊ vlis ſit ⁊ negatiua erunt vtiles complicationes, quõcũqꝫ ꝟo aliter erũt non ſyllogiſtice. [Si ꝟo priuatiuũ quidẽ.]

Dubᵐ quorũdã

[De hac dubitãt nõnulli cõplicatione, videt̃ enĩ ꝙ ſit vtilis per expõnẽ minore facta vlĩ, veluti ⁊ ſupra fecimus.

Solo eorũdem.

[Ad ꝙ rñdent quidã nõ valere taleꝫ expõnẽ, ꝓpterea ꝙ minor illa/quũ ſit pticularis, ſi fiat vlis, poterit eſſe, vt nunc inexiſtẽs, qualeꝫ reſpuũt cõiugationes iſte.

Solo ꝓpᵃa authoris.

[Nos autẽ aliter dicimus expõnem iſtã non valere, qꝛ expoſitio in ꝓpõnibus conſimilibus fieri debet. Sed de his ſupra ſatis diſputauimus. Ad miſtionẽ neceſſariꝫ atqꝫ cõtingentis iam tranſeũdum.

[MISTIO NECESSARIAE ET CONTINGENTIS IN SECVNDA. CAP. XIII.

VErũ ſi hęc ex neceſſitate, illa ꝓpõnẽ cõtingere ſignĩet, priuatiua exñte neceſſaria, erit ſyllᵒs, nõ ſoluꝫ ꝙ ↄtigit nõ ineſſe, ſed ⁊ qꝛ nõ ineſt, affirmatiua aũt nõ erit, ponat̃ enĩ a/b/nulli ex neceſſitate ineſſe, c/ꝟo omni ↄtingere. Conuerſa igit̃ priuatiua ⁊ b/a/nulli inerit, ſed a/c/omni cõtingit, fit igit̃ rurſus per primã figurã ſyllᵒs, ꝙ b/nulli c/cõtingit ineſſe, ſimul auteꝫ manifeſtuꝫ ꝙ ⁊ b/nulli c/ineſt. ponat̃ eniꝫ ineſſe, igit̃ ſi a/b/nulli contingit, b/ꝟo ineſt alicui eoꝝ, quę c/a/alicui eoꝝ, quę c/non ↄtingit, ſed omni ſupponebatur contingere. Eodem pacto monſtrabitur ⁊ ſi ad c/ponatur priuatiuum.

Circa miſtionẽ ex neĉia ⁊ cõtingẽte in ſcḋa dicũt nõnulli moderniorꝫ/oẽs cõplicationes miſtiõis iſtius neceſſariaꝫ colligere ↄnẽ, nullas ꝟo contingenteꝫ.

Dcũ quorũdã modernorum.

[Alij ꝟo cuꝫ ſuis diſtinctionibᵒ inquiũt, ſi ambe ꝓpõnes cõpoſite fuerit, aut altera cõpoſita, altera aũt diuiſa ſeu neĉia ſeu cõtingẽs nullã fieri cõplicationẽ vtilẽ, ſꝫ ſi ambe in ſenſu diuiſionis extiterint vtiles qdẽ oẽs erunt, veruꝫ nõ ad ↄtingẽs ꝓpriũ colligẽdũ, ſed ad inexñtem ⁊ poſſibilẽ ↄnẽ. Hęc illi.

Snia aliorꝫ.

[Cęterũ Ariſtoteles lõge ſecius in ſcḋa inquit figura ſi ꝓpõ neĉia vlis extiterit ⁊ negatiua, altera quõcũqꝫ cõtingẽte vtilis fiet cõplicatio. Aliter quõcũqꝫ nullus erit ſyllᵒs, cõcluſio ꝟo eadẽ erit, quę ⁊ in prima figura dum altera neceſſaria, contingens erat altera, hoc eſt ↄtingentis, qḋ inexiſtẽti equalet. [Affirmatiua aũt nõ erit.] ea de cã/quã ſupᵃ recitauimᵒ, ꝓpea ꝙ vtręqꝫ fiant

Ueritas peripatetica.

fiunt in scda affirmatiue.[Ponat enim.] monstrat pmos cōplicationē mistionis istiꝰ ex maiore nec̄ia negatiua cū minore cōtingēte inquiēs in hac cōcludi b/nulli c/ꝯtigere, hoc est inexistere, qꝛqꝫ hoc ita sit mōstrauit subdens, simul autē manifestū qꝫ ꝛ b/nulli c/inest. Licꝫ fortasse Aluli/das ꝛ alij quidā, aliter sup hoc sentiāt, voluit enim ij dupli/cē sequi ꝯnē ꝛ vere cōtingētē ꝛ inexistentē. Nos autē se/cius dicebamus, ꝯnē tm̄ fieri inexistētē vel etiā ꝯtigētē, vt tñ cū inexistēte ꝯuertat, verū de his abūde in pma dispu/tauimus figura. Qr autē sequat inexistēs pōt inquit mon/strari accepto ꝯnis opposito cū maiore, cōcludit enim mi/noris ꝯdictoriū, puta ex necessitate nullū b/est a, hoc enim volebat, quū dixit, si a/b/nulli ꝯtingit, deinde huic addat oppositū ꝯnis, aliqđ c/b/ꝛ ꝯcludit in pma ex necessitate aliqđ c/nō est a, cuiꝰ oppositus minor asserebat dicens a/omni c/cōtingere. Si gͦ Aꝰo hac eadē ꝯductiōe conaret mōstrare verū sequi ꝯtingēs/incassum laboraret, eodē nāqꝫ pacto respōdendū eēt/quo supra, impossibile inquā nō sequi pmo ex nec̄ia supposita, sed ob id, qm̄ nec̄ia inexi/tem quodāmō pręsupponit, verū ista iaꝫ supra exactius disquisita sunt.[Eodem pacto.] eodē inquit modo scdam arguemus cōplicationē ecōuerso ppōnes hītem, s. est maiorē vlīter affirmatiuā contingentē, cū minore nega/tiua nec̄ia, nā cōuersa minore ad primā deducit figuraꝫ cōuertentē ꝯnem cōcludens, ꝛ qm̄ ꝯclo inexn̄s erat, po/terit ꝛ ipsa terminis ad seinuicē remeare, atqꝫ ita de ppo/sito ratio fiet. Possumus ꝛ per impossibile monstratio/nem facere in prima figura accepto conclusionis opposi/to cum maiore, sed ista iam satis manifesta sunt.

Op. Aluldi.

Opinio autho/ris.

[Rursus sit pdicatiuum necessariū, alterum Aꝰo cōtingens, ꝛ a/ꝯtingat nulli b, c/Aꝰo omni insit ex necessitate, sic itaqꝫ se hn̄tibꝰ terminis/ nullus fit sylls, accidit enim b/ipsi c/ex necessita te nō inesse, sit nāqꝫ a/albū, in quo b/hō, in quo c/cygnus, albū igit cygno ex necessitate inest, hoi Aꝰo cōtingit nulli, ꝛ hō nulli cygno ex ne/cessitate. Qr igit eius qđ est cōtingere nō est sylls/planū, qđ enim ex necessitate nō erat ꝯti/gēs, verūtm̄ neqꝫ necessariū, necessarium nāqꝫ aut ex vtrisqꝫ necessarijs, aut ex priuatiua ac/cidit. Amplius autē ꝛ lꝫ his positis b/ipsi c/inesse, nil enim phibet c/sub b/esse, a Aꝰo b/omni cōtingere, c/autē ex necessitate inesse/veluti si c/esset vigilatio b/aial, in quo a/motus, naꝫ vi/gilanti ex necessitate motus inest, aiali Aꝰo oi contingit/ꝛ omne vigilās animal. Manife/stum itaqꝫ qꝫ neqꝫ nō inexistendi, siquidē ita se habētibus necesse inesse, neqꝫ vtiqꝫ opposi/tarū affirmationū, q̄re nullus erit sylls.

[Monstrat nūc/si nec̄ia fuerit affirmatiua cū negatiua cōtingente nō erigi cōplicationē syllogisticā, si enim cōtin/git nullum b/esse a, ꝛ ex necessitate omne b/sit a, nihil vi/colligit ratiocinij, cōcludit enim in terminis vlīs nec̄ia ne/gatiua, puta cōtingit nullū hoiē esse albū, ex necessitate ois cygnus est albus, ꝛ tm̄ sequit ex necessitate, nullus cy/gnus hō, ꝛ ex hoc planū nō posse ꝯtingentē colligi ꝯnē, nā nec̄ia negatiua oēs tollit ꝯtingētes, ꝛ ex hoc dilucidū esse pōt perperā eos dicere, q aiunt ex maiore vlīr nega/tiua inexistente cū minore ꝯtingente cōcludi posse ꝛ vlīr negatiuā necessariā/ꝛ ꝯtigētē itidē negatiuā vlīr, hoc enim supra etiā refutauimꝰ, ꝛ hoc in loco plane asserit Aristo.[Uerūtamen neqꝫ necessarij.] monstrat deinceps nō se/qui etiam hac in complicatione vt syllogistica/nec̄iaꝫ ne/gatiuā, ppterea qꝫ si nec̄ia sequeret, aut ex vtraqꝫ seque/ret, aut saltē ex negatiua nec̄ia. Amplius ideꝫ hoc termi/nis mōstrari pōt, ita enim dispositis ppōnibus ꝯcludimꝰ in aliqua mā affirmatiua vlīr necessariā, puta cōtingit nul/lum aial moueri, necesse est omne vigilans moueri, g̃ ne/cesse est omne vigilās esse aial, melius tm̄ inquit Alexan/der si pro vigilanti poneremus ambulās, nā motꝰ mani/festius inest ambulāti q̄ vigilanti, sed hęc ad rē parum, nāqꝫ ꝛ ambulatio motꝰ est ꝛ vigilia.[Ingeniosius du/bitat Philoponus ingens terminos istos nō hn̄ fuisse ac/ceptos, supra nāqꝫ asserebamus, oportere eodē tpe veri/ficari ambas ppōnes, sed fieri nequit vt eodeꝫ istāti nul/lū aial moueat, ꝛ ex necessitate oē vigilans moueat, q̄re addit idē nō recte per hos terminos ex necessitate oi cō/clusit.[Nos autē dubitationi huic sic respondemꝰ, verū quidē esse/si altera ppōnū inexistens, altera cōtingēs sit/oportere ambas eodē tempore ad actum trāspositas si/mul esse possibiles, ita enim supra dicebamus simplr acci/pi inexn̄teꝫ, sin autē altera cōtingēs atqꝫ nec̄ia altera, nō est opus ambas simul actu verificari, ppterea qꝫ neces/saria ad omne tpe suā obtinet veritatem. Hęc nos hunc in modū, qꝫ si q̄spiā meliora habuerit/is ea in mediuꝫ p/ferat.[Sed ambigūt alij de ꝯne, dicūt enim oē vigilās aial inexn̄tē eē nō nec̄iaꝫ, nō enim nec̄ia esse pōt, quū sua ꝯueriēs sit inexn̄s, aliqđ aial vigilat. Prętereа faciamus hoc pacto syllm̄, oē vigilās ex necessitate moueт, oē vigi/lans ex necessitate est aial, sequit in tertia ex ambabꝰ ne/cessarijs, aliqđ aial ex necessitate moueт, qđ est falsum, g̃ ꝛ pręmissaruꝫ ppositionū aliqua, non maior, igit minor. Amplius hoc quoqꝫ Phi testimonio cōprobāt, quū enim ambas explicuisset ppositiones, ꝯclonē inferens dixit, ꝛ omne vigilās aial, non autē necessitatis modum addidit.[Ad hęc ꝛ cōsimilia ex ijs quę supra posuimꝰ respōde/re facillimū erit, dicimꝰ enim ꝯnē istā ꝛ nec̄iaꝫ esse fm̄ qd ꝛ inexn̄tē fm̄ qd, talē auteꝫ ppōnē voluit Aristo posse ꝛ inexn̄tes ꝛ necessarias opposite dictionis demoliri, neqꝫ huiuscemodi ppōnes nō vere ꝛ simplr nec̄ias eo/quo ꝛ alie pacto ꝯuerti diximꝰ, neqꝫ ad mistiones necessariarū multū vtiles, qđ supra etiā diligēter notauimꝰ, ꝛ ob hoc nō iniuria sine modi appositiōe dixit Phs, ꝛ oē vigilās aial, qꝫ tm̄ necessaria aliquo pacto vocitanda esset/signifi/cauit subdens, manifestū itaqꝫ qꝫ neqꝫ nō inexistendi, si quidē ita se hn̄tibus necesse inesse.[Sed adhuc videt posse per deductionē mōstrari ꝯnē sequi ꝯtingētis nulli ex necessitate hoc pacto/ꝯtingit nulluꝫ b/eē a, nec̄e est oē c/eē a, dico qꝫ sequit ꝯtigit nullū c/esse b, qa si nō/suppo/nat oppositū nō ꝯtigit nullū c/esse b, hoc equalet huic/ne/cesse est aliqđ c/eē b, cū q̄ ꝛ miore ꝯcludimꝰ ex vtrisqꝫ ne/cessarijs/necesse est aliqđ b/esse a, qđ maiorē tollit dicen/teꝫ/cōtingit nullū b/esse a.[Ad hoc dicimus nō cōclu/di maioris oppositū, lꝫ enim vere nec̄ia/vere ꝯtigētes de/struat, nō tm̄ ex minore mistionis huiusce cū opposito ꝯ/nis vere colligit nec̄ia, ppea qꝫ quēadmodum ꝛ supra in pͣ dicebamꝰ figͣ in mistione ꝯtigētis ꝛ nec̄ij, nō pōt ma/ior eē simplr nec̄ia, si minor fuerit cōtigēs, cōsilr ꝛ hic di/cēdū erit, minorē dicētē ex nec̄itate oē c/a, nō posse vere esse nec̄iaꝫ, ꝛ ppterea quuꝫ in deductione hęc fiat maior cū opposito ꝯnis nō cōcludet vere nec̄iaꝫ, q̄lis exigit vt maioreꝫ ꝯdictiōe tollat, vidēs itaqꝫ Aristo. cōplicationē istā cōuersione mōstrari nō posse, vidēs ēt terminos inue/niri, in qbꝰ omni ꝛ in qbꝰ nulli ex necessitate, simplr enū/ciauit inutilē ac nō syllogisticā esse.[Neqꝫ vtiqꝫ opposi

Dub. Alex.

Dubi. Phi/loponi ingeni/osum.

Solo autho/ris ad dubiū Philoponi.

Dub. quorū/dā de hac co/clone: oē vigi/lans aial: an sit necessaria.

Solo autho/ris ad dubita/tionem supra positam.

Qđ sequat ꝯclo ꝯtigentis/ nimirum p de/ductionem ad ipsā dubitat

Solo dubita/tionis.

Expō Alex.

tarū affirmationū.] oppositas affirmatiōes inq̄t Alexander vocat vlī neciç ꝛ vlī inexistēti negationib⁹, opponiẗ eni vlī negatiue neciç particularis affirmatiua cōtingēs ꝛ vlī negatiue inexistēti, inexistens affirmatiua in parte, atq3 ita bine erunt affirmationes binis opposite negationibus, ꝙ cū barū negationū nulla cōcludaẗ, mōstrauit necīa affirmatiua cōclusa, quç bas ambas tollit, ꝙ autē, neq3 affirmationū oppositarū illis negationib⁹ nō solū cōtradictoriarū, sed neq3 ꝯtrarū, monstrat vlis negatiua necīa, oportebat aūt si fiebat syll'o, bo⁊ aliqd concludi, possumus aūt idē legere nō κατα φάσεων hoc est affirmationū, sed φάσεων .i. enūtiationū seu ꝓpōnū, ꝯsueuit eni ꝓpōnes φάσεις nuncupare, erit aūt sensus ꝙ nō solū non concludentur vles affirmatiua negatiuaq3 neciç, sz neq3 contingentes in parte affirmatiua aut negatiua, co ꝙ omnes affirmationes necessaria vniuersalis negatiua tollit, ꝛ affirmatiua negationes etiam omnes.

¶ Cōsimilr mōstrabitur ꝛ si ecōuerso ponaẗ affirmatiua. Or si eiusdē figurç sint ꝓpōnes/ quaꝝ priuatiue sunt/semꝑ fit syll'o cōuersa ꝓpositione quç est ₰m ꝯtingere, quēadmodum in prioribus, accipiaẗ enim a/ipsi b/ex necessitate nō inesse, conuersis igiẗ ꝓpōnibus b/nulli a/inerit, a ꝟo omni c/contingit, fit itaq3 prima figura, ꝛ si ad c/poneret priuatiuum ꝯsimilr. Sin autem ꝑdicatiue posite fuerint/ non erit syll'o, nāq3 nō inexistēdi, aut ex necessitate nō inexistēdi planum ꝙ nō erit, ꝓpterea ꝙ nō fuit accepta priuatiua ꝓpositio neq3 in eo/qd̄ est inesse/neq3 in eo qd̄ est ex necessitate inesse, verūtamē neq3 eius/qd̄ est ꝯtigere nō inesse, ex necessitate eni sic se bñtibus b/ipsi c/nō inerit, quēadmodū si a/poneret albā/in quo b/cygnus, c/ꝟo hō, neq3 vtiq3 oppositarum negationum, qm̄ mōstratum est b/ipsi c/ex necessitate nō inexñs, nō igitur fit syll'o omnino.

¶ Eodē inquit pacto arguemus, ꝛ si ecōuerso ꝓpōnes posuerimus/maiorē necessariā vliter cū minore cōtigēte, nā per eosdē terminos redargutio, puta sit a/albū b/cygnus c/homo, nāq3 cygnus oīs ex necessitate est alb⁹, contingit nullū hoīem esse albū, ꝛ tn̄ sequiẗ ex necessitate nullus homo cygnus, nō autē amplius mōstrāt omni ex necessitate termini illi/quos supra apposuit, quū minorem necessariā affirmatiuā acciperet, nō enim si ex necessitate omne vigilās moueẗ, ꝛ cōtingat nullū aīal moueri, ꝓpterea sequitur, ꝙ ex necessitate oē aīal sit vigilans, sz enim ex necessitate omne vigilās sit aīal, nō tn̄ ecōuerso ex necessitate oē aīal vigilat, sed sufficit inq̄t Alexander negatiua necessaria ad destruendā cōplicationē tanq̄ non syllogisticā. ¶ Et subdit idē se dubitare, quō cōiugationes iste nō sint vtiles, videẗ eni per deductionē mōstrari posse vlem cōtingentē ꝯclonē fieri, quç quū ita sint aut deductionē calūniādā esse dicit tanq̄ non sufficientē, aut si dānari nequit, mā hçc nō videbiẗ sufficere vt ostendamus ꝯiugationē aliquā nō syllogisticā, ꝛ quç sit dubitationis solutio, se dixisse asserit in libro de mistionibus, nos aūt quid respōdendū satis supra planū fecimus. [Or si eiusdem figurç.] si inquit ambas ꝓpōnes qualitate consimiles acceperimus, quū ambe extiterit ꝑuatiue, subaudias inq̄t Alexāder vles ad vtrāuis extremitatū posita necīa

Dub^m Alex.

semꝑ fit syll'o, ꝑterq3 ꝙ si maior necīa fuerit bine tm̄ cōuersiones fient, ꝛ maioris ₰m terminos ad seinuicē, ꝛ minoris ₰m cōtingere ad oppositā q̄litatē, si ꝟo minor extiterit necīa, tres fient cōuersiones duaꝝ ꝓpōnū, ac rursus ꝯclonis, nil eni ꝓhibet ꝛ ꝯnē ꝯuerti, quum sit inexistens. [Sin aūt ꝑdicatiue.] Si inquit ambe fuerint affirmatiue nō fiet vtilis cōplicatio, ꝛ hoc nō iniuria, nāq3 in scd̄a nihil affirmationis cōcludiẗ, ꝛ qm̄ si fieret ꝯclo aut inexñs aut necīa aut ꝯtingēs eēt, sed neq3 inexñs neq3 necīa esse pōt, quaꝝ neutra ꝓpōnū hoc pacto fuerit accepta, verum neq3 ꝯtingēs negatiua, qm̄ ita se hñtibus ꝓpōnibus concludi poterit negatiua vliter necīa, quç oēs ꝯtingētes tollit. ¶ Aliter tn̄ Alexāder, ait eniꝫ, ꝙ posteaq3 Phs dixit nō fieri negatiuā ꝯnē/subdidit, verūtn̄ neq3 eius/qd̄ est cōtingere nō inesse, q̄si inuens cōtingentē ꝓpōnē sola dictionis figura negatiuā eē, re ꝟo ipsa affirmatiuā. [Neq3 vtiq3 oppositarū negationū.] Philoponus legit negationū. Alexāder ꝟo ꝛ plerīq3 alij affirmationuꝫ, si negationū legam⁹/sensus erit, nō solū sequunẗ negationes supra dicte, sz neq3 etiā affirmationes opposite istaruꝫ negationuꝫ. Si ꝟo legerimus affirmationū/sensus erit planior ꝛ cōtextus dilucidior ita vt dicamus, ꝙ nō soluꝫ negōnes supra tradite sequunẗ, sed neq3 affirmationes negationibus illis opposite, puta necesse alicui, ꝯtigere alicui, ꝛ alicui inesse, hç nāq3 illis ꝯdicūt. ¶ Addit Alexāder posse hanc quoq3 complicationem monstrari syllogisticā deductione ad incōmodum, verum eadē a nobis dicenda erunt, quç in superioribus attulimus.

Expō Alex.

Alia lra ₰m expōnē Alexandri.

Dem̄ Alex.

¶ Cōsilr aūt se habebit ꝛ in syll'is in ꝑte, quū eni sit priuatiuū ꝛ vle ꝛ necessariū/semꝑ erit syll'o ꝛ eius qd̄ est ꝯtingere/ꝛ eius qd̄ est nō inesse, demōstratio aūt per ꝯuersionē. Quū ꝟo affirmatiuū/nūq3, eodē nāq3 pacto monstrabiẗ/quo ꝛ in vlibus ꝛ ꝑ eosdē terminos, neq3 qñ vtrçq3 fuerint accepte affirmatiue. Huius eni eadē demōstratio/q̄ ꝛ prius, quū ꝟo vtrçq3 priuatiue, vlis aūt necessaria/ quç nō inesse significat, per assumptos terminos nō erit necessarium, sed conuersa propositione/quç est ₰m cōtingere erit syllogism⁹, quēadmodum in prioribus. Or si ambe idefinite aut in ꝑte posite fuerint/nō erit syll'o, demonstratio eadē ꝛ per eosdem terminos. Planū itaq3 ex dictis/ꝙ dum priuatiua vliter poniẗ ꝛ necessaria/semper fit syll'o, nō solū eius/qd̄ est cōtingere nō inesse, sed ꝛ eius qd̄ est nō inesse, dum ꝟo affirmatiua nūq3, ꝛ ꝙ eodē modo se habētibus in necessarijs ꝛ inexistētibus fit ꝛ nō fit syllogismus. Sed ꝛ manifestum ꝙ omnes imperfecti syllogismi ꝛ ꝙ perficiuntur per prçdictas figuras.

¶ Eodem inquit pacto/quo in vlibus, ita ꝛ in syllogismis in parte erit ꝛ non erit vtilis cōplicatio, si eniꝫ vlis sit negatiua ꝛ necīa semꝑ astrueẗ syllogistica coniugatio ꝯclōdens contingentē pro inexistēte, nō aūt pro vero ꝛ supra definito cōtingente, si ꝟo affirmatiua fuerit nūq3 erit syllogismus, eodē nāq3 pacto monstrabiẗ, quo ꝛ in vlibus ꝛ per eosdē terminos, puta/albū/homo/cygnus / motuꝫ/ aīal/vigilans. ¶ Sed dubitāt quidē ꝛ Aphrodisiensis

Dubō Alex. ꝛ quorūdam aliorum.

Alexander

Alexander de quarta mistionis huiusce coplicatione ex maiore vel affirmatiua contingente et minore necessaria in parte, videtur enim monstrari posse conclusionem fieri inexistentem hunc in modum, contingit omne b esse a, ex necessitate aliquod c non est a, ergo aliquod c non est b, si enim non sequitur, supponatur omne c b, deinde addita maiore, contingit omne b esse a, nimirum sequetur in prima, contingit omne c esse a, quod minorem demolitur. Amplius eadem deductione possemus ostendere conclusionem fieri contingentem alicui non esse ita, contingit omne b esse a, ex necessitate aliquod c non est a, igitur contingit aliquod c non esse b, si enim non sit oppositum, ex necessitate omne c b, contingit omne b esse a, sequitur in prima mistionis necessarie et contingentis, contingit omne c esse a, quod minori contradicit. Demum idem hoc arguit exponentes, nam si minorem in parte existentem ad vniuersalem transferemus, monstrabitur esse vtilis sensibili ostensione. Ad hec respondent nonnulli concedentes coplicationem istam vtilem esse, non tamen inter vtiles connumerari, quia ille tantum syllogistice censentur, que per conuersionem ad primam reuocantur figuram. Nos autem dicimus cum Aristotele coplicationem istam nullo pacto vtilem esse, quia termini reperiuntur in quibus nulli, puta contingit nullum equum esse album, ex necessitate aliquod homo non est albus, ergo ex necessitate nullus homo est equus. Ad rationes oppositas dicunt quidam non valere deductionem propterea quod oppositum conclusionis poterit esse vt nunc inexistens, qualem respuit talis mistio contingentis et inexistentis. Sed nobis responsio ista non placet, presertim cum superius dixeramus non oportere si maior esset contingens, minorem esse simpliciter inexistentem. Dicendum itaque, potius mistionem illam non valere, propterea quod propositio contingens, que erat maior, non fuit vere contingens, quod planum erit si primo redacamus coplicationem istam quartam ad secundam figure huiusce, deinde hanc eandem ad secundam prime ex maiore necessaria vniuersaliter negatiua, et minore contingente, ille etenim vt supra distinximus, neque vere erant necessarie, neque vere contingentes, et ob hoc non fit vera deductio ad inconueniens. Ad secundam itidem respondemus. Ad tertiam vero dicimus exponendum faciendam esse in consimilibus propositionibus, propterea quod in dissimilibus, vt sepius repetiuimus, non valet monstratio sensibilis. Neque quando vtreque fuerint accepte affirmatiue, iuxta per terminos monstrari potest necessariam concludere, puta albus, homo, cygnus. Possemus tamen inquit Alexander et hanc ostendere per deductionem concludere contingit alicui non, verum eadem ad hec dicenda erunt, que in superioribus. Et si ambe indefinite, namque ex ambabus in parte non fit syllogismus, et ob hoc neque ex ambabus indefinitis, quia indefinite particularibus equiualent. Per eosdem terminos, quibus suprain dias in prima vsi fuimus, omni inesse ex necessitate, albus, animal, homo, medius album, quemadmodum in prima, sed non eodem pacto, tunc enim animal alicui albo ex necessitate, et album alicui homini contingeret, nunc autem album alicui animali ex necessitate inest, et alicui ex necessitate non inest, vt coruo et cygno, et homini, et rursus contingit alicui inesse, et contingit alicui non inesse, et animal omni homini inest ex necessitate, nulli autem ex necessitate, album, animal, inanimatum. Potest et per eosdem terminos dicere, quibus paulo ante vsus est expositor, propositionibus vtibus et affirmatiuis, isti autem erant, nulli ex necessitate, album, cygnus, homo, omni vero ex necessitate, motum, animal, vigilatio. Hec Alexander. Et quod eodem modo. Iex hoc manifestum est, quod quarta mistionis istius coplicatio est inutilis. Per predictas figuras. Figuras dixit, hoc est coniugationes, nam omnes per vnam tantum. Per primam perficiebantur, aut melius per predictas figuras, hoc est predictas mistiones, secundum enim diuersas mistiones, vt vidimus, monstrabantur, aut demum per predictas figuras per primam ac secundam,

namque hec que ambas habebant negatiuas statim perficiebantur per secundam facta conuersione secundum contingens. Et hec hactenus de secunda. Iam ad tertiam ex vniformibus transeundum. Omnes enim que ad secunde coplicationes tam simplices quam mistas, faciebant expeditiuimus, allatis primus rationibus cur in hac ex ambabus contingentibus non fiat vtilis coniugatio, refutata ibidem Themistii opinione, Ioannis senectio, deinde rationem in medium protulimus cur negatiue contingentes ad affirmatiuas reducantur, non econuerso, soluta inibi Leonis perpulchra instantia, allata etiam ac disputata questione de vtilis negatiue contingentis conuersione, ac ratione reddita cur quum hinc vtilis affirmatiue contingentis necessarie opponantur, vna tantum in monstratione efficiatur, quia non reperiuntur termini, quibus omni ex necessitate concludamus contra Alulidum atque Alexandrum. Deinde ad mistas ex inexistentibus ac contingentibus huiusce figure pedem contulimus, recitatis primum modernorum opinionibus super mistione hac, simul soluta Diui Alberti instantia contra Philosophum, deinceps et contingentis dimidium terminis ad seipsum conuerti monstrauimus, solutis ibidem Alexandri instantiolis, ac ratione allata cur quarta, secunde non possit hac in mistione exponens monstrari. Mox aggressi eiusdem figure mistionem ex necessaria et contingente recitauimus primo iuniorum circa hanc instantias, soluta Philoponi instantia contra terminos ab Aristotele allatos, sic enodatis quibusdam aliis dubitationibus circa Philosophi contextum, ac solutis instantiis de quarta mistionis istius coplicatione. Sed de tertia iam dicamus figura.

Epilogus eius que in secunda figura tam simplicium quam mistarum dicta sunt.

FIGURA TERTIA EX AMBABUS CONTINGENTIBUS. CAP. XIIII.

Sed in vltima figura et vtrisque contingentibus et altera, erit syllogismus, quum itaque contingere significent, propositiones et conclusio erit contingens et quando hec contingere, illa inesse. Quum vero altera necessaria posita sit, si affirmatiua quidem non erit conclusio, neque necessaria, neque inexistens, si autem priuatiua, inexistendi erit syllogismus, quemadmodum in prioribus. Accipiendum vero et in his similiter contingens, quod in conclusionibus. Sint itaque primum contingentes, et a et b omni c contingant inesse, quoniam igitur conuertitur affirmatiuum in parte, b vero omni c contingit, et c alicui eorum que b contingere posset, quare si a omni contingit c, c autem alicui eorum que b, necesse et a alicui b contingere. Fit enim prima figura, et si a contingit nulli c inesse, b vero omni c contingeret, necesse et a alicui eorum que b contingere non inesse. Erit enim rursus prima figura per conuersionem. Et si vtreque priuatiue posite fuerint, ex ipsis quidem assumptis non erit necessarium, sed conuersis propositionibus erit syllogismus, quemadmodum in prioribus, namque si a et b contingit non inesse, si trasumptum fuerit contingere non inesse, rursus erit prima figura per conuersionem.

Circa figuram tertiam dicunt modernorum quidam cum suis compositionibus diuisionibusque, si ambe propositiones contingentes in sensu accepte fuerint diuisionis, et subiectum vtriusque suppositum fuerit pro his que sunt, quod sequitur contingentis veri conclusio, subiectum conclusionis accipiendo pro eo quod contingit et non pro eo quod est, similiter si vtri-

Opi. quorundam modernorum.

Solo grada... Sola et solo ...
Soli Alex.

usqz subtuz accipiat pro ijs, quę ↄtingūt, sequit ↄclo cōtingens, in qua subtuz ea signat, quę contingūt, non ea q̄ sunt, eodez pacto si vni⁹ subiiū pro ijs capiat q̄ ↄtigūt, alterius pro ijs, quę sunt. Qz si pmissarum ppōnum altera sensum retineat cōpositionis, diuisionis altera, cōclusionē nullā colligi asserūt, sinautē maior subtū hēat pro ijs, quę ↄtingunt, ⁊ minor pro ijs, quę sunt aut econuerso nō valere existimant hac in figura ex vniformibus cōplicationes. Hęc nōnulli. ¶ Alij melius ⁊ cum Aristotele dicunt, q̄ in tertia figura ex vtrisqz contingentib⁹ sylli oēs sunt vtiles dūmō altera vlis extiterit, ⁊ hoc etiā voluere oēs recte sentientes. Et h̄ est, qđ dicebat Phs, q̄si tres inuenis regulas, pmā q̄ ex vtrisqz cōtingentib⁹ semp ↄclusio erit cōtingens, quōcūqz variatis ppōnibus, dūmodo altera vlis extiterit. ¶ Scđam q̄ ex altera inexistente ⁊ contingente altera consimilr verū semper cōcludet cōtingens. ¶ Tertiam q̄ ex necessaria affirmatiua veruz sequit cōtingēs, sed ex negatiua neciā ⁊ ↄtingēte affirmatiua seu etiam negatiua, inexistēs colligit, ⁊ hoc est qđ voluit, quū dixit, accipiendū vo ⁊ in his similr ↄtingēs, qđ in ↄclonibus. [Sint itaqz pmū.] prima tertię ↄiugatiōez explicat ex vtrisqz vliter affirmatiuis, quā minore ↄuersa ad primam reuocās figurā monstrat cōtingentē ↄcludere in parte. Itidem ⁊ si maior ↄtingens vliter extiterit negatiua cum minore affirmatiua vliter, minore vsa, fiet prime cōplicatio quarta ↄclusionē ↄcludēs cōtingentez negatiuā in parte. Sinautē vtręqz extiterint negatiue ex acceptis nil concludet, sed minore, aut vtraqz ad opposi tam ↄuersa qualitatē, idē qui ⁊ supra erigent sylli.

Aliorum opio magis peripatetica. *h⁹ regle phi in ista.* *Scđa regula* *Tertia regla*

¶ Si vo hic terminoꝝ est vliter, ille in pte, eodez pacto se habentibus terminis, quo in eo qđ est inesse, erit ⁊ nō erit syllogismus. Contingat eniz a, omni c, inesse, b, autē alicui c, erit itaqz prima figura, ppōne cōuersa, quę est in parte, naz si a, omni c, c, vo alicui eorū, quę b, a, igit alicui eoruz, quę b, ↄtingit. Et si ad b, c, positūz fuerit vle, cōsimilr. Itidez ⁊ si a, c, sit priuatiuuz, b, c, vo affirmatiuū. Erit eni rursus prima figura per cōuersionez. Sinautez vtręqz posite fuerint priuatiue, hęc vliter, illa in pte, per ipsa assumpta nō erit syll's, sed conuersis erit, queadmodū in prioribus, quū vo vtręqz indefinite, aut in parte accepte sint, nō erit syll's, necesse etenim a, omni ⁊ nulli b, inesse. Termini inexistendi, animal, hō, album, non inexistendi, equus, homo, album.

¶ Si inquit Aristoteles altera vliter, altera in parte extiterit, idē erunt sylli, qui ⁊ inexistētes, hoc est inquit Alalidus Ros. qui erāt in prima figura in mistione cōtingētis ⁊ inexistētis, verū nō videt Phi snia hunc in moduz se hēre, quū eni in tali pme figure mistione, minor erat negatiua inexistēs, nō efficiebat vtilis cōplicatio, hęc autē minore etiā negatiua fm cōtingēs, vtiqz syllogistica contingatio fiet. ¶ Aliter dicūt Alexāder atqz Philoponus, q̄ tot erunt vtiles cōplicationes hac in figura in particularibus ex vtrisqz cōtingētibus, quot in hac eadē erāt ex ambabus inexistentibus. Cęterū eadē cōtra hanc quoqz fieri poterit instantia. ¶ Respondent itaqz alij nōnulli dicū hoc audiendū esse quo ad qualitatē ppōnum, non quo ad qualitatez. ¶ Nos autē aliter ⁊ melius dicimus similitudinē istā simplr intelligendaz esse ita q̄ queadmodū ex vtrisqz inexistētibus in tertia vtiles fiebāt cōplicationes, eodē pacto ⁊ ex ambabus ↄtingentib⁹, nāqz si ex ambabus negatiuis ⁊ minore tm̄ syllogistica erigit complicatio nō accidit hoc ex talibus, fm q̄ tales sunt, verū fm q̄ ad affirmatiuas reuocant. ¶ Sed insuper exorit dubitatio, cur hoc etiam nō ptulerit de vlibus, quū vice eodē ⁊ ipse sehabeāt pacto. ¶ Rńdem⁹ hoc ideo factuz fuisse, nō q̄ in vlibus aliter eueniret q̄ȝ in particularib⁹, verū qa nō in omni mistione aut modo ppōnuz semper cōplicationes in parte syllogistice sunt, velati ex vtrisqz inexistentib⁹, nāqz qnta figure istius in alijs mistionib⁹ secus se hz. Cęterū de his infra disputandū erit. [Itidem ⁊ si a, c,] omisit Phs cōplicationez ex maiore vliter affirmatiua cū minore negatiua in parte, quā tm̄ vtilē esse nemini dubium minore fm contingens versa. [Quum vo vtręqz indefinite.] Inutiles explicat ex ambabus indefinitis aut in parte aut alternatim, ⁊ ita sermonem perficit de simplicibus atqz vniformibus tertię.

Expō Alalidi. *Cōtra expōnē Alalidi.* *Expō Alex. ⁊ Philopo.* *Rń⁹ alioꝝ.* *Snia ⁊ expō propria.* *Dubitatio.* *Solutio*

¶ MISTIO INEXISTENTIS ET CONTINGENTIS IN TERTIA FIGVRA. CAP. XV.

Cęterū si hęc inexistere, illa ppositionū significet ↄtingere, ↄclo erit, q̄ contingit, ⁊ nō q̄ inest, syllogismus autez erit eodem modo se habentibus terminis, quo ⁊ in prioribus.

Dicunt moderniores circa mistionem istā, si altera fuerit cōtingēs in sensu cōpositiōis cū inexistēte altera, nullam penitus cōclusionez colligi, sinautē in sensu extiterit diuisionis, ac subtū pro his, quę actu sunt, accipiat, sequi volunt ↄnem possibilē in sensu diuisionis, cōsimilr si minor inexn̄s sit in parte cuz maiore vliter cōtingente siue ecōuerso maior in parte cū minore vli. Hęc illi. ¶ Nōnulli vo alij inquiūt, si maior ↄtingens extiterit ↄclo colliget ↄtingēs in pma, scđa, quarta, ⁊ sexta cōplicationib⁹, in tertia vo ac qnta minime, q̄ si maior inexistens fuerit cū minore cōtingēte, nullā volūt ↄclonē sequi ↄtingētez. ¶ Quidā aūt antiquoꝝ ⁊ Philoponus hunc in moduz cōplicationes mistionis huiusce disposuerūt, dicūt enim hac in figura mistionis istius nūqz fieri ↄclonē inexntez, sed cōtingentē semp, nō tm̄ in oībus cōplicationibus eādem. Cęterū quęcūqz inexistentē hnt affirmatiuaz supra definitū colligunt ↄtingēs, quęcūqz vo negatiuā eandez habēt nō supra determinatū, sed alterius gnis cōtingēs ↄcludūt, addūtqz insup oēs cōplicationes vtiles eē pter eas quę minorē hnt inexistētē negatiuā. ¶ Nos aūt aliter ⁊ multo meli⁹ cuz Leone Hersonis dicim⁹ in hac figura fm mistionē hanc cōiugationes oēs vtiles esse quōcūqz variatis ppōnibus pter eas solas, quę alteraz habuerint inexistentē negatiuā in parte, ⁊ deinde adducimus contingens in his cōclusiz cōplicationibus semp verū esse contingens, nūqz aūt nulli ex necessitate, ⁊ h̄ est qđ dicit Aristoteles ↄclo erit q̄ ↄtingit ⁊ nō q̄ inest, sed hęc infra plenius elucidabūtur. [Quo ⁊ in prioribus.] exponit Alexāder hoc est ex ambabus inexistētibus. ¶ Aliter Diuus Albertus. i. queadmodū ex ambabus cōtingētibus affirmatiuis aut negatiuis fiunt vtiles complicationes, ita ex altera inexiste ⁊ contingente altera, nos autez hūc in moduz exponimus, quo ⁊ in prioribus, hoc est, velati in prima figura ex altera vli atqz altera in parte.

Opi. q̄rūdaz moderniorꝝ. *Opi. quorūdā alioꝝ.* *Opio antiqꝝ ⁊ Philopōi.* *Opi. sūma ⁊ Leone Hersonis.* *Nota hic nras expōn.*

¶ Sint eni primū pdicatiue, ⁊ a, omni insit c,

b/ vo omni contingat inesse. Couerso igit̃ b/c/ prima erit figura, ꝛ cõclusio ꝙ contingit a/ alicui b/ inesse, nã qñ in prima figura propositionũ altera significaret cõtingere, conclusio erat cõtingẽs. Cõsimilr aũt ꝛ si b/c/ inesse a,c/ vo cõtingere, ꝛ si a/c/ priuatiuũ, b/c/ aũt pdicatiuum, sit aũt vtrũnis, vtroq3 mõ/ erit cõclusio cõtigẽs, fit eni rursus prima figura, monstratũ vo est/ ꝙ dũ altera ppositio in ipsa cõtingere significat, ꝛ cõclusio erit ꝯtingẽs, sed si cõtingẽs priuatiuũ ad min⁹ extremũ positũ fuerit, per ipsa qdem posita nõ erit syllis, conuersis aũt erit, quẽadmodũ in priorib⁹.

❡ Eas explicat/ quę ambas hñt vlr affirmatiuas, ꝛ inquit/ in his semp ve𝔷 cõcludi cõtingẽs, nãq3 maiore aut minore cõuersa ad primã reducunt̃ figurã. ⌊Et si a/c/ priuatiuũ.⌋ exponit eas quę ppões hñt figura dissimiles ꝛ inquit/ si maior negatiua extiterit seu ꝯtingẽs/ seu inexistens cu3 minore affirmatiua, eode3 pacto cõplicatione3 vtile3 erigi ad cõtingẽs colligendũ, cõsimilr si ꝯtingens negatiua minor extiterit, verũ nõ ex ipsis ppõnibus, sed minore ſm contingens versa, ꝛ hoc est qd volebat Phs, quũ dixit, sed si cõtingẽs priuatiuu3 ad minus, op3 eni3 inquit Philoponus extrinsecus addere priuatiuũ cõtingens, nãq3 si minor inexistẽs fuerit negatiua, nulla inqt efficit̃ cõplicatio sylistica pptera, ꝙ id gen⁹ negatiua i affirmatiuã trãsire minime põt, ꝛ hoc ẽt sensere alij plerique. ❡ Nos aũt dicimus cũ Leone Hersonis coniugationes istas vtilissimas esse, deduciq3 ad pmã figurã maioris ac ɔ̃nis ꝯuersione, pręmissis ppõnibus trãspositis. Sit eni cõplicatio, cõtingit oẽ c/ esse a, nullu3 c/b, dico ꝙ sequit̃ vi syllogistica, cõtingit aliqd b/ nõ esse a, nã minorẽ facio maiorẽ, aliq3 hac ꝛ cõuertẽte maiorẽ cõcludo in pma figura ꝯclõnẽ cõuertentẽ hoc pacto, nullũ c/b, contingit aliqd a/ esse c, ergo ꝯtingit aliqd a/ non esse b, ꝛ qm veluti supra mõstrauimus, cõtingẽs negatiua in parte in seipsam cõuertit̃ erit in ꝯclõne cõtingit aliqd b/ non esse a/ qd volebamus. Cõsimilr ꝛ alias oẽs mõstrare poterimus, in quib⁹ minor vlis extiterit negatiua ꝯtingẽs, qñq i has Phs aliter ad pmam reducit. Hoc etiam notauerunt Aphrodisiensis Alexãder. ❡ Sileant igit̃/ qui has inutiles sunt arbitrati, sed ꝛ magis sileant, qui volũt hac in figura dimidiũ cõcludi ꝯtingẽtis, hoc eni fieri negt quoniã oẽs figure istius complicationis ad pme particulares reuocent̃, quę veluti supra disputauimus, vere ꝯtingente3 semper colligũt. ⌊Conuersis.⌋ nãq3 bine fiunt conuersiones, vna terminis ad seinuicẽ, altera ſm contingens, aut vna premissarum alterius/ secunda conclusionis.

❡ Et si hęc ppõnum vlr, illa in pte sit, vtrisq3 pdicatiuis existẽtib⁹, aut ea priuatiua/ q̃ vlr, affirmatiua vo/ q̃ in parte, ide3 erit syllo𝔷 modus, oẽs eni per primã ꝯcludunt̃ figurã, q̃re manifestũ ꝙ eius, qd est cõtingere/ ꝛ nõ ei⁹/ qd est inesse/ erit syllis, ꝙ si affirmatiua vliter, priuatiua vo in parte/ per impolẽ erit demõstratio, insit eni b/ omni c, a vo ꝯtingat alicui c/ nõ inesse, nãq3 si a/ inerit ex necessitate omni b, b/ vo omni c/ ponitur inesse, a/ omni c/ ex necessitate inerit. Hoc autem monstratũ prius, verũ supponebat̃ alicui cõtigere nõ inẽ. S3 quu3 indefinite aut in pte vtręq3 fuerint accepte/ nõ erit syllis. Demõstratio autẽ eadem/ q̃ ꝛ in vniuersalibus ꝛ per eosdẽ terminos.

❡ Ad eas se cõfert/ quę altera3 hñt vlem/ in parte alterã, inquiens si ambe extiterint affirmatiue/ aut negatiua fuerit vlis, affirmatiua vo quę in parte/ eundẽ fore ꝯclõnis modũ/ factis vt supra cõuersionib⁹, oẽs eni3 ad pmã reuocent̃ figurã, ꝛ ex hoc planũ, ꝙ semp vere contingẽte3 ꝯclõnẽ colligunt, in pma nãq3 in particularib⁹ oib⁹ vere cõtingẽs ꝯcludebat̃. ⌊Et si affirmatiua vliter.⌋ si inquit minor vliter inexñs sit cũ maiore cõtingente in pte mõstrabimus per deductionẽ ad incõmodũ cõplicationem syllogistica3 esse, puta/ cõtingit aliqd c/ nõ esse a, omne c/ est b, dico ꝙ sequit̃, cõtingit aliqd b/ nõ esse a, si eni non ꝯcludit̃, sit oppositũ, ex necessitate omne b/a, deinde huic addat̃ minor, oẽ c/b, ꝛ ꝯcludit̃ in pma/ ex necessitate oẽ c/a, cuius oppositũ supra posueramus. ❡ Uerũ inquiũt Alexander atq3 Philoponus cõplicationẽ istã cõuersione etiã monstrari, siquidem ceu supra diximus/ negatiua cõtingens in parte cõuertit̃ ꝛ in seipsam ꝛ in oppositam qualitatẽ, puta hoc pacto, omne c/b, hęc eni3 quę minor erat fiet maior in prima, deinceps huic addat̃ maiorem ꝯuertẽs, cõligit aliqd a/ nõ esse c, quasi ad oppositũ vertimus/ cõcludem⁹, ꝯtingit aliqd a/ esse b, ꝛ ex ꝯsequẽti cõtingit aliqd b/ esse a, ꝛ vlterius, cõtingit aliqd b/ nõ esse a, qd volebamus. ❡ Sed iam subito dubitãdũ erit cur Aristoteles mõstrationẽ istã nõ faciat, quũ quẽadmodũ inquit Alexãder ostẽsio hęc multo sit dilucidior. ❡ Dicerent fortasse quidã fuisse hoc a Pho pretermissum tãq̃ planũ ac manifestũ. ❡ Uerũ ad hoc aliter nos respõdemus dicẽtes, mõstratione3 istã tũ ꝙ intricatior ꝛ obscurior est, nec cõmode nec recte etia3 fieri posse, na3 veluti supra lõga qõne disseruimus, negatiue in affirmatiuas, nõ autẽ ecõuerso affirmatiue in negatiuas conuertunt̃, ꝛ ppterea quũ ostensio hęc nõ pcederet, nisi facta affirmatiue cõuersione in negatiuã, nãq3 aliter q̃situ3 non monstrabat̃, omisit Aristoteles mõstrationem istã tãq̃ ppposito inutilẽ ꝛ nõ legitime pcedentẽ, quũ ex ignotioribus notiora arguere contendat. ❡ Sed Theophrastus/ referente Alexãdro/ superiore3 cõplicationẽ aliter mõstrat, nãq3 primũ contingẽtẽ maiorẽ ad inexistentẽ transfert, deinde ex ambab⁹ inexistentib⁹ facta coniugatiõe ex opposito arguit ɔ̃nis, atq3 ita mõstrationẽ per impolẽ claudit, ille igit̃ huc in modũ. ❡ Sed qd est si maior nõ cõtingens, sed inexistẽs fuerit an vtilis ꝛ legitima cõplicatio vocitãda sit. Uidet̃ eni deductione atq3 expõne mõstrari posse, deductione hunc in modũ, aliqd c/ nõ est a, contigit oẽ c/ esse b, dico ꝙ sequit̃, ꝯtingit aliqd b/ non eẽ a, qa si nõ/ sit oppositũ, ex necessitate oẽ b/ est a, cui addatur minor facta inexistẽs, oẽ c/b, ꝛ ꝯcludemus ex necessitate, oẽ c/a, qd maiore3 contradictione tollit. Expõne vo si maiore3 in parte existẽtẽ fecerimus vlem. ❡ His nõnulli manus dedere asserentes ꝯiugationẽ istã syllogisticã eẽ, ꝙ hoc ita sit Phi etiã testimonio cõprobãt, nãq3 inquiunt isti, vidẽs hoc Aristoteles dixit/ ꝙ si affirmatiua vliter, priuatiua vo in pte, nec addidit inexñs, seu ꝯtingens quasi volẽs, ꝙ vtroq3 modo vtilis fieret complicatio. ❡ Alexander vo atq3 alij ferme oẽs negant ꝯiugationẽ istã vtilẽ esse, ꝛ ad deductionẽ respondẽt nõ valere monstratione3 ppterea ꝙ minor si fiat inexñs poterit esse, vt nunc inexistens. ❡ Sed ꝯ hoc/ salte3 ex tali mõstratione poterimus si non necessariã, inexñtẽ tñ ꝯcludere, quę ita maiorẽ demolieẽt̃/ quemadmodũ ꝛ necessaria.

Expõ Philoponi.

Expõ ppria.

Cõtra aliorũ expõnes ꝛ opiniones.

Dictũ Alex. ꝛ Philopo.

Dubitatio.

Snia ppa ꝯ Alex. ꝛ Phi.

Ostẽsio Theophrasti.

Dub⁹ alia.

Solo trãdũ

Solo Alex.

Cõtra solo nẽ Alexã.

Solo pbe.

¶ Respondemus itaq nos aliter dicêtes cõiugationez istã ex se quadê inutilem esse, fieri tñ posse syllogisticas, si minor cõtingens efficiat inextis, sic enî ex ambab⁹ inexistêtib⁹ inextis colliget conclusio, deductio igit illa nil amplius mõstrat, nisi q̃ si minor fiat inextis aliqd syllogistice cõcludet. Uerũ & hec fortasse aliquã redargutionẽ patient. aliuq̃ de his speculatius pscrutet. Ad expositionẽ iam satis supra respõdimus, nõ posse nec debere expositionez fieri in dissimilib⁹ ppõnibus. ¶ Sed quum indefinite. Si inquit indefinite aut pticulares vtreq exti terint, nulla fiet vtilis complicatio. ¶ Demonstratio autẽ eadẽ, ac si diceret possunt cõplicationes iste p eosdẽ redargui terminos, per quos refellebant in totũ ptingẽtes ex vtrisq cõtingẽtibus, erant aũt termini oi inexistendi ex necessitate, aial hõ, albũ, nulli, equus, hõ, albũ. Uerũ inquit Alexãder fortasse cõtextus mẽdosus est, & pro eo qd est. Demõstratio aũt eadẽ, quẽ ex vtrisq ptingẽtib⁹ scriptũ fuit, demonstratio aũt, quẽ & in vlibus. Sed hec sufficiãt ad expõnẽ mistiõis ex inexñte & ptigẽte. Ad mistas ex necessaria & cõtingẽte iam transeamus.

¶ MISTIO NECESSARIAE ET CONTINGENTIS IN TERTIA FIGVRA. CAP. XVI.

VErũ si est, hec qdez ppositionũ necessaria, illa vo cõtingẽs, dũ termini sũt pdicatiui semp eius, qd est ptingere, erit syll's, quũ vo sit hoc qdẽ predicatiuum, illud aũt priuatiuũ, si affirmatiuum sit necessarium eius, qd est contingere nõ inesse, si vo priuatiuum & eius, qd est contingere, & eius, quod est non inesse.

Opio moderno℞ tradd.

Hac in mistione dixerunt moderno℞ nõnulli si vtraq premissarũ ppositionũ in sensu fuerit accepta cõpõnis q̃ possibilis, nõ autẽ cõtingens sequit cõclusio, si vo maior & composita & necia extiterit cũ minore ptingẽte ac diuisa cui⁹ subiez pro eo, qd est, accipiat, cõsimilr nõ cõtingentẽ sed potez colligi volũt cõclusionez. Qz si retrouersuz posite fuerint ppõnes & maior ptigẽs extiterit cũ minore necia, ac maioris subm tã pro eo qd est, q̃ pro eo qd eẽ põt, accipiat sequi dicũt ptingẽtẽ pclonẽ, cuius subm eãdẽ significationẽ retineat, q̃ si maioris subz pro eo dũtaxat, qd ptingit capiat, sequi negãt cõtingens. Si autez contingẽs in sensu accipiat cõpositionis cũ necia diuisa, possibilẽ qdẽ asserũt cõcludi, nõ aũt cõtingentẽ, cõsimilr quũ vtraq fuerit diuisa & maior necia cuz minore ptingẽte, sumpto etiã pclonis subto pro eo qd esse põt. Qz si maior cõtigẽs extiterit cũ minore necia, ac maioris subtũ tã pro eo qd est q̃ pro eo qd esse põt, accipiat, contingẽtẽ sequi volũt cõclusionẽ, verũ si maioris subm pro his tñ sumat, quẽ ptingũt, sequi negãt, cõclusionẽ cõtingentẽ. Hec quidez. ¶ Alij vo aliter, aiũt enî si maior fuerit necia cũ minore cõtingẽte, q̃ neciam cõcludet, sin econuerso se habuerint ppõnes, cõtingentẽ colligi volunt pclonẽ, & hec moderniores & hunc in modũ. ¶ Prisci vo & Aristoteles si

Opio prisco rũ & grecorum.

altera inquiũt necia fuerit & ptingẽs altera in tertia figura atq necia ppõ extiterit affirmatiua, semp verũ pcludet ptingens, q̃ si negatiua fuerit, nõ veri cõtingẽtis erit cõclusio, sed eius qd supra nõ necessariuz vocauimus, quodq inexistentis vicem obtinere volebamus.

¶ Sed eius, quod est ex necessitate non inesse non erit syll's, quemadmoduz neq in alteris figuris, Sint itaq pdicatiui primuz termini & a, oi c, insit ex necessitate, b, vo ptigat inesse oi c, qm̃ itaq a, oi c, ex necessitate, c, vo alicui b, ptingit, & a, alicui b, ptingẽs erit & nõ inextis. Sic igit accidebat & in prima figura. Cõsilr aũt monstrabit & si b, c, necessariuz positum fuerit, a, c, vo ptingẽs. Iterum sit hoc pdicatiuũ, illud priuatiuũ, sed pdicatiuũ neciũz, & a, cõtingat nulli eo℞, q̃ c, inesse, b vo omni insit c, ex necessitate, erit itaq rursus pma figura.

¶ Non concludit inquit hec in figura fm mistionẽ istaz neciuz aliquo pacto, veluti supra quoq fiebat in pma ac secunda figuris. ¶ Sed pra ait Alexander videt posse mõstrari p deductionẽ ad icõmodũ tã in pma q̃ in scda ex necia negatiua cũ affirmatiua cõtingẽte, neciaz sequi pclusionem, cur ḡ dixit Arist. quemadmodum neq in alteris. ¶ Rñdet idem aut deductionẽ dãnãdaz esse, aut cõplicatiões tertiẽ, per quas deductionez fecim⁹, addit tñ se plura de hoc q̃siuisse in libello de discordia fm mistiones Aristotelis ac sociorum, & plura ac hoc in logicis glossematis, nos aũt & dubitatiões istas supra in mediuz attulimus, & allatas etiaz soluimus. ¶ Sint itaq predicatiui. Ipsã pmo explicat, quẽ ambas hz affirmatiuas, maiorem neciam cũ minore contingẽte vtrasq vles, & inquit minore pũersa ad primã reduci figurã, in qua vex pcludebat contingens, nõ autẽ id qd nõ necessariũ vocẽ obtinebat. Cẽterũ possemus & aliter maioris ũsione ad pme figure cõplicationez tertiã ex maiore cõstantẽ cõtingẽte & minore necia, reuocare cõiugationẽ istã hoc pacto Cõtingit omne c, esse b, ex necessitate aliqd a, b, ergo ptingit aliqd a, b, esse, deinde conuersa pclone, contingit aliqd b, esse a, qd volebamus. ¶ Consimilr aũt monstrabit. Eodẽ inquit modo & alterã monstrabimus cõplicationez, quẽ maiorẽ hz cõtingentẽ cũ necessaria minore. ¶ Iterũ sit hoc pdicatiuũ. Eas nũc explicat, quẽ alterã hñt affirmatiuã, negatiuã alteraz & inquit, si maior negatiua cõtingẽs extiterit cũ minore affirmatiua necia, qd cõclusio vere colligit cõtingẽs, nã minore pũersa redit iteruz pme figure cõplicatio quarta ex maiore vliter negatiua cõtingente cũ necia minore in parte. Possemus & maioris cõuersione cõiugationez istã ad pme figure imperfectas reducere, sed melius est quuz fieri põt ad pfectã q̃ ad imperfectam syllos reuocari. ¶ Secã statim exoritur q̃stio cur in his

Dubitatio.

quoq ex dissimilib⁹ ppõnib⁹, non eã preposuerit pBe, quẽ maiorẽ hñt neciam cũ minore ptingente, quẽadmoduz in his, quẽ ambas hẽbant affirmatiuas. ¶ Respon-

Solutio.

demus maioris elucidationis gr̃a semp Aristotelẽ consimiles sibinuicẽ cõplicare cõiugationes, vt ex vnius monstratione, altera quoq clarescat, & qm̃ paulo ante in pcedente mistione posuerat imperfectas, ideo hac quoq in mistione de his pseq̃nter agendũ esse operepciuz duxit, sed qa in negatiuis pfecte sole verũ pcludebant ptingens, imperfecte nõ verũ, pus egit de pfectis tãq̃ quẽ consimilem cuz pcedentibus conclusionem haberent.

Dubitatio Alexandri.

Solo eiusdẽ

¶ Etenim priuatiua ppositio cõtingere significat. Planum igit q̃ pclo erit ptingẽs, nãq quũ sic se haberẽt in prima figura ppositiões & pclo erat ptingens, sed si priuatiua ppositio necessaria, & pclo erit, q̃ cõtingit alicui nõ inesse, & q̃ nõ inest, ponit enî a, nulli c, inesse ex necessitate, b, vo oi cõtingere, pũerso itaq

b, c, affirmatiuo

b/c/affirmatiuo pma erit figura ⁊ necessaria priuatiua propositio: verū qñ ita se hērent ꝓpositiones/accidebat a/ipsi c/⁊ contingere alicui nō inesse ⁊ nō inesse: quare ⁊ a/ipsi b/necesse alicui nō inesse: quū ꝟo priuatiuū ad minus extremū positū fuerit/si cōtingēs/erit syllogismus trāsumpta ꝓpōne/ quēadmodum in prioribus: si ꝟo necessariū/non erit: etenī omni necesse ⁊ nulli cōtingit inesse. Termini ꝙ oī insit/somnus/ equus/dormiens/ homo/ ꝙ nulli: somnus/equus/vigilans/homo.

❡ Quasi ratione reddit cur veꝝ sequatur ꝯtingens, nāqꝫ in pma figura ex maiore cōtingēte cum minore necīa affirmatiua verum cōcludebat cōtingens. Ceterū inquit Alexāder cōtextus iste incōgruitatē quādā hꝫ, ⁊ fortasse cōgruus esse posset, si hunc in modū se hēret, ⁊ si priuatiua ꝓpositio cōtingere significet, planū ꝙ ꝯclo erit ꝯtingēs. [Sed si priuatiua ꝓpositio necīa.] si inquit ꝓpositio negatiua nō cōtingēs/sed necīa extiterit/cū altera contingēte/nimirū ꝯclo cōcludet inexn̄s/nō aūt cōtingens, hoc enī significauit/quū dixit, ꝙ cōtingit alicui nō inesse ⁊ ꝙ nō inest, ac si diceret cōclusio quidē ꝯtingēs erit non tn̄ ſm determinationē. [Si ꝟo necīa.] si ꝟo inquit nō maior sed minor ponat necīa/nullo pacto ad quesitū erit syll's ꝓpterea ꝙ minor nō est affirmatiua/ꝯclo quūs non sit veri cōtingēs negatiua in parte in seipsas terminis cōuerti nō pōt. Si eni vere sit cōtingēs/nimirum vtilis foret, quēadmodū ⁊ mistis ex cōtingente ⁊ inexn̄te maiore ac ꝯclone cōuersis cū pmissarū trāspōne. ❡ Ceterū inqt Alexāder lꝫ cōplicatio hec ad quesitū ꝓpositū sit inutilis/ nō tn̄ penitus est inutilis/ꝓpterea ꝙ factis pdictis cōuersionibꝰ possumꝰ cōcludere eā que ꝯne cōuerterit hunc in modū, ꝯtigit oē c/esse a/nullum c/ex necessitate est b/dico ꝙ sequit/aliqd a/nō est b/ħ pacto, nullū c/ex necessitate est b/ꝯtingit aliqd a/esse c/sequit vtiqꝫ in pª figura/aliqd a/nō est b. Sed ista iā in superioribꝰ clarissima facta sunt.

Notandū ex Alexandro.

❡ Consimiliter se hēbit/⁊ si hic terminorum vlīter/ille in parte ad mediū: nam quum pdicatiui fuerint vtriqꝫ eius/qd est cōtingere/⁊ nō eius/qd est inesse/erit syll's: ⁊ qñ hoc priuatiuū acceptū fuerit/illud ꝟo affirmatiuū/ sed necessarium affirmatiuū/eius qd est contingere: qñ aūt priuatiuum necessarium ⁊ cōclusio erit eius quod est nō inesse: idē nanqꝫ monstrationis modus ⁊ vlīter terminis existētibus: necesse etenim per primaꝫ figuram syll'os perfici: quare quēadmodum in illis/⁊ in his necessariū accidit: quūs ꝟo priuatiuū vlīter acceptū ad minus positū fuerit extremum/siquidem contingens/erit syll's per cōuersionem: sinaūt necessarium/non erit: monstrabit aūt eodem pacto/quo ⁊ in vlibus ⁊ per eosdem terminos. Planum itaqꝫ ⁊ in hac figura/qñ ⁊ quō erit syll's/⁊ qñ contingēdi ⁊ qñ inexn̄di: sed ⁊ manifestū ꝙ oēs ipsecti/⁊ ꝙ perficiuntur per primam figuram.

❡ Finis mistionum.

❡ Eadem inquit cōclusio cōcludet ⁊ in his cōplicationibus tertię/quę alterā hnt vlīter/alterā in parte, quū enī dixit/si hic terminoꝝ vlīter/ille in pte ad medium tertię figurę dispōne descripsit, in hac eni termini duo de vno pdicant medio, qd nō erat in alijs. Eodē inquas pacto se hēbit quātū ad ꝯnē nō quātū ad mōstrationē ait Alexāder, nāqꝫ in vlibus semꝑ minore cōuersa ad pmā reducebant figurā, hic aūt nō solū minore/sed etiam maiore/velut hec ꝑtractantibus manifestū. [nā quū pdicatiui.] hoc est si ambe extiterint affirmatiuę ꝓpōnes/aut saltem necessaria ipsa/semꝑ verū cōcludet cōtingēs. Sinautē ꝓpositio necessaria nō affirmatiua/sed negatiua sit/ꝯclusio erit nō veri cōtingētis/sed eius qd nō necessariuꝫ vocitat ⁊ inexn̄s significat. Hoc aūt itelligēdū si necessaria negatiua ⁊ vl'es extiterit, qd ⁊ Phs monstrauit/quūs dixit. Idē nāqꝫ mōstrationis modus ⁊ vlīter terminis existētibus, nāqꝫ quēadmodū vl'es minoris cōuersione mōstrabant, ita ⁊ ꝑticulares iste, quę maiorē hnt vlr negatiuaꝫ necessariam cum minore cōtingente in parte. ❡ Philoponꝰ tn̄ atqꝫ alij nōnulli voluerūt Aristo. ħ in loco significare cōplicationē, quę maiorē hēat negatiuaꝫ necīā in parte cū minore vlīter ꝯtingente, qd tn̄ falsum est, nāqꝫ nullibi voluit Aristoteles cōplicationes istas vtiles esse/ quę maiorē haberēt negatiuā in parte aut necīam aut inexistentē cū minore ꝯtingēte, ꝙ si per deductionē ad incōmodū aut sensibilē expōnē hoc mōstrare cōtenderis/ nihil facies, eodē nāqꝫ pacto respōdebimꝰ, quo ⁊ in alijs mistionibus ad ꝯsimiles cōplicationes dicebamꝰ. Errāt itaqꝫ qui de id genus coniugationibus intellexisse Phꝫ autumant, hoc enī ⁊ ipse quasi ostēdit/quum dixit, necesse etenī per pmā figurā syllos ꝑfici, ac si diceret, ꝯuersione enī ad pmā figurā tales ostendunt complicationes. [Quare quēadmodū in illis.] ❡ Quereret inqt Alexander qspiā ꝓpoportune cur nō hec quoqꝫ ꝓtulerit Phs ꝯ mistis ex inexn̄te ac ꝯtingēte in hac eadē figura. ❡ Respondet idem qd hic dicit tanq̄ cōe intelligendum esse, nā quēadmodū in pma figura habemus cōcl'ones/ita ⁊ in alijs oībus ad pmę similitudinē. [Quū ꝟo priuatiuū.] Si inquit minor vlīter negatiua extiterit ⁊ cōtingēs cū maiore necessaria affirmatiua in parte conuersa minore ad appositā qualitatē fiet syll'ca cōplicatio/aut etiā maiore cōuersa simul cū ꝯclone, qm̄ negatiua ꝯtingens in parte terminis in seipsam remeat, cōclusio aūt erit contingens ſm determinationē. Sinautē nō cōtingēs/sed necīa fuerit negatiua minor/nulla penitus erit ad quesitū determinatū vtilis cōplicatio/ad quesitū dico determinatum/ꝓpterea ꝙ si ipsum cōuertentē vellemus cōcludere, possemus vtiqꝫ pmissis trāspositis ac maiore cōuersa. [Monstrabit aūt eodē pacto.] hoc est terminoꝝ eorūdē appositione, erūt aūt termini illi somnus, dormiēs, equus, hō, somnꝰ/vigilās/equus/hō. ❡ Philoponꝰ tn̄ aliter terminos istos disponit/⁊ fortasse meliꝰ, vult enī sic se hos habere/somnus/equus/hō dormiēs/somnus/equus/homo vigilās, ⁊ forte sanus ita erit, qm̄ in tertia vti planum est, medius vltimū obtinet locū tanq̄ qui semꝑ subijciatur. ❡ Scitu tn̄ dignū inquit Alexā. ꝙ ꝯnes in his conclusę terminis nō simplr̄ sunt necīę, sed cū determinatione, sufficiāt tn̄ vt tollant ⁊ inexistentē ⁊ necīaꝫ fieri ꝯclonē, nāqꝫ omni inesse similr̄ tollit ⁊ necessarias ⁊ inexistētes negationes, ⁊ nulli iesse/affirmationes oēs tā necessarias/q̄ inexistētes. [Planum itaqꝫ.] reliquas omnes inutiles complicationes tanq̄ ex superioribus claras pretermisit/eas inquā quę ex ambabus particularibus/queue ex vtrisqꝫ indefinitis cōstant. [Per primā figuraꝫ.] hoc est qd supra dixerat per predictas figuras, aut figuras vt di

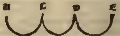
Expositio Philoponi
Dubium Alexandri.
Solutio.
Expositio Philoponi.
Notandū ex Alexandro.

Epilog⁹ oĩm dictorũ de figuris syllogisticis.

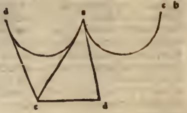
primus cõiugationes nũcupauerat. ¶ Sed iam totũ simpliciter sylloꝝ negociũ expleuimus inexistentiũ, necessarioꝝ, et cõtingẽtiũ ac mistoꝝ in p̃ma, scđa et demũ tertia figura, quã nuper explicuimus p̃mũ recitatis moderniorũ opionibus circa cõplicationes ex vtrisq; cõtingẽtib⁹, deinde et cõtextu exposito, quõ ex vtrisq; cõtingentibus ita fiat sylls, quẽadmodũ et ex vtrisq; inexistentibus. Postea mistionẽ ex inexñte ac cõtingente aggressi, primum moderniorũ opiones explicuimus, dãnata deinceps Philoponi ac quorũdã aliorũ snia negandũ ex minore inexistente negatiua vniũ fieri posse cõplicationẽ. Deinde rõ in mediũ allata cur Aristoteles gnãi mistionis huiusce cõplicationẽ deductione monstret quã aliogn posset cõuertendo mõstrare, allata ibidẽ Theophrasti ostẽsione alia, solutaq; insuper perpulchra dubitatione circa cõiugationẽ ex maiore inexistẽte negatiua in parte cũ minore vlĩter cõtingente. Demum acturi de mistis ex necũa et cõtingente p̃mũ attulimus moderniorũ sniam, soluta dubitatiõe de Aristotelico pcessu circa cõplicationes illas damnata etiam ibidem Philoponi atq; alioꝝ quorũdã opione volentiũ ex maiore necũa negatiua in parte cũ minore cõtingente vniũ fieri cõplicationẽ, recitato insup diuerso terminoꝝ ordine, quos Phs ad quasdã refellendas cõiugationes posuerat. Sed his tot tantisq; exactis ad reliq̃ pes iã ferẽdus est, quę qm̃ et faciliora et clariora etiã sunt, planĩ⁹ et facilĩ⁹ a nobis q; exponẽda occurrent.

¶ QVOD FIGVRE SYLLOGISMORVM SINT TANTVM TRES.

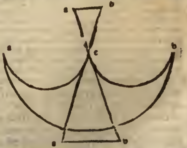
Quod igit sylli, qui in his sunt figuris, per vlẽs perficiunt syllos, qui i prima figura et in istos reducuntur planũ ex dictis: q̃ autẽ simplr oĩs sylls ita se hẽbit, nũc erit manifestũ: qñ monstratũ fuerit syllm oẽm p harũ aliquã figurarũ effici: necesse igitur oẽm demõstrationem atq; oẽm syllm aut inexñs quippiã aut non inexistẽs monstrare: et hoc aut vlĩter, aut ɋm partẽ. Amplius aut ostẽsiue aut ex suppõne: eius ṽo qui est ex suppõne, pars est qui per impoĩe. Primum itaq; dicam⁹ de ostẽsiuis: his eni monstratis, planũ erit et in his qui ad impossibile: et oino q ex suppõne. Si igitur oportcat a, de b, rõcinari, vt inexñs aut nõ inexistẽs, necesse est accipere aliquid ð aliquo.

Si ergo a, de b, acceptũ fuerit: qð est a principio, sumptũ erit: si autẽ de c: c: ṽo de nullo neq; de illo aliõ, neq; de a, alterũ, nullus erit sylls: eo cui q̃ vnũ de vno sit acceptũ, nil accidit ex necessitate: quare assumẽda et altera ppositio. Si itaq; a, de alio fuerit acceptũ, aut aliud de a, aut de c, alterũ, esse quidem syllm nihil, phibet, ad b, tñ nõ erit per accepta: neq; qñ c, alteri, et illud alij, et hoc alteri, non fuerit

autẽ ad b, copulatũ, nec sic erit ad b, ipsius a, sylls: oino eni; diximus, q̃ nullus vnq̃ erit sylls alio de alio non accepto aliquo medio: qð ad vtrũq; se hz quodãmodo p̃dicationibus: sylls nãq; simplr ex ppõnibus est: ad h aũt sylls ex ppõnib⁹ ad hoc: sed impoĩe ad b, propositionẽ capere nihil de ipso aut p̃dicantes aut negantes, aut iterũ ipsius a, ad b, nihil cõe accipiẽtes: veꝝ de vtroq; sigillatim quędã p̃dicãtes aut negãtes: quare accipiendũ medium aliqð vtroꝝq;: qð p̃dicationes copulabit: si quidem erit huius ad hoc sylls.

Si igit necesse qdẽ est accipere ad vtraq; cõmune: hoc aũt trifariã cõtingit: aut enim a, de c, et c, de b, p̃dicaturos, aut c, de vtrisq;, aut vtraq; de c, hc ṽo sunt dicte figure, planũ qð syllogismũ oẽm necessariũ fieri per harum aliquã figuraꝝ: eadẽ eni ratio et si per plura copulat ad b, eadẽ nãq; erit figura et i mltis.

Opio ẽrũdã

Propositum inquiũt nonnulli Aristotelis est mõstrare p̃cipia quędã supra quodãmodo supposita vt clara et cõcessa, syllm inquam oẽm in aliqua triũ effici figurarum, per tres terminos ac ppõnes binas. ¶ Alij ṽo quoꝝ snię nos quoq; accedimus dicũt Phi intentionẽ esse, figuras syllogisticas tres tñ esse, neq; syllm ratiocinationẽue vllam reperiri, quę istarũ alicui figurarũ nõ addicat. Arguere nãq; figuraꝝ syllogisticã esse aut terminorũ dispositionẽ istã, ex huius sciẽ p̃cipijs nõ possumus. Verũ q̃ tres sint ratiocina-

Opio aliorũ et ipsi⁹ auct.

tionū formule ⁊ nō plures neqꝫ pauciores/ex ꝓconcessis suppositionibus ostendere vuqꝫ valemus. Hoc igitur ⁊ nil aliō hoc in loco intēdit Aristoteles,ꝓus tñ admonēs/ꝙ quēadmodū inexistētes oēs/ita necessarij cōtingētes ac misti ad ꝑmę vles reducunť. Deinceps propositū egressus monstrac sylłm oēm tam pręcatiuū ꝙ̄ suppositoriū per aliquā triū effici figurarū, vnť autē resolutorio argumēto ab his/quę nobis sunt notiora/exorsus/ad naturę planiora diuidēdo progrediens hūc in modū,omne qđ ratiocinio concludi pōt/aut vle est aut in parte/⁊ hoc aut affirmatiuū aut negatiuū,iterū aut ostēsiue mōstrabiť/aut ex suppōne/hoc est aut per cathegoricas aut hypotheticas ꝓpōnes,sit igiť quęsitū ostensiue monstrandū a/b/de quo si velimus arguere ꝙ a/insit ipsi b/aut ꝙ nō insit,nō erit a nobis idē hoc accipiendū ꝙ omne b/sit a/ vel ꝙ nullū b/sit a,sic enim qđ est in ꝓncipio peteremus ⁊ quęsitū tanꝙ̄ concessum acciperemus,si itaqꝫ capiam⁹ a/ipsi c/inesse/aut c/alteri/aut a/alteri/aut b/alicui aliȷ. Consimiľr nihil mōstrabimus,vnica nāqꝫ ꝓpositio accepta fuit,sylła aūt ex duabus ad minimū cōstabat ꝓpōnib⁹, positis enim qbusdā alteꝝ qđ a positis ex necessitate accidebat. At si nō vnā sed binas assumamus ꝓpōnes,vt a de c/⁊ c/de alio quopiā/aut de a/aliud,⁊ ita deinceps,nō coaptemus aūt eas ad b/sylłz quidē faciemus non ad ꝓpositum tñ,oportet itaqꝫ si monstrādū sit a/inesse aut nō inesse ipsi b/cōmunē aliquē terminū accipere, qui copuleť ad b/quicqꝫ aut de hoc pręediceť/illi ꝟo subȷciať/aut de vtrisqꝫ pręediceť/aut vtrisqꝫ subȷciať,⁊ ita tres pręedicte efficienť figurę,ꝙ si Galenū secutus quartā addideris,in qua medius ꝺ maiore ꝓdiceť ⁊ minori subȷciatur nec propositū cōcludes nec rem ex nāę dispōne feceris. Ex hoc itaqꝫ planū sylłm oēm ꝓdicatiuum ad aliquam triū reduci figurarū,qđ quū ita sit nō hi solū/sed ⁊ hypothetici his addicenť formulis,quū ⁊ ipsi pręedicatiuo ad primā monstrandā hypothesin egeant sylło,si igiť nectū acceptā suppositionē cathegorico firmari sylło, ⁊ ōis cathegoricus ad vnā reuocať triū figurarum,merito inquit suppositorias quoqꝫ rōcinatiōes in has tres figuras recidere.

Quare Ari. pauca ꝺ syllogismis hypotheticis tractauerit i hoc li°

Ceterū qm̄ Aristoteles pauca admodū de hypotheticis ꝑtractauit sylłis,opeprecium facturus ero/quo facilius quę ad cōtextū attinent intelligantur/si prolixius cū bona legentiū venia digressus in summa breuibus horū legē atqꝫ ordinē cōplexus fuero. Qr enim Phs adeo pauca de his in mediū attulerit/varij varia dicūt,nōnulli enī eām extitisse perhibent ꝓpterea ꝙ ⁊ imperfecti sūt ⁊ adiumenti indigent cathegoricoꝝ/aliȷ qm̄ non forma sed mā tm̄ dēnt ab oñsiuis/qdā ꝙ aut nihil mōstrāt, aut si ꝓ faciūt ex vi ꝓdicatiui faciūt sylłi. Aliȷ ꝟo qm̄ non ad prioꝝ/sꝫ topicoꝝ hoc librū attineat,ibi eniꝫ de ꝯditȷs ac suppositorȷs sylłis agēdū omisisse Phm autumāt. Nos autem quę vtilia hac in mā forent/oīa isto in volumine ꝑtractata fuisse dicimus,quę ꝟo nō ita ad ostensiuū facerent sylłm ex parte in libro de interpretatione disputata fuisse/ex parte aūt ad librū reiecta topicorū. Sed quo facilius ista possimus intelligere,quę de cōditionalib⁹ vel suppositorȷs dici cōsueuere sylłis/in mediū afferā, verū qꝛ aliter stoici/aliter peripatetici sup his ꝰmonez fecere, qđ vtriqꝫ dixerit adducā.

Stoicoꝝ opinio de syllis hypotheticis.

Stoici itaqꝫ hūc in modū de istis edisserebāt,ac vt altius paulo exordiar,ploquiuꝫ seu dignitatē vel vt ipsi asserunt ἀξίωμα hunc in modū definiebāt. Dignitas est/qđ negatiuum aut affirmatiuuꝫ quātū in seipso est. Hāc ptiebanť in simplicē ac non simplicē,ac simplex quidē proloquiū diuidebant in enūtiatiuū/negatiuū/priuatiuū/pręedicatiuū/atqꝫ indefinitum, nō simplex aūt secabāt in coaptatū seu cōiunctuꝫ/adiunctū/cōplicitū/disiunctū/causale/a maiori ⁊ a minori. Hęc illi vocabāt συνημμένον. παρασυνημμένον συμπεπλεγμένον διεζευγμένον αἰτιῶδες. Iterū addebant alias ploquioꝝ dīas/probabile/possibile/īpoſe/meťiuꝫ/rōnabile,qđ illi εὔλογον.

Quid Stoici cōiunctuꝫ adiunctum complicitūqꝫ vocauerunt.

Coniunctū itaqꝫ vocabant vt breuibus agam/qđ/si/cōiunctionē hēret appositā/puta si dies est/lux est. Adiunctū qđ ꝯiunctionē/postꝙ̄/retineret/veluti postꝙ̄ dies est/lux est. Cōplicitum qđ copulatiua ꝯiungereť/quēadmodū ⁊ dies est ⁊ lux est. Disiunctū/quā nos disiunctiuam vocamus/puta aut dies est aut nox,causale/qđ causalē haberet cōiunctionē/vt qꝛ dies ē lux est. Uerūenimuero ex hoc genus prolatis atqꝫ ploquiȷs argumēta ea fieri dicebāt,quę rōnes/modos/ac vt ita dicā moderationes nuncupant.

Quid rōnez ⁊ modū vocauerit stoici

Ratio nāqꝫ quaꝫ illi λόγον vocabant.constabat ex accepto vel acceptis ⁊ assumpto atqꝫ illatione,puta si dies est/lux est/sed dies ē/ lux ergo est,tota enī ꝑma ꝓpositio/quam nos conditionalē appellam⁹/si dies ē/lux est/λῆμμα siue τροπικόν. hoc est acceptū seu cōuersiuū apud eos nūcupabať,acceptū quidē/qm̄ tanꝙ̄ confessum accipiebať. Cōuersiuum aūt ꝓpterea ꝙ in ipsa ex ante ad ꝯsequēs ꝯuerteremur, añs nāqꝫ seu ἡγούμενον appellabať prior cōuersiui pars/ puta dies est,cōsequēs ꝟo siue vt illi dicebāt λῆγον hoc est desinens/secunda pars vocabať,puta/lux est, qđ ꝟo iterꝫ ponebať/sed dies est/hoc illi πρόσληψιν hoc est assumptionē nūcupabant,qđ aūt vltimuꝫ addebant/hoc illationē seu ἐπιφορὰν noīabant. Et ita rationē ac rōnis partes disposuere.

Quid mod⁹ apud stoicos

Modū ꝟo seu τρόπον volebant qđ ratio quidē explicita nō esset/hēret tñ rōnis modū quendā/puta si primū est ⁊ scđꝫ/atqui primū/est ergo ⁊ scđm.

Quid moderatio.

Moderatio aūt quā illi λογότροπον nuncupabāt/quę ex vtrisqꝫ pręedictis cōstituebat, puta si sunt liceri/aīa est imortalis,atqui primū/igiť ⁊ scđm. Hoc ꝟo genus argumentoꝝ adinuentū fuit/nō qꝛ re ab rōne differret, verū ne assumptionē longā ac cōclusionē proferre coacti pluribus fortasse/ꝙ̄ opus eēt/ageremus.

Que rōnum spēs apō stoicos.

Rationū pręterea alias ἀπεράντους, περαντικὰς alias,hoc est nō cōclusorias/cōclusorias/qꝫ vocitabant,⁊ cōclusoriaꝝ nonnullas ἀσυλλογίστους alias cū genere ęquiuocas conclusorias appellabāt.

Quinqꝫ demōstratiuarū rationū spēs apud stoicos

Ceterū rōnes ꝙ̄s ipsi demonstratiuas seu ἀποδεικτικὰς nuncupabāt apud Crysippum solennem quinqꝫ numero tradite sunt. Prima ex cōiūcto ⁊ añte desinens seu ꝯñs inferēs/puta si primū/⁊ scđm/sed ꝑmū ergo ⁊ scđm. Scđa ex coniuncto ⁊ cōsequentis opposito/ añtis inferens oppositū, veluti/si mūdus est semꝑ/mundus est igenitus/sed est genitus,nō igiť est semꝑ. Tertia quę ex negatione cōplicita/⁊ vno eoruꝫ quę in cōplicito ponunť/relīq cōcludit oppositū/vt nō disputat in lyceo ⁊ in varia porticu Plato/sed disputat in lyceo/non ergo in varia porticu. Quarta ex disiuncto ⁊ parte disiūcti/oppositū inferens reliqui,puta aut est corporeus intellect⁹ aut icorporeus,atqui est icorporeus, non ergo corpore⁹. Quinta ex disiuncto ⁊ opposito partis disiuncti reliquaꝫ partē cōcludēs/vt vel plures sunt mundi vľ vnus tm̄, sꝫ non est vnus/ergo plures. Hęc stoici in summa de hypotheticis seu conditionalib⁹ disseruere ⁊ vt simpliciter proferā de omni differendi ac disputandi rōne/sꝫ cōplures quoqꝫ alias disputandi tendiculas ac cauillationes adiecerit, veluti ꝙ̄s ἀπόρους, ἐγκεκαλυμμένους, διαλανθάνοντας, σωρείτας, κερατίδας, οὔτινας, ψευδομένους, καὶ ἀληθεύοντας ἀποφάσκοντας θερίζοντας κροκοδειλίτας hoc est dubios/contectos latentes/acervatos/cornutos/nullos/mentientes ac veros/negātes/metentes/crocodilitas/sermones vocant, sed quoniā hi parum ad rem nostrā attinent,ꝓpterea omittēdos eos cen

inest ex necessitate, puta hec est vera / nō ɔtingit oē corp⁹ moueri nec tñ ob hoc / ista erit vera ex necessitate aliqd corpus non mouet̃, sed ista / ex necessitate aliquod corpus mouet̃ / puta celum. [Manifestū igit̃.] Hoc est, palam q̄ affirmatiue aut negatiue vl̄r cōtingētib⁹ ſm diffinitionē supra assignatā / nō solū ex necessitate alicui inesse / sȝ ⁊ ex necītate nō inesse opponit̃, lȝ ḡ si acceperimus ex necessitate alicui sequat̃ ipole / nō tñ si acceptuȝ fuerit ex necessitate nō oi. [Quare nō fit syll's.] Hoc est / non fit cōclusio, nō enim deductio ista vere syll's est, sed poti⁹ expositoria q̄daȝ ac sensibilis mōstratio, quēadmodū ⁊ supra dicebam⁹, aut nō hoc referendū est ad ɔuersionē, sed potius ad syllm scd'e figure / ac si diceret, qm̄ vl'is negatiua nō cōuertit̃ / mānifestū q̄ nō fiet vtilis syll's i scd'a figura.

Dubium. ¶ Sed q̄rit̃ / qūo supius dixim⁹ affirmatiue vl'r ɔtingēti vnā tm̄ nec̄iaȝ opponi, qm̄ volebamus ex maiore inexistēte ⁊ minore cōtingēte vez seq cōtingēs.

Solutio. ¶ R̄ndem⁹ q̄ affirmatiue qdē ɔtingēti bine opponunt̃ nec̄ię in pte, nō tñ ppter hoc mōstrationē faciētes / debemus vtrāqȝ accipere, qm̄ ostēsio ois per notiora pcedit, sed nūq̄ affirmatiuā cōuertimus in negatiuā tanq̄ clariorē, sed potius econuerso, ⁊ ppterea lȝ bine opponant̃ nec̄ię / non tñ vtreqȝ sunt ad monstrationeȝ asciscende, sed illa tm̄ / quę immediate vniuersali affirmatiue contingenti opponit̃.

¶ Hoc autē mōstrato / ponat̃ a / nulli qdē b / cōtingere c / b̄o oi: per conuersionem igitur nō fit syll's: dictū est enim q̄ nō cōuertitur talis propositio: sȝ neqȝ per impo'le: si nāqȝ ponatur b / oi c / ɔtingere inesse nihil accidit falsi: cōtingere enim posset a / ipsi c / ⁊ oi ⁊ nulli iesse: sed si oino est syll's / planum q̄ eius qd̄ est cōtingere vtiqȝ esset: propterea / q̄ neutra ppositionum accepta fuit in eo / quod est inesse.

¶ Posteaq̄ ostēdit cōtingētē negatiuā vl'em nō ɔuerti i seipsam, monstrat deinceps, qd̄ p̄dixit / in scd'a. vȝ. figura nō fieri ex ambabus ɔtingētibus syllm, exponit aūt primam cōplicationeȝ ex maiore negatiua ⁊ minore affirmatiua contingentibus, q̄ enim ex duabus affirmatiuis nil concludatur tanq̄ manifestū dereliquit, dicit aūt talē complicationem inutilē esse eo / q̄ neqȝ per cōuersioneȝ ostēdi pōt / neqȝ per impossibile. Si eni quispiā dicat ex istis, cōtingit nullū b / esse a / cōtingit omne c / esse a / seq cōclusionē istā / contingit nullū c / esse b / nunq̄ per deductionē ad incōmodū poterit hoc mōstrare, q̄ enim non p cōuersionē / iam planum factum est supra, sumat̃ eniȝ ipius oppositū non cōtingit nulli, ⁊ hoc Aristoteles trāsposuit in hanc / ex necessitate omni, hoc aūt fecit euidētioris mōstrationis grā, si enim ex hac nō sequit̃ ipossibile, multo min⁹ ex particulari sequet̃. Nec dixeris / qd̄ nōnulli modernioꝝ male hallucinant̃ / accepisse p̄hm contrarium cōclusionis / contingens / illud suū possibile, hoc eni neq̄ in rerum vsū nā reperit̃ / nec si inueniret̃ b̄o opponeretur cōtingēti, sed more suo Aristoteles contingere accepit pro eo / qd̄ est ex necessitate inesse, hoc eniȝ ⁊ supra factū fuit, si itaqȝ ponamus ex necessitate omne c, b / dinde assumamus maiorem contingit nullū b / esse a / concludemus in prima / contingit nullū c / esse a / sed in minore poris syllogismi dicebamus contingit omni, quod nullo pacto impossibile aut falsum est, ⁊ hoc voluit qm̄ dixit / cōtingere enim posset a / ipsi c / ⁊ omni ⁊ nulli inesse.

Nō Alexan. ¶ Uerum inquit Alexāder possumus intelligere hoc quod est si ponatur b / omni c / contingere / conclusioneȝ esse primo conclusam / ⁊ tunc aut contextus erit mendosus, quum in hunc modū se habere debuisset / si nāqȝ ponat̃ b / omni c / contingere non inesse, aut affirmatiuū pro negatiuo positū erit, dixit ēt nil accidit falsi / hoc est nullū impossibile. Ceterū prior expositio multo ē melior. [Sed si oino est syll's.] Sensus est, in scd'a qdē figura nō cōcludit̃ ſm formam syllogisticā cōclo aliqua, vez si cōcluderet̃ / contingens vtiqȝ cōcluderet̃, ppterea q̄ nulla ppōnum accepta fuit in eo / qd̄ est inesse / hoc est nulla accepta fuit ppositio / in qua p̄dicatū inesset subiecto. i. vel nec̄ia vel inexistens, in his enim vtrisqȝ p̄dicatū subto inest, si itaqȝ neutra ppōnū aut nec̄ia aut iexn̄s fuerit, planū q̄ ɔc'lo neqȝ nec̄ia erit / neqȝ inexistens, quum oporteat conclusionem alterutri premissarum ppositionum consimilem esse.

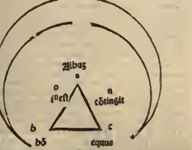
¶ Et iste aut affirmatiuus aut priuatiu⁹: neutro aūt modo accidit: si affirmatiuus quideȝ ponat̃ / monstrabit̃ per terminos / q̄ nō ɔtingit inesse: si b̄o priuatiuus / q̄ cōc'lo nō contingens est / sed necessaria: sit enim a / albū, b / hō, in quo c / equus: a / itaqȝ album cōtingit huic quidem oi / illi b̄o nulli: sed b / ipsi c / neqȝ inesse cōtingit neqȝ non inesse: q̄ igit̃ inesse nō accidit manifestū: nullus eni equus hō: ceterū neqȝ cōtingere non inesse: necesse nāqȝ est nullum equū hoiem esse: sed necessariū nō erat cōtingens: nō itaqȝ fit syll's. Itidē autē mōstrabit̃ ⁊ si ecōuerso posituȝ fuerit priuatiuum: ⁊ si vtraqȝ affirmatiue accepte fuerint aut priuatiue: p eosdē nāqȝ terminos erit demr̄atio: ⁊ qñ hec vl'r / illa in pte / aut vtreqȝ ſȝ ptē aut indefinite aut quotcūqȝ modis aliter ɔtingit trāsumere ppōnes: semp eni erit demonstratio p eosdē termios. Planū itaqȝ q̄ si vtreqȝ ppōnes ſȝ cōtingēs ponunt̃ / nullus fit syll's.

¶ Hec est quędā dictoꝝ cōfirmatio, nāqȝ inqt / si sequeret̃ contingens cōclusio / aut affirmatiua aut negatiua sequeretur, quoꝝ neutrū accidit, nāqȝ si affirmatiuū dicas possumus per terminos mōstrare / q̄ nō contingit inesse hoc est ex necessitate nō inesse, est enim inqt Alexander nō negatio contingens / sed cōtingētis negatio, q̄ si dixerimus negatiuā fieri cōclusionē cōtingentem, mōstrare possumus per eosdē terminos negatiuā qdē fieri / nō aūt cōtingentem / sed necessariam, nec̄ia b̄o negatiua vtrāqȝ tollit cōtingentē ⁊ affirmatiuā ⁊ negatiuā. Nō tñ ob hoc cēsendū est in p̄dictis cōplicationibus sp cōcludi vl'em negatiuā nec̄iam ita q̄ nullo pacto cōtingēs colligatur. Facile etenim est terminos inuenire, qbus nulli cōtingere cōcludamus. [Sit enim a / album.] Terminos ponit / in quibus sequit̃ ex necessitate nulli, nō aūt quēadmodū cōsueuit, nam semp monstrabat inutiles cōplicationes eo / q̄ ⁊ omni ⁊ nulli ex necessitate sequeret̃. ¶ Uerum inqt Alexāder posse alios etiam terminos inueniri, in quibus sequatur ex necessitate omni, hoc enim pretermisit Aristoteles tanq̄ / qui sufficienter monstrauerit non esse predictas cōplicationes vtiles ppterea q̄ oportet cōtingentē fieri cōclonē in cōtingētibus ppositionibus, inuenit̃ b̄o vl'is negatiua necessaria fieri, sunt autem termini quibus possumus cōcludere ex necessitate omni / albuȝ / hō / grāmaticū, vel vt inqt Alualidus Rof. albuȝ / animal / equus,

Alexāder dicit alios terminos inueniri q̄ Aristot. posuerit.

equus. Uerum inquit Philoponus nō sunt hęc penitus suscipienda. Opz eni vtrasqꝫ ꝓpōnes eodē tēpore verifi cari posse, qḋ fieri nequit in prędictis terminis, eo eni tē pore quo nullus hō erit albus, fieri nō pōt vt omne grā maticū sit albū. Pręterea hoc etiā rōne monstraᵗ, si enīz concluderetᵗ ex necessitate omni, opus esset, vt aut minor extremitas sub maiore contineretᵗ, aut aliquo alio pacto sub ipsa foret, ꝛ si hoc, non posset postea medius termin⁹ eodez tempore a maiori remoueri extremo ac de minori affirmari, nō itaqꝫ possumus in hac cōplicatiōe, seu figu ra terminos inuenire, qbus ex necessitate oi cōcludamus. [Jtidez aūt mōstrabiᵗ.] Reliqs oēs iaꝫ vles ꝙ ꝑticula res huiusce figᵉ vnico ꝟbo absoluit iquiēs ꝑ eosdē termi nos mōstrari posse nullā hac i figᵃ vtilē fieri cōplicatio nē. Atqꝫ h hacten⁹ de vniformib⁹, ad reliqs trāseamus.

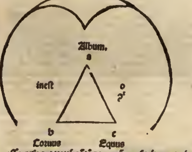
MISTIO INEXISTENTIS ET CONTINGENTIS IN SECVNDA. CAP. XII.

SJ autē hęc inexistere, illa ꝟo cōtingere significet, si prędicatiua ponaᵗ inexistere, priuatiua autē cōtingere, nullus erit syll's, neqꝫ duꝫ vlr, neqꝫ dum in parte termini accipiūtur, demonstratio ꝟo eadē ꝛ per eosdem terminos.

Acturus post vniformes contingentiꝫ in scḋa de mistis ex inexistente ac contingente regu lam supra expositaꝫ repetit inquiens, si inexīs affirmati ua fuerit cū negatiua ꝯtingente, ꝙ nulla fiet syllogistica cōplicatio, sin ecōuerso inexīs negatiua cuꝫ affirmatiua cōtingente poterūt ꝯiugationes vales effici ad dimidiū cōtingētis. Hęc Aristoteles. [Opio moder noꝝ ꝗrūdā.] Moderniorꝫ ꝟo nōnul li secī⁹ sup hac mistiōe imaginati sūt, hoꝝ eni qdaꝫ asserūt ex altera inexīte, ꝛ ꝯtigēte altera nullā penit⁹ in 2ᵃ cōpli catione erigi syllogisticā. [Opio ꝗrūdā aliorum.] Alij ꝟo cū suis distōnib⁹ ꝑ cedētes lquiūt, si cōtigēs ꝓpō in sensu extiterit cōpōnis cū altera inexīte, quōcūqꝫ varienᵗ ꝓpōnes, ne vllā qdeꝫ syllogisticā fieri cōplicationē, sin aūt ꝯtigēs in sensu acci piaᵗ diuisionis ꝛ negatiua cū iexīte affirmatiua simplr, aut affirmatiua cōtingēs cū simplr iexīte negatiua ꝯnē aiūt fieri poteꝫ. Hęc illi. [Ueritas peri patetica.] Sꝫ nos cū Arist. dicamus, si ꝯtinges extiterit negatiua cū inexīte affirmatiua, ꝙ non fit vtilis cōplicatio, ꝑpea ꝙ velut supra differuim⁹, vlis negatiua nō ꝯuertiᵗ in seipaꝫ, vlis aūt affirᵐᵃ iexīs in ꝑti cularē retrocedit, ꝗre nō pōt sylli isti ad pmā ꝯuersione aliq̄ remeare, sꝫ neqꝫ ꝑ deductionē ad icōmodū mōstra ri pōt, sit eni cōplicatio h, oē b est a ꝯtigit nullū c eē a, di co ꝙ nō possumus ꝑ ipoīe mōstrare ꝯcludi, ꝯtigit nullū c esse b, accipiaᵗ enīz ex necitate, aliqḋ c b, cui maior ad daᵗ, oē b a, cōcludiᵗ, aliqḋ c ꝑm qd est a, qḋ minime alte rā tollit, nō eni si ꝯtingit nullū c eē a, ꝑpterea fieri negt, vt aliqḋ c sit a. [Snia diui Alberti.] Sꝫ alr diceret diu⁹ Albtus mōstrari h posse ꝑ deductionē, puta accipiēdo oppᵐ ꝯnis cū minore facta inexīte hūc in modū, nullū c a, ex necitate aliqḋ c b, ꝯcludiᵗ nāqꝫ in 3ᵃ aliqḋ b nō est a, qḋ maiorē demoli tur dicentē, oē b a, ꝛ eodē pacto possemus ondere ꝯcludi inexītē ꝯnē. Ad h rūdet idē nō eē admittēdum, ꝙ mior ꝯtigēs efficiaᵗ iexīs, ꝑpter ꝙ poterit eē inexīs vt nūc, ꝛ ita oppᵐ ꝯnis verificabiᵗ cū miore dū fuerit ꝯtigēs, non aūt dū fuerit ad iexītē trāsposita. [Snia ꝑpria authoris.] Sꝫ mea qdem snia hęc nō penit⁹ qōni satisfaciūt, nā queadmodū ꝛ supra re tulim⁹, ꝓpō necia ita aduersaᵗ ꝯtigēti dū remanet ꝯtin gēs, veluti ꝛ duꝫ facta fuerit iexīs atqꝫ ob id nō debem⁹ nouā dicē casari ipoīe dū cōtigētēꝫ facimus inexītem. Rūdem⁹ itaqꝫ alr cōplicationē qdē istā ita se hnīē iutilē eē, si ꝟo mior ꝯtigēs fiat inexīs, posse vtilē fieri ad ꝯneꝫ inexītē, tūc eni ex ambab⁹ inexītib⁹ rōcinatio efficieᵗ, q̄ ꝑculdubio syllogistica est in ꝯnē ꝯsilr inexītē, ꝙ si q̄ ras an possit in hac ꝯiugatiōe ꝯtigēs colligi, dicim⁹ pos se vtiqꝫ, sꝫ nō veꝛ ꝯtigēs, ceterū illḋ qḋ inexītis vicē ꝑ stat, veluti supra ēt disputauimus. [Per eosdē termios.] puta albū hō equus, ꝯcludiᵗ enīz necia negatiua vlis, q̄ oēs ꝯtigētes atqꝫ iexītes tollit, iexītes lquā simplr ꝛ ve re inexītes, quēadmodū eni ingt Philopon⁹, qḋ ꝯtingit nulli h ꝛ oi ꝯtigit, ita ꝛ qḋ iest nulli h ꝛ oi aliqñ iesse po terit, iexīs nāqꝫ nil aliḋ est, ꝙ ꝯtigēs ad actū deductū.

Sed qñ affirmatiua cōtigere, priuatiua aūt inexistere, erit syll's. Sumaᵗ eni a b nulli in

esse, c ꝟo omni cōtigere, cōuerso itaqꝫ priua tiuo b a nulli inerit, sed a omni c contingit, fit igiᵗ syll's ꝙ cōtigit b nulli c per primam figu ram. Cōsimilr aūt ꝛ si ad c ponaᵗ priuatiuū. Quū ꝟo vtręqꝫ sūt priuatiuę, significet autē hęc nō inesse, illa cōtingere nō inesse, per ipsa quidē assumpta nihil accidit necessariuꝫ, sed cōuersa ꝓpōne, quę est ꝑm cōtigere, syll's effi citur, ꝙ b nulli c cōtigit inesse, quemadmodū in prioribus, erit eni rursus prima figura. Si ꝟo vtręqꝫ ponātur ꝑdicatiuę, non erit syllo gismus, termini ꝙ insit sanitas animal hō, ꝙ non insit sanitas equus homo.

Si inquit sumamus affirmatiuaꝫ minorē ꝛ cōtingentē cū maiore inexīte negatiua, fiet vtilis cōplicatio ad cō

cludēdū nulli ex nec̃itate, quēadmodū ⁊ in pᵃ efficiebat figura, puta nullū b/a, ꝯtigit oē c/eē a, ꝯtigit nullū c.eē b. [Cōsilr aūt.]eodē pacto ingt ⁊ si ecōuerso ponamᵘ ꝓpōnes, h̄ ē maiorē ꝯtigētē vlr affirmatiuā cū minore negaᵘᵃ inexñte fiet syllᵃ cōplicatio, puta ꝯtigit oī b/eē a, nullū c/ē a/dico q̄ sequit̃, ꝯtingit nullū c/eē b, nā cōuersa minore ⁊ ꝯne ad p̄me scd̄am reuocat̃.

Dubiū Alex.

Sed dubitat Alexāder quō si superius negauimus cōtingētē negatiuā vlr conuerti, possit cōiugatio hęc ad primā reduci figurā. Cōclusio eni quū sit cōtingēs terminis cōuerti nō poterit, aut itaqꝫ aliud a quęsito cōcludemus, aut inutilis reddet̃ cōplicatio.

Solo eiusdē

Rñdet idem ꝯnem nō esse veri cōtigētis, sꝫ eius qd̄ cōuertit̃ cū inexistēte, ⁊ qm̄ inexñs vlr negatiua cōuertit̃, cōtingēs etiam ista cōuertet̃ in seipsaꝫ, atqꝫ ita velle videt̃ Alexāder, q̄ cōtingēs supra vocatū nulli ex necessitate vel dimidiū cōtigētis, nil aliud sit, q̄ꝫ ꝓpō inexistēs cū mō cōtingētis.

Nota de ꝯtingēti dimidio ex sententia Alexan.

Uerū de h̄ supra aliter disseruimus ponentes etiā diffā inter hoc pacto cōtingētē atqꝫ inexistentē, sed ista ex supiorib⁹ repetant̃. Ex h̄ tn̄ manifeste possumus colligere vlēm negatiuā quę est cōtingētis dimidiū posse terminis cōuerti, qd̄ supra etiam asserebamus. Dubitatio tn̄ hęc plus valeret ꝯ pōneꝫ Aualidi, qui volebat hac in cōplicatione colligi cōtingēs ęquiuocum, ⁊ hoc egregię notauit Leui Gersonis, tu considera.

Aliud dubiū Alexandri.

Sed iterū dubitat Alexander quō sit cōplicatio ista vtilis nūcupanda, quū in ea ⁊ nulli ⁊ omni ex necessitate cōcludat̃, sequit̃ eni cōtingit oēm hoiēꝫ esse albū, nullus equus est albus, ergo ex necessitate nullus equus est hō, itē ꝯtingit oēm hoiēꝫ eē albū, nullū grāmaticū est albū. ergo ex necessitate oē grāmaticum est hō.

Solo eiusdē

Respōdet ideꝫ tēpore determinari quę dicit, nullū grāmaticū est albū, nāqꝫ si maior ad inexistenteꝫ transmutet̃, nō erunt sit possibiles maior minorqꝫ.

Replica Alexandri.

Sed cōtra ait ideꝫ sufficit nulli ex necessitate cōcludere ad aliquā ꝯiugationē refutandaꝫ, nō eni poterimus dicere hāc, nullus equus est albus tēpore determinari, siue eniꝫ maior fiat īexistēs siue maneat contingens, semper simul possibilis esse dicitur.

Solo eiusdē

Rñdet idem dōm esse ꝑhm posuisse tales cōplicationes syllogisticas ex solius inexistētis ꝯuersiōe motū, nō etiā facientē scrutiniū in terminis, si eni inquit q̄spiaꝫ vellet nos inexistentē accipere, quę semꝑ esset vera, tunc iste pro inexistēte nec̃iaꝫ accipiet, quū aliogn nunq̄ꝫ ipse in talibus terminis inexistentē capiat. Hęc ille.

Snia ꝓpria authoris.

Uerū nos aliter, dicimus eā accipiendā esse ꝓpositioneꝫ inexistentē simplr, hoc est cū determinationib⁹ superius a nobis assignatis, quęqꝫ nō solū in scd̄a figura sit simplr iexistens, sed etiaꝫ quū ad p̄mā reducta fuerit figurā, verum hęc, nullus equus est albus, lꝫ fortasse ita se hñs sit iexñs simplr vocitāda, nō tn̄ talis erit vbi cōuersa fuerit, puta nullū albū equus, si eni vere inexñs eēt, veluti supra etiā distinximus, nil ꝓhiberet aliqñ verā esse/qd̄ omne albū esset equus, qd̄ tn̄ fieri nequit, nāqꝫ vere inexñs nil aliud erat q̄ꝫ cōtingens ad actū trāsposita. Sed ista alius etiaꝫ speculatius cōsiderabit. [Quuꝫ ℞o vtręqꝫ sint p̄uatiue.] erit ⁊ in hac coniugatione ꝯclō nō ꝯtingētis fm determinationeꝫ, sed nulli ex necessitate, quēadmodū in p̄ma, qd̄ ⁊ ipse monstrauit, quuꝫ dixit/quēadmoduꝫ in prioribus. [Si ℞o vtręqꝫ ponant̃.] ex ambabus affirmatiuis non fit vtilis cōplicatio in scd̄a, nō eni ꝯuertit ingt ꝑhilopon⁹ affirmatiuā cōtingētē in negatiuā, vt quę antea inutilis erat, postea efficiat̃ vtilis, quēadmodū supra negatiuas ꝯterat in affirmatiuas. Rōnē supra reddidimus.

Eodē pacto se hēbit ⁊ in syllis in p̄te, quuꝫ eni affirmatiuū sit inexñs, aut vniuersalr, aut in p̄te acceptū, nullus erit syllogismus. Hoc autē cōsimiliter ⁊ per eosdē monstrat̃ terminos/quibus priora, quū ℞o priuatiuuꝫ/erit ꝑ ꝯuersionē/quēadmoduꝫ in priorib⁹. Rursus si ambo qdeꝫ interualla priuatiua fuerint accepta, vniuersalr aūt/qd̄ nō iexistere, ex ipsis qdem ꝓpōnibus nō erit necessariū, sed ꝯuerso eo, qd̄ est cōtingere, quēadmodū in prioribus/erit sylls. Si ℞o priuatiuū qdeꝫ inexñs sit, sed in parte acceptū/nō erit sylls/siue affirmatiua, siue priuatiua altera fuerit ꝓpositio: neqꝫ qñ vtręqꝫ indefinite sint accepte, aut negatiue/aut affirmatiue/vel fm partē. Demōstratio ℞o eadem ⁊ per eosdeꝫ terminos.

Quemadmodū inquit vles complicationes mistionis istius ⁊ vtiles erant ⁊ inutiles, ita ⁊ particulares, si eni ꝓpositio inexistens ⁊ vlis sit ⁊ negatiua erunt vtiles complicationes, quōcūqꝫ ℞o aliter erūt non syllogistice. [Si ℞o priuatiuū quidē.]

Dubiū quorūdā

De hac dubitāt nōnulli cōplicatione, videt̃ eni q̄ sit vtilis per expōnē minore facta vli, veluti ⁊ supra fecimus.

Solo eorūdem.

Ad h̄ rñdent quidā nō valere talēꝫ expōnē ꝓpterea q̄ minor illa, quū sit ꝑticularis, si fiat vlis, poterit esse, vt nunc inexistēs, qualeꝫ respuūt cōiugationes iste.

Solo ꝓpria authoris.

Nos autē aliter dicimus expōnem istā non valere, qm̄ expositio in ꝓpōnibus consimilibus fieri debet. Sed de his supra satis disputauimus. Ad mistionē necessarij atqꝫ cōtingentis iam transeūdum.

MISTIO NECESSARIAE ET CONTINGENTIS IN SECVNDA. CAP. XIII.

VErū si hęc ex necessitate, illa ꝓpōnū cōtingere signᵗ̄ct, priuatiua exñte necessaria, erit sylls, nō soluꝫ q̄ ꝯtigit nō inesse, sed ⁊ qm̄ nō iest, affirmatiua aūt nō erit, ponat̃ eni a/b/nulli ex necessitate iesse, c/℞o omni ꝯtingere. Conuersa igit̃ priuatiua ⁊ b/a/nulli ierit, sed a/c/omni cōtingit, fit igit̃ rursus per primā figurā sylls, q̄ b/nulli c/cōtingit inesse, simul auteꝫ manifestuꝫ q̄ ⁊ b/nulli c/inest. ponat̃ eniꝫ inesse, igit̃ si a/b/nulli contingit, b/℞o inest alicui eoꝝ, quę c/a/alicui eoꝝ, quę c/non ꝯtingit, sed omni supponebatur contingere. Eodem pacto monstrabitur ⁊ si ad c/ponatur priuatiuum.

Dẽm quorūdā modernorum.

Circa mistionē ex nec̃ia ⁊ cōtingēte in scd̄a dicūt nōnulli moderniorꝫ/oēs cōplicationes mistiōis istius necessariaꝫ colligere ꝯnē, nullas ℞o contingenteꝫ.

Snia alioꝝ.

Alij ℞o cuꝫ suis distinctionib⁹ inquiūt, si ambe ꝓpōnes cōposite fuerit, aut altera cōposita, altera aūt diuisa seu nec̃ia seu cōtingēs nullā fieri cōplicationē vtilē, sꝫ si ambe in sensu diuisionis extiterint vtiles qdē oēs erant, veruꝫ nō ad ꝯtingēs ꝓpriū colligēdū, sed ad inexñtem ⁊ possibilē ꝯnē. Hęc illi.

Ueritas pꝑi patetica.

Cęterū Aristoteles lōge secius in scd̄a inquit figura si ꝓpō nec̃ia vlis extiterit ⁊ negatiua, altera quōcūqꝫ cōtingēte vtilis fiet cōplicatio. Aliter quōcūqꝫ nullus erit sylls, cōclusio ℞o eadē erit, quę ⁊ in prima figura dum altera necessaria, contingens erat altera, hoc est ꝯtingentis, qd̄ inexistēti equalet. [Affirmatiua aūt nō erit.] ea de cā/quā sup̄ recitauim⁹, ꝓpterea q̄ vtręqꝫ

fiunt in scđa affirmatiue.[Ponat enim.]monstrat pmaʒ cõplicationẽ mistionis isti⁹ ex maiore nec̃ia negatiua cũ minore cõtingẽte inquiẽs in hac cõcludi b/nulli c/ɔtigere,hoc est inexistere,qꝙ hoc ita sit mõstrauit subdens, simul aũt manifestũ ꝙ ⁊ b/nulli c/iest.[Et fortasse Aluidus ⁊ alij quidã,aliter sup hoc sentiãt, voluũ eni ij duplicez sequi ɔnẽ ⁊ vere cõtingẽtẽ ⁊ inexistentez. Nos aũt secius dicebamus,ɔnẽ tm̃ fieri inexistẽtẽ vel etiã ɔtigẽtẽ, vt tñ cũ icxñte ɔuertat,verũ de his abũde in pma disputauimus figura. Qr aũt sequat inexistẽs põt inquit monstrari accepto ɔnis opposito cũ maiore,cõcludit eni mi noris ɔ̃dictoriũ,puta ex necessitate nullũ b/est a,hoc eni volebat,quũ dixit,si a/b/nulli ɔtingit,deide huic addat oppositũ ɔnis,aliqđ c/b/⁊ ɔcludit in pma ex necessitate aliqđ c/nõ est a,cui⁹oppositũ minor asserebat dicens a/omni c/cõtingere. Si g° Ao hac eadẽ ɔductiõe conaret mõstrare verũ sequi ɔtingẽs/incassum laboraret, eodez nãqꝫ pacto respõdendũ eẽt/quo supra,impole inquã nõ sequi pmo ex nec̃ia supposita,sed ob id,qm̃ nec̃ia inexñtem quodãmõ pręsupponit,verũ ista iaʒ supra exactius disquisita sunt.[Eodez pacto.]eodẽ inquit modo scđam argueinus cõplicationez ecõuerso ppõnes hñtem,B est maiorẽ vliter affirmatiuã contingentẽ,cũ minore negatiua nec̃ia,nã cõuersa minore ad primã deducit figuraʒ cõuertentẽ ɔnem cõcludens,⁊ qm̃ ɔclo inexñs erat,poterit ⁊ ipsa terminis ad seinuicẽ remeare,atqꝫ ita de pposito ratio fiet. Possumus ⁊ per impossibile monstrationem facere in prima figura accepto conclusionis opposito cum maiore,sed ista iam satis manif: sta sunt.

Ⓒp. Aluidi.

Opinio authoris.

Ⓒ Rursus sit pđicatiuum necessariũ,alterum Ao cõtingens, ⁊ a/ɔtingat nulli b,c/Ao omni insit ex necessitate,sic itaqꝫ se hñtib⁹terminis/ nullus fit sylls,accidit eni b/ipsi c/ex necessitate nõ inesse,sit nãqꝫ a/albũ,in quo b/hõ,in quo c/cygnus,albũ igit cygno ex necessitate inest, hoi Ao cõtingit nulli, ⁊ hõ nulli cygno ex necessitate. Qr igit eius qđ est cõtingere nõ est sylls/planũ,qđ eniʒ ex necessitate nõ erat ɔtigẽs,verũtñ neqꝫ necessariũ,necessarium nãqꝫ aut ex vtrisqꝫ necessarijs,aut ex priuatiua accidit. Amplius autẽ ⁊ lꝫ his positis b/ipsi c/ inesse,nil eni pbibet c/sub b/esse,a Ao b/omni cõtingere,c/autẽ ex necessitate inesse/veluti si c/esset vigilatio b/aial,in quo a/motus,naʒ vigilanti ex necessitate motus inest, aiali Ao oĩ contingit/⁊ omne vigilãs animal. Manifestum itaqꝫ ꝙ neqꝫ nõ inexistendi, siquidẽ ita se habẽtibus necesse inesse,neqꝫ vtiqꝫ oppositarũ affirmationũ,q̃re nullus erit sylls.

Ⓒ Monstrat nũc/si nec̃ia fuerit affirmatiua cũ negatiua cõtingente nõ erigi cõplicationẽ syllogisticã,si eni cõtingit nullum b/esse a,⁊ ex necessitate omne b/sit a,nihil vi colligit ratiocinij,cõcludit eni in terminis vlis nec̃ia negatiua,puta cõtingit nullũ hoiez esse albũ,ex necessitate ois cygnus est albus, ⁊ tñ sequit ex necessitate,nullus cygnus hõ, ⁊ ex hoc planũ nõ posse ɔtingentẽ colligi ɔnẽ, nã nec̃ia negatiua oẽs tollit ɔtingẽtes, ⁊ ex hoc dilucidũ esse põt perperã eos dicere,q aiunt ex maiore vlr negatiua inexistente cũ minore ɔtingente cõcludi posse ⁊ vlr negatiuã necessariã/ɔ ɔtigẽtẽ itidẽ negatiuã vlr,hoc eniʒ supra etiã refutauim⁹,⁊ hoc in loco plane asserit Aristo. [Uerũtamen neqꝫ necessarij.]monstrat deinceps nõ sequi etiam hac in complicatione vt syllogistica/nec̃iaʒ negatiuã, ppterea ꝙ si nec̃ia sequeret,aut ex vtraqꝫ seque ret,aut salẽ ex negatiua nec̃ia. Amplius idez hoc terminis mõstrari põt,ita eni dispositis ppõnibus ɔcludim⁹ in aliqua mã affirmatiua vlr necessariã,puta colligit nullum aial moueri,necesse est omne vigilans moueri,q̃ necesse est omne vigilãs esse aial,melius tñ inquit Alexander si pro vigilanti poneremus ambulãs,nã mot⁹ manifestius inest ambulãti q̃ vigilanti,sed hęc ad rẽ parum, nãqꝫ ⁊ ambulatio mot⁹ est ⁊ vigilia. Ⓒ Ingeniosius dubitat Philoponus ingens terminos istos nõ bñ fuisse acceptos,supra nãqꝫ asserebamus,oportere eodẽ tpe verificari ambas ppõnes,sed fieri nequit vt eodez istãti nullũ aial moueat, ⁊ ex necessitate oẽ vigilans moueat,q̃re addit idẽ nõ recte per hos terminos ex necessitate oi cõclusit. Ⓒ Nos aũt dubitationi huic sic respondem⁹,verꝫ quidẽ esse,si altera ppõnũ inexistens,altera cõtingẽs fit/ oportere ambas eodẽ tempore ad actum trãspositas simul esse possibiles,ita eni supra dicebamus simplr accipi inexñtez,sinautẽ altera cõtingẽs atqꝫ nec̃ia altera,nõ est opus ambas simul actu verificari, ppterea ꝙ necessaria ad omne tp̃s suã obtinet veritatem. Hęc nos hunc in modũ,ꝙ si q̃spiã meliora habuerit/is ea in mediuꝫ pferat. Ⓒ Sed ambigũt alij de ɔne,dicũt eniʒ oẽ vigilãs aial inexñtẽ eẽ nõ nec̃iaʒ,nõ eni nec̃ia esse põt, quũ sua ɔuertẽs sit inexñs,aliqđ aial vigilat. Pręterea faciamus hoc pacto sylls̃m,oẽ vigilãs ex necessitate moueт,oẽ vigilans ex necessitate est aial,sequit in tertia ex ambab⁹ necessarijs,aliqđ aial ex necessitate moueт,qđ est falsum,q̃ ⁊ pręmissaruꝫ ppositionũ aliqua,non maior,igit minor. Amplius hoc quoqꝫ Phi testimonio cõprobãt, quũ eni ambas explicuisset ppositiones,ɔclonẽ inferens dixit,⁊ omne vigilãs aial,non aũt necessitatis modum addidit. Ⓒ Ad hęc ⁊ cõsimilia ex ijs quę supra posuim⁹respõdere facillimũ erit,dicim⁹ eni ɔnẽ istã ⁊ nec̃iaʒ esse sm̃ qd ⁊ inexñtẽ sm̃ qd,talẽ autez ppõnẽ voluit Aristo posse ⁊ inexñtes ⁊ necessarias opposite dictionis demolliri,neqꝫ huiuscemodi ppõnes nõ vere ⁊ simplr nec̃ias eo/quo ⁊ alie pacto ɔuerti diximꝰ,neqꝫ ad mistiones necessariarũ multũ vtiles,qđ supra etiã diligẽter notauim⁹, ⁊ ob hoc nõ iniuria sine modi appositiõe dixit Phs,⁊ oẽ vigilãs aial,ꝙ tñ necessaria aliquo pacto vocitanda esset/significauit subdens,manifestũ itaqꝫ ꝙ neqꝫ nõ inexistendi,siquidẽ ita se hñtibus necesse inesse. Ⓒ Sed adhuc videt posse per deductionẽ mõstrari ɔnẽ sequi ɔtingẽtis nulli ex necessitate hoc pacto/ɔtingit nulluꝫ b/eẽ a,nec̃e est oẽ c/eẽ a,dico ꝙ sequit ɔtigit nullũ c/esse b,qa si nõ/supponat oppositũ nõ ɔtigit nullũ c/esse b,hoc equalet huic/necesse est aliqđ c/eẽ b,cũ q̃ ⁊ miore ɔcludim⁹ex vtrisqꝫ necessarijs/necesse est aliqđ b/esse a,qđ maiorẽ tollit dicentez/cõtingit nullũ b/esse a. Ⓒ Ad hoc dicimus nõ cõcludi maioris oppositũ,lꝫ eniʒ vere nec̃ia/vere ɔtigẽtes destruat,nõ tñ ex minore mistionis huiusce cũ opposito ɔnis vere colligit nec̃ia,ppea ꝙ quẽadmodum ⁊ supra in p̃ dicebam⁹ fig°in mistione ɔtigẽtis ⁊ nec̃ij,nõ põt maior eẽ simplr nec̃ia,si minor fuerit cõtigẽs,cõslr ⁊ hic dicẽdũ erit,minorẽ dicẽtẽ ex nec̃itate oẽ c/a,nõ posse vere esse nec̃iaʒ, ⁊ ppterea quuꝫ in deductione hęc fiat maior cũ opposito ɔnis nõ cõcludet vere nec̃iaʒ,q̃lis exigit vt maiorez ɔ̃dictiõe tollat,vidẽs itaqꝫ Aristo.cõplicationẽ istã cõuersione mõstrari nõ posse,vidẽs ẽt terminos inueniri,in qb⁹omni ⁊ in qb⁹nulli ex necessitate,simplr enũciauit inutilẽ ac nõ syllogisticã esse.[Neqꝫ vtiqꝫ opposi

Dem. Alex.

Dubiũ Philoponi ignis etiam.

Solo authoris ad dubiũ Philoponi.

Dub^m quorũdã de hac cõclone:oẽ vigilans aial: an sit necessaria.

Solo authoris ad dubitationem supra positam.

Nõ sequat ɔclo ɔtigens dimidij p deductionez ad ipole dubiũ

Solo dubitationis.

Expō Alex.

tarū affirmationū.]oppositas affirmatiões inqt Alexander vocat vlī necīę ꝛ vlī inexistēti negationib⁹,opponit enī vlī negatiue necīę/particularis affirmatiua cōtingēs ꝛ vlī negatiue inexistēti,inexistens affirmatiua in parte[atq; ita bine erunt affirmationes binis opposite negationibus,ꝙ enī harū negationū nulla cōcludat,mōstrauit necīa affirmatiua cōclusa,quę has ambas tollit,ꝙ autē, neq; affirmationū oppositarū illis negationib⁹ nō solū cōtradictoriarū,sed neq; ꝯtrarū,monstrat vlis negatiua necīa,oportebat aūt si fiebat syll'us,hoꝝ aliqd concludi, possumus aūt idē legere nō κατα φάσεων hoc est affirmationū,sed φάσεων.i.enūtiationū seu ꝓpōnū,ꝯsueuit enī ꝓpōnes φάσεις nuncupare,erit aūt sensus ꝙ nō solū non concludentur vles affirmatiua negatiuaq; necīę,sꝫ neq; contingentes in parte affirmatiua aut negatiua,eo ꝙ omnes affirmationes necessaria vniuersalis negatiua tollit,ꝛ affirmatiua/negationes etiam omnes.

Cōsimilr mōstrabitur ꝛ si ecōuerso ponat affirmatiua. Et si eiusdē figurę sint ꝓpōnes/ quū priuatiue sunt/semꝑ fit syll's cōuersa ꝓpositione quę est ꝑm ꝯtingere,quēadmodū in prioribus,accipiat enim a/ipsi b/ex necessitate nō inesse,conuersis igit ꝓpōnibus b/nulli a/inerit,a ꝟo omni c/contingit,fit itaq; prima figura,ꝛ si ad c/poneret priuatiuum ꝯsimilr. Si autem pdicatiue posite fuerint/ non erit syll's,nāq; nō inexistēdi, aut ex necessitate nō inexistēdi planū ꝙ nō erit,ꝓpea ꝙ nō fuit accepta priuatiua ꝓpositio neq; in eo/qꝺ est inesse/neq; in eo qꝺ est ex necessitate inesse,verūtamē neq; eius/qꝺ est ꝯtigere nō inesse,ex necessitate enī sic se hñtibus b/ipsi c/nō inerit, quēadmodū si a/poneret album/in quo b/cygnus,c/ꝟo hō,neq; vtiq; oppositarum negationum,qm̄ mōstratum est b/ipsi c/ex necessitate nō inexñs,nō igitur fit syll's omnino.

Eodē īqͥt pacto arguemus,ꝛ si ecōuerso ꝓpōnes posuerimus/maiorē necessariā vliter cū minore cōtīgēte, naꝫ per eosdē terminos redargutio,puta sit a/albū b/cygnus c/homo,nāq; cygnus ōis ex necessitate est alb⁹,contingit nullū hoīez esse albū,ꝛ tñ sequit ex necessitate nullus homo cygnus,nō autē amplius mōstrāt omni ex necessitate termini illi/quos supra apposuit,quū minorem necessariā affirmatiuā acciperet,nō enīꝫ si ex necessitate omne vigilās mouet,ꝛ cōtingat nullū aīal moueri,ꝓpea sequtur,ꝙ ex necessitate oē aīal sit vigilans,sꝫ enim ex necessitate omne vigilās sit aīal,nō tñ ecōuerso ex necessitate oē aīal vigilat,sed sufficit inqt Alexander negatiua necessaria ad destruendaꝫ cōplicationē tā̄q; non syllogisticā. Et subdit idē se dubitare,quō cōiugationes iste nō sint vtiles,videt enī per deductioneꝫ mōstrari posse vlem cōtingentē ꝯclōneꝫ fieri,quę quū ita sint aut deductionē calūniādā esse dicit tā̄q; non sufficientē,aut si dānari nequit,mā hęc nō videbit sufficere vt ostendamus ꝯiugationē aliquā nō syllogisticā,ꝛ quę sit dubitationis solutio,se dixisse asserit in libro de mistionibus, nos aūt quid respōdendū satis supra planū fecimus.[Et si eiusdem figurę.]si inquit ambas ꝓpōnes qualitate consimiles acceperimus,quū ambe extiterit pūatiue, subaudias inqt Alexāder vles ad vtrāuis extremitatū posita necīa

Dub^m Alex.

semꝑ fit syll's,hterꝙ ꝙ si maior necīa fuerit bine tñ cōuersiones fient,ꝛ maioris ꝑm terminos ad seinuicē,ꝛ minoris ꝑm cōtingere ad oppositā q̄litatē,si ꝟo minor extiterit necīa,tres fient cōuersiones duaꝝ ꝓpōnū,ac rursus ꝯclōnis,nil enī ꝓhibet ꝛ ꝯnē ꝯuerti,quum sit inexistens. [Si autē pdicatiue.]Si inquit ambe fuerint affirmatiue nō fiet vtilis cōplicatio,ꝛ hoc nō iniuria,nāq; in scđa nihil affirmationis cōcludit,ꝛ qm̄ si fieret ꝯclō aut inexñs aut necīa aut ꝯtingēs eēt,sed neq; inexñs neq; necīa esse pōt,quū neutra ꝓpōnū hoc pacto fuerit accepta,verum neq; ꝯtingēs negatiua,qm̄ ita se hñtibus ꝓpōnibus concludi poterit negatiua vliter necīa,quę oēs ꝯtingētes tollit. Aliter tñ Alexāder,ait enīꝫ,ꝙ posteaq; Phs dixit nō fieri negatiuaꝫ ꝯnē/subdidit,verūtñ neq; eius/qꝺ est cōtingere nō inesse,q̄si inuens cōtingentē ꝓpōnē sola deductionis figura negatiuā eē,re ꝟo ipsa affirmatiuā.[Neq; vtiq; oppositarū negationū.]Philoponus legit negationū.Alexāder ꝟo ꝛ pleriq; alij affirmationuꝫ,si negationū legam⁹/sensus erit,nō solū sequunt negationes supra dicte,sꝫ neq; etiā affirmationes opposite istaruꝫ negationuꝫ.Si ꝟo legerimus affirmationū/sensus erit planior ꝛ cōtextus dilucidior ita vt dicamus,ꝙ nō soluꝫ negōnes supra tradite sequunt,sed neq; affirmationes negationibus illis opposite,puta necesse alicui,ꝯtigere alicui,ꝛ alicui inesse,he nāq; illis ꝯdicūt. Addit Alexāder posse hanc quoq; complicationem monstrari syllogisticaꝫ deductione ad incōmodum,verum eadeꝫ a nobis dicenda erunt,quę in superioribus attulimus.

Expō Alex.

Alia lra ꝑm expōnē Alexandri.

Dēm Alex.

Cōsilr aūt se habebit ꝛ in syll'is in pte, quū enī sit priuatiuū ꝛ vle ꝛ necessariū/semꝑ erit syll's ꝛ eius qꝺ est ꝯtingere/ꝛ eius qꝺ est nō inesse,demōstratio aūt per ꝯuersionē. Quū ꝟo affirmatiuū/nūq;,eodē nāq; pacto monstrabit/quo ꝛ in vlibus ꝛ p eosdē terminos, neq; qñ vtreq; fuerint accepte affirmatiue. Huius enī eadē demōstratio/q̄ ꝛ prius,quū ꝟo vtreq; priuatiue,vlis aūt necessaria/ quę nō inesse significat,per assumptos terminos nō erit necessarium,sed conuersa propositione/quę est ꝑm cōtingere erit syllogism⁹,quēadmodum in prioribus. Et si ambe idefinite aut in pte posite fuerint/nō erit syll's,demonstratio eadē ꝛ per eosdem terminos. Planū itaq; ex dictis/ꝙ dum priuatiua vliter ponit ꝛ necessaria/semper fit syll's,nō solū eius/qꝺ est cōtingere nō inesse,sed ꝛ eius qꝺ est nō inesse,dum ꝟo affirmatiua nūq;,ꝛ ꝙ eodē modo se habētibus in necessarijs ꝛ inexistētibus fit ꝛ nō fit syllogismus. Sed ꝛ manifestum ꝙ omnes imperfecti syllogismi ꝛ ꝙ perficiuntur per prędictas figuras.

Eodem inquit pacto/quo in vlibus,ita ꝛ in syllogismis in parte erit ꝛ non erit vtilis cōplicatio,si enīꝫ vlis sit negatiua ꝛ necīa semꝑ astruet syllogistica coniugatio ꝯcludens contingentē pro inexistēte,nō aūt pro vero ꝛ supra definito cōtingente,si ꝟo affirmatiua fuerit nūq; erit syllogismus,eodē nāq; pacto monstrabit,quo ꝛ in vlibus ꝛ per eosdeꝫ terminos,puta/albū/homo/cygnus/motuꝫ/aīal/vigilans. Sed dubitāt quideꝫ ꝛ Aphrodisiensis

Dubō Alex. ꝛ quorūdam aliorum.

Alexander

Alexander de quarta mistionis huiusce cōplicatione ex maiore vlr affirmatiua contingente ꝛ minore necessaria in parte, videt̃ eni monstrari posse ꝯclonē fieri inexistētem hunc in modū, cōtingit omne b/esse a/ex necessitate aliqđ c/nō est a, ergo aliqđ c/nō est b, si eni non sequitur, supponatur omne c/b, deinde addita maiore, cōtingit oē b/esse a, nimirū sequet̃ in prima, contingit omne c/esse a/ qđ minorē demolit̃. Amplius eadez deductiōe possem⁹ ostendere ꝯclonē fieri cōtingere alicui non esse ita, cōtingit omne b/esse a, ex necessitate aliqđ c/nō est a, igit̃ contingit aliqđ c/nō esse b, si eni nō/sit oppositū, ex necessitate omne c/b, contingit omne b/esse a, sequitur in p̊ma mistionis necessarię ꝛ cōtingētis, cōtingit omne c/esse a, qđ minori cōtradicit. Demū idez hoc arguūt exponētes, nā si minorē in parte existentē ad vlem transferamus, monstrabit̃ esse vtilis sensibili ostensione. ¶ Ad hęc respondent nōnulli cōcedentes cōplicationē istaz vtilē esse, nō tamē inter vtiles cōnumerari, qm̄ ille tm̄ syllogisticę cēsent̃, quę p cōuersionē ad p̊mā reuocant̃ figurā. ¶ Nos autez dicim⁹ cū Aristotele cōplicationē istaz nullo pacto vtilē esse, quū termini reperiant̃ in quibus nulli, puta cōtingit nullū equū esse albū, ex necessitate aliqs hō nō est albus, ergo ex necessitate nullus hō est equus. ¶ Ad rōnes oppositas dicunt quidā non valere deductionem ꝓpterea ꝙ oppositū ꝯclonis poterit esse vt nunc inexñs, qualē respuit talis mistio ꝯtigētis ꝛ inexistētis. ¶ Sz nobis responsio ista nō placet, pręsertim qa superius dixeramus nō oportere si maior esset cōtingens/minorē esse simplr inexistentē. Dicendū itaqȝ, potius mistionē illaz non valere, ꝓpterea ꝙ ꝓpositio cōtingens, quę erat maior, nō fuit vere cōtingens, qđ planū erit si primo reducamus cōplicationē istam quartā ad scdaz figure huiusce, deinde hāc eandē ad scdam p̊me ex maiore necīa vliter negatiua/ꝛ minore cōtingente, ille etenī vt supra distinximus, neqȝ vere erūt necię, neqȝ vere contingētes, ꝛ ob h̄ nō fit vera deductio ad incōmodū. ¶ Ad scdam itidem respōdemus. ¶ Ad tertiā vero dicimus expōnē faciēdaz esse in cōsimilib⁹ ꝓpōnibus, ꝓpterea ꝙ in dissilib⁹, vt sępius repertiuimus, nō valet mōstratio sensibilis. [Neqȝ quādo vtręqȝ fuerint accepte affirmatiue.] nam per terminos mōstrari potest necessariā ꝯcludere, puta albuz/homo/cygnus. ¶ Possemus tñ inquit Alexāder ꝛ hanc ostēdere per deductionem cōcludere ꝯtingit alicui non, verūz eadē ad hęc dicēda erūt/quę in superiorib⁹. [Et si ambe indefinite.] nāqȝ ex ambab⁹ in parte nō fit sylls, ꝛ ob hoc neqȝ ex ambabus indefinitis, qm̄ indefinite particularibus ęquiualēt. [Per eosdē terminos.] quib⁹ subandis in p̊ma vsi fuim⁹, omni inesse ex necessitate, albuz, aial/hō/mediuz albū, quēadmoduz in p̊ma, sed nō eodē pacto, tunc eni aial alicui albo ex necessitate, ꝛ album alicui homini cōtingēter, nūc aūt albū alicui aiali ex necessitate inest, ꝛ alicui ex necessitate non inest, vt coruo ꝛ cygno, ꝛ homini, ꝛ rursus cōtingit alicui inesse, ꝛ ꝯtingit alicui nō inesse, ꝛ aial omni homini inest ex necessitate, nulli aūt ex necessitate, albū/aial/inalatū. Pōt ꝛ per eosdem terminos dicere, qb⁹ paulo ante vsus est exñtib⁹ ꝓpositionibus vlibus ꝛ affirmatiuis, isti autē erant, nulli ex necessitate/albū/cygnus/hō, omni vero ex necessitate/motū/aial/vigilatio. Hęc Alexāder. [Et ꝙ eodez modo.] ex h̄ manifestū est, ꝙ quarta mistionis istius cōplicatio est inutilis. [Per prędictas figuras.] figuras dixit/hoc est cōiugationes, nā oēs per vnā tm̄. i. per primā perficiebant̃, aut melius per prędictas figuras, hoc est ꝑdictas mistiones, ſm eni diuersas mistiones, vt vidimus, monstrabātur, aut demū per prędictas figuras per primā ac scdaz, nāqȝ hę quę ambas habebāt negatiuas statim ꝑficiebātur per scdam facta cōuersione ſm cōtingēs. Et h̄ hactenus de scda. Jaz ad tertiaz ex vniformibus transeundū. ¶ Ois eni quę ad scde cōplicatiōes taz simplices ꝙ mistas/faciebāt expediuimus, allatis primuz rōnib⁹ cur in hac ex ambabus cōtingētibus nō fiat vtilis ꝯiugatio, refutata ibidē Themistij opione ꝯtiuz sententia, deinde rationē in mediū ꝓtulimus cur negatiue contingētes ad affirmatiuas reducant̃, non ecōuerso, soluta inibi Leonis perpulchra instantia, allata etiam ac disputata qōne de vlis, negatiue contingētis ꝯuersione/ac rōne reddita cur quū hinc vli affirmatiue ꝯtingēti necię opponant̃/vna tm̄ in monstrationē asciscat̃, ꝙqȝ nō reperiant̃ termini, quibus ol ex necessitate ꝯcludamus contra Aluidū atqȝ Alexandrū. Deinde ad mistas ex inexistētib⁹ ac contingentibus huiusce figure pedē cōtulimus, recitatis p̊muz moderniorꝝ opionib⁹ sup mistiōe hac, simul soluta Diui Alberti instantia contra Phm, deinceps ꝛ ꝯtingētis dimidiū terminis ad seipm ꝯuerti monstrauimus, solutis ibidez Alexādri instātiolis, ac ratione allata cur quarta, scde non possit hac in mistione expōne monstrari. Mox aggressi eiusdē figure mistionē ex necīa ꝛ ꝯtingente recitauimus p̊mo iuniorꝝ circa hāc snias/soluta Philoponi instantia contra terminos ab Aristotele allatos, sil enodatis quibusdam alijs dubitationibus circa Phi contextum/ac solutis instantijs de quarta mistiōis istius complicatione. Sed de tertia iam dicamus figura.

Epilog⁹ oīuz q̄ in 2ª fig.ª tā simpliciū ꝙ mistaꝝ dicta sunt.

Solo q̄ridā · *Sola ꝛ solo ꝑpa auctoris* · *Resꝑ. Alex.*

¶ FIGVRA TERTIA EX AMBABVS CONTINGENTIBVS. CAP. XIIII.

Sed in vltima figura ꝛ vtrisqȝ ꝯtingētibus ꝛ altera/erit sylls, quū itaqȝ cōtingere significēt ꝓpōnes ꝛ ꝯclusio erit cōtingēs ꝛ qn̄ hęc ꝯtingere/illa inesse. Quuz vero altera necessaria posita fit, si affirmatiua quidē/nō erit cōclusio, neqȝ necessaria, neqȝ inexñs, si naūt priuatiua/inexistēdi erit sylls, quēadmodū in priorib⁹. Accipiēdū vero ꝛ in his silr ꝯtingēs/qđ in ꝯclonibus. Sint itaqȝ primuz ꝯtingētes, ꝛ a/ꝛ b/oi c/cōtingant inesse, qm̄ igit̃ cōuertitur affirmatiuū in parte, b vero oi c/cōtingit, ꝛ c/alicui eorum/quę b/cōtingere posset, quare si a/omni contingit c, c/autē alicui eoꝝ/quę b/necesse ꝛ a/alicui b/cōtingere. Fit eni prima figura, ꝛ si a/cōtingit nulli c/inesse, b/vero omni c/cōtingeret/necesse ꝛ a/alicui eoꝝ/quę b, ꝯtingere non inesse. Erit eni rursus prima figura per ꝯuersionē. Et si vtręqȝ priuatiue posite fuerint/ex ipsis quidez assumptis nō erit necessariū, sed cōuersis ꝓpōnibus erit sylls, quēadmodum in priorib⁹, nāqȝ si a/ꝛ b/cōtingit non inesse/si trāsumptum fuerit contingere nō inesse/ rursus erit prima figura per ꝯuersionem.

Circa figurā tertiā dicunt moderniorꝝ quidaz cū suis cōpositionibus diuisionibusqȝ, si ambe ꝓpōnes contingētes in sensu accepte fuerint diuisiōis, ꝛ subiectū vtriusqȝ supposuerit pro his/quę sunt, ꝙ sequit̃ contingētis veri cōclusio/subiectum ꝯclonis accipiēdo ꝓ eo/qđ ꝯtingit ꝛ nō ꝓ eo/qđ est, ꝯsilr si vtri-

Opi. quorūdā moderniorum.

utrasq; subtuz accipiatᷣ pro ijs, quę ꝯtingūt, sequitᷣ ꝯclo cō-
tingens, in qua subtuz ea significat, quę contingūt, non ea q̄
sunt, eodez pacto si vni⁹ subtū pro ijs capiatᷣ q̄ ꝯtigūt, al
terius pro ijs, quę sunt. Ex si p̄missarum ꝓpōnum altera
sensum retineat cōpositionis, diuisionis altera, cōclusio-
nē nullā colligi asserūt, sinautē maior subtū hēat pro ijs,
quę ꝯtingunt, ⁊ minor pro ijs, quę sunt aut ꝯconuerso nō
valere existimant hac in figura ex vniformibus cōplica

Aliorꝫ opio magis peripatetica.

tiones. Hęc nōnulli. ¶ Alij melius ⁊ cum Aristotele di
cunt, ꝙ in tertia figura ex vtrisq; contingentib⁹ sylli oēs
sunt vtiles dūmō altera vlis extiterit, ⁊ hoc etiā voluere
oēs recte sentientes. Et h̄ est qd̄ dicebat Phs, q̄ si tres in-

P⁹ regl'a phi in ista.

uenis regulas, p̄mā ꝙ ex vtrisq; cōtingentib⁹ semꝑ ꝯclu
sio erit cōtingens, quocūq; variatis ꝓpōnibus, dūmodo

Secūda regula

altera vlis extiterit. ¶ Secūdam ꝙ ex altera inexistente ⁊
contingente altera consimiliᷣ veruz semper cōcludetᷣ cō

Tertia regl'a

tingens. ¶ Tertiam ꝙ ex necessaria affirmatiua veruz
sequitᷣ cōtingēs, sed ex negatiua nec̄ia ⁊ ꝯtingēte affirma
tiua vel etiam negatiua, inexistēs colligitᷣ, ⁊ hoc est qd̄ vo
luit, quū dixit, accipiendū ꝟo ⁊ in his similiᷣ ꝯtingēs, qd̄
in ꝯclonibus. [Sint itaq; p̄mū.] primā tertię ꝯiugatiōez
explicat ex vtrisq; vliter affirmatiuis, quā minore ꝯuer-
sa ad primam reuocās figurā monstrat cōtingentē ꝯclu-
dere in parte. Itidem ⁊ si maior ꝯtingens vliter extiterit
negatiua cum minore affirmatiua vliter, minore ꝯu̇sa, fiet
prime cōplicatio quarta ꝯclusionē ꝯcludēs cōtingentez
negatiuā in parte. Sinautē vtręq; extiterint negatiue ex
acceptis nil concludetᷣ, sed minore, aut vtraq; ad opposi
tam ꝯuersa qualitatē, eędē qui ⁊ supra erigentᷣ sylli.

¶ Si ꝟo hic terminorꝫ est vliter, ille in pte, eo-
dez pacto se habentibus terminis, quo in eo
qd̄ est inesse, erit ⁊ nō erit syllogismus. Con
tingat eniz a, omni c, inesse, b, autē alicui c, erit
itaq; prima figura, ꝓpōne cōuersa, quę est in
parte, naz si a, omni c, c, ꝟo alicui corū, quę b,
a, igitᷣ alicui eoruz, quę b, ꝯtingit. Et si ad b, c,
positū fuerit vl'e, cōsimiliᷣ. Itidez ⁊ si a, c, sit
priuatiuuz, b, c, ꝟo affirmatiuū. Erit eni rur-
sus prima figura per cōuersionez. Sinautez
vtręq; posite fuerint priuatiue, hęc vliter, illa
in pte, per ipsa assumpta nō erit syll's, sed con
uersis erit, quēadmodū in prioribus, quū ꝟo
vtręq; indefinite, aut in parte accepte sint, nō
erit syll's, necesse etenim a, omni ⁊ nulli b, in-
esse. Termini inexistendi, aīal, hō, album,
non inexistendi, equus, homo, album.

Expō Alexā-
dri.
Cōtra expō-
nē Alexādri.

¶ Si inquit Aristoteles altera vliter, altera in parte exti
terit, ijdē erunt sylli, qui ⁊ inexistētes, hoc est inquit Ala-
xādus Rosᷣ. qui erāt in prima figura in mistione cōtingē
tis ⁊ inexistētis, verū nō videtᷣ Phi sn̄ia hanc in moduz
se hēre, quū eni in tali p̄me figure mistione, minor erat ne
gatiua inexistēs, nō efficiebatᷣ vtilis cōplicatio, hęc autē
minore etiā negatiua f̄m cōtingēs, vtiq; syllogistica con

Expō Alex. ⁊ Philopo.

iugatio fiet. ¶ Aliter dicūt Alexāder atq; Philoponus,
ꝙ tot erunt vtiles cōplicationes hac in figura in particu
laribus ex vtrisq; cōtingētibus, quot in hac eadē erāt ex
ambabus inexistentibus. Ceterū eadē cōtra hanc quoq;

Rñ⁹ aliorꝫ,

fieri poterit instantia. ¶ Respondent itaq; alij nōnulli
dicū hoc audiendū esse quo ad quātitatē ꝓpōnum, non

quo ad qualitatez. ¶ Nos autē aliter ⁊ melius dicimus
similitudinē istā simpliᷣ intelligendaz esse ita ꝙ quēadmo-

Sn̄ia ⁊ expō propria.

dū ex vtrisq; inexistētibus in tertia vtiles fiebāt cōplica
tiones, eodē pacto ⁊ ex ambabus ꝯtingentib⁹, nāq; si ex
ambabus negatiuis ⁊ minore tn̄ syllogistica erigitᷣ com
plicatio nō accidit hoc ex talibus, f̄m ꝙ tales sunt, verū
f̄m ꝙ ad affirmatiuas reuocantᷣ. ¶ Sed insuper exoritᷣ

Dubitatio.

dubitatio, cur hoc etiam nō ꝓtulerit de vlibus, quū vles
eodē ⁊ ipse se habeāt pacto. ¶ Rn̄dem⁹ hoc ideo factuz

Solutio

fuisse, nō ꝙ in vlibus aliter eueniret q̄ in particularib⁹,
verū qz nō in omni mistione aut modo ꝓpōnuz semper
cōplicationes in parte syllogistice sunt, velut ex vtrisq;
inexistentib⁹, nāq; q̄nta figure istius in alijs mistionib⁹
secus se hz. Ceterū de his infra disputandū erit. [Itidem
⁊ si a, c,] omisit Phs cōplicationez ex maiore vliter affir-
matiua cū minore negatiua in parte, quā tn̄ vtilē esse ne-
mini dubium minore f̄m contingens versa. [Quum ꝟo
vtręq; indefinite.] Inutiles explicat ex ambabus indefi
nitis aut in parte aut alternatim, ⁊ ita sermonem perficit
de simplicibus atq; vniformibus tertię.

¶ MISTIO INEXISTENTIS ET CONTIN-
GENTIS IN TERTIA FIGVRA. CAP. XV.

Ceterū si hęc inexistere, illa ꝓposi-
tionū significet ꝯtingere, ꝯclo erit,
ꝙ contingit, ⁊ nō ꝙ inest, syllogis-
mus autez erit eodem modo se ha
bentibus terminis, quo ⁊ in prioribus.

Dicunt moderniores circa mistionem
istā, si altera fue-

Opi. q̄rūdaz moderniorꝫ.

rit cōtingēs in sensu cōpositiōis cū inexistēte altera, nul
lam penitus cōclusionez colligi, sinautē in sensu extiterit
diuisionis, ac subtū pro his, quę actu sunt, accipiatᷣ, sequi
volunt ꝯnem possibilē in sensu diuisionis, cōsimiliᷣ si mi
nor inexñs sit in parte cuz maiore vliter cōtingente siue
ecōuerso maior in parte cū minore vli. Hęc illi. ¶ Nō-

Opi. quorūdā aliorꝫ.

nulli ꝟo alij inquiūt, si maior ꝯtingens extiterit ꝯclo col
ligetᷣ ꝯtingēs in p̄ma, scd'a, quarta, ⁊ sexta cōplicationib⁹,
in tertia ꝟo ac q̄nta minime, ꝙ si maior inexistens fuerit
cū minore cōtingēte, nullā volūt ꝯclonē sequi ꝯtingētez.
¶ Quidā aūt antiquiorꝫ ⁊ Philoponus hunc in moduz

Opio antiq. ⁊ Philopō.

cōplicationes mistionis huiusce disposuerūt, dicūt enim
hac in figura mistionis istius nūq; fieri ꝯclonē inexñtez,
sed cōtingentē semꝑ, nō tn̄ in oībus cōplicationibus eā-
dem. Ceterū quęcūq; inexistentē hn̄t affirmatiuaz supra
definitū colligunt ꝯtingēs, quęcūq; ꝟo negatiuā eandez
habēt nō supra determinatū, sed alterius gn̄is cōtingēs
ꝯcludūt, addūtq; insuꝑ oēs cōplicationes vtiles eē p̄ter
eas quę minorē hn̄t inexistētē negatiuā. ¶ Nos aūt aliᷣ

Opi. sūpta a Leone Gersonis.

⁊ multo meli⁹ cuz Leone Gersonis dicim⁹ in hac figura
f̄m mistionē hanc cōiugationes oēs vtiles esse quocūq;
variatis ꝓpōnibus p̄ter eas solas, quę alteraz habuerint
inexistentē negatiuā in parte, ⁊ deinde adijcimus contin
gens in his cōclusuz cōplicationibus semꝑ verū esse con
tingens, nūq; aūt nulli ex necessitate, ⁊ h̄ est qd̄ dicit Ari
stoteles ꝯclo erit ꝙ ꝯtingit ⁊ nō ꝙ inest, sed hęc infra ple-
nius elucidabūtur. [Quo ⁊ in prioribus.] exponit Alexā
der hoc est ex ambabus inexistētibus. ¶ Aliter Diuus

Nota hic n̄ras expōnes.

Albertus. i. quēadmodū ex ambabus cōtingētibus affir-
matiuis aut negatiuis fiunt vtiles complicationes, ita ex
altera inexñte ⁊ contingente altera, nos autez hūc in mo
duz exponimus, quo ⁊ in prioribus, hoc est, velut in pri-
ma figura ex altera vli atq; altera in parte.

¶ Sint eni primū p̄dicatiue, ⁊ a, omni insit c,
b, ꝟo

b/ ℞o omni contingat inesse. Cõuerso igiꝭ b/c/ prima erit figura, ꝛ cõclusio ꝙ contingit a/ alicui b/ inesse, nã qñ in prima figura propositionũ altera significaret cõtingere, conclusio erat cõtingẽs. Cõsimilr aũt ꝛ si b/c/ inesse a,c/ ℞o cõtingere, ꝛ si a/c/ priuatiuũ, b/c/ aũt p̄dicatiuum, sit autẽ vtrũuis, vtroqꝫ mõ/ erit cõclusio cõtigẽs, sit eñi rursus prima figura, monstratũ ℞o est/ ꝙ dũ altera ꝓpositio in ipsa cõtingere significat, ꝛ cõclusio erit ꝯtingẽs, sed si cõtingẽs priuatiuũ ad min⁹ extremũ positũ fuerit, per ipsa qdem posita nõ erit sylls, conuersis aũt erit, quẽadmodũ in priorib⁹.

℄ Eas explicat/ quę ambas hñt vlitcr affirmatiuas, ꝛ inquit/ in his semp̱ veꝝ cõcludi cõtingẽs, nãqꝫ maiore aut minore cõuersa ad primã reducunꝭ figurã. ℄ Et si a/c/ priuatiuuꝫ. Exponit eas quę ꝓpõnes hñt figura dissimiles ꝛ inquit/ si maior negatiua extiterit seu ꝯtingẽs/ seu inexistens cuꝫ minore affirmatiua, eodeꝫ pacto cõplicationeꝫ vtileꝫ erigi ad cõtingẽs colligendũ, cõsimilr si ꝯtingens negatiua minor extiterit, verũ nõ ex ipsis ꝓpõnibus, sed minore ẜm contingens versa, ꝛ hoc est qḋ volebat Phs, quũ dixit, sed si cõtingẽs priuatiuuꝫ ad minus, opꝫ eniꝫ inquit Philoponus extrinsecus addere priuatiuũ cõtingens, nãqꝫ si minor inexistẽs fuerit negatiua, nulla inde efficiꝭ cõplicatio syllistica ꝓpterea, ꝙ id gen⁹ negatiua in affirmatiuã trãsire minime põt, ꝛ hoc ẽt sensere alij plerique.

Expõ Philoponi.

℄ Nos aũt dicimus cũ Leone Hersonis coniugationes istas vtilissimas esse, deduciqꝫ ad p̄mã figurã maioris ac ꝯnis ꝯuersione, pręmissis ꝓpõnibus trãspositis. Sit eñi cõplicatio, cõtingit oẽ c/ esse a, nulluꝫ c/b, dico ꝙ sequiꝭ vi syllogistica, cõtingit aliqḋ b/ nõ esse a, nã minorẽ facio maiorẽ, cũqꝫ hac ꝛ cõuertẽte maiorẽ cõcludo in p̄ma figura ꝯclonẽ cõuertentẽ hoc pacto, nullũ c/b, contingit aliqḋ a/ esse c, ergo ꝯtingit aliqḋ a/ non esse b, ꝛ quũ veluti supra mõstrauimus, cõtingẽs negatiua in parte in seipsam cõuertiꝭ erit in ꝯclone cõtingit aliqḋ b/ non esse a/ qḋ volebamus. Cõsimilr ꝛ alias oẽs mõstrare poterimus, in quib⁹ minor vlis extiterit negatiua ꝯtingẽs, q̄ꝫ has Phs aliter ad p̄mam reducit. Hoc etiam notauerat Aphrodisiensis Alexãder.

Expõ ꝓpria.

℄ Sileant igiꝭ/ qui has inutiles sunt arbitrati, sed ꝛ magis sileant, qui volũt hac in figura dimidiũ cõcludi ꝯtingẽtis, hoc eñi fieri nequit quoniã oẽs figure istius complicationis ad p̄me particulares reuocenꝭ, quę veluti supra disputauimus, vere ꝯtingenteꝫ semper colligũt. ℄ Conuersis. Nãqꝫ hinc fiunt conuersiones, vna terminis ad seinuicẽ, altera ẜm contingens, aut vna premissarum alterius/ secunda conclusionis.

Cõtra aliorũ expõnes ꝛ opiniones.

℄ Qr si hęc ꝓpõnum vlr, illa in p̱te sit, vtrisqꝫ p̄dicatiuis existib⁹, aut ea priuatiua/ q̄ vlr, affirmatiua ℞o/ q̄ in parte, ideꝫ erit sylloꝝ modus, oẽs eñi per primã ꝯcludunꝭ figurã, q̄re manifestũ ꝙ eius, qḋ est cõtingere/ ꝛ nõ ei⁹/ qḋ est inesse/ erit sylls, ꝙ si affirmatiua vliter, priuatiua ℞o in parte/ per impoẽ erit demõstratio, insit eñi b/ omni c, a ℞o ꝯtingat alicui c/ nõ inesse, nãqꝫ si a/ inerit ex necessitate omni b, b/ ℞o omni c/ ponitur inesse, a/ omni c/ ex necessitate inerit. Hoc autem monstratũ primo, verũ supponebaꝭ alicui cõtigere nõ inẽẽ. Sꝫ quũ indefinite aut in p̱te vtręqꝫ fuerint accepte/ nõ erit sylls. Demõstratio autẽ eadem/ q̄ ꝛ in vniuersalibus ꝛ per eosdẽ terminos.

℄ Ad eas se cõfert, quę alteraꝫ hñt vlem/ in parte alterã, inquiens si ambe extiterint affirmatiue/ aut negatiua fuerit vlis, affirmatiua ℞o quę in parte/ eundẽ fore ꝯclonis modũ/ factis vt supra cõuersionib⁹, oẽs eniꝫ ad p̄mã reuocanꝭ figurã, ꝛ ex hoc planũ, ꝙ semp̱ vere contingẽteꝫ ꝯclonẽ colligunt, in p̄ma nãqꝫ in particularib⁹ oib⁹ vere cõtingẽs ꝯcludebaꝭ. ℄ Qr si affirmatiua vliter. Si inquit minor vliter inexñs sit cũ maiore cõtingente in p̱te mõstrabimus per deductionẽ ad incõmodũ cõplicationem syllogisticaꝫ esse, puta/ cõtingit aliqḋ c/ nõ esse a, omne c/ est b, dico ꝙ sequiꝭ, cõtingit aliqḋ b/ nõ esse a, si eñi non ꝯcludiꝭ, sit oppositũ, ex necessitate omne b/a, deinde huic addaꝭ minor, oẽ c/b, ꝛ ꝯcludiꝭ in p̄ma/ ex necessitate oẽ c/a, cuius oppositũ supra posueramus.

Dictũ Alex. ꝛ Philopo.

℄ Uerũ inquiũt Alexander atqꝫ Philoponus cõplicationẽ istã cõuersione etiã monstrari, siquidem ceu supra diximus/ negatiua cõtingens in parte cõuertiꝭ ꝛ in seipsam ꝛ in oppositam qualitatẽ, puta hoc pacto, omne c/b, hęc eniꝫ quę minor erat fiet maior in prima, deinceps huic addaꝭ maiorem ꝯuertẽs, cõtigit aliqḋ a/ nõ esse c, quasi ad oppositũ verterimus/ cõcludem⁹, ꝯtingit aliqḋ a/ esse b, ꝛ ex ꝯsequẽti cõtingit aliqḋ b/ esse a, ꝛ vlterius, cõtingit aliqḋ b/ nõ esse a, qḋ volebamus.

Dubitatio.

℄ Sed iam subito dubitãdũ erit cur Aristoteles mõstrationẽ istã nõ faciat, quũ quẽadmodũ inquit Alexãder ostẽsio hęc multo sit dilucidior. ℄ Dicerent fortasse quidã fuisse hoc a Pho pretermissum tãq̄ planũ ac manifestũ.

Snia ꝓpa ꝯ Alex. ꝛ Phi.

℄ Uerũ ad hoc aliter nos respõdemus dicẽtes, mõstrationeꝫ istã tũ ꝙ intricatior ꝛ obscurior est, nec cõmode nec recte etiaꝫ fieri posse, naꝫ veluti supra lõga q̄õne disseruimus, negatiue in affirmatiuas, nõ autẽ ecõuerso affirmatiue in negatiuas conuertunꝭ, ꝛ ꝓpterea quũ ostensio hęc nõ ꝓcederet, nisi facta affirmatiue cõuersione in negatiuã, nãqꝫ aliter q̄situꝫ non monstrabaꝭ, omisit Aristoteles mõstrationem istã tãq̄ ꝓposito inutilẽ ꝛ nõ legittime ꝓcedentẽ, quũ ex ignotioribus notiora arguere contendat.

Ostẽsio Theophrasti.

℄ Sed Theophrastus/ referente Alexãdro/ superioreꝫ cõplicationẽ aliter mõstrat, nãqꝫ primũ contingẽtẽ maiorẽ ad inexistentẽ transfert, deinde ex ambab⁹ inexistentib⁹ facta coniugatiõe ex opposito arguit ꝯnẽ, atqꝫ ita mõstrationẽ per impoẽ claudit, ille igiꝭ hũc in modũ.

Dub⁹ alia.

℄ Sed qḋ est si maior nõ cõtingens, sed inexistẽs fuerit an vtilis ꝛ legittima cõplicatio vocitãda sit. Videꝭ eñi deductione atqꝫ expõne mõstrari posse, deductione hunc in modũ, aliqḋ c/ nõ est a, contigit oẽ c/ esse b, dico ꝙ sequiꝭ, ꝯtingit aliqḋ b/ non eẽ a, qa si nõ/ sit oppositũ, ex necessitate oẽ b/ est a, cui addatur minor facta inexistẽs, oẽ c/b, ꝛ ꝯludemus ex necessitate, oẽ c/a, qḋ maioreꝫ contradictione tolliꝭ. Expõne ℞o si maioreꝫ in parte existẽtẽ fecerimus vlem.

Solo ꝗdã

℄ Hic nõnulli manus dedere asserentes ꝯiugationẽ istã syllogisticaꝫ eẽ, ꝙ hoc ita sit Phi etiã testimonio cõprobãt, nãqꝫ inquiunt isti, vidẽs hoc Aristoteles dixit/ ꝙ si affirmatiua vliter, priuatiua ℞o in p̱te, nec addidit inexñs, seu ꝯtingens quasi volẽs, ꝙ vtroqꝫ modo vtilis fieret complicatio.

Solo Alex.

℄ Alexander ℞o atqꝫ alij ferme oẽs negant ꝯiugationẽ istã vtilẽ esse, ꝛ ad deductionẽ respondẽt nõ valere monstrationeꝫ ꝓpterea ꝙ minor si fiat inexñs poterit esse, vt nunc inexistens.

Cõtra solonẽ Alexã.

℄ Sed ꝯ hoc/ saltẽ ex tali mõstratione poterimus si non necessariã, inexñtẽ tñ ꝯcludere, quę ita maiorẽ demoliꝭ/ quemadmodũ ꝛ necessaria.

Solo ꝑpa.

℄ Respondemus itaq̃ nos aliter dicētes cōiugationes istā ex se quidē inutilem esse, fieri tñ posse syllogisticas, si minor cōtingens efficiat̃ inexistēs, sic enī ex ambab⁹ inexistētib⁹ inexistēs colliget̃ conclusio, deductio igit̃ illa nil amplius mōstrat, nisi ꝙ si minor fiat inexistēs aliqd syllogistice cōcludet̃. Verū ⁊ hęc fortasse aliquā redargutionē patient̃. alius q̃ de his speculatius ꝑscrutet̃. Ad expositionē iam satis supra respōdimus, nō posse nec debere expositiones fieri in dissimilib⁹ ꝓpōnibus. ⁋ Sed quum indefinite. Si inquit indefinite aut ꝑticulares vtręq̃ extiterint, nulla fiet vtilis complicatio. ⁋ Demonstratio autē eadē, ac si diceret possunt cōplicationes istę ꝑ eosdē redargui terminos, per quos refellebant̃ in totū ꝯtingētes ex vtrisq̃ cōtingētibus, erant aūt termini oī inexistendi ex necessitate, aīal, hō, albū, nulli, equus, hō, albū. Verū inquit Alexāder fortasse cōtextus mēdosus est, ⁊ pro eo qḋ est. Demōstratio aūt eadē, quę ex vtrisq̃ ꝯtingētib⁹, scriptū fuit, demonstratio aūt, quę ⁊ in vlibus. Sed hęc sufficiāt ad expōnē mistiōis ex inexistēte ⁊ ꝯtigēte. Ad mistas ex necessaria ⁊ cōtingēte iam transeamus.

℄ MISTIO NECESSARIAE ET CONTINGENTIS IN TERTIA FIGVRA. CAP. XVI.

VErū si est, hęc qdē ꝓpositionū necessaria, illa vero cōtingēs, dū termini sūt ꝑdicatiui semꝑ eius, qḋ est ꝯtingere, erit syll'ꝰ, quū vero sit hoc qdē predicatiuum, illud aūt priuatiuū, si affirmatiuum sit necessarium eius, qḋ est contingere nō inesse, si vero priuatiuum ⁊ eius, qḋ est contingere, ⁊ eius, quod est non inesse.

Opīo modernoꝝ ꝑuidā.

Hac in mistione dixerunt modernoꝝ nōnulli si vtraq̃ premissarū ꝓpositionū in sensu fuerit accepta cōpōnis ꝙ possibilis, nō autē cōtingens sequit̃ cōclusio, si vero maior ⁊ composita ⁊ necīa extiterit cū minore ꝯtingēte ac diuisa cui⁹ subiectū pro eo, qḋ est, accipiat̃, cōsimilr nō cōtingentē sed potē colligi volūt cōclusionē. Ꝙ si retrouersū posite fuerint ꝓpōnes ⁊ maior ꝯtigēs extiterit cū minore necīa, ac maioris subm tā pro eo qḋ est, q̃ pro eo qḋ eē pōt, accipiat̃ sequi dicūt ꝯtingentē ꝯclonē, cuius subm eādē significationē retineat, ꝙ si maioris subꝫ pro eo dūtaxat, qḋ ꝯtingit capiat̃, sequi negāt cōtingens. Sin autē ꝯtingēs in sensu accipiat̃ cōpositionis cū necīa diuisa, possibilē qdē asserūt cōcludi, nō aūt cōtingentē, cōsimilr quū vtraq̃ fuerit diuisa ⁊ maior necīa cū minore ꝯtingēte, sumpto etiā ꝯclonis subto pro eo qḋ esse pōt. Ꝙ si maior cōtīgēs extiterit cū minore necīa, ac maioris subtū tā pro eo qḋ est q̃ pro eo qḋ esse pōt, accipiat̃, contingētē sequi volūt cōclusionē, verū si maioris subm pro his tm̄ sumat̃, quę ꝯtingūt, sequi negāt, cōclusionē cōtingentē. Hęc quidē. ℄ Alij vero aliter, inquiūt enī si maior fuerit necīa cū minore cōtingēte, ꝙ necīam cōcludet̃, sin econuerso se habuerint ꝓpōnes, cōtingentē colligi volunt ꝯclonē, ⁊ hęc moderniores ⁊ hunc in modū. ℄ Prisci vero ⁊ Aristoteles si altera inquiūt necīa fuerit ⁊ ꝯtingēs altera in tertia figura atq̃ necīa ꝓpō extiterit affirmatiua, semꝑ verū ꝯcludet̃ ꝯtingens, ꝙ si negatiua fuerit, nō veri cōtingētis erit cōclusio, sed eius qḋ supra nō necessariū vocitauimus, quodq̃ inexistentis vicem obtinere volebamus.

Opīo priscorū ⁊ ꝑipateticā.

℄ Sed eius, quod est, ex necessitate non inesse non erit syll'ꝰ, quemadmodū neq̃ in alteris figuris. Sint itaq̃ ꝑdicatiui primū termini ⁊ a, oī c, insit ex necessitate, b, vero ꝯtigat inesse oī c, quū itaq̃ a, oī c, ex necessitate, c, vero alicui b, ꝯtingit, ⁊ a, alicui b, ꝯtingēs erit ⁊ nō inexistēs. Sic igit̃ accidebat ⁊ in prima figura. Cōsilr aūt monstrabit̃ ⁊ si b, c, necessariū positum fuerit, a, c, vero ꝯtingēs. Iterum sit hoc ꝑdicatiuū, illud priuatiuū, sed ꝑdicatiuū necīū, ⁊ a, cōtingat nulli eoꝝ, q̃ c, inesse, b vero omni insit c, ex necessitate, erit itaq̃ rursus ꝑma figura.

℄ Non concludit̃ inquit hac in figura ꝑm mistionē istaꝫ necīū aliquo pacto, veluti supra quoq̃ fiebat in ꝑme ac secunda figuris. ℄ Sed ꝯtra ait Alexander videt̃ posse mōstrari ꝑ deductionē ad icōmodū tā in ꝑma q̃ in scḋa ex necīa negatiua cū affirmatiua cōtingēte, necīaꝫ sequi ꝯclusionem, cur ḡ dixit Arist. quemadmodum neq̃ in alteris? ℄ Rn̄det idem aut deductionē dānādaꝫ esse, aut cōplicationes tertię, per quas deductionē fecim⁹, addit tñ se plura de hoc q̃siuisse in libello de discordia ꝑm mistiones Aristotelis ac sociorum, ⁊ plura ad huc in logicis glossematis, nos aūt ⁊ dubitatiōes istas supra in mediū attulimus, ⁊ allatas etiaꝫ soluimus. ⁋ Sint itaq̃ predicatiui. Ideā ꝑmo explicat, quę ambas hꝫ affirmatiuas, maiorem necīam cū minore contingēte vtrasq̃ vles, ⁊ inquit minore ꝯuersa ad primā reduci figurā, in qua verū ꝯcludebat̃ contingens, nō autē id qḋ nō necessariū vocē obtinebat. Cęterū possemus ⁊ aliter maioris ꝯuersione ad ꝑme figure cōplicationē tertiā ex maiore cōstantē cōtingēte ⁊ minore necīa, reuocare cōiugationē istā hoc pacto. Cōtingit omne c, esse b, ex necessitate aliqḋ a, b, ergo ꝯtingit aliqḋ a, b, esse, deinde conuersa ꝯclone, contingit aliqḋ b, esse a, qḋ volebamus. ⁋ Consimilr aūt monstrabit̃. Eodē inquit modo ⁊ alterā monstrabimus cōplicationē, quę maiorē hꝫ cōtingentē cū necessaria minore. ⁋ Iterū sit hoc ꝑdicatiuū. Eas nūc explicat, quę alterā hn̄t affirmatiuā, negatiuā alteraꝫ ⁊ inquit, si maior negatiua cōtingēs extiterit cū minore affirmatiua necīa, qḋ cōclusio vere colligit̃ cōtingēs, nā minore ꝯuersa redit tercia ꝑme figurę cōplicatio quarta ex maiore vliter negatiua cōtingente cū necīa minore in verte. Possemus ⁊ maioris cōuersione cōiugationē istā ad ꝑme figure imꝑfectas reducere, sed melius est quū fieri pōt ad ꝑfectū q̃ ad imꝑfectum syll'os reuocari. ℄ Scḋa statim exoritur q̃stio cur in his quoq̃ ex dissimilib⁹ ꝓpōnib⁹, non eā p̄ęposuerit ꝓbās, quę maiorē hn̄t necīam cū minore ꝯtingente, quēadmodū in his, quę ambas hēbant affirmatiuas. ℄ Respondemus maioris elucidationis gr̄a semꝑ Aristotelē consimiles sibiinuicē cōplicare cōiugationes, vt ex vni⁹ monstratione, altera quoq̃ clarescat, ⁊ quū paulo ante in p̄cedente mistione posuerat imperfectas, ideo hac quoq̃ in mistione de his ꝯsequenter agendū esse operępciū duxit, sed q̄a in negatiuis ꝑfecte sole verū ꝯcludebant ꝯtingens, imꝑfecte nō verū, ꝑus egit de ꝑfectis tā q̃ quę consimilem cū p̄cedentibus conclusionem haberent.

Dubiū Alexandri.

Solo eiusdē.

Dubitatio.

Solutio.

℄ Etenim priuatiua ꝓpositio cōtingere significat. Planum igit̃ ꝙ ꝯclo erit ꝯtingēs, nāq̃ quū sic se haberēt in prima figura ꝓpositiōes ⁊ ꝯclo erat ꝯtingens, sed si priuatiua ꝓpositio necessaria, ⁊ ꝯclo erit, ꝙ cōtingit alicui nō inesse, ⁊ ꝙ nō inest, ponit̃ enī a, nulli c, inesse ex necessitate, b, vero oī cōtingere, ꝯuerso itaq̃

b/c/affirmatiuo prima erit figura et necessaria priuatiua propositio: verum quando ita se haberent propositiones/accidebat a/ipsi c/et contingere alicui non inesse et non inesse: quare et a/ipsi b/necesse alicui non inesse: quando vero priuatiuum ad minus extremum positum fuerit/si contingens/erit syllogismus trasumpta propositione/quemadmodum in prioribus: si vero necessarium/non erit: etenim omni necesse et nulli contingit inesse. Termini quod omni insit/somnus/equus/dormiens/homo/quod nulli: somnus/equus/vigilans/homo.

Quasi rationem reddit cur vero sequatur contingens, nam in prima figura ex maiore contingente cum minore necessaria affirmatiua verum concludebatur contingens. Ceterum inquit Alexander coterminos iste incongruitatem quandam habet, et fortasse congruus esse posset, si hunc in modum se haberet, et si priuatiua propositio contingere significet, planum quod conclusio erit contingens. Sed si priuatiua propositio necessaria. Si inquit propositio negatiua non contingens/sed necessaria extiterit/cum altera contingente/nimirum conclusio concluderet inexistens non autem contingens, hoc enim significauit/quum dixit, quod contingit alicui non inesse et quod non inest, ac si diceret conclusio quidem contingens erit non tamen secundum determinationem. Si vero necessaria. Si vero inquit non maior sed minor ponatur necessaria, nullo pacto ad quesitum erit syllogismus propterea quod minor non est affirmatiua, ipsa conclusio quoque non sit veri contingentis negatiua inexistens in seipsis terminis conuerti non potest. Si enim vere sit contingens, nimirum vtilis foret, quemadmodum et mista ex contingente et inexistente maiore ac conclusione conuersis cum premissarum transpositione. Ceterum inquit Alexander licet complicatio hec ad quesitum propositum sit inutilis/non tamen penitus est inutilis/propterea quod factis predictis conuersionibus possumus concludere contingens quod conuerterit hunc in modum, contingit omne c/esse a/nullum c/ex necessitate est b/dico quod sequitur aliquod a/non esse b/et pacto, nullum c/ex necessitate est b/contingit aliquod a/esse c/sequitur vtique in prima figura/aliquod a/non esse b. Sed ista iam in superioribus planissima facta sunt.

Consimiliter se habebit/et si hic terminorum vniuersaliter/ille in parte ad medium: nam quum predicatiui fuerint vtrique et vniuersale quod est contingere/et non eius/quod est inesse/erit syllogismus: et quando hoc priuatiuum acceptum fuerit/illud vero affirmatiuum/sed necessarium affirmatiuum/eius quod est contingere: quando autem priuatiuum necessarium et conclusio erit eius quod est non inesse: idem namque monstrationis modus et vniuersaliter terminis existentibus: necesse etenim per primas figuram syllogismos perfici: quare quemadmodum in illis/et in his necessarium accidit: quum vero priuatiuum vniuersaliter acceptum ad minus positum fuerit extremum/siquidem contingens/erit syllogismus per conuersionem: si autem necessarium/non erit: monstrabitur autem eodem pacto/quo et in vniuersalibus et per eosdem terminos. Planum itaque et in hac figura/quando et quo erit syllogismus et quando contingendi et quando inexistendi: sed et manifestum quod omnes imperfecti/et quod perficiuntur per primam figuram.

Finis mistionum.

Eadem inquit conclusio concluderetur et in his complicationibus terminorum/quarum alteram habet vniuersaliter/alteram in parte, quum enim dixit/si hic terminorum vniuersaliter/ille in parte ad medium tertie figure disponendum descripsit, in hac enim terminum duo de vno predicantur medio, quod non erat in aliis. Eodem inquam pacto se habebit quantum ad ordinem non quantum ad monstrationem aut Alexander, nam in vniuersalibus semper minore conuersa ad primam reducebantur figuram, hic autem non solum minore/sed etiam maiore/velut hec pertractantibus manifestum. Nam quum predicatiui. Hoc est si ambe extiterint affirmatiue propositiones/aut saltem necessaria ipsa/semper verum concluderetur contingens. Sinautem propositio necessaria non affirmatiua/sed negatiua sit/conclusio erit non veri contingens/sed eius quod non necessarius vocitatur et inexistens significat. Hoc autem intelligendum si necessaria negatiua et vniuersalis extiterit, quod et Philosophus monstrauit/quum dixit. Idem namque monstrationis modus et vniuersaliter terminis existentibus, namque quemadmodum vniuersalis minoris conuersione monstrabant, ita et particulares iste, quarum maiorem habent vniuersaliter negatiuam necessariam cum minore contingente in parte. Philoponus tamen atque alii nonnulli voluerunt Aristotelem in loco significare complicationem, quae maiorem habeat negatiuam necessariam in parte cum minore vniuersaliter contingente, quod tamen falsum est, namque nullibi voluit Aristoteles complicationes istas vtiles esse, que maiorem haberent negatiuam in parte aut necessariam aut inexistentem cum minore contingente, quod si per deductionem ad incommodum aut sensibilem expositionem hoc monstrare contenderis/nihil facies, eodem namque pacto respondebimus, quo et in aliis mistionibus ad consimiles complicationes dicebamus. Errant itaque qui de id genus coniugationibus intellexisse Philosophum autumant, hoc enim et ipse quasi ostendit, quum dixit, necesse etenim per primam figuram syllogismos perfici, ac si diceret, et vero non enim ad primam figuram tales ostenduntur complicationes. Quare quemadmodum in illis. Quereret inquit Alexander quispiam propterea cur non hec quoque premiserit Philosophus in mistis ex inexistente ac contingente in hac eadem figura. Respondet idem quod hic dicit tanquam commune intelligendum est, nam quemadmodum in prima figura habemus conclusiones, ita et in aliquibus ad prime similitudinem. Quum vero priuatiuum. Si inquit minor vniuersalis negatiua extiterit et contingens cum maiore necessaria affirmatiua in parte conuersa minore ad appositam qualitatem fiet syllogistica complicatio/aut etiam maiore conuersa simul cum conclusione, quando negatiua contingens in parte terminis in seipsam remeat, conclusio autem erit contingens secundum determinationem. Sinautem non contingens/sed necessaria fuerit negatiua minor, nulla penitus erit ad quesitum determinatum vtilis complicatio/ad quesitum dico determinatum, propterea quod si ipsum conuertentes vellemus concludere, possemus vtique premissis transpositis ac maiore conuersa. Monstrabitur autem eodem pacto. Hoc est terminorum eorundem appositione, erunt autem termini illi somnus, dormiens, equus, homo, somnus, vigilans, equus, homo. Philoponus tamen aliter terminos istos disponit, et fortasse melius, vult enim sic se hos habere, somnus, equus, homo dormiens, somnus, equus, homo vigilans, et forte sanius ita erit, quando in tertia vt planum est, medius vltimum obtinet locum tanquam qui semper subiicitur. Scitu tamen dignum inquit Alexander quod omnes in his conclusione terminis non simpliciter sunt necessarie, sed cum determinatione, sufficiant tamen vt tollant et inexistentem et necessarias fieri conclusionem, namque omni inesse similiter tollit et necessarias et inexistentes negationes, et nulli esse/affirmationes omnes et necessarias/quam inexistentes. Planum itaque. Reliquas omnes inutiles complicationes tanquam ex superioribus claras pretermisit, eas inquam quae ex ambabus particularibus/quaeque ex vtrisque indefinitis constant. Per primam figuram. Hoc est quod supra dixerat per predictas figuras, aut figuras vt di

Rotandum ex Alexandro.

Expositio Philoponi.

Dubium Alexandri.

Solutio.

Expositio Philoponi.

Notandum ex Alexandro.

tionū formule ⁊ nō plures neqȝ pauciores/ex ꝓconcessis
suppositionibus ostendere vtiqȝ valemus. Hoc igitur ⁊
nil aliō hoc in loco intēdit Aristoteles, ꝓus tñ admonēs/
ꝙ quēadmodū inexistētes oēs/ita necessariū cōtingētes
ac misti ad ꝑmę vices reducunt. Deinceps propositū ag
gressus monstrat syllm oēm tam prędicatiuū ꝙ supposi
toriū per aliquā triū effici figurarū, vnē autē resolutorio
argumēto ab his/quę nobis sunt notiora/exorsus/ad na
turę planiora diuidēdo progrediens hūc in modū, omne
qō ratiocinio concludi pōt/aut vle est aut in ꝑte/⁊ hoc
aut affirmatiuū aut negatiuū, iterū aut ostēsiue mōstra
bit/aut ex suppōne/hoc est aut per cathegoricas aut hy
potheticas ppōnes, sit igit quęsitū ostensiue monstran
dū a/b/de quo si velimus arguere ꝙ a/insit ipsi b/aut ꝙ nō
insit, nō erit a nobis idē hoc accipiendū ꝙ omne b/sit a/
vel ꝙ nullū b/sit a, sic enim qō est in ꝑncipio peteremus
⁊ quęsitū tanꝙ concessum acciperemus, si itaqȝ capiam⁹
a/ipsi c/inesse/aut c/alteri/aut a/alteri/aut b/alicui aliȝ. Con
similr nihil mōstrabimus, vnica nāqȝ ꝓpositio accepta
fuit, syllūs aūt ex duabus ad minimū cōstabat ꝓpōnib⁹,
positis enim qbusdā aliꝫ qd a positis ex necessitate ac
cidebat. Qz si nō vnā sed binas assumamus ꝓpōnes/vt a
de c/⁊ c/de alio quopiā/aut de a/aliud, ⁊ ita deinceps, nō
coaptemus aūt eas ad b/syllū quidē faciemus non ad ꝓ
positum tñ, oportet itaqȝ si monstrādū sit a/inesse aut nō
inesse ipsi b/cōmunē aliquē terminū accipere, qui copu
let ad b/quiqȝ aut de hoc prędicet/illi vero subijciat/aut
de vtrisqȝ prędicet/aut vtrisqȝ subijciat, ⁊ ita tres prędi
cte efficient figurę, ꝙ si Galenū secutus quartā addide
ris, in qua medius d maiore ꝓdicet ⁊ minori subijciatur
nec propositū cōcludes nec rem ex nāę dispōne feceris.
Ex hoc itaqȝ planū syllm oēm ꝓdicatiuum ad aliquam
triū reduci figurarū, qō quū ita sit nō hi solū/sed ⁊ hypo
thetici his addicent formulis, quū ⁊ ipsi prędicatiuo ad
primā monstrandā hypothesin egeant syllo, si igit necūi
acceptā suppositionē cathegorico firmari syllo, ⁊ oīs ca
thegoricus ad vnā reuocet triū figurarū, merito inquit
suppositorias quoqȝ rōcinatiōes in has tres figuras reci
dere. ℂ Cęterū qm̄ Aristoteles pauca admodū de hypo

Quare Arist. pauca d syllogismis hypotheticis tractauerit i hoc li°

theticis pertractauit syllis, opępreciū facturus ero/quo fa
cilius quę ad cōtextū attinent intelligantur/si prolixius
cū bona legentiū venia digressus in summa breuibus ho
rū legē atqȝ ordinē cōplexus fuero. De enim Phs adeo
pauca de his in mediū attulerit/varij varia dicūt, nōnul
li enī eam extitisse perhibent ꝓpterea ꝙ ⁊ imperfecti sūt
⁊ adiumenti indigent cathegoricoꝝ/alij qm̄ non forma
sed mā tm̄ dīnt ab ostensiuis/qdā ꝙ aut nihil mōstrāt, aut
si h faciūt ex vi ꝓdicatiui faciūt sylli. Alij vero qm̄ non ad
prioꝝ/sȝ topicoꝝ hoc librū attineat, ibi eniȝ de ꝯsitis ac
suppositorijs syllis agēdū omisisse Phm autumāt. Nos
autem quę vtilia hac in mā forent/oīa isto in volumine
pertractata fuisse dicimus, quę vero nō ita ad ostensiuū face
rent syllm ex parte in libro de interpretatione disputata
fuisse/ex parte aūt ad librū reiecta topicorū. Sed quo fa
cilius ista possimus intelligere, quę de cōditionalib⁹ vel
suppositorijs dici cōsueuere syllis/in mediū afferā, verū
qt aliter stoici/aliter peripatetici sup his ꝟmonez fecere,
qd vtriqȝ dixerit adducā. ℂ Stoici itaqȝ hūc in moduȝ

Stoicoꝝ opinio de syllis hypotheticis.

de istis edisserebāt, ac vt altius paulo exordiar ꝓloquiuȝ
seu dignitatē vel vt ipsi asserunt ἀξίωμα hunc in modū
definiebāt. Dignitas est/qō negatiuum aut affirmatiuuȝ
quātū in seipso est. Hāc ptiebant in simplicē ac non sim
plicē, ac simplex quidē ꝓloquiū diuidebant in enūtia
tiuū/negatiuū/priuatiuū/prędicatiuū, atqȝ indefinitum,
nō simplex aūt secabāt in coaptatū seu cōiunctuȝ/adiun
ctū/cōplicitū/disiunctū/causale/a maiori ⁊ a minori. Hęc
illi vocabāt συνημμένον. παρασυνημμένον συμπε
πλεγμένον διεζευγμένον αἰτιῶδες. Iterū addebant
alias ꝓloquioꝝ dīas/probabile/possibile/ipoīe/necīuȝ/
rōnabile, qō illi εὔλογον. ℂ Coniunctū itaqȝ vocabant

Quid Stoici cōiunctuȝ adiunctum complicitūqȝ vocauerunt.

vt breuibus agam/qō/si/cōiunctionē hēret appositā/pu
ta si dies est/lux est. Adiunctū qō ꝯiunctionē/postꝙ/reti
neret/veluti postꝙ dies est/lux est. Cōplicitum qō copu
latiua ꝯiungeret/quēadmodū ⁊ dies est ⁊ lux est. Disiun
ctū/quā nos disiunctiuam vocamus/puta aut dies est aut
nox, causale/qō causalē haberet cōiunctionē/vt qz dies ē
lux est. Uerūenimuero ex hoc genus ꝓfatis atqȝ ꝓlo
quijs argumēta ea fieri dicebāt, quę rōnes/modos/ac vt
ita dicā moderationes nuncupant. ℂ Ratio nāqȝ quaȝ

Quid rōnes ⁊ modū vocauerit stoici

illi λόγον vocabant, constabat ex accepto vel acceptis ⁊
assumpto atqȝ illatione, puta si dies est/lux est/sed dies ē/
lux ergo est, tota enī ꝑma ꝓpositio/quam nos conditio
nalē appellam⁹/si dies ē/lux est/λῆμμα siue τροπικόν.
hoc est acceptū seu cōuersiuū apud eos nūcupabat, acce
ptū quidē/qm̄ tanꝙ confessum accipiebat. Cōuersiuum
aūt ꝓpterea ꝙ in ipsa ex añte ad ꝯsequēs ꝯuerteremur,
añs nāqȝ seu ἡγούμενον appellabat prior cōuersiui pars/
puta dies est, cōsequēs vero siue vt illi dicebāt λῆγον hoc
est desinens/secunda pars vocabat, puta/lux est, qō vero
iteruȝ ponebat/sed dies est/hoc illi πρόσληψιν hoc est
assumptionē nūcupabant, qō aūt vltimuȝ addebant/hoc
illationē seu ἐπιφοράν noīabant. Et ita rationē ac rōnis
partes disposuere. Modū vero seu τρόπον volebant qō

Quid mod⁹ apud stoicos

ratio quidē explicita nō esset/hēret tñ cōīs modū quen
dā/puta si primū est ⁊ scōȝ/atqui primū/est ergo ⁊ scōm.
Moderatio aūt quā illi λογότροπον nuncupabāt/quę

Quid moderatio.

ex vtrisqȝ prędictis cōstituebat, puta si sunt iferi/aīa est
imortalis, atqui primū/igit ⁊ scōm. Hoc vero genus argu
mentoꝝ adinuentū fuit/nō qz re ab rōne differret, verū
ne assumptionē longā ac cōclusionē proferre coacti plu
ribus fortasse ꝙ opus eēt/ageremus. ℂ Rationū pręte

Que rōnum spēs apd stoicos.

rea alias ἀπεράντους, περαντικοὺς alias, hoc est nō cō
clusorias/cōclusoriasqȝ vocitabant, ⁊ cōclusoriaruȝ non
nullas ἀσυλλογίστους alias cū genere ęquiuocas conclu
sorias appellabāt. ℂ Cęterū rōnes ꝗs ipsi demonstrati

Quinqȝ demōstratiuarū rationū spēs apud stoicos

uas seu ἀποδεικτικάς nuncupabāt apud Crysippum solen
nem quqȝ numero tradite sunt. Prima ex cōiūcto ⁊ añte
desinens seu ꝯñs inferēs/puta si primū/⁊ scōm/sed ꝑmū
ergo ⁊ scōm. Scōa ex coniuncto ⁊ cōsequentis opposito/
añtis inferens oppositū, veluti/si mūdus est semp/mun
dus est igenitus/sed est genitus, nō igit est semp. Tertia
quę ex negatione cōplicita/⁊ vno coruȝ quę in cōplicito
ponunt/reliq cōcludit oppositū/vt nō disputat in lyceo
⁊ in varia porticu Plato/sed disputat in lyceo/non ergo
in varia porticu. Quarta ex disiuncto ⁊ parte disiūcti/op
positū inferens reliqui, puta aut est corporeus intellect⁹
aut icorporeus, atqui est icorporeus, non ergo corpore⁹.
Quinta ex disiuncto ⁊ opposito partis disiuncti reliquaȝ
partē cōcludēs/vt vel plures sunt mundi vl̄ vnus tm̄, sȝ
non est vnus/ergo plures. ℂ Hęc stoici in summa de hy
potheticis seu conditionalib⁹ disseruere ⁊ vt simpliciter
proferā de omni disserendi ac disputandi rōne/sȝ cōplu
res quoqȝ alias disputandi tendiculas ac cauillationes
adiecerit, veluti ꝗs ἀπόρους, ἐγκεκαλυμμένους, διαλεληθότας, σωρείτας, κερατίδας, οὔτιδας, ψευδομένους, καὶ ἀνθέοντας ἀποφάσκοντας, θερίζοντας, κροκοδειλίτας hoc est dubios/contectos latentes/acer
uatos/cornutos/nullos/mentientes ac veros/negātes/me
tentes/crocodilitas/sermones vocant, sed quoniā hi pa
rum ad rem nostrā attinent, ꝓpterea omittēdos eos cen

Quid peripatetici de syllo hypothetico senserint.

sui, ne forte icassuz nra excrescerit oro. ¶ Quid igit peripatetici sup his edisseruerit mox dicendu a nobis est, isti itaqz et Aristo. socij cu stoicis porē coditionalis ptez anis vocat, qd vo illu desines/di ἑπόμενον seu cosequens appellant, qdqz couersiuu dicebat/ συνημμένον hoc est znexum seu coaptatu et coiunctu nuncupant, assumptionem μετάληψιν, transumptione/ac demuz illatione συμπέρασμα, hoc est zne nolantes. ¶ Hypotheticos vo seu zditionales ac suppositorios syllos hunc in modum ptiunt dicentes. Suppositoriorū alios ex toto ee suppositorios, alios aiunt no ex toto quos et mistos ex hypothetica et ostesiua ppone antiquiores vocant. Ita eniz Philoponus diuidit, ac suppositorioz ex toto, qui assumptu nullu hnt sed ex aritibus et zsequetib' zclone faciunt, alij monstrant quo extite qd est, veluti si deus est iustus/aie puniunt apud inferos/si hoc/aia est imortalis, si igit de' est iustus/aia est imortalis, alij quo extite/quid no est, vt si aia per se mouet/nunqz quiescet/si nuqz quiescet no est mortalis, si itaqz anima per se mouetur non est mortalis alij quo non existente quid est/vt si non est dies/est nox/si est nox/sol est sub terra/ergo si non est dies/sol est sub terra. Alij quo non existente/quid non est/puta si medicina ad egritudine no est vna no est vnu a quo egrotat/si no est vnu a quo egrotat/homo no est simplex, ergo si medicina no est vna/homo no est simplex. ¶ Hi itaqz sunt/quos antiqui vocabat ex toto suppositorios aut syllogismos p tria, ex toto quidez suppositorios pptera. qr oes ppones in ipsis accepte/erat suppositorie et coditionales, per tria vo quia ad minus tribus claudunt suppositionibus. Alulidus aut Rosadis istos vocat in potentia predicatiuos/qr facillime ad predicatiuos reducuntur veluti/si ho est/aial est/si est aial, est sensibile/ergo si est ho/est sensibile/ac si diceret/ois ho aial/omne aial sensibile/ergo ois ho sensibile. Hos etia moderniores nuncupant a pmo aite ad vltimu zseques, et fortasse no inutia, naqz et ista processus nam retinent/vt a primo aite i vltimu zseques deueniant. ¶ Qui vo no ex toto suppositorij sunt secant in modos qnqz/queadmodum Philoponus Alexadreus et Abumaçar Alpharabius in quartodecimo capite libri de syllo referunt. Primus a pone aitis ad positione cosequetis/vt si luna deficit/est plenilunium/sed deficit/ergo plenilunium Scds a destructio zsequete ad ais destruendu/si est homo/est aial/sed non est aial, neqz igit ho, et hi quide coiuncti nuncupant/qr ex coiuncta arguunt zditionali, qua maiore vocat Abumaçar/cu aitis positione vel zsequetis destructione, quam minore appellat ad aliqua inferenda zclone. Sortiunt aut apud antiquos denoiationes istas/vt hic scds/ille primus hypotheticoru nuncupet. Nec inquit Nicephorus no ob hoc debem' existimare aiis aut zsequens affirmatiua semp esse capienda. Possumus eni aut vtraqz capere affirmatiua/aut ambo negatiua/aut ais affirmatiuu cuz negatiuo co sequete/vel ecouersa, puta si no est aial/non est ho/sed no est aial/neqz igit homo, hic eni a positione arguimus aitis. Rursus si non est aial/non est homo/sed est ho/ergo et aial/a destructione zitis ad ais dstruedu. Iterum si dies est/nox no est/sed dies est/nox igitur non est a positione affirmatiui aitis ad ponendu negatiuum coseques. Preterea si vnu qd esset ho/no doleret/sed doleret/ergo no est vnu/a destructio cosequete ad ais destruendu. Rursus ex negatiuo aite et co sequete affirmatiuo primus modus/si no est dies, sol est sub terra/sz no est dies/sol igit sub terra. Sds/si ho non esset copositus simplex esset eius medicina, sed no est simplex eius medicina/est igit copositus, et hoc est qd diuus Seuerinus in libro de

Primus et secundus hypothetici.

Nicephorus

Diuus Boetius zditiona

Diuisio hypotheticorum syllorum sm peripateticos.

Quid sylli ex toto suppositorij: et p tria.

Alulidi rosadis dictum.

Qui sint hypothetici no ex toto suppositorij.

hypothetico syllo asserebat, coditionales ppones connexas quadrifaria variari/siue sm accns forēt/siue sm cosequentia, sm accidēs dico/quu ais nulla hz ad cosequens netiam habitudine/vt si ignis est calidus/celu est rotundu. Scdm vo cosequetia/quu aut zseques essentia costituit aitis/veluti/si est ho/est aial, aut ais est ca cosequentis/vt si terra interponit ex diametro luna deficit. Et hec de pmo ac scdo hypotheticoz, quos ex conexo arguet diximus. ¶ Qui vo no ex znexo sed ex disiuncto mostratione faciut/trifaria secant, naqz disiunctu costat aut ex partibus pfecte oppositis puta imediate zrijs vl contradictorijs/aut ex partibus no pfecte oppositis/queadmodu ex mediate zrijs aut disperatis, disperatis voco que a seinuice seiugunt/nulla tn oppone repugnat/veluti ho/equus/lapis. Si itaqz disiunctu ex mediate costiterit cotrarijs media hntibus idefinita/vel etiam ex disperatis. Tertius hypotheticoz astruit ex pone partis vnius reliquas oes perimens/puta coruus no est albus et niger et rubeus et sic deinceps/sed est niger/non itaqz albus neqz rubeus, vel Socrates no est ho et equus et leo et sic pcedendo/sed est ho, no igit equus aut leo. Uel hunc in moduz Dionysius no est syracusis et corinthi/sed est corinthi/no igit syracusis. ¶ Huc itaqz suppositorioz modu nonnulli/queadmodu Nicephorus ac Ioanes gramaticus tertiu posuere. Abumaçar tn Alpharabius vltimuz huic locu ascripsit addens modu istu ab antiqs appellatu fuisse parte incipiente a negatione et desinente in negationem, hoc etia cofirmat aphrodisiensis Alexader. Quocunqz tn res se heat in coi oium est vsu/vt tertius hypotheticoru nucupet. Si vo opposita disiuncti aut imediata sint/aut media definita retineria. Quartus hypotheticoz coistuit a positione vnius/ad destructione alioz/puta denarius aut par aut impar/sed par, ergo non ipar, diameter aut est lateri equalis aut maior aut minor/sed maior/no igit aut equalis aut minor. Quintus aut hypotheticoru est/quu in eisdem oppositis ab vnius destructione ad alterius aut alioz positione arguimus/puta mundus aut genitus aut igenitus/sed no genitus/ergo igenitus. Iteru basis equicruris aut equalis lateri aut maior aut minor, sed no equalis/igit maior seu minor, et tunc inquit Abumaçar oppositu alicuius qd in disiuncto fuerit/ponētes reliquu aut reliqua semp poterimus zcludere, quousqz ad vnu determinatu venerimus, puta sed non est maior/ergo minor. ¶ Sunt itaqz hypotheticoz no ex toto species seu partes/vt alij dicut/qnqz. Primus hypotheticoru/scds/tertius/quartus/ac qntus, et ad hos reducunt oes alij quicuqz extiterint coditionales/seu simplices/seu copositi/siue medij. ¶ Cicero tn in topicis suis ad Trebatiu no qnqz/sed septe eos facit. pmu a pone aitis ad positione zsequetis. Scdm e destructione zsitis ad ais destruendu. Tertiu vo/vt ipsi' qsi vbis vtar/quum aliqua coiuncta negant et his alia negatio rursus adiungit/et ex his pmu sumit/vt qd relinquit tollēdu sit/veluti in exeplo/no si dies est/lux no est/atqui dies est/lux igit est, vl aliter/no si lux no est/dies est/atqui lux non est, dies igit no est. Aut aliter/no si dies no est/nox non est/atqui dies no est/nox igit est. Uel itez aliter. no si dies est/nox est/atqui dies est/nox igit no est. Uel rursus aliter. non si vigilat stertit/atqui vigilat/no ergo stertit. Quartu aute vocat a disiunctiua cu positione poris ad destruendu posterius. Quintu vo ab vni' destructioe ad ponēdu reliquuz aut reliqua. Sextu aut vocat/que nos supra tertium diximus. Septimu vo qsi sextu couersum, quu. vz. cotrarijs aut repugnatibus negatio pponit et copulataru coiunctiones adiungunt et auferet id qd pcedit/ vt ponat id quod

les ppones qdrifariam variari.

Sylli hypothetici ex disiuncto trifaria diuidunt.

Terti' hypotheticorum vt aut Nicephorus Abumaçar Alpharabius.

4' hypotheticorum.

5' hypotheticorum.

Spēs hypotheticoz non ex toto sunt quinqz.

Cicero in topicis septe ponit syllos hypotheticorum species.

cõsequitᷣ/puta in exẽplo/nõ ⁊ dies est ⁊ nox est, ergo dies nõ est, nox igitᷣ est, atqȝ hi quidẽ septẽ sunt modi, quos i topicis Cicero explicuit, quinqȝ tñ nñi magis in vsu sunt tum qꝛ euidentiorẽ faciunt cõclusionem, tum ꝗ ꝙ ⁊ alij duo/quos alij addũt istoꝝ quodãmodo nãni sapiũt ⁊ ad hos reducunᷣ. ¶ Scitu tñ dignũ/ꝙ possemus quartam ac quintã ex negatiua cõplicatione pferre/puta denari⁹ nõ ⁊ par ⁊ impar/sed par, ergo nõ impar. itẽ mũdus non ⁊ genitus ⁊ ingenitus, sed nõ genitus, igitᷣ ingenitus, possumus itaqȝ ⁊ sic facere, satius tñ fm pᵭdictos modos monstrationẽ afferret. ¶ Ceterũ videmus dinceps/quõ qui per impoẽ arguunt pars sint hypotheticoꝝ/quẽadmodũ ipse dicit in cõtextu, dicimus itaqȝ pptere a ꝙ syllogismus ois per impoẽ duobus cõcluditur hypotheticis, ⁊ vno pdicatiuo, sed nõ ois hypotheticus syll'ᵭ monstrat quippiã per ipoẽ, ob hoc per ipoẽ syll'os partẽ eẽ hypotheticoꝝ, puta in exẽplo/sit monstrandũ/ꝙ ois hõ sensibilis, ita arguemus per gnũ suppositorioꝝ/aut ois hõ sensibilis aut nõ ois hõ sensibilis, sed falsum est non oẽm hoiem sensibilẽ esse/ergo ois hõ sensibilis, mõstratᷣ assumptũ per scðm hypotheticoꝝ, si eni nõ ois hõ sensibilis eẽt/sequeretᷣ nõ oẽ aial sensibile esse, sed hoc falsuȝ, igitᷣ ⁊ aña. Deinde arguimus assumptũ per cathegoricuȝ ac ostensiuũ syll'm si ignotũ extiterit/si ꝗ notũ fuerit ad primariũ q̃sitũ retrocedimus. Et hęc de suppositorijs in sũma dicta sufficiant, plura nãqȝ adhuc alia circa mãm istã declaranda supersunt, sed ista inferius elucidabunᷣ. Ad cõtextus seriẽ enarrandam reuertamur. [Per vlos]. Cõtextus iste quẽadmodũ ⁊ Alexãder interpretatᷣ bifariã põt exponi, aut eni legendũ est per vl'os syll'os ita ꝙ sensus sit, syll'os oẽs perfici per duos syll'os vl'os, qui i prima sunt figura, hoc eni ⁊ supra diximus, aut vl'r per syllogismos/qui in prima, vt intelligamus syll'os oẽs tã scðę ꝗ̃ tertię vl'iter pfici per eos/qui in prima sunt, in hũc eni sensum attestante Alexãdro cõtextus trahi põt, ὅτι μὲν οὖν ἐν τούτοις τοῖς σχήμασι συλλογισμοὶ τελειοῦνται διὰ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμῶν. ⁊ hoc exponens Alexander inquit τελειοῦνται δὲ καθόλου, διὰ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι συλλογισμῶν. [Ex aũt simpl'r ois.] hoc est seu cathegoricus seu hypotheticus. [necesse igitᷣ.] hinc exorditur propositi demõstrationẽ, est aũt arguẽdi modus iste resolutorius ex quęsito posito ppões inquirẽs. [Demõstrationem.]

Latius inquit Alexãder vsus est demõstrationis noie p quacũqȝ ostensione ac syll'o. Possemus aũt ⁊ pprius accipere/⁊ ideo addidit dicere/atqȝ oẽm syll'm. [Aut ostẽsiue.] hoc est cathegoricę, quos eni nos vocam⁹ cathegoricos/antiqui ⁊ Aristotelici ostẽsiuos vocãt tanq̃ ex nulla suppositione, sed ex directo ⁊ indidẽ ppositũ monstrantes, cathegoricũ ꝗ appellant/qđ affirmatiuũ dicimus, verũ hęc ⁊ supra dixeram⁹. [Hs eni mõstratio.] si quidẽ suppositorius ois indiget ostẽsiui alicuius, ⁊ ostẽsiuus ois p aliquã triũ figurarũ cõcluditᷣ. [C/ꝗ de nullo.] vt fiat pma figura. [neqȝ de illo aliud.] vt efficiatᷣ tertia. [neqȝ de a/alterũ.] vt rursus prima pdeat figura. differt aũt a priori/qm supra accipiebamus c/tanq̃ mediũ, hic aũt a/pro medio sumptũ est. Deest aũt inquit Alexãder/neqȝ a/de alio, vt scða quoqȝ inuatᷣ figura, fortasse aũt hoc de industria omisit Phs, qm scðę ppriũ est negatiuas, non autẽ affirmatiuas cõstruere ꝯnes. [accidit ex necessitate.] hoc est fit syll's, erat eni syll's ratio/in qua positis quibusdã/nõ aũt posito quodã. [Si itaqȝ a/de alio.] Hoc in loco secũdam expressit figurã. si eniȝ a/de c/ac de alio quopiã pdicetᷣ/nimiruȝ scða astruetᷣ figura. [aut aliud de a.] vt fit pma figura. [aut de c/alterũ.] vt tertia cõstruatᷣ. vbiqȝ aũt a/medius termin⁹ accipitᷣ, ⁊ c/minor. [nec sic erit ad b.] ⁊ si etiã inquit plures propositiones sibiinuicẽ coaptem⁹, nulla autẽ ad b/terminetur/nunq̃ construemus b/esse a. [Quodãmodo pdicationibus.] qꝛ aut de vtrisqȝ pdicetᷣ/aut vtrisqȝ subijciatᷣ/aut de hoc pdicetᷣ/illi ꝗ subijciatᷣ. ⁊ h aut affirmatiue aut negatiue. [Syll's nanqȝ simpl'r.] sensus est, simpl'r syll's ois per ppõnes clauditᷣ. Si ꝗ voluimus de aliquo determinato quippiaȝ monstrare, puta de aia ꝙ sẽp mouetᷣ/aut ꝙ incorporea/aut ꝙ vna in oibus, opꝫ ppões acceptas coaptari ⁊ coniungi ad aiaȝ aliogn nõ faciemus ad eã syll'ȝ. Si autẽ cõcludẽduȝ sit aiam esse imortalẽ, opus erit ppões copulari ⁊ ad aiam tanq̃ subm ⁊ ad imortale tanq̃ quęsitũ, quũ eni dicim⁹, qđ sẽp mouetᷣ est imortale/aia sẽp mouetᷣ/aia igitur imortalis, ppões ⁊ ad imortale ⁊ ad aiam pertingunt. ¶ Sed dubitat Philoponus inquiens superfluuȝ atqȝ absurdũ extitisse dicere syll'm ad hoc fieri ex ppositiõib⁹ quę ad hoc. quũ ois syll's huius sit ad hoc/idest determinati ad determinatũ. ¶ Dicũt nõnulli veruȝ quidẽ esse syll'm oẽm rõcinari aliquid de aliquo, nõ tñ determinatũ de determinato/puta si pponamus aliqđ de aia monstrandũ/qđcunqȝ illud fuerit/dicemur de aliquo simpl'r ronẽ cõstruere/nõ aũt aliqđ de aliquo determinatuȝ monstrare, quũ nõ magis ostendamus ipsam imortaleȝ/q̃ simplicẽ/q̃ incorporeã. Alij dicunt de aliquo simpliciter fieri syll'ȝ/quũ q̃ratᷣ an sit an nõ sit simpl'r, aliqđ autẽ de aliquo mõstrari, quũ argum⁹ an sit hoc/vel hoc, nisi fortasse quispiã instaret īquiens ⁊ in illis aliqđ đ aliquo mõstrari, esse nãqȝ de aia ipsa arguimus. Melior itaqȝ est respõsio prior. [Sigillatim.] per se ac seorsum nõ contingẽtes ad vtrosqȝ terminos subm inquã ac pᵭdicatuȝ quęsiti. [Hoc autẽ misoriũ.] ex hoc planũ quartã figurã, quã Galenus ac moderniorũ nõnulli ponebãt/nõ eẽ fȝ naturalẽ decursuȝ ac ratiocinium. [Eadẽ eni ratio.] Cõsil'r inquit eueniet ⁊ si nõ per duas tñ ppões, fȝ per plures cõcludatᷣ syll's, hoc aũt fit qñ ppões monstratione indigeant, puta sit arguendũ/ꝙ voluptas nõ bonũ, fiat syll's hunc in modũ, voluptas est imperfectũ/nullũ imperfectũ bonũ/voluptas igitᷣ nõ bona, deinde monstretur minor/ois motus iperfectũ/voluptas mot⁹/voluptas itaqȝ imperfectũ. deinde ⁊ maior arguatur/qđ alicuius idiget aut a ppria decidit pfectione nõ est bonũ, imperfectum est tale, non igitᷣ est bonum. Planum itaqȝ propositiões omnes, quę in his sunt syllogismis ad voluptatẽ ⁊ bonũ copulari tanq̃ subiectum ac quęsitum primarium.

Dubiũ Alex. Quõ syll'i ad ipoẽ sint pᵭ hypotheticorum.

Duplex expõ iste de mente Alexãdri.

Expõ Alex.

Dub⁹ Philoponi.

Solo.

Corrolariũ ꝯ Galenum de q̃rta figura.

¶ Qđ igitᷣ ostensiui oẽs cõcludunᷣ per pᵭdictas figuras manifestũ: ꝙ aũt ⁊ qui ad ipossibile planum erit per hęc: oẽs enim per ipoẽ cõcludentes/falsum quidẽ rõcinanᷣ: qđ autẽ a principio ex suppõne mõstrant: quũ i possibile aliquid accidat contradictione posita: vt ꝙ diameter incõmensurabilis eo ꝙ/imparia equalia paribus fiunt si fuerit posita cõmensurabilis: equalia igitᷣ fieri imparia/paribus ratiocinatᷣ: diametruȝ ꝗ incõmensurabileȝ esse/ex suppositione monstrat: qm̃ falsuȝ accidit ppter ꝯtradictionẽ: hoc eni erat p ipossibile rõcinari/aliqđ mõstrare impoẽ propter suppositionẽ/quę ex pricipio: quare qm̃ falsi syll's fit ostensiuus in his/quę ad impoẽ deducunᷣ: ostẽsiuos aũt prius diximus/ꝙ per

has ɔcludunt figuras: manifestū ꝙ ꝑ ipoſſe ſyll'i ꝑ has erūt figuras: cōſimilr ⁊ alij oēs/ qui ex ſuppoſitione: in oibus eni ſylls qdem fit ad trāſumptū: qđ aūt ex principio cōcludi tur per cōfeſſionē aut aliquā aliā ſuppōnē: ꝙ ſi hoc verū/ oēm demōſtrationē ⁊ oēm ſyll'z neceſſe fieri per tres pdictas figuras.

¶ Planū inquit ex ſupra relatis ſyllm oēm cathegoricū atq; oſtēſiuū per aliquā triū figurarū cōcludi, ſed ex ſe quētib' fiet etiā manifeſtū eos qui ſunt per ipoſſe, per eaſ dē tres pfici figuras, quādoqdē in omni ſyllo per ipoſſi bile vtimur oſtēſiua rōcinatione, qua falſuz atq; ipoſſibi le ɔcludim', pmarū vo q̄ſitum ac proiectū ſuppoſitorio oſtēdimus ſyllo, quēadmodū in exēplo. ſic queſitum de ductione monſtrandū motū nō fieri in vacuo, ſi enī eēt tunc grauiora ⁊ leuiora equalr mouerent, qđ eſt falſum ac impoſſe, hoc aūt ſequi rōcinio monſtramus oſtenſiuo puta, in quo nihil diuiditur a motis/ in hoc neceſſe oia eq̄ liter moueri, ſed in vacuo nihil eſt/ qđ a motis diuidatur in vacuo itaq; oia equaliter mouebunt, deinde h deſtru cto reuertimur ad añs deſtruēdū motū. vz. in vacuo fie ri. [Diameter icōmenſurabilis.] affert exēplū mathema ticū ad declarādū quonā pacto deductio ad impoſſibile per tres ſupra relatas efficiat figuras, eſt āt deductio h, diameter aut eſt cōmēſurabilis coſte aut icōmēſurabilis ſz nō ē cōmēſurabilis, g̃ icōmēſurabilis, qđ nō ſit cōmē ſurabilis mōſtrat ꝑ ſcđz hypotheticoꝝ hoc pacto/ ſi eēt cōmēſurabilis/ iparia parib' eq̄lia forent, ſed h fieri ne quit, ergo neq; illud, hoc aūt ipoſſe eſſe aut aſſumit tanq̄ planū ⁊ cōfeſſum/ aut ſyllo monſtrat oſtenſiuo, ⁊ dedu ctio quidē hunc in modū fit. ¶ Ut aūt facilius que dir itelligi poſſint/ nōnulla pnotāda hoc in loco ſunt, ac pri mo qđ ꝑ diametrū icōmēſurabilē eſſe ſignificet/ moꝝ ⁊ demōſtratio ac deductio erigēda, quū itaq; diametrum incōmenſurabilē dicimus/ nō poſſe dicimus menſuram quāpiā inueniri, que ⁊ coſtā ⁊ diametrū metiat, quemad modū enī Euclides megarēſis in 10° ingt elmtoꝝ cōmu nicantes ſeu cōmenſurabiles quātitates nūcupant, quas vna cōis quātitas metit: incōmēſurabiles vo q̄s nulla, puta magnitudo triginta pedū cōmēſurabilis eſſe dicit cū magnitudine qndecim pedū. Cōem enī hīt menſurā qnq; pedū magnitudinē, que aliquoties ſumpta vtrāq; reddet, nā ter qnq; qndeciz, ⁊ ſexies qnq; trigīta faciūt. Porro cōmenſurabiliū alie potētia tm̄ cōmenſurabiles ſunt, alie potētia ⁊ lōgitudine, ac lōgitudine quidē cōmē ſurabiles ſunt, quibus cōis fuerit vna quātitas metiens/ habuerintq; vna ad alterā rationē/ quā numer' ad nume rū, ⁊ ab ipſis q̄drata/ quā q̄dratus numer' ad quadratum numerū. Quadratū numerū voco/ qui ex ſuiſpſius in ſe ipſum ducta perficit/ quēadmodū bis duo, ter tria, q̄ter quattuor. Potētia vo tm̄ cōmēſurabiles appellant, que in nulla quidē cōi mēſura ɔueniūt, quadrata tñ ab ipſis formata rationē hīt, quā numerus ad numerū/ puta du plam aut aliā quāpiā/ nō aūt quā quadratus numer' ad quadratū numerū. His explicitis dicamus qđ diameter qdue quadratū ſit ac deinceps/ quo ɔclo ppoſita ſit itelli genda. Quadratū itaq; eſt figura plana equis lateribus ac rectis cōtenta angulis. Diameter vo quadrati nuncu pat linea ab oppoſito in oppoſitū deducta angulū/ qua dratū ſecans in duos equales triāgulos, vbi ſcias/ quem admodū ⁊ Proclus diadochus in primū refert elmtoꝝ, ꝙ diameter proprie in circulis ſolis dicit, quapropter ⁊ Euclides ſolā circuli diametrū diffiniuit, in q̄dratis vo

Exēplū mathematicū de ſyllo ad ipoſſibile.

Notāp dclaratione hui' exēpli mathematici diameter eſt coſte icōmēſurabil'.

Que ſint q̄titates nō cōmēſurabiles.

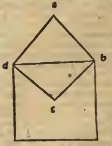
Diuiſio quātitatū cōmenſurabiliū.

Numerus q̄dratus qđ ſit.

Quadratum quid ſit.

Quid diameter.

linea διαγώνιος dicit, quēadmoduz in ſpheris proprie axis nūcupat. ¶ Quū igit dicimus diametrū lateri ſeu coſte icōmenſurabilez eſſe/ hoc volumus, latus quadrati incōmenſurabile eſſe ſm longitudinē diametro, ſm lon gitudinē dico, qm̄ potētia nihil phibet diametruz lateri cōmēſurabilē eſſe, ꝙ aūt hoc ita ſit varij varijs mōſtra tionibus arguunt ex ſeptimo decimi elmtoꝝ theoremate principiū ſumētes, ait enī ibi Euclides ꝙ ſi fuerit ppor tio ſupficiei q̄drate ad ſupficiē quadratā/ nō ſicut nume ri quadrati ad numerū quadratū/ ꝙ latera earū erunt in lōgitudine icōmenſurabilia, ſed latus quadrati a diame tro nō hz rationē ad latus quadrati a coſta/ quā numer' quadratus ad quadratū numerū, ergo ſunt incōmenſu rabilia. ¶ Ariſtoteles tñ longe ſecius h mōſtrat iquiēs ſi diameter eſſet lateri cōmenſurabilis ex hoc ſequi/ pa rem numerū impari equalem eſſe, qđ plane fieri nequit. Quō aūt iſtud ſequat Alexāder lōga atq; obſcura dedu ctione pſequit, nos aūt expeditiorē ac dilucidiorē expo ſitionē faciamus, ac pmo ſit quadratū dico latus a/b/ icō mēſurabile eē/ d/b/ diametro, qđ ſi ne gas, ſit ergo cōmen ſurabile ſm longitu dinē, g̃ habebit pro portionē/ quā nume rus ad numeꝝ ⁊ ei' quadratuz ad q̄dra tū diametri, quā nu merus quadrat' ad numerū quadratū, ſed per quadrageſi mā ſextā pmi q̄dra tū diametri duplūz eſt ad quadratū co ſte, ergo numerus quadratus diametri duplus erit ad q̄ dratū coſte numerū, ſint igit numeri iſti q̄drati minimā habentes pportionē inter ſe, ergo vnus per alter impar erit, ſi enī pares eſſent ambo/ nō vtiq; iter ſe minimā ha berēt pportionē, ſint itaq; nouē ⁊ ſexdeci, eſt itaq; ppor tio quadrati a/b/ lateris ad quadratū d/b/ diametri/ ſicut nouē ad ſexdecim, ſed quadratū a/b/ lateris dimidiū eſt/ quadrati d/b/ diametri/ ergo nouē dimidiū erit ſexdeciz, ⁊ ita paria equalia imparibus, octo videlicet ⁊ nouē, qđ fuerat mōſtrādū. [Ratiocinat.] hoc eſt per oſtēſiuū mō ſtrat ſyllm hoc pacto/ quecūq; quātitates ita ſe habuerit ꝙ vna alteri' dupla extiterit/ duple dimidiuz equale erit ſubduple, ſed ſexdeci duplū eſt nouenarij, ergo dimidiū ſexdecim equale erit nouenario. [Ex ſuppoſitione.] hoc eſt per ſcđm hypotheticoꝝ a deſtructione ɔñtis ad añs deſtruendū. [Conſimilr ⁊ alij.] alios vocat ſupra expoſi tos hypotheticos, vel alios/ quos īfra nūcupabit ſm q̄li tatē/ puta a maiori/ a minori/ a ſimili/ a ɔrarijs/ a coniugatis ⁊ cōſimiles. [Tranſumptū vocat.] qđ nos aſſumpſimus di cimus/ ⁊ cuius mōſtrationē ac ſyllm facimus, hoc autez eſt aliqñ oppoſitū ppoſiti/ quēadmodū in deductiōe, ali qñ aūt ex ɔfeſſiōe acceptū, ſylls enī hui' ſit, ppoſitū vo primo mōſtrādū aut per ɔfeſſionē aliquā ponit/ aut per aliquā aliā ſuppoſitionē, nā ⁊ ɔfeſſio ſuppoſitio q̄dā eſt, puta ſi queramus an oppoſita ſimul eſſe poſſint, ⁊ cōpo namus ac cōſuetamur iter nos/ vt in vno oppoſitoꝝ/ ita ſe hēt in oibus, poſtea pponentes ɔria monſtremus non poſſe illa ſimul ineſſe, puta ɔria ſeinuicem corrūpūt, que cūq; ſeinuicē corrūpunt/ nō pñt ſimul eſſe, ɔria igit non pñt ſimul eſſe, nā ſylls oſtenſiuus factus eſt ad tranſum ptū pro illo/ qđ a pncipio fuerat in oſtenſionē ppoſitum/

Demōſtratio Euclidis ꝙ diameter ſit coſte icōmenſurabilis.

Ariſtotelis 8 mōſtratio ꝙ diameter ſit lateri incōmēſurabilis.

hoc est opposita nõ posse simul esse, pro illo aũt trãsumptũ fuit, ꝯtra nõ posse simul esse, ac de his monstratio facta ꝛ syll'o, qđ aũt a pncipio ppositũ fuerat ex cõfessione ponit, qm cõposuimus / vt in vno mõstratũ fuerit ita in oibus fumerũ, verũ de hoc argumẽti gñe in 2° topicorum disputandũ relinquo, non est autẽ in deductione ad ipoñtali opus cõcessione, sed sola oppositi suppõne, ꝙ aũt ppositũ ꝯcludat cã est ꝯdictionis nã, ad trãsumptaꝫ itaqꝫ syll's efficit ostẽsiuus / si ɥo iquit Philoponus cũ Alexãdro cõiunctũ seu ꝯditionalis ignota fuerit, nõ etiã (quod nõnulli male existimãt) ad hoc mõstrãdũ syll'o vtimur, sed ista inferius lõgs qõne disputabunt. ¶ Trãsumptũ ɥo melius appellat ꝙ assumptũ, nõ eni extrinsecus apponit, sed positũ aliter trãsumit, puta quũ dico / si est vacuũ / motus fiet in instanti, añs huius cõnexi inest qdeꝫ / nõ eo tñ modo / quo accipit dũ fit transumptũ, ponit eni in ꝯiũcto in suppõne ꝛ ꝯsequẽtia, accipit aũt dũ trãsumptũ efficit / vt existẽs, transumptũ itaqꝫ nũcupat tanquã aliter / ꝙ pus acceptũ. Assumptũ ɥo dicũt / quũ extrinsecꝰ aliquid apponit, qđ in ipsis potẽtia qđãmodo ꝯtinetur / nõ tñ actu, quẽadmodũ in syll'is, qui p assumptionẽ fiũt, puta ð q b / de illo a / sꝫ de c, b / ß ꝙ est de c, b / extrĩsecꝰ ascisꝫit, quũ nõ eẽt antea in syll'o, ꝛ ꝑpea assumptũ vocitat.

Quare trãsumptũ potꝰ ꝙ assumptũ vocatur.

Quid sit assũptum.

¶ Hoc aũt monstrato / planum ꝛ ꝙ ois syll's perficit per primã figurã: ꝛ reducit ad vl'es syll'os / qui in hac sunt: ꝙꝙ in omni opꝫ terminoꝝ aliquẽ pdicatiuũ esse / ꝛ vl'e existere: nã sine vl'i aut nõ erit syll's / aut nõ ad positũ / aut qđ ex principio petet: ponat eni musicaꝫ voluptatẽ esse studiosaꝫ: si itaqꝫ quispiã censeat voluptatẽ esse studiosaꝫ / nõ addens oẽꝫ / nõ erit syll's: si ɥo aliquã voluptatẽ: si quidẽ aliã / nihil ad positũ: sin autẽ ipsam hãc / qđ ex principio accipit. Sed magis efficit manifestuꝫ in descriptionibus / vt ꝙ ẽqcruris ẽquales qui ad basin, sint ad centrum ducte a, b: si igit ẽqualẽ accipiat a / c / d / angulum ipsi b / d / c / nõ oino existimãs ẽquales / q semicirculoꝝ / ꝛ rursus c / ipsi d / nõ oẽm assumens eum qui secti. Amplius ab ẽquis existẽtibꝰ totis angulis ꝛ ablatoꝝ ẽquales esse reliquos e / f / quod ex pricipio petet / nisi acceperit ab ẽqualibus / ẽqualibꝰ demptis ẽqualia derelinqui. Planuꝫ igit ꝙ in omni opꝫ vl'e existere: ꝛ ꝙ vl'e

quidẽꝫ ex oibus terminis vl'r mõstratur: qđ aũt in parte ꝛ sic ꝛ illo modo: quare si cõcl'o qdẽ vl'r sit ꝛ terminos necesse vl'r esse: si ɥo termini vl'r / cõtingit ꝯcl'onẽ non esse vl'iter.

¶ Repetit ac repetẽdo mõstrat / quę superius exẽplo tñ firmata acceperat / nõ posse inquã ex ambabus aut negatiuis aut in parte syllogisticã extrui cõplicationẽ. Ex his ꝯ pferas / quę de cõiugẽtibus asseruimus. Respõdebimꝰ ꝛ cõiungẽtes illas negatiuas / nõ vere esse negatiuas ꝛ ex illis etiã vt tales sunt / nihil sequi syllogistice, sꝫ facta pus ad oppositũ versione. ⌊ Nam sine vniuersali. ⌋ nisi inquit aliquã in rõne ppõnẽ posuerimus vl'em / ꝛ affirmatiuaꝫ alterã, aut nõ faciemus pacto aliquo syll'm, aut nõ ad q̃situ, aut qđ est in pncipio petemus, vbi p vl'e itelligere debemus, nõ solũ ppõnẽ, quę vl'i signo determinat, si eniꝫ hoc ita se hẽet, nõ addidisset, aut nõ ad positũ q̃si inuẽs, ꝙ ꝛ sine vl'i aliqd possimus ꝯcludere, nõ tñ qđ positum esset in qõnẽ, nõ igit per vl'e ppositio tñ vl'is itelligẽda, sed ppositio, quẽadmodũ iquit Alexãder, quę sub se minorẽ ꝯtineat tanq̃ totã partẽ, si itaqꝫ tal e aliqđ nõ acceperimus in syll'o vl'e, aut nõ faciemus penitus syll'm, aut nõ ad positũ, aut qđ in pncipio est, petemus, puta in exẽplo, sit monstrandũ musicã voluptatẽ esse studiosam, si itaqꝫ nõ acceperimus vl'e hoc est maiorẽ, quę sit tanq̃ totũ respectu minoris, ex tribꝰ vnũ sequet, aut nullo pacto syll'm fieri, quẽadmodũ si ambe ppões aut in parte acciperent aut indefinite, aut nõ effici ratiocinationẽ ad q̃situ ac positũ, veluti si assumamus, oẽm speculatiuã voluptatẽ studiosam esse, cui addentes minorẽ istã, sed geometrica est speculatiua voluptas, est igit studiosa, rõcinio ꝗdẽ aliqd ꝯcludimus, nõ tñ qđ posueramus querẽdũ, voluptatẽ. videlicet musicã studiosaꝫ esse, ꝙ si qspiã idẽ hoc quęsitũ accipiat inquiens oẽm musicã voluptatẽ studiosaꝫ esse, qđ in pncipio est petet, hoc eni volebamus mõstrare. ¶ Sed ambigeret fortasse aliqs, quõ h incõmodũ a pmo seiungat, videt eni petitio ois syll'i rationẽ ac vim penitus destruere, quẽadmodũ in eius finitione recensuimus. ¶ Ad hoc dicimꝰ sicut ꝛ diuus respõdet Albertus in rõcinatiõe ac syll'o bina ꝯsiderari, ꝛ modũ ac formã syllogisticã, ꝛ monstrationẽ ipsam, ꝭm quã ex notioribus ignotiora arguere consueuimus. Si itaqꝫ ambas istas leges ac ꝯditiones abrogemꝰ, syll'm nõ facere dicemur, qm nihil, qđ ad syll'm attineat in rationẽ ducimus, sin autẽ scđaꝫ tñ demoliamur, priore stabilita, qđ est in pncipio petemus. Et ita hũc in modũ exposuit Alexãder. ¶ Philoponus tñ hac dãnata iterpretatiõe aliã mea sñia deteriorẽ in mediũ affert inquiẽs accipiendas eẽ ppões nõ vl'iter, sed in pte, qđ etiã signauit Phs dicens, nõ addẽs oẽm. ¶ Nos aũt respõdemus non fuisse intẽtionẽ Aristotelis, quũ aliud a pposito ꝯcludimus, vt ambas accipiamus in parte aut idefinitas, sed qñ syll'm nullũ facimus, quũ ɥo aliqd rõcinemur aliud a quęsito, vl'em quidẽ accipi vult, nõ tñ eius nãę, vt oẽm proferat voluptatẽ, sed aliquã determinatã, puta voluptatẽ oẽm speculatiuã, aut aliã quãpiã. ⌊ Sed magis efficit. ⌋ in mathematicis descriptionibꝰ ac figuris planius hoc fore dicit, aut qꝛ exẽplũ hoc magis sit pposito accõmodatũ / aut qꝛ mathematice sint ꝛ notiores ꝛ expeditiores, lꝫ eniꝫ nostra tẽpestate hoium incuria aut lucelli imoderata cupiditate in vsu ac frequẽtia paruꝫ sint, apud tñ priscos vel triuialibus etiã literatoribꝰ plana erant, Unde quemadmodũ refert Dauidus in qnqꝫ Porphyrij voces voluere nõnulli mathematicas scias nõ partẽ esse phię, sed pparationẽ quandã potius ac προπαιδεία v asserebant,

Nõ syll's cõstat ex altera falsẽ vl'i: ꝛ altera affirmatiua.

Dubium.

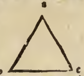
Solutio.

Philoponi expõ deterior

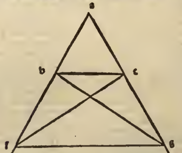
Responsio propria auctoris.

Nota de mathematicis disciplinis.

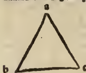
addebantqz ppter hoc Platonem phm inscripsisse suo gymnasio ἀγεωμέτρητος οὐδεὶς εἰσιέτω. propterea q existimabat viꝛ mathematicaꝛ disciplinaꝛ experte non posse apte philosophari. Sed de his hactenus. Monstrat itaqz ane istaz/trianguli equicruris angulos supra basin equales esse/deduci atqz argui no posse nisi r vle r affirmatiuu in demostratione assumptuz fuerit, aliogn sequi dicit vnu absurdoꝛ, de qbus supra metionez fecerat, est aute hoc theorema qntu pmi elntoꝛ, lz ibi vtrinqz copositu r coplicitu sit, hic aut simplr proferatur, qd tn aliter Theon demrat. ¶ Ego vo quo facilius vtraqz demostrationê possimus intelligere/longiuscule sermonê fortasse deducaz q pposito qbuldã attinere videat, no ab re tn erit r hec itelligere. Primu itaqz vt Theonis dmrationê erigamus/psupponêdu a nobis est/triãgulu esse figurez/qua linee recte tres ptineat, lineas dico extrinsecas, nãqz quêadmodu Proclus in pmu elntoꝛ refert, reperiunt r qua ̔ilateri triãguli, quos κοιλογωνίους qdã vocãt, Zenodorus vo κοιλογωνίους. Sed de his alibi. Dui⁹ eqlaterus siue ἰσόπλευρος dicit, q tria habeat latera eqlia, equicrus/vel ἰσοσκελής/qui bina tm, gradatus vo siue σκαληνός, que tres ieqles linee recte ambiantur. Equicrus vo atqz gradatus referente Proclo trifariã secant; in orthogoniu, ambligoniu/r oxygoniu, r ita septê triangulo ꝛ spês ꝯstituunt, veꝛ de his satis. Proponitur itaqz demonstranduz angulos equicruris/qui supra basin/hoc est lineã sustinêtê duo reliqua trianguli latera/equales esse iter se. Sit igit Equicrus habens latus a,b/equale lateri a,c/dico q angulus ad b/equalis e angulo ad c/quod ita demostro.

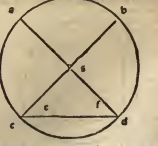
Protrahant enim a,b/r a,c/linee in rectu, r fiat. Deinde

signet punctus f/in linea a,b/postea auferamus ex a,c/p scdam pmi huic equalê/que sit a,g/que ambe basi a,b,c/trianguli alligent. Si igit a,f/equalis est a,g/qm si eqlibus equalia adyciant/que prodeunt/sunt equalia, erunt r f/a, a/c/equales duabus lineis g,a/a,b/r angulu cotinebunt coem/qui ad a/ergo per quartã pmi basis f, c/equalis erit basi g,b/alterius triãguli. Totus itaqz triãgulus a/f/c, equalis erit toti triãgulo a/b/g/r reliqui anguli reliquis angulis per quartã, sed si ab equalib⁹ eqlia demas/que superãt/sunt equalia, si itaqz ex a/f/r a,g/lineis equalibus a,b/r a,c/duas alias/vt psupposuimus/equales/detraxeris/que superant adhuc oês equales erant/r anguli etiaz angulis, ergo f/b/c/angulus eqlis erit g/c/b/angulo. Si igit hos equales angulos ex equis maioribus angulis a/c/f/r a/b/g/decisseris/qui relinquent anguli itidem equales erût, relinquunt aût a/c/b/r a/b/c/anguli propositi supra basin equicruris ꝯstituti, sunt itaqz iter se equales, qd fuerat dmonstrandu. Theon igit hunc in modu. ¶ Ceteru referête Proclo Pappus geometra breuius adhuc mostrabat/nulla facta additione, puta huc in modum. Sit eni angulus equicrus/cuius latus a/b/sit eqle

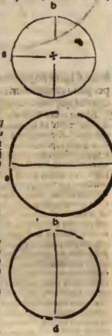
lateri a,c/ponam⁹ itaqz solu triãgulu, qui revnicus est itelectiõe duos/r arguamus ita a,b/latus equale est a,c/lateri r a/c/a/b, duo igit latera a/b/r a/c/eqlia sunt duob⁹ laterib⁹ a/c/r a/b/r ãgulus b/a/c/eqlis angulo c/a/b/nã idê est, g r reliq anguli reliqs r toti⁹ triãgulus toti, igit a/b/c/angulus eqlis erit a/c/b/angulo, q sunt anguli supra basin, qd fuerat mostrãdu. Fuit aût theorema hoc a Thalete milesio adinuêtu. ¶ Gemin⁹ tn phs adhuc vltius demostrauit theorema istd, dixit eni atqz ondit/equales rectas ab eodê puncto ptractas supra ꝯsimilê lineã equales angulos facere, qre siue basis fuerit recta linea/siue helix cilindrica/siue circuferentia/equales erunt anguli/qui ad basin fm theorema hoc, Euclide aût ppositu ad rectam basin habêtes eqcrures triãgulos tm adaptat. Hec Proclus. ¶ Aristoteles vo aliter, sed r hanc facturi demostrationem/nonnulla prius accipiamus, ac pmo semicirculoruz angulos oês equales esse inter se/mox etiã sectoꝛ circuli, hoc eni demostrat primu ac vicesimu tertij elntoꝛ, sectu aût seu τμῆμα circuli appello/figurã ex recta r circuli, circuferêtia costitutã, maiorê aut minorê semicirculo, semicirculu vo quã diameter atqz ambiens circuferêtia claudunt, sunt aût figure iste referête etiã Proclo no κοιλοειδεῖς, sed δισειδεῖς, hoc est biformes vocare. His igit ita suppositis describat circulus cuius centru sit g/r

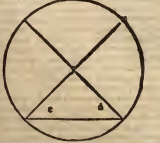

ducant a circuferentia diametri seinuicem secantes/a/d/b/c/deinde cojungant c/d/erit itaqz triãgulus equicrus. g/c/d/cuius basis c/d/anguli vo ad basin g/c/d/r g/d/c/anguli aût semicirculoꝛ a/d/r b/c/qm igit oês semicirculoru anguli sunt equales/erit b/d/totus angulus equalis a/c/toti angulo, sed qm si ab equalibus angulis equales demas angulos/residui equales, fiant detractis angulis c/r d/qui sunt anguli secti circuli/ab angulis integris semicirculoꝛ a/d/c, r b/c/d/inter se eqlib⁹, qui superût erût e/r f/etiã iter se equales, sed hi sunt anguli equicruris triãguli g/c/d/ergo anguli equicruris triãguli supra basin constituti sunt inter se equales, qd monstrãdu pposueram⁹. Si quis igit demostrare vellet angulos equicruris/qui supra basin/sibi inuicê eqles esse, r acciperet a/b/angulu

equalem

equalem esse b/d/angulo, non assumens vl'ter, q̃ equales semicirculoꝝ anguli sunt equales, quesitū ⁊ p̄ncipiuꝫ petet, aut si hoc mōstret, accipiat aūt c/ipsi d/equales esse, q̄ sunt anguli secti ipsius circuli, non assumēs vl'r q̃ anguli equaliū sectoꝝ sibiinuicē eq̄les, rursus p̄ncipiū petet ⁊ non rōcinabit, aut si hoc quidem mōstret, accipiat auteꝫ reliquos e/⁊ f/equales inter se, sic etiaꝫ nō demonstrabit, sine cōmuni dignitate, si ab equalibus equalia demantur, reliqua esse equalia. Petit eniꝫ p̄n^m du que ostensionis indigent tāq̄ confessa ⁊ plana accipit. [Sint ad cētruꝫ ducte a/b,] a/b/vocat duas lineas diametrales circuloꝫ per medium secātes bu[...]dum. [Si igitur equalē accipiat a/c/angulu᷑.] a/c/angulū vocat etiā qui a semicirculo cōtinetur, quia linea diametro causat, q̄ a/di, sic. Appellat aūt ipm a/c, q̄ñ ab a/diametro cātur v'sus c, b/d/autē nūcupat, angulū ab alia cātuꝫ diametro, q̄ b/dicebatur v'sus d/huc in modū. Aut potius dicendum q̃ a/c/vocat binos angulos causatos ab vtrisq̄ꝫ diametris versus parteꝫ ipsius a, b/d/ v'o reliquos duos ab eisdem factos versus partem ipsius b, omnes eni sunt anguli semicirculoꝝ. [Et rursus c/ipsi d.] c/⁊ d/vocat angulos secti cādi a parte circūferētie ⁊ basi triāguli equicruris ita.

[Amplius ab equis extātibus.] Preterea iquit si censeat e/⁊ f/angulos supra basin equicruris qui sunt reliqui ⁊ supersunt ex c/⁊ d, totis atq̄ꝫ integris angulis/eq̄les esse inter se, principium petet, hoc est ignotum ⁊ q̄situm tāq̄ notū ⁊ concessuꝫ accipiet, nisi cōem acceperit dignitateꝫ si ab equalibus equalia demas, que supsunt equalia fore. ❡ Scitu tñ dignuꝫ q̃ in hoc mathematico exemplo p̄mo sequit' vnicū tm̄ incōueniēs atq̄ꝫ absurdū ex supra relatis, petit. vꝫ. id qd̄ est in p̄ncipio, de h autē maxie fecit mētionē, ꝑpea q̃ ⁊ plus latet huiuscemodi absurdum, ⁊ alia ēt quodāmō comitant' incōmoda, nāq̄ꝫ si petit' p̄n^m neq̄ꝫ syll'o fit, neq̄ꝫ ad positū. ❡ Sꝫ q̄rit' quū duo ꝓpōsuerit mōstrāda ⁊ oēꝫ syll'm ex altera vl'i ꝯstare, ⁊ ex altera ēt affirmatiua, cur nō vtraq̄ꝫ mōstrauerit? ❡ R'ñdemus queadmodū ⁊ nōnulli modernioꝝ optime dicūt h ideo factū fuisse, q̄ñ ex eo, q̃ mōstrat' syll'm oēm ex vl'ibus constare, quodāmō etiā manifestum fit ex affirmatiuis ꝯstitui, si eni vl'e aliqd extiterit in syll'o, totius rōnem habebit, quare de ꝓprijs ptibus affirmatiue p̄dicabitur. [Et q̃ vl'e qdeꝫ.] manifestū inq̄t est nō posse vl'eꝫ colligi ꝯp̄ē, nisi vtraq̄ꝫ ꝓpōnes vl'es extiterint, p̄ticularis auteꝫ ꝯcludit' ⁊ ex ambab' vl'ibus, veluti in p̄ma tertie fig' cōplicatione, ⁊ ex altera vl'i ⁊ altera in parte, queadmoduꝫ in reliq̄s eib', h aūt est q̃ dixit ⁊ sic ⁊ illo modo.

❡ Sed manifestuꝫ q̃ ⁊ in oī syll'o aut vtrasq̄ꝫ aut alteraꝫ ꝓpōnē similē necesse fieri ꝯclusioni. dico aūt non solū affirmatiuā aut priuatiuam, sed necessariā aut inexistētē aut cōtingētem. Cōsiderare v'o opꝫ ⁊ alia p̄dicamenta. Planū aūt ⁊ simpl'r, q̄ñ erit ⁊ q̄ñ nō erit syllogismus, ⁊ quādo possibilis ⁊ quādo perfectus, ⁊ q̃ si fuerit syll's necessarium est se hēre terminos, f'm aliquē dictorum modoꝝ.

❡ Hec ⁊ supra declarata fuere, si ꝯcl'o est negatiua, oportere ⁊ alterā ꝓpōnū negatiuā esse, si affirmatiua, affirmatiuā, si necessaria necessariā, si contingens contingentem. ❡ Dubitat tñ Alexander de cōplicationib' mistis ex necessaria negatiua vl'ter ⁊ cōtingente, in his eni velut ⁊ supra distinximus ꝯclusio sequebat' inexis, quū tñ neutra premissarū ꝓpōnū eius esset gen'. Hanc ambiguitatem nō soluit Alexāder, nos aūt supra ad instātiā istā respondimus. ❡ Aluidus v'o Ros. hoc in loco aliter ad q̄ōnē dicit, ait eni hoc esse intelligendū de cōplicationib' vnicam colligentibus ꝯnē ⁊ per dictuꝫ de omni. Sed nobis aliter videt' respōdendū, verū de his supra ad satietateꝫ quasi disputauimus. [Cōsiderare v'o opꝫ.] Considerādi inquit sunt ⁊ alij predicationū modi preter supra expositos, puta si falsa ꝯcl'o, si impossi, si ꝓbabilis, opꝫ ⁊ ꝓpositionū aliquaꝫ falsam, impossiꝫ ac ꝓbabilē esse, addit etiā Alexāder, si obscura, queadmodū si quis ꝯcluderet stellas pares esse per hoc, qd̄ est hemisphería ex equalib' cōstare stellis, ignotū mōstraret per ignotum. ❡ Dubitat tñ Alexādreus Philoponus inquiēs, si ꝯne ignota necē est ⁊ ꝓpōnū aliquā ignotā esse, quū ꝯcl'o oīs anteq̄ mōstret' sit ignota, qui fieri pōt, vt ostēsionē aliquā possim' facere? ❡ Ad hoc iquiūt nōnulli si ꝯcl'o penitus sit ignota, nec̄ iaꝫ esse ꝓpōnū alterā ignotā esse, nō tñ penitus, sꝫ min' ignotū ꝯne, ⁊ hec illi huc in modū. ❡ Nos aūt al'r, dicim' eni Alexādri dictū sine intellectuꝫ veritatē obtinere, nā non de quocūq̄ꝫ ignoto loq̄tur, sꝫ de eo qd̄ simpl'r ignotū est ⁊ obscurū, ad hoc eni syll'm facere nō valem', nisi ex penitus ignotis ꝓpōnibus, q̃ autē hoc ita se hēat, ipse quoq̄ꝫ exēplo inuit, stellas nāq̄ꝫ pares aut ipares eē, penit' est ignotū, nec mōstratione aliqua cōprobari pōt. Ueruꝫ iquit Alexāder nō si ꝯcl'o vera fuerit, opꝫ ob hoc ꝓpōnū aliquā veraꝫ esse, nāq̄ꝫ ex falsis ꝓpōnib' vera ꝯ aliqua colligi pōt, ⁊ ꝓpterea dixit. Cōsiderare opꝫ ⁊ alia p̄dicamēta, vt cognoscamus in q̄bus ita se hꝫ, in q̄b' aūt secius. Aut ait idē per p̄dicamēta nō p̄dicationes aut p̄dicandi modos itelligere debemus, sed ea que p̄dicamēta

Dubium

Solutio.

Dubō Alex.

R'ñ' Aluidi Rosadis.

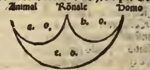
Dubō Philoponi.

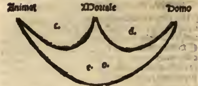
Solō q̄rūdā

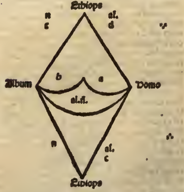
Alia solutio auctoris ꝯ'o na Alexādro

ꝛ terminoꝝ coordinationes appellare ꝯsueuimus, nam si ꝯclusio terminos habuerit ex pręducamēto qualitatis, opꝫ ꝛ ppōnū aliquā ita se hēe, cōsimilr si ex pdicamēto subę, aut qūtitatis, ꝛ ita de reliquis melior tñ ꝛ planior est prior expositio.[Simplr.]dixit/hoc est vir.[Et qñ possibilis.]possibiles vocat syllos imꝑfectos/q in scda, quiqꝫ in tertia figura, hi enim pficiunt quū aut cōuersiōe aut ad icōmodū deductione ad pmā reuocant figuram, qꝙ ita audiendū sit, inuit/quū dixit, ꝛ qñ perfectus, possumus etiā inquit Philoponus possibiles itelligere, qui ad sui mōstrationē extrinsece indigent ppōnis, quemadmoduꝫ hic, qd per se mouet/imortale/aia per se mouet, aia igit imortale, lꝫ enim syllus iste in pma sit figura ꝛ p dictū cōcludat de omni, ad sui tñ pfectionē indiget extrinsece ppōnis istius, quod per se mouetur/semper mouet, sed enarratio prior multo ꝛ [illegible] melior.

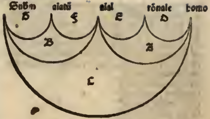
Sed manifestuꝫ ꝛ qꝫ ois demōstratio erit per tres terminos ꝛ nō plures, nisi per alios ꝛ alios eadem cōclusio fiat, vt e/per a/b, ꝛ p

c/d, aut per a/b/ ꝛ a/c/ ꝛ per b/c, plura namqꝫ media eorūdem esse nihil prohibet, his autē existentibus/non vnus, sed plures sunt sylli. Aut rursus qñ vtriqꝫ eorū/ quę a/b/p syllm fuerit acceptum, vt a/per d/e, ꝛ rursum b/per f/g, aut hoc inductione/illud syllo, verū ꝛ sic plures sylli, plures nāqꝫ ꝯclones sunt, vt a/ ꝛ

b/ ꝛ c, si igitur nō plures/sed vnus, sic accidit per plura eandem fieri conclusionem, vt hō c/per ea, quę sunt a/b/m p[illegible].

Uult hoc in loco Aristoteles pmo demōstrationē oēm ac syllm ex trib⁹ tñ terminis cōstare nec plurib⁹/neqꝫ paucioꝛib⁹/ostendere, simul cōpositarū rōcinationū modū atqꝫ artē exponēs ac demū ppōnū terminoꝛūqꝫ iter se pportionē declarans. Primū ḡ dicit manifestū esse/qꝙ ois demōstratio, hoc est ois sylls, demonstrationeꝫ nāqꝫ cōius syllm nuncupauit, ex tribus tñ erit terminis ꝛ nō pluribus.i.per binas ppōnēs, ppōnes autē vult p quas imediate q̄situm ꝯcludit, nāqꝫ in cōpositis seu disiūctis syllīs plures quidem pmittuntur ppōnes ad eādē ꝯnēꝫ, nō tñ cōtinue ꝛ imediate, ꝛ hoc est/qd voluit dum iqt/ nisi per alios ꝛ alios eadeꝫ ꝯclo fiat, bifariā nāqꝫ, quēadmodū ꝛ Alulidus Rof. inquit possumus ad eādem conclusionē plures afferre ppōnes, aut plēs imediate q̄situꝫ ꝯcludentes, aut plures ex prosyllīs ppōnes mōstrātes, quę ad quęsitū mōstranduꝫ imediate erūt, quęqꝫ pus cōclusiones antecedentiū facte sylloꝝ/mox ppōnū vicem gerunt, vnde ꝛ has compositas, illas diuisas rōcinatiōes vocare ꝯsueuimus, veluti in exemplo/volēs Plato mōstrare aiam imortalē esse/aliqñ mediuꝫ accipit/qꝙ per se moueat, aliqñ qꝙ a pprio vitio nō corrūpat aliqñ alia, ꝛ ita plures ꝛ diuisi sylli ad eandē astruunt ꝯclonem, qꝙ si vtrasqꝫ ppositi sylli ppōnes p alia rōcinia monstraret, puta qꝙ omne p se motum sit imortale, ppterea qꝙ omne semp motū sit imortale, ꝛ omne per se motū/semper moueat, si inquaꝫ ita faceret cōpositus ꝛ cōnexus merito diceretur sylls. Primus itaqꝫ monstrat/quō per imediatas ꝛ cōtinuas ppōnes possumus eādē colligere ꝯclonē ꝛ hoc bifariā, qñ aut diuersa ad ꝯclonēꝫ media accipiant, aut vnū ꝛ idē mediū in diuersis figuris idem cōmonstrat q̄situꝫ, nāqꝫ ꝛ sic diuersi ꝛ diuisi efficiunt sylli, ait ergo[vt e/per a b]per e/ꝯclonem intelligit, a b/hō ꝛ c/d/ ppōnes alias ꝛ alias, ꝛ per has significauit quęsitū cōcludi posse per media diuersa ac inconiuncta, a/b/nāqꝫ ꝛ c/d/nullaꝫ inter se cōuenientiā retinent, puta in exēplo, sit quęsituꝫ monstrandū, nullū turpe honestū, possumus ita/nullum malū honestū, omne turpe maluꝫ, nullū turpe honestuꝫ, possumus ꝛ sic, nulluꝫ fugiendū honestū, omne turpe fugiendū, nullū turpe honestū, ꝛ hunc in modū semp in eadeꝫ figura per diuersa media, variosqꝫ syllos possumus eandeꝫ colligere cōclusionē. ꝛ hoc est, qd voluit dū iqt, vt e/per a/b, ꝛ per c/d, qꝙ hō subdit, aut per a/b, ꝛ a/c, ꝛ p b/c/signat inquit Alexāder, qꝙ alia possunt accipi media, nec solūꝫ duo sylli in eandē possunt ꝯclusionē, sed ꝛ plures, nāqꝫ e/nō solū per a/b, ꝛ c/d, cōcludi poterit, sed ꝛ p a/c, ꝛ b/c. Possumus ꝛ aliter ac melius intelligere, qd inquit, aut per a/b, ꝛ a/c, ꝛ per b/c, ita qꝙ non significetur diuersi

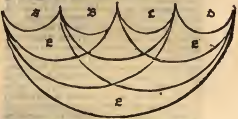
Nō ois syllo cōstat ex duabuppōnib⁹.

Quō ad eandem ꝯclonēꝫ possint plēs ppōnes afferri ex sententia Alulidi Rofadis.

Expō Alex.

Alia expō ꝛ magis ingeniosa.

diuersi ad eandem conclusionē syllogismi, eo q̄ diuersa media fuerint accepta, sed ppterea diuersi sint, quia eo/dem accepto medio in diuersis efficiant̄ figuris ratioci/nationes, ⁊ hoc ingeniose maluit exemplo atq̧ elemētis propositis significauit, per a b, nāq̧ p̄ma elemēta, p̄mas notauit figuras, per a/c/sc̄das, per b/c/tertiā, ⁊ hoc perpul chre, nāq̧ quoniā sc̄da figura a prima maioris cōuersio ne minore remanente pereat, quā per a/minorem p b/ maiorem significaret ppositiones, in sc̄da a/minorē imo/tam seruauit b/maiore per conuersionem mutata in c/in tertia econtrario a/minore in b/ɔuersa b/maiore nō per/mutata, ⁊ ita per idē mediū aliquādo in prima, aliquādo in sc̄da, in tertia nōnunq̄ poterimus conclusionē facere, planum tn̄ q̄ varij erunt syllogismi, quā in diuersis exi stant figuris, hoc aūt significat, q̄ non solum diuersificā/tur sylli ad mediorū diuersitatē, sed ⁊ acceptis eisdē ter/minis ordo ac positio syllogismos variat, puta sit q̄situm monstrandū, aliquis homo non est albus, ita faciam, nul lus ethiops albus, aliquis homo est ethiops, aliq̄s homo non est albus, rursus in secūda, nullum albū est ethiops, aliquis homo est ethiops, aliquis homo non est alb⁹, de/mū in tertia, nullus ethiops est albus, omnis ethiops est homo, aliquis homo non est albus, atq̧ hunc in modum cōclusio eadē per plures ac diuersos in diuersis figuris ɔcluditur syllogismos. [Aut rursus.] Et ita inquit per plu/res monstrabit̄ syllos, qn̄ vtraq̧ propositionū ⁊ a/⁊ b, ex prosyllogismo accipiatur, puta a/per d/e/ ppositiones. b/ ℞o per f/g, ita enī ⁊ c/monstrari diceremus per d/e, f/g, propositiones, modus autē iste ratiocinij vere cōpositus ac cōnexus vocitat̄, puta in exemplo, sit conclusio mon/strata, omne iustum vtile/per ppōnes, omne iustū bonū, omne bonum vtile, vtraq̧ autē acceptarum ppositionū syllogismo arguatur, prior hunc in modū, omne iustum honestum, omne honestum bonū, altera sic, omne bonū cōferens, omne cōferēs vtile, ita enī ex prosyllo vtraq̧ ppositionū plana fiet, ex quib⁹ demū cōposit⁹ astructur syllogismus, quod ingt Alexāder συνθετικὸν θεώρημα dici cōsueuit. Est enim compositiuū theorema vt idem refert, quum ex aliquibus quippiam cōcludit̄, ⁊ qd̄ ɔclu ditur cū aliquo vel aliquibus aliquid cōcludat, veluti in exemplo a/cōcludit̄ per d/e, deinde per a/iam cōclusum ⁊ aliqua alia, puta b/qd̄ ⁊ ipsum per f/g/concludit̄, aliud quippiā colligo, puta c. [Aut hoc inductione.] Plerūq̧ inquit nō ambe ppōnes syllo mōstrant̄, sed vna per syl logismū, altera per iductionē, veluti in exēplo, sit in mō/strationē ppositā, rēpublicā oēm bonum appetere, ⁊ ar/guat̄ sic, ois methodus bonū aliqd̄ appetit, ois respubli/ca est methodus, ois itaq̧ respublica bonum aliqd̄ appe tit, ex ppositionibus istis prior inductione mōstret̄ affe rendo scias atq̧ artes oēs, quę bonum aliqd̄ affectant, q̄ autē respublica methodus sit ratiocinio ac syllo arguat̄ ita, ois habitus cū aliqua rōne ɔsiderans est methodus, respublica est habitus cū aliqua rōne ɔsiderās, ḡ metho dus, hūc etiā in modū arguit Plato in p̄mo reipublice, iustitiā prudentiā quandā esse. Attamē inquit Alexāder ⁊ mōstratio ista non simplex sed composita. Composita ℞o nō ex pluribus syllis, verū ex iductione ac syllo, qua propter non in syllogismos, sed in inductionē ac syllū re/solui debet. ¶ Ceterū lz de syllis hunc in modū cōposi/tis ut̄ mentionē faciat Aristoteles, plures tn̄ ⁊ aliter cō/positos recenset Abunasar Alpharabi⁹ capite libri de syllo decimo octauo, eos puta qui ex cōditionali ⁊ osten siuo, aut ex syllo ⁊ exēplo ɔstruunt̄, ex ɔditionali ⁊ osten siuo hunc in modū, si mundus esset eternus, nō esset cō/positus, sed est cōpositus, nāq̧ omne corpus est cōposi/tum, mundus est corpus, ergo cōpositus, ex syllo ⁊ exem plo hoc pacto, quicūq̧ arcē innit̄/tyrānidem affectat, sz Pericles arcē init̄, tyrānidē itaq̧ affectat, nāq̧ Pi sistratus arcē speculat⁹ tyrānidem assecutus est, verū de syllis ita cōplicitis Aristoteles nullā mentionē fecit, p/pterea q̄ partiū superius hoꝝ naturā ac modū exposuit, ptim q̄a nō ad logicū seu dialecticū sed oratorē attinēt. [Uerū ⁊ sic plures.] Sed inquit ⁊ hoc pacto plures effi/ciunt̄ sylli, nāq̧ ⁊ cōclusiones plures, vt a/cōclusum per d/e, b/per f/g, ⁊ c/per a/b, accepit aūt hoc in loco c/pro e, e/nāq̧ cōclusio erat, quā p̄mo intendebamus. [Si igitur non plures.] Si inquit sylli isti nō plures sunt appellādi, sed vnus, recte quidē vnus dici poterit, nō tn̄ simplex, sz cōpositus, sic enī accidit per plures syllogismos eandē colligi cōclusionē, verū recte nullo modo dicere poteri/mus syllm̄ hūc vnū esse, propterea q̄ vnus simplex sit, hoc enim est, qd̄ voluit, dum inquit, vt vero c/per ea quę sunt a/b/impossibile.

¶ Sit enim e/conclusum ex a/c/d, ergo neces/se est ipsorum aliquid aliud ad aliud acceptū esse, hoc vt totū/illud vt pars, hoc enī prius ostensum est, q̄ si fuerit syll's necesse est ter/minorum aliquos ita se habere, sic se igit̄ ha/beat a/ad b, est itaq̧ aliqua ex ipsis conclusio/ aut ergo e, aut coꝝ/quę c/d/alterū, aut aliud quippiam pręter hęc, ⁊ si e/quidē ex a/b/tm̄ syllogismus vtiq̧ esset, c/d/℞o si quidē sic se habent, vt sit hoc vt totum/illud vt pars/erit aliquid ⁊ ex illis, ⁊ aut e, aut eorū quę a/b/al terum, vel aliud quippiā pręter hęc, ⁊ si e/q̄/dem aut coꝝ quę a/b/alterū, vel plures erunt syllogismi, aut vt cōtingebat/idē per plures terminos concludi accidit, si ℞o aliud pręter hęc/plures erunt ⁊ incōiuncti syllogismi ad seinuicē, q̄ si non ita se habeat c/ad d/vt faciat syllogismū/frustra erunt accepta/nisi abdu/ctionis, aut occultatiōis, aut alicuius alius ta lium gratia. Sinautē ex a/b/non e, sed aliud quid sit cōclusio, ex c/d/℞o aut hoꝝ alterum, aut aliud quiddam pręter hęc, ⁊ plures fiūt syllogismi/⁊ nō ipsius suppositi, suppositū nāq̧ fuerat syllogismum esse ipsius e/q̄ si ex c/d/nulla efficit̄ conclusio, frustra accepta ea fuisse accidit, ac syllogismū non esse eius, qd̄ a pricipio, quare planū q̄ omnis demōstra/

Quid cōpositiuum theorema de mente Alexandri.

Monstratio composita ex syllo ⁊ inductiōe sm̄ Alexandrum.

Nota plures modos cōpositos syllorū ꝫ mēte Abunasaris Alpharabij.

Hec ℞ba: q̄ si ex c.d. nulla: corrupte leguntur in oib⁹ codicib⁹: debent enī legi q̄ si ex a.b. nulla ɔclusio efficitur.

tio ⁊ oīs sylls erit solum per tres terminos. Quum autem hoc planum sit, manifestuꝫ ꝙ ⁊ ex duabus propositionibus ⁊ nō pluribꝰ, tres nāq̧ termini due sunt propositiōes, nisi assumatur, quēadmodum ex principio dictū est ad syllogismorum perfectionem.

¶ Cū omnis syllogismus ex tribus constet terminis ⁊ ꝓpositionibus duabꝰ imediatis ac contiguis, monstrat ex suppositione, supponatur enīꝫ inquit e conclusionem colligi per a/b/c/d, hoc est per quattuor propositiones, ⁊ tunc p̄mo de a/b propositionibꝰ arguendū erit, moxꝫ ⁊ de c/d, hunc in modum a/b propositiones aut ad seinuicem habitudinem quandam habent, aut nullam, si nullam, frustra ad syllogismuꝫ erūt accepte, nāq̧ syllogismi propositiones habitudinem quandaꝫ retinent inter se. Qz si aliquam ꝓportionem habebunt inuicem, nimirū conclusionem quāpiam ratiocinabuntur, ⁊ tunc aut e quęsituꝫ colligent, aut alteraꝫ ex propositionibus c/d, vel aliud quid pręter hęc. Rursus c/d propositiones aut aliquam ad se inuiceꝫ habitudinē retinebūt, aut nullā, si nullā incassuꝫ assumptas dicemus, si aliquaꝫ, aut e p̄maria claudent cōclusioneꝫ, aut ex a/b propositionibus alteram vel aliud quippiam pręter hęc. Quę quuꝫ ita sint, si a/b ꝓpositiones e quęsitum concludent, habebimus qđ volebamus, ex duabus inquā solis ꝓpositionibus cōclusionē fieri, ꝙ si ⁊ c/d, idem e concludant, vna ⁊ eadem ex pluribus syllogismis colligetur conclusio, sin autē c/d, alterā ex a/b, propositionibus concludant, aut in contrariū a/b, ex c/d, alteraꝫ, ex prosyllogismis monstrabit̄ e quęsitum. Si ꝟo c/d, aut a/b, aliud quippiam cōcluserint, ⁊ plures ⁊ disperati fient syllogismi. [Hoc vt totum.] monstrationeꝫ facit in prima figura ac syllogismis indemōstrabilibꝰ, verum quemadmodum in hoc, ita ⁊ in reliquis intelligēdū erit, per totum autem ⁊ partem intellexit, propositionuꝫ alteram vniuersaleꝫ esse, alteram sub hac, aliter eni syllm fieri nequit, hoc eni inquit prius monstratum est, si sit ratiocinium oportere propositiones ita se hēre ac termios, vt hic contineat, ille cōtineat̄, hoc eni paulo ante ostēsuꝫ fuit, fortasse ⁊ id voluit, qđ in principio dixit, de omni p̄dicari ⁊ eē in toto, hoc eni erat aliud partis, aliud totius rationem habere. [aut vt contingebat.] hoc est, quemadmodum ⁊ antea dicebamus per plures syllogismos eandem colligi conclusioneꝫ, talis aūt inquit Aphrodisiēsis

Quid sit tertiuꝫ thema ꝫm Alexā.

Alexander compositio efficit̄ ꝫm id quod a Junioribus τρίτον θέμα vocitatur, est autem tertiuꝫ thema, quū ex duobus tertium qđ cōcludit̄, ex duobus inquā quorum vnuꝫ ex altero non dependeat. [Incōtinen.] incōtinenti sylli proprie nūcupant̄, qui neq̧ in ꝓpositionibus, neq̧ in cōclusione cōueniunt. [Qz si non ita se habeat.] si inq̄t e ꝓpositio ad d non habuerit habitudinē ac ꝓportionē quaꝫ totum ad partem vt faciant syllm, frustra erunt in mōstrationeꝫ ascita, nisi foret abductionis, aut occultationis, aut alicuius alius talium grā, est aūt abductio, quam

Qui sint Incōtinenti sylli.

Nota ꝫ abductione.

greci vocāt ἀπαγωγήν, quemadmodū in p̄muꝫ elīmoꝝ inquit Lycius Proclus, trāsitio ab vno problemate vel theoremate in aliud, quo cognito ⁊ propositū fit manifestuꝫ, puta in exemplo, si quęrat̄ cubi duplicatio, ⁊ hoc dimisso ꝓblemate, inuestigemus quō datis duabus rectis, duę medię ad proportioneꝫ inueniri possint, ex quo ꝓpositum sequit̄, abductionē facere diceremur, est autem abductio ista proprium tentantis dialectici instrumentuꝫ, ⁊ hac primum vsus fuisse dicit̄ Hippocrates chius, qui ⁊ circuluꝫ per lunulas quadrauit, verum in scđo prioꝝ volumine vbi Phs de abductiōe tractabit, adhuc exactius quid sit abductio, quotue abductionis species ac quonaꝫ pacto differat ab inductione perscrutabimur. ¶ Alexāder tamē atq̧ alij fere oēs hoc in loco non abductionis, sed inductionis legunt, qđ tamē perperā dici existimauerim, nāq̧ si ꝓpositiones inductionis grā acciperent̄, plures efficerent̄ sylli, ⁊ necessario accepte eēnt ꝓpōnes, qđ etiam supra innuit quū dixit, aut hoc inductione illud syllogismo, verū ⁊ sic plures sylli. Uerum arbitror errorem hunc ex ijs, quę male in 8ᵒ topicoꝝ intellexerunt deuenisse, ibi eniꝫ Aristoteles ad verbū inquit. De ordine ꝟo ⁊ interrogādi modo dicenduꝫ est diuidēdo ꝓpositiones, quęcūq̧ pręter necessarias accipiende, necessarię aūt dicunt̄, per quas syllogismus efficit̄, quę ꝟo pręter has accipiunt̄ quattuor sunt, aut eniꝫ inductionis grā, vt ꝯcedat̄ vle, aut ad tumorē orōnis, aut ad occultationē conclusionis, vel vt manifestior fiat orō, pręter has autē nulla accipienda est propositio. Hęc ille ⁊ complura alia, verum ⁊ hic qđ inductionē vocat, abductioneꝫ potius dici velim, ꝙ hoc ita se habeat, planū ex ijs quę subsequunt̄, cęterū de istis in scđo prioꝝ exactius disputabimus, quū de abductione sermonē faciemꝰ. Occultationē aūt vocat quuꝫ nō necessarias ꝓpositiones statim interrogemus, sed eas prius quę ad has sunt vtiles, nec recto ordine vt proponende sunt, sed retrouersum, quēadmodum optime in 8ᵒ topicoꝝ exposuit Aristoteles, ⁊ alicubi etiā in 2ᵒ prioꝝ, alicuius autē alius grā dicit ὄγκου σαφηνείας, hoc est tumoris ⁊ dilucidationis, quę oīa quid sint ⁊ quō fieri debeant in topicis declaratū est. [Sin aūt ex a/b.] quattuor supius fuere ꝓposita de a/b nāq̧ ex aut a/b, nihil sequebatur aut aliquid, ⁊ si aliquid aut e, aut alteruꝫ ex c/d, aut aliud quid pręter hęc, ex istis ꝟo de vno tm̄ supra mētionem fecit, quid sequatur, si ex a/b, concludat̄ e, deinde sermoneꝫ verterat ad c/d ꝓpositiones, nūc itaq̧ rursus ad a/b reditum facit exponēs ex quattuor ꝓpositis tria, quę supererāt, ⁊ ait. si ex a/b nō sequatur e conclusio intenta, sed aliud qđ, quēadmodū etiā ex c/d, tunc ⁊ plures fiunt sylli ⁊ non ad propositum q̄situꝫ. [ꝙ si ex c/d.] mendum

Alia lr̄a ꝫm Alexādruꝫ.

Quid sit occultatio.

putant in cōtextu esse Philoponus atq̧ Alexāder, ⁊ pro eo qđ est a/b, scriptuꝫ fuisse dicunt c/d, nam de c/d, iaꝫ dixerat. de a/b, ꝟo dicēdū supererat. ¶ Ego aūt ꝫ industria hoc factū existimauerim, volēs eni Phs significare vnā ⁊ eandē in vtrisq̧ rationē esse, ita fortasse terminos cōfudit, ⁊ pro a/b accepit c/d, quasi dicens, quēadmodū quuꝫ ex c/d, nihil seq̄batur, frustra erant accepta, ita ⁊ quuꝫ ex a/b. [Ad sylloꝝ perfectionem.] vel dixit, quia syllogismi secundę ac tertię figurę ad primū reuocant̄ per alteram ꝓpositionū additionē, puta per cōuersionē aut deductionem ad incōmodum, aut quia ꝓpōnes aliq̄ sunt ignote, ⁊ ideo per alias monstrant̄ ꝓpōnes ac syllos.

Error in lr̄a ꝫm Alexā ⁊ Philopo.

¶ Planum itaq̧ ꝙ in qua ratione syllogistica non sunt pares ꝓpositiones, per quas conclusio propria fit (quasdam nāq̧ ex superioribus conclusionibus, necesse est propositiones esse) hęc ratio aut non est ratiocinata, aut plura necessarijs interrogauit ad positioneꝫ. Si itaq̧ syllogismi ꝫm proprias accipiātur ꝓpositiones, omnis erit syllogismus ex ꝓpositionibus quidem paribus, ex terminis autē imparibꝰ, vno nāq̧ plures termini q̄ꝫ propositiones. Conclusiones ꝟo dimidiū propositionum, sed quum per prosyllogismos con-

cludũtur, aut per plura media non continua, vt a/b, per c/d, multitudo quidem terminorũ, consimiliter vno superabit ꝓpositiones, aut enim extrinsecus aut ad mediũ ponet intercidens terminus, vtroq; autẽ modo accidit interualla vno minora esse terminis, propositiones vo ęquales sunt interuallis, nõ tamen pares semper erunt, illi autẽ impares, sed vicissim, quãdo propositiones pares/impares termini, quũ vo pares termini/ꝓpositiones impares, simul enim cum termino vna addit propositio, vndecunq; addat terminus, q̃re qm̃ ille pares/isti impares erũt, necesse est ꝓmutari, quũ eadem fiat appositio. Cõclusiones vo non etiam eundem habebunt ordinẽ, neq; ad terminos, neq; ad ꝓpõnes, quum eni vnus terminus additur, conclusiones addẽtur vna pauciores pręexistentibus terminis, ad solum nãq; vltimum non facit conclusionẽ, sed ad alios omnes, veluti si a/b/c, adijciatur ipsum d/statim ⁊ conclusiones due adijciũtur, ⁊ quę ad a/⁊ quę ad b, cõsimiliter aũt ⁊ in alijs, verum ⁊ si ad medium intercidat/eodem modo, ad vnum nãq; solum/non faciet syllogismum, quare multo plures conclusiones erunt ⁊ terminis ⁊ propositionibus.

¶ Manifestũ inquit si aliqua sit rõ syllogistica, quę immediatas ꝓpõnes pares nõ habeat, ꝙ aut nõ est vere syllogistica, aut plura/q̃ oporteret pręmissa fuere, rõnẽ autẽ syllogisticã dixit, qm̃ sunt ⁊ inductiue rationes, quę ex ꝓpositionibus quidẽ cõstant, nõ tñ paribus aut duabus, pares eni duas vocauit, ꝓpriã vo nũcupauit ꝯclusionẽ, quę pmo cõcludenda ꝓposita fuit. qd aũt addit, quasdã nãq; ex superioribus conclusionibus necesse est ꝓpões esse, totũ hoc ex parenthesi ac interpositione legendum est. [necessarius.] necessarias vocat Aristoteles i topicis, per q̃s syllo fit. [Scdm ꝓprias.] ꝓprias vocat quę immediate ꝓpositũ ostendũt, nã qui accipit a/de b, ⁊ b/de c, ⁊ c/de d, ꝯcludens a/de d, nõ monstrat ꝯclonẽ per ꝓprias ⁊ ꝯtiguas ꝓpões. [paribus,] qa duabus. [imparibus,] qa tribus. [dimidiũ ꝓpositionũ.] nã ꝓpões due, cõclusio vo vna, hoc aũt intelligẽdũ, quũ syllo simplex fuerit, nãq; in cõposito secius se hz, quẽadmodũ infra declarabimus. [Sed quũ per ꝓsyllos,] per ꝓsyllos dicit, quãdo vtrãq; ꝓpriarũ ꝓpositionũ per alias ꝓprias prius ratiocinari, deinde facientes ꝓpositiones ꝯclones, ita eas accipimus ad monstrationem ꝓpositi, nil autẽ differt, siue in eadẽ siue in pluribus figuris extiterint, per plura vo media nõ cõtinua intellexit, qñ plures ꝯtinuas ꝓpositiones capiẽtes, omissis ꝯclusionib⁹, quę ex his sequunt, his ad ꝓpositi mõstrationẽ vtimur, qñ eniz ita facimus potentia ꝓsyllogismos facim⁹ non actu, puta si capiamus a/de b, b/de c, c/de d, d/de e, a igit de e, nãq; hic continuas capimus ꝓpositiones, non interponẽtes cõclusiões, quę ex ipsis sequunt. Scdm vo talẽ ꝓpositionũ cõtinuationem efficit, qd supra cõpositiuũ theorema nũcupauimus, q̃q; referente Alexãdro a iunioribus vocati fuere ἐπιβάλλοντες καὶ ἐπιβαλλόμενοι, hoc est inijcientes ⁊ iniecti. Theorema nãq; cõpositiuũ est, qñ ex aliq̃bus aliqd concludimus, qd ⁊ ipsum cũ aliquo aut aliquibus rursũ aliquid ꝯcludit, ⁊ hoc rursus cũ aliquo aut aliquib⁹ aliud quippiã cõcludit. Inijciẽtes vo sunt quoꝝ omittit ꝯclo, iniecti aũt, quoꝝ ꝓpositio ꝑtermittit, ꝯclones iniectorũ dimisse, qui scdm ordinẽ ꝑcedũt, accipiunt ꝓpõnũ loco in inijcientib⁹ qui sunt scdi in ordine, vt a/de omni b, b/de omni c, c/de omni d, a/de omni d. Primus eni ratiocinij istius syllogismus, cuius cõclusio omittit, quę est a/de oi c/vocat iniectus, inijciens vo nũcupatur, qui ex omissa ꝯclone a/de omni c, ⁊ subsequẽte ꝓpositiõe c/de omni d/colligit ꝯclonẽ a/de omni d, ⁊ ita tam inijciens q̃ iniect⁹ in pma efficiunt figura. ¶ Põt etiã iniect⁹ in pma fieri, inijciens vo in scda hunc in modũ a/de omni b, b/de oi c, a/de nullo d, c/de nullo d/iniectus est in pma, cui⁹ ꝯclo a/c, inijciẽs aũt in scda, cuius ꝓpões sunt a/de omni c, ꝯ pręcedentis iniecti, ⁊ a/de nullo d/ex quibus colligit cõclusio a/de nullo d/fit, ⁊ ecõuerso iniectus in 2ª, inijciens vo in pma, vt a/de nullo b, a/de omni c, c/de omni d, b/igit de nullo d, ꝑtermittit eni ꝯclo ꝓoris iniecti existẽtis in scda figura, quę erat b/de nullo c/ex qua ⁊ subsequẽte ꝓpõne, quę est c/de omni d/in pma cõcludit b/de nullo d. Cõsimilr possumus in tertia etiã figura inijcientẽ atq; iniectũ ꝯstruere, ⁊ ad hęc iniectũ in pma vel scda/inijciẽtem vo perficere in tertia aut retrouersum, sed ⁊ tres syllogismos in tribus figuris inijcientes ac iniectos licet facere scdm supra assignatũ cõpositiuũ theorema, qd Aristoteles tradidit, q̃tũ ad vsũ attinebat. ¶ Iuniores di nõ tãtũ vtilitati q̃ curiose idagationi studẽtes, fecerũt ex eo qd vocãt scdm, qd tertiũ, ⁊ qd q̃rtũ thema. Per ꝓsyllos igit erit, qñ accipimus ꝓpões simul cum ꝯclonibus, ꝑ plura vo media non ꝯtinua, qñ simplr ꝓpões ipsas acceperimus. Hęc Alexander q̃si ad vbum. [aut eni extrinsecus.] incidẽtẽ diximus, qa gręce παρεμπίπτον nũcupat, hic aũt terminus aut extrinsecus adijcitur, aut ad mediũ, puta sint termini syllm ꝯstituẽtes a/b/c, si termini additionẽ voluero extrinsecã, tũc addã aut ante a/aut post c. Si autẽ intrinsecũ, tunc ponã aut inter a/⁊ b/aut inter b/⁊ c, ⁊ hoc ad mediũ poni vocauit Aristoteles/medium accipiẽs positione ⁊ vi, quẽadmodũ fieri ꝯsueuit in pma figura. Si eniz in scda aut tertia terminũ adderemus ad mediũ extrinsece vtiq; adderemus. Aut inquit Alexãder h dixit ꝓpter figurarũ diuersitates, ita ꝙ per extrisecã appositionẽ scdaz ac tertiaz figurã significauit, per intrinsecã primã, puta in exẽplo, sit cõclusũ a/de oi c, per mediũ b, si in scda figura voluerimus cõclusionẽ facere/accipiemus a/de nullo d, si in tertia accipiem⁹ d/de c, ⁊ ita extrinseca erit appositio. Sin aũt in pma recta sub ipso c/aliquid assumendũ erit, puta d. Uerũ lz interpretatio hęc multũ sit ingeniosa, prior tñ ⁊ melior ⁊ dilucidior. [Equales interuallis.] ex hoc loco manifestũ habemus iter interuallũ ⁊ ꝓpõnẽ diaz, quã etiaz supra quodãmodo innuimus. [vicissim.] hoc est alternata habitudine ac desolatiõe, qd exponẽs subdit, qñ ꝓpões pares, impares termini, quũ vo pares termini/ꝓpões impares, mendũ tñ in cõtextu putat Alexãder, bisq; idẽ dici autumat, qd tñ nos negamus, nãq; prius ꝓpõnũ ad terminos habitudinẽ notat scdo in ꝯriũ terminoꝝ ad ꝓpões. [Simul eni cũ termino.] reddit rationẽ, cur ꝓpões ac termini alternata iter se varient habitudine. si eni simul cũ termino vna additur ꝓpositio, termini/qui erant impares, puta tres, efficiuntur pares, puta quatuor, ꝓpões pares existẽtes, qa bine/impares efficiunt, hoc est tres. [Cõclusiones vo.] si terminus iquit addat nõ eodẽ pacto ⁊ conclusiones excrescũt, quẽadmodũ ꝓpões ac termini, sed

Que sint media non cõtinua.

Qui sint syllo inijcientes ⁊ iniecti.

Nota ꝙ syllo inijciẽs ⁊ iniectus põt in eadẽ ⁊ in diuersis fieri figuris.

Quid p intrinsecũ ⁊ extrinsecũ Aristo. intellexerit.

Alia expositio Alexãdri

Nota ꝙ pᵐ expõnẽ etiam Alexan. magis laudat.

termino vno adiecto tot addunť ꝓpõnes, quot erant ꝑce dentes termini vno excepto, ad alios nãq3 oẽs ɔclo effi cit cũ3 termino superaddito, pręterq̃ ad vltimũ, si enim a/b/c, terminis quartus addať d, planum ꝙ ɔclões due addenť, quę sunt vna pauciores terminis ꝑcedẽtibus, ij enim tres erãt faciẽtes binas ꝓpõnes ⁊ ɔclones vnas, nũc aũt cũ vno termino ac ꝓpõne vna due addunť ɔclones, puta antea dicebamus, omne b/a, omne c/b, ergo omne c/a, his addiť hęc ꝓpositio, omne d/c, sed ɔclusiones ad danť bine, oẽ d/b, ⁊ oẽ d/a, ad solũ nãq3 vltimũ, puta ad c/nulla efficiť ɔclo, ꝓpterea ꝙ nõ habem⁹ terminũ me dium/per quẽ faciamus ɔnẽ. Consimilr aũt ⁊ in alijs, id est si plures adijciantur termini ita semper dicẽdu3 erit. Uerum ⁊ si ad mediũ. hoc est si non extrinsecus, s3 in medio ponať adiectus terminus/idem eueniet, si enim inter b/⁊ c/ponatur d, rursus bine addenť ɔclones a/ad d, ⁊ b/ad c. Ad vnu3 nãq3 solũ. de vltimo hoc rursus diť, huic eni3 soli causa est, ꝙ nõ efficiať ɔclo, nõ semper ad d/efficiť ɔclo, sed etiã ad c/veru3 ⁊ hui⁹ ɔclonis causa est d/ipsum tãq̃ medium existẽs.

Dubium — ℂ Qz si aliquis dubitans dixerit, qui fieri põt vt ɔclones plures esse dicanť ꝓpositionibus, quum ad ɔclonẽ vna3, bine asciscanť ꝓpões?

Solutio — ℂ Respõdemus hoc ita intelligẽdũ esse, ꝙ ɔclones plures sunt ijs, quę tñ ꝓpõnes sũt ⁊ nõ ɔclones, nãq3 ɔnes precedentium sylloꝝ ꝓpositiones sequentium efficiunť.

Aliud dubiũ — ℂ Pręterea dubitãdũ erit quõ tres termini due sint ꝓpositiones, quũ quęlibet ꝓpositio duos hẽat terminos, ⁊ ꝓpterea bine ꝓpões q̃tuor hic hẽbebũt. ℂ Dicim⁹ quẽadmodu3 ⁊ qdã alij, ꝙ bine ꝓpões quatuor hñt terminos, in quos resoluuntur propositiones, nõ autẽ in quos resoluitur syllogismus, vnde termini syllogismi alij quodãmodo sunt a terminis propositionum.

ℂ Qm̃ autẽ habem⁹ de qbus sylli, ⁊ quale in vnaquaq3 figura, ⁊ quot modis monstratur/manifestu3 nobis est ⁊ quale problema diffi cile, ⁊ quale bñ argumẽtabile, qd eni3 in pluribus figuris ⁊ per plures casus cõcluditur/facilius, qd aũt in paucioribus ⁊ per pauciores difficilius argumentabile, vlẽ itaq3 affirmatiuũ per solã primã monstrať figurã, ⁊ ꝑ hãc vno tñ modo, priuatiuũ aũt ⁊ ꝑ prima3 ⁊ per mediam, ac per primã quidẽ vno solũ modo, per mediã ṽo duplr, s3 affirmatiuu3 in parte per primã ⁊ per vltimã, vno tñ mõ ꝑ primã, trifariã aũt per vltimã. Priuatiuu3 ṽo ſm partẽ/in oĩbus figuris monstrať, pręterq̃ ꝙ in prima quidem semel, in media ṽo atq3 vltima, in illa bifariã, in hac triplr. Planũ itaq3 ꝙ vlẽ prędicatiuũ, cõstruere quide3 difficillimũ, destruere ṽo facilius, oĩno autẽ tollere vlia facilius/q̃ ea q̃ sunt in pte, nãq3 ⁊ si nulli, ⁊ si alicui non insit/sublatũ est, horu3 autem alicui quidem non/in omnib⁹ mõstrať figuris, nulli ṽo in duabus, sed eodẽ pacto ⁊ in priuatiuis, nãq3 ⁊ si omni ⁊ si alicui/subla tu3 est, qd a principio, hoc aũt erat in duabus figuris, in ijs ṽo/quę sunt in pte/vno tñ mõ aut omni, aut nulli ostendente3 inesse, sed cõstruenti faciliora/quę in parte, nãq3 ⁊ in pluribus figuris ⁊ per plures casus, ⁊ oĩno non oportet latere/ꝙ destruere per seinuice3 est, ⁊ vlẽ per ea/quę sunt in pte, ⁊ hęc ꝑ vlia, con struere ṽo non est vlẽ per ea/quę sunt ſm ꝑtem, sed per illa hęc est. Simul autẽ manifestum ꝙ ⁊ destruere facilius est/q̃ cõstruere, quõ igiť efficiať oĩs sylls, ⁊ per quot terminos ac ꝓpositiones, ⁊ quõ se hñtes inuicem. Amplius quale problema in vnaquaq3 figura, ⁊ quale in pluribus, ⁊ quale in paucioribꝰ monstratur/planum ex dictis.

ℂ Ex superioribus quasi porisma quodda3 ɔcludit monstrans/ad quã ɔclones facilius ad quas difficilius afferre syllm possimus, ⁊ inquit, qm̃ in supra expositis habem⁹ de quib⁹ sunt sylli, qa de quatuor ꝓblematib⁹, negatiuo atq3 affirmatiuo vlibus aut in parte, dũ eni3 ait de qbus quãtitatẽ, dũ quale q̃litatẽ significauit ꝓblematu3. quale problema. Problema inquit in ꝑmũ elemẽtoꝝ Lycius Proclus/vocať latius oẽ qd ꝓponiť seu disciplinę seu speculationis gratia, ꝓprius tñ ⁊ apud mathematicos nuncupať/qd ꝓponiť speculationis tñ grã, qdq3 ⁊ possibile est, neq3 supfluẽs, neq3 diminutũ, hoc etiã quodãmõ cõfirmat in topicis Aristoteles definiens ꝓblema dialecticũ, verũ hoc in loco latius accipiẽdũ erit pro omni eo/qd in monstratione3 ꝓponiť.

Nõ quot modis ꝓblema.

Et per plures casus, non nulli legunt ꝓpões, sed male, nãq3 ⁊ Alexãder casus legit ⁊ inquit, casus appellasse Phm sylloꝝ ſm vnãquãq3 figuras diuas, cur aũt casus appellet nõ plenã rõnem assignat.

Nota qd per casus intelligere ris Aristoteles de mente Alexandri.

ℂ Nos aũt dicimus, quẽadmodũ a ꝑncipio asserebamus, Phm semꝑ extitisse φιλογεωμέτρην, ⁊ ꝓpterea geometrarũ terminos ac demrationes plerũq3 ad suum trahit ꝓpositu3, hinc terminos, hinc interualla, hinc figuras geometrarũ more sępissime nominat. Cõsili igiť mõ ⁊ hic geometrarum more casus vocitauit syllogisticos ac ratiocinãdi modos, πτῶσις eni siue casus teste Proclo/varius cõstruẽdi modus nuncupať, quũ aut puncta, aut plana, aut solida/varianť, ⁊ ꝓpterea casus diciť, quasi ab vna descriptione ac mõstratione in alia3 cadens, vnde ⁊ apud mathematicos problematũ ac theorematu3 q̃dam ἄπτωτα, quędã πολύπτωτα nũcupanť, qm̃ itaq3 geometre variũ mõstrãdi ac describẽdi modũ/casu3 appellant, ob hoc Phs varios rõcinandi modos ac complicatiões ad hoꝝ imitationẽ/casus nũcupauit.

Alia expositio authoris de mẽte Procli.

vno tñ mõ. hoc est in ꝑmo, l3 eni ⁊ in tertia ⁊ in scđa ɔcludi aliqñ possit, hoc fit terminoꝝ ac materię grã, quẽadmodum infra planũ erit. per mediã. idest per scđa3, hęc enim media diciť, aut qa positione sit media, aut qa in hac medi⁹ terminus maximã dignitate3 obtineat. vno tñ modo per primã. subaudias tu ſm nãles, nõ aũt artificiosas cõplicatiões. Trifariã aũt per vltima3. in ꝑma tertia ⁊ q̃rta coniugatiõe. in illa bifaria3. in tertia ⁊ q̃rta. in hac triplicter. in scđa/q̃nta/⁊ sexta. Planũ itaq3. ex supra relatis sequiť vlem affirmatiuã/cõstructu difficillimã, destructu ṽo facillimã eẽ, nãq3 si ipsa in ꝑma tñ ꝑme figurę cõplicatione mõstrať, ⁊ eius ɔria in ꝑma ac scđa figuris, ɔdictoria ṽo in oĩbus colligiť, quid mirũ si facillime destruiť, ⁊ cũ maxima difficultate cõstruiť. Sed eode3 pacto. hoc est qd est in parte facilius construiť/q̃ vlẽ, ⁊ vlẽ facilius demolimur q̃ qd in parte. in duabus figuris. vel ambo simul, vł affirmatiuũ in parte, nãq3 alicui cõcludimus ⁊ in ꝑma ⁊ in tertia figura. per seinuicem. hoc est

hoc est vle affirmatiuũ per vle negatiuũ, ⁊ iterũ ꝑ negatiuũ in parte [sed per illa hec est,] nãq; si monstro/oẽm hoiem aial esse/monstro ⁊ aliquez, hoc tñ est particulare positione, nã particulare ẜm nãm per ea/que sunt in pte tñ ostendit. [Simul aũt manifestũ.] hoc de vlibus tñ intelligẽdũ, nãq; de ijs/que sunt in parte nõ hz veritatẽ, hec enĩ facilius cõstruunt̃ q̃ destruant̃. [Quõ igit̃.] hec nibus ea repetit, que superius fuere cõmõstrata/transituri ad aliud sectũ. Hic enĩ pmũ voluminis huius sectũ finem accepit. Hinc ad scðm sermonẽ flectemus. ¶ Posteaq̃ ⁊ pncipia syllogistica ⁊ figuras oẽs tam simplices q̃ mistas explicuimus adiecta simul expõne quõ syllos ois taz ostẽsiuus q̃ suppositorius ꝑ tres efficiat̃ figuras, adducta ẽt in mediũ rõne cur de hypothetica syllis nõ pertractauerit Aristoteles. Deide ne quid volumini deficeret suppositorioꝝ ac cõditionaliũ syllogismoꝝ spẽs ac modos oẽs enumerauim⁹ qd stoici, qdq; ꝑipatetici sup ijs senserint/enarrãtes, allata ibidez rõne cur nõnulli ex toto hypothetici curq; ꝑ tria nũcupent̃, curq; ac quõ deductio ꝑ impoĩe pars esse dicat̃ ꝯditionaliũ syllõꝝ. Postea enucleauimus quonã pacto intelligẽdũ sit syllm eẽ huius ad hoc, soluta ibidem instantiola quapiã, subinde demõstratiões aggressi mathematicas p̃us definiuim⁹, quid incõmensurabile potẽtia tñ, quid potẽtia ⁊ lõgitudine, quid q̃dratũ, qd quadrati diameter, q̃q; non ꝓpe in quadratis diameter dicat̃, quõ ẜm nostros dmõstret̃ quadrati angularẽ lineã incõmensurabilez esse/ quõ ẜm Aristotelẽ, quonã pacto ex concessione argumentũ fiat, q̃q; transumpti nomẽ rectius sit q̃ assumpti. Mox contextus ordinẽ secuti ac seriem exposuimus quonam mõ in quocũq; rõcinio vle esse oporteat, deide ⁊ mathematicũ exemplũ declaraturi, pmũ explicuimus qd triangulus, q̃q; nõ ois trilaterus, sed ⁊ quadrilateri nõnulli, q̃ triangulorũ spẽs septez, quõ equicruris angulos supra basin exiũtes equales esse Theon demõstret, quõ aliter Pappus geometra, quõ aliter ⁊ adhuc vlius Geminus Phs, q̃q; theorema istud a Thalete pmo adiuẽtũ fuit, Deinceps sup eadẽ demonstrationẽ quoq; adduximus Aristotelicaz prius exponẽtes, quid circuli sectũ qd semicirculus, postea cõtra Alexãdrũ Philoponi soluta istãtia, mox expositurĩ quõ ex tribus terminis ac ꝓpõnibus binis ois cõstruatur sylls, ⁊ quõ ac quot modis cõposita fiant rõcinia, qdq; sit, qð greci cõpositiuũ vocant theorema, quotq; modis syllõs cõpositos extrui voluerit Abumaçar Alpharabius, qd tertiũ thema, qd abductio, q̃q; abductiõe primus Hippocrates chius vsus est, quid occultatio, qdq; ac quõ efficiant̃ sylli, qui iniciẽtes dicunt̃ atq; iniecti, quid sit terminũ ad mediũ adijci, quonã pacto ꝯclões ꝓpositionibus plures efficiant̃. Demũ enarrantes que problemata facilius, que difficilius mõstrari possint, quid problema, quid casus sit definiuimus. Atq; ita primo secto diuina fauente prouidentia finem imposuimus. Hinc ad scðm transeamus.

Epilog⁹ sup dictoꝝ in pmo secto.

¶ SECTVM SECVNDVM DE ABVNDANTIA PROPOSITIONVM.

QVomodo autez abũdabimus syllogismis ipsi semꝑ ad positũ, ⁊ ꝑ qualem viã accipiemus principia/ que circa vnũqðq;/iam nũc dðm, nõ enĩz solũ fortasse oportet generationẽ considerare syllogismoꝝ, verũ ⁊ faciendi potentiã habere. Oium itaq; entiũ, hec quidẽ talia sunt, vt de nullo vere vniuersalr̃ predicẽtur, vt Cleon ⁊ Callias, ⁊ quod ẜm vnumqðq; ⁊ sensibile, de his autem alia, etenim horum vterq; homo ⁊ animal, illa ṽo/ipsa quidez de alijs predicatur, de his autem alia prius non predicantur, sed ⁊ alia ⁊ ipsa de alijs, ⁊ de ipsis altera, vt homo de Callia, ⁊ de homine animal. Q̃ igitur entium quedam de nullo apta nata sunt dici/manifestum, ferme enim sensibiliũ vnumquodq; tale est, vt de nullo predicetur, nisi vt accidens, dicimus nãq; aliquando album illud Socratem esse ⁊ accedens Calliam.

Diximus a principio volumẽ hoc in tria que greci τμήματα nos secta vocare possum⁹ partiri ac distingui. Ex his pmum diuina fauente prouidẽtia hucusq; absoluim⁹, scðz aggressuri, in quo Phs de propositionum abundantia ac medij inuentione pertractat tam ostensiuorum/q̃ conditionaliũ syllogismorum mox addens, que de diuisiuo docendi modo dicenda erant, ait ergo non sat esse nos ratiocinia ac syllogismos scire construere, nisi ⁊ vnde materia ac propositiones asciscende sint non ignoremus, propositiones inquã ⁊ viam qua principia ad vnũqðq; quesitũ taz vle q̃ in parte tam affirmatiuũ q̃ negatiuũ inuenire valeamus, non enim fortasse generatio ac constructio syllogismorũ consideranda, sed ⁊ potentia ac copia faciendi indaganda, fortasse dico, q̃ plerịq; Phoꝝ ⁊ Plato de cõstruendi modo tñ mentionem fecere, de resolutione aut pauca aut longe secius pertractarunt. [Omniũ itaq; entiũ,] q̃ medium in diuersis figuris predicãdi ratione cognoscitur, ob id impñtia variam ꝑdicatorũ subiectorũq; naturam atq; ordinem exponit inquiens/inter entia q̃dã eius esse generis, vt de nullo vere ac vniuersalr̃ ꝑdicẽtur, vt Cleon ac Callias/⁊ quecunq; in quolibet gñe aut specie singularia sunt ac sensibilia, de his ṽo puta Cleone ac Callia alia superiora/vere ⁊ vlr̃ ꝑdicari possunt, dicere nãq; ꝯsueuimus, ⁊ Cleonẽ ⁊ Calliã hoiem atq; aial esse, nõ iniuria addidimus vere ac vlr̃, falso nãq; ⁊ ipsa vtiq; ꝑdicari possent, puta ois homo est Callias aut Socrates, sz vere nullo pacto, ceterũ de falsis ꝑdicatis nulla artifici bono ex pmaria itẽtione cura est. ¶ Uniuersalr̃ aũt inquit Alexãder bifariã possumus intelligere, vel q̃ vniuersalr̃ ⁊ simpliciter de oibus idiuiduis ac sensibilibus subijs hoc asserẽduz sit, vel potius/q̃ vident̃ aliq̃ quodãmodo ⁊ ipsa de aliquibus ꝑdicari, veluti q̃ dicimus, aliquis homo est Callias, sz hũc in modũ vlr̃ dicere minime possumus seruata ꝓpositiõis veritate. nõ enĩ recte dicim⁹, oẽm hoiez Calliã esse, addidit aũt ⁊ qð ẜm vnũqðq; ac si diceret ⁊ omne aliud singulare ac sensibile. Nã qð nos singulare vocamus illi καθ' ἕκαστον nuncupant, singulare inquã ac sensibile, qð tamen substantia sit, naz prima substãtia singularis ꝓprie ac sensibilis vocitat̃, in reliquis ṽo predicamentis nec vere nec sensibilia singularia inueniri pñt, si tñ ⁊ i his singularia pacto aliquo formaremus, ⁊ illa eandẽ vtiq; legez sortirent̃, sunt itaq; in entib⁹ q̃dam talia, alia ṽo alterius sunt nãe, nã ipsa qdez de alijs predicant̃, de ipsis aũt aliud nullũ, q̃lia sunt que gñalissima gñia vocitant̃, de his enĩ nihil nisi ẜm opionẽ dicit̃, quẽadmodũ infra declarabimus. Sunt ṽo q̃piaz q̃ ⁊ ipsa de alijs, ⁊ alia de ipsis predicantur, veluti que subalterna appellantur gñia ⁊ vt vnico verbo absoluaz que inter gñalissima sunt ac singularia sensibilia, ⁊ hunc qdẽ

Mediũ in diuersis figuris ꝑdicandi rõne cognoscit̃.

Nõ singularia aliq̃ ꝑdicari possint: sz nõ vniuersalr̃ vere.

ordinem in enarrandis prędicatis seruauit Aristoteles. Aliuidas tñ Rosadis pdicamẽti ordinẽ secutus, ab indiuiduis pmo exorsus est, mox per intermedia ac subalternos progressus ad suprema deuenit, sed hęc ad rem parũ. [Ferme enim.] ferme dixit inquit Diuus Albertus propter ea quę indiuidua vaga nũcupantur, puta aliquis homo aliquod animal, hęc enim prędicantur, non sui tamẽ gratia, sed aut speciei aut generis. Aliter tamen ⁊ melius Alexander ac Leui Gersonis dicunt, ferme inquit propter indiuiduas qualitates, quę de indiuiduis substantijs proprie ac sm naturam prędicantur, sensibiles tamen aliquo pacto sunt. [vt accidens.] vt accidens dixit inquit Philoponus pro eo quod est pręter naturã, multiplices nãq; prędicationes fieri possunt, nãq; aut superius prędicatur de inferiori, aut accidens de accidente, aut accidens de substantia, aut de superiori inferius, aut substantia de accidente, ⁊ si aut superius de inferiori aut accidens dicatur de substantia, prędicatio sm naturam dicitur, si ẜo accidens de accidente, vt album est musicum, prędicatio per accidens, sin autem aut inferius de superiori, aut substantia de accidente, prędicatio nuncupatur pręter naturam, vt accidens itaq; hoc in loco dixit pro eo, quod est pręter naturam, si enim Callias puta de homine aut Callias de albo prędicetur inferius de superiori prędicatio vocatur pręter naturam. Erit igitur sensus, nullum singulare ac sensibile de alio prędicabitur, nisi forte pręter naturam, alij aliter vt accidens intelligunt, vt sensus sit, nullum indiuiduum de aliquo prędicabitur, nisi fortasse sit accidens, nãq; quemadmoduz ⁊ supra notauimus indiuidua accidentium de substantia sensibili recte ⁊ sm naturam prędicantur. Hęc illi. Melior tamen est prior expositio, quod hoc ita sit, monstrant exempla quę in contextu posuit Aristoteles.

Nota q̃ multiplex est prędicatio.

¶ De antẽ ⁊ sursuz tendentibus, statur aliq̃n, rursus dicemus, nunc ẜo sit hoc positũ. De his igitur non est demonstrare alterũ prędicatuz, nisi sm opinionẽ, sed hęc de alijs, neq; quę sm singula, de alijs, s; altera de illis, quę ẜo intermedia sunt, planuz q̃ vtroq; modo contingunt, nãq; ⁊ ipsa de alijs, ⁊ alia de his dicentur, ⁊ quasi rationes ⁊ considerationes sunt maxime de his.

¶ Manifestum inquit vnicuiq;, q̃ deorsum tendendo ad extrema ⁊ indiuidua, quę de nullo simpliciter prędicantur deueniendum est, q̃ autem sursum procedentibus stetur, ⁊ ad maxime vniuersalia veniatur, hoc non vtiq; ex se planum ac dilucidum est, verum hoc in pręsentia ponatur ac pro confesso accipiatur tanq̃ iterum demonstrandum in posterioribus analyticis, in primo nãq; posteriorum ⁊ logice ⁊ demonstratiue hoc arguetur. [De his igitur.] De his inquit generalissimis nõ possumus demonstrationem facere, sed si quippiam de his monstramus sm opinionẽ eorum monstramus, qui volebant ens diuidi in prędicamenta, tanq̃ genus in species, quod tamen falsum est. ¶ Fuerunt autez ij Stoici dicentes vnũ esse entium omnium genus, siue ens illud eẽt, siue hoc aliquid, siue materia, atq; hoc secari in quatuor prędicamenta, in substantiam, ⁊ qualia, ⁊ quodammodo se habentia ⁊ ad aliquid quodammodo se habentia. ¶ Contra hos tamen longo sermone disputat Plotinus Lycopolita in primo sextę Enneados ostẽdẽs neq; eos recte vnum omniuz genus posuisse, neq; in quatuor

Stoicoꝝ opinio q̃ vnũ sit oiuz entiũ genus q̃ ẽt i q̃tuor diuidit genera.

Plotinus z stoicos.

tñ prędicamenta partitos. ¶ Sunt qui opinionẽ istam Platoni ascribant, is eniz ⁊ in Parmenide ⁊ in sophista videt̃ ens genus dicere atq; in quinque species dispartire, substãtiam, motum, statum, idem ⁊ alterum. Hoc tamen negat Plotinus, additq; ex intẽtione Platonis ens ęquiuocum esse, quod etiam ipsius discipulus Porphyrius Phenix in libro quinque vocuz tradidit. ¶ Aristoteles tamen in p̃ma post naturalia, quiq; recte sentiũt ferme omnes negant ens vere ęquiuocuz esse, sed potius aiunt eius naturę existere, cuius ea quę ad vnum nuncupantur, quemadmodum ⁊ vrinam, ⁊ instrumentum ⁊ pharmacum ⁊ corpus sana esse dicimus, quoniam ad vnaz sanitatẽ referunt̃, ⁊ hoc est quod voluit hoc in loco Diuus Albertus, quum inquit sm opinionem intelligendus ẽ, sm cõmunitatez, quę non est generis vel speciei, sed analogię, analogiam nãq; habere latius dixit, quę ad vnum vocitantur, quod tamen secus se habet, ęquiuoca enim sm analogiam ⁊ ęquiuoca ad vnũ siue ab vno maximo a seinuicem differunt interstitio, quemadmodum in prędicamentis ⁊ in septimo naturalis auditus refert copiosissimus Simplicius, ac vt exactius hęc intelligant̃, non absurdum erit curiosius aliquantulum vagare, quę vir ille super his edisseruerit afferentem, ait enim in prędicamentis quasi ad verbum, ęquiuoca alia a fortuna, vt Alexander alia a consilio, ⁊ hęc quadrifariam secantur, nãq; alia sm similitudinez, vt homo animal ⁊ quod pingitur, alia sm analogiam seu proportionem, vt quaz principium ęquiuoce dicimus, numerorum vnitatem lineę punctum, fluuiorum fontem, animalium cor, nam quẽadmodum vnitas se habet ad numerum, ita ⁊ reliqua ad ea, ad quę proportionem habent. Tertius ęquiuocorum modus, quuz ab vno cõmunis in pluribus ac differentibus prędicatio fit, quemadmoduz a medicina, medicus liber, medicuz instrumentũ, medicuz pharmacuz. Quartus quum varia ac differentia ad vnuz referunt̃ finem, veluti cibum sanum, pharmacũ sanuz, ⁊ exercitiũ sanuz dicimus tanq̃ quę ad sanitatem vt finem tendant. Fuere tamen qui duos hos modos in vnum redigentes ab vno ⁊ ad vnum hęc omnia vocent. Quidam ⁊ alij neq; inter ęquiuoca neq; inter vniuoca hęc posuere, verũ in vtroruq; medio. Hęc ille in prędicamẽtis ⁊ complura etiã alia, sed ⁊ in naturali auscultatione, analogia inquit est ęquiuocatio similitudinem, quę in sermone ⁊ vsu est obseruãs, vt principium, nãq; ⁊ vnitas ⁊ punctuz, ⁊ fons principiũ dicunt̃. ¶ Uerũ hęc ex superabũdantia dicta sint, sm opinionem igitur ita intelligendũ arbitrat̃ Philoponus, vt sensus sit, de his generalissimis non licet alterũ quoppiã prędicatum demonstrare, nisi sm eoruz opinionem, qui dicunt ens vniuoce aut tanq̃ genus de primis generibus dici, demonstrare aũt dico non ratiocinari, nã ratiocinari quidez possumus, demonstrare ẜo non possumus, qd enim demonstrat̃ ⁊ definitionẽ ⁊ passiones proprias habere debet, q̃ si definitionem ⁊ genus, qd generalissimorum nulloz habet. ¶ Aliter inquit Alexãder possumus sm opinionẽ intelligere, hoc est per accidens, veluti quũ dicimus substantiã esse bolem, sm opinionẽ ẜo prędicationem vocauit per accidens, qm̃ sm nõnulloꝝ opionez dilucidationis grã ⁊ inferiora de superiorib' pdicari possunt, aut sm opinionem, quẽadmoduz ⁊ Leui Gersonis astipulatur, hoc est dialectice ⁊ probabilr̃, l; enim de primis generibus per demonstrationez nihil possimus concludere, nil tamẽ prohibet, quin hoc dialectico ac probabili ratiocinio pficere valeamus, ⁊ ita inter reliquas optimam omniũ interpretationem istam existimaueriz. [Et quasi rationes.] quasi inq̃t Diuus Albertus dixit, qm̃ in

syllogismis

Opi. Platoni ascripta de ente.

Quid senserit Aristo. de ente.

Equiuoca sm analogiam ⁊ ad vnũ multũ differunt.

Diuisio equiuocoꝝ sm mentem Simplicij.

Ens dr ab vno ⁊ ad vnũ media eẽ inter vniuoca ⁊ equiuoca sensit Alexãder 4° metaphy.

Quõ intelligẽdũ sit pdicari sm opionẽ de pmis: de mẽte Philoponi.

Alia expositio Alexã.

Expositio e tia Leui Gersonis.

Expõ Alber.

Contra expō nē Alberti.

Expō Alex.

syllogismis ac ratiocinijs extrema plerūqꝫ media fiunt, quemadmodum in secūda ac tertia figura, ꝛ propterea i bis ratio ac consideratio non solū fit de intermedijs, verumetiā de supremis. ¶ Sed pace tāti viri dixeri/mō recte hęc proferri, nāqꝫ quum de intermedijs consideratiōes esse dicit, non hoc de medio pronuntiat/sed de quęsito, hoc enim est, quod volumus monstrare, ꝛ cui antecedentia ꝛ ꝯsequentia invenire volumus. ¶ Satius itaqꝫ est/vt cum Alexandro dicamus phm dixisse quasi, quoniam fieri posset questio quodammodo ꝛ de p̄mis generibus, vt si suprema genera sunt decem, si ens ꝛ vnuꝫ sit genus ꝛ consimilia quęri possunt de supremis, plurime tamen questiones circa intermedia versantur, in his enī solis ꝛ antecedentia reperiuntur ꝛ ꝯsequentia proprię.

¶ Oportet itaqꝫ ꝓpositiones circa vnūqḋqꝫ sic excerpere/supponentem ipsum primuꝫ ꝛ definitiones/ ꝛ quęcūqꝫ propria rei sunt: deinde post hoc quęcūqꝫ rem sequunť/ac rursus quę res sequitur ꝛ quęcūqꝫ non ꝯtingūt ipsi inesse: quibus autem ipsum non cōtingit non eligendū eo/ꝙ ꝯuertiť priuatiuuꝫ. Diuidenda autem sunt ꝛ cōsequentiū/quęcūqꝫ in eo qḋ est quid: ꝛ quęcūqꝫ ꝓpria/ ꝛ q̄cūqꝫ vt accidentia pręๆdicantur: ꝛ horuꝫ qualia ex opinione: ꝛ qualia ſm veritatem: quanto enī pluribus talibus abundauerit quispiā/citius conclusionem assequetur: quanto autem veriorībus/magis demonstrabit: verum oportet eligere/non quę aliqḋ sequunť: sed quę totaꝫ rē sequunť: quēadmodū non quid aliquē hominem: sed quid omnem hominem sequitur: per vniuersales nāqꝫ propositiones syllogismus: nāqꝫ quum est indefinitum/incertum si vniuersalis propositio est/quum ꝟo definitum/planum.

Posteaq̄ꝫ exposuit circa quę versentur monstrationes. Hinc icipit methodum atqꝫ artem tradere inueniendarum propositionum inquiens/ oportere primum supponere ipsum quęsitum/ac terminos eijcere ac separare, qui in ipso sunt/subiectuꝫ inquā ꝛ pręๆdicatum/ postea accipere definitiones ac propria rei, rem appellans/quemadmodum inquit Alexander/ terminos qui sunt in problemate, vel rem dicit veluti in alijs plerisqꝫ locis ꝛ in Elenchis sophisticis concessum atqꝫ subiectum, definitiones nanqꝫ ꝛ propria rei ac subiecti vere sunt, non autem quęsiti, deinde posteaquaꝫ definitiones ac propria adinuenimus, quę indifferenter ꝛ antecedentia ꝛ consequentia esse possunt: inquirenda sunt ꝛ consequentia ꝛ antecedentia ꝛ repugnātia, hoc enī est/quod voluit/quum dixit/quę res sequitur, ꝛ quęcūqꝫ non contingunt ipsi inesse. ¶ Et addit Aulidius Rosadis distinguendum etiam esse/quę ſm veritatem definitiones/propria/atqꝫ accidētia/quęue ſm opinioneꝫ sunt. [Quibus autem ipsum.] hoc est repugnantia quideꝫ subiecto ac quęsito inuestiganda sunt, quibus ꝟo ipsum repugnet/omittenda, quoniam vniuersalis negatiua cōuertitur terminis ī seipsaꝫ. Si enī nulli homini inest equꝰ ꝛ retrouersum/homo nulli equo. [Diuidenda autēꝫ sunt.] hoc est consequentia ac pręๆdicata debemus distinguere

Res appellatur subiectuꝫ ꝛ p̄dicatum.

Dictū Aulidi Rosadis.

Quid pho intelligat per p̄dicata ī qd.

quęcūqꝫ in eo/quod est quid pręๆdicanť, sunt autem hęc/ quemadmodum Aristoteles in topicis refert/quādo aut idē de seipso/aut genus de subiecto dicť, sed latius hoc in loco in quid pręๆdicari accepit, nam quęcunqꝫ substantiam siue essentiam cuiuspiam constituunt/vt definitio/ genus/aut differētia/omnia ea in quid pręๆdicari voluit. Excerpenda ergo quęcunqꝫ talia/ꝛ quęcunqꝫ propria, ꝛ quęcūqꝫ vt accidentia dicuntur, ꝛ ex his omnibus/quęcunqꝫ ex opinione nouas asserentium positiones, ꝛ quęcunqꝫ ſm rei ipsius veritatem, nam quanto plura habebimus talia ad quęsitum/tanto citius conclusionem assequemur/quanto autem veriora magisqꝫ substantialia ac propria/efficaciorem faciemus demonstrationem. [Verum oportet eligere.] Oportet inquit quoniam demonstratio ac syllogismus omnis ex propositionibus constituitur vniuersalibus, quo facilius propositum assequi possimus, ea eligere/quę vniuersaliter sequuntur ac pręๆdicantur de subiecto, ꝛ ob eandem causam non eligende etiam indefinite propositiones, quum enim propositio indefinita est ac sine pręๆdeterminatione/incertum atqꝫ ambiguum est/an vniuersalem reddat an particularem. ¶ Et ex hoc loco dixit Joannes Philoponus falsum esse/quod nonnulli perhibent/indefinitas propositiones si cum articulis proferantur vniuersalibus ęquiualere, si absqꝫ articulis ijs/quę sunt in parte, quum alioquin si vniuersalibus ęquiualerent propositionibus, quū signa ac pręๆdeterminationes vniuersalium discretis ac singularibus non liceat apponere, non enim dicimus/omnis Socrates iustus, sequeretur articulos id genus ꝓpositionibus applicari non posse, quod tamen falsum est. Dicimus enim ὁ Σωκράτης φιλόσοφός ἐστιν. Hic enī articulus ὁ significat/non ꝙ omnis Socrates Philosophus, hoc enim ab vsu est, sed potius relationeꝫ quandā in determinatum ac pręๆcognitum Socrateꝫ, aut aliquādo pręๆdicatum ſm essentiam subiecto inesse, veluti quuꝫ dicimus, ὁ ἄνθρωπος ζῷον, nil aliud volumus nisi ꝙ aīal ſm essentiam de homine pręๆdicatur, ꝛ addit hoc ex sententia fuisse pręๆceptoris sui ī libro περὶ ἑρμηνείας. Ego autem vt exactius etiam hęc possint intelligi, quę pręๆceptor suus Hermeas Ammonius in libro de īterpretatione dixit/in medium proferam, ait enim secto secundo, articulum aliquando ęquam facere propositioneꝫ vniuersali. Differre tamen articulum a signo vniuersali, quoniā articulus magis vnioneꝫ significat, vnde plerunqꝫ ꝛ singularibus ꝛ monadicis articulum addere consueuimus, ὁ ἥλιος, ꝛ ὁ Σωκράτης dicētes. Hęc secto secūdo. Secto autem quinto adhuc planius inquiens/vbicunqꝫ pręๆdicatum omni insit subiecto/ibi in consuetudine esse/vt articulum addamus, vbi autem non omni/ibi minime, differt tamen articulus a signo vniuersali, quoniam signuꝫ multitudinem notat eorum/quę sub subiecto sunt, singularis ꝟo articulus vnam e multitudine prouenienteꝫ naturam, pluralis ꝟo articulus ꝛ ipse aliquando vniuersali ęquiualet, idem enīꝫ est dicere οἱ ἄνθρωποι θνητοί. ꝛ omnes homines mortales, aliquando autem solam multitudinem significat, vt quum dicimus οἱ Ἀθηναῖοι ἔμφρονες, quapropter inquit/si propositio aliqua cum articulo proferatur, non ab re tamen erit ꝛ signū vniuersale aliqđ addere, quēadmodū ꝛ Homericus Juppiter in Beta iliados optime significauit. Hęc ille ꝛ cōplura alia. ¶ Hoc ēt Nicephorus in primo introductorij compēdij inuit inquiens eas proprię idefinitas vocitari, quę sine signo vniuersali atqꝫ articulo ꝓferunť, non tamē verū esse/ꝙ solū significet pręๆdicatū inesse omnibus subiecti gradibus, nāqꝫ aliqđ significat ꝛ essentialem pręๆdicati

Dictū Joannis grāmatici.

De ꝓpōnibus idefinitisque cū articulis ꝛ sine ꝓferunť.

Nota de articulis de mēte Ammonij.

Quę sit dr̄ia inter articulū ꝛ signū, vic.

Nicephorꝰ s ꝓpōne idefinitā.

ad subiectum habitudinẽ/aliquando τ ἀντωνομασίαν aut excellentiam/vt ὁ ποιητής. Cȝ autem indefinite propositiones cum articulis aliquando vniuersalem reddãt, videtur innuere Aristoteles ad finem libri de interpretatione, neqȝ ob hoc tamen dixerim indefinitam cum articulo semper ęquiualere vniuersali, multa enim τ alia significat articulus, quemadmoduȝ optime in libro de cõstructione declarat Apollonius dyscolus, sed hęc grãmaticis ac literatoribus relinquãtur. Cȝ si latius forsitan digressi fuimus/q̃ oportebat, hoc fecimus nõ iniuria, nãqȝ τ apud maximos phos de hoc maxima extitit dubitatio sed hęc magis gręcis q̃ latinis vsu veniunt, nec solũ gręcis, sed etiã barbaris, nãqȝ τ hi τ iter hos presertim hebrei non mediocrẽ faciunt differentiã/si proferatur ppositio vna absolute sine determinatione/an cum determinatione, quã illi vocãt he cognitiõis, si eni signũ hoc addatur/ plerũqȝ propositio, quę antea erat indefinita particulari ęquiualens/vniuersali ęquipotens redditur, quod alicubi in libruȝ de interpretatione notauit Aluidus rosadis, sed de his alibi. Ad propositum iam redeamus.

Aristoteles q̃ indefinite cũ articulis equiualent q̃nqȝ vniuersalib⁹.

Articuli magis apud grecos τ barbaros q̃ latinos vsu veniunt.

Consimiliter autẽ eligenda/τ quę ipsum sequitur tota/ob dictam causam: ipsum ṽo cõsequens non assumẽdum totũ sequi: dico ãt veluti hoiem omne animal/aut musicã sciaȝ omnẽ: sed tñ simpliciter sequi/quẽadmodũ τ protẽdimus: nãqȝ inutile alterũ τ impossibile/veluti omnem hoiem esse omne aial/aut iustitiam omne bonũ: sed ex quo sequitur/in illo omni dicitur: sed quũ ab aliquo cõtineat subiectum: qð cõsequẽtia/oportet accipere: quę sequunt vlẽ vel non sequunt/non eligenda in his: sunt enim in illis accepta: quęcũqȝ enim animal/τ hominem sequunt/τ q̃cũqȝ non insunt/cõsimilr: quę ṽo circa vnũqðqȝ propria accipiendũ: sunt eniȝ quędaȝ speciei propria pręter genus: necesse nanqȝ diuersis speciebus propria quędaȝ inesse, neqȝ igitur vniuersali eligendũ/quę sequitur qð cõtinet/ vt animali quę sequitur homo: necesse enim si homine sequitur animal: τ hęc omnia sequi: cõuenientiora auteȝ hęc hois electionis.

Quemadmodum inquit eligimus/quę totum sequunt subiectum/ita etiam antecedentia vniuersaliter subiectũ excerpenda sunt. [Ipsum ṽo consequens.] hoc est ipsuȝ prę-dicatum non debemus proferre cum signo vniuersali/puta dicẽtes/homo est omne animal/vt/omnis homo est omne animal, τ de reliquis consimiliter, sed simpliciter τ absqȝ signo vniuersali huiusce modi termini proponendi, quẽadmodũ protendere ac proponere in syllis cõsueuimus, aliter nãqȝ proponẽtes τ inutileȝ τ impossibilem rem facimus, veruȝ si cum vniuersali determinatione aliquid proponendum est, illud debet esse subiectum ex quo pdicatum sequitur, nãqȝ recte dicimus omnẽ hominẽ animal esse, non autem hominẽ esse omne aial/aut omne risibile/aut deniqȝ omneȝ hoiem, hęc enim declarata sunt in libro de interpretatione sectio secundo, vbi τ Hermeas Ammonius rationem assignauit, cur signum vniuersale pręd icato commode non possimus addere. Nos ṽo aliaȝ dicimus, nãqȝ veluti plerũqȝ etiã diximus

Ammoni⁹ in libro de interpretatione q̃ signũ vlẽ nõ addat pdicato rõnẽ dedit.

pręd icatum formẽ, subiectum autem materię rationem habet, τ propterea quęcũqȝ signa materiam significant/ subiecto, quęcũqȝ formam/pręd icato rectius adijciunt, quum itaqȝ pręd eterminationes iste/omnis/nullus aliquis ac non ois/quantitatem ac materiam notant, nõ immerito ad subiectum ponuntur, quemadmodum modi ac negationes omnes rectius pręd icato adiacent tanquã formam significantes. Cȝ si Aristoteles animam entelechiam quandam dicit, τ Plato rhetoricam experientiaȝ quandam, hoc factum fuit, ne quispiaȝ male existimaret propositiones istas pręd icatione conuerti/vt omnis entelechia anima esset, τ omnis experientia rhetorica, q̃ ṽo in contextu dicit inutile alteruȝ τ impossibile sic exponẽdum, inutile quidem quum signum vniuersale negatiuũ pręd icato adijcimus, puta nullus homo/nullus lapis, signum nãqȝ illud ad pręd icatum nil penitus facit, impossibile ṽo/quum pręd eterminationem affirmatiuam vniuersalem pręd icato apponimus, vt ois homo est oẽ aial. [Sed quum ab aliquo.] quando inquit sit aliquis propositus terminus, hoc enim vocat subiectuȝ non q̃ reuera sit problematis subiectum, sed quoniam in hac electiõe subiectum efficitur, quando inquam propositum terminũ consequentia volumus accipere, non debemus eligere/ quęcũqȝ sequuntur vniuersalem τ continentem terminũ sunt enim potentia accepta in pręd icato propterea q̃ q̃cunqȝ de superiori pdicant/de inferiori etiã dicent, sed ea nñ excerpenda quę speciei propria sunt nec de genere pręd icant, sunt eniȝ quędã talia/quãdoquidẽ diuersis speciebus diuersa insunt propria, puta in exemplo si eligenda sint, quę hoiem sequuntur, non debemus eligere quę sequant aut repugnant animali, dum enim aial eligimus τ ipsum cõsequentia eligimus, puta animatũ/corp⁹ substantiam, hęc nãqȝ in potentia ab animali cõprehenduntur, non igitur hęc eligenda, sed magis quęcũqȝ hoi aut repugnãt aut cõsequunt, puta rationale/irrationale/ risibile/hinnibile, hęc eniȝ homini quodãmodo propria sunt. [Neqȝ igitur vli.] sensus est/quũ electionẽ facimus τ eligimus quę terminus subiectus ab aliquo contentus sequit/nõ debemus vti vli continentia τ accipere huius antecedentia, puta in exemplo sit terminus positus homo. continet autem hunc animal/τ sequitur ipsum, quaȝ eligimus antecedentia hominis non debemus accipere animal dicẽtes/q̃ τ hoc.i. animal sequitur hominẽ antecedentia, hoc enim potentia positum fuit, nam qðcunqȝ sequitur hoiem τ antecedentia hominem sequitur, quare si animal sequit hoiem/nimirum τ antecedẽtia hominẽ sequet. Uel aliter inquit Alexander τ huic sententię astipulatur etiaȝ Philoponus, quãdo volumus accipere antecedentia alicuius vniuersalis, non debemus assumere ea/quę antecedant antecedẽtia, sed quę imediate antecedunt ipsum vniuersale, puta si eligenda sint antecedẽtia animal/nõ debemus eligere antecedẽtia hoieȝ, quęcũqȝ enim hoiem antecedunt τ animal, veluti si grãmaticum hoiem antecedit/nimirum τ animal ipsum antecedet, q̃ si antecedẽtia hoiem eligeremus/non ad animalis sȝ ad hois magis spectarent electionẽ, τ hic quidem sensus est. Contextus ṽo series ob nimiaȝ breuitatẽ obscuriuscula fuit. debemus aũt hũc in modũ dirigere, neqȝ in vniuersali eligendo opus est ea eligere, quę sequit illud qð cõtinetur, hoc est quę antecedunt ipsuȝ antecedẽs, quẽadmodũ in aiali eligẽdo/nõ quę antecedũt hoieȝ, sed quę imediate antecedũt aial, nãqȝ si aial pdicatur de hoie τ de oibus ab homine contentus pdicabitur, nec solũ contextus nr̃ hãc retinet difficultatẽ, sed τ gręcus idẽ negociũ facessit. οὐδ' ἐδ' ἡ τῶ ὅλῳ ἐκλεκτέον, ὅσ' ἕπεται τὸ περὶ

Nota alij rõnẽ de codeȝ.

Quid p subȝ itelligẽdũ sit. Nota diff cũ tẽt' huius τ cũ τ litere.

χόμενον, οἷον ζῶον οἷς ἕπεται ἄνθρωπος. ἀνάγκη γὰρ εἰ ἀνθρώπῳ ἀκολουθεῖ τὸ ζῶον, καὶ τούτοις ἅπασιν ἀκολουθεῖν. ⁊ reliqua.

¶ Assumēda vo ⁊ que vtplurimū sequunt: ⁊ que sequit. Problematū nāqꝫ vtplurimū ⁊ sylls ex ꝓpōnibus vt plurimuꝫ aut oibus: aut aliquibus: similis nāqꝫ vniuscuiusqꝫ conclusio principijs. Amplius que oia sequunt nō eligendū: nō enī erit ex ipsis sylls: ob quaꝫ aūt cām in sequētibus erit manifestū.

¶ Qm̄ ars hec inueniēdi mediū nō solū demōstrationib⁹ accōmodat, sed ⁊ dialecticis ac rhetoricis rōcinijs, inter que sunt quedā problemata στοχαστικά hoc est coniecturabilia, ppterea iquit si ꝯclusio ⁊ problema vtplurimuꝫ fuerit, debemus ⁊ ꝓpōnes vtplurimū accipere, qm̄ quēadmodū ⁊ supra retulim⁹, necesse est ꝯclones aut vtrisqꝫ aut alteri saltē ꝓpōnū similē esse. Hinc etiā cām aucupari possum⁹, ob quā neqꝫ in topicis neqꝫ in elēchis sophisticis modū tradidit inueniēdi mediū, quecūqꝫ enim ad oēm cōstituēdū facerēt syllm simplr hoc in loco cōplexus est. [Amplius que oia.] non debemus eligere que sequant vtrūqꝫ terminū subm inquā ac predicatū problematis, qm̄ ex ipsis nō cōstituit sylls, que vo sit cā paulo īfra declarabit, qm̄ ex vtrisqꝫ affirmatiuis in scda nō erigit vtilis cōplicatio. ¶ Dubitat autē hoc in loco Joannes Philoponus inquiens supfluum extitisse hec adduxisse modū faciēdi vnicā cōiugationē inutilē, quū enim, quēadmodū infra planū erit, tres sint modi constituēdi cōplicationes inutiles, aut d nullo, aut de oibus mētio hic faciēda fuit. ¶ Rñdemus ad hoc nō id in hoc loco dicere Phm, qd inferius repetit, infra enim cōius ac lati⁹ ait ex ꝯsequentibus vtrūqꝫ nullā fieri coniugationē syllogisticā, siue ea cōissima sint, siue minus cōia, hic autē pressius inquit non esse eligenda, que cōissima sunt, ⁊ de oib⁹ predicantur, qm̄ ex his nō potest fieri cōplicatio nisi ex ambabus affirmatiuis in secunda figura, que penitus est inutilis, quēadmodum infra elucidabitur.

Problemata coniecturabilia.

Quare in topicis ⁊ elenchis nō tradidit artem inueniēdi mediū.

Dub⁹ Philoponi.

Solo eiusdē

¶ Construere igit volētibus de aliquo toto: aspiciendū qdē in subiecta eius, qd cōstruit: de quibus ipsuꝫ dicit: de quo aūt oportet pdicari, quecūqꝫ hoc sequunt: si nanqꝫ horuꝫ aliquid idem fuerit: necesse est alterum alteri inesse. Si vo non qd omni, sed ꝙ alicui, que sequtur vtrūqꝫ: si enī hoꝝ aliqd idem, necesse alicui inesse. Ceterū quū nulli oporteat iesse, cui nō est opus iesse, ad sequētia: qd autē opꝫ nō inesse, in que nō contingunt ipsi inesse, aut ecōuerso: cui quidē opꝫ nō inesse, que nō contingunt ipsi inesse: qd aūt nō inesse, in ꝯsequētia: quū enī hec vtralibet eadeꝫ fuerint, nulli cōtingit alteri alterū inesse: fit enī qñqꝫ qdeꝫ in pria figura sylls, qñqꝫ aūt qui in media. Qz si alicui nō inesse, cui opꝫ nō inesse, que sequitur: qd aūt non inesse, que non pñt ipsi inesse: si enī hoꝝ aliqd idē sit, necesse alicui non inesse. Sed magis fortasse sic erit vnūqdqꝫ dictoꝝ manifestū. Sint eniꝫ cōsequentia a, in qbus b, que vo ipsum seqtur, in qbus c, que autem non contingūt ipsi inesse, in quibus d. Rursus ipsi e, inexistētia, in quibus f, que vo ipsum sequitur, in quibus g. que autem non contingunt ipsi inesse, in quibus h.

¶ Hactenus exposuit latius quonā pacto ꝓpōnes eligende sint, nūc ea que superius cōiter prolata sunt vnicuiqꝫ problematū accōmodat, erūt aūt quēadmodū supra etiā retulimus problemata qtuor, vle ac particulare affirmatiua, ⁊ negatiua cōsimilr. Primū itaqꝫ modū tradit inueniendi mediū ad vlem affirmatiuā cōcludendā ⁊ ait, ꝙ si animus exstiterit cōcludere de aliquo toto hoc est vleꝫ affirmatiuā, debemus aspicere subiecta ⁊ añtia id qd cōstruimus .i. predicati in ipso problemate, ꝯñtia vo id de quo opꝫ pdicari, hoc est ipsius subiecti, puta in exēplo, si velimus cōcludere oēꝫ hoieꝫ aiatū esse, accipiemus aial, qd antecedit ipsum aiatū, ⁊ cōsequit hoieꝫ. Qz si nō vleꝫ sed particularem affirmatiuā rōcinari mens fuerit, eligemus, que antecedūt vtrūqꝫ, ceu si velim⁹ cōcludere aliqd aiatū esse aial, eligemus hoiem, qui ⁊ aial ⁊ aiatū antecedit. ¶ Sed querit quū duo modi sint ad inueniendū medium, quo affirmatiuā cōcludamus in parte, cur de vno tm̄ hoc in loco mentionē fecerit. ¶ Rñdemus hoc ideo factū fuisse, qm̄ ex isto ⁊ alius modus planior efficiebat, quū tn̄ aliorum inspectio illa altera nō ita sit ad ꝓpositum accōmodata, quēadmodū hec, de ea tn̄ infra sermonem faciet, vbi exactius cōplicationes ⁊ cōsiderationes istas exponet. [Ceterū quū nulli.] si vo inquit velimus vlem negatiuā ꝯcludere, debemus inspicere ad sequētia subꝫ, cui est opus nō inesse pdicatū, ⁊ ad repugnātia pdicatuꝫ, qd est illud, qd opꝫ nō inesse subto in questio, aut ecōuerso, que nō ꝯtingunt inesse subto, cui opꝫ pdicatū in qsito nō inesse, ipsuꝫ vo pdicatū ꝯsequētia, qd pdicatū in qsito ac ꝯclone volumus non inesse subto. Fm enī has vtrasqꝫ inspectiones cōcludit negatiua vlr, ex ꝯsequentib⁹ subm ⁊ repugnātibus predicato in pma, cōuersa aūt ispectiōe in scdo scde seu medie figure. Qz si negatiuā in parte concludere intendamus, añtia subm ⁊ repugnātia predicato erūt aiaduertenda, hoc enī est, qd voluit dum inquit, cui opꝫ nō inesse que sequit, qd aūt nō iesse, que nō pñt ipsi inesse, puta in exēplo sit ꝯcludēdū, aliqd albū nō est hō, accipiemus cygnū, aut niuem, aut aliqd tale, qd añcedat albū ⁊ repugnet homini. [Sed magis fortasse.] fortasse inquit planiora ac manifestiora essent que dicimus, si p figurā ac descriptionē elementoꝝ, qd volumus explicarem⁹, nos aūt ⁊ notiores terminos in mediū afferemus, sit itaqꝫ quesitū monstrandū a, e, ⁊ a, sit pdicatū, bonuꝫ e, subm, voluptas, proponat igit in questionē, aliqñ ꝙ ois voluptas est bonū, aliqñ ꝙ nulla, aliqñ ꝙ aliq, nōnunqꝫ aliquā voluptatē nō esse bonū, deinde cōsequētia a, pdicatū, sint b, mā ꝯñtia bonū erunt, vtile, cōferens, appetibile, cōueniēs, ⁊ silia. hec enī vliter de bono predicant, que vo ipsum sequit, hoc est añtia a, sint c, felicitas, perfectio, opatio fm virtutē. Repugnātia vo ipsi a, sint d, fugiendum, malū, inutile, imperfectū, turpe, ⁊ consimilia. Rursus ꝯsequentia e, voluptatez sint f, motus perfectus, operatio fm naturā, appetibile, eligibile. Que vo ipsum sequitur ⁊ antecedentia sint g, sanitas, fecundia, bona fortuna, opatio fm virtutē, ⁊ cōsimilia. Que aūt non cōtingūt ipsi inesse ⁊ repugnantia sint h, egritudo, labor, tristicia, timor ⁊ reliqua, verū quo facilius hec memorie mandentur sunt a moderniorībus distichum hoc compositum.

Predicat a, b, sequens c, precedit d, sit extra.
E, subit f, sequitur g, precedit h, sit extra.
Qd qualecūqꝫ existat, rē tn̄ ac ꝓpositum breuib⁹ colligit.

Regula ad mediū inueniēdū quo construitur vlis affirmatiua.

Regla ꝯcludendi pticularem affirmatiuam.

Dubiū de particulari affirmatiua.
Solutio.

Regule due ꝯcludēdi vniuersalem negatiuam.

Regula ꝯc'udēdi pticularē negatiuā.

Que sint ꝯsequētia: añtia ⁊ repugnātia predicato.

Que sint ꝯsequētia: añtia: ⁊ repugnātia subiecto.

¶ Si itaqȝ aliquid corū/quę c/idē erit alicui eorum/quę f/necesse est a/omni e/inesse: nāqȝ f/omni c,a/v̄o omni c/quare a/omni c/. Et si c/ ꝛ g/idem/necesse a/inesse alicui coꝝ/quę e/ nāqȝ a/ipsi c,e/autē sequitur omne/g. Si v̄o f/ ꝛ d/idē/nulli coꝝ/quę e/a/inerit ex ꝓsyllo: qm̄ eni cōuertit priuatiuū ꝛ f/ipsi d/idē/nulli coꝝ/quę f/inerit a/f/autē oi/e. ¶Rursus si b/ ꝛ b/idē/nulli coꝝ/quę e/ierit a/naȝ b/omni/a: nulli v̄o inerit corū/in qbus e/idē nanqȝ ex ar

Cōsequen- B tia bonum.

Utile.
eligibile.
prosequendū.
familiare.
cōpendiosū.
conferens.
appetibile.

ꝭ Cōsequētia voluptatem.

Placitum.
non laboriosū
non triste.
non timorosū.
vita sine ipedimento.
appetibile ꝭm naturam.
imperturbabile.
eligibile.
motus lenis.

Repugnātia D bono.

Fugiendum.
nocens.
malum.
nō cōferens.
dispendiosum.
alienum.
damnosum.
inutile.
imperfectum.
turpe.

D Repugnātia voluptati.

Egritudo.
labor.
tristitia.
timor.
indigentia preter naturā.

Antecedētia C boni.

Felicitas.
bona habitudo
sanitas
virtutes ꝭm nāȝ.
perfectus cuius gratia.
vita ꝭm virtutē

H Antecedentia voluptatis.

Sanitas.
abundantia.
bona gloria.
bona ppagatio ꝭm virtutē operatio.
tranquillitas.

ipsi b,b autem nulli eorum que e inerat. Quod si d, ⁊ g idem a alicui eorumque e non inerit. ipsi namqʒ g non inerit: quoniam neqʒ ipsi d,g autem est sub e quare alicui eorum que e nō inerit: si ꝟo ipsi g b idem conuersus fit syllogismus: g namqʒ inerit omni a,b enim omni a e ꝟo ipsi b nam idem erat ipsi g,a autē omni quidem e nō necesse inesse: alicui ꝟo necesse eo ꝙ que ƒm partē cū vli p̄dicatione conuertitur. Planum itaqʒ ꝙ ad predicta inspiciendum vtriusqʒ ƒm vnumquodqʒ problema: per hec enim omnes syllogismi.

Diuisio oiūʒ copulationū.

⁋ Posteaꝙ explicauit elementa significantia vnumquodqʒ eorum, que ad syllogismi constitutionem faciebant, vult impresentia coniugationes ipsas iam exponere, sed quo facilius que dicuntur intelligi possint, prius latius diuisionem complicationum istarum faciemus. ⁋ Namqʒ cōiugatio omnis aut constituetur ex consequentibꝰ vtrūqʒ aut ex repugnantibus vtriqʒ aut antecedentibus vtrūqʒ aut antecedentibus vnum ⁊ consequentibus alterum, ⁊ hoc bifariam aut antecedentibus predicatum ⁊ consequentibus subiectum, aut econuerso. Uel rursus ex antecedentibus vnum ⁊ repugnātibus alteri, ⁊ aut consequētibus vnum ⁊ repugnantibus alteri, ⁊ hec bifariam, aut antecedentibus seu consequentibus predicatum ⁊ repugnantibus subiecto aut retrouersum. Ex vtrunqʒ igitur consequentibus non erigitur vtilis coniugatio neqʒ ex vtriqʒ repugnantibus neqʒ ex antecedentibus predicatum ⁊ repugnantibus subiecto, relique ꝟo omnes complicationes antecedentium consequentium ac repugnātium syllogismum faciunt, namqʒ si aliquis idem terminus fuerit antecedens predicatum ⁊ consequens subiectum vtilis erit pro medio ad vniuersalem affirmatiuaʒ concludendam, puta in exemplo sit terminus iste, appetibile ƒm naturam, antecedens bonum predicatum que sit ⁊ consequens voluptatem subiectum, tunc per hoc medium poterimus concludere omnem voluptatez esse bonam hunc in modum, omne appetibile ƒm naturam est bonum, omnis voluptas appetibilis ƒm naturaʒ, omnis igitur voluptas bonum, ⁊ hoc est quod voluit quum dixit, si itaqʒ aliquid eorum que c idem erit alicui eorū que f necesse est a omni e inesse. ⌊ Ut si c ⁊ g. ⌋ hoc est si antecedentia vtrūqʒ predicatum inquam ac subiectū in vnū coierint concludemus affirmatiuam in parte in tertia figura ⁊ mox etiam in prima per conuersionē alterutrius, puta sit sanitas, tunc ratiocinabimur hunc in modū, omnis sanitas bonum, omnis sanitas voluptas, aliqua voluptas bonum, deinde alterutra conuersa ⁊ in prima syllogismum constituemus. ⌊ Si ꝟo f ⁊ d. ⌋ si inquit consequētia subiectum ⁊ repugnantia predicato in vnum deuenerint vniuersalem concludemus negatiuam hunc in modum nullum d est a omne f est d nullum f est a deinde sic, nullum f est a omne e f nullum e a, vbi scias ꝙ concludimus nullum e a conclusionem quesitam prius premisso prosyllogismo, nam prosyllogismus veluti ⁊ supra retulimus nuncupatur syllogismus allatus ad monstrandam aliquā propositionem p̄ncipalis syllogismi. ⁋ Sed

Dubium Philoponi

dubitat Philoponus quum idem possimus facere in reliquis omnibus, cur Aristoteles de hoc tm̄ fecit mentionem in vniuersali negatiua, quia ⁊ in vniuersali affirmatiua hoc idem facere possimus puta omne g est a omne

Solo eiusdē

f c oē f a deinde oē f a oē e f oē e a. ⁋ Fortasse inquit ipse hoc dixit innuens quodammodo ita etiam in reliquis faciēdū esse. ⁋ Ego autez aliter dixerim, ex prosyllogismo intelligendum esse per conuersionem, namqʒ primo fit syllogismus in prima secunde complicatione, deinde facta maioris conuersione ad primam reuocatur, ⁊ ita concludatur vniuersalis negatiua in prima figura ex prosyllogismo, hoc est prius facto syllogismo in secunda, quod

Rñ̄ auth.

hoc ita intelligendum sit, ipse innuit quum dixit, quoniā enim conuertatur priuatiuum ⁊ f ipsi d idem ⁊ que sequūtur, bifariam autem concludimus vniuersalem negatiuā non enim solo supradicto modo, sed etiam ex consequentibus predicatum ⁊ repugnātibus subiecto, ⁊ hoc est qd̄ voluit, vnum inquit, rursus si h ⁊ h idem, nulli eorum que e inerit a, ⁊ reliqua, ponamus exempla, ex repugnantibꝰ predicato ⁊ consequentibus subiectum, sit puta turpe cōsequens voluptatem ⁊ repugnās bono, ⁊ arguamus hūc in modum, nullum bonum turpe. omnis voluptas turpe nulla voluptas bonum, ex consequentibus ꝟo predicatum ⁊ repugnantibus subiecto in secundo secūde hoc pacto, sit laboriosum quod sequitur bonum ⁊ repugnet voluptati, ita ratiocinabimur, omne bonum laboriosuʒ nulla voluptas laboriosum, nulla voluptas bonum. ⌊ ꝙ si d ⁊ g. ⌋ hoc est si antecedentia subiectum ⁊ repugnantia predicato in vnum coierint, concludemus negatiuaʒ in parte hunc in modum. sit adulterium, quod bono repugnet ⁊ antecedat voluptatem, arguemus ita in primo tertie. nullum adulterium bonum. omne adulteriuʒ voluptas. aliqua voluptas non est bonum, deinde minore conuersa in prime quarto, vtrisqʒ autem in secunde tertio. Quod si queras quonam pacto in quarto secunde conclusionem facturi medium inueniemus. Dicimus modum illuʒ cōcludi facta inspectione ad consequentia predicatum ⁊ repugnantia subiecto non in toto sed ƒm partem, qualiter inspiciebamus etiam ad concludendam vniuersalez negatiuam in secundo secunde, ⁊ consimiliter ad propositionem de quinto tertie dicendū erit. ⌊ Si ꝟo ipsi g,b, idē. ⌋ si ꝟo inquit antecedentia subiectum ⁊ consequentia predicatum in vnuʒ conciderint affirmatiuā concludemus in parte, non directe tamen, ⁊ ƒm naturam sed conuerso syllogismo ac ƒm artem, vbi scias ꝙ ƒm modum istum efficitur vnus ex iis syllogismis, quos nonnulli vocabāt refractos, puta sit medius terminus, tranquillum antecedens voluptatem ⁊ consequens bonū, ita arguemus, omne bonum tranquillum, omne tranquilluʒ voluptas, aliqua voluptas bonum, maiore namqʒ transposita cum cōclusionis cōuersione fiet tertius prime hoc pacto. omne tranquillum voluptas. omne bonuʒ tranquillum. omne bonum voluptas, ergo ⁊ aliqua voluptas bonum, hoc est igitur quod voluit, dum inquit, si ꝟo ipsi g,b, idem conuersus fit syllogismus.

Syllo refractus q̄ ƒm artem cōcludit ⁊ nō ƒʒ naʒ.

⁋ Uerum oportet ⁊ cōsequentium ⁊ que cōsequitur vtrūqʒ ad prima ⁊ vlia maxime inspicere vt ipsius e magis ad k f q̄ʒ ad f solū: ipsius autē a ad k c q̄ʒ ad c solū: si enim a iest k f ⁊ f ⁊ e inerit: ꝙ si nō sequit̄ ex hoc accidit ipsuʒ f seq: cōsimiliter autē ⁊ in q̄bus ipsum sequitur cōsiderandū: si enim prima ⁊ q̄ sub illa seq̄t: ꝙ si nō hec: sed q̄ sub hec accidit.

⁋ Oportet inquit in antecedentibus ⁊ cōsequentibus nō inuestigare ea, que immediate sunt consequētia, aut que vltima antecedentia sunt, sed maxime vniuersalia eligenda sunt, sic enim plures ꝓpōnes ac plura media ad vnā ⁊ eandē habebimus cōclusionem, puta in exemplo, sit e,

ſubm hō, qō cōſequētia ingrenda ſint, nō debemus accipere proxime conſequens vt f/animal ſolum, ſed magis vniuerſalius, quod hoc cōtineat vt k/f/puta animatū/aut corpus. Conſimiliter ſi e/pdicatū puta ſubeʒ antecedētia ſint inquirenda, non debemus ſolum accipere c/puta rationale aut riſibile, ſed magis vniuerſalia puta/corp⁹/aut animatum, quanto enim vniuerſaliora eligemus tanto plura media habebimus ad vnā ⁊ eandem concluſionē, nāqʒ ſi e/puta ſubſtātia inerit/k, f/hoc eſt ija/quę f/cōtinent inerit etiam ⁊ f/⁊ e/ideſt ſi ineſt corpori/qō cōtinet animal/inerit ipſi quoqʒ animali, quod cōtinet hominē. [Et ſi non ſequitur ex hoc.] hoc eſt ſi a/non ſequitur k, f/nil tamē prohibet/quin ſequi poſſit f/veluti in exemplo, ſi animatū non ſequitur ſubſtantiaʒ/nil vetat/quin ſequi poſſit animal. Conſimiliter ⁊ in antecedentibus dicendū eſt, ſi enī animatū antecedit ſubſtantiā/mirū ⁊ aial antecedet, ſi ꝟo aiatum nō antecederet ſenſibile, nil ꝓhiberet quin animal antecedens ipſius animatū/antecederet ſenſibile. ¶ Dubitaret autē aliquis/quō hęc ſupra expoſitis conſonent, ſupra nāqʒ dixerat nō eſſe accipienda/q̄ ſequerenſ cōſequentia/qm̄ in cōſequētibus comprehendebanſ, hic aūt fere totum oppoſitū dicit. ¶ Ad hoc reſpondent nōnulli/ſupra Phm tradidiſſe artem/quō abſolute cōſequentia eligere poſſemus, nunc autē quō nō abſolute cōſequentia, ſed qualiter conſequentia ſubiectum ⁊ antecedentia pdicatum. ¶ Aliter ⁊ melius vt cenſeo Alexander, cui etiam aſſentitur Philoponus, ſupra inqt modū electionis tradidit/nūc quę ſint inter multa eligēda docet inquiens ſemper vniuerſaliora eligenda eſſe, ꝓpterea q̄ monſtrantes de vniuerſalioribus/mōſtrabim⁹ ⁊ de particularioribus. ¶ Aliter ⁊ adhuc melius inqt Leui Gerſonis volens Philoſophū hoc in loco innuere modū eligendi vniuerſale, de quo in primo etiā poſteriorū mentionē fecit, tamen ſi volumus demonſtrare habere tres/nō debemus demōſtrare per dfinitionē ęquicruris aut gradati/ſed per definitionē trianguli, ſi enim de triāgulo fuerit demonſtratū, planum ⁊ de ęquicrure erit, nō autē retrouerſum, ſupra autē nō hoc/ſed aliud itēdebat.

Dubiū de 3 dictiōe dictorum Phi.

Solō q̄rūdā

Solō ppria ex Alexādro. ⁊ Philopo.

Solutio Leui Gerſonis.

¶ Palā ꝟo ⁊ q̄ per tres terminos ac binas propoſitiones cōſideratio: ⁊ p p̄dictas figuras ſylli oēs: mōſtranſ nāqʒ a/ineſſe oi e/qñ eorum quę c/⁊ f/ideʒ aliqd acceptū fuerit: hoc aūt erit mediū: extrema ꝟo a/⁊ e/fit itaqʒ prima figura. Sʒ alicui qñ c/⁊ g/ſumptū ſit: hęc aūt vltima figura: mediū eniʒ fit g. Nulli ꝟo quādo d/⁊ f/idem: ſic autē ⁊ prima figura ⁊ media: prima q̄ a/ineſt nulli f/ſi qdem cōuertitur priuatiuum f/autē oi e/media ꝟo qm̄ d/nulli a, e/autem omni ineſt. Uerum alicui nō ineſſe: quando d/⁊ g/idem ſit: hoc autem vltima figura: a/nāqʒ nulli g/inerit: e/ꝟo omni/g.

¶ Uult Ariſtoteles per ea quoqʒ/quę hoc in ſecūdo ſecto mōſtrata ſunt planum facere omnē ſyllogiſmū ac ratiocinationem conſtare ex tribus terminis ac binis ꝓpōnibus, ⁊ per pdictas effici figuras. Si enī electiones antecedentium ac conſequentium recte propoſitę ſunt, profecto manifeſtum erit/qō dicitur, quęſitū nāqʒ duas habet extremitates, quę cū vno medio termino duas faciunt ꝓpoſitiones ⁊ terminos tres, qui inter ſe ad colligendaʒ aliquā cōplicitā cōcluſionē vnā ex tribus neceſſario figurā cōſtituūt, puta in exēplo, ſi voluerimus vniuerſaliter negatiuam cōcludere, extremitates accipiemus a/⁊ e/ocludemus terminum aliud, qui antecedat pdicatū ⁊ ſequatur ſubiectū/vt c/f/cū quo ⁊ extremitatibus a/e/primā erigimus figurā hūc in modū, omne e/f/eſt a/omne e/eſt c/f/ꝗ omne e/eſt a. idem autem eſt dicere e/f/ac ſi e/m̄ aut f/m̄ diceremus, ſuppoſuimus nāqʒ hos ambos idem eē. Conſimiliter ſi animus fuerit cōcludere affirmatiuā in parte accipiemus antecedentia vtrūqʒ tam ſubiectū q̄ pdicatū, ⁊ ita cōſtituemus ſyllogiſmum in tertia figura, ſic. omne e/g/ſeu omne g/m̄ eſt a/oē g/e/igitur aliquod e/a. Et ſi voluerimus vlem negatiuā cōcludere/accipiemus repugnantia pdicato ⁊ cōſequentia ſubiectum ⁊ ita faciem⁹ ſyllogiſmum in prima vel ſecunda figura, in prima facta maioris conuerſione hunc in modū. nullū f/eſt a/magis nāqʒ cōſentaneū extiterat/vt diceremus, nullū a/eſt f/nā d/qō idem eſt ipſi f/imediatius remouenſ ab a/q̄ ecōuerſo, eſt eniʒ ipſi repugnās, dicamus itaqʒ per cōuerſionē, nullū f/eſt a, oē e/f/nullū e/a. In ſecūda ſic. nullū a/d/oē e/d/nullum e/a/nec mirum cuiq̄ ſit/q̄ in vna harum complicationum aſſumamus f/medium terminum. in alia d, quam enim hęc eadem ſint, variatio hęc ſit, quoniā ⁊ figurę varianſ. Sin autem negatiuam in parte aliene fuerit concludere, accipiemus repugnantia pdicato ⁊ ſubiectum antecedentia, ſic enim tertia efficitur figura, nullum g/a/omne g/e/aliquod e/non eſt/a.

¶ Planū itaqʒ q̄ per pdictas figuras ſylli oēs: ⁊ q̄ non eligenda quęcūqʒ oia ſequunſ eo q̄ nullus ex ipſis fit ſylls: cōſtruere nāqʒ penitus nō erat ex ſequētib⁹: priuare aūt non cōtingit per id qō oia ſequiſ: opʒ enim huic quidē ineſſe: illi ꝟo nō ineſſe. Sed ⁊ manifeſtū q̄ alie cōſiderationes eoꝝ/quę ſunt/ſʒ electiones/inutiles ſunt ad faciēdū ſyllm: quēadmodū ſi cōſequentia vtrūqʒ eadeʒ ſunt, aut ſi quę ſeqtur a/⁊ q̄ nō cōtingūt ipſi e/aut quotcūqʒ rurſus non accidit vtriqʒ ineſſe: nō eniʒ efficitur ſylls per hęc: nāqʒ ſi ꝯñtię eadeʒ/vt b/⁊ f/fit media figura p̄dicatiuas habēs ꝓpoſitiones: ſin autē quę ſequiſ a/⁊ quę non contingūt ipſi e/vt c/⁊ b/prima figura priuatiuā habēs ꝓpoſitionē/quę ad minus extremuʒ: ſi ꝟo quotcūqʒ nō ꝯtingūt vtriqʒ, vt d/⁊ b/priuatiue ambe ꝓpoſitiones: aut in prima aut in media figura: ſic aūt nullo modo ſyllogiſm⁹.

¶ Hucuſqʒ modum inueniendi medium ac diſpoſitionē ſm̄ vnāquāqʒ figuram perſtrinxit, nūc expoſiturus quę ſint inutiles inſpectiones ad medium inueſtigandum, ⁊ inquit non eſſe eligenda quę omnia cōſequantur, propterea q̄ ex binis vniuerſaliter affirmatiuis in ſecunda vti ſupra enarrauimus/non erigitur vtilis cōplicatio, ſi eniʒ fieret/aut affirmatiuum concluderetur problema aut negatiuū, non affirmatiuū, qm̄ ex ſequentibus vtrūqʒ hoc eſt in ſecunda figura/nulla penitus concludebatur affirmatiua, neqʒ negatiuum, qm̄ ſi concluſio negatiua ad minus altera ꝓpoſitionum conſimilis eſt, ⁊ quemadmodū diximus non eſſe eligenda/quę ſimpliciter omnia cōſequunſ/vt eus ⁊ conſimilia, eodem pacto limitatius dicendū erit de ija, quę non conſequuntur abſolute omnia/ſed vtrunqʒ tm̄ hoc eſt ſubiectum ac pdicatum, puta ſi vellemus concludere omnem hominē animal eſſe/⁊ accipe-

remus animatū,hoc eni nō sequit̄ ois vnilr, sed tm̄ alal & hoiem/vel & pauca alia. Eodē pacto inutilis erit inspectio/si accipiamus antecedentia pr̨dicatum ac repugnātia subiecto,ex his enim sylls efficitur in prima cum minore negatiua,qui nullam nisi refracte & sm artem cōclusionē syllogistice colligit, puta omne c/b/a/nullum e/c/b/ex his enim propositionibus nil vi ratiocinij sequitur, nisi forsasse artificiose & non sm naturā diceremus hanc fieri conclusionem,aliquod a/non est e/verum non hoc intendebamus,sed cōuersum,q̄ si negatiua in parte terminis retrocedēt,posset & h̨c cōplicatio inter vtiles vtiqz cōnumerari. Eadē quoqz rōne ostendi pōt/nec etiam in scda figura posse fieri vtilē cōiugationem,si quis ita dicat posse syllogizari,nullū e/est c/b/aliqd a/est c/b/p cōuersionē vlis affirmatiue in particularē ex qbus colligit̄ in tertio scdç aliqd a/nō est e/qz ergo nō remeat particularis negatiua/nō possumus ꝯnē intentā ꝯcludere/quę est aliqd e/nō est a. Jtidē inutilis & nō syllogistica cōiugatio fiet,si vtrisqz repugnantia eligerem⁹,ppterea q̄ ex ambabus negatiuis in nullo ꝑnu⁹figura syllogisticū aliqd efficit̄,& ita habemus in sūma inspectiones oēs ad mediū inueniendū pertractatas/tā vtiles q̄ȝ inutiles,q̄s etiā moderniorū nōnulli igeniose admodū h̄ disticho cōpr̨hēdere.

Versus duo quibus vtiles cōiugationes ab inutilibus distinguūtur

Fecana/Cageti/Dafenes/Hebare Gedaco.
Gebali stant,sed non stant/Febas/Hedas/& Heca.

Ubi notes/q̄ a/in vltima syllaba vlez signat affirmatiuā.i/affirmatiuā in parte,e/vliter negatiuam o/i parte,in aliis vo syllabis ab vltima a/signat pr̨dicatuz e/subm, vnde quū dicit Fecana/significat,q̄ ex fe/hoc est ꝯsequētibus subm,nā f/consequentia subiectū significabat,& ca/antecedentibus pr̨dicatū,cōcluditur a/hoc est vlr affirmatiua,& ita reliquę oēs dictiones in his contente versibus exponēde erunt, quapropter Fecana/Cageti/Dafenes/Hebare/Gedaco & Gebali, he omnes inspectiones consistentes erunt/atqz vtiles. Febas vo Hedas & Heca nō consistent/neqz vtilem facient inspectionem.

℃ Sed manifestū & qualia eadē accipiēda/q̄ sm inspection[illegible] nō qualia diuersa aut ꝯria: primū quidē qm̄ ispectio mediȷ grā: mediuz vo nō diuersuz/sed idē opz accipere: postea & in quotcūqz accidit fieri syllm eo/q̄ fuere accepta ꝯria/aut nō ꝯtingētia eidē inesse/in p̄dictos oia reducent̄ modos/veluti si b/& f/cōtraria/aut non cōtingūt eidē iesse:erit eni his acceptis sylls/q̄ a/ꝯtingit iesse nulli eo℞/quę sunt e/sed nō ex ipsis/ve℞ ex pr̨dicto modo: nā b/a/quidem omni:e/ vo nulli inerit:quare necesse b/idem esse alicui.b.

Tacita obiectio

℃ Occurrit nūc tacite cuidā obiectioni,qm̄ eniz supra dictū fuerat ex supra relatis planū ac perspicuū esse syllm oēm ex tribus cōstare terminis,posset aliqs nō imerito dicere:nōne aliqū fit vtilis cōplicatio ad vlez negatiuaz cōcludēdā,si ꝯsequētia vtrūqz fuerint aut ꝯria aut disperata,& ꝯsimilr si añtia subm & ꝯsequētia pr̨dicatū eodez pacto se habuerint: ℃ Respōdet itaqz Phs iquiens inspectiones istas pęnitus inutiles esse, tū qz inspectiones inueniēdi mediȷ grā sunt,mediū aūt vnū est/& non plura quēadmodū esset si cōtraria acciperemus, tuz vo qm̄ si in inspectionibus istis aliqd est vtilitatis, illud ꝑculdubio ex supra enarratis ispectionibus ꝑuenit, naz si b/& f/cōtraria sunt/accidit ex ꝯsequētib⁹pr̨dicatū/& repugnantibus subto rōcinıuz fieri,hoc est b/& b/idē esse,aut f/& d/

Rñsio Phi in litera.

Rō sic ispectio de ꝯrijs.

puta in exēplo sit/quēadmodū inquit Philoponus b/nigrū a/ethiops f/album e/cygnus,poterimus ita rōcinari, ois ethiops niger/ois cygnus alb⁹/nullus cygnus ethiops, vel vt melius inquit Aluidus rosadis, si velimus monstrare pulchritudinē non esse finē hois/& ita faciam⁹,ois finis hois est bonus/ois pulchritudo est mala,nulla pulchritudo est finis hois,hoc eniz idem est/ac si diceremus ois finis hois est bonus/nulla pulchritudo est bona/nulla pulchritudo est finis hois.aut sic/nullus finis hois est malus/ois pulchritudo est mala/nulla pulchritudo est finis hominis. H̨c sunt quę in summa dicit Aristoteles.

℃ Uerū referēte Philopono ꝯtextus varius in varijs reperit̄ codicibus,nōnulli eni ꝯtextus ita se habent, sed manifestū & qualia eadē accipienda quę sm inspectionē & qualia diuersa aut cōtraria,alij dicūt & nō qualia diuersa aut ꝯtraria,si priore modo legat̄/sensus erit, qm̄ ex p̄dictis manifestū,quę eadē accipienda sint/manifestū ēt erit/quę diuersa aut contraria,ita q̄ sit tanq̄ȝ porisma ex supra dictis concludendū,si vo aliter & melius se habuerit cōtextus,sensus erit,manifestum nobis factū est ex p̄dictis/quę eadē accipiēda sm vnūqdqz ꝑblema & non q̄ diuersa aut ꝯria,non eni eligēda q̄ ꝯria aut diuersa, q̄q̄ melius ita se habeat ꝯtext⁹/planum ex consequentibus.

Nota diuersū esse ꝯtextum i varijs codicibus grecis.

℃ Rursus si b/& g/nō cōtingunt eidem inesse: q̄ a/nō inerit alicui eo℞/quę sunt e/sic etenim media erit figura:nā b/a/quidez omni : g/vo nulli inerit:quare necesse b/alicui eo℞/quę b/ idē esse:nāqz nō cōtingere b/& g/eidem iesse/ nihil differt/q̄ȝ/b/ idem esse alicui eorūqz/b/ oia eni accepta sunt nō ꝯtingētia inesse ipsi/e. Manifestū igit̄ q̄ ex his ipsis inspectionib⁹ nullus sylls. Nō si b/& f/contraria/necesse b/ idem esse alicui eorū/quę b/& syllogismū per h̨c fieri. Accidit itaqz ita speculantibus ispicere aliam viaz a necessaria propterea q̄ latet identitas eorum/quę b/& eorum quę/b.

℃ Posteaq̄ȝ monstrauit/quomodo ex inspectione contrariorū cōcludimus vniuersalē negatiuā,exponit nūc quō eadez inspectione possimus negatiuā quoqz in parte colligere,inquiens.si b/& g/hoc est cōsequētia pr̨dicatuz & antecedētia subm fuerint aut ꝯtraria/aut disperata,q̄ a/non inerit alicui e/idest negatiuaz cōcludemus in parte, naz b/inest omni a,nulli vo g,inest,quare in scda figura concluditur q̄ nullum g,est a,& quoniaz omne g,erat e/ facta conuersione & aliqd e/erit g,& ex cōsequēti aliquod e,non erit a,puta sit cōcludendum aliquē hoiem nō esse album sit a/albū,e/homo,b/disgregās visuz, g/ethiops, tunc ita ratiocinabimur in scda figura,omne album est disgregans visum,nullus ethiops est disgregans visum, hoc enim pro cōfesso acceptū est,quoniaz supponitur g, & b,aut cōtraria esse aut disperata,deinde cōcludit̄ in secunda,ergo nullus ethiops est albus,deinde qz ethiops antecedebat hoiem,faciamus ita,nullus ethiops albus, omnis ethiops homo,aliquis homo non est albū,vel ex conuersione minoris in pma figura,hoc est eni qd voluit Aristoteles quū dixit,sic ęteni media erit figura nā b/a, quidē omni.g/vo nulli inerit ita,omne a/b,nullum g/b, sic eni fit media fig⁹,q̄re necē est alicui eo℞ q̄ b,idē esse, b est ꝯria p̄dicatū alicui repugnanti subto, puta disgregās visū,qd ꝯseq̄t albū repugnat̄ alicui hoi, vt ethiopi, nulla eni dūa est dicere b/& b/nō posse eidē iesse,& b/idē

esse cū aliquo b/ıā per b/oia accipiebam⁹/quę repugnabāt ipsi/c. Et hęc est vera huius loci expositio. Alexāder autē vagaᵗ diuersas ac multimodas afferens expōnes, ⁊ aliqñ vult ph̄m dixisse b/inesse nulli g/pro eo/qđ est alicui nō, nō nanq̄ sᵒ asserit nō in parte/sed vlr negatiuā ɔcludi. Nos aūt tot enarrationes adducere absurdū fore duximus, ne incassum ⁊ ab vsu nr̄a excresceret oro. [Accidit itaq;.] hoc est/qui talē modū inueniēdi mediū sectati sunt, viā ac methodū nō nēciam ꝑscrutati sunt, nō nēciam dico, qm̄ nr̄a hęc quā tradidimus/satis supq; sufficiēs erat. Hoc aūt inquit fecere, qm̄ plerūq; ignorabāt an b/c/h/essent eadē, hoc est an ɔsequētia prędicatuʒ ⁊ repugnantia subiecto in vnum conciderent.

Eodem aūt pacto se hn̄t ⁊ sylli ad impoſſe deducentes cuʒ ostensiuis: nāq; ⁊ hi fiunt ꝑ cōsequētia: ⁊ quę cōsequiᵗ vtrūq;: ⁊ eadem inspectio in ambobus: qđ eniʒ ostensiue mōstraᵗ/⁊ per impoſſe est rōcinari ꝑ eosdem terminos: ⁊ qđ per impoſſe ⁊ ostensiue/vt ꝙ a/nulli eoꝝ/quę e/inest. Ponaᵗ eni alicui inesse: qm̄ igiᵗ b/omni/a/a, sᵒ alicui eoꝝ/quę e b/alicui eoꝝ/quę e/inerit: sed nulli inerat. Rursus ꝙ alicui inest: si eniʒ a/nulli eoruʒ/quę e: e/sᵒ oi g/nulli eoꝝ/quę g/inerit a/sed omni inerat. Cōsimiliter auteʒ ⁊ in alijs problematibus: semꝑ eni ⁊ in oibus erit monstratio ꝑ impossibile ex ɔsequētib⁹: ⁊ quę sequiᵗ vtrūq;: ac ſm vnūquodq; problema eadē cōsideratio ⁊ ostēsiue volenti rōcinari ⁊ ad impoſſe ducere: ex eisdē nāq; terminis vtręq; demōstrationes.

Postcaq̄ mōstrauit in omni syllō ac demonstratione mediū iueniri ex prędicta inspectione, ne quispiam male existimaret hypotheticos ac ɔditionales syllos aliā methodū hr̄e ad inuestigādū mediū ac ꝓpōnes inueniēdas, vult impręsentiaꝝ ph̄s monstrare nō differre suppositorios syllos/quo ad hoc/a cathegoricis ac ꝑdicatiuis, ⁊ primo h̄ asserit de deducētib⁹ ad ipoſſe, hi eni queadmoduʒ ⁊ supra retulimus/pars sunt hypotheticoꝝ, ⁊ reddit huius rationē, qm̄ qđ ostensiue mōstraᵗ/pōt ⁊ per impossibile argui, argui dico nō demōstrari, plurima nāq; sunt, quę per ipoſſe tm̄ demr̄ari pn̄t, queadmodū oēm diametrum incōmēsurabilē esse, verū vbicūq; syllm rōcinationēq; rectā facimus, ibidē ⁊ per eosdē terminos ꝑ impoſſe possumus rōcinari. Puta in exēplo, sit mōstrāda vlis negatiua/ꝙ nullū e/sit a/accipiemus ſm supra assignatā methodū/aliqđ cōsequēs a/pręd icatū, qđ idē sit alicui repugnāti subiecto, ⁊ erigemus sylm ostēsiuū hoc pacto in scđa figura, omne a/est b/b/nullū e/est b/b, nullū igiᵗ e/est a/ꝙ si ex hypothesi ⁊ per impoſſe hoc idē velimus ostēdere supponem⁹ ɔnis iducte ɔdictoriū, cūq; hoc ⁊ altera pręmissarū ꝓpōnū/alterius oppᵐ iducemus hunc in moduʒ, omne a/est/b, b/aliqđ e/est/a, aliqđ ergo e/est b / b/cuius oppositū supra acceperam⁹, qđ adhuc clarius exemplo elucidaᵗ, sit monstrandū nullā voluptatē esse bonū, accipiam mediū terminū perfectū/⁊ ita ratiocinabor, oē bonū est ꝑfectū, nulla voluptas ꝑfectū/nulla voluptas bonū, vel sic ꝑ ipoſſe, omne bonū est ꝑfectum/aliqua voluptas bonū/aliqua voluptas perfectū, sed supra dictum ⁊ admissum fuerat nullā voluptatē perfectum esse. Itidez si proponaᵗ monstranda affirmatiua in parte, faciemus

Dē qđ pōt ꝑ syllʒ ostēsiuū mōstrari pōt ⁊ ꝑ deductionē ad ipoſſe.

ex añtibus vtrūq; in tertia rōciniū hoc pacto, omne/c, g/est a/omne c, g/est/c/aliqđ ergo e/est a/ꝙ si per impossibile mōstrare velimus hoc pacto faciem⁹, nullū e/est/a, h̄ eni est ɔnis oppositū, omne c, g/est e/ergo nullū c, g/est a/cuius ɔtriū maior ꝓpōis rōcinij asserebat, nā hoc est qđ in contextu diciᵗ/sed omni inerat, sint in exēplo termini bonū/voluptas/⁊ speculatio/mediū speculatio. Ita dōm erit ⁊ de alijs ꝓblematibus, vlī inquā affirmatiuo ac negatiuo in parte. [Semꝑ eniʒ ⁊ in oib⁹.] hoc est semꝑ ⁊ in omni deductiōe/si animus fuerit mōstrare per impoſſe/hoc faciem⁹ ex añtibus ⁊ ɔsequētibus vtrūq; tam subiecti q̄ ꝑdicati. Sed quęriᵗ cur qm̄ tria sint/quę ad medij inuentionē inspiciunᵗ añtia ɔñtia ac repugnātia, cur de añtibus ac cōsequētib⁹ meminerit/nullā de repugnantibus mentionē faciens. Respōdemus hoc ideo euenisse, qm̄ deductione ad impoſſe maxime vti cōsueuimus ad ostendenda problemata negatiua, quę monstrari per impoſſe nō possunt/nisi ex añtibus ac ɔsequētib⁹, sic eni mōstrare ɔsueuimus vacuū non esse/sic diametrū incōmēsurabilē ⁊ reliqua ɔsimilia, quę oia ideo arguūᵗ/quia eoꝝ opposita ostensiuo monstranᵗ rōcinio, quę qm̄ affirmatiua sunt ꝓpterea ex añtibus ⁊ ɔsequētibus tm̄ ostenduᵗ. [ac ſm vnūquodq; ꝓblema.] nō h̄ dicit/ꝙ ex eisdem monstreᵗ vlis affirmatiua ostēsiuo rōcinio/ex quibus deductione ad impoſſe, ⁊ sic de reliquis problematis, nanq; hoc potius econuerso fieri ɔsueuit, si eniʒ vlis negatiua ostēsiue arguaᵗ/ex ɔsequētibus ac repugnātib⁹ arguetᵗ, si sᵒ eadē monstreᵗ deductione ad incōmodū, hoc fiet ex antecedētibus vtrūq;, hęc enim sunt quę affirmatiuā monstrāt in parte, quā falsam esse cōcludimus, ⁊ qua perempta ad vlem negatiuā ɔcludēdā reuertimur, nō hoc ergo dicit, sed magis/ꝙ ex eisdē mōstramus ostēsiue verā aliquā cōclusionē, ex quibus in deductione ostendimus falsam interimendā ɔclōnē, vel aliter, ꝙ eadē sit gn̄alis cōsideratio/non autem in specie, in oibus nāq; problematibus inspicimus ad añtia ⁊ ɔsequentia ac repugnātia/ſʒ in diuersis problematibus diuersis modis.

Dubitatio.

Solutio.

Quemadmodum si monstratū est a/inesse nulli e/qm̄ accidit ⁊ b/inesse alicui eoruʒ quę e/qđ impoſſe: si acceptū fuerit b/inesse e/quideʒ nulli: a sᵒ omni/planum itaq; ꝙ a/inerit nulli/e. Rursus si ostēsiue ratiocinatum fuerit a/inesse nulli e/supponētibus inesse per impossibile mōstrabiᵗ nulli inexñs. consimilr aūt ⁊ in alijs: in oibus eni necesse cōem aliquē accipere terminū aliū a suppositis: ad quē erit falsi syllūs: quare conuersa hac propositione/altera sᵒ similiter se habente/ostensiuus erit syllogismus per eosdem terminos.

Si inquit per impoſſe ostendamus/nullū e/esse a/accipientes huius oppositū concludemus aliqđ e/esse b/qđ est impoſſe, qm̄ supposueramus/nullū e/esse b/⁊ omne a/esse b/ita eni ɔcludebamus/nullū e/esse a/in scđa figura, vel melius, si inquit per ipoſſe monstratū sit/nullū e/esse a/hoc pacto, aliqđ e/est a, omne a/est b/ergo aliqđ e/est b/possumus ex eisdem terminis/hoc est eadem gn̄ali inspectione vel magis ex eisdē terminis, qui sunt a/b/c/ostensiue mōstrare eandē ɔnē, si accipiamus/omne a/b/nullū e/b, nullū igiᵗ e/a/ꝙ si rursus idē ostensiue rōcinati fuerimus/hoc est/nullū e/esse a/poterimus supposito huius cōtradictorio, aliqđ e/est a/mōstrare ꝑ impoſſe eadē ɔnez/nullū e/est a/, ⁊ in alijs problematis ɔsimilr, quare quod

ostensiue mõstraẽ/idẽ ac per eosdez terminos p impoẽ deducĩ. Conuertunẽ itaqз pacto aliquo mõstratiões iste.

Dubiũ Philopõi: z Alexandri.

℄ Sed querũt Philoponus atqз Alexãder/quõ hoc sit verũ, supra nãqз ostẽdimus quartaз scdę figurę cõplicatione z gnĩã tertię per impoẽ gdẽ mõstrari posse/nõ tñ ostẽsiue. ℄ Rñdent hoc nõ eẽ intelligendũ quo ad modos syllogisticos, sз quo ad pblemata, sз enĩз vniuias cõplicationũ illaꝝ nõ possũt ostẽdi/aut ɔuersione/aut ostensiua rõcinatione, qdcũqз tñ pblema in illis cõplicationibus per impoẽ arguiẽ, idẽ poterit ostẽsiue etiã monstrari, z ecõuerso. [In oibus eni necesse.] in oibus ingt rõcinijs ostẽsiuis ac deductionib⁹ ad icõmodũ necesse est aliquẽ terminũ aliũ a suppositis cõem vtriqз mõstrationi accipere.

Solo eorũdem.

Qui sint suppositi termini z q cões in rõcinijs ostẽsiuis z ducentibus ad icõmodum.

Suppositos ꝟo terminos vocaũt ambas extremitates a/inquã atqз e, cõem aũt terminũ qui extrinsecus accipiẽ ad q̃siti monstrationẽ, puta b/qui cõis iquit Alexãder, ideo nũcupaẽ, vel qa in vtraqз monstratione asciscĩ, vel qa medius fit in ostẽsiua rõcinatione. ℄ Si eni in ostensionẽ ppositũ sit, nullũ e/esse a/accipientes b, terminũ extrĩsecus, ipз mediũ cõstituemus, veluti supra satis exposuimus, z ad hũc in deductiõe ad icõmoduз facimus falsũ syllm/hoc est, ɔcludimus ɔnẽ falsam, qua pẽmpta ad pmariũ reuertimur q̃situз, q̃re cõuersa hac ppõne/hoc est hac ɔne in suũ oppositũ, qd postea efficitur in ostensiua mõstratione ppõ. Altera ꝟo ppõne non mutata ac similr se hñte/ostẽsiuus fiet sylls p eosdem terminos, puta in exẽplo sit mõstrãdũ p ipoẽ, nulluз e/esse a, accipiemus extrinsecus cõeз terminũ b, z hunc in modũ ratiocinabimur, si nõ est verũ, nulluз e/a/sit oppositũ, aliqd e/a, oẽ a/b, ergo aliqd e/b/qd est impoẽ, si itaqз ex ħ voluerim⁹ ostensiuũ pficere syllm, accipiemus ɔnẽ ɔclusam, aliqd e/b/z eã vertemus in oppositũ (hãc eni vocat ɔuersaз) ita, nullũ e/b, z cuз hac z altera eadẽ pmanente, quę erat oẽ a/b/cõstituemus syllm hoc pacto, oẽ a/b/nullũ e/b/nullũ e/a, z ita facta erit ostẽsiua mõstratio ex deductione ad incõmoduз. ℄ Ubi notes q mutationẽ ex ɔdictorio in ɔdictoriũ hoc in loco ɔuersionẽ nũcupauit, fortasse eodez pacto aut cõsili, quo syllos ɔuersiuos dicẽ ɔsueuimus. Sз hęc in scdo poꝝ magis plana fient.

Cõuersio sumit p mutatõe a ɔdictorio in ɔdictorium.

℄ Differt nãqз ostẽsiuus ab eo/qui ad ipossibile, qm̃ in ostẽsiuo ꝑm veritatem vtreqз ponunẽ ppões, in eo autẽ/qui ad impoẽ/soluз vna. Hęc igiẽ magis erũt manifesta p sequentia, qñ de impoĩ dicamus, nũc ꝟo tñ nobis sit manifestuз, q ad eadem ispiciẽduз z ostẽsiue volẽti rõcinari/z ad impoẽ ducere. Sз in alijs syllis/qui ex suppõne, quẽadmodum quicũqз ꝑm trãsumptionẽ, aut ꝑm q̃litateз in subtis nõ in ijs, quę a pãcipio, sз in trãsumptis erit cõsideratio, modus ꝟo ispectionis ideз. Cõsiderare aũt z diuidẽ/quot modis/q ex suppõne, mõstraẽ itaqз vnũqdqз pblematũ sic.

℄ Qm̃ supra mõstrauerat quęcũqз arguunẽ ostensiue eadẽ z deductiõe mõstrari, ideo hoc in loco vult differẽtiã quãdã ponere iter ostensiuã rõcinationeз ac ducentẽ ad incõmodũ, nõ eni solũ differũt quo ad formã, sed ẽt quo ad mãз, ppterea q in ostẽsiuo syllo ambe vere accipiũtur ppões ad ɔcludẽdã ɔnẽ verã, nõ eni põt veꝝ ostensiue ɔcludi nisi ex ambabus ppõnib⁹ veris, sed in deductiõe vera colligiẽ ɔclo z ex altera tñ vera, quẽadmodũ supra satis mõstrauimus, an ꝟo sylls nũcupeẽ qñ rõcinatio quę aliqd mõstrat, an z cõuersio/z deductio ex oppositis sylli nuncupenẽ, in 2° poꝝ lõgo sermone discutiemus.

Ostensiuus syllogism⁹ z ducẽs ad ipoẽ differũt quo ad formã z quo ad materiaз.

℄ Propositionẽ aũt falsam ingt Alexãder vocat oppositũ ɔnis, qd ppõnis vni⁹ vicẽ obtinet in deductiõe ad icõmodũ, aut ppõnẽ falsaз dicit ppõnẽ in deductione ɔclusaз, cuius sublatione ppositũ inferẽ, puta aut hãc aliquod e/est a, aut hãc/aliqd e/est b. [Hęc igiẽ magis.] hoc est dña iter ostẽsiuũ syllm ac deductionẽ magis elucidabiẽ in scdo prioꝝ, quãdo de deductione ad ipoẽ sermonem faciemus. [Sed in alijs syllis.] mõstrauerat superius eadẽ facta inspectione posse z ostẽsiuũ z ad ipoẽ syllm ɔstrui, nũc aũt ingt in alijs hypotheticis, vt qcũqз ꝑm trãsumptionẽ aut ꝑm q̃litatẽ sunt non fieri syllm in subiectis/quę a pãcipio/sed in trãsumptis, sз quo ad modum inspectionis nõ differre, vbi scias/q syllos ꝑm trãsumptionẽ vocãt Philoponus atqз Alexãder/q sũt ꝑm assumptionẽ, qd eni Iuniores inquiũt assumptioneз vocant/Aristo. trãsumptionẽ dicit. ℄ Cęteꝝ expõ hęc mea qdẽ snia locũ nõ hз/si eni ita ꝑз trãsumptionẽ itelligeret Arist. nõ postea subiũgeret, aut ꝑm q̃litatẽ, nã q sunt ꝑm q̃litatẽ, illi etiã hoc pacto existũt ꝑm trãsumptionẽ. Pręterea nõne z qui ad ipoẽ deducunt z ipsi hoc pacto dici pñt ꝑm trãsumptioneз: pfecto etiã, nãqз z ipsi z omnes deniqз non ꝑm totũ hypothetici ac misti veluti supra exposuimus faciũt syllm ad trãsumptũ, satius itaqз vt ꝑm trãsumptionẽ vocemus eos, qui ex ɔcessione nũcupanẽ. Vi eniз pprie appellanẽ ꝑm trãsumptionẽ, puta ɔcedas volo, si monstratũ fuerit alam hoĩs esse imortalẽ, q planũ iter nos sit oẽm alaз esse imortalẽ, hic eni trãsumptuз est/alaз hoĩs esse imortalẽ, quęsitũ ꝟo pmariũ oẽm alaз esse imortalẽ. Ratiocinatio igiẽ nr̃a aut ispectio non versaẽ circa pmariũ q̃situ, sed circa trãsumptũ, qñ hoc ostẽso/primariũ deinceps q̃situз pro comperto habebimus. ℄ Scdm qualitatẽ ꝟo vocat eos/q a maiori/a minori/a simili/a casibus/a coniugatis nũcupanẽ, de quibus oĩb⁹ late in topicis pertractaẽ, puta in exẽplo a maiori, qui locus ad destruẽduз magis q̃ ad ɔstruẽdũ est apt⁹/magis videẽ fęlicitatẽ in sanitate q̃ in diuitijs ɔsistere, veꝝ sanitas nõ est fęlicitas, neqз igiẽ diuitię, q eni fęlicitas i sanitate magis q̃ i diuitijs ɔsistat, ħ tñ notũ psupponiẽ, q aũt sanitas nõ sufficit ad fęlicitatẽ, ħ est trãsumptum, qd mõstrandũ relinquiẽ hũc in modũ, nullus vitiũ hñs est fęlix, sed multi sani vitiũ hñt, nõ itaqз sola sanitas fęlicẽ facit. Cõsilr in reliqs arguẽdũ erit. ℄ Qd ꝟo dic̃ in subiectis Diuus Albertus ita itelligit, vt sensus sit, in alijs syllis hypotheticis, quẽadmoduз in ijs, qui sunt ꝑm trãsumptioneз, aut ꝑm vnã qualitatẽ in subiectis ac suppositis diuersis, nã suppositoꝝ atqз hypothetici a silĩ a maiori z id genus rõcinijs, ois argumẽ ab vna q̃litate existẽ ad min⁹ in subiectis duob⁹, in oĩb⁹ inquã his, ɔsideratio fit in trãsumptis, nõ in ijs q̃ a pn°. ℄ Melius Philoponus in subtis ingt hoc est in aĩtibus, ita vt sic ɔstruaẽ, in alijs hypotheticis, quẽadmodũ qcũqз sunt ꝑm trãsumptionẽ aut ꝑз q̃litatẽ ɔsideratio est in subtis atqз aĩtib⁹, in aĩtib⁹ dico nõ pncipalib⁹, sз ꝑз trãsumptiõez, puta in exẽplo supͣ allato, sylls cathegoric⁹ nõ fit ad mõstrãduз q̃situm pmariũ, veluti q ois ala sit imortalis, ita q sic fiat, si ois ala semp moueẽ/ois ala est imortalis, sз ois ala semp mouetur, hoc eni ipse vocat subtuз z aĩs a pn°, qm̃ est aĩs hypothetice ppõnis mõstrãtis q̃sitũ pmariuз, sз pdicatiuus rõciniũ fit ad mõstrãdũ subtũ z aĩs trãsumpti, erat aũt trãsumptũ z acceptũ ex ɔcessione, si ala hoĩs est imortalis, q ois ala est imortalis, sз ala hoĩs est imortalis, ad hoc enim quod est aĩcedẽs trãsumpti fit cathegoricus syllogismus z idigem⁹ supra tradite inspectiõis.

Quid p ppõnẽ falsaз itelligat Phs dẽ mẽte Alexã.

Quid p syllogismos ꝑз trãsumptionẽ itelligãt Alexãder z Philoponus.

Cõtra expõnem Philoponi z Ale.

Expõ authoris pba q sit sylls ꝑm trãsumptionẽ.

Qui sint hypothetici ꝑm qualitatem.

Quid p subta voluerit Aristoteles.

Expõ Albti,

Expõ Philopõi melior.

Alia expositio Alexã.

¶ Aliter Alexãder in subiectis seu suppositis, h enim sonat τὸ ὑποκειμένου .i. hypotheticis ac suppositorys syllis, vt sensus sit, i aliys vero hypotheticis pter eos q ad ipossi, vt qcunqz sz trãsumptionẽ aut qlitatẽ sũt nõ ẽ ↄsideratio in ijs q̃ a pn° posita sunt, sed in transumptis. i. Cõsiderare aũt et diuidere. q̃m nõ oẽs hypothetici p supra dictas inspectiones iquisitionẽ faciebãt, sed erãt nõnulli q modo penitus diuerso pcedebãt, ob hoc dixit faciẽdã eẽ considerationẽz ac diuisionẽ hypotheticoꝝ oiuz inestigãdo an oẽs p añtia/ↄñtia ac repugnãtia pcedãt, hoc aũt dicit pp eos, q p totũ hypothetici nuncupant, quosqz Theophrastus fm analogiã vocat, quẽadmodũ quos superius per tria appellauim°, sz vero analogiã dicunt, q̃m hoꝝ ppõnes ac ↄ ad silitudinẽ cathegoricoꝝ disponunt, nõ enim sunt pprie sylli, sed totũ hoc ex suppõne sylli, nihil nãqz esse, aut nõ esse ostendunt, q si isti non sunt simplr sylli, oẽs vtiqz simplr sylli efficerent fm pdictã methodum. Reducunt tñ et p totum hypothetici in tres pdictas figuras, quẽadmoduz referente Alexãdro mõstrauit Theophrastus in p° pꝛioꝝ analyticoꝝ, nã q̃n in vna ppõnũ desinit, in alia vero icipit, vt si a/b, si b/c, si igit a/c, tũc ad pportionẽ p° fig° ↄstitutũ eẽ dicem° syllm, sinaũt a diuersis icipiẽtes hypothetice ppões in idẽ desinant, talis dispõ pportionẽ scdẽ figure obtinebit, veluti si a/b, si c/est/non est b, si igit a/est, nõ est c/si hõ aial, si lapis non est aial, si igit hõ nõ est lapis. Qz si ab eodẽ icipiẽtes ppões desināt in diuersa, erit cũ 3° figura silitudo atqz pportio, vt si a/b, si nõ est a/nõ est c, si igit non est b/est c, veluti si hõ et rõnale, si nõ est hõ est irrõnale, si itaqz nõ est rõnale/est irrõnale, q̃m igit in his, q p totũ hypothetici nũcupant, añtia subioꝝ ↄñtia pdicatoꝝ vicẽ obtinẽt, q̃n qd vna ppositio añs hz/id altera ↄñs retinet, pma erit fig°, quãdo vtrqz idẽ ↄñs/scda q̃n vtrqz idẽ añs tertia. Uerũz inqt Alexãder Theophrastus in pmo pꝛioꝝ totũ oppo° fecit, vbi eni ppões ab eodẽ incipiũt et desinũt in alia/scdam vocat figurã, vbi vero a diuersis icipiẽtes desinũt in eãdẽ eã appellat tertiã, cui° ↄtrarium nos penitus asseruimus.

Syllĩ hypothetici quos fm analogiã Theophrastus vocat.

Sylli p totum hypothetici reducunt in tres figuras de mẽte Theophrasti.

¶ Est autem et alio mõ nõnulla hoꝝ rõcinari, quẽadmodũ vlia per particularez inspectionẽ ex suppõne. Si eni c/et g/eadem sint, solis vero g/accipiat e/inesse a/inesset vtiqz omni e. Et rursus si d/et g/eadem, e/autem de solis g/ pdicaret, q a/inerit nulli eoꝝ, que e. Planuz itaqz q et sic inspiciendum.

¶ De hypotheticis oibus hucusqz facta fuit mẽtio, de mistis/de fm totũ hypotheticis, de ijs qui fm q̃litatẽ/de ijs qui ex ↄcessione, vnũ superat declarãduz, q in ijs qui ex ↄcessione accidit aliqñ per alias methodos q̃ per supra dictas mediũ fieri iuestigationẽ, si enim ex pcõcessione acceperimus terminos sibiinuicẽ ↄuerti ex pticulari inspectione hoc est ea methodo/qua pticularia cõcludebam° pblemata, poterimus vlia colligere, erat eni ad affirmatiuuz in parte ↄcludenduz methodus et inspectio si añtia vtriũqz puta c/et g/eadẽ erãt, ad negatiuuz aũt in parte, si añtia subiũ et repugnãtia pdicato in vnuz ↄcidissent, inqt igit inspectiões istas aptas eẽ ad ↄcludẽda vlia affirmatiuũ inquã et negatiuũ, si supposuerim° ac ↄcesserim° terminos ad seinuicẽ ↄuerti, si itaqz c/et g, h est añtia vtriũqz pdicatũ ac subiũ eadez sint, et e/subiũ insit solis g/hoc est e/et g/conuertant, ↄcludere poterimus a/inesse oi e, h est vlem affirmatiuaz, puta in exẽplo sit a/aial, sit e/hõ, sit g/risibile, tunc ita arguemus in tertia, oẽ risibile est aial, oẽ risibile est hõ, ois ergo hõ aial, h aũt ideo euenit, q̃m inter vliter ↄuertebat, si eni oẽ risibile hõ, et econuerso ois hõ risibile, h.n. ex ↄcessiõe seu suppõne acceptuz fuerat.

¶ Sed dubitat Philoponus, quo verũ sit hoiem inesse soli risibili, nã et rõnali inest et aliys cõplurib°. ¶ Ceterũ dubitatio ista friuola nimiuz est, quuz eni dicim°, hoiem solis inesse risibilib° /hoc volum°, q nullũ reperit subz, de quo hõ pdicet, qn illud sit risibile, et hoc verissimũ est. Rursus si accipiant añtia subiũ et repugnãtia pdicato eadẽ eẽ, puta g/et d/ex qbus ↄcludere ↄsueueramus pticularem negatiuaz, et e/hoc est subiũ q̃sti ↄuertat cũ g/hoc est medio termino, tũc ex inspectiõe ista possumus vlr negatiuã ↄcludere, puta in exẽplo, sit a/lapis, e/hõ, et g/d/risibile, ita faciam, nullum risibile lapis, oẽ risibile hõ/nullus hõ lapis, sic eni p particulariũ inspectionẽ possum° in tertia vlia ↄcludere, sz hoc idez fieri posset in scda figura ↄuersis vtrisqz ppõnib°, ac rursus in pcedẽte inspectiõe si oẽs termini ad seinuicẽ cõuerti supponant, dicere enim soliti sumus in terminis ↄuertentib° ex vtrisqz affirmatiuis in scda vtilez astrui posse cõplicationẽ. Ceterũ negõ pposito desiceret, qd aliy omisere/binas istas methodos ad vlia ↄcludenda pblemata ex particulari inspectione/ vnico versu compbẽdimus hũc in moduz. Cogeta si fuerint et Dagete versa vicissim, h est si termini vicissim cõuertantur, ex antecedentibus vtriũqz, et antecedẽtib° subz ac repugnantibus pdicato valebimus a/et e/concludere, idest vniuersale affirmatiuum ad negatiuum.

Dubiũ Philoponi.

¶ Eodẽ aũt modo et in necessarijs et cõtingẽtibus, eadẽ nãqz cõsideratio et per eosdẽ terminos erit ordine eius, qd est ↄtigere et eius qd est inesse syllis, accipiendũ aũt in cõtingẽtibus et que nõ insunt, sed pñt inesse, mõstratũ eni est, q et p hec fit eius, qd est cõtingere syllis, cõsimilr aũt se hẽbit et in aliys pdicamentis. Planũ igit ex dictis non solũ q accidit per hãc viã fieri oẽs sylloes, sed et q p aliã impoẽ, mõstratuz nãqz est syllm oẽm p aliquã pdictarũ effici figurarũ, hec aũt nõ accidit p alia constitui q̃ per ↄñtia, et que vnũqdqz cõsequit, ex his eni ppões et mediũ acceptio, q̃re neqz syllz accidit p alia fieri. Uia igit de oibus eadẽ et circa phiaz et circa artez qualẽcũqz et disciplinã, opz eni inexñtia et q̃bus insunt circa vtrũqz videre et his q̃ plurimis abũdare atqz hec per tres termios cõsiderare/destructẽm quidẽ sic, cõstruentẽ vero sic, fm veritatem quidem ex ijs/que fm veritatem describuntur inesse, ad dialecticos aũt syllos/ex propositionibus fm opinionem.

¶ Occurrit tacite obiectioni, posset eni quispiã ambigere an quẽadmodũ cõplicationes syllogistice, ac sylloꝝ pn° variant in ↄtingentib° necessarijs atqz inexñtibus, ita et inspectionũ modi, et inquit eundẽ modũ inueniẽdi mediũ in oibus esse, pterqz q in ↄtingentib° nõ accipimus, que insunt, sed etiã que inesse pñt, hoc aũt dicit, q̃m supius dixeramus cõtingẽs pdicari nõ solũ de eo/q inerat, sed etiã de eo qd nõ inerat, inesse tñ poterat, veꝝ de his supsatis diximus. i. aliys pdicamẽtis. i. alia vocat pdicamẽta possibile/impoẽ/pbabile/bñ et male, sunt enim modi q̃si infiniti, qui tñ pprie ac legitime dicunt modi sunt/quos

supra

supra recẽsuimus, pdicamẽta ꝟo ĩngt Alexãder dr̃, qꝛ ẜp pdicanť. [Planũ igiť ex dict.] Duculsqꝫ oẽꝫ artẽ inue niẽdi mediũ ꝑtractauit Arist. nũc aũt ĩngt nõ solũ artem oẽꝫ ac sciaꝫ pcedere hac via, sꝫ ꝛ aliam q̃ h̃ faciat iuenire nullo mõ posse, ppea ꝙ sylls ois ac rõcinũ ꝑ aliquam triũ supra dicriptaꝝ figuraꝝ efficiť, in oĩ aũt fig̃ arte su periꝰ tradita vtimur ad iueniẽdũ mediũ. [Uia igiť de oĩ bus.] h̃ ẽ via ꝛ modus inestigandi ppõnes idẽ est in scia q̃cunqꝫ/ siue illa sit scia diuina ac theologia, siue ars opa tiua seu disciplinalis ac mathematica cognitio, oẽs eniꝫ he eadẽ vtunť via ad ppõnes ingrẽdas. Phiam igiť vo cat/ quã alibi diuinã sciam appellat, quãqꝫ in libris post nãlia explicuit, h̃ eni ẽ quã prisci sapiaꝫ vocabãt, cuiusqꝫ ꝯsulti sapiẽtes, vel ẽt sophiste dicebãť. Primꝰ aũt Pitha goras hos Phos appellauit apd Leonẽ tyrãnũ/ ꝑamqꝫ sciaꝫ phiaꝫ. Artẽ ꝟo itelligit h̃ in loco/ scias q̃ circa opus ꝟsanť, queadmodũ moralis/ astrologia/ geodesia/ ac ꝯsi miles, q̃rũ finis in ope ꝯsistit. Sꝫ disciplinã mathemati cas scias nũcupat, q̃ i sola speculatiõe ꝯsistũt, veluti geo metria/ arithmetica/ astronomia/ stereometria, ꝛ id genꝰ sciẽ, opꝫ eni in his oibꝰ inexistẽtia ꝛ qbus inest vnũqđqꝫ, h̃ est añtia ꝛ ꝯñtia, adde tñ etiã repugnãtia videre, ꝛ horũ copiã maximaꝫ hẽre, ac ꝑ tres terminos ordinare, vno mõ destruẽdo ac mõstrando negatiua pblemata alr̃ ꝯstruẽ do, vñ ostẽdimus affirmatiua, ac ẜm veritatẽ hoc est de monstrãdo/ ex ppõnibꝰ ẜm veritatẽ hoc est demr̃atiuis ꝑmis veris ꝛ imediatis, ac dialecticos ꝟo. i. pbabiles syl logismos ex ppõnibꝰ sꝫ opiones ad pbabilibꝰ. Dialecti caꝫ nãqꝫ h̃ in loco eã vult/ quã nõnulli topicã seu localẽ nũcupãt, ꝛ cũ q̃ altera pte ꝯuerti rhetoricã voluit, quęqꝫ ob id potẽtia vocať, qꝛ ꝯña põt concludere, alij ꝟo quẽ admodũ Plato dialecticen vocabãt totã eã, quã logicẽ appellamus, hoc est diuidẽdi/ definiẽdi/ demonstrãdi ac resoluẽdi artẽ. Alij aũt queadmodũ Stoici referẽte Ale xandro in topica Aristotelis dialecticen nũcupabãt, quã nos ꝑmã dicimꝰ phiam, quoꝝ snie accessit etiã Plotinus in 3° pᵉ Enneados ita ipsam finiẽs. Dialectica est habitus ꝑ rõne de vnoquoqꝫ põt dicere quid sit vnũqđqꝫ ꝛ quo ab alijs dĩat, quoue cõueniat, p̃terea quõ ꝛ vbi sit qđlibet, ꝛ si est quid est, atqꝫ entia quot sint ꝛ nõ entia rursus, sꝫ ab entibus alia, ꝛ paulo isra, de oibus inquaꝫ non opione sꝫ scia tractãs, ab errore qui circa sensibile accidit/ vacans, intelligibili ꝑsus adheret, circaqꝫ ipsum diligẽter agit/ falso posthabito/ nutriẽs aiaꝫ in ipo veritatis cãpo. Hęc ille ꝛ cõplura alia. Et sꝫ Proclus in ꝑmũ elẽtoꝝ ꝛ diuus Seuerinꝰ ac alij nõnulli voluerint apud Platoneꝫ dia lecticen vocari, quã nos logicã dicimus/ h̃ est diuisiuaꝫ, definitiuã/ resolutiuã/ ac demõstratiuã, videť tñ nõ alia extitisse Platonis opinio in 7° de republica/ in sophista/ atqꝫ etiã Phedro q̃ h̃ quaꝫ Plotinus recitauit/ dialecti cen inquã vocari ipsam ꝑmã phiam. Sed de his alibi.

Principia ꝟo sylloꝝ vl̃r dictus est, ꝛ quõ se hñt, ꝛ quõ opꝫ ipsa venari, ne aspiciamus ad oia quę dicunť, neqꝫ ad eadẽ construẽtes ac destruentes, neqꝫ cõstruẽtes de omni aut aliquo, ꝛ destruentes ab oibus aut aliqbus, sed ad pauciora ꝛ determinata, ẜm ꝟo vnũ qđqꝫ entiũ eligere/ vt de bono aut scia, priua te autẽ ẜm vnãquãqꝫ sunt plurima. Quare principia quidẽ quę ẜm vnũqđqꝫ sunt, expe rimenti est tradere, dico autẽ vt astrologicã experientiã astrologicę scię, acceptis eni ap parentibus sufficiẽter, ita inuẽte sunt astrolo gice demõstrationes, cõsimilr̃ aũt se hꝫ ꝛ cir ca aliã qualẽcũqꝫ artem ac sciam, quare si ac cepta fuerint quę isunt circa vnũquodqꝫ no strũ iaꝫ demõstrationes ppalare, si eniꝫ nihil ẜm historiã derelictũ fuerit eoꝝ, quę vere in sunt rebus, habebimꝰ de omni, cuius est de mõstratio/ hãc iuenire ꝛ demr̃are, cuius autẽ nõ est naturalr̃ demõstratio/ hoc facere mani festũ, vl̃r itaqꝫ quõ opus est ppositiones eli gere, ferme dictum est, cum diligentia ꝟo ꝑ currimus in negocio circa dialecticam.

Hoc est de ppõnibus ratiocinationũ ac sylloꝝ diximꝰ vniuersalr̃, hoc est non descendentes ad artẽ aliquã aut sciẽtiam ppriam, sed in cõmuni permanentes diximꝰ de ppositionibus omnibus quõ se habẽt, dum syllm cõsti tuunt, ꝛ quõ oportet ipsa venari, ꝙ non est in oibꝰ pble matibus aspiciendũ ad oia superius tradita, h̃ est añce dẽtia/ ꝯsequẽtia, ac repugnãtia, sed aliqñ sufficit inspice re añtia tñ, queadmodum in particulari affirmatiua/ ali qñ añtia ꝛ ꝯñtia, nõnũq̃ ꝯñtia ac repugnantia, ałs añtia ac repugnãtia sꝫ ꝙ diuersa astruimꝰ pblemata, affirma tiuũ negatiuũ vl̃e ac ꝑticulare, quũqꝫ demõstrationẽ in aliq̃ scia astruimus vt de bono aut scia, sigillatim ac ꝑua te de vnoquoqꝫ pñª ac ppõnes q̃rende sunt, sunt eniꝫ ta les plurime, plurimas tales dixit, non ꝙ reuera plurime sint, sunt eni dignitates ac cões animi cõceptiones pauce admodũ, vñ ꝛ dicere ꝯsueuimꝰ pñª ẜm nũm pauca esse, multa tñ ẜm vim atqꝫ potẽtiã, sed plurime sunt respectu ꝑncipioꝝ ac ppõnũ ꝑmarũ quę pluribus cõueniũt scien tijs, queadmodũ de quolibet aut affirmationẽ aut nega tioneꝫ dici, si ab ęqualibꝰ ęqualia demanť/ quę superant ęqualia eẽ, ꝛ ꝯsilia. [Quare ꝑncipia qdẽ.] occurrit tacite obiectioni, posset eniꝫ aliqs nõ imerito dubitare an pñª hęc vniuscuiusqꝫ scię possimꝰ syllo ꝯseq, nãqꝫ fieri h̃ nõ posse videť, si eni rõcinio hęc assequeremur eẽt vtiqꝫ in infinitũ ꝑgressio, neqꝫ etiã altrisecus dõm est ista sue co gnitionis pñª nullũ hẽre. Et ppterea ĩngt pñª hęc experi mento ac memoria cognosci, qđ ẽt in posterioribꝰ exq̃si tius significauit, quũ ĩngt ex sensu memoriã fieri, ex memo ria plerũqꝫ facta experimentũ, ex experimẽtis ꝟo ꝑmo rũ ꝑncipioꝝ cognitiõem acqri, ꝛ adhuc exactius i alpha maiori post nãlia ad pñª iquiẽs/ fieri ex memoria hoĩbꝰ experimẽtũ, ppterea ꝙ eiusdẽ rei multę memorię vniꝰ experiẽtię potẽtiã faciũt, qđ etiaꝫ Polus Platonicus in Gorgia voluit quũ dixit, experiẽtia euũ nostrũ ẜm arteꝫ facit pcedere, ἀπειρία sine inexperiẽtia ẜm fortunã, de his etiã cõplura alia in Nicomachijs ꝑtractata, veruꝫ h̃ impñtia sufficiãt. [Dico autẽ vt astrologicã.] ponit exẽ plum quõ experimẽto q̃ ad artẽ ac sciaꝫ ꝑncipia spectãt possimus ꝑcipere, nãqꝫ inquit in astrologia si sufficiẽter apparẽtia acceperimꝰ hẽbimus tũc pñª astrologica, ex q̃ bus postea poterimus astrologicas demr̃atiões erigere, vbi apparẽtia nõ itelligas, quemadmoduꝫ nõnulli male hallucinãtur, quę apparẽt esse añtia, h̃ eni fatuũ est, quũ superius dixerimꝰ ꝑma ista pñª non cognosci ꝑ añtia, aut ꝑ syllm, sed experimẽto magis ac memoria, veꝝ magis apparentia itelligas sensibileꝫ astrologiã/ ac nauticã ob seruationẽ eorũ q̃ apparent, quã in posterioribꝰ subalter naꝫ astrologię voluit Aristoteles, quãqꝫ Aratus solensis optime ꝑtractauit, hęc eni grece φαινόμενα, latine appa rentia dici ꝑñt. [Si eniꝫ nihil sꝫ historiã.] historiã dixit/

Phia .i. diuina scientia.

Artes .i. scie q̃ circa opus versantur.

Disciplinę .i. sciẽtie mathe matice.

Dialectica h̃ est localis.

Quid dialectica apd Platonem.

Dialectica qd sit apd Plotinum.

Principia ex perimento ꝛ memoria co gnosci.

Quid ꝑ ap parẽtia dbeat itellexerit.

Aratus solen sis.

hoc est narrationē, quēadmodū ꝛ in p̄ de aīa, historiā appellauit de aīa. q.d. si nullā vere p̄dicatoꝝ ī electione nr̄a narrādo omitterem⁹, poterim⁹ de oī demōstrādo sylł' cōstruere, de oī inquā demōstrādo, qm̄ nōnulla ei⁹ sūt nāq̄, vt ad ea rōcinū dirigē nullo pacto valeamus, quēadmodū sūt p⁹ p̄n⁹, hęc eni sylł'o nō mōstrant̄, sed fortasse iductione plana ac manifesta efficiunt̄, ꝛ fortasse hoc est, qd̄ subdit, cui⁹ aūt nō est naturalr̄ demr̄atio, hoc facere manifestū. [Ferme dictū est.] Dixit, qm̄ hęc in topico negocio exactius p̄tractabunt̄, hoc eni est, qd̄ ipse dialecticaꝫ vocauit, ꝛ ꝓpterea superuacaneū etiam foredux̄imus hic locos illos oēs, quos in libro de resolōne, ad mediū inueniendū recensuit Abumaçar Alpharabi⁹, a gn̄e, a dīa, a proprio, ab accidēib⁹, a causis, ab oppositis, a casibus ꝛ cōiugatis, a simili, a maiori ꝛ a minori ꝛ ab ęqualibus, lꝫ eni fortasse hęc nō inutilia sint, qm̄ modū exhibēt inueniendi mediū nō solū in cathegoricis ac p̄dicatiuis sylł'is, sꝫ ꝛ ꝯditionalib⁹ ꝛ inductiōe ꝛ exēplo, qd̄ Aristo. omisit, qa tn̄ magis ad libruꝫ ꝑtinēt topicoꝝ, ideo hęc in illuꝫ vsq̄ locū reiciamus. ¶ Satis sit eni huc usq̄ exposuisse quō singularia vere ꝛ vlr̄ p̄dicari nequeunt, quō p̄dicationes varijs efficiant̄ modis, quō Stoici ens oīuꝫ gen⁹ eē asserentes ipm̄ in q̄tuor partirent̄ p̄dicamēta, quō Plato in q̄nque deide eoꝝ errorē emēdasse qui volebant ęquoca ſm analogiā ꝛ ęquoca ad vnū idē significare, facta inibi pulcherrima ęquocoꝝ diuisiōne, quidq̄ articuli cū idefinita significent ꝓpōne, declaratuꝫ, cur p̄determinationes ac signa nō addant̄ p̄dicatis, quare in topicis nō tradiderit modū inueniendi mediū, quō itelligēdū qd̄ dixit Phs ex ꝓsylł'o, deinde solutaꝫ dubitationē de eligēdis an̄ub⁹ ac ꝯn̄ib⁹, expositūq̄ fuisse quō inspectio fiat ꝑ 3ria, solutis ibidē instantiolis quibusdā circa cōtextū, quō itelligēdū altera ꝓpōne conuersa fieri sylł'm, qui sint sylł'i ſm transumptionē, qui ſꝫ qualitatē, qd in subiectis, quō in diuersis figuris efficiant̄ sylł'i ſm analogiā seu per totū hypothetici nūcupati, quō vl'ia cōcludant̄ ex particularib⁹ inspectionib⁹, qd per ph̄iam itellexerit Phs, quisq̄ p̄mus h̄ noīe vsus fuerit, ꝙ dialectice nomen apud diuersos ī diuerso vsu extiterit, quō p̄n⁹ experimēto acquirant̄, quid ꝑ apparētis itelligēdū, ꝙ aliter Abumaçar de medio inueniēdo artē tradiderit. His explicitis ad alia trāseam⁹.

¶ Que aūt diuisio per gn̄a parua quędaꝫ particula est dicte methodi, facile est cōspicere, est eni diuisio velut imbecillis sylł's, qd̄ eni opꝫ monstrare petit̄, rōcinamur autē sēp aliqd superioꝝ. Primuꝫ v̄o ipm̄ hoc latuerat oēs vtentes ipsa, ꝛ persuadere conabant̄, ꝙ esset impossibile † de suba demonstrationem fieri ꝛ eo qd̄ est quid, quare neq̄ † ꝙ cōtingit rōcinari diuidentes intellexere, neq̄ ꝙ sic cōtingebat, quemadmodum diximus.

¶ Plato, quiq̄ academica sequebantur placita plerīq̄, dialecticen, hoc est p̄mā ph̄iaꝫ quatuor in partes secabāt diuisiuā, definitiuā, demōstratiuā, ac resolutiuaꝫ, adeoq̄ diuisiuā magnificabāt, vt hāc, teste Alexādro, solā dialecticen appellarent ac triūphuꝫ ph̄ię dicerēt, Proclus tn̄ Diadochus nō de sola diuisiua sed de tota dialectica ꝓtulisse hoc Platonē in 7° de republica voluit, qcq̄d tn̄ sit ꝛ Plato ꝛ antiqui oēs magnā diuidēdi methodo vim ac p̄rogatiuā ascripsere, ꝓpterea ꝙ ipsa quodāmodo via esset ad venādā definitionē, quēadmodū in posteriorib⁹ etiā tradit̄, quę ad demr̄ationes faciendas tāq̄ medium ascisscit̄. Unde ꝛ in Phedro ait, se eius vestigia tāq̄ dei semper sequi qui optume ꝛ diuidere sciat ꝛ dīfinire, ꝛ qm̄ resolutio cōpositā resoluit demonstrationē, ob id resolutorię quoq̄ discipline nō paruū cōfert, quasobres nō imerito fortasse vel ph̄ię vel mathematicoꝝ sciarū triūphus appellabat̄, Aristoteles tn̄ ꝙ Platonē quēadmodū pulli equini mr̄em calcib⁹ repulit, quāq̄ eūdē semꝑ ꝛ insequit̄ ꝛ emulat̄. Uult impr̄sentia opinionē istā de diuisione cōceptā pro virili sua demoliri inquiens diuisionē nō solū eā nō esse, quę de ph̄ia ac scientijs oībus triūphat, veruꝫ ne firmū etiā ac stabilē sylł'm, sed ībecillē ac debileꝫ valde. ¶ Cęterū qm̄ diuisio multifariā dicit̄, nāq̄ ꝛ gen⁹ in spēs ꝑ dr̄as diuidit̄, ꝛ totū in ꝑtes seu formales siue etiā māles, ex quibus illā diuisionē, hāc partitioneꝫ vocat in topicis Cicero, qd̄ tn̄ vix cōcedit Fabius, ꝛ vox ęquoca in ꝓpria significata, atq̄ hęc oīa per se dicunt̄ diuidi, sūt aliī insecus, quę ꝑ accn̄s partiri ꝯsueuim⁹, quēadmoduꝫ subm̄ in accn̄tia, ꝛ ecōuerso in subiecta accn̄s, atq̄ accn̄s demū in accn̄tia. Quas v̄o nōnulli addūt diuisiones speciꝫ in īdiuidua, aut diuisiones ab vno aut ad vnuꝫ, superuacaneas oīno existimam⁹, nāq̄ spēi diuisio in īdiuidua enumeratio poti⁹ q̄ꝫ diuisio cēsenda est, ab vno aūt ꝛ ad vnū diuisiones voces in sua significata partiunt̄. Qm̄ igit̄ tot modis diuidi aliqd nūcupat̄. Aristoteles hoc in loco de ea tn̄ meminit, quę genus in spēs diuidit, tāq̄ oīuꝫ dignissima, vt hac dānata reliquę etiam eliminent̄. Ait ḡ diuisionem ꝑ gn̄a, hoc est diuisionē gn̄is in spēs ꝑuā quandaꝫ particulā esse dicte methodi ꝑ dictā methodū itelligens, quā nuper tradidit ad ꝓpōnes ac mediū inueniēdū. ¶ Qm̄ eniꝫ diuisio nō ad omne mediū inueniēdū est vtilis, sed ad mediū tn̄ demr̄atiuū inuestigandū ascisscit̄, ꝑꝑ hoc parua q̄dā ꝑticula nūcupat̄ dicte methodi, aut ꝑ dictaꝫ methodū magis itelligit syllogisticā totā, huius eniꝫ parua q̄dā ꝑticula est diuisiua, vel qa syllogistica tota in quatuor secat̄ ꝑtes ac docēdi modos, quēadmodū supra etiā diximus, vel qa oīno aliqd rōcinat̄, nō tn̄ qd̄ ꝓponit̄, vel qa tn̄ vl'em affirmatiuā ꝯcludit, ꝛ ꝓpterea de an̄ub⁹ ac ꝯn̄ib⁹, imo fortasse de ꝯn̄ib⁹ tn̄ curat, nullā de repugnantib⁹ mentionē faciēs. ¶ Alij quēadmodū Aluli dus Rosadis rōnē esse dicunt cur parua sit methodus, qm̄ ē ībecillis sylł's, imbecillis aūt qa nūq̄ ꝓpositū rōcinatur ꝓblema, sed semꝑ aliqd cōius, hoc eni est qd̄ dicit, qd̄.n. opꝫ mōstrare petit̄, rōcinamur aūt semꝑ aliqd supiorū. Est aūt methodus, quēadmoduꝫ in alpha n̄alis auditus ex auctē Alexādri refert Simplicius, habitus cuꝫ rōne speculādi ea quę sub ipso sunt. [Primū v̄o ipsuꝫ hoc.] Primū inqt prisci oēs h̄ ignorabāt, hoc est diuisionē aut nihil p̄enitus rōcinari aut nō q̄situ ꝓpositū, ꝛ ꝓpterea ipsi nitebant̄ mōstrare ac ꝑsuadere, ꝙ qm̄ de suba ac definitione nō possum⁹ demr̄ationē astruere, ob id necēium foret vti diuisiua methodo, ad definitionē arguēdā, ꝛ ideo duo ignorabāt, ꝛ qd ꝑ diuisionē possemus rōcinari, ꝛ ꝙ nō eo pacto quo ipsi volebāt, volebāt eni ipsi q̄situ posse diuisiua methodo cōcludi, qd̄ tn̄ fieri non poterat, aut nō legendū est qd, sed ꝙ seu qm̄, hęc eni dictio ὅτι apud gręcos ambiguā reddit orōnē, pōt eniꝫ vnica esse dictio, pōt ꝛ due, si vna extiterit, legem⁹ ꝙ seu qm̄, si bine legemus qd, si igit̄ legemus quid, sensus erit, quē supra diximus, si v̄o ꝙ seu qm̄, ita iterp̄tabimur, q̄re isti duo ignorabāt, p̄us ꝙ per diuisionē possim⁹ rōcinari ac sylł'm cōstruere, ſm ꝙ eo quē diximus modo, aliquid superioruꝫ ac cōmuniorum, semper ratiocinabimur.

¶ In demōstrationib⁹ itaq̄, quādo opus sit aliquid rōcinari inesse, opꝫ mediū, per quod fit sylł's,

Nota locos quos ad mediū inueniēdū recēsuit Abumazar Alpharabi⁹.

Epilog⁹ sup dictoꝝ ī inuentiōe medij.

† Melior lectio posē sm alij expositores legunt. † als quid

Diuisio dialectice ſꝫ Platonem.

Diuisio multis modis fit.

Quare diuisio sit parua particula dicte methodi.

Expō alioꝝ ꝛ Aluli di rosadis.

Vbum ὅτι apud gręcos ambiguū ē

fit syllo: ⁊ minus semp esse ⁊ non vli⁹ prime extremitatū, diuisio aūt ɔtr̄iuz vult, ipm nāq̧ vl'e accipit mediū, sit eniz aial/in quo a/mortale in quo b/⁊ imortale in quo c. homo autē cuius rationez opz accipere: in quo d, oē igit̄ aial accipit aut mortale aut imortale. Hoc autem est/q̄ d̄cunq̧ sit aut a/oē esse, aut b/aut c. Rursus hoiez semp diuidēs/ponit aial eē, q̄re de d/accipit a/inesse, syll's itaq̧ est, ꝙ d, aut b/aut c/omne est, q̄re hoiem aut mortalez aut imortalē necessarium eē, aial, mortale aūt nō necessarium eē, sȝ petit̄/hoc aūt est q̄d oportebat rōcinari. Rursus ponēs a/quidem aial mortale, in quo autē b/pedes hn̄s, in quo v̄o c/sine pedib⁹, hoiem autē d/cōsimilr̄ accipit, aut in b/eē, aut in c, oē eni aial mortale aut cuz pedibus, aut sine pedib⁹ est, a v̄o de d/hoiez, nāq̧ aial mortale eē accepit, q̄re cū pedibus, aut sine pedibus aial necesse est hoiez eē, cuz pedibus autē nō necesse, sed accipit, sȝ h̄ erat quod oportebat iterum mōstrare, hoc igitur modo semper diuidētib⁹, accidit quidē ipsis vl'e mediū accipe, de quo aūt oportebat mōstrare ⁊ dr̄ias extrema, ad finē aūt/ꝙ hoc est hō, vel q̄d̄cūq̧ sit q̄situm nihil dicit̄ planuz, vt necessariū sit, eteni aliā viam faciunt oēm, neq̧ ɔtiegētes abūdātias existimātes.

Leui Gersonis duos antiquoꝝ errores circa viā diuisiuā dicit eē.

¶ Duo inq̄t Leui Gersonis erāt antiquoꝝ errores, vnus q̄ existimabāt diuisionez syllm esse, quā aliq̄n medius terminus in plus se hēt q̄ maior extremitas, q̄d ratiōez tollit syllogisticā, alius q̄ arbitrabant̄ diuisiuo rōcinio posse definitionē demonstrari, binos itaq̧ errores istos tollit ac dānat Aristoteles/ac primo ꝙ diuisio syll's nō sit neq̧ ratiocinatio arguit hūc in modū, nullus idemōstrabilis ac p̄fectus syll's medium hȝ/q̄d in plus sit maiori extremo, sed diuisio mediū hȝ in plus maiori extremo/nō itaq̧ est syll's idemōstrabilis ac perfectus, si nō p̄fectus, neq̧ alio pacto syll's erit, suppositū nāq̧ supra fuerat diuisione solā vl'ez affirmatiuā mōstrari posse, q̄d quuz ita sit in sola p̄ma figura diuisiuus astruet̄ syll's, minor autē exp̄one declarat̄, si eni monstrādū sit oēm hoiez mortale eē, ita rōcinabimur diuidentes, oē aial aut mortale/aut imortale, sȝ hō est aial, est igit̄ mortale ꝓpterea ꝙ imortale ipsuz nō esse tāq̄ manifestum p̄termittit̄, in h̄ itaq̧ rōcinio, aial est medi⁹ terminus/mortale maior extremitas/homo minor, quę quū ita sint nemini dubium aial in plus se hēr/q̄ ipsum mortale, ipse v̄o quo adhuc breuiora ac dilucidiora sint quę dr̄r eētoꝝ notalis vtit̄ ponēs a/aial, b/mortale, c/imortale, d/hoiem, cuius rōnē ac definitionē opz accipere ac demōstrare, accipim⁹ itaq̧ p̄mo oē aial mortale esse aut immortale/hoc est oē a/aut b/esse aut c, ⁊ rursus semp diuidēdo p̄ alias dr̄ias accipimus in minore ꝓp̄ne ac supponim⁹ hoiem aial eē, syll's itaq̧ ac rōcinatum est ꝙ d/hoc est hō ois/aut b/aut c/est, idest aut mortale aut imortale, ꝙ aūt componēdo fit verū dicere hoiez aial mortale hoc petit̄, hoc est quū sit ignotū p̄ noto accipit̄, hoc aūt fuerat in mōstrationē ꝓpositū. Et cōsimilr̄ facim⁹ dū aial reliq̄s partimur differētijs, puta p̄ hn̄s pedes ⁊ nō hn̄s pedes. [hoc igit̄ mō.] h̄ est, ita igit̄ semp diuidentes semp in diuisiuo syllo medius vlius accipim⁹ q̄ sint extremitates, id v̄o de quo opz mōstrare, hoc est subm̄ ⁊ dr̄ias ipsas pro extremitatib⁹ accipimus subm̄ pro minore, dr̄ias aūt pro maiore. [Ad finē aūt.] h̄ est tandē p̄ diuisionē nihil p̄nit⁹ ostendūt, puta ꝙ hō sit hoc, vt mortale vl' q̄d cūq̧ aliū q̄situ̅ extiterit, veluti hn̄s pedes/risibile/aut q̄cūq̧ alia p̄dicata. ¶ Quęsitū nāq̧ p̄dicatū ɔnis nūcupat̄, id eni est, de quo q̄ōnem facimus, subm̄ v̄o ɔcessum dr̄, quēadmoduz in posteriorib⁹ exposuit Philoponus. [Eteni aliā viā.] exponit Alexāder/sacrū isti diuisiuā methodū cuiuscūq̧ vię ac modi iueniēdi medij aut ꝓp̄onū vicez supplere nō existimantes esse eā inueniendarū ꝓp̄onū copiā, quā superius eē posse tradidimus. Aliter Philoponus faciūt oēz aliā viā/hoc est vsq̧ ad indiuidua ꝓcedūt diuidentes, nō tn̄ aspicientes neq̧ cōsiderantes quis modus sit/vt ꝓp̄onū ac medioꝝ inuentorum copiam maximam habeamus.

Subz ɔcessū p̄dicatuz q̄sitū dr̄ vt in posteriorib⁹ Philoponus.

¶ Manifestū autē ꝙ neq̧ destruere licet hac methodo, neq̧ de accn̄te aut ꝓprio rōcinari, neq̧ de gn̄e, neq̧ in q̄b⁹ ignorat̄ vtrū ꝙ sic se hȝ, an ne diameter incōmēsurabilis, si accepe rit ꝙ ois lōgitudo aut cōmēsurabilis aut icōmēsurabilis, diameter aūt est lōgitudo, rōcinatū est ꝙ incōmēsurabilis aut cōmēsurabilis est diameter, q̄d oportebat ratiocinari acceptū est, via eni hęc, per hāc aūt nō est monstrare, icōmēsurabile aut cōmēsurabile/i quo a/lōgitudo b/diameter. Planuz igit̄ ꝙ neq̧ ad oēm cōsiderationem ɔuenit inquisitionis modus, neq̧ in quibus maxime videt̄ decere, in his est vtilis. Ex quibus igit̄ demōstratio nes fiunt, ⁊ q̄uo ⁊ ad q̄lia ispiciēdū s̄m vnūq̄dq̧ problema manifestuz ex dictis.

Q̄d diuisio non sit syll's nec rōcinatio

¶ Q̄d supra dixerat diuisiuaz methodū paruā quandam particulā esse artis syllogisticę melius nūc exponit quasi arguēs per ἔνστασιν et ἀντιπαράστασιν. superi⁹ nāq̧ monstratū fuit diuisionē nullo pacto syllogistice aliquid cōcludere, nūc aūt inquit/ꝙ si etiā supposuerim⁹ ipsam aliq̄d rōcinari, nō tn̄ ad oia ɔcludēda ꝓblemata erit vtilis, quēadmoduz prisci male existimabāt, hac eni methodo nullā negatiuā ɔnē ɔcludem⁹, neq̧ de accidēte, neq̧ de ꝓprio, neq̧ etiā de gn̄e, qm̄ dr̄ias tm̄ hac arte ɔcludimus, quę essentiā subti ɔstituūt/accipiētes pro ɔcesso genus subto inesse, p̄terea neq̧ etiā oēs dr̄ias possumus de subto mōstrare hac via, si eni ignotū extiterit vtra dr̄iaꝝ subto isit, nimiꝝ alterā colligere nullo pacto valebim⁹, puta si accipiamus stellas eē in aliquo nūo, quū ignotuz sit eque pares ipsos eē aut ipares/neq̧ pares ipsas/neq̧ etiā ipares cōcludere poterim⁹, si v̄o notū fuerit alteraz dr̄iarū subto ineē/poterimus vtiq̧ alterā ab ipso remouere, aut ecōuerso, si cognouerim⁹ alterā remoueri, alterā subto ineē ɔcludem⁹ quēadmodū q̄ notuz est irrōnale ab hoie remoueri poterim⁹ vtiq̧ ⁊ rōnale ipsi inesse cōcludere. ¶ Sed dubitat Philoponus, q̄uo dicit Aristoteles nihil posse diuisiua methodo de proprio aut accidente cōcludi, si eni ita faciamus, oē aial aut coloratū est aut nō coloratū, sȝ hō est aial ⁊ nō aial nō coloratū, ḡ coloratū. ¶ Dicimus nos/q̄cq̄d ipse rideat Phm̄ arguere ex suppositis, supponebāt eni illi p̄ diuisionē dn̄itionē mōstrari, q̄d si ita est/nō poterim⁹ de ꝓprio aut accidēte

Diuisionem nō eē vtilē ad oia ꝓblemata ɔcludēda.

Dubiū Philoponi.

Solo Phi auctoris.

aliqd ꝯcludere, aut aliter ⁊ melius, ꝙ Aristoteles nõ de omni diuisione sermonẽ facit, sed de ea sola, quę genus ꝑ ꝓprias diuidit dr̃ias, qđ etiã in pn̄ statim huiusce tractatus significauit, quũ dixit, ꝙ aũt diuisio ꝑ gn̄a. [Ut enim hęc.] hoc est methodus diuisiua est hęc, ꝑ quã accipim⁹ ꝙ hoc est aut hoc, nõ aũt determinate ꝙ hoc puta cõmensurabile, aut hoc puta icõmensurabile aut rõnale aut irrõnale, ⁊ si notũ extiterit hoiem aial esse, ⁊ hoiem rõnale esse, nõ tñ ꝓpterea etiã notum aial rõnale esse, qđ etiã in libro de iterpretatione declaratũ fuit, non eni si Simon est coriarius ⁊ bonus, ꝓpterea etiã est coriarius bonus. [Planũ igit.] monstratũ est eni ꝙ de accñte, de ꝓprio, adhuc ⁊ de gn̄e nihil põt arguere, ⁊ ꝙ amplius nihil negatiue ꝯcludit. [Ex qbus igit.] nũc breuib⁹ cõcludit quę supra in duob⁹ ꝑcedentib⁹ sectis fuere ꝑtractata ex qbus fiunt demrãtiones, hoc est sylli (demrãtionẽ nãqꝫ latinus ꝑ quocũqꝫ syllo accepit) ⁊ quõ dispositis terminis, ⁊ ad q̃lia inspiciẽdũ, puta añtis ꝯñtia ac repugnãtia fm vnũquodqꝫ ꝓblema. ⸿ Sed circa ꝑdicta dubõne dignũ quõ verũ sit mediũ terminũ in oi syllo semꝑ se hr̃e in minus q̃ꝫ maiorẽ extremitatẽ, si eni quemadmodũ oẽs fatent̃, ⁊ in posteriorib⁹ planũ fit demrãtio, quę vere demrãtio ẽ terminos hꝫ ꝯuertẽtes, qũ fieri põt vt maius extremũ in plus se hr̃at q̃ꝫ medius terminus? ⸿ Ad hoc dicimus non hoc dixisse Phm ꝙ maior extremitas in plus semꝑ sit q̃ꝫ mediũ, sed qđ mediũ in nulla rõcinatiõe vl̃ius esse debet maiori extremo, qđ vtiqꝫ semꝑ verũ est, siue termini ꝯuertentes sint, siue secius. ⸿ Aliter Leui Gersonis voluit ingt mõstrare ꝑ dictũ de omni, quonã pacto syllis ꝑficiendus sit, si eni ꝑdicatũ rõnẽ semꝑ obtinet vl̃ioris, quũ ꝑ dictũ de oi maior extremitas ꝑdicet̃ de medio termino in p̃ᵃ fig⁹ (in hac eni cõstituũt̃ sylls diuisiuus) nemini dubiũ, ꝙ vl̃ioris sp̃ vicez obtinebit. ⸿ Uerũ enĩuero supsunt adhuc de diuisiõe q̃renda q̃pꝫam, ac p̃mũ si diuisio nihil cõducit ad mõstratiões faciẽdas, cur cũ iter logicos ac rõnales docẽdi modos cõnumerauerint Platonici, deide si aliqd hꝫ vtilitatis, q̃nã sit ea vtilitas, ac demũ quõ hypothetici diuisiui, de qb⁹ supra mẽtionem fecim⁹, aliquã sibi mõstrationis ptẽ vẽdicabũt. ⸿ Ad hęc dicim⁹ falsũ eẽ, qđ nõnulli autumant diuisionẽ nihil cõferre demrõnib⁹ faciẽdis, quẽadmodũ eni in 2° posteriorũ tradit Arist. hac via diffinitionẽ, quę ꝑ medio in demõstrationẽ asciscit̃, inuestigam⁹, inuestigamus dico ac venamur, nõ aũt mõstram⁹, hoc eni ibidẽ plib⁹ refellit̃ rõnibus, diuisio itaqꝫ ꝑ gn̄a hoc pacto ad demrãtionẽ est vtilis. Diuisio aũt toti⁹ in ptes ꝓximũ ꝯferi resolõni, quẽadmodũ mathematici optie sciũt, ac i sequẽti secto elucidabim⁹ diligẽtissime. Diuisio aũt ęquocoꝝ i sua sigñata nõ solũ logicis negocijs, sed ⁊ phię vniuersę maxie cõducit, qđ optie inuit in elenchis sophisticis Arist. quũ ingt melius se hr̃e Phos, quũ sciũt quot modis vnũqđqꝫ dicat̃ distinguere, aptissimus nãqꝫ locus ad faciẽdas argutias est ille, qui noib⁹ vtit̃ ęquocis, q̃propter nõ ab re Phs ⁊ in physico auditu ⁊ in libro de aia, ⁊ libro de cę. ⁊ mun. ⁊ in alijs oib⁹ suis codicib⁹ magnã operã dat, vt exacte q̃t modis vnũqđqꝫ nomẽ accipiat̃, dignoscere possim⁹, qđ plura: Totũ delta post nãlia in distiguẽdis noib⁹ ꝯsumpsit. Adde qđ iquit Alulidus Rof. diuisionẽ ipsaꝫ aptissimã esse ad p̃mas mõstrãdas suppõnes, ⁊ ea q̃ sunt obscuriora p̃mis animi ꝯceptiõib⁹, ⁊ mãifestiora p̃mis qđnib⁹. Unde nõ ab re dixerũt, qui diuisionem a Promętheo mortalib⁹ datã fuisse asseruerunt ἅμα φανοτάτῳ πυρὶ, nã quẽadmodũ ignis secernit quę sũt eiusdẽ gn̄is ab iis quę sunt alteri⁹, ita ⁊ diuisio, ⁊ ꝓpterea nõ falso interp̃tati sunt nõnulli Promętheam diuisionis auctorẽ extitisse. Sunt qui dicũt q̃õnẽ an est hęc eadẽ diuisiõe monstrari, sꝫ hęc magis ad librũ attinẽt posterioꝝ, ⁊ ita etiã hẽm⁹ quõ hypothetici diuisiui aliquã mõstrationis viꝫ obtineãt, supposito eni ꝙ nullus ad trãsumptũ syllis efficeret̃ diuisiuus, adhuc tñ mõstrãdi vim aliquã hẽnt, ꝑsertiꝫ si quẽadmodũ supra dixim⁹ alterã dr̃iaꝫ nõ inesse subto palã esset, tũc eni non fit petitio eius, qđ est in pn̄ᵒ. ⸿ Sed hęc hacten⁹ disputata de diuisione sint, imo de toto 2° secto, vidim⁹ nãqꝫ quõ ꝓpõnũ ac mediꝫ inueniẽdi copia habẽda sit. Deinceps ꝙ Plato ⁊ prisci ferme oẽs maximas diuisioni ptes detulere, postea ⁊ diuidẽdi modos distinximus, q ꝑ se, que ꝑ accñs nũcupent̃ addẽtes, declarato ibidẽ ꝯtextu Aristotelico, quõ diuisio ꝑus q̃dã ꝑticula sit dicte methodi, ad hęc exposuim⁹ qđ q̃situ ꝗdne ꝯcessiꝫ significet, qꝙꝫ diuisio de accñte aut ꝓprio nihil ꝯcludit, quõ veꝝ sit in oi syllo mediũ i min⁹ se hr̃e q̃ꝫ mai⁹ extremũ, ac demũ ꝗdnã ꝯferat dmrãtiõib⁹ diuidẽdi ars, et quõ p̃ᵉ suppõnes diuisiõe mõstrent̃, qꝙꝫ qlibꝫ diuisionis modus pacto aliq̃ ad phiaꝫ sit vtilis. Dia igit̃ h i 2° secto ⁊ expositis ⁊ explicitis superest vt ad tertiũ ac nouissimi secti voluminis huius expositionẽ trãscamus.

ⓐ Hypothetici diuisiui aliq̃ hñt vim demõstrãdi.

ⓑ Epilogus dictoꝝ i metho do diuisiua.

ⓒ Dubiũ quõ oĩs medi⁹ termin⁹ i q̃libet syllo sit i minus q̃ꝫ extremũ maius.

ⓓ Solo phi.

ⓔ Solo Leui Gersonis.

ⓕ Dubõnes q̃dã ꝯ diuisiõe.

ⓖ Solo ꝙ diuisio cõferat ad dmrõnẽ. s. q̃ est per gn̄a.

ⓗ Diuisio toti⁹ in ptes cõferat resolõni.

ⓘ Diuisio ęquocoꝝ i sigña toti phię.

ⓙ Dictũ Aluli di Rof. ꝺ diuisione.

⸿ SECTVM TERTIVM DE RESOLVTIONE SYLLOGISMORVM.

Quomodo aũt reducem⁹ syllos in ꝑdictas figuras, eẽt vtiqꝫ post hęc dicẽdũ. Reliquũ eniꝫ istud adhuc ex cõsideratione, si eni sylloꝝ gn̄õnẽ specularemur ⁊ inueniẽdi ptãtẽ haberemus. Amplius aũt factos resoluerem⁹ in ꝑdictas figuras, finẽ hr̃e posset, qđ a principio ꝓpositũ. Accidet aũt simul ⁊ prius dicta confirmari ⁊ planiora eẽ, qđ ita se hñt, per ea, quę nũc dicentur, oportet enim veruꝫ omne ipsum sibiipsi confessum vndecũqꝫ esse.

Inquit Alexãder Phm hoc in loco methodũ ꝺscribere, per quã poterim⁹ sine ordie piectas ac ꝯfusas rõnes ad sylli formulas reducere, quã resolõnes vocam⁹, ⁊ vñ liber iste iscribit̃ resolutori⁹, quãqꝫ Theophrastus Erćsius in libro suo de resolõne ꝑtractauit. Cęterũ qm̃ maxie de resolõne dubõnes i mediũ ꝓponunt̃, qdqꝫ resolõ sit ac quõ fiat varij varia ꝓtulere, nõ iniuria mea inis faciem⁹, si p̃us legentiũ ipetrata venia, aliquãtisper oõnes nr̃aꝫ liberius vagari dimittem⁹. ⸿ Academici itaqꝫ, quiqꝫ Platonis Placita secuti sunt, totã quaꝫ ipsi dialecticen vocabãt, quatuor in ptes diuidebãt, diuisionẽ, dñitionẽ, demrãtionẽ, ac resolõnẽ, dicebãtqꝫ modos istos docẽdi ita a seinuicẽ seiũctos, vt varias penit⁹ mõstrationes facerẽt, verũtñ eẽ, istoꝝ nõnullos a sequẽtib⁹ ꝑsupponi, nãqꝫ diuisionẽ ꝑsupponit definitio, definitionẽ demrãtio, demrãtionẽ resolõ, nũq̃ꝫ enim recte ⁊ ex arte definire aliqd poterim⁹, ni p̃us ꝑ gn̄a facta fuerit diuisio, neqꝫ iterũ demõstrare, nisi definitionẽ pro medio demõstrãdi ꝯstituerimus, nec demũ resoluere nisi antea cõpõnẽ facere edocti simus. Hos igit̃ docẽdi modos significauit Porphyrius Phęnix in qnque suis vocib⁹ ad p̃ncipiũ, quũ dixit itroductionẽ suã vtilẽ esse ad diuisiones, definitiones, ac demrãtiones faciẽdas. Hos etiaꝫ voluit Galenus in pn̄° sue pue artis medicę inquiens ad Ahuꝫ. Tres sunt oẽs doctrine ordine ꝯtiguę. Prima quę ex finis ꝯceptu fm resolõneꝫ fit. Scđa ex cõpõne eoꝝ quę ꝑ resolõnẽ inuenta fuere. Tertia ex definitionis dissolõne cui nũc isistimus. Lꝫ aũt huiuscemodi doctrinã nõ solũ

Academici totã dialecticen i q̃tuor ptes diuiserũt.

definitionis

definitionis appellare dissolutionē,sȝ τὸ διάρθρωσιν,vt quidaȝ nominauere,aut ἀνάλυσιν,aut διαίρεσιν,aut ἐξάπλωσιν vt alij quidaȝ,aut ἐξήγησιν vt alij,hoc est explicationē/resolonem/diuisionē/ꝛ extēsionē/ꝛ enarrationē. Hęc ille,qui ꝛ Platonicę secte ꝛ academicoꝝ placitoꝝ ꝯsultissimus fuit,ꝙ si rationē quęras ob quaȝ tres tm̄ ponā,quū alij quatuor enumerēt docēdi modos. Respōdebimus vno vnico binas explicuisse doctrinas,duȝ enī definitionis dissolutionē dicit,ꝛ diuidēdi ꝛ definiēdi artē notat. ❡ Quę quū ita sint/quo faciliꝰ q̄ īfra dicēda sunt,itelligere possimꝰ resolōnē rursus accipiētes diuidemus ex snīa Joānis Dama.tris ī modos seu spēs. Resolutionū nāq̄ alia nālis,q̄ cōpositū ī simpliciora resoluit/ vt corpꝰ ī q̄tuor hūores,hūores in pꝰelīta,elēta ī māȝ ꝛ formā. Alia logica/quū ꝓpositā rōnē aliquā ī ꝓpriā figurā reducimꝰ. Alia mathematica/quū q̄situ vt ꝯcessuȝ accipiētes ꝓpōnes ex qbꝰ ꝯcludit/idagamꝰ. Hāc tn̄ Aluli dus Roꝫ.in iterp̄tatiōe sua magna ī librū posterioꝝ ꝓprie resolōnē vocari dic̄,reliq̄s ꝺo solōnes magis q̄ resolones nūcupari vult,nāq̄ hac maxīe ī sciētys vti ꝯsueuimꝰ,quū maxꝰ scire cupimꝰ,nec imerito p̄ᵐ īter alias locū obtinere istā antiq voluere,cuiꝰ vt ingt Proclus iuētor extitisse Plato dr̄,ac Leodamāti tradidisse,ꝑ quam plīma geometrię ꝓblemata adiuenit. De hac plura ēt in posterioribꝰ Arist.addēs mathematicas sciās a dialecticis ac ꝓbabilibꝰ differre,qm̄ ille resoluūt,hę minime,vbi ꝛ Joā. Philoponꝰ ait q̄st ad ꝺbū. Resoluere vocāt geometre ꝓpōnes inuenire/ꝑ q̄s ꝯ aliq̄ vera cōclusa fuerit,quēadmodū si nobis eēt ꝓpositū triāgulū istū ęqlateꝝ esse, methodū ꝑ quā ꝓpōnes iuenimꝰ/ex qbꝰ h̄ fuit ꝯclusum/ resolōnē dicūt,ꝙ si ꝓpositū fuerit quo ꝯstituat ęqlaterꝰ triāgulus/ꝛ ꝑ ꝓpōnes ꝯnē iuenie[m]ꝰ a ꝯcessis qbusdā icipiētes ꝛ ī q̄situ d̄sinētes/h̄ appellamꝰ cōpōnē. Se hūt ēt resolo ac cōpositio ī ꝯriū,accepto enim q̄sito tāq̄ ꝯcesso, puta ꝙ hic triāgulus ē ęqlaterus/ingrimꝰ ꝓpōnes,ꝑ q̄s ꝯstructū fuit,vt ex ipso resoluētes eas iueniamꝰ/quousq̄ ad ꝯcessa aliq̄ ꝑuenerimꝰ ac p̄nꝰ geometrie,ē aūt h̄ ꝑfectū sīmt hītus,posse ita vnāquāq̄ ꝯnē ꝑspicere ex qbꝰ collecta fuerit ꝓpōnibꝰ. h̄ ille. ❡ Eadē facetissimꝰ Themistiꝰ in posteriora analytica. Nec me p̄terit maximā īter modernioꝛes altercationē eē,an resolo h̄/q̄ mathematica resolo dr̄,dmr̄atio sit a cā ī effectū/an ecōuerso,q̄rū alteraȝ ꝗa/alterā ꝓꝑ q̄d/vocare ꝯsueuimꝰ,nec me latet ēt q̄sdaȝ alios velle resolōnē istā cōpōnē ac dem̄randi methodū ꝯtinere,eisq̄ orgumēti modū illū,quē nōnulli regressū ac retrocessionē vocāt. ❡ Sȝ pace oiuȝ dictū fuerit oēs hi lōge a veritate decrrant. Resolo nāq̄/quēadmodum Ammoniꝰ in q̄nque Porphyrij voces optime exponit ꝛ oēs deniq̄ fatēt̄ h̄m modū oēm cōpōni opponit̄. Cōpō enī a p̄ncipijs/h̄ ē ꝓpōnibꝰ icipit ꝛ in ꝯnē tēdit. Resolo aūt ē ꝯ a ꝯne in p̄nꝰ,q̄re quum dmr̄atio oīs,seu ꝗa/seu ꝓꝑ q̄d/sylls ac cōpō sit,desināt q̄ resolōnē cōpōnē ac dmonstrationē eē velle ꝯtēdūt,ꝙ si ꝛ apō Arist.resoluēdi modū istū iuenire cupis ne pigeat q̄ in alpha nālis auditus ad p̄nᵐ diꝫ/ꝑcurrē. ❡ Hęc ō mathematica resolōne,plura ꝺo ꝛ alia dicēda forēt,sȝ qm̄ magis ad librum attinēt posterioꝝ h̄ ī illū vsq̄ locū reycie[m]us. Nūc de resolōne syllogistica s̄mo faciēdus,q̄ ꝛ ipse quēadmodum Diuus refert Albeꝰ q̄drifariā distigūit,nāq̄ aut rō resoluēda ē actu sylls aut poꝰ,si poꝰ ad actū reducit̄ ꝛ dicit̄ resolo,si actu,aut ē indifferēs ad oēs figuras,ꝛ h̄ ē resolo,q̄ docet eādē ꝯnē ī diuersis figuris rōcinari,aut ē reductio syllo̅rū ad ꝑfectiores,ꝛ h̄ duplex,aut enī reducunt̄ īꝑfecti ad ꝑfectos,vt q̄ in zꝰ/ad eos/q̄ in p̄ꝰ,aut ꝑfecti ad ꝑfectiores vt ꝑticulares p̄me ad vl̄es eiusdē,de binis p̄oribꝰ resolo-

Tres resolo- nis species ex Jo. Dama.

Quid sit resolonē ex Jo. Philopono qd ꝛ Themistiꝰ cōfirmat.

Resolo ꝛ cōpositio ꝯno mō se habēt.

Diuerse opiniōes modernoꝝ de resolutione.

Contra modernos ꝙ resolo non sit dem̄ōstratio.

Resolo syllogistica q̄drifariā diuidit.

nibꝰ syllogisticis agit in p̄sētia/de his sup̄ ꝑtractauit q̄tū ꝓposito attinebat. Acturus itaq̄ in h̄ sectō de sylloꝝ resolōne p̄ᵐ docet/quō rōnes q̄ nō sūt actu sylli/ad syllos ac rōcinia,q̄ actu talia sunt,reducant̄,mox ꝛ d̄ceptiones enumerat/qbꝰ plerūq̄ oberramꝰ dū syllos resoluimꝰ. De mū tractaturus,q̄nā pacto sylli oēs in diuersas reducāt̄ figuras,qō ꝛ ipȝ resolo nūcupat̄,q̄q̄ plurimi refert oīone negatiuā aut ex trāspōne affirmatiuā facere. ❡ Veꝝ ingt Alexāder nō ē idē cēsendū reducere ac resoluere rōnes ī figuras,quēadmodum faciūt duo Theophrasti libri,q̄ iscribunt̄ ἀνηγμένων λόγων εἰς τὰ σχήματα,et describē methodū,ꝑ quā resoluere possimꝰ vnūq̄dq̄ p̄iectū atq̄ ꝓblema in ꝓpriā figurā ac modū,q̄ enī hȝ reducēdi artē pōt ꝛ nōdū notos reducere,q̄ ꝺo aliquos hȝ reductos/hos solos posset reducere tāq̄ hīs obs̄uationem quādā,ꝛ nō sciaȝ. [Quō autē reducemꝰ.] h̄ est in h̄ sectō tertio/qō tertiū erat adhuc supest,tria nāq̄ sunt,q̄ totā ō syllō sciam amplectunt̄,rō cōponēdi rōcinia/modus inueniendi mediȝ/ac demū resoluēdi methodus,sȝ fortasse Abumeçar Alpharabius ꝛ medij inuentioneȝ resoluēdi doctrine ascribat. His itaq̄ tribus explicitis atq̄ enodatis,qō iā a p̄nꝰ ꝓposueramus/finē intentū esset vtiq̄ assecutuȝ,ꝓpositu ȝ nāq̄ nr̄m fuerat de syllō ꝑtractare,q̄ ꝺo ad syllȝ attinēt,tria hęc sunt quę diximꝰ,quę hoc in p̄oti volumine oia absoluunt̄,nō h̄ tn̄ ita audienda,q̄n ꝛ zᵐ libri huius volumen pacto aliquo sit nec̄iuȝ,sed q̄m illa magis accn̄tis syllō/hęc quę essentiā cōstituūt,ꝛ signent ꝛ elucidēt. [Accidet autē simul.] nā quēadmodū logistici ac rōcinatores/dū scire cupiūt an recte ex aliquo numero numeꝝ subtraxerint/rursus subtractū reliquo addūt ac iueni̅t,an cū p̄mario cohereat nūo/qō si cōuenit recte factū fuisse rōciniū dicūt/sin minꝰ/ꝑperā. Cōsimilr ingt Aristoteles euenire ys/qui syllos cōstruunt,si enī cōstructos resoluāt/ꝛ bene coherēāt/recte factū fuisse dicūt syllogismū,qm̄ veritas vndequaq̄ sibi ꝯuenit,ꝙ si resoluti nō ꝯformen̄t cōpositis/nemini dubiū rōnes illas male fuisse collectas,ꝛ h̄ est qō voluit dū ingt,accidet aūt simul ꝛ prius dicta cōfirmari ꝛ quę sequunt̄. Vel aliter inquit Alexā.accidet prius dicta ꝯfirmari,magis enī ꝑ hęc planum erit,tres tm̄ figuras esse/omnem syllogismum ex binis cōstare propositionibus ac terminis tribus/ex veris q̄ idefinitis syllogismum nō construi ꝛ consimilia, quę superius accurate tradita sunt.

Aliō reducere ꝛ aliō resoluere de mēte Alexā.

Abumaçar Alpharabiꝰ artē iueniēdi medij resoloni ascribit.

❡ Primū igit̄ tentare opȝ duas e syllō ꝓpositiones excerpere,facilius nāq̄ in maiora q̄̄ minora diuidere,maiora aūt sunt composita, q̄̄ ex quibus. Postea considerare vtra in toto ꝛ vtra in parte,ꝛ si non sint ambe accepte, ipsum ponētem alteraȝ,plerūq̄ nāq̄ vl̄eȝ ꝓponētes,qō est in hac nō accipiunt,neq̄ scribentes,neq̄ iterrogantes,aut has q̄deȝ ꝓponunt,per quas ꝺo hę concluduntur/p̄termittunt,alia autem frustra interrogant.

❡ Primū inquit ꝓposita rōne aliqua conari debemus binas e rōcinio ꝓpōnes excerpere,nāq̄ supꝰ mōstratū est syllm oēȝ ex duabꝰ imediatis ꝓpōnibꝰ ac tribꝰ termis cōstare,dbemꝰ aūt p̄ᵐ ꝓpōnes q̄̄ terminos iuenire,qm̄ totū faciliꝰ ī ptes diuidimꝰ/q̄̄ in ꝑticulas,ꝛ maiora sūt q̄ cōponunt̄/q̄̄ q̄ cōponūt. [Postea cōsiderare.] Post acceptas duas ꝓpōnes ispiciēdū ingt ē,q̄ vl̄is ꝛ maioꝛ ꝛ q̄ in parte sit ꝛ mioꝛ,h̄ enī ē qō dixit vtra in toto ꝛ vtra in pte,nāq̄ ꝛ si vtreq̄ vl̄es eēnt/tn̄ altera maioꝛ foret/altera mioꝛ,ꝛ

altera totius/altera ptis rōnē hīet maior aūt est in q̄ ma ior termin⁹/h̄ est ɔ̃nis p̄dicatū,mi r in q̄ mior termin⁹.i. ɔ̃nis subēū ponit̄.[Et si non sint ambe.]h̄ est qm̄ aliqñ nō ambe ponūt̄,s3 altera ponit̄/omittit̄ altera,puta ma ior aut mior,queadmodū in oib⁹ enthymemat,op3 inqt ipm resolutorē addita altera syll3 pficere,nāq3 p̄ſcpe id demrantes q̄s disputātes vles,h̄ est maiorē pponētes,q̄ in hac r sub hac est miorē nō accipiūt,veluti in exēplo, oē pferēs bonū,ḡ r sanitas bonū,deest eni mior,sanitas est pferēs,aut ecōuerso has miores pponūt,maiores vo p q̄s he miores ɔcludūt/omittūt,nā p vles singulares r p maiores/miores syllogistice mōstrāt.Exēplū aūt hui⁹ est modus rōcinādi oratoȝ,Alcibiades noctu vagat̄,ḡ adulter,deest eni/q̄cūq3 noctu vagat̄ ē adulter.[Pōt r alr inqt Alex.exponi,aut has pponūt,idest pticulares ɔ̃ nes,maiores vo ptermittūt,p quas he ɔ̃nes in pte ɔclu dunt̄(ita eni trāsferri pōt τὸ παρὰ ἰόντας.)Uel r alr has pponunt/hoc est imediatas ppōnes duas,ptermit tunt autē eas per q̄s ex psyllis imediate iste cōcludūtur, si eni resolo vsq3 ad p̄⁹ faciēda sit p̄n⁹,nō solu3 op3 conti guas ppōnes accipere,sed r eas per q̄s he mōstrari psit, sed h̄ oia igeniose ab Alexādro recitata sunt, optia tñ est diu3 p̄ma expō.[Neq3 scribētes.]scribētes dixit aut ma thematice demōstrātes,hi eni descriptionib⁹ ac designa tionibus linearu3 ac numeroȝ vtunt̄,dixit autē3 hoc p excellentiam,qm̄ demrationes mathematice firmissime diu3 existunt,aut scribētes potius dixit p ɔscribētes,scri

Scriptores e ɔscriptores q historiam faciunt.

ptores nāq3 ac cōscriptores vocāt grçci,q historiam fa ciunt,sic eni r Thucydides συγγραφεύς,historias aūt nuncupat demonstratorios atq3 auditorios libros,q̄les sunt quç de nālib⁹ p̄ncipijs/de mundo/de aia ptractant, hi eni sunt/qui maxie demrones faciunt,vñ r supra nihil s̄m historiā omitti dixit,r in p̄ de aia ad p̄ncipiu3,alç in quit historiā in p̄mis ponēdam, nō ab re itaq3 demrati uas scias scripturas ac historias vocabim⁹/logicas ac di sputatorias artes interrogatiōes appellauit.[Alia autē frustra.]nō solu3 inqt mutila aliqñ pferi oīo,s3 nōnūq̄ etiā supflua,plurima nāq3 aliqñ in mediu3 pponūt̄/aut tumoris/aut occultationis/aut alicuius talis3 gr̄a,queād modum in topicis dicit̄,r supra etiā recensuimus.

[Cōsiderandum itaq3 si qd supfluū acceptū est, r qd ex necessarijs ptermissu3 fuit, r hoc quidē ponēdū,illud vo auferēdu3 quousq3 ad duas ppōnes q̄spiā deuenerit,absq3 enim his nō est reducere sic interrogatas rationes. Quarūdā igit̄ facile defectu3 cōspicere, q̄dā autē latēt r vidētur rōcinari eo q̄ necessariū aliqd accidit ex positis,veluti si acceptū fue rit,nō suba sublata/nō auferri suba3,sublatis aūt/ex q̄bus est, r qd ex his corrūpi:his eni3 positis/nec̄ium est subç partē subam esse,nō tñ per accepta rōcinatu3 est,sed desunt ppō nes. Rursus si homine existente/ necesse ani mal eē, r animali substantiam,homine existē te necesse substantia3 eē,verum nōdū ratioci natū est,nō eni se hñt ppōnes/vt diximus.

[Nō solū inqt debem⁹ aiaduertere si qd deest in oīone aut si qd supflui est positu3,sed r si vtrūq3 extiterit,id oē debem⁹ emēdare,qd d̄ficit addēdū/qd superest auferēdū, quousq3 ad duas imediatas ppōnes deuenerim⁹.Pote rim⁹ aūt hac regla ppōnes dispont̄ s̄m q̄stiū iuētes,si eni ppōnes accepte aliqñ ex terminis q̄sti hēant nec̄iç erūt, si subi3 in minoris/si p̄dicatu3 in maioris locū cedet,si vo nullus terminoȝ q̄siti i ppōnib⁹ extiterit,he oēs supflue erūt ac supuacaneç.[Quarūdā igit̄.]q̄dā inqt rōnes sūt, q̄s facile possum⁹ i p̄pas figuras resoluere,queādmodu3 quū termin⁹ q̄spiā i ɔ̃ne repit̄,q in p̄missis nō ē,tūc eni3 si maior sit termin⁹ iste/dicim⁹ maiorē d̄ficere/si mior mi norē,i q̄buscūq3 vo syll̄is aliqd deficiat,r tamē termini oēs/q sūt i ppōnib⁹ sūt ēt i ɔ̃ne,hos inqt perq̄3 difficile ē resolui ac i figuras reduci,queādmodū i exēplo pposito nō suba sublata nō auferi suba r reliq̄.In his eni nō est simplr vidēdū an ɔ̃ nec̄io seq̄t̄ exposit,nō eni nec̄io seq

Nec̄io seq̄ syllogistice se qui nō cōuertuntur.

r eē syll3 ɔuertūt̄,nō eni si sequit̄ ex nec̄itate,si a/ē çq̄le ipsi b, r b/ipsi c,a/igit̄ çq̄le ipsi c,ppea d63 ē hūc syllm, quū alicui⁹ extrīseci idigeat/vt fiat nec̄iu3,erit aūt formal se syll̄s ac rōcinīū,si vle3 addiderim⁹ ppōnē dicentes/q̄ eidē sūt çq̄lia,r iter se sūt çq̄lia,deide acceptas ppōnes i vnā ɔ̃bēies dicam⁹ a/r c/eidē sūt çq̄lia,puta ipsi b,igit̄ a/ r c/iter se sūt çq̄lia,qd fuerat mōstrādū.Tales sūt ēt rō nes/q̄s nōnulli referēte Alex.appellabāt ἀμεθόδως πε ραίνοντας: r inartificiose cōcludētes,q quū ex syll̄is nō

Rōnes inartificiose cōcludentes quas greci vocant ἀμεθόδως περαίνοντας.

sint,addita tñ vli ppōne vera syll̄i fiunt,cū eni ob quam hñt ɔ̃nē ex nec̄itate ɔ̃ite3 est,ḡa ppō vlis/quā omittunt est vera,diuidūt aūt minorē in binas ppōnes hūc in mo du3.Dicit Dion q̄ dies est/s3 r vex dicit Dion,dies igit̄ est, r rursus,ait Dion q̄ dies est/sed r dies est,vera itaq3 ait Dion,in vtraq3 eni rōne omittunt̄ vles vere/ r mior in duas secat̄,in hac eni deest,q̄ oē qd aliqs veru3 dic̄,il lud est,sed Dion verum dicit q̄ dies est,hçc autē in has duas scindit̄,ait Dion q̄ dies est r dies est,in illa vo prç termittit̄ ppō vlis,q̄cūq3 dicit,qd est/vex dicit,s3 Dion dicit/qd est,s3 hçc in has duas sunt diuisa/Dion vex dic̄, r Dion dicit q̄ dies est,ex q̄b⁹ syllogisticç cōcludit̄,vex igit̄ dicit Dion.[Ueluti si acceptu3 fuerit.]ponit exēplū quo ɔ̃ ex necessitate sequit̄,non tñ syllogisticç,si nō suba auferat̄ nō auferi suba,sublatis aūt subç ptib⁹ ex quibus suba ɔstituit̄/auferi suba,ptes itaq3 subç sunt suba,l hac inqt rōne Alexander deficiunt aliq̄ ppōnes,hoc est non sunt posite quas oportebat accipe,sed q̄ illis çqualēt,ex q̄b⁹ mōstrari syllogisticç aliqd possit,aliquid tñ ēt pter mitit̄,si igit̄ he in illas transponant̄, r addat̄ qd deficiç erit syll̄s,hçc eni suba nō sublata si auferi suba çqualet huic/qd aufert suba3 est suba. Rursus huic sublatis ex q bus est, r qd ex his corrūpit̄ addēdu3 tñq̄3 deficiēs h̄,ex ptib⁹ autē totū ɔstituit̄,ex q̄bus seqtur/q̄ sublatis ptib⁹, r qd ex his/corrumpit̄,ex quo itērū seqtur/q̄ subç ptib⁹ sublatis r qd ex his corrūpit̄,cui çqualet,ptea subç sub late sit tollūt suba3,q̄ sit tollāt subam/suba,partes igitur subç sunt suba.Alexāder itaq3 hunc in modū resoluit rō nē istā.Philoponus tñ alr, r alij adhuc alr,s3 breuitatis gr̄a resolōnes ille omittant̄.[Rursus si hoie existente.] Aliō offert exēplū,quo aliq̄ sunt rationes,quç cū difficul tate resoluant̄,puta si hoie exñte est aial, r aiali exñte est

Quō reducatur rō illa nō suba interēpta est, s3 Alex.

suba,ḡ r hoie exñte suba erit,l3 eni3 rō h̄ nec̄io ɔcludat, nō tñ syllogisticç,nō eni se hñt ppōnes vt dictū est,si d3 esse syll̄s,qm̄ op3 aut ambas vles esse,aut altera3 ad mi nus,hic aūt neutra accepta est vlr,s3 si vlis vera,quç de ficit extrinsecus addat̄,fiet vtiq3 syll̄s,puta oē qd ex ali quo seqtur,seqtur r ex quo illud seqtur,sed suba seq̄t̄ ex aiali/qd seqtur ex hoie,igit̄ suba seqtur ex hoie,q̄ autē ɔ̃ ista nō iuxta ɔ̃itie modum ex necessitate colligat̄,s3 ma gis quia vlis vera est/quā extrinsecus assumpsimus,pla num fiet/si aliā quāpiam ɔ̃itiā accipiamus,q̄lis est hçc a/superat b/cubito, r b/superat c/cubito,non tñ sequit̄ a/ superat c/cubito,hoc aūt ideo accidit,qm̄ vlis extrīsec⁹

addenda

addenda falsa erat dicẽs/si aliqd superat vnũ aliq̃ mensu ra/τ illud aliud eadẽ mẽsura,ꝙ τ p̃mũ supabit tertiũ ea dẽ. Ex his etiã planũ ꝙ rõ dicta ꝑ ẽtia ex necessitate facte ꝯ̃ñtias eo ꝙ p̃ ex ñte tertius est,nõ tñ syllogistice.[nõ eñi sic se hñt.]hoc est nõ sequit̃ ꝯ̃,eo ꝙ h̃ sunt/quẽadmodum dicebam⁹ in definitione sylli/s₃ addita extrinsecus ꝑpõ ne. vl' alr̃/nõ ita se hñt ꝑpões/vt dixim⁹,qm̃ supra ostẽ dimus oportere alterã ꝑpõnũ vl'em esse , hic aũt vtreq₃ accepte sunt idefinite,ex q̃bus ita se hñtib⁹,nil sequit̃ rõ ne syllogistica,melior tñ p̃or expõ. ℂ Dãnat autẽ hoc in loco Aluidũ rosadis Leui Gersonis dicentẽ ꝯ̃ñtiã hanc valere/si hoie existẽte est aĩal/τ aĩali/suba/ꝙ hoie exñte sit suba,qm̃ sequit̃,oĩs hõ est aĩal,oẽ aĩal suba , oĩs igitur hõ suba,nõ eñi hoc semꝑ est verũ, l₃ eñi fortasse sequat̃/ si est fumus est ignis,si est ignis est calor,ergo si ẽ fumus/ est calor,nõ tñ sequit̃,oĩs fumus est ignis,oĩs ignis est ca lor,ergo omnis fumus est calor.

Dãnat Aluidũ rosadis Leui Gersonis: cõ s̃ ĩerandũ ẽ ñ h̃ ñ vcẽ.

ℂ Decipimur aũt in talib⁹ eo ꝙ expositis ne cessariũ aliqd accidit:qm̃ τ syll's necessarius est:in plus aũt necessariũ q̃₃ syll's: syll's enim oĩs necessariũ:necessariũ ṽo nõ omne syll's. Quare nõ si qd accidit positis q̃busdã/tentã dũ statim reducere:sed primo accipiẽde due ꝑpões:deinde sic diuidendus in terminos: medius aũt ponendus terminus/q in vtrisq₃ ꝑpõnib⁹ dr̃:necesse enim medium eẽ in vtrisq₃ in oĩbus figuris. Si itaq₃ ꝑdicet̃ ac subijciat̃ mediũ/aut ipsũ qdẽ ꝑdicet̃:aliud aũt ab illo neget̃:prima erit figura : ꝙ si τ ꝑdicet̃ τ ne get̃ ab aliquo/media:si autem alia de illo ꝑdi cent̃:aut hoc neget̃:illud ꝑdicet̃/vltima:con similr̃ τ si nõ vl'iter sint ꝑpões : eadẽ nãq₃ mediȷ̃ dterminatio : Planũ itaq₃ qm̃ in qua rõne nõ dr̃ idẽ plerũq₃/ꝙ nõ fit syll's: nõ enim acceptũ fuit mediũ. Qm̃ aũt habemus quale ꝓblematũ in vnaquaq₃ ꝯcludit̃ figura : τ in q̃ vl'e τ in q̃li qđ in p̃te/manifestũ/ꝙ nõ in oẽs figuras ꝓspiciẽdũ:s₃ in ꝓpriã cuiuscũq₃ ꝓ blematis:q̃cũq₃ ṽo in pluribus cõcludunt̃/ mediȷ̃ positione/cognoscemus figuram.

ℂ Hoc est, ꝓpterea fallimur in huiuscemodi rõnib⁹/qm̃ existimam⁹ terminos ꝯuertibiles eẽ,τ ob id syllm̃ valẽ in 2ª fig⁹ ex vtrisq₃ affirmatiuis,si eñi veꝝ esset ꝙ q̃cq̃d est syll's est ꝯ̃ñtia nec̃ia/τ retrouersum q̃cq̃d/est ꝯ̃ñtia ne cessaria/sit syll's, valeret vtiq₃/qđ illi dicunt,τ essent sylli ꝯ̃ñtie ille,qđ tñ falsum est,nõ eñi oĩs ꝯ̃ñtia nec̃ia est syll's, in plus eñi se h₃ ꝯ̃ñtia nec̃ia q̃₃ syll's,quẽadmodũ τ a p̃n⁹ dixim⁹.[Quare nõ si qd accidit.] Quare inquit nõ si qd ex necessitate seq̃t̃/debem⁹ conari resolõnẽ statim.[Sed p̃mo accipiendũ.]' Reuertit̃ inq̃t Alexãder nũc ad ꝓpo sitũ,supra eñi dictũ fuerat rõnẽ ipsã i duas ꝑpões sta tim distinguẽdã,repetit igit̃ idẽ illud inquiẽs,dico itaq₃ p̃mo rõnẽ distinguẽdã in binas ꝑpões,postea facta di uisione ista/debem⁹ vlteri⁹ diuidẽdo ꝓsequi τ ex duab⁹ ꝑpõnib⁹ termios tres iuenit̃,ex q̃b⁹ mediũ illũ ponem⁹, qui bis in ꝑpõnib⁹ ponet̃ ante ꝯ̃ñez.[Si itaq₃ ꝑdicet̃.] post acceptas igit̃ ꝑpões ac terminos/supest vt syll'os resoluam⁹(nã p̃or magis dissolõ q̃₃ resolõ nũcupãda ẽ.) habitudo aũt mediȷ̃ hoc planũ faciet,si enim medius de vna extremitatũ ꝑdicet̃/alteri subijciet̃/p̃ria erit figura;

hoc eñi sigt̃ qđ grece dr̃ κατηγορεῖ καὶ κατηγορεῖται/ hoc est predicet τ ꝑdicet̃,nos eñi hoc in loco magis sen sum q̃₃ ṽba ispexim⁹,ꝯ̃silr̃ τ si de vna ꝑdicet̃ τ ab altera neget̃. Si naũt de vna predicet̃ τ ab altera neget̃/media ac 2ª astruet̃ fig⁹. Si ṽo alia hoc est extrema de illo me dio ꝑdicent̃ ac dicant̃ affirmatiue/aut hoc.s.mai⁹ neget̃, illud ṽo hoc est min⁹ ꝑdicet̃/vltimo ac tertia efficiet̃ fi gura,eodẽ pacto dõm erit τ si ambe ꝑpões nõ extiterit vl'es.[Qm̃ aũt hẽmus.] modũ resoluẽdi in vnãquãq₃ fi gurã tradit,qm̃ eñi inq̃t supra distixim⁹ in qua fig⁹ vnũ q̃dq₃ ꝓblematũ ꝯcludat̃/poterim⁹ facto syll'o perq̃₃ faci le in figurã ipm̃ redigere τ redactũ cognoscẽ,dcm̃ eñi supra fuit vl'ez affirmatiuã in p̃ª tm̃ ꝯcludi/ vl'ez ṽo negatiuã τ in p̃ª τ in media,affirmatiuã aũt in p̃te in p̃ª atq₃ vltia, negatiuã ṽo ꝑticularẽ i oĩb⁹. Que quũ ita sint/vnaqueq₃ tñ figuraꝝ vnũ ꝓblematũ ex p̃maria ꝯcludit intentiõe, quẽadmodũ p̃ª affirmatiuũ vl'r/2ª negatiuũ itidẽ vl'r,3ª ṽo q̃cũq₃ sũt in p̃te,nõ debem⁹ itaq₃ in oẽs fig⁹ ꝓspicẽ, s₃ in ꝓpriã cuiuscũq₃ ꝓblemat̃,ꝙ si ꝯ̃ aliq̃ in plib⁹ ꝯclu sa fuerit figuris/mediȷ̃ dispõnẽ hẽm⁹ aiaduertẽ s̃m sup assignatas i/pectiões,τ ita resolõnẽ in ꝓpriã figurã facẽ.

Tres figure tria ꝓblemata p̃maria intẽ tiõe ꝯcludũt.

ℂ Plerũq₃ igit̃ decipi accidit circa syll'os ꝓ pter nec̃iũ/quẽadmodũ dictũ est prius : ali quãdo aũt iuxta silitudinẽ põnis terminorũ: qđ nõ op₃ latere nos: veluti si/a/de/b/ dr̃ τ/b/ de/c/videri eñi posset ita se hñtib⁹terminis eẽ syll's:nõ fit aũt neq₃ nec̃iũ q̃ppiã/neq₃ syll's: sit nãq₃ in quo/a/sp̃ eẽ in quo/b/ intelligibilis Aristomenes:in q̃/c/aristomenes: veꝝ itaq₃/ a/ipsi/b/iesse:sp̃ eñi est itelligibilis aristome nes:sed τ/b/ipsi/c:aristomenes nãq₃ est intel ligibilis aristomenes:a/vero ipsi/c/non inest. Corruptibilis.n.est aristomenes:nã nõ effi ciebat̃ syll's ita se hñtib⁹termĩs:s₃ oportebat vl'r/a b/ꝑpõnẽ acceptã fuisse:hoc aũt falsum/ existimare oẽm itelligibilẽ aristomenẽ semꝑ eẽ/quũ sit corruptibil' aristomenes. Rursus sit in quo/c/Miccalus:in quo/b musicⁱ mic calus/i quo/a/corrũpi cras: veꝝ igit̃/b/ꝑdica ri de/c/nã miccalus music⁹ miccalus : s₃ τ/a/ de/b/corrũpi eñi posset cras musicus micca lus:a/ṽo de/c/falsũ:h̃ igr̃ idẽ est ei/qđ prius: nõ enim verũ vl'iter/miccalus musicus ꝙ cor rũpit̃ cras:hoc aũt nõ sumpto nõ erat syll's: hec itaq₃ deceptio fit eo/ꝙ pene : tanq̃₃ enim nihil differat dicere hoc huic inesse / aut hoc huic omni inesse concedimus.

ℂ Posuerat superius iam a p̃ncipio Aristoteles modũ resoluendi ac reducẽdi syll'os in ꝓprias figuras addens plerũq₃ in huiuscemodi resolõne deceptionẽ fieri, ꝓpte rea ꝙ existimamus qđcũq₃ nec̃io cõcludit̃/id syllogisti ce cõcludi,qđ tñ est falsũ. Nũc aũt aliud notat, qđ sepis sime nos a resolutione disturbare cõsueuit. Plerũq₃ enim falso putamus ex vtrisq₃ indefinitis syllogismũ perfici, τ tamẽ in errorẽ nõ mediocrẽ incurrimus, nã frequẽtissi me fallaciã cõmittimus s̃m accidẽs, ꝓpterea ꝙ medius terminus in maiore ꝑpõne vnum sigt̃,alterũ in minore, τ hoc est/qđ inq̃t,aliqñ iuxta silitudinẽ põnis terminoꝝ, nãq₃ si/a/hoc est maior termin⁹ de/b/medio dr̃ , τ/b/me

Plerũq₃ ac cidit error q̃a putam⁹ ex in definitis syll₃ fieri.

dius de/c/minore, nō ppterea asserēdū rōnē hāc syllʒ eē, imo qḋ amplius nō solū nō est syllō, sed neqʒ nescio ꝯclu dit, ponamus exēpli causa/a/maius extremū semꝑ eē/b/ mediū intelligibilē Aristomenē/c/Aristomenem, deinde cōstituamus rōnē hunc in modū/itelligibilis Aristome nes semꝑ est/Aristomenes est itelligilis Aristomenes, Aristomenes itaqʒ semꝑ est, hui⁹ nāqʒ rōnis ꝑpōnes sūt vere, ꝯclōne exūte falsa, qḋ modū ac rōnē tollit syllogi sticā, oporteret igit̄ vt ꝑfectū faceremꝰ ac veꝝ syllm ma iorē vlīter ꝑferre h̄ pacto, oīs itelligibilis Aristomenes semꝑ est, qḋ est falsuʒ. ¶ Ceteꝝ ambiguitate dignū, quō ꝑpō hęc sit vera, itelligibilis Aristomenes semꝑ est, hęc aūt falsa, oīs intelligibilis Aristomenes semꝑ est. Quum aliqn singulares termini idē penitus sigñent ⁊ vlr̄ ⁊ ide finite dispositi, imo ⁊ signū ac ꝑdeterminationē vlēꝫ ter mino singulari addere icōcinnū atqʒ absurdū oīno est.

Dubiuʒ quō hec ꝑpō falsa sit: oīs itelligibilis aristomenes sꝑ est: hec aūt verā: itelligibilis aristomenes sꝑ est.

Nec dōm qḋ nōnulli autumāt. Aristomenē simplr̄ pro latū terminū eē singularē, Aristomenē ꝟo cū determina tione aut epitheto aliquo vlem fieri terminuʒ, nā quēad modū ⁊ diuus refert Albertus, epitheta singularibꝰ addi ta terminis magis ꝯtrahunt q̄ ampliēt singulariū signi ficatū.

Epitheta ad dita singlrib⁹ ꝯtrahūt ⁊ nō am pliāt sigñatū.

¶ Alij itaqʒ aliter dicūt/hāc esse verā, Aristome nes intelligibilis semꝑ est, non tamē hanc, oīs Aristome nes itelligibilis sꝑ est, qm̄ illa sigñat determinatū Aristo menē illū messeniū q̄ intelligēs ac sapiēs extitit, Pyrrhi vel vt alij dicūt Nicomedis filiū, qui ⁊ Messenioꝝ ipe rator strenuissimus fuit, quiqʒ ⁊ viuus ⁊ defunctus mirā da facinora ꝑpetrauit, de quo q̄plurima Pausanias in messenicis, ⁊ Plinius secūdus in nāli sua historia, veruʒ itaqʒ est Aristomenē illū itelligibilē semꝑ esse, semꝑ eni inquit Philoponus est Aristomenis illiꝰ ꝯceptus lʒ for tasse in alio ⁊ alio, hęc tn̄ quę dicit oēʒ itelligibilē Aristo menē esse/falsum asserit, nō eni qcūqʒ Aristomenes itel ligibilis ē semꝑ, sed is tm̄/quē supra recitauimꝰ, hi itaqʒ huc in modū itelligūt, qꝛqʒ res sic se hēat, rōnibus etiam cōuincūt, ꝑmū qa in codice gręco huic nōi Aristomenes appositus est articulus qui sigñat determinatū ac ꝑscri ptū quempiā Aristomenē, deinde qm̄ ⁊ exēpliū ꝯsequēs hoc idē notat, quēadmodū īfra enucleabimꝰ. Alij āt alr̄ itelligūt.

Responsio aliorū quā sequit̄ & Philoponꝰ

¶ Sed expōnū oīuʒ optimā eam iudico, quaʒ Alulidas rosadis in iterpretatione sua media inuit, quaʒ eni dicimꝰ Aristomenē itelligibilē semꝑ esse, Aristome nē accipimꝰ vt est in essentia ac ꝯceptu a sensibilibꝰ ab stractus/quēadmodū ꝯsueuimꝰ dicē/hoīem eē aīal, quū ꝟo asserimus oēm Aristomenē itelligibilē semꝑ esse/de Aristomene sensibili hoc ꝑferimꝰ, veluti quum dicimus oēm hoīem esse aīal, vn̄ quemadmodū ⁊ Alulidas iquit/ verū est hoīeʒ eē aīal nec gn̄abile nec corruptibile, nō tn̄ oēm hoīem eē aīal nec gn̄abile nec corruptibile, ⁊ ꝯsilr̄ hoīem eē spēm, nō tn̄ oēm hoīem.

Expō ⁊ solō Alulidi lōge melior.

¶ Qḋ recte ⁊ moder niores notauerūt, quū aiunt/hic personalē, hi simplicem suppōnē esse, q̄re quū dicimus Aristomenes itelligibilis semper est, terminꝰ ille Aristomenes intelligibilis in hac ꝑpositione simplr̄ accipit̄ ⁊ in cōceptu, quum ꝟo addi mus Aristomenes est Aristomenes itelligibilis/iam pro sensibili accipit̄ Aristomene, ⁊ vt breuibꝰ absoluā idē est ac si diceremꝰ/hō est spēs/Socrates est hō, igit̄ Socra tes est spēs, hic eni fallacia cōmittit̄ ꝑm accn̄s, quā Stoi ci referēte Simplicio i ꝑdicamēta οὔτινα appellabāt, hi eni quę nos vlīa/οὔτινα hoc est nulla vocitabāt, qꝛqʒ hoc ita sit/videt̄ mōstrari posse ex articulo, qui in gręco codice apponit̄ huic termino Aristomenes, qḋ etiā Phi loponꝰ optie notauit ingens, nō idem valere articulū in ꝑpōnibꝰ ⁊ vlēm determinationē, quū eni dico ὁ ἄνθρω πος ζῶόν ἐστι ὁ ἄνθρωπος specificā hoīs nām sigñat, quuʒ aūt πᾶς ἄνθρωπος non spēi nām significamꝰ/sed indiui

Nobile a mo dernis ex va ria supposi tione cōmitti fallaciaʒ acci dentis.

dua oīa, qꝛqʒ h̄ ita sit, planū, ꝟe eni dicimꝰ ὁ ἄνθρωπος ἐστι, nō tn̄ πᾶς ἄνθρωπος, quēadmodū igit̄ in his ita se hʒ/sic ⁊ in ꝑposito, quā eni dicimus ὁ διανοητὸς ἀριστομένης, ipsam itelligibilē Aristomenis formā signi ficamus, quū ꝟo πᾶς διανοητὸς ἀριστομένης, nil aliud dicimꝰ/q̄ q̄ oēs singulares Aristomenes, quibus accidit itelligibilibus esse semꝑ sunt, qḋ ꝓculdubio est falsum. Hęc Philoponꝰ ⁊ cōplura alia. Facta itaqʒ hoc in exem plo fallacia fuit, ppterea q̄ existimamꝰ vlr̄ ꝓlatas atqʒ idefinitas ꝑpōnes idē penitus significare, qḋ est falsum.

[Rursus sit in quo/c/miccalus.] Aliud exēplū ad ꝑposi tum cōmostrādū, qḋ tn̄ ex suppōne ꝓcedit, duo eni sup ponūt̄, vnū q̄ Miccalus musicus cras abijciat musicaʒ neqʒ ipsaʒ exerceat, alterū q̄ Miccalus ipse, q̄ ad subaʒ non corrūpat̄ cras, ⁊ tūc rō huc in modū cōstruit̄/micca lus musicus corrūpet̄ cras hoc est miccalus ꝑm q̄ musi cus cras nō erit, ex supposito eni/miccalus cras nō exer cebit musicen, veꝝ etiā est/miccalū esse musicū miccalū, falsuʒ tn̄ q̄ miccalus corrūpet̄ cras, ex suppōne nāqʒ ac cipit̄ ipsuʒ nō corrūpi cras ꝑm subaʒ, q̄re si maioreʒ etiā vlr̄ ꝑferremus dicentes, oīs miccalus musicus corrūpet̄ cras/falsuʒ vtiqʒ diceremus, qꝛgdē nō pro forma micca li musicā exercentis acciperet̄, sed ꝑ miccalo cui accidit esse musico/verificaret̄, ⁊ ita significaret/q̄ miccalus cui accidit musicā exercere/ille cras corrūpet̄, qḋ est falsum, ⁊ ideo iquit in ꝯclōe, a/ꝟo de/c/falsum.

Aliud exēplū eiusdē decep tionis.

Vel ingt Alexā der/nō hoc itelligendū de ꝯclōne, nā quēadmoduʒ ꝑpō nes sunt poles/ita ⁊ ꝯclō, polē nāqʒ est, miccaluʒ cras cor rūpi, sed ideo dixit falsum esse, qm̄ falsum est ex huiusce modi indefinitaꝝ ꝑpōnuʒ cōstructione existimare syllo gisticā fieri cōplicationē.

Expō Alexā dri.

[Hęc itaqʒ deceptio.] παρὰ μι κρὸν ⁊ eo q̄ pene fallacie efficiunt̄ eo q̄ existimamꝰ pa rū q̄ d omisisse/⁊ nullā esse diām iter vnā iterrogationē ⁊ aliā. Proprie tn̄ παρὰ μικρὸν fallacie fiūt quēadmo dū inquit in elenchis sophisticis Aristoteles/fallacie ꝑm qd ⁊ simplr̄/ꝑm elenchi ignorantiā/nō causa vt causa/pe titio ꝑncipij facere plures iterrogationes vt vnā, vnde ⁊ in eta nālis auditus iquit copiosissimꝰ Simplicius So riten deceptionē ac fallaciaʒ fieri παρὰ μικρὸν ἐρώτη σιν. Interrogāt eni hoc pacto, pria gutta/aut aliqd egit in lapidē aut nihil: si egit, vbinaʒ hoc est: si nihil egit/a si mili neqʒ scda neqʒ tertia/⁊ ita ꝑ singulas. Ita itaqʒ ⁊ in proposito eo q̄ pene facta est fallacia, qm̄ existimamus nihil differre vlīter aut indefinite ꝑferre.

Fallacie eo q̄ pene q̄ ꝓprie fiūt.

Sorites dece ptio de qua Simplicius 8ᵒ phy.

¶ Ceterū plerūqʒ mentiri accidet iuxta id qḋ nō bene exponunt̄ termini/qui sunt ꝑm ꝑpō nē/vt si/a/sit sanitas/in quo/b/morbus: in quo ꝟo/c/hō. Verū eni dicere q̄/a/nulli/b/contin git inesse: nulli nanqʒ morbo sanitas inest: ⁊ rursus q̄/b/oī/c/inest: oīs eni hō susceptiuus est morbi: videri posset accidere nulli hoī cō tingere sanitatē iesse: huius aūt causa/non hn̄ expositos fuisse terminos ꝑm dictionē: qm̄ si trāsumant̄/qui sunt ꝑm hitudines/nō erit syl logismus/vt ꝑ sanitate/si positū fuerit sanuʒ/ pro morbo aūt morbidū: nō eni verū/ q̄ non ꝯtingit morbido sanū inesse: hoc aūt nō acce pto/nō fit syllō/nisi eius/qḋ est ꝯtingere: hoc ꝟo nō impole: cōtingit eni nulli hoī inesse sa nitatē. Rursus in media figura consimilr̄ erit falsuʒ: sanitateʒ nāqʒ morbo nulli: hoi ꝟo oī

cõtingit inesse: quare nulli hoi egritudinem. In tertia aũt figura ſm cõtingere accidit falsum: nãqꝫ ⁊ sanitatẽ ⁊ morbũ ⁊ sciaꝫ ⁊ ignorantiã ⁊ oĩno ꝯria eidẽ ꝯtingit inesse: sibi aũt inuicẽ impoẽ: hoc aũt dissonũ a pdictis: qm̃ eni eidẽ cõtingerẽt plura inesse/contingebant ⁊ sibiinuiceꝫ. Planũ igr̃ ꝙ in oibus his deceptio fit iuxta terminoꝝ expõnẽ: si eniꝫ transumpti fuerint/q sunt ſm habitudines/nullũ efficit̃ falsuꝫ. Manifestũ igit̃ ꝙ ſm tales propositiones semꝑ qd ſm habitudinẽ ꝓ habitudine transumendum ⁊ ponenduꝫ terminũ.

Fallacia ſm qd ⁊ simplr quã sumit̃ abstracti ꝓ concreto vel ecõtra.

¶ Aliam deceptionẽ ac fallaciã describit/ſm quã ꝯtingit difficilẽ fieri resolõnẽ, fit aũt hec iuxta terminoꝝ expõnẽ/eo ꝙ terminos alr̃ in vna ꝓpõne accipim⁹ alr̃ in alia, est aũt modus iste deceptionis, quẽ Aristo. in elenchis sophisticis appellat ſm qd ⁊ simplr̃, queadmodũ eni albũ ſm dentes ac simplr̃ albũ dr̃e dicimus ſm qd ac simplr̃, ita ⁊ sanũ/⁊ sanitatẽ, nam lꝫ hec idẽ significent/queadmodũ ⁊ moderniores asserũt, nõ tñ eodẽ mõ, vñ ⁊ greci vnum appellãt κατὰ τετα γμένον/alterũ ἐξηρημένον/nr̃i concretũ ⁊ abstractũ, quoties itaqꝫ accipim⁹ ꝯcretũ ꝓ abstracto, aut eꝯ ꝓ abstracto ꝯcretũ/deceptionẽ cõmittim⁹ ſm qd ⁊ simplr̃, ⁊ ideo plerũqꝫ ex veris ꝓpõnib⁹ existimamus falsꝫ colligi posse ꝯnẽ/puta in exẽplo. Sit/a/maior extremitas, sanitas/b/medi⁹ termin⁹ morb⁹, c/hõ, tũc verum est/a/sanitatẽ nulli/b/morbo ꝯtingere/hoc est ex necessitate nõ iesse, nã hec vera est/ex necessitate null⁹ morbus est sanitas, ⁊ iterũ ex suppõne veꝝ est/oẽm hoiẽꝫ eẽ morbidũ, nõ tñ sequit̃/nulli hoi ꝯtingere sanitatẽ inesse/hoc est/ex necessitate nullũ hoieꝫ eẽ sanũ, quũ tñ aliog ſꝫ Aristotelicã positionẽ nõ dico Theophrasteã ex maiore nečia cũ minore inexñte/ꝯclo sequat̃ necessaria.

Hĩc circa mistionẽ ex maiori õ necessario ⁊ minori de inesse.

¶ Ubi notatu dignũ qd supra etiã asseruim⁹/ꝑperã eos dicẽ q asserũt minorẽ mistionis illi⁹ oportere inexñtẽ eẽ simplr̃/hoc est in mã nečia, hic enim Aristoteles syllm facit hac mistione cõplicitũ/queadmodũ vult Alexãder ⁊ moderniores etiã fatent̃, ⁊ tñ minorẽ nõ simplr̃, sed ex suppõne inexñteꝫ accepit. ¶ Huius aũt cã. (causa inqt deceptionis istꝰ fuit/qm̃ termini nõ hñ sunt expositi, aut eni cõcreti, aut abstracti semꝑ sunt accipiẽdi, si ꝯcretos accipiamus, puta nõ sanitatẽ ⁊ morbũ, sꝫ sanũ ⁊ morbidũ, tunc maior erit falsa, que dicit, ex necessitate nullũ morbidũ eẽ sanũ, imo ꝯtingit aliqd morbidũ eẽ sanũ.

Falsa est hec ꝓpõ: ex necessitate nullum morbiduꝫ est sanum.

Nota dictum Albert.

¶ Hec tñ inqt diu⁹ Albert⁹ audiẽda sunt in sensu diuisionis, nõ autẽ ꝯpõnis, qm̃ in sensu cõpõnis hĩ est vera/ex necessitate nullũ morbidũ ẽ sanũ, vtrũ tñ hĩ recte dicat̃ ⁊ vtrũ ꝯposite ꝓpões in eodẽ istãti verificari debeãt, alibi disputãdũ relinquo satis sit ipresentia falsam illã eẽ/que asserit ex necessitate nullũ morbidũ eẽ sanũ, ꝙ si nõ ꝯcretos/sꝫ abstractos terminos facias, tunc minor falsa erit, que dicet oẽm hoiem eẽ morbũ, hec eni est penitus ipoĩs, qm̃ queadmoduꝫ ⁊ Alexãder dicit, morb⁹ de hoie pdicat̃/velati ⁊ aial, hĩ est aut moderniores dicũt pdicatio in abstracto in p est ꝑ se dicẽdi mõ. Sinaũt maiorẽ nõ nečiaꝫ sed ꝯtingẽtẽ faciamus, tũc ⁊ oẽs ꝓpões vere erũt ⁊ ꝯclo ꝯsimilr̃ ꝯtigens vera/hoc pacto/ꝯtigit/nullũ morbidũ eẽ sanũ/ois hõ est morbidus, ꝯtigit nullũ hoieꝫ eẽ sanũ, ⁊ hoc totũ est/ꝙ in ꝯtextu dicit Aristo. si trãsumant̃ q sunt ſm habitudines/nõ erit syllo/vt ꝓ sanitate si positũ fuerit sanũ, ꝓ morbo aũt morbidũ, nõ eni verũ/ꝙ nõ ꝯtingit morbido sanum inesse, hoc aũt nõ accepto nõ fit syllo nisi eius, qd est ꝯtingere, hĩ ão nõ ipoẽ, ſm habitudines nãqꝫ terminos vocat ꝯcretos, habitudines ão ipsos abstractos. ¶ Rursus in medio. (eodẽ inqt mõ fiet in scda figura si ita faciam⁹ cõplicationẽ, ex necessitate nullus morb⁹ est sanitas/ois hõ est sanus, nõ tñ sequit̃ ex necessitate nulluꝫ hoieꝫ esse morbidũ. ¶ In tertia autẽ figura. (in tertia autẽ figura nõ amplius ſm mistionẽ nečij ⁊ inexñtis fit deceptio, sꝫ ſm vniformes ꝯtingẽtes, vñ inqt Alexander/videri planius reyci talẽ terminoꝝ acceptionẽ in 3ᵃ fig⁹/ꝙ i pcedẽtib⁹, qm̃ in illis supponebat̃ ex nečia maiore ⁊ minore inexistente ꝯnẽ fieri nečiaꝫ, qd tñ Theophrastus ⁊ reliq Aristotelis locꝫ negabãt, in 3ᵃ ão/qd ⁊ illi ⁊ fatebant̃, tollit̃/ex vtrisqꝫ iquã ꝯtingẽtib⁹ ꝯclõnẽ colligi ꝯtingẽtẽ, fit aũt deceptio hũc in modũ, ꝯtingit sanitatẽ iesse oi hoi vł nulli eẽ, ꝯtingit morbũ oi hoi inesse, nõ tñ ꝯtingit sanitatẽ alicui morbo iesse aut alicui nõ iesse, imo ex necessitate nulli inest, qd oẽs tollit ꝯtingẽtes ꝓpões, queadmodum supra satis disseruim⁹, hoc aũt inqt Aristo. a pdictis dissonũ est, supra eni posueram⁹ ex vtrisqꝫ ꝯtingẽtib⁹ in tertia figura ꝯclõnẽ colligi ꝯtingẽtẽ. Mouet aũt hoc in loco lõgã Philopon⁹ qõnẽ, q̃ qm̃ ⁊ lõga est ⁊ paꝝ vtilitatis affert ꝓposito, ob id cũ suo pbo iubebimus eum ipresentia valere. ¶ Si eni trãsumpti fuerint. (hoc est si pro abstractis ꝯcretos posuerim⁹ terminos dicẽtes/ꝯtingit nullum hoieꝫ eẽ sanũ/ꝯtingit oẽm hoieꝫ esse morbidũ, nullũ efficiem⁹ falsuꝫ, imo vere ꝯcludem⁹, ꝯtingit aliqd morbidũ nõ eẽ sanũ. In hoc gen⁹ itaqꝫ ꝓpõnib⁹ sꝑ qd ſm habitudinẽ hoc est ꝯcretũ ꝓ hitudie. hĩ est abstracto accipiẽdũ.

Dubiũ⁹ quã hĩ mouet philopon⁹ ẽ: qm̃ mutatis eisꝫ terminis ex abstractis in cõcretos non sequit̃ ꝯclo seq aliq̃ nã dicendo: cõtingit nulluꝫ egrotãs eẽ sanũ: ois hõ est egrotãs ergo ꝯtingit nullũ hominẽ eẽ sanũ medium vel sumit̃ ꝓ ipso sbõo vt stat ſb egrotatiõe: ⁊ sic minor est falsa: qꝛ hõ necessitate nũm egrotãs in q̃tũ egrotãs est sanũ: si aũt ꝓ subo: quũ ꝓ subo i minori non possit sumi sed pro actuali dispõne variabitur mediũ ⁊ syllo erit in q̃tuor terminis: hac dubõnem solutam i ãnotationibus.

¶ Nõ opꝫ aũt semꝑ querere/vt terminos nomine exponamus: plerũqꝫ eni erũt orones: qbus nõ est positũ nomẽ: quapropter difficile est reducẽ tales syllos. Aliqñ aũt ⁊ decipi accidet ob talẽ inquisitionẽ: vt ꝙ imediatorũ est sylls. Sit/a/duo recti: i quo/b/triangulus: in quo/c/equicrus: ipsi itaqꝫ/c/iest/a/ꝑ/b: ipsi ão/b/nõ amplius ꝑ aliũ: ꝑ se nãqꝫ triãgulus hꝫ duos rectos: q̃re nõ erit mediũ ipsius/a/b/ quũ sit demrãbile: manifestũ eni ꝙ medium nõ ita sꝑ accipiẽdũ/vt hoc aliqd/ veruꝫ aliqñ ⁊ orõnẽ: qd accidit ⁊ in eo qd diximus.

¶ Aliã fallaciã ac deceptionẽ in resoluẽdo docet euitare, qm̃ eni plerũqꝫ syllo termini nõ solo noie significant̃, sꝫ orone, ideo inqt nõ debem⁹ conari resolõnẽ facere semper ingrentes simplicia noia, sed aliqñ ⁊ orones pro terminis exponẽde: queadmodũ i exẽplo, qd Alexãder ponit, si qs eni inqt rõcinari vellet, virũ fortẽ honore dignũ eẽ, ꝑ hoc mediũ/qd est ꝓpriã salutẽ despicere ꝓ cõi vtilitate/hũc in modũ/qcunqꝫ ꝓpriã despicit salutẽ ob cõem vtilitatẽ, est honore dignus, sed vir fortis propriã despicit saluteꝫ pro cõi vtilitate, est itaqꝫ honore dignus, si qs inquã ita rõcinaret̃/nõ oporteret ipsum noia q̃rere in excerpẽdis oĩbus terminis, sed orones ponẽde, his eniꝫ expositis ⁊ diuisis in terminos manifesta ẽ sylli in primã figurã resolo. Qꝫ si aliqs nõ sic faciat, sed terminos simplices semꝑ querat/accidit inqt Aristoteles eũ ob talem inquisitionẽ decipi, deceptio aũt hec est, qm̃ existimat immediata demrãri ⁊ syllm ac rõcinationẽ sine medio construi, qd fieri nõ põt, nã medio perẽpto tota destruit̃ demõstratio, queadmodũ in posterioribus dĩ, nõ aũt itelligas/qd nõnulli male ꝯceperũt/imediatoꝝ esse syllm/hĩ est ꝓpões imediatas ⁊ pmas animi ꝯceptiones demõstrari, queadmodũ referẽte Proclo voluit Apollonius mathematicus, sed imediatoꝝ syllm vocat hĩ in loco syllogismũ sine medio, hoc eniꝫ est qd ex ꝓposito sequit̃, si

Exẽplũ Alexãdri õ syllo in qb⁹ ponãt orones loco nominum.

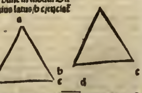
enī mediū eēt oro,nos aūt nō orone sed terminū simplicē quererem⁹,nūq̄ ꝑfecto mediū inuenirem⁹, quo nō inuento existimarem⁹ sine medio ratiocinuȝ astrui posse. Dalus nos exēplū supra ex snia posuim⁹ Alexādri, ipse xo in ꝯtextu exēplū adducit mathematicuȝ, puta ꝙ ois equicrus tres angulos hēat equales binis rectis, est autē pars theorematis scdi ac trigesimi pmi elntoꝝ Euclide. ibi enī demrāt, si ois triāguli latus vnū eiciat,angulum extrinsecū duob⁹ itrinsecis ꝛ oppositis equalē esse,atqȝ itrinsecos trianguli angulos duobus rectis equales esse.

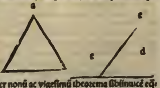
Declaratio extē pli mathema tici in lra posita.

¶ Ceterū quo facilius hęc possimus itelligere, videndū pmo gd sit angulus rectus,ꝛ quō equales inter se anguli extruant. Sunt itaqȝ recti anguli/ quēadmodū ꝛ megarēsis Euclides refert,quū recta linea,quę grece κάθετος dr̄ seu κατὰ γνώμωνα,quemadmodū referente Proclo Oenopides mathematicus appellabat,latine xo ꝑpendiculus nūcupat,quū inquā recta supra rectā stans/cōtiguos angulos ęquales sibiinuicē facit hunc in modum.

Linea recta grece κάθετος siue κατὰ γνώμωνα latine ꝑpēdiculū.

TEquales xo dr̄r iter se anguli,qū vnius latere supra lat⁹ alterius posito,reliquū neqȝ excedat neqȝ excedat,eq̄les itaqȝ tres itrinseci anguli binis rectis dicenr̄,quū spatiū a trib⁹ iterioribus angulis iterceptū nō excesserit/qđ a binis ꝯprehēdit angulis. ¶ Si itaqȝ ꝓpositū demrare voluerimus/ita rōciniū astruemus,oē b/est a,oē c/b,oē igit c/a,hoc est/ois triāgulus hȝ tres intrinsecos angulos binis rectis equales, sed ois equicrus est triāgulus,hoc enī supra recēsuim⁹,ergo ois equicrus hȝ tres itrinsecos angulos binis rectis eq̄les,in hoc iquit Aristoteles syllo a/hoc est hēe tres inest c/ equicruri per b/ triāgulū tāq̄ per mediū,ꝙ aūt a/isit ipsi b/non amplius videt posse demrari per aliud mediū, ꝛ ita videbit per se/hoc est imediate a/inesse ipsi b/ꝛ nō esse mediū ipsius a b/ꝓpōnis,quū tn̄ ꝛ mediū hēat ꝛ sit demōstrabilis, qđ ideo accidit,qm̄ male existimam⁹ nō posse fieri rōciniū nisi termini oēs sint simplices voces ꝛ nō orones,ꝛ ꝓpterea nō debem⁹ semꝑ mediū accipe vt hoc aliqd/ hoc est vt simplex vox aut termin⁹ sit, sed aliqn̄ ꝛ oro ꝓ medio ꝯstituēda,quēadmodū ꝛ in ꝓposito,hec enī ꝓpō/ois triāgulus hȝ tres,ꝑ mediū demōstrat,qđ est oro, nō aūt simplex termin⁹ hoc pacto,alicuius anguli gcūqȝ figure itrinseci equalēt duob⁹ angulis a ꝑpēdiculo supra rectā causatis,illi equalēt binis rectis,sȝ ois triāguli anguli iterni equiualent duob⁹ a ꝑpendiculo supra rectā causatis,igit oēs anguli iterni triāguli equalent binis rectis,maior est manifesta a tanq̄ supposita iā a pn⁹, minor monstrat hunc in modū. Sit Triāgulus,alicuius latus/b c/eiciat vsqȝ ad d/ita planū est ꝙ angulus extrisec⁹/a c d/ eq̄lis ē duobus intrinsecis oppositis c a b/ ꝛ c b a b c/nāqȝ si ducat supra c/punctū/ recta equidistās ipsi a b/q̄ sit/c e. qm̄ equidistās est a b/ ipsi/c e/ꝛ i ipsas cadit/a c/ linea erūt āguli coalterni per nonū ac vigesimū theorema sibiinuicē eq̄les/b a c/ꝛ a c e. Rursus qm̄ eqdistās est/a b/ipsi/c e/erit

angulus/e c d/eq̄lis angulo intrinsecus opposito/a b c/ quare totus extrinsecus angulus/a c d/equalis est binis intrinsecus oppositis/b a c/ꝛ a b c/qbus si addatur/a c b/ cōis angulus/erunt/a c d/a c b/duo anguli causati a recta supra rectam equales tribus angulis/a b c/b c a/ꝛ b a c/ sed anguli/a c d/ꝛ/a c b/binis rectis equales sunt ꝑ tertiūdecimū theorema,ḡ oēs triāguli anguli tres/a b c/a c b/ c a b/duob⁹ rectis seu a ꝑpendiculo supra rectā causatis sunt eq̄les,qđ fuerat mōstrādū,ꝛ hęc Theon mathematicus,mediū itaqȝ hac in demratione non est nomē simplex/veluti manifestū est,sed oro hęc/angulos itrinsecos ęquiualere duob⁹ a ꝑpendiculo supra rectā causatis. Si xo erigam⁹ demōstrationē ex snia Philoponi hunc in modū,oēs anguli duob⁹ cōtiguis equales / duob⁹ rectis sunt eq̄les,sed ois triāguli tres anguli duob⁹ cōtiguis sūt ęquales,ergo ois triāguli tres anguli duobus rectis sunt ęquales,si inquā hoc pacto demrationē faciamus/mediū erit oro hęc,angulos duobus ꝯtiguis ac ꝯtinuis eq̄les eē.

¶ Oꝛ aūt insit primuȝ medio ꝛ hoc extremo/ nō opȝ accipere tanq̄ quę semꝑ de seinuicē ꝑdicent/aut similiter primū de medio: ꝛ hoc de vltimo, ꝛ in eo autē qđ est nō inesse consimiliter,sed quot modis esse dicit ꝛ verē dicē ipsuȝ hoc/tot modis existimare opȝ significare ꝛ inesse ꝛ non inesse,veluti ꝙ ꝯtrariorum est vna scia. Sit enī/a/vnā esse sciam , ꝯtria inter se in quo/b: a/ itaqȝ ipsi/b/inest,non tanq̄ ꝯtria vnā esse ipsoꝝ scientiā,sed ꝙ verum de ipsis dicere/vnā esse ipsorum scientiam.

¶ Aliud theorema tradit,ꝑ qđ in resoluendo ꝓmptiores erimus/ꝛ minus in fallaciā icidem⁹,ꝙ nō opȝ terminos/ vt sunt expositi/ita eos formare in ꝓpōnibus fm casus. Termini nāqȝ in electionib⁹ semꝑ ponēdi sūt fm rectū, cōplicationes xo ex ipsis faciēde fm quecūqȝ contigerit casuȝ,qm̄ enī nō solū rerū nām curam⁹/sed ꝛ dicēdi ornatū/vt latine loquamur /iquirim⁹,opȝ rectā nominuȝ cōplicationē ac structurā aiaduertere, ꝛ nō solū satis esse existimare si res ipsas noib⁹ significem⁹, sed ꝛ vt ꝯcinne loquamur curādū,si enī sola q̄ de subto dr̄r ꝑdicarent, fortasse semꝑ oporteret ꝓpōnes fm rectū cōstituere, sȝ qm̄ nō hęc solū/verū ꝛ quę in subto sunt/plerūqȝ predicant, quoꝝ ꝑdicatio aliqn̄ fȝ rectū efficit /vt corpus est albuȝ/ aliqn̄ fm gtūȝ casuȝ/vt frater fratris frater/nōnunq̄ fm datiuū,vt ille filii sile/aliqn̄ fm accusatiuuȝ/ vt magnum ad paruū dr̄,nōnūq̄ etiā fm ablatiuū/vt vapulat ab hoste,qm̄ inquā ita res se hȝ/opȝ terminos qn̄ eligunt / fm rectū exponere,ꝑdicamēta xo ꝛ ꝓpōnes in ꝯstructione ita facere, vt cōtingit. ¶ Scim tn̄ inquit Philoponus dignū/ꝙ qn̄ inquit Phs terminos exponi fm obliquū de subiectis hoc/nō de ꝑdicatis itelligit,nā ꝑdicata semꝑ fȝ rectū ponunt casuȝ,sȝ enī obliquus casus aliqn̄ in ꝑdicato reperiat,extrinsecus tn̄ rect⁹ subintelligit, veluti quuȝ dicim⁹/opȝ nos audire Socratē philosophātē,subaudiēdū enī,opus est,idē enī est dicere opȝ ꝛ est opus,atqȝ in religs cōsimilr. [primū.]per primuȝ itelligit maiorē extremitatē,per extremū xo minorē,qđ tn̄ alibi nō minorē sed maiorē significare ꝯsueuit,ꝙ enī per primū maiorē itelligam⁹ ꝯsentaneū est/ac cōsuetū,qm̄ in pma figura q̄ potissima est ac dignissima maior extremitas pⁱᵐ obtinet locū,ꝙ xo ἄκρον siue extremū minorē siget hoc ab vsu ꝛ ꝯsuetudine est Aristotelica. [Predicentur.]ꝑdicari terminos appellat qui fm rectū dr̄r,nā ꝓpter res subiectas a noiatiuo sigar, ꝛ si ita itelligat/quēadmodū Alexā

Hec est expō Alexādri ad literam.

Nō enim ōre termini i ꝓpōnib⁹ nō semꝑ i recto ponātur de mente Alexādri.

Nōta dignū ex Philopono.

Extremū hic semꝑ minorē extremitatē cū in 2° posteriorꝝ sepius ꝓ maiori sūpat sit.

Demratio ꝙ ois triāgulus hȝ tres angulos internos equales duobus rectis.

Predicari exponit Alexāder ī recto.

Philoponus vel ī recto vl̄ in obliq̄ pdicatione intelligit.

der exponit/sensus erit, non opz nos accipe terminos ita vt semꝑ de seinuicē dicanť ſm rectū aut ꝙ vno ⁊ eodez mō maior extremitas de medio p̄dicetur/ ⁊ medius terminus de minore. Sinaūt exponam⁹ ex s̄nia Philoponi ꝑ p̄dicari simplicē intelligētes p̄dicationē siue ſm rectū/ siue ſm obliquū/sensus erit, nō opz q̄i termini de seinuicē in ꝓpōnib⁹ p̄dicanť/semꝑ nos accipere/ ꝙ sit̄r primū de medio/⁊ hoc de vltimo dicať, hoc eni est falsuz, nāqȝ aliqñ maior de medio p̄dicať ſm rectū, medi⁹ vo de minore ſm obliquū/aut retrouersuz, ⁊ ꝓpterea nō p̄dicanť semꝑ de seinuicē ꝯsit̄r, hec Philopon⁹, mea tñ s̄nia lōge antiquior est Alexādri expō, ⁊ queadmoduz de affirmatiuis dicim⁹ ꝓpōnib⁹/ita ⁊ de negatiuis dōm.[Sed quot modis esse.] hoc est quot modis ⁊ ſm quot casus aliud alīq ꝯstructēs vtimur hoc vo est/aut esse, ⁊ quot modis terminis ꝯstructis est veꝝ dicere ꝓpōnē esse, tot modis opz terminos in ꝓpōnib⁹ sibiinuicē cōplicare/ ⁊ dicere alteꝝ alteri inesse.[Ueluti ꝙ ꝯrioꝝ.]exēplū subycit/vt mōstret q̄uo ſm gñm ꝓpōnes cōplicenť, si eni accipiamus ꝓpōnē istā/ꝯrioꝝ vnā esse sciaz, dū terminos exponim⁹/ita faciem⁹, sit a/vnā eē sciaz/ ꝯria lit̄r se in quo /b, in hac itaqȝ expōne termini q̄ſi ſm rectū accipiunť, duz vo ꝓpōnes ꝯstruim⁹, nō dicim⁹ a/ipsi b/inesse, q̄ꝛ ꝯria vna sint scia, sed rectū ad genitiuuz flectimus hoc pacto ꝯrioꝝ dicētes vnā esse sciam. Possumus itaqȝ ita syllm ꝯstruere, ꝯrioꝝ est vna scia, sed bonū ⁊ malū sunt ꝯria, ꝗ boni ⁊ mali vna est scia, vbi que in gtō dr̄r in maiore ac ꝯclone, ea ſm rectū ꝓferunť in minore.

Hic ponitur exēplum quādo maior est in obliquo ⁊ minor in recto.

Accidit aūt q̄ñqȝ in medio primū dici/ medium vo in tertio nō dici/queadmodū si sapia est scia, boni aūt est sapia scia, q̄ñqȝ vero medium in tertio dr̄. primū aūt in medio nō dicitur/ queadmodū si ois q̄lis ē scia vel ꝯrij, bonū āt ⁊ ꝯriū ⁊ q̄le/cōclusio ꝙ boni ē scia, nō ē āt bonuz scia/neqȝ quale neqȝ ꝯriū/sed bonū hec.

Inquiūt Alexāder atqȝ Philoponus, ꝙ posteaq̄ mōstrauit q̄uo in simplicib⁹ ꝓpōnib⁹ nō semꝑ ſm rectū termini ꝓferunť, sed aliqñ et ſm obliquū, nūc in verisqȝ ꝓpositionib⁹ exēplū ponit. Uel alr̄ possum⁹ dicere ꝙ posteaq̄ supra mōstrauit/q̄uo quū maior subz hz obliquū, minor vo rectū/obliqua ꝯcludať ꝯclo, nūc ꝯuersuz facit/ ostēdit q̄uo ex maiore recta ⁊ minore obliq̄ ꝯclo sequať obliqua, melior tñ prior expō, nāqȝ paulo īfra hoc monstrat, ⁊ ingt igiť accidere aliqñ p̄mū hoc est maiorē dici idest p̄dicari ſm rectū de medio termino, mediuz vo in minore nō dici in tertio, hoc est nō p̄dicari ſm rectuz de minore, hec eni in p̄ª figura tertiū obtinebat locuz, vt in exēplo, sapia est scia/boni est sapia, boni igiť est scia, ⁊ ita ꝗdē ꝯstruēdus sylls, ipse vo alr̄ minorē ꝓtulit inquiēs, boni aūt est sapia scia, vnde ingt Alexāder ꝯtextus fact⁹ fuit obscurior, aut igiť dictio illa scia lati⁹ accipiēda ⁊ ad subm ponēda/vt sensus sit/boni scia hoc est cognitio est sapia, vl̄ ꝙ melius vnica vt ita dicā voce expressit ⁊ minorē ꝓpōnē ⁊ ꝯclonē, q̄ꝛ sub eodē ꝓferebanť casu, vñ cōtextus ita scribēdus, queadmodū si sapia est scia, boni aūt est sapia scia, nec addendū, qd̄ nōnulli male faciunt/ ꝯclo/ꝙ boni est scia, hoc eni aduēticiū est ⁊ extra ꝯtextū, sensus itaqȝ erit ⁊ series ꝯtextus/sapia est scia, boni autez est sapia, boni igiť est scia, ipse vo minorez ac ꝯclonē in vnū ꝯrit, vt significaret ambas ſz gñm ꝓferri, ⁊ hoc ēt voluit Aphrodisiēsis Alexāder.[Q̄ñqȝ vo mediū ī tertio.] Cōuertit nūc ꝓpōnes ⁊ minorē recte cōplicat, maiorē vo ſm gñz ꝓferre, mediū itaqȝ dr̄ in tertio/ hoc est in

Exemplū qñ maior est ī recto ⁊ minor ī obliquo.

minore ꝓferť ſm rectū, p̄mū aūt hoc est maior extremitas nō dr̄ in medio.i.maior nō p̄dicať de medio termino recte/vt in exēplo, ois qualis est scia/bonuz est q̄le/ boni igiť est scia. Uel alr̄. ois ꝯrij est scia/bonū est ꝯriuz/boni itaqȝ est scia.[Nō est aūt bonū scia.] h̄ est nō enūciamus maiorē ꝓpōnē ſm rectū dicētes/bonū est scia/ vel quale est scia/vel ꝯriū est scia, oēs eni hoc gen⁹ ꝓpōnes p̄terq̄ ꝙ incōcinne sūt/false et fortasse existūt.[sed bonū hec.] idest oia hec de bono predicanť in minore ſm rectū hoc pacto/bonum est quale bonum est contrarium.

Est aūt quādo neqȝ primū de medio/neqȝ hoc de tertio, quū primuz de tertio aliqñ dicatur/aliqñ non dicať/veluti si cuius est scia/ huius est genus, boni aūt est scia/cōclusio ꝙ boni est genus, predicať aūt nulluz de nullo, si vo cuius est scia/genus est hoc, boni autē est sciētia/cōclusio ꝙ bonū est genus, de extremo igiť predicať primū, de seinuicē autez nō dicunť, eodē itaqȝ modo ⁊ in nō inesse accipiēdū, nō eni semꝑ significat non inesse hoc huic nō esse hoc hoc, sed aliqñ nō esse hoc huius/aut hoc huic/quemadmodū/vt ꝙ non est motionis motio/vl̄ gñatiōis gñatio, voluptatis aūt est, non igiť voluptas gñatio, aut rursus ꝙ ipsius risus nō est signuz, sed signi non est signū/quare risus non est signuz, consimiliter ⁊ in alījs/in quotcūqȝ tollitur problema eo ꝙ ad ipsum quodāmodo dicitur genus.

Q̄m hucusqȝ in p̄cedentib⁹ exēplis alterā ꝓpōnē accepit ſm rectū/alterā ſm gñm/nūc ambas complicat ſm gñm, ⁊ cōcludit ꝯnē aliqñ ſm rectū/aliqñ ſm gñm, puta in exēplo/cui⁹ est scia/hui⁹ est genus/boni aūt est scia, boni igiť est gen⁹, hic eni nullus termin⁹ de nullo p̄dicať h̄ est ſz rectū dr̄, si vo dicam⁹/cui⁹ est scia, gen⁹ est h̄/ boni aūt est scia/bonū igiť est genus, p̄mū ac maior extremitas p̄dicať ⁊ ſz rectū dr̄ ꝺ extremo ac minore termio, de se vo inuicē maior/mediusqȝ ac minor nō dr̄r recte, nāqȝ tā maior q̄ minor obliq̄ sūt accepte, gen⁹ aūt in exposito exēplo inquit Philoponus accipiēdū est latius/ nāqȝ scia nō solū de gñe/sed ꝺ specie atqȝ accidēte est, Ego vo alr̄ dixerim hoc in loco gen⁹ accipi ꝓ subto, ita eni plerūqȝ ꝯsueuit Aristoteles nūcupare subm ipm genus. Sed dubitat Philoponus ⁊ ingeniose, q̄uo exempla ꝓposita syllogisticā retineāt formulā, nāqȝ in minore predicať h̄ nomē scia, qd̄ in maiore nō subycif, subm nāqȝ maioris est hoc totū cui⁹ est scia, qd̄ idē est ac si dicerem⁹ scibile, quū itaqȝ in maiore medius termin⁹ sit scibile, in minore aūt scia, qui fieri pōt, vt ratio syllogistica sit? Ad h̄ dicim⁹ ꝗcqd Philopon⁹ respōdeat falsuz esse/ ꝙ non sit idē medius in maiore ac minore, qd̄ si obliquas ꝓpōnes ad rectas reducemus, liquido cōspiciem⁹ hūc in modū, omne id cuius est scia hz genus, sed bonū est id cuius est scia, bonū igiť hz genus, sic itaqȝ itelligende ꝓpōnes, q̄s supra obliquas posuit, ꝙ si quęras, cur ergo non h̄ pacto posuit ꝓpōnes? dicimus ꝓpterea ꝙ queadmodū paulo infra dicet/qñ aliqua plura equalēt/semꝑ notiora ponēda ignotiorib⁹ dimissis, q̄ꝛ itaqȝ ꝓpōnes ille planiores ac dilucidiores erāt/ob id fuere posite istaꝝ/q̄s vltio ꝓtulim⁹ loco Aristo. igiť ſz gñm oia ꝓposuit exēpla, possumus nr̄o mō ⁊ ſm reliquos casus formare huiuscemodi

Exemplū qñ ambe ꝓpōnes ī gtō ponūť.

Genus lati⁹ sumit ꝓ oi eo cui⁹ est scia sic vt sit gen⁹ h̄ ne species ſz Philoponū sed de mente expositoris ꝓ subiecto scpl⁹ Aristoteles. Dubi⁹ Philoponi.

Solo de mēte autoris ꝙ obliquę ꝓpōnes sūt ad rectas reducende.

p̄dicatiōes.[Eodē itaq₃ mō.]eodē₃ ingt pacto de negatiuis dōz ꝓpōnib⁹,quū enī dicim⁹ B nō ineē huic,nō ip₃ rectū significam⁹ B nō esse hoc,sed nōnūq̄₃ ſm gtūm nō esse hoc hui⁹,aut ſm datiuū,nō eē hoc huic,puta in exēplo,motiōis nō est motio,voluptas est motio,voluptas itaq₃ non est motio.Iterū gnōnis nō est gñatio,sed voluptatis ē gñatio,voluptas igit̄ nō ē gñatio.[Ubi sciasq̄ syllī ac cōplicationes iste nō sūt in binis tm̄ terminis,sed tribus,quēadmodū ꝛ reliquę,qđ planū erit ſm rectū exponētib⁹ hoc pacto,id cuius est gñatio non est gñatio,s₃ voluptas est id cui⁹ est gñatio,voluptas ḡ nō est gnō.Rursus signi nō est signū,sed ipsius risus est signu₃,q̄re risus ipse nō est signu₃,ac si diceret id cuius est signū nō est signu₃,s₃ risus est id cuius est signū,risus itaq₃ nō est signū.[Cōsimilr ꝛ ī aliꝯ.]silr ingt quēadmodu₃ diximus de p⁹fig⁹,ita dōm etiā de reliqs,scđa puta ac tertia,in qbus tollit̄ hoc est negatiue cōcludit̄ ip₃ ꝓblema in eo q̄ genus hoc est medi⁹terminus quodāmodo.i.sub habitudine alicui⁹ casus dī ad ipsum ꝓblema.Textus aūt ingt Alexander obscurus est,ꝓpterea q̄ gen⁹ appellauit p̄dicatū ꝛ mediu₃,qđ neq₃ in affirmatiuis neq₃ in negatiuis p̄dicatis est vez,hoc aūt dixit qm̄ gen⁹ p̄dicat̄ de his,quoz est gen⁹,ꝛ in 2⁹fig⁹medi⁹ de ambab⁹p̄dicat̄ extremitatib⁹,ꝛ ſm B ide₃ ponit̄,qđ gen⁹ipm,medi⁹eni in 2⁹ h₃ locu₃ gñis,quū de oīb⁹p̄dicet̄,q̄q₃ de scđa B itellexerit figura,planū fecit ex sequētib⁹,quū eni hoc de 2⁹ ꝓtulisset figura,statī₃ exposuit cōplicationē ex ꝓpōnib⁹obliquis in tertia.[Nōnulli tñ mēdosu₃ eē ꝯtextū asserūt,oporteretq₃ ipm ita se hr̄e,eo q̄ ad ipsu₃ quodāmō dicit̄ mediu₃.[Possum⁹tñ ꝛ alr̄ ꝯtextū exponere vt sit sensus,silr ꝛ in aliis oīb⁹ syllīs vł figuris in q̄buscūq₃ tollit̄ ꝓblema ſm habitudinē ſm quā genus dī ad ipm ꝓblema,vbi nō p genus itelligēdū mediū,s₃ hoc nomē gen⁹,ꝛ refert̄ q̄si hoc ad exēpla supra posita,in qbus dicebat,cuius est scia,illi⁹ est gen⁹.q.d.ſm oēs illas habitudines possumus ꝯstruere negatiua ꝓblemata,ſm q̄s ꝯstruebamus affirmatiua,qm̄ genus quodāmō ꝛ sub aliquo obliquo dicebat̄ de illis terminis,puta hūc in modū,cui⁹est scia,illi⁹est gen⁹,s₃ boni nō est gen⁹,igit̄ boni nō ē scia.

Note de cōplicatiōib⁹ q̄ vident̄ solu₃ in duob⁹ esse terminis,sūt tñ in tribus.

Quare gen⁹ appellant mediū in secūda figura.

Alia expō.

Alia expositio authoris.

[Rursus q̄ tēpora non sunt tēpus opportunu₃,deo eni sunt tēpora,non autē est tempus opportunum,eo q̄ nihil deo vtile,terminos nāq₃ ponēdū tēpora,ꝛ tēpus opportunu₃ ꝛ deu₃,ꝓpositionē ℞o accipiendū ſm nois casum,simplr eni dicimus hoc de oibus,q̄ terminos semp ponēdū ſm ī vocatiōes noium,vt hō,aut bonum,aut ꝯria,nō hois,aut boni,aut ꝯrioz,ꝓpositiones autē accipiēdum ſm vniuscuiusq₃ casus,vel eni qm̄ huic,vt ęqle,aut qm̄ huius,vt duplū,aut qm̄ hoc,vt ℞berās aut vidēs,vel qm̄ hic,vt hō aial,vel si aliquo mō alr̄ cadit nomē ſm ꝓpositionem.

ī alr̄s declinationes.

[Argumētū ad destruēdā dīfinitionē in 3ᵃ fig⁹,maxie.n.hęc apta est ad eā destruēdā,hoc aūt est,qm̄ nōnulli diffiniebāt tpa,q̄ eēnt tp̄s opportunū,volēs itaq₃ finitiōe₃ istā destruere ingt in 3ᵃfigura,deo nō est tp̄s opportunū,ꝛ deo sūt tpa,ḡ tēpora nō sūt tp̄s opportunū,verū vt exactius qđ dī,possim⁹itelligere,in logicis ītatoris ac grāmatici vicē subire nō erubescem⁹,sunt apud gręcos vocabula B duo καιρος et χαιρὸς.καιρὸς tpis occasionem seu ꝑticulare tp̄s sigt.χρονος ℞o qđ vłe est nūcupatur.

Nō hic dīstiguūtur tp̄s ꝛ tpa Itē καιρὸν ꝛ χρόνον,

Latini igit̄ vt q ℞boz tantā copiā nō hēant,quātā fecūdissima gręcoz dialectus,qđ hi καιρὸν tēpora plurīū numero appellāt,qđ ℞o χρόνον tēpus referēte Fabio nūcupare ꝯsueuerūt,sunt q καιρὸν occasionē vocēt quēadmodu₃ Ausonius Uassates nec fortasse iniuria,si eni epigrāmata,quę περὶ καιροῦ cōscripsere,ꝛ p̄dict⁹Ausonius ꝛ Possidipp⁹ epigrāmatographus,expēderim⁹,nil fortasse aliud significabit καιρὸς q̄₃ occasionē quādā ac bonā fortunę cōmoditatē,sed hęc satis,nobis placuit,qđ in ꝯtextu καιρὸν tēpora qđ χρόνον tempus iterp̄tari.Deus itaq₃ tēpora gdē hoc est occasionē h₃ aligd faciendi,non tñ tp̄s opportunū,cū ga de⁹ tēpori nō subiacet,tu₃ ēt ga nihil deo est vtile,hoc eni sigñat qđ gręce χρόνον δέον latine tp̄s opportunu₃ vocamus.Termini itaq₃ in exponendo syllm,excerpēdi sunt ſm rectū aut ꝯsilem casum,tēpora,tp̄s opportunū,ꝛ de⁹,in structura autē rōcinationū aut ꝓpōnu₃ cōplicatione variādi sunt pro sermonis ꝯtinuitate ſm diuersos nois casus.Simplr̄ eni atq₃ vlr̄ dicim⁹de oīb⁹terminis,q̄ semp dū ipsos exponim⁹ ſm noium vocationes ꝯstituēdi,vt hō ꝛ reliqua,ꝓpōnes ℞o ꝯnectēde p cōmoditate s₃ vniuscuiusq₃ casus,casus eni,quēadmodū in libro de interp̄tatiōe dixit nō sunt noia,ꝛ ꝓpterea noia ac rectū appellauit vocatiōes,qm̄ p hęc vnūqđq₃ vocare ꝓprio noie ꝯsueuim⁹,sunt aliꝗ cōtextus qui nō vocatiōes sed īflexiones dicāt,qđ si ita est,nō ob hoc tñ variabit̄ sensus siue κλίσεις siue κλήσεις legas,melior tñ prior scriptura,quēadmodu₃ ꝛ Alexander ꝛ Philoponus attestant̄.[Uel eni qm̄ huic.]exēpla ponimus diuersoz casuu₃,ſm quos variant̄ ꝓpōnes,vel eni₃ variant̄ ſm datiuu₃,vt ęquale ęquali ęquale,aut ſm gtūm,vt duplū dupli duplū,aut ſm accusatiuū vt ℞berans vapulātē verberās,vel ſm noiatiuū ac rectū vt hō est aial,aut aial ē subā.[Uel si aliq̄ mō alr̄.] [Dubitat Philoponus quō quū sint cēs casus enumerati,ſm quos ꝓpō ipsa variat̄,cur dicat Phs,vel si aliquo mō alr̄ cadit nomē ſm ꝓpōnē.[Rñdem⁹B ad īfinitiuū ℞bi referēdū,nāq₃ ꝛ B plerūq₃ noīs vicē sustinet,vn̄ ꝛ articulis apud gręcos ꝯstruit̄,ꝛ nomen ℞bi ab Apollonio Dyscolo nūcupat̄,vel B dixit,qm̄ plerīq₃ multos alios faciebāt nominis casus,quēadmodū,q ꝛ sextū ꝛ septimu₃ addidere.[Possumus ꝛ alr̄ dicere,atq₃ B nō de casib⁹itelligē s₃ de nūis.q.d.ꝛ si ēt ſm nūos variatio fieret,sunt q B referāt ad ꝓpōnū determinatiōes quēadmodū p se,p accñs ꝛ ꝯsilia.sed hoz snīam in ꝓposito non approbamus.

Uocatiōes appellauit Phs noia ꝛ rectos

Dubiū Philoponi.

Solutio. Infinitiuum ℞bi sustinet vicē nois.

Alia solo.

[Inesse autē hoc huic ꝛ verificari hoc de B,tot modis accipiendu₃,quot modis pręd icamenta distincta sunt ꝛ hęc,aut quo,aut simpliciter.Amplius simplicia,aut cōplicita,cōsimiliter autē ꝛ non inesse,verum considerādum hęc ac distinguendum melius.

[Qm̄ supra dixerat quot modis eē dī ꝛ veru₃ dicere B,tot modis oportere existimare dici inesse,nunc recenset quot modis dicat̄ inesse,nāq₃ tot modis aliquid ineē dī,quot modis p̄dicamēta sunt distincta,sunt aūt p̄dicamēta ſm Archytam Tarētinū ac ipsu₃ Aristotelē distincta in decē,subaz,quātitatē,ad aligd,ꝛ reliqua.Stoici tamē quemadmodū supra retulimus quattuor ipsa cōnumerabāt.Plato gnque,ꝛ ex Pithagoreis nōnulli,quēadmodū ī alpha maiori post nālia ingt Aristoteles decē s₃ nō ea quę Aristoteles aut Archytas,s₃ hęc.Finitū ꝛ īfinitū,par ꝛ impar,vnū ꝛ plura,dextrū ꝛ sinistru₃,masculinū ꝛ fęmininū,rectū ꝛ curuū,lucē ꝛ tenebras,bonū ꝛ malū,altera pte lōgius ꝛ q̄dratū.Ex his eni decē appellabāt ho-

Nō diuersas opiones ō numero p̄dicaꝫ

noꝝ gr̃ia/⁊ decē maloꝝ. Uerū hęc alibi pertractāda omit-
to. Et hęc aut quo/aut simplr̃. hoc est ⁊ hęc ꝑdicamēta
accipiunt/aut quo.i.ſm pte,aut simplr̃ ⁊ absolute ac ſm
totū,nam gr̃ia/diię:ꝓpria ⁊ definitiones simplr̃ ꝑdican-
tur,accidēs ꝟo aliqñ simplr̃/quēadmodū albuꝫ de niue,
aliquādo quo/vt album de oculo,amplius simplicia ⁊ si
ne cōpōne/vt Socrates est hō/aut cōplicita ac cōposi-
ta/vt Socrates est hō albus,⁊ quēadmodū in affirmati
uis diximus/ita ⁊ in nō lesse ac negatiuis ꝓpōnib⁹ dōm.
Uerū hęc melius ↄsiderāda ac distinguēda,qm̃ in libro
de iterpretatione diximus quę per se ⁊ cōplicita ꝑdicari
possunt,quęque per se vere dicunt/cōplicita minime. De
Simone nāqꝫ vere dicimus ꝙ est coriarius ⁊ ꝙ est bo-
nus,nō tñ cōplicite ꝙ sit coriarius bon⁹. Atqꝫ hęc hacte
nus de obliqua syllogismoꝝ structura recēsuit Aristote-
les. ¶ Moderniores ꝟo aliter de hoc eodē sermonem
fecere addētes alios ac diuersos modos faciēdi ꝓpōnes
obliquas,dicūt enim ꝓpōnes fieri obliquas quū hoc ver
bo inesse pro verbo vtimur cōsueto,puta hoc pacto/hoī
inest aial. Aliter etiā structuras variāt ad siītudinē pimę
secūdę/ac tertię figurę. Sunt qui alias diuisiones faciāt
dicētes aut vtrāqꝫ ꝓpōnē obliquā esse aut alterā, ⁊ aut
ex parte subti/aut ex parte ꝑdicati in vtraqꝫ,vel ex parte
subti in maiore,ex parte ꝟo ꝑdicati in minore, aut econ-
uerso. Sed qm̃ ista oia parum faciunt ad contextū Ari-
stotelicum,immo quod amplius noua potius litigia ac
controuersias in medium afferunt, quibus impresentia
nō est opus,ideo his omissis ad reliqua deueniemus.

Gr̃ia diie ꝓpria ⁊ definitiones simplr̃ ꝑdicant:accidentia ꝟo ⁊ simplr̃ ⁊ ſm quid.

Ꝓpones varie moderniorū de ꝓpōnibus obliqs.

¶ Reduplicatū aūt i ꝓpōnib⁹ ad primū extre-
mū ponēdū:nō ad mediū. Dico āt qm̃ si fie-
ret syll'o/ꝙ iustitię ē scia:qm̃ bonū ꝗ qd ē qm̃
bonū vl' iquātū bonū ad pmū ponēdū. Sit
eni a/scia qm̃ bonū: in q̃ b/bonū i q̃ c/iustitia:
a/itaqꝫ veꝝ de b/ꝑdicare:boni eni est scia qm̃
bonū:sꝫ ⁊ b/d c/iustitia eni qd bonū: ita igit̃
fit resolutio:si ꝟo ad b/positū fuisset hoc/qd
est:qm̃ bonū nō erit:a/nāqꝫ d b/veꝝ erit:b/āt
de c/nō veꝝ:bonū eni qm̃ bonū ꝑdicare d iu-
stitia falsum ⁊ nō itelligibile. Silr̃ itaqꝫ ⁊ si
sanabile dmōstraret ꝙ ē scibile iquātū bonū/
aut hircocerū⁹ opinabile iquātū ñ ens/aut hō
corruptibile iquātū sensibile:in oib⁹ eniꝫ sup
ꝑdicati ad extremū reduplicationē ponēduꝫ.

¶ Aliud theorema tradit docens quonā modo perq̃ faci
le poterim⁹ syll'os resoluere/in qbus ponunt̃ reduplicati
ue ꝓpōnes. Cęteꝝ quo exacti⁹ quę dicunt̃ itelligere pos-
simus, uidēdū pri⁹ qd sit reduplicatio/ac qūo reduplica-
tiue astruant̃ ꝓpōnes. Reduplicatio itaqꝫ quēadmodū
inqt Philoponus est/eiusdē bis in eadē ꝓpōne acceptio.
Aliter diuus Albertus,reduplicatio aūt est iterata enun-
tiatio medij sup extremū/vt notet̃ causa inherentię ꝑdi-
cati in subto,veꝝ mea snīa prior definitio multo melior,
nāqꝫ nō solū medius terminus iteratur/imo ⁊ maior mi-
norqꝫ,nec solū reduplicatio cām notat/ob quā ꝑdicatuꝫ
subto inhereat,sed alio quoqꝫ/quēadmodū ↄītatem ac vt
moderniores asserunt specificationē,quū enim dicimus
ens subiectū esse primę ph'ię inquātū ens,nō dicimus ꝙ
ens sit cā/qui vt subiectū sit in prima ph'ia, sed hoc volu-
mus,ens sub rōne sua cōi/qua ens est ens/subiectū eē in
prima ph'ia,vñ ⁊ moderniores dixere hanc particulā in-
quantū bifariā posse accipi reduplicatiuę ac specificati-

Quid reduplicatio ſm mentē Philoponi. Aliter Albe⁹ de reduplicatione.

Reduplicatō nō solū notat cām inherētię:sꝫ ↄītāt ⁊ specificationem.

Quot mōis reduplicatio ſꝫ modernos.

uę/⁊ reduplicatiuę vel gr̃a ↄcomitātię vel gr̃a causę. Hos
tñ oēs modos vocat Aristo. impresentia reduplicatiuos,
quēadmodū in exēplo,quum ait/iustitię seu boni est scia
qm̃ bonū,nō eni vult bonū cām eē/cur de iustitia sit scia
sed pot⁹ de iustitia sciaꝫ eē non sub rōne/qua iustitia/ve
rū sub rōne/qua bonū. Reduplicatiuas itaqꝫ in ꝓposito
oēs illas ꝓpōnes nūcupabim⁹,in qbus idē bis accipitur
ſm eādē ꝓpōnē. Ait ergo in ↄtextu/si velimus rōnes syl-
logisticas in qb⁹ ꝓpōnes sint reduplicatiuę/in ratiocinij
formā resoluere/oportere nos reduplicatū maiori extre-
mo applicare,si ꝟo ad mediū terminū reduplicatiuꝫ po-
neremus,minorē ꝓpōnē aliqñ falsam facerem⁹/aliqñ q̃
vix itelligi posset. Pręterea inutile etiā foret medio termi
no applicare reduplicationē,nāqꝫ si reduplicationē seu
reduplicatū ↄcludere itēdimus/nimirū ad ꝑdicatū ↄnis
debebit adiacere/tū qr est ↄditio ꝑdicati tū ꝟo etiā ꝙ nō
semꝑ verā ↄstruerem⁹ ꝓpōnē,si subto adderet̃. Licet āt
hoc ita sit,qd tñ reduplicat̃/nō est maius extremū,sꝫ me
dius terminus,puta in exēplo/boni est scia qm̃ bonū/iu-
stitia est bonū,iustitię igit̃ scia qm̃ bonū,maius extremū
scia qm̃ bonū/medius termin⁹ bonū/minor iustitia, hoc
est ergo qd voluit quū dixit. [Reduplicatū aūt i ꝓpōni
bus ad primū extremū] hoc ē ad maiorē terminū ponē
dū,nō aūt ad mediū,si eni ad mediū poneret̃ reduplica-
tū,puta qm̃ bonū,nō ampli⁹ erit ↄ iustitię sciam esse/qm̃
bonū,ꝓpterea ꝙ ꝑdicato nō addit̃/qm̃ bonū,qd erat re-
duplicatū,⁊ ad hęc lꝫ maior ꝓpō forsasse veritatem obti-
neat,nō tñ ob id minor vera erit,q̃q̃ enim ista est vera/
boni qm̃ bonū est scia,hęc tñ est falsa/iustitia est bonuꝫ/
qm̃ bonū/vel vt gręce loquar ὅτι ἀγαθόν. Aut eni inquit
Philoponus quū hoc dicimus significamus iustitiā esse
bonū/qm̃ est bonū,⁊ istud est fatuū ac nō itelligibile, qs
eni nō rideret/si aliqs diceret Socratē eē hoiem/ qm̃ est
hō,ꝙ si ꝑ ὅ,τι nō vnā itelligamus orōnis partē,puta cō
iunctionē/sꝫ binas ⁊ relatiuū ὅ ⁊ nomē ifinitū significās
substam,puta qd qd/quēadmodū sciūt gręcaꝝ lr̃aꝝ con-
sulti/tūc qui dicet iustitiā esse bonū qd qd bonū/mētiet̃,
nil eni aliud hac orōne volet/q̃ iustitiā eē ipsum bonum
ſm gen⁹,qd ⁊ falsuꝫ ⁊ ꝑabsurdū est, ⁊ hoc est/qd itellexit
quū ait a/nāqꝫ de/b/verū erit,b/aūt de c/nō veꝝ,bonum
eni qm̃ bonū ꝑdicare de iustitia falsum ⁊ non itelligibi-
le,ita nos ⁊ alij ēt ante nos transtulerant τὸ ὅτι ἀγαθόν.
¶ Satius tñ mea snīa eēt,si quēadmodū gręcus cōtext⁹
ambigu⁹ est,ita ⁊ nos latinū facerem⁹ ancipitēqꝫ dicentes/
nō qm̃ bonū/sꝫ qd bonū,pōt eniꝫ ambiguo sensu ⁊ ꝑ cō
iunctione ⁊ ꝑ relatiuo noīe capi,quēadmodū vel medio
cris lr̃aturę viris planissimū eē pōt. Quū ꝟo dicim⁹ hoi
esse sciam,nō itelligēdū,qd nōnulli male existimāt, eru-
ditionē seu moꝝ disciplinā,quā gręci παιδείαν vocāt,
sꝫ sciaꝫ demrationū,quā idē ἐπιστήμην nūcupāt,ita eni
ↄtext⁹ Aristotelic⁹ se hꝫ, ⁊ est ꝓblema valde ambiguū an
virtutes doctrina ꝑcipi possint. Sꝫ d his hactenus. [Si-
militer itaqꝫ] aliud exēplū ad mōstrādū ꝓpositū/bonū
est scibile iquātū bonū/sanabile est bonū/sanabile itaqꝫ
est scibile iquātū bonū. [Aut hircoceru⁹.] Tertiū exēplū
nō ens opinabile iquātū nō ens/hircocerū⁹ est nō ens,
hircoceru⁹ igit̃ opiābile inquātū nō ens. [Aut hō corru
ptibile.] Quartū exēplū/sensibile corruptibile iquantuꝫ
sensibile/homo est sensibile,hō igit̃ corruptibile iquātū
sensibile. [in oibus eni superpredicatia.] hoc est in oibus
reduplicatio ponēdā eē reduplicationē ad extremū.i.ad
maiorē extremitatē,supꝑedicatū eni inqt Alexāder vo-
cauit reduplicatū,qm̃ ꝑdicatū ↄseqt̃/⁊ est in ↄnib⁹ supra-
predicatū,hic ⁊ vlī⁹ supraꝑdicatū itelliget̃/q̃cūqꝫ additio
nē faciam⁹ ꝑdicato/siue reduplicatū sit/siue aliō qppiaꝫ,

Reduplicatū maiori extremo est apponēda: nō aūt medio.

Reduplicatū lꝫ adiiciat maiori extremo: id tñ quod reduplicat est medi⁹ termin⁹.

Nota qūo hec ꝓpō falsa sit: iustitia est bonū eo ꝙ bo^m.

qd signt τὸ ὅ,τι apud gręcos.

Nota textuꝫ latinū ambiguū eē pnunciādū vt ēt gręcus est.

Supꝑdicatū qd ſm mentē Alexandri.

hoc grece ἐν ταῖς ἀντιστρεφομέναις, Et hec hactenus de reduplicatis. ¶ Modernorum tamen nonnulli complura alia addidere, ac primo dicunt reduplicationem duplicem esse, unam medij supra maiorem extremitatem, ut in exemplis propositis, aliam minoris supra medium, ut in exemplo, nullum corpus inquantum egrum est sanum, omne egrum est corpus, nullum egrum est sanum inquantum egrum. ¶ Sed contra non videntur hec superioribus coherere, namque aut reduplicatio illa minoris ponetur ad medium in minore propositione, aut ad maiorem in maiore, si prius tunc ea sequentur absurda, que Aristoteles in contextu enumeravit, cum diceebat oportere reduplicatum poni ad maiorem extremitatem, si secundum, tunc falsa erit descriptio reduplicationis dicens reduplicationem esse iteratam enuntiationem medij super extremum, vel ut inquit Philoponus, eiusdem bis in eadem propositione acceptionem, cum enim dicimus nullum corpus inquantum egrum, est sanum, nihil ponimus iteratum aut bis in propositione ista, falsum est ergo quod illi de minoris reduplicatione asserunt. ¶ Falsum est etiam quod ulterius dicunt, in omnibus figuris fieri reduplicativum syllogismum nec solum in affirmativis, sed etiam negativis propositionibus. Namque si in secunda fieret, oporteret medium reduplicari, quod est absurdum, medium namque in plus se habet quam utraque extrema, nec dixeris quod nonnulli asserunt fieri minoris reduplicationem, hoc enim supra refutatum est, et ob hanc eandem causam neque in tertia dicemus fieri reduplicativas complicationes, imo quod amplius si recte velimus examinare et proprie reduplicationem facere, reperiemus reduplicativam nullam esse negativam, namque quemadmodum et ij concedunt si propositio accipiatur inquantum idem significat quod secundum quod, secundum vero quod et per se ut in posterioribus traditur idem sunt, per se autem propositio nulla est negativa, omnis enim per se propositio, que vere per se dicitur aut in primo aut in secundo est modo, hoc est aut predicatum habet subiecti essentiam constituens, aut econverso subiectum predicati, quod si ita est, nulla per se propositio, et ex consequenti nulla vere reduplicativa negativa erit. ¶ Addunt adhuc aliud, quod etiam falsum censeo, reduplicativam videlicet propositionem non posse terminis retrocedere consimiliter in reduplicativam, si enim propositiones per se convertuntur in propositiones per se, veluti hec, omnis homo animal, aliquod animal homo, nimirum et reduplicativa in reduplicativam convertetur. Et si dicas hanc non esse per se, aliquod animal homo. Contra, si non est per se, ergo per accidens, preterea est vere necessaria, igitur per se, hec enim idem sunt, veluti legentibus posteriora planum fiet. ¶ Nec dicas, quod nonnulli male hallucinantur, reduplicativam converti quidem, sed non in reduplicativam, sed in unam, cuius subiectum constat ex predicato prioris, et illo super quod cadit reduplicatio cum reduplicatione mediante hoc relativo, quod, puta animal inquantum homo est risibile convertitur hunc in modum, aliquid quod inquantum homo est risibile, est animal. ¶ Sed pace istorum dictum sit hec, minime vera esse, si enim rectam conversionem facere possumus, cur tot ambagibus vtendum: Si enim dicamus animal inquantum homo est risibile, ergo risibile inquantum homo est animal, quid falsi continebit oratio nostra: profecto nihil, nam cum hoc dicimus, hoc volumus, quod ratio quare aliquod animal sit risibile est, quia aliquod animal est homo, et retroversim, quod ratio quare aliquod risibile sit, animal est, quia aliquod risibile est homo, immo quod amplius est quas nonnulli converti negant reduplicativas negativas, improprias tamen, eas nos terminis retrocedere asserimus, puta, nullum malum est eligendum inquantum malum, dico enim quod in hanc convertitur, nullum eligendum inquantum malum est malum, quod si negas, erit ergo una vera, altera falsa, puta prior vera, secunda falsa, quod tamen non est, si enim hec falsa esset, nullum eligendum inquantum malum, est malum, vera nimirum foret sua contradictoria, quod tamen secus est, hec enim aliquod eligendum inquantum malum est malum, falsa procul dubio est, ex hac namque sequitur, aliquod esse eligendum inquantum malum, quod est falsum, quemadmodum dicere etiam consueuimus hanc falsam esse, aliquis hircocervus est animal, non quia si hircocervus esset, quod ab ipso animal removeretur, sed quia fieri non potest, ut hircocervus sit, consimiliter et in proposito dicendum. Quare sileant qui novas convertendi leges introducunt, sileant etiam qui novas reduplicativorum syllogismorum coordinationes faciunt, quorum alij dicunt reduplicativas coniugationes fieri in prima ac tertia figuris, in secunda vero minime. Alij autem aliter etiam et prolixius suas distinctiones prosequuntur ex utrisque reduplicativis, et ex altera tantum complicationes constituentes in omnibus figuris, quorum omnium opiniones missas facio, tum quia longe a veritate aberrant, tum etiam ne in infinitum nostra proferatur oratio, id tamen unum addimus, quod ex sententia Aristotelis reduplicativus et vere reduplicativus syllogismus in sola prima figura et solis affirmativis coniugationibus efficitur, quod planum fecit Philosophus in contextu solas eas enumerans reliquis omnibus omissis. Sed his iam iam confectis ad sequentia pedem feramus.

Opinio quorundam modernorum qui ponunt reduplicari posse minorem supra medium.

Non illa opinio sit falsa.

Non syllogismus reduplicativus non posse fieri nec in 2a nec in 3a figura.

Non nulla reduplicativa negativa esse posse.

Aliud dictum modernorum quod propositio reduplicativa non possit converti: quod ab auctore confutatur.

Non hec propositio aliquod animal est homo sit per se.

Opinio aliorum de conversione reduplicative et est opinio Gulielmi Occham.

Contra istam opinionem. Hoc tamen est diligentius considerandum.

Non negativa reduplicativa posse converti contra modernos

Nota quod ex sententia reduplicativa syllogismus solum fit in prima figura ex sententia Aristotelis.

¶ Non est autem eadem terminorum positio: quando simpliciter aliquid ratiocinatum fuerit et quando hoc aliquid aut quo aut quando. Dico autem quemadmodum quando bonum scibile monstratum fuerit: et quando scibile quidem, quoniam bonum. verum si simpliciter scibile monstratum fuerit: medium ponendum ens: sin autem quoniam bonum, hoc quod est, aliquod ens. Sit enim a, scientia quoniam ens: in quo b, ens aliquod, in quo c, bonum. Verum itaque a, de b, predicare: erat enim scientia alicuius entis, quoniam aliquid ens: sed et b, de c, quod enim in quo c, ens aliquod: quare et a, de c. Erit igitur scientia boni quoniam bonum: namque aliquod ens erat proprie substantie signum: si vero ens medium positum fuisset: et ad extremum ens simpliciter, et non dictum esset aliquod ens: non esset utique syllogismus quod est scientia boni quoniam bonum, sed quoniam ens: ut in quo a, scientia quoniam ens: in quo b, ens in quo c, bonum. Manifestum igitur quod in syllogismis qui in parte ita accipiendi sunt termini.

¶ Dicunt nonnulli intentionem esse Philosophi hoc in loco pertractare quando fiat minoris reduplicatio supra medium. Nos autem aliter cum Philopono atque Alexandro volumus intentionem Aristotelicam esse, tradere aliud theorema, per quod faciliter possimus resolutionem facere, plerunque enim in excerpendo medium longe aberramus, quare non oportet inquit in syllogismorum resolutionibus eandem et similem positionem ac terminorum inquisitionem facere, quando simpliciter aliquid in conclusione predicetur, et quando cum additione quapiam, quemadmodum paulo ante monstratum fuerat in habentibus predicatum reduplicatum, et hoc est quod significantius cum dixit, quando simpliciter aliquid ratiocinatum fuerit, et quando hoc aliquid, aut quo aut quando, supra predicatorum namque alia quid est predicatum significat, ut equicrus duos rectos habet inquantum triangulus, alia quo, ut sanum est scibile secundum quod bonum, alia quando, ut hircocervus est opinabile secundum quod non ens, sunt itaque nonnulle predicationes tales, in quibus aliquid suprapredicatur, sunt autem et alie simplices, in quibus predicatum sine additione profertur, ut iustitia est scibile, cum igitur inquit sit talis in syllogismis varietas, non oportet eodem pacto terminos querere in simplicibus predicatis et in ijs, que sunt cum additione, sed quando simplex sit conclusio, medius terminus communior ponendus est, qui simpliciter insit subiecto termino, de quo videlicet et predicatum vere predicetur, ut ens, fiet enim hunc in modum syllogismus, omne ens scibile, iustitia est ens, iustitia itaque scibile. Si vero conclusio non sit simplex, sed habuerit aliquid additum, non oportet amplius medium terminum simpliciter et communiter inexistentem querere, sed proximiorem

Nota quod ex vere reduplicativa syllogismus solum fit in prima figura ex sententia Aristotelis.

Non eodem modo termini exponendi sunt in syllogismo quando simpliciter et quando cum additione quapiam predicatum in conclusione ponitur.

Diversitas predicationum per additionem.

Regula quam Aristoteles in contextu ponit de predicatis simpliciter et limitatis.

proximiorē ac eo modo inexistentē, quo maior extremitas de ipso vera erit cū additiōe p̄dicata, nā scibile simpliciter verū erat de ente p̄dicare, nō aūt scibile inquantū bonū, qm̄ ens cōmune est ⁊ in plus q̄ꝫ prędicatum, non eniꝫ vera est ꝓpō dicēs, omne ens est scibile inquātū bonuꝫ, nāqꝫ non omne ens est bonū, neqꝫ ex entib⁹ sola bona scibilia, siqdē eadē est ꝯrioꝝ scia, non itaqꝫ amplı⁹ erit medius terminus ens, sꝫ aliqd cognatius ac ꝓximius subto, ⁊ nō siŀr eōe, veꝝ tale aliqd, vt p̄dicari de ipso possit maior extremitas, hoc est scibile inquantū bonū, ⁊ istud est, qd̄ voluit, dū inqt, dico aūt, quēadmoduꝫ qñ bonū scibile mōstratū fuerit, ⁊ qñ scibile qd, qm̄ bonū, verū si simpŀr scibile mōstratū fuerit, mediuꝫ ponēduꝫ ens, si aūt qm̄ bonū, hoc qd̄ est aliqd̄ ens, ac si diceret, si volum⁹ cōcludere p̄dicatū sine determinatione aliqua, debemus ⁊ mediū accipe simpŀr ac sine determinatione, si aūt cum determinatione, mediū excerpēdū determinatū ac limitatiūs. [Su eni s/scia.] Primū ponit exēpluꝫ eius, qd̄ est quo, nō eius qd̄ est simpŀr, puta alicui⁹ entis est scia qm̄ ens, bonū est aliqd̄ ens, boni ergo est scia qm̄ ens. [ꝓprie subę.] nō dicit oportere mediū, qd̄ est aliqd̄ ens esse definitionē minoris extremi, sed magis ꝯctius ac limitatius, qd̄ hoi, puta ꝓximius, magis hois ꝓpriā subaꝫ designet, quēadmodū aial ꝓximus signat ꝓpriā hois subaꝫ q̄ꝫ corp⁹ aut subā. Si igitur velimus cōcludere boni esse sciaꝫ inquātū aliqd̄ ens, puta iquātū eligibile, mediū accipiēdū aliqd̄ ens, qd̄ est eligibile, nō aūt ens simpŀr. Cꝫ si mediū accepissem⁹ ens simpŀr, nō aūt ens aliqd̄, ad maius etiaꝫ extremū in ꝯne in reduplicatione deberem⁹ ponere ens simpŀr, puta si dicam⁹, oē ens scibile qm̄ ens, bonum est ens, bonum ḡ est scibile qm̄ ens. [In syllis qui in parte.] syllos in pte eos vocat qui nō hñt simplex p̄dicatū, sꝫ cū additiōe signante qd hoc, aut quo aut qūo, hęc eni ⁊ quę hęc signant addita p̄dicato faciūt ipm ꝑticulari⁹, nō eni siŀr vŀe, bonū eē scibile, ⁊ bonū scibile eē inquātū bonū, in talibus itaqꝫ syllis mediū nō est accipiēdū cōe, quum sit ꝯclo limitatior ꝓpter supꝑp̄dicatum, sed ꝯtiguuꝫ ⁊ ꝓpriam subam significans, aut ⁊ idem supraprędicato.

> Que proximiora sūt ea magis illi⁹ subaꝫ significant.

Oportet aūt ⁊ trāsumere quę ideꝫ possunt noia pro noibus ⁊ oōnes pro oōnibus ⁊ nomē ⁊ oōneꝫ, ⁊ semꝑ pro oōne nomē accipere, facilior nāqꝫ terminoꝝ expō, quēadmodū si nihil differat dicere suspicabile nō eē genus opinabilis, aut opinabile nō eē qd̄ suspicabile qd, idē eni signatū, ꝑ dicta oōne suspicabile ⁊ opinabile termini ponendi.

Aliud tradit theorema, quo faciliorē efficere resolōnē possumus inquiēs trāsumēda esse noia pro noibus ⁊ orationes itidē pro orationib⁹, manifestiores pro obscurioribus, ⁊ si fieri ēt possit semꝑ oōnis loco debemus ponere nomē, dico si fieri possit, qm̄ superi⁹ dixim⁹ hoc nō semꝑ posse effici, plerūqꝫ eni oīo aliqua pro medio ita accipiēda, ꝙ eaꝫ nō possumus in simplex nomē trāsmutare, verū si fieri pōt semꝑ pro oōne nomē accipiendū, facilius nāqꝫ termini per noia exponunť, q̄ꝫ ꝑ oōnes, quēadmodū in exēplo si nil dicant oōnes iste, suspicabile nō eē genus opinabilis, ⁊ opinabile nō esse qd̄ suspicabile quid, addas tn̄, accipiēda est manifestior oīo, est aūt hęc, suspicabile nō esse genus opinabilis, ⁊ vlterius pro ambab⁹ oōnib⁹ istis in expōne debem⁹ simplices terminos ponere, suspicabile ⁊ opinabile, idē ergo est dicere suspicabile nō eē genus opinabilis, ⁊ opinabile, qd̄ suspicabile, hic eni est modus significādi apud Aristotelē essentiale

> Mod⁹ significandi ꝑsam subale apud Aristotelem.

prędicatū, quēadmoduꝫ nāqꝫ inqt Simplicius in alphanālis audit⁹, qd̄ Plato vocabat αὐτοόν Aristoteles nūcupat ὅπερ ὄν, vnde ⁊ Adrastus Phs, quęcūqꝫ essentiā alicuius ꝯstituerēt, voluit apud Aristotelē vocari cū hac additione qd̄, q̄re hoiem merito dicemus esse aial rōnale, ⁊ esse qd̄ aial rōnale, aial ⁊ qd̄ aial, rōnale ⁊ qd̄ rōnale.

> Quod Plato vocabat αὐτοόν, aristote. ὅπερ ὄν vocat, Adrasti ph̄s dictum.

Sed mea qdē snia hęc elegāter dicta sūt, nō tn̄ vere, si eni quę in 3° topicoꝝ dicit Aristoteles aiaduertamus, ꝑ quod qd, nil aliud intelligem⁹, q̄ꝫ genus alicui⁹, ait nāqꝫ ibi, nihil eni dicitur qd̄ genus qd̄ non est in genere, quare nō recte ꝓferemus, hoiem esse qd̄ rōnale, quū rōnale nō sit hois genus, nec recte etiā di, ideꝫ esse, qd̄ Plato vocabat ipsum ens, ⁊ qd̄ Aristoteles qd̄ ens, recte eni dicimus hoiem esse qd̄ aial, nō tn̄ hoiem esse ipsuꝫ aial, naꝫ ὅπερ ζῶον signat aial genus hois esse. αὐτοζῶον vo signat hominē ipsaꝫ aialis essentiā esse, quā Plato ideam vocare cōsueuerat, ⁊ ꝙ hoc ita sit planū legentibus 6m topicoꝝ, quęqꝫ in libris postnālis lōgo sermone disputanť, sꝫ de his als, satis sit impñtia qd̄ suspicabile ideꝫ signare, qd̄ genus opinabilis esse suspicabile, an vo qd̄ ens in alphanālis auditus significet ipsuꝫ ens esse genus, quēadmodum voluit Aspasius, an vo ens verū, hoc est subaꝫ, vt Alexāder ac reliqui oēs, hęc alibi perquirenda relinquo, nobis sufficit attulisse, quę ad cōtextū intelligendū faciūt, qdqꝫ in vsu Aristotelico frequentissimo est, nāqꝫ ⁊ in posterioribus ita dicebatur quod lignum ⁊ quod album.

> Contra snias Simplicij ⁊ Adrasti.

> ὅπερ ζῶον signat aial eē genus. αὐτοζῶον signat ēentiā ⁊ ideā aial.

Qm̄ vo non est idem voluptatem esse bonū ⁊ voluptateꝫ esse ipsum bonū non similiter ponēdi termini, sꝫ si est syll's ꝙ voluptas ipsum bonum, ipsum bonum, si aūteꝫ ꝙ bonum, bonum. consimiliter ⁊ in alijs.

Velleꝫ vt cōtextus iste dilucidior fieret lectoreꝫ ipsuꝫ gręcaꝫ edoctū esse dialectū, ita eni facili⁹ quę dicunť possemus itelligere, sꝫ qm̄ neqꝫ oib⁹ gręca scire ꝯcessūꝫ, nec ꝯtextus sine gręcaꝝ lraꝝ cognitiōe facile itelligi pōt, nō absurdum existimabo gręca q̄ꝑiam latinis commiscere.

Aliud itaqꝫ theorema tradit ad facilē faciēdā resolōnes inquiēs nō esse censendū nullā fieri diuersitatē in exponēdis terminis si termin⁹ vnus cū articulo proferať, siue ideꝫ absqꝫ articulo enunciet, ꝓpterea ꝙ magno dñt interstitio dicere. τὴν ἡδονὴν εἶναι ἀγαθὸν καὶ τὴν ἡδονὴν εἶναι τἀγαθόν, hoc est voluptatē esse bonum sine articulo ⁊ voluptatē eē bonū cū articulo, qd̄ nos qm̄ articulos non habemus hunc in modū trāsduximus, voluptatem esse bonū ⁊ voluptatē esse ipsum bonū, melius certe fuisset si potuissem⁹ articulū applicare, sed qm̄ hoc apud nr̄os fieri nequit, qd̄ volumus cōtextus sensuꝫ variata aliquātisper serie obseruauim⁹, idē eni est dicē apd gręcos τἀγαθόν ⁊ apud nr̄os, ipsum bonū, quū enim dicimus voluptatē eē bonū, hoc volumus, voluptatem eē ex bonorum numero, quum aūtē voluptatem esse ipsum bonum, voluptatē esse ipsum bonoruꝫ genus, vnde hęc falsa, illa fortasse vera erit, quare inquit Aristoteles non sunt in expositione simiŀr termini exponendi, sed si concludere animus sit, voluptateꝫ esse bonum sine articulo, voluptatem ⁊ bonuꝫ sine articulo debemus terminos ponere, si aūtem cōcludere velimus voluptatē esse bonuꝫ cū articulo, voluptas ⁊ bonū cū articlo termini ponēdi.

> Alō significare idem apd̄ grecos termino cū articulo positos.

> τἀγαθόν idē qd̄ ipꝫ bonuꝫ apd̄ gręcos.

Et hoc est etiā qd̄ voluit Aluiidus Ros.i expositiōe sua media, quū inqt opꝫ vt accipiať Ve Al. cognitionis, sine el, articulū, hoc eni idē sigt apud arabicos, qd̄ apud gręcos suus articulus, puta τό, ὁ ⁊ apud hebręos suum הידיעה ה qd̄ est he cognis, qd̄ ideo he cognis nūcupať, qm̄ ꝓsupponit nomē, cui applicať ante fuisse ꝓcognituꝫ,

> Dictū Aluiidi Ros.i de articulo apd̄ arabes qd̄ ꝯsonat grecis.

quemadmodū ⁊ apud grecos articuli, veluti supra lōga expōne satis declarauim⁹, ⁊ Dauidus Tinchia in suis catholicis, ⁊ Apollonius Dyscolus in suo de cōstructiōe referūt. Uerū hec magis ad lsatorem ac grāmaticū ptinerēt, q̄ logicū aut Phm. Ad reliqua igit̄ trāseamus.

¶ Nō est autē idem neq̄ esse neq̄ dicere/ꝙ cui b/inest/huic omni a/inest, ⁊ dicere/cui oī b/inest, ⁊ a/omni inest, nihil eniz prohibet b/ ipsi c/inesse, nō omni autē, vt sit b/honestum quid, c/ꝟo albū, si igit̄ albo alicui inest honestum qd, verū dicere/ꝙ albo inest honestū, sed nō omni fortasse, si itaq̄ a/inest ipsi b, non omni autē de quo b, neq̄ si b/omni c, neq̄ si solū inest, necesse a/nō ꝙ non omni, sed neq̄ inesse. Si autē de quocūq̄ b/vere dicatur/ huic omni inest a/accidet a/de quo omni b/dicitur/de hoc omni dici, si tamē a/dicit̄ de quo vtrīq̄ b/dicat̄ de omni/nihil prohibet b/inesse ipsi c, nō omni autē ipm a/aut oino nō inesse. In tribus itaq̄ terminis, videlicet de quo b/ omni a/dici, hoc est de quotcunq̄ b/dicit̄/de omnibus dici ⁊ a/ ⁊ si b/de omni ⁊ a/itidem, si ꝟo nō de omni/nō necesse a/de omni.

κα[θ'] ὅτου

ἐκ μέρους

¶ Dicūt nōnulli intentionē esse Aristotelicā mōstrare ꝙ in pma figura nō pōt vl'is affirmatiua ꝯcludi/nisi vtreq̄ ppōnes sint vl'es, de maiore nāq̄ nemini dubiū, ꝙ si ꝯ sit vl'is, opꝫ ipsaꝫ vl'em esse, sed de minore hoc monstrat impsentia. Hec illi. ¶ Sed pace eoꝝ dixerim non recte sentiūt, si eni hoc faceret/supflue faceret, naꝫ de hoc satis pertractatum est supra/vbi agebamus de sylli structura. ¶ Aliud itaq̄ est, qd̄ hoc in loco vult Phs, qm̄ eni complures antiquoꝝ nō vtebant̄ inter disputādū manifesto syllo, sed quasi ex vna ppōne ꝯclōnē inferebant, ex vna inquā ppōne nō simplr prolata, sed potius eo modo cōuersa, quo ppōnes cōuertere in 2° poꝝ volumine docet Aristoteles, qm̄ inquā hoc ita est, docet nūc Phs quō tales sylli resoluēdi dicens, nō esse idē s̄m rei nām neq̄ etiā s̄m proferendi modū, cui b/inest, huic omni a/iesse, ⁊ cui omni b/inest, huic omni a/inesse, ppterea ꝙ quū vtraq̄ istaꝝ binas ꝯtineat ppōnes, hec que dicit, cui omni b/inest, huic oī a/inesse idem vult ac si diceremus, omne c/a, omne c/b, illa ꝟo que inquit, cui b/iest, huic omni a/ineē signt ꝙ omne c/a, ⁊ ꝙ c/est b, hoc eni fieri pōt, ꝙ aliqd̄ c/ sit b, nō tn̄ ꝙ omne c/sit b, puta in exēplo, sit b/honestuꝫ aliqd, c/ꝟo albū, si igit̄ aliqd̄ albū sit honestū, veꝝ est dicere/ꝙ honestū inest albo, nō tn̄ fortasse ꝙ honestū insit omni albo, dico aūt fortasse, quemadmodū ⁊ Alexander attestat̄, qm̄ indefinita, veluti supra plerūq̄ diximus, nō soluꝫ de ppōne in parte verificatur, sed ⁊ de vl'r prolata. [Si itaq̄ inest ipsi b.] sensus est, si maior in pma figura sit/aut idefinita/aut in parte minore quocūq̄ se hāte, nō solū nō sequit̄ vl'is ꝯclo ex necessitate, sed neq̄ etiā idefinita, hoc est ergo/qd̄ dicit, si a/maior extremitas iest ipsi b/medio termino, nō autē omni insit b, siue b/medius in minore accipiat̄ inesse oī c/minori extremo, siue etiā nō omni inesse, sed solum inesse, vt minor sit indefinita, non solū nō est necessariuꝫ ꝙ insit omni, sed neq̄ etiā nc̄iuꝫ ꝙ simplr insit, hoc est non soluꝫ nō sequit̄ ex necessitate cōclusio vl'r affirmatiua, verū neq̄ ꝯclusio indefinita, ⁊ hoc est qd̄ voluit dū inquit, necesse a/nō ꝙ nō omni, sed

Expō q̄rūdā falsa.

Expō authoris ppria.

Nota diffā inter has ppōnes cui oī inest b/⁊ cui inest b/huic oī a/inesse.

neq̄ inesse. [Si aūt de quocūq̄ b.] τὸ κατ' ὅτου inquit Alexāder equale est τῷ κατὰ παντός, ⁊ ideo nos trāsduximus de quocūq̄, est autem sensus ꝙ si vtreq̄ ppōnes vl'r affirmatiue sint ⁊ vere, ex his sequetur ꝯclo vl'r affirmatiua ⁊ vera, ⁊ hoc est qd̄ voluit dū īqt, si aūt de quocūq̄ b/vere dicatur/huic omni inest a/accidet a/de quo omni b/dicit̄, de hoc omni dici, hoc est si a/maior extremitas pdicet̄ de omni b/medio, ⁊ b/de omni c/minore, sequit̄ ꝙ accidet ex necessitate a/in cōclōne pdicari de omni c, puta in exemplo/sit a/aīal, b/rōnale, c/hō, aīal de omni rōnali, b/de omni hoīe, a/igit̄ de oī hoīe. [Si tn̄ a.] sensus est, si maior accipiat̄ in parte/cū minore vl'i, nihil sequit̄ ex nc̄itate, ⁊ hoc qm̄ supra mōstrauimus in pma figura si maior in parte extiterit nullaꝫ fieri syllogisticaꝫ cōplicationē, ait ergo/si a/dicat̄ de illo de quo oī dicit̄ b, nihil prohibet ꝙ b/mediū insit omni c/in minore, ⁊ ipm a/non solum nō insit oī c/minori extremo in ꝯclōne/imo qd̄ amplius neq̄ oino isit, hoc aūt ⁊ paulo supra diximus. [In tribus itaq̄ terminis.] sensus est, ꝙ in talibus ppōnibus que potētia tres hāt termios q̄les sunt, quas nūc exposuit, queq̄ a Theophrasto referente Alexādro κατὰ πρόσληψιν seu s̄m assumptionez nuncupant̄, propterea ꝙ he quodāmodo tres hāt terminos, in hac eniꝫ de quo omni b, de illo ⁊ a/omni, in duobus terminis a/⁊ b, quasi ⁊ tertius cōphēdit̄, ꝑterq̄ ꝙ nō similr determinatus est ⁊ manifestus, quēadmodū illi, in talib⁹ inquaꝫ ppōnibus, que sola dictione dnt a cathegoricis, vt īquit Theophrastus in libro de affirmatione, quū dicim⁹, de quo omni b, de illo omni a/significamus ꝙ de quibuscūq̄ b/dicit̄, de illis oībus ⁊ a/dicit̄, ⁊ ꝙ si b/de omni dicit̄ c, ꝙ ⁊ a/de omni c/dicit̄ in ꝯne, si ꝟo b/non de omni dicat̄ c, sed puta de aliquo, aut idefinite, nō est necessariū a/de omni c/in ꝯne dici. Et hec Aristoteles de taliū rōnū resolutione. ¶ Iuniores tn̄ referente Alexandro/nō appellabant rōnes istas syllogisticas, sed παρεπτικάς, hoc est ꝯsecutiuas, qm̄ in his ex ppōnibus nc̄io sequeret̄ ꝯ, nō autem s̄m ordinem syllogisticū essent disposite, fit autē ⁊ in huiuscemodi cōplicatiōibus fallacia eo ꝙ pene seu vt grece loquar παρὰ μικρόν, ppterea ꝙ existimamus idē esse, cui b/inest/illi omni, a/inesse ⁊ cui omni b/inest, illi oī a/inesse, qd̄ tn̄ non est veruꝫ, ⁊ ideo plerūq̄ decipimur, quēadmodū ⁊ in plerisq̄ alijs accidit, vt in perpulchro exēplo qd̄ ponit Alexāder, si nihil est, neq̄ dies est, si nō est dies est nox, ergo si nihil est/nox est, in hoc eniꝫ cōsimilr accidit fallacia in eo ꝙ pene, qm̄ existimam⁹ nihil differre simplr dicere, si nō est dies/est nox, ⁊ dicē cū alia additione, si nihil est/non est dies, si non est dies est nox, hec eni q̄maximo a seinuicē differūt interstitio.

Nota dictum Alex. ꝙ ppōnib⁹ supradictas quas greci Iuniores vocabāt παρεπτικάς. idest ꝯsecutiuas: nō autē syllogisticas.

Nota exēplū pulchrū Alexandri.

¶ Nō opꝫ autē existimare/penes id qd̄ exponimus aliquid/accidere absurduꝫ, nihil enim vtimur eo qd̄ est hoc aliquid esse, sed quēadmoduꝫ geometra pedalē ⁊ rectaꝫ hanc ⁊ sine latitudine dicit, que nō sunt, veruꝫ nō sic vtit̄ tāq̄ ex his ratiocinās, oino eniꝫ/qd̄ nō est vt totū ad partē/⁊ aliud ad hoc vt pars ad totū ex nullo taliuꝫ monstrat ipse mōstrans, neq̄ fit syll's, expōne ꝟo sic vtimur, quēadmoduꝫ ⁊ sensatione/addiscentē dicentes, nō enim sic tāq̄ ꝙ sine hoc demōstrari nō possit, quēadmodum ex quibus syllogismus.

¶ Occurrit tacite q̄ōni, posset eni quispiā non imerito dubitare circa superius disputata inquiēs, ea que diximus

non ob

non ob id vera esse, q2 ita se habeāt, sed qm̄ elemētis vsi sumus dū exponeremus cōplicationes ac theoremata, quę supra tradidimus, quapropter relinquet̄ ea vera eē nō ex parte formę syllogisticę, sed iuxta māam ipsaꝝ, qua male vtebamur in theorematis exponēdis. ¶ Solvēs itaq3 dubitationē istā Phs ait, nō hęc accidere pęnes expositionē, qua vsi sumus, qm̄ exēpla adduximus, non ꝙ ita penitus res se hēet, sed vt addiscētes melius perciperent, quēadmodū ⁊ geometra in expositionib9 suis pedalem plerūq3 ac rectā ⁊ sine latitudine vocat lineā, quę tn̄ neq3 pedalis est, neq3 recta, neq3 sine latitudie, nāq3 velati in posterioribus etiā dī geometra nihil cōcludit ſm hanc lineā, quā ipse posuit, sed quę per hęc ostenduntur, qm̄ quēadmodū in hera nālis auditus īquit Aristoteles mathematicus abstrahit ⁊ abstrahētes mendaciū nō cōmittunt, non igit̄ vtimur huiuscemodi expōne tāq̄3 per hāc ratiocināntes ac syllm facientes, qm̄ nūq̄3 fit vere syllo nisi aliqd se hēat vt totū ⁊ aliqd vt pars, hoc est vt aliud sit prędicatū, aliud subm, hoc eni signt totū ⁊ pars, est aūt cōplicatio hęc ppositionū in pma figure, dixit aūt vt totum, qm̄ nō semp prędicatū se hz in plus ⁊ subm in minus, sed aliqn̄ retrouersum, aut ęqualr. ⌊Expōne ꝟo sic vtimur.⌋ Hoc est quēadmodū in mathematicis sensu addiscentes vtimur describentes pedalē, quę nō est pedalis, ⁊ rectaz quę nō est recta, eo ꝙ nō possumus sola imaginatione demonstrationē facere, ita ⁊ in his vsi fuimus expōne, dicentes ipsuz addiscentē melius quę dicunt̄ pcipere, nō tn̄ hoc dico ꝙ sensu ac expōne vtamur tāq̄3 sine his demonstratio fieri nequeat, quēadmodum dicere cōsueuimus demōstrationē effici nō posse sine ıis ppōnibus, ex qbus cōstruit̄ sylls, sed sensu atq3 expōne vtimur, quemadmodū ⁊ Philoponus in posteriorib9 īquit tāq̄3 causa instrūaria, neq3 enim phas est ꝙ vilius dignioris sit causa, puta sensus demonstrationis aut scię, sed aia nr̄a tāq̄3 sopita ⁊ dormiēs per sensum excitat̄ ⁊ expergiscit̄, vt qui igniculū in nobis existētē moueat ⁊ accēdat, veluti in exēplo ac similitudie, nō cognoscebat̄ Ulysses Homericus, nisi forte fortuna cicatrix antiquissima sub oculos deuenisset, hac visa statī3 agnitus est, nō pp̄terea ꝙ cicatrix causa fuerit hāc cogn̄e efficiēs, s3 potius instrumentaria quędā occasio, per quā talis notitia genita est. Ita igit̄ ⁊ in proposito elntoruz expositio tāq̄3 instrm ac via ad ea quę volumus itelligēda nos deducit. Expōnē ꝟo nūcupauit elemētoꝝ appositionē, qualē mathematici faciunt, vnde ⁊ Proclus in pmū elntoꝝ Euclide vult pblema sex in partes distingui ac secari, ppōnē, expositionē, determinationē, ꝯfirmationē, demōstrationē, ⁊ cōclusionē, ppositio est quę dicit, quid datū, qd quęsitum. Expositio, quę datuz ac concessum pręparat ad qōnem. Determinatio qd est ipsuz quęsituz definit. Confirmatio ad quęsitū venandū cōcessum accōmodat. Demōstratio ex cōcessis cōcludit ppositū, conclusio iterū ad ppōnem reuertit̄ cōfirmans, qd monstrat̄. Sed de his hactenus. Hoc igit̄ in loco quēadmodū ex snia diximus Alexādri atq3 Philoponi intentio est Aristotelica occurrere tacite obiectioni, cur sit ꝙ elementoꝝ expōne vtat̄, quum tn̄ vnum respectu alterius neq3 totius neq3 partis rat̄ oneꝫ habeat, nōnulli tn̄ nō hāc dicūt eē Phi itētiōeꝫ, sed magis velle ipz errorē q̄rūdā emēdare credentiū, q2 dū terminos exponim9, ipsos ſm rectū exponim9, ita ēt eos intelligēdos ac ꝯstimādos eē ı ppōnib9 s3 rectū, qd tn̄ falsuz est. Hęc illi. S3 mea snia lōge antiqor est pōr expositio.

¶ Nec lateat aūt nos ꝙ in eodem syllō nō oēs cōclusiones per vnā figurā sunt, verū3 hęc p hanc, illa ꝟo per aliā. Planuz igit̄ ꝙ resolutiones ita faciēdū, qm̄ aūt non omne problema in omni figura, sed in vnaquaq3 ordinate, manifestum ex cōclusione in qua figura quęrendū, ⁊ ex rōnibus quę sunt ad definitionez quęcūq3 ad vnū3 aliquid redarguunt eoruz quę sunt in definitione ad qd redargutū3 est, ponēdum terminū, ⁊ nō totā rationē, accidet eni minus cōturbari pp lōgitudinē, quemadmodū si aquā monstrauit, qm̄ humidū potabile, potabile ⁊ aquā terminos ponēdum.

¶ Qm̄ sermo est de resolutione, sunt aūtē plures ex syllīs cōpositi, veluti supra distiximus, scire īqt opz ꝙ in talibus syllīs nō oēs ꝯnes p vnā ꝯcludunt̄ figurā semp, sed accidit aliqn̄ oēs fieri in vna, nōnūq̄3 vnā in vna, ⁊ aliaz in alia, puta in exēplo si dicamus, oē b a, oē c b, oē d c, g̊ omne d a, oē corpus suba, oē aial corpus, ois hō aial, ois hō suba, cōclusiones huius sylli oēs sunt in pma. Iterum si dicamus, nullū b a, omne c a, oē d b, nullum ergo d c, nullum inanimatum est animal, oē sensibile est aial, ois lapis inaiatum, nullus lapis sensibile, oēs sunt in secūda. Iidem ⁊ in tertia oēs fient, si dixerimus, omne c a, oē c b, omne b d, aliqd ergo d a, ois homo suba, ois hō coloratum, omne coloratuz quale, aliqd igit̄ quale suba. Sunt ⁊ cōpositi sylli alterius hūtes ꝯnes, vnaz in pma, alterā in scda, vt in exēplo, oē b a, omne c b, nullū d a, nullus ergo d c, omne corpus suba, oē aial corp9, nullus nūs suba, nullus itaq3 numerus aial. Sunt ⁊ qui vnā habeāt in p̄a, alterā in tertia, vt omne b a, oē c b, oē c d, aliqd igitur d a, oē aial corpus, ois homo aial, aliqs homo est albū, aliqd igit̄ albū corpus. Sunt ⁊ aliq vnā hūtes in scda, alterā in tertia, vt nullus b a, oē c a, oē c d, aliqd d nō est b, nullus homo inanimatus, ois lapis inaiatus, ois lapis insensibilis, aliqs ergo lapis nō est hō. Possumus ⁊ oēs similiter tres figuras miscere, vt vna sit in pma, altera in scda, ⁊ alia in tertia, puta oē b a, oē c b, nullū d a, omne d e, aliquod igit̄ e non est c, oē aial sensibile, ois homo aial, nullus lapis sensibile, ois lapis corpus, aliqd itaq3 corpus non est homo, quū itaq3 ita sit, ꝙ aliqn̄ oēs ꝯnes in vna sint figura, aliqn̄ vna in vna, alia in alia, debemus ita etiaz resolōnes facere, aliqn̄ in vnā figuraz, aliqn̄ in plures, ⁊ qm̄ ex superiorib9 manifestū quę ꝯclōnes in quacūq3 cōcludant̄ figura, planū3 etiā in quā figurā faciēda sit resolutio. ⌊Et ex rōnibus quę sunt in definitione.⌋ Aliud theorema tradit, quo facilē poterimus facere resolōnē, ait eni fieri aliquando rōnes aliquas, quibus destruimus definitionem mōstrātes particulā aliquā definitionis nō inesse definito, opz eni nō solū totā simul definitionē de definito prędicari, sed ⁊ quācūq3 ipsius partē per se, ⁊ pp̄terea quum aliqua inquit rōne partez definitionis, nō aūt totā redarguimus definitionē, debemus tn̄ ponere in terminis partez illā, ad quā fit redargutio, nō aūt rationē ac definitionē totā, accidit eni minus perturbari cōdisputātes ꝯ longitudine orōnis, si eni totā poneremus definitionem, nimis lōga eēt disputatio nr̄a ⁊ fastidiū pareret nō mediocre, quēadmodū in exemplo, si quis definiret aquā dicēs aquam esse humidū potabile, non debemus totam istaz definitionē exponēdo afferre, qm̄ nō destruimus omnes partes, sed eā tn̄ in mediū debemus adducere, quā perimere intendimus, ꝙ eni aqua sit humidum planū est, ꝙ autē sit potabile, hoc est qd in redargutionē venit, redarguit̄ aūt inquit Alexander definitio, qm̄ nō pōt idē inesse

Exempla adducit nō q2 res ita se hēat vino s3 vt discentes melius percipiant.

Sensus ⁊ expositio sūt ca ūse instrūrie ad cognoscēdū, nō principales.

Problema sex in ptes secari.

Qn̄ ptē aliquā dfinitionis redarguimus nō tota dfinitio s3 pars illa est in rōne ponēda.

Qñ redargui definitio duob9 modis de mēte Alexandri.

definitioni ⁊ definito, ⁊ hoc est in scda figura, aut econuerso, quū nō pñt eidem inesse definitio ⁊ definitū, ⁊ hoc fit in tertia figura. Plurimi loci alij sunt ad destruendā definitionē, quos impñtia ēnumerare superuacaneum, ac de qb⁹ cū diligētia ptractat̃ in 6° topicoꝝ, sʒ q̄ faciūt ad faciliorem resolutionem. Hec sunt que diximus.

¶ Amplius aūt ex suppōne syll'os nō tētādūʒ reducere, nō eniʒ est ex positis reducere, nāqʒ nō sunt ostēsi per syll'm, sed per compositionem cōfessi oēs, quēadmodum si supponēs, si vna quedā potētia nō sit ꝯrioꝝ, neqʒ sciētiā vnā esse, postea disputatū sit, ꝙ nō est vna potētia cōtrarioꝝ, vt sit sanabilis ⁊ egrotabilis, simul eniʒ idem erit sanabile ⁊ egrotabile, ꝙ itaqʒ nō est vna oīum ꝯrioꝝ potētia mōstratum est, ꝙ aūt scia nō est nō fuit mōstratū, atqui cōfiteri necessarium, sed nō ex syll'o, verū ex suppositiōe, hāc igitur non est reducere, ꝙ autem nō vna est potentia, sic enim fortasse ⁊ syllogismus esset, illud xᵒ suppositio.

¶ Qm̄ superius dixerat quicqd ostēsiuo monstrat̃ syll'o, posse idem ⁊ suppositorio mōstrari rōcinio, non imerito aliqs ambigeret d̄ suppositorioꝝ sylloꝝ resolōne, an eodē pacto resoluerent̃, quo ostēsiui, ait itaqʒ nō eē tētādā resolutionē syll'oꝝ qui sunt ex suppōne, qm̄ nō cōcludūt ex positis, sed ex suppositis, quēadmodū a pn̄cipio etiaʒ dicebamus, ex suppositis inquaʒ, ppterea ꝙ non ostendunt̃ per syll'm, nā pprie syll's dicit̃ qui est ostensiuus, sed oēs sunt cōfessi per cōpositionē, qm̄ cōponimus inter nos, si de vno aliquo mōstratū fuerit, ꝙ de oīb⁹ sit manifestū, ⁊ hi pprie vocant̃ ex suppōne sylli, quemadmodum supra quoqʒ exposuimus, in hoc genus itaqʒ rōcinij nō est tētāda resolutio in cōiuncto aut cōtinuo, sed in trāsumpto, fit eni syll's ostensiuus ad transumptū, vt supra recitauimus, connexū xᵒ ex suppōne accipit̃, aliqñ tñ etiā monstrat̃ si ignotū extiterit, quemadmodū ifra elucidabim⁹. [Quemadmodū si supponēs.] hoc est, quemadmoduʒ si quispiā volens monstrare nō esse cōtrarioꝝ sciaʒ vnaʒ, ⁊ p̄us ex ꝯcessione accipiat, si nō est vna ꝯrioꝝ potentia, ꝙ neqʒ sit sciētia vna, deinde disputet atqʒ ostēsiuo monstret syll'o nō esse ꝯrioꝝ potentiā vnam, puta sanabilis ⁊ egrotabilis, que ꝯria esse supponunt̃ hūc in modū, sanabilis ⁊ egrotabilis nō est eadē potētia, sanabile ⁊ egrotabile sunt ꝯria, ḡ cōtrarioꝝ nō est eadē potētia, si eni sanabile ⁊ egrotabile haberēt eandeʒ potētiā, eiusdē eēnt effectiua, qᵭ nō videmus, hoc autē est qᵭ voluit, dum īqt, simul enim idem erit sanabile ⁊ egrotabile, ac si diceret, sanabile ⁊ egrotabile haberent eandē effectū, monstratuʒ est itaqʒ per syll'm nō esse vnā cōtrarioꝝ potētiā, ꝙ autē coꝝdem nō sit vna scia, hoc nō fuit mōstratū, sed ex suppositiōe acceptū, hāc itaqʒ oīonē ex suppōne acceptā nō licet resoluere, sed rōnē mōstrantē nō esse vnā ꝯrioꝝ potētiā, possumus resoluere, sic eni fortasse fieret syll's, fortasse dico, qm̄ neqʒ omne transumptū per cathegoricum monstrat̃ syll'm, sed aliquādo tāq̄ manifestū ponit̃.

¶ Cōsimilr aūt ⁊ in ijs qui per impol'e cōcludūtur, neqʒ eni hos est resoluere, sʒ ad iposibile abductionē est, syll'o nāqʒ mōstrat̃, alteꝝ xᵒ nō est, ex suppositiōe enim cōcluditur, differūt autem a predictis, qm̄ in illis quidē opʒ precōfiteri, si debet assentiri, quēadmodum si mōstrata fuerit vna ꝯrioꝝ potētia ⁊ sciaʒ eandem esse, hic autē ⁊ nō precōfessi cōcedunt, eo ꝙ manifestum est falsum, veluti si posita fuerit diameter cōmēsurabilis, imparia equa eē paribus, multi xᵒ ⁊ alij ꝯcludūtur ex suppositione, quos opʒ cōsiderare ⁊ notare pure, q̄ igit̃ sint hoꝝ differentie, ⁊ quot modis fit qᵭ est ex suppōne, postea dicemus, nunc aūt tm̄ sit nobis manifestū, ꝙ non est resoluere tales syll'os in figuras, ⁊ ob quā cām diximus.

¶ Eodeʒ ingt pacto, quo faciebamus in ijs qui ex suppositione ⁊ cōcessione protendunt, faciēdū etiā est in deducentib⁹ ad impol'e, ⁊ ex hoc loco planuʒ, ꝙ per syll'os ex suppōne nō oēs itellexit hypotheticos sed eos tm̄ qui ex precōcessiōe monstrabāt, nō licet itaqʒ deducētes ad incōmodū resoluere, hoc est cōnexū, qᵭ in eis efficitur, sed abductionē ad impol'e, hoc est syll'm ad transumptū, fortasse valebimus resoluere, syll'o eni ostensiuo monstrat̃. Ubi scias abductionē, veluti ⁊ supra diximꝰ pprie nūcupari, quū ab vno q̄sito in aliud fit transitus, qᵭ etiā in deductione ad incōmoduʒ fieri videmus. ¶ Aliud etiā ex cōtextu notandū ꝙ soluʒ ostensiuū ac cathegoricū vocat syll'm, hypotheticos xᵒ nō syll'os, sed ex suppōne syll'os, verū autē definitio sylli hypotheticis etiā ꝯueniat lferi⁹ disputabit̃. Transumptū itaqʒ est, qᵭ syll'o cōstruit̃, alterū xᵒ hoc est ꝯclō p̄maria nō monstrat̃ syll'o ostensiuo, sʒ ex suppōne ⁊ ꝯditionali rōcinio. [Dīnt aūt a p̄dictis.] hoc est differunt sylli ex preconfessione, ⁊ deducentes ad incōmodū, qm̄ in illis p̄cōfessione opus est, nisi eni aliqs cōcedat, si vna sit ꝯrioꝝ potētia, ⁊ sciam eandē esse, nihil ex necessitate ad ppositu cōcludemus, in his autē deducentibus ad impol'e, siue quis cōcesserit, siue nō, oīno ppositū cōcludit̃, tum qꝛ id ad qᵭ fit deductio, est falsum manifestū, tuʒ xᵒ qꝛ ex duob⁹ cōtradictorijs si vnaʒ est falsum, alteꝝ ex necessitate est verū, veluti si ponat̃ diameter coste cōmēsurabilis, sequit̃ paria imparib⁹, equalia esse, veluti supra dedaximꝰ, qᵭ pculdubio est falsuʒ, ⁊ si hoc falsum, falsum ⁊ illud ex quo sequit̃, q̄re suum ꝯdictoriū verum, hoc est diametruʒ nō esse cōmēsurabilem. [Multi xᵒ ⁊ alij.] idest sunt ⁊ pleriqʒ alij hypothetici, quos opʒ diligēter ꝯsiderare ac notare, quēadmodum a maiori, a minori, a simili, a cōiugatis, ⁊ ꝯsil'es, vel magis qui per totū hypothetici nuncupant̃, hi eni notādi sunt, qm̄ fortasse si diligēter inspiciamus in tres predictas resoluent̃ figuras. [Quot igit̃ sint.] hoc est quot modi sint suppositorioꝝ syllogismoꝝ, ⁊ quō inter se differant dicemus postea in 2° p̄oꝝ, ac p̄ posterioꝝ. Nullū eni compo suisse librū altū dī de hypotheticis syll'is, sʒ Theophrastus atqʒ Eudem⁹ tractatū de his fecerint in suis analyticis ac cōplures alij tā latini q̄ greci sup ijs sermonē habuerint. ¶ Atqʒ h̄ hacten⁹ digesta sufficiāt p̄ d̄ resolōne ac ptibus dialectices, deqʒ resolōnis spēbus ac eiusdem inuētore, hec eni oia superius ptractauimus, addita etiā Albumaçaris opione ꝙ mediꝫ inuentio resolutio quedaʒ sit, deinceps de fallacijs circa resolutiones agentes exposuim⁹ quō libri auscultatoriꝫ historie vocent̃, ꝙqʒ nescio sequi ⁊ syllogistice seqꝫ nō cōuertant̃, que sint rōnes nuncupate inartificiose cōcludentes, quō verū sit intelligibilem Aristomenē semꝑ esse, qdqʒ sit fallacia, quā Stoici vocāt οὔτινα, quid sit eo ꝙ pene, quō Sorites fiat, quō grece dicant̃ cōcretū ⁊ abstractū, ꝙ falsum sit in mistiōe necessarij

In syll'is hypotheticis est tentāda resolutio in transumpto nō in cōtinuo.

Abductiō qd sit vt supra.

Nota syll'os hypotheticos nō syll'os sed ex suppositione syll'os vocari.

Nota q̄ sunt alij sylli hypothetici.

Theophrastus ⁊ Eudemus tractatus d̄ syll'is hypotheticis fecerunt: sed non Aristoteles.

necessarij ꝛ inexistētis minorē oportere esse inexistentē simplr, hoc est in mā necīa, qd sunt anguli recti, qd anguli equales, quō demonstretr triangulū oēm hīe tres angulos eq̄les duob9 rectis, deinceps soluta perpulchra Philoponi dubitatione circa ptextū, reddita insup rōne, cur medius terminus genus nuncupetr, postea enarrauim9 qd tēpora, qd tēpus, cur rectus vocatio dicatr, soluta subinde alia Philoponi qōne, recitatis ibidē q̄pluribus opinionib9 sup nūero pdicamētoꝝ. Deinceps agētes de reduplicatiuis diximus qd reduplicatio, qꝛqꝫ ptextus latin9 ad greci sīlitudinē ambiguus trāsferendus erat, qd supra pdicatū, q falsum sit, qd Juniores dicūt, reduplicationē minoris supra mediū fieri, q in scda non fiat reduplicatiuus syll9s, q vere reduplicatiua nulla sit negatiua, quō reduplicatiue ꝯuertantr, qd sitqd ens qd ipsꝫ ens, qꝛqꝫ a seinuicē nō parū differāt, refutatis ibidē Simplicij atqꝫ Adrasti opionib9, quō articulus in oꝛonib9 diuersitatē faciat, qd sit apud hebreos hec cognitiōis, qd ppōnes sꝫ assumptionē, qd sint παρεκτικα / ꝛ cōsecutiue rationes, quō sensus sit scię causa, quid expositio, quō cōpositi syllogismi varientr sm figuraꝝ diuersitatē, ac demū q ppe ex suppōne sylli nuncupentr. His itaqꝫ transactis agēdū erit deinceps de mutua syllogismoꝝ resolutione.

DE MVTVA SYLLOGISMORVM RESOLVTIONE.

Q-uecūqꝫ vo pblematuꝫ in pluribus mōstrātur figuris, si in altera rōcinatū fuerit, est reducere syllm in alteram, quemadmodum priuatiuū qui est in prima, in secūdam, ꝛ eum qui est in media in primam, nō oēs autēꝫ sed quosdaꝫ, manifestum vo erit in sequētibus. Si eniꝫ a nulli b, b autem omni c, a nulli c, sic igitur prima figura. Sin autem priuatiua cōuersa fuerit media erit, nam b nulli a, omni vo c inest. Cōsimiliter autem ꝛ si nō vniuersaliter, sꝫ in parte syllogismus sit, quemadmodū si a nulli b, b vo alicui c, cōuerso enim priuatiuo media erit figura. Syllogismorum vo qui in secūda, vniuersales quidem reducentur in primam, eorum autēꝫ qui in parte alter solus, sit enim a b quidem nulli, c vo omni inexistēs. Conuerso igitur priuatiuo prima erit figura, nam b nulli a, a vo omni c inerit. Si vo prędicatiuum sit ad b, priuatiuum autēꝫ ad c, primum terminum ponēdum c, hoc enim nulli a, a vo omni b, q̄re c nulli b, ꝛ b igitur nulli c, nāqꝫ cōuertitur priuatiuuꝫ. Sin autē in parte syllogismus, quādo priuatiuum quidēꝫ sit ad maius extremū, reducetur ad primā, quēadmoduꝫ si a nulli b, c vo alicui, cōuerso enī priuatiuo prima erit figura, nā b nulli a, a vo alicui c, sed quum prędicatiuum nō resoluetur, veluti si a b quidēꝫ omni, c vo nō omni, neqꝫ enim suscipit conuersionem a b, neqꝫ facta erit syllogismus. Rursus qui in tertia figura non omnes resoluentur in primaꝫ, qui vo in prima omnes in tertiam, insit enim a, omni b, b autem alicui c, ergo quoniam conuertitr ꝛ prędicatiuum in parte, inerit c alicui b, a vo oi inerat, q̄re efficitur tertia figura, ꝛ si priuatiuus syllogismus sit, cōsimilr, cōuertitur eniꝫ prędicatiuū in parte, q̄re a nulli b, c vo alicui inerit, syllogismoꝝ autem q in vltima figura, vnus solus non resoluitur in primam, qn̄ priuatiuum fuerit nō vniuersaliter positū, alij vo omnes resoluūtur, prędicētur namqꝫ a ꝛ b de omni c, igitur c conuertetur in parte ad vtrūqꝫ, inest ergo alicui b, q̄re erit prima figura, si a quidem omni c, c vo alicui eorum quę b, ꝛ si a quidem omni c, b autem alicui, eadem ratio, cōuertitur eniꝫ c ad b. Si vo b omni c, a autēꝫ alicui c, primum terminuꝫ ponēdum b, b namqꝫ omni c, c vo alicui a, sed qm̄ conuertitur quod in parte ꝛ a alicui b ierit, ꝛ si priuatiuus syllogismus terminis existētib9 vniuersaliter similiter accipiendū, insit enim b omni c, a vo nulli, ergo alicui b inerit c, a aūt nulli c, q̄re erit mediū c, ꝯsimiliter autē ꝛ si priuatiuū quidēꝫ vniuersaliter, pdicatiuuꝫ vo in pte, nāqꝫ a nulli c, c vo alicui eorum quę b inerit. Qꝫ si in parte acceptū fuerit priuatiuū, nō erit resol'o, quēadmoduꝫ si b oi c, a vo alicui nō insit. Conuerso enim b c vtrꝫqꝫ ppōnes erūt sm partem. Planuꝫ aūt ꝛ q ad resoluēdas figuras in seinuicē ppositio, quę ad minus extremū cōuertēda in vtrisqꝫ figuris, hac eni trāsposita trāsitio efficiebatr. Eorum vo qui in media figura, alter quidē resoluitr, alter aūt nō resoluitr in tertiā, qn̄ eni qd vl'e priuatiuū sit resoluitr. Si enim a nulli b, c vo alicui, vtraqꝫ silr cōuertuntur ad a, quare b qdē nulli a, c aūt alicui, mediuꝫ igitr a, sed qn̄ a omni b, ipsi vo c alicui non insit, nō erit resolutio, neutra eniꝫ ppositionum ex ꝯuersione vl'is, ꝛ qui ex tertia figura resoluentr in mediā, qn̄ priuatiuū sit vl'e, quemadmodū si a nulli c, ipm aūt b alicui aut omni, nāqꝫ ꝛ c a quidē nulli, ipsi vo b alicui inerit. Qꝫ si in parte sit priuatiuū, nō resoluetr, nō eni suscipit cōuersionem negatiuū in parte. Manifestū igitr q ijdēꝫ sylli nō resoluūtur in his figuris, qui neqꝫ in primaꝫ resoluebantr, ꝛ q quū sylli in primaꝫ reducātur figurā, isti soli per impossibile concluduntur, qno igitr oportet syllogismos reducere, ꝛ q resoluuntur figure in seinuicem, planum ex dictis.

Qd̄ superius dixerat nūc exponit, sup eni quū fecit huius intentionēꝫ pponeret

Oñdit quo q̄ dicta sūt s resolone ꝯfe rūt ad ea q̄ s trib⁹ figuris dicta sunt.

inquit, accidet aūt simul ⁊ prius dicta ꝯfirmari ⁊ planio ra esse, hoc itaq̧ impñtia declarat, si nāq̧ sciuerim⁹ quō sylli ad seinuicem reducanť, cognoscemus etiā quo pa cto vnaqueq̧ duarū figurarū a prima deriuetť. Ceterū quo propositi sensus atq̧ ordo planior sit, altius aliquā/ usper exordiť inquiens. ❡ Problematū alia quidē ge/ nū, vt in vna tñ cōcludanť figura, quēadmodū vlr affir matiuū, alia in binis, veluti negatiuū itidē vle ⁊ affirma tiuū in parte, alia in trib⁹, ceu negatiuū in pte, ait itaq̧,

Diuisio ꝓble matū sm̄ tres figuras.

si problema aliqđ in pluribus cōcludať figuris, q̄ possi mus mutuā resolutionē facere, quemadmodū negatiuū in prima vlr aut in parte possumus ad scdaz traducere ⁊ retrouersuz, nō aūt de oībus hoc verū est, sed de qbusdā, mōstrabiť nāq̧ in sequētib⁹ q̄ quartus scde ⁊ quītus ter tie nullo pacto ꝑ ꝯuersionē ad pmaz resoluunť, reliq̄ vo oēs resolui pñt, veluti in exēplo, nullū b/a, omne c/b, nul lum c/a, maiore nāq̧ cōuersa fit media figura, puta nullū a/b, omne c/b, nullū c/a. Cōsimilr ⁊ de cōplicationib⁹ in parte dicendū erit, nā semꝑ maiore ꝯuersa ex pma in se cūdā descendimus figurā, veluti in exēplo perspicuum.

Si pblema a/ liqđ i trib⁹ fi guris ꝯcludi/ tur: pt mutua resolo fieri.

Quo sylli se cūde reducā tur in primā.

Uniuersales aūt scde oēs in primā reducanť semꝑ nega tiua cōuersa. Ex particularib⁹ vo alter solus resolui pōt, puta is, qui maiorē hʒ vlr negatiuaz cū minore affirma/ tiua in pte, alter aūt ꝗ est quartus in ordie minime resol ui pōt, veluti ꝑspicuū est, vtralibet enī ꝯuersa inutilis eri/ giť coniugatio.[Si vo pdicatiuū sit ad b.] hoc est si ma/ ior sit affirmatiua ⁊ vlis subaudias, ⁊ minor negatiua iti/ dem vlr, debemus ponere c, primū terminū, hoc est mi/ nor extremitas ꝓ maiore accipienda est ac ꝓpōnes trās/ ponēde ita, vt que maior erat minor efficiať, ⁊ ecōuerso, puta in exēplo, sit sylls in scda figure iste, omne b/a, nul/ lum c/a, igiť nullū c/b, his ita dispositis minor in maio/ ris locū cedere dʒ, ⁊ maior in minoris, quo facto primus scde modus construiť, cuius si maiorez terminis ꝯuertas primā figurā efficies, hoc pacto, nullū a/c, oē b/a, nullum itaq̧ b/c, ⁊ ex cōsequēti, nullū c/b, vlis nāq̧ negatiua in seipsam cōuertiť, vt planū est.[Sin aūt in parte.] Si vo inquit sylls particularis fit ex maiore vlr negatiua cum minore affirmatiua in pte, maiore in seipsam cōuersa in primā resolueť figuraz, sin autem maior affirmatiua vlr existat cū minore negatiua in parte nō pōt ad primā re solui, neq̧ enī suscipit cōuersionem a/b, hoc est maior di

Conuersio ꝓ pōnis in seip/ sas ꝓpria con uersio dr.

cens, omne b/a, nō cōuertiť, hoc aūt dicit, nō q̄a ꝑenitus nō cōuertať vlis affirmatiua, sʒ q̄a nō ꝯuertiť in seipsaz, que enīz in seipsas ꝯuertunť, ꝓprie ꝯuerti dicūť.[Neq̧ fa cta.] hoc est neq̧ si ꝯuertať vlis in particularē fiet ꝓpꝫ ꝗ sylls, erunt enim ambe particulares, ex quibus vt supra retulimus syllogistice nihil sequiť, vel meli⁹, neq̧ si fiat conuersio vlis affirmatiue in seipsam, ꝓpterea fiet sylls, erit enīz sylls in prima cū minore negatiua, qđ supra fat

Nō oēs sylli tertie in pmā reducunť per ꝯuersionē.

refutauimus.[Rursus qui in tertia.] tertie inquit figure sylli non oēs resoluunť in pmā, ꝓpterea q̄ quīt⁹ ex maio/ re negatiua in parte cū minore vlr affirmatiua ad pmā per cōuersionē resolui nō pōt.[Qui vo in pma.] nō hoc dicit, q̄ oēs simplr qui in pma ad tertiā resoluanť, sed q̄ oēs illi pme figure, quicūq̧ hñt problema demonstratū in tertia, hi oēs ad tertiā per ꝯuersionē resoluanť, q̄ autē hoc ita sit, mōstrāt exēpla in ꝯtextu posita.[quare a/nul/ li/b.] hoc est si faciamus in pma syllm hoc pacto, nullū b/a, aliqđ c/b, aliqđ c/nō est a, minore conuersa fiet tertie figure in hūc modū, nullū b/a, aliqđ b/c, aliqđ igiť c/non est a/a, enī de nullo b pdicať, c/vo de aliquo b.[Sylloꝫ autem qui in vltima figura.] postea q̄ resoluit eos qui in pma in tertiā, nūc cōuersuz facit resoluens eos qui in ter/ tia in primā.[Igiť c/ꝯuertiť in parte ad vtrūq̧.] hoc est

q̄ñ vtreq̧ ꝓpōnes existentes vlr affirmatiue cōuertunť in particulares, poterimus vtrauis conuersa syllm resol uere ad primā, quemadmodū supra etiā exposuimus ex snia Alexādri.[Et si a/qdē omni c.] hoc est si etiā syllm ꝯstruxeris in tertia dicēs, oē c/a, oē c/b, eadē erit ratio ad cōcludendū aliqđ b/esse a, nāq̧ c/cōuertiť ad b, idest mi nore conuersa pma redit figura.[Si vo b/omni c.] ꝗ est si maior sit affirmatiua in pte cū minore vlr itidē affir matiua mutādus erit ordo ꝓpositionū, ⁊ maior in seipsaz cōuertenda, vt pmā cōstruamus figurā cōcludentes nō quesitū propositū, puta aliqđ b/a, sed hoc conuertētes, puta aliqđ a/b, q̄ñ aūt particularis in seipsas ꝯuertiť, cō cludemus etiā in potētia aliqđ b/esse a.[Et si priuatiue.] Cōsilr inqt si negatiuus sit sylls ex cōuersiōe minoris in primā resolueť figurā, siue ambe vles extiterint ꝓpōnes siue maior vlr negatiua cum minore affirmatiua in par/ te.[Cū si in parte.] hoc est si maior que negatiua est, acce pta fuerit in parte cū minore vlr affirmatiua nō fiet ad primā resolutio, minore nāq̧ conuersa ambe efficiuntur sm̄ partem, ex quibus vt planū est, nihil syllogistice se/ quitur.[Planū aūt q̄ ad resoluēdas figuras.] de pma ac tertia hoc tradit, de his enī ꝓxime sermonē fecerat ac si diceret, manifestū si primā in tertiā aut ecōuerso resolue re ꝓpositū fuerit, q̄ semꝑ minor cōuertēda, quēadmodū enī supra plerūq̧ diximus, scda figura ex maioris cōuer sione, tertia ex minoris a pma deducebať.[Eorū vo qui in media.] Postea q̄ enarrauit quō pme sylli resoluanť in scdam ⁊ tertiā figuras, ⁊ econuerso, qđ vltimū superat nūc exponit, quō sylli scde in tertiā deuiari ac resolui pos sint, ⁊ inqt q̄ ex particularib⁹ scde alter tñ in tertium re/ soluitur, qui. vʒ. maiorem hʒ vlr negatiuam cum minore affirmatiua in parte, puta nullū b/a, aliqđ c/a, aliqđ c/nō est b, vtrisq̧ enī in seipsas cōuersis tertia ꝯstruiť figura, puta nullū a/b, aliqđ a/c, aliqđ c/nō est b, si itaq̧ maiores ꝯuertas ex pma scdaz efficies figurā, si minorē ex prima tertiā, si vtrasq̧ ex scda tertiā.[Sʒ qđ a/omni b.] hoc est quartus scde in tertiaz minime resolui pōt, cōuersa enīz maiore ambe ꝓpōnes efficiūtur in parte.[Et qui ex ter/ tia figura.] Nunc docet quō tertie figure sylli possint ad scdam resolui inquiēs oēs eos resolui posse qui negatiuā ꝓpōnez retineāt vlem, quemadmodū scds ac sextus, qui vo eādez particularē hēat, minime resolui pōt, ꝓpterea q̄ negatiua in parte conuerti minime pōt.[Manifestū igiť.] planū inqt q̄ oēs illi sylli scde in tertiā resoluunť, ⁊ ecōuerso, q̄ etiā in pmaz resolui poterāt, ⁊ ad hec q̄ oēs resoluunť preter hos duos tñ quartū scde ac quītū tertie, qui soli ꝑ impoē concludunť, hoc est qui soli tñ ꝑ ipoē monstrari pñt, licet enī ⁊ alij deductione ad icōmodū mon stranť, possunt tñ ⁊ alia ostendi methodo, puta per ꝯuer/ sionem.[Quō igiť.] concludit que supra dixit, quō syllo/ gismi figurarum omnium resolui possint inter se.

Quo sylli tᵉ in tertiā resolui possint.

❡ Differt aūt aliqđ in cōstruēdo ac destruen do existimare aut idē aut diuersum significa/ re nō esse hoc ⁊ esse nō hoc, quēadmodū nō esse albū ⁊ esse nō albū, neq̧ enīz idē signant, neq̧ est negatio eius, qđ est eē albuz, hoc qđ est, esse nō albuz, sed nō esse albū. Hec aūt hu ius ratio, nāq̧ silr se habz potest ambulare ⁊ pōt nō ambulare ei, qđ ē, est albuz ad hoc, qđ est, est nō albū, ⁊ scit bonū ad scit nō bonum, nā scit bonū, aut est sciens bonuz nihil differt neq̧, pōt ambulare, aut est potēs ambulare,

quare

quare ꝛ opposita non potest ambulare/non est potens ambulare.

¶ Quũ plerũqȝ in resoluẽdo decipimur existimantes infinitas ppõnes/quas ἐκ μεταθέσεως vocabat Theophrastus/a negatiuis nihil differre, ꝛ ob hoc incidimus in alterũ duoꝝ erroꝝ, aut vt credamus rõnem aliquã syllogisticam esse, quę tñ syllogistica nõ est, puta si ex ambabus infinitis rõcinaremur in scda figura, aut ex vtrisqȝ negatiuis in qualibet figuraꝝ, vel vt existimem⁹ rõne aliquã quę vere est syllogistica, non esse sylłm, quoꝝ vtrũqȝ falsum existit, veluti in exẽplo, si ex vtrisqȝ infinitis rõcinaꝝ cõplicaremus in pma figura, vt in posterioribus/qđ nõ scintillat ppe est, planete nõ scintillãt, planete igit̃ ppe sunt, pp̃ter hęc itaqȝ vult Aristoteles in p̃sentia mõstrare nõ parum a seinuicẽ differre infinitã ppositionẽ ꝛ negatiuã, ꝛ vt p̃dictos errores caueamus, ꝛ vt faciliorẽ resolutionẽ facere possimus, quẽadmodũ eniȝ Alulidus Rosadis optime dicit ꝛ supra ẽt p parte declarauim⁹ negatio faciẽs ppõnẽ infinitã, pars est illius ppõnis, negatio aũt faciens negatiuã nõ est pars illius, sȝ extrinsecus addit̃, vnde ꝛ in termini finitione dicebamus, apposito aut diuiso eẽ vel nõ esse, quare nõ imerito hoc in loco Phs lõgo sermone monstrat ppõnes istas differre, imo quod amplius hñt inter se ordineȝ ac ꝯsidã simplices ppõnes ꝛ ex trãspositione. ¶ Et igit̃ istius ppõnis quę dicit, est albũ/nõ sit hęc negatio/est nõ albũ/mõstrat ex analogia ꝛ pportione/quã hñt ad modales, de qbus multa pertractata fuere in libro de interp̃tatione, arguit igitur hoc pacto, quẽadmodũ se hȝ, est albũ ad est nõ albũ, ita põt ambulare ad põt nõ ambulare, naȝ modus ppõni apposit⁹ ęquiualet v̾bo substãtiuo. Rursus/quẽadmodũ se hȝ/est albũ ad est nõ albũ, sic se hȝ scit bonũ ad scit nõ bonuȝ, sed põt ambulare ꝛ põt nõ ambulare, vel scit bonũ ꝛ scit nõ bonuȝ nõ sũt opposita, quũ de eodẽ simul vere pferri valeant, ergo neqȝ est albuȝ ꝛ est nõ albũ erũt opposita, sit puta a/eẽ albũ, b/esse non albũ, c/põt ambulare, d/põt nõ ambulare, tũc ita/sicut se hȝ a/ad b, ita se hȝ c/ad d, sȝ c/ꝛ d/non sunt opposita, ergo neqȝ a/ꝛ b, ꝙ aũt silr se habeant mõstrat Aristoteles dicẽs scit bonũ ꝛ est sciens bonum idẽ significare, ꝛ põt ambulare, ꝛ est potẽs ambulare, ꝙ autẽ c/d/nõ sint opposita monstrat euidẽti ratione, nãqȝ possunt eideȝ inesse, idẽ eni põt ambulare ꝛ nõ ambulare, fieri autẽ nequit vt idẽ in eodeȝ tẽpore bina suscipiat opposita, nõ est itaqȝ b/est nõ albũ, negatio ipsi⁹ a/est albũ, ac si rationẽ faceret in scda figura hoc pacto/opposita nõ insunt eideȝ/iste insunt eidẽ, ista igit̃ nõ sũt opposita.⌊in construẽdo ac destruẽdo.⌋hoc est siue affirmatiuuȝ, siue negatiuũ faciamus sylłm.⌊Hęc aũt huius rõ.⌋ idest causa ac demõstratio, qđ autẽ hic ratio trãstulimus/in codice gręco erat λόγος, ꝛ pp̃terea nõ mirũ si in definitione sylłi rationẽ diximus ꝛ nõ orationẽ, verũ de his supra ad satietatẽ.⌊naȝ scit bonũ.⌋ne forte quispiã existimaret fallaciã fieri in hac pportione, pp̃ea ꝙ in huiuscemodi ppõnibus non apponeret̃ verbũ subę/ideo inquit non differt inter se, scit bonum ꝛ est sciens.

Nota errores q̃ incidere possũt peccãdo ppõnes trãspositas ꝛ negatiuas.

Negõ faciẽs ppõnẽ infinitã est eius pars nõ q̃ facit negatiuam.

Nõ negatio huiꝰ est albuȝ non sit illa: est non album.

Modus ppõni appositus equiualet v̾bo substantiuo.

¶ Si igitur nõ est potẽs ambulare idẽ signat ꝛ est potẽs nõ ambulare aut haud ambulare, eadẽ vtrqȝ sil' eidẽ inerũt, idẽ eni põt ꝛ ambulare ꝛ nõ ambulare, ꝛ est cõsultus boni ꝛ nõ boni, dictio aũt ꝛ negatio opposite non isunt simul eidẽ, quemadmodũ igit̃ nõ est idẽ, non scire bonũ ꝛ scire nõ bonũ, neqȝ eẽ nõ bonuȝ ꝛ nõ esse bonuȝ idẽ. Eoꝝ eni quę proportionẽ habẽt iter se/si altera sint diuersa ꝛ altera, neqȝ eẽ nõ ęq̃le/ꝛ nõ esse ęq̃le, illi eni subijcit̃ aliqd existenti non ęquali, ꝛ hoc est ęq̃le, huic v̾o nihil, quocirca ęquale qdeȝ aut inęq̃le nõ omne, ęquale autem aut nõ ęquale omne.

¶ Nõ tñ qđ sibi videat̃/hoc dicit, sed tñ qđ ex suppositione sequatur, si eni potẽs nõ ambulare negat hãc, est potẽs ambulare, hui⁹ aũt negatio est ꝛ hęc, nõ est potens ambulare, idem ergo significabũt est potens nõ ambulare ꝛ nõ est potẽs ambulare, eiusdem nãqȝ vtrqȝ negationes sũt.⌊aut nõ ambulare.⌋obscuritatẽ nõ mediocrẽ retinet cõtextus iste pp̃ter ordineȝ inuersum, est tñ series ac sensus cõtextus hic. Posteaq̃ Phs docuit nihil differre scit bonũ ꝛ est sciens bonũ, ac põt ambulare ꝛ est potens ambulare, ꝛ deinceps interposuit ꝙ ꝛ in oppositis negationibus similr̃ se hȝ non põt ambulare, ꝛ non est potẽs ambulare, sed alterã ppõnẽ trãsiuit quę erat in analogia dicentẽ põt nõ ambulare/inquit ꝛ hãc quoqȝ idẽ valere/qđ est, est potẽs non ambulare, ipse v̾o absolute protulit absqȝ eo ꝙ adderet/põt, sic itaqȝ cõtext⁹ dirigendus erit, nã scit bonuȝ aut est sciens bonum nihil differt, neqȝ põt ambulare, aut est potẽs ambulare, quare ꝛ opposita non põt ambulare, nõ est potẽs ambulare/aut nõ ambulare, deinde rõ inchoãda hunc in modũ. Si igit̃ nõ est potẽs ambulare idẽ significat, ꝛ est potẽs nõ ambulare/eadem vtrqȝ simul eidẽ inerunt. Pręposterus itaqȝ ordo iste lectionis nõ mediocrẽ obscuritatẽ in contextu causauit, qđ ideo mea snia factũ est, vt solitaȝ obseruaret breuitatẽ, si eni hoc/qđ est nõ ambulare supra posuisset/bis idẽ dõm fuisset, ꝛ paulo antea põt ambulare, aut est potẽs ambulare, quẽadmodũ etiã nos ordinauim⁹, ꝛ hoc in loco vbi iquit. si igit̃ nõ est potens ambulare idẽ sigt̃ ꝛ est potens nõ ambulare, ac si diceret, si igit̃ non est potẽs ambulare ꝛ est potẽs nõ ambulare, aut etiaȝ alia affirmatio ex trãspositione est non potẽs ambulare idẽ signt, eadem vtrqȝ simul eidẽ inerunt, ꝛ pp̃terea curtã ac mancã oõnẽ suaȝ fecit nõ addens verbũ põt aut est potens, vt vtrqȝ accõmodari posset.⌊Dictio autẽ ꝛ negatio.⌋hoc est ꝯdictorię opposita nõ pñt vni ꝛ eidẽ inesse sȝ idẽ ꝛ in eodẽ tẽpore.⌊Quemadmodũ igit̃.⌋sensus est, si igit̃ veluti mõstrauimus non scire bonũ ꝛ scire nõ bonũ pportionẽ atqȝ analogiã hñt ad esse nõ bonũ ꝛ nõ esse bonũ, ꝛ illa nõ sũt eadẽ, ergo neqȝ hęc erũt eadeȝ/qđ fuerat monstrandũ, eoꝝ eni quę ad seinuiceȝ pportionẽ hñt, si altera sint altera, hoc est si duo sint diuersa ꝛ altera.i. alia duo diuersa etiaȝ a se inuicẽ erunt, quẽadmodũ in exẽplo si diceremus, sicut se hȝ a/ad b, ita se hȝ c/ad d, sed a/ꝛ b/non sunt eadem, ergo neqȝ c/ꝛ d/eadeȝ erunt.⌊Neqȝ esse nõ ęquale.⌋Posteaq̃ monstrauit per analogiaȝ nõ esse idẽ esse nõ bonũ ꝛ nõ esse bonũ, nunc ꝛ manifestius exẽplũ addit inquiens nõ esse idẽ esse nõ ęquale ꝛ nõ esse ęquale, qui eniȝ dicit non ęquale aliquid esse dicit ꝛ prędicat esse de aliquo, dicens nãqȝ est nõ ęquale, esse qdẽ de subto affirmat, separat autẽ ab ipso ęquale, ꝛ ideo nõ possemus de nullo mõ existẽte p̃dicare nõ ęquale, quẽadmoduȝ de nõ exñte legitime diceremus nõ est ęquale, affirmatio nãqȝ ꝛ negatio in oĩb⁹ diuidũt veꝝ ac falsuȝ, vt in libro de interp̃tatione disputatũ est. ¶ Et pp̃terea perperã dicũt qui nomẽ infinituȝ tã de ente q̃ de non ente p̃dicari asserunt, si eni hoc ita foret, non differret oppositio ppõnis isinite ab oppõne ꝯdictoria, qđ perabsurduȝ ac cõtra ea quę hoc in loco tradit Phs, nam inquit, illi eni subiacet aliquid, ꝛ reliqua.

Nota difficultatẽ hui⁹ text⁹.

Nota ꝯ eos q̃ dicũt nomẽ infinituȝ tã de nõ ente q̃ õ ente predicari.

Pręterea nulla affirmatio de nõ ente astrui põt, sed quũ dico est non ęq̃le affirmationẽ astruo, igiť nõ dĩ de pęnitus nõ ente. ¶ Ue si obijcias quę disputat Aristoteles in libro de interpretatione inquiens de verbo infinito q̃ sit est in quolibet ⁊ qḋ est ⁊ qḋ nõ est. ¶ Respõdeo verbus infinitũ ob id de ente ac nõ ente prędicari, qm̃ nihil diat in ꝓpõne a verbo negato, verbũ nãqȝ infinitum in ꝓpõne nõ est tm̃ infinitũ, sed negatiuo ęquiualet, negatio eni supra verbũ q̃uocũqȝ cadẽs eius nãm perimit, quę est coniungere prędicatũ cũ subiecto, ⁊ ideo si verbo cõiungenti terminos ꝓpõnis q̃uocũqȝ negatio addať, disiũgeť a subiecto prędicatũ, qḋ idẽ est, ac si negationẽ faceremꝰ. Utrũ aũt extra orõnẽ deť verbũ infinitũ tm̃, qḋ a verbo negato diat, ⁊ an ois terminus infinitus fieri possit, hęc alteriꝰ sunt speculationis, sufficiat impñcia nosse verbũ infinitũ in orõne negatiuo ęquiualere, ⁊ ꝓpterea ꝓdicari tam de ente q̃ de nõ ente, qḋ de noie nefas dicere, nomẽ eni siue in orõne, siue extra orõnẽ semꝑ remanet infinitũ. [⁊ hoc est inęq̃le.] non hoc dicit, q̃ ęquale ⁊ inęquale sint idẽ, sed qḋ inęquale subiacet nõ ęquali ⁊ in minꝰ se hȝ, inęquale nãqȝ de existentibus tm̃ ꝓdicať neqȝ de oĩbus, sed de quãtis, non eni cõmode diceremus deũ aut intelligentias inęq̃les esse, qm̃ nullius quãtitatis participes sunt, non ęquale vero infinitũ nõ solũ de quãtis prędicať, sed de entibus oĩbus, vnde de deo recte diceremus ipsum eẽ non ęqualem, de nõ entibus verbo nullo pacto dicať, qḋ accidit in negatiua ꝓpõne, quũ eni dico nõ est ęquale tũ entia q̃ non entia intelligo. Priuatiuũ itaqȝ nomẽ de solis hñtibꝰ habitudinẽ ad formã positiui ꝓdicať, infinitũ verbo de solis entibꝰ, negatiuũ autem tã de entibus q̃ non entibus.

Obiectio de verbo infinito.

Solo quo verbũ infinitũ i orõne non differt a negatiuo,

Hoc dictũ de noie infinito est maturius cõsiderandũ.

Nota differentiam inter nomẽ priuatiuũ/infinitũ ⁊ negatiuũ.

¶ Amplius, est nõ albũ lignũ ⁊ nõ est albũ lignũ, nõ simul sũt, si eni est lignũ non albũ/erit lignũ, qḋ aũt nõ est albũ lignum nõ necesse lignuȝ esse, q̃re manifestũ q̃ nõ est eius/qḋ est, est bonũ negatio est nõ bonũ. Si itaqȝ de oĩ vno aut dictio aut negatio vera, si non est negatio, planum q̃ affirmatio quodãmodo eẽ posset, affirmatiõis verbo omnis negatio est, ⁊ huius igitur non est non bonum.

¶ Inquit Philoponus hoc esse aliud exemplũ ⁊ planius ac dilucidius. Propterea q̃ superius dicebat, est bonuȝ, est nõ bonũ, nõ etiã addẽs, qd illḋ esset, qḋ est nõ bonuȝ, nũc aũt manifestius dixit ponẽs nõ solũ ꝓdicatũ, sed etiã subiectũ, ita q̃ ex snia Philoponi, quũ dicimꝰ, est lignũ nõ albũ, dictio illa lignũ subiectũ facit, nõ albũ verbo ꝓdicatum. ¶ Ego aũt aliter dixerim cũ bona tanti viri venia, q̃ totum illud lignũ nõ albũ in partes cedit ꝓdicati, vt sensus sit, q̃ posteaq̃ mõstrauit nõ conuerti ꝓpõnes negatiuas ⁊ infinitas, in q̃bus totũ prędicatũ est infinitũ, nũc etiã mõstrat easdẽ nõ cõuerti, vbi nõ totum sed pars ꝓdicati tm̃ sit infinita, q̃qȝ hoc ita intelligẽdũ significauit/quũ inquit, si eni est lignũ nõ albũ erit lignũ, qḋ aũt nõ ẽ albũ lignũ/nõ necesse est lignũ esse. [Quare manifestũ.] cõclusionez addacit/ob quam supra dicta exẽpla oĩa allata sunt. [Si itaqȝ de omni vno.] Posteaq̃ mõstrauit ꝓpõnes quę dicuntur ex trãspositione affirmationes esse nõ negatiões, quũ omne inq̃t, qḋ de aliquo dicať, aut affirmatio sit/aut negatio, ⁊ hę ꝓpõnes nõ sint negatiões, erũt igiť affirmationes, sed oĩs affirmatiõis est negatio, quare ⁊ huius est nõ bonum negatio sua erit/non est nõ bonum, dixit autẽ quodãmõ, qm̃ non ita vere affirmationes sunt, vt hę quę simplices nuncupanť. ¶ Sed dubitat Alexander circa prędicta. Aristoteles nãqȝ semꝑ dum cõtradictoria facit/ negationẽ verbo applicat, puta Socrates est albꝰ/Socrates nõ est albus, sunt verbo inquit nõnulli, quibus videť q̃ neqȝ sic accipiať negatio, dicũt eni negationẽ nõ solũ ponendã esse ante verbũ, sed ante totã affirmationẽ, inquiunt eniȝ duplex esse nõ ambulare Calliã, aliq̃n quũ toti enũciationi apponiť negatio, ⁊ ita ꝓpriaȝ fieri negationẽ/aliquãdo quũ soli huic verbo ambulare, ⁊ tunc affirmationẽ eẽ/nõ negationẽ, vt Callias nõ ambulat. Hoc aũt arguũt eo q̃ nõnunq̃ pñt simul eẽ falsę, Callias ambulat, ⁊ Callias nõ ambulat, Callia eni nõ existẽte/nõ minus hęc est falsa, Callias nõ ambulat/q̃ hęc, Callias ambulat, nãqȝ in vtrisqȝ ꝑsupponiť Calliã eẽ, huic aũt ineẽ aut ambulare aut nõ ambulare, sed ista/nõ Callias ambulat/nũq̃ põt esse falsa, quũ affirmatio Callias ambulat sit falsa. Pręterea addunt idez/si dicamus, hic ambulat/hic non ambulat/monstrantes feminaȝ quãpiã/ambę sunt falsę; siue ambulet/siue nõ ambulet. Cõsilr si dicamus, Callias grãmaticꝰ ambulat, Callias grãmaticꝰ nõ ambulat, nãqȝ vtraqȝ hęc falsa existunt/si Callias nõ sit grãmaticꝰ, harũ rõnuȝ illam appellãt κατὰ παρέμφασιν. istam κατὰ παράληψιν/hoc est scḋaȝ mõstrationẽ assumptionẽqȝ. ¶ Ad hęc inquiunt hę simul vere sunt, Socrates ambulauit, ⁊ Socrates nõ ambulauit. His ⁊ cõsilibus rõnibꝰ conanť infringere Aristotelicaȝ legẽ in cõtradictorijs sciendis. ¶ Cęterũ, oĩa hęc quę asserunt, falsa ꝓculdubio sunt, neqȝ eni necessariũ est ꝓpositionũ negatiuaꝝ subiectũ semꝑ significare rẽ existentẽ, q̃qȝ hoc ita sit, planum ex affirmationibus quę de ijs quę efficiunť, non sunt autem adhuc/vere sunt, de domo eni quę edificať, nec tñ adhuc est/verũ est dicere, domus edificať, nec tamẽ vere ꝓferimus/est aliqua domus q̃ edificať, q̃re si non hoc signt nomen qḋ in affirmationibꝰ/multo minus significabit/qḋ est in negationibꝰ nõ hñtibus ante subiectũ negatiuã particulaȝ, sed ante verbũ. Amplius, si falsa est negatio/quã dicimus/Socrates nõ viuit, q̃a signãt eẽ aliquẽ Socrateȝ/ qui nõ viuit, hac eadẽ de cã falsa erit/quę dicit/Socrates mortuus est, significabit eni q̃ est Socrates/qui mortuꝰ est, qḋ perabsurdũ. Consilr dicenduȝ de hac/pariť mihi filius, non qui est filius, sed qui erit, nomẽ eni ꝑ se dictum neqȝ esse signt, neqȝ nõ esse, neqȝ fuisse, neqȝ futuruȝ eẽ, sȝ reȝ tm̃ quę fuit, vel est/vel erit. Quare cũ dicimꝰ Socrates nõ ambulat, aut Socrates grãmaticus nõ ambulat, nõ ꝓpter hoc ꝑsupponimus Socratem esse, aut Socratem grãmaticum esse, sed absolute negamus ambulationez a Socrate/siue sit/siue etiã nõ sit, quũ verbo dicimꝰ Socrates ambulauit ⁊ Socrates nõ ambulauit/nõ possumꝰ ambas istas vere simul ꝓferre in eodẽ tpe, q̃ si ad diuersa tẽpora referanť/non amplius cõtradictorię vocande erunt. Sed de his satis/ad reliqua transeamus.

Expõ Philoponi.

Expõ authoris appta.

Dubiũ Alexãdri circa dicta de ꝓdicatione assignanda ꝑ negõnez ꝓpositã verbo.

Rñsio q̃ subiectũ ꝓpõnũ negatiuaꝝ nõ semꝑ signt rem existẽtez: q̃uis ei nõ apponatur negatio: huiꝰ tñ oppm asserunt mali.

Hec rõ cũ sequente solui possent negãdo primaȝ rõne ãplicatiõe.

¶ Habẽt autẽ ad seinuicẽ ordinez hũc. Sit eẽ bonuȝ in quo a/nõ esse bonũ in quo b/esse nõ bonuȝ in quo c/sub b/nõ esse nõ bonũ in quo d/sub a, omni itaqȝ inerit aut a, aut b/⁊ nulli eidez, ⁊ aut c, aut d, ⁊ nulli eidem, ⁊ cui c, necesse b/omni inesse, si enim verũ dicere q̃ est nõ albũ, ⁊ q̃ nõ est albuȝ verũ, impoĩe eni simul esse albũ ⁊ nõ eẽ album, aut eẽ lignũ nõ albuȝ ⁊ eẽ lignuȝ albũ, quare si nõ affirmatio negatio inerit, c/verbo ipsi b/nõ semper, qḋ eniȝ oĩno nõ lignũ, neqȝ lignũ erit nõ album, econuerso igiť d, omni cui a, namqȝ aut c, aut d.

¶ Propositeris

¶ Proposuerat mōstrare ꝙ simplicis affirmationis nō est negatio affirmatio ex trāspositione, puta huiꝰ/est bonū, non est negatio/est nō bonū, hoc itaqȝ ad faciliorē resolutionē efficiendā a pncipio ppositū fuerat, nunc autē quo perfectiorē de proposito cognitionē hēre possimꝰ, earundē ppōnū ordinē ac cōsequentiā exponit, qd iam secto tertio libri de īterpretatione subobscure dixerat, quū inquit. Hec igiꝰ/quemadmodū in resolutorijs dictū est, ita sunt disposita. Ordo itaqȝ istarū propositionū est/vt conuersim se habeāt ḟm cōsequentiā simplices ppōnes ⁊ ex trāspositione, ex simplici nāqȝ affirmatiōe sequiꝰ ex transpositione negatio/⁊ retrouersum ex affirmatione ex transpositione simplex negatio, vel vt vno vbo dicaȝ ex affirmationibus negationes sequanꝰ, nō aūt ecōuerso ex negationibus affirmatiōes, in plus eniȝ se hñt negatiōes affirmatiōibus. Ceterū quo facilius hec īteligant̄ descriptionē facit earūdē ppōnum hoc mō, sit/a/simplex affirmatio/est bonū/b/huius negatio simplex nō est bonū/d/ negō ex trāspōne/nō est nō bonū/c/affirmatio ex trāspōne, est nō bonū, ⁊/c/ponat̄ sub/b, d/vo sub/a/huc i modū

¶ Ordo simplicium ad trāspositas est vt cōuersim se cōsequantur.

His ita dispositis/qm̄ de omni ente/aut nō ente vera est affirmatio aut negatio, sed/a/⁊/b/sunt affirmatio ⁊ negatio, igitur de quolibet verum erit, aut a/aut b/⁊ similiter aut c/aut d/sunt eniȝ ⁊ ipsa eodē pacto opposita, quoniaȝ itaqȝ ipsi a/non potest c/inesse, quoniā fieri nequit/vt idē bonum sit ⁊ non bonuȝ, inerit vtiqȝ ipsum/d/suum cōtradictorium, ex simplici ergo affirmatione a/sequitur negatio ex trāspositione/d/de quolibet enim dicitur alterū cōtradictorioꝝ, quare si de/a/nō p̄dicatur/c/p̄dicabiꝰ vtiqȝ ipsum/d, non tamen econuerso, in plus enim se hȝ/d/q̄ a. In oppositū vo ex affirmatione transposita/c/sequitur negatio simplex/b/⁊ nō cōuertiꝰ, qm̄ simplex negatio cōmunior est affirmatione transposita. ꝙ aūt ex/c/sequatur b/eodē pacto mōstraꝰ, de quolibet eni diciꝰ aut affirmatio aut negatio, sȝ de/c/nō dī affirmatio/a/nā fieri nō pōt vt idē bonū sit ⁊ nō bonū, ergo de/c/affirmatione p̄dicabiꝰ negatio/b. [Nō eni oino.] dictum nāqȝ superius fuit/p̄dicatuȝ infinitū de entibus tm̄ vere proferri posse, q̄re si aliquid, puta intellectus/lignū nō extiterit/ de eo falsum erit dicere/ꝙ est lignū nō albuȝ, ⁊ si aliqd nullo mō extiterit/puta chimera/de ea falso enūtiabimus ꝙ est nō bonum, sed hec supra satis declarata sunt. ¶ Ceterum ꝫ ea que in contextu dicta fuere afferunt nōnulli deridiculas quasdā instantias monstrantes non sequi ex affirmatiua transposita simplicē negatiuā, nō eni inquiunt sequiꝰ/video nō hoiem/ergo nō video hoieȝ, nec itē sequiꝰ Socrates fuit nō albꝰ, igiꝰ nō fuit albus, neqȝ simitr/hoc est nō duplū, ergo hoc nō est duplū. Ob hec ⁊ cōsimilia arctandā cōstringendāqȝ multis legibus regulā illā dicūt, aiūt eni nō valere argnēdi modū illū/nisi cū verbo substātie, tēporis p̄sentis, ⁊ in terminis absolutis nō hn̄tibus relationem aut respectum ad aliud quippiaȝ. Nos vero ⁊ horum negligentiā demiramur ⁊ hec oia falso dici enuntiamus/p̄cipue cum Aristoteles huiuscemodi propositiones non solum cum verbo substantie, sed ⁊ cum alijs complicet, quum inquit potest non ambulare, scit non bonum, ⁊ similia. Preterea/qd etiā amplius/quū oē verbum adiectiuū, vt moderniores appellant/ex snia Aristotelis in verbū resoluatur substantie ⁊ suum participium, cur exceptio ista cassa ⁊ vana faciēda est. Sunt ⁊ alij plerīqȝ defedatores dialectice/qui cōplures alias correctiones addunt, quas oēs breuitatis gratia pro rei ipsius dignitate omitto addens regulā istam nulla correctiōe egere preterq̄ ꝙ ratio ac consequentia fiat dum predicatuȝ aut pars predicati infinita fuerit. ¶ Quamobrem quuȝ dicimus, video non hominem aut scit non bonū/non est predicatum ipsum/aut ēt predicati pars infinita/sed potius determinatio, quod planum fit resoluentibus dictas propositiones ḟm doctrinam precedentem, puta video non hominem/sum videns non hominem, scit non bonum, est sciens non bonū. Predicata etenim sunt termini illi videns ⁊ sciens, non bonū vero ⁊ non hoiem adiacentia potius predicato nuncupari debent. Dicimus ad hec semper referendas esse propositiones ad idē tempus ac respectu eiusdē subiecti, ⁊ ppterea valere asserimus consequentias istas, Socrates fuit non albus, ergo non fuit albus/hoc est nō duplum, ergo non est dupluȝ, ⁊ si mille alias in hunc modū cōplices, ꝙqȝ hoc ita sit argumēto monstratur Aristotelico, si enim in eo tēpore in quo Socrates fuit non albus/nō est verum dicere/ꝙ non fuit albus, vere ergo enuntiabitur ꝙ fuit albus, ⁊ ita in eodem tempore fuit albus ⁊ non albus, quod perabsurdum, Cō similiter de alio exemplo dicēdum respectu eiusdē subiecti, verum de his satis, reliqua persequamur. [Ecōuerso igitur.] econuerso dixit/qm̄ non ḟm eundem ordinem sequuntur seinuicem affirmationeȝ simplicem negatio ex transpositione, ⁊ negationem simplicem affirmatio ex transpositione, sed conuersim vt supra distinximus.

¶ Regule Aristotelis non indigēt correctiōe nota.

¶ Nota i hmōi ppōnibus: video nō hoiēȝ ⁊ alijs hmōi, non hoieȝ nō eē p̄dicatū nec pte p̄dicati sed determinationē.

¶ Dubiū cōtra Nicolaum.

¶ Limitatio quorūdā modernorum regulā supradictam.

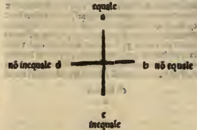
¶ Quū vo nō possibile esse simul non album ⁊ album ipsum d/inerit: de existēte eniȝ albo verū dicere/ꝙ non est non album: a/aūt de d/ nō omni: nāqȝ de eo/qd penitꝰ nō est lignum/ non verum dicere/ꝙ est lignū album: quare d/verum: a/aūt non verum: quoniaȝ lignum albū. Planum vo ꝙ ⁊/a c/nulli eideȝ/⁊/b/⁊ d/contingit alicui eidem inesse.

¶ Monstrat ꝙ ex a/sequatur/d, non autem econuerso, quoniam non est non album in plus se habet, q̄ esse album. [Planum auteȝ ꝙ ⁊/a c.] Posteaq̄ mōstrauit quomodo se habeant subalterne ppositiones in figura/nunc exponit quomodo se habeant ⁊ angulares ḟm diametrum opposite inquiens/ꝙ/a c/hoc est simplex affirmatio ⁊ transposita nulli eidem inesse possunt, b/vero ⁊/d/ vtiqȝ possunt, fieri enim nequit vt idem sit lignum album, ⁊ lignum non album, fieri tamen posset vt idem ⁊ non esset lignum album ⁊ non esset lignum non album, puta anima/aut aliud quippiam/quod nullo modo sit/vt hircoceruus aut chimera, quare affirmationes nunquam simul vere esse poterunt, negationes auteȝ poterunt, intelligenda vero inquit Alexāder sunt hec de propositionibus predeterminatis, nihil enim prohibet idefinitas affirmatiōes simul veras esse, vt hō est iustus, hō est nō iustus, sed p̄determinate nunq̄ vere simul de eodē p̄dicabunꝰ, puta/quilibet hō est iustus, quilibet hō

est nō iustus, et ppterea in libro de interpretatione binas figuras fecerat, vnā indefinitarū ppōnū, alterā pdeterminatarū, et addiderat ad verbū, similr aūt se habebūt, et si vlis nois sit affirmatio, hērc̄ qꝫ inquit non similr ea, quę sunt fm diametrū cōtingit vera esse, q̄ā ꝯcedēs oēs angulares oppositas posse sil esse veras, si ppōnes exti terint idefinite, si ꝟo definite ac pdeterminate non posse qd etiā hoc in loco elegāter docuit. ❡ Sꝫ dubitat circa hęc ingeniose Philoponus mōstrans nō esse verū neqꝫ supradictis cōsentaneū, qd hoc in loco Phs ptulit, supra eni dixerat idem posse ambulare et posse nō ambulare, addēs has ppōnes siles esse his, quę dicunt/est album et est nō albū, hic aūt negat affirmationes simul veras esse posse. ❡ Et si dicas, quēadmodū et supra asserebamus, indefinitas quidē posse simul esse veras, pdeterminatas aūt minime, faciam adhuc eas pędeterminatas, qlibꝫ hō pōt ambulare, et quilibet pōt nō ambulare, sic etenim easdeꝫ has simul veras esse comperiemus. ❡ Et si aliter respōdeas, quemadmodū Joānes Philoponus, non eē, qd dicit intelligendū de oībus ppōnibus, qe nō de modalibus, sed de ijs tm̄/quib' est tertiū adiacēs applicat, in contrariū addacēda erunt, quę supra ꝯtra modernio res attulimus. ❡ Quapropter eodē pacto respondendū censeo, quo superiorib' instantiolis faciebamus satis, negationē vꝫ applicandā esse pędicato non pdicati determinationibus, et tūc videbim' affirmationes illas simul esse veras nō posse, vt quilibet hō est potēs ambulare, et quilibet est nō potēs ambulare, quilibet est sciēs bonū, et quilibet est nō sciens bonū. ❡ Et si dicas hęc superioribus nō cohęrere, ibi eni dicebat Phs, has similes esse, pōt ambulare, et pōt nō ambulare ijs, quę sunt, est albū et est nō albū, quare si hę totū pędicatū hūt īfinitū/et ille aut si nō sunt similes in pdicatis, ratio ergo Aristotelica a pportiōe et analogia nulla est. ❡ Rñdeo qꝫ Phs per pōt nō ambulare intellexit, est nō potēs ambulare, qꝙ hoc ita sic declarāt quę sequunt, vbi ait/si igit nō est potens ambulare ideꝫ sigt et est potēs nō ambulare, aut nō ambulare, qīā eni videbat ppōnē dicentē est potens nō ambulare nō esse verā affirmationē ex trāspositione, q̄si seipsuꝫ corrigēs, subdidit aut nō ambulare, ac si dixisset, aut est nō potēs ambulare, verū hęc supra quoqꝫ declarata sunt. ❡ Sed ꝯ hęc instabit quispiā dicēs nō eē postea verū qd supra asserebat Phs, posse vꝫ ppōnes istas/est potēs ambulare et est nō potēs ambulare, de eodem vere proferri, nunq̄ eni simul erunt vere. ❡ Rñdeo qꝫ etiā si indefinite sint, nō aūt pdeterminate/quēadmodū et iste, hō est alb'/hō est nō alb', ita hō est potēs ambulare et hō est nō potēs ambulare. Sed de his iā plus satis.

❡ Cōsimilr se habebūt et priuationes ad pędicamēta hac positione/equale in quo a/non equale in quo b/inequale in quo c/nō iequale in quo/d, et in pluribus autē/quorꝫ his quidē inest, illis ꝟo nō inest/idē, negatio quideꝫ silr verificari posset/qꝫ nō sunt alba oīa/ aut qꝫ nō est albū vnūqdqꝫ: qꝫ aūt est nō album vnum qdqꝫ aut oīa sunt non alba/falsum. Cōsimilr aūt et eius qd est/est oē aīal albū/non hoc qd est, est nō albū omne aīal negatio: ambe enim falsę: sed non est omne animal album.

❡ Qd in libro de interpretatione dixerat inquiēs, quādo aūt est tertiū appredicat iaꝫ duplr dicunt oppōnes, q̄re ppter hoc quatuor erūt ille, quarꝫ due quidē ad affirmationē et negationē, sese hūt fm ꝯsequētiā, vt priuationes, due ꝟo minime, qd inquā ibi dictum fuit, hic explicatius declarat, priuatiuas vꝫ ppōnes ita se hēe ad pędicamēta hoc est simplices ppōnes, in his eniꝫ pdicatorꝫ rō fuat, nā quę affirmatiue sunt, verē affirmationis nām seruant quę negatiue negationis, priuatiue inquā ppōnes se habēt ad simplices eodē modo, quo indefinite ad easdē simplices, nāqꝫ ex affirmatiua simplici seqt negatiua priuatiua, vt hō est iustus, g̃ hō non est iniustus, ex affirmatiua ꝟo priuatiua sequit simplex negatiua, vt hō est iniustus, igit non est iustus. Hoc etiam figura ac descriptione sigt sic.

Ex a itaqꝫ sequit d/et ecōuerso. ex c/b/et a/c/non possunt simul esse vera, b d/aūt prit, quemadmodū et in superiore figura, qūo ꝟo se hēant priuatiue ad īfinitas et ecōuerso de libello περὶ ἑρμηνείας quęrat. [Et in pluribus aūt.] ad pmū propositū reuertit, qꝫ inquā simplicis affirmationis nō sit negatio affirmatio ex trāspositione, sed simplex negatio, hoc igit maxime planū esse dicit in mā cōtingēte, vbi pędicatū aliqbus inest subiectis, et aliquib' nō inest, si eni de quocūqꝫ affirmatio falsa de eodē negatio vera, et affirmatio ista falsa est, quilibet hō est albus, planū qꝫ sua negatio erit vera, sed hęc nō est vera, qlibet homo est nō alb', ergo hęc nō est sua negatio, sed illa, nō qlibet homo est albus. [Aut qꝫ nō est album vnūqdqꝫ.] expositoriū quodāmō est ei', qd dixerat nō sūt alba oīa.

❡ Qm̄ ꝟo manifestū qꝫ diuersum significat, est nō albū et non est albū: et illud quidē affirmatio: hoc aūt negatio: manifestū qꝫ non est idē modus ostendēdi vtrūqꝫ, vt qm̄ qdcūqꝫ sit aīal nō est albū, aut cōtingit non esse albuꝫ, et qꝫ verꝫ dicere nō albū: hoc eni est non albū, sed de eo, qdcūqꝫ sit albū, veruꝫ est dicere albū, siue nō albū idē modus. Cōstructiue eniꝫ ambo per primā monstrant figurā: verꝫ eniꝫ et esse similr ordinant: eius eni qd est verum dicere albū, nō hoc qd est verū dicē nō albuꝫ negatio/sed nō verū dicere albū: si itaqꝫ verū est dicere, qdcūqꝫ sit homo, musicuꝫ esse/aut nō musicū esse, qdcunqꝫ sit aīal accipienduꝫ, aut esse musicū, aut esse nō musicū/ et ostēsuꝫ est: nō esse aūt musicū qdcunqꝫ sit hō destructiue monstrat fm dictos modos tres.

❡ Reuertit tandem ad primariā propositum, ppter qd reliqua oīa in medium allata sunt, ppositum nāqꝫ fuerat de resolutione pertractare, et ppterea de ppositionibus

Dubiū Philoponi difficile.

Prima solo et instantia contra ipsam.

Rñsio Philoponi.

Alia rñsio ppria authoris.

Instantia.

Solutio.

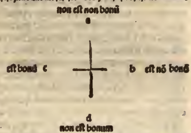
Ista solo est satis dubia et forte falsa nā si idē valet pōt et est potēs nō ista est infinita pōt nō ambulare etiā ista ē potēs nō ambulare: si aūt ista: est nō potēs ambulare: imo ista ē nō potēs ambulare idē valet qd ista nō est potēs ambulare: in modalib' eniꝫ sūt negationes p particulā negatiuā adduāt mō vel ꝟbo ē cui ꝯiungitur modus: qꝫ si dicas tales ppōnes nō esse modales: dico qꝫ phs hic accipit eas vt modales: alr nō possent dici ē eodē pōt ambulare: et pōt nō ambulare dico ergo alr ad principalē dubōnē non velle phm ex

hoc exemplo qꝫ iste sunt sil de est albū: ē nō albū vt diceret solū qꝫ sunt affirmatiue: qa sic siles illis qa nō hūt negationē appositā ꝟbo ē: sꝫ pdo: vn̄ ē ista rñsio ō indefinitis nō valet qm̄ eodē mō ē affirmatiua et negatiua prīt ex sil ꝯtra ē hō albus nō est hō alb': et ita rñdendo nō cogimur errorē querere tēpore vt iste author excogitat.

trāspositis mentionē fecerat,tanq̄ quę aliter resoluant̄, q̄ negatiue simplices,hec igit̄ de causa supra mōstrauit q̄ affirmationes ex trāspositione nō sunt negationes, ac subinde in medio de barū ꝓpositionū ꝯsequētia quępiā pertractauerat. His itaq̄ oibus explicitis ad ꝓpositum primū iam iam reuertit̄ inquiens qm̄ monstrauimus nō esse idē,non est album,⁊ est nō albu3,⁊ q̄ illud est negatio,hoc autē affirmatio ex trāspositione,planū q̄ nō vno ⁊ eodē pacto vtrūq̄ monstrabit̄,sed negatio simplex p negatiuū ꝯcludet̄ syllm̄,affirmatio aūt ex trāspōne per affirmatiuū,q̄re ⁊ resolutiones nō erunt eede3.[Ut qm̄ qđcūq3 sit aial.] Factus est inqt Alexāder conceptus iste obscurior eo q̄ ꝓpositiones nō sunt accepte s̄m ꝯsuetudinē aut affirmatiue aut negatiue,qm̄ eni3 dicit,qđcūq3 sit aial nō est albū exēplū ponit negatiue ꝓpōnis inexistentis,qđ idē valet ac si diceret,nullū aial est albū, qm̄ ꝟo ait,aut ꝯtingit nō esse albū,subaudiendū qđcumq̄ sit aial a cōi,vt faciamus negatiuā cōtingentē3.quę ꝯquiualet huic,ꝯtingit nullū aial esse albū,pōt etiā hoc exēplar esse affirmationis ex trāspositiōe,quēadmodū ⁊ sequēs, verū dicere nō albu3,sed siue affirmatio sit, siue negatio nō variat propositū,quid ꝟo significet verū dicere non albū exposuit,qm̄ dixit,hoc eni est nō albū,nāq3 veru3 dicere pro est ponit̄,velati planius īfra declarabit̄.[Se de eo qđcūq̄ sit albū.] hoc est tales ꝓpōnes,qđcūq̄ aial est albū,vel verū est dicere qđcūq̄ aial eē albū, aut etia3 qđcūq̄ aial est nō albū,aut verū dicere qđcūq̄ aial esse nō albū,oēs iste sunt affirmationes eandē habētes ostensionis modū,ꝓpterea q̄ ambe iste constructiue,hoc est affirmatiue monstrant̄ ⁊ in p̄ma figura,in hac enim sola vlis affirmatiua colligit̄.[Uerū eni3 ⁊ esse.] hoc ad superiora referendū,enarrat eni,qm̄o ꝓpositio dicens, veru3 est dicere albū,affirmatio existit,⁊ qđ significat,nā verū inquit ⁊ est similr ordinant̄,idē3 itaq3 significabimus dicentes verū est dicere albū,⁊ dicētes est albū, quare per vnā ⁊ eādē figurā mōstrabunt̄.[Si quidē verū dicere.] qm̄ dixit cōsimili ostensione mōstrari oportere ⁊ vlem affirmationē simplicē ⁊ etranpositā, nunc qm̄o faciendus sit vtriusq3 syllis describit inquiēs,q̄ si velimus monstrare oēm hoiem musicu3 esse,aut etiā oēm hoiem esse non musicū,mediū accipi debere aial,⁊ maius extremū musicum aut nō musicū,minus ꝟo hoiem hunc in modum, omne aial musicū,ois homo aial,ois igit̄ homo musicū, aut rursus,omne aial nō musicū,ois homo aial, ois ergo homo nō musicu3,si itaq̄ ois homo est nō musicus esset negatiua non in sola p̄ma monstraret̄ figura, sed etia3 in scđa,non est autē curandū an accepte ꝓpōnes vere sint an false,qm̄ocunq̄ enim accipiant̄ in exēplo satisfaciunt.[Nō esse aūt musicū.] monstrata aūt affirmatiua exponit,qm̄o negatiua ostēdi possit,nullus homo est musicus, aut nullus hō est nō musicus(hęc eni extrisec⁹ addēda) ⁊ inqt hāc destructiue,hoc est negatiue mōstrari s3 dictos tres modos,hoc est in scđo p̄me,⁊ in duob⁹ p̄mis scđe.

¶ Simplr aūt qm̄ sic se hn̄t a/⁊ b/ vt simul quidem eidem non contingant:omni autē ex necessitate alterū:⁊ rursus c/ad d/consimilr: sequit̄ autē ex c/a/⁊ non conuertitur:⁊ ex b/d/ sequet̄ ⁊ non conuertetur:⁊/a/⁊/d/contingunt eidem:b/ꝟo ⁊/c/nō cōtingunt. Primus igit̄ q̄ ex/b/sequit̄/d/hinc manifestum: qm̄ eni ex c/d/alterū ex necessitate omni:cui autē/b/non contingit/c/eo q̄ simul infert/a,a/ꝟo ⁊/b/non contingunt eidē,planum q̄/d/sequetur. Rursus qm̄/c/nō cōuertitur cum/a,omni aūt/c/aut d/contingit/a/⁊/d/eidem inesse,b/ vero ⁊/c/nō ꝯtingit eo q̄/a/ꝯseqtur ex/c,accidit eni q̄ ōde3 īpōle:manifestū igitur q̄ neq3/b/cū d/cōuertitur,qm̄ accidit simul d/⁊ a/inesse.

¶ Qm̄ superius ꝓpositionū simpliciū ac trāspositaꝝ cōsequentias in mā mostrauerat determinata,nunc latius ⁊ in solis elemētis,quib⁹ vlta cōsueuit mōstrationes facere,easdē illas describit,terminoꝝ aūt ordinē variauit, vnde ⁊ aliud videt̄ intēdere,quū tn̄ de eodē pertractet, sup̄ eni sub a/ponebat̄/d,sub/b/ꝟo/c/⁊ ex a/ seqbatur/d/⁊ ex/c/b,nūc aūt sub/a/c/collocat,sub/b/ꝟo/d/hūc i modu3

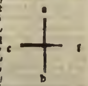

Facit aūt itex duas ꝯdictiones,vnā simplicē ex trāspositione alterā,quibus ita dispositis,tres accipiens suppositiones tria monstrat,vnā q̄ a/⁊/b,⁊ iterū c/⁊ d/ꝯdictorie opponunt̄. Altera3 q̄ ex necessitate cuilibet inest aut a/ aut b/⁊ rursus aut c,aut/d. Tertiā q̄ ex/c/ sequit̄ a/ ⁊ non ꝯuertit̄. His suppositis tria mōstrat, vnū q̄ ex b/ sequit̄ d/⁊ nō cōuertit̄. Alteru3 q̄ c/⁊ b/quę sunt affirmationes nūq̄ de eodem vere proferunt̄. Tertiū q̄/a/⁊/d/negationes pñt vtraq3 de eodē vere enunciari,hoc est ergo qđ voluit dum inquit,simplr,hoc est vlr/qm̄ sic se hn̄t/a/⁊/b/vt simul qdē eidē nō ꝯtingāt,oi aūt ex necessitate alterum, ⁊ hęc prima suppō,deinde ⁊ rursus c/ad d/cōsimilr scđa suppō. Tertia,sequit̄ aūt ex c/a/⁊ nō cōuertitur. Postea quęsitū p̄mū cōcludendū/⁊ ex/b/d/sequet̄ ⁊ nō cōuertet̄, deinde tertiū,⁊/a/⁊ d/cōtingūt eidē. Ultimo scđm,b/ꝟo ⁊ c/nō ꝯtingūt.[Primū igit̄ q̄ ex/b.] p̄mū ꝓpositū manifestat,q̄ ex/b/sequit̄/d/si ponat̄/ex/c/sequi/a/hoc pacto,si quēadmodu3 supposuimus cuilibet inest/aut/c/ aut/d/eo q̄ ꝯdictorie opponant̄,si ex/b/nō sequit̄ d/sequet̄ igit̄/c/ sed per suppositū ex c/sequitur a/ergo ex b/sequetur a/qđ fieri aliquo modo nequit,sigdē ex supposito sibiinuice3 ꝯtradicunt,si itaq3 hoc falsu3,verū erit/q̄ ex b/sequitur d/ qđ fuerat monstrandū,hoc igit̄ hūc in modū. Consequēs aūt erat statim ostendere q̄ nō ꝯuertunt̄,idest ex/d/non sequit̄ b/sed qm̄ istud argui nō poterat/nisi prius mōstraret/a/⁊ d/cōtingere eidē inesse,prius hoc ostēdit,qm̄ eni3 suppositū est nō cōuerti/c/ad/a/hoc est nō sequi ex/a/c/si accipiat̄ aliqđ sub a/cui c/nō insit,manifestu3 q̄ huic inerit d,omni eni aut c/aut d/qm̄ sint ꝯtradictoria, ergo a/⁊ d/poterūt eidē inesse,qđ fuerat ꝓpositum,hoc aūt ostēso subdit statim quęsitum scđm monstrandu3 c/⁊ b/v3 non posse eidem inesse,si enim b/⁊ c/insint eide3,⁊ ex c/sequatur a/vt suppositū fuit,planum q̄ ex b/ sequetur a/quod fieri nō pōt,sunt eni sibiinuicē cōtradictoria,his mōstratis,qđ reliquū erat arguit̄,nō cōuerti sciā b/⁊ d/hoc eni3 adhuc supererat,qm̄ nāq3 ostensu3 est d/⁊ a/posse eidem

inesse/si tu dicas/b/cuerti cū d,hoc est ex b/ sequi d/ accidet a/ b/aliqñ simul esse vera, qd absurdū/quū sint contradictoria ex supposito, si enim ex b/sequit d/ d/ a/de eodē pdicari possint, accidet aliqñ b/ a/simul esse vera, qd fieri nequit. Hec phs. ¶ Ex istis aūt trahunt regule ille celebratissime, que suppositorios etiā cstituūt syllos q a positione antis ad ponēdū cñs, a destructo cseq̄ntē ad anñs destruendū cñtia est optima, a positione vero cōseqūētis ad anñs ponendū/aut a destructione antis ad cōseq̄ntē destruendū bonū nō cōstruit rōciniū, nisi fortasse termini sint equiuertibiles, haud alr pacto aliq̄ fiat sylls ac ratio, quemadmodū supra monstrauimus / quū de cuersione cū oppositiōe tractaremus, Themisti° in p̄ de aīa Simplici° in p̄ de celo accuratissime notarūt.

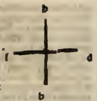
¶ Accidit aūt qñq3 in tali terminoꝝ ordine decipi/eo q non recte accipiuntur opposita/ quoꝝ alteꝝ necesse est omni inesse: quemadmodū si/a/ /b/nō cting ūt simul eidē: necesse aūt alterū iesse cui nō alterū: rursus/c/ /d/ csimilr: ex quo autē omni/c/sequatur/a: accidet enī cui/d/ipsum/b/iesse ex necessitate: qd est falsū: sic enī accepta negatio eorum que a b/que est in quo/f: rursus eorū q̄/c/d/que est in quo/b: necesse igitur oī aut/a/aut/f/ aut enī dictionē aut negationē: iterū vel/c/vel b/dictio nāq3 negatio: cui/c/omni/suppositū fuit/a/quare b/cui oī/f. Rursus qm̄ eorū que f/b/omni alterū: eoꝝ que b/d/cōsimilr: seqtur aūt ex/f b/ ex d/sequetur b/ hoc enim scimus: si igit ex c/a/ ex d/b: hoc aūt falsum: ecōuerso enī erat in sic se hñtib° cñtia: nō enī fortasse necessariū oī a/aut f/neq3 f/aut b,non enī f/est negatio ipsius a/nā boni negatio nō bonū: nō est aūt idē non bonū ei/qd est neq3 bonū neq3 nō bonū. Similr aūt in/c d/ negationes enim accepte due sunt.

¶ Posteaq̄ monstrauit ppōnū simpliciū ac trāspositaꝝ csequētiā ecōuerso se hre qq3 ex simplici affirmatione sequit ex trāspositione negatio/ retrouersum ex trāsposita affirmatiōe negatio simplex, nūc deceptionē quandā ac tendiculū ponit/ob quā nōnulli fortasse existimarent superius dicta veritatē nō cōtinere, accidit aūt ingt talis deceptio, si opposita recte nō fuerint accepta, queadmodū si quispiā arbitraret a/ b/vnica negatione negari, q̄ sit f/queq3 vtraq3 simul neget vtrūq3 etiam per se/ac seorsū, quemadmodū si b/sit/est bonū a/non est bonū f/ vtriusq3 negatio neq3 est bonū neq3 nō est bonū. Rursus c/ d/hoc est ppōnū trāspositaꝝ, puta/est nō bonū/ nō est non bonum negatio sit/b/ neq3 est nō bonū, neq3 non est nō bonū. His ita dispositis mōstrabit, queadmodum ex c/seqtur a/ non cōuertit/ita ex d/seq b/ non conuerti, qd supra refutauimus. Sint igitur contradictoria hec quum ista ita se habeant sm supra descriptas regulas / si ex /c/ sequitur/a/ ex f. sequetur/b/ita enim dicebamus

Rursus fiat alia descriptio. His eni ita se habētibus ex p cōcessis/b d/sūt cōtradictoria, f b/etiā sunt cōtradictoria, ex/f/sequitur/b/vt paulo ante ostēdimus, ergo ex/d/sequetur/b/ nō cuerteret, qd fuerat monstrandū, qdq3 supra refutauimus, mōstratū eni fuit ex b/sequi/d/ nō cōuerti. Non enim fortasse. Jsoluit Aristoteles dubitationē in mediū allatā iquiens hoc fortasse absurdū inductū fuisse, pptera q cōdictiones nō fuerūt legitime descripte, is eni inquit a/ /b/simul cōtradicūt ipsi f, cōsimilr/c/ /d/ipsi/b, nō tñ pptera/a/ /f/cōtradictoria censenda sunt, aut/b/ /f/vel ex altera parte/c/ /b/ aut d/ /b/veluti in exēplo huius affirmationis/est bonū/ negatio sua existit, nō est bonū, nō aūt, nō est bonū neq3 nō est bonū, hoc est qd voluit/dū inquit, nō est aūt idē non bonū ei qd est/neq3 bonū neq3 nō bonū, queadmodū et huius ppositionis/est malum/negatio sua existit, non est malū, nō aūt neq3 est malū/neq3 nō est malū, similr dicendū de/c d/que erat altera oppositio, nāq3 nō ita accipiende negationes, ita enī efficient vnius affirmationis negationes due, qd per absurdū, in libro de interpretatione refutatū, q itaq3/f/non sit negatio ipsius/a, hunc in modum arguit Aristoteles. ¶ Alexander Ao addit q aliter possemus mōstrare has nō esse veras cōtradictiones, nāq3 vtrorūq3 negationes cū altera contradictiōis parte semp falsificant, non enī pōt idem nō esse bonū/ non non esse bonū. Preterea si vtriusq3 simul negatio falsa est/erit sua cōtradictoria vera, sed hec sunt duo contradictoria simul, igit duo cōtradictoria simul erūt vera, qd perq̄ fatuū est dicere, Hec ille. ¶ Ceterū iam iam tēpus est vt a longa voluminis hui° potis expōne desistamus, ita enī nobis labor nō mediocris/ legētibus fastidiū auferet, satis enī sit artē ferme totā cōponēdi ac resoluēdi syllos huc usq3 pertractasse. Primū enī suppositis principijs artis huius de cōuersiōe egimus tā inexistentiū q̄ modaliū ppositionū/mox de modo ac structura syllogismoꝝ tā simpliciū q̄ mistoꝝ/qq3 tam ostēsiui q̄ suppositoꝝ per tres figuras efficiantur / qq3 itē syllo ois alterā hēat vlē3 ppōnē affirmatiuā alterā. Rursus ratiocinationē oēm simplicē ex binis cōstare ppositionibus terminis tribus, qd probleme facile monstret / qd cū difficultate, quo medium ad vnāquāq3 cclusionē inueniendū/quo pncipia inuestiganda, quo diuisio facienda. Deinde quonā pacto resoluendi sylli/que sint impedientia resolutionē. Quo mutua resolutiōe vniuscuiusq3 figure sylli in aliā traducant/ac demū quo diant transposite ppōnes affirmatiue a simplicibus negatiuis/ qq3 negatio sit pars infinite ppōnis, nō aūt negatiue, q nomen infinitū nō dicat tam de ente q̄ de non ente, quo differant inter se priuatiua/infinita/ac negatiua ppō/an negatio in cōtradictorijs verbo applicāda, an Ao toti propōni ante ponēda, quemadmodum nōnulli arbitrabant. Solute deinceps fuere casse moderrioꝝ instantiole ctra ctextū, ac declaratū quo angulares ppositiones sm diametrū opposite/possint simul esse vere, quo non. Solutaq3 demum perpulchra Philoponi instantia cōtra contextū. ¶ Que quū oīa pro virili sint pertractata agēda est diuine prouidentie gratia, que nos ad huius finē voluminis cum facilitate perduxit.

¶ Finis cum Deo prioris voluminis libri Priorum resolutoriorum.

Joannis Francisci Buranę Veronensis In scdm Priorum resolutoriorum Aristotelis, Expositio.

N quot igitur figuris / et per quales / et quot ppositiones / et qn / et qúo fit syllogismus. Amplius autẽ in q̄lia aspiciendū destruenti ac construenti, et qúo opz quęrere de pposito sm qualẽcunqz methodū. Amplius aũt per qualem viaz accipiemus principia de singulis / iam transegimus.

Nō diuersas opiones de intentione scdi priorum.

Quid in secundo hoc priorum volumie intendat Aristoteles / maxia apud plerosqz enarratores dubitatio extitit. Alij enim dicunt, posteaq̄ in priori volumine Philosophus de ostẽsiuo ptractauit syllogismo / q in hoc scdo de suppositorio agit / quod antea pollicitus fuerat exequens / vbi ait / se postea dicturum / quę sint conditionalium atqz hypotheticorum differentię / et quot modis fieri possint. Sz hoc sententia nobis minime placet, maxima enim pars secundi huius in declarãdis proprietatibus ostensiui syllogismi cõsumit̃ / et de hypotheticis ratiocinijs parum admodum pertractatur.

Opio Procli et Philoponi.

Proclus vo ac Joannes Philoponus intentionez esse dicunt / posteaq̄ in priori volumine de forma agit syllogistica, in hoc de materia sermonem facere, verum et istorum opinio non videt̃ ex sententia esse Aristotelis, nãqz aut per materiã syllogisticam intelligunt ppositiones syllogisticas, vt abstrahũt a dialecticis et demonstratiuis, aut per materiam syllogisticaz volunt dialecticas ipsas vel demonstratiuas ppositiones, si primũ nõ est verum / quod asserunt, de syllogistica namqz propositiõe quę ad rem attinebant / fuere in priori disputata volumine, quum alioquin neqz in hoc scdo alicubi de ea sermo, aliquis fiat, si autem scdm / adhuc absurdiora sequentur agere enim pręter intentionem ac propositum de dialecticis ac demonstratiuis propositionibus in negocio de simplici syllogismo / operam ludere est, q si quępiam de his fuere ad principium disputata / non tanq̄ ex primaria intentione, sed tanq̄ syllogisticam propositionem notificantia in medium allata sunt.

Alexandri opinio.

Alexander vo intentionez Philosophi esse dicit, hoc in volumine ea docere / quę syllogistico negotio deesse videbantur. Nã posteaq̄ in priori volumine ea pertractauit, quę formã atqz essentiam syllogismi vniuersam complectebant̃, impręsentia acturus est de annexis syllogismo ac ratiocinationi, qđ et nostri optime notarunt / dicentes Phm hoc in volumine pertractare de potentijs atqz impotentijs cõsequẽtibus syllogismi naturaz, enarrare eniz quomodo syllogismus ac ratiocinium vnum plures possit cõclusiones colligere / qúo ex falsis verum concludatur, et nõ econuerso / qúo circularis monstratio fiat / qúo conuersiua / qúo deductio ad impossibile / qúo ex oppositis ratiociniũ / potẽtias numerare

Opio latinorum consonat opioni Alexandri de intentione hui' libri.

est syllogisticas. Agere autẽ de principij petitione / de eo qđ est non penes hoc / de falsa ratione / de nõ ratiocinari / de elencho / de deceptione / impotentias syllogisticas recẽsere est, sed de conuersione disputare / de cõmutata cõuersione / de mutua oppositorũ conuersione / de inductione / de exẽplo / de abductione / de instantia / de signo / de enthymemate / de physiognomonia, ânexa ac ꝯsequẽtia syllogismi naturã est recensere. Est itaqz vt breuibus agaz in negocio Phi propositũ potentias primũ syllogisticas determinare / mox impotẽtias / deniqz annexa. Acturus igitur de his omnibus primo recenset trãsitionis modo ea omnia / quę in superiori enarrata fuere volumine, quę tria sm sectorum numerum extitere, primo itaqz quę in primo secto dicta sunt repetit inquiens. In quot igitur figuris et per quales, et quot ppositiones, et quando, et qúo fit syllogismus. Ibi enim statim ad principiũ dictũ est / q in tribus figuris efficitur syllogismus omnis, et per quales ppositiones / hoc est saltem per vnam affirmatiuam / et item vnam vniuersalem / et quãdo / q non semper / sed obseruatis legibus ac cõditionibus cuiuscũqz figurę / et qúo q ita vel ita complicitis propositionibus ex ambabus vniuersalibus aut altera vli et altera in parte. Amplius autẽ in qualia. quę ad scdm sectum attinent / enarrat, ibi eniz exposuit quomodo de vnoquoqz problemate possimus facile cõclusionẽ facere ac medium ad cõclusionez inferendã comperire. Amplius aũt per qualẽ viaz. hic edocet / quę in tertio secto fuere disputata, ibi eniz transegimus / qúo sint per resolutionẽ accipienda ac venãda principia et ppõnes ad vnũqđqz problema concludendũ.

Epilog' quẽ facit Phs in prin° hui' scdi.

Sed quoniaz alij syllogismorum vniuersales sunt, alij sm partez: vniuersales oẽs semper plura ratiocinant̃, ex ijs vo qui in parte / affirmatiui quidez plura: negatiui autẽ conclusionem solã: alię nãqz ppositiones conuertunt̃, priuatiua vero non conuertitur.

Exacto atqz absoluto proęmio, nunc primã potestatez syllogisticam aggreditur declarandaz qúo videlz vnus syllogismus plures cõcludere possit cõclusiones, et inqt, quoniã syllogismorum alij sunt vniuersales / alij sm partez, hoc est / alij vniuersalẽ retinent cõclusionez / particularem alij, ea de causa dicemus vniuersales omnes tam affirmatiuos q̄ negatiuos semper plura ratiocinari, propterea q vniuersalis affirmatiua in particularem cõuertitur et negatiua vniuersalr in seipsam, sed ex particularibus affirmatiuus plures colligit, quia conuersam et conuertentẽ / negatiuus vnam tñ, neqz enim conuertitur negatiua in parte / veluti in priore volumine edocuimus, et ex hoc loco colligimus modos illos / quos perperã Theophrastus Eresius Aristotelicis addiderat, ipse enim nouem primę figurę modos recensuerat, quum tamen alioqui quatuor tñ Phs recensuisset et recte, soli enim illi naturali discursu conclusionez inferunt, alij vo quinqz per accidens quodãmodo et mediate concludunt, quemadmodum et Aluidius Rosadis inquit, nec tamen et hos siluit Aristoteles, duos enim signauit ad finem complicationum inexistentiũ, et hoc in loco alios tres.

Ex hoc loco colligũt tres syllo℞ modi in pria figura quos Theophrast' Aristotelicis addidit.

Sed dubitãt circa pędicta moderniores / quomodo fieri potest / vt sylls vnus plures colligat conclusiones, si enim conclusio essentialis syllogismo est / non poterũt plures esse conclusiones / quin et syllogismi plures sint, q si dicas / quemadmodum nonnulli asserunt / syllogismum bifariã accipi / pro propositionibus tñ et pro propositionibus et conclusione simul, contra in definitiõe sylli ponit̃ ꝯclo,

Dubiũ Modernorum.

ergo est de essentia ipsius, quum eni dicebamus / necesse est aliud accidere / per aliud cōclusionē ipsam intelligebamus. Preterea hoc eodē argumēto supra videbat Aristoteles quū volēs mōstrare syllm cōplicitū ac ꝯnexū plures eē syllos simplices, dicebat / sz ⁊ sic plures sylli, plres eniz ꝯclones. ⸿ Ad hec ⁊ ꝯsilia respōdemus ꝯcedentes ꝯclonem esse de sylli essentia, ⁊ vbicūqz plures conclusiones actu fuerint, ibidem plura fore ratiocinia / ⁊ vbi potentia / ibidem etiā potentia, sed hoc nō vult Aristoteles, verum intentio ac proposito suum est monstrare quō vnus syllus actu cōcludat plures cōclusiones in potētia, hoc eniz est, qđ a pncipio volebamus, quū diceremus ex snia nōnullorū phm hic agere de potestatibus syllogisticis. ⸿ Sed vlterius superest qđ an cōversio ⁊ cōvertens sint eadem ppositio, ⁊ an vna / an plures, quod sint eadez videt posse cōuinci / nā ydem termini in vtraqz ponunt. Preterea inferius vbi de circulari aget mōstratione dicet, nā eadem est ppositio b / nulli a / ⁊ a / nulli b / inesse. ⸿ Ad oppositas etiā partes adducunt rōnes, vbi eniz diuersuz est pdicatū ac subm diuersum / he ppōnes sunt diuerse, sed in cōversa ⁊ cōvertente diuersum est subm ac pdicatuz, sequit itaqz eas diuersas esse. Preterea infra quoqz / vbi aget de circulari mōstratione in tertia figura inquit ad verbū, c / quidē ostensum est alicui b / inesse, b / autē alicui c / non est ostensa, quāuis necesse sit, si c / alicui b / ⁊ b / alicui c / inesse, sed nō idē est / B huic ⁊ illud illi inesse. Preterea fieri negt / vt idē sit notius ⁊ ignotius, sed plerūqz cōversa notior est ꝯvertēte, aut potius in opposm ꝯvertēs ꝯversa / imo ꝙ amplius plerūqz ꝯversa supponet tanqz manifesta / ⁊ cōvertēs demōstrabit, quēadmodū fit in theorematis geometricis, vnde referēte Proclo menechmus ⁊ Amphimacus mathematici nōnulla theoremata vocabāt precedētia / quedaz ἀντίστροφα seu cōvertibilia, ergo sequit ꝙ nō sunt eedē ppositiones. ⸿ Ad has ⁊ consimiles rationes dicimus / quēadmodū ⁊ Juniores / ꝯversam ac convertentez ⁊ easdem esse ppositiones ⁊ diuersas / easdē quidem sm māteriam diuersas vero sm formā, velati ascensuz ac descensum eosdē sm subm dicimus esse motus ⁊ diuersos sm formas, ⁊ ita quū dicit Aristoteles idez esse a / nulli b, ⁊ / b / nulli a / intelligit sm subm, quū vero inquit diuersum esse a / alicui b, ⁊ / b / alicui / a / intelligit sm formam.

> Solutio.
>
> Syllus vnus actu plures cōcludit cōclones in potētia.
>
> Dubiū an cōversa ⁊ ꝯvertens sint vna ppōne argumēt ad vtrūqz.
>
> Solo cōvertens ⁊ ꝯversa sunt eedē sm māteriam diuerse sm formam.

⸿ Conclusio autē aliquid de aliquo est: quare alij quidem sylli plura ratiocinant / quemadmodū si a / monstratuz est omni b / aut alicui: ⁊ b / alicui a / necessarium inesse: ⁊ si a / nulli b / ⁊ b / nulli a. Hoc autē diuersum a precedenti. Si vero alicui non inest / non necesse ⁊ b / alicui a / non inesse. Contingit eniz omni inesse. Hec itaqz cōmunis omniū causa ⁊ eoruz qui vniuersaliter ⁊ eorum qui sm partem.

⸿ Varij vario modo locum istū exponunt, nōnulli enim hoc pacto sniam istā cōtinuā faciunt dicētes / ꝙ postēqz Aristoteles superius docuit syllos aliquos plures colligere ꝯclusiones / qs cōversam ac cōvertentez / hoc in loco occurrit tacite qōni, posset eni quispiā nō imerito dubitare an ꝯclo ꝯuerteret, quēadmodū ⁊ ppōnes cōvertunt, ⁊ inquit ꝙ etiā, sit eni quasi ita rōcinans, ois ppositio cōvertitur eo pacto / quo diximus, sed ois cōclusio est ppō, ergo cōvertit, ꝙ cōclusio ois sit ppō monstrat per diffinitionez ppōnis, nāqz omne qđ dicit aliqd de aliquo est ppositio / sed ꝯclusio dicit aliqd de aliquo / est itaqz ppō. Illi igit hunc in modū. Joānes vero Philoponus hoc pacto, occurrit inquit tacite obiectioni, posset eni aliquis dicere nō recte protulisse Phm / a / nulli / b, ⁊ b / nulli / a / plures esse ꝯclusiones, nō eni plures, sed vna tm̄ sunt, quasi itaqz respōdens inqt Aristoteles plures esse cōclusiones istas, qm̄ cōclusio ois determinatū hz subm ac determinatū predicatū, dicit eni aliquid determinatū / de aliquo determinato, ⁊ ppterea si cōvertēs aliud habet subiectū ac predicatum aliud a conversa, nimirum ab ea diuersa erit ppositio, quare ⁊ syllus vtrasqz cōcludēs diuersas ac plures colliget ꝯclusiones. Hec ille. Antiquior tamē mea snia est prior expositio. [Quare alij quidem.] qđ dixerat exponit / quonā pacto plures ꝯcludant per vnicū syllm. [Si vero alicui nō inest.] hoc est, si cōclusio negatiua extiterit i parte / nō poterimus recte dicere / plures colligi cōclusiones ppterea ꝙ nō cōvertit negatiua in parte, non enim si aliqđ / b / nō est a / sequit / ⁊ aliqđ a / non esse b / imo potest aliqđ b / non esse / a, ⁊ tamē omne a / esse b / quemadmodum aliqđ aial non est hō, ⁊ tn̄ ois homo est animal. [Hec itaqz cōmunis.] cōmunez causam appellat plures faciendi ꝯclusiones, qm̄ eadem est ⁊ in particularibus ⁊ in vlibus, qđ in sequenti modo secus erit.

> Nō cōclusio cōvertitur ⁊ suppositio.
>
> Expō Philoponi.

⸿ Est aūt de vlibus ⁊ aliter dicere: quecūqz enim aut sub medio sunt / aut sub cōclusione / olum erit idem syllus: si hec in medio / illa in cōclusione posita fuerint: vt si a / b / cōclusio p c / quecunqz sub b / aut c / sunt / necesse de oibus dici / a: si enim d / in toto / b: b / vero in a / ⁊ d / erit in / a. Rursus si c / in toto c: c / autē in a / ⁊ c / in / a / erit: cōsimilr ⁊ si priuatiuus syllogismus.

⸿ Modum alium plures colligendi ꝯclusiones per vnicum syllm edocet hoc in loco Phs, circa quem exponēdum plerique varias snias secuti sunt, nōnulli eniz referēte diuo Alberto voluerunt hoc in loco Aristotelē agere de syllo ostensiuo arctissime sumpto qui oēs propōnes hēat ex pro syllis mōstratas / ac de syllo hypothetico latissime accepto, cuius vz ppōnes nō sint per aliqđ ostense rōcinium. His igit ita prenotatis dicebāt tūc fieri ostēsiuum syllm, quū aliquid sub ꝯclusione accipiētes primi sylli de illo maiorem cōcludebamus extremitatē per cōclusionē primi sylli in maioris locū succedētis, ⁊ sic volebāt ratiocinū ex demōstrata pcedere ppōne, quū vero altrinsecus aliquid sub medio termino accipiētes de illo maiorē cōcludim⁹ extremitatē assumpta maiore ppōne pcedentis sylli, tunc ex hypothesi ⁊ idemōstrata ppōne arguere dicebamur. Ceterū neqz isti ꝯsentanea Phō neqz vera etiā enunciant, nāqz de syllis / ac pro syllis quo ad vnā tendūt cōclusionē ⁊ quo ad plures, satis in priori volumine pertractatū est, appellare etiam ostensiuos / qui ambas ppositiones habeāt ostensas, aut hypotheticos, qui eas indemonstratas retineant, chimeras / aut hircoceruos fingere est. Medius itaqz vt cum alijs dicamus Alpharabio, Joanne Philopono, Auilido Rosadis, addo etiam Alexandro, ꝙ Aristoteles B in loco docet quomodo plures per vnicum syllogismū cōcludant cōclusiones / ex dicto de omni, aut dicto de nullo, hoc eniz est quod pleriqz vocabant syllogismū explicitū ac syllogismuz implicitum, differt autē modus iste a priore / quemadmodaz ⁊ Auilidus Rosadis optime notauit, ⁊ Leo etiaz Hersonis exponit, quoniam modus prior docebat cōcludere plures cōclusiones per vnicuz syllm sm rei ipsius veritatē, modus vero iste non sm veritatem, sed existimationem qm̄ re vera duo sunt ratiocinia, vel etiaz plura que binas aut plures colligant cōclusiōes, sed qm̄ syllogismi isti expli

> Alius modus quo vnus syllus plures colligit cōclones: quem diuersimode exponunt.
>
> Expo arabum grecorum ī hoc loco modo.
>
> Differt ler 1us ⁊ 2us modus.

cite nõ proferunt, sed eos ex dicto aucupamur de omni, ꝓpterea vnicum tñ esse syllm̃ arbitramur, non est autẽ modus iste idem in vlibus ac particularibus, sed in vniuersalib⁹ vno modo/in particularibus aliter dicẽdũ est; ⁊ ꝓpterea supius dicebat, hec itaqȝ cõis oium causa ⁊ eorum qui vniuersalr̃ ⁊ eoꝝ qui ꝼm partem/q̃si inueniens, qd̃ in priore modo plures cõcluderent conclusiones per eandem methodũ ⁊ in vlibus ⁊ in particularibus, sed in hoc/alia ẽẽt via in vlibus q̃ȝ in particularibus. Ait itaqȝ ad propositũ/ꝙ per vnum syllm̃ possumus plures colligere ꝯclusiones in vlibus ratiocinijs, si aliquos alios terminos ac ꝓpositiones accipiamus sub medio termino, aut sub cõclusione hoc est minori extremo, oium eni erit idem syllogismus/subaudias tu ꝼm existimationem non ꝼm veritatẽ. ¶ Quemadmodũ in exemplo, si/a b/ cõclusio fuerit per mediũ/c/illata, possumus alias colligere cõclusiones/si aliquid accipiamus sub/c/medio / aut aliqd̃ sub/b/minori extremo, de his eni oibus dicetur/a/maior extremitas, puta sit primarius sylls̃ iste, omne/c/a, omne b/c, omne/b/a, deĩde sub/b/accipiamus/d/ noua emerget ꝯcl'o, omne/d/a, si eni/a/de omni/c, ⁊ c/de omni/b, ⁊/b/ de omni/d, sequit̃ ꝙ/a/de omni/d/p̃dicabit̃. Consimilr̃ si sub/c/accipiemus/e/aliã construemus conclusionẽ hoc pacto, omne/c/a, omne/e/c, omne/e/a, puta in exemplo sit a/substãtia, c/animatũ, b/animal, d/homo, e/plãta, nũc vere dicim⁹, omne animatuȝ substãtia, omne aial animatũ, omne animal sub̃a, ois homo animal, ergo ois hõ sub̃a. Item omne animatũ sub̃a, omnis plãta animatũ, omnis planta sub̃a. ¶ Aut elegantius/quemadmodũ Alulidus rosadis inquit/sit quesitũ ꝙ mundus est genitus, ⁊ ostendatur ex hoc ꝙ cęlũ est genitũ, manifestũ etenĩȝ est ꝙ cęlum est vna ex partibus mundi, ita enim inquit videtur quibusdã/imo ferme oibus per vnuȝ syllm̃ plures colligi ꝯclusiones, qd̃ tñ secus est, hec eniȝ cõclusio ꝙ cęlũ est genituȝ per alias colligitur ꝓpõnes, vna quarũ est/ꝙ cęlum est pars mundi, altera ꝙ oẽs partes mundi sunt noue, itidẽ si accipiamus sub medio, puta in exẽplo/sit quęsitum ostensum/mundũ esse genitũ hunc in modũ, omne cõpositũ genitũ, mũdus est compositus, mundus itaqȝ est genitus, si sub medio/hoc est sub cõposito accipiam⁹ terminũ aliũ, puta corpus/poterimus aliã colligere ꝯclusionẽ hoc pacto, omne compositum est genitũ, omne corpus cõpositũ/omne ergo corpus cępit. Existimant itaqȝ inquit Alulidus ⁊ recte binas ꝯclusiones, mundũ esse genitũ, ⁊ corpus esse genitũ per vnicũ cõclusas esse syllm̃/ qd̃ tñ aliter se hȝ, p̃mi eni duo sylli sunt cõicantes in maiore ꝓpõne ⁊ differentes in minore, quẽadmodũ vnicuiqȝ planum esse põt. ¶ Consimilr̃ ⁊ in negatiuis syllis dicẽdũ erit, vt in exẽplo, nulla qualitas sub̃a, ois habitus qualitas, nullus habitus sub̃a. Ponat̃ itaqȝ sub medio/q̃ est qualitate/dispositio, ⁊ sub habitu scia/ę fient ꝯclones/ ꝙ nulla dispositio est sub̃a, ⁊ ꝙ nulla sciẽtia est substãtia. ¶ Sed quęrit̃ qua de causa nõ ita possit accipi termin⁹ aliquis sub maiori extremo/quẽadmodũ sub medio termino ac minore. ¶ Respõdemus ꝙ hoc fieri nequit/si seruare velimus vnicũ dictũ de omni ⁊ vnicum syllm̃/si eni variaremus maius extremũ iam iam totus sylls̃ variatus ẽẽt. Uel aliter ⁊ melius si aliquid acciperem⁹ sub maiori extremo/nõ posset illd̃ põni in syllo/nisi pro medio termino, variato aũt medio totus variat̃ sylls̃, quod non sit/quum accipimus aliquid sub medio/ aut sub minore, id enim semp̃ in minoris locum cedit.

¶ In scd̃a aũt figura qd̃ sub cõclusione soluȝ erit rõcinari: veluti si a/nulli b: c/autem omni, cõclusio ꝙ b/nulli c: si igit̃ d/sub c/est planum ꝙ b/nõ inest ipsi: ijs ꝟo quę sub a/ꝙ nõ inest: nõ manifestũ per syllm̃: atqui nõ inest ipsi e/ si est sub a/sed b/quidẽ inesse nulli c/ monstratum est per syllm̃: ipsi ꝟo nõ inesse indemonstratuȝ sumptũ est: quare non propter syllm̃ accidit b/non inesse ipsi/e.

¶ Duculqȝ exposuit quõ ex dicto de omni / aut dicto de nullo in p̃ma figura plures ꝯcludant̃ ꝯnes, hoc idẽ nũc enarrat/quõ in scd̃a efficiat̃/nõ hoc dicens, ꝙ sylls̃ aliqs in scd̃a figura plures colligat ꝯnes in scd̃a, sed si scd̃s efficiat̃ sylls̃, qui tñ potẽtia ꝓponebat̃, nõ in scd̃a sed in p̃ cõperiet̃ figura, ⁊ ꝓpterea ea solũ accipiẽtes/quę sũt sub minori extremo/possumus plurũ ꝯnũ copiã hr̃e, sic eniȝ solũ p̃mã figurã cõstituere valemus, puta in exẽplo, nullum b/a, omne c/a, nullum c/b, si sub c/accipiamus d/terminum/scd̃m indemõstrabilem cõstituemus syllm̃ hoc pacto, nullũ c/b, oẽ d/c, nullũ ergo d/b, ⁊ ita nõ scd̃am/sed p̃mã figurã cõplicamus. ¶ Et si quispiã instaret dicens perperã hec fuisse exposita, nõ eni videri põt quõ vnus sylls̃ plures colligat ꝯclones, si nãqȝ maior extremitas nõ est eadẽ nec medius termin⁹, qui fieri põt/vt idẽ ⁊ vnus dicatur sylls̃: aut si terminis variatis põt vnus esse sylls̃ cũ p̃ore, nil est impedimẽto/qn etiaȝ termini sub maiore extremitate legitime accipi valeant. ¶ Respondeo/hos plures ꝼm veritatẽ syllos esse: existimari tñ vnũ/ qs vnico ⁊ eodeȝ dicto de oi colligunt̃, ⁊ qm̃ maior extremitas eadẽ remanet, a qua dictũ de oi icipit / veluti in superiorib⁹ late diximus, ꝙ si sub a / hoc est sub medio termino aliquid acciperemus/nõ possemus syllm̃ cõstruere in p̃ figura, nisi fortasse maiore ꝓpositione cõuersa, puta si e/ sub a/acciplatur, fiet sylls̃ hoc pacto, nulluȝ b/a, omne e/ a/nullum e/b. Uerum quidem est/ꝙ b/nulli inest e, sed non fuit monstratũ ex priore syllo ac dicto de oi/sed per scd̃m quodãmodo ⁊ facta ꝯuersione maioris, nã p̃or sylls̃ talis erat in p̃ma figura, nullũ a/b, omne e/a, nullum e/b, deinde maiore cõuersa factus est scd̃s syllo, aut poti⁹ ecõuerso prior sylls̃ fuit in scd̃a figura, deinde facta maioris ꝯuersione factus est sylls̃ in p̃ma ꝯclonẽ ꝓpositã inferẽs ex dicto de oi, ⁊ hoc est qd̃ voluit Alulidus rosadis, quiȝ inquit, neqȝ existimant ipsum simul cum propria cõclone cõcludere/qd̃ est sub̃m medio termino, qm̃ si hoc concludit/ipsum cõcludit ꝼm ordineȝ figure scd̃e, ⁊ cogitatio

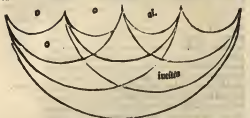
Margin notes:

L
Exẽplũ scd̃i modi/insra exponẽ scd̃am.
Exẽplũ i terminis notis.
Exẽplũ in negatiuis syllis.
Questio.
Solutio.
Nota quõ intelligendũ sit fieri syllm̃ in scd̃a fig⁹ plures cõclones cõcludenteȝ.
Instantia.
Solutio.
Dicta Alulidi rosadis.

cũ cadit nãliter super cõclusum in scda quẽadmodum in pma, ⁊ ob hoc videt̃ q maiorẽ extremitatez inesse ei/qd est sub medio / cõcludere in scda figura/hoc fit per syllm scdm, neq3 arbitrant̃ hoc esse per syllm primũ in 3eium eius qd fit de eo/qd subiecto ↄclonis subycit̃, deide subdit exẽplũ, veluti oẽ corpus cõpositũ est nouũ/ corpus celeste nõ est nouũ, corpus igit̃ celeste non est cõpositũ, ex quo sequit̃/q orbis stellaꝝ fixarũ nõ est nouus tã q̃ qd sub minori extremo cõtineat̃, si vo aliqd sub medio termino acciperem⁹ tanq̃ per se manifestum, puta q elmta non sunt noua, de hoc nõ posset ↄcludi maius extremuz/ nisi per syllm scdm facta maioris ppõnis cõuersione, ⁊ hoc est qd voluit phs dũ inquit, in his vo quę sub/a/ q nõ inest/nõ manifestuz per syllm, q̃si dicat/si aliqd accipiamus sub medio termino de hoc nõ possumus per syllm indemõstrabilẽ in pma figura maiorẽ concludere extremitatẽ, sed lz/b/maius extremũ nõ insit/e/qd sub medio fuit acceptũ, nõ tñ mõstratũ fuit per syllm/nã quẽadmodũ ostensuz est, nullũ/c/eẽ/b/per rõciniũ/nõ etiaz ita fuit mõstratũ nullũ/a/eẽ/b/sz acceptũ fuit sine ostẽsione aliq̃, q̃re neq3 per syllm monstrabit̃, nullũ/e/esse/b/sed ex indemõstrata ppõne ⁊ p scdm syllogismum arguetur.

De subpto sb medio i scda fig⁹ nihil cõcludit̃ p pmum sz p 2m syllm.

In his vo quę sunt in parte eoꝝ q̃dem quę sub ↄclone sunt nõ erit necessariũ: non enĩ fit syllis qñ hęc accepta fuerit in parte: eoꝝ vo/q̃ sub medio/erit oĩuz/p̃terq̃ q non p syllm: vt si/a/omni/b: b/vo alicui/c, eius enim / qd sub c/positũ est/non erit syllis: eius vo qd sub/b/ erit: sed non ppter antea factum.

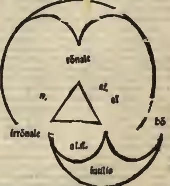
Locus iste difficillimus est, diuina tñ fauente puidentia ⁊ hũc extricabim⁹. Aristoteles itaq3 posteaq̃ superi⁹ exposuit quonã pacto sylli vles plures colligant ↄclusiones/idẽ hoc nũc de particularibus docet inquiẽs particulares ita se hẽe in pma figura/vt nihil cõcludant de eo qd est sub ↄclone.i.minore extremitate, propterea q ex maiore particulari in pma figura nihil syllogistice colligit̃, si enĩ aliqd sub minori extremo acciperemus/accepta cõclusione pcedẽtis sylli/addito etiã insuper qd sub minore acceptũ construi posset sylls, qd tñ est falsum, sic enĩ maior esset in parte/vt in exẽplo, omne/b/a, aliqd/c/b/ aliqd c/a. Si itaq3 sub/c/aliqd acciperem⁹, puta/d/ ⁊ vellemus in prima figura syllm cõstruere/ita esset arguendũ, aliqd c/a, oẽ/d/c, ergo aliqd/d/a. Cęterũ in prima figura ex maiore in parte nihil syllogistice concludi põt, ⁊ ita si aliqd sub minori acceperimus extremo per dictum de oĩ nihil poterimus colligere. Et si inquit aliqd sub medio capiamus de eo vtiq3 maius extremũ valebim⁹ ↄcludere, sed istud nõ fiet p syllm, hoc est nõ ↄcludet̃ maior extremitas de acceptis sub medio p syllm pmariũ/sed p scdz, puta i exẽplo sit pticularis sylls, oẽ/b/a/aliqd/c/b, g aliqd c/a/dico q possum⁹ cõcludere/a/de acceptis sub b, puta de/e/hũc in modũ, oẽ/b/a, oẽ/e/b, oẽ/e/a. Sed dubitat̃ qũo hoc nõ fiat p syllm, si enĩ nõ fit p syllm in particularib⁹/memini dubiũ/q neq3 in vlib⁹/ex pmario syllo maiorẽ ↄcludere possem⁹ de ijs quę sub medio cõtinent̃, qd tñ supra negabamus, aut igit̃ hoc de vtrisq3 dicendũ tã3 vlib⁹ q̃ pticularib⁹ syllis, aut de vtrisq3 negandũ, eadẽ3 enĩ in ambob⁹ rõ esse videt̃. Rñdem⁹ aliã in vlibus aliã in pticularib⁹ rõnẽ esse, vles enĩ per pmoriuz syllm vlem colligũt ↄclonẽ de ijs q̃ sunt sub medio, pticulares aũt nõ statim cõcludũt pticularẽ/sed pmo vlem, deinde q̃a ex vli pticularis sequit̃, particularẽ etiã ↄcludũt, quũ enĩ dicim⁹, oẽ/b/a/si ea quę sunt sub/b/accipiem⁹/planuz q minor ppõ vlis erit, puta oẽ/e/b, si vo particularis pferẽt hoc fit ex ↄñti, qr ex vli pticularis infert̃, si enĩ oẽ/e/ b/nulli dubiũ q̃n ⁊ aliqd/e/sit/b/hoc est igit̃ qd voluit dũ inqt, eoꝝ q̃ sub medio/erit oĩuz/p̃terq̃ q nõ per syllm.

De eo qd est sub ↄclone i p⁹ figura in modis pticularibus nihil cõcludit̃ per pmũ syllm

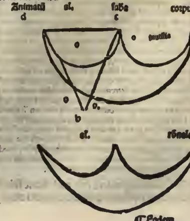
Si sumat̃ aliqd sb medio i pticularibus syllis ↄcludetur maior extremitas de illo nõ p pmuz sz p 2m syllz.

Nota dubiũ difficile.

Solutio.

Consimilr aũt ⁊ in alijs figuris: eius enĩ qd sub cõclusione nõ erit: alteri⁹ vo erit/ p̃terq̃ q nõ ppter syllm: sed quemadmodũ ⁊ in vlibus ex indemonstrabili propositione quę sub medio erũt/monstrabant̃: quare neq3 ibi erit: aut ⁊ in his.

Eodem

eodē inquit pacto fiet ⁊ in aliis figuris, ⁊ exponit, quō eodē pacto, qm̄ de suppositis minori extremo non fit syllo, de suppositis aūt medio fit, illud accidit ob eandē cām, quā in particularibus pme recitauimus, qm̄ sequeretur in pma fieri sylls ex maiore particulari, qd̄ nullo modo concedendū, puta in exēplo, fit in scd̄a syllo, nullū b/a, aliqd̄ c/a, aliqd̄ igit̄ c/nō est b, si sub c/acceptū fuerit aliqd, puta d, oportebit ita sylls cōplicare in pma figura, aliqd̄ c, nō est b, omne d/c, sed ita dispositis ppōnib⁹, nihil sequitur vi syllogistica. Si vō sub altero, h̄ est sub medio aliquid accipiamus faciemus vtiqꝫ ꝯnē, verū nō per pmariū syllm, sed maiore cōuersa, quēadmoduꝫ ⁊ in vlib⁹ 2ᵉ faciebamus, puta in exēplo, nullū b/a, aliqd̄ c/a, aliqd̄ igitur c/nō est b, si aliquid sub a/capiamus, poterimus ꝯnē inferre per dictuꝫ de omni, sed nō per pmariuꝫ syllm, q fit in scd̄a figura, verū p alteruꝫ, qui in pma efficiet̄, puta si sub a/accipiamus e, ita syllm pōt̄ faciem⁹ in scd̄a figura, nullū b/a, omne e/a, nullū itaqꝫ e/b, hic igit̄ syllo in scd̄a figura, in pma vō fiet maiore hunc in modū ꝯuersa, nullū a/b, omne e/a, nullum e/b, ⁊ adhuc altero indigeremus syllogismo, qui particularē inferret, sed hęc ex superioribus satis plana sunt. Consimilr̄ ⁊ in iis, q sunt in tertia nihil cōcludetur de suppositis minori eadē de causa, quā supra recitauimus, de suppositis vō medio cōcludi quidē poterit, sed non per primariū syllm, sed per vlem, prius, deinceps per particulareꝫ, quemadmodū ⁊ in particularibus prime efficiebamus, veluti in exemplo, oē c/a, omne c/b, aliquod b/a, si aliqd accepimus sub c, ita cōstruemus syllogismuꝫ, omne c/a, omne e/c, omne igitur e/a, deinde ex hoc vli particularem alium faciemus. Et si ex maiore pticulari syllogismū cōplicemus in tertia hūc in modum, aliquod c/a, omne c/b, aliquod b/a, non poterimus pacto aliquo plures colligere ꝯclusiones, siue enī sub medio, siue sub miore termino aliquid accipiamus, semp maior particularis ꝓdibit in pma figura, qd̄ quasi pręsentiens Aluidus Rosadis ait ad verbuꝫ, ⁊ ita res sehꝫ in figura tertia, hoc est vt existimem⁹ nil ipsam simul cū sua cōclusione cōcludere, nisi maiorem extremitatem illi tm̄ inesse, qd̄ minori subiicit̄ extremo, non aūt illi qd̄ medio supponit̄ termino, ⁊ ꝓpter hoc existimat̄ q syll'i particulares nil cōcludunt nisi cōclusionē ꝓpriā, qm̄ q̄stioꝝ subiū est particulare. Hęc ille quasi inquiēs, q eodē pacto se hn̄t syll'i tertię figurę, quemadmodū ⁊ syll'i particulares pmę ac scd̄ę, nil eniꝫ cōcludunt vltra ꝯclusiōeꝫ ꝓpriaꝫ, nisi fortasse aliqd per expositionē acciperes sub miori extremo, deinde facta cōclusione vli, maioreꝫ extremitatē ꝯcluderes de suppositis minori hūc in modū, aliquod c/a, omne c/b, aliquod b/a, acciperem⁹ aliqd p expositionem sub b, de quo vliter pędicetur a, puta d, sub quo deinceps aliud capiemus, puta e, ⁊ ita construamus syllm, omne d/a, omne e/d, omne igitur e/a, ſꝫ hoc nimis longinquū atqꝫ intricatū, ⁊ ꝓpterea inquit existimat̄, q syllogismi particulares, hoc est sylli habentes maiorē in parte huius tertię figurę nil cōcludunt, nisi ꝯclonē ꝓpriā qm̄ si aliquid aliud cōcluderent, subiectā minoris extremi concluderent, qd̄ etiā viꝫ fieri pōt, qm̄ q̄stionum, hoc est cōclusionum subiū est particulare, ⁊ ꝓpterea non pōt fieri maior in prima figura, nisi p expositionē. Hęc mea snia voluit Aluidus duꝫ ea protulit, non tm̄ ignoro Leui Gersonis aliter cōtextum illū exponere, sed de his satis.

Dubium. ℭ Et si aliqs quęreret cur ꝑhs absolute de scd̄a ac tertia figuris protulit, eas ꝯcludere de suppositis medio termino, non autē minori: ſ hoc in tertia figura vex vndecūqꝫ esse non poterat. ℭ Respōdemus nō ea protulisse ꝑhꝫ de vtrisqꝫ figuris simul, sed prius de scd̄a, mox etiā ad huius similitudineꝫ de tertia, nec ꝓpter hoc sequit̄, q oporteat in oīb⁹ tertię figurę cōplicationib⁹ eodē pacto cōclusionē fieri multiplicationē, q qꝫ h̄ ita sit, declarauit ꝑhs quū ait, alterius vō erit ꝑter q̄ q non ꝓpter syllm scd̄m q ⁊ in vlibus ex indemonstrabili ꝓpōne, quę sub medio erant monstrabant̄, nāqꝫ de vlibus tertię nullibi supra mentio facta est, nec ꝓprie in tertia vles sūt sylli, quū oēs cōclusioneꝫ colligāt in parte, neqꝫ etiā opus est in syllis tertię aliqua ꝓpōne indemōstrabili aut ꝯuersa, vt ex ipsa syllm perficiamus in pma, illud itaqꝫ itelligēdum in scd̄a figura, mox etiaꝫ ad huius ⁊ pme quoqꝫ similitudinē ad tertię cōplicatiōes quasdā referēdum, ⁊ ꝓpterea dixit, silr̄ aūt ⁊ in aliis figuris. Uerū hęc hactenus de prima potētia syllogistica, quę est per vnicum syllm plures ꝯnes colligere, plura eniꝫ fortasse q̄ opus erat disputata sunt de itētiōe pmū libri hui⁹, solutis ibidē moderniorꝫ dubitationibus, quō syllo vnus plures valeat ꝯnes colligere, an ꝯclo sit essentialis syllo, an cōuersa ⁊ cōuertens sint vna ꝓpositio, mox etiaꝫ quō intelligendum, qd̄ dicit ꝑhs. Cōclusio autē aliquid de aliquo, quō scd̄s ille modus plures colligēdi ꝯclones itelligēdus sit, ⁊ quonā pacto sit s̄m existimationē nō s̄m veritateꝫ, cur sub minori extremo nō possit accipi terminus ad plures inferēdas ꝯnes, quō in scd̄a figura ostensio fiat ex indemōstrata ꝓpositiōe, quō particulares pme nō ꝯcludāt de iis quę sūt sub medio p syllm, ac quō particulares tertię plures iferant ꝯnes, ⁊ qui vnā tm̄, soluta atqꝫ extricata ibideꝫ pulcherrima dubitatione circa cōtextū. His itaqꝫ oīb⁹ explicitis ⁊ declaratis iam ad reliqua transeamus.

ℭ DE EO QVOD EST EX FALSIS RATIOICINARI.

ESt itaqꝫ ita se habere, vt vere sint ꝓpositiōes, per quas syllogismus, est autem vt falsę, est vō vt hęc quideꝫ vera, illa autem falsa.

Inquit Philoponus intentionē Aristotelicā esse h̄ in loco mōstrare quō ex ꝓpōnib⁹ fiāt ꝯnes, qm̄ ꝓpōnes aut sunt ambe vere, aut ambe false in totuꝫ, aut s̄m qd ⁊ in parte false, aut altera falsa, ⁊ altera vera, ⁊ hoc aut in toto, aut in parte, aut maior, aut minor, si itaqꝫ vtręqꝫ vere extiterint, procuidubio vera colliget̄ cōclo, nūq̄ autem falsa, si autem aut false ambe, aut altera tm̄ seu s̄m quid, siue etiā simplr̄, nōnūq̄ falsa ꝯcludet̄ ꝯclusio, aliqn̄ vera. ℭ Alii vō ⁊ ꝑsitius dicunt ꝓpositum ꝑhi esse hoc in capite monstrare quō ex falsis ꝓpositionibus vera colligat̄ ꝯclusio, ⁊ hoc siue in toto false fuerint, siue in parte, siue altera in toto altera in parte, siue hęc falsa, illa vera extiterit, isti igit̄ ita de ꝓposito differunt Aristotelico, quoꝝ sniam ⁊ nři oēs sequunt̄ ⁊ nos etiā approbamus, monstrare nāqꝫ quonam pacto ex ꝓpōnibus ꝯnes fiant, ad prius attinet volumen, nō aūt ad pręsentem speculationeꝫ. ℭ Sed statim non ab re ⁊ ꝓposito quispiam ambigeret an ex falso arte verū ꝯsequēs inferri pōt, ⁊ si hoc, an talis ꝓpositionū seu enūtiationū cōplicatio syllo nuncupanda sit, an vō extra oēm sylli naturā seponēda. ℭ Et itaqꝫ ex falsis verū cōcludi nequeat hūc in modū arguit̄, ꝓpōnes nāqꝫ vt in Beta nālis audimus ingt Aristoteles sunt mā ꝯnis, sed mā debet eē ad forme ꝓportionem, igit̄ ꝓpōnes false nō pñt verā ꝯnē inferre, quū falsitas nullā cū veritate ꝓportioneꝫ hēat, imo q amplius, falsuꝫ vō opponatur, ⁊ ad hęc vt in Delta post nālia scribitur, verum ens ⁊ falsum non ens merito nuncupentur. ℭ Pręterea. Si falsum verū cōcludit atqꝫ infert, aut h̄ fit ratiōe forme syllogisticę aut rōne materię, si rōne for

Marginal notes: Expō Aluid. Rosadis. — Intētio Aristotelis i hac pte s̄m expōnē Philopōi. — Alioꝝ opio s̄ itētiōe Phi. — Dub^m an ex falsis ꝓpōnibus possit sequi vera ꝯclo. — Prima rō. — Scd̄a rō.

me dixeris, non poterit postea ꝯclusio falsa ex falsis colligi ꝓpositionibus, neq; enim opposita sm eandez ratiocinij formã concludi queunt, si ex parte materię, non erit hoc ex arte, sed a casu, quẽadmodũ ex ambabus affirmatiuis in scḋa vtilem fieri cõplicationẽ dicimus, ⁊ vlez colligi in tertia

Tertia rõ.

℣ Demũ si ex falso añte verũ cõcludiť consequens, ergo ex non vero seu falso sequeť nõ falsuz siue verũ, videť enim hoc legitime concludi sm cõuersionẽ cũ oppositione, quemadmodũ consueuimus dicere, si homo est animal, igiť nõ animal est nõ homo. vel melꝰ ex homine sequiť animal, ergo ex non animali sequitur nõ homo, ita in proposito, si ex falso sequitur veruz, ergo ex non vero sequitur non falsuz, tunc vlterius si ex nõ vero sequitur non falsuz, igitur non poterit ex non vero sequi falsum, quemadmodũ si ex nõ animali sequiť nõ homo fieri non potest, vt si aliquid sit non animal, illud idez sit homo, seu si non sit animal, ꝙ sit homo, eodẽ itaq; pacto si ex non vero sequiť non falsum, non poterit ex nõ vero sequi falsum, quod perabsurdum est, in plerisq; nãq; cõplicationibus syllogisticis videmus ex falso falsum seq.

In oppᵐ est snia Phi.

℣ In oppositum est snia Phi, ipse eniz longo sermone ostendit ex falsis ꝓpositionibus verã colligi cõclusionẽ, ⁊ hoc etiã re ipsa cõfirmare possumus.

Solo Albti ꝙ ex falso sequiť vex per accidens.

℣ Dicẽduz itaq; quẽadmoduz ⁊ Diuus refert Albertus, ꝙ ex falsis ꝓpositionibus vera sequiť conclusio non per se, sed per accidens, ita ꝙ pręmisse ꝓpositiones nõ sunt causa quare talis concludať conclusio falsa, sed, dispositio syllogistica, quia eniz maioꝛ minoꝛq; extremitates ita in medio vniunť termino, ob id talis cõsequiť conclusio, non eniz falsum quia falsuz verã isert ꝯclusionẽ, sed falsuz ita dispositum sm syllogismi formam ⁊ habitudinem vere conclusionis est causa.

Solo rõnũ.

℣ Et ex hoc liquido cõstat qũo ꝓpõnes false sint ad vere ꝯclõnis ꝓportionẽ disposite, ⁊ qũo mã cõclusioni ꝓportionata. Cõstat etiã talẽ ꝯclusionẽ verez eo ꝙ vera est per accidens ⁊ rõne materię sequi ⁊ a casu, non aũt per se. Qd ꝟo vltimo adduciť, si ex falso verum sequiť, non posse ex falso falsum deduci, soluimus dicentes, talem ratiocinij moduz valere, vbi sit cõsequẽtia per se, non autẽ per accidens, vnde quia per se infertur, si nõ est animal non est homo, fieri nõ poterit vt aliqd sit nõ aial ⁊ illud sit homo, seu ꝙ sequať nõ est aial, ergo est homo, hęc enim sibiinuicem pugnant, sed quoniã non ꝑ se, sed per accidẽs, vt iaz exposuimus, ex falso verũ sequiť, nil prohibet, quin ex falso falsum etiã deducať.

An ꝯplicatio illa syllogistica sit l qua ex falsis ꝓpõnibꝰ colligiť vere cõclusio.

Prima rõ.,

℣ Sed hoc supposito ac cõcesso q̃rendum deinceps an talis cõplicatio in qua ex falsis verum colligiť, syllogismi rationem suscipiat, an ꝟo a syllo ꝑnitus seiungať. ℣ Videť enim ꝙ neutiq̃ syllogismus vocitanda sit, quoniaz syllo est ratio ex propositionibus necessario inferens ꝯclõnẽ, sed cõclusio vera non sequiť necessario ex ꝓpositionibꝰ falsis, si enim ita esset, non posset ex falsis ꝓpositionibus falsa colligi cõclusio.

Scḋa rõ.

℣ Pręterea. Nõ seqť huiuscemodi ꝯclusio eo ꝙ hęc sunt ⁊ per se, nõ igiť est syllo.

Tertia rõ.

℣ Ite quemadmodũ ⁊ Alexãder in plerisq; locis inquit, instrumentum cuius nullus est vsus ęquiuoce instrumẽtũ dř, quẽadmoduz ⁊ manus mortua ęquiuoce manus dř, igiť ⁊ syllogismus ex falsis, quom nullam argumenti vim habeat, ęquiuoce syllogismus nuncupabitur.

Quarta rõ.

℣ Deinde si ex falsis complicatio syllogismi rationẽ suscipit, quũ ois syllogismus aut dialectico aut demonstratori inseruiat, ⁊ complicatio ista aut dialectici aut demõstratoris erit instrumentũ, non demõstratoris, qꝛ demonstrator nullas falsas ascisceit ꝓpositiones, nec dialectici etiã, qꝛ dialecticus ois ꝓbabiles accipit ꝓpõnes. Si itaq; syllo aliqs ex falsis constaret, nõ autem probabilibus, seqretur ipsum nullo pacto syllogismũ eẽ, qꝛ neq; demõstratiuus, neq; dialecticus esset.

Quinta rõ.

℣ Pręterea. Cuiuscũq; sylli mediuz ꝑ añtia, ꝯñtia, ac repugnãtia tã subiecti q̃ ꝓdicati inueniť, sed in complicatione ex falsis medium inueniri negt ex inspectione hac, sequitur igiť eam a sylli ratione seiũgi.

In oppoᵐ. Prima rõ.

℣ In oppositum arguiť, nãq; veluti supra in prioꝛi exposuimus volumine in omni ratiõe ad impossibile syllo efficiť ad trãsumptũ, qui vere sylla ⁊ est ⁊ nuncupať, sed ille semper falsuz hz añs, igiť ⁊ ex falsis cõplicatio syllo potest appellari.

Scḋa rõ.

℣ Pręterea. Inqt Aristoteles in ante topicis litigiosuz siue cõtentionalez syllm trifariã secari, alius enim ratiocinať ex apparẽtibus ꝓbabilibus, alius videť ratiocinari ex ꝓbabilibꝰ, alius ex apparẽtibꝰ ꝓbabilibus videtur ratiocinari, ⁊ subdit paulo infra primuz oium istoꝝ ⁊ esse ⁊ vocari syllogismuz, reliqui ꝟo duo litigiosi quidem syllogismi dicuntur, non autez sylli, eo ꝙ ratiocinari quidẽ videnť, nõ tamẽ ratiocinanť.

Tertia rõ.

℣ Pręterea. Et in octauo topicoꝝ inquit ad verbũ. Palam qꝛ non solum vera ratiocinandũ, verũetiam neq; per vera semꝑ, sed quãdoq; ⁊ ꝑ falsa, sępe enĩ vero posito interimere necesse est disputantẽ, quare ꝓmittẽda falsa, quãdoq; aũt ⁊ falso posito interimendũ est per falsa, nihil enĩ ꝓhibet alicui videri quę nõ sunt magis q̃ vera, quare ex his quę illi videnť rõne facta, magis erit suasus, q̃ adiutus, idẽ ⁊ in sophisticis elenchis, vbi ⁊ ait, falsum syllogismũ bifariam dici, aut quũ falsum ratiocinatũ est, aut quuz ꝗ non est sylla videť syllo esse. Hoc idem ex plerisq; alijs locis aucupari licet, sed quę impẽsentia attulimꝰ sufficiãt.

Solo ꝙ syllo ex falsis põt cõsiderari vel simplr respectu cuiuscũq; cõclonis: vel respectu ꝯclonis vere.

℣ Dicẽdum itaq; cum Diuo Alberto atq; alijs recte sentientibus syllm ex falsis bifariam considerari posse, vel respectu conclusionis simplr siue illa falsa siue vera extiterit, vel respectu vere ꝯclonis, quę ex falsis sequiť ꝓpositionibus, si prioꝛe cõsideretur modo syllo vere est ⁊ rationẽ suscipit sylli, nãq; ⁊ ex necessitate concludit, ⁊ eo ꝙ ꝓpositiones sunt ita vel ita disposite, ⁊ hunc in modũ volumus ipsum instrumẽtũ eẽ vtile, nãq; ⁊ deductionibus ad impossibile deseruit ⁊ cõuersionibus syllogismoꝝ faciendis ⁊ tentatiuo etiã artifici, qui plerũq; falsas quidẽ accipit ꝓpositiones, sed tamẽ probabiles, ⁊ ad hęc dicemus mediũ suũ inueniri ꝑ ea quę antecedẽtia sunt ⁊ ꝯsequentia ⁊ repugnãtia, nõ aũt vere talia, nãq; in ꝓpositionibꝰ vero vere añtia accipiunť, in falsis falso, añtia enĩ cõsequẽtia ac repugnãtia ad ꝓpositionuz modũ reperienda sunt. Si ꝟo altero modo consideret non syllo simplr vocandus est, sed sm qd vel magis potẽtia syllogistica, si nãq; scimꝰ qũo vi ratiocinij ex falsis ꝓpõnibꝰ vera seq possit ꝯclusio, qd syllogisticus possit discursus intelligemus.

Expõ textus.

℣ Cęterũ his iã explicitis ⁊ enodatis ad ꝯtextũ exponẽdũ trãseamus, facit igiť quodãmodo talem diuisionẽ, quũ rõciniũ cõstruimꝰ, aut verũ ex vero seq dicemꝰ, aut falsuz ex falso, aut verũ ex falso, aut falsuz ex vero, sz qũo ex vero vex, aut ex falso falsuz sequať abũde i priori volumie disputatũ est, ꝙ aũt ex vero falsum inferať pretermittẽdũ cẽseo, quũ nullo pacto fieri possit, vt ex vero falsum sequať, supest itaq; declarãdũ, qũo ex falsis ꝓpõnibus aut verisq; aut altera vera colligať ꝯ, nãq; hoc ⁊ demonstratoꝛi ꝯferet, dũ venabiť atq; indagabit, qũo ꝯtię deceptionis rõciniũ fieri possit, ⁊ dialectico etiã tẽtatiuo quum de aliquo temere sciam quępiam profitente periculum volet sumere, hoc enĩ plerũq; in disputationibus fieri ꝯsueuit, quemadmodũ ⁊ Aristoteles in topicis recitat ⁊ diuini Platonis dialogos legenti manifestum.

℣ Cęterũ ꝯclusio aut vera aut falsa ex necessitate, ex veris igiť non est falsuz ratiocinari, ex

falsis

falsis autem est verum, preter q̄ꝫ ꝙ nō ꝓpter quid, sed quia, eius enim quod est propter qd non est ex falsis syllogismus, ob quaꝫ xo causam in sequentibus dicetur.

℄ Quod supra diximus innuit quasi inquiens, ꝙ si cōplicatio ex falsis syll'a ac ratiocinium vocāda sit, nō debemus ipsum determinare ad verā aut ad falsam cōclusionem, sed disiuncte dicenduꝫ est ex talib⁹ ꝓpōnibus aut verā aut falsam cōclusioneꝫ sequi. [Preterq̄ꝫ ꝙ.] ꝓpter quid exponit Alexāder, hoc est quando medius terminus causa est cōclusionis, veluti si dicam, que peperit hꝫ lac, ista peperit, ista igit̄ hꝫ lac, causa eni ꝙ mulier lac hꝫ est, qm̄ peperit, si xo medius terminus nō fuerit cōclusionis cā, tunc appellabit̄ syll'a qa, tm̄ eni ꝯcludit maius extremū minori inesse, non autē causam dicit medius terminus talis cōclusionis. Cur aūt ex falsis non possit cōstrui ꝓpter quid syll'a ac demonstratio, in sequentibus, hoc est in posterioribus analyticis dicet̄. ℄ Scitu tn̄ dignuꝫ ꝙ aliter hoc in loco accipit syll'm ꝓpter quid Phs τ aliter in posterioribus analyticis, ibi eni ꝓpter qd demonstrationē vocat, quū per causas imediatā fiat syll'a, qa xo quuꝫ aut per causam mediatā aut per effectū, rōcinatio extruatur, verum hic ꝓpter quid syll'a dicit̄, quū veritas ꝓpōnum causa est nō solū ꝙ maior extremitas insit minori in conclusione, sꝫ etiā ꝙ cōclusio ipsa veritateꝫ obtineat, qa xo quū ꝓpōnes ipse ita vel ita disposite causa sunt vt vi syllogistica maius extremū minori cōcludatur inesse.

Syll'a ꝓ qd

Syll'a quia.

Nota diuā eē inter syll'm ꝓpter qd τ demōstratiōeꝫ.

℄ Primū ergo ꝙ ex veris non possumus falsum ratiocinari, hinc manifestū, si enim a, existente necesse est b esse, b, non existēte, necesse est a, non esse. Sꝫ igitur veruꝫ est a, necesse est b, verum esse, aut accidet idem simul eē τ non esse, hoc autem impossibile.

℄ Inquit Philoponus ex ꝓportione Aristotelē hic monstrare ꝙ ex veris ꝓpōnibus nō pōt falsa conclusio sequi. Alij xo dicunt hoc monstrari ex continue ꝓpōnis cōuersione, prius itaqꝫ enarranduꝫ quō ex analogia seu ꝓportione hoc fiat, mox etiā quō ex cōuersione cōtinue ꝓpositionis. ℄ Ex ꝓportione quidē qm̄ supponit, qd supra in priori volumine fuit declaratū, verū τ esse similr̄ poni in ꝓpōnibus, ex cōuersione xo cōtinue ꝓpōnis, qm̄ rōneꝫ ducit a destructione ꝯsequētis ad anis destruendū, quod greci, quemadmodū τ supra exposuimus, cōuersionē vocant cū oppositione, q̄ ꝯuersio in ꝯtinuis τ cōditionalib⁹ ꝓpōnibus fieri cōsueuit hūc in modū, si est hō, est aial, ḡ si non est animal, non est homo. Consilr̄ itaqꝫ τ ipse argumentū ducit supponens syll'i finitionem verā esse, ꝙ necessario ex ante sequat̄ ꝯns, τ arguit hoc pacto, si quū est a, necesse est b, esse, ergo τ quum nō est b, necesse est a, nō esse, hec eni conuersio est cū oppositione, deinde extrisecus addendū, sed esse τ veruꝫ in ꝓpōnibus eandem retinēt ꝓportionem, igit̄ idē valebit si quū a, est verū, b, est verū, ergo quuꝫ b, nō est verū, a, non est verū, aut si tu dicas oppositū, ꝙ. vꝫ. dum b, non est verū, a, sit verū, seq̄t idem simul esse τ non esse, quod penitus fieri negt, si eni a, esset verum, b, etiam esset verū ex ꝑsupposita syll'i finitione, quia cum ans est, ex necessitate cōsequens etiā est, ergo idem b, τ verū esset τ nō veruꝫ, quod idem est ac si diceremus idē b, τ esse τ non esse, ex ante igit̄ vero non pōt inferri cōsequēs falsum, sed nil vetat vt ex falso ante verū deducat̄ ꝯsequēs, qm̄ nō valet argumētū a destructo ante ad ꝯsequens destruendū, veluti in p̄ori volumine etiā exposuimus, τ hoc est qd voluit Aulidus Rosadis qm̄ inqt, qm̄ nō sequit̄ ob destructionē antis destructio cōsequentis, nō sequit̄ quum sit a, falsum, ꝙ sit b, qd est cōclusio, falsum, qm̄ ꝯsequentia conclusionis ex syllogismo non est consequentia conuertibilis.

Osteñdit ex ꝓportione veri ad esse aut ex cōuersione ꝓpositionis cōtinue ex vero non posse sequi falsum.

℄ Non autē qm̄ positus est a, vnus terminus existimetur cōtingere vno aliquo existente ex necessitate aliqd accidere, non eniꝫ possibile, qd eni accidit ex necessitate, conclusio est, per que aūt h̄ fit minima, tres termini, bina xo interualla τ propositiones, si itaqꝫ verū est cui b, inest, ipsum a, omni, cui autē c, ipsum b, cui c, necesse est a, inesse, τ non pōt hoc falsuꝫ eē, simul enim inerit idem τ nō inerit, a, igit̄ tāq̄ꝫ vnum ponit̄ due ꝓpōnes simul accepte. Consimiliter autem τ in priuatiuis se habet, non enim est ex veris monstrare falsum.

℄ Occurrit tacite q̄stioni, posset enim quispiaꝫ nō immerito dubitare quō ex vno termino conclusio ex necessitate sequatur, quum supra in priori volumine dictuꝫ fuerit ad minimū oportere binas ꝓpositiones τ terminos tres in syllogismo accipi, ait itaqꝫ quādo dicebamus, si a, existēte necesse est b, esse, ꝙ non debemus existimare a, vnicū esse terminū, τ ex ipso necessario sequi ꝯclusionē aliquā, hoc eni fieri nō pōt, vt necessario ex vna ꝓpōne cōclusio sequat̄, nāqꝫ qd ex necessitate in syll'o sequit̄ ꝯclusio nuncupat̄, illa xo ex quib⁹ hec sequitur necessario, ad minimaꝫ tres sunt termini τ ꝓpositiones atqꝫ interualla duo, qm̄ vt in altero diximus volumie, tres termini duo sunt interualla τ ꝓpositiones due. [Si itaqꝫ veruꝫ est.] monstrat per expositioneꝫ, qd supra dixerat a, pro binis accipi ꝓpositionibus b, pro conclusione, τ inquit, si in primo indemōstrabili prime figure istaꝫ extruamus complicationem, oē b, a, omne c, b, omne c, a, dico ꝙ si premisse ꝓpositiones vere extiterint, cōclusio etiam vera ex necessitate erit, τ nō poterit eē falsa, qm̄ si aliter dixeris accidet veluti etiā supra deduximus idem simul esse τ nō esse, τ ad hec dico, ꝙ a, superius acceptū fuit ꝓ binis istis ꝓpōnibus, oē b, a, omne c, b, τ quēadmodū hoc expōne monstrat̄ in affirmatiuis, ita ēt in negatiuis oñdit̄ rōcinīs.

℄ Ex falsis autē verū est ratiocinari τ vtrisqꝫ ꝓpositionibus existentibus falsis τ vna, hac aūt non vtralibet, sed scda, si totā accipiat falsaꝫ, si xo non tota accipiatur, est vtralibet, fit enim a, toti c, inexistēs, eorum aūt que b, nulli neqꝫ b, ipsi c. Cōtingit autē hoc, vt lapidi nulli aial τ lapis nulli homini. Si igit̄ acceptuꝫ fuerit a, omni b, τ b, omni c, a, omni c, inerit, q̄re ex vtrisqꝫ falsis vera conclusio, ois eni homo animal. Silr̄ autem τ priuatiuū, est eniꝫ a, τ b, nulli c, inesse, a, tamen omni b, veluti si eisdē acceptis terminis, mediū positum fuerit homo, lapidi enim τ aial τ homo nulli inest, aīal xo omni homini, quare si cui quideꝫ inest accipit nulli inesse, ex falsis vtrisqꝫ, vera erit ꝯclusio. Consimiliter autem monstrabit̄ τ si ad aliquid falsa vtraqꝫ accepta fuerit.

℄ Monstrauit superius non posse ex vero sequi falsum,

Ex malis propositionibus siue ambabus siue altera tm̃ posse sequi verã cõclusionẽ.

nũc ecõuerso ostẽdit ex falso verũ sequi posse, siue ambe propositiões false extiterint, siue ꝛ altera tm̃, ꝛ si ambe quidẽ fuerint false aut sm̃ totũ erũt tales, ꝛ ita bine fiũt complicatiões, vna affirmatiua, negatiua altera, aut sm̃ qd ꝛ in pte erãt false, ꝛ ita due alię ↄficiunt, aut vna erit in toto falsa, altera vo in pte ꝛ hec aut maiore aut miore, ꝛ ita bine alie fiũt ↄiugationes affirmatiue ꝛ totidẽ negatiue, qd est ex ambab' falsis, octo cõplicatiões effici, si vo altera tm̃ sit falsa ꝛ vera altera, octo itidẽ vlẽs fiũt ↄiugationes in pma ex maiore i toto falsa cũ miore vera, bine, affirmatiua ac negatiua, ex maiore in pte falsa cum miore itidẽ vera, bine ↄsilr, ex maiore vera cuz minore in toto falsa, bine etiã, ꝛ ex maiore vera cuz minore in pte falsa, totidez. Erunt itaqꝫ in summa pme figurę cõplicationes vlẽs sexdecim, ex qb' nõnullas exponet, nõnullas etiaz tãqꝫ manifestas pteriitet, nos aũt istas oẽs cuz deo explicabimus. [Hac autẽ nõ vtralibet.] monstrabit enĩ qꝫ si maior tota accipiat falsa cum minore vera, nõ poterit vera colligi cõclusio, hoc enĩ in sequentibus elucidabit. [Sit enĩ a, toti c.] Exẽplũ ponit, quõ ex ambabus in toto falsis cõclusio sequat vera, puta ois lapis est aial, omnis homo lapis, omnis hõ aial. [Silr aũt.] Exẽplũ negatiui modi ꝛ vlis ponit, in quo ex ambabus in toto falsis seqꝫ cõclusio vera, puta in ijsdez terminis variato medio termino, nullus homo est aial, ois lapis est homo, nullus lapis est aial. [Consilr autẽ mõstrabit.] binas alias nũc cõplicationes recẽset, quõ ex vtrisqꝫ falsis in parte vera sequatur cõclusio, exempla vtriusqꝫ hęc sunt, omne album animal, ois homo albus, omnis homo animal, seu nullũ album aial, omnis flos albus, nullus flos animal.

Sexdecim vles cõplicatiões in pᵃ figᵃ in qb' ex falsis põt sequi verũ.

Or si altera falsa posita fuerit prima existente tota falsa, vt ipsa a b nõ erit ↄclõ vera, ipsa vo b c erit. dico aũt totã falsam ↄriã, quẽadmodum si nulli inexistẽs omni acceptũ fuit, aut si omni nulli incẽ, sit eniz a b nulli inexis, b vo c omni, si b c quidẽ ppõnẽ verã accepero, a b autẽ totã falsam, ꝛ a inesse omni b impõe ↄclonẽ verã esse, nulli eniz inerat coꝝ q̃ c, siqdẽ cui b nulli ipsum a, b vo omni c.

Posteaqꝫ exposuit quõ ex vtrisqꝫ falsis ppõnib' vera colligat cõclusio, nũc monstrat quonã pacto si altera falsa extiterit ꝛ vera altera complicatiões efficiãtur, ꝛ qꝫ si maior tota falsa extiterit, fieri nõ põt, vt vera inferat cõclusio, sin aũt minor tota sit falsa cuz maiore vera, poterit vtiqꝫ verũ cõcludi. Sed dubitaret nõ ab re quispiaz cur quũ ex ambabus falsis alie etiã exurgant cõplicationes pręter eas, quas recẽsuimus, puta ex maiore falsa in toto cũ minore falsa in parte, ꝛ ecõuerso, cur de his nullã fecerit Aristoteles mẽtionẽ. Dicimus cũ Philopono ac diuo Alberto, qꝫ eas Phs omisit tãqꝫ ex superioribus planas, agit vo impresentia de his quę alteram falsaz hñt, verã alterã, inquiens quę maiorẽ retinent in toto falsaz, nõ posse vllo pacto verũ cõcludere, puta si hęc fuerit tota falsa, omne b a, cũ hac tota vera, omne c b, fieri nõ poterit, vt hęc ↄclusio vera sit, omne c b, si enĩ ex definitione ea tota est falsa, quę in totuz vere cõtraria est, ac cuius nulla singularis est vera, planũ qꝫ ita ex veris cõplicationẽ erigere valebimus, nullũ b a, omne c b, nullũ c a, vbi tã ppositiones qꝫ conclusio sunt vere, qꝫ si ↄclo ista vera est, nullaz c a, manifestũ qꝫ sua ↄria, omne c a, falsa procul dubio erit, ꝛ hoc est qd voluit, dum inquit, nulli enĩ inerat eorum quę c, siquidem cui b nulli ipsum a, b vo omni c,

Dubium.

Solutio.

Cõplicatio q̃ maiorẽ hz in toto falsaz nõ põt verã conclusionẽ ↄcludere minore exĩte vera.

Sed mirũ inquiunt Philoponus ac diuus Albertus quõ si ex ambabus in toto falsis verũ cõcludit, cur etiaz ex altera tm̃ maiore nõ possit idez fieri. Dicim' itaqꝫ hoc ppterea euenire, qm̃ ambe false nullaz ad seinuicem syllogisticã hñt pportionez, quin ex vtrisqꝫ negatiuis nil sequit ratiocinij vt, si vo maior in toto falsa extiterit cuz minore vera fiet scds indemonstrabilis negatiuum verã cõcludens, vt supra exposuimus. Or si exempla qris quõ ex minore in toto falsa cũ maiore in parte falsa veꝝ ↄcludat, hęc accipias, omne albũ aial, ois coruus albus, ois coruus aial. Iterũ nullũ albũ aial, ois hebenus alba, nulla hebenus aial. Sin autẽ desiderares exẽpla quonaz pacto ex maiore in toto falsa cuz minore in parte, sequat vera cõclusio, quęrere hoc desistas, fieri enĩ nullo modo potest, qm̃ si maior fuerit in toto falsa, sua ↄria vera erit, puta si hęc falsa extiterit, oẽ b a, vera nimirũ hęc erit, nullũ b a, qꝫ si minorẽ addideris in pte falsaz, puta oẽ c b, poteris ex hac pticularẽ verã excerpere, puta aliqd c b, nulla enim alia de cã dr hęc vera in parte, nisi q pticulares aliquas veras hz, ꝛ falsas aliquas, si itaqꝫ has ambas veras acceperimus, nullũ b a, aliqd c b, per quartũ idemõstrabilẽ nimirũ verã istã colligemus ↄnez, aliqd c nõ est a, qd quũ ita sit, fieri nequit vt sua cõtradictoria vera sit, omne c a. Cęterũ lz in toto verã per complicationẽ istaz concludere nequeamus, nil tamen prohibet, vt falsaz sz quid, atqꝫ in parte veram inferre valeamus.

Dub'm q̃re ex maiore tm̃ falsa nõ possit sequi vera ↄclo. Solutio

Exponit exẽpla diuersarũ cõplicationũ.

Cõsilr autez neqꝫ si a omni b inest, ꝛ b ipsi c, accepta vo est b c ppositio vera, a b autez falsa tota, ꝛ a nulli coꝝ qbus b conclusio falsa erit, omni enim c inerit ipsum a, siquidem ipsuz a omni cui b, b vo omni c. Planũ igit qꝫ si prima tota accipiatur falsa, siue affirmatiua, siue priuatiua, altera autez vera nõ fit vera conclusio, quũ vo non tota accipitur falsa erit, si eniz a inest omni c, alicui autez b, b, vo omni c, vt aial cygno quidẽ omni, albo autez alicui, albuz vo omni cygno, si acceptũ fuerit a omni b, ꝛ b omni c inerit vere, omnis enim cygnus aial. Cõsimilr ꝛ si priuatiuum sit a b, accidit enĩ a b quidẽ alicui inesse, c vo nulli, b aũt omni c, vt animal alicui albo, niui autez nulli, albũ vo oi niui, si itaqꝫ acceptum fuerit a nulli b, b vo omni c, a nulli c inerit.

Idem monstrat dicendũ esse de negatiua, non enĩ fieri põt, vt maior negatiua sit in toto falsa cũ minore vera in toto aut etiaz in parte, ꝛ cõclusio vera sit in toto, possum' eniz ex veris ppõnibus talẽ syllm cõplicare, omne b a, oẽ c b, omne c a, qꝫ si hęc vera est, fieri nõ põt vt sua contraria vera sit, nullũ c a, vel etiã sua ↄtradictoria si ↄclones fecerimus in parte. [Quuz vo nõ tota accipit falsa.] Si vo inquit maior non in toto falsa extiterit, sed in pte cũ minore vera, poterit ↄclusionẽ veraz cõcludere, vt oẽ albuz est aial, ois cygnus albus, ois cygnus aial. Et vt breuibus agam, si cognoscere volueris qñ ex falsis ppositionib' vera sequat cõclusio, in memoriã reuoces q̃ de inutilib' cõplicatiõib' in priore disputata fuere volumine, hę enĩ ex falsis veꝝ colligẽt, q̃ oi ꝛ nulli incẽ priꝰ ↄcludit, qm̃ igit si ex maiore in parte cũ minore vli cõiugationẽ erigamus, poterimus ꝛ omni ꝛ nulli ↄcludere, ideo si maior extiterit in parte falsa cum minore vera colligi poterit in

Nota regulaz vlem qua cognoscat qñ ex falsis vera pñt seq ↄclo.

rit in ↄclone verũ, nec verũ solũ, sʒ etiã falsũ, qm̃ in p̃ma figura ex maiore p̃ticulari cũ minore vli oi ꝛ nulli colligimus. Si igit̃ oi ↄcludam⁹, vera erit ↄ̃, si nulli falsa, q̃re queadmodũ ꝛ Philoponus optime notauit, nõ soluʒ ex falsis credẽdũ est verũ sequi posse, sed falsuʒ etiã, quũ tñ alioquin ex vero verũ tñ sequat̃, qd̃ supra demõstratuʒ fuit ꝛ in posteriorib⁹ etiã tradit̃. [Cõsilr ꝛ si priuatiuũ.] Jtidem inquit dicendum in negatiuo syllo ex maiore in parte falsa cum minore vera, qꝫ sequi põt vera ↄclusio, vt nullũ albũ est aial, oĩs nix alba, nulla nix animal.

Cũ si a/b/ ꝓpositio tota accepta fuerit vera: b/c/ aũt tota falsa, erit sylls verus, nil enim ꝓhibet a/b/ ꝛ c/ omni inesse, b/ aũt nulli c, vt queq̃ cũq̃ eiusdem generis species nõ subalterne, aial eni ꝛ equo ꝛ homini inest, equus ꝟo nulli homini. Si itaq̃ acceptuʒ fuerit a/ omni b, ꝛ b/ omni c, vera erit conclusio, falsa tota existente b/c/ propositione. Consimilr aũt ꝛ priuatiua existẽte a/b/ ꝓpõne. Cõtingit eniʒ a. ꝛ b. ꝛ c. nulli, queadmodũ ex alio gñe specieb⁹ ipsuʒ genus, aial eni neq̃ musice neq̃ medicine inest, neq̃ musica medicine. Si igit̃ acceptuʒ fuerit a. nulli b, b. ꝟo omni c. vera erit cõclusio. ꝛ si. b c. nõ tota falsa, sed ad aliquid, ꝛ ita erit cõclusio vera, nihil eniʒ probibet a/ ꝛ b/ ꝛ c/ toti inesse, b/ tamen alicui c, vt genus speciei ac dr̃ie, aial eni omni homini ꝛ omni pedestri, homo ꝟo alicui pedestri ꝛ non oi. Si igit̃ a. omni b, ꝛ b. omni c. acceptũ fuerit a. omni c. inerit, qd̃ erat verũ, silr aũt ꝛ priuatiua existẽte a. b. ꝓpõne. Cõtingit enim a. ꝛ b. ꝛ c. nulli inesse, b. tamẽ alicui c. vt genus ex alio genere speciei ꝛ dr̃ie, aial eniʒ neq̃ prudẽtie vlli inest neq̃ speculatiue, prudentia ꝟo alicui speculatiue. Si igitur acceptum fuerit a. nulli b, b. autem omni c/ a/ inerit nulli c, hoc autem erat verum.

Alias explicat coniugationes quomodo ex maiore vera in toto, ꝛ minore falsa itidem in toto conclusio sequat̃ vera, puta omnis equus animal, omnis homo equus, oĩs homo animal, ꝛ in negatiuo syllogismo consimiliter, vt nulla musica est animal, oĩs medicina musica, nulla medicina animal. [Et si b/c/ non tota falsa.] eodem inqt pacto poterimus veram colligere conclusionem, ꝛ si b/c, hʒ est minor propositio extiterit non in toto falsa, sed ad aliquid ꝛ in parte, vt in exẽplo, omnis homo animal, oẽ pedestre homo, omne pedestre animal, ꝛ in negatiuis consimiliter, vt nulla prudẽtia est animal, omnis speculatiua est prudentia, nulla speculatiua animal.

Jn syllis ꝟo qui in parte, contingit ꝛ prima ꝓpõne tota falsa, altera autẽ vera, cõclusionẽ veraʒ esse, ꝛ prima existẽte ad aliqd falsa, ꝛ hac qdẽ vera, illa autẽ que in parte falsa, ꝛ vtrisq̃ falsis, nihil eni ꝓhibet a, nulli quidẽ b/ inesse: c/ ꝟo alicui, ꝛ b. alicui c. veluti animal nulli niui, albo auteʒ alicui iest, ꝛ nix albo alicui. Si igit̃ mediuʒ positũ fuerit nix, primũ aũt aial, ꝛ acceptũ fuerit a. toti b. inesse, b/ ꝟo alicui c, a. b. qdẽ tota falsa, b. c. aũt vera ꝛ ↄclusio vera. Cõsilr autẽ ꝛ priuatiua existẽte a. b. ꝓpõne, accidit eni a. toti b. inesse, c/ ꝟo alicui nõ inesse: b. tñ alicui c. inesse, vt aial hoi qdẽ oi inest, ex albo autẽ aliquo nõ sequitur, hõ aũt alicui albo inest, quare si medio posito hoie accipiat̃ a/ nulli b/ inesse, b/ autẽ alicui c/ inesse, vera erit ↄclõ, falsa existente a. b. ꝓpositione tota.

Postq̃ cõplicatiões oẽs vles exposuit, in qb⁹ ex falso verũ sequit̃, nũc eas explicat q̃ sũt in p̃te, ingens quõcunq̃ variatis ꝓpositionib⁹ posse ex falso verũ ↄcg, siue vtreq̃ false extiterint, siue altera, vel maior, vel mior, vl in toto, vel in p̃te. [Unũ tñ notatu dignũ, queadmodũ ꝛ Philoponus ait, qꝫ minor ꝓpõ in cõplicatiõib⁹ p̃ticularib⁹ neq̃ in toto neq̃ in p̃te falsa dicẽda est, si eni esset in toto falsa oporteret ipsam vlem eẽ, qd̃ fieri neqt in syllis particularibus p̃me.] [Nihil eni ꝓhibet.] exẽplaʒ ponit, quõ ex maiore in toto falsa, cũ minore vera sequat̃ ↄclusio vera, hãc aũt reliqs oĩbus anteposuit, qm̃ secus se habebat in vlib⁹ cõplicationibus. Exẽplum ergo affirmatiue cõplicationis, hoc est, oĩs nix aial, aliqd̃ albũ nix, aliquod albũ aial, negatiue aũt, nullus hõ animal, aliquod album homo, aliqd̃ igitur album non est animal.

> Nota ex Philopono ꝓpõnẽ p̃ticularẽ in cõplicatiõib⁹ p̃ticularib⁹ nec in toto nec ĩ parte falsam esse dicendam.

Et si ad aliqd falsa a. b. propositio, erit conclusio vera, nihil eniʒ probibet a. ꝛ b. ꝛ c. alicui inesse, ꝛ b. alicui c. inesse, quemadmoduʒ animal alicui honesto ꝛ alicui magno, ꝛ honestuʒ alicui magno inesse. Si igit̃ acceptuʒ fuerit a. omni b. ꝛ b. alicui c, a. b. quidẽ ꝓpositio ad aliquid falsa erit: b/c/ autẽ vera ꝛ ↄclusio vera. Consimilr autẽ ꝛ priuatiua existẽte a/b/ propositione, ijdeʒ enim termini erunt ꝛ similiter positi ad demonstrationem.

Supra exposuit quõ ex maiore in toto falsa, cum minore vera, sequat̃ ↄclusio vera, nũc autẽ exponit quõ si maior in parte falsa extiterit, hoc idẽ fiat, in p̃te falsa nuncupatur, cuius cõtradictoria est vera, in toto aũt cuius ↄtraria. Exẽplum igit̃ affirmatiue complicationis ex maiore falsa in parte, omne honestũ est aial, aliquod albuʒ honestum, aliquod albuʒ aial, negatiue etiaʒ ijdem termini in exemplo erunt, puta nullum honestũ est aial, aliqd̃ albũ honestum, aliquod album non est animal.

> Jn parte falsa est cui⁹ ↄ̃dictoria est vera in toto cui⁹ ↄtraria ẽ vera.

Rursus si a/b/ qdeʒ vera: b/c/ aũt falsa, vera erit cõclusio, nihil eniʒ probibet a, b/ quidem toti inesse, c/ auteʒ alicui, ꝛ b/c/ nulli inee, quemadmodũ aial cygno quidẽ omni, nigro auteʒ alicui, cygnus ꝟo nulli nigro, quare si acceptũ fuerit a/ omni b, ꝛ b/ alicui c, vera erit cõclusio/ falso existẽte b/c. Cõsimilr autẽ ꝛ priuatiua accepta a/b/ propositione, accidit eniʒ a, b/ quidẽ nulli. c/ ꝟo alicui nõ inesse, b/ tamen nulli c, quemadmodũ genus spẽi ex alio gñe ꝛ accidẽti spẽbus ipsius, aial eniʒ numero quidem nulli inest, albo aũt alicui, numerus aũt

nulli albo. Si igitur medium positum fuerit numerus, et acceptum fuerit, a quidem nulli b, b vero alicui c, a alicui c non inerit, quod erat verum, et a.b. quidem propositio vera, b.c. autem falsa.

¶ Hucusque pertractavit quomodo ex maiore falsa cum minore vera sequatur vera conclusio, nunc autem conversum facit docens quomodo ex maiore vera cum minore falsa, verum colligatur, non amplius ipsam distinguens secundum totum aut secundum partem, quoniam enim minor sit particularis non vere ut Philoponus etiam inquit dici potest in toto falsa, neque etiam vere secundum partem, quum falsa in parte quemadmodum diximus ea sit, cuius contradictoria est vera, sed si falsa in parte nuncupanda est secundum praedicationem vocabitur, non secundum existentiam. Exemplum itaque affirmativae ex maiore vera cum minore falsa est, omnis cygnus animal, aliquod nigrum cygnus, aliquod nigrum animal, negativae autem ut nullus numerus animal, aliquod album numerus, aliquod album non est animal. [Albo autem alicui.] Dicendum fuit alicui non, namque conclusio non est, quod aliquod album sit animal, sed quod aliquod album non est animal. Caeterum fortasse hoc fecit Aristoteles, ut significaret conclusionem accipiendam esse particularem negationem, non autem positione, aut potius ex superiore negatione, hanc quoque propositionem negativam fecit, quum enim dixisset, animal numero quidem nulli, subdidit, albo autem alicui, ac si diceret, animal numero quidem omni, albo autem alicui non inest,

¶ Et si ad aliquid falsa a b, falsa vero b c, erit conclusio vera, nihil enim prohibet a b alicui: et c alicui inesse utrique, b autem nulli c, veluti si b contrarium ipsi c, ambo vero contingentia eidem generi, animal enim alicui albo et alicui nigro inest, album autem nulli nigro. Si igitur acceptum fuerit a omni b, et b alicui c, vera erit conclusio, et si privativa accipiatur a b similiter, iidem enim termini et similiter ponentur ad demonstrationem, et utrisque autem falsis existentibus erit conclusio vera, accidit enim a b quidem nulli, c vero alicui inesse, b autem nulli c, quemadmodum genus speciei ex alio genere, et contingenti speciebus ipsius, animal enim numero quidem nulli, albo autem alicui inest, et numerus nulli albo. Si igitur acceptum fuerit a omni b, et b alicui c, conclusio quidem vera, propositiones autem ambae falsae, similiter et privativa existente a b, nihil enim prohibet a, b quidem toti inesse, c vero alicui non inesse, et b nulli c, veluti animal cygno quidem omni, nigro autem alicui non inest, cygnus vero nulli nigro, quare si acceptum fuerit a nulli b, b vero alicui c, a alicui c non inerit. Conclusio igitur vera, propositiones autem falsae.

¶ Posteaquam dixit de iis quae alteram falsam habent, et veram alteram, nunc agit de iis quae ambas falsas retinent, et primo de habentibus utrasque secundum partem falsas, licet ut inquit Philoponus, maior καθ' ὕπαρξιν talis sit, minor vero κατὰ κατηγορίαν quemadmodum et nos supra exposuimus secundum existentiam ac secundum praedicationem. Exemplum itaque affirmativae complicationis ex utrisque hunc in modum falsis, est hoc, omne album animal, aliquod nigrum album, aliquod nigrum animal, negativae autem, nullum album animal, aliquod nigrum album, aliquod nigrum non est animal. [Et ex utrisque autem falsis.] Non hoc dicit tanquam complicationes proxime expositae non habeant et ipse propositiones utrasque falsas, sed quia quae ibi in parte accipiebantur, hic in toto assumantur, ut in exemplo affirmativae complicationis, omnis numerus animal, aliquod album numerus, aliquod album animal, negativae autem, nullus cygnus animal, aliquod nigrum cygnus, aliquod nigrum non est animal. Et itaque explicuimus quomodo ex falsis in prima figura sequi possit conclusio vera, ad secundam deinceps transitum.

¶ FIGVRA SECVNDA.

In media autem figura omnino accidit per falsa verum ratiocinari, et cum utraeque propositiones totae falsae accipiuntur, et quum utraque ad aliquid, et haec quidem vera, illa autem falsa existente tota, utralibet posita falsa, et si utraeque ad aliquid falsae, et si haec simpliciter vera, illa autem simpliciter falsa, et si haec tota falsa, illa autem ad aliquid vera et in universalibus syllogismis et in iis qui sunt in parte.

Posteaquam de prima figura sermonem exegit, nunc ad secundam se confert ostendens quomodo et in hac ex falso verum sequatur, et inquit, quod in media ac secunda figura omnino, hoc est omnimode ex falsis propositionibus verum sequi potest, et quum utraeque accipiantur falsae, vel in toto vel in parte, et quum altera tamen in toto et in parte altera seu maior sive minor, et quum falsa una et altera vera, sive secundum totum falsa, sive secundum partem, et hoc aut maior aut minor, ita quod in summa fiant in secunda figura syllogismi universales ex falsis verum colligentes sexdecim numero, e quibus non nullos exponet Philosophus, nonnullos etiam tanquam manifestos omittet, nos autem omnia pertractabimus.

> Complicationes ex falsis in secunda figura verum colligentes sexdecim universales sunt.

¶ Si enim a, b quidem nulli inest, c vero omni, ut animal lapidi quidem nulli, equo autem omni, si econtrario positae fuerint propositiones et acceptum fuerit a, b quidem omni, c vero nulli, ex falsis totis propositionibus, vera erit conclusio. Consimiliter et si b quidem omni, c autem nulli inest a, idem enim erit syllogismus.

¶ Exemplum ponit secundae complicationis mediae, et quomodo ex maiore universaliter affirmativa cum minore negativa itidem universaliter ambabus falsis, vera sequatur conclusio, ut omnis lapis animal, nullus equus animal, nullus equus lapis. ¶ Sed statim occurrit dubitandum cur de secunda complicatione ita prius sermonem fecerit, quum tamen recto ordine a prima exordiri debuisset. ¶ Dicimus hoc ideo factum fuisse, quia complicatio haec magis propria est secundae figurae quam prima, namque maiorem ea cognationem habet cum prima figura, quam haec. ¶ Vel potius dicendum quod verarum complicationum ordinem servavit. Si enim falsas propositiones istas in suas contrarias et ad veras perducere velimus, proculdubio comperiemus hanc, quae secunda est ex falsis, primam fieri ex veris. [Consimiliter et si b quidem omni.] secundam complicationem ex veris, primam autem ex falsis enarrat inquiens si medium omni insit maiori, nulli autem minori, itidem ex falsis verum sequi posse, ut in exemplo, nullus equus animal, omnis lapis animal, nullus lapis equus. [Idem enim erit syllogismus.] vel hoc dicit, quia eadem est conclusio, syllogismus enim plerumque ut supra etiam vidimus pro conclusione accipitur, namque nullus lapis equus, et nullus equus lapis, eadem sunt conclusio, quia conversa et convertens, vel idem dixit syllogismus, quia eodem pacto ex utrisque falsis in toto vera concludebatur conclusio, aut hoc protulit, quia eisdem terminis monstrabatur verum ex falso in hac sequi coniugatione, quibus etiam superius alteram exponebamus complicationem.

> Dubium.
>
> Solutio prima.
>
> Secunda.
>
> Syllogismus quandoque pro conclusione accipitur.

¶ Rursus si altera qdem tota falsa, altera aūt tota vera, nil enim probibet a/inesse ꝛ b/ꝛ c/ omni, b/tamē nulli c, vt genus nō subalternis spēbus, animal enī ꝛ equo omni ꝛ homini, ꝛ nullus homo equus, si igit̄ acceptum fuerit, huic quidem omni, illi ꝟo nulli inesse, hęc q̄dem tota falsa erit, illa autem tota vera ꝛ conclusio vera ad vtrūlibet posito priuatiuo.

¶ Cōnumeratis cōiugationibus, quę ex ambabus falsis in toto verum colligebant, nunc eas recenset, quę alteraȝ retinent totam falsam, alteraȝ totā veram, ꝛ vnico exemplo ambas enarrat, puta nullus equus aīal, oīs homo animal, nullus hō equus, aut omnis equus aīal, nullus homo animal, nullus homo equus. Uerū inquit Philoponus eam siluit cōplicationeȝ, quę ex maiore affirmatiua falsa, cum minore negatiua vera, cōclusionē verā colligebat, addo ego ꝙ ꝛ eā omisit, quę maiorē hēt negatiuā verā cum minore affirmatiua falsa, subȳciamus igit̄ nos ꝛ harū exēpla, nullus lapis aīal, omnis numerus aīal, nullus numerus lapis, ꝛ in eisdeȝ terminis, omnis lapis animal, nullus numerus animal, nullus numerus lapis. Cęterū hęc tanq̄ faciliora fuere a Phō prętermissa.

¶ Et si altera ad aliquid falsa, altera autē tota vera, accidit enim a, b/quidem alicui inesse, c/ ꝟo omni, b/tñ nulli c/vt aīal albo alicui. Coruo autem omni, ꝛ albuȝ nulli coruo, si igitur acceptum fuerit, b/quidē nulli, c/ꝟo toti inesē a/b/ ꝓpositio ad aliquid falsa, a/c/ꝟo tota vera, ꝛ conclusio vera, ꝛ si trāsponat̄ priuatiuū ꝯsimilr, per eosdem nāq̄ terminos demonstratio, ꝛ si affirmatiua propositio ad aliquid falsa, priuatiua autē tota vera, nihil enim ꝓhibet a, b/qdē alicui inesse, c/ꝟo toti nō inesse, ꝛ b/nulli c/vt animal, albo quidē alicui, pici autem nulli, ꝛ albuȝ nulli pici, quare si acceptū fuerit a/toti b/inesse, c/ꝟo nulli, a/b/quideȝ ad aliquid falsa, a/c/autem tota vera.

¶ Explevit earum tractatum quę vnaȝ totā habent verā, alteram autē totam falsam, ꝛ ad eas accedit, quę vnaȝ habent veram totā, ꝛ alterā in parte falsaȝ, ꝛ primo exēplū ponit eius, quę maiorem in parte retinet falsam ꝛ negatiuam cum affirmatiua minore ꝛ vera, puta nullum albuȝ aīal, omnis coruus animal, nullus coruus albus, ꝛ addit ꝙ eisdeȝ terminis monstrari pōt ex maiore affirmatiua vera in toto cum minore in parte falsa/cōclusionē veraȝ sequi, vt oīs coruus animal, nullū album animal, nullus album coruus. [Et si affirmatiua ꝓpositio,]Exemplum ponit qūo ex maiore affirmatiua falsa in parte cuȝ minore negatiua ꝯm totū vera/ꝯclusio colligat̄ vera, vt omne album aīal, nulla pix animal, nulla pix alba. Tacuit aūt inquit Philoponus ꝛ recte/qūo ex maiore negatiua vera ꝯm totum cum minore affirmatiua falsa in parte conclusio sequatur vera. Cęterum hoc fecit, quoniam eisdeȝ terminis sola propositionum transpositione poteramus exemplum in mediū proponere, puta/nulla pix animal, omne album animal, nullum album pix.

¶ Et si ambe propositiones ad aliquid falsę: erit cōclusio vera, accidit enim a/ꝛ b/ꝛ c/alicui inesse, b/ꝟo nulli c/vt animal ꝛ albo alicui ꝛ nigro alicui, album autem nulli nigro, si igit̄ acceptum fuerit, a/b/quidem omni, c/ꝟo nulli, ambe propositiones ad aliquid false, cōclusio autem vera, consimiliter ꝛ trāsposita priuatiua per eosdem terminos.

¶ Redit ad eas quę ex ambabus cōstant falsis ꝛ inq̄t, ꝙ etiam ex ambabus in parte falsis aliquando sequitur cōclusio vera, vt in exemplo ex maiore affirmatiua cuȝ minore negatiua, vt omne album animal, nullum nigrū animal, nullum nigrum album, ꝛ iterum transpositis ꝓpositionibus ex maiore negatiua cuȝ minore affirmatiua, velut, nullū albū aīal, omne nigrū aīal, nullum nigrum album. Et ita cū deo cōplicationes oēs vl'es scdę figurę absolute sunt. ¶ Sed dubitat̄ circa supra determinata, qūo ex maiore falsa in toto cum minore vera itidē in toto possit in scda verū concludi, in prima autem minime, quū tñ alioqui scda descendat a prima ꝛ eadē cōclusio in p̄ma ꝛ in secūda reperiri possit. ¶ Rn̄deo non esse necessariuȝ si scda a p̄ma descendit, ꝙ ex eisdem ꝓpōnibus eadē cōclusio in vtraq̄ colligi possit, nāq̄ in p̄ma medius terminus sub maiore ponitur extremitate, in secūda ꝟo maior sub medio, ꝛ ꝓpterea in scda ex maiore in toto falsa cum minore vera sequi pōt vera cōclusio, in p̄ma autem nō, nec valet etiam, si eadem in vtraq̄ conclusio ꝯcludit̄, ꝙ ꝓpōnes eedeȝ esse debeant, nāq̄ si maior q̄ in scda erat in toto falsa terminis ad seipsam ꝯuertat̄, nō amplius in toto, sed in parte falsa efficiet̄, vt in exēplo iam supra allato, nullus equus aīal, omnis homo animal, nullus homo equus, si enim maiorem dicentem, nullus equus aīal in seipsam verterimus hūc in modū, nullum aīal equus, nō amplius in toto erit falsa, sed in parte efficietur.

Dubiuȝ qūo ex maiore in toto falsa minore vera possit ꝯcludi vera ꝯclō i 2ª s' hª vero nō. Solo/Iȝ 2ª a hª descēdat non tñ ex eisdē seq̄ oȝ cōclusio eadē.

¶ Manifestum ꝟo ꝛ in syllogismis in parte, nihil eniȝ ꝓhibet a, b/qdem omni, c/aūt alicui inesse, ꝛ b/alicui c/nō inesse, vt aīal omni homini, albo ꝟo alicui, hō aūt alicui albo nō inerit. Si igitur positum fuerit a, b/qdē nulli inesse, c/ꝟo alicui inesse, vl'is ꝓpositio tota falsa, quę autem in parte vera, ꝛ ꝯclusio vera.

¶ Posteaq̄ vl'es oēs cōplicationes exposuit, iam ad particulares se ꝯfert, quę totideȝ modis variari possunt, quot ꝛ he quę vniuersaliter proferebantur pręterq̄ ꝙ minor, quę est in parte, neq̄ in toto, neq̄ in parte vere dici pōt, aut vera/aut falsa esse, ꝛ p̄mum de ea sermoneȝ facit quę maiorem habet vniuersalem negatiuam totam falsam, cum minore vera inquiens ex hoc genus ꝓpōnibꝰ posse veram colligi conclusioneȝ, vt in exemplo, nullus homo animal, aliquod album animal, aliquod albū nō est hō. ¶ Sed statim dubitatione dignuȝ cur hāc ita Phs pręposuerit, non anteȝ eas, quę vtrasq̄ falsas habent, quemadmodum supra factuȝ fuit. ¶ Respondeo, hoc ideo fecisse Phm, q̄ȝ complicationes istę maiorem cum pręcedentibꝰ similitudinē habebāt, q̄ȝ he quę vtrasq̄ retinent falsas. ¶ Sed diceret aliquis cōtra hoc arguens, videt̄ oppositū potius faciendū fuisse, quū ꝓxime egerit de habentibꝰ vtrasq̄ falsas ꝯm parteȝ. ¶ Dicimus istas quodāmodo melius cōsonare ijs quę hic ꝯferunt̄, q̄ȝ ijs quę ambas retinent falsas, ille enī partē hn̄t veritatis ac falsitatis partē, he aūt nihil penitus veritatis obtinēt, ꝛ ꝓpterea eas quoq̄ superius Aristoteles coaptauerat ac ꝯiunxerat cū hn̄tibꝰ falsaȝ vnā ꝛ alterā verā. Sȝ de his satis.

Dubiuȝ de ordine coniugationum.

Solutio.

Instantia.

Solutio.

¶ Cõsimilr vero ⁊ quãz affirmatiua accipitur a/b, accidit eniz a, b/ qdez nulli, c/ aũt alicui nõ inesse, ⁊ b/ c/ alicui nõ inesse: vt aial nulli ināimato, albo vero alicui: ⁊ inanimatuz nõ inerit alicui albo. Si itaqꝫ positũ fuerit a, b/ quidez omni, c/ vero alicui nõ inesse, a/ b/ quidem ꝓpositio vlis, tota falsa, a/ c/ aũt vera: ⁊ ꝯclo vera, ⁊ si vlis vera qdẽ posita fuerit, que vero in parte falsa, nihil enim prohibet a/ ⁊ b/ ⁊ c, nullũ sequi, b/ tamẽ alicui c/ nõ inesse, vt aial nullum numerũ ⁊ inaiatum, ⁊ numerus aliqđ inanimatum nõ seqtur. Si igit̃ positũ fuerit a, b/ qdem nulli, c/ vero alicui, cõclusio quidẽ erit vera ⁊ vlis ꝓpositio: que aũt in pte falsa, ⁊ quã affirmatiua ponit̃ vlis ꝯsimilr: accidit eniz a/ ⁊ b/ ⁊ c/ toti inesse: b/ tñ nõ sequi aliqđ c/ vt genus speciem ⁊ differẽtiã: aial eni oẽm hoiez ⁊ totum pedestre sequit̃, homo aũt nõ oẽ pedestre: q̃re si acceptũ fuerit a, b/ qdem toti inesse, vlis quidem ꝓpositio vera: que autez in parte falsa, conclusio autem vera.

¶ Exponit quõ ex maiore affirmatiua in toto falsa cũ minore negatiua vera cõcludi possit vera ꝯclo/ vt in exemplo, oẽ inanimatũ aial, aliqđ albũ nõ est aial, aliqđ albuz nõ est inaiatũ. [Et si vlis vera quidez.] Prius acceperat maiorẽ totaz falsaz, nũc eandẽ verã accipit cũ minore falsa, puta in exẽplo, nullus nũerus aial, aliqđ inaiatuz aial, aliqđ inanimatuz nõ est numerus. [Et quãz affirmatiua ponitur vlis.] ⁊ si iqꝫt maior vlis affirmatiua vera extiterit cũ minore negatiua in parte ⁊ falsa, veruz sequi põt, puta in exemplo, omnis homo animal, aliquod pedestre non est animal, aliquod pedestre non est homo.

¶ Planũ vero ⁊ qꝫ ex ambabus falsis erit conclusio vera, siquidez ꝯtingit a/ ⁊ b/ ⁊ c/ toti inesse: b/ tñ aliqđ c/ nõ seq, si eniz acceptuz fuerit a, b/ quidẽ nulli, c/ vero alicui inesse, ꝓpõnes qdem ambe false, cõclusio autez vera, cõsimilr vero ⁊ quã vlis ꝓpõ est prędicatiua: que autẽ in parte priuatiua: accidit nãqꝫ a, nullũ qdem b, c/ vero omne sequi, ⁊ b/ alicui c/ non inesse: vt aial sciam quidẽ nullã, hoiez vero oẽm seqtur: scia aũt nõ oẽm hoiem, si igit̃ acceptũ sit a, b/ quidẽ toti inesse, c/ aũt aliqđ non seq: ꝓpõnes quidem false, sed conclusio vera.

¶ Posteaqꝫ superius mõstrauit, quõ ex altera vera ⁊ falsa, altera sequit̃ ꝯclo vera, impñtia ostendit quõ idem fieri possit ⁊ ex ambabus falsis, vt in exẽplo, nullus hõ aial, aliqđ iaiatũ aial, aliqđ inaiatũ nõ est hõ. Ipse vero in cõtextu exẽplũ nõ posuit ad hanc enarrandã cõplicationẽ, ⁊ hoc fortasse fecit de industria, si eni recte aiaduertamus nõ poterit minor falsa sm nãz accipi, sed si ea falsa erit/ positione falsa erit, ⁊ ꝓpterea qꝛ vnũ ⁊ idẽ exẽpluz vli ac particulari complicatiõi ex ambabus falsis satisfacere poterat, ideo nõ iniuria exẽpluz hoc in loco Phs ꝑtermisit tanqꝫ reyciens nos ad superiora, qꝫqꝫ hoc ita sit mõstrauit ⁊ ipse in cõtextu quãz ait, [siquidẽ ꝯtingit a/ ⁊ b/ ⁊ c/ toti inesse,] ita eni se hñt antiquissimi codices, qđ idẽ est, ac si diceret, si a/ b, ⁊ a/ c/ ꝓpositiões vtreqꝫ vles extiterint a/ b/ affirmatiua vera, ⁊ b/ c/ negatiua vera, si trãspositę proferant̃, vt que est affirmatiua efficiat̃ negatiua ⁊ q̃ negatiua affirmatiua, tunc ambe false erunt. Aliter tamẽ in quibusdã exẽplaribus legit̃ cõtextus iste, quidã enim codices sic se hñt. [Siquidẽ cõtingit a/ ⁊ b/ ⁊ c, huic qdẽ oi, illi vero nulli inesse,] qđ si ita est/ planior ac facilior cõtextus snia erit. [Consimilr vero/ ⁊ quã vlis ꝓpositio.] Exponit alterã cõplicationẽ ex maiore vlr affirmatiua cum minore in parte vtrisqꝫ falsis verũ ꝯcludentẽ, vt ois scia aial, aliqs hõ nõ est aial, aliqs hõ nõ est scia. Tacuit autẽ hoc in loco reliquas duas cõiugationes, que ex vtrisqꝫ in parte falsis/ verã colligunt ꝯclonẽ, hoc vero ideo factũ est, qꝛ vnusqsqꝫ facillime complicatiões istas erigere poterat. Nos aũt ⁊ harum exẽpla in mediuz afferamus, puta nullum albũ aial, aliqđ inaiatuz aial, aliqđ inaiatum non est albũ, itẽ omne albũ aial, aliqs hõ non est aial, aliquis homo non est albus. Et ita cum Deo hanc quoqꝫ secũdã transegimus figuram, ad tertiam transituri.

¶ FIGVRA TERTIA.

Erit autẽ ⁊ in vltima figura per falsas totas, ⁊ ad aliqđ vtraqꝫ, ⁊ altera qdẽ vera tota: altera vero falsa, ⁊ hac ad aliquid falsa: illa autez tota vera/ ⁊ ecõuerso, ⁊ quotcũqꝫ modis aliter contingit transumere ꝓpõnes: nihil eni ꝓhibet ⁊ a/ ⁊ b/ nulli c/ inesse/ veluti ⁊ hõ ⁊ pedestre nullũ inaiatuz sequit̃, hõ tñ alicui pedestri inest. si igit̃ acceptuz fuerit a/ ⁊ b/ oi c/ inesse, ꝓpositiones quidez tote false: ꝯclusio aũt vera.

Superest adhuc exponẽdũ quõ in tertia atqꝫ vltima figura ex falsis ꝓpõnibus vera conclusio colligi possit, hoc igit̃ impñtia facit Aristoteles inquiens/ hac in figura, variatis quõcũqꝫ cõplicationibus posse ex falso aũte verã sequi ꝯnem, siue ambe false, siue altera tñ extiterit, ⁊ hoc vel in toto vel in parte, quemadmodũ ⁊ in pręcedentibus discussum est. Primũ aũt exorditur ab vlibus complicationibus, vles voco nõ que vlez habeãt ꝯnem, sed que ex vtrisqꝫ cõstãt ꝓpõnibus vlr, ait ergo qꝫ ex ambabus affirmatiuis in toto falsis in tertia figura sequi põt ꝯclo vera/ vt in exẽplo, omne inaiatũ hõ, omne inanimatũ pedestre, aliqđ pedestre homo.

¶ Cõsimilr vero ⁊ hac qdẽ priuatiua, illa autẽ affirmatiua existẽte: accidit eniz b/ quidẽ nulli c/ inesse, ipsum vero a/ omni, ⁊ a/ alicui b/ non inesse: vt nigrum nulli cygno: aial aũt omni, ⁊ aial nõ omni nigro: q̃re si acceptũ fuerit b/ omni c, ipsum vero a/ nulli, a/ alicui b/ nõ inerit: ⁊ cõclusio quidẽ vera: ꝓpõnes aũt false: ⁊ si ad aliqđ vtraqꝫ falsa, erit ꝯclo vera: nihil eni ꝓhibet ⁊ a/ ⁊ b/ alicui c/ inesse: ⁊ a/ alicui b, vt albũ ⁊ honestũ alicui aiali inest, ⁊ albũ alicui honesto. Si igit̃ positũ fuerit a/ ⁊ b/ omni c/ inesse, ꝓpõnes qdẽ ad aliqđ false: ꝯclusio aũt vera: sed ⁊ quã a/ c/ priuatiua ponit̃ cõsilr, nihil enim ꝓhibet, a qdẽ alicui c/ nõ inesse: ipm vero b/ alicui iesse: ⁊ a/ b/ nõ omni inesse: vt ho-

nestum

Nota quare Phs i hac cõiugatione particulari exemplum praetermiserit.

Alij codices manu scriptos ⁊ impressos hoc ita habere.

Exẽpla a philosopho pretermissa ab authore ponit̃.

nestū alicui aīali nō inest: albū vo alicui inest ⁊ albū nō omni honesto: quare si acceptum fuerit: a/qdē nulli c/ipm vo b/oī ambe ppositiones ad aliqd false: cōclusio autem vera.

¶ Prius acceperat ambas vl'r affirmatiuas ⁊ falsas in toto, nūc maiorē capit negatiuā cū minore affirmatiua ambas vles ⁊ in toto falsas iquiēs ex his ēt posse veꝝ ɔcludi puta/nullus cygnus aīal, oīs cygn⁹ nigrū, aliqđ nigrū nō est aīal. [Et si ad aliqd vtraqꝫ falsa.] Supra exposuit ɔplicatiōes ex vtrisqꝫ i toto falsis verā colligētes ɔclōnē, nūc eas enarrat q̄ ex vtrisqꝫ falsis in parte illud idē faciunt, ⁊ prius quō ex vtrisqꝫ affirmatiuis exēplū afferēs, oē aīal albū, oē aīal honestū, aliqđ honestū albū. Cōsilr ⁊ p eosdē terminos exēplū de negatiua poterim⁹ ponere, vt nullū aīal albū oē aīal honestū, aliqđ honestū nō est album.

¶ Cōsimil'r vo ⁊ quū hec qdeꝫ tota falsa: illa aūt tota vera accipit: accidit eniꝫ ⁊ a/⁊ b/ seq omne c/a: tamē alicui b/non inesse: vt animal ⁊ albū oēm cygnū seqtur: aīal tñ nō oī inest albo, his igitur positis terminis/si acceptum fuerit: b/quidē toti c/inesse: a/ vo toti nō iesse: b c/quidē tota erit vera: a c/aūt tota falsa: ⁊ cōclusio vera. Consimil'r vero ⁊ si b c/quidem falsum: a c/aūt verū: ijdeꝫ enim termini ad demonstrationē/nigrū/cygnus inanimatum.

¶ Duculqꝫ pertractauit quō ex vtrisqꝫ falsis veꝝ ɔcludi possit/abhinc tractatur⁹, quonā pacto ex altera vera ⁊ falsa altera colligat ɔclo vera, ⁊ prius agit de negatiua ɔplicatione, sic eni q̄ dixit/magis superioribus coherebunt, vt in exēplo, nullus cygn⁹ aīal, oīs cygnus albū, aliqđ albū nō est aīal. [Cōsimil'r vo ⁊ si/b c.] eodē inquit mō ex falso verū sequet/si maiorē totā posuerimus verā, cū minore falsa tota, puta in exēplo, nullus cygnus niger, oīs cygnus inanimatū, aliqđ inaīatū nō est nigrū. [ydē eni termini.] existimo mendū esse in ɔtextu, nisi forte ydē dixisset, hoc est siles, satius cēseo legendū esse, quēadmodū nōnulla hñt exēplaria, nā tales termini ad demōstrationē, maximā, n. apud grecos cognationē ac silitudinē hñt voces iste. οἱ γάρ δυτι. καί οἱ γάρτοσ οῦτοι.

Codices manu scripti ⁊ impressi hmam lectā habent.

¶ Sed ⁊ si ambe accipiantur affirmatiue: nihil eni phibet: b/qdeꝫ sequi oē c: ipm vo a/toti nō iesse: ⁊ a/alicui b/inesse/vt aīal omni cygno: nigrū aūt nulli cygno: ⁊ nigruꝫ inest alicui aīali: quare si acceptum fuerit a/⁊ b/omni c/inesse: b c/quideꝫ tota vera: a c/aūt tota falsa ⁊ ɔclusio vera. Sed consimil'r ⁊ quum/a c/ accepta fuerit vera: per eosdem namqꝫ terminos demonstratio.

¶ Duculqꝫ posuit cōplicatiōes q̄ ex minore affirmatiua ⁊ maiore negatiua ɔstabāt, nūc eas exponit que vtrasqꝫ retinent affirmatiuas inquiens, ex maiore tota falsa cum minore vera posse verū ɔcludi, vt in exēplo, oīs cygnus niger, oīs cygnus aīal, aliqđ aīal nigrū. [Sed cōsimil'r.] eodē inquit pacto fiet si maiorē in toto verā accipiamus cū minore falsa itidē in toto, vt in eisdē terminis, oīs cygnus aīal, oīs cygnus nigrū, aliqđ nigrum animal.

¶ Rursus ⁊ quū hec qdeꝫ tota vera extiterit: illa aūt ad aliquid falsa: accidit eniꝫ b/quideꝫ omni/c/inesse: a/vero alicui ⁊ a/alicui b/vt bipes quidē omni hoī/honestū aūt nō omni: ⁊ honestū alicui bipedi iest. Si igitur acceptuꝫ fuerit ⁊ a/⁊ b/toti c/inesse: b c/quideꝫ tota vera: a c/aūt ad aliquid falsa: sed conclusio vera: cōsimil'r autē ⁊ si/a c/vera: b c/vero falsa accipiatur: ijsdem namqꝫ terminis transpositis: erit demonstratio.

¶ Supra recēsuit ɔplicatiōes q̄ ex altera vera in toto ⁊ altera itidē falsa cōstabāt, nūc eas recitat, q̄ alteraꝫ verā in toto, alterā aūt ad aliqd falsaꝫ habēt inquiēs, ex minore falsa in pte cū minore i toto vera posse verā colligi ɔclusionē, vt in exēplo, oīs hō honestū, oīs hō bipes, aliqđ bipes honestū, q si terminos ac ppōnes trāsponamus/efficiet maior in toto vā cū minore ſm qd falsa, puta, oīs hō bipes, oīs hō honestū, aliqđ honestū bipes.

¶ Et si hec priuatiua: illa aūt affirmatiua sit: qm̄ eni accidit b/quidē toti c/inesse: a/ vo alicui: ⁊ qñ sic se habeant a/non omni b/ si acceptum fuerit b/quidē toti c/inesse: a/ vo nulli: priuatiua quidē ad aliquid falsa: altera auteꝫ tota vera ⁊ cōclusio. Rursus qm̄ monstratū est/qm̄ quū a/nulli inest c/ipsum vo b/alicui: accidit a/alicui b/nō inesse: planuꝫ q ⁊ quum a c/tota vera sit: b c/aūt ad aliquid falsa: accidit conclusionē veram esse: si enim acceptum fuerit a/nulli c/ipsum vo b/omni/a c/quidem tota vera: b c/autem ad aliquid falsa.

¶ Eodē inquit pacto ex maiore negatiua ſm qd falsa cū minore affirmatiua vera in toto/poterit vera ɔclusio seq ipse aūt exēpla reticuit/qm̄ termini supra adducti poterūt ad haꝝ ɔplicationū mōstrationē adaptari, puta/null⁹ homo honestū, oīs hō bipes/aliqđ bipes nō est honestū, sic eni maior ſm qd falsa cū minore vera in toto, aut ecōuerso, sed tūc alij termini in ostēsione accipiēdi, puta/nullū nigrū albū, oē nigrū bipes, aliqđ bipes nō est albū, ita eni maior vā in toto cū minore ſꝫ qd falsa. [Et hacten⁹ de vlibus ɔplicationibus e qbus si recte aiaduertimus/ binas omisit/vnā ex maiore falsa in toto, cū minore falsa ſm quid, alterā ecōuerso se habētē, quaꝝ exēpla nos in mediū pponēda duximus/vt nullus hō aīal, oīs homo albū, aliqđ albū nō est aīal, ⁊ ecōuerso, nullus hō albū, oīs homo equus, aliquis equus non est albū, ⁊ si affirmatiue fuerint vtreqꝫ cōsimil'r, vt oīs homo equus, oīs homo albū, aliqđ album est equus, aut oīs homo albuꝫ, oīs homo equus, aliquis equus est albū.] [Si vero quispiā circa pdicta dubitaret, cur in prima figura ex maiore falsa in toto cū minore vera nō sequat vera cōclusio. in tertia aūt ēt, quū tñ aliog tertia a prima deducat eadeꝫ maiore remanēte, sola minoris ɔuersione.] [Dicimus quemadmodū ⁊ supra asserebamus diuersam mediꝫ positionē in cā esse, ⁊ ppterea nō mirandū si vnū in vna figura fieri pōt, in alia minime, sed ad reliqua transeamus.

Hic ponunt exēpla que ab isto pretermissa.

Dubiū cur ex maiore in toto falsa ⁊ minore vera: in tertia sequat vera ɔclo: in prima vo non.

Solutio.

¶ Ceterum ⁊ in syllis in parte manifestuꝫ: q oino erit verū per falsa: ijdeꝫ eniꝫ termini accipiendi: ⁊ qñ vl'es sint ppōnes: qui quidem in affirmatiuis affirmatiui: qui vero in priuatiuis/priuatiui: nihil eniꝫ differt quū nulli iste

omni accipere inesse: ⁊ si alicui inerat vlr ca-
pere ad terminoꝝ expōnē: itidē ⁊ i priuatiuis.

¶ Breuibus de particularibus agit cōplicationib⁹, ⁊ hoc quia eadē exēpla que vlib⁹ deseruiebāt, pōt ⁊ particularibus satisfacere, in nullo eni dānt particulares ab vlib⁹, nisi ꝙ ꝓpositio particularis siue maior siue minor non pōt accipi falsa neq; sm totū neq; sm partē, nisi forsasse sm pdicationē, quēadmodū ⁊ supra Philoponus asserebat. In particularibus itaq; cōplicationibus aut ambe sm totū false erūt, aut altera sm partē, ⁊ altera quodāmodo sm totū lz nō vere, aut altera falsa erit, ⁊ vera, altera ⁊ h siue maior siue minor, siue in toto, siue in parte. Exēpla āo in mediū afferre superuacaneū penitus eē duco, qm quēadmodū ⁊ Aristoteles in cōtextu refert ydem termini ⁊ vlibus ⁊ particularibus deseruire pōt cōplicationibus, si eni qō vliter enunciat, in parte pmlerimus, que antea vlis nūcupabat, nūc appellabit in parte. [nihil enim dīt.] sensus est, nihil interest, quū nulli insit, facere ꝓpōnē falsam ⁊ accipere ꝙ omni insit, ⁊ ecōuerso, ⁊ quū alicui insit vliter capere tanq; de omni pdicet, sic enim erit ꝓpositio in parte falsa, ꝙ si vliter accipi pōt termini isti, nil ꝓhibet quin ⁊ ydes assumant in parte, ⁊ ita termini qui ad vniuersales vtiles erant complicationes, iis ēt que sunt in parte accōmodabuntur.

Nota pticularem non posse recte accipi vl in toto vel in pte falsam vt supra.

¶ Planum igit ꝙ si quidē sit conclusio falsa: necesse est falsa esse: ex quibus est ratio: aut oia aut q̄dā, qū aūt vera, nō necesse est veruz esse: neq; aliquid neq; oia: sed est, quū nulluz eoꝝ q̄ in syllō veꝝ sit: ɔclōnē ɔsilr veraz esse, nō ex necessitate tamen: causa aūt qm qū duo sic se inuicē habeāt: vt quū ex necessitate alterum sit, ex necessitate alteruz existat: quū hoc quidē non sit, neq; alterū erit: quū aūt sit, non necesse alterū esse: sed quū idem sit ⁊ non sit: impossibile ex necessitate esse idem.

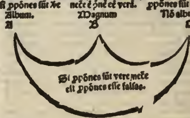
¶ Tanq; Porisma quoddā geometraruz more ex supra mōstratis infert inquiēs ex pdictis planū esse, ꝙ si ɔclō est falsa, necesse est ꝓpōnes falsas esse, aut ambas, aut alterā, si aūt ē vera, accidit ꝓpositiones aliqū vtrasq; veras esse, nōnunq; falsas, iterdū vnā falsaz ⁊ alterā veraz. [Causa autē.] Causa inquit ꝙ res ita se habeat, est, qm a destructo ɔnte ad aūs destruendū optime rōcinamur, ⁊ a posito aūte ad ɔns ponendū, non aūt a destructo aūte, aut a posito ɔnte, ⁊ ꝓpterea quū verū ⁊ esse eandē vim in syllō obtineāt, si aūs erit verū, cōsequēs erit verū, ⁊ si ɔsequēs falsuz, aūs falsum, qm si aūs est, ɔns est, ⁊ si ɔns nō est, aūs nō est, hec eni oia in priori volumine ptractata sunt, nō autē sequit ꝙ si aūs sit falsum, ɔns etiā ex necessitate sit falsuz, neq; si ɔns sit veruz, ꝙ aūs sit verum, quū nulla rōne syllogistica argumētū valeat a posito cōsequēte ad aūs ponēdū, aut a destructo aūte ad ɔsequens destruendū, Imo pōt ɔns esse aut verū esse, lz aūs nō sit aut nō sit verū, nā quēadmodū optime inquit ⁊ Leo Hersonis ꝓpriū quodāmodo ɔntis est, vt in plus se hēat, q̄ aūs, aut saltē nō in minus, ⁊ qm posito superiori, nō necē est iferius poni, ideo ⁊ ɔnte posito, nō est necessarium aūs poni. Hoc itaq; est qō voluit Phs, quū iquit. Causa aūt qm qū duo sic se inuicē habeāt, ⁊ quū ex necessitate alterum sit, ex necessitate alterū existat, quū hoc qdem idest ɔsequēs nō sit, neq; alterū, idest aūs erit, quū aūt sit subaudi ɔns nō necesse alterū, idest aūs esse, sed quū idē sit

Porisma h est corro⁹ sequēs ex dcis.

Nota q̄re ex falso posse sequi verū nō econtra.

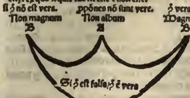
Nota qd sit ꝓpriuz ɔntis vt iquit Leo Hersonis.

⁊ nō sit impōle ex necessitate eē idē, hoc est fieri nō pōt vt eadem cōclusio sequat ex necessitate ac ratiocinij vi ex eodem antecedēte ⁊ posito ⁊ perempto.

¶ Dico aūt vt quū sit a, albuz b, esse ex necessitate: ⁊ quū non sit albū a, b, esse ex necessitate: quādo eni quū hoc sit albū a, necesse est hoc magnum esse b, quū vero magnū b, sit c, nō album: necesse est si a, albū c, non esse album.

¶ Simplicioris doctrine grā ponit ⁊ elātoꝝ terminoꝝ ēt notoꝝ exēplū, sensus itaq; est, dico fieri nullo mō posse, vt quū sit a, aūs ex necītate seq̄t b, ɔns, ⁊ iterū quū nō sit ex necītate seq̄t idē b, puta, sit a, albū b, magnū, dico nō posse eē, vt quū sit albū ex necītate sit magnū, ⁊ iterū quū nō sit albū, necīo sit magnū, qō si negas, ponas ḡ ꝙ a pōne ipsi⁹ a, seq̄t b, ⁊ iterū a destructiōe a, idē iferat b, dico ex h ɔcludi posse, idē sil eē ⁊ nō eē, qō perq; absurdū est, qō āt h ita sit, mōstro, sz pus ponam⁹ aūs a, ɔns b, destructionē aūtis c, siue, albū magnū nō albū. Suppositū itaq; supi⁹ fuit ex a, aūte seq b, ɔns, siue ex albo seq magnū, ⁊ iterū si a pōne ɔntis ad aūs ponēdū rōciniū sit, vt plani⁹ si ɔne āa existe ex necītate ꝓpōnes ēt āe sūt, nimirū si b, h est ɔns erit, aūs quoq; futuꝝ ē, sz aūs ipsi b, erat c, qm supposuim⁹ ex aūte destructo necīo idē ɔns iferri, ḡ idē sil erit ⁊ nō erit, vt in exēplo. si albū est, vel ēt albū nō est magnū ē, ⁊ si ē magnū ɔns est ēt suū aūs nō albū, supposuimus eni ex illis duob⁹ aūtib⁹ seq ex necītate hoc ɔns, igit si est albū nō est albū, qō fieri negt. Hec itaq; oia adducta in mediū sunt, vt manifestū sit, ꝙ si ɔ est vera, non necē est ꝓpōnes veras eē, qm si sic eēt, sequeret rōcinīū valere a posito ɔnte ad aūs ponēdū, qō falsuz ꝓculdubio est, ⁊ ex quo sequit idē sil esse ⁊ non esse.

¶ Et quādo duobus existētibus altero existēte: necesse est alteꝝ eē: hoc nō existēte: necesse est a, nō esse, b, āo nō existēte magno: non pōt a, albū eē: a, āo nō existente albo si necesse est b, magnū esse: accidit ex necessitate b, magno non existente ipsuz b, magnū esse: hoc autem impossibile: si eni b, non est magnū a, non erit

album ex necessitate: si igitur nõ existente hoc albo b: erit magnum: accidit si b/ non est magnum: esse magnum tanq̃ per tria.

℃ Ista adducunt ad monstrandũ ex eodem añte posito ac perempto nõ sequi idẽ ɔña ex necessitate, qm̃ si ita foret, sequeret idem incõmodũ/qđ supra, ponamus ĝ nos dilucidioris doctrine gr̃a, a/añs, b/ɔ̃sequẽs, c/oppositum cõsequẽti, τ d/oppositũ añti, τ e/iterũ ipsum ɔ̃sequẽs, ga ergo cõcessis ex a/sequit b/qm̃ in vnoquoq3 bono syllo ex añte necessario infert cõsequẽs, igit τ ex c/ sequet d/ hoc est ex opposito ɔ̃sequenti oppositũ añti, hoc enĩ sup monstrauimus, sed ex d/quẽadmodũ supposuimus sequitur/e, igitur a p̃mo ad vltimũ ex c/sequit e/qđ idez est ac si diceremus/ex opposito cõsequenti sequi ex necessitate ipsum cõsequẽs, puta in exẽplo, si quũ est albũ ex necessitate est magnũ, ergo quũ nõ est magnũ nõ erit album, sed quũ non est albũ ex supposito est magnũ, igit quũ nõ est magnũ/est magnũ, qđ p absurdũ, τ hoc est qđ voluit Phs, quũ inqt. Si enĩ b/nõ ẽ magnũ a/nõ erit albũ ex necessitate a ɔ̃sequẽte destructo ad añs destruendũ. Si igit nõ existente hoc albo b/erit magnũ, hoc est/si a destructione añtis ad cõsequẽs syllo sit, veluti aduersarius cõcederet, accidit si b/non est magnũ, idem b/esse magnum tanq̃ p tria, hoc est per syllm̃ in toto hypotheticũ, quez supra diximus vocari per tria, qm̃ ad minus trib⁹ suppositorũ ppositionibus claudebat, quemq3 moderniores appellant ratione a p̃mo añte ad vltimũ ɔ̃sequẽs, fiat igit hũc in modũ. Si b/nõ est, a/nõ ẽ. si a/nõ est, b/est, ĝ si b/nõ ẽ, b/est. Est itaq3 syllogismus quasi per totũ hypotheticus τ tanq̃ per tria, nõ autẽ vere per tria, qm̃ scda ɔ̃sequẽtia non est legitima, sed si admittamus hanc bonã esse, procul dubio erit verus syllo per tria. ℃ Habemus itaq3 in sũma φ si ɔclusio est falsa, necesse est aliquã ppositionũ cõsimiliter falsam esse, nõ autẽ si est vera, ppterea ppositiones vere sunt, accidit enim quãdoq3 eas falsas esse, qm̃ quemadmodũ τ Aluludus Rosadis inquit, verũ absolute cõmunis est vero, qđ ostendit per syllm̃, sunt eniz cõplures ppositiones vere, que nullo ratiocinio mõstrari possunt, veluti p̃me animi conceptiones, τ verũ etiam qđ syllogismo ostendit, nil prohibet, φ pluribus mõstrari valeat ratiociniis, τ ideo cõclusio vera poterit τ p ppositiones veras colligi tanq̃ per vnum syllm̃, τ per falsas etiã tanq̃ per aliũ. ℃ Sed de his hactenus, iam enim expleuimus diuino fauente auxilio oĩa quẽ ad scdam potestatem attinebant syllogisticã, exposita primũ capituli huius intẽtione, deiceps pertractata ac soluta questione quõ ex falsis vera sequi possint, addita insuper τ altera quonã ratio in qua ex falso verũ deducit, ratiocinatio ac syllogismus sit. Deinde τ rationẽ in medium adduximus cur nonnullas cõplicationes Phs tacuerit, τ cur ex maiore in toto falsa cum minore vera itidem in toto, aut etiã in parte falsa non possit verũ ɔcludi. Deinceps enarrauimus quõ cognoscendũ quãdo ex falsis verum sequi potest/que sit in parte falsa que in toto/quoq3 particularis ppositio nõ s̃m existentiã, sed predicationẽ falsa accipi possit. Postea τ mediã aggressi figuraz exposuimus cur de huius pertractans complicationibus a secũda inceperit non a prima, mox τ dubitatione soluta cur in p̃ma figura ex maiore falsa cum minore vera/sequat conclusio vera, in p̃ma aũt non, deinceps τ duplex contextus expositus/ac postea tertie quoq3 figure dictio emendata, solutis inibi dubitationibus quibusdã/ac demũ expositũ, qđ voluerit Phs/quũ dixit tanq̃ p tria. Sz de his iã pactis ad ea que de circulari monstratione sequunt trãseamus.

Syllo p tria: hoc est i totũ hypotheticus quẽ moderni vocãt a p̃mo añte ad vltim̃ cõsequens.

Verũ absolute cõmune est vero per syllm̃.

Epilogus eorũ que dicta sunt in caplo de scda pte syllogistica.

DE CIRCVLARI MONSTRATIONE.

Circulo aũt τ ex se inuicẽ monstrare est per cõclusionẽ τ eo qđ predicatione retrouersum se hz: alteraz accipientẽ ppositionẽ ɔcludere reliquaz: quã accipiebat in altero syllo: quemadmodũ si oportebat monstrare: φ a/omni c/inest: mõstrauit autẽ per b. Rursus si ostenderet φ a/inest ipsi b/accipiẽs a/ipsi c/inesse: c/ vero ipsi b/ τ a/ipsi b. Prius autez econuerso accipiebat b/inesse ipsi c/ aut si oportet monstrare φ b/iest ipsi c/si accipiat a/de c/que erat ɔclusio b/vero de a/inesse: sed prius acceptuz fuerat econuerso a/de b. Aliter autem nõ est ex se inuicẽ ostendere: siue eniz aliud mediũ accipiet/non circulo: nihil enim accipit ex iis/que eadẽ sunt: siue horũ aliquid: necesse alterum solum: si nãq3 ambo: eadẽ erit cõclusio: oportet autem alterum.

Binas hucusq3 syllogisticas potẽtias absoluit Aristoteles accessur⁹ ad tertiã, que est/quõ ex ppõnibus ɔclonẽ, τ ex ɔclone ppõnes mõstrare possimus. Hoc enĩ est in circulũ tendere, nã quẽadmodũ circulus a quoq3 puncto incipere põt, τ in quẽcũq3 desinere, ita circularis rõcinatio a quacunq3 ppõne exordiri τ in quãcũq3 desistere, oĩs enĩ enũtiatio que in circulari ponit mõstratione, τ ɔclo τ ppõ eẽ põt, veluti in circulo quilibet pũctus τ p̃n⁹ τ finis, τ in versib⁹ etiã illis, quos circulũ vocare cõsueuim⁹, a quocũq3 versu exordiũ facere possumus, quẽadmoduz vt in phedro ait Plato in epigrãmate, qđ Herodotus recitat Homerum cõposuisse in Midę regis Sepulchrũ, ad hãc similitudinẽ τ oratoria illa dicẽdi figura circulus fuit nũcupata, quaz definiẽs Hermogenes Tarseus lecto 4° de inuentione inquit. Circulus est/a qbus aliquis noĩbus ceperit, in eadẽ rursus dsinere posse, veluti in exẽplo/tibi pater erat fur/ siquidẽ erat similis tibi. Sunt qui τ numeroz quosdam circulos vocẽt, puta eos qui a seipsis icipiẽtes in seipsos etiã desinunt/vt senarius, si enĩ multiplicet in senarium iteruz prodibit, sed de his agere nõ est presentis negocii, satis sit modum istum ostendendi circulũ nũcupari nomine, vt sũt pleraq3 alia, trãslato a geometria. Hunc igit greci κύκλον vel κύκλῳ δεῖξιν vocant, τ διάλληλον δεῖξιν. Circulũ qdẽ ea de causa, quã supra recitauimus, mutuã vero seu coalternatã monstrationẽ, qm̃ ex se inuicẽ mutua ostensione monstrant. ℃ Ceterũ anteq̃ vlterius progrediamur, querẽda p̃us nõ nulla, ac p̃mo an mõstrãdi modus iste legitime fieri possit, deinceps si fiat/ an rõcinũ ac sylli noĩe vocandus sit, mox si ratiociniũ est/ cui⁹ artificis instr̃m sit, an demõstratorii/an dialectici/an sophiste. ℃ Circulũ itaq3 in syllis fieri non posse nõnullis visum est, ppterea φ ratio atq3 argumẽtũ omne per ea/ que manifesta sunt/ea que latent mõstrare ɔ̃sueuit, neq3 enĩ ex ignoto ignotũ neq3 ex noto eque notũ/nec demuz ex ignoto notũ ostendi põt, quare quũ argumentuz oẽ in monstrationẽ dirigat tanq̃ in finẽ, sequit monstrationẽ istã icircularẽ fieri nullo modo posse. ℃ Preterea quam p̃ncipiũ petimus ratiocinationẽ syllm̃q3 destruimus, sed circulus oĩs id qđ est in p̃ncipio petit, quũ ex ignota ɔclone notas iferat ppões, igitur circulus fieri neutiq̃ põt,

Nota cur circularis syllo sit vocatus.

Versus qdaz appellari circulares vt p⁹ poste. Aristoteles.

Oratio qdaz figura apud rhetores circulus vocata est.

κύκλῳ δεῖξις. τ διάλληλος, hoc est circularis τ reciproca ostensio.

Dubiũ an circularis demõstrãdi mod⁹ legitime possit fieri.

Qđ fieri non possit.

Prima rõ.

Scda ratio.

¶ Ad oppositas ptes est Aristotelis ac plerorūq; alioꝝ celebriū viroꝝ sñia. Ad hec respōdētes dicimus circulū seu rōnē circularē multifariā intelligi posse, pmo vt simplicē syll'i formā hꝫ neglecta qualicūq; mā, scdo vt alicui mãe adijcit. tertio atq; vltimo vt in solis causis cōsideraẗ, de pmo consideravit hoc in loco Phs, hic enī tñ modo iquirit quō a ppōnib⁹ ad ɔnē, ꝛ retrouersum quō a ɔclone ad ppōnes possimus legitima rōcinandi regula pficisci nō curātes an ppōnes ɔclusione notiores sint, an ṽo ignotiores. De scdo agiẗ in posteriorib⁹ analyticis, vbi queriẗ an circulo demonstrationē facere valeamus, ꝛ ɔcludit Aristoteles simplr demonstrationem fieri non posse, ppterea ꝙ ex nā notioribus semp pcedit, quare si circulus in demōstrationibus efficereẗ, nimirū eadē priora ac posteriora simplr essent, quare relinquiẗ aut demonstrationē circulo nullā esse, aut si est nō esse simplicē demonstrationē neq; eā, quā vocāt cāe ꝛ existētie, sed si fieri pōt, quemadmodū ꝛ Alulidus Rosadis inquit in posteriora analytica in expōne sua magna, efficieẗ iter demōstrationē cāe ꝛ demōstrationē existētie, ꝛ hec est de qua dicere possumus, ꝙ aliqñ pncipiū pōt petere, quid autē sit demōstratio cāe, ꝛ quid demōstratio existētie posteriora iterpretantibus exponēdū relinquo. ¶ De tertio autē circuli modo agit idē Aristoteles in 2° posterioꝝ, quū inquit aliqñ accidere vt cause circulū faciāt, vt madefacta terra causat vaporē, vapor nubē, nubes iterū terrā madefacit, ꝛ ita in gyrum processus efficiẗ. ¶ Ut itaq; ꝛ rōnibus faciamus satis dicimus nō itendere hic Phm monstrare quō demrātio fiat in circulū, que sit a notiorib⁹ ad ignotiora, sꝫ tñ hoc perscrutaẗ, quō simplr sylls in circulum possit erigi, ꝛ qñ vlterius addiẗ circulū oēm pncipiū petere. ¶ Respōdemus petitionē eius, qd est in pncipio multifariā esse, quemadmodū in sequētibus planū erit, vnā que peccat cōtra simplicē syllm, aliam que cōtra demōstratiuū, ac tertiā demum, que ɔ dialecticū. Circulus ergo lꝫ peccet ɔtra demōstrationē, qm ex ignotiorib⁹ notiora arguere cōtendit, nō tñ ppterea peccat ɔtra simplicem syllm, sic enī opus eēt ɔclonē eādē eē alteri ppōnū, sed ista ifra planius elucidabunẗ. Ex his etiā patere pōt circulū oēm syllm, aut potius syllos esse, seu vt exactius loquar potentiā syllogisticā, sic eni dignoscere poterim⁹, qd vi syllogistica possimus efficere, si a ppōnibus in cōclusionē, ꝛ ecōuerso a ɔclone i ppōnes tēdere sciuerim⁹. ¶ Sed diceret aliqs, si circulus iste effici pōt, imo quod amplius si circulares iste reflexiones oēs syllo absoluantur (fiūt enī in quocūq; circulo sylli sex vt mox videbimus) cui artifici deseruiet modus iste pcedēdi in gyrū, ac demū qdnā vtilitatis affert scire hunc in modū rōnes reflectere? ¶ Rñdemus binas ex hoc vtilitates reportari, primā qm accidētia syllo cognoscimus, est eniꝫ accñs quoddā syllo reflecti ita i gyrū, qd etiā Alulidus testaẗ, quū ait, ꝛ accidit syllo, ꝙ inueniẗ in ipso mōstratio p circulū, accidētia ṽo quēadmodū ꝛ Aristoteles in plerisq; locis attestaẗ, magnā partē cōferūt ad cognoscendā diffinitionē, quare si accñs syllo plane itellexerimus, potiorem etiā de ipso sciam obtinebim⁹. ¶ Scda ṽo vtilitas ex hoc prouenies est, qm demōstrator melius sciet a causa in effectū, ꝛ ecōuerso, ab effectu in cām procedere, sic eni circulus quoq; effici cōsueuit, quēadmodū legentib⁹ posteriora manifestū est, ꝛ dialecticus etiā siue tentatiu⁹ poterit idē facē, quū de aliquo periculū sumit, an sic scie aliquis cōsultus, nec ne, ꝛ modo a ppōnibus in ɔclonē, nūc ecōuerso a ɔclone tendit in ppōnes, vnde ꝛ Alulid⁹ ingt sophisticā artē in hac singularē esse per sophisticam eam intelligēs, quā πειραστικὴν seu tentatiuā vocamus.

Cęterū his iam tot tantisq; transactis ad cōtextū redeamus. [Circulo aūt ꝛ ex seinuicē.] Acturus de circulari ac alternata mōstratione prius ipsā describit inquiēs, tunc circularē fieri monstrationē, quū facto iam pmo syllo, cōclusionē accipimus atq; alterā ecōuerso se habentē, ꝛ alterā ppositionū cōcludimus, sic enī qd antea pncipiū extiterat, finiẗ, ꝛ qd finis pn^m efficieẗ. Dixit aūt eo qd pdicatione retrouersum se hꝫ, ꝛ nō ɔuertēte p ɔne, aut ɔuersa, qm si ɔuertentē acciperemus, pticularē acciperemus, q eniꝫ vlem ɔuertit affirmatiuā, in parte vtiq; est, sed quū altera fuerit in parte fieri nō pōt, vt ɔclonē inferat vlem, ꝛ ppterea inquit Philoponus oportere oino alterius ppositionis ἀναστροφὴν, hoc est euersionē fieri, euersionē dico non cōuersionē, qm cōuersio, quēadmodū supra diximus, si cōuersa extiterit vera, ꝛ cōuertentē verā exigit, in euersione aūt secus se hꝫ. His igiẗ oibus de causis dixit Aristoteles, ꝛ qd pdicatione retrouersū se hꝫ. est igitur accipienda ɔclusio cū altera ppōne euersa, aliter enī alterā ppositionū mōstrare nullo modo possemus, qm aut ydē termini accipienẗ, aut diuersi, nō diuersi, qm ex his nō fieret circularis mōstratio, ꝙ si ydē, aut eodē pacto, quo prius dispositi erūt, aut aliter, nō eodē pacto, qm ydē termini eodē modo dispositi eundē penitus faciunt syllm. accipiēda igiẗ erit ɔclusio cū euersione alterius ppositionis, si nāq; alterā ppōnē tñ acciperes nulla facta mutatione aut efficereẗ inutilis cōplicatio in scda figura ex vtrisq; affirmatiuis, aut in tertia particularē ɔclonē colligendā. Est igiẗ altera ppositio euertēda, hoc est vlr in seipsam retrocessio faciēda, veluti in exēplo sit monstratū, oē c esse a, hunc in modū, oē b a, oē c b, omne c a, si circulū facere velimus, opus erit cōclusionē accipere, oē c a, deinde euersionē, puta minoris ad maiorē cōmonstrandū, oē b c, euersionē dico, qm si ɔuersionē vel cōuertentem acciperemus, puta aliqd b c, nō posset postea maior ostendi, quū sit vlr affirmatiua, ita ergo faciemus, oē c a, oē b c, oē b a, aut si minorē velimus ostendere, oē a b, hec eni est euertens maiorē, deide addendo ɔclo, oē c a, omne c b. Ita igiẗ monstrationē facimus circulum, alr aūt minime, quēadmodū supra mōstrauimus, ꝛ Aristoteles in ɔtextu exponit. [In ijs igiẗ que nō ɔuertūẗ.] Postea q̃ mōstrauit, quid sit circulus in syllis, ꝛ quō fieri debeat, nūc ostendit in qbus recte fiant huiuscemodi cōplicationes in circulū ꝛ inquit, ꝙ si termini ɔuertibiles fuerint recte quidē ꝛ ex se poterim⁹ circulū ɔstruere, qm ppōnes quōcūq; euertere nihil phibet, nāq; e pdicato in subm ꝛ ecōuerso in eadē qualitate ac quātitate sp ppōnes euertere valebimus, vt ois hō risibile, ꝛ omne risibile homo, sin autē termini nō equiuertanẗ, vt homo ꝛ aial, nō poterimus circulū ɔstruere, nisi alterā ppōnē indemonstratā accipiamus, hoc est falsam, falsa enī ppō nullo pacto mōstrari pōt, ꝛ ob id in hisce terminis nō equertibilibus ostēdere minime possumus, aut tertiū, hoc est minus extremū iesse medio aut mediū inesse pmo .i. maiori, veluti in exemplo sit ratiocinium, omne aial suba, ois homo aial, ois homo suba. Si itaq; vellemus circulū facere, oporteret aut maiorē aut minorē ppositionem vniuersaliter conuertere, qd si fiet altera circularis sylli ppositio erit indemonstrabilis ac falsa, puta, aut ista, ois suba animal, aut hec omne animal homo.

¶ In ijs igiẗ que non cōuertunẗ, ex indemonstrabili altera ppōne fit syllogismus: nō eniꝫ est demōstrare per hos terminos: ꝙ medio tertiū inest, aut primo mediū. In ijs ṽo que ɔuertuntur: est oia mōstrare per seinuicem,

Circularis ratio nisi⁹ modis fieri pōt.

Simpliciter demōstratio circulo fieri non potest ex primo poste.

Nota d circulo i causis 2° posterioꝝ.

Solo rōnuꝫ.

Petitio pncipij peccat cōtra syllm simpliciter dialecticū ꝛ demōstratiuum.

Dubiū ad qd coferat syllo circularis.

Ex circulari syllo bina vtilitas.

Sophistica quā πειραστικὴν idest tentatiuā vocant.

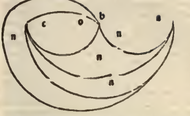
Cur Phs dixerit pdicatione retrouersū ꝛ non ɔuertēte ppōne.

Ops in circulari syllo alterius ppōnis ἀναστροφὴν idest euersionem fieri.

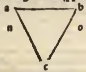
Recte fit syllogism⁹ in circulū in ppōnib⁹ equiuertibilibus.

veluti si a/⁊ b/⁊ c/cōuertunt͛ inter se: sit enim ostensum/a c/per mediū/b: ⁊ rursus a b/⁊ ꝑ cōclusionē ⁊ per/b c/ꝓpositionē conuersam. Consimilr̄ aūt ⁊/b c/per conclusionē ⁊/a b/ ꝓpositionē conuersam: opꝫ ꝟo ⁊/c b/⁊/b a/ ꝓpositionē demōstrare: his eni indemonstrabilibus vsi fuimus solis. Si itaqꝫ b/omni c/ inesse: ⁊ c/oi a/sylls erit ipsi⁹ b/ad a. Rursus si acceptū fuerit ipꝫ qdē c/omni a: a/ vero ipsi b/necesse est c/inesse oi b: in vtrisqꝫ igitur his syllis/c a/ ꝓpositio accepta est indemonstrabilis: alie enī mōstrate erāt: quare si hāc demōstrauerimus oēs monstrate erunt per seinuicem. Si igit͛ acceptū fuerit c/oi b: ⁊ b/oi a/inesse/vtreqꝫ ꝓpōnes demōstrate accipiunt͛: ⁊ c/ipsi a/necesse est inesse. Manifestū igit͛ ꝙ in solis cōuertentibus circulo ⁊ per seinuicē cōtingit fieri demonstrationes: in alijs vero vt prius diximus. Accidit autē ⁊ in his eo ipso qd̕ mōstrat͛: vti ad demōstrationē: nā c/de b/ ⁊ b/de a/monstrat͛/si acceptū sit c/de a/dici: c/ ꝟo de a/per has mōstratur ꝓpōnes quare cōclusione vtimur ad demonstrationem.

¶ Hoc est in terminis ꝯuertibilibus, oia ex seinuicē mōstrari pñt, veluti si a/⁊ b/⁊ c/ponant͛ termini ꝯuertibiles, puta/homo/risibile ⁊ rōnale, ⁊ sit ostensum/a c/hoc est, oē rōnale esse hoiem, ꝑ mediū b/idest risibile, rursus circulo rōcinantes poterimus ostēdere/a b/hoc est maiorē ꝓpositionē pcedētis sylli, omne risibile est hō, ꝑ ꝯnēꝫ, omne rōnale est homo, ⁊ per/b c/ꝓpositionē conuersā, omne rōnale est risibile. Eodē pacto poterimus ꝯcludere/b c/hoc est minorem ꝓpositionē, omne rationale risibile per cōclusionē, omne rationale homo, ⁊/a b/ꝓpositionē maiorē cōuersam, ois homo risibile. [Oportet ꝟo ⁊/c b/.] Qm̄ ad maiorem monstrandam vsi fuimus minore euertente, ⁊ ad minorē ostendendā/maiore cōuersa, q̄ per nullaꝫ sylm̄ cōmostrate sunt. Si igitur inquit ⁊ has urguere voluerimus, oportebit cōclusionē cōuersaꝫ accipere cū altera pręmissarū ꝓpositionū, ⁊ ita reliquā ꝯcludemus, puta in exemplo, omne c/b, omne a/c, omne a/b, omne rationale risibile, ois homo rationale, ois homo risibile, rursus si animus extiterit ꝯcludendi/minorē euersam, vt omne/b c/cōclusionē iteruꝫ euersam accipiemus cū maiore vt in exemplo, omne/a c, omne b/a, omne b/c, ois homo rōnale, omne risibile homo, oē risibile rōnale. Hucusqꝫ igit͛ quinqꝫ fecimus rōcinia, ⁊ ad omnes ꝓpositiones adductus fuit sylls/preterqꝫ ad cōclusionē euersam, puta/omne/a c, hāc enī solā nō cōclusimus. Si igit͛ ⁊ hanc monstrare velimus/accipiēde erunt ambe ꝓpositiones euerse, puta/omne b/c, omne a/b, ⁊ ita ꝯcludemus ⁊ hāc, omne a/c, omne risibile rationale, omnis homo risibile, ois homo rōnale, ⁊ ita circulus totus expletus erit per sex syllogismos, tres ad monstrādas ꝓpōnes rectas, ⁊ tres item ad euersas ostendendas. Ex his itaqꝫ palam ꝙ in solis terminis equiuertētibus perfectū circulū fieri ꝯtingit, in alijs ꝟo hoc est nō ꝯuertibilibus fiet circulus eo pacto quo superius diximus ex idemōstrata ꝓpōne. Verū ⁊ in his ipsis accidit ꝙ ꝯclōne vtimur ad mōstrādas ꝓpōnes aut directas aut etiam euersas.

¶ In priuatiuis aūt syllis ita monstrat͛ ex seinuicē qdē sit b/omni c/iesse: a ꝟo nulli eoꝝ q̄ b/conclusio ꝙ a/nulli eorum/quę/c. Si igitur rursus opꝫ ꝯcludere ꝙ a/nulli eoꝝ/quę/b/ qd̕ dudū accepit: sit a/nulli eoꝝ quę/c: c/vero oi b: sic enī ꝓpositio econuerso: si ꝟo ꝙ b/ipsi c/ oportet cōcludere: nō amplius simil'r cōuertendū est/a b/nāqꝫ eadem ꝓpositio/b/nulli/a:

Syllogismus ex transumptione.

⁊ a/nulli b/inesse: sed accipiendꝫ cui a/nulli inest b/omni inesse: sit a/nulli eoꝝ quę c/iesse: qd̕ erat ꝯclusio: cui aūt a/nulli/acceptꝫ sit b/ omni inesse: necesse igit͛ b/oi c/inesse: q̄re quū tria sint: vnūqdqꝫ ꝯclusio factū est: ⁊ circulo demōstrare: hoc est ꝯclōnē accipientē ⁊ ecōuerso alterā ꝓpōnem/reliquā rōcinari.

¶ Posteaqꝫ mōstrauit quō in affirmatiuis fiat circulus, exponit impresentia illud idē etiā in negatiuis inquiēs, in negatiuis complicationibus monstrari quidem posse maiorē circulo veluti in pcedentibus, sed minorē non eodem pacto, puta in exēplo/nullū b/a, oē c/b, nullum c/a, si huius sylli velimus maiorē ostendere/accipienda est cōclusio, nullū c/a, ⁊ euertens minorē, omne b/c, ⁊ ita cōcludimus nullū/b a, si vero animus sit minorem circulo mōstrare, nō amplius propositiones euertende eodē modo/ quo supra, puta omne b/a, omne a/b, aut nullū b/a, nullum a/b, ꝓpterea ꝙ si ita cōuerteremus/cōplicationē ex vtrisqꝫ negatiuis faceremus, nāqꝫ ⁊ conclusio negatiua, ⁊ maior ētest negatiua dicens, nullū a/b, nāqꝫ s͛m materiā nō differrēt quo ad affirmationē aut negationem ambe iste propōnes, nullum b/a, ⁊ nullum a/b, non igitur eo pacto facienda est cōuersio, sed hunc in modum, cui nulli inest a/illi oi inest b/deinde accipiat͛ cōclusio, sed c/nulli inest a/igitur c/omni inest. b. Quare inquit Phs quū tria sint in primario syllo/maior minorqꝫ ꝓpositiones ac conclusio, ⁊ vnūqdqꝫ istoꝝ proprio ratiocinio monstratum sit, sequitur ex hoc circulū factum fuisse, namqꝫ vt supra descripsimus nīl aliud erat circulo ostendere q̄ conclusionem accipientē, ⁊ econuerso alterā ꝓpōnem reliquā rōcinari. ¶ Sed statim quęsitu dignū/an quēadmodum in affirmatiuis nō solū tres, imo sex efficiabant͛ sylli, ita de

Dubiū an in syllo negatiuo sexpossint fieri ꝯiugatio nes vt in affirmatiuo.

bis negatiuis dicẽdũ sit, ꝛ si sex effici possunt, cur hos reticuerit Aristoteles: Deinde exponẽdũ etiã quo modus iste variãdi ppõnes cõuersio nũcupet. ¶ Diximꝰ itaqȝ tres illos syllos tm̃ fuisse ꝯnũeratos, qm̃ tres reliq haud facile fieri poterãt, aut eni ꝯ ꝯuersa cũ maiore aut cũ minore accipiẽda erat, nõ cũ minore, qꝛ tũc in pͣ figͣ, minor foret negatiua, vt in exẽplo, omne c/b; nullũ a/c, nullum a/b, nõ etiã cũ maiore, qm̃ tunc ex vtrisqȝ negatiuis fieri posse vtilẽ cõplicationẽ assereremus, puta, nullũ a/c, nullum b/a. Qꝛ si dicas ppões nõ hoc modo cõuertendas esse, sed eo quo supra dictum est modo. ¶ Rñdeo fieri quidẽ hoc vtiqȝ posse, sed qm̃ ꝛ cõuersio hec est multum extranea, ꝛ in vna etiã cõplicatiõe ex ambabꝰ negatiuis oporteret binas fieri cõuersiones, nõ iniuria omittẽdas eas censuit Aristoteles.

Solo quo fiãt tm̃ tres.

¶ Sed iam de conuersione ista agendũ est, dicimus ergo hãc appellari ꝯuersionẽ eodẽ quasi modo, quo ꝛ in topicis ingt Phs; ppões que a gñe sũt ꝛ ppꝛio ꝛ definitione cõuerti, vt si inest alicui aial gressibile bipes, cõuertentẽ erit verũ dicere, qm̃ aial gressibile bipes est. Hũc itaqȝ in modũ ꝯuersio legitime appellari põt. Theophrastus tñ Eresius propões sic variatas, vocare ꝯsueuerat κατὰ πρόσληψιν, hoc est sm̃ assumptionẽ, fieriqȝ ex his, syllos, qui eodẽ censerent nomine, multiplicariqȝ eosdẽ sm̃ oẽs figuras, in pͣma, qd de c/de illo a, dicit. In scda, qd de a, hoc ꝛ de b. In tertia, de quo a, de illo ꝛ b. Verũ lꝫ he ppões simplices ppões esse videant, nõ tñ sũt omniquaqȝ simplices, imo potẽtia syllogismũ vident cõprehẽdere. Inquit tñ Theophrastus has cathegoricis ppõnibus equalere, nihil enim differre vident, de quo b/omni de illo nullo a, ꝛ rursus a/ de nullo b/ sed sint hec qualiacũqȝ, nã quẽadmodũ in sequẽtibꝰ planũ erit, ꝛ ista fortasse multum differũt.

Nota quis sit modus ꝯuersionis quo in textu Phs vsus est ad affirmatiuã cõcludendaꝫ ex negatiuis.

Nõ quod Theophrastus ppões illas quas Philosophꝰ vsꝰ ẽ vocauit κατὰ πρόσληψιν i. assumptionẽ.

Propositiones tales cui oi a inest illi nulli b sic ee cathegoricas.

¶ His addit Philoponus syllos ex his ppositionibꝰ, qui ꝛ ipsi κατὰ πρόσληψιν nuncupant cũ cathegoricis seu ostensiuis syllis atqȝ hypotheticis cõmerciũ hr̃e, ac etiã differre, cũ cathegoricis quidẽ cõueniũt, qm̃ tribꝰ figuris explicant, differũt aũt, qm̃ indefinite pferunt ppões ꝛ ex quadã precõcessione accipiunt, cũ hypotheticis vero ac suppositorijs cõueniũt, qm̃ nõ explicitã ꝯcludũt ꝯclõnẽ, quẽadmodũ hypotheticoꝝ pleriqȝ, cõueniũt etiã in eo/quo a cathegoricis dissentiunt, ꝛ quo cũ illis cõsentiunt, eo ab his differũt, atqȝ hec quidẽ greci.

Dictũ Philoponi de syllogismis qui cõponunt ex ppõnibꝰ sm̃ assumptionẽ.

¶ Arabes vero aliter ꝛ fortasse etiã melius, sꝫ inter hos dissidiũ etiã est ac dissensio, quẽadmodũ ex dictis Aluiidi ac Leui Gersonis pcipere possumus, oẽs tñ in hoc cõueniũt, quod circulus ille ac conuersio nõ fit p cõuersionẽ ppõnis sed ex dicto de omni. Diximus eni iam a pͣncipio dictũ de omni binas in se ppositiones ꝯtinere vnã in actu, in potẽtia alterã.

Opio arabuꝫ de dictis ppõnibus.

¶ Sed differũt Abumaçar Alpharabius ꝛ Aluiidus in hoc, qm̃ Abumaçar volebat dari duo dicta de oi sibynuicem opposita, vnũ qd deseruiret cõplicatiõibus minorẽ habẽtibus negatiuã in pͣma ꝛ vtrasqȝ etiã negatiuas, puta cui nulli inest b/illi oi inest a/vel cui nulli inest b/illi nulli inest/a. Alterũ vero qd vtilibꝰ ac rectis cõiugationibus aptaret, vt cui omni inest b/illi omni inest a/aut cui omni inest b/illi nulli inest/a. Sunt aũt bina hec dicta de omni sibynuicem opposita, qm̃ vnũ incipit ab affirmatione, alteꝝ vero a negatiõe.

Nota opionẽ Abumaçaris de dicto de oi affirmatiuo ꝛ negatiuo.

¶ Sed Aluiidus hãc perimit opionẽ ingens falsum esse, qd illud appellandũ sit dictũ de omni aut de nullo, qm̃ dictũ de omni nõ pcedit ex suppõne, sed ppõ illa cui nulli inest a/illi omni inest b/supponit iam monstratũ esse ꝛ factũ syllm̃, in quo concluderemus a/ inesse nulli c, non igit appellandũ est dictũ de omni. Preterea inquit dictũ de omni aut de nullo debet eẽ verũ in omni materia, sed in huiuscemodi ppõnibus secus est, nõ eniꝫ sequit, nullũ nigrũ est albũ, ergo cui nulli inest nigrũ, illi nulli inest albũ, quemadmodũ fortasse sequeret ecõuerso, nullũ nigrũ est albũ. igit cui omni inest nigrum, illi oi inest albũ, quare si cõuersio illa nulla facta suppõne bona censenda est. opꝫ eni fieri in terminis hñtibus ꝯdictoriorũ vim, puta, cui nulli inest homo, illi omni inest non homo, sed pͣncipia illa nõ astringunt atqȝ arctant ad determinatos ac signatos terminos, sꝫ in omni verificãtur materia.

Contra opionẽ Abumaçaris Aluiidus Rosadis.

¶ Dicendũ igit cũ Leui Gersonis, ꝛ fortasse etiã Aluiido Rosadis, quod dictũ hoc scdm̃ nõ dat, ꝛ si dat non differt a priori dicto de omni, qm̃ quã dicimus, cui nulli inest a/illi omni inest b/per subm̃ huiusce ppõnis maiorem notamus ppositionẽ, per pdicatũ vero minorẽ, qd idem est ac si diceremus, nullũ b/est a/ꝛ omne qd disponit per b/illud etiã nõ est a/sed c/disponit per b/ergo c/nulli inest a/vel potius hunc in modũ qd nõ est a/ est b/ sed c/nõ est a, igit c/est b, hec eniꝫ manifestũ est dictũ de omni, ꝛ oẽs ppões sunt affirmatiue, sed maior supponẽda est esse vera, quod videlꝫ, omne qd non sit a/sit b/ ꝛ hoc est qd volebat Joãnes grãmaticus, quũ inquit, syllos ex hoc genus ppõnibꝰ maximũ hr̃e cõmerciũ cũ hypotheticis, ꝛ hoc etiã quasi voluit Diuus Albertꝰ/quũ ait, totũ syllm̃ hunc pene esse hypotheticũ. Ex his igit cessant instantie oẽs, que a moderniorib cõtra istũ cõuertẽdi modũ fieri cõsueuere, nãqȝ nõ simplr faciẽda est ista cõuersio, sed supposito quod iam termini talẽ habeãt inter se ordinem atqȝ pportionẽ, patet etiaꝫ contra nõnulloꝝ sniam quod syllogismi isti ppriã habẽt figurã ac modum pprium, quoqȝ ex dicto de omni rõcinij vim habent. Sed his iam exactis, ad reliqua transeamus.

Opio Leui Gersonis ꝛ Aluiidi Rosadis optima.

Doctrina Alberti.

¶ In syllis vero/qui in parte/vlem qdẽ ppõnẽ non est demonstrare per altera: eam vero que sm̃ parteꝫ erit: quod igitur non est demonstrare vlem/manifestũ. Uniuersale nãqȝ monstratur per vlia. Cõclusio aũt nõ est vniuersalis: opꝫ aũt ex cõclusione monstrare ꝛ altera ppositione. Amplius oino neqȝ fit syllis ꝯuersa ppõne: in parte enim ambe fiunt ppões: eam vero que est in parte/est: sit eniꝫ monstratum/a/de aliquo/c/per b. Si igitur acceptum fuerit b/omni a/ꝛ conclusio maneat b/ alicui c/inerit: fit enim prima figura ꝛ a mediũ.

¶ Explevit totũ tractatũ de syllis vlibꝰ pͣme figure, quo circulo ꝛ ex seinuicẽ monstrent accessurus ad eos qui sunt in parte ꝛ inquit, quod in particularibꝰ pͣme nõ est ita faciẽdus circulus, quemadmodum in vlibus ppterea quod minor qdẽ que est in parte põt vtiqȝ ex maiore cũ cõclusione monstrari, maior aũt quũ sit vlis nõ põt ex minore cum conclusione vtriqȝ particularibus ostendi, vlis nãqȝ ex vtrisqȝ arguit vlibus. Adducit aũt Phs in ꝯtextu binas rõnes, vnã in hunc modũ, vle monstrat per ambas ppositiones vles, sed maior est vlis, debet ergo per ambas monstrari vles, sed ꝯclõ, que efficit vna ppõnũ nõ est vlis, ergo ambe ppões vles esse nõ pñt, quod aũt cõclusio in vnius ppõnis locũ cedat, ex definitione arguit monstrationis circularis, quũ dicimus circulo monstrationẽ fieri ex cõclusione ꝛ altera ppõne. Scda vero ratio hec est quasi pcedẽ, quaꝫ greci vocant ἐνστάσιν καὶ ἀντιπαράστασιν ita, nõ solũ dico maiorẽ vlem ostẽdi nõ posse, imo quod amplius, nullã fieri cõplicationẽ vtilẽ assero, nãqȝ vt supra discussimus in priori volumine ex ambabus in pte nil seqt ex necessitate seu rõcinij vi, sꝫ si minorẽ ꝯuertas

In syllo particulari maior quum sit vlis monstrari nõ potest.

accipiemus cũ ꝯclõne ambe erũt particulares,igiẽ ꝯpli/catio ista vtilis esse nullo mõ poterit.[Cã ꝟo q̃ est in par te.]dixerat nõ posse in particularibus cõplicationibus vlem monstrari ppõne,nunc aũt inquit/ꝙ lz ita sit,par/ticularis tñ ostendi põt ex maiore cuersa cuz ꝯclone pre/cedentia sylli hũc in modũ,omne/a/b,aliqđ c/a, aliqđ c/b,ꝛ hoc est qđ voluit Phs quũ inquit,sic enim mõstratũ a/de aliquo c/per/b,puta in hunc modũ,omne b/a,aliqđ c/b,aliqđ c/a.Si igiẽ acceptuz fuerit b/omni a , hoc est si accipiatur maior cuersa,ꝛ cõclusio maneat eadem,puta/aliqđ c/a,b/alicui c/inerit,idest concludemus minorẽ di/centem,aliquod c/esse b.Ita enim fiet prima figura, ꝛ a/erit medius terminus.

In syllo pti/culari minor syllogisari pt

¶ Si ꝟo priuatiuus sylls/ vlem quidẽ ppo/sitionez non est monstrare ob id qđ ꝛ prius dictum est:eam ꝟo que est in parte/est: si iti/dem conuersa fuerit/a b/quemadmodũ ꝛ in vlibus/vt cui/a/alicui nõ inest/b/alicui inesse: aliter eni non fit syllogismus eo ꝙ ppositio que in parte est negatiua.

¶ Si ꝟo inquit sylls ratiocinũq in parte extiterit ꝛ ne/gatiuũ/neutrã ppositionũ poterimus circulo monstrare maiorẽ quidẽ ob eam,quã supra recitauimus causaz, mi norẽ ꝟo,qñ sylls non fit ex vtrisq negatiuis, ꝛ ppterea ex maiore ac ꝯclusione,quũ ambe negatiue existant,nul/la colligeẽ cõclusio,nisi eo mõ ppões cõuertamus,quo superi⁹ faciebam⁹,puta,cui alicui nõ iest/a/ illi alicui iest b/sz c/alicui nõ inest a,igiẽ c/alicui inest.b.¶ Sz q̃reret non ab re quispiã,qđ sit in causa,cur in syllo pticulari af firmatiuo nõ possim⁹ quodãmodo per huiuscemodi cõ/uersionẽ monstrare maiorẽ vlez,puta si fuerit sylls iste, omne b/a,aliqđ c/b,aliqđ c/a,possumus hunc in modum circulũ facere,cui alicui inest c/illi omni inest a,sed b/ali cui inest ipsum c/ ppterea ꝙ si minor dicebat , aliqđ c/b/ possumus hãc cõuertere hoc pacto,aliqđ b/c , ꝛ ita si cui alicui inest c/illi omni inest a/ꝛ b/alicui inest c/ ergo b/oi inest a/qđ erat mõstrãdũ,ꝙ si neges hãc ratiocinũ vim, itidẽ ego quoq negabo Aristotelicũ ordinẽ,aut assignes cãm variationis istius.¶ Respõdeo hoc quidẽ fieri le/gitime posse,nõ tñ esse monstrationẽ circularẽ duabus õ causis,tum qa nõ accipimus minorẽ rectã,sed cõuersaz, tum ꝟo qñ nõ facimus rationẽ ex cõclusione,cuz altera ppositionũ,imo minorẽ tñ accipimus dicẽtes cui alicui inest c,hec enim erat minor cõuersa, vt liquidũ est.Sed iam iam pma absoluta figura ad scdaz trãseamus.

Dubium.

Solutio.

¶ FIGVRA SECVNDA.

In scda aũt figura/affirmatiuuz q/dem non est monstrare p hũc mo/duz:priuatiuũ ꝟo est:predicatiuũ igitur non monstraẽ eo ꝙ ambe p positiones non sunt affirmatiue:cõclusio aũt est priuatiua: sed predicatiuum ex ambabus monstrabatur affirmatiuis.

Expleuit iam totũ qđ attinebat ad pmaz figuram acturus/quo circulo mõstrationes fieri possint in scda,ꝛ ait,ꝙ in scda figura pńatiuã ppositionẽ possumus vtiq circulo mõstrare, affirmatiuã ꝟo mini/me,ppterea ꝙ ambe ppões fieri nõ pñt affirmatiue,ꝛ si fierent ex vtrisq affirmatiuis in scda nihil sequiẽ syllo gistice, veluti supra in pori diximus volumine.Dico igiẽ ambas ppões fieri nõ posse affirmatiuas,qñ cõclusio est negatiua,que vnius ppõnis locum debet obtinere in monstratiõe circulari,qđ si ita est nõ põt affirmatiua p/positio circulo mõstrari,quũ pdicatiua ꝯclusio ex amba bus ostendatur affirmatiuis.

¶ Priuatiuũ ꝟo sic monstraẽ, insit/a/omni/b, nulli aũt/c/ꝯclusio/b/nulli/c. Si igiẽ acceptum fuerit/b/omni/a/inesse/necesse est/a/nulli/c/ in/esse:fit eni scda figura:medium/b. Sinautez a b/priuatiuũ acceptũ fuit:alterũ ꝟo predica tiuũ/prima erit figura:c/quidez omni/a:b/aũt nulli/c/quare b/nulli/a:neq igiẽ b/ipsi a. Per conclusionẽ igitur ꝛ vnam propositionẽ nõ fit sylls:accepta autem altera erit.

¶ A scdo incepit modo,qñ in hoc sm candẽ scdam figu rã circulus efficiebaẽ, in pmo aũt nõ in scda sed in pma, vt planũ fiet,sit igiẽ sylls,oẽ b/a,nullũ c/a,nullum c/b, si maiorẽ accipiam⁹ cuersaz cũ pcedẽte ꝯclone/minorẽ cõ/cludemus hũc in modũ,oẽ a/b,nullũ c/b,nullũ c/a.[Si aũt a/b/puatiuũ.]Exponit qño i pmo mõ scde possit fie/ri circulus ꝛ ait,si maior negatiua extiterit cũ affirmatiua minore/ꝙ circulus efficieẽ in pma figura, vt in exẽplo/si sylls fuerit,nullũ b/a,oẽ c/a,nullũ c/b, fiet circulus hunc in modũ,nullũ c/b,oẽ a/c/nullũ a/b/ꝛ per conuersionẽ in seipsam,nullũ b/a/que fuerat maior , si ꝟo acciperemus maiorẽ cũ ꝯne,nõ possemus syllogisticã erigere cõplica tionẽ,qñ ex vtrisq negatiuis nõ possumus vtilẽ astrue re ꝯiugationẽ in aliqua figura, ꝛ hoc est/qđ voluit dũ in/quit,p ꝯclonẽ igiẽ ꝛ vnã ppõnẽ nõ fit sylls, accepta aũt altera erit.¶ Notatu tñ dignũ ꝙ Philoponus atq Al lidus Rosadis voluerũt nõ solũ negatiuã,imo ꝛ affirma tiuã circulo mõstrari posse,quũ maior est affirmatiua, vt si fuerit sylls,oẽ b/a,nullũ c/a,nullũ c/b,faciamus hũc in modũ κατὰ τὸ πρὸσ γινφιν/quẽadmodũ ꝛ supra facieba mus,cui nulli inest c/illi oi inest a/sed b/nulli inest c, igiẽ b/oi inest a.¶ Sed cõtra hos nõ iniuria inuehiẽ Leui Gersonis inquiens falsum esse,qđ viri isti perhibent, p/pterea ꝙ nõ cõpetit huic reflexioni,descriptio circularis mõstrationis,nã circulo monstratio fiebat ex ꝯne ꝛ altera cõuersa ppõne,nõ aũt ex ꝯclone ꝯuersa,qđ tñ fit in hac retrocessiõe,quũ eniz dico,cui nulli inest c/illi oi inest a/ ꝯclusionẽ cõuersam accipio,nullũ b/c,nõ aũt eã rectã, vt par fuerat,nullũ c/b.Preterea si hoc fieri possit, cur Ari/stoteles supra dixisset affirmatiuuz non posse monstrari per hunc modũ:nõ videẽ profecto,quo excusari possit, non igiẽ aliquo pacto dicẽdũ posse affirmatiuã ppõnem monstrari hac in figura.¶ Sed quereret nõ immerito ali quis,que cã est ob quã, si maior extiterit negatiua cũ affir matiua minore,nõ valeamus minorẽ circulo monstrare per ppositionẽ sm assumptionẽ acceptam,puta hunc in modũ,nullũ b/a,omne c/a,nullũ c/b,cui nulli inest b,illi omni inest a/sed c/nulli inest b,igiẽ c/omni inest.a. Pre/sertim quũ hoc idez efficiaẽ in scdo pme idemõstrabili, ꝛ eodem modo,puta,nullũ b/a,omne c/b,nullum c/a,cui nulli inest a/illi oi inest b/sed c/nulli inest a/vt in ꝯclone, ergo c/omni inest b/que erat minor circulo monstrãda, quũ itaq hoc itidẽ fiat in pma figura,quare ꝛ in hac fieri nõ posse dicimus:Preterea si affirmatiua particularis in syllis ostendiẽ in parte,que rõ est,ꝙ ꝛ in vlibus affir/matiua vlis nõ monstreẽ:¶ Ad hec inqt diuus Alber/tus,ꝙ ostensio ista fieri nequit,qñ non possumus in tali ꝯuersiõe ꝯclonẽ accipere cũ altera ppõne conuersa,quẽ admodũ ratio circularis mõstrationis exigebat,sed solã

In pmo mõ scde fig⁹ quo possit fieri cir culus.

Notãdum ex Philopono ꝛ Alalido ro sadis : affir/matiuã posse monstrari in scda figura.

Arguit Leui Gersonis ꝙ nullo mõ pos sit monstrari affirmatiua

Dubium.

Rñsio Albti

assumimus cõclusionẽ dicentes cui nulli iest/b/illi omni inest.a. ℭ Ceterũ respõsio hec minime satisfacit, qḋ eniz de hac dicit̃ figura/de prima etiã dicendũ foret, nãq; est vnus ⁊ idẽ penitus ostensionis modus in pᵃma ac secũda figuris. ℭ Alulidus ṽo Rosadis ⁊ fortasse etiaz Philoponus videt̃ monstrationẽ istam circularẽ cõcedere, ait eni ad ṽbũ. Et iaz affirmatiuã declarare possumus hac in figura fm viã circularẽ/quũ ipsa minor extiterit, quẽadmodũ supra fecimus fm principiũ pcedens negatiuã cõuertentes in affirmatiuã, q̃ si fuerit maior/nõ põt nisi per ꝯuersionẽ ꝯnis, at ṽo hoc est extraneũ circulari mõstrationi. Et Philoponus quoq; ad ṽbuz inquit. Possumus tñ ⁊ maiorẽ lz nõ circulo, fm assumptionẽ tñ. monstrare hũc in modũ, cui/c/nulli in ꝯne inest/huic omni a/sed b/nulli/c, a/igit̃ omni/b, ⁊ paulo infra de alia cõplicatione inquit ad verbũ, minorẽ ṽo ꝑpõnẽ possumus per assumptionẽ mõstrare sic/cui/b/nulli, huic/a/omni. sz/b/c/nulli, igit̃/a/c/omni. Hec illi. ℭ Ceterũ mea quidẽ sñia neuter bene sentit, quũ supra viderimus Aristotelez hoc manifestissime negantẽ. ℭ Dicendũ itaq; aliter/q̃ monstratio ista in circulũ fieri nullo modo põt, ratio aũt/qm̃ ex vtrisq; affirmatiuis in scḋa nõ erigit̃ vtilis cõplicatio ⁊ ad hec qm̃ affirmatiua ꝯ non monstrat̃ nisi ex vtrisq; affirmatiuis, quẽadmoduz ⁊ Phs supra dixit. Dicimus igit̃ nõ posse fieri circularẽ monstrationẽ ad huiuscemodi ꝑpõnẽ cõmonstrandã, ob causas supra ascriptas, addimusq; insuper nõ esse eandẽ rõnẽ assignandaz de hac figura, quã de pᵃma in mediũ afferebamꝰ, ꝑpterea q̃ nõ est regula aliqua, que prohibeat in pᵃma figura ex ambabus affirmatiuis aliquid ostendi posse, q̃ si dicas, lz hoc in scḋa figura fieri nequeat. ℭ Quid ꝓhibet syllm rectũ ac primariũ effici in scḋa figura, reuersuz aũt ac retrocedentẽ in pᵃma, quemadmodũ ⁊ in alia fiebat cõplicatiõe. ℭ Rñdemus nõ esse equã hic ⁊ ibi rationẽ, ꝑpterea q̃ ibi ita efficiebat̃ syllᵒ in pᵃma/q̃ etiã in scḋam redire poterat, qui ṽo sic efficit̃ per cõuersionẽ istam nullo pacto põt ad scḋam remeare, quapropter si recte rẽ ipsaz expẽdere voluerimus, inueniemus circulũ ꝓprius semꝑ fieri in eadẽ figura, q̃ si in diuersis fiat/nũq; vere appellabit̃ circulus nisi in eandẽ redire figurã aliquo modo possit. ℭ Si ṽo de pticularibus quesieris cur hũ mõstrationis modũ istũ suscipiãt, vl̃es aũt non possint: ℭ Rñdemꝰ hoc ideo euenire, qm̃ si ꝑpositio illa affirmatiua minor fm nãm talis accipiat̃, poterit nimirũ cõplicatio illa ex vtrisq; affirmatiuis in scḋa figura esse vtilis, aut si nõ est vtilis/nũq; tamẽ licebit inuenire terminos de omni ⁊ de nullo, quemadmoduz in priori diximus volumine, vt in exemplo, oĩs homo animal, aliqḋ albũ aĩal, aliqḋ album homo, hoc aũt ideo accidit, qm̃ vbicũq; pticularem affirmatiuã fm naturã ponimus, ibidẽ ⁊ negatiuã collocare in parte possumꝰ, ⁊ ideo si ex maiore affirmatiua vl̃i cũ minore negatiua in parte argumẽtũ faciamus, semꝑ vtilis erigit̃ cõplicatio. Hac itaq; de causa voluit Aristoteles in vniuersalibus ꝯuersionẽ hoc genus fieri nõ posse, in particularibus ṽo etiam. Sed his iam explicitis ad reliqua propositum sequentes accedamus.

Côtra rñsionem Alberti.

Rñsio Aluli di ros. ⁊ Philoponi,

Côtra Philoponum.

Solõ ꝓpᵃ.

Instantia.

Solutio.

Cur in pticularibus possit fieri syllᵒ ad affirmatiuam in vl̃ibus non possit.

Solutio.

ℭ Si ṽo nõ vl̃is syllᵒ fit: in toto quidẽ ꝑpositio nõ demonstrat̃ ob eandem cãm: quã diximus ⁊ prius: que aũt est in parte monstrat̃ qñ fit vl̃e pdicatiuũ: insit eniz a/omni b: c/ṽo non omni/ꝯclusio: b c/si itaq; acceptuz fuerit b/omni/a: c/aũt non omni/a/alicui/c/nõ inest: mediũ/b. Qz si est vl̃is puatiua non demonstrabit̃/a c/ꝑpositio cõuersio/a b: accidit enim aut vtrasq; aut alterã ꝑpositionez fieri negatiuã, quare nõ erit syllᵒ: sed cõsimilr̃ monstrabit̃/quemadmodũ ⁊ in vl̃ibus, si acceptũ fuerit cui/b/alicui non inest/a/alicui inesse.

ℭ Posteaq; vl̃es explicuit ꝯiugationes ad particulares accedens iquit, in ea vl̃em quidẽ ꝑpõnẽ mõstrari nũq; posse, particularẽ aũt aliqñ, puta quũ maior affirmatiua extiterit, vt in exemplo, omne/b/a, aliqḋ/c/nõ est/a, aliqḋ c/nõ est/b/si maiorẽ euersam acceperimus cũ ꝯne/minorem ostendemus hoc pacto, omne/a/b, aliqḋ/c/non est/b, aliqḋ/c/nõ est/a/⁊/b/terminuz, qui antea erat maior, nũc medius efficit̃. ℭ Maiorẽ ṽo inquit Philoponus mõstrare etiã possumus per assumptionẽ hunc in modum, qḋ inest/c/nõ omni, huic/a/inest omni, sed/b/inest non omni c, igit̃/a/inest omni/b. ℭ Sed cũ bona tãti viri pace dicũ sit, neq; hec vera sunt neq; apud Phz accepta, rõnẽ aũt supra ascripsimꝰ, quũ de pᵃma ageremus figura. [Qz si est vl̃is.] Quartã cõplicationẽ tertie antepoluit, qm̃ in ea aliqua ꝑpositio circulo monstrabat̃, hic aũt nulla nisi per assumptionẽ, hoc est qḋ voluit/dum inquit non demonstrabit̃/a c/ꝑpositio/hoc est minor cõuersio/a/b, hoc est maiore, qm̃ accidit aut vtrasq; ꝑpõnes negatiuas fieri, puta si maiorẽ acceperimus cũ ꝯne, aut alterã vt quãz cõclusionẽ cũ minore assumimus. Est itaq; minor ꝑpositio, puta/a/c/circulo per assumptionẽ ostendenda, quemadmodũ ⁊ in vl̃ibus supra factũ fuerat, vt in exẽplo, cui alicui nõ inest/b, illi alicui inest/a, sed/c/alicui nõ inest/b, igit̃/c/alicui inest/a. Atq; hec de scḋe figure cõplicationũ circulo dixisse satis sit. Ad tertiã prodeamus.

Dictũ Philoponi.

Côtra Philoponum.

ℭ FIGVRA TERTIA.

In tertia aũt figura/qñ ambe qdem ꝑpositiones vl̃r accepte fuerint/nõ cõtingit monstrare ꝑ seinuicez: vl̃e nãq; mõstratur per vl̃ia. Cõclusio aũt que in hac semꝑ est fm partẽ: quare manifestũ q̃ oĩno nõ contingit monstrare ꝑ hãc figurã vl̃em ꝑpõnẽ. Qz si hec vl̃r sit, illa vero in parte: aliqñ quidez erit: qñq; aũt non erit: quũ igit̃ vtreq; predicatiue accepte fuerint: ⁊ vl̃e fiat ad minus extremũ/erit: quũ ṽo ad alterũ nõ erit: insit eniz/a/omni/c: ipsum aũt/b/alicui: ꝯclusio/a b. Si acceptuz fuerit/c/omni a/inesse: a/aũt alicui/b: c/quidez ostensum est alicui/b/iesse: b/ṽo alicui/c/nõ est monstratũ: atqui necesse est/si/c/alicui/b/⁊ b/alicui/c/inee, sed nõ est idez hoc huic ⁊ hoc huic inesse: sed assumendũ si hoc alicui huic ⁊ alterum alicui huic, hoc aũt accepto non amplius fit ex conclusione ⁊ altera ꝑpõne syllᵒ: si vero b/omni c, a/autẽ alicui/c/erit demõstrare/a/c/quando acceptũ fuerit/c/quidẽ omni/b/inesse: a/autez alicui: si eniz/c/omni/b: a/autẽ alicui/b/necesse est/a/alicui/c/inesse medium b.

Post expositas cõplicationes prime ac scḋe figure demũ ꝯfert se ad tertie cõiugationes enarrãdas inquiẽs, q̃ quũ hac in figura

quedam

queda[m] co[m]plicationes vtrasq[ue] habeant vles p[ro]ponesq[ue] q[ui]dam vo vna[m] tm[],in illis nihil circulo mo[n]strari poterit,in his aut[em] aliqua[n]do q[uod] est in parte reddens ea[n]dem ro[n]em qua[m] et supra pleru[m]q[ue] ascripsit,q[uonia]m vlis [con]clusio non colligit[ur] nisi ex vtrisq[ue] vlibus. ¶ Et si aliquis dubita[n]do q[ue]reret,quid no[n]ne possemus ex assumptio[n]e hanc ea[n]dem p[ro]positionem oste[n]dere,que[m]admodu[m] ex negatiuis affirmatiuam monstrabamus: ¶ Respo[n]demus veluti et de particularibus p[ri]me dicebamus,fieri quidem illud posse,s[ed] non seruata circularis sylli lege,no[n] eni[m] ex co[n]clusio[n]e cu[m] altera p[ro]po[n]e conuersa,altera[m] colligimus,sicut inspicientibus planu[m] esse p[otest].[Qu[um] igi[tur] vtreq[ue] p[rae]dicatiue.]Si inquit altera vlis,altera vo in parte sit,et maior vlis cu[m] minore in parte,non poterimus minore[m] circulo mo[n]strare,sin aute[m] eco[n]uerso poterimus.[Insit enim a omni c.] Exe[m]plum ponit q[uan]do si maior fuerit vlis et minor in parte fieri nequeat circulus ad minorem oste[n]de[n]dam,puta omne c a,aliq[uo]d c b,aliquod b a,si acceperimus maiore[m] euersam,o[mn]e a c,et hanc conclusionem p[rae]cedentis sylli addiderimus,nimiru[m] co[n]cludemus minore[m] co[n]uersa[m],sed h[oc] non erat circulu[m] facere,que[m]admodu[m] supra quoq[ue] discussimus,neq[ue] enim idem est dicere,aliquod c b,et aliq[uo]d b c,nam [con]uersa et [con]uerte[n]s differu[n]t s[ecundu]m forma[m], veluti supra longa disputatio[n]e mo[n]strauimus,et hoc est q[uo]d voluit,du[m] ait,atqui necesse est,si c alicui b,et b alicui c inesse,s[ed] no[n] est ide[m] hoc huic,et hoc huic inesse,quasi per hypophora[m] et anthypophoran,que[m]admodu[m] rhetores dicunt,mouens et soluens dubitationem,si quis eni[m] diceret,quid,no[n]ne si concluditur,aliq[uo]d b c,sequitur etia[m] ex necessitate,aliq[uo]d c esse b: Respo[n]deo inq[ui]t,hoc q[ui]dem ex necessitate sequi,no[n] tame[n] p[ro]pterea dicendu[m] minore[m] dice[n]te[m],aliq[uo]d c e[ss]e b circulo mo[n]strari,qu[um] ostendi[tur],aliquod b e[ss]e c,q[uonia]m l[icet] h[ae]c sequantur ex seinuice[m],non tame[n] idem penitus sunt.[Sed assumendum.] Hoc est sed si p[ro]positionem istam circulo mo[n]strare volumus debemus per assumptionem hanc arguere,puta cui alicui inest a,illud alicui inest c,sed b alicui inest a,ergo b inest alicui c.[Si vo b omni c.] Et si inq[ui]t syllm complicemus ex maiore in parte cum minore vli,poterimus vtiq[ue] maiorem circulo mo[n]strare, veluti in exe[m]plo,aliq[uo]d c a,omne c b,aliq[uo]d b a,si [con]clusione[m] accipiamus cum minore euersa,nimiru[m] maiore[m] ostendemus hu[n]c in modu[m],aliq[uo]d b a,omne b c,aliquod c a,et medius terminus in hoc secundo syllogismo est b.

¶ Et q[uum] sit h[ae]c quide[m] p[rae]dicatiua,illa vo priuatiua,q[uae] aute[m] p[rae]dicatiua vlis,mo[n]strabi[tur] altera,insit enim b oi c,ip[su]m vo a alicui no[n] insit,[con]clusio q[uod] a alicui b non inest. Si igi[tur] assumptu[m] fuerit c oi b inesse,erat aute[m] et a non oi b,necesse est a alicui c no[n] inesse,mediu[m] b,q[uum] aute[m] priuatiua fiat vlis,non monstratur altera,nisi que[m]admodu[m] in priorib[us] si acceptu[m] fuerit,cui hoc alicui non inest,alteru[m] alicui ine[ss]e, vt si a quide[m] nulli c,ip[su]m vo b alicui,[con]clusio q[uod] a alicui b no[n] inest,si igi[tur] acceptu[m] fuerit,cui a alicui no[n] inest c alicui ine[ss]e,necesse est c alicui eo[rum],q[uae] b ine[ss]e,aliter au[tem] no[n] est [con]uerte[n]te[m] vle[m] p[ro]po[n]e[m] monstrare altera[m],nullo eni[m] mo[do] erit sylls.

¶ Discussis de p[rae]dicatiuis eq[ue] complicationibus tractatu[rus] abhinc de ijs,q[uae] altera[m] h[abe]nt affirmatiua[m] cum altera negatiua,et p[ri]mo icipit ab ea,q[uae] maiore[m] h[abe]t negatiua[m] in p[arte],cu[m] minore vl[ite]r affirmatiua,h[oc] autem facit eadem de ca[usa],qua supra,q[uonia]m in hac perfectus efficitur circulus,in seque[n]tibus vo aut non fit,aut imp[er]fectus,an q[uod],si faciam[us] co[m]plicationem,aliq[uo]d c no[n] est a,o[mn]e c b,aliq[uo]d b no[n] est a,q[uod] ex [con]clusio[n]e cu[m] miore euersa poterimus maiore[m] [con]cludere hu[n]c in modu[m],aliq[uo]d b no[n] est a,o[mn]e b c,aliq[uo]d c non est a. Addit au[tem] Philoponus minore[m] quoq[ue] existe[n]te[m] vle[m] affirmatiua[m] posse circulo p[er] assumptio[n]e[m] mo[n]strari,q[uo]d falsu[m] e[ss]e et a sente[n]tia Aristo. satis supraq[ue] ex p[rae]cede[n]tib[us] liquet.[Qu[um] au[tem] priuatiua fiat vlis.]Si vo inq[ui]t maior vl[ite]r extiterit negatiua cu[m] miore affirmatiua in p[ar]te,non poterit circulus fieri nisi p[er] assumptionem,vlis na[m]q[ue] maior p[er] vtrasq[ue] in parte mo[n]strari minime potest,particularis autem minor qu[um] sit affirmatiua ex negatiuis ambab[us] argui circulo nequit,et propterea per assumptione[m] faciendus sylls,quemadmodum et in p[rae]cedentibus,puta nullu[m] c a,aliq[uo]d c b,aliq[uo]d c non est a,cui alicui no[n] inest a,illud alicui inest c,sed b alicui non inest ipsum a,ergo b inest alicui c.

¶ Planu[m] itaq[ue] q[uod] in prima q[ui]de[m] figura monstratio per se inuice[m] et per tertia[m] et per prima[m] effici[tur] figura[m],qu[um] eni[m] p[rae]dicatiua est [con]clusio per prima[m],qu[um] autem priuatiua per vltima[m],accipi[tur] eni[m] cui hoc nulli,altera[m] omni inesse.

¶ Repetit quoda[m]mo[do] breui[ter] q[ui]dam [con]clusio[n]e ea,q[uae] supius dixit inquie[n]s,ex oste[n]sis planu[m] e[ss]e,q[uod] circulus p[ri]me et p[er] p[ri]mam et per tertia[m] effici[tur] figura[m] per prima[m] q[ui]de[m],qu[um] o[mn]es p[ro]po[sitio]nes sunt affirmatiue et [con]clusio il[l]ide[m] affirmatiua,vt o[mn]e b a,o[mn]e c b,o[mn]e c a,o[mn]e c a,o[mn]e b c,o[mn]e b a,si vo [con]clusio negatiua extiterit,et minor in mediu[m] circulo mo[n]stra[n]da p[ro]pona[tur],tertia efficie[tur] figura,puta nullu[m] b a,o[mn]e c b,nullu[m] c a, cui nulli inest a,illi o[mn]i inest c,sed b nulli inest a,igitur b oi inest c.

¶ Sed q[uae]reret non immerito q[ui]spia[m] q[uomo]do sylls iste in tertia sit figura,qu[um] potius videa[tur] per prima[m] effici,q[uo]d na[m]q[ue] in maiore est subiectu[m],in minore efficitur p[rae]dicatu[m]. ¶ P. Vlis,quemadmodum manifestum est non potest p[er] tertiam concludi figura[m],no[n] igitur minor illa,qu[um] vl[ite]r affir[matiua] sit,pote[ri]t per tertia[m] colligi. ¶ Dicimus,veluti et moderniores inquiunt,q[uod] complicatio ista no[n] p[ro]prie in tertia sit,nec tertie disp[osi]o[n]em retinet,sed si aliquid co[n]cludit,id vi ac ratione tertie co[n]cludit,et hoc est q[uo]d supra etia[m] asserebamus syllos istos nec p[ro]prie ostensiuos nec p[ro]prie suppositorios esse,sed vtriusq[ue] quoda[m]mo[do] na[tur]am sapere,ac s[ecundu]m maiore[m] p[ro]po[sitio]ne[m],qua suppositoriu[m] ce[n]sen[tur],modu[m] ac similitudinem p[ri]me retinent,qu[um] eni[m] dico cui nulli inest a,illud oi inest c,p[ri]ma[m] noto figura[m],q[uod] v[idelicet] a inest nulli b,et q[uod] b inest oi c, s[ecundu]m vo vtrasq[ue] p[ro]po[sitio]nes maiorem minore[m]q[ue] ad tertie imagine[m] dispo[n]i[tur],ide[m] est eni[m] in vtraq[ue] subiectu[m],puta b,na[m] qu[um] dico cui nulli inest a,b significo,et ite[m] in altera b nulli i[n]est a,b subiectu[m] est,et p[ro]pt[er]ea no[n] est mira[n]du[m] si talis co[m]plicatio,q[uae] partim p[ri]me p[ar]ti[m] tertie,partim oste[n]siui,p[ar]tim suppositoriu sylli vim ac na[tur]am retinet po[tes]t vle[m] [con]clusio[n]e[m] colligere.

¶ In media au[tem] qu[um] sylls q[ui]dem vlis sit et p[er] ipsam et p[er] primam figura[m],qu[um] vo in parte et per ipsa[m] et per vltima[m]. In tertia au[tem] p[er] ipsam o[mn]es. Manifestu[m] aute[m] et q[uod] in tertia et media,q[ui] non per ipsas fiu[n]t sylli,aut no[n] sunt s[ecundu]m circularem monstrationem,aut imperfecti.

¶ Hoc est in 2[a] fig[ura] effici[tur] circulus aliq[uan]n p[er] ea[n]de[m] scde[m],vt in 2[o] mo[do],qu[um] minore[m] negatiua[m] volum[us] monstrare,al[iqua]n[do] q[uam] p[er] p[ri]ma[m],vt in p[ri]mo mo[do],qu[um] maiorem circulo arguere aius fuerit. ¶ Addu[n]t no[n]nulli et per vltima[m],s[ed] mea q[ui]de[m] s[ente]n[t]ia p[ro]pe[ra]ra[n]t,supra eni[m] mo[n]strauimus inte[n]tione[m] Aristotelica[m] e[ss]e i[n] v[er]lis hus 2[a] co[m]plicatio[n]ib[us],affirmatiua[m] p[ro]po[sitio]ne[m] oste[n]di no[n] posse.

Dubium.

Solutio.

Dubiu[m] q[uomo]do syllo q[ui] sit ad minore[m] affirmatiua[m] in p[ri]ma sit in tertia.

Solo q[uod] iste syllo est p[ar]ti[m] in p[ri]ma p[ar]s in 3[a].

Hec additio l[icet] in q[ui]busda[m] codicib[us] grecis h[abe]a[tur] su[per]flua ni est.

[Quum vo in parte.] Hoc est si sylli secūdę in pte extite rint poterit circulos fieri et per scdam, vt in 4° mō, quū minorē ostendimus, et per vltimam, veluti quum per assumptionē arguemus. [Manifestū autē.] Hoc nō de oībus aut secundę aut tertię cōplicationibus dicit, sz de ys tm̄ in qbus altera ppōnum ɔuersis concludit, vt in pmo scdę ex maiore vli negatiua cū minore affirmatiua itidē vli, et in tertia in quarto mō ex maiore vli cuz minore in pte, ambabus affirmatiuis, hi eni sunt modi in qb⁹ mon stratio fit p primā, et nō cōcludit altera pmissarū ppōnū directa sz ɔuersa, qđ rōnē circularis mōstratiōis dstruit, et ppterea dixit aut nō sunt sm circularem mōstrationē, quū vo addit aut impfecti, eos notat, q per assumptionē arguunt. ¶ Sz de circulari monstratione iāiam plus sa tis edisseruimus. Primū enim qūo apud artifices diuer sos varię circulos efficiat, enucleauimus, mox de logico agentes circulo declarauimus cur circularis monstratio nūcupet, cur mutua ostensio, an talis rōcinatio fieri pos sit, an syll's sit, in cuius artificio visum veniat, qūo in mul tis circulos reperiat, cur Arist. dixerit, et qđ pdicatiōe re trouersis se hz, an i circulo negatiuo sex possint fieri syl logismi, quemadmoduz in affirmatiuo, quę sit sm assum ptionē cōuersio, quid sit dictū de oī Abumacaris Alpha rabij, quę non differat a dicto de omni Aristotelico, cur in syllis in parte vlis ppō per assumptionē mōstrari nō possit, an in 2ª figurā quoquo mō possit affirmatiua vlis ostēdi circulo, dānata ibidem Philoponi snia volētis in syllis in parte vlem ppōnem per assumptionē monstra ri posse. Deinde et tertiā aggressi figurā enodauimus cāz ob quā in vlibus tertię neutra ppōnū circulo queat ostē di, addita insuper rōne cur per assumptionez sylls in ter tia figura dicat effici, et qūo vlem propositionem cōclu dere. Sed de his satis, ad reliqua transeamus.

Epilogus dictoꝝ de circulari monstratione.

¶ DE CONVERSIONE QVAE IN SYLLOGISMIS.

Conuertere autem est trāsponētez conclusionē facere syllm, q aut sūmum medio non inerit, aut hoc vltimo, necesse enim conclusione con uersa et altera ppositione manēte interimi re liquam, si enim erit et conclusio erit.

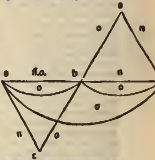
Quoniam quēadmodum et Alulidus Rosadis et Joāes Philoponus referunt conuer sio multifariam dī, nāq et terminos et ppōnes et syllogis mos conuerti appellamus. Hac de cā voluit Aristoteles acturus de sylloꝝ cōuersione primū definire qd sit ɔuer sio in syll's, mox acturus de mō cōuertēdi singulas q̄sq complicationes, ait ergo q cōuertere est trāsponētē con clusionez facere syllm, q aut extremū medio non inerit aut hoc vltimo. ¶ Ubi scias q cōuersio de qua hic agit est silis ei quā supra nūcupauimus cōuersionē cū oppo sitione, nāq et hic arguimus a destructo ɔsequētis ad an tecedens destruendū, definiuit aūt cōuertere et nō cōuer sionē, qm veluti et moderniores optime referūt, tota con uersionis istius rō in actiōe ɔsistit, vn̄ merito dixere nō nulli ɔuersionē hanc nō syllogismū, sed po^{us} syllogisticā esse, syllogismus nāq in quo fit ɔuersio non differt a syl logismo simpliciter, sed modus arguendi ex opposito cō sequentis ad oppositū anecedētis nō est syllogismus aut rōcinium, sed monstrandi modus alius, lz fortasse nō nisi in syllogismis veritatem obtineat. ¶ Dixit autē trāspo nentem et non cōuertentē cōclusionem, qm pmutatio cō trarij in ɔtrium aut ɔtradictorij in cōtradictoriū transpo sitio potius, q̄ cōuersio dici dz. [Aut extremum medio.] Antonomasticę extremū vocauit maiorē extremitatem, vltimū vo minorē, est aūt sensus, q conuertere dicimur quū ex ɔrio aut opposito ɔnis cū altera pmissarum ppō nū destruimus aut maiorē ppōnē aut minorem, et h est qđ subdidit, necesse enim ɔclōne cōuersa et altera ppōne manente interimi reliquaz. [Si eni erit.] Rō est ad quā ex opposito ɔclonis cū altera ppōne manēte reliq inte rimit, qm inquit si altera etiam permaneret, ɔclo etiam principalis maneret, et ita duo opposita simul verificari possent, qđ et absurdū est, et fieri nullo modo potest.

Voluit Aristoteles dfinire cōuersionē in syllis qm conuersio est multiplex.

Conuersio in syllis est silis cōuersiōi cuz oppōne.

Contradictoriū aut cōtrariū trāsmutatio i opp^m dz dici trāspositio et nō ppe cōuersio.

¶ Differt autem opposite aut cō trarię cōuertere ɔclōnem, nō eni idē efficit sylls, quū vtroq mō conuertit, sz hoc per sequētia ma nifestuz erit. Di co autez opponi oi nō omni, et ali cui nulli, contra rię vo oi nulli, et

alicui nō alicui inesse, sit nāq mōstratuz a de omni c per mediū b, si itaq a acceptum fue rit nulli c inesse, ipsi vo b oi, nulli c inerit b, et si a quidem nulli c, b aūt omni c, a nō omni b et non oino nulli, non eniz monstrabat vle p vltimā figuraz, omnino vo non est vliter de struere per cōuersionem ppōnem quę est ad maius extremum, semper enim tollitur p ter tiam figuram, necesse nāq ad vltimuz extre mum ambas accipere propositiones.

¶ Qm ɔclo et in ɔdictoriū et in ɔriū trāsponi pōt, et multū interest, siue hoc siue illo mō transponat, ppea ingt non effici eundē syllm si in ɔriū ɔuertamus ɔnem, et si in ɔdi ctorium, quēadmodum in sequentibus planū fiet. [Dico aūt opponi.] Ne fortasse quispiā erraret in suppōne op positi aut cōtrarij, exponit qd impsentis velit per oppo situ, que per ɔriū, et ait, q ea quę sunt cōtradictoria ppie opponi dicant, vt omni inesse, nō oi inesse, alicui inesse et nulli inesse. Cōtraria vo nūcupant et ea, quę pprię cōtra ria sunt, et ea quę plerįq appellāt subcōtraria, vt oī inesse, nulli inesse, alicui inesse et alicui non inesse, ipse vo more suo in cōtextu dixit, alicui et nō alicui inesse, quuz tn̄ alio qui, nō alicui idem sit, qđ nulli. [Sit nāqz mōstratum.] Docet quonā pacto in primo indemōstrabili ɔuersio fa cienda sit, et ait, si cōclusionis contrariam accipiamus cū maiore, q minoris cōtrarium concludemus in secūda figu ra, si vo idē ipsum acceperimus cū minore non ɔtrariū sed contradictorium maioris in tertia concludemus, pu ta in exemplo sit conclusio, omne c a, cōclusa per mediū b, hunc in moduz, omne b a, omne c b, omne c a, deinde accipiamus conclusionis contrarium cuz maiore ad mi noris contrarium colligendum sic, omne b a, nullum c a, nullum c b. Postea eodem conclusionis contrario sup posito cum minore maiorez perimimus non per contra riū, sed per cōtradictorium, ita, nullum c a, omne c b, ali quod

Quid p oppositū sit intelligēdū exponit Phs. Quid per cōtrarium.

quod b/non est a, et hoc pacto vnus sylls in secunda/alter efficit in tertia, et propterea inquit nūq̄ possumus maiorem destruere per ꝯtrarium, q2 cōtrarium vlis ꝑpōnis est vle, vniuersale vero nullum concluditur in tertia.

¶ Et si priuatiuus sylls sit cōsilr, sit eni ostensuz a/nulli coꝝq̄ c/inesse per b. Igit si acceptū fuerit a/inesse oi c, ipsi vero b/nulli, b/inerit nulli coꝝ, que c/ et si a/ et b/oi c/a/alicui b, sed nulli inerat. Et si opposite cōuersa fuerit conclusio, et sylli oppositi et nō vles erunt, nāq̄ fit altera propositio in pte, q̄re et ꝯclo erit ſm partez, sit eni pdicatiuus sylls/ et ꝯuertat sic, igit si a/nō oi c, oi autē b/ipm b/nō oi c, et si a/ qdez nō oi c, ipm vero b/oi a/non oi b. Consilr aūt et si priuatiuus sylls, si eni a/alicui c/inest, ipsi vero b, nulli b/alicui c/nō inerit, non simplr nulli, et si a/alicui c, b vero omni, quēadmoduz in principio acceptuz est a, alicui b/inerit.

¶ Exponit quō illud idez, qd in pmo indemōstrabili efficiebat/fieri ēt possit in secūdo inquiens/ponat sylls, nullū b/a, oē c/b, nullum c/a, si accipiat maior, nullū b/a, cuz cōtrario cōclusionis, omne c/a, colligitur in secūda ꝯtrarium minoris, nullū c/b, si vero assumpserimus idē cōclusionis cōtrarium, omne c/a/cum minore, omne c/b. Concludemus in tertia maioris ꝯdictoriū, aliquod b/a, et hoc est/qd voluit dū inquit, et si a/et b/omni c/a/alicui b. [Et si opposite.] Si vero inquit non ꝯtrium sed ꝯdictoriū conclusionis supposuerimus, syllogismi ēt/hoc est ꝯnes nō contrarię erunt, sed ꝯdictorię, nō enim possunt eē vles, ppea q2 altera ꝑpositio sit in parte, vlis autē cōclusio nō colligitur nisi ex vtrisq̄ vniuersalibus, sit itaq̄ primus indemonstrabilis, oē b/a, oē c/b, oē c/a, et cōuertat sic accepta maiore, oē b/a, cū ꝯdictorio ꝯnis, aliqd c/non est a, et colligimus, aliqd c/nō est b, qd minori cōtradicit, et si accipiamus oppositū ꝯnis/aliqd c/nō est a/cum minore, oē c/b, concludimus in tertia oppositum maioris, aliqd b/nō est a/et in negatiuo syllo, qui secūdus est indemōstrabilis cōsimilr, vt in exēplo, nullū b/a, omne c/b, nullū c/a, nullū b/a, aliqd c/a, aliqd c/non est b, vel aliqd c/a, omne c/b, aliquod b/a. [Quēadmodū in pncipio.] Hoc est, quēadmodū antea quū ꝯtriū ꝯnis supponebamus/nō ꝯtriū sed ꝯdictoriū ꝯclusionis ꝯcludebamus, ita et in ꝑposito.

¶ Ceterū in syllis, q in pte qn opposite qdez ꝯuertat ꝯclo tollunt ambe ꝑpōnes, qn autez ꝯrię neutra, non eniz amplius accidit tollere, quemadmodum in vlibus, deficiēte ꝯclone ſm conuersionē, sed neq̄ oino tollere, sit eni ostensum a/de aliquo c, igitur si acceptū fuerit a, nulli c/inesse, ipsuz vero b/alicui a, alicui b/non inerit, et si a/nulli c, omni autem b/ipsum b/nulli c, quare tolluntur vtreq̄.

¶ Posteaq̄ de vlibus oibus ptractauit/acturus de his q cōclusionem in pte colligunt, inqt, q si cōtradictoriū cōclusionis supponamus cōclusionis cū altera, vtrāuis perimere poterim9, si vero ꝯrię/hoc est subcontrarię/neutrā. [Non enim.] Reddit rōnez eius, qd dixerat inquiēs, nō ita accidere in syllis in parte, quēmadmoduz in syllogismis vlibus, ibi eniz deficiente cōclusiōe, hoc est non vlr sed in parte transmutata poteramus vtrasq̄ ꝑpōnes destruere, hic aūt nō solū non destruimus ſm partē/verum neq̄ oino destruimus, appellat aūt dēficiētē ꝯnē/quę in pte ꝯuertit, ppea q deficit a ꝑrogatiua, quaz hēbat/dum erat vlis, tūc eni poterat eē maior, nunc autē minor tm̄, et ob hoc deficere quodāmō dr. [Sit eni ostēsuz.] Tertiuz indemōstrabilez ꝯuertit exponēs, quō ex ꝯdictorio ꝯnis cuz altera pmissarū ꝑpōnū possimus vtrāuis perimere, puta sit sylls, oē b/a, aliqd c/b, aliqd c/a, accipiamus g cōuertētes, oē b/a/maiorez cum ꝯdictorio ꝯnis, nullum c/a, ex his cōcludemus oppositum minoris in scda, nulluz c/b, vel accipiamus idē oppositū ꝯnis cum minore ad destruendaz maiorē hūc in modū, nullū c/a, aliqd c/b, aliqd b/non est a, qd maiorem tollit, ipse aūt in contextu prius exponit quō maior destruat, deinde quō minor.

¶ Et si ꝯrię ꝯuertant/neutra, si eniz a/alicui c, nō inest, ipsi vero b/oi b/alicui c/non inerit, sed nōduz tollit/qd a pricipio, ꝯtingit nāq̄ alicui inesse et alicui nō ineē, sz ipsius a/b/vlis/nihil oino fit sylls, si eniz a/nō inest alicui coꝝ/quę c, b/vero alicui inest, neutra ꝑpositionum vniuersalis, ꝯsimilr autē et si priuatiuus sylls, si eni accipiet a omni c, inesse/tollent vtreq̄; si vero alicui/neutra, demōstratio aūt eadem.

¶ Si vero inqt non ꝯdictorię/sed contrarię/hoc est subcōtrarię conuertat cōclusio.i. particularis in particularez/neutra ꝑpōnuz destrui poterit, vt in exemplo, oē b/a, aliquod c/b, aliqd c/a. Cōuertat cōclusio in suaz subcontrariā, aliqd c/nō est a, deinde accipiat maior. oē b/a/cōcludimus in secūda, aliqd c/nō esse b, qd minorem ꝑpōnez non demolit dicentem, aliqd c/b, hęc eni simul vera esse possunt, aliqd c/b, et aliquod c/non est b. [Sed a/b/vlis.] Sēsus est ipsius a/b/ꝑpōnis extātis vlis nullo modo fit sylls, hoc est si subcōtrariaz cōclusiōis accipiemus cū minore nō poterimus maiorē pacto aliquo destruere, si eni accipiamus, aliqd c/nō est a, et minorem aliqd c/b, ambe ꝑpōnes efficiūtur in parte, et nihil ex his colligi pōt, q2 ex ambabus in parte nil colligitur vi syllogistica. [Consimilr autē et si priuatiuus.] Eodem inquit pacto si fuerit quartus indemōstrabilis ꝯnem cōcludens negatiuaz in parte, si eni ꝯdictoriaz supponemus/vtraq̄z tollet ꝑpositionuz, sin aūt subcōtrariū neutra, puta in exēplo, nullus b/a, aliqd c/b, aliqd c/nō est a, nullū b/a, oē c/a, nullum c/b, omne c/a, aliquod c/b, aliquod b/a, nulluz b/a, aliqd c/a, aliqd c/non est b, aliqd c/aliqd c/b, nil sequitur/vt manifestum est. ¶ Sed his iam explicitis et enodatis. Quęrendum deinceps cui artifici deseruiat huiuscemodi conuersio, si enim nihil penitus vtilitatis afferret, cassum fuisset tot tantaq̄z de hac in mediū pferre. ¶ Dicimus cōuersionem istam maximā vtilitatē afferre, tuz omni artifici/qui syllo vtat, tuz vero pręcipue dialectico et tentatori, hac enim conuersione cōsueuimus arguere syllm consequentiāq̄z recte se habere, sed pirastico et tētatori in maximo est vsu ad exercitationē et meditationez, quēadmodū Arist. quoq̄z inqt in octauo topicoꝝ dicēs ad verbū. Ad exercitationē autem et meditationem taliū oronū/primū quidē cōuertere assuescere opz orones, sic enim et ad hoc, qd dr magis copiose nos habebimus, nā cōuertere est trāsumentē ꝯnē cū reliqs iterrogationib9/interimere vnū coꝝ/quę data sunt, necesse est eni/si cōclusio nō est/vnam aliquam interimere ꝑpositionem, si omnibus positis, necesse erat cōclusionem esse, et reliqua. Sz his exactis iam ad secundam transeamus figuram.

Quid sit deficiēs ꝯclo.

Dub[m] cui artifici ōseruiat ꝯuersio in syllogismo.

Solo q ēvilis oi artifici q syllo vtat: sz pcipue dialectico et tētatiuo.

FIGVRA SECVNDA.

SEd in secũda figura, ppõnẽ qdem, quę ad maius extremuʒ nõ est interimere ɔ̃rię facta cõuersiõe vtrolibet mõ, nã semp erit cõclusio in tertia figura, vl'is autẽ non erat in hac syll's, alterã vo sil'r tollemus conuersionẽ. Dico aũt similr, si contrarię qdeʒ ɔuertiẽ, cõtrarię, si vo opposite, opposite. Insit enim a omni b, ipsi autẽ c nulli, cõclusio b c. Si itaqʒ acceptum fuerit b omni c inesse, ⁊ a b maneat a omni c inerit, nã fit prima figura: ꝙ si b omni c, a vo nulli c a, nõ omni b figura vltima. Sin auteʒ opposite ɔuersum fuerit b c, a b qdeʒ itidem monstrabiẽ, a c vo opposite, si eni b alicui c, a autẽ nulli c a alicui b non inerit. Rursus si b alicui c, a vo oi b a alicui c, quare opposit⁹ fit syll's. Consimiliter monstrabitur ⁊ si ecõuerso se habeant propositiones.

Posteaq̃ cõuersiuos syllos oẽs, qui in pma effi ciebãtur figura explicuit, atqʒ enodauit, vult impñsentia monstrare quonã mõ itideʒ in secũda fieri possint inquiens, maioreʒ ppõneʒ hac in figura nõ posse cõtrarię interimi facta conuersione vtrolibet mõ, hoc est seu contrarię seu contradictorię, ppterea ꝙ semp syll's cõuersiuus in tertia efficiẽ figura, quę vt planũ est ɔ̃nem semp colligit in parte, sed cõtrariũ maioris q̃ vl'is existit, nõ in parte, sed vl'e est. [Alteraʒ vo sil'r.] Hoc est minorem ppõnem ita tollemus, quẽadmodum ɔclusionem transposuerimus, si eniʒ cõclusionẽ in ɔ̃riaʒ trãsposuerimus, minoreʒ per cõtrariam demoliemur, sin auteʒ in cõtradictoriã per cõtradictoriã itidẽ. [Insit enim a oi b.] Mõstrat exemplo, qð proposuerat adducẽs complicationẽ in secunda ex maiore vli affirmatiua cũ minore vli negatiua, oẽ b a, nullum c a, nulluʒ c b, si accipiamus maioreʒ, omne b a cũ contrario cõclusionis, oẽ c b, ɔcludimus in prima cõtrariuʒ minoris, omne c a, sin autẽ minorem assumpserimus, nulluʒ c a cũ eodem conclusiõis cõtrario, omne c b, colligimus nõ cõtrariuʒ maioris, sed cõtradictoriuʒ in vltima ac tertia figura. [Si aũt opposite.] Hoc est si conclusio, quã appellat b c, cõuertaẽ nõ in ɔ̃riũ, sed ɔ̃dictoriũ, a b qdẽ, q est maior ppõ itidẽ ⁊ eodẽ pacto mõstrabiẽ, quẽadmodũ supra, nãqʒ ⁊ quũ ɔ̃rię cõuertebaẽ ɔ̃ maior nõ ɔ̃rię, sed ɔ̃dictorię interimebaẽ. [A c vo opposite.] Idest mior, q̃ a c diciẽ nõ amplius ɔ̃rię tolliẽ quẽadmodũ supius, sʒ opposite ⁊ ɔ̃dictorię. [Si eniʒ b] qð dixerat ostendit quõ a b maior ppõ itidẽ ac silr interimaẽ, sit eni syll's, oẽ b a, nullũ c a, nullũ c b, deinde accipiaẽ ɔ̃dictoriuʒ ɔ̃nis, aliqð c b cũ minore, nulluʒ c a, ⁊ cõcludemus in tertia, aliqð b non est a. [Rursus si b alicui c.] Alterũ qð pposuerat ostẽdit, quõ minor nõ ɔ̃rię, sʒ opposite destruaẽ, ita oẽ b a, aliqð c b, aliqð c a, ita enim fit syll's ⁊ ɔclo opposita ⁊ ɔ̃dictoria minori. [Cõsilr mõstrabitur.] Silr inqt mõstrabiẽ ⁊ si ppõnes retrouersuʒ disponanẽ, vt mior sit affirmatiua cũ negatiua maiore, si eni ɔ̃riũ ɔ̃nis accepim⁹ cũ miore maiorẽ p ɔ̃dictoriũ demoliemur, miorẽ vo p ɔ̃riũ, sin aũt nõ ɔ̃riũ, sʒ ɔ̃dictoriũ ɔ̃nis supposuerim⁹, vtrãqʒ ⁊ maiorẽ ⁊ miorẽ tollemus p ɔ̃dictoriũ, vt in exẽplo, nullũ b a, oẽ c a, nullũ c b, oẽ c a, aliqð c b, aliqð b a, nullũ b a, aliqð c b, aliqð c non est a, vel contrarię, omne c a, omne c, b, aliquod b a, nulluʒ b a, omne c b, nullum b a.

Ꝺr si syll's est in parte, si contrarię cõuertaẽ cõclusio, neutra ppõnuʒ tolliẽ, quẽadmoduʒ neqʒ in prima figura, si vo opposite, vtręqʒ, ponaẽ eniʒ a b qdẽ nulli inesse, ipsi autẽ c alicui, conclusio b c. Si itaqʒ positũ fuerit b alicui c inesse ⁊ a b maneat, ɔclusio erit, ꝙ a alicui c non inest, sed nõ est sublatũ, qð a principio. Contingit enim alicui inesse ⁊ nõ inesse. Rursus si b alicui c, ⁊ a alicui c nõ est syllogismus, neutrum eni acceptoruʒ vl'e, q̃re non tollitur a b ꝙ si opposite cõuertaẽ, tolluntur ambe, si eni b oi c, a vo nulli b, nulli c ipsʒ a, sʒ erat alicui. Rursus si b omni c, a auteʒ alicui c, a alicui b, eadem vo demõstratio ⁊ si vniuersale prędicatiuum.

[Si vo inqt syll'i extiterint in pte ⁊ ɔ̃ ɔuertaẽ ɔ̃rię, q est in suã subcõtrariã, neutra ppõnũ tolleẽ, si vo ɔuertaẽ in suũ oppm, vtręqʒ tolli poterũt, vt in exẽplo, nullũ b a, aliqð c a, aliqð c non est b, nullũ b a, aliqð c b, ergo aliqð c non est a, sʒ adhuc nõ tolliẽ mior, q̃ dicebat, aliqð c a, pñt eni simul eẽ vere, aliqð c a, ⁊ aliqð c nõ est a, sin aũt accepimus ɔ̃nẽ, aliqð c a, cũ subcõtrario ɔ̃nis, aliqð c b nil penitus ɔcludem⁹, qũ ex ambab⁹ in pte nihil colligiẽ. [Ꝺr si opposite.] Hoc est si ɔ̃ nõ in subcõtrariã, sed in ɔ̃dictoriam trãsponaẽ, ambe destruenẽ hũc in modũ, nullũ b a, oẽ c b, nulluʒ b a, sʒ minor dicebat aliqð c a. Rursus aliqð c a, oẽ c b, aliqð b a, sʒ maior fuerat, nullũ b a. [Eadeʒ vo demõstratio.] Hoc est eodẽ pacto ostendem⁹ q̃rtã cõplicationẽ 2e cõuersi, oẽ b a, aliqð c non est a, aliqð c nõ est b, oẽ b a, aliqð c b, aliqð c a, sed minor erat, aliqð c nõ ẽ a, quę p hãc nõ tolliẽ, rursus aliqð c non est a, ⁊ aliqð c b nõ cõplicãt syll'z, si vo ɔ̃dictorię cõuertẽtes dicamus, oẽ b a, oẽ c b, oẽ c a, mioreʒ tollimus, ⁊ cũ miore ⁊ opposito ɔ̃nis maiorem, aliqð c nõ est a, oẽ c b, aliqð b, nõ est a, sʒ maior dicebat, omne b a. Uerũ hęc de secũdę figurę cõuersiuis syll'is hactenus, Jam ad tertiã pcedamus.

FIGVRA TERTIA.

SEd in tertia figura, quũ ɔ̃rię qdem cõuertaẽ ɔclusio neutra tolliẽ ppositionum ſm nullũ syllo᷑, quuʒ vo opposite ambe ⁊ in oib⁹ fit ostensum a, alicui b inexiis, mediũ aũt sit acceptuʒ c, sint aũt ppõnes vl'es, igiẽ si acceptum fuerit a alicui b non inesse, b vo oĩ c, nõ fit syll's a ⁊ c, neqʒ si a eo᷑ qdeʒ, quę b alicui nõ insit, c aũt omni, nõ erit b ⁊ c syll's. Consilr auteʒ monstrabitur ⁊ si non vl'es ppõnes, aut eniʒ ambas necesse est ſm ptẽ eẽ p ɔuersionẽ, aut vl'e ad minus extremũ fieri, verũ sic non erat syll's neqʒ in prima figura neqʒ in media.

De conuersione syllogismo᷑ tertię figurę acturus inquit, si cõclusionem in contrariaʒ, hoc est subcõtrariaʒ trãsponamus, ꝙ neutra propositionum tolli poterit, quoniaʒ aut ambe ppõnes efficienẽ in pte, aut pticularis erit maior cũ miore vniuersali

Non põt maior in pma figura ɔ̃rię interimi.

In 3a figa si ɔclo in subcõtrariã trãsponaẽ neutra ppõnũ tolleẽ.

vniuersali in prima aut secunda figura, si aūt in cōtradictoriā verterimus ⁊ ambe tollent, maior inquā ac minor ⁊ in oībus tertię complicationibus sublatio ista fieri poterit.[Sit enim ostēsum.] Mōstrat exēplo, quō si ꝯclusio in subcōtrariā trāsponatur, neutra ppōnum perimat, accipiat itaq; pma tertię figurę cōplicatio, oē c/a, oē c/b, aliquod b/a, si itaq; accipiamus ꝯnis subcontrariā, aliqđ b/non est a, cū minore, oē c/b, nihil cōcludemus, qm̄ pma efficitur figura cū maiore in pte, hunc in modū, aliqđ b/non est a, omne c/b, verum ex tali ppositionum cōplicatione in pma figura nihil pęnitus colligitur, ⁊ hoc est, qđ voluit, dum inqt, igitur si acceptū fuerit a/alicui b/nō inesse, b/vero omni c/nō fit sylla a/c c, hoc est nō fit syll's cōcludens oppositum maiori ppōni, quę dicebat, oē c/eē a, si autem hāc eādem ꝯnis subcōtrariā cū maiore assumpserimus ppōne, ita oē c/a, aliquod b/non est a. Cōcludemus quidem cōclusionē aliquā, puta aliqđ b/non est c, sz hęc nō est ꝯdictoria minoris prius sumpte, sed eius ꝯuersę. Item non destruet minorē dicētē, oē c/b, possunt enim he ambe veritatē simul obtinere, vt oīs hō est aīal, ⁊ aliquod aīal non est hō, si vero pposteRe ppōnes istas dispo sueris, nullus fiet syll's, erit enim hoc pacto secunda figura cum maiore in pte, ⁊ hoc est, qđ ait, non erit b/c c/syllogismus.[Consilr aūt mōstrabit.] Eodē inqt pacto monstrare poterimus neutrā ppōnum perimi, quam in complicatione ex altera tm̄ vli supposito conclusionis subcōtrario cum altera pmissarum ppōnū alterā demoliri contendamus, puta in exēplo sit complicatio ista, aliqđ c/est a, omne c/b, aliqđ b/a, dico nō posse ex cōclusionis subcōtrario vtrāuis destrui, si enim hoc acceperis cum maiore, syll'm cōstrues ex ambabus in parte, si aūt cū minore, cōplicationem efficies in prima figura ex maiore in parte cum minore vniuersali, quę nullo pacto legitima est, lex enim fuerat ⁊ pmę ⁊ secūdę figurę, vt maior eēt vlis.

Cū si opposite cōuertant ppōnes, tolluntur ambe, si enim a/nulli b, b/vero omni c, a/nulli c. Rursus si a, nulli quidē b, ipsi vero c/omni b/nulli c/ ⁊ si altera non vlis cōsimilr: si enim a/nulli b, b/vero alicui c, a/alicui c/non inerit, ꝙ si a/b/quidem nulli, c/autē omni, nulli c/ipm̄ b. Similr vero ⁊ si priuatiuus syll's, sit enim ostensum a/alicui b/nō inexistens, sit autem pdicatiuū qdem b/c, negatiuū aūt a/c, sic enim efficiebatur syll's, qm̄ igitur ꝯriūm acceptum fuerit ꝯclusioni, nō erit syll's, si enim a/alicui b, b/vero omni c/non erat syll's ipsius a/ ⁊ ipsius c, neq; si a/alicui b, c/vero nulli, non erat ipsius b/ ⁊ ipsius c/syll's, quare non tollūtur ppōnes, quādo autē oppositū tollunt, si enim a/omni b, ⁊ b/ipsi c, a/oi c, sed nulli inerat. Rursus si a/oi b, ipsi aūt c/nulli, b/nulli c, sz oi inerat.

Supposito ꝯdictorio ꝯclonis vtraq; tollit ppō i 3ª figura p primā ⁊ scdam.

Cū Vtrasq; mōstrauit quō subcōtrario cōclusiōis supposito, neutra ppōnū interimit, ostensurus impńentia quonam pacto, supposito contradictorio vtraq; tollat ⁊ maior ⁊ minor, vt in exēplo sit prima tertię figurę cōplicatio, oē c/a, oē c/b, aliquod b/a, si huius ꝯdictorium assumpserimus, nullū b/a, cū minore, omne c/b. Concludemus in prima figura, nullū c/a, qđ maiorē destruit, si vero idē cōtradictoriū, nullum b/a, cū maiore acceperimus, oē c/a, colligemus in secunda, nullū c/b, minoris. vz. contrarium.[Et si altera nō vlis.] Idē inquit sequit in complicatiōibus particularibus, puta in exēplo, oē c/a, aliquod c/b, aliqđ b/a, nullū b/a, aliquod c/b, aliquod c/nō est a, sic enim maior destruit, vel ad minorem perimēdā, nullū b/a, omne c/a, nullū c/b.[Similr vero ⁊ si priuatiuus syllogismus.] Eodē inquit mō facienda erit conuersio in secūda tertię cōplicatione, si enim subcōtrariū ꝯclusionis supposuerimus, neutra pmissarum ppōnum interimet, vt in exemplo, nullū c/a, omne c/b, aliquod b/non est a, aliquod b/a, omne c/b, ex maiore in parte nihil cōcludit in prima figura, si vero maiorem acceperimus, nullū c/a, cū subcontraria cōclusionis, aliqđ b/a. Colligemus qdē in secūda figura, aliquod b/nō esse c, sz hoc nō pimit minorem pcedentis sylli dicētem, oē c/b, ⁊ hoc est, quod voluit dū ait, nō erit syllogismus ipsius b, ⁊ ipsius c, nō hoc dicens, ꝙ nihil pęnitus cōcludat, verum ꝙ nō cōcludimus b/de ipso c, vt minorē pcedentis sylli destruere valeamus, si itaq; subcōtrariam cōclusionis acceperimus, neutrā destruemus ppōnum, si autē oppositū ac contradictoriū/vtrāq;, vt in exemplo, omne b/a, omne c/b, omne c/a, sic enim maior perimitur, ⁊ iterum minor hūc in modum, omne b/a, nullum c/a, nullum c/b.

Cū Consilr aūt mōstrat ⁊ si nō vlēs sunt ppositiones, sit enim a/c/ ⁊ vle ⁊ priuatiuū. Alterū aūt pdicatiuū in pte: si igit a/oi b. b/autē alicui c, a/alicui c/cōtingit: sed nulli inerat. Rursus, si a/oi b, ipsi autē c/nulli, b/nulli c, si autē a/alicui b, ⁊ b/alicui c/nō fit syll's, neq; si a/alicui b, ipsi autem c/nulli: neq; sic, q̄re illo qdē mō tollunt, sic autē non tollunt ppositiones. Planū igit per dicta, quō cōuersa ꝯclone in vnaquaq; figura fit syll's: ⁊ qn̄ ꝯtrarius ppositioni ⁊ qn̄ oppositus: ⁊ ꝙ in prima quidē figura, per mediā ⁊ vltimā fiunt sylli, ⁊ quę ad minus extremū semp per mediā tollitur, quę vero ad maius p vltimā. In secūda aūt p primam ⁊ vltimā, quę qdem ad minus extremū, semp per primā figurā, quę autē ad maius p vltimā. Sed in tertia p primā ⁊ per mediam, ⁊ quę qdem ad maius semp p primā, quę autē ad minus per mediā. Quid igit est conuertere ⁊ quomodo in vnaquaq; figura ⁊ quis sit syllogismus, manifestum.

Cū Itidē inquit ꝯuersio facienda est in syllogismis in pte ac negatiuis, si enim subcontrarium supposuerimus neutram ierimimus ppōnum, si autē ꝯdictoriū/vtrāq;, vt in exemplo sit cōplicatio ex maiore vliter negatiua cū minore affirmatiua in parte, nullū c/a, aliqđ c/b, aliquod b/nō est a, his itaq; sic se habētibus, ex cōtradictorio cōclusionis, oē b/a, cū minore, aliqđ c/b, maiorem destruimus, aliquod b/a, concludentes, ⁊ ex eodem opposito, oē b/a, cū maiore, nullū c/a, contradictorium minoris colligimus, nullū c/b. Supposito itaq; cōtradictorio hūc in modū vtrāq; propositionū destruunt, subcōtrario autē accepto, neutra, nāq; aut ex ambabus in pte cōstruit syllogismus in prima, vt aliqđ b/a, aliquod c/b, aut cōplicatio vtilis qdem erigitur ex maiore cū subcōtrario ꝯnis, sed nihil, quod minorē destruat, colligit, vt in exemplo, nullū c/a, aliquod b/a, his enim ita dispositis cōcludimus

aliqđ b̄ręē e, sed hoc nihil ad rem. Et hęc Phs. ⁋ Possemus autem & nos addere quō in reliquis duob⁹ modis, quos Aristo. omisit idez eueniat, sed qm̄ isthoc pęꝝ facile est, ppterea breuitatis grā derelinquēdū censui. ⁋ Planū igiť per dicta, ⁊ enumerat breui conclusione repetēs, quę superius fuere cōmōstrata, quō conuertēda ꝯclusio, dum contrarium alterutrius ppōnis colligere est animus, quō dum ꝯdictorium, atqꝫ in qua figura cōuersi sylli ad perimēdas ppōnes in p̄ma faciēdi, quō in secūda, ac demuz quō in tertia, sed hęc vel mediocribus logicis planissima existūt, quę de re legētibus itelligēda relinqmus. ⁋ Jaz enim, quę ad sylloꝝ conuersionē attinebant, oīa trāsegimus, reddita primuz rōne cur Phs a p̄n⁹ definierit conuertere ⁊ nō ꝯuersionē, cur trāsponētem dixerit ⁊ nō conuertentē, in cuius vsuz atqꝫ vtilitatez modus iste conuertēdi syllos veniat, mox seriatim secundę ac tertię complicationibus cunctis expositis ⁊ enarratis. Supeīt igiť vt ea, q̄ de deductiōe ad impoīe dicuntur, enodemus.

Epilog⁹ dcōrū de syllo cōuersiuo.

⁋ DE DEDVCTIONE AD IMPOSSIBILE.

Syllogismus ꝟo, qui per impossibile, monstrať quidē qn̄ contradictio ꝯclusionis posita fuerit, ⁊ assumpta sit alia ppositio, fit autē in oībus figuris, similē nāqꝫ est conuersiōi, pręterqꝫ q̄ differt tm̄, qm̄ cōuertitur qdē facto syllō, ⁊ impositis ambabus ppōnib⁹, deducitur ꝟo ad impossibile non pręconfesso prius opposito, sed manifesto existēte, quoniam verum.

Mathematicoruz ꝯsuetudinez, vt in aliqs plerisqꝫ hoc in volumine obseruauit Aristo, si eni elemētoꝝ doctrinā, quę ob id a gręcis στοιχείωσις nuncupať, bene ⁊ pensiculate animaduerterimus, pfecto cōperiemus eaz eius esse genu, vt a posterioribus pblematis semꝑ priora p̄supponanť, quartum nāqꝫ Euclide theorema tertiuz supponit, ⁊ hoc scdm, ⁊ istud primuz, ac de reliquis eodem pacto. ⁋ Ita igiť vt ad rem nr̄am veniamus fecit hoc in volumine Aristoteles, tractaturus nāqꝫ de deductiōe ad īpossibile primuz mōstrauit, vnā cōplicationem posse plures conclusiones colligere, deide quō ex falsis verū cōcludať, mox quō circulo mōstrationes fiant, ac demuz quō sylli ꝯuersanť, nemo eniz ex falsis ppōnibus ⁊ verā ⁊ falsam ꝯclusionez sequi posse credidisset, ni prius didicisset in vnica cōplicatione plures colligi posse ꝯnes, nemo ēt circulares mōstrationez fieri posse existimasset, si ex falsis veꝝ cōcludi non posse cēsuisset. Nemo deniqꝫ syllm conuertere ausus fuisset, ni prius circuluz facere edoctus eēt, q̄re nec ad impossibile legitime aliqs vnqꝫ deducet, q cōuertere syllos ignorauerit, ⁊ ppterea nō ab re de conuersiōe p̄us egit tractaturus impr̄sentis de deductiōe ad impossibile. ⁋ Sz qm̄ multum hoc mōstrationis gn̄e vtimur, non iniuria fecero, si prius q̄piam in mediuz q̄rēda proponam, quo facilius rem ipsam, de qua ꝑtractamus, exacte possimus intelligere, ac primum q̄situ dignuz an hęc, quaz deductionē vocamus ad impossibile ⁊ ex cōsequenti an sylli, quos hypotheticos ac suppositorios dicimus sylli rōnem, quam a principio posuimus recte suscipiant. Deinde ad quez artificē pertineat hoc genus monstrationis agere. Ac demū rō reddēda cur quaz oē quod per impossibile mōstreť, possit ⁊ recto ostēdi ratiocinio, cur inquā non oīa problemata mōstremus per rectū syllogismū. ⁋ Quantū ad primuz scitu dignuz q̄ Abunasar Alpharabi⁹ in libro de syllō ⁊ Algazeles atqꝫ alij cōplures eius sententię extitere, vt hypotheticę ac suppositorię rationes oēs sylli finitionē susciperent, ⁊ ex cōsequēti deductio ad incōmodū syllo rōcinatioqꝫ eidem nūcupareť, imo qđ amplius, sunt qui syllm s̄m formam diuidi asserant in cathegoricū atqꝫ hypotheticū, in demōstratiuum ꝟo dialecticuz ac litigiosuz s̄m mām, qm̄ fortasse oīs pbatio discursusqꝫ aut syllo sit ⁊ a toto ad partez, aut inductio ⁊ a parte ad totum, aut exemplum ⁊ a parte ad partez, quū itaqꝫ deductio ad impossibile ac hypothetici sylli omnes, neqꝫ a parte arguāt ad totū, neqꝫ a parte ad partē, cōsentaneū est, vt a toto ad partē rōcinenť, ⁊ proinde sylli sint. ⁋ P. Omnis deductio ad īpossibile potest effici ostensiua rōcinatio, quemadmoduz supra in priori discussimus volumine, sequiť itaqꝫ ad incōmoduz deductionem syllogismuz esse, atqꝫ hęc hunc in modū. ⁋ Est altrinsecus Aphrodisiensis Alexāder atqꝫ alij nōnulli, q deductionem ad impossibile syllogismū eē negent dicētes huic finitionez syllogismi rōcinationisqꝫ minime cōuenire, in deductiōe nāqꝫ ista atqꝫ in suppositorijs oīb⁹ ratiocinijs ppositiones nō poni, sed supponi dicuntur, ⁊ propterea dicebamus supra in definitione syllogismi positis qbusdam, addi ad differentiaz hypotheticarū rōcinationū, in quibus ppositiones non poni sed supponi dicanť. ⁋ P. Aristoteles in priori volumine inqt ad verbum, quum de hypotheticis loq̄retur, omnes enim ꝑ impossibile concludentes falsum quidem rōcinanť, qđ aūt a principio ex suppōne mōstrant, ⁊ paulo infra ait, in oībus eni syllogismus quidē fit ad trāsumptum, qđ aūt ex principio, ꝯcludiť per cōfessionē aut aliquā aliā suppositionē, quare quaz syllō tm̄ fit, qui ad trāsumptū fit, ꝓcul dubio tota ad impossibile deductio syllō nullo pacto vocitanda erit. Ad hęc in oī syllogismo ac rōcinatione tres termini ac binę ppositiones tm̄ sunt, sed in hac deductione ⁊ termini plures tribus ⁊ ppōnes duabus asciscunť, non itaqꝫ sylli rōnem subibit. Adde q̄ mōstratiōes oēs syllogisticę ꝑ dcm̄ de omni aut nullo vel ꝯuersionē tāqꝫ principia stabiliunť, verū ad incōmodū deductio nō sic se habeť, quaz oīs istius monstratio ex primi pncipij de quolibet diciť affirmatio aut negatio ratiōe pendeat, nō itaqꝫ syllogismus dicenda erit. ⁋ P. Qđ nō potest syllogisticę resolui, nec syllogisticę ēt cōponi pōt, sz nec deductio ad ipoīe, imo nec rō aliqua suppositoria syllogisticę resolui pōt, vt in priori volumine disputatū fuit, igiť nec syllogisticā cōpositionē habere dicēda erit. ⁋ Quū hęc itaqꝫ sic se habeāt, dicēdū est ad impoīe deductionē nullo pacto syllm esse aut sylli rōnez suscipere, ⁊ ex ꝯsequēti nullā rōnē suppositoriā. ⁋ Addēdūqꝫ insuꝑ falsaz illud eē, qđ nōnulli asserūt syllm diuidi tāqꝫ s̄m formā in prędicatiuū ac ꝯditionalē, hoc eniz nec vtiqꝫ cōcedendū, ⁊ quū oī rōnem oēm, aut a pte ad totū, aut ecōuerso, aut a parte deniqꝫ fieri ad ptē, ꝓculdubio negandum existimo, non enim de oībus ꝯsequentijs atqꝫ habitudinibus necessarijs hoc pferť, sed de ijs tm̄, quę ad syllogismi rationem deduci possunt. ⁋ Ad scdm negāda est cōsequētia atqꝫ illatio, non enim sequitur, si aliquid ⁊ per ostensiuū syllogismū, ⁊ per deductionē mōstrari possit, q̄ deductio syllō sit, quēadmoduz si vnū ⁊ idē argueret ⁊ demr̄atiuo ⁊ dialectico rōcinio, nō ob id tm̄ dialecticus syllō demōstratiōis rōnē susciperet. Uerūenimuero sz gntus ac scdo hypotheticoꝝ nō sylli, sz potētię poti⁹ syllogisticę vocandę sint, syllō tm̄ ostensiuus, q ad trāsumptuz efficiť, ⁊ vere syllō est ⁊ sylli rōnē admittit, q̄ si latius deductionē ad ipossibile, omnes istos syllogismos voces, tunc faciēda erit distinctio ac dicēdū, partem deductionis syllm eē, pteꝫ ꝟo minime,

Opio Abunasaris Alpharabij et Algazelis de syllo hypothetico.

Opio qrūdā d diuisiōe syllogismi s̄m formā ⁊ materiam.

Nota q̄ ordinate pcesserit Phs vt sciper qđ posterius est supponat qđ prius more geometrarum.

Dub̄m an deductio ad impoīe suscipiat rōnē sylli.

Alexāder nolens deductionez ad ipoīe eē syllz cui definitio competat sylli.

Solo rōnis opionis oppositę.

minime, si autē ꝑsius deductionē vocemus ad impolē binas tñ suppositorias ratiões illas, nullo pacto in sylli rõnez veniet. Sz de hoc iā plus satis pertractatū fuit, superest de cętero, vt exponamus qs sit artifex ille, q mon stra tionibus vtatur ad impolē. ❡ Dicimus itaqz q z demõstrator z dialecticus z pirasticus ostensione vtunt̃ ad impolē, verūz anteq̄ hoc exponamus, enarrādi ꝑus modi sunt, qbus ad incõmodū deducimus, sunt itaqz modi demonstrationis ad impolē bini, vnus artificialis, alius sine arte, z q̄si vnicuiqz ex nã ꝓpria ingenitus, q artificialis bifariā scindit̃, vnus demonstratori attinet, quūz. vz. ꝓpões accipiūtur imediate z posteriora seu ꝓclo nobis vel nãç manifestior sit q̄ ꝓmisse ꝓpões, hoc enim differunt inter se ostēsiua demr̃atio z deducens ad impolē, q vna icipit a priorib, altera ꝟo a posteriorib, quēadmodum Abumaçar Alpharabius in libro de syllo, z Aristoteles in ꝑ posterioꝝ tradidere, vñ nõ iniuria ingt Auliidus Rosadis in primū de cęlo, oēm demõstrationem ad impolē esse demonstrationē quia, vnus itaqz modus demonstratori attinet, veluti diximus. Alter ꝟo ad dialecticum ac tentatorem pertinet, quū. vz. in ꝓpõnibus ꝓbabilib opinabilibusqz fiat ad incõmodū deductio. ❡ Qs si ambigas quonaz pacto fieri possit vt demonstrator vtat̃ deductiõe, quū aliog demõstratio ois ex veris cõstruat̃ ꝓpõnibus, quum in prima efficiat̃ figura, quū in ꝓpõnibus equiualentibus. ❡ Respõdemus demõstrationem oēm, quę vere z ꝓprie demõstratio sit, ita se hre ex necessitate, puta eaz, quā nõnulli vocant causę z existentię, nõ tñ ob id oportere hoc simpl̃r de q̄cūqz ꝓferri demõstratiõe, siue qa fuerit, siue ꝓp quid. Amplius, dicimꝰ demonstrationis ad ipossibile ꝓpões oēs veras eē, si enim per demonstrationē ad ipolē intelligimus suppositorios syllogismos, puta gnrū ac scdm hypotheticoꝝ, qbus ad icõmodum deductio ꝓcedit, nemini dubiūz, q ꝓpões oēs vere sunt, veritas nãqz ac falsitas hypotheticarū ꝓpõnū in necessitate existit cõsequentię. ❡ Si ꝟo ex altera pte quispiam authorē ꝓbeat Arist. q in 8ᵒ topicoꝝ ait, disputanti nõ eē vtendū syllo ad impolē, z ꝓpea perperam dici, q dialecticus vtat̃ deductiõe ad icõmodū. ❡ Rñdemus nõ hoc absolute protulisse Phm, sed quū ingt idez ostēsiue z per impolē rõcinari posit, nõ dz disputãs vti deductione, sed potius mõstratiõe ostensiua, hęc eni euidētior stabiliorqz est. Artificiosus itaqz deductionis modus talis est. Qui ꝟo sine arte profert̃ is est, quo ꝑᵒ principia mõstrare ꝯsueuimus, quoqz expõnis quasi ratione vtimur, q̄li fortasse in gãma post nãlia vsus fuit Aristoteles, qualiqz iterum in priori volumine diximus mõstrari ꝯuersionis regulas, sed de hac abunde supra diximus. ❡ Planū itaqz deductionez ad impolē ad oēs attinere artifices, demõstratorez, dialecticū, ac litigiosum, seu tentatorez, z ex his insup manifestū, cur nõ oia monstrentur ostensiuo rõcinio, quū tñ aliog, quodcūqz ostensiue monstrat̃, possit ēt deduci ad impolē, quū eni in mõstratione qualibet a notiorib initiū sumēdū sit, si ꝯtigerit ꝯnem ꝓpositionibus notiorem eē, opus erit ad incõmoduz deductio, nõ aūt ostēsiuo vti rõcinio, z ob hoc inquiūt mathematici theoremata q̄dā eē, q solū ꝑ impolē demr̃ari pnt, quēadmodū diametrū coste icõmēsurabilē eē. ❡ Qd si in ꝯtrariū sniaz asseras Aristo. q in priori volumie dicebat, qdcūqz mõstrat̃ ꝑ ipossibile, posse z ostensiue mõstrari. ❡ Rñdeo aliud eē mõstrari aliō demr̃ari, ac veruz esse, vbicūqz fit deductio ad ipolē, ibidē ēt fieri posse ostēsiuā rõnē, nõ aūt vbicūqz demr̃ationē facimus ad ipolē z qa, ibidez ēt fieri posse ostēsiuā z ꝓp quid, q̄ sic eadez z notiora essent z ignotiora, qd absurdissimū. Sed his trāsactis iaz demū ad cõtextuz enarrandū veniamus. [Syllo ꝟo qui per ipolē.] Enarraturus itaqz Phs, quō ꝑ deductionē ad icõmodū diuersa monstrent̃ q̄sita, ꝑmū describit, qd sit deductio ad impolē ingens syllm ad impossibile eē, quuz supposita ꝯnis ꝯdictoria z altera ꝓpõne aliunde accepta deducimus ad aliqd manifeste falsum, vbi notes, quēadmoduz z Diuus refert Albertus, q ex habitu nõ ex actu, veluti in ꝑcedētib, potētiā istā syllogisticā descripsit. Hoc aūt ideo factū fuit, q̄ deductio ad ipolē sylli ac mõstrationis magis rõnē hēbat, quā supiores potētię, ille eni quodāmō ad istaz tāq̄ scopuz dirigebant̃. [Fit aūt in oibus figuris.] Post descriptionē deductiõis ad ipolē vult edocere quonā pacto cõueniāt iter se ꝯuersio sylloꝝ ac ꝯductio ad ipolē, z ingt has potentias in h ꝯcordes eē, q ambe in trib efficiunt̃ figuris, addunt aliq, q ambe oppᵐ supponētes rõcinant̃. Differūt aūt iter se, q̄ ꝯuertit̃ sylls iā ꝑcedēte alia rõcinatione, sz deductio ad ipolē efficit̃ nullo ꝑmisso syllo, sed tñ ꝓposita in meᵐ ꝯne q̄rēda, quā tāq̄ verā in qõnē ꝯducimꝰ, veluti in exēplo, si aliꝰ exstiterit mõstrare, nullū hoiez eē inaiatū, non statim accipimꝰ ꝓpões ad ꝯnē ostēsiue mõstrādā, sz cognoscētes ꝯnē manifeste verā esse, vtimur deductiõe ad incõmodū, puta h pacto, si falsum est, nullū hoiez eē inanimatū, verū q erit ꝯdictoriūz, aliqs hõ est inaiatus, cui si addiderimꝰ, nullū inaiatum aial. Cõcludimꝰ fm 4ᵐ indemõstrabilē, nõ ois hõ aial, qd z falsūz est z absurdū, h igit̃ mõ differūt ꝯuersio ac deductio ad ipolē. Differunt etiā q̄ in ꝯuersione supponimus tā ꝯtriūz q̄ ꝯdictoriū, in deductiõe ꝟo ꝯdictoriū tñ. Itē qa ꝯuersio ꝯñtiaz tñ monstrat sylli, deductio aūt ꝓpositā ꝯclonez. Ad hęc q̄ qd supponit̃ in ꝯuersiõe, ꝯcludit̃ in deductiõe, z ecõuerso qd in deductione supponit̃, in ꝯuersione colligit̃. Demū differūt cõuersio atqz deductio, q̄ ꝯuersio idifferēter supponit ac cõcludit aut verum aut falsum, deductio autem semper z supponit z concludit falsum.

❡ Termini autez simil̃r se habebūt in ambobus, z eadez amboꝝ acceptio, vt si a, inest oi b, medium autē c. Si fuerit suppositū aut nõ omni, aut nulli b, inee c, ꝟo omni, qd erat verum, necesse est c, aut nulli aut nõ omni b, inesse, hoc autē impossibile, q̄re falsum, qd suppositum est, verū igit̃ oppositū. Consil̃r ꝟo z in aliis figuris, quęcūqz eni cõuersionem suscipiūt, z syllm ꝑ impolē, alia itaqz ꝓblemata oia per ipolē mõstrant̃ in oibꝰ figuris.

❡ Hoc est, lz hę iter se dñiaz ac discidiū obtineāt, q̄tū tñ ad reflexionē sylli vno z eodē mõ se hñt, veluti i exēplo, si ꝯclusuz fuerit, oē b, eē a, ꝑ medium c, h pacto, oē c, a, oē b, c, oē b, a, poterimꝰ facere z ꝯuersionē z ꝯductionem ad ipolē q̄si ꝑ eosdē termios atqz easdē ꝓpões hūc in modū, si nõ ē vera ꝯ ista, oē b, a, supponamus q aut ꝯtriū aut ꝯdictoriū, nullū b, eē a, vel nõ oē b, eē a, deide huic addamus maiorē ꝓpositi sylli, omne c, a, z ita cõcludimus in scda figᵃ, nullū b, eē c, aut nõ oē b, eē c, h aūt sit z ipolē z manifeste falsum, vel mõstretur alio syllo, z quū ex vero nõ sequat̃ falsūz, falsūz ēt erit, qd a ꝑncipio fuit suppositū, hoc est, nõ omne b, eē a, q̄re suū oppositū ac ꝯdictoriū verū erit, omne b, est a, qd monstrandum fuerat ꝑ ipossibile. Notatu aūt dignum q Aristoteles nõ supposuit ꝯtriū ac ꝯdictoriūz simul, dicēs nõ oi aut nulli, qa fieri hoc legitime possit i ꝯductiõe ad icõmodū, sz h fecit, vt vnū z idē exēplū ambobꝰ satisfaceret z ꝯuersiõi z deductiõi.

Nota q artifices vtunt demõstratiõe ad ipossibile.

Duo mõi sunt ducēdi ad ipolē demonstrationis.

Dña inter demõstrationez ostēsiuā z ad ipolē ducētē.

Ois demr̃atio ad ipolē ē demr̃atio qa.

Dubᵐ qdo demr̃one ad ipolē vtat̃ demõstrator.

Solutio.

Dubiūz qdo sit dialectico vtilis ꝓp dicta Phi. 8. topico.

Solutio.

Deductiõ ad ipolē oēs artifices ptĩt.

Dubiū ex dicto phi pᵒ pᵒ.

Solutio.

Quid sit deductio ad impossibile ex dicto phi.

Dcm̃ Albti.

Quo dñant z ꝯueniāt sylls ꝯuersiuus z ꝯductio ad impossibile.

Nota q in deductiõe ad ipolē nõ possumꝰ z ꝯtriū z ꝯdictoᵐ supponer̃ tñ ex hꝰ tñ oppᵐ vt Phs hꝰ poste. asseret vt ibi deduximus.

ad incōmodum, vel aliter vt exempla poneret quō monstrari debeat ꝛ vl'iter affirmatiua, ꝛ affirmatiua ēt in pte, nō omni eni ꝯtradicit omni, nulli vero alicui, quod hoc ita sit intelligendū exposuit inferius quū ait, q̄re falsum qḋ suppositū est, verū igiꝭ oppositū, non eni recte possumus dicere/si vnū ꝯtrioꝝ sit falsum, ꝙ ꝛ reliquū falsuꝫ existat. [Cōsilr vero,] itidem ingt faciēdū erit in reliquis figuris, ppea ꝙ quęcūqꝫ cōuersionez suscipiunt ꝛ deductionez ēt admittūt ad incōmodū, ꝛ h̄ est, qḋ voluit Alaludus Rosadis/quū ait, ꝛ tñ sylls ad impoſe magis re ipsa similis erit syllo conuerso, qm̄ forma ipsius erit forma hęc ꝑ se.

Dubiū de ꝯdictione in dictis Phi h. ꝛ infra.

¶ Circa hęc dubitaret fortasse quispiā/quō veruꝫ sit, q̄cūqꝫ cōuertunꝭ posse ēt deduci ad impoſe, quū tñ aliog inferius dicat/vlem affirmatiuā mōstrari nō posse ꝑ impossibile in prima figura, quę tñ cōuersione deducitꝭ, velut supra discussimus, vñ ꝛ Philoponus ait ad verbum/ quęcūqꝫ per impoſe mōstranꝭ, per cōuersionē etiā ostēdunꝭ, quęcūqꝫ vero ꝑ cōuersionem, nō etiā per impoſe, in plus eniꝫ se hꝫ cōuersio/q̄ deductio ad ipoſe.

Solutio.

¶ Ad h̄ dicimus/ꝙ dum cōuertimus syllm̄ ꝯcludentem vlem affirmatiuā in p̄ma figura, neqꝫ tūc facimus syllm̄ in eadem prima, sed aut in scḋa/aut in tertia, verū fieri dꝭ cōuersio in prima, qm̄ p̄cedēs sylls primę figurę dispōnez hēbat, qḋ de deductione ad ipossibile, nullo pacto ꝓferre possumus. Hęc eni non pcedit supposito alio syllo, quēadmodum cōuersio, veluti iam a p̄ncipio distinximus, ꝛ h̄ est, qḋ voluit Philoponus/quum dixit, ꝯuersionez syllogismi in plus se habere/q̄ deductionem ad impossibile.

¶ Vlē aūt pręd̄icatiuū in media qdem ꝛ tertia mōstraꝭ, in prima vero nō monstraꝭ, supponaꝭ nāqꝫ a/non omni b, aut nulli inesse/ꝛ accipiaꝭ alia ꝓpō vtrinlibet, siue c/ineē oi a/siue b/omni d, sic eni eē posset prima figura, si igitur suppositum est a/inesse nō omni b/nō fit sylls vtrinlibet accepta ꝓpōne, si autem nulli/qm̄ b/d/assumpta fuerit, sylls qdem erit falsi, sed ꝓpositū non mōstratur, si eni a/nulli b, b/vero oi d/a/nulli d, hoc vero impoſe, falsum itaqꝫ a/inesse nulli b. Sꝫ nō, si nulli falsum/omni verū. Et si c/a/accepta fuerit/non fit sylls, neqꝫ qm̄ suppositū sit a/ineē non omni b, q̄re manifestū ꝙ oi inesse nō mōstraꝭ in prima figura ꝑ impoſe, alicui vero ꝛ nulli ꝛ non oi monstraꝭ, supponatur eniꝫ a/nulli b/ineē, b/aūt acceptū sit omni aut alicui c. Igitur necesse est a/nulli aut non omni c/ineē, sed hoc impoſe, sit enim veruꝫ ꝛ manifestum, ꝙ a/inest oi c, q̄re si hoc falsum, necesse est a/alicui b/inesse. Et si ad a/sumpta fuerit altera ꝓpō non erit sylls, neqꝫ qm̄ ꝯriū ꝯcl'oni suppositū fuerit, vt alicui non inesse, planū igiꝭ ꝙ oppositū supponēdū.

In oīb' figuris per impoſe ostendiꝭ vlis affirmatiua ꝑ deductionez ad impoſe.

¶ ἀντιστρέφοντας τὸ πρόβλημα. ingt Alexāder tradit ostensiuis ratiocinijs, in rectis nāqꝫ ꝛ ostensiuis syllis vl'is affirmatiua in prima tm̄ cōcludebatur figura, in his vero/q ad impoſe deducunt in oībus figuris cōcludiꝭ vl'is affirmatiua ꝓpō/p̄terqꝫ in prima figura, ꝛ hoc est/quod impręsentia monstrare conaꝭ Aristoteles, dico eni ingt ꝙ ꝑ ipossibile ostendi nullo mō poterit vl'is affirmatiua in prima figura, puta, oē b/esse a, nāꝫ siue cōtradictoriū supponaꝭ/non oē b/a, siue cōtrariū nullū b/a, ꝛ alia ꝓpō vtrinlibet accipiaꝭ, hoc est aut a parte supiore, vt fiat maior, aut ab inferiore vt fiat minor, vel non erit sylls, vel erit quideꝫ, non tñ ꝓpositūꝫ concludet, puta in exēplo supponaꝭ contradictoriuꝫ protectu in q̄ōnem ꝓpositi/nō oē b/a, deide accipiaꝭ altera ꝓpositio ad a, ꝛ fiat maior, planuꝫ ꝙ nullo mō vtilis erigeꝭ cōplicatio, efficieꝭ nāqꝫ sylls in p̄ma figura ex maiore vniuersal'r affirmatiua cū miore negatiua in pte hūc in moduꝫ, oē a/c, nō oē b/a, verum cōplicatio hęc in priori volumine monstrata fuit inutilis, ꝙ si alrinsecus ꝛ ad minoreꝫ extremitatem ꝓpōnem accepe rimus/cōiugationē iidē cōstituemus inutileꝫ ex maiore negatiua in parte cū minore vl'iter affirmatiua, vt in exēplo, non omne b/a, oē d/b, nihil enim ita dispositis terminis syllogisticę colligiꝭ, vt ligdo intueri licet, si itaqꝫ contradictoriū supposuerimus/nullo pacto syllm̄ cōplicabimus, sin aūt cōtrariuꝫ accipiamus, puta nulluꝫ b/a, ꝛ ad minorē extremitatē alteram ꝓpōnem assumamus, puta b/d, syllogisticę qdem falsum cōcludemus, non tñ ob id ꝓpositūꝫ mōstrabimus, vt in exēplo, nulluꝫ b/a, oē d/b, nulluꝫ d/a, hoc autem supponaꝭ esse impoſe ac falsum, si itaqꝫ hoc falsuꝫ/falsuꝫ ꝛ illud ex quo sequiꝭ, sed sequitur ex ꝯrio supposito, nullū b/a, falsum itaqꝫ est hoc, cęteruꝫ nō si hoc falsuꝫ/ꝓpterea dicendū est suuꝫ cōtrariū verū esse, oē b/a, nil eniꝫ prohibet bina cōtraria simul esse falsa, Et si c/a, hoc est ad maius extremuꝫ accepta fuerit ꝓpositio oē a/c/nō fit sylls, quemadmodū neqꝫ qū cōtradictoriuꝫ supponebaꝭ, non omne b/eē a, vt in exēplo, oē a/c, nullū b/a, sic eniꝫ minor prodibit negatiua in p̄ma figura. Ex his itaqꝫ planum nullo pacto posse vl'iter affirmatiuaꝫ cōcludi in prima.

Dub'm q̄re in p' nō colligitur vl'e affirmatiuū ꝑ deductionē ad impoſe vt in alijs.

¶ Sꝫ ambigeret fortasse aliquis cur hoc ita sit, quū eni prima figura lōge perfectior existat ꝛ scḋa ꝛ tertia/cōsentaneū videꝭ/si vl'e in secunda ac tertia concludiꝭ per impoſe, ꝙ ꝛ in p̄ma colligi possit. Pręterea. Omnes sylli scḋę ac tertię vt pficianꝭ ad p̄mā reducuntur figuraꝫ, si igiꝭ ꝛ hi reducenꝭ, planū ꝙ in prima per impoſe cōcludi poterit vl'r affirmatiua.

Solo. ꝙ non idē fuit modus pfectiōis ꝛ iperfectiōis i oīb' figuris imo oppositus.

¶ Ad h̄ ꝛ consimilia dicimus nō eūdem seruari ordinē pfectiōis atqꝫ imperfectionis in rectis rōcinationibus ꝛ in deducentib' ad impoſe, imo qḋ amplius ex opposito ꝑnit', ordinem distribui, nāqꝫ qui recti sylli pfectiores sunt, ij deducētes ad impoſe impfectiores efficiunꝭ, nāqꝫ deducentes ad incōmodū ex opposito rōcinanꝭ, pfecti vero oppositū impfectius semꝑ existit, quēadmodū negatiua in pte, quę vl'iter affirmatiue opponiꝭ imperfectissima est oium ꝓpōnū. [Alicui vero ꝛ nulli,] nō mōstratur ingt per impoſe vl'iter affirmatiua, sed negatiue ambe ꝛ affirmatiua in parte mōstrari vtiqꝫ possunt in p̄ma figura. [Supponaꝭ eni a/nulli b,] exponit quō in p̄ma figura ꝑ ipossibile mōstreꝭ affirmatiua in parte, puta aliqḋ b/a, si enim ingt hęc non est vera, supponaꝭ sua cōtradictoria, nulluꝫ b/a, cui addatur altera ꝓpositio manifeste vera quę accipiaꝭ ad b, puta aliqḋ c/b, deide ex his ꝯcludaꝭ fm̄ q̄rtuꝫ indemonstrabilē aliqḋ c/nō est a/qḋ fieri nequit, supponaꝭ enim hoc manifeste falsuꝫ eē ac impoſe/ppea ꝙ huius cōtradictoriuꝫ, oē c/a, ꝛ necessariū est ꝛ manifeste verū, si itaqꝫ falsum est aliqḋ c/nō eē a/falsuꝫ erit ꝛ illud ex quo deduciꝭ, puta nullū b/a, q̄re suum cōtradictoriuꝫ verū erit, aliqḋ b/a/qḋ fuerat in mōstrationez ꝓpositū. [Et si ad a,] hoc est si ad maius extremuꝫ ꝓpōnē assumpserimus, siue cōtrariū, siue cōtradictoriū supponamus ꝯclusionis ꝛ quęsiti, nō cōstruemus vtileꝫ cōplicationez, qm̄ in p̄ma figura minore existēte negatiua non efficiꝭ sylls, vt in exēplo, oē a/c, nullū b/a, vel aliquod c/nō est a, ex huiuscemodi terminoꝝ ac ꝓpōnum dispōne nil sequitur vt syllogistice

Nota ꝙ Aristoteles i textu sumit oē c eē b, aliqḋ c nō eē b ꝛ postea ꝯcludit vl'eꝫ vl' ꝑticularē negatiuāꝫ qm̄ ꝯrio nō ita se quiꝭ ꝓpo'm in oi mā: vñ ꝯdictorio : qm̄ nō necē est si vnū ꝯrauꝫ est falsuꝫ: aliḋ eē veꝫ. Jccirco fecit solū mōstratiōeꝫ ꝯ ꝯdictorio iste auctor in expositione.

syllogistica, vbi notes ꝙ latinus subcõtrariũ vocauit, hoc etiaƺ in loco noĩe ɔ̃riȷ, quẽadmodũ supra quoqȝ plerũqȝ fecerat.[Planũ igiẽ,]manifestũ inquit si volumus ad iꝑossibile ducere, ꝙ nõ cõtrariuƺ sed oppositũ ac cõtradictoriũ supponendũ, ⁊ addes m/⁊ altera ꝑpõ nõ ad maiorem sed ad minorem extremitatem accipienda.

℄ Rursus supponatur a/alicui b/inesse: acceptum aũt sit c/oĩ a, necesse itaqȝ c/alicui b/inẽẽ: hoc aũt sit ipoĩe, quare falsum qɗ suppositũ est, si ꝟo sic/verũ nulli ineẽ. Cõsilr aũt ⁊ si priuatiuũ sumptũ fuerit c/a. Sƺ si ꝑpõ/q̃ est ad b/accepta fuit/nõ erit sylls, sinaũt ɔ̃riũ suppositũ fuerit, sylls gdeƺ erit ⁊ impossibile, ſƺ non mõstratur suppositũ, supponaẽ eniƺ a/oĩ b/⁊ c/accipiatur omni a, igiẽ necesse est c/oĩ b/inesse: hoc autẽ ipossibile, quare falsuƺ a/ineẽ omni b. Verũ nõdũ vtiqȝ necessariũ/si nõ oĩ/nulli ineẽ. Cõsilr aũt ⁊ si ad b/accepta fuerit altera ꝑpõ, sylls quidẽ erit ⁊ impoĩe, sed non tolliẽ suppõ, quare oppositũ supponẽduƺ.

℄ Hoc est, si intẽtio fuerit monstrare vliter negatiuam in prima figura ꝑ impoĩe, puta nullũ b/a, supponamus suũ ɔ̃dictoriũ, aliqɗ b/a, deinde accipiamus alterã ꝑpõnẽ ad maiorem extremitatem, oẽ a/c/ex his vt planũ est, ɔcludemus aliqɗ b/c, qɗ supponatur esse impoĩe ⁊ falsuƺ, q̃re ⁊ id ex quo sequiẽ/falsum erit, puta aliqɗ b/a, ⁊ si hoc falsuƺ/suuƺ cõtradictoriũ verũ, nullum b/a, qɗ fuerat monstrandũ. Eodẽ pacto ⁊ si c/a, hoc est maior ꝑpõ accipiaẽ non affirmatiua, vt supra fecimus, sed negatiua/hunc in modũ, nullũ a/c, aliqɗ b/a, aliqɗ b/non est c, sit enĩ h̃ falsum ⁊ impoĩe ac deducaẽ cõtradictoriũ/vt p̃us. [Sed si ꝑpõ,]hoc est/sed si acceperimus alteraƺ ꝑpõnem nõ ad a/vt sit maior, sed ad b/vt fiat minor/non erit pacto aliq̃ sylls, qm̃ complicatio fiet ex maiore in pte, qɗ alterã p̃me figurę legẽ abrogat.[Sin aũt ɔ̃riuƺ.]Si ꝟo ingt nõ cõtradictoriũ/sed ɔ̃riuƺ q̃stri supposuerimus syllm gdeƺ ac vtilem complicationẽ construemus, non tñ ꝑpositum cõcludemus, vt in exemplo/supponaẽ oẽ b/a, qɗ est contrariũ vl̃is negatiue, deide huic addaẽ altera ꝑpõ ad maiorem extremitateƺ accepta/oẽ a/c. Concludiẽ igiẽ oẽ b/c/qɗ supponaẽ falsum eẽ ac ipoĩe, falsuƺ itaqȝ ⁊ id/ex quo deduciẽ, omne b/a, sed nõ/si hoc falsum, ꝑpt̃a veruƺ est, nullũ b/eẽ a, p̃nt enim vtraqȝ cõtraria simul falsa existere.[Consilr aũt ⁊ si ad b.]Si ingt contrariũ supposuerimus ⁊ alteram ꝑpõnem non ad a/vt supra/sed ad b/acceperimus/syllm cõsilr construemus ⁊ ipossibile cõcludemus, oẽ b/a, omne d/b, oẽ d/a, qɗ, ex suppõne sit impossibile, q̃re ⁊ illud ex quo deduciẽ, omne b/a, sed nõ si h̃ falsum, ꝑpterea verũ erit suũ ɔ̃trarium, nullũ b/a, p̃nt eniƺ vtraqȝ simul falsa eẽ, ⁊ hoc est/qɗ voluit cũ inquit, ſƺ nõ tolliẽ suppositio, ac si diceret, sed non sublata suppõne ꝑpterea concluditur ꝑpositum, qm̃ nõ si vnũ ɔ̃trioꝝ est falsum/ob id reliquum est verum, est itaqȝ semper oppositum ac contradictorium supponendum.

℄ Vt aũt mõstremus a/inesse nõ omni b/supponẽdum omni inesse: si enĩ a/omni b/⁊ c/oĩ a/c/omni b, q̃re si hoc impoĩe/falsum/qɗ suppositũ est. Cõsilr autẽ ⁊ si ad b/accepta fuit altera ꝑpõ: ⁊ si priuatiuum erat c/a. cõsilr, sic etenim fit sylls. Si ꝟo ad b/sit priuatiuũ/nihil monstraẽ. Vƺ si nõ omni, ſƺ alicui ineẽ suppositũ fuerit, nõ mõstraẽ qm̃ nõ omni, ſƺ qm̃ nulli, si enĩ a/alicui b, c/ꝟo omni a/c/alicui b/inerit, si igiẽ hoc impoĩe/falsum est a/alicui b/inesse, quare verum nulli: hoc autem monstrato/tolliẽ ip̃m verum, a/eniƺ alicui gdem b/inerat: alicui autem non inerat. Amplius nõ accidit impoĩe iuxta hypothesim, esset enĩ vtiqȝ falsa, si gdem ex veris non est falsuƺ rõcinari, nunc autẽ est vera, inest nãqȝ a/alicui b, quare non supponẽdum alicui inesse/sed omni. Cõsilr ꝟo ⁊ si mõstraremus a/alicui b/non inexistens: si enim idẽ alicui nõ ineẽ ⁊ nõ omni inesse, eadem vtroꝝqȝ demonstratio.

℄ Enarrat quõ negatiua in parte possit ostẽdi per ipossibile inquiens supponẽdũ esse ɔ̃dictoriũ ⁊ accipiẽdam alteraƺ ꝑpõnem ad maiorẽ extremitatẽ, puta in exemplo, si nõ est verũ, aliquod b/non est a/supponaẽ suũ cõtradictoriũ, omne b/est a, deinde addaẽ ad maiorẽ accepta ꝑpositio, omne a/c, ⁊ cõcludaẽ in p̃ma figura, omne b/c, ſƺ hoc falsum. ergo ⁊ oẽ b/eẽ a, ex quo seq̃batur, igitur quesitum verũ, aliqɗ b/non eẽ a.[Consilr autẽ ⁊ si ad b,]hoc idem fiet ⁊ si altera ꝑpositio nõ ad maiorẽ, sed ad minoreƺ accipiaẽ extremitatẽ hunc in modũ, omne b/a; oẽ d/b, omne d/a, si enĩ hoc impoĩe/falsum erit, omne b/esse a; ⁊ ex ɔ̃nti veruƺ aliqɗ b/nõ esse a.[Et si priuatiuuƺ,]h̃ est si c/a, ⁊ maior ꝑpõ accepta fuerit negatiua, itidẽ ꝑpositũ ɔcludere valebimus vt in exẽplo, nullum a/c, omne b/a; nullũ b/c, qɗ si est impoĩe, falsuƺ erit ⁊ suppositũ ipsum, oẽ b/esse a, q̃re verum cõtradictoriũ, aliqɗ b/non eẽ a, si ꝟo negatiua ꝑpositio non ad a/ponatur, sed ad b, h̃ est nõ ad maius, sed ad minus extremũ, nihil ꝑsumus ɔcludeẽ, in prima nãqȝ figura minor negatiua in cõiugatiõe vtili esse non poterat.[Vƺ si nõ omni,]veruƺ inquit si in monstratione ꝑblematis huius nõ cõtradictoriũ, ſƺ subcõtrariuƺ supposuerimus, puta aliqɗ b/eẽ a/non mõstrabimus nõ omni, hoc est negatiuã in parte, ſƺ nulli ⁊ vniuersaleƺ negatiuã, quemadmodum supra exposuimus, ⁊ nũc etiaƺ declaraẽ in exemplo, oẽ a/c, aliqɗ b/a, aliquod b/c, si hoc est ipossibile/falsuƺ ⁊ qɗ suppositum fuit, aliqɗ b/eẽ a, quare suũ cõtradictorium verum, nullũ b/eẽ a, qɗ si verum est, veꝝ ⁊ aliqɗ b/nõ esse a, nõ tñ ꝑpterea dõm est supposito subcõtrario hoc accidere, sed ꝑ accñs quodãmodo, qm̃ enĩ posito subcõtrario q̃stri sequitur vl̃r negatiuam esse verãm per deductionem ad incõmoduƺ, ex hoc etiã deriuare poterimus negatiuam in pte veritateƺ obtinere, ⁊ ita posito subcontrario ꝑ accidẽs ɔcludimus negatiuã in parte positione verã eẽ.[Cęteruƺ inquit Phs nõ debemus ꝑpter hoc dicere/ꝙ deductio fieri possit ex positiõe subcõtrarij, si eniƺ hoc ita esset/nõ solũ positiõe particularis, sed ⁊ nã particularis seq̃retur, sed hoc non fit, duƺ enim vera est, nullũ b/esse a, non põe particularis sm̃ nãm vera eẽ, puta aliqɗ b/nõ esse a, si enim hęc suopte ingenio vera est, vera enĩ erit sua subcõtraria, aliqɗ b/esse a, q̃re si ꝑ impoĩe ex suppositiõe subcontrarij concludimus vl̃r negatiuã verã esse, accidit verã aliqueƺ ꝑpõnem tolli ac destrui, puta istam, aliqɗ b/est a, quę simul cum negatiua in parte verificabaẽ, positũ nãqȝ fuerat hanc, aliqɗ b/non est a, particularẽ esse sm̃ naturam.[Amplius non accidit.]Pręterea ingt nõ accidit impossibile hoc ꝑp hypothesim ac suppõneƺ/quę erat, aliqɗ b/

est a, si enim ita foret, nō esset vera, sed falsa, qd tamē aliter se habet, diximus eniz hanc esse sm naturā particularem, aliqd b, nō est a, qd si ita est, vera erit ꝛ subcōtraria, aliqd b, est a, quę erat hypothesis accepta, igit hypothesis erit vera. ergo totū añcedēs veruz, igit ꝛ cōclusio, qm vt supra disputauimus ex veris ppōnibus nō potest falsa cōclusio sequi, quasobres quūz suppositio ista vera sit nō poterit esse causa falsi ꝛ impossibilis cōclusi, ꝛ ex cōsequenti particularis negatiue, quare nō supponēdū subcōtrariū, aliqd b, est a, sed cōtradictoriū, oē b, est a. [Consimilr ꝯo ꝛ si mōstraremus.] Idē inqt fiet si mōstrādūz accipiamus p impole a, alicui b, nō inesse, qm enim idez est nō omni ꝛ alicui non inesse, eadē nimirum ꝛ vtrorūqz mōstratio efficiet. ¶ Sed qreret non abre quispiam, an quēadmodū negatiuā in parte per accñs monstrabamus, nō possimus itidez ꝛ affirmatiuā particularem ostendere: ¶ Rñdeo fieri hoc minime posse, namqz vt supra discussimus, vniuersalr affirmatiua non potest per impossibile in prima cōcludi figura, ꝛ ppterea nec affirmatiua in parte per accidens, veluti consideranti manifestū.

Quesitum.

Solutio.

¶ Planuz itaqz ꝙ non cōtrariū, sed oppositū supponendū, nāqz sic necessariū erit ꝛ dignitas probabilis, si enim de omni dictio aut negatio, quum monstratum fuerit ꝙ non negatio, necesse est affirmationez verificari. Rursus si non ponit affirmationem verificari, pbabile est existimare negationē. Contrarium autē neutro modo conuenit existimare, neqz enim necessariū si nulli, falsum omni verum esse, neqz pbabile, vt si alterū falsuz, ꝙ alteruz veruz. Planū igit ꝙ in prima figura alia quidem pblemata oia monstrant per impossibile, vle autē affirmatiuum non mōstratur.

Lex ex dictis ꝙ nō ꝯtrariū sz ꝯdictoriū supponendum.

¶ Ex dictis potissima tādē ꝯclonem infert ingens ex superioribus clarū esse ꝙ in deductiōe ad incōmodū nō cōtrariū vel subcōtrariū, sed oppositū ac ꝯdictoriū supponēduz est, ꝛ subdit rōnē huius reddēs. [Nāqz sic necessariū erit ꝛ dignitas pbabilis,] h est, nāqz ita ex necessitate cōcludetur ppositum qsitū, ꝛ dignitas qua vti ꝯsueuimus in deductionib⁹, imo qd amplius in scientus oib⁹ probabilis erit, est aūt dignitas ista, de omni affirmationez aut negationem veram eē, si itaqz iste neget affirmationez veram eē, pbabile est ac cōsentaneuz existimare negationē vere pferri, sin aūt negatio falsa, vera nimirū erit affirmatio, sed de cōtrarys non possumus eadem dicere, neqz enim si vnuz ꝯtrium falsuz, ppterea reliquum vez est, neqz hoc etiaz pbabile. Ceteruz quo possimus q̄ in contextu dicunt recte intelligere exponēduz a nobis est, qd pbabile, qd dignitas significent, vt horum descriptionib⁹ enarratis facilior cōtextus appareat. ¶ Est igit dignitas siue proloquium, seu profatum, propositio immediata, quā necesse est quēcūqz habere ꝛ credere, qui artē ac sciam aliquaz velit addiscere, sic eni inquit in posterioribus Aristoteles, ꝛ ita Peripatetici oēs dignitatez accepere, quā nōnulli ēt κοινὴν ἔννοιαν, hoc est cōem cōceptum appellauere, hanc ūt gręci ἀξίωμα vocant παρὰ τὸ ἀξιοῦσθαι, ꝛ ab oibus approbari. ¶ Stoici tñ secus accipiebāt axioma ꝛ dignitatem, axioma nāqz vt ipsorū ꝯbis vtar nūcupabāt τὸ ἀποφαντὸν ἢ καταφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, qd negabile aut affirmabile, quātuz in seipso est, hoc est, axioma nil aliud est, q̄ qd Peripatetici enuntiationem vocant. Impñtiarū ꝯo per dignitatem atqz axioma debemus intelligere ppōnem immediatam sm descriptionez, quā ex snia phi supra designauimus, sic eni ꝛ hęc dignitas nuncupat, de quolibet negatio aut affirmatio vera, ꝛ hęc de dignitate. ¶ Probabile ꝯo est referēte in topicis Aristo. qd videt oibus aut plurib⁹ aut sapientibus, ꝛ his aut oibus aut pluribus aut maxime notis, vel vt nōnulli ferunt, pbabile est, qd neqz verū neqz falsum penitus est, vt deū posse oia, deū nāqz esse verum est, posse aūt oia falsum, qre ppō dicens deum posse oia, nec vera nec falsa penitus est. ¶ Sz ambigeret nō immeris aliqs quō ppositio supra allata sm hunc sensum pbabilis esse possit: illa eniz non dubiā, sed cōstātissimaz veritatē obtinet, quare sm descriptionē istaz pbabilis nullo mō dici poterit. ¶ Rñdemus. quēadmodū in primo de differētys topicis inqt Diuus Seuerinus, probabile duplex eē, necessariū ac nō necessariū, ppositio pbabilis ac necessaria dī, quę pter ꝙ ꝛ vera est ꝛ necessaria videt etiā oibus aut pluribus aut sapiētibus, vt oē totū eē maius sua parte, ꝛ de quolibet affirmationē aut negationez dici, pbabile ꝯo non necessarium. i. quod dubitate veritatis existit, vt oēm matrē filios diligere, lz eni ita cūctis fere videat, non tñ ob id necessariū hoc eē dicemus, qm compertuz est matres aliquas pprios filios odio insecutas, illi itaqz duz pbabile finiebant pstius accipiebant pbabile, vt. vz. contra necessarium distinguit. Aristoteles ꝯo ꝛ latius descripsit ꝛ cōius, hoc etiaz in loco accipit, vt vz. tā necessario q̄z nō necessario accōmodat. ¶ Sz adhuc dubitarent aly cur ita hoc in loco dixerit Phs ꝛ dignitas erit pbabilis, quasi eniz videt ambigere an sit pbabilis nec ne: ¶ Dicimus h ideo factuz fuisse, vt sciremus mōstrandi modū istuz maxime apud dialecticos, q probabilibus vtunt ppōnibus in vsu esse, ac si diceret, si cōtradictorium supposuerimus ꝛ de necessitate cōcludemus, ꝛ dignitas dicens, de quolibet affirmatio aut negatio, erit pbabilis ꝛ apud omnes accep^ta, sic enim accidet dignitatē illā in multo eē vsu ꝛ in multorum mentib⁹ stabiliri. [Planū igit ꝙ in p^a figura,] manifestuz inquit ex supra dictis problemata ꝛ qsita omnia posse p deductionem in prima mōstrari figura, pter vle affirmatiuū, hoc eni in prima figura monstrari nequit, in scda ꝯo ac tertia ostendet, quod quō fiat, enarremus scdam figurā iāiam explicantes, sed prius exponamus vtilium cōiugationū numerū, quę hac in figura p impole cōcludunt. ¶ Sūt itaqz referente Diuo Alberto vtiles cōplicationes in prima figura ad impole ducentes octo bine ad affirmatiuā in parte cōmōstrandā, ꝛ totidem ad vliter negatiuaz, ac demū quatuor ad negatiuam in parte ostendēdā ꝛc.

Quid dignitas.

Opio stoicorum de dignitate.

Quid sit probabile.

Dubium.

Solutio. Probabile ꝯ^x necium ꝛ nō necessarium.

Dubiū aliud

Solutio.

Quot sint vtiles ꝯiugationes q in p^a figura ꝯcludūt p ipole.

¶ FIGVRA SECVNDA.

In media ꝯo atqz vltima, ꝛ h mon stratur, ponatur enim a, nō omni b, inesse, acceptum autez sit a, omni c, inesse, igitur si nō omni b, c, ꝯo oi c, non omni b, sed hoc impole, sit enim manifestum ꝙ c, inest oi b, qre falsum, qd supponit, verum itaqz oi inesse. Sin autē cōtrariū suppositū fuerit, syllo quidē erit ꝛ impole, non tñ monstratur ppositū, si enim a, nulli b, ipsi ꝯo c, omni c, nulli b, sed hoc ipossibile, quare falsum nulli inesse, ceterum non si hoc falsuz, omni verū, quādo aūt a, inest alicui b, suppo-

natur a/nulli b/inesse,c/autē omni insit,neces-se igiꝰ c/nulli b,q̄re si hoc impossibile,necesse est a/alicui b/inesse,ꝙ si fuerit suppositum ali-cui nō inesse/eadē erūt/q̄ ꝛ in prima figura.

Planum ex his/q̄ supra relata sunt non posse vlr affirmatiuam per impossibile monstrari in prima figura,quum inqt Phs ita sit,nil tamē phibet in secūda ac tertia vlem affirmatiuā deductione mōstrari,vt in secunda/sit puta ostendendum,omne b/a/p ipoſſ,faciemus hūc in modū/si non est verum/qd ꝓposuimus,supponeꝰ cōtradictoriū,nō omne b/a/cui addaꝰ extrinsecus vlis ꝓpositio affirmatiua manifeste vera,omne c/a,ꝛ ita fiat cōplicatio,omne c/a,non omne b/a,negatiuā in parte cōcludens in quarto secūdę,nō oē b/c,quę quum ex supposito sit ipossia ac manifeste falsa,arguet ꝛ id/qd supposituꝫ fuerat manifeste falsum esse,nō omne b/esse a,quare si hoc falsum/verū erit suū contradictoriū,oē b/eē a,qd monstrandū fuerat.Scias tñ inqt Philoponus ꝙ nec imediate nec primo ostēditur vliter affirmatiua/aut in secunda,aut in tertia figura,sed alterū sublatione ꝓpositionū ꝛ quodāmō per accidēs,sublato enim ac perempto posito introduciꝰ q̄situm.[Sin autē cōtrarium.]Si inqt nō supposuerimus cōtradictoriū/veluti supra,sed contrariū,nempe ad icōmodū atq; impossibile rō deduceꝰ,non tñ ꝓpterea q̄sitū monstrabiꝰ,quoniā nō si vnum contrarium falsum sit,ꝓpterea ex necessitate alterum veritatem obtinet,nil enim vetat vtraq; simul falsa eē,veluti etiā supra diximus,rō aūt/qua per contrariū fiat ad impossibile deductio fit in altero secūdę figurę mō,puta in exemplo,oē c/a,nullū b/a,nullum b/c,hoc enim sit ꝛ falsum ꝛ impossibile,nō tñ ob hoc sequeꝰ verum esse cōtrarium positi,omne b/esse a.[Quādo aūt a/alicui b.]Si vo inqt affirmatiuā in parte voluerimus deductione monstrare in secunda figura,puta aliqd b/esse a,supponemus ꝯtradictorium,nullū b/esse a,cui altrinsecus addita vliter affirmatiua cōcludemus in altero secūdę modo,nullū b/esse c,vel in primo eiusdē,nullū c/esse b,vel in tertio eiusdem aliqd c/non esse b,quę qm̄ ꝛ falsa sunt ꝛ impossia arguunt suppositum etiam falsum eē,nullum b/eē a,ꝙ si hoc falsum,verū erit suū ꝯtradictorium,aliqd b/esse a/qd fuerat monstrandū.[Ac si fuerit suppositum alicui nō inesse,]hoc est si non cōtradictoriū vt supra fecimus,sed subcōtrarium supposuerimus/eadem accident,quę ꝛ in prima figura.i.aut non concludeꝰ propositum,aut nō fiet syllo,si eni altrinsecus vlem addiderimus ꝓpōnem,impossibile qdē deducemus,non tamē propositum mōstrabimus,si vo particularem nullo pacto ex ambabus in parte vtilē cōstruemus complicationem.

¶Rursus subijciaꝰ a/alicui b/inesse,ipsi vo c/nulli insit,necesse itaq; c/alicui b/nō inesse/sed omni inerat,q̄re falsum qd est suppositum,a/igiꝰ nulli b/inerit.Quoniam autē a/non oi b/supponaꝰ omni inesse,ipsi vo c/nulli,necesse igitur c/nulli b/inesse,hoc aūt impossibile,q̄re verum nō omni inesse.Planum igiꝰ ꝙ octo syllogismi fiunt per mediam figuram.

¶Si voluerimus inqt monstrare vliter negatiuam,puta nullū b/esse a,subijciamus suū contradictoriū,aliqd b/eē a,deinde altrinsecus addatur vliter negatiua,nullum c/a,ꝛ ex his,nullum c/a,aliquod b/a.Cōcludeꝰ in tertio secundę,aliqd b/non eē a,qd si falsum est ꝛ impoſſ/falsum erit ꝛ suppositū,aliqd b/a,quare suum cōtradictorium verum,nullum b/a/quod monstrandum fuerat.[Quādo aūt a/non omni b.]Hoc est si animus extiterit per impossibile monstrare negatiuam in parte,supponemus itidē contradictorium,omne b/a,cui addemus aliūde vliter negatiuā vel negatiuam etiā in parte,nullum c/a,aut aliqd c/nō est a,ꝛ ex his vel in p̄mo vel in altero vel in quarto scdę modo,concludemus nullū b/c,aut nullum c/b,aut aliqd c/non est b,quę quum falsa sint ac ipossibilia arguiꝰ ꝛ suppositi contradictoriū impoſſ esse,omne b/a,q̄re verum,aliqd b/non est a,quęsitum.vz.monstrandū.

Dubium.

¶Sed q̄runt nōnulli cur est ꝙ Aristoteles in monstratione negatiuorum ꝓblematum nō ita supposuit cōtrarium,vt qd ex ipso seq̄retur/sciremus,quamadmodum in superioribus fecerat cōplicationibus.

Solo q̄ridā

¶Respōdēt qdem hoc ideo factum fuisse,quoniā idem ostensionis modus fuerat in vtrisq;,vtrobiq; nāq; si contrarium supponamus falsum quidē fortasse sequeꝰ/ac impoſſ,non tamen monstrabitur q̄situm.

Alia solutio

¶Vel alr ꝛ melius dicimus hoc ideo fecisse Phm,quoniā lōgiore sermone opus fuisset ad hoc declarādū,si enim accurate intueri velimus/videbimus supposito ēt subcōtrario in mōstratione particularis negatiuę p accidens quodāmodo ꝓpositum mōstrari,ꝛ quoniam hęc fuere diligēter pertractata in p̄ma figura ꝛ lōgiuscula rōnū series,ob id operęprecium duxit impēdentia ab hoc supersedere negocio,quum ista iam ex hijs/quę in prima figura dicta sunt/planissima facta sint.

Aliud dubiū.

¶Sz ambigeret nō imerito quispiam cur nō etiā ita fecerit,dum affirmatiuam mōstrabat in parte,ibi eni non solū cōtradictoriū,sed subcōtrarium etiā supposuit,quū tamē alioqui p accñs quodāmodo subcōtrario supposito monstreꝰ affirmatiua in pte,si enim ex suppositiōe huius ꝓpositionis,aliqd b/non est a/mōstramus,oē b/eē a,nimirū si hęc vera est,vera etiam erit,aliqd b/esse a.

Solutio.

¶Dicimus Aristo.hoc fecisse,qm̄ hoc non fuerat declaratum in prima figura,ibi eni non ꝯcludebatur vliter affirmatiua,ꝛ propterea neq; affirmatiua quoq; in pte p accñs concludi poterat,ꝛ ꝓpterea h̄ quodāmodo innuens dixerat superius/eadem erunt,quę ꝛ in prima figura,quasi inquiēs,ꝙ eedem rōnes,quas in prima figura construxeramus de mōstratione p accñs/possunt ꝛ hoc in loco afferri.[Planū igiꝰ.]Manifestum est ait ex supra allatis,ꝙ syllogismi ac ꝓblemata omnia cōcludi possunt in hac scda per impossibile,qd fieri in prima nullo mō poterat.

Om̄ia ꝓblemata i 2ª vn̄ cōcludi pñt p i- possibile.

Planū etiā ꝙ octo in secunda sunt ad impossibile coniugationes vtiles,vna ad vlem affirmatiuam cōmonstrandam,tres ad particulares affirmatiuam,vna ad vliter negatiuā,atq; itē tres ad negatiuas in pte,sed iā his expositis,ad tertiam transeamus.

Octo sūt vtiles ꝯiugationes p ipoſſ i 2ª figura.

¶FIGVRA TERTIA.

COnsimilr aūt ꝛ per vltimā,ponaꝰ enim a/alicui b/nō inesse,ipm vo c/oi a,igitur alicui c/nō inest,si igitur hoc impoſſ/falsum alicui nō inesse,quare verum omni.Si vo suppositum fuerit nulli inesse,syllo qdem erit ꝛ impoſſ,nō aūt monstratur ꝓpositū,nam si cōtrariū suppositum fuerit,eadē erunt/quę ꝛ in priorib⁹,sz ad alicui inesse,accipienda est hęc suppositio,si enim a/nulli b,c/vo alicui b/a/non oi c,si igitur hoc falsum,verum a/alicui b/inesse.

Eodem inqt modo/quo per secūdam figurā ꝓblematū genera mōstrabanꝰ,ostēdūtur etiam per tertiam,supposito.vz.cōclusionis cōtradictorio ꝛ al-

tera altrinsecus accepta ꝓpositiõe, puta in monstratiõe vl'is affirmatiue, omne b/est a, supponat̃ aliqđ b/non eē a, deinde altrinsecus accipiat̃, omne b/c, ⁊ ex his concludat̃, aliquod c/nõ esse a, ꝙ si falsuȝ est ac impossibile/falsum ⁊ aliquod b/nõ esse a, q̃re veruȝ omne b/eē a/quod fuerat in mõstrationeȝ ꝓpositũ, si ꝟo non ꝯdictoriũ, sed cõtrarium supposuerimus/eadē accident, que ⁊ in priori bus figuris ac ꝯiugationibus, hoc est falsuȝ qdem ⁊ impossibile deducet̃, non tñ ostendet̃ ꝓpositũ. [Sed ad alicui inesse.] Hoc est suppositio ista, nullũ b/a, nõ est apta ad mõstrandā vl'iter affirmatiuā per impoẽ, sed huius suppositione vti debemus ad ostendēdā affirmatiuā in pte, puta/si nõ ē veꝝ aliqđ b/eē a, supponat̃, nullũ b/eē a, cui extrinsecus addentes, aliquod b/c, concludimus in sexto tertie, aliqđ c/non esse a, qđ si falsum/falsa erit ⁊ suppositio, nullũ b/a, q̃re verum aliqđ b/esse a, quod fuerat monstrandũ, possumus ad hãc eādem ꝓpõnem ostendendaȝ non particulareȝ, sed vl'em ꝓpõnem extrinsecus asciscere, vt cõplicatio in secundo tertie modo extruat̃ hoc pacto, nullum b/a, omne b/c, aliquod c/non est a.

Quando autē a/inest nulli b/supponat̃ alicui inesse, accipiatur autem ⁊ c/omni b/inexistēs, igitur necesse est ipm a/inesse alicui c, sed nulli inerat, quare falsum a/inesse alicui b. Si ꝟo suppositũ fuerit a/inexistēs omni b/non mõstratur ꝓpositum, sed ad non oi inesse, hec accipienda est suppositio, si enim a/omni b/ ⁊ c/alicui b, a/inest alicui c, sed hoc non erat, q̃re falsum omni inesse, si autē ita veruȝ nõ omni, ꝙ si fuerit suppositũ alicui inesse, eadē erunt, que ⁊ in predictis. Manifestuȝ igit̃ ꝙ in oibus syllogismis ꝑ impoẽ oppositũ supponenduȝ, planũ ⁊ ꝙ in media figura monstrat̃ quodāmõ affirmatiuũ, ⁊ in vltima vl'e.

Si ꝟo inquit animus fuerit concludere, nullũ b/esse a, supponemus suũ cõtradictoriuȝ, aliquod b/a, deinde extrinsecus accipientes, omne b/c, cõcludemus aliqđ c/eē a, qđ quũ falsum sit ac impossibile arguit suppositi etiaȝ falsitatem, qđ fuerat, aliqđ b/esse a, ⁊ propterea cõtradictorium veruȝ erit, nullũ b/a, qđ mõstrandum ꝓposueramus, possumus ⁊ aliter ideȝ hoc q̃situm ostendere, puta addētes extrinsecus, oē b/c, sed nõ in minoris, sed in maioris locũ ꝓpõnis ita, vt syll's sit, omne b/c, aliqđ b/a, aliquod a/c, vel itē aliter addentes aliũde negatiuaȝ vl'iter, nullum b/c, aliqđ b/a, aliqđ a/nõ est c. Phs ꝟo nõ exposuit hos deductionũ modos, tum qa faciles erãt, ⁊ vnusquisq; suopte īgenio poterat hos coniectare, tum ꝟo qm̃ satis fore duxit illũ modũ explicuisse, cui ostensiuus in prima cõpositus figura correspõderet. [Si ꝟo suppositum fuerit a/inexistens omni b.] Si ꝟo inquit nõ ꝯtradictoriũ vl'is negatiue supposuerimus, sed cõtrarium, puta omne b/eē a, nõ monstrabit̃ propositũ, veruȝ suppositio hec apta erit ad negatiuā in parte ostēdendā, puta oē b/a, aliqđ b/c, aliqđ c/a, si hoc falsum/falsa est ⁊ suppositio, omne b/a, q̃re verum non omne b/a/esse, qđ erat propositũ, h̃ phs. Possum⁹ autē ⁊ aliter deductioneȝ facere, puta extrinsecus addentes, omne b/c, vel aliqđ b/c, nõ in minoris locũ ꝓpositionis, vt in superiori exēplo, sȝ in maioris, possumus item in eiusdē locũ asciscere, omne b/c, vel aliqđ b/non esse c, vel nullum b/esse c, ⁊ deinceps ꝯcludere, aliquod c/a, vt supra, aut aliqđ a/c, aut aliquod a/nõ esse c, que oĩa ⁊ falsa ⁊ impoĩa, sed ipse vnico exēplo contentus fuit ijs de causis, quas paulo ante recēsuimus. [Ex si fuerit.] Si ꝟo inquit nõ contradictoriuȝ, sed subcontrariũ supposuerimus eadē accident, que ⁊ in prima ⁊ in secũda figura dicta sunt, hoc est aut ꝓpositũ non deduci, aut si concludit̃ non imediate sed per accña colligi, poteramus hec ⁊ in deductione vl'iter affirmatiue dicere, sed absurdũ penitus, eadē toties repetere, queȝ alioqui plana sint ac facilia. [Manifestuȝ igitur.] Quasi ad cõfirmationē eorum, que dicta sunt, inqt de superioribus planũ esse in deductiõe ad incõmoduȝ semꝑ contradictoriuȝ supponendũ eē, ⁊ non aliquādo cõtradictoriũ, ⁊ aliquādo cõtrarium, vt in cõuersione syllogismoꝝ efficiebatur. Manifestum etiā inqt est, ꝙ deductione ad impoẽ quodāmõ in secunda mõstret̃ affirmatiuuȝ ⁊ in tertia vl'e. quodāmodo dixit, vt significaret monstrationem istam nõ esse rectam, sed si vl'e ⁊ affirmatiuum ꝯcludebant̃, per accidēs ⁊ obliqui colligebant̃ ⁊ alioꝝ subiectione, vti supra etiaȝ mõstrauimus, ⁊ hec hunc in modũ. Sciẽ ꝟo dignum ꝙ in hac figura duodecim sunt cõplicationes vtiles ad incõmodũ deducentes/vna ad vl'r affirmatiuaȝ cõmonstrandā/bine ad affirmatiuā in parte, tres ad vl'em negatiuaȝ, ac sex demũ ad negatiuam in parte. Animaduertēdum pterea, ꝙ si volumus in prima figura facere impoẽ, propositio extrinsecus accipiēda/nõnũq; supra subiectum q̃siti accipitur aliquando infra, ⁊ hoc/quia medius terminus in vna propositionum subijcitur ⁊ in altera predicatur ſm prime figure dispositionem, in secunda ꝟo semper sub predicato accipit̃, ⁊ in tertia sub subiecto, ita eni figurarũ natura exigit, ⁊ de his hactenus, abhinc pertractemus differentiaȝ mõstrationis ostēsiue ⁊ ad incõmodum deducentes.

In ꝯductiõe ad ipoẽ sem per ꝯdictoriũ supponēdũ.

In deductiõe ad ipoẽ i 2ª ostendet̃ affirmatiuā in 3ª vl'e ꝓblema.

In 3ª figura duodecim sunt cõbinationes vtiles p ipossibile.

Nota diuersimode accipiendā eē ꝓpõnē extrinsecus assumptā s'm diuersitatē triũ figurarum.

DIFFERENTIA INTER OSTENSIVAM MONSTRATIONEM ET DEDUCENTEM AD IMPOSSIBILE.

Differt aũt demõstratio ad impossibile ab ostēsiua eo ꝙ ponit, qđ vult tollere deducens ad cõfessuȝ falsuȝ, ostensiua ꝟo incipit ex confessis positionibus. Accipiunt itaq; ambe duas ꝓpositiones ꝯfessas, sed illa qdem/ex qbus est syllogismus, hec ꝟo vnam qdem harũ, vnam aũt contradictionē conclusionis, ⁊ illic qdeȝ non necesse cõclusionem notaȝ esse, neq; precipe, ꝙ est aut non, hic ꝟo necesse ꝙ est, differt autē nihil dictionē aut negationē eē ꝯclusionem, sed similr̃ se habet de vtrisq;.

Superius a principio tradita atq; assignata fuit differēdia inter cõuersioneȝ syll'i ac deductionem ad impoẽ, nũc anteȝ expositurus est/quo differant, quoue conueniãt ostēsiua rõcinatio ⁊ ad incõmodum deducens inquiens duplicem harũ differētiam eē, vnam ex parte ꝓpõnum, alterā ex parte ꝯclusionis, ⁊ ex parte qdem ꝓpõnum, quoniā deducens ad impoẽ vnaȝ tñ ꝓpositionem verā accipit, ostensiua ꝟo ambas veras retinet ⁊ cõfessas. Preterea lȝ conueniant ambe, ꝓpea ꝙ binas accipiunt concessas propositiones, differũt tñ qm̃ ostensiua binas hȝ concessas ꝯfessasq;, ex qbus syll's construitur, deducens ꝟo ad incõmoduȝ nõ ambas accipit, que in syllogismo cõstituant̃, sed vnaȝ tñ, alteraȝ ꝟo hȝ contradictionē cõclusionis ⁊ falsam ꝓpõnē. Ex parte ꝟo cõclusionuȝ differũt, quoniaȝ in ostēsiuo rõcinio nõ opȝ

Duplex differentia inter demonstrationes ostensiuā ⁊ ad impoẽ ducētē.

procẽdi fieri ↄclonẽ aut verã aut falsaz esse, in deductione aũt opz pconcedere, q̃ est falsa, aut q̃ suppõ vera sit, sed quo ad affirmatiuũ aut negatiuũ nulla a seinuicẽ duo dissidẽt, sunt itaq; in sũma duę tres iter ostẽsiuaz rõcinatio⸗nẽ ⁊ ducẽtẽ ad ipoſe, bine ex parte ppõnuz ⁊ vna ex ↄclonis, cõmercia vo ac ↄcordię duę, vna in ppõnib⁹, al⸗tera in conclusione. ℭ Sz quęreret nõ iniuria quispiaz, cur ita dixerit Phs, deductionẽ ponere alterã ppõnuz, ostẽsiuam vo rõcinationem incipere ex cõfessis positio⸗nibus, ⁊ mox quasi contrarium ptulerit inquiens ambas accipere ppositiões ↄfessas. ℭ Pręterea. Quõ veruz ex ambabus ppõnibus in ostensiua fieri syllz, in deductio⸗ne autez ex altera tñ, quũ tamẽ alioqui superius mõstra⸗uerimus ex falsis ppositionibus posse syllogisticaz erigi cõplicationem. ℭ Rñdemus Aristotelez impñentia non enumerasse differẽtias, qbus ostẽsiuuz rõcinium simplr differt a deductione simplr accepta, sed eas promulisse, qi⸗bus demonstratio ostẽsiua a demonstratione deducente ad impoſe sejungitur, lz enim ⁊ illa simplr accepta diffe⸗rant a seinuicez, dilucidior tamẽ co℞ differẽtia in demõ⸗strationib⁹ apparet, quũ tamẽ ⁊ oẽ ho℞ dissidiuz ad de⸗monstrationes spectare videaẽ, qõ ita eẽ innuit in poste⸗riorib⁹ Aristoteles easdẽ ferme differẽtias repetẽs, quuz tñ alioqui non de syllo simplr, sed demõstratione sermo⸗nem haberet. ℭ Et ppterea hoc idem supra inuens dixe⸗rat. Differt autẽ demonstratio, ⁊ non dixit monstratio, vt in alijs plerisq; consueuerat, maximam nãq; differentiã semp facit inter δεῖξιν καὶ ἀπόδειξιν, hoc est mon⸗strationem ac demonstrationem, vt de cõtextu planũ fie⸗ri põt. Hęc sic exponimus. ℭ Illo℞ vo opinionez nũq̃ approbauerim, qui asserũt sermonẽ eẽ impñentia de ostẽ⸗siuo syllo, ac ostensiuuz syllogismũ cũ tñ vocari, qui am⸗bas habeat ppositiones ⁊ veras ⁊ notiores ↄclusiõe, hoc enim proculdubio falsuz existimo, plures enĩ sunt ⁊ ostẽ⸗siui ⁊ dialectici syllogismi, q ambas hñt ppões falsas, probabiles tamẽ, ac in probabilitate notiores cõclusiõe, qõ satis est ad rõnem ostẽsiui syllogismi ↄstruendã, sz de his hactenus, iam enĩ mõstremus, quõ qõ ostẽsiue mon⸗straẽ, possit ⁊ ad incõmoduz atq; impoſe deduci.

Dubiũ in di⸗ctis Phi que videnẽ sibi in uicem ↄria.

Dubiũ aliud.

Solo q̃ Ari⸗stoteles ñ po⸗nit diãz iter syllm simplr ostẽsiuũ ⁊ du⸗cẽtẽ ad ipoſe sed õnsionẽ,

Demonstra⸗tio ⁊ mõstra⸗tio differũt⸗ δεῖξις. ⁊ ἀπόδειξις

Contra opio⸗nẽ co℞ q puta⸗tit Aristo. õ syllo simplr locutũ fuisse,

ℭ QVOD OMNE PER IMPOSSIBILE MONSTRATVM ET OSTENSIVE MONSTRARI POTEST ET ECONVERSO.

Omne vo quod ostẽsiue concludiẽ ⁊ per impoſe mõstrabitur, ⁊ qõ p impoſe, ostensiue per eosdẽ terminos, quãdo igiẽ sylls in prima efficiaẽ figura, verũ erit in media aut vltima, priuatiuũ qdẽ in media, pdicatiuum aũt in vltima. Quuz vo in media sylls, qõ verũ in prima ⁊ in oibus pblematibus, quãdo aũt in vltima sylls, qõ verum in prima ⁊ media, affirmatiua qdẽ i prima, priuatiua vo in media.

Posteaq̃ posuit differẽtias inter ostensiuã rõcinationẽ ⁊ deducẽtez ad impoſe, ex cõsequẽti vult qõ in priori volumine simplr enuntiauerat, dearticulatius enarrare, quonã. vz. pacto omne, qõ ostenditur per impoſe, ⁊ ostensiuo rõcinio mõstrari queat, ait itaq;, si deductio in prima extitit figura, q̃ veruz hoc est vera rõcinatio ac veraz colligens ↄclusionẽ erit in secunda aut tertia figura, si enĩ priuatiua ac negatiua extiterit, in secũda cõcludeẽ, sin autẽ predicatiua ⁊ affirmatiua in tertia atq; vltima. Qz si deductio ad incommodũ in me⸗dia ac secũda figura sit, tunc ostẽsiua rõcinatio verã con⸗cludens õnez in prima efficieẽ figura fm oẽ genus pble⸗matis ac q̃siti. Quũ vo deductio in tertia construiẽ figu⸗ra, sylls ad veritatez ↄcludendã in prima erit figura, siq⸗dem affirmatiua fuerit conclusio, sin autez negatiua in se⸗cunda. ℭ Sed dubitat referẽte Philopono hoc in loco Alexãder, quõ verum sit, qõ inqt Aristoteles oẽ p ipossi⸗bile mõstratum posse ⁊ ostensiuo ostendi rõcinio, quũ tñ quartus medię figurę modus, ac quintus vltimę p ipossi⸗bile mõstrenẽ, non aũt ostensiue. ℭ Respõdeo non esse Phi sniaz, si in aliqua figura aut modo aliquo fiat dedu⸗ctio ad impoſe, q̃ in eadem figura atq; eodez modo fiat etiã rectus ac veritatem cõcludens sylls, hoc enĩ fieri ne⸗quit, imo quod amplius nõ potest deductio ad impoſe ⁊ rectus sylls in eadem vnq̃ figura si termini qdem man⸗serint complicari, qõ ⁊ supra Phs pro parte inuit, ⁊ infra exqsitius õclarabit. ℭ Sz vlterior q̃stio est cur supra di⸗xerit Phs, si deductio ad ipossibile in pma extiterit figu⸗ra, q̃ in negatiuis sylls rectus, fiat in secũda, in affirma⸗tiuis aũt in vltima, quuz tamen non solũ in affirmatiuis, sed etiã in negatiuis recto rõcinio q̃situm in tertia possi⸗mus ↄcludere, puta si particulare fuerit ⁊ negatiuũ. Cõsi⸗milis q̃stio erit de eo, quę sup secunda figura ptulit, neq; enim oia per primaz tñ figurã pblemata cõcludunẽ, sz vlia quidem per primam tñ, particularia vo ⁊ per pmã ⁊ per tertiam. Itidem q̃rendũ erit ⁊ de tertia, non eniz so⸗lum negatiua per mediam ac scdam cõcludunẽ figuraz, sed ẽt per pmã. ℭ Rñdemus ad hęc vera qdẽ esse, quę nos diximus. Aristotelez tñ ita de singulis enuntiasse fi⸗guris, qm eo modo cõmodius fieri poterat q̃ aliter, vñ in memoriã reuocanda, quę in priori diximus volumine primam figurã aptiorem eẽ ad vliter affirmatiuã cõclu⸗dendũ, secũda ad vliter negatiuã, tertia vo ad particula⸗res oẽs, vnde quuz dixit de prima figura loquens, priua⸗tiuum quidez in media intelligẽdum est vlẽ, vel aliter ⁊ melius sit sensus, priuatiuũ qdem in media, hoc est, si cõ⸗clusio aliqua in media cõcludiẽ, illa erit negatiua, pdica⸗tiuuz aũt in vltima, idest q affirmatiua nulla in secũda ↄcludi potest, si ↄclusio aliqua affirmatiua fuerit illa con⸗cludeẽ recte in tertia, qm in secũda non põt, si enĩ hõ fieri posset eẽt vtiq; melius, vñ ⁊ de secũda inquiẽs ait. Quũ vo in media sylls, qõ verum in pma ⁊ in oibus pblema⸗tibus, nõ q̃ in tertia etiam figura aliqõ per impoſe mon⸗stratuz recto nequeat ostẽdi rõcinio, sed q̃ cõmodius est ac dignius in prima cõcludi q̃ in tertia, quũ fieri hoc le⸗gitime possit. Qõ autez de vltima figura protulit ita au⸗diendũ est, vt cõmodius affirmatiuas in pma, negatiuas vo in secũda ↄcludi dicamus, nãq; in tertia figura ex op⸗posito cõclusionis cũ minore fit pma figura, cuz maiore aũt secũda, ⁊ ppterea q maior plus valet in syllo, nega⸗tiue cõclusiones per impoſe deducte in tertia digni⁹ con⸗cludunẽ in secũda q̃ in prima, ⁊ ita de reliqs dicẽdũ, in prima nãq; ex opposito cũ maiore causaẽ secũda, cũ mi⸗nore tertia, ⁊ in secũda cũ minore tertia, cum maiore vo prima, atq; hęc proculdubio est indubitatissima dicto℞ ratio. Sed his explicitis iã ad reliqua transeamus.

Et qõ p de⸗ductionẽ ad ipoſe ↄcludiẽ ẽt p syllz ostẽ⸗siuum cõclu⸗di potest.

Dub᷑ Alex. ↄ Phi dictũ.

Solutio.

Aliũ dubiũ.

Solutio.

ℭ FIGVRA PRIMA.

Sit enim ostensum a nulli aut nõ oĩ b per primam figuraz, igitur suppositio quidem erat a inesse alicui b, c vo accipiebaẽ, a qdẽ oĩ inesse, b autem nulli, naz sic efficiebaẽ sylls ⁊ impossibile, hęc autẽ media figura, si c a qdez oĩ, b vo

nulli inest, ⁊ manifestũ ex his, ꝙ nulli b/inest a. Cõsilr aũt ⁊ si non omni monstratũ est inexistẽs, suppositio nãq₃ est oi inẽe, c/ vo accipiebatur, a/qdem oi, b/ vo nõ omni, ⁊ si priuatiuũ acciperet c/a/cõsimilr, sic eni efficit media figura. Rursus mõstratuz sit a/inexistens alicui b, suppositio igit nulli inesse, b/ vo accipiebat omni c/inesse/ ⁊ a, aut oi aut alicui c, sic enim erit impoẽ, hec autẽ vltima figura, si a/ ⁊ b/omni c, ⁊ manifestuz ex his ꝙ necesse est a/alicui b/inesse. Consimilr autez ⁊ si b/aut a/ acceptum fuerit inexistens alicui c.

Incipit hanc sigillatiz p vnãquãq₃ figuraz mõstrare, qũo ostensa per impoẽ/ ⁊ recto syllogismo ostẽdi queãt, ⁊ primũ a pͦ exordit, ⁊ in hac ab vlr negatiua, qm̃ enim vt supra plerũq₃ retulimus vlẽ maiorẽ vim obtinet ad syllogismum complicandum ꝙ̃ affirmatiuuz/ nõ iniuria vlr negatiuaz affirmatiue in pte impsentia antepoluit, si enim vliter affirmatiua concludi posset per ipossibile in prima figura/ pculdubio de ea primaz mentio facienda fuerat, sed qm̃ id fieri nõ poterat, cõsentaneũ fuit ab vliter negatiua pncipiũ sumere, ait itaq₃ si in prima figura cõclusũ fuerit per impoẽ, nullaz b/esse a/supposito cõclusionis opposito hunc in modũ, oẽ a/est c, aliqd b/a, aliqd b/c, qd impoẽ, si inq̃ syllogismus nulli concludens in prima sic fuerit ɔstructus, nimirũ recta rõcinatio fiet in secunda hoc pacto, omne a/c, nullum b/c, nullũ b/a. [Cõmilr aũt ⁊ si nõ omni.] Cõsentaneũ fuerat fm dignitatis ordinez post vlẽm negatiuaz agere de affirmatiua in parte, hec eniz potior digniorq₃ est negatiua indẽ in parte, sed qm̃ negatiua particularis ɔformior est vliter negatiue ꝙ̃ affirmatiua, ppterea statiz post expõnem vliter negatiue de particulari itidez negatiua ptractat inquiens codẽ mõ fieri ostensiuum rõciniũ in secũda figura/ si p impossibile in pma mõstrauerimus negatiuaz in parte, vt in exẽplo, omne a/c, omne b/a, oẽ igit b/c, sed hoc impoẽ, quare ⁊ suppositũ, erit itaq₃ sylls rectus in quarto secundẽ hũc in modũ, omne a/c, nõ omne b/c, non oẽ b/a, vel si c/a, hoc est maior ppositio accepta fuerit negatiua ita, nullaz a/c, omne b/a, nullus b/c, quod falsum ⁊ impossibile, rõcinium rectuz extruitur in tertio secundẽ hunc in modũ, nullaz a/c, aliqd vel nõ omne b/c, non oẽ itaq₃ b/a, ⁊ hoc est/ qd voluit dum ingt, ⁊ si priuatiuum acciperet c/a. Consimilr, sic eni efficeret media figura. [Rursus mõstratum sit a/inexistens alicui b.] Superest vt de particulari ⁊ affirmatiuo problemate iaz ptractemus, ait itaq₃ si affirmatiua conclusio in parte deducta fuerit in pma per impoẽ, ꝙ rectũ rõciniũ ad hãc cõmonstrandã in tertia efficiet, puta nullum b/a, oẽ c/b, nullum c/a, qd falsum est ⁊ impossibile, rectum vo rõciniũ in tertia tale fiet, omne vel aliqd c/a, omne c/b, aliqd b/a, ⁊ hoc est/ qd voluit duz ingt, si a/ ⁊ b/omni c. [Consilr autem.] Hoc idem eueniet quo ad syllogismi figuraz/ siue maiorez acceperimus affirmatiuaz in parte, aliqd c/a, omne c/b, siue etiaz minorẽ, omne c/a, aliqd c/b, sic enim vtroq₃ modo cõcluditur, aliqd b/a/ in tertia figura. Atq₃ hec de prima figura, ad secundam transeamus.

Quare ab vli negatiua pho inceperit.

Si vlis negatiua p ipoẽ i pͦ ɔcluditur ostẽsiue ɔcludit in scdã.

Particularis negatiua p ipoẽ i pͦ ostẽsiue in 2ͦ.

Particularis affirmatiuam pͦ p ipoẽ in tertia ostensiue.

FIGVRA SECVNDA.

Rursus in media figura sit ostẽsum a/omni b/inexistẽs, igit suppositio erat a/inesse non omni b, est autem acceptum a/omni c, ⁊ c/omni b, sic enim erit impossibile, hec vo prima figura, si a/omni c/ ⁊ c/omni b. Cõsimilr autẽ ⁊ si alicui ostẽsuz est inexistens, suppositio nãq₃ erat a/inẽe nulli b, sed acceptũ fuit a, omni c, ⁊ c/alicui b. Et si priuatiuus sit syllogismus, suppositio qdẽ a/alicui b, acceptum vo est a/nulli eoruz que c, ⁊ c/omni b, quare fit prima figura, ⁊ si non vniuersalis syllogismus, s₃ a/alicui b/mõstratum est non inesse consimilr, nam suppositio a/inesse omni b, acceptum vo est a/nulli c, ⁊ c/alicui b, sic enim prima figura.

Monstrauit superius qũo que per impossibile monstrabant in pma figura/ ostẽsiuo arguebant rõcinio in secunda ac tertia, expositurus impsentia, qũo que per impoẽ mõstrãtur in secunda ad rectos primẽ syllos reducant, ⁊ primum agit de vli affirmatiua, que in secunda sic ostendit, omne c/a, non oẽ b/a, non oẽ b/c, sed hoc falsuz ⁊ impoẽ, rectum vo ⁊ ostẽsiuuz rõcinium tale erit, omne c/a, oẽ b/c, omne b/a, sed hec prima figura est, vt planũ ex superioribus. [Cõsimilr autez ⁊ si alicui ostẽsuz est.] Ordinẽ dignitatis ac doctrine merito nunc secutus est, qm̃ in secunda figura vliter etiã affirmatiua per impoẽ monstrabat cuz qua cõmerciũ habebat affirmatiua in parte ⁊ ob id/ posteaꝙ̃ de vli ptractauit ex cõsequenti agit etiã de particulari inquiẽs si deductio ad incõmoduz in secũda figura extiterit, omne c/a, nullus b/a, ꝙ ostẽsiuus ac rectus sylls erit in prima, oẽ c/a, aliquod b/c, aliqd b/a. [Et si priuatiuus sit sylls.] Si vo inquit sylls hoc est conclusio ⁊ quesitũ negatiuaz extiterit, puta vlẽ cõclusum per impoẽ in secũda hũc in modum, nullus c/a, aliquod b/a, aliqd b/non est c, qd falsum ⁊ impossibile, si inquam tale extiterit cõcludet ita recto syllogismo in prima, nullũ c/a, omne b/c, nullum b/a. [Et si non vlis sylls.] Et si ingt cõclusio per impoẽ deducta negatiua fuerit in parte hũc in modũ, nullũ c/a, omne b/a, nullum b/c, qd impossibile, si inquã res sic se habuerit fiet rectus syllogismus in prima, nullus c/a, aliqd b/c, aliquod b/non est a. Et hec de 2ͣ figͣ/ ad 3ᵐ pcedamus.

Vlis affirmatiua q p ipossibile ɔcludit in 2ͦ ostẽsiue in pma ɔcluditur.

Particularis affirmatiua p ipoẽ in scdã ostẽsiue in pͦ.

Vlis negatiua p ipoẽ in 2ͦ ostẽsiue in pͦ.

Particularis negatiua p ipoẽ i 2ͦ ostẽsiue in pma.

FIGVRA TERTIA.

Rursus in tertia figura ostẽsuz sit a/omni b/inẽe, igit suppositio erat a/inesse nõ omni b, acceptũ aũt est c/oi b/ ⁊ a/omni c, sic eni erit impossibile, hec vo prima figura. Consimilr autẽ ⁊ si in aliquo demonstratio, suppositio nãq₃ a/inesse nulli b, acceptuz autẽ est c/alicui b/ ⁊ a/omni c. Si vo priuatiuus syllogismus/ suppositio qdẽ a/alicui b/inesse, acceptũ est aũt c, a/quidẽ nulli, b/ vo omni, hec aũt media figura. Consilr autẽ ⁊ si non vlis demonstratio, suppositio eni erit a/inesse omni b, acceptum vo fuit c, a/qdem nulli, b/autez alicui, hec vo media figura. Planũ igit ꝙ per eosdem terminos ⁊ ostensiue est mõstrare vnũqdq₃ pblematũ/ ⁊ per impoẽ. Cõsimilr autẽ erit ⁊ ostẽsiuis existibus syllis ad impoẽ deduce-

re in terminis acceptis, quando ꝓpositio opposita ꝯclusioni accepta fuerit, fiūt eni īidem sylli ījs, qui per cōuersionē, q̄re statim habemus ⁊ figuras, ꝑ quas vnūq̄dq̄ erit, manifestū igitur ꝙ vnūq̄dq̄ ꝓblema monstraẗ ambobus modis ⁊ per impossibile ⁊ ostensiue, ⁊ non contingit alterum separari.

Rem diuisionē ꝓblematū q̄ in 3ª ꝑ impossibile ꝯcludūtur q̄o ostēsiuē in aliis ostēduntur.

Dixeramus superius ꝓblemata quę per īpossibile mōstrabanẗ in tertia ita diuidi, vt affirmatiua primę figurę ostensiuis ascriberenẗ ratiocinijs, negatiua ṽo secūdę, hoc igiẗ impr̄sentia mōstraturus est, ac primū incipit ab vlīter affirmatiua ingens, si vlīter affirmatiua cōclusio monstrata fuerit in tertia ꝑ deductionē hunc in modū, aliq̄d b/non est a, omne b/c, aliq̄d c/nō est a, q̄d est impoſſe, si inquam ita deducta fuerit, fiet ostēsiuus sylls in prima sic, oē c/a, omne b/c, oē b/a. [Consimiliẗ aūt ⁊ si in aliquo.] Itidē inquit fiet in p̄ma ostēsiuū rōcinium, omne c/a, aliquod b/c, aliq̄d b/a, si deductio ad incōmodū in tertia extiterit, nullum b/a, aliq̄d b/c, aliq̄d b/non est a, q̄d falsū est ⁊ impoſſe. [Si ṽo priuatiuus.] Mōstrauit q̄uo si vlīter negatiua in tertia deducta fuerit per impoſſe ad secūdę rectas rōcinatiōes reuoceẗ, puta aliq̄d b/c, oē b/a, aliquod c/a, q̄d falsum ⁊ impossibile, rectus ṽo sylls ita fiet in secūda, nullum a/c, oē b/c, nullum b/a. [Consimiliẗ autē ⁊ si non vlis.] Itidē inquit in secūda fiet rōciniū rectum, nullum a/c, aliq̄d b/c, aliquod b/non est a, si in tertia per impoſſe monstrauerimus negatiuā in parte, aliq̄d b/c, omne b/a, aliq̄d igitur a/c, quod falsum est ⁊ impossibile. [Planū igiẗ.] Porismata quędam infert ex dictis inquiēs ex supra adductis palā esse, ꝙ vnūquodq̄ ꝓblema ac ꝓiectum ⁊ ostensiue, ⁊ per impoſſe monstrari pōt, ꝓblema dixit ait Philoponus, qm̄ de ꝓblematis verum erat, de modis autem minime, veluti ex dubitatione Alexādri planam supra fecimus. [Consiliẗ autē erit.] Queadmodū inquit ex dictis manifestū, ꝙ sylls omnis per impoſſe potest fieri ostensiuus, ita planū etiam est, ꝙ ostēsiuus omnis ad impossibile deduci pōt ⁊ in eisdē terminis, qm̄ ꝓpositio conclusioni opposita fuerit accepta, queadmodū ⁊ in syllis conuersis, nam sylls omnis qui per impoſſe clauditur cōuersus eiū est, veluti recte intuētibus manifestū est. [Quare statim.] Hoc est si attente quę supra diximus aiaduerterimus, quā ostensiuā habuerimus rōcinationē, habebimus ⁊ ad incōmodum deducētem, ⁊ ecōuerso, planū etiā ꝙ vna mōstrationū istarum ab altera separari non poterit, hoc est vbi est ostensiuus sylls, ibidem deductio fieri pōt, ⁊ retrouersum, vbi deductio, ibidem rectū rōcinium.

Problemata oīa q̄ ꝑ impoſſe monstranẗ & ostēsiue monstrant, q̄d verū est de ꝓblematib⁹, nō de modis.

Pōt ecōuerso sylls ois ostēsiuus ꝑ impoſſe fieri.

Dubiū quare Phs variauerit elīa in cōclone ad impossibile ab ostēsiua.

Solutio.

[Sed quęreret non iniuria q̄spiam cur Phs nō fuerit iisdē vsus elementis ad designandā ꝯnem, q̄bus antea vtebaẗ, supra enim in priori volumine cōclusionē notabat per c/a, nunc autē eam significauit ꝑ b/a, quę nouale maiorem ꝓpōnē antea monstrabant. [Dicimus h̄ ideo factū fuisse, vt innueret in deductione ad incōmodū ita oportere ꝯnem notiorē esse p̄missis ꝓpōnibus, quemadmodum in recto syllogismo, ꝓpōnes cōclusione dilucidiores existūt. [Sed hęc iā de mōstratione per impossibile determinata sufficiāt, nō eni impr̄sentia differentiā pono inter mōstrationem per impoſſe ⁊ ad impoſſe, quā nōnulli nimis curiose indagantes posuerūt. [De deductione igiẗ ꝑtractantes primum rōnem ordinis ascripsimus, mox dubitantes an suppositorū syllogismi ac deductio ad impoſſe sylli definitionē vere susciperēt, deīde edocuimus quot sint deductionum modi, quis maxie artifex hac vtatur vt instrumēto, q̄uo demonstrator hac vti possit, quare nō omnia ostēsiuo mōstrenẗ rōcinio, q̄uo quęcūq̄ cōuertunẗ deducātur etiā ad impoſſe, an vlīter affirmatiua in p̄ma per impoſſe cōcludi possit, q̄d axioma seu dignitas apud peripateticos, q̄d apud stoicos, q̄d ꝓbabile, cur dignitas ꝓbabilis, q̄q̄ ꝓbabile bifariam dicaẗ, cur deductione ad impoſſe negatiuoꝝ quęsitoꝝ in secūda non supponaẗ contrarium, queadmodum in affirmatiuis. Cur Phs deductionū modos oēs nō explicuerit. Expositis deinde cōplicationū oium vtilium ad impossibile ducētiū in quacūq̄ figura numerus, ac q̄uo extrinsecus asciscēda ꝓpositio, soluta deinceps q̄ōne super differētia deductionis ac ostēsiui rōcinij, solutaq̄ itē q̄stiōe altera super iis, quę protulit Phs de reductione deductionū ad syllogismos rectos. Ac demum allata rōne cur Phs ad signandā ꝯnem non fuerit iisdem vsus elemētis, quę antea ꝑacceperat. Atq̄ ita cum diuino auxilio primū libri hui⁹ sectū expleuimus. [Sūt eni nōnulli, q̄ volumen hoc 2ᵐ in secta diuidunt ad prioris voluminis imaginē siltudinem, ac primū sectū ad hūc vsq̄ locum deducunt. Nobis autē p̄ter id, q̄d apud aliū neminē diuisionem istā inuenimus, modus etiā diuisiōis non placet. Si eni volumen hoc in secta distinguēdū eēt, nimirū tria in ptes secādū foret, ſꝫ ꝙ tria a principio diximus h̄ in volumine pertractari, ita vt in p̄mo agaẗ de potentijs syllogisticis, in secūdo de impotētijs, in tertio demum de annexis verū si diuisionē istā fecerimus, nō terminabiẗ ad hunc locū sectū primum, sed post tractatū de syllo ex oppositis, sylls nāq̄ ex oppositis ⁊ ipse, quemadmodū mox videbimus inter potētias syllogisticas cōnumerandus est. Sed iam rem ipsam aggrediamur.

Epilogus eorū q̄ dc̄a sunt de mōstratiōe ad impoſſe.

Sūt q̄ librū 2ᵐ hoc in secta diuidūt ⁊ p̄ᵐ sectū ad hūc locum ꝑducunt.

DE EO QVOD EST EX OPPOSITIS RATIOCINARI.

In quali autē figura est ex oppositis ꝓpōnibus rōcinari, ⁊ in q̄li non est, ita erit manifestū. Dico autem oppositas eē ꝓpositiōes ſm dictionem quidē quatuor, vt omni ei/q̄d est nulli, ⁊ omni ei, q̄d est non omni, ⁊ alicui ei/q̄d est nulli, ⁊ alicui ei/q̄d est non alicui, ſm autē veritatē/tres, alicui eni ei/q̄d est non alicui ſm dictionem solū opponiẗ. Harum ṽo contrarias q̄dem, quę vlīter/omni ei, q̄d est nulli/inesse, vt oēm sciam esse studiosā ei, q̄d est nullam esse studiosam, alias autē oppositas.

[De syllogismo ex oppositis.

Quoniam rōcinatio omnis ex oppositis falsum atq̄ impoſſe concludit, nō īmerito voluit Aristo. prius de impoſſi pertractare, vt huius rōne cognita facilius, quę de oppositis dicebanẗ possemus intelligere, acturus itaq̄ de syllogismo ex oppositis, q̄rendū p̄mo est, an rōcinij modus iste finitionē rōcinationis suscipit, quā a principio posuimus, an ṽo potentia solū syllogistica sit, sylls ṽo minime. Deinceps q̄rendum etiam erit ad quē pertineat artificem hoc mōstrationis genere vti. Mox dandus describendusq̄ modus, quo syllm ex oppositis construere possimus, quotq̄ huius differentię exponēdum. [Dicimus itaq̄ vt primę quęstioni faciamus satis syllm ex oppositis potētiā mī syllogisticā eē, syllogismū ṽo minime, queadmodū ⁊ de pręcedētib⁹ asserebamus, nāq̄ ꝯclo non sequitur eo ꝙ hęc sint, aut q̄a dispositę ꝓpōnes fuerint in figura quapiā legitime aut

An syllus ex oppositis sit syllogismus.

Solo q̄ syllogism⁹ ex oppositis ē po⁹ syllogistica ſꝫ non sylls.

modo aliquo, si enim ita eēt non posset in secūda ex maiore in parte vel in tertia ex minore negatiua fieri vtilis cōplicatio, qḋ tñ infra fieri mōstrabimus. ❡ Preterea. syll's oīs, qui vere syll's est ꝓpōnes binas habere debet, ac terminos tres, veluti in priori didicimus volumine, sꝫ in hac rōne bini tñ termini explicant, non igit̄ est vere syll's, ꝙ si dicas binos esse fm rem, tres vo fm rōnem, ꝛ h̄ sufficere ad syllm extruēdū. ❡ Cōtra. in syll'o non solū rōne, sed ꝛ fm reꝫ mō aliquo opꝫ terminos distingui, vt in priori declarauimus volumie, ꝛ nūc ēt pro parte mon strabimus, nāqꝫ si maior extremitas rōne tñ differens acciperet̄ a minore, sequeret̄ idē seipsius monstrationē facere, ꝛ ꝓpterea notius esse ꝛ ignotius, quū eni in cōclusione duo sint quęsitū ac cōcessum, seu subiectuꝫ ac p̄dicatū, ꝛ subtū semp tāq̄ notum supponat̄, quęsitū vo vt ignotū ac quęrēdū, nimirū si idem fuerint subiectū ac p̄dicatū, idē vt notū ꝛ ignotū accipiet̄. ❡ Preterea. si in aliquo vero rōcinio termini fm rōnem tñ distinguunt̄, aut illud erit demōstratio aut dialecticus syll's, sed non demōstratio, qm̄ in demōstratione termini semp fm reꝫ ac prolationem distinguūtur, subtū eniꝫ mediū seu diffinitio ꝛ ꝓpria passio, nō rōne tñ, sed re quoqꝫ ac ꝓlatiōe a seinuicem seiungūtur, verū nec dialecticus etiam syll's, ibi enim subtū semp est spēs prędicata vo aut genus aut definitio, aut ꝓpriū, aut accidens, sed hęc a seinuicem re atqꝫ enūtiandi mō distinguūtur, nō igit̄ rōne tñ dūnt. Qz si dicas neqꝫ dialecticū neqꝫ demonstratiuū syllm talem esse, sed sophisticū, p̄culdubio falso istud dicit̄, syllogismus nāqꝫ sophisticus oīs, vt aliquādo mōstrabimus ratiocinij verā rōnem subterfugit, ꝛ forme syllogistice penitus est expers. Adde ꝙ si vere syll's eēt per p̄n̄ quoqꝫ syllogistica stabiliret̄, dictuꝫ inq̄ de omni vel de nullo, aut cōuersionem, sed neqꝫ per dictū de omni vel de nullo, quoniā syll's ex oppositis nullus in p̄ma construet̄ figura, vt mox videbim⁹, neqꝫ etiā per cōuersionē vt planum est, quū nullus ex oppositis syll's ad primā reducat̄ figurā. ❡ Ad hęc si ꝯrīis hęc vere est syll's, sequit̄ artem de medio inueniēdo nō esse perfectā, nullus eni locus ꝓ ꝯsītia repugnātia aut ꝯrīis rōni huic poterit accōmodari. ❡ Dicēduꝫ itaqꝫ syllm ex oppositis cōsequentiā quidem esse ꝛ ex necessitate cōcludere, nō tñ vere syllm, sed hoc totuꝫ fortasse, syllm ex oppositis, quēadmoduꝫ ꝛ syllogismū sophisticū ꝯsueuimus dicere, qui tamē vere syllogismus non est. ❡ Ad quē vo artificem pertinet varij varia protulere, sunt enim qui dicāt hunc attinere ad demonstratorē eēqꝫ paralogismū discipline, alij vt Philoponus vtilē esse dicunt rōnem istiusmodi ad sophisticas disturbationes, nōnulli vo ꝛ ad demonstratoreꝫ ꝛ dialecticum, ad demōstratorē quidē vt arguit ꝯtra cauillatores ad dialecticū aūt vt ex minori absurdo ad maius pōt deducere. ❡ Ego vero demōstratoris nullo pacto eē syll'o ex oppositis arguere, nec dialectici ēt nec item sophiste, sed eius artificis, qui pirasticus seu tētatiuus dicit̄, quiqꝫ lato noīe aliq̄ñ dialecticus nuncupatur. Demōstrator vero semper ex veris ac necessarijs syllm cōmunit, dialecticus autē ex ijs quę pluribus aut oībus aut sapiētibus videntur, ꝛ vera ēt sunt, sophista vero nunq̄ ex necessitate ꝯcludit, quū itaqꝫ syll's ex oppositis ꝛ neqꝫ ex veris neqꝫ ex ꝓbabilibus, ex necessitate tamen ꝯcludat, sequit̄ ꝙ ad aliū spectet artificem. Erit itaqꝫ artifex iste tentator, qui falsas accipit propositiones, acceptas tñ ac concessas, si non apud oēs apud tñ respondentē, quēadmodū in octauo topicoꝝ diligētissime pertractauit Phs. Sed hęc planiora fient si prius modos exposuerimus, qbus huiuscemodi cōsequentias ratiunculasqꝫ possimus construere.

Syll's ex oppositis ē ꝯsīa nō tamē syll's: Dicit̃ tñ h̄ est natur⁹ considerandum.

Ad quē artificem spectat syllare ex oppositis.

Syllm ex oppositis nō spectare ad dmōstratoreꝫ nec dialecticū sed pirasticum.

❡ Dico igitur ꝙ syll's ex oppositis seu opposita concludens duplex est, vnus opposita actu accipiēs in maiore ꝓpōne, de quo ad calcem capituli dicendū erit, alter cōcludens opposita in potētia, ꝛ ex his inferēs idem a seipso negari, de quo ad p̄ncipiū tractat Aristoteles, neqꝫ eni sis ei⁹ snie, vt existimes opposita actu in syll'o accipi. Hoc eni dānat Leui Gersonis inquiens, nō fieri syllm nālem ex duobus actu oppositis, nemo enim est, qui simul cōcedat bina actu opposita, puta oēm disciplinā studiosaꝫ eē, ꝛ nullam studiosam esse, ꝙ si dicas hoc fortasse admitti apud eos qui bina cōcedebant ꝯdictoria, de qbus Phs in gāma post nālia, hoc tamē p̄terq̄ ꝙ in vsu pauco erit, inutile etiā existimabit̄, quū enim rō oīs in ꝯclōnem tanq̄ in qḋ q̄rit̄ ordinet̄, qs est quęso tā crassi igenij, q in mediū q̄rendū ꝓponat, an nulla disciplina, disciplina sit. ❡ Est itaqꝫ modus iste rōcinandi tanq̄ ꝯsītia quędam collecta ex duobus syll'is, qui bina aut cōtraria aut cōtradictoria in potētia ꝯcluserint, quemadmodum siquis vno syll'o cōclusisset oē aial paucę cholere lōgeuū esse, ꝛ rursus, nullum equū alio syll'o, esse longeuū, is bina cōtradictoria cōcessit, qm̄ equus est aliqḋ aial paucę cholere. Iterum si quis admitteret oēm hoiem esse albū, ꝛ nullū risibile esse albū, is ēt duo ꝯria ꝯcederet in potentia, qm̄ oīs hō est risibile, neqꝫ hoc multum absurdū est, si in vsuꝫ cadit, sunt enim pleriqꝫ veluti infra videbimus, qui aliqua vliter cognoscant, in parte autē ignorent, sunt itē alij qui de vno p̄dicatum vnum affirment sub vno noie, ideꝫ sub alio noie ab eodē negantes, ꝙ fortasse ignorent multiuoca illa eē, ꝛ ꝓpterea accidit eos perq̄ facile ad opposita deduci, imo ꝙ absurdissimū ad negationem vnius a seipso. Ex his itaqꝫ manifestum, quō tentator atqꝫ pirasticus syll'o vtatur ex oppositis, vt periculū faciat an qui sciam aliquā profitetur recte eam calleat, quemadmodū ꝛ Plato in omnibus ferme suis voluminibus ac dialogis facit. ❡ Sed circa hoc dubitaret non inmerito quispiam, si hac vtitur ꝯsītia tentator solus. Cur Aristoteles nō pertractauit de ea in octauo topicorū dimittens qḋ hoc in loco ad ꝓpositum non fuerat. ❡ R̄ndeo factuꝫ hoc fuisse dupli ci de causa, tum quia intētio erat hic cōnumerare potentias oēs syllogisticas, inter quas ponebat̄ ꝛ ꝯsītia ex oppositis, tum etiam qꝫ habitum tentatiuum induunt oēs ferme artifices, nāqꝫ ꝛ demonstrator sepositis pleruqꝫ demonstrationibus habitū assumit tentatoris, vt quę in scia sua demonstrari non possunt faciat aliquo modo plana, veluti ꝛ Aristoteles in libris post nālia aliquādo fecit. Sed his iā explicitis ad ꝯtextū declarāduꝫ trāseam⁹. [In quali autē figura.] Intētionem ꝓponit eoꝝ quę dicturus est inquiēs intentioneꝫ suā esse pertractare in qua figura possimus syllm ex oppositis cōplicare, ꝛ qm̄ hoc sciri nō poterat, ni prius cognouissemus quot ꝛ quę eēnt opposita, ꝓpterea subdit dicens, oppositas ꝓpōnes fm vocem ac proferendi modum quadrifariā distingui, aut enim sunt contrarie vt omne nullum, aut contradictorie, vt omne non omne, aliquod nullum, aut subcontrarie, vt aliquod, aliquod non, ipse vo in contextu de more dixit non alicui pro eo quod est, alicui non. Hę igitur fm vocem distinguūtur, fm autem veritatem tres tñ sunt oppositiones, aliquod enim ꝛ aliquod non fm vocē tñ opponunt̄, propterea ꝙ opposita simul vera esse nequeant. Hę autem in materia contingente simul verificantur, vt aliquis homo est albus, aliquis homo non est albus. [Alias sūt opposite.] Hoc est contradictorias, lꝫ enim omnes opposite dici possint, quia tamen contradictoria in quacūqꝫ materia verū ac falsuꝫ diuidant, non imerito hāc nois progatiuā κατ' ἀντονομασίαν fuere sortite.

❡ Figure p̄ᵃ

Syll's ex oppositis ꝛ'ᵉ cl.

Inquit Leui Gersonis nō fieri syllm nālē ex duobus actu opposi.

Nō syllm ex oppositis esse ꝯsītiā quādā ex duob⁹ syllogismis p⁹ opposita concludētib⁹ collectam.

Dubium.

Solutio.

Opposite ꝓpōnes fm vocē q̄drifariā dicuntur.

Contradictoria ꝓ antonomasiā dicunt̄ opposite.

¶ FIGVRA PRIMA.

In prima igitur figura non est ex oppositis propositionibus sylls, neque affirmatiuus, neque negatiuus: affirmatiuus quidem, quoniam ambas oportet affirmatiuas esse propones, opposite vero dictio et negatio. Priuatiuus autem, quoniam opposite quidem idem de eodem predicant et negant, medium vero, quod in prima, non dicitur de ambobus, sed ab illo aliud quidem negatur, ipsum autem de alio predicatur, verum hec non opponuntur.

Nō posse in pª figura fieri syllz ex oppositis.

Inquit quod ex oppositis sylls in pª figura fieri nullo modo potest, si enim fieret aut affirmatiuus esset, aut negatiuus, affirmatiuus quidem esse nequit, quoniam si conclusio affirmatiua foret, oporteret ambas propones affirmatiuas esse, negatiuus autem, quoniam propones oppositas et subiectum et predicatum eadem habere oportet, sed in prima figura hoc fieri non potest, quod enim subijcitur in maiore predicatur in minore. ¶ Et si aliquis dicat contra hoc, quoniam a prima figura omnes alie deriuantur ac rursus per conuersionem in eandem redeunt, et propterea si quesitum aliquod monstratur in secunda ac tertia, posse illud idem ostendi in prima. ¶ Dicimus non esse hoc necessarium, sylls namque ex oppositis non vi figure aut alicuius principij syllogistici vim suam arguendi ac monstrandi retinet, sed ratione oppositionis, veluti iam supra diximus, et propterea non seruat easdem leges, quas supra de aliquis recitauimus ratiocinijs. Atque hec de prima figura.

Instantia.

Solo syllus ex oppositis tenet solum rōne oppōnis nō vi syllica.

¶ FIGVRA SECVNDA.

Sed in media figura et ex oppositis et ex contrarijs contingit fieri syllogismum. Sit enim bonum quidem in quo a, scientia vero in quo b, et c, si itaque scientiam omnem studiosam accepit et nullam, a b omni inest et c nulli, quare b nulli c, nulla igitur scientia scientia est.

Quoniam in prima figura non efficitur ex oppositis sylls vult impresentia Phs monstrare, quomodo fieri possit in secunda, et inquit, in secunda figura, que media nuncupatur syllm effici ex oppositis, quando vz altera propositio vlis extiterit, et altera in parte, et ex contrarijs etiam quando ambe vles fuerint, puta ponamus loco a, et medij termini bonum, loco b, et c, hoc est extremitatum sciam, et ita ex contrarijs complicemus rōnem, ois scia est studiosa, nulla scientia est studiosa, nulla igitur scia est scia. ¶ Sed dubitaret non iniuria quispiam quomodo superius diximus nō debere vtraque opposita actu accipi sed potentia, quando tamen in hoc exemplo actu sint accepta, ois scia studiosa, et nulla scia studiosa. Preterea querendum cur Aristoteles in expositione terminorum posuerit pro medio termino bonum, deinde in complicatione rōnis studiosum. ¶ Dicimus quemadmodum et Philoponus visus inuere, quod Phs nō curauit hic in loco occultationem, de qua in topicis exactius pertractat, vt facilius intelligeremus quomodo rō ex oppositis cōstruatur, propones autem posuit quas nemo concederet, sed inferius et de celatione in exemplis sequentibus curam habebit, et propterea respondemus quod si propones actu accepit, nō eas posuit tanquam ab aliquo concedendas, sed vt exemplum sylli ex oppositis dilucidius intelligeretur. Hec fortasse ille videret. ¶ Nos autem aliter et melius dicimus alteri etiam quesito facientes satis, quod Aristo. optime construxit rōnem ex oppositis in potentia, nam quemadmodum et Leui Gersonis inquit, cōpluribus modis efficiuntur opposita in potentia, puta quando subiectum propōnis vnius ponitur sub subiecto alterius, vel predicatum sub predicato, aut ex vno sequitur reliquum, puta si accipiemus omnes sciam et nullam medicinam si fumum esse et ignem nō esse, fiunt etiam opposita in potentia, quando termini multiuoci seu polyonymi accipiuntur, vt omnes enses et nullam spatham. Dico itaque ad propositum quod Phs tales impresentia terminos accepit, nam bonum moris et studiosum termini sunt et multiuoci et idem penitus significantes, vnde sciās quemadmodum apud nos a virtute nō fit virtuosus sed studiosus, ita et apud grecos ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἀρεταῖος, ἀλλὰ σπουδαῖος, quemadmodum pro parte et in predicamentis declaratur, studiosum itaque et bonum pro eodem penitus accipiens Phs hunc in modum latentem construxit sylls, ois scia est bonum, nulla scia est studiosum, nulla igitur scia scia, propones autem ille, quamuis tamen precedentium syllorum rōnes etiam sunt, fortasse ab aliquo ita simul admittentur, qui ignorauerit bonum et studiosum idem penitus significare. ¶ Sed dubitat ad hec Diuus Albertus, quando idem in rōne ista subijciatur, et idem etiam predicetur, quomodo poterimus cognoscere contrariam hanc in 2ª aut 3ª figura esse. ¶ Dicimus inspiciendum esse quesitum ac conclusionem, et si terminus quesiti subijciatur in propōnibus, 2ª erit figura, quoniam in 2ª extremitates subijciuntur et medius predicatur, si vero terminus conclusionis predicetur in propōnibus, 3ᵃᵐ reddet figuram, quoniam in tertia ambe extremitates predicantur.

Inquit Leui Gersonides modis efficiuntur opposita in potentia.

Dubium Alberti.

Solutio.

¶ Consimiliter autem et si omnem accipiens medicinam non studiosam accepit, namque ipsum a omni b, ipsi vero c nulli, quare quedam scientia non erit scientia, et si ipsum a c quidem omni, b autem nulli, est vero b quidem scientia, c autem medicina, sed a suspitio, quando enim acceperit nullam scientiam suspitionem, accepit aliquam scientiam esse suspitionem. Differt autem ab eo, qui pridem, eo quod terminis conuertitur, prius enim ad b, nunc autem ad c affirmatiuum, et si altera propositio non sit vniuersaliter consimiliter, semper enim medium est, quod ab altero quidem negatiue dicitur, de altero autem affirmatiue, quare contingit opposita concludi, preterque quod non semper neque omnino, sed si ita se habeant que sub medio, vt aut eadem sint, aut totum ad partem, aliter autem impossibile, neque enim erunt vllo modo propositiones aut contrarie aut opposite.

¶ Vult hic Philoponus exemplum esse alterius modi 2ᵉ figure ex maiore vlr affirmatiua cum minore in parte. Ego vero aliter dico exemplum prius extitisse ad ostendendum quomodo contraria concludantur, hic autem quomodo contradictoria. Concludantur igitur inquit Aristoteles contradictoria quando accepimus omnes sciam studiosam esse, et nullam medicinam studiosam, quando enim medicina sit aliqua scia, sequitur aliquam sciam nō esse studiosam, et omnes sciam esse studiosam, que sunt contradictoria, et ex consequenti quedam scia nō erit scia. [Et si ipsum a.] Hinc Aristo. ponit exemplum quomodo contradictoria concludantur ex maiore negatiua cum minore affirmatiua, et est conuersus modus cum precedente, accipit autem loco b maioris extremi sciam, loco c minoris medicinam, loco a medij suspitionem seu existimationem seu opinionem, nō enim verbum repperi latinum, quod recte effingerem, quod greci ὑπόληψιν dicunt, namque nō recte opinionem dicere possemus, quando nō sint idem δόξα καὶ ὑπόληψις, quomodocumque dicamus nos ipsi etiam suspitionem, si itaque aliquis diceret, nulla scia suspitio, ois medicina suspitio, concluderemus aliquam sciam sciam nō esse, quando medicina sit aliqua scia. [Et si altera propōnum.] Hoc est, concludere etiam poterimus nō contraria, sed contradictoria, si

Dubinz quomodo ponuntur actu opposita in syllogismo ab Arist. in tra.

Solo Philoponi quod phs nō curauit occultationem vt docet in 8º topicorum.

Alia solo. quod Aristo. construxit syllz ex oppositis in potentia

Dubitat auctor iste quomodo verbum ὑπόληψις latine dici possit, tandem existimatio apertissime dicitur.

vnam vlem/alteram sumpserimus in parte,puta,si non oēm aut nullam medicinam/sed aliquam.[Semp enim mediū est.]Occurrit tacite q̄stioni,posset enim aliqs du bitare qui nā sit medius terminus in ꝑpōnibus,aut ergo ꝙ in hac terminoꝝ ac ꝑpōnūꝫ dispōne,ille erit medius terminus,qui de vna extremitatuꝫ affirmatiue dicet/de altera negatiue,vnde [enī]ꝑ autē accipiēdum est,vt in plerisqꝫ alijs locis.[Pręterqꝫ ꝙ non semp.]Si ingt vna ꝑpōnuꝫ extiterit affirmatiua ⁊ altera negatiua fiet ex op positis sylls,sed non semper,hoc est in quacūqꝫ materia ⁊ terminis qbusqꝫ neqꝫ oino,i.non ſm oēm dispōnē,sed qñ quę sub medio sunt,hoc est extrema aut eadem sint, vt multiuoca,aut si non eadem,ita tamen se habeant, vt vnum sit totum/alterius pars,vel maior extremitas totū ⁊ minor pars,aut econuerso.[Aliter autē impossibile.] Non hoc dicit ꝙ aliter modo quocūqꝫ dispositis termi nis non possint opposita concludi,sed hoc vult,ꝙ ex hu iuscemodi situ ꝑpositionum non possint opposita ex ne cessitate concludi,ꝓpterea ꝙ propositiones nullo modo fiunt aut contrarię aut opposite ⁊ cōtradictorię.Atqꝫ hęc ita de secunda figura.Ad tertiam transeamus.

¶ FIGVRA TERTIA.

Sed in tertia figura affirmatiuus q dem sylls nūqꝫ erit ex oppositis ꝑ positionibus ob dictaꝫ causam ⁊ in ꝑma figura,negatiuus v° erit ⁊ vlr ⁊ non vliter terminis existētibus. Sit enim sciētia in quo b/⁊ c,medicina autem in quo a. Si itaqꝫ acceperit oēm medicinā sciaꝫ,⁊ nul lam medicinaꝫ sciam,ipsum c/accepit oi a/⁊ ipsum b/nulli,quare erit aliqua scia non sciē tia.Consilr autē ⁊ si non vliter accepta fue rit a/b/ꝑpositio,si enī est aliqua medicina sci entia,⁊ rursus nulla medicina sciētia,accidit sciam aliquam non eē sciētiaꝫ.Sūt aūt quū termini vliter accipiūtur ꝑpositiones cōtra rię,quum v° alter in parte/opposite.

Superius dixerat in prima figura non fieri affir matiuum syllogismuꝫ ex oppositis,ꝓ pterea ꝙ ad affirmatiuaꝫ cōclusionem colligendū opor teret ambas ꝑpositiones affirmatiuas esse,quę nullo pa cto opposite eē possunt,ob eādem causam dicit in tertia quoqꝫ non posse syllogismū ex oppositis affirmatiuū fie ri,negatiuus v° efficitur ambobus terminis ac ꝑpōni bus existentibus vlibus,⁊ nō existētibus vtrisqꝫ vlib⁹, sed altera vli ⁊ altera in parte.¶ Dubitat cōtra h Leui Gersonis/qūo in tertia ex ambabus affirmatiuis nō fiat syllogismus ex oppositis,si enim ita dicaꝫ,omnis homo est niger,ois homo est albus.Nimirum ex oppositis con cludaꝫ,aliquis homo nō est hō.¶ Respōdet idē ꝑhm nō itellexisse de oppositis ſm materiā, sed de oppositis ſm affirmationē ⁊ negationē,⁊ ꝓpterea istātia nihil fa cit ad rem.Aliter possemus,quēadmoduꝫ pro parte ⁊ in priori discussimus volumine,ꝙ lꝫ propositiōes ille sint affirmatiue ſm vocē,reducūtur tamē ad oppositas,q̄rū vna est affirmatiua ⁊ alia negatiua,idem est eniꝫ dicere, ois homo est niger,ac si diceremus,nullus homo est al bus,⁊ ꝓpterea construetur syllogismus ex vna affirmati ua ⁊ altera negatiua.[Sit eniꝫ scia in quo b/⁊ c.]Termi nos exponit ⁊ loco b/⁊ c,hoc est maioris ac minoris ex tremi ponit sciaꝫ,loco autem a/mediꝫ termini/medicinā/

(Marginal notes: Dubiuꝫ Leuigersonis. / Solo eiusdē)

⁊ ita construit rationē/nulla medicina sciētia,hęc enī est maior,ois medicina scientia,⁊ ꝯcluditur in tertia,aliqua scia nō est sciētia.[Cōsilr autē ⁊ si nō vliter.]Eodem in quit modo cōstruet sylls ex oppositis conclusionēꝫ col ligēs in parte,si acceperimus a/b,hoc est minorē ꝑpōnē non vleꝫ/sed particularē hūc in moduꝫ,nulla medicina sciētia,aliqua medicina sciētia,aliqua igit sciētia non est scia.[Sūt autē quūꝫ termini.]Hoc est si ꝑpōnes vtręqꝫ vles extiterint/contrarię sibiinuicē erunt,si v° vna vlis/ altera in parte/opposite ac contradictorię.

¶ Oportet autem existimare/ꝙ contingit qui dem sic opposita accipere,quēadmodum di ximus,omnem sciētiam studiosam eē,⁊ rur sus nullā aut aliquam non studiosam,qđ nō cōsueuit latere.Est autē per alias interroga tiones ratiocinari alterum/aut quēadmoduꝫ in topicis dictum est/accipere.

¶ Occurrit tacite q̄stioni/quam nos supra ⁊ mouimus ⁊ soluimus,posset enī aliqs dicere nō oportere ꝑpōnes ita actu oppositas accipere,qm nemo eas ꝯcedet,⁊ ꝓpterea talis ratio nihil pęnitus afferret vtilitatis.¶ Respōdet ꝑhs ꝙ possemus hoc facere/quādo eēt aliqs tā fatuus, qui bina aut ꝯria aut ꝯdictoria ꝯcederet,quemadmoduꝫ nōnulli ꝑhoꝝ,quoꝝ sniam dānat Aristoteles in libris post nālia,sed tamē hoc genus argumēti ita ꝑlatum non cōsueuit latere,nec ꝑ hoc vtilitatē aliquam assequimur. ¶ Possumus aūt ingt ⁊ ꝑ alias interrogatiōes ac ꝑpō nes alterū/hoc est terminū diuersum ſm nomē,re tñ idē ratiocinari,variatis enim nominibus magis latemus,vt in exemplo.nulla voluptas bonū/omnis letitia bonum. Cōcludimus ꝙ nulla letitia est voluptas,⁊ ex cōsequēti ꝙ nulla voluptas est voluptas,nā letitia ⁊ voluptas idē significāt.¶ Notanduꝫ aūt ꝙ ꝑpōnes vocauit interro gationes,innuens/qđ iam a principio diximus modū istū mōstrandi pertinere ad tentatores,qui ꝑpōnes suas oēs iterrogat.[Aut quēadmoduꝫ in topicis.]Hoc est,aut alr poterimus latētiaꝫ ac celationē facere ad ꝯcludenda op posita,quēadmodū diximus in octauo topicoꝝ ad ꝑn̄, vbi celādi modos oēs diligenter explicuimus.¶ Ex h aūt nōnulli voluere librū topicoꝝ statiꝫ post ꝑdicamen ta ſm ordinē sequi ⁊ añcedere librū istum prioꝝ,⁊ ꝑꝑ h vocabāt librum ꝑdicamētorū añ topica.¶ Nobis tñ ⁊ Aluīdo Roladis in editione sua magna in libruꝫ poste riorum atqꝫ alijs multis viris clarissimis placuit topica post posteriora analytica collocari,rōnes v° ex vtraqꝫ ꝑte nō sunt impsētia afferēde in mediū,ne ꝑter itētioneꝫ inutilr euagem⁹.Si v° qspiam q̄reret cur dixerit ꝑhs, quemadmodum in topicis dictū est,quū tñ post librum prioꝝ/topica ediderit.¶ Dico h fieri ſm cōponētiū au thoꝝ cōsuetudinē,aliqñ enī quę posteriora sunt ſm ordi nē/prius in lucē emittūt,⁊ aliqñ ēt nondūꝫ ꝑfecere aliqđ opus/⁊ adducūt huius testimoniū in mediū.Ita eniꝫ fe cit ⁊ in libro de iterꝑtatiōe quū ait,dictū est aūt de his in topicis,⁊ rursus secto ꝑmo ad finē ingt,q̄cūqꝫ determia mus ꝯ sophisticas disturbatiōes,quū tñ ſm oium sniam elēchoꝝ sophisticoꝝ liber,vltim⁹ ſm ordinē sit logicoꝝ libroꝝ.Quid plura:statiꝫ ad ꝑn̄ eiusdeꝫ libri ait,de his qdē dictū est in ijs/quę dicta sunt de aia,nec tñ sequit ꝑꝑ hoc/ꝙ liber de aia añcedat ſm ordinē librū de interpta tiōe,pōt addi ⁊ alius locus ex lib⁹ de iterꝑtatiōe/duꝫ in quit.Hęc aūt quēadmodū in resolutorijs dictū est sic sūt disposita,quum tamen manifestum sit librum priorum non pręcedere librum de interpretatione.

(Marginal notes: Instantia ⁊ ꝑho in sīa. / Solo eiusdē ꝙ prīs oppositas faciam qñ ꝙ accipi. / Ex terminis multiuocis pos se fieri syllm ex oppositis. / Opi. q̄ridaꝫ q volueriit li bꝫ topi.ꝑce deē librū ꝑo riꝫ ⁊ ꝑhta vo cauerit ante topica. / Opix° ē Aluidus Rola. ꝙ liber topi. sequat libruꝫ posterio. / Instantia. / Solutio.)

¶ Quoniam

¶ Quoniam vero affirmationum oppositiões tres, sex modis ꝯtingit opposita accipere, aut omni ⁊ nulli, aut omni ⁊ non omni, aut alicui ⁊ nulli, ⁊ hoc conuertere in terminis, vt a/oi b, ipsi vero c/nulli, aut c/omni, b/autem nulli, aut huic quidem omni, illi vero nõ omni, ⁊ rursus hoc conuertere ſm terminos. Consilr aũt ⁊ in tertia figura, quare manifestum/ ⁊ quot modis ⁊ in qualibus figuris cõtingit per oppositas ꝓpositiones fieri syllogismum.

¶ Quoniã oppositiones, quę fiunt ſm affirmationẽ ⁊ negationem sunt tres, quę cõmutate duplicant, accidet inquit Phs cõplicationes in secũda sex fieri, nãq3 aut ambe ꝓpõnes vl'es erunt, aut ambe in parte, aut vna vl'is ⁊ altera in pte, si ambe vl'es aut affirmatiue aut negatiue, ⁊ sic nulla construitur cõplicatio vtilis ex oppositis aut ex vtrisq3 affirmatiuis aut ex vtrisq3 negatiuis, si vero vna sit affirmatiua ⁊ altera negatiua sic fiunt vtiles duę, nã aut maior est affirmatiua cum minore negatiua, aut ecõuerso maior negatiua cũ minore affirmatiua, sin aũt vtręq3 particulares extiterint non fit vtilis coniugatio, quoniam ratio extruet ex oppositis ſm vocem tm̃ ⁊ non ſm rẽ, aut ex nullo mõ oppositis, si vero vna fuerit vniuersalis ⁊ altera in parte, quattuor fiunt vtiles complicatiões, pma ex maiore vl'i affirmatiua cum minore negatiua in parte, secunda ex maiore vl'iter negatiua cũ minore in pte affirmatiua, tertia ⁊ quarta ex ꝓpõnibus ac terminis trãspositis ac conuersis, vt quę maior erat efficiat minor, ⁊ quę minor maior, puta tertia ex maiore negatiua in parte cũ minore vl'iter affirmatiua, quarta vero ex maiore particulari affirmatiua cum minore vl'iter negatiua, ex ambab' autem vel affirmatiuis vel negatiuis fieri nõ põt ratio ex oppositis, vt supra etiã declarauimus, sunt itaq3 in sũma secundę figurę cõiugationes vtiles ex oppositis sex ⁊ totidem in tertia, ita, vt omnes duodecim efficiant.

Duodecim sunt ꝯiugationes ex oppositis vtiles.

Dubium.

¶ Sz circa prędicta dubitaret aliquis, cur ita dixerit Aristoteles oppositiones affirmationum ⁊ non enũtiationum aut ꝓpositionum, non enim in solis affirmationibus oppositio cõsistit, sed etiã in negationibus.

Solutio.

¶ Respõdemus ꝙ ideo fecisse Phm, vt significaret oppõnes in ꝓpositionibus accipiendas esse ſm affirmationem negationẽq3, non autem quocũq3 modo, ꝓpositiões eniz ⁊ aliter opponunt q3 ſm affirmationem ac negationẽ, vt he, quę ex cõtrarys cõstituuntur ſm mãm.

Aliud dubiũ.

¶ Sed vlterius dubitaret quispiã quomodo duodecim sint complicationes vtiles: nãq3 si maior in pte extiterit in secũda figura ⁊ minor negatiua in tertia, nõ fiet vtilis coniugatio veluti in priori conclusimus volumine.

Solo Albe.

¶ Rñdet Diuus Albertus duodecim quidem esse ꝯiugationes vniuersas ex oppositis, nõ tñ oẽs vtiles, sed nouem tñ, quatuor in secũda, ac tres in tertia, ⁊ hoc videt Philoponus etiã sensisse.

Solo Aluli di Rosa.

¶ Aluidus tamẽ Rosadis, multo ⁊ diligẽtius ⁊ ingeniosius inquit cũ Aristotele duodecim eẽ syll'os vtiles ex oppositis, neq3 eẽ curandum, an in figura tertia minor sit affirmatiua vel negatiua, qm̃ si supra in priori volumie dicebamus nõ posse minorem in tertia negatiuã esse, nec in secũda maiorem in parte, hoc dicebamus in relatione ad q̃situm determinatũ, sz in syll'o ex oppositis nõ respicimus q̃situ determinatũ, nõ enim curamus siue cõcluserimus, nullũ c, esse b, vel conuertens, nullum b, c, ⁊ ꝓpterea nõ sunt necessarię obseruatiões ac leges ille in huiuscemodi rõnib'.

Nõ repugnat regulis in pº traditis posse fieri syllm ex oppositis in 2ª ex maiore particulari ⁊ in 3ª ex minore negatiua.

Addo ego ⁊ rõnem aliam, quam supra etiã innuimus, ꝙ sylli isti ex oppositis nõ vi figurę aut dispõnis alicuius ex necessitate concludũt, sed vi oppositionis. Qz aũt sex sint complicationes vtiles monstrat manifestissime Phs in contextu, ⁊ nos etiam aliam addimus rationem, qm̃ si tã vtiles q3 inutiles coniugatiões enumerare voluerimus, nõ solum sex, sed multo plures erunt, nam ⁊ ex ambabus affirmatiuis ⁊ negatiuis vtrisq3 ⁊ particularibus etiã non erigitur vtilis ex oppositis coniugatio. Pręterea. Si terminos ipsos afferamus, videbimus ita semp rẽ se habere, ꝙ ex maiore in parte in prima ⁊ minore negatiua in 3º ſm oppositas ꝓpõnes fiunt vtiles coniugationes.

¶ Sed ⁊ manifestum ꝙ ex falsis quidẽ est verum ratiocinari, quemadmoduz dictum est prius, ex oppositis autẽ non est, semper enim syll'is fit contrarius rei, vt si est bonum nõ eẽ bonum, aut si animal nõ animal, eo ꝙ ex contradictione est syll'is/ ⁊ termini subti aut ijdez sunt, aut hic totum/ille pars. Planum aũt ⁊ ꝙ in obratiocinationibus/nil ꝓhibet fieri suppositionis cõtradictionem, vt si est impar nõ esse impar, ex oppositis nãq3 ꝓpõnib'/ contrarius erat syllogismus. Si itaq3 tales accepterit/erit suppositionis contradictio.

Dĩa inter syllogismum ex falsis ⁊ ex oppositis.

¶ Ponit dĩam inter syllm ex falsis ⁊ syllm ex oppositis ingens differre istos inter se, ꝓpea ꝙ in syll'o ex falsis/aliquãdo verã colligimus ꝯnem, in syll'o autẽ ex oppositis nũq3. [Semp eniz syll's fit ꝯrius rei.] Hoc est ꝯcl'o semp concludit, qd re ipsa fieri nullo modo potest, syll's nãq3 plerũq3 apud Aristotelez significat ꝯclusionẽ.

Per syll'z intelligit Phs q̃situ ⁊ pdicatũ ꝯclonis.

¶ Aliter ⁊ melius, syllogismus fit contrarius rei, hoc est, prędicatum est contrariuz subiecto, vnde per syllm intellexit q̃situm, i. prędicatum conclusionis, per rem vero subiectuz, quemadmodum ⁊ in sophisticis elenchis, quũz inqt, ſm accidens quidez paralogismi sunt, quando similr quodlibet assignatum fuerit rei ⁊ accidenti inesse, ꝙ autẽ expositio ista vera sit exposuit, quũz subdidit, vt si est bonum non esse bonum, aut si est animal non animal, hoc eni fit ꝓpterea ꝙ syll's ⁊ conclusio est ex contradictione hoc est terminis sibiinuicem ſm affirmationem ⁊ negationẽ repugnantib'. [Et termini subiecti.] Idest ⁊ termini ad syllogismũ ordinati aut sunt ydem maior ⁊ minor extremitas/hoc est polyonymi ⁊ multiuoci/ vt ensis spatha, aut ydẽ nec re nec vbo dissoni, puta si rõnem ex actu oppositis construxerimus. [Aut hic totum/ille pars.] Hoc est aut vnus aliũ continebit/veluti scientia medicinã. [Planum aũt ⁊ ꝙ in ob ratiocinationibus.] Supra monstrauit quomodo apud dialecticos seu pirasticos ⁊ tẽtatiuos vtamur syll'o ex oppositis.

Qũo apd sophistas fit syllogismus ex oppositis.

¶ Nũc aũt ostẽdit quõ idez hoc fieri possit apud sophistas, qui ob ratiocinationibus ac paralogismis vtuntur, nãq3 ⁊ apud hos nil ꝓhibet aliquando fieri ac ꝯcludi suppositionis hoc est subiecti, aut suppositionis. i. conclusionis prius ꝯclusę quę ⁊ vera est ⁊ iam accepta cõtradictionem, vt in exẽplo si per vnum syllm ꝯclusuz fuerit ternariũ esse imparẽ, ꝯcludamus ꝑ alium eundez ternariuz non esse imparẽ, puta, ois numerus qui diuidi nõ põt in ęq̃lia est impar, sz ternarius est eius naturę, nãq3 secat in duo atq3 vnũ, quę procul dubio sunt inęq̃lia, est itaq3 impar. Ex altera pte ois numerus q diuiditur in ęqualia est par, sed ternarius diuidit in ęq̃lia, qa in tres vnitates ęquales, est itaq3 par, q̃re ⁊ impar ⁊ nõ impar, qd opposita claudit, hoc autez cõclusuz fuit, quoniam propositiones contrarię accepte sunt.

¶ Oportet autem existimare, quod ita quidem non erit contraria concludere ex uno syllogismo, ut sit conclusio, non existens bonum bonum, aut aliud quid tale, nisi statim propositio talis accepta fuerit, ut animal album esse et non album, hominem vero animal, sed aut contradictionem oportet assumere, ut quod omnis scientia suspitio et non suspitio, postea accipere quod medicina scientia quidem est, nulla autem suspitio, quemadmodum elenchi fiunt, aut ex duobus syllogismis, ut autem quae accepta sunt contraria sint secundum veritatem, non est alio modo quam hoc, veluti prius dictum fuit.

¶ Nunc Philosophus vult alium modum ratiocinandi opposita exponere ingens, quod rationes quae unico syllogismo opposita concludunt non fiunt eo modo, quo superiores, namque ut monstravimus non ex uno, sed ex binis pendebant syllogismis, oportet autem si unico syllogismo volumus contraria, hoc est aliquo modo opposita concludere, quod propositio quaedam talis accipiatur, quae bina contineat opposita, ut omne animal est album et non album, homo est animal, ergo album et non album, ita enim duo opposita poterimus unico syllogismo colligere.

Ponit hic Philosophus alium modum concludendi opposita eodem syllogismo.

¶ Sed dubitaret quispiam quomodo fieri possit, ut tales propositiones apud aliquem admittantur: nemo enim est tam fatuus, qui concedat omne animal et album esse et non album.

Dubium quomodo eodem syllogismo possint concludi opposita.

¶ Respondet Aluidus Rosadis fieri hoc posse, ut aliquis concedat animal esse album secundum unum respectum et secundum alium non album. Quemadmodum et Philoponus inquit in posteriora analytica concedimus animam mortalem esse et immortalem, immortalem quidem secundum substantiam, mortalem vero secundum operationes, consimiliter elementa genita esse et ingenita, et caelum moveri et non moveri, genita quidem ac moveri secundum partes, ingenita vero ac non moveri secundum totum. Et propter hoc inquit ibidem Aristoteles secundum nonnullorum sententiam, quod plerumque affirmationem concludere cogimur in quibusdam quaesitis et destructionem negationis, ut ostendamus negationem nullum in hoc locum habere, veluti si de deo concluderemus quod esset immortalis, ne videretur ita immortalis, quemadmodum et anima, ut negatio de ipso secundum aliquid verificari posset, proponimus quod immortalis est deus, et non non immortalis, et modum construendi huiuscemodi demonstrationes secundum quosdam docet in posterioribus Aristoteles.

Solutio Aluidi Rosadis quam et Philoponus et Themistius in posterioribus sequuntur.

[Sed aut contradictionem.] Non est hoc referendum ad id, quod immediate antecessit, quomodo videlicet uno syllogismo possimus bina concludere opposita, hoc enim iam declaratum fuit, sed ad syllogismum ex oppositis, de quo in toto hoc capitulo pertractatum fuit, ita ut sensus sit, si volumus opposita concludere per unicum syllogismum ita faciendum est, quemadmodum diximus, sed si velimus syllogismum ex oppositis erigere, de quo nunc proposuimus aut contradictio est accipienda in duabus propositionibus, quae per nullum alium syllogismum conclusae fuerint, puta, omnis scientia est suspitio et existimatio, et aliqua scientia non est existimatio, eo modo quo elenchi ac redargutiones fiunt, redargutio enim fit, veluti infra declarabimus, quando adversarium ad contradictoria concedenda deducimus, aut igitur hoc modo faciendum, aut propositiones acceptae debent esse conclusiones praecedentium syllogismorum. Sed si volumus vere contraria ac opposita concludere vere et non secundum quid, quemadmodum supra dicebamus animam esse mortalem et immortalem, non possumus alio modo facere quam hoc nuper dicto, veluti supra quoque declaravimus.

¶ Sed quaeritur circa dicta, cur dixerit Aristoteles, sed aut contradictionem oportet assumere, quando syllogismus ex oppositis non ex solis contradictoriis extruatur, sed etiam contrariis, neque enim dominus quod contradictionem tantum accepit pro oppositione, quemadmodum supra, quando ait, non erit contraria concludere.

¶ Respondeo quod contradictionem dixit, quoniam si volemus propositiones oppositas accipere non possumus statim ipsas capere, et propterea neque contrarias, si enim contrariae essent accipiendae, statim assumi deberent, puta, omnis medicina scientia, nulla medicina scientia, sed has nemo concederet, et ideo propter hoc quemadmodum ait et Aluidus Rosadis, interrogamus de affirmatione praedicati de subiecto et conceditur nobis, deinde interrogamus de negatione illius praedicati a genere illius subiecti aut a specie aut a differentia, aut a proprio, ut concedatur nobis, et propterea ut plurimum altera propositionum oppositarum est in parte, quod et Philosophus optime in exemplo declaravit, accepit enim omnem scientiam suspitionem esse, postea quod omnis medicina est scientia, et quod nulla medicina est suspitio, ex hoc enim concludimus assumpta fuisse duo contradictoria, omnem scientiam suspitionem esse, et aliquam scientiam non esse suspitionem.

Solutio.

Quomodo ex Aluido Rosadis quomodo sint interrogandae propositiones syllogismo ex oppositis.

Sed haec iam de ratione ex oppositis et pro parte de potentiis omnibus syllogisticis in medium allata sufficiant, non enim amplius de potentiis, sed de impotentiae ac defectibus pergendum erit, de petitione inquam principii atque aliis nonnullis.

¶ Quae vero de syllogismo ex oppositis diximus, in summa haec sunt, an syllogismus ex oppositis vere syllogismus ratiocinatioque dicendus sit. Ad quem pertineat artificem syllogismo uti ex oppositis, quot et qualibus modis ex oppositis rationes extruantur. Cur Aristoteles non pertractavit de hoc argumenti genere in 8° topicorum. An in prima figura fiat ex oppositis syllogismus. Solutae deinceps dubitationes quaedam circa terminorum positionem in 2ª figura declaratumque quot modis fiant opposita in potentia ex opinione Levi Gersonis, quomodo dignoscenda sit 2ª figura a 3ª. Damnata Philoponi expositio circa exemplum Aristotelicum, quod ὑπολῆψει recte non possit latino effingi vocabulo enarratum. Soluta deinde instantia quomodo ex ambabus affirmativis in tertia figura non valeat syllogismus, quaesitumque an topicorum liber antecedat posteriora analytica. Postea enodatum cur dixerit in contextu Philosophus oppositiones affirmationum, an coniugationes omnes ex oppositis utiles sint duodecim. Quomodo concedi possit animam mortalem et non mortalem esse. Curque Aristoteles in contextu dixerit contradictionem et non oppositionem.

Epilogus dictorum de syllogismo ex oppositis.

¶ His itaque expositis ad ea, quae de petitione principii dicuntur declaranda veniamus.

¶ DE EO QVOD EST PETI IN PRINCIPIO.

Quod autem in principio peti et accipere, est quidem ut in genere accipiatur in eo, quod est, non demonstrare propositum, hoc autem accidit multifariam, namque et si non ratiocinatur, et si per ignotiora aut similiter ignota, et si per posteriora prius, demonstratio namque et ex credibilioribus et prioribus est, horum autem nihil est peti, quod in principio, sed quoniam nonnulla quidem per seipsa apta nata sunt cognosci, quaedam vero per alia, principia enim per seipsa, quae autem subprincipia per alia, quando non per seipsum cognoscibile conetur aliquis per seipsum monstrare, tunc petit quod ex principio.

¶ Secundum sectum secundi priorum resolutoriorum quod est de impotentiis syllogisticis.

Dicebamus a principio de tribus intentiones esse Aristotelicas huius voluminis, de potentiis

de potētiis syllogisticis/de impotētiis/ac demū de anne xis. Postea igitur q̃ hucusq; de potētiis pertractauit, superest vt ex consequenti agat de impotentiis/ac primo de petitione eius/qđ in principio. Hęc eniꝫ magis videt̃ accidere ad syllogismi rōnem/ꝛ si contra syllm peccat, contra priores particulas definitionis syllogistice peccabit/q̃ sequētes fallacie. Sed anteq̃ ad cōtextuꝫ accedamus q̃rendum prius an possit petitio eius, qđ in principio syllogismus rōciniūq; esse/simulq; distiguēde modi impotentię huius, ac demuꝫ disputādum ad quē pertinent artificem hoc genus captiunculas ꝛ deliquia considerare.

An petitio pncipij sit syllogismus.

¶ Primuꝫ itaq; dicimus petitionē aliquam posse rōcinationeꝫ ac vere syllm esse, aliquā vero nullo pacto, sed ab omni sylli natura penitus seiunctā, verum vt hęc planiora fiant afferenda distinctio de petitiōe eius/qđ in principio/quā ꝛ hic ponit Aristo. ꝛ alij etiā nōnulli exposuere, veruꝫ ꝛ latius ꝛ fortasse etiam dearticulatius erit a nobis in mediuꝫ pponēda. Quuꝫ itaq; cōi ꝯceptu vt ait Phs, petitio nil aliud sit q̃ aliqđ in mōstrationē ppositū non mōstrare, ita hęc a nobis erit distinguēda, aut enim quū q̃situm monstrare contēdimus easdeꝫ accipimus ppositiōes ꝯclusioni/aut diuersas, ꝛ easdē aut nomine ꝛ re, aut re tm̃, ꝛ diuersas etiaꝫ totidem modis, si easdeꝫ nullo pacto erit sylls, qm̃ sylls erat ratio/in qua seq̄batur alterū a pręmissis, si diuersas aut ignotiores/aut eque ignotas aut posteriores conclusione, ꝛ hoc bifariam aut sm̃ veritatē aut sm̃ opinionem, hoc igitur pacto ratio ꝯstructa semp ratiocinationis ac sylli finitionem suscipiet, neq; eniꝫ arctat̃ ad hoc sylls, vt semper ex notiorib⁹ ac prioribus cōstruat̃, ꝛ ex isto palā fit q̃rentibus cur ita hic Phs de petitione pertractet, quuꝫ de hac agere potius pertineat ad sophistam/q̃ resolutorium artificeꝫ.

Diuisio modorum petitiōis principij.

Plures artifices de petitione pncipij pertractant.

¶ Dicimus igit̃/vt e reliquo pposito faciamus satis, q̃ de huiuscemodi petitione pluribus in locis agenduꝫ fuit ꝛ ex consequēti ad plures attinet artifices, nāq; hic de ea agit̃ vt petitioneꝫ syllogisticam ac non syllogisticam compꝛhendit/sm̃ veritatem ac sm̃ opinionem, in octauo autem topicorū de petitione sm̃ opinionem tm̃ pertractatur, qđ ꝛ ipse voluit dum inquit, qđ in principio aūt ꝛ contraria quō petit interrogans, sm̃ veritatem q̄dem in resolutoriis dictū est, sm̃ opinionem autē nunc dicendū, sed in sophisticis elēchis de petitione tm̃ non syllogistica sermo fit, oēs enim fallacie tam in dictione q̃ extra cōtra syllogismi rōnem peccant, vt aliquando declarabimus.

Dubium.

¶ Sed q̃reret aliquis quemadmodum de petitione sm̃ opinionem tm̃ in topicis agitur, cur de petitione sm̃ veritatē tm̃ non agat̃ etiam in posterioribus.

Solo pma.

¶ Dicimus/quę ad petitionem sm̃ veritatem attinebant fuisse satis declarata hoc in loco, ꝛ ppterea non fuisse opus de hac amplius pertractare, qđ de petitione sm̃ opinionē factū nō fuerat.

Alia solo.

¶ Vel aliter ꝛ melius/q̃ de petitione sm̃ veritatem/pertractat̃ etiam in posterioribus, totus eniꝫ locus ille/vbi de circulari agit demonstratione/ꝛ vbi demonstrat oportere demōstrationem ex notioribus ac prioribus cōstare, totus inq̃ locus ille petitioni sm̃ veritatē ascribi poterit. Quid autē sit petitio sm̃ veritatē, quidue sm̃ opinionem, quid petitio statim, qđ nō statim inferius inter exponēdū, elucidanda erūt, nunc autē ad cōtextuꝫ enarrādum accedamus. [Qđ autē in principio.] Sēsus est, si volumus late ꝛ sm̃ genus describere petitionē eius, qđ in principio, decernus, q̃ petitio nil aliud est/q̃ non demōstrare ppositum ac propositum pblema.

Quare sic appellata petitio eius qđ i pncipio.

Pmus modus.

¶ Appellatur autem petitio eius, qđ in principio sm̃ nōnulloꝝ sniam, quoniam principia hoc est ppōnes petimus, idest tāq̃ confessas accipimus ꝛ indemōstrabiles, quum tm̃ nō sint tales. ¶ Aliter Philoponus cui ꝛ Aluidus Rosadis astipulari videt̃/petitio eius/qđ in principio, hoc est q̃situm ac cōclusiōeꝫ tāq̃ cōfessam accipere, q̃situm enim est, quod a pncipio in mōstrationeꝫ pponitur, ꝛ ob hoc appellant istam Arabes positionem q̃siti, ꝛ hi q̄dē huc in moduꝫ, Melior tm̃ mihi videt̃ pręcedēs expositio.

Scđs modus a Philopo. ꝛ Alu. Ros.

[Nō demōstrare.] Non hoc vult q̃ nō demōstrare sit genus petitionis, nullū eni negatiuuꝫ prędicat̃ in eo/qđ quid, sed inquit/non demōstrare in plus se habere q̃ petitioneꝫ, qm̃ ꝛ de hac pręd icatur ꝛ de alijs etiā cōpluribus.

Nō dmſare nō ē gen⁹ petitiōis sed magis cōmune.

[Hoc autē accidit.] Hoc dicunt nōnulli. i. hęc petitio principij quadrifariā fit, aut quuꝫ nullo pacto facimus syllm, aut si per ignotiora velimus quęsituꝫ monstrare, aut eque ignota, aut posteriora. ¶ Alij vero aliter, hoc inquiunt non demonstrare quadrifariam dicit̃, nā quū nullo pacto syllm construimus vel nihil penitus concludentes ꝛ cōplicationem inutileꝫ erigentes, vel concludentes quidem, nō tamē quęsitū determinatū/dicimur nō demōstrare. Item quū ignotiora accipimus, aut eque ignota/aut etiā posteriora, ꝛ ea/quę potius per ꝯclusionē mōstrari possent/q̃ ipsa ꝯclonē ostendere, q̃ autē non demōstrare tot modis dicatur/planum qm̃ ꝛ demonstrare itidem distinguit̃, quum itaq; non demōstrare, seu etiā petere id/qđ in pncipio late, non auteꝫ pprie ita sm̃ quatuor dicatur modos, dicimus q̃ nullaꝫ hoꝝ pprie est petere id/qđ in principio, sed qm̃ inq̄t ex ppositiōib⁹ alię sunt eius naturę vt ex se cognosci possint, alię aūt nō ex se, sed p alia, nā pma pncipia per se cognoscunt̃, quę vero sub pmis cōtinent̃ principijs/p alia, quum igit̃ aliq̄s quę sub pmis pncipijs sūt, quęq; p alia cognoscunt̃ vt pncipia vel per se cognoscibilia acceperit, tūc pprie dicit̃ petere id/qđ in pn̄º.

Nō dmſare q̃tuor modis dicitur.

[Principia eni per seipsa.] Principia dicunt̃ vt in posteriorib⁹ ait/ppōnes imediate, quę nullius indigēt demōstratiōis, sunt aūt hęc/dignitates/suppōnes/definitiones/ac petitiōes, hęc eni p soluꝫ intellectuꝫ/quē gręci νοῦν vocāt/imediate cognoscunt̃, vñ ꝛ in posteriorib⁹ inq̄t ad v̄bū Phs. Nos aūt dicimus

Nota q̄ pncipia q̄ sint ꝛ q̃ s habit⁹ ieu po⁹ cognoscēd illa ex p̄ posterioꝝ.

" neq; oēm sciam demr̃atiuā eē, sed sciaꝫ imediatoꝝ indemōstrabilē, ꝛ h̄ q̃ necessariū sit/manifestū est, si eniꝫ necesse est q̄dē scire priora ꝛ ex q̄bus est demōstratio, stant autē qñq; imediata, hęc idemonstrabilia necesse est eē, h̄ igit̃ sic dicim⁹/ꝛ nō solū sciam, sꝫ ꝛ pn̄ᵐ scię eē qđdā dicimus, quo terminos cognoscimus, ꝛ nō solū demr̃ationeꝫ eē dicimus, sꝫ neq; in ifinitū ire res, sꝫ eē q̄sdaꝫ, ꝛ pn̄ᵐ demōstratiōis, quo termios cognoscimus, qn̄ elucidatiōeꝫ/quę illinc est/assecuti fuerimus.

¶ Ex his itaq; planū q̃ pma pn̄ᵃ p se ac nullius alterius adiumēto cognoscunt̃, sꝫ ex solo intellꝰ splēdore, quo ēt ꝯsueuimus termios. i. definitiōes cognoscere, namq; ꝛ hec nulla sylli aut rōcinij vi stabiliunt̃, sed a solo itellꝰ sine aliquo medio pcipiūtur, vñ manifestū pperā illos facere, q̄ pmis principijs ac dignitatib⁹ fidē nullā adhibēt, quēadmodū in iiº de cęlo refert Aluidus Rosadis, sed ꝛ peius multo illi machinat̃, qui de primis pncipijs demōstrationes afferre cōtēdūt, quēadmodū referente Proclo faciebat Apollonius, qui demōstrari posse credebat pfatū mathematicū/q̃ eidem sunt ęq̄lia inter se sunt ęqualia.

Pria pn̄ᵃ ex solo itellcꝰ splēdore cognoscūtur.

Fit itaq; vere ac pprie petitio eius, qđ in pncipio, quādo aliqđ demōstrabile in numeꝝ pmoꝝ pncipioꝝ retulerim⁹ tāq̃ p se notū ac veluti p h̄ alia pblemata monstraturi, quēadmodū ex authoritate Gemini Phi refert Proclus fecisse Megarēseꝫ Euclidem, qui quartā ac quintam petitiones tāq̃ indemonstrabiles posuit, quum tamē alioqui demōstrari possint, si enim theoremata istis ex altera parte correspondentia demōstrari possunt. Cur ꝛ hęc demōstrari nō posse dōm est: nā petitio q̄rta dicēs, oēs rectos angulos sibiinuiceꝫ

Errauit Euclides q q̄rtā ꝛ q̄ntā petitiones ut idemonstrabiles posuit.

esse equales, & quinta. Si linea recta super duas rectas ceciderit, duoq; anguli intrinseci & in eandem partē duobus rectis angulis minores facti fuerint, istas duas lineas in infinitū ꝑtractas proculdubio coincidere inter se in eas partes, in quas sunt duob⁹ rectis minores anguli, iste inq̄ petitiones duo sibi ἀντίστροφα ꝓblemata dr̄t, quorum vtrūq; inferius demōstratur, illa decimū septimū, hec septimū atq; vicesimū, quare quū hec ita sint nō cōmode fecit Euclides eas in petitionū numerum reyciens.

¶ Hoc autem est quidem sic facere, vt statim censeat quod propositum est, contingit vero & in alia transeuntes apta nata per illud monstrari, per hec demonstrare quod ex principio, veluti si a monstraretur per b, b autem p c, c autem natum esset monstrari per a, accidit enim ita ratiocinantes ipsum a per ipsū monstrare, quod faciunt, qui coalternas putant scribere, latent enim ipsi seipsos talia accipientes, que non est possibile monstrare nō existentibus coalternis, quare accidit ita ratiocinantibus vnumquodq; esse dicere, si est vnumquodq;, sed ita omne erit per seipsum cognoscibile, quod impossibile.

¶ Posteaq̄ exposuit, que sit vera petitio eius, qđ in principio, nūc enarrat quot modis efficiatur huiuscemodi petitio, & inquit bifariam hoc fieri posse, aut statim aut nō statim, statim quū illud idem qđ q̄rendum proponitur tanq̄ concessum in alterius ꝓpositionis accipit locū, quemadmodum in polyonimis ac multiuocis euenit, veluti si monstrandum esset iustum esse quēpiā interimere, & ita cōmentaremur omne quod iuste fit iustū est, sed cedes ac interemptio iuste fit, interemptio itaq; iusta est, hic enī quesitum alterius ꝓpōnis locum fuit sortitum. ¶ Nō statim vero efficitur, quemadmodū & Alulidus refert, quum quesitū vnum ac cōclusio per syllogismū cōpositum ex multis ꝓpositionibus mōstrandū ꝓponitur, trāseuntes itaq; nos in ꝓpositiones illas mōstrare conamur ꝓpositum quesitū, que tamē potius naturalē habēt aptitudinem vt demonstrentur per illud, q̄ econuerso per eas illud, veluti in exemplo, si a monstraretur per b, & b per c, & rursus c natū esset mōstrari per a nil aliud esset q̄ a p ipsum a monstrari. [Quod faciunt qui coalternas.] Exemplum ponit Phs mathematicū ad id monstrandum, qđ paulo ante dixerat, ac terminis ignotis explicuerat, verū quo facilius exemplū ꝓpositū intelligere possimus nōnulla ꝓnotanda, que dictorū sensum adaperiāt. ¶ Sciendum igitur dignum q̄ παράλληλοι seu equidistantes vel coalterne nūcupantur, referēte Euclide in pmo elemētorū, linee recte, que in eadē supficie collocate, atq; in vtrāq; partem protracte nō conueniūt, etiā si in infinitū protrahantur, vel vt Possidonius, coalterne sunt, que neq; conueniunt neq; abnuūt in eodem plano, sed equales hīt perpendiculares ab alterius pūctis in reliquā ꝑtractas. Vel aliter vt Geminus Phs, coalterne sunt linee recte equo distātes interuallo, que nūq̄ in eodem plano interstitiū suū cōminuunt. Hoc autē dixit ꝓpter nōnullas rectas, que nūq̄ in eodē plano coincidūt, nec tñ coalterne sunt, quoniam semp interstitium suū diminuūt, sed hec sufficiant quātum ad definitionē coalternarū, qđ vero ad exēplū Aristotelicum attinet multi multifariam exponūt. ¶ Philoponus nāq; hoc refert ad astronomicum q̄situm. Alij vero & melius hoc ad geometrā referunt, si enim inquiunt quispiam vellet monstrare lineas aliquas coalternas eē, eo q̄ linea super ipsas cadens faceret angulos intrinsecos & in easdem partes duobus rectis equales, is proculdubio principium peteret, quoniam si postea vellemus monstrare lineam illam desuper cadentem facere angulos duobus rectis equales, argueremus hoc eo q̄ linee ille coalterne fuerant, veluti in pmo elementorū ostenditur nono ac vicesimo theoremate, hi itaq; ponūt quod in principio, quoniā lineas mōstrāt coalternas eē, quoniam sunt coalterne. ¶ Aliter & melius adhuc Alulidus Rosadis, si inquit aliquis deducens ad incōmodū vellet per secūdū ac tricesimum primi theorema demōstrare lineas quaspiā coalternas esse, is proculdubio peteret, quod in principio, triangulū enim habere tres angulos equales duobus rectis p coalternas lineas demonstramus, quare accidet coalternas ostēdi per coalternas, quod & circulus est & petitio eius, quod in pncipio, deductio autem, quā Alulidus facit talis est, si recta supra rectam cadens angulos ex eadē parte equales fecerit, ille linee erunt equidistantes & coalterne, quia si non, cōcurrent igitur, dum protrahuntur in rectum, & ꝓpterea causabitur in eo concursu triangulus cuius anguli equiualebunt pluribus duobus rectis, qđ absurdū, ac fieri negt, sed si iterum vellemus monstrare hoc esse impossibile, per coalternas vtiq; ostendendū foret, & ita coalterne p coalternas monstrarent, quod est petere ac circulum facere, & ꝓpterea dixit Phs in contextu, latent enim ipsi se ipsos talia accipientes, que nō est possibile mōstrare nō existentibus coalternis, neq; enim monstrare vnq̄ poterimus angulos trianguli equos esse binis rectis, nisi concesserimus lineas p̄us effici coalternas. [Quare accidit.] Quare inquit Aristoteles si talem exercerimus demōstrationem nil amplius monstrabimus, quemadmodū & in posterioribus dicitur, q̄ si est hoc q̄ est hoc, sed hoc modo & omnia facile monstrabūtur, & vnūquodq; etiam p se erit cognoscibile ac primum principiū, nāq; quū conclusio & propositiones in vnum veniant, non poterit aliquid quesitum eē, quod ꝓpositio ac principium etiam eē non possit, quare quum principiū oē sit per se cognoscibile, sequitur oīa fore per se cognoscibilia, quod absurdissimū. ¶ Ex hoc dicunt nōnulli planū esse petitionē eius, qđ in principio, idem esse circulari mōstrationi, differre tamē ꝓpterea q̄ in circulari mōstratione omnia per se inuicem ostēduntur, in petitione vero vnum tm̄, & iterū q̄m in circulo planū est terminos omnes equiuertibiles eē, in petitione vero minime. Ego autē hec multis & alijs differentijs differre arbitror, nāq; hic syllogismi rō destruitur, ibi seruatur, hic quedā problemata peti possunt, que ibi minime, sed hec sufficiant in proposito.

¶ Si igitur obscuro existente q̄ a inest ipsi c, similiter autem & q̄ ipsi b, peteretur a inesse ipsi b, nondum clarum si quod in principio petitur, sed planum q̄ non demonstrat, non enim est principium demonstrationis quod similiter obscurum, si tamen b ad c, ita se habet, vt idem sint, aut. vz. conuertuntur aut inest alterum alteri, petitur quod in principio, mōstrare enī posset per illa, q̄ a inest ipsi b si conuertūtur, nunc autem hoc ꝓhibet, sz nō modus, si vero hoc faceret, quod dictum est, faceret vtiq; & conuerteret per tria.

Que sit petitio principij statim facta.

Que petitio pncipij non statim.

Nōq̄ sint linee παράλληλοι, hoc est parallele. equidistantes vel coalterne.

Expō Philoponi ad exēm Philosophi.

Expō Aluli. Rosa. de eodē exēplo.

Dixerūt nōnulli petitiōis pncipij modū hūc idē eē cū circulari mōstratione.

¶ Hinc

¶ Hinc vult monstrare/quõ in vnaquaqz figura fiat petitio eius/qđ in principio, ꝛ ante alias in pᵐa, ꝛ inqt, si q̃situm, omne c/a/ignotum extiterit, ꝛ maior insuper ꝑpositio, omne b/a, consimilr ignota fuerit, ꝛ accepiamus a/b/ ꝑpõnem similr ignotã construentes syllm in pᵐa hunc in modũ, omne b/a, omne c/b, omne c/a/nõ est planũ an fiat petitio eius/qđ in pncipio, qm dubitamus an a/b/ ꝑpositio possit circulari mõstratione ostẽdi per a/c/cõclusionez cũ minore, est enim ambiguũ an b/ꝛ c/conuertant̃, qđ si manifestum fiet/planum etiam erit petitionẽ effici, sed nunc tm̃ clarũ est/monstrationẽ nullã fieri, qm a/b/ propositio, quę similr est obscura cõclusioni/ non potest esse principiũ ac ꝑpositio in demõstratiõe ista. Hoc est ergo/qđ voluit dũ ait. Si igit̃ obscuro existente ꝙ a/inest ipsi c, silr autez ꝛ ꝙ ipsi b/peteret̃ a/inesse ipsi b/nondũ clarum/si qđ in principio petit̃, sed planum ꝙ nõ demonstrat, non enim est principiũ demõstratiõis, qđ silr obscurũ. [Si tamẽ.] Si vo inquit cognouerimus a/ꝛ b/ sibiinuicez aut eadẽ eẽ, aut ꝯuerti, aut alterũineẽ alteri, tunc petitur/qđ in principio, sed hic cõtextus a varijs diuersimode exponit̃. ¶ Philoponus nãqz vult/ꝙ dũ inquit, aut. vz. conuertuntur, aut inest alterum alteri/exponat id/qđ supra dixerat, si b/ꝛ d/c, ita se hñt, vt idez sint, vt sensus sit, dum b/ꝛ c/eadẽ fuerint, hoc est aut cõuertunt̃ velati homo ꝛ risibile, aut inest alterũ alteri, quẽadmodũ gaudiũ ꝛ letitia, ita enim intelligi volo eadẽ eẽ. ¶ Aliq vo aliter, vt eadẽ sint/hoc est nomine ꝛ re, vt bonũ boni est causa, ꝛ iterũ bonum boni est causa, aut conuertũtur/ hoc est eadez sunt re, non autẽ nomine, veluti ensis ꝛ spatha, sunt enim hęc polyonyma, aut inest alte℞ alteri/hoc est cõuertũtur ſm ꝯsistiam, nõ autẽ ſm significatũ, vt hõ ꝛ risibile, sic enim si maior ꝑpositio itidez ignota fuerit, quẽadmodum ꝛ conclusio ꝛ minor cõuertat̃ vl'iter poterimus per ꝯclonem cũ minore maiorẽ eodẽ pacto mõstrare quodãmodo per circulũ, ve℞ qa ignotũ est b/ꝛ c/ conuerti aut eadez eẽ, ideo talem circulũ nõ possumus facere, hoc ergo est, qđ vetat petitionem eius, qđ in principio, non autez modus syllogisticus, nãqz ꝛ ſm modos tales syllo℞ potest petitio fieri, quare si hoc faceret q̃spiaz ꝛ minorem construeret ex terminis cõuertẽtibus faceret vtiqz, qđ dictum est/hoc est peteret qđ in principio, ꝛ cõuerteret per tria. i. triplicem faceret circulũ, primo ex a/ꝛ b/concludens c, secundo ex c/ꝛ b/colligens a, tertio ex c/ ꝛ a/inferens b, vel per tria potius, hoc est per tres terminos. ¶ Sz q̃reret aliq̃s quõ si termini fuerint equertibiles, sequat̃ fieri petitionem eius/qđ in principio, si eni B esset, seq̃retur demõstrationẽ oẽm petitionẽ facere, qđ ꝑ absurdum. ¶ Rñdeo/quẽadmodũ ꝛ Philoponus innuit/ꝙ petitio non fit eo/ꝙ ratio hęc ex cõuertibilib⁹ cõstet, sed qm maior propositio ac cõclusio sunt eque ignote, ꝛ ꝑpterea aliquando petitio fit iuxta maiorem/ aliq̃n iuxta minorem, quemadmodum statim in sequenti exẽplo videbimus, sed prius exẽplum notũ ponamus ꝑcedentis cõplicatiõis, omnis voluptas bonũ, oïs letitia voluptas, omnis letitia bonũ, qa eni letitia ꝛ voluptas sunt idẽ ꝛ cõuertuntur fit manifesta petitio iuxta maiorẽ.

Expõ Philoponi super his ṽbis: aut ꝯuertũt̃, aut est alterũ alteri.

Expõ alio℞.

Dubiũ quõ ꝑ terminos ꝯuertibiles sit ac semꝑ petitio ꝑncipij.

Solõ ꝙ fit petitio nõ ꝑ ꝯuertibilitatẽ sz qa sunt eq̃ ignote ꝑpõnes ꝛ ꝯclo.

¶ Consimilr autem ꝛ si acciperet b/ipsi c/inesse itidem obscurum existẽs, ꝛ si a/ipsi c/nõdum quod a principio, sed nõ demõstrat. Si vo idẽ sint a/ꝛ b, aut eo, ꝙ conuertuntur aut eo/ꝙ ex b/sequit̃ a qđ a principio ob eandem causam, quid enim põt/quod ex principio dicitur nobis est, ꝙ per seipm monstrare/quod nõ per seipsũ manifestũ, si igitur est in principio peti per seipsũ mõstrare/qđ non per seipsum manifestum, hoc autem est non monstrare, quãdo quũ silr obscura sint id, quod monstrat̃/ꝛ id per quod monstrat, aut eo/ꝙ eadẽ eidem, aut eo/ꝙ idẽ eisdẽ inest/accipiat. In media quidem figura ꝛ tertia vtroqz mõ contingere posset peti/qđ in principio, in prędicatiuo autem syllo ꝛ in tertia ꝛ prima, qñ autem negatiue/quum eadem ab eodez ꝛ nõ similr ambe propositiones. Consilr vo ꝛ in media, propterea/ꝙ termini non conuertunt̃ ſm negatiuos syllogismos.

¶ Nunc exponit quõ iuxta minorem possit etiaz peti qđ in pncipio inquiẽs, si b/c/minor ꝛ a/c/cõclusio eodez mõ fuerint obscure, ꝛ ignotũ extiterit, an a/ꝛ b/cõuertantur nõdum petimus qđ a principio, sed planũ ꝙ demõstratio nõ fit, sin autẽ manifestũ extiterit a/ꝛ b/conuerti inter se/vel seinuicem cõsequi, iã clarissima fiet petitio ob cãdem cãm, quã ꝛ supra retulimus, puta in exemplo/oẽ honestũ vtile/omnis tẽperãtia honestũ, oïs tẽperantia vtile, efficit̃ aũt in hoc petitio iuxta minorẽ ꝛ non iuxta maiorẽ, nãqz eque ignotũ est, oẽm tẽperantiã eẽ honestũ, ꝛ oẽm tẽperantiã esse vtile, si cõcedet̃ honestũ ꝛ vtile idẽ significare aut sibiinuicẽ ꝯuerti. [Si igit̃ est in pnᵒ.] Posteaqz superius latenter mõstrauit/quõ petitio fiat in prima figura/ostẽsurus quõ etiã efficiat̃ ꝛ in secũda ꝛ in tertia, ea repetit, quę superius fuere declarata ingens, si igit̃ peti est monstrare aliquod q̃situ per aliqd nõ per se manifestũ, qm ꝛ q̃situm ꝛ altera ꝑpõnũ silr ignota sunt/eo ꝙ eadẽ, hoc est ꝛ maior ꝛ medius terminus ijdez existẽs in maiore ꝑpõne insunt eidez minori extremitati, mediꝰ in minore, maior in ꝯne, aut idez, hoc est maior extremitas, quũ mior ꝛ medius ꝯuertant̃, inest eisdẽ, hoc est medio in maiore ꝑpõne/ꝛ minori in ꝯne, si inqz petitio talis est, in media ac secunda figura ꝛ tertia vtroqz mõ, ꝛ quũ eadẽ insunt eidẽ, ꝛ quũ idẽ eisdẽ peti posset/qđ in principio/subaudias tñ, quẽadmodũ in pᵐa figura efficiebat̃. ¶ Sed in hoc tñ est dĩa, ꝙ in ꝑdicatiuo atqz affirmatiuo syllo petitio fit in pᵐa ac tertia figuris tñ, scđa eniz non cõcludit affirmatiuũ q̃situm, ꝛ est iterũ dĩa in negatiuis primę secũdę ac tertię figurę, qm in pᵐa ac secũda põt ꝛ maior ꝛ minor accipi ignota/B est potest ꝛ ſm maiorem ꝛ ſm minorem fieri petitio, in tertia vo/quum eadem ab eodez/hoc est ſm minorez ignotã nõ fit petitio, sed quũ idẽ ab eisdem, idest ſm maiorem tñ, ꝛ non silr ſm ambas propositiones, ꝛ hoc quoniaz non cõuertunt̃ negatiue cõclusiones tertię figurę, quum sint negatiue in parte, vt ex his eo℞ altera propositione possimus alteraz concludere. ¶ Qđ autem dicit̃, cõsimilr vo ꝛ in media referendũ est, inqt Philoponus ad supiora, vt sit sensus, quemadmodũ negatiue petunt̃ in pᵐa ꝯsimilr ꝛ in media, hoc est ꝛ maior ꝛ minor, qm in his ꝯclusio potest eẽ vl'iter negatiua, quę vtiqz cõuerti põt, sed in tertia nulla concluditur vl'is/vt planũ est, ꝛ ꝑpterea nõ põt vtraqz ꝑpõnũ peti, aliter possemus ꝛ hoc referre ad ea/quę cõsequenter dicũtur, vt sensus sit. Cõsimilr vo ꝛ in media, hoc est itidẽ fiet etiaz in secũda figura/quãdo subaudias tñ/ꝯclusio extiterit negatiua in parte, tũc eteni neqz tñ vo fieri poterit petitio ꝑ ꝯnis ꝯuersionẽ, verũ simplr in pᵃ ac 2ᵃ figura/vtraqz ꝑpõnum petit̃, qm vl'es in his con-

Nota dĩaꝫ inter 2ᵃᵐ ꝛ 3ᵃᵐ figᵃᵐ in fiẽnda petitiõe pncipij.

Nota locum hũc difficilẽ/ alr a grecis exponi/ alr ab Auer.

cludi possunt, que omnes convertunt, et hunc quidem locum difficillimum ita exposuere greci enarratores. ¶ Secundo vero Alulidus Rosadis atq; alii nonnulli volentes in affirmativis syllogismis utramq; propositionem esse ignotam, in negativis autem alterā tm̄, puta negativā, propterea q negativa nunq̄ potest cōstrui ex terminis cōvertibilibus, quoz termini convertibiles semper ita se habeāt, ut unus de altero semper predicet affirmative. ¶ Sz pace istorum, superior enarratio magis mihi placet, ac magis cōtextui videt cōvenire. ¶ Ceterum quo facilius obscurissima verba hec contextus possimus intelligere exponamus, quō in quacūq; figura fm quosq; modos fiat petitio eius, qd in principio, sic eniz erunt oia plana. ¶ Primuz itaq; a prima exordiamur, sequentes doctrinam Joānis Philoponi, si igit eque ignotum sit, omne c, eē b, quemadmodū et oē c, esse a, et a, b, fuerint termini convertibiles fit petitio fm minorem in primo modo, sic, omne b, a, oē c, b, omne c, a, si enim quispiaz non cōcederet cōclusionē, nec minorez ēt cōcederet, quū sint eque ignote ex supposito, accepit igit in rōne hac eadē puta mediū ac maiorem extremitatez, que eadez sunt de eadē miore extremitate, mediū de minore in minore ppōne, maiorez vo de eadez in cōclusione. Rursus accipiamus idez de eisdem facientes petitionem iuxta maiorē ppōnez, sint itaq; a, b, et c, a, eque ignota, et b, c, convertant, tunc rō, omne b, a, omne c, b, oē c, a, petet maiorē, qui eni non concedit a, inesse ipsi c, neq; a, ꝯcedet inesse ipsi b, quum b, et c, sint eadē aut convertibilia ex supposito. Et de vliter quidez affirmativa hunc in modum. ¶ Sz de negativa quoq; idē monstremus accipientes prius idem ab eisdem et faciētes minorē convertibilem ac maiorez petentes hūc in modū, nullaz b, a, oē c, b, nullus c, a, qui eniz nō ꝯcedit a, inesse nulli c, nec idē hoc etiā concedet inesse nulli b, quuz b, et c, cōvertant in minore, fit itaq; petitio iuxta maiorem, sed iterū accipiamus eadez ab eodē, ut minor petat, et sit maior ex terminis cōvertibilibus, oē b, a, deinde addat minor, nullū c, b, sed dicet aliquis cōplicationem eē inutilē. ¶ Rñdeo q ita est, sed si minorez ac maiorē terminis cōverterimus, fiet utiq; utilis, puta nullum b, c, omne a, b, pōt eniz hoc fieri, quuz a, et b, iidem aut cōvertibiles sint, cōcludimus igit nullum a, c, quare et nulluz c, a, et ita petitio facta fuit iuxta b, c, qui enim non cōcedit a, inesse nulli c, nec c, concedit inesse nulli b, q̄re ex conversione mōstrata fuit petitio hoc in loco. Atq; hec de secundo mō. ¶ Sz et in tertio fit petitio ad affirmativā in parte concludendā, puta accipiēdo eadē de eodē, ex maiore convertibili cum minore eque ignota, oē b, a, aliquod c, b, aliquod c, a, fit eniz petitio iuxta minorē, qui eniz non cōcedit a, inesse ipsi c, nec b, etiā cōcedet inesse eidē c. Si vo acceperimus idē de eisdem petētes maiorem et minorē assumētes convertibilem, accidet maiorez ppōnez in pma figura fieri fm partē, et ita cōplicationem inutilem, si eni b, c, eadez sint, minor erit vlis cuz maiore in parte, aliqd b, a, omne c, b, sed utrisq; terminis in seipsos conversis iam fiet utilis cōiugatio, omne b, c, aliquod a, b, aliquod a, c, quare et aliquod c, a, fit itaq; petitio iuxta b, a, maiorez, qui enim nō concedit a, inesse alicui c, neq; b, concedit inesse alicui a, sed et hic mōstrata fuit petitio per cōversionem, et in tertia qdem prime cōplicatione hunc in modū. ¶ Sin aūt in quarta velimus aliquā ppōnum petere nihil proriꝰ faciemus, aut eni idem ab eisdē et minorē accipiemus cōvertibilem, et propterea vlem affirmativā cū maiore negativa in parte, aliqd b, nō est a, omne c, b, aut eadez ab eodem ut maior sit vliter affirmativa cuz minore negativa in pte, oē b, a, aliqd c, nō est b. Veruz nec sic nec illo mō utilis fit coniugatio in prima, sed neq; per ꝯversionē cōcludere aliqd poterimus, quū negativa in pte nullo modo cōvertat, quēadmodū in priori volumine disputatuz fuit. Ac de pma qdem figura hec et tot. ¶ Monstremus autē idem hoc fieri posse in secunda, ac pmo in pmo mō ꝯcludentes vliter negativā. Si igit accipiamus eadē ab eodem faciētes minorē cōvertibilē et petentes maiorez, nullū b, a, omne c, a, nullū c, b, qui eni nō concedit c, inesse nulli b, nō cōcedet etiā a, inesse nulli b, quū c, et a, sint eadem in minore. Si vo assumamus idez ab eisdem arguentes ex maiore cōvertibili cū petitione minoris, oē b, a, nullum c, a, nullū c, b, nondum manifestū est factā fuisse petitionez nisi per ꝯversionē, si enim a, nulli c, et c, nulli a, quare qui non cōcedit c, nulli b, neq; c, nulli a, concedet, quuz b, et a, sint idē. ¶ Sed sit et negativa in pte in monstrationē pposita, et sit a, b, maior ppositio ex cōvertibilibus, a, c, vo minor eque ignota conclusioni, tunc ita faciētes, oē b, a, aliqd c, non est a, aliqd c, non est b, minorē petemus, qui enim non concedit b, non inesse alicui c, neq; a, cōcedet nō inesse alicui c, quuz a, et b, ex psupposito sint eadem, fit autem petitio iuxta miorē, si vo minor a, c, sit ex cōvertibilibus et maior a, b, sit eque ignota, nō fiet petitio, qm̄ in secūda figura nō potest maior esse in parte, et iteruz quoniā particularis negativa nō cōvertit, puta in exēplo, aliquod b, nō est a, omne c, a, nihil seqtur ex maiore in parte in secūda figura. ¶ Rursus in tertie p mō, si eadez de eodem accipiamus, hoc est maiorē ex convertibilibus, cuz minore eque ignota, petemus minorē, oē c, a, omne c, b, aliquod b, a, qui eni non concedit a, alicui b, neq; b, cōcedet omni c, inesse, qm̄ c, et a, sunt eadē ex supposito, si enim cōvertat, omne b, b, fiet aliqd b, c. Silr si accipiat idez de eisdez, hoc est maior eque ignota cū minore ex convertibilibus, oē c, a, omne c, b, aliqd b, a, idez ostendet maiore cōversa, qui eni non cōcedit a, inesse alicui b, nō cōcedet etiaz c, inesse alicui a, quuz c, et b, cōvertātur in minore. Qz si animus extiterit monstrare negativam in parte, si accipiatur idez ab eisdem, hoc est maior eque ignota cuz minore ex cōvertibilibꝰ, peti poterit maior. Aliter vo nullo pacto, propterea q negativa in pte nō convertitur. Si vo aliquis pro negativa in parte vlē negativā acciperet, nō peteret in pno, sed supra pnm, ut planum est, vlis eni particularez cōtinet. ¶ Ex his ita lōga digressione enarratio iam dilucidaz est, quō cōtextus exponendus sit, ait eniz q in secūda ac tertia figura subaudias tu in negativis cōplicationibus pōt petitio fieri taz fm maiorē q̄z fm minorē, quemadmodū et in pa faciebamus, sed differūt inter se, quoniaz secūda nullas ꝯcludit affirmativas, sed si in affirmativis fit petitio aut in pma efficitur aut in tertia, si vo syllogismi extiterint negativi, nō fiet in tertia utroq; mō petitio, hoc est tā fm maiorē q̄z fm minorez, nam quū eadē accipiant ab eodem. i. maior cōstiterit ex cōvertibilibus, nō fiet minoris petitio, et ob id utreq; non similiter peti possunt in tertia, et fortasse etiam in secunda idē fiet si syllogismi particulares extiterint eo q termini ac propositiones negative in parte converti non possunt, ut declaratum est.

Expō Alul. Rosa.

Refutatio

Quō fit petitio i vli affirmativa cōcludēda in pmo mō pe figure.

De vli negativa i 2o mō pe quō fit petitio.

De pticulari affirmativa i tertio.

Nō fit syllo i 4o mō pme ö pticulari negativa.

Quō fit petitio in 2a fige i modo vli.

Nota q negativa in pte nō potest fieri syllogismus i 2a i q fit petitio.

Quō fit petitio in 3a figa.

¶ Est autem in demonstrationibus quidem fm veritatez sic se habentia, in dialecticis vo fm opinionem.

¶ Quoniam petitio eius, qd in principio nō soluz variat fm figuras ac modos, imo et fm subiecta, posteaq̄ superius posuit quō fm figuras variet, exponit in pñtia quō etiam distinguatur fm materias inquiens, aliam esse fm veritatem, aliam fm opinionez, ac fm veritatem quidez

inquit

ingt Simplicius in Theta nālis auditus trifariā, pmuz ac manifeste, quuz statim ppositū accipimus, vt si vellemus mōstrare, falsum eē aliqḋ bonū nō facere boies bonos, & subito diceremus, oē bonum bonos facit, peteremus principiū ꝓm veritatem. Secūdo petit eius, qḋ in principio nō ita plane, sed secedendo in alia q̄sita, q̄ ꝑ propositum monstrantur, veluti si vellemus monstrare, triangulū habere tres equales duob⁹ rectis, & accipere mus tā q̄ notū, quadranguli angulos equivalere q̄tuor rectis. Tertio fit petitio, quū duobus existētibus, que cōvertunt & eque sint ignota, vnum accipiamus in mōstratione alterius, puta si quęramus an diameter sit coste cōmensurabilis & accipiamus costā diametro, petimus qḋ in principio, & ꝓm veritatē qdē hunc in modum. Scdm ⁊o opinionem vt Arist. in 8° topico₹. qnque modis, vbi scias, ꝙ nonnullis & ꝓm veritatem & ꝓm opinionem peti possunt, vnde & quidam modi petitionibus vtrisq₃ deserviunt, petimus igitur primo id, qḋ in principio ꝓm opio ne̅ accipiētes idē, qḋ monstrari opꝫ, aut eius polyonymum ac multivocū. Secūdo, si qḋ pticulariter, vlr accipiamus. Tertio, si retrouersum qḋ vlr particulariter. Quarto, si qḋ cōiuncte, divisim ac seorsuꝫ. Quinto, si consequentiū seinuicez ex necessitate, alterū. Tot modis aūt & cōtraria peti dicunt, quēadmodū ibidez narrat Phs. ¶ Scitu ⁊o dignuꝫ veluti & Alulidus Rosadis ingt, ꝙ nōnulli artifices fugiunt petitionez eius, qḋ in principio, aliqui ⁊o admittunt. Demōstrator eniꝫ veram reijcit petitionem oēm, non autē oēm ꝓm opionē. Dialecticus ⁊o vtrāsq₃ refugit. Sed litigiosus & fortasse etiam orator ac rhetor vtrāq₃ admittit & ꝓm veritatez & ꝓm opinionem. Verū de his iaꝫ plus satis. ¶ Possemus & numeruꝫ petitionuꝫ ponere ꝓm vnāquāq₃ figurā, sꝫ hoc ex supra annotatis iaꝫ perq̄₃ facile factuꝫ est, nāq₃ in prima sunt sex. In secūda totidē. In tertia ⁊o novem, superest autem vt brevi enumeratiōe ꝯcludamus, que in hoc ptractata sūt capitulo. ¶ Primuꝫ itaq₃ intētionem eē diximus de impotētijs syllogisticis ptractare, curq₃ primū de petitione egerit cām ascripsimus, deinde mōstravimus an petitio sit rōcinatio, ad quez artificem ptineat de petitione consideratio, an de petitiōe alicubi in posterioribus agat, q̄re ita nuncupet petitio eius, qḋ in pncipio, que sint pma pncipia, quō cognoscant, ꝙq₃ nōnulli ea negent, ꝙq₃ etiaꝫ alij ea demōstrare conantur, ꝙ male Euclides nonnulla ascivierit theoremata in petitionuꝫ locū, que sint coalterne ꝓm Euclidem, que ꝓm Possidoniū, que ꝓm Geminū Phm, quō intelligēdū exēplū Aristotelicum de coalternis, ꝙq₃ petitio differat a circulari mōstratione. Soluta deinceps dubitatio cur demōratio nō petat. Postea expositū quō in vnaquaq₃ figura ꝓm modū vnūquēq₃ fiat petitio eius, qḋ in principio, quot modis ꝓm veritatez, quot ꝓm opionē, ac ēt quot petant 3ꝰia, q̄ petitiōes reijciāt, q̄ de ipsis vtant, ac demū in sūma quot petitionū modi. Sꝫ his expositis iā ad 2ᵃᵐ ipotētiā enarrādā accedamus.

Trib⁹ modis fit petitio pncipij ꝓm sētā eē ex Simplicio 8° phyſi.

Petitio pncipij ꝓꝫ opionē fit qnque modis 8° topi.

Dcā Alulidi Ro. notādū.

Numerus ꝯiugationū in petitiōe pncipij in singlis figuris.

Epilogus dictoꝝ de petitiōe pncipij.

¶ DE EO QVOD EST NON PENES HOC.

Non penes hoc autem accidere falsum, quod plerūq₃ in rationibus cōsuevimus dicere. Primum quidē est in syllogismis ad impoſe, quando ad contradictionem fit huius, quod monstrabatur ea, que est ad impossibile.

Consentaneum fuit impotentias, que contra priores definitiōis sylli particulas peccabant, anteponere his, que cōtra posteriores, & ppterea nō imerito Phs, tū is egit de petitiōe ei⁹, qḋ in principio, mox tractaturus de eo, qḋ est non penes h̄, de impotētia igitur ista sermonē īpñtia habituri p̄us de more nostro nōnulla q̄renda in medium pponemus, ac primum an impotentia hęc syllogismi rōnē suscipiat, subinde ⁊o ad quem artificez pertineat, de ea ptractare, quive sit ipsius vsus, ac demum an idem sint an ⁊o inter se dissideant nō causa vt cā, & non penes hoc. ¶ Non penes hoc igit, qḋ greci μὴ παρὰ τοῦτο appellāt, nullo pacto syllogismi definitionez admittere dicēdū est, nāq₃ nō penes hoc fit in syllis ad incōmoduꝫ deducentibus, quos superius sylli definitionē suscipere negavimus, q̄re neq₃ impotentia ista pacto aliquo in sylli rōne censebit. ¶ Preterea, si rōnem, in qua fit nō penes hoc, syllꝫ dicamus, sequet non penes hoc non esse non penes hoc, qḋ absurdissimum, si enim ex pmissis ppōnibus necessario sequitur talis ꝯclusio & eo, ꝙ tales ppōnes sunt, nō fiet non penes hoc, q̄ nō penes hoc eaꝫ syllogistice ratiōis particulā destruit, qua dicebamus ꝯclusionē sequi, eo ꝙ hęc sint, quēadmodū de nō causa vt causa dicebat Arist. in elenchis sophisticis. Et ppterea quum impotētia hęc rationem destruat syllogisticam addimus, duobus in locis fuisse pertractādum de eo, qḋ est nō penes hoc, & hęc in priorıbus resolutorijs, & in sophisticis etiam elēchis, & in prioribus quidem resolutorijs latius, vt cōtra simplr syllm peccat, pssius ⁊o in elēchis sophisticis, vt dialectico ratiocinio adversatur, quapp diversis etiam noib⁹ fuit impotentia hęc nuncupata hic & ibi, q̄ sub diversis considerationibus cōsiderabat, hic eni non penes hoc eē dicimus sive rō ipsa pbabilis appareat, sive etiā sit manifeste non concludens, ibi ⁊o tm̄ non causa vt causa esse dr̄, quuꝫ ratio aliquā pbabilem evidētiaꝫ habuerit & ob hęc differre hęc inter se dicimus sub his rōnibus cōsiderata, si ⁊o eodem modo vtraq₃ accipiatur, sive ambo latius, seu pssius vtraq₃, proculdubio eadem penitus censenda sunt, non penes h̄ & nō causa vt causa, qḋ & Arabes optime significarūt impotētiā istam nō cām vt cām vocitantes, quā Phs appellat non penes hoc. ¶ Si ⁊o quispiā de vtilitate impotētię huius q̄reret, respōdemus quēadmodum & Levi Gersonis ac nōnulli alij inquiunt, vtilez hanc esse cōtra sophisticas disturbationes, ne fortasse aliquando credamus ex veris ppositionibus falsam cōclusionē colligi posse, aut si cōclusio q̄piam per impossibile deducatur, ignoremus iuxta quaꝫ hypothesin concludat conclusio illa, & tādem vtilis est speculatio hęc ad passiones pprietatesq₃ syllogisticas dignoscēdas, sed iā ad cōtextum enarrandū accedamus, ait itaq₃, accidere nō penes h̄, qḋ plerūq₃ cōsuevimus dicere in rōnib⁹ ac disputationibus, primū ac ppie & vere est in syllogismis ad impossibile, quādo fit ad cōtradictionem illius, qḋ monstrabatur deductione ad impoſe, puta in exemplo, dico oēm corvū esse nigrum, si eni hoc non est veruꝫ, sit ergo suum oppositū, aliquis corvus non est niger, omne volatile est albuꝫ, omnis corvus volatile, omnis igitur corvus albū, sed hoc est impossibile, quare & suppositum, aliquem. vꝫ. corvuꝫ non esse nigrū, dicet itaq₃ simul disputans, falsuꝫ quidem esse, oēm corvum esse album, non tñ hoc seq penes supposītionem dicentem, aliquem corvū nō esse nigruꝫ, est ergo nō penes hoc penes contradictionem illius, qḋ monstrabatur per deductionem ad incōmodum.

Nō penes h̄ nō recipit diffinitionē sylli.

Nota cāꝫ q̄re h̄ & in elenchis fuerit ptractatū de nō penes h̄, & nō cā vt causa.

Nota q̄ sit vtilitas huius impotentię syllogisticę non penes hoc.

¶ Neq₃ eniꝫ qui nō cōtradixit, dicet quod est non penes hoc, sed ꝙ falsum aliquid positūꝫ fuit eorū, que prius, neq₃ in ea que monstrat, non enim ponit, qḋ cōtradicit. Amplius autē

quando sublatũ fuerit aliquid ostensiue per a/b/c/nõ est dicere, qđ nõ penes positũ factus est sylls, nãq; non penes hoc fieri, tunc dicimus, quãdo sublato hoc/nihil minus concludatur sylls, qđ nõ est in ostẽsiuis, sublata eni positione neq; ad hãc erit sylls. Manifestuz igiť ꝙ in ijs, quę ad impossibile dicitᷓ non penes hoc, ꝛ quando ita se habeat ad ĩpossibile, suppositio, quę a pꝛĩcipio, vt ꝛ existẽte ꝛ nõ existente hac nihil minus accidat a/impoĺe.

Nota q̃re nõ penes hoc fi/at in đductio nib⁹ ad ĩpoĺe

¶ Reddit rõnem quare non penes hoc semper fit in deducentibus ad impoĺe, qm̃ inquit ibi tm̃ possumus dicere nõ penes hoc, vbi facta fuerit cõtradictio aliqua, quẽadmodũ fieri consueuit in deductionibus, in q̃bus semꝑ oppositum q̃siti supponimus, si igiť nulla facta fuerit ꝯdictio/nõ dicemus cõclusionẽ sequi nõ penes hoc, sed potius ꝯnem eẽ falsaz/qm̃ pmissarum ꝓpõnum aliqua falsa extiterit, ꝛ ꝓpterea neq; in ostensiuo etiam rõcinio fiet non penes hoc, qm̃ in ostẽsiuis mõstrationibus, nãq; aliquis ponit ac supponit, ꝛ tãq; cõcessum accipit id/quo ꝯdicit q̃sito in monstrationem proposito. [Amplius aũt.] Alia rõ/qua monstrat in ostẽsiuo rõcinio fieri non posse nõ penes hoc, qm̃ nõ penes hoc fieri dicimus, quãdo nihil minus talis sequať cõclusio, quã ꝓposuimus in monstrationem, quũ fuerit suppositio sublata, q̃ quãdo posita sit, si itaq; in ostẽsiuis rõcinationib⁹ hoc fieri negt, planum ꝙ neq; in his fiet non penes hoc, quum nãq; sustulerimus positionem seu admissam aliquaz ꝓpõnẽ, neq; ad hanc ꝯclusionem ꝯcludendam fiet sylls, qđ rõnẽ perimit eius/qđ est non penes hoc, quare manifestuz ꝙ in solis deductionibus efficitur non penes hoc, ꝛ quũ suppositio/quę accipitur ad impossibile ꝯcludẽdũ iam a principio/eiusmodi sit, vt siue hęc ponatur, siue perimať, nihil minus sequatur impossibile determinatum.

¶ Qui igitur manifestissimus est eius/quod est non penes positionem esse falsum, quando a suppositione inconiunctus sit a medijs ad impossibile syllogismus, quod dictuz est ꝛ in topicis, non causam enim vt causam ponere/hoc est, vt si volens mõstrare ꝙ diameter est incõmẽsurabilis/argueret Zenonis rationem/ꝙ nõ est moueri, ꝛ in hoc deduceret impoĺe, nullo nãq; modo nullibi continuuz est falsum dictioni quę a pꝛincipio.

Nota p̃mũ modũ q̃ fit nõ penes hoc: ꝛ est qñ suppõ ẽ iconiuncta ad me⁹ ex q̃bus ꝯclõ đducit.

¶ Scđm binos inquit modos efficiť nõ penes hoc, quorum vnus manifestissimus est, qñ sylls ꝛ cõclusio, quę ꝑ impoĺe monstrať sit inconiũcta a medijs ꝛ ꝓpõnibus a/ suppõne, hoc est quãdo suppositio iaz cõcessa ꝛ media .i. propositiones ꝯcludentes talem ꝯnem ad impoĺe deducendo sint incõiũcte, neq; terminum aliquẽ cõez retinentes. ¶ Manifestissimuz autẽ inquit Aluidus Rosadis modũ istum nũcupauit, qm̃ nemo ferme aut pauci reperiunť, qui ab huiuscemodi obratiocinijs decipiãtur, vel aliter manifestissimũ, q͛a vnusquisq; facile potest cognoscere ꝯclusionẽ nõ sequi penes suppositionẽ admissam.

Topica .i. sophistici elenchi: ꝛ q̃re sic appellant.

[Qđ dictum est ꝛ in topicis.] Topica vocat sophisticos elenchos nec immerito, ibi eni traduntur obratiocinationũ loci, quẽadmodum ꝛ in antecedẽtib⁹ voluminis dialecticorum sylloꝫ, est autẽ τόπος seu locus, referẽte Alexandro ex authoritate Theophrasti ph̃i/principiũ vel elementum/inscriptione determinatum, singularibus vo indeterminatũ, qm̃ igitur ꝛ sophisticaruz fallaciarũ loci q̇dam tales sunt/nõ iniuria ꝛ sophistici elẽchi topica nuncupantur. Adde ꝙ quẽadmoduz priora ac posteriora in vnuz rediguntur librũ, ꝛ ambo analytica seu resolutoria nũcupanť, ita ꝛ topica ꝛ sophistici elenchi, ꝛ vtraq; topica vocari possunt, veluti ad calcem libelli de elenchis sophisticis innuit Aristoteles.

Dub⁹ q̃re si ptractauit i topicis de hoc falso seu ipo⁹ syllogistica.

¶ Si vo quispiaz q̃reret cur in topicis octo voluminibus nõ pertractauerit de eo/qđ est non penes hoc, quemadmodum de petitione eius/qđ in principio. ¶ Respõdemus factuz hoc ideo fuisse, qm̃ omnes impotentię, quę fiũt nõ penes hoc rõnem syllogisticã destruũt, qđ petitio nõ facit.

Solutio.

Instantia.

¶ Qz si obijcias ph̃m dicẽtem in elẽchis de nõ causa vt cã, ergo irratiocinãtes quidem simplr nõ sunt hę rationes, ad ꝓpositum autem irrõcinatę.

Solutio.

¶ Respõdemus si rationes istę veluti supra etiam diximus accipianť, vt syllm construunt nõ appellanť non penes hoc neq; nõ causa vt causa, qm̃ hoc noie tm̃ censenť, quum non arguunt eo ꝙ hę sint, qđ de ratione fuerat syllogistica. Aut in topicis istõ asserunt, ꝗ est in octauo topicoꝫ, vbi de falsa rõne, de petitiõe eius, qđ in principio, ꝛ de eo/qđ est non penes hoc nõnulla summatim ptractat. [Ut si volens mõstrare.]

Nota ex⁹.

Exemplũ ponit eius/qđ est non ꝓpter hoc, quũ termini sunt icõiũcti, quẽadmodum inquit, si quis deductione ad icõmodũ monstrare vellet/diametrũ coste incõmensurabilem eẽ ꝛ ita faceret, si non est vera ꝯclusio hęc, sit ergo oppositũ, igiť diameter est cõmensurabilis, qđ si ita est, sequitur motuz dari, qđ fieri nequit, nãq; si diameter est cõmẽsurabilis/ ꝛ q̃cunq; moueť prius mouetur super dimidium spatij q̃ supra totuz, ꝛ prius supra dimidiũ dimidij, ꝛ ita in infinitũ, si aliq̇d mouebiť/cõtinget infinita ptransiri, falsum est igiť motum dari, ergo ꝛ suppositũ falsuz erit, diametrum .vz. cõmensurabilem esse, factuz est igiť non penes hoc in terminis inconiunctis, vt planuz est.

Zeno Eleates de motu.

¶ Appellat autem rõnem hanc de motu/rõnem Zenonis, qm̃ Zeno Eleates ph̃s, qui ob disputãdi acrimoniam ἀμφοτερόγλωσσος etiã nũcupat⁹ est. Unde de eo Timon ph̃lius ἀμφοτερογλώσσου μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν Ζήνωνος. quattuor ꝑcipue rationibus atq; argumẽtis motum non esse monstrare credidit, quemadmodum in Zeta naturalis auditus narrat Aristoteles, iter quas ꝛ ea cõnumeratur, quam vocauerat Achillem.

¶ Alius aũt modus si ꝯtinuũ sit impoĺe suppositioni, non tñ ꝓpter illaz accidat, hoc enim ꝯtingit fieri ꝛ sursum ꝛ deorsuz accipiẽti cõtinuuz, vt si a/ponatur ipsi b/inesse, b/aũt ipsi c, c/vo ipsi d, hoc autem sit falsuz b/inesse ipsi d, nãq; si ablato a/nihil minus inesset b/ipsi c/ ꝛ c/ipsi d/non esset vtiq; falsum, ꝓpter suppositionem, quę a pꝛincipio, aut rursus si q̇spiã sursum acciperet continuũ, vt si a/ipsi b, e/vo ipsi a/ ꝛ f/ipsi e/falsuz esse posset f/inesse ipsi a nãq; ꝛ sic nihil minus esse posset impossibile/sublata suppõne/quę a pꝛincipio.

¶ Duos superius esse diximus modos eius/qđ est non penes hoc. Alter huc usq; fuit expositus, quũ termini nullã inter se coherẽtiaz retinent. Secũdus impꝛesentia enarrabitur, quũ termini cõtinui sunt, qui suppositionez copulant impossibili conclusio, ait ergo bifariã fieri posse nõ penes hoc in terminis cõtinuis/ꝛ sursum ꝛ deorsum accipiendo terminos, veluti si accipiať, omne b/a, omne c/b/

Scđs modus quũ termini sũt ꝯtinui: vel sursuz vel deorsum.

omne d/c/ꝛ cōcludamus omne d/esse b, qđ falsum sit ac impoſe, ꝛ ppterea falsuʒ esse dicamus, omne b/esse a, qđ tā҃ꝗ suppositum acceptū fuerat, fiet non penes hoc, nāqꝫ ablato a, nihilominus remanerent reliquę ppōnes illud idē impoſe concludentes, omne c/b, oē d/c, omne d/b, veluti in exēplo sit monstrandum per impoſe, aliquod animal nō eē aiatū, ꝛ dicamus, si hoc nō est verū, sit igiᷓ suū oppositū, omne aial aiatum, deinde addamus, oē albū aial, ois cerusa albū, omnis cerusa igiᷓ aial, sed hoc ipossibile, quare ꝛ suppositū, omne aial esse aiatum, fit igitur non penes hoc/eo ꝙ ablato etiā hac ppōne illud ideʒ sequitur incōmodum, est ergo si nō penes hoc in terminis cōtinuis deorsuʒ accipiēdo. Fit aūt ꝛ idē hoc a parte pdicati ꝛ sursuʒ, veluti si acciperemus, oē b/a, omne a/e, oē e/f, ꝛ concluderemus, oē a/esse f, qđ falsum ꝛ impoſe, nāqꝫ siue oē b/esset a, siue etiaʒ non eēt, oino seqretur impossibile illud, quēadmoduʒ in exēplo, omne aial aiatum, oē aiatum coruus, ois coruus nigruʒ, oē aiatum nigrum, qđ est absurdum, siue enim ponatur, omne aial eē animatū, siue non, oino sequitur illud impossibile, quare fit nō penes hoc accipiendo terminos ad partem pdicati.

¶ Sed opʒ ad terminos/qui a principio coaptare impoſe, sic eni erit ppter suppōnem, vt deorsum accipiēti cōtinuū ad pdicatū terminoꝝ, naʒ si impoſe a/ipsi d/inesse ablato a nō amplius erit falsum. Sursum vero de quo pdicatur, si eniʒ nō accidit f/inesse ipsi b/ablato b/non amplius erit impoſe. Consimilr aūt ꝛ priuatiuis existibus syllīs. Planuʒ igiᷓ ꝙ impossibili nō existi ad terminos, qui a pricipio, non accidit falsum penes positionem.

¶ Oportet ingt si volumus impoſe cōcludere ppter suppositioneʒ coaptare ꝛ cōiungere impoſe cōclusuʒ terminis suppōnis a pncipio assumpte, puta in exemplo ppo-sito/si ɔcluderemus, nō omne d/esse b, sed oē d/esse a, fieret vtiqꝫ falsum ꝛ impoſe, propter a, neqꝫ amplius possemus dicere, ꝙ nō accidit absurdū penes a, ꝛ ꝙ ipso ablato non sequaᷓ falsum. Cōsimilr ꝛ in alio exēplo, si concludas non omne a/esse f, sed oē b/esse f, nō amplius poterimus dicere/ꝙ falsum nō accidat penes b, ꝛ ꝙ ipso sublato nihilominus sequaᷓ impoſe. [Cōsilr autē.] Eodē ingt mō fiet ꝛ in negatiuis suppōnibus, puta si quispiaʒ monstraturus, nullū hoiem esse lapidē dicat, si nō est verū, sit ergo oppositū, aliqs hō lapis, deinde addat, oē nigruʒ lapis, ois ethiops niger, ois igitur ethiops lapis, qđ est impossibile, ꝛ ita in reliqs oibus e modis ꝛ figuris faciēduʒ est, nāqꝫ veluti ꝛ Aluidus Rosadis ingt ɔstructio taliuʒ cōplicationū in oibus figuris est valde sibi ppinqua ac similis. [Planuʒ igiᷓ.] Manifestū inquit, nisi coaptauerimus impoſe cōclusum terminis a principio in suppositione acceptis/non accidet falsuʒ penes positioneʒ, ꝛ hīt ingūt nōnulli dixit [accidit,] qm neqꝫ ita semp fit ipossibile penes positionem, qđ ꝛ ipse declarans ait.

¶ Aut neqꝫ ita semp ppter suppositionē erit falsum, nāqꝫ ꝛ si positū fuerit a/inesse nō ipsi b, sed ipsi k, k/vero ipsi c, ꝛ hoc ipsi d, ꝛ sic manet impoſe. Consimilr autem ꝛ sursum accipienti terminos. Quare quoniam ꝛ existenti ꝛ non existenti hoc accidit impossibile/non esset vtiqꝫ penes positionem.

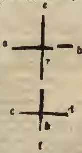
¶ Verū ingt nec sic coaptātes termīos semp penes positionem concludemus falsum, vt in exemplo sit a/aial b/inanimatum, ita ꝙ supposito sit omne inanimatum animal, deide sit k/corpus c/lapis d/gagates, ꝛ ita faciamus complicationeʒ, omne inanimatū animal, omne corpus aial, ois lapis corpus, ois gagates lapis, ois igiᷓ gagates aial, qđ impoſe, in hoc itaqꝫ exēplo impoſe ɔclusum, ois gagates aial coaptatur suppositioni oē inaiatuʒ aial, ꝛ tn̄ non est dicendū absurdū hoc accidere penes positioneʒ, qm̄ ꝛ hac suppositione apposita, ꝛ ablata etiā oino idē sequitur impossibile. ¶ Scitu vero dignum/ꝙ coniūctio illa aut apud grecos ꝛ Aristotelē diuersis in locis diuersa significat, nōnūꝗ eniʒ distungit, aliquādo exponēdi gratia additur/alias interrogandi, nonnunꝗ dubitandi vel soluendi, quemadmodum fortasse impręsentia.

Nota ɔiūctio nē/aut/apud Aristotelē diuersa significare.

¶ Aut hoc/quod est/non existēti hoc/nihil minus fieri falsum, non ita accipiēduʒ vt quum aliud poniᷓ, accidat falsum, sed qn̄ ablato hoc per reliquas ppōnes idē cōcludaᷓ ipoſe, qm̄ idē vtiqꝫ falsuʒ p plures suppōnes accidere, nihil fortasse incōueniēs, veluti coalternas cōcidere, ꝛ si maior est extrinsecus intrinseco, ꝛ si triāgulus hēt plures rectos duobus.

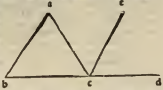
¶ Quasi seipsum corrigit, dixerat eni nō semp ppter suppositionē cōcludi impoſe/quāʒ cōclusio coaptaᷓ suppositioni, quoniā plerūqꝫ variaᷓ suppōnis subiectuʒ, vel ēt pręedicatū in reliquis ppōnibus assumptis, nūc auteʒ dicit quasi dubitationeʒ occurrentē soluens, aut neqꝫ sic dicendum est p ɔclusionē coaptari suppōni, quāʒ varientur suppōnis termini in ppōnibus acceptis, ꝛ ppterea non est intelligēduʒ nō penes hoc fieri, quāʒ alio posito nihil minus accidat falsuʒ. ¶ Sʒ nūc efficiᷓ non penes h proprie, qn̄ ablata suppositione ex qua dicimus sequi ipossibile, nihil minus concludiᷓ idem absurduʒ, nil eteni phibet cādem falsam ɔnē per plures cōcludi syllos, ꝛ ppea alio posito idē deduci impoſe, quēadmodū in exemplo, posset quispiaʒ mōstrare coalternas ꝛ eqdistantes lineas cōcidere, ꝛ si argueret, extrinsecū anguluʒ causatū a recta supra coalternas cadēte maiorē eē intrinseco, ꝛ si iterum ostēderet triāguluʒ hēc tres angulos equalentes pluribus rectis ꝗ̄ duobus, ex his eniʒ vtrisqꝫ sequr coalternas concidere, quēadmoduʒ ex ipsoꝝ oppositis eas eqdistantes esse, vt ex octauo ac vicesimo ꝛ secundo ac tricesimo pmi elemētoꝝ theorematibus colligi pōt. ¶ Sed faciamus ꝛ expositorias monstrationes/ac pmo supponamus quod nōnulli tā҃ꝗ petitioneʒ admittunt, rectas/supra ꝗ̄s recta cadēs angulos intrīsecos in eādē pte minores duobus rectis facit/ptractas ɔcidere, deinde descriptioneʒ faciamus hanc in moduʒ/sint recte eqdistantes seu coalterne a/b/c/d/supra quas recta cadens e/f/ipsas secet in pūctis g/h, dico si angulus e/g/b/extrīsecus maior extiterit angulo g/h/d/intrīseco, ꝙ lineę a/b/c/d/quas coalternas supposuimus ɔcident, addaᷓ itaqꝫ angulis supradictis angulus cōmunis b/g/h, nūc/si e/g/b/extrīsecus ē maior g/h/d/intrīseco, quū angulus e/g/b/

Nota qn̄ ppͤ dicātur accidere falsū nō penes hoc.

Expō exēpli mathematici de lineis coalternis.

simul cum angulo cōi addito b/g/h/sint equales duob⁹ rectis, qa causati a recta supra rectam, ⁊ isti ambo simul sint maiores h/g/b, ⁊ g/h/d/ intrinsecis, si enim minorib⁹ eq̄lia addant, que remanēt sunt minora, sequit h/g/b, ⁊ g/h/d, minores eē duobus rectis, ergo ex cōcesso linee cōcidēt, qm̄ recta supra rectas cadens angulos intrinsecos in eādem partem minores facit duobus rectis. Item mōstret idem hoc altero mō, sit triangulus a/b/c, habēs angulos equales plurib⁹ rectis q̄ duob⁹, deide eq ciat b/c/ lies vsq ad d, q̄ niā igit a/c/b, ⁊

a/c/d/anguli sunt eq̄les duobus rectis, manifestum q mi nores erunt tribus angulis a/b/c/ trianguli, quoniā ij eq̄les erant plurib⁹ rectis q̄ duobus, ergo ⁊ a/c/d/ angulus extrinsecus minor erit duob⁹ intrinsecis oppositis, si enim minorib⁹ equalia demant/ que remanēt sunt minora, secetur igit a/c/d/ angulus in duos eq̄les angulos per e/c/ lineam coalternā linee b/a. Planū itaq q duo noui anguli ex sectione ista causati minores erūt a/b/c, ⁊ b/a/c/ angulis, ⁊ ita angulus e/c/a/ mior erit angulo b/a/c/ suo coalterno ac vicissim cōmutato, ergo b/a/ ⁊ c/e/ linee coalterne ⁊ equidistātes concurrent, qd̄ fuerat mōstrandū, sic igitur ex duab⁹ falsis suppōnibus eadē cōclusio falsa colligit, qd̄ fuerat a pncipio ppositū. ¶ Atq hec de eo/ qd̄ est nō penes hoc dicta sufficiant, satis nāq fuit ordinis ratione ascripta q̄siuisse an impotentia hec sylli rōciniūq esset/ quare in duob⁹ locis de ea ptractauerit/ an non penes h ⁊ non causa vt causa sint idē penitus, an vo aliquo iter se pacto differāt/ quis impotētie isti⁹ visus atq vtilitas/ deinde enarrasse quō elenchi sophistici topicorum nomine veniant/ cur in topicis octo voluminib⁹ non fuerit de eo/ qd̄ est non penes hoc ptractatum, q Zeno Eleates q̄tuor rationibus motū destruxerit/ quqz varia signet coniunctio, aut quonā modo bifariam concludere possimus coalternas atqz equidistantes coincidere. His itaqz expositis ⁊ enarratis iam ad reliqua transeamus.

Epilogus.

¶ DE FALSA RATIONE.

SEd falsa rō efficitur penes primum falsum, aut enim ex duabus ppositionibus, aut ex plurib⁹ omnis est syllogismus. Si igit ex duabus/ harū alteram vel ⁊ ambas necesse est falsas esse, ex veris enim non erat falsus sylls, q si ex pluribus, vt c/per a/b. Hec per d/e/f/h/ ex his aliqd superiorum falsum erit, ⁊ rō penes hoc, nāq a/ ⁊ b/ per illa concludunt, quare penes illorū aliquid accidit conclusio ⁊ falsum.

Circa cōtextū hunc varij varia ptulere, nōnulli enī que hic dicunt/ superiorib⁹ annectant volētes eūdem ordinē ac sensum in his oib⁹ seruari, alij vo intentionē esse dicunt docere, quonā mō quibusue obseruationibus rñdens pcauere possit qd̄ est nō penes h. ¶ Alij autem occurrere aiūt Phm latenti decipulo/ ne fortasse aliquis ex falso verum sequi crederet. Nos autem dicimus intētionem Aristotelicā esse/ de reliquis impotentijs syllogisticis sermonē habere, q enim vi syllogistica falsum cōcludi possit impotentia quedā esse videt, ⁊ ppea addimus/ q posteaq̄ Phs monstrauit rationes aliquas fieri, que nām ac formā simplicis destruūt sylli, impsentis ea enarraturus est, que quodāmodo mōstranti ac ostēsiuo rōcinio derogant. ¶ Ceterū antq̄ cōtextū aggrediamur distinguamus primum quot modis rō aliq̄ falsa dici possit, quēadmodū facit Arist. in 8° topicorum ⁊ in sophisticis etiam elenchis. Falsa igitur rō quadrifariam dicit. Uno qdem mō si nō concludit/ ⁊ videat concludi, aut qui nō est sylls videt eē sylls. Alio autem quādo pcludit qdem sed nō ad ppositum, qd̄ maxime accidit in deducētibus ad impole. Tertio si concludit ⁊ ppositum ēt cōcludit, nō tamē ex pprijs scie illius principijs. Quarto si ppositiones false fuerint verā vel falsam colligentes pclonem. Quū itaqz tot modis rō falsa eē dicat. Aristo. de ea nunc fm quartū modū solūmō ptractat, nec fm ēt totum, nāqz quō ex falsis ppōnibus verā pcludi possit iā supra a principio enarrauit, dū potētias exponeret syllogisticas, agit igit impsentia de falsa rōne, que ex falso orta/ pns etiam falsum pcludit. De primo aūt mō in sophisticis elēchis sermo habet, in his eni de litigiosis atqz apparētib⁹ agit rōcinationibus. Sz de scdo iam supra in primo caplo ptractatū fuit, hoc enim est non penes hoc. De tertio vo in posterioribus agit, de solis itaqz duob⁹ rōnū falsarum modis differendū fuit hoc in volumine, qm̄ fm hos potētie atqz impotētie elucidabunt syllogistice. Reliq vo alijs artificibus derelicti demonstratori inq̄/ dialectico ac sophiste, qm̄ ij circa mās magis syllorum versabant. ¶ Nō est autem impsentia q̄rendum an rō falsa fm modū istum definitionē suscipiat sylli, pptrea q nemini dubiū, quēadmodū supra ēt mōstrauimus/ ex falsis ppōnib⁹ verum syllm cōstrui posse, sed qm̄ syllogismi nām cōsequit aliquid ostēdere, ⁊ rō hec ex falsis vtpm nihil ostēdit, non iniuria ad impotētias syllogisticas reiecta est, verum ad pterum enarrandū iam pedem feramus. [Sz falsa rō.] Falsum inqt argumētū falsam colligēs pnem efficit penes primū falsum/ hoc est falsum, qd̄ est in ppōnib⁹, nūq̄ eniz falsa sequeret pclusio, nisi aliqua pponum falsa eēt, nāqz sylls ois aut simplex ex binis est ppōnibus, aut cōpositus ex pluribus, si ex duab⁹ falsa colligit cōclusio, ex necessitate aut altera aut ambe ppōnes sunt false, ppea q vt ex supioribus liquet/ ex veris falsum pcludi negt. Cōsimilr si ex pluribus, vt e/ concludat per a/b/ ppōnes, ⁊ he per d/e/f/h, a/per d/e/ ⁊ b/per f/h/ si inquā ita sit, ex his ppōnibus aliqua falsa erit, aut ex imediate cōcludētib⁹ e/ aut ex pceratiocinātib⁹ a/b/ ⁊ rō ipsa falsa nuncupabit penes ppōnem illā falsam. Hec igit de ordine/ intētiōe/ ac modis false rationis perstricta sufficiant.

Quot modis dī rō falsa: ⁊ de ea diuersi artifices cōsiderant.

Rō falsa non est sylls sz impotētia syllogistica.

Nūq̄ seq fit falsa pclo nisi sit aliq̄ ppōnum falsa.

Nota intētionē hui⁹ cap. a multis diuersimode expoui.

¶ DE EO QVOD EST NON RATIOCINARI.

AB hoc autem q nō fiat rōcinium/ obseruandum quādo sine cōclusionibus rōnem interrogat, ne his in ppositionibus idē detur, qm̄ scimus q sine medio nō efficit sylls, medium vo est, qd̄ pluries dicit, qualiter autem opz ad vnāquāq cōclusionē medium obseruare/ manifestum ex eo/ q scimus, quale in vnaquaqz figura monstratur. Hoc autem nos nō latebit eo/ q scimus/ quō pstamus rationem.

Inquiunt nōnulli posteaq̄ in supioribus docuit Phs ferre instātias ptra eos/ qui opp

Que Aristo. tele itēro in hoc capl.

cõcludere festinabant p impõle, et rursus exposuit falsã õclonem sequi eo, q̃ ppõnuz aliqua falsa eẽt, q̃ imp̃ntia docet quõ p̃cauẽde sunt recte rõnes, quę nos ad õdictionem ducunt, et illi q̃dẽ ista hunc in modũ. Nos autẽ neq̃ ista penitus reijciẽtes, neq̃ etiaz approbãtes, ordinis nr̃i seriẽ ac ppositũ secuti, dicim⁹ Aristotelis itẽtionẽ esse reliquas syllogisticas impotentias exequi, et q̃m celatio seu latẽtia, quã gręci κρύψιν vocãt, quodãmõ rõcinãdi viz diruit ac labefactat, ppterea docet prius cauere celationem, mox etiaz ipsaz p̃ficere, hoc aũt ideo facit vt artifex quisq̃ ex vñi isto volumine aliquid vtilitatis reportaret.

Celatio quam greci κρύψιν vocant diruit vim syllogisticã, q̃ quã nũc pertractat Aristoteles.

Dubium.

Quęreret si q̃spiam scitaret cur de celatiõe ista nunc pertractet Aristo. quũ tamẽ alioqui magis hęc ad tẽtatorem attineat atq̃ octauũ topicorum.

Solutio.

Dicimus hoc ideo factũ fuisse, q̃m non solus pirasticus, sed et demõstrator celatione aliq̃n vtitur, si eni imediatas ac p̃mas ppõnes assumpseris volens lõginquã õnem aliquã concludere, nimirũ celatiõe ac latẽtia vti diceris. Primo itaq̃ hoc in cap̃ Phs docet quõ celationez possimus effugere ac vim syllogisticam ingens. [Ad hoc aũt q̃ non fiat rõcinius.] Hoc est, si volumus cauere, ne q̃spiaz cõtra nos celãdo aliq̃d cõcludat vi rõcinij ac sylli, obseruandũ ac p̃cauendũ est, ne idẽ terminus bis det et õcedat in ppõnibus, q̃ñ iterrogat rõnez sine õnibus, hoc est quãdo celationẽ facit, est eni pręceptũ vnũ in octauo topicorum traditũ, vt lateamus rñdentez, q̃ solas ppões omissis õnibus pponamus, et p̃terea cum hoc fit, fugiendũ est ne bis idẽ terminus concedatur in ppõnib⁹, q̃m scimus ex supra determinatis in priori volumine q̃ sine medio termino nõ fit syll's ac rõcinius, et ideo si idẽ bis nõ õcedemus in ppõnib⁹, nõ erit mediũ ad syllm õstruendũ, q̃m mediũ est, qđ pluries dr̃ añ õnem, et hoc est q̃ vñi rõne atq̃ obseruatiõe p̃cauendũ est.

Preceptum ad p̃cauẽdum ne fiat nobis syllogismus.

Pręcipue autẽ et ad vnãquãq̃ õnem medium obseruabimus, si nr̃am suppõnez intuebimur ac cognoscem⁹, planũ eni q̃ oppositum istius volet aduersarius õcludere, nãq̃ si cõtigerit suppõnem nr̃am esse affirmatiuaz in parte, nimiruz vl' ter negatiuã õcludere volet, et ideo maxime obseruabimus ne medium demus in 2ª figura, q̃m in hac maxie õcludit, et õsimiliter de reliquis dicendum erit, affirmatiua enim vl'is in p̃ma õcludit, particulares vero et affirmatiua et negatiua in tertia, et ppea inquit Phs. [Hoc aũt nos non latebit eo, q̃ scimus, quõ p̃stamus rationem.] Ac si diceret, hoc autẽ facere sciemus, quoniam nõ ignoramus quõ sustinemus positionẽ ac disputatiões nostrã, et ideo si p̃stamus ac sustinemus vt ita dicã negatiuam in parte, non debemus ea concedere, quę faciunt ad vniuersaliter affirmatiuam concludendam.

Preceptum aliud ad p̃cauẽdum ne õcludatur determinata õclusio.

Oportet autez qđ a respondentibus cauendum enuntiamus, ipsos arguentes conari latere. Hoc autez erit p̃mũ quidem si conclusiones non pręratiocinent, sed acceptis necessarijs sint obscure. Amplius vero si ppinqua non interrogat, sed q̃maxime imediata, vt sit opus cõcludere a/de f/media b/c/d/e/ oportet itaq̃ interrogare si a/ipsi b, et rursus non si b/ipsi c, sed si d/ipsi e, et postea si b/ipsi c/ et sic reliqua. Ac si per vnum medium fiat syllogismus, a medio incipere, maxime enim sic latere posset respondentem.

Hucusq̃ docuit quõ euitanda celatio sit, abhinc expositurus quõ eadem fieri cõmode possit, et ait, oportere arguẽtem ipm conari latere in ijs oĩbus, quę a respõdente p̃cauenda esse diximus, hoc autem appositissime fiet, primum si cõclusiones non pręratiocinetur, sed ppositiões tñ accipiens õclusiones ipsas obscuras et latentes dimittat. [Amplius vero si ppinqua.] Pręterea inquit latebit arguens, si nõ interrogabit ppinquas ppositiones, hoc est eas, quę statim cõclusionem inferunt, sed q̃maxime immediates et longinquas, i. eas quę maxime distant a pposita cõclusione, imediata nãq̃ vt in posterioribus dicet propositio est, qua nõ est altera prior. [Ut sit opus õcludere.] Exẽplo declarat quod dixerat, simul et aliud celationis p̃ceptum addens, de quo in octauo topicorum etiam cõmeminit, vbi inquit oportere ppõnes nõ seriatim, sz ordine pmutato pponi, sint igit termini ad syllm cõpositũ extruendum a/b/c/d/e/f/ vtile/ bonũ/ desiderabile/ eligibile s'm nãm, voluptas, et sic concludendum a/de f, hoc est oẽm voluptatẽ eẽ vtile. Tũc media ad õnem istaz erunt b/c/d/e/ bonuz/ desiderabile/ eligibile/ s'm nãm, debemus itaq̃ primũ iterrogare/ an a/ vtile insit ipsi b/ bono, deinde non statiz si b/ bonũ insit ipsi c/ desiderabili, qđ õñs fuerat, sed si d/ eligibile insit ipsi e/ s'm nãm, et postea pmutatim si b/ bonum insit ipsi c/ desiderabili, et ita si plures ẽt interrogande vel accipiende fuerint.

Dubium.

Sed quęreret nõ iniuria aliquis cur ita dixerit interrogãdas esse ppositiones, non aũt accipiẽdas, quũ tñ aliquãdo supra dixerim⁹, celationem aliq̃n ẽt locuz quẽdã hr̃e apud demõstratorem?

Solutio.

Rñdemus, q̃ hoc ideo factuz fuit, q̃m celatio maxime ad pirasticuz et tẽtatorẽ attinebat, p accidens vero et vix ad demonstratorẽ ẽt. [Ac si p vnũ.] Posteaq̃ supra mõstrauit quõ celatio et latẽtia fiat in syll'o composito, vbi p plura media õcl'o colligit, nũc exponit, quõ eadez effici possit in simplici rõcinio inquiẽs, si per vnicum mediuz fiat syll's a medio incipiendũ eẽ, q̃m ita maxie latere poterimus.

Aliud dubium.

Sed dubitaret nõ abre q̃spiã quõ ita incipiẽdũ sit a medio, nãq̃ in 2ª figura a medio nũq̃ possum⁹ incipere, quũ medium in vtrisq̃ p̃dicet, in 3ª vero semp a medio incipimus, quũ in ambab⁹ subijciat, sin aũt in p̃ma a medio exordiamur, maiorẽ ppõnẽ vtiq̃ p̃ponemus, qđ et sine celatiõe ac latẽtia fieri õsueuit?

Solutio.

Rñdem⁹ Phm de p̃ma figura tm̃ intellexisse, voluisseq̃ a maiore incipiendũ eẽ, quẽadmodũ et Aluidus Rosadis ingt, q̃m quũ maior vl'is valde sit, indifferẽs reddit ad plures õclusiones colligẽdas, et ppea nõ ita eã negat respõdens, quẽadmoduz fortasse negaret minorez, quę manifeste in ppositam tendit õnẽ.

Expositio Philoponi.

Joãnes vero Philoponus a medio incipere exponit, hoc est a minore, q̃m fortasse in ea, mediuz quũ sit p̃dicatũ maiorẽ hz pręrogatiuã, sz pace tanti viri, melior est Aluide expositio, qđ vero dicitur õsueuisse nos semp a maiore exordiuz sumere, pculdubio falsuz existimo, imo totuz õtrũ fit, q̃nquidẽ semp ferme p̃ncipiuz capim⁹ a minore, veluti plerũq̃ supra d̃claratũ ẽ.

Tria celationis p̃cepta in hoc volumine tradita sunt.

Tria igit referẽte ẽt Aluido de celatione hoc in volumine p̃cepta tradita fuere, hoc in volumine dico, q̃m in topicis multo plura exponunt. p̃m interrogãdas eẽ sine õnib⁹ ppõnes. 2m valde remotas ac lõginquas a pposito q̃sito. 3m variãdũ eẽ ordinẽ ac seriez ppõnuz. Uerũ de his hactenus de itẽtiõe p̃mũ, mox cur de celatiõe hoc in volumine pertractet, cur iterrogari ppões dixerit et non accipi, quõ a medio sumat initiũ, quot et q̃ sint celatiõis p̃cepta hic enũerata. Ad sequẽtia igit his explicitis trãseamus.

DE REDARGVTIONE.

Quoniam autez habemus quãdo et quomodo se habẽtib⁹ terminis fit syllogismus, manifestuz et quando erit et quando non erit redargutio:

quum eniꝫ omnes responsiones conceduntur aut vicissim ponuntur, vt hęc qdeꝫ negatiua, illa vo affirmatiua, accidit fieri redargutionem: erat enim sylls et ita et illo modo se habentibus terminis: quare si quod ponit contrarium conclusioni, necesse fieri redargutionem. Redargutio naqꝫ cotradictionis sylls: q si nihil cocederetur, impossibile fieri redargutionem: no eniꝫ erat sylls omnibus terminis priuatiuis existentibus, quare neqꝫ redargutio: si enim redargutio necesse syllm esse: syllo aut existente no necesse redargutioneꝫ. Consimilr vo et si nihil poneretur sm responsionem in toto: eadem naqꝫ erit determinatio redargutionis et syllogismi.

Cocludere ꝫdictoria e ipotetia syllica.

Quęadmodum supra dicebamus impotentiaꝫ ee syllogisticā posse falsam cocludere oneꝫ. Eode mo dicimus impotentia syllogisticā ee impotentiā ꝫdictoria ꝯcludere, qm igit redargutio seu elēchus h facit, no iniuria et huc iter syllogisticas impotetias ꝯnumerabimus. Acturi igit de redargutione, quę grecę ἔλεγχος dicit, primū distiguemus, quot modis vox hęc apud grecos accipiatur, deinde docebimus de quo significato sit impsentia sermo, mox ad que maxime ptineat artificem explicabimus. ¶ Scitu itaqꝫ dignū q vox ista elēchus apud grecos in multiplici significato accipit, pleruqꝫ enim elēchus idem est q argm ac summa quędā dicendoꝝ, quo noie et fabularum argumēta vocare cōsueuimus. ¶ Est et apud rhetoras elenchus signū atqꝫ iditiū, per qd in rei cognitione deuenimus, vn τὸ ἔλεγχον ἀναγκαστικόν. De quo et Aristoteles in altera sua rhetorica inquit. Elēchus est, qd non pot aliter se habere, sed ita vt nos dicimus, quęadmodum viuentes ciboꝝ indigere, puerulū non posse tātū argēti podus subterfurari, et ꝯsilia. et Demosthenes in oone ꝯtra Androtione. Elēchus inqt, et redargutio est, qū aliqs dicat et verum simul ostēdat. Sumit vo et aliter elenchus, vt idem est quod redargutio, quem definiēs in sophisticis inquit Aristo. ¶ Elēchus est cū cōtradictione sylls, vel alr elēchus est cōtradictio eiusde et vnius non nois, sed rei et nominis no synonymi, sed eiusde ex his, quę data sūt ex necessitate no cōnumerato, qd erat in principio sm idem et ad idem, et similr et in eodem tēpore. Qui vo non sunt tales, sed videnꞇ esse, non elenchi sed παρέλεγχοι ꝓprie vel sophistici elēchi nūcupanꞇ. ¶ De hoc itaqꝫ nūc pertractat Aristo. sub rone ista, qua syllo mōstranti derogat et impotētia quędā est syllogistica, est aute fortasse idem elēchus in hac significatione, quod ἀπόρημα, de quo in octauo topicoꝝ Aristoteles. ¶ Pertinet aute rōcinandi modus iste tentatori maxime ac pirastico artifici, mox et dialectico, vt respōdentem ad ꝯtradictoria deducit, quo aute et ad locū istum attineat iā supra diximus. Demonstrator vo elēcho aut redargutiōe minime vtiꞇ, nisi fortasse tētatoris habituꝫ aliquādo induat, veluti phs plerūqꝫ facit i libris post nālia. ¶ Sꝫ iā ad cōtextuꝫ veniamus, ait ergo, qū elenchus ois ac redargutio per syllogismos fiat ac rōcinia, si bn superius itellexerimus in q figura et qua cōplicatione fiunt syllogismi, planuꝫ et erit quādo erit redargutio, si enim ambas ꝓpositiones affirmatiuas, aut alterā saltem posuerimus, poterit vtiqꝫ fieri redargutio, qm supra docuimus vtroqꝫ modo syllogismū quoqꝫ fieri posse, et ex vtrisqꝫ affirmatiuis et ex altera tm, q̄re si qd verum supponimus contrariuꝫ aut oppositū extiterit cōclusioni inducte, nimiruꝫ erit redargutio, redargutio nāqꝫ seu elēchus est sylls cōtradictoriam cōcludens iam ꝯcesso. ¶ Sed q̄reret aliquis, si elēchus est sylls cōtradictionis, cur dixit superius, si qd ponit cōtrarium conclusioni, necesse fieri redargutioneꝫ. ¶ Rñdeo verum qdem ee et per cōtraria posse quępiaꝫ redargui, sed Aristoteles dixit syllm ꝫdictionis, qm q cōtraria concedit, cōtradictoria etiā fateꞇ, vt palam est, contrariū vo supra latius accepit vt consueuit. [Et si nihil cōcederetur.] Iaꝫ exposuit quo fieri possit redargutio, nūc enarrat, quo vetari, et inquit, si nihil concedatur et ambe ꝓpositiones negatiue fuerint, q nullo pacto fiet redargutio, quoniā ex ambabus negatiuis sylls etiam non ꝯstruebatur, omnis enim redargutio sylls, non aut ecōuerso. Consimilr et si nihil cōcedaꞇ in toto et vlter, no fiet redargutio, qm neqꝫ sylls sine vli fieri poterat, eadē nāqꝫ determinatio ac definitio vel ꝑtractatio est de syllo ac redargutione, et leges oes, quę syllo ascribunꞇ, redargutioni et coherebunt. ¶ Cęterū de redargutiōe, qt modis accipiatur elēchus apud grecos, quo impsentia, ad quem pertineat artificem, qui parelenchi, qd aporema, quo ex ꝫrijs fiat, iā hęc ꝑtractata sufficiāt. Ad reliqua trāseamus.

Dubiū quo elēchus sit syllogismus ꝫdictionis, quū et p ꝫria fiat redargutio. Solo q p ꝫria, et p ꝯtradictoria redargui.

Quo possit vetari elēchus.

Elēchus multis modis accipit apd grecos.

Quid sit elēchus apd rhetoras.

Definitio elēchi ꝓpe dicti.

Elēchus ide qd ἀπόρημα i 8 top.

Qui artifices vtant elēcho.

¶ DE DECEPTIONE QVAE SECVNDVM SVSPITIONEM.

Accidit aut aliqn, quęadmodum in terminoꝝ positione decipimur, et sm suspitioneꝫ fieri deceptionem, quęadmodū si ꝯtigit ide pluribus primis inesse, et hoc qdem latere quępiā et existimare nulli inesse, illud aute nosse, sit a, inexistens b, et c, per seipsa, et hęc omni d, consilr, si igiꞇ existimat a, oi qdeꝫ b, inesse, et hoc ipsi d, a, vo nulli c, et hoc omni d. Eiusdem sm ide habebit scientiam et ignorantiam.

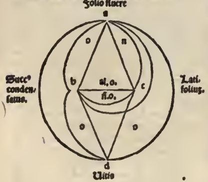
Inscribitur hoc capitulū περὶ τῆς καθ᾽ ὑπόληψιν ἀπάτης. quod ide est ac si diceret, de deceptiōe, quę fit sm existimatione aut suspicatione nostrā, quid auteꝫ intendat per istud hoc in loco phs multi multa dicūt, nōnulli enim intētione ee dicūt pertractare de tertio peccato contra syllm ex oppositis, alij etiaꝫ aliter. Nos vo dicimus phm hic impotētiam aliaꝫ syllogisticā in mediuꝫ afferre, quo. vꝫ. accidat quosdā ꝯtraria sm existimationeꝫ ꝯcipe. Vel melius, posteaq̄ sapius ꝑtractauit Aristoteles de elēcho, ac redargutiōe, q sit iuxta terminoꝝ ac ꝓpōnū positione, impsentia acturus est de redargutiōe, quę efficiꞇ sm existimatione, q̄re de superioribus planuꝫ erit huiuscemodi deceptione syllogismo vel syllis potius ac rōcinijs absolui. ¶ Pertinere auteꝫ et dialectico et demōstratori etiā, quęadmoduꝫ inquit Leui Gersonis in hoc caplo agi de errore, qui accidit circa sciētiā, veluti et in pncipio posterioꝝ significauit Aristoteles eade ferme ad verbū ponens, quę hic quoqꝫ recitanꞇ. Ait itaqꝫ. [Accidit aute aliquādo.] Ac si diceret quemadmodum supra dicebamus elēchū ac redargutionem fieri iuxta terminoꝝ positioneꝫ, itidem hoc in loco asserimus deceptione fieri posse sm suspitione atqꝫ existimationem. [Quemadmodū si ꝯtingit.] ¶ Exemplūꝫ posuit, quonam pacto fieri possit huiuscemodi deceptio ingens, si ect aliqd vle, puta a, aial inexistens duobus b, et c, bipedi et mortali, et hęc ambo omni d, hoi, et aliqs existi-

Que sit lectio Aristo. in h cap.

Deceptio sm existimatione pertinet dialectico et demōstratori: vt in gr. Leui Gersonis.

Exm quo fiat deceptio q mediā nō sub se laicē posita.

maret a/aial/inesse omni b/bipedi,hoc autez.s. bipes inesse ipsi d/homini,ꝛ rursuz a/animal inesse nulli c/mortali,ꝛ hoc mortale inesse omni d/homini/eiusdez ſm idē habebit sciētiam ꝛ ignorātiam,ex cōcessis enim cōcludi poterit,oēm hoiem animal esse,ꝛ nullum hoiem esse animal,hūc in modū,omne bipes aial,omnis homo bipes,ois homo animal,ꝛ rursus/nullum mortale animal,omnis homo mortale,nullus igitur homo animal.

¶ Rursus,si quis deciperetur circa ea/quę ex eadez coordinatiōe,vt a/inest ipsi b,hoc autē ipsi c,ꝛ c/ipsi d,suspicaret̄ ꝟo a/omni b/ineē,ꝛ rursus nulli c,simul enim ꝛ noscet ꝛ nō suspicabit̄ inesse,igit̄ nil aliud censebit ex his/q̄ꝫ qd̄ scit,hoc nō suspicari,scit eni quodāmō,ꝙ a/inest ipsi c,veluti vniuersali/quod ſm ptez,quare qd̄ quodāmodo scit,hoc penitus censet non suspicari,quod impossibile.

¶ Superius monstrauit/qūo fiat deceptio,quum media sunt diuersa,neq̄ȝ sub seinuicez posita,nunc ostendit/qūo idem accidat,quuȝ media ex eadez coordinatione ꝛ subalterna accipiuntur,puta in exemplo insit a/substantia oi b/corpori,ꝛ b/corpus omni c/animato,ꝛ c/animatum oi d/animali,siquis igitur existimaret a/substantiam inesse omni b/corpori,ꝛ iterum existimaret idem a/inesse nulli

Exēm ex mediis subalternis.

c/animato,accidet fieri deceptionem ꝛ elenchum ſm existimationem,simul eniȝ nosceret,omne aiatum esse subaz,ꝛ tamen non suspicabitur ꝛ existimabit/substantiā inesse animato,nihil enim aliud existimabit ſm hęc/q̄ꝫ nō existimare illud/qd̄ scit,scit enim quodāmodo a/subaz ineē c/animato,quemadmodum scire cōsueuimus scia vl'i/illud qd̄ est ſm partez.Quare qui ita existimat/arbitrat̄ illud/quod scit quodāmodo ꝛ in vniuersali/arbitrat̄ inq̄ꝫ se penitus non existimare,quod fieri non potest.

¶ Sed in prius dicto/si nō medium ex eadez coordinatione,ſm vtrūq̄ȝ mediorū ambas propositiones non accidit suspicari,vt a b/quidem omni,c/ꝟo nulli,hęc autez vtraq̄ȝ oi d. Accidit eni aut simpl'r aut ad aliquid cōtrariam accipi ꝓpōnem primam,si eni cui omni inest b/existimat ipsuȝ a/inesse,b/ꝟo ipsi d/nouit,ꝛ ꝙ ipsi d/a/nouit,quare si iterū cui c/nulli existimat a/ineē.Cui b/alicui inest,huic nō existimat a/inesse.Quod autē omni existimatur cui b/rursus alicui non existimare cui b,aut simpliciter,aut ad aliquid contrariuȝ est,sic igitur nō ꝯtingit suspicari. Scd̄m vtrūq̄ȝ ꝟo vnam,aut ſm alterū ambas/nihil ꝓhibet,vt a/omni b,ꝛ b/ipsi d,ꝛ rursus a/nulli c.

¶ Postea inq̄t Philoponus q̄ꝫ dixit/quot sunt deceptiones,vult impn̄tia declarare/ſm quas ꝓpositiones maxime fieri cōsueuit,ꝛ ait ꝙ in exemplo prius dicto,quuȝ mediū accipitur nō ex eadem coordinatione ꝛ nō subalternuȝ,non accidit ambas ꝓpositiones existimari posse ſm vtrūq̄ȝ medioꝝ/veluti in exēplo a/substāntiaz ineē oi b/bipedi,ꝛ nulli c/mortali,ꝛ tn̄ hęc vtraq̄ȝ bipes ꝛ mortale inesse,omni d/homini.Sic enim accidit pmā propositionem acceptaȝ cōtrariaȝ capi aut simpl'r/si vl'is ꝯclusa fuerit,aut ad aliquid si particularis,vel aliter/aut simpliciter si actu conclusę fuerint,aut ad aliq̄d si potētia,veluti in exēplo,omne d/b,omne d/c.Concluditur in tertia figura,aliqd̄ b/c,si igitur nulluȝ c/a,aliqd̄ b/c,sequitur aliquod b/non esse a,quuȝ tamen superius diceremus,oē b esse a,ois homo bipes,ois homo mortale,aliquod bipes mortale.Iteruȝ/nulluȝ mortale animal,aliqd̄ bipes mortale,aliqd̄ igitur bipes nō est animal,quū supra tamē cōcessum fuerit,omne bipes esse animal.Hoc est igitur/qd̄ voluit/dum inquit,si eni cui omni inest b/existimat ipm a/ineē/puta,omne b/a,b/ꝟo ipsi d/nouit,omne d/b,ꝛ ꝙ ipsi d/a/nouit,oē d/a.Quare si iterū cui c/nulli existimat a/inesse,sequitur ꝙ cui b/alicui inest/huic non existimat a/inesse,hoc est aliquod b/non esse a,deductio autez hęc facienda est,quēadmoduȝ supra diximus per tertiam ac primam figuras,quare seq̄tur ꝙ existimet illud alicui b/non inesse,qd̄ opinat̄ omni b/inesse,qd̄ aut simpl'r cōtrarium est si ambo vl'ia concludant̄/aut ad aliq̄d si vtraq̄ȝ colligant̄ in parte.Hoc igit̄ modo non pōt q̄spiaȝ existimare,ſm vtrūq̄ȝ medium ambas ꝓpōnes,elēchus eniȝ ac redargutio in pm̄ptu erit.¶ Fieri tamen pōt vt quispiam existimet vnā ꝓpōnem non eandem tn̄ ſm vtrūq̄ȝ mediuȝ/vt cōcludi possint opposita/puta,omne bipes eē animal,ꝛ nulluȝ hoiem esse animal,quū eni hic bina sint media/bipes ꝛ mortale,ſm vtrūq̄ȝ vnā existimauit ꝓpositionem,ſm bipes,omne bipes esse animal,ſm mortale nulluȝ hoiem eē animal.¶ Aut fieri etiā potest vt idem existimet vtrasq̄ȝ ꝓpōnes ſm alterum tn̄ mediorū,ſm

In hᵒ exēplo in q̄ sunt meᵃ nō subalterna nō accidit existiare vtrasq̄ ꝓpositiōes ſz vtrūq̄ mediū

Pōt aliquis existimat vnā ꝓpōnem ſm vtrūq̄ meᵐ.

Illᵒ modus existimatiōis.

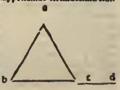
Tex^9 hic nõ hr i codi. manuscript nec impressis.

& reliquum vnã, vt omne b/esse a/t omne d/b, t rursus nullũ c/esse a, omne bipes eẽ aial/t oẽm hoiez esse bipes, t rursus nullum hoiem esse mortale, sic enim fieri posset occulta redargutio. ℂ In q̃busdaz & codicibus textus ita se hz, ẜm vtrũq; & vnã aut ẜm vtrũq; ambas nihil prohibet, ꝙ si ita est/hũc in moduz exponemus, fieri nequit vt quispiã eãdem ꝓpõnem censeat ẜm vtrũq; mediũ, puta ꝙ omnis hõ sit animal, t nullus vel aliquis nõ sit animal, sed vnã ꝓpõnẽ existimare põt ẜm vtrũq;, vt omne bipes esse aial, t nullũ mortale esse aial/aut ẽt ambas ẜm vtrũq;, puta omne bipes aial/omnis hõ bipes/ t nullũ mortale aial/t omnis homo animal, nihil eni ꝓhibet ꝓpõnes apud nos cognitas eẽ, quũ tamẽ cõclusio sit ignota, accidit enim ꝯnem in potẽtia notã esse/ꝓpositionibus notis existẽtibus in actu, quẽadmoduz particulare sub vli, t ita videtur legere Alulidus Rosadis, antiquior mihi tamẽ videt̃ prior expositio, quã t Philoponus approbat, vt sensus sit/ẜm vtrũq; mediũ non posse ambas existimari ꝓpõnes, ẜm & vtrũq; alterã/aut alterum vtrasq; vtiq; posse, hoc autẽ ideo fit, qñ illo modo facilis nimiũ redargutio atq; ꝓspicua, hoc aũt t difficilis t obscura, t ꝓpẽa fieri hoc posse dicit, illud minime.

ℂ Similis enim talis deceptio/t quẽadmoduz decipimur circa eas/quę in parte: veluti si a/inest omni b: b & omni c/a/oi c/inerit: si itaq; quispiam nouit: ꝙ a/inest omni cui b/ nouit: t ꝙ cui c, sed nil ꝓhibet ignorare c/ꝙ est: vt si a/duo recti: in quo autẽ b/triãgulus, in quo & c/sensibilis triangulus: suspicari nãq; posset aliquis nõ esse c/sciens ꝙ ois triangulus haberet duos rectos: quare simul nosset t ignorabit idẽ: nosse eniz oẽm triãgulũ/ꝙ duobus rectis/nõ simplex est: sed hoc quidem vlem habere sciam: illud autẽ singularẽ: sic igit̃ vt vlĩ nouit c/ꝙ duo recti, vt autẽ singulari non nouit: q̃re non habebit ꝯrias.

ℂ Hoc est, deceptio ista, qua decipimur cognoscẽdo ꝓpositiones ex q̃bus opposita cõcludi possunt, similis est deceptioni/qua decipimur circa particularia, quę sunt sub aliq̃bus vlibus, puta in exẽplo, scio omne b/a eẽ, t oẽ c/ b, t item omne c/a/oẽm numerũ in paris diuisum ęqualẽ esse, t omnẽ binariũ esse numerũ in ęqua diuisum, t item oẽm binariũ esse parem, t tamen fortasse ignorabo a/binarium esse parem, qñ me pręterit an a/sit binarius, q̃re si q̃spiam nouerit a/inesse b, t oẽm numerũ in ęqualia diuisuz esse parem, cognoscet etiã in potẽtia a/binariũ esse parem, qñ cognoscit oẽm binariũ esse parẽ, sed nihil ꝓhibet ipsum ignorare a/binariũ esse in rerũ nã. [Ut si a/ duo recti.] Exẽplum ponit geometricũ deductum ex tricesimo ac secũdo elemẽtoꝝ theoremate, ibi enim demonstratur oẽm triãgulũ habere tres angulos ęq̃les binis rectis. Pro cuius expõne supponamus tertiũdecimũ eiusdez theorema, ꝙ recta supra rectã cadẽs causet aut angulos rectos/ aut ęquales duob^9 rectis, t iterum ꝙ angulus trianguli extrinsecus equiualeat binis intrinsecis sibi oppositis, tũc erigatur triãgulus

Expõ cõclusionis posite in Theoremate trigesimo secũdo pmi elementoꝝ.

cui^9 basis ꝓtrahat̃ vsq; ad d/dico ꝙ tres anguli intrinseci a/b/c/sunt ęq̃les duob^9 rectis, qđ ita demõstratur, si eniz angulus extrinsecus c/equiualet duobus oppositis intrinsecis a/t b/t c/extrinsecus cum c/intrinseco valent duos rectos, sequit̃ ꝙ tres anguli a/b/c/intrinseci, valebũt etiã duos rectos, qñ quę vni t eidẽ sunt equalia inter se sunt equalia, ait ergo vt ad ꝓpositũ redeamus, ꝙ aliq̃s scire seu nosse poterit idẽ t ignorare etiã, puta si a/ponat̃/duo recti b/triãgulus, t c/aliq̃s particularis/ac sensibilis triãgulus, tũc ex hoc rõcinio/omne b/a, omne c/b, omne c/a/ sciet ꝙ ois triangulus t ex cõsequenti c/sensibilis triangulus habebit tres equales binis rectis, sed fortasse cum hoc existimare poterit c/triãgulum nõ esse, quare simul nosset t ignorabit idẽ. [Nosse eniz oẽm triãgulũ.] Nãq; inquit quũ dicimus nos cognoscere oẽm triangulum habere tres/duo dicimus/aut ꝙ vlĩ sciẽtia cognoscim^9/ aut ꝙ singulari, nouit igitur ꝙ c/triangulus habet tres vlĩ scientia, singulari autẽ non nouit, quare non habet cõtrarias opiniones, ꝯria enim accipi debent ẜm idem.

ℂ Simil'r & t ratio/quę in Menone/ꝙ disciplina recordatio: nullibi nãq; accidit pręsciri qđ singulare est: sed simul cũ inductiõe accipere sciẽtiam/quę ẜm partem tanq̃ recognoscentes: quędam enim subito nouimus/ quẽadmodũ ꝙ duobus rectis/si nouerimus/ ꝙ triãgulus. Consimil'r aũt t in alijs: vniuersali igitur speculamur/quę i parte/ꝓpria & non nouimus: quare accidit t decipi circa ipsa/pter q̃ ꝙ non contrarie, sed habere quidez vlem, decipi & ea/quę ẜm partẽ. Consimil'r igitur t in prędictis: neq; enim cõtraria deceptio/quę ẜm medium sciẽtię/quę ẜm syllm: neq; quę ẜm vtrũq; medioꝝ suspitio: nihil autez prohibet scientem t ꝙ a/toti b/inest, t rursus hoc ipsi c/existimare a/nõ inesse c/vt ꝙ ois mula sterilis/t ipsa mula/existimare ꝓgnãtem hanc esse: non enim scit ꝙ a/ipsi c/nõ simul speculans assumptum/qđ ẜm vtrũq;. Quare planus ꝙ t si hoc qdem nouit, illud & nõ nouit/decipit̃: qđ habent vles ad sciẽtias/quę ẜm partẽ: nullũ enim sensibilium extra sensum existens nouimus: neq; si sentientes scimus/nisi vt vniuersale t eo/qđ est habere propriã scientiam, sed non vt agere.

ℂ Similis inq̃t Phs ratio etiã est/quam posuit in Menone Plato, ex ea eni cõcluditur/qđ scitur quodãmodo ignorari t ꝙ addiscit̃ pręsciri, ibi enim iubente Socrate virtutis definitionẽ afferri, quaz Menon nõ posset hoc facere/t diceret Socrates, si oino quęrimus inueniemus, dubitat Menon t ait/ꝙ nulla penitus est inuẽtio, nã qđ querit̃ necesse est aut ꝓcognituz eẽ/aut non, si non sit ꝓcognitũ, quñ ipsum inuenerimus nõ cognoscemus, sin aũt ꝓcognituz fuerit, nihil opus erit inquisitione. ℂ Ad hęc igitur Socrates Menonis seruuz arcessiri iubet, facitq; ipsum theorema qđdam sibi antea incognituz inuenire, puta ꝙ quadratum descriptuz a diametro quadrati duplam habet proportionem ad quadratum, cuius est diameter, t ita ex hoc cõcludit, scire nostruz/recordari qđdã esse, vt

Expõ rationis Menonis q̃ cõcludebatur quod addiscitur ꝓsciri.

esse, ut itaque exemplis hoc proposito accommodemus, inquit Philosophus, quod nullibi in Menone concludere possumus perciri, quod singulare est, hoc est scientia singulari, sed sciam, que est singularis ac secundum partem simul accipi cum inductione ac sensibili perceptione tanquam recognoscendo ac in memoriam revocando. ¶ Alexan. vero aliter hoc intelligit, sed melior est expositio quam posuimus, sunt enim quedam talia, que statim sine aliqua ratiocinatione cognoscimus, quemadmodum a, triangulum signatum habere tres angulos equales binis rectis, hoc enim subito cognoscimus, posteaquam noverimus ipsum esse triangulum, et quemadmodum in hoc exemplo dicitur, ita et in aliis consimilibus dicendum est, universali enim consideratione cognoscimus, que propria scientia non novimus. [Speculamur.] Dixit quoniam cognitio circa universalia proprie speculatio nuncupatur, grece theoria. [Quare accidit.] Quoniam inquit possumus aliquid universali scientia cognoscere, et idem particulari cognitione ignoramus, accidit plerunque circa talia deceptiones fieri, sed he nullo pacto contrarie censende sunt, quoniam non eodem modo accipiuntur, sed hec quidem universalem scientiam dicimur, decipi vero atque ignorare ea, que secundum partem, quemadmodum et in posterioribus dicitur ad principium, ubi eadem ferme ad verbum exponuntur. [Consimiliter igitur et in predictis.] Dixerat superius quando decipimur circa eas que sunt secundum partem, nunc ad propositum rediens inquit, quod eodem modo et in predictis a principio accidit deceptiones fieri, sed non contrarias, quoniam quemadmodum supra non erant contraria universalis cognitio et particularis ignorantia, ita et in proposito non sunt contraria, cognitio secundum medium ac propositiones, et ignorantia secundum syllogismum ac conclusionem, immo, quod amplius, cognitio secundum unum medium non est contraria ignorantie secundum aliud. [Nihil autem prohibet.] Exemplum ponit quando scia propositionum non est contraria ignorantie conclusionis, namque inquit nihil vetat aliquem scire, omne b esse a, et iterum omne c esse b, et tamen ignorare, omne c esse a, non applicans maiorem propositionem minori, puta sciet quispiam omnem mulam esse steriles, et rursus quod hec mula, puta a, est mula, et tamen ignorabit quod a mula sit sterilis, immo fortasse oppositum arbitrabitur, puta quod a mula sit pregnans, si forte contigerit ipsam pre nimio cibo tumidum ventrem gestare, et propterea ignorabit a inesse ipsi c, quoniam fortasse non speculabitur simul utrasque propositiones. [Quare planum.] Quare inquit si hoc et has propositiones novit, illud vero et illam conclusionem non novit, fiet utrinque deceptio, quemadmodum et fieri consuevit in scientiis universalibus respectu earum que sunt in parte, nullum enim singulare ac sensibile, quum a sensu semotum fuerit scimus, et si scimus non scimus nisi ut universale et eo, quod est hic proprium scientiam, hoc est nullam habemus de huiuscemodi singularibus extra sensum existentibus cognitionem nisi universalem, et particulares etiam ut sub universali continentur, propriam enim scientiam vocat eam que est in parte. [Sed non ut agere.] Hoc est licet in universali cognoscamus et secundum partem etiam, ut sub universali continentur, non tamen cognoscimus ut agere, idest applicando minorem propositionem maiori.

¶ Scire namque trifariam dicitur, vel ut universali, vel ut propria, vel ut agere, quare et decipi tot modis: nihil igitur prohibet et nosse et deceptum esse circa idem, preterquam quod non contrarie, quod accidit et secundum utranque cognoscenti propositionem, et non consideranti prius: suspicans enim mulam pregnantem esse non habet scientiam secundum agere, neque iterum ob suspitionem contrariam deceptionem scientie, syllogismus enim contraria deceptio universali.

¶ Scire inquit tripliciter dicitur vel ut in universali, vel ut in particulari vel secundum applicationem propositionum inter se, quare et decipi totidem dicetur modis. ¶ Sed queritur cur quum Aristoteles tres tantum scientie species posuerit, cur inquam Alulidus Rosa. quatuor explicuerit. Ait enim scire quadrifariam dici, communiter, proprie, in potentia, et in actu. ¶ Respondemus ideo hoc factum fuisse, quoniam scire in universali et scire in potentia idem ferme sunt ac se invicem consequuntur, ubicunque enim scimus aliquid in potentia, ibidem illud cognoscimus in universali, et econverso, ubi in universali, ibidem in potentia, namque quum scimus propositiones conclusionem in potentia cognoscimus, quoniam in universali, semper enim propositiones magis universales sunt quam conclusio. ¶ Sed ambigeret non immerito quispiam, si scire in universali et in potentia sunt idem, cur etiam scire in actu et secundum partes non erunt eadem? ¶ Dicimus hoc ideo esse, quoniam modi isti duo non ita se invicem consequuntur, quemadmodum alii bini, propterea quod nihil prohibet sciri aliquid secundum partes et propria scientia, et tamen ignorari illud secundum agere, quoniam fortasse nullum factum fuerit ratiocinium. [Nihil igitur prohibet.] Nihil inquit ipse vetat quempiam posse idem cognoscere et ignorare, non tamen contrarie et eodem modo, puta universali scientia cognoscere et universali idem ignorantia ignorare, sed si hoc fit, secundum diversos cognoscendi modos fit, puta sciet aliquis universali cognitione, et ignorabit secundum propriam scientiam. [Quod accidit.] Quod inquit accidit etiam in supradicto exemplo, aliquis enim utranque fortasse propositionem cognoscet, et tamen non considerabit prius, hoc est non applicabit sibiinvicem propositiones secundum agere. [Suspicans enim mulam.] Hoc est, qui scit propositiones istas, omnis mula est sterilis, et ista est mula, et tamen suspicatur et credit, istam mulam pregnantem esse, non habet scientiam secundum agere, quoniam non applicat minorem propositionem maiori, neque iterum deceptionem contrariam scientie, quam retinet ob suspitionem, qua suspicatur istam mulam pregnantem esse, propterea quod syllogismus est contraria deceptio universali, hec est conclusio, scitur in universali et ignoratur secundum agere, et ideo non fit contraria deceptio, quoniam scientia et ignorantia non accipiuntur eodem modo, verum si deberet contraria fieri deceptio oporteret eandem conclusionem in universali et sciri et ignorari, quod non fit in proposito.

¶ Qui vero suspicatur bono esse malo esse, idem suspicabitur bono esse et malo, sit namque bono esse, in quo a, malo autem esse, in quo b. Rursus vero, bono esse, in quo c. Quoniam igitur idem suspicabitur b, et c, et esse c, b, suspicabitur, et rursus b, a, esse consimiliter, quare et c, et a, quemadmodum enim si erat verum, de quo c, b, et de quo b, a, et si de c, a, verum erat, ita et in ipso suspicari: similiter autem et in ipso esse, quum enim idem sint c, et b, et rursus b, et a, et c, ipsi a idem erat, quare et in ipso opinari consimiliter, ergo hoc quidem necessarium, si quis dabit primum, sed fortasse illud falsum, suspicari quendam malo esse, bono esse, nisi secundum accidens, considerandum vero hoc melius.

¶ Dicunt nonnulli intentionem Aristotelicam esse hoc in loco monstrare, quomodo fiat deceptio circa incomplexa, posteaquam ostendit superius, quonam pacto eadem effici possit circa complexa. ¶ Nos autem aliter dicimus et fortasse non renuente Philopono, quod Aristoteles in presentia vult exponere quomodo secundum extraneas opiniones accidat fieri deceptionem, et ait quod si quispiam existimaret definitionem atque essentiam boni eandem esse, que et definitio mali, accidet ipsum decipi et existimare idem

Cognitio circa universalia speculatio dicitur.

Scire tribus modis.

Dubium ex quibusdam dictis Alu. Ros.

Solutio.

Aliud dubium

Solutio.

Que sit intentio Philosophi in hoc capitulo.

Opinio authoris

Heraclitus existimauit definitionē boni et mali eādē.

esse bonum & maluz. ¶ Hoc autem dicit propter Heraclitū phm, q quēadmodū in plerisq; locis narrat Arist. & in alpha maius auditus existimabat definitionem boni ac mali eandē esse. Sit ergo, vt ad ppositū reuertamur, si qs existimet bono esse, malo esse. i. essentiā boni, mali essentiam, accidet illū arbitrari bonū & malū ac deinceps ɔ̃tria eadem, qm quoꝝ finitiones sunt eedem & illa sunt eadem, quēadmodū ɔ̃trio, quoꝝ definitiones sunt diuerse & illa sūt diuersa, vnde & Megarica deceptio ansā cepit. [Sit nāq; bono eē in quo a.] Disponant inquit termini dispōne syllogistica, & loco a, maioris extremi ponamus essentiā ac definitionē boni, loco b, mediū, definitionem mali, loco aūt c, minoris ponamus bonū ipm, si igit idē aliqs existimet b, & c, h est definitionē mali & bonū vł definitionē boni eē idē, suspicat ēt ipm c, eē b, & definitiōez mali de bono pdicari, & rursus in maiore ppōne arbitrabit b, & a, eadez esse, h est definitiōes boni & mali, q & in ɔ̃ne c, bonū esse a, definitionē boni, si eni sit syllo, oē b, a, oē c, b, oē c, a, accidit ɔ̃trias fieri opiones in ppōnib' ac ɔ̃ne. [Quēadmodū eniz.] Mōstrat, qđ dixerat, nāq; inqt, si vere & syllice ɔcludere possumus, veruz est, oē b, eē a, & oē c, b, verū igit & oē c, a, ita & fm opionē eueniet, & in ipso esse ēt ɔ̃similr, & in ipso quoq; opinari, fieri enim poterit in his oib' ɔ̃similis sylłs atq; deceptio, ex h aūt loco planū fit nō eē idē, ὑπόληψιν & δόξαν. ὑπολαμβάνειν & δοξάζειν. quemadmodum & in superiorib' εἰδέναι καὶ ἐπίστασθαι. sed ista magis ad librū attinēt posterioruz. [Ergo h qdē.] Necesse inqt sequit, qđ dictū est, si qs dabit & ɔcedet pⁿ, h est dfinitionē boni eē dfinitionē mali, sz fortasse inqt falsum est, quēpiā suspicari & existimare definitionē boni eē definitionē mali, nisi fz accñs, qm p accñs bona aliqñ maloꝝ nāz retinēt, vt fortitudo malū p accidēs nūcupari pōt, qa vulnerū ac mortis aliqñ ē cā. [Cōsiderādū hō h meli'.] Opz inqt de h maiorē consideratiōnē facere, qm neq; sic ɔcīgit boni definitionē esse mali dfinitionē, vł inqt Philopon' dictū h fuit, qa termini superius non fuere recte expositi, sz magis placet expositio prior, neq; eni si accidit aliqñ malū denoīari bonum aut ecōuerso, ppea asserēdū definitionē boni eē definitionē mali, quū definitio de dfinitiōe nō nisi per se & de oī pdicet. ¶ Ceterū de deceptiōe iā satis ptractauim', & exposita pⁿ phi itētiōe, deide quō fm vtrūq; mediū & quō fm alteꝝ deceptio fiat enarrauim', quonā pacto dmōstret triangulū hīc tres angulos eq̃les duob' rectis, q̃ sit rō, q̃ in Menone, qđ speculatio, seu θεωρία, quō scire trifariā dicat, quō quadrifariā, quoq; Aristoteles mōstret quō fm extraneas opiniōes accidat suspicatiōis atq; existimationis fieri elenchū, quō bona sint per accidens aliqñ mala. Sed iam his expositis atq; enarratis ad ea, que de cōuersione dicuntur, sermonem flectamus.

Pñs diuisū eē ὑπολαμβάνειν, & δοξάζειν, & εἰδέναι & ἐπίστασθαι.

Bona p accidēs aliqñ retinēt nāz mali: vt fortitudo.

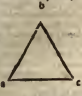
Epilogus.

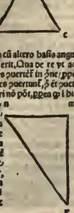
¶ DE CONVERSIONE.

Quando autem extrema conuertuntur, necesse est & medium conuerti ad vtraq;, si eniz a, de c, per b, inest, si conuertitur & ipsum c, inest omni, cui a, & b, cū a, conuertitur, & inest b, omni cui a, per medium c, & c, cum b, conuertitur p medium a, & in non inesse consimiliter, veluti si b, ipsi c, inest, a hō ipsi b, non inest, neq; a, ipsi c, inerit: si igitur a, conuertitur cum b, & c, conuertitur cum a, sit enim b, non inexistens ipsi a, neq; igitur c, nam b, inerat omni c.

¶ Tertium sectum secūdi Prioꝝ Resolutoriorum de annexis syllogismo.

Posteaq̃ duas iam propositi ptes huiusq; absoluit Aristo. ac de potētus atq; impotētus ptractauit syllogisticis, superest vt de tertia quoq; impfentia icipiat sermonē facere. Qđ itaq; tertiū ppoluerramus exeqtur nūc phs, h est de annexis ac ɔ̃sequētib' sylłi naturā tractatū exordit, ac pmo de rōnibus atq; argumentis a cōuersione, & ante alia tale explicat Theorema, si inqt in pma figura extrema cōuertātur, necesse est & medium cū vtroq; cōuerti. ¶ Ubi querenduz an modus iste arguendi idē sit cum syllo circulari, an alius, & si alius, quō differant inter se & simul explicanduz erit, an in omni figura intelligenduz sit qđ profert. ¶ Dicimus igit vt breuib' agamus, quēadmodum & Leui Hersonis inqt, moduz istum nō esse circularem mōstrationē, ppea q absurdum valde foret eadez toties sine vtilitate repetere. Preterea circularis mōstratio in oibus pblematib' fieri potest. Hec autē in vlībus tm, in particularib' minime, nāq; differūt inter se circularis mōstratio & argumētum a cōuersione, qm ibi supponūtur ppositiones cōuerti, hic autez ex cōclusiōe cōuertibili ostēduntur ppositiones conuertibiles, & ppterea circularis mōstratio in oī figura fieri poterat, qm in omni figura si ppōnes sunt cōuertibiles, & cōclo erit cōuertibilis, hic autem rōnis modus in sola prima perficit, qa in sola hac, sequit si cōclusio conuertibilis, q & ppōnes sint conuertibiles, vñ non iniuria nōnulli capitulū hoc inscripsere, de cōuersionib' que in primo efficiunt figura, quasi inuētes q in alijs fieri nequeūt. Hoc etiā quodāmodo significauit in expōne sua media Auildus Rosadis. ¶ Possemus de hoc & ratione quādā geometricā assignare, quū eniz veluti supra quoq; vidimus dispōnes iste sylłice ad geometraꝝ similitudinē figure nuncupate sint, nō absurdū erit de geometricis geometricaz quoq; rōnē afferre, qm igit in pma figura medius terminus equalr distat ab extremis, quū & nā & positione medius sit, si primā figurā describere voluerimus triangulo equilatero describemus, sic eniz fiet, qđ dictū est, sed quotiescūq; tria latera alicui' triāguli sūt eq̃lia, & anguli quoq; ab illis ɔ̃tēti laterib' equales erūt, q quācūq; mensurā assignabimus duob' angulis, erit ēt tribus ɔ̃scripta, vñ si anguli supra basim sūt acuti, angulus etiā cuspidis acut' erit, si minores rectis & ille itidē, ac retrouersuz ɔ̃silr, si angulus cuspidis cū altero basis angulo acuti extiterint & reliquus acut' erit. Qua de re vt ad ppoⁿ veniam', si i pᵃ figᵃ extremitates ɔ̃uertāt in ɔ̃ne, ppōnes ēt equertibiles erūt, & si ppōnes ɔ̃uertunt, ɔ̃ ēt ɔ̃uertet. ¶ Sz in 2ᵃ ac 3ᵃ figuris h fieri nō pōt, ppea q i his nō est eq̃lis distātia medij ab extremis, sz in altera est maiori pximi', in altera hō minori, q̃re si figuris geometricis istas signare voluerimus, triangulo scaleno seu gradato annotabim' hūc in modū. Hec ē eni 2ᵉ figᵉ dispō, in qua medius extra quidem extremitates ponitur, ppinquior tamē maiori. In tertia hō econuerso, medius minori pximior, magis a maiore distans hūc in modum

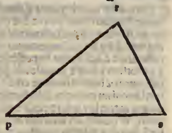
Theorema quoddam exponit phs de rōnibus atq; argumētis a ɔ̃uersione: & ē, si extrema i pᵃ figura ɔ̃uertūt necē ē & mediū ad vtraq; cōuerti.

Dīt argumēta ɔ̃uersione extremoꝝ a circulari monstratione.

Rō geometrica ad idē.

In 2ᵃ ac 3ᵃ figura nō valet argumēta ɔ̃uersione pp inequalē distantiam medij.

in modũ. Et qm̃ in gradato triãglo neq; latera sunt equalia neq; ãguli etiã, ob id ĩ hoc nõ

possumus eadẽ rõcinari, quę de ęqlatero, itidẽ ꝛ in pposito nõ possumus eadẽ de scda ac tertia figura enũtiare, q̃ de pma pferebamus. Uerũ sint hęc curiosius in mediuz allata, ad ppositũ redeam⁹. Quũ ingt in p̃ª figura extrema maius minusq; in 9ne 9uertunť, necesse est ꝛ mediuz in ppõnib⁹ 9uerti ad vtraq;, si eniz a, maior extremitas inest c, minori p b, mediũ, oẽ b, a, oẽ c, b, oẽ c, a, ꝛ a, ꝛ c, conuertanť, ꝛ quẽadmoduz a, pdicať de oi c, ꝛ c, pdicetur de oi a, oẽ c, a, ꝛ oẽ a, c, dico ꝙ b, medi⁹ 9uerteť cũ a, in maiore ppõne, ꝛ poterim⁹ p mediũ c, 9cludere b, vl̃r pdicari de a, hũc in modũ, oẽ c, b, oẽ a, c, oẽ a, b, ꝛ 9silr̃ c, minor cũ b, medio 9uerteť in minore ppõne, p medius a, sic, oẽ a, c, oẽ b, a, oẽ b, c, ꝛ ita oia interualla ꝛ oẽs termini ęq̃les erũt. ¶ Sz q̃riť quõ hoc sit ita simplr̃ verũ: si eni dicamus, ois equus risibile, ois hõ equus, igiť ois hõ risibile, planũ ꝙ extrema 9uertunť, ꝛ tñ medi⁹ nõ 9uertitur cuz vtrisq;. ¶ R̃ndeo, ꝙ in B 9uertendi mõ supponenduz est ppões vtrasq; veras eẽ, fatuuz eni esset si pdicatum subto nõ inest, velle mõstrare 9uertibilr̃ ineẽ, ꝛ ppterea opz ppões veras eẽ, si 9uersio valere dz. [Et in non inesse.] Eodẽ ingt mõ 9uersionẽ faciemus in non eẽ ac negatiuis, quẽadmodũ faciebam⁹ in affirmatiuis syllis, faciamus itaq; in prima figura ſm indemõstrabilẽ, nullũ b, a, oẽ c, b, nullũ c, a, si a, 9uertiť cum b, nullum a, b, ꝛ c, 9uerteť cũ a, B est 9cludemus in 9ne, nullũ a, c, hũc in modũ, omne c, b, nullũ a, b, nulluz a, c, ꝛ B est, qd̃ voluit, dũ ait, sic enim b, nõ inexistens ipsi a, neq; igiť c, nã b, oi inerat c, q̃si dicat, si accipiamus 9uertentẽ maiorẽ, nullũ a, b, addita illi minore in maioris locum, omne c, b, cõcludemus conuertentem conclusionem, nullum a, c.

¶ Et si c, conuertitur cum b, ꝛ b, conuertitur cum a, de quo enim b omni ꝛ c, ꝛ si c, ad a, cõuertitur ꝛ b, conuertitur: nam cui b, c. Cui ꝟo a, c, non inest, ꝛ solum hoc a conclusione incipit, alia autem non similiter ꝛ in pdicatiuo syllogismo.

¶ Mõstrauit superius quõ ex 9uertente maiorem cum minore 9cludiť conuertens 9clusionẽ, nũc autez ostendit quõ ex 9uertente 9clusionẽ cũ 9uertẽte miorẽ colligiť 9uertens maiorem hũc in modũ, oẽ b, c, nulluz a, c, nullum a, b, ꝛ hoc est, qd̃ voluit dum ingt, ꝛ si c, conuertiť cuz b, ꝛ b, 9uertiť cũ a, B est, si 9uertẽs minorẽ accipiať, 9cludeť 9uertẽs maiorẽ ppõnẽ, de quo eni b, omni ꝛ c, B est minor 9uertiť, omne b, c, ꝛ si c, ad a, conuertiť. i. conclusio, nullum a, c, ꝛ b, conuertitur subaudi ad a, B est maior, nullum a, b, nã cui b, c, idest nullũ b, c, cui ꝟo a, c, nõ inest, hoc est, nulluz a, c, ꝛ ppterea subintelligas in 9cludiť maior 9uersa, nullũ a, b. [Et solum B a 9ne incipit.] Occurrit quodãmõ tacite qõni, posset eni q̃spiã nõ imerito dubitare, quõ quũ supius dixerit supponẽduz eẽ extrema inter se 9uerti, postea inceperit a 9uersione medij cũ maiori extremo: Quasi igiť soluẽs ãbiguitatẽ istã ingt, solũ B a 9clone icipit, q̃si dicat sola hęc pprie 9uersio nũcupari dz, reliq̃ ꝟo supius facta nõ vere nec silr̃ 9uersio dr̃, quẽadmoduz in pdicatiuo ꝛ affirmatiuo syllo, ibi eni oẽs 9uersiões a 9ne incipiebãt. ¶ Quõ aũt mior 9uersa 9cludať non exposuit Phs, ppea ꝙ nullo pacto 9cludi poterat, quũ ex vtrisq; negatiuis nihil syllice colligať, ꝛ maior ꝛ 9clo vtręq; negatiuę sint, ꝙ igiť hanc 9uersiõez mõstrare 9tẽdunť, quiq; alios 9uertẽdi modos in negatiuis syllis machinanť lateres pculdubio lauant. ¶ Iã eniq̃ de 9uersiõe dicta sũt sufficiũt. p̃mũ eni adagta capli hui⁹ intẽtiõe, q̃siuim⁹ an 9uersio ista idẽ sit cũ circulari rõcinio, an ꝟo differat, ꝛ si dĩt, quõ differat, an in q̃cũq; fig⁹ efficiať 9uersiões iste, allata in mediũ, rõne et geometrica, soluta deĩceps occulta dubõne circa 9textũ, atq; ascripta ꝛ assig̃ta cã, quõ mior i z⁹ indemrã¹ 9uisiõe mõstrari neq̃at. Sz his explicitis ad sequẽtia dĩcẽdam⁹.

¶ DE COMMVTATA CONVERSIONE.

Rursus si a, ꝛ b, conuertuntur, ꝛ c, ꝛ d, consimiliter: necesse autem a, vel c, omni inesse, ꝛ b, ꝛ d, sic se habebit, vt omni alterum insit: quoniam cui a, b, ꝛ cui c, d, omni autem a, vel c, ꝛ non simul: planum ꝙ ꝛ b, vel d, omni ꝛ non simul, vt si ingenitum incorruptibile ꝛ incorruptibile ingenitum, necesse quod sit corruptibile ꝛ corruptibile factum esse, duo eni syllogismi fiunt.

Aliud ingunt nõnulli exponit Aristo. theorema, qd̃ 6⁹ ac 10⁹ qnti elntoꝝ Theorematũ 9ęsile est, si fuerint q̃tuor magnitudies pportiõales pmutatim q̃z pportiõales erũt. ¶ Cęterũ vt ista exacti⁹ possim⁹ intelligere, q̃ ad p̃n⁹ qnti elntoꝝ ptulit Megarensis Euclides de nõnullis rõcinãdi modis a pportiõe deductis, nõ absurdũ erit i mediũ adduceř exponẽtes, qd 9uersa, qd permutata, qd disiũcta, qd 9iũcta, qd euersa, qd equa pportio. Hęc eni pterq̃ ꝙ rõcinãdi modi qdã sũt, vtilia et pposito erũt, nãq; ꝛ capl'z hoc ad illoꝝ fortasse silitudinez περὶ ἐναλλὰξ seu de cõmutata vel coalterna 9uersiõe iscribiť. ¶ Cõuersa igiť pportio, seu pportiõalitas, qñ i q̃tuor pportiõabilib⁹, sicut se hz añs vni⁹ ad suũ 9ñs itidẽ se hz añs alteri⁹ pportiõis ad 9ñs eiusdẽ, ꝛ 9sup, sic se hz 9ñs porto ad suũ añs, ita se hẽat 9ñs z⁹ ad suũ añs, puta in exẽplo, sic se hz a, ad b, ita se hz c, ad d, q̃ sic se hz b, ad a, ita se hz d, ad c, vt in nũeris, sic se hñt duo ad q̃tuor, ita octo ad sexdecim, igiť sic se hñt q̃tuor ad duo, ita sexdecim ad octo, ꝛ hęc de 9uersa pportionalitate. ¶ Permutata ꝟo quã 9cludimus, sic se hz añs ad añtez, ita 9ñs ad 9ñtez, vt in exemplo, sicut se habet a, ad b, ita c, ad d, ergo sicut se habet a, ad c, ita b, ad d, sicut duo ad q̃tuor, ita octo ad sexdecim, igitur sicut duo ad octo, ita quatuor ad sexdecim. ¶ Coniuncta autem nuncupať, quãz sicut añcedens cũ cõsequente se hz ad 9sequẽs, ita añs cũ cõsequente ad 9sequẽs alterius pportionis se hře 9cludim⁹, vt in exemplo, sicut se hz a, ad b, ita c, ad d, q̃ sicut se hz totuz a, b, ad b, ita se hz totũ c, d, ad d, sicut se hñt duo ad q̃tuor, ita se hñt octo ad sexdecim, igitur sicut se habẽt duo ꝛ quatuor ad quatuor, ita octo ꝛ sexdecim ad sexdecim. ¶ Disiuncta ꝟo ecõuerso dr̃, sicut se hz añs cuz 9ñte ad 9sequens, ita se hz añs cũ 9sequente ad 9sequens, ergo si

Dubium.

Solutio.

Eodẽ mõ fit arg⁹ a 9uersione in syllis negatiuis.

Instãtia Phi in isto.

Solutio.

Quare mior 9uersa syllogisari nequeat.

Epilogus.

Theorema 6 cõmutata 9uersione.

Quid sit conuersa pportio

Quid permutata.

Quid coniuncta.

Quid disiũcta.

cut se habet antecedens ad consequens, ita & alterius proportionis ad consequens antecedens, sicut se habet a/ ad b, ita c/ ad d, igitur sicut se habet a/ ad b, ita c/ ad d, sicut se habet duo & quatuor ad quatuor, ita octo & sexdecim ad sexdecim, ergo sicut se habet duo ad quatuor, ita octo ad sexdecim. ¶ Euersa vero sicut antecedens cum consequente ad consequens, ita antecedens cum consequente ad consequens, ergo sicut antecedens cum consequente ad antecedens, ita antecedens cum consequente ad antecedens alterius proportionis, sicut a/ b/ ad b/ ita c/ d/ ad d, ergo sicut a/ b/ ad a, ita c/ d/ ad c, sic duo & quatuor ad quatuor, ita octo & sexdecim ad sexdecim, ergo sicut duo & quatuor ad duo, ita octo & sexdecim ad octo.

Quid euersa.

¶ Equa autem proportionalitas est proportionum similitudo plurium quantitatum summarum propositarum ad alias secundum eundem numerum in aliqua proportione applicatarum mediorum equali numero remoto, vt in exemplo sint quantitates habentes vnam proportionem a/ b/ c/ duo/ quatuor/ octo, & iterum alie aliam habentes proportionem d/ e/ f/ tria/ sex/ duodecim, tunc ita fiet, sicut se habet a/ ad b, ita d/ ad e, & sicut b/ ad c, ita e/ ad f, ergo sicut se habet a/ ad c, ita d/ ad f, sicut duo ad quatuor, ita tria ad sex, & sicut quatuor ad octo, ita sex ad duodecim, ergo sicut duo ad octo, ita tria ad duodecim. Vi igitur sunt proportionalitatum modi, quibus possumus in proportionibus rationes facere, que plerisque in locis vsu veniunt, & a proposito etiam nostro non multum seiunguntur, licet ergo nonnulli inscribant hoc capitulum περὶ ἐναλλὰξ ἀντιστροφῆς. seu de commutata conuersione, non tamen proprie commutata, sed potius coniuncta dicenda est, fit enim conuersio ista ad similitudinem coniuncte proportionalitatis, quasi enim dicit, sicut se habet a/ ad b, ita c/ ad d, ergo sicut se habent a/ c/ ad aliquod tertium, ita b/ d/ ad idem, sapit tamen & quiddam permutati ratiocinij. Est igitur Theorema propositum, si a/ & b/ conuertantur, & c/ & d, similiter conuertantur, quod si a/ & c/ omni insunt, quod & b/ & d/ omni inerunt, quod monstratur duobus syllogismis, cuicunque inest a/ illi omni inest b, & cuicunque inest c/ illi omni inest d, sed omni enti inest a/ vel c, ergo omni enti inest b/ vel d, & prior quidem syllogismus hunc in modum. Secundus ita construetur, cuicunque inest a/ illi omni inest b, & cuicunque inest c/ illi omni inest d, sed nulli eidem inest a/ & c, ergo nulli eidem inest b/ & d/ nonnulli igitur hunc in modum binos complicant syllogismos. ¶ Alij vero non ostensiuos eos faciant, sed ad impossibile ducentes, & vnum quidem sic, si non est verum quod asserimus d/ inesse omni illi cui non inest b, sit ergo ita, quod aliquod d/ sit b, tunc sic aliquod d/ b, omne b/ a, aliquod d/ a, tunc vlterius/ aliquod d/ a, omne d/ c, aliquod c/ a, quod est impossibile, suppositum namque fuerat a/ c/ esse contradictoria. ¶ Rursus eodem pacto, & per eandem deductionem, possum alium syllogismum ad incommodum deducentem construere monstrantem/ non valere b/ & d/ eidem inesse. Verum deductio ac syllogismus iste non differret a/ supra allato. Satius igitur est, vt dicamus binos syllogismos factos esse non deducentes ad impossibile, sed ad transumptum/ vnum in prima figura, omne b/ a, aliquod d/ b, aliquod d/ a, alterum in tertia, aliquod d/ a, omne d/ c, aliquod c/ a, puta in exemplo/ ponatur a/ ingenitum b/ incorruptibile c/ genitum d/ corruptibile, tunc dico/ si ingenitum & incorruptibile conuertuntur, & similiter genitum & corruptibile, & omne ens/ aut genitum est/ aut ingenitum, quod omne idem aut corruptibile erit, aut incorruptibile, & non simul, quia si non, sit ergo aliquid/ corruptibile simul & incorruptibile, tunc ita ratiocinabimur, aliquod corruptibile incorruptibile, omne incorruptibile ingenitum, aliquod igitur corruptibile ingenitum. Rursus omne corruptibile genitum, aliquod igitur genitum & ingenitum, quod est absurdum.

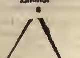
Conuersio de qua hic agit Phi. non proprie commutata, sed coniuncta potius dici debet.

Duas deductiones propositi Theorematis per duos syllogismos ostensiuos.

Deductio eiusdem Theorematis per syllogismum ad impossibile.

¶ Rursus si omni a/ aut b/ & c/ aut d, simul vero non insunt, si conuertuntur a/ & c/ & b/ & d/ conuertentur, si enim b/ non inest, alicui cui d/ planum quod a/ inest, si vero a/ & c. Conuertuntur enim, quare simul a/ & d, hoc autem impossibile. Quasi vero a/ toti b/ & c/ insit & de nullo alio predicetur, insit autem & b/ omni c/ necesse est a/ & b/ conuerti, quoniam enim a/ de solis b/ c/ dicitur, predicatur autem b/ & ipsum de ipso & de c. Planum quod de quibus a/ & b/ dicetur omnibus preterquam de ipso a. Rursus quando a/ & b/ toti insit c. Conuertitur autem c/ cum b/ necesse a/ omni b/ inesse, quoniam enim a/ omni c, c/ vero ipsi b/ eo quod conuertitur/ & a/ omni b/ inerit.

¶ Vere Theorema istud potest dici a commutata conuersione, ferme enim idem est, quod proportionalitas permutata, sicut se habet a/ ad b, ita c/ ad d, ergo sicut se habet a/ ad c, ita b/ ad d. Sit igitur si a/ & b/ sint contradictoria aut contradictorijs equiualentia/ & consimiliter c/ & d, puta in exemplo posito, corruptibile, incorruptibile, genitum, ingenitum, si igitur ita se habuerint, quod a/ & c/ conuertentur, b/ etiam & d/ conuertentur, quod monstratur per impossibile, quemadmodum & superius, si enim b/ non inest alicui cui d. Hoc est si b/ & d/ non conuertuntur/ planum quod a/ inerit, suppositum enim fuerat a/ & b/ esse contradictoria, si vero a/ & c, quoniam ex supposito conuertebantur inter se, hoc autem fieri nequit. Possemus & ex altera parte monstrare, quod a/ & c/ conuerterentur, supposito quod b/ & d/ essent equertibilia. Theorema igitur hoc hunc in modum fit, quemadmodum & in primo de celo quodammodo facit Aristoteles. ¶ Sunt tamen qui hoc non solum in contradictorijs fieri posse dicant, sed etiam in correlatiuis, que primo & per se sunt relatiua, vnde inquiunt si a/ & b/ correlatiua fuerint, & c/ & d/ consimiliter, & a/ & c/ idem extiterint quod b/ & d/ idem erunt, atque hi quidem hunc in modum, nec fortasse iniuria, si quidem absurdum est, aliquid primo & per se ad plura referri, quoniam ex hoc sequeretur/ vnum & idem habere plures essentias ac definitiones, quod fieri negat. Sed de his alias. ¶ Quarto vero a/ toti b/ & c. ¶ Aliud Theorema tradit valde

pulchrum atque admirandum inquit Philoponus/ & ait, si a/ predicetur de omni b/ & c/ solis, ita quod de nullo alio predicetur, & b/ etiam insit omni c/ tanquam subiecto, necesse est a/ & b/ conuerti inter se, quod ita monstratur, nam a/ de solis b/ c/ predicatur, & b/ etiam consimiliter, ergo conuertuntur inter se, si enim b/ de ipsomet b/ predicatur & insuper de c, igitur de omnibus predicatur, de quibus a/ dicitur, preterquam quod fortasse non dicetur de ipso a. ¶ Sed dubitaret non immerito quispiam, si a/ & b/ conuertuntur, quid prohibet, quod b/ de ipso quoque a/ predicetur: neque enim absurdum conuertibile predicari de conuertibili. ¶ Respondeo verum quidem esse b/ de ipso a/ predicari, non tamen hoc supponi in exemplo, que enim supponuntur in monstratione ista hec tamen sunt a/ predicari de solis b/ c/, & b/ de c/ etiam dici. Alexander tamen dubitat de hoc dicto, & quasi mendum in contextu esse asserit ingens melius esse/

Theorema a commutata conuersione quod fit in contradictorijs.

Theorema hoc dicunt fieri et in correlatiuis primo asserit aliquis.

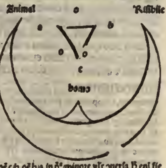
Aliud Theorema quod potest hac figura tribus terminis declarari.

Dubium.

Solutio.

Alius Theorema conversum precedentis et fit in 3° hoc modo.

lius esset si ita se haberet, et b dicetur omnibus et de ipso a. [Rursus quando a et b.] Aliud Theorema et est quasi precedens conversum, si a et b termini insunt omni c, et c et b convertuntur, necesse est a inesse omni b, fit enim primus syllogismus in tertia figura, mox in prima, in tertia

sic, omne c a, omne c b, omne b a, in prima minore vero conversa, hoc enim fieri potest in terminis convertibilibus, et hoc est quod voluit Philosophus dum inquit, c vero ipsi b eo quod convertitur. ¶ Atque haec de commutata conversione pertractata sufficiant, satis enim fuit modos omnes ratiocinandi a propositione exposuisse, atque insuper rationem ascripsisse, cur commutata conversio nuncupetur, declarasseque etiam quo pacto syllogismi in monstratione primi efficiantur Theorematis, quoque 2m Theorema non in solis contradictoriis exerceri possit, sed etiam in correlativis, atque insuper soluta dubitatione contra 3m Theorema. Sed his explicitis ad reliqua transeamus.

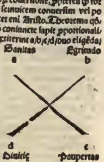
Epilogus eorum quae dicta sunt de commutata conversione.

¶ DE MVTVA OPPOSITORVM CONVERSIONE.

Quando autem duobus existentibus, ut a, eligibilius sit quam b, quae sunt opposita, et d quam c. Consimiliter, si eligibiliora, a c quam b d, a eligibilius quam d. Similiter enim sequendum a et fugiendum b, opposita namque et c ipsi d, nam et haec opponuntur, si igitur a ipsi d similiter eligendum, et b ipsi c fugiendum, utrumque enim utrique similiter fugiendum sequendo, quare et ambo a c ipsis b d, quoniam autem magis non possunt similiter, namque b d similiter erant, si vero d quam a eligibilius, et b quam c minus fugiendum, nam minus minori opponitur, eligibilius autem maius bonum et minus malum quam minus bonum et maius malum, et totum ergo b d eligibilius quam a c, sed nunc non est, a igitur eligibilius quam d et c, itaque quam b minus fugiendum, si ergo eligeret omnis amans secundum amorem a sic se habere ut gratificetur et non gratificari in quo c aut gratificari in quo d et non talem esse ut gratificetur in quo b, planum quod a talem esse eligibilius est, quam gratificari. Amari igitur coitu eligibilius secundum amorem, amor igitur magis est amicitiae quam ipsius coitus, quod si magis huius et finis hoc, coire igitur aut non est penitus, aut eius quod est amari gratia, namque et alii affectus et artes sic. Quomodo igitur se habent termini secundum conversiones et eo quod magis fugiendi vel eligibiliores, sint manifestum.

Inscribitur caput hoc a nonnullis de mutua oppositorum conversione, propterea quod fortasse traditur quomodo opposita se invicem conversim vel potius mutuo consequantur, docet enim Aristo. Theorema quoddam, quod naturam quodammodo continentiae sapit proportionalitatis inquiens, si quatuor extiterint a b c d duo eligenda et totidem fugienda, et a eligendum sanitas b fugiendum egritudo, et iterum d eligendum, divitiae, et c fugiendum paupertas, si inquam quatuor haec sic se habeant et a c simul eligibiliora fuerint quam b d, a quoque per se sumptum eligibilius erit quam d, puta in exemplo, si sanitas et paupertas magis eligenda quam divitiae et egritudo, planum quod sanitas divitiis eligibilior.

Theorema de mutua oppositorum conversione.

[Similiter enim sequendum a.] Monstrat quod proposuerat, namque inquit si a sit sequendum, quemadmodum b fugiendum, quia sunt opposita, et c similiter fugiendum, velut et d sequendum, quoniam et haec opponantur, si a non est magis eligendum quam d, sed similiter, et b etiam similiter fugiendum, quemadmodum c, namque utrumque fugiendum dicitur ad similitudinem et imaginem sequendi, quare sequitur ambo a c, similiter eligenda esse, sicut b d, quod ex supposito falsum. ergo si a c eligibilius quam b d, a eligibilius erit quam d. [Si vero d quam a eligibilius.] Quaesitum monstrandum erat, si a c eligibiliora essent, quam b d quod a eligibilius foret quam d, hoc autem hunc in modum ostendebatur, quasi per impossibile, si enim a non est eligibilius, sit ergo aut aeque eligibile, aut minus, quod igitur aeque eligibile esse non possit iam fuit demonstratum, nunc autem et alteram partem ostendit, quod videlicet a non sit minus eligibile quam d, et inquit, si d esset eligibilius quam a, sequeretur quod b esset minus fugiendum quam c, quoniam enim a et b opponuntur, et a sit minus eligendum sequitur quod b erit minus fugiendum, propterea quod minus fugiendum opponitur minus eligendo, sed magis bonum et minus malum eligibilius quam minus bonum et magis malum, ergo totum b d eligibilius erit quam totum a c, quod est contra suppositum, quoniam igitur a neque aeque eligendum neque minus sit quam d, sequitur quod magis erit eligendum, et ex alia parte c erit minus fugiendum quam b, quoniam minus eligendo minus fugiendum opponitur. ¶ Sed dubitatur an magis eligendo magis fugiendum opponatur et minus fugiendum minus eligendo, hoc enim falsum esse videtur, namque bene vivere magis eligendum quam vivere, et tamen non bene vivere non est magis fugiendum quam non vivere. Rursus perfecte bonum est magis eligendum quam bonum, et tamen non perfecte bonum non est magis fugiendum quam non bonum. Praeterea inquit in 6° topicorum Arist. Euexia est magis eligendum quam sanitas, et tamen cachexia seu mala habitudo non est magis fugiendum quam egritudo.

Dubium contra regulam ab Aristotele traditam.

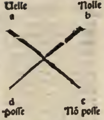
¶ Respondemus, quemadmodum inquit Divus Albertus, illa esse intelligenda ubi unum non sit aut pars aut species alterius, vel melius ut in topicis ait Arist. ubi unum non conferat alteri, et ex hoc facillime solvuntur omnes instantiae. [Si igitur eligeret omnis amans.] Rem maximam inquit Philoponus ex proposito Theoremate monstrat Aristoteles, quae contra opinionem est ferme omnium, pauci enim sunt, qui his temporibus non arbitrentur amorem esse propter coitum, ipse vero totum oppositum monstrat quatuor accipiens opposita, duo secundum electionem, velle, nolle, et totidem secundum actionem, posse et non posse, unde quoniam in amore eligibilius est velle amantibus morem gerere et non posse quam posse et nolle, igitur et minus fugiendum, non posse et velle quam nolle et posse, quare et velle simpliciter eligibilius quam posse, quare amicitia ac benevolentia eligibilior quam coitus. ¶ Hoc autem pendet ex Platonis convivio, ubi eos damnat, qui finem amo-

Solutio.

Non pulchram rem quam ex praedicta regula Aristo. elicit de eligendis.

Ex Platonis sentia concubitum nō eē amoris finem.

ris concubitum esse arbitrātur, sit ergo a/velle morem gerere b/nolle d/morē gerere c/non gerere morem. In amore igitur eligibilius amatum, velle morem gerere & tamē non gerere/q̄ morē gerere & nolle, ergo velle morez gerere est in amore eligibilius q̄ morem gerere, a. vz. q̄ d, q̄re amor magis ē amicitiç gratia/q̄ coeūdi, & ppterea coitus non est amoris finis, sed amicitiq potius ac benevolentię, sic eniz & in alijs affectibus omnibus atq artibus dicere consuevimus illum esse finem cuius gratia alia fiunt, veluti in domo edificanda non est finis lapides congerere & cōgregare, sed domo extructa ab imbrib⁹ atq çstibus defendi, quare coitus aut omnino ad amorez non pertinet, aut si pertinet/amicitię ac benevolentię gratia fit.

Dubium.

¶ Sed dubitāt hoc in loco nōnulli cur quum plures alij loci sint ab eligendo & fugiendo deducti, velut in topicis traditur, cur inq̄ de hoc tm̄ impñentia sermo factus sit.

Solo Alu. Rosa.

¶ Rñdemus, quēadmodū & Aluli dus Rosadis ingt, q̄ de hoc loco magis facta fuit mentio hoc in volumine q̄ de alijs, quoniaz magis attinebat ad naturam simplicis syllogismi, de quo hoc in libro ptractatur. [Qūo igitur se habent termini.] Brevibus ea concludit, quç de cōmutata cōversione, quçq de mutua oppositoꝝ ɔversione superius fuere determinata.

¶ Qm̄ aūt nō soluz dialectici & demōstrativi sylli per pdictas efficiunt figuras, sed & rhetorici & simplr q̄cūq fides, & fm q̄cūq methodū nūc vtiq dicēdum esset, oia eni credimus aut per syllm aut ex inductione.

¶ Transitionē facit ad ea, q̄ dicturus est, & ingt/posteaq̄ pertractavimus de dialecticis ac demonstrativis ratiocinijs quomodo formam habeant syllogisticam, deinceps videndum erit, quonam pacto rhetoricç quoq rationes & simpliciter fm vnāquāq artem ac methodum cōstrui possint argumenta, quç quoniam naturam quodāmodo sapiūt syllogismi ppterea de his etiam impñentia sermo faciendus est, nāq si alicui fidem adhibemus, aut h ppter syllogismū facimus, aut pp inductionem. ¶ De inductione igitur atq alijs arguendi modis tractaturi breui pus ea repetemus, q̄ de mutua oppositoꝝ ɔversiōe dicta sunt. Primaz igiť rationē ascripsimus cur mutua oppositorum conversio nūcupetur, mox & contextus enarrantes instantias solvimus de magis eligendi, magisq fugiendi oppositionibus, asseruimusq ex Platonis sententia coitum non eē amoris finem, ac demū causam assignavimus, cur de hoc tm̄ loco ab eligendo & fugiēdo sermonem hoc in volumine fecerit Aristoteles. His expeditis ad ea/quç de inductione dicunť trāseamus.

¶ DE INDVCTIONE.

Inductio igitur est, & ex inductione syllogismus, alterum extremuz medio ratiocinari per alteruz, veluti si ipsorum a/c/mediū sit b/per c/monstrare a/inexistens ipsi b, sic enim facimus inductiones, vt sit a/longevum, in quo autez b/bilem non habens, in quo vo c/singulare longevum, sicut homo & equus & mulus, a/igiť inest toti c, omne eni c/longevum, sed & b/bilem non habens/inest omni c. Si igitur convertitur c/cum b/& non excedit medium, necesse est a/inesse ipsi b, monstratum nāq fuit prius, si duo quçdam eidem insint, & ad alterum ipsorum convertatur extremum/q̄ convertenti & alterum pdicatorum inerit.

Annectuntur etiam syllogismo ac eiusdez naturaz cōsequūtur inductio atq exemplum, & propterea de his iam pertractare incipit Aristoteles, primum autem de inductione sermonem facit, quum hçc ad logicam attinet/illud vo ad oratorem.

Duo sūt logici istrūta sylls & iductio pmo topicoꝝ.

¶ Duo nāq sunt logici instrumēta, syllogismus atq inductio. De syllogismo igitur hucusq satis disputatū fuit, abhinc vo de inductione peragendum erit, ac de inductione non simpliciter, sed vt naturam assequitur syllogisticam, & ad syllogismum quodāmodo reducitur, sic eniz ad hoc attinet volumen, aliter enim & demōstrator & dialecticus de ista sermonem faciunt.

Quid sit inductio.

¶ Est itaq inductio, vt in topicis inquit Aristoteles & Divus quoq Severinus astipulatur/a particularibus ad vniversalis pgressio. Vel vt ait Abunaçar Alpharabius sextodecimo capite/libri de syllogismo, inductio est inquisitio ex particularibus sub aliquo contentis vniversali ad declarādū iudicium, quo super re illa iudicemus in affirmatiōe aut negatione. Hçc ille, vbi simul & definivit & distinxit inductionem in affirmativam & negativam.

Alu. Ros. di stinguit inductionē in dialecticā & dmōstrativaz.

Inductio alia cathegorica/alia hypothetica.

¶ Sunt tamē & alij quidam, quemadmodūz Aluli dus Rosadisq hanc distinguunt/in demonstrativam/dialecticaz/ac sophisticam. ¶ Nos vo addimus/q̄ omnes distinctiones/q̄ syllogismo ascripte fuerunt, possunt & inductione assignari, vnde dicimus inductionuz alias cathegoricas seu prçdicativas esse, alias hypotheticas vel suppositorias, & pdicativarum, alias demonstrativas, alias dialecticas, sophisticas alias, atq iterum istarum omnium, alias affirmativas, alias negativas.

Inductio cathegorica.

¶ Inductio igitur cathegorica est quum nulla prçmissa suppositione a particularibus ad vniversalis monstranda procedimus, Hçc autem ita facienda, vt primuz ab vniversalioribus exordiuz sumať, deinde ad particulariora fiat descensus, veluti in exemplo si per inductionem monstrandum sit oppositoꝝ eandem esse disciplinam, primo arguamus hunc in moduz/contrariorum est eadem disciplina/& contradictorioꝝ/& ad aliquid/& privativorum, igitur omnium contrarioꝝ est eadem disciplina. Deinde descendendam ad particularia contraria, & itidem in reliquis oppositionum generibus, & ita quidez prçdicativa efficiť inductio.

Induc⁹ suppositoria.

¶ Suppositoria vo fit, quū ex aliqua suppositione inducimus, puta/in exemplo, suppono si anima hominis sit imortalis q̄ omnis anima sit imortalis, deinde arguamus animam hominis imortalem esse, quo monstrato statiz concedet adversarius omnem animam imortalem eē, & suppositoria quidem inductio hunc in modum.

Inductio demōstrativa.

¶ Demonstrativa vo/quū sit essentialis habitudo pdicati ad subiectum, & est ea/qua consuevimus monstrare pacto aliquo primas propositiōes, & in hac inquit Aluli dus Rosadis non est necessarium, vt discurramus per omnia particularia, quoniam iudicium vniversale non acquiritur nisi post maximam considerationem de plurib⁹ individuis. Ego autē dico tūc maxime demōstrativā fieri inductionem, quū & prçdicatū essentialē habeat habitudinem ad subiecz, & omnia etiaz particularia cōnumeranť, sic eni &

maiorem

maiorem hꝫ necessitatē, ꝛ demōstrationē etiam maiorez. Nisi fortasse seq vellemus opionē Abunasaris Alpharaby q in lib° suo dialectices post diuisionē īductiōis in dialecticā ꝛ speculatiuā. Dialectica īqt est q̄ adducit ad mōstrādā ac ṽificādā ꝓpōnē vlem, ac ipsi° ꝓbabilitatē. Demōstratiua ṽo est q̄ adducit nos ad itelligēdā ꝓpositionē vlez, nō aūt verificādā aut mōstrandā, qm̄ veritas ꝓpōnis demratiue nō est ex inductiōe, sꝫ ex eo qḋ in oia ꝯsistit, ꝛ h̄ fortasse est qḋ voluit Aristo. Ro. ⁋ Dialectica ṽo iductio, fit quū nō est ꝑdicati ad subiectū ēentialis habitudo, neq̄ oia ēt ƒm veritatez particularia cōnumerant, sed ƒm opionē. ⁋ Sophistica aūt dī, quū nō vera, sꝫ apparentia pticularia cōnumerant. ⁋ Sꝫ q̄reret nō imerito q̄spiaz, quū singularia sint ifinita, q fieri possit, vt oia cōnumerent. ⁋ Respōdent nōnulli, quū ad singularia deuenimus nō amplius fieri posse demonstratiuā inductionē, in q̄ iducunt oia ƒm veritatē, sꝫ dialecticā, in qua cēsent ƒꝫ opionē. ⁋ Rñdēt aliq negātes idiuidua ƒꝫ numerū ifinita eē, si eni hoc foret, nō possent aliqb° aliis addītis pacto aliquo augeri, qḋ tñ ꝯfesso est falsum, ꝛ quāz dī indiuidua ifinita eē, id voluīt intelligi, idiuidua ƒm numerū eē indeterminata, ꝓpterea q per ꝯtinuā ḡnationē ꝛ corruptionē augent ac minuit indiuiduoꝝ nūs. ⁋ Aliq aliter ēt dicūt non oportere sigillatiz vnūq̄dq̄ nominari idiuiduū, vel spēz q̄scūq̄z, sꝫ qbusdam noiatiz explicitis, turmatiz reliq̄ postea cōnumeranda eē, veluti in ex° ois equus inferiorē mouet maxillaz, ꝛ ois hō ꝛ ois bos ꝛ ois mulus, ꝛ sic de singulis, vel sic de aliis, igit oē aial īferiorem mouet maxillā. ⁋ Sꝫ ꝯ h̄ dicūt nōnulli nō eē monstrationis genus h̄ sanuz ac legitimū, sed fieri potius petitionē eius, qḋ in ṗncipio, quū eniz in mōstratiōe q̄cūq̄z aīs notius sit, vel saltez esse debeat ipso ꝯñte, seq̄t inductionis modū illū nihil penitus arguere, eque enī ignotū q aliis aialibus verum sit ꝑdicatū illḋ inesse, queadmodū ꝛ oib°. ⁋ Ad h̄ rñdemus falsuz eē, qḋ asserūt, sꝫ eniz fortasse particula illa sit eque ignota, non tñ ꝓpterea totuz aīs, ꝛ ex hoc nō sequit fieri petitionē eius, qḋ in ṗn°. ⁋ Sed adhuc scitaret nō imerito q̄spiam, de qua iductione sit impñtis apud Aristo. sermo. ⁋ Ad h̄ dicimus, de inductione hoc in loco ptractari vt a demōstratiua ꝛ dialectica abstrahit, queadmoduz de syllo supius ēt egimus, vel poti° dōm de inductiōe hic orōnē fieri, nō vt iductio est, ꝛ alius a syllo arguēdi modus, sed magis de iductiuo syllo, atq̄ vt iductio ad rōcinū regulā ac formaz reducet. ⁋ Verū his pactis ad ꝯtext° expōnē iā veniamus, ait igit q iductio, vel potius iductiu° syllūs est, quāz rōcinamur vnā extremitatē de medio termio ꝑ alteram extremitatez, veluti in exēplo sit maior extremitas a, minor c, medius b, si mōstraremus a, inesse c, ꝑ b, medium, syllm vtiq̄z legitime construeremus, sinautē a, de b, argueremus ꝑ c, iductionē magis aut iductiuuz syllm facere diceremur, vt in exemplo sit a, maior extremitas longeuū b, bilē nō hñs c, singularia lōgeua, puta, hō, equus, ꝛ mulus, ois hō equus, ꝛ mulus est lōgeuū, ꝛ ois homo, ꝛ equus ꝛ mulus est bilē nō hñs, igitur oē bilē nō hñs est longeuum. Fit igit syllūs inductiuus in tertia figura vlez affirmatiuā colligens ꝯñem, qḋ fieri legitime pōt, quāz termini sunt equiuertibiles, nāq̄z ꝛ supius dicebam°, qm̄ a, ꝛ b, inerēt omni c, ꝛ c, cum b, conuerteret, q ꝛ a omni b, ex necessitate ineret, qḋ planius ēt fiet, si minor vlr cōuertatur, sic eniz fiet syllūs in primo indemonstrabili.

Induc̄tio sophistica.

Dub^m quō in inducēdo oia singlaria enūmerent: quāz sint ifinita.

Solō q i dialectica sola sūnant infinita nō in demonstratiua.

Alia solō q̄mō possit intelligi indiuidua eē ifinita.

Alia solō q nō explicent sigillatim oia indiuidua.

Cōtra vlrimā solonē istā q iductio petat ṗncipiū.

Solō q iductio petit qm̄ nō est ignotū totum aīs.

Dubiuz.

Solutio.

Quō fiat syllogismus inductiuus.

Pli. xi. nālis hist. cap. 37.

⁋ Oportet autem intelligere c, ex oibus singularibus compositū, inductio eniz per omnia. Est autē talis syllūs prime ꝛ imediate ꝓpositionis, quoruz nāq̄z est mediū per mediū syllogismus, quoꝝ ṽo non est, per inductionez, ꝛ quodāmō opponit inductio syllo, hic eniz per medium extremuz tertio mōstrat, illa aūt per tertium extremum medio, natura igitur prior ꝛ notior per medium syllogismus, nobis ṽo notior qui per inductionem.

⁋ Opꝫ īqt vt c, mediū iductiui sylli itelligam° cōpositū esse ex oibus singularib° aut spēb°, qm̄ inductio fit ꝑ oia particularia enumerata, aut ƒm veritatez aut ƒm opiniones. ⁋ Sꝫ querūt hoc in loco nōnulli an singularia hec enumeranda sint disiunctiue an copulatiue. ⁋ Et tādez asserūt q disiunctiue, ꝓpea q taliter sub medio cōtinentur, ego autez secus dico, ꝛ copulatiue recēsenda esse ꝛ copulatiue etiaz sub medio cōtineri, nō enim plura particularia vle cōstituūt, nisi simul iūcta. Preterea ipse quoq̄z Aristo. ea copulatiue enumerat inquiens, hō ꝛ equus ꝛ mulus. ⁋ Est aūt talis syllūs, ⁋ Vult dīam ponere iter iductionez siue inductiuū syllm ꝛ syllm simpliciter rectuz ꝛ ait, q syllo iductiuo mōstrant ṗme atq̄z imediate ꝓpōnes, recto aūt rōcinio mediate. ⁋ Sꝫ q̄reret aliq̄s, si ꝓpōnes imediate sunt ꝑ se note, vt in posteriorib° dī, cur ḡ asserit Arist. eas argui ꝑ iductionē. ⁋ Dicimus ꝓpōnes qdez imediatas nō hēc mediū ꝑ qḋ possint dōm ratiōe aut syllo cōprobari, aliq̄ñ tñ ita se hēc, vt modicula q̄dā egeāt declaratiōe, ꝛ tūc iductiōe coarguunt, vel ēt diuisiōe, ꝛ h̄ ē qḋ in primū de celo dixerat Aluidus Rosadis diuisiōe atq̄z iductiōe vtēdū eē ad declarādū ea, q̄ sunt latētiora ṗmis cognitiōib°, ꝛ aptiora ṗmis qōnib°. ⁋ Et quodāmō opponit. ⁋ Scḋa dīa, qua dīt iductiuus syllūs a syllo simplr recto, nāq̄z īqt iductiu° syllūs opponit q̄dāmō syllo vere arguēti, ꝓpea q hic ꝑ veruz mediū ꝛ noti° ꝛ ṗus nāmōstrat mai° extremū de miori, ille aūt ꝑ id, qḋ ƒm nāz debēt eē mior extremitas ꝯcludit maiorē iceē medio, extremū enī κατ' ἐξοχὴν vocat maiorē extremitatem. ⁋ Nā igit prior. ⁋ Tertia dīa iter iductiuū syllm ac simplr rectū, qm̄ h̄ pōr ac notior ƒꝫ nāz ē, quū ab vlib° notioribus ƒm nāz tēdat ad pticularia, ille aūt nobis notior, qz a singularib° nobis notiorib° argumētū ṗn^m sumit, ꝛ h̄ ē qḋ in topicis ēt dixit Arist. est aūt iductio verisilior ꝛ palā ꝛ ƒꝫ sensum notior ꝛ plurib° cōis, syllūs aūt violētior, vel ꝛ ad cōtradicendū efficacior, ꝛ ꝓpea in octauo quoq̄z topicoꝝ ait idez. Vtendū eē in disputādo syllo qdem ad dialecticos magis q̄ȝ ad plures. Inductiōe autez eōtrā ad plures magis. Atq̄z hec de iductione seu iductiuo syllo. ⁋ Ceterū pre oib° notādū q plerūq̄z maxie fiūt deceptiones, q̄ ex inductiōe originē atq̄z cām hñt, ꝛ ṗsertiz circa negatiuā iductionē, vt in exēplo, ṗma gutta non cauat lapidem nec 2° nec 3° nec 4°, ꝛ sic de aliqs oib°. ḡ nulla cauat, ꝛ ꝓpterea nō fuit eōcauitas isti lapidis a guttis facta, qḋ est falsuz, has aūt obratiocinationes vocabāt antiq, referēte Simplicio in Theta nālis audit° Soritas, q̄si ƒmōes coacervatorios. ⁋ Sꝫ his explicitis iā breuib° cōcludamus, q̄ de iductiuo disputauim° syllo. Primū igit rō assignata fuit, cur primū de iductiōe q̄ȝ de exēplo ptractauerit, deinceps declaratū fuit, quot iductiōis spēs, soluta insuꝑ dubitatione quō idiuidua oia cōnūerari possint, quō aūs in iductiōe sit noti° ꝯñte, de q̄ iductiōe sit ƒmo. Hoc ī volumine, an copulatiue, an ṽo disiūctiue pticularia in iductione cōnumeranda sint, quō prima ṗn° ac ꝓpōnes imediate per inductionez mōstrent, ac demuz quonā pacto deceptiones ac Sorite fiant ƒm inductiones. Sed his in medium allatis iam de exemplo agamus.

Dubium.

Solutio.

Dīa iter syllogismū iductiuuz ꝛ syllūz simplr.

Dubium.

Solutio.

Immediate ꝓpōnes qm̄ ꝑ iductiones aut diuisionē declarant h° re li ꝛ 2° phyſi.

Scḋa dīa.

Extremū vocat maior extremitas ꝑ excellentiam.

Nō deceptiones q̄ fiūt circa negatiuā inductionem.

¶ De exemplo.

Sed exēplū est qñ extremuz medio inexistēs mōstratū fuerit p sīle tertio: opz aūt mediū tertio ⁊ primum sīli notius eē inexīs, vt sit a/maluz, b/cōtra cōfines bellū īferre, in quo c/Athenienses ꝯ Thebanos, in quo autez d/Thebanos cōtra Phocenses. Si itaqz velimus mōstrare ꝙ bellū gerere cum Thebanis est maluz, accipiēdū ꝙ cōtra ꝯfines bellū gerere est malū, huius aūt fides ex sīlibus, vt qm̄ Thebanis, qḋ cōtra Phocenses. Quia igit̄ malum est/qḋ cōtra ꝯfines, qḋ ꝟo cōtra Thebanos ꝯ confines est, planū ꝙ ꝯ Thebanos bellum gerere maluz, manifestum itaqz ꝙ b/ipsi c/⁊ ipsi d/inest, ambo enim sunt/ꝯ cōfines belluz inferre: ⁊ ꝙ a/ipsi d. Thebanis enī nō contulit bellum ꝯ Phocēses: ꝙ aūt a/ipsi b/inest p d/monstrabitur. Eodē autez mō si per plura similia fides fiat mediȷ̄ ad extremum.

Nota dr̄iam inter dialecticā ⁊ rhetoricam ex Zenone stoico.

Non iniuria Zeno stoicus logicam pugno, rhetoricen ꝟo palme dilatate assimilare consueuerat, qm̄ logica quasi oratorię pn̄ᵐ ac fundamētū existit, q̄re ⁊ Arist. in pn̄ᵒ sue rhetoricę, hanc appellat ἀντίστροφον et παραφυές, qḋdā dialectice, qḋ quuz ita sit, in h quoqz volumie phs posteaq̄ de monstrationibus oībus logicis disseruit, vult impr̄itia ⁊ oratorias argumētatiōes in mediū exponēdas pponere, h est de enthymemate atqz exēplo, ꝯsentaneū aūt fuerat p̄us de enthymemate, postea de exēplo sermonē facere, sed qm̄ vt ingt alibi phs, enthymema est rhetoricus syllo͡s, ⁊ exemplū iductio rhetorica, quū paulo antea de iductiōe ptractatū fuerit, nō ab re extitit exēplū iductiōi annectere, vt ex supioribus quę de exēplo dicerent̄ planiora eēnt. Cęterz vt gd exēplū, quotqz exēpli spēs sint exactius possimus intelligere, nō ab re fuerit/oīonez aliquātisper ptrahere, cōplura ex diuersis locis antiquoꝝ in medium afferētē.

Quid sit exēplū vt Abumaçar Alpharabius.

¶ Exēplū itaqz referēte Abumaçare Alpharabio, est translatio iudicii a pticulari ad pticulare sīle ipsi in tēpore, in quo est inuentio in vno ipsoꝝ nota. Uel vt ingt Diuus Seuerinus. Exēplū est/qḋ per pticulare ppositū particulare qḋdaz ꝯtendit ostendi. ¶ Uel alr̄, vt inquit

Quid exēplū ab Aristotele in rhetori.

Spēs exēpli

Aristo. in rhetorica sua s̄m antiquoꝝ p̄cepta. Exēplū est actiōes sīles aut ꝯtrię ijs, quę nūc a nobis dicunt̄. ¶ Sūt aūt eodez referente exemploꝝ spēs duę, vna s̄m quā res antea actas dicimᵘ/altera s̄m quā ipsi fingimᵘ, ⁊ h diuidit̄ ἐις παραβολὴν καί λόγον. h est collationē ac fabulā. Exēpli ꝟo spēs prior talis est, puta/nō sunt ꝯcedende custodię Dionysio, qm̄ ⁊ Pisistratus bis acceptis tyrānidē occupauit. Collatio autē hunc in modū fit, quēadmoduz agricole cuz maximo labore ⁊ agros excolunt ⁊ semia in terraz pijciūt, fructus ꝟo non sine magna letitia ac voluptate colligūt, eodē pacto ⁊ doctrinā sequētes cuz labore maximo gloriā, quę inde venit/conant̄ adipisci. Exēpluz autē p fabulā tale est, quū enī milites eligere decreuissent Phalarin Imereoꝝ Imperatorez Stesichorus in hunc sermonez post multa ꝓtulit ingens, quū equus oliz optimū pratū depasceret̄, accedēs ceruus totū ferme pascuū cursitando dissipauit, qḋ vidēs equus ⁊ egre ferēs consuluit hoiez an ipsius auxilio posset de ceruo vindictaz sumere, qḋ asserēte hoie, si frenū ac sellā suscepisset, quū de ceruo vlcisci pperat/ipse in seruitutez redactus est. Qua de re ⁊ vos milites cauete ne dū vidictā sumere de aliis vultis īperatore electo, ipsi in s̄uitutē redigamini.

Altera diuisio exēploꝝ.

¶ Est ⁊ altera exēploꝝ distictio, quā idē Aristo. in altera rhetorica facit dicēs, aliqḋ eē s̄m rōnē, qḋ ad suadēdū fac̄/aliḋ sine rōne, qḋ dissuasionez operat̄, ⁊ hęc qdez atqz alia cōplura de exēplo Arist.

Dr̄ia inter exēplū ⁊ collationem.

¶ Sūt tn̄ q inter exēpluz ac collationez seu παραβολὴν nō paruā eē velint dr̄iaz, quēadmodum Daphines rhetor. Differt ingt collatio ab exēplo, qm̄ collatio ab inanimatis vel aīalibus irrōnabilibᵘ accipitur, exēpla ꝟo a rebᵘ gestis vel psonis assumūtur, ⁊ addit ꝙ exēplorum loci sunt, a ꝯrio/a maiori ⁊ a minori.

Exēplorum loci.

¶ Minutianus ꝟo aliter horū dr̄ias d̄scribit ingens ad ꝟbū. Differunt collationes ab exēplis, qm̄ exēpla ex historia accipiunt̄, collationes aūt sine historia ⁊ indeterminate ex rebᵘ gestis, εἰκὼν ꝟo aūt seu imago, idē qdem est collationi, euidētiorē autē oīonez facit, h ille.

εἰκὼν qd sit

¶ Sūt tn̄ q εἰκόνα ad metaphoram potiᵘ accedere dicāt q̄ȝ ad exēpluz, quēadmodū Arist. in rhetorica sua. Sunt ⁊ alij qui alias inter exēplū ac collationē dr̄ias ponant dicētes/collationez accipi ab ijs, quę sepe fiunt, exēplū ab ijs/quę semel, aut qm̄ h per psonā/illa p actionē itroducit̄. Cęterū hęc magis ad oratorez seu rhetorē attinēt, nr̄a ꝟo interest impr̄itia mōstrare quō exēplū nām sapiat syllogisticā, ⁊ quō, vt ita dicā/exēplariᵘ cōstruat̄ syllo͡s, vel potius sylli, nāqz vt ingt Abumaçar Alpharabius exēplū potentiaz hz duoꝝ sylloꝝ in figura p̄ma.

Exēplum hȝ potentiam duoꝝ syllo͡ꝝ in prima figura.

Quid sit exēplū vel exemplarius syllo͡s s̄m Aristo.

¶ Est igit̄ exempluz/seu exēplarius syllo͡s ingt Arist. qñ maiorē extremitatē monstramus de medio nō amplius p tertiuz ac minus extremū, sed p aliud aliqd tertio sīle, opz aūt notius eē mediū inesse minori extremo, q̄ȝ subaudias maius medio, ⁊ rursus p̄muz h est maiorē extremitatē ineē sīli tertio, q̄ȝ supple/mediuz miori, vt in exēplo si vellemus ꝯstruere simpliciter rectuz syll̄m, sit a/maior extremitas malū b/contra cōfines bellū īferre, medium c/Athenienses ꝯ Thebanos, mior d/Thebanos ꝯ Phocēses sīle minori, est igit̄ notius, ꝙ Athenienses iferre bellū cōtra Thebanos sit ꝯ cōfines iferre belluz, q̄ȝ ꝙ Athenienses ꝯ Thebanos iferre belluz sit malū, ⁊ adhuc ex historia notius est ꝙ Thebanos ꝯ Phocēses belluz itulisse fuit malū. Si igit̄ animus sit mōstrare, ꝙ malū est Athenienses iacipe bellum cōtra Thebanos, prius faciemus rectū syll̄m hūc in moduz. Cōtra cōfines bellū gerere est malū, sed Athenienses bellū gerere cōtra Thebanos est ꝯ cōfines bellum gerere. Athenienses igit̄ ꝯ Thebanos bellū gerere est maluz, deinde mōstremus maiorē huiᵘ rōnis, quę ⁊ syllo͡s ⁊ vere syllo͡s est p sīle minori extremo hūc in modū. Thebanos cōtra Phocēses belluz itulisse fuit malū, sed h fuit ꝯ ꝯfines iferre bellum. g cōtra ꝯfines iferre belluz fuit malū.

Nō de syllo exēplari qōo fit in p̄ᵃ ⁊ 3ᵃ

¶ Sciās aūt ꝙ lz rōnes iste ambe tandē reducantur ad p̄maz figurā, prior tn̄ acta sit in p̄ᵃ, 2ᵃ ꝟo p̄ in 3ᵃ, deide minore conuersa in primā reuocat̄, ⁊ lz rō hęc videat̄ syllogistica ⁊ in figura disposita s̄m legitimaz cōplicatiōez, nō tn̄ ita est, nāqz scḋa rō, quę pprie exēpluz est nō habz syllogisticas cōditiones, quū sit ex vtrisqz pticularibᵘ, p̄terea nō poterit in tertia vl̄iter affirmatiua concludi, nisi minor ⁊ vl̄is sit ⁊ vl̄r etiā cōuertat̄ s̄m termios ęquiuertibiles, quēadmodū ex supioribus planuz est. [Manifestū itaqz.] Hoc est/qḋ supius dixerat ⁊ nos exposuimus, opz autē mediū tertio ⁊ primū sīli notius eē inexīs. [Eodē autez mō.] Nō solū ingt exēpluz ꝯstituere possumus per vnicū sīle tertio, sed p plura etiā, ⁊ mōstrare maiorē extremitatez de medio per plura, dico nō p oīa, qm̄ si oīa acciperent̄ nō ampliᵘ exēplū, sed inductio vocaretur.

¶ Planum

¶ Planū igiť ꝙ exēpluʒ est, neq̄ vt ps ad totum, neq̄ vt totuʒ ad pte͂, sed vt ps ad pte͂, q̄ñ ambo sub eodeʒ sint, notū ꝟo alterū. Et differt ab iductiōe, q̄m hec ex oibus idiuiduis, extremuʒ mōstrabat inesse medio, ⁊ ad extremum non coaptabat syllm, illud auteʒ ⁊ coaptat ⁊ non ex omnibus monstrat.

¶ Nūc quasi monstratiuas rōnes diuidit exēplū sil' defi niēs, atq̄ ipm a syllo atq̄ iductiōe distinguēs, ait itaq̄ oēʒ rōnē arguentē eē aut a toto ⁊ vlī ad pte͂, vt syllo est, aut a pte ad totū, vt iductio, aut a pte ad pte͂, vt exēplum, tunc eni sit exēplū q̄ñ duo pticularia sub aliquo vlī extiterint, puta c/⁊ d/sub b, sed alteꝝ ipsoꝝ notius sit, vt ꝙ a/insit d/ q̄ ipsi c. [Et differt ab iductiōe.] Posuit supra vnā diaʒ inter iductionē ⁊ exēplū, q̄ñ iductio est de pte ad totum, exēplū ꝟo de pte ad pte͂, nūc alteram explicat, nāq̄ iductio inq̄t ex oib⁹ cōstruiť idiuiduis ac pticularib⁹, exemplaʒ ꝟo ex vno aut aliquib⁹, ⁊ rursus 3ª dña, q̄ñ iductio nō coaptat syllm seu ꝯnē ac minoreʒ extremitatē ad extremū ⁊ maiorē, ibi eni vnic⁹ tm̄ syll's fiebat ꝯclādēs m a iorē de medio termio ꝑ minoreʒ, hic aūt bine fiūt rōnes/ vna ꝯcladēs maioreʒ de medio ꝑ sil'e miori, altera maiorem de miori colligēs ꝑ mediū, ⁊ ita ꝑ hāc coaptať extremuʒ extremo, qđ nō fiebat in iductiōe. ¶ Ex his/q̄ dicta sunt planuʒ est inq̄unt nōnulli, ꝙ ex plurib⁹ exēplis iductio cōstruiť, si eni tot exēpla acciperemus, vt oia absumerēt pticularia, pculdubio nūcupareť iductio. ¶ Sʒ de ex° iā hec hactenus dicta sufficiāt. Primū eni declarauimus logicaʒ rhetorice fundamētum eē, deinde cur pus de exēplo q̄ enthymemate tractauerit Arist. qđ exemplum fm Abumaçarē, qđ fm Seuerinū, qđ fm Arist. in rhetoricis, quot exēploꝝ spēs, qꝫq̄ multi exēplū a collatiōe distinguāt, an imago exēpli spēs nuncupāda, quō ⁊ in q̄ figura hinc in exēplo rōnes cōstruanť, quonā pacto exemplū coaptet extrema īter se, ac demū ꝙ ex plurib⁹ exemplis iductio ꝯstruať. Sʒ his explicitis ad reliq̄ trāseam⁹.

Diuisio ois argumentationis.

Dña īter iductionē ⁊ ex^m.

Ex plib⁹ exēplis sit inductio.

¶ DE ABDVCTIONE.

Abductio ꝟo est, quū primum medio inexsis manifestū sit, vltimo auteʒ mediū, obscurū qdē, sed silr credibile aut magis q̄ ꝯcl'o. Ampli⁹ si pauca sint media vltimi ⁊ medij, oino eniʒ ꝓpinquius sciē accidit eē, vt sit a/docibile/in quo b/scia c/iustitia, ꝙ igiť scia docibilis/planum, si aūt virtus scia obscurū, si igiť b/c, silr aut magis credibile q̄ a/c/abductio est, est.n. proximius ipsi scire/eo ꝙ assumpsimus a/c/ scientiam prius non habentes.

Debuerat Aristo. post ea, q̄ de exēplo dicta sunt, agere de enthymemate, hec enim duo ad oratorē attinēt tāq̄ infra, sed q̄ñ nōnulla adhuc sup erāt, q̄ sylli nām ꝯsequunť, queq̄ indifferēter ad logicuʒ ptinent atq̄ oratorem, ꝓpea hec itermiscuit tractatui de oratorijs argumētationib⁹, vt silr oratori ac demōstratori ista vsu ventre itelligeremus, pus itaq̄ de abductiōe, postea de istātijs ptractat, q̄ñ abductio instantiā pcedit, quēadmodū ⁊ syll's eādē istātiā, pus eniʒ syllm ꝯstruim⁹ vel solēt ꝯstruere intēdimus, q̄ aduersari⁹ istātiā prepa ret. ¶ Est aūt abductio, referēte Proclo in pmū elmtoꝝ trāsitio ab alio ꝓblemate vel theoremate in aliō/quo cognito aut supinducto ⁊ ꝓpositū est manifestū, veluti q̄ñ duplicatio cubi q̄reret trāstulerūt q̄ōneʒ ad aliō/ex quo hoc sequiť/h est iuētionē duaruʒ mediarū/⁊ de cetero q̄rebāt, quō duab⁹ datis rectis/bine medie ad ꝓportioneʒ inuenirenť, ⁊ mathematici qdē hūc in modū. ¶ Platonici et seu Achademici ita abductionem faciunt. Abductio est rō ꝑ q̄dā vera, silr ipsi verum ꝓprie inferens, addūtq̄ binas hui⁹ spēs eē, vnā q̄ ex ꝯrio/alteraʒ q̄ ex consequēti sine, ⁊ ex ꝯrio qdē, quū iterroganti circa oēm ꝯtradictionē ꝯria īferť, vt in exēplo, pr̄ me⁹ aut alius est q̄ pr̄ tuus aut idē, si igiť ali⁹ est pr̄ meus q̄ pr̄ tuus, quuʒ sit alius q̄ pr̄, nō erit pr̄, si idē est/g pr̄ me⁹/idē extris, g pr̄ me⁹/meus erit pr̄. Que ꝟo ex ꝯntī distinguiť, nāq̄ altera id qđ in pte q̄rit per id qđ est in pte monstrat, ⁊ hec ad oratores attinet, puta si q̄rať an iste occiderit, ⁊ argumentū esse dicamus/ꝙ repertus eo tp̄e sit cede cruentus. Altera ꝟo qđ vlr ꝑ id/qđ est in pte ꝓbat, veluti si q̄rať an aia sit imortalis, ⁊ an ex mortuis viuētes fiūt, ⁊ mōstremus ex hoc/ q̄ñ ex ꝯtrijs fiāt ꝯria, h aūt ꝑ particularia monstreť, q̄ñ somnus ex vigilia, albū ex nigro, ⁊ eodē pacto de reliqs, ⁊ hec qdeʒ Platonici de abductiōe ⁊ fortasse latius accipiētes abductionē/q̄ faciat Arist. ¶ Abumaçar ꝟo Alpharabius in lib° qđ cōpēdiū logice artis iscripsit abductionem istā vocat trāslationē, ⁊ est inq̄t trāslatio quum scimus aliqđ ꝑ sensuʒ alicui inesse, ⁊ trāsfert h itell's ab illo ad aliō sibi sil'e, sup quo iudicium promit, veluti si qspiaʒ per sensuʒ cognosceret aliq̄ corpora, puta aialia aut plātas eē genita, ⁊ transferret intell's h ad celos ob aliq̄ silitudinē ac cōformitatem, que est īter celos atq̄ aialia, puta q̄ñ vtraq̄ sunt ꝯtinua, planū nāq̄ est aiaua ac plātas cōtinua eē, planū quoq̄ celos eē cōtinuos, non tn̄ ꝑspicuū omne ꝯtinuū esse genitū, mōstrať itaq̄ hoc quasi per inductionē, aialia ⁊ plāte ⁊ reliq̄ id genus sunt continua, ⁊ hec oia sunt genita, igiť oē ꝯtinuū genitū, deinde celi ꝯtinui, celi itaq̄ geniti, ⁊ h ille de abductiōe seu trāslatione. Addit insup trāslationis binos eē modos, vnum ꝑ cōpositionē/alterū per resolōnem/ac resolōneʒ qdē incipere ab occulto, cōpositionē aūt a manifesto. Sed plura etiā atq̄ ampliora per lōgā serieʒ produ de cōstituenda translatione, que impritis omittenda esse duximus, ne nimiʒ a ꝓposito diuerteremur. ¶ Aristoteles autē abductioneʒ vocat ad mathematicoꝝ silitudinem, vt pleraq̄ alia, quum manifesta ac ꝯcessa maiore abducimur ac seuocamur a ꝓposito ad minorē mōstrandaʒ, q̄ñ obscura existēs aut silr cōclusioni credibilis, aut etiaʒ magis, aut iterū si pauca sint media ad minorē mōstrandaʒ, q̄ tamē obscura sit, tunc eni abducimur hac relicta ad hui⁹ monstrationē, nāq̄ si minor multo notior eēt cōclusiōe ⁊ hāc ꝑ eā ratiocinatiōe mōstrare conaremur nō ἀπαγωγὴ, sʒ ὑπαλλαγὴ potius inquiunt nonnulli vocari deberet. ¶ Rursus inq̄t Philoponus si media ad minorē ostendēdam nō essent pauca, sed multa, non ἀπαγωγὴ, sed ὑπέρβασις potius ac trāsgressio nuncupanda eēt, opus igiť est, si fieri debeat abductio, minoreʒ ꝓpōnem obscuram eē, aut eque ignotā cōclusioni, aut pauxillulū notiorem, ⁊ ad hec ꝙ pauca sint media/q̄bus talis mior monstrari possit, sʒ ergo binos abductionis modos in ꝯtextu videať ponere Aristo. nō tn̄ eos duos existimauerim, sʒ potius plures conditiones dixerim, que ad abductioneʒ requirenť. [Oino eniʒ.] Hoc est si pauca extiterint media ad minorē ostendendā/accidet minorē istaʒ sciētie ac ꝯclusionis principijs primiorem esse, aut sciē hoc est vt sciatur ac cognoscať. [Ut sit a/docibile.] Exēplaʒ abductiōis ex Menone sumptum, sit a/maior extremitas, docibile b/ mediū scia c/mior iustitia, ꝓpositio itaq̄ hec maior, oēʒ

Quid abductio fm Platonicos.

Due spēs abductionis.

Que Aristoteles de abductione.

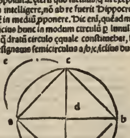
Quare de abductione atq̄ istātia pus q̄ de enthymemate tractauerit.

Quid sit abductio ex dicto Procli.

sciam esse docibilē/manifesta est, autem virtus scia sit obscurā existit,quū igitur ad hanc monstrandā diuertimus abductionē facimus.[Si igit b/c/fit.] Scimus 2 ordo est,si b/c/minor propositio sit eque credibilis aut non multo plus q̄ cōclusio,2 nos diuertamus ad hāc ostendēdā/abductio nūcupat eo/ assumpsimus a/c/ōnē,quā tamē prius nō habuissemus sciam de minore ppōne,erimus autem sciētie proximiores hac monstrata.

¶ Aut rursus si pauca sint media ipsorū b/c, nāq 2 sic proximius ipsi cognoscere,veluti si d/esset q̄drari,in quo autē e/rectilineū,in quo vo f/circulus,si ipsius e/f/vnū solum eē medium hoc/qō est cū lunulis eq̄lem fieri circulum rectilineo,esse posset ppe ipsum cognoscere,quū vo b/c,neq credibilius sit q̄ a/c, neq pauca media,nō dico abductionē,neq quādo b/c/sit imediatū,tale enim scia est.

¶ Aliud exēplū quo mōstrat abductionem fieri debere/ vbi pauca sint media,qbus possimus ostēdere b/c/minorem ppōnem,nāq 2 sic hac mōstrata proximi efficimur cognitioni,qua possimus recte cognoscere minorē ppositionē,est aūt exēplū h mathematicū de quadrādo circulo,qō greci vocāt τετραγωνισμὸν, de quo Aristo.in p̄ntis,quadratura circuli scibilis qdem est,nōdū tamen scita. Fuerūt aūt q̄plurimi,qui se hāc inuenisse existimabant,vt Bryso/Antiphon/2 Hippocrates,quos Aristoteles dānat in plerisq locis.¶ Est autē exēplū h de q̄drādo circulo p lunulas Hippocratis,2 opportunissima qdem ad ppositum ductū. Hic eni vt inqt Proclus primus dubitatarū descriptionū abductionem fecisse dī,vnū ingeniose sit 2 abductionis exēplū 2 eiusdē quoq inuentorū in medium pposuit.Ceterū quo facilius/q̄ in exēplo dicunt possimus intelligere,nō ab re fuerit Hippocraticam descriptionē in mediū pponere. Hic eni,quēadmodū inqt Simplicius hunc in modum circulū p lunulas quadrabat,h est q̄dratū circulo equale constituebat, sic circa a/b/rectā designat semicirculus a/b/c/scissus duas in partes per d/2 a/d/puncto ducat ex a/b/recta d/c/ 2 a/c/cōiūgat c/a/que est latus q̄drati, q in circulo descript est,cuius ē semicirculus a/c/b,h inde circa a/c/lineam describatur sectum circuli a/e/c,tūc qō a/b,a/b/eq̄le est illi/ qō a/b/a/c,2 illi/qō ab altero q̄dranguli latere a/b/c/semicirculi descriptū est,nāq a/b/est basis orthogonij triāguli,sicut aūt se hñt q̄drāguli a diametris inuicē/sic 2 circuli,q circa ipm sunt,2 semicirculi,quēadmodū ostēsū est i 2° duodecimi elmtoꝝ theorematē,q a/c/b/semicirculus duplus ē a/e/c/semicirculi,est aūt a/c/b/semicirculus duplus etiā a/c/d/q̄rte quadrati ptis,q̄re quarta q̄drati ps equalis erit a/e/c/semicirculo,qō fuerat mōstrādū,hinc eni seqt totū q̄dratū toti circulo erit eq̄le,2 hūc qdem in modū Hippocrates circulū q̄drare pluerat,alr aūt Bryso,2 adhuc alr Antiphon,quos tñ oēs in plerisq lo

Exēplū de q̄drādo circulo p lunulas Hippo. Chij aptissimū est ad ppōm de abductione.

Descriptio Hipp. Chij quam ponit Simplicius p° physi.

cis dānat Aristoteles tāq̄ q recte monstrationem non faciant. Lz aūt Arist.tēporibus q̄dratura hec nō fuerit reperta,posteriores tñ vt 2 Simplici 2 diuus Seuerinus in p̄ntis asserunt eam adinuenere.¶ Atq inter primos Sextus Pithagoreus,postea Archimedes p lineā/quā vocauit Lycomede/deinceps Nicodemus p lineam vocatā quadrāgulātē. Post hos Apollonius p lineā/quā ipse nūcupabat sororē κοχλιοειδῆ ... Deīde Carpus p quādā lineā/quā ex duplici motu appellat,atq alij licet cōplures post hos,quoꝝ mōstratiōes tāq̄ plexas 2 a pposito alienas existētes missas impñtia facimus,idē tñ Simplicius in Cm de nāli auditu inqt ad vbū, 2 pp h neq circuli q̄dratura aliquo modo est inuenta,2 nūc inuēta quidē videt eē,sed cū qbusdam suppōnib° ōdicentibus. Reliquū tñmodo est,vt exēplū proposito accommodemus,inqt igit Phs/si b/c,ac mior pposito sit obscura 2 pauca hēat media, abductio fiet,vt in exēplo ponatur d/maior extremitas quadrari e/medium rectilineū,in quo f/minor circulus,2 ita erigamus syllm,omne rectilineum q̄dratur,ois circulus rectilineat,ois igit circulus q̄drat,in h eni rōcinio maior qdem nota est,mior vo eque ignota,aut parū notior ōne,q̄re si supponamus ipsius e/f/minoris vnicū solū esse mediū,qō Hippocrates asserebat,per lunulas circulum equalem fieri rectilineo,h est per secta circuloꝝ,lunula nāq est sectū circuli,si inq̄ h supposito mōstremus rōcinij illius minorē/ abductionē faciemus,q̄re 2 syllo pposito erimus prope ipsam cognitionē,qm facillime minorem arguere poterimus.[Quū vo b/c.] Quū vo inqt syllm cōstruam° 2 minor sit ignota,nō tñ credibilior q̄ ōclusio, aut nō habēs pauca media,tunc abductionē nō dicemus fieri,2 rursus si eadē minor b/c/sit imediata,nullo pacto efficiet abductio,sed potius scia eē dicet,imediate nāq ppōnes sciri potī ōnr/q̄ abductione mōstrari.¶ Et de abductiōe qdē hactenus. Primū eni exposuimus/qua de causa post exēplū non agat statim de enthymemate,sed abductione atq istantia. Postea qd sit abductio fm mathematicos/qd fm Platonicos/quot abductiōis/quot exigāt ad faciendā abductionē, Hippocrates Chius abductiōes inuenerit,qūo circulū p lunulas quadrauerit,atq alij plerīq rectam circuli quadraturam inuenerint. Sz his transactis ad instandiam declarandam transeamus.

Nō posteriores plerosq circuli tetragonismum inuenisse.

¶ DE INSTANTIA.

Ceterū instātia est ppō ppōni contraria,differt aūt a ppōne/qm istātiam ōtingit esse in pte,ppōnē vo aut omnino non contingit,aut non in vniuersalibus syllogismis.

Quoniam vt supra ēt recitauimus cōia sunt oratorib° ac dialecticis,adde etiā demōstratorib° abductio atq istātia,ppterea Phs cōmiscuit hes methodos oratorīa rōcinia significās istātiā atq abductionē ad multos attinere artifices. Nāq 2 mathematici instātia vtunt ac calū/2 oratores istantia/2 dialectici ēt/atq vt simplr dicā artifices oēs.¶ Scimꝰ tñ dignū, ex modernioribꝰ rhetores nōnulli sec° accepe instātiā q̄ 2 hic 2 in rhetorica sua faciat Aristo. Hermogenes nāq Tarsius secto de inētione tertio ἰνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν,ita in mediū pponēda eē dicit, puta dicet Orestes/licuit mihi matrem interimere,2 h vocāt ἀντιληπτικὸν κεφάλαιον. Deīde isurgit aduersariꝰ dicens,imo nō licuit,2 h istātia nuncupatur. Postea,2 si licuit nō indēnatā licuit,2 h ἀντιπαράστασις seu ōtrare

Qui artifices vtunt istātia.

Rhetores nōnulli vt Hermogenes alr q̄ hic Phs instātiā acceperunt.

sistētia, hĩc aũt eodē referēte/nō semp eundē ordinē sed aliqñ instātia, nōnūq̃ ɔresistētia pcedit, qḋ eniꝫ violēt⁹ 2ᵐ sortit̃ locū, qḋ mit⁹ pcedit, ꝛ ille qdeꝫ hūc in modum.

Aristoteles alr̃ istātiā accipit ꝛ diffinit.

℄ Arist.nī atq; alij ferme oēs alr̃ istātiā accipiunt, ꝛ hic quoq; istātia ē īngt ppō ppōni ɔtria, hoc est enūtiatio queꝫ aduersarius pponit in ɔtrīū enūtiatiōis pposite a ɔdispu tāte vel audiēte, sūt eniꝫ pponere atq; istare actiōes ɔtīe, quēadmodū i 8° topicoꝝ īngt Arist. pponē ē vnū facer̃, q̄ sūt plura, opꝫ eni in toto oīno sumere ad qḋ est dispu tatio, istare aūt/qḋ vnū est facere plura, nāq; aut diuidit, aut interimit/hoc qdē dās, illḋ ꝟo nō dās coꝝ/q̃ posita sunt. Arist. igit̃ de istātia hūc in modū ꝑtractat ipsius non tā tñ vt ad dialecticū attinet, sꝫ pot⁹ vt nāꝫ sylli sapit, nāq; ꝛ hec syllogisticū q̃dāmō seq̄tur igeniū. Exponit igit̃ qd sit ꝛ quo a ppōne differat/quotq; modis ac p q̄s figuras ferat̃. [Dīt aūt a ppōne.] A ppōne ingunt nonnulli sub/audiēdum demr̃atiua, qm̃ hē ppōnes semp sūt vles/aut saltē in syllis vlibus.

Instātia dīt a ppōne.s.de mōstratiua.

℄ Alr̃ ꝛ melius Aulidus Rof. dīt īngt instātia a ppōne/ɔ quā istātiā ferimus, qm̃ istantia pōt eē in pte, imo vsplm talis est, ppō ꝟo ɔ quā fert̃ in/stantia aut oīno nō pōt eē in pte, qm̃ si recte ferat̃ istātia, quēadmodū ingt Leui Gersonis semp ɔ maiorē fert̃ ppōnē, q̄ in p° fig° est vlis, adde iterū q̄ istātia nūq̃ fꝫ rei nām dꝫ in plus se hēc/q̃ ppō/ɔ quā fert̃, sꝫ aut equalr̃ se hꝫ aut in minus, nō enim si pponeremus aliquoꝝ ɔtrioꝝ eē eādē disciplinā/recte istarem⁹ dicētes, nulloꝝ opposi toꝝ eādē eē sciaꝫ, q̄s ob res opꝫ ppōneꝫ semp eē vlem ɔ quā ferat̃ instātia, q̄ si accidat ipaꝫ eē in pte, hoc nō fiet in syllis vlibus vlem ɔcludētib⁹ ɔnē/sꝫ in iis/q particularē colligūt.

Expō Aulid. Ro. q̄ ppō p ppōnē īcl/lerit ppositio nē vlēꝫ abso/lute: qm̃ istā/tia semp i mi nus se hꝫ q̄ ppositio.

℄ Sunt q alr̃ itelligāt in vlibus syllis hoc est de/mōstratiōibus, he eni fm rei nāꝫ vles eē debent. ℄ Alr̃ nōnulli ēt itelligunt in vlib⁹ syllis hoc est rōcinus p° fig°, si vles sūt, ꝛ p dictū de oi mōstrant̃, quā eni istātia, vt dixi/mus/semp ferat̃ ɔ maioreꝫ, ꝛ maior ppō in pma semp sit vlis/mimiruꝫ/ppō ɔ quā fert̃ istātia semp erit vlis, si ꝟo accidat syllos nō eē vles ꝛ mōstrari p dictū de oi, vt i 3° fig°/fortasse ppō/ɔ quā istamus, poterit eē in pte, vt in 3° figura. Uerum p° expō optima oīum.

Dub^m q̄ istā tia non possit eē pticularis.

℄ Sꝫ ɔ hoc diceret aliqs/istātiaꝫ nūq̃ posse esse in pte, nāq; vt in posterio/ribus ingt Arist. nō opꝫ istātiā ferre/si sit ppō inductiua, qm̃ sicut nō est ppō, q̄ neq; in plurib⁹/neq; in oīb⁹ ē, ita neq; istātia, qm̃ eedē sunt ppōnes ꝛ istātie, quā enim fert instātiam/hoc fiet vtiq; ppō aut demr̃atiua aut dialectica.

Solutio.

℄ Ad hoc rn̄demus, Phm ibi loq de istātia demr̃atiua, q̄ nullo pacto pōt eē in pte, hic aūt de q̄cūq; istantia sermo fit. Preterea dicimus ppōnē atq; istātiā idē eē fm rē, nō tñ fm rōnē, fieri eni negt. vt vna ꝛ eadeꝫ enūtiatio respe/ctu eiusdē ꝛ instātia sit ꝛ ppō, respectu tñ diuersoꝝ nihil phibet.

Aliud dubiū

℄ Sꝫ ad hec ambigeret alius an nō solū ɔ ppo sitiones, sed contra ɔnē etiā possimus instare.

Solutio.

℄ Rn̄det Philoponus instantiā ꝑprie esse ppōnē. Cōclusionis ꝟo non instantiam sed ἀνασκευὴν ac refutationē dici.

℄ Fert̃ aūt instātia bifariā ꝛ p duas figuras, bifariā quidē qm̃ aut vlr̃ aut in pte oīs instā/tia, ex duab⁹ ꝟo figuris, qm̃ opposite ferunt̃ ppōni, opposita autē in prima ꝛ tertia figura ɔcludunt̃ solis, qñ eni cēseat omni inēē insta/mus q̄ nulli aut q̄ alicui nō inest. Hoꝝ auteꝫ nulli quideꝫ ex prima figura, alicui ꝟo nō/ex vltima, vt sit a/vnā eē sciaꝫ in quo b/cōtraria. Quuꝫ igit̃ pponit vnam eē ɔtrioꝝ sciaꝫ/istat aut q̄ oīno nō eadem oppositoꝝ, ɔtria aūt op posita, quare sit prima figura, aut qm̃ noti ꝛ ignoti/non vna, hec ꝟo tertia de c, nāq; noto ꝛ ignoto, contraria quidem esse/verū, vnam autem ipsorum scientiam esse, falsum.

℄ Nūc modos ꝛ fig^as p q̄s ferunt̃ istātie ondit, ꝛ ingt q̄ duob⁹ modis ꝛ p binas figuras ferūt̃ istātie, duob⁹ qdeꝫ modis, qm̃ aut vlr̃ aut in pte, p binas autē figuras, qm̃ p pmā ꝛ tertiā/in his eni solis opposita ɔcludunt̃, hoc est af/firmatiue ac negatiue ɔnes colligi pñt, affirmatiue ɔ ne/gatiuas instāt ꝛ retrouersum negatiue ɔ affirmatiuas, nō autē hoc dīc q̄ opposita, hoc est ɔtria aut ɔdictoria in his am hab⁹ figuris cōcludi pñt, nāq; in 3° nulla ɔclo est vlis, sꝫ hoc vult/q̄ istātie, q̄ ppōnib⁹ sunt opposite in p° ac 3° ɔclu/dunt̃ tñ, vles qdeꝫ in pma/particulares ꝟo in 3°, puta si quispiā pponeret, oē b/eē a/istarem⁹ bifariā, aut q̄ nullū b, est a, aut q̄ aliqḋ b/nō est a, vt in exēplo/sit a/vnam eē sciam, b/ꝟo ɔtria, si g̃ qspiā pponeret oīum ɔtrioꝝ vnā eē sciam/possem⁹ vlr̃ istare p pmā figurā extrīsec⁹ assumen/tes hūc terminuꝫ opposita sic/nulloꝝ oppositoꝝ eadem scia, sed ɔtria sunt opposita, igit̃ nulloꝝ ɔtrioꝝ eadē scia, ꝛ ita qdeꝫ instātia vlr̃ fert̃ p pmā figurā. Sin aūt instātia extiterit in pte/in tertia ɔcludet̃, vt in exēplo/noti ꝛ igno ti nō est vna scia/notuꝫ ꝛ ignotuꝫ sunt ɔtria. g̃ aliquoꝝ cō/trarioꝝ nō est vna scia, de c/eni medio termino dī in mi/nore vere q̄ sunt contraria, non auteꝫ vere proferre pos/sumus in conclusione/q̄ ipsorum sit vna scientia.

Duob⁹ mōis ꝛ p binas fi/guras ferunt̃ instantie.

℄ Rursus in priuatiua ppōne ɔsilr̃, quū enim censet non esse vnā ɔtrioꝝ, aut q̄ oīuꝫ opposi/toꝝ, aut q̄ aliquoꝝ ɔtrioꝝ eadem dicimus, vt sanabilis ꝛ egrotabilis, oīuꝫ igitur ex prima, aliquoꝝ ꝟo ex tertia figura. Simplr̃ enim in oīb⁹, quuꝫ vlr̃ qdeꝫ istāt ad vlē ɔdictionē di cere coꝝ/que pponuntur, veluti si non existi/met eādē ɔtrioꝝ/oīum dicētem oppositorum vnā, sic aūt necesse primā eē figurā, medium eni fit qḋ vlē ad id/qḋ ex principio. In parte ꝟo ad qḋ est vlē/de quo dī ppositio/vt noti ꝛ ignoti nō eandē, contraria eni vlr̃ ad hec ꝛ fit tertia figura, mediū eniꝫ qḋ in pte accipit̃, vt notū ꝛ ignotum, ex q̄bus enim est rōcinari ɔtriuꝫ, ex his ꝛ istātias conamur dicere, q̄re ꝛ ex solis his figuris ferimus, in solis eni oppo siti sylli, p mediā eni nō erat affirmatiue.

℄ Eodeꝫ ingt pacto istātiā ferimus ɔ negatiuā ppōnem, aut eni vlr̃ istamus p pmā figurā hūc in modū, oīum op positoꝝ est eadeꝫ scia/oīa ɔtria sunt opposita, oīuꝫ igit̃ ɔ/trioꝝ est eadem scia. Aut in pte ꝛ per tertiam/sanabilis ꝛ egrotabilis est eadeꝫ scia/sanabile ꝛ egrotabile sunt con/traria, aliquoꝝ itaq; ɔtrioꝝ est eadē scia. [Simplr̃ enim in oīb⁹.] Rōnem in mediū adducit, quare vles istātie in pma cōcludant̃ figura, ꝛ ingt, quā vlr̃ istamus, opus est ɔdictionē dicere ad vlē coꝝ/q̄ pponunt̃, hoc est opꝫ ɔdi/cere cōiori ac subtū pposite ppōnis ɔtinēti, puta in exē/plo sit ppō, nulloꝝ ɔtrioꝝ esse vnā sciam, si vlr̃ volumus ɔcludere opus est accipe astia pdicatum ꝛ ptia subtuꝫ, veluti in p° dicebam⁹ volumie, puta oīum oppositoꝝ esse vnā sciaꝫ, sic autē fit pma figura, ꝛ mediū, hoc est opposita fit vlē ad id/qḋ ex pncipio i. vlr̃ continet subtū princi/palis ppōnis/ɔ quā instātiā ferimus/hoc est ɔtria, oīa enim

Vles istātie i p° ferunt̃ fi/gura.

Instantia particularis fit in 3ª

Zria sunt opposita.[In pte vo.] Hoc est si volumus istã tiam ferre sm partez debemus id p medio accipe, ad qđ vl'e de quo dicet ppõ, hoc est subiectũ, de quo ppõnis pdi catum dī, vt notũ ⁊ ignotũ, de his eni Zria vl'iter pdicantur, de qbus in ppõne dicebamus/nõ eē vnam sciam, fit igit tertia figura, accipit eni mediũ, qđ est in pte, hoc est aĩe vtrũqȝ ⁊ subiectũ ⁊ pdicatũ ppositę ppõnis, vt notũ ⁊ ignotũ, q̃re quũ ita res se habeat in sola pma ac tertia figuris instãtias feremus, qm̃ ⁊ in his solis possumus contraria rõcinari, ⁊ sylli oppositi, h est Zrães cõtrarię ac cõtradictorię in his solis cõcludi possunt, nãqȝ per mediã ac secundã figuram nõ possumus affirmatiuã ꝯcludere ppõnem, ⁊ ex hoc ferre instantiam cõtra negatiuas ppositas, quare quum in secunda figura non concludant opposita, non poterit in hac legitime ferri instantia.

Per 2ªm figurã nõ pñt ferri instãtię ꝯ negatiuas ppositiones.

Amplius ⁊ si pluris indigeat oõnis q̃ per mediã figuram, veluti si non det a/inesse b/eo q c/nõ sequit ipm. Hoc enim p alias ppõnes planuȝ. Nõ opȝ aũt istãtiã ad alia euerti, sed statim manifestam habere alterã ppõnez, vñ ⁊ signum ex sola hac figura non est.

Argumẽtũ quasi est oratoriũ de quo supra diximus p instãtiam ⁊ cõtraresistẽtias, si eni quispiaȝ diceret, lȝ per secundam figurã instanciã ferre, qm̃ in hac concludũtur opposita. Respõdebit aduersarius per instãtias, nõ licet ga non concludũtur opposita in secunda, deinde per cõtraresistẽtiam ⁊ si cõcludunt, non ferunt eũ, qm̃ non legitime cõcludunt, sed pluris indigẽt orationis, puta cõuersionis alterius ppositionis, puta si quis dicat oiuȝ cõtrarioꝝ vnam esse sciam, ⁊ aliquis per secũdam figuram conet instare hunc in modũ, nullũ eoꝝ quoꝝ est vna scientia est oppositũ, oĩa cõtraria sunt opposita, igit nulloꝝ contrarioꝝ est eadeȝ sciẽtia, si igit ita quispiam faceret/nõ legitime faceret, qm̃ opus eēt alia vel alys extrinsecus per conuersionez acceptis ppositionibus, qđ vitiosum est in instantia ferenda, nõ eniȝ opȝ instãtiaȝ euerti ac transmutari ad alias ppõnes, sed habere ppõnem ad perficienduȝ syllm assumptã statim manifestã, h est naturalr dispositaȝ ⁊ non per cõuersionẽ occultã, nãqȝ pdicatum ppõnis cõtra quã ferimus instãtiam, pdicatuȝ ẽt remanere oȝ in ppõne assumpta ⁊ non fieri subiectũ, puta si ferenda sit instantia cõtra hanc ppõnem/oĩum contrarioꝝ est vna scientia, debemus huius pdicatũ in assumpta etiã prędicatũ facere, puta nulloꝝ oppositoꝝ eē eandem scientiam/⁊ nõ ecõuerso.[Unde ⁊ signũ,] Nõ est h ad id/qđ paulo ante dictuȝ fuit/referẽdũ, sed ad id/quod supius ptulit, vbi ait, in solis eniȝ oppositi syllogismi, ita vt sensus ⁊ ordo sit, quare ⁊ ex solis his figuris ferimus, in solis eni oppositi fiũt syllogismi, per mediã eniȝ ac secũdã figurã, nõ erat affirmatiuę cõcludere, vnde ⁊ signũ ac syll's a signo ex sola hac secũda figura non est, quoniã secũda non põt affirmatiuaȝ concludere, ⁊ oĩs cõclusio a signo est affirmatiua, quę vo sequuntur/amplius ⁊ si pluris, tñ ex hyperbato sm oõnẽ fuere interposita.

Cõsiderãdũ autez ⁊ de alỹs instãtỹs, vt de ỹs/quę sunt ex Zrio/⁊ simili ⁊ eo/qđ sm opinionez: ⁊ si eam quę est in parte ex prima, aut priuatiuam ex media possibile capere.

Si sit sermo in spãlibus sciencys alię sũt instantiarũ spẽs cõsiderandę.

Instãtia sm q ad simplr attinet syllm ita pertractat, quẽadmoduȝ supra retulimus. Uerũ inquit Aristo: si ad determinatiores sciẽtias descẽdere voluerimus/debemus alias quoqȝ instãtiarum spẽs considerare, puta quę sunt ex contrario quę ex simili, ⁊ quę sm opinionem, hęc eniȝ magis aut ad oratorem aut ad dialecticum attinent. Cęterũ vt hęc exactius possimus intelligere, operępreciũ erit ea in mediũ afferre, quę in altera sua rhetorica de instãtia ptulit, quęqȝ iteruȝ in octauo topicoꝝ, his eni perceptis facile, quę hic dicunt/intelligemus, ait itaqȝ in rhetoricis instãtias quadrifariã ferri. aut ex seipso, aut ex contrario, aut ex sili, aut ex iudicatis. Ex seipso qdeȝ, veluti si de amore sit enthymema ac ratio, q amor sit studiosus, instantia bifariam fert, aut vl'iter q oĩs defectus atqȝ indigentia malum, ⁊ amor defectus atqȝ indigẽtia, ⁊ ppterea non est studiosus, aut sm partem, qm̃ si omnis amor esset studiosus, non diceret optimus aut pessimus amor, nisi aliqs amor eēt malus. Ex contrario autem, quẽadmodum si eēt enthymema, q bonus vir oẽs amicos beneficys afficit/instamus qm̃ malus nõ afficit oẽs maleficys. Ex simili vo, veluti si esset enthymema, q male affecti semp odio psequũtur, instamus dicentes, q bene affecti non semp beneuolẽtia psequunt, vel melius a simili dicunt, quęcũqȝ sm analogiã ac pportionez pferantur, vt si quispiaȝ existimaret lineã eē partẽ corporis, diceret alius hoc eē falsum, qm̃ neqȝ pũctus est ps linęę. A iudicatis vo instãtię dicũtur/quęcũqȝ trahunt ab eo/qđ est sm opionem ⁊ viris celebribus, vt si eēt enthymema/ebrys veniam dãdã eē/instaremus dicentes, si h eēt verum/nõ Pittacũ laudari debere, qui magis puniri ebrios voluit, ⁊ hęc quideȝ ⁊ tot de instãtia in rhetoricis Aristo. In topicis vo ingt instãtiã ad q̃tuor fieri, aut ad suppõnem vel ppõnez ex qua falsum sequitur, aut ad interrogantez, aut ad interrogata/q non bene interrogata sint/aut ad tẽpus, q nõ tempore idoneo ac debito. Phs itaqȝ hoc in volumine de instantia egit, quę ex seipso est/seu quę ad ppõnẽ, ex qua sequit falsuȝ. Reliquas vo ita simpliciter ptransiuit, qm̃ magis ad suppositorios reducunt syllos ac locos dialecticos, q̃ȝ ad resolutoriuȝ artificem, quemadmodũ ⁊ Albaldus Rosadis attestat.[Et si eam/quę est in parte.] Pręterea inquit considerare debemus an possimus instãtiã particularẽ ferre per pmam figurã, ⁊ negatiuã seu vl'r seu in parte p scđam, si eni accurate aio aduertamus fieri hoc potest, nõ tñ ita manifeste, qm̃ semp ꝯuersiõis alicuius idigebimus, nãqȝ vl'is pprie in pma ꝯcludit ac sm nãlẽ dispõnez, particularis vo in tertia, veluti ex ỹs/quę de medỹ inuẽtione dicta sunt/planum fieri põt, si vo huiuscemodi instãtias ad alias figuras reuocare animus fuerit, nimirũ ꝯuersione erit opus. Sed de instãtia plura fortasse/q̃ȝ pposito attinere videbant adduximus exponẽtes pmũ, qui sint artifices, q vtant instãtia, q Hermogenes alr accepit instãtiam q̃ȝ hic Aristoteles, qđ ppõnere, qđ instare, quõ de instantia hic ptractet, quõ intelligẽdũ ppõnẽ debere vl'ez eē/instãtiã vo aliqñ in pte. Soluta deinceps dubitatiõe ex posterioribus allata, declarauimus quõ ppositio atqȝ istãtia sint idẽ ac quõ differãt iter se, an instãtia possit eē ꝯnis, cur in scđa figura nõ possimus istãtiã ferre/ac demũ q istantia quadruplex, vt in rhetorica dicit ac topicis Aristoteles.

Ex rhetoricis q̃drifariã feruntur istãtię.

Ex seipso.

Ex cõtrario.

Ex simili.

A iudicatis.

Aristoteles i topicis de instantia.

De q̃ instãtia egerit Phs in hoc libro.

DE VERISIMILI.

Verisimile vo ⁊ signũ nõ est idem, sed verisimile quidẽ est ppositio pbabilis, qđ eni cognoscũt vt in pluribus ita fieri aut nõ fieri/eẽ aut non esse, hoc est verisi'e, vt odire inidẽtes, aut beneuolẽtia psequi amatos. Signuȝ autẽ vult eē ppositio demõstratiua aut necessaria/aut

probabilis, quo enim existente est, aut quo facto prius aut posterius facta est res, signum est, quod factum fuerit aut sit.

Consentaneum fuerat post ea, quae sopra fuere declarata, iam de altero instrumento oratorio pertractare, hoc est de commento seu enthymemate, sed quia enthymema ex verisimilibus et signis construitur, operaepretium fore duxit Philosophus prius de his sermonem facere, ut istis cognitis facilius, quae de enthymemate dicuntur, perciperemus. Inscribitur itaque hoc capitulum περὶ εἰκότων καὶ σημείων. Hoc est de verisimilibus aut credibilibus et signis, εἰκὸς enim graece idem est quod apud nostros credibile aut verisimile, velut in partitionibus Cicero etiam innuit. Caeterum quo facilius, quae hic dicuntur possimus intelligere, quia hoc magis ad rhetorem quam logicum attinet, non ab re erit in medium afferre, quae de his in altera sua rhetorica protulit Arist. ¶ Ait igitur quantum ad verisimile εἰκὸς seu credibile est, quod ut in pluribus fit, non simpliciter autem, quemadmodum nonnulli definiunt, sed quod est circa ea, quae contingunt aliter se habere, ita se habens ad illud, respectu cuius est credibile, quemadmodum universale ad id, quod secundum partem. ¶ Signorum autem aliud ita se habet, ut singulare quoddam ad universale, aliud vero ut universale ad id, quod secundum partem, horum autem quod necessarium τεκμήριον, quod non necessarium innominatum est secundum differentiam. Necessaria igitur dico, ex quibus fit syllogismus, unde et ex signis quod tale est, τεκμήριον est, quando fertur et non contingit ipsum solui τεκμήριον dicitur utique ostensum ac finitum, τέκμαρ enim et finis idem sunt secundum antiquam linguam. Ex signis autem quod ut singulare ad universale sic est, veluti si quispiam diceret, sapientes sunt iusti, Socrates enim sapiens, erat enim et iustus, hoc igitur est signum, quod tamen solui potest, licet etiam verum sit, non enim ratiocinatur, si vero quisque diceret, iste egrotat, quia febricitat, aut peperit, quia habet lac, hoc necessarium est, et solum ex signis τεκμήριον nuncupatur, solum enim quando verum est insolubile est. Quod autem ut universale ad id, quod secundum partem se habet, veluti si quis diceret, quod febricitat, quia frequentem habet anhelitum, soluitur et hoc licet sit verum, contingit enim et non febricitantem habere anhelitum frequentem. Haec ille. ¶ In altera quoque rhetorica inquit, εἰκὸς seu credibile est, quod quando dicitur, exempla in conscientia habent audientes. Dividitur autem tris in formas, una est affectus hominum, nam constans oratione comprehendere, puta, si hoc plerunque facerent, aut ob tristitiam, aut propter concupiscentiam. Secundum genus credibilium, quod ex consuetudine, quod omnes facere soliti sumus. Tertium, quod ex lucro est, et de credibilibus quidem ac signis haec in summa Arist. ¶ Alii aliter ut Fabius εἰκότων seu credibilium tria genera faciunt, unum firmissimum, quod ferme semper accidit, ut liberos a parentibus amari, Alterum quod propensius ac facilius, puta cum quis recte valeat in crastinum perventurum. Tertium, quod solummodo non repugnat, puta, furtum in domo factum ab eo qui domi fuit. Signum etiam latius acceptum quidem illi dividunt duas in partes, in necessarium et non necessarium, et necessarium quidem vocant τεκμήριον, non necessarium vero ἀντοσημεῖον, seu signum cum genere equivocum. Haec autem variari secundum tria tempora asserunt, praeteritum, puta, si peperit coiuit, praesens, si ventus est violentus, et fluctus magni in mari, futurum si quis in corde vulnerabitur, peribit, et horum quaedam convertibilia, puta, si vivit spirat, et econverso, quod spirat vivit. Quaedam vero in contrarium non recurrunt, ut si peperit coiuit, non autem si coiuit peperit. ¶ Et haec quidem ac tot de signo sufficiant, superest ut ad contextum enarrandum veniamus, εἰκὸς inquit seu verisimile vel credibile et signum non sunt idem, sed verisimile est propositio probabilis subaudias et contingens, hoc enim extrinsecus addendum, quemadmodum in rhetoricis voluit Arist. et subdit, quod enim cognoscunt audientes ut in pluribus ita fieri aut non fieri, esse aut non esse, hoc est verisimile, ut odio habere invidentes, aut benevolentia amicos prosequi. [Signum autem.] Latius hic accipit signum, ut comprehendit sub se σημεῖον καὶ τεκμήριον. et inquit quod signum hoc pacto acceptum non est quidem propositio, sed assimilatur propositioni, aut demonstrativae si fuerit signum necessarium, ut lac habet, quia peperit, aut probabili si fuerit non necessarium, ut iste caedem commisit, quia vestem cruentam habet, et quasi dividens signum in praesens, praeteritum et futurum, inquit, quo enim existente est, aut quo facto prius aut posterius facta est res, signum est rem illam factam fuisse, aut fieri aut futuram esse. Ac de verisimili quidem ac signo tot, deinceps de enthymemate edisseramus.

Marginalia: Inscribitur hoc c. περὶ εἰκότων καὶ σημείων. hoc est de verisimilibus et signis. — Quid sit εἰκὸς secundum Aristotelem in altera sua rhetorica. — De signis et speciebus eorum. — Quid εἰκὸς sit secundum Aristotelem in altera rhetorica. — Fabius dicit tria genera εἰκότων seu verisimilium facit. — Signum dividit Fabius in necessarium et non necessarium.

¶ DE ENTHYMEMATE.

Enthymema igitur est syllogismus imperfectus ex verisimilibus aut signis.

Latius hoc in loco accipit enthymema, pressius enim referente in topicis Cicerone enthymema nuncupatur κατ᾽ ἐξοχὴν sententia seu ratio ex contrariis, quamvis tamen aliorum ex aliis locis complura enthymemata duci possint. Caeterum ut recte de enthymemate sermonem possimus facere, praemittenda prius nonnulla, ac primum quid nomen hoc significet et unde ortum fuerit, ac quo latine nuncupetur, deinde quonam pacto differat a periodo, haec enim licet non omnino logica sint, non tamen legentibus ingrata et a proposito aliena fore existimamus. ¶ Enthymema igitur referente Fabio in oratoriis suis institutionibus significat, quod nos commentum, aut commentationes vocamus, unum igitur intellectum habet, quod est animo conceptum significat, alterum, quod sententias cum ratione. Tertium quod certam quandam argumenti conclusionem, vel ex consequentibus, vel repugnantibus. Hunc autem eodem asserente nonnulli rhetoricum syllogismum, alii imperfectum syllogismum vocavere. Dictum est autem inquit Quintilianus enthymema, aut quia orator ipsum adinvenit καὶ ἐνθυμεῖται, aut quia iudicibus, seu auditoribus derelinquit προσενθυμεῖσθαι si quid deficit. ¶ Differt autem enthymema a periodo seu clausula tanquam magis exornatum a minus exornato, ut enim inquit Daphines rhetor. Periodus est enthymema quadamodo rhythmice enunciatum per membra ac cesuras sibiinvicem dimensas. ¶ Sed his explicitis ad contextum exponendum veniamus. [Enthymema igitur est syllogismus imperfectus,] quia ex altera tantum propositione [ex verisimilibus aut signis] namque omne enthymema ex his tanquam elementis construitur, licet Arist. in altera sua rhetorica dicat enthymemata ex quatuor confingere ex verisimili, exemplo, vestigio, ac signo, sed de exemplo superius diximus, de reliquis vero imperitia sit mentio, sub signo enim latius sumpto continetur vestigium, ac signum pressius acceptum, et hunc quidem in modum Aristoteles. alii vero aliter finiunt dicentes, Enthymema est oratio composita imperfecta secundum unam dignitatem, aut enthymema conclusio praecedentis argumenti, sed haec in medium protulisse sufficiat, si enim vellemus diversa enthymematum et epichirematis exponere, iam plus opportuno orationem protraheremus.

Marginalia: Enthymema sententia ex contrariis ut Cic. in top. — Enthymema quid ex Fabio. — Quid differat enthymema a Periodo. — Enthymema est syllogismus imperfectus ex verisimilibus et signis.

¶ Accipitur autem signum trifariam, quot modis et medium in figuris, aut enim ut in prima, aut ut in media, aut ut in tertia, veluti monstrare praegnantem eo, quod lac habet, medium enim lac habere, in quo a, praegnantem esse b, lac habere, mulier in quo c. Quod autem sapientes studiosi, Pittacus enim studiosus, per ultimam, in quo a, studiosum in quo b. Sapientes in quo c, Pittacus. Verum igitur et a, et b, de c praedicare, praeterquam quod hoc quidem non dicunt propter cognoscere, illud autem accipiunt. Praegnantem vero esse, quoniam pallida, per mediam figuram vult esse, quoniam enim sequitur pallidam praegnantes, sequitur autem et hanc, monstratum fuisse putant, quod est praegnans. Pallidum in quo a, praegnantem esse, in quo b, mulier in quo c.

¶ Postquam enthymema descripsit, exponit imperitia per quot

figuris efficiant entbymemata, ꝛ inq̄t ꝙ trifariã ac per tres figuras ferant signa, adde tu ꝛ credibilia, vel sigm̄ latissime accipiẽdũ est, vt vestigiũ, credibile, ꝛ sigm̄ ꝓpe dictũ cõpbẽdit, ex bis enĩ oĩbꝰ entbyꝫ ꝛ cõmẽta ꝯstruũt.

Entyꝫ a signo i pᵃ figᵃ.

[Uelati mõstrare ꝑgnãtẽ.] Exẽpluꝫ ponit quõ entbymema a signo efficiat in pᵃ figᵃ, ꝛ inq̄t, ponamus loco a, maioris extremi ꝑgnãtẽ esse, loco b, mediꝫ, bẽc lac, loco c, minoris mulier, ꝛ tũc ita ꝯstruamus syllꝫ, oẽ lac bñs fuit ꝑgnãs, ista mulier lac bꝫ, igit̃ fuit ꝑgnãs. ¶ Sꝫ q̃reret nõ iniuria q̄spiã, quõ si ita ꝯstituũtur entbymemta, quõ inquaꝫ sint imꝑfecti sylli, bic enĩ nõ imꝑfectꝰ, sꝫ ꝑfectissimus ac tertiꝰ est indemr̃abilis.

Dubiuꝫ quõ entbyꝫ sit imꝑfectꝰ syllꝰ.

¶ Rñdemus rõnẽ ita ꝯstructaꝫ nõ eẽ entbyꝫ, sꝫ potiꝰ entbymematicũ syllm, ac rõcinationẽ dialecticã a signo, q̃ tñ facillime entbyꝫ fieri põt, si enĩ aut maiorẽ aut miorẽ abstulerimꝰ, fit rõ ista entbymema.

Solo ꝙ ẽ sermo de entbymematico syllogismo.

¶ Si ỽo q̄spiã q̃reret, quõ possimus cognoscere an maior an mior deficiat ꝓpõ, dicimꝰ ispiciẽdũ eẽ ꝯnẽ, ac si subiũ ꝯnis deficit in ꝓpõnibꝰ, minor deest, si pdicatũ, maior, erit igit̃ entbyꝫ, ista mulier babꝫ lac, ḡ fuit ꝑgnãs.

Quõ possit cognosci que nã deficiat ꝓpositio.

[Ꝋr aũt sapiẽtes studiosi.] Exẽpluꝫ entbymematis in 2ᵃ figᵃ. Si ỽo q̄spiã q̃reret cur ꝑus nõ fecerit de 2ᵃ mẽtionẽ. ¶ Rñdemꝰ B ideo factũ fuisse, qꝛ signũ nõ ꝓpe ferẽ in 2ᵃ figᵃ, quẽadmodũ supra ẽt diximꝰ ꝓpea ꝙ valde solubile est, vt isra elucidabit̃. Entbymema igit̃ ꝓpositũ tale est, sapiẽtes sunt studiosi, qꝛ ꝛ Pittacus studiosus, minor aũt ꝓpõ tãq̃ manifesta, ꝙ Pittacus sapiẽs sit, derelinquit̃. Celebratissimũ nãqꝫ fuit Pittacũ Yrre filium sapiẽtem extitisse, entbymematicꝰ ḡ syllꝰ ita fiet, sit a, maior studiosuꝫ b, mior sapiẽtes c, mediꝰ Pittacus. Pittacus est sapiẽs, Pittacus est studiosus, igit̃ sapiẽtes studiosi, a igit̃ ꝛ b, extremitates de c, medio pdicant̃, sed B. i. mior tãq̃ nota omitit̃, illõ aũt, B est maior tãq̃ ignotior assumit̃.

Signũ nõ fertur i 2ᵃ figura qꝛ valde solubile.

[Pregnãtẽ ỽo eẽ.] Exẽpluꝫ ponit 2ᵉ figᵉ, in qua ex signo cõmitit̃ fallã ꝯñtis, sit enĩ rõ ex ambabꝰ affirmatiuis in 2ᵃ, sit a, mediꝰ terminus, pallidũ b, maior ꝑgnãs c, mior mulier, tũc ita erigamꝰ entbyꝫ, oĩs ꝑgnãs pallida, ista mulier pallida, ista igit̃ mulier ꝑgnãs, erit autem entbyꝫ, si altera omissa ꝓpõne dicamꝰ, ista est pallida, ḡ ꝑgnãs, in bac itaqꝫ figura nõ fit valẽs syllꝰ, aut entbyꝫ necũm, nisi fortasse accidat signa ꝯuertibilia eẽ, tũc eniꝫ maiore cõuersa fiet insolubilis rõ in prima figura.

Entbyꝫ ex 2ᵃ figᵃ i q̃ cõmittitur falla ꝯñtis: qꝛ ex ambabꝰ affirmatiuis.

¶ Si igit̃ vna dicta fuerit ꝓpõ, signũ fit soluꝫ, sin autẽ ꝛ altera assumpta fuerit, syllꝰ, vt qm̃ Pittacꝰ liberalis, nã bonoris cupidi liberales. Pittacus ỽo bonoris cupidus. Aut rursus ꝙ sapiẽtes boni. Pittacꝰ eniꝫ bonꝰ, sed ꝛ sapiẽs, sic igit̃ fiũt sylli, ꝑterq̃ ꝙ q ꝑ primam figurã isolubilis, si verus sit, vlis eniꝫ est, qui ỽo per vltimã, solubilis, ꝛ si vera sit ꝯclõ, eo ꝙ nõ est vlis, neq̃ ad rẽ syllꝰ, nõ eniꝫ si Pittacus studiosus, ꝑꝑ boc ꝛ alios necesse sapientes. Qui ỽo ꝑ mediaꝫ figurã, seinꝑ ꝛ oĩno solubilis, nũq̃ enĩ fit syllꝰ ita se bñtibus terminis, nõ enĩ si ꝑgnãs pallida, pallida auteꝫ ꝛ bec, necesse ꝑgnãtẽ eẽ bãc, verũ igit̃ in oĩbus erit signis, dĩias aũt bñt q̃ dicte sũt. Aut igit̃ sic diuidẽdũ signũ. Hoꝝ ỽo medium vestigiũ sumẽdũ. Uestigiuꝫ nãq̃ quod scire facit aiunt eẽ, tale aũt maxime qõ mediũ. Aut q̃ ex extremis signũ dicendum, quẽ ỽo ex medio vestigium. Probabilissimum nãqꝫ ꝛ maxime verum, quod per primam figuram.

¶ Ponit inter entbymema ac syllm dĩiam ingens, si vna sola ponat̃ ꝓpõ, ꝙ signũ atq̃ entbyꝫ nũcupat̃, sin aũt ꝛ altera assumat̃, nõ ampliꝰ signũ atq̃ entbyꝫ dĩ, sꝫ syllꝰ, oẽs cupidi bonoris liberales, Pittacꝰ bonoris cupidus, Pittacꝰ igit̃ liberalis, rursus in 3ᵃ figᵃ, Pittacus bonus, Pittacꝰ sapiẽs, sapiẽtes ḡ boni, ita igit̃ fiunt entbymematici sylli ac rõcinatiões. ¶ Sꝫ differũt inter se, qꝛ q in pᵃ fiũt figᵃ, isolubiles sunt, B est neq̃ in forᵃ neq̃ in mã peccant syllogistica, ꝛ ꝑpea nõ possumꝰ aliq̃ pacto soluẽ, qꝛ sequat̃ ex nec̃itate talis ꝯclõ, supposito igitur ꝙ ꝓpões sint vere, nec̃io sequit̃ ꝯnẽ quoq̃ verã eẽ. nãqꝫ vlis accipit̃ maior ꝓpõ ꝛ reliq̃ oĩa legittime disponant̃, q ỽo ꝑ vltimã ac tertiã figᵃᵐ efficit̃, solui ꝓculdubio põt, supposito ẽt, ꝙ ꝯclõ sit vera, ꝑpea ꝙ non est aliq̃ ꝓpõ vlis, sed ambe sũt in pte, ꝛ si vles ẽt acciperent̃ ꝓpões, tñ nõ eẽt adbuc syllꝰ ad rẽ, B est vleꝫ ꝯnẽ ꝯcludẽdã, vlis enĩ ꝯclõ nulla colligit̃ in 3ᵃ, tñ si accipemꝰ ꝯnẽ nõ vlr, sꝫ in parte, fortasse ꝛ ipse ꝑ expõnẽ fieret pacto aliq̃ isolubilis.

Dña inter entbymemata fm̃ diuersitatẽ figurarꝫ.

Sed in 2ᵃ figᵃ semꝑ ꝛ oĩno efficit̃ solubile entbyꝫ, qꝛ in 2ᵃ ex ambabꝰ affirmatiuis nibil vnq̃ syllogistice ꝯcludit̃, nisi fortasse argm̄ duceret̃ a signo ꝯuertibili, vel sic non 2ᵃ sed pᵃ figᵃ rõne syllogistica foret, puta in exẽplo, viuẽs spirat, Socrates spirat, Socrates igit̃ viuit. [Uerũ igit̃ in oĩbꝰ erit figuris.] Hoc est poterimꝰ verã ꝯcludere ꝯnẽ in oĩbus figuris, sꝫ tñ dicerent ꝯnes ille eo, quẽ diximus, mõ. [Aut igit̃ sic diuidẽdũ signũ.] Aut igit̃ inq̄t debemꝰ signũ ita diuidere, quẽadmodũ supra fecimꝰ in solubile ꝛ insolubile, aut alia faciẽda diuisio in signũ ac vestigium, vestigiũ voco, qõ grẽce τεκμήριον. de q̃ supꝰ multa diximus, qõq̃ in Partitionibꝰ Cicero notã vocat ingens, ꝓprie aũt nota, argm̄, qõ nũq̃ alr fit, certũq̃ declarat. [Hoꝝ ỽo mediũ.] Hoc est quũ signũ latiꝰ acceptũ ꝑ tres, vt vidimꝰ varietur figuras, illud ꝓprie τεκμήριον ac vestigiuꝫ nũcupãdũ, qõ est mediũ, B est in pᵃ figᵃ, in bac enĩ, veluti in ꝑori diximꝰ volumĩe mediuꝫ ꝛ nã ꝛ põne mediũ erit, nãq̃ ꝛ antiq vestigiũ dicebãt, qõ facit ad sciaꝫ, B aũt maxime est, qõ in pᵃ efficit̃ figᵃ. [Aut q̃ ex extremis.] Hoc imediate ex supioribꝰ pẽdet, vbi ait, aut igit̃ sic diuidẽdũ signũ, deinde statiꝫ subseq̃ dꝫ, aut q̃ ex extremis sigm̄ odm, quẽ ỽo ex medio vestigiuꝫ. Reliq̃ aũt ex iterpõne dicta sũt, ẽ igit̃ sensus, si volumꝰ alr videre signũ late sumptũ, debemꝰ dicere signoꝝ aliõ eẽ signũ ꝓpe, aliõ vestigiuꝫ, ꝛ signũ q̄dẽ ꝓpe acceptũ est, qõ ex extremis, B est, qõ in 2ᵃ ac 3ᵃ ꝯcludit̃ figᵃ, be enĩ extrema nũcupantur, qꝛ in bis mediũ nõ est positione mediũ, sꝫ in 2ᵃ maioris locũ occupat, in 3ᵃ ỽo mioris. Uestigiũ aũt nuncupabit̃, qõ est ex medio. i. pᵃ figᵃ, vbi mediũ nã ꝛ põne mediũ est, ꝛ subdit rõnẽ, qꝛ signũ, qõ in pĩma efficit̃ figᵃ ꝛ maxie ꝓbabile ꝛ maxie ẽt verũ est, ꝛ B q̄dẽ ac tot ipsissia Arist. Nobis ỽo ad copiosiorẽ doctrinã nõnulla quoq̃ alia in mediũ adducẽda sunt, q̃ ad sermonẽ de entbymeꝫ attinere videt̃.

Vestigiũ ẽ ex q̃ syllꝰ fit in pᵃ figura.

¶ Scito itaqꝫ dignũ, quẽadmoduꝫ in libꝰ de inẽtiõe inq̄t Hermogenes, ꝙ entbymematũ alia sunt, q̃ simplr dicant̃ entbyꝫ, alia ỽo q̃ epẽtbymemata, seu supcõmenta nũcupant̃, ꝛ entbyꝫ q̄dẽ sunt, quẽ ꝓ loco statiꝫ pferunt̃, epẽtbymema ỽo, qõ ad ꝓores entbymemat cõfirmationẽ ꝯstruit̃. ¶ Aliq ẽt aliã faciunt diuisionem dicẽtes, entbymematũ qnque eẽ spẽs seu modos, sentẽciosam, syllogisticuꝫ, ostẽsiuũ, redargutiuũ, ꝛ exẽplare. ¶ Nos ỽo cũ Arist. i altera sua rbetorica dicemꝰ entbymematũ binas eẽ spẽs, ostẽsiuũ ac redargutiuũ, ac ostẽsiuũ q̄dẽ ex ꝯfessis ꝯcludens, vt iuuenes munifici, ḡ ꝛ tu munificus. Re-

Nõ pfcs modos entbymematuꝫ fm̃ Hermogenes ponit ꝛ aliq̄ q̄dam.

Scdꝫ Arist. due spẽs entbymematũ.

dargutiuū ꝟo ex nō ꝯfeſſis, vt in exēplo/abſurdū eſt glo riā plurimi facere, nolle tñ ꝑ gloria adipiſcenda labores ſuſtinē. Addit Abumeçar Alpharabi⁹ in ſuis rhetoricis, enthymematū binas eē ſpēs. vnā oſtēſiuoꝝ/alterā cōdi tionaliū, ꝛ ꝯditionales diuidi in ꝯiūctas/ac diſiūctas ad morē ſylloꝝ. ℭ Sūt aūt ſm quoſdā loci enthymemati ci vnū ac viginti. Prim⁹ ex ꝯtrio/ſi tēperātia honeſtū, itē perātia erit turpe. Scōs ex ꝯiugētib⁹ ſm ꝑtē/ſi beneficys affecti odim⁹ ꝛ mala patiētes amabim⁹. Terti⁹ ex eo/qd ad aliqd/ſi apd vos iniuſtū ē vilia iperare, neqꝫ mihi li cebit pſuaſo facere. Quart⁹ ex nō cauſis/vel efficiētib⁹ ꝛ gñantib⁹/ſi būanitas eſt bonū ꝛ honeſtū/ꝛ qd ex his effi ciē. Quint⁹ ex magis ꝛ min⁹/ſi filiū interemit, neqꝫ aliis parcet. Sext⁹ ex ꝯtria ſm magis/ſi bonū eſt ꝯcupiſcē q maxie ꝯcupiſcēt/optimi erūt, ſꝫ tñ videm⁹ ipſos plerūqꝫ delinqre. Septimus ex hys/q̄ ſubito adaptanē, opꝫ maio rē virtute ꝑeminere, q ſi alr/ridiculū pfecto eēt, ſi melio rē peior iudicaret. Octauus ex ꝓportionato, vt in exēplo Iphicratis/ſi magnos pueros viros exiſtimabūt, ꝛ paruos viros pueros arbitrabunē. Nonus ab exēplo/abſurdū ſi in nauib⁹ gubernatores nō eligunē ſorte/ſpatores vel le ſm ſortē eligere. Decim⁹ ex īductiōe, ſi halyattes/can daules/ꝛ gyges ſemꝑ nobis hoſtes extitere, fatuū eēt exi ſtimare Crœſū beneuolū. Undecimus ex diuiſiōe, ſi oēs trib⁹ de cauſis delinquūt, aut huius grā, aut illius, aut il li⁹, ſed ob duas iſtarū peccatū h cōmitti non pōt, ob 3ᵐ ꝟo neqꝫ ipſi dicūt peccatū fuiſſe. Duodecim⁹ ex iudicio de eodem, aut ſili, aut ꝯtrio, ꝛ iudicio gdē oium, aut plari moꝝ, aut ſapientū, ſi ſapiētes cēſuerunt biſ factorib⁹ grās hñdas cur ꝛ nos nō hēmus Romanis grās. Tertiuſde cimus ex occaſiōe, ſi tardātibus inſtabilis victoria ꝛ īfir ma/nimirū ꝛ hys/q iā vicere. Quartuſdecim⁹ ex trāſum ptiōe, nō fuit graue parere Antipatro, ſꝫ graue erit ſerui tutē ſubire. Quintuſdecim⁹ ex ꝯñtib⁹ malis, non opꝫ do ctrinę operā dare, ſeqē enī inuidia. Sextuſdecim⁹ ex defi nitione/ſi tēperātia optimū bonū, ꝛ tēperans optime bo nus. Septimuſdecim⁹ ex ſuppōne/ſi Philippo credētes patriam negligetis/nil vetat nos oēs in ſeruitutē redigi. Duodeuiceſim⁹, ex hys/qb⁹ peccāt in accuſando aut rñdē do, vt ex Medea carcini/accuſauit Medeā q liberos īteremerit, ꝛ ꝓpea aiūt ipſā peccaſſe. Rñdet illa ſe egdē peccaſſe, qa Iaſonē nō interfecit. Undeuiceſim⁹ ex fine ꝛ cui⁹ grā/ſi h dabit/dabit vt poſtea ꝓuat⁹ eo/maiore affi ciaē triſtitia. Uiceſim⁹ ex noie/certe nō fuiſſet ruſticorū familia nūcupata, niſi ruſticos mores habuiſſet. Prim⁹ ac viceſimus ex vitio datis hoīb⁹ aut rebus/abſurdū ſi olim pugnabamus, vt in patriā rediremus/nūc in patriā reuerſi fugiem⁹/ne bellū ineamus. ℭ Hec qdē de locis enthymematicis nōnulli tradidere, Ariſtoteles tñ q̄ſdā alios addidit/ꝛ plēs adhuc Minutian⁹, puta/a magnitu dine/a q̄titate/a loco/a modo/a dūo a ꝯtēto/a mā/ab eo/ qd eſt ſilē/a gñe/a ſpecie/ab vlī, a figmēto/a parte ad totū/ a toto ad ptē. ℭ Sꝫ hos oēs ꝓſeq iā nimis lōgū eēt, ſuffi ciūt igiē q̄ impñtia relata ſūt, ac pᵐ de veriſilib⁹/cur ꝓus egerit de ꝟiſilib⁹ Ariſtoteles/q̄ de enthymemate/qūo la tine dicaē εἰκός, qd ſignū, quot ſignoꝝ ſpēs, qd veſtigiū ſeu τεκμήριον, quod ſignoꝝ ſolubile/quodue inſolubile ſit. Poſtea de enthymemate diximus/q lati⁹ accipiaē ac ꝑſtrius/q latine cōmētū ſeu cōmentatio nuncupaē, q en thymematis ſignāta tria. vñ dicaē enthymema qūo diffe rat a periodo ſeu clauſula/ſolutis deiceps dubitatiōib⁹ q buſdā circa ꝯtextū, poſtea expoſuimus/cur pᵃ figura me diū/cur ue 2ᵃ ac 3ᵃ extrema nūcupenē, qd enthymema, qd epenthymema, quot enthymematū ſpēs ſeu modi, ac demū q̄i loci enthymematici. His itaqꝫ explicitꝭ ad ea/q̄ de phyſiognomica ſeu nā cognoſcēda dicunē accedam⁹.

Nota ꝭ locis enthymemati cis.

Ariſt. ꝛ Mi nutian⁹ de lo cis enthymema ticis.

ℭ DE COGNOSCENDA NATVRA.

NAturam ꝟo cognoſcere poſe eſt, ſi qs det ſil' mutari corp⁹ ꝛ aiam, quę cūqꝫ nāles paſſiōes ſunt, q enim for taſſe muſicam didicit, mutauit aiā in aliquo, verū paſſio hęc non eſt ex ijs, q̄ nā nobis inſunt, ſꝫ queadmodū ire ꝛ deſideria ex nālib⁹ motibus. Si igiē ꝛ hoc datū fuerit ꝛ vnū vnius ſignū eē, ꝛ poſſimus accipere ꝓ priam vniuſcuiuſqꝫ generis paſſionem ꝛ ſi gnum, poterimus naturam cognoſcere.

Que ſit Phi intētio in h capite varij varia ꝓtulere. Diuus nāqꝫ Albtus atqꝫ aliy cōplures inten tionē Ariſto. eē dicūt methodū atqꝫ artē tradere, ꝑ quam poſſim⁹ mediū inuenire ad ꝯſtruenda enthyᵐᵃ, h eſt ſigna ſeu veſtigia vniuſcuiuſqꝫ nāꝫ ꝯñtia. ℭ Aluildus ꝟo Ro ſadis ac Ioānes Philopon⁹ meo iudicio melius itēdere Phm aſſeruere, aliud ſyllo annexū deſcribere, h eſt qūo ſylls phyſiognomic⁹ ꝑ figurā ſyllicam diſponaē. ℭ Eſt aūt ſylls phyſiognomic⁹ rōcinatio q̄dā a ſigno/ꝛ a ſigno nō oī, ſꝫ nām ſubiēꝯtē, vñ ꝛ capl'ꝫ iſtud grece ſcribitur περὶ τοῦ φυσιογνωμονεῖν. nos de cognoſcenda natu ra trāſdux im⁹, añqꝫ igiē exponat qūo talis ſylls cōſtruē dus ſit ꝓus declarat quonā pacto phyſiognomicū ſignū poſſim⁹ inuenire, qd in tali ſyllo tāqꝫ mediū aſſūiē, h aūt lꝫ aliq̄ mō nāle ſit ꝛ ad nālē videaē attinere Phm, tñ ſꝫ q ꝛ demr̄ator ꝛ dialectic⁹ h gen⁹ argumētꝭ ac mōſtratiōi bus ſepiſſime vtunē, ſm iſtud phyſiognomicū rōcinium ad reſolutoriū artificē/q de ſimplici ꝑtractat ſyllo attinē enūciabim⁹. Poterim⁹ q̄ inqt Ariſt. φυσιογνωμονεῖν ꝛ ad cognoſcēdas nās mediū inuenire, ſi qs duo, vel potius tria tāqꝫ pñᵃ ac dignitates vel potius ſuppōnes accepit, vnū q ala ꝛ corp⁹ ſil ab affectibus mutenē nālibus, h eſt ala corpis, ꝛ retrouerſum corp⁹ aię affect⁹ ac diſpōnes ſe quaē, alterū q vnū ſignū vni⁹ ſit paſſionis atqꝫ affect⁹. Hęc aūt tāqꝫ mōſtrata in nālib⁹ ꝓ ꝯfeſſis accipiēda ſūt. Phyſiognomic⁹ enī Phs tāqꝫ alibi demr̄ata/puta in li bro de aia, aut ꝛ in alys nāliū libris hęc admittit, quāqꝫ in phyſiognomicis ſuis mōſtrat Ariſto. quodāmō aiam corpis/ꝛ aię corp⁹ ſeq paſſiōes atqꝫ affectus, ſꝫ h facit nō rōnes adducēs vlēs, ſꝫ īductiōe vtēs/q̄ veluti ſupra oſtē dim⁹ pᵒ pñᵃ ac ſuppōnes aliqñ declarāē. Multū enim inqt videm⁹ a corporeis affectibus ītellectū variari, ꝛ in ꝯtriū corp⁹ ab animi lāguorib⁹ cōtam inari, nāqꝫ ebrieta tes ac morbi nō ſolū corp⁹ male afficiūt, ſꝫ ꝛ aiam diſtur bant, ꝛ cętere animi paſſiones/amor/triſtitia/timor/leti tia/atqꝫ id genus oia nō ītellectū ſolū, ſed ꝛ corp⁹ defati gāt. [Qui enī fortaſſe.] Exponit q̄re dixerit paſſiōes nā les, h enī inqt addidim⁹ ad dr̄iā habituū ac diſpōnū, q̄ ex arte ꝓueniūt, hę enī aiam qdē mutāt, nō tñ corpus va riant aut afficiūt, veluti ſi qſpiā ex amuſo muſicus fieret, verū inqt paſſiōes atqꝫ affect⁹ iſti nō ſūt ex nālib⁹ diſpō nibus, ſꝫ nāles affect⁹ dicunē, vt ira/ꝯcupiſcētia, q̄ ex nā lib⁹ ꝓueniūt motib⁹, h aūt dixit, qm̄ vt in phyſiognomi cis tradiē, phyſiognomica ſigᵃ accipiunē ex motib⁹/colo rib⁹/figuris/morib⁹/lenitate/voce/carne/ꝑtib⁹/ꝛ typo ac for⁹ toti⁹ corpis. [Et poſſim⁹ accipe.] Tertia hęc ē ſuppo ſitio/q poſſim⁹ accipe ꝓpriā cuiuſcūqꝫ gñis paſſionem, gen⁹ aūt ꝓ ſubito accepit, aut gen⁹ dixit, qm̄ vt in phyſio gnomicis inqt Ariſto. nōnulli antiquoꝝ gñatiꝫ ꝛ ſm aia liū gña phyſiognomiā exacerbāt vnicuiqꝫ ſuā paſſionē

Expō Albti de intētiōe hu ius capꝭ.

Expō Alu. ꝛ Philopon̄ de eadem.

Qd ſit ſyl logiſm⁹ phy ſiognomic⁹.

Duo pñᵃ po nit Phs ꝑ q̄ hūs inueniē dia phyſio gnomicum.

Tertiā ſmᵐ ad idē mediū

ascribentes, sed prior expositio melior, melius eni est vt ⁊ alibi Phs ostēdatur, in speciem ꝙ in genus referre.

Si eni seorsum est alicui generi indiuiduo iexistēs passio, vt Leonib⁹ fortitudo, necesse ⁊ signum esse aliquod. Simul nāq; inuicez pati suppositum est, ⁊ sit hoc, magnas extremitates habere, qḋ ⁊ alijs inesse generib⁹ nō totis contingit, signum enim ita propriuȝ est, qm̄ totius generis propria est passio, ⁊ nō solum propria, quemadmodum consueuimus dicere. Inerit igitur ⁊ in alio genere hoc, ⁊ homo erit fortis, ⁊ aliud aliquod animal, habebit igitur signuȝ. Vnuȝ enim vnius erat, si igitur hęc sunt, ⁊ poterimus talia signa colligere in his animalibus, quę solū vnaȝ aliquā passionem habēt ꝓpriam, vnaquęq; autē habet signum, quoniam necesse vnuȝ hr̄e. Poterimus naturā cognoscere. Quod si duo habet propria totuȝ genus, vt Leo forte ⁊ cōmunicatiuuȝ, quō cognoscemus vtrum vtrius signum, seorsum consequentiū signorum. An si alij alicui non toti ambo: ⁊ in quibus nō totis vtrūq;, quando hoc quidem habeat, illud vō non. Si enim fortis quidem, liberalis vō non, habet autem ex duobus hoc, planum ꝙ ⁊ in leone hoc signum fortitudinis.

Hinc incipit monstrare, quō ex signo nām poterimus cognoscere, si enim inqt, genus aliqḋ indiuiduū passionē atq; affectum seu dispōnē aliquā habuerit, vt Leo fortitudinē, manifestū ꝙ ⁊ signuȝ huius habebit, nāq; ex supposito simul patiunt aīa ⁊ corpus. Genus aūt indiuiduum vocauit insipientia Phs spēm spālissimā, hęc eniȝ indiuidua nūcupat, qa in alias species diuidi nō potest, aut genus indiuiduuȝ nūcupauit genus non diuisibile in alia genera, quēadmodum ⁊ in. Analis audimus speciez vocauit indiuiduaȝ nō diuisibilem in alias spēs, sed ista parum ad rē, reuertamur ad ꝓpositū. Si itaq; Leoni inest fortitudo, inerit ⁊ fortitudinis signum, sit hoc, hr̄e magnas extremitates, puta manus amplas ac pedes consimilr, est enim hoc signuȝ fortitudinis, quēadmoduȝ Aristoteles inqt in physiognomicis, vbi ait quasi ad verbū.

Genus idiuiduū h̄ ē spēs spālissima: ⁊ l gen⁹ idiuisibile i alia gn̄a.

" Fortis corporis signa, capillamētum durū, figura corpo-
" ris recta, ossa ⁊ teste ⁊ extremitates corporis fortes ⁊ ma-
" gne, ac reliqua quę sequūtur, sit itaq; ꝓpriū fortitudinis leonū signum habere amplas extremitates, qḋ tamē ita sit ꝓpriuȝ, vt nō solis insit leonibus, sed oib⁹, alijs vō generibus neq; totis neq; solis, sic enim ꝓpriuȝ appello signum, qm̄ totius generis ꝓpriū est, ⁊ non solū propriuȝ, quēadmoduȝ consueuimus dicere, qḋ conuenit omni soli ⁊ semp. Quū igitur ⁊ alijs accidat generib⁹, hō etiā fortasse dicetur fortis, aut aliud quoppiam aīal, quare si homo fortis erit, habebit ⁊ fortitudinis signuȝ, qḋ est habere amplas extremitates, aliḋ eni huius signū habere nō poterit, qm̄ ex supposito vnū signum vnius est subiti. Si igitur ita hęc se habuerint, ⁊ possimus hęc signa comperire in aīalibus vnicas hn̄tibus passionem atq; affectuȝ, vnaquęq; autem passio ex supposito vnū hȝ signum, sequit ꝙ facillime nām possimus cognoscere. Si vō tota spēs nō vnicum habuerit ꝓpriuȝ, sed bina, puta, aut etiā plura, vt leo fortitudinem ⁊ liberalitatē, manifestum ꝙ ⁊ duo vel plura signa retinebit, quo igit discerniculo cognoscemus vtruȝ signum vtrius passionis signuȝ sit seorsum. [An ⁊ alij alicui.] Rn̄deo inqt, nāq; aut particula, vt supra etiam diximus, solutionis est nota, respondeo igit ꝙ hęc duo signa, quū non solis insint leonib⁹, alij etiā inerūt spēi, sed nō toti, ⁊ tūc debemus ꝯsiderare duo idiuidua eius spēi, cui nō insunt ambo, sed alterū tm̄ quorum vni alterū hoꝝ signoꝝ insit, ⁊ alteri alterum. Si eniȝ puta Socrates sit fortis, nō aūt liberalis, sit aūt signū vt diximus fortitudinis habere extremitates amplas, liberalitatis vō frontez dilatatā, ⁊ Socrates habuerit amplas extremitates, non autem frontem latam, planū ꝙ hr̄e ampla extrema in leone signū extitit fortitudinis.

Est itaq; nām cognoscere, in prima figura medium cōuerti cum primo extremo, supergredi vō tertium ⁊ nō conuerti, vt fortitudo a, extremitates magne in quo b, c, autē leo, cui igit c, b, omni, sed ⁊ alijs, cui vō b, ⁊ a, omni ⁊ non pluribus, sed conuertitur. Quod si nō, non erit vnum vnius signum.

Nūc tādē ꝓpositū exequit, h̄ est quō physiognomicus cōstruat sylliꝫ, ingens ꝙ tale rōcinium in p̄ᵃ cōplicat fig͡ᵃ, ⁊ necesse est mediū terminū cū maiore ꝯuerti extremitate, minorē vō supare ⁊ nō ꝯuerti, puta in exēplo sit a, maiꝰ extremū fortitudo, b, medi⁹ magne extremitates, c, minor leo. Planū igit ꝙ a, ⁊ b, cōuertunt, oē eniȝ forte magnas hȝ extremitates ⁊ ecōuerso, sȝ idē b, nō ꝯuertit cuȝ c, imo ⁊ alijs inest, nō eni solus leo magnas hȝ extremitates, sȝ ⁊ alia multa aīalia. [Quod si nō.] Hoc est si nō cōuertunt a, ⁊ b, sequit ꝙ aliq̄ erūt fortia, q̄ nō hēbunt amplas extremitates, sȝ aliḋ signū fortasse, ⁊ ita duo signa erūt vni⁹ affectus, vl aliqd hēbit ampla extrema, ⁊ tn̄ nō erit forte, ⁊ ita hr̄e ampla extrema erit pluriū passionū atq; affectuū signū. Sȝ q̄reret nō iniuria qspiā an physiognomicus syllꝫ possit in alijs ꝯstrui figuris. Rn̄demus nō posse, nā in 2ᵃ nō ꝯstituit, ꝓpterea ꝙ in hac ex ambab⁹ affirmatiuis nō erat vtilis cōplicatio, in 3ᵃ ēt nō fit, qm̄ 3ᵃ nō poterat in ꝯnē vlez. Et de physiognomico qdē rōcinio, imo de toto priorū libro iā satis ptractauim⁹. Supest iam vt receptui canētes finē enarrationi huic nr̄e cū dijs ponamus, nō eni paꝝ fecim⁹ si post ea q̄ in priori volumie diximꝰ, 2ᵐ ēt aggressi exposuim⁹, quō syllo vn⁹ possit plꝫes colligere ꝯnes, quō ex falsis ꝓpōnib⁹ vera sequat ꝯclo, quō circulo possim⁹ mōstratiōes facere, quō ꝯuersiȝ, quō ad incōmodū deductio fiat, quō ex oppositis rōcinium, quō petitio ei⁹ qḋ in pn̄ᵒ, quō nō pence hoc, quō falsa rō, quō vitādū rōcinium, quō elēchus ac redargutio, qualr sua spitiōis deceptio, quō ꝯuersio in p̄ᵃ figura, quō cōmutata ꝯuersio, quō oppositoꝝ ꝯuersio mutua, quō īductio, quō exēplū, quō abductio, qd, ⁊ quō īstātia, qd signū ac vestigiū, quō enthymemata seu cōmenta, ac demū vltimū exponētes capitm, p̄mo lectionē Phi aperuimus, deincepᵒ qd physiognomicus eēt syllꝫ describentes, deinde ex q̄bus physiognomica signa deducant, quid genus indiuiduum, qd spēs indiuidua, ac demum an in 2ᵃ ⁊ 3ᵃ figuris physiognomicus erigi possit syllogismus. Quibus omnibus expositis ⁊ enodatis Deo optimo maximo gratias agimus immortales, qui nos ad scopum tanti operis ac finem facili perduxit tramite.

Docet Phs quō syllꝫ physiognomicus cōstruatur.

Dubiuȝ an in alijs figuris cōstruat sylls physiognomicus.

Solo. soli i prima ꝯstrui posse.

Epilog⁹ toti⁹ libri prioꝝ.

Finiunt Interptationes ⁊ enarrationes in Priora Resolutoria Arist. Jo. Francisci Burane Ueronensis.

Hieronymi Bagolini Veronensis, Annotationes, & Dubitationes in Primum Priorum Resolutoriorum Aristotelis.

In prologo

Alcinous

ubi titulū libri prioꝝ exponit Doctor noster cur Resolutorius inscript⁹ sit, preter ea q̄ adducunt ex dictis Philoponi, Alexādri, & Jo. Damasceni, addo quędā ex dictis Alcinoi in libello de dogmate Platōis. ¶ Resolutionis tres sunt species. Una est ascensus a sensibilibus ad itelligibilia prima. Alia a demōstratis & subdemōstratis ad indemonstrabiles & immediatas ppōnes regressus. Alia est a suppōne ascēdēs ad pn̄ª, quę suppōne nō eget. Et p̄ma h̄z talē nām, veluti si a bono corporis trāseam⁹ ad aię bonū. Ab h aūt ad bonū qd̄ in legib⁹ est. Deīde ad īfinitū pelagus bonitatis, vt h mō indagātes ip̄m p se bonū reptamus. Scd̄a resolonis spēs talis existit. suppone opꝫ id qd̄ q̄rit, ac cōtēplari q̄nā sint illa priora, atq; a posteriorib⁹ ad priora ascēdēdo demōstrare, donec peruētū sit ad p̄mū atq; ɔfessum, a q̄ rursus icipiēdo p cōpōnis modū dscēdam⁹. Veluti si q̄ramus, nūqd aīa sit imortalis, h ip̄z supponēs, quero an semp mobilis, deīde h demr̄ato, iteꝝ q̄ro an id qd̄ semper mobile est sit p se mobile, q̄ dmr̄ato, rursus q̄ro an p se mobile pn̄ᵐ mot⁹ existat, deīde si pn̄ᵐ an igenitū, qd̄ veluti p ɔfesso hr̄, quoꝝ qd̄ igenitum est, ēt icorruptibile sit. Sūpto igit ab h qd̄ ex se pꝫ initio, talis demr̄atio cōponit, pn̄ᵐ igenitū est & icorruptibile, pn̄ᵐ mot⁹ est id qd̄ per se mouet. Aīa aūt est p se mobilis, igit igenita, icorruptibilis, atq; imortalis est aīa. ¶ Quę aūt p suppōnē resolutio sit talis ē. Qui aliqd inquirit id eē supponit. Deīde qd sequat ad ip̄z suppoᵐ īspicit, ac postmodū si sit d suppōne rō afferēda, aliā faciēs suppōnē ingrit, an id quod p̄us supponebat ad aliā sequat suppōnē, ea nūq̄ īgsitiōe cessante, donec ad aliqd̄ pn̄ᵐ pueniam⁹ qd̄ suppōne nō egeat. Hęc Alcinous. ¶ Ex his q̄ in 2ª resolonis spe dicta sūt, recte colligere possum⁹, perperā q̄sdā dixisse resolonē eē demōstrationē qa, nō recte quoq; alios q̄sdā, q resolonē demr̄ationē pp quid asseruerūt. Primi nāq; nō distinguētes nālē resolonē a mathematica in hūc errorē inciderūt. Possum⁹ qppe in nālib⁹ in qbus effectus priores nobis notioresq; sunt, in cognitionē qa est ipsi⁹ causę per resolonē q̄ demōstratio qa dici pōt, qr̄ ex nobis notiorib⁹ pcedit, deuenire, qua iuēta regredimur demōstrationē pp qd ɔstituētes. Hoc in expōne nr̄a plogi physicoꝝ ppulchre dclarauim⁹ ex itētiōe Jo. grāmatici p̄ & 2º posterioꝝ. & Themistij p̄ physicoꝝ. & 2º posterioꝝ. ¶ Sꝫ de resolone mathe^ca de q̄ Alexāder p̄ poꝝ. & Jo. Dam. & Alcinous, & Haly p̄ artis paꝛ, & Themisti⁹ p̄mo posterio. c. 30. & Jo. grā^ci 2º poste. in pn̄º, h pēnitus absurdū est, quū eiusmodi demr̄o qa i mathematicis sit ipossibilis, quū effect⁹ sint nobis, causis ipsis ignotiores, nō ascēdimus q̄ a ɔne in pn̄ª demōstrādo illa, sꝫ ɔne supposita, si ignota sit pn̄ª iuestigamus, & q̄cūq; iuestigato pn̄º, ex illo demōstrationē erigere possumus, q̄uis id nō omnino putemus necessariū, donec ad pnciptum per se notuꝫ p̄ueniamus. Quo inuento demōstrationes omnes colligimus, donec ad conclusionē ppositam perueniamus. Hic autem modus resolonis fit per scd̄aꝫ opatiōnē itellꝰ, pposita aliq̄ ɔne, cōsiderādo, an inter subiꝫ & p̄dicatū sit aliqd̄ mediū, & illd̄ mediū cū p̄dicato iūgēdo & formādo ppōnē, qua formata iteꝝ aspiciēdū est, an iter subiectum & p̄dicatū sit aliqd̄ mediū. Et sic iterum de illa fieri pōt, donec ad ppōnē p se notā veniamus, inter cuius subiū & p̄dicatū nullū sit mediū. ¶ Hoc mō vtunt mathematici in suis demr̄ationibus, vt cuilibet intuēti indubie patere pōt. Semp eni posteri⁹ theorema in primū p̄us resoluitur, & illd̄ in aliū donec pueniāt ad ppositiōes p se notas. ¶ Aliq tn̄ recētiores sophistice pot⁹ q̄ realr pcedentes ostēdere conati sunt mathematicos posse vti dmr̄one qa, terminos logicos pmiscēdo, vel syllm topicū ex cōib⁹ pcedētē. Sꝫ vterq; hoꝝ modoꝝ pfecto inanis est, & ex̄ne⁹ math^co, qlibꝫ eni artifex vtit logica construēdo sylloꝰ, & demōstrationes, & definitiōes fm artē in logica traditā, sꝫ nō itermiscēdo artē illā, neq; terminos illos, nisi quāꝫ opus fuerit ad pbationē descēdere, vt apte dixit Arist. 2º poste. quū. d. p syllꝫ definitiuū nō posse pbari definitionē de defi^to. ¶ Pręterea demr̄atio qa, gn̄at sciaꝫ qr ex p̄ poste. & pcedit ex effectu notiori fm reꝫ ad cām ignotiorē. Sꝫ hō pcessus in terminis logicis nō gn̄at sciaꝫ, sꝫ modū sciēdi potius, nec pcedit ex notioribus fm rē, nec eni notū est q̄ h sit ɔclo, & illud mediū, nisi quū fuerit facta demōstratio. Dico ēt loquēdo solū in termis logicis. ¶ Pręterea. resolo quā q̄rūt mathe^ci est ipsi⁹ passionis cui⁹ cām inhęrētię ad ip̄m subiꝫ quęrūt, quā p̄us supponūt inesse subo, sꝫ ignota sit, iuestigātes cām. Hic aūt modus nō pōt eē demr̄atio qa, vt pꝫ. Nec ēt verū est qd̄ dicūt syllm topicū ɔneꝫ math^cam p mediū cōe ɔcludētem, qd̄ & aliq accōmodari pōt, esse syllm mathematicū, nec qa, nec pp qd, imo peccat cōtra syllm & demr̄ationē mathematicā, vt. d. Aristo. in elēchis, sed est appellādus dialecticus syllꝰ, vt p̄ poste. dī. ¶ Ex his pꝫ 2ᵐ & 3ᵐ supra ppositoꝝ. s. q̄ resolo nō est demr̄atio pp qd, sed eius inuentio. Et quosdā aliog magnos viros in expōne Aboꝝ Hal. p̄ artis paruę valde suisse deceptos. Sic enim dicit Hal. neminē tn̄ aūt non eā quę oritur ex finis notione scripsisse cōperimus. Itē p̄ma qdeꝫ ex finis notione icipit q̄ per resolutionē sit, vbi p notionē finis itelligūt cognitionē & scientiā perfectā, quā tūc dicūt incipere quū finita & perfecta est resolo. Et ad hoc adducūt Aristo. testē p̄ posterioꝝ. tex. cō. 39. Quum eni incipit resolutio, tūc dicūt, incipim⁹ dubitare, & nō scire. ¶ Sꝫ certe in his dictis & sibi, & Aristoteli, & Hal. cōtradicūt. sibi qdem, qr̄ quū p resolutionē habemus vnum medium ex arte tradita ab Aristotele tradita p̄ prioꝝ. tunc erigimus demonstrationem, & quū ois demōstratio sciaꝫ generet, pꝫ tūc nos incipere scire. Aristoteli quoq; quuꝫ loco allegato, & 2º phy. & primo asserat tunc nos habere perfectaꝫ sciētiam, quum non contingit vlterius quęrere, nō contingit aūt vlterius quęrere quuꝫ est cōpleta resolutio. ergo tunc habemus perfectam sciētiaꝫ, quę iam inceperat quaꝫ inceperat resolutio, suis ergo telis isti iugulātur. Contradicūt insuper Hal. & antiquis authoribus oibus quos adduximus. Dicit enim primā doctrinaꝫ ordinariam quę sit fm dissolutionē incipere ex finis notione, quibus verbis notat terminum a quo huius doctrinę, & hoc significat pręposito illa ex, talis autē terminus a quo est ipsa finis notio, quā manifestuꝫ est non posse esse perfectā cognitionem, quū illa sit terminus ad quem. ergo per notionem intelligendum est pręcōceptionem finis in intellectu pręsuppositā cognitione quadam confusa. Et hoc veritatem habet in omnibus scientijs & artibus, vt patet ex Philosopho primo prioꝝ, qui intētionē suā dicit esse de demōstratione.

quā tñ non exeqtur nisi vsq3 ad finē scđi posteř. Sz dete
rius est ꝙ per finem notū intelligūt nō ipm quęsitū3 seu
finē, cui⁹ intēdimus hic perfectaz cognitionez, ꝛ quē pri
mo in mēte statuimus, sed vltimā ꝛ sūpmā cāz per se no
tam, ad quā per resolōnez puenimus, ex cui⁹ cognitione
vere tūc incipit doctrina. ¶ Sz pfecto h expositio est ꝯ
itentionē Gal. Arist. ꝛ oium qui de resolōne pertractant.
Quęrēdū eni est ab eis qd illud sit cuius perfectaz cogni
tionē quęrimus per resolōnē, certū est illud esse ipm qsi
tum ꝛ finem, q̄ ab isto fine incipit doctrina resolutiua, qa
ab ipso icipit resolō. Quę resolō si aliquid nobis declat,
certū est ꝙ ab illo icipit notitia qđ p̊ nobis occurrit in ta
li resolōne, sz qđ p̊ nobis occurrit est cā pxima. q̄ a cā pxi
ma incipit, nō a remota. Exēplū pz resoluēdo corpus hu
manū in p̊ma organica, organica in ꝯsilia, ꝛ sic deinceps.
¶ Amplius. si qđ dicūt esset verū, seqreř, ꝙ cōpositiua
ꝛ resolutiua ab eodē iciperēt, qđ est penit⁹ absurdū, quūz
sint opposite. ꝯña pz, qa cōpositiua incipit a cā sūpma, ꝛ
descendit vsq3 ad pximas, pz p Auerro. p physico. cō. p̊. ꝛ
Arist. ipsum. Forte dices cōpositiuaz icipere quū puētuz
est ad vltimū cāuz, sed h aptissimū est incōueniens, qꝛ
tūc nō icipit, sz habeř perfectissima, eo ꝙ nihil restat vl
terius hńdū. Insup h expositio manifestissime ꝯtradicit
Aristoteli ꝛ Auer. 3° ethico. cō. 6. vel. 7. iuxta diuersas nu
merationes, vbi volūt resolōnē ꝛ cognitionē resolutiuā i
cipere a fine cōstituto quē acqrere volumus, non aūt ab
ipsa sūpma causa. Quē locuz aliqui ex recentioribus bo
rū doctrinā sequentes adeo extorte ꝛ depravate exposue
rūt, vt putē eos non ita p veritate sentire, sz contētiōis ꝛ
cuiusdā puicacię gr̄a id factitasse. Nā si ꝟba Auer. ita es
sent itelligēda vt exponūt, nō ꝯsonaret eius expō Arist.
dictis, imo totū opp̄m, ꝛ h luce clarius itelligi pōt verba
Auer. cū ꝟbis Aristo. ꝯferētib⁹. ¶ Sz ne tñ ꝟbis agere
videamur, re ipsa qđ dicim⁹ ondamus. Ponunt hi distō
nē quādā ꝗs supra diximus sequētes, de duplici resolō
ne, dicūt nāq3 resolōnē dupl'r fieri posse, vno mō sine cō
uersione, alio mō cū cōuersiōe. Pīo mō fit resolō nūq3
reflectēdo a cā sup effectū, sed semp resoluēdo effectū in
causas suas, donec ad primam ꝛ sūpmā causaz peruenia
mus. Secūdo mō fit quūz inuenta vna causa ab illa sup
effectū suū reuertimur demōstrādo, ꝛ sic secundo altera
causa iuēta p illā demōstrādo, donec ad p se notam pue
niamus. Certe talis resolō scđo mō dicta, ꝗuis resolō di
ci possit nō est resolō vera, sed admista cōpōni, vt qlibet
etiā paruz eruditus pōt aiaduertere, qđo q̄ isti intēdētes
declare qd sit resolō vt a cōpōne distinguiř, dicūt resolu
tionem vno mō dictā posse cū cōpōne misceri. nā iste p
cessus veri⁹ dī aggregatū ex resolōne ꝛ cōpōne. ¶ Prę
terea iste modus pcedēdi iure nō dz fieri, qꝛ cā illa nō
est per se nota, sed vlterius resoluiř, donec ad p se notaz
perueniař, ꝛ tūc icipit cōpō. Et hoc asserit Gal. in p̊n⁹ ar
tis paruę, quū ingt, 2ª fit ex cōpōne eorū q̄ p dissolōnez in
uēta sunt, ꝛ h ēt oēs fateř qui de resolōne ꝛ cōpōne scri
pserūt, vt pz p Alexā. p̊ prioꝝ. Jo. grāmaticū 2° posteř. ꝛ
in phemio poꝝ. ꝛ ipmmet Aristo. p̊ poste. c. 39. Sz esto h
tolerabile deteri⁹ illō est qđ affirmāt Auer. hūc distōnez
voluisse innuere loco allega. vbi pcessum istū a fine icipiē
tem appellat resolōnē cū cōuersiōe credentes ipm velle
cōuersionez misceri cū resolōne. Ignorāt eni hi modū lo
quēdi Auer. quia ei⁹ dicta in logica nō viderint, nā h est
resolō quā alibi appellat Auer. resolōnē in ꝯtiū ad dr̃az
resolōnis nālis ad quā nō seqtur ampli⁹ cōpō. Quū igiř
hęc resolō fiat gr̄a cōpōnis in qua postea cōpleta resolō
ne cōuertimur ad q̄situ incipiētes a p̊ cā quousq3 perue
nium⁹ ad pximā, merito appellāda est resolō in ꝯtiū vel
resolō cū ꝯuersiōe. Resolō ꝟo nālis absolute resolutio.
Hoc appet manifeste ex snia Phi ꝛ Auer. vbicūq3 ō hac
resolōne loquunř quę in agibilibus fit q̄ filis illi est q̄ fit
in mathematicis, ꝛ gnaliter in speculatiuis, ꝛ p̄cipue 2°
physi. tex. cō. 89. ꝛ 3° ethico. cō. 6. vel. 7. ꝛ 7° meta. 23. His
declaratis videamus ꝟba Phi 3° ethicoꝝ, ꝛ ꝟba Cōmē
tatoris super eisdē, vt apertissime itelligař q̄ extorte ab
his exposita sint. Uerba Phi hęc sūt. Nec sane de finib⁹ »
ꝯsultamus, sed de his quę sunt ad finē. Medicus eni nō »
ꝯsultat an sanū faciat, nec orator, an psuadeat, nec guber »
nator Reipu. an bñ istituat ciuitatē, nec alioꝝ qsq3 de fi »
ne deliberat, sed posito fine quēadmodū pueniāt cōside »
rant, ꝛ si p multa fieri posse cōstat, p qđ illoꝝ facillime ꝛ »
optime fiat pergrūt. Si ꝟo p vnū, quēadmoduz p illud »
fiat, ꝛ id rursus p qđ, donec pueniāt ad p̊mā cām qđ in i »
uentiōe vltimū est, q eniz ꝯsultat videř q̄rere ac resolue »
re p̄dicto mō q̄si diagrāma, sed vī nō ois pquisitio eē cō »
sultatio, ceu quū mathematici aliqd pergrūt, veꝝ ois cō »
sultatio pergsitio est. Et qđ vltimū in resolōne id p̊maz »
in gnatiōe est, ꝛ si in aliqđ icidūt qđ ipole vī, illud omit »
tūt, veluti si pecunię opus, si ęa hic nō possint. Sin aūt »
vī pole, tūc facere aggrediunř, ꝛ reliq̄. Uerba aūt Auer.
singula nolo ponē, qꝛ ꝟbis Arist. optime corridēt, sed
ponā ptē illaz de qua est aliq̄lis dubitatio, ꝛ illā q̄ ab his
praue exponiř. Est aūt hęc, ꝛ nō desistūt ab ingrendo sic »
donec perueniant ad cām p̊maz, quę est postrema in eē. »
Hęc ꝟba correspōdēt illis Arist. ꝛ id rursus p qđ donec
perueniāt ad p̊mā cām qđ in iuētione vltimuz est. Sub
dit Aristo. qui eni ꝯsultat vī resoluere p̄dicto mō q̄si dia
grāma. i. q̄si descriptionē mathematicaz. Hęc ꝟba, vltio
solo relicto, sic ab Auer. paraphrastice exponiř, ꝛ ille. n.
q ꝯsiliař ingrit qdē sz viā resolōnis p ꝯuersionē. Et ista »
est via ingsitiōis s̄m moduz resolōnis per ꝯuersionez. i. »
via q̄ ingrimus ea q̄ sunt ad finē in agibilib⁹ est s̄m mo »
dū resolōnis p ꝯuersionē q logic⁹ ē q̄ vtūř mathematici. »
Et subdit Phs, sz vī nō ois ingsitio eē ꝯsultatio, ceu quū
mathematici aliqd pquirūt. Uez ois ꝯsultatio pquisitio
est, ꝛ qđ ē vlt'm in resolōne id p̊'m est in gnōne. Si ꝟba h
cū Auer. ꝟbis ꝯtulissent recētiores nr̄i nō icidissent in er
rorem adeo manifestū. Auer. hęc exponēs ita dicit. Et iā »
manifestū ꝙ nō ois inquisitio est ꝯsiliatio, vt inquisitio »
in doctris. i. in mathematicis qđ isti nō itellexerūt, ꝛ vlr i »
speculatiuis, quūq3 ita sit erit ois ꝯsiliatio ingsitio, ꝛ non »
ꝯuertiř, ꝛ vlt'm in via resolōnis p ꝯuersionē, est p̊mū p i »
quisitionē, vlt'm in eē. Et est illō gr̄a cui⁹ sūt reliq̄ de qb⁹ »
ingriř, ꝛ pp h ponūt ipm p̊mū in ingsitiōe, ꝛ tādē requi »
rūt ea ex qbus necessario est eē ei⁹. ¶ Hęc ꝟba Auer. ab
his intelligunř h mō, ꝙ Auer. q̄tuor pprietates attribuit
ipsi cōposito, siue effectui, cuius facimus resolōnē. p̊ma
est, ꝙ ipm est vltimū in eē. 2ª ꝙ est id pp qđ alia q̄runř.
3ª, ꝙ ipsum est primuz in inquisitione facta via resoluti
ua, qa in tali resolutione ꝛ consideratiōe ꝛ ingsitiōe ipm
est primuz qđ ponitur, ꝛ eo posito ab ipso ꝛ eius notione
incipit resolutio cum conuersione quantuz est merito re
solutionis, vt in cōsilio de domo constituenda primo po
nitur, vel pponiř in mēte nostra domus, ꝛ ab ea ꝛ ei⁹ no
tione incipit resolutio. quarta proprietas ꝙ finis vel effe
ctus vel cōpositū, est etiā vltimuz in resolutione per cō
uersionez, ꝛ hoc quantuz est merito cōuersionis, qa finis
vel effectus est id qđ vltimate actu notificatur per illam
cōuersionez. ¶ Ex his inferunt corollaria duo. Primū,
ꝙ de mēte Auer. est manifestū id qđ est p̊mum in resolu
tione per ꝯuersionē est vltimū in eadē, sz diuersimode. s.
merito resolutionis ꝛ merito ꝯuersiōis ipm vltimate no
tificāts. Secūduz, ꝙ resolutio de mente Auerro. incipit

ab effectu ⁊ eius notiõe, ꝙ effect⁹ est vltimus in esse. Hęc est hoꝝ extorta expositio, nec Aristo. nec Auer. itelligentiuꝫ, aut dissimulantiũ veritatẽ, vt qui velint videri simplicioꝛib⁹ ⁊ hebetioꝛib⁹ sub vmbra falsitatis ex ingenio veritatẽ õfendere, quũ poti⁹ opp^m faciãt, falsitatẽ eni falso defendũt, ⁊ absqꝫ causa doctissimum virum Nicolaũ Leonicenũ optime de lr̃is deqꝫ ipsa medicina meritũ, accusant ⁊ rep̃hendunt. Videnꝛ hi proꝛsus imemores dictoꝝ Arist. ⁊ Auer. 2° physi. ⁊ 7° metaphy. de duplici motu. s. intentionis ⁊ exequutionis, qui opposito mõ se hñt. Hũc ꝙ motuꝫ exequutionis hic ph̃s vocat motũ inq̃sitiõis, hi autẽ motũ inq̃sitiõis ⁊ resolõnis eũdẽ faciũt q̃si sint noĩa synonyma apud Auer. quũ tñ nõ sint, saltẽ in h̃ vltimo dicto. Dũ inq̃t, qõ est vltimũ in via resolõnis p cõuersionem est primum via inquisitionis ⁊ vltimũ in eẽ, vult enim dicere ꝙ id vltimũ ad qõ resolutio peruenit est primum quod quęrimus habere, ⁊ est vltimum in eẽ, quoniam est causa ab effectu remotissima. Cã autẽ hęc est vltia in eẽ, vt inq̃t Auer. 2° physi. cõ. 38. p^a aũt cã in eẽ est cã pxima a qua pxime ip̃m cõpositũ siue effectus dependet in facto esse, lꝫ in fieri p̃mo ab illa remota icipiat eẽ, ⁊ hoc mõ causa illa remota põt dici vltima ⁊ p^a diuersimode vt dixi, ⁊ hęc v̓ba tunc ꝯsonabũt cũ illis q̃ supra dixit Auer. ⁊ nõ desistũt ab hac inq̃sitiõe, donec puenerĩt ad cãm p̃mã q̃ est postrema in esse. Si autẽ exponantur vt illi exponũt quõ simul ꝯsonabunt verba hęc. Illud ꝙ vltimum ad qõ puenit resolo est p̃ma causa q̃ est postrema in eẽ ⁊ vltima i inuẽtiõe, vt inq̃t Aristo. in lr̃a. sed est p̃ma quę quęrit vt habeat, quoniã sine illa, aliç oẽs quę ad esse effectus ꝯcurrũt non pñt hr̃e esse. Exẽplum pꝫ de pecunia, qꝛ nisi illa habeatur nõ poterant hr̃i lapides, nec ligna, nec ędificatoꝛ ad ꝯstruẽdam domum. Et h̃ est qõ dicit ex 2° physi. qõ est vltimũ in intẽtione est p̃muꝫ in executione, qõ hic ph̃s dixit esse p̃mũ in gñone. Quõ ꝙ ꝯsonabũt v̓ba Auer. cũ v̓bis Aristo. si ita exponantur, vt illi exposuerunt. ¶ Appet ex h̃ ꝙ corrolaria illa sont falsa, ⁊ q̃moꝛ illas pprietates ꝯuenięter attribui posse illi vltimo i via resolonis. Est eni vltimũ in eẽ eo mõ quẽ diximus, ⁊ p̃mũ in inq̃sitione, h̃ est qõ p̃ quęrimus vt habeamus, quo nõ habito, nec reliqua hr̃i possunt. Et ideo subdit Auer. est illõ cui⁹ gr̃a sunt reliqua de q̈bus inq̃ritur. i. est illud quo existẽte reliq̃ sunt, quę inq̃runꝛ gr̃a fi nis ꝯseq̃ẽdi. Unde subiũgit. ponũt ipsum p̃mũ in inq̃sitione. i. est id qõ p̃mo q̃runt habere, vt cętera hr̃i possint, quę sine illo haberi nõ possunt. Et h̃ declarat ex v̓bis sequẽtibus, quũ inq̃t. ⁊ tãdem req̃runt ea ex q̈bus est necessario esse illius. i. ppter quę vt habeanꝛ est necẽiuꝫ esse illius vltimi in resolõne, ⁊ primi in gñatione siue executione. Et ita exponẽdo hęc v̓ba sicut rei veritas est, verba Auer. ⁊ Aristotelis in diuersis locis adducta sibi consonãtia videbũtur. ¶ Ex quo iteꝝ appet dubitationẽ illaꝫ quã isti mouent post septimũ notabile, cuꝫ ipso septimo notabili nõ eẽ alicui⁹ ppositi, ⁊ penitus inualida. Utruꝫ finis resolutionis ad queꝫ vltimo peruenit sit p̃n^m cognitionis, cui dicto sũme initiꝛ author ille quẽ sequunꝛ. Nã ex his quę supra dicta sunt, pꝫ quum resolo fiat gratia cognitionis, ⁊ tũc cessat resolo quũ nõ est vlterioꝛ qõ, ⁊ quũ non est vlterioꝛ qõ nõ est vlterioꝛ dubitatio, quũ non est vlterioꝛ dubitatio iã est acq̃sita sciẽtia, q̃ eũc est finis scię quã per resolõnem adepturi sumus. ¶ Si autẽ reuertendo ab illo vltimo incipimus, tunc illud est verum in via cõpositiua, nec ibi est amplius resolutio si recte volumus loqui, quũ ille sit processus oppositus p̃mo a simplicioribus ad compositoꝛia descendens, qui potest etiam dici demonstratio ppter quid a causis in causata pgrediens, sed hoc illi non placet, nec his qui euꝫ sequunꝛ, q̃uis ipsi cum eo distinctionem illam sumpserint authoꝛitate ppria. Nos autem quicq̃d dicimus ex Aristotele, Auer. Theophrasto, Simplicio, Ammonio, Ioan. grãmatico, alijsqꝫ peripateticis confirmamus ⁊ asserimus esse verũ. Patet quoqꝫ distinctionẽ illaꝫ de fine quã adducunt saluantes nõ esse ad mẽtem peripateticoꝝ recte sentiẽtium, nam finis ille secũdus ad queꝫ peruenitꝛ per resolutionẽ est terminus ad quem resolutionis, ideo ab eo nõ incipit doctrina resolutiua sed cõpositiua, ⁊ quũ dicitur incipit doctrine resolutiua nõ absolute, sed per conuersionem. Dico ꝙ falsum est qõ dicitur, naꝫ illa nõ dicitur amplius resolutiua sed compositiua, ⁊ ita hi confundentes hõ doctrinas veritatẽ nõ animaduertẽtibus occultãt. ¶ Sed accidit non imerito circa ea quę dicta sunt dubitatio quum resolutio compositioneꝫ pręsupponat ⁊ nõ ecõtra. non enim resoluuntur quę cõposita sunt, quõ dicimus nos. p̃mo resoluere, ⁊ postea componere. Occasiõe huius argumẽti, dixerunt prędicti resolutionem sequi compositionem, ⁊ non cõferre ad demonstrationẽ, sed esse habitũ quẽdam quo intellectus discurrit post omnẽ demõstrationem solũ gratia quietationis, ⁊ vt cognoscat virtualem continẽtiam omniũ principioꝝ, non autẽ vt scientiam aliquam acq̃rat. Hoc autem ex verbis Alexandri p̃mo prioꝛuꝫ se accepisse dixerũt, dicũt quoqꝫ de principijs duplicẽꝫ haberi posse notitiam, vnam cõpositiuam, alteram resolutiuam, compositiuãqꝫ esse per quã dum infertur ex eis aliqua cõclusio ipsam notificant. Resolutiuam v̓o, vt diximus, sed ꝙ hęc dicta sint oĩno falsa arguitur, vnũquodqꝫ ens naturalr̃ in suam perfectionẽ mouetur ad quã quum peruenerit perfecte quiescit, mouetur autẽ intellectus vt perfectam acquirat sciẽtiam, qua adepta, quiescit in illa. Est enim perfecta sciẽtia perfecta quies intellectus quꝫ sit eius perfectio, si igitur absqꝫ illa vltimata resolutione perfectissimaꝫ habet sciẽtiam, patet omnino resolutionẽ illaꝫ inanem foꝛe, ꝙ autẽ habeat sciẽtiam sine illa patet, quoniã prius habuit cognitionẽ effectus per omnes suas causas per primũ ⁊ secũdum processum. s. resolutiuum, ⁊ cõpositiuum, talis autẽ cognitio est perfecta sciẽtia, quũ sit habitus per demonstrationem acquisitus, ergo ⁊c̃. Quod etiaꝫ per illos pcessus cognoscaꝛ virtualis cõtinentia p̃ncipioꝝ, patet ex quodam eoꝝ supposito. Uirtualis contiñetia principioꝝ cognoscitꝛ his cognitis quę in ipsis p̃ncipijs continẽtur, sed per primũ ⁊ secũdum pcessum pfecte cognoscũtur omnia, ergo ⁊c̃. minoꝛ pꝫ, qꝛ per tertiũ, vt ⁊ ipsi dicũt, nihil noui additꝛ quod prius nõ fuerit cognitũ. ¶ Sꝫ forte quis diceret nẽ cognosci illa, cognitione respectiua quę per tertium habeꝛ. Cõtra. per primũ ⁊ secundum processum cognoscitur causa quatenus causa, ⁊ effectus quatenus effectus, ⁊ per scõm refertur causa in effectuꝫ, ⁊ effectus in causam. ergo habetur notitia respectiua. Etiam falsum est dicere ꝙ principia cognoscantur via resolutiua vel compositiua, nam principia quatenus principia sunt, vel per inductioneꝫ cognoscũtur, vel naturali lumine intellectus, vt dicitꝛ in libro posterioꝝ. Illud etiam qõ dicitur cõpositiuam notitieꝫ esse per quã dum infertꝛ ex eis aliqua ꝯclo ipsaꝫ notificãt. videꝛ mihi ꝙ h̃ est acq̃rere non principij cognitionẽ, sed conclusionis ex p̃n^s per viam cõpositiuã, quando etiã principiatũ in p̃n^a resoluimus acquirimus cognitionẽ principiati per p̃n^a ⁊ nõ principioꝝ, nisi vt in p̃ncipiatũ oꝛdinanꝛ ⁊ referunꝛ. Unde multi etiam scõm pcessum putarunt esse inanem, qõ an veruꝫ sit. primo physicoꝝ discussimus in q̃one de regressu. Insuper ꝙ resolutio fiat gratia cognitionis habetur expsse ex sententia ph̃i primo posterioꝝ tx. cõ. 39.

& p̄ pby.tex.cō.4.& ideo ordinat̃ ad demr̄onē, & definitionē, vbi inq̄t resolōnē definiti i partes ip̄m definiētes ip̄s nobis distincte notificare, qđ erat prius cōfuse cognitū. ℂ Dico ĝ ad̄ soluēdo arg̃m. Resolōnē priorē eē quo ad nos ipsa cōpositione. Cōpositionē ẜo priorē s̄z nām, & h̄ ɔcludit rō & nihil aliud. vn̄ & demonstratio cōpositio dī s̄m nām a simplicib⁹ pncipijs in pncipiata cōposita descēdēs, s̄z hāc cōpositionē s̄m nām existem nos nō nisi p̄ resolōnē inuenimus, hoc aūt esse verū optime Themistius declarat p̄ posterio. quū inq̄t. Demōstratio p̄p q̄d ē ex notiorib⁹ nature, nā quā dicit̃ demonstrationē esse ex notioribus id referendū ad nām est, nec enim demonstratio ad mēsurā ingenij nr̄i se submittit, sed rectā tenet ad veritatem viā, nec quid ipsi possimus attendit, sed in solam rei nām incūbit, illā exploret, illā vestigat, etiā si ignota nobis, incōspectaq̄ꝫ sit. Hec Themistius. ℂ Ultimo circa ea que dicūtur de titulo libri prior̄ addendum censeo, q̄ q̄uis Alexāder, & Philoponus lib̄ por̄ inscribi dixerint ab vltimo secto primi in quo orōnes inartificiose cōclusas in proprias figuras docet resoluere, nō tñ absurdū putauerim, artē quoq̄ꝫ de inueniēdo medio syllogistico & facultate propositionū traditā in eodem, per quā terminū medium in figuris syllogismū p̄prium cōstituentem venari possumus resolutoriā vocari, quēadmodum & ars de inuentione medij demōstratiui, vt Philoponus 2° posterior̄ asserit resolutoria est appellanda.

ℂ Circa definitionem termini annotatio.

IN definitione termini i illa parte, apposito vl̄ diuiso esse vel non esse, qm̄ expositor iste breuē admodū atq̄ꝫ concisā Alexādri expōnē ponit i q̄ tñ quedā ponunt̃ annotatu digna, idcirco ẜba eius volui i mediū afferre grā declarādi ẜba Phi, & soluēde cuiusdā difficultatis q̄ circa illā occurrit. Inq̄t ĝ Alexā. Uba aūt illa, apposito vel diuiso eē vel nō eē, addidit, ne aliq̄ h̄ ip̄m nesciētes, quū ẜbū est tertiū ad p̄dicati locū tenet in p̄pōne, diuidētes p̄pōnē, esse aut nō esse tertiū terminū esse putēt, nō est eni termin⁹ in eiusmodi p̄pōnib⁹ ip̄m est, s̄z appositū q̄dē signat cōpōnē p̄dicati & subti, & ostēdit affirmationē, negatiue ẜo dictū diuidit & sep̄at termios abinuicē, & ońdit negationē. In duos eni terminos oīs diuidit̃ p̄pō, Qz eni nec terminus, nec termini p̄s sit ẜbū, est, videt̃ manifestū eē ex eo q̄ affirmatio & negatio op̄ite ex eisdē ɔstāt termis, s̄z vr̄ ẜbū est termin⁹ esse quū solū ponit̃, vr̄ nāq̄ꝫ tūc p̄dicatus termin⁹ eē, nec tñ est, imo si q̄s diligēter ɔsideret, nec tūc ẜbū, est, p̄ se terminus est. Propō eni dicēs, socrates est, eq̄pollet illi, soc. ens est. in q̄ iūgit̃ ens cū ẜbo, est. p̄dicatus aūt termin⁹ hic est, s̄z qm̄ illi dictioni ens ẜbū, est, eq̄pollere vr̄, quū ab ipso descēdat, breuitatis grā, & ne idē videamur dicere, solū subto ɔiūg̃t, sic ẜo ɔiūctū termin⁹ fit & p̄pōnis p̄ticula. Hec Alexāder. Iterū istā ɔcorditer ad h̄ subdit. Aut addidit ẜba illa, apposito vel diuiso eē vel nō eē, vt ońderet q̄ h̄ ẜba, eē aut nō eē, nō sūt p̄pōnis partic̄ neq̄ꝫ termini, s̄z sūt extra termios, eē & nō esse, aut apposita p̄tis termis extrīsece, in diuisione p̄pōnū i termios, aut separata ab eis. Nihil eni amplius faciūt h̄ q̄tū ad diuisionē p̄pōnū in terminos apposita q̄ꝫ diuisa, videnẗ eni in p̄pōne illa, soc. est alb⁹, termini eē socr. & alb⁹, & ɔueniētius se hēbit l̄ra si sic dicat̃, apposito esse, aut nō eē, aut diuiso. Subdit postea, An absurdū est dicere, nullo mō in p̄pōnibus h̄ pacto se habētib⁹ verbū est p̄dicari, quū p̄cipue Eudemus li° p̄ de dictione, hoc ip̄m plurib⁹ argumētis ostēdat. Hec ẜba vltimo loco addita intelligēda sunt de p̄pōnib⁹ de q̄bus in hac vltima expositiōe meminit. s. de 3° adiacēte. Uidet̃ tñ in tota hac expōne Alexā. expresse p̄mo negare p̄pōnē de scđo adiacēte, saltē s̄m nām, qm̄ est nō ponit̃ solū, quū semp̄ subintelligat̃ ens a quo dicūt greci, vt et Ammonius in lib. d̄ interp̄tatione, ip̄m ẜbū est deriuari, & q̄ solū eā ɔstituim⁹ ex nr̄o modo loquēdi. 2° negare q̄ in p̄pōnib⁹ de 3° verbū sit pars p̄dicati, quā opionē et Auer. in expōne sua sequitur. Et hāc opionē aliq̄ h̄ argumēto ɔfirmāt, si eēt pars p̄dicati, in p̄pōnibus hō nō fieret bona ɔuersio, qm̄ totū p̄dicatum non ɔmutaret̃ in subtū. S̄z re vera mihi aliter vr̄ dōm ex intētione Phi & Auer. p̄ de interp̄tatione. cap. de ẜbo, locū illū exponētis, nā inq̄t ibi Phs, ẜbum semp̄ esse eor̄ que de altero dr̄ notā, in q̄bus ẜbis innuit ẜbū semp̄ signare intētionē p̄dicati, ẜbū eni in p̄pōne nūq̄ pōt esse suppositū, s̄z semp̄ est appositū, semp̄ eni de altero dī, & h̄ maxie apparet ex eo q̄ greci ip̄m ῥῆμα dicūt. q̄si qđ de altero dī, vel igit̃ signamus rē absolute eē, vel hrē eē 3cm̄, si p̄mū sit p̄pō de 2°. si 2m̄ sit p̄pō de 3°. & hoc expssissime asseruit Phs, qui diuisit p̄pōnes in eo libro in p̄pōnes de 2° & in p̄pōnes de 3° adiacente, & in his dicit ẜbū est 3m̄ adp̄dicatum, vbi valt ẜbū est, esse partē p̄dicati, & ex parte p̄dicati sumi. Et ɔfirmat̃ h̄ q̄a si verbū est, resolueret̃ in ens, tūc esset p̄cessus in infinitū, nā eiusdē nature semp̄ est, ip̄m est. si ĝ in illa, socrates est, resoluent̃, ita & in ista, socra. ens est, qm̄ ẜbū est ibi non est 3cm̄, sicut in illa, socra. est albus. ℂ Ad arg̃m ipsor̄ q̄ nō fieret bona cōuersio r̄ndeo negādo ɔñtiā, nō enī fit ɔmutatio in his p̄pōnib⁹, nisi eor̄ q̄ p̄nt indifferenter eē subta & p̄dicata, s̄z id qđ semp̄ est p̄dicatū formale & oibus cōe, & ɔtribile p̄ p̄tē mālē illud semp̄ remanet p̄s p̄dicati in oib⁹, & ad hāc et intētionē Phs locutus est h̄ in definitiōe termini, loq̄t̃ eni solū de p̄pōnibus tertij adiacētis q̄ p̄prie ɔstituunt syllm̄ cathe^cum, q̄ diuidūtur vt diximus solū i subm̄ & p̄dicatū mālē, remanēte p̄dicato formali in oibus eodē mō, quū eni ẜbū nō variet intētionē q̄tū ad ɔstitutionē sylli, idcirco dixit ip̄m eē appositū, & ita etiā exponim⁹ dcm̄ Auer. hic, q̄ tñ aliā opionē q̄ diximus in libro de interp̄tatione, & veriorē secutus est, Idē & Alexander videt̃ sensisse quū dicit absurdū esse in hō p̄pōnibus de 3° verbū nullo mō p̄dicari, & id authoritate Eudemi cōfirmauit, nō eni pōt ibi loq̄ de p̄pōnib⁹ secūdi, qm̄ ab eo s̄mone in quo supra loq̄bat̃ de illis, duas alias r̄nsiones iterposuit lōgo sermone ad dubitationē q̄ q̄rit q̄re Phs dixit eē aut nō esse, & in vltima facit solū mētionē de p̄pōnib⁹ de 3°, & post vltimo loco dicit ea q̄ diximus, vbi p̄ p̄pōnes hō non pōt intelligere nisi de p̄xime adductis. Hec de his intantū dicta sint.

ℂ An syllogismus possit probari esse. Item an sit subiectum libri priorum annotationes quedam.

IN definitione sylli primi ad literę expōnem descēdat expositor iste, adducit ex dictis Ioan. grāmatici opionē quorūdā Phor̄ q̄ ephectici vocabant̃, negantiū syllm̄, quor̄ arg̃tis satisfaciens Ioā. duas dat r̄nsiones, quar̄ hic vnā tñ tangit, breuē & nimis obscurā, sed ego ambas maioris dilucidationis gratia adducā, vt q̄dam etiā que a modernis tangunt̃ ex his declarē. Est ergo p̄a r̄nsio, q̄ aliud est syll̄s & aliud syllogizabile, quū ergo syllogismū consideramus, vt per ip̄m demōstrationes facimus, tūc hoc ipsum syllogismū vocamus, quū ẜo vt rem aliquā demonstrabilē, syllogizabile appellamus, & sic demōstratur syll̄s nō vt syll̄s, s̄z vt syllogizabile. Hāc r̄nsionē infringit Ioan. & recte, ex hac enim solōne nō auferẗ p̄cessus in infinitū, & ɔstat adhuc dubitatio, nam & syll̄s ille p̄ quē de syllō vt

syllogiȥabile sit demõstratio, poterit ⁊ ipse vt syllogiȥabilis ꝯsiderari ꝑ aliũ syllm̃ vt syllꝰ, ꝗ ıterũ vt syllogiȥabilia ꝑ aliũ, ⁊ ita in infı̃ᵐ. Et ita reiecta hac subdit aliã, ꝙ nõ oẽs demõstrões, nec oıũ demõstrõnũ pn̄ᵒ ꝑ syllm̃ aliũ demõstrantur, ſ; est deueniẽdũ tandẽ ad cões aĩ cõceptiões, ex ꝗbus pn̄ᵒ sumẽtes syllos ꝯstruimus, ⁊ h̄ demõstratũ est ĩ posterioꝝ ꝯ̄ illos qui negabãt sciaꝫ, vbi Aristo. dixit non oia ꝑ demõstrõnẽ sciri, ſ; eẽ deueniẽdũ ad cões alĩ ꝯceptiões ꝗbus demõstrõne ꝑfectiores. Ex his ꝗ̃ pn̄i sylli siũt, hẽ ꝟbo ex nullo amplius. Hec Jo. grãmaticꝰ. ¶ Hẽ solões am hẽ viri illĩ eẽ ꝗ̃ a recẽtiorib⁹ sub aliis ꝟbis dr̃, ⁊ pᵒ l; a Joã ĩpugnet, põt tñ sustineri clarioribus ꝟbis ꝙ syllꝰ duob⁹ modis ꝯsiderari põt. vnoᵒ vt instr̃m. alioᵒ vt subiꝫ. ꝗ̃ de ipso vt subõ põt hr̃i scia ꝑ ipmmet vt instr̃m, ⁊ ipse vt instr̃m notior est seipso vt subm. Et quũ dĩ, etiã ille vt syllꝰ ꝑticularis syllꝰabilis poterit ꝑ aliũ ⁊c̃. R̃ndet negãdo h̄, qꝛ ille tã semel ꝯsideratꝰ fuit sub syllo in cõi qñ d̄ eo fuit facta demõstratio. ¶ Ulteriꝰ sciẽdũ est, ⁊ ad h̄ descruit zᵒ solo, ꝙ syllꝰ ille ꝑticularis ꝑ quez fit demõstratio de syllo in cõi. v. ꝗ̃. ꝙ ꝯstat ex trib⁹ termis, ⁊ duab⁹ ꝑpõnib⁹ ⁊ alia hꝫ, est notꝰ nõ ꝗ̃tenꝰ instr̃m ꝑprie, nec ꝗ̃tenꝰ maior extremitas ĩ eo de minori ꝯcludit̃, ſ; ꝗ̃tenꝰ ꝯstat ex ꝑpõnib⁹ imediatis ⁊ ꝑ se notis. s. ex definitiõe syll̃. q̃ ẽ pnᵐ in hac scia, ⁊ in h̄ syllo ꝑticulari, passio ꝑbata ẽ notior de medio, q̃ꝫ de minori, qꝛ in medio exp̃mit̃ cã, q̃re hẽ passio nec insũt syllo, ⁊ hic ẽ pn̄ᵒ syllꝰ de q̃ Joã. loq̃bat̃. Ex his solui p̃nt dubiões multĩ q̃ a modernis adducunt̃ in hac mã. ¶ Ulteriꝰ, adhuc ẽ sciẽdũ, ꝙ quũ syllꝰ sit subm in h̄ libᵒ. nõ aũt arguⁱᵒ vt aliq falso tenuerũt, qꝛ spẽs aliĩ etᵒ nõ ꝯsiderant̃ a ꝓbo in h̄ liᵒ. nisi ĩ ordine ad syllm̃, vt pꝫ ex zᵒ huius, quũq; ẽt syllꝰ sit s̃m multos subm ĩ tota logica, talis iter hẽ subta dr̃ia est attẽdẽda. Est eni syllꝰ subm in tota logica ꝯsideratꝰ q̃tuꝫ ad oẽm modũ eẽndi quẽ hꝫ ĩ se ⁊ ĩ suis ꝑtib⁹ itegralib⁹ ⁊ subiectiuis, ⁊ ĩ his q̃ ad ipm attributionẽ hñt, vñ nõ dĩ vl̃e s̃m pdicatiõnẽ, ſ; s̃m adeq̃tionẽ ⁊ ꝯtinẽtiã. Est aũt subm ĩ liᵒ p̃oꝝ ꝯsideratus simpl̃r q̃tuꝫ ad vnũ modũ essendi suũ solũ. ĩ. q̃tuꝫ ad mãm ĩ cõi abstractã ab oı̃ mã speꝝ sylli, ⁊ q̃tuꝫ ad formã sylli ĩ cõi s̃m se. Utrũ aũt spãlis h̄ modus ꝯsiderãdi faciat ipm eẽ sylli spẽm aliis spẽbus ꝯ̄distinctã. Ego qdem arbitror ꝙ nõ, h̄ tñ aliis maturius discutiẽdũ dimittimus, sunt eni ꝗ tenẽt ꝙ nec subm huiꝰ libri, nec scia in eo tradita sit suꝑior ad subm libri topicoꝝ, nec posteꝝ. qꝛ oẽs hĩ sũt sylli ꝯsiderati s̃m diuersos modos essendi, vt pꝫ. Et ad huius ꝯfirmatiõnẽ adducit̃ rõ talis. Diuisio sylli ĩ cõi ꝑ mãm ꝑbabilẽ ⁊ necciãꝫ nõ ẽ diuisio ꝗ̃nis ĩ spẽs, qꝛ spẽs sub aliq̃ ꝗ̃ne positĩ diuidunt̃ iter se ꝑ dr̃ias formales eẽntiales ipsas ꝯstituẽtes ſ; aliã ẽ diuisio sylli in cõi ꝑ dr̃ias eẽntiales, q̃ ꝯsiderat̃ ĩ liᵒ p̃oꝝ. ⁊ est diuisio q̃ fit ĩ tres figuras iuxta triplicẽ habitudinẽ mediĩ iter extrema. q̃ qdẽ diuersis p̃ncipiis roborãt̃, vt suo loco videbit̃. ¶ S; soluo has rõnes dıõo, ꝙ q̃uis diuersa sit rõ ipoꝝ, illa tñ q̃ cõpetit syllo in cõi vt syllꝰ ẽ, est ẽt cõis syllo topico ⁊ dm̃ratiuo q̃tenꝰ sũt sylli, ⁊ q̃tenꝰ hñt formã ⁊ mãm sylli ĩ cõi, l; sit diuersa ab eisdẽ q̃tenꝰ topicus ⁊ demõstratiuus, eodẽ mõ pꝫ ad ꝯfirmationẽ. ꝯcedẽdo ꝙ syllꝰ ĩ cõi ⁊ simpl̃r nõ p̃dicat̃ d̄ topico ⁊ dm̃ratiuo vt genus de spẽbus, ſ; vt qd cõius de modis spãlibus. Si aũt est p̃dicatio essentialis, est vt spẽi spãlissime de indiuiduis, nã quatenus sylli eãdẽ hñt essentiã.

¶ Annotationes circa definitionem syllogismi.

Circa expõnẽꝫ d̄finitionis tenet expositor iste ꝯ̄ cõem oliꝫ expõnẽ. pᵐᵃ particulã definitionis nõ oꝛonẽ, ſ; rõnẽ legẽdã eẽ, quã illã sine ꝯtrouersia teneri possit ex varia sig̃one huiꝰ nois λόγος ẽt apud grẽcos. Qđ q̃ꝫq̃ꝫ inuẽtũ sit nouũ ⁊ pulchꝝ. Nos tñ magis Alexãdro fauentes ⁊ aliis oĩb⁹, rõnes quas gr̃a firmãdĩ huiꝰ opionis facit, soluemus ⁊ dicimus legẽdũ eẽ oꝛo nõ ratio, ꝑꝑ ꝟba q̃ subdit, in q̃ positis ꝗbusdã, vult eni syllꝫ eẽ oꝛonẽ vnã hypotheticã in q̃ iũgunt̃ ꝑtes cathegoricẽ ꝑ terminũ mediũ, ⁊ h̄ nõ Albiũs tñ, ſ; Auer. asserit, imo Aristo. ipse zᵒ poste. tex. cõ. xi. ꝟba Auer. in maiori editione sunt h̄, ⁊ ex eo ꝙ sũt iste duĩ ꝑpõnes oꝛo vna ꝑ cõicationẽ suã in termino medio, seq̃tur ex ipsa ꝯ̄ ex neccĩtate, ⁊ h̄ totũ declaratũ fuit in liᵒ sylli, ꝟba aũt Arist. vna qdẽ ꝑpõne accepta nõ ẽ, duab⁹ aũt ad minus, h̄ aũt quũ vnũ mediũ habeãt, h̄ igit̃ vno accepto ꝯ̄neꝫ necẽ est eẽ. qd clarius: Et hic terminus medꝰ se hꝫ vt mã in syllo, vt inq̃t Auer. ĩ media expõne liᵒ allegato, respectu. s. ipsius ꝯ̄nis. vñ l; syllꝰ possit accipi solũ ꝑ ꝑpõnibus ꝯstituẽtĩ tñ in mõ ⁊ ĩ figura, credo tñ veriorẽ eẽ acceptionẽ ꝑ aggregato ex ꝑpõnib⁹ ⁊ ꝯ̄ne. Est eni ꝯ̄ ꝑfectio ⁊ forma sylli, ꝑpõnes aũt mã, quũ ergo forma ⁊ mã ab iuicẽ separi nõ possint, apparet totũ h̄ aggregatũ ꝑprie eẽ syllꝫ, ex q̃ seq̃t̃ ꝯ̄nẽ esse de essentia sylli, ⁊ h̄ ꝓhs significauit quũ dixit necẽ est seq̃ aliud qd, posita nãq; mã ꝑpa alicuiꝰ rei forma illius ꝑculdubio exorit̃ ⁊ igignit̃, quũ ꝗ̃ ambo h̄ ponant̃ ĩ sylli d̄finitione ambo erũt de eẽntia sylli, h̄ ẽt argr̃ ex alio, qꝛ syllꝰ ẽ eẽntialr̃ discursus, ꝗ est qdã motꝰ a p̃missis ĩ ꝯ̄ne, ois aũt motus essentialr̃ includit terminos, ⁊ p̃cipue terminũ ad quẽ. ꝗ̃ ꝯclo est de eẽntia sylli. Est ꝗ̃ ⁊ alio mõ syllꝰ oꝛo hypothetica, in q̃ iũgunt̃ ꝑpõnes cũ ꝯclone ꝑ notaꝫ illationis notãtis discursuꝫ illũ eẽntialr̃. ¶ Ex his soluũtur argᵗᵃ oıa p̃ter vltimũ, in quo dicit, quũ ponit̃ genꝰ remotũ in definitiõe, nũc illõ est ꝯ̄hẽdum ꝑ dr̃ias donec ad ꝑpinquũ veniat, dĩ illõ ẽt hic ab Aristo. fieri, nã ꝑ illa ꝟba nil aliud voluit sig̃re, nisi syllm̃ eẽ oꝛonẽ hypotheticã in q̃ iunguntur ꝑtes cathcᵃᵉ, ꝑ terminũ mediũ, ⁊ ꝑ notã illationis, nec oportuit addere vl̃e, aut ꝑticulare affirmatiuũ aut negatiuũ, qꝛ hẽ spectant ad modos sylli spãles, non aũt ad cõeꝫ. ¶ Ulterius, ꝯsideratiõe dignũ est qđ dicit Alexãder circa illã definitionis sylli ꝑticulã, alterũ qd a positis. inq̃t eni Aristo. ꝟba hẽ addidisse vt sylli vtilitatẽ ostẽderet, ⁊ cuiꝰ gr̃a inuẽtus sit, vt. s. ꝯ̄nẽ ignotã ex p̃missis notis ꝑbaret, quũ eniꝫ syllꝰ instr̃m sit ⁊ istr̃m oẽ vtilitatis alicuius gr̃a ⁊ finis, inuẽtuꝫ sit, ipse quoq; syllꝰ quũ vtilitatẽ hãc nõ p̃buerit, gr̃a cuiꝰ iuẽtus est syllꝰ nullo pacto dicẽdus erit, etiã si formã syllogisticã ⁊ ꝯiugationem syllicaꝫ possideret, ⁊ ꝑꝑ hanc ꝑticulã excludunt̃ sylli duplicatis, vt si dies est, dies est, sed dies est. ꝗ̃ dies est, ⁊ sylli idifferẽter ꝯcludẽtes. i. ꝯcludẽtes oĩ ⁊ nulli. Quã eniꝫ vtilitatem nobis p̃ẽbent hõ sylli: nullã certe, ob id necẽ est ꝯclonem aliã eẽ a p̃missis ⁊ vere aliam ⁊ neccio sequi, ⁊ ꝑ hoc excludit̃ oꝛatio inductiua ⁊ exẽplaris, in ꝗbus l; ponant̃ quẽdã, non tamẽ seq̃tur cõclusio neccĩo. Addo etiaꝫ ꝙ petitio principiĩ excludit̃ in q̃ ꝯclo vĩ eẽ cum p̃missis eadẽ, ⁊ qđ intẽdimꝰ ꝑbare in pn̄ᵒ petit̃. ꝗ̃ ꝯclo in illa nõ ẽ alia a p̃missis, q̃ꝫq̃ꝫ quo ad terminoꝝ dispõneꝫ posset eẽ syllꝰ. Qz aũt inq̃t vlterius Alexander hõ oꝛones inutiles sylli nõ sint, apparet ꝑ spẽs sylloꝝ discurrendo. Nã ois syllꝰ, vel topicus ẽ, vel demõstratiuus, vel sophisticus, ſ; hẽ oꝛones nõ possunt eẽ aliqs hoꝝ sylloꝝ, ⁊ hoc ipse longo sermone primo prioꝝ ꝑbat, ⁊ adhuc latius p̃ topicoꝝ. ex negatione autẽ speruꝫ oium genus quoq; destruit̃, quũ nõ sit genus p̃ter generis spẽs. 7ᵒ metapħ. 43. Ex his oıbus videt̃ Alexãder velle nõ eẽ appellãdã oꝛonẽ aliquã syllm̃, quẽ vim non hẽat ꝑbandi, q̃uis figurã aliquã habeat syllogisticam. Sed ꝑfecto verba ista ita nude ꝑlata magnas pariunt̃ difficultates, nõ eni videt̃ ꝙ de rõne sylli simpl̃r, vt de eo p̃mo prioꝝ agit̃ sit ꝑbare, ſ; tñ in-

ferre, ⁊ ad hoc quoq; necͤ̃ssariuȝ ẽ ↄ̃nē eē a pmissis diuersaȝ, nã qđ iferł est aliđ ab iferẽte. ¶ Et h eē verũ pbał tali rõ/ne, oē b/a, oē c/b. ergo oē c/a. Jtẽ/ois leo volat/ois asinus leo. ergo ois asinus volat. Jsti sunt sylli, ⁊ tñ nihil pbãt p te, qa nõ pcedũt ex positis vel apđ se vel apđ aliuȝ, h est ↄcessis, vt m ⁊ Cõmẽtator/⁊ oēs antiq exposuerũt, nã pri mi sylli ppõnes sũt oĩo ignotę, ⁊ ois pbatio ẽ pnotiora, scđi aũt sũt oĩno ipossibles. ¶ 3° sic, Aristo. p topic. syllos in forma peccãtes nõ vult eē syllos, bonos aũt in forma, sȝ in mã peccãtes vult eē syllos, tũc sic/mã sylli dialectici ẽ pbabilis. syllo g̃ qui non habebit pmissas pbabiles pec/cabit in mã sylli dialectici, ⁊ nõ dicet sylls dialectic⁹, ni/hil tñ obstat qn possit dici absolute sylls nõ peccãs i mã sylli simplr. Mã nãq; sylli simplr sũt ppõnes ipsę quo ad affirmatiuũ ⁊ negatiuũ, vlē ⁊ pticulare. Jdẽ eēt dõm de syllo demonstratiuo ⁊ sophystico. ¶ Pręterea, nõne Phs 2° hui⁹ dič potestatẽ eē syllogisticã vt falsę ppõnes possint verã ↄ̃nem ↄcludere, ppter hęc argumenta dixe rũt multi/de rõne sylli simplr tñ esse q iferat nõ q pro bet. Et addũt hi rõnẽ aliã, si syllo simplr eēt pbatiu⁹, tũc ois sylls eēt probatiuus. ↄ̃ñria est manifesta, ↄ̃ñs ẽ falsuȝ de syllo ex falsis pcedẽte. Dicũt quoq; de rõne sylli sim/pliciter eē solũ dispõnẽ terminoꝝ in mõ ⁊ in fig° ⁊ necͤ̃ssariaȝ illationẽ. ¶ Et vlteri⁹/q nõ reqrunł in syllo simpliciter tres termini vocalr distincti, qm est aliqs bon⁹ sylls in q̃ tñ sũt duo termini, pȝ de syllo ex oppositis 2° poꝝ, imo qđ plus est, ex vno tñ termino aiũt posse syllm bonũ sim/pliciter ↄstare, vt si fiat i ↄ° tertię talis sylls/aliqs hõ non est hõ/ois hõ est hõ. g̃ aliqs hõ nõ est hõ. ¶ Ex quo vlte ri⁹ inferũt ad propositũ eoꝝ q̃ a pñ° in hoc notabili dicta sũt, nõ oportere eē ↄ̃neȝ sylli simplr aliam seu diuersaȝ a q̃cũq; pmissarũ seorsum sumpta, quũ vt potuit in aliquo syllo/ↄ̃ sit eadẽ pcise fm vocẽ cũ altera pmissarũ. ¶ Sȝ isti delirãt quũ dicat Arist. i definitiõe sylli/positis qbuſ/dã/qđ denotat propõnes duas/saltẽ eē oportere ⁊ diuer/sas, q̃ nõ pñt esse diuersę ⁊ duę, nisi pp h qa duę extremi tates iũgunł cũ vno medio, ex qb⁹ alteruȝ qđ. i. ↄclo a p/missis diuersa necͤ̃cio seqł, qđ eē non põt, nisi qa extrema inter se iũgunł in affirmatiuo, vel disiũgunł i negatiuo, ex quo vĩ oĩno necͤ̃cium tres eē in syllo cathegorico termi nos ⁊ duas ppõnes/vnã ↄ̃nẽ diuersaȝ ↄcludẽtes. Ex quo pȝ syllz illũ ppositũ in ↄ° 3ᵉ eē oĩno vanũ ⁊ inanẽ ⁊ nihil ↄcludere, nec oĩno eē dõm syllm, qm nõ cõpetit ei defini tio sylli, nec differt iste ab illo quem adduxit Alexander/ nisi qa ille hȝ cõnexũ ⁊ trãsumptũ oĩno idem ⁊ affirm̃a[tiuum]. Hic ñõ sũt duę ppõnes nõ dñtes in alio, nisi qa vna est affir[matiua] ⁊ altera negatiua, ydẽ tñ in totũ sũt termini, h aũt nõ sufficit ad ↄstitutionẽ sylli. Reqrił eñi diuersitas sal teȝ in duob⁹ termis. s. medio cũ maiori, quũ eñi medium sit cã q maior extremitas cũ minore vniał, vel disiũgał siue vere siue falso, ⁊ cã a cãto necͤ̃cio distiguał, nihil eniȝ põt eē sibi cã vt aliqđ sibi ñhereat, lȝ g̃ possit maior extre mitas eē eadẽ cũ minori fm vocẽ, differt tñ ab illa fm of ficiũ ⁊ in mõ sumẽdi vt statiȝ dicã de mẽte Alexãdri, qđ appet in syllo ex oppositis in quo idẽ a seipso remouł, ⁊ idẽ supplet vicẽ duoꝝ/medium tñ opȝ eē diuersum pp cãm dictã, ⁊ nõ ab re, dixi h esse necͤ̃ssariuȝ i syllo cate[gori]co, qm de hypo[theti]co fortasse secus ẽ, nã in cathegorico nõ põt ↄclo esse oĩno filis alteri pmissarũ, qa nullus est sylls cathego ricus i quo pauciorib⁹ termis idigeam⁹ q̃ ille in quo idẽ de seipso ↄcludił affirmatiue vel negatiue, affir[matiue] vt dõo/ oē aĩal rõnale est hõ, ois hõ est aĩal ratiõale, g̃ ois hõ est hõ. negatiue vt in syllo ex oppositis, nulla disciplina stu/diosa/ois disciplina studiosa/nulla disciplina disciplina, in his aũt nulla pmissarũ est alteri filis, nec etiã ↄclo ali/cui illaruȝ. Sȝ in syllo hypothetico disiũctiuo ex oppositis cõstituto. inqt Alexãder pole ẽ ↄ̃nem nõ differre ab alte ra pte disiũcti, imo ⁊ ipm trãsumptũ vt dõo/aut est dies/ aut nox, sȝ nõ est dies. g̃ est nox, vel aut est dies/aut nõ est dies, sed est dies, vbi trãsumptũ est simile alteri pti disiũ cti. Sȝ inqt Alexãder/sustinẽdo vlr verum eē q ↄ̃ sit di/uersa a ppõnib⁹, lȝ ↄ̃ illa sit filis fm voceȝ, non inferł tñ vt filis, sȝ vt oppositũ alterius ptis q̃ posita fuit in disiun cto, vt suo mõ ẽt diximus de maiori ⁊ minori extremo in syllo ex opposit. ¶ Sȝ tũc eēt dubiũ d petitiõe pncipij/ saltẽ de illa q̃ statim fit, vtruȝ sit bon⁹ sylls vt isti asserũt, fortasse dõm est q nõ. De hoc tñ/2° hui⁹ lati⁹ disseremus, nũc aũt qđ pncipalr q̃ril ↄscrutemur, an s. h cõcesso q ↄ̃ sit a pmissis diuersa habeam⁹ ↄcedere syllm oēm eē pba tiuũ, quũ sit hęc eius vtilitas, qua seclusa sylls nihil erit, ⁊ nãq; cętera inistra, vt inquit Alexãder p topic. abycimus quũ nõ possint in ppriã vtilitatẽ. ¶ Pro cui⁹ solõne vt opiõnẽ Alexãdri p virib⁹ tueamur dicimus distiguẽdũ esse de pbatiõe, nã duplex dĩ esse pbatio, vna est quaȝ ex ppositionib⁹ veris ⁊ notiorib⁹/vł saltẽ pba[bilioribus]/⁊ notiorib⁹ ↄcludimus ↄ̃nẽ aliã a pmissis, ita q veritas ⁊ pbabilitas ⁊ cõplexio ↄ̃nis ex veritate ⁊ notitia ⁊ cõplone pmissaꝝ depẽdeat. Et iste modus probationis deseruit syllo diale ctico ⁊ demrãtiuo. Ali⁹ modus probatiõis est quũ nõ pp veritatẽ aut cõplonẽ vel notitiã pmissaꝝ q̃ sit cã veritati/tis ⁊ notitię ⁊ cõplonis in cognoscẽdo tñ ipsius ↄ̃nis, sed ex sola terminoꝝ dispõne ita adinuicẽ iũctoꝝ pbał hoc pdicatũ inẽe huic subo. Hic eñi nõ solũ ↄsiderał mod⁹ il lationis/sȝ ẽt pbationis, supposita nãq; illa terminoꝝ di spõne i mõ ⁊ figura tali pbał pdicatũ h inẽe huic subie/cto. Hęc aũt pbatio nõ fit ex notiorib⁹/nec ex veriorib⁹, sȝ siue verę/siue falsę sint ppõnes/siue ignotę ex tali ter/minoꝝ cõplone pbał talis ↄ̃, ⁊ h mõ Phs in 2° hui⁹ in/quit syllm ex falsis/eē syllm ⁊ posse verũ ↄcludere. Et est aduertẽduȝ q scđs modus est vlior pmo. Vult g̃ Alexã. q sola forma syllogistica ⁊ ↄiugatio/siue modus nõ suffi ciat ad h q vere dicał sylls, qm in definitione ⁊ essentia sylli requirił q ↄclo sit a pmissis diuersa, ⁊ per ↄ̃ñs etiaȝ pmissę inter se vt supra diximus, qđ signat vtilitatẽ sylli. Põt eñi seruari forma syllogistica in aliqb⁹ in qbus ↄclo sit eadẽ cũ aliqua pmissarum/vbi termini sint tñ diuersi fm acceptionẽ intellect⁹, ⁊ nullo mõ fm vocẽ nec fȝ rẽ, vt appet in exẽplis supra adductis. ¶ Ex his appet solo ad duas pmas rõnes in opp[ositu]m adductas. Rõ autẽ 3° quę difficilior est ẽt ex pdicta distĩõne soluił/quaȝ dĩ, si aliqs sylls nõ pcedat ex pba[bilibus] peccabit in materia sylli diale/ctici, nihil tñ obstat quin sit ille sylls, dũmõ habeat mãȝ proportionatã syllo simplr/pcedił totũ dum habeat ↄdi tiones pus dictas, ex hoc tamẽ nõ seqtur illũ non eē pro/batiuũ, saltẽ loquẽdo de probatiõe scđo modo dicta. Nã sylls probatiuus scđo mõ dictus diuidił in topicũ ⁊ de/mõstratiuũ ⁊ sophisticũ peccantẽ soluȝ in mã, vt dĩ pmo topico, cap. p. ⁊ p elẽchoꝝ. Sylls tamẽ simplr põt eē pro batiuus scđo modo ⁊ nõ pmo, vt sępius dictum est. Sed dices, videł Alexãder loq de probatione scđo mõ dicta, qm/inquit/tales syllogismos non esse vtiles, nec dialecti/co, nec sophistico, nec demõstratiuo. Dico q Alexander loquitur de syllogismis quos ipse adiunxerat, sed illi alij qui probant secundo modo, sunt vtiles quantum ad se/cundũ modum probandi generaliter qui psupponuntur a primo, nam psupponunt syllogismus dialecticus ⁊ alij formam ⁊ materiam syllogisticam generalem, quę etiam generaliter probat, ⁊ illã necessario includunt, ⁊ sic pȝ q syllogismus qui vere sylls est hȝ vim pbãdi, vel pmo/vel secũdo modo, nõ autem solũ inferẽdi vt dictum est.

¶ Circa

¶ Circa dictũ de omni ab Aristo. definitũ annotatio.

Dictum de omni ab Aristo. definitũ vĩ nõ differre a syllo, quũ inqt dictũ de omni eẽ qñ nihil est sumẽ subiti de quo alterũ, ħ est ꝑdicatũ nõ dicaẽ. nã vt Alexãder ꝑ ꝑoꝝ dic. quũ ois ꝑpõ ꝯstet ex sbto ⁊ ꝑdo, tũc ꝑdicatũ ð oi subto di ceẽ qñ nihil ẽ sumẽ subti de q̃ nõ diceẽ ꝑdicatũ. vt aial ð oi hoie, nullũ eni hoiez est accipe / de quo aial nõ dicetur. ¶ Hic aũt modus dðĩ nõ vĩ differre a syllo, ⁊ ħ ꝯfirmaẽ ex dcõ Simplicij in anꝑstis exponẽtis regulã illã qñ al teꝝ de altero ꝑdicaẽ vt de subto, qcqd ꝑdicaẽ de ꝑdicato ꝑdicaẽ ⁊ ð subto. Inqt eni. Hic est pm⁹ modus ꝑᵉ figᵉ quũ mediũ sit i toto maiore, ⁊ dicaẽ de toto minore. ¶ Est igiẽ aduertẽdũ ꝙ dcm̃ de oi ꝯtinet tres terminos ⁊ duas ꝑpõ nes / quẽadmodũ ⁊ sylls, ſʒ dĩt a syllo, qm̃ sylls cõtinet ħ in actu, dcm̃ aũt de oi in po⁹. Et iõ dcm̃ de oi est sylls im plicit⁹, ⁊ sylls est dcm̃ de oi explicitũ, sicut dĩ de definito ⁊ definitiõe. Uñ dcm̃ de oi ꝯtinet duos terminos i actu q ponunẽ in ꝑpõne maiore. s. mediũ ⁊ maiorẽ extremitatẽ, minorẽ aũt in po⁹. Et ex ħ ẽt miorẽ ꝑpõnẽ in po⁹ ꝯtinet, ⁊ maior ꝑpõ quũ se hẽat vt totũ ꝯtinẽs minorẽ in po⁹ vt partẽ oʒ eẽ vlis. mior ãt quũ sit ps ꝯtẽta sub medio nẽcio erit affirmatiua. nõ eni est totũ nisi de pte affirmatiue ꝑdi ceẽ, sylls aũt duas ꝑpõnes ⁊ tres terminos actualr̃ expli citos ꝯtinet, vt hõo / ois hõ est aial / socra. est hõ, ex ħ autẽ ꝙ maior extremitas dĩ de medio, seqẽ vt dicaẽ de miori q̃ ꝯtineẽ sub medio, ⁊ hic est õcursus syllicus. Hoc ãt pʒ ex v̄bis Arist. quũ dic, nihil ẽ sumẽ subti, de quo ꝑdicatũ nõ dicaẽ, sigt eni eẽ ꝑpõnẽ vnã q̃ subiʒ ꝯtineat ⁊ ꝑdicatũ, sub cui⁹ subto liceat aliqd sumi. Illa ğ nõ põt eẽ nisi ꝑpõ maior sub cui⁹ subto põt sumi minor, ⁊ sic notaẽ ꝑpõ ma ior in actu, mior aũt in po⁹, ⁊ maior vlis ⁊ minor affirma tiua. De syllo aũt dicit Phs infra. quũ ğ postrem⁹ in toto sit medio ⁊ medius in toto ꝑ, vel sit vel nõ sit, nẽce est ex tremitatũ fieri syllm̃ ꝑfectũ. Ubi notat ꝑpõnes ambas ⁊ terminos actu sumi, ſʒ lʒ maior sit vlis, qa se hʒ vt totum ad minorẽ, alio tñ mõ q̃ ad q̃litatẽ sumiẽ, qñ ꝯcludẽda ẽ ꝯ affirᵐᵃ / ⁊ alio qñ negatiua. Hoc autẽ accidit maiori qñ ꝑdicatũ est a subto remouẽduʒ in ꝯne, ꝑꝑ qð nẽce est idẽ ꝑdicatũ remoueri a medio sub quo mior sumiẽ vt pʒ, re manẽte minori affirmatiua quũ sit pars. Et ħ est qð Phs subdidit qñ dixit / ⁊ de nullo sit. ¶ Ex his pʒ dña inter dcm̃ de oi / ⁊ ꝑpõnẽ vlẽʒ quã ponit Auer. in expõne hui⁹ loci, qa in dicto de oi intelligiẽ ⁊ innuiẽ potẽtialis ꝯsistẽtia ⁊ cõtinẽtia minoris affirmatiue, q̃ non innuiẽ in ꝑpõne vli affirmatiua, ⁊ idcirco bñ dcm̃ est, dcm̃ de oi duas ꝯtinere ꝑpõnes / vnã in actu / alterã in po⁹. Pʒ etiã veruʒ eẽ dcm̃ Arist. qð freq̃nter repetit, ⁊ in iiᵒ ꝑoꝝ ⁊ posteᵣ nõ posse eẽ syllm̃, nisi sit in eo aliqd se hñs vt totuʒ ⁊ aliqd se hñs vt pars. ¶ Dilucidũ quoqȝ est dcm̃ de oi duo hic signa, qm̃ duas importat ꝑpõnes, vnũ ꝑmariũ / ⁊ alteꝝ scðariũ, actua le ꝑᵐ est / 2ᵐ potẽtiale. ꝑᵐ ẽ ꝙ ꝑdicatũ dicaẽ de quolʒ ꝯtẽ to sub subto, ⁊ ħ mõ / ꝑpõ ista / ois hõ est aial, ꝑꝑ subm̃ di stributũ ab illo signo vli vt est dcm̃ de oi, sigt qðlibʒ indi uiduũ hois esse aial. 2ᵐ est ꝙ de q̃liʒ de quo dĩ subm̃ di caẽ ꝑdicatũ, ⁊ ħ mõ illa ꝑpõ / ois hõ est aial, sigt socratẽ ⁊ Platonẽ eẽ aial. ¶ Et ħ fuit cã erroris Alpharaby vt di cit Auer. qm̃ putauit scðariũ sigñuʒ dicti de oi eẽ ꝑmariũ, nã putauit illã ꝑpõnẽ / ois hõ est aial, ꝑ sigr̃e ꝙ oẽ de quo dĩ hõ est aial. Hoc aũt ẽ falsuʒ, qa tũc maior extremitas nõ diceretẽ de medio, ſʒ de eo de quo diciẽ mediũ / ſʒ me diũ postea in minori ꝑpõne de minori extremo diceretẽ. Et tũc ꝑpõnes istẽ nõ possent ꝯcludi, qm̃ maior extremi tas fuisset ꝑdicata de miori in ꝑᵃ ꝑpõne, ⁊ ex hoc postea ꝯclusit Alpharabi⁹ ꝙ posset fieri dcm̃ de omni ex amba bus negatiuis / sic dicẽdo / qð nõ est aial nõ est homo, nul la statua est aial. ergo nulla statua est hõ. Sʒ hic est error ꝑdictus, qm̃ nõ dĩ maior extremitas de medio, sed de eo de quo diciẽ mediũ. nã nõ eẽ hoieʒ diciẽ de eo de quo dĩ non esse aial, ꝙ si de medio imediate maior extremitas diceretẽ detegeretur error ꝯtinus. Alio etiã peccato pec cat hic syllo, vt iqt Auer. ꝯ ipʒ, nã ꝯstat ex pluribꝰ q̃ dua bus ꝑpõnib⁹, sylls aũt cathegoric⁹ ex duab⁹ tm̃ ꝯstat. Et hʒ potius vim sylli hypothetici q̃ cathegorici, q arguit a destructione ꝯñtis ad destruẽdũ añs. Idẽ eni est dicere, qð non est aial non est hõ, ac si diceremus / si non est ani mal nõ est hõ. ¶ Ulterius sciẽduʒ est / ꝙ etsi dcm̃ de oi videaẽ sumptũ ab illo regula in anꝑstis, tamen illa regu la strictius intelligiẽ, qa soluʒ in ꝑdicatis essentialib⁹. ita eni inqt Simplicius intelligendũ esse v̄bũ illð de subto. Dictũ aũt de omni latius intelligiẽ / non soluʒ de eo qð es sentialiter cõtineẽ sub subto, sed quouis mõ. Quũ enim aial diciẽ de hoie / diciẽ ⁊ de omni eo qð ꝯtineẽ sub hoie, siue id de quo diciẽ sit per se cõtentũ sub hoie / siue ꝑ acci dens, dũmodo hõ de illo prędicetur actualr̃ vbi sylls sit ex ambab⁹ de inesse / aut ex maiori de nẽcio ⁊ minori de inesse / quouis mõ sumpto inẽẽ / siue simplr̃ / siue vt nunc. Ex quo etiã diciẽ verã esse regulã Aristo. ꝙ ex maiori de necessario cũ minori de inesse quouis mõ sumpto inesse seqtur ꝯclo de necessario ꝑ dictuʒ de omni. Alr̃ dictuʒ de oi in tali mistione nõ verificareẽ nisi in ꝑpõnib⁹ necessa rijs, qð tamẽ est falsuʒ. hoc significauit Aristo. ibi quũ di xit, nam c / sub b / est, significãs mistionẽ illaʒ tenere ꝑ di ctum de omni. Hoc aũt inter cętera ex eo maxie arguiẽ, ꝙ si aial ꝑdicatur nẽcio de hoie, quũ supposita hois / siue per se / siue ꝑ accñs idẽtificenẽ vlr̃ hoi, necesse est vt de il lis suppositis, idẽ aial cũ eodẽ mõ nẽcitatis in ꝯne ꝑdice tur. ¶ Ex quo iterũ arguiẽ opionẽ quorũdã falsam eẽ, in qua dicũt syllm̃ illũ peccare ꝑ fallacia accñtis in quo est maior de nẽcio ⁊ minor de inẽẽ vt nũc, albũ nãqȝ accidit hoi vt stat sub ħ ꝑdicato qð est aial, vnde nõ seqtur / ois hõ est aial nẽcio, albũ est hõ. ğ albuʒ est aial nẽcio. Cuius erroris causa forte fuit, qa credidit dictũ de oi tenere tm̃ in ꝑpõnibus nẽcarijs, vt supra dcm̃ est de regula in an ꝑstis. vñ si hoc dcm̃ esset verũ, ille sylls peccaret ꝑ falla ciã accidẽtis / siue sumereẽ maior cũ mõ necessitatis / siue nõ, nã albuʒ accidit hoi vt stat sub illo ꝑdicato qð ẽ aial / siue ei apponaẽ modus nẽcitatis / siue nõ. Et hoc mõ nul lus fieret sylls sine fallacia accñtis nisi in ꝑpõnibus per se vel nẽcijs. ¶ Sʒ pʒ solo ex dictis, nã q̃uis albũ nõ sit de essentia hois, tñ qa idẽtificaẽ homini, nã ois ꝑpõ af firmatiua est vera per idẽtitateʒ ꝑdicati cũ subto. idcirco quũ aial cum modo necessitatis de hoie ꝑdiceẽ / ꝑdicabiẽ cuʒ eodẽ mõ de omni eo qð est idẽ cuʒ hoie, ⁊ per dictuʒ de omni, vt dictuʒ est. Sʒ de his latius ⁊ accuratius loco suo dicemus. ¶ Utrũ autẽ dcm̃ de omni sit ꝑncipiuʒ re gulatiuũ oium sylloꝝ / vel tm̃ prime figurę. Dicenduʒ ꝙ perfectio ẽẽntialis sylli quę inueniẽ in quolʒ syllo cuiuscȝ figurę ꝯcludẽte eo ꝙ hęc sint, hʒ in q̃libet figura ꝑnᵐ ꝑ prium, nam figurę oẽs cõcludũt ꝯclones suas ex necessi tate per tres dispõnes medij ẽẽntialr̃ diuersas, ꝑꝑ qð di uersa sunt ꝑncipia, naʒ in ꝑma est dcm̃ de omni ꝑ qð de notaẽ existentia medij iter extrema, hoc mõ ꝙ subijciaẽ maiori, ⁊ ꝑdiceẽ de miori, in scða ꝙ mediuʒ qð remoueẽ a ꝑdicato ⁊ affirmaẽ de subto est causa remotionis extre moꝝ in ꝯne a seinuicẽ, in 3ᵃ / qa quęcũqȝ ideʒ sunt vni ter tio / idẽ sunt iter se. Hi eni sunt situs medij in 2ᵃ ⁊ 3ᵃ figᵃ. Perfectio tñ accñtalis / q̃ denotat nõ necessitatẽ, ſʒ euidẽ tiaʒ illius nõ inuenitur nisi in ꝑᵃ quę ꝯcludit ꝑ dcm̃ de oi, alij aũt vt euidentiã hãc habeãt reducendi sunt ad ꝑmã

per ꝯuersionē. cōuersio ḡerit pn̄ᵐ regulatiuū sylloꝝ imperfectoꝝ, quo ad euidentiā, vt. s. ad primā reducantur, ⁊ sic omnes tādem eodē principio radicali regulantur. Jccirco forte de alijs principijs Aristo. non meminit.

¶ Dubium an diuisio propositionū ab Aristo. tradita sit penes modos, aut materiam, aut vtrūq; intelligenda.

Dubium discussione dignū est de diuisiōe quā Aristo. facit p̄ poꝝ. ca. 2. ipsaꝝ ppōnum, quaꝝ alͣ. d. significare inesse, alͣ necio incē, alͣ ꝯtingere incē, an sit penes mām tm̄ intelligenda, vel penes modos tm̄, vel penes vtrūq;. Jtē qd per ppōnes de incē intellexerit, quū enī hęc sint fundamēta oīuz q̄ sequunt, nisi recte intelligātur in magnos ⁊ inextricabiles errores nos pducent. Quasdā etiā dubitationes alias q̄ his annectunt ad futura differemus quę in mistionibus sunt ꝯtractanda.

¶ Quātuz ad p̄mā q̄ōnez videt p̄ hāc diuisionē datā eē penes mā̄z. p̄ ex ꝟbis Aristo. ponētis hāc diuisionem penes signa ppōnuꝝ quę a modis eēndi ⁊ nā ipsaꝝ rerū sumunt. 2° ex ꝟbis eiusdē ifra. c. 14. in pn̄° cap. ⁊ Auer. ibidē, quū ingt. Quū autē diuersū est incē ⁊ necio incē ⁊
» cōtingere inesse, naz multa qdē insunt, nō tm̄ ex necitate,
» multa aūt nec insunt ex necitate, neq; isunt oino, ꝯtingūt
» aūt incē: ⁊ Auer. ingt, qm̄ ppōnes diuersant, q̄dā a qbusdam in mō ⁊ mā quā signt modus. 3° ⁊ fortius sic arguit. Nisi hęc diuisio daret penes mām nō possent verificari regulę q̄s Arist. infra tradit de ꝯuersione ppōnum ꝯtingētiū de vero ꝯtigēti, quū. d. vlēz negatiuā ⁊ particularē affirmatiuā ad oppositā q̄litatez ꝯuerti, ⁊ nō eo mō quo ppōnes de necio ⁊ de incē, quū illa sit necia ꝯtingētis vt possit eē ⁊ nō esse, vt ifra clari° ostdit. c. 18. quū ipm ꝯtingēs definit ⁊ dicit ppōnes de ꝯtingēti ꝯuerti ad oppositas q̄litates. ¶ Hoc idē ex snīa Alexandri aphro. ⁊ Joā. grāmatici p̄ poꝝ. argr̄ qui pdictā diuisionē plectā eē declarātes, id ex parte rerū declarāt, distōnez mēbroꝝ p̄us dictę diuisionis ex reꝝ ipsaꝝ distōne sumentes. ¶ Hęc sunt ꝟba Alexādri. Loꝝ q̄ aliqb° isunt, aliq qdē semp insunt, alia ꝟo qñq; qdez isunt, qñq; ꝟo nō. si ḡ semp insit qd incē dr̄, ⁊ si sumat incē, necia sit hęc ppō affirmatiua ⁊ vera. necia ꝟo negatiua vera q̄ accipit nō iesse alicui id, qd nūq; aptū ē incē. Si aūt nō semp isit pdicatū sbto, sȝ tm̄ fm̄ p̄sens tps ppō q̄ hoc signt de inesse sit affirᵃᵃ vera. silr ⁊ de incē negatiua vera, q̄ qd nūc nō inest, nō inesse significat. Si aūt in p̄ntī pdicatū nō inest subto, sȝ pōt ipsi iesse, ⁊ sic tāq; posse inesse accipiat, polis sit ppō affirmatiua vera, q̄ ꝟo posse nō incē aut. vel id qd inest, vl' id qd nō iest polis sit negatiua vera. ¶ Jdē quoq; asserit Alexāder in alia diisione quā facit penes sepabilitatē vel isepabilitatē pdicati a subto. Ex qbus duo itelligunt de mēte ei°. Primū, q modi nō faciūt ppōnes eē tales, vt modus necius nō facit ppōnem neciaz, nec ei° absentia propositionē de inesse, sȝ solū ex rōne terminoꝝ hȝ ppō q sit necia de iesse vel ꝯtingēs. Scdm est, q ppō de inesse est nō in mā necia, sȝ poli in actū reducta, vñ quū hīc intelligat esse ppōnē de inesse, pȝ oēs alias, q̄uis sine modo, nō tm̄ dici de incē, sȝ vel necias, vel poles. ḡ itelligit diuisionē Arist. penes mām ⁊ habitudinē terminoꝝ, nō aūt penes modos, h̄ ēt ex solone alterius q̄ōnis planius erit. ¶ Sȝ in oppᵐ q sit data penes modos ⁊ nō penes māz arguit rōnib° nō minus efficacib°. Pria est, si data eēt penes mā̄z, hęc diuisio nō cōprehēderet oēz ppōnē categoricā, nō enī cōprehēderet moˡᵉᵐ. Aristo. aūt. d. oēm ppōnem. s. categoricā in hac diuisiōe ꝯtineri. Scda est, nā Aristo. docens quo pacto cōuertunt ppōnes de incē, assignat regulas illas in omni mā seotus modis, cui° signū est, q̄a loquit in terminis ignotis cuiusȝ mā̄e applīᵇ˥. Jtē assignās, q ppō pticularis negatiua nō cōuertit, dat exēplū in mā necessaria, vt aliqd aial non est hō, sed non cōuertit, vt aliqs hō non sit aial. ergo seqtur ppōnes necessarias ⁊ de iesse quātuz ad mām nō differre, opȝ ergo eas differre penes modos. Tertia ē, q̄a Aristo. ifra. c. 14. dicit ppōnem necessariā nō differre ab ea quę de inesse, nisi q̄a in ea ponit modus necessitatis. ḡ mā ppōnis de necessario erit, oīs ppō de inesse cui addet modus necessarius. ¶ Cōfirmat idē ex dicto Aristo. in c. de cōuersione ppōnū ꝯtingentiū q ppōnem de iesse signt per negationē necessarij. ḡ vult ppōnez neciaz intelligi per appōnē necessarij. 4° Alexander exponens dcm̄ illud in lr̄a Aristotelis fm̄ vnāquāq; allocutionē. d. ipm appellasse modos allocutiones, qm̄ modi ppōnibus apponuntur ad libitū nostrū ⁊ ex nostra platione. nō aūt ex nā rerum aut habitudine terminoꝝ. Si enī modus materię consonus ppōni semp apponeret nūq; fieret ppō modalis falsa, quū igit in h̄ libro prioꝝ fiat solū mētio de ppōnibus ⁊ syllis formalr̄ sumptis vt cōstituunt syllm formalr̄ sumptū ⁊ penes formā variabilē nō hȝ in his cōsiderari veritas aut falsitas ppositionū, sed solū modus cōpōnis formalis, quo ad affirmatiuū, negatiuū, vlē, pticulare, de inesse, de necio, ⁊ de ꝯtigēti. Sȝ nūc q̄rit Alexāder si ita est, q̄re ergo Aristo. videtur hanc diuisionez penes mām dedisse, nā nec mā necia spectat ad syllm simplr̄ nec cōtingēs, sed ad demr̄atiuū ⁊ dialecticū. R̄ndet h̄ ideo ipm fecisse vt notaret syllm simplr̄ in oī mā posse indr̄nter fieri, a q̄ tm̄ semp separabilis est, quatenus sylls simplr̄, ⁊ q oēs modi cuilibet materię indifferēter applicari possūt. Quā solonē in his ꝟbis clare exponit Alexāder sic ingēns. absq; mā igit modos ipsos ppōnib° apponens vlēs in ipsis demr̄ones facit, nō penes hāc aut hāc mām ostēdens diias sylloꝝ fieri, sed penes modaz additum. Ules igit existes demr̄ones hę proprie sunt tractatui de syllis. Addit tm̄ ⁊ cām pp̄ter quā fecit diuisionē penes mām, ⁊ est pp̄ter cōuersiones, quū enī essent ꝯuersiones necię pp̄ter reductionē modoꝝ scdę ⁊ tertię figurę ad p̄mā, ⁊ ppōnes de incē, de necio, ⁊ ꝯtigēti nō eodē mō possent cōuerti, fuit necessariū hac diuisiōe data penes mām ostendere diuersuz modū ꝯuersionis in eis eē. Et subdit q propter mistiōes diuersaꝝ spēꝝ ppōnū ex qb° diuersi modi sylloꝝ misti fiūt formalr̄ diuersi fuit necium ipm fecisse diuisionem ppōnum penes modos. Hęc sunt Alexandri ꝟba, pter ea quę supra adduximus. An differentię tales ppōnum ad syllogisticā methodū ⁊ tractationez necessarię vlr̄ sunt, nā ⁊ q̄a nō silr̄ fiunt ꝯuersiōes ppōnum quę fm̄ pdictos modos differunt, ⁊ p ꝯuersiones plēs syllogismoꝝ alij a p̄ᵃ figᵃ ostenduntur cōcludentes, necia et fuit fm̄ hos modos ppōnum diuisio, alr̄ nāq; in necessarijs, alr̄ in inexistib°, alr̄ quoq; in ꝯtingētib° ꝯuersę ppositiones syllos faciūt. Sȝ ob id quoq; q mistę iter se fm̄ hos aut hos modos, differētes ppōnes, diam quādā syllogismoꝝ faciūt, ēt pp h̄ ad syllicā tractationē, diia ppōnū fm̄ hos modos est necia. Sequunt demū verba illa quę supius adduximus. ¶ Jn solone huius dubitatiōis expssa ⁊ indubitabilis est snīa Alexādri. ⁊ Joā. grāᶜᶜ cū sequentis q Aristo. hanc diuisionē dederit penes modos ⁊ nō penes mā̄z pp̄ter rōnes post oppᵐ adductas. Et hanc opinionē etiā multi ex latinis sequunt, ⁊ in hoꝝ auxiliū posset dici q etsi videat Aristo. ppōnes has penes signa ⁊ mām diuisisse, qd qdez facit considerando eas vt verę sunt, non tamē negat diuisionē ēt penes modos esse faciēdā quū subdit fm̄ vnāquāq; allocutionem. i. fm̄ vnumquēq; modū ad libitū nostrū applicabilē, quūz ppōnes ipsas,

Snīa Alexādri ⁊ Philoponi de diuisiōe ppōnum ab Aristotele data.

ipsas siue veras siue falsas indiffinter consideramus. Hoc
apertissime Alexāder infra asserit.c.14.his ꝟbis. Mani/
festissime aūt dr̄iaꝫ nobis declarauit ꝓpōnis inexistētis
& ad neccīam & ad ꝯtingētē quū dixit. multa eni insunt, nō
tn̄ ex necessitate, q̄daꝫ ꝟo neqꝫ ex necītate, neqꝫ īsunt oi/
no, sꝫ ꝯtingit inesse, nā h̄ pacto inexistētes q̄dēꝫ erūt, q̄ ipm̄
inexistēs, nō tn̄ necīo inexistens significabūt, necīę ꝟo q̄
necessario inexistens, ꝯtingētes ꝟo q̄ nō qd̄ iā inest, sꝫ qd̄
inesse poterit, vere q̄dē si verę sint, falso aūt si falsę, patet
aūt ꝙ dr̄ia ꝓpōnum & syllo ꝫ f̄m modos, modoꝫ appo/
sitione dignoscet̄, vnicuiqꝫ eni ꝓpōni & vnicuiqꝫ syllo ꝓ/
prius in p̄dicatione modus adiūget̄. Uult ḡ Alexander
modos vere, falsoqꝫ cuilibet ꝓpōni & affirmatiue & nega
tiue ꝓmiscue adiungi posse. Idē & Ioā. grāmaticus cōfir
mat quū illos redarguit qui diuisionē ꝓpōnuꝫ ꝑ modos
cū diuisione illarū ꝑ mām ꝯcurrere faciebāt, asserēs ipse
diuisiōes has oīno eē diuersas, ob id qd̄ modi non ex re/
ruꝫ nā, sꝫ ex nr̄a ꝓlatione, ꝓpōnib⁹ apponant̄. ¶ Sed &
si hęc sit istoꝫ opio, mihi tn̄ vr̄ satius & rectius dīc hanc
diuisionē penes māꝫ esse datā & modos māę ꝯsentiētes.
Et h̄ ob rōnes adductas i p̄n⁹ qōnis & alias nūc adducē/
das. Quarū p̄ª est hęc, quiꝫ Aristo. probat vl̄eꝫ negatiuā
de necīo cōuerti in terminis docet h̄ ꝑ deductionē ad im
poīe sumēdo ꝯdictoriuꝫ eius qd̄ vult ꝓbare eē verū, & vt
inqt Io. grā. opponit modū mō, quale q̄li, & quātuꝫ q̄to.
Ex cui⁹ falsitate deducit falsum eē qd̄ seqtur, qd̄ quiꝫ se/
quutū sit ex eo qd̄ supp^m fuit ondit falsuꝫ eē qd̄ fuit sup/
positū, & ꝯñter verū ei⁹ ꝯdictoriū .s. vl̄em negatiuā necel/
sariā, mō certū est ꝙ hęc ostēsio fieri nō posset nisi sum/
psisset ꝓpōnē de mā & mō necessariā. Scd̄a & fortior est,
quo posset Aristo. ꝑ dictū de oī infra in mistionib⁹ osten
dere ex maiori de necīo & minori de ineē seq ꝯnē de neces/
sario. Itē, ex maiori de ꝯtingēti & minori de ineē, qr̄ distin
guit figmꝫ ꝓpōnis de ꝯtigēti, nisi sumeret ꝓpōnes de ne
cessario & ꝯtigēti in q̄b⁹ modus māę ꝯsonaret. Tertia est,
quū hęc oīa q̄ de ꝯuersionib⁹ dicunt̄ & de diuersitate haꝫ
propōnuꝫ ad syllos mistos ordinent̄, eo certe mō debēt
ordinari quo possint ad illos esse vtiles, sed ad hōꝫ syllos
vtiles esse nō p̄nt hōꝫ ꝓpōnes nisi sumantur mō quē dixi
mus .s. de mō & mā corrn̄dentibus. Quā eniꝫ vtilitatē no
bis p̄stabāt sylli misti ex propōnib⁹ falsis ꝯstituti? ¶ Di
cendū est ḡ Aristo. hāc diuisionē propōnuꝫ ex ipsa reruꝫ
nā sumpsisse quę est penes mām & terminoꝫ hītudinem
sumpta, ex qua etiā dedit itelligere diuisionem penes for
mam, quū dixit, f̄m vnāquāqꝫ allocutionē, quę est penes
ipsos modos, & si dicat̄ ipm̄ nō potuisse hoc facere, qa in/
differēter q̄libet forma & q̄libet modus pōt cuilꝫ ꝓpōni
f̄m q̄cūqꝫ mām applicari. R̄n̄⁹ ꝙ oīs forma pōt cuilibꝫ
māę applicari violēter vel nālr, sꝫ nāliter falsuꝫ est, naꝫ
nālr q̄libꝫ for^a hꝫ necīaꝫ sibi ꝓpriā & dtermiatā cui nālr
applicat̄. Quū ḡ Arist. respexerit ad vtilitatē haꝫ propō
nū & nō possit modus quū sit for^a vtilr applicari nisi ma/
terię ꝓporᵗᵉ .s. necī⁹ necīę, & ꝯtigēs ꝯtigēti, & quū voluerit
modū seq nāꝫ rei, a q̄ ēt ab itellu nr̄o iuēt⁹ fuit, quū deno
tet q̄litatē cōpōnis p̄dicati cū subo, alr eni ꝓpōnes hę pe
nitus eēnt inutiles, iō dādo diuisionē penes mām, dedit ēt
diuisionē penes formā q̄ nālr mām illaꝫ inseqt̄. ¶ Pro/
pter qd̄ notāda sūt q̄dā q̄ & ꝑ his & aliꝫs in 2ª dubōne di/
cēdis vtilia sūt. p̄^m est ꝙ ꝓpō dr̄ tripl̄r necīa, & vt de hac
ita de aliꝫs dico eē itelligēdū. Uno⁹ mālr, qa l hęrētia p̄ti
ad subm est necīa, sꝫ mō necītatis non determinet̄. Alio⁹
formalr, qa mō necītatis determinat̄, q̄uis mā nō sit nec
cessaria. 3ᵒ mālr & formalr necīa, qr̄ est ibi habitudo ter
minoꝫ necīa, & modus necītatis appositus māꝫ illā nālr
insequēs. Harū ꝓpōnū p̄ª dr̄ necīa, sꝫ nō de necīo nisi im/
plicite, q̄uis eniꝫ ei modus non apponat̄, subintelligi tn̄
pōt quiꝫ sit ei nālr applicabilis. 2ª dr̄ de necīo sꝫ non sit
necīa, magis tn̄ improṗe q̄ p̄ª dicat̄ necīa. 3ª ꝓprijssima
dr̄ necīa, qa mālr & formalr necīa. ¶ Scd̄o notādūꝫ est
ꝓpōnē de ineē 2ʳ sumi posse q̄tū ad p̄ñs spectat & ḡnalr⁹,
qr̄ infra modos alios sp̄ales addemus. p̄ mō & latius, dī
propō dr̄ de ineē q̄ caret mō, siue sit de mā necīa, siue de
ꝯtigēti, & ꝑ opp^m mo^{lr} q̄ hꝫ modū opp^m de q̄cūqꝫ mā fue
rit, & h̄ mō sumit Arist. ꝓpōnē de ineē vsqꝫ ad tractatū de
mistiōib⁹, & h̄ iō qa ꝓpōnes istę q̄ ad ꝯuersiōes nō dīnt
de q̄cūqꝫ mā fuerint, quū careāt mō, & ex h̄ soluit p̄ñt ar/
gumēta q̄dā ꝯ hāc opiōnē adducta, vt pꝫ itelligenti. Et si
dicas vr̄ ꝙ eodē mō ꝓportionabilr debat sumere ꝓposi
tiōes mo^{les} vsqꝫ ad illā p̄tē, negat̄ ꝯñtia, & rō ex dictis ē
manifesta, qr̄ est dr̄ia i ꝯuersionib⁹. 2ᵒ mō dr̄ ꝓpō de in/
eē q̄ distiguit̄ ꝯ ꝓpōnē formalr & mālr necīaꝫ, & formalr
& mālr ꝯtingētē, q̄ aūt sit hōꝫ ꝓpō paulopost declabim⁹.
¶ 3ᵒ est aduertēdū ꝙ etiā i propōnib⁹ falsis & ipoīib⁹ pos
sit forma syllīca saluari quū ipsa inq̄tū syllīca nullā sibi
materiā determinet, tales tamē sylli ex falsis procedētes
nulli⁹ vtilitatis sunt si p̄ncipalr ꝯsiderent̄. Et h̄ marie hꝫ
veritatē ex intētiōe Alexādri qui in definitiōe sylli taꝫ ꝑ
p̄oꝫ q̄ ꝑ topico. dixit, quū syllūs sit instr̄m. Instr̄m aūt oē
vtilitatis alicui⁹ gr̄a inuētū sit, syllm̄ ex falsis impoīib⁹ &
ignotis procedētem & ꝯñter nihil probātē nō esse syllm̄,
quū vtilitatē sylli non p̄stet, nisi fortasse aliū syllꝫ proba
remus per deductioneꝫ ad impoīe, sed illud p̄ncipalr nō
facimus, sꝫ vt ex falso falsuꝫ aliud deducamus ex cui⁹ de/
structiōe destruim⁹ aliō falsuꝫ ex quo illud fuit deductuꝫ
& opp^m illius esse verū. si quis aūt bene ad verba Alexā/
dri aduertat hęc opio nō est oīno ei⁹ dictis ꝯtraria. Ex q̄/
bus argumēta soluēda sūt, & p̄cipue illa q̄ probāt diuisio
nē hanc esse datā penes modos tm̄, qr̄ directius illi ꝯdi/
cūt, quę eni probāt dari penes mām, illa poti⁹ fauēt huic
opioni q̄ ꝯdicant. ¶ Ad p̄mā quū dicit̄, si eēt data penes
materiā nō eēt sufficiēs. Dōm ꝙ h̄ rō ꝯcluderet si tm̄ pe/
nes materiā eēt data, sꝫ nos tenem⁹ ꝙ penes vtrūqꝫ, nam
dans diuisionē penes māꝫ innuit ēt penes modos qui nāli
ter mām isequunt̄. ¶ Ad 2ᵐ dr̄, ꝙ quū docet ꝯuersiones
ꝓpōnū de ineē Aristo. sumit ꝓpōnes de ineē lati⁹, vt su/
pra dcm̄ est, nō ita quū docet ꝯuertere propōnes de necīa
rio & de ꝯtigēti, sꝫ sumit illas ꝓpriētates, h̄ est mālr & for/
malr tales. Idē dr̄ de ꝯuersione ꝑticularis negatiuę de i/
esse, nā ꝓpō de mā necīa sine mō est d̄ inesse, qr̄ est sine
mō, & satis fuit ondisse in ea ꝙ nō ꝯuerteret̄, q̄uis forte i
alia vt poīi posset ꝯuerti, ad ostendendū ꝙ ꝑticularis ne
gatiua nō ꝯuerteret̄ in oīb⁹. Et quū dr̄ ꝓhm̄ facere vl̄es
ostēsiones in oī mā quū vtat̄ terminis i ꝯnotis ad oēꝫ māꝫ
applicabilib⁹. R̄ndet̄ illō eē verū in ꝯuersione ꝓpōnuꝫ
de ineē, qr̄ i his nulla est dr̄ia quo ad ꝯuersionē, siue sint
in materia necīa, siue poīi, siue de ineē ꝓpe dicta, sꝫ i pro
pōnib⁹ de necīo quū modus nō applicet̄ cuilibꝫ materię
nisi violēter, vt diximꝯ, fuūt ostēsiones vl̄es i oīb⁹ propō/
nib⁹ de necīo, q̄b⁹ modus materię ꝯsonans applicat̄, & h̄
sufficit. Et ita dōm est i propōnib⁹ de mō ꝯtingēti. ¶ Ad
3ᵐ r̄ndet̄ negādo ꝯñtiā, lꝫ eni modus necīarꝫ possit ap/
plicari cuilꝫ ꝓpōni de ineē vtrāqꝫ ꝓpōnē large sumēdo,
loq̄ndo tn̄ de ꝓpōnib⁹ mālr & formalr talib⁹ de q̄bus di
xim⁹ ꝓhm̄ p̄ncipalr⁹ itēdere ꝑ syllos mistos vna non
pōt eē mā alteri⁹, & ad dcm̄ ꝓhi dicim⁹ nō velle ipm̄ ꝙ
mā ꝓpōnis mālr & formalr necīę sit q̄lꝫ ꝓpō d̄ ineē largo
mō dcā, nā sibiipsi repugnaret, quū ibidē dicat dcm̄ d̄ oī
sīlr assignari in ꝓpōnib⁹ de necīo & inexistīb⁹, sꝫ non esse
dr̄iaꝫ iter ꝓpōnes d̄ ineē q̄ sūt mālr necīę & ꝓpōnes q̄b⁹
addit̄ modus necīus māę cōsonus quo ad sylli ꝯstitutio

rẽ, nisi in mõ nec̃io. ¶ Et h̃ missio ↄfirmat̃ ex dc̃õ Auer. ibidẽ vt supra adducebat̃, ⁊ q̃ ppõnes ð ıeẽ mãlr nec̃ię q̃ ad actualẽ ihęrẽtiã pdicati ad sbm sũt siles cũ aliqs de ineẽ q̃ sũt de mã poli, lʒ in fixiõe diãnt, ⁊ h̃ ↄuersionẽ in illis nõ variat. Fortasse phs absolute ↄtulit q̃ non erit dũa ieer propõnes ð nec̃io ⁊ illas nisi in modo nec̃itatis. ¶ Uel dõm ⁊ breui⁹ q̃ phs accipit ibi ppõnes nec̃ias ⁊ de mõ nec̃io q̃ verę sũt, ex qb⁹ cõponit̃ syllis ex nec̃ijs ppõnib⁹ mãlr ⁊ formalr talib⁹. ¶ Ad cõfirmationẽ rñr sir q̃ Arist. accipit ibi ppõnẽ de ineẽ large, put extẽdit̃ etiã ad mãʒ nec̃iaʒ, ⁊ iõ talis ppõ sigñr p negationẽ necessarij. ¶ Ad vltimã ex intẽtiõe Alexãdri quaʒ dĩ, non possent assignari ppõnes ð nec̃io falsę, lʒ oẽs eẽnt verę si mod⁹ mãe ↄsonãs applicaret̃. Rñdet̃ negãdo ↄñtiã, nã in assignãdo oppõnes appet illð eẽ falsum, siue in fig⁹ illas assignem⁹, vt dðo, nec̃e est oẽm hoieʒ eẽ aial, nec̃e est nullũ hoieʒ eẽ aial, ⁊ ↄ̃ acci⁹ᵒ vleʒ negatiuã verã cui opponit̃ vlis affir^{ua} falsa de nec̃io, vt nec̃e est nullũ hoiem eẽ asinũ, ⁊ nec̃e est oẽʒ ⁊c̃. siue eas assignem⁹ p ipole ostẽdẽdo q̃libet ↄuersionẽ, in qb⁹ modus mãe idebite p̃ternãlr applicat̃, vt dðo, si falsum est qð dico, nec̃e est oẽm hoieʒ eẽ aial, vera est ei⁹ ↄ̃dictoria, nõ nec̃e est ⁊c̃. ⁊ h̃ illi ęqualet, ↄtigit aliquẽ hoieʒ nõ eẽ aial, q̃ idcirco falsa est, q̃a modus mãę opp^{te} applicat̃. Est eñi modus ↄtingẽs ⁊ mã nec̃ia, nolum⁹ vñ ex his fieri syllos, tãq̃ penit⁹ inutiles, lʒ solũ oppõnes assignari. Differũt tñ hę oppõnes ab illis q̃ assignant̃ in fig⁹, q̃ in illis seruat̃ idẽ mod⁹, vt pʒ. In his ꝟo non, q̃ assignat̃ oppõ p negationẽ modi, ibi ꝟo p negationeʒ dicti. ¶ Nota tñ q̃ h̃ opio nõ multum dit ab opione Alexãdri ⁊ Joã. grã^{ci}, nã exponẽtes ipsi diuisionẽ phi exposuerũt illã penes sigña ⁊ terminoꝝ cõplonẽ, ⁊ ita ppõnes vt veras ↄsiderarunt, ⁊ si ex his illo mõ ↄsideratis modos mãe pportionalr applicantes syllogismos ↄstituam⁹ vera erit opio nr̃a. Si auteʒ ppõnes nulla habita rõne veritatis aut falsitatis in eis cõsiderem⁹, poterũt modi oẽs idrñter cuilʒ mãe vel nãlr vel p̃ternãlr applicari ⁊ fieri sylli falsos ⁊ veros ↄ̃nes idrñter ex veris ⁊ falsis ↄcludẽtes, qð ipsi ↄsiderãtes dixerũt ex ppõnibus his ita sumptis fieri syllos de qbus est in h̃ libro cõsideratio, quaʒ sit liber vniuersalis. Et sic patet qd de hac p̃ma quęstione dicẽdũ sit, multa quoq̃ huic deseruientia ex sequenti cõclusione elici poterunt.

Pria opio Theophrasti.

Quãtuʒ aũt ad 2^{am} q̃õneʒ qd p ppõnẽ de ineẽ, siue inexñteʒ phs itellexerit, quã nõ modaleʒ vt multi perperã senserũt cũ Jo. grã^{co} ⁊ Ammonio, lʒ vt mãm modalib⁹ substerni cẽsemus, eo q̃ modus for⁹ sit, q̃litatẽ ↄpõnis pdicati cũ subto dterminãs, quã suppõni nec̃iũ est, varij ⁊ pba^{mi} authores multa ac inter se discrepãtia senserũt. ¶ Sũt igit̃ in hac q. opiones tres p̃nci^{les} q̃s Auer. ponit in q̃õne quã de h̃ facit, ⁊ in 2to huius ptis. Pria ẽ, quã vt Auer. refert, Alpharabi⁹ iposuit antiqs peripateticis, Theophrasto, Hermino, ⁊ Themistio, qð tñ Auer. nõ placet, vt magis ifra patebit. Scđa est Alexandri in h̃ loco. Tertia ipsi⁹ Auer. Tenet p̃a opio ppõnem de ineẽ eẽ illã in qua non est modus, ⁊ ẽ de mã nec̃is aut poli, ⁊ quã sit potẽtialis ⁊ ↄ̃bibilis per modos. s. nec̃iũ ⁊ pole, vñ q̃ respectu illarũ se hẽat vt genus. Est q̃ ppõ de ineẽ illa q̃ caret mõ, ⁊ est de mã nec̃ia vel poli, ⁊ se hʒ vt gen⁹ ad nec̃iũ ⁊ poleʒ. ¶ Hic opʒ p ppõnẽ nec̃iaʒ itelligere mãlr ⁊ formalr nec̃iaʒ, ⁊ p polem eodẽ mõ mãlr ⁊ formalr poleʒ. ¶ Hãc ẽt opionẽ oẽs latini ab Albto accipiẽtes secuti sunt s̃m quosdaʒ, qð tñ non credo ex toto verũ, vt ifra patebit. q̃ h̃ sit istoꝝ opio de mẽte Alphar. pʒ ispiciẽtib⁹ ꝟba Auer. i p̃n⁹ q̃õnis, ⁊ i expõne. ¶ Sʒ ↄ̃ hãc opionẽ isurgũt peripatetici posteriores, Auerroistę.

Nulla ppõ inenit̃ ex̃ intellm q̃ sit idifferẽs ad nec̃iam ⁊ poleʒ. Sʒ diuisio ppõnũ ab Arist. ẽ tradita de ppõnib⁹ diuisis penes nãm rerũ ⁊ penes sigña nãlia. q̃ ppõ de inesse nõ dʒ esse ppõ ficta ab intellu. 2⁹, si ppõ de ineẽ eẽt vel nec̃ia vel polis, tunc daret̃ aliq̃ ppõ q̃ nõ sigret̃ per aliquẽ modũ ab Arist. positũ, ⁊ eẽt illa i q̃ pdicatũ actualiter ineẽt subto, p tpe deter^{to}, illa enim nõ eẽt nec̃ia, nec polis, q̃a nõ respicit futurũ, nec mo^{lis} de ↄtigẽti aut nec̃ario. q̃ ⁊c̃. q̃ si diceret̃ talis ppõ de ineẽ, tũc haheo intẽtuʒ q̃ ppõ de ineẽ esset ppõ de poli in actu posita. 3⁹, si ppõ de ineẽ se hẽet p idifferẽtiã ad nec̃ieʒ ⁊ poleʒ, tũc idẽ eẽt iudi^m de illa respectu illaꝝ qð est de indefinita re^a vlis ⁊ pticularis. q̃ quũ in scictus idẽ faciam⁹ iudi^m ð idefinita, qð de pticulari facimus, q̃ sicut pticularis ↄuertit̃ in terminis, ita ⁊ idefinita, ⁊ ex idefinitis nõ fit syllo, sicut nec ex pti^{bus}, ita ⁊ de hac ppõne de ineẽ idẽ faciem⁹ iudi^m qð ẽt ð poli quũ sit ignobilior nec̃ia, quẽadmodũ ⁊ pticularis vli. q̃ sic dixit Arist. vleʒ negatiuã de poli nõ ↄuerti i terminis, ita debuisset dicẽ vleʒ negatiuã de ineẽ in terminis nõ ↄuerti, qð tñ nõ fecit. ¶ Haꝝ rõnuʒ p̃mã tãgit hic in 2do Auer. alias tangit in q̃õne. Sʒ an h̃ opio sustineri possit, ⁊ hę rõnes solui infra in opione Auer. declarabimus.

Opio Alexandri.

Secũda est opio Alexãdri, quã tãgit i 2to p̃mi p̃oꝝ. vbi diuisionẽ Arist. declat. Uult Alexã. ppõnẽ de ineẽ eẽ illã q̃ ex ↄtigẽti i actũ ẽ dducta, ⁊ vera p tpe prñti, nã ppõ ↄtigẽs futurũ respicit quũ dicit vl posse eẽ qð nõ est, ⁊ tũc ad actũ deducta facit propõnẽ de ineẽ affir^{ua}m verã, vel posse non eẽ qð est, ⁊ si in actũ ducat̃ fit negatiua ð ineẽ vera. opp^{to} ꝟo mõ ⁊ negatiua ⁊ affir^{ua} falsa de ineẽ. ¶ Sciẽdũ est aũt q̃ Alexã. ita ppõnẽ de ineẽ definiuit, vt ipsaʒ ⁊ a nec̃ia tã s̃ʒ mãʒ q̃ ẽt s̃ʒ modũ distingueret, ⁊ a poli eodẽ mõ sumpta, a nec̃ia qdẽ distinguit̃, q̃a i nec̃ia pdicatũ iest subto ęterno tpe, a poli ꝟo p h̃ q̃ actu inẽ in ea pdicatũ subto, in poli ꝟo i po^a. Ex q̃ pʒ nõ sumpsisse Alexã. tps prñs, put dicim⁹ propõnẽ de inesse vt nũc eẽ verã, lʒ p prñs itellexit i actu eẽ nõ sempiterno ⁊ nõ aliõ. Hoc plane appet ex ei⁹ ꝟbis quã ingt clari⁹ in 2⁹ diuisiõe. ¶ Pręterea, oẽ qð alicui iest aut iseparabile ẽ ab illo ⁊ p se illi inexñs, aut sepa^{le}, si qdẽ iseparabile sit, q̃ h̃ ostẽdit ppõ est nec̃ia. Si ꝟo sepa^{le} ↄtingẽs, cui⁹ ea q̃ qð tã prñs est declat, inexñs, q̃ ꝟo id qð separatuʒ est, h̃ est qð nõdũ est prñs, lʒ põt eẽ ↄtigẽs ppe. Nõ itellexit q̃ p taleʒ ppõnẽ, ppõnẽ de ineẽ vt nũc, vt male multi ex antiqs ⁊ ex modernis ei iposuerũt, vt ingt recte Auer. i q̃õne sua, sed oẽm ppõnẽ de ineẽ ppe sumptã vt distiguit̃ a nec̃ia etiã sine mõ sumpta ⁊ a poli, q̃ ppõ de ineẽ diuidit̃ p de ineẽ vt nũc ⁊ simplr. ¶ Dices. si ppõ de ineẽ distiguit̃ p actualẽ ihęrẽtiã pdicati ad sbm i tpe dter^{to} a nec̃ia ⁊ poli, p qd. q̃ distiguit̃ de ineẽ simplr a de ineẽ vt nũc. Ad h̃ facile ẽ rñdẽ, nã ppõ de ineẽ simplr distinguet̃ a nec̃ia p h̃ q̃ lʒ pdicatũ i tali semp isit subto, põt tñ imagiari nõ ieẽ, qð in nec̃ia imagiari nõ possum⁹ pp itrisecã depẽdẽtiã ⁊ p se, vel dato q̃ h̃ nõ possim⁹ imagiari vt in multis ppõnib⁹ ẽ videre, tñ extrema i illis ęterna nõ sũt, vt pʒ i illa, ois nix est alba, vl poti⁹ in illa, oẽ ambulãs mouet̃, i q̃ lʒ pdicatũ sit de itriseca rõne subti, nõ tñ iest illi ęterno tpe, q̃ subʒ nõ est ęternũ. Ex q̃ pʒ q̃ ppõ ad h̃ q̃ sit simplr nec̃ia idiget extremis q̃ ęterna sũt ⁊ hitudie terminoꝝ itriseca nec̃ia, ita q̃ op^m pdicati subto ineẽ nõ possim⁹ imaginari in aliq̃ tpe. ppõ q̃ de ineẽ simplr est q̃ ẽ vera vel vĩr vl s̃m plm tpis, ppõ aũt de ineẽ vt nũc s̃ʒ modicũ tpis, aut ex suppõne ⁊ nõ vĩr vera, nisi ex suppõne, vt ois hõ currit. Hũc ẽt modũ distiguẽdi ppõnẽ de ieẽ ifra hẽs ab Alexãdro in mistiõe ⁊ nec̃arij. ¶ Sʒ est dubiũ si ipse ita ppõnẽ de inesse itelligit an propositio nec̃ia affirmatiua

sine mō vel negatiua debeat dici de inesse necne? ¶ Ad quod mihi videt ex diuisione quam ipse facit, et declarat esse de mēte Aristo. misso eē satis clara, loquēdo nāqz de ppōnibus veris, ppō de mā necessaria sine mō iplicite trahit secū modū, cuius signū est q eūdem faciunt syllm, tā sine mō q̄ cū modo. Si autē querat an eodē mō dicēdū sit de ppōne de mā ɔtingēti sine mō. Rndet q non, qa ppōnes iste non trahūt secū modū, nec hñt illū implicitū, sicut ppōnes de necessaria mā, qr̄ modus ɔtingēs respicit futurū, in ppōnibus aūt sine tali modo, qr̄ propōnes hñt pdicatū actu affirmatū vel negatū de subto, necesse est alteram illarū verum esse, et alterā falsam, quum sint ɔdictorie, vn̄ pcise ex ipso modo significat talis cōtingētia prout futurū respicit. Unde si ista est vera, ɔtingit socra. ambulare, tūc vera est negatiua de ineē, socr. nō ambulat, et si illa, ɔtingit socra. nō ambulare, opposita illius. erūt g̃ ille de inesse vt nūc, quarū vna erit falsa, et altera vera. Cōtra hanc opinionē sunt alique rationes que adducūtur ab alijs, quas nos nō adducemus, qr̄ ɔ eam male intellectaz pcedant, hec ꝟo omnia magis patebūt ex opinione Auerrois, q̄ ex opinione Alexādri solertissime extraxit. vnde ipse opinionē suā ponēdo illam declarat dicens alios peripateticos non intellexisse quod intelligere debebant ex opinione Alexandri.

Opi. Auer. Pro intelligēda aūt Auer. opinione pmo opz intelligere qd ipse intellexerit p ppōnem necīam. 2° qd p ppōnez de ineē. 3° an sint plures haꝝ dīie. ¶ Quātū ad pm̄ dico q Auer. et in cōmēto pmi prioꝝ, et in questione sua ppōnem necessariā illā vocat, cuius extrema sunt de necitate et semp, et quoꝝ vnū alteri p se inheret, qualis est ista, homo est aīal, et hꝫ propōnib' semper supaddi pōt modus, et sūt ppōnes vere et vtiles p mistis et syllis q sunt ex ppōnib' necīs vniformibus, et indifferēter accipit eas Auer. p ppōnib' qbus modus necitatis adiungit, qa ipse segtur opp̄m quaz nos supra diximus, q diuisio illa ppōnum sit data penes mām et modū, et q hoc sit verum q ipse asserit de ppōne necīa adducit ad hoc dictū Aristo. et Themistiꝗ p poste dicentiū solā ppōnem p se eē necīaz. Quū ergo ambe he ɔditiones necīo regrant copulatiue ad ppōnem necīam, si altera haꝝ defecerit, etiā si altera insit, erit talis ppositio nō necīa, et ingredietur ipsaz possibilitas, et h̄ est qd multos decepit, qui ppōnes q̄sdā credidere necīas quū re vera necessarie nō sint, de qbus suo loco dicemus. ¶ Pz ergo ex his q̄naz sit ppositio de inesse qd erat scdm declarandū. Est enim ppō de ineē illa que simplr dr̄ de inesse sine aliq̄ determinatiōe hꝫ per accñs vel vt nūc, alla in q̄ pdicatuz inest actu cuicūqz ɔtento sub subto sm plurimū tpis, qr̄ inter subm et pdicatuz nō est gsitas inherētie, sed pole est cogitare oppositū vt in hꝫ ppōnibus, ois coruus est niger, et ois nix est alba. Pōt eni intelligi coruus albus absqz destructiōe eēntie, nā eēntie eius nō repugnat esse sub accñte opposito, nā esto q hꝫ ppō eēt falsa, non tn̄ est impolis. ¶ Sz est aduertēdum q he ppōnes ille sūt de qb' ingt Auer. subiūt eaꝝ nō recipe sm suā nām nisi vnum ɔrioꝝ, reliquū ꝟo vt in paucioribꝫ et p accñs. Quū g̃ ppōnes de inesse dicant necīe ppter possibilitatē inuētā in eis vel ex pte subtoꝝ et pdicatoꝝ, vel ex parte ihērētie, idcirco ingt Auer. q ppōnes de ineē sunt triū modoꝝ et spēꝝ, sumpsit enis ab Alexandro q ppōnes de ineē sunt q̄ ex ɔtingētib' sūt ad actū deducte. Et qz ɔtigēs est triplex, i pluribus, i paucioribꝫ, et equalr, erūt et ppōnes de ineē ab his ad actū deducte in pluribus, in paucioribꝫ, et equaliter, et qa Alexāder absolute ɔtulit ppōnem de inesse esse deductā in actum e contingēti crediderūt alij ipsam deductam in actum e contingēti in paucioribus. Erit ergo sm Auer. ppō de inesse simplr que ex ɔtingēti in pluribus erit ad actū deducta, vt apparet in exēplo iā dato, et in h̄, ois homo hñs oculos videt, et huic opponit ppositio ɔria de ineē in paucioribus, habens oculū nō videt, deducta ex ɔtingēti in paucioribus. de inesse aūt equalr vt oē aīal dormit vel vigilat, deducta ex ɔtingēti equali. Inquit tamē Auer. esse sciēduz q he differentie q̄s dicimus in pluribus, in paucioribꝫ, equalr accidūt ppōnibus ɔtingentibus ex parte subtoꝝ. de ineē ꝟo sm tēpus. Est eni ppō de inesse simplr in qua pdicatuz verificat de quolibet ɔtēto sub subto sm plurimū tpis pp hoc, qa possibile est ei' oppositū in modico tpe et p accñs, et h̄ dicit etiā i ɔ° pmi poꝝ. Unde si eēt aliqua ppō in qua pdicatū iueniret in q̄libet parte subti, et nō sm plurimū tpis, non eēt illa dicēda de inesse simplr, vt dōo, ois hō currit, rō hui' est, qa ppō de ineē ad dīiaz necīe magis hꝫ attēdi penes inherētiam pdicati ad subm, cui' attēdit politas in ɔriuz i paucioribꝫ, q̄ penes vsitatē subtoꝝ. In ɔtingētib' aūt magis attendit penes subta q̄ penes tps, pp determinationē ɔtingētis additā subto vt sibi insit pdicatū, et h̄ qa pdicatuz illi actualr nō denotat ineē, sz posse ineē, vt in pluribꝫ tn̄, et h̄ intelligit vbi subiū in his ppōnib' sit terminus cōis, sz vbi eēt singularis, tūc illō in pluribꝫ intellm eēt sm tps, vt si dicā, ɔtingēs est i pluribꝫ socratē studere, subdit post Auer. q ppōni de ineē in plibꝫ opponit ppō pole in paucioribus, et cō, de in paucioribꝫ ɔtingēs in pluribꝫ, et eqli eqlis, et q his ppōnib' de inesse in pluribꝫ vtuntur artes et scie, sicut etiā vtunt ppōnib' necessarijs. pz i sciētijs nālibus. Illis aūt q̄ sunt de ineē p accñs non vtunt nisi gra syllo ad ipole, vt Aristo. facit, has etiā propōnes asserit Auer. isra loco suo vtiles eē ad syllos mistos ex ppōnib' de inesse et necīarijs, qd quō verū sit maximū est et difficillimū videre, qr̄ fortasse in h̄ potior est Alexādri opio. sz h̄ in illō tps diff. rat. ¶ Superest vt videamus de 3°, an plures sint dīie haꝝ propōnuz. ingt g̃ in ɔ° ṗi poꝝ. verisimile est vt intrēt hūc modū ppōnes ille de qb' ignoratur, an sint necīe vel nō necīe, in qb' ꝟbis aliā inuit spēz ppōnuz de ineē pter eas q̄s pus diximus, vt sunt ille, oē ambulans mouet, que apparentiā quādā pbent necīaꝝ pp habitudinē necīaz inter subm et pdicatū, qa tn̄ extrema sempiterna nō sunt, et pcipue ipm subiectū efficit, vt nō sint simplr necīe, sz tn̄ dum durat subm, et per ɔñs ex suppōne necīe, subm tn̄ vt ex tali dispōne cōpositū necessario in se includit pdicatū pp habitudinē necessariā que est iter dispōnem subti et dispōnem pdicati, sz vtreqz ɔtingēter isint subto, et ideo qa talis dispō ɔtingēter isit subto et nō semp inest, ideo nō pōt hec ppō eē necīa. De his et ppōnib' meminit in libello supius dicto de ppōnibus de ineē et de dicto de oi ɔ Alpharabiuz. ¶ Est et 3° q̄dam spēs ppōnuz de ineē nō multū ab hac dissitis, quā ponit Auer. in q̄dā capite quo exponit ꝟba Arist. in mistiōe necessarij cū de ineē, his ꝟbis ad lrām. Est aūt alia spēs ppōnuz, q̄ aliquo mō est inēta aliquo mō necīa, et est vt sit subm cōpo̅m ex suba et dispōne diuersa, et affirmatur i ea pdicatū cōpositū ex subto dispōnis et dispōne eēntiali ei, et erit subiectū in eis vnū p accñs et pdicatū vnū per se, vt dicēdo, omne ambulans est aīal, et hec ē inuēta pp dispositionē subiecti, necīa ꝟo propter subiectū dispositionis, et ambulans quū inuenit signat sup animal significādo non semper, sed in hora in qua iuenit ei ambulatio, subiectū autem ambulationis affirmat de necessitate eē animalis semper, nā subiectū ambulationis, et qd per eaz disponit est aīal de necitate. et hec ppositio est aliquo mō necīa, et aliquo modo inuēta, est eni inuēta p se necīa per accidēs,

Hec Auer. Ex quibus verbis innuit dicta huius ppõnis ad il-
lã quã diximus in 2ª specie, vt illa, oẽ ambulãs mouet.
Nam hec tertia est magis necẽia quã illa, nã in illa est solũ
necẽitas in cõparatione vnius dispositionis ad aliã, quaz
tamẽ ambe contingẽter insunt subto. In hac vero subiectũ
dispositionis habet habitudinẽ per se necessariã ad pdi-
catũ, z dispõ ipsa, dz tamẽ inuẽta seu de inesse, qa dispoli
tio notata in subto actualr inest eidẽ accñtalr, z pp talez
dispõnez accidẽtalr inherẽtẽ actu ipsi subto dicit magis
de inesse quã necessaria, lz sit magis necẽia quã illa de secũda
specie, quõ autem ppõnes he vtiles sint ad ipsas mistio
nes loco suo declarabimus. Subdit Auer. loco allegato,
sz ppõ huic opposita in qua subm est necẽium z pdicatuz
de mã inuẽti, ipsa est totalr inuẽta z nõ accidit ei esse ne-
cessaria per accñs. exẽplũ nõ ponit, qm est clarũ quãz sit
auersuz ppõnis iã dicte, vt dicendo, omne aial est ambu
lans. He igit sunt tres spẽs ppõnuz de inesse simplr quas
ponit Auer. alias oẽs dicit eẽ iuẽtas temporales, in quibus
nulla est necessitatis apparẽtia, nisi affirmatio pdicati in
subo in hac hora tm, z he ppõnes sunt inutiles in artib⁹,
vt Aristo. d. cap. ð ptingẽti p̃ pos. ¶ Hec igitur pro opi-
nione Auerrois in hac materia dicta sufficiant, ad quã ite
rum latino reuertemur in materia de mistionibus.

¶ Quo pacto conuertende sint propositiones de necessa-
rio, tam affirmatiue quã negatiue. Item quo pacto propo-
sitiones modales sint constituende.

Circa auersiões ppõnuz de necessario, quas Phs appellat necessarias, est p̃ aduertẽdũ vnũ ð quo et supra meminimus, qz Aristo. p x ppõnes necessarias itelligit eas que sũt mãlr z formalr necẽie, h est q̃ z ð mã
necẽia sũt quo ad necẽiaz terminoz habitudinẽ z eternita
tem extremoz, z de mõ necẽio adhibito huic mãe nãlr, z
h supra fuit diffuse declaratũ. ¶ Ex h seqt z 2ᵐ ð mẽte
Alexã. qz p ppõnes necẽias Phs itelligit eas q̃ ppe z sim
plr necẽie sũt, nã sũt z aliq̃ ppõnes sm qd necẽie, vt de ne
cessitate oẽ grãmaticũ est hõ. q̃ quũ simplr necẽie nõ sint
nihil mirũ si in necẽias nõ auertant. nã dicta ppõ ex ha-
bitudie subti ad pdicatũ est necẽia, et vo est ptingẽs. nã q̃
ad grãmaticũ fuerit nece est illð esse hoiez, sz qa grãmati
cũ nõ nece est, ideo hõ ad grãmaticũ nõ hz bitudinez ne-
cessariã. lz g hec sit necẽia, oẽ grãmaticũ est hõ de necẽitate
sm qd z vã, h tñ falsa est, aliqs hõ de necẽitate ẽ grãmati
cus. ¶ Sz qð est 3ᵒ, psiderandũ est, qz icidit qð nõ parua
quũ ppõnes modales oẽs videant duplicẽ sensum face
re, s. cõpositũ z diuisũ, vt est cõis opio oĩuz logicoz i quo
sensu eas accepit Aristo. nã h maximã fac difficultatẽ in
h negocio z pcipue in ppõmb⁹ negatiuis, quũ eadẽ ppõ
vera z falsa sm hos duos sensus appeat, vt in exẽplo ne-
cessario nullus nasus est simus, z nullus nasus necẽio est si
mus. pᵃ eni sigt simũ negari a naso cũ mõ necẽitatis deno-
tãte pditionẽ inherẽtie nõ iherẽtis, qð falsuz est. 2ᵃ vo qz
simum nulli naso necẽio insit sed ptingẽter, qð z verũ est.
¶ Pro q̃ difficultate soluẽda p̃ videdũ ẽ, an verũ sit qð
supponit. s. qz ois ppõ modalis possit hre vtrũqz sensũ,
z eẽ vera z falsa sm illũ. 2ᵒ quõ distincte cognosci possint
hi duo sensus in his ppõnib⁹. 3ᵒ quõ soluẽda sit qð pnᵗⁱˢ.
Sz qa in hac mã ppõnuz modaliũ in multis a recẽtiori
bus dissentimus, pus de pstõne hap ppõnuz z mõ cõsti-
tuẽdi aliq̃ adnotabimus, z p diuisionẽ ppõnuz cathego-
ricap quã pmisit Aristo. i porib⁹ c. 2ᵒ. ð qua multa supra
discussimus. Propõnuz g cathegoricap, alie de ineẽ dñr,
alie modales. De ineẽ dñr, in qb⁹ pdicatũ absolute inesse
dr subto sine aliquo determinãte iherẽtiã pdicati ad ipm
subz, vt quũ dicim⁹, soc. ẽ alb⁹, hic eni sigmus albũ socra
ti simplr ineẽ, absqz aliquo hõ iherẽtiã determinãte, nec
opz dicẽ has eẽ modales, nã h qð dicim⁹ inexis qð greci
ὑπάρχον vocãt nõ est modus vt notauerũt, z Ammoni⁹
in li° ð interptatiõe, z Joã. grãmat. p̃ pos. nã quũ modus
sit determinatio addita ppõni, nece est illi aliqd deter-
minabile psupponi, veluti mãz substratã. igit si ineẽ eẽt
modus, qrendũ eẽt qd illi supponit, nã ex h vi seq pces
sus in ifinitũ. Qz si dicat vt aliq ausi sũt dicẽ, ineẽ duob⁹
modis sumi, vno mõ vt modũ, alio mõ vt mãz pexistẽn-
tẽ. v. g. socra. currit, h est de ineẽ, si aũt dixero, socra. currit
de ineẽ, h ẽ modalis. hi pfecto magno errore tenent, naz
iter determinãs z determinabile nulla eẽt dñia, h aũt ab-
surdissimũ est. Idẽ eni est dicẽ, socra. currit de ineẽ, z soc.
currit, quã p hãc ppõnẽ sigt cursuz ineẽ socr. ¶ Pre-
terea Aristo. diminut⁹ in smone suo fuisset p̃ poz. nã vel
ptermisisset modales ð ineẽ, vel eas q̃ sũt absolute de in-
esse, quũ nullã de his distõnẽ posuerit, z syllos ex ppõni
bus absolute de ineẽ pstimerit. Igit hac opione vt inuti-
li ptermissa, z aliis ppõnũ de ineẽ diuisionib⁹ postpositis,
veluti ad pñs negociũ nõ spectãtibus, dicem⁹ ppõnes il
las modales dici qb⁹ addit⁹ mod⁹, sigt quõ pdicatũ subo
insit. Est eni modus, vt Ammoni⁹ i li° ð iterptatiõe, vox
sigña hũ⁹, q̃. s. pacto pdicatũ isit sbo, vl vt alij dicũt ter-
min⁹ determinatiu⁹ õronis isinitiue vl piũctiue cõnotãs
passionẽ ppõnis idicatiue q̃ corrñdet suo dter.ᵘ q̃ tñ defi-
nitio nisi ad bonũ itellm reducat est falsa, nã falsũ est qz
modus determinet alið quã inherẽtiã pdicati ad subm. ad
quã pseqũnt postea q̃ ponunt i illa definitiõe, p actũ. s.
intellis reflectẽtis se sup illã cõpõnez. nã si dixero, deũ eẽ
est necẽiuz p h nihil alið significo, nisi qz pdicatuz h qð ẽ
eẽ insit huic subo qnõ põt nõ iceẽ, ex quo patet duo pᵐ
si in aliq̃ ppõne ponat modus h nõ denotãs nõ dz i° p̃
positio dici modalis, nec i° ppõ dz modalis in q̃ modus
subycit, vt aliq falso autumãt, vt hõe poẽ est, ptigẽs est,
nã in his illð poẽ z ptigẽs nõ sunt modi, sz res sigte per
subta talium ppõnuz. 2ᵐ qz modus debet poni ex parte
pdicati, quũ modus ex pte rei se teneat cui⁹ est mod⁹, nec
differũt, vt putãt aliq modũ determinare pdicatũ, z dter
minare inherẽtiã, pdicatũ eni in ppõne in vtute sua totã
ptinet cõpositionẽ. p pdicatũ aũt intelligo verbuz est cum
suo dter.ᵉ i ppõnib⁹ de tertio adpdicato, vt dixi in li° de
interptatione, hoc aũt dixi pp̃ter h, qa posset addi deter
miatio aliq̃ pdicato partiali ielusa in pdicato totali, q̃ tñ
nõ faceret ppõnẽ modalẽ, qm nõ determiat cõpõnez to
tius ppõnis, vt dicẽdo, socra. currit velociter. vbi illð ve
lociter soluz determinat cursuz, nõ aũt verbũ, est. Quidã
antẽ in libro de interptatione hui⁹ oppositũ asserẽtes, dix
erũt ppõnez modalẽ esse in q̃ modus cõpositionẽ dter
minat, nõ aũt predicatũ nec subm, z tñ modũ non teneri
nec ex parte subti nec pdicati, sz toti⁹ cõpositionis, z hoc
pbarũt authoritate Phi p̃ prioz pstituẽtis syllos ex mo
dalib⁹, in qbus pz si modus sumeret i pdicato plus sume
ret in minori quã in maiori, vt si dixero, ois hõ est aial ne-
cessario oẽ risibile necessario est hõ. g oẽ risibile est aial
necessario, sumeret eni necessario, g est modus determi-
nãs pdicatũ minoris qð nõ fuerat sumptũ in subo in ma
iori, intm in hãc opinionẽ lapsi sunt vt dixerint, si est ali-
qua ppositio in qua dcm toti⁹ ppõnis pro subto sumat
z pdicatuz sit modus, illã ppõnem esse nõ modalẽ sz de
inesse, vt dicẽdo, socratẽ currere est possibile. nã hic non
denotat pdicatuz ineẽ subto cũ tali modo, sz sumit dicũt
hoc totũ p subto cui addit pdicatũ qð est modus cũ ver
bo, est. Idẽ est enis sic dicere, ac si dicerẽ a, est possibile. s.
hec ppositio que significat per a, est poẽis, vt deus ẽ, vel
socratem currere, z vlterius errorem errori accumulãtes

dixerũt, oẽm hõ ꝓpõnem esse singularẽ. Dictũ aũt ꝓpõnis vocaẽ ꝓpositio de ineẽ in ꝓpõnez de ꝟbo infinitiuo trãsformata, cui addiẽ modus cũ ꝟbo, est. Sz hęc opinio apertissime ꝯdicit Aristo. qui in lib. de interꝑtatiõe modos appõnes appellauit ⁊ hic rõnem formę, ⁊ totaz ꝓpõnis residuũ, mãm ⁊ subm. vnde cõparauit modos in modalibus, ꝟbo est in ꝓpõnibus existibus, certũ aũt est ex snia ꝑhi ⁊ oĩuz recte loquẽtiũ in hĩ ꝓpõnibus ꝟbuz est ꝑdicari, ⁊ hĩ rõnib⁹ efficacissimis i libro õ interꝑtatiõe astruximus, vellẽ etiã ab his libẽter q̃rere, quã hęc ꝓpositio, Socratẽ currere est poẽ, per eos resoluaẽ in hãc, hęc est posis, socrates currit, si per hãc scdẽz denotaẽ. ꝑdicatum inhęrere subto in illa de ineẽ per dcm̃ ipotata, cũ modo posis necne: qd eni aliud significaẽ per hãc ꝓpõnẽ, hęc ꝓpositio est posis, socrates currit, nisi hoc qd dcm̃ est. s. cursum inesse socrati cũ illo modo, qd eni aliud significare põt ꝓpõnem aliquã eẽ possibilem: ⁊ ita hęc ꝓpositio oĩno modalis est. ¶ Ad rõnez cui innitũtur, dico q si p a, denotetur aliqd cõplexum, illa ꝓpositio est modalis ipsi cite, si illud cõplexum sit ꝓpositio infinitiua, vt etiã inqt ꝑhs in ꝑ de interꝑtat: one, si tunice imponaẽ q significet hominẽ ⁊ equũ, tunc est multiplex hęc ꝓpositio, tunica ẽ alba. ¶ Ad aliud, nego nõ posse cõstitui syllogismos ex ꝓpõnibus modalibus si modo sit ꝑdicatuz, nõ eniz attẽditur ordo syllogisticus terminoꝝ in ꝓpõnibus penes ꝑdicatum formale, sed penes mãle, ⁊ penes subm, vt etiã fit in cõuersionibus, vt alĩs declarauim⁹. Multa alia hic possez dicere, sed quũ hoc non sit qd ꝑncipaliter intendimus, ad alia me cõuerto quę ab aliis qbusdaz dicũtur, q inter cęteros insignes habẽtur logici. Asserũt quippe his, has ꝓpõnes non ęquiualere, oẽm hominem esse animal est necium, ⁊ oĩs homo necessario est animal, ⁊ prima est vera, scda falsa, ⁊ omnes hmõi, vt omne verũ esse veruz est necessariũ, ⁊ omne verũ necessario est verum, nã prima est in sensu cõposito, scda in diuiso, nam ex secũda seqtur, omnis homo necessario est animal, socra. est homo, ergo socra. necessario est animal. Sz valde ego admiror dicta istoꝝ, nam illud idem inconueniens qd ex scda deducitur potest ęque bene ex prima deduci, sequitur eniz, oẽm hominez esse animal est necessariũ, socra. est homo, ergo socra. esse animal est necessarium, ex sentẽtia ꝑhi ꝑ prioꝝ in mistione necessarij ⁊ inesse. Et ideo dicẽduz est, si vniformiter sumãtur ambas posse esse ęqualiter veras aut falsas, nam idem est dicere, oẽm hominẽ esse animal est necessarium, ⁊ omnis homo est animal necessario, vt etiã ipsi asserũt, ⁊ hęc similr sunt idez, omne verũ esse verum est necessaria, ⁊ omne verũ est verũ necessario, significat enim hęc, hanc ꝓpositionem esse necessariã, omne veruz est verũ, q autem hęc sit necessaria patet, qa eius ꝯtradictoria est impossibilis vel cõtraria, naz hęc est impossibilis, nullum verũ est verum, ⁊ aliquod verum non est verũ. Quum igitur omnis ꝓpositio modalis sit distinguenda ex duplici sensu, patet eos non recte dicere, vnde non negamus ⁊ nos oẽs huiusmodi ꝓpõnes in sensu diuisionis esse falsas, in sensu aũt compositionis veras, nec est illud assignãdum pro ratione, q sequatur aliquã singularem esse necessariã, qa illud idem sequitur tam in cõposita quã in diuisa, nam aliqua ꝓpositio est in vniuersali necessaria quę in singulari est contingens, imo omnes hę huiusmodi sunt, sed diuersitas sensus. Quo autez sint hi sensus intelligẽdi infra declarabimus. ¶ De modis aũt dicemus, vt inquit Ammonius in lib⁹ de interꝑtatione, q etsi multi esse possint ac fere incõp̄rehensibiles ab intellectu nr̃o. Illi tamẽ qui essentiales sunt ⁊ ex ipsa rerũ natura sumuntur, sunt tm̃ duo. s. possibile ⁊ necessariũ, nam impossibile ad necessarium reducitur, quũz significet necessario non inesse, possibile ꝟo ⁊ cõtingens idem sunt, si sumatur pro vero possibili, nec differũt nisi in nomine, qa possibili assignatur ꝯdictoꝛium per ipm impossibile, sed contingẽti non potest assignari per incõtingẽs. Inesse autẽ, vt supra diximus, non est modus. Hi autem quũ vt syncategorematata sumũtur tm̃ sunt modi determinantes cõpositionem, qualiter. s. ꝑdicatum insit subo. verum autẽ ⁊ falsum dubiũ scitum per se ⁊ ꝑ accidens, sunt differẽtię ꝓpositionum sumptę ex intellectus consideratione reflectentis se super ꝓpõnem, ⁊ considerantis has secũdas intentiones in eis. Primi autẽ duo ipsaz naturã rei consequũtur, quũ autem non sumũtur vt syncategoremata, sed vt termini cathegorici rem talẽ significantes ⁊ non qualitatem inhęrentię ꝑdicati ad subiectuz, nõ sunt modi, non enim debent dici modi nisi modificent. Quomodo autẽ faciant hi modi sensum cõpositum ⁊ diuisuz in propositionibus non facile est videre, ⁊ vtrum in omnibus ꝓpositionibus faciant diuersitatem in veritate ⁊ falsitate. Et in hoc valde sum miratus de dicto quorũdaz recentioꝝ, qui alioꝝ errata perpendentes ipsi incidunt in maiora, quum dicant sensum cõpositum in propositionibus esse attendendum ab ipso esse cõposito qd fit in ꝓpositione affirmatiua, diuisuz ꝟo a diuisione ipsius esse, ⁊ hoc in ꝓpositione negatiua, in qua diuidiẽ esse per particulam non, qd dicunt Alexandrum dicere ꝑmo prioꝝ in definitione ꝓpositionis, quũz voluerint dicere in definitione termini, quũ inquit Aristoteles, terminum voco in quem dissoluitur ꝓpositio vt ꝑdicatum, ⁊ de quo prędicatur apposito aut diuiso esse vel nõ esse. nam nec dicit hĩ Alexander nec somniauit, sed solum q ex illis verbis voluit denotare Aristote. quõ fieret propositio affirmatiua vel negatiua, quia non fit totaliter ablato esse, sed solum diuiso per negationem, ita vt fiat non esse. Joã. autẽ grãmaticus voluit authoritate Jãblici ipsuz notasse oẽm diuersitatem propositionis cathegoricę de qua prius in libro de interꝑtatione meminerat. Uidentur hi ignorare, nec vnq̃ vidisse, quę Aristoteles primo elenchoꝝ de oratione diuisa ⁊ cõposita ⁊ deceptionibus in illa scripsit, ⁊ Alexander, aliiq expositores gręci in illius expositione dixerunt, potest enim in oratione eadez tam affirmatiua q̃ negatiua esse vterqz sensus, ⁊ in quo sensu est falsa in illo dicimus esse fallaciam. Unde ⁊ ob hoc ꝑhs duas fecit fallacias, vnam cõpositionis, alteraz diuisionis, vnde ⁊ abutimur modo loquendi quũz dicimus aliquam propositionez peccare per fallaciam cõpositionis ⁊ diuisionis, non enim potest nisi per alteraz fallere. Omnes autẽ fere logici sm̃ viam cõmunem dixerunt hos terminos modales positos in ꝓpositione ante totam compositionem vel postpositos toti cõpositioni facere ꝓpositionez modalem de sensu composito, quando autẽ mediant inter subiectuz ⁊ ꝑdicatũ dicti facere ꝓpositionem de sensu diuiso, ⁊ hi nihil aliud dixerunt requiri ad hoc q fiat ꝓpositio de sensu diuiso vel composito, imo ꝑcise respectu horum terminoruz tm̃ fieri sensum compositum aut diuisum in ꝓpositionibus in quibus ponuntur, vt in hac, omnem hoiem possibile est currere, in qua nulla est alia particula per quaz possit fieri sensus compositus aut diuisus, vel per quaz multiplicitas aliq̃ intelligi possit. Addiderunt postea ponentes differentias inter hos sensus, multa, quę per ordinẽ ponẽda sunt ⁊ examinãda. Primũ q propositio de sensu cõposito debet poni inesse, de sensu autem diuiso non. Secũdo, q ꝓpositio de sensu cõposito verificatur pro instanti, de sensu diuiso in tẽporibus diuersis. Tertio q ꝓpositio de sensu composito est non-

quanta, de sensu autē diuiso est quanta. Quarto, ⁊ sequitur ex tertio ꝙ ꝓpositio de sensu composito est probāda officiabiliter vel exponibiliter. De sensu autem diuiso non limitatꝰ ad hoc, sed ꝓbatur sm̄ exigentiam primi termini mediati. ¶ Sed hec ꝓfecto dicta oīa sunt contra intē tionem Aristotelis, ⁊ omnium peripateticoꝝ expositoꝝ. Qꝛ enim hi termini modales illo modo variati sm̄ situꝫ ꝓpositionis faciant sensum compositum aut diuisum, falsissimuꝫ. Nam, vt etiā supra diximus, vbiqꝫ Aristoteles asserit hos modos esse appositiones pdicatoꝝ ⁊ penes hos determinari veritatem ⁊ falsitatem, affirmationem ⁊ negationem, tāq̄ penes formam, quēadmodum in nō modalibus penes verbuꝫ, est. Ex quo patet ꝙ vbicunqꝫ ponantur semper intelliguntur additi pdicato. Confirmatur. quia hi modi, vt inquit Ammonius in libro de interpꝛetatione, semper intelligūtur iuncti cū verbo. vnde non refert, siue apponamus negationem modo, siue verbo. Idem enim est si dixero, cōtingens non est socra. esse leonem, ⁊ non contingens est socra. esse leonem. Et hoc est etiam idem si dixero, socra. esse leonē non est cōtingens. Ex quibus etiā apparet falsitas alterius dicti. s. ꝙ hi modi per se sumpti in aliqua propositione non possunt facere sensum compositum, nec diuisum, nec aliquam multiplicitatem, vbi alij termini in eadem ꝓpositione positi simplices fuerint, ⁊ nō multiplices. consequētia pꝫ ex dictis, nam semper isti modi adiacent pdicato. ergo ipsi ꝑ se non possunt facere sensum diuisum, nisi ex parte subiecti sit aliqua multiplicitas, hoc est, vt subiectum intelligatur esse sub aliqua dispositione, vel sine illa, cui subiecto sub hac diuersa acceptione sumpto possit pdicatuꝫ comparari, vt si dixero, album possibile est esse nigrum, albū enim quia terminus concretus seu cōnotatiuus potest ⁊ cum albedine intelligi ⁊ sine albedine. si ergo cum albedine intelligatur ⁊ illi, sic sumpto, attribuatur, hoc pdicatum possibile est esse nigrum, tunc ꝓpositio est in sensu composito ⁊ falsa, in qua tamē patet ꝙ illud posse esse nigrum se tenet semper ex parte pdicati. Si autem sumatur subiectum sine illa dispositione est sensus diuisus ⁊ verus. Est enim sensus ꝙ id quod est subiectum albedinis possibile est esse subiectum nigredinis. Post autem sensus est ꝙ id quod est actu subiectū albedini sit nigrū, quod claudit oppositionem, nisi ergo in aliqua ꝓpositione sit aliq̄ multiplicitas ex parte subiecti illi termini modales per se non possunt facere sensum multiplicē, ⁊ hoc esse verum patet ex dicto Phi primo elenchoꝝ. in fallacia compositionis. vbi inquit hāc peccare per sensuꝫ cōpositum, sedentem possibile est ambulare. Ubi etiaꝫ notandum est Phm̄ diuersa exempla dedisse in fallacia cōpositionis ⁊ diuisionis, vt notaret diuersitatem ipsarum. ¶ Sed hic insurgunt dubia quędam. Primuꝫ, vtrū termini hi concreti accidentales possint facere sensum multiplicem non iuncti cum terminis modalibus. Secūdo videtur ꝙ etiā respectu tm̄ terminoꝝ modaliuꝫ, vbi nulla sit alia multiplicitas possit fieri sensus diuersus. Patet dicendo necessario, omnis homo est animal, ⁊ omnis homo necessario est animal. Prima est in sensu composito ⁊ vera. Secūda in diuiso ⁊ falsa. Tertio, qꝛ saltem in modo contingenti seu possibili videtur esse talis multiplicitas etiam in terminis singularibus simplicitatis, vt soc. contingens est currere, patet per Phm̄ pmo prioꝝ. cap. de vniuer. de contingenti. Omnis enī ꝓpositio de vero contingenti sm̄ Phm̄ sibi habet duplicem sensum, vt cōtingit omne b, esse a. ibi sumitur b, vel pro eo qḋ est actu b, vel pro eo qḋ contingit esse b. i. in potentia. ¶ Ad primum istoꝝ dicendum est, ꝙ hi termini concreti possunt etiam sine terminis modalibus facere sensum multiplicem, vt patet ex Pho dum cōcedit pmo physicoꝝ. ⁊ alibi ex albo fieri nigrum, nam in sensu composito falsa est vt ly ex, notat causam materialem, nam totum hoc qḋ est subiectum cum opposito non potest fieri subiectum nigri. Si autem vt terminus a quo potest esse vera, oppositum enīꝫ recedit subiecto remanē, ⁊ generatur forma in eo, ⁊ breuiter in sensu diuiso vera est, in composito falsa. ¶ Sed ista respōsio nō satisfacit ex toto, nam dubiū est an in omni propositione positi possint facere vtrūqꝫ sensum, ⁊ patet ꝙ non in omni absolute, nec etiam in oī modali, sed solum in contingenti aut possibili, ⁊ breuiter in omni propositione in qua ponitur verbum mutationem signans, non autem permanentiam, vt dicendo, albū est nigrum, aut necessarium est album esse nigrum, vbi affirmatur subiectum esse sub vtrisqꝫ dispositionibus simul permanens, at in istis, possibile est album esse nigrū, aut album sit nigrum, potest vterqꝫ sensus reperiri, ratione verbi mutationē significātis. ¶ Ideo dico ꝙ possibile simul cum istis subiectis concretis facit ꝓpōnem multiplicem sm̄ vtrūqꝫ sensum, cuius ratio est, quoniā huiusmodi formę accidentales sunt separabiles a subto, quarꝫ nunc vnam, nunc alteram inducere potest, ⁊ quoniā ei cōtingenter insunt cum tali modo possunt fieri hę propositiones habētes sensum multiplicem, vt dictum est. Sed certe videtur mihi ꝙ q̄uis cōclusio hęc quā sequebatur oliꝫ celeberrimus pceptoꝛ meus Nicoletus Theatinus quantum ad modum de possibili veritatem obtineat, nō quantum ad modum necessarium, credo admoduꝫ difficile esse reperiri posse propositiones in quibus diuersus fiat sensus rōne multiplicitatis subiecti, qḋ nunc sub forma, nunc sine forma sumi possit, nā talis ꝓpositio videt̄ ratione significati fore contingēs, ⁊ nunq̄ posse formari de necessario nisi falsa, pꝫ in exēplo supra posito. ¶ Sꝫ ad hanc dubitationem dico iterū sicut dixi non posse fieri sensum diuersum in his ꝓpositionibus in quibus ponuntur hi modi ratione modoꝝ pcise, sed rōne subiecti habentis formam aliquam, vel aliquaꝫ dispositionē, vel conditionem aliquaꝫ seu determinationē quouis modo appellare volueris, ad quā iunctim ⁊ separatim cōparari potest, ⁊ ex hoc causatur multiplex sensus, patet hoc in exēplo Phi ad ꝓpositum maxime idoneo in fine primi de interpꝛetatione, oē qḋ est dum est necesse est esse, in quo determinatio illa, dum est, potest cuꝫ subiecto iungi, ⁊ facit sensum compositum falsum. ⁊ potest ab eo seiungi, ⁊ fit sensus diuisus verus, si cum pdicato iūgatur. Exēpla etiam patere possunt in aliqꝫ multis ꝓpositionibus pręter hos modos, quos moderni ponunt, vt in illa, omnis homo vel asinus est asinus, possunt ergo etiam propositiones reperiri de necessario in quibꝰ fit diuersus sensus non ꝓpter formas subiecto inhęrentes a quibus separari potest vt arguendo dicebatur, sed propter determinationes aliq̄s ad quas subiectuꝫ iunctim, diuisimqꝫ se habere potest, saltem in se cōsideratuꝫ. Hic modos loquendi non latuit diuum Thomam, ⁊ potest ab eo videri in pma parte, qōne 14°, art. 3°. in respōsione ad 3m, vbi ponit hoc exēplum, omne scitum a deo necesse est esse, ⁊ inquit, ꝓpositionem hanc esse multiplicē in sensu diuiso ⁊ cōposito. Nam illud verbū scitum potest sīue pro re tm̄ nō vt stat sub sciētia dei, ⁊ sic res est cōtingēs, ⁊ ꝓpositio est falsa. Si autē vt stat sub scientia dei sic habet esse necessarium, ⁊ est composita vera. Si autē, inquit ipse, diceret aliquis distinctionē hanc locū habere in formis a subiecto separabilibus, non autem in his quę semper insunt, vt patet de scientia dei quę semper rei attribuitur.

Respondet ipse ꝙ etsi ſm rez/res omnis sit a deo scita, potest tamẽ etiaz in se per intellectũ considerari ꝛ aliqd ei attribui vt sic cõsideratę. Vbi gr͂a. ꝙ sit contingens, qḋ non attribuitur ei vt stat sub scientia dei. In qbus videt̃ ea omnia sensisse quę nos supra diximꝰ. Egidius quoqꝫ p̃mo elenchoꝝ non videtur fuisse huius opinionis expers. ℂ Ex hoc redarguẽdi sunt moderni qdaꝫ qui visi sunt hanc opinionem sequi, ꝛ eam tñ de modo posi declararunt/non cõplentes sermonem ea in parte quę longe erat difficilior. Ex his etiaꝫ multa contra latinos possent colligi in hac materia quę intelligẽtibus facile patere possunt. ℂ Ulterius, ex his patet rñsio ad scḋm dubium, naꝫ in illa ꝓpositione, necessario omnis homo est animal, ꝛ omnis homo necessario est animal, ꝛ aliqs similibus non fit sensus compositus/ꝛ diuisus ratione modi modaliter sumpti. s. determinantis dictum vel propositionem/vt supra diximus, sed fit ratione termini confundentis, vt etiam ipsi concedunt. vnde ponuntur similes ꝓpositiones in scḋo modo, non autem in p̃mo. Nec ista propositio ęquiualet illi, necesse est omnẽ hominem esse animal, quoniam ad hãc sequitur illam ꝓpositionẽ esse/ omnis homo est animal, quaꝫ ad illã nõ sequatur. Ideo cõsequẽtia nõ valet ſm eos, necessario omnis homo est animal. ergo necesse est omnem hominez esse animal. qꝛ anteceden est verum/ꝛ consequens non, qꝛ potest esse ꝙ nulla talis propositio sit/quę sequitur ad cõsequens. Sꝫ hęc differẽtia certe friuola est/vt supra diximus, ꝛ videt̃ ꝙ nec in vna/nec in altera fiat sensus compositus ꝛ diuisus, nisi ratione confusionis. Nos tamẽ vtrãqꝫ ꝓpositionem tenemus esse modalem, quoniam modus determinat inhęrentiam p̃dicati ad subiectuꝫ, significans ꝙ animal inest homini, ꝛ nõ potest non inesse, negamus tamẽ ꝙ in ea fiat/vel possit fieri sensus cõpositus vel diuisus, quum ibi nõ sit ratio per quã fit sensus compositus/ꝛ diuisus, ꝛ si fit/tñ ratione cõfusionis fit, sed vbi nõ admittatur talis cõfusio, patet tales propositiones esse simplicissimas, ꝛ nullo modo multiplices. Nec inconuenit aliquam ꝓpositionem esse in vniuersali necessariã/ꝛ in particulari contingentẽ. ℂ Patet etiam solutio ad tertium/ qꝛuis enim ꝓpositio illa, cõtingit omne b/esse a/habeat duplicem sensum, ille duplex sensus non est compositionis vel diuisionis, sed per quẽ declaratur dictũ de omni in ꝓpositionibus contingẽtibus vniformibus ꝛ modus ampliationis in hꝫ propositionibus. ℂ Ex his apparet solutio duorum quę supra quęrebantur, an. s. omnis propositio in qua ponitur modus possit habere vtrũqꝫ sensum, ꝛ pꝫ ꝙ non, ꝛ quomodo etiaꝫ fit sensus compositus ꝛ diuisus penes tales modos nõ pręponẽdo vel postponendo/aut interponendo vt latini, quoniam quantuꝫ ad situm semper tenet locuꝫ p̃dicati/ꝛ semper sunt tales distinguendę eo modo quem supra declarauimus. s. penes multiplicitatem subiecti, eo tamẽ modo intelligẽdo quẽ exposuimus. Dicere autem ꝙ propositio de sensu cõposito ob id qḋ verificatur ꝓ instanti debeat poni in esse, de sensu ꝯo diuiso, qꝛ non verificatur pro instanti, sꝫ successiue non sit ponenda in esse, quoniam modalis est vera, sibi ꝯo correspõdens de inesse sit falsa, ꝛ ob id concedere ꝙ propositiones quę tẽpore indigent limitato pro sui verificatione nõ sunt ꝯcedendę, nec de possibili/nec de inesse. vt tu pertransis pontem, ꝛ possibile est te pertransire pontem ꝛ alię consimiles, omnia hęc perperam dicta sunt/ꝛ contra Aristotelis sententiam. Nam primo prioꝝ. in definitione contingẽtis inquit/possibili in esse posito nullam sequit̃ impossibile/siue hoc sit differẽtia/ siue ꝓprietas cõtingentis, quum de quolibet dicat̃ contingente tam in sensu composito ꝙ̃ diuiso, qꝛ hoc nullibi Aristoteles distinxit. patet apertissime intelligi debere de omni sensu. Et ideo nõ omnis propositio de sensu composito debet verificari pro instãti, nec illę propositiones sunt falsę/possibile est te pertransire pontem, ꝛ tu pertransis pontem. Hoc enim apertissime est cõtra Aristotelem 4° physicoꝝ. qui de tempore soluens rationẽ probãtem ipsum nõ esse, quoniaꝫ ex non entibus cõponeretur/inquit/in successiuis nõ requiri ad hoc vt sint omnes partes eorum simul esse, sed ꝙ aliquid continuans has partes sit, vt patet de instãti in tempore, ꝛ mutato esse in motu, vnde ꝓpositiones illę cõceduntur, nõ qꝛ totuꝫ simul spatium ꝑtranseatur, sed qꝛ est in pertrãsiri. Unde omnis ꝓpositio quę est vera de pręterito/aliquãdo fuit vera de p̃senti. Si ergo cõcedimus istaꝫ/ꝙ Socra. ꝑtrãsiuit hoc spatium, quare nõ est ꝯcedenda ista/ꝙ sor. pertransit de p̃senti. quũ enim de p̃terito ita dicimus iaꝫ nõ intelligimus ꝙ totum simul pertransiuit sed successiue, sꝫ quia iam deuenit ad vltimũ mutatum esse concedimus ipsuꝫ pertransiuisse, ita de p̃senti dum continue pertransit, ꝛ est sub alio ꝛ alio mutato esse continuante, non autẽ terminante, in potentia tamẽ non in actu dicimus ipsuꝫ pertransire, hęc autem nota sunt ex 6° physicoꝝ. Aliquę ergo ꝓpositiones de sensu composito verificatur in instanti, ꝛ eis correspõdet ꝓpositio de inesse verificabilis pro instãti. Et hoc est quando subiectũ potest esse simul sub vtroqꝫ termino cõnotato per subiectũ ꝛ prędicatuꝫ. Et ideo hęc ꝓpositio de sensu composito est falsa ꝛ impossibilis/possibile est album esse nigrũ/ꝛ album est nigrum, qꝛ subiectum non potest simul actu quiescere sub vtroqꝫ termino. Aliquę autez sunt verificabiles in tempore ꝛ non in instãti, vt patet in ꝓpositionibus motũ importantibus. Qḋ autez dicũt ꝓpositionez de sensu diuiso non posse poni in esse, qꝛ nõ verificatur pro instanti, etiã falsissimum est. Naꝫ sicut intelligimus ꝓpositionem de sensu diuiso esse verã, ita intelligimus illaꝫ de inesse quę sibi correspõdet. Intelligimus autem hoc modo, qḋ nũc album est/al's potest esse nigruꝫ/intelligẽdo de subiecto ipso non sub forma. ita etiaꝫ de inesse/qḋ nunc est sub albedine/al's erit sub nigredine, non autem sic ponitur vt pro eodez tẽpore simul sit sub albo ꝛ nigro, sicut etiã nec modalis de sensu diuiso pro eodem, sed pro diuersis tẽporibus intelligitur. Qḋ autem superaddunt propositiones de sensu composito nõ esse quantas. De sensu ꝯo diuiso esse quãtas videtur absurdissime dictum, quum enĩ modus ex parte se teneat p̃dicati, patet eo mõ quo subiectuꝫ se habeat debere propositiones denominari. si ergo subiectuꝫ fuerit vniuersale vel determinatũ a signo vniuersali vel particulari, vel singulare, vt dicit̃ in libro de interp̃tatione, eodem modo ꝛ ꝓpositiones se habebunt. Pꝫ dicendo, necessario omnis homo est animal, vel necessario aliquis homo est animal, vel omnem hoiem eẽ animal est necesse/seu necessariuꝫ/vel aliquẽ/vel Socratez. Aliter eniꝫ ex his non posset fieri syllogismus regulatus per dici de omni ꝛ de nullo. ℂ Ex his apparet solutio p̃ncipalis q̃stiõis, ꝛ ꝙ Aristoteles eas vt modales accipiens easqꝫ quo ad formam considerãs, quę est ipse modus per quem distinguũtur a ꝓpositionibus de inesse, ex quibus modalibus ꝯstituitur syllogismus formaliter distinctus a syllogismo de inesse, potest eas in vtroqꝫ sensu sumere, non enim considerat hic eas quomõ verę vel falsę sint, sed solum vt per modum distinguũtur ab aliis ꝓpositionibus, ꝛ quaꝫ in vtroqꝫ sensu sumptę distinguãtur ab eis, eo ꝙ modus semꝑ ex parte prędicati teneat̃, manifeste patet eas in vtroqꝫ sensu sumpsisse, quum ta

vtroq; sensu syllogismum possint constituere formaliter distinctum, vt dictū est. Et in vtroq; sensu sint qualēs. Lz moderni oppositum asserant sine ratione regulas solum quasdā voluntarias assignantes, quas fortasse gratia instruendi pueros fecerūt, non quia veritatem contineant. Fatuum tamen est gratia doctrinę breuioris regulas falsas instituere, quū non doctrinam, sed potius ignorantiā dispositionis pariant. Sunt eniz regulę falsę pncipia falsa, ex quibus generatur syllogismus cōtrarię deceptiōis. ¶ Sed ne videamur difficultates illas pterire de quibus vōlt sumus a principio sermonem pposuisse, idcirco merito ꝛ de negatiuis de necessario, ꝛ de affirmatiuis dubitatio incidit quomodo sint cōuertendę. Nam siue de sensu composito siue diuiso sumatur illa, nullus nasus de necessitate est simus, non videtur cōuerti posse in istaz, nullū simum de necessitate est nasus, nam prima potest esse vera, ꝛ secunda falsa. Ad hanc dicitur pręnotādo primo, q̄ ppositiones negatiuę de necessario, vt de eis pertractat Phs in hoc libro sunt negatiuę de dicto quum habeant modum affirmatum, nec habent affirmatiuam figurā, vt illę quę sunt de cōtingenti. Huius autē nulla est alia causa pter ipsam necessarij naturaz ꝛ cōtingentis. nam in ppositione negatiua necessaria pdicatuz remouet a subiecto, ita ꝛ taliter vt non possit inesse illi, ideo negatiua est non minus q̄ negatiua de inesse, ꝛ cōuertitur eodem modo. In propositione autem de contingenti in qua dictum est negatum, ꝛ modus affirmatus, aliter est dicenduz, pper ipsam cōtingentis naturam, nam pdicatū in illa ita a subiecto remouetur q̄ potest illi iterū inesse, ꝛ ideo nō conuertitur vt negatiua de inesse. Et dicit Phs illaz esse affirmatiuam fm figuram, ꝛ conuerti vt affirmatiuam, quoniam cōuertitur ad oppositam qualitatem. Hęc aūt alibi sunt a nobis diffusius declarata. Propositiōes aūt de necessario in quibus est modus negatus habent vim ppositionum contingentium, nō autem necessariarum. Nam ex negatione necessarij infertur cōtingens, quemadmodum ex negatione cōtingentis infertur necessariū, naz hi duo modi se mutuo interimunt. ¶ Ex h̄ soluitur dubitatio, nam si illa ppositio, nullus nasus de necessitate est simus, sumatur de modo affirmato, ꝛ dicto negato, ꝛ pcipue de sensu composito, falsa est, nec est mirum si in falsam conuertatur. vnde etiam eius contraria affirmatiua est vera necessaria, omne grāmaticum de necessitate est homo, si autem in ea negatur modus habet significatum cōtingentis ppositionis, vnde ęquiualet huic, nō necesse est aliquem hominem esse grāmaticum, hęc autem ęquiualet huic, contingit omnem hoiem esse grāmaticū. Sunt enim oppositę hę ppositiones in omnibus, s. modo, quanto, ꝛ quali. ideo in conuertente debet idē modus necessitatis negari sic cōuertendo, nullum de necessitate grāmaticum est homo, nullus enim homo est cui necessario insit grāmatica. Hęc de ppositiōe negatiua. ¶ Sed de affirmatiua est maior dubitatio, ꝛ est duplex. pma de conuersione. secūda an sit necessaria, nam de hac sunt rationes ad vtrāq; efficaces. ¶ Quātum ad primam non videtur cōuerti in necessariā, ergo nō erit cōueniens cōuersio. vult eni Phs vlez affirmatiuā de nec̄io cōuerti in particularē affirmatiuā de nec̄io cōuerti in particularē affirmatiuā de nec̄io, modo nāliter applicito, sed q̄ nō cōuertat in necessarias p3, nam hęc falsa est, aliq̄ homo de necessitate est grāmaticus, quum vniuersalis cōuersa sit vera. ¶ Ad hanc rńdet vt supra diximus, regulas Phi de conuersione necessariarum intelligendas esse in ppositionibus necessarijs formaliter, hoc est de modo, ꝛ materia necessarijs. Et tunc merito insurgit secūda dubitatio, An ista, omne grammaticum de necessitate est homo, sit vere necessaria. Et arguitur q̄ sit vere necessaria. primo sic. Illa ppositio est vere necessaria quę semper fuit vera, semper est vera, ꝛ semper erit vera, hęc est hō. igitur ꝛc. maior patet ex interptatione necessarij, minor etiā est manifesta. ergo sequitur cōclusio. ¶ Item oē grāmaticum necessario est grāmaticum, ergo omne grāmaticuz necessario est homo. pbatur consequentia, q2 ex opposito cōsequentis sequit̄ oppositum antecedētis, sequitur eniz, si grāmaticum non sit homo, ꝛ ponat̄ hominem nō esse, ex destructione hominis destruetur grāmaticum. g̃ grāmaticum non erit grāmaticum. ergo si nō sit cōsequens, antecedēs nō erit. ¶ Item, oē animal rationale mortale de necessitate est homo. omne grāmaticuz est animal rationale mortale, ergo omne grāmaticū de necessitate est homo, tenet ratio, ꝛ maior est simplr necessaria, minor de inesse simpliciter, ergo sequr cōclusio de necessario simpliciter per regulam Aristotelis. Item, illa ppositio est simplr necessaria in cuius subiecti itellectu ꝛ ratione includit̄ prędicatum. hęc hō. ergo ꝛc. minor declaratur, q2 quuz grāmaticum sit hominis passio, ꝛ habeat p pprium subiectū definiri, ponet̄ pdicatum in rōne subiecti, ꝛ erit ppositio pmi modi per se, vt hęc, risibile est hō. ¶ Amplius. illa ppositio categorica est simplr necessaria, quę transformat̄ ex conditionali necessaria. hęc hō. ergo ꝛc. Nam hęc hypothetica necessaria est, si grāmaticum est, homo est, ergo hęc est simplr necessaria, grāmaticum de necessitate est homo. ¶ Insuper, aut omne grāmaticum de necessitate est homo, aut possibile est aliqḋ grāmaticum nō esse hominem. si primū, habeo intētum. si scḋm, arguo sic, possibile est grāmaticū non esse hominem, oē grāmaticum est homo. ergo possibile est hoiem non esse hoiem. cōclusio est falsa. ergo aliqua ppositionum, nō illa, omne grāmaticū est homo ergo illa possibile est grāmaticum non esse hoiem. si illa est falsa, ergo eius cōtradictoria vera, quę dicit. omne grāmaticū de necessitate est homo, ex lege cōdictorioꝝ. ¶ Ultimo, illa propositio est simplr necessaria, cuius subiectū non pōt esse sine pdicato, ꝛ cuius subiectum sibi determinat pdicatum. hęc hō. ergo ꝛc. maior p3, q2 sicut ppositio per se est, vel quia subiectū sibi determinat pdicatū tanq̄ pprium effectum, vt in quarto modo, vel q2 vt ppriam passionem, vt in scḋo, vel vt partem definitionis vel totam, vt in primo. ita dicendum est de ppositione necessaria, quoniaz necessaria ppositio ꝛ per se eodem cursu currunt. ¶ Propter has rationes dixerunt aliqui hanc ppositionem esse absolute ꝛ per se necessariā, nō tamē pmo, quoniā grāmaticum inest alicui cui per se ꝛ pmo inest hoc pdicatum homo. Ideo ista non est pmo necessaria, q̄ autem sit per se necessaria patet, quoniaz pdicatum includitur in intellectu ꝛ ratione subiecti. Dicūt eniz hoc satis esse vt ppositio sit p se necessaria. ¶ Sed hi decipiūtur in acceptiōe ppositionis necessarię, naz omnis ppositio affirmatiua in qua verbum est sumit̄, verificatur per actualem inhęrentiā pręḋicati ad subiectuz, hoc enim ipsum verbuz est, in sui ratione includit, nō potest autem pdicatuz actualiter inesse subto nisi subiectuz sit. ergo nō poterit esse ppositio necessaria, quū sit sempiternę veritatis nisi pręḋicatum actualr semper inhęreat subto, ergo opz subiectuz semp esse ad hoc q̄ ppositio sit necessaria ꝛ per se. quaz ppositio vere necessaria cōuertat̄ cum per se, vt dicit̄ pmo posterioꝝ. Sed vltra hoc requirit̄ vt pręḋicatum sit de ratione subiecti, vel ecōtra. vt non possit oppositum cogitari, nō sufficit ergo vna cōditio tm̄ vt hi dixerunt, sed requiruntur ambę. s. necessitas extremoꝝ, ꝛ necessitas habitu-

dinis inter illa. Scdm etiã dictũ est falsum, naꝫ si hęc est necẽia rõne habitudinis extremoꝝ, q̃a. s. pdicatũ qḋ ẽ hõ includit in rõne grãmatici, nõ ḡ est necẽia rõne alicui9 cui pdicatũ pᵘᵘs attribuit, vel si erit necẽia rõne hui9, non erit necẽia rõne illi9, qḋ ꝯtingẽter illi attribuit. In his enim q̃ per se sunt, sed nõ p̃, h̃ cõsideraṫ, ꝙ oẽs termini hñt ꝯsecutiõẽ, vt ita dicã, iter se, vt si dixero, hõ est sẽsibilis ꝑ se nõ p̃mo. Sensibile enĩ attribuiṫ aiali ꝑ se p̃, ⁊ aial attribuiṫ hoi ꝑ se p̃mo, ideo mediãte aiali qḋ ꝑ se iest, sensibile ꝑ se nõ p̃ inest hoi. Sꝫ nõ est ita in ꝓposito, qm̃ grãmaticum, nõ ꝑ se hoi attribuiṫ, sed mere accñtalr. ḡ falsum est ꝙ h̃ ꝓpõ sit necẽia per se nõ p̃mo. ¶ Alr ḡ dĩ ad q̃õnẽ, ꝙ ista ꝓpõ est necẽia per accñs, ⁊ nõ ꝑ se, nã illa ꝓpõ nõ est ꝑ se necẽia in qua pdicatũ nõ attribuiṫ subto nisi ex suppõne subti, ⁊ quoad subm fuerit, hęc est hõ. ḡ ⁊c. maior est manifesta, qm̃ illa ꝓpõ est ꝑ se necẽia in q̃ pdicatuꝫ attribuiṫ subto simplr, ⁊ nõ ex suppõne. minor ẽt pꝫ, q̄ quoad grãmaticũ fuerit grãmaticũ, nõ põt non eẽ hõ. Est ẽt ex alio per accñs necẽia, nã lꝫ pdicatũ necẽio attribuat subo, q̃a tñ ibꝫ accñtalr attribuiṫ pdicato, efficiṫ vt sit ꝑ accñs necẽia, nã in ꝓpõnib9 hmõi modi in q̄b9 pdicanṫ pdicata ẽẽntialr ꝯsia, est mutua habitudo necẽia iter ea, qm̃ subm sibi pdicatũ determiat ⁊ pdicatũ subm. Nã hõ sibi determiat risibile, ⁊ risibile hoiꝫ. Et in h̃ distinguunṫ accñtia ꝑ se ab accñtib9 inseꝑabilib9, vt ingt Joã. grãmaticus p̃ poste9. ¶ Sꝫ 3 argr̃ ꝙ nullo mõ sit necẽia, nã illa ꝓpõ de necẽio est falsa, cui9 ꝯdictoria de ꝯtingẽti est vera, lꝫ h̃ est vera, ꝯtigit aliqḋ grãmaticũ nõ eẽ hoiem. ḡ h̃ ẽ falsa, oẽ grãmaticũ de necẽitate ẽ hõ. maior pꝫ, ꝓbaṫ minor, posẽ ẽ grãmaticũ nõ eẽ, stãte hoie. ḡ posẽ est grãmaticũ nõ eẽ hoieꝫ. as sumptũ pꝫ, qm̃ grãmaticũ ꝯtigẽter iest hoi. 2° h̃ est vera, ꝯtigit aliquẽ hoieꝫ eẽ grãmaticũ. ḡ ꝯtingit aliqḋ grãmaticũ eẽ hoiem, pꝫ ꝯña, q̃a ꝑticularis affirᵐᵃ de vero ꝯtingẽti ꝯuertiṫ in terminis. 3° argr̃ in 3° fig9 h̃ mõ, de necẽitate oẽ grãmaticũ est grãmaticũ, oẽ grãmaticũ de necẽitate ẽ hõ. ḡ necẽio aliq̄s hõ ẽ grãmaticus. ꝯ est falsa. ḡ aliq̃ ꝓpõnũ, nõ maior quũ idẽ de se pdiceṫ. ḡ minor. 4° illa ꝓpõ nõ est necẽia in q̃ pdicatũ põt derelinq̃re subm. hęc est hõ. ḡ nõ est necẽia. maior pꝫ, minor ꝓbaṫ, q̄ põt hõ eẽ ⁊ nullũ grãmaticũ eẽ. ¶ Ad p̃mã dĩ negãdo minorẽ, ⁊ ad ꝓbationẽ negaṫ ꝯñtia, nã lꝫ posẽ sit subm nõ esse, stãte pdicato, nõ tñ posẽ est stãte subto nõ eẽ pdicatũ, nã, vt dixi, necẽia est tñ ex pte subti in ordie ad pdicatũ, nõ aũt ex pte pdicati in ordie ad subm. Supposito enĩ ꝙ subm sit, nõ põt ei pdicatũ non inesse. ¶ Ad 2ᵘᵐ dicunt q̄daꝫ ꝙ ex ꝓpõne q̃ fm se ⁊ absolute est ꝯtigẽs, põt inferri ꝓpõ necẽia, nã illa ꝓpõ, ꝯtingit aliquẽ hoieꝫ eẽ grãmaticũ, lꝫ sit fm se cõtingẽs in ordine, tñ ad illã, grãmaticuꝫ est hõ est necẽia, vt in exẽplo, q̃uis ista, aial est homo nõ sit fm se necẽia. q̃a aial põt eẽ in alio, dato ꝙ hõ nõ sit, tñ in ordine ad istã, q̄daꝫ hõ est aial, est simplr necẽia. Sꝫ ista rñsio nõ satisfaṫ, qm̃ qḋ in sui nã ꝯtigẽs est, nũq̃ efficieṫ necẽiuꝫ, nisi nã ꝯtigẽs verteret in necessariaꝫ, vt singt Auer. 2° physi. cõmẽ. 48. Exẽplũ aũt qḋ adducũt nõ est ad ꝓpositũ, imo illa ẽ simpliciter necẽia, aliqḋ aial est hõ, q̃a quaꝫ necesse sit hoiem eẽ, eo ꝙ spẽs sunt ęternę, necesse est aliqḋ aial esse hoieꝫ. Alr ḡ dĩ ꝙ quũ Phs dicit ꝯtigẽtẽ ad vtrũlꝫ particularẽ ꝯuerti in ꝯtigẽtẽ ad vtrũlibꝫ, itelligit de vera ꝯtingẽte, vt est hęc, cõtingit aliquẽ hoieꝫ currere, q̃ est cõtingẽs ex pte vtriusqꝫ extremi. Quũ ḡ ista, cõtingit aliquẽ hoieꝫ esse grãmaticũ, sit necẽia ex suppõne pdicati in ordie ad subꝫ, cõuerteṫ in illã q̃ est necẽia ex suppõne subti i ordie ad pdicatũ. ¶ Ad 3ᵘᵐ, dicunt aliq̄ ꝙ lꝫ ista ꝓpõ sit in se falsa, aliq̄s hõ de necessitate est grãmaticus, tñ vt seq̄tur ex illis p̃missis, est vera ⁊ necẽia. Hęc rñsio est oino falsa, nam

quęrendũ est ab eis quõ sequatur hęc ꝯclo ex illis ꝓpõnibus, quũ oppositũ ꝯñtis stet cũ illis, nã stant simul hęc, ꝙ omne grãmaticũ necẽio sit hõ, ⁊ tñ nullus homo necẽio sit grãmaticus. Alr ergo dĩ ꝙ Aristo. intelligit ex ꝓpõnibus simplr necessarijs sequi ꝯclonem necẽiam, nõ aũt ex q̄buscũq; necessarijs, ideo dico ꝙ ex illis ꝓpõnibus quũ nõ sint simplr necẽię nõ seq̄tur ꝯclo necẽia. Cõclusio enĩ q̃ seq̄tur in hoc sylło est cõuertens minoris q̃ nõ est simplr necẽia, sꝫ ex suppõne subti. Mõ mirũ nõ est ꝓpõnem nõ simplr necessariã ꝯuerti in cõtingentẽ. nec hoc repugnat Aristo. vt supra diximus. ¶ Ad 4ᵘᵐ, dicũt aliqui ꝙ illa maior est falsa, tũc enĩ ista nõ eẽt necẽia, hõ est aial, qm̃ pdicatũ põt derelinquere subm eo ꝙ põt eẽ in alio subto. Hęc iterũ est falsa rñsio, naꝫ lꝫ aial possit inesse alteri ab hoie, nõ põt nõ inesse hoi, qm̃ genus est i oib9 suis spẽb9 necẽio, ⁊ quũ hõ semꝑ sit nõ põt illi aial nõ iesse. Alr ergo est dõm ad minoris ꝓbationẽ ꝙ eo mõ quo ꝓpõ est necessaria, eo ẽt modo pdicatũ nõ põt derelinquere subm, supposito ḡ ꝙ subm sit, pdicatũ nõ põt derelinq̃re subꝫ. ¶ Quũ ḡ visuꝫ sit istã ꝓpõnem nõ eẽ simplr necẽiaꝫ, sed ꝑ accñs. Opus est ẽt rñdere ad argᵗᵃ ãte oppositũ q̃õnis adducta q̄b9 ꝓbaṫ ipsaꝫ eẽ simplr necẽiam. ¶ Ad p̃ᵐᵘᵐ dĩ ad maiorẽ illã ꝓpõneꝫ eẽ vere necẽiaꝫ ⁊ simplr q̃ est sempiternę veritatis nullo alio supposito, mõ hęc nõ est ęternę veritatis nisi ex suppõne subti. ¶ Ad 2ᵘᵐ negaṫ ꝯña, si itelligaṫ ꝙ sit simplr necẽia, nõ enim valet de forma, vt pꝫ. Ad ꝓbationẽ quũ dĩ oppᵐ ꝯñtis repugnare añti, dĩ p̃ ꝙ illud nõ est oppᵐ ꝯñtis, sꝫ illud, nõ necẽ est omne grãmaticũ eẽ hoieꝫ. h̃ est, posẽ est aliqḋ grãmaticũ nõ eẽ hominẽ, q̄ posẽ est aliqḋ grãmaticuꝫ nõ esse, mõ ista nõ repugnãt, posẽ est aliqḋ grãmaticũ non eẽ hoiem, ⁊ oẽ grãmaticũ est grãmaticũ. 2° ꝙ cũ opposito ꝯñtis sumiṫ vnũ ex quo seq̄tur impõẽ, sumiṫ enim ꝙ hõ nõ sit, cõmittiṫ igiṫ fallacia q̃ est non ꝑꝑ hoc accidere falsuꝫ. Accidit enĩ falsum nõ ex hoc ꝙ grãmaticũ nõ sit homo, hoc enim est possibile, etiã hoie existe, q̃a posẽ est grãmaticũ nõ esse, sꝫ ex h̃ ꝙ hõ non sit. ¶ Ad 3ᵘᵐ quũ dĩ, oẽ aial rõnale de necẽitate est hõ ⁊c. dĩ a q̄busdaꝫ ꝙ nõ opꝫ ex maiori simplr necẽia, ⁊ minori inexñte simplr seq̄ ꝯclonẽ simplr necessariã, sꝫ sufficit ꝙ seq̄taṫ ex suppõne necessaria, sicut i ꝯuersiua rõcinatione si cõuersa est necessaria simplr, nõ opꝫ eadẽ necessitate cõuertentẽ esse necessariã, vt in illa, ois hõ est animal, aliqḋ aial est homo. ¶ Certe miranda sunt dicta istoꝝ ꝑcipue quum dicant ꝓpõnem de inesse simplr esse illã, quę est de mã necessaria, si enĩ ex tali mistione seq̃tur necessaria ex suppositione, q̃rendũ erit ab eis, ex q̃ mistione poterit seq̄ simplr necessaria. Ideo alr diciṫ sequi ꝯñnem per accñs necessariã, qm̃ etiam minor est per accidẽs necessaria, lꝫ maior sit simplr necessaria. ¶ Ad 4ᵘᵐ, dicunt q̄dã ꝙ illa maior est vera de definitione essentiali data per genus ⁊ differẽtiam, hoc dictũ manifeste ꝯdicit Aristo. p̃ posteᵣ. naꝫ ꝓpõnes hmõi modi per se sunt simplr necessarię, ⁊ tñ in illis poniṫ subm in definitione accñtis, lꝫ nõ sit data per genus ⁊ dĩam. Ista aũt est hõ, grãmaticũ est homo. Ideo dĩ ꝙ illa maior arguit ꝓpõneꝫ necẽiam vno modo. s. ex parte habitudinis subiecti ad pdicatum, quoniã subm in sui ratione includit pdicatũ, sed deficit alia cõditio. s. ęternitas extremoꝝ, vt supra dictum est. est ergo necessaria solum ex suppositione subti. ¶ Ad 5ᵘᵐ dicitur, quicq̄d aliqui dicãt, ꝙ eo modo quo conditionalis est necessaria, etiaꝫ cathegorica ex illa trãsformata erit necessaria, modo in quacũq; bona cõditionali semꝑ est necessitas cõsequentię, sꝫ non ꝯñtis, nec antecedẽtis. Et ideo re vera ex conditionali bona si trãsformatur categorica necẽia nõ erit necẽia nisi necẽitate cõ-

surgente ex habitudine subiecti ad p̄dicatum. Si autē et antecedēs et p̄sis fuerint necessaria, tunc fiet cathegorica simpl'r necessaria, habēs vtrāq; necessitatē, et ideo, q̄a ista cōditionalis est solū necessaria nec̄itate p̄sis, si grāmaticum est, homo ē. Jecirco etiā ista ē per accn̄s necessaria, omne grāmaticus de nec̄itate est homo. ¶ Ad 6m dicit nō esse mirū sequi p̄nem impossibilē, q̄a p̄misse sunt impossibiles. Lis, possibile est aliqd grāmaticum nō esse, et omne grāmaticus est homo, vel aliter dē. Jlla eē p̄dictiua si vniformiter sumātur, et si hec est vera, de necessitate oē grāmaticus est homo per accidēs vl sumēdo grāmaticum actu grāmaticum. Jlla est falsa, possibile est grāmaticum nō esse hoiem, q̄a actu grāmaticum impoīe est nō esse hoiem, non enim est vera, nisi q̄a subm supponit p̄ eo qd est vel pōt esse grāmaticum, ex quo apparet q̄ sylls peccat in forma. ¶ Ad vltimaz negatur maior, q̄ñ deest altera conditio ad hoc q̄ sit simpl'r necessaria. ad p̄bationē ex similitudine p̄pōnis per se ad necessariā dē q̄ p̄pōnes scdi modi sunt simpl'r necessarie in q̄bus extrema ambo se mutuo sibi determināt, vt supra dcm̄ est. Si aūt aliqua sit in qua subm solū sibi determinat p̄dicatum et nō ecōtra, vt in p̄posito, illa nec simpl'r est per se, nec simpl'r necessaria. Et sic patz quid dicendū sit de hac p̄pōne q̄lo sit necessaria, et aliqs cōsimilibus. igit̄ etc.

¶ Declaratio digressionis Auerrois cōtra Galenū de 4a figura, et an quarta figura sit aliquo pacto concedēda.

Quoniam Auer. in fine triū figurarū de incesse digredit̄ p̄ Galenum, de quarta figura, quā vt ei imponit̄ videtur sensisse. Et hec digressio ab expositore nostro breuissime tāgitur, volui vt iunioribꝰ satisfacerem eam latius exponere, et declarare an quarta figura sit aliquo pacto concedenda, quū tamen eaz negauerit oīno Aristoteles, tres tm̄ asserens esse figuras. Primo ergo ostendit quo pacto imaginabilis sit quarta figura, deinde posito modo quē tm̄ vnuz esse possibile est, vt dicit, ostendit hūc non posse fieri nisi per syll'm inaturalem, super quem non cadit cogitatio nostra naturaliter. Scdo, hoc etiā dato, ostendit absurditatē maximā que sequitur posita huiusmodi figura quarta. Primo ergo dicit ex his que supra dicta sunt hucusq; facile ostēdi posse q̄ figura quarta, de qua meminit Galenus, non est cū syllo super quem fertur cogitatio nālis, et hoc esse verū ostendit hoc modo, si queramus hoc quesituz, an a sit in g, hoc est p̄dicetur de g, et faciamus ad hoc quesitum hūc syll'm, a est b, b est g, his p̄positionibus cōstitutis sumus inter duo, aut vt dimittamus qd primo quesiuimus, et accipiamus qd sequitur ex hac compositione. s. hoc, g est in a, idest g predicatur de a, videtur eniz sequi a est b, b est g. ergo a est g recto incessu et naturali, et hoc est diuersum ab eo qd quesiuimus, est enim cōuersuz eius, nam prius querebatur, an a sit in g aut cum hac compositione intētio nostra est velle ex ea inferre quesitum primum, quod prius intendebamus. Uolentes q̄ illud quesitum taliter se habeat, vt subiectū in eo sit subiectum per naturam, et predicatum predicatum per naturā. Et in hoc syllogismo nos ponimus mediū terminum predicatū de predicato quesiti, et subiectuz subiecto quesiti, ita q̄ hec compositio est in quarta figura in ordine ad hoc determinatum quesitum cuius subm est subiectum, et predicatum p̄dicatum per naturā, nam nisi hoc ponatur. s. q̄ hec figura hoc modo sit imaginabilis in ordine ad determinatū quesitum, etiaz positis et ita constitutis p̄positionibus vt videatur p̄dicari medius terminus de maiori, et subiici minori, nō ob hoc esset hec compositio quarte figure, sed prime, siue super quesituz, siue super conuersum illius. Ex his apparet syllogismum hunc non concludere naturaliter. Si enim sequitur illa a est g naturaliter, quoniaz est ibi premissaruz transpositio in p̄ma figura, et apparet a esse minorem extremitatē, g ꝟo maiorem, patet absq; dubio q̄ secūda p̄clusio nō est naturalis ex illo syllogismo ita constituto. Hoc ergo supposito q̄ quarta figura hoc modo sit imagiabilis vt diximus et nō aliter. Deducit absurdū maximū quod seqtur ex hꝫ concessione, et est vt medius terminus subiiciat̄ subiecto quesiti nālis, et predicetur de p̄dicato eiusdē. Seqtur eniz vt idem de seipso syll'ce p̄bari et cōcludi possit, qd est maxīe improbabile, nā sicut nō queritur idem de seipso, ita nec cōcludi pōt idē de seipso per syll'm, qd enim imediatius, est q̄ idez sibiipsi: et quid per se notius q̄ idē de seipso p̄dicari? Hoc autez sic deducit Auer. si naturalr̄ concludi potest q̄ a sit in g per hoc q̄ b est in a, et g in b, quū ipsuz b medium sit subtum ipsi g, qd est subiectū quesiti, et predicatuz de ipso a, quod est p̄dicatuz eiusdē, seqtur per syll'm q̄ ipsum b ex parte qua est p̄dicatum quesiti, de seipso p̄dicetur ex parte qua est subiectuz quesiti, quū idē a sit naturalr̄ p̄dicatuz de g in p̄clusione, et lz hoc Auer. dicat de medio termino, et est deductio manifesta. ¶ Poterat tñ hoc meo iudicio etiaz de ipsomet maiori extremo dici cū ordinē seruando quē supra diximus, nā ip̄m maius extremū p̄mo subiicit̄ medio, de quo p̄dicatur extremū minus, de quo extremo minori, extremū maius in p̄ne p̄dicatur. igit̄ idē extremum maius est p̄dicatuz de seipso vt subiicitur medio de quo minus extremū p̄dicatur. Exēpluz pz in terminis notis, vt dicēdo, hō est animal, aīal est substātia, igit̄ substantia est hō, hic eniz hō est primū subm et vltimū predicatum. Hoc autē est maxime abominabile, q̄ idez terminus naturalr̄ incedēndo sit primū subiectū et vltimū p̄dicatum. Posset et alr̄ ō absurdū deduci. s. q̄ maius extremuz respectu eiusdē minoris subiiciat̄ et p̄dicet̄. ¶ Sz priusq̄ vlterius progrediar adducere volo dicta quorūdā recētiorū qui vtrāq; huius rationis Auer. partē conant̄ infringere. ¶ Quantum ad primaz partem dicunt non esse id necessariū qd deducit Auer. vz. si acceperimus qd seqtur ex illa cōpositione non habētes intentionem ad quesitū, tunc habebimus q̄ a est g, non autem qd g est a, qd erat quesitum, nā dicunt nullam esse regulā certam in quarta figura que regat nos in cōcludendo minorez de maiore. ¶ Preterea, nihil p̄hibet nos cōcludere ex tali cōpositione quesitum vt quesitū, hoc patet et per deductionem ad impossibile sumpto eius cōtradictorio, et etiā per conuersionē, altera propositione conuersa. s. illa a est b, et manente maiore in tertia figura, hoc mō, b est a, b est g. ergo g est a. Qz si Auer. dicat se hoc nō admittere, quoniam dꝫ fieri cōuersio ad primam, non ad tertiā, eodē modo non admittet conuersiones aliarū. s. secunde et tertie, hoc modo fieri posse inter se priusq̄ ad primam redeāt, vt docet Aristoteles. ¶ Quātum ad scdam partē rōnis dicunt id qd Auerro. deducit non esse inconueniens, nam id absurdum non est, qd nec in se falsum est, nec cuiq̄ vero repugnat, quid enim est verius dicere q̄ homo est homo? Et hoc aperte cōcessit Aristo. p̄mo posterioꝝ. quū inquit, ex illa demōstratione circulari seqi vt idez de seipso predicetur et nihil aliud, quo cōcesso facile esset omnia demonstrare, nec hoc etiam esse possibile, nisi in terminis cōuertibilibus. Quum ergo ratio ista Auer. ita debilis est nondū apparet ex ea sublata quarta figa. ¶ Sz hi profecto magno errore tenentur, non aduertentes q̄ friuole sint he rationes et ex male dictorum Auer. intelligentia procedentes. Non enim intelligit Auerro. ex primo dicto, q̄

positis

positis illis ꝓpositionibus, ⁊ ita ordinatis, vt quartam figuram constituant, sequetur ꝙ a, est g, sed si positis talibus propositionibus absolute accipiamus id qḋ naturaliter ex tali compositione sequitur, nulla habita intentione ad primum quęsitum, tunc sequitur ꝙ a, est g, apud intellectum ex naturali aptitudine terminorum discurrentem, ⁊ lꝫ hęc compositio sit via naturalis ad ꝯcludẽdum. verbi gratia. hoc qḋ diximus. scꝫ a, est g, ⁊ lꝫ quęsitum illud primum sit quęsitum ſm naturam, tamẽ ordinare syllogismum ad illud, ita vt mediũ in eo sit subiectum subiecto, ⁊ prędicatum de pręd̄icato quęsiti, est ordinare syllogismum, non ſm ordinem naturalẽ ad tale quęsitum determinatum, stat enim vnum ⁊ idẽ quęsitum ſm vnũ ordinẽ termino⁊ non naturaliter concludi, quod tamẽ ſm alium naturalr̄ concluderetur, vt patet in exẽplo. Nullus equus est homo, omnis homo est animal. ergo aliqḋ animal non est equus, nam conuersis propositionibus eadẽ cõclusio erit naturalis, nullus homo est equus, aliqḋ animal est homo. ergo aliqḋ animal nõ est equus. Et quum dicitur nõ haberi regulam certam in quarta figura ꝙ minor concludatur de maiori. Dico non velle hoc Auer. sed ꝙ sequitur illa conclusio naturalr̄, quę tamẽ non sequeretur si illa eẽt dispositio quartę figurę, nam lꝫ primũ quęsitum sit naturale, fit tamẽ inaturale quum ꝯcludit̃ ex ordinatiõe tali termino⁊ in quarta figura, ex quo pꝫ ꝙ cõuersum illius naturalius sequetur ex illa terminorum ordinatiõe. patet dicẽdo sic, omnis homo est animal, omne animal est substãtia. ex his naturalr̄ seq̃tur, omnis homo est substãtia. Si tamẽ illi termini sic ordinent̃, vt medius subyciatur subiecto quęsiti ⁊ pręd̄icetur de p̄dicato eiusdẽ, tunc sequitur hęc ꝯclusio inaturaliter, aliqua substantia est homo. Ex quo patet ꝙ illud quęsitum qḋ supponebatur naturale, q̄uis ſm se possit esse naturale vel in ordine ad aliũ syllogismũ, ex quo posset naturalr̄ sequi, in ordine tamẽ ad hũc syllogismum in quarta figura cõstitutum, est nõ naturale. p̄mũ autẽ est naturale. Uult ergo Auer. ꝙ in ordine ad syllogismum in quarta figura constitutum non possit cõcludi quęsitum naturale, ⁊ dato ꝙ sit naturale fit inaturale. ❡ Ad aliud quum dicunt ex tali cõpositione posse concludi quęsitum vt quęsitum, salua pace, nõ recte dicunt, nã si supponitur quęsitũ esse determinatum ⁊ naturale in se, patet ꝙ ex tali termino⁊ dispositione vt medius subyciat̃ subiecto quęsiti, ⁊ pręd̄icetur de p̄dicato, fit inaturale, nã illa dispositio termino⁊ non est nata naturalr̄ absq; cogitatione artificiosa talem conclusionẽ cõcludere, ⁊ quę naturalr̄ sequitur ex illa vt primę figurę dispositione seq̃tur, non vt quartę. Nec ex deductione ad impossibile ꝓbari potest illam conclusionẽ naturalr̄ sequi, lꝫ ꝓbet̃ ꝙ sequatur, ⁊ quũ dicitur ex conuersione maioris ad tertiã reducẽdo posse ꝯcludi quęsitum. Respondet̃ ꝙ sicut cõuersio non fit in alijs figuris quũ ad primã reducuntur, vt cõclusio non naturalis fiat naturalis, sꝫ vt imperfectus syllogismus fiat ꝑfectus, nã omnes syllogismi oium figurarum nãles cõclusiones cõcludũt, ita ex hoc ꝙ talis syllogismus per reductionẽ ad tertiã cõcluderet illaꝫ conclusionẽ naturalr̄, nõ sequitur ꝙ in illa p̄ma ordinatione quartę figurę naturalr̄ sequatur, nõ enim est inuẽta cõuersio vt naturalis cõclusio inaturalis vel ecõtra inaturalis nãlis fiat, sed ꝓpter causam dictam. Et p̄terea Auer. infra inq̃t. conuersio qua vtitur Aristoteles in figuris est ad reducendos syllogismos naturales non vt inaturales fiant, vt hi perperã ⁊ insulse arguũt cõtra ipsum, sꝫ ꝓpter causam assignatam vt impfecti fiant perfecti. Cõuersio autẽ qua Gal. vtebat̃ in reductione est ad reducẽdos syllos nõ nãles, vt pꝫ in illo, nullus equus est hõ, ⁊ omnis hõ est animal. ergo aliqḋ aial nõ est equus, quũ reducit ipm ad p̄maꝫ per binas cõuersiones. Nã ex hoc ordine ꝓpõnum, nulla põt sequi prorsus cõclusio nãlis, nam cõclusio quę nãliter videret̃ seq̃ eẽt, nullus equus est aial, ⁊ tunc ex veris ꝓpositionib⁹ sequeretur nãliter falsa conclusio, qḋ est prorsus ipossibile. ❡ Ad vltimũ quando dicũt non eẽ abominabile idẽ de seipso p̄dicari, illud absolute ⁊ sine syllogismo verum est. Sed non vult hoc Auer. sꝫ ꝙ aliquid de seipso per syllogismum cõcludi possit vt seq̃tur ex positiõe quartę figurę, hoc est sũme abominabile, nã quod ẽ de aliquo syllogizabile, est etiam de eodẽ dubitabile. ❡ His declaratis subdit Auer. cãm ꝓpter quã hęc sequuntur absurda q̃ diximus, ⁊ dicit cãm esse, q̄a hęc figura, dato ꝙ sit imaginabilis non ordinat syllogismũ, sicut cogitatio ordinat̃ ꝑ naturam sup̱ quęsitũ determinatum, imo cõponit syllm per quẽ cõcluditur quęsitum indeterminatum, sup̱ quẽ non fertur naturalr̄ cogitatio, sꝫ si fertur, fertur cũ artificio. Et ostẽdit hoc ita esse, quoniã quarta figura nõ concludit q̄situm determinatum, nisi per conuersionẽ. Aliqui hanc partẽ aliter, ꝑ binas cõuersiones legũt, ⁊ hoc apparet in exẽplo iam dato. p̄mo enim conuersa maiore fit tertia figura. Deinde conuersa minore fit prima, vt dicẽdo a, est b, b, est g, ergo g est a, si conuertatur maior fit tertia figura, b, est a, b, est g. ergo g, est a. Iterũ ad primã reducit̃ minore conuersa, b, est a, g, est b, ergo g, est a. Sed dices, idẽ remanet quęsitum. ergo si nũc est naturale, etiã prius erat naturale. Solutio pꝫ ex his quę supra dicta sunt, naꝫ q̄situm hoc in ordine ad illam compositionẽ est inãle, qḋ tñ quo ad cõpositionẽ tertię ⁊ p̄mę est nãle. Quũ eni ꝓpositiones sumãt denominationẽ a quęsito, nãle est vt minor illa dicat̃ in qua ponit̃ subm quęsiti, ⁊ illa maior ĩ qua p̄dicatũ, non aũt eꝫ. Inãle eni est id qḋ medio subiicit̃ ⁊ ꝯsiter minori extremo qḋ ď eodẽ medio p̄dicat̃. Postea in ꝯne de eodẽ minori p̄dicari, nõ sic aũt est in p̄ma, qm̃ oia ad situm nãlem reducunt̃. Et ideo iure ipso hęc figura quarta nõ ꝯcludit q̄situ determinatũ, nec põt aliquo pacto cõcludere. ❡ Iccirco credẽdum est si Galenus posuit hãc, nõ aliã ipsaꝫ crediderit q̄ȝ oppositã primę, ⁊ habere syllos illos q̄que qui in p̄ma idirecte ⁊ ideterminate cõcludũt, q̄s greci authore Theophrasto ἀνακλωμένους, hoc est refractos vocauerant. Et q̄a potuisset aliquis contra Auer. dicere si quarta reducit̃ ad primam per cõuersionẽ eo mõ quo tertia ⁊ scđa, q̄re eã cõstare negãdum est. Rñdet ꝙ etsi quarta vtat̃ cõuersione, non tñ eo mõ quo 2ª ⁊ 3ª. Utit̃ enim ad reducẽdũ syllm inãlem. 2ª aũt ⁊ 3ª ad reducẽdum nãlẽ. ❡ Hic aliqui iterũ ꝯtra Auer. insurgũt dicẽtes ipm voluisse p̄ferre ꝯuersionẽ de nãli ad non nãle, cõuersioni de nõ nãli ad nãle. Mirãdum ꝑfecto est de dictis isto⁊ q̄ȝ turpiter labãtur, cum credant ꝯuersionẽ 2ᵉ ⁊ 3ᵉ fieri de nãli ad nõ nãle, qḋ absurdissimũ est. Naꝫ remanet idẽ q̄situm, eadẽ maior extremitas, eadẽ minor, eadẽ ꝓpõnũ denoiatio, variato tñ medij situ, siue ordie, ⁊ ad perfectiorẽ reducto, ⁊ naturalẽ magis q̄ȝ prius erat. Hoc aũt de 4ª figura dicere minime possumus, vt ex supra dictis liq̃t. ❡ Subdit Auer. ꝙ ď his syllis artificialibus noluit Aristo. pertractare, q̄ꝛ sculpẽtes sunt, hoc est imaginarij ⁊ fingẽtes q̄situ determinatũ, cũ tñ reuera nõ sint ꝯsiles inuẽto, h̄ est nõ ꝯcludãt q̄situm nãle vt faciũt sylli nãles, ⁊ variãt a syllis nãlib⁹ ꝯcludẽtib⁹ q̄sita naturalia. Et subdit cãm, ꝙ ipsos dimisit, q̄a sunt q̄si infiniti, q̄ꝛ varias ⁊ innumeras ꝯnes pñt ꝯcludere, vel q̄a sũt infiniti. i. ideterminati ⁊ ideterminate ꝯcludẽtes. ❡ Hic nõnulli Auer. carpunt ꝙ velit generationem syllogismi incipere a q̄sito, ⁊ quęsitũ ipm cogere syllm, quod tñ dicũt

esse falsum, quoniã syll's sequitur nexũ & cõplexionẽ terminoꝝ & ꝓpõnum nõ id qḋ querit hõ, cũ ois quęstio voluntaria sit. Ex quo dicũt per accñs eẽ ꝙ syll's non naturalis dicat̃ quum imꝑfecte cõcludit, aut si cõparatione habita ad quęsitũ dicat̃ non nãlis, nã idẽ syll's per se cõcludit & necessario vl'em & eius cõuersaꝫ, ꝙ aũt hoc sit quęsitũ vel aliud a quęsito accidit ei. Sꝫ nos dicimus ꝙ etsi verũ sit ꝙ Aristo. dicit syll'm rõnez eẽ in qua ꝗbusdã positis necesse est aliud qd euenire ꝑ ea quę posita sunt, nec id euitari põt quin sequat̃, iter ea tñ quę sequitur est ordo, naꝫ quędã sunt quę ꝑmo & ꝑncipaliter sequunt̃ eo ꝙ hęc sunt, & hę sunt cõclusiones quę naturales dicunt̃, & hi sunt syllogismi ꝑmę. s. quatuor primi, quos gręci ἀναποδείκτους vocant, hoc est indemõstrabiles, necnon syllogismi secũdę & tertię ab Aristotele numerati vtiles & syllogistice concludẽtes, quędam sunt quę secundario & minus ꝑncipalr̃, & hi sunt sylli ꝑmę indeterminate cõcludentes, quos, vt diximus, refractos vocant, ꝗbus duos ex his etiã ad alias figuras retulerit Aristo. & hęc lꝫ ex ordie syllogistico sequant̃, nõ tñ ex illo ꝓcise, sed ex artificio intellectus. Jccirco nõ nãliter, sꝫ artificiose dicunt̃ sequi. Qḋ autẽ dicũt hi generationẽ sylli non incipere a quęsito, ita vt quęsitũ nõ cogat syllogismũ falsissimũ est, nec hoc repugnat ei qḋ supra diximus. Jmmo dicimus nos de mẽte Alexãdri in ꝑ prioꝝ ꝙ nullus qui syllogiçat casu syllogiçat, nã vnde poterũt haberi maior & minor in syllo nisi ex ipso quęsito: ꝗ necesse est eũ qui syllogiçare itẽdit ꝓfingere sibi quęsitũ, & in ordine ad extrema illa mediũ ordinare. Quapp Alexãder ꝯ Themistiũ in 2ª figura dixit nõ posse certe distingui maius & minus extremũ in syllo, nisi in ordie ad quęsitũ, in quo sunt certa & constituta, in ꝑma quoqꝫ figura, ꝗuis ꝑp nãlem mediꝫ dispõnem inter illa possint aliqualr̃ cognosci, certius tñ cognoscunt̃ in ordine ad quęsitum. Et hoc exꝓssit Auer. sępius in libri ꝑoꝝ expositione. Qꝫ etiã ex ipso quęsito cogatur syll's & dirigat̃, apparet de mẽte Aristotelis in toto 2º tractatu ꝑmi ꝑoꝝ, in quo de facultate syllogiçãdi ꝯtractat, quũ subm & ꝑdicatum determinatũ in q̃sito sibi ꝓfixerit. scꝫ e/& a, ꝓꝫ igit̃ q̃ imbecillia sint q̃ ab his ꝯtra Auer. iniuste deducunt̃.

¶ Absoluti a ꝑ aggrediamur 2m, & videamus an sit aliq̃ pacto ꝯcedenda figura quarta, & an de ea Aristo. alicubi meminerit, in prioribꝰ analyticis Auer. visus est illã concedere, sꝫ artificialẽ eo mõ q̃ diximus nõ nãlez, de q̃ etiã Galenũ ĩprobat dicẽs, figuras tres quas Arist. posuit eẽ nãles. De modis aũt sylloꝝ artialium noluisse ipsaꝫ pertractare, quũ sint īfiniti. Alij vero figurã quartã ħ pacto ꝯstituerũt. ꝑmã. s. eẽ quãdo maior extremitas ꝑdicat̃ de medio & idẽ mediũ de minori, q̄rtã vero quãdo ꝑdicatũ maioris est subm minoris, vt in exemplo. ꝑª est, omne aial est subã, ois homo est aial. 4ª, ois homo est aial, oẽ aial est subã, & hi dixerunt tali mõ dari figurã quartã ꝓfectiorez q̃ 2ª & 3ª, imo aliqui ꝓfectiorem q̃ ꝑma, qꝛ ħm eũdẽ ordinẽ significat̃ esse minoris in medio quo eẽ mediꝫ in maiori. s. ꝑdicati. Nõnulli vero rectius putãtes quartam figurã nõ dari dixerũt ꝑmam esse figurã quãdo subm in vna pręmissarũ est ꝑdicatum in altera siue illa maior sit, siue minor, sed ij secũdo loco dicti nõ admittẽtes quartã figurã recte dicũt, ꝑmaꝫ tamẽ figurã male describũt, si eã intelligunt vt verba eoꝝ ꝑtẽdunt: dicere enĩ ꝙ sufficiat, siue maior sit, siue minor, qḋ est subm in vna eẽ in altera ꝑdicatũ indifferẽter, falso dicit̃, nã semꝑ maior in ꝑma figura intelligitur in qua mediũ subijcitur, minor vero de qua ꝑdicat̃. Sꝫ forte voluerunt dicere siue ꝑ, siue 2ª ponat̃ loco, ꝑª figura est quũ ꝑdicatuꝫ in vna in altera subijcit̃, quocũqꝫ locent̃, siue enĩ dixero, ois hõ aial, omne aial subã, siue e ꝯ, oẽ aial subã, ois hõ aial, semper ꝑª figª est. Et ad ħ fortasse ꝓħs respiciens negauit figurã quartã, quoꝫ enĩ extremitates istę cũ medio nãliter se habeãt, vt extremꝰ sit in toto medio, & medius in toto ꝑmo, quõcũqꝫ ꝓpositiões locent̃, semꝑ est ꝑma figura, non enim maior est ꝙ ꝑmo loco statuat̃, nec minor ꝗa 2º. sed maior est, quia medius est in toto ꝑ, & minor ꝗa extremus est in toto medio, imo ꝓfectius locent̃ si a minori incipiamus, recto ordine incedẽtes, ascẽdẽdo a minori ad mediũ, & a medio ad maius extremũ, quẽ ordinẽ notauit Aristo. quũ dixit, quum igit̃ tres termini ita se habeãt, vt postremus in toto sit medio & medius in toto primo, necesse est extremitatuꝫ fieri syll'm perfectũ. Et hũc ordinẽ tã gręci q̃ arabes semper syllogiçãdo sequunt̃, vt est ex eoꝝ scriptis luce clariꝰ intueri, ex quo sequtur ꝑmos lõge deterius dixisse asserẽtes hũc terminoꝝ ordinẽ esse quartę figurę destinatũ, quasi hoc sit naturę decretũ, vt maior ꝓpositio censenda sit, q̃ primo loco ponit̃, minor vero quę 2º. quũ tñ, vt supra diximus, id falsissimũ sit. Ex quo ĩ aliud absurdius lapsi sunt dicẽtes syll'm hunc, ois hõ est aial, omne aial est substantia ꝗ omnis hõ est subã, esse syll'm 4ª figurę indirectę concludentẽ minorẽ de maiore. ¶ Sed ħ ꝓfecto nihil sapit peripateticũ, sed ꝑcise sophisticũ & chimericũ figmẽtum, quid enĩ absurdius dici posset q̃ ꝑdicationẽ hanc indirectam eẽ quę nãlissima est? quũ eni primatio ois in ordine ad habitũ iudicãda sit, si ħ indirecta fuerit, hęc erit directa cẽsenda, aliqua substãtia est hõ, quũ tamen eiusmodi pręd'icationes in quibus inferius de superiori ꝑdicatur, & subm de accidẽte quęqꝫ contra naturę ordinem ab intellectu fingũtur ab Aristotele ꝑmo posterioꝝ non naturales ac per accidẽs appellatę sint. Rectius dixissent ex illo syllogismo cõclusionẽ hanc indirectam ꝓpter eũ terminoꝝ ordinẽ sequi posse, aliqua substãtia est homo, quę ꝯclusio indirecta est, quo ad naturalez terminoꝝ ordinẽ, & quo ad ꝑmam figurã, cuius quartę si aliquo pacto possibilis sit, primatio dici debet. Jllam vero directam, ois homo est substãtia, quũ in prima ex naturali ordine terminoꝝ sequatur, & illa potuisset etiaꝫ directa dici, quũ in maior de minori fuisset ꝑdicata, & rectius fuisset syllogismus quartę illo modo cõcludens ex tali terminoꝝ ordine ab intellectu ꝯfictio. Lꝫ re vera naturę ordinẽ sequentes habita ꝑmę ratione cuius quarta illa ꝑuatio ipsaꝫ indirectã dicere debeamus. Nisi velint ij se excusantes dicere ꝙ syllogismus sit purũ intellectus figmẽtum, optionisqꝫ nostrę eẽ, quouis modo maluerimus extrema & mediũ in ipso statuere, qḋ tamẽ in ꝑhia peripatetica summopere incõueniens eẽ patidũ est. ¶ Qḋ ꝯsiderãs Theophrastus pręceptorem imitatus voluit potius modos illos de quibus supra diximus asserere eẽ syllogismos primę, indirecte tamẽ cõcludentes & refractos, q̃ aliam statuisse figurã, in qua eiusmodi ꝯclusiones naturales & naturalr̃ sequerẽtur, quũ illud impossibile esse indicasset. Quapp merito cõcludit̃ falsissimum etiam ꝙ ij asseruerũt dicentes figurã quartã eẽ ꝑma ꝓfectiorẽ, quoniã ħm eũdeꝫ ordinẽ minor est in medio, quo in maiori mediũ, quũ minor ideo minor vocetur, ꝗa subijcitur tam medio q̃ maiori, & ideo perfectius est, vt quum dicimus, homo est aial, animal est substãtia, homo habeat rationẽ minoris vt sit rectus ascensus a minori ad medium, & a medio ad maius. Semꝑ enim nãlis incessus nõ naturali perfectior est, nõ igit̃ dari põt quarta figura. Hoc autẽ verissimũ esse, quãuis rationibus Auer. & alijs supra dictis euidẽtissime cõstet, põt tamẽ & alijs ꝗbusdaꝫ cõprobari. Si enĩ daret̃ figura 4ª quę eẽt opposita ꝑª, posset vtiqꝫ dari & 5ª quę esset opposita 2ª, & 6ª quę eẽt opposita 3ª, & ita

nõ tñ

nõ tñ q̃tuor, sed sex eẽnt figuræ, ꝯsequẽs impossĩle ⁊ a nullis cõcessum. ꝯsequẽtia deducit, quoniam vnicuiq; qđ se hꝫ vt habitus põt dari opposita priuatio, quũ igit̃ 2ª ⁊ 3ª figura sint nãles, nãles ꝯnes ꝯcludẽtes, seq; vt habitꝰ habeat poterit dari inãlis cuilibꝫ eaꝝ oppᵗᵃ ꝯnẽ i illa idirecte ꝯcludẽs, q̃ se hẽat vt p̃uatio, quũ g̃ istę ponẽdę nõ sint nec illa, sꝫ dꝫ dici pᵃ idetertᵉ ꝯcludẽs. ¶ Et h̃ forte aiaduertẽs Arist. quũ meminit de modis his indirectis in pᵃ dixit illos posse fieri in oibꝰ figuris, ⁊ in 2ᵒ quãz meminit de illis tribꝰ q̃ ꝯuersas ꝯcludunt. Idẽ dixit, qđ tñ retulit ad p̃tẽ syllogisticã. ¶ Prętereа, figᵃ illa est ĩpossĩle in q̃ qđ de oibꝰ alijs termis in ppõnibus p̃dicat̃ necẽ est in ꝯne subijci, figᵃ 4ᵃ hꝰ est. maior est nota, nã h̃ reꝝ nãz destruit, minor etiã est nota, dispositis in 4ᵃ figᵃ termis. nam minor q̃ de medio p̃rur, qđ meᵐ ẽt de maiori p̃rur, postea in ꝯne maiori subijcit̃. hęc aũt absurda sũt. ¶ Prętereа ⁊ 3ᵒ, nulla poterit repiri figᵃ mathᵉᵃ huic ordini õseruiẽs, nam ex pte q̃ subijcit̃ maiori est eꝫ extremitates ex vno latere, ex pte aũt q̃ p̃dicat̃ de miori est eꝫ ex altero latere. g̃ idẽ terminus mediꝰ respectu earũdẽ duaꝝ extremitatũ p̃dicabit̃ ⁊ subijciet̃, ⁊ faciet potius duas figuras, scđaz ⁊ tertiã, vt pꝫ, nõ aũt vnã. Et idẽ terminꝰ mediꝰ his regulr, nõ aũt sm rõnẽ vt solet fieri in p̃ma, collocabit̃ ex latere duaꝝ extremitatũ. s. infra b, ⁊ supra a, in recta linea. Dices forte, ꝯstituã figᵃᵐ oppositã pᵉ, ⁊ mediũ ponã in medio, ĩcipiendo a maiori extremitate q̃ subijcit̃ medio, qđ meᵐ postea subijcit̃ miori, oppᵒ mõ pᵉ, q̃ icipit a miori ⁊ ascẽdit ad mediũ a q̃ ad maiꝰ fit ascẽsus, sꝫ si h̃ pacto figuretur quũ q̃cq̃d p̃dicat̃ de p̃dicato, p̃dicet̃ ⁊ de subto cõueniẽs erit, vt c, qđ p̃dicat̃ de meᵒ p̃dicet̃ ẽt õ a, qđ subijcit̃ meᵒ i ꝯne, ⁊ ita in hac figᵃ nũq̃ ꝯcludet̃ maior de miori, sꝫ semꝑ eꝫ, q̃re figᵃ ista penitꝰ erit inutilis. igit̃ nulla. si aũt maior p̃dicet̃ de miori, fiet retrocessus g̃ ꝯ nãz est. ¶ Ex his igit̃ pꝫ figurã hãc nullã eẽ oino, nisi illã fictitiã proꝛsus ⁊ arbitrariaz statuamꝰ. An aũt de hꝰ terminoꝝ habitudie quã hi ad quartã figurã referũt alicubi meminerit Arist. dicimus vtiq; ipm meminisse in p̃orib⁹. s. analyticis. trac. 2ᵒ de facultate syllandi. Quã tñ habitudinez noluit ipse in q̃rtã referre, vt hi fecerũt, q̃ se plura autumãt potuisse scire in logicis q̃ Arist. ipse sciuerit, qđ profecto nõ nisi temeritati ac eoꝝ stultitię est ascribẽdũ. Hęc sũt ꝟba ꝑhi adducẽtis hãc habitudinẽ termioꝝ, in q̃ idez eẽt qđ seq̃t̃ ad p̃dicatũ, ⁊ qđ añcedit ad subtũ, h̃ est qđ de maiori p̃dicat̃, ⁊ miori subijcit̃. Si autez ei qđ est g̃, sit b, idẽ cõuersus erit syllꝰ, naz g̃, inerit a, oi, naz b, ei qđ est a, e, autẽ ei qđ est b, idẽ eni erat b, ei qđ est g̃, a, aũt ei qđ est e, oi, nõ nec̃ciũ est ineẽ, alicui aũt nec̃ciũ, eo q̃ ꝯuertatur vl̃e p̃dicatiuũ in p̃ticulare. Hęc Arist. ¶ In qbꝰ est aduertẽdũ Aristo. nõ dixisse fieri syllm maioris extremitatis ad miorẽ i 4ᵃ, vt isti somniãt, sꝫ fieri ꝯuersuz syllꝫ i pᵃ ꝯcludẽtẽ minorẽ de maiori, ex illa habitudie terminoruz in q̃ qđ p̃dicat̃ de p̃to ẽ idẽ cũ eo qđ subijcit̃ subto, ⁊ g̃ a lẽtio nõ erat ꝯcludere e, de a, sꝫ a, de e, oiẽ, qm̃ vl̃is affirᵐᵃ nõ ꝯuertit̃ nisi in p̃ticularẽ, ꝯuertet̃ illa, oẽ a, est e, in illã aliqđ e, est a, fit autẽ syllꝰ h̃ mõ, oẽ a, est g̃, b, oẽ g̃, b, est e. g̃ oẽ a, est e, q̃ autẽ oẽ a, sit g̃, b, pꝫ. q̃a g̃, est idem cuꝫ b, oẽ autẽ a, est b, silr q̃ oẽ g̃, b, sit e, pꝫ. q̃a g̃, añcedit ad e, ⁊ g̃, ẽ idem cũ b. Si aũt voluisset ꝑhs dispõnẽ illã medij termini cum extremitatibus in 4ᵃᵐ figᵃᵐ destinari dixisset ꝯnez illã, aliqđ e, est a, posse imediate cõcludi absq; eo q̃ plus fecisset syllm in pᵃ. per cuꝰ ꝯnis ꝯuersionez, postea ꝯcluderet̃ aliqđ e, est a. Dixit aũt ꝑhs ꝯuersaz fieri syllogismũ, vel vt ĩq̃t Philoponꝰ, q̃a ꝯuertit̃ ꝯ vl̃is in p̃ticularẽ, vel melius vt Alexãder, qm̃ nõ fit ostensio de eo qđ p̃ncipalr intẽdimus. s. ipsius a, p̃dicati de e, subto, sed cõuerso modo, ipsius e, de a. Ex quibus omnibꝰ merito concludere possumus figuram hanc quartam ab Aristotele omnino explosam ac reiectam fuisse.

¶ In cap. de syllis ꝯstitutis ex ambabus de necessario.

Quaz dicat Aristo. syllos ex ambabus de nec̃io eodem modo cõstitui ⁊ formari quo ⁊ qui ex ambabus inexistẽtibus, qm̃ ⁊ p̃nᵃ eadẽ sunt, nam ⁊ dictũ de omni, silr dĩ in vtrisq;, ⁊ ppõnes eodem modo ꝯuertunt̃, exponens Auer. ꝟba hęc dicit. Intentio dicti de omni in ambabus est vt sit, aut dictũ cum affirmatione aut negatiõe de oi eo qđ est in actu, ⁊ ęqualiter, siue sit illud qđ est in actu inũctum cũ additiõe conditionis necessitatis, aut p̃ter additionẽ illius, sed cõditio dicti de oi quę fit in mã possibili diuersificat̃ a ꝯditione dicti de omni facta in his duabꝰ materijs. In quibus dictis videt̃ merito rep̃hendi Auer. a nõnullis, nã quũ diuersę sint spẽs ⁊ formę ppositionuꝫ ex qbꝰ diuersi quoq; sm formaz sylli cõstituũtur ⁊ perfecti, naz alię sunt inexistentes, alię necessarię, alię cõtingẽtes, merito vt ex haꝝ vnaquaq; syllꝰ perfectus in p̃ma figura cõstituat̃, quęlibet harũ spẽruz, suũ dictũ de oi suo generi correspõdens hꝰe dꝫ, vt in absolutis dictum de omni sit, quum nihil est sumere sub subto existẽs tñ de quo nõ dicat̃ pręedicatũ. In necessarijs ꝟo quando nihil est sumere de necessitate existẽs sub subto quin de illo de necessitate p̃dicatum dicat̃. In cõtingẽtibꝰ quãdo nihil est sumere qđ sit cõtigẽter sub subto quin de illo dicat̃ p̃dicatuz cõtingẽter, hoc est qđ voluit Aristoteles q̃ pręedicatio de oi sua vnicuiq; generi silto assignat̃. Si autẽ ita dicamus, vt dicit Auer. dictuꝫ de omni tã in absolutis q̃ in necessarijs extẽdi ad ea quę actu sunt, siue sint cuꝫ additiõe necessitatis, siue sine additiõe illius, nõ assignabimus p̃dicationẽ de omni in his simplicez sed mistaz, hoc autẽ valde absurdũ eẽt. ¶ Prętereа, ⁊ illud absurdius sequitur q̃ nõ solũ si maior sit necessaria ⁊ minor de ineẽ tenebit syllogismus per dictũ de omni, sed etiaz si maior ecõtra sit de ineẽ ⁊ mior necessaria, qđ tamẽ oẽs negãt. Et hoc eẽ verũ affirmant pbationes quas adducit Aristo. ad ostẽdendũ q̃ sequat̃ cõclusio de inesse, nõ autẽ necessaria, si eni per dcm̃ de oi ratio cõcluderet, frustra Aristoteles conatus fuisset ad id pbãdum. ¶ Sed ij male accipiẽtes dicta ⁊ Aristotelis ⁊ Auerro. valde hallucinãtur, naz qđ dicunt p̃dicationez de omni similez suã cuiq; ppositionuꝫ generi correspondere verum est, eo. s. mõ intelligendo quo ⁊ ppositiones sm naturaz suaz se habẽt, ⁊ q̃a sylli simplices fiũt ex ambabus inexñtibus, vel ex ambabꝰ necessarijs, vel ex ambabus ꝯtingẽtibꝰ, iccirco his corrñdet p̃dicatio de omni vniformis, maxime inexistẽtibꝰ ⁊ necessarijs, sed de possibilibus, alia ratio est, nam ꝑhs caplo de contingenti volens declarare quo pacto se hꝫ dictuꝫ de omni in ꝯtingẽtibus dixit. Hãc ppositionez, cõtingit omne b, esse a, duo significare, vel qđ cõtingit eẽ b, contingere esse a, vel qđ est actu b, ꝯtingere eẽ a. Primus modus cõpetit vniformibus de cõtingẽti. Secũdus mistis ex cõtingẽti cuꝫ inesse ⁊ necessario. Iccirco dixit ꝑhs dictũ de omni in necessarijs simili mõ se hẽre quo ⁊ in inexistẽtibus, non autẽ in possibilibꝰ, nã in his p̃dicatio de omni extẽdit̃ tam ad illa quę actu sunt sub subto q̃ ad ea quę in potẽtia sunt, in necessarijs autẽ ⁊ inexistẽtibꝰ solũ ad ea quę actu sunt sub subiecto, siue cum mõ necessitatis, siue absq; illo, hũc quidẽ modũ nõ subdistixit ꝑhs, quẽadmodũ in poliꝰ distinxit, quoniã in hoc nõ erat tãta differentia, quũ extendatur solum ad ea quę actu sub subiecto continentur. Auer. aũt voluit subdistiguere, vt distigueret ẽt diuersuꝫ

modum accipiendi dictũ de omni in syllogismis ex am- babus de ineẽ ⁊ de necessario, ⁊ in mistis ex vtrisq;, quaꝫ ergo sub disiunctione loquaꝭ, non accipit vtrũq; moduꝫ simul, sed seorsuꝫ, nũc vnum, nunc alterum ſm diuersita- tem syllo. in sylli̇s simplicibus de necessario, dictuꝫ de omni erit vt nihil sumatur necessario extra sub subiecto quin de illo de nec̃itate p̃dicatum dicaꝭ. In mistis ꝟo ex nec̃io ⁊ inesse vt nihil sit sumere actu extra sub subi̇o sine mõ nec̃itatis quin de illo p̃dicatum necessario dicaꝭ. In simplicib⁹ ꝟo de inesse dictũ de oi erit quando nihil erit sumere actu extra sub subi̇o sine mõ necessitatis quin de illo dicatur p̃dicatum tñ inesse sine mõ necessitatis. In mistis ꝟo ex inextñe ⁊ necessario, vt nihil sit sumere ne- cessario existens sub subiecto quin illi dicaꝭ p̃dicatũ in- esse sine mõ nec̃itat. In his tñ semp̃ id est memoria ser- uãdũ cõclusionem semp̃ quo ad modum sequi ppõnem maiorem, q̃ modi sunt cõditiones p̃dicatorꝫ, nõ autem subiectorꝫ. Et quũ p̃dicatũ ꝯnis sit in maiori, subi̇ũ ꝟo in minori. Iccirco necessariuꝫ est ꝯneꝫ ipsaꝫ sequi maioreꝫ quo ad modũ suũ, qui tamẽ modus est cõditio supaddi- ta dicto de omni, quẽadmoduꝫ affirmatiuũ ⁊ negatiuum in maiori, hoc tamẽ infra clarius aperieꝭ ⁊ demõstrabi- tur. Ex his soluo rõnes istorꝫ. ¶ Ad p̃m dicıꝭ, ꝙ illa ra- tio verũ cõcluderet si ambo illa copulatiue requirerenꝭ ad dictuꝫ de omni de mẽte Auer. sꝫ h̃ est falsum vt dixi- mus. ¶ Ad 2m dicıꝭ, ꝙ sylls ex maiori de ineẽ ⁊ mino- ri necessaria cõcludit ꝯclusionẽ de inesse per dictũ de oi, tenẽdo dictuꝫ de omni sub disiũctiõe, vt declarauim⁹. Et quũ dicıꝭ cur Arist. laborauit tribus pbationibus pbans sequi ꝯclusionẽ de inesse si seq̃tur per dictuꝫ de oi, ois enĩ conclusio que per illud p̃cipiũ sequitur est manifestissi- ma. Cur etiam addidit pbationẽ ad minorẽ de ineẽ, ma- iori existẽte necessaria, dicens, nam c sub b est, vt pbaret sequi conclusionẽ necessariaꝫ, si sequiꝭ per dictum de oi. Dico p̃mo Aristotelẽ ad illud conatum fuisse, q̃ valde dubium erat, an posset sequi cõclusio nec̃ia, quaꝫ p̃us di- xerat in tali mistione sequi necessariaꝫ, non q̃ ignoraret aut nollet sequi conclusionẽ inexistentẽ per dictuꝫ de oi, imo ppter h̃ voluit ostẽdere nõ sequi necessariã, q̃ mi- nor maiorem coarctare nõ põt, sed econtra, maior mino- rẽ. Dico 2o Aristotelẽ nõ addidisse pbationẽ ad minoreꝫ q̃ maior est necessaria, nisi vt ostẽderet illã ꝯcludere cõ- clusionẽ necessariã per dictũ de omni, dicẽs c est partem ipsius b, vt Alexãder exponit. ¶ Sꝫ diceret aliq̃s nõ i- merito cur ex tali mistiõe seq̃tur quẽdoq; necessaria, si te- net per dictum de omni ad cõclusionẽ de inesse. Rñdeꝭ cõclusionẽ illã sequi gratia materię, nõ autẽ de forma, sꝫ nos loq̃mur in hoc libro de syllogismis cõcludẽtibus de forma, nõ aũt ppter mãm. Item, nõ sequi talem ꝯnẽ nisi variata maiori quo ad modũ sumẽdi ipsiuꝫ ineẽ, puta si sumatur inesse simplr, dicẽdo, oẽ aial est suba de necessi- tate, omnis hõ est animal, ergo de necessitate ois hõ est suba. Sed talis cõclusio nõ sequiꝭ de forma, vt cuilibet intuẽti satis liquet. Posset tñ ⁊ aliter dictuꝫ Auer. exponi tãq; male ab his intellectũ, conditio dicti de oi in amba- bus est vt sit, aut dictum cũ affirmatione si maior sit affir- matiua aut negatione si negatiua de omni eo quod est in actu, ⁊ hoc est cõe ambab⁹ materiebus, s. inexisti ⁊ neces- sarię, ⁊ ęqualr, siue sit cum additione cõditionis necessi- tatis vt in mã necessaria, aut p̃ter additioneꝫ illius, vt in mã de inesse, ita vt intelligaꝭ illud dictũ in vniformib⁹ de inesse, ⁊ de necessario, nõ autẽ in mistis, vt hi male in- telligentes crediderunt. Singula enim singulis referen- do ⁊ non vtraq; ad vtraq; nullum sequitur absurdũ. De dicto autẽ de omni quod cõpetit mistis loq̃tur Auerro.

in digressione quam facit in mistis ex necessario ⁊ ineẽ, ⁊ de contingenti abunde.

¶ Declaratio digressionis Auerro. quaꝫ facit in mistione necessarię ⁊ inesse in prima figura, contra grecos.

Quum expositor noster in mistiõe neces- sarij ⁊ inesse in p̃ma figura, q̃uis opinioneꝫ Auer. breuib⁹ perstrigat, digressio- nem tñ quã idẽ facit cõtra grecos non decla- ret, nos vt eã iuniores facilius intelligant du- ximus esse declarãdã, ⁊ que in ea dubitatiões acciderint soluendas p viribus pposuimus, ⁊ in h̃ seq̃mur transla- tionẽ nouã interp̃tis nostri, quũ apertior sit ⁊ dilucidior. ¶ Post expõnẽ textus ꝯcludit Auer. sniam Aristo. eẽ in hac specie mistionis vt modus ꝯclusionis sequaꝭ modũ ppõnis maioris, ita ꝙ si maior fuerit necessaria ⁊ cõclo erit nec̃ia, si inextñe, ꝯclo ẽt inexistẽs. Hęc aũt in expõne lrę sunt declarata. ¶ Theophrastus aũt ⁊ Eudemus ex antiq̃s peripateticis, ⁊ Themistius inter posteriores, di- xerũt ꝙ modus ꝯclusionis seq̃tur moduꝫ viliorẽ ex duo- bus. Vilior aũt est absoluta q̃ nec̃ia. ꝯclo q̃ semper erit absoluta ⁊ nũq̃ necessaria, ⁊ hęc põt poni p̃a rõ ipsorꝫ. Q2 autẽ ꝯclusio semp̃ sequaꝭ viliorẽ modũ appet inducti- ue, nã si vna ppõnuꝫ fuerit pticularis vel negatiua, ꝯclo quoq; pticularis erit ⁊ negatiua. Deinde ponit 2m rõnẽ ⁊ fortiorem, dicens, ⁊ potissimũ cui innituntꝭ, est h̃. s. ratio ista. Omne illud in quo fuerit aliq̃d se habẽs vt totum ⁊ aliq̃d vt pars, ita se habebit, ꝙ si aliq̃d vnũ p̃dicatiõe ali- qua p̃dicatũ fuerit de toto, illud ẽt p̃diceꝭ eodẽ p̃dicatio- ne de parte. s. eodẽ mõ, p p̃dicationẽ enĩ intelligit modũ. Cõsilr etiaꝫ si pars p̃diceꝭ de re aliq̃ cuꝫ aliquo mõ, opꝫ vt totum p̃diceꝭ de re illa cũ eodẽ modo. Quaꝫ igiꝭ in oi syllo sit aliquid vt totũ ⁊ aliq̃d vt ps, si fuerit vna duarũ ppõnum absoluta, ⁊ altera nec̃ia, tunc vel maior erit ab- soluta ⁊ minor nec̃ia, vel eꝫ, si minor fuerit necessaria, erit in ea aliquid vt totuꝫ, ⁊ aliq̃d vt pars, ⁊ medius termin⁹ se hẽbit vt totũ ⁊ mior vt ps. Si igiꝭ aliq̃d p̃dicatuꝫ fue- rit de toto qd̃ est terminus medius cũ aliquo mõ, necesse est vt illud cũ eodẽ modo p̃diceꝭ de parte que est mior. Si aũt maior fuerit nec̃ia, nũc ẽt in illa erit aliq̃d vt ps q̃ est terminus medius, ⁊ aliq̃d vt totũ qd̃ est maior. si ergo ps illa que est terminus medius p̃dicata fuerit cũ aliquo modo de aliquo necesse est, ⁊ totũ qd̃ de illa pte p̃dicaꝭ, p̃diceꝭ cum eodẽ modo de illo, cum quo pars illa p̃us fuit p̃dicata, q̃uocunq; ergo sit, semp̃ cõclusio sequeꝭ p- positionẽ absolutã. ¶ Pro huius rõnis declaratiõe ꝯsi- derandũ est, ꝙ ii voluit vt eis ponit Auer. totũ ⁊ ptem in syllo solũ in ppõne nec̃ia cõsiderari, q̃ in ppõne vere necessaria p̃dicatũ se hꝫ vt totuꝫ, ⁊ subi̇ũ vt pars, quaꝫ id sit genus, h̃ aũt spẽs. Et iõ penes totũ ⁊ pteꝫ q̃ reperiunꭣ in illa sumẽdus est modus p̃dicatiõis in ꝯne. si ergo ma- ior fuerit necessaria, nũc de ipso toto nihil p̃dicabiꝭ, ⁊ ipꝫ totuꝫ de alio ab ipsa parte nõ p̃dicabiꝭ nisi mediãte pte, sumẽda est q̃ rõ p̃dicationis totius ad illud tertiũ ab ipsa parte, eo igiꝭ mõ quo ps de illo p̃dicabiꝭ, eodẽ ⁊ totũ de illo p̃dicabiꝭ, si ergo maior fuerit nec̃ia ⁊ minor inextñe, sequeꝭ ꝯclo modũ partis, ⁊ ita erit inextñe ⁊ nõ nec̃ia. Si ꝟo minor fuerit nec̃ia ⁊ maior inextñe, tunc in ipsa mio- re erit totuꝫ ⁊ pars, si q̃ maior p̃dicata fuerit cũ mõ inexi- stente de medio termino q̃ se hꝫ vt totuꝫ cũ eodẽ mõ p̃di- cabiꝭ de miore in ꝯclone, que se hꝫ vt pars. Totuꝫ igitur seq̃tur cõditionẽ partis quũ ad illã necessario se habeat, si ipsa de aliquo alio p̃diceꝭ, ⁊ pars ẽt seq̃tur cõditioneꝫ totius, quaꝫ ad illud necessario se habeat, si aliq̃d de ipso toto fuerit p̃dicatũ. Hoc mihi vr̃ huius rõnis fundamen- tũ. Et est meo iudicio ratio ista, ea quã greci enarratores

de mente

de mente Theophrasti ⁊ Eudemi alr̄ exposuerunt, ⁊ sumit̄ ex necessaria ⁊ absoluti sine inexistentis rōne, nec̄iuz. si. gdē est qḋ omni ⁊ semp̄ inest ⁊ inseparabile est. Inexn̄s āo qḋ est gdem in re, pōt tn̄ ab ea separari. si igit̄ b, ipsi c/non inest nec̄io, pōt ab eo separari, ꝙ si separet̄ nō inerit ipsi c,a/nec̄io, si eni vltimū separat̄ ab ipso medio, quū mediū sit sūmo ꝯiūctū nec̄io/separabit̄ ⁊ ab ipso sūmo. igit̄ sūmū non ꝑdicabit̄ de illo vltimo qḋ est c/nec̄io. ergo si minor inexistēs fuerit, non erit ꝯclo nec̄ia. eodēz mō si maior sit inexistēs, ⁊ minor necessaria, vt ⁊ ipse fatet̄ Arist. quū minor sit essentialr̄ medio ꝯiūcta, si maior extremitas a medio remoueri pōt/remouebit̄ ⁊ ab vltio, ⁊ non nec̄io ꝑdicabit̄ de illo. Si aūt Arist. dicit c/eē pte ipsius b/si sit ꝑs ꝓpria ⁊ ꝑ se/mō poterit ab illa mediū remoueri, ⁊ ita erit ꝯclo nec̄ia. si autē ita sit ꝑs vt possit nō eē ꝑs/mō erit conclusio nec̄ia. ¶ Hanc tn̄ rōnez subtilius deduxit Auer. ⁊ per aliū fundamētū ita vt videat̄ esse rō oino diuersa, lꝫ in radice sit eadēz. Hoc aūt eē veruz qḋ diximus Theophrasti āba testant̄ ab Alexādro adducta hūc in modū, nam si b/gdem ex necessitate ipsi inest c, a/āo ipsi b/nō ex necessitate, qḋ āo non ex necessitate inest, quū separari possit/manifestuz ꝙ si ab ipso b/separet̄ a, ab ipso quoqꝫ c/merito separabit̄. Quapp̄ nō ex necessitate inerit ꝑ ea que posita sunt. Silr̄ quoqꝫ si nec̄ia sit maior, qm̄ eni medium nō ex nec̄itate/poterit separi. Hoc aūt si separet̄, etiā ipsi maius separabit̄, nā si ꝑs ita acceperit, de quo b/etiaz ipsi a/ex necessitate tāq̄ nec̄ias vtrasqꝫ accipit, nam nisi sic acceperit/falsum est. Hec Theophrastus. ¶ Arguit Auer. cōtra fundamētuz huiꝰ rōnis de toto ⁊ pte dicēs, in illo sermone eē manifestā cōfusionem, nā qḋ ipsi supponunt totū ⁊ partē posse reperiri in vtraqꝫ ꝓpōne tam maiore q̄ minore/dicit ipse falsuz eē, imo nō reperiunt̄ illa nisi in loco illo in quo est cōditio vt sit syll̄s, locꝰ aūt ille est ꝓpō minor, nā sup illaz sit decursus syllogisticus, qḋ autē in illa tn̄ reperiat̄ ꝑs ⁊ totū declarat, qꝛ ꝑs ⁊ totum dicūt affirmationē, pars eniz dī eē sub toto ⁊ subingredi totū, ⁊ totū de ipsa ꝑdicari affirmatiue, quū ḡ in pᵒ sigᵒ in dicto de omni sit ꝯditio, vt minor sit affirmatiua, in ea tn̄ erit pars ⁊ totū, maioris aūt nō est cōditio nisi vt sit vlis ꝓpter cōtinentiā, nō tn̄ vt sit affirmatiua, pōt eni esse ēt negatiua, est eni dictuz de oi siue nullo idem, qm̄ nihil est sumere subiti, hoc est sub medio, ⁊ per h̄ notat̄ affirmatiua vbiqꝫ/quin de illo affirmet̄ ꝑdicatū vel remoueatur. Iccirco maior pōt eē affirmatiua ⁊ negatiua mō sit vlis. Ex h̄ sequit̄ ꝙ si totū ⁊ pars nō est nisi in minori ꝓpōne, nō sequitur cōclusio cōditionē minoris, qm̄ minor nō ꝑtur de altero, sed sequitur modū ⁊ ꝯditionē maioris extremitatis, q̄ maior de medio qḋ est totū qōdam ꝑdicat̄ cuz illo mō, ⁊ per ꝯńs de pte illius totius cū eodē mō in ꝯ̄ne ꝑdicabit̄, ⁊ hec est, inqt ipse/veritas peripatetica. Hoc fundamēto negato nō ꝓcedit rō, nā appet ex h̄ ꝙ modus ꝯclusionis sequitur modū ꝓpōnis maioris. Nam cōsiderato toto ⁊ parte solū in minore, etiā ipsi cogunt̄ ꝯcedere modum ꝯ̄nis sequi modū maioris. Sed posito ꝙ totuz ⁊ ꝑs in vtraqꝫ reperiant̄ nō opꝫ ob hoc ꝯcedere ꝙ syll̄s iudicandus sit ex mō totius ⁊ partis in vtraqꝫ regᵒo, siue sit maior nec̄ia, siue non, vt ipsi dicūt, sed modus ꝯ̄nis debꝫ sequi modum maioris extremitatis, vt diximus, nāz maior extremitas ad minorē cōparata ꝑdicatur de illa cum eo mō cum quo ꝑdicat̄ de toto, h̄ est medio termino q se hꝫ vt pars respectu maioris, sꝫ respectu minoris vt totuz. ¶ Sꝫ parcat mihi Auer. nō vī ex h̄ soluta ratio, neqꝫ q̄ ad primaz, neqꝫ quo ad scdām formationē, nā posita maiore nec̄ia/ꝑdicatū ⁊ subiectum vniunt̄ vnione nec̄ia/iccirco/non pōt predicatum predicari quū sit totum alio mo

do q̄ pars, de cōtento sub illa, non poterit igit̄ sequi conclusio necessaria, si minor sit de inesse, nisi sit de ineē simpliciter, hoc est necessaria fm̄ mām, q̄uis nō sit formalr̄ necessaria. Sed h̄ verū verum sit posterius videbimus. Quicqd tamē sit ratio diffiᵐᵃ est/⁊ ab oibus adducta, ꝑꝑ cuiꝰ solonē varii in varias opiones secesserūt. ¶ Subdit Auerro. Si totuz ⁊ pars considerent̄ in ꝓpōne maiore tn̄, non autēz in minore vt ii videntur asserere quū ponunt maiorē necessariam, tūc nō erit syll̄s nisi ꝑ accn̄s, ⁊ subdit cām, qm̄ nō opꝫ vt minor cōprehēdat̄ sub maiore in ꝑdicatione, quuz maior nō sit vlis, hoc est quū actu non cōtineat minorem, hoc autē sit minore mediāte. tūc enim est syll̄s per accidēs quū non sunt posite ꝓpositiones oēs ꝑꝑ quas sit syll̄s, sed opꝫ supplere minorēz, vt sehꝫ enthymema ex maiore deducēs ꝯ̄nem, vt dicendo/oē animal est subā, ex hac nō sequit hec ꝯclo/ois homo est subā, nisi per accidens, qm̄ opꝫ minorē subitelligere, maior eniz tunc non habet rōnem totius nisi subsumpta minore, hoc aūt dixit vt notaret qḋ prius dixerat, magis cōsiderari rōnem totius ⁊ partis in minori ꝓpōne q̄ in maiore, cuius rō est qꝛ inferiora supiora actu cōtinēt, supiora autē inferiora nō nisi poᵃ. Iccirco magis est syll̄s ꝑ accidēs dōo/oē aial est subā. ergo ois hō subā. q̄ si dicamꝰ, ois hō est aial. ergo ois hō est subā, ōrelicta maiore, ex h̄ soluitur instātia qua mordet̄ hic Auer. a qbusdā. Nā q̄uis syll̄s collectio sit ꝓpōnuz, in quo sequit ꝯclo ꝑꝑ has, nihilominus decursus ipsius sylli magis appet ex parte ⁊ toto in minori cōsideratis, vt diximꝰ. Et aduerte ꝙ hec oia clarius dicunt̄ in trāslatiōe noua q̄ veteri, qm̄ dsunt aliqua nec̄ia in illa q̄ addita sūt in hac. Scda rōne soluta trāsit Auer. ad solonem ꝑme, dicens, ⁊ qḋ dubitarūt/vel alr̄, qḋ autē fecit eos errare est, hoc est ipsi hāc opionē tenuerant ꝯ̄ Aristo. moti hac rōne ꝙ conclusio dꝫ sequi viliorē duoꝝ modoꝝ qui in ꝓpōnibꝰ reperiunt̄, quēadmoduz ēt si altera est negatiua, ꝯclo est negatiua. Rn̄det falsum eē qḋ supponūt/hoc est ꝯ̄nē fore negatiuā si altera ꝓpositio est negatiua, qm̄ negatiua sit vilior affirmatiua, sequitur eni qua negatiua nō qua vilior, qm̄ fortior est negatiua ad concludendū q̄ affirmatiua, lꝫ sine illa nō possit ꝯcludere, vt affirᵐᵃ sine negatiua. Syll̄s eni negatiuus ꝯcludēs per dictū de nullo, qḋ est vt nihil sit sumere subiti a quo nō remoueat̄ ꝑdicatū. Dictū ḡ de nullo negatiuaz ꝯ̄nez colligit, quēadmodū dictū de oi affirmatiuaz, ⁊ dato inquit ꝙ absoluta sit vilior, est tn̄ affirmatiua quuz sit minor, nō autē negatiua, ⁊ ideo non dꝫ sequi ꝯclo absoluta, qualēz forte seq/dicere cogeremur si eēt negatiua, qm̄ ꝯclusio sequit̄ negatiua qñ altera ꝓpōnū ē negatiua. Negat igit̄ Auer. similitudinem que adducit̄ de q̄litate ⁊ q̄titate ꝓpōnuz ad ipsos modos, nā hec sunt cōia oibꝰ syllogismis, ꝓpter dictū de omni ⁊ de nullo, q̄titas ergo conclusionis ⁊ q̄litas sequunt̄ viliorē partē, de modis aūt h̄ nō est nec̄iuz. Accidit eni quādoqꝫ vt nulli ꝓpōnuz ꝯclo similis sit quātuz ad modoꝝ, vt pꝫ in mistiōe necessarii ⁊ contingētis, maxime in negatiuis in qbus sequit ꝯclo inexistēs. ¶ Addit postea solonem tertie rōnis qua ex pte terminoꝝ astruebāt illi nō eē ꝯclusionē necessariam, sic eni colligebant rōnē, oē ambulans de necessitate mouetur, ois hō est ambulans. ḡ ois hō de necessitate mouet̄, que ꝯclo falsa est. igit̄ debet seq solū/ꝙ ois hō mouetur. Rn̄det ipse ꝓpōnē illā maiorē nō eē absolute nec̄iam, ⁊ ideo quid mirū si cōclusio etiā sequat̄ nō absolute necessaria: qḋ eni in ꝓpōnibꝰ seminat̄/in ꝯclusiōe est colligendū, si igit̄ hec ꝓpō vera est/omne ambulās de necessitate mouet̄, nō in eo ꝙ hō, sed in eo ꝙ ambulās, si idem in ꝯ̄ne sumamus/erit cōclo nec̄ia, ꝙ hō mouet̄ nec̄io in eo

q ambulans. Et quasi ex hac solone inuit Auer. q si maior fuerit per se necessaria, possit sequi ɔclo ꝓprie ⁊ simpliciter neсia, qđ verũ sit verũ infra clarius dilucidabit. Demũ Auer. transfert se ad excludendas opiniones falsas circa dictũ de omni, ⁊ ponit tres opiniones. ¶ Circa primã nota fuisse vnã opinionē (cuius tñ fuerit hec opinio non addducit Auer.) quę rōnē oĩm dicti de omni in vnã quasi formã colligebat, in oĩbus ꝓpōnib⁹. v.g. in ꝓpōnibus necessarijs, dictũ de omni est quũ ꝑdicat̃ necessario ipm a, de oĩ disposito ꝑ b, vel actu, vel neсio, vel possibilr. Ex h fundamēto h opio dicebat si maior est necessaria ⁊ minor absoluta nō seq̃ ɔñem neсiam, sed absolutã, qꝛ in ꝓpōne illa neсia nō inuenit̃ dcm̃ de oĩ vlr verũ, qđ asserit Arist. in hoc libro de quo prius diximus, ⁊ aduerte q hec ꝑs in antiqua trãslatione opposito mō legit̃ ⁊ affirmatiue, q sequat̃ ɔ̃ neсia ꝑ dcm̃ de oĩ, quum tñ in ꝓn⁹ sermonis opp^m dicat. l. absolutã seq̃, nō aũt neсiã, vñ g̃ legi negatiue, vt ĩ noua legit̃, dic̃ igit̃ Auer. nō oportere addi tot ɔditiones dicto de oĩ, sed addere solũ conditiones per q̃s possit in oĩ mã verificari, ⁊ maxie in ꝓpositionib⁹ necessarijs ⁊ inexñtib⁹, qꝛ in possibilib⁹ secus ē, nulla eñi vtilitas est in additiōe tot ɔditionũ, nō eñi pñt hę ɔditiones oẽs verificari in oĩ mã, nã aliq̃ ꝓpō necessaria est vera solũ ꝓ his quę in actu, vt oẽ ambulans neсio mouet̃, aliq̃ pro his quę in actu vel in po⁹, vt oẽ motum est corpus de neсitate, ⁊ idē dõm est de absoluta, lz veri⁹ de neсia. erit g̃ dcm̃ de oĩ in ꝓpōne neсia ⁊ absoluta qđ in oĩ mã verũ est, vt a, dicat̃ vel neсio vel absolute de oĩ eo qđ disponit̃ actu per ipm b, iccirco Aristo. in sequentibus mistionib⁹ de poĩ cũ necessario ⁊ inexñte ingt syllogismos illos iperfectos fore ꝗ maiorē hñt neсiam vel absolutã ⁊ minorē possibilē, q si voluisset dictũ de oĩ in necessarijs ⁊ absolutis eē verũ, etiã in his q̃ ɔtingēter cōtinent̃ sub b, dixisset vtiq̃ syllos illos cōcludere ꝑ dictũ de oĩ ⁊ eē ꝑfectos. ¶ Scđa opio quã excludit ē q̃ quã finxit Abumaçar, quũ eñi vidisset Aristo. dicere q in ꝓpositione poĩ maiori est dcm̃ de omni repertum in oĩ mã, nã quum est maior poĩis, quomõ mõ sabsumpta minore semꝑ seq̃tur cōclusio ɔtingēs. Credidit hoc idem Aristo. velle in oĩb⁹ ꝓpōnũ spēbus. sed h est falsũ vt diximus, hoc aũt totũ Auer. aptius ⁊ diffusius declarat in 3ª digressione. i. infra cap. 13. quã etiã exponemus, nō eñi est vna intētio dicti de oĩ in oĩbus his ꝓpōnibus, imo longe diuersa, qꝛ ⁊ ꝓpōnes nō cōicant in vna intētiōe, ⁊ h supra notauit Arist. in cap. de syllis necessarijs. Dĩt autē hec opio a ꝑcedente, qꝛ illa disiūctiue illas cōditiōes colligebat, hec ꝟo copulatiue. ¶ Tertio refutat opionē Alexãdri quã dicit fuisse vt dcm̃ de oĩ sit quũ a, ꝑdicat̃ neсio, aut inexñter, aut possibilr de oĩ qđ est actu b, ita q in oĩ mã minor sumat̃ sub medio semꝑ in actu ⁊ supponēs ꝓ his tñ quę actu cōtinent̃ sub medio, qđ dictũ si verũ sit non posset fieri syllis ex vniformib⁹ de cōtingēti, sed oĩs talis syllis eēt mistus ex ɔtingēti ⁊ inexñte vel neсia, qđ tamē absurdissimũ est, nos tñ h ab Alexãdro expſſe non legimus. ¶ Vltimo cōcludit Auerroes opionē Aristo. eē verissimã, qđ pz iducēdo, nã ex exclusione aliarũ opionũ sequitur illud verũ qđ Arist. dicit. Et ex his ē̃ soluit̃ dubitatio quę accidit hoĩb⁹ in mistione poĩis cũ inexñte ⁊ necessaria, de qua suo loco, deo dãte, dicem⁹. ¶ Sz sup his oĩbus sentētijs quę circa dictũ de omni declarandũ insudauerũt, mirãdũ est quosdã recētiores Auer. carpere nō aiaduertentes dum Auer. redarguũt ipm quoq̃ Arist. ab ipsis redargui qui absq̃ dubio in eadē est opione. Dicũt quippe Auer. nō ostendisse locũ erroris ɔtra has opiniones, quũ eñi tres sint sũmę simplicissimęq̃ de omni ꝑdications ⁊ nō plures, altera quã a, absolute dr̃ de ipso b, ⁊ de omni absolute ɔtēto sub b, altera quũ dicit̃ de b, necessario ⁊ de oĩ neсio ɔtēto sub b, tertia quũ dicit̃ possibiliter de b, ⁊ omni possibilr cōtento sub b, has inq̃ opiones hę ⁊ Auer. cũ eis ignorasse vident̃, ⁊ ꝑdicationes de omni tanq̃ miscellas quasdã cōstituisse, quę quã ab alijs fidē susciperēt, ipsę syllo᷎ ꝓn⁹ eē nō possunt. Nullũ enim eē pōt ꝓn^m qđ sit cōe necessario ⁊ absoluto ⁊ ɔtingēti, nedũ vt sit aptũ fabricę ⁊ generationi syllo᷎. Hęc ab his adducunt̃ ɔ Auer. sed hi vt supra ostēdim⁹ magno errore tenent̃. Jã eñi ostendimus ipm posuisse tres illas acceptiones simplicissimas dicti de omni, q̃s in generatione vniformi oĩum syllo᷎ ponere neсium est, sed q non sint ponendę acceptiones hę quas miscellas vocant, quę sint ꝓn⁹ propria syllo᷎ mistorũ, hoc est ⁊ grecos ⁊ Auerro. ⁊ Aristo. plane ipm ignorare, nã hi oẽs fatent̃ in quacũq̃ mistione syllos esse quosdã ꝑfectos, quosdã imꝑfectos. Perfectos aũt nulli dubiũ est per dictũ de omni tenere. Jmꝑfectos ꝟo ⁊ per cōuersionē, ⁊ ꝑ deductionē ad impoĩe. hoc aũt pz ex diffinitiōe ꝑfecti ⁊ imꝑfecti syllĩ posita ꝑ cap. hui⁹ libri. Cũ̃ ꝗs igit̃ miscellę istę nō ita simplices sint vt illę p̃ͤ quę deseruiũt vniformibus, nō ob h tñ negãdę sunt esse ꝓn⁹ ꝓpria syllo᷎ misto᷎. Sz qđ dicunt nullũ eē ꝓn^m cōe his trib⁹ recte dicũt, nec h dicit Auer. lz alias potius in h opiones redarguit, necessario tñ ⁊ absoluto aliqđ eē cōe est concedēdũ, quũ ambo in h ɔueniãt qđ est actu eē, ⁊ h apte ɔcessit Aristo. libro de interꝓtatiōe in mã ꝓpōnũ modaliũ, ipm quoq̃ possibile extēdi ⁊ ad ea q̃ po⁹ sunt, siue esse possunt ⁊ ad ea q̃ actu sunt, siue necessaria, siue inexñtia sint, luce clarius ostēdit Aristo. ⁊ loco allegato, ⁊ infra dũ distinguit figrã ꝓpōnũ de ɔtingēti. Pz igit̃ q̃ iniuste se ɔ Auer. exerceãt ⁊ Aristo. Ceterum quã Auer. ɔ grecorũ opiniones de hac mistione inexñtis ⁊ necessarię disseruerit ostēdēs ex maiori de neсio cũ minori de inesse nō sequi ɔñem de ineē, sed de neсio, solutis eo᷎ rōnibus, nōdũ tñ pz ex his quę in hac digressiōe dicta sunt, quō sequat̃ hec cōclusio de neсio in hac mistione, nã quũ ⁊ neсium ⁊ inexñs multiplr dicant̃, dubiũ est de quo neсio sumat̃ maior ⁊ sequatur ɔclo. Item, de quo inexñte sumat̃ minor. De his eñi nōdũ aliq̃ est facta mētio. Et q̃uis ab alijs in hac mã multa scripta sint ⁊ disputata, nō verebimur tñ ⁊ nos aliqđ dicere. Cuilibet eñi ē addendi aliqđ locus relictus est. Laborabimus ⁊ nos ꝓ virib⁹ ingenij q̃d q̃ exiguũ sit aliqđ nō ante excitatũ expromere. Sz qꝛ intētio nr̃a potissimũ est nō quę Auer. tñ senserit, sed qđ Arist. declarare. Jccirco videdũ est ꝑ quid ex manifesto ꝟbo᷎ eius arguēdũ sit. Demũ quid Auer. ipse de eo opinatus fuerit. ¶ Quãtũ ad ꝓ^m Theophrastus ⁊ Eudemus quos Aristo. intētionē calluisse par est, quã eius discipuli ⁊ auditores fuerint, dixerũt ipm ꝑ ꝓpōnem neсiã vere ⁊ ꝓprie necessariã intellexisse, quę ⁊ quo ad subĩm ⁊ ꝑdicatũ, ⁊ eo᷎ habitudinē neсiã neсia est. Per ꝓpōnē de ineē etiã illam quę ⁊ quo ad mãm ⁊ q̃ ad formã distiguit̃ a neсia ⁊ cōtingēte. Hęc ꝟo est in q̃ ꝑdicatũ actu inest subĩo, ita tñ q etiam pōt nō ineē, ꝑ primũ distiguit̃ a ɔtingēti quę semꝑ futurũ respicit, per secũdũ a neсia. Nec h videt̃ Arist. negasse, quũ ingt ɔtingit eñi tale esse b, cui poĩe est a, nulli ineē. vbi ingt Alexander, per hec ipm ostendere qualis sit nobis ꝓpō de ineē sumenda. Nec ex illis verbis ꝓbi putandũ est vt aliqui recentiores crediderũt ipm voluisse distinguere seu inuere distōnem ꝓpōnis de inesse, q alia sit simplr ac ꝓprie ⁊ per se de ineē, differens a necessaria solum in additiōe modi, quales sunt in q̃bus genus de specie ꝑdicat̃. Alia ꝟo per accñs in qua terminus vnius pñti de termino al-

terius ƥdicaꝫ, quę ab aliꝗs dicitꝫ inexñs nunc/vel ex sup
positione, sed aliud voluit significare Phs, nã qꝛ dixe
rat ex maiori de ineẽ ꝛ minori nećia nõ sequi ꝯnẽ necessa
riã, hoc ipm astruens dixit, si sequaꝫ ꝯclusio nećia seqtur
falsum, nõ tamẽ impoẽ per pmaꝫ vel tertiã figuram, sic
cõstituto syllo, omne c/de necessitate est a, oẽ c/de necessi
tate est b, ergo aliqð b de nećitate est a. volens ergo osten
dere ħ qð seqtur esse falsuꝫ, nõ autẽ impoẽ, dixit contin
git tale eẽ b/cui nulli cõtingit ineẽ a, ac si diceret, hęc pro
positio, necesse est aliqð b/esse a/stat cuꝫ hac, omne b/est
a/quę ƥus sumpta fuerat, nã cum hac/omne corpus mo
uetꝫ/stat illa/necesse est aliqð corpus moueri, puta cęlum
ipm, qꝛ tñ ꝯtingit illã, omne b/est a/talẽ sumi, vt nulli b/
insit a, tunc appet illã, aliqð b/de necessitate est a/esse fal
sam, nõ tñ ipossibilẽ, qꝛ nõ repugnat illi, oẽ b/est a. Exẽ
pluꝫ huius est, oĩs hõ moueꝫ, nã hęc põt in illaꝫ mutari/
nullus hõ moueꝫ, motus enĩ põt omni hoi/põt ꝛ nulli i
esse. Ambę aũt hę ppõnes/siue pma/siue scða sunt de in
esse vt a nećia distiguntꝫ, ꝛ ßm formã ꝛ ßm mãꝫ, nõ ergo
de illa simplr ꝛ per se dicta Phs meminit, vt hi male au
tumãt. Si ergo intẽtio Phi est facere sermonẽ de syllis
mistis ex spẽbus ꝓpositionuꝫ quę supra distincte fuerũt
inter se/ħ est ex nećia ꝓprie dicta ꝛ ẽt de inesse, vt ab illa
distiguitur/manifestũ est ꝙ nõ oportebat ipm alr distin
guere/nec nećiaꝫ/nec inexñtem ꝓpõneꝫ, sed dicere ꝙ ex
his ita sumptis seqtur ꝯ nećia si maior sit nećia, si autem
de ineẽ/nõ sequi nećiaꝫ. Qr ẽt ita Theophrastus ꝛ Eude
mus de Aristo. senserint, pꝫ ex rõnib⁹ quas hi ꝯ hãc opio
nem sic intellectã adducunt, nõ enĩ ꝓcedũt rõnes illę alr,
nisi ꝓpõne nećia ꝓprie nećia sumpta, ꝛ de inesse q̃ talis
sit vt ƥdicatum possit a subto remoueri. ℂ Hũc etiã mo
dũ dicẽdi posteriores gręci/quantũ ab his cõspicere pos
sumus/in Aristo. sunt sectati, ꝛ rõnibus illoꝝ conati sunt
rñdere hunc modũ sequentes. Si aũt adducaꝫ in opposi
tum dcm Phi, cuꝫ ingt c/esse aliqd eoꝝ quę b/in quo vꝫ
innuere c/eẽ partẽ essentialẽ ꝯtentã sub b, dr illud dixisse
Phm vt ostẽderet syllm hunc cõcludere ꝯnem necessa
riam per dictum de omni, nullã nãqꝫ aliam ꝓbationẽ ad
illð adducit, ꝛ hoc Alexãder notauit, ꝛ est modus loquen
di Pho assuetus ad ostẽdẽdum syllm pꝛrfectũ ꝛ ꝯcludẽ
tem per dictũ de omni, vt pꝫ infra in 2ª figura, quũ ꝑ cõ
uersionẽ ostendit ꝯcludi negatiuã nećiaꝫ, in/pma volens
ostẽdere syllm tenere per dictũ de omni ꝛ esse perfectuꝫ/
ingt, nam c/sub a/est, qð non dixerat prius in pª, verũ tñ
est ꝙ verba hęc cõiter dicta/teste Alexãdro imaginatio
nem dederũt ad credendũ c/eẽ partẽ contentã sub b/es
sentialẽ, cum tñ nõ ita sit. Si eniꝫ ita esset/non fieret sylls
perfectus nisi in ƥdicatis eẽntialib⁹/qð certe ꝑabsurdum
est. Nã etsi teste Simplicio in ꝯsiplitis dcm de omni in
nitaꝫ illi regulę/quãdo alterũ de altero ƥdicatur, nihilo
minus latius intelligiꝫ dcm de omni q̃ regula illa, q̃ so
lũ tenet in ƥdicatis eẽntialibus, quãq̃ possemus etiã dice
re illã in olb⁹ ƥdicatis tenere, vbi nõ fiat variatio i signi
ficatis terminoꝝ, ꝛ hoc mõ posset etiã syllo pficere, naꝫ
etiã vitaꝫ sylls variatio sigto terminoꝝ, puto tñ Phm il
lam tñ in ƥdicatis essentialib⁹ posuisse, naꝫ per subm/vt
Simplicius ingt/intelligit subm essentiale. ℂ Sed nunc
est dubiũ si verba Phi pma facie hũc modũ dicẽdi ƥse se
runt, quem ꝛ Theophrastus ꝛ Eudemus destruxerunt,
posteriores ꝟo tueri conati sunt, quoꝫ ꝯclusio necessaria
ex hac ꝓpositionuꝫ mistione sequatur/simplr ne an ßm
quid seu per accidens nećia. Philoponus hic dicit posse
subsidiũ ꝓ Aristo. excogitari, ꝛ est ꝙ ꝯcludaꝫ ꝯclo ex sup
positione nećia, non aũt simplr nec ꝓpe necessaria. Hoc
aũt duplex necessariũ sigtũ nouit Aristo. in libro de in

terpretatione, vbi loquiꝫ de ꝓpõnibus singularib⁹ de futu
ro cõtingenti dicens, illas eẽ idetermiate veras, nećiũ
aũt ex suppõne est/vel ex subti suppõne/vel ƥdicati. Exẽ
plũ pmi/socrates est aial, dũ eniꝫ est socra. ipse necessario
est aial. Exẽplum scði/soc. sedet, dum enĩ sessio in socrate
est ipse non põt non sedere, simplr ꝟo necessariũ qð nul
lo supposito est necessariũ, vt cęlum moueri ingt q̃ si ma
ior ꝓpositio sit simplr necessaria, minor autẽ inexistens,
seqtur ꝯclusio suppositione nećia. s. suppõne ƥdicati, quo
usqꝫ eniꝫ a/ƥdicatũ fuerit in c/subto cousqꝫ ꝯclo hęc erit
necessaria, oẽ c/est a. Adducqꝫ hui⁹ opionis Alexã. aphro
disieñ. fuisse vna cũ Sosigene eius ƥceptore, vt ipse asse
rit in quodã libello de mistionib⁹ separatum edito in quo
eiusmodi quęstiones oẽs pertractat. Propter cui⁹ editio
nem Alexãder ipse in pma figura loquens de hac mistio
nuꝫ mã sermonẽ ꝓgiorem recusat. Hic tñ tractat⁹ ad nos
non peruenit, ex quo magnã certe iacturam passi sumus.
ℂ Hanc etiã opioneꝫ fere sequiꝫ expositor noster, q̃uis
quodãmõ ab illa dissentiat, vt ex eius sermone licet vide
re. ℂ Meo tñ iudicio grauiter errat Philopon⁹ duab⁹
de causis, pª qꝛ dicit ꝯnem sequi necessariam ex suppõne
prędicati si maior sit necessaria cũ minori de ineẽ, naꝫ q̃
cunqꝫ ꝓpõ, q̃uis ꝯtingẽs põt illo modo dici necessaria,
ꝛ quęuis ꝯclusio ex quibusuis ꝓpõnibus sequens. Frustra
ergo est ꝙ ad ꝯclusionẽ hõꝫ concludendã supponaꝫ ma
ior necessaria. Unde ex his apte videꝫ ignorasse quo pa
cto ex suppõne necessaria cõclo debeat sequi in hac mi
stione, qð tñ Alexãder optime declarauit in 2ª figura, vbi
dicit quosdaꝫ hac distõne necessariꝫ voluisse opioni Ari
stotelicę opitulari. Dicũt enim/ingt ipse/quum aial omnĩ
hoi inest ex necessitate, ꝛ hõ omni moto seu ambulãti in
est tñ, in pma figura fieri conclusionẽ nõ simplr nećiaꝫ,
ſꝫ cũ determinatiõe, aial eniꝫ omni moto/aut ambulanti
inest ex necessitate, donec mediuꝫ inest ei hoc est hõ, non
enĩ si eꝯ sit maior inexñs/minor nećia/seqtur ꝯ ex deter
minatiõe nećia, nõ enĩ si moueri oĩ aiali inest, aial ꝟo oĩ
homini ex necessitate, seqtur nećium hoiem moueri do
nec ei aial inest (hoc enĩ falsuꝫ est) sed donec oĩ aiali inest
moueri. Hęc Alexãder. Nõ adhęret tñ huic opioni Ale
xãder, vt mox declarabim⁹. ℂ Ex qb⁹ ꝑꝫ alr nećiã ex de
terminatione seq ꝯneꝫ in hac mistiõe q̃ Philoponus di
xerit. Est eniꝫ nećia ex suppõne mediꝫ, ꝛ ħ vt supra dixi
mus exponẽdo digressionẽ ẽt Auer. falsus est, nec ignora
uit Aristo. vt qdam recẽtiores crediderũt/redarguentes
Auer. de ħ mõ necessariꝫ quẽ Aristo. nũqꝫ inueniꝫ posuis
se. 2º errat Philoponus quũ dicat Alexãdrũ huius opi
nionis fuisse, nã etsi tractatus illę ad nos nõ ꝑuenerit, q̃
tuꝫ tñ ex eius ꝟbis colligere possumus, q̃ in expõne hui⁹
mistionis adducit, ꝛ expssius in 2ª figura ipse aliã opinio
nem sectatus est, ꝛ vt oẽs luce clari⁹ itelligãt vera eẽ quę
dicimus, ꝟba eius ad lfam adducemus, eoꝝ saltẽꝫ grã q
gręcas lras nõ norunt. In ea enĩ parte q̃ Aristo. in pª fig⁹
ex maiori de ineẽ cũ minori de nećio ostẽdit nõ sequi ne
cessariã ꝯnem ex terminis, ingt Alexãder ad verbũ. Di
gnuꝫ est insistere hic quo pacto in hac terminoꝝ cõplica
tione quũ ostẽderit per terminos nõ colligi ꝯnem nećiaꝫ,
nõ animaduerterit hoc idẽ etiã in ꝯiugationib⁹ illis fieri
posse quę maiorẽ hñt nećiam vlem, in his enim eorũdẽ
terminoꝝ appositio ostẽdit nõ fieri ꝯneꝫ nećiam. Si enĩ
sumpserimus aial omni hoi ex necessitate, ꝛ hoieꝫ oĩ mo
to ineẽ, cõcludeꝫ aial omni moto/nõ tñ ex nećitate. Rñ
det Alexãder dicens, sed visus est Phs soluꝫ dictũ de oĩ
ex necessitate secutus eẽ, veluti significãs, qñ nihil sit acci
pere subti de q̃ nõ dicaꝫ ex nećitate ipm ƥdicatum. Pro
pter hęc ꝟba notauit Philoponus de mente Alexandri/

Aristoteli terminos defecisse qbus pbaret seq ↄclonē necessarias, multos autē suppetijsse, qbus ostēderet non sequi necessariā. Hoc tamē expsisse non asserit Alexāder, sed pbm in ixum fuisse dicto de oi ex necessitate. Quū autē eiusmodi pbatio ꝛ ostēsio haberi pōt que vtilissima ꝛ manifestissima est, nō opꝫ addere terminos, ne qs crederet gratia terminoꝝ ꝛ nō formalr eiusmodi ↄiugationē concludere. Subdit Alexāder vba ex qbus qd senserit, facile est videre. Hoc qppe dicto de oi ita se habēte, sumēs q̄ sub ipso sunt b, veluti q̄dā ipsius b existētia, de ipsis ex necessitate sumpsit a pdicari. At B veruꝫ eēt, si oia q̄ sub b sunt, partes ipsi⁹ eēnt, ꝛ ita ipsi⁹ aliq̄, vt in suba ipsi⁹ essent. Sꝫ si psit aliq̄ que sūt ipsius b, etiā ab ipso b separari, non amplius his q̄ sunt sub b, a inerit ex nec̄itate. Sed hui⁹ deductiōis cā est ex ipsa vl̄i inexistētie, nā qm̄ in illa oino opus est ipm a his q̄ sub b sunt inesse, si oi b insit se qui videt, ꝛ ipm a necessario his inheſurū si nec̄io omni b insit, B aūt, qs q̄ sunt sub b, aliq̄ ipsi⁹ b sunt. Sꝫ ꝛ verbū illud aliq̄ ipsius b esse cōias dcn̄. imaginationē dirigit, veluti que in suba ei⁹ sint, si non ita se habeāt, q neqꝫ a ipsis ex necessitate insit, qd eni necessario inest, nō nūc solū, sꝫ ꝛ posterius inest. Iccirco inexistētē non ponit. In his eni qd de oi b ex nec̄itate pdicat, ex necessitate inerit, etiā his que sub b sunt, qb⁹ ipm b ex necessitate inest, sed de eo qd de oi b inexńter pdicat, verū est nihil eē eoꝝ q̄ sunt sub b, de quo nō pdicetur id qd d̄ oi b dicit, quoniā ꝛ de qbus nec̄io ꝛ de qbus existēter pdicat ipsum b, his dicere ineē qd de ipso oi pdicat, verū est, nō tn̄ verū est, de qbus ipm b exńter pdicatur, de his qd de oi b pdicatur necessario, pdicatū iri necessario, nā qd ex necessitate inest, ineē dicere verū est, qd vo simplr inest, inesse dicere necessario nō est verū. Cr aūt ppositio inexńs vl̄is, suppō sit, pauloante ex his quos apposuit termios declarauit. Hec Alexāder in hac mistiōe in pª figura super eo textu. [Amplius manifestū ex terminis q nō est ↄclusio necessaria.] In 2ª aūt figura in textu ↄsimili quo probat Aristo. nō eē ↄclusionē necessariā absolute, si sit affirmatiua nec̄ia, sed his existīb⁹ nec̄iaꝫ, B est necessariā cū determinatiōe, sic dicit Alexāder. ¶ Ex hac itaqꝫ additione declarauit q in mistionib⁹ quū dicit ↄneꝫ nec̄iaꝫ fieri, simplr necessariam dicit, ꝛ nō que est cū determinatione, qd qdā exponentiū de mistione ppōnuꝫ locū, auxiliari putātes opioni Aristo. dicūt, dicētes nō simplr nec̄iaꝫ colligi ↄneꝫ ipm dicere, sꝫ cū determinatione, Deinde eis ↄsequit que etiaꝫ supra retulimus, qb⁹ interpositis demū subiūgit. Cr aūt ↄnem neqꝫ B pacto, hoc est cuꝫ determinatiōe nec̄iam eē velit, declarauit ipse ostēdens eiusmodi, ꝛ sic nec̄iam fieri ↄnem in 2ª figura qñ minor est affirmatiua nec̄ia, quū nec in eiusmodi mistione nec̄iam simpliciter dicat fieri ↄnē, aut si ꝛ hāc nec̄iaꝫ dixisset similē illi. Illi quoqꝫ addere debuisset nō simplr nec̄iam fieri, sꝫ cū determinatione, quēadmodū ꝛ in hac. ¶ Ex oibus his Alexādri dictis colligere nō iniuria possumus totuꝫ eius opp^m ipm sensisse, qd ei a Philopono imponit, ꝛ q nec ppōnē inexistētē vt nunc ꝛ positione, sꝫ simplr velit in hac mistiōe assumi, nec ↄneꝫ sequi pōne necessariā, sꝫ simplr nec̄iam. Per ppositionē tn̄ de ineē simplr, sꝫ ex his que adduximus videat illā intelligere in qua que in subto sunt ptes sunt pdicati nec̄ie, vt sit ppositio pm materiā nec̄ia, sine modo, hoc eniꝫ voluit significare pbm quū dixit, naꝫ c sub b est, vel c est aliquid eoꝝ q̄ b, supra tamē in pª figura, quiꝫ rōnes adducit eoꝝ qui opinioni Aristo. fauent, inqt. Fautores aūt opionis huius alij qdē inexistentem vl̄em affirmatiuā in tali mistione verē sumēdā cēsent, nō ex suppōne, sꝫ vere inexńteꝫ. Petitio eniꝫ illa sit ꝛ nō est vera ppō, sumpta naqꝫ vera inexistēte ꝛ vl̄i, in nulla mā poterit ostēdi falsum eē qd dicit, hoiem naqꝫ oi moto ineē non est verū vt qd vl̄e sit, nec grāmaticum oi hoi, nec ambulare omni hoi. In his aūt q̄ hoc modo inexistētes sumunt, quiꝫ nō vt vl̄r verē inexńtes sumant, nō est nec̄ia ↄclo. Quāuis, inqt ipse, dicent, quū minor nō amplius vl̄is inexńs sit, sꝫ particularis sumat. nā etiā hoc pacto maior eēt necessaria, necessariā fieri ↄnē, non eni possibile erit amplius dicere, nō eē verā particularē inexńtē, aliqd s. motū eē hoieꝫ, ꝛ aliquē hoiem grammaticum eē, quasi velit Alexāder dicere. At B falsuꝫ est. Subdit postea. Alij vo dicunt si propositio dicens a de omni b, eadē est ei que dicit de quo omni b, de illo oi a, vt ꝛ ipse sepe dicit, erit ꝛ dicens a de omni b ex necessitate, eadem illi que dicit de quo omni b, de illo omni a ex necessitate. hoc autē significante propositione vniuersali necessaria, omnino necessaria sit ↄclusio, q̄uis inexistēs sumpta sit minor. Quum igitur huic opinioni nō refraget Alexāder, videt ꝛ ipse hōs inexistētes cōcedere q̄ verē vniuersalr sint propōnes, at vl̄itas hec intelligēda est quo ad subiectum ꝛ quo ad tēpus, tales autē propositiones, q̄uis necessarie oino non sint, paruꝫ tn̄ a necessarijs dñt. ꝛ ex his vult colligi ↄnē affirmatiuā vl̄em simpliciter nec̄iaꝫ aut negatiuā si fuerit maior vl̄is negatiua nec̄ia. ex qb⁹ pꝫ ipm oino excludere moduꝫ illū q ponit nec̄iaꝫ pōne seq ↄnē. ¶ Hāc quoqꝫ opionē vt ad 2^m trāseamus Auer. supra dum exponit diuisionē ppōnum ab Aristo. positā sectat⁹ ē, ꝛ in q̄dā qōne in qua exponit vba Phi in hac mistiōe, sꝫ ppōnē de ineē simplr aliqualr diuersaꝫ in his duob⁹ locis dicere videat, oino autē ppositio de ineē simplr que p hac mistiōe vtilis est, est ppositio vl̄r vera absqꝫ aliqua suppōne, ꝛ nunqꝫ falsa, quocūqꝫ mō sumat, hę aūt ppōnes sunt in triplici dña, vt ex dictis Auer. elici pōt i diuersis locis. Pme sūt in qb⁹ accńtia de subtis pdicant a qb⁹ oriunt pm rōnē idiuidualē potiusqꝫ specificaꝫ, vt ois coruus niger, ois ethiops niger, ꝛ alie id gen⁹, ꝛ psūt dici nec̄ie ex pte subti, pōles ex pte pdicati, ꝛ hę nō sunt vtiles in hac mistiōe, qm̄ sunt deducte ex natura pōlis, vt in pluribus, vt dicit Auerr. Scde sunt q̄ sunt cōposite ex dispōnibus que aliqñ inueniunt in subto dispositio p eas, aliqñ aūt nō, sꝫ quū inueniant, inueniūtur alie dispōnes illas ↄsūtes, que ꝛ ipe substia accidūt, sꝫ quū ille inueniant, inueniant ꝛ iste, ꝛ B mō sunt eterne veritatis, vt oē ambulās mouet, ꝛ sunt accńtales ex pte subti ꝛ pdicati, nec̄ie tn̄ q̄ntuꝫ ad habitudinē pdicati ad subm, ꝛ psūt dici inexńtes p se, nec̄ie p accńs. Tertie sūt q̄ sunt aliquo mō inexistētes, aliquo mō nec̄ie, ꝛ sunt ille in qbus subiectū est cōpositum ex suba ꝛ dispōne diuersa accidētali, ꝛ in ea pdicatur pdicatum cōpositum ex subto dispositionis ꝛ dispōne essentiali ei, vt omne ambulās est aial, ꝛ subm in eis est vnum p accńs, ꝛ pdicatuꝫ vnū p se, ꝛ est inexistēs rōne dispōnis subiecti vt ambulationis, nec̄ia vo pp subiectū dispōnis, puta hoiem vel equum de quo per se aial dī. Multa alia Auer. dicit de his ppōnibus, ꝛ diximus etiā nos in qōne quā fecimus de diuisione ppōnuꝫ. ¶ Hac posita distōne notat vnum Auer. qd est valde aduertēduꝫ, q si ex maiori necessaria p dcm̄ de omni debet sequi ↄclo necessaria, opꝫ minorē aliquē modū necessitatis habere, aliter non se hēet ad maiorē, vt pars ad totū contēta sub illa, ꝛ tūc quū fuerit minor contēta sub maiori nec̄ia aliquo mō necessitatis, ↄclo erit necessaria, nisi q variabitur necessitas ↄclonis eo mō quo ꝛ necessitas minoris, nā si minor fuerit necessaria p se erit, ꝛ ↄclo per se necessaria, si autē erit inuenta per se necessaria per accidēs erit ꝛ conclusio p accidens necessaria inuēta per

se. Hec autem ꝓpositio minor inuenta per se, necessaria p accidẽs, si maior debet esse per se necessaria, non põt esse nisi ꝓpositio inuenta p se de tertio mõ, ⁊ hoc qꝛ pdicatũ minoris opꝫ esse subiectum maioris ⁊ per se necessariaꝫ, qꝛ maior est per se necessaria. Dicẽdum est ḡ ſm Auer. intentionẽ, ꝙ quum Aristoteles dicit ex maiori per se necessaria ⁊ minori de inesse sequi conclusionẽ necessariaꝫ, per ꝓpositionē de inesse, intelligere debemus ꝓpositionem de inesse tertio modo dictaꝫ, que dicit̃ necessaria p accidẽs, ⁊ ex his seqtur ꝯclusio necessaria per accidẽs, vt in exẽplo, ois homo est aial de necessitate, omne scribens est homo. ergo omne scribens est aial de necessitate, scribẽs enim se hꝫ vt species hois quum sit eius accidens qđ nulli nisi homini inesse põt, ⁊ quũ nõ oĩbus hoĩbus insit, iccirco minor est quodãmodo necessaria, ⁊ hoc significauit Phs, quum dixit, naꝫ c sub b est, voluit enim innuere ipm c esse partẽ ipsius b, nõ qdem partẽ omnino per accidens, vt dum di, album est homo, accidit eni albũ homini maxime vt sub animali stat, ⁊ ideo ꝯclusio que ex tali ꝯiugatione seqtur non est necessaria, nisi ex suppõne, duꝫ scꝫ nihil aliud albũ fuerit nisi homo, illa autẽ coniugatio que cõcludit scribens eẽ aial, nõ cõcludit necessarium ex suppositiõe sed absolute, ꝗuis per accñs. s. ratione subiecti ipsius dispositionis de quo aial per se necessario pdicat̃, ⁊ ratione dispõnis per accidens. ¶ Sꝫ ꝯtra hũc moduꝫ dicendi aliq̃ diffi͡ltes insurgunt non pretermittẽde. ¶ Prĩa est cõtra determinationẽ propositionis inexistentis simpliciter, naꝫ ea proprie ⁊ per se ac simplr est dicẽda inexistens, que plures hꝫ ꝯditiones inexistendi ꝙ͂ que pauciores, sed hec, omne ambulãs mouetur, pauciores hꝫ inexistẽdi cõditiones ꝙ͂ hec, omne currens est albũ. ergo hec potius est dicẽda simplr inexistẽs. Arguitur assumptuꝫ, nã quẽadmoduꝫ sepius diximus, leges inexistẽtie sũt vt subiectũ sit qdem, nõ tñ ex necessitate, ⁊ similr pdicatuꝫ, ⁊ ad hec ꝙ pdicatũ insit subo, nõ tamẽ necessario oẽs he cõditiones reperiunt̃ in illa, oẽ currens albũ, sed in illa, oẽ ambulãs mouet̃ altera tñ. ¶ Secunda, vt etiaꝫ ipse Auer. alibi asserit, hec est simplr de inesse, ois coruus niger, ⁊ omnis nix alba, in qua nulla est essentialis habitudo, nec aliqua necessitas. ergo hec potius de ineẽ simplr ꝙ͂ illa. ¶ Tertia est, denoiatio semper est facienda ab eo qđ dicit̃ simplr, si igitur vt asseris ꝯclusio que est ex maiore simpliciter necessaria, ⁊ minore de inesse simplr, est per accidens necessaria, simplr ꝟo inexistẽs, cur nõ simpliciter inexistens denominabitur, potius ꝙ͂ per accidẽs necessaria: aut si hoc vis dicere, cur non etiaꝫ minorẽ dicebas esse per accidẽs necessariã potius ꝙ͂ inexistentem simplr? ¶ Quarta, tu dicis illas propõnes, ois nix est alba, ⁊ alias hm̃ non esse ad hanc mistionem vtiles, sed oppositũ videt̃ in hoc exẽplo, nullum album de necessitate est nigrũ, omnis nix est alba. ergo nulla nix ð necessitate est nigra. ¶ Ad primaꝫ dicẽdum, ꝙ equiuocat de inexistente simplr, nam Auerro. sumit simplr vt distinguitur cõtra ipsuꝫ nunc siue tẽpus determinatuꝫ, non autem sumit simplr vt est idem ꝙ ꝓprie, vt. s. distinguitur cõtra necessario. ¶ Ad secundã, cõceditur Auerro. alibi aliter sumpsisse ꝓpositiones simplr inexistẽtes, sed ille nõ sunt vtiles ad hanc mistionem, vt dictum est, diximus tamen omnes in hoc cõuenire, ꝙ sunt vere in omni tẽpore ⁊ in oĩbus partibus subiecti. ¶ Ad tertiam dicit̃, ꝙ cõclusio non põt dici simplr de inesse, qꝛ cõcludit̃ cũ modo necessitatis, ⁊ ob id dicta est per accidẽs necessaria, lꝫ etiam posset ita dici ſm materiã ⁊ longe magis addito ei modo necessitatis. Et eodem modo minor nõ fuit dicta per accidens necessaria, sed inexistens simpliciter, quoniam lꝫ ſm materiam posset dici per accidẽs necessaria, non tamen formaliter, sed potius formaliter inexistẽs. Iccirco ab eo qđ formale est facta est denominatio, quum in hoc libro sit sermo de syllogismo ſm formam, cui tamẽ materia omnino dissonare non debet. ¶ Ad quartaꝫ dicitur, vel ꝙ maior est falsa ⁊ non est simplr necessaria ſm diuersam acceptionẽ illius termini album, dicitur etiaꝫ ꝙ conclusio illa nullam habet euidẽtiam necessitatis, nec illa negatiua, nulla nix est nigra, est magis necessaria ꝙ͂ illa affirmatiua, omnis nix est alba, imo ambe sunt de inesse simplr primo modo. ¶ Sed etsi Alexãder ⁊ Auerro. hanc opinionẽ secuti sint, quum tamen ex grecis Philoponus, ⁊ ex latinis plerique etiam aliam opinionẽ secuti sint, ꝙ ex maiori de necessario ⁊ minori de inesse vt nunc possit sequi conclusio necessaria, vidẽde etiam sunt eoꝝ rationes ⁊ pro altera opinione soluẽde. ¶ Est igit̃ pma ipsoꝝ ratio huiusmodi sumpta ex dictis Aristo. nã quum Aristoteles vt ex cõtextu pꝫ nouerit distinctionẽ ꝓpõnis in simplr ⁊ vt nũc inexistentẽ, quaꝫ dixit, contingit enim tale eẽ b, cui possibile est a, nulli ineẽ, ex quo absolute dixit, si maior fuerit necessaria, minor inexistens, sequi cõclusionẽ necessariã, non distinguẽs alr minorem, credendum est voluisse ipm cõcludi ꝯclusionẽ necessariã, quouis modo sumpta minore. Et ꝯfirmat̃ qꝛ in mistiõe inexistis cũ ꝯtigẽti distinxit dicẽs, sumẽdã esse ꝓpositionẽ simplr inexistẽtem, non autẽ ſm determinatum tempus. ¶ Scđa ratio est ex dicto de omni, nã si oporteret minorẽ esse semper inexistẽtem ⁊ simplr, sequeret̃ dictum de omni in ꝓpõnibus necessariis nõ verificari nisi in his q̃ actu ꝯtinẽtur sub subo cum aliqua necessitatis ꝯditione, nã, vt supra visuꝫ est, ꝓpositio simplr inexistẽs hꝫ aliquã necessitatis cõditionẽ. ꝯsequẽs tamẽ falsuꝫ est, nam si ita dixero, ois homo est aial de necessitate, omne currẽs vel omne albũ est homo, seqtur ꝙ omne albũ vel currẽs est aial de necessitate. naꝫ, vt supra diximus in cap. de cõuersione ꝓpositionũ necessariaꝝ, illa ꝓpositio est necessaria que põt trãsformari ex cõnexa necessaria, mõ hec cõnexa est necessaria, si currẽs est hõ currẽs est aial de necessitate, ⁊ eodem modo de albo. si autẽ maior sit de inesse vt nũc ⁊ minor necessaria, nõ põt talis connexa formari, vt oẽ aial currit, ois homo est aial de necessitate. ergo ois homo currit, nõ eniꝫ est vera hec connexa, si ois hõ est aial de necessitate, ꝙ omnis hõ currat. De hoc etiã late supra diximus in opione Alexãdri. Cõfirmat̃, qꝛ ois ꝓpositio affirmatiua vera de ineẽ est vera per idẽtitatẽ pdicati cũ subiecto. ex hꝫ ergo ꝙ medius terminus idẽtificatur minori, quicqđ de medio cum modo necessitatis pdicabit̃, cũ eodem mõ de minori pdicabitur, si enim sunt duo cõtradictoria, ⁊ vnũ possit ꝓ suppositis per accidẽs verificari, et alterum poterit. si ḡ ista, possibile est aliqđ b, nõ eẽ a, verificat̃ pro suppositis p accñs vt pꝫ, etiã illa necessario oẽ b est a, poterit verificari, qꝛ subiectũ ꝓ eisdẽ debet supponere in vtroque ꝯdictorio. ¶ Tertia rõ, ex maiori ð necessario negatiua ⁊ minori de ꝯtingẽti seqtur ꝯ de ineẽ. ḡ dato opposito cõclusionis cũ maiori de nec͂io, seqtur oppositũ minoris qđ erit ꝯclusio necessaria quaꝫ minor sit ꝯtingens, oppositũ autẽ ꝯclusionis est propositio de ineẽ affirmatiua vt nũc. ex maiori ergo nec͂ia negatiua ⁊ minori affirmatiua de inesse vt nũc sequetur conclusio nec͂ia. ¶ Itẽ ⁊ 4ª ratio talis adduci põt. sylls ex ambabus de ꝯtigẽti põt ꝓbari per sylľm ad impoẽ, sumpto opposito ꝯclonis qđ erit vna necessaria negatiua, ⁊ altera posita inesse, inferẽdo oppm alterius pmisse de ꝯtigẽti q̃ erit necessaria, ḡ ex maiori de nec͂io cum minori de ineẽ vt nunc sequet̃ ꝯclusio de nec͂io. Propter has ⁊ alias eiusmodi rõ-

nes tenent multi q ex maiori de nec̃io ⁊ minori vt nunc de ineẽ seq̃tur ꝯclusio de nec̃io vt nũc/sed nõ simplr̃,necessaria.s.ex suppõne mediꝫ,vt supra diximꝰ.Alexander tamẽ ⁊ Auer.non admittunt hõ ꝓpõnes esse necessarias/ vt omne albũ est aĩal, si illud album formalr̃ sumat̃,qm̃ est de inesse vt nũc/eo q cõtingat aliud ab aĩali eẽ albũ, ⁊ aliud ab albo esse aĩal. nec hõ syll̃i possunt/vt supra diximꝰ/procedere per dictũ de omni, vt Alexãder ⁊ Auer. ex supra dictis notarũt,qm̃ opꝫ minorẽ esse aliquo pacto necessariã. ¶ Ad pmã g dicit̃ Aristo. nõ posuisse verba illa vt inueret distõnes ꝓpõnis de inesse vt supra dictuꝫ fuit de mẽte Alexãdri, sed vt ostenderet quo pacto si ex maiori de ineẽ ⁊ minori de necessario ponat̃ sequi ꝯclo necessaria, falsuꝫ aliqð seq̃tur,lꝫ nõ sequat̃ impoĩe. vide quę supra diximus. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dĩ/q in mistione inexistẽtis ⁊ ꝯtingentis fuit coactus ꝑhs distinguere de ꝓpõne inexistẽte,quoniã nõ erat manifestũ/q̃naꝫ eẽt ꝓpositio de inesse sumẽda,sed in hac mistione sumpta maior de necessario ostẽdit q̃lis debeat minor esse ad cõcludẽdam ꝯclusionẽ necessariam.s.q debeat sumi de inesse simplr̃. ¶ Ad 2ᵐ dĩ negãdo ꝯñtiaꝫ,nã lꝫ minor debeat esse inexistẽs simplr̃, ⁊ habẽs aliquã necessitatis apparẽtiã,nõ tñ opꝫ q sit formaliter ⁊ mãliter necessaria, vt in vniformibꝰ de necessario,aliter nõ posset cõcludi conclusio necessaria,nã ꝓpositio inexñs vt nũc nullã hꝫ necessitatis apparẽtiã ad ꝯcludẽdam ꝯclonẽ nec̃iaꝫ. Et quũ vlterius dicit̃ posse formari talẽ cõnexam/si currẽs vel album est hõ,currens vel albũ est aĩal de necessitate,⁊ ꝯñs. in hac cõnexa est ꝯclo nec̃ia quę seq̃tur ex minori de ineẽ Rñdet̃/ex illa cõnexa nihil plus haberi nisi q sequatur nec̃io,nõ tamẽ necessaria, ⁊ hoc pꝫ in q̃cunqꝫ cõnexa vera ⁊ bona/cuiꝰ tã añs q̃ꝫ cõseq̃ẽs possunt etiã esse cõtingẽtia, vel potest dici q seq̃tur ꝯclusio ex positione nec̃ia, sed antigor est pͣ rñsio,naꝫ illa nullo mõ necessariã sequi ꝯclusionẽ affirmat.Ad ꝯfirmationem dicit̃, lꝫ in ꝓpõne minori de ineẽ vt nũc idẽtificet̃ p̃dicatũ subo,est tñ ideꝫ per accñs/ideo nõ seq̃tur p̃dicatũ ei nec̃io inesse,imo pleriqꝫ dicũt esse fallaciã accñtis, ⁊ quũ subiũgitur in ꝓpõnibus cõtradictorijs subis pro eisdem suppositis supponere,cõcedit̃ illud,nõ tñ ex hoc cõcludit̃ ꝯclo nec̃ia, aliud eni est considerare ꝓpositionẽ in se/aliud vt cõparat̃ ad ꝯclusionem cõcludendã. ¶ Ad 3ᵐ rõnem dĩ ꝯclõneꝫ q̃ seq̃tur ex vl̃i negatiua nec̃ia, ⁊ minori de ꝯtingẽti esse inexñteꝫ simplr̃, ⁊ ideo ex illa ⁊ nec̃ia põt seq ꝯclo nec̃ia, ⁊ si dicit̃ illã conclusionẽ stare cũ contingẽte ad vtrũlꝫ,negat̃ illud,sed stat cũ negatiua de ꝯtingẽti dimidio cui nõ repugnat ꝯ inexñs simplr̃, vt pꝫ ex illa mistione, de qua forte posteriꝰ dicemꝰ. ¶ Ad 4ᵐ dĩ syll̃m ex vniformibus de cõtingẽti vl̃eꝫ affirmatiuũ nõ posse per deductionem ad impoĩe ꝓbari,sed ꝑ dictũ de ol tñ, quaꝫ sit syll̃s perfectus, vt Arist.asserit,qm̃ ex particulari negatiua necessaria ⁊ vl̃i affirᵃ ꝯtingẽte in inexistẽteꝫ mutata,nec in 4ᵒ 2ᵉ/nec in 5ᵒ 3ᵉ fit vtilis cõiugatio ad cõclusionẽ necessariã. ¶ Sed nũc insurgit dubitatio/si inutilis est illa ꝯiugatio/q̃ua Arist. vsus est ea ad ꝓbãdũ q ex maiori iexistẽte ⁊ miori õ ꝯtigẽti ꝯcludat̃ ꝯ ꝯtingẽs. ¶ Rñdet̃ q ille syllogismus est impfectꝰ,lꝫ fit in pͣ figᵃ,qm̃ nõ ꝯcludit ꝑ dictũ de oĩ.ideo Aristo.coactus fuit ꝓbare ipsum ꝑ deductionẽ ad impoĩe.Illa aũt deductio est vtilis ad ꝯcludẽduꝫ oppᵐ illius maioris q̃ est affirmatiua de ineẽ simplr̃ ꝯcludẽdo ꝑticularẽ negatiuã de ineẽ vel nec̃iam ſm gd/ quę illã destruit,est tñ inutilis ad ꝯcludẽdã simplr̃ necessariã,ga ad pmã reduci nõ poterat, vt ꝯcluderet nec̃iam/ nec ꝑ ꝯuersionẽ/nec ꝑ deductionem ad impoĩe,qm̃ forte ex toto ꝯdictorio nõ seq̃bat̃ impoĩe. Aliq̃ q̃dam instãtię possent in hac materia adduci cõtra modos quibus Aristoteles cõclusionem suam deducit, sed qm̃ ⁊ a gręcis ⁊ a latinis quibusdã adducuntur,non insistimus.

¶ Expõ 3ᵉ digressiõis Auer.i mistiõe ꝯtigẽt ⁊ inexñtis in pͣ figᵃ,quã ponit.c.13.in q̃ multa de nã ꝯtigẽtis notant̃.

PRiusq̃ꝫ ad expõnem dictoꝝ Auer. in tertia digressiõe descẽdamus/ sunt aliq̃ vidẽda circa definitionẽ ⁊ nãm cõtingẽtis,quę ipse ponit.c.de ꝯtingẽti. Aristo. ꝯtingẽtis nãm declarãs inq̃t. cõtingẽs esse illud qð quũ non sit necessariuꝫ/si ponat̃ inesse/nullum ex hoc accidit impoĩe, nã necessariũ ęquiuoce cõtingere dicimus. Auer.hãc definitionẽ exponẽs dicit/per verbũ illud qð intelligit̃ genus ipsius ꝯtingẽtis,qð est res cõpręhẽdẽs inexñs ⁊ priuatuꝫ,⁊ qð addit̃ postea non nec̃ium, est dĩa vltima per quã distinguit̃ cõtingẽs ab oibꝰ alijs, ⁊ reponit̃ in eẽ ꝓprio,⁊ reliquuꝫ quod addit̃ nõ est dĩa apð ipm,sed ꝓpriũ ꝓprijssime dictũ de ipo cõtingẽti.Et ipse ex hac expõne ⁊ ex q̃busdã sup̃ius dictis videt̃ velle ipm inexñs esse de nã possibilis/⁊ q Aristo. extẽderit nomẽ possibilis ad inexñs ⁊ priuatũ. Uoluit eniꝫ/vt supra visum est/ ꝓpõneꝫ oẽm absolutã eẽ de nã possibilis,quũ ꝓpositio absoluta sit alia oino a ꝓpõne necessaria, ⁊ pro opionis huius cõfirmatione possumus p̃ adducere dictũ ꝑhi hic,dũ inq̃t,nã nec̃iuꝫ ęquoce ꝯtingere dicimus, q̃bus v̾bis visus est solũ ipm nec̃ium a nã contingẽtis exclusisse,quũ dicat ipm ęquoce dici ꝯtingẽs. g oẽ alið a necessario ꝓprie dicet̃ ꝯtingẽs. ¶ Pręterea. si cõtingẽs dĩ de eo q actu nõ est/lꝫ eẽ potest/⁊ si eẽ ponat̃, q̃uis nõ sit accidit falsum,sed nõ impoĩe,cur nõ dici põt ẽt de eo qð actu est ⁊ põt nõ eẽ:nã ꝯtingẽs verũ est,qð esse ⁊ nõ esse indr̃nter sit. ¶ Amplius Aristo.inq̃t ꝯtingẽs ⁊ nõ nec̃iuꝫ cõuerti.quũ g nõ nec̃iuꝫ dicat̃ de inexñte/dicet̃ ⁊ verum ꝯtigẽs. Hic eni loq̃tur de vero ꝯtigẽti. ¶ Ulteriꝰ,ẽt si cõtingẽs vertit̃ in oppositã q̃litatẽ,pꝫ eẽ nec̃iuꝫ q ꝯtingẽs dicat̃ de inexñti,si ita q socra.nõ curreret,tũc si dixero,ꝯtigit socra.currere.hęc erit vera ꝯtingẽs,qm̃ respicit p̃dicatũ in poᵃ.si mutet̃ hęc in illã/cõtingit socratẽ nõ currere, quũ socrates actu nõ currat,dicet̃ inexñs affirᵃ trãspositiua/siue de p̃dicato lr̃ᵒ,⁊ tñ ẽ ꝯtigẽs.g ꝯtigẽs dĩ de iexñte, nã h̾ p̃dicatũ qð est nõ currere actu inest subto. ¶ Iteꝫ,si vt dĩ 2ᵒ de interp̃tatiõe, hęc/nõ necesse est eẽ/ꝯseq̃tur ad hãc/poĩe est nõ eẽ,⁊ ista ponit existẽtiã,lꝫ negat nec̃itatẽ, ⁊ illa/poĩe est nõ eẽ,ponet existẽtiaꝫ negãs nec̃itatẽ, significant eni ambę reꝫ illã q̃ est,ita eẽ vt nõ nec̃io sit, lꝫ possit nõ eẽ. ¶ Pleriq̃ꝫ tñ ex intẽtiõe Alexãdri, ⁊ Philoponi, ⁊ Abumaçaris iter arabes Auer.opionẽ ẽt demoliri conantur ex multis ꝑhi dictis. Et p̃ adducit̃ dictũ eiꝰ supra in cap.de ꝯuersiõe ꝯtigẽtiũ ꝓpõnuꝫ, vbi distīxit ꝯtingẽs in tria signa.s.nec̃iuꝫ/inexñs, ⁊ poĩe,ſm verã ⁊ peripateticã expõnẽ ⁊ diuisionẽ,⁊ ibi accipit poĩe ꝓ vero poĩi,de quo infra pollicet̃ se dicturũ.g verũ ꝯtingẽs distinguit̃ a ꝯtingẽti qð sumit̃ ꝓ inexñti.Quũ g hic loquat̃ de vero cõtingẽti,loquet̃ solũ de eo qð dĩ contingens p̃uetũ tñ, qð nõ est,lꝫ eẽ põt. ¶ Pręterea,ꝓprietates q̃s Aristo. hic ⁊ alibi attribuit ꝯtigẽti ꝓprie dicto nõ pñt cõuenire inexistẽti.ergo cõtingẽs nõ cõuenit inexñti,nã cõuerti ad oppositas q̃litates/trãsmutari de poᵃ in actũ. Item,cõponi nũc cũ absoluto/nũc cũ nec̃io,tã q̃ꝫ cũ diuersis i specie/nũc cũ poĩi cõuenientẽ in specie,oĩa hęc cõtingẽti conueniũt,non aũt inexñti,nã inexñs nõ cõuertit̃ ex affirmatiuo i negatiuũ,nec eꝯ. Nec est in actũ trãsmutabile ex quo iaꝫ actu est. Nec cõponit̃ cũ absoluto siue inexñti ad faciẽdã mistionẽ,lꝫ solũ ad vniformẽ gñationẽ syll̃oꝝ.ergo poĩe nõ dĩ de inexñte, ¶ Ad hęc, Aristo.diuidit in cap.de ꝯtingẽti ꝯtigẽs/

ti contingēs in ꝯtingēs in pluribus, qđ appellat naturā/ ꝛ infinitum. Hec autē diuisio nō potest competere inexi stenti. ergo ꝛc. ℂ Etiam Auer. videtur sibi aduersari in dictis suis, dicit enim Aristotelē quū. d. cōtingens nō eē necessarium/ per necessariū intelligere necessarium sim pliciter ꝛ sm quid, necessarium autē sm quid est inexiſt ꝑteritum/ futurum/ ꝛ p̄sens. Contingens ergo quū nō sit necessarium sm quid nō erit inexistēs. Adde ꝙ ex vbis ꝓhi conuincitur falsitas huius opinionis/ quū. d. ꝓpriū esse cōtingentis vt eo posito in esse nullū sequatur īpossi bile. Inexistēs quum iā actu sit non pōt in esse poni, vñ aliqui videntes hoc argumētum corrumpūt līam dicen tes oportere addi/ posito in esse vel non esse. ℂ Propter has igit̄ ꝛ alias eiusmodi rōnes aliter exponit Alexāder dicta ꝓhi. Inquit enim manifestū esse ipsū hoc loco ꝓ tractare de vero cōtingenti, quoniā supra posuerat ęqui uocationē cōtingētis declarans eius sig̃ia/ ꝛ postea dixit se tractaturū de vero cōtingenti, qđ distinguit̄ a cōtingē ti pro necessario ꝛ ꝓ inexistēti. Uolēs ergo nām ipsi⁹ hic declarare, definit eam per separationē ab alijs duobus modis. s. a cōtingēti necessario, ꝛ ab inexistēti, a necio qdē/ dicendo/ quo nō existe necessario, ab inexistente vero/ di cēdo/ quo posito in eē nullū accidit īpossibile, vt ex his quę supra diximus pꝫ. ℂ Hāc opionē sequut⁹ est Abu maçar qui dixit priuatum solum eē genus contingentis/ non autē inexistens seu inuentum, vt Auer. d. ℂ Et hāc opionē fortasse veriorem esse declarat ꝓbatio quā ꝓhs facit, quū īngt. Qđ autem hoc sit contingens manifestū est ex oppositis affirmationibus ꝛ negationibus, nā non contingit esse/ impossibile esse, necesse non esse, aut eadē sunt/ aut se consequuntur. ergo ꝛ opposita istorum eodē modo/ contingit esse/ possibile esse/ non necesse nō esse, si ergo ad contingere esse sequit̄ possibile eē/ ꝛ nō nec̄e nō esse, pꝫ ꝙ ꝯtingens dicit̄ solū de eo qđ nō est, sed non ne cessario nō est, sed habet potētiam vt sit. Pꝫ etiā quādo dicit̄ contingēs eē nō nec̄iū, nō intelligit̄ ꝙ sit ꝛ non ne cessario sit/ vt aliqui perperam intelligunt, sed ꝙ nō sit ꝛ nō necessario nō sit. Hec igitur copulatiue ad ipm ꝯtin gens verum requirunt̄, ꝙ non sit ꝛ nō necessario non sit/ ꝛ qđ quū non sit si ponatur in esse nullū īpossibile accidit. Erit itaqꝫ non necessariū genus cōtingentis sm Alexan drum ꝛ Abumaçarē, ꝛ q̄a nō nec̄iū potest esse cōe ad eē ꝛ ad non esse. Iccirco addita est illa differētia/ vltima/ qđ quū nō sit/ si ponat̄ in esse nihil accidit impo̾le, nā etiā necessarium ꝛ inexistēs possunt poni esse/ quū etiā sint, ꝛ nihil accidit impossibile, sed poni in esse quū non sit ꝛ nihil accidere, ex hoc impossibile cōstituit verum cōtin gens. ℂ Et hęc opinio meo iudicio est lōge melior, ꝛ ma gis peripatetica, ꝛ clarius exponens vba ꝓhi. Et hāc se quentes possumus rationes pro altera opione adductas soluere. ℂ Ad p̄mā/ quum dicit̄/ necessarium ęquiuoce contingere dicimus, ꝛ ꝙ ꝓhs solum illud exclusit. Dico illud esse falsum vt patuit ex positione Alexandri, ꝛ ꝙ ꝑ necessarium ꝓhs intelligit tam necessariū q̄ȝ inexistēs, nam necessariū, vt Alexāder inquit de vtroqꝫ dicit̄, scꝫ necessario ꝛ inexistēte, qđ enim inexistit necessario inexi stit donec inexistit. Et hoc declarat auc̄te Theophrasti cuius adducit verba ex p̄mo prioꝝ. dicentis. Tertiū ne cessarij sig̃atum est ipsum inexistens, quando enim in existit tunc non potest nō inexistere. ℂ Ad scđam/ quū dicitur/ contingens ęque bene dici de eo qđ est ꝛ pōt nō esse, quia contingens indifferēter potest esse ꝛ non eē/ ne gatur illud, non enim ei conuenit ꝓprietas contingentis, scꝫ qđ quum non sit si ponatur esse non accidit impossi bile, ꝛ lꝫ ipsum cōtingens possit etiā nō esse, nō tñ ęque bene dicitur de eo qđ est ꝛ potest non esse, sicut de eo qđ nō est ꝛ esse potest, quoniā videt̄ includere priuationem esse/ cum potētia ad eē, causa iam dicta est, quoniam ipm inexistens quādam habet cōditionē necessitatis. ℂ Ad tertiā dicit̄/ ꝙ nō necessariū conuertitur cū contingente, vt illa negatio negat necessariū dictum de necessario ꝛ inexistente. Et ista/ hoc modo cōuertētur, nam qđ nō est necessarium neqꝫ existens ꝛ eē potest/ est contingēs. Et ꝯ etiam qđ est cōtingēs/ neqꝫ nec̄iū est/ neqꝫ inexistens, ꝛ esse potest. Si autē supra diximus nō necessariū esse con tingētis genus, ibi sumpsimus necessariū pro nec̄io tñ, quoniā subduntur alię particulę excludentes ipm inexi stens. ℂ Ad quartā/ quū dicit̄ ꝯtingēs cōuerti in opposi tā qualitatē/ cōceditur. Sed illud intellectū est, vt Ale xāder īngt alternatim/ vt nos alibi notauimus in his an notationib⁹, aliter seq̄retur duo contradictoria eē sil̄ ve ra, nam si vera est ista/ ꝯtingit Socratē currere/ dū So crates nō currit, si cū hac simul vera sit illa, ꝯtingit So cratē nō currere, ꝛ dum ista est vera de ꝯtingēti/ est vera illa de ineē/ Socrates currit, qm̄ omne cōtingēs futurū respicit, seq̄tur Socratē simul currere ꝛ non currere. Est ergo ꝯtingēs ipm non currere, nō tūc quādo non currit, q̄s iā actu nō currit, sed quādo currit, ita ꝙ ꝯtingēs sem per notat priuationē ꝑdicari ꝛ potentiā ad illud/ siue sit affirmatū/ siue negatū. negatur tamē ꝯsequentia illa. s. ꝙ ꝓpter h̄ ꝯtingēs dicat̄ de inexistēti nisi ęquoce ex causa supradicta. ℂ Sed dices/ h̄ est qđ volumus, si ꝯtingens est Socra. nō currere quādo currit. g̃ cōtingens dī de in existēte, vt in argumēto dicebat̄. ℂ Rñ⁰ negādo illud, nō enim dicit̄ ꝯtingēs de inexistēte vt inexistēs, sꝫ vt ha bens potētiam ad nō esse, ꝛ potens nō esse, ꝛ si ita intelle xit Auer. bene dixit, sed nō ad mentē Arist., qui de eo qđ verius ꝯtingēs dī, sermonē fecit, qđ dī cōtingens eē, vt sep̄i⁹ dictū est, hoc eni nobis erat notius, illud autē est ex ꝯsñ. ℂ Ex his etiā pꝫ rñsio ad id qđ adducebat̄ ex 2⁰ de interp̄tatione, nā ista, nō necesse est eē mediate sequit̄ ad illā/ possibile est eē, qm̄ pōt mutari in illam possibile est non esse, sed imediatius seq̄tur illa, nō necesse est non esse, vt diximus verba ꝓhi exponentes. Si q̄s autē ita credat Auer. opinionē suam intellexisse, vt diximus ꝛ vt pꝫ est, facile poterit euadere ab his quę ꝯ ipm adducta sunt. Oia enim cōcludunt cōtingens nō dici de inexisten te vt inexistēs est, nam inexistēs vt inexistēs hꝫ quēdam modū necessitatis, sed vt respicit nō esse, ad qđ est in po tētia, ꝛ per qđ ꝓprie distinguit̄ a necessario, vt caret tali ꝑdicato qđ est nō esse, ꝛ habet potētiam ad illud/ sic pōt dici contingens, ꝛ q̄uis Arist. hoc non dixerit hic, tamen paulo inferius illud cōcessit quū dixit. Cōtingens ꝯuer ti ad oppositas qualitates. ℂ Alium tñ soluēdi modum possumus etiam pro Auer. cōnectere/ vt non refragetur Aristoteli aliquo pacto, quē ex quodam Alexādri dicto colligimus, alio modo exponendo dictum ꝓhi in defi nitione contingentis, vt sustineamus contingens dici tā de eo qđ est/ q̄ȝ de eo qđ nō est. Inquit igitur Alexander in solutione dubitationis cuiusdā supra adductę. An ꝓ pter hoc sic definiuit contingens, qđ quū non sit necessa rium, non addens, ꝛ qđ omnino non sit, non enim nō esse, est proprium contingentis, sed quum non sit si esse sup ponatur nihil ad ipsum impossibile sequitur, qđ autē h̄ velit/ significauit ex hoc qđ dixit, nam necessarium ęqui uoce contingere dicimus, ꝛ non addidit, etiam ipsum in existens, qđ erat necessarię consecutionis, nō enim vt ęqui uocum de ipso dicitur. Hec Alexander. ℂ Ex his facile est colligere solutionem ad argumēta pro opione Auer. nec verba ꝓhi cogimur extorquere. Hoc aūt dixit Ale

xander volens saluare quo ipsum contingens possit dici contingens ad esse & ad non esse vt supra diximus. Post definitionem contingentis veri ponit Aristo. diuisionez ipsius & modum cõuersionis, diuidit itaq; contingẽs in contingens, qd dicitur sm naturam siue natum, & infinitum, hoc est indeterminatum, & hoc 2m iterum in duo secatur, alterum enim infinitum dicit, qa non magis natus euenire q non euenire, vt aial progredi, alterum vo infinitum, qa a causa per accidens & indeterminata eueniẽs, vt animali pgrediente fieri terremotum. Primo autem contingenti nõ opposuit Aristo. suum oppositũ, quoniaz ex habitu nota est priuatio, contingẽti enim naturali opponit ɔtingens non naturale, & vt illud est in pluribus, ita h in minus. Diuisit autem 2m modum ratione infinitatis, & hoc qd fortuitum est, non est id qd est nõ naturale. sed est rarum ppter fortuitam cõiunctionem hoꝝ effectuũ, q̃uis terremotus non dicatur non naturalis respectu pgressionis, nec ecõtra, sicut hoiem nasci sexdigitũ aut bicipitez respectu hominis perfecti, qui sm naturam talis nascitur. De cõuersione autem cõtingentis inquit, ɔuerti ad oppositas qualitates vtrũq; cõtingens, non tamen eodẽ modo, nam cõtingens vtplurimũ conuertit in non necessariũ hoc modo, cõtingens est hoiez in senectute canescere, non necesse est hoiem in senectute canescere, qd dictum aliqui intellexerũt, q cõtingens vtplm ɔuertat in negatiuam de cõtingenti possibili, hoc est cõi qd se hꝫ vt genus ad contingens ad vtrũlibet & necessarium. Sꝫ isti meo iudicio decipiunt, nam hoc cõtingens nõ reperitur in rerum nã, nec de eo possunt formari ppositiões in aliqua mã, nam ois ppositio vel est necessaria vel de inesse vel vere cõtingens. ¶ Preterea si ɔtingẽti in pluribꝰ opponit cõtingens in paucioribꝰ, si affirma fuerit de ɔtingenti in pluribus, cur non erit negatiua de contingẽti in paucioribꝰ? ¶ Preterea etiaz negatiua in paucioribus cõuertet in affirmatiuã in pluribꝰ, si ɔtingẽs veruz cõuertit in oppositas q̃litates. Aliter g̃ dicemus vt Alexander inqt q Arist. non tm̃ docuit modũ ɔuersiõis affirmatiuarũ in negatiuas in hoc mõ contingẽtis, q s. nõ necesse est hoiem canescere in senectute, lꝫ nõ sit in eodẽ mõ cõtingẽtis, sed in diuerso qd est in paucioribꝰ. Uerũ etiã afferre duplicẽ causam, q̃re contingẽtia vt in pluribus nõ sunt necessaria, vna est ex pte subti, quoniam hõ priusq; ad etatem senectutis perueniat põt mori, q̃uis g̃ sint ɔtingẽtia in pluribꝰ, possunt nõ fieri ex dfectu subiecti. Alia causa est, qꝛ & si perueniat subiũ, põt tñ non habere hõ passionem ex defectu alicuius dispõnis & pncipij requisiti ad eã. Conuertit g̃ cõtingens verũ in cõtingens verũ, q̃uis non in eũdem modũ, cõtingẽs autez in finitũ, hoc est equale cõuertit in contingẽs eq̃le, naz eq̃liter potest hõ ambulare & nõ ambulare. De ɔtigẽti aũt infinito qd est fortuituz nõ tradit modũ cõuersionis, vel qa notus erat ex eo qd dixerat de ɔtingẽte in pluribꝰ, vl ppter causam quã subdit, qa de eo nulla ars consideret. ¶ His hũc in modum circa naturaz cõtingẽtis veri declaratis illud quoq; sciendũ est, q Phs ab hoc loco deincepts in omnibus syllis, siue vniformibus de cõtingenti, siue mistis ex inexistẽti & cõtingẽti, aut ex nec̃io & ɔtingenti, ppõnes ɔtingentes semp assumet de vero ɔtigenti, sed an semp sequat ɔclo de ɔtingẽti in mistis, & si sequitur de ɔtingenti, an semp de vero ɔtingenti, difficilis admodum & inextricabilis ambiguitas est inter Phantes, & varie de hac extiterunt sententie. Primo itaq; quando ɔtingens cũ inexistẽti miscet in pma figura, si maior fuerit ɔtingẽs, siue affirmatiua siue negatiua minor de ineẽ affirmatiua, semp sequitur ɔclo de vero cõtingenti & syllogismi sunt perfecti, quoniam tenent per dictũ de oi qd debetur ppositionibus de contingenti, de quo Phs meminit quãz de vniformibus de ɔtingẽti tractaret. Si vo ecõtra maior sit de inesse affirmatiua, minor quoq; affirmatiua de cõtingẽti in eadẽ figura asserit sequi ɔnem vere cõtingẽtem, sed esse syllm impfectum, quoniã non tenet per dictũ de omni, sed per deductionez ad impoile, si autẽ maior fuerit de ineẽ negatiua cũ minori de ɔtingẽti affirmatiua, nõ seq ɔnez de cõtingẽti determinato, sed de eo qd est nulli ex necessitate, & addit Phs nec̃iam esse vt sumamus maiorẽ de inesse simplr, naz si aliter sumatur, cõclusionẽ sequi, q̃lisq; necessariã affirmatiuam, q̃lisq; negatiuã. ¶ Hec dicta Phi arduas difficultates expositoribus iniecerunt. Jccirco Auer. in hac mã voluit digredi vt mẽtem suaz declararet, & alioꝝ opiniones destrueret. Tres aũt sunt dubitatiões prime que emergũt, pma qd per ineẽ simplr Phs intellexerit. scõa qd p ɔtingẽs qd est nulli ex necessitate. tertia, an hec ɔclo que in syllo negatiuo sequitur possit in affirmatiuo sequi, & in his vsat fere tota hec digressio. ¶ Et sciendum est, q in hac digressione, in translatione quã habuimus, interpte Burana ɔterraneo nostro, sunt quedam verba in principio digressionis, a qbus potest incipe digressio q̃ non hñtur in veteri trãslatione, & sunt vba versantia circa tertiã dubõnez q̃ sic legunt. cap. 13. & nos in margine signauim ibi pn̄m digressionis, admota manu illam indicante. [Atq si falsum fuerit qd dicimus non possibile, & destruat oẽs dispõnes de qbus dĩ possibile &c.] Qm̃ Phs dixerat ex maiori de inesse & minori de cõtingẽti ambabꝰ affirmatiuis seq ɔnẽ de ɔtingenti, & pbauerat h per deductionem ad ipoile ex cõtradictorio cõclusionis cũ minori posita inesse, deducens contradictorium maioris hoc modo, omne b est a in actu, possibile est omne c esse b. ergo possibile est oẽ c esse a. si nõ sequitur hec cõclusio, detur oppositum, nõ possibile est omne c esse a. hec valet istaz, necesse est aliquod c nõ esse a, & hac & minori posita in esse in gnto tertie, seqtur conclusio particularis negatiua nec̃ia q̃ ɔdicit maiori que erat vlis affirmatiua inexns, hoc modo, necesse est aliqd c non esse a, omne c est b. ergo necesse est aliqd b nõ esse a. Propter hoc inquit Auer. si hoc falsum qd dicimus non possibile, destruat omnes modos de qbus dicit possibile quos supra distinxit Aristo. in cap. de cõuersione ppositionuz ɔtingentiũ, seqtur ex h q possibile verum cõclusum per syllm verum pmo factum sit nõ solum verũ & pprius ɔtingens, sed sit ois spẽs ipsius possibilis, cui contradicit nõ possibile vel ipossibile, cui impossibili iteruz non ipossibile cõtradicit per qd signamus ipsum possibile, ita vt iste sylls cõcludat tres cõclusiones, absolutã, necessariã, & possibilem, aut rem procedentem processu generis ad ista tria, & hoc accidit ei, qm̃ non potest procedere nec pbari per dictum de omni. Qr si concedatur, tunc insurgit dubitatio quomodo Aristoteles dixerit ex hac coniugatione sequi conclusionem affirmatiuã de vero & proprio contingenti, vult dicere Auer. si syllogismus iste per dictum de omni teneret, nulla incideret difficultas de modo conclusionis, esset enim manifesta conclusio de vero contingenti, sed quia deducit per deductionem ad impossibile ex contradictorio possibilis, ex quo ergo ex cõtradictorio possibilis quouis modo sumpti, sequitur maioris contradictoꝝ quod est falsum impossibile, falsum autez impossibile non sequitur nisi ex falso impossibili. ergo illud fuit falsum impossibile quod fuit suppositum. ergo cõtradictoriũ verũ, qd est poile, quocũq; mõ sumptũ, erit ergo ɔclo poile de q̃cũq; specie, vel de possibili generico cõi. Si autez ita dicatur

male

male Aristo. dixit sequi cōclusionem de vero cōtingenti, quaꝫ sequat de quacūq; specie ꝯtingētis, hoc idē reperit Auer. infra breuissimis vbis in mō negatiuo. Et hāc cōiugationē affirmatiuā ꝯcludere tres ꝯnes, etiam notauit Auer. in quodā libello in quo ē hūc locuꝫ exponit. Hec dubitatio, q̄uis sub aliis vbis, eadē est cum ea quā dixi tertiā, quā etiā grȩci expositores mouent, an. s. ꝯ quȩ seqtur in syllogismo negatiuo quȩ est nulli ex necessitate, sequatur in syllogismo affirmatiuo, naꝫ illud appellāt multi possibile cōmune siue aīaū. ¶ Huic dubitatiōi Auer. dat manus, et expositores grȩci illam concesserunt, et Albertus inter latinos. Sed ad Aristotelem rñdet Auer. ꝙ sicut diximus propositionem indefinitam, lꝫ indifferens sit ad vniuersalē et particularem ȩquiualere potius particulari, qa vilior, ita Aristoteles dixit sequi conclusionē contingentem veram tāq̄ viliorem inter significata possibilis. ¶ Albertus autem et alij ex latinis dixerunt, Aristotelem ex hoc quod. d. in modo negatiuo dedisse intelligere eandē ꝯclusionē sequi in affirmatiuo. Grȩci autē dicunt ꝙ eadē cōne qua Arist. arguit in negatiuo seq dimidiū ꝯtingētis, pōt astrui ē in affirmatiuo seq dimidium ꝯtigētis absq; aliq̄ hȩsitatiōe, et ad Arist. nihil dicūt, posteris diluēdā hāc difficultatem ꝑtermittētes. ¶ Rñsio Auer. est rhetorica. Albti aūt rñsio facit Aristo. ignarū et desidē. Sꝫ qm̄ solo hui⁹ difficultatis pēdet ex his q̄ dōa sunt, iterū ad illam reuertemur. Prosequtur Auer. in verbis suis declarando qd̄ ꝑcepit ph̄s, sumēdā eē ppōneꝫ de ineē simplr, nam si alr sumeret, peccaret sylls qa cōcluderet de oī et de nullo, vt pꝫ in lra. Et declarat qd̄ intelligendū sit p ppōnē de ineē simplr. et dicit fere eisdē verbis ea quȩ supra dixerat in cap̄. de ꝯuersiōe ppōnū inexistentiuꝫ, ꝙ ppō absoluta vera simplr est illa de q̄ est vera ꝑdicatio vlis absoluta in q̄ sensus testat ꝙ ꝑdicatum inest cuilibet ꝯtēto sub subiecto oī tp̄e aut in plurimo tp̄is, et hȩ sunt ppōnes q̄ īueniunt p iductionē in qua verificāt omnia singularia et differentia inter eas et ppositiōes necessarias est qa itellectus in illis pōt cogitare opp̄m ꝑdicati ineē subiecto, sed nō in necessarijs pp cōpōnē eēntialē ꝑdicati cū subiecto, vt in illa, ois coruus est niger, ois nix est alba, pōt eni itellect⁹ cogitare coruū albuꝫ absq; ꝯdictione. Et subdit ꝙ ex his absolutis simplr fiūt plures syllogismoꝝ in scientijs, quēadmodum etiaꝫ ex cōtingentib⁹ in pluribus. Ex absolutis autē quȩ vere sunt in pauco tēpore nō fiunt syllogismi, quēadmodūꝫ nec ex ꝯtingētib⁹ in paucioribus, vt dicit Arist. et multo magis si tales propositiones de inesse vt nūc misceant cum contingentib⁹. Si autē fuerit maior in hac ꝯiugatiōe inexistēs vt nūc, dicit ꝙ seq̄tur cōclusio necessaria affirmatiua et necīa negatiua, et erit syllogismus nō cōcludens, et subdit causam huius esse, qa quiꝫ maior verificat pro quodā paruo tēpore, vt dicēdo, omne motū est hō, non poterit cōpręhēdere sub se minorē quum sit cōtingēs, qm̄ cōtingens verificatur etiaꝫ in futuro, et nō soluꝫ in illo paruo tēpore p quo verificatur maior, et cōcludit dicēs se arbitrari ħ voluisse Aristotelē quū. d. vlem affirmatiuā accipiēdaꝫ eē de inesse simplr, non aūt pro tēpore determinato, nō aūt voluisse id qd̄ putauit Abumaçar ꝙ hȩc determinatio sit ꝑm dictuꝫ de omni, nā vt dictuꝫ fuit supra in digressione mistiōis de necessario cū inexistēti. Propō absoluta q̄ūtūcūq; fuerit vlis et maior nō pōt in se cōtinere dictū de omni vlr verum in tribus tēporib⁹, nisi in aliqua determinata mā. Et ppter ħ nō ꝯtinet minorē ꝯtingētē q̄ verificat in potētia nō in actu, cōtingens autē ex sigītiōe sibi ꝓpria pōt cōtinere subiecta et in actu et in potētia, et pp ħ potest misceri maior cōtingēs cuꝫ minori, siue necīa, siue inexistens fuerit, et cōcludere per dictū de omni, ꝙ si ita est vt dixit Abumaçar, q̄re ḡ Aristoteles dixit ipsam nō cōcludere per dictū de omni, et quare astruxit ipsam per deductionem ad impossibile, nisi qa non poterat tenere per dictum de omni. Quare etiaꝫ dixit ꝙ concludit aliquādo affirmatiuam, et aliquādo negatiuaꝫ necessariā, et quid voluit per hoc: sequit igit ex hoc vt ista sit alia ab illa quā ostēdit concludere per deductioneꝫ ad impossibile, et si ista etiaꝫ dicat habere hanc cōditionē ꝙ cōcludat per dictū de omni, nō erit hoc nisi in aliqua mā, non in omni. Postea in illa parte, neq; est etiaꝫ pręceptuꝫ. et c. Excludit opinioneꝫ Theophrasti et Themistij de absoluta simplr dicens ꝑceptum quod dat nobis Aristoteles de absoluta simplr non posse intelligi de absoluta quam ipsi finxerunt, quȩ cōpręhēdit possibileꝫ et necessariā, quoniam nulla ppositio inuenit extra intellectum talis, quȩ. s. sit hoc modo idifferēs, et se habeat vt materia substrata necessarię et possibili. Intētio autē Aristotelis fuit enumerare ppositiones, quȩ habēt modos annexos modis entis, et quȩ possunt diuidi diuisiōe reali, ꝑm diuisionem modorum entis, aut primoruꝫ scitorum, hoc est primoꝝ cognitorum, quȩ sunt p̄ma significata ipsaruꝫ ppositionum per se nota. Qꝫ si hȩc sit intentio Aristotelis de his ppositionibus sermoneꝫ facere, quȩ sunt inuentȩ tm̄ in reruꝫ nā, et cognitȩ, nulla est vtilitas in absoluta quam adducit Themistius. Si autē voluit diuidere ppositiones ꝑm diuisionem scitoꝝ primoꝝ quȩ nobis insunt p naturam, erit in absoluta quā tradit Themistius aliqua vtilitas, quoniam multa sunt in quibus scimus ꝑdicatuꝫ inesse subiecto, sed ignoramus an insit cōtingēter vel necessario, et verisimile est et credibile ꝙ Aristoteles per absolutam, vtrāq; intētionem conceperit. s. absolutam ꝑm cognitioneꝫ tm̄, et absolutaꝫ ꝑm rem et cognitionē, et hȩc vltima est illa quā prius definiuimus, nō autē illa quā voluit Alexāder, quā dicit eē veraꝫ in tēpore determinato, quoniaꝫ ex hac ppositione nō fit syllogismus nisi per accidēs, vt in syllogismis ad impossibile ducētibus, in qb⁹ propositio aliqua cōtingēs vertitur in inexistēteꝫ, q̄ erit inexistens vt nūc, sed nō potest admisceri talis ppositio cū minori de cōtingēti de q̄ in pposito itēdimus. ¶ Sꝫ de opiōne Alexādri abūde diximus in q̄stiōe quā supra fecimus in his annotationib⁹ de diuisione ppositionum ab Aristotele tradita. ¶ Circa hoc tamen scire debes ꝙ Auer. iniuste Alexandrum reꝑhendit, quoniam aliter sumit hic ppositioneꝫ de inesse q̄ supra sumpserit, nam supra sumpsit illaꝫ vt distiguit a necessaria et possibili ꝑm nām rei, et fuit illa quȩ ex cōtingēti in actum est deducta. Hic ꝟo per absolutaꝫ quȩ sit vera vniuersalr et nō determinato tēpore, voluit Arist. intelligere ppositionē illam de inesse sub qua sumpta minor de cōtingēti, si in eē ponat et in actu, nō potest illaꝫ reddere falsam et ꝑticularē, et per cōsequēs cōiugationeꝫ inutileꝫ facere in p̄ma figura cōcludenteꝫ omni et nulli ex necessitate, et ħ aperte ex eius scriptis hoc loco colligit. Et hoc arguit Auerro. scripta eius nō vidisse. Dat exēplum Alexāder earuꝫ ppositionum quȩ verȩ sunt in tēpore determinato, qd̄ etiaꝫ ab Aristotele in textu ponit, vt omne motuꝫ est aial, vel oē motuꝫ est hō, et affert causaꝫ huius eē, quoniaꝫ medi⁹ terminus excedit maioreꝫ extremitateꝫ, ita vt in aliqb⁹ insit qbus maior extremitas ineē non potest vniuersalr, ex hoc ppositio inexistens ad tempus determinatur, quum enim minori extremitati cui contingit ineē ip̄m mediū, alteri existenti ab ipsa maiori extremitate et non sub ipsa existenti, medium ipsuꝫ quod illi inerat contingēter, in esse actu positum fuerit, non potest amplius vera esse

vlis,illa inexistens,quę erat maior ꝓpositio.Si eni ani-
mal supponamus omni ei qd̄ mouet̄ inesse, quuꝫ possit
id qd̄ mouetur,etiā nō aialib⁹ inesse,si actu alicui tali in
sit,non erit tūc vera vlis affirmatiua inexistens,illa quę
dicebat,omne qd̄ mouet̄ est aial.Si ita dicamus,oē qd̄
mouetur est aial,cōtingit oēm lapidem moueri, nō eniꝫ
pōt lapis moueri,donec omne qd̄ mouet̄ est animal.Ic-
circo si ponamus lapidem moueri actu,ꝛ sit vera,fit fal-
sa maior,aut si sit vera redditur particularis,ꝛ cōsequen
ter inutilis coniugatio in pͣma figura,ꝛ cōcludēs omni ꝛ
nulli,vt pꝫ in exēplis ab Aristotele in textu positis. Hęc
Alexāder ꝛ lōge plura,ꝛ post multa subdit nō intellige-
re Aristotelē p vlez inexistētē eā quę semper existit.hęc
enim iam est necessaria,sed eā quę potest manere inexi-
stens vlis affirmatiua vera,etiā quādo cōtingēs vlis af-
firmatiua sumpta,cuꝫ ea in inexistētez transmutetur.Et
post multa ponit exemplū accōmodatuꝫ huic acceptio-
ni ꝓpositionis vlis affirmatiuę de inee,in his terminis,
omne grāmaticuꝫ ambulat,cōtingit omnem hoiem esse
grāmaticum.ergo contingit oēm hoiem ambulare. Uel
in his,omne aial vigilat,contingit oē motuꝫ eē aial.ergo
ꝯtingit omne qd̄ mouet̄ vigilare,sed aptius puto pͣmuꝫ
exemplū.Est ergo in hac cōiugatione sumēdum mediū
inferius,hoc est minus cōe maiori,ꝛ mior extremitas ēt
talis vt possit esse sub maiori,si debet sequi cōclusio con
tingēs vlis affirmatiua vera.Hęc in fine hui⁹ digressio-
nis addidimus de mēte Alexādri,vt ostēderemus male
ab Auer.fuisse eius opinionez animaduersaꝫ.Et quoniā
quę hic in fine diximus,de his pertractant quę in pͣma du
bitatione ꝓposuimus.Iccirco ad illā reuertimur,inuesti-
gātes quid per ꝓpōnem de inesse simpl'r Aristo. intelle-
xerit,nam qꝫ Auer.opinionem Theophrasti ꝛ The-
mistij excluserit,tāqꝫ non idonee sint hę ꝓpōnes in hac
coniugatiōe.Uidēdū est an illę quas ipse affert possint
talem cōplicationem cū minori de cōtingenti ꝯstituere.
Hoc enim minime videt̄ fieri posse,posita eniꝫ eiusmo
di ꝓpositione de inesse,cuius subiectum substātiale est,ꝛ
pͣdicatum ei ꝓprium accidētale,nō potest sub ea mior su-
mi quę vere cōtingens sit.Oēs eniꝫ tales ꝓpōnes in qb⁹
pͣdicatū subale est ꝛ subtuꝫ accitale sumptę cū vbo con
tingit,falsę sunt,quoniā earū ꝯdictorię sunt verę,vt pꝫ p
singulas inductiue discurrēdo,vt si dixero,ꝯtingit oē al-
bum vel motū esse aial vel hoiem.Nam aliqd̄ albuꝫ de
necessitate nō est aial,vt nix vel cerusa,ꝛ aliquod motuꝫ
de necessitate nō est homo,vt corpus cęleste,siue sumat̄
subtum p suba tm̄,siue pro cōgregato ex dispōne ꝛ sub-
stātia,ꝛ si pro dispōne tm̄,falsissimę erunt omnes,vt vel
ceco etiaꝫ patere pōt.Sūptis autē terminis vtrisqꝫ sub-
stātialibus,ꝓpositio cōtingēs fieri nullo mō pōt.¶ Ab
hac etiā Auer.opīone nō multū Albertus discrepat,qui
dicit ꝓpositionem de inesse simpl'r illam esse,quę ex cō-
tingēti nato in actū est translata. Hoc quoqꝫ dictū eisdeꝫ
argumētis refelli potest.Unde meo iudicio pͣferēda est
Alexādri opinio.Ipse nāqꝫ melius ꝛ facili⁹ has omnes
diffi^{co}cultat,ꝛ dicta Aristotelis rectius exponit.¶ Sed
tamē nec etiā ista opinio videt̄ ꝓposito satisfacere,habꝫ
eniꝫ validam cōtra se instātiaꝫ. Nā etiam si sumat̄ talis
ꝓpositio de inesse sub qua sumpta mior si in actuꝫ trans-
mutet̄,nō repugnet illi nec faciat eā particularem,nihil
tamē ꝓhibet hāc ꝓpositionem eē inexistentē vt nūc,hę
autē ꝓpositiones nō sunt vtiles in sciētijs, quēadmodū
nec ꝓpositiones de cōtingenti in pluribus. Pꝫ qd̄ di-
citur in exēplo superius posito,omne grāmaticū moue-
tur,cōtingit oēm hoiem esse grāmaticuꝫ,ergo contingit
oēm hoiem moueri.¶ Ad hanc rīdetur ꝙ eiusmodi ꝓ-
positio,qualis fm̄ se cōsiderata sit de inesse vt nunc,tamē
comparata ad contingētem sub ea sumptaꝫ,est de inesse
simpliciter,quum per illā nūqꝫ possit reddi particularis
aut falsa.Et dicitur etiaꝫ ꝙ duꝫ seruetur illi cōditio quę
dicta est,poterit etiam ꝓpositio vera vl'r sumi ꝛ absolu-
te,non tamen ita vt sit necessaria,sed de inesse tm̄,ꝛ tales
ꝓpositiōes possunt sciētijs accōmodari.¶ Sed peteret
aliquis,an sit aliquod p Auer,subterfugiuꝫ.Omnes hic
Auerro.deserunt.Credo tamen pro eo dici posse,ꝙ pro-
positio necessaria ꝛ inuenta,siue absoluta debēt habere
subiectum substātiale,ꝛ necessario necessariū nisi sit per
accidens necessaria,quę etiaꝫ potest dici inuenta de illis
quas supra diximus. Nō possunt autem habere subiectum
potētiale.Et huius ꝯtrariū est in ꝓpositione possibili ꝙ
subiectum pōt esse potētiale,lꝫ pͣdicatuꝫ sit substantiale,
modo illud pͣdicatuꝫ nō insit necessario subiecto simpli-
ci,qd̄ est subiectum dispōnis per quaꝫ reddit̄ potētiale,
vt si dicerem,omne ambulās est aial,hoc pͣdicatuꝫ,aial,
necessario inest subiecto ambulationis,quoniā nihil pōt
ambulare nisi sit animal,lꝫ ambulatio illi cōtingēter in-
sit,si autem dicerem,cōtingit omne ambulās esse coruū,
pͣdicatum hoc nō inest necessario subiecto ambulatiōis,
potest eniꝫ ꝛ coruus ꝛ aliud a coruo ambulare. Pꝫ ergo
sub ꝓpositionibus de inesse simpl'r posse sumi minores
de cōtingenti habētes pͣdicatuꝫ substātiale,quuꝫ habue-
rint subiectum cōtingens,hoc est congregatum ex subto
ꝛ dispositione illi accidētaliter inhęrente,quum ergo dā
harum cōtingentium cōtradictorias esse veras,dicit̄ il-
lud fortasse verum esse,si sumatur subiectuꝫ subale sim-
plex,vt in exemplo dato,necesse est aliqd̄ album non eē
animal,puta cerusaꝫ,sed ratione albedinis,quę illi ꝯtin-
genter inest,efficit̄ vt ꝛ hoc pͣdicatuꝫ qd̄ est animal,pos-
sit contingēter esse illud subiectuꝫ cui cōtingēter inest al
bedo,secus esset si illa dispositio illi subto eēt essentialis.
Sūt enim istę ꝓpositiones cōtingentes ratione tot⁹ ag-
gregati contingentis.Et ex hoc patet respōsio ad aliud,
patet eniꝫ ꝙ non sunt falsę si sumātur pro aggregato ꝛc.
Fortasse autem non perperam dixisset Auerro.eas pro-
positiones de inesse simpliciter huic mistioni ꝯferre,quas
supra dixit mistioni de necessario ꝛ inexistenti vtiles eē,
quę sunt per accidens necessarię.De quibus abūde dixi-
mus.¶ Ex dictis ergo manifestuꝫ est quid per proposi-
tionem de ineē simpl'r in hac mistione sit intelligēdum.
¶ Nō abre aūt fuerit,dubitationem quandaꝫ soluere,quę
nō est ab hoc ꝓposito aliena,vt pͣstemus qd̄ polliciti su-
mus,in quodam excerpto dubio,in charta.62.col.2ᵃ de
concretis,qd̄ mouetur a Philopono,de quodam pͣcepto
Phi,quo docet mutanda eē abstracta nomina in cōcre-
ta,quibus non mutatis fit fallacia in syllogismo,vt si di-
camus,ꝯtingit nulli b,inesse a,hoc est,nulli morbo ineē
sanitatem,omni homini inest morbus.ergo cōtingit,nul
li homini ineē sanitatem,ꝯsequēs tamē falsum est.Inqt
Phs clām eē,qꝛ termini nō recte exponunt̄.Sic enim
opꝫ dicere,ꝯtingit nullā ęgrotās eē sanū,ois hō est ęgro-
tās.ergo ꝯtigit nullū hoieꝫ eē sanū.Sꝫ inqt Io.grāmaticus
ꝙ ēt hoc mō non videt̄ sequi ꝯ,nam subtū in maiori vel
sumitur pro subto stante sub actuali dispōne,ꝛ ita maior
est falsa,qꝛ de nēcitate nullus ęgrotās qͣten⁹ ęgrotās est
sanū.¶ Et h ēt ꝯfirmat Albtus in eo loco,si aūt p subto
tm̄,mior nō ꝯstabit,qꝛ in ea pͣdicatur affectio de hoīe,ꝛ
sic variabit̄ mediū.¶ Ad hāc dubitationē,lōgā ꝛ moro-
saꝫ solonē dat idē Philoponus,sꝫ nos breuē ꝛ optaꝫ da
mus,ꝙ maior rōne vbi ꝯtigit nō sumit̄ cū illa redupli-
catiōe addita subto,sic eni ē nēcia ꝛ nō ꝯtigēs.Et sic fort-
te intellexit Albt⁹,quā eni subꝫ sit terminus ꝯcret⁹ duo in
se continens

se cōtinens subtum ⁊ dispōnē/ꝑdicatā huic attribui pōt ꝯiūctim ⁊ diuisim, si ꝯiunctim attribuatur sic est ꝓpō vera, est eni sensus ꝙ ei subto qḋ nūc subycit̄/ęgritudini cōtingit nō ineē sanitatē, nā ⁊ sanitas ⁊ ęgritudo illi ꝯtingēter inest. Et h̄ mō sumpta est affirmatiua quo ad modū, lȝ sit negatiua de dicto, ⁊ est vera sicut ⁊ hęc/cōtingit oē ęgrotans eē sanū, sed diuisim, qm̄ cōtingens pōt mutari in oppositaȝ qualitatē. Si aūt sit negatiua de mō erit necessaria, qm̄ negatio ꝯtingētis nec̄itatē inducit, signt enim ꝙ impoe est aliqḋ ęgrotās eē sanū. Et tūc sumit̄ subiectū cū reduplicatione, ⁊ h̄ petebat argm̄, sed nō sumit̄ h̄ modo, sed de ꝯtigēti vero. Tūc eni est syllꝰ pcedens ex maiori de ꝯtingēti negatiua/⁊ miori de ineē affirmatiua cōcludēs negatiuā de ꝯtingenti, ⁊ optime ꝯcludit, vt patet.

¶ Ad 2am autē ⁊ 3am dubitationē, qm̄ optime ⁊ exactissime interpres noster Burana satisfacit nō alr respōdebimus, sed ne eadē inutilr repetamus/supersedebimus, nō ꝑtermittemus tn̄ dubitationē quādam quę nobis videt̄ difficilis ex lra Arist. nā postq̄ dixit ꝯcludi ꝯnē de ꝯtingēti nō dterminato, sȝ de eo qḋ est nulli ex nec̄itate, ꝓbat ex terminis ꝙ nō sequit̄ ꝯ cōtingēs, ⁊ adducit hos terminos/coruus/discurrēs/hō, ⁊ sic format syllꝫ, nullū discurrens est coruus, contingit oēm hoiem eē discurrentem. g̃ necesse est nullū hoiem esse coruum. Inqt enim, sed a/ex necessitate nulli c, ⁊ subdit. Patet g̃ ꝙ nō est ꝯ cōtingēs, sed neq̧ nec̄ia semꝑ. Hęc v̄ba difficultatē fecerūt expositoribus. Videt̄ eni velle ꝙ ex hac syllādi forma seq̄tur ꝯ qn̄q̧ nec̄ia, qn̄q̧ nō nec̄ia, sed ꝯtingēs negatiua, nō ergo sequtur ꝯclo quę est nulli ex necessitate, q̄ dr̄ eē dimidiū ꝯtingētis, vt greci expositores dixerūt. Maxia eniȝ est differētia inter h̄ qḋ dicimus/nulli ex nec̄itate, ⁊ h̄ necesse nulli, nā in ꝑma, vt Alexāder inqt/nō negat̄ inhęrentia, sed modus inhęrētię. Dicimus eni inesse, sȝ nō necessario inesse, sed in 2a negat̄ inhęrētia, cū mō necessitatis. Et aūt hoc ita sit, ⁊ ꝙ sequat̄ ꝯclo ꝯtingēs qn̄q̧, ꝓbat ex terminis Phs dicēs, nullū sciens mouet̄, ꝯtingit oēȝ hoīnes scire. ergo nō erit ꝯ necessaria, nō enim necesse est nullū hoieȝ moueri, sed nō necesse est aliquē. Ex his duo declarat Phs. ꝑm quę sit differētia īter nec̄e nulli ⁊ nulli necesse. 2m qd significet hęc/nulli necesse, signt eni ideȝ ꝙ ista/nō necesse est aliqueȝ.

¶ Ex his vr̄ hīc Phs ꝙ seqt̄ ꝯclo qn̄q̧ nec̄ia, qn̄q̧ ꝯtingēs ambę negatiuę. Ex q̄ vlterius sequtur si ex h̄ mō syllogiçandi dȝ sequi ꝯ de posi, ꝙ illud poe sit poe cōe necessario ⁊ ꝯtingēti vero/qḋ oēs latini voluerūt, ⁊ forte ēt Auer. nō discrepat, vt supra diximus.

¶ Alia dubitatio est quō veruȝ sit nō ꝯcludi cōtingēs iā determiatū. Supponit eni oppm̄ huiꝰ, qḋ est/nō cōtingit nulli, ⁊ h̄ dicit ęquiualere huic qḋ est/necesse alicui. Et ex h̄ cōcludit impoe, ex quo arguit ꝙ ꝯ ꝑmi sylli dȝ eē ꝯdictoriū huiꝰ qḋ est nō nec̄e alicui, vel nulli ex necessitate/qḋ idē est. Aut g̃ recte sumpsit oppositū ꝯtigentis aut nō recte, si non recte/ruit tota demonstratio, si recte, ⁊ ad illḋ sequtur impoe. g̃ dȝ in ꝑmo syllogismo ꝯcludi cōclusio de vero ꝯtigēti, ex quo in 2o per ipoe ex opposito vero veri ꝯtingētis sequutū est impoe. Iteȝ, h̄ arguit̄ ex alio, nā si ista/necesse alicui sumit̄ vt ęqualēs illi/nō contingit nulli. ergo eius opposita quę est/nulli necesse, ęquiualebit illi/ꝯtingit nulli. si g̃ cōcludit̄ ista/nulli nec̄e, concludet̄ ⁊ illa quę dicit/ꝯtīgit nulli, ꝯcludet̄ g̃ ꝯtingēs ſm determinationē.

¶ Ad ꝑmā hoꝝ dubitationū dr̄ ſm lectionē Alexādri, ꝙ qm̄ vellet Arist. ostēdere nō cōcludi conclusionem vere cōtingentē, sed eā quę est/nulli ex necessitate/inuenit terminos ꝯcludentes necesse nulli, quā tn̄ intentio sua esset cōcludere nulli necesse, nā quantum differāt istę iam superius diximus, ⁊ hoc euenit ob id ꝙ non sumpserat maiorem de ineē simplr sed nec̄iam. Ex qua nō fuit mirū sequutā fuisse cōclusionē necessariā negatiuaȝ. Vn̄ hoc animaduertens Phs fecit aliā demōstrationē ex qua sequuta est alia cōclusio quę est/nulli necesse, ⁊ hęc est de ꝯtigēti dimidio, ⁊ admonuit nos vt diligētius sumeremus terminos, qm̄ gratia materię varietis terminis, ⁊ nō recte sumpta ꝓpōne de ineē, ꝯtigit nos aliquādo nec̄iaȝ negatiuam, aliquādo ꝯtingētē negatiuā quę est nulli necesse/cōcludere. nulla g̃ cōclusio formalr sequtur ex tali forma syllogistica nisi ista, nulli ex necessitate, vt negatio illa negat modū inhęrētię, nō aūt inhęrētiam, qm̄ hęc est quę demrat̄ sequi ꝑ deductionē ad impossibile/sumpto ꝯdictorio huius/ꝯtingit nulli, h̄ est/nō ꝯtingit nulli, qḋ positū est ęqualere illi, nec̄e alicui, qua existe ipossibili/ꝯcludit̄ verū esse eius ꝯdictoriū, qḋ est nulli necesse, vt sępiꝰ dictū est. Latini autēȝ expositores ꝑ dicta Phi sumpserunt vt iacēt, dixerūt ex hac forma seq ꝯclusionē de possibili generico siue cōi, qm̄ sequtur qn̄q̧ necessaria negatiua, qn̄q̧ ꝯtigēs negatiua.

¶ Ad 2am dr̄ etiā ex intētiōe Alexandri ⁊ Io. grāmatici. ꝙ si ꝓpō illa/cōtigit nulli/sumat̄ ꝑ se ⁊ seorsuȝ nō vt ꝯmutabilis in affirmatiuaȝ/illi solū opponitur illa/necesse alicui, qm̄ illa est vlis negatiua de cōtingenti, hęc v̄o ꝑticularis affirmatiua de necessario, ⁊ h̄ mō etiā illa/nō cōtigit nulli, ęqualebit illi/necesse alicui, sed qa ꝯtingēs negatiua potest in affirmatiuā mutari hinc est ꝙ ꝑ accñs ei opponit̄ alia particularis de necessario negatiua, quę ꝑ se ⁊ directe opponitur vli affirmatiuę de ꝯtigēti. Phs ergo nō sumpsit illaȝ/necesse alicui/vt ꝓprie ęquiualētē illi/nō ꝯtingit nulli, sȝ vt simul verificabilē, ⁊ qm̄ ex ꝑticulari affirmatiua de necessario seq̄bat̄ impoe. s. ꝯdictoriū maioris in ꝑ syllo, sic faciendo syllm̄ in figa 3a, nec̄e est aliqḋ c/eē a, oē c/est b. g̃ aliquod b/est a. Hęc cōtradicit illi quę dicebat, nullum b/est a/quę erat maior ꝑmi sylli in ꝑma figura. Ex ꝑticulari aūt negatiua de necessario nō seq̄bat̄ aliqḋ impoe/et qm̄ seq̄bat̄ aliqḋ b/non esse a/qḋ nō ꝯdicit illi, quum sit vlis negatiua de inesse. Ideo dixit Phs ꝯcludi solum ꝯdictoriū particularis affirmatiuę de nec̄io, qḋ ē/nulli necesse, ⁊ ideo dimidiū cōtingētis, ſm illam parteȝ tn̄ qua opponit̄ particulari affirmatiuę de nec̄io, nō aūt negatiuę. Hoc aūt fundamēto negato nō ꝓcedit rō, nec quātuȝ ad primā, nec quātū ad secūdaȝ deductionē. Et qui dr̄, si nō sumpsit oppm̄ cōtingētis/recte ruit tota demratio, dico ꝙ sumpsit oppm̄ ꝑ se ⁊ directū, ex quo sequit̄ impoe, nec pōtuit sumere aliḋ, ex quo nō seq̄bat̄ ipoe. Et iḋ hīc dixit nō sequi ꝯclonē de vero ꝯtingēti, qḋ supra fuit determinatū, qḋ s. cōuertit̄ ad oppositas q̄litates. Verūtā ⁊ illud est, ꝙ ista ꝓpō/nulli c/ex nec̄itate inest a/pōt esse vera, siue ipm̄ a/insit oi c/non nec̄io tn̄, siue etiā alicui ex necessitate nō insit, nā qḋ ex necessitate alicui nō inest, veꝝ est etiaȝ dicere nō ineē illi nec̄io, vt verū est terraȝ ex necessitate nō moueri, veꝝ quoq̧ est illam nō ex necessitate moueri, motus enim illi non necessario inest, ⁊ hęc ꝑ istorum declaratione sufficiant. Reliqua autēȝ quę nos omisimus videantur ab interꝑte nostro.

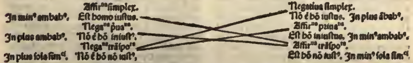
¶ Expō ordinis ⁊ cōsequentię ꝓpōnū simpliciū ⁊ trāspositarum/de quibus pertractat Phs in vltimo cap. primi prioꝝ. ⁊ in libro de interꝑtatiōe recolit se in resolutorijs dixisse, in qua etiam non inutilis q̄stio inserfertur, an nomen infinitum de non ente prędicetur.

Quoniam Arist. capite vltimo primi prioꝝ, pertractat de ordie ⁊ cōsequētia quā hnt adinuicē ꝓpōnes simplices ⁊ priuatorię ⁊ illę quas gręci transpositas vocāt/de quibus ꝑus in libro de interꝑ.

tatione dixerat se in resolutorijs meminisse. Iccirco nos
expositionem hec omnia adamussim declarantem, quã
in illo libro fecimus, nõ inutiliter putauimus huic loco
annectẽdam, cui ⁊ questiones addidimus de nomine in-
finito, an predicetur de non ente, quas etiam contra mul
torum opiniones, iuxta peripateticorum eruditissimos de-
terminauimus. Et incipit expositio ab illo textu. [Quã-
do autem verbum est tertium adiacẽs predicatur dupli
citer dicũtur oppositiones, ⁊ reliqua.] Et sequitur in hac
serie. Postq̃ pertractauit Aristoteles de ꝓpositionibus ex
subiecto tm̃, ⁊ ꝑdicato constitutis, variato etiam subiecto
per finitũ ⁊ infinitũ ꝑdicato eodẽ manente, quũ ꝑ finitũ
⁊ infinitũ variari nõ possit, quum dixerit, erit oĩs affirma
tio ⁊ negatio ex noĩe ⁊ verbo, vel ex ĩfinito noĩe ⁊ ṽbo. ⁊
subdiderit etiã ꝑter ṽbum nullam posse eẽ affirmationẽ
vel negationẽ, de noĩe nihil dicẽs, eo q etiã ꝑter nomẽ,
possit aliqua eẽ affirmatio ⁊ negatio. Nũc intendit ſmo-
nem facere de ꝓpõnibus illis, que sunt ex subo ⁊ ꝑdica-
to cõposite ⁊ tertio adꝑdicato. i. verbo est, qđ tertio loco
positũ etiam ꝑdicaṫ. Ex quo pꝫ, verbũ est oĩno eẽ ꝑdica-
tum vel partẽ ꝑdicati, vt diximus cap. de ṽbo. Appella-
uit aũt ṽbũ, est, tertiũ adꝑdicatum, nõ q2 sit tertiũ ꝑdica-
tũ, sed q2 tertio loco positũ ꝑdicaṫ, ⁊ nõ solum, sed vt al-
teri appositũ. Ut aũt facilius intelligi possint que a ꝑho di-
cunṫ in vtroq3 libro, vidẽdũ ꝑ est ex mẽte Ammonij in li
bro de interꝑtatiõe, quõ in istis ꝓpõnibus fiãt negatiões.
Qꝫ igiṫ negatiua ꝑticula subto apposita non faciat nega-
tionẽ clarũ est, quũ ẽt in ꝓpõnibus de 2° adiacẽte, vt supra
dictũ est, negatio addita subto nõ faciat ꝓpõnẽ negatiuã,
quũ igiṫ alie due in ꝓpõnibus de 3° sint ꝑticule post ipm
subtũ, est questio, cui ipsarũ apposita negatio faciat nega
tiuã. Est aũt manifestũ q ꝑdicato apposita negatio non
facit negatiuã. Si enĩ dixero, hõ nõ iustus est, hic non iu
stũ affirmaṫ de hoĩe, necesse est igitur negationẽ appont
ṽbo est, ⁊ nõ inmerito, nã in ꝓpõnibus de 3° ꝑdicatum subto
appositũ sine ṽbo est, nõ facit ꝓpõnẽ affirmatiuã nec ne
gatiuã, nec signt verũ nec falsum, nisi ei addaṫ verbũ est,
quo mediãte integra ꝑficiṫ ꝓpõ. Si igiṫ ꝑ verbũ est, ad-
ditũ ꝑdicato ꝑfecta fit affirmatio, ⁊ est id ꝑ qđ ꝑncipalis
ꝓpõ ꝯstituiṫ, necesse est huic negationẽ apponi, vt qđ af
firmatio affirmauit, neget oĩno negatio. ¶ His declaratis
vt appeat nũs ꝓpõnũ oppositarũ quẽ asserit Arist. dica
mus ex intẽtiõe ipsius, q quũ ex ꝓpositis nobis ꝓpõnibus
due fiãt oppõnes indefinite, alterã qdẽ simplicẽ vocat,
que hꝫ ꝑdicatũ terminatũ sb ipso tm̃, altera q̃ dõa est, sim-
plicior extis, alterã ṽo ĩfinitã, q2 ĩfinitũ est, qđ in ipa ꝑdi
caṫ. Theophrastus ṽo eã ex trãspõne vocat, qm̃ vt infra
videbiṫ, trãsposito mõ ad simplicẽ se hꝫ in ꝯsitis ⁊ ordi-
ne. Erũt ĝ due oppõnes, facta variatiõe ex parte ꝑdicati
tm̃, ꝑ finitũ ⁊ infinitũ, ⁊ q̃tuor ꝓpõnes, due simplices, est
hõ iustus, huius negatio, nõ ẽ hõ iustus, due ĩfinite siue trãs
posite, est hõ nõ iustus. huius negatio, nõ est hõ nõ iustus.
Est ergo itẽtio Arist. querere, ad affirmationẽ simplicẽ,
quenã reliquarũ sequatur, idest simul verificeṫ, vt de q̃
bus affirmatio simplex verificeṫ, ⁊ que ad illam sequi di-
citur, oĩno vera eẽ comꝑhendaṫ, sic enim ⁊ ad hoĩem se-
qui animal dicimus, qm̃ de q̃bus hõ verificaṫ, de eisdem
quoq3 animal verum esse inuenitur. Quum igiṫ ad simpli-
cem affirmationẽ, eius negatio sequi non possit, quũ sint
ei opposita, nec ẽt affirmatio infinita siue trãsposita, qm̃
oppositum ꝑdicatũ de eodem subiecto affirmãt, vt patet
dicẽdo, est hõ iustus, est hõ non iustus. Relinquitur q ve-
rificeṫ negatio infinita seu trãsposita, hec enim reliq̃ est
de quatuor. Ad hanc igiṫ, est hõ iustus, sequitur ista, nõ est
homo nõ iustus. Si igiṫ de Socra. ṽificaṫ q sit iustus,

verificabitur quoq3 q nõ sit non iustus, quũ non iustum
ab eo remoueatur, ob id q iustum affirmaṫ. Eodẽ quoq3
modo est questio ad affirmatiuã infinitam siue trãsposi
tam, quenam aliarũ sequatur, ⁊ inueniṫ eadem rõne ex
ipsa sequi negatiua simplex. Merito ĝ he trãsposite ap-
pellantur, quum opposito modo se cũ simplicibus conse-
quãtur, vt patuit. Si ĝ ita eas in figura disponamus, vt
affirmatiue simplici suã simplicem negatiuã ex opposito
directe opponamus, nõ autẽ diametraliter, tũc sub affir
matiua simplici eius cõsequẽtem negatiuam transpositam,
siue infinitam ponemus, ⁊ sub simplici negatiua affirma
tiuã trãspositã, vt opposito modo descẽdẽdo ex affirma
tiua simplici, sequaṫ negatiua trãsposita, ⁊ ascẽdendo ex
affirmatiua transposita negatiua simplex. ¶ Sꝫ est du-
bium, an sicut de q̃bus est vera affirmatiua simplex, vera
etiã est negatiua transposita, ita ecõtra. Rñdetur q nõ,
prenotando hoc q de oĩbus his ꝓpositio vera est, de q̃
bus totum id qđ in ꝓpositione poniṫ verificaṫ, est igitur
verũ de cane nõ esse hoĩem, nõ esse iustũ. erit ergo ⁊ hoc
totũ verũ, non eẽ hoĩem non iustum, nam si homo nõ est,
verũ quoq3 erit nõ esse hoĩem nõ iustum, ex quo pꝫ q de
cane nõ potest eẽ affirmatio simplex vera. De pluribus ĝ
verificaṫ negatiua transposita, q̃3 affirmatiua simplex, ⁊
quum de oĩbus sit, vel affirmatio, vel negatio vera, tam
simplex q̃3 trãsposita, si de pluribus verificaṫ negatiua
trãsposita, q̃3 affirmatiua simplex, sequiṫ q eius affirma
tiua de paucioribus verificeṫ, ⁊ per oppositũ etiam nega-
tiua simplex de pluribus. i. de oĩbus illis de q̃bus nõ ve-
rificaṫ affirmatiua simplex, negatiua itaq3 transposita in
plus est affirmatiua simplici, ⁊ negatiua simplex in plus
affirmatiua trãsposita. Et quum id qđ in plus est, sequaṫ
ad id qđ est in minus, ob id ex affirmatiua simplici, seq̃-
tur negatiua trãsposita, ⁊ ecõtra ex affirmatiua trãsposi-
ta que in minus est, negatiua simplex que in plus est. Qꝫ
autem ⁊ negatiua simplex sit in plus affirmatiua transpo
sita ex dictis ⁊ ex dicto exẽplo, satis patet. nã de cane di-
citur q nõ sit hõ iustus, nõ tamẽ diciṫ q sit hõ nõ iustus.
¶ Sciendũ est aũt q hic indefinitas vt oppositas sumi-
mus, vt. s. ꝑdicatũ de subto affirmaṫ vt est, ⁊ negatur, vel
ſm intellectum sumiṫ. Quum enĩ eas rõne aliquarũ subie
cti partiũ verificabiles sumimus, tũc eas vt particulares
capimus, ⁊ que simul vere esse possint. Sed qm̃ ⁊ alias
duas in diagrãmate, hoc est figura, ꝓpõnes Aristo. ordi
nat, medias inter simplices ⁊ trãspositas, quas appellat
priuatorias, eo q priuationẽ aliquã forme alicuius signifi
cẽt, que ab ĩfinitis siue trãspositis differũt, q2 in illis ab-
sentia forme, ꝑ particulã, nõ appositã nomini, vt non iu-
stum, ⁊ significat negationẽ forme tm̃, que de pluribus ve-
rificatur q̃3 priuatio, significaṫ autem priuatio ꝑ particu-
lam, in, appositam nomini forme, que priuatio nõ põt cõ
petere nisi subto, cui ⁊ forma competit, quũ priuatiue op
posita circa idẽ subiectũ habeãt fieri. Intelligimus autẽ
per priuationẽ nõ solum absentiam forme, sed etiã formã
oppositã. hoc est cõtrariũ imꝑfectiue, qđ nomine priua-
tiuo intelligiṫ. Iniustitia itaq3 nõ potest nisi de hoĩe cru
deli dici, de quo ⁊ non iustũ, non iustum aũt etiã de his q̃
oĩno homines nõ sunt, quãtum ad negatiuã, quãtũ aũt ad
affirmatiuam, ⁊ de his qui iniusti sunt, ⁊ de his qui medio
modo se habẽt, de q̃bus tamẽ affirmatiua priuatiua dici
non põt. Ex his oportet videre, quõ ⁊ iste se habeãt cum
simplicibus ⁊ trãspositis, quo ad ordinẽ ⁊ cõsequẽtiam,
⁊ significationẽ. Manifestũ quippe est q harũ affirma
tio nõ sequitur ad affirmationẽ simplicem, quũ ꝑdicata
opposita de eodẽ subiecto affirmentur, vt est hõ iustus,
est hõ iniustus, sed negatio que dicit ipm nõ eẽ iniustum,

sub affirmatiua ergo simplici, hec negatiua priuatiua i/mediate collocabit, et opposito modo sub negatiua sim/plici affirmatiua priuatiua. Et eodē mō dicēdum est, ne/gatiuā priuatiuā in plus esse affirmatiua simplici, nā nō esse hoīem iniustum verificatur de puero, et de habētibus ha/bitum mediū, de qbus non verificat̄ esse hoīem iustum. Similiter negatiua simplex in plus est affirmatiua priua/tiua, hec enim de solis crudelibus verificat̄. Illa vero et de his et de pueris et habētibus habitum medium, et de aliis etiam ab homine. Ad affirmatiuā ergo simplicem seque/tur negatiua ꝑuatiua, et ad affirmatiuā priuatiuā sequit̄ negatiua simplex, semper enim ad id qd̄ in minus est, se/quit̄ id qd̄ in plus est, vt ad hoīem animal, ex quo pꝫ ꝙ eodē ꝑcise modo, se habēt hę ad simplices quo et trāspo/sitę. Patet etiā vnum aliud, de quo infra, contra multos recentiorum, qui ad grecorum et Boetij, et beati Thome ex/positionē nō aīaduertētes, dicūt ideo ex negatiua trāspo/sita aut priuatiua nō sequi simplicem affirmatiuā, qa ne/gatiua verificat̄ de non entibus, de qb' affirmatiua sim/plex verificari nō potest, nō est enim illa causa, sed qa in plus, nam eodē modo ex negatiua simplici nō sequeret̄ affirmatiua trāsposita, qd̄ etiam ipsi asserūt esse de men/te Aristotelis. Cuius tamē oppositū nos luce clarius de/clarabimus, quū teneamus nomē infinitum posse de nō ente ꝑdicari, sed causa est equalis in oībus, quā diximus. Superest mō vt videamus, quō hę oēs eodē mō se ha/beant ad simplices, an etiā priuatiuę eodē modo se ha/beāt ad trāspositas, vt simplices ad illas se habēt, qđ est verū sicut affirmatiua simplex in min' est negatiua trāsposita, ita et negatiua ꝑuatiua in minus sit negatiua trāsposita, quā imediate sub simplici sit collocata, et eodem modo, verum quā negatiua simplex in plus sit affirma/tiua trāsposita, ita etiam affirmatiua priuatiua, quę ime/diate sub illa est collocata, in plus sit eadē trāsposita, ita enim quasi videret̄ cōueniens, vt fieret gradualiter ascē/sus vel descensus, et dicitur eas non ita se habere, sꝫ oppo/sito modo, nam negatiua priuatiua in plus est negatiua transposita, et affirmatiua priuatiua in minus affirmati/ua transposita. Nam de pluribus verificatur hęc, nō est homo iniustus, q̄ʒ illa, nō est homo non iustus, nā de pue/ro illa verificatur, de quo nō verificatur trāsposita, lꝫ vi/deatur Auer. oppositum dicere. Ipse enim strictius acci/pit transpositas q̄ʒ nos accipiamus, vt equales ꝑuatiuis, vt pꝫ quum exponit quid significet affirmatiua transpo/sita, vult enim ipsam significare priuationē iustitię cū op/posito, ita vt verificetur solum de crudeli. Nos aūt ipsas etiam de puero veram esse dicimus, ex quo etiā pꝫ 2m, scilicet ꝙ affirmatiua ꝑuatiua, in minus est affirmatiua trāsposita, quum hęc de puero verificetur, de quo priua/tiua non pōt verificari. Patet igitur ipsas priuatiuas op/posito mō se habere ad transpositas, ab eo ꝙ simplices se habent ad illas. Disponetur ergo hoc modo figura ad clariorem intelligentiam eorum quę dicta sunt, et eorū quę ab Aristotele dicuntur.

His hunc in modum declaratis reliquum est vt literā Aristotelis aggrediamur, et oīa quę dicta sūt ad ꝓpositum deducamus, nihil a nobis frustra fuisse cōtextū declarā/tes. Quādo autem est tertiū adiacens pędicat̄, dupliciter dicūtur oppōnes, diximus quō est tertium adiacens prędicatur, diximus etiā duas oppōnes, non cōnumera/tis priuatiuis, vt ex figura patet. Postea exponit quō est tertium adpędicat̄, qd̄ appellat nomē vel verbū, verbum quidē vt tēpus cōsignificans, nomē autē intelligēdo vo/ces omnes significatiuas ad placitum. Quum autem duę essent oppōnes hoc nō probauit tāq̄ʒ existēs manifestū, sed intulit qdām cōsequens, ex quo duę sunt oppōnes, quatuor erūt ꝓpositiones oppositę, et exponit illas, dum inquit. Dico aūt quoniā est iusto adiacebit aut nō iusto, et erunt duę affirmationes, qa et negationes his oppositę duę erūt, nā cuilibet affirmatiōi est assignare oppositam negationem, erūt ḡ q̄tuor. Hęc aūt oīa ex supiorib' clara sunt, sed interponit hęc verba, quęrū duę ad affirmationē et negationē se habēt, ſm cōsequētiā vt priuationes, duę vero minime, quę tanta breuitate et obscuritate dicta sunt, vt in varias exponēdi sentētias expositores extorserint, et qa aliorū expōnes a Boetio videri possunt, nos ex ver/bis Ammonij his quę dicta sunt cōsentaneam expōnem adducam, quę etiā ex eisdē satis est manifesta. Dico ꝙ Phs per hęc verba inuit ꝯsequētiam ꝓpōnum quā supe/rius declarauimus, intelligens per affirmationē et nega/tionem, simplices duas, quę veluti radices sunt et exem/plaria oīum affirmatiuarū et negatiuarū, sunt eni simpli/citer tales, alię vero cū additione, vt priuatiue vel trāspo/sitę, per duas autē ꝑmo loco dictas intelligit trāspositas, scꝫ affirmatiuā et negatiuā, duę igit̄ hę transpositę, ad af/firmatiuā et negatiuā simplicē, ita se habēt vt priuatiuę. Idest quēadmodum ex affirmatiua simplici seqtur nega/tiua ꝑuatiua, ita et negatiua trāsposita, et sicut ex affirma/tiua ꝑuatiua seqtur negatiua simplex, ita ēt ex affirmati/ua trāsposita, seqtur eadē negatiua simplex, duę vero mi/nime, qđ est, duę vero simplices nō ita se habēt ad trāsposi/tas vt priuatiuę se habēt ad easdē trāspositas. Ostēsum est eni ꝙ opposito mō se hnt simplices ad transpositas, ab eo ꝙ se habēt priuatiue ad easdē, nā affirmatiua sim/plex est in minus trāsposita negatiua, et priuatiua negati/ua in plus, et simplx negatiua in plus affirmatiua trāspo/sita, et affirmatiua ꝑuatiua in minus. Vult ergo ꝑ hęc no/bis assignare ordinē ſm ꝯñiā Phs inter oēs has ꝓpo/sitiones quas supra declarauimus, et subdit has easdē ꝓpo/sitiōes eodē ordine in resolutorijs fuisse dispositas, hoc est in vltimo capite ꝑmi priorū, quo et hic illas disposuit, ꝓpter qd̄ nos in eorū expōnē digressi sumus. Reliq̄ ḡ dicunt̄ in textu clara sunt vsq; ad illam ptē. Similiter aūt. In qua Phs vult eūdem nos ordinē ſm ꝯñiam cōside/rare, in vlibus et particularibus eis oppositis ſm oppo/sitiones ꝑus dictas, quē in idefinitis cōsiderauimus, nā ex illa, oīs hō est iustus, seqtur illa, non oīs hō est non iu/stus, sicut et illa, nō oīs hō est iniustus, et ex illa, oīs homo est non iustus, seqtur negatiua simplex, nullus hō est iu/stus, vt ex affirmatiua priuatiua vli, quę est, oīs hō est in/iustus, et ꝙ hoc verū sit, pꝫ ex his quę subdit, declarādo diūiam postq̄ʒ ostēdit similitudinem, dicit ḡ ꝙ etsi cōueniāt

cũ idefinitis in ordine ⁊ ɔñria, nihil min⁹ nõ ɔtigit angulares eodẽ mõ veras eẽ, sed ɔtigit aliq̃n̄ tñ. ¶ Nolo hic expõnẽ modernoꝝ adducere, quã nec ꝑpõnes itelligãt, quarũ ɔñriã ⁊ ordinẽ itelligit ꝓhs. Nec eas debito ordine disponãt, nec qd sint angulares oino cognoscant, non eni ꝑ angulares itelligere debem⁹ quę in angulis sũt cõstitutę, sꝫ quę diametralr opponunt̃, vt apertissime Arist. dicit in codice grȩco. Opponant̃ aũt ſm diametrũ, affirmatiuę affirmatiuis, ⁊ negatiuę negatiuis, q̃ sunt de ꝑtis oppositis, vt appet ex figura, in qua ꝑ lineas transuersas ⁊ diametrales sũt obsignatę. Dicit g̃ nõ eodeꝫ mõ in vlibus posse eẽ veras oẽs angulares, quẽadmodũ in idefinitis, nã in his oẽs diametrales ɔtingit simul eẽ veras in mã ɔtingẽti, vt hõ iustus est, hõ iniustus est, hõ nõ iustus est, ⁊ silr oẽs negatiuę, hõ iustus nõ est, hõ nõ iustus non est, hõ iniustus nõ est. In vlib⁹ autẽ pꝫ affirmatiuas nullo pacto posse eẽ simul veras. vt ois hõ iustus est, ois homo iniustus est, ois hõ nõ iustus est, sũt eni de ꝑtis oppositis vlr sumptis, negatiuas tñ cõtingit sil eẽ veras qñqꝫ in materia ɔtingẽti, quaꝫ sint particulares, vt nõ omnis homo iustus est, nõ omnis homo iniustus est, nõ omnis homo non iustus est. Poterunt ergo eodem ꝑsse modo disponi in figura ipsę vniuersales cum particularibus quo ⁊ indefinitę.

Simplex affir^tio.
In min⁹ duab⁹. Ois hõ iustus est.
Priuato⁹ nega⁹.
In plus duab⁹. Nõ ois hõ iiust⁹ ẽ.
Trãspo^ta nega⁹
In pl⁹ sola sim^{el} Nõ ois hõ ñ iust⁹ ẽ

Simplex nega⁹.
Nõ ois hõ iust⁹ ẽ. In plus duab⁹.
Priuato⁹ affir⁹.
Ois hõ iniust⁹ ẽ. In min⁹ duabus.
Trãspo^ta affir⁹.
Ois hõ ñ iust⁹ ẽ. In min⁹ sola sim^{el}.

¶ Quę sequũtur in lrã satis manifesta sunt, vsqꝫ ad illam partẽ. [Cũ vͦo ɔ̃ria est negatio.] In qua postq̃ꝫ Aristo. supra demõ̃strauit quõ se ɔ̃sequãt̃ vles cũ ꝑticularib⁹, simplices cũ trãspositis, ⁊ ecõtra, vult ostẽdere quõ se consequant̃ quę sunt eiusdẽ quãtitatis, vles cũ vlibus, ⁊ ꝑticulares cũ particularib⁹, ex quo pꝫ falsaꝫ fuisse expõnẽ recẽtioꝝ supius quã dixi, silr se hẽ vles, qm̃ exposuerunt de vlib⁹ tñ, cuius opp^m iã declarauimus, vt autẽ cõmodius has ɔ̃rias quas ęqpollẽtias Sorticolę vocãt, ȯclaret Arist. resũmit q̃dã supra declarata, de veritate ⁊ falsitate ꝑpõnũ, quę in figura q̃drãgulari ɔstituunt̃. Quarũ duę ɔ̃rię sunt, duę vͦo sub illis subcõtrarię dicens eẽ manifestum ꝙ hę duę ꝑpõnes ɔ̃rię, oẽ aial est iustũ, nullũ aial est iustũ, nũq̃ꝫ possunt eẽ simul verę, nec in eodẽ, q̃ã ex h̃ inuẽs ipsas posse eẽ simul falsas in mã ɔtingẽti, ꝑꝑ qð non imerito addidit qñqꝫ, ex quo ẽt sequi^r scdm, subcõtrarias quã illarũ sint ɔ̃dictorię posse eẽ simul veras. ¶ Est aũt aduertẽdũ Arist. nõ abre dixisse, neqꝫ simul, neqꝫ in eodeꝫ ipso, hęc eni sunt ad diuersa referẽda, vt inquit Ammoni⁹. Primũ ꝗdem ad oñones ipsas. 2^m ad significataꝫ ab ipsis reb⁹, ⁊ hęc adinuicẽ ɔcurrũt. Si eniꝫ orationes simul verę sunt, ⁊ ꝑdicata in eis eidez simul isũt, ⁊ eɔ̃. Alij vͦo ad idez simul referri hęc voluẽ, quũ possint nõ de eodẽ simul eẽ verę, vt omnis homo bipes, nullus equus bipes, aut de eodeꝫ non in eodeꝫ tẽpore, vt ois hõ in sęculo aureo fuit iustus, nullus autem hõ in sęculo ferreo fuit iustus. Ideo addidit, nec simul nec i eodeꝫ. [Sequunt̃ vͦo hę.] Hic textus etiã in codicibus grȩcis diuersis modis scribitur. Uno mõ vt habetur in translatione Boetij, sequũtur vͦo hę, hãc ꝗdem quę est, nullus hõ est iustus, illa quę est, omnis homo est non iustus, illã vͦo q̃ est, aliquis hõ est iustus, opposita, nõ ois hõ est nõ iust⁹, necesse est eni aliquẽ esse, ⁊ lꝫ hic textus sonet ꝙ ex negatiua sequat̃ affirmatiua, ⁊ ꝑ loco ponat̃ negatiua. Boeti⁹ ⁊ ordinando figuram ⁊ exponẽdo ꝑponit affirmatiuã negatiuę, qð certe mirũ est. Nã vͦba Aristo. si ita legant̃, id non asserunt. Alia lrã quę legitur in codicibus grȩcis manu scriptis, quos ego habeo antiquissimos, ⁊ quã habꝫ ⁊ exponit Ammonius, ⁊ q cũ sequũtur expositores, hꝫ hoc mõ, vt legendo castigauimus. Sequunt̃ vͦo hę, eã ꝗdeꝫ quę est, ois hõ est non iustus, illa q̃ est, nullus homo ẽ iustus, illaꝫ vͦo quę est, aliqs hõ est iustus, illa quę est, non ois homo est nõ iustus. Hãc ergo exponemus, eo ꝙ aliarum nullus ex antiqssimis grȩcis expositorib⁹ meminerit, nec aliqs ex recẽtiorib⁹, nec Boetius, ⁊ breuiter intẽdit ꝓhs qð prius dixi in initio huius ꝑtis, quõ se hñt ad ɔ̃riã ⁊ ęqualẽtiã vles inter se variatę ex parte ꝑdicatoꝝ, ⁊ particulares idẽtidẽ. Et inqt, ad vlem affirmatiuã de ꝑdicato ifinito siue trãspositã sequi vleꝫ negatiuã de ꝑdicato finito, vt ad hãc, ois hõ est nõ iustus, seqtur illa, nullus hõ est iustus, ⁊ ad illã, aliqs hõ est iustus, sequit̃ illa, nõ ois hõ est nõ iustus, ⁊ appellat hãc Arist. oppositam, nõ qa ꝑticulari affirmatiuę opponat̃, sꝫ illi vli affirmatiuę de ꝑdicato ifinito quã ꝑus dixerat. Et ad hãc ꝑticularẽ negatiuã de ꝑdicato ifinito, seqtur ẽt ꝑticularis affir^{ua} de ꝑdicato finito. Et h̃ inqt Ammoni⁹, ȯdit itelligẽ ꝓhs per vͦba illa, necesse est eni aliquẽ esse, h̃ est si vera est h̃, non ois hõ est nõ iustus, necesse est ⁊ illã eẽ verã, aliquis hõ est iustus. Cui⁹ ꝓbatio breuissima ⁊ pulcherrima hęc est, quã sumpsit Boetius ab Ammonio, si eni non est vera, vera erit ei⁹ ɔ̃dictoria, quę est, nullus hõ est iustus, sed hęc ęqualet illi, ois hõ est non iustus, erit g̃ ⁊ ista vera, q̃ existe vera, ei⁹ ɔ̃dictoria erit falsa. s. non ois hõ est nõ iustus, cui⁹ opp^m iã sumptũ est. s. illaꝫ eẽ verã, pꝫ igit̃ ꝙ vera existe particulari negatiua, vera est ⁊ ꝑticularis affirmatiua, ⁊ ad illã seqtur ñctio, qð erat ducẽduꝫ. Pꝫ' ẽt ex alio, nã ex h̃ ꝙ dicimus, nõ oẽm hoieꝫ eẽ nõ iustũ, asserimus ⁊ aliquẽ eẽ iustũ, nõ oib⁹ eni existẽtib⁹ nõ iustis, neccẽ est aliquẽ eẽ iustũ, ⁊ ita hęc vͦba ꝓhi intelligant̃ de 3⁹, nõ de 2⁹ adiacẽte, vt aliq ex recentiorib⁹ senserũt, ꝙ si aliqs diceret posset istaꝫ eẽ verã, nõ existe vera ꝑticulari affirmatiua ꝺ ꝑdicato finito, vt ꝑus ꝙ tũc eẽt vera vlis negatiua, ⁊ ita nõ eẽt veꝫ ꝙ nõ ois, sꝫ ꝙ nullus qð i mã cõtingẽti absurdissimũ est, in qua ꝑticulares sunt verę ex ꝑpria nã, vt ex ꝑ prioꝝ declarauim⁹. ¶ Ex recẽtiorib⁹ vͦͦ nõnulli aliã ⁊ tertiã lrãꝫ huius loci addiderũt, quã ⁊ nos oĩs vidimus in codice grȩco antiquo, q̃ sic hꝫ in 2⁹ parte. [Eam vͦo quę est, nõ ois hõ est nõ iustus, illa q̃ est, aliqs hõ est iustus, neccẽ est eni aliquẽ eẽ.] Et dixerũt hãc eẽ rectiorẽ. Propter vͦba illa, neccẽ est enim ꝛc. ⁊ exposuerũt vͦbũ illud de 2⁹ adiacẽte, qð ideo dicũt Aristo. addidisse vt denotaret ex negatiua affirmatiuã sequi nõ posse, nisi cũ ɔ̃stantia subei. Alr frustra adderet̃ vͦbũ illð, nã si nullus hõ sit, hęc est vera, nõ ois hõ est non iustus, ⁊ tñ falsa hęc est, aliqs hõ est iustus. Sꝫ tũc opꝫ eos respondere ꝓbationi supius factę. ¶ Prꝫterea si idẽ est dic hoc loco, ꝑpõnes se ɔ̃sequi ⁊ ęqualere, similesqꝫ eẽ, pꝫ ꝙ seinuiceꝫ inferũt, nõ eni plus vna sigt̃ q̃ altera. Uñ inqt Ammonius nõ solũ ꝑticulares, sed ẽt vles se mutuo consequi dicta rõne. Seqtur eni illã, ois hõ est nõ iustus, illa, nullus

Correc⁹ text⁹

bō est iustus, ⁊ c̄. ¶ Ad argᵐ in oppᵐ infra respōdebimus. Sȝ quereret aliqs cāȝ diuersitatis, quū supra phs dixerit ad affirmatiuas negatiuas seq, nō tñ c̄, cur hic asseramᵘ de mēte eiᵘ oppᵐ. Rñdet aliō eē dōm in idefinitis, aliō in determinatis a signo vlī vel pticulari, nā in illis rōne indeterminationis subti poterat de alio ab ipso subto cōta negatiua verificari, vt supra declauimᵘ, de q̄ affirmatiua verificari nō poterat. In his v̄o, quīȝ nō possit pdicatū nisi de ptēto sub subto verificari sȝ oȝ remanere determiata ppō vlis vel pticularis. Iccirco de his alr q̄ ꝺ illis est dōm. Et q̄a supra diximᵘ negatiuas eē in plus affirmatiuis, hic v̄o eq̄les dicimus negatiuas cūȝ affirmatiuis, ⁊ c̄. Hoc ēt ex mō loquēdi phi arguit, quīȝ enim ibi dixerit duas se hēe sȝ pñtiā, duas v̄o minime, hic v̄o id nō addiderit, credendū est voluisse has se mutuo consequi. Hec asserit Arist. de pñtia harū ppōnum, que a signo sunt determiate. ¶ Ammoniᵘ v̄o aucte pceptoris sui quosdā adducit canones seu regulas inueniēdi ppositiões eq̄ualētes. Dicit itaq̄, ppōnes ꝯsiderari vl quo ad totū vel quo ad ptes, si quo ad ptes, duo ꝯsiderant in eis subtū ⁊ pdicatū, si quo ad totū, ēt duo, h̄ est q̄ntitas ⁊ q̄litas, si igr duobᵘ manētibᵘ. s. subto ⁊ q̄titate, duo alia mutent. s. q̄litas ⁊ pdicatū, vt si vna est affirmatiua, sit altera negatiua, ⁊ si pdicatū vniᵘ sit determiatū, alteriᵘ ideterminatū sit, fiet ppōnes eq̄ualētes, vt ois hō est nō iustᵘ, ⁊ nullus hō est iustᵘ, ⁊ nullus hō est nō iustus, ⁊ ois hō ē iniustus, hēt eni hȝ ꝯditiões prius dictas. Silr, ois hō est iustus, ois hō nō est nō iustus, ⁊ alia hō. Ex quo seq̄t male sorticolas regulas suas eq̄pollētiarū assignare. Ille eniȝ docēt modū iueniēdi ppōnes oppositas potiᵘ q̄ȝ eq̄ualētes. Fatuū eni est dicere q̄ negatio pposita facit vl̄eȝ affirmatiuā eq̄pollere ꝯdictorio suo, quam non remaneat vlis affirmatiua, fit eni pticularis negatiua q̄ duobᵘ modis dī, vt Arist. p̄ pñte ꝓ, ⁊ hūc moduȝ iueniēdi hō ppositiones eq̄ualentes, quē Ammoniᵘ tradit ex dictis pceptoris sui, seq̄tur ēt Cōmētator in expōne sua. ¶ Sȝ hic est locus ardue q̄ōnis quū non videat hic canon oibᵘ accōmodari in iueniēda pñtia ⁊ eq̄pollentia ppōnū, si enim de nō entibᵘ eiusmodi ppōnes formētur, nō videbuntur eq̄ualere, vna eni pōt vera eē, ⁊ altera falsa, sic dīdo. Nullus tragelaphus est iustus, ois tragelaphus est nō iustᵘ, pma eni est vera ⁊ 2ᵃ falsa, quū asserat tragelaphū eē, de eo eni nihil affirmari pōt, naȝ tragelaphus nec est iustus nec nō iustus, quū nō sit. Qd quū aliqui ex sorticolis sine hesitatiōe ꝯcessissent, ex h̄ etiā in maius incōueniēs inciderūt dicētes q̄ de quoīȝ nō absolute tā ente q̄ȝ nō ente, sȝ ente tñ, ⁊ ꝓ aliquo supponēte verificat alteꝝ ꝯdictoriōꝝ icōpleroꝝ, ex quo cogunt ꝯcedere nomē ifiᵐ qd est alterū ꝯdictoriū incōplexū de nō ente verificari nō posse. ¶ Aliq q̄ȝ ad h̄ idē astruēdū qd isti asserūt, arguūt dicētes ex dicto phi infra, vbi nō est oppō in adiecto, nec terminus distractiuus cogēs, verbū est p accñs de subto ppōnis verificari, tunc ex pdicatis coniunctis, lȝ inferre pdicata diuisa. Seq̄tur ḡ, tragelaphus est nō hō, ḡ tragelaphus est. Cōfirmāt hoc idem ex ratione gñali ppōnis affirmatiue, q̄ p sui v̄itate reqrit actualē existiā subti fm multos, vel talē potētialē fm oēs, ⁊ in pdis accñtalibᵘ h̄ absq̄ aliq̄ dubitatiōe verū est, quū accñtia nō possint eē nisi in subto actu existe. De pdicatis aūt substalibᵘ ēt videt necēiȝ, qm etsi in eis subtū ꝯtinet pdicatū ex rōne signi ⁊ itelligēdi, tñ quo ad realē veritatē hō nō pōt eē aial nisi sit substa aiata sensitiua, ⁊ ita actu hñs aiam quū sit vi oēs. Est aūt manifestū q̄ nō ens nō hȝ existiā, nec actualē, nec potētialē. ¶ Cōfirmāt 3ᵒ aucte Arist. q̄ in h̄ capite nō vi ob aliō dicere ex negatiua simplici seq nō posse affirmatiuā trāspositā, nisi q̄a negatiua de nō ente verificari pōt, de quo affirmatiua nō verificat, ⁊ fuit rō supiᵘ adducta, ⁊ infra vī addere ꝯstantiā subti, quū dic̄, necē est eni aliquē eē. Addūt hi ⁊ locū satis difficilē ex p̄ poꝝ. ca. vltio. vbi Aristo. dic̄, nō enti eq̄li nihil supponit, enti nō eq̄li aliqd, ⁊ h̄ est ineq̄le, negāt igit hi nomē ifinitū dici de nō ente. ¶ His rōnibᵘ ⁊ auc̄tibᵘ adducti, ⁊ ad Arist. fortasse dicerēt q̄ pticula illa fuit supaddita, q̄ dic̄, sit ifinitū nomē, qm silr est ⁊ in eo qd est ⁊ in eo qd nō est, vt in multis codicibᵘ latinis nō repit, nec eā exponit Auer. quū asserat nomē infinitū sigre priuationē habiᵘ, priuatio nō dī nisi de eo de quo ⁊ habiᵘ dī. ¶ Sȝ magis mirādū est de q̄busdā recētioribᵘ, qui ⁊ Boetium ⁊ grecos expositores asserūt se vidisse, ⁊ pticulā illā addūt ⁊ exponūt, ⁊ dicūt hāc eē verā, tragelaphus est nō hō, vt ⁊ istā, equus est nō hō, ⁊ tñ in hac pte puenētes textū dicūt ex negatiua ifinita pticulari seq pticularē affirmatiuaȝ simplicē cuȝ ꝯstātia subti. Quibᵘ certe dicis q̄d pōt esse pugnātius: si eni ꝯcedūt de nō ente posse ifinitū nomē pdi, que necītas cogit vt addamᵘ ꝯstātiaȝ subti: Sȝ pfecto si verū eēt qd asserūt in tāȝ aptā imemores ꝯdictionē non icidērēt. Sȝ hi oēs meo iudicio nō recte se hñt in Arist. ¶ Dōm est eni de mēte eius, pculdubio nomē ifinitum pdicari de nō ente. Nā ideo ipȝ ifinitū dici eē Arist. q̄a eodē mō dī de ente ⁊ de nō ente. Cuiᵘ forte rō eē potuit vt ex Ammonio pōt colligi, quū nomē ifinitū nihil aliō significet q̄ȝ negationē illius nature cui pticula negatiua addit, ⁊ h̄ negatio ex sui rōne nihil positiuū iferat. Manifestū est ipsaȝ quoq̄ de nō ente posse affirmari, de ente quoq̄, quū sub tali negatiōe, oē aliud ab ipsa nā comphēdi possit. ¶ Preterea, quīȝ dicat Aristo. h̄ de v̄bo infinito, vt nō currit ⁊ nō laborat sine aliq̄ cōtrouersia, ⁊ verbū ifinitū in v̄bū, est, ⁊ pdicatū ifinitū resoluat ⁊ maxime ex orōnē, ex oiuȝ ꝯsensu, pȝ q̄ fuit necēiȝ illō idem dicere de noie ifinito. s. q̄ eq̄ualr diceret, ⁊ de eo qd est, ⁊ de eo qd nō est. ¶ Preterea, Arist. expsse in pte sequenti, dicit valere pñtiā hāc, in singularibᵘ sigs ita iterroget, est ne Socra. sapiēs: ⁊ rñdeat nō. Illa rñsio negatiua facit ppōnē negatiuā illā, nō ē Soc. sapiēs. Ex q̄ postea dicit phs lȝ iferre, igit Socra. est nō sapiēs, vbi maxie pȝ ex negatiua simplici iferri affirmatiuā de pdicato infinito, sine aliq̄ subti cōstātia. Et si q̄s, rudit tñ, vellet dicē illud nō referre i singularibᵘ, sȝ i vlibᵘ tñ, vt videt ifra phs dicere. Ista rñsio nō ōstruit ppoᵐ, q̄a sufficit q̄ habeamᵘ ex negatiua seq affirmatiuā, siue i singularibᵘ, siue vlibᵘ absq̄ ꝯstātia subti. ¶ Amplius, nōne aptissime Arist. ifra testat has ppōnes idē sigre, est ois nō hō non iustus, ⁊ illā, nullus non hō iustus est, q̄ si idē significāt, vna vera existe, alteram quoq̄ veraȝ esse necesse est, ⁊ se mutuo ꝯseq̄. Dñia eni subtoꝝ nihil facit in hoc, quū eadē dñia q̄ est ex pte pdicatoꝝ possit ēt in subtis finitis reperiri. ¶ Ad h̄, nōne ista est ꝯcedēda: tragelaphus ē nō ens. ḡ ⁊ ista, tragelaphus est nō hō, ⁊ pñtia est optima a supiori distributo negatiue ad suū iferius, vt dicūt Sorticole. Nā etsi ens non sit sup̄ius in linea pdicali, ē tñ cōiᵘ ⁊ essētiale, añs est verū, igit ⁊ ꝯñs. ḡ nomē ifinituȝ de nō ente pdicat. Insup ex rōne ꝯdictionis, fatuū eni est dicē ꝯdictionē cōplexā diuidere tā entia q̄ȝ nō entia, incōplexaȝ v̄o nō, sunt eni eq̄lis ambitus, ⁊ in h̄ differt oppō ꝯdictoris ab alqs. ¶ Adduci vltimo pōt tot grauissimoꝝ expositoꝝ, grecoꝝ pcipue, qui oēs eā partem exponētes etiā exponūt aliā pticulā. s. q̄ nomē infinitū eq̄ualr est, ⁊ in eo qd est, ⁊ i eo qd nō ē. Nec aliqs eoꝝ illā in dubᵐ reuocat, nec asserūt aliquē textū vidisse in quo illa pticula nō sit. Boetius quoq̄ iter latinos, ⁊ Diuus Thomas

maxime auctoritatis viri/ħ idē affirmāt ⁊ Albert⁹ cum eis,q̄re indubie tenēdū est nomē īfinitū de non ente p̄dicari. ℂ Est tñ aduertēdū ꝙ quū dicimus de non ente p̄dicari nomē īfinitū,p̄ nō ens itelligimus id quod nō est nec pōt eē in reꝝ nā,sed apud itellectū eē nihil ꝓhibet, nec est oīno nō ens,tale eniꝫ nec opinabile est nec nolabile,⁊ nullā penitus p̄dicationē recipe potest,quūꝫ nec ab itellectu imagiabile sit aut itelligibile.De p̄ autē hō negatiōes noluꝫ finitoꝝ p̄dicare affirmatiue possumus/ mediāte ꝟbo/est.vñ verissimū est nō posse ꝟbuꝫ/est/de aliquo p̄dicari affirmatiue nisi illud aliquo modo sit,eo igiᷓ mō quo ꝟbū/est/de aliquo affirmari pōt,eo inquaꝫ mō illud hꝫ eē.si simplr/simplr/si ſm qd/ſm qd,naꝫ oē id de quo aliqd p̄dicare aggredimur,p̄intelligi a nobis oīno necesse est,⁊ aut in pura intelligētia totū suū esse habere,aut ēt p̄esse per se ante intelligētiā nostram. ℂ Ex his facile pñt solui argumēta in opp^m.Ad p̄mū cui maxime aduersarij innituᷓ possem p̄mo sophistice rñdere ꝙ nullo hoīe existe/nulla ꝓpositio est,⁊ per ꝯñs/nec vera nec falsa.Realius tñ rñdendo posset dici,ꝙ si añs est verum ex suppōne,nō repugnat ⁊ ꝯñs esse verū ex suppositione,nā sicut ex supposito/ꝙ nullus hō sit,veꝝ est/ nullum hoīem eē iustū,ita verū est/oēm hoīem eē nō iustum. Nec ex hac seqtur/oēm hoīem eē,magisq̄ ex illa/ tragelaphus est nō iustus,seqtur/tragelaphū esse/vt primo diceᷓ,lꝫ videaᷓ ꝓpō illa de hoīe existe affirmare nō iustū,qḋ tñ falsum est,nā ex supposito/nullus hō est.Si enī illud p̄dicatum/nō iustuꝫ eēt p̄dicatū determinatuꝫ qḋ nō posset nisi de re existe p̄dicari.Illud vtiq̄ veꝝ esset,sed q̄a nō est p̄dicatū determinatū,non reqrit existētiā actualē subti.Sꝫ solū talē ad quā per p̄dicatū restringiᷓ,⁊ illa est exñtia ſm qd,nulla aūt facta suppōne in illa negatiua de hoīe existe negaᷓ hoc p̄dicatū iustū,nam in ꝓpōnibus negatiuis nō negaᷓ subtum,vt multi falso credūt,sed subto supposito negaᷓ p̄dicatū ab illo. ℂ Dici etiā posset ⁊ tertio ꝙ suppositio est ipossis.Et ideo greci simile argumētū nō formāt ꝓcedens ex suppōne iposibili,sed de nō ente vt tragelapho.Et erat argumētū 2° loco factū,ad qḋ rñdetur ꝯcedēdo ꝯñtiaꝫ,⁊ dicēdo ꝯñs esse verū sicut ⁊ añs,⁊ quū subiūgiᷓ.ergo tragelaphus ē, negaᷓ ꝯñtia,⁊ quū dī non eē ibi oppositū in adiecto,nec terminū distractiuū.ergo valere ꝯñtiā.Respōdeᷓ ibi eē terminū distractiuū,q̄a nomē īfinitū distrahit ꝓp negationem inclusaꝫ ob quā nō est magis natū de nō ente verificari q̄ͣ ente.Nō enī ꝯcedimr tragelaphū eē,sed totū hoc qḋ est nō hō,sicut ⁊ quū dicimus/Homerus poeta ē, nō enī dicimus/Homerū eē,sed eē poetam,qḋ est eē ſm qd.Ideo nō lꝫ inferre eē absolute planꝫ,q̄a illud sigñat rem simplr eē. ℂ Sed ꝯtra istā rñsioneꝫ arguiᷓ,q̄a exēplū non est ad ꝓpositū,nā tūc terminus potest facere diuersitatē in ꝯñtia quādo multiplr sumi pōt,vt in ꝓposito Homerus,quū eniꝫ dī/Homerus poeta est,hic sumiᷓ vt poeta est,quū aūt diciᷓ/Homerus est,tūc refertur ad Homerū qui fuit.Iccirco ꝯñtia non valet,sed de hircocerno ħ dici nō pōt,quū nō possit nisi vno mō sumi,diciᷓ ꝙ etsi hircoceruus p̄ se sumptus nō habeat nisi vnuꝫ sigñatū,tñ rōne diuersoꝝ p̄dicatorum pōt restringi ad duo significata,quū enī verbū/est/per se sumptū non sit natū p̄edicari nisi de re simplr existente,tunc restringit ipm ad simplr eē,ideo ꝯñtia nō valet. ℂ Sꝫ iteꝝ insurgit dubiū,q̄a quū esse ſm qd p̄supponat esse simplr,non videᷓ de tragelapho posse aliqd p̄dicari ſm qd affirmatiue,quū tragelaphus nō habeat eē simplr. ℂ Ad ħ pōt rñderi ex p̄misso notabili,naꝫ in ꝓpōnibus esse p̄dicati p̄esupponit eē subti,ita in ꝓposito dicimus,quū de tragelapho p̄dicamus/nō hō tragelaphus hꝫ esse intellīc,⁊ nō est oīno nō ens.De simplr enī non ente nihil p̄dicari pōt,ad id qḋ addiᷓ ex ratione ꝓpositiōis affirmatiue,diciᷓ ꝙ id habet veritatē in ꝓpōnibus affirmatiuis in quibus verbum/est/per se p̄dicatur,non autē in quibus per accidens,⁊ simul cum adiuncto ⁊ ratione adiuncti,⁊ pōt dici ꝙ eo modo quo verbum/est/de aliquo subiecto p̄edicatur in propositione affirmatiua etiā existētia subiecti supponitur,vt prius dictū est. ℂ Ad aliam cōfirmationem que ꝓcedit ex dicto P̄hi supra respōsuꝫ est līaꝫ exponēdo.Et vlterius diciᷓ vt Ammonius asserit,ꝙ ibi non affirmabamus negationē p̄dicati finiti per se sumptam in plus eē,affirmatione p̄dicati īfiniti,hoc eniꝫ est aperte falsuꝫ,sed totas ꝓpōnes vt p̄dicata sumētes totā negationem dictā affirmatione in plus eē dep̄hendim⁹, qm̄ tota negatio de his que oīno homines non sunt vera est,naꝫ de cane verum est dicere ipm non esse hoīem iustum,ipsa tñ affirmatio est falsa,nō q̄a p̄dicetur non iustum,sed q̄a que sunt alia ab hoīe asserit eē hoīes nō iustos,sumēdo autē p̄dicata per se/vt non esse iustum,⁊ eē non iustum absq̄ dubio idē sunt. ℂ Ad aliud/quum arguitur Aristoteleꝫ addidisse cōstātiam subiecti. Dico ꝙ seqūedo aliorum expōnes nō est illud verū. ℂ Ad vltimum ex p̄mo prioꝝ.diciᷓ ibi Aristotelem sumere illa ⁊ determinare de illis de q̄bus verbū/est/per se p̄edicaᷓ, non autē per accñs,⁊ tunc nō equale non sumiᷓ vt vere cōtradictoriū equalis,sed quasi oppositum priuatiue vt ipse in līa dicit.Et hec de hac q̄stione dicta sufficiāt disputatiue ⁊ probabiliter/exercitij intellectus grā, quum de ea parum ab alijs exquisitum inuenerim.

Venetijs apud Octauianum Scotum.

Registrum

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q/ Omnes quaterni / P/et Q/terniores / ✠ duernus.

Questo libro costo L. 2. s. 10.

Incipit index Alphabeticus admodum vtilis sup commentarijs diui Thome in libros posteriorum Aristotelis: oia que in eis notatu digna continent demonstrans.

Poste. ✠

Index

Finis

Index

¶ Finit repertorium perutile sup libro posteriorum.

A

Incipiunt preclarissima Cōmentaria diui Thome Aquinatis sacri ordinis Predicatorum in libros Posteriorum Aristotelis.

Lectio prima.

SIcut dicit Phs in primo metaphysice. Dominum genus arte et rationib⁹ viuit. in quo videtur Phs tangere quōdam hois proprium in quo a ceteris animalib⁹ differt. Alia enim aialia quodā nāli instinctu ad suos actus agunt. hō aūt rōnis iudicio in suis operib⁹ dirigitur. Et inde est q ad actus humanos facilr et

B

ordinate pficiendo diuerse artes deseruiūt. Nihil eni aliud ars esse videt q̄ certa ordinatio rōnis qua per determinata media ad debitū finē actus humani puenium. Rō autez nō solū dirigere pōt inferiorū partiū actus: sz ēt actus sui directiua est. hoc eniz est ppriū itellectiue ptis: vt in seipsa reflectatur: nā itellectus itelligit seipm: et silr rō de suo actu ratiocinari pōt. Sicut igit ex hoc q rō de actu manus rōcinatur, adinuenta est ars edificatoria vel fabrilis p quas hō faciliter et ordinate hui⁹ actus exercere pōt: eadē rōne ars q̄dā necia est que sit directiua ipsi⁹ actus rōnis p quā. s. hō in ipo actu rōnis ordinate et facilr et sine errore pcedat. Et hec est ars logica. i. rōnalis sciētia. que nō solū rōnalis est ex hoc q est sm rōnē: qō est oibus artib⁹ cōe: sed ēt ex hoc q est circa ipm actū rōnis sicut circa ppriā māni. Et ideo videt eē ars

C

artiū: qz in actū rōnis nos dirigit: a quo oēs artes pcedant. Opz igitur logice ptes accipere sm diuersitatē actuū rōnis. Sunt aūt rōnis tres actus: quorū pmi duo sunt rōnis sz q est itellectus gdaz. Una enim actio intells est itelligētia indiuisibiliū siue incōplexoꝝ sm quā cōcipit qd est res. Et hec opatio a qbusdā dr informatio intells siue imaginatio p itellectū. Et ad hāc opōnem rōnis ordinat doctrina quā tradit Aris. in lib. pdicamētorū. Scda vo opatio intells est cōpositio vel diuisio intells: in qua est iaz verū vel falsuz. Et huic rōnis actui deseruit doctrina quā tradit Aris. in lib. peri hermenias. Terti⁹ vo actus rōnis est sm id qō est ppriū rōnis. s. discurrere ab vno in aliud: vt p id qō est notū deueniat in cognitionē ignoti. Et huic actui deseruiūt reliq libri logice. Attendēdū est aūt q act⁹ rōnis sunt siles quātū ad aliquid actib⁹ nāe. Uñ et ars imitat nām iquātū pōt. In actib⁹ aūt nāe inuenit triplex diuersitas. In qbusdā eniz nā de necessitate agit: ita q nō pōt deficere. In qbusdā vo nā vt frequētius operat sz qñqz possit deficere a pprio actu. Uñ in his necesse est eē duplicē actū. Unū q sit vt in plurib⁹: sicut cū ex semine gñatur aial pfectū. Aliū qñ nā deficit ab eo qō est sibi cōueniēs: sicut cū ex semine gñatur aliqō monstrū pp corruptionē alicui⁹ pncipij. Et hec ēt tria inueniunt in actibus rōnis. Est eniz aliqs rōnis pcessus necessitatē idncēs: in quo nō est poe eē veritatis defectū: et p hui⁹ rōnis pcessum scie certitudo acqritur. Est aūt alius rōnis pcessus in quo: vt in plurib⁹ verū cōcludit: nec tñ necessitatē hñs. Tertius vo rōnis pcessus est in quo rō a vero deficit pp alicui⁹ pncipij defectū qō in rōcinando erat obseruandū. Pars aūt logice que pmo deseruit pcessui pars idicatiua dr: eo q iudiciū est cū certitudine scie. Et qz iudiciū certū de effectib⁹ haberi nō pōt: nisi resoluēdo in pma pncipia. ideo pars hec analetica vocat. i. resolutoria. Certitudo aūt iudicij que p resolutionē habet est vel ex ipsa forma syllī tñ: et ad hoc ordinat liber priorū analeticoꝝ qui est de syllo simplr. Uel ēt cuz hoc ex mā: qz sumunt ppositiones p se et necessarie: et ad hoc ordinatur liber posterioꝝ analeticoꝝ qui est de syllo demōstratiuo. Scdo autē rōnis pcessui deseruit alia ps logice que dr inuētiua. Naz inuētio nō semp est cū certitudine: vñ de his que inuēta sunt iudiciū reqritur ad hoc q certitudo habeat. Sicut aūt in reb⁹ nālibus in his que vt in plurib⁹ agūt: gradus qdā attendit: qz quāto virtus nature est fortior: tāto rarius deficit a suo effectu: ita et in pcessu rōnis qui nō est cuz oīmoda certitudine: gradus aliqs inuenit: sz q magis et minus ad perfectā certitudinē accedit. Per hūc enim pcessum qñqz qdez et si nō fiat scia: fit tñ fides vel opinio vel pbabilitas ppter pbabilitatē ppositionū ex qbus pcedit: qz rō totaliter declinat in vnā ptez ɔtradictionis: sz cū formidine alterius. Et ad hoc ordinat topica siue dialectica. Nam sylls dialecticus ex pbabilibus est. de quo agit ab Aris. in libro topicorū. Qñqz vo nō fit cōplete fides vel opinio: sed suspitio quedā: qz nō totalr declinat ad vnā ptem ɔtradictionis: sz magis declinet in hanc q̄ in aliā. Et ad hoc ordinat rhetorica. Qñqz vo sola existimatio declinat in aliquam ptem ɔtradictionis ppter aliquā representationē. ad moduz quo fit hoi abominatio alicuius cibi: si repñtetur ei sub similitudine alicuius abominabilis. Et ad hoc ordinat poetica. Nā poete est inducere ad aliqō virtuosuz per aliquā pcedentez representationē. Oia aūt hec ad rōnalem phiaz ptinent. Inducere eniz ex vno in aliud rōnis est. Tertio aūt pcessui rationis deseruit ps logice que dr sophystica de qua agit Aris. in libro elencorū. Aliis igit ptibus logice pmissis ad pñs attendendū est circa ptem indicatiuā put traditur in libro posteriorū analeticorū qui diuidit in duas partes. In pma ostēdit necessitatem demōstratiui sylli de qua est iste liber. In secūda parte de ipo syllo determinat. ibi. Si aūt opinamur. Necessitas aūt cuiuslibet rei ordinate ad finē: ex suo fine sumit. Finis aūt demōstratiui sylli est scientie acqsitio. Unde si scia nō posset acqri per syllm vel argumentū: nulla esset necessitas demonstratiui sylli. Posuit autem Plato q scientia non causat in nobis ex syllogismo: sed ex impssione formarū idealiū in animas nostras: ex qbus etiā effluere dicebat formas naturales in reb⁹ naturalib⁹: quas ponebat eē pticipatiōes quasdā formarū a materia separatarū. Ex quo sequebat q agentia nālia nō causabāt formas in reb⁹ inferioribus: sed solū mām pparabant ad participandū formas separatas. Et silr ponebat q per studiū et exercitiū nō causabatur in nobis sciētia: sed tñ remouebant ipedimēta: et reducitur homo quasi in memoriā eorum que naturalr scit ex impressione formarū separatarū. Sentētia aūt Aris. est contraria quātū ad vtrūqz. Ponit enim q forme nāles reducūtur in actuz a formis que sunt in materia. s. a formis nālium agentiū. Et silr ponit q scientia fit in nobis actu per aliquā sciam in nobis pexistentem. et hoc est fieri in nobis scientiā per syllogismuz: aut argumentū quodcūqz. Nam ex vno in aliud argumentando procedimus.

D

E

F

G

H

OMnis doctrina omnisqz disciplina intellectiua ex antecedēti cognitione fieri solet. Id si oēs quo fiūt pacto considerabimus manifestū profecto fiet.

OMnis doctrina et omnis disciplina intellectiua ex preexistēte fit cognitione. Manifestum est autem hoc speculantibus in omnes.

Co. i. Ul. de in mo. ne.

Ad ostendenduz igitur necessitatem demonstratiui syllo-

I gismi pmittit Aris. q cognitio in nobis acquirit ex aliq cognitiõe pexistẽti. Duo igit facit. Primo ondit ppositũ. Scdo docet modũ pcognitionis. ibi [Dupli aũt] Circa pm duo facit. Primo inducit vlem ppõnem ppositũ ptinentẽ. s. q acceptio cognitionis in nobis fit ex aliq pexistẽti cognitione. Et iõ dicit [Ois doctrina z ois disciplina] nõ aũt ois cognitio: q nõ ois cognitio ex priori cogne depẽdet. Eẽt.n. in infinitũ ire. Ois aũt discipline acceptio ex pexistẽte cognitiõe fit. Nomen aũt doctrine z discipline ad cognitionis acqsitionẽ ptinet. Nã doctrina est actio ei qui aliqd cognoscere facit. Disciplina aũt est receptio cognitionis ab alio. Nec accipit hic doctrina z disciplina sm q se hñt ad acqsitionẽ scie tm: sed ad acquisitionẽ cognitionis cuiuscũqz. Qd pz: q manifestat hanc ppositionem etiã in disputatiuis z rhetoricis disputationibus per quas nõ acqritur sciẽtia. Propter qd etiã nõ dicit ex pexistenti sciẽtia vel intellectu: sed vlr cognitiõe.

K Addit aũt itellectiua ad excludendũ acceptionẽ cognitiõis sensitiue vel imaginatiue. Nam procedere ex vno in aliud rationis est solum. Secundo cum dicit.

Mathematice nãqz sciẽtie illo comparantur modo: z queqz ceterarum artium.

Mathematice enim scientiarũ per hunc modum fiunt: z aliarum vnaqueqz artium.

Manifestat propositionẽ pmissam per iductionẽ. Et pmo in demõstratiuis in qbus acqrit scia. In his aũt pncipaliores sunt mathematice scie pp certissimũ modum demrationis. Cõsequẽter aũt sunt z alie artes: q in oibus est aliquis modus demrationis: alr nõ eẽnt scientie. 2o cum dicit.

L Sane circa quoqz rõnes cũ per rõcinationes aut iductionẽ pcedit idẽ seruari modus vi. In vtrisqz nãqz per antea nota doctrina nimirũ fit. Quippe cũ in altera tanq a cognoscẽtibus ppositiones accipiant: in altera per singularia iã notum ipsum ostendatur vniuersale.

Silr autẽ z circa oones que p syllogismos: z que p iductionẽ: vtreqz.n. p prius notã faciũt doctrinã: he qdẽ accipiẽtes tanq a notis: ille vo demrantes vle p id qd manifestũ est singulare.

Manifestat idez in oonibus disputatiuis siue dialecticis que vtunt syllo z iductione: in quorũ vtroqz pcedit ex aliq pcognito. Nã in syllo accipit cognitio alicuius vlis pclusi ab alijs vlibus notis. In iductione aũt pcludit vle ex singularibus que sunt manifesta. Tertio cum dicit.

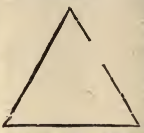
M Simili profecto modo z oratorie rõnes suadẽt. Aut eni exẽplis qd est inductio: aut enthimematibus quod qdem est rõcinatio: facultas ipsa solet oratoria suadere.

Silr aũt z rhetorice psuadẽt: aut.n. p exẽpla q est iductio: aut p enthimema qd vo est syllis.

Manifestat idẽ in rhetoricis in qbus psuasio fit p enthimema: aut p exẽplũ nõ per syllm aut iductionẽ cõpletã pp incertitudinẽ materie circa quã versatur. s. circa actus singulares hoium in qbus vles ppõnes nõ possunt vere assumi. Et ideo loco sylli in quo nece est eẽ aliquã vlez. vtit aliquo enthimemate in quo nõ nece est esse aliquã vlem. Et silr loco iductionis in qua pcludit vle: vtit aliquo exẽplo in quo pcedit a singulari: nõ ad vle: sed ad singulare. Vñ pz q sic enthimema est qdã syllis detruncatus. ita exẽplũ est qdã iductio iperfecta. Si ergo in syllo z inductione pcedit ex aliq pcognito: opz idẽ intelligi in enthimemate z exemplo.

Dupliciter aũt oportet precognoscere. Quedã eni esse: qdã qd dictu significẽt: qdã vtroqz modo antea percipiamus oportet. Veluti de quouis quidem affirmationez aut negationem dici verũ esse: triangulum autẽ hoc significare. Vnitatem vo vtroqz modo z quid significet z etiam esse. Non enim vnũqdqz istorũ simili modo nobis est manifestum. N

Triangulus

Duplici autẽ necessarium est precognoscẽ: alia nanqz quia sũt prius opinari necesse: alia vo qd est qd dr itelligere opz: qdã aũt vtraqz. Vt qm omne qdẽ aut affirmare aut negare verũ est: q est: triãgulũ aũt qm hoc qdem significat: sed vnitatẽ vtraqz z qd significat: z q est. Non eniz similr horũ vnũquodqz manifestum nobis est. O

Lectio. II.

Postq ostendit phs q ois disciplina ex pexistenti fit cognitione: nũc ondit qd sit modus pcognitionis. Et circa hoc duo facit. Primo determinat modũ pcognitionis qũtũ ad illa que opz cognoscere vt habeat pnis cognitio. cuius scia querit. Scdo determinat modũ pcognitionis ipsius pnis cuius sciẽtia p demõstrationẽ querit. ibi [Anteq sit iducere.] In pcognitione aũt duo icludunt. s. cognitio: z cognitionis ordo. Primo ergo determinat modum pcognitionis quãtũ ad ipam cognitionẽ. Scdo quãtũ ad cognitionis ordinẽ. ibi [Est aũt cognoscere.] Circa pm sciẽdũ est q id cuius scia p demõstrationẽ querit est pclo aliq in qua ppria passio de aliquo subto pdicatur. que qdez pclo infert ex aliqbus pncipijs. Et q cognitio simplicium pcedit cognitionẽ cõpositorũ: nece est q anteq habeatur cognitio pnis: cognoscat aliquo modo subm z passio. Et silr opz q cognoscat pnm ex quo pclusio infert: cũ ex cognitione pncipij pclusio inotescat. Horum aũt triũ. s. pncipij: subti. z passionis est duplex modus pcognitionis. s. q est: z quid est. Ostensũ autez est in 7o meta. q cõplexa nõ diffiniunt. Hois eniz albi non est aliqua diffinitio. z multominus enũtiationis alicui. Vñ cũ pncipiũ sit enũtiatio quedaz: nõ potest pcognosci de ipso quid est: sed solũ q verũ est. De passione aũt põt qdem sciri quid est: q vt in eodẽ libro ondit: accidẽtia quodã modo diffõnem habent. Passionis aũt esse z cuiuslibet accidẽtis. est inesse subto: qd qdem in demõstratione cõcluditur. Non ergo de passione pcognoscitur: q est: sed solum qd est. Subiectũ aũt diffinitionẽ hz: z eius esse a passione nõ depẽdet: sed suũ esse ppriũ pintelligitur ipsi esse passionis in eo. Et ideo de subto opz pcognoscere z quid est: z q est: presertim cũ ex diffinitionibus subti z passiõis sumat mediũ demõstrationis. Propter hoc ergo dicit phs: q duplr necessariũ est pcognoscere: q duo sunt que pcognoscunt de his quorũ precognitionẽ habemus. s. quia est. z quid est. Et alia sunt de quibus necesse est pmo cognoscere: q sunt: sicut pncipia de

Vide in anno. Cõ. 2. P

Q T. c. 41.

T. c. 17.

quibus

A qbus postes exemplificat ponens in exemplo primum omnium principiorum .s. quod de vnoquoque est affirmatio vel negatio vera. Alia vero sunt de quibus oportet preintelligere quid est quod dicitur .i. quid significatur per nomen .s. de passionibus: et non dicit quid est simpliciter sed quid est quod dicitur: quia antequam sciatur de aliquo an sit non potest sciri proprie de eo quid est. Non enim entium eius non sunt diffinitiones. Unde questio an est precedit questionem quid est. Sed non potest ostendi de aliquo an sit nisi prius intelligatur quid significatur per nomen. propter quod et Philosophus in 4° metaphysice in disputatione contra negantes principia docet incipere a significatione nominum. Exemplificat autem de triangulo de quo oportet prescire quid nomen eius hoc significat quod .s. in sua diffinitione continetur. Cum autem accidentia quodam ordine ad substantias referantur: non est inconueniens id quod est accidens in re ad aliquid esse etiam subiectum respectu alterius. Sicut superficies est accidens respectu substantie corporalis: et tamen superficies est primum subiectum coloris. Id autem quod est subiectum ita quod nullius est accidens substantia est. Unde in illis scientiis quorum subiectum est aliqua substantia quod est subiectum nullo modo potest esse passio: sicut est in philosophia prima: et in scientia naturali que est de subiecto mobili. In his autem scientiis que sunt de aliquibus accidentibus nihil prohibet id quod accipitur ut subiectum respectu alicuius passionis: accipi et ut passio respectu anterioris subiecti. Hoc tamen non in infinitum procedit. Est enim deuenire ad aliquod primum in scientia illa: quod ita accipitur ut subiectum quod nullo modo ut passio. Sicut patet in mathematicis scientiis que sunt de quantitate continua vel discreta. Supponuntur enim in his scientiis ea que sunt prima in genere quantitatis. sicut vnitas linea et superficies: et alia huiusmodi. Quibus suppositis per demonstrationem queruntur quedam alia: sicut triangulus equilaterus quadratum in geometria: et alia huiusmodi. Que quidem demonstrationes quasi operatiue dicuntur. Ut est illud. super rectam lineam datam triangulum equilaterum constituere. Quo adinuento rursus de eo aliquae passiones probantur sicut quod eius anguli sunt equales: aut aliquid huiusmodi. Patet ergo quod triangulus in primo modo demonstrationis se habet vt passio. In 2° se habet vt subiectum. Unde Philosophus hic exemplificat de triangulo: vt passio est: non vt est subiectum: cuius dicit de triangulo ops prescire quid hoc significat. Dicit etiam quod quedam sunt de quibus oportet prescire vtrumque .s. quid est et quia est. Et exemplificat de vnitate que est principium in omni genere quantitatis. Et si enim aliquo modo sit accidens respectu substantie: tamen in scientiis mathematicis que sunt de quantitate non potest accipi vt passio: sed vt subiectum: tamen in hoc genere non habeat prius. Rationem huius diuersitatis ostendit. Quia non est similis modus manifestationis predictorum .i. principiorum passionis et subiecti. Non enim est eadem ratio cognitionis in ipsis. Nam principia cognoscuntur per actum componentis et diuidentis. Subiectum autem et passio per actum apprehendentis quid est. Quidem non similiter competit subiecto et passioni: tamen subiectum diffinitur absolute: quia in diffinitione eius non ponitur aliquid quod sit extra essentiam ipsius. Passio autem diffinitur cum dependentia ad subiectum quod in eius diffinitione ponitur. Unde ex quo non eodem modo cognoscuntur: non est mirum si eorum diuersa precognitio sit.

B

C

D

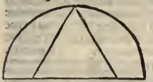
¶ Deinde cum dicit.

¶ Fit autem vt cognoscamus quedam prius cognoscentes. Quorundam etiam simul accipientes cognitionem: veluti queccunque sunt sub vniuersali quorum habet cognitio. Nam omnem triangulum tres angulos duobus rectis equales habere antea sciuimus. At id quod est in semicirculo triangulum esse simul inducentes agnouimus. Hoc enim pacto nonnullas discimus rerum: et non per medium extremum cognoscimus: queccunque iam singulares sunt: et de nullo predicantur subiecto.

E

¶ Est autem cognoscere: alia quidem prius cognoscentem: quorundam autem simul accipere notitiam: vt quecunque contingunt esse sub vlibus quorum habet cognitionem. Quod enim omnis triangulus habet tres angulos duobus rectis equales presciuit: quod vero hoc quod est in semicirculo triangulus sit: simul inducens cognouit. Quorundam enim hoc modo disciplina est: et non per medium vltimum cognoscitur: vt quecunque iam singularium contingunt esse et non de subiecto aliquo.

Triangulus in semicirculo

F

¶ Determinat modus precognitionis ex parte ipsius ordinis: quo quidem precognitio ipotest. Est enim aliquid prius altero et secundum tempus et secundum naturam: et hic duplex ordo in precognitione considerandus est. Aliquid enim precognoscitur prius: sicut prius notum tempore. Et de his dicit quod alia contingit cognoscere aliquem cognoscentem ea prius tempore: que illa quibus precognosci dicuntur. Quedam vero cognoscuntur simul tempore: sed sunt prius natura. Et de his dicit quod quorundam precognitorum simul tempore est accipere notitiam: et illorum quibus precognoscuntur. Que autem sunt ista manifestat subdens: quod hec sunt queccunque continentur sub aliquibus vniuersalibus: quorum habet cognitionem .i. de quibus notum est ea sub talibus vlibus contineri. Et hoc vlterius manifestat per exemplum. Cum enim ad conclusionem inferendam due propositiones requirantur scilicet maior et minor: scita propositione maiori: nondum habetur conclusionis cognitio. Maior ergo propositio precognoscitur conclusioni non solum natura: sed tempore. Rursus autem si in minori propositione inducatur: siue assumatur aliquid contentum sub vli propositione que est maior: de quo manifestum non sit quod sub hoc vli contineatur: nondum habetur conclusionis cognitio: quia nondum erat certa veritas minoris propositionis. Si autem in minori propositione assumatur terminus de quo manifestum sit quod continetur sub vniuersali in maiori propositione: patet veritas minoris propositionis: quia id quod accipitur sub vli: habet eius cognitionem: et sic statim habetur conclusionis cognitio. Ut si sic demonstraret aliquis. Omnis triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. Ista cognita nondum habetur conclusionis cognitio. Sed cum postea accipitur hec. Figura in semicirculo descripta est triangulus: statim scitur quod habet tres angulos equales duobus rectis. Si autem non esset manifestum quod hec figura in semicirculo descripta esset triangulus: nondum statim inducta assumptione sciretur conclusio: sed oportet vlterius aliquod medium querere: per quod demonstraretur hanc figuram esse triangulum. Exemplificans autem Philosophus de his que cognoscuntur ante conclusionem prius tempore: dicit quod aliquis per demonstrationem conclusionis cognitionem accipiens hanc propositionem presciuit etiam secundum tempus .s. quod omnis triangulus habet tres angulos duobus rectis equales. Sed inducens hanc assumptionem .s. quod hoc quod est in semicirculo sit triangulus. supple tempore simul cognouit conclusionem: quia hoc inductum habet notitiam vniuersalis sub quo continetur. vt non oporteat vlterius medium querere. Et ideo subdit quod quorundam est hoc modo disciplina .i. eorum accipitur cognitio per se. et non oportet ea cognoscere per aliquod aliud medium: quod sit vltimum in resolutione: quia

G

H

I mediata ad imediata reducunt̃. Uel pōt legi sic. Qd̄ vltimū .i. extremū qd̄ accipit̃ sub vniuersali medio non cognoscatur eē sub illo vl̄i per aliqd̄ aliud mediū. Et que sunt ista que habēt cognitionē sui vl̄is manifestam subdēs ꝙ hec sunt singularia que non dicunt̃ de aliquo subiecto: cum inter singularia ꝛ speciem nullum medium possit inueniri.

¶ Antea v̄o ꝙ̄ sit iductio vel rōcinatio facta ꝑtim fortasse dicēdū est scire: partiꝫ nescire. Qd̄ enī nō sciuit si sit simpl'r: id quoquo modo scit. Duobus rectis eq̄les hēc patet hoc pacto qdē scire: quia vl'r scit: simpl'r v̄o nescire.

Lō. 4. ¶ Anteꝙ̄ sit iducere aut accipere syllogismuꝫ: quodā modo fortasse dicēdum est scire: modo

K autē alio nō. Qd̄ enim nesciuit si est simpl'r: hic quodā modo sciuit. Et ꝙ duos rectos hꝫ hoc nesciuit simpl'r: sed manifestū est ꝙ sic qdē scit: simpliciter autem non scit. Lectio. III.

POstꝙ̄ ostēdit phs quō opꝫ ꝓcognoscere quedaꝫ alia anteꝙ̄ de ꝯne cognitio sumat̃. nūc vult ostēdere quō ipsaꝫ ꝯnem ꝯtingit ꝓcognoscere anteꝙ̄ cognitio sumat̃ de ea ꝑ syllogismuꝫ vel inductionē. Et circa hoc duo facit. Primo nāqꝫ determinat veritatē dicēs ꝙ anteꝙ̄ iducatur inductio vel syllogismus ad faciendū cognitionē de aliqua ꝯclusiōe: illa ꝯclusio quodā modo scitur: ꝛ quodā modo nō. Simpl'r eniꝫ nescit̃: sed solū s̄m qd. Sicut si debeat ꝓbari ista ꝯclusio. Triangulus hꝫ tres angulos equales duobus rectis: anteꝙ̄ demonstret̃: ille qui per demonstrationē accipit scientiā eius: nesciuit simpl'r: sed scit s̄m quid. Unde quodā modo p̄sciuit/simpl'r autē nō. Cuius qdem ratio est: q2 sicut iam ostēsum est opꝫ principia ꝯclusioni ꝓcognoscere. Principia aūt se habēt ad ꝯclusiones in demōstratiuis: sicut cause actiue in naturalibus ad suos effectus. Unde in 2° physicorum ꝓpositiones syllogismi ponunt̃ in genere cause efficiētis. Effectus autē anteꝙ̄ ꝓducatur in actu: ꝓexistit quidē in causis actiuis virtute: nō autem actu qd̄ est simpliciter esse. Et similiter anteꝙ̄ ex principijs demōstratiuis deducatur conclusio in ipsis principijs quidem precognitis precognoscitur cōclusio virtute: non tamen actu. Sic enim in eis preexistit. Et sic patet ꝙ non precognoscitur simpliciter: sed s̄ꝫ quid est. ¶ Secundo ibi.

Lectione precedenti. L

T. c. 28.

¶ Quod nisi ita sit eueniet ea profecto que est in Mēnone dubitatio. Aut enim nihil quisꝙ̄ discet: aut ea que scit.

M ¶ Si v̄o non. Mēnonis ambiguitas cōtingit. Aut enim nihil discent: aut que nouerunt.

¶ Excludit ex veritate determinata quandam dubitationē quā Plato ponit in libro Mēnonis sic intitulato ex nōie sui discipuli. Est autē dubitatio talis. Inducit enim quendā oīno iperitū artis geometrice interrogatū ordinate de ꝓncipijs per se notis ex qbus geometrica cōclusio cōcluditur iciꝑiendo ex ꝓncipijs per se notis: ad que oīa illa ignarus geometrie id qd̄ verum est rn̄dit. ꝛ sic deducēdo qōnes vsqꝫ ad ꝯclusionem per singula verū rn̄dit. Ex hoc igit̃ vult habere ꝙ ꝛ illi qui vident̃ iperiti aliquarū artium: anteꝙ̄ de eis instruant̃ earū notitiā hn̄t. Et sic seq̄t̃ ꝙ vel hō nihil addiscat vel addiscat ea que ꝓus nouit. Circa hoc ḡ q̄tuor facit. Primo eniꝫ ꝓponit ꝙ ꝓdicta dubitatio vitari nō pōt: nisi supposita ꝓdeterminata veritate. s. ꝙ ꝯclusio quā quis addiscit per demonstrationē vel inductionē: nota erat nō simpl'r: sꝫ s̄m ꝙ est virtute in suis ꝓncipijs: de qbus aliqs ignarus scit̃

N tie iterrogatus veritatē rn̄dere pōt. Scd̄ꝫ v̄o Platonis sententiam ꝯclusio erat ꝓcognita simpl'r. vnde non addiscebat̃ de nouo: sed poti⁹ per deductionē aliquā rōnis: in memoriā reducebat̃. Sicut etiaꝫ de formis naturalibus Anaxagoras ponit ꝙ ante generationem ꝓexistebant in materia simpliciter. Aristo. v̄o ponit ꝙ preexistunt in potentia: ꝛ non simpliciter. ¶ Secundo cum dicit.

¶ Nō enī ita dicēdū est: vt qdā soluere enitunt̃. Scis ne oēm dualitatē esse pareꝫ. Annuēti v̄o iterrogato offerūt ei dualitatē quādā: quā qdē nō putabat esse: q̄re nec parē esse. Soluunt igit̃ nō oēm se scire dicentes esse parem dualitateꝫ: sed eam quam sciunt esse dualitatem.

O ¶ Nō eniꝫ sicut qdā argumētant̃ soluere dicenduꝫ est, nunquid sciuisti oēm dualitatē: qm̄ par est aut non. Dicente aūt sic: attulerāt quandaꝫ dualitatem quam non opinatus est esse. Soluunt eniꝫ dicentes nō cognoscere oēm dualitatem parem esse: sed quā sciunt ꝙ dualitas sit.

¶ Ostendit falsaꝫ quorūdam obuiationē ad dubitationem Platonis: qui. s. dicebāt ꝙ ꝯclusio anteꝙ̄ demonstraret̃: vel quocūqꝫ modo addisceret̃: nullo modo erat cognita. Poterat eniꝫ eis obijci s̄m Platonis dubitationē hoc modo. Si quis iterrogaret̃ ab aliquo iperito: nunqd tu scis ꝙ ois dualitas par est: ꝛ dicēte eo. s. ꝯcedente se scire: afferret quandaꝫ dualitatē: quā ille iterrogatus non opinaretur esse: puta illā dualitatem que est tertia pars senarij: concluderet̃ ꝙ sciret tertiā partē senarij esse numerū parē: qd̄ erat ei incognitū: sꝫ ꝑ demōstrationē iductā addiscit. Et sic videt̃ seq̄ ꝙ vel nō hoc addiscat: vel addiscerit qd̄ prius sciuit. Ut igit̃ hanc dubitationē euitarēt soluebāt dicētes ꝙ ille iterrogatus qui respondet se scire ꝙ ois dualitas sit numerus par: non dixit se cognoscere oēm dualitatē simpl'r: sed illā quā sciuit eē dualitatē. Unī cū ista dualitas: que est illata fuerit ab eo penitus icognita siue ignota. nullo mō sciuit ꝙ hec dualitas eēt numerus par. Et sic seq̄tur ꝙ apud cognoscētē ꝓncipia. nullo mō ꝯclusio sit ꝓcognita: neqꝫ simpl'r: neqꝫ s̄ꝫ qd. ¶ Tertio ibi.

P

¶ Et tn̄ sciūt qdē id cuius habēt demōstrationē acceperūt. Acceperūt aūt nō ois eius: qd̄ sciūt esse triāgulū: aut numerū: sed simpl'r de oi numero atqꝫ triāgulo demōstrationē. Nulla eniꝫ huiuscemodi ꝓpositio sumit̃: quem tu scis numerum: aut quam scis rectaꝝ linearū figuram: sed absolute de quolibet.

Q ¶ Et etiam sciunt ꝙ cuius vere demonstrationem habent: ꝛ cuius acceperūt. Acceperūt aūt non de omni cuius vtiqꝫ sciūt ꝙ triāgulus aut numerus sit: sed simpl'r de omni numero ꝛ triāgulo. Neqꝫ enim vna propositio accipitur huiusmodi: ꝙ quem tu nosti numerū: aut quā nosti rectam lineam: sed de omni.

Linea recta.

¶ Improbat hanc solutionē hoc modo. Illud scitur de quo demonstratio habet̃: vel de quo de nouo accipitur demonstratio. Et hoc dr̄ ꝓꝑ addiscentē qui icipit scire. Addiscentes aūt nō accipiūt demōstrationem de oi dualitate de qua sciunt. sed de oi simpl'r. ꝛ sil'r de oi numero. aut de omni triangulo.

Non

A Non ergo verũ est q̃ sciat de oĩ numero quem scit esse numerũ: aut de oĩ dualitate quã scit esse dualitatẽ: sed de oĩ simpliciter. Qz aũt nõ sciat de oĩ numero quez scit esse numerũ: sed oĩ simpl'r. pbat ibi[Neqz enim vna ppositio ꝛc.] Conclusio cũ pmissis cõuenit in terminis. Nam subiectũ ꝛ pdicatũ ɔclusionis sunt maior ꝛ minor extremitas in pmissis. Sed in pmissis nõ accipit̃ aliqua ppositio de numero: aut de recta linea cum hac additione: quam tu nosti: sed simpl'r de omni. Neqz ergo ɔclusio demonstrationis est cum additione pdicta: sed simpl'r de omni. ¶ Quarto ibi.

¶ Sz nihil (vt arbitror) obstat: vt id sciat quod discit. Sed si hoc pacto velut ea ratione qua discit eodem modo.

¶ Sz nihil (vt opinor) phibet: qm̃ ẽ qd addiscit sic scire. est aũt sic ignorare. Incõueniens enim nõ est si scit quodaz modo quod addiscit. Sed B si hoc modo vt inquãtum addiscit ꝛ scit.

¶ Ponit verã solonem dubitatiõis pdicte sm pdeterminatã veritatẽ dicens: q̃ illud qd q̃s addiscit nihil phibet pmo quodam modo scire: ꝛ quodã modo ignorare. Non eniz est incõueniẽs: si aliq̃s quodã modo psciat id qd addiscit: sz eẽt incõueniẽs si hoc modo pcognosceret sm q̃ addiscit. Addiscere enim pprie est sciam in aliquo gñari. Qd aũt gñat̃ ante generationẽ nõ fuit oĩno ens: sed quodã mõ ens. ꝛ quodaz modo nõ ens. Ens qdem in potẽtia: nõ ens xo actu. Et hoc est generari: reduci de potẽtia in actũ. Unde nec id qd quis addiscit erat oĩno pus notuz. vt Plato posuit: nec oĩno ignotũ. vt sm solonem supra iprobatã ponebat̃. Sed erat notũ potẽtia siue virtute in pncipijs pcognitis vniuersalib[9]: ignotum autẽ actu sm ppriam cognitionẽ. Et hoc est addiscere C reduci de cognitione potentiali seu virtuali: aut vniuersali in cognitionem ppriam ꝛ actualem.

¶ Scire autẽ vnãquãqz rem simpl'r: sed non vt sophyste per accidens arbitramur.

Uide in annot. Cõ.5.

¶ Scire autem opinamur vnumquodqz simpliciter sed non sophystico modo: quod est sz accidens.

Lectio. IIII.

Postq̃ ostẽdit phs necessitatẽ syll'i demõstratiui. hic iã icipit de ipõ syll'o demonstratiuo determinare. Et diuiditur in duas partes. In pma determinat de syll'o demõstratiuo. In z[a] de medio ex quo syllogismus demõstratiuus pcedit. Et hoc in z[o] libro. ibi[Questiones sunt eq̃les numero.] Prima diuiditur in duas. In p[a] determinat de D syllogismo demõstratiuo absolute. In z[a] cõparando demõstrationẽ vlem ad demonstrationẽ particularẽ. ibi[Cuz aũt demonstratio sit alia qdem vniuersalis.] Prima in duas diuidit̃. In pma determinat de syllogismo demonstratiuo. In z[a] ostendit q̃ non sit in demonstrationibus in infinitũ procedere. ibi[Est autẽ omnis syllogismus per tres terminos.] Prima diuiditur in duas. In prima determinat de syllogismo demonstratiuo per quem acquiramus scientiam. In z[a] ostendit quõ etiã in nobis per syllogismũ acqritur ignorantia. ibi[Ignorantia autẽ sm negationẽ.] Circa primũ tria facit. Primo determinat de syllogismo demonstratiuo ostendendo quid sit. Scdo determinat de materia syllogismi demonstratiui ostendendo que ꝛ qualia sint ex quibus est. ibi[Quoniaz autem ipossibile est.] Tertio determinat de for[a] ipsius ostendẽdo demonstrationẽ in figura. ibi[Figuratiuz autem magis faciẽs scire.] Circa primum tria facit. Primo ostẽdit de demonstratiuo syllogismo quid est. Scdo notificat quedaz que in diffinitione syllogismi demonstratiui ponuntur. ibi[Est aũt pncipiũ demonstratiõis.] Tertio excludit quosdã errores qui ex pmissis circa demonstrationẽ oriri possunt. ibi[Quibusdã quidez igit̃.] Circa primũ sciendũ E est q̃ in oĩbus que sunt pprer finem diffinitio que est p causam finalez est ratio diffinitionis que est per causaz mãlem ꝛ mediuz probans ipsaz. Propter hoc enim opz vt domus fiat ex lapidibus ꝛ lignis: q: est operimentũ ptegens nos a frigore ꝛ estu. Sic igit̃ de demõstratione dat hic duas diffinitiones: quarũ vna sumit̃ a fine demonstrationis qd est scire. Et ex hac cõcludit̃ altera que sumit̃ a materia demõstrationis. Unde circa hoc tria facit. Primo diffinit ipsuz scire. Secundo diffinit demonstrationem per finem eius qui est ipsum scire. ibi[Dicimus autem scire.] Tertio ex vtraqz diffinitione concludit diffinitionez demonstrationis que sumitur per comparationem materie demonstrationis. ibi[Si igitur est scire vt posuimus.] Circa primum quinque facit. F Primo enim determinat cuiusmodi scire sit qd diffinire intendit. Circa qd sciendum est q̃ aliqd dicimur scire simpl'r: qñ scimus id in seipso. Dicimur scire aliqd sm qd: qñ scimus illud in alio in quo est: vel sicut pars in toto. Sicut scientes domuz dicimur scire parietẽ. Uel sicut accidẽs in subiecto: sicut scientes corilcũ diceremur scire venientẽ. Uel sicut effectus in causa: sicut dictũ est supra q̃ ɔclusionez pcipimus in principijs. Uel quocũqz simili modo. Et hoc est scire per accidens: q: scito aliquo per se: dicimur scire id qd accidit ei quocũqz modo. Intẽdit igit̃ phs diffinire scire simpliciter: non autem scire sm accidens. Hic enim modus sciendi est sophysticus. Utuntur enim sophyste tali modo arguendi. Cognosco corilcum: coriscus est veniens. ergo cognosco venientem. ¶ Secundo cum dicit.

Lec. secũ dam.

¶ Cum causam ob quam res est: illius causam esse: ꝛ fieri non posse: vt res aliter sese habeat: cognoscere arbitramur. G

¶ Cum causaz arbitramur cognoscere propter quam res est: ꝛ qm̃ illius causa est: ꝛ nõ est cõtingere hoc aliter se habere.

¶ Ponit diffõnem ipsius scire simpl'r. Circa qd ɔsiderãduz est q̃ scire aliqd est: pfecte cognoscere ipsuz: hoc aũt est pfecte apprehẽdere ipsius veritatẽ. Eadẽ enim sunt pncipia eẽ rei ꝛ veritatis ipsi[9]: vt pz ex z[o] meta. opz ergo sciẽtẽ si est pfecte cognoscẽs q̃ cognoscat cãm rei scite. Et ppter hoc dicit[cũ causam arbitramur.] Si aũt cognosceret causam tñ: nondũ cognosceret effectũ in actu: qd nõ est scire simpl'r: sed virtute tñ: qd est scire sm quid: ꝛ quasi per accidẽs. Et ideo opz sciẽtẽ simpl'r: cognoscere ẽt applicationẽ cause ad effectũ. Et ppter hoc dicit[Et qm̃ illi[9] causa est.] Quia xo sciẽtia est etiã certa cognitio rei: qd aũt cõtingit aliter se habere nõ põt aliquis per certitudinẽ cognoscere. ideo vlteri[9] opz q̃ id qd scitur non possit aliter se habere: q: scientia est pfecta cognitio. Et ideo ppter primum dicit[Cum causaz arbitramur cognoscere.] Quia xo est actualis cognitio per quã H scimus simpliciter. addit[Et quoniaz illius est causa.] Quia xo est certa cognitio. subdit[Et non est contingere aliter se habere.] ¶ Tertio ibi.

¶ Patet igit̃ ipsuz scire tale qd esse. Naz ꝛ hi q nesciunt: ꝛ hi qui sciunt: ita sese habere putant: quorum ipsi scientes ꝛ ita sese etiam habent.

¶ Manifestum igit̃ est q̃ huiusmodi aliqd scire scit. Et nãqz nõ scientes ꝛ scientes: hi quidẽ opinant̃ ipsi sic se hr̃e: sciẽtes aũt ꝛ eam habẽt.

¶ Manifestat positam diffinitionẽ ppter hoc q̃ tam scientes q̃ nõ sciẽtes: estimãtes tñ se scire: hoc mõ accipiũt scire

I sicut dictū est. Nō sciētes enim q̄ existimāt se scire: opinantur sic se hic in cognoscēdo sicut dictū est. Sciētes aūt vere: sic se habēt. Est aūt hec recta manifestatio diffōnis. Diffinitio eniȝ est rō quā significat nomen. vt dicit̄ in 4° meta. Significatio aūt nois accipiēda est ab eo qd̄ intēdunt cōmuniter loquētes per id nomen significare. Unde ꝛ in 2° topicorū dicit̄ ꝙ noībus vtendū est vt plures vtunt̄. Si qs etiam recte cōsideret p hanc notificationē magis ostēditur quid significet nomē: q̄ directe aliqd significet. Non enim notificat scientiaȝ de qua ꝓprie posset diffinitio assignari: cum sit species alicuius generis: sed notificat ipsum scire. Unde ꝛ a principio dixit. [Scire aūt opinamur ꝛc̄.] Et non dixit. Scire est aliqd tale. ¶ Quarto ibi.

[T. c. 28. / C. 1. 5.]

K ¶ Quare cuius simpliciter est sciētia id vt aliter sese habeat fieri omnino non potest.

[Vide in anno.] ¶ Quare cuius simpliciter est scientia: hoc impossibile est aliter se habere.

¶ Cōcludit corollariū qddaȝ ex diffinitione posita. s. ꝙ illud de quo simplr̄ est sciētia opȝ esse necessariū. ¶ Quinto ibi.

¶ Si igitur ꝛ alius sciēdi sit modus: posterius explicabimus.

¶ Siquidem igitur ꝛ alius est sciendi modus: posterius dicetur.

¶ Rn̄det tacite qōni. vtrū. s. sit aliqs alius modus sciendi a ꝑdicto. Qd̄ ꝑmittit se dictuꝝ in sequentibus. Est enim scire per effectū. vt infra patebit. Dicimur etiaȝ aliquo modo scire ipsa ꝑncipia indemonstrabilia: quorum non est accipere causam. Sed proprius ꝛ perfectus sciendi modus est qui ꝑdictus est. ¶ Deinde cum dicit.

[Lec. 23.]

¶ Addimus etiam p demōstrationē etiaȝ scire.

L ¶ Dicimus auteȝ. quia scire per demonstrationem est intelligere.

¶ Diffinit syllogismū demonstratiuū per operationeȝ ad finem suuȝ qui est scire: circa qd̄ tria facit. Primo ponit ꝙ scire est finis syllogismi demonstratiui siue effectus eius. cum scire nihil aliud esse videatur q̄ intelligere veritatē alicuius ꝯclusionis per demonstrationem. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstrationem autem dico: ratiocinationem eam que scientiam efficit.

[Vide in anno.] ¶ Demonstrationem autem dico syllogismuȝ apodixicon. i. facientem scire.

¶ Diffinit syllm demonstratiuum per hʒ finem: dicēs ꝙ demonstratio est sylls scientialis: idest faciens scire. ¶ Tertio exponit hoc qd̄ dixerat scientialem ibi.

M ¶ Eam ꝟo scientiam efficere dico: qua scimus eam ipsam habendo.

¶ Sed scientialeȝ syllogismum dico ſm quem in habendo ipsum scimus.

¶ Dicens ꝙ scientialis sylls dr̄ ſm quem scimus inquantuȝ ipsum habemus. Ne forte aliqs syllm scientialē intelligeret quo aliquis scientia vteretur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igit̄ ipsum scire tale est quale posuimꝰ necesse est ꝛ demonstratiuā sciam: ex veris ꝛ primis medioqȝ vacātibus ꝛ ex notioribꝰ ꝛ prioribus ipsa cōclusione causisqȝ eiusdem esse.

¶ Si igit̄ est scire vt posuimus: necesse est ꝛ demōstratiuā sciaȝ ex veris eē ꝛ primis ꝛ imediatis ꝛ notioribus ꝛ prioribus ꝛ causis ꝯclonis.

N ¶ Cōcludit ex ꝑdictis diffōnem sylli demonstratiui ex materia sumptaȝ. Et circa hoc duo facit. Primo ꝯcludit. Scdo manifestat. ibi [Uerū qdem igit̄ opȝ scire.] Circa ꝑmū tria facit. Primo ꝓponit ꝯsequentiā qua demonstrationis materialis diffinitio ꝯcluditur ex ꝑmissis dicens: ꝙ si scire. hoc significat qd̄ diximꝰ cām rei cognoscere ꝛc̄. necesse est ꝙ demonstratiua scia. i. que per demōstrationē acqrit̄ur: ꝓcedat ex ꝓpōnibꝰ veris ꝑmis ꝛ imediatis. i. que nō per aliqd̄ medium demonstrant̄ sed p seipsas sunt manifeste que quideȝ imediate dicunt̄ inquātum carēt medio demōstrante: ꝑme aūt in ordine ad alias ꝓpōnes que p eas ꝓbantur. Et iteruȝ ex notioribus ꝛ prioribus ꝛ causis ꝯnis. ¶ Secundo ibi.

¶ Sic enim erunt ꝛ ipsa principia propria eius quod demonstratur.

O ¶ Sic enim erunt ꝛ principia propria eius qd̄ demonstratur.

¶ Excusat se ab additione alterius particule: que videbatur apponēda ꝙ. s. demonstratio ex ꝓprijs ꝑncipijs ꝓcederet. Sed ipse dicit ꝙ hoc intelligit̄ per ea que dicta sunt. Nam qꝛ ꝓpositiones demōstrationis sunt cause cōclusionis necesse est ꝙ sint ꝓpria principia eius. Opȝ enim esse causas proportionatas effectibus. ¶ Tertio ibi.

[2° phys. t. c. 38.]

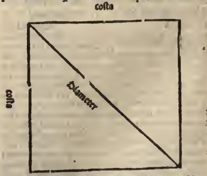
¶ Naȝ rōcinatio qdē sine his erit: demōstratio ꝟo non erit: scientiam enim non faciet.

¶ Syllogismus qdem erit ꝛ sine his: demōstratio autē non erit. Non enim faciet scientiam.

¶ Manifestat ꝑmisse cōsequentie necessitatem dicens: ꝙ lȝ sylls nō reqrat ꝑmissas ꝯditiones in ꝓpositionibus ex quibus procedit: requirit tamen eas demonstratio. Aliter enim non faceret scientiam. ¶ Deinde cum dicit.

P ¶ Uera igit̄ eē opȝ: qꝛ fieri neqt vt id qd̄ nō est: sciatur: veluti diametrū cōmensurabilem esse.

¶ Uerum qdem igitur opȝ esse: qm̄ nō est scire qd̄ non est: vt ꝙ diametros sit symetros.

Q ¶ Manifestat positā diffinitionē: manifestās etiam qd̄ imediate dixerat. s. ꝙ nisi premisse conditiones demonstrationi adessent scientiam facere nō posset. Primo ergo ostēdit qd̄ semp ꝓcedit ex veris ad hoc ꝙ sciaȝ faciat. qꝛ qd̄ nō est non cōtingit scire: sicut diametrū esse symetrū. i. cōmensurabilē lateri quadrati. Dicuntur enī quātitates incōmensurabiles: quarū nō pōt accipi aliqua mensura cōmunis: ꝛ hʒ quātitates sunt. quarū nō est ꝓportio adinuicē sicut numeri ad numerū: qd̄ qdem ꝯtingit de diametro quadrati ꝛ eiꝰ latere: vt patet ex decimasexta Euclidis. Quod autem non est veruȝ:

non

A non est. Naꝫ esse ⁊ esse verū ↄuertunꝰ. Opꝫ id qꝺ scitur esse verū. Et sic ↄclusionem demōstrationis que facit scire opꝫ esse veram: ⁊ per ↄsequens eius ꝑpositiones. Non enim cōtingit veruꝫ sciri ex falsis: ⁊ si concludi possit ex eis: vt infra (Lec. 13.) ostendet. ¶ Secundo ibi.

¶ Ex primis aūt ⁊ īdemōstrabilibus esse: qꝛ nō sciet nō habēs demōstrationē ipsorū. Scire. n. nō ꝑ accidens ea quorū est demonstratio nihil aliud est sane: q̄ꝫ demonstrationem habere.

¶ Ex primis aūt indemonstrabilibus est: qꝛ nō sciet nō habens demōstrationem ipsoꝝ. Scire enim est habere demonstrationē: quorum demonstratio est: non ꝯm accidens.

B ¶ Ostendit q̄ demōstratio fit ex ṗmis ⁊ imediatis siue idemonstrabilibus. Nō enim ↄtingit aliquē habere sciētiā: nisi habeat demonstrationē eoꝝ quorū pōt esse demōstratio: ⁊ hoc dico per se ⁊ non per accidēs. Et hoc ideo dixit: qꝛ posset esset scire aliquaꝫ ↄclusionē nō habēs demōstrationē ṗmissorū, et si essent demōstrabilia: qꝛ sciret eaꝫ per alia ṗncipia: ⁊ hoc esset ꝯm accidēs. Detur ergo q̄ aliqs demōstrator syllogiꝫet ex demonstrabilibꝰ siue mediatis: aut ergo hꝫ illorū demonstrationē aut nō habet. Si non hꝫ ergo nō scit ṗmissas: ⁊ ita nec ↄclusionē ꝑpter ṗmissas. Si aūt hꝫ: cum in de- (Lec. 7.) monstrationibus nō sit ꝑcedere in infinitū: vt infra ostēdet. tādem erit deuenire ad aliqua imediata ⁊ indemonstrabilia. Et sic demonstratio opꝫ q̄ ꝑcedat ex imediatis: vel statim vel per aliqua media. Unde ⁊ in ṗmo libro topicorum (Cap. 1.) dicitur q̄ demonstratio est ex proprijs ⁊ veris: aut his que per ea fidem sumpserunt. ¶ Tertio ibi.

C ¶ Cause etiā sint opꝫ ⁊ notiora ac priora. Cause qꝛ tū scimus cuꝫ cognoscimus cām. Priora siqdē: ⁊ cause sūt ⁊ antea cognita: nō illo mō solū qd significēt: sed altero etiā mō. Dupl'r autē sūt priora notioraue. Nō eni idē est prius nā: ⁊ nr̄a ex parte prius: neqꝫ notius: ⁊ nobis etiā notius. Atqꝫ ea qdē ad nos priora notioraue dico (Vide in annot.) que ꝓpinquiora sensui sūt. Ea vo simpl'r priora notioraue: q̄ a sensu lōgius distāt. Sūt aūt remotissima qdē ea: que sūt vniuersalia maxime. Propinquissima vo singularia ipsa. Atqꝫ hec inter sese opponuntur. Ex primis aūt esse nihil aliud est q̄ꝫ ex proprijs principijs esse. Idē eniꝫ primum atqꝫ principium dico.

D ¶ Causas quoqꝫ notiores opꝫ eē ⁊ primas causas: qm̄ tūc scimus cuꝫ causas cognoscimus: ⁊ priores si vere sūt cause: ⁊ notiores nō solū altero modo itelligēdo: sꝫ in sciēdo qm̄ sūt. Priora aūt ⁊ notiora dupl'r sūt. Nō eni idē est nā: ⁊ ad nos prius: neqꝫ notius nā: ⁊ nobis notius. Dico aūt priora ad nos ⁊ notiora: ꝓxima sensui. Simpl'r aūt priora ⁊ notiora: q̄ lōgius sūt. Sūt aūt qdē lōgiora vniuersalia: maxime autē ꝓpinquiora sensui singularia ⁊ opponunꝰ hec adinuicē. Ex primis aūt est: qꝺ ex ꝓprijs principijs est. Iaꝫ eniꝫ dico idē primū ⁊ principiuꝫ.

¶ Probat q̄ demōstrationis ꝓpōnes sint cause ↄclusionis: qꝛ tūc scimus cū cā̄s cognoscimus. Et ex hoc ostēdit vlteriꝰ q̄ sint priores ⁊ notiores. qꝛ ois causa est nāl'r prior ⁊ notior (E) suo effectu. Opꝫ aūt q̄ cā ↄclusionis demonstratiue sit notior nō solū quātū ad cognitionē qd est: sed ēt quātuꝫ ad cognitionē qꝛ est. Nō enim ad demōstrandū q̄ eclypsis solis est: sufficit scire q̄ est lune iterpositio. Sed opꝫ etiaꝫ scire q̄ luna iterponitꝰ inter solē ⁊ terraꝫ. Et qꝛ prius ⁊ notius dr̄ 2ꝰ scilicet quo ad nos ⁊ ꝯm nāꝫ: dicit ↄꝑter q̄ ex ea qbus ꝑcedit demōstratio sunt priora ⁊ notiora simpl'r ⁊ ꝯm naturam: ⁊ nō quo ad nos. Et ad hꝫ expōneꝫ dicit q̄ priora ⁊ notiora simpl'r sunt illa que sūt remota a sensu: vt vl'ia. Priora ⁊ notiora quo ad nos sunt ꝓxima sensui. s. singularia: que opponunꝰ vl'ibus: siue oppositione prioris ⁊ posterioris: siue oppositione ꝓpinqui ⁊ remoti. ¶ Uidetꝰ autē ↄtrarium huiꝰ (Dubium. In prin.) haberi in ṗmo physicorū. vbi dr̄ q̄ vl'ia sunt priora quo ad nos ⁊ posteriora ꝯm nām. ¶ Sed dicēduꝫ est q̄ hic loquitꝰ (Solu.) de ordine singularis ad vl'e simpl'r: quoꝝ ordinē opꝫ accipere ꝯm ordinē cognitionis sensitiue ⁊ itellectiue in nobis. Cognitio aūt sensitiua est in nobis ṗor itellectiua: qꝛ itellectualis cognitio ex sensu ꝑcedit in nobis. Unī ⁊ singulare est ṗus (F) ⁊ notius quo ad nos q̄ vl'e. In ṗmo aūt physicorū nō ponitur ordo vl'is ad singulare simpl'r: sed magis vl'is ad minus vl'e: vtpute animalis ad hominē: ⁊ sic opꝫ q̄ quo ad nos vniuersalius sit prius ⁊ magis notū. In oi enim generatione: qꝺ est in potētia: est prius tēpore ⁊ posteriꝰ natura. Qꝺ aūt est cōpletum in actu est prius natura ⁊ posterius tp̄e. Cognitio aūt generis est quasi potētialis in cōparatione ad cognitionē spēi: in qua actu sciunꝰ oia essentialia rei. Unī ⁊ in generatione sciētie nostre prius est cognoscere magis cōe q̄ꝫ minꝰ cōe. ¶ Item in libro physicorū dr̄ q̄ inata est nobis via ex (Dubiuꝫ) nobis notioribꝰ. Non ergo demōstratio fit ex his que sunt priora simpl'r: sed quo ad nos. ¶ Sed dōꝫ q̄ hic loqtur ꝯm (Solutio prima.) q̄ id qꝺ est in sensu est notius quo ad nos eo qꝺ est in itellectu. Ibi aūt ꝯm q̄ id qꝺ est notius quo ad nos est ēt in itellectu. (G) Ex singularibus aūt que sunt in sensu nō sunt demōstrationes: sed ex vl'ibus tm̄ que sunt in intellectu. ¶ Uel dicēdū (Solu. 2.) q̄ in oi demōstratione opꝫ q̄ ꝑcedatur ex his que sunt notiora quo ad nos. nō tm̄ singularibꝰ: sed vl'ibus. Non eniꝫ aliqd pōt fieri nobis notū nisi per id qꝺ est magis notū nobis. Qñqꝫ aūt id qꝺ est magis notū quo ad nos: est ēt magis notū simpl'r: ⁊ ꝯm nām: sicut accidit in mathematicis in qbꝰ ꝑpter abstractionē a materia nō fiūt demōstratiōes nisi ex ṗncipijs formalibus. Et in talibus fiunt demōstrationes ex his que sunt notiora simpl'r. Iteꝫ qñqꝫ id qꝺ est notius quo ad nos: nō est notius simpl'r: sicut accidit in naturalibꝰ in quibus eētie ⁊ virtutes rerum ꝑꝑ hoc q̄ in materia sunt: sunt occulte: sed inotescunt nobis ꝑ ea q̄ exteriꝰ de ipsis apparēt. Unī in talibꝰ fiūt demōstrationes vtplurimū ꝑ effectus qui sunt notiores quo ad nos: ⁊ nō simpl'r. Nūc aūt nō loquitur de hoc modo demonstrationū: sed de ṗmo. Quia vo in hac (H) manifestatione hoc etiā omiserat manifestare q̄ demōstratio esset ex ꝓprijs principijs: ↄꝑter subdit qꝺ habetur etiaꝫ ex ṗmissis. Per hoc eniꝫ qꝺ dicitꝰ q̄ demōstratio est ex primis. habetur q̄ sit ex proprijs principijs: sicut ⁊ superius dictum est. Idem enim videtur esse primū ⁊ ṗncipium. Nam primū in vnoquoqꝫ genere ⁊ maximuꝫ: est causa oium eoꝝ que sunt post: vt dicitur in 2ꝰ metaphysice.

¶ Est aūt demōstrationis principium ꝓpositio medio vacans. Ea vo medio vacat qua nulla est alia prior. (L. c. 4.)

¶ Est autem principium demōstrationis propositio immediata. Immediata autem est qua non est altera prior. Lectio. V.

¶ Finit repertorium perutile sup libro posteriorum.

A ¶ Incipiunt preclarissima Cōmentaria viri Thome Aquinatis sacri ordinis Predicatorum in libros Posteriorum Aristotelis. Lectio prima.

Sicut dicit Phs in primo methaphysice. Dominum genus arte et rationib' vivit. in quo videtur Phs tangere quoddam hois proprium in quo a ceteris animalib' differt. Alia enim alalia quodā nāli instinctu ad suos actus agunt. hō aūt rōnis iudicio in suis operib' dirigitur. Et inde est q ad actus humanos facilr et
B ordinate pficiendo diverse artes deserviūt. Nihil eni aliud ars esse videt q̄ certa ordinatio rōnis qua per determinata media ad debitū finē actus humani pveniunt. Rō autem nō solū dirigere pōt inferiorū partiū actus: sz et actus sui directiva est. hoc enim est ppriū itellectiue ptis: vt in seipsa reflectatur: nā intellectus itelligit seipm: et silr rō de suo actu ratiocinari pōt. Sicut igit ex hoc q rō de actu manus rōcinatur/adinventa est ars edificatoria vel fabrilis p quas hō faciliter et ordinate hui' actus exercere pōt: eadē rōne ars qdā necia est que sit directiva ipsi' actus rōnis p quā. s. hō in ipo actu rōnis ordinate et facilr et sine errore pcedat. Et hec est ars logica. i. rōnalis sciētia. que nō solū rōnalis est ex hoc q est sm rōnē: qd est oibus artib' cōe: sed et ex hoc q est circa ipm actū rōnis sicut circa ppriā mām. Et ideo videt eē ars
C artiū: qz in actū rōnis nos dirigit: a quo oēs artes pcedunt. Ops igitur logice ptes accipere sm diversitatē actuū rōnis. Sunt aūt rōnis tres actus: quorū pmi duo sunt rōnis sz q est itellectus qdaz. Una enim actio intellīs est itelligētia indivisibiliū sive incōplexoz sm quā cōcipit qd est res. Et hec opatio a qbusdā di informatio intellīs sive imaginatio p itellectū. Et ad hāc opōnem rōnis ordinat doctrina quā tradit Aris. in lib. pdicamētorū. Scda vo opatio intellīs est cōpositio vel divisio intellīs: in qua est iaz verū vel falsuz. Et huic rōnis actui deservit doctrina quā tradit Aris. in lib. peri hermenias. Terti' vo actus rōnis est sm id qd est ppriū rōnis. s. discurrere ab vno in aliud: vt p id qd est notū deveniat in cognitionē ignoti. Et huic actui deserviūt reliq libri logice. ¶ Attendēdū est aūt q act' rōnis sunt siles quātū ad aliquid actib' nāe. Unā et ars imitat nām iquātū pōt. In actib' aūt nāe invenit triplex diversitas. In qbusdā enim nā de necessitate agit: ita q nō pōt deficere. In qbusdā vo nā vt frequētius operat sz qnqz possit deficere a pprio actu. Unā in
D his necesse est eē duplicē actū. Unū q fit vt in plurib': sicut cū ex semine gnatur aial pfectū. Aliū qn nā deficit ab eo qd est sibi cōveniēs: sicut cū ex semine gnatur aliqd monstrū pp corruptionē alicui' pncipij. Et hec et tria inveniunt in actibus rōnis. Est enim aliqs rōnis pcessus necessitatē idncēs: in quo nō est poße eē veritatis defectū: et p hui' rōnis pcessum scie certitudo acqritur. Est aūt alius rōnis pcessus in quo: vt in plurib' verū cōcludit: nec tn necessitatē hns. Tertius vo rōnis pcessus est in quo rō a vero deficit pp alicui' pncipij defectū qd in rōcinando erat observandū. Pars aūt logice que pmo deservit pcessui pars idicativa dicto q iudiciū est cū certitudine scie. Et qz iudiciū certū de effectib' haberi nō pōt: nisi resolvēdo in pma pncipia. ideo pars hec analetica vocat. i. resolutoria. Certitudo aūt iudicij que p resolutionē habet est vel ex ipsa forma sylli tm: et ad hoc ordinat liber priorū analeticoz qui est de syllo simplr. Vel et cuz hoc ex
E mā: qz sumunt ppositiones p se et necessarie: et ad hoc ordinatur liber posterioz analeticoz qui est de syllo demōstrativo. Scdo autē rōnis pcessui deservit alia ps logice que dī inventiva. Naz inventio nō semp est cū certitudine: vn de his que inveta sunt iudiciū reqritur ad hoc q certitudo habeat. Sicut aūt in reb' nālibus in his que vt in plurib' agūt: gradus qdā attendit: qz quāto virtus nature est fortior: tāto rarius deficit a suo effectu: ita et in pcessu rōnis qui nō est cuz oimoda certitudine: gradus aliqs invenit: sz q magis et minus ad perfectā certitudinē accedit. Per hūc enim pcessum qnqz qdez et si nō fiat scia: fit tn fides vel opinio vel pbabilitas ppter pbabilitatē ppositionū ex qbus pcedit: qz rō totaliter declinat in vnā ptez cōtradictionis: lz cū formidine alterius. Et ad hoc ordinat topica sive dialectica. Nam syllis dialecticus ex pbabilibus est. de quo agit ab Aris. in libro topicorū. Qnqz vo nō fit cōplete fides vel opinio: sed suspitio quedā: qz nō totalr declinat ad vnā ptem cōtradictionis:
F lz magis declinet in hanc q̄ in aliā. Et ad hoc ordinat rhetorica. Qnqz vo sola existimatio declinat in aliquam ptem cōtradictionis ppter aliquā representationē. ad moduz quo fit hoi abominatio alicuius cibi: si repsentetur ei sub silitudine alicuius abominabilis. Et ad hoc ordinat poetica. Nā poete est inducere ad aliqd virtuosuz per aliquā pcedentez representationē. Oia aūt hec ad rōnalem phiaz ptinent. Inducere enim ex vno in aliud rōnis est. Tertio aūt pcessui rationis deservit ps logice que dī sophystica de qua agit Aris. in libro elencorū. Aliqs igit ptibus logice pmissis ad pns attendendū est circa ptem indicativā put traditur. in libro posteriorū analeticorū qui dividit in duas partes. In pma ostēdit necessitatem demōstrativi sylli de quo est iste liber. In secūda parte de ipo syllo determinat. ibi[Si aūt opinamur.] Necessitas aūt cuiuslibet rei ordinate ad finē: ex suo
G fine sumit. Finis aūt demōstrativi sylli est scientie acqsitio. Unde si scia nō posset acqri per syllm vel argumentū: nulla esset necessitas demonstrativi sylli. Posuit autem Plato q scientia non causat in nobis ex syllogismo: sed ex impssione formarū idealiū in animas nostras: ex qbus etiā effluere dicebat formas naturales in reb' naturalib': quas ponebat eē pticipatiōes quasdā formarū a materia separatarū. Ex quo sequebat q agentia nālia nō causabāt formas in reb' inferioribus: sed solū mām pparabant ad participandū formas separatas. Et silr ponebat q per studiū et exercitiū nō causabatur in nobis sciētia: sed tm removebant ipedimēta: et reducitur homo quasi in memoriā eorum que naturalr scit ex impressione formarū separatarū. Sentētia aūt Aris. est contraria quātū ad vtrūqz. Ponit enim q forme nāles reducūtur in actuz a formis que sunt in materia. s. a formis nāliū
H agentiū. Et silr ponit q scientia fit in nobis actu per aliquā sciam in nobis pexistentem. et hoc est fieri in nobis scientiā per syllogismuz: aut argumentū quodcūqz. Nam ex vno in aliud argumentando procedimus.

Omnis doctrina omnisqz disciplina intellectiva ex antecedēti cognitione fieri solet. Id si oēs quo fiūt pacto considerabimus manifestū profecto fiet.

Omnis doctrina et omnis disciplina intellectiva ex preexistēte fit cognitione. Manifestum est autem hoc speculantibus in omnes.

Cō. 1. Ubi de in meno.

¶ Ad ostendenduz igitur necessitatem demonstrativi syllo-

2° phys. t. c. 22.

I gismi pmittit Arist. q cognitio in nobis acquirit ex aliq̃ cognitiõe pexistẽti. Duo igit facit. Prio õndit ppositũ. Scdo docet modũ pcognitionis. ibi [Dupl'r aũt] Circa pm duo facit. Primo inducit vl'em ppõnem ppositũ ɔtinentẽ. s. q acceptio cognitionis in nobis fit ex aliq̃ pexistẽti cognitione. Et iõ dicit [Ois doctrina ⁊ ois disciplina] nõ aũt ois cognitio: q2 nõ ois cognitio ex priori cogñe depẽdet. Eẽt. n. in infinitũ ire. Ois aũt discipline acceptio ex pexistẽte cognitiõe fit. Nomen aũt doctrine ⁊ discipline ad cognitionis acq̃sitionẽ ptinet. Nã doctrina est actio ei9 qui aliqd cognoscere facit. Disciplina aũt est receptio cognitionis ab alio. Nec accipit hic doctrina ⁊ disciplina ſm q se hñt ad acq̃sitionẽ scie tm: sed ad acquisitionẽ cognitionis cuiuscũq3. Qđ pz: q2 manifestat hanc ppositionem etiã in disputatiuis ⁊ rhetoricis disputationibus per quas nõ acq̃ritur sciẽtia. Propter qđ etiã nõ dicit ex pexistenti sciẽtia vel intellectu: sed vl'r cognitiõe.

K Addit aũt intellectiua ad excludendũ acceptionẽ cognitiõis sensitiue vel imaginatiue. Nam procedere ex vno in aliud rationis est solum. ¶ Secundo cum dicit.

¶ Mathematice nãq3 sciẽtie illo comparantur modo: ⁊ queq3 ceterarum artium.

¶ Mathematice enim scientiarũ per hunc modum fiunt: ⁊ aliarum vnaqueq3 artium.

¶ Manifestat propositionẽ pmissaz per iductionẽ. Et pmo in demõstratiuis in q̃bus acq̃rit scia. In his aũt pncipaliores sunt mathematice scie pp certissimũ modum demrationis. Cõsequẽter aũt sunt ⁊ alie artes: q2 in oĩbus est aliquis modus demrationis: al'r nõ eẽnt scientie. ¶ 2o cum dicit.

L ¶ Sane circa quoq3 rõnes cũ per rõcinationes aut iductionẽ pcedit idẽ seruari modus vr. In vtrisq3 nãq3 per antea nota doctrina nimirũ fit. Quippe cũ in altera tanq̃ a cognoscẽtibus ppositiones accipiant: in altera per singularia iã notum ipsum ostendatur vniuersale.

¶ Sil'r autẽ ⁊ circa oõnes que p syllogismos: ⁊ que p iductionẽ: vtreq3. n. p prius notã faciũt doctrinã: he qdẽ accipiẽtes tanq̃ a notis: ille vo demrantes vl'e p id qđ manifestũ est singulare.

¶ Manifestat idez in oõnibus disputatiuis siue dialecticis que vtunt syllo ⁊ iductione: in quorũ vtroq3 pcedit ex aliq̃ pcognito. Naz in syllo accipit cognitio alicuius vl'is ɔclusi ab alijs vl'ibus notis. In iductione aũt ɔcludit vl'e ex singularibus que sunt manifesta. ¶ Tertio cum dicit.

M ¶ Simili profecto modo ⁊ oratorie rõnes suadẽt. Aut eni exẽplis qđ est inductio: aut enthimematibus quod qdem est rõcinatio: facultas ipsa solet oratoria suadere.

¶ Sil'r aũt ⁊ rhetorice psuadẽt: aut. n. p exẽpla q̃ est iductio: aut p enthimema qđ vo est syll's.

¶ Manifestat idẽ in rhetoricis in q̃bus psuasio fit p enthimema: aut p exẽplũ nõ per syll'm aut iductionẽ cõpletã. pp incertitudinẽ materie circa quã versatur. s. circa actus singulares hoium in q̃bus vl'es ppõnes nõ possunt vere assumi. Et ideo loco sylli in quo nece est eẽ aliquã vl'ez. vtit aliquo enthimemate in quo nõ nece est esse aliquã vl'em. Et sil'r loco iductionis in qua ɔcludit vl'e: vtit aliquo exẽplo in quo pcedit a singulari: nõ ad vl'e: sed ad singulare. Vñ pz q sicut enthimema est qdã syll's detruncat9. ita exẽplũ est q̃dã iductio iperfecta. Si ergo in syllo ⁊ inductione pcedit ex aliq̃ pcognito: opz idẽ intelligi in enthimemate ⁊ exemplo.

N ¶ Dupliciter aũt oportet precognoscere. Quedã eni esse: q̃dã qd dictu significẽt: q̃dã vtroq3 modo antea percipiamus oportet. Veluti de quouis quidem affirmationez aut negationem dici verũ esse: triangulum autẽ hoc significare. Vnitatem vo vtroq3 modo ⁊ quid significet ⁊ etiam esse. Non enim vnũqđq3 istorũ simili modo nobis est manifestum.

Triangulus

¶ Dupl'rici autẽ necessariuz est precognoscẽ: alia nanq3 quia sũt prius opinari necesse: alia vo qd est qđ dr̃ itelligere opz: q̃dã aũt vtraq3. Vt qm̃ omne qdẽ aut affirmare aut negare veꝝ est: q2 est: triãgulũ aũt qm̃ hoc qdem significat: sed vnitatẽ vtraq3 ⁊ qd significat: ⁊ q2 est. Non eniz simil'r horũ vnũquodq3 manifestum nobis est.

Lectio. II.

O

Ostq̃ ostendit Phs q ois disciplina ex pexistenti fit cognitione: nũc oñdit qd sit modus pcognitionis. Et circa hoc duo facit. Primo determinat modũ pcognitionis q̃tuz ad illa que opz cognoscere vt habeat ɔnis cognitio. cuius scia querit. Scdo determinat modũ pcognitionis ipsius ɔnis cuius sciẽtia p demõstrationẽ querit. ibi [Anteq̃ fit iducere.] In pcognitione aũt duo icludunt. s. cognitio: ⁊ cognitionis ordo. Primo ergo determinat modum pcognitionis quãtũ ad ipam cognitionẽ. Scdo quãtũ ad cognitionis ordinẽ. ibi [Est aũt cognoscere.] Circa pm sciẽduz est q id cuius scia p demõstrationẽ querit est ɔ aliq̃ in qua ppria passio de aliquo subto pdicatur. que qdez ɔ infert ex aliq̃bus pncipijs. Et q2 cognitio simpliciuz pcedit cognitionẽ cõpositoꝝ: nece est q anteq̃ habeatur cognitio ɔnis: cognoscat aliquo modo subz ⁊ passio. Et sil'r opz q cognoscat pnm: ex quo ɔclusio infert: cũ ex cognitione pncipij ɔclusio inotescat. Horum aũt triũ. s. pncipij: subti. ⁊ passionis est duplex modus pcognitionis. s. q2 est: ⁊ quid est. Ostensuz autez est in 7o meta. q cõplexa nõ diffiniunt. Hois eniz albi non est aliqua diffinitio: ⁊ multominus enũtiationis alicui9. Vñ cũ pncipiũ sit enũtiatio quedaz: nõ potest pcognosci de ipso quid est: sed solũ q2 verũ est. De passione aũt põt qdem sciri quid est: q2 vt in eodẽ libro oñditur: accidẽtia quodã modo diffõnem habent. Passionis aũt esse ⁊ cuiuslibet accidẽtis. est inesse subto: qđ qdem in demõstratione cõcluditur. Non ergo de passione pcognoscitur: q2 est: sed solum qd est. Subiectũ aũt diffinitionẽ hz: ⁊ eius esse a passione nõ depẽdet: sed suũz esse ppriũ pintelligitur ipsi esse passionis in eo. Et ideo de subto opz pcognoscere ⁊ quid est: ⁊ q2 est: presertim cũ ex diffinitionib9 subti ⁊ passiõis sumat mediũ demõstrationis. Propter hoc ergo dicit Phs: q dupl'r necessariũ est pcognoscere: q2 duo sunt que pcognoscunt de his quoruz precognitionẽ habemus. s. quia est. ⁊ quid est. Et alia sunt de quibus necesse est pmo cognoscere: q2 sunt: sicut pncipia de quibus

Vide in anno. Cõ. 2.

P

Q

T. c. 41.

T. c. 17.

gbus postea exẽplificat: ponẽs in exẽplo primũ oium ṗnci-pioꝝ.ſ.ꝙ de vnoquoq; eſt affirmatio vel negatio vera. Alia ꝟo ſunt de gbus opꝫ preintelligere: gd eſt qḋ dicitur.i.gd ſi-gnificaẽ per nomẽ.ſ.de paſſionib⁹: ⁊ nõ dicit gd eſt ſimplr: ſed gd eſt qḋ dicitẽ: qꝛ anteq̃ ſciaẽ de aliquo an ſit: nõ põt ſci-ri ꝓprie de eo gd eſt. Non entiũ eniꝫ nõ ſunt diffõnes. Uñ queſtio an eſt ṗcedit qõnem gd eſt. Sꝫ nõ põt oñdi de aliq̃ an ſit: niſi ṗus itelligatur gd ſignificaẽ per nomen. ꝓpter qḋ ẽt ·ph̃s in 4° metaphyſice in diſputatione ꝫ negãtes ṗn⁹ do-cet incipere a ſignificatione nolum. Exẽplificat aũt de trian-gulo: de quo opꝫ ṗſcire qꝛñ nomen eius hoc ſignificat qḋ.ſ. in ſua diffinitione ꝯtinetur. Cũ aũt accidẽtia quodaꝫ ordine ad ſubſtãtias referanẽ: nõ eſt incõueniẽs id qḋ eſt accidens in re⁹ ad aliqd: eſſe ẽt ſubm reſpectu alterius. Sicut ſuperfi-cies eſt accidẽs reſpectu ſube corpalis: q̃ tñ ſuperficies eſt ṗ⁹ ſubm coloris. Jd aũt qḋ eſt ſubm: ita ꝙ nullius eſt accidẽs: ſubſtãtia eſt. Uñ in illis ſciẽtijs quoꝝ ſubm eſt aliq̃ ſubã: id qḋ eſt ſubm nullo modo põt eẽ paſſio: ſicut eſt in ph̃ia ṗma: ⁊ in ſciẽtia nãli que eſt de ſubiecto mobili. Jn his aũt ſcien-tijs que ſunt de aligbus accidẽtib⁹: nihil ꝓhibet id qḋ acci-pitur vt ſubm reſpectu alicui⁹ paſſionis: accipi ẽt vt paſſio re⁹ anterioris ſubei. Hoc tñ nõ in infinitũ ꝓcedit. Eſt enim deuenire ad aliqḋ ṗmũ in ſciẽtia illa: qḋ ita accipiẽ vt ſubꝫ: qḋ nullo modo vt paſſio. Sicut pꝫ in mathematicis ſciẽtijs que ſunt de quãtitate ꝯtinua vel diſcreta. Supponunẽ eniꝫ in his ſcientijs ea que ſunt ṗma in gñe quantitatis. ſicut vni-tas linea ⁊ ſuperficies: ⁊ alie hꝰ. Quibus ſuppoſitis ꝑ demon-ſtrationẽ querunẽ quedã alia: ſicut triã-gulus eqlaterus quadratũ in geome-trijs: ⁊ alia hꝰ. Que gdem demõſtra-tiones quaſi opatiue dicunẽ. Ut eſt il-lud. ſuꝑ rectã lineã dataꝫ triãgulũ eq-laterũ cõſtituere. Quo adinuẽto rur-ſus de eo alique paſſiones ꝓbantur ſicut ꝙ eius anguli ſunt eqles: aut ali-

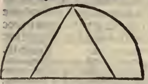
quid hꝰ. Pꝫ ergo ꝙ triangulus in ṗmo modo demõſtratio-nis ſe habet vt paſſio. Jn 2° ſe habet vt ſubm. Unde ·ph̃s h̃ exẽplificat de triangulo: vt paſſio eſt: nõ vt eſt ſubiectũ: cuꝫ dicit de triangulo opꝫ ṗſcire qꝛñ hoc ſignificat. Dicit ẽt ꝙ q̃dã ſunt de gbus opꝫ ṗſcire. vtrũq;.ſ. quid eſt ⁊ quia eſt. Et exemplificat de vnitate que eſt ṗncipiũ in omni genere q̃-titatis. Et ſi enim aliquo modo ſit accidẽs reſpectu ſube: tñ in ſciẽtijs mathematicis q̃ ſunt de quãtitate non põt accipi: vt paſſio: ſed vt ſubiectũ tñ: cum in hoc genere non habeat prius. Rationẽ hꝰ diuerſitatis oſtendit. Quia nõ eſt ſimilis modus manifeſtationis predictoꝝ.ſ. ṗncipij paſſiõis ⁊ ſub-iecti. Non enim eſt eadẽ ratio cognitionis in ipſis. Naꝫ ṗn-cipia cognoſcuntur per actũ cõponentis ⁊ diuidẽtis. Subie-ctum autẽ ⁊ paſſio per actũ apprehendẽtis qḋ quid eſt. Qḋ quidem non ſimiliter cõpetit ſubiecto ⁊ paſſioni: cuꝫ ſubie-ctum diffiniaẽ abſolute: quia in diffinitione eius non poni-tur aliquid quod ſit extra eſſentiam ipſius. Paſſio autẽ dif-finitur cum dependentia ad ſubiectum quod in eius dif-finitione ponitur. Unde ex quo non eodem modo cogno-ſcuntur: non eſt mirum ſi eorum diuerſa precognitio ſit.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Fit aũt vt cognoſcamus q̃dã prius cognoſcẽ-tes. Quorundã etiã ſimul accipiẽtes cognitio-nẽ: veluti quecũq; ſunt ſub vniuerſali quoꝝ ha-beẽ cognitio. Nã oẽm triangulũ tres angulos duobus rectis equales hẽre antea ſciuimus. At id qḋ eſt in ſemicirculo triangulũ eſſe ſimul in-ducentes agnouimus. Hoc eñi pacto nõnullas diſcimus reꝝ: ⁊ non per medium extremuꝫ co-gnoſcimus: quecũq; iam ſingulares ſunt: ⁊ de nullo predicantur ſubiecto.

¶ Eſt aũt cogſcere: alia gdẽ prius cognoſcẽtẽ: quorũdã aũt ſimul accipꝫ notitiã: vt q̃cũq; ꝯti-gunt eſſe ſub vlibus quoꝝ habẽt cognitionẽ. Qꝫ eniꝫ oĩs triãgulus hꝫ tres angulos duobus rectis eqles ṗſciuit: ꝙ ꝟo h̃ qḋ eſt in ſemicircu-lo triãgulus ſit: ſimul iducẽs cognouit. Quo-rundã eñi h̃ mõ diſciplina eſt: ⁊ nõ ꝑ mediũ vlti-mũ cognoſcitur: vt q̃cunq; iam ſingularium contingunt eſſe ⁊ non de ſubiecto aliquo.

Vide in annot. Cõ.3.

Triangulus in ſemicirculo

¶ Determinat moduꝫ ṗcognitionis ex parte ipſius ordinis: queꝫ quidẽ ṗcognitio iportat. Eſt enim aliqd prius altero ⁊ ſm tẽpus ⁊ ſm nãm: ⁊ hic duplex ordo in ṗcognitione cõſi-derandus eſt. Aliqd eniꝫ ṗcognoſciẽ prius: ſicut prius notuꝫ tpe. Et de his dicit ꝙ alia ꝯtingit cognoſcere aliqueꝫ cogno-ſcentem ea prius tẽpore: q̃ illa gbus precognoſci dicuntur. Quedam ꝟo cognoſcunẽ ſimul tpe: ſed ſunt prius nã. Et de his dicit ꝙ quorũdam ṗcognitoꝝ ſimul tẽpore eſt accipere notitiã: ⁊ illorũ gbus ṗcognoſcunẽ. Que auteꝫ ſunt iſta ma-nifeſtat ſubdẽs: ꝙ hꝰ ſunt quecũq; ꝯtinenẽ ſub aligbus vni-uerſalib⁹: quorũ hñt cognitionẽ.i. de gbus notũ eſt ea ſub ta-libus vlibus cõtineri. Et hoc vlterius manifeſtat per exem-plũ. Cũ enim ad ꝯnem inferendã due ꝓpoſitiones reqranẽ ſcilicet maior ⁊ minor: ſcita ꝓpoſitione maiori: nondũ hẽ cõ-cluſionis cognitio. Maior ergo ꝓpoſitio precognoſciẽ con-cluſioni nõ ſolũ nã: ſed tpe. Rurſus aũt ſi in minori ꝓpoſi-tione inducaẽ: ſiue aſſumaẽ aliqḋ cõtentũ ſub vli ꝓpoſitio-ne que eſt maior: de quo manifeſtũ nõ ſit ꝙ ſub hoc vli con-tineatur: nondũ habeẽ ꝯnis cognitio: qꝛ nondũ erat certa ve-ritas minoris ꝓpoſitionis. Si aũt in minori ꝓpoſitione aſ-ſumatur terminus de quo manifeſtũ ſit ꝙ ꝯtinetur ſub vni-uerſali in maiori ꝓpoſitione: patet veritas minoris ꝓpoſi-tionis: qꝛ id qḋ accipiẽ ſub vli: hꝫ eius cognitionẽ: ⁊ ſic ſta-tim habeẽ ꝯnis cognitio. Ut ſi ſic demõſtraret aliquis. Oĩs triangulus hꝫ tres angulos equales duobus rectis. Jſta co-gnita nondũ habeẽ ꝯcluſionis cognitio. Sed cũ poſtea acci-pitur hec. Figura in ſemicirculo deſcripta eſt triangulus: ſta-tim ſcitur ꝙ hꝫ tres angulos equales duobus rectis. Si aũt non eſſet manifeſtuꝫ ꝙ hec figura in ſemicirculo deſcripta eſſet triangulus: nondũ ſtatim inducta aſſumptione ſciretur ꝯcluſio: ſed opꝫ vlterius aliqḋ mediũ querere: per qḋ demõ-ſtraretur hanc figurã eſſe triangulũ. Exẽplificans aũt ·ph̃s de his que cognoſcunẽ ante ꝯcluſionẽ prius tpe. dicit ꝙ ali-quis per demonſtrationẽ ꝯcluſiõis cognitionẽ accipiẽs hãc ꝓpoſitionẽ ṗſciuit etiã ſm tẽpus.ſ. ꝙ oĩs triangulus habet tres angulos duobus rectis equales. Sed iducens hãc aſſũ-ptionem.ſ. ꝙ hoc qḋ eſt in ſemicirculo ſit triangulus. ſupple tpe ſimul cognouit ꝯcluſionẽ: qꝛ hoc inductũ hꝫ notitiã vni-uerſalis ſub quo ꝯtinetur. vt nõ oporteat vlterius medium querere. Et ideo ſubdit ꝙ quorũdam eſt hoc modo diſcipli-na.i. eorum accipiẽ cognitio per ſe. ⁊ nõ opꝫ ea cognoſcere per aliqḋ aliud medium: qḋ ſit vltimum in reſolutione: quo

I mediata ad imediata reducunt. Uel pōt legi sic. Qd vltimū .i. extremū qd accipit sub vniuersali medio non cognoscatur eē sub illo vli per aliqd aliud mediū. Et que sunt ista que habēt cognitionē sui vlis manifestat subdēs ꝙ hꝫ sunt singularia que non dicunt de aliquo subiectorum inter singularia ⁊ speciem nullum medium possit inueniri.

Antea vo ꝗ̄ sit iductio vel rōcinatio facta ptim fortasse dicēdū est scire: partiꝫ nescire. Qd eni nō sciuit si sit simplr: id quoquo modo scit. Duobus rectis eq̄les hēe patet hoc pacto qdē scire: quia vlr scit: simplr vo nescire.

Lb. 4. Anteꝗ̄ sit iducere aut accipere syllogismuꝫ: quodā modo fortasse dicēdum est scire: modo autē alio nō. Qd enim nesciuit si est simplr: hic

K quodā modo sciuit. Et ꝙ duos rectos hꝫ hoc nesciuit simplr: sed manifestū est ꝙ sic qdē scit: simpliciter autem non scit. Lectio. III.

Postꝗ̄ ostēdit phs quō opꝫ pcognoscere quedaꝫ alia anteꝗ̄ de ꝯne cognitio sumat: nūc vult ostēdere quō ipsaꝫ ꝯnem ꝯtingit pcognoscere anteꝗ̄ cognitio sumat de ea p syllogismuꝫ vel inductionē. Et circa hoc duo facit. Primo nāqꝫ determinat veritatē dicēs ꝙ anteꝗ̄ iducatur inductio vel syllogismus ad faciendū cognitionē de aliqua ꝯclusiōe: illa ꝯclusio quodā modo scitur: ⁊ quodā modo nō. Simplr eniꝫ nescit: sed solū sm qd. Sicut si debeat pbari ista ꝯclusio. Triangulus hꝫ tres angulos equales duobus rectis: anteꝗ̄ demonstret: ille qui per demonstrationē accipit scientiā eius: nesciuit simplr: sed scit sm quid. Unde quodā modo psciuit / simplr autē nō. Cuius qdem ratio est: qr sicut iam ostēsum est opꝫ principia ꝯclusioni pcognoscere. Principia aūt se habēt ad ꝯclusiones in demōstratiuis: sicut cause actiue in naturalibus ad suos effectus. Unde in 2° physicorum ppositiones syllogismi ponunt in genere cause efficientis. Effectus autē anteꝗ̄ pducatur in actu: pexistit quidē in causis actiuis virtute: nō autem actu qd est simpliciter esse. Et similiter anteꝗ̄ ex principijs demōstratiuis deducatur conclusio in ipsis principijs quidem precognitis precognoscitur cōclusio virtute: non tamen actu. Sic enim in eis preexistit. Et sic patet ꝙ non precognoscitur simpliciter: sed sꝫ quid est. Secundo ibi.

Lectione pcedenti. L

T. c. 18.

Quod nisi ita sit eueniet ea profecto que est in Menone dubitatio. Aut enim nihil quisꝗ̄ discet: aut ea que scit.

M Si vo non. Menonis ambiguitas cōtingit. Aut enim nihil discent: aut que nouerunt.

Excludit ex veritate determinata quandam dubitationē quā Plato ponit in libro Menonis sic intitulato ex noie sui discipuli. Est autē dubitatio talis. Inducit enim quendā oino iperitū artis geometrice interrogatū ordinate de pncipijs per se notis ex qbus geometrica cōclusio cōcluditur icipiendo ex pncipijs per se notis: ad que oia ille ignarus geometrie id qd verum est rn̄dit. ⁊ sic deducēdo qōnes vsqꝫ ad ꝯclusionem per singula verū rn̄dit. Ex hoc igit vult habere ꝙ ⁊ illi qui videntur iperiti aliquarū artium: anteꝗ̄ de eis instruant earū notitiā hnt. Et sic sequit ꝙ vel hō nihil addiscat vel addiscat ea que pus nouit. Circa hoc ꝗ̄ q̄tuor facit. Primo eniꝫ pponit ꝙ pdicta dubitatio vitari nō pōt: nisi supposita pdeterminata veritate. s. ꝙ ꝯclusio quā quis addiscit per demonstrationē vel inductionē: nota erat nō simplr: sꝫ sm ꝙ est virtute in suis pncipijs: de qbus aliqs ignarus sciē

N tie iterrogatus veritatē rn̄dere pōt. Scdꝫ vo Platonis sententiam ꝯclusio erat pcognita simplr. vnde non addiscebat de nouo: sed potius per deductionē aliquā rōnis: in memoriā reducebat. Sicut etiaꝫ de formis naturalibus Anaxagoras ponit ꝙ ante generationem pexistebant in materia simpliciter. Aristo. vo ponit ꝙ preexistunt in potentia: ⁊ non simpliciter. Secundo cum dicit.

Nō eni ita dicēdū est: vt qdā soluere enitunt. Scis ne oēm dualitatē esse pareꝫ. Annuēti vo iterrogato offerūt ei dualitatē quādā: quā qdē nō putabat esse: q̄re nec parē esse. Soluunt igit nō oēm se scire dicentes esse parem dualitateꝫ: sed eam quam sciunt esse dualitatem.

O Nō eniꝫ sicut qdā argumētant soluere dicenduꝫ est. nunquid sciuisti oēm dualitatē: qm̄ par est aut non. Dicente aūt sic: attulerāt quandaꝫ dualitatem quam non opinatus est esse. Soluunt eniꝫ dicentes nō cognoscere oēm dualitatem parem esse: sed quā sciunt ꝙ dualitas sit.

Ostendit falsaꝫ quorūdam obuiationē ad dubitationem Platonis: qui. s. dicebāt ꝙ ꝯclusio anteꝗ̄ demonstraret: vel quocūqꝫ modo addisceret: nullo modo erat cognita. Poterat eniꝫ eis obijci sm Platonis dubitationē hoc modo. Si quis iterrogaret ab aliquo iperito: nunqd tu scis ꝙ ois dualitas par est: ⁊ dicēte eo. i. ꝯcedente se scire: afferret quandaꝫ dualitatē: quā ille iterrogatus non opinaretur esse: puta illā dualitatem que est tertia pars senarij: concluderet ꝙ sciret tertiā partē senarij esse numerū parē: qd erat ei incognitū: sꝫ p demōstrationē iductā addiscit. Et sic videt seq ꝙ vel nō hoc addiscat: vel addiscerit qd prius sciuit. Ut igit hanc dubitationē euitarēt soluebāt dicētes ꝙ ille iterrogatus qui respondet se scire ꝙ ois dualitas sit numerus par: non dixit se cognoscere oēm dualitatē simplr: sed illā quā sciuit eē dualitatē. Unū cū ista dualitas: que est illata fuerit ab eo penitus icognita siue ignota. nullo mō sciuit ꝙ hec dualitas eēt numerus par. Et sic sequitur ꝙ apud cognoscētē pncipia. nullo mō ꝯclusio sit pcognita: neqꝫ simplr: neqꝫ sꝫ qd. Tertio ibi.

P

Et tn̄ sciūt qdē id cuius habēt demōstrationē acceperūt. Acceperūt aūt nō ois eius: qd sciūt esse triāgulū: aut numerū: sed simplr de oi numero atqꝫ triāgulo demōstrationē. Nulla eniꝫ huiuscemodi ppositio sumit: quem tu scis numerum: aut quam scis rectaꝝ linearū figuram: sed absolute de quolibet.

Q Et etiam sciunt ꝙ cuius vere demonstrationem habent: ⁊ cuius acceperūt. Acceperūt aūt non de omni cuius vtiqꝫ sciūt ꝙ triāgulus aut numerus sit: sed simplr de omni numero ⁊ triāgulo. Neqꝫ enim vna propositio accipitur huiusmodi: ꝙ quem tu nosti numerū: aut quā nosti rectam lineam: sed de omni.

Linea recta.

Improbat hanc solutionē hoc modo. Illud scitur de quo demonstratio habet: vel de quo de nouo accipitur demonstratio. Et hoc dr pp addiscentē qui icipit scire. Addiscentes aūt nō accipiūt demōstrationem de oi dualitate de qua sciunt. sed de oi simplr. ⁊ silr de oi numero. aut de omni triangulo.

Non

A Non ergo verũ est q sciat de oĩ numero quem scit esse numerũ: aut de oĩ dualitate quã scit esse dualitatẽ: sed de oĩ simpliciter. Qz aũt nõ sciat de oĩ numero quez scit esse numerũ: sed oĩ simplr. pbat ibi[Neqz enim vna ꝓpositio ⁊c.] Conclusio cũ pmissis cõuenit in terminis. Nam subiectũ ⁊ pdicatũ ꝯclusionis sunt maior ⁊ minor extremitas in pmissis. Sed in pmissis nõ accipit aliqua ꝓpositio de numero: aut de recta linea cum hac additione: quam tu nosti: sed simplr de omni. Neqz ergo ꝯclusio demonstrationis est cum additione pdicta: sed simplr de omni. ⁋ Quarto ibi.

⁋ Sz nihil (vt arbitror) obstat: vt id sciat quod discit. Sed si hoc pacto velut ea ratione qua discit eodem modo.

⁋ Sz nihil (vt opinor) ꝓhibet: qm̃ ẽ qd addiscit sic scire. est aũt sic ignorare. Incõueniens enim nõ est si scit quodaz modo quod addiscit. Sed B si hoc modo vt inquãtum addiscit ⁊ scit.

⁋ Ponit verũ solonem dubitatiõis pdicte sm pdeterminatã veritatẽ dicens: q illud qd quis addiscit nihil ꝓhibet pmo quodam modo scire: ⁊ quodã modo ignorare. Non eniz est incõueniẽs: si aliqs quodã modo psciat id qd addiscit: sz eẽt incõueniẽs si hoc modo pcognosceret sm q addiscit. Addiscere enim ꝓprie est sciam in aliquo gñari. Qd aũt gñat ante generationẽ nõ fuit oĩno ens: sed quodã mõ ens, ⁊ quodaz modo nõ ens. Ens qdem in potẽtia: nõ ens ꝟo actu. Et hoc est generari: reduci de potẽtia in actũ. Unde nec id qd quis addiscit erat oĩno pus notuz. vt Plato posuit: nec oĩno ignotũ. vt sm solonem supra iprobatã ponebat. Sed erat notũ potẽtia siue virtute in pncipys a pcognitis vniuersalibꝫ: ignotum autẽ actu sm ꝓpriam cognitionẽ. Et hoc est addiscere C reduci de cognitione potentiali seu virtuali: aut vniuersali in cognitionem ꝓpriam ⁊ actualem.

⁋ Scire autẽ vnãquãqz rem simplr: sed non vt sophyste per accidens arbitramur.

Vide in annot. Lib. 5.

⁋ Scire autem opinamur vnumquodqz simpliciter sed non sophystico modo: quod est sz accidens.

Lectio. IIII.

Postq̃ ostẽdit Phs necessitatẽ sylli demõstratiui. hic iã icipit de ipo syllo demonstratiuo determinare. Et diuiditur in duas partes. In pma determinat de syllo demõstratiuo. In 2ª de medio ex quo syllogismus demõstratiuus ꝓcedit. Et hoc in 2º libro. ibi[Questiones sunt eq̃les numero.] Prima diuiditur in duas. In pª determinat de D syllogismo demõstratiuo absolute. In 2ª cõparando demõstrationẽ vlem ad demonstrationẽ particularẽ. ibi[Cuz aũt demonstratio sit alia qdem vniuersalis.] Prima in duas diuidit. In pma determinat de syllogismo demonstratiuo. In 2ª ostendit q non sit in demonstrationibus in infinitũ procedere. ibi[Est autẽ omnis syllogismus per tres terminos.] Prima diuiditur in duas. In prima determinat de syllogismo demonstratiuo per quem acquiramus scientiam. In 2ª ostendit quõ etiã in nobis per syllogismũ acqritur ignorantia. ibi[Ignorantia autẽ sm negationẽ.] Circa primũ tria facit. Primo determinat de syllogismo demonstratiuo ostendendo quid sit. Scdo determinat de materia syllogismi demonstratiui ostendendo que ⁊ qualia sint ex quibus est. ibi[Quoniaz autem ipossibile est.] Tertio determinat de forª ipsius ostendẽdo demonstrationẽ in figura. ibi[Figuratuz autem magis faciẽs scire.] Circa primum tria facit. Primo ostẽdit de demonstratiuo syllogismo quid est. Scdo notificat quedaz que in diffinitione syllogismi demonstratiui ponuntur. ibi[Est aũt pncipiũ demonstratiõis.] Tertio excludit quosdã errores qui ex pmissis circa demonstrationẽ oriri possunt. ibi[Quibusdã quidez igit.] Circa primũ sciendũ E est q in oĩbus que sunt ꝓpter finem diffinitio que est p causam finalez est ratio diffinitionis que est per causaz mãlem ⁊ mediuz probans ipsaz. Propter hoc enim opz vt domus fiat ex lapidibus ⁊ lignis: qz est operimentũ ꝓtegens nos a frigore ⁊ estu. Sic igit de demõstratione dat hic duas diffinitiones: quarũ vna sumit a fine demonstrationis qd est scire. Et ex hac cõcludit altera que sumit a materia demõstrationis. Unde circa hoc tria facit. Primo diffinit ipsuz scire. Secundo diffinit demonstrationem per finem eius qui est ipsum scire. ibi[Dicimus autem scire.] Tertio ex vtraqz diffinitione concludit diffinitionez demonstrationis que sumitur per comparationem materie demonstrationis. ibi[Si igitur est scire vt posuimus.] Circa primum quinque facit. F Primo enim determinat cuiusmodi scire sit qd diffinire intendit. Circa qd sciendum est q aliqd dicimur scire simplr, qñ scimus id in seipso. Dicimur scire aliqd sm qd, qñ scimꝰ illud in alio in quo est: vel sicut pars in toto. Sicut scientes domuz, diceremur scire parietẽ. Uel sicut accidẽs in subiecto: sicut scientes corisciũ, diceremur scire venientẽ. Uel sicut effectus in causa: sicut dictũ est supra q ꝯclusionez pcipimus in principys. Uel quocũqz simili modo. Et hoc est scire per accidens: qz scito aliquo per se: dicimur scire id qd accidit ei quocũqz modo. Intẽdit igit Phs diffinire scire simpliciter: non autem scire sm accidens. Hic enim modus sciendi est sophysticus. Utuntur enim sophyste tali modo arguendi. Cognosco coriscum: coriscus est veniens. ergo cognosco venientem. ⁋ Secundo cum dicit.

Lec. secundi.

⁋ Cum causam ob quam res est: illius causam esse: ⁊ fieri non posse: vt res aliter sese habeat: cognoscere arbitramur.

G

⁋ Cum causaz arbitramur cognoscere propter quam res est: ⁊ qm̃ illius causa est: ⁊ nõ est cõtingere hoc aliter se habere.

⁋ Ponit diffõnem ipsius scire simplr. Circa qd ꝯsiderãduz est q scire aliqd est: pfecte cognoscere ipsuz: hoc aũt est pfecte apprehẽdere ipsius veritatẽ. Eadẽ enim sunt pncipia eẽ rei ⁊ veritatis ipsiꝰ: vt pz ex 2º meta. opz ergo sciẽtẽ si est pfecte cognoscẽs q cognoscat cãm rei scite. Et ꝓpter hoc dicit[cũ causam arbitramur.] Si aũt cognosceret causam tñ: nondũ cognosceret effectũ in actu: qd nõ est scire simplr: sed virtute tñ: qd est scire sm quid: ⁊ quasi per accidẽs. Et ideo opz sciẽtẽ simplr: cognoscere ẽt applicationẽ cause ad effectũ. Et ꝓpter hoc dicit[Et qm̃ illiꝰ causa est.] Quia ꝟo sciẽtia est etiã certa cognitio rei: qd aũt cõtingit aliter se habere nõ põt aliquis per certitudinẽ cognoscere. ideo vlteriꝰ opz q id qd scitur non possit aliter se habere: qz scientia est pfecta cognitio. Et ideo ꝓpter primum dicit[Cum causaz arbitramur cognoscere.] Quia ꝟo est actualis cognitio per quã scimus simpliciter. addit[Et quoniaz illius est causa.] Quia ꝟo est certa cognitio. subdit[Et non est contingere aliter se habere.] ⁋ Tertio ibi.

T.c.4.

H

⁋ Patet igit ipsuz scire tale qd esse. Naz ⁊ hi q nesciunt: ⁊ hi qui sciunt: ita sese habere putant: quorum ipsi scientes ⁊ ita sese etiam habent.

⁋ Manifestum igit est q huiusmodi aliqd scire scit. Et nãqz nõ scientes ⁊ scientes: hi quidẽ opinant ipsi sic se hře: sciẽtes aũt ⁊ eam habẽt.

⁋ Manifestat positam diffinitionẽ ꝓpter hoc q tam scientes q̃ nõ sciẽtes: estimãtes tñ se scire: hoc mõ accipiũt scire

I sicut dictũ est. Nõ sciẽtes enim q̃ existimãt se scire: opinantur sic se hic in cognoscẽdo sicut dictũ est. Sciẽtes aũt vere: sic se habẽt. Est aũt hec recta manifestatio diffõnis. Diffinitio enim est rõ quã significat nomen. vt dicit in 4° meta. Significatio aũt nois accipiẽda est ab eo qd intẽdunt cõmuniter loquẽtes per id nomen significare. Unde ⁊ in 2° topicorũ dicit̃ q̃ noibus vtendũ est vt plures vtunt̃. Si gs etiam recte cõsideret p hanc notificationẽ magis ostẽditur quid significet nomẽ: q̃ directe aliqd significet̃. Non enim notificat scientiã de qua ppie posset diffinitio assignari: cum sit species alicuius generis: sed notificat ipsum scire. Unde ⁊ a principio dixit. [Scire aũt opinamur ⁊c.] Et non dixit. Scire est aliqd tale. ¶ Quarto ibi.

T.c.28. — L3.5.

K ¶ Quare cuius simpliciter est sciẽtia id vt aliter sese habeat fieri omnino non potest.

¶ Quare cuius simpliciter est scientia: hoc impossibile est aliter se habere.

Vide in anno.

¶ Cõcludit corollariũ qddaz ex diffinitione posita. s. q̃ illud de quo simplr est sciẽtia opz esse necessariũ. ¶ Quinto ibi.

¶ Si igitur ⁊ alius sciẽdi sit modus: posterius explicabimus.

¶ Siquidem igitur ⁊ alius est sciendi modus: posterius dicetur.

¶ Rñdet tacite qõni. vtrũ. s. sit aliqs alius modus sciendi a pdicto. Qd pmittit se dicturũ in sequentibus. Est enim scire per effectũ. vt infra patebit. Dicimur etiaz aliquo modo scire ipsa pncipia indemonstrabilia: quorum non est accipere causam. Sed proprius ⁊ perfectus sciendi modus est qui pdictus est. ¶ Deinde cum dicit.

T.ec.23.

¶ Addimus etiam p demõstrationẽ etiaz scire.

L ¶ Dicimus autez. quia scire per demonstrationem est intelligere.

¶ Diffinit syllogismũ demonstratiuũ per operationez ad finem suuz qui est scire: circa qd tria facit. Primo ponit q̃ scire est finis syllogismi demonstratiui siue effectus eius. cum scire nihil aliud esse videatur q̃ intelligere veritatẽ alicuius ↄclusionis per demonstrationem. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonstrationem autem dico: ratiocinationem eam que scientiam efficit.

Vide in anno.

¶ Demonstrationem autem dico syllogismuz apoditicon. i. facientem scire.

¶ Diffinit syllm demonstratiuum per hoc finem: dicẽs q̃ demonstratio est sylls scientialis: idest faciens scire. ¶ Tertio exponit hoc qd dixerat scientialem ibi.

M ¶ Eam vero scientiam efficere dico: qua scimus eam ipsam habendo.

¶ Sed scientialez syllogismum dico sm quem in habendo ipsum scimus.

¶ Dicens q̃ scientialis sylls dr sm quem scimus inquantuz ipsum habemus. Ne forte aliqs syllm scientialẽ intelligeret quo aliqua scientia vteretur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igit̃ ipsum scire tale est quale posuim⁹ necesse est ⁊ demonstratiuã sciam: ex veris ⁊ primis medioqz vacãtibus ⁊ ex notiorib⁹ ⁊ prioribus ipsa cõclusione causisqz eiusdem esse.

¶ Si igit̃ est scire vt posuimus: necesse est ⁊ demõstratiuã sciaz ex veris eẽ ⁊ primis ⁊ imediatis ⁊ notioribus ⁊ prioribus ⁊ causis ↄclonis.

N ¶ Cõcludit ex pdictis diffõnem sylli demonstratiui ex materia sumptaz. Et circa hoc duo facit. Primo ↄcludit. Scdo manifestat. ibi [Uerũ qdem igit̃ opz scire.] Circa pmũ tria facit. Primo pponit ↄsequentiã qua demonstrationis materialis diffinitio ↄcluditur ex pmissis dicens: q̃ si scire. hoc significat qd dixim⁹ cãm rei cognoscere ⁊c. necesse est q̃ demonstratiua scia. i. que per demõstrationẽ acqritur: pcedat ex ppõnib⁹ veris pmis ⁊ imediatis. i. que nõ per aliqd medium demonstrant̃ sed p seipsas sunt manifeste que quidez imediate dicunt̃ inquãtum carẽt medio demõstrante: pme aũt in ordine ad alias ppões que p eas pbantur. Et iteruz ex notioribus ⁊ prioribus ⁊ causis ↄnis. ¶ Secundo ibi.

¶ Sic enim erunt ⁊ ipsa principia propria eius quod demonstratur.

O ¶ Sic enim erunt ⁊ principia propria eius qd demonstratur.

¶ Excusat se ab additione alterius particule: que videbatur apponẽda: q̃. s. demonstratio ex ppriis pncipiis pcederet. Sed ipse dicit q̃ hoc intelligit̃ per ea que dicta sunt. Nam qr ppositiones demõstrationis sunt cause cõclusionis necesse est q̃ sint ppria principia eius. Opz enim esse causas proportionatas effectibus. ¶ Tertio ibi.

2° phys. t.co.38.

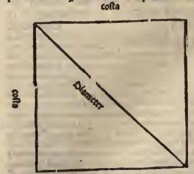
¶ Nam rõcinatio qdẽ sine his erit: demõstratio vero non erit: scientiam enim non faciet.

¶ Syllogismus qdem erit ⁊ sine his: demõstratio autẽ non erit. Non enim faciet scientiam.

¶ Manifestat pmisse cõsequentie necessitatem dicens: q̃ ls sylls nõ reqrat pmissas ↄditiones in ppositionibus ex quibus procedit: requirit tamen eas demonstratio. Aliter enim non faceret scientiam. ¶ Deinde cum dicit.

P ¶ Uera igit̃ eẽ opz: qr fieri neqt vt id qd nõ est: sciatur: veluti diametrũ cõmensurabilem esse.

¶ Uerum qdem igitur opz esse: qm nõ est scire qd non est: vt q̃ diametros sit symetros.

Q

¶ Manifestat positã diffinitionẽ: manifestãs etiam qd imediate dixerat. s. q̃ nisi premisse conditiones demonstrationi adessent scientiam facere nõ posset. Primo ergo ostẽdit qd semp pcedit ex veris ad hoc q̃ sciaz faciat. qr qd nõ est non cõtingit scire: sicut diametrũ esse symetrũ. i. cõmensurabilẽ lateri quadrati. Dicuntur enim quãtitates incõmensurabiles: quarũ nõ põt accipi aliqua mensura cõmunis: ⁊ hoc quãtitates sunt. quarũ nõ est pportio adinuicẽ sicut numeri ad numerũ: qd qdem ↄtingit de diametro quadrati ⁊ eius latere: vt patet ex decimasexta Euclidis. Quod autem non est veruz:

non

A non est. Naz esse & esse verũ ꝯuertunt̃. Opz id qḋ scitur esse verũ. Et sic ꝯclusionem demõstrationis que facit scire opz esse veram: & per ꝯsequens eius ꝑpositiones. Non enim cõtingit veruz sciri ex falsis: & si concludi possit ex eis: vt infra ostendet. ¶ Secundo ibi. (Lec. 13.)

¶ Ex primis aũt & idemõstrabilibus esse: q2 nõ sciet nõ habẽs demõstrationẽ ipsorũ. Scire .n. nõ ꝑ accidens ea quorũ est demonstratio nihil aliud est fane: ꝙ demonstrationem habere.

¶ Ex primis aũt indemonstrabilibus est: q2 nõ sciet nõ habens demõstrationem ipsoꝝ. Scire enim est habere demonstrationẽ: quorum demonstratio est: non ẜm accidens.

B ¶ Ostendit ꝙ demõstratio sit ex ꝑmis & imediatis siue idemonstrabilibus. Nõ enim ꝯtingit aliquẽ habere sciẽtiã: nisi habeat demonstrationẽ eoꝝ quorũ põt esse demõstratio: & hoc dico per se & non per accidẽs. Et hoc ideo dixit: q2 posset esset scire aliquaz ꝯclusionẽ nõ habẽs demõstrationẽ ꝑmissorũ, ẽt si essent demõstrabilia: q2 sciret eaz per alia ꝑncipia: & hoc esset ẜm accidẽs. Detur ergo ꝙ aliqs demõstrator syllogizet ex demonstrabilib9 siue mediatis: aut ergo hz illorũ demonstrationẽ aut nõ habet. Si non hz ergo nõ scit ꝑmissas: & ita nec ꝯclusionẽ ꝓpter ꝑmissas. Si aũt hz: cum in demonstrationibus nõ sit ꝓcedere in infinitũ: vt infra ostẽdet. tãdem erit deuenire ad aliqua imediata & indemonstrabilia. Et sic demonstratio opz ꝙ ꝓcedat ex imediatis: vel statim vel per aliqua media. Unde & in ꝑmo libro topicorum dicitur ꝙ demonstratio est ex propriis & veris: aut his que per ea fidem sumpserunt. ¶ Tertio ibi. (Le. 7.) (Cap. 1.)

C ¶ Cause etiã sint opz & notiora ac priora. Cause q2 tũ scimus cũ cognoscimus cãm. Priora siquidẽ: & cause sũt & antea cognita: nõ illo mõ solũ qd significẽt: sed altero etiã mõ. Dupl'r autẽ sũt priora notioraue. Nõ eni idẽ est prius nã: & nra ex parte prius: neqȝ notius: & nobis etiã notius. Atqȝ ea qdẽ ad nos priora notioraue dico que ꝓpinquiora sensui sũt. Ea ṽo simpl'r priora notioraue: q̃ a sensu lõgius distãt. Sũt aũt remotissima qdẽ ea: que sũt vniuersalia maxime. Propinquissima ṽo singularia ipsa. Atqȝ hec inter sese opponuntur. Ex primis aũt esse nihil aliud est ꝙ ex propriis principiis esse. Idẽ eniz primum atqȝ principium dico. (Vide in annot.)

D ¶ Causas quoqȝ notiores opz eẽ & primas causas: qm̃ tũc scimus cuz causas cognoscimus: & priores si vere sũt cause: & notiores nõ solũ altero modo itelligẽdo: sȝ in sciẽdo qm̃ sũt. Priora aũt & notiora dupl'r sũt. Nõ eni idẽ est nã: & ad nos prius: neqȝ notius nã: & nobis notius. Dico aũt priora ad nos & notiora: ꝓxima sensui. Simpl'r aũt priora & notiora: q̃ lõgius sũt. Sũt aũt qdẽ lõgiora vniuersalia: maxime autẽ ꝓpinquiora sensui singularia & opponunt̃ hec adinuicẽ. Ex primis aũt est: qḋ ex ꝓpriis principiis est. Jaz eniz dico idẽ primũ & principiuz.

¶ Probat ꝙ demõstrationis ꝓpões sint cause ꝯclusionis: q2 tũc scimus cũ cãs cognoscimus. Et ex hoc ostẽdit vlteri9 ꝙ sint priores & notiores. q2 ois causa est nãl'r prior & notior suo effectu. Opz aũt ꝙ cã cõclusionis demonstratiue sit notior nõ solũ quãtũ ad cognitionẽ qd est: sed ẽt quãtuz ad cognitionẽ q2 est. Nõ enim ad demõstrandũ ꝙ eclypsis solis est: sufficit scire ꝙ est lune iterpositio. Sed opz etiaz scire ꝙ luna iterponit̃ inter solẽ & terraz. Et q2 prius & notius dr̃ 2r scilicet quo ad nos & ẜm nãm: dicit ꝯñter ꝙ ex eis qbus ꝓcedit demõstratio sunt priora & notiora simpl'r & ẜm naturam: & nõ quo ad nos. Et ad hõ exponẽz dicit ꝙ priora & notiora simpl'r sunt illa que sũt remota a sensu: vt vlia. Priora & notiora quo ad nos sunt ꝓxima sensui. s. singularia: que opponunt̃ vlibus: siue oppositione prioris & posterioris: siue oppositione ꝓpinqui & remoti. ¶ Videt̃ autẽ ꝯtrarium hui9 haberi in ꝑmo physicorũ. vbi dr̃ ꝙ vlia sunt priora quo ad nos & posteriora ẜm nãm. ¶ Sed dicẽdũ est ꝙ hic loquit̃ de ordine singularis ad vle simpl'r: quoꝝ ordinẽ opz accipere ẜm ordinẽ cognitionis sensitiue & itellectiue in nobis. Cognitio aũt sensitiua est in nobis ꝑor itellectiua: q2 itellectualis cognitio ex sensu ꝓcedit in nobis. Uñ & singulare est ꝑus & notius quo ad nos ꝙ vle. In ꝑmo aũt physicorũ nõ ponitur ordo vlis ad singulare simpl'r: sed magis vlis ad minus vle: vtputa animalis ad hominẽ: & sic opz ꝙ quo ad nos vniuersalius sit prius & magis notũ. In oi enim generatione: qḋ est in potẽtia: est prius tẽpore & posteri9 natura. Qḋ aũt est cõpletum in actu est prius natura & posterius tp̃e. Cognitio aũt generis est quasi potẽtialis in cõparatione ad cognitionẽ spẽi: in qua actu sciunt̃ oia essentialia rei. Uñ & in generatione sciẽtie nostre prius est cognoscere magis cõe ꝙ min9 cõe. ¶ Item in libro physicorũ dr̃ ꝙ inata est nobis via ex nobis notiorib9. Non ergo demõstratio fit ex his que sunt priora simpl'r: sed quo ad nos. ¶ Sed dõz ꝙ hic loqtur ẜm ꝙ id qḋ est in sensu est notius quo ad nos eo qḋ est in itellectu. Ibi aũt ẜm ꝙ id qḋ est notius quo ad nos est ẽt in itellectu. Ex singularibus aũt que sunt in sensu nõ sunt demõstrationes: sed ex vlibus tñ que sunt in intellectu. ¶ Vel dicẽdũ ꝙ in oi demõstratione opz ꝙ ꝓcedatur ex his que sunt notiora quo ad nos. nõ tñ singularib9: sed vlibus. Non eniz aliqd põt fieri nobis notũ nisi per id qḋ est magis notũ nobis. Qñqȝ aũt id qḋ est magis notũ quo ad nos: est ẽt magis notũ simpl'r: & ẜm nãm: sicut accidit in mathematicis in qb9 ꝓpter abstractionẽ a materia nõ fiũt demõstratiões nisi ex ꝑncipiis formalibus. Et in talibus fiunt demõstrationes ex his que sunt notiora simpl'r. Itez qñqȝ id qḋ est notius quo ad nos: nõ est notius simpl'r: sicut accidit in naturalib9 in qbus eẽntie & virtutes rerum ꝓꝑ hoc ꝙ in materia sunt: sunt occulte: sed inotescunt nobis ꝑ ea q̃ exteri9 de ipsis apparẽt. Uñ in talib9 fiũt demõstrationes vtplurimũ ꝑ effectus qui sunt notiores quo ad nos: & nõ simpl'r. Nũc aũt nõ loquitur de hoc modo demonstrationũ: sed de ꝑmo. Quia ṽo in hac manifestatione hoc etiã omiserat manifestare ꝙ demõstratio esset ex ꝓpriis principiis: ꝯñter subdit qḋ habetur etiaz ex ꝑmissis. Per hoc eniz qḋ dicit̃ ꝙ demõstratio est ex primis habetur ꝙ sit ex propriis principiis: sicut & superius dictum est. Idem enim videtur esse primũ & ꝑncipium. Nam primũ in vnoquoqȝ genere & maximuz: est causa oium eoꝝ que sunt post: vt dicitur in 2° metaphysice. (E) (Dubium In pun.) (Solu.) (F) (Dubiuz) (Solutio prima.) (G) (Solu. 2.) (H)

¶ Est aũt demõstrationis principium ꝓpositio medio vacans. Ea ṽo medio vacat qua nulla est alia prior. (L. c. 4.)

¶ Est autem principium demõstrationis propositio immediata. Immediata autem est qua non est altera prior. Lectio. V.

[I] [Lec.5.] Quia superius phs dixerat q demõstratio ex pmis ⁊ imediatis: ⁊ h ab ipo nõdum manifestata erãt. ideo intẽdit ista manifestare. Et diuidit in tres partes. In pma parte ostẽdit qd sit ppositio imediata. In 2º ondit q opz hm ppositiones esse notiores cõclusione. ibi[Qm̃ opz credere ⁊ scire.] In 3º excludit quosdã errores qui ex pdictis occasionẽ habebãt. ibi[Quibusdã qdez igit.] Circa pmũ duo facit. Primo ondit quid sit ppositio imediata. Scdo diuidit eã. [Lec.4.] ibi[Immediati aũt pncipij.] Circa pm̃ hoc mõ pcedit. Primo nãqz resumit qd supra dictũ est. s. q principiũ demõstrationis sit ppositio imediata. Naz ẽt supra dixerat q demõstratio est ex pmis ⁊ imediatis. Scdo ibi[Immediata ãt.] Diffinit imediatã ppõnem: ⁊ dicit q imediata ppositio est qua nõ est altera prior. Cuius qdem nonficationis rõ ex pdictis pz. Dictũ est enim supra q demõstratio ex prioribus est. [Lec 4.] [K] Quãdocũqz igit aliqua ppositio est mediata. i. habens mediũ per qd demõstret pdicatũ de subiecto: opz q priores ea sint ppositiones ex qbus demonstret. Nam pdicatũ cõclusionis per prius inest medio q̃ subiecto: cui ẽt per prius inest mediũ q̃ pdicatum. Relinquitur ergo q illa ppositio qua non est altera prior sit imediata. ¶ Tertio ibi.

¶ Propositio altera enũtiationis est pars vnũ de vno complectens.

¶ Propositio autez est enuntiationis altera ps vnum de vno.

¶ Ostendit quid sit ppositio que ponitur in diffinitiõe mediate ppositionis. Et circa hoc tria facit. Primo nãqz diffinit ppositionem simplr: q ppositio est altera pars enũtiationis in qua pdicatur vnuz de vno. Habet enim enũtiatio duas partes: affirmationẽ ⁊ negationẽ. Opz enim q omnis syllogiçans alterũ earũ ppona. Non aũt vtrãqz. Hoc enim est propriũ eius qui a pncipio questionez mouet. [L] Unde per hoc separat ppositio a pblemate. Sicut enim in vno syllogismo nõ ɔcluditur nisi vnũ: ita opz q ppositio que est syllogismi pncipium sit vna. Una autẽ est in qua est vnum de vno. Unde p hoc q phs dicit vnũ de vno: separat ppositio ab enuntiatione que dicitur plures: in qua plura de vno vel vnum de pluribus dicitur. ¶ Secundo ibi.

¶ Differẽdi qdẽ q̃ vtrãuis accipit. Demõstrandi vo que definite alterum quod est verum.

[Vide in anno.] ¶ Dialectica silr est accipiẽs quãlibet. Demonstratiua alterz determinate quoniã verum est.

¶ Ponit drãm inter dialecticã propositionẽ ⁊ demonstratiuam dicens: q cũ ppositio accipiat alterã partẽ enuntiationis. [M] dialectica autẽ idifferẽter accipit quãcũqz earũ. hz eniz viam ad vtrãqz partẽ cõtradictionis eo q ex probabilibus pcedit. Unde etiaz ⁊ in pponendo: accipit vtranqz partem cõtradictionis: ⁊ querẽdo vtrãqz ponit. Demonstratiua aũt ppositio accipit alteraz partem determinate: quia nũq̃ habet demonstratio viam nisi ad verum demonstrandũ. Unde etiam semper pponendo accipit veraz partẽ contradictionis. Propter hoc etiam nõ interrogat: sed sumit qd demonstrat quasi notum. ¶ Tertio ibi.

¶ Enũtiatio est ɔtradictionis vtraqz pars. Cõtradictio est oppositio cuius nullũ p se mediuz est. Cõtradictionis partiũ: ea qdẽ qua quidpiã cuipiã adiungit: affirmatio dr. Ea vo qua qdpiaz a quopiã semonet: negatio nuncupatur.

¶ Enuntiatio aũt ɔtradictionis quãlibet partẽ. Cõtradictio aũt est oppositio cuius nõ est mediuz sm se inuenire. [N] Pars aũt contradictionis que qdem aliqd de aliquo: affirmatio est: que vo aliquid ab aliquo: negatio est.

¶ Diffinit enuntiationẽ que ponit in diffõne ppõnis dicẽs: q enuntiatio cõplectitur vtrãqz ptem cõtradictionis: vt ex dictis pz. Quid aũt sit cõtradictio ɔñter ondit dicens: q cõtradictio est oppositio cui nõ est mediũ sm se. Quãuis eniz in puatione ⁊ in habitu: ⁊ in cõtrarijs imediatis non sit medium circa determinatũ subm: tamen est mediũ simplr. Nã lapis neqz cecus neqz videns: ⁊ albedo neqz par neqz ipar est. Hoc etiam qd habent de imediatione circa determinatum subm: habẽt inquãtum aliqd pticipant cõtradictionis. Nã puatio est negatio in subiecto determinato. Et alterũ ẽt ɔtrariorũ imediatorũ est habẽs aliqd cõtradictionis. Sed cõtradictio simplr in oibus caret medio. Et hoc nõ habet ab alio: sed ex seipsa. Et ppter hoc dicit q eius nõ est mediũ sm se. [O] Exponit ẽt ɔsequenter quid sit pars contradictionis. Est enim cõtradictio oppositio affirmationis ⁊ negationis. Unde altera ps eius est affirmatio q̃ pdicat aliqd de aliq̃. Altera vo negatio q̃ remouet aliqd ab aliq̃. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Principiorũ aũt rõcinãdi vacãtiuz medio: id qdẽ qd fieri neqt vt demõstret: quodqz nõ necesse est eum hẽre qui discẽdo qõnis est pcepturus positio noiat. Quod vo necesse est hẽre docendũ quẽlibet: dignitas appellat. Sũt. n. talia q̃dã q̃ sese offerũt hisce q discit ad vnãquanqz scientiam perdiscendam. Atqz talibus hoc potissimum nomen tribuere consueuimus.

[P] ¶ Immediati aũt principij syllogistici: positionẽ qdẽ dico quaz non est mõstrare: neqz est necesse habere docẽdum quemlibet. Quam vo necesse est habere docendum quemlibet: dignitatem vel maximam propositionem: sunt eniz quedã huiusmodi. Hoc eni maxime in huiusce modi nomen consueuimus dicere. [Vide in anno.]

¶ Diuidit imediatuz pncipium. Et circa hoc duo facit. Primo diuidit. Scdo subdiuidit. ibi[Positionis aũt quedaz.] Dicit ergo pmo q imediatũ pncipiũ syllogismi est duplex. Unũ qdem qd dr positio quã nõ cõtingit demõstrare. ⁊ ex hoc imediatũ dicit: neqz tñ aliquẽ docẽdũ. idest qui doceri dz in demõstratiua scia necesse est habere. i. mente ɔspicere: siue ei assentire. Aliud vo est qd dr dignitas vel maxima ppositio quã necesse est hẽre in mente ⁊ ei assentire quẽlibet q doceri debet. Et manifestũ est q q̃dam principia talia sunt: [Q] [Lec.2.9.] vt pbatur 4º meta. de hoc pncipio: q affirmatio ⁊ negatio nõ sunt simul vera: quorũ ɔtrarium nullus credere mente põt: ⁊ si ore pferat. Et in talibus vtimur nomine pdicto. s. dignitatis vel maxime ppõnis: ppter hm̃ pncipiorum certitudinẽ ad manifestãdum alia. Ad huius autẽ diuisionis manifestationem sciẽdum est q quelibet ppositio cuius predicatum est in ratione subiecti est imediata: ⁊ per se nota quãtum est de se. Sed quarũdam propositionum termini sunt tales q sunt in notitia omnium: sicut ens ⁊ vnum: ⁊ alia que sunt entis inquãtum ens. Nam ens est pma conceptio intellectus. Unde oportet q tales propositiones nõ solum in se: sed etiam quo ad nos quasi per se note habeantur. Sicut q non contingit idem esse ⁊ non esse: ⁊ q totum sit maius sua parte. ⁊ similia. Unde ⁊ huius principia omnes scientie accipiunt a metaphysica: cuius est considerare ens simpliciter: ⁊ ea que sunt entis. Quedam vo propositiones sunt im

mediate

A mediate quarū termini nō sunt apud oēs noti. Uñ lz predicatum sit de ratione subiecti: tñ qr diffinitio subiecti non est oibus nota: nō est necessarium φ tales ꝓpositiones ab oib⁹ concedantur. Sicut hec propositio.

Oēs recti anguli sūt equales. quātū est in se est per se nota siue imediata: qr equalitas cadit in diffōne anguli recti. Angulus.n. rectus est quē facit linea recta sup aliā lineā rectā cadens. ita φ ex vtraqz parte anguli reddantur equales. Et ideo cum quadā pōne recipiunť h⁹ pncipia.

Est ⁊ alius modus quo alique ꝓpositiones dicunť suppositiones. Sunt eniz qdā ꝓpositiones que nō possunt ꝓbari nisi per pncipium alterius scientie. ⁊ ideo opz φ in illa scia supponanť: lz probenť ꝑ pncipia alterius scie. Sicut a puncto ad punctū est rectā lineā ducere. supponit geometra: ⁊ ꝓbat naturalis: ostendēs φ iter quelibet duo puncta sit linea recta media. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Rursus ea qdē positionū que vtrāuis enūtiationis accipit ptē eē inqꝫ quidpiā aut non esse: suppositio dī. Ea ꝟo que est sine hoc ipso: diffinitio est. Diffinitio nāqz positio qdē est. Ponit enim arithmeticus vnitatē quātitate indiuisibilez esse. Sed suppositio sane nō est. Nā qd est vnitas: ⁊ vnitatē esse nō eadē sunt.

C ¶ Positionis aūt que est quālibet partiū enunciationis accipiens: vt dico aliqd eē aut nō esse: suppositio qdē est. Que ꝟo sine hoc: diffō est. Diffō enim quedā est positio. Ponit.n. arithmeticus vnitatez indiuisibilez esse fm qꝫtitatē. Suppositio aūt nō est. Id enim quod quid est vnitas ⁊ esse vnitatem: nō idem est.

¶ Subdiuidit alterū mēbrū pme diuisionis. s. positionez dicens φ quedā positio est q̄ accipit aliquā ptē enūtiationis. s. affirmationē vel negationē: qꝺ significat cū dicit[vt dico eē aliquid aut nō esse.]Et hec positio suppositio dī: quia tanqꝫ veritatē hñs supponiť. Alia aūt est positio que nō significat esse vel nō esse: sicut diffō: q̄ positio dī. Poniť.n. ab arithmetico diffō vnitatis: tanqꝫ qꝺdā pn^m. s. φ vnitas est indiuisibilis fm qꝫtitatē. Sed tñ diffō nō poniť suppositio. Illud.n. ꝓprie supponiť qꝺ verū vel falsuz significat. Et ideo subdit φ[nō idē est qꝺ qd est vnitas]qꝺ neqz verum neqz falsum significat[⁊ esse vnitatem]qꝺ significat verum vel falsum.

Dubium. D ¶ Sed potest queri cum diffinitio nō sit ꝓpositio significans esse vel nō esse quo modo ponať in subdiuisione imediate ꝓpositionis. ¶ Sed dōm φ in subdiuisione nō sumit imediatā ꝓpositionē ad subdiuidendū: sed imediatū pncipium. (Solo p⁹.) Principiū aūt sylli dici pōt nō solū ꝓpositio: sed etiā diffinitio. (Solo 2⁹.) Uel pōt dici φ lz diffinitio in se non sit ꝓpositio in actu est tñ in virtute: quia cognita diffōne apparet diffinitionem de subiecto vere predicari.

¶ Cū aūt credere scireqz rem oporteat talem ratiocinationē habendo: quā demōstrationē vocamus: hec ꝟo fit qr sunt ea ex qb⁹ extruiť rōcinatio: necē est nō solū antea prima ipsa vel oīa: vel aliq̄ cognoscanť: sed ēt magis noscantur.

¶ Qm̄ aūt opz credere ⁊ scire rē in hui⁹ habendo syllm quē vocamus demrationē: est autē h quidem scire ea ex quibus est sylls. Necesse est nō solū precognoscere prima aut oīa aut q̄daz: sed etiam magis. Lectio. VI. E

Postqꝫ ostendit Phs que sunt imediata pncipia. hic de eorū cognitione determinat. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit φ imediata pncipia sūt magis nota ꝯclone. Scdo ostēdit φ ⁊ falsitas ꝯtrarioꝝ dz esse notissima. ibi [Non solū autem ⁊c.]Circa pmū tria facit. Primo ꝓponit intentionē dicens: φ quia oīa nos credimus alicui rei ꝯclusē ⁊ scimus eam per hoc qꝺ habemus syllm demonstratiuum: ⁊ hoc qdē est inquātū scimus syllm demonstratiuū: necesse est non solū precognoscere prima pncipia ꝯclusioni: sed etiā ea magis cognoscere qꝫ conclusionē. Addidit autem[aut oīa aut quedam]quia quedam principia ꝓbatione indigent ad hoc φ sint nota: ⁊ anteqꝫ probenť non sunt magis nota conclusione. Sicut φ angulus exterior trianguli valeat duos equales intrinsecos sibi oppositos: anteqꝫ probetur: ita ignotum est sicut φ triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. Quedam ꝟo pncipia sunt que statim posita: sunt magis nota conclusione. Uel aliter quedaz ꝯclusiones sunt que sunt notissime: vtputa per sensum sumpte siue accepte: sicut φ sol eclypseť. Unde pncipium per qꝺ ꝓbatur nō est notum magis simpliciter. s. φ luna interponať inter solez ⁊ terrā: lz sit magis notū in via rōnis ꝓcedentis ex cā in effectum. Uel aliter hoc ideo dicit: quia ēt dixerat supra φ quedam pncipia tēpore prius cognoscunť qꝫ cōclusio: quedam ꝟo simul tēpore nota sunt cū ꝯclusione. ¶ Scdo ibi. F

¶ Semper eniz illud est tale magis: ob qꝺ vnūqꝺqz est tale. Ueluti magis id est dilectū: atqz amatū: ob qꝺ amamus atqz diligimus. Quare si ob prima scimus ac credimus: ⁊ illa sane scimus ac credimus magis: quoniā ob illa ⁊ ipsa scimus posteriora. G

¶ Semp.n. pp qꝺ vnūqꝺqz: ⁊ illud magis est: vt pp qꝺ amamus: illꝺ amicū magis est. Quare siqdē scim⁹ ꝑ prima ⁊ credimus: illa scimus ⁊ credimus magis: qm̄ pp illa ⁊ posteriora. (Uide in anno.)

¶ Probat ꝓpositum dupliciter. Primo rōne ostensiua sic. [Propter qꝺ vnūqꝺqz ⁊ illud magis]sicut si amamus aliquē ꝓpter alterū: vt si magistrū ꝓpter discipulū. discipulū amamus magis: sed ꝯclones scimus ⁊ eis credimus pp pncipia. Ergo multo magis scimus pn^a ⁊ magis eis credimus qꝫ ꝯclusioni. ¶ Attendendū est aūt circa hanc rōnem φ causa semp est potior effectu suo. Qñ ergo causa ⁊ effectus conueniunt in noīe: tunc illud nomen magis pdicať de causa qꝫ de effectu: sicut ignis est magis calidus qꝫ ea que per ignem calefiunt. Qñqz ꝟo causa ⁊ effectus nō cōueniunt in nomine: ⁊ tunc lz nomen effectus nō ꝯueniat cause: tñ ꝯuenit ei aliqd dignius. sicut ⁊ si in sole nō sit calor, est tñ virtus in eo quedā que est pncipium caloris. ¶ Deinde cum dicit. H

¶ Fieri aūt nō pōt vt ea magis quisquā que nescit: ⁊ circa que non melius dispositus est: qꝫ si scierit: qꝫ ea que cognoscit credat atqz assentiť. At euenit id ꝑfecto: si nō prius cognouerit principia quispiā qꝫ ea q̄ per demrationē creduntť.

¶ Nō pōt aūt credere: magis que scit: q̄ nō ꝯtingūt: neqz sciens: neqz meli⁹ dispositus qꝫ sciēs: (Uide in anno.)

I si cõtingit. Accidit aũt hoc nisi aliqs precognouerit per demonstrationem credentium.

Lec. 4ª. ¶ Probat idem per rõnem ducentẽ ad impossibile: que talis est. Principia precognoscunt̃ cõclusioni vt supra habitum est: ⁊ sic quando pncipia cognoscunt̃ nondũ cõclusio est cognita. Si igit̃ principia nõ essent magis cognita q̃ cõclusio. sequeret̃ q̃ homo vel plus vel equaliter cognosceret ea que nõ nouit q̃ ea que nouit. Hoc autem impossibile est. ergo impossibile est q̃ principia non sint magis nota conclusione. ¶ Litera sic exponit̃. [Neqz sciẽs neqz alius melius dispositus in cognoscendo q̃ sciens si contingeret aliquem esse talem] qd̃ dicit pp̃ter intelligentem principia de quo adhuc nõ est manifestum [non põt magis credere: que non contingunt sciri ab eo: his que iam scit. Accidet aũt hoc nisi aliquis de numero credentium conclusionem per demonstrationem precognouerit.] id est magis nouerit principia. ¶ In greco planius habet̃ sic. Nõ est aũt possibile credere magis his que nouit: que non existunt: nec sciens: neqz melius dispositus q̃ (si contigerit) sciens. ¶ Tertiũ ibi.

K ¶ Magis enim principijs aut oĩbus aut qbusdaz credere q̃ cõclusioni necesse est. ei qui per demonstrationẽ scientiaz est habiturus.

¶ Magis eniz necesse est credere oĩbus principijs aut qbusdaz q̃ cõclusioni debentẽ habere scientiam per demonstrationem.

¶ Exponit qd̃ dixerat dicens q̃ hoc qd̃ dictuz est q̃ magis necesse est credere principijs aut omnibus aut quibusdam q̃ cõclusioni intelligendũ est de illo qui dz accipere disciplinam per demonstrationẽ. Si eniz aliunde cõclusio esset nota. sicut per sensum. nihil prohiberet pncipia nõ esse magis nota cõclusione in via illa. ¶ Deinde cum dicit.

L ¶ Nõ solum aũt ipsa principia magis nota: magisqz credita sint: q̃ id qd̃ ex ipsis ostẽdit̃: sed ꝯ nihil prorsus eoꝝ que principijs opponunt̃ ex qbus erit rõcinatio falsa: vereqz cõtraria: credibile sit aut notius principijs ipsis opz. Quippe cũ eũ qui simplr̃ est scientiam cõsecutus: nũq̃ ab ea persuasione dimoueri oporteat.

¶ Non solum opz principia magis cognoscere ⁊ magis ipsis credere q̃ ei qd̃ demonstrat̃: sed neqz aliud ipso credibilius est neqz notius oppositis principijs ex quibus erit syllogismus cõtrarie deceptionis. Siquidem oportet scientez simpliciter non incredibilem esse.

M ¶ Ostendit q̃ nõ solum magis oportet cognoscere pncipia q̃ cõclusionẽ demonstratiuam: sed etiã nihil debet esse certius q̃ q̃ opposita principijs sint falsa. Et hoc ideo: qꝛ opz scientem non esse incredibilem pncipijs: sed firmissime eis assentire. Quicũqz aũt dubitat de falsitate vnius oppositoꝝ non potest firmiter inherere opposito: quia semper formidat de veritate alterius oppositi.

¶ Sunt aũt qbus nõ videt̃ esse scientia propterea q̃ ipsa prima sciantur opz. Sunt etiaz quibus esse qdẽ videt̃: demonstrationes tñ oium esse. Quoꝝ neutrũ sane veꝝ aut necessariũ est.

¶ Quibusdã quidem igitur pp̃ter id q̃ opz prima scire nõ videt̃ scientia esse. Quibusdã autez oĩuz videnĩ esse demõstratiões. Quoꝝ neutrũ neqz verũ: neqz necessariũ est.

N Lec. VII.

Postq̃ determinauit Phs de cognitione principiorum demonstrationis. hic excludit errores ex pdeterminata veritate exortos. Et circa hoc tria facit. Primo ponit errores. Scd̃o rationes errantium ibi [Supponentes quidem igitur.] Tertio excludit rationũ radices. ibi [Nos autem dicimus.] Dicit ergo primo q̃ ex vna veritate superius determinata duo errores cõtrarij sunt exorti. Determinatum est enim supra q̃ oportet principia demonstratiõis precognoscere: imo q̃ oportet etiam magis scire. Sed pmũ horum sufficit ad propositum. Propter hoc autem videtur quibusdam q̃ nullius rei sit scientia. Quibusdam autem vr̃ q̃ sit scientia: ⁊ q̃ oium possit haberi scientia per demõstrationẽ. Neutrum aũt istorũ est verũ: nec necessario sequit̃ ex rõnibus eorum. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. 6.

O ¶ Qui nãqz scientiam non esse oĩno ponunt. hi censent ascendenduz esse in infinitum: pp̃terea q̃ posteriora nõ sciuntur ob ea priora quorum prima nõ sunt: recte quidez dicẽtes. Fieri eniz non põt vt infinita quisq̃ pertranseat. Qꝛ. si statur: ac principia sunt: hec incognita dicunt̃ esse: cum ipsorum nõ sit demonstratio: qd̃ qdem solum inquiunt esse scire. Qd̃ si fieri nõ põt vt prima sciantur: neqz fieri posse dicunt vt ea que p ficiscuntur ex illis sciant̃ simpliciter pp̃rie: sz ex suppositione dumtaxat si illa sint.

P ¶ Supponentes qdẽ enim nõ esse oĩno scire. hi ad infinitũ volũt reduci tanqz nõ sint vtiqz sciẽtes posteriora pp̃ter priora quoꝝ nõ esse prima recte dicentes. Impossibile eniz est infinita trãsire. Et si stent ⁊ si sint principia: hec ignota eẽ: cum demonstratio ipsorũ nõ sit: qd̃ vere dicũt esse scire solum. Si ħo nõ est prima scire: neqz que sunt ex ipsis est scire simpliciter: neqz proprie: sed ex conditione si illa sint.

¶ Ponit rationes quibus in predictos errores incidunt. Et primo ponit rationem dicentium q̃ non est scientia: que talis est. Principia demonstrationis aut procedunt in infinitum: aut est status in eis: si proceditur in infinitum, non est in eis accipere principia: quia infinita nõ est transire vt ad prima veniatur. Et ita non est primum cognoscere. Et in h recte argumentatur. Nam posteriora non possunt cognosci non cognitis primis. Si autem statur in principijs oportet q̃ principia nesciantur: si scire solum est per demonstrationem. Non enim principia habent aliqua priora per que demonstrantur. Si autem principia ignorentur. opz iteruz posteriora non scire simpliciter nec pp̃rie: sed soluz sub hac cõditione si principia sint. Non enim potest aliquid per aliqd̃ ignotum cognosci nisi sub hac conditione. si illud primũ qd̃ est ignotuz sit. Sic ergo sequitur vtroqz modo siue pncipia stent/siue procedatur in eis in infinitum/q̃ nullius rei est scientia. ¶ Secundo cum dicit.

Q ¶ At scd̃i de mõ qdem sciendi consentiunt: per demonstrationem enim soluz esse scientiaz dicunt. Uerum oium demonstrationez esse nihil inquint phibere. Fieri eniz põt vt demõstratio circuli mõ verset̃: oĩaqz mutuo demõstrentur.

A ¶ Quidā autem ꝙ ipsum quidem scire sit confitentur per demonstrationē solū esse: sed oīuz esse demonstrationē nihil prohibet. Contingit enim circulariter fieri demonstrationez: & hoc ex his que sunt adinuicem.

¶ Ponit rationem dicentium omniū esse scientiam per demonstrationē: q: premisse radici. s. ꝙ non esset scire nisi per demonstrationē addebant aliam. s. ꝙ posset circulariter demonstrari. Sic enim sequebatur ꝙ etiam si in principijs demonstrationis esset status. p̄ma tñ principia erant scita p demonstrationem: q: illa principia dicebant demonstrari ex posterioribus. Nam circulariter demonstrare est demōstrare ex inuicem. s. ꝙ p̄mo fuit p̄ncipiuz postmodū sit conclusio. & econuerso. ¶ Deinde cum dicit.

B ¶ Nos autem dicimus nec omnem scientiā esse demonstratiuam: sed eorum que medijs vacāt indemonstrabilem esse. qđ quidem necessariuz esse patet. Nam si necessariuz quidē est vt priora sciantur & ea ex quibus conficitur demōstratio: statur autem tandē in hisce que vacant medijs: hec indemonstrabilia necesse est esse. Hoc igitur ita sese habere dicimus: vt nō soluz scientiam: sed & principiū scientie qđdam esse asserimus: quo terminos ipsos cognoscimus.

Lec. 2. 6. ¶ Nos autem dicimus neqz omnem scientiam demonstratiuam esse: sed scientiam imediatorum indemonstrabilem. Et hoc ꝙ necessariuz

C sit manifestū est. Si enim necesse est quidē scire priora ex quibus est demonstratio: stant aūt quandoqz imediata: hec quidez priora indemōstrabilia necesse est esse. Et hoc igitur sic dicimus: & non solū scientiam: sed & principiū sciētie esse qđdam dicimus. Ipsa enim cognoscimus inquantum terminos cognoscimus.

¶ Excludit falsas radices predictaꝝ rationū. Et primo hoc qđ supponebant. s. ꝙ nō est scire nisi per demonstrationez. Scđo hoc qđ dicebant. s. ꝙ cōtingeret circulariter demonstrari. ibi [Circulo quoqz.] Dicit ergo p̄mo ꝙ nō oīs sciētia est demonstratiua. idest per demonstrationem accepta. Sz imediatoꝝ p̄ncipioꝝ est scientia indemonstrabilis. idest nō per demonstrationez accepta. ¶ Sciendū tñ ꝙ hic Aristoteles large accipit scientiam pro qualibet certitudinali cognitione. & non ſm ꝙ scientia diuiditur cōtra intellectum: prout dicit̄. Scientia est ꝯclusionuz. & intellectus p̄ncipioꝝ. ¶ Qz aūt necessariuz sit vt certa cognitio aliquoruz habeatur sine demonstratione sic probat. Necesse est scire priora ex quibus est demonstratio: sed hoc aliquādo ꝯtingit reducere in aliqua immediata. al's oporteret dicere ꝙ inter duo

D extrema. s. subiectum & predicatuz essent infinita media in actu. Et plus ꝙ nō esset aliqua duo accipere inter que non essent infinita media. Qualitercūqz aūt media assumantur est accipere aliquid alteri imediatum. Immediata autez cū sint priora opz esse indemonstrabilia. Et ita pz ꝙ necesse est haberi aliquorum scientiam sine demonstratione. Si ergo querat̄ quo modo imediatoꝝ scientia habeat. respondēduz ꝙ non solum imediatorum est scientia: imo etiam cognitio eorum est principium totius scientie. Nam ex cognitione principiorum demonstratur cognitio conclusionum: quarū

E proprie est scientia. Ipsa autem principia imediata nō per aliquod medium extrinsecum cognoscuntur: sed per cognitionem ꝓpriorū terminorum. Scito enim quid totum & qđ pars. cognoscitur ꝙ omne totum est maius sua parte: q: in talibus propositionibus vt supra dictum est. predicatū est in ratione subiecti. Et ideo rationabiliter cognitio horuz principiorum est causa cognitionis conclusionum: quia semper id qđ est per se est causa eius qđ est per aliud. Lec. 5.

¶ Et etiam patere dicimus fieri nō posse vt circuli modo demonstratio simpliciter conuertatur: si demonstrationem ex prioribus oportet ac notioribus esse. Fieri enim nequit vt eisdem eadem simul priora sint atqz posteriora: nisi altero modo: veluti si alia nostra ex ptc: alia simpliciter dicantur: quo quidem modo facit inductio notum. Qđ si ita sit: nō bene est diffinitum ipsum simpliciter scire: sed est sane duplex. An altera demonstratio que sit ex hisce que nobis sunt notiora: nō est simpliciter demonstratio.

F ¶ Circulo quoqz ꝙ impossibile sit demonstrare simpliciter: manifestum est: si vere ex prioribus oportet demonstrationem & notioribus. Impossibile est enim eadē sibiipsis simul priora & posteriora esse nisi altero modo: vt hec quidem ad nos: illa autē simpliciter: quo certe modo facit inductio notum. Si aūt sic est: nō erit scire vtiqz simpliciter bene determinatum: sed dupliciter. Aut non simpliciter altera demonstratio sit ex notioribus.

Lectio. VIII.

G Postq̄ p̄hs exclusit vnam falsam radicē: ostendens ꝙ non oīs scientia est p demonstrationem: hic excludit aliam: ostēdēs ꝙ nō cōtingit circulariter demonstrare. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum est ꝙ circularis syllogismus dicitur quando ex cōclusione & altera premissaꝝ conuersa concluditur reliqua. Sicut si fiat talis syllogism⁹. Omne animal rationale mortale est risibile. Omnis homo est animal rationale mortale. Ergo omnis homo est risibilis. Assumatur ergo conclusio tanq̄ principium: & adiungat̄ ei minor cōuersa: hoc mō. Omnis homo est risibilis. Omne animal rationale mortale est homo. Ergo omne animal rationale mortale est risibile: que erat maior p̄mi syllogismi. ¶ Ostendit autem per tres rationes ꝙ non contingit circulariter demonstrari. Quarum prima talis est. In circulari syllogismo idem sit conclusio & principium. Principiuz aūt demonstrationis est prius & notius ꝯclusione: vt supra ostēsum est. Sequitur ergo ꝙ idem sit prius & posterius respectu vnius: & eiusdem: & notius & minus notum. Hoc autem est impossibile. Ergo est impossibile circulariter demōstrari. Sed potest aliquis dicere ꝙ idem potest esse prius & posterius alio & alio modo. scilicet vt hoc sit prius quo ad nos: & illud sit posterius simpliciter. Sicut singularia sunt priora quo ad nos & posteriora simpliciter. Uniuersalia ṽo ecōuerso. Hoc autez modo inductio facit notum: sed altero modo a demonstratione. Nam demonstratio procedit ex prioribus simpliciter. Inductio autez ex prioribus quo ad nos. Sed si sic fieret demonstratio circularis: vt. s. p̄mo cōcluderetur ex prioribus simpliciter: postea ṽo ex prioribus quo ad nos: sequeret̄ ꝙ nō esset bene determinatuz supius: quid

Q circularis demōstratio sit īpossibilis probatur tribus rōnibus. p̄a ratio. H

I

est scire. Dictum est enim φ scire est causam rei cognoscere. Et ideo ostensum est φ opz demonstrationē que facit scire: ex prioribus simpliciter procedere. Si autez demonstratio nūc ex prioribus simpliciter: nunc ex prioribus quo ad nos procederet. oporteret φ scire etiam nō solum esset causaz rei cognoscere: sed diceretur φ esset etiam qōdam scire per posteriora. Aut ergo oportebit sic dicere. aut oportebit dicere φ altera demonstratio que fit ex nobis notioribus. non sit simpliciter demonstratio. Ex his ergo apparet quare dialecticus syll'Ꝯ pōt esse circularis. Procedit enim ex probabilibus. Probabilia aūt dicunt: que sunt magis nota: vel sapiētibus vel pluribus. Et sic dialecticus syll'Ꝯ procedit ex his q̄ sunt magis nota nobis. Contingit autem idem esse magis & minus notū quo ad diuersos: & ideo nihil prohibet syllꝫ dialecticum fieri circularem. Sed demonstratio fit ex notioribus simpliciter: & ideo vt dictum est nō pōt fieri circularis demonstratio. ¶ Scd̄am rationem ponit ibi.

K

¶ Euenit autem hisce qui dicunt demonstrationem versari non solum id quod nunc est dictū: sed etiam nil aliud dicere: q̄ꝫ hoc est: si hoc est. Hoc ꝟo pacto facile est omnia demonstrare. Atqꝫ patet idipsum accidere tribus positis terminis. Siue enim per multos siue per paucos redire dicat̄ nihil profecto refert: atqꝫ per paucos etiam duos.

¶ Accidit aūt dicentibus circulo demonstrationem esse: non solum qō nūc dictū est: sed nihil aliud dicere q̄ꝫ qm̄ hoc est: si hoc est. Sic autē facile est demonstrare omnia. Manifestū autē est φ hoc accidit tribus terminis positis. Per multos qdē aut per paucos reflectere nihil differt. Per paucos autem aut per duos.

Vide in annot. 2ª ratio.

L

¶ Ratio talis est. Si sit demonstratio circularis. sequit̄ φ in demonstratione probet̄ idem per idem: vt si dicamus: si est hoc: est hoc. Sic aūt facile est demōstrare oīa. Hoc enim facere quilibet poterit tam sciens q̄ꝫ ignorans. Et sic per demonstrationē nō acquirit̄ scientia: quod est cōtra diffinitionem demonstrationis. Non ergo pōt esse demonstratio circularis. Veritatem aūt p̄me cōsequentie sic ostēdit. Primo enim dicit φ manifestum est φ accidit circulari demōstratione facta: hoc φ prius dictum est. s. φ idem probet̄ p idē. Si quis enim sumat tres terminos. Reflexionem autē fieri per multos: aut per paucos nihil differt. Nominat autez hic reflexionem: processum qui fit in demonstratione circulari a p̄ncipio ad cōclusionē: & iterum a cōclusione ad p̄ncipium. Huiusmodi aūt reflexio q̄ꝫtum ad vim argumētādi, siue fiat per multa/siue per pauca/nō differt. Nec differt de paucis: aut de duobus. Eadem enim virtus arguendi est si quis p̄cedit sic. Si est. a. est. b. & si est. b. est. c. & si est. c. est. d. & iterum reflectatur dicens: si est. d. est. c. & si est. c. est. b. & si est. b. est. a. sicut si statim a principio reflectatur dicens. si est. a. est. b. & si est. b. est. a. Dicit autem per duos terminos: & supra dixit trib⁹ terminis positis: q: in deductione quā faciet vtet̄ tertio termino qui sit idez cū p̄mo. ¶ Deinde cum dicit.

M

¶ Nā quando cuꝫ. a. fit: est necessario. b. Et hoc cum fit est necessario. c. Tum cum. a. fit necessario. c. ipsum erit.

¶ Cum enim fit. a. ex necessitate est. b. Hoc autē cū fit erit. c. Cū igit̄. a. fit: ex necessitate erit. c.

¶ Proponit formā arguendi in tribus terminis hoc modo. Si fit. a. est. b. & si est. b. est. c. ergo si est. a. ex necessitate est. c. ¶ Deinde cum dicit.

N

¶ Si igitur cum. a. fit: necesse est. b. esse. & cū. b. fit necesse est esse. a. hoc enim erat circuli modo versari. ponat̄. a. eo in loco quo ipsuꝫ est. c. Dicere igitur cuꝫ. b. fit. a. ipsuꝫ esse: nil aliud est q̄ꝫ dicere: cum. b. fit. c. ipsuꝫ esse. Id autez nil aliud est q̄ꝫ dicere: cum. a. fit. c. ipsum esse. At idem est. c. & a. quare fit vt hi qui censent orbis modo demonstrationem versari: nihil aliud dicāt q̄ꝫ cum. a. fit. a. ipsum esse. hoc ꝟo pacto facile est omnia demonstrare.

O

¶ Si igit̄ cū fit. a. necesse est. b. esse: hoc autē cū fit. erit. a. hoc autem erat circulo. ponat̄ enim. a. in quo est. c. b. igit̄ cū fit. a. esse dicere: est ipsum c. dicere. Hoc autem est qm̄ cuꝫ fit. a. est. c. sꝫ. c. cum. a. idē est. Quare accidit dicere circulo dicentes esse demonstrationē nihil alteꝝ cū fit. a. est. a. Sic aūt omnia demonstrare leue.

¶ Per formam arguendi premissam ostendit φ in circulari demonstratione concluditur idem per ideꝫ: sumptis duobus terminis tm̄. Est enim dicere. Si est. a. est. b. & reflectendo si est. b. est. a. qō est circulariter demonstrare. Ex quibus duobus sequitur s̄m premissam formam arguendi. si est. a. est. a. Qō sic patet. Sicut enim in prima deductione que fiebat per tres terminos ad. b. sequebatur. c. ita in deductione reflexa duorum terminoꝝ ad. b. sequitur. a. Ponatur ergo φ idem significet. a. in scd̄a deductione reflexa. quod. c. significabat in prima directa que est per tres terminos. igitur dicere in secunda deductione: si est. b. est. a. est hoc ipsum quod erat dicere in p̄ma deductione: si est. b. est. c. Sed cū dicebat̄ in p̄ma deductione: si est. b. est. c. sequebat̄. si est. a. est. c. Ergo in deductione circulari sequit̄ si est. a. est. a. cum. a. idē ponatur quod. c. Et ita leue erit demonstrare omnia: vt dictū est. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

P

¶ At ꝟo nec idipsum fieri pōt nisi in hisce que mutuo se sequunt̄ quemadmoduꝫ ipsa ꝓpria. Demonstratum est igitur prius vno quidē posito nūq̄ꝫ necessario aliquid aliud esse: vno inq̄ꝫ aut termino aut positione. Ex duabus autem positionibus primis ac minimis fieri posse: siquidem & ratiocinari contingit. Si igitur. a. & b. & b. mutuo se sequantur: sic tm̄ fieri potest vt ostendant̄ ex sese mutuo cuncta que postulata sunt in prima ratiocinationis figura: vt in libro priorum ostendimus. Quo loco etiam patebit

Q

ceteris in figuris aut nō fieri ratiocinationem: aut nō ex hisce fieri que sunt sumpta. Ea ꝟo q̄ p̄dicationē nō suscipiunt mutuā: fieri nō pōt vt mutuo demonstrent̄. Quare cū in demonstrationibus pauca talia sint: cōstat vanū esse ac impossibile demōstrationē ipsaꝫ mutuā esse cēsere: atqꝫ ob idipsuꝫ posse demr̄ationē oiuꝫ esse.

¶ At ꝟo nec hoc possibile est nisi in his quecūqꝫ alternatim se sequunt̄ sicut sunt ꝓpria. Vno

A quidẽ posito ostensum est q̃ nequaq̃ est aliqd esse alterũ. Dico aũt vno: q̃ neq̃ termino vno neq̃ ꝓpositione vna ꝓposita. Ex duabꝰ autem ꝓpositionibus primis et minimis contingit sic qdem syllogizare. Si qd igit et a. ipsi. b. et c. inhereat: et hec adinuicẽ: et ipsi. a. sic qdẽ cõtingit ex alterutris monstrare oia quesita in prima figura. Sicut ostensum est in his que de syllogismo sunt. Ostẽsum aũt est q̃ in alijs figuris aut nõ fit syllogismus: aut nõ de acceptis. Nõ autẽ equaliter predicãtia nequaq̃ est monstrare circulo.

B Quare qm̃ pauca huiusmodi demonstrationibus sunt: manifestũ est q̃ vanũ qdẽ est et impossibile sic dicere/ex his que sunt adinuicem esse demonstrationẽ: et propter hoc omniũ nõ contingit demonstrationem esse.

3ª ratio. Hec rõ est talis. Ponentes omnia posse sciri per demonstrationẽ: quia demonstratio est circularis: necesse habẽt dicere q̃ oia possunt demonstrari demonstratione circulari. et ita necesse habent dicere q̃ in demonstratione circulari ex conclusione possit cõcludi vtraq̃ premissarum. Hoc autem non fieri põt nisi in his que ad se inuicem conuertuntur: idest conuertibilia sunt: sicut ꝓpria. Sed non omnia sunt huiusmodi ergo vanũ est dicere q̃ omnia possunt demonstrari: ꝓpter hoc q̃ circularis est demonstratio. Qd aũt opz in demõstratione circulari oia esse cõuertibilia ſm positionem istorum pz: quia ostensum est in libro prioꝝ: q̃ vno posito nõ sequit ex necessitate aliud: nec vno posito termino: nec posita vna

C ꝓpositione tñ. Nam omnis syllogismus est ex tribus terminis et duabus ꝓpositionibus ad minus. Opz ergo accipere tres terminos ꝯuertibiles in demonstratione circulari. s. a. b. c. ita q̃ a. insit omni. b. et omni. c. et hec. s. b. et c. inhereant sibiĩnuicem. ita q̃ omne. b. sit. c. et omne. c. sit. b. et iterum hec insint ipsi. a. ita q̃ omne. a. sit. b. et omne. a. sit. c. Et ita se habẽtibus terminis contingit monstrare in prima figura ex alteratris. idest circulariter: omnia quesita. idest cõclusionem ex duabus premissis: et vtrãlibet premissarum ex cõclusione et altera premissarum cõuersa: sicut ostensum est in his que sunt de syllogismo in libro prioꝝ: in quo agitur de syllo simpliciter. Qd sic pz. Sumant tres termini conuertibiles. s. risibile: aial rõnale mortale: et homo. Et syllogizet sic. Omne aial rõnale mortale est risibile. Omnis homo est aial rõnale mortale. Ergo omnis homo est risibilis. Et ex conclusione põt iterũ concludi tam maior q̃ minor. Maior sic. Ois homo est risibilis. Omne aial rõnale mortale est hõ. Ergo omne aial rõnale mortale est risibile. Minor sic. Omne risibile est aial rationale mortale. Omnis homo est risibilis. ergo omnis homo est aial rõnale mortale. Ostensum est aũt in libro priorum: q̃ in alijs figuris a p̃ma. s. in scda et tertia: aut nõ fit circularis syllogismus. s. per quem ex conclusione possit syllogizari vtraq̃ premissarũ. aut si fiat nõ erit ex acceptis: sed ex alijs ꝓpositionibus que non sumuntur in primo syllogismo. Qd sic pz. In scda figura non est conclusio

D nisi negatiua. vñ opz alteram premissarum esse negatiuam: et alteram affirmatiuam. Non enim ex duabus negatiuis potest aliquid cõcludi: nec ex duabus affirmatiuis põt cõcludi negatiua. Non est ergo possibile q̃ ex conclusione et premissa negatiua concludatur affirmatiua. Si ergo affirmatiua debet probari: opz q̃ per alias ꝓpositiones probet. que nõ sunt sumpte. Similiter in tertia figura nõ est conclusio nisi particularis: oportet autem alteram premissarum ad minus esse vlem. Si aũt in p̃missis sit aliqua particularis: nõ potest

E cõcludi vlis. Unde nõ põt esse q̃ in tertia figura ex cõclusione syllogizet vtralibet premissarum. Et eadem rõne apparet q̃ nec in p̃ma figura talis circularis syllogismus potest fieri: per quẽ vtraq̃ premissarum cõcludat: nisi in p̃mo mõ: in quo solo cõcluditur vlis affirmatiua. Nec etiam in hoc mõ potest fieri talis syllogismus circularis per quẽ vtraq̃ premissarũ cõcludatur: nisi sumant tres termini equales: idest conuertibiles. Qd pz ex hoc. Opz enim ex cõclusione et altera premissarum conuersa concludere reliquã: sicut dictum est. Nõ põt aũt vtraq̃ premissarum cõuerti: cum vtraq̃ sit vlis affirmatiua: nisi in terminis cõuertibilibus.

Cum autem fieri nequeat vt id aliter sese habeat cuius est absolute scientia: id necessarium est profecto qd demonstratiua sciri scientia potest: atq̃ ea est demonstratiua scientia quã habemus demonstrationem habendo. Est ergo demonstratio ex necessarijs ratiocinatio. Sumendum est igitur ex quibus qualibusue demõstrationes conficiuntur.

F

Tex. c. 7. Qm̃ aũt impossibile est aliter se habere illud cuius est scientia simplr: necessarium vtiq̃ erit id scibile qd est ſm demonstratiuam scientiam. Demonstratiua aũt est quã habemus in habẽdo demonstrationem: ex necessarijs itaq̃ syllo est demonstratio. Accipiẽdũ igit ex quibus et qualibus demonstrationes fiũt.

Tex. c. 8. Lec. IX.

Postq̃ Phs ostendit quid sit syllogismus demonstratiuus. In parte ista incipit ostendere ex quibus et qualibus fit. Et circa hoc tria facit. Primo cõtinuat se ad precedentia. Secundo determinat quedã que sunt necessaria ad precognoscendũ. ibi [Primo aũt determinabimꝰ.] Tertio determinat ꝓpositum. s. ex quibus fit syllogismꝰ demonstratiuus. ibi [Si igitur est demonstratiua.] Dicit ergo

Lec. 4ª. G p̃mo q̃ quia dictum est supra q̃ impossibile est aliter se habere in diffinitione eius qd est scire: necessarium erit id qd scitur ſm demonstrationem esse necessarium. Quid autem sit quod est ſm demonstrationem scire: exponit et dicit q̃ demonstratiua scientia est quam habemus in habendo per demonstrationem. idest quam acquirimus ex demonstratiõe: et sic habetur q̃ demonstrationis conclusio sit necessaria. Cuius autem necessarium possit syllogizari ex contingentibus: nõ tamen de necessario põt haberi scientia per mediũ contingens: vt infra probabitur: et quia conclusio demõstrationis nõ solũ est necessaria: sed etiã p demõstrationẽ scita.

Lec. 13. vt dictũ est: sequit q̃ syllo demõstratiuus sit ex necessarijs: et ideo accipiendũ est ex qbus necessarijs et qualibus sint demonstrationes. Deinde cum dicit.

Atq̃ primo determinemus qd de omni: qd per se: quid vniuersaliter dicimus.

Primum aũt determinabimus qd dicimus de omni: et quid per se: et quid vniuersale.

H Interponit ea que sunt preintelligenda ad precognoscendum de qbus tractaturus est. Et circa hoc duo facit. Primo dicit de quo est intentio. et dicit q̃ anteq̃ determinetur in speciali ex qbus et qualibus est demonstratio. p̃mo determinandum est qd intelligimus cum dicimus de omni: et per se: et vniuersale. Cognoscere enim ista est necessarium ad sciendum ex qbus est demonstratio. Hoc nãq̃ opz obseruari in

demonstrationibus. Oportet enim in ppositionibus demõstrationis aliquid vniuersaliter predicari: qđ significat dici de omni: & per se: & primo quidem significat vle. Hec autez tria ex additione se habent adinuicem. Nam omne qđ per se predicatur: predicatur vniuersalr: & nõ econuerso. Similr qđ pmo predicaĩ: predicaĩ per se: sed nõ cõuertiĩ. vnde etiã apparet ratio ordinis istorũ. Differentia etiam & numerus istoꝝ trium apparet ex hoc ꝙ aliquid predicari dicitur de omni siue vniuersalr: per cõparationẽ ad ea que cõtinentur sub subiecto. Tunc enim diciĩ aliquid de omni: vt habetur in libro prioꝝ: qñ nihil est sumere sub subiecto de quo predicatũ nõ dicatur. p se aũt dĩ aliquid pdicari per cõparationem ad ipsuz subiectũ: qꝛ poniĩ in eius diffõne vel ecõuerso: vt infra patebit. Pͣo Ꝟo dĩ aliqđ predicari de altero p cõparationẽ ad ea que sunt priora subiecto cõtinẽtia ipsuz Nã habere tres angulos nõ pdicaĩ pmo de isocheleꝫ: qꝛ pus predicaĩ de priore. s. de triangulo. ¶ Scđo ibi.

¶ Id itaqꝫ de oi dicimꝰ qđ nõ cuidã inest: cuidã nõ inest: nec iterdũ cõpetit: interdũ nõ cõpetit: nã si aĩal oi de hoie dĩ: si veꝝ est hũc dicere hominẽ: verũ est eũ & aĩal dicere. Ac si nũc verũ est & alterũ dicere: verũ est & alterũ dicere. Et si in omni linea punctũ inest: similiter.

¶ De oi qdẽ h dico qđ vtiqꝫ est nõ in quodam qdẽ sic: in quodã aũt nõ: neqꝫ aliqñ qdẽ sic: aliqñ Ꝟo nõ: vt de oi hoie aĩal. Si. n. verũ est dicere hoiez. veꝝ est dicere aĩal: & si alterũ & alterũ. Et si in oi linea punctum: similiter inest.

¶ Determinat ppositũ. Et diuidiĩ in tres. Primo ostendit qd sit. dici de oi. Scđo qd sit dici p se. ibi [Per se aũt.] Tertio qd sit vle. ibi [Uniuersale aũt dico.] Circa pᵐ duo facit. Primo dicit qd sit dici de oi. Ad hoc sciẽdũ est ꝙ dici de oi put hic sumiĩ addit supra dici de oi put sumiĩ in libro prioꝝ. Nam in libro pꝫ sumiĩ dici de omni cõiter: put vtiĩ eo dialecticus & demonstrator. Et ideo non plus ponitur in diffinitione eius qꝫ ꝙ predicatũ insit cuilibet eoꝝ q̃ cõtinẽtur sub subiecto. Hoc aũt cõtingit vel vt nũc: & sic vtiĩ qñqꝫ dici de oi dialecticus: vel simpliciter & sm oẽ tẽpus. & sic solum vtiĩ eo demõstrator. Et ideo in diffõne dici de oi duo ponit. quorũ vnũ est vt nihil sit sumere sub subiecto cui predicatũ nõ insit. Et hoc significat cum dicit. [Nõ in quodez qdem sic: in quodã aũt nõ.] Aliud est ꝙ nõ sit accipere aliqđ tps in quo predicatũ nõ cõueniat. Et hoc designat cum dicit [Nõ aliqñ sic: aliqñ nõ.] Et ponit exemplũ. Sicut de oi hoie predicatur aĩal & de quocũqꝫ verum est dicere ꝙ sit hõ: verũ est dicere ꝙ sit aĩal. & qñcunqꝫ est hõ: est aĩal. Et similiter se habet de linea & de puncto. Nam punctum est in linea qualibet & semper. Scđo ibi.

¶ Atqꝫ huius signũ est id qđ facimꝰ. Hoc. n. pacto solemꝰ iſtiationes afferre cũ iterrogamur de oi: si de aliquo nõ dicaĩ: aut si iterdũ nõ isit.

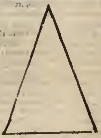
¶ Signũ aũt est: nãqꝫ instãtias sic pferimꝰ: sic de oi iterrogãti: aut si in qdã nõ: aut si aliqñ nõ.

¶ Manifestat positam diffinitionez per signum ab instantijs sumptũ. Nõ enim infertur instantia circa vniuersalem propositionẽ: nisi qꝛ deficit aliqđ eorũ qđ per eam significatur. Cũ aũt interrogamur an aliqđ prediceĩ de oi in demonstratione. Tunc dupliciter ferimus istãtias: vel quia in quodam eorum que continentur sub subiecto nõ est verum: vel quia aliquando non est verum. Unde manifestũ est ꝙ dici de omni vtrũqꝫ eorum significat.

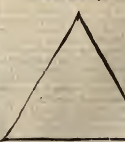
¶ Per se aũt dicimꝰ ea q̃ sunt in rõne qd est dicẽte: aut triãgulo linea: & linea punctũ iest. Ex his. n. ipsorũ suba cõstat: & hec isũt in rõne qd est dicẽte. Et itẽ ea quoꝝ in rõne q̃ qd est patefacit: ea ipsa sũt qbus isũt: quo pacto linee qdẽ rectũ & curuũ inest: numero Ꝟo par atqꝫ ipar: primũ atqꝫ cõpositũ: figura deniqꝫ lateꝝ eqliũ ac altera pte lõgior. Atqꝫ in hoꝝ qdẽ definitiõe numerus: in illoꝝ aũt linea inest. Que igiĩ aut illo: aut hoc insunt mõ: per se cuiqꝫ cõpetere dico. Que Ꝟo neutro mõ cõpetũt accidẽtia: quẽadmodũ cõpetit aĩali musicum aut album.

¶ Per se aũt sũt quecũqꝫ sunt in eo qđ qd est: vt triãgulo iest linea: & in linea pũctũ: suba eni ipsoꝝ ex his est: & q̃ insunt in rõne dicẽti qd est.

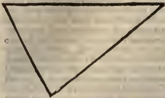
Isocheles seu equicrus habens duo latera equalia tm̃

Equilaterus seu Isopleuros habens tria latera equalia.

Scalenon seu gradatus habens tria latera inequalia.

Et qbuscunqꝫ eorum que insũt ipsis ipsa in rõne insunt qd est demõstrãti. Ut rectũ iest linee: & circulare. Et impar & par numero. Et pmũ cõpositũ & isopleuros qđ ẽ equilaterũ: & scalenon id est altera parte longius: que in omnibus his i sunt in ratione qd est dicẽti. Huic qdẽ linea: huic Ꝟo numerꝰ. Silr & i alijs huiusmodi

vnicuiqȝ per se esse dico. Quecunqȝ vo neutraliter insunt: accidentia sunt: vt musicum: aut album animal.

Lectio. X.

Postq̃ determinauit phs de dici de omni. Hic determinat de per se. Et circa hoc tria facit. Primo ostēdit quot modis dicit̃ aliqd per se. Scdo ostendit qualr his modis demonstrator vtat̃. ibi [Que ḡ dicunt̃.] Circa p^m sciēdū ꝙ hec prepositio per. designat habitudinē cause: designat etiā īterdū ꝛ situ: sicut dr̃ esse aliqs p se: qñ est solitari^9. Cause aūt habitudinē designat aliqñ qdeȝ formalis: sicut dr̃ ꝙ corpus viuit p aiam. Qñqȝ autē habitudinē cause materialis: sicut dr̃: ꝙ corpus est coloratū per superficieȝ: qr. s. p̄priū subiectū coloris est supficies. Designat etiaȝ habitudineȝ cause extrinsece: ꝛ precipue efficiētis: sicut cū dr̃ ꝙ aqua calescit per ignē. Sicut aūt hec prepositio per. designat habitudinē cause: qñ aliqd extrinsecum est causa eius qd attribuit̃ subiecto. ita qñ subiectū vel aliqd eius: est causa ei^9: qd attribuit̃ ei: ꝛ hoc significat per se. ¶ Primus ergo modus dicendi per se est quando id qd attribuit̃ alicui pertinet ad formā eius: ꝛ qr diffinitio significat formā ꝛ essentiā rei. Primus modus eius qd est per se: est qñ predicat̃ diffinitio de aliquo diffinito: vel aliqd in diffinitione positum. Et hoc est qd dicit ꝙ per se sunt quecūqȝ insunt: in eo qd qd est. idest in diffinitione indicāte quid est: siue ponat̃ in recto: siue in obliquo. Sicut in diffinitione trianguli ponit̃ linea. vñ linea per se inest triangulo. Et similr̃ in diffinitione linee ponitur punctum. vñ punctū per se inest linee. Rationem aūt quare ista ponant̃ in diffinitione subiungit dicens. [Substātia aūt.] idest essentia quaȝ significat diffinitio ipsorū. idest triāguli ꝛ linee: est ex his. s. ex linea ꝛ punctis. Qd non est intelligendum ꝙ linea ex punctis componatur: sed ꝙ punctū sit de ratione linee: sicut linea de ratione trianguli. Et hec dicit ad excludendum ea que sunt partes materie: ꝛ non speciei. que non ponunt̃ in diffinitione: sicut semicirculus non ponitur in diffinitione circuli: nec digitus in diffinitione hoīs: vt dicitur 7° metaphysice. Et subiungit ꝙ quecunqȝ vniuersaliter insunt in rōne dicente qd est per se: attribuuntur alicui. ¶ Scd̃s modus dicendi per se est qñ hec prepositio p. designat habitudinē cause materialis: prout. s. id cui aliqd attribuitur est ꝑpria mā ꝛ ꝑpriuȝ subiectū ipsius. Oportet aūt ꝙ ꝑpriū subiectum ponat̃ in diffinitione accidentis: qñqȝ quideȝ in obliquo: sicut qñ accidens in abstracto diffinitur. cum dicimus ꝙ simitas est curuitas nasi. Qñqȝ vo in recto vt cum accidens diffinit̃ in cōcreto: vt cuȝ dicimus ꝙ sim^9 est nasus curuus. Cuius qdē rō est ꝙ cum esse accidētis dependeat a subiecto: opȝ etiam ꝙ diffinitio eius significans esse eius cōtineat in se subiectū. Unde scd̃s modus dicendi per se est qñ subiectum ponitur in diffinitione predicati: qd est ꝑpriū accidens eius. Et hoc est qd dicit [ꝛ per se dicunt̃ quecūqȝ eoꝝ.] idest de numero eorū [que insunt ipsis.] idest subiectis accidentiū: ꝛ ipsa subiecta insunt in rōne demonstranti qd est ipsuȝ accidēs. i. in diffinitione accidentis. Sicut rectū ꝛ circulare insunt linee per se. Nam linea ponitur in diffinitione eorum. Et eadem rōne par ꝛ impar per se insunt numero: qr numerus in eoꝝ diffinitione ponit̃. Nam par est numerus mediuȝ habens. Et similr̃ primū ꝛ cōpositū per se predicant̃ de numero, ꝛ numerus in diffōne eoꝝ ponit̃. Est enim p̄mū in numeris. numerus qui nullo numero alio mensuratur: sed sola vnitate: vt binarius. Cōpositus aūt est numerus: quem etiam alius numerus mensurat: sicut nouenarius. Et silr̃ isopleurus. idest equilaterus: ꝛ scalenon. idest triū inequaliū laterū: ꝛ altera parte longius: per se insunt triangulo: ꝛ triangulus in diffinitione eoꝝ ponit̃. Et sō subiungit ꝙ oīa subiecta aut insunt oībus premissis accidentibus in rōne dicente quid est. idest in diffinitione: sicut alicui predictoꝝ accidentiuȝ inest linea: alicui vo numerus. ꝛ similr̃ in alijs. vnicuiqȝ inq̃ ipsorū subiectoꝝ: per se inesse dico suum accidens. Que vo predicata neutraliter insunt. idest neqȝ ita ꝙ ponant̃ in diffinitiōe subiectoꝝ: neqȝ subiecta in diffinitione eorum: sunt accidentia. idest per accidens predicant̃. Sicut musicum ꝛ album predicant̃ per accidēs de animali. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea id per se dicim^9 qd non de subiecto alio dicit̃ vllo. Ambulans enim aliquid aliud est. qd ambulans est atqȝ album. At substantia ꝛ quecūqȝ hoc aliquid significāt nō sunt aliud q̄ȝ id qd sunt. Ea igitur que de subiecto non dicuntur per se: ea vo que de subiecto dicuntur: accidentia dico.

¶ Amplius qd nō de subiecto dicitur alio quodā: vt ambulans: cū alterū quodā sit ambulās ꝛ albuȝ. Subiecta aūt ꝛ quecūqȝ hoc aliqd significāt: nō alteꝝ aliqd sunt qd vere sunt. Que quidem igitur nō de subiecto sunt: per se dico. Que vo de subiecto: accidentia.

¶ Ponit alium modū eius qd est per se: prout per se significat aliquid solitariuȝ sicut dr̃ ꝙ per se est aliqd particulare: qd est in genere substantie: qd non predicat̃ de aliquo subiecto. Et huius ratio est: quia cum dico ambulans vel album: non significo album vel ambulans: quasi per se aliquid solitarium existens cuȝ intelligatur aliquid aliud esse qd sit ambulans vel album. Sed in his que significant hoc aliquid. s. in primis substantijs hoc nō contingit. Cum enim dicit̃ sortes vel plato: nō intelligitur ꝙ sit aliquid alterū q̄ȝ id quod vere ipsa sunt: qd. s. sit subiectum eorum. Sic igitur hoc mō que non predicantur de subiecto: sunt per se: que vo dicunt̃ de subiecto: sicut in subiecto existentia: accidentia sunt. Naȝ que dicuntur de subiecto sicut vniuersalia de inferioribus: non semper accidentia sunt. ¶ Sciendum est autē ꝙ iste modus nō est modus predicandi: sed modus existendi. Uñ etiam in principio dixit. per se sunt: ꝛ non per se dicuntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Insuper alio mō id quidē per se dicimus qd vnicuiqȝ competit ob ipsum: id autē qd hanc conditionem egreditur: accidens. Ueluti si ambulante quopiam coruscauerit: id accidens dicimus. Non enim ob idipsum coruscauerit qr ambulauerit: sed id dicimus accidisse. At cum iugularetur quispiam mortem obierit iugulatione: id per se dicimus. Ob idipsum enīȝ qr iugulabatur mortuus est: sed non accidit cū cū iugularetur mortem oppetijsse.

¶ Item alio mō qd qdē ꝑꝑ ipsuȝ inest vnicuiqȝ per se: qd vo nō ꝑpter ipsum: accidens est. Ut si ambulante coruscauit: accidens est. Nō eniȝ ꝑpter id ꝙ ambulat: coruscauit: sed qd accñs est dicimus hoc. Si vo ꝑpter ipsum: de se est: Ut si aliquod interfectum interierit s̃m interfectionem: qm̃ propter id qd interfectum est: sed non ꝙ accidat interfectum interire.

Margin notes: B, C, D, E, F, G, H; "Vide in anno." (F); "Tex. c. 35." (C); "Primus in numeris qd. Numerus cōpositus quid." (D); "Vide in annot." (H)

I ¶ Ponit quartũ modũ ſm quẽ hec prepoſitio per. deſignat habitudinẽ cauſe efficientis vel cuiuſcũqz alterius. Et ideo dicit: ꝙ quicqd ineſt vnicuiqz per ſeipſum: per ſe dicitur de eo: qḋ vo non per ſeipſum ineſt alicui: per accidens dicitur. Sicut cum dico hoc ambulante coruſcat. Nõ enim ꝓpter id qḋ ambulat coruſcauit: ſed hoc dicit̃ ſm accidẽs. Si vo qḋ predicat̃ inſit ſubiecto per ſeipſuz: per ſe ineſt: vt ſi dicamus ꝙ interfectũ interijt. Manifeſtũ eſt enim ꝙ ꝓpter id qḋ illud interfectum eſt interijt: ꝛ nõ eſt accidens ꝙ interfectus interierat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Que igit̃ in hiſce que ſub ſciaz ſimpliciter cadunt per ſe dicunt̃: vel eo pacto vt ſint in p̄dicatis ſubiecta: vel eo rurſus vt ipſa ſint in ſubiectis ea ob ipſa ꝛ neceſſario ſũt. Nã fieri nõ põt vt nõ cõpetant aut ſimplr̃: aut oppoſita: veluti

K lince rectum aut obliquum: ꝛ numero par aut impar. Eſt enim cõtrariũz: aut priuatio: aut cõtradictio: genere in eodez: ceu par eſt id qḋ eſt non impar in numeris vbi ſequitur. Quare ſi neceſſe eſt affirmare aut negare: neceſſe eſt ꝛ ea que per ſe inſunt competere.

Tex. c. 10. Vide in annot. Vide in annot.

¶ Que ergo dicuntur in ſimpliciter ſcibilib9 p ſe: ſic ſunt ſicut in eſſe predicantibus: aut ineſſe ꝑꝑ ipſa: que ſunt ex neceſſitate. Nõ eniz ꝯtingũt nõ ineſſe: aut ſimpliciter aut oppoſita: vt linee aut rectum aut obliquũ: ꝛ numero par aut impar. Eſt eniz cõtrariũ: aut priuatio: aut ꝯtradictio in eodẽ genere: vt par vel impar in numeris ſm ꝙ ſequit̃. Quare ſi neceſſe eſt affirmare

L aut negare: neceſſe eſt ꝛ que ſunt ꝑ ſe: ineſſe.

¶ Oſtendit qualiter vtatur predictis modis demonſtrator. Ubi notandũ eſt ꝙ cum ſcientia ſit cõcluſionuz: intellectus autẽ p̄ncipioꝝ. ꝓprie ſcibilia dicuntur ꝯcluſiones demonſtrationis in quibus paſſiones predicant̃ de proprijs ſubiectis. Propria aũt ſubiecta non ſolum ponunt̃ in diffinitione accidentiũ: ſed etiã ſunt cauſe eorũ. Unde ꝯcluſiones demõſtrationũ includũt duplicem modũ dicendi ꝑ ſe. ſ. 2m ꝛ 4m. Et hoc eſt qḋ dicit ꝙ illa que predicant̃ in ſimpliciter ſcibilibus. hoc eſt in cõcluſionibus demonſtrationũ: ſic ſunt per ſe. ſicut ineſſe predicantibus. ideſt ſicut qñ ſubiecta inſunt in diffinitione accidentium que de eis predicantur. Aut ineſſe ꝓpter ipſa: ideſt qñ predicata inſunt ſubiecto ꝓpter ipſum ſubiectuz qḋ eſt cauſa predicati. Et cõſequenter oſtendit ꝙ huiuſ ſcibilia ſint neceſſaria: qꝛ nõ cõtingit quin ꝓpriũ accidens predicet̃ de ſubiecto. Sed hoc eſt duob9 modis. Quandoqz qdẽ ſimpliciter. ſicut cum vnũ accidens cõuertit̃ cum ſubiecto. vt hr̃e tres cum triangulo. ꝛ riſibile cũ hoĩe. Quandoqz autez duo oppoſita ſub diſiunctione accepta ex neceſſitate

M ſubiecto inſunt. vt linee aut rectum aut obliquuz. ꝛ numero par aut impar. Cuius rõnẽ oſtendit. Quia cõtrarium priuatio: ꝛ contradictio ſunt in eodez genere. Nam priuatio nihil aliud eſt ꝙ̃ negatio in ſubiecto determinato. Quandoqz etiã ꝯtrarium equiparatur negationi in aliquo genere. Sicut in numeris idem eſt impar quod non par ſm conſequentiam. Sicut ergo neceſſe eſt affirmare vel negare: ita neceſſe eſt alterum eorum que per ſe inſunt: proprio ineſſe ſubiecto. ¶ Deinde epilogat dicens.

¶ Id igitur qḋ de omni ꝛ id qḋ per ſe dicimus hoc ſit modo determinatum.

N ¶ De omni quidem igitur ꝛ per ſe determinatum ſit hoc modo.

¶ Quod eſt planum.

¶ Uniuerſaliter autẽ id cõpetere dico: qḋ de oĩ dicitur. ꝛ ꝑ ſe: atqz hoc plane quo ipſum eſt.

¶ Uniuerſale autem dico qḋ cum de omni ſit: ꝛ per ſe ꝛ ſm ꝙ ipſum eſt. ¶ Lec. XI.

Poſtꝙ̃ p̄hs determinauit de omni ꝛ ꝑ ſe. hic determinat de vli. Et diuidit̃ in duas ptes. In p̄ma oſtẽdit qd ſit vle. In ſecũda quo modo in acceptione vniuerſalis contingit errare. ibi. Oportet autẽ nõ latere. Circa p̄mũ duo facit. Primo oſtendit qd ſit vniuerſale. Scḋo oſtendit quo modo vniuerſali vtatur demõſtrator. ibi. Demonſtratio aũt per ſe. Circa p̄mũ duo facit. Primo oſtendit ꝙ vle contineet in ſe ꝛ dici de omni ꝛ per ſe. Secundo oſtendit qd ſupra ea addit. ibi. Uniuerſale aũt. ¶ Ad euidentiam aũt eoꝝ que hic dicunt̃ ſciendũ eſt ꝙ vle nõ hoc modo accipit̃ prout omne qḋ predicat̃ de pluribus dĩ vle. ſꝫ ꝙ Porphyrius determinat de quinqz vniuerſalibus: ſed dĩ hic vle ſm quandã adaptationẽ vel adequationẽ predicati ad ſubꝫ: cũ ſcilꝫ neqz predicatum inuenit̃ extra ſubm: neqz ſubiectum ſine p̄dicato. ¶ His aũt viſis ſciendũ eſt ꝙ circa p̄mũ tria

O facit. Primo dicit ꝙ vle. ſ. predicatuz eſt etiam qḋ de omni eſt. i. vlr̃ predicat̃ de ſubo: ꝛ etiã ꝑ ſe. ſ. ineſt ei. ideſt cõuenit ſubiecto ſm ꝙ ipſum ſubiectũ eſt. Multa enim de aliquibus predicant̃ vlr̃ que nõ cõueniũt ei per ſe ꝛ ſm ꝙ ipſum eſt. Sicut omnis lapis coloratus eſt: non tñ ſm ꝙ lapis: ſed ſm ꝙ ipſum eſt ſuperficiem habens. ¶ Scḋo ibi.

¶ Patet igitur ea neceſſario rebus ineſſe: que ipſis vniuerſaliter competunt.

¶ Manifeſtum igitur eſt quecũqz ſunt vniuerſalia ex neceſſitate inſunt rebus.

P ¶ Infert qḋdaz corollarium ex dictis dicens. ꝙ ex quo vle eſt qḋ per ſe ineſt: que autẽ per ſe inſunt ex neceſſitate inſũt: vt ſupra oſtenſum eſt: manifeſtum eſt ꝙ vniuerſalia predicata (ꝑut hic ſumuntur) de neceſſitate inſunt rebus de quibus predicantur. ¶ Tertio ibi.

¶ Atqz per ſe ꝛ hoc quo ipſum eſt: eadẽ eſſe dico. veluti linee per ſe punctuz ineſt: rectumue: ea nãqz rõne qua linea eſt. Et triangulo: ꝙ tres anguli competunt duobus rectis equales: quo triangulus eſt. Per ſe enim triangulus duob9 rectis equales angulos habet.

¶ Per ſe autẽ ꝛ ſm ꝙ ipſuz eſt: idẽ eſt: vt per ſe linee ineſt punctũ ꝛ rectitudo: ꝛ nãqz ſm ꝙ linea eſt. Et triangulo ſm ꝙ eſt triãgulus duo recti. etenĩ ꝑ ſe triãgulus duob9 rectis eq̃lis eſt.

Q ¶ Ne aliquis crederet aliud eſſe qḋ in diffinitione vniuerſalis dixerat. per ſe, ꝛ ſm ꝙ ipſum eſt: oſtendit ꝙ per ſe ꝛ ſm ꝙ ipſum eſt: idem eſt. Sicut linee per ſe ineſt punctuz p̄mo modo ꝛ rectitudo ſecundo modo. nam vtraqz ineſt ei: ſm ꝙ linea eſt. Et ſimiliter triangulo ſm ꝙ triangulus eſt inſunt duo recti. ideſt quod valet duos rectos ꝙ per ſe triãgulo ineſt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tunc autẽ quidpiam vniuerſaliter ineſt: cuz de quouis ꝛ primo oſtenditur.

¶ Uniuerſale autem eſt tunc cum in quolibet ꝛ primo demonſtratur.

¶ Oſtendit

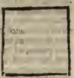
A ¶ Ostendit quid addat vniuersale supra dici de omni et per se. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit quod tunc est vniuersale predicatum cum non solum in quolibet est de quo predicatur: sed et primo demonstratur inesse ei de quo predicatur. ¶ Secundo ibi.

¶ Velut equales duobus rectis hẽc: nõ vniuersaliter inest figure: et tñ de figura duorum rectorũ angulorũ equalitatẽ licet ostendere. Sed nõ de quauis figura: nec ostendẽs: figura quauis vtitur. Quadratum enim est quidem figura: nõ tñ hʒ tres angulos duobꝰ rectis equales. Hic etiã triangulus qui duorum est equalium laterum hʒ qdẽ quãuis duobus rectis eq̃les: sed nõ primus: sed triangulus prior. Qui igit̃ demõstrat̃ primus

B duobus rectis equales habere: vel q̃duis aliud: ei primo vniuersaliter competit.

¶ Ut duos rectos hẽre: neqʒ cuilibet figura inest vniuersaliter: et tñ est demõstrare de figura quod duos hʒ: sʒ nõ cuiuslibet figure est: neqʒ vtit̃ q̃libet figura demõstrans. Quadrãgulus enim figura qdẽ est: nõ aũt hʒ duobus rectis eq̃les. Sed isocheles hʒ qdẽ fortasse duobus rectis equales: sed nõ primum. Sed triãgulus prius. Cui igitur quodlibet primũ monstratur duos rectos habere: aut

Quadrangulus

C q̃cunqʒ aliud: huic primo inest vniuersale.

¶ Manifestat per exẽplum, dicẽs quod hẽre tres angulos equales duobus rectis nõ inest cuilibet figure vl̃r. sʒ hoc de figura demonstret̃: quia de triangulo demonstratur qui est figura: sed nõ cuilibet figure inest: nec demonstrator in sua demonstratione vtitur qualibet figura. Quadrãgulus enim figura est: sed nõ habet tres duobus rectis equales. Isocheles aũt. i. triangulus duorũ equaliũ laterũ habet qdem vl̃r tres angulos equales duobus rectis: sed non cõuenit primo Isocheli: sed prius triangulo: quia Isocheli ꝯuenit inquantũ est triangulus. Cui igit̃ p̃mo demõstrat̃ habere duos rectos aut q̃cũqʒ aliud huiusmodi. huic primo inest predicatũ vniuersaliter sicut triangulo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et demonstratio per se eius vl̃r est: ceterorũ

D vo quodã modo nõ per se: nec eius vniuersaliter est qui duorum est equalium laterũ: sed superat et ad plura sese extendit.

¶ Et demõstratio per se huius vl̃r est: aliorum autem quodã modo non per se: neqʒ isocheles non est vniuersaliter: sed frequentius.

¶ Ostendit qualiter demonstrator vniuersali vtatur. et dicit quod demõstratio est per se huius vl̃is: sed aliorũ quodã modo: et nõ per se. Demõstrator enim demõstrat passiones de pprio subiecto. et si demõstret de aliquo alio: hoc nõ est nisi inquãtum ptinet ad illud subiectũ. Sicut passionẽ trianguli pbat de figura et Isochele inquãtũ quedã figura triangulus est. et triangulus qdam isocheles est. Cui autem primo nõ inest isocheli habere tres: hoc non est quia non vniuersaliter p̃dicet̃ de eo: sed quia est frequentius: id est in pluribꝰ q̃ isocheles est. cum hoc cõmune sit omni triangulo.

¶ Oportet autem non latere errorem persepe

E fieri: et non esse id quod ostẽditur primũ vniuersale quemadmodum esse videtur.

¶ Oportet autem non latere q̃m multoties con-

T. c. 11. tingit peccare: et non esse qd̃ demonstratur primũ vniuersale s̃m quod videtur demõstrari vniuersale primum.

Lectio. XXII.

Postq̃ notificauit Aris. quid sit vl̃e. hic ostẽdit q̃uo in acceptiõe vniuersalis error ꝯtingat. Et circa hoc tria facit. Primo dicit quod aliquãdo circa hoc peccare contingit. Secũdo assignat quot modis. ibi [Oberramus.] Tertio dat documentũ q̃uo possit cognosci vtrum vniuersale acceptum sit vniuersale. ibi [Utrũ aũt s̃m quod.] Dicit ergo p̃mo quod ad hoc quod non accidat in demonstratione peccatũ. oportet non latere. quod multoties videtur demonstrari vniuersale qd̃ non demonstratur. ¶ Deinde cum dicit.

F

¶ Decipimur aũt hac deceptione: cũ aut p̃ter singulare vel singularia nihil est quod accipiat̃ superius: aut est qdem: sed nomine caret in diuersis specie rebus: aut est vt ps totũ id de quo demõstrat̃. Parti nãqʒ accõmodabit̃ qdẽ demõstratio: et de qualibet erit. Aut tamẽ nõ erit. huius primi vniuersaliter demonstratio. Atqʒ huiusce primi: vt hoc est demonstrationem dico: cum est primi vniuersaliter.

¶ Oberramus aũt hãc deceptionẽ: cum aut nil

Vide in mino. G sit accipere a superiori extra singulare q̃ singularia: aut si sit qdẽ: sed innoiatũ sit idifferẽtibus specie rebus: aut ꝯtingat esse sicut in parte totũ in quo monstratur. Eis enim que sunt in parte inest qdẽ demõstratio: et erit de oĩ: sʒ tñ non hꝰ primi vl̃r demonstratio. Dico enim primi s̃m quod est demonstratio cũ sit primi vniuersalis.

¶ Assignat modos quibus circa hoc errare cõtingit. Et circa hoc duo facit. Primo enumerat ipsos modos. dicens quod tripl̃r cõtingit decipi circa acceptionem vl̃is. Primo quidem cum nihil aliud sit accipere sub aliquo cõi cui primo cõpetat vl̃e. q̃ hoc singulare: cui incõuenienter assignat̃. Sicut si sensibile qd̃ p̃mo et per se inest aiali assignaret̃ vt vl̃e p̃mũ homini: nullo alio aiali existẽte. ¶ Unde notandũ quod singulare hic large accipit̃ pro quolibet inferiori. Sicut si spẽs dicat̃ esse singulare sub genere cõtentũ. Uel potest dici quod nõ est possibile inuenire aliqd̃ genus cuius vna tñ sit species. Ge-

H Nõ saluatur genus in vna tñ specie. T. c. 18. nus enim diuidit̃ in species per oppositas differẽtias. Opʒ autẽ si vnum ꝯtrariorum inuenit̃ in natura: et reliquũ inueniri. vt pʒ per Phm in 2ᵒ celi et mundi. et ideo si vna species inuenitur: inuenit̃ et alia. Una autẽ species diuidit̃ in diuersa indiuidua per diuisionem materie. Contingit autem totã materiã alicui speciei proportionatã sub vno indiuiduo cõprehendi: et tunc non est nisi vnum indiuiduum sub vna specie. Unde signanter de singulari mentionem facit. ¶ Secũdus modus est quando qdem est accipere sub aliquo cõmuni multa inferiora: sed tamen illud est commune innominatum qd̃ inuenitur in differentibꝰ specie. Sicut si animali nõ esset nomen impositum: et sensibile qd̃ est proprium animalis assignetur vt vniuersale primum his que sub animali cõtinentur: vel diuisim vel coniunctim. ¶ Tertius modus est quando id de quo demonstrat̃ aliquid vt vniuersale pri-

I mum se hȝ ad qȝ demonstrat̃ de eo sicut totū ad partē. Sicut si posse videre assignaretur animali vt vniuersale p̄mū. Non enim omne animal pōt videre. Inest aūt his que sunt in parte .i. que particulariter ꝛ non vl'r alicui subiecto conueniunt (demonstratio) .i. ꝙ demonstrari possunt: ꝛ erit demōstratio de oīnō tñ respectu eius qȝ demonstrat̃. Posse eniȝ videre demonstrat̃ quidē de aliquo vl'r: non tñ de animali vl'r: sicut de eo cui p̄mo inest. Et exponit qd sit primum fm ꝙ demonstratio fertur qȝ est vniuersale primū. ¶ 2° ibi.

¶ Si igit̃ quispiā ostenderit rectas duas lineas nō ꝯcurrere iter quas eadē in parte sunt anguli recti: recta ex linea secante: illas oborti huius ex eo demonstratio ꝓprie videbit̃ esse: q2 sic est in omnibus angulis rectis. Veruȝ non est: qppe

K cū id fiat non ex eo quia sic sint illi anguli duobus rectis equales: sed ex eo quia quouis modo duobus equales sint rectis.

Vide in armo. ¶ Si igitur aliquis demonstrabit ꝙ recte linee nō intercidant: videbitur vtiqȝ huiusmodi esse demonstratio: propter id qȝ inest rectis. Non autem est: nisi ꝙ quoniam sic equales sint fiat hoc: sed aut in quolibet equales.

¶ Subiungit exēpla ad p̄dictos modos. Et primo ad tertiū dicēs: ꝙ si qs demōstret de lineis rectis ꝙ non intercidant .i. non ꝯcurrant: videbitur hȝ esse demonstratio .s. vniuersalis primi. ꝓpter hoc ꝙ non cōcurrere inest aliquibus lineis rectis. Non aūt ita ꝙ hoc fiat nisi linee recte sint eq̄les .i. eque distātes. Sed si linee fuerint equales .i. eque distātes tūc nō

L cōcurrere ꝯuenit eis in quolibet: quia vl'r verum est ꝙ linee recte eque distātes: etiam si in infinitum protrahant̃: in neutram partem concurrent. ¶ Secundo ibi.

¶ Et si nullus alius esset triāgulus q̄ hisce qui duorum est equalium laterum: huic vt duoruȝ est equalium lateruȝ angulos equales duobus rectis habere competere videtur.

Tex. c. 13. ¶ Et si triangulus non esset aliud q̄ isocheles: fm ꝙ est isocheles videretur vtiqȝ esse.

M ¶ Ponit exemplum ad primū modum dicens: ꝙ si nō esset alius triangulus q̄ isocheles qui vere est triangulus duorū equaliuȝ laterū: qȝ est trianguli inquantū hȝ: videretur esse isochelis: fm ꝙ est isocheles: nec tñ hoc esset verū. ¶ 3° ibi.

¶ Et similitudo rationū mutato ordine: numeris: vt numeri sunt. lineis: vt linee. solidis: vt solida. tēporibus deniqȝ: vt tēpora videt̃ cōpetere: queadmodū seorsum olim ostēdebat̃. Qȝ tamē vna demonstratione de oībus demōstrari potest. Sed q2 non sunt quidpiā vnū hec oīa nomine vocitatum: numeri inquam: longitudines: tempora: solidaqȝ: atqȝ differūt iter se specie: ideo sumebantur seorsum.

¶ Et proportionale quod ꝛ cōmutabiliter est: fm ꝙ numeri sunt: ꝛ fm ꝙ linee: ꝛ fȝ ꝙ firma: ꝛ fm ꝙ tempora sunt: queadmodum ꝛ demōstratum est aliquando seorsum contingēs esse de omnibus vna demonstratione monstrari. Sed propter id qȝ non est denominatum aliquid in quo omnia hec vnum sunt: numeri lōgitudines tempora ꝛ firma ꝛ specie: differētia seorsum adinuicem accepta sunt. Non autem

N vniuersale monstratur. Non enim fm ꝙ linee sunt: aut fm ꝙ numeri inerat: sed fȝ ꝙ hoc est: quod vniuersale ponunt esse.

¶ Exemplificat de modo 2°. Et videtur hoc vltimo ponere: q2 circa hoc diuturni° imoratur. Et circa hoc tria facit. Primo ponit exēplum. Secundo inducit qȝdam corollariū ex dictis. ibi [Propter hoc nec si aliqs.] Tertio assignat rōnem dictorū. ibi [Quādo igit̃ nouit.] Circa primū sciendū est ꝙ ꝓportio est habitudo quātitatis vnius ad alterā. sicut sex ad tria se habēt in ꝓportione dupla. Proportionalitas est collectio duarū ꝓportionum que si sint disiuncte habēt quatuor terminos. vt hic. sicut se habēt q̄tuor ad duo. ita sex ad tria. Si vero sint cōiuncte habent tres terminos. nā vno vtitur vt duob°: vt hic: sicut se habent octo ad quatuor. ita quatuor ad duo. Patet ergo ꝙ in proportione duo termini se habent vt antecedētia: duo vero vt ꝯsequentia: vt hic. sicut se habent q̄tuor ad duo: ita se habent sex ad tria: sex ꝛ quatuor sunt antecedentia. duo vero ꝛ tria sunt ꝯñtia. Permutata ergo ꝓportio est qñ añtia inuicē ꝯferunt̃ ꝛ ꝯñtia silr: vt si dicā: sicut se habent quatuor ad duo: ita se habēt sex ad tria: ergo sicut se habent quatuor ad sex: ita se habent duo ad tria. ¶ Dicit ergo ꝙ eē ꝓportionale cōmutabilr ꝯuenit lineis ꝛ numeris ꝛ firmis .i. corporibus ꝛ tēporibus. Sicut aūt de singulis determinatū est aliquādo seorsum: de numeris qdem in arithmetica: de lineis ꝛ firmis in geometria: de tēporibus in naturali phīa vel astrologia: ita ꝯtingens est ꝙ de oībus p̄dictis cōmutatim proportionari vna demōstratione demonstretur.

Proportio quid. Proportionalitas quid.

O Sed ideo cōmutatim ꝓportionari de singulis hoꝝ seorsuȝ demonstratur: q2 non est nominatū illud cōe in quo oīa ista sunt vnum. Et si enim quātitas oībus his cōis est: tñ sub se ꝛ alia p̄ter hec cōprehendit: sicut orōnem ꝛ quedā que sūt q̄titates per accidens. Vel melius dicendū ꝙ cōmutatiȝ ꝓportionari q̄titati nō cōuenit inquātum est quātitas: sed inquātum est cōparata alteri quātitati fm proportionalitatē quādam. Et ideo dixerat etiā in p̄ncipio ꝓportionale esse qȝ cōmutabiliter est. Oībus autem istis inquantū sunt ꝓportionalia nō est nomē cōe positū. Cū aūt demonstrat̃ cōmutatim ꝓportionari de singulis p̄dictorum diuisim nō demon-

P stratur vniuersale. Non enim cōmutatiȝ ꝓportionari inest numeris ꝛ lineis fm ꝙ hȝ. Sed fm qȝdaȝ cōmune. Demōstrantes autē de lineis seorsum vel de numeris ponun: hoc qȝ est cōmutabilr ꝓportionari esse quasi qȝdam vniuersale predicatuȝ linee fm ꝙ linea est: aut numero fm ꝙ numerus. ¶ Deinde cum dicit.

Q ¶ Nunc autem vl'r demonstratur. Non eniȝ hisce competit: vt linee sunt: vel vti numeri: fȝ vt hoc: qȝ quideȝ vniuersaliter his inesse cunctis supponitur. Quocirca si quis vnumquēqȝ triāgulum: eum inquam qui ex equalibus laterib° omnibus: ꝛ eum qui ex vniuersis inequalibus constat: ꝛ iteȝ eum qui duorum est equaliū laterum: aut vna aut alia seorsum demonstratiōe tres equales duobus rectis ostenderit: nonduȝ his profecto trianguluȝ scit duobus rectis eq̄les habere: nisi eo sciendi modo quem ipsi suo more profitentur sophyste. Neque de triangulo vniuersaliter id percipit: ꝛ si nullus alius

pnter

A preter istos triāgulus est. Nō eni id istis vt triā guli sūt: nec oī triāgulo rōne forme sed numeri inesse cognouit: tā ꝛ si nullus triāgulus est: quē ipse ꝛ nō scit equales duobus rectis habere.

❡ Propter h̄ neqꝫ si aliqs monstret vnūquēqꝫ triāgulū demōstratione: aut vna aut altera qd̄ duos rectos hꝫ vnūquodqꝫ: isopleuros id est isochceles seorsum: ꝛ scalenon id est gradatuꝫ: nondū cognouit triangulū ꝙ duos rectos hꝫ: nisi sophystico modo: neqꝫ vniuersale triāguli: neqꝫ si nullus est p̄ter h̄ triāgulus alter. Non eni ſm ꝙ triāgulus est cognouit: neqꝫ oēꝫ triāgulū: sed ſm numeꝝ. Scd̄m speciem aūt: non B omnem: ꝛ si nullus est quem non nouit.

❡ Inducit qddam corollariū ex dictis. ꝛ dicit ꝙ eadeꝫ ratione qua non demonstratur vniuersale cuꝫ de singulis speciebus demonstratur aliquid qd̄ est vniuersale p̄dicatum communis innominati: nec etiā demonstrat̃ vniuersale predicto modo: si sit cōe nomen positum. Sicut si aliqs eadeꝫ demōstratione ostēdat aut demōstret de vnaquaqꝫ specie triāguli ꝙ hꝫ tres angulos equales duobus rectis: aut diuersa seorsum. s. de isochcele: ꝛ seorsuꝫ de gradato: id est de triāgulo triū laterum inequaliū: non tamen ꝓpter hoc cognouit ꝙ triangulus tres angulos habeat equales duob⁹ rectis: nisi sophystico modo: id est per accidens: qꝛ non cognouit de triangulo ſm ꝙ est triangulus: sed ſm ꝙ est equilaterus: aut duorū equaliuꝫ laterum: aut trium inequaliuꝫ. Neqꝫ etiā demonstrans cognouit vniuersale: id est habet cognitionē de triangulo in vniuersali: etiam si nullus alius triangulus esset preter illos de quibus cognouit. Et hoc ideo qꝛ nō de triangulo cognouit ſm ꝙ est triangulus: sed sub ratione specierum C eius. Unde neqꝫ cognouit per se loquendo oēm triangulū. Quia ꝛ si ſm numerum cognouit oēm triangulū: si nullus est quem non nouit: tamen ſm speciem non cognouit oēm. Tunc enim cognoscit̃ aliqd vl'r ſm spēm qñ cognoscit̃ ſm rationem speciei. Scd̄m numeruꝫ autēꝫ ꝛ non vl'r: quando cognoscitur ſm multitudinē cōtentoruꝫ sub specie. Nec est differentia quantuꝫ ad hoc si cōparemus speciem ad indiuidua: vel genera ad species. Nam triangulus est genus equilateri ꝛ isochelis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Quādo igit̃ nō scit vniuersaliter: ꝛ qñ simpliciter scit: manifestuꝫ est. Enim ꝟo si eadē esset D triāguli ratio: ꝛ duoꝝ equaliū laterū trianguli ceteroꝝqꝫ triāguloꝝ demonstratio: aut cuiqꝫ: aut oibus: eque sine vllo discrimine accōmodātur. vt patet. Cū ꝟo non sit eadeꝫ: sed diuersa: tresqꝫ anguli duobus rectis equales hoc cuiqꝫ cōpetūt: quo quisqꝫ triāgulus est: nō scit hisce simpliciter: qui dicto modo demonstrat.

T.c.24. ❡ Quando igit̃ nō nouit vniuersaliter: ꝛ quando nouit simpliciter. Manifestum est: ꝙ si idē inerat triāgulo esse ꝛ isochceli: aut vnicuiqꝫ aut oibus. Si ꝟo non idem: sed alterū est: aut ſm ꝙ est triangulus non nouit.

❡ Assignat rōnem p̄dictorū: querens qñ aliqs cognoscit vl'r ꝛ simpl'r: ex quo p̄dicto modo cognoscens nō cognouit vl'r. Et respondet manifestū esse ꝙ si esset eadem ratio trianguli in cōmuni: ꝛ vniuscuiusqꝫ specierum eius seorsuꝫ accepte: aut vl'r simul acceptarum. tunc vl'r sciret de triangulo ꝛ simpliciter: quando sciret de aliqua specie eius: vel de omnibus simul. Si ꝟo nō est eadem ratio: tunc nō erit idem cognoscere triangulū in cōmuni ꝛ singulas spēs eius: sed est alteꝝ. Et cognoscendo de spēbus nō cognoscitur de triangulo ſm ꝙ est triangulus. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Patet aūt vtrū id illi competat vt triangulus est: an vt duoꝝ equaliū lateꝝ: ꝛ qñ per hunc cōpetit primū: ꝛ cui⁹ est vl'r demonstratio. Nam ei cōpetit vt tale est/cui ceteris sublatis cōpetet primo: veluti laterū duorū equaliū eneo triangulo: cōpetent anguli duobus rectis eq̄les. At ere sublato: vt nō sit eneus etiaꝫ cōpetēt. Et iteꝫ F laterū eq̄litate duoꝝ sublata: vt nō sit duoꝝ eq̄liū laterū. At non cōpetēt sublata figura vel termino: sed nō primis ipsis sublatis. Quo igitur primo sublato non competent: Qꝛ si triangulo per hunc: ꝛ ceteris competunt: ꝛ huius est vniuersaliter demonstratio.

❡ Utrum aūt ſm ꝙ est triangulus: aut ſꝫ ꝙ est isochceles sit: ꝛ qñ ſm hoc est primuꝫ ꝛ vniuersale cuius demonstratio est: manifestuꝫ est qm̄ qñ remoto insit primum: vt isochceles: ꝛ eneo remoto triāgulo insunt duo recti. Sed eneo reG moto ꝛ isochceli: sed nō figura: aut termino: sed non prius. Cuius igitur primi: si itaqꝫ triāguli est: ꝛ ſm hoc inest ꝛ alijs: ꝛ huiusmodi vniuersaliter est demonstratio.

❡ Dat documentuꝫ quo proprie possit accipi vniuersale: qd̄ est: vtrum aliqd sit trianguli ſm ꝙ triangulus: aut isochcelis ſm ꝙ est isochceles: ꝛ quādo id cuius est demōstratio est primum ꝛ vniuersale ſm hoc. i. aliqd̄ subm positum. Manifestum est enim ex hoc qd̄ dicaꝫ. Quācūqꝫ eniꝫ remoto aliquo adhuc remanet illud qd̄ erat assignatum vl'e sciendū est ꝙ non est primum vl'e illius. Sicut remoto isochcele vel eneo triāgulo remanet ꝙ habeat tres angulos. s. duob⁹ rectis eq̄les. Unde pꝫ ꝙ hic tres angulos eq̄les duobus rectis nō est vl'e primū neqꝫ isochcelis neqꝫ enei trianguli. Remota autē figura nō remanet habere tres: nec etiam remototermino q est superius ad figurā cum figura sit que termino vel termiH nis claudit̃: sed tñ non primo cōuenit neqꝫ figure neqꝫ termino: quia non ꝯuenit eis vniuersaliter. Cuius ergo erit primo. Manifestū est ꝙ triāgulo: quia ſm triangulū inest aliqs tam supioribus ꝙ̄ inferioribus. Non enim competit figure habere tres: nisi quia triāgulus est quedā figura. ꝛ similiter isochceli: qꝛ triangulus est: ꝛ de triangulo habere tres demonstratur: Unde est ei vniuersale primum.

❡ Si igit̃ demōstratiua sciētia: ex principijs est necessarijs. Quod enim quispiam scit id fieri nequit: vt aliter sese habeat.

❡ Si igitur est demonstratiua scientia: ex necessarijs est principijs. Quod enim scitur non potest se habere aliter.

Lectio. XXIII.

Ostq̄ꝫ determinauit ph̄s de omni ꝛ ꝑ se ꝛ vniuersali qbus vtimur in demōstratione. hic iam icipit ostēdere ex qbus demōstratio p̄cedit. Et diuidit̃ in duas. In prima ostēdit ex qbus procedit demōstratio ꝑꝑ qd. In 2ª

I ex qbus est demonstratio q2.ibi.[Sed q2 differt τ propter quid.] Prima in duas. In pma ostẽdit qualia sint ex quib⁹ demõstratio pcedit. In 2° docet que sunt demonstrationis pncipia.ibi[Quid qdem significent.] Prima in tres. In prima ostendit ꝙ demonstratio est ex necessarijs. In 2° ꝙ est ex his que sunt per se.ibi[Accidentiuz autem.] Tertio ꝙ pcedat ex principijs proprijs.ibi[Non eniz ex aliquo gñe.] Circa primũ duo facit. Primo ostendit ꝙ demõstratio procedat ex necessarijs. Scdo probat quedaz que posuerat.ibi [Ex autem opz esse ex necessarijs.] Circa primuz tria facit. Primo cõtinuat se ad pcedẽtia. Scdo pbat ppositum.ibi [Que autẽ sunt per se.] Tertio infert quãdam cõclusionem ex dictis.ibi[Mãifestũ aũt ex his.] Dicit ergo pmo ex pdictis inferens ꝙ si sit demõstratiua scia.i.si scientia p demõstrationẽ acqratur: opz ꝙ sit ex principijs necessarijs. Cui⁹ illationis necessitas apparet: q2 qd scitur ipossibile est aliter se habere: vt habitum est in diffinitione eius quod est scire.

Lec.4. K ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ea vero que per se rebus insunt: necessario cõpetũt. Nã qdã insunt in eoꝝ: qb⁹ cõpetit ratione: qdã in sua res eas habẽt: de qbus dicuntur, quoꝝ alteꝝ oppositoꝝ insit necesse est: pz ex talibus qbusdã rõcinationẽ ꝯstare. Omne nãqz qd inest: aut hoc pacto aut per accidẽs compe tit: accidentia vero non sunt necessaria.

L ¶ Que aũt per se sunt necessaria insunt rebus: hec qdẽ sunt in eo qd qd est: qbusdã aũt alia i sunt in eo qd qd est pdicãtibus de ipsis: quoꝝ alteꝝ oppositorũ necesse est inesse. Manifestũ est ꝙ ex hꝭ qbusdam vtiqz fit demonstratiuus syllogismus. Omne eniz aut sic est aut ẽm accidens. Accidentia aũt non necessaria sunt.

¶ Ostendit ꝙ demonstratio fit ex necessarijs. Et primo per rõnem. Scdo per signuz.ibi[Signũ aũt est.] Circa primuz ponit duas rõnes: quarũ pma talis est. Ea que per se pdicantur necessario insunt. Et hoc manifestat in duob⁹ modis per se. In pmo qdẽ: q2 ea que pdicantur per se insunt in eo qd qd est: idest in diffinitiõe subiecti. Qd aũt ponitur in diffinitione alicuius necessario pdicatur de eo. In 2° vero: q2 quedam sunt subiecta que ponunẽ in qd qd est pdicantibus de ipsis: id est in diffinitione suoꝝ pdicatoꝝ: que qdem si sint opposita necesse est ꝙ alterũ eoꝝ subiecto insit: sicut par vel ipar numero. vt superius ostensum est. Sed manifestuz est ꝙ ex

Lec.10. M quibusdaz principijs hꝭ.s.per se.fit syllogismus demonstratiuus. Quod pbat per hoc: ꝙ omne qd predicaẽ: predicatur aut per se aut per accidẽs: τ ea que predicantur per accidẽs non sunt necessaria: ex his aũt que sunt per accidens non fit demonstratio: sed magis sophysticus syllogismus. Unde relinquitur ꝙ demonstratio fit ex necessarijs. ¶ Sciendum autẽ est ꝙ cuz in demonstratione pbatur passio de subiecto per mediuz quod est diffinitio. oportet ꝙ prima propositio cuius predicatum est passio: τ subiectuz est diffinitio que cõtinet principia passionis: sit per se in quarto modo. Secũda autem cuius subiectum est ipsum subiectum. τ predicatum ipsa diffinitio: in primo modo. Conclusio vero in qua predicatur passio de subiecto per se: in secundo modo. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Aut igiẽ ita dicaẽ: aut hoc principiũ supponatur: demonstrationẽ necessariã esse. Et si demõstratũ sit quidpiã fieri nõ posse: vt illud sese habeat secus. Ex necessarijs ergo ꝯstare demonstratiuã rõcinationẽ opz. Eteni fit vt τ demõstrãs rõcineẽ ex veris: at nõ fit vt ex necessarijs quisqꝫ nisi demõstrans rõcinationẽ ꝯficiat. Id enim ipsum iam demonstrationis propriũ est.

N

Lec.16. ¶ Aut igiẽ sic dicendũ aut principium ponentibus ꝙ demonstratio circa necessarium fit: τ si demonstratũ non potest aliter se habere: ex necessarijs ergo oportet esse syllm. Ex veris qdẽ est non demonstrantem syllogizare: ex necessarijs aũt non est: sed qdem demonstrantez. hoc aũt proprium demonstrationis est.

O ¶ Que est talis[Demõstratio circa necessariũ est τ demonstratum].i.demonstratiõis ꝯclusio non põt aliter se habere. Et hoc accipiẽdũ est tanqꝫ principiũ ad ostendendũ ppositum.s.ꝙ demõstratio ex necessarijs pcedit: cuius qdẽ pncipij veritas apparet: vt iam dictũ est. Ex hoc autem pncipio sic argumẽtatur. Cõclusio necessaria nõ põt sciri nisi ex pncipijs necessarijs: sed demõstratio facit scire ꝯclusionem necessariam. ergo opz ꝙ sit ex pncipijs necessarijs. In quo differt demonstratio ab alijs syllogismis. sufficit enim in alijs syllogismis ꝙ syllogizeẽ ex veris: nec est aliqd aliud genus syllogismi in quo oporteat procedere ex necessitate. Sed in demõstratione opz hoc obseruare: τ hoc est pprũ demonstrationis ex necessarijs pcedere. ¶ Deinde cum dicit.

P ¶ Signo etiã illo patet demõstrationẽ e necessarijs esse: naz inficiationes aduersus eos qui demonstrare putant: negatione necessitatis inferre nos consueuimus: aut putantes omnino fieri posse quo res aliter sese habeat: aut disputationis causa contendentes.

¶ Signuz aũt est ꝙ demõstratio ex necessarijs fit: qm̃ instantiam ita ferimus ad opinãtes demonstrare: qm̃ non sit necesse: si opinamur aut omnino contingere aliter: aut rationis causa.

¶ Probat idem per signũ hoc modo. Cõtra rõnez aliquam nõ inferẽ instãtia nisi p hoc qd deficit aliqd eoꝝ que in illa rõne obseruãda sunt: sed ꝯ eũ q opinaẽ sic demõstrare ferimus instantiã ꝙ nõ sit necesse ea ex qbus pcedit esse vera: siue opinemur ea ꝯtingere alr se habere: siue talẽ instãtiã ferimus. rõnis id est disputationis causa. ergo demonstratio debet procedere ex necessarijs. ¶ Deinde cum dicit.

Q ¶ Ex quibus etiã patet stultos eos esse pfecto: qui principia bene sumere putãt: si ppositio pbabilis sit atqz vera vti sophyste: scire esse dicẽtes scientiã habere. Nõ.n. ideo ppositio principiũ est: q2 pbabilis: aut non pbabilis est: sed q2 primũ est ipsius generis: circa qd fit demõstratio: τ verũ: non omne proprium est.

Vide in omne. ¶ Manifestũ aũt ex his est: τ qm̃ stulti sũt accipere opinati bene principia si pbabilis sit ppositio τ vera: vt sophyste: qm̃ τ scire scientiam est hẽe. Nõ enim qd pbabile est aut verũ omne principiũ est: sed primuz in genere circa qd demonstrant: τ verũ: non omne: sed proprium.

¶ Infert ꝯclusionem ex dictis dicens ꝙ[manifestum est ex hoc]

A hoc] ꝙ opꝫ demonstrationē ex necessarijs ꝯcluderel ꝙ stulti sunt illi qui opinati sunt bene se principia demōstrationis accipere si solū ꝓpositio accepta sit ꝓbabilis vel vera: vt sophyste faciūt. Jd est qui apparēt scientes: ⁊ non sunt.[Nam scire nō est nisi ꝑ hoc ꝙ sciētia habeꝛ] .i. ex demonstratione. Ex hoc aūt ꝙ aliqd est ꝓbabile vel iprobabile non habetur ꝙ sit primū vel non primū: sed tñ opꝫ illud circa qđ fit demōstratio esse primū in genere aliquo ⁊ esse veruꝫ. Non tñ omne primū accipit demōstrator: sꝫ primū illi generi circa qđ demōstrat: sicut arithmeticus nō accipit p̄muꝫ qđ est circa magnitudinē: sed circa numerū. ¶ Attendendū autē est ꝙ sophyste nō sumunꝛ hic sicut in libro elenchorū q procedant ex his que videnꝛ ꝓbabilia ⁊ nō sunt: aut videnꝛ syllogiçare: non tñ syllogiçant. Sicut enim tales sophyste dicuntur .i. apparētes ⁊ non existentes inquantū deficiunt a dialectica argumentatione. Jta dialectice argumentationes si apB pareant demonstratiue ꝓbare: ⁊ nō ꝓbant: sophystice sunt: inquantū videntur sua argumentatione scientes: ⁊ non sunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqꝫ demonstratiuā rōcinationeꝫ ex necessarijs esse oportere: ex hisce pꝫ. Nam si nō est iste sciens: qui nō hꝫ eius rōnē ꝓpter quid est: cuiꝰ est demonstratio. atqꝫ fieri pōt vt .a. qdē ipsi .c. necessario cōpetat. Mediū aūt .b. ꝑ qđ illud est demonstratuꝫ non sit necessario: his plane qui talem ratiocinationeꝫ extruit: non scit ꝓpter qd est: quippe cum non sit illud ob ipsum mediū. Nam ipsum quidem fieri potest vt non sit: cōclusio autem est necessaria.

T.c.17. C ¶ Qꝛ aūt ex necessarijs esse oportet syllogismuꝫ manifestum ⁊ ex his est. Si eniꝫ non est habēs rationeꝫ propter quid: existente demonstratione non est sciens. Sit autē vtiqꝫ ⁊ ꝙ .a. de .c. ex necessitate esse. .b. autem medium per qđ demōstratum est non ex necessitate: non sciuit ꝓpter quid. Non est enim hoc propter mediuꝫ. Hoc enim quidem contingit non esse: conclusionem autem necessariam.

¶ Ostēdit qđ supposuerat. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit ꝙ ꝯclusio necessaria nō pōt sciri ex p̄ncipijs nō necessarijs. Scđo ꝙ lꝫ nō possit sciri necessariū ex non necessarijs: D tñ syllogiçari pōt. ibi[Cum qdem igiꝛ cōclusio.] Primum ostendit duabꝰ rōnibus: quarū vna talis est. Si quis nō habeat rōnem ꝓpter qd ostendentē: nō efficiꝛ sciens etiaꝫ demonstratiōe habita: qꝛ scire est cām rei cognoscere: vt supra Lec.4. dictum est. Sed ratio que infert cōclusionem necessariā ex nō necessarijs p̄ncipijs nō ostēdit ꝓpter quid. Qđ exēplificat in terminis cōmunibus. Ponaꝛ enim ꝙ hec cōclusio sit necessaria. Omne .c. ⁊ .a. ⁊ demonstreꝛ per hoc medium .b. ꝙ nō sit necessariū mediū: sed contingēs. puta ꝙ hec ꝓpositio sit ꝯtingens ꝙ oē .b. est .a. vel ꝙ omne .c. est .b. aut vtraqꝫ cōstat ꝙ per hoc mediū ꝯtingēs qđ est .b. nō pōt sciri de cōclusione necessaria que est. omne .c. est .a. ꝓpter qd. Qđ sic ꝓbatur. Remota causa ꝓpter quā est aliqd opꝫ ꝙ remoueatur effectus: sed hoc mediū cum sit cōtingēs cōtingit remoueri: ꝯclusionem aūt remoueri nō cōtingit cum sit necessaria. relinquitur ergo ꝙ nō potest sciri cōclusio necessaria per medium contingens. ¶ Secundam rōnem ponit ibi.

¶ Preterea si quis nūc nescit: rationē habēs: ⁊ saluus est re salua: neqꝫ oblitus his: neqꝫ prius

E sciebat. Quod si medium non est corruptum: fieri vō potest vt corrūpatur: id quod accidit: erit possibile atqꝫ cōtingens: sed vt his sciat qui sic se habet: fieri minime potest.

¶ Amplius si aliqs nescit rem nūc habēs rationem: ⁊ saluatus est: salua re: nec oblitus: neqꝫ prius sciuit. corrūpereꝛ autē vtiqꝫ medium nisi sit necessarium: quare habebit qdem rationeꝫ: nescit aūt: neqꝫ ergo prius sciuit. Si vō nō corruptum est: contingit aūt corrumpi: quod accidit vtiqꝫ erit possibile ⁊ contingens. Sed est impossibile sic se habentem scire.

F ¶ Que talis est. Si aliqs nunc nō scit cum tñ habeat eandē rōnem quā prius habuit[⁊ saluatus est] .i. non desit esse[salua re] .i. re scita ⁊ nō corrupta: iterū ipse[non est oblitus] manifestū est ꝙ etiā ipse[nō prius sciuit.] ¶ Jn hoc aūt ꝑhs innuit quattuor modos qbus aliqs amittit sciam quā prius habuit. Unus modus est qn̄ excidit a mēte eius rō per quā prius sciebat. Alius modus est per corruptionē ipsius scientis. Alius per corruptioneꝫ ipsius rei scite: sicut si sciētia sit te sedēte dum sedente nō sedente perijt. Quartus est per obliuionē. Unde nullo istorū modoꝝ existēte si aliqs nullo modo sciat aliqd: nec prius sciuit. Sed ille qui hꝫ ꝯclusionē necessariā per mediū ꝯtingens: corrupto medio ꝯtingēti nescit medio nō existēte. ⁊ tñ eandē rōnem hꝫ ⁊ salua est res. ⁊ nō est oblitus. ergo nō prius sciuit quādo mediū nō erat corruptū. Qꝛ autē mediū qđ est ꝯtingens corrūpatur. ꝓbat. qꝛ id qđ nō est necessariū opꝫ ꝙ aliqñ corrūpatur. si dicaꝛ ꝙ medium nondū est corruptū: qꝛ tñ nō necessariū. manifestū est ꝙ cōtingit ipsum corrumpi. Posito autem cōtingenti illud qđ accidit non est ipossibile: sed possibile ⁊ contingens. Qđ aūt sequebaꝛ erat impossibile. .i. ꝙ aliqs scientiā haberet aliquis qđ postea nesciret manentibus conditionibus supra positis: qđ tñ sequitur ex hoc ꝙ est mediuꝫ cōtingens esse corruptum: quod ⁊ si non sit verum. est tamen cōtingens: vt dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

Quattuor modi quibus aliqs pōt amittere scientiam.

G ¶ Cuꝫ igitur ꝯclusio necessaria est: nihil ꝓhibet medium non necessariū esse: per qđ fuit ꝓbata. Fieri nāqꝫ pōt vt necessariuꝫ ex nō necessarijs etiā ꝯcludaꝛ. Et perinde atqꝫ fit vt veꝝ ꝯcludatur ex falsis. At cū mediū est necessariū ꝯclusio quoqꝫ necessaria est: quēadmodū ⁊ ex veris infert semꝑ ꝯclusio vera. Nā cū .a. ipsi .b. ꝙꝫ .b. ipsi H .c. necessario cōpetat. Igiꝛ ⁊ .a. necesse est ipsi cōpetere .c. Uerꝫ fieri nequit vt cuꝫ ꝯclusio nō est necessaria: mediū necessarij subeat rōnem. Jnsit enim .a. nō necessario ipsi .c. Si igiꝛ .a. ipsi .b. .b. ipsi .c. competere necīo dixeris: ⁊ .a. profecto ipsi .c. cōpetere necessario cōcedas oportet. At ipsi competere non eo pacto supponebatur.

¶ Cuꝫ qdem igiꝛ ꝯclusio ex necessitate est: nihil ꝓhibet mediū nō necessariū esse: ꝓpter qđ demonstratū. Est enim necessariū nō ex necessarijs syllogizare: sicut ⁊ verū nō ex veris. Cum aūt mediū ex necessitate est: ⁊ ꝯclusio ex necessitate: sicut ex veris veꝝ semꝑ. Sit eni .a. de .b. ex necessitate: ⁊ hoc de .c. necesse ergo est ⁊ .a. de

necessitate inesse: sed cum non necessaria sit con-clusio: neq3 medium necessarium esse possibi-le est. Sit eni3 .a. in .c. nō ex necessitate esse. in .b. aūt .a. ex necessitate: ⁊ .b. igit in .c. ex necessitate: ⁊ .a. ergo in .c. ex necessitate erit: sed nō ɔcessu3 est.

¶ Ostendit ꝙ l3 per mediū cōtingens non possit sciri cōclusio necessaria: cōcludi t̄n cōclusio necessaria ex medio non necessario. Dicit ergo ꝙ nihil ꝓhibet cōclusionē necessariā esse per mediū nō necessariū per hoc ꝙ ostēditur syllogizatū syllogismo dialectico nō demōstrato qui facit scire. Contingit enim necessarium syllogizari ex non necessarijs sicut contingit syllogizari verum ex nō vero. Non tamen cōtingit ecōuerso. q2 cum mediū est necessariū: ⁊ conclusio necessaria erit. sicuti ex veris ꝑmissis semꝑ ɔcluditur verum. Q2 aūt ex necessarijs semꝑ ɔcludatur necessariū. sic ꝓbat. [Sit enim .a. de omni .b. necessaria.] id est sit hec ꝓpositio necessaria. Omne .b. est .a. Et hoc de .c. id est sit hec etia3 necessaria. Omne .c. est .b. ex his enim duob⁹ necessarijs seqtur tertium necessariū. s. ɔclusio ꝙ omne .c. est .a. Ostensu3 est enim in libro prioꝝ ꝙ ex duabus ꝓpositionibus de necessitate: sequitur cōclusio ex necessitate. Ostendit etiā ɔsequenter ꝙ si cōclusio nō esset necessaria: nec mediū posset esse ne꜀iūm. Ponatur enim ꝙ hec cōclusio. Oē .c. est .a. sit nō necessaria. premisse aūt due sint necessarie: s3 id qd̄ ꝑmo positū est: seqtur ꝙ ɔclusio sit necessaria: cū t̄n contrariū sit positū. s. ꝙ cōclusio non sit necessaria. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū igit id qd̄ demōstratiue quispiam scit: necessariū oporteat esse: ɔstat per medium quoq3 necessariū demōstrationē eius illū h̄re oportere: vel nescit illud ꝑfecto: aut ꝓpter qd est necessario: aut esse: sed aut arbitrabit se scire nesciēs: si putauerit vt necessarium: id qd̄ non est necessarium: aut nec arbitrabitur equo discrimine sane: siue esse per media: siue propter quid est: ⁊ per medijs vacantia sciuerit.

¶ Quoniam igitur si scit demōstratiue: op3 habere demōstrationē: aut non sciet neq3 propter quid neq3 q2 necesse est illud esse: sed opinabit nesciēs: si accipiat tanq̄3 necessariū: non necessarium: aut neq3 opinabitur sil'r: siue quia sciet ꝑ media: siue ꝓpter quid ⁊ per immediata.

¶ Infert ex ꝑmissis ꝙ op3 demōstrationē haberi ꝑ mediu3 necessariū: alioquin nesciret ꝙ conclusio sit necessaria neq3 ꝓpter quid neq3 q2. cū necessariū nō possit sciri ꝑ nō necessariu3: vt ośsum est. Sed si qs habeat rationē per medium nō necessariū dupl'r pōt esse dispositus. Aut enim cū ipse sit non sciēs: opinabitur t̄n se scire: si accipiat in opinatione sua medium non necessariū tanq̄3 necessariū: aut etia3 non opinabitur se scire si. s. credat non se habere mediū necessariu3. Et hoc vl'r intelligendū est tam de scia q2. qua scit aliquid ꝑ imediata. Doꝝum aute3 differentia posterius ostendetur.

¶ Accidētiū aūt nō ꝑ se eo modo quo determinata sunt ea que per se cōpetunt: nō est demonstratiua sciētia. Nō eni fit vt necessario ɔclusio demonstret. Fit enim vt accidens ipsum non insit: de tali nāq3 accidente loquor.

¶ Accidentium aūt non per se quomodo determinatum est: per se qdem esse nō est sciētia demonstratiua. Nō eni ex necessitate demōstrare ɔclusionem. Accidēs eni ɔtingit nō esse. de tali enim dico accidente.

Lectio .XXIIII.

Postq̄3 ostendit ph's ꝙ demonstratio est ex necessarijs: ɔsequenter ostendit ꝙ est de his que sunt ꝑ se. Et circa hoc tria facit. Primo ośdit ꝙ demōstratio est de his que sūt per se. i. ꝙ ɔclusiones demōstrationis sunt per se. Scd̄o mouet dubitationem: ⁊ soluit. ibi [Et t̄n opponet.] Tertio ostēdit ꝙ demōstratio est ex his que insūt per se. i. ꝙ ꝑncipia demōstrationis op3 per se esse. ibi [Oīa aute3 ex necessitate.] Dicit igit ꝑmo ꝙ demōstratiua scia nō pōt esse accidentiu3 que non sunt ꝑ se. sicut demonstratu3 est de per se supius. s. ꝙ accidēs per se est in cuius diffōne ponit subz: sicut par ⁊ ipar sunt per se accidens numeri. Albū aūt alalis nō est per se accidēs: q2 aial nō ponit in diffōne ei⁹. Q2 autē de h'⁹ accidētibus que nō sunt per se nō possit eē demōstratio: sic ꝓbat. Accidēs qd̄ nō inest per se: ɔtingit nō inesse. de hoc enim accidēte loqmur. si ergo demōstratio fieret de accidente qd̄ nō est per se. sequeret ꝙ ɔclusio demōstrationis nō esset necessaria. Cuius contrarium est supra ostensu3. Q2 aūt accidēs ꝙ nō est per se: nō insit necessario: ex hoc pōt haberi. Si enim aliqd̄ accidēs ex necessitate ⁊ semꝑ insit subo. op3 ꝙ causa3 habeat in subo qua posita nō possit accñs nō inesse. Qd̄ qdem cōtingit dupl'r. Uno modo qñ ex ꝑncipijs speciei causat: ⁊ tale accñs di per se passio vel ꝓprium. Alio mō qñ accñs causat ex ꝑncipijs idiuidui: ⁊ hoc est accñs inseparabile. Omne aūt accñs qd̄ causat ex ꝑncipijs subiecti si debeat diffiniri. op3 ꝙ subm ponat in sua diffōne. Nam vnūquodq3 diffinit ex proprijs: ⁊ sic op3 etiā accidēs qd̄ de necessitate inest subo esse accidēs per se. Illa ergo que non sunt per se: nō ex necessitate insunt. ¶ Videt aūt ꝙ Aristo. vtatur demonstratione circulari quā supra iprobauit. Ostēderat enim supra ꝙ demonstratio necessarioꝝ est ex hoc ꝙ est eorū que sunt per se. nūc autē ecōuerso ostendit ꝙ demōstratio est eorū que sunt ꝑ se. q2 est necessariorū. ¶ Sed dicendū ꝙ supra ostendit Aristo. demonstrationē non solū eē necessariorū ꝓpter hoc ꝙ est eorū que sunt per se. sed ex diffinitione eius qd̄ est scire. ⁊ hic fuit verus demonstrationis modus. Qd̄ aūt ostēdit demonstrationē necessariā esse propter hoc ꝙ est eorū que sunt per se: non est vera demonstratio: sed est ostensio ad hominē: apud que3 notū est ꝙ demōstratio sit eorum que sunt per se. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quanq̄3 fortasse quispiā dubitabit cuius na3 gratia de his hec iterrogare op3: si non necesse est ɔclusionē esse. Nihil enim refert si quispia3 queuis iterrogans: dicat deinde conclusionem.

¶ Et t̄n opponet fortassis aliqs cuius causa hic op3 iterrogare de his si nō necesse est ɔclusionē esse: nihil eni3 differt si aliquis interrogatus cōtingentia postea dicat conclusionem.

¶ Mouet dubitationem quandam. Et circa hoc duo facit. Primo ponit dubitatione3 ⁊ dicit ꝙ potest aliquis forte opponere si conclusio que seqtur ex contingentibus vel ex his que sunt per accidens non est necessaria. quare de contingētibus fiat interrogatio siue de his que sunt per accidens. vt ex datis procedatur ad conclusionem. cum tamen in syllogismo requiratur ꝙ conclusio ex necessitate accidat. Et ꝙ iterrogatio fiat de contingentibus vel ex his que sunt per accidens. manifestat per hoc quod subdit [Nihil enim differt si aliquis interrogatus contingentia postea dicat conclusionem] quasi dicat. ita potest inferri conclusio ex contingentibus

tibus interrogatis ꝛ concessis: sicut ex necessarijs. Utriusq; enim eadem forma syllogiçandi est. ¶ Secundo ibi.

¶ At enim interrogare oportet non vt per interrogata necessarium quicq̃ sequatur. sed quia dicere necesse est ei qui illa dicit: ꝛ vere dicere si competant vere.

¶ Oportet autem interrogare non tanq̃ necessarium esse propter interrogata: sed quod dicere necesse est illa dicenti ꝛ vere dicenti si vera sunt que sunt.

¶ Soluit dicens ꝙ nõ ita interrogatur de pmissis ↄtingentibus quasi cõclusio sit necessaria absolute ꝓpter interrogata. idest ꝓpter pmissa ↄtingentia: sed qꝛ necesse est dicẽti pmissa ↄclusionem dicere: ꝛ dicere vera in ↄclusione si vera sunt que pmissa sunt: quasi dicat. ꝙ lꝫ ex pmissis contingentibus non sequatur cõclusio necessaria necessitate absoluta sequitur tamen sm ꝙ est ibi necessitas consequentie: sꝫ ꝙ conclusio sequitur ex premissis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum igitur ea que per se insunt necessario circa vnumquodqꝫ competãt genus: ꝛ vt tale est quodqꝫ. patet demonstrationes ipsas scientiarũ effectrices: de his esse que per se cõpetunt: ꝛ ex talibus extrui atqꝫ ↄstare. Accidẽtia nãqꝫ non sunt necessaria. Quare nõ fit vt necessario sciatur cõclusio propter quid est: neqꝫ si sit semper: nõ aũt sit per se. Quod ita eẽ declarant he ratiocinationũ que per signa conficiuntur. Id enim qd̃ est per se: non per se quisq̃ sciet: neqꝫ ꝓpter quid est. Scire aũt ꝓpter quid est: nihil aliud est q̃ per causaꝫ scire. Per se ergo tertio medium: ꝛ medio primo inesse oportet.

¶ Quoniam aũt ex necessitate sunt circa vnumquodqꝫ genꝰ quecũqꝫ per se sunt: ꝛ sꝫ ꝙ vnũquodqꝫ est: manifestũ est quoniam de his que per se sunt demonstratiue scientie ꝛ ex talibus sunt. Accidẽtia eniꝫ non necessaria sunt: quare non est necessarium conclusionẽ scire propter quid sit. Neqꝫ si semper sit: non per se autẽ: vt sunt per signa syllogismi: hoc eniꝫ per se: non ꝑ se scit: neqꝫ propter qd̃. Propter qd̃ autẽ scire est per causaꝫ scire. ꝓpter ipsuꝫ ergo oportet ꝛ medium tertio ꝛ primum medio inesse.

¶ Ostendit ꝙ demõstratio fit ex his que sunt per se tali rõne. Demõstratio est ex necessarijs ꝛ de necessarijs: ꝛ hoc idõ quia est sciẽtifica. i. faciẽs scire: ea aũt que nõ sunt per se non sunt necessaria: sunt enim per accidẽs: ꝛ hmõ non sunt necessaria: vt dictum est. Sed illa sunt ex necessitate circa vnũqdqꝫ genus: quecũqꝫ sunt per se ꝛ cõueniunt vnicuiqꝫ sm ꝙ vnũquodqꝫ est. Relinquit̃ ergo ꝙ demonstratio nõ possit esse nisi ex his que sunt per se: ꝛ de talibus. Ulterius aũt ostẽdit ꝙ etiaꝫ si pmissa essent semꝑ ꝛ necessaria ꝛ vera ꝛ nõ per se: nõ tamẽ sciret̃ de cõclusione ꝓpter quid. Ut patet de syllogismis qui fiũt ꝑ signa: in qbus conclusionẽ que est per se nõ scit aliqs per se: neqꝫ propter quid. Sicut si aliqs ꝓbaret ꝙ oẽ elementatum est corruptibile ꝓpter hoc qd̃ videt̃ ipsum antiquari: esset qdem ꝓbatio per signũ: non aũt per se: neqꝫ ꝓpter quid: qꝛ ꝓpter quid scire est per causaꝫ scire. Oportet ergo mediũ esse causam eius qd̃ in demonstratione ↄcludit̃. Et hoc manifestuꝫ est ex ꝑdictis: qꝛ oportet ꝛ mediuꝫ inesse tertio ꝓpter ipsum. i. per se: ꝛ similiter primum medio. Primum autem ꝛ tertium vocat duas extremitates: oportet ergo medium causam esse extremorum eius quod in demonstratione concluditur.

¶ Non igit̃ fieri potest vt ex alio genere quisq̃ in aliud trãsiẽs quicq̃ demonstret: veluti ↄclusionẽ geometricã: arithmetica demõstratione.

¶ Non ergo est ex alio genere descendentem demonstrare: vt geometricum in arithmeticam.

Lectio. XV.

Postq̃ ostendit phs ꝙ demõstratio est ex his que sunt per se: hic concludit ꝙ demonstratio est ex pncipijs ꝓprijs non extraneis neqꝫ ex cõmunibꝰ. Et diuiditur in duas ptes. In pma ondit ꝙ demõstratio ꝓcedit ex ꝓprijs pncipijs. In 2ª determinat que sunt principia ꝓpria ꝛ que cõia. ibi [Difficile autẽ.] Prima in duas. In pma ostendit ꝙ demõstratio non ꝓcedit ex pncipijs extraneis. In 2ª ostẽdit ꝙ nõ ꝓcedit ex pncipijs cõmunibus. ibi [Qm̃ autẽ manifestum est.] Prima in duas. In prima eniꝫ ex pmissis ondit ꝙ demr̃atio nõ est ex pncipijs extraneis. In 2ª etiã ex pmissis ondit ꝙ demõstratiões nõ sũt de rebꝰ corruptibilibus: sed de sempiternis. ibi [Manifestũ aũt ꝛ si sint ꝓpositiones.] Circa primũ tria facit. Primo ꝓponit intẽtum. Secundo ꝓbat ꝓpositum. ibi [Tria enim sunt.] Tertio cõcludit intẽtum. ibi [Propter hoc enim geometrie.] Dicit ergo primo ꝙ ex quo demõstratio est ex his que sunt per se: manifestum est ꝙ nõ cõtingit demõstrare descendentẽ vel ꝓcedentem ex vno genere in aliud genus: sicut non cõtingit ꝙ geometria ex ꝓprijs pncipijs demonstret ad aliquid descẽdens in arithmeticã. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tria nãqꝫ sunt que in demõstrationibus insunt. Unum id qd̃ demonstratur inesse. Hoc aũt est id qd̃ alicui per se generi cõpetit. Aliud dignitates. Dignitates autẽ ea sunt: ex quibus fit demonstratio. Tertium est genus ipsum subiectum: cuius affectus accidentiaqꝫ per se demonstratio patefacit.

¶ Tria eniꝫ sunt in demõstrationibus. Unũ quidẽ ꝙ demonstratur ↄclusio: hoc aũt est quod inest alicui generi per se. Unuꝫ aũt dignitates. dignitates aũt sunt ex quibus demõstratio est. Tertium aũt genus subiectũ: cuius passiones ꝛ per se accidentia ostendit demonstratio.

¶ Propositũ probat. Et circa hoc tria facit. Primo pmittit que sunt necessaria ad demonstrationeꝫ. Dicit enim ꝙ [tria sunt necessaria in demõstrationibus. Unũ est ꝙ demonstratur]. i. conclusio: que id qdeꝫ cõtinet in se qd̃ inest ꝑ se alicui generi. Per demonstrationẽ enim ↄcluditur propria passio de ꝓprio subiecto. Aliud aũt sunt dignitates ex qbus demõstratio ꝓcedit. Tertiũ autẽ est genus subm̃ cuius proprias passiones ꝛ per se accidẽtia demõstratio ondit. ¶ 2º ibi.

¶ Fieri igitur potest vt ea quidem sint eadem e quibus fit demonstratio. At quarum genus diuersuꝫ est: vt arithmetice geometricqꝫ: in hisce fieri nequit vt ad ea que magnitudinibus accidunt accõmodetur arithmetica demonstratio:

nisi sint ipse magnitudines numeri. Hoc autē vt in quibusdā fieri potest: posterius explicabitur. Arithmetica vero demonstratio semper in se genus id habet: circa quod ipsa versatur ceteraqꝫ similiter.

¶ Ex qbus igiť demonstratio fit: ꝯtingit eadem esse. Quoꝝ aūt genus alteꝝ est. sicut arithmetice ⁊ geometrie: nō est arithmeticā demonstrationē ꝯuenire in magnitudinibus accidētia: nisi magnitudines numeri sint. Hoc aūt quēadmodum cōtingit in qbusdā posterius diceť. Sed arithmetica demōstratio semper habet genus circa qđ fit demonstratio: ⁊ alie similiter.

¶ Ostendit quid predictoꝝ triū possit esse cōmune diuersis sciētijs: ⁊ quid nō: dicens ꝙ hoꝝ trium vnū. i. dignitates ex qbus demonstratio ꝓcedit/ꝯtingit esse idem in diuersis demonstrationibus: ⁊ etiam in diuersis scientijs. Sed in illis sciētijs quarum est diuersū genus subiectū: sicut in arithmetica que est de numeris: ⁊ geometria que est de magnitudinibus: non contingit ꝙ demonstratio que ꝓcedit ex principijs vnius scientie/puta arithmetice/descendat ad subiecta alterius scientie: sicut ad magnitudines que sunt geometrie: nisi forte subiectum vnius scientie contineatur sub subiecto alterius: sicut si magnitudines ꝯtineantur sub numeris. Qđ quidem qualiter contingat. i. contineri subiectum vnius sciētie sub subiecto alterius posterius dicetur. Magnitudines enim sub numeris nō continentur: nisi forte fm ꝙ magnitudines numerate sunt. Subiecta etiā diuersarum demōstrationum siue scientiarum diuersa sunt. Arithmetica enim demonstratio semper habet genus proprium circa qđ demonstrat: ⁊ alie scientie similiter. ¶ Tertio ibi.

¶ Quare si trāsire migrareqꝫ debeat demōstratio: aut idē genus simpliciter: aut aliqua ex parte: necesse est esse. Aliter vero pꝫ fieri non posse.

¶ Quare aut simpliciter necesse est genus idē esse: aut sic: si debet demonstratio descendere: aliter autem impossibile esse manifestum est.

¶ Probat ꝓpositum. Et circa hoc duo facit. Primo inducit principale ꝓpositum per modū conclusionis eo ꝙ ex premissis haberi pōt dicens. Quare manifestum est ꝙ necesse est aut esse simpliciter idem genus circa qđ sumuntur principia ⁊ ꝯclusiones. ⁊ sic non est descensus: neqꝫ transitus de genere in genus: aut si demōstratio descēdere dꝫ ab vno genere in aliud/oportet esse vnū genus sic. i. quodam modo. Aliter enim impossibile est ꝙ demonstreť aliqua conclusio ex aliquibus principijs cum non sit idē genus vel simpliciter vel fm quid. Sciendū est autem ꝙ simpliciter idem genus accipitur quando ex parte subiecti non sumitur aliqua differentia determinans que sit extranea a natura illius generis. Ut si quis per principia verificata de triangulo ꝓcedat ad demonstrandum aliquid circa ysocheles vel aliquā subiectam speciem trianguli. Scd̄m quid autē est vnum genus quando assumitur circa subiectum aliqua differentia extranea a natura illius generis. sicut visuale est extraneum a genere linee: ⁊ sonus a genere numeri. Numerus ergo simpliciter qui est genus subiectum arithmetice: ⁊ numerus sonorum qui est genus subiectum musice: non sunt vnum genus simpliciter. Similiter autem nec linea simpliciter quā considerat geometra: ⁊ linea visualis quā ꝯsiderat perspectiuus. Unde patet ꝙ quando ea que sunt linee simpliciter applicantur ad lineam visualem fit quodam modo descensus in aliud genus. non autē quando ea que sunt trianguli applicantur ad ysocheles. ¶ Secundo ibi.

¶ Ex eodē. n. gn̄e: ipsa extrema ⁊ media necesse est esse. Nā si nō sint per se: accn̄tia erūt ꝓfecto.

¶ Ex eodē enī genere necesse est vltima ⁊ media esse: si nāqꝫ non sunt per se: accidētia erunt.

¶ Ostēdit ꝓpositū hoc modo. Opꝫ in demonstratiōe eiusdē gn̄is esse media ⁊ extrema. Extrema aūt in conclusione cōtinentur: nā maior extremitas in ꝯclusione est ꝑdicatū. minor vero subm. Mediū vero in ꝑmissis ꝯtinetur. Opꝫ igiť ꝑncipia ⁊ ꝯclusiones circa idē genꝰ sumi. Cū aūt superiꝰ diximus: ꝙ diuerse scientie sint circa diuersa genera subiecta ex necessitate: sequitur ꝙ ex vniꝰ sciētie ꝑncipijs non ꝯcludať aliqđ in alia scia que nō sit sub ea posita. ¶ Qꝫ aūt in demōstratiōe oporteat media ⁊ extrema vnius gn̄is esse sic ꝓbat. Detur enim ꝙ mediū sit alteriꝰ generis ab extremis: sicut si extrema sint triāgulus: ⁊ hr̄e tres equales duobus rectis. manifestū est ꝙ passio ꝯclusiōis de triangulo per se inest ei: nō autē per se inest eneo. Et si ecōtrario passio per se inest eneo. puta sonorū esse. vel hꝫ aliqđ. palā est ꝙ per accn̄s inest triangulo. Unde pꝫ ꝙ opꝫ oīno si subm ꝯclusionis ⁊ mediū sint penitus alteriꝰ generis ꝙ passio vel nō per se insit medio: vel nō per se insit subto. ⁊ ita opꝫ ꝙ alteri eoꝝ insit per accn̄s. Et si quidē insit medio per accn̄s: erit per accidēs in ꝑmissis. Si aūt subto: erit in ꝯclusione: ⁊ hoc ex pte passiōis. Sꝫ vtroqꝫ mō oportebit per accn̄s: esse in ꝑmissis: quātum ad hoc ꝙ subm accipitur sub medio: sicut si triangulus accipiatur sub eneo: aut ecōuerso. Ostensū est aūt ꝙ in demōstrationibus tam ꝯclusio q̄ꝫ ꝑmisse sunt per se: ⁊ nō per accn̄s. opꝫ ḡ ⁊ in demrationibus mediū. ⁊ extrema eiusdē gn̄is eē. ¶ Deinde cū dicit.

Lec. pc v demū.

¶ Quocirca fieri non pōt: quo geometria ꝯtrarioꝝ vnā sciētiā esse: vel duos cubos cubū esse demōstret: aut alia queuis sciētia: id qđ ad aliā pertinet: nisi in hisce que sic īter sese habēt vt altera sub altera collocet: quo pacto ad arithmetica musica: ad geometriā ꝑspectiua se habet.

¶ Propter hoc geometrie nō est monstrare ꝙ ꝯtrarioꝝ eadē est sciētia: sꝫ neqꝫ ꝙ duo cubi cubus sit vnus: neqꝫ sciētie alterius. Qđ alterius est: sed aut quecūqꝫ sic se habēt adinuicē ꝙ sit alterū sub altero: vt perspectiua ad geometriā: ⁊ vt consonantia ad arithmeticam.

Uide in anno.

¶ Infert duas ꝯclusiones ex ꝑmissis. Quarū ꝑma est ꝙ nulla scia demōstrat aliqđ de subto alteriꝰ scie siue sint scientie cōmuniores: siue sint scie disperate. Sicut geometria nō demonstrat ꝙ ꝯtrarioꝝ eadē est scia: ꝯtria enī ptinet ad sciam cōmunē. s. ad ꝑhiam ꝑmā vel dialecticā. Et silr geometria nō demonstrat ꝙ duo cubi sint vnus cubus. i. ꝙ ex ductu vniꝰ numeri cubi in aliū numerū surgat numerus cubus. Dicitur aūt cubus numerus qui surgit ex ductu vnius numeri in seipꝫ bis: sicut octonariꝰ est numerus cubꝰ: surgit enī ex ductu binarij in seipm bis. Bis enī duo bis: sunt octo. Et eadē rōne vigintiseptē est nūerus cubicꝰ: ⁊ radix eiꝰ est tria: q2 ter tria ter faciūt vigintiseptē. Si ergo ducāť octo in vigintiseptem ꝯsurgit nūerus cubicꝰ. s. ducēta ⁊ sexdecim: cuius radix est sex. q2 sexties sex sexties sunt. 216. Hoc ergo hꝫ ꝓbare arithmeticus nō geometra. Et silr qđ est vniꝰ scie nō hꝫ ꝓbare alia scia: nisi forte vna scia sit sub alia. sicut se hꝫ ꝑspectiua ad geometriā: ⁊ cōsonatiua vel harmonica idest musica ad arithmeticam. ¶ 2ª conclusio ponitur ibi.

Cubꝰ numerꝰ qđ.

¶ Neqꝫ

A ¶ Neq3 si qd lineis inest:nõ vt linee sũt ꝓprio/rũq3 rõne pricipioꝝ geometria demõstrat. Ue lut si pulcherrima linearũ sit linea recta:aut si sese h3 ad circũferẽtiã ꝯrio mõ. Nõ.n.hec rõne ꝓprij generis ipsarũ:sed cuiusdã cõis cõpetũt.

¶ Neq3 si aliqd inest lineis nõ ꝑm q̃ linee sũt:τ nõ inquantũ ex principijs ꝓprijs sunt:vt si pul/cherrima linearũ recta est:aut si cõtrario se h3 circulari:non enim ꝑm q̃ ꝓpriũ genus est ipso rum:sed inquantũ cõmune qͦdam est.

B ¶ Et est q̃ scia de ꝓprio subiecto nõ ꝓbat qͦlibet accñs:sed accñs sui gñis. Sicut si aliqd inest lineis:nõ ꝑm q̃ sũt linee: neq3 ꝑ3 ꝓpria ꝑncipia linearũ:hoc nõ demõstrat geometra de lineis. Sicut q̃ recta linea sit pulcherrima oĩum lineaꝝ: aut si linea recta est ꝯria circulari vel nõ.hec enim nõ sunt ꝑm ꝓprium genus linee:sed ꝑm aliqd cõius. Pulchrũ eniz τ cõtrarium:genus linee transcendunt.

¶ Patet autẽ si ꝓpositiones sint vl'es ex qb⁹ sit rõcinatio.necessario ꝯclõnẽ quoq3 ꝑpetuã esse demõstrationis talis: τ demr̃ationis oĩno. Nõ est igit̃ coꝝ que intereunt demonstratio:neq3 scia simpl'r:sed tanq̃ per accidens.

L.c.19. ¶ Manifestũ est aũt τ si sint ꝓpositiones vl'es ex qb⁹ est syll's q̃ necesse est ꝯclõnẽ eẽ ꝑpetuã h⁹ demr̃ationis. τ simpl'r vt est dicere demr̃o/nis. Nõ ẽ ḡ dm̃r̃atio corruptibiliũ:nec scia sim pl'r:s3 sic sicut est ꝑm accidẽs. Lec. XVI.

C Postq̃ ex superioribus ph̃s cõcluserat q̃ demonstratio nõ ꝯcludit ex extraneis ꝑncipijs:nũc iterũ ex supioib⁹ intẽdit ꝯcludere q̃ demr̃atio nõ est ex corruptibilib⁹. Et circa h̃ duo facit.ꝑ ostẽdit q̃ sempiternoꝝ:τ nõ corru/ptibiliũ est demr̃atio. Scd̃o ostẽdit qual'r sit coꝝ q̃ sunt vt frequenter.ibi[Eoꝝ aũt.] Circa ꝑ᷑ duo facit. Prio ostendit q̃ demr̃atio nõ sit corruptibiliũ:s3 sempiternoꝝ. Scd̃o ostẽ dit idẽ de diffõne.ibi[Sil'r se h3.] Circa ꝑ᷑ duo facit. Prio ꝓponit ꝯnẽ intentã. Scd̃o ponit rõnẽ ꝓbãtẽ ipsaz.ibi[Qd̃ aũt vl'r.] Prio ḡ ponit duas ꝯnes:quarũ vna sequit̃ ex alte/ra. Pria est/q̃ necesse est ꝯnẽ demr̃ationis hui⁹ de qua nunc agit̃ τ quã possim⁹ simpl'r dicere demr̃ationẽ esse ꝑpetuã: qd̃ qdẽ seq̃t̃ ex hoc qd̃ supra dictũ est.s.q̃ ꝓpões ex qb⁹ sit syll's:debẽt esse vl'es:qd̃ significauit per dici de oĩ. ¶ Scd̃a ꝯclõ est/q̃ neq3 demr̃atio neq3 scia est corruptibiliũ:loquen do simpl'r:s3 solũ ꝑm accidens. ¶ Deinde cum dicit.

D ¶ Quia nõ est ipsius vl'r:s3 aliquo in tpe:τ quo dam etiã mõ.atq3 cũ est:necesse est alterã ꝓpo sitionẽ nõ vl'em esse:atq3 caducã.caducã:qm̃ τ ipsa ꝯclõ talis cũ illa est. Nõ vl'em:qm̃ qͦdaz nõ erit coꝝ:que subiecti subeunt rõnez. Quare fieri nequit vl'r rõcinatio:sed hoc in tẽpore tm̃.

Uide in anno. L.c.20 Uide in anno. ¶ Qd̃ aũt vl'r ipsius nõ est:s3 aliqñ sic. Cũ autẽ sit necesse alterã nõ vl'em esse ꝓpositionẽ τ cor ruptibilẽ qdẽ quare τ ꝯclõnẽ cũ sit nõ vl'ez aut qñ hoc qdẽ erit:h aũt nõ erit:ex qbus est:qua/re nõ est vl'em syllogizare:sed qm̃ nunc est.

Lec.8. ¶ Inducit rõnẽ ad ꝓbandum ꝓpositas ꝯnes que talis est. Cõclusionis corruptibilis τ nõ sempiterne nõ est in se ꝯtine/re qd̃ est vl'r:s3 aliqñ sic. Dictũ est.n.supra q̃ dici de oĩ duo ꝯtinet.s.q̃ nõ in quodã sic:τ in q̃dã nõ.τ iteruz:q̃ nõ aliqñ sic:τ aliqñ nõ. In oĩb⁹ aũt corruptibilibus inuenit̃ aliqñ sic: aliqñ nõ. Unͥ p3 q̃ in corruptibilib⁹ nõ inuenit̃ dici de oĩ: siue q̃ est vl'r. Sed vbi ꝯclõ nõ est vl'is o3 aliquã ꝑmissarũ esse nõ vl'is. Cõclusio ḡ corruptibilis op3 q̃ sequat̃ ex ꝑmis sis:quaꝝ altera nõ sit vl'is. Cũ ḡ huic ꝯiunxerim⁹ q̃ demr̃a/tio semꝑ o3 eẽ simpl'r ex vl'ib⁹.seq̃t̃ q̃ demr̃atio non possit hĩe ꝯnẽ corruptibilẽ:s3 sempiternã. ¶ Deinde cum dicit.

E ¶ Simil'r res sese h3 τ in diffõnibus ipsis:qp/pe cum diffinitio principiũ sit demonstratiõis: aut demonstratio positione differens:aut que/dam demonstrationis conclusio.

¶ Sil'r se h3 τ de diffinitione:qm̃ est qdem aut principiũ demõstrationis:aut demõstratio po sitione differẽs:aut ꝯclõ quedã demr̃ationis. Uide in anno. F

¶ Ostendit q̃ et diffõ nõ est corruptibiliũ:sed sempiternoꝝ tali rõne. Demõstratio q̃tũ ad ꝑn᷑ τ ꝯclones est sempiter/noꝝ τ nõ corruptibiliũ:s3 diffõ vel est ꝑn᷑ vel ꝯclõ demon strationis:vel est.n.diffõ demonstratio positione differẽs.ergo diffõ nõ est corruptibiliũ:sed sempiternoꝝ. ¶ Ad itellectũ aũt hui⁹ l're sciẽdũ est:q̃ ꝯtingit dare diffões diuersas eius/dem rei sumptas ex diuersis causis.cãe aũt adinuicẽ ordinẽ habẽt:nã ex vna sumit̃ rõ alterius. Ex forma enim sumitur ratio materie. Talẽ enim op3 esse mãm qualẽ forma reqrit. Efficiens aũt est ratio forme:quia enim agens agit sil'e sibi: op3 q̃ ꝑm modũ agentis:sit etiã modus forme que ex actio ne consequitur. Ex fine aũt sumit̃ ratio efficientis:naz omne genus agit ꝓpter finẽ. Op3 ergo q̃ diffinitio que sumitur a fine sit rõ τ causa ꝓbatiua aliarũ diffõnum que sumunt̃ ex alijs causis. Ponamus ergo duas diffõnes domus:quaruz vna sumit̃ a causa mãli:que est talis. Domus est cooperimẽ tum cõstitutũ ex lapidibus τ cemento τ lignis. Alia sumit̃ a causa finali:que talis est. Domus est operimentum ꝓhibẽs nos a pluuijs frigore τ calore. Põt ergo ꝑma diffinitio de/monstrari ex scd̃a sic. Omne cooperimentuz ꝓhibens nos a pluuijs frigore τ calore:op3 q̃ sit cõstitutũ ex lignis cemẽ to τ lapidibus:domus est hui⁹.ḡ τc̃. Patet ergo q̃ diffinitio que sumitur a fine est ꝑncipium demonstrationis. Illa aũt que sumitur a materia est conclusio demonstrationis. Põt tamen vtraq3 cõiungi:vt sit vna diffinitio:hoc modo. Do/mus est cooperimentuz ꝯstitutuz ex dictis:defendens a plu uia frigore τ calore. Talis aũt diffinitio cõtinet totum quod est in demonstratione.s.mediũ τ ꝯclusionẽ. Et ideo talis dif/finitio est demonstratio positione differens:q2 in hoc solo differt a demonstratione:q2 non est ordinata in modo τ fi/gura. ¶ Sciendũ est aũt q̃ quia demonstratio nõ est corru/ptibiliuz sed sempiternoꝝ:neq3 diffinitio. Plato fuit coact⁹ ponere ideas. Cum enim ista sensibilia sint corruptibilia.vi debatur q̃ coꝝ nõ possit esse demonstratio neq3 diffinitio: τ ideo videbat̃ q̃ oporteret ponere quasdã substantias in/corruptibiles de quibus demõstrationes τ diffinitiones da rentur. Et has sempiternas substãtias vocat spẽs vel ideas. Sed huic opinioni occurrit Aristoteles superius dicens:q̃ demonstratio nõ est corruptibilium nisi per accidens. Et si enim ista sensibilia corruptibilia sint in particulari:tamen in vniuersali quandã sempiternitatẽ habent. Cum ergo de/monstratio detur de istis sensibilib⁹ in vniuersali:nõ in par ticulari:sequit̃ q̃ demonstratio nõ sit corruptibiliũ nisi per accidẽs:sempiternoꝝ aũt ꝑ se. ¶ Deinde cum dicit. G H Lec.pñt.

¶ Patet etiã demõstrationes atq3 scientias eo/rum que sepe fiunt:vt lune defectiões τ huius/

I cemodi rez:quo quidē sunt tales:hoc esse semper:quo ꝟo nō sunt semp:hoc esse pticulares.

¶ Eorum aūt que sepe fiunt demonstrationes sunt ⁊ scientie:vt lune defectus. Manifestum est qdez ꝙ ſm ꝙ huiusmodi sunt:semper sunt. Inquantū aūt nō semp:ſm partez sunt. Sicut autem defectus:similr est in alijs.

¶ Ostendit quo modo eoꝝ que sunt vt frequēter possit esse demōstratio:dicēs ꝙ [eorū que sepe fiunt:sunt etiā demonstrationes ⁊ scie:sicut de defectu lune:qui tñ non semp est.] Non enim semper luna deficit:sed aliqñ. Hec aūt que sunt frequenter ſm ꝙ huiꝰ sunt.idest ſm ꝙ de eis demōstrationes dantur:sunt semp:sed ſm ꝙ nō sunt semp:sunt particularia. De particularibꝰ aūt nō pōt esse demōstratio:vt ostēsum est:sed solūz de vlibus. Uñ pz ꝙ huiꝰ ſm ꝙ de eis est demonstratio sunt semper. Et sicut est de defectu lune.ita de oībus alijs similibus. Cōsideranda tñ est dr̄ia inter ea. Quedam eniz nō sunt semp ſm tempus.sunt aūt semper per cōparationem ad causam:qꝛ nunq̄ deficit quin posita tali causa sequatꝰ effectus:sicut de defectu lune. Nunq̄ enim deficit:qn semp fit lune eclypsis qñcūqz terra diametraliter interponitur inter solem ⁊ lunā. In quibusdaz ꝟo cōtingit ꝙ nō semper sunt etiam per cōparationem ad causam:qꝛ videlz cause impediri possunt. Nō eniz semp ex semine hoīs generatꝰ hō duas manus habens:sed qñqz fit defectus:vt ꝑpter impedimentum cause agentis vel materie. In vtrisqz autē ordinande sunt sic demonstrationes:vt ex vlibꝰ ꝑpositionibus inferatꝰ cōclusio vlis.remouendo illa in qbus pōt esse defectus:vel ex pte temporis:vel ex pte cause.

Lec. vi. K

¶ Cum aūt pateat fieri nō posse vt demonstretꝰ qōqz nisi ex cuiusqz principijs:si id qō demonstratur rei competit vt est illa:nō sane quidpiaz scitur si ex veris ⁊ indemonstrabilibꝰ:medioqꝫ vacantibus ostendatur.

L

T. c. 13. ¶ Qm̄ aūt manifestuz est ꝙ vnūqōqz demonstrare nō est:sed aut ex vnoquoqz principiorūz si id qō demonstratꝰ fit ſm ꝙ est illud:nō est scire hoc qdem si ex veris ⁊ indemonstrabilibus monstretꝰ ⁊ imediatis. Lectio. XVII.

Ostenderat supra ph̄s ꝙ demonstratio nō est ex ꝑncipijs extraneis. hic aūt ostēdit ꝙ nō ꝓcedit ex cōibus. Et circa h duo facit. Primo ostendit ꝑpositum. Scđo inducit quādam cōclusionē ex dictis.ibi [Si aūt hoc est.] Circa ꝑmum duo facit. Primo ꝑponit intentum dicens:ꝙ quia manifestū est ꝙ nō cōtingit vnūqōqz per vnūqōqz demonstrare:sed oportet ꝙ demonstratio fiat ex vnoquoqz principiorū.hoc mō.ꝙ id qō demonstratꝰ fit ſm ꝙ est illud.idest opz ꝙ ꝑncipia demonstrationis insint per se ei qō demonstratur:si tn̄q̄ ita est:nō sufficit ad hoc ꝙ aliquid sciatur:ꝙ demonstretꝰ ex veris ⁊ imediatis:sed opz ꝙ vlteriꝰ demonstretur ex principijs proprijs. ¶ Scđo ibi.

M

¶ Fit enim vt quidpiam perinde ostendatꝰ atqz Brisson quadrationē ostendit. Huiuscemodi nāqz rationes per cōmune quoddā ostendunt qō ⁊ alij competet. Quapropter ⁊ ad alias res nō propinquas ipse rōnes accōmodantꝰ. Igitur res nō vt illa est:sed per accidens scitur. Nō.n. ⁊ ad aliud genus demonstratio accōmodaretꝰ.

N

¶ Tunc aūt vnūqōqz non per accidens scimus:cū per id cognitionē cōsequimur ꝑ qō cōpetit ex principijs illius qua rōne est illud:veluti cuz duobꝰ rectis equales habere:rerū ei scimus cōpetere cui ꝑ se cōpetit idipz ex principijs huiꝰ. Quare si illud cōpetit ei per se:cui cōpetit:medium necesse est in eadē esse ꝑpinquitate.

O

¶ Est enim sic monstrare sicut Brisso tetragonismū. Scđm cōe enim demonstrantur rōnes huiusmodi:⁊ qō alteri inest vnde ⁊ in alijs cōueniunt he rōnes:non tm̄ proximis. Non itaqz ſm ꝙ illud est scit:sed ſm accidēs. Nō eniz cōuenit demōstrare ⁊ in aliud genus. Unūqōqz aūt ſm accidēs est cū ſz illud nō cognoscimus ſm qō est ex principijs illius inquantum illud est:vt duobꝰ rectis equales habere cui inest per se:qō dictum est ex principijs ipsius. Quare si per se ⁊ illud inest cui inest:necesse est mediuz in eadem proximitate esse.

Uide in annot.

P

Uide in anno.

¶ Probat ꝑpositū.s.ꝙ nō sufficiat ex veris ⁊ imediatis aliquid demonstrare:qꝛ sic ꝯtingeret aliqd demonstrare:sicut Brisso monstrauit tetragonismum.idest quadraturā circuli:ostēdēs aliqō quadratū esse circulo equale ꝑ aliq̄ ꝑnꝰcōis hoc mō. In quocūqz genere est inuenire aliqd maius ⁊ minus aliqui:in eodē est inuenire ⁊ illi equale. In genere autez quadratoꝝ est inuenire aliqō quadratū minus circulo.qō.s. scribatꝰ intra circulū:⁊ aliquod maius circulo:intra qō circulus describitꝰ.ergo est inuenire aliqō quadratū circulo equale. Hec qdē ꝓbatio est ſm cōe:equale enim ⁊ magis ⁊ minꝰ excedunt genus quadranguli ⁊ circuli. Unde pz ꝙ huiꝰ rationes demonstrantꝰ ſm aliqō cōmune:quia medium alteri inest q̄ ei de quo fit demonstratio:⁊ ideo hꝰ rōnes ꝯueniūt alijs:⁊ nō cōueniunt istis de quibus dantꝰ tanq̄ proximis. Unde pz ꝙ qui scit per huiꝰ rōnes:nō scit ſm illud qō est.idest ꝑ se:sed ꝑ accidēs tm̄. Si eniz esset ſm se nō cōueniret demōstratio in aliud genꝰ. Unūqōqz.n.scimꝰ ſm accñs:cuz nō cognoscimus illud ſz ꝙ est ex ꝑncipijs illiꝰ.i.ſm ꝙ est ex ꝑncipijs ꝑ se.sicut hic tres angulos eq̄les duobꝰ rectis inest triangulo ꝑ se.i.ſm ꝙ est ex ꝑncipijs illius. Quare si ꝑ se inesset mediū acceptū ꝯclōni necesse eēt in eadē ꝑximitate esse.idest ꝑximū esse ſm genus ꝯclōni. ¶ Tertio ibi.

Q

A ¶ Quod si nõ sit ita: at perinde erit: atq3 cũ musica per aritbmeticã3 demonstratur. Atq3 talia demonstrantur quidem similiter: differentia tamen est. Nam ipsum quidem esse: ad aliã3 sciẽtiam attinet. Subiectum enim genus diuersũ3 est. Ipsum autem propter quid: superioris nimirum est: cuius per se sunt ipsi affectus. Quare patet ex hisce fieri non posse: quo demonstretur q̃dq3 simpliciter nisi ex principijs vniuscuiusq3: sed horum principia habent cõmune.

B ¶ Si vero non: s3 sicut harmonica per aritbmeticam. huiusmodi demonstrantur quidem similiter: sed differunt. Ipsum.n. quia: alterius q̃de3 scientie est. subiectum enim alterum genus est: sed ꝓpter quid superioris est: cuius per se passiones sunt. Quare ex his manifestũ3 est ꝙ nõ sit demonstrare vnũq̃dq3 simpliciter: sed s3 ꝙ ex vniuscuiusq3 principijs est. Sed horũ3 principia habent cõmune.

¶ Excludit quãdã dubitationẽ. Contingit eni3 aliquãdo medium demonstrationis nõ esse in eodẽ genere cum demonstratione. Qđ qualr̃ cõtingat ostendit dicens. Si vero nõ sit medium in eade3 ꝓximitate ↄ̃clõni: sed hoc modo sicut demonstraẽ aliq̃d in harmonica: idest in musica per aritbmeticam: veru3 q̃dem est ꝙ huiꝰ etiam similr̃ demonstraẽ: fit enim demonstratio in inferiori scientia per principia superioris scientie. vt ostensu3 est. sicut ⁊ in scia superiori per principia superioris. Sed in hoc differt ꝙ alterius scie. s. inferioris est tñ scire quia. genus.n. subiectũ inferioris scie est alterum a genere subiecto superioris scie ex qua sumunẽ p̃ncipia. Sed scire ꝓpter quid: est superioris scientie: cuius per se sunt ille passiones. Cum enim passio insit subiecto ꝓpter medium: illa scia cõsiderabit ꝓpter quid, ad quã ꝑtinet mediũ. cuius per se est passio que demonstraẽ. Si vero subm̃ sit ad aliã scientiã pertinẽs: illius scientie nõ erit ꝓpter q̃d: sed quia tñ: nec tali subo per se ↄ̃ueniet passio demonstrata de ipso: sed per mediũ extraneũ. Si vero mediũ ⁊ subiectũ pertineat ad eandẽ sciam: tunc illius scientie erit scire ꝓpter q̃d ⁊ quia. Remota autem dubitatione vlterius cõclusionẽ intẽtam p̃ncipalr̃ inducit dicens. Qz ex predictis patet ꝙ nõ est demonstrare vnũq̃dq3 simplr̃. i. quocũq3 mõ: s3 s̃m hoc qđ demonstraẽ ex ꝓprijs p̃ncipijs vniuscuiusq3. Sed ⁊ principia ꝓpria singularum scientiarum habent aliquod cõmune prius eis. ¶ Deinde cum dicit.

C — Tex.c.15. Lec.15.

D ¶ Quod si id constat: patet fieri non posse quo quisquã propriorꝫ principiorꝫ exhibeat demonstrationem. Erunt enim illa omniu3 principia: ⁊ ipsoru3 scientia: domina omnium erit.

¶ Si aũt hoc: manifestũ est ꝙ non est vniuscuiusq3 principia monstrare: erunt eni3 illa oĩum principia: ⁊ scientia illorum ꝓpria omnibus.

¶ Inducit quãdam ↄ̃clusionem sequentẽ ex dictis. Et circa hoc tria facit. Primo inducit ↄ̃clusionẽ dicẽs. q. d. si hoc verꝫ est. s. ꝙ demonstrationes in singulis scientijs non fiunt ex cõmunibus p̃ncipijs: ⁊ iterꝫ ꝙ p̃ncipia scientiarꝫ h̃nt aliq̃d prius se qđ est cõe: manifestum est ꝙ nõ est vniuscuiusq3 scie demõstrare p̃nᵃ sua ꝓpria. Illa enim priora p̃ncipia ꝑ que possunt ꝓbari singularꝫ sciarꝫ ꝓpria p̃ncipia: sunt cõia p̃ncipia oĩum: ⁊ illa scia que cõsiderauit huiꝰ p̃ncipia cõia est ꝓpria oĩbꝰ. idest ita se h3 ad ea que sunt cõia oĩbus: sicut se habent alie scie particulares ad ea que sunt propria: sicut cum subiectũ aritbmetice sit numerus: ideo aritbmetica cõsiderat ea que sunt ꝓpria numeri. Similr̃ p̃ma philosophia que cõsiderat oĩa p̃ncipia habet pro subo ens qđ est cõmune ad oĩa: ⁊ ideo cõsiderat ea que sunt ꝓpria entis que sunt oĩbus cõia: tanq̃ ꝓpria sibi. ¶ Scđo cum dicit.

E

¶ Etenim is scit magis: qui superioribus ex causis scit. Scit eni3 tum ex priorib9: cu3 ea ex causis scit: que nõ effectus habeunt rõnẽ. Quare si magis scit ⁊ maxime: ⁊ si est illa sciẽtia: magis profecto: maximeq3 scientia est.

F ¶ Et nãq3 sciuit magis itelligẽs ex superiorib9 causis. Ex prioribus.n. sciuit: cũ nõ ex causatis sciat causas. Quare si magis sciuit ⁊ maxime: ⁊ scia illa erit ⁊ magis ⁊ maxime.

¶ Ostẽdit preminẽtiã huiꝰ scie que ↄ̃siderat p̃ncipia cõmunia. s. p̃me phie ad alias. Semper eni3 op3 illud per qđ aliq̃d ꝓbatur: esse magis scitũ vel notũ. Qui eni3 scit aliq̃d ex superioribus causis: op3 ꝙ sit magis intelligens illas causas q̃s sciuit ex p̃orib9 simplr̃. cũ nõ sciat ex causatis causas. Qui enim aliq̃s scit ex causatis causas. tunc nõ intelligit ex prioribus ⁊ ex magis notis simplr̃. sed ex magis notis ⁊ prioribus quo ad nos. Cũ aũt p̃ncipia inferioris scie ꝓbanẽ ex p̃ncipijs superioribus: nõ ꝓcediẽ ex causatis in causas: sed ecõuerso. Vñ op3 ꝙ talis ꝓcessus sit ex priorib9 ⁊ ex magis notis simplr̃. Op3 ergo magis esse scitu3 qđ est superioris sciẽtie: ex quo ꝓbaẽ qđ est inferioris: ⁊ maxime eẽ scitũ id quo oĩa alia ꝓbanẽ: ⁊ ipsum nõ ꝓbaẽ ex aliquo priori. Et ꝑ ↄ̃ñs scia superior erit magis scia q̃3 iferior: ⁊ scia illa. s. p̃hia p̃ma erit maxime scia. ¶ Tertio ibi.

G ¶ Demonstratio vero non ad aliud genus accõmodatur: nisi eo modo quo tam ad demonstrationem facultatis machinarum extruendarum. vel ad prospectiuas geometrice: q̃3 ad musicã3 aritbmetice demonstrationes accõmodantur. vt diximus.

¶ Sed demonstratio non ↄ̃uenit in aliud gen9: sed aut sicut dictum est geometrice in mechanicas vel machinatiuas aut speculatiuas: ⁊ aritbmetice in harmonicas.

¶ Redit ad p̃ncipalẽ ↄ̃clusionẽ. ⁊ dicit ꝙ demonstratio non procedit in aliud genus: nisi sicut dictu3 est. ꝙ demonstratio geometrie ꝓcedit ad scientias inferiores sicut sunt artes mechanice que vtunẽ mensuris. Aut speculatiue: sicut scie que sunt de visu: vt perspectiue que sunt de itelligibili. Silr̃ est aritbmetica in cõperatione ad harmonicã3 idest musicã.

H ¶ At vero difficile admodum est sese percipere quempiam si sciat nec ne. Est enim difficile cognoscere si ex principijs vniuscuiusq3 scimus nec ne. Qđ quidẽ est scire. Putamus autẽ sepenumero scire: si ex veris quibusdã primisue ratiocinationem habemus. Id vero nõ est ita: s3 oportet ipsis primis esse propinqua.

¶ Difficile aũt noscere est si sciuit aut nõ. Difficile eni3 noscere est si ex vniuscuiusq3 p̃cipijs

Tex.c.24

I scim⁹: aut nõ: qḋ vere est scire. Opinamur aũt si habeam⁹ ex veris aliqb⁹ syllm̃ ⁊ primis scire. Sz h̃ nõ est: sz ꝓpria opz eẽ p̃mis. Lec. XVIII.

Ostẽs ostẽdit ꝙ demonstratio nõ ꝓcedit ex p̃ncipiis cõibus: sz ex ꝓpriis: hic ad euidẽtiã p̃missorũ determinat de p̃ncipiis ꝓpriis ⁊ cõibus. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit necessitatẽ hꝰ determinationis: dicens ꝙ difficile est cognoscere vtrũ sciamus ex ꝓpriis p̃ncipiis: qḋ solũ est vere scire: aut nõ ex ꝓpriis. Opinant̃ .n. multi se scire si habeãt syllm̃ ex aliqbus veris ⁊ p̃mis. Sed hoc non est verũ. imo opz ꝙ ad hoc ꝙ nos sciamus. ꝙ p̃nª sint prima illis que debẽt demõstrari. Que hic dicunt̃ p̃ma sicut ⁊ supra dicebant̃ extrema. Uel opz proxima esse primis p̃ncipiis demonstrabilibus. ¶ Scḋo ibi.

K ¶ Ea autẽ in quocũqz genere principia dico: q̃ fieri nequit: vt demonstrentur esse.

Uide in annot. ¶ Dico autem principia in vnoquoqz genere: q̃ cum sint: non cõtingit demonstrare.

¶ Determinat de p̃ncipiis ꝓpriis ⁊ cõibus. Et circa h̃ duo facit. Primo .n. determinat de p̃ncipiis ꝓpriis ⁊ cõib⁹. Scḋo ostendit qualr̃ ad hꝰ p̃nª se habeant hꝰ demonstratiue scie ibi [Cõtingere aũt.] Circa p̃mũ duo facit. Primo distinguit p̃nª a nõ p̃ncipiis. Scḋo p̃nª adinuicẽ. ibi [Sunt aũt qb⁹.] Circa p̃mũ duo facit. Primo ostẽdit que sint p̃nª: ⁊ dicit ꝙ p̃nª in vnoquoqz genere sunt illa que cum sint vera: tñ non cõuenit ea demonstrare in illa sciẽtia in qua sunt p̃nª. Dicit autem cum sint vera: ad differentiã falsorũ que non demonstrantur in aliqua scientia. ¶ Scḋo ibi.

¶ Sumit̃ igit̃ qdnã ipsa prima ⁊ que ex hisce ꝑficiscunt̃ significãt. At principia sumere: esse cetera demonstrare necesse est. Ceu quid est vnitas: aut rectum: aut triãgulus sumere. Esse ꝟo vnitatẽ ac magnitudinẽ: cetera aũt demõstrare.

L ¶ Quid qdẽ igitur prima significent: ⁊ que sũt ex his accipiẽdũ est. Q: aũt sint principia qdez necesse est accipe. alia ꝟo demr̃are: vt qd vnitas ⁊ qd rectũ: ⁊ qd ẽ triãgulus. Est aũt vnitatẽ accipe ⁊ magnitudinẽ. altera ꝟo demr̃are.

¶ Ostendit ↄueniẽtiã ⁊ differẽtiã inter p̃nª ⁊ nõ p̃nª. Conueniunt .n. p̃nª cũ nõ principiis in hoc ꝙ de vtrisqz opz accipere quasi supponẽdo qd significent: ⁊ p̃ma. i. p̃nª: ⁊ que sũt ex his. idest que ex p̃ncipiis sumunt̃: q: qḋ qd est ꝓprie ꝑtinet ad sciam que est de subã. s. ad philosophiam p̃mã a qua oẽs alie hoc accipiunt. Sed in hoc differũt p̃nª: ⁊ que sũt ex p̃ncipiis: q: de p̃ncipiis opz accipere supponendo ꝙ sunt. De aliis aũt q̃ sunt ex p̃ncipiis: opz demonstrare: q: sunt. Sicut in mathematicis accipit̃ supponendo ⁊ quid est vnitas que est p̃nª: ⁊ qd est rectũ: ⁊ qd est triangulus: que nõ sunt p̃nª: sz passiones. Sz ꝙ vnitas sit: aut ꝙ magnitudo sit accipit mathematicus quasi p̃ncipia. alia ꝟo demonstrat. s. que sunt ex p̃ncipiis. Demonstrat .n. triangulũ equilaterũ: ⁊ angulũ rectum: ⁊ ẽt hanc lineã rectã esse. ¶ Deinde cum dicit.

M ¶ Eorum autem qbus in demonstratiuis vtuntur scientiis: alia cuiusqz scie ꝓpria: alia cõmunia sunt: communia tamen similitudine rationis quippe cum vsus eorum tantum sese extendat in quacũqz scientia quantũ cuiusqz subiecto generi congruit.

N ¶ Sunt autem quibus vtimur in demonstratiuis scientiis: alia quidem propria vniuscuiusqz scientie. alia ꝟo communia. Communia autez ſm analogiam: quoniaz vtile est in eo quod est sub scientia genere.

¶ Distinguit p̃nª adinuicẽ. Et p̃mo p̃nª ꝓpria a cõibus. Secũdo cõia adinuicẽ. ibi [Nõ est aũt petitio.] Prima diuiditur in duas. Primo diuidit p̃nª ꝓpria ⁊ cõia. Scḋo manifestat qḋdã qḋ poterat esse dubiũ. ibi [Quasdã tñ scias.] Circa p̃mũ tria facit. Primo ponit diuisionem dicẽs ꝙ [p̃ncipiorũ qbus vtimur in demonstratiuis scientiis: alia sunt ꝓpria vniuscuiusqz scie: alia ꝟo cõia.] Et q: posset videri contrarium ei qḋ supra ostensum est: q: scie demonstratiue non ꝓcedunt ex cõibus. ideo subiungit ꝙ [p̃ncipia cõia accipiũtur in vnaquaqz scia demõstratiua ſm analogiaz.] idest sz ꝙ sunt ꝓportionata illi scie. Et hoc est qḋ subdit exponens ꝙ [vtile est accipere] hꝰ p̃nª in scientiis inquãtũ ꝑtinent ad genus subiecti. qḋ cõtinet̃ sub illa scia. ¶ Scḋo ibi.

Lec. sex.

O ¶ Propria sunt: vt lineam esse talez rectumue. Cõmunia: vt si ab equalibus equalia demas: ea que restant equalia sunt.

¶ Propria principia qdẽ: vt lineam esse huiꝰ ⁊ rectum: cõmunia aũt: vt ab equalibus equalia si auferas qdẽ equalia reliqua sunt.

¶ Exẽplificat de vtriusqz dicẽs ꝙ ꝓpria p̃nª sunt: vt lineam esse hꝰ vel rectũ: tam eniz subiecti q̃ passionis diffinitio in scientiis pro p̃ncipio habetur. Cõmunia ꝟo p̃ncipia sunt: vt si ab equalibus equalia demas que remanent sunt equalia: ⁊ alie cõmunes animi cõceptiones. ¶ Tertio ibi.

P ¶ Atqz horum vnũqḋqz cuiqz satisfacit ad cuiusqz genus accõmodatum. Idem enim hoc faciet: ⁊ si nõ de omnibus ipsum accipiet geometra: sed de magnitudinibus tñ: ⁊ arithmeticus de numeris solum.

¶ Sufficiens autẽ est vnũqḋqz istorum quantũcunqz in genere est. Idem enim faciet ⁊ si nõ de omnibus accipiat: sed in magnitudinibus solum: arithmetica autem in numeris.

¶ Ostendit quo mõ premissis p̃ncipiis scie demonstratiue vtant̃. Et p̃mo qdem de cõibus dicit ꝙ [sufficiens est accipere vnũqḋqz istorũ] cõium q̃tum pertinet ad genus subm de quo est scia. [Idem enim faciet] geometria si nõ accipiat premissum p̃ncipiũ cõmune in sua cõmunitate [sed soluz in magnitudinibus: ⁊ arithmetica solũ in numeris.] Ita enim poterit cõcludere geometria. si dicat / si ab equalibus magnitudinibus equales auferas magnitudines que remanẽt sunt eq̃les: sicut si diceret: si ab equalib⁹ eq̃lia demas q̃ remanẽt sunt eq̃lia. Et silr̃ dõm est de numeris. ¶ Scḋo ibi.

Q ¶ Sunt etiã ⁊ ea ꝓpria circa que scia cõsiderat: ea que per se illis insunt. Atqz hec ⁊ esse ⁊ qd sunt scientie sumunt. Ut vnitates arithmetica: puncta / linea / geometria. At horum per se affectuũ qd qdẽ quisqz significat sũmũt. Ut arithmetica qd par: qd impar: quid quadratum: qd quoqz cubus. Geometria: qd expers rõnis: qd frangi: qd cõcurrere ⁊ huiusmodi cetera. Demonstrant aũt ipsos esse: ⁊ per cõia ⁊ ꝑ ea que

demōstrata sūt. Eadē ꝛ astrologia facere solet. Ois nāqꝫ demōstratiua scia circa tria versat: sūt.n.ea q̄ ponit eē. Hec aūt sūt: gen⁹ cui⁹ per se affectuū est cōtēplatrix: ꝛ ea q̄ cōes dignitates dicunt ex qbus primis demōstrat: ꝛ tertiū affectus quorū quid qsqꝫ significat sumit.

C Sunt aūt ꝓpria qdē ꝛ que accipiunt esse circa que scia speculat que sunt ꝑ se: vt aritbmetica vnitates: geometria autē signa ꝛ lineas. Hec enim recipiūt esse ꝛ hoc eē. Horū aūt passiōes ꝑ se: qd qdem significet vnaqueqꝫ accipiūt: vt aritbmetica qdē qd ipar aut par aut quadrāgulus aut cubus: geometria vo qd rōnale aut reflecti aut curuare. Qꝫ autem sint: demonstrant ꝑ cōia: ꝛ ex his q̄ demrāt ꝑ cōia. Et astrologia silr. Ois.n. demrātiua scia circa tria est: ꝛ quecūqꝫ esse ponunt. Hec sunt aūt: gen⁹ cuius per se passionū speculatiua est: ꝛ q̄ cōes dignitates dicunt ex qb⁹ primis demōstrāt: ꝛ tertiū passiones quarū qd significet vnaqueqꝫ accipit.

Vide in anno. Lex.c.15.

C Ostendit qualr demonstratiue scie vtantur ꝓprijs pncipijs: ꝛ dicit ꝙ ꝓpria pncipia sunt que supponuntur esse in scientijs.s. subiecta circa que scia speculat ea que per se insūt eis. Sicut arithmetica cōsiderat vnitatē: ꝛ geometria cōsiderat signa: id est puncta ꝛ lineas. Predicte.n. supponūt eē: ꝛ hoc esse. idest supponunt de eis: ꝙ sunt: ꝛ qd sunt. Sed de passionibus supponūt qd significet vnaqueqꝫ. Sicut arithmetica supponit qd est par: ꝛ quid est impar: aut quid est numerus quadratus aut cubus. Et geometria supponit qd est rōnale in lineis. Dicit enim rōnalis linea de qua possumus rōnari ꝑ lineā datā. Duis aūt est ois linea cōmensurabilis linee date. que vo est incōmēsurabilis ei: vocatur irrōnalis vel surda. Similr ꝛ geometria supponit qd est reflexū aut curuum. Sed predicte scie demonstrant de oibus predictis passionibus ꝙ sint: per pncipia cōmunia: ꝛ ex illis pncipijs que demōstrant ex pncipijs cōibus. Et qꝺ dictū est de geometria ꝛ arithmetica intelligendum est de astrologia. [Ois enim scia demonstratiua est circa tria] quorū vnuꝫ est gen⁹ subiectum: cuius ꝑ se passiones scrutantur. Et aliud est cōes dignitates: ex quibus sicut ex primis demonstrat. Tertium autem passiones: de quibus vnaqueqꝫ scientia accipit quid significent. C Deinde cum dicit.

Linea rōnalis qd. Linea irrationalis quid.

C Nihil tñ ꝓhibet sciaꝝ nōnullas: hoꝝ preterire nōnulla: veluti gen⁹ nō supponere esse: si pateat esse. Nō enim eque pꝫ numerū esse: ꝛ frigidū: atqꝫ calidū: ꝛ affectus nō sumere qd significāt si sint clari: sicut nec dignitates: vt qd significat equalia ab equalib⁹ auferre: qꝛ est notū: sed nihilominus hec tria necessaria sunt. Id inquam circa qꝺ scia demonstrāt: ꝛ ea que demōstrat: atqꝫ ea ex quibus demonstrat.

C Quasdā tñ scias nihil ꝓhibet quadā coꝝ despicere: vt gen⁹ nō supponere eē si sit manifestū qm̄ est. Nō enim silr manifestū ꝙ numerus sit: ꝛ ꝙ calidū ꝛ frigidū. Et passiones nō est recipere qd significant si sint manifeste: sicut nec cōmunia nō recipit quid significent: qꝺ est equalia ab equalib⁹ demere: qm̄ notū est. Sed nihil minus tria hec necessaria sunt: circa qꝺ demrātur: ꝛ que demonstrantur: ꝛ ex quibus.

C Manifestat qꝺdā de quo poterat esse dubiuꝫ. Quia enim dixit ꝙ scie supponunt de pncipijs qꝛ sunt: de passionibus quid sunt: de subiectis autē vtrūqꝫ. posset aliquis credere ꝙ oporteret spālē fieri mentionē de oibus istis. Uñ hoc remouet dicēs ꝙ nihil ꝓhibet quasdā scias despicere quedaꝫ predictoꝝ. idest nō facere mētionē expressaꝫ de premissis: sicut qñ nō facit mētionē de hoc ꝙ supponat genus subiectū eē si sit manifestū ꝙ sit. qꝛ nō est similr manifestū de oibus ꝙ sint: sicut ꝙ sit numerus: ꝛ ꝙ sit calidū ꝛ frigidū quorū vnū est ꝓpinquū rōni: alterū sensui. Similr autē ꝛ quedā scientie de passionibus nō supponūt qd significēt. expressaꝫ mētionē de eis faciendo: sicut ēt nō opꝫ ꝙ de cōibus pncipijs semꝑ scie faciāt mentionē: qꝛ nota sūt. Nihilominus tñ tria predicta nālr sunt in scia qualibet supponenda.

C Nō est aūt id suppositio neqꝫ postulatio sane qꝺ necesse est esse ꝑ seipsuꝫ atqꝫ videri. Demōstratio nāqꝫ nō in oratione q̄ est extra: sꝫ in oratione q̄ est in mēte ꝯsistit. Qñ qdē neqꝫ rōcinatio videt in illa ꝯsistere. Eteniꝫ fit vt semꝑ aduersus externā orōnē per inficiationē obstetur. At nō semꝑ aduersus eam que est in mente.

C Nō est aūt suppositio neqꝫ petitio qꝺ necesse est ꝓpter seipsuꝫ eē: ꝛ videri necesse est. Nō.n. ad exteri⁹ rōnē est: sꝫ ad eā q̄ est in aīa: qm̄ neqꝫ syllꝫ. Semꝑ eniꝫ est instare ad exteri⁹ rōnē: sed ad interius rōnē nō semꝑ.

Vide in anno.

Lectio. XIX.

Postq̄ diuisit Aristoteles principia cōia a ꝓprijs hic distinguit cōia pncipia adinuicē. Et diuidit in tres partes. In pma ponit distinctionē pncipioꝝ cōiuꝫ adinuicem. In scđa ostendit differentiā diffōnis a quodā genere pncipioꝝ cōiuꝫ. ibi [Termini igit nō.] In tertia excludit quendaꝫ errorem. ibi [Species qdē igit.] Circa primū duo facit. Primo distinguit cōes animi conceptiones a petitionibus siue suppositionibus. Scđo petitiones ꝛ suppositiones adinuicem. ibi [De quocūqꝫ quidem igitur.] Circa primuꝫ considerandum est ꝙ cōmunes animi cōceptiones habent aliquid cōmune cuꝫ alijs pncipijs demonstrationis: ꝛ aliquid ꝓpriū. Cōmune quideꝫ habent: quia necesse est tam ista q̄ alia pncipia per se esse vera. Proprium autē est hoꝝ pncipioꝝ ꝙ nō soluꝫ necesse est ea per se vera esse: sed etiaꝫ necesse est videri ꝙ sint ꝑ se verā. Nullus eniꝫ pōt ꝑ se opinari ꝯria eoꝝ. Dicit ḡ ꝙ illud pn̄ᵐ qꝺ necesse est nō soluꝫ ꝑ seipsuꝫ esse: sed ēt vlteri⁹ necesse est ipsuꝫ videri. s. cōis animi cōceptio vel dignitas: nō est neqꝫ petitio: neqꝫ suppositio. Qꝺ sic ꝓbat. Petitio ꝛ suppositio exteriori rōne confirmari pñt. i. argumentatione aliqua. Sꝫ cōis animi ꝯceptio nō est ad exterius rōnē: qꝛ nō pōt ꝓbari ꝑ aliquā argumētationē. Sed est ad eā rōnē q̄ est in aīa: qꝛ lumine nāli intellectus statiꝫ fit nota. Et ꝙ nō sit ad exterius rōneꝫ pꝫ: qꝛ nō fit syllogismus per aliqd exterius ad ꝓbandas hui⁹ cōmunes animi conceptiones. Et ꝙ hui⁹ non sunt note per exteriorem rōneꝫ: sed per interiorē ꝓbat per hoc ꝙ exteriori ratione pōt instari vel vere vel apparenter: interiori autē ratione non est possibile semꝑ instari. Et hoc ideo, qꝛ nihil est adeo verū qn voce possit negari. Nā ꝛ hoc pncipiuꝫ notissimuꝫ ꝙ nō cōtingat idē esse ꝛ non esse: qdam ore negauere.

I Quedã vero adeo vera sunt: q̧ eorum opposita intellectu capi non possunt: et ideo in interiori rõne eis obuiari non potest: sed solum exteriori que est per vocem. Et hec sunt cõmunes animi conceptiones. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod igitur demonstrari quidem põt. nõ demonstratum autem a se quispiam sumit: id aut supponit si ita esse discenti videtur: atq̧ nõ absolute quidem: sed ad illũ tm̃ id est suppositio: aut postulat: si nulla prorsus discenti de hoc opinio: vel etiam contraria insit. Atq̧ hoc interest inter suppositionem postulationemue. Etenim id est postulatio quod est cõtrarium opinioni discentis: vel quod est quidem demonstrabile: sumit aũt quispiam illud atq̧ vtitur non demonstrato.

K ¶ Quecunq̧ igitur demõstrabilia accipit esse ipse nõ demonstrans: hec quidem probabilia si accipiat: discẽti supponuntur: et nõ est simplr̃ suppositio: sed ad illum solum. Si vero neq̧ vnius opinionis aut cõtrarie esse idem accipiat. idem petit. Et in hoc differunt suppositio et questio. Est enim questio in cõtrariũ discentis opinioni. Aut quod si aliquis demonstrabile cum sit accipiat et vtatur non demonstrans.

(Vide in annot.)

¶ Distinguit suppositiones adinuicem. Sciendum tamen est: q̧ aliquid cõmune habent: et etiã in aliquo differunt. Hoc quidem cõmune est eis q̧ cũ sint demonstrabilia: tamen demonstrator accipit ea nõ demonstrans: et precipue quia nõ sunt demõstrabilia per suã sciam: sed per aliã: vt supra dictum est. Unde et inter imediata principia cõputantur: quia demonstrator vtitur eis absq̧ medio: eo q̧ medium nõ habeant in illa scientia. Differunt autẽ adinuicem: quia si quidẽ talis propositio sit probabilis addiscenti cui fit demonstratio: dicitur suppositio. Et sic suppositio non dicitur simplr̃: sed ad aliquem. Si vero ille nec sit eiusdem opinionis: neq̧ cõtrarie, oportet q̧ demonstrator hoc ab eo petat: et tunc dicitur petitio. Si aũt sint contrarie opinionis: tunc erit questio de qua oportet disputari inter eos. Hoc tamen omnibus cõmune est q̧ vnoquoq̧ eorum vtitur demõstrator non demonstrans cum sit demonstrabile.

(Lec. 17.)

L ¶ Diffinitiones igitur: cum affirmationes: aut negationes nõ sint: suppositiones non esse patet: quas quidem vt genus complectitur propositio: diffinitiones preterea percipiantur solum oportet. at id non est suppositio: nisi quispiam et audire: suppositionem dixerit esse. Sed ea sunt suppositiones: que cum sint: hoc ipso quod sunt emergit ipsa conclusio.

M ¶ Termini igitur non sunt suppositiones: nihil enim esse aut nõ esse dicunt. Sed in propositionibus sunt suppositiones. Termini aũt non: sed solũ intelligere oportet. Hec aũt nõ est suppositio: nisi et audire: suppositionẽ aliquis esse dicat: sed quorũcunq̧ existẽtiũ in eo q̧ illa sũt fit conclusio.

¶ Distinguit diffinitionẽ a suppositionibus per duas rõnes: quarum secunda incipit. ibi [Amplius petitio.] Circa primum duo facit. Primo ponit rõnem que talis est. Omnis petitio vel suppositio dicit aliquid esse vel non esse: termini autem idest diffinitiones nõ dicunt aliquid esse vel nõ esse: termini ergo non sunt petitiones: neq̧ suppositiones per se sumpti. Sed in propositionibus assumpti suppositiones sunt. vt cum dicitur homo est animal rõnale mortale. Sed terminos per se sumptos oportet solũ intelligere. Intelligere aũt non est supponere: sicut nec audire. Sed illa supponuntur quorumcunq̧ existentium. idest ex quibuscunq̧ existentibus fit cõclusio in eo q̧ illa sunt idest propter premissa. ¶ Secundo ibi.

N

O ¶ Neq̧ geometra falsa supponit quẽadmodum nõnulli putarunt: qui quidẽ inquiũt demõstrantem falsis vti suppositionibus nõ oportere: geometram vero falsa supponere designatã lineam: nunc pedalẽ: nũc rectam esse dicentẽ: que quidem nõ recta est nõ pedalis. Nam geometra cum non sit ea linea quam designauit aut protulit ore concludere solet: sed cum ea sint que per illam significantur: ac indicantur: que designauit ac protulit ipse.

¶ Neq̧ geometra falsa supponit sicut quidam affirmãt dicẽtes q̧ nõ oportet falso vti geometrã: mentiri aũt dicentẽ vnius pedis esse nõ vnius pedis: aut rectã scriptã nõ rectam esse. Sed geometra nihil concludit secundum hanc lineam quã ipse posuit: sed que per hanc ostenduntur.

P ¶ Excludit quãdã dubitationẽ. Dicebant enim quidã q̧ geometra falsa suppositione vtebatur cum diceret lineã esse vnius pedis que nõ est vnius pedis: aut lineã descriptã in puluere esse rectã que non est recta. Sed ipse dicit q̧ geometra non supponit falsum propter hoc. Cum enim geometra nihil demonstret de particularibus: sed de vlibus: vt supra dictum est: he aũt linee sunt quedam particularia, manifestũ est q̧ de his lineis nõ demonstrat aliquid: neq̧ etiam ex eis: sed vtitur eis vt exẽplis vlium que per exempla intelliguntur de quibus et ex quibus demonstrat. ¶ Deinde cum dicit.

(Lec. 15. et 16.)

¶ Insuper ois postulatio suppositioq̧: aut vniuersalis est: aut particularis. At neutrũ istorum diffinitionibus cõpetit quare diffinitiones suppositiones postulationesq̧ non sunt.

¶ Amplius petitio et suppositio omnis: aut sicut totum est: aut sicut in parte. termini autem neutri horum.

¶ Ponit secundam rõnem que talis est. Ois suppositio vel petitio est in toto vel in parte. idest est propositio vlis vel particularis: sed diffinitiones neutrũ horũ sunt: quia in eis nihil ponitur siue predicatur: neq̧ vniuersaliter neq̧ particulariter. ergo etc. ¶ Deinde cum dicit.

Q ¶ Formas igitur aut vnũ quid preter ipsa multa nõ necesse est esse si demonstratio est: tamen verũ est dicere necessario: vnũ esse de pluribus predicandũ. Nã si id nõ sit: vniuersale sane nõ erit: at si vniuersale nõ sit: nõ erit medium ipsum: quare nec demõstratio. Esse igitur vnũ quid oportet idẽq̧ de pluribus nõ solũ cõmuni noie predicãdũ.

¶ Species quidẽ igitur eẽ aut vnũ aliquid extra multa: non necesse est: si demonstratio erit. Esse tamen vnũ de multis verũ dicere necesse est. Nõ enim

A erit vl'e nisi hoc sit. Si vero vl'e non sit: medium non erit: quare neq3 demonstratio. O p3 itaq3 aliquid vnum z idem de pluribus esse nõ equi uoce in demonstratione.

Tex. 16. ℂ Ostendit ex premissis q nõ est necessariũ ponere ideas vt Plato posuit. Ostensũ est enim supra q demonstrationes de vniuersalibus sunt. z hoc modo sunt de sempiternis. Nõ igit' necesse est ad hoc q demõstratio sit species esse. i. ideas: aut q̃cũq3 vnũ extra multa: sicut ponebãt platonici mathematica separata cũ ideis vt sic demonstrationes possint esse de sempiternis. Sed necessarium est esse vnum in multis z de multis: si demonstratio debet esse: quia nõ erit vl'e nisi sit vnũ de multis. Et si nõ sit vl'e: non erit medium B demonstrationis. ergo nec demr̃atio. Et q oporteat mediũ demonstrationis esse vl'e. p3 per hoc q op3 mediũ demonstrationis esse vnũ z idẽ de pluribus p̃dicatũ nõ equoce: sed s̃m rõnẽ eandem: que est rõ vl'is. Si aũt equoce esset: posset accidere vitiũ in arguendo. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Nulla aũt demonstratio sumit fieri nõ posse vt simul idem affirmet' atq3 negetur: nisi fuerit opus: vt hoc etiã pacto ɔclusio demonstretur. Quod quidẽ fuerit: si sumpserimus affirmare quidem primum de medio esse verum: negare autem verũ nõ esse. Nihil aũt refert mediũ esse atq3 nõ esse sumere: z tertiũ pari modo. Naz si datum est id de quo hominẽ dicere veȝ est: C dabitur z id ei quo nõ hominem dicere veruȝ est. Sed si tñ hoc totũ sumat': hominem inq̃ animal: nõ autem nõ aial esse. Erit etiam veruȝ Calliam dicere z non calliam animal: nõ auteȝ non animal. Causa autem est: quia primũ non solum de medio: sed etiam de alio dicitur: propterea q ad plura sese extendit. Quare nihil ad cõclusionẽ refert: z si medium z ipsum est.

Vide in annno. Tex. c. 16 ℂ Non contingere autem simul affirmare z negare: neq3 vna recipit demonstratio. Sed si indigeat monstrare conclusionem sic ostenditur q accipientibus primum de medio q veruȝ sit affirmare: negare auteȝ non verum. Medium autem nihil differt esse z nõ esse accipere: similiter autem z tertiũ. Si enim assignetur de quo homine verum est dicere animal: q̃uis nõ hominem verum: sed si solum hominem animal D esse omne: non animal aũt non. erit id veruȝ dicere calliam z non calliam: non animal autem nõ. Causa aũt est q primũ nõ solũ de medio dicitur: sed de alio: ꝑpter qd̃ de plurib⁹. Quare si neq3 medium z idem z nõ idem est ad cõclusionem: nihil differt. Lectio. XX.

Postq̃ determinauit Phs de p̃ncipijs ꝓprijs z cõib⁹: hic ostẽdit qual'r demonstratiue sciẽtie se habeant ad cõia z ꝓpria. Et diuidit' in duas ptes. In p̃ma ostendit qual'r se habeant demõstratiue scie circa cõia. In scd̃a ostẽdit qual'r se habeãt circa ꝓpria. ibi Si aũt idẽ est interrogatio.] Circa p̃mũ duo facit. Primo ostendit qualiter demonstratiue scie circa p̃ma p̃ncipia inter cõia se habeant. Scd̃o quo mõ se habeant cõiter circa oĩa p̃ncipia cõia ibi [Cõmunicant aũt oẽs scie.] Circa p̃mum duo facit: q2 p̃mo ostẽdit qual'r se habeant demõstratiue scie circa hoc p̃n^m q nõ ɔtingit idẽ sil' affirmare vel negare. Scd̃o quo mõ se habeant circa istud p̃ncipiũ de quolibet affirmatio vel negatio. vera. ibi [Omne autem affirmare.] Hec enim duo p̃ncipia solum sunt p̃ma: vt ꝓbatur in 4.° metaphysi. Dicit ergo Tex. c. 9. p̃mo q nulla demonstratio accipit hoc p̃n^m q nõ ɔtingit sil' affirmare z negare. Si enim aliqua demonstratio eo vteretur ad ostendendũ aliquam cõclusionẽ: oporteret q sic eo vteret' q acciperet p̃mũ. idest maiorẽ extremitatẽ affirmari de medio z nõ negari. Quia si acciperet affirmationem z negationẽ ex parte medij: nihil differt vtrum sic vel sic eẽt: z eadem ratio est de tertio: idest de minori extremitate per cõparationeȝ ad mediuȝ. Verbi gratia. Sit aial p̃muȝ. Hõ F medium. z Callias tertiuȝ. Si quis vellet vti predicto p̃ncipio in demonstratione: oporteret sic arguere. Omnis homo est animal. z nõ est nõ aial. callias est homo. ergo callias est aial: z nõ est nõ aial. Cum enim dicat oĩs homo est animal: nihil differt: vtrum etiam hec sit vera: nõ hõ est aial: vel nõ sit vera. Et similiter in conclusione nõ differt: ex quo callias est aial: vtrum nõ callias sit aial vel nõ aial. Et huius causa est: quia p̃mũ nõ op3 dici de solo medio: sed potest dici etiã de aliquo quodam qd̃ est diuersum a medio qd̃ significatur per negationẽ medij. ꝑpter hoc q p̃muȝ dicit' de pluribus q̃nq3 q̃ medium: sicut aial de pluribus q̃ homo. vnde dicitur de equo qui est non hõ. Unde si accipiat' mediũ idem z nõ idem. idest si accipiat' mediũ affirmatiuũ z negatiuum: vt cũ dico: hõ z nõ hõ est aial: nihil facit ad cõclusionẽ. Cuȝ aũt accipit' affirmatio z negatio ex parte maioris extremitatis: differunt q̃dẽ quantũ ad ɔclusionẽ: z etiam quantum ad veritatem premissaȝ. Si enim hõ esset nõ aial: non esset veruȝ q hõ est aial: neq3 sequeret' q callias esset aial. Tamen G nihil plus certificat' cum dicitur homo est aial. z homo non est nõ aial. q̃ cũ dicitur solum homo est aial. Idem eniȝ intelligit' per vtrũq3. Et sic manifestũ est q demonstrationes non vtuntur hoc p̃ncipio. s. q affirmatio z negatio non sint simul vera neq3 ex parte predicati neq3 ex parte subiecti. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Hoc autem omne inquam affirmandum aut negandum esse ea demonstratio sumit: qua deducitur ad id quod fieri nequit: nec tamen semper vniuersaliter: s3 quod satis est generi: circa qd̃ genus demonstrationes afferuntur: sicut z prius est dictum.

ℂ Omne auteȝ affirmare aut negare que est ad impossibile demonstratio accipit: z hoc neq3 H semper vniuersale: sed quantum sufficiens est: sufficiens autem est in genere. Dico autem in genere: vt circa quod genus demonstrationes sunt sicut dictum est prius.

ℂ Ostendit quo modo demonstratiue scie vtant' hoc p̃ncipio. de quolib3 est affirmatio vel negatio vera. z dicit q hoc principiũ accipit demonstratio que est ad impossibile. In hac enim demonstratione ꝓbatur aliquid esse veȝ per hoc q eius oppositum est falsum. Qd̃ nequaq̃ cõtingeret si possibile esset q vtrũq3 oppositorum esset falsum. Non tamen semper vtit' predicta demonstratio hoc p̃ncipio: q2 q̃nq3 illud oppositũ qd̃ ostendit' esse falsuȝ nõ est negatio: sed ɔtrarium imediatũ. Sicut si ostenderet' aliqueȝ numerum esse

I parem. per hoc ꝙ eius oppositū falsum est. s. ipsum esse im-parē ducēdo ad ipoſe. Neqȝ vtit etiā hoc pncipio vlr. idest in sua vlitate: sub his terminis ens ⁊ nō ens: sed inquantum est sufficiēs in genere aliquo. vel inquātū ꝯbit ad gen⁹ subȝ. Et dico de illo pmo genere circa qḋ sunt demonstrationes. Sicut si in geometria accipiat rectum: ⁊ non rectū: vt cum ostendit aliqua linea esse recta: pp hoc qḋ est falsum eā esse nō rectā ducendo ad impossibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Conueniunt aūt inter sese scientie oēs in hisce que cōmunia sūt: nō in hisce de quibus demonstrant: nec in his ēt que demonstrant. Cōia aūt ea dico qbus sic vtunt vt ex ipsis demonstrāt.

T. c. 17. ¶ Cōmunicant aūt sciētie omnes ſm cōmunia. Cōmunia aūt dico quibus vtunt tanq̄ ex his demonstrantes: sed non de quibus demōstrāt: neqȝ quod demonstrant. K

¶ Ostendit quo mō demōstratiue scientie se habeant cōmuniter ad alia pncipia cōmunia. Et circa hoc duo facit. Pͥo dicit ꝙ omnes scientie in pncipijs cōmunibus cōmunicant hoc mō: ꝙ oēs vtunt eis sicut ex quibus demōstrant: qḋ est vti eis vt pncipijs. Sȝ nō vtunt eis: vt de qbus aliqḋ demōstrant vt de subiectis: neqȝ sicut quod demonstrant. idest cō-clusionibus. ¶ Scḋo ibi.

¶ Differendi quoqȝ facultas cū omnibus cōue-nit: ⁊ si qua vniuersaliter ipsa cōia ostendere ni-tatur: velut oē quoduis affirmetur aut negetur opȝ: vel ab equalibus: demptis equalib⁹ equa-lia sunt ea que restāt: vel taliū aliqua. Atqȝ ipsa differendi facultas nō est sic diffinitorum quo-rundā: neqȝ generis cuiusdam. Nō enim inter-rogaret. Demonstranti nāqȝ nō licet interroga-re: ppterea ꝙ ex oppositis nō ostēdit idē. Hoc autem demonstrandum est in hisce que de ra-tiocinatione sunt pertractata. L

Vide in anno. ¶ Sed dialectica de oībus: ⁊ si aliqua vniuersa-liter tentet monstrare cōmunia: vt qdem omne affirmare aut negare: aut qḋ est equalia ab eq̄li-bus: aut talium quelibet. Sed dialectica nō est sic diffinitoꝝ quorundā: neqȝ generis alicuius vnius. Non enim interrogaret. Non est enim interrogare demonstrantē ppter id qḋ oppo-sitorū esse nō demonstrat idem. Ostensum aūt est hoc in his que de syllogismo. Vide in anno.

¶ Ostendit ꝙ quedam scie vtunt pncipijs cōmunibus alio mō q̄ dictū est. Dialectica enim est de cōmunibus: ⁊ aliqua alia scia est de cōmunibus. sicut philosophia pma cuius sub-iectū est ens. ⁊ ꝯsiderat que cōsequunt ens. vt pprias pas-siones entis. ¶ Sciendū tū ꝙ alia rōne est de cōmunibus logica ⁊ phīa pma. Philosophia enim pma est de cōmuni-bus: qȝ eius cōsideratio est circa ipsas res cōes. s. circa ens ⁊ partes eius. Et quia circa oīa que sunt habet negociari rō: lo-gica aūt est de operationibus rōnis: logica etiam erit de his que cōmunia sunt oībus. idest de intētionibus rōnis que ad omnes res se hñt. Nō aūt ita ꝙ ipsa logica sit de ipsis rebus cōmunibus. sicut de subiectis. Considerat enim logica sicut subm syllm ⁊ enūtiationē ⁊ predicatū aut aliqḋ huiꝰ. Pars aūt logice que demōstratiua est ⁊ si circa oēs intētiones ver-setur. docendo quo mō fiunt demonstratiue scie. nō tū pce- M

dendo ex cōibus intentionibus ad aliqḋ ostendēdū de reb⁹ que sunt subiecta aliarū sciaꝝ. Sed hoc dialectica facit: quia ex cōmunibus intentionibus pbat arguēdo ad ea que sunt aliaꝝ scientiarū. siue sint ppria: siue sint cōia: maxime tū ad cōmunia. Sicut argumentat ꝙ odium est in ꝯcupiscibili in qua est amor: ex hoc cōtraria sunt circa idem. Est ergo dia-lectica de cōibus: nō solū qȝ pertractat intentiones cōes ra-tionis: qḋ toti logice est cōmune: sed etiā qȝ circa cōmunia rerum argumentat. Quecūqȝ aūt scia argumentat circa cō-munia rerū: opȝ ꝙ argumentet circa pncipia cōia: qȝ veri-tas pncipiorū cōmuniū est manifesta ex cognitione termio-rum cōmuniū. vt entis ⁊ nō entis: totius ⁊ partis: ⁊ similiū. Dicit aūt signanter [⁊ si aliqua scientia tentet.] qȝ phīa pma nō demonstrat pncipia cōmunia. sunt enim indemonstrabi-lia simplr: sed aliqui errantes tentauerunt ea demonstrare. vt pȝ in 4° metaphy. Vel etiam qȝ ⁊ si nō possunt demon-strari simplr. tū Phs pmus tentat mōstrare eo mō quo est possibile. s. contradicendo negantibus ea. per ea que opȝ ab eis cōcedi. nō per ea que sunt magis nota. Sciendum est ēt ꝙ pmus Phs hoc mō nō solū demōstrat ea: sed etiā aliqḋ de eis monstrat. sicut de subiectis: sicut ꝙ ipoſe est mēte cō-cipere opposita eorū. vt pȝ in 4° metaphy. cum ergo dispu-tet circa hec pncipia ⁊ phs primus ⁊ dialecticus. tū aliter ⁊ aliter. Dialecticus enim non procedit ex aliquibus pncipijs demonstratiuis: neqȝ assumit alteram partē ꝯdictionis tm: sed se hȝ ad vtrāqȝ. Contingit enim vtrāqȝ qnqȝ vel proba-bilem esse: vel ex pbabilibus ostendi: que accipit dialectic⁹. Et ppter hoc interrogat. Demonstrator aūt nō interrogat: qȝ non se hȝ ad opposita. Et hec est dīa vtriusqȝ que posita est in his que de syllo sunt. i. in libro prioꝝ in pncipio. Phīa ergo pma pcedit circa cōmunia per modū demonstratio-nis: ⁊ nō per modū dialectice disputationis.

N

O

T. c. c. 8. ⁊ 9.

T. c. c. 9.

¶ Nō si eadē est interrogatio rōcinatiua ⁊ pro-positio ꝯtradictionis: sunt aūt in vnaquaqȝ scia ppositiones ex quibus vniuscuiusqȝ ppria cō-ficitur ratiocinatio: erunt porro quedā interro-gationes ad singulas scientias attinētes: ex qui-bus fit cuiusqȝ ppria rōcinatio. Patet ergo nō omnem interrogationem geometricā esse: nec ad medendi artem omnem accōmodari: ⁊ pa-ri modo de ceteris. P

¶ Si aūt idem est interrogatio syllogistica ⁊ p-positio contradictionis. ppositiones autē sunt ſm vnāquāqȝ sciaȝ ex quibus est syllogismus: ſm vnāquāqȝ vtiqȝ erit interrogatio scibilis: ex quibus qdē ſm vnāquāqȝ sciam pprius fit syllogismus. Manifestum itaqȝ ꝙ nō oīs iter-rogatio geometrica vtiqȝ erit: neqȝ medicina-lis. Similr aūt est ⁊ in alijs. Lectio. XXI.

Postq̄ ostendit Phs qualiter scientie de-monstratiue se habeant circa pnci-pia cōmunia. hic ostendit qualiter se habeāt cir-ca ppria. Et diuidit in duas ptes. In pma ostē-dit ꝙ in qualibet scientia sunt pprie interroga-tiones ⁊ responsiones: ⁊ disputationes. In scḋa ostendit quo modo in qualibet scientia sunt pprie deceptiones. ibi [Qm aūt sunt geometrice.] Circa pmū duo facit. Primo ostendit ꝙ in qualibet scientia sunt interrogationes pprie. In scḋa ꝙ in qualibet scientia sunt responsiones proprie: ⁊ disputatio-nes. ibi [Neqȝ omnium est itaqȝ.] Circa primum duo facit. Primo ostendit ꝙ in qualibet scientia sunt interrogationes proprie. Q

A propꝛie. Secūdo que sunt iste. ibi [Ex qbus aūt demōstra tio.] Primū sic ostendit. Idē est fm substātiā interrogatio syllogistica ⁊ ꝓpositio. Propositio aūt accipit alteram partem cōtradictionis: sꝫ in modo ꝓferēdi differūt. Hoc enim qđ ad īterrogationē rñdet. assumit vt ꝓpō in syllogismo aliquo. In vnaquaqꝫ aūt scia sunt ꝓpꝛie ꝓpōnes ex qb⁹ fit syllogismus. Ostensum est enim ꝙ quelibet scia ex ꝓpꝛijs procedit. Ergo in qualibet scia sunt ꝓpꝛie interrogationes. Nō ergo quelibet interrogatio est geometrica vel medicinalis. ⁊ sic de alijs sciētijs. ¶ Sciendū tñ est ꝙ interrogatio aliter est in scientijs demōstratiuis. ⁊ aliter est in dialectica. In dialectica eniꝫ nō solū interrogat de ꝯclone: sꝫ ēt de premissis. Demonstrator autem non interrogat de pre- B missis: sed sumit q̄si per se notas: vel per alia principia ꝓbat. Sed interrogat solū de ꝯclone. Et cū eam demonstrauerit: vtitur ea sicut alia propositione ad demōstrādū aliquam aliam conclusionem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sꝫ aūt ea ex qbus aliqđ ostēdit: de qb⁹ est ipsa geometria: aut ea q̄ ex eisdē demōstrant: ex qbus geometria demōstrat: q̄lia sūt ꝓspectiua. Idē est ⁊ in ceteris intelligendum.

¶ Sꝫ ex qb⁹ aūt demōstrat aliqđ eoꝝ de qb⁹ geometria est: aut ex eisdē demrāt geometrice: sicut in specularia. Silr autē ⁊ in alijs.

¶ Primo ostendit que interrogatiōes sunt ꝓpꝛie vniuscuiusqꝫ scientie. Et primo inquātū assumunt vt ꝓpositiones ex quibus demōstrator ꝓcedit. Scdo inquātū sumunt vt cōclusiones. ibi [Ex his qdem.] Dicit ergo primo ꝙ īterrogatio- C nes geometrice sunt ex qbus demōstrat aliquid circa illa de qbus est geometria: aut circa illa que demonstrantur ex principijs geometrie eiusdē. Sicut illa ex qb⁹ demōstrat aliquid in speculatiua scia. i. ꝓspectiua. que ꝓcedit ex ꝑncipijs geometrie. Et qđ dictū est de geometria intelligendum est de alijs sciētijs: q: a. s. ꝓpositio vel interrogatio dr ꝓpꝛie alicuius scientie: ex qua demōstratur in ipsa scientia. vel in scientia subalternata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqꝫ de his ipsis reddenda quoqꝫ rō est ex geometricis principijs: ꝯclusionibusue: sꝫ de principijs nō est reddēda rō geometre: vt est ꝓfessoꝛ geometrie. Eadem sunt ⁊ in ceteris scientijs obseruanda.

¶ Et de his qdē rōnē ponēdā eē ex geometricis principijs ⁊ ꝯclusionibus: sed principioꝝ rōnē nō ponēdā esse geometrie fm ꝙ est geometria. Similr autē ⁊ in alijs scientijs.

D ¶ Notificat geometricā interrogationē pat est ꝯclusio: ⁊ dicit ꝙ de interrogationibus geometricis ponenda est rō. demōstrando. s. veritatē ipsaꝝ ex principijs geometricis ⁊ ꝯclonibus que per ipsa ꝑncipia demōstrant. Nō enim cuiuslibet demonstrationis geometrice rō reddit ex primis geometrie principijs. sed interdū ex his que per prima ꝑncipia sunt conclusa. Interrogationum autem que semper sunt conclusiones in demōstratiuis sciētijs. ratio reddi potest in eisdem: sed principiorum rō non potest reddi a geometra fm ꝙ geometra est. Et similiter in alijs sciētijs est. Nulla enim scientia probat sua prima ꝑncipia. fm ꝙ ostē- L.c., 18. sum est supra. Et dicit fm ꝙ geometra est. quia contingit in aliqua scientia probari principia illius scientie: inquantum scꝫ illa scientia assumit principia alterius scientie. sicut geometra probat sua principia fm ꝙ assumit formam Philosophi primi. i. metaphysici. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nec igit artificē quēqꝫ quenis percontari: E nec ad q̄uis īterrogationē de singulis rñdere opꝫ: sed ea tm̄ que in sciētia sua determinata sunt. Qđ si quispiā cum geometra vt geometra est: sic disseruit: patet ⁊ bñ illum eē disceptaturū: si ex his ꝯtēderit aliquid. Et si nō F disseruerit modo: nō bñ sine dubio disceptabit. Patet etiā illum nō redarguere geometrā nisi per accidēs. Quādobꝛem inter ignaros geometrie de geometria disserendum nō est. Latebit eni is qui dixerit praue. In ceteris ēt scientijs res sese habet similiter.

¶ Neqꝫ oēm īterrogationem vtiqꝫ est vnumquēqꝫ sciētē īterrogare: neqꝫ fm oē īterrogatū rñdere de vnoquoqꝫ: sꝫ q̄ sūt fm sciam determinatā. Si aūt disputat cū geometra fꝫ ꝙ est geometra: sic manifestum est qm̄ bñ: si ex his aliqđ demōstret. Si vo nō: nō bñ. Manifestū est aūt ꝙ nō arguit geometrā: sꝫ aut fm accñs. Quare nō vtiqꝫ erit in nō geometricis de geometria disputādū. Latebit eniꝫ praue disputātē. Silr aūt ⁊ in alijs se hꝫ sciētijs.

¶ Ostendit ꝙ in qualibet scientia sunt propꝛie respōsiōes ⁊ disputationes. Et primo ꝙ sint ꝓpꝛie rñsiones. Secundo ꝙ sint propꝛie disputationes. ibi [Si autem disputat.] Dicit ergo ꝙ ex predictis patet ꝙ [non cōtingit vnūquēqꝫ scientem de qualibet questione interrogare.] Unde etiam G patet ꝙ non contingit de quolibet interrogato respōdere: sed solum de his que sunt fm propꝛiam scientiam: eo ꝙ ad eandem scientiā pertinet interrogatio ⁊ respōsio. Et quia ex interrogatione ⁊ rñsione fit disputatio. ꝯsequēter ostēdit ꝙ in qualibet scia est ꝓpꝛia disputatio dicens: ꝙ si disputet geometra cum geometra. fm ꝙ geometra. i. de his que ad geometriam ꝑtinent manifestū est ꝙ bene ꝓcedit disputatio. Si tñ nō solū fiat disputatio de eo qđ est geometrie: sed ēt ex ꝑncipijs geometricis ꝓcedatur. Si vo nō sic fiat disputatio in geometria nō bene disputat. Si vo aliqs disputet cum geometra non de geometricis manifestum est ꝙ non arguit. i. ꝙ non ꝯuincit nisi per accñs: puta si sit disputatio in musica: ⁊ ꝯtingat geometrā per accñs esse musicum. Unde manifestum est ꝙ non est in nō geometricis de geometria disputādū: q: a nō poterit iudicari ꝑ ꝑncipia illius scie vtrū H bene vel male disputet. Et silr se hꝫ in alijs sciētijs.

¶ Cū aūt iterrogationes sint geometrice: suntne ⁊ igeometrice? Et interrogationuꝫ he que ab ea ꝓdeunt ignoratione que est dispositio: geometrice ne sunt: ⁊ in q̄bꝫqꝫ facultatum similiter. Preterea vtra rōcinationū ab ignoratione proficiscitur: vtruꝫ ea que ex oppositis constat: an ea que constructa est vitiose.

¶ Quoniā autē sunt geometrice īterrogationes: nōne sunt ⁊ nō geometrice? Et fm vnāquāqꝫ sciētiam: que fm ignorantiam q̄libet: geometrice sunt? Et vtrum fm ignorantiam syllogismus sit q est ex oppositis syllogism⁹: aut paralogismus. Lectio. XXII. T.c. 18. Vide in annota.

I

POstq̃ ostēdit phs q in q̈libz scia sūt ppie iterrogatiões/rñsiones/z disputatiões:hic oñdit q in q̈libz scia sūt ppe deceptiões z ignorātie. Et diuidit in duas ptes. In pº mouet q̈sdā questiones. In zº soluit.ibi [Scdm geometrā vo.] Ponit g p tres qōnes.quaꝝ pº est. Cū sint q̈dā iterrogatiões geometrice:vt supra oñsuz ē:nōne sūt ēt q̈dā non geometrice:Et qō de geometria dī:pōt etiā de q̈libz scia q̄ri. Scdaz qōnē ponit.ibi[Et fz vnāquāqz]q̄ talis est. Utrū iterrogatiões q̄ sūt fm ignorātiaz que est in vnaquaqz scia:possint dici geometrice.z sili alicui scie alij ppie. Dicunt aūt iterrogatiões fm ignorātiā alicuius scie:qn̄ de his interrogat̄ que sunt cōtra veritatez scie illius. Tertiā q̄stionem ponit.ibi[Et verū fm ignorantiam]que talis est. In vnaquaqz scia ɔtingit decipi per aliquē syllogismū quē vocat fm ignorātiā. Cōtingit autez per aliquem syllogismū deceptionē accipere duplr. Uno qdem mō qn̄ peccat in forma nō seruādo debitā formam syllogismi z modum. Alio mō quādo peccat in mā pcedēs ex falsis. Et est differentia inter hos modos duos:quia ille qui peccat in mā:syllogismus est:cum obseruētur oīa que ad formam syllogismi pertinēt. Ille aūt qui peccat in forma:syllogismus quidē nō est:sed paralogismus.i.apparēs syllogismus. In dialecticis qdē vtroqz modo cōtingit fieri deceptionem. Unde z in pmo topicoꝝ Aristo.facit mētionem de litigioso qui est syllogismus:z de peccāte in forma qui non est syllogismus:sed apparēs. Est ergo q̄stio. vtrum syllogismus ignorantie qui fit in scientijs demonstratiuis:sit syllogismus ex oppositis scientie:idest ex falsis pcedēs:aut paralogismus.i.peccans in forma qui non est syllogismus:sed apparens. Deinde cum dicit.

L

At enim in geometrice iterrogatiōes:aut ex geometria sunt:aut ex alia facultate. Naz musica quidem iterrogatio:si de geometria fiat: ingeometrica est.

Scdz geometriā aūt:aut que ex alia arte vt musica:est interrogatio non geometrica.

Soluit pdictas q̄stiones. Et primo soluit primaz. Scdo secundā.ibi[De geometria aūt.] Tertio tertiā.ibi[In doctrinis autez.] Dicit ergo pmo q[iterrogatio oīno nō geometrica est illa que oīno fit ex alia arte sicut ex musica]vt si querat̄ in geometria:vtrum tonus possit diuidi in duos semitonos eq̄les:talis iterrogatio est oīno nō geometrica: quia est ex his que nullo mō ad geometriam ptinent.

M

At eque distātes putare ɔcurrere:tū geometrica:tū ingeometrica est. Duplex est eni in geometricuz:z perinde atqz informe:atqz alterz ex eo qa nihil hz geometrie:vt iforme:qd vacat forma. Alterz ex eo qa aliqd eius praue cōplectitur:vt informe:qd turpē hz formam fedamqz. At hec ignoratio:z que ex talibꝰ est principijs geometrie contrarie est.

De geometria aūt:paralellas subire opinari:geometrica quodā mō est:z nō geometrica alio mō. Duplr eni hoc ē.sicut arithmon: idest qd est sine rithmo.altera qdē nō geometrica est in nō hñdo.sicut arithmō. Altera vo in praue habendo. Et ignorantia hec que est ex huiusmodi principijs contraria est.

N

Soluit scdam questionem dicens:q[est interrogatio de geometria]idest de his que ptinēt ad geometriā:vt cuz interrogatur de aliquo aliqd qd est ɔtra veritatē geometrie. Sicut si fiat q̄stio:de hoc qd est[paralellas subire]i. lineas eque distantes cōcurrere[est quodā modo geometrica z quodaz modo non geometrica. Sicut eni arithmon.i.qd est sine rithmo]vel sono duplr dī. Uno qdem mō qd nullo modo habet sonū.vt lana. Alio aūt modo qd non hz bene sonum:sicut cāpana nō bene sonās. Ita interrogatio nō geometrica dī duplr. Uno modo qa est oīno non geometrica:quasi nihil habens geometrie. Sicut q̄stio de musica proposita. Alio mō/qa praue hz id qd est geometrie:qa videlicet hz cōtrariuz geometrie veritati. Ita ergo iterrogatio que est de cōcursu linearū equedistātiū:nō est non geometrica primo mō:cū sit de rebus geometricis. Sed scdo modo:qa praue habz id qd est geometrie. Et ignorātia h.i. que est in praue vtendo principijs geometrie est contra veritatem geometrie. Deinde cum dicit.

O

In mathematicis aūt nō silr fraus fit cū differit:qa mediū est semp duplex:naz alter extremoꝝ de hoc omni:z hoc rursus idētidem de altero dicit̄:atqz pdicatuz nō dicit̄ omne. Hec aūt licz q̄si cernē mētis pceptione:in disserēdi vo facultatis disceptationibꝰ latēt. Est ne omnis circulus figura:si designauerit pz. Sz quidnā vltra. Carmina ne sunt circulus: continuo patet non esse.

P

In doctrinis aūt silr nō est paralogismꝰ: eo q medium sit semp dupliciter:z de hoc enim oī:z hoc iterz de alio dī omni:qd aūt pdicat̄ nō dī oē. Hec aūt sunt vt videre est itellectu: sz in rōnibꝰ latet:vtrū ois circulus figura sit. Si aūt scribat̄ manifestū est. Or aūt sunt carmina circulus:manifestū q̄m non est.

Soluit tertiam q̄stionem. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit q in demonstratiuis scientijs nō fit paralogismus in dictione. Scdo/q nō fit extra dictionem.ibi[Nō oportet autez.] Cuz aūt fm sex locos sophisticos fiat paralogismus in dictione ex his accipit vnū paralogismū qui fit fm equiuocationem:ostendens q talis paralogismus in scientijs demōstratiuis esse non pōt.de quo tñ magis videtur. Dico ergo q[in doctrinis nō fit paralogismus].i.syllogismus peccans in forma.sicut in dialecticis. In demonstratiuis enim opz medium idez semp esse duplr.idest ad duo extrema comparari. Quia z de medio maior extremitas vniuersalr pdicat.z medium vniuersalr de minori extremitate. Sed qd pdicat̄ non dī omne:idest signū vniuersale non ponit̄ ad pdicatuz. In fallacia vo equiuocationis est quidē idē mediū fm vocē:nō aūt fm rez. Et ideo qn̄ in voce proponit̄:latet. Sed si ad sensuz demōstrat̄ nō pōt esse aliqua deceptio. Sicut hoc nomen circulus equiuoce de figura dī:z de poemate. Silr z in rōnibus.i.in argumentationibus latet.i.deceptio pōt accidere. vt si dicatur. Ois circulus est figura. Poema Homeri est circulus. Ergo poema Homeri est figura. Si vo scribat̄ ad sensum circulus: nulla potest esse deceptio. Manifestum eniz erit q carmina nō sunt circulus. Sicut autē hec deceptio excludit̄ per hoc q medium demōstrat̄ ad sensuz.ita z in demonstratiuis excluditur per hoc q mediū demōstrat̄ ad itellectuz. Cū eniz aliqd diffinit̄.ita se hz ad itellectū.sicut id qd sensibilr describit̄:se hz ad visum. Et ideo dicit q hec.i.diffinita

Marginalia: Lec. scd̄a. — Cap. 2. — T. c. 19. — Hic de in annotatione.

A nita in demonstrativis scientiis sunt que videntur in intellectu. In demonstrationibus autem procedit semper ex diffinitionibus. Unde non potest ibi esse deceptio equivocationis: et multo minus secundum alias fallacias in dictione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atque non oportet inficiationem ad ipsum afferre: si sit propositio inductiva. Ut enim neque propositio est ea: que non ad plura sese extendit. Non enim erit de omnibus. Universalibus autem extruitur ratiocinatio. Sic patet nec eam inficiationem esse: que universalis non est. Etenim eedem sunt propositiones: inficiationesque. Nam quam affert quispiam inficiationem: ea vel disserendi

B vel demonstrandi propositio fieri potest.

¶ Non oportet autem instantiam in ipsum ferre si sit propositio inductiva. Sicut enim neque propositio est que non est in pluribus. non enim ita erit in omnibus: ex universalibus autem est syllogismus: manifestum est quod neque instantia est. Eedem enim sunt propositiones et instantie. Quam enim fert instantiam: hec fiet utique propositio aut demonstrativa aut dialectica.

¶ Ostendit quod non potest fieri paralogismus in demonstrativis secundum fallaciam extra dictionem. Et quia huiusmodi paralogismis frequenter obviatur ferendo instantiam per quam ostenditur defectus in forma syllogizandi. ideo primo ostendit qualiter ferenda

C est instantia in demonstrativis. Secundo ostendit quod in eis non potest esse paralogismus secundum fallaciam extra dictionem. ibi [Contingit autem quosdam.] Dicit ergo primo quod [non oportet in demonstrativis ferre instantiam in ipsum] id est in aliquem paralogismum: sumendo aliquam propositionem inductivam. s. particularem. Nam inductio ex particularibus procedit sicut syllogismus ex universalibus. Et hoc ideo est: quia in demonstrativis non sumitur propositio nisi que est in pluribus. Nisi enim sit in pluribus non est in omnibus. Oportet autem syllogismum demonstrativum ex universalibus procedere. Unde manifestum est quod neque instantia potest esse in demonstrativis nisi universalis: quia eedem sunt propositiones et instantie. Tam enim in dialecticis quam in demonstrativis illud quod sumitur ut instantia: postea sumitur ut propositio ad syllogizandum contrarium eius quod probat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fit autem ut quidam vitiose concludant. propterea quod eos medios sumunt: qui terminos utrosque sequuntur. Quale quidem facit et Ce-

D neus: ignem gigni multiplicata ratione concludens hoc pacto. Ignis (ut dicit) celerrime gignitur. Quod multiplicata gignitur ratione: id celerrime gignitur. Hoc autem modo constare ratiocinatio nequit. Sed si celerrimam generationem multiplicata sequatur ratio: et ignem celerrima generatio.

Vide in annota. ¶ Contingit autem quosdam non syllogistice dicere propter id quod accipiunt utrisque inherentia: ut et Ceneus facit quod ignis in multiplicata analogia sit. Namque ignis cito generatur: sicut dicit: et hoc analogia.

¶ Ostendit quod in demonstrativis non accidit deceptio per paralogismos extra dictionem. Et sicut ostenderat supra quod non

Lec. prima

erat paralogismus in dictione in demonstrativis: ostendendo de uno paralogismo qui fit secundum fallaciam equivocationis. ita hic ostendit quod in demonstrativis non est paralogismus extra dictionem ostendendo de uno qui fit secundum fallaciam consequentis. Patet enim quod secundum alias fallacias extra dictionem non potest fieri paralogismus in demonstrativis. Neque enim secundum accidens, cum demonstrationes procedant ex his que sunt per se. Neque secundum quid et simpliciter. cum ea que in demonstrationibus sumuntur sint universaliter et semper et non secundum quid. Circa ergo hoc duo facit. Primo ostendit qualiter fiat paralogismus secundum fallaciam consequentis. Secundo quod ex hoc modo non accidit deceptio in demonstrativis. ibi [Aliquando quidem.] Dicit ergo primo quod [quosdam non contingit syllogistice dicere.] id est non servare formam syllogismi propter hoc quod accipiunt utrisque inherentiam. i. quia accipiunt medium affirmative predicatum de utroque extremorum: quod est syllogizare in secunda figura ex duabus propositionibus affirmativis: quod facit fallaciam consequentis. Sicut facit quidam philosophus nomine Ceneus. ad ostendendum quod ignis sit in multiplicata analogia. idest quod in maiori quantitate generatur ignis quam fuerit corpus ex quo generatur: eo quod ignis cum sit rarissimum corpus. per rarefactionem ex aliis corporibus generatur. Unde oportet quod materia prioris corporis sub maioribus dimensionibus extendatur: formam ignis assumens. Ad hoc autem probandum utebatur tali syllogismo. Quod generatur ex multiplicata analogia cito generatur: sed ignis cito generatur. ergo ignis generatur ex multiplicata analogia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Interdum igitur fieri nequit: ut ex his que sumuntur ratiocinatio construatur: interdum vero fieri potest: sed non cernitur.

G ¶ Aliquando quidem igitur syllogizare non contingit ex acceptis: aliquando vero contingit: sed non videtur.

¶ Ostendit quod per hunc modum syllogizandi non accidit deceptio in demonstrativis scientiis. Et circa hoc duo facit. Primo manifestat quod ex hoc modo syllogizandi non semper accidit deceptio: dicens quod aliquando secundum supradictum modum arguendi non contingit syllogizare ex acceptis: quando. s. termini non sunt convertibiles. Non enim sequitur. Si omnis homo est animal: quod quicquid est animal sit homo. Aliquando vero contingit syllogizare. s. in terminis convertibilibus. Sicut enim sequitur. Si est homo est animal rationale mortale. Ita etiam sequitur econverso. Si est animal rationale mortale. sequitur quod sit homo. Sed tamen non videtur quod sequatur syllogistice quando non servatur debita forma syllogismi. ¶ Secundo ibi cum dicit.

H ¶ Quod si fieri non posset: ut verum ostendatur ex falsis: facile esset resolvere. Conversio namque necessario fieret. Si enim. a. verum: quod cum sit: hec sunt que quidem esse scio: veluti. b. Ex his igitur illud esse ostendam.

¶ Si autem esset impossibile ex falso verum monstrare utique facile esset resolvere. Converterentur enim ex necessitate. Sit enim. a. esse. Hoc autem cum sit: et ea utique sunt que novi: quoniam sunt: ut. b. ex his demonstrabo quod illud est. Vide in annota.

¶ Ostendit quod in demonstrativis scientiis contingit predicto modo syllogizari sine deceptione. Et hoc ostendit dupliciter. Primo sic. Secundum predictum modum syllogizandi accidit deceptio ex eo quod non convertitur consequentia:

I quaz putat conuerti:in qua non accidet deceptio:si quem/
admoduz conclusio est vera:sic premisse sint vere:tūc enī
in conuertendo non accidet deceptio.Sicut si dicā de sor/
te.Sortes est homo:ergo sortes est animal:nulla deceptio
falsitatis sequitur.Sicut si econuerso arguatur sic. Est ani
mal:ergo est homo.Sed si premissa est falsa:ꝯclusione exi
stente vera:tunc accidit deceptio in ꝯuertēdo. Sicut si di/
cam.Si asinus est homo:est aīal.ergo si est animal:est ho/
mo.Si ergo ex falsis esset impossibile ostendere verum:ꝛ
semper oporteret verum ostendi ex veris.tunc facile esset
resoluere conclusionez in principia absqꝫ deceptione.quia
nulla falsitas esset si ex conclusione inferretur aliqua pre/
missarum.Tali enim suppositione facta conuertet̄ de ne/
K cessitate ꝯclusio ꝛ premissa quantū ad veritatez. Sicut.n.
premissa existēte vera:ꝯclusio est vera:ita ꝛ ecōuerso. Sit
enim ꝙ.a.sit.Et hoc posito sequitur eadē esse de qbus cer/
tum est mihi ꝙ sunt vera:sicut.b.Unde cū vtrūqꝫ sit verū
ex hoc etiam scilicet ex.b.potero iteruz inferre.a.Sic ergo
vna ratio est ꝙ deceptio non accidit in demonstratiuis sci/
entijs per falaciam consequentis.quia in demonstratiuis
scientijs impossibile est syllogiçari ex falsis.sicut ostensuz
Lec. 4. est supra.¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Conuertuntur autem ea magis que in ma/
thematicis sunt:quia nullum accidens sz dif/
finitiones accipiunt:atqꝫ hoc etiaz ipso a dif/
ferendi differunt facultate.

¶ Cōuertunt̄ aūt magis q̄ sunt in mathemati/
cis:qm̄ nullū accidēs recipiūt:sed in hoc dif/
L ferūt ab his q̄ sunt in dialogis:sed diffōnes.

¶ In terminis eniz ꝯuertibilibus nō accidit deceptio ꝑ fal
laciam cōsequentis:eo ꝙ in his ꝯsequētia ꝯuertit̄. Illa ṽo
que sunt in mathematicis.i.in demōstratiuis sciētijs vtplu
rimū sunt cōuertibilia:qa nō accipiūt pro medio aliquod
predicatū per accñs:sz solū diffōnes que sūt demōstratio/
Lec. 16. nis p̄ncipia:vt ostēsuz est(ꝛ in hoc differt ab his que sūt in
dialogis).i.in dialecticis syllogismis in qbus frequenter re
cipiuntur accidentia.¶ Tertiā rōnem ponit ibi.

¶ Accrescit ēt rōcinatio non per media sz assu
mendo:nam.a.de.b.sumitur:ꝛ hoc de.c.ꝛ h̄
rursus de.d. Atqꝫ hoc in infinitum procedit:
versus quoqꝫ latus eius fit incremētū.a.nāqꝫ
de.c.atqꝫ de.e.concluditur. Sit enim.a. qui/
dem numerus absolute.b. ṽo simpliciter nu/
M merus impar.Et.c.definitus numerus ipar.
a.igitur de.c.cōcludet̄. Altera rursus in par/
te.d.quidem sit impar numerus simplr̄ sum/
ptus.e.ṽo d̄finitus numerus par.a.igitur de
e.concludetur.

Vide in annota. ¶ Augentur autem non per media:sed in post
assumendo:vt.a.de.b.hoc autem de.c.iteruz
hoc de.d.ꝛ hoc in īfinitum.Et in latus:vt.a.
Vide in annota. de.c.ꝛ de.e.Ut est numerus quantus finitus
aut infinitus.hoc autē in quo sit.a.Impar nu
merus quantus in quo.b. Numerus ipar in
quo sit.c.Est itaqꝫ.a.de.c.ꝛ est par q̄ntus nu/
merus in quo sit.d.par numerus in quo est.e.
est ergo.a.de.e.

¶ Que talis est.In demōstratiuis sciētijs sunt determina/
N ta principia ex qbus ꝓcedit̄ ad ꝯclusiones.Unī ex ꝯclusioni
bus pōt rediri in principia.sicut ex determinato in deter/
minatum.Ex aūt demōstrationes ex determinatis princi/
pijs procedāt:ex hoc ostēdit:qꝫ demōstrationes nō augē/
tur per media].i.in demonstrationibus nō assumunt̄ plu/
ra media ad vnā ꝯclusionem demōstrādā.Qđ intelligen/
dum est in demōstrationibus ꝓpter quid de qbus loquit̄.
Unius enim effectus nō pōt esse nisi vnica causa propria
ꝓpter quā est.Sed lz nō multiplicent̄ per media demō/
strationes:multiplicantur tñ duob⁹ modis.Uno modo in
post assumendo.i.in assumendo mediuz sub medio.Sicut
sub.a.sumit̄.b.ꝛ sub.b.sumit̄.c.ꝛ sub.c.d.ꝛ sic in infinitum.
Sicut cum habere tres angulos ꝓbat̄ de triangulo per h̄
ꝙ est figura habēs angulum extrinsecuz equalem duobus
intrinsecis sibi oppositis:ꝛ de isochele per hoc ꝙ est trian/
O gulus.Alio modo multiplicantur in latus.Sicut cū.a.pro/
batur de.c.ꝛ de.e.Uerbi gratia.omnis numerus quantus
aut est finitus aut infinitus:ꝛ hoc ponatur in quo sit.a.scilz
esse finitum vel infinitū.Sed impar est numerus quātus.
ꝛ hic.s.numerus quātus ponat̄ in quo sit.b.Sed numerus
impar ponatur in quo sit.c.Sequit̄ ergo ꝙ.a.p̄dicet̄ de.c.
idest ꝙ numerus impar sit numerus finitus vel īfinit⁹.Et
similr̄ pōt iterū ꝯcludi de numero pari:ꝛ per idez mediū.
Pōt aūt ꝛ hec pars que incipit.ibi[Augent̄ aūt]introduci
aliter.vt qa dixerat ꝙ in demōstratiuis assumunt̄ diffō/
nes pro medijs.Unius aūt rei vnica est diffinitio.ex h̄ se/
quitur ꝙ demōstrationes non augeantur per media.

¶ Differt autē scire esse ꝛ propter quid est:pri
mo quidem in eadem scientia:atqꝫ in hac du/
P pliciter:vno quidē modo:si rōcinatio nō per
ea que vacāt medio fiat:non enī prima sumi/
tur causa:scientia autē eius propter quid est:
per primaz fit causam. Alio ṽo modo:si per
ea quidē que vacant medio:nō tamē per cau
sam:sz per notius eoꝝ que ꝯuertunt̄ efficitur.
Atqꝫ nihil ꝓhibet vt eoꝝ q̄ de sese mutuo p̄di
cant̄:notius interdū sit id qđ nō est causa.

Lec. 30. ¶ Sz quia differt ꝛ ꝓpter quid scire:primum
quidez in eadem scientia.ꝛ in hac dupliciter:
vno quidez modo si non per nō medium fiat
syllogismus.non eniz accipitur prima causa:
sed que est ꝓpter quid scia ſm primā causaz.
Q Alio ṽo modo si per non media quidem:sed
non per causam:sed per conuertētia ꝛ per no
tius. Prohibet enim nihil eque predicantiuz
notius eē aliquando non causaz:quare ꝑ hāc
erit demonstratio. Lectio. XXIII.

Postq̄ ph̄s determinauit de demōstratio/
ne ꝓpter quid.hic ostēdit differētiā
inter demōstrationē qa,ꝛ demōstrationez ꝓpter
quid.Et circa hoc duo facit.Primo ponit differē
tiam vtriusqꝫ in eadē sciētia.Secūdo in diuersis.ibi[Alio
autem modo.]Circa primum duo facit. Primo ponit du/
plicem differentiam vtriusqꝫ demonstrationis in eadē sci/
entia.Secundo manifestat per exēpla.ibi[Ut ꝙ ꝓpe sint
planete.]Dicit ergo primo.Superius dictū est ꝙ demon/ Lec. 4.
stratio est syllogismus faciēs scire.ꝛ ꝙ demōstratio ex cau
sis rei procedit ex primis ꝛ imediatis.qđ intelligenduz est
de demonstratione ꝓpter quid.Sed tñ differt scire qa ita
est:ꝛ propter qd ita est.Et cū demōstratio sit syllogismus
faciēs

A faciens scire vt dictū est.opʒ etiā q̄ demōstratio que facit scire quia.differat a demōstratione que facit scire propter quid.Et hec qdē differētia ꝯsideranda est in eadē scientia: postea ꝯsideranda est in diuersis.In vna aūt dī dupliciter differre vtrūqʒ predictorum ſm duo que requirebantur ad demōstrationē simpliciter que facit scire propter qd.s. q̄ fit ex causis:ꝛ fit ex imediatis.Uno igitur modo differt scire quia.ab hoc qd̄ est scire ꝑpter quid:qa scire quia:est si nō fiat syllogismus demōstratiuus per nō mediū.id est per imediatū:sed fiat per mediata.Sic enim non accipit̄ prima causa:cū tn̄ sciētia que est ꝑpter quid.fit ſm primaʒ causam.Et ita non erit scīa ꝑpter qd.Alio modo differt scire quia est:qa scire quia:est qn̄ fit syllogismus non quideʒ per media.i.per mediata:sed per imediata:sed non fit per causam:sed fit per ꝯuertentiaʒ.i.per effectus ꝯuertibiles ꝛ

B immediatos.Et ista talis demonstratio fit per notius.s.nobis.alīs non faceret scire.Nō enim ꝑuenimus ad cognitionem ignoti nisi per aliqd magis notuʒ.Nihil enim ꝓhibet duoꝝ eque ꝑdicantiū.i.ꝯuertibiliū quoꝝ vnum sit causa ꝛ aliud effectus:notius esse aliquādo nō causaʒ:sed effectum magis.Nam effectus aliqn̄ est notior causa quo ad nos:ꝛ ſm sensum.lʒ causa sit notior simplr̄:ꝛ ſm nāʒ.Et ita p effectum notiorē causa pōt fieri demōstratio nō faciēs scire propter quid:sed tn̄ quia.℃ Deinde cum dicit.

℃ Quare demōstratio per idipsuʒ efficietur: veluti vagas stellas esse prope:qa non micāt. Uage stelle sunt.c.nō micare.b.prope eē collocetur in.a.Uere igit̄.b.dicet̄ de.c.vage nāqʒ stelle nō micāt.At vere etiā.a.de ipō dicet̄.b. qd̄ eni nō micat:id est ꝓpinquū.Hoc aūt per

C inductionē vel sensum sumat̄.A.igit̄ necesse est ipsi cōpetere.c.Quare demonstratum est vagas esse propinquas.Hec igit̄ ratiocinatio non est ipsius ꝑpter quid est.Nō enim q: nō micant:vagantes stelle ideo sunt prope:sʒ q: sunt prope:ideo non micant.

℃ Ut q̄ ꝑpe sūt planete per id q̄ nō scintillāt. Sit in quo.c.planete:in quo.b.nō scintillare: in quo.a.prope eē.Uerum igitur est.b.de.c. dicere:planete eni nō scintillāt.Sʒ ꝛ.a.de.b. Non scintillans eni ꝑpe est.Hoc aūt accipit̄ per inductionē aut p sensuʒ.Necesse est ergo a.ipsi.c.inesse.Quare mōstratū est q̄ erratice ꝑpe sūt.Hic igit̄ syllogismus nō est propter

D quid:sʒ qa.Nō eni eo q̄ nō scintillant:ꝑpe sunt:sʒ pp id qd̄ ꝑpe sunt:non scintillant.

℃ Manifestat ꝑdictā differentiā per exēpla.Et diuidit̄ in duas ptes.In ꝑma manifestat exemplū de demōstratione quia.que est per effectum.In secūda de demōstratione quia.que est per causam mediatam.ibi.[Amplius in quibꝰ mediuʒ.] Prima in duas.In prima ponit exēplū de syllogismo qui fit per effectū ꝯuertibilē.In scd̄a de syllogismo qui fit per effectū non ꝯuertibilē.ibi.[In qbus aūt media.] Prima diuidit̄ in duas partes ſm duo exēpla que ponit. Scd̄a pars incipit.ibi.[Iteꝝ sic lunaʒ.] Circa primuʒ duo facit.Primo ponit exemplū de demonstratione quia:que est per effectum.Secūdo docet quo modo posset conuerti in demonstrationē ꝑpter qd.ibi.[Cōtingit aūt.] Dicit ergo primo q̄ demonstratio quia:est per effectuʒ.Ut si quis cōcludat q̄ planete sunt prope:propter hoc q̄ nō scintillant. Nō eni scintillare est causa q̄ planete sint prope:sed econuerso.Propter hoc eni non scintillāt planete:qa sunt ꝑpe. Stelle enim fixe scintillant:qa visus in cōprehensione earuʒ caligat̄ ꝑpter earū distātiā.Formet̄ ergo syllogismus sic.Omne nō scintillās est ꝑpe.Planete sunt non scintillātes.Ergo sunt prope.Sit in quo.c.planete:idest accipiatur planete quasi minor extremitas.In quo autē.b.sit nō scintillare:idest non scintillare accipiat̄ medius terminus.In quo auteʒ.a.sit ꝑpe esse.i.ꝑpe esse accipiat̄ vt maior extremitas.Uera igitur est hec ꝑpō.Omne.c.est.b.qa planete non scintillant.Et iteꝝ veruʒ est q̄.b.sit.a.qa oīs stella non scintillans ꝑpe est.Hꝰ autem ꝑpōnis veritas opʒ q̄ accipiat̄ per iductionē:aut per sensuʒ:qa effectus hic est notior causa.Et sic sequitur cōclusio q̄ oē.c.sit.a.Et sic demōstratum est q̄ planete nō scintillātes siue stelle erratice sūt ꝑpe.Hic igit̄ syllogismus non est ꝑpter qd:sed quia.Nō.n.

E

F propter hoc q̄ scintillant planete:sunt ꝑpe:sed ꝑpter id q̄ prope sunt:non scintillant.℃ Deinde cum dicit.

℃ Fieri etiam pōt:vt per alteꝝ:alterū ostēdatur:atqʒ tunc erit ipsius ꝑpter quid est ratiocinatio.Nam stelle vagantes quidem sint.c. Prope autem esse in.b ꝛ non micare collocetur in.a.Et.b.igitur competit ipsi.c.naʒ vagantes stelle sunt prope.Et.a.constat ipsi cōpetere.b.Ea nāqʒ non micant: que ꝑpe sunt. Quibus fit vt.a.quoqʒ cōpetat ipsi.c.Atqʒ h̄ est ratiocinatio ipsius propter quid est.Naʒ sumpta est ipsa causa prima.

G ℃ Contingit aūt ꝛ per alterū:alteruʒ mōstrare:ꝛ erit ꝑpter qd demōstrationē.Ut sit.c.erratice.In quo.b.ꝑpe eē.A.nō scintillare.Est igit̄ ꝛ.b.in.c.quare ꝛ in.c.a.ꝛ in.b.a.quod est non scintillare.Et erit propter quid syllogismus.Accepta est enim prima causa.

℃ Docet quo modo demōstratio quia:cōuertat̄ in demonstrationeʒ ꝑpter quid.ꝛ dicit q̄.[ꝯtingit per alteꝝ demonstrare alteꝝ.] idest ꝑpter hoc q̄ est ꝑpe esse:demonstrare q̄ non scintillāt:ꝛ sic erit demōstratio ꝑpter quid.[Ut sit c.erratice.] idest accipiatur stella erratica minor extremitas.[In quo.b.sit ꝑpe.] idest ꝑpe esse.accipiat̄ vt medius terminus:qd̄ supra erat maior extremitas.[A.sit non scintillare.] idest accipiatur non scintillare maior extremitas:

H qd̄ supra erat mediꝰ terminus.Est igit̄ ꝛ.b.in.c.qa oīs planeta ꝑpe est:ꝛ.a.est in.b.qa oīs planeta qui ꝑpe est nō scintillat.Quare sequit̄ q̄ ꝛ.a.sit in.c.scilicet q̄ omnis planeta non scintillet.Et sic est syllogismus ꝑpter quid:cum accepta sit prima ꝛ imediata causa.℃ Deinde cum dicit.

℃ Rursus fit vt luna p accretiōes demonstret̄ esse rotunda:queādmodum quidam demonstrant:naʒ si rotūdū est id omne quod sic accrescit.Luna aūt sic accrescit:ꝑspicuū est lunam eē rotundā.Atqʒ hoc quidem modo ea facta est ratiocinatio:qua ipsum eē ostendit. At si mediū contra ponatur:extruetur ipsius propter quid est ratiocinatio:nō enim ob excretiones tales:rotūda est luna.Sed qa est figure rotūde:ideo talia suscipit icremēta:atqʒ

I

Vide in annota.

fit i.c.luna:rotūdū i.b.fit:accrescē ponatͤ i.a.

¶ Item sic lunam demōstrant:qa p incremēta circularis fit. Sic qdem igitur ipsius quia: factus est syllogismus. Econuerso aūt posito medio:ipsi⁹ ppter quid fit. Non enim ppter augumēta:circularis est:sȝ qa circularis est: accipit augumēta huiusmodi. Luna i quo.c. in quo.b.augumētū fit:in quo.a.circularis.

¶ Ponit aliud exēpluȝ dicēs q[sic]i.demonstratione faciēte scire quia.[demōstrāt q luna sit circularis per incrementa.]qbus.i.omni mense augeť ⁊ minuiť.sic arguentes. Omne qd sic augetur q̄si circulariter circulare est. augeť autē sic luna.ergo est circularis.[Sic igiť factus est syllogismus demonstrans quia.Sed econuerso posito medio ipsius.fit syllogismus ppter quid].i.si ponať circulare vt medius terminus:⁊ augetur maior extremitas.[non enim ideo est circularis luna.]qa sic augetur:[sed qa circularis est.ideo talia augumēta recipit.]Sit ergo[luna in quo.c.] idest minor extremitas.[Augumētum in quo.b.]idest medius terminus.[Circulariter aūt in quo.a.]idest maior extremitas.Et hoc itelligēdū in syllogismo qa.Ecōuerso aūt in syllogismo propter quid.¶ Deinde cum dicit.

K

¶ In quibus autē ipsa media non conuertuntur:⁊ est id notius quod nō est causa:ostēdiť quidem esse. Ipsum autem propter quid est non demonstratur.

¶ In quibus autem media nō conuertunť:sȝ trāscendunt:⁊ est notius qd non est causa:qa demōstratur quidem:sed ppter quid non.

L

¶ Ostēdit q sit demonstratio quia.per effectū nō cōuertibilē.dicēs q illis etiā syllogismis[in qbus media nō conuertunť]cuȝ extremis.⁊ accipiť vt notius quo ad nos.i.loco medij[qd non est causa.]sed magis effect⁹:[demōstrať quidem quia:sed non ppter qd.]Et qdē si tale mediū conuertať cum maiori extremitate ⁊ excedat minorem: manifestum est q ꝯueniens fit syllogismus.sicut si pbeť de venere q sit prope:qa nō scintillat.Si autē econuerso minor terminus esset in plus q̄ medium nō esset conueniens syllogismus. Non enim pōt de stella vniuersalr ꝯcludi q sit prope ppter hoc q nō scintillat. In comparatione aūt ad maiorem terminū est ecōuerso. Naȝ si mediū sit in minus q̄ maior terminus:ꝯueniens fit syllogismus. Sicut si per hoc qd est moueri motu progressiuo.pbeť de aliquo q habeat aiam sensibilem.Si aūt sit in plus:nō fit ꝯueniēs syllogismus. Nam ab effectu qui a pluribus causis pcedere pōt:non pōt vna illaȝ concludi.Sicut non potest cōcludi q aliquis habeat febrem ex excitatione pulsus.

M

¶ Preterea in his quibus mediū extra ponitur:eteniȝ in his ipsis est ipsius esse:⁊ nō ipsi⁹ propter quid est demōstratio. Non enim dicit causam ipsam.

Vide in annota.

¶ Amplius in qb⁹ mediū extra poniť. ⁊ in his eni ipsi⁹ qa.nō pp qd. demonstratio est. Non enim diciť causa.

Lectio. XXIIII.

Postq̄ȝ manifestauit phs p exēpla q̄liter demōstrať qa.per effectū. Hic ostēdit qualr demōstrať quia.per non imediata. Et circa hoc duo facit. Primo manifestat propositum. Secundo ostendit qualiter in hȝ demonstrationibus media se habeant ad conclusiones.ibi[Comparanť autem hō ⁊c̄.]Circa primum tria facit. Primo proponit intentū. Secūdo manifestat per exempla.ibi[Ut qa nō respirat.] Tertio ordinat in forma syllogistica.ibi[Syllus autem.] Dicit ergo primo q non solum in his que probantur p effectuȝ[demōstrať quia.⁊ nō ppter qd:sed etiā in quib⁹ medium extraponiť.]Dī autē mediuȝ extraponi qū est diuersum a maiori termino. vt accidit in syllogismis negatiuis. Uel mediū extraponi diciť quādo mediuȝ est quasi cōius ⁊ non conuertitur cum maiori termino.Qz autem per tale mediuȝ nō possit demōstrari ppter qd.pbat ex hoc q demōstratio ppter qd:est per causaȝ. Tale aūt mediū nō est per causam proprie loquendo ¶ Deinde cum dicit.

N

¶ Ueluti ppter quid paries nō respirat: quia nō animal est. Nam si hoc non respirādi causa est:oportebat animal respirādi causam eē. Seu si negatio causa est nō eēndi: affirmatio causa est essendi. Ut si calidoꝝ ac frigidoꝝ in temperatio:sanitatem non habēdi:causa est: eorūdem temperatio:sanitateȝ habēdi:causa est. Pari quoqȝ mō si affirmatio eēndi causa est:ad hec autē hec hoc pacto sunt assignata:nō accommodantur id quod est dictuȝ:nō enim animal omne respirat.

O

¶ Ut quare nō respirat paries:qa nō est aial. Si enim hoc cā est nō respirādi:opȝ aial causaȝ eē respirādi. Ut si negatio cā est ipsius nō esse:affirmatio est esse. Sicut si sine mensura esse calida ⁊ frigida:nō sanādi causa est:⁊ cū mēsura eē:sanādi causa est. Similr autē est si affirmatio ipsi⁹ esse:⁊ negatio nō esse. In his autē sic demōstratis nō cōtigit qd dictuȝ est. Non enim omne respirat animal.

P

¶ Manifestat qd dixerat per exemplū:⁊ dicit:vt si qs vellet pbare q[non respirat paries:qa nō est aial.]nō demōstrat ppter qd.nec accipit causaȝ:qa[si non esse aial eēt cā non respirandi.oporteret q esse aial esset causa respirādi] qd falsum est. Multa enim sunt aialia que non respirāt sicut pisces Opȝ enim si negatio est causa negationis q affirmatio sit causa affirmationis:sicut non esse calidum ⁊ frigidum in mensura est causa q aliqs nō saneť.⁊ esse calidum ⁊ frigidū in mensura est causa q aliqs saneť. Similr autē econuerso est q si affirmatio est causa affirmationis.negatio est causa negationis. In pmissis aūt hoc nō ꝯtingit:quia affirmatio non est causa affirmationis:quia[non omne qd est animal respirat.]¶ Deinde cum dicit.

Q

¶ Atqȝ ratiocinatio cause talis in media fit figura.a.nāqȝ sit aial.b.respirare:paries.c. Igiť ipm.a.cuilibet qdē.b.cōpetit:oē nāqȝ qd respirat aial est. Nulli autē inest.c. Quare neqȝ b.cuipiā cōpetit.c. Paries igiť nō respirat.

Vide in annota.

¶ Syllus aūt fit huiusmodi cause in media figura. Ut sit.a.aial:in quo.b.respirare: in quo c.paries. In quo.b.quidē igiť omni est.a. Oē eniȝ respirās aial est. In.c.aūt nullo. Quare b.in.c.nullo est. Nō igitur respirat paries.

¶ Ordinat pdictum exēplū in forma syllogistica:⁊ dicit q syllogismū

A syllogismũ pdictum opz fieri in media figura. Et hoc ideo est qa in prima figura nõ põt esse cõclusio negatiua. ita q maior sit affirmatiua: qd opz in pdicto exemplo esse. Naz respirare qd est maior extremitas: opz q cõiungaẽ cũ animali: qd est medius terminus fm affirmationez. Sed paries qd est minor extremitas opz q ꝯiungaẽ cum aiali: qd est medium: fm negationẽ. z sic opz q maior sit affirmatiua z minor negatiua. qd nunq̃ fit in prima figura: sed solũ in secunda. Accipiatur g̃ aial. a. i. medius terminus. b. respirare. i. maior extremitas: z paries. c. idest mior extremitas. [Sit ergo. a. in omni. b.]quia omne respirans est aial. [In nullo aũt. c. est. a.]qa nullus paries est aial. Quare sequitur q etiam. b. in nullo. c. sit. i. q nullus paries respiret. Si aũt acciperetur mediuz propinquũ esset demonstratio ppter quid. Ut si ostenderetur q paries non respiret: quia nõ B habet pulmonem. Omne enim habens pulmonem respirat: z econuerso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tales vo cause siles sũt hisce q̃ p ex̃upatione dicũẽ. Hoc aũt est mediũ id dicẽ qd supat cãm: cuius gñis est Anacharsidis illd: in scythia modulatrices nõ sunt: nã neqz vites.

Vide in annota. ¶ Cõpanẽ hẽ cãrũ fz excellẽtiã dcis: hãt ẽ plz distãtẽ mediũ dicẽ. Sic est illd qd anacharsidis i scythis q nõ sẽ sibillatores: nz. n. vites.

¶ Ostendit qũo media se habeant ad ꝯnem dicẽs q huiꝰ cause remote comparantur dictis fm excellentiã: qa excedunt cõitatem ꝯclusionis probande. Et hõ mediũ contigit dicere q est multum distans. vt pz in pbatione anacharsidis qui probat q apud scythas nõ sunt sibillatores ppter hoc q non sunt ibi vites. Hoc eniz est mediũ valde remotum. Propinquũ eniz esset nõ hẽre vinũ: z adhuc ppinquis non bibere vinum. ex quo sequiẽ letitia cordis que mouet C ad cantãdũ. vt sic sibillatio pro cantu intelligaẽ. Uel meliꝰ põt dici q sibillus hic accipiẽ nõ p quolibz cantu: sz p cantu vindemiãtiũ. qd vocaẽ celeuma. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ In eadẽ igr̃ scia z i medioꝝ põne hẽ sẽ dñe rõcinatiõis ipiꝰ cẽ: ad ipiꝰ pp qd ẽ rõcinatiõez.

Vide in annota. ¶ Scdõz qdẽ igr̃ eadẽ sciaz: z fz eorũdẽ põnẽ. hẽ dñe sũt ipsiꝰ qa. ad eũ q est pp qd syllin.

¶ Epilogat quod dixerat dicens q he sunt differentie syllogismi quia. ad syllogismum qui est propter quid. in eadem scientia[z fm eorũdem positionem]idest eorũz qui habẽt eandem ordinem. Quod dicitur ad remouendum illud qd post dicet q vna scientia est sub altera.

¶ Alio vo mõ differũt esse. z ppter qd est: q per aliam atqz aliam vtrũqz cõsideratur.

D ¶ Alio aũt mõ differt pp qd. ab ipo qa. qd est p aliã sciaz vtrũqz speculari. Lectio. XXV.

Postq̃ ostẽdit phs q̃liter demonstratio qa differt a demõstratiõe pp qd in eadẽ scia: hic ostdit quo mõ differt in diuersis scientijs. Et circa hoc duo facit. Primo proponit intentũ dicens q alio modo a predictis differt propter quid ab ipso quia: ppter hoc q in diuersis scientijs considerantẽ. idest q ad vnã sciam ptinet propter quid: z ad aliam scientiã quia. ¶ Secũdo cum dicit.

¶ Tales aũt sũt he: q̃ ita sese hñt vt altera sub altera colloceẽ: vt ad geometriã pspectiua: z ad solidoꝝ sciaz: machiaꝝ facultas extruẽdarũ: z ad arithmeticã musica: z ad astrologiã sese habet eorum sciẽtia que apparẽt.

E ¶ Hẽ aũt sũt q̃cũqz sic se hñt adinuicẽ: q alterũ sub altero ẽ: vt speculatiua ad geometriã: z machinatiua ad stereometriã: z harmonica ad arithmeticã: z apparẽtia ad astrologiã.

¶ Manifestat ppositũ. z circa hoc duo facit. Primo manifestat ppositum in scientijs quaꝝ vna est sub altera. Secundo in scientijs quaꝝ vna non est sub altera. ibi[Multe autez nõ sibi.]Circa primũ duo facit. Primo ostẽdit qualiter se habeãt scientie adinuicem quaꝝ vna est sub alteraz ad quarũz vnã ptinet ppter qd: ad alteraz aũt quia. Scdo ostendit qũo in pdictis sciẽtijs ad vnã eoꝝ pertinet quia. z ad aliã ppter qd ibi[Hoc eni ipsum zc.]Circa pmũ duo facit. Primo ostendit qũo pdicte sciẽtie se habeãt adinuicez fm ordinẽ. Scdo ostẽdit q̃liter se habeãt adinuicẽ fm F cõuenientiam. ibi[Fere aũt vniuoce.]Dicit ergo primo q hẽ scientie sunt. s. ad quaꝝ vnã ptinet quia. ad aliã autez ppter quid: q̃cũqz sic se habent adinuicẽ q altera est sub altera. Hoc autẽ cõtingit dupl̃r. Uno qdẽ mõ qñ subiectum vnius sciẽtie est spẽs subiecti supioris scientie: sicut aial est spẽs corporis nãlis. z ideo sciẽtia de aialibus est sub scientia nãli. Alio aũt modo qñ subiectũ inferioris scientie non est spẽs subiecti superioris scie: sz subiectũ iferioris sciẽtie comparaẽ ad subiectũ supioris sicut mãle ad formale. Et hoc modo accipit hic vnam sciẽtiã eẽ sub altera. sicut speculatiua: idest perspectiua se hz ad geometriaz. Geometria enim est de linea z alijs magnitudinibꝰ. Perspectiua autẽ est circa lineam determinatã ad mãm. idest circa lineã visualem. Linea autẽ visualis non est spẽs linee simpl̃r: sicut nec triãgulus ligneus est spẽs triãguli: nõ eniz ligneum est differentia trianguli. Et simil̃r machinatiua. i. sciẽtia de faciendis machinis se hz ad stereometriaz. idest ad scientiaz que est de mensurationibus corpoꝝ. Et hec scientia di eẽ sub scientia per applicationẽ formalis ad mãle. Nã mẽsure corpoꝝ simpl̃r comparanẽ ad mẽsuras lignoꝝ z aliarũ materieꝝ que requiruntur ad machinas per applicationẽ formalis ad mãlez. Et simil̃r se hz harmonica. i. musica ad arithmeticam. Nam musica applicat numerũ formalem quez ꝯsiderat arithmeticus ad mãm: idest ad sonos. Et similr̃ se hz apparentia. i. scientia naualis que ꝯsiderat signa apparẽtia serenitatis vel tẽpestatis ad astrologiaz: que cõsiderat motus z situs astrorum. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Atqz haꝝ nõnulle sciarũ noie ratione fere ꝯueniũt: ceu astrologia ẽ: z ipsa mathematica: z nauigãdi scia: z musica: ea est que mathematica: z que auditum oblectat.

H

Vide in annota. ¶ Fere aũt vniuoce sũt haꝝ q̃dã sciaꝝ: vt astrologia mathematica q̃ z naualis est: z harmonica z mathematica que est fm auditum.

¶ Ostendit qual̃r se habẽt pdicte sciẽtie adinuicẽ fm cõuenientiam: z dicit q fere hẽ sciẽtie sunt vniuoce adinuicem. Dicit autẽ fere. qa cõicant in noie generis z nõ in noie speciei. Dicunẽ aũt oẽs sciẽtie mathematice: q̃dã qdez qa sunt de subiecto abstracto a mã: vt geometria z arithmetica q̃ simpliciter mathematice sunt: quedã aũt per applicationẽ principioꝝ mathematicoꝝ ad res mãles: sicut astrologia dĩ mathematica z nãlis scia: z sil̃r harmonica. i. musica dĩ mathematica: z q̃ est fm auditũ. i. practica musica que cognoscit ex experientia audiendo sonos. Uel põt dici q sunt vniuoce: quia etiaz in noie speciei cõueniunt. Nã z naualis dicitur astrologia: z practica musice dicitur musica. Dicit autem fere: qa hoc non contingit in oibus: sed in pluribus.

I ¶ Hic.n.ip̄z qdē eē ad eos ptinet scire q sensu vtunt̄. Ip̄m aūt pp qd est.ad mathematicos ipsos. Hi nāqꝫ cāṝ demr̄atiōes hn̄t. Et p̄se pe nesciūt ip̄z eē: queādmodū hi q ꝯtēplātur ip̄z vle: nōnulla singulariū qa nō aiaduertunt sepenūero nesciūt. Hec aūt sunt q̄ formis ipsis vtūtur: q̄ qdē sunt alia q̄dam: subaqꝫ diuersa. Mathematice nāqꝫ sciētie sūt circa formas. De nullo eni subto dicunt̄. Nā ꝛ si geometrica ipsa sunt in subto: nō tn̄ vt in subiecto sunt geometrice considerationi subijciuntur.

K ¶ Hoc.n.ip̄z qꝛ: sensibiliū ē scire: sꝫ pp qd. mathematicoꝝ. Hi.n. hn̄t cāṝ demōstratiōes: ꝛ mltotiēs nesciūt ip̄z qꝛ. Sicꝫ vlē ꝯsiderantes: mltotiēs q̄dā singulariū nesciūt pp id qd̄ n̄ itēdūt. Sūt aūt hec q̄cūqꝫ alteꝝ qddā sꝫ h̄z substātiā: ꝛ vtunt̄ spēb⁹. Mathematice eni circa spēs sꝫ: n̄.n. d̄ subto aliquo. Si.n. ꝛ d̄ subto aliquo geometrice sūt: sꝫ nō h̄z q̄ de subto sūt. (Vide in annota.)

¶ Manifestat q̄uo in p̄dictis sciētijs ad vnā sciam ptinet qa: ꝛ ad aliā pp qd. Et circa h̄ duo facit. Pͥo ondit q̄ scie que sub se ꝯtinēt alias hn̄t dicere pp qd. Scdo q̄uo scie q̄ sub eis ꝯtinent̄ hn̄t dicere pp qd respectu aliaꝝ sciētiarū. [ibi[Dn̄t aūt se.] ¶ Sciēdū ḡ est circa p̄mū q̄ in oib⁹ p̄nominatis sciētijs ille q̄ ꝯtinent̄ sub alijs applicāt p̄n⁹ mathematice ad sensibilia. Que aūt sub se ꝯtinēt alias: sunt magis mathematice. Et ideo dicit p̄ Ph̄s q̄ scire quia. est sensibilium. i. sciarū iferioꝝ que applicāt ad sensibilia. Sꝫ scire propter qd est mathematicoꝝ. i. sciarū quaꝝ p̄ncipia non applicant̄ ad sensibilia. Hꝰ autē hn̄t demōstrare ea q̄ sumūtur vt cause in iferiorib⁹ scientijs. Et qa posset aliqs dicere q̄ qui sciret pp qd. sciret ꝛ de necessitate qa. ꝯsequēter hoc remouet dicens. q̄ multotiens illi qui sciūt ppter quid nesciunt quia. Et hoc manifestat per exēplū. s. cū cōsiderātes vniuersale multotiēs nesciunt q̄dam singularia: ppter hoc q̄ hoc nō intēdūt per ꝯsideratioṅe. Sicut qui scit omnem mulā esse sterilē: nescit de ista quā nō cōsiderat. Et similr mathematicus qui demonstrat ppter quid: nescit qn̄qꝫ qa. qꝛ non applicat principia superioris scientie ad ea que demonstrant̄ in iferiori scientia. Et qa dixerat q̄ scire ppter quid est mathematicoꝝ: vult ostendere cuiusmodi genus cause a mathematicis sumatur. Unde dicit q̄ iste scientie que accipiūt ppter qd a mathematicis[sunt alteꝝ qddaꝫ] idest differunt ab eis s̄m substantiā. s. inquātū applicāt ad materiaꝫ. Unde hꝰ scientie[vtunt̄ spēbus.] idest formalibus principijs que accipiunt a mathematicis. Mathematice enim sciētie sunt circa spēs. Nō enim hoꝝ cōsideratio [est de subiecto] idest de mā: qa q̄uis de quib⁹ geometria considerat sint in mā: sicut linea superficies ꝛ hmōi: nō tamē ꝯsiderat de eis geometria s̄m q̄ sunt in mā: sed s̄m q̄ sunt abstracta. Nam geometria ea que sunt in materia s̄m esse: abstrahit a materia s̄m considerationem. Scientie autem subalternate econuerso accipiunt ea que sunt considerata in abstractione a geometra: ꝛ applicant ad materiam. Un̄ patet q̄ geometra dicit propter quid in istis scientijs s̄m causam formalem. ¶ Deinde cum dicit.

L

M

¶ Ut aūt p̄spectiua sese h̄z ad geometriam: sic alia sese h̄z ad p̄spectiuā. Veluti de iride: naꝫ ip̄m qdē eē ad nālē ptinet scire: ipsum aūt pp quid est: ipsius est p̄spectiui: aut simplr̄: aut eius qui complectitur mathematicam.

N

¶ Hꝫ āt se scia de iride ad p̄spectiuā sicꝫ hec ad geometriā: ꝛ alia ad istā. Ut ē id qd̄ ē d̄ iride. Ip̄z qdē qa: physici est scire: sed pp qd: p̄spectiui: aut simpliciter: aut s̄m doctrinam. (Vide in annota.)

¶ Ostendit etiam q̄ scientia subalternata dicit ppter quid non respectu subalternātis: sed respectu cuiusdaꝫ alterius. Perspectiua enim subalternat̄ geometrie. ꝛ si cōparemus perspectiuā ad geometriaꝫ p̄spectiua dicit qa. ꝛ geometria propter quid. Sed sicut p̄spectiua subalternat̄ geometrie: ita scientia de iride subalternatur p̄spectiue. Applicat eniꝫ principia que perspectiua tradit simpliciter ad terminataꝫ materiam. Unde ipsius physici qui tractat de iride est scire quia. sed perspectiui est scire ppter quid. Dicit eniꝫ physicus conuersionem visus ad nubem aliquo modo dispositam ad solem esse causam iridis. Propter quid autem sumit a perspectiuo. ¶ Deinde cum dicit.

O

¶ Cōplures āt sciaꝝ: q̄ nō sūt ita disposite: vt altera sub altera sit collocata pari mō se hn̄t: vt medicia atqꝫ geometria. Nā scire vlceꝝ ea q̄ orbis subeūt formā tardi⁹ ceteris curari: ad medicū spectat. Proptꝰ qd aūt ad geometrā.

¶ Aliter āt ꝛ nō sibi iuicē sciaꝝ hn̄t sic: vt medicia ad geometriā. Qꝛ.n. vulnera circularia tardi⁹ sanēt̄: medici ē scire qa. pp qd āt geometre.

P

¶ Ostēdit q̄uo qa. ꝛ pp qd. in diuersis sciētijs nō subalternis differūt. ꝛ dicit q̄[multe sciaꝝ q̄ sunt adinicē: sic se hn̄t adinuiceꝫ]. s. q̄ ad vnā ptinet qa: ꝛ ad alterā ptinet pp qd. Sicut p̄z de medicina ꝛ geometria. Nō eniꝫ subm medicine sumit̄ sub subto geometrie: sicut subm perspectiue: sꝫ tn̄ ad aliquā ꝯclōnē in medicina ꝯsiderataꝫ applicabilia sunt p̄n⁹ geometrie. Sicut q̄ vulnera circularia tardius sanent̄ medici est scire qa. q̄ h̄ expit̄: sꝫ pp qd scire est geometre: ad quē ptinet cognoscere q̄ circulus ē figura sine angulo. Un̄ ptes circularis vulneris nō appropinquāt sibi vt possint de facili coniūgi. ¶ Sciēdū aūt est q̄ illa dr̄ia quia. ꝛ pp qd. q̄ est s̄m diuersas scias: ꝯtinet̄ sub altero dictorum modoꝝ. s. qn̄ fit demōstratio per causam remotam.

¶ Pria āt rōcinatiōis figura maxime ad sciaꝫ ip̄aꝫ accōmodat̄. mathematice sciētie nāqꝫ vt arithmetica/ geometria/ ꝛ p̄spectiua: p̄ hāc (vt p̄z) suas afferūt demr̄ones: atqꝫ ēt oēs fere q̄ ip̄is pp qd ē faciūt ꝯsideratioṅeꝫ: aut.n. oīno: aut p̄sepe: ꝛ i plimis: hac i figura ip̄i⁹ pp qd ē efficit̄ rōcinatio. Quare pp h̄ ēt ip̄z maxie ad sciaꝫ erit accōmodata. Proprijssimus.n. sciendi modus est ꝯtēplari ip̄m pp quid est.

Q

¶ Figuraꝝ aūt magis faciēs scire maxīe pria est. Mathematice.n. sciaꝝ p̄ hāc primā figurā demr̄atōes ferūt: vt arithmetica/ ꝛ geometria/ ꝛ p̄spectiua: ꝛ fere dicere est q̄cūqꝫ pp qd faciūt speculatioṅe: aut eni oīno: aut sicut frequēti⁹ ꝛ in plurib⁹ p̄ hāc figurā que est pp qd fit syllogismus. Quare ꝛ p̄ hāc erit faciēs scire ppter quid speculari. (T. co. 31.) (Vide in annota.)

Lectio. XXVI.

Postq̄

A

Postquam phs determinavit de materia syllogismi: hic determinat de forma ipsius: ostendens in qua figura precipue fiat syllogismus demonstrativus. Et dividitur in duas partes. In prima ostendit quod syllogismus demonstrativus maxime fit in prima figura. Et quia in prima figura procedit etiam ex negativis: et oportet demonstrationem ex immediatis procedere. Ostendit in secunda parte quomodo contingit propositionem negativam esse immediatam. ibi [Sic autem etiam omne.a.in.b.etc.] ¶ Primum ostendit tribus rationibus. Quarum prima talis est. In quacunque figura maxime fit syllogismus propter quid. figura ista maxime est faciens scire. et propter hoc est magis accommoda demonstrationibus: cum demonstratio sit syllogismus faciens scire. Sed in prima figura maxime fit syllogismus propter quid. Quod patet ex hoc quod mathematice scientie ut arithmetica et geometria: et quecunque alie propter quid demonstrant: utuntur ipsa figura prima. Ergo prima figura est maxime faciens scire et maxime accommoda demonstrationibus.

B

Causa autem quare demonstratio propter quid maxime fit in prima figura est hec. Nam in prima figura medius terminus subiicitur maiori extremitati quod est predicatum conclusionis. et predicatur de minori termino qui est subiectum conclusionis. Oportet autem in demonstrationibus propter quid medium esse causam passionis que predicatur in conclusione de subiecto: et unus modus dicendi per se est quando subiectum est causa predicati: ut interfectus interiit. sicut supra dictum est: et hoc competit prime figure in qua medium subiicitur maiori extremitati ut dictum est. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Deinde hac tantum figura ipsius quid est venari scientiam possumus. In figura namque media nulla fit affirmativa ratiocinatio: scientia vero ipsius quid est: affirmationis nimirum est. In ultima vero fit quidem: at non est universalis ut patet: ipsum autem quid est universalium esse constat. Non enim aliqua ex parte homo est animal bipes.

C

¶ Postea ipsius quod quid est scientiam per solam hanc primam figuram venari possibile est. In media quidem enim figura non fit categoricus syllogismus: sed ipsius quod quid est scientia affirmationis est. In ultima autem fit quidem: sed non universaliter: sed quod quid est universalium est. Non enim quodammodo est animal bipes homo.

Lec. 15.

¶ Que talis est. Quod quid est potissimum locum in demonstrativis scientiis habet: quia (sicut dictum est) diffinitio aut est principium demonstrationis: aut conclusio demonstratio positione differens. Ad investigandum autem diffinitionem sola prima figura convenit. Nam in sola prima figura concluditur universalis affirmativa que sola competit ad scientiam quod quid est. Nam quod quid est per affirmationem cognoscitur: predicatur enim diffinitio de diffinito affirmative et universaliter: non enim quidam homo est animal bipes sed omnis homo. Ergo prima figura maxime est faciens scire et accommoda demonstrationibus. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

D

¶ Insuper hec figura ceterarum non indiget figurarum. At indigent huius ille profecto: nam hac densantur atque accrescunt: quousque ad ea perveniant que medio vacant. Patet igitur primam figuram exactissimam atque accommodatissimam ad scientiam esse.

¶ Amplius hec quidem illis nihil indiget: ille autem per hanc densantur et augmentantur quousque utique ad immediata veniant. Manifestum igitur est quod maxime proprium scientie prima figura.

¶ Que talis est. Alie figure in demonstrationibus indigent prima: prima autem non indiget aliqua. ergo prima figura efficacius facit scire quam alie. Quod autem alie figure indigeant prima ex hoc manifestum est: quod oportet ad perfectam scientiam habendam quod propositiones mediate que sumuntur in demonstrationibus ad immediata reducantur. Quod quidem fit dupliciter. scilicet densando media: et augmentando. Densando quidem quando medium acceptum coniungitur mediate utrique extremorum vel alteri. Unde quando accipiuntur media alia inter medium primum et extrema: sit quasi quedam condensatio mediorum. Sicut si acciperetur primo sic. Omne.c.est.e. omne.e.est.a. et deinde inter.c.et.e. sumatur medium.d. et inter.e.et.a.medium.b. Augmentando autem quando medium est immediatum minori extremitati: et mediatum maiori. tunc enim oportet accipere plura media alia supra medium primo acceptum. Ut si dicatur omne.c.est.d. omne.d.est.a. etiam postea supra.d.accipiantur alia media. Hec autem condensatio et augmentatio mediorum fit solum per primam figuram. tum quia solum in prima figura concluditur universalis affirmativa: tum quia solum in prima figura medium sumitur inter extrema: in secunda autem medium accipitur extra extrema quasi predicatum de eis. In tertia vero figura inter extrema quasi subiectum de eis. ¶ Deinde cum dicit.

E

F

¶ Quemadmodum autem fit: ut.a.individue competat ipsi.b. Sic etiam ut identidem non competat fieri potest. Atque tum individue competere vel non competere dico: cum inter ipsa nullum medium est. Sic enim non erit ulterius per aliud inesse vel non inesse.

¶ Sicut autem esse.a.in.b.contingit individualiter: sic et non esse conceditur. Dico autem individualiter esse: aut non esse: cum nihil est eorum medium.

Vide lo not.

¶ Docet quo modo propositio negativa possit esse immediata. Et circa hoc duo facit. Primo proponit intentum dicens: quod sicut [contingit omne.a.esse in.b.individualiter] id est immediate [sic et conceditur non esse] id est ita potest concedi quod propositio significans.a.non esse in.b.sit immediata. Unde exponit quid est individualiter esse vel non esse. scilicet quando affirmativa vel negativa non habet medium per quod probetur. ¶ Secundo ibi.

G

¶ Cum itaque vel.a.vel.b.in toto quopiam est: vel etiam utrunque: tum etiam fieri nequit ut.a.prio non competat ipsi.b. Sit enim.a.ipsum in toto.c. Si igitur.b. non sit in aliquo toto.c. fieri namque potest ut.a.quidem in toto quopiam sit.b.vero in hoc eodem non sit. tum ratiocinatio fiet: ac ipsum.a.non inesse.b.per.c.medium concludetur. Nam si.c.cuilibet quidem competat.a.de nullo vero b.predicatur.a.sane nulli competet.b. Idem fiet et si.b. in toto quopiam sit: vel ut in.d.nam ipsum.d.cuilibet quidem competit.b.de nullo vero dicitur.a.quare fit ut.a.per ratiocinationem nulli competat.b. Eadem ostendentur et si utrunque tam.a.quam.b.in toto quopiam sit.

H

¶ Cum igitur aut.a.quidem aut.b.in toto quodam sint: aut ambo: non contingit.a.in.b. primo non esse. Sit enim.a.in toto.c. igitur si.b. non est in toto.c.potest enim.a.esse quidem in quodam toto: sed.b.non esse in hoc: syllogismus erit quod non sit.a.in.b. Si enim in.a.quidem omni est c.in.b.autem nullo est.c.in nullo.b.est.a. Similiter autem est et si.b.in toto quodam est ut in.d.d.autem in omni b.est.a.autem in nullo.b.erit per syllogismum. Eodem autem modo demonstrabitur: et si utraque in quodam toto sunt.

¶ Manifestatur propositum. Et circa hoc duo facit. Primo osten-

I dit quo ppositio negatiua sit mediata. Scdo quo imediata. ibi [Si vo neutrum rc.] Circa pm duo facit. Primo manifestat ppositu. Scdo ondit qdda qd supposuerat. ibi [Qz aut ptingit. b. no esse rc.] Dicit ergo p q cum. a. i. maior terminus: aut. b. i. minor terminus sunt in quoda toto sicut species in genere: aut etia ambo sut sub aliquo genere diuerso no ptigit. a. no esse in. b. primo. id est no ptingit q hec ppositio: nullu. b. est. a. sit imediata. Et pmo manifestat hoc qn. a. s. est in quoda toto. s. in. c. b. aut in nullo. Utputa si. a. sit ho. c. aut suba. b. qtitas: pot syllo fieri ad pbandu q. a. nulli. b. insit p hoc q. c. oi. a. inest. b. aut nulli. c. vt si fiat syllo in secuda figura. Ois ho est suba: nulla qtitas est suba. ergo nulla qtitas est ho. Et silr est. r si. b. i. termin minor sit in quodam toto: vt in. d. a. at no sit in aliquo toto. syllogiçari poterit q. a. sit in nullo. b. Ut sit. a. suba. b. linea. d. qtitas: r fiat syllo in pma figura sic. Nulla qtitas est suba r ois linea est qtitas. g nulla linea est suba. Eode aut mo poterit demon-

K strari pclusio negatiua si vnuqdq sit in quoda toto: vt si sit a. linea. c. qtitas. b. albedo. r. d. qlitas. pot syllogiçari i scda figura: r in pma. In scda figura sic. Ois linea est qtitas: nulla albedo est quatitas. g nulla albedo est linea. In pma figura sic. Nulla qlitas est linea: ois albedo est qlitas: g nulla albedo est linea. Est aut intelligedu ppositione negatiua esse mediata vtroq termino existete in quoda toto: no gde in eode: sed in diuersis. Si eni sint in eode toto erit ppositio imediata: sicut nullum ronale est irrationale: vel nullu bipes est quadrupes. Deinde cum dicit.

At vo fieri posse vt. b. no sit i eo i quo toto e ipm. a. aut rursus: vt. a. no sit i eo i quo totu est

L ipm. b. pz ex dispoib rez: q iter sese no miscetur: na si nihil coz q i. a. c. d. serie collocant de vllo pdicat coz q i. b. e. f. diuersa serie collocatur. A. vo i toto e. g. qd gde eiusde e seriei: pspicuu e fieri no posse: vt. b. in ipso sit. g. Alioqn pueniret ac miscerent he series rez. Idem fiet r si. b. ipsum in toto quopiam sit.

Uide i an not. Qd aut ptigit. b. no ee in quo toto est. a. aut itez. a. i quo est. b. manifestu ex coordinatoibus est queciq no comutant adinice. Si. n. nihil coz q sut i. a. c. d. coordinatione: de nullo pdicat que sut in. b. e. f. a. aut in toto. p. sit i coordinatioe pexistetí: maifestu est q. b. no erit in. p. Comutarent eni coordinatioes. Similiter aut est r si. b. in toto quoda est.

M Manifestat qd supposuerat. s. q altero extremoz existete in aliquo toto: altez no sit in eode dices. q maifestu est ex coordinatoib pdicametoz diuersoz que no comutantur adinuice: qz. s. id qd est in vno pdicameto no est in altero. manifestu est q ptigat. b. esse no in toto in quo est. a. aut ecouerso. qz videlz ptingit vnu terminoz accipi in vno pdicameto. in quo no est aliud. Sit enim coordinatio vna pdicameti. a. c. d. puta predicametu substatie: r alia coordiatio sit. b. e. f. puta pdicametu qualitatis. Si g nihil coz que sut in coordinatione. a. c. d. de nullo pdicat coz que sut in coordinatioe. b. e. f. a. aut sit in. p. qsi in quoda gnalissimo qd sit pm toti pme coordinationis: manifestu est q. b. no est in p. qz sic coordinationes. i. pdicamenta comutarent. Similiter aut est si. b. sit in quoda toto: vtputa in. e. manifestu est q. a. non est in. e. Deinde cum dicit.

Sed si. a. nulli. b. isit: r neutru i toto sit vllo:

N necee e. a. sine medio no pspectat ipsi. b. Na si qd piā iter ipsa mediu cadet: necee est altez ipsoz in toto quopia esse. Aut. n. in prima figura rocinatio eoz: aut i media extruet. At si in pria: b. nimiz in toto quopia erit. Propositionem eni eam q versus. b. collocabit affirmatiua ee opz. Si in scda vtruuis in toto quopiam erit. Nam vtriuis iteruallum affirmatiuu ee potest. Atq nuc versus maius nunc versus minus extremum negatiua ppositioe sumpta: cofícit rocinatio. Ambe vo ppones si fuerit negatiue rocinatio no pstabit.

O Si vo neutz sit i aliquo toto. est aut. a. in. b. necee e idiuidualr no ee. Si. n. erit mediu necee est altez ipsoz i quoda toto ee. Aut. n. i prima figura: aut in media erit syllo. Siqde igit i prima figura. b. erit i toto quoda: affirmatiua. n. opz ad hac fieri ppone. Si vo i media: qdcuq contigit. Ad vtraq. n. posito priuatiuo fit syllo. Cu at vtraq negatiua sit no erit syllo.

Ostendit quo mo ppositio negatiua sit imediata: dicens q [si neutru sit in toto aliquo] s. neq. a. neq. b. r cum. a. no sit in. b. necesse est q hec sit imediata: nullum. b. est. a. qz si acciperet aliqd mediuz ad syllogiçandu eam: oporteret q altez ipsoz esset in aliquo toto: r sic etia oporteret fieri syllogismu: aut in pma figura: aut in scda. In tertia eni figura

P no pot pcludi vlis negatiua qlem opz esse ppositione imediata. Sigde syllo sit in pma: opz q. b. sit in quodam toto: qz. b. est minor extremitas: r in pa figura semp opz minore ppositione ee affirmatiua. No. n. fit syllo in pma figura ex maiori affirmatiua r minori negatiua. Sed si syllus erit in media figura: contingit qdcuq vel. a. vel. b. esse in toto quodam: qz in media figura pot esse negatiua tam pma q secuda ppositio. Nunq tn pot esse neq in pma neq in secuda vtraq ppositio negatiua. Et io opz q altera existe affirmatiua: altez extremoz sit in quoda toto. Sic igit pz q ppositio negatiua imediata est qn neutz terminoz est in quoda toto. Non aut pot dici q quauis neutrum sit in quodaz toto: pot tn accipi mediu ad ipsam pcludendu. s. si accipiatur medium pertibile: qz opz tale mediu esse qd sit prius r notius. Et hoc est vel genus vel diffinitio que non est sine genere. Deinde cum dicit.

Patet igit fieri posse vt sine medio qdpiam cuipia no isit: atq qn: r quēadmodu fieri pot satis iam explanauimus.

Q Manifestu igr e q ptigit r aliud i alio no ee idiuidualr: r qn cotingit: r quo mo diximus.

Concludedo epilogat qd dcm est: r lra plana e ex dictis.

Ignoratio at ea q no negatioe sz dispone dr: ignoratio deceptio e: que circa ppones medio vacates: vel no vacates: affirmatiuas vl negatiuas: aut p rocinatione: aut simplr fit. Na aut simplr qspia esse: aut no ee putat: aut p ratiocinationem existimationem talem cosequitur.

Ignorātia at no fm negatione: sed fm dispositionem dicta est qdem per syllogismu facta Uide i an not.

deceptio. Hec aūt in his que sūt primo aut nō sūt cōtingit duplr. Aut enim est cum simplr accipiat esse aut nō esse: aut cū per syllogismū accipiat opinionem. Lec. XXVII.

Postq̃ phūs determinauit de syllo demō stratiuo per quez acquirit scia: hic determinat de syllo p quē īducit in nobis ignorātia siue deceptio. Et circa hoc duo facit. Prio enī ostēdit q̃lis ignorātia p syllm induci possit. Scdo ostēdit modū quo talis sylls pcedit. ibi [Simplicis qdem igr opinionis rc.] Distinguit ḡ pmo duplicem ignorantiā: quaꝝ vna est sm negationē ⁊ alia sz dispōnē. Ignorātia qdem sm negationē est qñ hō oino nihil scit de re. Et hec est ignorātia in nō attingēdo: vt phūs dicit in 9° metaphysice. Sicut pz de rustico qui oino nihil scit de triāgulo: an habeat tres angulos eq̃les duobus rectis. Ignorātia aūt sm dispositionē est qñ aliqs hz qdē aliquā dispōnez in cognoscēdo: sed corruptā: dū. s. existimat aliquē currere: sz falso: vel dū existimat esse qđ nō est: vel nō esse qđ est. Et hec ignorātia idē est qđ error. Prima ergo ignorātia nō fit per syllm. Sz scda p syllm fieri pōt: ⁊ tūc vocat deceptio. Hec aūt ignorātia siue deceptio pōt ɔtingere circa duo. Uno qdem mō circa ea q̃ sunt pma pncipia ⁊ imediata: dū. s. opinat opposita pncipiis: q̃ qdē ⁊ si nō possit opinari interius in mēte: vt supra dictum est. q2 nō cadunt sub apprehensione. Pōt tn̄ eis ɔdicere sm vocē: ⁊ sm quādā falsam imaginationē: vt dicit de qbusdaz negantib⁹ pncipia in. 4. metaphysice. Alio mō circa ɔnes que non sunt pma ⁊ imediata. Et prima qdez ignorātia siue deceptio opponitur cognitioni itellectus. Scda aūt cognitioni scie. Utraqꝫ aūt ignorantia dispositionis siue sit de his q̃ sūt pma. siue sit de his que non sūt pma: pōt hoi puenire duplr. Uno mō simplr qñ. s. absolute absqꝫ aliquo ductu rōnis existimat falsum: siue affirmādo siue negādo. Alio mō qñ inducit ad falsum existimādum per aliquā rōnem syllogisticaz. sicut dicit phūs in 4. metaphysice. ꝙ qdā pncipiis ɔdicūt velut rōnibus persuasi. Alii xo nō q̃si rōne psuasi. sed ppter ineruditionem vel pertinaciam: volentes in omnibus querere demonstrationem. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Simplicis igit existimatiōis: simplex est error. Eius aūt q̃ p rōcinationē efficit plures. a. nāqꝫ sine medio nulli cōpetat. b. Si igit q̃spiā concludat. a. cōpetere ipsi. b: sumpto medio. c. deceptus erit sane per ratiocinationem.

⁋ Simplicis quidem igit opinionis simplex deceptio: sed que est per syllogismum plures sunt. Non sit enim. a. in nullo. b. īdiuidualiter: igitur syllogizet esse. a. in. b. medium accipiēs c. deceptus erit per syllogismum.

⁋ Ostēdit quo mō pdicte ignorātie causant. Et p° quō causat ignorātia que est per syllm. Scdo quō pueniat ignorantia hoi sine syllo. ibi [Manifestū est aūt rc.] Circa p^m duo facit. Primo pponit quō causet ignorātia per syllm in pmis ⁊ imediatis. Scdo quo mō causat in his que nō sunt pma īmediata. ibi [Nō īdiuidue aūt existibus.] Circa p^m duo facit. Primo pponit quo mō causatur ignorantia qua existimatur esse qđ nō est. Secundo quō causetur ignorātia qua existimatur nō esse quod est. ibi [Que xo ipsius non esse.] Circa primum tria facit. Primo pponit modum quo predicta ignorātia cōmuniter causet. Scdo assignat diuersitates circa hoc cōtingentes. ibi [Contingit qdem.] Tertio respondet tacite q̄ōni. ibi [Ipsius qdem igitur esse rc.] Dicit ergo pmo ꝙ false opinionis quā supra vocauit simplicem: est simplex deceptio. i. vno mō solo ad hoc peruenitur. Non enim causat ex rōne que diuersificari pōt: sed magis ex defectu rōnis qui non diuersificat per diuersos modos: sicut nec alie negationes sm propriam rōnem. Sed q2 rō falsa multiplr variari pōt: inde est ꝙ huiusmodi ignorantia que fit p syllm multiplr accidere pōt: sm ꝙ multiplr falsus eē pōt syllogismus. ⁋ Ponit aūt cōmunē modū dicēs. [Nō sit enim. a. in nullo. b. īdiuidualr] i. sit hec ppositio xa imediate. Nullū. b. est. a. Predicant enim due negatiōes loco vnius: puta si dicamus: Nulla q̃litas est substantia sm doctrinam supra positā de negatiuis imediatis. Si quis ergo ɔcludit oppositū huius per aliquem syllm: ostendens. s. omne. b. esse. a. accipiens pro medio. c. erit deceptio per syllogismum. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Atqꝫ fieri pōt vt ambe ppositiōes sint false: ⁊ ēt altera tm̄. Nā si neqꝫ. a. cuiqꝫ. c. ɔpetat. b: vtrūqꝫ autē interuallum ecōtra sit sumptum: ambe propositiones erūt sine dubio false.

⁋ Cōtingit qdem igit vtrasqꝫ ppositiōes esse falsas. cōtingit aūt alterā tm̄. Si enim neqꝫ. a. ī nullo. c. erit: neqꝫ. c. ī nullo. b. accepta aūt sūt vtraqꝫ ecōtrario: vtreqꝫ erunt false.

⁋ Ostendit quot modis pōt hoc variari. Est aūt sciēdum ꝙ falsa cōclusio nō ɔcluditur nisi falso syllo. Syllogismus aūt pōt esse falsus dupliciter. Uno mō q2 deficit in forma syllogistica. Et hic nō est sylls: sed apparens. Alio mō q2 vtit falsis ppositionibus. Et hic qdem est sylls ppter syllogisticam formam: est aūt falsus ppter falsas ppositiōes assumptas. In disputatiōe ergo dialectica que fit circa pbabilia. vsus est vtriusqꝫ falsi syllogismi: q2 talis disputatio pcedit ex cōmunibus. Et ita in ea error attendi pōt: ⁊ circa mām quā sumit que est cōis: ⁊ etiā circa formā que est cōis. Sed in disputatione demōstratiua que est circa necessariam: nō est vsus nisi illius syllogismi qui est falsus ppter mām: q2 vt dicitur in pmo topicorum: paralogismus discipline pcedit ex ppriis discipline: sed non ex veris. Unde cum forma syllogistica sit inter cōmunia computāda. paralogismus discipline de quo nunc agit nō peccat in forma: sed solum in mā: ⁊ circa ppria ⁊ nō circa cōmunia. Et iō pmo dicit quo mō huiusmodi sylls pcedat ex duab⁹ falsis. Secūdo quo mō procedat ex altera falsa. ibi [Sed altera contingit rc.] Primū aūt ɔtingit duplr. q2 falsa ppositio aut est cōtraria vere aut ɔdictoria. Primo ergo ostendit quo mō sylls huiusmodi pcedat ex duabus falsis ɔtrariis veris. Secundo quo mō accipit cōtradictio. ibi [Potest autem sic se habere.] Dicit aūt p° ꝙ in predicto syllogismo deceptionem causante contingit qñqꝫ vtrasqꝫ ppositiones esse falsas: ⁊ qñqꝫ alteram tm̄. Utrasqꝫ aūt falsas accipimus contrarias verarū. habeat. n. se. c. ad. a. ⁊ ad. b. ꝙ nullū. c. sit. a. ⁊ ꝙ nullum. b. sit. c. Si aūt accipiant contraria horum. s. omne. c. est. a. omne. b. est. c. vtreqꝫ ppositiones erunt false totaliter. Puta si dicam. Omnis qualitas est alba. oīs q̃titas est qualitas. ḡ omnis q̃titas est alba. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Fieri nāqꝫ pōt vt. c. sic se habeat ad extremū vtrūqꝫ: vt neqꝫ subiiciat. a: neqꝫ vlr cōpetat ipsi. b. Etenim. b. qdē fieri nō potest: vt ī toto quopiaz sit. Nā. a. primo remouebat ab ipso: a. xo nō necesse est vniuersaliter cunctis que sūt in esse: quare sit ambe ppositiōes sint false.

I ¶ Potest aūt sic se habere.c.ad.a. ⁊ ad.b. ⁊ ꝙ neq; sub.a.sit:neq; vniuersaliter.c.in.b:b.qdē īpossibile est in toto aliquo. Primū eni dcm̄ est in ipso.a.nō esse.a.aūt nō necesse est in oīb⁹ q̄ sūt iesse vlr:quare vtreq; false sunt.

¶ Ostendit quo mō possunt esse ambe false:⁊ nō sunt contrarie vere:sed ɔ̄dictorie:puta/si[sic se habeat c.ad.a.⁊ ad b.ꝙ nec ɔ̄tineaᷣ totalr sub.a.neq; vlr insit.b.] Puta/si accipiamus. Perfectū vel ens in actu:⁊ pcedamus sic.Omne pfectū est subā.ois q̄ntitas est perfecta.ergo ⁊c̄.Manifestū est ꝙ vtraq; est falsa:sed nō totalr.Sunt enī ɔ̄dictorie earū vere.s.quoddā pfectū nō est substātia:⁊ quedā q̄ntitas non est pfecta.Cōtrarie aūt false.s.nullū pfectū est suba:⁊ nulla quātitas est pfecta.Qꝛ aūt.c.non vlr insit.b.id est ꝙ ista nō sit vera.ois q̄ntitas est perfecta:que erat minor.vt omne.b.est.c.probat per hoc ꝙ.b.non pōt cōtineri sub aliquo toto qd̄ de eo vniuersaliter p̄dicetᷣ.Et h̄ idꝫ:qꝛ hec ꝓpositio.nullum.b.est.a.dicebatᷣ esse imediata:qd̄ est.a.non inesse.b.primo.Dcm̄ est aūt supra illas negatiuas imediatas quarum neuter terminoꝝ est sub aliquo toto. ¶ Sed vr̄ hec ꝓbatio nō esse sufficiēs.qꝛ de eo etiā qd̄ nō est sub aliquo toto:sicut spēs sub genere:pōt aliqd vlr predicari. Nō eniꝫ solū genus aut differentia vlr p̄dicaᷣ:sed etiam ꝓpriū. ¶ Sed dicendū est/ꝙ lꝫ dicta ꝓbatio nō sit efficax cōiter loquendo.est tñ efficax in ꝓposito.Quia sicut in p̄mo topicoꝝ dr̄: paralogismus discipline(de quo hic loqtur) pcedit ex conuenientibus discipline.Unde intēdit vti talibus mediis q̄libus vtiᷣ demonstrator.Demonstrationis aūt mediuꝫ est diffinitio:vt supra dictum est.Unde ⁊ in syllogismo d̄ quo hic loquitur intendit vti diffinitione pro medio. Diffinitio aūt ɔ̄tinet genus ⁊ differentiam.Unde opꝫ id qd̄ vniuersaliter predicaᷣ in hoc syllogismo ɔ̄tinere id in quo est subm sicut in toto.Qꝛ aūt.a.non insit vniuersaliter ipsi.c. id est ꝙ ista nō sit vniuersaliter vera:oē pfectū est sba:que erat maior:vt omne.c.est.a.probat per hoc ꝙ nō est necesse d̄ quocunq; vniuersali qd̄ insit vniuersaliter omnibus que sunt: qꝛ nullū predicamentū p̄dicatur de his que continenᷣ sub alio predicamento:neq; etiam vniuersaliter predicatur de his que communiter consequuntur ens:que sūt actus ⁊ potentia: perfectum ⁊ imperfectum.prius ⁊ posterius: ⁊ alia huiusmodi. ¶ Deinde cum dicit.

Lec.16. — K — Cap. primo — Lec.16. — L

¶ At fieri quoq; potest vt altera vera sumaᷣ nō tñ vtrauis:sed.a.c. Nam ꝓpositio.c.b.semper erit falsa:qꝛ in nullo est ipsuꝫ.b. Sed.a.c. vera esse pōt:veluti si.a.sine medio cōpetat q;dem ipsi.c.nō cōpetat aūt ipsi.b. Cum eni ideꝫ primo de pluribus quouis diciᷣ mō:neutruꝫ erit in altero. Nihil autem interest ⁊ si non sine medio competat.

H — M

¶ Sed alterā ɔ̄tingit verā accipere:nō tñ quālibet ɔ̄tingētē:sed que est.a.c. Nam.b.c.ꝓpositio semꝑ falsa erit:ꝓpter id qd̄.c.in nullo est b.sed que est.a.c.pōt:vt si.a.in.c. ⁊ in.b.ē in diuidualr. Cum enim primū prediceᷣ idem de pluribus neutrum in neutro est. Differt autē nihil si nō indiuidualiter insit.

Vide i an not.

¶ Ostendit q̄ñ p̄dictus syllogismus p̄cedat ex altera vera ⁊ altera falsa.⁊ dicit ꝙ in p̄dicto syllo[contingit accipere alterā verā].s.maiorē q̄ est.a.c.altera existente falsa.s.minore que est.b.c.Et q̄ ꝓpositio minor que est.b.c.semꝑ sit falsa probat sicut ⁊ supra: ꝓpter hoc ꝙ.b.in nullo est.c. sicut in toto:sed ꝙ hec ꝓpositio.a.c.possit esse vera altera existente falsa ꝓbat in terminis.Sit enim ita ꝙ.a.insit.b.⁊.c.indiuidualiter:id est imediate sicut genus ꝓprijs speciebus:vt color albedini ⁊ nigredini. Manifestum est enim ſm hoc ꝙ maior erit vera.s.ꝙ oē.c.est.a. vtputa/ois albedo est color. minor est falsa.s.ois albedo est nigredo:qꝛ q̄ñ aliqd p̄dicaᷣ p̄mo de pluribus:neutrū istoꝝ pluriū de neutro predicaᷣ. Prima eniꝫ predicatio generis est de oppositis speciebus. ¶ Est aūt circa hoc dubitatio:qꝛ his terminis positis non sequitur ɔ̄clusio falsa sed vera.Erit enim conclusio ꝙ.a.insit.b.cui suppositum est inesse indiuidualiter. ¶ Sed dicēdum/ꝙ hoc exēplū ponitᷣ solum ad manifestandum quo mō possit esse maior vera ⁊ minor falsa:sed hoc exemplū nō hꝫ locum in ꝓposito:vbi queritᷣ conclusio falsa. Et ideo ph̄s subiungit.Differt autē nihil si nō indiuidualiter insit. Possumus aūt accipere tales terminos:ꝙ.a.nō insit.b. indiuidualiter:neq; aliquo mō:imo potius ab eo indiuidualiter remoueaᷣ. Nec est etiam necesse ꝙ insit.c. indiuidualiter:qꝛ non est necessarium ꝙ demonstrator vtatur soluꝫ ꝓpositionibus imediatis:sed etiam his que ꝑ imediata fideꝫ acceperūt. Accipere ergo possumus alios terminos ad propositum ꝑtinētes. Ut si accipiamus pro medio substantiaꝫ intellectualem. Omnis enī itelligentia est substantia. Minor aūt est falsa. Omnis quātitas est intelligentia. Unde sequitur conclusio falsa. ¶ Deinde cum dicit.

N — O

¶ Deceptio igiᷣ essendi per hec atq; hoc modo fit solum. Non enim alia in figura ratiocinatio erat essendi.

¶ Ipsius quidem igitur esse deceptio per istā fit: ⁊ sic fit solum. Non eniꝫ erit in alia figura ipsius esse syllogismus.

P

¶ Respondet tacite q̄ōni. Posset enim aliquis ab eo requirere ꝙ ostenderet diuersitatē huius syllogismi in alijs figuris. Sed ipse r̄ndet ꝙ deceptio que est ipsius esse:id est per quā aliqs existimat ꝓpositionem affirmatiuam falsam.potest fieri solū ꝑ p̄mā figurā:qꝛ in alia figura scilꝫ in scd̄a nō pōt fieri syll's affirmatiuus. Tertia aūt figura nō ꝑtinet ad ꝓpositum.qꝛ nō pōt ɔ̄cludi vniuersalis que p̄ncipaliter intenditur in demonstratione ⁊ in hoc syllo.

¶ Non essendi vo: ⁊ in prima fit: ⁊ in media. atq; primū dicamus quot modis ⁊ quo mō sese hn̄tibus ipsis ꝓpōnib⁹ fit in prima figura.

¶ Que vo est ipsi⁹ nō eē in prima ⁊ media figura est. Primū igitur dicamus quot modis in prima fit: ⁊ quo modo se habentibus propositionibus. Lec.XXVIII.

Q

Postq̄ ph̄s ostendit quo mō ɔ̄cludatur ꝑ syllogismū affirmatiua falsa contraria negatiue imediate: hic ostendit quo mō per syllogismum ɔ̄cludaᷣ negatiua falsa cōtraria affirmatiue imediate. Et p̄mo in p̄ma figura. Scd̄o in secūda.ibi[Sed in media q;dem figura.] Circa p̄mū duo facit. Primo ostendit de quo est intentio:⁊ dicit ꝙ cum negatiua vniuersalis ɔ̄cludi possit in prima ⁊ in secunda figura.primo dicendūꝫ est/quot modis syll's ignorātie fiat in p̄ma figura.⁊ qualr se habentibus ꝓpositionibus in veritate ⁊ falsitate. ¶ Secundo ibi.

¶ Fieri itaq; pōt: vt ambe false ꝓpōnes sumātur: veluti si ipꝫ.a.tā.c. q̄ꝫ.b.sine medio ɔ̄petat Nā si sumaᷣ.a.qdē nlli iesse.c:ipꝫ āt.c.cuilibꝫ

A

cópetere.b.erit vtraq3 propositio falsa.

¶ Cõtingit qdez igit vtrisq3 falsis: vt si.a.τ in c.τ in.b.sit idiuidualr. Si eni accipiať.a.qdez in.c.nullo.c.aũt in oi.b.false sunt ꝓpositiões.

¶ Prosequit ꝓpositũ. Et p̊ ostendit qualr fiat talis syll's in pma figura ex duab⁹ falsis. Scdo quo mõ fiat ex altera vera τ altera falsa. ibi[Contingit aũt τ altera.] Dicit ergo p̊ φ ꝑdictus syll's fieri põt ex vtrisq3 falsis. Qđ pz si.a.sit.τ i.c. τ in.b.idiuidualr:idest imediate. Est aũt imediate genus in ꝓximis spẽbus in quas p̊ diuidiť: sicut color in albedine τ nigredine. Genus.n.per se predicať de specie: qr p̊ poniť in eius diffõne. τ imediate ꝑdicať de specie ꝓxima. qr imediate in ei⁹ diffõne poniť. Non aũt ex hoc φ ponať in diffõne alicui⁹ partis diffinientis: sicut se hz gen⁹ remotũ ad vltimã spẽz. Sint ergo termini: color: albedo: nigredo. Si ergo ac-

B

cipiať.a.qdem in nullo.c.esse: vtpote si dicam⁹ nulla albedo est color.c.aũt in oi.b. vtputa si dicamus ois nigredo est albedo. false sunt ambe ꝓpositiones: τ falsa est conclusio.s. nulla nigredo est color. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fieri quoq3 põt: vt altera ꝓpõnũ vtrauis falsa sumať. Nã eẽ põt.a.c.qdẽ vera.c.b. vo falsa a.c.qdẽ vera: qr.a.nõ oib⁹ inest q̃ sunt.c.b.vo falsa: tũ qr fieri nequit: vt.c.cui ip̃m.a.nulli cõpetit: ipsi ꝯpetat.b: nã.a.c.ꝓpositio nõ erit vera: tum qr si ambe sint vere: erit ipsa ꝯclusio vera.

¶ Cõtingit ãt τ altera falsa: τ hac q̃cũq3 ꝯtingẽte. Põt.n.que est.a.c.vera eẽ: q̃ vo.b.c.falsa eẽ. Sz q̃ est.a.c.qdẽ vera: qm̃ nõ oib⁹ q̃ sũt i-

C

est.a. Sz q̃ est.b.c.falsa: qm̃ ipoẽ est eẽ i.b.c.i quo nullo est.a. Nõ eni vera erit q̃ est.a.c.ꝓpõ. Silr aũt τ si sint vtreq3 vere: ꝯclusio erit vera.

¶ Ostendit quo mõ possit esse in ꝑdicto syll'o altera vera τ altera falsa. Et p̊ ostendit quo mõ possit esse maior vera τ minor falsa. Scdo quo mõ ꝯtigit ecõuerso. ibi[Sed τ que est.] Dicit ergo pmo φ ꝯtingit syll'm ignorantie negatiuuz fieri in pma figura existẽte altera ꝓpositionũ indifferenter falsa quecũq3 sit illa. Potest enim contingere φ hec ꝓpositio.a.c.que est maior sit vera. Et ꝓpositio que est.b.c.sit falsa: que est minor. Et φ ꝓpositio maior possit esse vera: probat ꝑ hoc φ iste terminus.a.qcunq3 sit ille: nõ est necesse φ insit omnibus: sicut color nõ predicať de omnibus entib⁹. Qđ autem minor sit falsa ꝓbat per hoc. qr nõ põt accipi aliq⁹ terminus a quo vniuersaliter negeť.a.qui qdem terminus ꝑdiceť de.b. Supponimus eni φ hec sit vera τ immedia-

D

ta.omne.b.est.a. Si g̃ aliqd vir ꝑdiceť de.b.ita φ huiusmodi sit vera.oẽ.b.est.c.nõ põt esse φ de illo vniuersaliter negetur.a. Et ita hec ꝓpositio.nullũ.c.est.a.non erit vera que erat maior. Si.n.oẽ.b.est.a.vt supponiť: τ omne.b.est.c.vt assumiť. sequitur in tertia figura.qđdam.c.est.a.que est contradictoria maior. Falsa ergo erit ista.nullum.c.est.a. Si ergo hec sit vera que est maior: necesse est φ hec sit falsa que est minor. Omne.b.est.c. Secundo ꝓbat φ ex duabus veris nõ põt ꝯcludi falsa: vt supra ꝓbatum est. datur aũt hec esse vera.nullum.c.est.a. Si ergo etiã hec sit vera.oẽ.b.est c.sequiť φ ꝯclusio sit vera.nullum.b.est.a.qđ tñ est inconueniens in syll'o ignorantie qui debet concludere falsam: q̃ tamen supponitur esse falsa: vtpote contraria huic imediate ꝓpositioni.omne.b.est.a. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At.c.b.ẽt vera esse põt: altera sũpta falsa: ceu si b.τ in.a.sit.τ in.c. Necesse est eni tũc alterum esse sub altero: q̃re si sumatur.a.nulli cõpetere c: erit hec ꝓpositio falsa. Patet igitur τ ex altera tñ: τ ex ambabus ꝓpositiõibus falsis rõcinationem fieri falsam.

B

¶ Sz τ eã q̃ est.c.b.ꝯtigit verã eẽ cũ altera sit falsa: vt si.b.τ in.c.τ i.a.erit. Necesse est.n.alterũ sub altero esse: quare si accipiať.a.in nullo c.esse falsa erit propositio. Manifestuz igitur est: qm̃ τ cum altera falsa sit: τ in vtrisq3 erit falsus syllogismus.

¶ Ostendit quo mõ minor sit vera maiori existente falsa: τ dicit φ ꝓpositio.c.b.s.minor põt esse vera cũ maior sit falsa. Quia eni hec ꝓpositio.oẽ.b.est.a.cuius ꝯria dz ꝯcludi: est imediata: necesse est φ.b.sit in.a.sicut pars in toto: sicut albedo in colore. Põt ãt accipi aliqd aliud in quo ẽt sit.b.sicut in toto.nõ tñ imediate: τ illud sit q̃litas: que sit.c. Necesse ẽ ergo

F

ꝯm ꝑdicta φ hoꝝ duoꝝ.s.a.τ.b.alterum sit sub altero idest color sub qualitate. Si ergo aliquis accipiat.a.in nullo.c.esse: vtputa si dicat.nulla qualitas est color. falsa erit ꝓpositio. Minor ãt erit vera.s.ois albedo est q̃litas. Cõclusio aũt erit falsa τ imediate ꝯria.s.nulla albedo est color. Sic g̃ manifestũ est φ põt fieri syll's ignorãtie negatiuus in p̊ª figura: τ altera ꝓpositiõe falsa: τ vtrisq3. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed in figura media: vt tote qdẽ ꝓpositiões ambe sint false fieri nequit. Nã cũ.a.cuilibet iest.b.nullũ tñ sumi mediũ põt: qđ alteri cuilibet alteri nulli cõpetet. Op3 ãt h̃ pacto sumere ꝓpões: vt alteri qdẽ insit: alteri vo nõ isit:

G

si hac in figura rõcinatio fieri debeat. Si igiť sic sumanť: sint false ꝯstat: si sumanť cõ veras vtrasq3 fore: qđ qdẽ fieri neqt. Vez aliq̃ ex parte falsam esse vtrãq3 nõ obstare qcq̃3 vr: velu ti si mediũ.c.tã.a.q̃3.b.cuidã insit: tũc enim si ipsum.c.cuilibet qdẽ.a: nulli vo.b.dicať iesse: false qdẽ erũt ambe ꝓpositiões. At nõ simplr: sed aliq̃ ex pte sicuti pz. Eadẽ erũt τ si ꝓpõneť negatiuã versus extremum maius posueris.

¶ Sed in media figura vtrasq3 quidem ꝓpositiones totas falsas esse non cõtingit. Cum eni a.in omni.b.sit: nihil erit accipere qđ in altero

H

qdẽ omni: in altero vo nullo. Op3 autem sic accipere propositiones: τ qđ in hoc quidẽ sit: in hoc autẽ nõ sit: si vere erit syllogismus. Si igitur sic accipiantur false: manifestum est φ cõtrarie econuerso se habebunt. Hoc aũt impossibile est. In quodam autem vtrãq3 nihil prohibet falsam esse: vt si.c.i.a.τ in.b.quodã est. Si enim.c.quidem i omni accipiatur esse a.in.b.autem nullo: false quidẽ vtreq3 propositiones: non tamen tote: sed in quodam. Ecõuerso autem posito priuatiuo.

¶ Ostendit quo mõ syll's ignorantie negatiuus fiat in secunda figura. Et pmo quando vtraq3 est falsa. Secundo quando altera tñ. ibi[Silr aũt τ alterã esse falsam.] Dicit ergo pmo φ nõ ꝯtingit in media figura vtrasq3 ꝓpositiões esse

I totas falsas. Et dicit totas illas que sunt ꝯrie ꝓpositiõibus veris. Et h̃ ꝓbat. q꞉ cũ debeam negatiuã ꝯcludere falsam ꝯriam affirmatiue imediate, necesse est accipere ꝙ hec sit v̾a ⁊ imediata omne. b. est. a. puta oĩs albedo est color. Sic aũt se hñtibus terminis nõ põt inueniri aliqs medius terminus ꝗ vl'r p̃dicet̃ de vno termino: ⁊ vl'r remoueat̃ ab altero. Detur enim ꝙ ille terminus. c. vl'r remoueat̃ ab. a. ⁊ vl'r p̃dicet̃ de. b. erit ergo hec vera. Nullũ. a. est. c. Quare ⁊ cõuersa erit vera. Nullum. c. est. a. Sed oẽ. b. est. c. ḡ nullũ. b. est. a. cuius ꝯrium fuit suppositũ. Sil'r etiã nõ põt esse ꝙ vl'r remoueat̃. a. b. ⁊ vl'r p̃dicet̃ de. a. q꞉ si hec est vera. oẽ. a. est. c. ⁊ ꝯuersa erit v̾a. qõdã. c. est. a. Si aũt hec est vera. nullũ. b. est. c. ⁊ ꝯuersa erit vera. nullũ. c. est. b. Sic ergo ex his

K duab⁹ ꝓpositiõib⁹. qõdã. c. est. a. nullũ. c. est. b. sequit̃ qõdã. b. nõ est. a. que est ꝯdictoria eius que supponebat̃. omne. b. est. a. Relinquit̃ ḡ ꝙ ĩpossibile est inueniri aliqõ medium qõ p̃dicto mõ se hñtibus. a. ⁊. b. de vno p̃dicet̃: ⁊ ab alio remoueat̃. ⁊ tñ opꝫ si debeat fieri syll's in scd'a figura. ꝙ mediũ de vno extremoꝝ p̃dicet̃: ⁊ de alio neget̃. Et iõ si ambe sunt false totaliter: opꝫ ꝙ eaꝝ ꝯrie sint vere: qõ est ĩpossibile: vt ꝓbatũ est. Nihil. n. prohibet vtrãqꝫ ꝓpositionẽ eẽ falsam particulariter: puta si accipiamus qõdam medium qõ particulariter p̃dicet̃ de. a. ⁊ de. b. puta masculus: qõ particulariter p̃dicat̃ de aĩali ⁊ de hoĩe. Si v̾o accipiat̃. c. esse in oĩ. a. puta si accipiamus oẽ aĩal esse masculum: ⁊ accipiamus. c. in nullo. b. esse. puta si dicam⁹. nullus homo est masculus. vtraqꝫ ꝓpositio est falsa: non tñ totalr: sed particulariter. Et eadẽ rõ est si ecõuerso maior sit negatiua: ⁊ minor affirmatiua: vt si dicamus. nullum aĩal est masculũ: omnis hõ est masculus. ℭ Deinde cum dicit.

L ℭ Fieri tñ põt vt altera falsa atqꝫ vtrauis propositionũ sumat̃: qõ enim ĩest cuilibet. a: id. b. quoqꝫ cuilibet ĩest. Si igr̃ ipsũ. c. tale sũptũ cuilibet qdẽ. a: nulli v̾o. b. ꝯpetere dixeris. a. c. qdẽ erit v̾a: c. b. ãt falsa. Rursus qõ nulli. b. cõpetit: id nec. a. cuilibet ĩerit. Nã si cuilibet ipsi cõpeteret ⁊ ipsi quoqꝫ. b. cuilibet ꝑfecto cõpeteret. At nulli ĩesse supponit̃. Si igit̃ cuilibet qdem. a. nulli v̾o. b. cõpetere dixeris. c. b. quidẽ veram: alteram v̾o falsam efficiens.

ℭ Sil'r aũt alterã falsam ⁊ quãlibet contingit. Qõ. n. est in. a. oĩ: ⁊ in. b. est. Si igr̃ accipiatur in. a. toto esse. c. in. b. aũt toto nõ esse: que qdeꝫ c. a. vera erit: ſꝫ que. c. b. est falsa. Itez qõ in. b. nullo est neqꝫ in. a. omni erit. Si enĩ in. a. est:

M ⁊ in. b. Sed non erat. Si igit̃ accipiat̃. c. in toto qdeꝫ. a. esse: in. b. aũt nullo. b. c. ꝓpositio vera est: altera v̾o falsa.

ℭ Ostendit quo mõ ꝯtingit alteraꝫ esse falsam. Et p̊ in scd'o mõ scd'e figure. Scd'o in p̊ ibi[Similr aũt transposito ⁊c.] Dicit ergo p̊ ꝙ ꝯtingit in hac figura alterã ꝓpositionẽ esse falsam ĩdifferẽter queciũqꝫ sit illa. Qõ pꝫ ex h̃ ꝙ supponat̃ a. per se ⁊ imediate p̃dicari de. b. qcq̃d est in oĩ. a. est in oĩ b. sicut omne qõ vniuersaliter p̃dicat̃ de aĩali: predicat̃ vniuersaliter de hoĩe. Si ergo accipiat̃ aliqõ mediũ. c. qõ vl'r p̃dicet̃ de. a. vt si dicamus oẽ aĩal est viuũ: ⁊ vl'r remoueatur. a. b. vt si dicamus. nullus hõ est viuus. pꝫ ꝙ. a. c. que est maior ꝓpositio erit vera: sed. b. c. q̃ est minor erit falsa. Et sil'r ꝓbat ꝙ ecõuerso ꝯtingit maiorẽ esse falsam. Nõ. n. põt esse ꝙ aliqd vl'r remoueat̃. a. b. ⁊ vl'r p̃dicet̃ de. a. terminis

N sic se hñtibus. Dictũ est. n. ꝙ si aliqd est in. a. vl'r: sequit̃ ꝙ sit in. b. Si ḡ aliqd remoueat̃. a. b. vl'r: nõ põt esse ꝙ vl'r p̃dicet̃ de. a. Sicut ꝙ vl'r remouet̃ ab hoĩe: nõ põt vl'r p̃dicari de aĩali. Si ergo accipiatur aliquid qõ vl'r remoueat̃ ab hoĩe. puta irrõnale. ⁊ dicat̃ sic. oẽ aĩal ẽ irrõnale. nullus hõ est irrõnalis: sequit̃ ꝙ minor ꝓpositio est vera: ⁊ maior falsa. Sꝫ in his terminis maior ꝓpositio nõ est totaliter falsa. Põt ãt accipi terminus in quo sit totaliter falsa. puta si accipiamus inanimatum pro medio. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Idẽ vtiqꝫ fiet ⁊ si versus maius extremũ ꝓpositionẽ negatiuã posueris. Qõ enĩ nulli cõpetit. a. id etiã nulli cõpetit. b. Si igr̃. c. nulli qdẽ. a. cuilibet v̾o. b. cõpetere dixeris. a. c. qdeꝫ ꝓpositio erit v̾a: altera v̾o falsa. Rursus si id qõ. b. cuilibet ĩest: nulli cõpetere dixeris. a. falsam tñ efficies ꝓpositionẽ. Necesse est. n. si. b.

O cuilibet ĩest: ⁊. a. cuidã ꝯpetat. Si igr̃ huiusce modi sũptũ. c. nulli qdẽ. a. cuilibet v̾o. b. dicat̃ cõpetere. erit. c. b. qdẽ vera. a. c. aũt falsa. Patet igit̃ ex vtrisqꝫ falsis ⁊ ex altera tñ circa ꝓpõnes ĩdiuidnas rõcinationẽ fieri falsã posse.

ℭ Similr ãt fit trãsposito priuatiuo. Qõ eniꝫ in nullo est. a. neqꝫ in. b. nullo erit. Si igit̃ accipiat̃. c. in toto qdeꝫ. a. nõ esse: in. b. aũt toto eẽ: que qdẽ est. a. c. ꝓpositio vera est: altera ãt falsa. Et iteꝝ qõ in omni. b. est: in nullo accipere a. nõ esse falsũ est. Necesse est enĩ si in oĩ. b. ẽ: ⁊ in quodã. a. esse. Si igit̃ accipiat̃ in oĩ qdeꝫ

P b. esse. c: in. a. aũt nullo: que qdem est. b. c. vera erit: que aũt est. c. a. falsa. Manifestũ igit̃ est ꝙ vtrisqꝫ falsis: ⁊ altera tñ: erit syllogismus deceptiuus in indiuiduis.

ℭ Ostendit idem in p̊ mõ scd'e figure in quo maior est negatiua. Manifestum est. n. ꝙ p̃dictis terminis. s. a. ⁊. b. sic se hñtib⁹: vt dcm̃ est. qõ vniuersaliter remouet̃ ab. a. nõ poterit eẽ in nullo. b. Si ḡ accipiat̃. c. mediũ qõ vniuersaliter remouet̃ ab. a. ⁊ vniuersaliter p̃dicet̃ de. b. erit maior vera ⁊ minor falsa. Puta si sint isti termini inanimatũ. aĩal. hõ. Et sil'r ostendit ꝙ põt esse minor vera ⁊ maior falsa. Manifestum est enĩ ſꝫ predicta: ꝙ id qõ vniuersaliter p̃dicat̃ de. b. nõ remouet̃ vniuersaliter ab oĩ. a. q꞉ qõ vniuersaliter p̃dicatur de. b. ad minus opꝫ in quodã. a. eẽ. Si ḡ accipiat̃. c. medium qõ vl'r p̃dicetur de. b. puta rõnale vel viuũ: ⁊ vniuersaliter neget̃ de. a. minor ꝓpositio erit vera. s. oĩs hõ est rõnale vel viuũ. Maior aũt nullũ aĩal est rõnale. est falsa in

Q pte. Nullum aĩal est viuũ est falsa in toto. Deide epilogando ꝯcludit ꝙ syll's ꝺceptiuus põt fieri in imediatis: vtrisqꝫ ꝓpositionibus existẽtibus falsis: vel altera tñ.

ℭ Sed cũ ꝓpositiones affirmatiue vel negatiue medio nõ vacantes falso ꝑ medium ꝓpriũ concludunt̃: fieri nõ potest vt propositiones ambe false sumantur: sed ea tñ sumitur falsa: que est versus extremũ maius. Atqꝫ propriũ id mediũ dico: ꝑ qõ fit ea rõcinatio que opponit̃ false. A. nãqꝫ ꝑ. c. mediũ cõpetat ipsi. b. cũ igitur. c. b. propositionẽ affirmatiuã oporteat sumi: si prima in figura ratiocinatio fieri debeat

A patet banc quidē perpetuo veram esse. Non enī ipsam vertere licet.a.c.autē esse falsam.

¶ In bis aūt que nō idiuidua sunt cum qdē p ppzium mediū fiat falsitatis syllogismus non possibile est vtrasqꝫ falsas eē ꝓpositiones:sed solum que est ante maius vltimū. Dico autē ꝓpzium medium p qđ fit ꝯtradictionis syllogismus. Sit enī.a.in.b.p mediū.c. Quū igitur necesse ē que est.c.b.affirmatiuā accipi syllogismo facto:manifestū est ꝙ semp bec est vera. Non enim ꝯuertitur:sed que est.a.c. falsa. Bac.n.ꝯuersa ꝯ̄trio fiet sylls. Lec.XXIX.

B Postꝙ̄ Pbs ostēdit quo mō syllogismus ignorantie fit in ꝓpositionib⁹ imediatis.bic ostēdit quo mō fit in ꝓpositionibus mediatis.Et pmo quo mō ꝯcludatur ꝓpositio negatiua falsa q̄ opponiꝰ affirmatiue vē. Secūdo q̄ mō ꝯcludatur affirmatiua falsa q̄ opponiꝰ negatiue vere.ibi[Si vo sit affirmatiuus.]Circa pmū duo facit. Primo ostendit boc in pma figura. Scđo in scđa.ibi[Sꝫ p mediā figurā.]Circa pmū tria facit. Primo ostēdit quo mō fit sylls ignorantie in ꝓpositionibus mediatis per medium ꝓpriū. Scđo quo mō fit p mediū qdē nō ꝓpzium. sed tñ similē babitudinē bñs ad terminos.sicut mediū ꝓpzium.ibi[Similr autem ꝛ si ex alia ordinatione.]Tertio ostēdit quo mō fit pdictus sylls per mediuꝫ extraneum.ibi [Si vo nō per ꝓpriū medium.]Dicit ergo pmo ꝙ quando sylls ꝯcludens falsum fit in ꝓpositionibus:que non sūt idiuidue:idest imediate.si accipiaꝰ ꝓpriuꝫ mediū vnde fit syllogismus:non potest vtrasqꝫ ꝓpositiones esse falsas:sed solum maiorē.Et exponit qd nominet ꝓpriū medium. Ex quo enim ꝓpositio cuius ꝯtraria syllogiꝫatur est mediata: opꝫ ꝙ pdicatū syllogiꝫeꝰ de subiecto per aliqđ medium. Pōt ergo illud idē mediū accipi ad ꝯcludendū oppositū. puta bec est ꝓpositio mediata:ois triangulus bꝫ tres angulos equales duob⁹ rectis. Mediū aūt per qđ syllogiꝫaꝰ pdicatum de subiecto est figura babēs triāgulū extrinsecuꝫ equalē duobus intrinsecis sibi oppositis. Si ergo volum⁹ ꝓbare ꝙ nullus triangulus bꝫ tres angulos equales duobus rectis per idē medium:erit syllogismus falsitatis per proprium mediū.Et iō dicit ꝙ mediuꝫ ꝓprium est per qđ fit sylls cōtradictionis.idest ad oppositū.puta in predicto exemplo.Sit.a.triangulus:babere tres.b.medium.c.sit figura talis.In pma aūt figura necesse est minorē esse affirmatiuā.ꝛ iō opꝫ ꝙ illa que erat minor in syllo vo:maneat nō cōuersa nec transmutata in suam oppositā in syllo falsitatis.vñ opꝫ ꝙ sp sit vera. Sꝫ maior ꝓpositio veri syllogismi ꝯuertitur in negatiuam ꝯ̄riam.ꝛ iō opꝫ ꝙ maior sit falsa. Puta si dicamus nulla figura babens ꝛc̄.bꝫ tres ꝛc̄. omnis triangulus est figura ꝛc̄.¶ Deinde cum dicit.

¶ Idem efficietur:ꝛ si mediuꝫ alia ex serie fuerit sumptū ceu.d.si in toto sit.a.ꝛ de omni.b. predicetur. Etenim.d.b.quidē intacta maneat ꝓpositio:altera vo vertaꝰ neēe est. Quib⁹ efficiꝰ:vt illa quidē ꝑpetuo vera:bec aūt semper falsa sumaꝰ. Atqꝫ talis error cōcurrit cuꝫ eo qui p mediū efficiꝰ ꝓpzium:ac fere idē est.

¶ Similiter aūt est:ꝛ si ex alia ordinatiōe accipiaꝰ mediū.vt.d.quāuis in toto.a.sit:ꝛ de.b.

B pdicetur omni. Necesse enim est ꝙ qdē.b.d.ꝓpositionē manere:alteram aūt conuerti. Quare bec quidē semp vera:illa vo semp falsa. Et fere buiusmodi deceptio eadem est ei que fit per proprium medium.

¶ Ostēdit quo mō fit pdictus sylls per mediū extraneum ꝛ nō ꝓpzium:sed simile ꝓprio:ꝛ dicit ꝙ similr syllogiꝫabitur si medium accipiatur ex alia ordinatiōe. Puta si.a.demonstretur de.b.per c.ꝛ accipiamus in syllogismo falsitatis medium non.c.sed.d.ita tamen ꝙ.d.etiam contineatur sub.a.vlr:ꝛ prediceꝰ vlr de.b.puta si accipiamus p medio figuram ꝯtentam tribus lineis rectis.Quia bic etiam necesse est minorem ꝓpositionem.s.d.b.manere:sicut erat in syllogismo ꝯcludēte verū:sicut per ꝓprium medium.maiorē autem ꝓpositionem necesse est transmutari in ꝯtrariam:ꝛ iō semper minor erit vera:ꝛ maior semp erit falsa. Et quātum ad moduꝫ arguendi ista deceptio est similis ei que fit per ꝓprium medium.¶ Deinde cum dicit.

F ¶ Si vo nō p mediū proprium extruiꝰ ratiocinatio. Cū boc tale est:vt ipsi quideꝫ subijciaꝰ a.de nullo vo dicatur.b.tum ambas ꝓpositiones falsas eē necesse est. Etenim mō cōtrario sunt sumende:si ratiocinatio fieri dbeat. At si boc modo sumantur:ambe sane vertenꝰ in falsas:veluti si.a.quidē cuilibet insit.d.ipsuꝫ aūt d.nulli competat.b. Bis eniꝫ versis ratiocinatio fiet:ꝛ ambe ꝓpōnes erūt(vt dixim⁹)false.

G Cum vo mediū ceu.d.nō subijciꝰ ipsi.a.tū.a.d.qdem:ꝓpositio erit vera:qꝫ.d.nō erat in.a.d.b.vo falsa:qm̄ si esset vera:conclusio etiam esset vera. At erat falsa.

¶ Si vo nō p ꝓpriuꝫ mediū fiat sylls:cū qdē sub.a.sit mediū.in.b.aūt nullo ē:neēe est vtrasqꝫ falsas eē. Recipiēde.n.vtrqꝫ ecōtrario sunt ꝙ̄ sic bñt ꝓpositiões si dꝫ sylls fieri. Sic.n.acceptis vtreqꝫ siūt false. Ut si.a. qdē in toto.d:d.aūt in nullo.b:conuersis.n.bis:sylls qdem erit:ꝛ vtreqꝫ ꝓpositiones false. Cum vo non sit sub.a.medium:vt.d:que quidē est.a.d.vera erit:que vo est.d.b.falsa. Quia si esset vera ꝛ conclusio esset vera:sed erat falsa.

H ¶ Ostendit quo mō fit syllogismus falsitatis p mediuꝫ extraneum ꝛ dissimile ꝓprio. Pōt aūt boc mō mediū accipi. vt ꝯtineatur vlr sub.a.ꝛ de nullo.b.pdiceꝰ:ꝛ in boc casu oportebit vtrasqꝫ ꝓpositiones esse falsas. qꝛ oportebit ad boc ꝙ fiat sylls in pma figura accipere ꝓpositiones ecōtrario:vt.s.accipiamus maiorem negatiuā:ꝛ dicamus:nullum d.est.a.ꝛ minorē affirmatiuā:ꝛ dicamus.oē.b.est.d.ꝛ sic pꝫ vtrasqꝫ esse falsas.Et bec qdē babitudo terminoꝝ inueniri nō pōt in ꝯuertibilibus.sicut in subiecto ꝛ passiōe:que per aliqđ mediū de subiecto ꝯcludiꝰ. Manifestū est enī ꝙ nō pōt accipi aliquid de quo passio vlr pdicetur.qđ a subiecto vniuersaliter remoueaꝰ.Sed bec babitudo pōt inueniri qñ ꝓpositio est mediata:ex boc ꝙ superius genus vel passio superioris generis pdicatur de vltima specie. Puta si dicamus.ois bō est viuus. Uiuum enī pōt cōcludi de bomine per mediuꝫ qđ est aial.Si ergo accipiamus aliquid de quo

I viuũ vl̃iter prędicetur: sicut est oliua que vere remouetur ab homine vniuersaliter. erit habitudo terminoꝝ quam ꝗ̃rimus. Hec enĩ erit falsa: nulla oliua est viua. ⁊ minor erit similr̃ falsa: omnis homo est oliua: ⁊ similr̃ ꝯclusio erit falsa: nullus hõ est viuus: qđ est ꝯ̃trium propositioni vere mediate. Contingit etiã maiorẽ esse verã: ⁊ minorem esse falsam. Puta si accipiamus pro medio aliquid qđ non contineatur sub. a. puta lapidẽ: tunc. n. maior que est. a. b. erit vera. s. nullus lapis est viuens: q: lapis non cõtinet̃ sub viuo: sed minor erit falsa. s. oĩs hõ est lapis. Si. n. esset hec vera pͥma existente falsa: sequeret̃ ꝙ conclusio esset vera: cum tñ dictũ sit ꝙ sit falsa. Non aũt põt esse econuerso: ꝙ minor sit vera: si sit medium extraneũ. q: medium extraneum nõ K poterit vl̃iter ꝑdicari de. b. opꝫ aũt semper minorem affirmatiuam accipere in pͥma figura. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Cum aũt per mediam figuram fit error: tuꝫ fieri nequit vt ambe ꝓpositiones tote false sumantur. Nam cuꝫ. b. subĳcitur ipsi. a. fieri nõ põt: vt quicq̃ vnquã alteri cuilibet: alteri nulli cõpetat: sicut ⁊ antea diximus. Altera tñ ꝓpositio falsa: ⁊ vtrauis etiaꝫ sumi potest. Nã si. c. tam. a. q̃. b. cuilibet inest: si idipsum cuilibet quidẽ. a. nulli vero. b. cõpetere dixeris. a. c. qdẽ erit vera: altera vero falsa. Rursus si ipꝫ. c. nulli qdẽ. a. cuilibet vero. b. competere dixeris c. b. quidẽ erit vera. a. c. aũt falsa. Si igit̃ deceptionis rõcinatio sit negatiua: dcm̃ est quãdo: L ⁊ ex quibus ipsa deceptio erit.

⁋ Sed per mediam figuram facta deceptiõe: vtrasq̃ qdem nõ contingit falsas esse propositiones totas. Cum enim sit. b. qdẽ sub. a. nihil contingit in hoc omni qdem: in illo aũt nullo esse: sic dcm̃ est prius. Altera vero falsa põt eẽ: ⁊ queciũq̃ ꝯtingit. Si. n. c. ⁊ in. a. ⁊ in. b. est. si accipiat̃. c. in. a. qdẽ eẽ: in. b. vero nõ eẽ: que qdẽ est. a. c. vera erit: altera aũt falsa. Iteꝝ aũt si i. b. quidem accipiatur. c. esse: in. a. autem nullo: q̃ qdem est. c. b. vera erit: altera aũt falsa. Siquidem igitur sit priuatiuus deceptionis syllus dictũ est qñ ⁊ per que erit deceptio.

H M ⁋ Ostendit quo mõ fit sylls̃ ignorantie negatiuus in secunda figura. Et dicit ꝙ non potest cõtingere in scđa figura ꝙ vtraq̃ ꝓpositio sit falsa totaliter. Si enim debeat concludi hec falsa: nullum. b. est. a. contraria vere: opꝫ ꝙ. a. vniuersaliter ꝑdicetur de. b. vnde nõ poterit aliqđ inueniri qđ vniuersaliter ꝑdicet̃ de vno: ⁊ vl̃iter negetur de altero: sicut supra dictum est cum agebatur de syllogismo ignorantie in immediatis. Potest tñ altera tñ esse totaliter falsa: quecunq̃ sit illa. Et manifestat pͥmo in scđo modo scđe figure in quo maior est affirmatiua ⁊ minor negatiua. Sit ergo medium sic se habens ad extrema: vt vniuersalr̃ predicet̃ de vtroq̃: sicut vniuersaliter viuũ de animali predicatur ⁊ de homine. Si ergo accipiatur maior affirmatiua vt dicamus: omne animal est viuum: ⁊ accipiat̃ minor negatiua. vt dicatur. nullus homo est viuus. maior erit vera ⁊ minor falsa: ⁊ conclusio falsa. Similiter etiam si accipiamus in primo modo secunde figure maiorem negatiuam: vt si dicamus nullum animal est viuum: ⁊ minorem affirmatiuam. vt dicamus. N omnis homo est viuus. erit maior falsa: ⁊ minor vera: ⁊ cõclusio falsa. Ex his dictis epilogando concludit dictuꝫ esse qñ ⁊ ꝑ que possit fieri deceptio. si syllogismus deceptionis sit priuatiuus ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Sed si affirmatiua sit: cuꝫ per mediũ quidẽ extruit̃ ꝓpriũ: fieri nõ põt vt ambe ꝓpositiões sint false. Necesse est enim itacta maneat ipsa. c. b. Si rõcinatio fieri debeat: quemadmoduꝫ ⁊ antea diximus. Quare semꝑ erit. a. c. propositio falsa. Hec est enim ea que vertitur.

⁋ Si vero sit affirmatiuus: tũc qdẽ per ꝓpriuꝫ medium ĩpossibile vtrasq̃ esse falsas. Necesse. n. est que est. b. c. manere: siquidẽ erit sylls̃ sicut dcm̃ est prius: quare. a. c. semper erit falsa. Hec enim est econuersa.

O ⁋ Ostendit quo modo fiat affirmatiuus syllogismus deceptionis in ꝓpositionibus mediatis. Et pͥmo qñ fit per proprium mediũ. Scđo quando fit per mediũ sine proprio. ibi [Similiter aũt ⁊ si ex alio ⁊c.] Tertio qñ fit per mediũ extraneum. ibi [Cum vero fit per ꝓprium.] Dicit ergo pͥmo ꝙ si fiat syllogismus deceptionis affirmatiuus in propositionibus mediatis: si accipiatur ꝓprium medium vt supra expositum est: impossibile est ꝙ vtraq̃ sit falsa. q: cum talis syllogismus non possit fieri nisi in pͥma figura. vtraq̃ existente affirmatiua. necesse est ꝙ minor propositio maneat hoc mõ: sicut erat in vero syllogismo. Unde oportebit maiorem ꝓpositionem esse mutataꝫ. s. de negatiua in affirmatiuã. ⁊ oportebit ꝙ sit falsa. Puta si velimus concludere ꝙ omnis homo sit q̃ntitas. qđ est ꝯ̃trium huic. nullus hõ ẽ quãtitas. cuius ꝓprium mediũ est suba. accipiemus istam falsam. omnis suba est quantitas. ⁊ hanc veram. omnis homo P est substantia. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Idem efficietur: ⁊ si ex alia serie mediũ ipm sumatur: sicut ⁊ in errore diximus negatiuo. Etenim. d. b. propositio maneat. a. d. vertatur necesse est. Atq̃ hic error ꝯuenit cum priore.

⁋ Similr̃ ãt ⁊ si ex alia ordinatione accipiatur mediuꝫ sicut dcm̃ est ⁊ in priuatiua deceptione. Necesse est enim que quidem est. d. b. manere: que vero est. a. d. cõuerti. Et hec deceptio est eadem priori.

⁋ Ostendit quo modo fit sylls̃ ignorantie qñ accipitur mediũ nõ ꝓprium qđ nõ sit eiusdem ordinis: sed ex alia coordinatione. puta si dicerem. omne agẽs est q̃ntitas. oĩs hõ est agens. ergo oĩs homo est quantitas. Opꝫ enim minoreꝫ Q manere: maiorem autem mutari de negatiua in affirmatiuam. Unñ ⁊ hec deceptio similis est priori deceptioni: sicut dicebatur in syllogismo priuatiuo. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Sed cum non ꝑ propriuꝫ ratiocinatio cõficitur medium: si. d. quidẽ collocatur sub. a. ꝓpositio quidem. a. d. erit vera. d. b. autem falsa. Fieri naq̃ potest: vt. a. cuidam insit: cuidã nõ insit: quorum neutrum sub altero collocatur. Sin vero. d. non subĳcit̃ ipsi. a. tum. a. d. quidẽ semper est falsa: quippe cũ affirmatiuam eam esse oporteat. d. b. vero fieri potest: vt nũc vera: nunc falsa sumat̃. Nihil enĩ vetat: vt. a. quidẽ

A nulli.d.cōpetat.d.vo cuilibet insit.b.Aial enim nulli scie cōpetit. At scia musice cuilibet inest. Neqȝ rursus phibet quicq̄ vt neqȝ.a.cuiq̄.d. neqȝ.d.cuiq̄ insit.b. Pȝ igit fieri posse: vt ambe atqȝ altera sit falsa:cum mediū non collocat sub.a. Perspicuū igit est:quot modis per ratiocinationē error: ꝛ p q̄ fieri pōt circa ppōnes vacātes medio: ꝛ itē eas q̄ demōstrari possūt.

Vide in anno. ¶ Cū vo sit nō per ppriū:siqdē sit.d.sub.a.hec qdē erit vera:altera aūt falsa:pōt eni.a.in pluribus esse que nō sunt subinuicē. Si vo nō sit.d. sub.a.hec qdeȝ semp manifestū est qm̄ erit falsa:affirmatiua eni accipit. Que vo est.d.b.con B tingit verā ꝛ falsaȝ. Nihil eni phibet.a.qdeȝ in d.nullo esse.d.autē in oi.b.vt aial:scia:musica. Nō aūt itez neqȝ.a.in nullo.d.neqȝ.d.in nullo b. Manifestū igit est:qm̄ cū non sit mediū sub a. ꝛ vtreqȝ psit false esse: ꝛ q̄cūqȝ ɔtigit. Quot qdē igit modis: ꝛ p q̄ possunt fieri p syllm deceptiōes: ꝛ in his que sunt sine medio: ꝛ in his que sunt per demonstrationē manifestum est.

¶ Ostendit quō fiat syllogismus deceptionis affirmatiuus per mediū extraneū:ꝛ dicit q si accipiat tale mediuȝ extraneum qd ɔtineatur sub maiori extremitate:tunc maior erit vera:ꝛ minor falsa. Pōt eniȝ.a.que est maior extremitas de C pluribus vlr pdicari que nō sunt subinuicem.puta habitus de grammatica ꝛ virtute. Hec eniȝ est mediata.nulla grammatica est virtus. Possumus ergo concludere contrarium huius.s.ois grāmatica est virtus per aliqd mediuȝ qd contineatur sub virtute:ꝛ tunc maior erit vera:ꝛ minor falsa. Puta si dicamus.ois tēperantia est virtus.ois grāmatica est tēperantia.ergo ois grāmatica est virtus. Si vo accipiat aliquod mediuȝ qd nō sit sub a:maior semp erit falsa:qꝛ accipitur affirmatiua. Sed minorē ɔtingit esse cū hac quādoqȝ quidem falsaȝ:ꝛ tūc ambe erunt false:qꝛ si dicamus.ois albedo est virtus:ois grāmatica est albedo.ergo ꝛc. Quqȝ autē pōt esse vera. Nihil eniȝ phibet sic se habētibus terminis q.a. remoueatur ab oi.d.ꝛ.d.sit in oi.b. Sicut est in terminis his aial/scia/musica. Aial eniȝ qd est maior extremitas remouetur vlr ab oi scia.vn̄ hec que sumit vt maior in syllogismo ignorātie.ois sciētia est aial.est falsa. Minor vo.s.ois musi D ca est sciētia est vera:sed ɔclusio falsa ɔtraria negatiue vere mediate. Contingit etiam q.a.sit in nullo.d.ꝛ.d.in nullo.b. vt dictum est. Sic igitur patet q qm̄ mediuȝ non ɔtinet sub maiori extremitate possunt esse vtreqȝ false:ꝛ altera earum quecūqȝ ɔtingit:qꝛ maior ꝛ minor pōt esse falsa.maior autē nō pōt esse vera:sic se habētibus terminis:vt supra dictum est. ¶ Ultimo aūt epilogando cōcludit manifestum esse ex pdictis quot modis:ꝛ per quas ppositiones veras vel falsas possunt fieri deceptiones per syllogismum:tam in ppositionibus immediatis:q̄ in propositionibus mediatis que demonstratione probantur.

¶ Manifestū est etiā si sensus quispiam defuerit:necessario ꝛ sciētiam aliquam deesse:quam quidem consequi non possumus.

¶ Manifestuȝ aūt est: ꝛ si aliquis sensus defecerit:necesse est ꝛ sciētiam aliquā deficere:quā impossibile est accipere. Lectio.XXX.

ide ... cuis. 3° de anima in rexm 128.

E Postq̄ Phs determinauit de ignorantia dispositionis que fit per syllm:hic determinat de ignorātia simplicis negatiōis q̄ fit absqȝ syllo. Et primo ostēdit in qbus habeatur talis ignorātia ex necessitate. Scdo pbat ppositū. ibi[Siqdem addiscimus ꝛc.] Dicit ergo primo q si alicui deficiat aliqs sensus:puta/visus aut auditus:necesse est q deficiat ei scia pprioꝝ sensibiliū illius sensus. Puta/si cui deficit sensus visus:necesse est q deficiat ei scia de coloribus: Et sic habebit ignorantiam negationis de coloribus:omnino ignorans colorem. Sed hoc itelligēdum est qn̄ nunq̄ habuit sensuȝ visus.sicut pȝ in ceco nato. Siqs eniȝ amittat visum prius habitū:nō opȝ pp hoc q careat sciētia coloꝝ: qꝛ ex his que prius sensit remanet in eo colorum memoria. Contingit aūt de aliqbus rebus hīi ignorātiaȝ negationis:q̄ F tn̄ cognosci possunt p sensuȝ qdē habemus:sicut si aliqs habēs visuȝ semp fuisset in tenebris:careret quidē scia coloꝝ: sed nō ex necessitate:qꝛ posset accipere sentiēdo colores:qd nō ɔtingit in eo q caret sensu visus. Et ideo addit q ipossibile est accipere:qꝛ videlicet ille qui caret potentia visiua non pōt ēt percipere cognitionē colorum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Siqdē discimus: vel iductione: vel demonstratione. Est aūt demōstratio qdē ex vniuersalibus. inductio vo ex particularibus. Fieri vo nō pōt vt vniuersalia pcipiant:nisi per inductionē. Qm̄ ꝛ ea que abstracta dicunt:erūt per inductionē nota:siqs nota voluerit facere:inesse inquā nōnulla gn̄i cuiqȝ: ꝛ si nō separabilia sūt: G ꝛ vnūquodqȝ est tale. Inductionē aūt euȝ qui sensu caret ɔficere:vnū eorū eē ɔstat que nullo pacto fieri possūt: Ipsoꝝ nāqȝ singulariū ē ipse sensus. Nō eni fieri pōt vt ipsoꝝ accipiat sciētia:neqȝ enim ex vlibus absqȝ inductione:neqȝ per inductionem sine vi sentiendi.

Vide in anno. ¶ Siqdē addiscim⁹: aut per iductioneȝ aut per demōstrationē. Est aūt demōstratio qdem ex vniuersalibus:inductio aūt ex his que sunt fm partē. Impossibile est aūt vniuersalia speculari nisi per iductionē:qm̄ ꝛ que ex abstractione dicunt:est p inductiones nota facere:qꝛ insunt in vnoquoqȝ genere quedaȝ: ꝛ si non separabilia H sint:fm q huiusmodi vnūquodqȝ est. Inducere aūt nō habentes sensum ipossibile est. Singulariū sensus est enim. Nō eniȝ ɔtingit accipere ipsoꝝ sciaȝ:neqȝ.n.ex vlibus est sine iductione:neqȝ per inductionem sine sensu.

¶ Probat ppositū.per hoc q duplex est modus acquirēdi scientiā. Unus qdem per demonstrationē:alius aūt per iductionē:qd ēt in pncipio huius libri positū est. Differūt aūt hi duo modi:qꝛ demonstratio pcedit ex vniuersalibus. Inductio autē pcedit ex pticularibus. Si ergo vniuersalia ex qbus pcedit demōstratio cognosci possent absqȝ inductione: sequeret q homo posset accipere sciam eoꝝ quoꝝ nō hȝ sensum. Sed ipossibile est vlia speculari absqȝ inductione. Et hoc qdeȝ in reb⁹ sensibilibus est magis manifestū:qꝛ in eis per experientiā quā habemus circa singularia sensibilia: accipimus notitiā vleȝ.sicut manifestat in primo meta. Sȝ maxime videt hoc dubium in his que dicuntur fm abstractionē sicut in mathematicis. Cum enim experiētia a sensu Circa pñcia.

I

Circa principium.

ortū habeat: vt dicit̄ in p̄mo meta. videt̄ q̄ hoc locum non habeat in his que sunt abstracta a materia sensibili. Et ideo ad hoc excludendū dicit q̄ etiā ea que dicuntur s̄m abstractionē cōtingit nota facere per inductionē: q: in vnoquoq̄ genere abstractoꝝ sunt q̄dam p̄ticularia que nō sunt separabilia a mā sensibili: s̄m q̄ vnūquodq̄ eorū est hoc. Quāuis enim linea s̄m abstractionē dicat̄ linea in cōi: tū hec linea que est in materia sensibili: inquātū est indiuiduata: abstrahi nō pōt: q: idiuiduatio ei⁹ est ex hac materia. Nō sūt manifestant̄ nobis p̄ncipia abstractorū ex q̄bus demōstrationes in eis p̄cedunt nisi ex p̄ticularibus aliq̄bus que sensu p̄cipimus. Puta ex hoc q̄d videmus aliqd totū singulare sensibile iducimur ad cognoscendū q̄d est totū ⁊ pars: ⁊ cognoscimus q̄ oē totū est maius sua parte: ꝯsiderando hoc in pluribus. Sic igit̄ vniuersalia ex quibus demonstratio p̄cedit nō sunt nobis nota nisi per inductionē. Homines aūt carentes sensu aliquo nō possunt inductionē facere de singularibus p̄tinentibus ad sensuꝫ illum: q: singulariū ex q̄bus procedit inductio est solū cognitio sensus. Unde opꝫ q̄ omnino sint hꝰ singularia ignota. q: nō ꝯtingit q̄ aliq̄s carens sensu accipiat taliū singulariū scientiam: q: neq̄ ex vniuersalibus pōt demonstrare sine iductione. per quā vniuersalia cognoscuntur (vt dictū est) neq̄ per iductionē pōt aliqd cognosci sine sensu qui est singulariū ex q̄bus p̄cedit inductio. ¶ Est autem considerandū q̄ per verba Ph̄i que hic inducuntur excludit̄ duplex positio. Prima q̄dem est positio Platonis qui ponebat q̄ nos habebamus sciām de rebus per species participatas ab ideis. Qd̄ si esset veruꝫ vniuersalia fierent nobis nota absq̄ iductione: ⁊ ita possemus acquirere sciam eorū quorū sensum nō habemus. Unī ⁊ hoc argumēto vtit̄ Aris. contra Platonē in fine p̄mi meta. Scd̄a est positio dicentiuꝫ q̄ possumus in hac vita cognoscere subas separatas intelligēdo q̄dditates earuꝫ: que tū per sensibilia que cognoscimus: que ab eis omnimode transcenduntur cognosci non possunt. Unde si ipse cognoscerent̄ s̄m suas essentias: sequeretur q̄ aliqua cognoscerent̄ absq̄ iductione ⁊ sensu. Quod Ph̄s hic negat: etiam de abstractis.

K

Op. Platonis falsa.

Op. alia falsa.

L

¶ Omnis aūt ratiocinatio trib⁹ ex terminis constat: atq̄ alia est affirmatiua que q̄dē ostēdere pōt. a. cōpetere ipsi. c. ex eo q: a. cōpetit ipsi. b. ⁊ b. cōpetit ipsi. c. Alia est negatiua: q̄ q̄dē alteraꝫ p̄positionē hꝫ affirmatiuā: alteram negatiuaꝫ.

¶ Est aūt ois syllogismus p̄ tres terminos. Et hoc q̄dē demonstrare possibile est: qm̄ est. a. in c. propter id quod est in. b. ⁊ hoc in. c. Sed priuatiuus est alteram quidē propositionē habēs quoniam est aliud in alio: alterum autē quoniā non est.

Tex. c. 34.

M

Lectio. XXXI.

Ostq̄ Ph̄s determinauit de syllo demonstratiuo ostēdēs ex q̄bus ⁊ qualib⁹ procedat: ⁊ in qua figura demonstrationes fieri p̄nt. hic ingrit vtrū demōstratiōes possint in infinituꝫ procedere. Et p̄mo mouet q̄onem. Scd̄o determinat eam. ibi [Qd̄ q̄dem igit̄ nō cōtingit media ⁊c.] Circa primū duo facit. Primo p̄mittit quedaꝫ antecedentia que sunt necessaria ad intellectū q̄onis. Scd̄o mouet q̄oneꝫ. ibi [Sic ergo. c. hꝰ ⁊c.] Circa primum duo facit. Primo premittit de forma syllogistica: quā opꝫ in demonstrationibus obseruare. Scd̄o resumit qualis debeat esse demonstratiōis materia. ibi [Manifestū igit̄ est q̄ p̄ncipia.] Circa primum tria tangit. Quoꝝ primū est cōmune omni syllogismo. s. q̄ omnis syll's est per tres terminos: vt manifestuꝫ est in libro priorū. Scd̄m aūt p̄tinet ad syllogismū affirmatiuum: cuius forma talis est q̄ ꝯcludit. a. esse in. c. p̄pter id q̄. a. est in. b. ⁊ b. est in. c. ⁊ hec est forma syllogistica in prima figura in qua sola pōt ꝯcludi affirmatiua vlis: q̄ maxime querit̄ in demōstrationibus. Tertiū est q̄d p̄tinet ad syllm̄ negatiuū qui de necessitate vnā p̄pōnem hꝫ affirmatiuā: aliam vō negatiuā: differēter tamen in prima figura: ⁊ in 2ª: vt pꝫ per ea que in libro priorum sunt ostensa. ¶ Deinde cum dicit.

N

Li. prio. rum. c. 3.

¶ Patet igit̄ hec esse principia: ⁊ ea que suppositiones dicunt̄. His. n. sumptis necesse est demonstrare. a. per. b. mediuꝫ: ipsi cōpetere. c. Et rursus. a. p̄ mediū aliud: ipsi inesse. b. Et iteꝫ. b. per aliud quidpiam ipsi competere. c.

¶ Manifestum igit̄ est q̄ principia ⁊ dicte suppositiones he sunt. Accipientes enim hoc: sic necesse est demōstrare: vt quia. a. sit in. c. per. b. Iterum autem quia. a. sit in. b. per aliud mediū: ⁊ q̄. b. sit in. c. similiter.

O

¶ Resumit que sit materia demonstrationū. ⁊ circa hoc tria facit. Primo enim p̄ponit mām. Scd̄o ostēdit differentiaꝫ huius materie ad mām sylli dialectici. ibi [Scd̄m q̄deꝫ igitur opinationē.] Tertio differentiā positam manifestat. ibi [Habet aūt sic se.] Dicit ergo primo q̄ cuꝫ syllogismus habeat tres terminos: ex q̄bus formant̄ due p̄pōnes ꝯcludentes tertiaꝫ: manifestū est q̄ he p̄positiones ex q̄bus p̄cedit̄ in syllogismo demonstratiuo s̄m formā p̄dictā: sunt p̄ncipia ⁊ suppositiones de q̄bus in p̄cedentibus dictū est. Qui eniꝫ accipit hꝰ principia: sic demonstrat per ea sicut expositū est in forma syllogistica. vt. s. quia. a. sit in. c. probatur per. b. ⁊ si p̄positio. a. b. sit iterum mediata q̄. a. sit in. b. demonstratur per aliquod medium: ⁊ simile est si propositio minor. s. b. c. sit mediata. ¶ Deinde cum dicit.

P

Posito hec. ri. c. 35.

¶ Si igit̄ p̄babil'r solūq̄ differendi mō rōcinari volumus: id tātū vt pꝫ ꝯsiderādū est: si rōcinatio: ex qua maxime p̄babilibus verisimilibusq̄ ꝯficit̄. Atq̄ si per. a. b. p̄positioneꝫ: que q̄dem: tāetsi vere nō vacat medio: videt̄ tū eodē vacare rōcinationē quispiā fecerit: his est vt ad disserenteꝫ p̄tinet rōcinatus. Si vō non illo pacto: sed ad veritatē rōcinationes extruere libet: tum id ꝯsiderādū est: vt ex hisce que cōpetūt rōcinatio semper ꝯficiatur. Res aūt ita sese habet.

¶ Scd̄ꝫ q̄dē igit̄ opinionē syllogizātibus: ⁊ solū dialectice: manifestū est q̄ hic solū itēdēduꝫ sit: ex q̄b⁹ ꝯtigit verisimilis fiat syll's: q̄re ⁊ si est aliqd̄ in veritate coꝝ que sūt. a. b. mediuꝫ. videt̄ aūt nō p̄ h̄ syllogizās: syllogizat⁹ est dialectice. Ad veritatē aūt ex his que sunt opꝫ intendere.

Q

¶ Ostēdit quātū ad p̄dicta differētiā inter syllm̄ demōstratiuū ⁊ syllm̄ dialecticū. q: eniꝫ syll's dialecticus ad hoc tēdit: vt opinationē faciat: h̄ solū est de itentione dialectici: vt p̄cedat ex his que sunt maxime opinabilia: ⁊ hec sunt ea que videntur: vel pluribus: vel maxime sapiētibus. Et ideo si dialectico in syllogiçando occurrit aliqua p̄positio que s̄m rei veritatē habeat mediū: p̄ q̄d possit p̄bari: sed tū non videatur habere mediū: sed p̄pter sui p̄babilitatē videatur per se nota: hoc sufficit dialectico: nec inquirit aliud medium: iꝫ p̄positio sit mediata. ⁊ ex illa syllogiçans sufficienter perficit dialecticū

A

dialecticus syllogismũ. Sed syll's demõstratiuus ordinatur ad sciam veritatis. ideo ad demõstrationẽ ptinet vt pcedat ex veris que sunt ẜm rei veritatez imediata. Et si occurrit ei mediata ppositio, necesse est q̄ probet eaz per mediuz proprium: quousq3 deueniat ad imediata: nec est contentus pbabilitate propositionis. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Quoniaz est id qḋ de alio nõ p acciñs pdicaẜ: atq3 per acciñs dico: veluti cũ dicimus: nõnũq3 albũ illud hominẽ esse: nõ perinde dicẽtes atq3 cũ dicimus hominẽ esse albũ. Homo naq3 qui nõ est aliud quicq3: est album. At album est homo: q2 accidit homini vt sit albuz. Sunt igitur nonnulla talia: vt per se predicentur.

Vide in mno.

B

ℂ Habet aũt se sic. Q̄m aũt est q̄ ipsum qdẽ de alio pdicaẜ nõ ẜm accidẽs. Dico aũt ẜ3 acciñs: vt albũ aliqñ illud dicimus hoiem esse nõ similiter dicẽtes ꝛ hoiez albũ. Quod qdẽ enim cũ non alter3 aliqḋ sit: albũ est: albũ aũt quoniã accidit homini esse album. Sunt igitur quedam huiusmodi que ẜm se predicantur.

ℂ Manifestat qḋ dixerat dicẽs: q̄ hoc dictuz est q̄ demonstrator ad veritatẽ ex his que sunt pcedit: sic se habet vt dicetur. Inueniẜ eniz aliqd qḋ de alio pdicatur: nõ ẜm acciñs: ꝛ exponit per affirmatiuã: dicens qd pdiceẜ ẜm accidẽs. Dupliciter eniz aliqd pdicatur ẜm acciñs. Uno mõ qñ subiectũ pdicatur de acciñte: puta cũ dicimus albũ est hõ. Alio modo dissimiliter qñ acciñs predicaẜ de subto: sicut cũ diciẜ homo est albus. Et differt hic modus a pmo. qm̄ hic qñ accidẽs pdicatur de subto: diciẜ homo est alb9: nõ q2 aliqd alterũ sit albũ: sed q2 ipse homo est albus: ꝛ tñ est ppositio p acciñs: q2 albũ nõ cõuenit homini ẜm ppriaz rõnem. Neq3 enim poniẜ in diffinitione eius: neq3 ecõuerso. Sed qñ dĩ albũ est hõ. non dĩ: q2 esse hominẽ insit albo: sed q2 esse hominez inest subto albi: cui. s. accidit esse albuz. Unde hic modus est magis remotus a pdicatione per se: q3 primus. Sunt autẽ quedã que neutro istoruz modorũ per acciñs pdicanẜ: ꝛ ista dicunẜ per se. Et talia sunt ex qbus demõstrator pcedit. Sed hoc dialecticus nõ reqrit. Et ideo questio que ita pponitur de h9 que per se pdicanẜ. nõ h3 locũ in syllogismis dialecticis: sed solũ in syllogismo demonstratiuo. ℂ Deinde cum dicit.

Dupliciter aliqd pdicatur ẜ3 acciñs.

C

ℂ Sit itaq3. c. tale: vt ipsum quidẽ nulli competat rei. b. aũt huic cõpetat primo: vt non sit inter ipsa medium vllum. ꝛ rursus. d. ipsi. b. ꝛ. e. ipsi d. ꝛ. f. identidem ipsi competat. e. Querendum est igitur si necesse est hoc stare: an fieri potest: vt in infinitum proficiscatur.

D

ℂ Sit igiẜ. c. h9 q̄ ipsuz qdẽ nõ sit in alio: in hoc aũt. b. sit primo: ꝛ nõ est aliud mediuz. Iterũ. f. in. e. sit similiter ꝛ hoc in. b. nunqd igiẜ hic necesse est stare: aut contingit in infinitum ire.

ℂ Mouet qõnes intẽtas. Et circa hoc duo facit. Primo mouet questiones in qbus locum habẽt. Scḋo ostẽdit in qbus locũ nõ habẽt. ibi [Sed in ꝯuertentibus ꝛc.] Circa primum duo facit. Primo mouet questiones in demonstrationibus affirmatiuis. Scḋo ostendit q̄ he qõnes siliter locũ habent in demõstrationibus negatiuis. ibi [Similiter aũt dico ꝛ in pꝛiuatiuis.] Circa primum duo facit. Primo enim mouet qõnes. Scḋo ostẽdit ad qd h9 questiones ptineãt. ibi [Est aũt hoc intẽdere.] Circa primũ mouet tres questiões ẜm tres terminos sylli. Et pmo mouet qõnem maioris extremitatis. s. vtrũ sit abire in infinitũ in ascendẽdo. Et in hac qõne supponitur vltimũ subm qḋ nõ pdicatur de alio: ꝛ alia pdicanẜ de ipso. Sit ergo hoc. c. ꝛ in. c. pmo ꝛ imediate sit. b. ꝛ in. b. sit. e. quasi de eo vl'r pdicatum: ꝛ iteruz. f. sit in. e. similiter de eo vl'r predicatum. Est ergo questio vtrũ iste ascensus alicubi stet: ita q̄ sit deuenire ad aliqd qḋ pdicetur de alijs vl'r: ꝛ nihil aliud predicetur de ipso. Aut hoc nõ sit necesse: sed cõtingat ascendere in infinitum. ℂ Secundo ibi.

E

Mouet tres questiones p° qstio.

ℂ Rursus sit. a. quo de nihil per se pdicaẜ. Atq3 hoc ipsi primo cõpetat. b. ꝛ nulli priori medio cõpetat. Et. b. identidem ipsi. g. ꝛ. g. ipsi. f. ꝛ. f. ipsi cõpetat. e. Querimus igiẜ vtrum ꝛ huiusce profectionis sit necessario status: an sine modo sit semper abitio. Atq3 hoc tñ ab illo differt: qḋ illũ qdez est: fieri ne põt: vt qspiã si a tali incipiat: vt ipsuz qdez nõ insit cuiq3: aliud aũt de ipso dicaẜ versus supera pgẽdo: sine fine semp pficiscaẜ. Hoc aũt est: fieri ne põt: vt qspiã si incipiat ab eo de quo nihil diciẜ: ipsuz ꝟo de altero pdicaẜ: pateq3 in inferiora semp hoc pacto proficiscaẜ: nullusq3 ei modus occurrat.

F

ℂ Et iter3 si de. a. qdẽ nihil pdicaẜ per se. a. aũt in c. est prio: mediũ aũt in nullo priori. ꝛ itez. c. sit in. i. ꝛ hoc in. b. nũquid ꝛ in h stare necesse est: aut in hoc ꝯtigit in ifinitũ abire. Differt aũt h a priori: qm̄ hoc qdẽ est: nũqd ꝯtigit iceptturũ ab h9 qḋ in nullo est altero: s3 aliud in illo: in sursũ in infinitũ abire. Alterũ aũt inceptturũ ab h9 qḋ ipsum qdem de alio: de illo aũt nihil pdicaẜ: in deorsum intẽdere: si contingit in infinitũ ire.

G

ℂ Mouet qõnem ex parte minoris termini vtrũ. s. sit ire in infinitũ descendẽdo. Et in hac qõne supponiẜ aliqḋ primũ pdicatuz vl'e qḋ de alijs pdicetur: ꝛ nihil sit vl'ius eo: qḋ pdicetur de eo. Sit ergo. a. tale q̄ nihil de eo pdicetur sicut totũ vl'e de pte. a. ꝟo de. c. pdiceẜ. a primo ꝛ imediate: ꝛ. c. de. i. ꝛ. i. de. b. Est ergo questio vtrum necesse sit hic in. c. descendẽdo stare: aut ꝯtingat in infinitũ ire. Et ostẽdit ꝯñter diffiaz harũ duarũ qõnum: q2 in pma qõne querebaẜ: si aliqs incipiat a pticularissimo subto q̄ nulli inest per modũ quo totum vl'e est in pte: sed alia insunt ei: vtrũ ꝯtingat pcedere in infinitũ ascendẽdo. Scḋa questio ꝟo est: si aliqs incipiat ab vniuersalissimo pdicato qḋ pdicetur de alijs sicut totuz vl'e de parte: ꝛ nihil hoc modo pdicatur de illo: vtrum contingat descẽdendo procedere in infinitum. ℂ Tertio ibi.

2° questio

H

ℂ Preterea querẽdũ est: fieri ne põt: vt si extrema sint finita. veluti si. a. competat ipsi. c. ꝛ inter ipsa sit mediũ. b. ac iter. a. ꝛ. b. mediũ etiã aliud cadat: ꝛ iter hec rursus aliḋ: vtrũ ꝛ in his ipsis sit in infinitũ pcessio: an idipsuz fieri nequeat.

ℂ Amplius media nunqd ꝯtingit infinita eẽ determinatis terminis. Dico autẽ: vt si. a. in. c. sit: medium aũt ipsoꝝ sit. b. ab ipso aũt. b. ad. a. alterum: sed horum alia: nunquid ꝛ hoc in infinitũ contingit abire: aut impossibile est.

ℂ Mouet 3am questionez ex parte medij termini. Et in hac questione supponunẜ duo extrema. s. vniuersalissimũ predi

3° questio

I catū: ⁊ pticularissimū subm: ⁊ querit cū hoc: vtrū psit eē infinita media: puta si. a. sit vniuersalissimū pdicatū. ⁊. c. sit particularissimū subm: ⁊ iter. a. ⁊. c. sit mediū. b. ⁊ iter. a. ⁊. b. iterū sit aliqd: ⁊ silr inter. b. ⁊. c. ⁊ horū etiā mediorū sunt alia media inter ipsa. s. ⁊ extrema: taʒ ascendēdo q̄ descēdendo. Est ergo questio vtrū hoc possit procedere in infinitum: aut impossibile sit hoc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ideʒ est aūt hoc ꝯsiderare: ⁊ si demōstrationes in ifinitū ꝓficiscant: ⁊ si sit cuiuslibet demōstratio: an ad vtrāqʒ partem finis occurrat.

Vide in anno. ¶ Est aūt hoc intendere idem esse ⁊ si demonstrationes in infinitum veniunt: ⁊ si est demonstratio omnis rei: aut adinuicem includantur.

¶ Ostendit ad quid tendāt hᵉ questiones: in quo declaratur q hᵉ questiones ptinent ad mām de qua nunc agit. s. ad demonstrationes. Dicit ergo q intēdere acqsitioneʒ veritatis in istis qōnibus. idem est ac si querat. vtrū demonstratiōes K pcedāt in infinitū vel ascēdendo vel descēdendo. Ascendēdo qdem ita q quelibet ppositio ex qua demōstratio procedit sit demōstrabilis per aliā priorē demonstrationē. ⁊ hoc est qd subiungit [⁊ si est demōstratio ois] i. cuiuslibet ppositionis. Qd qdam existimātes circa pncipia errauerūt. sicut Tex. c. 8. dr in 4° meta. Descendēdo aūt si ex aliqua ppōne demonstrata ꝯtingat iterū ad aliaʒ demonstratione posterioreʒ pcedere. Et hoc est vnum mēbrum dubitationis. Si demonstrationes in infinitū pcedunt: vel descendēdo vel ascendēdo. Aliud aūt mēbrum dubitationis est: si demōstrationes adinuicē terminant. ita. s. q vna demōstratio cōfirmet per aliā ascēdēdo: ⁊ ex vna demōstratione pcedat alia descēdēdo: ⁊ hoc vsqʒ ad aliquē terminū. ¶ Deinde cum dicit.

L ¶ Similr ⁊ de rōcinationibus negatiuis ⁊ prepositionibus est dicēduʒ: veluti si. a. nulli. b. cōpetat: aut illi primo inest: aut est aliqd medium cui priori nō inest: atqʒ si sit. c. qd qdē cuilibʒ cōpetit. b. rursus. a. aut ipsi. c. primo: aut aliʒ priori nō inest: qd qdē cuilibet cōpetit. c. ⁊ in his. n. aut infinita sunt ea qbus nō inest prioribus ipʒ a. aut finita: modusqʒ tandem occurrit.

¶ Similr antē dico ⁊ in priuatiuis syllogismis ⁊ ppositionibus: vt si. a. non inest nulli. b. prio: aut aliqd ifra: cui priori non inest. a. vt ipsi. i. qd est in omni. b. Et iteʒ hoc etiā in alio priori: vt si. c. est qd sit in oi. i. Et nāqʒ in his aut infinita sunt in quibus nō inest prioribus aut statur.

M ¶ Ostēdit q pdicte dubitationes habent locum etiaʒ in demonstrationibus negatiuis: qr demonstratio negatiua opʒ q vtatur ppōne affirmatiua in qua subiectū ꝯclusionis cōtineat sub medio. ⁊ a quo pdicatū ꝯclusionis remoueat. Sm ergo q est ascensus ⁊ dscensus in affirmatiuis. oportet q sit ascensus ⁊ descensus in negatiuis syllogismis ⁊ ppōnibus. vtputa si ꝯclusio demōstratiui syllogismi sit nullū. c. est. a. ⁊ accipiat sicut mediuʒ. b. a quo. a. remoueat. Est ergo primo considerandū vtrum. a. remoueat. a. b. primo siue imediate: aut sit aliud mediū accipere a quo primo remoueat. a. q̄ a. b. puta si prius remoueat ab. i. qd opʒ vlr pdicari de. b. ⁊ iterum erit considerandū vtrum. a. remoueatur ab aliquo per prius q̄ ab. i. s. a. c. qd pdicatur vlr de. i. Ita ergo ⁊ in his potest procedi in infinitum in remouendo: vt semper sit accipere a quo per prius remoueatur: vel oportet alicubi stare. ¶ Deinde cum dicit.

N ¶ In his aūt que ꝯuertunt res nō sese hʒ similr. Nō est enim in hisce que mutuā suscipiūt pdicationeʒ id de quo primo vel vltimo pdicatur. Oia nāqʒ similr hoc pacto sese habent ad cuncta: siue sint ea ifinita que pdicant de ipso: siue vtraqʒ dubitata sint infinita: preter idipsum qd non sit vt similiter conuertātur sed alteruʒ per accidens. Alterum vo natura.

Vide in anno. ¶ Sed in ꝯuertētibus nō silr se hʒ. non enim est in eque pdicabilibus de quo primo pdicat aut vltimo. oia enim ad oia sic similr se habent: ⁊ si sint ifinita de ipo pdicātia: vtriqʒ sunt predicta infinita: nisi silr nō ꝯtingat cōuerti: sʒ h quidem sicut accidēs: illud vo sicut pdicamentum.

O ¶ Ostendit in qbus dicte qōnes locū non habeant. qr in his que equalr de se inuicē pdicant ⁊ ꝯuertunt adinuicē: nō est accipere aliqd prius ⁊ posterius: sm illuʒ modū quo prius est a quo nō ꝯuertitur ꝯsequentia essendi: prout vniuersalia sunt priora. qr siue sint infinita pdicata: ita. s. q pcedatur in infinitū in pdicando: siue sint infinita: ex vtraqʒ parte: id est tam ex parte pdicati q̄ ex parte subiecti: oia hᵉ infinita silr se habebunt ad oia: qr quodlibet eoruʒ poterit predicari de quolibet: ⁊ subyci cuilibet conuertibiliū: nisi solū q pōt esse talis differentia: q vnuʒ eoruʒ pdicatur vt accidens: ⁊ aliud pdicatur vt predicamentū. id est sicut formale pdicatuʒ. Et hec est differētia ppryʒ ⁊ diffinitionis: quorū vtrūqʒ est conuertibile: ⁊ tn̄ diffinitio est pdicatum essentiale: ⁊ pter hoc est prius naturalr pprio qd est pdicatum accidētale. Et ide est q in demonstrationibus vtunt diffōne quasi medio ad demonstrandū propriā passioneʒ de subiecto.

P ¶ His hoc pacto dispositis patet fieri nō posse: vt media sint infinita. Si predicationes versus supius iferiusue ꝓficiscant ad statū. Atqʒ versus qdē supius pdicationē eaʒ dico que pergit ad id qd est magis vniuersale: versus aūt inferius: eam que ad particulare descendit.

¶ Quod qdē igit nō ꝯtingit media infinita eē si in sursuʒ ⁊ deorsuʒ stent pdicamēta: manifestū est. Dico aūt sursū qdē qd in vle magis est: deorsum aūt qd in pticulare. Lectio. XXXII.

POstq̄ phs mouit qōnes, hic incipit eas determiare. ⁊ diuidit in duas ptes. In pma parte ostēdit q quarūdam dubitationū solutio reducit ad solutionē aliarū. In 2ª soluit dubitationē quantū ad illa in qbus per se ⁊ Q principalr difficultas ꝯsistit. ibi [Oz autez in illis logice autem ⁊c.] Circa primū duo facit. Primo. n. ostēdit q dubitatio que pōt esse circa media reducitur ad dubitationeʒ que mouet de extremis: ⁊ ea soluta soluit. Scdo ostēdit q dubitatio que est circa negatiuas demōstrationes: reducit ad dubitationes que est de affirmatiuis. ibi [Manifestū est autē in priuatiuis ⁊c.] Circa primū tria facit. Primo pponit qd intēdit. Scdo probat ppositū. ibi [Si eniʒ. a. pdicante ⁊c.] Tertio excludit quandā obuiationem. ibi [Nec si aliqs dicat.] Dicit ergo primo q manifestū est si qs rōnem sequentem consideret: q nō contingit esse media infinita: si predicationes tam in sursum q̄ in deorsum stent in aliquibus terminis. scilicet in summo predicato ⁊ in infinito subiecto. Et exponit quid sit procedere predicationes sursuʒ ⁊ deorsum.

sum. ꝛ dicit ꝙ sursum ascenditur quādo ꝓceditur ad magis vniuersale de cuius ratione est ꝙ predicetur. deorsum proceditur quando itur ad magis particulare: de cuius ratione est ꝙ subijciatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nam si cū. a. in. c. p̄dicat̄ infinita sunt media ceu. b. pꝫ fieri posse vt ab. a. versus inferi⁹ in infinitum aliud de alio p̄dicet̄. Nā antea ꝙ̄ accedat̄ ad. c. īfinita media sunt: ꝛ a. c. versus superius īfinita silr sūt: antea ꝙ̄ ascēdat̄ ad. a. Quare si hec fieri nequeūt: fieri profecto nō potest: vt inter. a. ꝛ. c. media sint infinita.

¶ Si eni. a. p̄dicāte de. c. īfinita sunt media in q̄bus est. b. manifestū est ꝙ ꝯtingit vtiqꝫ: quare ab. a. in deorsū alteꝝ de altero p̄dicari cōtingit in infinitū: anteꝙ̄ eniꝫ in. c. veniat infinita sunt media: ꝛ a. c. in sursum infinita anteꝙ̄ in. a. veniat. quare si hec impossibilia sunt: ꝛ ipsius. a. ꝛ. c. impossibile est infinita esse media.

¶ Ostendit ꝓpositū per hunc modū. Sit ita ꝙ. a. sit summū p̄dicatum ꝛ. c. sit infimū subm̄. ꝛ sint infinita media quorum q̄libet vocet̄. b. q2 igit̄. a. erat primū predicatū: predicabit̄ de aliquo medio inferiori: ꝛ cū media sint infinita: sequit̄ ꝙ in infinitū ꝓcedit p̄dicatio in descendēdo: q̄d est cōtra positū. Ponit eniꝫ ꝙ nō descendebat p̄dicatio in infinitū. Silr si incipiamus a. c. q̄d est infinitū subm̄: ꝓcedet̄ ascendendo in infinitū anteꝙ̄ ꝑueniatur ad. a. q̄d ēt est contrariū posito. Si ergo hec sint īpossibilia. scilicet ꝙ procedatur p̄dicando in infinitum sursum ꝛ deorsum: sequet̄ ꝙ īpossibile sit media esse infinita. Et ita patet ꝙ questio de infinitate mediorum reducitur ad questionem de infinitate extremorum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqꝫ quicꝙ̄ refert si q̄spiam dicat alia q̄deꝫ ipsoꝝ. a. b. c. īter sese herere: vt nihil prorsus sit īter ipsa. Alia v̄o nō posse talia sumi. Quoniā naqꝫ medio. b. sumpto ab hoc autē ad. a. aut ad c. īfinita vel finita media erūt. Nihil igit̄ interest a quo nāꝫ primo sint infinita siue statim siue nō statiꝫ. Nā ea q̄ sunt post hec infinita eē ponūt̄.

¶ Neqꝫ eni si aliq̄s dicat ꝙ hec q̄dē que sunt. a. b. c. habita sunt adinuicē: quare necesse est media hec: illa v̄o non esse: accipere nihil differt. Quod eniꝫ vtiqꝫ accipio eoꝝ que sūt. b. erit ad a. aut ad. c. aut īfinita media: aut non. a quo iam sunt primum infinita: siue statim siue nō statim nil differt. que eniꝫ sunt post hec infinita sunt.

¶ Excludit quādam obuiationē. Posset enim aliq̄s obuiare dicens ꝙ p̄dicta ꝓbatio ꝓcedat: ac si. a. b. c. i. mediū ꝛ extrema ita se haberēt ꝙ essent habita adinuicem: ita. s. ꝙ īter ea nō esset aliq̄d mediū. sic enim diffinit̄ habitus in 5° physicorum ꝙ. s. ꝯsiter se hꝫ. cū nō cadat mediū. Hoc enim videbat̄ in p̄dicta ꝓbatiōe supponi. s. ꝙ. a. p̄diceretur de aliquo medio quasi habito: id est imediate sequēti. Sed ille qui ponit media infinita dicet ꝙ nō cōtingit accipere. Dicit enim ꝙ inter quoscūqꝫ terminos acceptos est aliq̄d mediū. Sed hic Phūs dicit ꝙ nihil differt siue sic accipiant̄ infinita media ꝙ sint habita adinuicem sicut cōtingit in discretis. puta, in ciuitate: dom⁹ domui est habita: ꝛ in numeris vnitas vnitati. Siue nō possit inueniri in medijs aliquid habitū: sed semꝑ inter duo media sit aliq̄d mediū accipere. sicut accidit in cōtinuis: in quibus inter quelibet duo signa siue inter duo puncta: semper est aliq̄d medium accipere. Et ꝙ hoc nihil differat ad propositū siue vno modo siue alio sic manifestat subdens: q2 supposito ꝙ sint infinita media inter. a. ꝛ. c. quorum q̄dlibet vocat̄. b. q̄dcūqꝫ horū accipio necesse est ꝙ īter illō ꝛ. a. ꝛ. c. sint infinita media. vel nō sint infinita respectu alterius eorū. verbi grā. ponam⁹ ꝙ media sint habita adinuicē sicut accidit in discretis: ꝛ accipiamus aliq̄d mediū q̄d sit habitū ad ipsum. a. necesse erit ꝙ inter illud mediū ꝛ. c. sint adhuc infinita media. Et silr si ponant̄ quedā finita media inter. a. ꝛ illud mediū acceptū. Et eadē rō est si ponat̄ mediū acceptū imediate ꝯiungi ipsi. c. vel per finita media ab eo distare. Ex quo igit̄ semꝑ a medio accepto opꝫ accipere infinita media ad alterū extremorū: non differt vtrum statim cōiungatur alij extremorum idest sine medio: vel non statim i. per aliqua media: q2 ēt si ꝯiungat̄ vni extremo sine medio necesse est ꝙ postea inueniant̄ infinita media respectu alterius: ꝛ ita semꝑ oportebit si est infinitū in medijs q̄d veniat̄ in infinitū in p̄dicationibus vel ascendēdo vel descēdēdo: sicut predicta ꝓbatio ꝓcedebat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atqui patet ꝛ in negatiua demōstratione finē esse ꝓcessionis. si in affirmatiua versus vtrūqꝫ fatet̄. Supponat̄. n. fieri non posse vt p̄dicatio. aut ab vltimo versus supera: aut a primo versus vltimū in infinitū ꝓficiscat̄. Atqꝫ id vltimū dico: quod non predicati rationeꝫ: sed subiecti tantūmodo subijt: sitqꝫ id. c. Primū aūt id q̄d nō subijcit̄ cuiꝙ̄: sed soluꝫ de alio dr̄. Hec si ita sint. erit profectionis in negatione etiā status.

¶ Manifestū est aūt ꝛ in priuatiua demonstratione q̄m statur: siq̄deꝫ in predicatiua statur in vtrisqꝫ sic. Ab vltimo eniꝫ nō ꝯtingēs est: neqꝫ in sursum ab eo in quo statur in infinitū ire. Dico autem in quo statur: ꝙ ipsum q̄dem in alio nullo est: sꝫ in illo aliud: vt. ꝫ. Neqꝫ a primo in id quod statur in vltimum. dico autem primuꝫ ꝙ ipsum quidē de alio: sed de illo nullū aliud. Si igitur hoc erit: ꝛ in negationem stabitur.

¶ Ostendit ꝙ quia in affirmatiuis demonstrationibus non ꝓceditur in infinitū: neqꝫ in negatiuis in infinitū ꝓceditur: ꝛ sic questio de demōstrationib⁹ negatiuis reducit̄ ad q̄ōnē de affirmatiuis. Et circa hoc tria facit. Primo ꝓponit q̄d intendit. Scd̄o ꝓbat ꝓpositum. ibi [Triplr enim demōstratur.] Tertio excludit quādam obuiationē. ibi [Manifestuꝫ est aūt.] Dicit ergo p̄mo ꝙ manifestum erit ex sequentibus ꝙ si in p̄dicatiua. i. in affirmatione statur in vtrisqꝫ. i. in sursum ꝛ deorsum: necesse erit ꝙ stetur in negatiua demōstratione. Et ad exponendū hoc q̄d ꝓpositū est: dicit. Sit ita ꝙ nō ꝯtingat ab vltimo. i. ab infimo subiecto ire in sursuꝫ in infinitū versus p̄dicata vlia. Et exponit q̄d est vltimū. s. illud q̄d non inest alicui alij tāꝙ̄ minori ꝑticulari: sed aliud sit in illo. ꝛ sit illud. ꝫ. Et sic etiā ꝙ in accipiēdo a p̄mo versus vltimū non ꝓcedatur in infinitū. Et exponit̄ q̄d sit primū: illō scilicet q̄d p̄dicatur de aliq̄s: ꝛ nihil aliud predicatur de eo: ꝛ quasi eo vlius. vt sic p̄mū itelligat̄ vniuersalissimū. vltimuꝫ aūt particularissimū. Si igit̄ ex vtraqꝫ ꝑte stetur in demonstrationibus affirmatiuis: dicit ꝯñs esse ꝙ etiā stet̄ in demōstrationibus negatiuis. ¶ Deinde cum dicit.

I ¶ Tripliciter enim ostendi negatiua conclusio potest. Et primo quidē hoc pacto cum.b.cuili bet.c.⁊.a.nulli.b.competere sumitur.b.c. Igitur propositio: ac interuallū oino minus si me dio non vacet: in ea necessario reducet: que me dio vacant. Quippe cum id fit vt patet affirma tiuus. Alterū aūt interuallum: si medio non va cet: ad id redigi poterit: quod medio vacat: naꝫ si.a.non sine medio non competat ipsi.b.tum aliquid erit. A quo plus ipsum q̄.a.b.remoue tur: quod quidem cuilibet competere.b.opor tet. Atq illud sit.d. Rursus si interuallū.a.d. K non vacat medio. Aliquid iteꝫ erit: a quo prius ipsū.a.q̄.a.d.remouet. Atq illud sit.e.quod quidē necesse est cuilibet competere.d. Cū igit eius vie qua superiora petuntur: finis sit atq status: stabitur ⁊ hic tandē: eritq aliquid sane primo cui non competit ipsum.a.

¶ Tripliciter enī demōstratur non esse: aut in quo qdem est.e.b.inest omni: sed in quo.b.nul li inest.a. Ipsius qdem igit.c.b.qd semper alte rius spatij: necesse est ire in imediata: predicati ua enī hec est distātia. Sed alterū manifestum L est q̄ si in alio nō est priori: vt in.d.hoc indige bit in omni.b.esse: ⁊ si iterū in alio ipso.d.priore non fuerit: illud idigebit in oi.d.esse: quare qm̄ deorsum statur: ⁊ que est in sursum stabitur: ⁊ erit qdꝺam principium in quo non erit.

¶ Probat ꝓpositū. Et pmo in prima figura. Scdo in 2ª. ibi [Iterū sit.b.qdem.] Tertio in 3ª. ibi [Tertius est.] In trib⁹ enim figuris ꝯtingit negatiuū cōcludi. Dicit ergo pmo q̄ tri pliciter pōt demōstrari ꝓpositio negatiua per quā significa tur aliqd nō esse. Uno qdem modo in pma figura. ⁊ fꝫ hūc modū q̄.b.insit.c.vlr in minori existenti vli affirmatiua.a. Ꝟo insit nulli.b.hoc est maiori exnti vli negatiua. Quia igi tur supponit q̄ in affirmatiuis stet ⁊ in sursuꝫ ⁊ in deorsuꝫ: necesse est q̄ ista ꝓpositio que est.b.c.que est affirmatiua: si nō sit imediata. ⁊ qdcūq aliud spatium accipitur existente aliquo medio inter.b.⁊.c.necesse erit reducere in imediata: M qꝛ ista distantia que attendit fm habitudineꝫ medij ad mi norem extremitatē affirmatiua est in qua supponit esse sta tus. Si aūt accipiamus alterū spatiū qd est inter.b.⁊.a.ma nifestū est qdeꝫ q̄ si h̄ ꝓpositio: nullū.b.est.a.nō est imedia ta.necesse est q̄.a.remoueat ab aliquo per prius q̄.a.b.⁊ sit illud.d.q̄ si accipiat vt mediū inter.a.⁊.b.necesse est q̄ pdi cetur vlr de.b.qꝛ opꝫ minorē esse affirmatiuā. Et iterū si hec non sit imediata.nullū.d.est.a.opꝫ q̄.a.neget ab aliquo alio per prius q̄.a.d.puta sit illud.c.qd eadeꝫ ratione oportebit vlr pdicari de.d.qꝛ ergo ascendēdo statur in affirmatiuis vt supponit. seqtur per ꝯsequens q̄ sit deuenire ad aliquid de quo primo ⁊ imediate negatur ipsum.a. Alioquin adhuc p cederetur amplius in affirmatiuis sicut ex predictis patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secundo aūt hoc ostenditur modo. Cuꝫ.b. cuilibet quidem.a.nulli Ꝟo.c.competere sumi tur: ⁊ hoc enim pacto.a.nulli competere cōclu detur. Si igitur hoc oportet ostēdere: aut per

N medium superius dictū: aut per hunc vt patet: aut per tertiū ostēdetur. At primus est dictus. Per scdm aūt hoc ostendetur pacto si quis.d. cuilibet quidem.b.nulli Ꝟo.c.competere sum pserit: modo competat aliquid ipsi.b. Quod si d.sine medio segregatur a.c.bene est. Sin Ꝟo mediū cadit: necesse est illud.d.quideꝫ cuilibet inesse: nulli Ꝟo competere.c. Cū igit in affirma tionibus cū superiora petunt finis occurrat: ⁊ in negationibus itidem hic sese offert tandem.

¶ Iterū si.b.quideꝫ in omni.a.in.c.aūt nullo.a. in.c.nullo erit. Iteruꝫ si hec opꝫ demonstrare: manifestū est: qm̄ aut per superiorē modū de mōstrabit: aut per hunc: aut p tertiū. Primus O qdē igitur dictus est. Scds aūt demonstrabit. Sic aūt vtriq demonstrat: vt.d.in.b.omni est: in.c.autem nullo si necesse est aliquid esse in.b. Iterū si hoc in.c.non erit: aliud Ꝟo in.d.est: qd in.c.non est: igitur quoniam esse semper in sur sum stat: stabit ⁊ non esse.

¶ Probat idem in negatiua que concludit in 2ª figura. Si enim ita q̄.b.qd est medium predicet vlr de.a.⁊ negei vni uersaliter de.c.⁊ ex his concludit q̄ nullū.c.sit.a. Si autem iterū negatiuā demōstrari oporteat ꝓpter hoc est q̄ media ta: necesse est vel q̄ demōstretur in pma figura: de quo mo do demōstrationis iam ostensuꝫ est q̄ habet statū: si in affir P matiuis sit status. Aut oportet q̄ demonstret per hunc mo dum.i.per 2ᵐ figurā. Aut per tertiū.i.per tertiā figuraꝫ. Di ctuꝫ est autē in prima figura q̄ habet statum in negatiuis si sit status in affirmatiuis. Sed hoc quidē demōstrabit nunc quantū ad 2ᵐ figuraꝫ. Demonstretur ergo hec propositio. Nullum.c.est.b.sic.q̄.d.vniuersaliter predicet de.b.maio ri existente vniuersali affirmatiua.⁊ neget vniuersaliter de c.minori existente vniuersali negatiua. Si Ꝟo hec proposi tio nulluꝫ.c.est.d.est mediata: necesse erit accipere aliquod aliud mediū qd quideꝫ predicetur de.d.vniuersaliter: ⁊ vni uersaliter remoueatur a.c. Et ita sicut pceditur in negatiuis demonstrationibus: oportebit procedere in affirmatiuis sci licet q̄.b.predicabitur de.a.⁊.d.de.b.⁊ aliquid aliud de.d.⁊ sic pceditur in infinitum in affirmatiuis. Quia ergo suppo Q nitur q̄ in affirmatiuis stetur in sursum: necesse est etiam q̄ stetur in negatiuis. fm istum modum quo negatiua demon stratur in 2ª figura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tertio hoc ostenditur pacto si.a.quidem.b. cuilibet competit.c.Ꝟo nulli eidem inest: tunc enim concluditur.c.non cuilibet competere.a. Et hoc igitur aut per antea dictos modos: aut per hunc tertium ostendet. At per illos vt ostē dimus statur: per hūc aūt ostendet. Si.b.qui dem sumet cuilibet competere.d.ipsum Ꝟo.c. nulli ideꝫ inesse. Atq.d.rursus cuilibet inesse c.ipsum Ꝟo.c.nulli eidem competere. Cuꝫ igi tur suppositum sit versus etiam infera predica tionis affirmatiue statum ac vltimū esse: patet ipsius etiam.c.predicationem negatiuam stare tandem: ⁊ non in infinitum procedere.

Vide in anno.

¶ Tertius

A Vide in textu.

¶ Tertius autez est si.a.in.b.omni inst.c.vero in nullo sit:non in oi sit.c.in quo est.a. Iterũ autẽ hoc aut per superi⁹ dicta:aut similr demõstrabit. Illo aũt modo statur. Si vero sic est:itez accipiet.b.in.c.esse:in quo.c.nõ in oi.c. τ hoc itez similr. Qm̃ aũt ɔcessuz est stare τ in deorsum: manifestum est ꝙ stabit τ in.c.quod non est.

¶ Ostendit idẽ in tertia figura. Sit ergo mediũ vt.b.de quo a.vniuersaliter predicet.c.vero ab eo remoueat.sequit particularis negatiua.i.ꝙ.a.neget a quodã.c. Et ꝙ qdem in pmissa affirmatiua que est.omne.b.est.a.stetur:habet ex suppositione. Qz aũt necesse sit stare etiã in hac negatiua:nullum.b.est.c.que est minor:pz qz si hoc debeat demonstrari:necesse est ꝙ demonstret per supius dicta.i.per primã τ scdam figurã:vel demonstrabit silr sicut cõcludebat ɔclusio.i.p tertiã figurã.ita tamen ꝙ hec minor nõ affirmat vt vniuersalis:sed vt particularis[Illo autẽ modo statur].i.si pcedatur in prima τ in 2ª figura. Si autem pcedatur in tertia figura ad concludendũ qõdaz.b.nõ esse.c.accipiatur mediũ.e.de quo qdez.b.vniuersaliter affirmet.c.vero ab eo particulariter negetur. Et hoc iterũ silr contingit ꝙ sm hoc pcedetur in demonstratione negatiua semper sm augmentuz predicationis affirmatiue in inferius.quia.b.quod erat primum medium predicabitur de.e.τ.e.de quodaz alio.τ sic in infinitũ. Qz igit supponit statũ eẽ in affirmatiuis in deorsũ:manifestũ est ꝙ stabit in negatiuis ex pte ipsi⁹.c. ¶ Deinde cũ dic.

B

¶ Perspicuũ aũt est: τ si nõ vna via sed vniuersis ostẽdit:nũc p primã:nũc p scdaz:nũc p tertiã figurã: vt patuit:hoc etiã pacto stare ac finẽ ipsi⁹ eẽ. Hec nãqz finite. Ea vero q̃ sũt finita finities:necesse est vniuersa eẽ finita. Pz igit in negatiõe statũ ac finẽ eẽ:si in affirmationib⁹ stat.

C

¶ Manifestũ aũt est qm̃ τ si nõ vna via demõstraret:sed oib⁹:aliqñ qdẽ ex prima figura:aliqñ vero ex scda aut tertia: qm̃ τ sic stabit: finite eni sũt vie:finita aũt finite multotiẽs sumpta necesse est finiri oia. Qd qdẽ igit in priuatione:si quidem τ in esse statur:manifestum est.

¶ Excludit quãdam obuiationem. Posset enim aliqs dicere ꝙ necesse est stare in ppositionib⁹ negatiuis:statu existe in affirmatiuis:si semper syllogizet sm eãdẽ figurã:sed põt in infinitũ pcedi:si nũc demonstrat per vnã figurã:τ nunc per aliã. Et dicit manifestũ est ꝙ si nõ pcedatur in demonstrationibus vna via:sed oibus:aliqñ qdem ex prima figura:aliqñ autẽ ex 2ª vel 3ª.sic oportebit statum esse in negatiuis:statu existe in affirmatiuis. Dũ enim vie diuerse demonstrandi sunt finite:τ quelibet earũ multiplicat nõ in infinitũ:sed finite ascendẽdo vel descendẽdo.vt ostensuz est. Si aũt finita finities accipiantur necesse est totũ esse finitũ. Vñ relinquit ꝙ oibus modis necesse sit in demonstrationibus negatiuis esse statum.si sit status in affirmatiuis.

D

Lec. prim

¶ At idipsum τ illis ita esse patebit : si primum differendi modo:deinde resolutiue id contemplabimur. In his itaqz veruz id esse patet:que de diffiniendis rebus dicuntur : earundemqz diffinitionem ingrediuntur.

Lec. 35. Vide in textu.

¶ Quod aũt in illis(logice qdem speculentur) hic manifestum sit. In his qdem igitur que qd quidest pdicant patens est. Si enim est diffinire:aut si notum est ꝙ quid erat esse:infinita autẽ non est transire:necesse est finiri in eo quod quidem est predicantia. Lectio. XXXIII.

E

Postq̃z phs ostẽdit ꝙ si sit status in extremis necesse est esse statũ in medijs. τ si sit stat⁹ in affirmatiuis necẽ ẽ eẽ statũ in negatiuis:hic itẽdit ondere ꝙ sit stat⁹ in affirmatiuis in sursuz τ deorsuz. Et diuidit in duas partes. In pma pte ostẽdit ppositũ logice.i.per rõnes cões ol syllo que accipiunt sm predicata cõiter sumpta. In secũda ostẽdit idẽ analetice.i.per rõnes pprias demõstrationi.que accipiuntur sm pdicata per se:que sunt demõstrationi propria.ibi[Analetice aũt manifestũ.] Prima aũt pars diuidit in duas ptes. In pª ondit ꝙ nõ sit pcedere i infinitũ i pdicatis q̃ pdicãt i qd qd est. In 2ª ostẽdit ꝙ nõ sit pcedere in infinitũ in pdicatis affirmatiuis.ibi[Uniuersalr aũt sic dicimus.] Dicit ergo primo ꝙ cum ostensuz sit ꝙ in priuatiuis non est in infinitũ ire si stet in affirmatiuis:hic iã ostẽdẽdũ erit qño aliqs speculat in illis affirmatiuis esse statũ per logicas rõnes. Et dicuntur logice rõnes que pcedunt ex qbusdaz cõibus:que pertinẽt ad consideratonẽ logice. Hec autẽ veritas manifesta est in his que pdicantur in eo qd qdest.i. in pdicatis ex qbus qdqdest.i.diffinitio cõstituitur. Si eniz hõi pdicata denter esse infinita:sequit ꝙ non cõtingat diffinire aliqd. Et si diffinit aliqd eius diffinitio nõ possit esse nota. Et hoc iõ qz in infiᵐ nõ est pertransire. Nõ aũt ɔuenit diffinire:neqz diffõnẽ cognosci nisi descẽdẽdo ɔueniatur vsqz ad vltimũ.τ ascendẽdo ɔueniatur vsqz ad pᵐ. Si g̃ ɔtingat aliquid diffinire:vel si ɔtigat diffõnẽ alicui⁹ eẽ notã:ex vtroqz antecedẽti sequet hoc ɔñs ꝙ in pdictis pdicatis nõ sit procedere in infinitũ:sz in eis ɔtingat stare. ¶ Deinde cũ dicit.

F

In pdicatis per se nõ est processus in infinitum.

¶ Uniuersaliter autez dicamus hoc pacto. Fit enim vt vere dicat cum albuz ambulare: τ magnuz illud dicit esse lignũ. Et rursus lignũ magnũ esse:ac hoiem ambulare. At differt hoc: τ illo dicere modo. Nã cũ albũ dico esse lignuz: tum lignuz id esse dico:cui accidit vt sit albuz: sed nõ albũ esse subiectũ ipsius ligni. Non eniz aut albũ simplr erat:aut aliqd albũ deide factũ est lignũ. Quare non dr hoc pacto nisi p accñs. Cũ aũt lignũ albũ esse:tũc nõ dico aliqd aliud albũ esse:atqz illi vt sit lignũ accidet:veluti cũ dico musicũ albũ esse:tũc eni hominẽ cũ albũ eẽ dico:cui accidit vt musicus sit:sed lignum esse subiectũ. Qd qdẽ nihil aliud erat:q̃z aut absolute lignũ:aut aliqd lignũ:deinde factũ est albuz. Qd si oporteat noia ponere:hoc qdẽ dicere pacto:sit pdicare. Illo aũt pacto : aut nullo pacto pdicare:aut absolute:sed per accñs pdicare dicat. Est aũt id qdẽ qd pdicat: vt albũ:id vero de quo pdicat vt lignũ. Supponat igit id qd predicatur absolute:semper de eo de quo dicitur. sed non per accidens predicari. Hoc enim pacto demonstrationes demonstrant.

G

H

¶ Uniuersalr aũt sic dicimus. Est.n.vere dicere albũ ambulare: τ magnũ illud lignũ esse: τ

I

iter3 lignū magnū esse: ꝛ hoie3 ambulare. Alterū igr̄ est sic dicē: aut illo mō. Cū.n.qdē albū eē dico lignū: tūc dico ꝙ cui accidit albū eē: lignū est: sed non ꝙ subm ligno albū sit. ꝛ nāq3 neq3 qȯ albū est neq3 qȯ vere albū aliqd factū est lignū. q̄re nō est hoc ꝫ se: ꝫ aut ꝫ accn̄s. Cū ꝟo h9 lignū albu3 esse dico: nō ꝙ alter3 aliqȯ sit albū: illi aūt accidit lignū esse: vt cū musicū eē albū dico: tūc.n. qm̄ hō est albus cui accidit musicū esse dico: s3 lignū est subm qȯ vere factū est albū: non qȯ alter3 aliqȯ sit q̄3 qȯ vere lignū est aut lignu3 aliqȯ. Si igiṫ op3 noia ponē sic dicē ꝓdicari: sed illo mō aut nequaq̄3 est ꝓdicari: aut ꝓdicari qdē nō simplr̄: s3 ꝫ accn̄s ꝓdicari. Est

K

aūt tanq̄3 albū qdē qȯ ꝓdicaṫ: s3 sicut lignū est de quo ꝓdicaṫ. Subijciaṫ igiṫ ꝓdicatū ꝓdicari semꝑ de quo ꝓdicaṫ simplr̄: s3 nō ꝫm accidens. Sic enim demonstrationes demonstrant.

¶ Ostendit vlr̄ ꝙ in ꝓdicatis affirmatiuis nō sit ꝓcedere in infinitū. Et circa hoc duo facit. Primo quedam ꝓmittit que sunt necessaria ad ꝓpositū ostendendū. Scḋo ostēdit ꝓpositū. ibi [Amplius si nō est.] Circa ꝓmū duo facit. Primo distinguit ꝓdicata per accidēs a predicatis per se. Scḋo distinguit ꝓdicata per se adinuicē. ibi [Quare aūt in eo qȯ qd est.] Dicit ergo primo ꝙ cū ostensu3 sit in quibusda3 ꝓdicatis ꝙ in eis nō est ꝓcedere in infinitum. s. in his que ꝓdicantur in qȯ qd est: ostendendū est hoc vlr̄ in oibus ꝓdicatis affirmatiuis. Et incipit suam ꝯsiderationē3 a ꝓdicatis per accidēs.

L

Triplex modus vere ꝓdicationis per accidens.

In qbus est triplex modus vere ꝓdicationis. Unus quide3 modus est qn̄ accidēs ꝓdicaṫ de accn̄te. puta cū dicimus album ambulat. Scḋs modus est qn̄ subiectū ꝓdicatur de accidente: puta cu3 dicimus hoc magnū est lignū. Tertius modus est qn̄ accidēs ꝓdicatur de subiecto: puta cum dicimus: lignū est album: vel cu3 dicimus: homo ambulat. Isti modi ꝓdicandi sunt alteri ꝛ diuersi adinuicē: quia cum subm ꝓdicatur de accn̄te: puta cu3 diciṫ albū est lignu3: hoc significo ꝙ illud vr̄e ꝓdicatum qȯ est lignū ꝓdicatur de subiecto cui accidit esse lignū. s. de hoc ꝑticulari ligno in quo est albedo. Idē eni3 est sensus cum dico. albū est lignū: ac si dicerē: hoc lignū cui accidit esse albū: est lignu3: nō autē est sensus ꝙ album sit subiectū ligni. Et hoc probat: q2 subiectū fit hoc qȯ ꝓdicatur de ipso sicut de subiecto: vel ꝫ totū vel ꝫm partē: sicut homo fit albus: s3 neq3 albū neq3 aliqua pars albi que vere sit albū. s. que sit de substātia ipsi9 albedinis fit lignu3:

M

non enim accidēs est subiectū transmutationis qua de non ligno fit lignū. Omne autē qȯ incipit esse hoc: fit hoc. si igiṫ non fit hoc: hoc non est hoc: nisi detur ꝙ hoc semper fuerit: nō autē semper fuit verū dicere: album est lignum: q2 aliqn̄ nō simul fuerūt albedo ꝛ lignu3. Cum ergo non sit veru3 dicere ꝙ albū fiat lignu3. manifestū est ꝙ albu3 nō est lignu3. ꝓprie ꝛ per se loquendo. Sed si hoc cōcedatur album est lignum. itelligitur per accidēs. q2. s. illud particulare subiectū cui accidit albū: est lignum. Iste ergo est sensus h9 ꝓdicationis in qua subiectum ꝓdicatur de accidēte. Sed cu3 dico lignum est albū ꝓdicando accidens de subiecto. nō significo sicut in ꝓdicto modo ꝓdicationis: ꝙ alteru3 aliquid sit substantialr̄ album cui accidit lignū esse: qȯ qdem significatur tam in ꝓdicto modo quo subiectu3 ꝓdicatur de accidēte: q̄3 etia3 in alio modo quo accidens ꝓdicatur de accidēte: vt cū dico. Musicū est albu3. ꝓdicando accidens. Hic enim nihil

N

aliud significo nisi ꝙ ille homo ꝑticularis: puta Sortes: cui accidit esse musicū: est albus. Sed quando dico lignū est album: significo ꝙ ipsum lignū vere factum est subiectū albi. nō ꝙ aliqd aliud a ligno vel a parte ligni que est lignu3 aliquod: sit factū album. Est ergo dr̄a in tribus modis ꝓdictis. q2 cū ꝓdicaṫ accidēs de subiecto nō ꝓdicaṫ per aliqȯ aliud subm: cum aūt predicaṫ subm de accidente vel accidens de accidēte fit ꝓdicatio ratione eius qȯ subijciṫ termino posito in subiecto: de quo qdem predicaṫ aliud accidēs accidentaliter: ipa ꝟo spēs subiecti essentialiter. Et quia in quolibet ꝓdictorū modorū vtimur nomine ꝓdicationis: ꝛ sicut possumus nomina ponere: ita possumus ea restringere: imponamus etia3 sic nomina in ꝓbatione sequenti: vt predicari solum dicamus illud qȯ diciṫ modo. s. non rōne alterius subiecti. Illud ꝟo qȯ diciṫ illo modo. s. ratione alterius subiecti:

O

velut cum subiectū predicatur de accidēte: vel accidens de accidente. nō dicitur predicari: vel si diciṫ predicari: nō dicitur predicari simpliciter: sed ꝫm accidens. Et accipiamus semper illud qȯ se habet per modū albi ex parte predicati. ꝛ id qȯ se h3 per modū ligni accipiaṫ ex parte subiecti. Hoc ergo supponamus predicari semꝑ in ꝓbatione sequenti: qȯ ꝓdicatur de eo de quo predicaṫ simplr̄: ꝛ nō ꝫm accidēs. Et ratio quare debem9 sic vti vocabulo ꝓdicationis: hec est. q2 loqmur de materia demōstratiua: demōstrationes aūt non vtuntur talibus ꝓdicationibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare cū vnu3 ꝓdicaṫ de vno: illud aut subiṫ rōnē eorū que diffiniēdo subiecto cōꝑtūt: aut est quale: aut quantu3: aut ad aliquid: aut agēs: aut patiens: aut vbi: aut quando.

P

¶ Quare aūt in quod qd est: aut qn̄ quale: aut quantum: aut ad aliqd: aut faciēs: aut patiens: aut vbi: aut qn̄: cum vnum de quo predicabiṫ.

¶ Ostendit differentiā ꝓdicatorū per se adinuicē. Et circa h̄ duo facit. Primo distinguit ꝓdicata adinuicē ꝫm diuersa genera. Scḋo ostēdit differētiā ꝓdicatorū. ibi [Ampli9 substātia3 qdem ꝛc.] Dicit ergo primo ꝙ q2 nos ꝓdicari dicimus solū illud qȯ ꝓdicatur nō ꝫm aliqȯ subm: hoc autē diuersificatur ꝫm decem ꝓdicamenta: sequitur ꝙ omne qȯ ꝓdicatur sic. ꝓdicetur [aut in qȯ qd est.] id est per modū sūbalis ꝓdicati: aut per modū qualis vel quāti vel alicuius alterius ꝓdicamentorū de qbus actū est in ꝓdicamētis. Et addit cū vnum de vno ꝓdicetur. q2 si ꝓdicatum nō sit vnum: sed multa: non poterit ꝓdicatū simplr̄ dici quid vel quale: sed forte diceṫ simul quale qd: puta si dicā: homo est aial albu3. Fuit aūt necessaria hec additio: q2 si mlt̄a ꝓdiceṅt de vno: ita ꝙ accipiātur in ratione vnius ꝓdicati. poterūt in infinitū ꝓdicationes multiplicari ꝫm infinitos modos cōbinandi ꝓdicata adinuicem. Unū cū queriṫ status in his que ꝓdicantur: necesse est

Q

accipere vnum de vno predicari. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea omne quod substantiam significat id quod illud est: aut quod illud est quoddam: id esse significat de quo predicatur. Quod ꝟo non substantiam significat: sed de subiecto dicitur alio: qȯ quidem nec est idipsum quod illud est quoddam: id omne accidens est.

¶ Amplius substātiā qdē significantia qȯ vere illud est: aut qȯ vere illȯ aliqd est significāt de quo ꝓdicāṫ. Quecūq3 ꝟo nō suba3 significāt: sed aliquo subiecto dicunṫ: qȯ neq3 vere illud est: neq3 qȯ vere illud aliqd est: accidētia sunt.

Vide in anno.

¶ Ostendit

A ¶ Ostendit dñtiam predictorum pdicatorum. Et circa hoc tria facit. Primo pponit dñtiã. Scdo manifestat per exẽpla. ibi [Ut de hoie ꝛ albo ꝛc.] Tertio excludit quãdam obuiationẽ. ibi [Spẽs eni gaudeãt ꝛc.] Dicit ergo primo ꝙ illa q̃ substã tiam significant/opꝫ ꝙ significẽt respectu eius de quo predicanẽ [quod vere illud est: aut ꝙ vere illud aliqd.] qđ potest dupl'r intelligi. Uno mõ vt ostendaẽ distinctio ex pte predicati: quod vel significat totam essentiã subiecti sicut diffinitio. Et hoc significat cum dicit [Quod vere illud ꝛc.] vel significat partẽ essentie: sicut genus vel dñtia. Et hoc significat cũ dicit [Aut ꝙ vere illud aliquid.] Alio mõ ꝛ melius: vt ostendaẽ distinctio ex parte subiecti: qđ qñqꝫ est cõuertibile cũ predicato essentiali: sicut diffinitũ cum diffinitione. Et hoc significat cum dicit [ꝙ vere illud est.] Qñqꝫ v̈o est

B pars subiectiua pdicati: sicut hõ alalis. Et hoc significat cũ dicit [Aut ꝙ vere illud aliqd.] Hõ enim aliqđ aial est. Sed illa que non significãt subam: sed dñr de aliquo subiecto: qđ quidẽ subm nec v̈e .i. essentialr est illud pdicatũ: neqꝫ aliqd eius, oĩa huiꝰ pdicata sunt accñtalia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut cũ album de homine predicatur. Homo nãqꝫ neqꝫ id est qđ album: neqꝫ id qđ albũ est quoddam: sed animal fortasse. Est enim homo id quod animal est. Atqꝫ ea omnia que nõ substantiam significant: de subiecto aliquo predicari oportet: ꝛ non esse quicꝗ̃ album, qđ quidẽ sit album non aliud quicꝗ̃.

¶ Ut de homine est albũ. Nõ .n. est hõ neqꝫ qđ vere album est: neqꝫ qđ vere albuꝫ aliquid est: sꝫ aial forsitan: qđ vere .n. aial est: hõ est. Quecunqꝫ v̈o nõ substãtiã significant: opꝫ de quo- Vide in anno.

C dam subiecto predicari: ꝛ nõ esse aliqđ album: qđ nõ cum aliqđ alterum sit: album est.

¶ Manifestat pmissarũ dñtiã per exẽpla: ꝛ dicit ꝙ cũ dicimus hõ est albus: predicatũ illud est accñtale: qꝛ hõ non est quod v̈e albũ est .i. esse albũ non est essentiale hois: neqꝫ qđ vere albũ aliquid: vt supra expositum est. Sed cũ di hõ est alal [forsan hõ est qđ vere est aial.] Aial eni significat essentiam hois: qꝛ illud ipsuꝫ qđ est hõ est ẽntialr alal. Et ꝗuis illa que nõ significãt subam sint accidẽtia: nõ tñ p accidens pdicanẽ: Predicanẽ enim de quodã subiecto nõ ppter aliquod aliud subm: puta cum dico. hõ est albus. pdicaẽ albus de hoie: nõ ea ratione ꝙ aliqđ aliud subiectũ sit album rõne cuius homo dicaẽ albus. sicut supra dictũ est in his que predicantur per accidens. ¶ Deinde cum dicit.

D ¶ Forme nãqꝫ valeant. Fidisi eniꝫ sũt attrectationes. Et si sint: nihil prorsus ad presenteꝫ sermonem pertinet. Ipse nãqꝫ premonstrationes de rebus talibus sunt.

¶ Species enim gaudeant: monstra enim sunt: ꝛ si sint nihil ad rationem sunt: premonstrationes enim de huiusmodi sunt.

¶ Excludit quandã obuiationẽ. Posset enim aliquis dicere ꝙ predicata que significant subam nõ sunt vere ꝛ essentialiter id de quo pdicanẽ: vel aliquid eius: neqꝫ accidẽtia que sunt in indiuiduis sicut in subiectis cõueniunt huiꝰ cõibus predicatis essentialibꝰ: quia huiꝰ v̄lia predicata significant quasdam essentias semp separatas per se subsistentes: sicut platonici dicebãt. Sed ipse ridet: qꝛ si supponantur spẽs .i. idee esse: debent gaudere: qꝛ ſm platonicos hñt aliquod nobilius esse ꝗ̃ res nobis note materiales. Huiꝰ enim res sunt particulares ꝛ materiales. Ille autẽ sunt v̄les ꝛ immateriales. Sunt eni quedã premonstrationes respectu nãliũ idest quedã exẽplaria horum. vt accipianẽ hic monstra vel premõstrationes sicut supra premonstraẽ aliqd ad aliqd pbandũ.

E Quia ergo sunt premõstratiões vel exemplaria rerũ nãliũ necesse est ꝙ in istis rebus nãlibus inueniant aliquae participationes illarũ specierũ que pertinẽt ad essentiã harũ rerum naturaliũ. Et iđ si sint huiꝰ species separate sicut platonici dixerunt siue posuerũt: nihil pertinẽt ad rõnẽ presentẽ. Nos enim intendimus de huiꝰ rebus de quibus in nobis scientia per demonstrationem acquiriẽ. Et huiꝰ sunt res in mã existentes nobis note: de quibus demonstrationes fiũt. Et ideo si dicẽ ꝙ aial sit qđdã separatuꝫ quasi premonstratio existens aialiũ nãliũ: tunc cũ dico. hõ est aial: ſm ꝙ hac ppositione vtimur in demõstrando. ly aial significat essentiam rei nãlis de qua fit demonstratio. ¶ Deinde cum dicit.

F ¶ Preterea si nõ hoc illius est qualitas: ꝛ illud huius: neqꝫ qualitatis est qualitas.

¶ Amplius si nõ est hoc huiꝰ q̄litas ꝛ illud huiꝰ: neqꝫ q̄litatis qualitas est. Vide in anno.

Lectio. XXXIIII.

Premissis his que necessaria sunt ad ppositũ demõstrãdũ de distinctiõe pdicatorum adinuicẽ. Hic accedit ad ppositũ ostẽdẽdũ .s. ꝙ nõ pcedaẽ in pdicatis in infinitũ. Et diuidiẽ hec ps in partes duas ſm duos modos qbꝰ ostẽdit ppositũ. Scđa ps incipit. ibi [Adhuc si aliꝰ ꝛc.] Circa pmũ duo facit. Primo ostẽdit ꝙ nõ est pcedere in infinitũ in pdicatis per modũ circulatiõis. Scđo ꝙ nõ pcedaẽ in infinitũ in eis ſm rectitudinẽ in sursum: neqꝫ in deorsum. ibi [Sed vtiqꝫ quod neqꝫ in sursum.] Circa primũ tria facit. Primo premissis suppositis addit quedaꝫ necessaria ad ppositũ ostẽdendũ. Scđo ex his ꝛ aliis premis-

G sis concludit ppositũ. ibi [Impossibile est eque predicari.] Tertio pbat. ibi [Aut eni sicut substãtia.] Primo ergo proponit duo: quorum vnũ est. qꝛ cum predicantꝫ quod significat accidẽs significet aliqđ genus accidentis: puta qualitatem: nõ potest esse ꝙ duo se habeant hoc mõ adinuicẽ ꝙ primũ sit qualitas scđi. ꝛ 2m sit qualitas primi. Alia est enim ratio qualitatis. ꝛ eius cui qualitas inest. Secunduꝫ est ꝙ vniuersaliter non est possibile ꝙ qualitas habeat quãcũqꝫ aliam qualitatem sibi inherenteꝫ: quia nullũ accidens est subiectũ alterius accidentis per se loquẽdo. soli eni substantie conuenit proprie ratio subiecti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fieri pfecto nequit vt hoc pacto mutuo predicentur: sed fit quidem vt verum dicas: at nõ fit vt econtra predices vere.

H ¶ Impossibile est eque predicari adinuiceꝫ sic: sed vere quidem contingit dicere: eque autem predicari vere non contingit.

¶ Proponit quasi ex premissis cõcludẽs ꝙ intẽdit pbare ꝛ dicit. Si ista sunt vera que premissa sunt [impossibile est ꝙ fiat mutua predicatio adinuicẽ sic] idest ſm aliquem predicatorũ modorum. Non autem hoc dicitur quin contingat vere predicari vnum de alio ꝛ econuerso. Dicimus enim vere ꝙ homo est album. ꝛ album est homo. Sed hoc non fit eque idest ſm equalem rationẽ predicandi. Et similiter est in predicatis essentialibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nã aut accidens aut vt substantia predicabiẽ veluti si sit genus vel differentia predicari.

¶ Aut enim sicut substantia predicabitur vt est aut cum genus sit: aut differentia. Vide in anno.

I ¶ Ostendit ppositū. Et pmo in pdicatis essentialibus. Secundo in accntalibus. ibi [Verū etiā ipsius qualis.] Circa pm̄ tria facit. Primo ponit quandā diuisionē essentialium predicatorū. Scdo resumit quoddam qd supra pbatum est. ibi [Hec aūt ostensa.] Tertio pbat ppositū. ibi [Siquidē igit̄ genera.] Dicit ergo pmo q ad ostendendū q nō sit adinuicem eque predicari. pmo opz hoc cōsiderare in essentialibus predicatis. Aut eniz qd predicat̄ eque pdicabit̄ sicut substātia: aut alio modo. Et si sicut substantia: aut sicut genus: aut sicut differentia. Hec enim due sunt ptes diffinitionis que significant essentiam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec aūt demōstratū est neqz ad supera: neqz ad infera infinita esse. Neqz enim homo est bipes: et bipes aial: et aial aliud: neqz rursus aial

K de homine: homo de callia: et is de alio hoc ipso quid est predicatur. Omnē enim talem substantiam diffinire possumus. At fieri nequit vt infinita quisq̄ intelligendo pertranseat. Quare neqz ad supera: neqz ad infera sunt infinita. Fieri enim non potest vt ea substantia de qua infinita dicuntur diffiniatur.

¶ Hec aūt ostensa sunt qm̄ non erūt infinita nec in sursum nec in deorsum: vt homo bipes hoc aial: hoc aūt alterz est: et aial de hoie: hic aūt de callia. hic aūt de alio in eo quodqdest. Substātiā qdem oēm esse diffinire huiusmodi. infinita autem non est transire intelligentē. quare neqz in sursum neqz in deorsum infinita sunt. Illam

L enim non est diffinire de qua infinita pdicant̄.

¶ Resumit qd supra pbauerat in pncipio pcedentis lectionis. s. huiꝰ predicata nō esse infinita: qz si in infinitū pcederet nō haberet in eis locū reciprocatio siue circulatio. Dicit

Lec. pce. ergo q sicut supra de his ostensum est. in hꝰ nō cōtingit pcedere in infinitū neqz in sursuz neqz in deorsuz: sicut si predicat̄ bipes de hoie, et aial de bipede et de aiali aliqd alterū: nō est hoc pcedere in infinitū in sursuz: neqz in deorsum: vt si aial dicatur de homine in eo qdqd est. et homo de callia. et hoc de quodā alio: supposito q ita esset genus cōtinens sub se multas species: quarū vna esset callias. non posset sic procedi in infinitum. Et resumit rōnē ad ostendendū qd supra posuit: qz omnem huiꝰ subam: que. s. hz aliqd vniuersalius: qd de ipsa predicetur. et que potest de alio inferiori predicari: ptingit diffinire. genera vo generalissima de quibus alia vniuersaliora nō predicant̄: et singularia que nō predicant̄ de aliquibus inferioribus nō contingit diffinire. Solū autē subam mediā diffinire ptingit. Illaz vo subaz non contingit

M diffinire de qua ifinita pdicant̄: qz opz diffinientē intelligēdo pertransire oia illa que substātialr̄ pdicant̄ de diffinito. cuz oia cadant in diffōne: vel sicut genus: vel sicut differentia. Infinita aūt nō cōtingit pertransire. Ergo opz oēm vniuersalem subam que nō est supremū genus: neqz infimum subiectū non habere infinita que de ipsa substantialiter predicant̄. Sic ergo non est procedere in infinituz: neqz in sursum neqz in deorsum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut genera igit̄ mutuo non predicabunt̄. Erit enim ipsum id quod ipsum est quoddam.

¶ Siqdez igit̄ genera adinuicē equaliter predicantur. erit eni ipsuz qd vere ipsum aliquid est.

¶ Ostendit q in substantialibus pdicatis nō possit esse processus in infinitū per modū circulationis. Et dicit q si aliq̄ predicata subalia pdicant̄ de aliquo vt genera: nō predicantur adinuicē equaliter. i. cōuertibilr̄. i. q vnū genus sit alterius. et econuerso. Et ad hoc pbandū subdit. [erit eniz ipsum qd vere aliqd] quasi diceret. Si aliqd predicatur de aliquo vt genus. illud de quo pdicat̄ est aliqd qd vere est ipz. i. est aliqd particulariter qd substantialr̄ recipit predicationem ipsius. Si ergo hoc predicet̄ de illo vt genus. sequeretur q ipsum qd particulariter cōueniebat alicui: ecōuerso particulariter recipiat pdicationē illius. qd est idez respectu eiusdē esse partē et totū. qd est impossibile. Et eadem rō est de differentijs. Un̄ et in pmo topicoꝝ dī q pblema de diis reducitur ad pblema de genere. ¶ Deinde cum dicit.

N

Cap. 3º.

¶ At vo neqz de qualitate: aut de ceteris qcq̄: nisi per accidens predicabit̄. Hec enim omnia accidunt: et de substantijs predicantur.

O ¶ Neqz tamen de qualitate aut aliorū nulluz: nisi sm̄ accidens predicabitur. Omnia hec accidunt et de subiectis predicari.

¶ Ostendit q nō pōt ire in infinitū p modū circulationis in predicationibus in quibus predicatur accidens de subiecto. et dicit q neqz etiam ipsius qualis potest esse conuersio cum suo subiecto: aut aliorum nullum potest habere huiꝰ predicationē que accidentaliter predicātur. nisi fiat predicatio per accidēs sm̄ q dictū est q accidentia nō predicant̄ de subiectis nisi per accidēs. Qualitas eni et omnia alia huiusmodi accidunt substantie. vnde et predicant̄ de subiectis sicut accidens de subiecto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed neqz versus supera ifinita erūt. De vno quoqz nāqz pdicat̄ id qd signat: aut quale qd: aut quātū qd: aut aliqd taliū: aut ea q̄ in substā-

P tia sunt. Hec aūt sunt finita: et genera pdicamētoꝝ finita sunt. Est. n. aut q̄le aut quātū et cetera que iamdudū enumerauimus. Atqz supponunt̄ vnū pdicari de vno: et itē ipsa nō pdicari de ipsis: nisi rōne ipsius qd est pdicent̄. Etenīz accidētia sunt vniuersa. Sed quedā p se: q̄dam alio mō. Atqz hec oia de subo quodā dicimus pdicari: et accn̄s nō eē subiectū vllū. Nihil eniz taliū ponimꝰ id esse qd id est qd dr̄ nō aliqd qcq̄ sz ipz i alijs eē: et alia q̄dā d alio dicimꝰ pdicari.

¶ Sed vtiqz neqz in sursuz infinita erūt. Unū-

Q qdqz. n. qd pdicat̄ signat aut q̄le aliqd: aut q̄tū aliqd: aut huiꝰ: aut q̄ sūt in suba. Hec aūt finita sunt. Et gn̄a predicamētoꝝ finita: aut eniz quale: aut quātuz: aut ad aliqd: aut facere: aut pati: aut vbi: aut qn̄. Cōcessuz aūt est vnum de vno predicari. Ipsa aūt de ipsis quecūqz nō aliquid sunt nō predicari dicimus. Accn̄tia. n. sunt hec oia: sz hec qdē sm̄ seipsa: illa vo sm̄ alterz modū. Hec aūt de quodā subiecto oia pdicari dicimus: sm̄ accidēs aūt nō esse subiectū aliquod. Nihil enim talium ponimus esse subiectuz qd alterz aliquod esse dicat̄ qd dicitur: sed ipsuz in alijs: et alia quedam de alio.

Vide in anno.

¶ Ostendit vlr̄ q in nullo genere predicationis sit procede

re in infinitū in sursū aut in deorsum. Et dicit q̄ nō solū nō est procedere in predicationibus in infinitum ſm circulationem: sed neq̄ ꝓcedendo in sursum infinita erunt predicata: ⁊ similr̄ nec deorsū. Et ad hoc ꝓbādū. ꝑmo resumit quedā supra posita. Scḋo ex his ꝓbat intentū ibi[.] Neq̄ in sursū ergo ⁊c. Circa ꝑmum resumit qḋ de vnoquoq̄ pōt aliquid predicari qcqd significēt: siue sit quale siue q̄tū vel qḋcūq̄ aliud genus accidētis: vel etiam que intrant substantiā rei: que sunt essentialia predicata. Scḋo resumit q̄ hec .s. predicata substantialia sint finita. Tertio resumit q̄ genera predicamentoꝝ sunt finita .s. quale ⁊ q̄tū ⁊c. Si .n. aliqs dicat q̄ q̄titas predicet̄ de subā: ⁊ qualitas de q̄titate: ⁊ sic in infinitū: hoc excludit ꝑ hoc q̄ gn̄a pḋtoꝝ sunt finita. Quarto resumit q̄ sicut supra expositū est: vnū de vno predicatur simplici predicatione. Et hoc ideo inducit: q2 posset aliquis dicere: q̄ ꝑmo pḋicabit̄ vnū de vno: puta de hoīe aīal: ⁊ ista predicatio multiplicabit̄ quousq̄ poterit inueniri aliquod vnū: qḋ de hoīe predicet̄: qb⁹ finitis pḋicabunt̄ duo de vno, puta: dicet̄ q̄ hō est aīal albū: ⁊ sic multo plura predicata inuenirent̄ ſm diuersas cōbinationes pḋicatoꝝ. Rursus predicabunt̄ tria de vno. puta. dicet̄ q̄ hō est aīal albū magnū: ⁊ sic semper addendo ad numerū magis multiplicabuntur predicata. ⁊ erit ꝓcedere in infinitū in predicatiōe. sicut etiā in additione numeroꝝ. Sed hoc excludit per predicationem vnius de vno. Quinto resumit vt non dicamus aliqua simplr̄ predicari de ipsis que nō aliqd sunt: id est de accidētibus. quorū nullū est aliqd subsistens. De accidente .n. neq̄ subiectū neq̄ accñs ꝓprie predicat̄: vt supra dictū est. Oīa enim huiꝰ que nō sunt aliquid substātiale: sunt accñtia: ⁊ de his nihil pḋicat̄ simplr̄ loquēdo: sed hec pḋicant̄ qdē ꝑ se .s. de subiectis: vel subālia pḋicata vel accidentalia. Illa vero ſm aliū modū .i. per accidens .s. cū predicant̄ de accidētibus aut subiecta aut accñtia. Hec eniꝫ oīa .s. accñtia habent de sui ratione q̄ dicant̄ de subō. illō aūt qḋ est accñs nō est subiectū aliqḋ. vn̄ nihil ꝓprie loquēdo pōt de eo pḋicari: q2 nihil taliū .s. accñtium ponimus esse tale qḋ dicat̄ id qḋ dr̄. .i. q̄ suscipiat predicationē eius qḋ de eo predicat̄: nō quasi aliqd alterū exñs sicut accidit in substātijs. Hō .n. nō dr̄ aīal vel albū: q2 aliqd aliud sit aīal vel albū: sed q2 ipsummet qḋ est homo est aīal vel albuꝫ: sed albū ideo dr̄ hō vel musicū: q2 aliqd alterū .s. subiectū albi est hō vel musicū. Sed ipsuꝫ accidens inest alicui: ⁊ alia que pḋicant̄ de accñte: predicantur de altero .s. de subiecto accidētis: ⁊ ꝓpter hoc pḋicant̄ de accidente vt dictū est. Hoc aūt introducit: q2 si accñs predicat̄ de subō. ⁊ ecōuerso. ⁊ oīa que accidunt subiecto predicentur de se inuiceꝫ: sequetur q̄ predicatio ꝓcedat in infinitū: quia vni infinita accidunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neq̄ igit̄ ad superiora: neq̄ ad iferiora vnū de vno in infinitū dicet̄. De qb⁹ enim accidētia dicunt̄ quecūq̄ in vniuscuiusq̄ substātia sūt: ea nō sunt infinita. Uersus etiā supera: nec ipa: nec vtraq̄ accidētia sunt ifinita. Necesse est igitur aliqd eē de quo primū aliqḋ ⁊ de hoc aliḋ: ⁊ huius ꝓfectionis tādeꝫ exitū esse: vt id sit qḋ de nullo vlterius alio dicat̄: ⁊ id ē de quo non predicat̄ aliud prius. Unus igit̄ hic est modus ad hoc propositum demonstrandum.

¶ Neq̄ in sursum ergo vnū de vno: neq̄ in deorsum dicere. De quib⁹ quidē enim dicunt̄ accidentia sunt: quecunq̄ in suba vniuscuiusq̄ sunt. Hec autē nō sunt infinita. Sed in sursum ipsaq̄ ⁊ accidētia vtraq̄ non infinita sunt. Necesse est ergo esse aliquid de quo primū predicetur: ⁊ de hoc aliud: ⁊ hoc stare: ⁊ esse aliqd quod non amplius neq̄ de aliquo priori: neq̄ de illo aliud prius predicet̄. Unus quideꝫ igit̄ modus dicitur demonstrationis huiusmodi.

¶ Ostendit ꝓpositum ex premissis .s. q̄ in predicatione qua predicat̄ vnū de vno non procedit̄ in infinitum neq̄ in sursū neq̄ in deorsuꝫ: quia omnia accidētia predicant̄ de his que pertinent ad substantiam rei: qḋ erat quinta suppositio. Substantialia aūt predicata non sunt infinita. qḋ erat scḋa suppositio. ⁊ ita ex parte subiectoꝝ non proceditur in infinitum in huiꝰ predicationibus quasi in deorsum. In sursum autem neutra sunt ifinita .s. neq̄ substātialia predicata neq̄ accidentalia: quia ⁊ genera accidentiuꝫ sunt finita. ⁊ in vnoquoq̄ generum non est procedere in infinitum neq̄ in sursum neq̄ in deorsum: sicut neq̄ in substantialibus predicatis: quia in quolibet predicamento, genus predicatur de specie in eo quodquidest. Unde concludi potest vniuersaliter q̄ necesse est esse aliquod primum subiectum de quo aliquid predicetur: existente statu predicationis in deorsum. ⁊ de hoc aliquid aliud predicatur. ⁊ hoc habebit statuꝫ in sursum: ⁊ erit inuenire aliquid quod non amplius predicabitur de alio: neq̄ sicut posterius predicatur de priori per accidens: neq̄ sicut prius predicatur de posteriori per se. Hic igit̄ est vnus modus logice demr̄andi ꝓpositū q̄ sumit̄ ſm diuersos modos predicationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alius aūt est hic. Patet .n. hoꝝ demr̄ationeꝫ esse de quib⁹ priora aliqua predicant̄. Et itē fieri nō posse vt aut melius simus ad ea dispositi quorū est demōstratio q̄̄ si sciamus: aut ea sine demōstratione sciamus. Quib⁹ efficitur vt si per aliqua priora quidpiā innotescit. Illa vero nescimus: neq̄ ad illa melius sumus affecti q̄̄ si sciam haberemus: nec id ꝓfecto sciamus qḋ per illa notū efficit̄. Si igit̄ sit: vt simplr̄ quidpiā per demonstrationē: ⁊ nō ex qbusdā: nec ex suppositione sciamus: necessē est predicatiōes medias stare. Nā si non stent: sed semper sit aliqd superi⁹ sumpto: oīuꝫ erit tū demonstratio. Quare si fieri nō pōt vt infinita qs q̄̄ ptranseat: ea ꝓfecto quoꝝ est demonstratio nunq̄̄ per demonstrationem sciem⁹. Qḋ si neq̄ melius ad ipsa sumus affecti q̄̄ si sciremus: nihil tū ꝑ demōstrationē simpliciter: sed ex suppositiōe sciemus. Ex his igitur que differendi diximus nō id de quo loquimur ita esse quispiā credet.

¶ Adhuc aūt alius si de quibus priora quedam predicant̄: erit horum demonstratio quorū demonstratio est: neq̄ potius habere pōt ad ipsa q̄̄ scire: neq̄ scire esse sine demonstratione. Si hoc aūt per hoc notū est: hoc autem nescimus neq̄ melius habem⁹ ad ipsa q̄̄ scire: neq̄ per hoc notum sciemus. Si igitur est aliquid scire per demonstrationē simpliciter ⁊ nō ex aliquibus neq̄ ex suppositione: manifestuꝫ est stare

I predicamēta media. Si.n.non steterint:sed est semp acceptio in supius:oium erit demonstratio: si nō cōtingit percurrere infinita:hec nō scimus per demonstrationē. Si igit neqꝫ melius habemus ad ipsa ꝙ̄ scire:nō erit nil scire per demōstrationē simplr:sꝫ ex suppōne. Logice qdē igit ex his vtiqꝫ aliqs credet de eo qḋ dcm̄ est.

Lec.36. ℂ Ponit 2m modum pbationis.⁊ dicit ꝙ qñ est aliqua talis propositio in qua pdicaṫ aliqd de subiecto.si aliqd pñt per prius pdicari de illo subro: talis ppositio demrabilis erit: puta hec ppositio:hō est suba.demōstraṫ per hanc.aial est suba:qꝛ de alali per prius predicaṫ suba ꝙ̄ de hole. Si autē aliq ppositio est demrabilis:nō possumus meli9 cognoscere ꝙ̄ sciendo:sicut principia indemonstrabilia meli9 cognoscimus ꝙ̄ sciēdo:qꝛ cognoscimus ea vt per se nota.Et iterū huiō demōstrabilia nō possum9 scire nisi per demrationē: qꝛ demonstratio est sylls faciēs scire.vt supra dcm̄ est. Iteꝫ ꝯsiderādū est ꝙ si aliq ppositio est nota per aliā.si illā per quā nota est nescimus:neqꝫ cognoscimus eā meliori mō ꝙ̄ sciēdo.ꝯñs est ꝙ nō sciam9 illā ppōnē que p eā cognoscit. His igiṫ trib9 suppositis pcedit sic. Si ꝯtingit aliquid simpliciter scire per demrationē:⁊ nō ex aliqb9 nec ex suppositione necesse est ꝙ sit status in pdicatis q̄ accipiunṫ vt media. Dicit aūt simplr ⁊ nō ex aliquib9:ad excludēdū demōstrationes ducētes ad impoꝫe.in qb9 pcediṫ ꝯtra positiōes aliquas ex aliquib9 ppositionib9 datis: Dicit autēꝫ neqꝫ ex suppositione.ad excludendꝫ demrationes quales fiunt in scientijs subalternis.que supponūt conclōnes supioꝝ scientiarū:vt supra habitū est. Est ḡ simplr per demōstrationeꝫ scire:qñ quelibet ppositionū premissaruꝫ si sit demonstrabilis scitur per demōstrationē:⁊ si nō est demōstrabilis intelligitur per seipsam. Et hoc supposito necesse est ꝙ sit status in predicationib9:qꝛ si nō fuerit status:sed semp pōt accipi aliquid supius.sequiṫ ꝙ oium sit demratio.vt pmo dicebaṫ. Si ergo aliqua cōclusio demonstraṫ:opꝫ ꝙ quelibet premissarū sit demonstrabilis. Si ergo ad eius cognitionē nullo mō possumus melius nos habere ꝙ̄ sciēdo eā per demōstrationē:ergo oportebit eā demōstrare p aliquas alias ppositiones:⁊ illas iterū per alias:⁊ sic in infinitū.qꝛ igitur infinita nō est transire non poterimus eam cognoscere per demonstrationē:neqꝫ melius eā cognoscere possumus:cum oia sint demrabilia.ergo sequiṫ ꝙ nihil contingit scire per demonstrationē simplr:sed solum ex suppositione. Ultimo autem epilogando concludit principale propositum.

K

Lec.4.

Lec.15°.

L

ℂ Resolutiue aūt p hec breuius perspicuū fuerit fieri nō posse vt vsus superi9 aut iferi9 ifinita sint predicata in demonstratiuis scientijs:de quibus est hec presens consideratio.

M ℂ Analetice aūt manifestū est per hoc velocius ꝙ neqꝫ in sursum:neqꝫ in deorsum infinita predicantia cōtingit esse in demonstratiuis sciētijs de quibus intentio est. Lectio. XXXV.

Ostꝙ̄ Phs ostendit logice ꝙ nō sit pcedere in infinitū in pdicatis sursum aut deorsuꝫ:hic ostēdit idē analetice. Et diuiditur in duas ptes. In pmo pte ostendit pncipale ppositū. In scda ifert qdā corollaria ex dictis. ibi Mōstratis autē his manifestū ⁊c. Circa pm duo facit. Primo pponit qḋ intēdit. Scdo pbat ppositū.ibi Demōstratio qdē eni ⁊c. Dicit ḡ pmo ꝙ hoc qḋ nō ꝯtingit in demōstratiuis sciētijs de qb9 intēdim9 pdicationes in infinitū procedere neqꝫ in sursum:neqꝫ in deorsum:breuius ⁊ citius poterit manifestari analetice:ꝙ̄ manifestatū sit logice. Ubi cōsiderandūꝫ est ꝙ analetica id est demonstratiua scientia que resoluendo ad principia per se nota indicatiua diciṫ:est pars logice/que etiā dialecticā sub se ꝯtinet. Ad logicā autēꝫ cōiter pertinet ꝯsiderare predicationē vlr fm ꝙ ꝯtinet sub se pdicationē que est p se ⁊ q̄ nō est p se. Sed demratiue scie ppria est predicatio per se. Et iō supra logice pbauit ppositum:qꝛ ostēdit vlr in oi genere pdicationis nō esse pcessum in infinitū. Hic aūt intendit ostēdere analetice: qꝛ pbat solū in his que pdicanṫ per se. Et huiō est via expeditior.⁊ iō sufficit ad ppositum.qꝛ in demonstrationibus nō vtimur nisi tali modo predicationis. ℂ Deinde cum dicit.

N

ℂ Demōstratio eni est de hisce q̄ reb9 isūt p se.

ℂ Demonstratio quidē enim est quecunqꝫ ipsa insunt fm seipsa rebus.

O ℂ Ostēdit propositū. Et circa hoc tria facit. Primo pponit qua predicatione:analetica.i.demōstratiua scientia vtaṫ.qꝛ predicatione per se. Secundo resumit quot sunt modi talis predicationis.ibi Per seipsa vo ⁊c. Tertio ostendit ꝙ in nullo mō pdicatiōis per se possit pcedi in infinitū.ibi Horū aūt neutra ꝯtingūt. Dicit ḡ p ꝙ demratio est solū circa illa que per se insunt reb9. Tales.n.sunt eius ꝯclones:⁊ ex talib9 demonstrat.vt supra habitū est. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Ea vo que per se cōpetunt duplicēꝫ subeunt modū. Quedā.n.in eadē rerū sunt diffinitiōe. Quibus inesse dicunṫ:vt multitudo vel diuisibile. Hec eni numero cōpetunt ⁊ in ipsius sunt diffōne. Quedā in rōne sua res eas suscipiunt quib9 cōpetūt vt impar. Hoc eni numero cōpetit:⁊ in diffinitione sua numerum suscipit.

P

ℂ Scdm seipsa aūt duplr:quecūqꝫ.n.illis isūt in eo qḋqdest:⁊ in quibus ipsa in eo qḋqdest insunt ipsis:vt numero impar qḋ inest qdē numero. Est aūt ipse numerus in rōne ipsius. Et iteꝝ multitudo aut diuisibile i rōne numeri est.

ℂ Ponit duos modos pdicādi p se. Nā p qdēꝫ predicanṫ p se quecūqꝫ insunt subiectis in eo quodquid.e.i.cuꝫ pdicata ponuntur in diffōne subiecti. Scdo qñ ipsa subiecta insunt pdicatis in eo qḋqdest.i.qñ subiecta ponunṫ in diffōne predicatoꝝ. Et exemplificat de vtroqꝫ mō. Nāꝫ ipar pdicatur de numero per se scdo mō.qꝛ numerus ponitur in diffinitione ipsius iparis. Est.n.ipar numerus medio carens. Multitudo aūt vel diuisibile pdicaṫ de numero:⁊ poniṫ in diffinitiōe ei9. Unū huiō pdicanṫ p se de nuō p mō. Alij autē modi quos supra posuit reducunṫ ad istos. ℂ Deinde cum dicit.

Q ℂ At fieri nequit:vt aut hec aut illa sint infinita: Nec eniꝫ ea que vt impar de numero predicantur. Nam in impare rursus aliud erit in diffinitiōe cuius est ipsiuꝫ. Hoc si sic primū:numerus ipse eni quidē cōpetunt in diffinitione erit ipsorum. Si igitur fieri nequit vt insint vni talia infinita:nec infinita versus superius erunt.

ℂ Hoꝝ aūt neutra ꝯtingit eē ifinita:nec vt ipere sectū numeri. Iterū enim si ipari aliud insit cui inerat existenti:hoc aūt si est primuꝫ numerus inerit his que insunt ipsi. Si igiṫ nō ꝯtingit infinita hmōi eē in vno:neqꝫ in sursuꝫ erūt ifinita.

Uide in annot.

A ¶ Ostendit ꝙ in vtroqꝫ mõ predicationis per se necesse est esse statũ. Et circa hoc tria facit. Primo ostẽdit ꝙ necessariuꝫ est esse statũ in vtroqꝫ mõ predicationis ꝑ se tam in sursum ꝙ̃ in deorsum. Scḋo cõcludit ꝙ nõ possit infinitum esse in mediꝫ. ibi [Si aũt sic est ⁊c.] Tertio cõcludit ꝙ non potest ꝓcedi in infinitũ in demõstrationibus. ibi [Si ꝟo hoc ⁊c.] Circa ꝑmũ duo facit. Primo ꝓponit ꝓpositũ in scḋo modo dicendi ꝑ se. s. qñ subiectũ ponit̃ in diffõne predicati. Scḋo in ꝑmo mõ qñ ꝑdicatũ ponit̃ in diffõne subiecti. ibi [Si et quecũqꝫ.] Circa primũ ponit duas rõnes. Circa quarũ primã sic ꝓcedit. Primo qdem premittit ꝓpositũ. s. ꝙ in neutro modo dicendi ꝑ se ꝯtingit in infinituꝫ ꝓcedere. Deinde ꝓbat hoc in scḋo mõ puta cuꝫ impar predicat̃ de numero. Si enim ꝓcedat̃ vlterius ꝙ aliqd aliud prediceẗ per se de

B impari ꝭm istum modũ dicendi per se. sequit̃ ꝙ impar insit in diffõne eius. Numerus aũt ponit̃ in diffõne imparis. vñ sequeret̃ ꝙ etiam numerus ponat̃ in diffinitione illꝰ tertij qḋ per se inest impari. Sed hic nõ cõtingit abire in infinitum. s. infinita insint in diffõne alicuius: sicut supra ꝓbatum est. Relinquit̃ ergo ꝙ in talibus per se predicationibus nõ cõtingit ꝓcedere in infinitum in sursuꝫ: idest ex parte predicati. ¶ Scḋam rationem ponit ibi.

¶ At ꝟo necesse est ipsi primo competant vniuersa: velutí numero: ⁊ numerꝰ illis insit. Quare cõuertuntur: ⁊ non superabunt.

¶ At ꝟo necesse est omnia inesse primo vt numero: ⁊ in illis numerum. Quare conuertibilia erunt: sed non excedentia.

C ¶ Et dicit ꝙ quãtũcũqꝫ ꝓcedat̃ in hꝫ per se predicationibꝰ scḋi modi oportebit ꝙ oĩa predicata per ordinẽ accepta insint ꝑmo subiecto: puta numero: quasi predicata de eo: qꝛ si impar ꝑ se predicat̃ de numero. opꝫ ꝙ qcqd predicatur de impari: etiã ꝑ se ꝑdiceẗ de numero. Et iterũ opꝫ ꝙ numerus oĩbus illis insit. quia si numerus ponit̃ in diffõne imparis opꝫ ꝙ ponat̃ in diffõne oĩum eoꝝ que diffiniunt̃ per ĩpar. Et ita sequitur ꝙ mutuo sibi inuicẽ insint. Ergo erunt ꝯuertibilia ⁊ nõ se inuicẽ excedentia: sic. n. ꝓprie passiones se habent ad subiecta sua. Unde si etiã sint ĩfinita per se predicata ꝭm hunc modũ: non erit ad ꝓpositũ quo aliqs intendit ponere infinita in predicatis esse in sursum vel in deorsum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nec itẽ ea que diffõnes eoꝝ qbus insunt ĩgrediunt̃. Nõ eñi assignari diffõnes possent. Quare si hec sunt vniuersa ea que per se predicant̃: hec aũt infinita non sunt: stant oĩa plane versus supera: quare stant ⁊ ad infera.

D ¶ Si etiaꝫ quecũqꝫ sunt in eo qḋ qd est nec hec infinita sunt: nec enim esset diffinire. Quare si predicantia quidem per se omnia dicuntur: hec auteꝫ non infinita sunt: stabunt vtiqꝫ in sursuꝫ: quare ⁊ in deorsum.

¶ Probat ꝓpositũ in ꝑmo mõ dicẽdi per se. ⁊ dicit ꝙ illa q̃ predicant̃ in eo qḋ qd est. i. quasi posita in diffinitione subiecti nõ pñt esse infinita: qꝛ non contingit infinita diffinire vt

Lec. p[ri]ui supra probatum est. Ex hoc ergo concludit ꝙ si omnia que ponuntur in demonstrationibus per se: ponuntur ⁊ in predicatis per se: non est ꝓcedere in infinitũ in sursum. necesse est ꝙ predicata in demonstrationibus stent in sursum. Et ex hoc etiam sequitur ꝙ stent in deorsum: quia ex quacũqꝫ parte ponatur infinitum tollitur scientia ⁊ diffinitio: vt ex supra dictis patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod si ita sit: erunt ⁊ ea sane finita que inter duos terminos collocantur.

E

¶ Si autem sic est: ⁊ que sunt in medio duoruꝫ terminorum semper sunt finita.

¶ Concludit ex premissis ꝙ si est status in sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ ꝙ media nõ contingit esse infinita. Supra enim ostendit ꝙ extremis existentibus determinatis. media nõ possunt esse infinita. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod rursus si ita sit: patet iam ⁊ demõstrationũ esse principia necessario: ac demõstrationẽ nõ oĩuꝫ esse: qḋ qdẽ nõnullos asserere iaꝫ in initio diximus. Eteniꝫ si principia sint neqꝫ demonstrabilia sunt oĩa: neqꝫ in infinitũ fieri põt abitio. Nã alteꝝ istoꝝ vtrũuis esse nil aliud est ꝙ̃ nullũ interuallũ esse medio vacans: atqꝫ indiuisibile: sed vniuersa esse diuisibilia. Id eniꝫ qḋ demõstrat̃: nõ foris addito sed inmisso termino demonstrat̃. Quapropter si fieri põt vt hoc pacto ꝓcedatur in infinituꝫ: fieri quoqꝫ potest vt inter duos terminos ĩfinita media cadãt. At hoc fieri nequit: si tã versus superiꝰ ꝙ̃ versus inferius ꝑdicationum sit finis. Esse ꝟo ꝑdicationi hoc pacto finem: antea disserendi modo: nunc resolutiue satis ostendimus.

F

¶ Si ꝟo hoc est: manifestũ iaꝫ est ⁊ demõstrationũ ꝙ necesse est principia esse ⁊ nõ oĩuꝫ esse demõstrationẽ: qḋ vere diximus quosdã dicere iuxta principiũ. Si eñi sũt ꝑncipia nõ oĩa sũt demõstrabilia: neqꝫ in ĩfinitũ possunt ire. Esse eniꝫ hoꝝ quodlibet nihil aliud est ꝙ̃ esse nullũ spatium sine medio ⁊ ĩdiuisibile: sed oĩa diuisibilia: intus enim imittendo terminum: sed non assumendo demonstratur: id quod demonstratur: quare si hoc in infinitum ꝯtingit ire: continget vtiqꝫ duoꝝ terminoꝝ ĩfinita esse iterius media. Sed hoc ĩpossibile est si ꝑdicamenta steterint superius ⁊ ĩferius. Quod aũt stent demõstratum est logice prius: analetice ꝟo nunc.

G

¶ Cõcludit vlterius ꝙ in demonstrationibus non ꝓceditur in infinitũ. ⁊ dicit ꝙ si predicata sint vera: necesse est esse aliqua ꝑncipia demonstrationum que non demonstrant̃: ⁊ sic nõ omnium erit demonstratio ꝭm ꝙ quidam dicunt. vt in ꝑncipio huius libri dictum est. Et ꝙ hoc sequatur ostendit. Posito enim ꝙ sint aliqua ꝑncipia demonstrationum. est necesse esse ꝙ illa sint indemonstrabilia: quia cuꝫ omnis demonstratio sit ex prioribus vt supra habitum est. si ꝑncipia demonstrant̃: sequet̃ ꝙ aliquid esset prius principijs. qḋ est contra rationem principij. Et ita si non sunt omnia demonstrabilia: sequeretur ꝙ non procedant demonstrationes in infinitum. Omnia autem huiusmodi predicta cõsequuntur ex hoc qḋ ostensum est ꝙ nõ proceditur in infinitum in medijs: qꝛ nihil est aliud ponere verũ esse qḋcũqꝫ predictoꝝ. s. vel ꝙ demonstrationes procedant in infinitum. vel ꝙ oĩa sunt demonstrabilia. vel ꝙ nulla sint demonstrationũ ꝑncipia: ꝙ̃ ponere nullũ spatiũ eẽ ĩmediatũ ⁊ ĩdiuisibile. idest ponere duos terminos sibi inuicẽ coherere in aliqua ꝓpõne

H

Lec. 4.

I affirmatiua vel negatiua: nisi per mediū. Si n. aliqua ꝓpositio sit imediata. sequit̃ ꝙ sit indemonstrabilis: qꝛ cum aliqd demonstrat̃: opꝫ sumere terminū imittēdo. idest ꝙ sit infra ꝑdicatū ⁊ subm de quo. s. ꝑ ꝑus ꝑdicet̃ predicatum q̄ de subo. vel a q̄ ꝑus remoueat̃. Nō aūt in demonstrationibus accipit̃ mediū assumēdo extrinsecus. hoc n. esset assumere extraneū mediū: ⁊ nō ꝓpriū: qd̓ contingit in litigiosis ⁊ dialecticis syllis. Si ergo demrationes cōtingit in infinitū procedere. seqt̃ ꝙ sint media infinita inter duos terminos. Sꝫ hoc est ipoſe si predicationes steterint in sursum ⁊ deorsuꝫ. vt supra ꝓbatū est. Et ꝙ stent ꝑdicationes in sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ ꝑus ostēdimus logice: ⁊ postea analetice. vt expositū est. Per hanc igit̃ ꝯnē vltimo inductaꝫ manifestat intentioneꝫ totius capituli: ⁊ quare quelꝫ ꝓpositio sit inducta.

K ❡ Demonstratis aūt his pꝫ si quidpiā idē vt. a. duob⁹ insit qbusdā: vt. c. atqꝫ. d. quoꝝ alteꝝ de altero: aut nullo mō: aut nō de quolꝫ predicat̃: nō semp illud ꝑ cōe aliqd ipsis cōpetere.

Lec.37. ❡ Monstratis aūt his: manifestū est ꝙ si aliqd idē duob⁹ insit: vt. a. ⁊ in. c. ⁊ in. d. nō ꝑdicāte altero de altero: aut nullo mō: aut nō de oī: qd̓ nō semp ꝑm cōe aliqd inerit. Lectio. XXXVI.

Postq̄ Phs ostendit ꝙ nō cōtingit ꝓcedere in infinitū in demonstrationib⁹. hic inducit quedā corollaria ex predictis. Et circa h̓ duo facit. Pꝛio ostēdit ꝙ necesse est accipere aliquas ꝑmas ꝓpōnes. Scdo qūo illis ꝑmis sit vtendū in demōstrationib⁹. ibi [Cum aūt opꝫ demonstrare.] Circa ꝑm̄ duo facit. Pꝛio ostendit ꝙ necesse est deuenire ad aliqd ꝑm̄. qd̓ vnū de pluribus ꝑdicat̃. Scdo qd̓ vnū ꝑdicat̃ de vno. ibi [Manifestuꝫ aūt est.] Circa ꝑmū quattuoꝛ facit. Pꝛimo ꝓponit intētū. Scdo manifestat ꝓpositum. ibi [Ut scalenon ⁊c̃.] Tertio ꝓbat. ibi [Sit aūt. b. ⁊c̃.] Quarto excludit quādaꝫ obiectionē ibi [In eodem qdeꝫ genere ⁊c̃.] Dicit ergo primo ꝙ demonstratis p̄missis. s. ꝙ non sit procedere in infinitū in ꝑdicationibus ⁊ demonstrationibus: manifestū est ꝙ si aliqd ꝑdicat̃ de duobus. puta. a. de. c. ⁊. d. ita. s. ꝙ vnum eoꝝ nō predicet̃ de altero. aut nullo mō. sicut aīal predicat̃ de hoīe ⁊ boue. quoꝝ vnū nullo mō de alio predicatur. aut nō de oī. puta aīal predicat̃ de homine ⁊ masculo quoꝝ neutrū de altero vl̓r predicat̃. sic inq̄ se habentibus terminis. manifestum est ꝙ nō opꝫ ꝙ id predicatum qd̓ de vtroqꝫ predicat̃ insit vtriqꝫ ꝑm aliqd̓ cōmune. ⁊ hoc in infinitum ꝓcedendo. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Triangulo nāqꝫ duoꝝ equaliū: ⁊ oīuꝫ inequaliū lateꝝ angulos habere duob⁹ rectis equales. per cōmune competit quoddā. Competit eniꝫ

M vt vterqꝫ est quedā figura: ⁊ nō vt aliud qcq̄. At non semper id ita se habet.

Vide in annot. ❡ Ut scalenon ⁊ isochelí duob⁹ rectis equales habere ꝑm cōmune aliquid inest. ꝑm eniꝫ ꝙ figura quedam est: ⁊ nō ꝑm alteruꝫ qd̓ inest. hoc autem non semper sic se habet.

❡ Manifestat ꝓpositū ꝑ exemplū. Sunt enim due species trianguli. quaꝝ vna vocat̃ scalenon vel triangulus gradatus: cuius sunt tria latera inequalia. alius est isocheles: cuius sūt duo latera equalia. vnū aūt horum non predicat̃ de altero: vtriqꝫ aūt inest hec passio. habere tres angulos equales duobus rectis. Inest aūt hoc eis ꝑm aliqd cōe. s. ꝙ vterqꝫ hoꝝ est figura quedā. s. triangulus. Hoc aūt nō sic semꝑ se hꝫ. s. ꝙ in infinitum conueniat ꝑm aliquid aliud. puta ꝙ habere tres conueniat triangulo iteruꝫ ꝑm aliquid aliud. ⁊ sic in infinitum. ❡ Deinde cum dicit.

N ❡ Sit enim. b. per qd̓. a. tam ipsi. c. q̄ꝫ. d. cōpetere dr̄. Patet igit̃ ipsuꝫ. b. ꝑ aliud cōmune quidpiam ipsis cōpetere: ⁊ illud item ꝑ aliud. Quare inter duos terminos infiniti termini cadent. At hoc fieri nequit. Non ergo necesse est pluribus ideꝫ per aliqd̓ cōmune semper inesse: si quidem sint interualla que medio vacant.

❡ Sit aūt. b. ꝑm ꝙ est. a. in. c. d. manifestū igitur est. b. in. c. d. ꝑm cōe est: ⁊ illud ꝑm alterū quare duoꝝ terminoꝝ in medijs infiniti vtriqꝫ incidēt termini. Sed hoc est ipossibile. Scdm igit̃ cōmune aliqd: esse nō necesse est semꝑ idē in pluribus: qm̄ vere erunt imediata spatia.

O ❡ Probat ꝓpositū ⁊ dicit. Sit ita ꝙ. b. predicet̃ de. c. ⁊ de. d. ꝑm hoc cōe qd̓ est. a. manifestū est ergo ꝙ. b. erit in. c. ⁊ in. d. ꝑm illud cōe qd̓ est. a. ⁊ si iterū insit. a. ꝑm aliqd̓ cōe. ⁊ iteruꝫ illi cōi ꝑm aliqd aliud ꝓcedet̃ in infinitū in medijs. sequit̃ igit̃ ꝙ inter duo extrema que sunt. c. ⁊. b. cadant infiniti termini medij. Hoc aūt est ipoſe. ergo nō necesse est si idē insit pluribus: ꝙ semꝑ in infinitū insit eis ꝑm aliqd cōe. qꝛ necesse est ꝙ ꝑueniat̃ ad aliqua spatia imediata. idest ad aliquas imediatas ꝑdicationes quas appellat spatia: vt supra dictuꝫ est. Quantū igit̃ videt̃ ex hac ꝓbatione Aristo. non est iuus intellectus. ꝙ hoc nō sit verum ꝙ qn̄ aliquid predicatur de pluribus que de se inuicē nō predicant̃ ꝙ illud nō insit illis pluribus ꝑm aliqd cōe. Hoc eniꝫ verū est in oī qd̓ predicat̃ sicut passio. opꝫ enim si inest pluribus ꝙ insit ei ꝑm aliquid cōe. lꝫ forte id sit innominatuꝫ: sicut supra dictum est: cuꝫ de vl̓i ageret̃. Sed in illo cōmuni nō procedit̃ in infinituꝫ. vt hec rō inducta a Philosopho euidenter ꝓbat. Si aūt accipiatur aliqd cōmune qd̓ insit plurib⁹ sicut genus speciebus: nō semper oportebit aliqd ꝑus accipere ꝑꝫ ꝙ insit. Puta si viuū insit homini ⁊ asino ꝑm aliqd̓ prius. s. ꝑm aīal. aīali aūt ⁊ plante nō inest ꝑm aliqd̓ prius: qꝛ hec sunt ꝑme spēs corporis viui siue aīati. ❡ Deinde cum dicit.

Lec.pce.

P

Lec.11.

❡ Terminos tm̄ eodē in genere ⁊ indiuiduis ex eisdem necesse est esse: siquideꝫ ipsum cōmune rōnē eoꝝ que per se cōpetunt subit. Fieri nāqꝫ nō pōt vt ea que demonstrantur ad aliud gen⁹ ex alio migrent ac transeant: vti diximus.

Lec.38. ❡ In eodē quidē genere ⁊ ex eisdē athomis necesse est terminos esse: siquidem his que per se sunt erit cōmune. Nō eniꝫ erit ex alio genere in aliud descendentem demonstrare.

Q ❡ Excludit quādā obuiationem. Posset eniꝫ aliqs dicere ꝙ semꝑ accipit̃ ꝑm aliqd cōe. qꝛ pōt accipi cōmune alterius generis: puta si dicamus ꝙ esse seipsum mouens inest hoī ⁊ asino ꝑm hoc cōe qd̓ est aīal: ⁊ ꝑm aliud cōmune qd̓ est hñs quantitatē: vel habens colorē: aut aliqd aliud hō que pñt accipi in infinitū. Et ad hoc excludendum dicit ꝙ necesse est esse terminos medios qui accipiunt̃ ex eodem gñe [⁊ eisdeꝫ athomis.] idest indiuisibilibus. Et appellat athomos ipsos terminos extremos inter quos opꝫ accipi medium: si id cōe qd̓ accipit̃ vt medi⁹ terminus sit de numero eoꝝ q̄ ꝑdicant̃ ꝑ se. Quare aūt oporteat ex eodē gñe sumere terminos medios ostēdit ꝑ h̓ ꝙ (sicut supra habitū ē) nō cōtingit demōstratione trāsire de vno gñe in aliud. ❡ Deinde cum dicit. Lec.15.

A ¶ Patet etiã cũ.a.cõpetit ipsi.b.atq3 est aliqđ mediũ:tũ.a.posse ostẽdi ipsi cõpetere.b. Atq3 huius hec erunt ⁊ totidẽ elemẽta quot media sunt. Propositiones enim he que medio vacãt:elemẽta sunt:aut oẽs aut he que vlẽs sunt. Qđ si nullũ sit mediũ:nõ est vlteri⁹ demõstratio:sed hec est ea via qua acceditˀ ad principia.

Vide in notis.

¶ Manifestũ aũt est ⁊ cũ.a.in.b.fit:siqdẽ est aliqđ mediũ:est demonstrare ꝙ.a.in.b.fit:⁊ elementa hui⁹ sunt hec ⁊ tot quot media sunt. Immediate enĩ ꝓpositiones sunt elemẽta:aut oẽs aut vlẽs. Si ꝟo nõ est mediũ:nõ amplius erit demonstratio:sed in principia via hec est.

B ¶ Ostendit ꝙ necesse est deuenire ad aliqđ vnũ in predicabilib⁹ in qbus pdicatˀ vnũ de vno. Et pmo in affirmatiuis. Scđo in negatiuis.ibi[Silr aũt ⁊ si.a.⁊c̃.] Dicit ergo pmo manifestũ eẽ ꝙ cũ.a.predicatˀ de.b.si hoꝝ sit aliqđ mediũ: ꝙ illo medio vti possumus ad demonstrandũ ꝙ.a.sit in.b. ⁊ hec sunt pncipia hui⁹ ꝯclusionis. Et quecũq3 accipiuntur vt media sunt pncipia ꝯclusionũ mediatarũ que ꝑ ea cõcludantur. Nihil enĩ aliud sunt elemẽta siue pncipia demonstrationũ:ꝙ̃ ꝓpõnes imediate. Et hoc dico[vel omnes vel vlẽs.] qđ qdẽ põt duplr intelligi. Uno mõ vt ꝓpõ vlis:accipiatˀ fm ꝙ diuiditˀ ꝯtra singularez. Nam spẽs spãlissima nõ pdicatˀ de singulari ꝑ aliqđ mediũ. Unũ ꝓpositio hec est imediata.sortes est homo. Nõ tñ est pncipiũ demonstrationis:quia demonstrationes nõ sunt de singularibus:cuꝫ eoꝝ nõ sit scia:⁊ ita nõ oĩs imediata est demonstrationis pn^m:sꝫ

C solum vlis. Alio mõ põt intelligi fm ꝙ propositiones vlẽs dicãtˀ ꝓpõnes cõmunes in oĩbus ꝓpõnibus alicuius scie. sicut oẽ totũ est maius sua pte. vñ hõ sunt simplr demõstrationũ pncipia:⁊ in oĩbus per se nota. Hec aũt ꝓpositio.hõ est aial:vel isocheles est triangulus.nõ est pncipiũ demonstrationis in tota scia:sed solum aliquarũ particularium demonstrationũ:neq3 hui⁹ etiã ꝓpõnes sunt oĩbus per se note. Sic igitˀ si sit aliquod mediũ ꝓpositionis date:erit demõstrare ꝑ aliqđ mediũ quousq3 deueniatˀ ad aliqđ imediatũ. Si ꝟo nõ sit aliqđ mediũ ꝓpositionis date nõ poterit demonstrari. Sed hec est via ad inueniendum prima pncipia demonstrationum,idest ꝓcedere a mediatis ad imediata resoluendo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr sit ⁊ si.a.nõ cõpetit ipsi.b.nã si est mediũ aliqđ aut prius cui non cõpetit ipsum.a.est sine dubio demõstratio. Si ꝟo nõ est:nulla est demonstratio. Atq3 quot sũt termini:tot sunt ele-

D mẽta principiaue. Propositiones enim que ex hisce ꝯstant:ipsi⁹ sũt demõstrationis principia. Et vt q̃dã principia sũt demõstrabilia hoc pacto:hẽ est illud:⁊ illud iest huic.sic ⁊ hẽ mõ hoc nõ est illud:⁊ illud nõ inest huic. Quare q̃daꝫ essendi quidpiã:q̃dã nõ essendi principia erũt.

¶ Similr aũt erit ⁊ si.a.in.b.nõ sit:siqdem enĩ aut erit mediũ aut prius cui nõ iest:erit demõstratio:si ꝟo nõ:nõ est:sed principium. Et elementa tot sũt quot sũt termini. ⁊ hoꝝ ꝓpõnes principia demrãtionis sũt. Et sicut q̃dã principia sũt idemõstrabilia ꝙ sit hoc illud:⁊ ꝙ sit hẽ

E in illud:sic ⁊ ꝙ non erit hoc illud:nec ꝙ sit hoc in illud. Quare hec quidẽ esse aliquid:alia aũt non esse aliquid:erunt principia.

¶ Ostẽdit ꝙ sit accipe pmũ in negatiuis:⁊ dicit ꝙ si.a.negetˀ de.b.si sit accipere aliqđ mediũ a quo.s.per prius remoueatur.a.q̃.a.b.tunc hec ꝓpositio.b.nõ est.a.erit demonstrabilis. Si aũt nõ sit aliqđ tale mediũ accipe.non erit hec ꝓpositio demonstrabilis:sed pncipium demonstrationis. Et tot erunt elemẽta.i.pncipia demonstrationis quot erunt termini ad quos.s.statur.vt vltra nõ sit inuenire mediũ. Propositiones enĩ que fiunt ex hõ terminis sunt pncipia demõstrationis. Puta si.c.imediate pdicetˀ de.b.⁊.a.imediate remouetˀ.a.b.aut pdicetˀ de eo imediate.b.est terminus ad quem vltimo ꝑuenitˀ in medijs imedijs.vñ vtraq3 ꝓpositio erit

F imediata ⁊ demonstrationis pncipiũ. Et patet ex premissis ꝙ sicut sunt quedã pncipia idemonstrabilia affirmatiua in qbus vnũ de alio predicatˀ:significando ꝙ hoc essentialiter est illud:sicut cum genus predicatˀ de proxima specie:vel hẽ sit in illo:sicut cũ passio predicatˀ de ꝓprio ⁊ imediato subiecto:ita etiã sunt pncipia indemonstrabilia in negatiuis:negando essentiale predicatũ:vel etiã ꝓpriam passionem. Ex quo pꝫ ꝙ q̃dã sunt pncipia demõstrationis ad demonstrandum ꝯclusionẽ affirmatiuã:quã opꝫ ꝯcludere ex oĩbus affirmatiuis:⁊ q̃dã sunt pncipia demonstrationis ad ꝓbandum ꝯclusionez negatiuã:ad cuius illationẽ opꝫ assumere aliquã negatiuam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũ aũt ostẽdẽdũ quidpiã est:sumendum est quidpiã:qđ primũ de ipso.b.pdicatˀ:sitq3 id.c. de quo similr ipm dĩ.a. Atq3 hoc mõ semꝑ ꝓficiscẽti:nulla ꝓpositio tibi nullusq3 terminus

G affirmãdus:extra ipꝫ.a.sumuntˀ iprobãdo:sed mediũ semꝑ densatˀ quousq3 idiuisibilia fiãt ⁊ vnũ. Est ãt tũc vnũ:cũ fuerit vacãs medio iter uallũ:ac vna simplr ꝓpõ:q̃ qdẽ medio vacat.

¶ Cũ aũt oporteat demrãre aliqđ accipiẽdũ est qđ de.b.primuꝫ pdicetˀ:sit.c.⁊ de hẽ silr.a.⁊ sic semꝑ vadẽs nequaq̃ extra ꝓpõ cadet:neq3 extra esse ipsi⁹.a.accipiatˀ vt demrẽtˀ:sꝫ semꝑ mediuꝫ ꝯdẽset q̃usq3 idiuisibilia fiãt ⁊ vnũ:ẽ ãt vnũ cũ imediatũ fiat:⁊ vna ꝓpõ simplex ⁊ imediata.

¶ Ostendit q̃ꝫ vtendũ sit pmis ꝓpositionibus in demrãndo.⁊ pmo in ꝓpositionib⁹ affirmatiuis. Scđo in negatiuis ibi[In ꝑuatiuis aũt ⁊c̃.] Circa pmũ tria facit. Primo ostendit qualr oporteat sumere ꝓpositiones imediatas in demõstrationibus. Scđo ostẽdit q̃ꝫ hui⁹ ꝓpõnes se habeant ad demonstrationes.ibi[Et quemadmodum in alijs.] Tertio

H epilogat.ibi[In ostensiuis qdẽ igitˀ.] Dicit ergo pmo ꝙ qñ opꝫ demõstrare aliquã ꝯclõnẽ affirmatiuã:puta oẽ.b.est.a. necesse est accipere aliquid qđ pmo predicetur de.b.q̃.a.de quo.a.etiã predicetˀ:⁊ sit illud.c.⁊ si iterũ aliqđ sit de quo.a. per prius pdicetˀ q̃ de.c.sic semꝑ ꝓcedendo:sit nec ꝓpositio nec terminus significãs aliqđ ens:accipietˀ in demõstrando extra ipm.a.quia oportebit ꝙ.a.pdicetˀ de eo ꝑ se:⁊ ita ꝙ cõtineatˀ sub eo ⁊ nõ sit ab eo extrinsecũ:sed oportebit semper cõdensare mediũ. Et loquitˀ ad similitudinẽ hoĩuꝫ q videntˀ esse ꝯdẽsati sedẽtes in aliq̃ sede:qñ inter sedẽtes nullus põt intercidere medius:ita ⁊ media in demõstratione dicuntur densata:qñ inter terminos acceptos nihil cadit mediũ. Et hẽ est qđ dicit[ꝙ mediũ dẽsatˀ quousq3]ꝑueniat ad hẽ ꝙ spatia [fiant idiuisibilia.]idest distãtie iter duos terminos sũt tales ꝙ nõ pñt diuidi in plures hõ distantias:sꝫ sit vnum spatiuꝫ

I

nũ. Et hoc contingit, quia ppositio est imediata. Tunc enim vere est vna ppositio nõ solũ actu: sed etiam potẽtia: quia est imediata. Si enim sit mediata: quãuis sit vna in actu: quia vnum predicatur de vno: tñ est multa in potentia: quia accepto medio formantur due ppositiones. Sicut et linea que est vna in actu inquãtũ est cõtinua, est multa in potẽtia inquãtũ diuisibilis per punctũ mediũ. Et iõ dicit q ppositio imediata est vna sicut simplex indiuisibilis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At que vt ceteris in rebus principiũ simplex est: idq3 nõ est idẽ vbiq3: sed in pondere quidem est mina: in modulatione vero primus sensibilis sonus: et in alijs aliud: sic in rõcinatione quidez est vnum: vacans medio ppositio. In demonstratione autem et scientia intellectus.

Vide in annot. K

¶ Et queadmodũ in alijs est pricipiũ simplex. hoc aũt nõ idẽ vbiq3. Sed in graui quidẽ vncia: in melodia aũt ton⁹: in mẽbris aũt diuisio: aliud aũt in alio: sic est in syll'o vna ppositio imediata. In demõstratiõe aũt et scia intellectus.

T. cõ. 2.

¶ Ostẽdit quõ se habeat ppositio imediata ad demonstrationẽ. Ubi considerandum est q sicut habetur in. 10. meta. in quolibet genere opz esse vnum primũ qd est simplicissimum in genere illo: et mensura oium que sunt illius generis. Et quia mensura est homogenea mensurato: sm diuersitatẽ generũ opz esse huiõ prima idiuisibilia diuersa. Unde hoc nõ est idẽ in omnibus: sed in grauitate ponderũ accipitur vt vnum indiuisibile vncia. i. quoddam minimuz pondus: qd tamen nõ est simplex oĩno: quia qdlibet pondus est diuisibile in minora pondera: sed accipitur vt simplex per suppositionẽ. In melodijs aũt accipitur vt vnũ principiũ tonus qui cõsistit in sexquioctaua pportione. vel diesis que est diña toni et semitoni et in diuersis generibus sunt diuersa principia indiuisibilia. Sylli aũt principia sunt ppositiones: vñ opz q ppositio simplicissima que est imediata sit vnũ qd est mensura syllogismorũ. Demonstratio aũt addit supra syllm qd facit sciam. Comparatur autez intellectus ad sciam. sicut indiuisibile ad multa. Nam scia est p decursũ a principijs ad pclones: intellectus aũt est absoluta et simplex acceptio principij per se noti. Unñ intellectus vidẽt imediate propositioni: scia autem pclusiõi que est ppositio mediata. Sic igitur demonstrationis diuisibilis inquantum est syll's: vnum indiuisibile est ppositio imediata. Ex parte aũt scie quã causat: vnum eius est intellect⁹. ¶ Deinde cum dicit.

L

¶ In affirmatiuis igitur ratiocinationibus nihil extra id qd inest atq3 competit cadit.

¶ In demonstratiuis quidez igitur syllogismis eius qd est: nihil cadit extra.

M

¶ Epilogando pcludit quod supra ostensum est. scilicet q in affirmatiuis syllogismis medium non cadit extra extrema. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In negatiuis aũt: vbi quidẽ est id qd iesse opz: nihil extra hoc cadit: veluti si. a. per. b. nõ cõpetit. b. Nã si. c. quidẽ cuilibet insit. b. ipz aũt. a. nulli cõpetat. c. Atq3 sit rursus. a. nulli cõpetere. c. demonstrandũ: medius inter hec ipsa sumendus est terminus: atq3 hoc mõ semp pficiscendũ.

¶ In priuatiuis aũt h quidez qd opz esse: nihil extra hoc cadat: vt si. a. nõ est in. b. per. c. si enim in. b. oĩ quidem est. c. in nullo. c. autez est. a. Item si indigeat q in. c. a nullo sit: mediuz accipiendum est ipsius. a. et. c. et sic semper pcedet.

N

¶ Ostendit q̃ vitãdũ sit in ppositionib⁹ imediatis in syllis negatiuis. Et primo in prima figura. Scdo in scda. ibi [Si vero oporteat monstrare.] Tertio in tertia. ibi [In 3° aũt mõ.] Dicit ergo q in negatiuis syllis nihil medioz acceptoz pcedendo ad imediata cadet extra genus terminoz affirmatiue propositionis in prima figura. puta: si demonstrãduz sit q nullum. b. est. a. et accipitur mediũ. c. tali existẽte syll'o. nullum. c. est. a. oẽ. b. est. c. ergo nullum. b. est. a. Si ergo oporteat iterũ pbare q in nullo. c. sit. a. opz accipe mediũ ipsius. c. et. a. qd. s. pdicetur de. c. et per pñs de. b. et sic pueniet ad genus terminorũ affirmatiue ppõnis: et ita semp pcedetur q media accepta nõ cadent extra affirmatiuã ppõnẽ: cadẽt tñ extra genus pdicati negatiui: puta extra genus. a. ¶ Deinde cum dicit.

O

¶ Quod si sit ipsum. d. nulli. e. cõpetere demonstranduz: hoc pato vt. c. cuilibet quidẽ. d. nulli vero vel nõ cuilz isit. e. nullus ex ipz. e. termin⁹ vnq̃ cadet. Hoc aũt est id cui nõ inesse opz.

Vide in anno.

¶ Si vero oporteat dmrare q. d. in. e. nõ sit: in eo qd est. c. in. d. quidẽ oi: in. e. aũt nullo: aut nõ i oi. nũq̃ ex. e. cadet. Hoc aũt est cui opz nõ inesse.

¶ Ostendit qualr se hñt in scda figura: et dicit q si oporteat demonstrare q nullũ. e. sit. d. in scda figura accipiendo medium. c. vt fiat syll's: oẽ. d. est. c. nullum. e. est. c. aut qddam. e. est. c. ergo nullum vel nõ oẽ. e. est. d. nunq̃ medius termin⁹ acceptus cadet extra. c. quia si oportebit iter dmrare q nullũ. e. est. c. oportebit iterum accipere aliqd medium inter. e. et. c. quia oportebit in scda figura pbare negatiuã. Affirmatiuaz. n. in hac figura pbari nõ põt. Unñ sicut in prima figura media accepta semper accipiuntur ex parte ppositiõis affirmatiue. ita opz in scda figura semper media accipi ex parte ppositionis negatiue. ¶ Deinde cum dicit.

P

¶ At in tertio modo nec id a quo negare: nec id quod negare seiungereq3 oportet terminus sumendus vnq̃ egreditur.

¶ In tertio autez mõ neq3 a quo oportet: neq3 qd opz priuari: nequaq̃ extra ibit.

¶ Ostendit qualr hoc se habeat in tertia figura: et dicit q in tertia figura media accepta nõ erunt extra predicatum qd negatur: neq3 extra subiectum a quo negantur. Et hoc ideo quia mediũ subijcitur affirmatiue vel negatiue vtriq3. vñ si opz accipere aliqd mediũ opz iterũ id mediũ subijci affirmando vel negando: et sic media accepta nunq̃ acciperentur neq3 extra predicatũ negatũ nec extra subiectũ de quo negantur.

¶ Cũ aũt demrationũ alia sit vlis: alia pticularis: et alia affirmatiua: alia negatiua: ambigitur vtra sit pstabilior. Et eodẽ mõ de ea q̃ recte dicitur demrare. et de ea q̃ deducit ad id qd fieri negt.

Q

¶ Cuz aũt sit demratio alia quidẽ pticularis: alia vero vlis: et hec quidẽ cathegorica: illa vero priuatiua: dubitatur q̃lis potior sit. Silr aũt et de ea q̃ demonstrare dicitur: et de ducenti ad impossibile demonstratione.

T. c. 39.

Lectio. XXXVII.

Postq̃ phs determinauit de syll'o demõstratiuo hic agit de cõparatiõe demonstrationũ adinuicẽ. Et quia scia ex demratione causatur: iõ diuiditur ps in duas ptes. In primo agit de cõpõne demrationis. In 2° de cõparatione

A

scientie.ibi[Certior aūt sciētia est 7c.]Circa primū tria facit. Primo mouet dubitationem de comparatione demōstrationum. Scđo dicit quo ordine sit pcedendū.ibi[Primo quidem igit.]Tertio psequit dubitationes motas.ibi[Uidebit quidē igit 7c.]Dicit ergo pmo q demōstratio tripl'r diuiditur. Uno eni modo diuidit in vlez 7 particularem. Alio aūt modo in categoricā 7 priuatiuaz.i.affirmatiuā 7 negatiuā. Tertio aūt mō diuiditur in eam que demonstrat ostēsiue: 7 in eā que ducit ad īpossibile. Est ergo q̄stio in singulis diuisionib' q̄lis potior sit. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Atq3 hoc de vli primo p̄ticularive: deinde de affirmatiua negatiuaq3: 7 postea de recta: deducēteq3 ad ipolē dmr̄one determinabim'.

B

❡ Primū quidem igitur intendamus de vniuersali 7 de particulari. Ostendentes autem hoc: 7 de ea que demonstrare dicitur: 7 que est ad impossibile dicemus.

❡ Ostendit quo ordine sit agēdum: 7 dicit q primo agēdū est de cōparatione vlis 7 particularis demōstrationis. Et cū hoc fuerit ostēsuz: tūc dicemus 7 de demōstratione que demōstrat aliquid affirmatiue: 7 de ea que demonstrat ad impossibile: vtrum.s.affirmatiua sit potior: 7 vtrū3 ea que est ad impossibile sit potior. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Forsitan itaq3 cuipiam hoc pacto ɔsiderāti p̄ticularis p̄stabilior vniuersali videbit. Naz si ea dem̄ratio qua magis scimus est p̄stabilior. Hec eni sane demōstrationis est virtus: atq3 magis vnūquodq3 tu3 scimus cū ipsum per se: q̄3 cū p aliud scimus: ceu musicū Coriscū: tū scim' magis cū pcipimus Coriscuz eē musicū: q̄3 cum cognoscimus hominē esse musicu3: 7 in ceteris simil'r. Uniuersalis aūt ostēdit qdpiā nō vt ipsu3 est. sed vt aliud: veluti triāgulū duoz equaliū lateꝝ: angulos habere duob' rectis equales: nō hoc sane quod duoꝝ est eq̄liū lateꝝ: s3 qd triāgulus est: particulari demōstratione cuipiā inesse quidpiā: vt ipm est ostendēte. Si igit ea demōstratio p̄stabilior est que p se quidpiā demōstrat: 7 particularis est talis: ipsa demōstratio particularis magis nimirum demōstratio ac p̄stabilior q̄3 vniuersalis esse videbitur.

C

❡ Uidebit qdē igit fortassis vtiq3 qbusda3 sic intēdētib' particularis esse dignior. Si.n.sm quā maxie scimus demōstratione3 potior est demōstratio: hec eni virtus dem̄rationis est: magis aūt scim' vnū cū ipm cognoscim' sm ipm q̄3 sm aliud: vt musicū Coriscū qn Coriscus musicus est q̄3 cum hō musicus sit. Similiter aūt 7 in alijs. S3 vniuersalis qm aliud: nō qm ipm ɔtingit demōstrat: vt qm equitibiaꝝ est. non qa eq̄tibiaꝝ: sed quonia3 triangulus: sed particularis qm ipm est. Si igit potior qde3 est que est sm ipsu3: huiusmodi autē est particularis: vniuersali magis 7 potior vtiq3 sm

D

partem demonstratio erit.

E

❡ Prosequit dubitatiōes ppositas. Et p̄ de cōparatiōe demōstratiōis p̄ticularis 7 vlis. Scđo de cōparatione affirmatiue 7 negatiue.ibi[Or autē affirmatiua 7c.]Tertio de cōparatiōe ostēsiue: 7 ducētis ad impolē.ibi[Qm aūt affirmatiue 7c.]Circa p̄m tria fac. Prio pponit rōnes ad ostendēdū q p̄ticularis dem̄ratio sit potior q̄3 vlis. Scđo soluit eas.ibi[Aut pmū qdē 7c.]Tertio ponit rōnes in ɔtriu3.ibi[Adhuc si dem̄ratio 7c.]Circa p̄m ponit tres rōnes dicens q qbusdā forte videbit p has rōnes imediate ponendas: q particularis demōstratio sit potior vel dignior q̄3 vlis. Et p' rō talis est. Illa demōstratio est potior p quā maxie scimus. Et hoc sic pbat. qa virtus demōstratiōis est scire. Dī eni virtus vniuscuiusq3 id qd vltimum pōt. Sicut hoīs qui potest ferre.100.libras virt' non est q ferat.10.s3 q ferat.100.qd est vltimu3 sue po°: vt dī in p̄ de celo 7 mundo. Hoc autem maximum est qd potest facere demōstratio.s. q faciat scire. Unī hec est virt' demōstrationis. Unūqdq3 aūt tāto pfectius est: quāto magis attingit ad ppriā v̄tute3: vt p3 in 7° physicoꝝ. Unde manifeste p3 hec ppō q q̄to magis demōstratio facit scire: tāto est potior. Assumit autē q magis scimus vnūqdq3 cū cognoscim' ipm sm se: q̄3 qn cognoscim' ipm sm aliud: vtputa de Corisco: q Corisc' est musicus magis h scim': q̄3 si sciam' solū q hō est music'. Et ista ppō simpl'r vera est: qa semp id qd est p se p'us est eo qd est per aliū 7 cā eius. vt dī in 8° physico. Ex his itaq3 subintelligit ɔclo q potior est demonstratio que facit scire aliqd sm se: q̄3 que facit scire sm aliud. Demōstratio aute3 vlis demōstrat aliqd 7 facit scire nō sm ip3: s3 sm aliud.s. sm vle: sicut q triāgulus duoꝝ eq̄lium lateꝝ g est isocheles: h3 tres: nō qa est isocheles: sed qa est triāgulus. Particularis aūt demōstratio demonstrat de aliqua re p̄ticulari sm seipsam. Unī seqtur sm pmissa q p̄ticularis dem̄ratio sit potior q̄3 vlis. ❡ Scđam 7 tertiā rōnem ponit ibi.

F

G

❡ Preterea si vl'e quide3 nō sit p̄ter res singulas quicq̄3: demonstratio aūt opinionē efficit esse qd: id de quo demōstrat: vt q̄dā in ratiōe reꝝ talē eē nām: ceu triāguli p̄ter singulos: figure p̄ter singulas: numeri deniq3 p̄ter singulos. Atq3 ea demonstratio q̄ circa id v'sat qd est in rōne reꝝ: ea est dem̄ratione p̄stantior: q̄ circa id v'sat: qd rōnē coꝝ q̄ sūt egredit. Eaq3 rursus per quā nō efficit error: p̄stātior est ea per quā error efficitur. Ulis autē talis est demonstratio. Q ō q dē ituerī licet cū rōnū similitudo mutato ordie demōstrat (Nā id inquiunt qd est qd tale similitudinem mutato ordie rōnū subibit: qd qde3: neq3 linea: neq3 nūerus est: neq3 solidū: neq3 planū: sed p̄ter hec aliud qddā.) Si igit hec demonstratio vlis est mag: 7 est de eo qd minus eē videtur: q̄3 id de quo particularis demonstrat. Atq3 opinionē efficit falsam: vniuersalis profecto demonstratio inferior erit longe particulari.

H

❡ Amplius si vl'e qdem non est aliqd p̄ter singularia: demonstratio aūt opinione3 ɔficit eē aliqd hoc: sm q demōstrat: 7 quādā natura3 esse hanc in his q̄ sunt: vt trianguli p̄ter quos-

post.S.Tho.

Margin notes: T.c.116. — Te.c.18. — T.c6.39.

I

daꝫ: ⁊ figure preter aliquas: ⁊ numeri preter numeros. Potior autē est que est de esse: q̃ꝫ de non esse: ⁊ ꝓpter quā non errabitur. q̃ꝫ ꝓpter quā errabitur. Est autē vniuersalis huiusmodi. Procedētes eniꝫ demōstrāt qđ est analoguꝫ: qđ neqꝫ linea: neqꝫ numerus: neqꝫ solidū: neqꝫ planū est: sed p̄ter hoc aliqđ. Si igiť vlis qdē magis hoc est: de eo autē qđ est minus: q̃ꝫ particularis: ⁊ facit opinioneꝫ falsam: indignior vtiqꝫ erit vlis particulari.

Vide in annota.

T. cō. 3.

¶ Que talis est. Uniuersale nō est aliquid p̄ter singularia: vt ꝓbatur in 4° meta. Demōstratio autē vlis facit opinionem ex ipso mō sue demōstrationis ꝙ sit aliqđ ⁊ q̄daꝫ nā in entibus: puta cū demōstrat aliqđ de triāgulo p̄ter pticulares triangulos: ⁊ de numero p̄ter particulares numeros. Premissis aūt duabus ꝓpōnib⁹ addit alias duas. Nā prime ꝓpōni que dicebat ꝙ vlē nō est aliqđ p̄ter singularia. addit hanc ꝓpōnē: ꝙ potior est demōstratio que est de ente: q̃ꝫ que est de non ente. Scđe aūt ꝓpōni que dicebat ꝙ demōstratio vlis facit opinionē ꝙ vlē aliqđ sit in reꝝ nā: addit aliam ꝓpōnē. s. ꝙ demōstratio que non facit errare est potior q̃ꝫ ea per quaꝫ errať. Et ostēdit ꝙ ꝓpter demonstrationē vlem errať: q2 ꝓcedēs s̄m demr̄ationē vleꝫ demonstrat de aliquo vlī sicut de quodaꝫ analogo. i. sicut de quodā cōi qđ ꝓportionalr se hꝫ ad multa: q̄si sit aliqđ cōe qđ neqꝫ est linea: neqꝫ numerus: neqꝫ solidū. i. corpus: neqꝫ planū. i. supficies: sed aliqđ p̄ter h̄. i. ipsa quātitas vlis: vel aliqđ p̄ter hoc. i. ꝙ necesse est ponere ad h̄ ꝙ ista habeant rōnē quātitatis. ¶ Sic igiť s̄m duo media q̄si duplici rōne ꝯcludit vnam ꝯclōnē dicēs: ꝙ si vlis demōstratio ita se hꝫ: ꝙ minus de ente habꝫ q̃ꝫ particularis ⁊ magis facit opinionem falsam q̃ꝫ pticularis. seqť ex his duob⁹ mediis: ꝙ vlis sit indignior q̃ꝫ particularis. ¶ Deinde cū dicit.

K

L

¶ An haꝝ altera rō nō magis ē de vlī q̃ꝫ ð particulari. Nā si duob⁹ rectis eq̄les hr̄e: nō h̄ ei triāgulo cōpetit: qui duoꝝ est equaliū lateruꝫ quo est talis: sꝫ quo triangulus est: is q scit illud ipsi cōpetere: quo duoꝝ est equaliū lateꝝ: minus ꝓfecto scit: cui nā ⁊ ipꝫ est cōpetit: q̃ꝫ q scit idem eideꝫ ea rōne cōpetere: qu a triangulus est. Atqꝫ oīno si illud nō eo triāgulo competit quo triāgulus est: deinde qspiā idipsum ostēdit: nō erit ipsi⁹ vtiqꝫ demr̄atio. Sin vero triangulo cōpetit: vt triangulus ē: is magis ꝓfecto scit: q illud triāgulo quo triāgulus est pcipit cōpetere. Eadē est ⁊ in ceteris rō. Si igiť triāgulus ad plura sese extēdit: rōqꝫ ē eadē: ⁊ nō solo cōis ē noīe: atqꝫ cuiuis īsunt triāgulo tres anguli duob⁹ rectis eq̄les: nō sane triāgulus: vt duoꝝ est eq̄liū lateꝝ: sꝫ ecōtra q duoꝝ est equaliū laterū vt triāgulus est: tales angulos hꝫ. Quare qui scit vniuersalr̄: is magis scit vt qđqꝫ cuiqꝫ competit q̃ꝫ is qui particulariter scit. Ulis igitur demonstratio prestabilior est demonstratione particulari.

M

¶ Aut primū qdē nihil magl in vlī q̃ꝫ in pticulari rō est. Si eni qđ duob⁹ rectis īest: nō est s̄ꝫ ꝙ est isocheles: sꝫ s̄m ꝙ triāgulus est cognoscēs: qm̄ ipꝫ minus cognouit inq̄ꝫtū ipm est: q̃ꝫ cognoscēs qm̄ triāgulus ē: ⁊ oīno si nō sit qdeꝫ s̄m ꝙ ē triāgulus: postea demōstrat: nō vtiqꝫ erit demōstratio. Si vero sit cognoscens vnūqđqꝫ s̄ꝫ vnūqđqꝫ ē: magis cognouit. Si igiť triāgulus in plus est: ⁊ eadē rō: ⁊ nō s̄ꝫ equocationē triāgulus ē: ⁊ inest oī triāgulo qđ est duob⁹ rectis hn̄s eq̄les: nō vtiqꝫ ⁊ triāgulus inq̄ꝫtū eq̄tibiaꝝ: sꝫ eq̄tibiaꝝ s̄ꝫ ꝙ est triangulus hꝫ huiusmodi angulos. Quare vlr̄ sciens magis cognouit s̄m ꝙ est: q̃ꝫ s̄m partem. Potior itaqꝫ est vlis q̃ꝫ particularis.

N

O

¶ Soluit p̄dictas rōnes per ordinē. Et p̄mo primā dicens. ꝙ p̄mū qdē. i. s̄m qđ ꝓcedebat prima rō nō hꝫ aliā rōneꝫ in vlī q̃ꝫ in pticulari: q2 vtrobiqꝫ iueniť s̄m se ⁊ s̄m aliud. Et manifestat ꝙ in vlī inueniať s̄m se. Hr̄e eniꝫ tres angulos eq̄les duobus rectis: non ꝯuenit isocheli s̄m se. i. s̄m ꝙ isocheles est: sꝫ s̄m ꝙ est triāgulus: ⁊ ideo q cognoscit quedā triāgulū hr̄e tres. s. isochelē: minus hꝫ cognitioneꝫ de eo qđ est per se q̃ꝫ si cognoscat ꝙ triāgulus habeat tres. Et est vlr̄ dicendū: ꝙ si sit aliqđ qđ nō īsit triāgulo s̄m ꝙ triāgulus. ⁊ demōstreť de eo: q̄cqđ sit illud: nō erit vera demonstratio. Si autem insit ei s̄m ꝙ est triāgulus: cognoscēs in vlī de triangulo s̄m ꝙ h⁹ perfectiorem cognitionē hꝫ. Ex his igiť ꝯcludit ꝯditionalē in cuius añt ponunť tria: q̄ꝝ vnū est: ꝙ triāgulus sit in plus q̃ꝫ isocheles. 2m est: ꝙ triāgulus p̄diceť de isochele ⁊ alijs s̄m eādē rōnē ⁊ nō equiuoce. 3m est: ꝙ habere tres angulos eq̄les duobus rectis insit omni triāgulo. Et his tribus suppositis: ꝯsequēs est ꝙ hr̄e tres nō ꝯueniat de triāgulo inquātū est isocheles: sed ecōuerso. Apposuit autē p̄ma duo in añte: q2 si triāgulus non esset in plus: vel si equiuoce p̄dicareť de pluribus: non cōpareť ad isochelē sicut vlē ad particulare. Tertiū autē addit: q2 si hr̄e tres nō conueniret oī triāgulo: nō ꝯueniret ei inquātū triāgulus: sꝫ iquātū aliqs triangulus. Sicut hoc ipm ꝙ est hr̄e tres: q2 nō ꝯuenit oī figure iquātū est figura: sed iquātū est figura q̄dā. que triāgulus est. Ex his ꝯcludit oppositum eius quod obiectio supponebat. s. ꝙ ille qui scit in vniuersali magis cognoscit rem per se ⁊ inquantū h⁹ q̃ꝫ ille qui cognoscit in particulari. Et ex hoc cōcludit p̄ncipale propositum: scilicet ꝙ potior sit demonstratio vniuersalis q̃ꝫ particularis. ¶ Scđam rationem soluit ibi.

P

Q

¶ Preterea si vlē vna q̄dā sit rō: ⁊ nō solo cōe noīe: nō min⁹ erit q̃ꝫ res nonnulle pticulares: qn̄ et magis erit ac tanto q̃ꝫto in illis sunt ea q̄ nō intereūt. Particularia aūt magis occidūt.

¶ Amplius siqdē sit q̄dā rō vna: ⁊ non equocatio: vlē erit vtiqꝫ nihil min⁹ q̄busdā s̄m ptē: sꝫ magis ē. q̃ꝫto icorruptibilia in illis sunt. Que vero s̄m partē sunt: corruptibilia sunt magis.

¶ Et dicit ꝙ si vlē p̄dicať de plurib⁹ s̄m vnam rōnē: ⁊ nō equoce: vlē q̄ꝫtū ad id qđ rōnis est: idest q̄ꝫtū ad sciaꝫ ⁊ demonstrationē: non erit minus ens q̃ꝫ pticulare: sed magis. Quia qđ incorruptibile est magis est q̃ꝫ corruptibile. Non aūt vlis est incorruptibilis: pticularia autē sunt corruptibilia. q2 h⁹ accidit corruptio s̄m p̄n⁹ idiuidualia: nō s̄m rōneꝫ spēi que cōis est oībus ⁊ ꝯseruať p generationē. Sic igiť q̄ꝫtū

ad

A ad id qd rõnis est: vl'ia magis sũt entia q̃ pticularia. Quãtũ vo ad rõnẽ subsistẽtiã: pticularia sũt magis entia. que dicunt prime & pncipales substãtie. ¶ Tertiã rõnẽ soluit.

¶ Preterea nulla prorsus necessitas cogit. Jõ pter hec aliqd h̃ esse putat: qa vnũ significat. Nõ eni id in ipso magis q̃ in alijs cõpelleret: q̃cũq3 nõ subaz: s3 quãtũ: aut q̃le: ceteraq3 significãt talia. Qd si putatur: nõ demõstratio sane: sed is qui audit huius est causa.

¶ Ampli9 neq3 vna necessitas est opinari aliquid eẽ hoc pter hec: qm̃ vnu3 ostendit nihil magis q̃ in alijs quecũq3 non aliquid signifi-
B cãt. sed aut q̃le: aut ad aliqd: aut facere. Sic g̃ nõ demõstratio est causa. sed male audiẽs.

¶ Et dicit q̃ q̃uis in ppõnib9 vel demõstrationib9 vl'ibus significet aliqd vnũ fm se: puta triãgulus: nulla tñ necessitas est q̃ ppter hoc aliqs opinet q̃ triãgulus sit quoddã vnũ preter multa: sicut in his que nõ significãt subam: sed aliquod genus accñtis. cũ3 ea absolute significamus: puta dicẽdo albedinẽ vel paternitatẽ: nõ pp hoc cognoscim9 aliquem opinari q̃ hec sunt pter subam. Intellectus eni3 põt itelligere aliqd eo3 que sunt cõiũcta fm rẽ: sine hoc q̃ actu intelligat aliud: nec tñ itellectus est falsus. Sicut si album sit musicũ: possũ3 itelligere albũ: & aliqd attribuere ei: & demonstrare de ipso: puta q̃ sit disgregatiuũ visus: nulla cõsideratione facta de musico. Si tñ aliquis itelligeret album nõ esse musicum: tũc itellectus esset falsus. Sic igit cũ dicimus aut intelligimus q̃ albedo est color: nulla mẽtione facta de subto: ve3 dicimus. Esset aũt falsum si diceremus: albedo que est color non est in subto. Et silr cũ dicim9 ois hõ est aial. vere loquimur: nõ facta mẽtione de aliquo particulari hoie. Esset tamẽ falsu3 si diceremus: hõ est aial extra
C sepatus a particularibus hoibus. Si autẽ hoc est. ergo sequitur q̃ demõstratio nõ sit causa false opinionis: qua qs opinatur vl'e esse extra singularia: sed audiẽs qui male intelligit. Unñ ex hoc nihil derogat vl'i demonstrationi.

¶ Preterea si demr̃atio qdẽ est rõcinatio cã3 oñdẽs: & pp quid est: vl'e aũt magis est cã. na3 cui p se qdpiã inest: id sibiipsi est cã atq3 vl'e: primũ est sane: g̃ est cã. Demõstratio nimirũ vl'is pstabilior est demr̃atiõe particulari. Est eni magis cause: & ipsius ppter quid est.

¶ Amplius si demr̃atio est syll's demr̃atiuus cause & ppter quid: vl'e autẽ magis est causa. Cui enim per se inest aliquid: hoc idẽ ip3 cau-
D sa est. Uniuersale autẽ primo est cui inest per se: causa g̃ vniuersale est. Quare & demõstratio dignior est. Magis enim causa est: & qd propter quid est.

Lectio. XXXVIII.

Ostq̃ phs soluit rõnes que erãt vl' stãt ad ptẽ falsa3: hic iducit ratiões ad ptẽ verã. s. ad oñdẽdũ q̃ demr̃atio vl'is sit potior. Et circa h̃ ponit septẽ rõnes annectẽs eas pmissis solonibus ex qbus etia3 ppositũ cõcludi potest. vt supra patuit. ¶ Prima g̃ rõ talis est. Demonstratio est syll's ostẽdens cãm & ppter qd: sic eni cõtingit scire. sicut habitũ est. Sed vl'e magis est tale q̃ pticulare. Jã eni3 ostẽsu3 est in pma solone: q̃ vl'i magis inest per se aliquid: q̃ pticulari. Jllud aũt cui inest aliqd per se. est cã ei9.

E Subiectũ enim est causa ppie passionis que ei per se inest. Uniuersale autez est primũ cui ppria passio inest. vt ex supra dictis p3. Unde p3 q̃ proprie causa est id qd est vniuersale. Ex quo concludit ppositum. s. q̃ demõstratio vniuersalis sit dignior: vtpote magis declarans causam & propter quid. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea vsq3 ad h̃ pp qd q̃rim9: & tũc arbitramur scire: cũ nõ est aliqd aliud: q̃ hoc ob qd: aut fit qdpiã: aut ẽ. Sic eni ip3 extremũ iã finis ac vltimũ est. Ueluti gr̃a cui9 accessit: vt argẽtu3 accipiat: & h̃ gr̃a cui9: vt reddat id qd mutuo cepit ac d3: & hoc itẽ gr̃a cui9: vt nõ iniuriã faciat. Et sic eũtes cũ nõ est ob aliud vlteri9: nec est aliud cuius gr̃a: tu3 ob idip3 vt fine3
F accessisse: & eẽ: ac fieri dicim9. Et tu3 maxime scire pp qd accessit putamus. Qd si cũctis in causis res sese h3 silr: & cũ pp quid querit. Jn his aũt q̃ sic sũt cause vt ha3 gr̃a cetera sint & fiãt: h̃ scimus maxĩe pacto: & in ceteris tñ maxime scimus: cũ nõ vlterius: hoc est q2 aliud ẽ. Percepto h̃ igit angulos externos q̃tuor rectis eq̃lis h̃re: q2 duo3 ẽ eq̃liu3 late3 restat q̃rere: pp qd hoc eos angulos h3. Atq3 cognito q2 triãgulus est: restat itẽ q̃rere: pp quid h̃ eos triãgulos h3. Qd si pcipiamus: q2 est figura q̃ rectis ex lineis cõstat: cui quidẽ nõ ppea qd aliud quidpiã est: anguli cõpetũt dicti: tu3 profecto maxime scimus: ac etiam tum vniuersaliter scimus. Demõstratio igit vniuer-
G salis prestabilior est longe particulari.

¶ Ampli9 vsq3 ad h̃ q̃rimus pp qd: & tũc opinamur scire: cũ nõ sit aliqd aliud q̃ h̃: aut qd fiat. aut qd sit. Finis eni & terminus vltim9 iã sic est vt cui9 cã venit. vt accipiat argẽtũ: h̃ aũt est. q̃tenus reddat cui debuit: h̃ aũt est vt non iniuste agat: & sic pcedẽtes: cũ nõ amplius pp aliud neq3 alteri9 cã: pp hoc sicut pp finẽ dicimus venire: & eẽ: & fieri: & tũc cognoscere maxĩe pp qd venit. Si igit se h3 silr in alijs causis & que sunt pp qd: in his aũt q̃cũq3 cause sic sũt
H sicut q̃ est cui9 cã: sic scimus maxĩe: & in alijs igit tũc maxĩe scimus qñ nõ amplius sit h̃ qm̃ aliud est. Cũ igit cognoscat qdẽ q̃ quatuor: qui sunt extra eq̃les sũt: qm̃ isosceles: adhuc deest ppter quid: qa triãgulus: & hoc qa est figura rectilinea. Si autẽ hoc nõ ampli9 ppter quid aliud: tũc maxime scimus: & vniuersale autem tũc. Uniuersalis itaq3 potior est.

¶ Et sumit hec rõ a causis finalibus. vbi cõsiderãdũ est: q̃ aliqd est finis alterius: & q̃tũ ad fieri: & q̃tũ ad eẽ. Quãtu3 ad fieri qdẽ. sicut gñatio est pp formã. Quãtũ ad esse. sicut domus est propter habitationẽ. Dicit ergo vsq3 ad illũ terminũ q̃rimus pp qd fiat aliqd: quousq3 non sit aliqd aliud assignare q̃ hoc ad qd peruẽtu3 est pp qd fiat vel sit id de

I quo ꝗrit̃ pp gd: ⁊ qñ hoc inuenimus: opinamur nos scire pp gd: ⁊ hoc ideo: ga illud qđ iaȝ sic est vltimū: vt nō sit aliquid aliđ vlterius ꝗrēdū: est id qđ est vere finis ⁊ terminꝰ qui ꝗrit̃: cū ꝗrimus pp gd. Et ponit exēplū: puta si ꝗramꝰ cuius cā aliqs venit: ⁊ rñdeat̃: vt accipiat argentū: hoc aūt pp gd: vt reddat debitū. ⁊ hoc pp hoc: vt. s. nō iniuste agat: ⁊ sic semp ꝓcedētes: qñ iam nō erit amplius aliqđ aliđ pp quid sicut pp finē: puta cū ꝑuenimus ad vltimū finē q̄ est beatitudo. dicemus ꝙ pp hoc venit sicut pp finē. Et silr in oībus alijs que sunt vel fiūt pp finē. ⁊ qñ ad h̄ ꝑuenirēmꝰ sciemus pp gd venit. Si igit̃ ita se hȝ in alijs causis sic̄ in finalibus: ꝙ tūc maxime scimus: qñ ad vltimū fuerit ꝑuētū. g̃ tūc in alijs maxime scimus qñ peruenimus ad hoc qđ hoc inest huic nō amplius pp aliqđ aliud. Et hoc cōtingit qñ ꝑuenerimꝰ ad vl'e. Et hoc manifestat in tali exēplo.

K Si eni ꝗramus de isto triangulo ꝑticulari: ꝗre anguli eius extrinseci sunt eq̄les ꝗtuor rectis: Rñdebit̃ ꝙ hoc cōtigit huic triangulo: ga est isocheles. Isocheles aūt est talis: quia est triangulus. Triāgulus aūt est talis: ga est figura rectilinea talis. Si amplius nō possit ꝓcedi: tūc maxime scimus. Hoc autem est. ga ꝑuenit̃ ad vl'e. Ergo vl'is demonstratio potior est particulari. ℭ Tertiam rōnem ponit ibi.

ℭ Preterea demr̃atio quo ꝑticularis est magis: eo magis ad simplex: ac ipsȝ vltimū ꝑgit: at res quo sūt īfinite eo nequeūt sciri: Quo vo sūt finite: eo sub sciaȝ cadūt: qbꝰ efficit̃ vt res quo sūt vl'es: eo magis sub sciam cadāt: ꝙ̄ h̄ sane quo sūt ꝑticulares. Vl'ia igit̃ sūt demr̃abilia magis. At coꝝ magis est demr̃atio: que sunt demr̃abilia magis. Nā ea que referūtur

L simul sūt talia magis. Uniuersalis igitur demōstratio ꝑstabilior est lōge particulari: cum sit ⁊ magis: vt probatum est: demonstratio.

ℭ Ampliꝰ ꝙ̄tocūqȝ aliqđ hȝ ptes est. in īfinita cadit. Vl'is aūt in simplex ⁊ finē est: s̄m ꝙ sūt infinita nō sūt scibilia: sȝ hȝ ꝙ sūt finita scibilia sūt: hȝ itaqȝ ꝙ vl'ia sūt: magis sūt scibilia ꝙ̄ q̄ sūt s̄m ptē. Demr̃abilia g̃ magis sūt vl'ia. De demr̃abilibꝰ aūt magis est demr̃atio: silr eniȝ magis ad aliqđ sunt. Dignior ergo vl'is ē ꝙ̄ particularis: ⁊ magis demonstratio est.

M T.cō.66. ℭ Et dicit ꝙ quāto magis ꝓcedit̃ v'sus ꝑticularia: tāto magis itur versus infinitū. ga vt dī in 3° phys. īfinitū cōgruit materie q̄ est īdiuiduationis ꝑnꝰ. Sed quanto magis itur v'sus vl'e tanto magis itur ad aliqđ simpl'r ⁊ in ipsȝ finē. ga rō vl'is sumit̃ ex parte forme que est simplex: ⁊ hȝ rōnē finis inquātū terminat īfinitatē materie. Manifestū est aūt ꝙ infinita inquātū hꝰ nō sunt scibilia. sed inquantū aliqua sunt finita intātū sunt scibilia: ga mā nō est ꝑncipiū cognoscendi rē. sȝ magis forma. Manifestū est ergo ꝙ vl'ia sunt magis scibilia ꝙ̄ particularia. Ergo ēt sunt magis demonstrabilia: ga demonstratio est syll'o faciens scire: sed magis demōstrabiliū est potior demōstratio. Simul eni intēdūtur ea que dicunt̃ adinuicē. Demōstratio autē ad demonstrabile dicit̃: Et sic cū vl'ia sint magis demonstrabilia demonstratio vl'is erit potior. ℭ Quartā rōnē ponit ibi.

ℭ Preterea si ea demr̃atio magis est expetenda: ꝑ quā hoc ⁊ aliđ scit̃: ꝙ̄ ea ꝑ quā hoc solū ꝑcipitur: isqȝ qui hȝ vl'e scit ⁊ ꝑticulare: ⁊ non ecōtra: pȝ vniuersalē demr̃ationē expetēdam

N esse magis: ⁊ prestabiliorē: hoc quoqȝ pacto ꝙ̄ demonstrationem particularem.

ℭ Ampliꝰ si magis ꝓponēda ē s̄m quā hȝ hoc ⁊ aliđ: ꝙ̄ s̄m hoc solū cognouit. vl'e aūt hñs: cognouit ⁊ ꝑticulare. hoc aūt: vl'e nō sciuit. q̄re ⁊ sic vtiqȝ magis preponenda erit.

ℭ Que talis est. Cū demōstrationis finis sit scia: quanto demonstratio plura facit scire tanto potior est. Et hoc est qđ dicit ꝙ magis ꝓferēda est demōstratio s̄m quā hō cognoscit hoc ⁊ aliud ꝙ̄ ista s̄m quā hō cognoscit vnū solū. Sed ille qui hȝ cognitionē de vl'i cognoscit etiam ꝑticulare. dūmō sciat ꝙ sub vl'i ꝯtineat̃ ꝑticulare. sicut q cognoscit oēȝ mulā esse sterilē cognoscit hāc eē sterilē: sȝ ille q cognoscit

O ꝑticulare: nō pp h̄ vl'e cognoscit: nō eni si cog̃sco hāc mulā eē sterilē: pp h̄ cognosco oēm mulā eē sterilē. Relinquit̃ g̃ ꝙ demr̃atio vl'is ꝑ quā cognoscit̃ vl'e: sit potior ꝙ̄ ꝑticularis ꝑ quā cognoscit̃ ꝑticulare. ℭ Quītā rōnē ponit ibi.

ℭ Insuꝑ vl'r magis demr̃are nil aliud est ꝙ̄ ꝑ id ostēdere mediuȝ: qđ principio ꝓpinquus est. Propinq̄ssimū aūt id est qđ vacat medio: at hoc est pncipiū. Si igit̃ demr̃atio que ꝯficit̃ ex pncipio: vel ex magis pncipio: exactior est ea q̄ nō ex pncipio: vel ex minus pncipio proficiscit̃ atqȝ talis est ea que magis vl'is est demōstratio. Vl'is ꝓfecto demr̃atio ꝑstabilior est demr̃atione ꝑticulari: veluti si demōstrare oporteat. a. cōpetere. d. mediaqȝ sint. b. atqȝ

P c. ⁊. b. sit superius ipso. c. Ea sane demr̃atio q̄ per. b. medium ꝯficitur: magis erit vniuersalis: ꝙ̄ ea que per medium. c. extruet̃. At enim harū rōnuȝ nōnulle differēdi subeūt modū.

ℭ Amplius aūt ⁊ sic. Vl'e eniȝ magis demr̃are est ꝙ est per mediū demr̃are cuȝ ꝓpinquus sit in pncipio. ꝓximū aūt est imediatū: h̄ autē est principiū. Si igit̃ que ex pncipio est: ea q̄ nō est ex pncipio: ⁊ que magis ēt ex principio ea q̄ minꝰ ē: certior est demr̃atio. Est aūt huiusmodi vl'is mag̃: dignior vtiqȝ erit vl'is ma

Q gis. Ut si opȝ demr̃are. a. de. d. media sūt i q̄bus ē. b. c. Magis aūt sursum sit. b. q̄re si ꝑ. b. vl'e magis ē. Sȝ coꝝ q̄ dcā sūt q̄dā logica sūt.

ℭ Que talis est. Quāto mediū demōstratiōis est ꝓpinquius primo ꝑnꝰ: tāto demonstratio est potior. hoc ꝓbat: ga si illa demonstratio que ꝓcedit ex ꝑnꝰ imediato est certior ea q̄ non ꝓcedit ex ꝑnꝰ imediato: sed ex mediato: necesse est ꝙ quāto aliq̄ demonstratio ꝓcedit ex medio ꝓpinquiori ꝑnꝰ imediato: tāto sit potior. Sȝ vl'is ꝓcedit ex medio ꝓpinquiori ꝑnꝰ qđ est ꝓpō imediata. Et hoc manifestat in terminis. Si eni oporteat demonstrare. a. qđ est vl'issimum de. d. qđ est ꝑticularissimū: puta substā de hoīe: ⁊ accipiant̃. b. ⁊. c. puta aīal ⁊ viuū: ita ꝙ. b. sit superius ꝙ̄. c. sicut viuum ꝙ̄ aīal: manifestum est ꝙ. b. qđ est vl'ius erit mediatū ipsi. a. ⁊ per hoc magis cognoscit̃ ꝙ̄ per. c. qđ est minus vl'e. Unde relinquit̃ ꝙ demōstratio vl'is potior sit ꝙ̄ ꝑticularis. Addit aūt q̄dā ꝑdictaꝝ rōnū logicas eē: ga. s. ꝓcedūt ex cōibus ꝑncipijs que nō sunt demonstrationi ꝓpria. Sicut ꝑcipue

tertia

A tertia & quarta que accipiũt pro medio id qđ est cõe oi cognitioni. Alie vero tres pdictarũ rõnum.s.pma scđa & qnta. magis videnť esse analetice.vtpote pcedentes ex proprijs principijs demonstrationis. ¶ Sextã rõnem ponit ibi.

¶ Maxime aũt inde patet vlem magis prestabilem esse. Nam eam ppositionẽ priorẽ habemus: posteriorẽ quoq3 tũ quodã mõ scimus: potẽtiaq3 habemus: veluti si qspiã oẽs triangulũ scit duob⁹ rectis equales hr̃e: eu3 quoq3 qui duo℞ est equaliũ late℞ scit quodã mõ potẽtiaq3 duobus rectis equales habere: & si nescit ipm triangulu3 esse. Sed qui propositionem hanc habet: is vniuersale3 nullo scit mo
B do neq3 potentia neq3 actu.

¶ Maxie aũt manifestũ est q vniuersalis magis ppria sit.qm̃ ppõnũ hanc qdẽ priorẽ hñtes: scimus quodã mõ & posteriore3: & habemus potẽtia. Ut si aliqs cognouit q oĩs triangulus h3 angulos tres equales duob⁹ rectis: sciuit quodã mõ q isocheles duob⁹ rectis potentia sit: & si nõ cognouit qdem q triãgulus sit. Hãc autẽ hñs ppositione3: vniuersale nullo mõ cognouit neq3 potẽtia neq3 actu.

¶ Et dicit q maxime euidens est vlem demõstrationẽ pncipaliore3 eẽ: ex ipsis ppõnib⁹ ex qbus vtraq3 demonstratio pcedit. Nã vlis demõstratio pcedit ex vlib⁹ ppõnib⁹. Particularis autẽ demõstratio pcedit ex aliq̃ pticulari ppositione. Propositionũ autẽ vlis & pticularis talis est cõparatio: q ille qui h3 cognitionẽ de priori.s.de vli: cognoscit quodã modo posteriorẽ.s.in potẽtia. Nã in vli sunt in po-
C tentia pticularia.sicut in toto sunt potẽtia ptes. Puta si aliquis cognoscit q oĩs triãgulus h3 tres angulos eq̃les duobus rectis: iã in potẽtia cognoscit hoc de isochele. Sed ille qui cognoscit aliqđ de pticulari nõ pp hoc cognoscit in vli: neq3 in potẽtia: neq3 in actu. Nõ enim vlis ppõ ptineť in particulari: neq3 in actu: neq3 in potẽtia. Si igiť demõstratio est potior que ex potioribus ppõnib⁹ pcedit.sequiť q demonstratio vlis sit potior. ¶ Est aũt attẽdendũ: q hec non differt a quarta suprapositã: nisi q ibi fiebat comparatio conclusionum que cognoscunť per demonstrationẽ. hic autem fit comparatio propositionum ex qbus demonstratio procedit. ¶ Septimã rationem ponit ibi.

¶ Preterea vlis quidẽ intelligibilis est: particularis aũt ad ipsum sensu3 vtiq3 terminať. Sed vniuersalem quidem demonstratione3
D prestabiliorem esse particulari: satis iam per ea que dicta sunt demonstrauimus.

Le.c.40. ¶ Et vlis quidẽ intelligibilis est: sed particularis in sensu pficitur. Q vniuersalis igiť dignior sit particulari: tot nobis dicta sunt.

¶ Que talis est. Uniuersalis demonstratio itelligibilis est: id est in ipso itellectu terminať: qa finitur ad vle q solo itellectu cognosciť. Sed demõstratio particularis in itellectu incipiẽs terminať ad sensu3: qa pcludit particulare qđ directe per sensum cognosciť: & per quãdam applicatione3 seu reflexionem vere nõ demõstrans vsq3 ad pticulare pducitur. Cũ igiť itellectus sit potior sensu: sequiť q demonstratio vniuersalis potior sit q̃3 particularis. Ultimo epilogando pcludit hoc esse manifestum per oĩa supra dicta.

E ¶ Affirmatiuã aũt negatiue demr̃ationi p̃stare hinc sane patebit. Sit eni3 ea p̃stabilior demõstratio (cetera mõ sint eade3) que ex minorib⁹ postulationib⁹: aut suppositionib⁹: aut ppositionibus: pstat. Na3 si sint sil'r note: citi⁹ p hasce cognitio comparabiť. Qđ quidem magis est expetendũ. Huius autẽ ppositionis p̃stabiliorem eam inquã esse vniuersaliter que ex paucioribus cõstat: hec est rõ. Nã si simil'r sunt ipsa media nota: priora vero sunt notiora: sit vna quide3 demr̃atio: qua.b.c.d.medijs.a.
F demr̃atur ipsi cõpetere.e. Alia vero que rursus a.per.b.c.media ipsi.d.cõpetere demr̃ať. He igitur.a.d.inquam & .a.e.simili modo sese habent: sed.a.d.prior est atq3 notior.a.e.per illa3 eni3 hec demõstratur: atq3 id magis crediť p quod ostenditur aliud. Demonstratio igitur ea que ex paucioribus constat: modo sint cetera paria: prestabilior est: vt pbauimus. Ambe igiť per tres terminos ppositionesue duas demr̃ant. Uerũ altera esse qdpiã: altera & esse quidpia3 & nõ esse sumit. Ex pluribus q̃ constat. Quare iserior est vt pstat affirmatiua.

¶ Qđ aũt affirmatiua priuatiua: hinc manifestum sit. Sit eni3 demr̃atio dignior alijs: eisdem existentibus: aut que ex minoribus qõnibus: aut suppositionibus: aut ppõnibus. Si
G eni3 note sint simil'r: velocius cognoscere per hec est: hoc aũt appetibilius est. Rõ aũt hui⁹ propositionis q melior sit ex minoribus vniuersalis sic est. Si eni simil'r erit cognita esse media: priora aũt notiora. Sit igiť per media demr̃atio co℞: que sunt.b.c.d. q.a.in.e.sit: altera vero per.b.c. q.a.in.d.sit. Simil'r igiť hab3 hoc q.a.in.d.sit: & q.a.in.e.sit: s3 q.a.in.d. sit prius est & cognoscibilius q̃3 q.a.in.e.fm eni hoc illud demr̃atur. Credibilius autẽ est illđ quod est ppter quod aliquid: & que vtiq3 per
H minima demr̃atio melior est alijs eisdem existentibus. Utreq3 quidem igitur per tres terminos & propositiones duas demonstrãtur. Sed & hec quidem eẽ aliquid accipit: illa vero & eẽ & nõ esse aliquid. Per plura itaq3. Quare indignior est. Lectio. XXXIX.

Vide in annota.

Postq̃3 phs ondit q demr̃atio vlis est potior q̃3 pticularis: hic ondit q dmr̃atio affirmatiua sit potior negatiua. Et circa h ponit qnque rõnes: in q̃ru3 p⁹ h p̃supponit: q ceteris parib⁹ illa est dignior demr̃atio: q̃ pcedit ex paucioib⁹ petitionib⁹ & suppõnibus aut ppõnibus. Que quide3 q̃liter differãt ex supra dictis p3. Nã ppositiones possunt dici ille que sũt per se note: que neq3 suppositiões: neq3 peti- Le.c.19.

I tiones sunt. vt supra dictum est. Suppositio aũt a petitiõe differt. Nam suppositio est ꝓpositio nõ per se nota: sed accipitur sicut a discẽte opinata. Positio aũt est propositio q̃ non est opinata a discente: siue habeat cõtrarias opiniões: siue non. Qr autẽ demõstratio sit dignior que paucioribus vtitur ceteris paribus: ostẽdit dupl'r. Primo qdẽ: qa si detur ꝙ vtreqꝫ propositiones ex quib⁹ procedit̃ sint eque note, sequitur ꝙ velocius esset cognoscere per pauciores ꝓpositiones q̃ per plures: qa citius determinatur discursus qui est per pauciores propositiões q̃ qui est per plures. Hoc enim est eligibilius seu appetibilius ꝙ hõ citius addiscat. Unde relinquitur ꝙ demonstratio que ex paucioib⁹ ꝓpositionib⁹ procedit (dũmodo sint eque note) sit melior.

Scdo ꝓbat eãdẽ ꝓpositionem vniuersal'r absqꝫ p̃dicta suppositione. s. ꝙ oẽs propositiones assumpte sint equal'r

K note. Et ad hoc probandũ assumit hãc suppositionẽ ꝙ media que sunt vnius ordinis sint eque nota: sed media q̃ sunt priora sunt notiora. Hoc enim oportet esse vniuersal'r verum. Hoc igit̃ supposito. Sit vna demonstratio in qua demonstretur ꝙ. a. sit in. e. per tria media que sunt. b. c. d. que quidẽ ꝯcludit ex q̃tuor ꝓpositionibus que sunt oẽ. b. est. a. omne. c. est. b. omne. d. est. c. omne. e. est. d. Alia ꝟo demonstratio sit que concludat eandẽ ꝯclusionez. s. a. esse in. e. per duo media que sunt. z. b. vel tres ꝓpõnes. His itaqꝫ suppositis manifestuz est ex quo ordo cognitionis proportionat̃

Tex. 4. ordini mediorum: qa priora sunt notiora: vt dictum est. necesse est ꝙ equaliter sit nota hec propositio. omne. d. est. a. etiam in demonstratione prima. ⁊ omne. e. est. a. in secũda: qa vtrobiqꝫ inueniunt̃ duo media. Sed manifestum est ꝙ in prima demõstratione hec propositio. omne. d. est. a. prior ⁊ notior est q̃ hec propositio. omne. e. est. a. Et qa hec scda demonstratur ex priori in prima demonstratione: ⁊ ex his

L que supra dicta sunt apparet ꝙ id per qd̃ demonstrat̃ aliquid est credibili⁹ ⁊ notius eo quod per ipsum demõstratur. relinquit̃ ꝙ hec propositio. omne. e. est. a. fm ꝙ concluditur per scdaz demõstrationẽ. sit notior q̃ eadẽ ꝓpositio fm ꝙ cõcludit̃ per priorẽ demõstrationẽ que vtebat̃ pluribus medijs. Relinquit̃ igit̃ ꝙ demõstratio que ex paucioribus ꝓcedit est potior ea que ꝓcedit ex pluribus. Maiore igitur ꝓpõne ꝓbata Arist. assumit ꝙ affirmatiua demonstratio ex paucioribus ꝓcedit q̃ negatiua. Nõ qdem ex paucioribus terminis: vel ex paucioribus propositionibus fm mãm: qa vtraqꝫ demonstratio taz affirmatiua q̃ negatiua demõstrat per tres terminos ⁊ duas ꝓpositiões. Sed ꝓpõ negatiua vi ex plurib⁹ ꝓcedere fm ꝓpõnũ q̃litatem. Nã demõstratio affirmatiua solũ accipit ens: idest ꝓcedit ex solis propositionibus affirmatiuis: demonstratio

M ꝟo negatiua accipit esse ⁊ non esse: id est assumit affirmatiuam ⁊ negatiuam simul. ergo dignior est affirmatiua q̃ negatiua. Secundam rationem ponit ibi.

Preterea id ita eẽ pꝫ cuz demõstratũ sit ratiocinationem esse non posse: si ambe propositiones sint negatiue: sed alteram talem: alteram affirmatiuam esse oportere.

Amplius qm̃ oñsuz est impossibile esse per vtrãqꝫ priuatiuaꝝ ꝓpõnũ fieri syll'm: sꝫ vnam qdẽ opꝫ huiusmodi eẽ: alterã ꝟo qm̃ est.

Et inducit̃ hec scda rõ ad cõfirmationẽ prime que poterat videri deficiẽs ex hoc ꝙ non assumebat̃ sub maiori ꝓpositione eo mõ quo ꝓbabat̃. ⁊ ideo vt oĩs calũnia excludat̃: addit hãc scdam rõnẽ ad ꝯfirmationẽ prime. Ostẽsuz

Cap. 6. enim est in libro prioꝝ ꝙ ex duab⁹ ꝓpõnib⁹ negatiuis nõ põt fieri syll's: sed opꝫ ad min⁹ vnã qdez ꝓpõnẽ esse affirmatiuã ⁊ alteraz negatiuã: ex quo apte apparet ꝙ ꝓpõnes

N affirmatiue maiorẽ hñt efficaciã ad syllogiçãdũ: q̃ negatiue. Unde seqtur ꝙ demõstratio affirmatiua que ꝓcedit ex solis affirmatiuis est potior q̃ demõstratio negatiua q̃ ꝓcedit ex affirmatiua ⁊ negatiua. Tertiã rõnẽ ponit ibi.

Preterea insup hoc sumere opꝫ. Nã cũ demõstratio accrescit: affirmatiuas qdẽ ꝓpositiões necesse est fieri plures: sꝫ fieri nequit: vt vlla in rõcinatiõe plures vna sint negatiue. a. nãqꝫ nulli cõpetat. b. ⁊. b. cuilibꝫ insit. c. Si igr̃ ambe ꝓpões sũt augẽde: media sunt iterponẽda atqꝫ inter. a. b. sit. d. inter. b. c. sit. e. Patet igit̃. e. quidẽ affirmatiue taz subijci q̃ ẽt dici. d. ꝟo dici quidẽ affirmatiue: subijci aũt negatiue. Nã ipꝫ qdẽ de quolibꝫ. b. p̃dicet̃. A. ꝟo

O nulli ipsi insit opꝫ. Fit igit̃ vna ꝓpõ negatiua: ipsa incꝫ. a. d. Idẽ est ⁊ ceteris in ratiocinationibus modus. Etenim necesse est mediuz qdẽ id qd̃ iter affirmatiue ꝓpositiõis termios cadit: iternallũ vtrũqꝫ affirmatiuũ: alteꝝ negatiuũ efficere. Quare tm̃ vna fit hec ꝓpositio talis: cetere oẽs sũt: vt pꝫ affirmatiue. Si igit̃ id per qd̃ quidpiã demonstrat̃ notius est magisqꝫ credit̃: ⁊ negatiua qdez per affirmatiuã demõstratur vt patuit. Affirmatiua ꝟo ꝑ

P negatiuam non demõstratur: hec ipsa sane cũ prior sit: ⁊ notior: ⁊ magis credatur: prestabilior erit sine dubio negatiua.

Amplius iuxta h̃ opꝫ hoc accipe. Predicatiuas qdẽ augumẽtata demr̃atione necesse est fieri plures: priuatiuas aũt impoẽ est plures vna in oĩ syll'o eẽ. Sit eni in nullo esse. a. in qbus est. b. in. c. aũt oĩ sit. b. Si igr̃ opus ẽ iterũ augere vtrasqꝫ ꝓpões: mediũ iueniẽduz est. Hꝫ qdẽ. a. b. sit. d. sꝫ. b. c. sit. e. E. qdẽ igr̃ manifestũ est p̃dicatiuũ esse: sꝫ. d. de. b. p̃dicatiuuz qdẽ: ad. a. aũt tãq̃ priuatiuũ ponit̃. d. qdẽ eni de oĩ. b. sꝫ. a. in nullo opꝫ. d. eẽ. Fit igitur vna priuatiua ꝓpõ q̃ est. a. d. Idez aũt modus est in alijs syll'is: sp̃ eni mediũ qdẽ p̃dicatiuorũ termioꝝ p̃dicatiuuz in vtraqꝫ est: sꝫ priuatiui alteꝝ tm̃ priuatiuũ necesse est eẽ: q̃re hec vna

Q fit hꝫ ꝓpõ: alie ꝟo p̃dicatiue. Si igit̃ noti⁹ est illud per qd̃ demr̃at̃ ⁊ credibilius: demõstratur aũt priuatiua qdẽ per p̃dicatiuaz: p̃dicatiua aũt ꝑ illã nõ demõstrat̃: prior ergo ⁊ notior ⁊ credibilior cum sit melior vtiqꝫ erit.

Et dicit ꝙ fm ꝯtriã p̃missaꝝ rõnũ possum⁹ hoc accipe: ꝙ qñ demõstratio augumẽtat̃. s. per resoĺones ꝓpõnuz in sua principia: necesse est esse plures ꝓpões affirmatiuas: sed negatiuas impossibile est esse plures q̃ vnã. Sit enim talis demonstratio negatiua: nullum. b. est. a. omne. c. est. b. ergo nullum. c. est. a. Augeat̃ ergo demõstratio quantuz ad vtrãqꝫ propositionẽ. si vtraqꝫ sit mediata: accipiendo medium

Vide in annota.

A dium vtrinqz: et mediu qde maioris ppo[n]is .s. nullu .b. est .a. sit .d. mediu aut minoris ppo[n]is .s. oe .c. e .b. sit .e. Et qa hec ppo oe .c. e .b. est affirmatiua: ad qua pcludeda no pcurrit aliq negatiua: nece e q eius mediu qd e .e. sit affirmatiuu ad vtraqz extremitate: et sic sumunt due ppo[n]es affirmatiue. scz oe .e. est .b. oe .c. est .e. ex qbus pcludit: oe .c. est .b. Sz maior ppo est negatiua .s. nullu .b. est .a. negatiua aut non pcludit ex duabus negatiuis: sed in pma figura per quas maxime fit demonstratio scdm pmissas maiorez ops esse negatiuam et minorem affirmatiua. vnde oportebit q hoc mediuz .d. sit affirmatiuu per comparatione ad .b. sit aut negatiuuz per comparatione ad .a. tali demonstratione facta nulluz .d. est .a. omne .b. est .d. ergo nulluz .b. est .a. Sic igit augmentata demonstratione negatiua per resolutione ppositionum in sua principia: erut qtuor ppo[n]es: quaz vna sola est nega-

B tiua .s. nulluz .d. est .a. tres alie erut affirmatiue .s. oe .b. est .d. omne .e. est .b. omne .c. est .e. et ide est in oibus aliqs syllis: qa semper necesse est mediu per qd affirmatiue ppo[n]es probant esse affirmatiuam ad ambo extrema. mediu aut per qd pbatur negatiua ppositio necesse est esse solu negatiuu ad vnaz extremitate: et ita sequet q vna sola ppo est negatiua: alie oes affirmatiue. Ex quo pz q ppo negatiua maxime demonstratur per affirmatiuas. Si ergo illud per qd demostrat est notius et credibilius eo qd per ipsuz demostrat: cuz negatiua ppo maxime demostret per affirmatiuas: no aut econuerso: sequeret q affirmatiua ppositio sit prior et notior et credibilior q negatiua. vnde demostratio affirmatiua erit dignior. Quarta ro[n]e ponit ibi.

Preterea si vlis ea ppo q vacat medio ro[n]cinatio[n]is est vt pz pricipiu: atqz in affirmatiua qde affirmatiua: in negatiua vero est negatiua: pstat aut affirmatiua negatiua priore ee notio reve. negatio naqz p affirmatione inotesce solet: pceditqz negatione affirmatio: pinde ac ee

C pcedit no ee: affirmatiua pfecto demratio pbabilior est negatiua: qppe cu pricipiu ipius negatiue sit pricipio pstabilius: eaqz pstabiliorez ee oporteat: q pstabilioribus pricipijs vtit.

Amplius si pricipiu syllo ppo vlis imediata e: est aut in demratiua affirmatiua: in priuatiua aut negatiua vlis ppo: affirmatiua at negatiua prior et notior: p affirmatiua .n. negatiua nota e. Et prior affirmatiua e: sic prius e ee q non ee. qre potius est pricipiu demratiue q priuatiue. Dignioribus aut pricipijs vtit dignior.

D Et dicit q pncipiuz demostratiui sylli est ppo vlis imediata: ita tn q affirmatiui sylli est pncipium pprium affirmatiua ppo: negatiui aute sylli ppriu principiuz negatiua ppo vlis. Sed nobilioris principij nobilior est effectus. g scdm pportione ppositionis affirmatiue ad negatiua est pportio demonstrationis affirmatiue ad negatiuaz. Sed affirmatiua ppo est potior q negatiua. Quod pbat dupliciter. Primo quide qa affirmatiua est prior et notior cuz p affirmatiuam pbet negatiua et no econuerso. Scdo qa affirmatio pcedit natr negatione. sicut esse prius est q no ee: qui in vno et eode qd de no esse in esse pcedit. non esse sit prius tpe ee tn est pus na. et simplr pus etia tpe. qa no entia non pducunt in esse nisi ab aliquo ente. g pz q affirmatiua demostratio est potior q negatiua. Quita ro[n]e ponit ibi.

Insup antiquior est. Nam absqz affirmatiua negatiua esse non potest.

E Adhuc et principalior est. Sine eni demonstratiua non est priuatiua.

Que talis est. Illud ex quo aliud depedet est pncipalius. Sed demostratio negatiua dependet ex affirmatiua: quia non potest ee negatiua demostratio sine affirmatiua ppone. que non pbat nisi per affirmatiua demostrationem. g demonstratio affirmatiua est principalior q negatiua.

Cu aut affirmatiua pstabilior sit negatiua: patet rectam etiaz ea prestabiliorem esse que ad id deducit quod fieri nequit.

Qm autez categorica priuatiua dignior sit: manifestu est et ad ipole ducete. Lec. XL. T. c. 41.

F Postqz phs ondit q demratio vlis dignior est pticulari. et affirmatiua negatiua. hic ondit 3o q ostesiua potior est ea q ducit ad ipole. Et circa hoc tria facit. Primo proponit qd itedit. Scdo pmittit qda necia ad ppositu ondedu. ibi [Ops aute scire.] Tertio pbat ppositu. ibi [Na aut por et c.] Dic g p q qa ondsuz est q affirmatiua demratio est potior q negatiua. ex h vlterius segr q affirmatiua demratio ostesiua est potior ea q ducit ad ipole. Deinde cum dicit.

Atqz prio scire dria ipaz opz. Igit .a. qdez nulli .b. copetat .b. vo cuilibz isit .c. Atqz h pacto negatiua recta sit demratio: qua qde .a. pcessioe recta nulli .c. copetere demonstrat.

Opz aut scire q dria sit ipaz. Si igit .a. i nullo .b. inest .c. aut oi .b. necesse est in nullo .c. esse .a. Sic igit acceptis demonstratiua priuatiua erit demostratio: quoniaz .a. in .c. non erit.

G Premittit qda que sunt necia ad ppositu ostededu. Et circa hoc tria facit. Primo ostedit que sit demostratio negatiua. Scdo ostendit que sit demonstratio que ducit ad ipossibile. ibi [Que vo ad ipole.] Tertio pcludit comparatione vnius ad alteri. ibi [Termini igitur.] Dicit g pmo q ad ppositu ostendendu ops considerare driaz ipsoz .s. demostrationis negatiue et ducetis ad ipole. Si ergo accipiatur q .a. in nullo .b. sit. et .b. sit in oi .c. et pcludat .a. ee in nullo .c. erit demostratio negatiua. Deinde cum dicit.

Sz ea que ducit ad id qd fieri nequit: sic sese hz. Na si demradu est .a. nulli copetere .b. su medu est cz: cuilibz eide ipm copetere. At .b. etia cuilibet .c. Quare fit vt .a. cuilibet copetat .c. Sit aut notu atqz pcessuz hec minime fieri posse. No ergo fieri pot: vt .a. copetat ipsi .b. qd si .b. conceditur ipsi competere .c. fieri profecto nequit: vt .a. competat ipsi .b.

H Que vo est ad ipole sic se hz. Si opus est demrare q .a. in .b. no sit: accipiendu est affirmatiue .a. esse in .b. et .b. in .c. qre accidit .a. in .c. ee. Hoc aut sit notu et certu qd ipole est ee. Vide in annota.

Manifestat q sit demostratio duces ad impossibile: et dicit q demostratio duces ad impossibile hoc mo se hz. Sit ita q oporteat demostrare q .a. no isit .b. accipiemus oppositu eius qd pbare volumus .s. oe .b. est .a. et accipiamus q .b. sit in .c. p hac ppone: oe .c. est .b. ex qbus segr pclo: oe .c. est .a. et sit ita q notu sit et pcessuz apud oes qd est ipole. Et ex hoc

I cludimus primã eẽ falsam.Loẽ.b.est.a.ꝛ ita oportebit vel ꝙ nullũ.b.sit.a. vel saltẽ ꝙ quoddã.b.non sit.a.¶ Sꝫ hoc ñ intelligẽdũ est qꝺ sequitur.a.nõ esse in.b.qꝛ manifestum est.b.esse in.c.qa si manifestũ esset hãc esse falsam.oẽ.c.est a.ꝛ si nõ esset manifestũ hanc esse verã.oẽ.c.est.b.nõ esset per ꝯsequens manifestũ hanc esse falsam.omne.b.est.a.qa falsitas ꝯclusionis poterat ꝓcedere ex alterutra premissarum.vt ex supra dictis patet.¶ Deinde cum dicit.

¶ Termini igiẽ ordĩe sili disponunẽ: vꝝ dñia ꝯsistit in ꝓpõnũ negatiuaꝝ cognitiõe: vtra inquã istaꝝ sit notior. vtrũ hec.a.nulli ꝯpetit.b. an ista.a.nulli competit.c.Lũ igĩ ꝯclõ notior est:tũ ea sane fit demr̃atio:qua deducĩ in id qꝺ haudquaꝗ̃ fieri põt.Sꝫ cũ ea ꝓpositio q̃ in ratiocinatione sumitur notior est:tũ recta nimirum efficitur demonstratio.

K

¶ Termini qdẽ silr ordinanẽ.Differt autẽ in quo ꝛ q̃lis sit notior priuatiua ꝓpõ: vtrũ igĩ q̃ est.a.b.nõ inest:aut.a.c.nõ inest.Lũ igiẽ ꝯclõ notior:qm̃ nõ est.a.i.b.ad ĩpõle fit demr̃atio. Lũ aũt in syllogismo sit:demõstratiua est.

¶ Lõcludit comparationẽ vtriusqꝫ demõstrationis ꝑmanifestate.Et primo ostẽdit in quo ꝯueniũt:qa in sili ordinatione terminoꝝ.Nam sicut in demõstratione negatiua accipiĩ.b.medium inter.a.ꝛ.c.ita in ea que ducit ad ĩpõle. Scðo autẽ ostẽdit dñiam:qa differt in vtraqꝫ demonstratiõe q̃ negatiua ꝓpõ sit notior:vtrũ.s.ista ꝓpõ.nullũ.b.est a.vel ista/nullum.c.est.a.qa in demõstratiõe ducente ad ĩpossibile accipiĩ ista ꝓpõ.c.nõ est.a.vt notior:qa ex hꝯ ꝙ ẽ a.nõ in.c.esse:ostẽdiĩ.a.nõ esse in.b.vnde hec.c.nõ est.a.sumiĩ vt notior.Sed qñ illa que ponitur vt ꝑmissa in syllo accipitur vt notior:tunc est demonstratiua:id est ostensiua demonstratio negatiua.¶ Deinde cum dicit.

L

¶ At ꝯstat ꝓpõnẽ hãc.a.nulli ꝯpetit.b. priorẽ hac eẽ nã.a.nulli cõpetit.c.Ea nãqꝫ sĩ ꝯclõne priora ex qbꝰ emergit ipa ꝯclõ.Atqꝫ pꝫ hãc qdẽ.a.nulli.c.ꝯpetit:ꝯclõnẽ eẽ.Illã aũt.a.nulli b.cõpetit:id esse ex quo emergit ipsã ꝯclusio.

¶ Nã aũt prior est q̃ ẽ ꝙ.a.in.b.nõ sit q̃ꝫ.a.non in.c.Priora eni ꝛ notiora nã ꝯclõne sũt ex qbus est ꝯclõ.Est aũt q̃ est.a.qdẽ in.c.nõ esse: ꝯclusio.a.aũt nõ in.b.ex qbus est cõclusio.

M

¶ Ostendit ꝓpositũ hoc mõ.Ista ꝓpõ.b.non est.a.est nãliter prior q̃ꝫ ista ꝓpõ.c.non est.a.Et hoc ꝓbat per hoc ꝙ ꝑmissa ex quibus infertur ꝯclusio sunt nãliter priora cõclusione.Sed in ordine sylli.c.nõ est.a.poniĩ vt cõclusio:sed b.non est.a.poniĩ vt id ex quo ꝯclõ inferĩ.ergo.b.nõ est.a. est nãliter prior.¶ Consequenter cum dicit.

¶ Nõ eni si fit vt qdpiã tollaĩ:hꝯ qdẽ est ꝯclõ: illa ꝟo ex qbꝰ.Sꝫ id qdẽ ex quo fit rõcinatio sic sese hꝫ:aut totiꝰ ad ptẽ:aut ptis ad totũ habeat rõnẽ:at.a.c.ꝛ.a.b.ꝓpõnes:nõ sic iter sese hñt:vt pꝫ.Si igiĩ ea demr̃atio q̃ ex notioribꝰ: prioribusue ꝯficiĩ:semp est ꝑstabilior:vtraqꝫ ꝟo demr̃atio dicta ex negatione qdẽ credit: altera tñ ex priore:altera ex posteriore:negatiua demõstratio recta ꝑstabilior est ea simpliciter demõstratione:qua deduciĩ ad id qꝺ fieri neqt.Quare patet affirmatiuã quoqꝫ demonstrationẽ rectã:que qdẽ negatiue ꝑstat: vt patuit prestabiliorem esse eadem.

N

¶ Nõ eni si ꝯtigit remoueri aliqd:hꝯ ꝯclõ ẽ:illa aũt sũt ex qbꝰ.Sꝫ hoc qdẽ ex quo syll's est: qꝺ vtiqꝫ sic se hꝫ:qm̃ aut totũ ad ptẽ:aut ps ad totũ se hꝫ:sꝫ que sũt.a.in.c.ꝛ.a.b.ꝓpõnes nõ sic se hñt adiuicẽ.Si igiĩ ex notioribꝰ fit ꝛ credibilioribꝰ:dignior est.Sũt aũt vtreqꝫ ex nõ eẽ credibiles.Sꝫ hec qdẽ ex priori:illa aũt ex posteriori:potior simplr vtiqꝫ erit ea q̃ est ad ĩpossibile priuatiua demõstratio:quare ꝛ cum hac dignior predicatiua.manifestũ est ꝙ ꝛ ea que est ad impossibile potior est.

O

¶ Remouet quãdã obuiationẽ.Posset eni aliqs dicere: ꝙ etiã ista negatiua.c.non est.a.est id ex quo concludiĩ in demonstratione ad ĩpossibile ꝙ.b.non est.a.Sed hoc excludit dicẽs.ꝙ ꝑ hoc ꝙ ꝯclõ iterimiĩ ꝛ ex eiꝰ interemptiõe interimiĩ aliqꝺ ꝑmissoꝝ:nõ efficiĩ qꝺ ꝑus erat ꝯclõ sit ꝑnm.ꝛ ecõuerso simplr ꝛ ꝑm nãm:sed solũ quo ad aliquid.Nam ista est habitudo ꝯclõnis ꝛ ꝑncipioꝝ:ꝙ interempta cõclusione interimiĩ principiũ.Sed illud qdẽ est sicut ꝑncipiũ ex quo sylls procedit qꝺ se hꝫ ad ꝯclõnẽ vt totũ ad ptem:ꝛ ꝯclõ se hꝫ ad principiũ vt pars ad totũ.Nã subm ꝯclõnis negatiue sumiĩ sub subto ꝑme ꝓpõnis.Nõ autẽ ita se hñt.a.c.ꝛ.a.b.ꝓpõnes ꝙ.a.c.cõpareĩ ad.b.vt totũ ad ptẽ.Nõ eni.b.a.accipiĩ sub.c.a.sed potiꝰ ecõuerso.Unñ relinquiĩ ꝙ lꝫ interempto.c.a.ꝯcludaĩ iteremptio eius qꝺ est.b.a.nãlr tñ.c.a.est ꝯclõ:ꝛ.b.a.est ꝑncipium:ꝛ per ꝯñs.b.nõ est.a.est nãliter notior q̃ꝫ.c.nõ est.a.Et ex hoc sic argumentaĩ.Illa demonstratio est dignior que ꝓcedit ex notioribus ꝛ prioribus:sꝫ demonstratio negatiua procedit ex notiori ꝛ priori q̃ꝫ demõstratio ducẽs ad impossibile.Utraqꝫ eni facit scire per aliquã negatiuã ꝓpõnẽ:sꝫ demõstratio negatiua ꝓcedit ad faciẽdã fidẽ ex hac ꝓpõne negatiua.b.non est.a.q̃ est nãlr prior.Demõstratio aũt ducẽs ad ĩpõle ꝓcedit ad faciendũ fidẽ ex hac ꝓpõne negatiua.c.nõ est.a.que est posterior nãlr.Relinquiĩ ergo ꝙ demonstratio negatiua sit potior ea que ducit ad impossibile.Sꝫ affirmatiua est potior negatiua:vt supra ostẽsum est.ꝰ demr̃atio affirmatiua ostẽsiua est multo potior ea que ducit ad ĩpossibile.

P

Tex. pñi

¶ Scia aũt scia est exactior:atqꝫ prior:ea q̃ est eadẽ ipsiꝰ eẽ:atqꝫ ꝑꝑ qd est:sꝫ nõ ea q̃ est ipiꝰ esse:siue ea que est ipsiꝰ ꝑꝑ qd est.Et ea q̃ nõ est de subiecto:vt arithmetica ipa musica.Et itẽ ea que est ex paucioribꝰ:ea que est ex additione:vt arithmetica ipsa geometria.Ex additiõe aũt dico hoc pacto.Unitas est suba vacãs positione:punctũ ꝟo est cum positione substãtia:hoc igiĩ ex additione esse dico.

Q

¶ Certior aũt scia est ꝛ prior q̃cũqꝫ ipsiꝰ qa.ꝛ ꝑꝑ qd eadẽ est:sed non est ipsius qa.extra eã que est ꝑꝑ qd:ꝛ q̃ nõ ẽ de subto:illa que ẽ de subto:vt arithmetica harmonica.ꝛ q̃ ẽ ex minoribus ea que est ex appositione.dico autẽ ex minoribꝰ eã que nõ est ex additione:vt vnitas

Tex.c.42.

A tas subiecta est sine positione: punctum autem subiecta posita. hoc autem est ex appositione. Lectio. XLI.

POstq̄ phs cōparauit demōstratiōes ad inuicē. hic agit de cōparatione sciētie que est demōstrationis effectus. Et diuidit in duas ptes. In pma parte comparat scientiā ad scientiam. In scda comparat sciam ad alios modos cognoscendi. ibi[Scibile et scientia differunt.] Circa pm duo facit. Primo comparat scientiam ad scientiā sm certitudinem. Secundo sm vnitatē et pluralitatē. ibi[Una scientia autem rc.] Circa primum ponit tres modos qbus vna scientia est certior alia. Primum modū ponit dicēs: q illa scientia est prior et certior q̄ alia que scilz eadem facit cognoscere et quia: et propter quid. non autem est illa certior que est cognoscitiua solum ipsius quia: separatim ab ea que cognoscit propter quid. Hec enim est dispositio sciētie subalternantis ad subalternatam. vt supra dictum est. Nā sciētia subalternata separatim scit. q2 nesciēs propter quid. Sicut chirurgicus scit q vulnera circularia tardius curantur nō autem scit ppter quid. sed huiusmodi cognitio pertinet ad geometram qui cōsiderat rōnem circuli: sm quam partes eius non appropinquāt sibi per modum anguli: ex qua propinquitate contingit q vulnera triāgularia citius sanantur. Scdm modum ponit dicens: q illa scientia que nō est de subiecto est certior illa que est de subiecto. Et accipitur hic subiectum pro materia sensibili: q2 vt Philosophus dicet in .2. physicoꝝ. quedam sunt scientie pure mathematice que omnino abstrahuntur sm rationem a materia sensibili: vt geometria et arithmetica. quedam autem scientie sūt medie: que scilz principia mathematica applicant ad materiam sensibilem: sicut pspectiua applicat principia geometrie ad lineam visualem: et harmonica. i. musica applicat pncipia arithmetice ad sonos sensibiles. Unde hic dicit q arithmetica est certior q̄ musica et prior. Prior quidez quia musica vtitur principijs eius ad aliud. Certior autem: quia incertitudo causatur per transmutationem materie sensibilis: vnde quanto magis acceditur ad eam: tanto scientia est minus certa. Tertium modum ponit dicēs: que est ex paucioribus est prior et certior ea que est ex appositione. i. q̄ illa que se habet ex additione. Et ponit exemplum. sicut geometria est posterior et minus certa q̄ arithmetica. Habent enim se ea de qbus est geometria ex additiōe ad ea de quibus est arithmetica. Et hoc quidem planū est sm positiones platonicas sm quas hic Aristo. exponit: vtens eis ad ppositum ostendendum. sicut frequenter in libris logice vtitur opinionibus alioꝝ philosophorum ad propositum manifestandum per modum exempli. Posuit autem Plato: q vnum est substantia cuiuslibet rei: quia nō distinguebat inter vnum quod conuertitur cū ente qđ significat substantiam rei: et quod est principium numeri qđ considerat arithmeticus. Hoc ergo vnum sm q recipit additionem positionis in continuo accipit rationem puncti. Unde dicebat q vnum est substantia nō habens positionem. Punctum aūt est substantia habens positionē: et sic punctū supra vnitatem addit positionem. Et sicut ex vno causant omnes numeri nō habētes positionē: ita ex puncto sm platonicos causantur omnes quātitates cōtinue. Nam punctus motus facit lineam: linea mota facit superficiem: superficies mota facit corpus. Et sm hoc q̄titates continue de quibus est geometria. se habent ex appositiōe ad numeros de qbus est arithmetica. Unde platonici posuerūt numeros esse formas magnitudinum. dicentes formam puncti esse vnitatem: formā autem linee esse binarium: ppter duo extrema. formam autem superficiei esse ternarium. ppter primam superficiem triangularem. s. que tribus angulis terminat. formam autē corporis ponebāt quaternarium: ppter hoc q prima figura corporea est pyramis triangularis: que quatuor angulos corporales habet. vnum quidem. s. in conum et tres in basim. Et sm hoc patet q comparatio certitudinis scientiarum accipitur hic sm duo. Nam primus modus accipitur sm q causa est prior et certior suo effectu. Alij autē duo modi accipiunt sm q forma est certior materia: vtpote q2 forma est principium cognoscendi materiam. Est autē duplex materia vt dicitur in 7° metaphysice. vna quidem sensibilis sm quam accipitur secundus modus. Alia vero intelligibilis. s. ipsa continuitas. et sm hanc accipitur tertius modus. Et q̄uis hic tertius modus expositus sit sm opinionē platonis: tamen etiam sm opinionem Aristotelis: punctus se habet ex additione ad vnitatem. Nam punctum est quoddam vnum indiuisibile in continuo abstrahens sm rōnem a materia sensibili: vnum autem abstrahit et a materia sensibili et ab intelligibili. Deinde cum dicit.

Una aūt est scientia: que vnius est generis.

Una aūt sciētia est que est vnius generis.

Comparat scientias adinuicem sm vnitatem et diuersitatem. Et circa hoc duo facit. Primo enim ostendit vnitatem et diuersitatem esse in scientijs et sm subiectum et principium. Secundo prosequitur et de subiectis et de principijs. ibi[Eius autem quod est a fortuna.] Circa primum duo facit. Primo ostendit quid faciat ad vnitatem et diuersitatem scientie. Secundo ostendit quoddam necessarium ad cognoscendum quid faciat ad pluralitatem scientiarum. ibi[Plures autem demonstrationes.] Circa primum duo facit. Primo ostendit quid faciat ad vnitatem scientie. Secundo quid faciat ad scientiarum diuersitatem. ibi[Altera autem scientia.] Circa primum duo facit. Primo enim ponit q vnitas scientie cōsideratur ex vnitate generis subiecti. Secundo ostēdit quale sit genus quod ponit esse subiectum scientie. ibi[Quecunq; ex primis.] Dicit ergo primo q scientia dicitur vna ex hoc q est vnius generis subiecti. Cuius ratio est quia processus scientie cuiuslibet est quasi quidam motus rationis. Cuiuslibet autem motus vnitas ex termino principaliter consideratur: vt patet in .5. physicorum. et ideo opz q vnitas scientie considerett ex fine siue ex termino scientie. Est autem cuiuslibet scientie finis siue terminus: genus circa qđ est scientia: q2 in speculatiuis sciētijs nihil aliud querit q̄ cognitio generis subiecti. In practicis aūt scientijs intendit quasi finis ɔstructio ipsius subiecti. Sicut in geometria intendit quasi finis cognitio magnitudinis: que est subiectum geometrie. In scientia aūt edificatiua intendit quasi finis ɔstructio domus que est huiusmodi artis subm. Un̄ relinquit q cuiuslibet sciētie vnitas sm vnitatē subiecti est attendenda. Sed sicut vnius generis subiecti vnitas est cōmunior q̄ alterius: vtpote entis siue substantie q̄ corporis mobilis: ita vna scia ē cōior q̄ alia. Sicut metaphysica que est de ente siue de suba est cōior q̄ physica q̄ est de corpore mobili. Deinde cum dicit.

Que componūtur ex primis: et sunt partes aut affectus horum per se.

Quecunq; ex primis componunt et partes aut passiones eorum sunt per se.

Ostendit qualia sūt illa gnā de qbus pnt esse scie: et ponit duas ɔditiones siue rōnes: q̄z pma vnā ponit dicens.[Quecūq; ex primis ɔponunt.] Ista. s. sūt quoꝝ vnius gnis vna scia est. Ad cuius euidentiā ɔsiderādū est q sicut iam dictū est: pgressus scie ɔsistit in quodam motu rōnis discurrētis ab

I vno in aliud. Ois aũt motus a pn° quodã pcedit: ad aliqd terminat. vñ opz q in pgressu scie rõ pcedat ex aliqb° pn‑cipijs primis. Si q̃ ergo res est q̃ nõ bẽat pn° priora ex qui bus rõ pcedere possit. hoꝝ non põt esse scia. fm q scia hic accipit: put est demfonis effectus. Vñ scie speculatiue nõ sunt de ipsis essentijs subaꝝ separataꝝ. Non. n. p scias de‑mrõatiuas possimus scire qõgdest in eis: qꝫ ipse eẽntie haꝝ subaꝝ sunt itelligibiles p seipsas ab itellectu ad hoc ppor‑tionato. Nõ aũt ɔgregat eaꝝ notitia q̃ cognoscit qõgdest ipsarũ p aliq̃ priora. Sed p scias speculatiuas põt sciri de eis an sint: ꝛ qd nõ sũt: ꝛ aliqd fm silitudinẽ in rebus iferio ribus inuentã. Et tũc vtimur posterioꝛib° vt pꝛoꝛibus ad ea rũ cognitionẽ: qꝫ q̃ sunt posterioꝛa fm nãm: sunt pꝛoꝛa ꝛ no tioꝛa quo ad nos. Et sic pꝫ q illa de qbus hẽ scia p ea q̃ sũt pꝛioꝛa simplr sunt cõposita fꝫ se ex aliqbus pꝛioꝛib°. Que‑

K cũq; ꝟo cognoscunt p posterioꝛa q̃ sũt prima quo ad nos: ꝛ si in seipsis sint simplicia. fꝫ tñ q a nr̃a cognitõe accipiunt cõponunt ex aliqbus primis quo ad nos. Scdaꝫ ɔditionẽ ponit cũ dicit. [Et ptes aut passiões eoꝝ sunt p se.] Ubi ɔsi derandũ est q subm alicui° scie duplices ptes habere põt scilꝫ ptes ex qb° ɔponit sic ex pmis. vt dictũ est: id est ipsa pn° subiecti: ꝛ ptes subiectiuas. Et q̃lis de vtrisq; ptibus possit itelligi qõ hic dĩ: tñ magis vr̃ esse itelligendũ de pmo gñe ptiũ. In q̃libet. n. scia sunt q̃dã pn° subiecti de qbus est prima ɔsideratio. sicut in scia nãli de mã ꝛ forma: ꝛ in grã‑matica de literis. Est ẽt in q̃libet scia aliqd vltimum ad qõ terminat ɔsideratio scie: vt. s. passiones subiecti manifestẽ‑tur. Sed vtrũq; hoꝝ. s. ꝛ pprie ptes ꝛ passiones psũt alicui attribui ꝛ p se: ꝛ nõ p se. Nã ea que sũt per se pn° ꝛ passiões

L trianguli. nõ sunt p se pn° ꝛ passiones isochelis: inq̃tum iso‑cheles est: sed inq̃tum triangulus. Nec ẽt sunt p se pncipia ꝛ passiones eris ꝛ albi: q̃uis ɔtigat aliqõ es triangulũ esse: vel aliqõ album. Vñ si q̃ scia esset q̃ ex principijs triangu‑li manifestaret passiões trianguli. huiusmodi scie subiectũ nõ esset isocheles: neq; album aut es: sed triangulus: cuius ẽt p se subiectiue ptes sunt isocheles eqlaterus ꝛ gradatus. Sed p tanto dixi de his ptibus hic ad plenõ nõ ita ɔueniẽ ter accipi: qꝫ magis accipe possum° documẽtũ qualiter scia se hẽat ad huiusmodi ptes subiectiuas ex eo q se hꝫ aliq̃li‑ter ad totũ genus: ꝛ ẽ cõuerso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Diuerse ꝟo scientie sunt: quarum principia nõ sunt ex eisdem: nec ex vnius principijs prin‑cipia pꝛoficiscuntur alterius.

Vide in annota. ¶ Altera autem scientia est ab altera: quoꝛun‑cunq; principia: neq; ex eisdem: neq; ex alter‑utris sunt.

M. ¶ Ostendit rõnẽ diuersitatis sciaꝝ. Et primo ponit hãc rõ‑neꝫ. Scdõ manifestat eã. ibi [Huiusmodi aũt signũ.] Est ğ ɔsiderãdũ circa pm̃: q cũ rõnẽ vnitatis scie accepit ex vni‑tate gñis subiecti: rõnẽ diuersitatis sciaꝝ non accipit ex di‑uersitate subiecti: sed ex diuersitate principioꝝ. Dicit enĩ q vna scia est altera ab alia: quaꝝ principia sunt diuersa: ita q nec ambaꝝ scientiaꝝ principia procedant ex aliquibus principijs prioꝛibus: nec principia vnius scientie pcedant ex principijs alterius: qꝫ siue pcedãt ex eisdem principijs: siue alia ex alijs nõ esset diuersa scia. ¶ Ad huiusmodi er‑go euidẽtiam sciendũ est q mãlis diuersitas obiecti nõ di‑uersificat habitum. sed solũ formalis. Cum ergo scibile sit pprium obiectum scientie: nõ diuersificabunt scientie fm diuersitatem materialẽ scibilium: sed fm diuersitateꝫ eoꝝ formalem. Sicut aũt formalis rõ visibilis sumitur ex lumi ne per qõ coloꝛ videt: ita formalis ratio scibilis accipit fm principia ex quibus aliquid scitur. Et ideo quantũcũq; sint

aliqua diuersa scibilia per suam naturã: dũ mõ per eadem principia sciantur: pertinẽt ad vnam sciam: qꝫ nõ erunt iaꝫ diuersa inq̃tum sunt scibilia: sunt. n. per sua principia scibi‑lia. Sicut patet q voces humane multũ differũt fm suam

N naturam a sonis inanimatoꝝ coꝛpoꝝ: sed qꝫ fm eadẽ prin‑cipia attendit ɔsonantia in vocibus humanis. ꝛ sonis inani matoꝝ coꝛpoꝝ: eadem est scie musice que de vtrisq; ɔside rat. Si ꝟo aliqua sint eadem fm nãm. ꝛ tñ per diuersa pn‑cipia ɔsiderent. manifestum est q ad diuersas scientias p‑tinent sicut coꝛpus mathematicũ nõ est separatuꝫ subiecto a coꝛpoꝛe nãli. Quia tamẽ coꝛpus mathematicũ cognoscit p principia quãtitatis. coꝛpus aũt naturale per pncipia mo tus. nõ est eadem scia geometrie ꝛ naturalis. Patet ergo q ad diuersificandũ scias sufficit diuersitas pncipioꝝ: qua co mitatur diuersitas gñis scibilis. Ad hoc aũt q sit vna scien tia simplr vtrũq; requirit ꝛ vnitas subiecti ꝛ pncipioꝝ. Et iõ de vnitate subiecti supꝛa fecit mentionẽ: cum dixit [que est generis vnius] de principijs autẽ cum dixit [Quecunq;

O ex primis ꝛc.] ¶ Sed vlterius cõsiderandũ est q secũda principia virtutẽ soꝛtiunt a primis. Unde requirit diuersi‑tas primoꝝ principioꝝ ad diuersitatẽ sciaꝝ. Quod quidẽ non esset: si vel diuersoꝝ principia ex eisdem principijs fie ant: sicut principia trianguli ꝛ quadrati deriuantur ex prin‑cipijs figure: vel principia vnius deriuant ex principijs al‑terius. sicut principia isochelis dependent a pricipijs trian guli. Nec tamen intelligendum est q sufficiat ad vnitatem scientie vnitas principioꝝ primoꝝ simpliciter: sꝫ vnitas pn cipioꝝ pmoꝝ in aliquo gñe scibili. Distinguunt aũt genera scibilium fm diuersum modũ cognoscendi. Sicut alio mo do cognoscunt ea que diffiniunt cum mã: ꝛ ea que sine mã.

P Vñ aliud genus scibilium est coꝛpus naturale. ꝛ coꝛp° ma‑thematicum. Unde sunt diuersa principia prima vtriusq; generis: ꝛ per ɔñs diuerse scie. Et vtrũq; hoꝝ generꝫ distin guunt in diuersas species scibiliũ fm diuersos modos ꝛ rõ nes cognoscibilitatis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Huius aũt est signum: cum ad ea que nõ de‑monstrantur fiunt ventũ. Opꝫ enim ipsa eo‑dem in genere esse in quo sunt ea que sunt de‑monstrata. Est autem ꝛ huius signum: cum ea que demonstrantur per ipsa: eodem in ge‑nere sunt: atq; pꝛopinqua.

¶ Huiusmodi aũt signũ est cũ in idemõstrabi‑lia veniãt. Opꝫ eni ipsa in eodẽ gñe esse his q̃ demonstrant. Signũ ãt hui° est qñ demõstra bilia per ipsa in eodẽ genere sunt ꝛ cõgenea.

Q ¶ Manifestat posteã rõnem: ꝛ dicit q signum hꝫ est q sciẽ tie sint altere fm principia: cũ perueniat resoluendo in pri‑ma pn° que sunt indemonstrabilia que opꝫ esse eiusdem ge neris cũ his que demõstrant: qꝫ (sic supꝛa dñsum est) non

Lec. 15. ɔtingit ex alio genere pcedentem demonstrare. Ad hoc au tem q principia indemonstrabilia sint vnius generis: acci‑pit vt signum. cũ ea que demonstrant p ipsa sint in eodem genere: ꝛ ɔgenea. i. ɔnãlia vel pximo fꝫ genus sibiipsis. hꝫ eni habent eadẽ principia. Et sic pꝫ q vnitas generis scibi‑lis inq̃tum est scibile: ex quo accipiebat vnitas scie: ꝛ vni‑tas principioꝝ fm que accipiebat scientie diuersitas: sibi mutuo correspondent. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atq; fieri põt vt plures eiusdẽ sint dimr̃atio nes: nõ solũ si ex eadẽ serie mediũ nõ cohcrẽs accipiat: vt si iter. a. b. nũc. c. nũc. d. nũc. e. me‑diũ accipiat: sed ẽt si ex diuersa sumat. Sit. n.

a. mutatur. c. mouetur. b. voluptate afficitur. Verum igitur dices si. c. de. b. et. a. de. d. predicaueris. Quicunque voluptate afficitur: mouetur. et qui mouetur: mutatur. Rursus inter eosdem terminos medium. d. ponatur in quo sit. quietem consequitur. Verum igitur identidem dices si. a. de. d. et. d. de. b. predicaueris. Quicunque afficitur voluptate: is quietem consequitur: et qui quietem consequitur: is mutatur. Quare per diuersa media non ex eadem serie sumpta conficitur ratiocinatio. Non tamen adeo diuersa vt neutrum dicatur de altero. Necesse est enim ambo cuipiam eidem inesse. Considerandum autem est quot modis per ceteras quoque figuras eiusdem ratiocinatio fieri potest.

¶ Plures autem demonstrationes esse eiusdem possibile est: et non solum ex eodem ordine accipienti: sed sumendo non continuum medium: vt eorum que sunt a. b. c. et. d. Sed ex altero: vt sit. a. transmutari: in quo autem. d. moueri: scilicet. b. letari: et iterum. c. quiescere. Verum igitur est: et. d. de. b. et. a. de. d. predicari. Letans enim mouetur: et quod mouetur transmutatur. Iterum. a. de. c. et. c. de. b. verum est predicari. Omnis enim letans quiescit: et quiescens transmutatur. Quare per altera media et non ex eodem ordine syllogismus est: quare et neutrum de neutro dici contingit mediorum. Necesse est enim eidem alicui vtraque inesse. Intendere autem est per alias figuras quot modis contingit eiusdem fieri syllogismum.

¶ Ostendit quo modo vna conclusio per plura principia demonstrari potest. Et hoc quidem contingit dupliciter. Uno quidem modo quando ponuntur plura media in eadem coordinatione: et in vna demonstratione accipitur vnum illorum mediorum: et in alia demonstratione accipitur aliud ad eandem conclusionem: et sic oportet quod accipiatur medium non continuum: vt si sint duo extrema. a. b. vtputa habere tres et isocheles: et sint eorum duo media coordinata. scilicet. d. c. vtputa triangulus et figura talis. Posset ergo demonstrari. a. de. b. duabus demonstrationibus: in quarum vna accipietur pro medio. c. et in alia. d. et in neutra accipietur medium continuum extremis. quia in vna accipietur medium continuum vni extremo: et discontinuum ab altero: et in alia vero econuerso. Alio modo hoc contingit quando accipiuntur diuersa media ex diuersa coordinatione: vtputa si. a. quod est maior extremitas sit transmutari. et. b. quod est minor extremitas sit delectari: et accipiantur diuersa media non existentia subinuicem. scilicet. c. quod est quiescere. et. d. quod est moueri. Secundum hoc eadem conclusio potest concludi per diuersa media non vnius ordinis. et erit demonstratio vna talis. Omne quod quiescit transmutatur: quia eiusdem est transmutari et quiescere. et omne quod delectatur quiescit: quia quies in bono desiderato causat delectationem: ergo omne quod delectatur transmutatur. Alia demonstratio esset. Omne quod mouetur transmutatur. omne quod delectatur mouetur: quia delectatio est quidam motus appetitiue potentie: ergo omne quod delectatur transmutatur. Uel quod dicit. Omne quod delectatur mouetur: est secundum opinionem Platonis. et habet locum in delectationibus sensibilibus que sunt cum motu. Aliud quod dicit. Omne quod delectatur quiescit. est verum secundum opinionem Arist. vt patet in 7° et 10° ethicorum. Et hoc precipue verificatur in delectationibus intelligibilibus. ¶ Deinde cum dicit. quod sicut hoc ostensum est in prima figura. ita etiam potest in alijs figuris de facili considerari quod eadem conclusio diuersis medijs potest syllogizari. Inducit autem hoc Philosophus ad ostendendum quod diuersum medium demonstrationis quandoque pertinet ad eandem scientiam: puta cum est ex eadem coordinatione. quandoque autem ad diuersas scientias: puta quando est ex alia coordinatione. Sicut terram esse rotundam per aliud medium demonstrat astrologus. scilicet per eclipsim solis et lune: et per aliud naturalis. scilicet per motum grauium tendentium ad centrum: vt dicitur in 2° physicorum.

¶ Eius autem quod proficiscitur a fortuna non est per demonstrationem scientia. Quod enim fortuito fit: nec est vt necessarium: nec vt plerunque: sed est id quod fit preter ista. Demonstratio vero alterius est istorum. Omnis enim ratiocinatio que fit: per propositiones aut necessarias aut eas que sunt plerunque conficitur: atque si necessarie quidem sint: conclusio quoque necessaria est. Sin vero plerunque sint: conclusio quoque talis efficitur. Quare si id quod proficiscitur a fortuna: neque plerunque: neque necessario fit: nulla prorsus ipsius erit sine dubio demonstratio.

¶ Eius autem quod est a fortuna non est scientia per demonstrationem. Neque enim sicut necessarium est: neque sicut frequenter quod est a fortuna: sed quod extra hoc fit. Sed demonstratio alterius horum est. Omnis enim syllogismus est aut per necessarias: aut per eas que sunt tanquam frequenter propositiones. Et siquidem propositiones necessarie sunt: et conclusio necessaria est. Si vero sint vt frequenter: et conclusio huiusmodi est. Quare si id quod est a fortuna neque est sicut frequenter: neque sicut necessarium: neque vtique ipsius erit demonstratio.

Lectio. XLII.

Postquam Philosophus assignauit rationem vnitatis et diuersitatis scientiarum ex parte generis subiecti: et ex parte principiorum. hic de vtrisque prosequitur. Et primo de subiectis de quibus est scientia. Secundo de principijs ibi [Eadem autem principia etc.] Circa primum considerandum est quod supra duas conditiones posuit generis quod est subiectum scientie. quarum vna est vt componatur ex primis. Alia est vt partes et passiones sint eius per se. Quarum conditionum vna deest in his que sunt a fortuna: quia non eueniunt per se: sed per accidens et preter intentionem: vt probatur in 2° physicorum. Alia vero conditio deest in his que per sensum cognoscuntur: que sunt prima in nostra cognitione. Et ideo ostendit quod scientia non est eorum que sunt a fortuna. Secundo ostendit quod non est eorum que cognoscuntur per sensum. ibi [Neque per sensum est scire.] Dicit ergo primo quod demonstratiua scientia non potest esse de eo quod est a fortuna: quod est per accidens eueniens. Et hoc probat sic. Omnis syllogismus demonstratiuus: aut procedit ex propositionibus necessarijs: aut ex propositionibus que sunt vere vt frequenter. Ex propositionibus autem necessarijs sequitur conclusio necessaria: vt supra probatum est. Et similiter ex propositionibus que sunt vere sicut frequenter. sequitur conclusio que est vera vt frequenter: vel forte etiam necessaria: secundum quod ex contingenti potest sequi necessarium: vt ex falso verum. Nunquam autem ex propositionibus que sunt vere vt frequenter: sequitur propositio que est vera vt in paucioribus: quia sequeretur quod aliquando propositiones essent vere: et conclusio falsa: quod est impossibile: vt ostensum est. Necesse est ergo quod conclusio syllogismi demonstratiui: vel sit necessaria: vel sit vera sicut frequenter. Sed id quod est a fortuna non est necessarium: neque quod verum vt frequenter: sed accidit in paucioribus: vt in secundo physicorum probatur. ergo demonstrati-

I

na scia non pōt esse de eo qđ est a fortuna. ¶ Est aūt considerandū q de his qdē que sunt sicut frequenter ꝯtingit eē demonstrationē: inquantū in eis est aliqd necessitatis. Necessarium aūt vt dicit in 2° physicoꝝ aliter est in naturalibus que sunt vera vt frequēter ꝛ deficiunt in minori parte. ꝛ aliter in disciplinis id est in mathematicis q̄ sunt semꝑ vera. Nam in disciplinis est necessitas a priori. In naturalib⁹ a posteriori: qđ tñ est prius ꝟm nām. scilicet a fine ꝛ forma. Unde sic docet Aristo. oñdere pp qd: vt si hoc debeat esse: puta q oliua generet: necesse hoc ꝑexistere. s. semen oliue: nō aūt ex semine oliue generat ex necessitate oliua: q² pōt īpediri ꝑ aliquā corruptionē generatio. Uñ si fiat demonstratio ex eo qđ est prius in gñōne: nō ꝯcludit ex necessitate: nisi forte accipiamus hoc īpm esse necessariū: semen oliue vt frequēter esse gñatiuū oliue ꝓprie: q² hoc facit ꝟm ꝓprietatē sue nature nisi impediatur. ¶ Deinde cum dicit.

Te. c. 18.

K

¶ At ꝟo neqȝ fit vt ꝑ sensum sciamus. Nā si sensus talis: ꝛ nō huius alicuius est: sentire tñ necesse est hoc aliqd: ꝛ aliquo in loco: ꝛ nūc. Uniuersale ꝟo ꝛ qđ est supra oīa fieri nequit vt sentiat: qppe cū nō sit hoc: neqȝ nūc. Nō. n. eēt vniuersale. Qđ. n. semꝑ est: ꝛ vbiqȝ: id vl'e dicimus esse. Cū igr̄ demonstratiōes qdē sint vl'es: vl'ia ꝟo sentiri nequeāt: perspicuum est fieri nō posse: vt per sensum sciamus.

Uide for not.

Te. c. 44.

L

¶ Neqȝ per sensum est scire. Si eni ꝛ est sensus talis qdē huiusmodi: ꝛ nō huiusmodi alicuius: sed tñ sentire necesse ē hoc aliqd ꝛ vbi. ꝛ nūc. Uniuersale aūt ꝛ in oībus īpossibile ē sentire. Non enim est hic: neqȝ nūc. Non enim vtiqȝ esset vl'e. Quod. n. semꝑ est ꝛ vbiqȝ est: vniuersale esse dicimus. Qm̄ igit̄ demonstrationes vl'es sunt: has aūt nō est sentire: manifestum est q neqȝ scire per sensum.

¶ Dicit q scia non est eoꝝ que cognoscunt ꝟm sensum. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit q scia non ꝯsistit in sensu. Secundo ostēdit quo mō sensus ordinant ad sciam. ibi [Sunt tñ quedā reducta.] Circa primum duo facit. Prio ostendit sciam nō esse ꝑ sensum. Scđo prefert scientiā sensui. ibi [Uniuersale aūt honorabile ꝛc.] Circa p̄mū duo facit. Primo ostēdit veritatē. Scđo excludit errorē quorundā. ibi [Sed manifestū ꝛc.] Dicit ergo primo q sicut scia nō est eoꝝ que sunt a fortuna: ita etiā scia non consistit in cognitione que est ꝑ sensum. Et hoc ꝓbat sic. Manifestum est enim q sensus cognoscit aliqd tale: ꝛ nō hoc. Non enim obiectum per se sensus est subā: ꝛ qđ qd est: sed aliqua sensibilis q̄litas: puta calidū: frigidum: album: nigrum: ꝛ alia hō. Huiusmodi aūt q̄litates afficiūt singulares quasdā subās ī determinato loco ꝛ tꝑe existentes. vñ necesse est q hoc qđ sentitur sit hoc aliqd. s. singularis subā: ꝛ sit alicubi. ꝛ nunc. s. in determinato tꝑe ꝛ loco. Ex quo pȝ q id qđ est vniuersale nō pōt cadere sub sensu. Nō. n. qđ est vl'e determinatur ad hic ꝛ nūc: q² iam nō esset vl'e. Illud enim vl'e dicimus qđ ē semper ꝛ vbiqȝ. Qđ quidē nō est ꝟm viam affirmationis intelligendū: q hoc sit de rōne vl'is: aut eius qđ est vl'e. q sit semꝑ ꝛ vbiqȝ: puta de rōne hoīs aut aīalis: q² oporteret q qđlibet singulare hoīs ꝛ aīalis eēt semꝑ ꝛ vbiqȝ: q² ratio hominis ꝛ aīalis in quolibet singulariū inuenit. Si ꝟo eēt de rōne ipsius vniuersalis: sicut de rōne generis est q contineat sub se species; sequeret q nihil esset vl'e: qđ nō esset

M

Ado ītel ligendum sic vl'e esse vbiqȝ ꝛ semper.

ꝛ semꝑ: ꝛ vbiqȝ inueniret: ꝛ ꝟm hoc oliua non eēt: vel nō haberet esse vniuersale: quia nō in omni terra potest inueniri. Est ergo hoc itelligendū ꝑ modū negationis seu abstractionis: q² scilȝ vniuersale abstrahit ab omni determinato tempore ꝛ loco. Unde dictum est de se: sicut inuenitur in quolibet vno loco vel tempore: sic natum est in omnibus inueniri. Sic igitur pȝ q vl'e non cadit sub sensu. Quia igitur demonstrationes sunt vl'es precipue. vt ōnsum est supra manifestum est q scia per demonstrationē acq̄sita nō ꝯsistit in cognitione sensus. ¶ Deinde cum dicit.

N

Tex. 11.

¶ Quin vt pȝ si fieri posset: vt sensu triangulū angulos hře duob⁹ rectis eq̄les ꝑciperemus: quereremus vtiqȝ demōstrationē. Et nō (vt inquiunt qdā) sciremus. Sentire nāqȝ necesse est singulare: at scientia in vl'is cognitione ꝯsistit. Quāobrem si in luna ēt essemus terrāqȝ videremus obijciētē se lune: nō profecto cām ipsā defectionis sciremus. Sentiremus eni lunā deficere: ꝛ nō pp qd oīno sensu ꝑciperemus. Non. n. ipsi⁹ vl'is est sensus. Attamen ex eo q² sepe hoc accidere videremus ipsuȝ vl'r venari demonstrationē vtiqȝ haberemus. Ex singularibus. n. plurib⁹: vl'e ipsum patefieri solet.

O

¶ Sed manifestū est qm̄ ꝛ si esset sentire triangulum duobus rectis equales habere angulos: quereremus vtiqȝ demonstrationē: ꝛ nō sicut quidā fatentur sciremus. Sentire qdem enim necesse est singulariter: scientia aūt est in cognoscendo vl'e. Unde ꝛ si in luna essemus: ꝛ videremus obiectam terram: nō vtiqȝ sciremus causam defectus. Sentiremus eniȝ qm̄ deficeret nunc: sed non pp quid oīno. Nō eni esset vl'is sensus. Sȝ ex considerare hoc multotiens accidere vniuersale venantes. demonstrationem habemus. Ex singularibus. n. pluribus vniuersale manifestum est.

P

¶ Excludit errorē quorūdā qui credebāt in ipsa ꝑceptione sensus cōsistere sciam. Et videt hec ratio ꝑtinere ad illos q non ponebāt intellectū differre a sensu: ꝛ per ꝯsequens nullam aliā cognitionē esse nisi sensitiuā: vt habet in tertio de aīa. ꝛ in 4° metaphysice. Et ad hoc excludendū dicit: q si etiā per sensum ꝑcipere possemus q triangulus hȝ tres angulos eq̄les duobus rectis. adhuc oporteret querere demōstrationē ad habendum sciam: neqȝ ꝑ sensum perceptionē sciremus. q² sensus est singulariuȝ. scia aūt ꝯsistit in hoc q vniuersale cognoscimus. vt ōnsuȝ est. Et q² posuerat exemplum de his que sensu ꝑcipi nō pñt: ad maiorē euidentiam ponit exēpluȝ in his que sensibilia sunt: videlȝ in eclipsi lune: que ꝯtingit ex oppositiōe terre que iterponit iter solē ꝛ lunā: vt claritas solis nō possit pertingere ad lunam ꝓpter vmbram terre quā dum luna subintrat eclipsat. Ponam⁹ ergo q aliqs esset in ipsa luna ꝛ sensu ꝑciperet interpositionem terre per vmbram ipsius. Sensu qdem perciperet q luna tūc deficeret ex vmbra terre: sed non ꝓpter hoc sciret totaliter cām eclipsis. Illō eni est ꝑ se causa eclipsis: qđ causat vl'r eclipsim. Uniuersale aūt nō cognoscit sensu: sed ex pluribus singularibus visis: in qbus multotiens ꝯsideratis inuenit idē accidere: accipimus vl'eȝ cognitionē. Et sic per

Q

Tex. 36.

Tex. 11.

causam vniuersalem demonstramus aliquid in vniuersali de quo est scientia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ipm aūt vniuersale ꝑstabile nimiꝝ est. Propterea qḋ ipsaꝫ cām idicat: q̄re ḋ talib⁹ notitia vlis ꝑstabilioꝛ ē ꝑceptiōe sensuū. Et itellectione coꝝ quoꝝ est alia cā. De primis aūt alia rō est. Patet igr̄ fieri nō posse: vt qsꝗ̄ sentiendo quicꝗ̄ vnꝗ̄ coꝝ sciat que demōstrabilia sūt: nisi sentire quispiā id esse dicat: sciētiaꝫ inquā per demonstrationeꝫ habere.

¶ Uniuersale aūt honorabilius est: qm̄ ondit cāꝫ: q̄re de huiusmodi vli scia honorabilioꝛ ē sensibus ⁊ cognitione quoꝛūcūꝗ̄ cā est: sꝫ de primis alia ratio est. Maīfestū est igr̄ ꝙ ipossibile sit sentiendo scire aliquid demonstratorum: nisi iam aliquis sentire hoc dicat scientiā habere per demonstrationeꝫ.

¶ Ondit ꝙ scia ē potioꝛ ꝗ̄ sensus. Maīfestū est.n.ꝙ cognitio q̄ est ꝑ cām nobilioꝛ est: cā aūt per se est vlis cā: vt iaꝫ dictū est. ⁊ iō cognitio ꝑ vleꝫ cām. q̄lis ē scia: est honorabilis. Et qꝛ hō vlem cām ipole est apprehēdere ꝑ sensuꝫ: iō ꝯñs est: ꝙ scia que ondit cām vlem nō soluꝫ sit honorabilioꝛ oī sensitiua cognitiōe: sed ēt oī alia itellectiua cognitiōe: dūmō sit de reb⁹ que hñt cām: nāqꝫ scire aliqd ꝑ cām vlem est nobilius ꝗ̄ itelligere q̄litercūꝗ̄ id qḋ hꝫ cām sine cognitiōe sue cause. Sed de ꝑmis que nō hñt cām est alia rō. Illa.n.ꝑ se itelligunt̄. ⁊ talis coꝝ cognitio est certioꝛ oī scia: qꝛ ex tali itelligētia: scia certitudinē hꝫ. ¶ Ultio aūt ꝯcludit ꝑncipale ꝓpositūꝫ: ꝙ. s. ipole sit ꝑ sensuꝫ cognoscere aliqd demōstrabile: nisi forte equoce aliqs vtat̄ noīe sensus: vocās demonstratiuā sciaꝫ sensuꝫ: ꝑꝑ hoc ꝙ scia demonstratiua est determinate vnius ꝫ certitudinē: sic̄ ⁊ sensus. Propter qḋ ⁊ certe estimationes sciētie vocantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sunt tn̄ inter ea que ꝓponunt̄ nōnulla que qdē ad sensus reducunt̄ defectionem. Nōnulla nāqꝫ nō q̄reremus: si illa visu ꝑciperemus: non ꝑpterea qḋ scimus videndo: sed qḋ ex eo qꝛ videmus habemus tandem ipsum vniuersale: veluti si vitrū ꝑforatū esse: lumenꝗ̄ penetrare ꝑ meatus visu ꝑciperemus: pateret etiaꝫ nobis ꝑꝑ qd post vitrum lumen efficit̄: ex eo plane qꝛ videremus qdem seoꝛsum idipsum fieri in vnoquoꝗ̄: intelligeremus aūt simul in vniuersis hoc fieri pacto.

¶ Sūt tn̄ q̄dā reducta ad sensus ḋfectū in ꝓpositis: q̄dā eni si videremus nō vtiꝗ̄ q̄rerem⁹: nō tanꝗ̄ sciētes in videndo: sed tanꝗ̄ habētes vniuersale ex eo qḋ videm⁹. Ut si vitrū ꝑforatū videremus: ⁊ lumen ꝑtransiens: manifestū vtiꝗ̄ erit ⁊ ꝓpter quid. Et ꝑꝑ id qḋ videmus quidem seoꝛsum in vnoquoꝗ̄: intelligere aūt simul est: quoniam in oibus sic est.

¶ Ostēdit quō sensus ordinat̄ ad sciam. Quedā eni problematice dubitationes reducunt̄ sicut in causam ad defectū sensus. Quedā etiā sunt de qbus nō quereremus dubitādo si ea vidissemus. nō qdē eo ꝙ scia ꝯsistat in vidēdo: sed inquātū ex reb⁹ visis per viā experimēti accipit̄ vle de quo est scia. Puta si videremus vitruꝫ ꝑforatū: ⁊ quō lumen ꝑtrāsit per foramina vitri. sciremus ꝓpter qd vitrū est transparens. Et vtit̄ hoc exēplo ſm opinionē coꝝ: qui ponebāt lumē esse corpus. ⁊ q̄dā corpora esse transparētia ꝑꝑ subtilia q̄daꝫ foramina que poꝛi dicunt̄: quos qꝛ visu discernere nō possumus ꝑꝑ paruitatē dubitamus q̄re vitrū sit trāsparens. Et pōt simile exēplū poni de qbuscūꝗ̄ rebus que habēt cām sensibileꝫ latentē. Et qꝛ dixerat ꝙ scia huiusmodi rei non est in vidēdo. manifestat hoc esse veꝝ. Nam in videndo cognoscimus seoꝛsum vnūqḋꝗ̄ singulariū: sed in sciendo: oꝑꝫ oia itelligere simul in vli: vt. s. itelligamus ita se hīe in oibus. Uidemus enim sigillatim de diuersis vitris: sed scientiam accipimus de omni vitro ꝙ sit tale.

¶ At q fieri nō pōt: vt oium rōcinationū eadē pricipia sint. Quod qdem prius differēdi modo contemplabimur. Nam rōcinationuꝫ alie vere sunt: alie false.

¶ Eadē aūt pricipia esse oium sylloꝝ ipossibile est: primū qdē logice speculātibus. Hi qdē.n. veri sūt sylli: alij aūt falsi.

Lec. XLIII.

Postꝗ̄ phs ꝑsecutus est de illis quoꝝ ē scia. hic ꝑsequit̄ de ꝑncipijs sciaꝝ. ondēs nō esse eadē pn̄ oiuꝫ syllogismoꝝ. Primo ondit hoc logice. i. per rōnes cōes oib⁹ syllogismis. Scḋo hoc ondit analetice. i. ꝑ rōnes ꝓprias demōstrationes. ibi [Si ꝟo alr ⁊c̄.] Circa primum tria facit. Primo ondit ꝓpositum ꝑ dr̄iam syllogismorum falsoꝝ a veris. Scḋo ꝑ dr̄iam falsoꝝ adinuiceꝫ. ibi [Postea neꝗ̄ false ⁊c̄.] Tertio ꝑ dr̄iam syllogismoꝝ veroꝝ adinuicem. ibi [Neꝗ̄ veroꝝ.] Circa ꝑmū duo facit. Prio ostēdit ꝓpositū. Scḋo excludit quādā obuiationeꝫ. ibi [Et si nāꝗ̄ sit veꝝ.] ¶ Dicit ergo primo: ꝙ primo logice speculando manifestū est ꝙ nō pñt esse eadē pricipia oium syllogismorū: ꝓpter hoc ꝙ qdā syllogismi sūt falsi. i. ꝯcludētes falsuꝫ: ⁊ qdā veri. i. ꝯcludētes veꝝ. Syllogismoꝝ aūt falsoꝝ ⁊ veroꝝ sunt diuersa principia. Nam syllogismorum verorum sunt principia vera: syllogismorum autem falsorum sunt principia falsa. Non ergo omnium syllogismorum sunt eadem principia. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Quāꝗ̄ eni fieri pōt: vt veꝝ ꝯcludat̄ ex falsis: tn̄ id semel efficit̄: veluti si. a. qdē vere de. c. ꝑdicet̄: mediū aūt. b. falsum sumat̄. Tum enim neꝗ̄. a. cōpetit ipsi. b. neꝗ̄. b. cōpetit ipsi. c. Sꝫ si inter has ꝓpositiones sumantur media: false erunt: ex eo qꝛ ꝯclusio oīs falsa ex ꝓpositionibus proficiscit̄ falsis. Ex veris aūt vere conclusiones emergunt. At patet a falsis vera differre: ac esse diuersa.

¶ Et si nāqꝫ sit veꝝ ex falsis syllogizare: sed semel hoc fit: vt si. a. de. c. verum sit: mediū autē b. falsum. Neꝗ̄ eni. a. in. b. est: neꝗ̄. b. in. c. sed si haꝝ media accipiant̄ ꝓpositionū: false erūt: ex eo ꝙ omnis conclusio falsa ex falsis est. Vera autem ex veris. Altere aūt sunt vere ⁊ false.

¶ Excludit quādā obuiationē. Posset enim aliqs dicere ꝙ etiam sylloꝝ veroꝝ sunt principia falsa: qꝛ ꝯtingit ex falsis syllogiçare verū. Sed hoc excludit dicens. ꝙ q̄uis contingat syllogiçare veꝝ ex falsis: tamen hoc solum ꝯtingit in ꝑ

I

syllo: quo ex falsis cõcludit᷑ veꝝ. Sed si oporteat aliquos syllos inducere ad ꝓbandum p̄missas ꝓpositiones: necesse esset q̄ illi sylli ꝓcedant ex falsis: q2 ex veris nõ ꝯcluditur falsum: ⁊ ita in sola prima syllogiçatiõe ex falsis ꝯcluditur veꝝ. Et hoc manifestat ꝑ exẽplũ. Sit.n. hec ꝓpositio vera. Oĩe.c. est.a. accipiat᷑ aũt ad vtrãq3 extremitatem medium falsum: qđ est.b. ita. s. q̄ neq3.a. insit.b. neq3.b. insit.c. Si accipiant᷑ aliq̄ media ad ꝓbandũ p̄missas ꝓpõnes: oẽs ꝓpõnes salloꝝ sylloꝝ erunt false: q2 ois ꝯclusio falsa ꝯcludit᷑ ex falsis. ꝯclusio aũt ṽa põt ꝯcludi ex oĩbus veris. Uñ qñ ꝓpositiones p̄misse sunt vere ex q̄bus ꝯcludit᷑ veꝝ: nõ oportebit deuenire ad aliqđ falsum. Si ḡ cũ alie sint ꝓpositiões vere. alie false. sequit᷑ q̄ alia sunt p̄nª verorum sylloꝝ: ⁊ alia falsoꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

K ¶ Deinde neq3 ipsa falsa ex eisdem ꝓficiscunt᷑. Sunt enim ⁊ talia falsa: vt inter sese sint ꝯtraria: ⁊ simul esse nõ põt: vt iustitiã ⁊ iniustitiã vel fortitudinem esse: ⁊ hoiem equum vel bouem: aut equale maius vel minus. Ex his aũt que iacent hoc pacto.

Vide in annota. ¶ Postea neq3 false ex eisdẽ sũt. Est.n. falsas adinuicẽ ⁊ ꝯrias ⁊ ĩpoĩe sit eẽ: vt iustitiã eẽ iniustitiã: aut timorẽ: aut hoiẽ equũ ⁊ bouem: aut eq̄le maius ⁊ minus. Ex positis aũt sic ẽ.

Vide in annota. ¶ Ostendit q̄ neq3 falsoꝝ sylloꝝ sunt eadem p̄nª. Cõtingit eñi ꝯclusiones falsas eẽ ꝯrias adinuicẽ: ⁊ incõpossibiles sibi. Sicut hec cõclusio. Justitia est iniustitia: est incõpossibilis huic ꝯni. Justitia est timor: cũ vtraq3 sit falsa. Timor.n. sic L differt genere a iustitia: ita etiam ab iniustitia. Silr etiã he due ꝯclusiones false sunt ꝯrie ⁊ incompossibiles. homo est equus. ⁊ hõ est bos. Et silr he due ꝓpõnes sunt incõpossibiles. equale est maius: ⁊ equale est minus. Op3 eñi ꝯcludere sic esse ex aliq̄bus: q̄bus positis ista sequentur. vnde op3 q̄ cum ista sint ꝯtraria ⁊ impossibilia: ita etiam p̄ncipia ex q̄bus concluduntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neq3 enim rõcinationũ veraꝝ oĩum eadem principia sunt. Cõpluriũ nãq3 principia diuersa sũt genere: neq3 q̄busuis accõmodant᷑ quevis. Unitates eñi nõ accõmodant᷑ punctis. Ille nãq3 positione vacant: his cadẽ ꝯpetit. Necesse est aũt vt ad media accõmodari: aut supera ex parte aut infera: aut alios ĩtra alios extra terminorum habere.

M

Vide in anot. ¶ Neq3 ẽt veroꝝ cadẽ pricipia oĩu3 sunt. Alia enim multoꝝ genere pricipia sunt: neq3 cõueniũt: vt vnitates punctis nõ ꝯueniũt. hec q̄dẽ eñi nõ hñt positionẽ: illa ãt hñt. Necesse aũt ẽ in media ꝯuenire aut ad sursu3 aut ad deorsũ: aut hos interi⁹ hẽe: illos ãt exterius terminoꝝ.

¶ Oñdit q̄ nec sylloꝝ veroꝝ sũt cadẽ p̄nª: quatuor rõnib⁹: quaꝝ vna sumit᷑ ex diũa p̄ncipioꝝ ꝓprioꝝ. Uñ dĩc q̄ (neq3 ẽt veroꝝ sylloꝝ sunt eadem p̄nª.) Diuersoꝝ.n. geneꝝ diuersa p̄nª sunt: sicut p3 q̄ magnitudinũ p̄nª sũt pũcta: numeroꝝ aũt vnitates: q2 nõ ꝯueniũt adinuicem. q2 vnitates nõ habẽt positionẽ. puncta ṽo hñt. Si aũt oĩa p̄ncipia syllogismoꝝ cõuenirent adinuicẽ: necesse esset q̄ vel conuenirent in medio: vel sursum ascendendo versus maiorez extremitatem: vel deorsum versus minorem: q2 in syllogismo necesse est q̄ termini vel assumant᷑ interius vel exterius. Interius q̄dẽm qñ multiplicant᷑ syllogismi ad ꝓbandũ ꝓpositiones inductas. Tunc eñi necesse est q̄ accipiantur media q̄ sunt inter p̄dicata ꝓpõnũ ⁊ subiecta: vtputa si sit talis sylls. Oẽ.b. est.a. oẽ.c. est.b. ḡ oẽ.c. est.a. si oporteat ꝓbari oẽ.b. ẽ.a. op3 assumere aliqđ medium inter.b. ⁊.a. puta.d. Et silr si debeat ꝓbari minor op3 accipere aliqđ mediũ inter.c. ⁊.b. puta.e. ⁊ sic semꝑ termini assumpti interius habent᷑. Exterius aũt assumunt᷑: qñ vel maior extremitas accipit᷑ vt medium ascendẽdo: vel minor descẽdendo: puta si.a. ꝯcludat᷑ de.c. per.b. ⁊ iteꝝ.c. ꝯcludat᷑ de.b. per.a. Et sic silr ẽt ꝓcedit᷑ descẽdẽdo si.b. ꝯcludat᷑ de.f. per.c. necesse est ergo in syllis cõicantibus in p̄ncipijs: vel q̄ accipiat᷑ medium vnius syllogismi supra ꝓpositiones alterius syllogismi. vel accipiantur extrema vnius syllogismi supra extrema alterius syllogismi. Sed hoc non põt esse in rebus q̄ꝝ sunt p̄nª diuersa: q2 puncta non possunt accipi neq3 vt media neq3 vt extrema in syllis i. q̄bus ꝯcludit᷑ aliqđ de numero: neq3 vnitates in syllogismis in q̄bus ꝯcludit᷑ aliquid de magnitudinib⁹. Relinquit᷑ ergo q̄ non possunt esse eadem principia oĩum syllogismoꝝ. ¶ Secunda ratio ponitur ibi.

N

O

¶ At neq3 fieri põt: vt pricipioꝝ cõiu3 vlla sint ex q̄b⁹ cuncta demonstrabunt᷑. Dico aũt cõia: veluti quodvis affirmandũ aut negandum ẽ. Gñã.n. coꝝ q̄ sunt nõ cadẽ sũt s3 diuersa: atq3 alia solis cõpetunt quãtis: alia solis hisce q̄ rõnem subeũt qualitatis. Cum quibus per communia demonstrationes cõficiuntur.

P ¶ Sed neq3 cõium principioꝝ possunt esse aliqua ex quib⁹ oĩa demonstrabunt᷑. Dico autẽ cõmunia vt omne affirmare ⁊ negare. gñã eñi coru3 sunt altera. Et alia quidem in quãtitatibus: alia ṽo in qualitatibus sunt solis: cũ quibus demonstratur per cõmunia.

¶ Que sumit᷑ ex p̄ncipijs cõibus: ⁊ dicit q̄ nõ p̄nt esse aliq̄ principia cõia ex q̄bus solũ oĩa syllogiçant᷑. sicut hoc principium cõe. de quolibet affirmatio vel negatio: qđ q̄dem cõiter est veꝝ in oĩ genere. nõ tñ est poĩe q̄ ex solis aliquibus taliter cõibus possint oĩa syllogiçari. q2 genera entium sũt diuersa: ⁊ diuersa sunt p̄nª que sunt solum q̄ntitatum p̄nª: ab his q̄ solum sũt p̄nª q̄litatum: que op3 coassumere p̄ncipijs cõibus ad ꝯcludendũ in q̄libet mã. Puta, si in quãtitatib⁹ oporteat ex dicto principio cõi syllogiçare: op3 accipere. q̄ cũ hec sit falsa. punctus est linea. op3 hãc esse verã: punctus nõ est linea. Et silr in q̄litatibus op3 coassumere aliqđ proprium qualitati. Unde relinquit᷑ q̄ ĩpoĩe sit esse cadẽ p̄ncipia oĩum syllogismoꝝ. ¶ Tertiam rõnez ponit ibi.

Q ¶ Preterea principia nõ multo sunt pauciora ꝯclusionibus. Principia eñi ipse sũt ꝓpositiones. Propositiones aũt sunt cum aut additur aut interponit᷑ terminus. Preterea ꝯclusiões sunt infinite: termini ṽo finiti.

Vide i an not. ¶ Amplius principia nõ multo minora sũt cõclusionib⁹. Principia quidẽ.n. ꝓpõnes sũt: ꝓpõnes ãt assũpti termini aut imissi sũt. Adhuc ꝯclusiones ĩfinite sũt: termini aũt finiti.

¶ Que sumit᷑ ex comparatione p̄missarum ad ꝯclusiones: ⁊ dicit q̄ p̄ncipia nõ sunt multũ pauciora ꝯclusionibus. Sũt q̄dẽ pauciora: q2 q̄nis ad vnã ꝯclusionẽ ĩferendã duo p̄ncipia. i. due ꝓpõnes requirant᷑: q2 vna ꝯclusio nõ cõcluditur

A immediate nisi ex duab⁹: tñ vna ꝓpone pōt qs vti ad iferendũ plurimas ꝯnes: ſm ꝙ ſub ſubiecto aut ſub ꝑdicato multa accipi pñt. Non tñ ſunt multo plura pricipia ꝙ ꝯcluſiones: qꝛ plurima eoꝝ que ꝑncipijs coaſſumuntur ad ꝯcluſiones alias inducendas. ſunt et ꝯnes. Principia .n. ꝓpones hic appellant. ꝓpones aũt aut aſſumpti termini: aut imiſſi ſunt. i. ꝓpones in ſyllogiſmis multiplicant: aut aſſumendo terminos extrinſecus: vel ſupra maiorem extremitatem ⁊ infra minorẽ: vt ſupra dictũ eſt. aut accipiendo terminos q ſũt in medio. Et ad hoc addẽdũ eſt ꝙ ꝯcluſiones ſunt infinite. Pōt eni qdlibet ꝯcludi de quolibet vel affirmatiue vel negatiue. Et ne videret hoc eſſe ꝯtrium ei qđ ſupra oſtenderat ꝑdicationes nō ꝓcedere in infinitũ. ſubiungit ꝙ termini ſunt finiti: ⁊ ad hoc ptinet qđ ſupra oſtenſum eſt: eſſe ſtatuꝫ in ꝑdicationibus: ſed ex terminis ifinitis pñt infinite ꝯcluſiones fieri ſm diuerſas cōbinationes: vt tñ accipiamus cōiter ꝯcluſiones tam que ſunt ꝑ ſe ꝙ q̃ ſunt ꝑ accidens. B Loquitur .n. nũc cōiter de ſyllis. Si ergo ꝯcluſiones ſunt infinite: pñ⁹ aũt nō ſunt multo pauciora ꝯcluſionibus. ſequit ꝙ etiã pñ⁹ ſylloꝝ ſunt infinita: non ergo ſunt eadẽ ꝑncipia ſyllogiſmoꝝ. ℭ Quartaꝫ rōnem ponit ibi.

(Lec. sec. — Lec. 34. & 35.)

ℭ Inſuper principioꝝ alia ſunt neceſſaria. alia ꝯtingẽtia. Hoc igr̃ mō ꝯſiderantibus fieri non poſſe porro videt: vt eadẽ ſint principia: aut finita: ſi concluſiones ſint infinite.

ℭ Amplius pricipia hec qdem ex neceſſitate: illa ꝟo ꝯtingentia. Sic igitur in intentiōe his habitis impoſſibile eſt eadẽ eſſe principia: aut finita cum infinite ſint concluſiones.

C ℭ Que ſumit ex dñis neceſſarij ⁊ ꝯtingẽtis. ⁊ dicit ꝙ principioꝝ qbus vtimur in ſyllo: qdã ſunt ꝯtingẽtia: ⁊ qdã neceſſaria: vt pꝫ in lib. prioꝝ. vbi docuit ſyllogiꝫare ex neceſſarijs ⁊ ꝯtingẽtib⁹. Nō aũt eadẽ ſũt neceſſaria ⁊ ꝯtingentia: g nō ſunt eadẽ pñ⁹ oium ſylloꝝ. Et hoc eſt qđ ꝯcludit ex his duab⁹ vltimis rōnib⁹: ꝙ ſm ꝯſideratione pmiſſoꝝ cuꝫ ifinite ſint ꝯnes ipoſſe eſt eſſe eadẽ principia oium ſylloꝝ aut etiam finita. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Qđ ſi qſpiã alio mō dicat: veluti h̃ qdẽ geometrie: hec aũt arithmetice: ⁊ hec medicie: pricipia eẽ: qd aliud erit qđ dr̃: ꝙ ſciaꝝ principia eẽ. At ex eo dicẽ eadẽ eẽ qꝛ ipſa ſibiipſis eadeꝫ ſũt ridiculũ eſt. Hoc .n. pacto cũcta eadẽ fiũt.

ℭ Si ꝟo aliter quodã mō dicat aliqs: ꝙ h̃ qdẽ geometrie: alia ꝟo ſylloꝝ: alia aũt medicine: quid vtiqꝫ erit aliud qđ dr̃: niſi ꝙ ſũt principia ſciaꝝ: ſed eadem dicere deriſio eſt: qñ eadem eiſdẽ eadẽ eſſent. Omnia enim ſic fiũt eadem.

(Vide in annota. D)

ℭ Oſtẽdit idẽ analetice. ſ. ꝑ rōnes ꝓprias ꝑncipijs qb⁹ ſcientie demonſtrãt. Et ponit tres rōnes. Circa quaꝝ pmã dicit ꝙ ſi aliqs nō dicat oium ſylloꝝ eſſe eadẽ pñ⁹: ſed aliq̃ mō dicat aliter. ſ. ꝙ qdã ſunt ꝑncipia geometrie: ⁊ qdaꝫ logice ⁊ q̃ dicunt pñ⁹ ſylloꝝ vel rōcinationum: ⁊ qdam ſũt ꝑncipia medicine: ⁊ ſic accipiẽdo pñ⁹ oium ſciaꝝ: iſta ſic accepta eadem ſunt pñ⁹ oium demonſtrationũ hoc non facit ad ꝓpoſitum quo qs vult ſuſtinere eadẽ eẽ pñ⁹: qꝛ ꝓpter hoc dicitur nihil aliud dicit niſi ꝙ q̃libet ſcia hꝫ ſua pñ⁹: ⁊ non ſint pñ⁹ vnius ſcie q̃ ſunt alteri⁹: qđ oporteret ſi eadẽ eſſent pricipia oium ſylloꝝ ſciaꝝ. Sed iſtud eſt ipoſſe ⁊ deriſibile: qꝛ ſꝫ hoc ſequeret ꝙ que ſunt in ſcientijs eſſent eadem: ⁊ ita omnes ſcientie eſſent vna ſcia. Que enim eiſdẽ ſunt eadem ſibi inuicẽ ſunt eadẽ. Sed ꝑncipia cuiuſlibet ſcie ſunt quodammodo eadẽ ꝯcluſionibus: qꝛ ſunt vnius generis. Non .n. eſt ex vno in aliud genus demonſtrare: vt ſupra dictuꝫ eſt. Si ergo principia ſunt eadeꝫ: ſequeret ꝙ oia que ſunt in ſcientijs eſſent eadẽ. ℭ Secundam rōnem ponit ibi.

E (Lec. 13.)

ℭ At ꝟo neqꝫ hoc ẽ: ex oibus inquã qd vis demonſtrari querere oiuꝫ eadẽ pricipia eẽ. Eſt enim iſignis ſtultitie ſane. Nã neqꝫ in manifeſtis h̃ fit ſciẽtijs: neqꝫ in reſolutione fieri pōt. Propoſitiones enim vacantes medio principia ſunt: atqꝫ diuerſa plane ꝯcluſio fit aſſumpta vacante medio propoſitione.

ℭ At ꝟo neqꝫ qđ ẽ ex oib⁹ demōſtrare qdlibet hoꝝ eſt. Nã h̃ quare oium eadẽ eſſe pricipia. multũ .n. inſipiẽs eſt. Neqꝫ eniꝫ in manifeſtis mathematicis: neqꝫ in reſolutiōe poſſibile eſt. Immediate .n. ꝓpones pricipia ſũt: altera aũt ꝯcluſio fit: accepta ꝓpoſitione imediata.

(Vide in annota. F.)

ℭ Que talis eſt. Si aliqs querẽs eſſe oium eadẽ principia: hoc intendat dicere ꝙ qdlibet demonſtret ex quolibet: hoc eſt ſtultum dicere: qꝛ hoc neqꝫ eſt poſſe in mãifeſtis mathematicis: nec i reſolutione. Et vocat mãifeſta mathematica i. ꝯſiderationes vel diſciplinas: qñ ex aliqbus ꝓpōnib⁹ manifeſtis ſtatim infert ꝯcluſio. Vocat autem reſolutionẽ: qñ ꝓpōnes aſſumpte nō ſunt manifeſte: ſed opꝫ eas reſoluere in alias manifeſtiores. Et ꝙ hoc ſit impoſſe ꝓbat: qꝛ vtroqꝫ modo ꝑncipia demonſtratiuoꝝ ſylloꝝ ſunt imediate ꝓpones: q̃ vl ſtatim aſſumunt in manifeſtis mathematicis ſiue doctrinis: vel ad eas deuenit per reſolutionem. Videmus aũt ꝙ demonſtrat alia concluſio: coaſſumpta imediata ꝓpoſitione alia. Et ideo non pōt eſſe ꝙ ex quolibet demonſtret quodlibet. ℭ Conſequenter cum dicit.

G

ℭ Qđ ſi quiſpiam ipſas primas vacantes medio ꝓpoſitiones oium eſſe pricipia dicat: ſciat is vnã in vnoquoqꝫ genere eſſe.

ℭ Si ãt dicat aliqs primas imediatas ꝓpōnes eſſe principia: vnum in vnoquoqꝫ genere eſt.

(Vide in annota.)

ℭ Excludit quandã obiectionẽ. Poſſet .n. aliquis dicere ꝙ duplex eſt genus imediataꝝ ꝓpōnũ. qdaꝫ .n. ſunt imediate ꝓpōnes prime: ⁊ qdã ſcḋe: ita ꝙ accipiat ordo imediataꝝ ꝓpoſitionũ ſm ordinẽ terminoꝝ. Nã ille ꝓpōnes que conſiſtunt in terminis primis ⁊ cōibus: ſicut eſt ens ⁊ non ens: equale ⁊ inequale: totũ ⁊ pars: ſunt prime ⁊ imediate ꝓpones. vt non ꝯtingit idẽ eſſe ⁊ non eſſe: ⁊ que vni ⁊ idem ſunt equalia ſibiinuicẽ ſunt equalia. ⁊ ſilia. Immediate aũt ꝓpoſitiones que ſunt circa poſteriores terminos ⁊ minus cōes: ſunt ſcḋe reſpectu primaꝝ: ſicut ꝙ triangulus eſt figura. vl ꝙ homo eſt aial. Pōt ergo aliqs dicere ꝙ ſcḋe propoſitiones coaſſumunt ad diuerſas ꝯcluſiones demonſtrandas: ſꝫ prime ꝓpōnes imediate ſunt eedem in oibus demonſtrationibus. Et iđ ad hoc excludendũ dicit: ꝙ ſi aliquis dicat primas imediatas ꝓpōnes has eſſe illa principia ex qbus omnia demonſtrant: ꝯſiderare opꝫ ꝙ nihilominus in vnoquoqꝫ genere opꝫ eſſe vnum pñ^m vel vnam ꝓpoſitionem imediatam primam in illo genere: nō primã oino ſimpliciter. Et ꝙ ex illa que eſt prima ſimpliciter coaſſumpto iſto principio huiuſmodi generis oportebat in hoc genere demonſtrari. Et ita non ex ſolis cōmunibus principijs poſſũt omnia demonſtrari: ſed opꝫ accipere ꝓpria que ſunt diuerſorum generum. ℭ Conſequenter cum dicit.

H

I ¶ Quõ si neq3 eadẽ oiu3 principia sunt hoc pacto: vt ex oibus quoduis oporteat demonstrari: neq3 sũt adeo diuersa vt vniuscuiusq3 sciẽtie sint diuersa. Restat si pricipia oiu3 generis sint eiusdẽ: ex his tñ hec: τ ex his hec dinr̃ent.

Vide l in not. ¶ Si vero neq3 ex oibus: vt opus est demõstrari qõlibet neq3 sic ex altera: q̃re erunt vniuscuiusq3 scie altera. Relinquitur igr̃ si prima sũt pricipia oiu3: s3 ex his qdẽ hec: ex illis aũt illa.

¶ Excluso stulto itellectu ꝓpositionis ɔtra quas disputat̃, ɔcludit ꝓpositum. τ dicit ꝙ si nõ dicat̃ ꝙ qõlibet demonstret̃ ex quolibet. sicut opus est dicere ꝑ ꝑmissa: sequitur ꝙ nec sic ex ꝑncipio/ex quo ɔcluditur hec ɔclusio concludatur altera: alioquin ex quolibet demõstrat̃ qõlibet. Unde

K necesse est ꝙ diuersarum scientiarũ sunt diuersa ꝑncipia. Sed nec op3 ꝙ oium sciaꝝ sint ꝑnª vnius generis his q̃ ex his demonstrant̃: sed oportebit ꝙ ex his demõstrentur he cõclusiones. τ ex illis ille ex diuersis. s. ꝑncipiis demonstratione facta in diuersis scientijs: que sunt de diuersis generibus. ¶ Tertiam rationẽ3 ponit ibi.

¶ At patet τ hoc esse nõ posse. Demonstratũ est enĩ sciaꝝ que genere differunt principia diuersa genere eẽ. Principia nãq3 duplicia sũt: ex qbus: τ circa qõ. Principia igr̃ ex qbꝰ cõmunia sunt. Principia vero circa qõ propria: vt vnitas magnitudo.

L ¶ Manifestũ aũt hoc est qm̃ nõ ɔtigit. Monstratũ est enĩ ꝙ altera pricipia genere sunt differẽtiũ genere. Principia enĩ duplicia sunt ex qbus: τ circa q̃. Ex qbꝰ qdẽ igr̃ cõia sũt. Que aũt sũt circa q̃ ꝓpria sũt: vt nũerꝰ magnitudo.

Lec. 42. ¶ Et dicit ꝙ manifestum est ẽt alio mõ ꝙ nõ ɔtingit hoc. s. ꝙ eadem sũt ꝑncipia omnium sciaꝝ. qr ostensum est supra ꝙ diuersoꝝ geneꝝ diuersa sunt ꝑncipia genere. Un̄ cũ diuerse scientie sint de diuersis generibus: sequit̃ ꝙ diuersa principia sint diuersarum sciarũ. ¶ Sed qr quodãmõ eadẽ ꝑncipia cõia sunt qbus oẽs scie vtunt̃: iõ ɔñter distiguit de principijs: τ dicit ꝙ duo sunt ꝑnª: q̃dã ꝑma ex qbus demonstrat̃ sicut prime dignitates: vt ꝙ nõ sint idẽ esse τ nõ esse. Et iteꝝ sunt q̃dam circa que sunt scie. s. subiecta sciarũ: qr diffõnibꝰ subiecti vtimur vt ꝑncipijs in demr̃ationibꝰ.

M Illa ergo prima ex qbꝰ demõstrat̃: sunt cõia oibꝰ scientijs: sed principia circa que sunt scie sunt ꝓpria cuiuslibet scie: sicut numerus arithmetice: τ magnitudo Geometrie. Principia aũt cõia op3 ad hec ꝓpria applicari ad hoc ꝙ demõstret̃. Et qr nõ ex solis cõibus principijs demonstrat̃. non põt dici eadem esse principia oium syllogismoꝝ demõstratiuorum: quod intendit probare.

¶ Interest aũt iter id qõ sub sciẽtia τ id quod sub opinione cadit: τ iter scientiã τ opinionẽ.

T. c. 46. ¶ Scibile aũt τ scientia differunt ab opinabili τ opinione. Lec. XLIIII.

Postq̃ Phs ondit cõparationẽ sciaꝝ adinuicẽ τ ẜm certitudinẽ3 τ ẜm vnitatẽ τ diuersitatẽ, hic ostẽdit cõparationẽ scie ad oĩa que ad cognitionẽ ptinẽt. Et diuidit̃ in duas ptes. In ꝑma agit de cõparatione scie ad opinionẽ q̃ est veroꝝ τ falsoꝝ. In scda de cõparatiõe scie ad aliquos habitus cognoscitiuos qui sunt semꝑ veroꝝ. ibi [Reliqua aũt quõ op3 τc.] Prima autẽ3 pars diuiditur in duas ptes. In ꝑma determinat veritatem. In scda excludit dubitationẽ. ibi [Qualiter q̃ est idẽ τc.] Circa ꝑmum tria facit. Primo enim ꝓponit diaʒ esse inter scientiã τ opinionẽ. Scdo ostendit qd ptineat ad sciam. ibi [Qm̃ qdẽ3 sciẽtia τc.] 3º qd ptineat ad opinionẽ. ibi [Sunt aũt q̃dam vera τc.] Dicit ergo ꝑmo ꝙ scia differt ab opinione: τ silr̃ scibile qõ est obiectum scie differt ab opinabili quod est obiectum opinionis. ¶ Deinde cum dicit.

N

¶ Nã scia qdẽ vlis est cognitio τ ꝑ nec̃ia ɔparat̃: necessariũ aũt aliter sese habere non põt.

¶ Qm̃ scia vlis τ per necessaria est. Necessarium aũt nõ ɔtingit aliter se habere.

O ¶ Ostendit qd ptineat ad sciam: τ ponit duo ad eã ptinere: quoꝝ vnum est ꝙ sit vlis. Nõ. n. est scia de singularibus τ sub sensu cadentibꝰ: τ hoc supra manifestũ est. Et aliud ẽ ꝙ scia est ꝑnec̃ia. Et exponit qd sit necessariũ. s. illud qõ nõ cõtingit aliter se hr̃e. Et hoc etiã est supra manifestũ ꝙ demõstratio ꝓcedat ex necessarijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At sunt q̃dã vera qdẽ: τ numerant̃ iter ea q̃ sũt: tñ τ aliter sese habere pñt. Patet igit̃ circa hec non eẽ sciam. Nã ea nõ possent aliter se se habere: q̃ aliter sese hr̃e pñt. At vero neq3 itellectũ. Intellectũ enim pricipiũ scie dico: neq3 sine demonstratione sciam. Que qdem est existimatio vacantis medio ꝓpositiõis. Est aũt itellectus verus: τ scia: τ opinio: τ id qõ per hec dr̃. Quare restat opinionẽ esse circa id qõ veꝝ qdẽ est: aut falsum: aliter aũt sese habere potest. Hec autẽ est existimatio vacantis medio: τ non necessarie ꝓpositionis.

P

Vide in not. Vide in annot. ¶ Sunt aũt q̃dã vera ɔtingentia aliter se habere. Manifestu3 igr̃ est ꝙ circa hec scia nõ est. Esset eni3 vtiq3 impoẽ aliter se hr̃e possibilia aliter se habere. At vero neq3 itellectꝰ. Dico. n. itellectũ pricipiũ scie. Neq3. n. scia est idemõstrabilis. Hec aũt opinio est imediate ꝓpõnis.

Vide in annot. Uerus ẽ. n. itellectꝰ: τ scia τ opinio: τ qõ ꝑ h̃ dr̃. Quare reliquit̃ opinionẽ eẽ circa veꝝ qdẽ aut falsu3: s3 ɔtingẽs ẽ τ aliter se hr̃e. Hec aũt est acceptio imediate ꝓpõnis: τ nõ necessarie.

¶ Ostendit qd ptineat ad opinionẽ. s. ꝙ sit circa cõtingẽtia aliter se habere: siue in vniuersali siue in pticulari. Et hoc ꝓbat tripl̃r. Primo qdẽ ꝑ modũ diuisionis ꝙ ꝑter vera necessaria que nõ contingunt aliter se habere. sunt quedaʒ cõtingentia vera: que ɔtingunt aliter se habere. Manifestum est aũt hoc ex predictis ꝙ circa huiusmodi nõ est scia: qr se querer̃ ꝙ ɔtingentia non possent aliter se habere. Circa talia enim est scientia: vt iam dictum est. Similiter etia3 non

Q

Lec. 53. põt dici ꝙ eoꝝ sit itellectus. τ accipimus hic intellectu3 nõ ẜm ꝙ intellectus dr̃ quedam potentia anime: sed ẜm ꝙ est ꝑncipium scie. i. ẜm ꝙ est habitus qdã primoꝝ ꝑncipioru3 ex qbus ꝓcedit demr̃atio ad causandam sciam. ¶ Et ideo ad exponẽdũ qd sit iste itellectꝰ q est ꝑncipiũ: subdit [neq3 scia indemonstrabilis est] scil3 eoꝝ q̃ ɔtingũt aliter se habere: ac si dicat ꝙ itellectus nihil aliud sit q̃3 quedã scia indemonstrabilis. Sicut. n. sciẽtia iportat certitudinẽ cognitionis ꝑ demõstrationẽ acq̃sitam: ita intellectus iportat certitudinẽ

A tudinē cognitionis absq3 demōstratione:nō pp defectū demōstrationis:sed q3 id de quo certitudo habet est idemonstrabile:⁊ p se notū. Et ideo ad hoc exponēdū subdit:ꝙ sciētia demōstratiua nihil aliud est ꝗ̄ certa existimatio imediate ppōnis. Qz aūt itellectus sit scia idemōstrabilis pz ex B ipso:qd dicit ꝙ est principiū scie. Cū enim scia sit necessariorū:⁊ necessaria non ɔcludant nisi ex necessarijs:vt supra pbatū est:necesse est ꝙ itellectus qui est principiū scie nō sit ɔtingētiū. ¶ Ostenso ergo ꝙ neq3 scia neq3 itellectus sunt ɔtingentiū.ponit quādā diuisionē. Et dicit ꝙ ɔtingit verū esse:⁊ intellectū,⁊ sciam,⁊ opinionē:⁊ qd per hoc dī.i.quod enūtiatur voce p itellectū ⁊ sciam ⁊ opionem verā. Est eniz verū ⁊ in cōpositione ⁊ diuisione itellectus:⁊ in enūtiatione exteriori inquātū significāt interiorē veritatē opinionis sciētie vel itellectus. Si ergo cuiuslibet veri vel est intellectus vel sciētia vel opinio:⁊ sunt quedā vera ɔtingentia:quorum nō est neq3 sciētia:neq3 intellūs:relinquitur ꝙ circa hō sit opio:siue sint actu vera:siue sint actu falsa:dūmodo possint aliter se habere. Et ad exponendū qd sit opinio subiungit ꝙ opio est acceptio.i.existimatio quedā imediate ppōnis ⁊ nō necessarie. Qd pōt duobus modis intelligi. Uno modo sic:q3 ppositio imediata in se qdem sit necessaria:sed ab opināte accipiat vt non necessaria. Alio modo vt sit in se ɔtingens. Dicit enim imediata ppositio:quecūq3 per aliqd mediū pbari nō pōt:siue sit necessaria:siue nō necessaria. Ostensum est eniz supra ꝙ nō est pcedere in infinitū in pdicationib⁹:neq3 quātū ad media:neq3 quantū ad extrema:⁊ hoc nō solū analetice in demōstrationib⁹:sed etiā logice cōiter ꝗ̄tū ad sillos. Si ergo sit aliqua ppositio ɔtingēs mediata:opz ꝙ reducat ad aliquas imediatas. Non autem reducitur ad immediatas necessarias:quia necessaria non sunt principia contingentiū:neq3 ex necessarijs potest cōcludi contingēs. Unū relinquit ꝙ sit aliqua ppō imediata ɔtingēs ⁊ aliq̄ mediata. Sic hō nō currit est mediata:pōt.n.pbari p hoc mediū.hō nō mouet:q̄ ēt est ɔtingens:sed imediata. Existimatio ḡ taliū ppositionū ɔtingentiū imediatarū est opinio.sed ɔtingētiū imediataꝶ est opio.sed p hoc nō excludit qnetiā acceptio ppōnis ɔtingentis mediate sit opinio. Sic.n.se hz circa ɔtingentia:sicut scientia ⁊ intellūs circa nečia. ¶ 2° ibi.

Lec.13°

B

Lec.31°, t inde.

C

¶ Atq3 hoc ɔsentaneū est etiā his que apparēt. Tā eni opinatio ꝗ̄ talis natura icertū est sane.

¶ Et ɔsessum aūt est sic apparentibus. Opinio enim incertum est ⁊ natura huiusmodi est.

¶ Probat idē p id qd cōiter appet:⁊ dīc ꝙ id qd dcm̄ est.i.opionē eē ɔtingētiū.est qdā ɔfessuz.i.ɔsentaneū his q̄ apparēt. Opio.n.vī sonare aliqd debile ⁊ incertū:⁊ vī eē aliqua talis nā que hēat in se debilitatē ⁊ icertitudinem. ¶ 3° ibi.

D

¶ Nemo pterea tū opinari qdpiā arbitrat:cū illud putat aliter sese hēe nō posse:sed scire. Sed cū eē qdē sic putat:existimat aūt ⁊ aliter sese hēe posse:nihil phibet illū tūz opinari:pptera qd rei qdē talis opinio est:necessarie vo scientia.

¶ Adhuc aūt nullus opinat pbare:cū opinet ipossibile aliter se hēe:sed scire. Sed aliqn̄ qdez esse sic:sed tm̄ nihil aliter phibet:tūc pbare:tāq3 hu⁹ qdem opinionē esse:sed necessarij sciētiam.

¶ Probat idē per experimentū. Nullus enim qn̄ opinat ꝙ ipossibile sit aliter se hēe:reputat se opinari sed tūc reputat se scire. Qn̄ aūt opinat ꝙ sic est:⁊ ꝙ nihil phibeat alr se habere:reputat se opinari:ac si opinio sit talis.i.ɔtingentis:sciētia autem necessarij. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quō igit sit:vt idez vnus opinet:ali⁹ sciat:⁊ cur opio nō erit scia:si qspiā posuerit fieri posse:vt de eodē oī opinio habeat ꝙ scit. Proficiscet eni ⁊ isce qui scit:⁊ isce qui opinat per media quousq3 pueniat ad ea que medio vacant. Quare si ille scit:⁊ qui opinat scit. Fieri.n.pōt vt quēadmodū ipm esse scit:⁊ ipsum ppter qd est opinemur. Hoc aūt ɔstat ipsuz mediū esse.

E

¶ Qualr igit est idē opinari scire:⁊ q̄re nō erit opinio scia:⁊ siqs posuerit esse:aut nihil ɔtigē opinari ɔsequet ꝙ sʒ qdē sciēs.ille vo opinans p media quousq3 ad imediata veniat. Quare siqdē ille sciuit:⁊ opināš sciuit. Sicut eniz ⁊ q3 est opinari:⁊ ppter qd. Hoc autē medium est.

Vide in cano.

F

¶ Mouet dubitationē circa pmissa. Et primo mouet dubitationes. Scdo soluit.ibi[Aut siqdem sit ⁊c.] Circa primum mouet duas dubitationes:quarū vna est de opinabili ⁊ scibili. Si opinio est ɔtingentis:sciētia vo necessarij nō est idē necessariū ⁊ ɔtingens.ergo remanet dubiū qualr possit homo aliqd idē opinari ⁊ scire. ¶ 2ª dubitatio est de sciendia ⁊ opione:q̄re.s.opinio nō sit sciētia. Si tū aliquis ponat ꝙ de oī cognito possit esse opinio:de quolibet enim cognito pōt homo opinari ꝙ possit aliter se habere:nisi forte de primis pncipijs per se notis.quorū cōtraria nō cadunt in existimatione:de qbus tū nō est scia. Sed circa oīa mediata quorū est demonstratio ⁊ sciētia.pōt aliqs existimare ꝙ possibile sit aliter se habere:⁊ ita pōt ea opinari. Non eniz opinio est solū de his que sunt ɔtingentia in sui natura:q3 sm hoc non oē qd quis nouit ɔtingeret opinari. Sed opinio est de his q̄ accipiunt vt ɔtingētia alr se habere:siue sint talia:siue non. ¶ Hoc ergo supposito videt ꝙ sit idē sciētia ⁊ opinio:quia tam sciēs ꝗ̄ opināš ɔsequunt sciam ⁊ opinionē per aliq̄ media quousq3 pueniant ad aliqua imediata:sicut ex dictis pz. Unde si aliqs sit pcedens p media ad imediata hz sciētiā. Qz aūt opinio p media veniat ad imediata.manifestat per hoc:q3 sicut contingit opinari q3 ita est:ita cōtingit opinari ppter qd sit ita. Hoc aūt qd dico ppter quid significat mediū. Unde pz ꝙ opinio pōt pcedere p mediū ad imediata:siue opinio sit eorū que in natura sunt ɔtingētia.siue sit eorū que accipiunt vt cōtingentia. ¶ Deinde cum dicit.

G

¶ An si existimauerit qdē ea que aliter sese hēe nequeunt:pinde atq3 hūt diffōnes sese hēe:per quas ipse demōstrationes ɔficiunt:sciet nō opinabit. Sin aūt vera qdē esse crediderit:non tñ hec ipsis putauerit cōpetere rōne sube atq3 forme:opinabit:nō vere sciet. Atq3 si per ea qdez que medio vacant pcesserit ipsuz esse:⁊ ppter quid est opinabit. Sin vo nō p ea que vacant medio:tm̄ ipsum esse opinabitur.

H

¶ Aut siqdē sic arbitrat nō ɔtigētia aliter se hēe:sicut hūt diffōnes per quas sūt demōstratiōes:nō opinabit:sʒ sciet. Si aūt vera qdē esse:non tñ hoc ipsis inesse sm subam ⁊ spēm opinabit:⁊ nō sciet vere:⁊ q3 ⁊ ppter quid:siquidez per immediata opinabitur. Si vo non per immediata:solum ipsum quia opinabitur.

¶ Soluit pdictas dubitationes. Et primo scdam que est de idētitate sciētie ⁊ opinionis. Scdo pmā que est de idētitate

I

sciti ⁊ opinati. ibi[Eiusdem aūt ⁊c.] Dicit ergo primo ꝙ si aliqs ꝑcedat per media ad imediata: ita ꝙ illa media nō arbitret ut ɔtingētia aliter se habere: sed arbitret ea sic habere sicut diffōnes que sunt per media: per que demonstrationes ꝑceduntur: neqꝫ erit opinio: sed scia. Si aūtē aliqs procedat vsqꝫ ad imediata per aliqua media vera: que tamē vel nō insit illis de qbꝰ dr̄ p se: sicut diffōnes que ꝑdicant subalr ⁊ significāt spēꝫ rei. vel nō accipiat ea q̄ sic isūt: tūc habebit opionē: ⁊ nō sciet vere qz. ⁊ pp qd sil. si tñ ꝑcedat vsqꝫ ad imediata: tūc .n. p imediata opinabit: ⁊ nō sciet. Si xͦo nō ꝑcedat p imediata: sꝫ p mediata: tūc nō opinabit pp qd: sꝫ opinabit solū qz. .nā ⁊ sciētia que nō est pp qd ⁊ imediata: nō est scientia propter quid. sed quia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Opinio nāqꝫ sciaqꝫ: nō oino eiusdē est. Sed vt est: ⁊ vera ⁊ falsa mō quodā eiusdē opinio: sic ⁊ scia ⁊ opinio est eiusdē. Etenīꝫ quēadmodū qdē opinionē verā ac falsam (inquiūt qdā) eiusdē esse accidūt: aliaqꝫ absurda: ⁊ nō opinari quēpiā: qd opinat falso. Sꝫ cū multiplr idē dicat partim esse pōt: partim esse nō pōt. Nam opinari vere diametrū cōmēsurabileꝫ esse: absurdū est sane: sed sic est eiusdē: qz diameter circa quē sūt ipse opiniones est ideꝫ. Utriusqꝫ tñ rō nō eadē est. Pari modo scia eiusdē esse atqꝫ opinio pōt. Illa nāqꝫ sic erit aialis existimatio: vt fieri nō possit: veluti si illa qdē existimatio sit homini sube rōne cōpetere. Hec aūt homini qdē: sed nō illo cōpetere mō. Idē est eniꝫ id circa qd vtraqꝫ sit. Est eni hō: sed modus nō est idē: vt pꝫ. Ex his āt emergit fieri nō posse: vt simul idē opinet qsqꝫ ac sciat. Nā simul existimationē hēet: ⁊ aliter ⁊ nō aliter idē sese hēe. Qd qdē fieri nequit. Eteniꝫ fieri qdē pōt: vt in alio atqꝫ alio sit eiusdē vtrūqꝫ: sicuti diximus: sꝫ in eodē si hoc pacto fieri nequit. Hēet enim simul existimationē hominē per se aial esse: ⁊ nō per se aial esse. Quorum primum est non posse: secūduꝫ sit posse hominem non animal esse.

K

L

¶ Eiusdē aūt opinio ⁊ scia nō penitus est. Et sicut falsa ⁊ vera eiusdē quodāmō est: ⁊ sic scia ⁊ opinio eiusdē: ⁊ opinionē .n. verā ⁊ falsaꝫ: sicut dicūt qdā eiusdē esse: icōueniētia accidit appetere alia ⁊ non opinari qd opinat falso. Qm̄ aūt idē multiplr dr̄. est sicut ɔtigit: est aūt sicut nō. Cōmēsuratū .n. eē diametrū coste vere opinari icōueniēs est: sꝫ ꝙ diametros circa quā sūt opiniones idē: sic eiusdē est. Sꝫ ꝙ aliquid erat esse vnicuiqꝫ ſm rōnē nō ideꝫ est. Similr autē ⁊ scia ⁊ opinio eiusdē est. Hoc quidē enim sic aial est: ꝙ nō est ɔtingē nō esse aial: sed illa qdē qd est ɔtingē. Ut si hoc qdeꝫ qd vere hois: illa xͦo hois est qdē: nō aūt veri hois. Idē .n. est qz hō: hoc aūt nō sic idē. Manifestū aūt ex his est ꝙ neqꝫ opinari: simul idē ⁊ scire ɔtingit. simul

M

Vide in anno.
Vide in annot.

Vide in annot.

enim vtiqꝫ haberet opionē alr̄ habēdi ⁊ nō alr̄ idē esse: qd vere nō ɔtigit. In alio eni vnūqdqꝫ esse ɔtigit eiusdē: sicut dictū est: sed in eodē nihil sic pōt esse. Haberet .n. opionem sil: vt ꝙ hō esset ꝙ vere est aial: hoc enim sic contingere.

N

¶ Soluit primā dubitationē que est de identitate sciti ⁊ opinati. Ubi ɔsiderādū est ꝙ nō est incōueniēs id qd est scituꝫ ab vno: esse opinatū ab alio: qz qd vnus accipit vt ipole alr se habere q̄si scitū: alter accipit vt ɔtingēs alr se hēe q̄si opinatū. Sed ꝙ idē hō de eodē simul habeat opioneꝫ ⁊ sciam: nō est verū oino. sꝫ aliquo modo. Sicut .n. falsa opio ⁊ vera opio pnt esse de eodē quodāmō: sed non simplr: sic ēt est de opinione ⁊ scia. Si qs eni diceret ꝙ opio vera ⁊ falsa essent penitus de eodē: sicut aliq dicūt. puta illi q dicebāt ꝙ omne qd alicui videt est verū: vt dr̄ in 4ͦ meta. ille qui sic diceret. vellet ɔsequi aliqua icōueniētia: ⁊ multa qdeꝫ alia que posita sunt in 4ͦ meta. que ɔsequunt ex hoc ꝙ aliqs dicit ideꝫ esse verū ⁊ falsuꝫ: ⁊ specialr hoc icōueniēs ɔsequeret ei ꝙ nulla opio esset falsa. ⁊ ꝙ ille q opinat falsa nō opinaretur. Non ergo pōt dici ꝙ vera opinio ⁊ falsa sint eiusdē simpliciter. Sed qz idē dr̄ multiplr: ɔtingit quodāmodo opinionē verā ⁊ falsaꝫ esse eiusdē. ⁊ quodāmodo nō. Si eniꝫ accipiat idē subm ſm rē de quo sunt opiones: sic de eodē pōt eē opinio vera ⁊ falsa. Si aūt accipiatur idē esse ipsuꝫ enuntiabile opinatū. sic hoc est ipossibile. puta diametruꝫ esse cōmensurabilē lateri quadrati opinat aliqs falsa opinione: ⁊ icōueniens est dicere. ꝙ hoc enūtiabile aliqs opinet vera opinione. Sed ſm ꝙ accipimus ipsuꝫ subiectū enūtiabile diametrū: sic eiusdē pōt esse opinio vera ⁊ falsa. Naꝫ circa diametrū: vnus vere opinat ꝙ sit vere incōmensurabilis: alius false ꝙ sit cōmensurabilis. Et sic manifestū est ꝙ id de quo est opio ⁊ scientia: ⁊ si sit idē subto: non tñ est idem ſm rōnem. Est enim idē subto diametrū cōmensurari: ⁊ diametrū non cōmensurari: qz subm vtriusqꝫ enūtiabilis est idē: tñ manifestū est ꝙ rōne differt diametrū ſm ꝙ accipit vt cōmensurabilis: ⁊ ſm ꝙ accipit incōmensurabilis. Et sic opinio vera ⁊ falsa pnt esse eiusdē subti: non aūt eiusdem ſm rōnem. Similr est etiā de scia ⁊ opione. Naꝫ scia qdē est de hoc ꝙ aliqs sciat aial. ita tñ ꝙ nō ɔtingat id nō esse animal: sꝫ opinio est de hoc ꝙ aliqs scit aial: ita tñ ꝙ contingat illud non esse aial. Puta si scia sit ꝙ homo vere sit id qd est animal: ⁊ sic ipossibile sit se habere. opinio xͦo sit de hoc ꝙ homo nō vere sit id qd est aial: ⁊ per hoc ɔtigat aliter se habere. Manifestū est enim ꝙ idē est subm ⁊ scituꝫ ⁊ opinatū qd est homo: sed non est vt idē rōne. Sic ergo ex dictis manifestum est ꝙ non cōtingit oino simul idem scire ⁊ opinari. qz simul homo haberet existimationē ꝙ posset alr se habere: ⁊ ꝙ nō posset alr se habere. Sed in alio hoie hoc ɔtingit ꝙ de eodē vnus hꝫ sciam ⁊ alius opionem sicut dictū est. In eodeꝫ xͦo hoie non ɔtingit ratione iam dicta. ¶ Deinde cum dicit.

Ter. cō. 35. ⁊ inde.

O

Ter. cō. ⁊ inde.

P

Q

¶ De reliqs aūt quo nā pacto distribuēda sint: de mēte inquā: de intellectu: de scia: de arte: de prudentia: de sapiētia: alijs in locis ꝑtractabit. Quedam enim ipsoꝝ ad naturalē: quedam ad morum magis pertinet contemplationem.

¶ Reliq̄ aūt qūo opꝫ distribuere in rōnē ⁊ intellectū ⁊ sciaꝫ ⁊ artē ⁊ prudētiā ⁊ sapiaꝫ: hec qdē phẏsice: illa xͦo ethice speculatiōis magis sṫ.

¶ Cōparat sciam ad aliquos habitus q se habēt ad veꝝ. Et primo ad illos habitus q sunt de ɔclusionibus. Scdo ad habitum q specialr respicit mediuꝫ. ibi[Solertia autem ⁊c.]

Dicit

A Dicit ergo primo q̄ reliqua ab opinione ad cognitionē pri-nentia quō distinguunt̄ in rōnem ꝛ itellectū ꝛ sciaȝ ꝛ artē ꝛ prudentiaȝ ꝛ sapiam: quātū ad aliqd ptinēt ad ꝯsiderationē phie p̄me: vel ēt phie nālis: quantū aūt ad aliqd ad ꝯsideratione phie moralis que dr̄ ethica. ¶ Ad cuius euiaētiā sciēdum est q̄ Aristo. in 6° ethicorū ponit qnque que se habent semp ad verū. s. artē, sciam, sapiam, prudētiā, ꝛ itellectū: subiungēs duo que se habēt ad verū ꝛ falsū. s. suspitionē ꝛ opinionē. Prima aūt qnqȝ se hnt soluȝ ad veruȝ: qꝛ iportant rectitudinē rōnis. Sed tria eoꝝ. s. sapia, scia, ꝛ itellectus, iportant rectitudinē cognitionis circa necessaria. Sciētia qdem circa ꝯclusiones. itellectus aūt circa p̄ncipia. sapia autē circa altissimas cās que sunt cause diuine. Alia ꝟo. s. ars ꝛ prudentia iportant rectitudinē rōnis circa cōtingentia. Prudentia qdem circa agibilia. i. circa act⁹ q̄ sunt in operante: puta amare: odire: eligere: ꝛ hꝰ que ptinent ad actus morales: quoruȝ etiaȝ est directiua prudētia. Ars aūt importat rectitudinem rōnis circa factibilia. i. circa ea que agunt̄ in exteriorē materiam. sicut est secare ꝛ alia hꝰ opera in qbus dirigit ars. Hic aūt addit rōnem que ptinet ad deductionē p̄ncipiorū in cōclusiones. Determinare qdem de sapia quid sit: ꝛ quō se habeat ꝛ de scia ꝛ itellectu ꝛ arte: ptinet aliqualr̄ ad phiam primā. Prudentia ꝟo ptinet ad ꝯsiderationē moralē: itellectus ꝛ rō s̄m q̄ significant potētias quasdaȝ ptinent ad ꝯsiderationē naturalē: vt pȝ in libro de anima. ¶ Deinde cū dicit.

B ¶ Solertia ꝟo bona q̄dā est ꝯiectatio medij in tēpore admodū breui: veluti si qspiaȝ hoc viso lunā eā ptē q̄ est versus solē lucidā semp hr̄e: cito pceperit: ppterea idipsuȝ effici qd̄ lumen ex sole suscipiat luna: aut si viso paupere diuitem adeunte: hoc illū ppterea facere q̄ mutuo argētum accipit: itellexerit: aut si cognouerit cur hi sūt amici: qꝛ sūt eiusdē hoīs inimici: Oēs enim medias causas q̄ vidit: extrema cognouit. Lucidā ptē ꝟsus solē hr̄e sit. a. Solis lucere lumine sit. b. luna sit. c. Igit̄ ipsum. b. id est solis lucere lumine cōperit. c. ipsi iquā lune. At ipȝ. a. lucidā inquā semp versus solē habere pteȝ ipsi. b. inest: q̄re fit vt. a. per. b. medium ipsi cōpetat. c.

C ¶ Solertia aūt est subtilitas q̄dā in nō pspecto tēpore medij inueniēdi: vt si aliqs vidēs q̄ splēdorē semp hȝ a sole luna: statim itellexit ppter qd hoc fit: qꝛ pp id q̄ illustrat̄ a sole: aut disputantē cū diuite cognouit qm̄ accōmodatus est: aut ppter id q̄ amici sūt qꝛ inimici eiusdē sunt.

D Omnes enim causas medias videns cognouit ꝛ vltimas. Splendiduȝ esse a sole sit in quo. a. lucere a sole. b. luna. c. Inest autem lune qdem c. ipsi inest. b. quod est lucere a sole: ipsi autem b. a. qd̄ est hoc esse splendiduȝ a quo splendor: quare ꝛ ipsi. c. a. per. b.

¶ Facit mentionē de habitu qui spālr̄ respicit medium: ꝛ dicit q̄ solertia est quedā subtilis ꝛ facilis cōiecturatio medij ppter qd̄ aliquid euenit. ꝛ hoc qn̄ non hȝ maximū tēpus ad pspiciendū vel deliberandū. sicut si aliqs vidēs q̄ semp luna qn̄ ꝯuertitur opposita ad solē: splēdorē hȝ per totū: statiȝ itellexit ppter qd hoc fit. s. qꝛ illustratur a sole. Et silr̄ in actibus humanis. Si aliqs videat aliquē pauperē altercantem cuȝ aliquo diuite: cognoscit q̄ ille diues accōmodauit ei aliquid ꝛ altercat̄ de redditione. Uel si aliquis vidēs aliquos qui prius fuerant inimici eos esse factos amicos: cognouit ꝛ ppter quid hoc fit: qꝛ. s. sunt inimici eiusdē. Et q̄ cognoscere mediū sit cognoscere ppter quid manifestat duplr̄. Primo qdem per rōnem: qꝛ talis solers videns oēs causas medias: cognouit ꝛ vltimas in quas fit vltima resolutio per quas cognoscit̄ ppter qd. Scđo manifestat p exēplum ordinatum in syllo. Ut ponamus lunam esse. c. i. minoreȝ extremitatē. Sed esse splēdidū per oppositionē ad solē sit. a. maior extremitas. Sed illuminari a sole sit. b. i. mediū. C. eniȝ est. b. i. luna habet lumen a sole: ꝛ. a. inest ipsi. b. qꝛ qd̄ habet lumen a sole splēdet ꝯuersum ad solē: ꝛ sic pbatur q̄. a. insit ipsi. c. p. b. Unde pȝ q̄ solertia est quedā pspicacitas velociter apphendēdi mediū. qd̄ ꝯtingit ex naturali aptitudine. ꝛ etiaȝ ex exercitio. Posuit autē diuersa exempla solertie. vt ostendat q̄ in oibus predictis habitibus. s. prudentia ꝛ sapientia ꝛc̄. possit esse solertia. Finis.

E

F

¶ Incipiunt Cōmentaria diui Thome Aquinatis in secundum librum posteriorum Aristotelis.

F A que queruntur tot sane pfecto quot sunt ea que scimus. Querimus autē quatuor: esse: propter quid est: si est: atqȝ quid est.

Q Uestiones sunt equales numero his quecunqȝ vere scimus. Querimus autem quatuor: quia: propter quid: si est: quid est. Lectio. I.

P Ostq̄ꝫ phs in primo libro determinauit de syllo demōstratiuo. In hoc libro intēdit determinare de p̄ncipijs eiꝰ. Est aūt duplex p̄ncipiū demōstratiui sylli. s. mediū eius: ꝛ p̄me ppōnes indemōstrabiles. Diuidit̄ ergo liber iste in duas ptes. In p̄ma determinat de cognitione medij in demōstrationibus. In 2° de cognitione primarū ppositionū. ibi [De p̄ncipijs aūt qualiter fiūt cognita ꝛc̄.] Quia enim in p̄mo libro habitū est q̄ ois doctrina ꝛ disciplina fit ex p̄existenti cognitione: in demōstrationibus autem cognitio ꝯclusionis accipit̄ per aliqd̄ mediuȝ: ꝛ per primas ppositiones idemonstrabiles: residuū erat inuestigare qualiter ista cognoscant̄. Prima aūt pars diuidit̄ in duas partes. In p̄ma inuestigat quid sit mediū in demōstrationibus. In 2° parte inquirit quō illud mediuȝ nobis innotescat. ibi [Quō aūt qd̄ qd est ostendit̄.] Quia ꝟo mediū in demonstrationibus assumit̄ ad aliqd inotescendū de quo poterat esse dubitatio vel questio: ideo circa primū duo facit. Primo eniȝ ponit numerū q̄ōnum. Scđo ex ipsis questionibus inuestigat ppositū. ostēdens q̄liter q̄ōnes pertineāt ad mediū demonstrationū. ibi [Querimus aūt cū queramus.] Circa p̄mū tria facit. Primo enumerat q̄ōnes. Scđo manifestat cōpositas questiones. ibi [Cum qdem enim vtrum hoc.] Tertio simplices. ibi [Quedam autem alio modo.] Dicit ergo p̄mo q̄ equalis est numerus questionū: ꝛ eorū que sciunt̄. Cuius rō est: qꝛ scia est cognitio per demonstrationē acqsita. eoꝝ autē oportet per demōstrationē cognitionē acqrere que ante fuerint ignota: ꝛ de his q̄ōnes facimus que ignoramus. Unde seqtur q̄ ea que queruntur sint equalia numero his que sciuntur. Quatuor autē sunt que q̄runtur. s. quia: ppter qd: si est: ꝛ qd est: ad que quatuor reduci pōt qcquid est queribile vel scibile. ¶ Diuidit aūt in p̄mo topicorū q̄ōnes siue pblemata aliter in q̄tuor: que oia cōprehēdunt̄ sub vna harū q̄ōnū: que dr̄ questio quia. Non eniȝ itendit ibi nisi de q̄ōnibus ad quas dialectice disputatur. ¶ Deinde cum dicit.

G

H

I ¶ Nā cū q̄rimus vtrū hoc an hoc sit plura complectētes hoc pacto: vtrū sol deficiat: an nō deficiat: esse tū q̄rim⁹. Cui⁹ id indiciū est. Hoc. n. īuēto: solē iquā ipsuȝ deficere statiȝ cessamus. Atq̄ȝ si a principio solem deficere scimus: non querimus vtrum deficiat sol.

¶ Cū q̄dē eni vtrū hoc aut hoc sit q̄rim⁹ in numerꝫ ponētes: vt vtrū sol deficiat aut nō: ip̄ȝ q̄ꝛ querim⁹. Signū est. Inueniētes eniȝ q̄ꝛ deficit: pausamus. Et si in principio sciremus q̄ꝛ deficeret: non quereremus vtrum deficeret.

¶ Manifestat ꝓpositas q̄ōnes: ꝛ p̄mo cōpositas. Ad cui⁹ euidentiā ꝯsiderādū est q̄ cū scia nō sit nisi veri: verū aūt significat solū p enūtiationē: op̄ȝ solā enūtiationē esse scibilē: ꝛ p ꝯñs queribilē. Sicut aūt in 2ᵒ peri hermenias dr̄: enūtiatio dupl'r formaẗ. Uno q̄dēȝ mō ex noīe ꝛ verbo absq̄ȝ aliquo apposito: vt cuȝ dr̄ homo est. Alio mō q̄ñ aliq̄d tertiū adiacet: vt cū dr̄. homo est alb⁹. Pōt ergo rō formata referri vel ad p̄mū modū enūtiationis: ꝛ sic erit quasi q̄ō simplex. Uel ad 2ᵐ modū: ꝛ sic erit questio q̄si cōposita: vel in numerum ponēs: q̄ꝛ. vȝ est q̄ō de cōpositione duorum. Circa hūc ergo modū enūtiationis duplex q̄ō formari pōt. Una q̄dem an hoc sit verū q̄ō dr̄. Et hāc q̄ōnē p̄mo exponit dicens: q̄ cum de aliqua re querimus, vtrū illa res sit hoc aut illud: sic quodāmō ponim⁹ in numerū accipiēdo. s. duo. quorꝫ vnū est p̄dicatū. ꝛ aliud subm̄. Puta cū q̄rimus vtrū sol sit deficiēs p eclypsiȝ. vel nō: ꝛ vtrū hō sit aīal. vel nō: tūc dicimur querere. q̄ꝛ. nō ita q̄ hoc q̄ō dico. q̄ꝛ: sit nota vel signū īterrogationis: sed q̄ꝛ ad hoc querim⁹ vt sciamus q̄ꝛ ita est. Cuius signū est. q̄ꝛ cū inueniremus per demōstrationē: q̄escimus a querēdo: ꝛ si in p̄ncipio hoc sciuissemus nō q̄reremus vtrū ita sit. Inquisitio aūt nō cessat: nisi habito eo q̄ō q̄rebaẗ. ꝛ ideo cū q̄ō qua q̄rimus vtrū hoc sit hoc: cesset habito q̄ ita est: manifestū est quid hꝫ q̄ō querit. ¶ Deinde cum dicit.

K — Lec. 2ª.

L

¶ Cū aūt scimus eē: tū ꝓpter q̄d est dicere ꝯsueuimus. Deficere nāq̄ȝ solē terrāq̄ȝ moueri sciētes: cur deficit q̄rim⁹ aut moueẗ. Atq̄ȝ hec hoc pacto. Quedā alio q̄rim⁹ mō. Querim⁹. n. si sit an nō sit: cētaur⁹ aut de⁹. Si sit āt nec ne simpl'r dico: sed nō si alb⁹ sit: aut nō alb⁹. Hoc ꝑcepto.

¶ Cum aūt scimus ipsuȝ q̄ꝛ. ipsuȝ ꝓpter q̄d q̄rimus: vt scientes quia deficit luna: ꝛ q̄ꝛ moueẗ terra ꝓpter quid deficit: ꝛ ꝓpter quid terra mouetur: querimus: hoc quidem igitur sic.

M ¶ Manifestat ꝯsequentē q̄ōnē que ēt in numerū ponit: ꝛ dicit q̄ cū scimus q̄ꝛ ita est: q̄rimus pp̄ q̄d ita sit. puta cū scim⁹ q̄ꝛ sol est deficiēs per eclypsiȝ. ꝛ q̄ terra est mota in terremotu: q̄rimus pp̄ q̄d sol deficiat: aut pp̄ quid terra moueaẗ. hoc ergo querimus ponētes. s. in numerū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Deū iquā eē: vel hoīeȝ: q̄d est postea q̄rim⁹: vt q̄d est de⁹ q̄d hō. Hec igiẗ ꝛ tot sūt que q̄rere consueuimus: ꝛ que iam scimus inuenta.

¶ Quedaȝ aūt alio mō q̄rimus: vt si est aut non est cētaurus aut deus: hoc aūt si est aut nō est: simpl'r dico: sed nō si albū est aut nō. Cognoscētes aūt q̄ꝛ sunt: q̄d est q̄rimus. vt quid est deus: aut q̄d est homo. Que quidē igitur querimus: ꝛ que inuenientes scimus: hec ꝛ tot sunt.

N ¶ Manifestat alias duas q̄ōnes que nō ponunt in numero: sed sunt simplices: ꝛ dicit q̄ q̄daȝ q̄rimus alio mō a p̄dictis q̄ōnibus. s. nō ponētes in numerū. vtpote si queramus an sit cētaurus vel nō. hic simpl'r querimus de cētauro an sit: non aūt q̄ritur an cētaurus sit hoc. puta albū vel nō: ꝛ sicut scientes q̄ꝛ hoc est illud q̄rebamus ꝓpter q̄d. ita etiā sciētes de aliquo q̄ꝛ est simpl'r: q̄rimus q̄d sit illō. puta quid est deus. aut q̄d est homo. Hec igiẗ ꝛ tot sunt illa que querimus que cuȝ inuenerimus dicimur scire. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū aūt q̄rim⁹ eē: aut si est simpl'r: tū si sit: nec ne ipsi⁹ mediū q̄rimus. Atq̄ȝ cognito vel esse: qui quidē modus aliq̄ ex pte rei cōplectiẗ q̄ōnē: vel si est: quod quidem simplex est rei questio: rursus ꝓpter quid est: aut q̄d est querimus: q̄d nam sit tunc ipsum medium querimus.

O

¶ Querimus aūt cū queramus q̄ꝛ aut si est simpliciter: vtrum sit medium ipsius aut non. Cū aūt cognoscētes aut q̄ꝛ est: aut si est: aut in parte aut simpl'r: iterꝫ ꝓpter quid querimus: aut quid est: tunc querimus quid sit medium.

¶ Ostendit qual'r p̄dicte q̄ōnes se hēant ad mediū. Et circa hoc tria facit. Primo ꝓponit q̄ō intendit. Scđo manifestat q̄ō dixerat. ibi [Dico aūt q̄ꝛ.] Tertio ꝓbat ꝓpositū. ibi [Cōtingit aūt itaq̄ȝ in oībus q̄ōnibus ꝛc̄.] Circa primū sciēdum est q̄ p̄dictarū q̄tuor q̄ōnū quarum due ponūt in numerū ꝛ due non ponūt: p̄mā vtrarūq̄ȝ in vnā coordinat. s. q̄ōnē: q̄ꝛ. ꝛ q̄ōnē an est. ꝛ dicit q̄ cū q̄rim⁹: q̄ꝛ hoc est hoc: aut cū q̄rim⁹ de aliquo simpl'r si est. nihil aliud q̄rimus q̄̄ vtrū aliq̄ō mediū ipsi⁹ q̄ō q̄rimus sit inuenire vel nō. Q̄ō nō dr̄ s̄m ipsam formā q̄ōnis. nō eniȝ cū q̄ro an sol eclypseẗ: vel an hō sit: ex ipsa forma q̄ōnis quero an sit aliq̄ō mediū quo possit demōstrari solē eclypsari vel hoīem eē. Sȝ si sol eclypsaẗ vel hō est. ꝯñs est q̄ sit aliq̄ō mediū inuenire ad demōstrandū ista que q̄runtur. Nō eni sit q̄ō de imediatis: q̄ ꝛ si vera sunt: nō tn̄ habēt mediū. q̄ꝛ hꝫ cū sint manifesta: sub q̄ōne nō cadūt. Sic ergo qui q̄rit an hoc sit hoc: vel an hoc sit simpl'r: ex cōsequenti querit an sit hꝫ mediū. Queriẗ enim in q̄ōne si est: vel q̄ꝛ est. an sit id q̄ō est mediū: q̄ꝛ id q̄ō est mediū est rō ei⁹ de quo queriẗ an hoc sit hoc: vel an simpl'r. vt infra dicetur. Non tamen queriẗ sub rōne medij. Cōtingit aūt inuēto q̄ō q̄ritur p duas q̄ōnes cognoscere aut q̄ꝛ est: aut si est: quorum alterū est cognoscere esse simpl'r: alterū eē in pte: sicut cū cognoscimus q̄ hō est alb⁹. q̄ꝛ esse albū nō significat total'r eē hoīs. sed significat ip̄m eē aliq̄d. ꝛ ideo cū homo sit alb⁹ non dr̄ esse simpl'r. sed eē s̄m q̄d. Sed cū dicit hō est. significatur ip̄m esse simpl'r: ꝛ cū homo sit ens dr̄ gn̄ari simpl'r. Cū ergo cognito q̄ꝛ est. querimus propter quid est. aut cognito si est: querimus quid est. tunc q̄rimus q̄d sit mediū. Et hoc sil'r est accipiēdū nō s̄m formā q̄ōnis. sed s̄m cōcomitātiam. Non enim qui q̄rit cām ꝓpter quā sol eclypsaẗ: querit ipaȝ vt mediū demonstrās. sed querit id q̄ō est mediū. q̄ꝛ ꝯsequens est vt hoc habito possit demonstrare. Et eadem ratio est de q̄ōne quid est. ¶ Deinde cum dicit.

P

Q

¶ Atq̄ȝ modū tū aliqua ex pte rei q̄ōnē cōplecti dico: cuȝ hoc dr̄ pacto. Deficit ne luna: aut acrescit: tum enim vt patet si quippiam competat: insitq̄ȝ cuipiam queritur. Simplicem hanc q̄ōnē appello. Est ne luna: vel nox: vel dies.

¶ Dico aūt q̄ꝛ aut si est: in parte aut simpl'r. In

parte

A

pre qdē igit̃ vtrū deficit luna: aut augef. Si.n. est aliquid: aut non est aliqd in hꝫ inquirimus. Simplr aūt est: si est aut non est luna aut nox.
¶ Manifestat qō dixerat ꝙ quia est: ꝛ si est differūt sicut in parte ꝛ simplr. Cū.n. q̃rimus vtrū luna deficit: aut vtrū augetur: est qō in parte. In hꝫ eni qōne q̃rim⁹ si luna est aliqd: puta si deficiēs aut aucta vel nō: sed cū q̃rimus an luna sit: siue an nox sit: est qō de esse simplr. ¶ Deinde cum dicit.
¶ Fit igit̃ vt oib⁹ in qōnibus q̃rat̃: aut si sit mediū: aut qdnā mediū ipsuꝫ sit. Causa.n. est ipm mediuꝫ atqꝫ vniuersis hec q̃rit̃: deficit ne luna: est ne hui⁹ aliq̃ causa. Postea cognito hoc: cāꝫ īquā aliquā esse: qd nā sit illa cā q̃rimus. Causa

B

eni tā essendi simplr: q̃ꝫ essendi qdpiā corū que vel per se vel p accñs cōpetūt ipsuꝫ mediū est. Atqꝫ simplr esse dico subm ipsuꝫ: vt lunā: aut solē: aut terrā: aut triāgulū qdpiā esse: vt defectionē si in medio vniuersi ꝯsistat: an nō in eo ꝯsistat: eq̃litatē: ineq̃litatē: ꝛ huiuscemodi. In his enim oib⁹ pꝫ idē esse qd est: atqꝫ pp qd est. Quid est lune defectio ꝑuatio lune lucis ob iterpositionēꝫ terre:: pp qd est defectio: aut cur deficit luna: q: lux ei⁹ deficit: obijciēte se terra. qd est ꝯcētus: rō numeroꝝ inter acutū ꝛ graue. Cur iter sese graue atqꝫ acutū ꝯsona sūt: q: numeroꝝ iter sese suscipiūt rōnē acutū ipm ꝛ gra

C

ue. Est ne iter acutū ꝛ graue ꝯcentus: ꝯsistit ne ratio ipsoꝝ in numeris. Quod simul atqꝫ percepimus: quenā sit illa ratio querimus.

Vide in amo.

¶ Cōtingit itaqꝫ in oibus qōnibus querere: aut si est mediū: aut qd est mediū. Cā quidē.n. mediū est. In oib⁹ aūt hoc q̃rit̃. vt vtrū luna deficiat: vtrū sit aliqō mediū aut nō. Post h scientes q: est: qd igit̃ hoc sit q̃rimus. Causa.n. ipsi⁹ esse nō hoc aut hoc: sꝫ simplr subaꝫ. aut nō simpliciter sꝫ aliqd hoꝝ q̃ sunt per se: aut ꝭꝫ accñs: mediū est. Dico aūt simplr qdē subaꝫ. vt lunā: aut terrā: aut triāgulū. qd aūt est defectū: eq̃litatē ineq̃litatē: si in medio terra sit: aut nō. In oi

D

bus.n. his manifestū est ꝙ idē sit qōquidest: ꝛ pp quid est. Ampli⁹ quid est defect⁹: priuatio luminis a luna ex terre obiectu. Propter quid est defectus: aut pp qō deficit luna: ꝑpter defectū luminis opposita terra. Quid est ꝯsonātia: rō numeroꝝ in acuto ꝛ graui. Propter qd desonat acutū graui: ꝑpter id qō rōnē hꝫ numeruꝫ acutū ꝛ graue: vtrū sit in numeris rō ipsoꝝ accipientes aūt quia est quid igitur est ratio.

¶ Probat ꝑpositū. s. ꝙ ꝑdicte qōnes ꝑtineant ad mediū. Et ꝑmo ꝑbat per rōnē. Scdo ꝑbat per signū. ibi [Ex autē sit mediꝫ.] Cōcludit ergo ꝑmo ex ꝑmissa manifestatione ꝙ in oibus ꝑdictis qōnibus: vel queritur an sit mediū. s. in qōne. q: ꝛ in qōne si est: vel querit̃ qd est mediuꝫ. s. in qōne ꝑpter qd: ꝛ in qōne qd est. Et ꝑbat ꝙ questio ꝑpter quid. quereret quid sit mediū. Manifestū est.n. ꝙ cā est mediū in demonstratione que facit scire. q: scire est cām rei cognoscere. Causa aūt est qō querit̃ in oibus ꝑdictis qōnibus. Qō ꝑmo manifestat in qōne. q̄a. Cū.n. q̃ritur vtruꝫ luna deficiat: q̃rit̃ ꝭꝫ modū supra expositū: vtrū aliqd sit cā defectus lune: vel nō est. Et ꝯsiter hoc manifestat in qōne ꝑpter quid. Cuꝫ enim scimus q: est aliqd cā defectus lune: querit̃ qd sit cā. ꝛ h est querere ꝑpter qd. Et eadē rō est in aliqs duab⁹ qōnibus: vt per sequētia manifestat. Dicit eniꝫ ꝙ siue accipiam⁹ aliquā rē eē nō hoc aut hoc. puta cū dico. homo est alb⁹ aut grāmaticus: sed accipiamus ipsaꝫ subaꝫ simplr esse: siue etiā nō accipiamus rem aliquā esse: ꝛ simplr: sed reꝫ aliquā esse aliqd ponēdo in numeꝝ: siue id aliqd sit de numero eoꝝ que predicantur per se: siue de numero eoꝝ que ꝑdicantur p accñs. siue hoc mō siue illo accipiamus rem esse: causa ei⁹ est mediū ad demonstrandū ipm. Exponit aūt ꝯsiter qō dixit. simpliciter subam esse. cū querimus de luna: aut de terra: aut de triangulo: aut de quolibet subto an sit. ꝛ ad hoc demonstrandū accipit̃ aliqō mediū. Dico aūt rem esse aliqd: cum querimus eclypsiꝫ de luna: aut eq̃litatē aut inequalitatē de triangulo: aut de terra vtrū sit in medio mundi aut nō. Et ostēdit ꝙ nō differt q̄tum ad ꝑpositꝫ vtrolibet mō accipiat̃ reꝫ esse. q: in oibus ꝑdictis idē est qd est. ꝛ ꝑpter qd. Et hoc manifestat ꝑmo in defectu lune. Si eniꝫ querat̃ quid est defectus lune: rńdetur ꝙ est ꝑuatio luminis a luna ꝑpter terrā que obijcit̃ inter ipsaꝫ ꝛ solēꝫ. Et hoc idē rńdemus si q̃ratur. ꝑpter qd luna deficit. Dicit enim ꝙ luna deficit ꝑpter defectū luminis ex oppositione terre. Et idē manifestat in alio exēplo. Si enim querat̃ qd est ꝯsonātia. rńdetur ꝙ est ratio idest ꝑportio numeroꝝ ꝭm acutuꝫ ꝛ graue. Et rursum si q̃ratur ꝑpter qd acutū consonat graui. rńdetur ꝑpter id qō habēt numeralē ꝑportionē acutuꝫ ꝛ graue. Sic ergo qō qd. est. ꝛ qō ꝑpter qd. redeūt in idē subto: q̃uis differant rōne. Vñ q: cū q̃ritur ꝑpter qd: q̃ritur qd sit mediū. vt ostsuꝫ est. relinquitur ꝙ cum q̃ritur qd est. silr q̃ratur mediū. Et idē ostēdit in qōne. q̄a. Vt eniꝫ dictū est. ꝯsonātia est ratio in numeris acuti ꝛ grauis. cū ergo q̃ritur vtrū acutū ꝛ graue ꝯsonēt. querit̃ vtrū sit aliqua rō numeralis acuti ꝛ grauis. ꝛ hoc est mediū ad demonstrādū ꝙ acutū ꝛ graue ꝯsonant. Relinquitur ergo ꝙ in qōne. quia. q̃ritur an sit mediū. Cum aūt acceperimus q: est aliqua rō numeralis acuti ꝛ grauis. querem⁹ que sit rō illa. Et hoc est querere qd vel ꝑpter qd. ¶ Videtur hic Aristo. dicere ꝙ diffō passionis sit mediū in demonstratione. ¶ Sed ꝯsiderandꝫ est. ꝙ diffinitio passionis ꝑfici nō pōt sine diffōne subti. Manifestū est eni ꝙ ꝑncipia que ꝯtinet diffinitio subti sunt ꝑncipia passionis. Non ergo demōstratio resoluet in primā cām nisi accipiat̃ vt mediū demōstrationis diffō subti. Sic ergo opꝫ passionē cōcludere de subto per diffōnem passionis. ꝛ vlterius diffōneꝫ passionis ꝯcludere de subto per diffōnem subti. Unde etiaꝫ in ꝑncipio dictū est ꝙ opꝫ ꝑcognoscere qd est non solū de passione sed etiā de subto: qō non oporteret nisi diffō passionis ꝯcluderetur de subto per diffōnem subti. Et hoc pꝫ per exemplum. Si velimus de triangulo demonstrare ꝙ hꝫ tres angulos eq̃les duobus rectis. accipiamus ꝑmo pro medio qō est figura habēs angulū extrinsecū equaleꝫ duobus rectis intrinsecis sibi oppositis: qō est quasi diffō passionis. Qō iterū demōstrare opꝫ per diffōnē subti: vt dicamus. Omnis figura tribus rectis lineis ꝯtenta: habet angulū exteriorē eq̃lem duobus interioribus sibi oppositis: sed triāgulus est hꝰ ergo ꝛc. Et ideꝫ patet si velimus demōstrare ꝙ vox acuta ꝛ grauis ꝯsonent: accipiamus diffōnem passionis vt hic dicit̃ scilicet ꝙ habent ꝑportionē numeralē. Sed rursus ad hoc demonstrandū opꝫ accipere diffōnem grauis acuti. Nā grauis vox est que in multo tempore nata est mouere sensum:

E F G H

I

acuta aũt que in modico tẽpore:modici aũt ad multũ est ꝓportio numeralis. Nec refert si aliter diffiniat acutũ ⁊ graue. Oportet enim in eorũ diffinitione ponere aliqd ad quãtitatẽ ptinens:⁊ sic necesse erit concludere in eis proportionem numeralem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Indicat etiã ea quorꝫ mediũ sensu ꝑcipi põt: nos ipꝫ mediũ q̃rere. Nã nõ sentiẽtes lune defectionẽ:⁊ ne an non est defectio q̃rimus lune. Qꝫ si essemus in ipsa luna:neqꝫ si sit:neqꝫ cur sit defectio vtiqꝫ q̃reremus:sed simul vtrunqꝫ se nobis vltro offerret:atqꝫ pateficeret. Etenim ex sensus ꝑceptione:⁊ ipsum vniuersale notuꝫ nobis fuisset. Sensu nãqꝫ terrã nũc sese obijcẽ lune cognoscerem⁹. Pateret eñi visu nũc deficere lunã:atqꝫ ex hoc ipsuꝫ emersisset vniuersale. Ut igit̃ dicebamus idẽ est scire qd est ⁊ ꝓpter qd est. Et hoc:aut simplr̃ ⁊ nõ aliqd eorũ que insunt:aut aliqd eorꝫ q̃ cõpetũt:veluti duo recti:aut mai⁹:vel minus. ⁊ huiuscemodi. Patꝫ igitur oia que querunt̃ mediũ questionem esse.

K

Tex. ꝯ.2. ¶ Qꝫ aũt mediũ sit q̃stio:ostẽdit q̃cũqꝫ mediuꝫ sensibile est:q̃rimus.n.nõ sentiẽtes:vt defectũ si est. Si vero essemus sup lunaꝫ nõ vtiqꝫ q̃reremus neqꝫ si sit:neqꝫ ꝓpter qd:sed simul manifestũ esset vtiqꝫ:ex eo.n.ꝙ sentim⁹:⁊ vl'e nobis factũ est scire. Sensus qdẽ est ei⁹ qd nũc obijcitur:⁊ manifestũ.n.est ꝙ nũc deficit:ex his aũt vl'e vtiqꝫ factũ est. Sic igit̃ diximus. qdqdest scire idẽ est ⁊ ꝓp qd est. Hoc aũt:aut est simplr̃ ⁊ nõ eorꝫ q̃ insunt aliqd:aut q̃ insũt:vt q̃m duo recti sũt:aut q̃m mai⁹ aut q̃m min⁹ est. Qd qdẽ igit̃ oia q̃ querunt̃:mediũ qd sit:manifestuꝫ est.

L

¶ Ostendit ꝓpositũ per signũ sensibile:⁊ dicit ꝙ ea in quibus mediũ est sensibile manifeste ostẽdunt ꝙ ois questio sit q̃stio medij:q2.s.q̃n medium sensibile per sensuꝫ innotescit nullus relinqtur q̃oni locus. Tunc.n.q̃rimus in reb⁹ sensibilibus sm aliquã pdictarũ q̃onũ:q̃n mediũ nõ sentim⁹ sicut q̃rimus an sit defectus lune. vel si est defectus lune:vel non: q2 nõ sentimus medium qd est causa faciẽs deficere lunaꝫ. Sed si essemus in loco qui est super lunaꝫ:videremus q̃uo luna subintrãdo vmbrã terre deficeret:⁊ ideo circa hoc nihil q̃reremus:nec si est:nec ꝓpter quid est:sed simul vtrũqꝫ nobis fieret manifestũ. Et qa posset aliqs obuiando dicere ꝙ sensus est singulariũ:ea vero que querunt̃ sunt vl'ia: sicut ⁊ ea que sciunt̃:⁊ ita per sensuꝫ nõ videt̃ ꝙ possit nobis innotescere id de quo est q̃stio. Ideo quasi obuiatiõi respõdens subiũgit ꝙ ex hoc ipso ꝙ sentiremus ꝑticulare.s.ꝙ hoc corpus lune nunc subintrat hanc vmbrã terre:statim accideret nobis ꝙ scirem⁹ vl'e. Sensus eniꝫ noster esset de hoc ꝙ nũc lumen solis obstruit̃ per oppositionem terre:⁊ per hoc manifestũ esset nobis ꝙ luna nũc deficit. Et q2 nos conijcerem⁹ ꝙ semꝑ hoc modo accideret lune defectus:statim in nostra scia sensus rei singularis fieret vl'e. Et ex hoc exẽplo cõcludit ꝙ idẽ est scire qdqdest:⁊ ꝓpter quid. Nã ex hoc ꝙ videmus terrã interpositã inter solẽ ⁊ lunã:sciemus ⁊ qd est defectus lune:⁊ ꝓpter qd luna deficit:quorꝫ vnuꝫ.s.scire quid est:refert̃ ad sciam qua scimus de aliquo ꝙ simplr̃ sit non autẽ ꝙ aliqd insit alicui:sed propter qd refertur ad cognitionem eorum que insunt:sicut cum dicimus ꝙ tres anguli sunt equales duobus rectis:aut maiores aut minores. Ultimo autem epilogando concludi principale propositum.scilicet manifestum est ex predictis:in omnibus que queruntur esse mediũ questionem.

M

N

¶ His itaqꝫ determinatis dicenduꝫ esse videt̃: quonam pacto ostenditur ipsum quid est:qui reductionis est modus:qd est deniqꝫ ⁊ quorũ est diffinitio. Atqꝫ antea dubitãdũ esse videt̃.

¶ Quomodo autem quodqdest demonstret̃: ⁊ quis modus introductionis:⁊ quid est diffinitio:⁊ quorum:dicemus:opponentes primũ de ipsis. Lectio. II.

O

Postq̃ phs ostẽdit ꝙ ois qd est quodãmodo qd mediũ qd qdeꝫ est qdqdest.⁊ ꝓpter qd.hic incipit manifestare qualr̃ mediũ nobis inotescat. Et diuiditur in partes duas. In prima pte ostẽdit q̃uo ⁊ qd est:⁊ ꝓpter qd se habet ad demonstrationẽ. In 2ª pte ostẽdit q̃uo oporteat inuestigare qdqdest:⁊ ꝓpter qd.ibi[Q̃uo aũt opꝫ errare.] Prima aũt pars diuidit̃ in ptes duas. In prima manifestat q̃uo se habeat ad demõstrationẽ ly qd est. In 2ª manifestat q̃uo se habeat ad demonstrationẽ ly ꝓpter qd.qd significat causaꝫ.ibi[Q̃n autẽ scire opinamur cum sciamus cãm.] Circa primũ duo facit. Primo dicit de quo est intẽtio. Scdo ꝓsequitur ꝓpositũ.ibi[Principiũ autẽ futurorꝫ.] Dicit ergo primo ꝙ q2 ois qd ad cui⁹ determinationẽ demõstratio inducitur:est qd mediũ:qd est qd.⁊ ꝓpter qd.oportet p̃mo dicere per quẽ modũ hoc ipm quodqdest nobis ostẽdatur.vtrũ.s. per demonstrationẽ vel per diuisionẽ:vel quouis alio modo. Et iterꝫ oportet dicere q̃s sit modus reducẽdi ea que apparent de re ad qdquidest. Et q2 diffinitio est oratio significans qdqdest.oportet etiam scire qd sit diffinitio:⁊ que sint diffinibilia. In his autem hoc ordine procedemus. Primo qdem opponendo. Scdo autem veritatem determinando.

¶ Deinde cum dicit.

P

¶ Idqꝫ initium faciendum:quod maxime dicẽdis erit accõmodatuꝫ. Dubitauerit itaqꝫ quispiam:vtrum fieri possit:vt ideꝫ rationeqꝫ eiusdem: diffinitione: demonstrationeqꝫ : sciatur. An idipsum fieri nequeat.

¶ Principiuꝫ aũt sic futurorꝫ quod vere sit magis proprium hab[i]tãꝫ rationuꝫ. Dubitabit eñi aliquis vtrum sit idem ⁊ sm idem diffinitione scire ⁊ demonstratione:aut impossibile.

Q

¶ Exeqtur ꝓpositum ordine predicto. Unde primo ꝓcedit circa p̃missa disputatiue opponẽdo. Scdo veritatem determinando.ibi[Iterũ aũt speculandũ:si nõ di bene.] Circa p̃mũ duo facit. Primo ꝓcedit disputando de ipsa diffinitione que significat qdqdest. Scdo de ipo qd est per diffinitionẽ significato.ibi[Ipsius autẽ qd est.vtrũ sylls.] Circa primũ tria facit. Primo inquirit disputatiue vtrũ oium quorũ est demõstratio sit diffõ. Scdo vtrũ econuerso oium quorꝫ est diffõ sit demonstratio.ibi[Quid autẽ cuius est diffõ.] Tertio vtrũ alicuius eiusdẽ sit diffõ ⁊ demõstratio.ibi[Sꝫ vtrũ si nõ oia.] Circa primũ duo facit. Primo dicit de quo est intẽtio. Scdo exeqtur propositũ.ibi[Dubitabit.n.vtiqꝫ aliqs.] Dicit ergo primo ꝙ inter ea que in summuꝫ dicenda sunt p̃ncipiũ oportet sumere ab eo qd est conuenientissimũ dubitarũ.s.ꝯsequentium rationum. Quod qdem est de hoc

ꝙ posset

A q possit aliqs dubitare. vtrū cōtingat idem & sm idem scire per diffōnem & demonstrationē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Etenim diffinitio ipsius quid est esse videtur. Omne autem quid est: vniuersale est: atqz affirmatiuū. At ratiocinationes alias negatiuas: alias non vniuersales eē patet. Uniuerse nāqz ratiocinationes secunde figure sunt negatiue. Tertie autem vniuersales non sunt.

¶ Diffinitio quidem eniz qōquidest scire videtur: qō aūt qd est oē vle & pdicatiuū est. Syllogismi aūt sunt alij quidem priuatiui: aut nō vniuersales. Sicut in secūda qdē figura priuatiui omnes sunt. In tertia vo non vniuersales.

B ¶ Probat q nō oiuz quoz est demōstratio sit diffinitio. Et hoc quadruplr. Primo qdem: qz diffō est indicatiua ei qō quidest. oē aūt qō ptinet ad qōqdest: pdicaē & affirmatiue & vlr. ergo diffinitio est solū eorum cōtētiua siue significatiua que pdicanē affirmatiue & vlr. Sed nō oēs syllogismi sunt demōstratiui ɔclusionū affirmatiuarū vlium: sed qdaz sunt negatiui: puta oēs qui sūt in 2ª figura: quidā vo pticulares: puta oēs qui sunt in tertia figura. Non ergo oium est diffinitio quorum est demonstratio. ¶ 2º ibi.

¶ Deinde nec eoz oiuz est diffō: que per primā affirmatiue demōstranē figuraz. quale est hoc. Ois triāgulus hz tres angulos duobus rectis equales: aliaqz similia. Hui⁹ aūt rō est: quia id scire qō demonstrari potest nil aliud est q̃z demonstrationē eius habere: quare si est talium demonstratio: patet earundez & diffinitionem non esse. Nam si esset: per diffinitionem etiam quispiam sciret: demonstrationem non habēs. Nihil enim vetat: vt non simul demonstratio atqz diffinitio habeatur.

C ¶ Postea neqz eoruz que sunt in prima figura oiuz est diffinitio: vt q omnis triāgulus duobus rectis equales habet. Huiusmodi autē ratio est: quoniam scire demonstrare est demonstrationem habere: quare si in talibus demonstratio est: manifestum est q non erit ipsorum diffinitio. Scit enim vtiqz aliquis & sm diffinitionem non habens demonstrationez. Nihil enim prohibet non simul habere.

Vide in anno. D

¶ Ostendit idē dicens: q neqz diffō etiam pōt esse oiuz eorū que ɔcludunē per syllos affirmatiuos: qō ɔtingit eē soluz in pma figura: sicut demōstratiue syllogiçatur q triāgulus hz tres angulos equales duobus rectis. Hō aūt qō dictū est scilicet q nō oium que syllogiçanē possit esse diffō rō est: qz scire aliqd demōstratiue nihil aliud est q̃z demonstrationē habere. Ex quo pz q si oium horū scia solū per demonstrationē habeē: nō est eorū diffō. Ea eni quorū est diffō cognoscuntur per diffōnem. Sequereē ergo q aliqs nō hns eorū demonstrationē sciret eā: eo q nihil phibet aliquē habentē diffōnem nō simul habere demonstrationez: q̃uis diffō sit demōstrationis pncipium. Non eniz quicūqz cognoscit pncipia: scit ɔclusionē inducere demonstrādo. ¶ Tertio ibi.

¶ Inductione etiā idē satis ostēdi: crediqz pōt. Nihil enim vnq̃z eoz que vel per se vel per accidens insunt diffinientes cognouimus.

E ¶ Sufficiens aūt fides est ex inductione. Nihil enim aliquādo diffiniētes cognoscēt: neqz eoz que per se insunt: neqz que insunt sm accidens.

¶ Ostendit idē per Iductionez ex qua pōt fieri pmisse ɔclusionis sufficiēs fides: qz demōstratio est eoz que p se insunt vt pz de his que in pmo habita sunt. Nullus autez vnq̃z cognouit per diffinitionē: neqz aliquid eorū que per se insunt: neqz etiā aliquid eorū que per accidēs insunt: qm accidētiū que per se vel per accidens insunt nō possunt esse alique diffinitiones: vt habeē in 7º meta. Quare eius qō est inesse per se vel per accidens: qō sylls ɔcludit: nullus vnq̃z dedit diffinitionem. ¶ Quarto ibi.

Tex. 4. & sequentib⁹.

T. cō. 14. & 15.

F ¶ Preterea si diffinitio substātiaz explicat atqz declarat: patet talia non substantias esse. Perspicuum igitur est non omnis eius diffinitionem esse cuius est demonstratio.

¶ Amplius si diffinitio: substātie quedā est notificatio: hs manifestum est q non sint substantie. Qō quidē igitur non est diffinitio ois cui⁹ est & demonstratio: manifestum est.

¶ Ostendit idez per rationē: qz diffinitio est notificatio substātie. tum qz suba principalr diffinitur. accidēs aūt per posterius: diffōne que est per additamentum: vt habetur in 7º meta. tum etiā qz accidens nō diffinitur nisi quatenus significatur per modū substātie per aliqō nomen. Hec aūt de quibus sunt demonstrationes nō sunt substātie: nec per modū sube significanē: sed per modū accidentiū. i. sm inesse aliqd alicui. Unde ɔcludit nō esse possibile q diffinitio sit omnis eius cuius est demonstratio. ¶ Deinde cum dicit.

Tex. c. 4. 14. & 15.

G ¶ At est ne eius omnis demonstratio cuius est diffinitio. At videē non esse: vna nāqz & eadem de hoc etiā ei ratio. Constat eniz vnius ea rōne qua vnum est: sciētiaz vnā esse: quare si id scire quod demōstrari potest: nil aliud est q̃z demōstrationem eius habere: eueniet aliquid quod fieri nequit. Sciet enim is quid diffinitionem habet sine demonstratione profecto.

¶ Quid autē: cuius est diffinitio nunqd ois est demonstratio: aut nō. Una qdem iam rō: & de hac eadē est. Unius eni inquātū vnum vna est sciētia: q̃re si vere scire demōstrabile est sciētiā habere: accidet quoddā impossibile. Diffinitio nē enim habēs sine demonstratione sciret.

H ¶ Inquirit an ɔconuerso demonstratio sit ois eius: cuius est diffinitio. Et ostendit q nō / duplici rōne: quarum prima supra tacta est. Unius enim inquantū est vnuz videē esse vna sciētia. i. vnus modus cognoscēdi. Unde si id qō est demonstrabile vere scitur per hoc q habetur demonstratio de eo: seqtur qōdam ipossibile si per diffinitionez sciri possit. quia habens diffinitionē sciret aliquid demonstrabile absqz hoc q haberet demonstrationem: quod videtur inconueniens: Et hec ratio fuit secundo posita inter premissas. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Tex. pñs

¶ Preterea demōstrationū principia sunt diffinitiones. Quoz non esse demonstrationes: antea demōstrauimus. Alioquin in infinitū esset processio. Etenim aut principia demōstranē:

I

et principiorum sūt semp principia: modusqz nullus vnq̄ occurrit: aut in primis stetur necesse est: que quidem et diffinitiones sunt: et demonstrari non possunt.

¶ Amplius principia demōstrationū diffōnes sunt: quarū nō esse demōstrationes mōstratum est prius: aut erūt pricipia demōstratiua et principiorū principia: et hoc in infinitum abibit: aut primarū diffinitiones erūt indemonstrabiles.

Lec. 16ª. Lec. 34. et 35.

¶ Diffinitiones enim sunt principia demonstrationū: vt in primo habitū est: sed principia non sunt demōstrabilia: qz sic sequeret̄ q̄ pncipiorū essent pncipia: et q̄ demonstrationes in infinitū pcederent: qđ est ipossibile: vt in primo ostēsum est. Unde seqtur q̄ diffōnes sint idemōstrabiles tanq̄ quedā pncipia prima in demōstrationibus. Et sic nō oīum quorū est diffinitio est demonstratio. ¶ Deinde cum dicit.

K

¶ At si non omnis eiusdem: cuiusdam ne saltē diffinitio ac demōstratio est. An neqz hoc esse potest. Non enim eius est demonstratio cuius est diffinitio. Etenī diffinitio est ipsius qd est: substantiaqz declarat. Demōstrationes aūt id ipsū subījcere sumereqz vident̄. Mathematice nāqz qd est vnitas: qd par: quid impar: accipiunt. Ceteraqz demonstrationes similiter.

¶ Sed vtrū si nō oīs eiusdē: sed cuiusdā eiusdē sit diffō et demonstratio: aut ipossibile sit. Non est demōstratio cuius est diffō: diffō qdē ipsi⁹ qd est: et sube est: sed demonstrationes vident̄ oēs supponere eē: et accipiētes qđqdest: vt mathematice qd vnitas: et quid impar: et aliē silr.

L

¶ Inquirit vtrū sit possibile q̄ alicuius eiusdē sit diffinitio et demonstratio: et si non oīs eius. Et ostēdit q̄ nō: tribus rōnibus: quarū prima est: qz diffinitio est manifestatiua eius qđqdest: et substantie idest essentie cuiuslibet rei. Demōstrationes autem hoc non manifestant: sed supponunt. sicut in mathematicis demonstrationibus arithmetice supponitur quid est vnitas: et quid est par. et simile est etiam in alijs demonstrationibus. ergo non est eiusdem demonstratio et diffinitio. ¶ Secundā rationem ponit ibi.

¶ Preterea oīs demōstratio aliqd demonstrat de aliquo: vt esse: aut nō esse. At in diffōne nihil de alio pdicat̄: veluti neqz aīal de bipede: neqz hoc de aīali: nec itē figura de plano. Nō est enī planum figura: neqz figura planum.

M

¶ Ampli⁹ oīs demōstratio aliqd de aliquo demōstrat: vt qz est: aut nō est: in diffinitione aūt nil alterū de altero pdicat̄: vt q̄ aīal de bipede: neqz hoc de aīali: neqz de plano figura. Neqz enim planum est figura: neqz figura planum.

¶ Que talis est. In eo qđ per demonstrationē cōcluditur pdicatur aliqd de aliquo vel affirmatiue vel negatiue: sed in diffōne nō predicat̄ aliquid de aliquo: sicut in hac diffōne. homo est animal bipes. neqz predicat̄ aīal de bipede: neqz bipes de aīali. Et silr in hac diffōne circulus aut triangulus est figura plana: nec planū pdicatur de figura: neqz econuerso. Si enim ptes diffōnis adiungerent̄ sibi inuicē oporteret q̄ pdicatio itelligeret̄ per modū ɔuenientem diffōni. s. in eo qđqdest: hoc aūt nō videmus. Nec enim genus pdicatur in eo qđqdest de dīa: neqz ecōuerso. Nō ergo eiusdē est diffō et demonstratio. ¶ Tertiā rationem ponit ibi.

N

¶ Preterea differt qd est: et eē ondere. At diffinitio qdē qd est patefacit. Demonstratio vo qdpiā inesse cuipiā vel nō inesse demōstrat. Diuersorū aūt diuersa est demōstratio: nisi qd totius sit ps. Quō qdē ppterea dictū est: qđ si demōstratū est: triangulū oēm duobus rectis angulos tres equales habere: demōstratū est et triangulū duorū equaliū laterū tres āgulos equales duobus rectis habere. Iste nāqz ptis: ille totius ratione hīc vī. At qd est: et esse: nō ita sese habere vident̄. Quippe cū neutrū ad alterū partis habeat rōnem. Ps igit̄ nec eius oīs demōstrationes esse cuius est diffinitio: nec eius oīs diffōnē eē: cuius est demōstratio. Quibus efficit̄: vt oino cuiusq̄ eiusdē vtrūqz haberi non possit: quare perspicuum est: neqz idem esse diffinitionē demonstrationēqz: neqz alterū in altero esse. Nā ea que subījciunt̄ silr pfecto sese hīnt. Sed de his hacten⁹: satis enī de hisce diximus dubitādo.

O

¶ Ampli⁹ alterū est qđqdest: et qz est demōstrare. Diffinitio qdē igit̄ qd est ondit: sed demōstratio qz sī est hoc de hoc: aut nō est. Alterius aūt altera demōstratio est: nisi sit tanq̄ qdā pars totius. Hoc aūt dico qm ondsum est q̄ isocheles duobus rectis hz tres: si oīs ondsus est triangulus: pars. n. est: hoc aūt totū. Hec aūt adinuicē non se hnt sic: et qz est et qd est. Nō. n. alterū est alterius pars. Manifestū itaqz est q̄ neqz cui⁹ est diffō oīs sit demōstratio: neqz cuius oīs sit demōstratio hui⁹ oīs sit diffō. Quare oino eiusdem nullius ɔtingit hīc vtrūqz. Manifestū igit̄ est q̄ neqz diffinitio est demōstratio: neqz idē erunt: neqz alterū in altero: et nāqz subiecta silr se haberent. Hec qdem igit̄ vsqz ad hoc opposita.

P

¶ Et dicit q̄ alterū est manifestare qđquidest: et qz est. vt pz in dīis qōnū suprapositis: sed diffō ondit de aliquo qd est: demonstratio aūt ondit affirmatiue vel negatiue aliquid eē de aliquo vel nō esse. Uidemus autē q̄ alterius rei alia est demonstratio: nisi illa duo se habeāt adinuicē sicut totum et pars: qz tunc vna et eadē esset demonstratio de vtroqz. Sicut demōstrato q̄ triāgulus habet tres angulos eqles duobus rectis. silr etiam ondsum est de isocheles: qui se habet ad triangulū: sicut pars ad totū: sed nō ita est in his duobus: qz est et qd est: neutrū enim est pars alterius. Ostensum est igit̄ q̄ nec oīs cuius est diffinitio sit demonstratio: neqz econuerso. Et ex hoc vlterius cōcludi pōt: q̄ nullius eiusdē sint. Et q̄ diffinitio et demōstratio neqz sūt idē: neqz vnū sit in alio: sicut pars subiectiua in suo toto: qz oporteret q̄ etiā ea quorū sunt se haberent per modū totius et partis. ita. s. q̄ omne diffinibile esset demonstrabile aut econuerso: qđ supra improbatum est. Ultimo epilogando concludit vsqz ad hoc processum esse opponendo.

Q

¶ Nunc

¶ Nunc investigemus opz vtrū ipsius qd est: ratiocinatio sit demōstratioqz: an nō sit: vt nūc sermo noster supponit.

¶ Ipsius aūt qd est vtrū sylls sit: aut demrātio est: aut nō sicut rō supposuit. Lectio. III.

Postq̄ pbs disputatiue inqsiuit. vtrū diffinitio signans qōgdest possit demonstrari. Hic procedit vlteri⁹ ad ingrendum disputatiue: vtrū ipsuz qōgdest qō est diffōnis significatū: possit demrātiue pbari. Et pmo pponit qō intendit. Scdo exequit ppositū. ibi [Sylls qdem enim.] Mouet g̃ pmo qōnē. vtrū possit eē sylls aut demonstratio ei⁹ qōgdest ita. s. q̄ ɔcludat h eē qōgdest hui⁹: aut h nō sit posē: sicut suppo'uit rō imediate pmissa. Fuit aūt necessaria hec dubitatio post pmissa: qz in diffōne attēdit non solū vt illud qō significat sit qōgdest: sed ēt vt tali mō tradat q cōpetat ad manifestādū qōgdest: ita. s. q̄ sit ex prioribus z notiorib⁹: z alia hui⁹ hēat q̄ in diffōne sunt obseruanda. Signāter aūt dicit vtrū sit sylls aut demrātio. Nā rōnū subsequentiū quedā ɔcludūt q̄ eius qōgdest nō sit demrātio: qdā ħo q̄ ei⁹ oīno nō sit sylls. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Patet. n. rōcinationē qdē aliqd p medium de aliquo semp ostēdere. Ipsuz aūt qd est pprium eē. z h ipso qd est pdicari. hec aūt ɔuerti neċe ē.

¶ Sylls qdē. n. aliqd de aliquo demōstrat per mediū: sed quid est ppriū est: z in eo qōgdest predicat: hoc aūt necesse est conuerti.

¶ Procedit disputatiue ad ostendēdū q̄ nō sit sylls vel demonstratio eius qōgdest. Et pmo excludit quosdā speciales modos qbus posset videri q̄ posset demonstrari qōgdest. Scdo ponit rōnes cōes ad hoc. ibi [Ampli⁹ scimus quo demonstrabit.] Circa pmū tria facit. Primo ostēdit q̄ nō pōt demonstrari qōgdest p acceptionē cōuertibiliū terminoꝝ. Scdo q̄ nō pōt demōstrari per diuisionē. ibi. [At ħo neqz p diuisionis.] Tertio q̄ nō pōt demrāri accipiēdo id qō requirit ad qōgdest. ibi [Sed vtrum sit demonstrare.] Circa pmū tria facit. Primo premittit quedā que sunt necessaria ad ppositū ostendendū. 2° inducit rōnez. ibi [Si. n. ipsius. c. a. ppriū est.] Tertio manifestat incōueniens qō sequit. ibi [Opz autem in duabus propositionibus.] Circa pmū psupponit duo: quoꝝ pmū ptinet ad ipsuz syllogismū. s. q̄ omnis sylls probat aliquid de aliquo per aliud medium: vt ex superioribus pz. Aliud autē pertinet ad ipsum qōgdest: quod est per syllogismū probandū: ad qō requiruntur due conditiones: quarum vna est q̄ qōgdest sit ppriū. Quelibet enīz res habet ppriā essentiā siue qdditatē. Et quia nō omne qō est ppriū alicui pertinet ad essentiaz eius: sicut risibile hoī. ideo requirit scda cōditio q̄ predicet in qd. Et has duas cōditiones necesse est sequi tertiā. s. vt quodgdest sit ɔuertibile cū eo cuius est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nā si. a. sit ppriū ipsi⁹. c. pz. b. quoqz ipsius. c. z. a. rursus ipsius. b. ppriū esse. Quo fit vt oīa cōuertant mutuāqz predicationē suscipiāt.

¶ Si. n. a. ipsi. c. est ppriū: manifestū est qō z. a. ipsi. b. z hoc ipsi. c. Quare oia sunt adinuicem.

¶ Ponit rōnē ad ppositū ostendendū. Et circa hoc tria facit. Primo dicit qualē oporteat esse sylls qui ɔcludit qōgdest: si hoc sit possibile. Scdo cōcludit incōueniens qō ex h sequitur. ibi [Si ergo quodgdest.] Tertio exemplificat in terminis. ibi [Et oino si est monstrare.] Circa pmum tria facit. Primo enim ostendit quid requirat ad syllogismū concludentem quodgdest ex eo qō est ppriū. Scdo quid requiratur ex eo quod predicatur in quid. ibi [At ħo z si. a.] Tertio ostendit q̄ sine his talis sylls esse non possit. ibi [Si ħo aliqs.] Dicit ergo pmo q̄ si. a. qō est probandum de. c. tanq̄ quodgdest eius: est ppriū ipsi. c. qō requirit ad quodgdest: vt dictū est oportebit q̄ pmū. s. a. sit ppriuz medij qō est. b. Nam si. a. excedit. b. quod vniuersaliter predicatur de. c. sequitur q̄. a. multo magis excedat. c. Et similr manifestuz est q̄ oportebit. b. esse ppriū ipsius. c. Nam si. b. excedat. c. sequit q̄. a. quod vlr predicat de. b. excedat. c. z sic non erit ppriū eius: vt supponebatur. Relinquitur ergo q̄ si aliquis syllogismus sit qui concludit quodgdest. opz esse talem habitudinem terminorum eius: vt omnes adinuicem conuertant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At ħo si tam. a. cōperit ipsi. b. vt qd est ipsius q̄z. b. competat idētidē ipsi. c. necesse est tum. a. de. c. predicet: vt quid est ipsius.

¶ At ħo z si. a. in eo qōgdest in oī. b. z vlr. b. de oī. c. in eo qōgdest dr: necesse est z. a. in eo qōgdest predicari. de. c.

¶ Ostendit qd ds hre sylls pdictus ex eo q̄ concludit id qō predicatur in eo quodgdest: z dicit q̄ opz hoc modo syllm procedere: vt maior extremitas que est. a. predicet in eo qō qd de medio: qō est. b. z. b. similr predicetur in eo qō qd de minori extremitate: que est. c. z sic ɔcluditur q̄. a. predicetur de. c. in eo quodquidest. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qō si nō hoc pacto bis illō qspiā sumpserit: nulla sane necessitas oino cōpellet vt. a. de. c. vt qd est ipsi⁹ dicat. Ut si. a. qdē. vt qd est ipsi⁹. b. cōpetere dixeris. b. ħo nō eodē mō de quibz. c. pdicaueris: q̄re nō solū. a. de. b. dicat opz: vt qd est ipsi⁹: sz. b. quoqz d. c. mō eodē pdicet neċe ē.

¶ Si ħo aliqs nō accepit sic reduplicās: nō necesse est. a. in eo qōgdest de. c. pdicari. Si autez. a. qdē d. b. in eo qōgdest non de qbuscūqz. b. in eo qōgdest: ipsuz aūt qōgdest vtrūqz hoc habebit: erit itaqz z. b. de. c. in eo qōgdest.

¶ Ostendit q̄ pdictus modus syllogiçandi requirat. z dicit q̄ [si aliquis nō ita accipiat terminos duplicās.] idest obseruans duas ɔditiones pdictas: vel potius accipiens qōgdest ex duab⁹ ptibus: nō sequit ex necessitate q̄. a. predicet de. c. in eo qōquidest. Sz z si ex vna tm̄ pte pdicte ɔditiones obseruent: nō sufficit ad ppositū. Et si enim det q̄. a. predicet de. b. in eo qōquidest. nō pp̄ter hoc sequit q̄ predicet in eo quod quid de qbuscūqz predicat. b. z qualitercūqz. Et sic sequitur q̄ ex vtraqz parte oporteat accipere qōgdest: ita. s. q̄ nō solū. a. sit qōgdest ipsius. b. sz ēt ipm. b. sit qō est ipsius. c. cōuertibilr z in eo qō quid predicatū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Hec enim ita sint: si in vtroqz ratiocinationis interuallo ipsum quid est quidditasqz sumat: quidditas nimirum antea q̄z ɔcludatur: in ipso medio ratiocinationis termino collocabitur.

¶ Si igit qōgdest z qō qd erat esse vtraqz habent: in medio erit prius qō qd erat esse.

¶ Ducit ad incōueniēs: qz sicut ostensum est ex vtraqz parte inuenit nō solū predicari aliqd in eo qōgd: sicut genus predicatur de specie: sed ēt q̄ ex vtraqz pte sit qō quid erat eē. quod significat diffinitio: sequit quodgd erat esse pus fuisse in medio termino. i. q̄ medius terminus sit qō qd erat esse

I minoris extremitatis: ꝛ ita supponit ꝙ oportebat ꝓbare. s. quidditatem ipsius. c. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atq; oino si fieri pōt: vt ostēdat qd nā sit hō: sit. c. qdē hō. a. vō qd est ipsi⁹: siue sit aial bipes siue aliqd aliud. Si igit huiusce rōcinatio fiet: necesse est. a. de quolibet. b. predicet. Hoc autē erit alia media inter. a. ꝛ. c. rō: que qdē etiā qd est ipsius hois erit. Sumit igitur id ꝓfecto qd demonstrare opꝫ. b. nāq; diffō ipsius hois est.

Vide in anno.

¶ Et oino si est monstrare qd est hō: sit. c. hō. a. vō qđqdest: siue aial bipes siue aliqd aliđ. Si igit syllogizat necesse est de. b. a. oi. predicari: ꝛ hui⁹ aūt erit alia media rō: q̄re ꝛ h qđqdest hō.

K ¶ Manifestat qđ dixerat in terminis: puta si volum⁹ monstrare qd est hō: sit. c.]idest minor extremitas hō[. a. vō.]id est maior extremitas sit qđqdest hois: puta aial bipes: vel aliquid aliud huiusmodi.]Si ergo hoc oporteat per syllogismum probari: necesse est ꝙ diffiniat aliquod mediū. s. b. de quo omni. a. predicetur. ꝛ ad hoc medium pertinebit quedā alia media diffinitio: que. s. erat diffinitio minoris extremitatis. Unde sequetur ꝙ hoc etiam medium sit quodquidest hominis. Et ita qui sic syllogiçat accipit supponendo id qđ oportebit ostendere. scilꝫ ꝙ. b. sit quod quid erat esse hominis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Id aūt ipsuꝫ in duabus ꝓpositionibus: ꝛ primis medioq; vacantibus terminis cōsideretur opꝫ. Maxie aūt id qđ dictū est elucescit.

¶ Opꝫ aūt in duab⁹ ꝓpōnib⁹ primis ꝛ immediatis terminis considerare. Maxime aūt manifestum est quod dicitur sic.

L ¶ Manifestat qūo hoc incōueniens sequit ex premissis. Et circa hoc tria facit. Primo ostendit modū qūo hoc cōueniēter manifestet: ꝛ dicit ꝙ id qđ dictū est opꝫ considerare in duabus ꝓpositionibus que sint p̄me: ꝛ habeāt terminos immediate sibi inherentes. Possibile. n. esset ꝑ plures ꝓpōnes hoc ostēdere: ex qb⁹ plures syll'i ꝯstarēt: vel ēt eē poss duas solas ꝓpōnes accipiēdo accipe eas mediatas: sed q2 opꝫ ꝑ deducere ad duas p̄mas imediatas. Ideo vt brevior ꝛ expeditior sit ꝯsideratio: assumamus a p̄ncipio tales ꝓpōnes. ꝛ sic maxie poterit manifestari ꝓpositum. ¶ Scđo ibi.

¶ Qui igit per ea ꝯuertunt: qd sit aia: qd hō: vl' quoduis aliud conant ostēdere: hi petūt id sine dubio qđ initio querunt: demōstrareq; nitunt. Ut si quis censuerit id aiam esse. qđ est sibi viuendi causa: atq; hoc numerū esse seipsum mouentē.

M Is enim necesse est postulet adeo aiam numerū esse seipsum motu cientem: vt idem sit anima numerusq; seipsum mouens.

¶ Qui qdē itaq; ꝑ ꝯuersionē demr̄antes qd est aia: ꝛ qd est hō: aut aliud quilibet eoꝝ q̄ sūt: qđ est ex principio petūt. Ut si aliqs diffiniat aiam esse eandē eidē cām viuēdi: hoc aūt numerū seipsuꝫ mouētē: necesse est repetere si cōsequit ꝙ vere est esse numerū seip̄ꝫ mouētē sic sicut idē.

¶ Proponit qđ intēdit: ꝛ dicit ꝯcludens ex premissis: ꝙ illi q volūt demōstrare ꝑ termios ꝯuertibiles qđqdest alicui⁹ rei: puta[qd est aia: vel qd est hō. vel qđcūq; aliud hui⁹]ne- cesse est ꝙ incidāt in hoc ꝙ petant p̄n^m. Et inducit exēpluꝫ de diffōne aie s̄m Platonē: q2. n. aia viuit: ꝛ est corpori causa viuendi: sequit ꝙ differat a corpore per hoc ꝙ corpus viuit propter aliam causam: anima vō viuit per seipsā. Ponebat autem Plato ꝙ numerus est substantia omniū rerū: eo ꝙ nō distinguebat inter vnū qđ conuertitur cum ente qđ significat substantiam eius de quo dicit: ꝛ vnum qđ est p̄ncipiuꝫ numeri: ꝛ ita sequebatur ꝙ anima substantialiter sit numerus: sicut ꝛ quelibet alia res multa in se continens. Itē ponebat Plato ꝙ viuere sit qđdā moueri. Duobus eniꝫ distinguit viuum a non viuente. s. sensu ꝛ motu: vt dicitur in p̄ de aia: ꝛ ipsuꝫ sentire siue cognoscere dicebat esse qđdā moueri. Sic ergo dicebat aiam esse numerū seipsuꝫ mouentē. dicebat etiaꝫ animaꝫ esse id qđ est sibi causa viuēdi. Si qs ergo velit ꝓbare qd est aia: quia. s. est id qđ est sibi cā viuendi. ꝛ assumat ꝑ medio ꝙ aia est numerus seipsum mouens: necesse est hoc petere. s. ꝙ aia sit numerus seipsum mouens: ita. s. ꝙ hoc sit idē ipsi aie: tanq̄ qđqdest eius. Aliogn non sequeret ꝙ si aliqd est qđqdest ipsius numeri mouentis seipꝫ ꝙ sit qđqdest ipsius aie. ¶ Tertio ibi.

N

T.c.19.

O

¶ Non enim si. a. qdē ipsuꝫ. b. b. vō. c. ipsum sequatur. a. diffinitio erit ipsius. c. sed de ipso tn̄ vere dicet: vt pꝫ. Neq; si rursus. a. rōne substātie cōpetit ꝛ de oi. b. predicat. a. cōtinuo diffinitio erit ipsius. c. Quāq̄ enim aialis esse: de hominis esse: dr̄: oē enim aial rōnis particeps suba vere est aial particeps: que est principiū sentiēdi: quemadmoduꝫ ꝛ ois homo est aial: non tn̄ hoc dr̄ pacto vt vnū sit. Si igit quispiā nō hoc pacto terminos sumpserit: nunq̄. a. sane qdditateꝫ ipsius. c. substātiamq; esse ꝯcluserit. Sin aūt hoc acceperit mō: tū antea ꝓfecto. b. ipsi⁹. c. diffōnē sumpserit esse: quare nō demonstrabit. Sumit enim id qđ initio querebat.

P

¶ Nō. n. si cōsequit. a. ipsi. b. ꝛ hoc ipsi. c. erit ipsi c. a. qđ qd erat esse: sꝫ verū erat dicere ꝙ erit solum: neq; si est. a. qđqdest: ꝛ de. b. predicat oi. Nā aialis esse p̄dicat de hois esse: sicut ꝛ dicimus omnem hoieꝫ esse aial: sꝫ nō sic sicut vnuꝫ est esse. Siquidē igit nō sic accipiat nō syllogizatur ꝙ. a. sit in. c. in eo qđ qd erat in suba. Si vō sic accipiat. tūc pri⁹ erat accipiēs ꝙ in. c. est in eo qđ qd erat esse. b. Quare neq; demonstratum est. Qđ enim erat in principio accepit.

Q ¶ Probat propositūꝫ. s. ꝙ talis ꝓbatio ꝯtineat petitionē p̄ncipij: ꝛ dicit ꝙ nō sequitur ꝙ maior extremitas que est. a. sit qđqdest minoris extremitatis qđ est. c. ex hoc ꝙ. a. sequitur ad. b. ꝛ. b. sequitur ad. c. sed sequit simpl'r ꝙ. a. solū sit. c. Et si vlterius dicat ꝙ ipsuꝫ. a. sit qđqdest alicuius: ꝛ predicet vl'r de. b. nō adhuc sequit ꝙ. a. sit qđqdest ipsius. c. i. qđqdest aialis: predicari de hoc qđ est hoi esse. i. de eo qđ est qđqdest hominis. Sicut eniꝫ verū est ꝙ aial vl'r predicat de homine. ita verum est ꝙ diffinitio aialis vniuersaliter predicetur de diffōne hois: nō tn̄ vt sint oino vnū ꝛ idē. Sic ergo pꝫ ꝙ si aliquis non sic accipiat terminos: vt primū sit oino vnum ꝛ idem medio: ꝛ mediū vltimo: nō poterit syllogiçari ꝙ. a. qđ est primum sit qđqdest ipsi. c. quod est vltimum ex essentia eius. Si vō accipiant termini mō predicto: sequit ꝙ p̄usq̄ cōcludat: accipiatur in premissis qđqdest ipsius. c. i. ipsuꝫ. b.

A Ex quo sequitur q non sit demonstratio: sed petitio vel acceptio principij.

¶ Atqui neqz p diuisionis viam fit rõcinatio vt in prioꝝ resolutiuoꝝ diximus libro. nunq̄ eniz in diuisione fit vt cuz hec sint necessario illa sequant: sed fit perinde atqz cũ qspiã iducit. Nõ enim demonstrat: nã nõ interrogare conclusionem opz: nec qꝛ data est. ideo ipsam esse opz: sz necesse est ipsam esse cum illa sint: ꝛ si hisce qui respondet nõ dicit nec assentitur. Etenim si qspiaz hoc interrogat pacto: homo animal ne an inanimatum est: deinde accipit animal: nullam B prorsus ratiocinationez facit vt patet. Rursus si omne animal gressibile esse: aut aquaticũ dixerit. Deinde gressibile ceperit: nullã rõcinationem fecit profecto: nec hominem hoc esse totũ animal inq̄ gressibile necessario ex dictis emergit: sz hoc quoqz perinde vt illa sumit. Atqz nihil omnino refert siue in multis siue in paucis hoc pacto fiat: est eniz idẽ. Fit igit vt hisce qui hoc procedunt modo inutilis sit hic vsus: ꝛ ad ea quorum fieri ratiocinatio potest.

Tex. 2. 4. ¶ At vo neqz p diuisionis viã est syllogizare: sicut in resolutiõe circa figuras dictũ est. Nequa C q̄z eniz necesse est illã rẽ esse cũ hec sint. Sed sicut neqz inducẽs demõrat. nõ. n. opz ꝯclonẽ interrogare: neqz in concedendo esse: sed necesse est esse cũ sint illa: ꝛ si nõ dicat respõdẽs: vt hõ aial est aut inaiatũ: postea accepit aial: nõ syllogizatũ est. Itẽ oẽ aial aut gressibile aut aquatile: ꝛ si accepit gressibile: ꝛ hoiez totũ aial gressibile non necesse est ex dictis: sed accipit ꝛ hoc. Differt aũt nihil in multis aut in paucis sic dicere. idem enim est. Nõ syllogisticus quidẽ igitur vsus fit sic pcedentibus: ꝛ de conuenientibus syllogizari. Lectio. IIII.

D Postq̄ phs ostẽdit q nõ põt demrari qd qdest p terminos ꝯuertibiles. Hic ostendit q nõ põt demrari p viã diuisionis. Et circa h duo facit. Primo ostendit ppositũ. 2° excludit quãdã solõnẽ. ibi [Cõtingit solui aũt.] Circa pmũ duo facit. Pmo ostendit ppositũ p rõnez cõem oibus que syllogiçari pñt. Scdo ostendit ppositũ q̄tuz ad ea q̃ sũt ppria ei qdqdest. ibi [Quid enim phibet ꝛc.] Dicit ergo pmo q sicut nõ põt demrari qdqdest p terminos conuertibiles: ita ẽt non põt demrari p viã diuisionis: per quã etiã nihil syllogistice pbat sicut dictũ est in resolone circa figuras. i. in pmo prioꝝ analyticoꝝ. Sicut. n. in posterioribus analyticis docet resolo vsqꝫ ad principia prima: ita etiaz in prioribus analyticis fit resolo ad pma q̃dã simplicia pertinentia ad dispõnẽ syll'i in modo ꝛ figura. Q aũt per viam diuisionis non possit aliqd syllogiçari pbat per hoc q via diuisionis nõ ex necessitate sequit cõclusio existentib' premissis: qd requirit ad rõnez syllogismi. Sed ita se hz in via diuisionis: sicut ꝛ via inductionis. Ille eniz qui inducit per singularia ad vle nec demonstrat: neqz syllogiçat ex necessitate. Cum enim aliqd syllogistice pbat: nõ est necessarium vlterius q vel interroget de ꝯclone: nec q rñdens ei det cõclusionẽ: sed necesse est q cõclusio sit vera pmissis existẽtibus veris. Hoc aũt nõ accidit in via diuisionis: sicut manifestat p exẽpla. Procedit enim via diuisionis: cũ accepto aliquo cõmuni qd p multa diuidit: remoto vno cõcludit alterum. Puta si entium aliud est aial: ꝛ aliud est inaiatũ: habito q homo nõ sit inanimatum concluditur q sit aial. Sed ista conclusio nõ sequitur: nisi respondens det q homo vel sit animal vel inanimatum. ¶ Et est attendendum q satis cõuenienter comparauit diuisionem inductioni. Utrobiqz enim opz supponere q accepta sint omnia que cõtinẽtur sub aliquo cõmuni. Alioquin nec inducẽs poterit ex singularibus acceptis concludere vle: nec diuidens ex remotione quarundã partium poterit cõcludere aliam. Patet ẽ q inducens facta inductione q sortes currat ꝛ plato ꝛ cicero nõ põt ex necessitate ꝯcludere q ois hõ currat nisi detur sibi a rñdente q nihil aliud ꝯtineat sub homine q̄ ista que inducta sunt. Simil'r etiã nec diuidens si pbauerit q hoc coloratum non sit albũ nec pallidũ: nõ põt ex necessitate cõcludere q sit nigrũ: nisi detur sibi a respondẽte q nihil aliud cõtineat sub colorato: nisi ea que assumpta sunt in diuisiõe. Et quia inuestigantibus quid est homo: opz accipere nõ solum genus qd est aial: sed differentiam: vlterius in suo exẽplo procedit q si omne aial: aut gressibile est: aut aquaticuz ꝛ accipiat q hõ q nõ est aial qd est aquaticum sit totuz hoc qd est aial gressibile: nõ ex necessitate sequitur ex dictis: sed opz q hoc etiam supponat datũ sibi a rñdente. s. q aial sufficienter diuidatur p gressibile ꝛ aquaticum. Et qꝛ q̄nqz per plures diuisiones pcedit ad accipiendũ qdqdest alicuius rei: nõ pmissis duab' diuisionib' i suo exẽplo: subdit q nihil differt q sic pcedat in multis: aut in paucis. Eadem enim est rõ in oib'. Et sic vlterius ꝯcludit q pcedentes per viaz diuisionis etiam circa ea que contingit syllogiçari non vtuntur pbatione syllogistica. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quid vo phibet vt illõ totũ vere qdẽ dicat de hoie: nõ tñ qd est: neqz qdditatẽ declaret.

¶ Quid. n. phibet hoc veꝝ quidẽ oẽ eẽ d hoie: nõ tñ qd quidest: neqz qd quid erat eẽ ostẽdẽs.

¶ Inducit duas rões pprias ei qdqdest: quarũ pma est qꝛ non oẽ qd vere pdicat de aliquo. predicatur in eo qdqdest: nec significat essentiã eius. si igit det q per viam diuisiõis sufficienter pbet q totũ hoc. s. aial gressibile vere predicet de homine: nõ tñ ppter hoc erit pbatũ q predicet de eo in eo qdqdest: vel ostendat quod qd erat esse. i. q demonstrat essentiam rei. ¶ Scdam rõnem ponit ibi.

¶ Quid isup obstat: vt aut addat sube quidpiã: aut auferat: aut pretermittatur.

¶ Amplius quid prohibet aut apponere aliqd aut auferre aut supergredi substantiam. Hec igitur dimittuntur quidem. Uide in anno. H

¶ Que talis est. Essentia enim cuiuslibet rei declarat per aliqua certa qbus nec addere opz nec subtrahi. Nihil autem phibet qn ille q pcedit per viã diuisionis: aut apponat aliqd supra ea que sufficiunt ad ostendendã qdqdest: aut auferat aliqd eoꝝ que ad hoc sunt necessaria. aut etiam q supergrediat vel excellat essentiam rei: vtpote si sit cõmunius q̄ ipsa res. qd fit cum subtrahunt diffe vltime qbus ea que sũt cõmunia cõtrahunt. Unũ p diuisionẽ nõ probat sufficiẽter qdqdest. Et hoc est qd ꝯcludit q in via diuisiõis ptermittũtur predicte ꝯditiones: vt. s. id qd ꝯcludit pdicet in eo quod qdest: ꝛ q nec excedat nec excedat. ¶ Deinde cuz dicit.

I ¶ Atq3 hec quidē euenlūt: sed summā q̄spiā dixerit vniuersa ea q̄ hoc ipso qd est p̄dicanť. Et adhibita diligētia post primi diuisionē alterius ue postulatione: ipsius rursus postulare distributionē deinceps faciā. Atq3 adeo vt nihil pretermitraľ qd quidē est necessariū. Si omne cadit in diuisionē: τ nihil deest. Id vo est necessariū. Indiuiduū enim iam esse oportet.

¶ Cōtingit aūt soluere in accipiēdo in eo q̄d q̄d est oia: τ qd est ɔn̄ter p diuisionē facere q̄ fiunt prius: τ nihil relinquere. Hoc aūt necessarium est: indiuiduum enim specie opz esse.

K ¶ Excludit quandā solutionē. Et p̄mo ponit eā. Secūdo excludit ipsā. ibi [Sed syll's tn̄ τc.] Dicit ergo p̄mo φ contingit soluere ea que obiecta sunt: ex eo φ aliqs dicat φ diuidendo accipiat oia que p̄dicanť in eo qd qd: τ ita per ɔsequētiā ad diuisionē faciat id qd p̄mo intendiť: vt. s. ɔstituat diffinitionē significantē qdqdest: τ nihil relinquat eorum que requirunť ad diffiniendum. Et si hec duo faciat. s. φ oia que accipit p diuisionez predicenť in eo qd qd. τ oia huiꝰ cadāt in diuisione. ita φ nihil desit: necessarium est id qd est inuentum: sit qdqdest. Et huiꝰ necessitatis ratio est: q2 acceptis oibus que p̄dicanť in eo qd quid: nullo derelicto: iam id quod inuentū est: opz esse quoddā indiuiduū. s. indiuiduam rōnez talis rei. ita. s. φ non indigeat vlteriori diuisione ad hoc φ appropriet huic rei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At q̄z q̄z id fieri pōt: nulla tn̄ h pacto vnq̄z efficitur rōcinatio. Sed si noscere diuisio facit: alio

L quodā id facit modo. Atq3 hoc quidē nō est absurdū. Neq3 enim is qui vtitur inductione fortasse demonstrat. Notū tamē aliquid facit: ratiocinationē autē nō dicit: qui diffinitionē ex diuisione dicit. Nam vt in conclusionibꝰ que fine medijs inferuntur: si quispiā dixerit hoc necesse est esse cum ista sint: fit vt interrogetur pp̄ter quid: sic τ in diffinitionibus cū per diuisionem inuestiganť fieri pōt. Nā3 cū hec cōficitur diffinitio hoīs: aial mortale pedes habēs: bipes ac alis vacās. Cur hoc in vna quaq3 ptiū additione nimirū interrogatio fieri pōt. Dicet eni atq3 ostēdet per diuisionē: vt putat: oē aial aut imortale esse aut mortale. Talis aūt oratio tota non

M per ratiocinationē esse ostenditur. Quare etia3 si definitio per diuisionez demonstraretur: nūq̄z tamen per ratiocinationem conficitur.

¶ Sed syll's tn̄ nō inest: τ si vere alio mō cognoscere facit: τ hoc qdez nō est incōueniēs. Neq3 eni3 inducens fortasse demonstrat: s3 tn̄ manifestat aliqd. Syllm aūt nō dicit: ex diuisione dicens diffinitionē. Sicut enim in cōclusionibus que sine medijs sūt: si aliqs dicat qm̄ his existētibus necesse est hoc esse: ɔtingit interrogare ppter qd sic: τ i diuisiuis terminis qd est homo aial mortale bipes habens pedes sine pennis. ppter qd ƒm vnamquāq3 appositionem. Dicet enim τ monstrabit diuisionē sicut opinaľ φ oē aial aut mortale aut immortale sit. Huiusmodi aūt rō non ois est diffinitio: q̄re q̄uis diuisiōe demonstrauerit: sed diffinitio non syll's sit.

¶ Excludit predictā solōnē τ dicit φ q̄uis necesse sit predictis existētibꝰ aliqd indiuiduū fieri: sicut expositū est: tn̄ predicta via nō est syllogistica: q̄uis cognoscere faciat qdqdest per aliū modū: τ hoc nō est incōueniēs. s. φ aliquid alio mō manifesteť q̄z p syllogismū. Ille enim qui vtitur inductione non pbat syllogistice: sed tn̄ aliquid manifestat. Et aūt ille qui per diuisionē ad diffōnem peruenit nō faciat syll'z: ostēdit per quoddam simile. Si enim inducatur conclusio ex maiori propositione: subtracta media: τ concludens dicat φ necesse est sequi ex premissis poterit interrogare respondēs propter quid sit necessariū: quod non accidit in syllogistica pbatione. Unde talis modus argumentandi non est syllogisticus. Ita etiaz in terminis diuisiuis non fit syllogismus: quia semper restat interrogatio pp̄ter quid. puta si aliquis volens notificare quid est homo: accipiat per viam diuisionis φ hō est aial mortale bipes: vel habens pedes sine pennis: ad quālibet oppositionē predictorum poterit cōuenienter queri pp̄ter quid sit necesse. Ille enim qui ad manifestādum qdqdest conaľ nō solum dicet: sed etiam probabit per diuisionem ƒm φ ipse opinatur φ omne qd est sit mortale aut imortale. Et quāuis detur φ per hanc diuisionem possit demonstrare ppositum: tamen nō est necesse φ ratio sic cōclusa sit diffinitio: quia forte ea ex quibus constat ratio talis nō predicanť in eo qdqdest: vel excedunt substantiam diffiniti. Sed τ si contingat φ talis rō sit diffō: nō tn̄ per syllm pbaľ φ diffinitio sit: vt ex supra dictis patet.

¶ Sed ne fieri potest vt ipsum qd est: accōmodatum substātie demonstrareť: ex suppositiōe tamē: hoc pacto: vt accipiaľ id quidez propriū quod ex hisce cōstat: que hoc ipso quid est: predicanť: diffinitionez esse: hec aūt sola dicto predicari mō: totūq3 quod ex hisce constat pp̄riū esse. Id est enim illius nimirum ratio.

Tex. c. 5. Uide in anno.

¶ Sed vtrum sit demonstrare qdqdest ƒm substantiā ex cōditione accipiente qd qd erat esse: qd est ex his que sunt in eo qdqdest proprijs. Hec autem in quodquidest sola: τ propriū est omne. Hoc enim est esse illi. Lectio. V.

Postq̄z Phs ostendit φ nō pōt demōstrari qdqdest nec p ɔuertibiles terminos nec per viaz diuisionis. hic ostendit vlteriꝰ φ nō pōt qdqdest demōstrari accipiēdo id qd requiriť ad qdqdest. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit ppositū. Scđo cōcludit ex oibus predictis φ nullo mō qdqdest demonstrari possit. ibi [Qualiter igiť diffiniens τc.] Circa p̄mū duo facit. Primo inducit rōnes proprias ad ppositum. Scđo inducit quandā rationē cōmunez ad id qd nūc diciť: τ ad id qd supra dictū est. ibi [Ad vtrosq3 autem τc.] Circa p̄mū duo facit. Primo ostendit φ nō pōt demonstrari qdqdest per hoc φ accipiatur id quod pertinet ad rationem eius quodqdest. Secundo ostendit φ non pōt demonstrari quodquidest huiusmodi rei: ex hoc φ accipiť qdqdest alteriꝰ rei. ibi [Ex suppositione aūt τc.] Circa p̄mū duo facit. Primo mouet qōnē. Scđo argumentaľ ad ppositū. ibi [Aut iterū accipit τc.] Queriť ģ p̄mo vtrū ɔtingat de-

Uide in anno.

N O P Q

A monstrare qd sit aliqd fm suã substantiã:ex tali suppõne:p quã accipiaᵗ qd qd erat esse alicuius rei:ex illis põditionibus que sunt ppzie ei qõgdest.puta si aliqs pbet q aial gressibile bipes sit qõgdest hoĩs:accipiens pro medio q hec rõ couertatur cũ hoie:ꝛ pstat ex genere ꝛ diis. hec aũt sola requiruntᵗ ad qõgdest:ꝛ totũ hoc qd dictũ est:est ppziuz ei qõgdest:qz est esse illi.i.ei qõgdest:quasi dicat:q hoc qd est esse rõnem pueribilẽ ex genere ꝛ differentijs cõstantẽ:est oino idem ei qõgdest. ¶ Deinde cum dicit.

¶ An ꝛ hic rursus sumiᵗ diffinitio: necesse est enim per mediuz ipsum ostendere.

¶ An iterũ accepit qd qd erat esse: ꝛ in hoc necesse est enim per medium monstrare.

B ¶ Obijcit ad pdictã qõnẽ duabus rõnibus:ostendens q nõ põt qõgdest predicto mõ demrãri.quarũ pma est:qz sicut premissi modi demõstrandi deficiũt in hoc q accipiunt id quod queriᵗ.ita est in pposito. Accipiᵗ.n.ꝛ in modo pbationis qd qd erat esse:puta dũ accipiᵗ q ois rõ conuertibilis cõstans ex genere ꝛ dijs significat qõgdest:ꝛ ita icõueniẽs est pbatio. Necesse est.n.id ad qd demonstratio inducitur nõ supponere quasi mediũ:sed potius per aliud mediũ demonstrare. ¶ Scdam rationẽ ponit ibi.

¶ Preterea queadmodũ nec in rõcinatione sumiᵗ qd est rõcinari:semp eniz tota vel pars est ppositio ex qb⁹ rõcinatio pstat:sic neqz diffõnẽ opz in rõcinatione inesse:sed seorsuz a ppositionibus esse. Atqz vt si quis ambigat:si rõcinatio sit cõfecta nec ne:obuiandũ est asserẽdo rõcinationẽ esse extructã:id eniz rõcinatio:sic ꝛ ad eũ

C qui dicit nõ diffõnẽ esse cõclusaz asserenduz est diffinitionẽ esse pclusaz. Id enim nobis supponebaᵗ esse rõ diffõne. Quare necesse est ꝛ sine rõcinationis ꝛ sine diffinitionis rõne:aliqd per ratiocinationem conclusum esse.

¶ Amplius sicut in syllõ neqz accipit qõgdest syllogizare:semp eniz totũ aut pars est ex qbus est syllõs. sic neqz qd qd erat esse opz esse in syllogismo:sed seorsuz hoc appositis esse. ꝛ ad dubitãtẽ:syllogizatũ est:aut nõ:est h pdicere:qm̃ hic erat syllõs. Et adhuc q neqz qd erat eẽ syllogizatũ est:qm̃ vtiqz est:h.n.positũ est nobis qd qd erat esse. Quare necesse est sine eo qõgdest syllõs:aut qd qd erat esse syllogizare aliqd.

D ¶ Que sumiᵗ ex similitudine syllogismi. Cũ.n.aliqs syllogizat.nõ opz q accipiat diffõnẽ syllogismi ad syllogizandum: qz ea ex qbus pcedit syllõs hoc mõ se habẽt:q semper qõlz eorum est aut tota ppositio.i.vniuersalis seu maior:aut est pars.idest particularis seu minor que sumiᵗ sub maiori. Et ita diffõ syllĩ nõ est aliqd eoꝝ ex qbus pcedit syllõs. Et silr si aliqs velit syllogizare qd qd erat esse alicuius rei:nõ opz q accipiat qd sit qd qd erat esse:sed opz hoc seorsum haberi in mente:preter ea que ponuntᵗ in diffõne vel syllõ. Duid enim rõnes syllogismi ꝛ diffõnes se hñt in diffiniendo ꝛ syllogizando sicut regule artis ad quas dz aspicere artifex in operando. Artifex enim q facit cultellũ:nõ facit operando regulaz fm quã operaᵗ:sed fm regulã quã hz in mente examinat an cultellus bñ sit factus. Et ita etiam ille qui syllogizat nõ accipit rationẽ syllogismi in syllogizando:sed examinat syllm factũ.an sit bonus. Unũ si aliqs dubitet de syllogismo facto an sit syllogizatũ vel nõ:poterit syllogizans obuiare.ostendendo q syllõs sit tale aliqd. Silr etiam ei qui intendit syllogizare qd qd erat esse:pouenit vt habeat seorsum in mente rationez eius qd qd erat esse:vt si aliquis dicat q nõ est syllogizatum qd qd erat esse.ipse dicat q imo:qz tale aliqd poniᵗ qd qd erat esse. Si ergo pz q syllogizans qd quod erat esse:nõ dz sumere qd est syllogismus:neqz qd est quod qd erat esse. ¶ Deinde cum dicit.

E

¶ At.n.neqz sic bñ sese habebit ipsius qd est pbatio:si ex suppositione ẽt qspiã ipsum ostẽdat hoc pacto:si rõ mali est diuisibile esse:qb⁹ autẽ est cõtrarium:coꝝ ꝛ rõ pṫraria est rõni cõtrarij atqz bonũ est malo pṫrariũ: ꝛ indiuisibile diuisibili:rõ boni nimirum est indiuisibile esse.

F

¶ Et si ex suppositione alia demõstret: vt si malo inest diuisibile esse. in pṫrario aũt pṫrarij esse in qb⁹ est pṫriũ:bonũ aũt pṫrio malo: ꝛ indiuisibile diuisibili:est itaqz bonũ eẽ idiuisibile.

Tex.p.6. Vide in anno.

¶ Ostendit q nõ põt demõstrari qõgdest vnius rei ex qõgdest alterius rei. Et circa hoc duo facit. Primo pponit qd intendit. Scdo pbat ppositũ.ibi[Etenĩz hic accipiens ꝛc.] Dicit ergo pmo q etiã nõ pbaᵗ qõgdest.si aliqs velit hoc pbare ex suppositione qõgdest alteri⁹ rei.puta si aliquis sic pcedat accipiens q idem sit esse diuisibili ꝛ malo.i.q diuisio sit qõgdest mali:ꝛ vlterius argumenteᵗ sic. In omnibus que habent pṫriũ:pṫrarij est pṫrariũ qõgdest.sed bono est cõtrariuz malũ:ꝛ indiuisibile est pṫrariuz diuisibili:sequitur g q indiuisibile sit qõgd ipsius boni. Et sumuntᵗ ista exempla fm Platonem:qui posuit q eadem est ratio vnius ꝛ boni. Uidemus enim q vnũqdqz appetit vnitatem sicut ppziuz bonum. vnũ aũt est idem qd indiuisibile:ꝛ sic per oppositũ sequitur q malum sit idẽ qd diuisibile. Unũ eniz refugit diuisionem sui:qz per hoc tendit ad diminutuz ꝛ imperfectũ. ¶ Deinde cum dicit.

G

¶ Et hic.n.accipiens:diffinitionem ostendit.

¶ Etenĩz h:accipiẽs qd qd erat esse:demõstrat.

¶ Probat ppositũ.i.q non possit demonstrari qõgdest. Et Et hoc duabus rõnibus:quaꝝ pma est:qz ẽt in hoc modo pbationis demonstrat aliquis:accipiẽdo qd qd erat esse:ꝛ ita accipit qd opz pbare. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sumit aũt diffõnẽ ad ostẽdendã diffõnẽ. At sit aliqd aliud. Et in demrãtionibus eniz aliqd de alio dici sumiᵗ. Nõ tamen ipsuz neqz id cui⁹ est eadem ratio atqz conuertitur.

¶ Accipere aũt ad demrãtionez qd qd erat esse alterũ tm̃ sit: ꝛ in demrãtionib⁹ est:qm̃ est h de hoc:sz nõ ipz:neqz cui⁹ eadẽ ipsa rõ: ꝛ pũertiᵗ.

Vide in anno.

H

¶ Et dicit q nõ solũ est incõueniens q accipiaᵗ qd qd erat esse ad demonstrandũ:sed ꝛ alterũ incõueniens sit q accipitur qd qd erat ad demõstrãdũ qd qd erat esse:qz etiaz in demõstrationib⁹ in qb⁹ pbaᵗ hoc de hoc:puta passio de subo: accipiᵗ p medio qd qd erat esse:nõ tñ qd qd erat esse quod accipiᵗ est ipm vz qd dz pcludi:vel aliqd qd habeat eandẽ rõnem ꝛ cõuertaᵗ. Eandẽ aũt rõnẽ hz q bonũ sit indiuisibile:ꝛ malũ diuisibile.ꝛ hec duo cõuertuntᵗ:qa posito vno ponitur alterum:ꝛ ecõuerso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vtrosqz aũt:quoꝝ alter diuisione/alter tali rõcinatione ostendit/eadẽ est dubitatio:cur hõ

I simul aial bipes gressibile: sed non aial seorsuz: ⁊ bipes erit seorsuz. Nulla naq̄z necessitas cogit vt ex his que sumunt̄ vnū efficiat̄ qḋ p̄dicetur: sed erit forsitan perinde atq̄z idez homo ⁊ musicus est ⁊ grāmaticus.

¶ Ad vtrosq̄z aūt ⁊ s̄m diuisionē demonstrantē ⁊ ad sic syll'z est eadē oppositio: pp̄ qd est hō aial ⁊ bipes gressibile: sed nō aial ⁊ bipes. Ex acceptis.n. neq̄z vna necitas ē vnū fieri qḋ p̄dicat̄: s̄z vtriq̄z idē erit hō ⁊ grāmatic⁹ ⁊ musicus.

¶ Inducit rōnē cōem ꝯtra euz q demonstrat ex suppositione ⁊ diuisione: ⁊ dicit ꝙ eadē oppositio habet locum contra vtrosq̄z.s. contra eū qui vult demonstrare qd̄ qd est per diuisionem. ⁊ ꝯtra eū q vtit̄ suppositione qd̄ qd est in syllo. Manifestū est.n. ꝙ diffō significat vnū aliqd. vñ ea que ponuntur in diffōne ad significandū vnitatē: debent poni absq̄z copula. vt dicat̄ ꝙ hō est aial gressibile bipes. nō autē dz dici ꝙ hō sit aial ⁊ bipes. Vñ si aliqs vult p̄bare qd̄ qd est. opz ꝙ p̄bet que assumunt̄ fieri vnū. Sed non est necessarium s̄m predictas vias diuisionis ⁊ suppositionis. ꝙ ex his que accipiunt̄ ad diffiniendum fiat vnuz predicatum: sed poterit eē ꝙ sint multa: puta si dicatur ꝙ est grammaticus ⁊ musicus. Videtur ergo ꝙ s̄m vias predictas non probetur qd̄ qd est.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec aūt ita sint quonā pacto is q diffinit substantiā: ⁊ ip̄z qd est ostendet rei differēde: neq̄z enim vt is qd demōstrat ex hisce que concedūtur notū faciet ipsuz: vt cum illa sint necessario aliquid aliud sit. Hec.n. est demr̄atio: neq̄z etiā vt is qui per singula nota inducit vniuersa. Ex

L eo sic se habere: q̄z nihil singulo⁊ sese aliter hz. Non enim quid est: sed esse: aut nō esse ostēdit. Quis igitur alius modus restat. Non eniz sensu vel digito demonstrabitur.

¶ Qualiter igitur diffiniens demonstrabit substātiā: aut qd̄ qd est. Neq̄z eniz sicut demōstrās ex certis esse: manifestū faciet qḋ necesse est: cū sint illa alterū esse aliqḋ. demonstratio eniz hec est: neq̄z demonstrabit sicut inducēs per singularia cū manifesta sint: qm̄ oē sic cui nihil aliter est: nō enim qd est demonstrat: sed qm̄ est: aut non est. Quis igitur est modus relictus. Non enim monstrabit sensu: aut digito.

M ¶ Cōcludit ex premissis ꝙ nullo mō pōt p̄bari qd̄ qd est. ⁊ dicit. Si igit̄ neq̄z p̄ terminos cōuertibiles: neq̄z p̄ diuisionem: neq̄z p̄ suppositionē demonstrat̄ qd̄ qd est: quo modo igit̄ diffiniēs poterit demonstrare sbām rei: vel qd̄ qd est. Jam enim ex p̄missis pz ꝙ nō p̄bat: sicut manifestū faciēs ex his que sunt p̄ se nota ꝙ necesse sit alterum aliqd sequi p̄ ea que dicta sunt: ꝙ requirit̄ ad demonstrationez. Relinqt̄ aūt preter tres modos quartus modus qui est p̄ īductionē. Sed nec cōtingit p̄bare qd̄ qd est per singularia manifesta scilz ꝙ aliqd predicet̄ de oībus: ⁊ nō sit aliqd eorū ꝙ aliter se habeat: q̄z sic inducendo non demonstrabit qd̄ qd est: sed demonstrabit aliqd esse vel non esse: puta ꝙ ois hō est aial vel nullus hō est lapis. Nullus aūt alius modus relinquit̄ ad demonstrandum qd̄ qd est: nisi forte modus demonstrationis q est ad sensuz: sicut cum demonstrat̄ digito.

N Manifestū est aūt ꝙ hic modus nō pōt cōpetere in p̄posito: quia qd̄ qd est nō est obiectū sensus: sed intellectus. vt dr̄ in 3° de aia. Relinquit̄ ḡ ꝙ nullo mō possit demr̄ari qd̄ qd est. Tex.2.9.

¶ Preterea quonā pacto ipsuz qd est: ostēdet. Necesse est eniz eū qui scit: qd est hō: aut aliud quoduis: ⁊ esse ēt scire. Jd eniz qḋ nō est in ratione: nemo scit vnq̄ quid est: s̄z quid nā oratio vel nomen significat: cū dico hippocentaurus bene percipimus. Fieri ṽo nequit vt sciamus quid hippocentaurus est.

¶ Amplius autē quo mō monstrabit qd̄ qd est. Tex.2.7.

O Necesse est eniz qd̄ qd est hō aut aliqḋ quomodolibet scire q̄z est. Qḋ.n. nō est: nullus scit qd est: sed quid sign̄at diffinitio quidē: aut nomen cū dico tragelaphus: quid aūt est tragelaphus impossibile est scire.

Lectio. VI.

POstq̃ phs ostēdit ꝙ nō cōtingit demonstrare qd̄ qd est: inducendo per singulos modos qb⁹ aliqd demr̄ari pōt. hic ostendit p̄positū per rōnes cōes. Et circa hoc tria facit. P̄rio p̄mittit qddā qḋ est necessariū ad p̄positum ostendēdū. Scḋo ostēdit p̄positū. ibi [At ṽo si demōstrabit qd̄ qd est.] Tertio epilogat que dicta sunt. ibi [Ex his igit̄ neq̄z diffinitio ⁊c.] Dicit ḡ p̄mo ꝙ nō videt̄ esse possibilis aliqs modus quo aliqs demonstret qd̄ qd est esse hois: ⁊ hoc ideo: q̄z necesse est ꝙ quicūq̄z scit qd̄ qd est esse hois vel cuiuscunq̄z rei ꝙ sciat rem illā esse. Quia.n. nō entis non est aliqua qdditas vel essentia: de eo qḋ nō est nullus pōt scire qd̄ qd est: sed potest scire significationē nois vel rationem ex pluribus noibus cōpositā. sicut pōt aliqs scire qd significat

P hoc nomen tragelaphus vel hircoceruus qḋ idē est: q̄z significat qddam aial compositum ex hirco ⁊ ceruo: sed impossibile est sciri qd̄ qd est hircoceruū: quia nihil est tale in rerum natura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At ṽo si quid est: ostenderit: ⁊ esse quoq̄z ostendet. Et quonā mō rōne eadem ostendet. Nam vnuz quiddā diffinitio ipsa declarat. Et demonstratio ēt vnū. Quid aūt est hō: ⁊ hoiez esse: diuersa sane: nō eadem sunt.

¶ At ṽo si demōstrabit quid est. ⁊ q̄z est: ⁊ qualiter eadē rōne monstrabit. Diffinitio.n. quoq̄z vnū aliqd manifestat ⁊ demōstratio. Jd autez qd̄ qd est homo: ⁊ esse hominem aliud est.

Q ¶ Ex eo qḋ p̄missuz est p̄cedit ad p̄positū ostendēdū. Circa hoc duo facit. P̄rimo ostendit ꝙ non pōt ostendi qd̄ qd est demonstratione. Scḋo ꝙ nō pōt ostendi diffōne. ibi [Si ḡ ⁊ diffiniens demr̄at.] Circa p̄m̄ ponit tres rōnes quarū p̄ma talis est. Sicut diffō inducit̄ ad manifestandū aliqd vnum: inquantū.s. ex ptib⁹ diffōnis fit vnū p̄ se. ⁊ nō p̄ accñs: ita ēt opz ꝙ demr̄atio que vtit̄ diffōne tanq̄ medio: vnū aliquid demonstret. Opz.n. ꝯclonē esse medio p̄portionatam. Et ita pz ꝙ p̄ vnā ⁊ eandē demr̄ationē nō p̄nt diuersa demōstrari [sed aliud est qd̄ quid est hō ⁊ esse hoiem.] Jn solo.n. p̄mo essendi p̄ncipio qḋ est essentialr̄ ens ipsuz esse ⁊ qdditas ei⁹ est vnum ⁊ idē: in oibus aūt aliqs que sunt entia per participationem: opz ꝙ sit aliud esse ⁊ qdditas entis. Non est ergo possibile ꝙ eadem demonstratione demonstret aliqs quid est: ⁊ q̄z est. ¶ Scḋam rationem ponit ibi.

A ¶ Deinde etiam dicimus omne quoduis nisi sit substantia necessario per demonstrationem esse ostedi. Esse vo rei: nullius est vt ps substatia. Id eni qd est: nō est genus. Demonstratio igit idest quo quidpiā ostendit esse: qd qde et nūc ipse scie faciunt. Geometra nāqz qd significat qdem triangulus sumpsit. Esse aūt ipsum demonstrat. Quo mō igit ostendet ipse diffiniēs qd est triāgulus. Sciēs ergo qspiā diffōne qdpiā qd est: si sit illud nesciet. At nūcq fieri pōt.

Vide in uno. ¶ Postea τ per demonstrationē dico necessariū esse oē demōstrare quia est: nisi substātia sit esse: aut nulla substātia est. Nō enim est genus B qd est. demonstratio vtiqz erit qdqdest qd vere τ nūc faciunt scie. Quid enīz significat triangulus accepit geometra: quid aūt est demonstrat. Quid igit monstrabit diffiniens. qd est. non qz est. vt triangulū. Sciēs itaqz aliqs diffōne qdqdest. si est nō sciet. Sed impossibile est.

¶ Que talis est. Scdm cōmune sapiētū dictū: necessariū est q oē. i. primū totū qd per demrationē demōstrat sit ipsum quia est. nisi forte aliqs dicat q hoc ipsum qz est sit substantia alicuius rei. Hoc aūt est impole. Hoc enim ipsum qd est esse: non est suba vel essentia alicuius rei in genere existentis. Alioquin oporteret q hoc qd dico ens: esset genus: qz genus est qd predicaf de aliquo in eo qd quid. Ens aūt nō est Tex. 2.10 genus: vt pbaf 3° metaphy. Et ppter hoc etiaz deus qui est suum esse/non est in genere. Si aūt qz est esset suba alicuius C rei: simul cū aliqs ostenderet qz est: ostēderet quid est. τ ita non totum quod demonstratio demōstrat esset qz est. Illud autem est falsum. Ergo patet q demonstratio solum demōstrat quia est. Demonstrat enim enuntiationem aliquā que significat esse τ nō esse. Et hoc etiaz apparet in processu sciētiarum. Geometra enim accipit quid significat hoc nomen triangulus τ demonstrat q sit. puta cum demonstrat. Sup lineam rectam datam contingit triangulum equilaterū cōstituere. Si igitur aliqs demonstraret solum quid est triangulus: preter morem demonstrationum quibus vtunf scie: non demonstraret hoc totum quod est triangulum esse: sed demonstraret solum hoc qd dico triangulū. Sicut enim pp hoc q esse non est substantia rei: ille qui demonstrat esse/B solum demonstrat: ita si aliquis demonstraret qd est: hoc solum demonstraret. Sequeretur igitur q aliquis sciens per D diffinitionem quid est: nesciret an est: qd est ipossibile: vt ex predictis patet. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Patet aūt per ipsos et diffinitionū: que nunc assignanf modos eos qui diffiniūt nō ostēdere esse. Nam τ si est medio quid equale: tñ cur est ipsum diffinitūz. Et ppter qd hoc circulus est. quereſ. Poterit enīz illud dicere quispiā diffōnem orichalci etiā esse. Neqz. n. id esse posse qd dī: ipse diffōnes isup faciunt manifestū. Neqz illud τ non aliud esse cuius inquiunt diffōnem esse: sed ppter quid semper dicere licet.

Vide in uno. ¶ Manifestū aūt est hz nūc modos terminoꝝ q nō demōstrāt diffinientes: qz est. Si. n. est ex medio aliqs equale: sed ppter qd est qd diffinitur: τ ppter quid est circulus: esset enim vtiqz E τ montis enei dicere ipsaz. Neqz. n. q possibile sit eē qd dī cū assignanf termini: neqz qd illud est cuius dicunt esse diffinitionem: sed semper licet dicere propter quid.

¶ Per exempla consuetarū diffōnū manifestat idem qd in precedenti rōne est cōclusum. i. q monstrans quid est: non monstrat: quia est. Unde dicit manifestum esse non solū sz predicta. sed etiā sm modos terminorū id est diffinitionū que nunc sunt in vsu q illi qui diffiniunt: non manifestant qz est: puta qui diffinit circulum dicens q est aliqd ex cuius medio linee ad circunferentiā ducte sunt equales: adhuc restat questio ppter qd oporteat poni esse id qd diffinif. puta ppter quid oporteat poni q sit circulus qui pdicto modo diffinif. Conuenit enim aliquā similem rōnem dicere montis enei. puta q est corpus eneūz in altū τ vsquequaqz diffusum: τ tamen adhuc restat querere an sit aliqd tale in rerū nā. Et hoc ideo qz termini. i. rōnes diffinitiue non declarant q illud de quo assignanf: aut sit: aut possibile sit esse: sed semper assignata tali ratione: licet querere si oporteat tale aliqd esse. Sic igitur patet q impole est q simul demonstref qd est: τ quia est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igif is qui diffinit: aut qd est ostendit: aut quid ipsum nomen significat. Si diffinitio nullo pacto est ipsius quid est: erit ipsa pfecto oratio idem qd nomen significans.

¶ Si ergo diffiniens demonstrat: aut quid est: aut quid significet nomen. sed nō est vllo modo eius quodquidest: erit vtiqz diffinitio τ ratio nominis idem significans.

G ¶ Ostendit q non potest ostendi qdqdest diffinitione ducēdo ad inconueniens. vnde pmo pponit. scdo ostendit qd ex hoc sequatur. ibi [Sed inconueniens τc.] Dicit ergo pmo q cum ille qui diffinit possit ostendere vel quid est: vel tñ qd significat nomen non propter hoc oportebit q diffinitio sit manifestatiua ipsius quodquidest quod pprie pertinet ad diffinitionem. alioquin sequetur q diffinitio significans qd quidest nihil sit aliud q ratio significans idem quod nomen: nec enim super talem rōnem addit aliquid diffinitio nisi quia significat essentiam alicuius rei. vnde si non sit aliqua res cuius essentiam diffinitio significet. nihil differt diffinitio a ratione exponente significationem alicuius nominis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At hoc absurdū est sane. Prio nāqz τ nō substantiarū: τ eorū que non sunt in ratione rerū erit vtiqz diffinitio. Nam τ ea que non sunt significare nomine licet.

H ¶ Sed inconueniens est. Primum quidē τ nō substantiam vtiqz esset: τ eorum que nō sunt. Significare. n. est etiam que nō sunt.

¶ Ostendit inconueniens esse q diffinitio nihil aliud sit q ratio exponens nois significationē. Et hoc tribus rōnibus. quarū pma est. q ↄtingit etiā ea que nec sunt substantie: nec sunt vlr entia: aliquo nomine significare. Quodlibet autem nomen per aliquam interpretationem exponi pōt. Si ergo nihil aliud esset diffinitio q rō interpretatiua nois: sequeref q diffō esset nō subaꝝ τ totaliter nō entiū: qd pz esse falsuz. Ostensum est enim in 7° metaphysice q diffinitio pncipaliter quidem est substantie: aliorū autem inquantū se habent ad substantiam. ¶ Scdam rōnem ponit ibi. Tex. 2.4.

I ¶ Deinde oēs orationes diffōnes erunt sine discrimie vllo. Fieri nāqз pōt vt cuiuis orationi nomen ponatur. Quare diffōnibus disserem⁹ omnes atqз loquemur. Et ilias ipsa diffō erit.

¶ Amplius diffōnes oēs rōnes essent. Esset enī vtiqз nomen ponere cuilibet rōni. Quare oēs terminos vtiqз disputaremus: ⁊ ilias diffō sit.

¶ Que talis est. Cuilibet rōni .i. orationi aliqd significāti est sponere aliqđ nomen qđ est ei correspondens qđ per illam rationem manifestaꝛ. si ergo nihil aliud est diffinitio ꝙ rō interpretatiua noīs. sequeꝛ ꝙ oēs rōnes essent diffinitiones. ⁊ ita sequeꝛ cū disputamus vel colloquimur adinuicem ꝙ ipse disputationes vel collocutiones nostre sint quedam dif K finitiones. ⁊ similr sequeꝛ ꝙ ilias .i. poema Homeri de bello troiano sit quedā diffō. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Preterea nulla scia demōstrabit. Hoc nomē hoc indicare ac significare: ergo nec diffinitiones idipsum indicant.

¶ Amplius neqз vna sciētia demonstrat vtiqз ꝙ hoc nomen eius qđqđest significat: neqз diffinitiones igitur huius assignant.

¶ Que talis est. Nulla scia demonstrat ꝙ tale nomen significet talem rem. Noīa eniз significant ad placitū. vñ opз ħ supponere ſm voluntatē instituentis. Manifestuз est ergo ꝙ diffōnes nō significant hoc .s. solam nominis interpretationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex his igiꝛ nec idē esse diffōnē rōcinationē ꝗ videꝛ. Et insuper neqз diffōnem demonstrare L qđnam sit quicꝗ: fieriqз nō posse: vt ipsum qđ est demonstratione diffinitioneue vnꝗ percipiatur: aut cognoscatur.

¶ Ex his igiꝛ neqз diffō neqз syll's idē existens: neqз eiusdē syll's ⁊ diffō est. Adhuc aūt ꝙ neqз diffō nihil demōstrat: neqз mōstraꝛ. Neqз qđqđest neqз diffōne neqз demſatiōe cogſcē est.

¶ Epilogat que disputatiue premissa sunt: ⁊ dicit ꝙ ex premissis videꝛ sequi ꝙ diffinitio ⁊ syll's nō sunt idez: neqз de eodem: ⁊ ꝙ diffinitio nihil demonstret: qꝛ nō est de eodē de quo est demōstratio. Et similr videꝛ esse ostensuз ꝙ nō est possibile cognoscere qđqđest neqз per diffōnē neqз per demonstrationē: qꝛ diffinitio solū ostendit qđ. ⁊ demonstratio ostendit: quia est. Sed ad cognitionem qđqđest requiritur cognitio: quia est: vt dictum est.

¶ Veruз cōsiderandū est rursus: qđ istoꝝ bene M ⁊ quid nō bene recteqз diciꝛ. Et qđ est diffinitio. Et vtrū aliquo mō sit ipsius qđ est demonstratio diffinitioue: an nullo sit modo.

¶ Iterū aūt speculandū est qđ hoꝝ diciꝛ bñ: ⁊ Tex. ꝯ. 8. quid nō bñ: ⁊ qđ sit diffō: ⁊ eius qđqđest nūqđ quodāmō est demonstratio aut diffinitio: aut nullo modo. Lectio. VII.

Ostꝗ phs disputatiue inquisiuit qualr cognoscaꝛ diffinitio ⁊ qđqđest. hic determinat vtrāqз veritatez. Et pmo dicit de quo est itentio. Scđo exequiꝛ ꝓpositū. ibi [Qm̄ aūt sicut diximus.] Tertio epilogat que dicta sunt. ibi [Manifestuз est igitur ex dictis ⁊c.] Dicit ergo pmo ꝙ iterum post disputatiuū processum considerandū est veritatem determinando qđ predictoꝝ dicaꝛ bene ⁊ quid nō bñ. ⁊ hoc tam circa ipsam diffōnem: vt ꝯsideremus qđ sit ipsa diffinitio ꝗ etiā circa ipsuз qđqđest. vt consideremus vtrū aliqualr possit manifestari demonstratione vel diffinitione vel nullo modo. ¶ Deinde cum dicit. N

¶ Cum itaqз scire qđ est: ⁊ scire causam ipsius si est: idē sit. vti diximus: fieri pōt: vt qđ est ostēdatur. Cuius qđē hec rō est. Est eniз quedam causa: ⁊ hec aut est eadem: aut alia: ⁊ si sit alia: aut est demōstrabilis: aut indemōstrabilis. Si igitur alia sit demonstrariqз pōt: cum causa sit medium: ⁊ prima figura ratiocinationis ostendatur. necesse est id qđ ostendiꝛ vniuersale esse ⁊ affirmatiuū. vt patet. Unus igitur is est modus: quem nūc inquisiuimus per aliud inquaз ipsum qđ est ostendere. Naз mediuз ipsoꝛum quid est: necesse est esse quid est: ⁊ ꝓpriū idētidem ꝓpriū. Quare diffinitionū eiusdez rei alia ostendet: alia non ostendet. Atqз hisce modus nō est demōstratio ipsi⁹ qđ est: vt antea dixim⁹: ſз rōcinatio ad disserendi modū accōmodata. O

¶ Qm̄ aūt sicut diximus idem scire qđqđest: ⁊ scire causam ipsius si est. Ratio aūt huius est: qm̄ est aliqua causa: ⁊ hec aut eadē: aut alia est: ⁊ si vtiqз alia est: aut demonstrabilis: aut indemonstrabilis est. Si igiꝛ est alia: ⁊ cōtingit demonstrare: necesse est mediū causaз esse: ⁊ in figura prima demonstrari: vl'e. n. ⁊ predicatiuuз est qđ demonstratur. Unus quidez igitur modus nūc exqsitus p aliđ qđqđest monstrare: ⁊ hoꝝ enim qđqđest necesse est mediū esse qđqđ est: ⁊ ꝓprioꝝ ꝓpriuз. Quare hoc qdez mediū monstrabit: illud ſo nō monstrabit eoꝝ ꝗ qđ qđ erant esse eiusdez rei. Hic quidē igiꝛ modus ꝙ non sit demonstratio dictum est prius: ſз est logicus syllogismus ipsius qđqđest. Alias in anno. P

¶ Exequitur ꝓpositū. Et pmo quātū ad ipsuз qđqđest. Secundo quantū ad diffōnem que est rō significatiua eius. ibi [Diffinitio aūt qm̄ diciꝛ rō ⁊c.] Circa pmū ponit duos modos manifestandi qđqđest. Et pmo ponit modū logice pbationis. Scđo modū demonstratiue pbationis. ibi [Quo aūt modo contingat ⁊c.] Circa pmum resumiꝛ pmo id qđ supra manifestatū est. s. ꝙ idez est scire quid est: ⁊ scire causaз questionis: an est: sicut idem est scire ꝓpter quid ⁊ causam scire questionis quia est. [rō aūt huiꝰ.] scilз ꝙ idem est scire quid est ⁊ scire causam ipsius si est ista: est: quia opз ꝙ eius: qđ est rem esse sit aliqua causa. Propter hoc enim di aliquid causatum quod habet causam sui esse. Hec autez causa essendi aut est eadē. s. cū essentia ipsius rei: aut alia. Eadem quidem sicut forma ⁊ mā que sunt partes essentie: alia ſo sicut efficiens ⁊ finis: que quidem due cause sunt quodāmodo cause forme ⁊ materie. Nam agens operatur ꝓpter finem ⁊ vnit formā materie. Et si accipiamus causaз que est alia ab essentia rei: quandoqз quidem est talis per quam possit fieri demonstratio: quandoqз aūt nō. Nō enim ex omni causa agēte sequitur ex necessitate effectus. Ex suppositione aūt finis Q

sequiꝛ

A T.cõ.90. sequit̃ ꝙ sit id qđ est ad finē:vt ꝓbat̃ in 2° phys.Supponamus ergo ꝙ sit aliquis effectus:cuius esse: causa sit non solum ipsa essentia rei.sed habeat etiam aliam causaȝ:⁊ sit talis per quā possit demonstrari:puta si dicamus ꝙ si homo pertingit ad beatitudinem necesse est preexistere virtutem. Accipiamus autē ꝙ essentia virtutis sit habit⁹ operans ſm rõnem rectam. Potest ergo demr̃ari esse aliqueȝ habitum ſm rectam rõnē operantē:si sit aliqs habitus ad beatitudinem ꝑducēs.Accipiat̃ ergo ꝓ medio illa causa alia que est demõstrata:⁊ formetur syllogismus in ꝑma figura.qđ necesse est fieri:qꝛ oportet qđquidest vniuersaliter ⁊ affirmatiue ꝑdicari de re cuius est. Syllogiȝabit̃ ḡ sic.Omnis habitus perducens ad beatitudinem est habit⁹ ſm rectam rõnem operãs:sed virtus est hm̃. ergo ⁊c̃.Concludit ergo ꝙ iste modus qui est nunc inquisitus est vnus modus ostẽdẽdi qđquidest per aliud qđ est causa.Et ꝙ B iste modus sit cõueniens pȝ.qꝛ necesse est sicut supra dictuȝ est ꝙ mediū ad ꝓbandū qđquidest accipiat̃ ipsum qđ est. ⁊ similr̃ medium ad ꝓbanduȝ aliqua ꝓpria accipiat̃ aliqđ ꝓpriū.Est autē ꝯsiderandū ꝙ cū qđ est sit causa ipsi⁹ rei: ſm diuersas causas eiusdem rei potest multipliciter qđqđ est eiusdem rei assignari. Puta qđ est domus põt accipi ꝑ comparationem ad causam mãlem.vt dicamus ꝙ est aliquid cõpositū ex lignis ⁊ lapidib⁹:⁊ etiā per cõparationeȝ ad causam finalem:vt dicamus ꝙ est artificium preparatum ad habitandū.Sic ergo ꝯtinget ꝙ cum sint multa qđquidest eiusdē rei.aliquod illoꝝ monstrabitur ⁊ aliqđ non mõstrabit̃:sed supponet̃.Unde non sequitur ꝙ sit petitio principij:qꝛ aliud qđquidest supponit̃ ⁊ aliud ꝓbat̃. Nec tamen est modus probãdi qđquidest demõstratiue:sed logice syllogiȝandi:qꝛ nõ sufficiēter per hoc probat̃ ꝙ id qđ concluditur sit qđqđest illius rei de qua concluditur:sȝ solum quod insit ei. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Quo aũt mõ fieri põt:vt quid est eliciat̃ ex demõstratione:deinceps dicamus opȝ: hinc rursus initio sumpto. Nam vt querimus ꝓp C quid est prius habētes eē:interdū xͦo ⁊ simul nota nobis hec fiunt:sȝ nunq̃ fieri põt:vt antea cognoscamus cur est q̃ꝫ ꝑcipiamus eē:sic pari rõne neqȝ qđ est querere:atqȝ cognoscere possumus sine ꝑceptione ipsi⁹ eē. Fieri eni neqt vt qđ est vnq̃ꝫ sciam⁹:si ignorem⁹ si est.

ℂ Quo aũt modo contingat dicemus:dicētes iteꝝ ex principio. Sicut enī ꝓpter quid querimus hn̄tes quia.aliquãdo aũt ⁊ simul manifesta fiunt:sed neqȝ prius ꝓpter quid possibi- D le est cognoscere q̃ꝫ qꝛ.manifestū est ꝙ silr̃ ⁊ qđquid erat esse non sine quia est. Impossibile enim est scire quid est:ignorantes si est.

ℂ Ostendit quo modo per demonstrationeȝ potest accipi qđquidest.Et circa hoc duo facit. Primo ostẽdit quo modo manifestetur qđqđest per demonstrationē in aliqbus. Secũdo ostẽdit ꝙ non est ita in omnibus.ibi[Est aũt quorūdam ⁊c̃.] Circa primuȝ tria facit. Primo premittit quedam que sunt necessaria ad ꝓpositum ostendendū. Secũdo manifestat propositũ.ibi[Quoꝝ igit̃ habemus ⁊c̃.] Tertio epilogat.ibi[Quo modo qđem igit̃ ⁊c̃.] Circa primum premittit tria quoꝝ primum est cõparatio quedam ipsius qđquidest ad ꝓpter qđ.Dicit ergo ꝙ ad ostẽdẽdū quo modo contingat accipere qđqđest per demr̃ationem:opȝ iteꝝ a principio resumere. Ubi considerandum occurrit ꝙ du-

E pliciter se hȝ aliqđ ad cognoscendū ꝓpter quid. Qñqȝ enī habemus qꝛ,in nr̃a cognitiõe:⁊ querimus adhuc propter quid.quãdoqȝ autē simul manifestata sunt nobis vtraqȝ. Tertium aũt impossibile est vt.s.prius cognoscat aliquis de aliq̃ re ꝓp qđ q̃ꝫ qꝛ.Et silr̃ est de eo qđqđ erat esse: quia aliqñ scimus rē esse:nec tñ ꝑfecte scimus qđ sit:aliqñ autē simul scimus vtrūqȝ. Sed tertiū est ĩpoſſe: vt.s.sciam⁹ quid est:ignorantes si est. ℂ Secũdum ponit ibi.

ℂ Habemus aũt si est nõnūq̃ꝫ per accñs:nonnūq̃ꝫ aliqđ habētes ipsi⁹ rei. Ueluti tonitruū eē scimus:habētes sonū quēdā nubiū esse. Et defectionē lucis eē quandā priuationeȝ. Hominem itē quoddam animal esse. Et animam etiam id esse:quod ipsum se motu ciet.

F ℂ Hoc aũt si est aliqñ qđē ſm accñs habem⁹. aliqñ xͦo habētes qđqđest ipsius rei:vt tonitruū qm̃ sonus qđã nebularū est: ⁊ defectum qm̃ priuatio q̃dã luminis est: ⁊ hominem qm̃ aĩal qđdã est: ⁊ aĩam:qm̃ seipsum mouēs.

ℂ Et dicit ꝙ rē aliquã esse possumus scire absqȝ eo ꝙ sciamus ꝑfecte qđ est dupl̃r. Uno mõ ſm ꝙ cognoscim⁹ aliqđ accñs eius:puta si ꝑ velocitatē motus existimem⁹ lepore eē. Alio mõ ꝑ hoc ꝙ cognoscimus aliqđ de essentia ei⁹. qđ quidē est possibile in substãtijs cõpositis.vt puta si cõprehēdamus hoīeȝ eē ꝑ hoc ꝙ est rõnale.nõdum cognitis alijs q̃ cõplēt essentiā hoīs. In substãtijs xͦo simplicib⁹ hoc non ꝯtingit:qꝛ nõ põt cognosci aliquid de substãtia simplicis rei nisi tota cognoscatur.vt pȝ in 9° metaph. Opȝ autem T.c.22. ꝙ qui cognoscit aliqđ esse ꝙ per aliqđ rei illud cognoscat. ⁊ hoc vel est aliquid preter essentiam rei.vel aliqđ de essentia ipsius.Et de hoc ponit exēplum.puta si cognoscamus tonitruuȝ esse ꝓpter hoc:qꝛ ꝑcipimus quēdam sonum in G nubibus:qđ quidē ꝑtinet ad essentiā tonitrui.non tamē est tota tonitrui essentia.qꝛ nõ omnis sonus nubium est tonitruuȝ.Et similr̃ si cognoscamus defectum.i.eclipsim solis vel lune esse ꝓpter hoc ꝙ est quedā priuatio luminis.cum tamē nõ oīs priuatio luminis sit eclipsis.Et eadē ratio est si aliquis percipiat hominē esse ꝓpter hoc ꝙ est qđdā animal:vel si percipiat animam esse:propter hoc ꝙ est aliqđ seipsum mouens. ℂ Tertium ponit ibi.

ℂ Que igit̃ per accñs eē scimus:necesse est ad eoꝝ ꝑcipiēdū qđ est nullo mõ nos quicq̃ꝫ habere. Neqȝ enī illa esse scimus:atqȝ q̃rere qđ est nõ hn̄tes esse:perinde atqȝ est si nihil prorsus querat̃. Quoꝝ autē habemus aliqđ eoꝝ: quid est facilius ꝑcipe possumus. Quapropter vt habemus ipsum esse:sic ⁊ ad ipsuȝ qđ est percipiendum sumus dispositi.

H ℂ Sȝ quecūq̃ꝫ quidē ſm accidēs scimus quia sunt:necesse nullo modo habere se ad qđ est. Neqȝ enī scim⁹ qꝛ sũt. Querere aũt qđ est nõ hn̄tes qꝛ est:nihil q̃rere est. Sȝ cū habemus qꝛ est:qđ ē:facile est q̃rere. Quare quēadmodū habem⁹ qꝛ est:sic habem⁹ ad id qđqđest.

ℂ Et dicit ꝙ illa de qbus scimus:quia sunt per aliqđ accñs ipsoꝝ:nullo mõ per hoc se habent ad hoc ꝙ cognoscamus de ipsis quid est:qꝛ nec etiaȝ per hm̃ accñs vere scimus ea esse. Scimus quidē esse eoꝝ accidētia:sed qꝛ accñtia non

I sunt ipse res: nõ ꝓpter hoc vere scimus ipsas res esse. Uanum aũt est querere qd est. si aliquis nesciat: qa est. sed illa de qbus scimus ea esse per aliquid ipsoꝝ: facilius possunt cognosci a nobis qd sunt. Unde manifestum est ꝙ sicut nos habemus ad cognoscẽdũ quia est aliqd: ita nos habemus ad cognoscendum quid est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quaꝝ igit̃ reꝝ aliqd habem⁹ ipsius qd est: caꝝ hec sint exẽpla. Sit ðfect⁹ eo in loco quo ipm est. a. luna in eo quo ipm est. c. iterpositio vel obiectio terre: in quo est ipsuz positum. b. Querere igit̃ vtrũ luna deficiat: an nõ ðficiat nil aliõ est: q̃z ipm. b. querere si sit: nec ne. At idipm nil ab hac qõne differre videt̃ sit ne rõ

K eius. Quõ si sit: ⁊ illud dicimus esse. Uel q̃rat̃ vtrius partiũ ꝯtradictionis sit rõ: vtrũ haben di duob⁹ rectis equales: an nõ hñdi. Quõ cum inuenerimus: ⁊ eẽ: simul ⁊ pp quid scimus: si modo sit mediũ. Quõ si nõ sit: eẽ qdẽ scimus: pp quid aũt nescimus. Atq3 idipm hoc exem plo patefieri põt. Sit nãq3. c. luna. a. defectio b. nõ posse: cũ est tota refecta lumine vmbraz efficere itercedẽte manifesto corpe nullo. Si igr̃. b. qdẽ ipsi. c. isit. a. vo cõpetat ipsi. b. lunaz qdẽ ðficere notũ sit nobis. Cur aũt ðficit nõ dũ est notũ. Atq3 defectionẽ qdẽ eẽ scimus: sed qd est defectio nescimus. Atq3 cũ. a. qdeȝ

L ipsi inesse. c. patet: querit̃ aũt pp qd inest. Nil aliud tuz q̃rit̃ q̃z qd. Nã sit ipm. b. vtrũ obiectio terre an econuerso lune: an lucis ei⁹ extinctio. Hoc aũt alterius extremi rõ est: vt hoc in exẽplo: ipsi⁹. a. Est eni defect⁹ obiectio terre. Preterea qd tonitruũ est: extictio ignis in nube: pp quid tonitat: qa ignis in nube extiguit̃. Nubes sit. c. Tonitruum. a. ignis extinctio. b. Igit̃ ipsi. c. nubi inquã. b. ipm inest: extinguit̃ eniȝ ignis in nube. At huic. a. ipsuȝ inest tonitruuȝ seu sonus. Atq3. b. rõ ipsius est. a: primi inquã extremi. Quõ si rursus huius aliud mediũ sit: id ex hisce rõnibus erit que restant.

M ¶ Quoꝝ igit̃ habemus aliquid ipsi⁹ qõ qd est: primũ qdẽ sit defect⁹ in quo. a. luna in quo. c. oppositio terre i quo. b. vtrũ qdẽ igit̃ deficit: aut nõ. b. q̃rere est vtrũ est: aut nõ. Hoc aũt nihil differt q̃rere q̃z si ẽ rõ ipsius: ⁊ si sit hoc: ⁊ illud dicimus eẽ. Aut q̃lis cõtradictiõis ẽ rõ: vtrũ hñdi duos rectos: aut nõ habendi. Cuȝ aũt inueniamus simul qa: ⁊ pp quid ẽ scim⁹ si per media sit. Si vo nõ: qa: pp quid autem nõ. Sit igit̃ luna. c. defectus. a. lunã plenã vmbrã nõ posse facere nullo nr̃z medio exñte manifesto in quo. b. Si igit̃ in. c. ẽ. b. qõ ẽ lunam nõ posse facere vmbrã: cũ nullus nr̃m medi⁹

N sit. In hoc aũt. a. qõ ẽ deficere: qa deficit qdẽ manifestũ ẽ: sed ꝓpter qd nõdũ: ⁊ qa defect⁹ est qdẽ scimus: qd aũt ẽ nescimus. Cũ manifestũ aũt ẽ: qa. a. in. c. sit: sed ꝓpter qd ẽ querere. b. ẽ querere qd ẽ: vtrũ sit obiectio: aut conuersio lune: aut extictio. hec aũt ẽ rõ alterius termini: vt in his q̃ sunt ipsi⁹. a. ẽ eniȝ defect⁹ obiectio. Quid ẽ tonitruuȝ ignis extinctio in nube: sit nubes. c. tonitruũ. a. extictio ignis. b. In. c. igr̃ nube ẽ. b. extiguit̃. n. i ipa ignis: hoc aũt

O est son⁹. ⁊ ẽ. b. rõ ipsi⁹. a. primi termini. Si aũt iteꝝ hui⁹ aliqd mediũ sit: ex reliqs erit rõnib⁹.

¶ Manifestat ꝓpositũ sm premissa ⁊ dicit ꝙ in his q̃ scimus esse per hoc ꝙ cognoscimus aliqd essentie eius: accipiamus pmo tale exẽplũ. Sit defectus. i. eclipsis in quo. a. que est maior extremitas. luna in quo. c. que est minor extremitas. oppositio terre directa inter lunã ⁊ solem in quo. b. qõ est medium. Idem igitur est querere vtrum deficiat luna vel non: ⁊ querere vtrũ. b. sit vel nõ. Querere aũt vtruȝ b. sit vel non: nihil differt q̃z querere si est aliqua rõ ipsius defectus. Nam. b. id est oppositio terre est ratio defect⁹ lune. ⁊ si sit oppositio terre: etiaȝ tũc dicimus esse. s. defectum lune aut non. Similr̃ si queramus qualis sit rõ ꝯdictionis vtrũ. s. in habendo duos rectos vel non habendo sit cõtradictio. Cũ aũt inueniam⁹ eẽ id qõ q̃rimus: puta eẽ defectuȝ: sil sciemus qa ⁊ pp qd: si inueniat̃ ꝓpositũ p mediũ debitũ qõ est cã. Si vo nõ: s3 p aliqõ extrisecũ: sciemus qa. s3 non pp qd: puta si sit luna. c. ⁊ defect⁹. a. accipiamus p medio ꝙ

P est. b. hoc est ꝙ luna nõ põt facere vmbrã aliquo nostrũ medio nõ existẽte cũ sit pleniluniũ. Luna. n. qñcũq3 nõ ðficit facit vmbrã interposito aliquo corpore: sed hoc qõ est non posse facere vmbrã nisi aliquis nostrũ existat in medio: nõ est causa defectus: sed potius effectus. Si ergo. b. ꝓdicetur de. c. qa. s. luna põt in plenilunio facere vmbraz aliquo nostrum medio existente. ⁊ iteꝝ si in hoc medio sit. a. id est si accipiatur ꝙ qñ hoc accidit luna deficit manifestũ erit lunam deficere: s3 ꝓpter qd luna deficiat nõdum erit manifestũ. ⁊ similr̃ sciemus qa est defectus: s3 nesciemus qd est defectus. qñ autem manifestũ est ꝙ. a. est in. c. id est ꝙ luna deficit sicut in predicto exẽplo: nec scitur ꝓpter qd est: nec scitur qd est: tũc querere ꝓpter qd est: nihil eni aliud est q̃z querere quid est: puta si q̃ramus q̃re deficit luna: vtruȝ deficiat propter hoc qõ obijcit̃ terra in medio inter solẽ ⁊ lunam. vel hoc fiat per cõuersionez lune: vt tũc vertat̃ versus

Q nos superficies lune que est tenebrosa: vt qdã dixerũt: vel etiam lumẽ extiguat̃ in aliquo humido. Querere aũt vtrũ propter aliquam haruȝ causaꝝ fiat defectus lune: nihil est aliud q̃z querere vtrum defectus lune sit obiectio terre aut conuersio lune: aut extinctio luminis eius. Et hoc medium est ratio alterius extremitatis sicut in premissis exemplis est ratio ipsius. a. qõ est maior extremitas: quia defect⁹ lune nihil est aliud q̃z obtio facta lunari lumini a terra. Ponit etiam aliud exemplum. vt si q̃ramus quid est tonitruũ ⁊ dicamus sm opinionez Anaxagore ⁊ Empedoclis: ꝙ est extinctio ignis in nube. Sm vo opinionẽ eius in 2° metheororum tonitruuȝ sit ex percussura exhalationis sicce in frigiditate ad nubes. Utitur autez multotiens in exẽplis opinionibus aliorum. Si ergo sm predictam opinionez queratur ꝓpter qd tonat. Respondet̃ ꝓpter hoc ꝙ extinguit̃ ignis in nube. Sit igitur nubes. c. qõ est minor extremitas: tonitruum autẽ. a. qõ est maior extremitas. extinctio ignis sit. b. qõ est medium. Syllogizetur ergo sic. in. c. est. b. id est

Cap.

in nube

A in nube est extinctio ignis:sed ois extinctio ignis est sonus tonitrui.Et sic patet q᷑ accipiendo ꝑpter qd:per demonstrationem accipimus qd est:qa ipsum mediū ostēdēs ꝑpter quid:est ratio diffinitiua primi termini.i.maioris extremitatis.Sed si oporteat accipere aliquod aliud mediū ad hoc demōstrādum.hoc assumet̃(ex reliquis rōnibus) id est ex diffōne minoris extremitatis.ꝛ aliarum causarū extrinsecarū.Cū eni subiectū sit causa passionis:necesse est q᷑ diffinitio passionis demonstret̃ per diffinitionē subiecti.Et hoc pꝫ in exemplo ꝑposito.qa enim luna est corpus natum sic moueri.ideo necesse est q᷑ obijciatur certo tēpore terra inter solem ꝛ ipsam.¶ Deinde cum dicit.

¶ Quo igit̃ pacto sumit̃ ipꝫ qd est ꝛ fit notū: satis iā diximus. Quare rōcinatio qdē ipsius quid est demrātioq̄ꝫ non fit:per ratiocinationem tñ innotescit ꝛ demrātionem. Quocirca neqꝫ sine demonstratione fieri potest: vt cognoscatur ipsuꝫ quid est cuius est alia causa: neqꝫ rursus ipsius est demonstratio:vt in dubitationibus etiam diximus.

B

¶ Quō qdē igit̃ accipit̃ qd est ꝛ fit notū demrātum est:q̄re syll's quidem ipsi⁹ quid est nō fit neqꝫ demrātio:manifestū tñ est per syllm ꝛ dmōstrationē. Quare neqꝫ sine demrōne est cognoscere qd est cui⁹ est cā aliq̄ neqꝫ est demrātio ipsi⁹ sicut ꝛ in oppositionibus diximus.

¶ Epilogat qd dictum est.ꝛ dicit.Dictū est] quō accipiat̃ ꝛ innotescat qōgdest].i.per hoc q᷑ accipit̃ ꝑpter quid.Dictū est etiā q᷑ nō est syllogismus neqꝫ demonstratio ipsi⁹ quid est:vt.s.ꝑprie syllogiꝫetur vel demonstretur qōgdest:ꝛ tñ manifestat̃ qōgdest per syllogismum ꝛ per demonstrationem:inquātū.s.mediū demonstrationis ꝑpter qd est qōgdest.Unde manifestum est q᷑ neqꝫ sine demonstratiōe pōt cognosci qōquidest:cuius est altera causa.nec tamē est demonstratio ipsius qōquidest:sicut probatur in obijciēdo. Et s̄m hoc obiectiones inducte sunt vere.

C

¶ Est aūt quorūdā quidē alia q̄dā cā:quorūdā aūt nō est. Quare pꝫ vt ipsoꝝ quid est q̄dā vacare medio pricipiaq̄ꝫ esse. Que quidem ꝛ eē: ꝛ quid sunt supponere.vel alio mō facere manifesta oportet. Quod arithmeticus facit. Nā ꝛ quid sit vnitas: ꝛ vnitatem esse supponit. Eorum aūt que medium habent: ꝛ quorum est aliqua causa:alia a substantia fit:vt ꝑ demonstrationem ipsuꝫ quid est:vt diximus declaretur:non demonstretur.

D

¶ Est aūt quorūdā qdē q̄dā altera cā:quorūdā aūt nō est. Diffōnes quidēꝫ s̄m spēs facte nullū hn̄t mediuꝫ quo demrēnt̃:sed diffōnes s̄m mām facte possunt hr̄e mediū. Quare manifestū est qm̄ coꝝ q̄ sunt quid est:alia qdē sine medio ꝛ pricipia sunt:q̄ ꝛ eē ꝛ qa sūt supponere opꝫ:aut alio mō manifesta facer̃. Qd vere arithmeticus facit: ꝛ nāqꝫ quid est vnitatē supponit: ꝛ qa est. Sꝫ hn̄tiū mediū quorū est q̄dā altera cā substātie ꝛ ipsi⁹ eē est per demonstrationē:sicut dictū est ostendere: nō qōquidest demonstrantes. Lec. VIII.

Lec. 10.

B

Postq̄ ꝑhs ostēdit q᷑ in q̄busdā ꝑ demōstrationē accipit̃ qōgdest:hic ostēdit q᷑ h̄ nō est possē in oib⁹.Et ad h̄ ostēdēduꝫ psupponit q᷑ quorūdā est q̄daꝫ altera cā:quorūdā autē nō.Quia igit̃ qōgdest accipit̃ ꝑ demonstrationē:cui⁹ mediū est cā:manifestū est q᷑ sūt q̄dam quoꝝ qōgdest opꝫ accipe sicut qōdā imediatū ꝑn̄ᵐ:ita q᷑ opꝫ supponere de tali re ꝛ eē ꝛ qd est:vel manifestare aliq̄ alio modo q̄ ꝑ demōstrationē:puta per effectū vel ꝑ sīlē vel aliquo tali mō.Est aūt cōsiderandū q᷑ hoc qd dicit] q̄rūdam nō esse aliam cām ꝑpōi intelligi triplr̄.Uno modo q᷑ simplr̄ ꝛ absolute causaꝫ nō hꝫ sui eē.Et hoc cōpetit soli primo principio qd est causa esse ꝛ veritatis in oibus rebus.Nihil enim ꝑhibet etiā eoꝝ que ex necessitate sūt:h̄r̄ aliquam causaꝫ necessitatis.vt pꝫ in 5° metaphy.Et ideo cū hic ꝑhs pluraliter loquat̃ nō sic est intelligendum qd hic dicitur:q᷑ aliqua sint que nullā habent causam sui eē.Alio modo potest intelligi s̄m ordineꝫ causarū eiusdē rei.Manifestum est eni in rebus habētibus quattuor causas q᷑ vna causa est quodam modo causa alterius:qa eni materia est propter formā ꝛ nō ecōuerso:vt ꝑbat̃ in 2° physi.diffinitio que sumitur ex causa formali:est causa diffōnis que sumitur ex causa materiali eiusdem rei.Et qa generatū cōsequitur formā per actionē generātis.ꝓñs est q᷑ agēs sit quodā modo causa forme:ꝛ diffō diffōnis.Ulteri⁹ autē omne agens agit ꝑpter fineꝫ.vñ diffō que a fine sumit̃ est quodā modo causa diffōnis que sumitur a causa agente.Ulterius autē nō est ꝑcedere in generibus causarū.vnde dicit̃ q᷑ finis est causa causarū.Pōt tñ in singulis causarū generib⁹ fieri demonstratio a posterioribus ad priora:sed diffōnes vel demonstrationes debēt dari per causas primas.Et sꝫ hunc sensum in q̄busdā libris interponitur q᷑ diffōnes s̄m spēm facte nullū habent mediū quo demōstrent̃.diffōnes autē s̄m mām facte possunt hr̄e medium:qa.s.diffinitiōes que dant̃ s̄m causam merā mālē possunt demōstrari per diffinitiōes que dant̃ s̄m cām formalē.Diffō aūt que dat̃ s̄m causam formalē nō pōt vlterius demōstrari per aliqd principiuꝫ intrinsecū rei qd ꝑprie ꝑtinet ad qōgdest.vtpote intrīs essentiā rei.Sed ꝛ si demonstret̃ per cām efficiēteꝫ ꝛ finalem.dicendū erit q᷑ semꝑ cā superior se hꝫ vt formalis respectu inferioris.Predicta tamē verba nō habent̃ in libris grecis.Unde magis videt̃ esse glossa que per erroreꝫ scriptoꝝ introducta est loco textus.Tertio modo pōt intelligi inquātū aliqua sunt que nō hn̄t cām in genere subiecto alicuius scientie.sicut in gn̄e numeri de quo est arithmetica est deuenire ad vnitatem eius.In hoc eni genere nō est accipere aliud principium.Et hic sensus concordat exemplo qd ꝑhs subiungit dicens q᷑ arithmeticus supponit qd est vnitas:ꝛ qa est.Et sicut illa quorum non est alia causa: ita etiam illa que possunt hr̄e mediū:ꝛ quoꝝ est altera causa potest manifestari qōgdest.ita tamen q᷑ non demōstretur ipsum qōgdest:sed magis vt medium demonstratiōis qōquidest accipiatur.¶ Deinde cū dicit.

F

T.c.6.ꝛ 8° phy.t. c.25.

Tx.c.16.

G

H

¶ Cū aūt diffinitio dicat̃ esse oratio ipsi⁹ qd ē: patet quandā diffinitionē orationē eē: que id explicat qd nomē significat:vel que nois interpretationē cōplectit̃:veluti quid significat triāgulus nomine:quē habētes esse querim⁹: deinde ꝑpter qd est. Difficile aūt est h̄ pacto sumere ea que nescim⁹ eē:causamq̄ꝫ difficul-

I

tatis antea diximus:nam neq3 si sint an nõ sint scimus:nisi p accñs. At eni oratio est vna dupliciter. Alia nãq3 ɔiũctione est vna:vt ilias. Alia qa vnũ de vno dclarat:nõ p accñs. Una igit hec est diffinitio diffõnis quã diximus.

¶ Diffinitio aũt qm̃ qdẽ dr̃ rõ ipsius qõ qdest manifestũ ẽ. Qm̃ aliq̃ rõ ipsi⁹ qõqdest significat nomẽ:aut erit rõ altera noĩa ponẽs: vt qdẽ significãs qd ẽ ſm q triãgulus ẽ. Qõ ṽo habẽtes q2 ẽ.q̃rimus ꝑpter quid ẽ. Difficile aũt est sic accipe que nõ scimus q2 sũt. Cã aũt prius dicta est difficultatis:q2 neq3 si est:neq3 si nõ scimus:sed aut ſm accñs. Nõ autẽ vna ẽ duplex:hec qdẽ ɔiũctio ẽ vt que ẽ ilias. Alia ṽo vnũ de vno oñdẽs nõ ſm accñs.rõ autem vna qdẽ igr̃ terminus ẽ termini q̃ dicta est.

Lec. 10.
K

¶ Ostẽso qualr̃ se habeat qõqdest ad demr̃ationez:ostẽdit qũo se hz diffõ. Et circa h̃ duo facit. Pr̃io oñdit qualr̃ diffinitio se habeat ad demr̃ationez. Scd̃o manifestat qð dixerat p exẽplũ.ibi[Differt eni dicere pp qd] Circa p̃m tria facit. Primo ꝑponit vnũ modũ diffõnis significãtis qd est. Scd̃o ꝑponit aliũ modũ diffõnis significãtis pp quid.ibi [Ali⁹ ṽo terminus] Tertio oñdit qualr̃ se hẽat vtraq3 diffinitio ad demr̃ationẽ.ibi[Quare p̃mo qdẽ] Circa p̃m supponit p̃ q diffõ sit rõ significatiua illi⁹ qõqdest. Si aũt nõ posset hr̃i aliqua rõ rei q̃ diffinitio:ipo?e esset q sciremus aliquã rem esse quin sciremus de ea quid est.qa impossibile est q sciamus aliquam rem esse nisi per aliquã illius rei rõnẽ. De eo eniz qð est nobis penitus ignotũ nõ possum⁹ scire si est aut non. Inuenit̃ aũt aliq̃ alia rõ p̃ter diffõnem que quidẽ vel est rõ expositiua significationis noĩs.vt est rõ ipsius rei noĩate.altera tñ a diffinitiõe.qa non significat quid est sicut diffõ:sz forte aliqð accñs. Sicut forte inenit̃ aliq̃ rõ que exponit quid significat hoc nomen triãgulus:ɀ per hõ rõnem hñtes qa est.adhuc querimus ꝑpter qd est: vt sic accipiamus qõquidest. Sed sicut supra dictuz est.h̃ est difficile accipe in illis in qbus nescimus an sit. Et hõ difficultatis causa superioris est assignata.qa.s.quãdo nescim⁹ rem esse per aliqd rei.nõ absolute scimus si est vel nõ:sed solum accñs.vt supra expositũ est.¶ Ad distiguẽdũ autẽ rõnem significãtẽ qd est ab alijs subiũgit q dupl'r aliq̃ rõ põt dici vna. Quedã eni est vna sola ɔiũctione.per quẽ modum etiã hz vnitatẽ ilias.i.poema de historia troiana. Et p hunc etiam modũ dr̃ esse vna rõ que est expositiua nominis.vel manifestatiua ipsius rei noĩate per aliqua accñtia: vt si dicat̃ q hõ est animal risibile susceptibile discipline. Alia ṽo rõ est vna inquãtũ simpl'r significat vnũ de vna re cuius rõ est.ɀ h̃ nõ ſm accñs. Et talis rõ est diffõ significans quid est.qa essentia cuiuslibet rei est vna. Sic ḡ ɔcludit q illa que dicta est:est vna diffõ diffõnis.s.q diffinitio est ratio ipsius qõquidest.¶ Deinde cum dicit.

L

Lec. secunda.

M

¶ Alia autez est diffinitio oratio que declarat propter quid est.

¶ Alia ṽo termin⁹ ẽ demr̃ans ꝑpter qd est.

¶ Ponit aliũ modũ diffõnis.ɀ dicit q alia diffõ diffõnis ẽ.vt sit rõ manifestans pp quid.¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare prior significat qdẽ:sed nõ oñdit:posteriorẽ aũt pz q̃si demr̃ationẽ esse ipsi⁹ qd ẽ: positione differentem a demonstratione.

N

¶ Quare prima quidez significat qõqdest. demõstrat aũt nõ. Que ṽo posterius ẽ:manifestum ẽ qm̃ erit vt demõstratio eius qõqdest: positione differens a demonstratione.

¶ Ostendit quo modo vtraq3 diffõ se habeat ad demr̃ationem concludens ex p̃missis q prima diffinitio solũ significat qõquidest:sed nõ demr̃at ipsuz. Scd̃a ṽo diffinitio est quasi demõstratio quedaz ipsius qõquidest.ɀ non differt a demonstratione nisi sola positione:id est ordine terminorum ɀ propositionum.¶ Deinde cum dicit.

¶ Interest eni cũ pp quid tonitat: atq3 quid ẽ tonitruũ dr̃. Quippe cũ ad primũ hec accommodet̃ redditio:q2 in nubib⁹ ignis extinguit̃. Ad scd̃z hec cõpetat:sonus cũ extinguit̃ in nubib⁹ ignis. Quare eadẽ rõ diuerso dr̃ mõ. Et illo quidẽ mõ cõtinua est demr̃atio:hoc autez est diffinitio. Preterea est tonitrui diffõ son⁹ in nubibus:atq3 hoc ẽ demõstrationis ipsius quid est positio. Est igitur diffinitio vna quidem oratio ipsius quid est conclusio.

O

¶ Differt eni dicere pp quid tonat: ɀ quid ẽ tonitruũ. Dicet eni siquidez:pp id qð extinguit̃ ignis in nubibus. Quid aũt tonitruuz ẽ:son⁹ extincti ignis in nubib⁹. Quare eadem rõ alio mõ dr̃. Et sic quidẽ demr̃atio ɔtinua.sic autẽ diffinitio. Amplius ẽ terminus:cõtinuus sonus in nubibus. Hoc autem est que est ipsius quid est demonstrationis conclusio.

P

¶ Manifestat qð dixerat per exẽpla. Et circa hoc duo fac̃. Primo manifestat per exempla que dicta sunt. Scd̃o colligit ex premissis diuersitatem diffinitionũ.ibi[Immediatorum autem diffinitio.]¶ Dicit ergo p̃mo q differt dicere propter qd tonat ɀ qd est tonitruũ:qa ſm opinionẽ illorum qui dicunt q extinctio ignis in nube est cã tonitrui:dicit aliqs ꝑpter qd:cũ dicit tonitruũ esse ꝑpter hoc q ignis extinguit̃ in nube. Ille autẽ dicit qd est tonitruũ:qui dicit q sonus ignis extincti in nubibus. Utrum aũt hoꝝ significat eandẽ rõnez:sed per aliũ modũ. Nã cũ dr̃:tonat ꝑpter hoc q extinguitur ignis in nube:significat̃ per modũ demõstrationis cõtinue:idest nõ distincte per diuersas ꝑpositiones:accipiuntur tñ cõtinue oẽs termini demonstrationis. Cum aũt dr̃ q tonitruuz est sonus extincti ignis in nubibus:significatur per modũ diffõnis. Sed si dicamus q tonitruũ est sonus in nubibus nulla mẽtione facta de extinctione ignis:erit diffinitio significãs qd est.ɀ erit soluz demonstrationis conclusio.¶ Deinde cum dicit.

Q

¶ Eoꝝ aũt diffinitio q̃ medijs vacãt indemr̃abilis ẽ ipsius quid ẽ positio. Est igr̃ diffinitio vna quidẽ oratio ipsius quid ẽ indemonstrabilis. Alia ṽo ratiocinatio ipsius quid ẽ a demõstratione differens casu. Et tertia demonstrationis ipsius quid est conclusio.

¶ Immediatoꝝ aũt diffinitio positio ẽ ipsius quid est indemr̃abilis. Una ṽo syllus ipsius quid ẽ:casu differens a demonstratiõe. Tertium autez ẽ que ẽ ipsius quid est ɔclusio.

¶ Colligit ex premissis quot sunt modi diffinitionum per

respectũ

A respectũ ad demõstrationẽ. Et primo resumit quoddã qđ supra dixerat quod eorum que nõ habent causam diffinitiones sunt accipiende. sicut quedam immediata p̃nª. Et ideo dicit h. q diffinitio immediatoꝝ: id est rerũ nõ hñtium causas est sicut quedam indemõstrabilis positio eius qđquidest. Ex hoc concludit q triplex est genus diffõnis per cõparationem ad demõstrationez. Quedã enim est diffõ que ẽ indemõstrabilis rõ eius qđqđest. Et hec est illa quam dixerat esse immediatoꝝ. Alia aũt diffõ est que est q̃si qđã syll's demonstratiuus eius qđqđest. ⁊ nõ differt a demõstratione nisi casu: id est ſm diuersaz acceptionẽ ⁊ positionem dictionũ: vt cũ dicitur tonitruũ est sonus extincti ignis in nubibus. Tertia aũt diffinitio ẽ que solũ ẽ significatiua ipsiꝰ qđqđest. ⁊ est ↄclusio demõstrationis. ¶ Deinde cum dicit.

B ¶ Patet igit̃ ex hisce q̃ diximus: quo pacto ẽ: quo pacto nõ ẽ ipsiꝰ qđ est demõstratio. Et quorũ est ⁊ quoꝝ nõ est: quotqꝫ modis p̃terea dicit̃ diffinitio: quoqꝫ pacto ipm̃ qđ est oñdit̃. Et quo pacto ẽt nõ ostẽdit̃. Atqꝫ quoꝝ est ⁊ quoꝝ nõ est. Insup quõ sese hꝫ ad demõstrationez: quo neqꝫ mõ fieri põt: ⁊ quõ fieri neqt: vt eiusdem sit diffinitio demonstratione.

¶ Manifestũ igit̃ ex dictis ẽ ⁊ qualr̃ est ipsiꝰ qđqđest demõstratio: ⁊ quo mõ nõ est: ⁊ quorũ est: ⁊ quoꝝ nõ. Ampliꝰ aũt diffinitio quot modis dr̃: ⁊ qualr̃ qđqđest demõstretur: ⁊ quo mõ non: ⁊ quoꝝ est: ⁊ quorum nõ est. Adhuc autem ⁊ ad demonstrationem quo modo se habet: ⁊ quo mõ ↄtingere ⁊ quo modo non.

T. cõ. 11.

¶ Epilogat que dicta sunt: ⁊ dicit manifestũ esse ex p̃dictis per quem modum ẽ demõstratio ipsius qđqđest. ⁊ per quem modum nõ. q2 s. qđqđest põt accipi ex ipsa demõstratione: nõ aũt põt demõstrari. Dictum est etiã in qbus possit eẽ demonstratio eius qđqđest ſm modũ p̃dictũ: q2 in hñtibꝰ cãm. ⁊ in quibus nõ: q2 in non hñtibus causam. Dictũ est ẽt quot modis dicit̃ diffõ. q2 s. quedã significat qđqđest: qđã autẽ etiam manifestat ꝑpter qđ. Dictũ ẽ etiã quõ qđ est demõstratur inquãtũ s. significat̃ per diffõnẽ significãtẽ solũ qđ quidest: ⁊ quõ nõ demõstratur inquãtũ s. per diffõnez accipit̃ non solũ qđ: sed etiã ꝑpter quid. Dictũ ẽ etiã quõ diffõ se habeat diuersimode ad demõstrationez: ⁊ quõ ↄtigat q eiusdem sit demõstratio ⁊ diffinitio. ⁊ quõ hoc non cõtingat.

C

¶ Cũ aũt tũ arbitremur scire cũ cognoscimꝰ cãm. q̃tuor vero cause sunt: vna quidẽ qđditas: alia aũt que cũ sint hoc eẽ necesse est: ⁊ tertia que primũ mouit: ⁊ q̃rta gr̃a cuiꝰ cetera fiũt: oẽs he ꝑ demõstrationis mediũ ostenduntur.

D

¶ Qm̃ aũt scire opinamur cũ scimus causaz: cause aũt q̃tuor sunt: vna qdẽ qđquideratesse: vna vero cũ hec sint necesse est hoc esse. altera autẽ aliqđ primo mouet: q̃rta vero cã cuiꝰ: oẽs he per medium monstrant̃. Lectio. IX.

Postq̃ Ph's oñdit qualr̃ ipsum qđ est se habeat ad demõstrationez: h ostendit quõ ad demõstrationez se habeat ꝑpter quid: qđ significat causam. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit quo modo cause assumantur in demõstratione. Secundo quõ diuersimode in diuersis rebus. ibi [Eadez autez cã ẽ.]

E Circa primũ duo facit. Primo ꝑponit qđ intẽdit. Scđo manifestat ꝑpositũ ibi [Et hoc enĩ existẽ] Dicit ḡ primo q q2 scire opinamur cũ sciamus cãm: vt in p̃mo habitum ẽ: demõstratio aũt ẽ syll's faciens scire. ita ↄñs ẽ q mediũ demonstrationis sit cã. Sunt autẽ quattuor gn̄a causaꝝ: vt in 2° phys. ⁊ in 5° meta. pleniꝰ manifestat̃. quaꝝ vna est qđquideratesse. s. causa formalis que ẽ complectiua eẽntie rei. Alia aũt ẽ cã qua posita necesse ẽ causatũ poni: ⁊ h ẽ causa mãlis: q2 ea que sequunt̃ ex necessitate materie sunt necessaria absolute: vt habetur in 2° phys. Tertia aũt cã ẽ que est p̃nª motus. s. causa efficiẽs. Quarta cã ẽ cuius gr̃a fit aliquid. s. causa finalis. Et ita pꝫ q per medium demõstrationis oẽs he cause manifestant̃: q2 q̃libet haꝝ causaꝝ põt accipi vt medium demõstrationis. ¶ Deinde cum dicit.

Phys. 2. cõ 28. Meta. 5. cõmẽ. 2.

T. c. c. 87. ⁊ 88.

¶ Naz id quod cũ sit necesse est hoc esse: non est vna ꝑpõne sumpta: sed saltẽ duabꝰ. Hoc aũt est cum vnũ mediũ habent. Hoc igr̃ vno sumpto necesse est conclusionem esse.

F

¶ Et hoc enim q positio sit: hoc necesse est eẽ: vna quidem propositione accepta non est: duabꝰ autem ad minus: hoc autẽ est cum vnum medium habeãt. Hoc igit̃ vno accepto cõclusionem necesse est esse.

¶ Manifestat qđ dixerat. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit quo mõ diuerse cause sumunt̃ vt mediũ demõstrationis in diuersis rebus. Scđo oñdit quo mõ vniꝰ ⁊ eiusdez rei p̃nt esse diuerse cause. ibi [Contingit aũt ibidẽ] Circa p̃mũ quattuor facit. Primo manifestat quõ cã mãlis accipiat̃ in demõstratione. Secũdo manifestat propositũ in causa formali. ibi [At vero ipsius] Tertio oñdit idem de causa efficiẽti. ibi [Propter quid aut medioꝝ] Quarto autez in cã finali. ibi [Quorũcũqꝫ autẽ] Circa primũ duo facit. Primo ꝑponit modũ quo causa mãlis assumit̃ in demõstratione: qui ẽt cõpetit in alijs causis. Secũdo ponit exemplũ. ibi [Manifestũ ẽ aũt] ¶ Dicit ergo primo q illud quo existẽ necesse est aliud esse. s. cã mãlis non cõtingit accipi sic: vt ex necessitate aliqđ sequat̃: si accipiat̃ vna sola ꝑpõ: sed opꝫ accipere ad minꝰ duas: h mõ se hñtes q cõicẽt in vno medio. Si ḡ accipiat̃ in duabus ꝑpõnibus vnũ mediũ qđ est cã mãlis: ex necessitate sequit̃ ↄclõ necessaria. Puta, si dicamus oẽ compositũ ex ↄrijs est corruptibile. lapis est hmõ. ḡ ⁊c. Opꝫ aũt accipere duas ꝑpões nõ solũ ꝑp exigẽtiã forme syllogistice. sed ẽt q2 nõ oĩa q̃ sunt ex mã hñt ex mã necessitatẽ: vt ꝑbat̃ in 2° phys. Et ideo p̃ter ꝑpõnẽ in qua sumit̃ hoc hic talẽ mãm. opꝫ q sumat̃ alia ꝑpõ que declaret q ex tali mã aliqđ ex necessitate sequat̃. ¶ Deinde cum dicit.

G

T. c. c. 88.

¶ Patet aũt ⁊ h pacto. Cur rectus bis angulus est. qui in semicirculo designat̃: quid cum sit rectꝰ est ille. Sit itaqꝫ rectus. a. Dimidiũ duorũ rectoꝝ. b. angulus deniqꝫ qui est in semicirculo designatus. c. Ut igit̃. a. id est rectꝰ cõperat ipsi. c. id est angulo q est in semicirculo designatꝰ. causa est ipsũ. b. Nã duoꝝ qdẽ rectoꝝ dimidiũ cq̃le est ipsi. a. Ipꝫ aũt. c. cq̃le est ipsi. b. Angulus. n. i semicirculo designatꝰ duoꝝ rectoꝝ dimidiũ ẽ. Cũ igr̃. b. duoꝝ rectorũ dimidiũ sit. a. cõpetit ipsi. c. qđ qdẽ ẽ rectuz cũ angulũ eẽ q ẽ i semicirculo dsignatꝰ. Quidditas aũt ẽ idẽ qđ h: ⁊ eo sane q2 h sigt̃ ipa rõ.

H

I Vide in amota.

¶ Manifestuz aūt ē ꝛ sic pp qd recta ī medio circulo quo existēte recta est. Sit igr̄ recta ī quo. a. duoꝝ rectoꝝ in quo.b.q̄

K

est ī medio circulo ī quo.c.a.igr̄ rectā eē ī.c.q̄ est ī medio circulo cā.b.ē:b eni ipsi.a.eq̄le est: qḋ ꝟo ē.c.ipsi.b.duoꝝ eni rectoꝝ mediū est. Existēte igit̄.b.medio duoꝝ rectoruz.a.in.c.ē.b aūt erat in semicirculo rectā eē.Huic aūt idez est qḋquideratesse:cum hoc significet rōne.

¶ Proponit exēplum in mathematicis:nec est cōtra id qḋ dr̄ in 3° meta.ꝙ mathematice scie non demōstrāt per cām māle.Mathematica eni abstrahit qdē a mā sensibili.non aūt a mā intelligibili:vt dr̄ in 6° meta.que qdē mā itelligibilis cōsiderat̄ ſm ꝙ aliquid diuisibile accipit̄ vel in numeris vel in cōtinuis.Et ideo qñcūqꝫ in mathematicis aliquid demonstrat̄ de toto per ptes:vr̄ esse demōstratio per cām māle.partes eni se hñt ad totū ſm rōnē māe.vt dr̄ in 2° phys.Et qa mā magis ꝓprie dr̄ in sensibilib⁹:pp h noluit eā noiare cām mālē:sed cām necessitatis.¶ Ad euidētiā aūt exēpli qḋ in lr̄a ponitur: sciēdū est ꝙ ois triangulus cadēs in semicirculo est rectus.vt ꝓbat̄ in 3° Euclidis. est aūt ꝓbatio talis.Sit semicirculus.a.b.c.chorda autem eius que est diameter circuli diuidat̄ in pūcto.d.qḋ est centrum circuli.erigat̄ ergo super pūctū.d.linea ppēdicularis que attingat circūferentiā circuli in pūcto.b.a quo ducant̄ due linee ad duo puncta.a.ꝛ.c.Dico ergo ꝙ angulus.a.b.c. cadēs in semicirculo est rectus.Probatio.Triāgulus.b.d. c.hꝫ tres angulos equales duobus rectis:sed angulus eius b.d.c.est rectus:qa linea.b.d.est perpendicularis.ergo duo alij anguli.s.d.b.c.ꝛ.b.c.d.sunt eq̄les vni recto.Sed hi duo anguli sunt eq̄les:eo ꝙ due linee.d.b.ꝛ.d.c.sunt eq̄les:quia contrahunt̄ a cētro ad circūferētiā.relinquit̄ ergo ꝙ angulus.d.b.c.sit media pars recti anguli.Pari quoqꝫ mō probatur ꝙ angulus.a.b.d.sit media pars recti.ergo tot⁹ angulus.a.b.c.d.est rectus.Hac ergo ꝓbatione vtit̄ hic Phs dicens ꝙ manifestū est per hunc modum ꝙ est recta que in semicirculo.i.rectus angulus qui cadit in semicirculo. dazꝫ accipit illud quo existēte sequitur ꝙ sit rectus.Sit ergo rectus angulus in quo.a.qḋ est maior extremitas . medietas duoꝝ anguloꝝ sit medium in quo.b.angulus cadens in semicirculo sit minor extremitas in quo est.c. Hoc ergo qḋ est.a.esse in.c.i.ꝙ angulus in semicirculo sit rectus causa ē b.scꝫ ꝙ angulus semicirculi est medium duorum rectorū. Hoc eni mediū est eq̄le per ꝯuersionē ipsi.a.ꝛ ipsum.c.est simili mō equale ipsi.b.Nā.b.est esse medietatē duoꝝ angulorꝫ rectoꝝ.Hoc ergo existēte necesse est ꝙ.a.sit in.c.qḋ nihil aliud est q̄ꝫ anguli semicirculi esse rectum. Subiūgit autem hic ꝙ modus demonstrationis pōt etiā ad formalē causam pertinere quā nominauerat qḋquideratesse:eo ꝙ esse mediuꝫ duorum rectoꝝ pōt accipi vt ratio significās quodquidest recti anguli.¶ Deinde cum dicit.

Te.cō.3. Te.c.21 L Te.c.31. M

N

¶ At ꝟo quidditatem etiam causam esse mediam antea demonstrauimus.

¶ At ꝟo ꝛ ipsius quodquideratesse cā monstrata est media.

¶ Remittit ad pmissa:ꝛ dicit ꝙ in superioribus mōstratū est quō cā formalis q̄ est quodqderatesse ptineat ad medium demonstrationis.¶ Deinde cum dicit.

¶ Idē fit cū q̄rit̄ pp qd aduersus athenienses ꝑsicū bellū exarsit.q̄ cā fuit:vt athenienses bello vexent̄:qa ꝯ sardes ipsi cū eretriēsib⁹ irruerūt.Hoc eni primū mouit:sit itaqꝫ bellum.a. priores irruisse.b.athenienses.c.b.igr̄:priores iquā irruisse ipsi.c.id est athenienses inest.A. quoqꝫ.b.ipi cōpetit.Medij nāqꝫ lacessiti bellū aduⁿsus eos agūt q priores iniuriā itulerūt. A.igit̄ id est bellū:vexariqꝫ bello.b.ipi inest: id est hisce q priores bellū gessere.b.ꝟo ipi.c. idest atheniēsib⁹ inest.Hi nāqꝫ tractare bellū cedere medosqꝫ lacessiuere. Mediū igit̄ ꝛ h in loco causa ē:atqꝫ ea que primū mouit.

O

Vide in amota.

¶ Propter qd aūt medoꝝ bellū factū ē athenis:q̄ cā ē ꝑ̄liari atheniēses:qm̄ in sardos cōmiserūt:pp hoc eni motū ē primū.Sit bellū in quo.a.pri⁹ cōmittit.b.atheniēses.c.ē igr̄.b. in.c.pri⁹ ē cōmittere atheniēsib⁹.a.aūt i.b.debellari eni pri⁹ iniustos.ē itaqꝫ i.b.a.debellari pri⁹ icipiētes.b.āt pri⁹i atheniēsib⁹.Pri⁹.n.iceperūt.Mediū itaqꝫ hic cā ē primū mouēs.

P

¶ Ponit exēplū de cā mouēte tāgēs quādā grecā historiaꝫ vꝫ.ꝙ atheniēses quōdam adiūctis sibi qbusdam alijs grecis inuaserunt sardēses qui erāt subiecti Regi medoruꝫ.ꝛ ideo medi inuaserūt atheniēses.Dicit ergo pmo ꝙ q̄ri pōt pp qd bellū medoꝝ factū est cuꝫ atheniēsibus.ꝛ h pp qd est:cā q̄re atheniēses ipugnati sūt a medis:qa.s.ipsi simul cū quibusdā alijs.s.eretrijs fecerūt isultū in sardēses.Hoc enim est quod fuit motiuum belli.Sit ergo belluꝫ in quo a.qḋ est maior extremitas:ꝙ priores insultuꝫ fecerūt sit.b. id est medium:sꝫ atheniēses sit.c.i.minor extremitas. ergo b.est in.c.iquātū.s.atheniēsib⁹ ꝯuenit ꝙ pores fecerūt isultum.A.aūt est in.b.qa.s.illi qui pus alijs iniustitiā itulerūt sunt debellati.Sic ergo.a.est in.b.inquantū debellant̄ illi qui prius iceperūt.Hoc aūt.s.b.quod est mediuꝫ ptinet ad athenienses:qui pus bellū inceperunt.Et sic pꝫ ꝙ hic accipit̄ q̄si mediū cā que p̄ mouit.¶ Deinde cum dicit.

Q

¶ Ea ꝟo quoꝝ cā ē id qḋ alicui⁹ ē grā: eundē subeūt modū:ceu pp qd deambulat:vt valeat.Cur dom⁹ ē:vt cōseruet̄ suppellex. Nēpe valitudīs deābulatio:suppellectilis ꝯseruāde domus ē grā. Atqꝫ iter hec pp qd post cenaꝫ ambulare opꝫ:ꝛ cui⁹ opꝫ grā:nihil iteresse videt̄.Sit itaqꝫ deābulatio post cenā.c.nō natare cibū cum occupet locum in quo ē.b.valere sit.a.Cōpetit igr̄ deābulatiōi post cenā id efficere:cibū iquā sumptū i ore vētris nō supnatare:

A tare:atq3 idipm sanitatē ɔseruet. Sic.n.vi.b. Igit cibū inquam haud natare.c.ipsi inest:id est deābulationi post cenā. Sit.a.valitudinez inq3 cōseruare.b.ipsi cōpetit. Que igit est cā: vt.a.gr̄a cui⁹ cetera fiūt: ipi cōperat.c.nēpe.b. ipm est:nō supnatare iquā cibū. Atq3 hoc est tāq3 ipsius ratio:naz.a.hoc assignabit pacto. Cur aūt.b.competit ipsi.c. Quia sanum esse id nimirum est:sic inquam sese habere. Verū mutentur ratiocinationes oportet:magis eni hoc pacto singula elucescent.

Vide in annota.

¶ Quorūcūq3 aūt cā est ppter aliquid: vt pp qd ambulat.vt sanus fiat: ₇ pp qd facta ē domus:vt saluet vasa. Hoc ergo vt sanet : illud vo pp id q saluet.pp qd post cenā op3 ambulare ₇ cuius gr̄a op3:nihil differt. Ambulare post cenā in quo.c.nō eminere cibos i quo.b. sanari in quo.a. Sit igr̄ in eo qd post cenā ambulat eē facere nō supeminere cibos iuxta os vētris: ₇ h eē sanū. Videt eni inec ipsi ambulare qd est.c.b.qd est non eminere cibos:in h aūt qd sanatiuū est. Que igit cā est in.c.qd.a. fit:pp qd est:fit.b.nō eminere cibos. Hoc aūt est sicut illi⁹ rō.a.enim sic demōstrabit.pp qd a.in.c.est qm̄ hoc est sanari. Op3 aūt cōmutare rōnes: ₇ sic magis vnaqueq3 apparebit.

Vide in annota.

¶ Manifestat idē in causa finali.Et circa h duo facit.Primo pponit exēplū in cā finali Scdo ostēdit drīas inter cāz finalē ₇ cām que est pn̄ᵐ motus.ibi[Gn̄ationes aūt ecōtrio]

C ¶ Dicit ergo p̄ q silr se h3 cū pdictis in qbuscūq3 accipitur.q.causa finis cui⁹ cā fit aliqd. Puta si dicamus pp quid aliquis ambulat post cenam: vt.s.fiat sanus: ₇ iteruz pp qd est domus:ad hoc vt.s.vasa.i.supellectilia hominis saluentur.i.conseruent. Sic ergo h.s.ambulatio post cenā fit gr̄a sanandi:hoc aūt.s.edificatio domus est gr̄a seruādi suppellectilia. Sic g̃ nihil differt dicere ppter qd op3 post cenaz ambulare. ₇ cuius gr̄a h oporteat. Sit g̃ ambulare post cenaz in quo.c.minor extremitas:s3 nō eminere cibos in ore stomachi sit mediuz in quo est.b.sanari vo sit maior extremitas in quo est.a. Sit ergo.b.in.c.q: ambulatio post cenam facit vt non emineāt cibi in ore stomachi. ₇ pp hoc puenit sanitas qd est.a.esse in.b. Videt eniz q ipsi ambulare qd est.c.insit.b. qd est nō eminere cibos in ore stomachi. Ad hoc aūt sequit.a.qd est esse sanatiuum. Sic g̃ p3 q.b.s. nō eminere cibos in ore stomachi est cā q̄re.c.est.a.i.quare

D ambulare post cenā sit sanatiuū: ₇ hoc.s.nō eminere cibos in ore stomachi est rō ei⁹ qd est eē sanatiuū. A.eni.i.eē sanatiuum sic assignabitur ₇ notificabit. Q3 aūt.a.sit in.c.est.b. ppter quid:q:.s.sic se hēe vt nō emineāt cibi in ore stomachi est sanari.Et ad h q singula fiāt magis manifesta.op3 trāsumere rōnes:vt.s.accipiat mediū q̄si rō maioris extremitatis:sic in pmisso exēplo appet. ¶ ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ordo aūt gn̄atiōis ac ortus vso mō sese h3 in his ₇ i mouētib⁹ causis. In illis.n.prio mediū fiat op3. In his aūt.c.ipm extremū prio: deinde id vltimū gratia cuius cetera fiunt.

¶ Gn̄ationes aūt ecōtrario hic ₇ in causis fm motū. Ibi qdē eni mediū op3 primuz fieri:h aūt ip3.c.vltimū. vltimū aūt est pp qd est.

B ¶ Ostēdit qm̄o diuersimode se h3 ₇ in cā que est pn̄ᵐ mot⁹. Cōtrario eni mō se hnt in via gn̄ationis cā finalis. ₇ causa que est pn̄ᵐ mot⁹. Nā.s.in demōstratione que sumit p cāz que est pn̄ᵐ motus:op3 medium pn̄ᵐ fieri.i.esse pn̄ᵐ in via generatiōis:sic pus fuit q athenienses insultuz fecerūt in sardenses:q3 q ipugnarent a medis. S3 hic in demōstratiōe que fit p cāz finalē:accipit sic pmuz in via gn̄atiōis ipm.c. qd est minor extremitas: ₇ vltimum causatū cause finalis: vltimum etiā in via gn̄ationis est finis:cuius gr̄a est aliqd. Manifestū est aūt q p̄ aliqs ambulat post cenā.ex h sequitur q cibi nō emineāt in ore stomachi: ₇ ex h vlteri⁹ sequit sanitas hois q̄ est pncipalis finis. ¶ Deinde cum dicit.

F ¶ Fieri aūt pōt: vt idē gr̄a sit alicui⁹: ₇ ex necītate: veluti pp qd p laternā penetrat lumē. Et eni id qd miores h3 ptes: subtiliores.s.ue:necio p meat⁹ maiores penetrat:ampliores.s.ue. Siqde3 lumē fit:q: trāsit. Et cuiusnā gr̄a: vt non deuiem⁹:pedesq3 ēt offendamus. At vt est in hisce q̄ sunt:sic ne etiā est i hisce que fiūt:vt si cū ignis extinguit tonitat:necesse est strepit⁹ sonusq3 fiat. Et vt pithagorici dicunt : terroris gr̄a quo primeāt hi qui in tartaro degunt.

¶ Cōtigit aūt idē ₇ vnū ₇ qd est: ₇ pp qd ē: ₇ ex necītate: vt p lucerne pellē: lumē: ₇ nāq3 ex necessitate digredit qd in pua est ptibili⁹ p maiores poros. Sic qdē ignis fit digrediēdo: ₇ pp aliqd: vt nō offendamus. Itaq3 si eē ɔtingit ₇ fieri ɔtigit:sicut sonat extracto igne:necesse est sceptire ₇ sonare: ₇ si est quēadmoduz pithagorici dicunt minarum causa his q sunt in tartaro quatenus timeant.

T.c. 8 13. Vide in annota.

G ¶ Ostēdit qm̄o ad eūdē effectuz pnt accipi plres pdictaruz cāruz. Et circa hoc duo facit. Prio manifestat plres cās esse eiusdē. 2ᵒ ostēdit in qb⁹ habeat locū qd dcm̄ est.ibi[Plurima aūt hō sunt.] Dic g̃ p̄ q ɔtingit vnū ₇ eūdē effectū esse pp aliquē finē siue gr̄a eius: ₇ ex necītate alicui⁹ poris cā:sicut hoc qd est lumē appere p pellē lucerne:ex necītate puenit. Necesse est.n.q corp⁹ mioꝝ ptiū trāseat p poros largiores. Dr̄ aūt hoc fm opionē ponētiuz q lumē sit corpus qddā subtile. ₇ q apparētia luminis p diaphanum fiat pp magnitudinē poroꝝ q̄si quorūdā foraminū. Corp⁹ aūt subtile videt eē puarū ptiū. Et q: hoc nō ē fm suā opionē sb̄ iungit q ex tali necītate h puenit.si tn̄ lumē appeat digrediēdo.i.p egressum ptiū eius p poros diaphani. Hoc autez qd est apparere lumē p pellē lucerne est pp aliquē finē: vt

H scz ambulātes in nocte bn̄ficio luminis non offendamur. In talibus g̃ pōle est dupl'r argumentari. Uno mō a cā pexistē. vt dicam⁹ si eē ɔtigit h: ₇ h erit.puta si lumē ipositū ē lucerne:sequit q diffundat p poros pellis. Alio mō a cā posteriori q̄ ē posterior in fieri: ₇ fm h argumētabit q si fieri ɔtigit finē vltimū op3 pcedere ea p que puenit ad finez. Sic p3 in tonitruo:q si est ignis extinct⁹:nece est sceptire.i. fulminare: ₇ facere fremitū qddā ignis extincti: ₇ sonū quēdā. Et si opio Pithagoricoꝝ ē vera q tonitruū fiat ad cōminādū his q sunt in tartaro.op3 dicere q tonitruū fiat ad hoc q hoies q sunt in tartaro timeāt. ¶ Deide cū dicit.

¶ Atq3 plurima talia sūt:pſertim in hisce q̄ nā

talia fiūt ꝛ ꝯstāt. Altera nāq3 nā alicui⁹ gr̄a fa cit: altera necc̄itate. Necessitas autē est duplex. Alia.n.ē ſm nām: ꝛ appetitionē. Alia violenta: q̄ qdē est ꝑter appetitionē. Hec necessitates extāt cū lapis nūc sursū nūc deorsum mouetur. Nā tametsi necessitate lapis vtroq3 motu cietur: non eadem tamen necessitate.

℄ Plurima aūt h⁹ sunt: ꝛ maxīe in his que nā subsistūt ꝛ ꝯstātib⁹ h qḋ ꝓpter h nā fecit: alia ṽo ex necc̄itate. Necc̄itas aūt duplex est. h qdē enī ſ3 nā3 ꝛ motū. sic lapis ex necc̄itate ꝛ sursū ꝛ deorsum deferṫ: ſ3 nō ꝑꝑ eādē necessitatē.

℄ Ondit in qb⁹ ꝯtigat h qḋ dcm̄ est. Et circa h tria facit. p̄ ostēdit quō h se hēat in his q̄ fiūt a nā. 2° quō se hēat in his que sunt a ꝓposito. ibi[In his aūt q̄ sunt] 3° īfert qḋdaz corollariū. ibi[Quare finis bon⁹] Dic̄ ḡ p̄ ꝙ plurima h⁹ q̄.s. fiūt ex necc̄itate ꝛ fiūt ꝑꝑ finē: maxīe īueniṫ in his q̄ subsistūt a nā. ꝛ in his q̄ fiūt ꝑ nām ꝯstructā. Nā eni q̄dā faċ ꝑꝑ finē: q̄dā ṽo facit ex necc̄itate prior cārū: q̄ qdē est duplx. Una ſm nām q̄ ē ſm ꝯditionē mãe. Alia ſm cāz mouētē. sic lapis moueṫ qdē ex necc̄itate q̄nq3 sursū q̄nq3 deorsū: ſ3 nō ꝑꝑ idē gen⁹ necc̄itatis ſ3 dorsū moueṫ ꝑꝑ necc̄itatē nãe: sursū aūt ꝑꝑ necc̄itatē mouētis.s. ꝓicientis. ℄ Deide cū dic̄.

℄ In his aūt q̄ ꝓficisci solēt a mēte: q̄dā nūq̄ fiūt a casu: vt dom⁹ vel statua: neq3 necc̄itate: ſ3 alicui⁹ gr̄a. Quedā fiūt ēt a fortuna: vt sanitas atq3 salus. Maxīe ṽo in qb⁹ fit: vt sic ꝛ aliter sese habeant: cū generatio nō est a fortuna.

℄ In his āt q̄ fiūt ab intelligētia. alia qdez neq̄q̄ fiūt ab eo qḋ ꝑ se frustra ē: vt dom⁹ aut effigies. neq3 ex necc̄itate fiūt: ſ3 ꝑꝑ h. Alia ṽo sunt a fortūa vt sanitas ꝛ salus. Maxīe āt ī q̄buscūq3 ꝯtigit ꝛ sic ꝛ aliter: cū nō a fortuna ḡnatio fit.

℄ Ondit quō se hēat ī his q̄ fiūt a ꝓposito: ꝛ dic̄ ꝙ in illis q̄ fiūt ꝑ rōnē: sic̄ fiūt opa artis: q̄dā talia fiūt ꝙ nūq̄ fiūt a casu: sic̄ domus ꝛ statua: nec ēt p̄nt vnq̄ fieri ex necc̄itate nãe. ſ3 semꝑ fiūt ꝑꝑ finē: q̄a semꝑ fiūt a rōne q̄ nō opaṫ nisi itēdēs finē. Quedā ṽo q̄ p̄nt qdē fieri a rōne artis: tñ p̄nt ēt q̄nq3 fieri a fortuna. sic̄ p3 de sanitate: q̄ q̄nq3 fit ꝑ artē medicine: ſ3 tñ q̄a pōt ꝓuenire ex aliq̄ cā nāli: pōt ꝯtingere ꝙ aliq̄s saneṫ ꝑter itētionē3: sicut si leprosus saneṫ ex esu serpētis quē comedit vt moreręṫ. Et silr ꝯtigit de salute: cum sc3 aliq̄s itrās domū ꝑꝑ aliqd aliḋ liberaṫ de manu inimicoꝝ q̄rētiū ip3. Et h maxīe ꝯtigit in oīb⁹ reb⁹ in qb⁹ ꝯtigit ꝙ aliqd fit ꝛ sic ꝛ alr: cū nō a fortuna fit. i. cōtigit eūdē effectū nō fortuito ex diuersis causis ꝓuenire. Puta pōt aliq̄s intrare domū nō a fortuna vt salueṫ a manu hostiū: vel vt comedat: vel vt q̄escat. vñ si itēdēdo vnū eoꝝ ꝯueniat aliḋ erit a fortuna. Sz dom⁹ ꝛ statua nō fiūt nisi ꝑꝑ easdē causas: ꝛ iō talia nō ꝯtigit fieri a fortuna. ℄ Deinde cū dicit.

℄ Quare si finis sit bon⁹: ea q̄ ad illū ꝯsequendū efficiūṫ alicui⁹ gr̄a fiūt. Et aut a nā: aut ab arte. A fortūa ṽo nihil cuiusq̄ fieri gr̄a solet.

℄ Quare finis bonus ꝑꝑ aliqd fit. ꝛ aut nā aut arte. A fortuna aūt nihil ꝓpter aliquid fit.

℄ Cōcludit ex p̄missis ꝙ ꝓuenire ad bonū est aut a nā aut ab arte. Ars eni ꝛ nā silr opanṫ ꝑꝑ finē: vt hr̄ in 2° physic. Sz a fortuna nō fit aliqd gr̄a h⁹. Qḋ ideo dr̄: q̄a ꝛ si fortūa ꝯtigat ī his q̄ fiūt ꝑꝑ aliqd: vt dr̄ in 2° physi. illḋ tñ qḋ dr̄ fortuna fieri nō ē itētū tāq̄ finis. ſ3 ꝑter itētionē accidit.

℄ Eadē aūt cā ē in his q̄ fiūt: ꝛ in his q̄ fiūt: ꝛ ī his q̄ fuere: ꝛ ī his itē q̄ fiēt: futuraq3 fiūt. Mediū.n. ip3 cām esse ꝯstat. Uerū dr̄a q̄dā cē vr̄. Eoꝝ.n. q̄ fiūt: est: eoꝝ que fiūt: fit: eoꝝ que fuere: fuit: eorum deniq3 que fient: erit.

℄ Eadē aūt cā est in his que fiūt: ꝛ factis: ꝛ futuris: q̄ vere est his que sunt. Mediū.n. cā est in his q̄ fiūt: que est: ipsis aūt que fiūt: que fit: factis aūt facta: ꝛ futuris: futura. Lec. X.

Postq̄3 Ph̄s ondit quō q̄tuor gn̄a cāꝝ ī demr̄atiōe ꝑ medijs assumūṫ. h ostendit quō ī diuersis demr̄aṫ aliqd ꝑ cā3. Est āt circa h 2ª dr̄a ꝯsiderāda. Pria qdem ſm ꝙ causa simul est cū3 effectu: vel nō simul. 2° put causa ꝓducit effectū semꝑ: aut sic̄ frequēter. Et de hoc agit. ibi[Sunt aūt qdē q̄dā q̄ fiūt vl̄r] Circa p̄mū duo faċ. P̄rio ondit quō aliquid demr̄eṫ ꝑ cām q̄ ē simul cū eo cuius est cā. 2° quō demōstraṫ aliqd ꝑ cām q̄ nō est sil̄ cū eo cui⁹ ē cā. ibi[In his aūt que nō simul] Circa p̄mū ꝯsiderādū ꝙ q̄a in motu necesse est cōsiderare p̄us ꝛ posteri⁹. in causis mot⁹ est accipe cām ꝛ causatū se hr̄e ſm p̄us ꝛ posteri⁹. Sic̄ p3 ꝙ cā agens nālis mouēdo ꝓducit ad suū effectū. Et sic̄ ꝑ totū motū ꝓduciṫ mobile ad terminū mot⁹. ita ꝑ p̄mā ptē mot⁹ ꝓducitur ad scḋā: ꝛ sic deinceps. Uñ sic̄ mot⁹ ē cā gn̄is ꝯstrictīs: ita ps p̄ª mot⁹ ē cā subsequētis: ꝛ sic deinceps. Et h idr̄nter siue hoc ꝯsidereṫ ī vno mobili qḋ moueṫ cōtinue a p̄n° vsq3 ad finē: siue in diuersis mobilib⁹: quoꝝ p̄mū mouet 2ᵐ: ꝛ 2ᵐ 3ᵐ: ſ3 simul dum p̄mū mouēs mouet p̄mū motū3 moueaṫ: tñ p̄ᵐ motū remanet mouēs postq̄ desijt moueri: quo mouente simul moueṫ 2ᵐ mobile. ꝛ ita successiue mouenṫ mobilia: quoꝝ vnū est cā mot⁹ alteri⁹: sicut de his q̄ ꝓiciūtur manifestat Ph̄s in 8° physi. Per hūc ḡ modū ꝯtigit ꝙ cā nō est sil̄ cū eo cui⁹ est cā: inq̄ntū. s. p̄ª ps mot⁹ est cā scḋe: vel p̄mū motū mouet 2ᵐ. Quāuis autē mot⁹ in suis ptibus successionē hēat: tñ simul est cū cā mouēte. Simul.n. dum mouēs mouet: mobile moueṫ: eo ꝙ mot⁹ nihil est aliud q̄ act⁹ mobilis a mouēte: ſ3 quē mouēs dr̄ mouere ꝛ mobile moueri. Et multo magis in his que sunt extra motum: op3 cā simul esse cū3 suo cāto: siue accipiaṫ aliqd vt terminus motus: sicut illuminatio aeris simul est cum solis exortu: siue aliqd accipiaṫ in his que sunt penitus imobilia ꝛ causis ēentialib⁹: q̄ sunt cause ip̄i⁹ eē. Circa p̄mū3 ḡ duo facit. Primo ꝓponit qḋ intendit. 2° manifestat ꝓpositū3 ꝑ exēpla. ibi[Ut ꝑꝑ quid fact⁹ defectus] Dicit ḡ p̄ ꝙ q̄cūq3 cā est simul cū3 suo effectu: op3 eādē cām accipe q̄ntū ad h qḋ est fieri: vel factum esse: ꝛ futurū3 eē: que accipiṫ q̄ntū ad hoc qḋ est esse: q̄a si cā simul cum suo causato: sicut necē est ꝙ q̄n est cā est effectus: ita necē est ꝙ q̄n fit cā fiat effectus: ꝛ q̄n est facta ꝙ sit fact⁹ effect⁹: ꝛ q̄n est futura sit futurus effect⁹: nec est istāria ꝙ dū fit edificator addiscendo artez edificatiuā: nō du3 fit edificiu3: cui⁹ ipse est cā per artez edificatiuā: q̄a edificator nō noiat cām edificij in actu: sed cām in po° vel in habitu. Sed edificās noiat cām in actu: quā op3 simul esse cū eo cui⁹ est cā: vt dr̄ in 2° physi. Est āt idētitas q̄ntū ad h ꝙ in oīb⁹ mediū est cā. Sz h accipiendū est ſm debitā ꝓportionē: vt. s. ip̄3 eē cause ꝓportionetur ipi eē effect⁹: ꝛ fieri cāe fieri cāti: ꝛ factū eē cāe facto eē cāti: ꝛ futuꝝ esse cause futuro esse causati. ℄ Deide cū dicit.

℄ Nā vt hec pateſiant exēplo: cum interrogamur cur fuit: vel fit: vel erit: vel ē: defectio lune

ne:q: fuit: vel fit: vel erit: vel est terra iter solē τ lunā accōmodatissime respōdemus. Quid est glacies: τ accipiaṫ aquam cōgelatam ipsa3 eē. Atq3 sit aqua quidem.c.ɔgelata autē.a. causa deinde collocet in medio qḋ ipm occupat.b. absentia penitus ipsius caloris. B. igr̄ ipsis.c. inest.a. quoq3.b. ipsi cōpetit. Atq3 fit glacies: cum ipm.b. fit: τ fuit cu3 fuit: eritq3 cum erit. Ea igr̄ que hoc pacto est causa fit: τ ē: τ fuit: τ erit vna cum eo cuius esse causa dicitur.

¶ Ut pp qd factus ē defect⁹ pp id qḋ in medio facta est terra: fit autē pp id qḋ fit: erit āt τ pp id qḋ erit in medio: τ est pp id qḋ est. silr. Et qd est crystallus. Accipiaṫ igr̄ qm̄ aqua dēsata est. aqua.c. densata in quo.a. causa. media in quo.b. defectus caloris penitus: est igr̄ in.c.q dem.b. in hoc āt densatu3 esse qḋ est in quo.a. fit āt crystallus cu3 fiat.b. factu3 est.a. facto.b. erit āt futuro.b. Siquidē causa τ cuius est cā simul fiunt cum fiant: τ sunt cum sint: τ in eo qḋ factum est: τ in futuro similiter est.

¶ Manifestat qḋ dixerat p duo exēpla: qȝ p̄mū est de eclipsi lune. Dicim⁹.n. q heri fact⁹ ē defect⁹ lune: pp h̄ q heri fcā est iterpositio terre iter solē τ lunā: τ q nūc fit defect⁹ lune: pp hoc q nūc fit talis iterpositio terre: τ q cras fiet defect⁹ lune: pp id q terra poneṫ in medio: τ q nūc est defect⁹ lune pp id qḋ nūc est iterpositio terre. ¶ Scdm aūt exēplū de crystallo: puta si dicam⁹ qd est crystallus: τ accipiaṫ hoc p ei⁹ diffōne: q sit aq̄ ɔdensata vehementer. Sit ḡ aq̄.c.i. minor extremitas. τ densatū eē sit.a.i. maior extremitas: τ accipiatur p medio.b.i. q penitus caret calore: exhalāte.n. calido īspissaṫ humidū. vñ qñ itēse exhalat calidū: ɔñs est q itēse īspisseṫ humidū. Reducēdo ḡ ad formā syllogisticam dicem⁹ q.b. est in.c.q̄.i. crystallus h3 pfectā exhalationē3 calidi: in.b. āt est.a.q̄ ille qḋ pfecte caret calido densatū est. Sic igr̄ h3 q est crystallū esse plenū aqua densata est cā q hēat defectū caloris: ita ēt cā q fiat crystallus cā est q fiat b. τ eadē rō est in fcm̄ esse. τ in futur3 eē. Et sic ɔcludit. q si sic accipiaṫ cā τ causatū op3 q silr fiat sit in fieri τ in esse: τ in factū esse: τ in futur3 esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed in hisce que non sunt simul: fit ne vt in continuo tempore.

¶ In his āt q̄ nō sil' sūt nūqd sūt in ɔtinuo tpe.

¶ Ostēdit quō cā q̄ nō est sil' cū cāto accipiaṫ mediū demonstratiōis. Et p̄ in his q̄ fiūt idirectū. z° in his q̄ fiunt circulr. ibi[Qm̄ aūt videm⁹.] Circa p̄m̄ tria fac. Pmo pponit qōnē. z° iterponit qōdā qḋ est necīu3 cognoscere ad solōnē qōnis. ibi[Est igr̄ a posteri⁹ fcō.] 3° soluit qōnē. ibi [Speculādu3 est igr̄ qd est ɔtingēs.] Circa p̄m duo facit. Pmo pponit qōnē. z° māifestat eā. ibi[Sic vr̄ nobis.] Mouet ḡ p̄ qōnem vt3 in causis q̄ nō sil' fiūt cū causatis. sic dicē q cām ƀ3 tps ɔtinuū ɔsequaṫ ad cām vel nō. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Queadmodū nobis vr̄ alia alio3 sint cause: ceu factu3 facti: fiēs fiētis: futurūq3 futuri.

¶ Sicut vr̄ nobis alias alio3 causas eē hoc est facti esse altera facta. τ futura futuri: ei⁹ aute3 qḋ fit si aliqd antea factum est.

¶ Manifestat qōnē. Uidem⁹.n. q alie sūt cāe alio3 nō sil' cū eis existētes: sic ei⁹ qḋ est fcm̄ eē. est alia cā pcedēs qḋ ē fieri. Et ipsi⁹ fore.i. q aliqd sit futurū cā est aliqḋ futur3 fieri. Et iter3 ipsi⁹ fieri cā est aliqd qḋ prius fcm̄ ē. Est igr̄ qḋ vtrū iste cāe se ɔsītes sint in tpe ɔtinuo vel nō. Hoc.n. necessariū est scire dēmr̄atori. q̄ si nō sit ɔtinuatio in h⁹ causis nō erit accipe imediatū: q̄ sp iter duo nō ɔtinuata est accipe aliqḋ mediū: τ iō si illud nūc in quo est effectus nō sit ɔtinuatu3 ad illud nunc in q̄ est cā. erit in medio aliqd accipere qḋ sit cā media. τ sic in infinitum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At ɔstat in his ab eo rōcinationē extruenda3 esse qḋ postea fuit: principia autē τ eorum ea sunt: que prius fuerunt. Quapropter idē τ in hisce que fiunt seruādus est modus. Sed ab eo qḋ añ fuit non extruit rōcinatio: vt qm̄ hoc fuit: h qḋ est posteri⁹ ortū est: silr τ in futuro.

¶ Est igr̄ a posterius facto syllogismus principium: igitur τ horu3 est que facta sunt. Uñ τ in his que fiunt similiter est. A priori autē non est: vt qm̄ hoc factum est. quare hoc posteri⁹ factum est: τ in futuro similiter.

¶ Māifestat qōdā qḋ est necīū ad solōnē pmisse qōnis. Et p̄ pponit qḋ itēdit. z° pbat ppositū. ibi[Neq3.n. determinati.] Circa p̄m̄ ɔsiderādū ē q sicut linea est qōdā ɔtinuū: pūct⁹ qōdā idiuisibile qḋ terminat τ diuidit lineā: ita ēt ipm fieri vel moueri est qōdā ɔtinuū: ipm aūt qḋ est motū eē vl' fcm̄ eē: est qōdā idiuisibile: qḋ pt accipi vel vt termināns totum motum: vel vt diuidēs motū tanq3 finis p̄me ptis motus: τ p̄n̄ scde: sicut p3 de pūcto qḋ diuidit linea3. Sic igr̄ ipm fcm̄ esse ē cā pcedēs ipm fieri cui⁹ est p̄n̄: τ est effect⁹ ɔñs illud fieri cui⁹ est termin⁹. Si ḡ debeam⁹ demr̄are: op3 fieri syll3 demr̄atiuū a posteriori fcm̄ esse ad fieri pcedens: vt si dicamus h fcm̄ eē. ḡ illud prius fiebat. S3 q̄ τ ipm fcm̄ eē est p̄n̄ fieri: sicut q̄ fcā sūt eo3 q̄ fiūt: ɔñs est vt silr se hēant in his q̄ fiūt: vt.s. a posteriori fieri syllogiçeṫ ad prius fcm̄. puta si dicam⁹ sol moueṫ ad punctū medij celi. ergo prius mot⁹ est ad pūctū oriētis. S3 a priori nō pōt fieri syll⁹ ad posterius: vt puta si dicam⁹ q q̄ h prius fcm̄ ē. iō sequitur q illud qḋ est posteri⁹ fiat aut fcm̄ sit. Et q̄ rō est de fieri τ de factū eē: eadē rō est de fore τ futur3 fieri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Siue naq3 determinatu3: siue ideterminatū fuerit tps: nō erit vnq3: vt cu3 h fuisse vere dicaṫ: posterius inq3 ipm. In medio eni tēpore falsum erit pfecto hoc ortū fuisse diceṙ altero iam orto. Eadem est τ in futuro penitus rō. neq3 qm̄ hoc fuit hoc erit.

¶ Neq3.n. determinati aut nō determinati erit tpis: q̄re neq3 qm̄ hoc ver3 est dicere factū eē: hoc ver3 est dicere fcm̄ esse posterius. In medio eni falsu3 esset dicere hoc. ia3 altero facto. Eadem autem ratio est τ in futuro.

¶ Probat qḋ dixerat. Et circa h duo fac. Pmo pbat ppositum ratiōe accepta ex pte tpis absolute ɔsiderati. z° ex pte tpis qḋ ɔuenit eē mediū iter cām priorē τ effectū posteriorē. ibi[Amplius.n. neq3 ideterminati.] Dicit ḡ p̄ q iō a priori non pōt syllogiçari ad posteri⁹. q̄ posito priori nō op3 q sequaṫ posteri⁹: neq3 fm aliqḋ determinatū tps. neq3 simplr nō determinati. Et hoc p̄ māifestat q̄tū ad determinatū tps. puta si dicam⁹ bibit infirm⁹ potione3. ḡ tali die sanabitur.

I Si.n.a priori facto syllogiçari possit posteri⁹ s̃m determinatum tp̃s poterit ↄcludi φ q̃r verũ ẽ dicẽ h̃ fcm̃ eẽ.puta infirmũ bibisse potionẽ φ ẽt verũ sit dicere h̃ fcm̃ eẽ qd̃ posterius est.puta,eũ eẽ sanatũ.Sed h̃ nõ seq̃tur q̃r põt dari aliqd̃ tp̃s in quo verũ est eũ potionẽ bibisse.⁊ tñ nodũ verũ est eũ sanatũ eẽ.sicut in intermedio tp̃e iter sumptionẽ medicine ⁊ sanitatẽ adeptam.Et h̃ est qd̃ dicit φ iõ p̃dicta ↄ̃ nõ sequit̃.q̃r i medio tp̃e falsũ erit φ h̃ sit fcm̃.s.hũc esse sanatũ q̃uis alterũ iã sit fcm̃.s.eũ medicinã bibisse.Et eadẽ rõ est ẽt respectu futuri.Nõ.n.possum⁹ ↄcludere.iste nũc medicinã bibit.ḡ erit sanat⁹ p̃ aliq̃ tp̃e determinato:q̃r h̃ non erit verũ in q̃libet tp̃e futuro.s.in tp̃e medio.¶ Secũdo ibi.

¶ Mediũ.n.sil'r hẽat ortũ op̃z:vt sit factũ factorũ futurorũq̃z futurũ:⁊ ceterorũ sil'r.At id qd̃ fuit ⁊ id qd̃ erit:fieri neq̃t:vt ortũ habeãt sil'r.

K ¶ Neq̃z qñ h̃ fcm̃ ẽ:h̃ erit.Mediũ.n.homogeneũ op̃z esse.factorũ fcm̃:futurorũ vo futurũ:cũ his q̃ fiũt fieri:cũ his q̃ sunt esse:sed futurũ esse ⁊ esse nõ ↄtingit esse homogeneum.

¶ Probat idẽ q̃ñtũ ad tp̃s ideterminatũ:puta,si dicam⁹ iste medicinã bibit.ḡ sanabit̃.Non.n.seq̃tur.φ q̃r h̃ fcm̃ est.s.φ iste medicinã bibit.h̃ erit.s.sanabit̃.Jam.n.supra dictũ est φ cã que ex necessitate īfert effectũ:est sil'r cũ effectu.⁊ accipitur q̃si mediũ homogeneũ.i.vni⁹ gñis sicut ad p̃bãdũ aliqua esse fcã in p̃terito accipitur p̃ medio ⁊ causa aliquid qd̃ est in p̃terito:⁊ sil'r futurorũ id qd̃ est futurũ:⁊ eorũ q̃ sunt in fieri id qd̃ est in fieri:⁊ eorũ.s.q̃ existunt id qd̃ existit.Sz qñ sic syllogiçat̃ h̃ fcm̃ est ḡ hoc erit:nõ accipit̃ mediũ vnius generis:sed vnũ est prius ⁊ aliud posterius.Vñ posito priori nõ sequitur ex necessitate posterius in illis in q̃b⁹ effectus causarũ ipediri possunt.¶ Deinde cum dicit.

L ¶ Preterea fieri nõ potest:vt aut indeterminatum:aut determinatum sit ipsũ mediũ tp̃s.Falsum enim erit in medio illud dicere tp̃e.

¶ Ampli⁹.n.neq̃z ideterminatũ ↄtigit eẽ tp̃s mediũ:neq̃z determiatũ.falsũ.n.erit dicẽ i medio.

¶ Ponit aliã rõnẽ q̃ sumit̃ ex p̃te tp̃is medij.⁊ dicit φ sicut ex p̃te tp̃is absolute ↄsiderati manifestũ ẽ φ nõ põt syllogiçari a priori ad posteri⁹.nec s̃m tp̃s determinatũ neq̃z s̃m tp̃s ideterminatũ:ita ẽt nec ex p̃te medij tp̃is ↄtingit accipi aliqd̃ determinatũ aut ideterminatũ in q̃.s.possit ↄcludi posteri⁹ a priori.Jã.n.dcm̃ ẽ φ i toto tp̃e itermedio falsum ẽ dicere id qd̃ est posteri⁹ esse q̃uis id qd̃ est prius iã p̃cessit.

M ¶ Cõsiderãdũ ẽ aũt q̃d nã sit qd̃ ↄtinet:vt i rebus post factũ esse sit fieri.An pz fcõ fiẽs non herere:nec eni facto factũ ẽt heret.Sunt.n.fines ac idiuidua.nã vt punctũ pũcto nõ heret sic neq̃z facto fcm̃.Ambo nãq̃z sunt idiuisibilia:nec igr̃ ob idipsum facto fiens herere põt.Fiẽs.n.diuisibile:fcm̃ idiuisibile ↄstat eẽ.Vt igitur linea sese hz ad punctũ:sic fiẽs ad factũ.Nam in eo qd̃ fit ifinita sũt facta.Magis aũt de hisce clari⁹ est dõm in vlib⁹ libris de motu.

T.cõ.14. ¶ Speculãdũ igr̃ q̃d est ↄtingẽs:vt post id qd̃ fcm̃ est sit fieri in reb⁹.Aut maĩfestũ est φ nõ est habitũ cũ fcõ eẽ qd̃ fit:neq̃z.n.fcm̃ cũ post fctõ eẽ:termini.n.sũt ⁊ athomi:sic neq̃z pũcta adinuicẽ sũt hita neq̃z q̃ fcã sũt.Vtraq̃z.n.idiuisibilia sũt:neq̃z igr̃ qd̃ fit cũ eo qd̃ fcm̃ ẽ p̃p id.Qd̃ qdẽ.n.fit diuisibile ẽ:qd̃ aũt fcm̃ est indiuisibile ẽ.Sicut igr̃ linea ad pũctũ se hz:sic id qd̃ fit ad qd̃ factũ est.Sũt.n.ifinita fcã i eo qd̃ fit.Magis ãt manifestũ in vlibus de motu op̃z dicere de his.

N

Lectio. XI.

Postq̃ p̃hs quesiuit verũ in his q̃ non sil' fiũt:posteri⁹ s̃m ↄtinuitatẽ tp̃is sequat̃ ad prius:⁊ iterposuit qddã necessariũ.s.φ a priori ad posterius nõ syllogiçat̃.hic accedit ad determinãdũ q̃õnẽ motã.Et circa h̃ duo facit.P̃rio ondit q̃ũo se habeãt fieri ⁊ fcm̃ eẽ s̃z tp̃is ↄtinuitatem.2⁰ ondit p̃positũ.ibi[de h̃ qdẽ igr̃ ⁊c.]Dicit ergo p̃ φ ad ondendũ p̃positũ op̃z speculari q̃d est ↄtiũgẽs vel continuans fcm̃ esse ei qd̃ ẽ fieri vt post vnũ ↄtinue sequat̃ aliud.

O Et circa hoc dicit p̃mo manifestũ eẽ φ fieri cũ eo qd̃ ẽ fcm̃ eẽ:nõ est hitũ.i.ↄtiñter se hñs.Dicunt̃ ãt ↄtiñter se hñtia quorũ nihil est mediũ eiusdẽ generis:sic duo milites in acie vel duo clerici in choro.Habitũ ãt supra id qd̃ est ↄtiñter addit ↄtactũ.sic dĩ in 5⁰ phy.Sic ḡ dicit φ fieri non põt eẽ ↄtiñter se hñs ⁊ ↄtiguũ cũ hoc qd̃ est fcm̃ esse.Et hoc p̃bat:q̃r neq̃z ẽt fcm̃ eẽ est ↄtiguũ.s.vt ↄtiñter se habẽs cũ alio fcm̃ esse:eo φ duo fcã esse h̃ mõ se hñt vt q̃dam vltia ⁊ idiuisibilia in tp̃e:sic duo pũcta in linea.vñ sic duo pũcta nõ sunt ↄtiñter se hñtia adinuicẽ.ita ẽt neq̃z duo fcã esse:q̃r tã pũcta q̃z fcã eẽ sunt sicut idiuisibilia:⁊ talia nõ se hñt ↄtiñter in ↄtinuis vt p̃bat̃ in 6⁰ phy.Et q̃r duo fcã eẽ nõ sunt ↄtiñter se habẽtia:p̃p̃ h̃ ẽt manifestũ est φ fieri ⁊ fcm̃ esse non ↄtiñter se hñt.Fieri eni est diuisibile sic ⁊ moueri:sed fcm̃ eẽ est idiuisibile sic ⁊ pũctus.Sic igr̃ se hz linea ad punctũ:sic se hz fieri ad factũ esse.Sũt.n.ifinita fcã eẽ in eo qd̃ est fieri:sicut ⁊ ifinita puncta potẽtial'r sũt in linea.Et hec est cã q̃re in linea non pñt esse duo pũcta ↄtiñter se hñtia:q̃r iter quelz duo pũcta ẽ accipere aliud pũctũ:⁊ sil'r iter q̃libet duo fcã eẽ est accipe aliud.Vñ duo fcã eẽ nõ se hñt ↄtiñter.Et q̃r factũ esse est termin⁹ eius qd̃ est fieri:seq̃tur ↄseq̃ẽter φ nec fieri se hẽat ↄseq̃ñter cum eo qd̃ est fcm̃ esse.q̃r tũc duo fcã esse se hẽrẽt ↄtiñter adinuicẽ.Sz fieri imediate terminatur ad fcm̃ esse.sicut linea ad punctũ.[de his aũt op̃z ⁊c.].i.de his patebit magis in vlib⁹ de motu.i.in libro physicorũ.Tractat̃ eni de hoc in sexto illius.¶ Deinde cum dicit.

P

¶ De eo igr̃ ip̃o q̃ũo sese hz mediũ cũ deinceps fit gnõ:hec eo vsq̃z sumant̃.Nã ⁊ in his ipsis mediũ:⁊ primũ necẽ ẽ medio vacare:velut.a.fuit cum sit factũ.c.Antea aũt fuit.a.Atq̃z.c.p̃ricipiũ est ex eo q̃r p̃pinquus est eo pũcto:qd̃ est principiũ tp̃is.Jrẽ.c.fuit qm̃.d.fuit:Orto igr̃.d.necẽ est.c.fuisse.c.vo orto:necesse est.a.prius ortũ fuisse.Atq̃z si mediũ hoc acceperis mõ:ad id tandem accesseris qd̃ medio vacat.

Q

¶ De h̃ quidẽ igr̃ φ q̃ũo cũ eo qd̃ ↄñr se hẽat media cã:itm̃ acceptũ sit.necẽ.n.⁊ in his mediã ⁊ primã ⁊ sine medio eẽ:vt.a.fcm̃ est qm̃ c.fcm̃ ẽ.añ ãt ẽ.a.P̃ricipiũ igr̃ ẽ.c.p̃p̃ id qd̃ p̃ximũ ẽ ipsi nũc qd̃ ẽ p̃ricipiũ tp̃is:s̃z.c.fcm̃ ẽ.qm̃.d.fcm̃ ẽ.d.igr̃ cũ fiat.a.necẽ ẽ fcm̃ eẽ.Cã ãt est.c.D.n.fcõ necẽ est.c.factũ eẽ.c.aũt fcõ:necẽ est.a.pri⁹ fuisse.Si ãt accipiẽs aliqd̃ medium:stabit alicubi imediatum.

T.c.25.⁊ 26. T.cõ.2. t.c.2.⁊ 8. Vide in annota.

A ¶ Ondit fm pdca quo accipi possit imediate vel mediate efficacia cae in his q no sit sim. Et p ondit ppositu. 2o manifestat p exepla. ibi. Vz at sic se in opib' rc. Circa pm duo fac. Pmo ondit ppositu in pteritis. 2o in futuris ibi. Silr aut i eo qd erit rc. Circa pm duo facit. Pmo ondit ppositu. 2o excludit qda obuiatione. ibi. Aut sp intercidet. Dicit g pmo q ex pmissis accipi pt quo ca q accipit vt mediu in demostratione se hēat pariter ei. s. qd e in fieri vel gnari: qz et i his demonib' q syllogizat de his q sut in fieri nece est accipe ee aliquod mediu: r pm quod sit sine medio: sicut si pcludamus q. a. factu e pp h q: c. factu est: ita. s. q posteri' factu sit. c. r prius. a. Puta, si dicam' iste sanat' est. g bibit medicinā. a priori. n. no pseqret syllo: vt supra dcm est: sz ipm. c. accipit vt id quod e magis primu ipsi nuc pnti q. a. Pns aut nuc est pm tpis: qz fm ipm distinguit pteritu r futurx. r sic opz pns nuc accipe vt pm notificadi tpis successione. In pteritis. n. tato aliqd e posterius in fieri: qto pximus e in pnti nuc: in futuris at est eo. Sicut igr accipitur. c. vt pm syllogizandi qd est posterius in fieri q. a. r ppinquius pnti nuc: ita r accipiam'. d. ppinquis pnti nuc q. c. r pcludimus q si fcm e. d. q prius fcm est c. Puta, si pficit op' sani hois. prius san' est. Possumus g pcludere q si fcm est. d. nece e q prius fcm sit. a. r accipit p ca id quod erat in medio. s. c. Facto. n. d. nece est q prius factu fuerit. c. r fco. c. nece est q prius factu fuerit. a. g r fco. d. nece est q prius factu fuerit a. Puta, si hic ho iā pficit opus sani hois: sequr q prius sit sanatus: r si est sanat' nece est q prius biberit medicinam. Sic igr semp accipiedo mediu: puta, aliqd aliud iter. c. r. a. sicut. c. acceptu est mediu inter d. r. a. stabit alicubi ad aliquod imediatu. ¶ Deinde cum dicit.

B

¶ An semp ob ifinitione mediu cadet. No eni factu facto heret: vt diximus: attame a medio incipiendu est: r ab eo qd nuc est primu.

C

Vide in not. ¶ Aut sp itercidet pp ifinitu: no. n. pt̄iguum factu cu facto: quēadmodu dcm e. Sed icipere tm nece est a medio: r ab ipso nunc primo.

Lec. pce. ¶ Ponit qda obuiatione. Pot. n. aliqs dicere q nuq veniamur ad imediatu. sz sp erit accipe aliqd mediu iter duo facta esse. pp h q in ipso fieri sut ifinita fca ee: eo q factum esse no pnr se hz ad aliud fcm ee: vt dcm e. Sz hac obuiationez excludit ipse. qz qauis sint ifinita fca ee in vno fieri. tn nece est icipe ab aliq medio. s. ab ipso nuc tanq a p. Dcm est. n. q id quod e posteri' est pm syllogizadi. Respectu at oium in pterito fcoz: postremu est ipm pns nuc: vn nece est ipsum pns nuc accipe vt pm r imediatu pm. Quodlz aut alioz factoz accipit vt pm mediatu. ¶ Deinde cum dicit.

Tx. hr. T

¶ Idē r in futuris seruadu ē. Nam si vex est. d. fore: vex sit prius opz. a. fore. Hui' aut causa est ipm. c. Eteni si erit. d. prius. c. ipsuz erit. Et si. c. rursus erit. a. prius erit. Silr at r i his ipsis ifinitio diuisiois existit. Futux naqz futuro no heret. Atqz principiu r in ijs e sumendum: qd medio vacet.

D

¶ Silr at est r in eo qd erit. Si. n. vex est dicere qm erit. d. necesse e prius vex dicere: qm. a. erit. Hui' at ca est. c. siqde. n. d. erit: pri'. c. erit: si vo. c. erit: pri'. a. erit. Silr aut est decisio ifinita r in his: no eni sunt talia q erut pt̄igua ad inuicem. Principium autem r in his immediatum: sine medio accipiendum est.

E

¶ Manifestat idē r in futuris: r dicit q sic se hz in eo qd factu est. silr se hz r i eo quod fcm erit: qz si vex est quod erit d. nece e q prius pficiet q sit. a. r hō ca accipiet. c. q cadit mediu inter. d. r. a. Quia si erit. d. nece est q prius erit. c. r si erit. c. nece e q prius sit futux. a. Et silr et i his pot fieri obiectio de ifinita diuisione futuri in istantia: vel mot' in mometa: qz sic in pteritis ita r in futuris no pnter se hnt idiuisibilia. r tn et hic accipiedu e aliqd sic imediatu pm: sicut dcm est in his q facta sunt in pterito. Licet. n. non sit accipe duo facta esse se pnter hntia. neqz in pterito: neqz in futuro: pot tamen accipi aliqd vltimu vtrobiqz: r hoc accipiet vt principium imediatum. ¶ Deinde cum dicit. Lec. pce.

¶ Hec at in ipsis operib' ita sese habet: vt diximus. Na si domus extructa est: lapides icisos fuisse necesse e. At id qobrem: qz necesse est fundameta fuisse: si dom' est facta. Si vo fundameta iacta fuere: necesse est lapides ante fuisse. Rursus si dom' erit: pari rone lapides prius erut. Qd qde p mediuz mo demostrat eodē. Jacientur enim antea fundamenta.

F

¶ Habet at sic se r in opib'. Si facta est dom' necesse est decisos ee lapides: r factu esse hoc pp qd: qm necesse est fundametu factu ee: sed dom' fca est. Si vo fundametu e: prius lapides esse factos necesse est. Itex si erit domus: silr prius erunt lapides. Demrant aut per medium silr: erit enim fundametum prius.

G

¶ Manifestat qd dixerat p exepla. r dic q pdictus modus argumetadi pot psiderari circa opa hūana. Accipiamus. n. factu ee domu tanq qda postremu: ex q pcludit sic qda pm q nece est lapides pus fuisse decisos: r accipiem' p medio pstructione fundameti: qz si dom' fca est: nece est q prius sit fundametu fcm: r si fcm e fudametu: nece est q pus sint lapides decisi. Et qd dcm e in pterito accipiedu est i futuro: puta, si erit dom': nece est q pus futura sit decisio lapidum: r hoc demret p mediu qd est pstructio fundamenti. Tex. c. 2.

¶ Sed qm in hisce que fiunt generatione quadam mo circuli couerti videmus: fieri pot: vt idipsum sit: si mediuz: r termini mutuo se sequantur. In ijs enim consistit ipsa conuersio. Atqz idipsum in sermonibus primis ostendimus: pucrti inquaz ipsas pclusiões: hoc est. n. circuli modo rōcinationem conuerti.

H

Vide in annot. ¶ Qm aut videm' in his q fiut circulo quada gnone ee: r pringit h ee. Si. n. psequant adinuicem mediu r termini: i his. n. pucrti e. Onsuz est aut hoc in priorib' q pucrtant pclusiones: circulo aut esse hoc est. Lec. XII.

Postq Phs ondit quo accipiedu sit mediu qd e ca i his q fiut in rectu. hic ondit quo debeat accipi i his q fiut fz gnonez circulare. Et p ondit ppositu. 2o manifestat p exempla. ibi. In opib' at vi sic. Circa pm psiderandu e q qz mot' celi circularis ca e gnonis in istis iferiorib': io vt in 2o de gnone q qda circulatio in gnonib' inenit: puta, q ex aq gnat terra. r ex terra itex aq. Dicit g qz videm' ee qda gnone in his q circulo gnant. in his et ptigit obseruari h qd supra dictu e: q. s. syllogizet a posteriori. si h mo Tx. c. 10.

I accipiant termini demõstrõis:q medium et extremi termini se inuicẽ cõsequunt:qr i his q̃ sic gñant ẽ q̃dã cõuersio circularis:dũ.s.a gñato deuenit ad vltimũ:et ab vltio redit ad p^m nõ idẽ nuõ:sz idẽ specie:vt pz in.2° de gñõne. et ita nõ seqt q idẽ nuõ sit prius et posterius.effectus et cã.Et hoc ipm cõpetit pcessui demõstrõnũ:eo q vt in pcedẽtibus dcm est:qñq cõnectuntur:vt ex eis.syllogiçent alique pmissarũ:hoc n.ẽ circulo demõstrare.Qd q̃uis non cõpetat si oino sit vnũ et idẽ qd prius fuit cõ.et postea est pñ^m:necnõ eiusdẽ nũero ne sit idẽ notius et minus notũ.si tñ nõ sit oino idẽ sicut accidit in his q̃ circulo gñant nullum incõueniens est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In rebus aũt ipsis hoc vr fieri mõ. Humida facta pluuia terra vapor necẽ ẽ oriat. Quo q̃dẽ orto nubez cõstare necẽ est. Qua facta fieri aquã. Qua orta:terra pluuia necẽ ẽ humectetur. Hoc aũt id erat qd initio sumpsimus. Quare

K mõ circuli cõuersio fuit. Quicqd enim ex hisce sumpseris:aliud sequit quidẽ cũ sit aliud. Qd quidẽ cum sit aliud item est. Quod rursus cũ sit:primum ipsum emergit.

¶ In opibus aũt vr sic. Cõpluta enĩ terra necẽ est vaporẽ fieri:hoc aũt facto nubẽ:hac vero facta necesse ẽ terrã cõplutã eẽ. Hoc aũt erat ex pricipio:q̃re circulo circuiuit. Cũ.n. vnũ hoz qdlz est:alteꝝ est:et cũ illud est:alteꝝ:et cũ hoc:primũ.

¶ Manifestat qd dixerat p exẽpla.et dicit q i ipsis opibus nãe vr sic euenire:q sit q̃dam circularis pcessus.qr si terra sit cõpluta:necẽ ẽ q p actionẽ solis vapor ex ea resoluat q̃

L resoluto et sursum eleuato:necẽ ẽ q gñet nubes.et hac gñata necẽ ẽ q gñet aq̃ pluuie:q̃ gñata:necẽ est q cadat:cadẽs sup terrã cõpluat eã.et hoc est qd accipim⁹ q̃si p^m nõ tñ ẽ eadẽ cõplutio terre ad quã vltio puenit:et a q̃ p icipiebat.Et sic mãifestũ ẽ q fact⁹ ẽ q̃dã circuit⁹:inq̃tuz vno coꝝ existe sit aliud:et illo existe fit aliqd aliud:q̃ existente redit ad p^m: nõ idez nuõ:sz idẽ specie. Iste tñ causaꝝ circuitus inueniri nõ põt fm ordinẽ q inenit in causis p se. Sic.n.necẽ ẽ peruenire ad vnum p^m in quolz gñe cãꝝ:vt pbat in 2° meta.Qz

t.c.5.et.6. aũt aq̃ generet ex igne:et ignis iterato ex aq̃:hoc nõ est p se sz p accñs:nõ.n.ens p se gñat vt ex ente i actu sz ex ente i po^a:

T.cõ 76. vt dr in p phy. Procedẽdo g i causis p se nõ erit circulatio. Nã cõplutionis terre cãm agẽtem accipiem⁹ calorẽ aeris q causat ex sole:et nõ ecõ. Cãm vero mãlẽ aquã:cui⁹ mã nõ est vapor:sz mã cõis elementoꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

M ¶ Sunt aũt reꝝ nõnulle q̃ fiunt vlr: sp.n. et oẽs aut eodẽ mõ sese hñt aut eodẽ fiũt pacto. Nõ nulle sunt rursus:q̃ semp q̃dẽ nõ fiunt eodem modo:fiunt tñ plerunq3. Nam nõ ois quidez mas homo barbaz emittit. Fit aũt plerunq3: vt hõ mas: barbam emittat. Talium igitur et medium esse plerunq3 necesse est.

T.cõ.16. ¶ Sunt aũt q̃dã q̃ fiũt vlr sp q̃dẽ et in oi:aut se hñt:aut fiunt sp. Alia vero sp quidẽ nõ.sz sic frequẽter sunt:vt nõ semp ois hõ masculus barbatus:sed est sicut frequẽter. Talium igit necesse est et mediũ sicut frequenter esse.

¶ Ondit q̃liter diuersimode demõstret p cãm in his q̃ sũt sp: et in his q̃ sũt vt frequẽter. Et circa hoc tria fac. Pmo pponit qd intẽdit.2° pbat ppositũ.ibi[Si.n.a.de.b.]3° epilogat q̃ dcã sũt ibi[Quo mõ q̃dẽ igr etc.]Dicit ergo p̃ q q̃daz sũt q̃ vlr fiunt et q̃tuz ad tps.qr sp:et q̃tũ ad subm:qr in oibus[aut se hñt:]sic imobilia q̃ hus nõ expedit ppaie fieri:[aut fiũt]sic mobilia q̃ sp eodẽ mõ se hñt:vt pz in motibus celestibus. Quedã vero nõ fiũt sic sp:sz sic freq̃nter.Et ponit de his exẽplũ.Sic q ois hõ masculus efficit q̃ñq3 barbatus:nõ accidit sp sz sicut frequẽter.Sicut igr eoꝝ que sũt sp opz accipe mediũ sp:ita et taliũ q̃ sũt sicut frequẽter opz accipere medium sicut frequẽter. ¶ Deinde cum dicit.

N

¶ Nã si tñ.a.de.b.q̃.b.de.c.vlr pdicet:et.a.de c.necesse est:et semp:et d quolibet pdicari. Id enĩ est vlr pdicari:de oi sempq3 dici. At supponebat.a.plerunq3 de.c.pdicari. Necesse ẽ g mediũ etiã ipm.b.cõditionẽ eãdẽ subire:ac esse plerũq3. Erũt igr et coꝝ q̃ sũt plerũq3 ea principia vacãtia medijs:q̃ plerũq3 sic sẽ vl fiunt.

O

¶ Si.n.a.de.b.pdicat vlr:et.b.d.c.vlr.necẽ est et.a.de.c.semp et d oi pdicari. Hoc.n.erat vlr et de oi et sp. Sz suppositũ est sic freq̃nter eẽ: necẽ g ẽ mediũ sic frequẽter eẽ qd ẽ i quo ẽ.b. Erũt igit et coꝝ q̃ sũt frequẽter principia sine medio:q̃cũq3 frequẽter sunt sic aut fiunt.

¶ Probat q ad cõcludẽdum id qd est sic frequẽter:necẽ sit accipe mediũ q sit sicut frequẽter. Det.n.oppositũ q accipiat mediũ qd sit vlr et sp.puta si.a.q̃ ẽ maior extremitas pdicet vlr de.b.qd est mediũ.et.b.de.c.qd est minor extremitas:ex necẽitate seqt q.a.pdicet de.c.vlr et q̃tum ad tps.et q̃tũ ad subm:qd est sp et de oi pdicari. Vñ idem nũc dicimus vlr pdicari:qd pdicari de oi et sp. Sed suppositũ erat q.a.pdicaret de.c.sicut frequẽter.necẽ est g q mediũ qd ẽ

P b.accipiat sicut frequenter extris. Sic ergo pz q pñt accipi q̃dã imediata pñ^a coꝝ que sũt frequẽter:ita q ipsa pñ^a sint aut fiãt sicut frequẽter. Huiusmodi tñ demõrones nõ faciũt simplr scire veꝝ esse qd cõcludit.sed fm q̃d.s.q sit veꝝ vt in plurib⁹:et sic ẽt pñ^a que assumunt veritatẽ hñt. Unde huiusmodi scie differũt a sciẽtijs q̃ sunt de necessarijs absolute q̃tũ ad certitudinẽ demõrõnis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At enim quo nã pacto ipm qd est ad rõcinationis terminos accõmodat. Et quo modo vel est ipsius:vel nõ est demõstratio diffinitionie: satis antea pertractauimus.

T.cõ.17. ¶ Quõ quidem igitur qdqd est iter terminos assignatuz est:et qualiter demõstratio aut diffinitio sit ipsius:aut nõ:dictuz est prius.

Q

¶ Epilogat que dicta sũt.et dicit q iã supra dictum est q̃õ qdqd est:qd est aliq̃lr idẽ ei qd pp qd:assignat inter terminos syllogisticos:dũ ostensum est qualiter singula causarũ genera:et in singulis diuersitatibus rerũ:sint media demonstrationum. Dictũ est etiam qualiter eius qdqd est:sit vl nõ sit.demonstratio vel diffinitio.

¶ Nunc dicendũ esse vr:quo nam pacto venari nos ea opz que hoc ipso qd est pdicantur.

¶ Quõ aũt opz venari in eo qdqd est venientia nunc dicamus. Lectio. XIIII.

Ostq̃ phs ondit q̃lr qdqd est:et pp qd se hẽant ad demõrõnẽ. Hic ondit q̃õ possint inuestigari. Et p̃ q̃õ inuestiget qdqd est. Secũdo q̃õ inuestiget pp qd.ibi[Ad hñdũ aũt etc.]Circa p^m duo fac. Pmo dicit de q̃ ẽ intẽtio

A

2° exequitur ꝓpositū. ibi [Eoꝝ aūt igitur que isunt semꝑ ꝛc.] Dicit ergo ꝓ ꝙ postq̃ dciū est q̃lr qd̄qd est cognoscat. ꝛ q̃lr qd̄qd est vel ꝑ ꝑ qd accipiatur vt mediū in dēmſatione: nūc dicēdum est quō oporteat inuestigare ea que ponūtur in eo qd̄qd est. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Eoꝝ itaq̃ q̃ semꝑ cuiq̃ cōpetūt: q̄dā extendūt sese quidē ad plura: nō tñ genus egrediuntur. Atq̃ ea sese ad plura extēdere dico: q̃ q̄q̃ vlr cuiq̃ ꝯpetūt: nō tñ soli: sed ēt alij isūt. Est enī quoddā qd̄ oī ꝯpetit trinitati. ꝛ ēt nō trinitati. Id. n. qd̄ est: trinitati ꝛ ēt nō numero ꝯpetit. At ipar iest ꝛ ipsum quidē trinitati: ꝛ alijs ēt pluribus. Quinario nāq̃ cōpetit: nō tamen genus egreditur. Quinarius. n. numerus est: ꝛ nihil est extra numerum impar.

B

❡ Eoꝝ igr̄ q̃ isūt vnicuiq̃: q̄dā extēdūtr i plus: nō tñ erūt ex̄ gen⁹. Dico āt i plus eē queciq̃ isūt q̄dē vnicuiq̃ vlr: at vo sꝫ ꝛ alij: vt est aliquid qd̄ oī trinitati inest: sꝫ ꝛ nō trinitati. Sic qd̄ est: iest trinitati: sed ꝛ nō numero. Sꝫ īpar iest oī trinitati. ꝛ ē i plus. Et nāq̃ ipsis q̄nq̃ iest. sed nō extra genus. Quinq̃. n. numer⁹ est ipar. nullū aūt ipar extra numeꝝ est.

C

❡ Ostēdit ꝓpositum ꝛ manifestat q̃lia oporteat eē illa q̃ accipiant̄ ad ostendendū qd̄qd est. 2° quō sūt igrēda. ibi [Congruum āt est cū totū aliqd̄ ꝛc.] Circa p̄m tria facit. Primo ꝑmittit q̄dā diuisionē. 2° ꝓponit q̃lia opꝫ esse q̃ accipiūtur ad ꝯstituendū qd̄qd est. ibi [Huiusmodi itaq̃ accipiēda sūt ꝛc.] Tertio ꝓbat ibi [Qm̄ aūt ostensum est ꝛc.] Circa p̄m cōsiderandū est ꝙ ea q̃ ponunt̄ in eo qd̄qd est opꝫ ꝙ semper ꝛ vlr ꝑdicent̄. vt supra habitū ē. ꝛ lō accipiēs ea ꝑdicantur d̄ vnoquoq̃ vt semꝑ: dicit ꝙ inter ea q̄daꝫ inueniuntur q̃ extendūtur in plus q̃ id cui īsunt: non tñ ita ꝙ inueniantur ex̄ genus illud. Et exponit qd sit esse in plus: ꝛ dicit ꝙ in plus esse dicūtur quecūq̃ vlr isunt alicui: nō tñ ei soli: sed ēt alijs. Datur āt ꝑ hoc itelligi aliud mēbꝝ oppositū: q̃. i. est aliq̄d qd̄ extendit̄ in plus: ꝛ est ex̄ genus. Et de hoc p̄ ponit exemplū dicēs ꝙ est aliq̄d qd̄ iest oī ternario: sic pꝫ de ipso ente qd̄ q̄dem vlr inest: nō tm̄ trinitati: sꝫ ēt alijs: ꝛ nō solū i gn̄e numeri. sꝫ ēt in his q̃ sūt ex̄ gen⁹ numeri. Ipar vo inest oī ternario ꝛ est in plus. q̃ etiā inest ipsi quinario: nō tñ inuenitur extra genus ternarij qd̄ est numerus. q̃ ēt quinarius in genere numeri inuenitur. nihil autē qd̄ sit extra genus numeri potest dici impar. ❡ Deinde cum dicit.

T. c. 10. t. 11.

D

❡ Talia igr̄ eousq̃ sumēda sunt: quousq̃ tot fuerint sumpta prio: vt vnūqd̄q̃ quidē illoꝝ pluribus ꝯpetat: cūcta āt sil' nō ad plura sese extēdāt. Hāc. n. necē est sbaꝫ eē rei diffiniende.

❡ Huiusmodi aūt accipiēda sūt vsq̃ ad h quousq̃ tot accipiant̄. quoꝝ vnūquodq̃ quidem in plus sit: oia aūt non sint in plus. Hāc. n. necesse est subam rei esse.

❡ Ostendit q̃lia debēt eē q̃ accipiant̄ ad ꝯstituēdū qd̄qd est. Et p̄ ꝓponit qd̄ itēdit. 2° manifestat ꝑ exēplū. ibi [vt trinitati oī ꝛc.] Dicit ergo p̄ ꝙ ad manifestādū qd̄qd est accipiēda sunt talia: q̃ quidē sunt semꝑ ꝛ in plus. nō tñ extra genus. vsq̃ ad talē terminū. vt p̄ q̄deꝫ vnūqd̄q̃ qd̄ accipitur sit in plus, oia aūt nō sint in plus sed ꝯuertant̄ cū re cuius querit̄ qd̄ quid est. Eius enim rōnem necesse est significare qd̄ quid est rei. ❡ Deinde cum dicit.

E

❡ Velut oī trinitati cōpetit nūerus ipar primū vtroq̃ mō: ꝛ q̃ nō mēsurat̄ numero: ꝛ q̃ nō ex numeris ꝯstat. Id igr̄ iā ipsa trinitas est: numerus inquā ipar primus: atq̃ hoc pacto primus. Hoꝝ. n. prima ceteris ēt vniuersis iparibus isūt: vltimū dualitati ēt ꝯpetit. At vniuersa sil' nulli ꝑter trinitatē numero competūt.

❡ Ut trinitati oī iest nūer⁹ ipar prim⁹ vtrobiq̃: ꝛ sic qd̄ nō est nō mēsurari nūo: ꝛ sicut nō cōponi ex numeris. hoc itaq̃ iam trinitas est ipar nūerus primus. ꝛ sic prio. Hoꝝ eni vnūqd̄q̃: aliud quidem in iparibus oib⁹ inest: vltimum aūt dualitati: oia autem nulli.

F

❡ Manifestat qd̄ dixerat ꝑ exēplū. Accipiamus. n. ista quattuor numerus ipar p̄mus vtroq̃ mō. Dupl'r. n. dī aliq̄s numerus p̄mus. vno° q̃ non mensuratur aliq̄ alio nūero sic ꝑ oppositū pꝫ ꝙ q̃ternari⁹ nō est nūerus p̄mus. q̃ mensurat̄ dualitate. ternari⁹ aūt est nūerus p̄mus. q̃ nō mēsurat̄ aliquo nūō: sꝫ sola vnitate. Alio° dī aliq̄s nūerus p̄mus q̃ non cōponit̄ ex pluribus numeris sic pꝫ ꝑ oppositum de sepēnario. q̃ p̄ mō est p̄mus: nō. n. mēsurat̄ nisi vnitate: nō autē est p̄mus 2°. cōponitur. n. ex ternario ꝛ q̃ternario. sꝫ ternarius nō cōponitur ex plurib⁹ nūeris. sꝫ ex sola vnitate ꝛ dualitate. Sic ḡ pꝫ ꝙ qd̄lꝫ ꝑdictoꝝ q̃tuor ꝯuenit vlr trinitati. qd̄lꝫ aūt eoꝝ ꝯuenit ēt alijs in gn̄e numeri. Nā hoc qd̄ dī numerus ꝛ ipar ꝯuenit oibus numeris iparib⁹. vltimum aūt. s. ꝙ sit primus vtroq̃ mō ꝯuenit ēt dualitati que nec mēsurat̄ alio nūero: nec cōponitur ex numeris: sꝫ ex solis vnitatib⁹. Uñ oia ista sil' iūcta significāt qd̄qd est ternari⁹. ❡ Sꝫ vr̄ ꝙ nō requiratur ad diffōnem ꝙ q̄libet ꝑticula sit in plus q̃ diffinitū. Dicit. n. Phs in 7° meta. ꝙ quando peruenitur ad vltimas dr̄ias erūt eq̄les drīe spēbus. non ergo opꝫ ꝙ drīa sit in plus q̃ spēs. Qd̄ ēt rōne vr̄. Dicit. n. Phs in. 8. meta. ꝙ rō q̃ est ex drīis vr̄ eē spēi ꝛ actus. i. forē. q̃ sicut ibidē dī. drīa rn̄det forē. Cuiuslibet aūt spēi est ꝓpria formaque: nulli alij ꝯuenit. Ur̄ igr̄ ꝙ drīa vltima nō excedat speciē. Dicit ēt Phs in 7° meta. ꝙ nihil est aliud in diffinitione q̃ genus ꝛ drīe. ꝛ ꝙ pole est diffōnē ex duob⁹ ꝯstitui: quoꝝ vnū sit genus. aliud drīa. Drīa aūt nō inuenitur ex̄ ꝓprium genus. aliogn non eēt diuisiua generis ꝑ se sꝫ ꝑ accn̄s. vr̄ ḡ ꝙ drīa nō excedat spēm. ❡ Sꝫ dōm est ꝙ si accipi posset drīa q̃ notificaret ipsam formā subalem spēi: nullo mō drīa vltima eēt in plus q̃ spēs. vt rōnes ꝓbāt. Sꝫ q̃ forme eēntiales nō sūt nobis ꝑ se note. opꝫ ꝙ manifestentur ꝑ aliqua accn̄a que sūt signa illius forme. vt pꝫ in. 8. meta. Non aūt opꝫ accipere accn̄a ꝓpria illius spēi. q̃ talia opꝫ ꝑ diffōnē spēi demōstrari: sed opꝫ notificare formā spēi ꝑ alia accn̄a cōiora. ꝛ s̄m h drīe sumpte dicunt̄ q̄dem subales. inq̄ātuꝫ inducūtur ad declarandam formam essentialē. sunt autem cōiores specie inq̄ātum assumūtur ex aliq̄bus signis que sequūtur superiora genera. ❡ Deinde cum dicit.

T. c. 42. T. c. 6. T. c. 9. T. c. 43.

G

H

❡ Cuꝫ aūt necessaria q̄dē sint ea q̃ hoc ipso qd est ꝑdicant̄: vt antea patefecim⁹: vlīa nāq̃ necessaria sūt: trinitati vo vel cui⁹ alij sic ꝯpetūt ea que sumūtur: hoc modo necessario quideꝫ trinitas ea que diximus erit.

❡ Qm̄ aūt osñsuꝫ est nobis in supioribus ꝙ necessaria q̄dē sūt i eo qd̄qd est ꝑdicātia: vlīa āt

Vide in annota.

I necīa sūt. in trinitate āt ⁊ in vnoquoq₃ alio sic accipiunt̃ in eo q̄ȯquidest accepta: sic aūt erit ex necessitate quidem trinitas hoc.

ℭ Oñdit qȯ supra dixerat. Et p̊ q̄ oportcat p̄dicta vl̄r ⁊ ex necītate p̄dicari de ternario. 2° q̄ ex predictis ɔstituit̃ ipsa essentia ipsius ternarij ibi [Ex aūt substātia ex his ⁊c̄.] Dicit ergo p̊ qȯ q₂ sup̄ˀ oñsuz est q̄ ea que p̄dicant̃ i eo q̄ȯgdest ex necessitate insunt: quecūq₃ aūt ex necessitate insūt vl̄r p̄dicant̃: necesse est q̄ siue de ternario siue de quocūq₃ alio accipiant̃ p̄dicto mō ea que p̄dicant̃ in eo qȯ gd: q̄ ex necessitate ⁊ vl̄r predicantur. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Substantiaz āt hec eiˀ esse rōnem1c ex hisce patere pōt. Nā si id qȯ assignauimˀ nō sit ipsiˀ rō trinitatis: necesse est ip̄m q̄si genˀ quodam

K ipsiˀ esse: aut noīe vocitatum: aut noīe carens. Igr̃ nō trinitati mō: sed p̄ter ipsam aliȷ̄s ēt cōpetet. Genˀ. n. huiuscemodi ponat̃ esse nāc: vt isit potētia pluribˀ: atq₃ ad plura sese extēdat. Qȯ si istud p̄ter idiuiduas aliȷ̄ nulli competit rei: id erit p̄fecto ipsa rō trinitatis. Nā ⁊ h̄ etiā supponat̃ id cuiusq₃ subaz esse: qȯ vltimū de idiuiduis tali dr̃ mō. Quare silr̃ ⁊ in qbusuis aliȷ̄s id erit cuiusq₃ rō: quod hoc ostēdit̃ mō.

ℭ Qz aūt suba sit ex his: māifestū est. Necē aūt est nisi hoc eēt trinitati eē: vt genˀ aliqȯ esse: h̄ aūt noiatū aut nō noiatū erit igr̃ in plus q̄z tri

L nitati iesse. ɔcessuz est. n. huiˀ eē genˀ: qȯ ē s̄m potētiā in plus est. Si itaq₃ nulli ierunt aliȷ̄ q̄z athomis trinitatis hoc vtiq₃ erit trinitatis eē. Supponat̃ eteni h̄ suba vniuscuiusq₃ eē q̄ ē i illiˀ athomis vltimū p̄dicamētū: q̄re silr̃ ⁊ alȷ̄ cuilibet sic demōstratiuoꝝ eidem esse inerit.

ℭ Ostendit q̄ ex his q̄ p̄dicto mō accipiant̃: ɔstituit̃ essentia ternarij vel cuiuscūq₃ alterius: q₂ necesse est si hoc qȯ supra positū est non esset ipsa suba ternarij cū predicet̃ in eo q̄ȯgdest qȯ esset q̄ȯdā genus vel noiatū vel inoiatū. Non enim cuilibet rōni est nomen impositū. ⁊ inde est q̄ multa sunt innoiata tam in generibˀ q̄z in sp̄ebˀ. Jō aūt op₃ q̄ predicta rō sit genus ternarij: si nō significet essentiam eius q₂ omne qȯ predicat̃ in gd: aut est genus aut diffō significans essentiam. Non est aūt pōe q̄ sit genˀ: q₂ sequeret̃ q̄ esset

M in plus q̄z ternarius: hoc. n. supponimus esse genˀ cuiˀ potētia sub se ɔtinet plures sp̄es. Habituz est aūt q̄ predicta rō nō cōuenit nisi athomis. i. indiuiduis sub ternario contentis. Relinquit̃ ḡ q̄ p̄dicta rō sit diffō significās essentiam ternarij. Hec. n. supponit̃ esse essentia vniuscuiusq₃ q̄ inuenitur in indiuiduis illius speciei. Similr̃ s̄m p̄dictum modū predicationis sicut dictuz est de ternario. ita ēt est intelligēdum de quibuscunq₃ aliȷ̄s quibus demonstret̃ aliquid esse idem per modum predictum.

℞ Op₃ āt cū totū aliqȯ q̄spiā tractat: genˀ i ea diuidere que sunt prima. Atq₃ indiuidua speciē: veluti numeꝝ in dualitatē trinitatēↄ. Dei de illoꝝ eniti diffōnes accipere: vt recte linee: ⁊ circuli: atq₃ anguli recti.

T. co. 31. ℭ Cōgruū āt est cū totuz aliqȯ aliq̄s negociet̃ depꝑtiri genus in athoma specie p̄ria: vt ē nūerus in trinitatē ⁊ dualitatē. Postea sic illoꝝ diffōnes accipere tentare: vt recte linee ⁊ circuli ⁊ anguli.

N

Lectio. XIIII.

Postq̄z p̄hs ostēdit q̄lia op₃ eē ea q̄ cōstituūt diffōnē significātē eēntiaz rei: hic oñdit q̄liter debeant inuestigari. Et circa hoc duo fac̄. P̄rio p̄ponit modū maxīe ɔueniētem ad inuestigādū ea q̄ sūt in diffōne ponēda. s. p diuisionē generis. 2° ponit quēdā aliū modū p silia ⁊ dr̄ia ibi [Querere aūt op₃ ⁊c̄.] Circa p̄muz duo facit. P̄rimo oñdit q̄ op₃ vti diuisione generis ad inuestigādū p̄ticulas diffinitionis. 2° quid oporteat in tali inuestigatione obseruari. ibi [Ad ɔsequendum aūt termini ⁊c̄.] Circa p̄mum duo facit. P̄rimo oñdit veritatē. 2° excludit errorē. ibi [Nihil āt op₃ diuidētem ⁊c̄.] Circa p̄mū tria facit. P̄rimo ostendit qualiter p diuisionē generis inuestigent̃ diffōnis p̄ticule. 2° q̄ño p̄cessus diffōnis sit vtilis ad p̄positū. ibi [Diuisiones āt que sūt ⁊c̄.] Tertio q̄ño sunt cauēda ea q̄ circa hūc p̄cessum defectū iducere p̄nt. ibi [Differt āt ⁊c̄.] Circa p̄mū duo facit. P̄rimo ostēdit q̄ op₃ vti diuisiōe generis ad diffiniēdū. 2° q̄ño op₃ accip̄e dr̄ias. ibi [Post aūt accepto ⁊c̄.] Dicit ergo p̊mo q̄ cū aliq̄s vult negociari ad diffiniēdū aliqȯ totuz. i. vl̄e: ɔgruum est vt p̊ diuidat genus in p̄mas p̄tes illius generis q̄ sūt indiuisibiles s̄m sp̄ēm: puta q̄ diuidat numerū in binariū ⁊ ternariū. Et hac diuisione p̄missa p quā cognoscitur genus: tentet postea accipere diffinitionē singularum specieꝝ: sicut etiam fit in aliȷ̄s: puta in linea recta: ⁊ in circulo: ⁊ in recto angulo. Oia. n. hec cōgrue diffiniuntur p̄missa diuisione generis. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Post hoc sumpto gd nā sit genˀ: vtꝝ quātitas: an q̄litas: p̄prios affectˀ p cōes primos cōtēplari. Nā ea q̄ ȷ̄s accidūt q̄ cōponunt̃ ex idiuiduis: ex diffōnibˀ inotescēt: p̄pterea q̄ diffō

P simplex que principiū est oiuz. Et ea que simplicibˀ accidunt. per se quidem ipsis solis: per ipsa h̄o ceteris competunt.

ℭ Post hec āt accipiēdū gd genˀ sit: vtꝝ q̄ntitatis sit aut q̄litatis: ⁊ p̄prias passiōes speculari p cōia p̄ria: ɔpositis. n. ex athomis: ɔuenientia ex diffōnibˀ erūt māifesta. p̄p qȯ p̄cipiuz ē oiuz diffōnū qȯ simplex est: ⁊ simplicibˀ p se inesse ɔueniētia solū: aliȷ̄s aūt s̄m illa.

Vide in not.

ℭ Ostendit q̄liter sint accipiēde dr̄ie: ⁊ dicit q̄ postq̄z accepimus p diuisionē generis in sp̄ēs gd sit genˀ. puta vtruz sit in genere q̄litatis vel q̄ntitatis: op₃ ad inuestigandus differentias ɔsiderare p̄prias passiones que sicut dictum est sunt signa manifestantia formas p̄prias specieruz. Et hoc

Q op₃ p̄mum facere p aliqua cōia. Si. n. nos ɔgregemus accidētia ex generibus cōiorībˀ q̄ hic dicunt̃ indiuisibilia quia nō resoluunt̃ in aliq̄ p̄ora: statim ex diffōnibus eoꝝ erunt manifesta ea que q̄rimˀ. Op₃. n. oium diffōnū eē p̄nᵐ id qȯ simplex est. i. genˀ cōe. ⁊ hˀ simplicibˀ solū p se insūt accn̄a q̄ cōiter inueniuntur in multis: olbˀ aūt aliȷ̄s ɔueniūt s̄z illa. Sicut albū ⁊ nigrū p se gdē ɔueniunt corpori terminato: ⁊ s̄m hoc cōe conueniunt ⁊ homini ⁊ equo ⁊ q̄buscūq₃ aliȷ̄s. Vn̄ si oporteret accipere diffōnem alicuiˀ cui vl̄r ɔueniret albū: puta diffōnez niuis: oporteret recurrere ad genus cōmunius qȯ est corpus terminatū: ⁊ ex eo inuestigare causas albedinis: ⁊ s̄m hoc ostēderetur nobis quare nix vniuersaliter sit alba. Et ista cā poterit pertinere ad q̄ȯgdest niuis: puta inspissatio huiusmodi que facit humidum terminari

A cum conseruatione lucis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At qui diuisiones que p differentias proficiscunt: vtiles sunt ad diffões hoc pacto inuestigandas. Ipsas tñ non ostendere dictum est antea. Utiles autem erũt hoc pacto solum ad rõcinandum ipsum quid est. Atqʒ videbitur ipsa diuisio nihil facere prorsus: sed vniuersa statim accipere: perinde atqʒ si eadeʒ ab initio sine diuisione quispiã sumeret.

Lec. 19. ¶ Diuisiões aũt q̃ sũt sʒ dñias vtiles sũt i his: vt sic adeam⁹. Sicut tñ demõstrant dictũ ẽ in prioribus. Utiles aũt sũt vtiqʒ sic solũ ad colligendũ qõgdest: ꝛ etiam vr̃ vtiqʒ nil vtile: sʒ B mox videntur accipe oĩa: tanq̃ si ex principio accepertit aliquis sine diuisione.

¶ Ostendit quo mõ pdict⁹ pcessus ꝯferat ad diffões. ꝛ dicit q ad hoc q aliqs in pdicto mõ pcedat ad diffiniẽdũ .i. diuidẽdo genus in spẽs: vtile est q hõ accipiat diuisionem gñis p dñias. sʒ tñ quo mõ p hoc manifestet qõgdest: dictũ est in pcedẽtib⁹. Sunt qdẽ vtiles pdicte diuisiões ad accipiẽdũ qõgdest solũ. sicut dcm̃ est: sed ad syllogiçandũ qõgdest nihil videnť facere vt prius dictũ est. sʒ vr̃ q diuidẽtes statim accipiat omnia syllogiçata: sicut si prius aliquis accepisset anteq̃ diuideret. ¶ Deinde cum dicit.

Lec. sec. Tex. 8. le. quarta.

¶ Refert aũt ea que pdicanť primũ ꝛ posteri⁹ predicari. Ueluti si aĩal mite bipes: aĩal bipes mite dicať. Eteni si ex duob⁹ oĩs definitio cõstet: ꝛ vnũ qd sit ipm aĩal mansuetũ: atqʒ rursus ex hoc ꝛ dñia fiat vnũ: hõ inquã: vel quicquid tandẽ id sit qð vnũ efficiť: necesse est diuidentem petere semper.

C

Vide in notatis. ¶ Differt aũt aliqð pri⁹ ꝛ posteri⁹ pdicamẽtorum pdicari: vt est dicere aĩal mãsuetũ bipes: ꝛ bipes aĩal mãsuetũ est. Et iterũ ex hoc ꝛ differẽtia est homo aut qðlibet esse vnũ sic vnde necesse est diuidentem repetere.

¶ Ostendit qd oporteat cauere ne circa pdictũ pcessum defectus accidat. Et circa hoc duo facit. Pmo ostẽdit q oporteat cauere inordinationẽ. 2° q oporteat cauere diminutionẽ. ibi Ampli⁹ aũt ad nil relinquendũ ꝛc. Dicit ergo p̃ q multũ differt qd prius ꝛ qd posteri⁹ pdicet iter ea q̃ ponũtur in diffõne. Põt.n. vno mõ sic dici q hõ est aĩal mãsuetũ bipes. Alio mõ põt ordinari vt dicať q hõ est bipes aĩal mãsuetum. ꝛ q h differat ad diffiniẽdũ pʒ p hocq̃ opʒ q oẽ qð diffiniť ꝯstituať ex gñe ꝛ dñia. Sic igř si mansuetum accipiť vt dñia aĩalis. opʒ q aĩal mãsuetũ sit aliqd vnũ qð accipiať vt genus ex quo ꝛ alia dñia q̃ est bipes ꝯstituiť hõ. Et eadẽ rõ est de quocũq̃ alio qð sit vnũ ex pluribus p se ꝛ nõ p accñs. Sicut igř differt q accipiat hoc vel illud p genere vel dñia. aut q accipiať aliqd vt ẽ dñia ꝯstitutiua gñis ꝛ diuisiua eiusdẽ: ita differt ad diffiniẽdũ q sic vel aliř ptes diffõnis ordinenť. Si.n. dicã q hõ est aĩal mãsuetũ bipes: accipieť aĩal vt genus: mãsuetũ aũt vt dñia ꝯstitutiua eius. bipes aũt vt dñia diuisiua ipsi⁹. E cõuerso aũt erit si dicať q hõ est aĩal bipes mansuetuʒ. Quia igitur dñia ordinis facit dñiam in qõgdest: ꝯñs est q ille q diuidit nõ solum supponat ea que accipiunť ad diffiniẽdum: sed ẽt petat ordinem eorũdem. Et sic manifestum est q diffinitio non syllogiçat

D

qðquid est. ¶ Deinde cum dicit.

E ¶ Preterea h pacto dũtaxat fieri põt: vt nihil eorum pretermittať que sunt in diffinitione ponẽda. Sumpto nãqʒ genere primo: si accipiatur aliqua diuisionũ inferiorũ: non omne cadet in illam: ceu nõ omne aĩal: aut ꝯtinuarũ: aut diuisarũ alarum est: sed volatile aĩal omne: hui⁹ est eni hec differentia. Pria aũt aĩalis ea est differentia: in quã omne aĩal cadit: ꝛ cuiusqʒ ceterorũ similiter generũ: ꝛ eorũ que sunt extra aĩal: ꝛ eorũ q̃ sub ipso sunt collocata: ceu volucris ea est dñia prima: in quã oĩs volucris cadit: ꝛ piscis itidẽ ea: in quã oĩs piscis. Hoc igř si pficiscať quispiã pacto sciat nihil prorsus pretermisisse q si nõ hoc mõ pcedat: ꝛ pretermittere euʒ necesse est: ꝛ idipsum quoqʒ nescire.

F

¶ Amplius aũt ad nil relinquendũ in eo quid ẽ: sic solũmõ ꝯtigit. Cũ.n. primũ accipiť gen⁹: si quidẽ alicui⁹ iferiorũ aliq̃ diuisioneʒ accipiat: nõ icidet oẽ in hoc. Ut nõ oẽ aĩal aut totalũ est aut diuisum pẽnis: sʒ pennatũ aĩal est oẽ: hui⁹ eni dñia hec est. pria aũt est dñia aĩalis in quaʒ omne animal icidit. Similř autem est in vnoquoqʒ aliorum: ꝛ in his que extra gen⁹ ꝛ que sub ipsis sũt: vt in aue in qua est oĩs auis: ꝛ in pisce in quo est oĩs piscis. Sic igitur cum ambulãs est: qd est scire q̃ nil relictũ ẽ: aliter aũt relinquere est necesse ꝛ non scire.

G

¶ Docet cauere diminutioneʒ. ostẽdens quo mõ fieri possit vt nihil pretermittať eorũ q̃ requirunť ad qõgdest. ꝛ dicit q h ꝯtingit fieri solum isto mõ quo dicetť. Ad cuius euidentiam ꝯsiderãdũ est q oẽs dñie supiorũ generũ ptinẽt ad qõgdest alicuius spẽi. Nã iferius genus ꝯstituiť p dñiam diuisiuam supioris generis. Ad vitandũ ẽ diminutionem opʒ q nulla huiusmodi dñiarũ pretermittať. Pretermittiť aũt si aliquis accepto supmo genere: accipiat ꝯtinuo aliquaʒ dñiam diuisiuam: nõ qdem ipsius supmi generis: sed alicuius iferioris. Qð qdẽ hoc mõ cognosci põt: q̃ cũ aĩal accipiať aliqð supremũ genus: si postea aliqs accipiat diuisionẽ alicuius de inferioribus gñibus: nõ totũ qð ꝯtineť sub genere superiore cadet sub illa diuisiõe. Et ponit ad hoc exemplũ. Sicut nõ omne aĩal est vel totalum: vel diuisum pẽnis. Diciť aũt aĩal totalũ qð hʒ totas alas integras ꝛ ꝯtinuas: sicut vespertilio. Diuisum pẽnis aũt dicit aĩal cuius ale distinguunť p diuersas pẽnas: sicut accipitris vel corui. Aĩali aũtẽ non hñti alas neutrũ horũ ꝯuenit: sed oẽ aĩal volatile ꝯtinetur sub altera harũ dñiarũ: q̃ sm̃ pdictas dñias diuidiť hoc genus qð est aĩal volatile. Sed prima ꝛ imediata dñia aĩalis attendiť ex hoc q oẽ aĩal cadit sub diuisione. Et ita est ẽt de omnibus aliqs gñibus siue accipiam⁹ gñia que sunt extrinseca aĩali: sicut lapis ꝛ plãta: siue illa q̃ sub aĩali cõtinentur: sicut auis piscis. Prima tñ dñia auis attẽdiť sm̃ dñiam in quam incidit oĩs auis: ꝛ eadeʒ rõ est de pisce. Concludit ergo q si aliqs sic pcedat in diuidendo. i. q totũ diuisum ꝯtineat sub partibus diuisionis: poterit homo cognoscere q nil est relictum de his que sunt necessaria ad diffiniendum. Si auteʒ aliter procedať: necesse est q aliqua relinquantur: ꝛ q hõ nõ cognoscat se integraliter diffinisse.

H

I ¶ Non autem opz qui diffinit ac diuidit omnia scire que sunt.

Te.c. 10. ¶ Nihil aūt opz diffinientē oīa scire q̄ sūt. Le.c.XV.

Postq̄ pħs ostēdit veritatē circa diuisionē gñis que sumit̄ ad diffiniēdū: hic excludit duos errores. 2ᵐ ibi. Oē aūt īcidere. Circa pᵐ tria facit. Primo ꝓponit exclusionez erroris: ꝛ dicit q̄ nō est necessariū q̄ ille q̄ diuidēdo diffinit sciat oīa q̄ sunt in mundo. ¶ Scdo ibi.

¶ Quāq̄ nōnulli cēsēt fieri nō posse: vt qsquā vnq̄ differētia ad vnūqdq̄ cuiusq̄ sciat: nisi scierit vnūqdq̄. Sine vo differētijs nūq̄ fieri posse: vt qcquā sciat. A quo nāq̄ nō differt quispiā: idem qd illud inquiūt esse: a quo vo

K differt ab eo diuersum esse.

¶ Et tñ ipoſe qdā dicūt esse dr̃ias cognoscere que sūt ad vnūqdq̄: nō cognoscētē vnūqdq̄: sine āt dr̃ntijs nō eē vnūqdq̄ scire. A quo.n.ñ dr̃t: idē eē huic a quo āt differt: alteꝝ ab hoc.

¶ Narrat opinionē errātiū. Dicebāt.n.qdā q̄ nō pōt agnosci dr̃ia alicui⁹ ad oīa alia entia nisi oīa alia entia agnoscantur: vt pz in aliqb⁹ duob⁹: quoꝝ dr̃ā cognoscē nō possum⁹: nisi vtrūq̄ cogscam⁹. Addebāt aūt q̄ nō est poſe q̄ aliqd sciat̄ qd est: nisi cogscat̄ dr̃ia ei⁹ ad oīa alia. Id.n.a q̄ aliqd nō dr̃t est idē ei: illud aūt a q̄ dr̃t est alteꝝ ab ipso. Non aūt possumus scire qd sit vnūqdq̄: nisi sciamus qd sit idez ei: ꝛ qd alteꝝ ab eo. Et s̄z hoc ꝯcludebāt q̄ nō pōt aliqd cognosci: nisi oīa cognoscantur. ¶ Tertio ibi.

L ¶ Primo igr̄ hoc est falsuz. Nō.n.quauis differentia res sunt diuerse. Complures.n. īsunt rebus eisdem specie differentie: sed non ꝑ substantiam: neq̄ per se.

¶ Primū qdem igr̄ hoc falsuz est. Non.n.ſm omnem dr̃iam alteꝝ est. Multe eniz sunt dr̃ie in eadē specie: sed nō ſm subam neq̄ per se.

¶ Improbat qd dictū est dupl'r. ꝛ p̄ qdē īterimit hoc qd dictū est. q̄ illud a q̄ aliqd differt est alteꝝ. loqmur.n.nūc de eodē ꝛ altero ſm eēntiā quā significat diffō. Manifestū ē aūt q̄ ēt in eadē specie sūt dr̃ie multe accn̄tales que nō diuersificant subam spēi quā significat diffō. nec ꝑ se insunt. Vñ ꝯñs est q̄ nō oīs dr̃ia facit talem alteritatem quam necessariū sit cognoscere ad diffiniendum. ¶ Secūdo ibi.

M ¶ Deinde cū quispiā acceperit ea q̄ opponuntur: ꝛ dr̃iaz: ꝛ omne: aut in hanc ꝑtē: aut in illam cadere: sumpseritq̄ in altera parte rē eam quā querit eē ꝛ idipm cognouerit: nihil refert si sciat: nec ne: d quib⁹ alie dr̃ie predicant̄. Patet.n.euz habiturū esse rōnem substantie: si sic ꝓficiscens ad ea tandē peruenerit: quoꝝ nō est vlterius differentia.

¶ Postea cū accipiant opposita ꝛ ſm dr̃iam: ꝛ cū oē īcidat hic aut idē: ꝛ accipiat in altero qd querit̄ eē: ꝛ hoc cognoscit nihil differt scire aut nescire in qbuscūq̄ ꝑdicāt̄ d alijs dr̃ie. Mãifestū.n.qm̄ si sic vadēs veniat ī hoc quorū nō ampli⁹ est dr̃ia habebit rōnē substātie.

¶ Improbat que dicta sunt alio mō. Cuz enim ille qui vult diffinire diuidendo accipiat oppositas dr̃ias hoc mō q̄ oē qd ꝯtinet̄ sub diuiso cadat sub hoc mēbro diuisiōis vel sub illo: ꝛ accipiat sub altero mēbroꝝ id cuius diffō q̄rit̄: si hoc qd intēdit diffinire cognoscat sub illo mēbro diuisionis cōtineri: nō differt ad ꝓpositum: vtrum sciat vel nesciat q̄ de qbusdā alijs reb⁹ ꝑdicent̄ opposite dr̃ie. Puta si diuidam aīal ꝑ rōnale ꝛ irrōnale: ꝛ accipiam ꝓpositū sic hoīem cōtineri sub rōnali: nō req̄rit̄ q̄ sciā de qb⁹ irrōnale ꝑdicetur: nec qualiter illa adinuicē differāt. Manifestū eniz est q̄ si aliqs sic ꝓcedat. s. diuidendo genus ꝑ p̄mas dr̃ias ei⁹: ꝛ accipiendo ꝓpositū sub altero mēbro diuisionis quousq̄ ꝑueniat̄ in illa q̄ vlterius diuidi nō pñt essentialib⁹ dr̃ijs sic ꝓcedens hēbit diffōnē sube quā q̄rebat. Decipiebant̄ q̄ ꝑdicti hoīes ex eo q̄ nō distinguebāt inter cognoscere aliquid in cōi ꝛ in spāli. Opz.n. q̄ qcūq̄ scit qd est aliqd: cognoscat oīa alia in cōi: nō aūt in spāli. Puta si q̄ scit qd est hō: opz q̄ sciat hoīem per hoc qd est aīal distingui ab oībus que non sunt aīalia: ꝛ per hoc qd est rōnale distingui ab oīb⁹ que nō sunt rōnalia. Nō enim opz q̄ illa cognoscat nisi ſm hoc cōmune qd est aīal vel rōnale. ¶ Deinde cum dicit.

R

¶ Omne āt in ipsam diuisionē cadere: si sint ea opposita quoꝝ nō est mediū quicq̄: nō est postulatio. Necesse est.n. omne in altero ipsoruz esse: si illius est differentia.

O

¶ Oē aūt incidere in diuisionē si sūt opposita qb⁹ nihil īterest: non est repetitio. Necesse.n. est oē in altero ipsoꝝ esse: siqdez illi⁹ dr̃ia est.

P ¶ Excludit 2ᵐ errorem. Posset eñi aliqs credere q̄ qcūq̄ vtit̄ diuisione ad diffiniēdū: indigeat petere q̄ totum diuisum ꝯtineat̄ sub mēbris diuisionis: sed ipse dicit q̄ hoc est necessariuz si opposita ꝑ que fit diuisio sint imediata: quia ſm hoc necessariū est q̄ totū diuisum sub altero oppositorum ꝯtineat̄ dum tñ accipiantur prime dr̃ie alicuius gñis. Differētie eñi q̄ sunt imediate si cōparent̄ ad gen⁹ īferius non sunt imediate si cōparent̄ ad genus supius. Sicut par ꝛ impar sunt imediata si cōparent̄ ad numerum: cui⁹ sunt ꝓprie differentie: nō autem si comparentur ad quātitatez. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ad extruendā aūt ꝓbandamue ꝑ diuisiones diffinitionē hec tria sūt obseruanda. Primuz vt ea sumant̄ que hoc ipso quid est predicant. Scdz vt hec adeo disponāt: vt primū ī pr̃o: scdz ī scdo loco ponat. Tertiū vt hec oīa sint.

Te.c. 22. ¶ Ad ꝯstruēdū āt terminuz ꝑ diuisiōes tria oz ꝯiecturari accipiētē ꝑdicātia in eo qd q̄d est: ꝛ hec ordinare qd primū aut scdm: hec oīa sūt.

Q ¶ Postq̄ exclusit ea que nō requirant̄ ad diuisiones diffiniti: hic ostendit que ſm rei veritatez requirant̄. Et primo ponit qd intēdit. 2ᵒ manifestat ꝓpositū. ibi. Est autez hoꝝ vnuz. Dicit ergo p̄ q̄ ad hoc q̄ aliqs ꝯstituat terminum. s. diffōnē ꝑ viā diuisionis tria opz ꝯsiderare: quoꝝ pᵐ est: vt ea q̄ p̄ accipiunt̄ ꝑdicent̄ ī eo qd q̄d est. 2ᵒ vt ordinet̄ qd sit pᵐ ꝛ qd scdm. Tertiū ē q̄ accipiant̄ oīa q̄ ꝑtinēt ad qd q̄d est: ꝛ nihil eoꝝ ꝑtermittat̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atq̄ primū istoꝝ erit si possumus quemadmodū ad accidens ratiocinari ipsum inquam cōpetere ꝛ per genus probare.

¶ Est aūt hoꝝ vnū primū ꝑ id qd possum⁹ sic ad accidēs colligere qm̄ est: ꝛ per gen⁹ ꝓbare.

¶ Manifestat

A

¶ Manifestat ppositū. Et pmo ostēdit quō tria pdicta pñt obseruari. z° ostendit q pdicta tria obseruata sufficiant. ibi [Manifestū est aūt.] Circa pmū tria facit. Primo ostēdit quō obseruet pmū: z dicit q vnū hoīm q. s. accipiant ea que pdicantur in eo qōquidest. obseruat pmo qdē per hoc q hō pōt iducere syllos q id qō assumit insit: sicut cū disputatur ad pblemata de accidēte. Scdo vt ondatur qō pdicatur in eo qō quid per ea quibus disputatur ad pblemata de genere. ¶ Secundo ibi.

¶ Scdm fiet si ipm primū sumpserimus. Hoc aūt erit si id accipiat qō tale est: vt ipz qdē oia sequat. Oia aūt ipm non ex sequant. Necesse

B

est. n. aliqd esse tale: quo sumpto idē iā erit z in inferiorib' modus. Id. n. erit scdm qō ceterox est primū. Et id etiā tertiū: qō est herentiū primū: Supo nāqz sublato: id qō heret ceterorū erit primū vt patet. Et in ceteris eodē modo.

¶ Ordinare āt sic oz: si primū accipiat: hoc aūt erit si primū accipiat qō oib' inheret: illi aūt nō oia. Nece est. n. aliqō esse hs. Accepto āt h erit idē in oib' iferiorib' modus. Scdz āt aliox primū erit: z tertiū hitox. Remoto. n. qō est sursuz hitu z aliox pmū erit. Silr aūt est z i alijs.

¶ Manifestat quō obseruet z^m. i. debita ordinatio partiū. z dicit q tunc ordinat partes diffōnis sicut opz si aliqs primo accipiat id qō est pmū: z hoc erit si aliqs hō p accipiat

C

id qō ꝯsequitur alia posterius accepta: z nō ecōuerso. hoc. n. est cōius z pus. Necesse est aūt aliquid hs accipi in diffōne tanq̄ gen': puta cū dicit hō est animal gressibile bipes. Si enīz est gressibile bipes: est aial: sed nō ecōuerso. Cū ergo id acceperim' aial tanq̄ pmū: idez modus obseruandus est in ordinatione inferiorū. Accipiet enīz quasi z^m in diffinitione illud qō fm rōnem pmissoz erit pmū inter oia sequētia. z silr accipiet tertiū id qō est pmū respectu habitorū. i. ꝯsequentiū. Semp enīz remoto supiori illud qō est habitū. i. imediate ꝯsequens erit pmū oium aliox. Et ita est ēt in oib' alijs: puta in quarto z in quinto. si tot oporteat ptis diffinitionis esse. ¶ Tertio ibi.

¶ Patebit aūt hec oia eē: qō erat tertiū: si sumpserimus primū ipm per diuisionē: omne aut hoc: aut hoc animal esse. Esse autē hoc: z rur-

D

sus totius dr̄iam: huius extremi vero non vlterius dr̄iam esse: vel etiam statim cū vltima differentia ab ipso toto: non differre id specie.

¶ Qz aūt hec oia sint manifestū est ex hoc q recipimus primū quidē fm diuisionē: qm oē est aut hoc aut illud. Est aūt hoc z itez totius differētia: a toto nil differre specie amplius hoc.

¶ Manifestat qualiter possit tertium obseruari. z dicit q manifestū erit oia que ptinēt ad qōqdest accipi in diffōne fm modū supra dictū ex hoc q diuidēdo aliquod gen' accipimus primas dr̄ias sub qbus diuisuz vlr ꝯtinetur. sicut oē aial est hoc vel illud: puta rōnale vel irrōnale. z accipiam' qō intendim' diffinire esse hoc puta rōnale. Et iteruz accipiemus hoc totū. s. aial rōnale: z diuidemus ipm p differentias pprias: sed qn iaz deuenimus ad vltimam dr̄iam iam nō erit diuidere per alias dr̄ias specificas: sed statiz vltima dr̄ia addita: hoc cui' diffinitio querit in nullo differret specie a suo toto. s. a ratione congregata ab oibus ptibus acceptis: sicut hō nō differt specie ab aliquo eox de quibus predicatur aial rōnale mortale. ¶ Deinde cum dicit.

E

¶ Patet enim neqz plus opz q̄c q̄ additū esse. Omnia nāqz sumpto hoc ipso quid est pdicantur neqz q̄c q̄ deesse. Nā aut gen' aut dr̄ia eēt. At gen' est ipz primū: z hoc cū dr̄ijs sil' est sūptum: dr̄ie ēt vniuerse sunt sumpte: nulla enim prius posterior est. Specie nāqz differret ipz extremum. At hoc dcm̄ est nō differre.

¶ Manifestū. n. est qm̄ neqz plus hoc apponit. Oia. n. in eo qōqdest accipiunt hox neqz defi-

F

cere nihil: aut. n. gen' aut dr̄ia vtiqz esset. Gen' quidē igit est primū z cū differētijs prius acceptū est: dr̄ie aūt oēs cōtinent: nō enīz amplius sunt vltima: specie enīz differre z vltimū. Hoc autem est dictum non differre.

¶ Ostendit q tria pdicta obseruata sufficiant ad diffiniendū: qz diffinitio neqz supfluū neqz diminutū habebit. Qz āt nō apponat aliqd plus q̄ debeat. manifestū est per pmum triuz pdictox: qa. s. accepta sunt solum ea que pdicant in eo qō qd. z talia necesse erat accipere. Silr ēt manifestum est q nihil deficit: ant. n. deficeret genus aut dr̄ia: sed q genus non deficiat pz ex z° triam dictox. acceptū est. n. pmū id sine quo nō sunt alia. z pōt esse sine alijs: z hoc est genus: z cū genere postea accepte sunt dr̄ie. Sed q dr̄ie oēs sunt accepte pz per tertiū predictox triam: quia non amplius potest accipi posterior dr̄ia post illam cuius diximus nō esse etiaz differentiam: qz iam sequeretur q vltimum acceptum ad hoc differret differentia essentiali: cum tamen dictum sit q nō differat. Similr etiam ex premissis pz q non intermittitur aliqua differentia in medio. per hoc. s. q semper accipiuntur prime differentie. Unde relinquitur q sufficiant tria predicta ad diffiniendum obseruari.

G

¶ Querere aūt opz īspiciēdo: primū ad ea que sunt silia: z nullā iter se dr̄iaz hn̄t. qd nā idē habeāt vniuersa. Deinde ad alia que sub eodē cū illis gn̄e collocant z sunt qdē eiusdem inter se spēi: ab illis autē specie sunt diuersa. Atqz si in his accipiatur aliquid penitus idem: z in alijs simili modo. Rursus cōsiderandū est si in his que sunt sumpta sit aliqd idē: quousqz ad vnā rationez fiat accessio. Hec enim erit ipsius diffinitio rei. Qō si nō ad vnam rōnez: sed ad duas

H

vel plures itur: patet id qō queritur non vnuz quid esse: sed plura.

Tex. 25.

¶ Querere aūt opz intendēte in silia z in differentia. Primum quidem omnia idem habeāt: postea iterū in alteris que in eodē quidē genere sunt cum illis: sunt aūt ipsis qdē idē specie: illorum aūt altera. Cū aūt in his accipiat quid habeant omnia idem: z in alijs similiter. In acceptis iterum silr intendendū si idem sit quousqz in vnaz cōueniāt rōnem: hec aūt erit diffinitio. Si vero nō vadit in vnam sed in duas aut plures: manifestum est q vtiqz non est vnum aliquod qō querit sed plura. Lectio. XVI.

I

POstq̃ phs docuit inuestigare qd̉quidest fm modū maxime ɔgruū q est p diuisiones gñis hic docet inuestigare qd̉qdest alio mō. Et circa hoc tria facit. Pmo docet p̄dictū modū inuestigādi. 2° manifestat p exēplum. ibi. [Utputa dico.] 3° pbat hunc modū esse ɔuenientē. ibi [Semp aūt est ois diffō.] Dicit ergo p̄mo q̄ si aliqs ingrit diffōnē alicui⁹ rei. opʒ q̄ attēdat ad ea que sūt silia illi: ⁊ ēt ad ea que sunt dr̄ia ab illa re: qd̄ qdē qualr̄ fieri debeat ondit subdēs q̄ p̄ opʒ circa silia ɔsiderare qd idē in oibus inueniat: puta qd idē inueniat in oibus hoib⁹ q oēs ɔueniunt in hoc qd̄ est esse rōnale. Postea ɔsiderandū est iterū in aliqs que ɔueniunt cū p̄mis in eodē gñe: ⁊ sunt sibiinuicē idē specie: sunt aūt alter spe ab illis que p̄mo accipiebant: sicut eq ab hoib⁹. opʒ ēt accipere qd sit idē in his. s. equis. puta hinnibile. Cū ergo accipiat qd sit idē in oibus his. s. hoibus: qr rōnale; ⁊ qd sit idē silr̄ in oibus. s. eqs: hinnibile: iterū ɔsiderandū est si aliqd est idē in istis duob⁹ acceptis. s. in rōnali: ⁊ qr hinnibili: ⁊ ita est ɔsiderandū quousqʒ ɔueniat ad aliquā vnā rōnem cōem. Hec enim erit diffō rei. Si vo talis ɔsideratio non inducat in vnā rōnem cōem sed inducat in duas rōnes diuersas. aut ēt in plures. manifestum erit q̄ id cuius diffō querit nō erit vnū fm essentiā: sed plura: ⁊ ita non poterit habere vnam diffōnem. ¶ Deinde cum dicit.

K

¶ Veluti si querat qd nā sit magnitudo animi: cōsiderādū est in aliqb⁹ quos qdē scimus eē magnanimos qd nā hēant vnū oēs pacto quo tales eē dicunt. Ceu si Alcibiades fuit magnanimus: ⁊ Achilles: ac ēt Aiax. Quid vnū oēs habebant. Atqʒ id est eos affectos cōtumelijs nō perferre. Nā primus intulit bellum. Scōs iratus se a socijs defendendis seiunxit. Terti⁹ sibi mortē cōsciuit. Rursus in alijs cōsiderādū est: vt Lysādro ac Socrate qd nā ⁊ istis iērat vnū. Atqʒ id est eq̄biliter sese habere in scd̄is atqʒ aduersis rebus fortune. His sumptis cōsidero qd nā idē habeant hec: equabilitas inquā in rebus fortune: ⁊ nō patiētia cū ɔtumelie afferuntur. Q̄d̄ si nihil habeant idem: due pfecto magnanimitatis species erunt.

L

M Vide in moral.

¶ Utputa si qd est magnanimitas querim⁹. intēdēdū est in quosdā magnanimos quos scimus q̄ hēant vnū oēs inq̄ztū sunt h⁹. Ut magnanim⁹ Alcides est: aut Achilles: aut Aiax. qd vnū oēs hñt nō tolerare iniuriā. Hic qdem eni dimicauit: ille vo insaniuit. hic āt iterfecit seipm. Itep idē est in alteris vt in Lysandro ⁊ Socrate: si iā idifferētes psperitati ⁊ iprosperitati: hec duo accipiens intendēdo quid idē cōe hñt: aut ipassibilitas que est circa fortunas aut non tolerantiā iniuriarū. Si vo nullū sit: due spēs vtiqʒ erunt magnanimitatis.

¶ Manifestat qd̄ dixerat p exēplū: ⁊ dicit q̄ si q̄ramus qd est magnanimitas. debem⁹ attēdere ad quosdā magnanimos vt sciam⁹ qd vnū hñt in seipsis inquātū magnanimi sunt. Sicut Alcides. i. Hercules dictus est magnanim⁹: ⁊ ēt Achilles: ⁊ ēt Aiax: q oēs hñt vnū qd cōe qd̄ est nō sustinere iniurias. Cui⁹ signū est: qr Alcides nō sustinēs iniurias dimicauit. Achilles vo i insaniā ɔuss est pp irā. Aiax āt iterfecit seipm. Iterū debem⁹ ɔsiderare in aliqs q dicant magnanimi sicut in Lysandro aut Socrate. Hñt enim hoc cōe q̄ nō mutabant pp psperitatē fortune ⁊ p infortuniū: sʒ indifferēter se habebāt in vtrisqʒ. Accipiam⁹ q̄ hec duo. s. ipassibilitatē a fortuitis casib⁹: non tolerare iniurias: ⁊ ɔsiderem⁹ si est aliqd cōe eis. In hoc. n. ɔsistit rō magnanimitatis. Sic si dicamus q̄ vtrūqʒ ɔtingit pp hoc q̄ aliqs existimat se dignū magnis. Ex hoc eniʒ ɔtigit q̄ homo nō patit iniurias ⁊ ex hoc ɔtingit q̄ ⁊ cōtemnit mutationē exterioꝝ bonorū tanq̄ minimorū. Si aūt nihil cōe inueniret illis duob⁹ acceptis nō esset vna spēs magnanimitatis: sed due. Unde non posset dari vna cōis diffinitio. ¶ Deinde cum dicit.

N

¶ Omnis aūt diffō vl̄is est semp. Medicus. n. nō diffinit salubre cuidā oculo: sed aut omni: aut specie determinato.

O

¶ Semper enim est omnis diffinitio vl̄is: non enim in quodā oculo dicit sanabile medicus: sed aut in omni aut in specie determinans.

¶ Ostēdit p̄missum modū inueniēdi qd̄qdest esse ɔuenientē. Et circa hoc duo facit. Pmo ostēdit hunc modū ɔuenientē. 2° ostēdit qd opʒ in hoc mō vitare. ibi [Si āt neqʒ dispu tare.] Circa p̄mū duo facit. Pmo ostēdit p̄dictū modū esse ɔuenientē q̄ntū ad terminū: put. s. ɔuenitur aliquid cōmune. 2° quātū ad pcessum put. s. pceditur in p̄dicto modo a pticularib⁹. ibi [Faciliusqʒ est significare.] Dicit ergo p̄mo q̄ ɔueniēter dictū est q̄ opʒ ingrentes qd̄qdest puenire ad aliqd̄ cōe: qr ois diffō datur de aliquo fm q̄ cōsideratur in vl̄i. nō aūt fm q̄ ɔsideratur in hoc singulari vel in illo: nō enim medicus diffinit qd sit sanū in hoc oculo huius hois: sed vel in vl̄i simplr̄ q̄ntum ad oēs: vel distinguit sanū fm diuersas species: puta cum dicit hoc esse sanum cholericis: illud autem flegmaticis. ¶ Deinde cum dicit.

P

¶ Atqʒ facili⁹ est singulare diffinire q̄ʒ vniuersale. Quapropter a singularibus ad vl̄ia oportet ascēdere. Equiuocationes. n. in vl̄ibus magis latēt: q̄ʒ in his que nō differunt.

¶ Facilius eni est singulare diffinire q̄ʒ vl̄e: vñ opʒ ex singularib⁹ i vl̄ia ascēdere. Itāqʒ equocationes latēt magis in vl̄ib⁹ q̄ʒ in differētib⁹.

Vide in anno.

¶ Ostendit p̄dictū modū esse ɔuenientē quātū ad pcessū q̄ scilʒ pcedit ad min⁹ cōib⁹ ad maius cōe: ⁊ h̄ duplr̄. p̄ rōne facilitatis. pcedit eniʒ disciplina a faciliorib⁹. facili⁹ aūt est diffinire singulare. i. aliquod minus cōe q̄ʒ vl̄e qd̄ est magis cōe inquātū. s. in vl̄ibus que sunt min⁹ determinata magis latent equocationes q̄ʒ in illis que sunt idifferētia: ⁊ que nō diuidunt per dr̄ias specificas: ⁊ ideo opʒ a singularib⁹ diffiniendo ascendere ad vl̄ia. ¶ Secundo ibi.

Q

¶ Ut aūt in demrationibus rōcinādi forma. sic in diffōnibus dilucīditas inssit opʒ. Que qdem fuerit: si seorsum id diffiniat qspiā qd̄ in pluribus generibus est: p ea q̄ in vnoquoqʒ dicunt: veluti sile nō oē: sed id qd̄ in colorib⁹ est ⁊ figuris: ⁊ acutum silr̄ qd̄ est in voce: ⁊ sic ad ipsū cōe pficiscat cauens ne equocationē offendat.

¶ Sicut in demōstrationib⁹ oportet syllogizari esse sic: ⁊ in terminis certā: hoc aūt erit si p ea q̄ singulariter dicūt sit in vnoquoqʒ genere dif-

finire separatiз:vt sile nō omne sз in coloribus ꝛ figuris: ꝛ acutuз qḋ in voce est: ꝛ sic necesse sic tinentē:ne equiuocatio contingat.

¶ Ostēdit idē ex rōne euidētie:sicut.n.in demōstrationib⁹ opз syllogiȥari psupponēdo aliqd qḋ est euidēs ꝛ manifestū:sicut ēt ꝛ in terminis.i.diffōnibus. Nō enim pōt aliqs deuenire in cognitionē alicui⁹ ignoti nisi p aliqḋ notū siue aliqs itēdat cognoscere qꝛ est.qḋ fit p demonstrationē:siue quid est:qḋ fit p diffōnē.hoc aūt ꝯtingit vt.s. pexistat aliqḋ euidēs si fit.i.ꝯtingat sepatim diffōnem diffiniri per ea que singulariter dr.i.que ppꝛie ꝯueniunt ꝛ distincte huic vel illi:sicut si aliqs velit notificare qd est sile:non ꝯsiderabit ad oē id qḋ pōt sile dici:sed de qbusdā silibus:puta quō dicat sile in colorib⁹:ꝛ quō dicat sile in figuris.di eniз sile in coloribus ex vnitate coloris.di autē sile in figuris ex eo ꝙ anguli sunt equales ꝛ latera pportionabilia.Silr ēt in aliџ si velit diffinire acutū nō respiciet ad oē qḋ dici pōt acutū: sed respicit ad acutū fm ꝙ dr in voce.Et per hūc modū pз ꝙ aliqs diffinire intēdēs refugit statiз ne cōtingat equocatio:ꝛ per hoc pз eē ꝯuenientē modū diffiniēdi:q̄ ex inferiorib⁹ pcedit ad cōe:iquātū.s.in spālib⁹ spālia diffinire facili⁹ est:ꝛ mag in talib⁹ pōt eē nota vniuocatio.¶ Deide cū dic.

¶ Quod si neqз differere trāslationibus oportet. Patet neqз diffinire oportere:aut translationib⁹ aut hisce que p trāslationē dicunt. Erit enim necessitas vt translationibus disseratur.

¶ Si autez neqз disputare in metaphoris:neqз quecūqз dicuntur in metaphoris. Disputare enim necesse erit in metaphoris.

¶ Excludit modū pcedēdi in diffōnibus:ꝛ dicit ꝙ sicut nō opз disputare per metaphoras:ita ēt non opз diffinire per metaphoras:vtpote si dicamus ꝙ homo est arbor inuersa nec opз diffōnibus assumere quecūqз metaphorice dicūt. Cuз eniз diffōnes sint pncipia ꝛ efficacissima media in disputationibus:si diffōnes darent per metaphoras sequeret ꝙ oporteret ex metaphoris disputare:hoc aūt fieri non dз: qꝛ metaphora accipit fm aliqd sile:nō aūt opз vt id qḋ est simile fm vnū sit simile quantum ad omnia.

¶ Ut aūt facultatē habeamus medioꝝ ad ea demōstrāda:que pponunt:puestigare opз:ꝛ ea que aiantib⁹ aptis ispiciunt:ꝛ ipsas quoqз diuisiones:atqз sic puestigare opз supposito genere cōi oium. Ceu si aialia sint ea que ꝯsiderātur:que nā oi cōpetūt aiali. Quib⁹ sumptis rursus idētidez puestigare opз:q̄ nā ceteroꝝ prio cuilibet insunt:veluti si id sit auis.q̄ nā oēз auē sequunt. Et sic semp que nā ppinquissimo cōpetūt. Patet eni nos posse iaз dicere ppter qd insunt ea que cōpetūt hisce que sub ipso cōi sūt collata:vt ppter qd homini cōpetūt aut equo. Sit aūt aial qdē.b.in.a. ho ponant ea que aial oē sequunt:his aūt in locis i qb⁹.c.e.d.lre designat:aialia singl'a collocēt. Pз itaqз pp qd.a. cōpetit ipi.c.pp.b.nāqз cōpetit. Et silr ceteris.

¶ Ad habēdū aūt pblemata:eligere opз dcisiones ꝛ diuisiōes. Sic aūt eligere subm gen⁹ cōe oiuз ꝯsil'iuз:vt si aialia sunt q̄ ꝯsiderāt:qlia oi aiali insūt. Acceptis āt his reliquoꝝ oi q̄lia iherent:vt si hoc est auis:q̄lia ihereant oi aui:ꝛ sic semp ꝓximo. Manifestū.n. ꝛ qm̄ habebimus iā dicere pp qd isūt iherētia his q̄ sunt sub cōi: vt pp qd homini aut equo insūt. Sit āt aial in quo.a.b.aūt iherētia oi aiali:in qb⁹ aūt sūt.c.d.e.sint q̄dā aialia. Manifestū igit est pp qd est b.in.d.pp.a.eniз:silr ꝛ in aliџs:ꝛ semp in aliџs deorsuз eadem ratio est.

Lectio. XVII.

Postq̄ ostendit phs quō opз inuestigare qḋ qd est.hic intēdit quō opз inuestigare pp qd. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit quō oporteat inuestigari pp qd.2° mouet q̄sdā qōnes circa ipm pp qd.ibi.[De cā aūt ꝛ cui⁹ est cā.] Circa pmū duo facit. Prio ostēdit quō alicui⁹ qōnis pposite possit inuestigari pp qd.2° ondit quō diuerse qōnes cōicant in pp qd.ibi.[Eadez aūt pblemata.] Circa p^m duo facit. Prio docet accipere pp qd accipiēdo cōe vniuocū.2° accipiēdo cōe analogū.ibi.[Ampli⁹ aūt ali⁹ modus.] Circa p^m duo facit. Prio docet inuestigare pp qd accipiēdo cōe vniuocū qḋ est genus noiatuз.2° accipiendo qḋlibet aliud cōe.ibi.[Nūc quidē igit ꝛc.] Dicit ergo p̄ ꝙ ad hoc ꝙ habeam⁹ pp qd circa singula pblemata que ponunt:opз cōsiderare diuisiones ꝛ subdiuisiones:ꝛ sic ad singula pcedere disputādo supposito cōi gnē. Ut si aliqs velit ꝯsiderare pp qd aliquid ꝯueniat aliqbus aialib⁹.opз accipere q̄lia sunt que cōueniūt oi aiali:quib⁹ acceptis:opз iterato accipere q̄lia sūt que ꝯsequunt pmo ad aliqḋ cōe que sub aiali ꝯtinent.puta q̄lia ꝯsequunt ad oēm auē:ꝛ sic semp debem⁹ pcedere accipiendo id qḋ est p^m:in qḋ.s.fit imediate diuisio.qḋ supra obseruabat in diuisionib⁹ qbus pcedit ad inuestigādū qḋ quidest. Sic ergo pcedendo manifestū est ꝙ semp poterimus dicere pp qd aliq̄ insunt his que ꝯtinent sub aliq̄ cōi: vt si velim⁹ scire pp qd aliq̄ insunt hoi ꝛ equo:puta somn⁹ ꝛ vigilia. Sit ergo aial in quo est.a.qḋ est medium.b.aūt.i. maior extremitas accipiat p his que inherēt oi aiali:sicut somn⁹ ꝛ vigilia.quedā aūt aialiū spēs:puta hō,equus,bos accipiant vt minor extremitas.s.c.d.e. Sic ergo manifestū est pp qd.b.id est somn⁹ vel vigilia sit in.d.puta in hoie:qꝛ pp.a.i.pp.h ꝙ hō est aial. Et silr est faciēdū in aliџs ꝛ in oibus est eadē rō obseruāda. Hō āt documēti rō ē:qꝛ subз est cā pprie passionis.ꝛ ideo si volumus inuestigare cāз alicui⁹ passionis pp quā insit qbusdaз rebus inferiorib⁹:opз accipere cōe qḋ est pprium subm:per cuius diffōnem accipit causa illius passionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eadem aūt est semp ꝛ in aliџs rō:atqз nūc sic dicim⁹ p tradita nobis noia cōia rebus. Opз aūt nō solūз in his ipsis dicto modo ꝯsiderare: sз ēt sit aliqd aliḋ videat cōe cōpetēs:ꝛ idipsū accipere:deide sumere ꝛ ea q̄ ipm sequunt:ꝛ ea que hoc sequūt veluti cornigeris competit eritium habere:superioribusqз vacare dētib⁹. Sumant igit hec:ꝛ rursus accipiēda sunt ea qb⁹ cōpetit:sequiturqз gerere cornua. Patet eni ppter qd illis cōpetūt ea que diximus. Nā ob idipsum illis inerunt qꝛ cornua gerunt.

¶ Nūc qdē igit hз ea que assignant cōia noia dicim⁹. Opз aūt nō solū sic ꝯsiderare:sз ꝛ si aliḋ aliqḋ accipit cōe:accipiētes si aliqb⁹ h iherent:

2e.c.23.

I Vide in Anoto.

ꝛ qualia hoc sequant. Ut cornua habētia hoc habere vētres: nō vtrobiqꝫ dētes eē. Iteꝝ cornua hēc q̄dā sequūt. manifestū est eni ꝓpter qd est in illis qȯ dī ꝓper id sūt ꝙ cornua habent.
¶ Ostendit quo opꝫ inuestigare pp qd est reducēdo in aliqȯ cōe qȯ nō sit gen⁹ noiatū. ꝛ dicit ꝙ ea que supra dicta sunt dr̄ ſm illa cōia qbus noia sunt assignata: sed opꝫ nō soluꝫ in talib⁹ ꝯsiderare: sꝫ ꝛ si qd aliud appareat cōe qȯ insit aliquib⁹ ēt si nō sit gen⁹: vel si nō sit noiatū. Deinde opꝫ ꝯsiderare ad que hoc cōe ꝯsequaṫ: ꝛ que sunt que ꝯsequanṫ ad h̄ cōe innominatū acceptū. Sicut hēc cornua est qȯdam cōe cui nō est nomē ipositū: ꝛ qȯ nō est genus. Ad hoc aūt cōe sequunṫ duo: quorū vnū est: ꝙ oē aial hñs cornua hꝫ multos vētres pp necitatē ruminatiōis: quoꝝ vnū vocaṫ echinus in īterioꝛib⁹ extrēa asper ꝛ capedinē hñs: vt dī in lib. de hystoꝛijs aialiū. Aliud aūt qȯ ꝯsequitur ad aialia hñtia cornua est ꝙ nō habeāt dentes in vtraqꝫ mādibula: sed solū in inferioꝛi: qꝛ mā dentiū ꝯuertiṫ in cornua. Itē ꝯsiderādū est ad que aialia ꝯsequanṫ hēc cornua: puta bouē ꝛ ceruum. sic enim manifestuꝫ erit ꝓpter quid hec aialia habent illas ꝓprietates: qꝛ. s. habent cornua. ¶ Deinde cum dicit.

K

¶ Et insup alius modus puestigādi p silitudinē rōnis. Nō. n. pōt vnū qdpiā idē sumi: qȯ q̄dē sepiū ꝛ spina ꝛ os appellare opꝫ. Inerūt aūt ꝛ his atqꝫ sequenṫ aliq̄: q̄si talis sit vna q̄dā nā.
¶ Amplius aūt alius modus est ſm analoguꝫ. eligere eniꝫ vnū idē nō est accipere qȯ opꝫ vocare sepion ꝛ spinā ꝛ os: sunt aūt q̄ sequunṫ: ꝛ hoc tanq̄ꝫ natura vna huiusmodi existente.

L

¶ Ostendit īuestigare pp quid reducēdo ad aliqȯ cōe analogū: ꝛ ꝙ ali⁹ modus īuestigādi pp qd est eligē cōe ſꝫ analogū. i. ꝓportionē. Cōtingit eniꝫ vnū accipere analogū qȯ nō est idē ſm spēm vel genus: sicut os sepiarū qȯ vocaṫ sepion: ꝛ spina pisciū: ꝛ ossa aialiū terrestriū. oia eniꝫ ista conueniunt ſm ꝓportionē: qꝛ eodeꝫ modo se habēt spine ad pisces. sicut ossa ad terrestria aialia. Ad hoc aūt cōe analoguꝫ quedā ꝯsequunṫ ꝓpter vnitateꝫ ꝓportionis: sicut si cōmunicarent in vna natura generis vel speciei: sicut esse coopertum carnibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eadē aūt sūt nōnulla eoꝝ que ꝓponunṫ multiplr. Quedā. n. ex eo sūt ea qꝛ mediū ideꝫ hñt: veluti qꝛ sunt oia antipistasis. Atqꝫ hoꝝ nōnulla sūt eadē gñe q̄cūqꝫ drias habēt: ex eo qꝛ sūt diuersoꝝ: vel alio modo. Ut ꝓpter qd resonat aut pp quid appet: ꝛ ꝓpter qd iris existit. Uniuersa eni hec idē sūt ꝓpositū gñe: oia nāqꝫ sūt plane reflexo: sed specie sunt diuersa.

M

I

T. cō. 34.

¶ Eadē āt ꝓblemata sūt q̄ qdē idē mediū hñt. Ampli⁹ vt qm̄ oia antiparistasis: hoꝝ aūt q̄dā gñe sūt eadē q̄cūqꝫ hñt drias ex quo alioꝝ aut alr sūt: vt pp qd echo: aut pp qd forma appet. ꝛ pp qd iris. Oia. n. hec vnū ꝓblema sunt gñe: oia enim repercussio sunt: sed specie altera.
¶ Ostēdit quo multa ꝓblemata ꝯueniūt in eo qȯ est pp qd. Et pmo q̄tū ad vnitatē medij. 2⁹ q̄tū ad ordinē medioꝝ. ibi [Alia aūt.] Dicit ergo pmo ꝙ quedā ꝓblemata sūt eadē īquātū. s. ꝯueniunt in eo qȯ est pp qd: pp hoc ꝙ habēt idem mediū. Sicut p hoc mediū qȯ est antipistasis. i. ꝯresistentia vel repercussio multa demōstranṫ. Sunt aūt quedā eadeꝫ nō simplr: sed gñe: que qbusdā differētijs diuersificanṫ que sumunṫ vel ex diuersitate subiectoꝝ vel ex diuersitate modi fiendi. Sicut si queraṫ pp qd fit echo: aut pp qd apparet. s. aliquid in speculo: vel pp qd gñatur iris. oia enim ista sunt idē ꝓblema quātū ad mediū: pp qd: qȯ est idē gñe. oia eniꝫ causanṫ ex repercussione. Sed repcussiones differūt spē. naꝫ echo fit p repcussionē aeris moti a corpe sonāte ad aliquod corpus ꝯcauū. Apparitio aūt rei in speculo fit pp h̄ ꝙ imutatio medij repercutiṫ ad speculū. Iris aūt fit pp h̄ ꝙ radij solares repcutiunṫ ad vapores hūidos. ¶ Deinde cū dicit

N

¶ Quedā āt differūt: ex eo qꝛ mediū ē sub alio. medio: veluti pp qd nilus decrescente mense magis affluat aqs: qꝛ mēsis decrescens similis magis hyemis est. Propter qd mensis decrescēs: similis magis hyemis est: qꝛ luna decrescit. Hec enim sic inter sese habent: vt patet.

O

Vide in anno.

¶ Alia āt ex eo ꝙ mediū qdē sub altero medio est dint ꝓblemata. Ut pp qd nilus finiēte mēse magis fluit: ꝓpter id ꝙ vernioꝛ est finis mēsis. Propter qd aūt est vernioꝛ finis mēsis: pp id ꝙ luna deficit. Hec qdē eni se habēt adinuicē.
¶ Ostēdit quo ꝓblemata ꝯueniūt in pp qd ſm ordinationeꝫ medioꝝ: ꝛ dicit ꝙ quedā alia ꝓblemata sunt que dint adinuicē eo ꝙ hñt diuersa media: quoꝝ vnū est sub altero ꝛ ponit exēplū. Utpote si q̄raṫ pp qd nilus in fine mēsis. s. lunaris magis inundat. Dꝫ eniꝫ rō est. qꝛ finis mensis magis est pluuialis. Quare aūt hoc sit accipitur per aliud medium: pp hoc. s. ꝙ tunc deficit luna que hꝫ dñium super humores: ꝛ ideo deficiēte lumine ei⁹ magis cōmouenṫ vapores in aere ex quo causatur pluuia. Et sic pꝫ ꝙ ista duo media sic se habēt adinuicē ꝙ vnū eoꝝ est sub altero.

P

¶ Ambiget aūt q̄spiā de cā ꝛ de eo cui⁹ est cā: ꝛ ne tū cā: cū est id cui⁹ est cā. veluti cū frōdes decidūt: est ne tū ipsa cā defluēdi frōdes latitudo inquā folioꝝ: si idipsuꝫ illi⁹ sit cā: vel cū deficit luna: est ne tum interpositio terre: nam si nō est aliqua alia: erit ipsorum causa.
¶ De cā aūt ꝛ cui⁹ est cā dubitabit aliq̄s: nūqd ꝛ cū cātū est: ꝛ cā est. Ut si folia fluūt aut deficit luna: ꝛ cā deficiēdi ēt folia cadendi erūt. Ut si huius est lata hēc folia. deficiendi aūt terraꝫ esse in medio. Lectio. XVIII.

T. cō. 35.

Q

Postq̄ꝫ phs ostēdit quo opꝫ inuestigare pp qd: hic mouet duas q̄ones circa ipsuꝫ pp qd. q̄ruꝫ pma est de coexistētia cāe ad cātū. 2⁹ ptinet ad vnitatē cāe. ibi [Utrū aūt ꝯtingat.] Circa pm̄ tria facit. Primo ꝓponit q̄onē. 2⁹ obijcit. ibi [Si. n. si est.] 3⁹ soluit. ibi [Aut ꝯtigit vni⁹.] Dicit ergo pmo ꝙ de cā ꝛ cāto pōt aliq̄s dubitare. vtrū q̄ñ est vnū eoꝝ sit ꝛ aliud: que qdeꝫ qȯ nō est itelligēda quātū ad simultatē tpis: sed quātū ad simultatē ꝯsecutionis: vtpote si posito vno ꝯsequaṫ aliud simul tpe: vel posteri⁹ Et ponit duo exēpla: in quoꝝ vno cā pcedit causatū. Naꝫ lata folia hēe est cā ꝙ fluāt folia alicui⁹ arboris. nō aūt hēe lata folia: ꝛ folia fluere sunt simul tpe. In alio aūt exēplo causa ꝛ causatū sunt simul tpe: sicut iterpositio terre simul tpe est cum defectu lune. Est ergo questio vtrum ad vnuꝫ istoꝛum consequatur aliud. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sin

A ¶ Sin simul sunt causa: et id cui⁹ est causa: ceu si itercedit terra: deficit luna: aut si latitudo est foliorum defluunt frondes.

Vide in fine. ¶ Si enī nō: aliqua alia erit cā ipsorū: si vero cā sit simul et cātū: vt si in medio est terra deficit: aut si latū foliū est: fluit. Si igr̄ nō sit: sil' itaqz erūt.

¶ Obycit ad ppositā qōnem ondens qꝫ cā et causatū semp simul sunt sm ꝯtiam. et ponit ad hoc duas rōnes: quarū pᵃ sumit ex rōne cāe et cātī: et dic qꝫ oē cātū opꝫ qꝫ hēat aliquā cāz vñ si posito isto cāto nō simul ponit qꝫ ista eius cā sit: seqtur qꝫ sit ei⁹ aliq̄ alia cā: et hoc iō: qr necesse est qꝫ cātum simul sit cū aliq̄ cā. Sicut ad hoc qꝫ est terrā esse in medio: seqtur qꝫ luna deficiat: et ad hoc qꝫ est arborē hēe lata folia seqtur qꝫ folia ei⁹ fluāt. Si igif nō est dare aliaz cāz: sequif qꝫ simul sit cum hac causa. ¶ Scdam ratonē ponit ibi.

B ¶ Tū mutuo pfecte demōstrabunf. Sit enī. a. frōdes deponit. b. plāta cui⁹ sūt folia lata. c. vitis. Si igif. a. cuilibet cōpetit. b. Ois eniz plāta cui⁹ folia sūt lata frondes deponit. b. vo. c. ipsi cōpetit. Latas enī frōdes qlibet vitis hꝫ. a. etiā ipi. c. cōpetit. Oisqz vitis frōdes suas deponit. Atqz cā. b. mediū est: vt pꝫ. At lꝫ ēt per foliorū defluxū lata vitē habere folia demōstrare. Sit enī. d. lata hēe folia: abijcere frōdes. e. vitis āt. f. E. igif cuilibet inest. f. Ois. n. vitis abijcit suas frondes. d. vo cuilibet cōpetit. e. ois nāqz plāta que frōdes deponit hꝫ folia lata: ois ergo vitis hꝫ folia lata: atqz cā est foliorum defluxus.

C ¶ Et si demōstrenf per altera. Sit. n. foliū fluere in quo. a. latū autē foliū i quo. b. vitis vo in quo. c. Si aūt in. b. est. a. oē enī latū folium folio fluit: in. c. aūt. b. ois. n. vitis est hñs latum foliū: in. c. igif. a. ois enī vitis folio fluit: cā aūt est. b. mediuz. Sed qm̄ latis folijs vitis sit: est pp id qꝫ folio fluit demōstrare. Sit enī. d. qdē latum foliū. e. aūt folio fluere: vitis vo in quo. ʒ. in. ʒ. igif est. e. folio. n. fluit ois vitis in. e. autez. d. oē enī fluēs folio latū est foliū. ois itaqz vitis latū est folium: causa autem est folio fluere.

D ¶ Que qdez sumif ex hoc qꝫ cā et causatū p inuicē demōstrātur. Et circa hoc tria facit. Primo ponit rōnem. 2° remouet errorē qui posset ꝯsequi. ibi [Si aūt nō ꝯtingit etc̄.] 3° pbat qōdā qꝫ supposuerat. ibi [Qꝫ aūt nō deficere.] Circa pmū dicit qꝫ ēt manifestū est qꝫ cā et cātū sił se ꝯsequunf: si h verū est qꝫ p inuicē demōstrenf: qr ad mediū demōstrationis de necessitate seqtur ꝯclusio. qꝫ aūt p inuicē demōstrenf pbat in pdicto exēplo. Sit. n. foliū fluere in quo est. a. que est maior extremitas. latū foliū habere in quo. b. qꝫ est mediū: vites vo accipianf in quo. c. qꝫ est minor extremitas. Sic igif in. b. est. a. qr oē qꝫ hꝫ latū foliū folio fluit in. c. aūt est. b. qr ois vitis hꝫ folia lata. et sic ꝯcluditur qꝫ. a. est in. c. id est qꝫ ois vitis folio fluit. Et in toto hoc pcessu cā accipif pro medio: et sic cātum p cām demonstraf. Cōtingit aūt ecōuerso demōstrare cām per cātū. s. qꝫ vitis hꝫ lata folia p h qꝫ fluit folio. Accipiaf. n. lata folia hēe quasi maior extremitas que est. d. fluere folia quasi mediū qꝫ est. e. vitis vo minor extremitas q̄ est. ʒ. Sic igif. e. est in. ʒ. qr ois vitis fluit folio. d. aūt est in. e. qr. s. oē qꝫ fluit et lata hꝫ folia: folio fluit ex hoc concluditur qꝫ ois vitis sit lati folij: et accipitur pro causa in cōsequendo folia fluere. ¶ Deinde cum dicit.

E ¶ Qꝫ si fieri nequit: vt sint sibi mutuo cause: cā nāqz prior est eo cui⁹ est. cā: et deficiēdi qdē cā est in medio terrā eē. hui⁹ aūt nō est cā deficere lunā. Atqz demōstratio que fit per causam: est ppter qd: demōstratio vo que nō per cām fit: est ea qua quidpiā tm̄ eē ostēdif. Qui per defectuz terrā in medio esse pcepit: is scit qdez id ipsum esse: ppter quid autē est non cognoscit.

Vide in fine. F ¶ Si aūt nō ꝯtigit cās esse adinicē: cā enī prius est eo cui⁹ est cā: et deficiēdi qdē cā est terrā eē in medio: nō est cā deficere. Si igr̄ qdē per cāz est demōstratio pp qd est: si vo nō p cām: ipsi⁹ qr: qm̄ in medio est cognouit: pp qd autē non.

¶ Excludit quēdā errorē qui posset sequi ex pmissis: vt. s. eadem rōne vnū pdictorū demonstref ex alio: sed ipse excludens hoc dicit: qꝫ si nō ꝯtingit qꝫ aliq̄ duo sint sibyinuicem cause. s. in eodē gñe. eo qꝫ cā est prior eo cui⁹ est cā: nō autez ꝯtingit idē esse pus et posteri⁹. eodez mō cū cā defect⁹ lune sit terrā esse in medio non est possibile qꝫ defectus lune sit causa ei⁹ qꝫ terra sit in medio. Si igif demonstratio que est per cām est demōstratio ppter qd. que aūt nō est per cām est ipsius qr. vt in pmo habitū est. sequif qꝫ ille q per defectum lune demonstrat qꝫ terra sit in medio cognoscit qdez non propter quid. ¶ Deinde cum dicit.

G ¶ Atqz deficere lunā nō eē cām vt sit in medio terra: sꝫ ecōtra cāz eē: vt deficiat luna: ide pspici pōt. In rōne nāqz deficiēdi: iest in medio terrā eē. Quare pꝫ p h illꝰ: sꝫ nō p illꝰ h inotescē.

¶ Qꝫ aūt nō deficere cā sit in medio esse: sed h deficiēdi cā: manifestū est. In rōne enī deficiēdi est qꝫ est in medio: q̄re manifestū est qꝫ per hoc illud cognoscif: sed non hoc per illud.

¶ Probat qꝫ supposuerat. s. qꝫ interpositio terre sit cā defectus et nō econuerso. et dicit manifestū esse qꝫ lunā deficere. nō est cā eius qꝫ est terrā esse in medio sed econuerso. qr in rōne eclypsis ponif qꝫ terra sit in medio: vt supra dictū est: cāz igif qd et ppter qd sint idē: manifestū est qꝫ defectus cognoscitur per interpositionē terre: sicut per medium ppter quid: et non econuerso. ¶ Deinde cum dicit.

H ¶ An fieri pōt: vt vni⁹ plures sint cause. Etenī si sit: vt idē primo de plurib⁹ pdicef. Sit. a. qꝫ qdē tā. b. q̄z. c. cōpetat primo: quorū alterū isit. d. alterū ipsi cōpetat. e. Inerit igif ipꝫ. a. illis vtrisqz. e. inquā et. d. Atqz vt insit qdē ipsi. d. cā est ipm. b. Ut cōpetat aūt ipsi. e. cā est ipꝫ. c. Quare si causa est: necesse est et rem esse. Si vo res est. non est necesse id esse qꝫ est causa: sꝫ causaz quidem esse: non tamen omnem.

¶ Aut ꝯtigit vni⁹ plures cās esse. Et nāqz si est idez de plurib⁹ primū pdicari. sit. a. in. b. primo eē: et in. c. alio prio: et h sit in. d. et illꝰ in. e. Erit itaqz. a. in. d. et. e. vtraqz cā aūt est: in. d. qdē. b. in. e. aūt. c. Quare cū cā sit: necesse est rem esse.

sed res cũ sit nõ necesse est quidẽ φ sit cã. Causam quidem necesse est esse: non tamen oẽm.

¶ Soluit pmã q̃onẽ oñdens in qb⁹ verũ sit φ cã ꝛ cãtũ se sequant̃ ꝛ in qb⁹ nõ. Et circa h̃ duo facit. Prio oñdit in q̃bus nõ sit vez. 2° in q̃bus sit vez. ibi[Aut si semp.] Dicit q̃ p̃ φ ꝯtingit vnũ cõe hre plres cãs s; φ ꝯuenit diuersis. sicut eẽ vituperabile ꝯuenit audaci pp excessum: timido aũt pp defectũ. Accipiat̃ q̃ φ aliq̃d vnũ p̃dicet̃ de plurib⁹ p̃ ꝛ imediate vt p̃dicet̃. a. de. b. p̃: ꝛ silr de. c. sicut eẽ vituperabile de supabundãtia ꝛ defectu: ꝛ ista duo. s. c. ꝛ. b. p̃dicent̃ de. d. ꝛ. e. sicut supabundãtia ꝯuenit audaci: defect⁹ aũt timido. Predicabit̃ itaq; . a. de. d. ꝛ. e. q2 tã audax q̃ timidus est vituperabilis. Cã autẽ φ. a. sit in. d. est ipm. b. Est. n. audax vituperabilis pp supabundãtiã. Ꝙ aũt. a. insit ipsi. e. cã est ipm. c. Timidus. n. vituperabilis est pp defectũ. Pz q̃ φ cũ cã sit: necesse est rẽ eẽ. q2 siue. a. sit supabundãtia siue defect⁹: neċe est aliq̃d esse vituperabile: sed existe re: neċe est q̃dẽ φ aliq̃ cã rũ: sit nõ tñ neċe est quãlibet cãm eẽ. Sic posito φ aliq̃d sit vituperabile. nõ est neċe φ sit in supabũdãtia: s; neċe est φ sit vel in supabũdãtia vel in defectu. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Aut si semp id q̃d ꝓponitur vle est: cã quoq; tota q̃dã est: ꝛ id cui⁹ est cã vle etiã est. Veluti folijs spoliari: toti cuidã inest determinato: ꝛ si spẽs sunt illius: ꝛ his vlr aut plãtis: aut huiuscemodi plãtis cõpetit: quare ꝛ mediũ i his: ꝛ id cui⁹ est cã eq̃ sint op;: ꝛ ꝯuertãt̃: veluti pp q̃d arbores folijs spoliant̃. Quid si idipsu; ob ꝯgelationẽ esse op;: ꝛ si ꝯgelatio nõ cui⁹ inest: sed arbori: folijs arborem spoliari oportet.

¶ Aut si semp est vle ꝓpositũ: ꝛ cã q̃dã toti est: ꝛ cui⁹ est cã vlr: vt folio fluere in toto quodã determinatũ est: ꝛ si spẽs ipsi⁹ sint multe: ꝛ vlr igit̃ aut plãtis: aut h⁹ plãtis: q̃re mediũ eq̃le op; esse in his ꝛ cui⁹ est cã ꝛ ꝯuerti: vt pp q̃d arbores folio fluũt. Si ergo pp densitatem h⁹ folio fluit arbor: op; esse densitate;: si densitas est: non in qualibet: sed in arbore: folio fluit.

¶ Oñdit in q̃bus neċe sit simul se ꝯseq cã; ꝛ causatũ. ꝛ dicit φ si aliq̃d querat̃ in vli ꝛ accipiat̃ tãz cã q̃ id cui⁹ cã ꝛ q̃rit̃ in vli: tũz op; φ ad cãm semp sequat̃ effectus: ꝛ ad effectu; cã. Sicut hoc q̃d est fluere folio nõ ꝯuenit p̃mo plurib⁹: vt erat in p̃missio exemplo: sed determiate vni p̃mo cõi: cui⁹ illius cõis sint multe spẽs: q̃bus vlr ꝯuenit φ fluunt folio: puta si accipiamus plãtas vel plãtas tales. s. lata folia hñtes. vñ in oĩbus istis op; accipere eq̃le mediũ: ita φ ꝯuertatur cã ꝛ id cui⁹ est cã. Sicut si q̃ramus q̃re arbores fluũt folio. si accipiat̃ cã h⁹ esse pp hoc φ humidũ est ꝯdensatu; ꝛ sic facilr⁹ desiccabile: sequet̃ φ si cãtum sit: φ ẽt cã sit: puta si fluit arbor φ sit ꝯdensatio hũoris. Et ecõuerso op; φ posita cã in tali subiecto ponat̃ effect⁹: vtputa si ꝯdensatio humoris est nõ in quacũq; re sed in arbore: sequit̃ φ folio fluat.

¶ At q̃ret quispiã rursus si fieri possit: vt nõ eadẽ eiusdẽ sit vniuersis cã: sed diuersa: nec ne.

¶ Utrũ aũt ꝯtingat nõ eãdẽ cã; eiusdẽ in oĩb⁹: sed alteram: aut non. Lectio. XIX.

POstq̃ ph̃s determinauit q̃onez motã. vtrũ ad existentiã effectus sequat̃ existẽtia cause ꝛ econuerso. hic ingrit vtrũ ad vnitatẽ cause sequat̃ vnitas effectus ꝛ econuerso. Et circa h̃ duo facit. Primo oñdit q̃ũo ad vnitatez effectus sequat̃ vnitas cause. Scd̃o ex hoc manifestat ꝯsecutionẽ cause ꝛ effectus. ibi[Habet autẽ sic ꝯsequi.] Circa p̃mũ tria facit. Primo ꝓponit q̃onem que est vtrũ ꝯtingat φ eiusdẽ effectus nõ sit eadẽ causa in oĩbus: sed alia ꝛ alia: vel nõ. Uidebat̃ eni; in solutione p̃misse questionis supponi φ contingat vni⁹ effectus in diuersis reb⁹ esse diuersas causas. ¶ Secundo ibi.

¶ An si p se q̃dẽ est demõstratũ: ꝛ nõ per signũ aut per accñs id fieri nequit: q̃ppe cũ ipsu; medium extremi sit ratio. Sin ꝟo non hoc pacto est demonstratum: fieri potest.

¶ Aut siquidem per se demonstretur: ꝛ nõ s̃m signum aut accidẽs: nõ põt autez esse. ratio eni vltimi medium: si ꝟo non sic est: contingit.

¶ Soluit q̃onẽ distinguẽdo. Cõtingit enim aliq̃d assignari pro cã alicui⁹ effectus triplr. Uno modo accipiẽdo cãm p se: ꝛ sic demõstratiue ꝯcludẽdo effectũ. Alio modo accipiẽdo signũ. Tertio mõ accipiẽdo aliq̃d accñs. Si q̃ accipiat̃ pro cã id q̃d per se est mediũ demõstrationis. non põt esse nisi vna cã vnius effect⁹ in oĩbus. Et hoc ꝓbat: q2 hoc mediũ per se in demõstrationib⁹ est rõ vltimi. i. diffõ maioris extremitatis: que tñ si demõstrari indigeat de subiecto. demõstrabitur per diffõnem subiti: vt supra habitũ est. Manifestũ est autẽ φ vni⁹ vna est diffõ. vnde op; φ vni⁹ effectus nõ accipiat̃ nisi vna cã que est mediu; demõstrationis. Si ꝟo nõ accipiat̃ quasi cã inferẽs id q̃d est per se mediu; demonstrationis. sed accipiat̃ pro medio aliq̃d signũ vel aliquod accidẽs: tunc ꝯtingit vni⁹ effectus accipi quasi plures causas in diuersis. sicut pz in exẽplo superius posito. Per se enim cã φ aliq̃d sit vituperabile est p̃ter rectã rõnem. S; φ aliquid sit superabundans vel deficiens est signum eius quod est preter rectam rationem. ¶ Tertio ibi.

¶ Sit aũt id cui⁹: ꝛ id cui est cã: per accñs ꝯsiderent̃. Nõ tñ ex numero eoz eẽ vident̃ que ꝓponunt̃. Q̃d si ita nõ est: silr habebũt ꝛ mediu;: Si. n. equoca sint: mediu; habebũt equocum. Si sint vt i gñe: mediũ habebũt silr: veluti pp q̃d ẽt mutuo ordie silĩtudinẽ subeũt rõnũ. Est eni alia cã in lineis: ꝛ in numeris. Atq; eadem alia q̃dẽ est: vt lineaz rõnẽ subit. Eadẽ ãt vt tale h; icremẽtũ ꝛ eodẽ in oĩb⁹ mõ. Ut color aũt colori figuraq; figure sit silis. Alia erit aliĩ cã. Simile nãq; in his est equocũ. In figuris. n. i silitudĩe forsitan rõnu; ꝯsistit: q̃ iter latera sunt ꝛ angulo; eq̃litate. In colorib⁹ autẽ in vnitatẽ ipsi⁹ sensus: aut aliquo tali: ea ꝟo que silitudine rationũ eade; sunt: medium idẽtidẽ similitudine rationum idem habebunt.

¶ Est aũt ꝛ cãm ꝛ cui⁹ cã in quo cõsiderare s; accñs: imo videt̃ ꝓblemata esse. Si aũt nõ: silr se habebit mediũ. Siquidẽ equocu;: ꝛ equocu; mediu; est: si ꝟo sic in gñe sit: silr se hebit: vt pp q̃d vicissi; analogu;. Alia. n. est cã in numeris ꝛ in lineis: ꝛ eadẽ. Inq̃ãtũ ãt linea est: nõ eadẽ est: inq̃ãtu; ãt hñs augmẽta hui⁹ eadẽ sicut in oĩbus. Similẽ autẽ eẽ colorẽ colori: ꝛ

A figurã figure aliã cãʒ esse. Equocũ.n.est siĺe in oib⁹. Hoc qdē est fortassis sm analogiã hēc latera eq̃lia ⁊ eq̃les angulos. In coloꝛib⁹ aũt vnũ sensum esse. aut aliquod aliud h̃ȝ. Scđm autē analogiã eadē sũt: ⁊ mediũ se hȝ sm analogiã.

¶ Manifestat positã solonem osidens mēbra diuisionis posite esse possibilia: ⁊ dicit ꝙ ꝯtingit ⁊ id qđ est cã: ⁊ id cuius est cã ꝯsiderare sm accñs: sicut musicus per accñs est causa domus: cuius per se est cã edificatoꝛ: qui tñ est cã recepta culi latronũ per accñs: si hoc ꝯtingat in domo fieri. q̃ itmo ēt ipsa ꝓblemata videnť esse p accidēs. Si vo nõ accipiať per accñs cã ⁊ causatũ: opȝ ꝙ mediũ qđ accipiť pro cã siĺr se habeat cũ effectu cuius demõstratio q̃ritur: vtpote si aliqua sunt equoca: ⁊ mediũ cõe qđ accipiť erit equocum. Si aũt nõ sint equoca: sed ꝯueniãt q̃si in gñe: ⁊ mediũ erit cõe sicut genus: sicut vicissim analogũ.i. cõmutatim ꝓportionari vniuoce in multis inueniť. puta in numeris ⁊ lineis in q̃bus hȝ quodãmodo aliũ cãm: ⁊ quodãmõ eandē. Aliã qdeȝ sm spēm: inq̃ntũ.s. alij sunt numeri ⁊ alij lineę: sed est gñe eadē inq̃ntũ.s. tã lineę q̃ȝ numeri ꝯueniũt in hoc ꝙ habēt tale argumētũ ex quo in eis cõmutata ꝓportio demõstrať. Aliud aũt exēplũ subiungit in equocis: ⁊ dicit ꝙ ei⁹ qđ est siĺe: alia causa est in coloꝛib⁹ ⁊ in figuris: q᷑ equoce dr̃ vtrobiq̃. In figuris enim nihil est aliud esse siĺe q̃ȝ ꝙ latera habeant analogiã.i. ꝙ sint adinuicē ꝓportionabilia: ⁊ ꝙ anguli sint equales. Sed in coloꝛibus eē siĺe est ꝙ faciãt eãdeȝ immutationē in sensu: vel aliqđ aliud h̃ȝ. Tertio aũt dicit de his que cõueniunt sm analogiã: q̃ꝛ in his opoꝛtet esse medium vnum sm analogiã: sicut supra dictũ est: q᷑ tãȝ iris q̃ȝ echo est quedã repercussio. ¶ Deinde cum dicit.

Tex.2°.

C ¶ Cã aũt ⁊ id cui⁹ est cã: atq̃ȝ id cui est cã: ita sese habēt ad mutuo se sequēdũ. Naȝ si h̃ sumas per singula: id cui⁹ est cã ad plura sese extendit. velut externos angulos q̃tuoꝛ rectis eq̃les habere extēdit triãgulũ atq̃ȝ q̃dratũ. Ꝫ si oia sumas: equaľ. Sunt.n. q̃cũq̃ȝ q̃tuoꝛ rectis eq̃les externos angulos hñt. Siĺr sese hȝ ⁊ mediuȝ. Est aũt ipȝ mediũ extremi rõ p̃mi. Quo circa scie oẽs p diffõnē fiũt: veluti spoliari frondib⁹ siĺ seq̃tur vitē: atq̃ȝ excedit. Et ficũ itē atq̃ȝ excedit: sȝ nõ oia superat: sȝ equaľ. Si igiť primuȝ

D mediũ sũpseris rõ illđ erit abijciēdi folia. Erit eniȝ primũ qdē mediũ ṽsus extremũ alteꝝ: tales inquã vniuersis eē: deĩde mediũ hui⁹ succũ ꝯgelari: vel aliqđ aliud tale. At si quispiaȝ interrogauerit qđ est defluere folia: ꝯgelari r̃ndebimus eius succũ qui in seminis ꝯiũctiõe ꝯsistit.

Vide in anno.

¶ Habet aũt sic ꝯsequi cãm adinuicē ⁊ cui⁹ est cã: ⁊ in quo est cã. Vnũq̃đq̃ȝ qdē accipienti ⁊ cuius est cã: ⁊ cã in plus est: vt in q̃tuoꝛ eq̃les: qui sũt extra in plus sũt q̃ȝ in triãgulis aut q̃drãgulis: in oib⁹ aũt ⁊ in eque. Quecũq̃ȝ.n. q̃tuoꝛ rectis eq̃les que sũt extra: ⁊ mediũ siĺr est. Est aũt mediũ rõ primi termini ex quo oẽs scie sũt per diffõnes: vt folio fluere siĺr seq̃ť vitē: ⁊ excellit ficũ: sȝ ñ oia: sȝ eq̃liũ ē. Si vo accipiat aliquis primũ mediũ: rõ fluēdi foliũ est. Erit eni primũ qdē qđ in altera mediũ: q̃m hui⁹ sit oia: sit hui⁹ mediũ q̃m succ⁹ dēsať: aut aliqđ h̃ȝ: qđ aũt ē folio fluere: dēsari i ꝯtactu seminis succũ.

B ¶ Ostendit sm p̃missa qualr̃ sibi inuicē cãe ꝯsequanť. Et circa hoc tria facit. Primo ostēdit qualis sit ꝯsecutio cãe ⁊ effectus. 2° ordinat h̃ȝ ꝯsñam in figura syllogistica. ibi [In figuris aũt.] 3° mouet quãdam dubitationeȝ ex p̃missis. ibi [Si autē in alhomũ.] Dicit ergo p̃mo ꝙ talis modus ꝯsñe inuenitur inter cãm ⁊ causatũ ⁊ subm cui inest illud cãtum: ꝙ si aliq̃s accipiat sm vnuȝ aliqđ ꝑticulare id cuius cã q̃ritur: erit in plus q̃ȝ cã vel subiectũ: sicut habere angulos extrinsecos equales quatuoꝛ rectis cõuenit triãgulo eadē rõne: q᷑ tres anguli eius extrinseci simul cũ trib⁹ itrinsecis sũt equales sex rectis. cũȝ igitur tres intrinseci sint equales duobus rectis: sequitur ꝙ tres extrinseci sint eq̃les quatuoꝛ rectis.

F Etiã quadrãgulus hȝ q̃tuoꝛ angulos eq̃les q̃tuoꝛ rectis: sed alia rõne: anguli eni ei⁹ itrinseci ⁊ extrinseci sunt eq̃les octo rectis: sed anguli itrinseci q̃drãguli sũt eq̃les q̃tuoꝛ rectis. ḡ anguli extrinseci sunt eq̃les q̃tuoꝛ rectis. Sic igiť hēc angulos exteriores equales q̃tuoꝛ rectis est in plus q̃ȝ triãgulus aut q̃drangulus: sed si simul accipianť equalr̃ se habebũt. Quecũq̃ȝ eniȝ figure cõicant in hoc ꝙ habeãt angulos exteriores eq̃les q̃tuoꝛ rectis: opȝ ꝙ siĺr cõicēt in medio qđ est cã eq̃litatis ad q̃tuoꝛ angulos rectos. Et h̃ ꝓbat sicut ⁊ p̃us p h̃ ꝙ mediũ est diffõ maioris extremitatis: ⁊ idē est ꝙ oẽs scie fiũt p diffõnē. Probat aũt hoc p exēplũ in reb⁹ nãlib⁹. Hoc.n. qđ est folio fluere ꝯsequiť ad vitē: ⁊ q᷑ ex pluribus ꝯsequiť ēt ad ficũ nõ excedit ipsas: tñ est excessiuũ oium q̃bus ꝯuenit: sed est eoꝝ sicut eq̃liũ. Si ergo aliq̃s velit accipere id qđ est p̃m mediũ re⁹ oium. erit hec diffõ ei⁹ qđ est folio fluere: q̃ qdē diffõ erit p̃m mediũ ad alia eo ꝙ oia talia sunt. Et iteꝝ hui⁹ accipieť aliqđ aliud mediũ: puta ꝙ succ⁹ densať p desiccationē vel aliqđ aliud h̃ȝ. Vñ si q̃rať qđ est folio fluere dicemus ꝙ nihil aliud est q̃ȝ ꝯdensari succũ seminis in cõtactu.s. folij ad ramuȝ. ¶ Deinde cum dicit.

G ¶ In figuris aũt hoc pacto quispiaȝ assignabit: q̃rētibus quonã pacto se sequanť cã ⁊ id cuius est cã. Ponať.a. cuilibet inesse.b. ipsum aũt.b. cuiq̃ȝ cõpetat eoꝝ q̃ sũt.d. A. igiť vĺe hisce fuerit que sũt.d. Eteniȝ id vĺe dico qđ nõ ꝯuertiť. id aũt vĺe vocito primũ: cũ quo vnũq̃đq̃ȝ qdē nõ ꝯuertiť: vniuersa aũt ꝯuertunť atq̃ȝ equanť. B. igiť cã est vt a cũctis hisce cõpetat que sũt d. Opȝ ergo ipsuȝ.a. ad plura sese extēdere q̃ȝ ipsuȝ.b. Ꝫ si ita nõ est: cur magis hoc erit illi⁹ cã? Ꝫ si.b. nõ oibus cõpetit.c. erũt vniuersa illa vnũ qđ aliud ab ipso.b. Alioquin quo nã pacto dicere licebit. A. qdē ipsum oi cõpetere.c. ipsuȝ aũt.c. nõ oi cõpetere.a. Cũ vo nõ erit aliqua cã. nã ipm.a. cũctis cõpetit.d. at ipsis etiaȝ

H e. Et ipa igiť vnũ qđ erũt: atq̃ȝ id ꝯsiderare oȝ: ⁊ sic.c. Fieri igiť põt: vt eiusdeȝ: sed nõ eisdem spẽ plures sint cause: veluti vt lõge sint vite q̃drupedes qdē causa est ipsas bili vacare: volucres autem ipsas esse siccas aut aliquid aliud.

¶ In figuris aũt sic assignabit q̃rētib⁹ ꝯsecutionē cãe: ⁊ cui⁹ est cã. Sit eni.a. qdē in.b. oi.b. at in vnoquoq̃ȝ eoꝝ que sũt.d.b. qdē vĺr vtriq̃ȝ in

Vide in anno.

I ipsis erit.d.Hoc aūt dico vl'e qd nō ↄuertit̄.oia aūt ↄuertunt̄ ⁊ excedunt̄. In ipsis igitur eē cā ipsi⁹.a.b.est:opȝ itaqȝ.a.in plus q̄ȝ.b.extendi. Si vo nō:qd magis erit cā hoc illius. Si ergo in oib⁹.c.est.a.erit aliqd vnū:illa oia aliō.a.b. Si enī nō:quō erit dicere:qm̄ i quo est.c.sit.a. oi:in quo aūt.a.nō oi sit.c.pp qd.n.erit aliq̄ cā: vt.a.sit in oib⁹.c. Si itaqȝ que sūt.c.erūt aliqd vnū ↄsiderare opȝ:⁊ sit.c. Cōtingit igit̄ ⁊ plures cās esse eiusdē:sȝ nō eiusdē specie:vt longe vite esse q̄drupedia causa est non habere chole

K ram:volatilia autē sicca esse aut aliqua alia.

¶ Ordinat modū p̄dicte ↄsecutionis in figura syllogistica: ⁊ dicit q̄ si querat̄ ↄsecutio cāe ⁊ causati sic poterit assignari s̄m figuras syllōꝝ. Sit eniȝ.a.in oi.b.b.aūt in vnoquoqȝ eoꝝ que sunt.d.sed in plus q̄ȝ.d. Sic igit̄.b.vl'r erit in his que ↄtinent̄ sub.d.s̄m q̄ vl'r dicit̄ inesse:qd non ↄuertit̄:sed ⁊ primū vl'e est cui vnūqdqȝ qdem ↄtentoꝝ sub eo nō ↄuertitur.oia aūt simul accepta ↄuertunt̄ cū p̄mo vl'i:sed excedunt qdlibet eoꝝ que sub eo ↄtinent̄. Sic igitur q̄.a.sit in ipsis que ↄtinent̄ sub.d.cā est.b. Oportet ergo q̄.a.extēdat̄ in plus q̄ȝ.d. Si aūt nō:sed se haberet ex equo:q̄re magis.b. esset cā in inferēdo q̄.a.sit in.d.q̄ȝ econuerso. Pōt enim ex vtroqȝ ↄuertibiliū ↄcludi aliud. Ponat̄ igit̄ vlterius q̄.a. p̄dicetur de oibus in q̄bus est.c.sed nō ↄuertitur.opȝ.n.dicere q̄ illa oia que ↄtinent̄ sub.b.sint aliqd vnū diuersum ab eo qd est.b. Si eniȝ nō esset aliud.c.q̄ȝ.b.quō esset veruȝ dicere q̄.a.inesset oi.b.⁊ nō ecōuerso:cū.a.nō sit nisi in.c.⁊ in

L b.⁊ ita sequeret̄ si.c.⁊.b.nō eēnt aliud q̄ȝ.a.nō eēt in plus q̄ȝ c. Supponat̄ ḡ q̄.a.sit in plus q̄ȝ.d.⁊.q̄ȝ.c.q̄re ḡ nō poterit inueniri aliq̄ cā pp quā insit oibus que sūt in.d.⁊ hec cā ē.b. Sed adhuc querēdū est vtrū ⁊ oia que ↄtinent̄ sub.c.habeant aliquā vnā cām.⁊ sit talis cā.c. Igit̄ cōcludit q̄ ↄtingit eiusdē esse plures cās:sed nō eiusdē s̄m spēm. Sicut ei⁹ qd est.a.cā est.b.⁊.c.sȝ.b.est cā q̄.a.insit his que ↄtinent̄ sub.d. c.aūt est cā q̄.a.insit his que ↄtinent̄ sub.e. Et ponit exēplū in his rebus nālibus. Sit eniȝ hoc qd est esse lōge vite q̄si.a.q̄drupedia q̄si.d.sed non habere cholerā.i.sup̄fluā sit q̄si b.qd est cā in q̄drupedibus lōge vite.volatilia aūt q̄si.e.siccū aūt esse vel aliqd aliud h̄ꝫ qd est in eis cā longe vite:aut aliquid aliud h̄ꝫ sit quasi.c. ¶ Deinde cum dicit.

M ¶ Q: si nō statim accedūt ad idiuiduū:⁊ si non solū vnū:sed plura sunt media:plures ēt ⁊ cause sūt. Utrū aūt medioꝝ sit singulis cā:vtrū id qd est v̄sus vl'e primū:an id qd versus singula collocat̄. Pȝ igit̄ ea esse que p̄pinquissima sūt vnicuiqȝ cui est cā:nā vt primū sit sub vl'i.hoc est cā:veluti vt.a.cōpetat ipsi.d.cā est ipsuȝ.c. Ut igit̄.a.cōpetat ipsi.d.cā ipsuȝ.c.vt aūt.a.cōpetat ipsi.c.cā est ip̄ȝ.b.at vt huic insit idipsuȝ. At.n.de rōcinatione qdē demōstrationeue qd nā vtrūqȝ sit. Et quo sit mō satis iam patuit:⁊ simul etiā demōstratiua scia. Est enim idem.

Uide in anno. ¶ Si aūt in athomum nō statiȝ veniūt nō soluȝ vnū mediū est:sed plura:⁊ cāe plures sunt. Et q̄lis est cā medioꝝ que ad vl'e p̄ria est:aut que ad singulare singulariū. Manifestuȝ igit̄ est q̄ magis p̄rime vnicuiqȝ p̄ria est cā:primū qdē

N sub vl'i eē:hec est cā vt in.d.qd est.c.ipsi⁹.b.cā est. In.d.qdē igit̄ esse.c.cā est ipsi⁹.a. In.c.aūt a.b. In b aūt eadē est. De syllō ⁊ demōstratione qd vnūquodqȝ sit:⁊ quō sit:manifestū est: Sil'r aūt ⁊ de scia demōstratiua:idē enim est.

Te ↄ.16.

¶ Mouet quandā dubitationē ex p̄missis. Dictū est supra q̄ nō statim a p̄ncipio venit̄ in aliqd athomū.i.indiuisibile: in quo inueniat̄ illud cuius cā q̄ritur:sed statim inueniunt̄ multa ⁊ indiuisa in q̄bus illud vnū inuenit̄:⁊ nō est vnum mediū per qd de oibus illud vnū demonstret̄:⁊ cause plures sunt. Est ergo dubitatio si illoꝝ medioꝝ oporteat aliquā cām accipere:vtrū oporteat eam accipere ex p̄te vl'is p̄mi:puta ex p̄te ipsius.a.vel ex parte singulariū id est eoꝝ que sunt minus cōia:sicut supra accipiebat̄.c.⁊.d.vel q̄drupedia ⁊ aues.

O Et ad hoc r̄ndens dicit q̄ opȝ semp̄ media accipere que sunt p̄pinquiora subiecto in quo querit̄ cā illi⁹ cōis causati.⁊ sic opȝ p̄cedere quousqȝ p̄ueniat̄ ad id qd est imediatū cōi causato. Et huius rōnem assignat q̄: illud qd est ex parte eius qd cōtinetur sub aliquo cōi:est ei cā q̄ sit sub illo cōi:sicut.d.est sub.b.⁊ si.c.sit cā.d.q̄.b.insit ei.⁊ ex B sequitur vlteri⁹ q̄.c.sit cā q̄.a.insit.d.⁊.q̄.a.insit.c.b.est cā ipsi autē.b.inest.a.per seipsum ⁊ imediate. Ultimo aūt epilogat ea que dicta sunt in tota doctrina analyticorum:⁊ dicit q̄ manifestuȝ est ex premissis tam in libro prioꝝ q̄ȝ in libro posterioꝝ de syllogismo ⁊ demonstratione quid sit.⁊ quō fiat vtrunqȝ:⁊ similiter manifestū est de scientia demōstratiua quō fiat in nobis. Hoc enim ad ideȝ pertinet:quia demonstratio est syllogismus faciens scire vt supra in primo habitum est.

Tex.4.

P ¶ De principijs autē quonā pacto nota nobis euadunt:⁊ quis habitus ea cognoscit hinc patefiet:si antea dubitabimus.

¶ De principijs aūt quō fiūt cognita p̄cipia:⁊ q̄s est cognoscēs habitus:hinc est māifestū: dubitantibus qdem primū. Lectio. XX.

T.cō.23.

Ostq̄ȝ Ph's ostendit quō cognoscat̄ id qd est principiū demonstrationis s̄.mediū.s.quid ⁊ p̄pter qd.hic ostendit quō cognoscant̄ prima principia demonstratiōis cōmunis. Et p̄mo dicit de quo est intentio. Scdo exequitur p̄positū.ibi[Qd qdem igit̄ ⁊c̄.] Dicit ergo primo q̄ ex his que sequent̄ manifestū erit de principijs p̄mis indemonstrabilibus qual'r eoꝝ cognitio fiat in nobis:⁊ quo habitu cognoscantur. Hoc tn̄ ordine obseruato:vt prius circa hoc dubitationes ponamus. ¶ Deinde cum dicit.

Q ¶ Fieri itaqȝ nō posse:vt demōstrationeȝ q̄sq̄ȝ sciam ↄsequat̄:si non cognoscat prima principia vacātia medijs:prius est dem̄ ac explicatū.

¶ Quod quideȝ igitur non contingit scire per demonstrationem non cognoscentem prima principia immediata dictum est prius.

¶ Exequitur p̄positum. Et circa hoc duo facit. Primo mouet dubitationem. Scdo soluit.ibi[Necesse itaqȝ est habere ⁊c̄.] Circa primū tria facit. Primo premittit quoddā ex quo ostendit̄ necessitas h' inquisitionis. Scdo mouet qōnes.ibi[Immediatoꝝ aūt ⁊c̄.] Tertio obijcit ad questionem.ibi[Siquidem ⁊c̄.] Dicit ergo primo qd dictuȝ est q̄ nō cōtingit aliquid scire per demonstrationē:nisi precognoscantur prima p̄ncipia imediata. Et ideo ad scientiam que est de demonstratione vtile est vt sciatur qualiter prima p̄ncipia cognoscantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dubitaueris

A ¶ Dubitauerit aũt quispiaʒ vtrũ cognitio eoꝝ que medijs vacant sit eadeʒ: an ante nõ eadẽ: ꝛ vtruʒ scientia sit vtriusqʒ an ante sit: sed alteri⁹ quidẽ sciẽtia: alterius aũt aliquid aliud genus: ꝛ vtruʒ habitus eorum non insint: sed fiant ac acquirantur: an insint quidem sed lateant.

¶ Immediatorũ aũt cognitio vtruʒ eadem est: aut nõ eadẽ dubitabit vtiqʒ aliqs: ꝛ vtrũ scientia vtriusqʒ: aut est: aut nõ est: aut hui⁹ qdẽ sciẽtia: illius aũt alterũ aliqđ genus sit: ꝛ vtruʒ cui non insint habitus fiant: aut dum insint lateant.

B ¶ Mouet dubitationes tres circa pdictam cognitionẽ pncipiorũ: quarũ pma est. vtrũ oium imediatorũ pncipiorum sit eadẽ cognitio vel nõ. Scđa dubitatio est: vtrũ oiuʒ imediatorũ sit scia vel nullorũ: aut sit scia quorũdaʒ: alioꝝ ῾vo aliud genus cognitionis. Tertia ῾vo questio est. vtrũ habitus istorum principiorũ fiat in nobis cum prius nõ fuerunt: vel in nobis fuerunt: sed tamen nos lateat.

¶ Si igitur ipsos habemus absurduʒ est sane. Fit enim vt lateat nos habentes certiores demonstratione cognitiones has habere.

Vide in anno. ¶ Siquidem igitur habemus ipsos inconueniens est. Contingit enim ꝛ certissimas habitas cognitiones demonstrantem latere.

C ¶ Obycit ad qõneʒ vltimã ad quã alie ordinanť. Et primo obycit ad vnã partẽ: ꝛ dicit ꝙ est incõueniens dicere ꝙ habeamus habitus horũ pncipiorũ ꝛ lateat nos. Manifestuʒ est eniʒ ꝙ illi qui habẽt cognitionem pncipiorũ: habent certiorẽ cognitionẽ cognitione que est per demõstrationẽ. Nõ enim põt haberi ita ꝙ lateat habenteʒ. Dictum est enim in pncipio libri: ꝙ ille qui habet scientiam scit ꝙ ipossibile est aliter se habere. ergo multo minus potest esse ꝙ aliqs hẽat cognitionẽ principiorũ imediatorũ: ꝛ lateat ipsum. Nõ tamen inconueniẽs sequeretur si habitus huiusmodi inessent ꝛ laterent. ¶ Secundo ibi.

¶ Sin ῾vo nõ habentes prius acquirimus: quonam pacto cognoscamus atqʒ discamus ex nõ antecedenti cognitione. Id eniʒ fieri nequit: vt de demonstratione etiam dicebamus.

¶ Si aũt accepimus nõ hñtes pri⁹. itaqʒ qualr cognoscim⁹ ꝛ addiscim⁹ ꝛ nõ ꝑexñti cognitione. Impõe. n. est sicut in demrõnẽ diximus.

D ¶ Obycit ad 3ium. Si eni aliqs dicat ꝙ accipim⁹ de nouo habitus pncipioꝝ cũ prius eos nõ habuerim⁹: relinquitur vlterius dubitatio qualr possumus hõ pncipia de nouo cognoscere ꝛ addiscere: ꝛ hoc nõ ex aliq̃ ꝑexistẽti cognitione. Impossibile est eniʒ aliqđ addiscere nisi ꝑexistenti cognitione: sicut ẽt supra circa demonstrationẽ dixim⁹. Immediata aũt pncipia ideo ex ꝑexistẽti cognitione addiscere nõ possum⁹. qꝛ ꝑexistẽs cognitio est certior: cuʒ sit causa certitudinis his que per eaʒ innotescũt. Nulla aũt cognitio certior est cognitione hõ pncipiorũ. Vñ non videť ꝙ possimus ea cognoscere: cũ prius nõ cognouerimus. ¶ Tertio ibi.

¶ Constat igiť fieri nõ posse: vt aut habeamus ipsos: non eni sane ignoraremus: aut ignari nullumqʒ habentes habitum consequamur.

¶ Manifestũ igiť est qm̃ neqʒ habere possibile est ignorãtib⁹: ꝛ neqʒ nõ hñtibus habitũ fieri.

E ¶ Cõcludit ex pmissis duab⁹ rõnibus ꝙ neqʒ põe est semꝑ hẽre cognitionẽ horũ pncipioꝝ que nos lateãt: neqʒ ẽt põe est ꝙ in nobis generet de nouo talis cognitio: oino ignorantia pcedẽte: ꝛ non aliquo alio habitu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse est itaqʒ viʒ quidem nos aliquã potentiamqʒ habere: non tamen taleʒ vt his ipsis exactior sit: ac certitudine prestabilior.

¶ Necesse itaqʒ est habere quãdaʒ quidem potentiã: non huiusmodi autem habere vt sit his honorabilior sm̃ certitudinem.

F ¶ Soluit pmissas qõnes. Et p̃ soluit vltimaʒ. 2° soluit duas pmas. ibi [Qm̃ aũt eorũ que circa intellm̃ ꝛc.] Circa pmuʒ duo facit. Primo soluit dubitationẽ. Scđo manifestat solones positã. ibi [Qđ aũt dictũ est oium ꝛc.] Circa primuʒ tria facit. Primo pponit ꝙ opʒ aliqđ cognoscitiuuʒ in nobis pexistere. Scđo ostẽdit qđ sit illđ. ibi [Videť aũt ꝛc.] Tertio ondit quõ ex ꝑexistenti cognoscitiuo principio fiat in nobis pncipioꝝ cognitio. ibi [Ex sensu qdeʒ ꝛc.] Dicit ergo primo ꝙ necesse est a pncipio in nobis esse quãdaʒ potẽtiã cognoscitiuã. que. s. ꝑexistat cognitiõi pncipioꝝ: non tñ talẽ que sit potior q̃tũ ad certitudinẽ cognitione pncipioꝝ. Vñ nõ eodeʒ mõ pncipiorũ cognitio fit in nobis ex ꝑexistenti cognitione: sicut accidit in his que cognoscunť ꝑ demõstrationẽ. qꝛ cognitio eoꝝ que cognoscunť ꝑ demrõnem. i. cognitio ꝯclusionuʒ fit in nobis ex ꝑexistenti cognitione intellectiua pncipiorũ. i. ex habitu: sed cognitio pncipiorum fit in nobis ex ꝑexistenti cognitione sensitiua. ¶ Deinde cum dicit.

G ¶ Videť aũt idipsuʒ aĩalib⁹ cũctis inesse. Nam habẽt vim quãdam insitam discernendi. quam quidem vniuersi sensuʒ appellant.

¶ Videť aũt hoc inesse oib⁹ aĩalib⁹. Hñt. n. nãlem potentiã idicatiuã: quã vocamus sensum.

¶ Ostendit quid sit illud principiũ cognoscitiuũ ꝑexistens. Et quantũ ad hoc ponit tres gradus in aĩalibus: quorũ pm⁹ est hoc qđ videť inesse cõiter oibus aĩalibus que oia habẽt quãdã cõnaturalẽ potentiã ad iudicãduʒ de sensibilib⁹ que vocať sensus: que nõ acqritur de nouo: sed ipsam nãm consequitur. ¶ Secundum gradum ponit ibi.

¶ Insito aũt aĩalib⁹ sensu nã in qbusdaʒ fit forme sensibilis mansio: in qbusdaʒ nõ fit. In qb⁹ igitur nõ fit: hisce ꝑter ipm sentire nõ est cognitio: aut omnino aut eorum circa que nõ fit forme mansio. In quibus autem fit: vt causa sentiunt vnum quid in anima habeant.

H ¶ Cum aũt insit sensus animalibus. in his quidem animaliũ mansio est sensibilis: in alijs aũt non fit. In quibuscũqʒ igitur nõ fit: aut omnino: aut circa que nõ fit: nõ est in his cognitio vltra quã sentiunt. In quibuscũqʒ aũt sentiẽtib⁹ est habere vnum quoddam in anima.

¶ Et dicit ꝙ cũ sit sensus in oibus aĩalibus: in qbusdã eoruʒ remanet aliqua ipressio sensibilis abeunte re sensibili: sicut ꝯtingit in oibus aĩalibus ꝑfectis. In qbusdã aũt non ꝯtingit hoc: sicut in qbusdaʒ aĩalibus iperfectis: sicut pʒ in his que nõ mouenť motu ꝓgressiuo. Et forte ꝯtingit ꝙ circa aliqua aĩalia remanet aliqua ipressio quãtuʒ ad aliqua sensibilia q̃ sunt vehemẽtiora: nõ aũt q̃tum ad aliqua que sunt debiliora. In qbuscunqʒ igiť aĩalibus omnino nulla impressio re-

I manet sensibilis:hõ aialia nullã cognitionẽ habẽt:nisi dum sentiunt. Et silr aialia in qbus nata est remanere talis ipressio:si circa aliqua sensibilia in eis nõ remanet:nõ psũt habere aliquã cognitionẽ nisi dum sentiunt. Sed aialia in quib⁹ inest hõ remansio impressionis ɔtingit adhuc habere quãdam cognitionẽ in aia pter sensuz:ꝛ ista sunt que habent memoriam. ¶ Tertium gradum ponit ibi.

¶ In his cum multa talia fiunt differentia quedam emergit:vt quibusdam ex talium mansione ratio fiat:quibusdam non fiat.

Vide in anno. ¶ Multis igitur factis huiusmodi:iam differẽtia quedam fit.quare in his quãdam est fieri rationem ex talium memoria.in alijs vero non.

K ¶ Et dicit ꝙ cũ multa sint talia aialia habẽtia memoriã:inter ea vlteri⁹ est quedã dña. Naz in qbusdaz eoꝝ fit rõcinatio de his que remanẽt in memoria:sicut in hoib⁹. In qbusdam aũt non:sicut in brutis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex sensu igiẽ fit memoria qẽadmoduz dicimus:ex memoria vero sepius eiusdẽ facta.experiẽtia nasciẽ. Plures.n.memorie numero vna experientia est. Experiẽtia vero aut ex omni vniuersali quietẽ iã in aia ɔsecuto:qđ est vnũ preter multa qđqz in oibus illis vnuz inest:idẽqz principium artis atqz sciẽtie pullulat:artis si sit circa generationem:sciẽtie si sit circa id qđ est. Neqz igiẽ determinati habitus insunt:neqz ab alijs ad cognoscenduz magis aptis habitibus:

L sed a sensu fiunt vt diximus:veluti in prelio facta fuga:si steterit vnus:stetit ꝛ alius:deinde ali⁹: donec ad principium est peruentuz. Anima autem ꝛ talis vt possit id pati.

¶ Ex sensu quidem igitur fit memoria sicut diximus:ex memoria aũt multoties facta experimentum. Multe eniz memorie numero:experimentum est vnum. Ex experimento autẽ aut

Vide in annot. ex omni quiescẽte vniuersali in anima vno preter multa:qđ cum in oibus vnuz sit ꝛ idem:illud est artis principiuz ꝛ scientie:siqd circa generationẽ artis est:si vero circa esse scientie:neqz igitur determinati habitus:neqz ab alijs habitibus fiũt notioribus:sed a sensu:vt inuersione

M pugne.vno enim stante alter:stetit postea alter quousqz in principium veniat. Anima aũt cuz huiusmodi sit.qualis possit pati hoc.

¶ Ondit ẽm pdicta quõ in nobis fiat cognitio primoꝝ pncipioꝝ.ꝛ ɔcludit ex pmissis ꝙ ex sensu fit memoria:in illis scilicet aialib⁹ in qbus.s.remanet ipressio sensibilis:sicut.s. dictuz est. Ex memoria aũt multotiẽs facta circa eandẽ rez in diuersis tñ singularibus fit experimẽtũ:qꝛ experimẽtum nihil aliud vr ꝙ accipere aliqd ex multis in memoria retentis. Sed tñ experimẽtũ idiget aliq̃ rõcinatiõe circa pticularia p quã ɔfertur vnũ ad aliud.qđ est ppriũ rõnis. Puta

Experimentum qd. cuz talis recordaẽ ꝙ talis herba multotiẽs sanauit multos a febre:dr esse experimentũ ꝙ talis sit sanatiua febris. Nõ aũt non sistit in experimẽto particulariuz:sed ex multis pticularibus in qbus expertus est:accipit vnuz cõe qđ firmaẽ in aia:ꝛ ɔsiderat illud absqz ɔsideratione alicui⁹ singulariũ

N ꝛ hoc accipit vt pncipiũ artis ꝛ scie. Puta,dum medicus cõsiderauit hanc herbã sanasse sortẽ febriẽtẽ ꝛ Platonẽ ꝛ multos alios singulares hoies:cũ aũt sua ɔsideratio ad hoc ascẽdit:ꝙ talis spẽs herbe sanat febrientẽ simplr:hoc accipiẽ vt quedã regula artis medicine. Hoc est ergo qđ dicit ꝙ sicut ex memoria fit experimentũ.ita etiaz ex experimẽto:aut ẽt vlterius ex vli qescente in aia:qđ.s.accipiẽ ac si in omnib⁹ ita sit sicut est experimentuz in qbusdam. Qđ qdem vle dĩ esse qescens in aia:inquãtuz.s.ɔsideratur pter singularia in qbus est motus. Qđ etiã dicit esse vnũ pter multa:nõ quidẽ ẽm esse:sed ẽm ɔsiderationẽ intellc̃s:qui ɔsiderat naturã aliquã.puta hoĩs:nõ respiciẽdo ad sorte ꝛ platonẽ. Qđ ꝛ si ẽm ɔsiderationẽ intellc̃s sit vnuz pter multa:tñ ẽm esse est in oibus singularib⁹ vnuz ꝛ idẽ:nõ qdem numero.q̃si sit eadem

O humanitas numero oium hoium:sed ẽm rõnez spẽi. Sicut eniz hoc albũ est siẽe illi albo in albedine nõ quasi vna nũero albedine existe in vtroqz.ita etiã sortes est similis Platoni in humanitate.nõ quasi vna hũanitate nũero in vtroqz existẽte. Ex hoc igiẽ experimẽto ꝛ ex tali vli p experimẽtũ accepto est in aia id qđ est pn̄ᵐ artis ꝛ scie. Et distinguit inter artẽ ꝛ sciam.sicut ẽt in 6° ethicoꝝ.vbi dĩ ꝙ ars est recta rõ factibiliũ. Et iđ hic dicit ꝙ si ex experimẽto accipiaẽ aliqđ

Lec. 3° cap. 4° vle circa gñationẽ.i.circa quecũqz factibilia:puta circa sanationẽ vel agriculturã:hoc ptinet ad artẽ. Sciẽtia vero vt ibidẽ dĩ est circa necessaria.ꝛ ideo si vle ɔsideraẽ circa ea que semper eodẽ mõ sunt ptinet ad sciaz:puta circa nũeros vel figuras. Et iste modus qui dictus est cõpetit pncipijs oium sciarũ ꝛ artiũ.vnde cõcludit ꝙ neqz pexistũt in nobis habitus pncipioꝝ quasi determinati ꝛ cõplecti:neqz ẽt fiunt de nouo ab aliqbus notiorib⁹ habitib⁹ pexistẽtibus. Sicut generatur in nobis habitus scie ex pcognitione pncipioꝝ:sed

P habit⁹ pncipiorum sunt in nobis a sensu pexistẽte. Et ponit exẽplũ in pugnis que fiũt p reuersionẽ exercit⁹ deuicti ꝛ fugati. Cũ eniz vn⁹ eoꝝ pfecerit statũ.i.imobilr ceperit stare ꝛ nõ fugere.alter stat adiũgẽs se ei.ꝛ postea alter.quousqz tot cõgregenẽ ꝙ faciũt pncipiũ pugne.sic ẽt ex sensu ꝛ memoria vni⁹ pticularis:ꝛ iterũ alteri⁹ ꝛ alteri⁹ qñqz puenitur ad id qđ est pn̄ᵐ artis ꝛ scie.vt dictũ est. Posset aũt aliqs credere ꝙ solus sensus vel memoria singulariũ sufficiat ad causandum intelligibilẽ cognitionẽ pncipioꝝ.sicut posuerũt qdaz antiqui nõ discernẽtes inter sensuz ꝛ intellectũ:ꝛ ideo ad hoc excludendũ Phs subdit:ꝙ cum sensu opz psupponere talẽ nãm anime que posset pati hoc.i.sit susceptiua cognitionis vlis:qđ qdem fit per itellectũ possibilẽ.ꝛ iterũ ꝙ possit agere hoc per intellectũ agentẽ qui facit intelligibilia in actu p abstractionẽ vlium a singularibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qđ aũt dictũ est antea:sed nõ dilucide dictũ est:id rursus dicemus. Nam cum steterit vnũ

Q que nõ differunt:primuz vniuersale tum in anima nasciẽ. Etenim sentit illud quidẽ singulare. Sensus aũt est ipsius vniuersalis vt hominis: sed nõ callie hois. Rursus in his ipis stat quousqz ad ea stet que ptib⁹ vacãt:atqz ad ipsa vniuersalia:veluti tale aial donec stet aial:ꝛ in hoc mõ eodez. Necesse est igiẽ nobis vt ex hisce pater:ipsa prima inductione cognoscere. Sic eni ꝛ sensus efficit in nobis ipsum vniuersale.

¶ Qđ aũt dctũ est olim alibi:nõ aũt plane dctũ est:iterum dicamus. Stãte.n.vno indifferentiũ primũ qdẽ vle in aia est. ꝛ nãqz sentire qdẽ singulare

singulare est. sensus aũt vl'e est. vt hois: nõ cal- lie hois. Iterũ in his statur quousqꝫ vtiqꝫ ipar tibilia stent ⁊ vniuersalia. vt huius aialis quo- usqꝫ aial: ⁊ in hoc similiter manifestum est: qm̃ nobis prima inductione cognoscere necessariũ est: ⁊ nãqꝫ sic sensus vniuersale facit.

Manifestat qđ dictũ est in precedenti solutione quantuꝫ ad hoc ꝙ experimento singulariũ accipit̃ vl'e: ⁊ dicit ꝙ illđ quod supra dictum est ⁊ non plane: quomodo. s. experimẽto singularium fiat vniuersale in anima: iterum opꝫ dicere vt planius manifestetur. Si enim accipiantur multa singula- ria que sunt in differentia quantum ad aliquid vnum in eis existens: illud vnũ ꝯm qđ nõ differunt: in aia acceptum: est ꝓmum vl'e quicqđ sit illud: siue. s. pertineat ad essentiã sin- gularium: siue nõ: quia enim inuenimus sortem ⁊ platonem ⁊ multos alios esse indifferentes quantum ad albedinẽ: acci- pimus hoc vnũ. s. album. q. vl'e qđ est accidens. Et simil'r qa inuenimus sortem ⁊ platoneꝫ ⁊ alios esse indifferentes quã- tum ad rationabilitatẽ: hoc vnũ in quo nõ differunt. s. rõna- le: accipimus quasi vl'e qđ est dĩa. Qualr' autẽ hoc vnũ acci- pi possit manifestat ꝯñter. Manifestum est enim ꝙ singula- re sentit̃ ꝓprie ⁊ per se: sꝫ tñ sensus est quodãmodo ⁊ ipsius vniuersalis. Cognoscit enim calliam nõ solum inquantũ est callias: sed etiaꝫ inquantũ est hic homo: ⁊ simil'r sortẽ inꝙ̃tũ est hic homo. Et inde est ꝙ tali acceptione sensu preexisten- te aia intellectiua põt cõsiderare hoiem in vtroqꝫ. Si autẽ ita esset ꝙ sensus apprehenderet solũ id quod est particula- ritatis: ⁊ nullo mõ cũ hoc apprehenderet vl'e in particulari: nõ esset pol'e ꝙ ex apprehensione sensus causaret̃ in nobis cognitio vl'is. Et hoc idem manifestat cõsequenter in ꝓces- su qui est a speciebus ad genus. ⁊ subdit ꝙ iteruꝫ in his. s. in homine ⁊ equo aia stat per cõsiderationẽ: quousqꝫ ꝑueniat̃ ad aliqđ ipartibile in eis qđ est vl'e. Utputa consideramus tale ⁊ tale aial. puta hoiem ⁊ equum quousqꝫ perueniat ad cõe aial qđ est genus: ⁊ in hoc simil'r facimus quousqꝫ ꝑue- niamus ad aliquod genus superius. Quia igit̃ vl'ium cogni- tioneꝫ accipimus ex singularibus cõcludit manifestuꝫ esse qđ necesse est ꝓma vl'i ꝓncipia cognoscere per inductionẽ. Sic eniꝫ. s. per viaꝫ inductionis sensus facit vl'e intus in aia inquantũ cõsiderant̃ oia singularia. Deinde cum dicit.

Cũ aũt mentis habituũ qbus verũ perspici- mus quidam veri perpetuo sint: vt intell's atqꝫ scia: quidã interdũ falsuꝫ suscipiãt. vt opio: sub ducendeqꝫ rõnis principiũ: nullũqꝫ aliud gen⁹ exactius sit scia ꝙ̃ intellectus: atqꝫ principia no tiora sint demõstrationibus: scientiaqꝫ cũ rõne sit omnis: hec inquã cuꝫ ita sint: scia quidẽ prin cipioruꝫ nõ erit: sed cum fieri nequeat vt aliud quicꝙ̃ verius scientia sit ꝙ̃ intellectus ipse. In tellectus profecto principioꝝ habitus erit. Qđ ex eo quoqꝫ perspicuũ fuerit: qꝛ demonstratio nis principiũ nõ est demõstratio. Quare neqꝫ scientia. Si igitur preter sciaꝫ nullũ aliud gen⁹ verũ habemus ꝙ̃ intellectum: intellectus sane scie principiũ erit: atqꝫ principiũ qdeꝫ est ipsi⁹ principiĳ. Scia aũt ad rem oẽm sese hꝫ sil'r.

Qm̃ aũt eorũ qui circa intelligentiã habituuꝫ quibus verũ dicimus: alĳ quidem semper veri sunt: alĳ aũt recipiunt falsitatẽ: vt opio ⁊ ratio. veri aũt sunt semꝑ scia ⁊ intellectus: ⁊ nihil est scientia certius aliud genus ꝙ̃ intellectus: prin cipia demonstrationum sunt notiora: scientia autem omnis cum ratione est: principiorum quidem scientia non vtiqꝫ erit. Qm̃ autem ni- hil verius contingit esse scientie ꝙ̃ intellectus. Intellectus vtiqꝫ erit principiorum ex his con siderantibus. Et qđ quidem demonstrationis principiũ non sit demonstratio quare neqꝫ sciẽ tie scientia est. Si igitur nil aliud ꝯm scientiam genus habemus verum: intellectus vtiqꝫ erit scientie principium ⁊ principiũ principĳ. Hoc aũt omne simil'r se habet ad omne genus rerũ.

Soluit ꝓmas duas qõnes: verũ. s. ꝓmorum principioꝝ sit scia vel aliqs alius habitus. Circa qđ ex premissis accipitur ꝙ ꝓncipiorum cognitio pertinet ad intellectum cuius est co gnoscere vl'e. Nam vl'e dicit esse ꝓncipium scie. Circa intel- lectum aũt sunt duo genera habituũ habentiuꝫ se aliqual'r ad verum. Quidã enim sunt semꝑ veri: alĳ ꝟo interduꝫ re- cipiunt falsitatem: vt patet de opinione ⁊ rõcinatione que põt esse veri ⁊ falsi. Sunt etiam ⁊ quidaꝫ habitus erronei se habentes ad falsum. Quia ꝟo ꝓncipia sunt maxie vera: ma- nifestũ est ꝙ nõ pertinent ad habitus qui semper sunt falsi: neqꝫ etiã ad habitus qui interdũ recipiunt falsitateꝫ: sed so- luꝫ ad habitus qui semper sunt veri. Hui⁹ aũt sunt scia ⁊ in- tellectus. Addit̃ aũt in 6° ethicoꝝ tertiũ. s. sapientia. Sed qa sapientia. vt ibidẽ dĩ cõprehendit in se sciaꝫ ⁊ intellectũ. est enim quedaꝫ scientia ⁊ caput scientiaꝝ. hic eã pretermittit. Hac ergo ꝓmissa nullũ aliud genus cognitionis ꝙ̃ intel- lectus est certius scia. Manifestum est aũt ꝙ principia de- monstrationuꝫ sunt notiora conclusionibus demonstratis. vt in ꝓncipio habitum est. Non aũt põt esse scia ipsorũ ꝓn- cipiorum: qꝛ oĩs scia sit ex aliqua rõcinatione. s. demonstra- tiua: cuius sunt ꝓncipia illa de quibus loquimur. Quia igit̃ nihil põt esse verius ꝙ̃ scia ⁊ intellectus. nam sapientia in his intelligit̃: cõsequens est ex consideratione premissorum ꝙ ꝓncipiorum ꝓprie sit intellectus. Probat hoc etiam alia rõne: quia. s. demonstratio nõ est ex necessitate demõstratio nis ꝓncipium: alioquin ꝓcederet̃ in demonstrationibus in infinitum: qđ in ꝓmo improbatum est. Cum igitur demon- stratio sciam causet: sequitur ꝙ neqꝫ scientia possit esse prin- cipium scientie: ita. s. ꝙ principia scientiarum per scientiam cognoscantur. Si igitur nulluꝫ aliud genus cognitionis pre ter sciam habemus quod semper sit verum: relinquitur ꝙ intellectus erit principium scientie: quia scilicet per intelle- ctum cognoscuntur principia scientiarum. ita sciꝫ ꝙ intelle- ctus qui est ꝓncipiũ sciẽtie: est cognoscitiuus ꝓncipĳ ex quo ꝓcedit scia: hoc aũt sciꝫ sciẽtia: est omne. i. totũ qđ simil'r se habet ad oẽm rem: idest ad totam mãm de qua est scia: sicut sciꝫ intellectus ad principium scientie.

Expliciunt preclarissima commentaria diui Thome Aquinatis sacri ordi- nis predicatorum in libros posteriorum Ari- stotelis.

Vide in anno. — Vide in anno. — Lec. 4°. — Lec. 6°. — Lec. 28.

I

¶ Incipit opusculū insigne diui Thome aquinatis ordinis predicatorum ruiu quorundam nobilium ab ipso editum. Quod ad sophisticas argumentationes dissoluendas plurimum suffragatur. Capitulum. I.

Quia logica est rōnalis scia: ad rōcinandū inuenta: rōcinari aūt cōtingit recte et nō recte: vtrūqz ad logici cōsiderationē spectat. vt p rectā rōcinationē ad verā cognitionē perueniat. et falsam ratiocinationē vitādo: errorē falsitatis euitet. Uterqz aūt rōcinandi modus cōpetit vni hoī et ad seipsū et ad aliū. Nā et secū aliqs ɔsiderans. potest recte et nō recte ratiocinari: et cū alio ɔferens. Sz cū aliqs secū ɔsiderās rōcinat nō recte: preter intentionē hoc accidit: qr nemo sui ipsius deceptionē intēdit. Cū aūt ad alterum aliqs rōcinatur nō recte: cōtingit qńqz ex intentione

K

ratiocinantis. hoc est cum aliquis de altero intendit vel experimentū sumere: vel victoriā hic ad sui gl'iaz. Rōcinatio aūt que ad seipsū est: syll's solū dici pōt siue aliq̄ alia spēs argumentationis. Sed rōcinatio q̄ est ad alterū nō solū dī syll's et argumētatio: sz ēt disputatio. vertit eni3 iter duos hoc est inter opponentē et r̄ndētē. Et ideo de falsis rōcinātibus tractaturi p̄ a disputatione inchoandū est. Caplm. II.

Est autem disputatio actus syllogisticus vnius ad alterū ad ppositū ostendēdū. In hoc q dī act'. tangit disputationis gen'. Per hoc q dī syllogistic': tāgit disputationis instr̄m. s. syll's sub quo cōprehenduntur alie spēs argumētationis: sicut iperfectū sub pfecto. Et p h̄ distinguit disputatio ab actib' corpalib': vt comedere: bibere: et ab actib' volūtatis: vt amare et odire: nā p h' q dī syllogisticus. ostēdit act' rōnis. Per hoc aūt q dī vni' ad alterū. tangunt psone opponētis et r̄ndētis iter quos vertit dispu-

L

tatio ad drias rōcinationis qua hō secū rōcinat. Per hoc q dī ad ppositū ostendēdū. tangunt disputationis effect' siue terminus aut finis pximus. Et p hoc distinguit disputatio a syll'is exēplarib' q nō inducunt ad ppositū ostendendū: sed ad formā exemplificandā. Caplm. III.

Disputationis aūo quatuor sūt spēs. s. doctrinalis: dialectica: tētatiua: et sophistica: que alio modo dī litigiosa. ¶ Doctrinalis siue demrātiua est q̄ ad sciā ordinat pcedēs ex veris et p se notis et ppriis scie de q̄ fit disputatio. Et hec vertit inter docētē et addiscētem. ¶ Dialectica aūo disputatio est ex pbabilib' pcedēs: et ad opionē tēdēs: Probabilia aūt dnr q̄ vnr oib' vel pluribus vel sapiētib' aut pcipuis: vel magis notis. ¶ Tētatiua aūo disputatio est q̄ ordinat ad expimētū sumēdū de aliq̄ p ea q̄ vnr r̄ndēti. ¶ Sophistica aūo disputatio est tēdēs ad gl'iaz: vt sapiēs eē videat. vñ dī sophistica. i. appēns sapia. Proce-

M

dit eni ex his q̄ vnr v'a et pbabilia: et nō sunt: vel simplr falsas ppōnes assumēdo q̄ vnr eē v'e et nō sūt: vel in v'tute falsarū ppōnū argumētādo. Logicales. n. argumētationes. sūt in v'tute verarū ppōnū. s. maxie ex qb' tota v'i argumētationis pēdet: sic ista argumētatio: sor. est hō. g̃ sortes est aial. pcedit in v'tute hui' ppōnis de q̄cūqz pdicat spēs et gen': q̄ est simplr v'a. Sophistica aūt sic argumētat. est aial. g̃ ē hō: q̄ fit in v'tute hui' ppōnis de quocūqz pdicat genus et spēs: q̄ est simplr falsa. Relictis aūt alijs disputationib' ad p̄sens: de his que ad sophisticā ptinēt itendamus. Caplm. IIII.

Quia aūo sophista (vt dctū est) ad gloriaz tendit: volēs sapiēs videri. h' aūt cōsequi studet p hoc q de aduersario cum quo disputat victoriā habeat apparētē: qd tūc maxie fit si ipsū ad aliqd incōueniens ducat: ideo terminus disputationis sophistice est aliqd incōueniens ad qd sophista nitit ducere r̄ndentē. Et hoc dicit meta vel finis siue terminus. Unde de duobus opz tractare. Primo de h' metis. Scdo de modis argumentandi qbus sophiste ad metas r̄ndentes ducere nitunt. Caplm. V.

N

Sunt aūt mete quinqz. s. redargutio: falsum: inopinabile: solecism': et nugatio. ¶ Redargutio est prenegati concessio vel precōcessi negatio in eadē disputatione vi argumentationis. Ut si respondēs negauerit se carnes crudas comedisse. sophista cōtra sic argumentatur. Quicqd emisti comedisti: carnes crudas emisti. ergo carnes crudas comedisti. Si vi huius argumentationis respondens cōcedat qd prius negauerat: est redargutus. Et talis modus argumentationis dī elenchus si bonus sit syll's: vel apparens elenchus:

O

si videatur et non sit aut syll's aut contradictio. Est eni3 elenchus syll's contradictionis. Si autem non in eadem disputatione: vel non vi argumenti: sed ppria voluntate aliquis negat concessum: vel concedat negatum: non erit redargutio. ¶ Falsum autē vt hic sumitur est aliquod manifeste falsū qd r̄ndens ɔcedere cogitur vi sophistice argumentationis: sicut ois canis est latrabilis: celeste sidus est canis: g̃ celeste sidus est latrabile. ¶ Inopinabile est qd est ɔ cōem opionē. Differt aūt a falso: qr aliqd est ɔ cōem opionē pluriū: qd tñ nō est falsum: vt stellā esse maiorē terra: et aliquē regē diuitē et felicē: esse miserū et infortunatū si sit peccator. Ad qd pōt aliqs sophistice sic duci. Quēcūqz cōtingit aliquem hostem vincere est infelix: qr ille q vincit est infelix: sed regem ɔtingit aliquē hostem vincere: qr pōt esse q regē aliqs hostis vincat. ergo rex est infelix. ¶ Solecismus est vitium in cōtextu partiū oronis ɔtra regulas artis grāmatice factum. vt vir alba. et hoies currit. Ad hoc pōt aliqs sophistice sic deduci. Tu scis hoc. hoc est lapis. g̃ tu scis lapis. qd grāmatice nō

P

dicit. ¶ Nugatio est eiusdem et ex eadem pte inutilis repetitio. vt hic. hō hō currit. Dico eiusdē: qr si esset diuersorum. non esset nugatio. Dico aūt ex eadē parte: qr si idē ponit in subiecto et predicato: nō erit nugatio. vt hō est hō. Inutilis aūt repetitio dī: qr si idem repetatur ad maiorē expressionē nō erit nugatio. vt cū dī. deus deus meus respice in me. Ad hoc potest aliquis sophistice sic duci. Iste nasus est nasus simus: sed simus idem est q nasus simus. ergo iste nasus est nasus nasus simus. Caplm. VI.

Et sciendū q ista icōueniētia respiciūt diuersas scias. nā redargutio est ɔtra metaphysicā. ad quē ptinet cōsideratio hui' pncipij. ɔdictoria nō sūt sil' v'a nec sil' falsa. Falsū est circa sciā nālē: que ɔsiderat res sensibiles in qbus veritas et falsitas est manifesta: et spāliter ɔtra mathematicā in qua est maxima certitudo. Inopinabile ɔ

Q

dialecticam que procedit ex pbabilibus que sunt s'm opionem oiam vel pluriū vel sapientum. Solecismus est contra grāmaticā. Nugatio est ɔtra rhetoricā cuius est ornate loq. Et sic dum in singulis scientijs r̄ndens ad incōueniēs ducit sophista opponēs appet ois sciēs esse. Caplm. VII.

Nunc restat videre de modis arguēdi qbus sophista ad pdicta incōueniētia r̄ndētē ducere conat. ¶ Est aūt sciendū q sicut argumentatio dialectica h3 firmitatē ex loco aūo: ita argumentatio sophistica ad pdicta inconueniētia: firmitatē h3 ex loco apparēti. Locus aūt verus firmitatem dialectice argumentationi prestans: est habitudo inferentis ad illatum que dicitur differentia maxime. vt genus species: totum et pars: ex quarum habitudine veritas maxime ppositionis oritur supra quam fundatur veritas dialectici argumenti. Sicut ex habitudine speciei ad genus

A

sumitur hec maxima. De quocūqȝ predicatur spēs: ꝛ genus. Ex qua hoc argumētū ꝯfirmaṫ. Sortes est hō. ğ sortes est aial. Et silr locus sophisticus cōsistit in habitudine īferētis ad illatū ex qua sumiṫ aliqua regula falsa: ꝫ apparēs vera: ſm quā ꝓcedit sophisticū argumētū. Sicut cū dī. Cognosco venientē. veniēs est coriscus. ğ cognosco coriscū. hic ꝓcediṫ ab accidēte ad subm. i. a veniente ad coriscum. Sed virtute huius maxie. Quicqd est de accidēte: ꝛ de subo. Que qdem maxima est falsa ꝑꝑ diuersitatē accñtis ꝛ subi: videṫ tñ esse vera ꝓpter ꝯueniētiā vtriusqȝ. Unī ad locū sophisticū predictū duo ꝯcurrūt. Unū qḋ est cā apparentie: qꝛ facit argumentū apparere veꝝ. ꝛ dī ēt ṗnm motiuū: qꝛ mouet hoieȝ ad hoc ꝙ argumēto sophistico assentiat. ꝛ hoc est in predicto argumēto vnio accñtis ad subm. Aliud est ṗncipiū defectꝰ: qꝛ facit. s. defectū necessitatis in argumēto. Et vocaṫ cā non existentie: q̄ in predicto argumēto est diuersitas subi ꝛ accidentis. Ex his aūt duobus cōtingit hoieȝ falli. quia. s. appeꝛ aliqd ꝛ nō est. Unī locus sophisticus alio noie fallacia dī: qa scilꝫ est cā fallēdi ꝗtū est ō se: lꝫ ꝑ se aliqs nō fallaṫ in actu: nisi ignorantia adueniente. ¶ Sicut aūt loci dialectici distinguunṫ penes diuersas habitudines ex qbꝰ maxie ꝛ argumenta sumunṫ. ita loci sophistici siue fallacie distinguunṫ penes ṗncipia motiua ex qbꝰ apparet esse firmitas in sophisticis argumētis. Hoc aūt cōtingit dupl'r. vno mō ex ꝑte vocis: qñ ꝑꝑ vnitatē vocis crediṫ eē vnitas rei significare per vocē: sicut ea q̄ ꝑ hoc nomen canis significanṫ videntur esse vnum. quia hoc nomen canis vnum est. Alio modo ex parte rei: ex eo. s. ꝙ alique res que aliquo modo cōueniunt: simpliciter vnum esse creduntur, sicut supra dictum est de subo ꝛ accidente.

B

Caplm. VIII.

C

Locorum igiṫ sophisticoꝝ siue fallaciarum q̄dam sunt in dictione: ꝛ q̄dā extra dictionē. In dictione qdē locꝰ siue fallacia est: qñ ṗnm motiuū siue cā appentie est ex ꝑte vocis. Extra dictionē ꝟo qñ ex ꝑte rei est cā appentie. Ex ꝑte aūt vocis est ṗnm motiuū siue cā appentie ex eo ꝙ vna vox multa significat: qḋ cōtingit ꝑꝑ vocis multiplicitatem. Est aūt multiplex triplex. s. actuale: potētiale: ꝛ phantasticū. ¶ Actuale est qñ vna vox nullo mō variata multa significat. Et hoc qdē si fit in vna dictione dī equocatio. Si aūt in ōrone dī amphibologia. vt liber Aristotelis. i. ab Aristotele factꝰ vel possessus. ¶ Multiplex ꝟo potētiale est qñ vna vox aliquo mō ſm ꝓlationē variata multa significat: que qdē in dictione est ſm accentū: vt pendere ſm ꝙ graui vel acuto accentu ꝓferṫ. multa significat. In ōrone ꝟo est ſm cōpōnē vel diuisionē. vt duo ꝛ tria sūt qnqȝ: hoc enim diuerse significat cōposite ꝛ diuise ꝓlatū. ¶ Phantasticū ꝟo. idest apparēs multiplex est qñ vna dictio ſm rei veritatē vnū significat: sed vī aliqd aliud significare: sicut hoc nomen hō significat q̄le qd: ꝛ videṫ significare hoc aliqd: vt dī in predicamentis. Et hec dī figura dictionis quasi dictionis silitudo. Sūt igiṫ loci sophistici in dictione qnqȝ. equiuocatio/amphibologia/accentus/cōpositio ꝛ diuisio: ꝛ figura dictionis.

D

Caplm. IX.

Fallacia equiuocationis.

Primo igiṫ dōm est de equiuocatione. Est aūt equiuocatio vnꝰ ꝛ eiusdē nois diuersa significatio. Fallacia aūt equocationis est deceptio ꝓueniēs ex eo ꝙ vnū nomē plura signat. Primū aūt motiuuȝ siue cā appentie in equocatione est vnitas dictiōis eiusdē simpl'r. Simpl'r qdē dī ad dñiaȝ accentus in quo nō est vna dictio simpl'r: ꝫ solū in potētia. Cā aūt nō existētie est diuersitas reꝝ significataꝝ. ¶ Spēs ꝟo siue modi equocationis sūt tres. Pria spēs est qñ vna dictio ṗncipal'r plura signat: vt hoc nomē canis ṗncipal'r plura significat. vꝫ. aial latrabile: piscē marinū: ꝛ celeste sidus. Et formatur sic paralogismus. i. appens syll's. Ois canis est latrabilis: celeste sidus est canis. ğ celeste sidus est latrabile. Sed nō sequiṫ: qꝛ hoc nomē canis aliud significat in ṗma. aliud in 2a: ſm ꝙ vtraqȝ accipiṫ vera: ꝛ sic no est verus syll's: cū nō sit idē mediū. Si aūt accipiaṫ vt idē significans in vtraqȝ: sic altera premissarū est falsa. ¶ Et nota ꝙ sicut in syllo opꝫ idē medium bis sumi in premissis. ita opꝫ duas extremitates bis sumi in syllo: semel in premissis: ꝛ semel in ꝯclone. Unī eadē rōne pōt fieri ꝑalogismus si sit equocatio in aliqua extremitatū: sicut ħ. Grāmatici discunt: sed grāmatici sunt sciētes. ergo scientes discunt. nō seqṫ. Discere eniȝ equocū est. Nā vno mō idē est qḋ intelligere docentē: ꝛ sic scientes discūt. Alio mō idē est qḋ accipere sciam: ꝛ sic scientes nō discūt. ¶ Scḋa spēs equocationis est qñ vnum nomen ṗncipal'r significat vnū. ꝛ aliud nō nisi metaphorice siue transumptiue: sicut ħ verbū ridet ṗncipal'r signat actū ꝓpriū ridēdi hoīs. metaphorice aūt siue trāsumptiue prati floriditatem. Et formaṫ sic paralogismus. Quicqd ridet hꝫ os: pratū ridet. ğ pratū hꝫ os. Et sic. Quicqd currit habꝫ pedes: sed aqua currit. ğ aqua hꝫ pedes. Nō sequiṫ: qꝛ ridere ꝛ currere ṗmo sumiṫ ꝓprie. ꝛ postea trāsumptiue. ¶ Ad hāc etiam scḋam speciem reducitur multiplicitas nomium analogorū que dicuntur de pluribus ſm ṗus ꝛ posterius: sicut sanum dī de vrina: aiali: ꝛ dieta: aliter ꝛ aliter. Et formatur sic paralogismus. Oē sanū hꝫ vitā: vrina est sana. ğ vrina habꝫ vitā. Nō seqṫ: qꝛ sanū ṗmo sumiṫ ꝓ eo qḋ ṗncipaliter significat sanitatē. Scḋo pro eo qḋ posterius significat. s. ꝓ signo sanitatis. ¶ Pōt etiam ad hanc reduci multiplicitas ꝓpositionū: qñ vna ꝓpositio vnā habitudinē signat ꝑ ṗus: ꝛ aliā per posterius. Et formatur sic ꝑalogismus. In quocūqȝ est sanitas illud est aial: sed sanitas est in humorū adequatione. ergo humoꝝ adequatio est aial. Nō sequiṫ: quia in ṗma hec ꝓpositio significat habitudinē accidētis ad subiectū. In 2a ꝟo habitudinē effectus ad causam. Tertia species est que ꝓuenit ex diuersa significatione: que quidē attenditur ſm accidentia partiū ōronis: sicut ſm tps: numerū: genus ꝛ silia. ꝛ formatur sic ꝑalogismus. Quicūqȝ surgebat stat: sedens surgebat. ergo sedens stat. Nō seqṫ: qꝛ sedens in minori sumebaṫ ꝓut est tēporis preteriti imperfecti: in ꝯclusione prout est temporis presentis.

B

F

G

Caplm. X.

Fallacia amphibologie.

Fallacia amphibologie est deceptio proueniēs ex eo ꝙ vna ōro penitus eadē plura significat. ꝛ dico penitꝰ eadē ad differentiā ōronis cōposite ꝛ diuise: q̄ nō nisi inq̄tuꝫ cōposita est ꝛ diuisa plura signat: sicut aūt equiuocatio ꝓuenit ex eo ꝙ vna dictio penitꝰ eadē plura signat. ita amphibologia ꝓuenit ex eo ꝙ vna ōro penitꝰ eadē plura signat. Unī dī amphibologia ab amphi qḋ est dubium: ꝛ buli qḋ est snia: q̄si dubia snia locutionis. Uel ſm quosdam dī ab amphi qḋ est dubiuȝ: ꝛ buli qḋ est snia: ꝛ logos qḋ est sermo. vnde amphibologia q̄si dubia snia sermonis. ¶ Cā aūt appentie siue ṗncipiū motiuū in amphibologia est vnitas ōronis plura significātis. Cā ꝟo nō existētie siue ṗnm defectus: est diuersitas significationis. ¶ Sunt autem tres species amphibologie. Prima spēs ꝓuenit ex eo ꝙ aliqua vna oratio ṗncipal'r plura significat: manente eadeȝ constructione: ꝑꝑ diuersam habitudinē cōstructoꝝ: sicut hec ōro liber Aristotelis plura significat. Et lꝫ semper eodem modo: iste due dictiones construantur: tamen ꝓpter diuersam habitudinem, diuerse significant. Potest enim intelligi ſm habitudinem effectus ad causam: vel possessi ad possidentem. Et formatur sic paralogismus. Quicqd est Aristotelis possidetur ab Aristotele: sed iste liber est Aristotelis, ergo possideṫ ab Aristo. Non sequitur. quia ṗmo cōstruebaṫ nōiatiuus cū genitiuo in habitudine possessionis ad possidenteȝ: ꝛ in scḋa in habitudine effectus ad cām. ¶ Scḋa spēs est q̄ ꝓuenit ex eo ꝙ vna oratio plura significat ꝓpter diuersam partiū

H

I

cōstructionē:ex eo ꝙ aliqua dictio pōt ꝯstrui cū alia trāsiti-
ue vel intransitiue.sicut hic.Quicqd videt aliqs hoc videt:
sed colūnā videt aliqs.ḡ colūna videt.Nō sequit:qꝛ ly hoc
ꝯstruit vno mō cū v̄bo videt transitiue.ꝛ est accusatiui ca-
sus.ꝛ sic est vera.Est.n.sensus ꝙ q̄ videt aliquā rem videt il
laꝫ.Alio mō pōt cōstrui intrāsitiue:ꝛ est noīatiui casus:ꝛ sic
est falsa.Et est sensus ꝙ q̄ videt aliquaꝫ reꝫ:illa res videt.Et
sic procedit ꝯclusio.Silr ꝛ hoc.Quoscūqꝫ volo me accipe-
re:volo ꝙ ipsi me accipiant:sed pugnantes volo me accipe.
ergo volo ꝙ pugnātes me accipiāt. Non sequit:quia ly me
pōt cōstrui cū hoc v̄bo accipe transitiue vel intrāsitiue:ꝛ in
vno sensu est vera:ꝛ in alio falsa.Silr hic.Quicūqꝫ sunt epi
sunt hoīes:ſꝫ isti asini sunt epi.ḡ isti asini sunt hoīes. Nō se-
quit:qꝛ minor est duplex ex eo ꝙ ly epi pōt cōstrui intran-
sitiue:ꝛ est noīatiui casus:ꝛ sic est falsa. Potest etiam ꝯstrui
transitiue.ꝛ est genitiui casus:ꝛ sic est vera. ¶ Et est attēdē-
dum ꝙ diuersitas casuum pertinet ad fallaciam amphibo-
logie:qꝛ casus accidunt dictioni:ſm ꝙ vna dictio construit

K

cum alia dictione.Diuersitas v̄o aliorū accidentiū pertinet
ad equiuocationem:qꝛ alia accidentia accidūt dictioni ſꝫ ꝙ
in se cōsideratur. ¶ Tertia species amphibologie est quādo
oratio vna significat plura:vnū p̄ncipalr.ꝛ aliud transum-
ptiue:sicut hec oīo.Littus arat.p̄ncipalr significat littoris
scissionē.trāsūptiue v̄o operis amissionē. Et format sic pa-
ralogismus.Qñ littus aratur:terra scindit.sed qñ indocilis
docet littus arat.ḡ qñ indocilis docet:terra scindit:nō seqt
ꝑpter predictas multiplicitatem. Caplm. XI.

SEquitur de fallacia cōpōnis ꝛ diuisiōis in qbus(vt supra dictū est)est
deceptio ꝓueniens ex potentiali multiplicitate
vnius orōnis.Dicit aūt vna oīo potentialr mul
tiplex:vel ex eo ꝙ eedē dictiones diuersimode
adinuicē cōponi pñt:vel adinuicē distingui.Sicut cū dicit.
Quicqd viuit semꝑ erit.hec dictio semꝑ:pōt cōponi cū hoc

L

v̄bo viuit.vel diuidi ab eodē.Et qꝛ oīo ꝑ cōpōnē ptiū cōsti-
tuit.ptes se hñt ad orōnē sicut mā:cōpositio sicut forā. Ubi
ergo sunt eedē ptes:ſꝫ nō eadē cōpō est eadē oīo mālr ꝛ po
tentialr:sed nō formalr ꝛ actualr.Et pp h̄ est multiplex po-
tentiale.Uel qꝛ oīo q̄ est vna:potētialr plura sigñat.Et in h̄
dr̄nt iste fallacie ab amphibologia:qꝛ in amphibologia sem
per idē cōponit cū eodē:ſꝫ nō vniformiter.Uñ est eadē cō
positio:ꝛ per ꝯñs oīo formalr ꝛ actualr est vna.ꝛ multiplex
actuale. ¶ Differūt aūt he falle cōpōnis ꝛ diuisionis:qꝛ qñ
oīo in sensu cōposito est falsa.est falla cōpōnis.qñ autē in
sensu diuiso est falsa:est falla diuisionis. ¶ Et nota ꝙ tunc
dī oīo cōposita qñ ptes magis debite ordinant.ꝛ dī diuisa
qñ ptes minus debite ordinantur.Cā aūt appentie siue p̄n^m
monuū in vtraqꝫ est vnitas potētialis orōnis plura signifi-
cantis.Cā v̄o non existētie siue p̄n^m defectus est diuersitas si-
gnificationis ſm ꝙ itelligit cōposita vel diuisa. Cap̄. XII.

M

SUnt aūt tres modi siue spēs vtriusqꝫ falle.
¶ Primus modus est qñ aliqđ dictū
pōt supponere v̄bo vel rōne toti^9:vel rōne par
tis.Si eniꝫ rōne totius supponat v̄bo:erit oīo
cōposita:si rōne ptis:erit oīo diuisa.Et tūc si in
sensu cōposito oīo est falsa:est falle cōpōnis.Si aūt in sen-
su diuiso:est falla diuisionis.Si aūt in vtroqꝫ est falsa:tunc
nulla est falla.qđ ꝛ in aliis multiplicitatibus est itelligēdū.
Et format sic ꝑalogismus.Quecūqꝫ posse est eē albuꝫ.posse
est:ꝙ ipse sit albus:sed nigrū posse est esse albū.ḡ posse est ꝙ
nigrū sit albū.Nō valet:qꝛ illud dictū nigrū eē albū potest
supponere ei qđ dī esse posse:vel rōne subiecti:ꝛ tunc possi-
bilitas attribuit subo dicti:ꝛ est modalis de re:ꝛ tunc est di-
uisa ꝛ vera:est.n.sensus ꝙ iste q̄ est niger hꝫ potentiaꝫ ꝙ sit
albus.Uel pōt supponere rōne toti^9 dicti:ꝛ sic est modalis
de re ꝛ de dictoꝛe est cōposita ꝛ falsa.est enim sensus ꝙ hoc

N

dictū albū esse nigruꝫ sit posse.Uñ hic est falla ſa cōpōnis
Pōt ēt sic formari ꝑalogismus.Quecūqꝫ esse nigrū est im-
possibile nō pōt esse niger:ſꝫ albū esse nigꝝ est ipossē.ḡ albū
nō pōt esse nigꝝ.Nō valet:qꝛ media est duplex:sicut supra
dictū est:ꝛ in sensu ꝯposito est vera:ꝛ in diuiso est falsa.Uñ
est fallacia diuisionis. Caplm. XIII.

SEcundus modus ꝓuenit ex eo ꝙ aliqđ p̄dicatū in quo per ꝯiunctio-
neꝫ copulatiuā vel disiunctiuā plura adunant:
pōt attribui subo ꝯiunctim vel diuisim. Si cō-
iunctim oīo est cōposita:si diuisim oīo est diui-
sa.Et tunc si in sensu cōposito est falsa.est falla cōpōnis.Si
in diuiso est falsa:est falla diuisiōis:vt pꝫ in his ꝑalogismis.
Quicūqꝫ numerus componit ex duobus ꝛ tribus est duo ꝛ
tria:sed qnqꝫ non sunt duo ꝛ tria.ḡ quinqꝫ nō cōponitur ex

O

duobus ꝛ tribus. Non valet.Media.n.est duplex ex eo ꝙ
illud predicatū duo ꝛ tria pōt intelligi remoueri a subiecto
diuisim:ꝛ sic est vera.Est enim sensus ꝙ qnqꝫ neqꝫ sūt duo:
neqꝫ sunt tria.Uel pōt remoueri coniunctim:ꝛ sic est falsa.
Est enim sensus ꝙ duo ꝛ tria simul iuncta nō sunt quinqꝫ:ꝛ
in hoc sensu ꝓcedit ꝯclo.vñ est fallacia cōpōnis. Uel pōt
formari sic.Quecūqꝫ sunt duo ꝛ tria sunt duo:ſꝫ quinqꝫ sūt
duo ꝛ tria.ḡ qnqꝫ sūt duo.Hic similr minor est duplex ꝛ in
sensu cōposito est vera.in diuiso falsa.vñ ibi est falla diuisio
nis.Simile est si in p̄dicato ponat dictio disiunctiua. sicut
hic.Oē aīal est rōnale vel irrōnale:ſꝫ nō oē aīal est rōnale.
ergo oē aīal est irrōnale:nō valet.Nā p̄ma est duplex ex eo
ꝙ p̄dicatū pōt ꝯiunctim attribui subo:ꝛ sic est composita ꝛ
vera:ꝛ est sensus ꝙ de quolibet aīali veruꝫ est dicere ꝙ est
rōnale vel irrōnale.Uel pōt diuisim attribui subo p̄dicatū:
ꝛ sic est diuisa ꝛ falsa.Est.n.sensus ꝙ altera istarū ꝓpositio-

P

num est vera:oē aīal est rōnale.vel oē aīal est irrōnale.cum
tñ vtraqꝫ sit falsa:ꝛ ideo est falla diuisionis.Pōt ēt formari
sic ꝑalogismus.Qđ nō est rōnale vel irrōnale neqꝫ est rōna
le neqꝫ irrōnale:sed nō oē aīal est rōnale vel irrōnale.ergo
aliqđ aīal neqꝫ est rōnale neqꝫ irrōnale. Non sequit:quia
minor est duplex:ꝛ in sensu diuiso est vera:ꝛ in cōposito est
falsa.vñ est falla cōpōnis. ¶ Et sciendū ꝙ qñ p̄dicatū cō-
parat ad subm cōiunctim.tūc ꝯiunctio ꝯiungit terminos.ꝛ
sic accipit in vi vni^9 ꝓpōnis:qꝛ duo termini cōiunctim ac-
cepti sumunt vt vnū p̄dicatū:ꝛ cū sic attribuant subo subm
etiam erit vnū.Ex vno aūt subo ꝛ vno predicato fit oratio
vna.Qñ v̄o duo termini in p̄dicato positi copulato vel dis-
iuncto.diuisim subo attribuunt:sic accipiunt vt duo p̄dica-
ta:ꝛ per ꝯñs vt duo subiecta eis correspondētia:ꝛ sic intelli-
guntur vt due orationes per coniunctionem copulatiuā vel
disiunctiuam. Caplm. XIIII.

Q

TErtius modus est qñ vna dictio pōt cō-
iungi diuersis dictiōib^9 in orōne
positis.Erit aūt ſꝫ h̄ tūc ꝯposita:qñ ꝯiūgit cuꝫ
dictione cui magis appet vel apta est ꝯiungi.di
uisa v̄o qñ ab ea diuidit:sic in h̄ ꝑalogismo.
Qđ pōt vnū solū ferre:plura pōt ferre.ſꝫ qđ solū vnuꝫ pōt
ferre.nō pōt nisi vnū ferre.ḡ q̄ nō pōt nisi solū vnum ferre
plura pōt ferre.Non sequit. Nā p̄ma est duplex ex eo ꝙ so
lū pōt cōiungi cū hac dictione pōt.cū qua magis vr̄ cōiūgi:
ꝛ sic est cōposita ꝛ falsa.est eniꝫ sensus ꝙ iste q̄ nō pōt porta
re nisi vnum pondus pōt portare plura.Uel pōt diuidi ab
hoc verbo pōt ꝛ ꝯiūgi cū hac dictione vnū.ꝛ sic est diuisa ꝛ
vera. Est.n.sensus.q̄ nō pōt portare vnū solū pōdus.potest
portare qñqꝫ pla.vñ est falla cōpōnis. ¶ Itē.Quicūqꝫ vi-
uit sp̄ erit.iste asin^9 viuit.ḡ iste asin^9 sp̄ erit. Nō seqt. Nā p̄^a
est dup^x ex eo ꝙ h̄ aduerbiū sp̄ pōt ꝯstrui cū h̄ v̄bo erit cū
quo vr̄ cōponi magis.ꝛ sic ē cōposita ꝛ fla.Uel diuidi ab eo
ꝛ cōponi cū h̄ v̄bo viuit:ꝛ sic est diuisa ꝛ v̄a.vñ est falla cō-
positionis. ¶ Ecōtrario v̄o est falla diuisiōis in his ꝑalogi-

A

finis. Quocūqꝫ video hūc percussum illo percussus est. sꝫ oculo vides hūc percussuꝫ. ergo hic est percussus oculo. Nō seqꝛ. Naꝫ minor est duplex ex eo ꝙ iste ablatiuus oculo pōt cōponi cuꝫ hoc vbo video: cū q̄ magis vꝫ: ⁊ sic est cōposita ⁊ vā. Uel pōt diuidi ab eo ⁊ cōponi cū h̓ pticipio percussuꝫ: ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. vn̄ est falsa diuisionis. ¶ Itē. Quicūqꝫ est hodie natus hodie p̄ eē icepit: sꝫ tu es hodie nat⁹: ꝯstat. n. ꝙ hodie es ⁊ es natus. ergo hodie p̄ cepisti eē. Non seqꝛ: qꝛ p̄ma est duplex eo ꝙ hoc aduerbiū hodie pōt cōponi cū hoc vbo es ⁊ sic est cōposita ⁊ vera. Uel cū hoc participio natus. ⁊ sic est diuisa ⁊ falsa. Et notandū ꝙ obliqui ⁊ aduerbia magis videnꝛ determinare vbaꝫ q̄ꝫ participiū: ⁊ magis verbū principale: q̄ꝫ scdariū: qd̓ implicatur in subo. Cū eniꝫ dicitꝛ. Quicūqꝫ currit mouetur: mouetur est verbū p̄ncipale. ⁊ currit secūdarium in subiecto implicatum. Caplm. XV.

B — Fallacia accentus.

SEquitur de fallacia accentus. Accentus put hic sumiꝛ est modus pronunciandi aliquā dictionē. Fallacia aūt accent⁹ est deceptio pueniēs ex eo ꝙ aliq̄ dictio diuersimode pnunciata diuersa signat. Sicut. n. in fallacia s̓m cōpositionē ⁊ diuisionē est eadē oratio mālr. ⁊ formalr diuersificata s̓m cōpositionē ⁊ diuisionē: ita in hac fallacia est eadē dictio māliter. formalr diuersificata sꝫ modū pnunciandi: ⁊ iō sicut est ibi potētialis multiplicitas orationis: ita est hic potētialis multiplicitas dictionis. Causa apparentie in hac fallacia est materialis vnitas dictionis. Causa vo nō existētie est diuersitas significationis. idest dictionis diuersimode pnunciate vel plate. ¶ Sunt aūt quatuor modi huius fallacie s̓m ꝙ quatuor modis cōtingit diuersificari modus pnunciandi dictionē. Primo mō nāqꝫ variatur p diuersos tonos siue accentus. qui sūt tres. s. acutus: grauis: ⁊ circūflexus. Acutus accentus siue tonus est q acuit siue eleuat syllabā: sicut cū dꝛ martinus: in quo media syllaba eleuatur.

C

Grauis vo accentus est q deprimit syllabā vel deponit: vt pꝫ in media syllaba hui⁹ nois dn̄s: vel vltima huius nois lucas. Circunflexus aūt accentus est qui acuit syllabam ⁊ deprimit. ¶ Primus ergo modus huius fallacie puenit ex eo ꝙ aliqua dictio pōt pnunciari acuto: graui: vel circunflexo accentu: vt pꝫ in hoc paralogismo. Quoscūqꝫ iustuꝫ est pendere. iustuꝫ est pati penā: sꝫ bonos viros iustū est pendere. ergo bonos viros iustū est pati penā. Nam in p̄ma sumebatur pendere put pfertur graui accentu: ⁊ sic idē est pēdere qd̓ pati penā. In scd̓a pferebaꝛ acuto accentu: ⁊ sic pendere idē est qd̓ dare penā. Scd̓o mō variaꝛ modus pnunciandi dictionē s̓m diuersa tēpora q̄ sunt duo. s. pductū vt in syllaba longa: ⁊ correptū vt in syllaba breui. ¶ Scd̓s ergo modus puenit ex eo ꝙ aliqua syllaba alicui⁹ dictionis pōt corripi vel pduci: vt pꝫ in hoc paralogismo. Ois populus est arbor: sꝫ aliqua gens est ppl̓s. ergo aliq̄ gens est arbor. Nō seqtur: qꝛ hec dictio ppl̓s aliud significat s̓m ꝙ eius p̄ma syllaba pduciꝛ: sic. n. significat quādā arborē: ⁊ aliud s̓m ꝙ corripiꝛ: sic eniꝫ significat gentē. Tertio mō variaꝛ modus pnunciandi dictionē s̓m diuersitateꝫ spūs. q quidē diuersificaꝛ s̓m asperū ⁊ lene. Asper quidē spūs designaꝛ per hanc figuraꝫ. h. lenis vo spūs est qn̄ sine aspiratione syllaba pfertur.

D

¶ Tertius ergo modus hui⁹ fallacie puenit ex eo ꝙ aliqua dictio pōt leniter vel aspere pnūciari: vt pꝫ in h̓ paralogismo. Quicqd hamaꝛ hamo capiꝛ: sꝫ vinū amaꝛ. ergo vinū hamo capiꝛ. Nō seqꝛ: quia p̄mo hoc verbū hamaꝛ proferꝛ aspere. 2⁰ leniter. Similr hic. Ois ara est in templo: stabulum porcorum est hara: ergo stabulū porcorū est in templo. Nō sequitur: qꝛ p̄ hoc nomen ara profertur leniter. postea aspiratur. ¶ Quartus modus puenit ex eo ꝙ aliqd potest pferri: vt vna dictio vel vt plures: vt hic: tu es q es: sed qes est reges. ergo tu es reges. Nō seqꝛ: qꝛ h̓ qd̓ p̄ dico q es sumiꝛ vt oio vna. postea vt vna dictio. Silr hic. Quicqd deus fecit inuitus fecit inuitus: racemos fecit de⁹ in vite. ergo racemos fecit inuitus. Nō sequitur: qꝛ p̄mo hec dictio inuite sumitur vt vna dictio. postea vt plures. ¶ Patet igiꝛ ex predictis ꝙ accentus s̓m ꝙ ab eo denoiaꝛ hec fallacia cōius est q̄ꝫ accentus q diuidiꝛ p grauē ⁊ acutū ⁊ circūflexū. cōprehendit. n. sub se ⁊ hunc accentū: ⁊ alia tria: vt dictū est p̄us. s. asperū / lene / correptum / pductū / vt vnū / ⁊ vt plura. Caplm. XVI.

B — Fallacia [figure] dictionis.

SEquitur de fallacia figure dictionis. Figura dictionis put hic sumitur nihil est aliud q̄ꝫ silitudo vni⁹ dictionis ad alteram sicut dꝛ aliqd ad figurā alteri⁹ factuꝫ qd̓ ei assimilaꝛ. Un̄ fallacia figure dictionis est deceptio pueniens ex eo ꝙ aliqua dictio silis alteri dictioni vꝫ eundē modū significandi hr̄e: cū tn̄ nō habeat: vt hec dictio hō. vꝫ significare hoc aliqd ppter silitudinē quā habet cuꝫ noibus significantibus substantiam primam. Et sic pꝫ ꝙ in hac fallacia nō est multiplex verū: sed phantasticuꝫ: qꝛ vna dictio nō plura significat s̓m rei veritatē: sed hꝫ vnum modum significandi: ⁊ videꝛ habere aliū. Causa apparentie in hac fallacia est similitudo vnius dictionis cū alia dictione. cā vo nō existentie est diuersus modus significādi.

F

¶ Sūt autem tres modi huius fallacie. Primus modus puenit ex eo ꝙ dictio que significat masculinuꝫ sumiꝛ ad significādū femininum aut neutrum aut econuerso: vt pꝫ in hoc paralogismo. Quecūqꝫ coloratur albedine est alba. sed catelina coloratur albedine. ergo catelina est alba. Nō sequiꝛ: quia cuꝫ catelina sit ppriū nomen viri nō significat femininuꝫ. lꝫ significare videaꝛ pp silitudinē dictionis quā hꝫ cū noib⁹ femininis. vn̄ non dꝫ sumi sub feminino distribuendo. Uel sic. Ois suba colorata albedine est alba. sed vir est substātia colorata albedine. ergo vir est alba. Nō sequiꝛ: qꝛ mutaꝛ hic femininum in masculinū.

G

¶ Scd̓s modus puenit ex eo ꝙ aliq̄ dictio que significat p modū vni⁹ predicamēti vꝫ significare per modum alterius: sicut hic. Quicqd heri vidisti: hodie vides: albū heri vidisti. ergo albū hodie vides. Non sequiꝛ: quia hic mutaꝛ qd in quale. Uel sic. Quodcūqꝫ emisti comedisti: crudū emisti. ergo crudū comedisti. Non sequitur: qꝛ hic mutatur q̄ntū in quale. Uel sic. Quātūcūqꝫ digitos olim habuisti hodie habes: sꝫ paruos digitos olim habuisti. ergo paruos digitos hodie habes. Non sequiꝛ: quia mutatur q̄ntū quantitatis discrete: in q̄ntum quantitatis cōtinue. ¶ Et notandum ꝙ non facit fallaciam figure dictionis mutatio predicamentoꝝ q̄ntum ad rem significatā: sed q̄ntum ad modū significandi. Albedo eniꝫ significat qualitatē: sed signat eā p modū substātie: qꝛ nō significat eam vt inherentē. Albū aūt significat eam per modū q̄litatis: qꝛ signat eam vt inherentem. Un̄ hic nō est fallacia figure dictionis. Quicqd heri vidisti hodie vides. albedinē heri vidisti. ergo albedineꝫ hodie vides. Erit aūt fallacia figure dictionis si procedaꝛ sic. album vidisti. ergo album vides.

H

¶ Tertius modus prouenit ex eo ꝙ aliqua dictio q̄ significat quale qd / videꝛ significare hoc aliqd: ⁊ ꝯtingit qn̄ quale qd transmutaꝛ in hoc aliqd. Et dꝛ significare q̄le qd / qn̄ significat nām cōeꝫ generis vel spēi. s̓m ꝙ ptinet ad tertium modū. Hoc aliqd vo significat subam particularē. Si. n. sumatur quale qd significare s̓m ꝙ pertinet ad genus qualitatis: sic mutaꝛ quale quid in hoc aliqd: ⁊ ptinet ad tertium modū. Et formaꝛ sic paralogismus. Sortes est alter ab hoie: ipse est hō. ergo ipse est alter a se. Non sequitur: quia pcediꝛ ab hoie ad sortem: ⁊ sic mutatur quale qd in hoc aliqd. Et ad hunc modū reduciꝛ ois deceptio prouenienes ex varians suppositione terminoꝝ: vt hō est spēs: sortes est hō. ergo sortes est species. Hic proceditur a simplici suppositione ad discretam: ⁊ mutatur quale quid in hoc aliquid. Caplm. XVII.

I

Sequitur de fallacijs extra dictionē q̄ in hoc dr̄nt a fallacijs in dictione vt supra dcm̄ est: qr in fallacijs in dictione p̄n^o motiuū siue cā apparētie est ex pte vocis. in fallacijs aūt ex̄ dictionē ex pte rei. Sicut. n. in fallacijs in dictiōe deceptio pueniit ex eo q̄ alique res q̄ ꝯueniūt fm vocē accipiunt̄ vt eedē fȝ rē: ita in fallacijs extra dictionē deceptio pueniit ex eo q̄ alique res aliquo mō ꝯuenientes vel differētes accipiuntur vt eedem simplr̄ vel diuerse. ¶ Sunt aūt fallacie ex̄ dictionē septē: quarū p̄ma est fȝ accidēs. scda fm qd. ⁊ simplr̄. tertia fm ignorantiam elenchi. quarta fm petitionē p̄ncipij. quinta fm ꝯsequēs. sexta fȝ nō cām vt causaȝ. septima fm plures interrogationes vt vnaȝ. ¶ Accipiuntur aūt he fallacie fm quasdam vl'es rerum cōditiones. Nam entiuȝ aliud est p se: ⁊ aliud p accñs. ⁊ fȝ hoc accipit̄ fallacia accidentis. Jteȝ fm pfectū ⁊ iperfectū fallacia fm qd ⁊ simplr̄. Fm aūt oppositū ⁊ nō oppositum fallacia fm ignorantiā elenchi. Fm v̄o idem ⁊ diuersum est fallacia petitionis p̄ncipij. Fm prius ⁊ posterius fallacia ꝯñtis. Fȝ aūt causatū ⁊ causaȝ est fallacia fm nō cām vt cām. Fm aūt vnuȝ ⁊ multa fallacia fm plures interrogationes vt vnam. Dōm est ḡ p̄us de fallacia accñtis. Caplm. XVIII.

K

Fallacia accidētis.

Sciendū est aūt q̄ accñs hic accipit̄ fm q̄ diuidit̄ p inesse p se ⁊ p inesse p accñs. Per se aūt dr̄ aliqd inesse alicui qd̄ iest ei fm rōnē ꝓprie diffōnis. qd̄ aūt preter hec inest alicui dr̄ inesse p accñs. Unū ad hoc qd̄ est inesse p se: aut p accñs: triplr̄ aliqd pōt se habere. Quedā eniȝ sunt q̄ oino sunt idē fm suhe rōnē: vt vestis ⁊ indumentum. ⁊ in istis est solū mō p se ⁊ nullo mō per accidēs. Quedam v̄o sunt quoꝝ vnū est oino extraneū a rōne alteri⁹. sicut se hȝ albū ⁊ bō. ⁊ in istis est solū mō per accñs: ⁊ nullo mō per se. Quedā v̄o sunt quoꝝ vnū quodā mō ptinet ad rōneȝ alterius: lȝ nō sint eadē fm diffōnē: ⁊ sic se hȝ superi⁹ ⁊ inferi⁹.

L

Nam superius ponit̄ in diffōne inferioris: sed non tñ oino est eadem diffō superioris ⁊ inferioris: vt aialis ⁊ hois. cum diffō inferioris addat supra diffōnē superioris. Et simile est de ꝓprio ⁊ de specie. nam spēs ponit̄ in diffōne proprij. nō tñ species ⁊ ꝓpriū oino sunt idē in diffōne. Et in his quodā modo est per se ⁊ quodā modo p accidens: inq̄tū ptim fm diffōnē ꝯueniūt ⁊ ptim differunt. Jn his aūt q̄ p̄ mō se hñt necesse est vt qcqd est verū de vno sit verum de alio: eo q̄ talia sunt penit⁹ eadē fm rōnē ⁊ dr̄nt fm nomen solū. vñ in his nō cōtingit esse fallaciā accidētis. Sȝ in oib⁹ alijs nō est necessariū q̄ qcqd est verū de vno sit verū de alio. Et ideo si ex h̄ q̄ aliqd est veꝝ de vno ꝯcludat̄ eē veꝝ de altero: est fallacia accñtis. Cōtingit aūt aliqñ vt qd̄ est veꝝ de vno sit verū de alio. qñ. s. aliqd attribuit̄ vni fm q̄ est idē alij. tunc enim ei ⁊ alteri inerit. Si v̄o attribuit̄ vni fm q̄ est ab altero diuersuȝ: nō inerit alteri. sicut si albū attribuat̄ aiali inq̄tū est idē hoi. tūc opȝ q̄ ꝯueniat hoi. Si aūt vt est diuersū

M

ab hoie: nō ꝯuenit hoi. Et si ꝯcludat̄ iesse hoi: est ibi fallacia accidētis. Sicut si dicat̄ aial est q̄drupes. hō est aial. ḡ hō ē q̄drupes. Nō sequit̄: qr q̄drupes non p̄dicat̄ de aiali fm q̄ aial est idē hoi: sȝ fm q̄ est ab hoie diuersuȝ. Unū pȝ q̄ in p̄dicto argumēto mediū diuersimode accipit̄. Naȝ p̄mo accipiebat̄ fm q̄ est diuersuȝ ab hoie. scdo fm q̄ est idem hoi. Et iō qñ est fallacia accidētis sp est diuersa acceptio medij. Di aūt diuersa acceptio medij qñ mediū fm q̄ ꝯuenit cum vna extremitatū est diuersum ab alia. Caplm. XIX.

Fallacia v̄o accñtis est deceptio ꝓueniēs ex eo q̄ aliqd assignat̄ silr̄ inesse rei subiecte ⁊ accñti ei⁹. vel silr̄ inesse vtriqȝ eorū q̄ sunt aliqualr̄ p accñs vnū. Ex quo pȝ q̄ in fallacia accidētis semꝑ inueniunt̄ tres termini sicut in syllogismo quoꝝ duo per accidens ꝯiunguntur. qui quidem se hñt sicut mediū ⁊ minor extremitas. Tertiū v̄o qd̄ assignatur silr̄ vtriqȝ eoruȝ inesse est maior extremitas. Causa apparentie in hac fallacia est vnitas quedam ⁊ identitas eorū que per accidens aliquo mō coniunguntur. Causa v̄o nō existentie est diuersitas eorundem. Nam sicut dicit Phūs in p̄mo elenchoꝝ. fallacia accidentis fit ex eo q̄ aliqs nō potest diiudicare ideȝ ⁊ diuersum: vnū ⁊ multa. ¶ Sūt

N

aūt tres modi huius fallacie. Primus modus ꝓuenit ex eo qd̄ proceditur ab accidente ad subiectū: vel econuerso. Sicut hic. Cognosco Coriscum: coriscus est veniēs. ergo cognosco venientem. Non sequit̄: qr coriscus ⁊ veniens sunt vnuȝ per accidens: ⁊ non per se. Unde non sequit̄ q̄ quicqd est verum de vno sit verum de alio. hic eniȝ fallit quādo aliqd est verum de vno fm q̄ est diuersum ab altero. Sicut hic. Coriscus enim non subiacet cognitioni fm q̄ est idem venienti. vñ pȝ q̄ est diuersificatio medij. ⁊ sic est fallacia accidētis. Similr̄ hic. Jste canis est pater: ⁊ est tuus. ergo est pater tuus. Canis enim ⁊ pater sunt vnum per accidens. vnde non sequit̄ q̄ qcqd est verū de vno sit verū de alio. Fm eniȝ

O

q̄ canis est pater. non cōuenit ei esse tuuȝ. ¶ Scdo modus prouenit quando id qd̄ cōuenit superiori concluditur de inferiori: vel econuerso: sicut hic. Homo est aial: animal est genus. ergo homo est genus. Non sequitur. Superius enim ⁊ inferius aliquo modo sunt vnum per accidēs. lȝ alio modo sint vnum per se. vt ex dictis patet. Unde qd̄ verificatur de vno eorum fm qd̄ est idem alteri: necesse est ⁊ de altero verificari. Et fm hoc sumuntur argumenta dialectica a genere ⁊ a specie: siue ab inferiori ⁊ superiori. Quod aūt verificatur de vno eorum fm q̄ differt ab altero: nō oportet de altero verificari. tunc enim est variatio medij ⁊ fallacia accidētis. sicut est in ꝓposito. Nam esse genus non predicatur de

P

animali fm q̄ est ideȝ homini: sed fm q̄ ab eo differt. sicut superius ab inferiori. Similr̄ est hic. Triangulus est figura: sed ꝓprietas trianguli est habere tres angulos. ergo est proprietas figure. Non sequitur: quia triangulus ⁊ figura non sunt omnibus modis ideȝ. vnde non sequitur: quod de vno verificat̄ ⁊ de altero verificari. Similiter est etiā hic. Sortes est alius ab homine: ipse est hō. ergo est ali⁹ a se. ¶ Tertius modus ꝓuenit quando ꝓcedit̄ a specie ad ꝓpriū: vel econuerso sicut hic. Homo est risibilis: risibile est ꝓprium. ergo homo est ꝓprium. Uel sic. homo est species: sed homo est risibilis. ergo risibile est species. Non sequitur. quia risibile ⁊ homo nō sunt oino idem fm diffōnem. ideo se habet vnum ad alterum aliquo mō per accidens: vt est extraneū. ⁊ propter hoc non est necesse q̄ quicquid verificat̄ de vno verificetur de alio. Caplm. XX.

Q

Et est sciendū q̄ nō est incōueniēs si aliquibus predictoꝝ paralogismoꝝ sint assignate due fallacie. s. figure dictionis ⁊ accidentis: qr fm q̄ prouenit deceptio ex silr̄itudine dictionis: est fallacia figure dictionis. Fm autē q̄ ꝓuenit ex ꝯueniētia rerū: est fallacia accñtis. hō. n. ⁊ sortes ⁊ q̄ntū ad rē ꝯueniūt: ⁊ q̄ntū ad nomē silr̄itudinē hñt. ¶ Sciēdū est et̄ q̄ sicut fit paralogism⁹ accñtis ex ꝓpōnib⁹ categoricis: ita fit ex ꝓpōnib⁹ hypotheticis: ex eo q̄ medium diuersimode accipit̄ put. s. cōparatū est ad vnā extremitateȝ est diuersum ab alia sicut hic. Si nullum tempus est: dies non est. per locū a toto in q̄ntitate: ⁊ si dies non est. ergo nox est. per locū ab oppositis: sed si nox est: aliqd̄ tempus est. ergo si nullū tp̄s est: aliqd̄ tp̄s est. Pȝ. n. q̄ illud medium qd̄ est diē non esse est diuersum ab eo qd̄ est noctem esse. Ex hoc eniȝ qd̄ est diē nō esse: sequit̄ noctem esse: supposito tēpore: sicut ex hoc qd̄ est videntem nō esse sequit̄ cecum esse: supposito animali qd̄ est natum videre. Caplm. XXI.

A Fallacia fm qd ꝛ simplr.

SEquitur de fallacia fm qd ꝛ simpliciter. Simplr aũt dr ꝙ nullo addito dr: vt sortes est alb⁹: vel sortes currit. Scdm qd autẽ dr qd aliquo addito dr: vt iste currit bn̄: vel sortes est alb⁹ dentẽ. Hoc aũt qd addit̄ duplr se hz ad id cui addit̄. Nã qñqz nõ diminuit de rõne ei⁹ cui addit̄: ꝛ tũc põt ꝓcedi ab eo qd est fm qd: ad id qd est simplr. Ut cũ dr. Iste currit velociter. ergo currit. Uelocitas eniz nihil diminuit de rõne cursus. ꝛ est in ꝓdicto argumẽto loc⁹ a ꝑte in mõ. Qñqz vo additũ diminuit aliqd de rõne eius cui addit̄. vt cum dr. Ethiops est albus dentem. Nam hec determinatio dentẽ diminuit aliqd de rõne eius qd dicitur albũ. Non enim põt dici albus nisi q vel totus albus est: vel fm plures ꝛ ꝑncipaliores ꝑtes. Et ideo si cõcludat̄ est alb⁹ dentem. ergo est alb⁹. est loc⁹ sophisticus siue fallacia fm quid ꝛ simplr. Fallacia ergo fm qd ꝛ simplr est deceptio proueniens ex eo ꝙ dictũ fm qd sumit̄ ac si esset simplr dictum. Causa apparentie in hac fallacia est cõueniẽtia eius qd est fm qd. ad id qd dictum est simpliciter. Causa vo non existentie est diuersitas eorundem.

B

Caplm. XXII.

SUnt aũt qnqz modi hui⁹ fallacie. Primus modus est qñ determinatio addita hz oppositionez ad id cui addit̄: vt in hoc argumẽto. Cesar est hõ mortuus. ergo est hõ. Nõ sequit̄: qz esse mortuũ hz oppõnẽ ad hoiem eo ꝙ viuum est de rõne hois cũ hõ sit aial: ꝛ aial sit sba aiata sensibilis: ꝛ sic pz ꝙ hec determinatio mortuus tollit hoie rationem. Silr hic. Iste est bonus latro. ergo est bonus. Nam bonuz per se simplr sumptũ oppositionẽ hz ad latronẽ. Similr est hic Mendax vez dicit dicendo se dicere falsuz. ergo dicit veruz. Nõ sequit̄: qz dicere vez opponit̄ ei qd est dicere falsum ꝛ econuerso. ¶ Scdꝰ modus ꝓuenit ex eo qd determinatio addita ꝑtinet ad aie actũ. nã aliqui actus aie pñt esse ꝛ circa existentia ꝛ circa nõ existẽtia. Sicut hic. Chimera est aial opinabile. ergo chimera est aial. Nõ sequit̄. Nam opinabile additũ alali diminuit de eius rõne. Simile est hoc. Cesar est in memoria hoium. ergo cesar est. Et itez. Tu habes felicitatẽ in voluntate tua. ergo habes felicitatẽ. ¶ Tertius modus prouenit ex eo ꝙ aliqua determinatio addita significat esse in potentia: sicut hic. Ouum potẽtialitate est aial. ergo est aial. Non sequitur. Nã esse in potentia diminuit de rõne ei⁹ qd est esse simplr.

C

¶ Quartus modus est qñ determinatio addita significat partẽ. sicut hic. Ethiops est albus dentez. ergo est albus. Nõ sequit̄: quia eẽ in parte diminuit de rõne ei⁹ qd est esse simplr. ¶ Sciendũ tñ est ꝙ si a parte consueuit vel natũ sit denominari totũ: non accidet fallacia in hoc processu. vt si dicat̄. Iste est crispus fz capillos. ergo est crispus bñ sequit̄. Nã hõ non denoiat̄ crispus nisi fm capillos. Et hic modus se extẽdit ad alias partes. s. loci vel temporis ꝛ aliorũ totoz: sicut hic. Ista dieta est bona in locis egrotatiuis. ergo est bona. Non sequit̄: quia qd dr in locis egrotatiuis signat partem in loco ꝛ nõ totum. Similr hic. Bibere vinum est malũ egrotanti. ergo est malũ bibere vinum. Et eadem rõ est in oibus similibus.

D

¶ Quintus modus est qñ determinatio addita cogit terminũ cui additur stare mãliter. sicut hic Sapiens vult admittere malũ. ergo vult malũ. Nã admittere malum nõ dicit malũ simplr: sed fm qd. Simplr hic. Fur vult sumere bonũ. qz pecuniã. ergo vult bonũ. ꝛ eadez rõ est in silibus aliis. Sic ergo pz ex dictis ꝙ hec fallacia ꝓuenit fz rõnẽ ꝑfecti vel iperfecti. Nã determinatio diminuit ex eo ꝙ significat aliqd iperfecte.

Caplm. XXIII.

Fallacia fm ignorantiam elenchi.

SEquitur de fallacia fm ignorãtiã elenchi. Est aũt elenchus sylls ↄdictiõis: q qñqz est vn⁹ sylls: qñqz duo. Unus qdez est qñ ↄcludit ↄdictoriaz alicui⁹ ꝓpõnis ꝑus date. sicut si det̄ aliqd aial esse icorruptibile ꝛ ꝓcedat̄ sic. Oẽ cõpositũ ex cõtrariis est corruptibile: oẽ aial est hm̃: ergo est corruptibile. Hec enim cõclusio cõtraria est prioris ꝓpositionis date. Duo enim syllogismi cõstituunt vnum elenchum qñ ex duobus syllis contradictoria ↄcludunt̄. Sicut si in syllo predicto cõtraponat̄ alius talis sylls. Nullum beatum est corruptibile: aliqd aial est beatum. s. rõnale. ergo aliquod aial nõ est corruptibile. Quia igit̄ de rõne elenchi est syllogism⁹ simul ꝛ ↄtradictio: quicqd est cõtra diffõnẽ syllogismi ꝛ ↄtradictionis est cõtra diffõnem elenchi: ꝛ ideo cuz in qualibet fallacia defectus accidat per hoc ꝙ aliqd omittit̄ de diffõne sylli ꝛ cõtradictionis: ideo ois fallacia reducit̄ ad ignorãtiam elenchi sicut ad generalẽ.

B

Quia vo in diffõne elenchi ponit̄ ↄtradictio quasi dña que ↄstituit spẽm. ideo spãliter omissio eorum que ad ↄdictionẽ requirunt̄ ignorantiaz elenchi ↄstituũt fm ꝙ est fallacia spãlis. Sed qz fallacia esse nõ põt si apparentia desit: opz ad hoc ꝙ sit fallacia vt sit apparens ↄtradictio. ꝛ cum hoc aliquid ad veritatem ↄdictionis desit. Apparens aũt cõtradictio esse nõ potest nisi sit vnius ꝛ eiusdem. Unde hoc obseruato ex defectu aliorũ que ad cõtradictionẽ requirunt̄ hec cõtingit fallacia. Est enim cõtradictio oppositio vnius ꝛ eiusdẽ nõ rei tm̃: nec noie tm̃: sed rei ꝛ noie. fm idem ꝛ ad idẽ. ꝛ respectu eiusdẽ. silr ꝛ in eodez tẽpore.

F

Fallacia ergo fm ignorantiam elenchi est deceptio proueniens ex eo ꝙ nõ obseruant̄ ea que sunt necessaria ad diffõnẽ elenchi/ꝛ precipue ex ꝑte ↄdictionis. Unde ꝛ dr ignorãtiaz elenchi: qz deceptio non accidit nisi ꝑ hoc ꝙ ignorat̄ diffõ ↄdictionis. Cã vo apparẽtie in hac fallacia est silitudo diffinitionis deficientis ad ↄdictionẽ ꝑfectam. Cã vo nõ existẽtie est diuersitas eorundem.

Caplm. XXIIII.

MOdi huius fallacie sunt qtuor. Primus peccat ↄtra hãc ꝑticulã ad idẽ. vt hic. Duo sunt duplũ ad vnũ. nõ sũt aũt duplum ad tria. ergo duo sunt duplũ ꝛ nõ duplũ. Nõ sequit̄: qz omissio hui⁹ qd est esse ad idẽ facit ꝙ nõ est cõtradictio.

G

¶ Scdꝰ modus peccat cõtra hãc ꝑticulã fm idẽ. sicut hic. Hoc est duplũ ad illud fm longitudinẽ. ꝛ nõ est duplũ ad idez fm latitudinẽ. ergo est duplũ ꝛ nõ duplũ. Non seqt̄: qz omittit̄ hec ꝑticula fm idem qd requirit̄ ad ↄtradictionez. ¶ Tertius peccat ↄ hãc ꝑticulã silr: sicut hic. Celũ mouetur circulariter ꝛ nõ mouet̄ sursuz ꝛ deorsuz. ergo mouet̄ ꝛ nõ mouetur. Non seqt̄: qz omissio hui⁹ ꝑticule silr tollit ↄdictionẽ. ¶ Quartus modus est ↄtra hanc particulaz. ꝛ in eodem tẽpore: sicut hic. Domus ista est clausa isto tpe ꝛ nõ alio. ergo est clausa ꝛ nõ clausa. Nõ sequitur: quia diuersitas tẽporis ipedit ↄdictionẽ. ¶ Et sciendũ est ꝙ hec fallacia cõis est cum fallacia fm qd ꝛ simplr in hoc ꝙ in vtraqz ꝓcedit̄ ab eo qd dr cũ determinatione ad id qd dr simplr. Sz hec est dña: qz in fallacia fz quid ꝛ simplr determinatio diminuit de rõne eius: quod est simplr. quod non de necessitate accidit in hac fallacia. sed he determinationes addite diminuunt de rõne contradictionis. Bene enim sequitur. hoc est duplum ad illud fm longitudinem. ergo est duplum ad illud. Non tamẽ sequit̄ ꝙ sit contradictio si ad diuersa referatur.

H

Patet etiã ex dictis ꝙ hec fallacia ꝓuenit fm generalem entium contradictionem. nam contradictio est omnis oppositionis ꝑncipium.

Caplm. XXV

Fallacia petitionis principii.

SEquitur de fallacia petitionis ꝑncipii. Principiũ aũt hic dr ꝑncipale ꝓpositũ. Tũc igit̄ aliqs petit ꝑn̄ cuz petit sibi ↄcedi ꝑncipale ꝓpositũ: qd dz ꝓbare. Qd qdez si sub eodẽ noie petat nulla fit fallacia: sz petens videbit̄ deridẽdus: sicut si velit ꝓbare ꝙ hõ currit. ꝛ petit eãdẽ sibi ↄcedi. Si vo petat ꝙ vult ꝓbare sub alio noie vl̄ vocabulo poterit eẽ falla. ꝛ tũc ꝓꝑe petit illud qd est in ꝑn⁹. s.

I

illud qd in se ɔtinet pncipale ppositū. Fallacia ḡ petitionis pncipij est deceptio pueniēs ex eo ꝙ idē assumit ad pbationem suipsius sub alio vocabulo. Causa ergo apparentie in hac fallacia est diuersitas cōclusionis a premissis. cā vero nō existentie est idētitas eorūdē. ¶ Sunt aūt qnqȝ modi hui⁹ fallacie. ¶ Primus modus est qn diffinitū petitur ad pbationē diffōnis vel ecōuerso. vt si debeat pbari ꝙ hō currit. ⁊ arguat sic. Aial rōnale ⁊ mortale currit. ergo homo currit. hic nulla est pbatio: quia similr dubitat de premissis ⁊ de cōclusione. ¶ Scd̄s modus est qn vle petit ad pbationē pticularis. vt si debeat pbari ꝙ oium ɔ̃rioꝝ est eadē disciplina. ⁊ assumatur ista. Oiuȝ oppositoꝝ est eadē disciplina. ergo ⁊ oium ɔ̃rioꝝ. Hic. n. premissa nō est magis nota ꝙ̄ cōclusio. ¶ Tertius est qn petunt particularia ad pbationē vlis. vt si debeat pbari ꝙ oium oppositoꝝ est eadē disciplina. ⁊ assumantur iste. Oium ɔ̃rioꝝ oiuȝ pūatiue oppositoꝝ est eadem disciplina: ⁊ sic alijs. ergo ⁊ oium oppositoꝝ. Hic

K

etiaȝ ɔclusio in premissis petit. ¶ Quartus est qn diuisim petit qd dȝ pbari cōiunctim. vt si debeat pbari ꝙ medicina est scia sani ⁊ egri. ⁊ sumatur ista. Medicina est scia sani ⁊ medicina est scia egri. ergo est scia sani ⁊ egri. hic etiā petit qd debet pbari sub alijs verbis. ¶ Quintus est qn petitur vnum correlatiuoꝝ ad pbationeȝ alterius: vt si debeat probari ꝙ sortes sit pater platonis: ⁊ sumat sic. Plato est filius sortis. ergo sor. est pater platonis. hic petit qd dȝ pbari sub alijs verbis. ¶ Et est sciēdū ꝙ hec fallacia nō peccat ɔtra vim illatiuaȝ argumēti. bn̄. n. sequit ɔclo datis premissis cū seruet debita habitudo inferentis ad illatū: sed peccat ɔtra pbationē argumenti. Nam pbatio dȝ esse per magis manifesta. qd hic nō obseruat. Unde hic non accidit deceptio ex eo ꝙ ɔclusio infert ex premissis. cum illatiōes predicte sint fm locos dialecticos: sed accidit deceptio ex eo ꝙ petit ideȝ

L

cōcedi ac si esset diuersum. Unde si in premissis modis arguendi sumant premisse ex eo ꝙ sunt magis note ⁊ nō quasi petite. nō erit argumentū sophisticū sed dialecticum. Patet etiā ex dictis ꝙ hec fallacia puenit fm idē ⁊ diuersum. put nō discernitur inter ea.

Caplm. XXVI.

Fallacia ɔsequētis.

Sequitur de fallacia ɔñtis. Consequens aūt hic dī qd ad añs sequit in ppositione ɔditionali. vt cum dī. Si sor. est hō. sor. est aial. sortē eē aial est ɔñs sor. esse hoieȝ est añs. Est ḡ fallacia ɔñtis deceptio proueniēs ex eo ꝙ ɔñs extimatur oino esse idē añti. Ex hoc. n. ɔtingit aliquē credere ꝙ sicut cōsequēs sequit ad antecedens. ita econuerso antecedens ad cōsequens sequit. Unde pȝ ꝙ fallacia ɔsequentis in duabus cōsistit ɔsequētijs. quaꝝ vna est vera altera falsa. Sicut si dicat. si quis currit mouet. sed sor. mouetur. ḡ sor. currit. Hec eniȝ ɔñtia q̄ pmo ponit est vera: sed ista ad quā pcedit est falsa. s. mouet. ḡ currit. Ubi vero ponitur tm̄ vna ɔñtia nō est fallacia ɔñtis. Un̄ si sic dicatur. sor. est aial. ergo est homo: nō est fallacia ɔñtis ex modo arguē-

M

di: sed magis fallacia accñtis. Nam sicut fallacia ɔñtis puenit ex eo qd ɔñs existimatur oino esse idē antecedēti. ita fallacia accñtis puenit ex eo qd predicatū existimat oino eē idē subo. Un̄ ⁊ hec fallacia denoiat a ɔsequēdo. illa vero ab accidendo. qd est inherere. ⁊ inde est ꝙ qn pcedit arguēdo solū ab aliqua categorica per quā sequit aliqd inesse: est fallacia accidentis. Qn̄ vero ab aliqua ɔditionali est fallacia cōsequētis. Et ideo phs dicit ꝙ fallacia accñtis est i vno. ⁊ fallacia ɔñtis est in plurib⁹. s. ɔsequētijs. ¶ Ex h̄ etiā pȝ ꝙ ɔñs est aliquo mō ps accñtis. Nā oē qd sequit aliquo mō accidit. nō oē qd accidit sequit. Nō. n. sequit. si est hō: est alb⁹: lȝ hec sit vera hō est alb⁹. Et iō vbicūqȝ est fallacia ɔñtis pōt aliter ordinatis terminis fieri fallacia accidētis: sed nō conuertit. Causa vero apparentie huius fallacie est cōuenientia ɔsequentis cum antecedente. Causa vero non existentie est diuersitas eorundem.

N

Caplm. XXVII.

Sunt aūt duo modi huius fallacie. Primus puenit ex ɔsecutiōe magis cōis ad minus cōe: siue magis cōe sit genus: siue accñs. vt pȝ in his palogismis. Si aliqd est asin⁹ est aial: sȝ tu es aial. ḡ tu es asin⁹. Nō seqt. Nō. n. ɔñtia pmo posita ɔuertit. Silr est hic. si aliqd est mel est rubeuȝ: fel est rubeū. ḡ fel est mel. Et iteruȝ sic est hic. Si aliqs est fur errat de nocte: sȝ tu erras de nocte. ḡ tu es fur. In his oibus putat ɔñtis ɔuerti q̄ nō ɔuertit. Un̄ est falla ɔñtis. Si aūt sumant ppōnes categorice in eisdeȝ terminis est falla accñtis: sicut hic. Asinus est aial: tu es aial. ḡ tu es asinus. Et iterum. Mel est rubeū. fel est rubeuȝ. ḡ fel est mel. ¶ Scd̄s modus pcedit a ɔñtis vnius oppositi ad similē ɔsequētiaȝ in alio opposito. vt si dicat sic. Si aliqd est generatū habet pn̄m: sed aia nō est gn̄ata: qr ex nihilo creata. ḡ nō hȝ pn̄m: sȝ

O

semper fuit. Non sequitur. Est eniȝ in oppositis duplex cōsequētia. Una in ipso: ⁊ altera in ɔ̃rio. In ipso qdē est ɔñtia

Duplex ɔñtia i oppositis.

qn sicut ad añs sequit ɔñs: ita ad oppositū añtis sequit oppositū ɔñtis: vt si est iustū: est bonū. ḡ si est iniustū: est malū. Consequētia in ɔ̃rio est: qn sicut ad antecedens sequit ɔñs: ita ad oppositum ɔñtis sequit oppositū añtis. vt si est hō: est aial. ḡ si nō est aial nō est hō. In oppositis aūt fm affirmationē ⁊ negōnē nō est ɔ̃ria in ipso: sȝ in ɔ̃rio: ⁊ iō qn pcedit in hōȝ oppositis ac si esset ɔñtia in ipso est falla ɔñtis sic in predicto exemplo pȝ. In his aūt terminis est falla accñtis categoricis ppōnibus sumptis. vt si dicat omne gn̄atuȝ est corruptibile vel hȝ pn̄m. aia nō est gn̄ata. ḡ non hȝ pn̄m. ¶ Est aūt sciendū ꝙ sicut pmus modus peccat ɔ̃ ɔñtiā pcedēdo a positione ɔñtis. ita scd̄s a destructione ɔñtis. Est

P

aūt cōtrario mō pcedendū. s. a destructione ɔñtis. ⁊ a positione antecedentis. Patet etiā ꝙ hec fallacia puenit fm rōnē prioris ⁊ posterioris.

Caplm. XXVIII.

Fallacia fm nō cām vt cām.

Sequitur de falla fm nō cām vt cām. Cā aūt hic dī ꝙ est in inferēdo cā: fm ꝙ pmisse sunt cā ɔ̃nis. Est ḡ falla fm nō cāȝ vt cām: qn inter pmissas ex qb⁹ seqt ɔclo. ponit aliq̄ ppositio q̄ nihil ad ɔ̃nē opat. ⁊ sic nō ē cā. tn̄ ad h̄ ꝙ fiat falla. opȝ ꝙ videat esse cā: qd fit p h̄ ꝙ cōuenit cū alijs ppōnib⁹ q̄ sūt cāe interēptionis. Ex hoc autē ꝙ ppō q̄ nō est cā sumit vt cā: nō puenit aliq̄ deceptio: nisi qn ex ɔ̃ne redit ad pmissas: qd qdē fit in syllis ad ipoe: in qb⁹ p hoc ꝙ ɔclo est ipolis ostēdit aliq̄ pmissaruȝ possibilis fuisse: ⁊ iō hec falla nō hȝ fieri nisi in hōȝ syllis. In syllis enim ostensiuis in qb⁹ directe aliqd cōcludit: ad nulluȝ inconueniens pōt reduci vidēns. si sumat aliqua ppō que nō est cā ɔclonis: ac si esset cā. ¶ Est ergo cā apparētie in hac fallacia ɔueniētia ppōnis que nō est cā cum illis que sunt cause. Cā vero nō existētie est defectus habitudinis debite inter

Q

ppositioneȝ inferentē ⁊ illatā. Formāt aūt fm hāc fallaciā paralogismus hoc mō. Putas ne vita ⁊ aia sunt idem: quo dato pcedat sic. Aia ⁊ vita sunt idē: mors ⁊ vita sunt ɔ̃ria. generatio ⁊ corruptio sunt ɔ̃ria. sed mors est corruptio. ergo vita est gn̄atio. ḡ viuere est gn̄ari. Qd est ipoe. Nam q viuit nō gn̄atur. sed iam gn̄atus est. Ergo pn̄ fuit ipoe. s. ꝙ aia ⁊ vita sunt idē. que accipiebat in premissis. Nō sequitur: quia ista ppositio. aia ⁊ vita sunt idē. nō fuit cā ɔclonis ipossibilis. Qd ex hoc pȝ: qr ea remota adhuc sequit ɔclusio. Unde p hoc ꝙ ɔclo est ipolis: nō pōt ostēdi ꝙ pdicta ppō sit impossibilis. Sed magis ꝙ ista sit ipossibilis ex qua sequitur que est ista: mors ⁊ vita sunt ɔ̃ria. Et huius. n. falsitate sequit falsitas in ɔclusione. Mors. n. ⁊ vita nō sunt ɔ̃ria sed opponunt vt pūatio ⁊ habitus. Patet etiā ꝙ hec fallacia peccat cōtra rationem cause ⁊ causati.

Caplm. XXIX.

A

Sequitur de fallacia fm plures interrogationes vt vnā. Est aūt idem fm substantiā enuntiatio: interrogatio: ꝓpositio: ⁊ cōclusio: sed dr̄ enūtiatio fm ꝙ significat aliqd simplr̄ esse vel nō esse. Interrogatio fm ꝙ sub dubitatione ꝓponit̄. Propositio fm ꝙ sumitur ad alterius ꝓbationem. Conclusio ꝟo fm ꝙ ex premissis probatur. Et ideo sicut enuntiatio est vna vel plures. ita interrogatio: ꝓpositio: ⁊ cōclusio. Est autem vna interrogatio in qua dicit̄ vnū de vno: vt homo est aīal. vel hō est albus. Enuntiatio ꝟo plures quādo dicunt̄ plura de vno: ex quibus fit vnum per accidens: vt sortes est albus: ⁊ musicus: vel vnuʒ de pluribus. vt Sortes ⁊ Plato sunt albi ⁊ musici. ¶ Sciēdum est aūt ꝙ quando plura predicantur de vno ex qbus est vnum per se: est enuntiatio vna. vt cum dicitur. homo est animal rationale ⁊ mortale. Nam ex partibus diffinitionis fit vnum per se qđ est nā speciei. Si autem predicantur plura ex quibus fit vnum per accidens. tunc est enuntiatio plures: vt cum dicit̄. Sortes est homo albus: ex hoīe ⁊ albo fit

B

vnuʒ per accidens. Prouenit ergo ista fallacia ex hoc ꝙ ad interrogationē que est plures datur vna responsio. ex eo ꝙ sub vno modo interrogandi ꝓponitur: vt si dicatur. Putas ne Sor. ⁊ Plato currit. Ex eo enim ꝙ semel interrogat̄ de duobus: videtur esse vna interrogatio cum tamen sint plures. Causa ergo apparentie in hac fallacia est vnitas ex parte modi interrogandi. Causa ꝟo non existentie est pluralitas interrogationis. Capl̄m. XXX.

Modi ꝟo huius fallacie sunt duo. Prim⁹ modus est quando iterrogatio est plures: ex eo ꝙ vnū de pluribus in singulari predicat̄ vel econuerso. sicut hoc. Putas ne hō ⁊ asinus sunt animal rōnale. Si dicat̄ non. Procedatur sic. Homo ⁊ asinus nō sunt animal rationale. ergo homo nō est animal rationale. Deceptio hic ꝓuenit: quia ad interrogationē premissam cuʒ sint plures: nō est danda vna rn̄sio: vt dicatur simpliciter sic vel non. Sed plures. Ut dicatur homo est aīal rōnale: asinus est aīal irrationale: vel non est animal rationale. Similiter est hic. Putas ne tu es homo ⁊ asinus. Si dicatur non. concludat̄ sic. ergo tu non es hō. Si dicat̄ sic. ḡ tu es asinus. Et iterū hoc. Putas ne ethiops est homo albus. Si non. Dicat̄. ergo non est homo. Si sic. ergo est albus. ¶ Secundus modus est quando interrogatio est plures: ex eo ꝙ plura subyciuntur vel predicantur in plurali numero. sicut hoc. Putas ne mel ⁊ fel sūt dulcia. Si non concludatur. ergo mel non est dulce. Si sic. Concludatur. ergo fel est dulce. In omnibus enim his non est danda responsio vna. Patet ergo ꝙ hec fallacia prouenit fm vnū ⁊ multa. Et hec de fallacijs dicta sufficiant.

C

D

¶ Explicit preclarum opusculuʒ fallaciarum diui Thome Aquinatis sacri ordinis predicatoꝝ: necnon ⁊ cōmentaria eiusdem in libros posterioꝝ ⁊ peri hermenias Aristotelis: summa cum diligentia castigata per quendam fratreʒ eiusdem ordinis vite regularis professorem. Mandato ⁊ expēsis Heredum dn̄i Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis: ⁊ sociorum. Anno dn̄i. 1526. Die. 24. Maij.

Registrum

a b c d e f g h i k l m

Ultimus quinternus. Alij ꝟo quaterni.